PROSPERI
FAGNANI
COMMENTARIA
IN PRIMAM PARTEM
TERTII LIBRI
DECRETALIUM.

HIC LIBER EST
CONVENTUS S. MARIAE
FF. EREM. EXCAL.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud IOANNEM WILHELMVM FRIESSEM, Iuniorem.
ANNO M. DC. LXXXI.

Cum Privilegio Sacræ Cæſareæ Majeſtatis ad Decennium.

[illegible]

RUBRICÆ,

ET CAPITULA

HUJUS PRIMÆ PARTIS

TERTII LIBRI DECRETALIUM.

de *Clericis conjugatis.* pag. 27

IOannes. 27

de *Clericis non reſidentibus in Eccleſia, vel Prabenda.*

AD audientiam. 70
Clericos. 76
Conquerente. 38
Cùm ad hoc. 74
De cætero. 41
Ex geſtis. 28
Ex parte. 46
Ex tuæ. 63
Qualiter. 57
Quia nonnulli. 31
Relatum. 34
Tuæ. 68

de *Clerico ægrotante, vel debilitato.* 190

COnſultationibus. 201
Cùm percuſſio. 190
De Rectoribus. 193
Ex parte. 199

de *Cohabitatione clericorum & mulierum.* 5

QVæſitum. 22
Veſtra. 5

de *Conceſſione Prabendæ, & Eccleſiæ non vacantis.* 228

LIteras. 241
Nulla. 228
Poſtulaſtis. 248
Q... diverſitatem. 238

de *Decimis, Primitiis, & Oblationibus.* 388

CVm contingat. 392
Cùm in tua. 400
In aliquibus. 400
Nuper. 402
Quoniam. 388

de *Donationibus.* 301

PRudentes. 301

de *Feudis.* 282

EX parte. 285
Inſinuatione. 282

de *His, quæ fiunt à majori parte Capituli.* 272

CVm in cunctis. 272

de *His, quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli.* 260

CVm Apoſtolica. 260
Etſi membra. 268
Paſtoralis. 261

de *Inſtitutionibus.* 211

CVm veniſſent. 224
Ex frequentibus. 223
Non amplius. 211

de *Locato, & conducto.* 280

POtuit. 280

N

Ne Sede vacante aliquid innovetur. pag. 252

Illa. 256
Novit. 252

de *Parochiis, & alienis Parochianis.* 375

Nullus. 376
Si Epiſcopus. 375
Significavit. 382

de *Peculio Clericorum.* 303

Si quis ſanè. 303

de *Præbendis & Dignitatibus.* 81

Ad hæc. 102
Cùm jam dudum. 115
Cùm ſecundum. 108
De multa. 142
Dilecto. 136
Dilectus, il primo. 125
Dilectus, il ſecondo. 138
Epiſcopus. 83
Expoſuiſti. 177
Extirpandæ. 151
Extirpandæ, §. Qui vero. 153
Grave. 149
Licet. 160
Niſi eſſent. 129
Non liceat. 81
Præterea. 108
Quia in tantum. 91
Referente. 95
Significatum. 97
Super inordinata. 184

de *Rebus Eccleſiæ non alienandis.* 274

Ad noſtram. 279
Nulli. 274

de *Sepulturis.* 359

Fraternitatem. 359

de *Solutionibus.* 289

Ad hoc. 289
Odoardus. 292

de *Succeſſione ab inteſtato.* 356

Cum dilectus. 356

de *Teſtamentis, & ultimis voluntatibus.* 314

Cum eſſes. 329
Ioannes. 354
Nos quidem. 319
Quia ingredientibus. 314
Relatum. 346
Tua nobis. 347

de *Vita, & honeſtate Clericorum.* 1

A Crapula. 1

PROSPERI FAGNANI
COMMENTARIA
PRIMAM PARTEM TERTII LIBRI DECRETALIVM.

De vita & honeſtate Clericorum.

Cap. A Crapula.

SVMMARIVM.

1 CLERICVS crapuloſus, vel ebrioſus monitus non deſiſtens ab officio, vel beneficio ſuſpenditur.

2 Ebrius quid differat ab ebrioſo.

3 Ebrietas educit exilium mentis,& libidinis incentivum.

4 Ebrietatis quæ & quanta ſint mala.

5 Vinolentum Sacerdotem & Apoſtolus prohibet,& vetus lex damnat.

6 Clericis an liceat bibere ultra tertiam vicem:

7 Moniales debent vinum fugere ſicut venenum.

8 Crapula quid ſit,& unde dicatur.

9 Ebrietas quid.

10 Cerviſia immoderatus pótus an ſit crapula,vel ebrietas.

11 Siccra quid ſit.

12 Crapula quandoque inebriat, & mentis exilium inducit.

13 Obligantium ſe ad potus æquales abuſus reprobatur.

14 Verſellizantes qui dicantur.

15 Sponſio quod alter alterum in bibendo ſuperabit: non eſt rata.

16 Clerici bibentes vinum ſine aqua qualiter peccent

17 Cibus nullus,vel potus eſt illicitus, niſi per accident

18 Vinum bibere an propter ſcandalum ſit peccatum:

19 Verba imperativa an obligationem inducant.

20 Conſilium perfectionis non eſt obligatorium.

21 Canonis imperantis, vel prohibendis tranſgreſſio ex ſui natura eſt culpa mortalis.

22 Suſpenſus ab officio an ſit ſuſpenſus à beneficio.

23 Electio in pœnis alternativis eſt Iudicis.

24 Ebrietas an ſit peccatum mortale.

25 Peccatum nullum adeò eſt veniale, quod non fiat mortale ſi placet.
Declaratur n.31,

26 Væ eſt comminatio pœnæ æternæ.

27 Peccatum veniale an & quomodo poſſit fieri mortale;& n.32.

28 Peccata minima ſi negligantur,occidunt,

29 Ebrietas tripliciter poteſt contingere.

30 Moralia accipiunt ſpeciem non ab his, quæ per accidens eveniunt præter intentionem, ſed ab eo, quod eſt per ſe intentum.

31 Rationis uſu ſeipſum privare, an ſit culpa lethalis

32 Ebrietatem eſſe peccatum mortale, ſi ſit aſſidua; quomodo intelligendum ſit.& n. ſeqq.

33 Ebrietas voluntaria ad valetudinem recuperandam,an ſit peccatum;& n.ſeqq.

34 Ægrotus frequenti ebrietate à periculoſo morbo de Conſilio medici liberatus.

35 Cibus & potus moderatus ſano poteſt eſſe ſuperfluus infirmo,& è converſo.

36 Inebrians ſe ad vomitum provocandum, an peccet:

37 Inebriari ſe num liceat ſine peccato ad vitandam tyranni ſævitiam.

38 Mutilare ſibi membrum putridum corporis corruptivum num licet ſine incurſu irregularitatis.

39 Membrorum ſibi amputare ad vitandam ſævitiam tyranni,non licet.

40 Tyranno præcipienti uſum carnium in diebus prohibitis obtemperari non poteſt ſine peccato;

Digitized by Google

1 A CRAPULA. Abbas antiquus ſic ponit caſum brevem;
Clerici ſe ingurgitare, vel inebriare non debent: aliàs poſt
monitionem legitimam, ab officio, vel beneficio ſuſpen-
duntur. Sed Joan. Andr. Bald. Butr. Cardin.
Abbas Siculus. Jo. à Capiſtrano & cæteri ſumant
ſic. Clericus crapuloſus, vel ebrioſus monitus non
deſiſtens, ab officio, vel beneficio ſuſpenditur, &
benè quia hic non punitur actus, ſed habitus, &
frequentia.

2 Ebrius enim hoc differt ab ebrioſo ſecundum
Bald. n. 1. quod ebrius dicitur actu; ebrioſus ha-
bitu, vel conſuetudine ſe inebriandi. Et eſt ali-
quantulum difficilis probationis, ut notat Innoc.
in c. *Cum cauſam de teſtib.* Dividitur in tres partes.
Primo, prohibet crapulam. & ebrietatem. Se-
cundò reprobat abuſum obligantium ſe ad æ-
quales potus. Tertio ſtatuit Pœnam tranſgreſſo-
ribus. Secunda ibi, *unde illum abuſum.* Tertia ibi,
ſi quis autem.

3 Nota primò, ebrietatem inducere exilium
mentis, & libidinis incentivum §. 1. 44. *diſt.* Eſt e-
nim fomes omnium vitiorum c. *Ante omnia.* 35.
diſt. Unde Apoſt. Epheſ. 5. *Nolite inebriari vino, in
quo eſt luxuria.* c. *Etſi Chriſtus* §. *Quædam de iureiur.*
& Proverb. 20. *Luxurioſa res eſt vinum, & contu-
melioſa ebrietas. Qui cum his miſcetur nõ erit ſapi-
4 ens* refertur in c. *Luxurioſa* 35. *diſt.* Unde ſingulari-
ter Bern. *in lib. de contemptu mundi.* Quid turpius,
inquit, ebrioſo, cui fœtor in ore, tremor in cor-
pore, qui promit ſtulta pandit occulta, cui mens
alienatur, facies tranſmutatur; ibi nullum ſe-
cretum ubi regnat ebrietas. Et Auguſtinus rela-
tus à Mar. Socin. in c. *ſi conſtiterit. n. 22 de Accuſat.*
& à Petro de Anch. *hic nu.* 2. ebrietas aufert me-
moriam, diſſipat ſenſum, confundit intellec-
tum, & impedit linguam, concitat libidinem,
corrumpit ſanguinem, totum denique corpus
debilitat.

Præcipuè verò hoc damnatur in Eccleſiaſticis,
5 & Dei ſervitio mancipatis, Unde vinolentum
Sacerdotem & Apoſtolus damnat, & vetus lex
prohibet. c. *Vinolentum. ead diſt.* nec Clerici de-
bent bibere ultra tertiam vicem, ut eſt tex, *in* c.
Quando il ſecundo 44 *diſt.* ibi, *& maximè, ultra ter-
6 tiam vicem poculum non contingant.* Unde Lucius
Apuleius *Florid.* 1. Prima inquit, cratera ad ſitim
pertinet, ſecunda hilaritatem, tertia ad volup-
tatem, quarta ad inſaniam. Quare Clerici ultra
tertiam vicem bibentes peccant, ut per Navarr.
in man. c. 25. n. 111. Quod intelligit Abbas *hic n.*
2. *verſ. Nam debet clericus*; dummodo appetitus na-
turalis ultra non exigat, ſed Marian. Socin in c.
Si conſtiterit n. 19. *verſ. Tertio, quoties ſit bibendum,
inf. de accuſat.* putat in hoc ſpectandam eſſe qua-
litatem complexionis, & temporis, & omnia ad
ſobrietatem, & neceſſitatem eſſe reducenda,
7 Moniales verò debere vinum fugere tanquam
venenum ſcripſit Hieronymus, ut in c. *Carnem, de
conſecr. diſt.* 5.

8 Secundò nota, aliud eſſe crapulam, aliud e-
brietatem. Et quidem crapula eſt exceſſus cibi,
ſeu immoderata voracitas, & ingluvies qua ſto-
machus prægravatur, c. *Ne tales de conſecr. diſt.* 5.
dicit enim lex; Ex nimia ingurgitatione olet os,
l. *Quid clavum*, §. *Is cum ff de edil. edic.* glo in c. *Cum
Apoſtolus in ver. Sumptuoſas, inf. de cenſ.* dicitur enim
crapula, quaſi cruda epula; quia homines ita vo-
raciter epulantes perfectè non digerunt, ſed ma-
9 teriam indigeſtam emittunt. c. *Sint tibi*, & d. c. *Ne
tales de conſecr. diſt* 5. Ebrietas verò eſt exceſſus vi-
ni, & immoderata potatio; & ita diſtinguunt
gl. 1. *hic* Hoſt. *n.* 1. Jo. Andr. n. 4. Butr. *n* 8. Anchar.
& Abb. *n.* 1. & Marian. Socin *in cap. ſi conſtiterit.
n.* 18. *inſ. de accuſat.* Sed Ariſt. *in Problem.* in eo di-
ſtinguunt crapulam ab ebrietate, quod ebrietas
una cum mente adimit & ſenſum doloris; cra-
pula verò conſtante animo caput afflictat, Unde
Auguſtinus *lib.* 10 *Confeſſ. cap.* 31. *ante med tom.* 1.
Ebrietas, inquit, longè eſt à me, miſereberis ne
appropinquet mihi; crapula autem nonnunquam
ſubrepſit ſervo tuo Refert S. Thom. in 2. 2 *quæſt.*
150 *art.* 2. *ad* 3 Sed item S. Thom. *d. quæſt.* 150. *ar.*
1. dicit crapulam dividi in comeſſationem. & e-
brietatem. Quæ duo prohibet Apoſt. ad Rom, 13.
Non in comeſſationibus, & ebrietatibus. Verum quã
Apoſtolus dicit comeſtationem, hæc Decretalis
vocat crapulam. Unde tu, quod ſpectat ad intel-
lectum textus, ne recedas ab expoſitione gloſſæ,
10 & Doctorum. Quid de immoderato potu cervi-
ſiæ an ſit crapula, vel ebrietas? Bald *hic n.* 4. dicit
ebrietatem eſſe exceſſum vini, vel cerviſiæ, quæ fit
nimio potu aquæ putæ, ſed ſtatim ſe corrigit di-
cens: Poteſt dici crapula, ſed non ebrietas, quia
corrumpit ſtomachum, generat vomitum, & an-
guſtiam, Sed certè hujuſmodi effectus etiam ex
ebrietate proveniunt, & ferunt immoderatam
potationem cerviſiæ, perinde ac vinum inebria-
11 re Unde contra Bald. videtur tex. expreſſus in c.
Vinolentum, 35. *diſtin* ubi dicitur, Sicera Hebræo
ſermone omnis potio nuncupatur, quæ inebriare
poteſt. Et infra quidquid inebriat, & ſtatum
textus in cap. 2. *inſ. de homicid* ibi *mediocri cerviſia
utere temperatè.* Nam quod hic dicitur, *vinum ſibi
temperent*; ibi dictum eſt, *utere temperatè*; & quod
hic dicitur, *& ſe vino*; ibi dictum eſt, *mediocri*: Li-
cet cerviſia vini appellatione non contineatur, ut
12 l. *Si quis vinum, ff de trit. vin. & oleo lega.* Niſi dixe-
ris etiam crapulam quandoque inebriare, &
mentis alienationem inducere, etiam ſine im-
moderato uſu vini, ut plures ſe vidiſſe teſtatur
Marian. Socin in d. cap. *ſi conſtiterit n.* 18. *verſ. Et
idem dicendum, de accuſat.*

13 Tertio nota in verſ. *Unde illum*, à Concilio ge-
nerali hic reprobari abuſum illarum regionũque
ad potus æquales ſuo modo ſuos obligant pota-
tores, & ille judico taliũ plus laudatur qui plures
14 inebriat, & calices fæcũdiores exhaurit. Et tales
Hoſtien. *in princ.* appellat Verſellizantes, et n 6
in ver partibus, exemplificat in Scotia, & Uvallia.
Et ſubdit, ſe id ſæpius, vellet nollet, experium fu-
15 iſſe, Et in Normannis exemplificat Collectar. *in
fine.* Unde infertur, ut ſi aliqui veniant ad ſpon-
ſionem, quod alter alterum in bibendo ſupera-
bit, hujuſmodi ſpunſio non ſit rata, quia ut hic
patet, inhoneſta eſt cauſa in ſponſionem deduc-
ta. l *ſi rem* § *ſi quis ſponſionis, ff. de præſcript. verb.* Et
ita per hanc Decretalem noviſſimè firmant Mo-
derni *in tract. de Mercatura, tit. de ſponſion. par.* 4. §.
Item quæro, n 1.

Quar-

Quartò nota ibi, *Vinum ſibi temperent.* argumē-
16 tum quod Clerici bibentes vinum ſine aqua abſq; juſta cauſa, peccant, quia faciunt contra hoc Concilium, cap. *fin.* § *quod præcipitur,* 14. *q.* 1. ſecundum Hoſtien. *hic n.* 2 *in ver. abſtineant.* intellige venialiter, ſecundum Jo. Andr. *nu.* 1. *in ver. ſibi temperent.* Anchar. *num.* 3. & Jo. à Capiſtr. *in* 1. *notab.* qui dicit hoc eſſe peccatum contra conſilium, non contra præceptum, & ſic veniale, niſi per accidens eſſe gravius; nam nullus cibus, vel potus ſecundum ſe eſt illicitus. Matth. 15. *Non quod intrat per os, coinquinat animam,* ſed per accidens poteſt illicitè bibi, quandoque ex conditione bibentis, ut quia de facili læditur vino, vel quia ſpeciali voto obligatur ad vini abſtinentiā; quandoque ex modo, quia immoderatè bibit;
18 quandoque ex conſortio, ut ſi quis ſcandalizetur; hoc enim intendit Apoſt. Rom 14. *Bonum eſt non manducare carnem, & non bibere vinum, in quo frater tuus ſcandalizatur,* De quo per D. Thom. 2. 2.
19 *quæſt.* 147. Ego arbitror verum eſſe quod dicunt DD. videlicet hoc peccatum eſſe tantummodò veniale, non quidem propter rationem Jo. à Capiſtrano, quia textus hic non conſulit, ſed præcipit, cum loquatur imperativè, *Clerici à crapula, & ebrietate abſtineant, & vinum ſibi temperent, & ſe vino.* Unde quod imperatur neceſſe eſſe fieri; ut in d. §. *Quod præcipitur.* Et eſt bonus textus in cap. *Integritas,* 32. *quæſt.* 1. dum ibi dicitur, *Virginitas ſuaderi, & non imperari poteſt.* Et ita verba imperativa ex ſui natura eſſe obligatoria, firmat Dec. in cap. *Nam concupiſcentiam, num.* 26. *de Conſtitut.*
20 Quod ſi hæc eſſet tantummodò lex conſilii perfectionis, utique ad nullam culpam obligaret, ut in d. cap. *ult.* & in c. *Denique,* § *Hæc etſi legibus* 4. *diſtin.* gloſ 2. Abb. & omnes in cap. 2. & ibi dixi *nu.* 43 *de Conſtit.* Sed puto eſſe veniale ex levitate materiæ, ut furtum oboli; nemo enim dixerit Clericum ex eo quod ſemel, aut bis bibat modicum vini puri, mortaliter peccare. Unde Auguſt. *in ſerm. de Purgat.* relatus à Gratiano in cap. *Vnum oratium,* §. *Nunc autem,* 25. *diſtin.* & à D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 150. *art.* 2. *in* 2. *argum. contrario* dicit; Quoties aliquis in cibo, aut potu plus accipit, quam neceſſe eſt, ad minuta peccata noverit pertinere; ideſt ad venialia; ut explicat S. Thom.
21 *ubi ſupra,* licet tranſgreſſio Canonis imperantis; aut prohibentis ex ſui natura ſit culpa mortalis, cap. *Nulli fas,* 19. *diſtin.* & cap. *Violatores* 25. *qu.* 1. Archid. in cap. *Deteſtandæ. nu.* 4. *de conceſſ. præb. lib.* 6 Et ſcripſi plenè in cap. *fin. nu.* 22. *de Conſtitut.* Addunt, & benè, Cardin. *hic nu.* 3. & Abb. *nu.* 3. in hac materia ſpectandam eſſe vini, regionis, & complexionis qualitatem. & idem notat Marian. Soccin. in c. *Si conſtiterit, nu.* 18. & 19. *inf. de accuſat.*

Ultimo nota ibi, *ab officio, vel beneficio,* argu-
22 mentū quod ſuſpenſus ab officio non eſt ſuſpenſus à beneficio; loquitur enim hic textus alternativè & electio eſt Judicis, ſecundum gl. *fin.* quam ſequuntur Jo. Andr. & communiter DD. hic, ut teſtatur Abb. *nu* 4. quam tamen declarat, ut per eum, & plenius per Felin. in cap. *Inter cæteras. n.*
23 5. *verſ. Fallit quintò.* ubi prædictam concluſionem reſtringit decem modis. *ſupra de reſcript.*
24 QUÆRO, An ebrietas ſit peccatum mortale; Doctores hic tenent eſſe tantummodo veniale, non autem mortale, niſi ſit aſſidua, vel in conſuetudine. Et in hoc reſidet Jo. Andr. *num.* 1. *in ver. Sibi temperent,* Butr. *nu.* 2 & *num.* 5. Cardin. & Anchar. ambo *nu.* 3. Collectar. *nu.* 2. & alii Abb. in cap. *ſi conſtiterit, nu.* 3. *in* 2. *notab. infra de accuſat.* ubi dicit ebrietatem, ſi nota eſt, eſſe peccatum veniale, ſed non mortale, & cum eo tranſeunt ibi Marian. Socin. *num.* 5. *in* 2. *notab.* & Felin *nu.* 2. Idem tenet Lucas de Penn. in l. 1. *verb. Cæterum, C. de erogat. milit. anno. lib.* 12. & probatur apertè in cap. *Vnum oratium,* §. *Nunc autem, verſ. Aliis ea denuo,* 25. *diſtin.* ubi Auguſtinus recenſet peccata capitalia ex ſuo genere; & inter illa connumerat ebrietatem, ibi, *ebrietas eſt aſſidua ſit.* Ad idem optimus textus in cap. *Multi* 2. *quæſt.* 1. ubi referuntur verba Apoſtoli 1. ad Corinth. 5. *Nunc ſcripſi vobis, non commiſceri; ſi quis frater nominatur in vobis aut fornicator, aut idolis ſerviens, aut avarus, aut maledicus, aut ebrioſus, aut rapax, cum huiuſmodi nec cibum ſumere.* Et decretum Concilij Trident. *ſeſſ.* 6. *de Iuſtif. cap.* 15. ibi, *Divinæ legis doctrinam defendendo, quæ à regno Dei non ſolum infideles excludit, ſed & fideles quoq; fornicarios, adultereos, avaros, ebrioſos, &c. cæteroſque omnes qui lethalia committunt peccata:* ponderando utrobique verbum *Ebrioſus,* quod ſecundum Bald. *hic num.* 1. & Collectar. *num.* 2. importat conſuetudinem ſe inebriandi. Ad idem eſt Canon Apoſtolorum 42. relatus in c. 1. 3. 5. *diſt.* Epiſcopus aut Presbyter, aut Diaconus aleæ, aut ebrietati deſerviens; aut deſinat aut deponatur. Subdiaconus autem aut Lector; aut Cantor ſimilia faciens, aut deſinat, aut communione privetur, ſimiliter & laicus, Ponderando illud verbum; *deſerviens,* quod eodem modo cōſuetudinem deſignat, ut ibi poſt Hugon. notat Archid. *nu.* 1. *in ver. deſerviens,* Turrecrem. *nu* 12. & Præpoſ. *n.*
25 3. *verſ. Quæro an iſti Clerici.* Et huic opinioni videtur ſuffragari dictum Auguſtini in cap. *Vnum,* §. *Nunc autem, verſ. Crimine* 25. *diſt.* videlicet peccatum nullum eſt adeo veniale, quod non fiat criminale, dum placet.
26 Sed in oppoſitum eſt textus in cap. *Sexto die.* 35. *diſt* Et quod habetur Iſaiæ 5. *Veh qui potentes eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miſcendā ebrietatem.* Nam, *veh,* eſt comminatio pœnæ æternæ, quæ non fit niſi pro mortali peccato, ſecundum Turrecrem. in d. cap. *Sexto die, n.* 6. & pro-
27 batur in c. *Veh qui dicitis,* 11. *q.* 3. & in c. *Veh eis, de pœnit. diſt.* 4. præterea, ſi ebrietas eſſet tantummodo peccatum veniale, idem actus ebrietatis ex ſola frequentia, & aſſiduitate non poteſt fieri mortale; quia ea quæ differunt in infinitum, ſicut peccatum mortale, & veniale, non tranſmutantur in invicem, ut declarat S Thom. in 1. 2. *qu.* 88. *art.* 4. Archid. & Turrecr. in cap. *Tres ſunt, de pœnit. diſtin.* 1. ubi illud Auguſtini *tract.* 12. *in*
28 *Ioannem,* peccata minima ſi negliguntur, occidunt: nec non illud, Venialia multiplicata ita poſſunt obruere, ſicut unum mortale; intelligunt diſpoſitivè, & per occaſionem, non per cauſam.
29 Quid tenendū? Dic ebrietatis culpam conſiſtere in inordinato uſu, & concupiſcentia vini Hoc autē contingit eſſe tripliciter. Uno modo, quando quis ignorat uſum vini eſſe immoderatum, & inebriare potentem, ut cum neſcit vini fortitudinem & hujuſmodi; & hæc ebrietas poteſt eſſe ſine peccato, ſicut creditur Noe inebriatus fuiſſe, *Gen.* 9. Alio modo quando quis percipit potum

eſſe immoderatum, non tamen æſtimat poſſe ine-
briare; & ſic ebrietas poteſt eſſe cum veniali pec-
cato. Tertio modo, quando quis benè advertit
potum immoderatum, & inebriantem; & ta-
men magis vult ebrietatem incurrere, quam à
30 potu abſtinere; & talis propriè dicitur ebrius;
quia moralia recipiunt ſpeciem non ab his, quæ
per accidens eveniunt præter intentionem, ſed
ab eo, quod eſt per ſe intentum; & ſic ebrietas eſt
31 peccatum mortale; quia ſecundum hoc homo
ſciens & volens privat ſe uſu rationis, quo ſe-
cundum virtutem operatur, & peccata declinat,
& ſic peccat mortaliter, periculo peccandi ſe
committens. Dicit enim Ambr. Vitandam dici-
mus ebrietatem, per quam, &c. c. *Sanè. 15. qu. 1.* I-
ta Arch. in c. *Sexto die, n. 9. 35. diſt.* qui hanc diſtin-
ctionem ad litteram tranſtulit ex D. Thoma, li-
cet illius non faciat mentionem in 2. 2. *q. 150. art.*
2. ubi Cajetanus dicit, privare ſe uſu rationis ex
inordinata concupiſcentia vini, abſque dubio
eſſe mortale peccatum, quia propter delectatio-
nem in potu non curat ſciens, & volens privare ſe
uſu rationis. Atque ita non privatio uſus rationis
abſolutè, quæ aliquando poteſt eſſe ſine culpa, ut
in dormientem, nec delectatio in potu vini abſolu-
tè culpā conſtituit; ſed delectatio in potu vini ine-
briantis in ſciente, & volente illam, conſtituit
rationem culpæ mortalis. Eandem diſtinctioné
ſequitur Turrecremata in d. c. *Sexto die. n. 8. 35.*
diſt. Jo. à Capiſtr. *hic n. 1.* & Sylveſt. *in ver. Ebrietas,*
n. 2. Nec diſſentit Navar. *in Man. c. 23. n. 121.*
dum dicit eum qui ſe, vel alium ſcienter inebriat,
mortaliter peccare, quia notabiliter vult nocere
alteri & ſibi eſſe nocumento, cui renunciare non
poteſt volens ſe, vel alium uſu rationis privare.

32 Non obſtat authoritas Auguſtini in c. *Vnum*
orarium in verſ. aliàs ac demum. 25. diſt dicentis e-
brietatem eſſe peccatum mortale, ſi ſit aſſidua.
Etenim hunc locum reverenter gloſſat S. Tho-
mas *d. art. 2. in reſp. Ad primum,* dicens, aſſiduita-
tem facere, ut ebrietas ſit peccatum mortale,
non propter ſolam iterationem actus (aſſiduitas
enim importat circumſtantiam, quæ non trahit
in aliam ſpeciem peccati; nec poteſt in infini-
tum aggravare, ut de veniali faciat mortale) Sed
quia non poteſt eſſe ut homo aſſiduè inebrietur,
quin ſciens, & volens inebrietatem incurrat,
dum multoties experitur fortitudinem vini, &
habilitatem ſuam ad ebrietatem. Et ſequitur Ca-
jetan. *ibi reſpon. ad primum verſ. Ad hæc dicitur;* ubi
ait locum Auguſtini eſſe intelligendum de aſſi-
duitate quoad effectum, qui eſt cognoſcere for-
titudinem vini, & habilitatem propriam ad e-
brietatem. Et quoniam hujuſmodi cognitio non
eſt effectus proprius aſſiduitatis ebrietatis, quia
ſine tali aſſiduitate poteſt alias cognitio haberi;
idcirco ſine aſſiduitate tam præſenti, quàm præ-
terita, eſt ebrietas peccatum mortale, ſi adſit di-
cta cognitio. Neque hoc eſt contra Auguſtinum,
quoniam ipſe dicit affirmativam, ſcilicet, ebrie-
tas aſſidua, id eſt habens talem cognitionem, eſt
mortale; & non negativam, ſcilicet niſi ſit aſſi-
dua, quamvis etiamſi diceret negativam, gloſſa-
retur, ut dictum eſt, *aſſidua* hoc eſt habens cogni-
tionem fortitudinis vini, & propriæ habilitatis,
quia de aſſiduitate non ſecundum ſe, ſed ratione
talis effectus intelligitur. Hæc Cajetanus. Quod ip-
ſum docuit idem S. Thomas *in 1. 2. quæſt. 88. art. 5.*
Ad primum, Diuturnitas, inquit, non eſt circum-
ſtantia trahens in aliam ſpeciem, ſimiliter nec
frequentia, nec aſſiduitas, niſi forte per accidens
ex aliquo ſupervenienti. Non enim aliquid ac-
quirit novam ſpeciem ex hoc, quod multiplica-
tur, vel protelatur, niſi forte in actu protelato,
vel multiplicato ſuperveniat aliquid, quod vari-
et ſpeciem, puta inobedientia, vel contemptus,
vel aliquid hujuſmodi. Ebrietas verò ſecundum
ſuam rationem habet ut ſit peccatum mortale.
Quod enim homo abſque neceſſitate reddat ſe
impotentem ad utendum ratione, per quam ho-
mo in Deum ordinatur, & multa peccata occur-
rentia vitat, ex ſola voluptate vini, expreſsè con-
trariatur virtuti. Sed quod ſit peccatum veniale,
contingit propter ignorantiam quandam, vel in-
firmitatem, puta cum homo neſcit virtutem vi-
ni, aut propriam debilitatem, unde non putat ſe
inebriari; nunc enim nō imputatur ei ebrietas ad
peccatum, ſed ſolum ſuperabundantia potus. Sed
quando frequenter inebriatur, non poteſt per
hanc ignorantiā excuſari, quin videatur voluntas
ejus eligere magis pati ebrietatem, quam abſti-
nere à vino ſuperfluo. Unde redit peccatum ad
ſuam naturam, Hactenus verba D. Th. Et hoc
intendit gloſſ. in d. c. *Vnum orarium. § Nunc autem,*
verſ aliàs ac demum in ver. Ebrietas diſt. 25 dum di-
cit ebrietatem quandoque dici ſtudium ad ine-
briandum ſe, & hoc eſſe mortale peccatum. Al-
legat hanc decretalem, & c. *Ante omnia. 35. diſt.*
Quandoque verò ebrietatem dici frequentem a-
ctum bibendi; & hoc modo eſſe veniale, ut in d.
§. Nunc autem, in verſ. aliquis in cibo. Quamobrem
dum Canoniſtæ noſtri hic dicunt affirmativè
cum Auguſtino; Ebrietas eſt mortale peccatum,
ſi ſit aſſidua, benè dicunt, quia ebrietas aſſidua
ſemper eſt cognita, & voluntaria; & ſic morta-
le. Sed dum dicunt negativè, ebrietas non eſt
mortale peccatum, niſi ſit aſſidua, non benè di-
cunt. Neque hoc dixit Auguſtinus, quia cogni-
tio ebrietatis poteſt aliundè provenire, quàm ex
aſſiduitate, & omnis ebrietas cognita, licèt non
ſit aſſidua, eſt voluntaria, & conſequenter mortale
peccatum ex ſupradictis.

Quod autem dixit Auguſtin. in d. c. *Vnum ora-*
rium §. Nunc autem, ver. Crimina. 25. diſt. videlicet.
Nullum peccatum eſt adeò veniale, quòd non
fiat criminale, dum placet, non eſt intelligen-
dum de qualibet placentia; quia ſi quælibet pla-
centia faceret peccatum mortale, tunc omne
veniale eſſet mortale, quia quodlibet veniale
placet, cùm ſit voluntarium: ſed talis placentia
eſt intelligenda, quæ ad confirmationem ſpe-
ctat, in qua omnis humana perverſitas conſiſtit,
dum rebus utendis fruimur, ut dicit Auguſtinus.
Hæc S. Thom apud Turrecrem. in d. c. *Vnum o-*
rarium. §. Nunc autem, n. 4. Et concordat ibi Ar-
chid. exponens verbum *dum placet,* ita ut illa
delectatio præponatur Deo.

33 Limita nunc concluſionem ſuperiùs firmatam
quia dictum eſt ebrietatem voluntariam eſſe pec-
catum mortale, ut non procedat, ſi vinum immo-
deratè ſumatur de conſilio Medici ad valetudi-
nem recuperandam, prout limitat Marian. Soc.
34 in c *Si confiterit, n. 20. de accuſat.* ubi refert ſe
Florentiæ vidiſſe Magiſtrum Ugonem Bentium
inſignem Philoſophum, & Medicum cognatum
ſuum

ſuum frequenti eb.ietate quendam filium Bernardi de Uzano à periculoſo morbo liberâſſe.
35 Quod videtur ex mente D. Thomæ *in 2.2.q.* 150: *art.2. ad tertium.* ubi ait: Cibus & potus eſt moderandus ſecundùm quod competit corporis valetudini; & ideo ſicut quandoque contingit, ut cibus, vel potus, qui eſt moderatus ſano, ſit ſuperfluus infirmo: ita etiam poteſt converſo contingere, ut ille, qui eſt ſuperfluus ſano, ſit moderatus
36 infirmo. Et hoc modo cùm aliquis multum comedit, vel bibit, ſecundùm concilium medicinæ ad vomitum provocandum, non eſt reputandus ſuperfluus cibus, vel potus. Hæc ille. Et quamvis ſubdat: Nec tamen ad vomitum provocandum requiritur potus inebrians, quia etiam potus aquæ tepidæ vomitum cauſat; & ideo propter hanc cauſam non excuſaretur aliquis ab ebrietate. Quærit tamen ibi Cajetanus in reſponſione ad tertium. An ebrietas ſcienter non ex delectatione potus, ſed propter medicinam ſit licita; & concludit eſſe licitam, ſi medicinæ ars diſponeret ebrietatem eſſe neceſſariam ad evacuationem, ſeu curam alicujus infirmitatis, quia ebrietas in illo caſu non eſſet ebrietas formaliter, quæ eſt peccatum, ſed materialiter tantùm, quoniam non eſſet ex delectatione in potu vini, An autem ita ſit de facto ut medicina diſponat in aliquo eam ebrietatem neceſſariam eſſe, ut ipſe ait, non eſt Philoſophi moralis, nec Theologi, ſed ſcientiæ medicinæ opus. Idem tenet Martin. *in quæſt. 1 de ebriet.* relatis à Cajet. *d. ar. 2.* ubi ait, vomitum non provocari ex potu aquæ tepidæ in omnibus hominibus. Item vomitum ex alia & alia cauſa provocatum alias ſuperfluitates emittere, Ac demū poſſe contingere, ut quis eſſet talis complexionis, ut ex vino quantumcumque, & qualitercumque ſumpto inebriaretur, & ex alio potu graviùs læderetur in corpore; quo caſu ei liceret vinum ſumere, & uti minus malo, ſe ebriando; alioquin eſſet perplexus, quod eſt abſurdum. Eamdem limitationem amplectitur, & pluribus confirmat noviſſimè Cardin. Tolet. *de Inſtruct. Sacerdotum lib 8. tit: de ebrietate quale ſit peccatum, cap. 61. vir. ea med.* ubi reprobat contrariam opinionem Angeli *in Summa*, in *verſ. Ebrietas*, & ſequitur Cardin. Cajetanum *ubi ſuprà*, & Sylveſtrum *in eodem verb.*

37 Limitat ſecundò prædictam concluſionem idem Martin. apud Cajet. *ubi ſuprà*. ut locum non habeat ſi quis inebriaretur ad evitandam ſævitiam tyranni, ut ſic relinqueretur pro communi bono Sed hac limitationem refellit Cajet. *ibid. verſ. Ad Alterum verò*. Quia cùm potus talis in ordine ad primum & proximum finem ſit immoderatus, quia in ordine ad corpus, & uſum rationis eſt immoderatus: & hujuſmodi immoderatio ſcienter facta ſit peccatum ex ſuo genere, & non ſint facienda mala, ut eveniant bona, non excuſaretur à peccato non ſolum qui inebriaretur, ſed
38 nec ſi medium excederet in cibo, & potu, ut evaderet ſævitiam tyranni, aut infidelis, Non ſunt enim hæc congrua media ad hujuſmodi finem. Ita Cajetanus, cujus opinio mihi magis placet; Non enim puto valere illationem: ad infirmitatem curandam licet ſe inebriare: ergo & ad evitandam tyranni ſævitiam, Quoniam videmus ad evitandam mortem naturalem licere ſeipſum mutilare, ut ſi membrum putridum ſit corporis corruptivum, *c. Reſecanda*, *24. q 3. S. Th in 2.2. q. 65. a. 1* Sylveſt. *in ver. Homicidium 3. n. 4* Adeout nec propterea incurratur irregularitas, niſi ex mutilatione inducatur deformitas, vel impotentia ad ordinis executionem, ut *in Sūma Confeſſ. lib. 2. tit. 1. q. 43.* Sylveſt. *ubi ſuprà*.
39 Et tamen ad vitandam mortem à tyranno imminentem, non liceret ſibi manum, aut pedem amputare, ut colligitur ex D. Thoma *ubi ſuprà*. Similiter propter infirmitatem in diebus jejunij licet carnes comedere, *c. 2. de obſerv. ieiun.* Et ta-
40 men tyranno ſub minis mortis eſum carnium præcipienti in diebus prohibitis non poſſe obtemperari ſine reatu mortalis peccati, ut patet exemplo Machabæorum. Ad hoc ſunt jura in *c. Iniuſtum. c. Si quis Episcopus, cum tribus ſequentibus. c. Qui reſiſtit. c. Imperatores. c. Quid ergo*, & *c. Si is qui præeſt. 11. q. 3.* Et eſt ratio diverſitatis, quia ebrietas, abſciſſio membri, & eſus carnium poſſunt eſſe remedia naturalia, & quandoque neceſſaria ad ſalutem corporis ſecundùm artem medicinæ, ut dictum eſt *ſuprà n. 34.* Ad mortem à tyranno imminentem naturaliter depellere non poſſunt, nec ſunt media ad id ex neceſſitate ordinata, ſed per accidens tantùm ob pravam intentionem tyranni. Quæ ratio colligitur ex D. Thoma *in quæſt 64. artic. 7. ad quartam 2.2.* ubi aſſignans differentiam, cur liceat homicidium committere ſe defendendo pro conſervatione propriæ vitæ; & tamen non liceat committere ſimplicem fornicationem, vel adulterium, vel quodcunque aliud peccatum mortale pro conſervatione propriæ vitæ, cùm vita ſpiritualis præferenda ſit corporali: Actus, inquit, fornicationis, vel adulterij non ordinatur ad conſervationem propriæ vitæ ex neceſſitate, ſicut actus, ex quo quandoque ſequitur homicidium.

An autem liceat aliquem inebriare ad detegendum aliquod ſecretum concernens publicam ſalutem, latiſſimè examinavi in *c. 1. à n. 33. uſq. in fin. infrà de reliq. & venerat. Sanctor.*

De cohabitatione Clericorum, & Mulierum.

Cap. Veſtra.

SUMMARIUM.

1 *A Clerico fornicario non notario licitè audiuntur Divina, & percipiuntur ſacramenta: ſi autem eſt notorius, abſtinendum eſt, & n. 10. & 14. & ſeqq. Et quid poſt Conſtitutionem Concilij Conſtantienſis, n. 17.* (*privi.*

2 *Verba imperativi modi æquipollent verbo præce-*

3 *Miſſæ ſacrificium non polluitur ex nequitia Sacerdotis, & nu. ſeqq. uſque ad n. 10.*

4 *Sacramenta tranſeunt per Sacerdotem ſicut aqua per lapideos canales.*

5 *Sacerdos quantum ad virtutem ſacramenti, eſt merè inſtrumentum, & organum inanimatum, licet ſit organum vivum quantum ad meritum perſonale.*

6 *Oratio ſancti fulcitur duplici merito; ſed prophani unico tantum.* (*ſeqq.*

7 *Eccleſia quæ ſenſu dicatur polluti ab indignis, & nu.*

8 *Sacerdos quantumcunque pollutus non poteſt divina ſacramenta polluere, quæ purgatoria cunctarum contagionum exiſtunt.*

9 *Sacerdotes mali Sacramenta adminiſtrando ſe tantummodo lædunt, & unde alijs commoda exhibeant, inde ſibi diſpendium præbent.*

11 *Clericus fornicarius eſt ſuſpenſus quoad ſe, ſicut quilibet exiſtens in peccato mortali, & graviſſimè peccat celebrando.*

12 *Non tamen incurrit irregularitatem.*

13 *Suſpenſio illata à Deo irregularitatem non inducit.*

14 *Clericus fornicarius ſi ſit occultus, ſeu ab Eccleſia toleratus, non eſt ſuſpenſus quoad alios.*

15 *Secus ſi ſit notorius notorietate Iuris.*

Et quid ſi ſit notorius per operis evidentiam, n. 16.

16 *Sacerdos notoriè concubinarius an ſit vitandus in Divinis officijs, & Sacramentis antequam ſit monitus ab Epiſcopo.*

17 *Poſt Conſtitutionem Concilij Conſtantienſis non eſt vitandus, niſi fuerit nominatim denuntiatus per ſententiam. & n. ſeq.*

18 *Sacerdos notoriè fornicarius an celebrando efficiatur irregularis.*

19 *Notoriè crimìnoſis, excommunicatis, vel ſuſpenſis à Canone poſt Concilium Conſtantienſe, licitè communicamus etiam divinis, & Sacramentis, niſi ſint denominatim denuntiati, vel notorij Clericorum percuſſores.*

20 *Ad veritatis notitiam pluribus modis pervenitur, & quilibet modus habet ſuum peculiare vocabulum.*

21 *Argumentum quid ſit, & quot modis ſumatur.*

22 *Præſumptio quid ſit.*

23 *Præſumptio variatur, debilitatur, & fortificatur, prout ſuadent circumſtantiæ.*

24 *Præſumptio alia temeraria, alia probabilis, alia violenta.*

25 *Præſumptio alia Iuris, & de Iure, ſeu Canonis, alia Iuris tantum, alia hominis, alia naturæ, alia facti.*

26 *Iudicium quid ſit, & unde dicatur.*

27 *Fama quid ſit, & quotuplex.*

Fama de homine deſcribitur, ibidem, & n. 41.

28 *Fama propriè loquendo non poteſt eſſe niſi bona, & n. 42.*

29 *Famam ſuam negligens crudelis eſt.*

30 *De fama cum dubitatur, in loco conſervationis eſt quærendum.*

31 *Infamia quid ſit, & quomodo contrahatur, & aboleatur.*

32 *Infamia Iuris quæ ſit.*

33 *Infamia facti quæ.*

34 *Infamiam facti removere ſolius Dei eſt.*

35 *Infamia ſurgens à malevolis, & inimicis, non ſufficit ad inquirendum, & n. ſeq.*

Orta ex ſententia Iudicis laici contra Clericum non attenditur, n 129.

36 *Ab inimicis, & æmulis quod oritur, ſuſpicione, & invidiâ non caret.*

37 *Infamia Canonica per peccatum contrahitur, & per pœnitentiam aboletur.*

38 *Famæ inter homines deſcriptiones variæ, & nu ſe-* (quent.

39 *Vox populi vulgò dicitur vox Dei.*

40 *Fama eſt pica rei geſtæ, vel quæ reputatur pro geſta.*

(*vitiorum.*

42 *Fama vulgaris eſt publicus præco virtutis; infamia*

43 *Famam ſubtractam an, & quando detractores reſtituere teneantur.*

44 *Rumor quid ſit, & in quo differat à fama.*

45 *Occultum propriè quid ſit, & n. ſeqq. & n. 121.*

47 *Solius Dei iudicio relinquitur.*

47 *Eccleſia damnat in genere, & pœnam infligit pro crimine occulto, ſed occultum peccatorem manifeſtè, & ſpecificè non punit.*

48 *Occultum penè quod dicatur, & n. ſeqq. & n. 121*

49 *Secretum dicitur quod ſit in præſentia quinque perſonarum antequam iudicialiter ſit diſcuſſum, & num. 118.*

50 *Penè, & quaſi dictiones diminuunt aliquid de ſignificatione eius, cui adijciuntur.*

51 *Occultum, & penè occultum qualiter differant.*

52 *Publicum quot modis dicatur.*

Et in quo differat à manifeſto, n. 56.

53 *Publicum ut quid dicatur, non eſt neceſſe ut ſingulorum auribus inculcetur.*

54 *Manifeſtum quot modis ſumatur.*

55 *Manifeſtum prout diſtinguitur à notorio quid ſit.*

56 *Et in quo differat à publico.*

57 *Manifeſtum ut inducatur quot homines requirantur, & n. 88. & 89. & 115.*

58 *Populum, ſeu plebem faciunt decem homines.*

59 *Decem homines poſſunt infamare Presbyterum, ut ei ſit purgatio indicenda, & n. 117.*

60 *Famam, ſeu manifeſtum facit clamor tot hominū, quot ex clamore ſcandalum ſuſcitatur, & n. 116.*

61 *Manifeſtum inducit acclamatio maioris partis populi.*

62 *Manifeſtum quot homines inducant, relinquitur arbitrio Iudicis, dummodo non excedat maiorem partem populi, & viciniæ*

Nec ſint infra decem, n. 88. & ſeq.

63 *Manifeſtum, & famoſum in quo differant.*

64 *Manifeſtum prout diſtinguitur contra omnino occultum, dici poteſt quodlibet probabile per duos te-* (ſtes.

65 *Imò quod unus tantum vidit,*

66 *Notorij materia difficilis eſt, & involuta.*

67 *Notorium quid ſit, & quotuplex, & qualibet eius ſpecies.*

68 *Notorium in genere ſumptum quid, & unde dicatur, & n. ſeq.*

Pars maior totum populum repræſentat, ibidem.

69 *Notorium aliud iuris, aliud facti, aliud præſumtionis.*

70 *Notorium iuris qualiter deſcribatur, & n. 76.*

71 *Confeſſio in iure facta parit notorium.*

72 *Acta Iudicis faciunt probationem notoriam, dummodo ſint publica, & ſit concluſum in cauſa, aliàs ſecus.* (& n. 140.

73 *Sententia inducit notorium, ſi ſit canonicè lata,*

74 *Etiamſi factum, ſuper quo lata eſt, nullo modo ſit*

75 *Nihil generat ſeipſum.* (probatum.

77 *Notorij facti deſcriptiones variæ.*

78 *Notorium facti triplex, id eſt, facti permanentis, facti tranſeuntis, & facti interpolati.*

79 *Notorium facti permanentis quod dicatur, & exempla.*

80 *Concubina publicè detentis cadit ſub notorio facti permanentis, copula verò ſub notorio præſumptionis, niſi extaret ſoboles.*

81 *Vox præconis cùm ſit tranſitoria, in notorium non tranſit. Edictum ſecus.*

82 *Notorij facti tranſeuntis exempla.*

83 *Notorij facti interpolati quod dicatur, & eius exemplum.*

84 *Notorium præſumptionis quid ſit.*

85 *Et illius exempla.*

Ei

86 *Filiatio verè probari non poteſt, ſed Ius vehementer præſumit eum filium, qui natus eſt ex nuptijs.*
87 *Notorium Præſumptionis ut inducatur, quæ requirantur.*
88 *Notorium facti ut inducatur, quot hominum ſcientia ſit neceſſaria, & nu ſeqq.*
89 *Decem homines faciunt Parochiam, & teſtimonium unius Parochiæ facit crimen eſſe notorium. n. 90. & 117.*
91 *Tres homines faciunt Collegiũ, duo Congregatione.*
92 *Iudicis arbitrio relinquitur, quot homines faciant notorium.*
93 *Dummodo non ſint maior pars viciniæ, nec pauciores, quam decem.*
94 *In Notorijs an ordo Iuris ſit ſervandus.*
95 *Citatio in notorijs an, & quando requiratur.*
96 *Sententia in notorijs an ſit neceſſaria.*
97 *Notorium an requirat probationem.*
98 *Quid in notorio facti permanentis.*
99 *Et quid in notorio iuris, vel poſſeſſionis,*
110 *Et quid in notorio facti interpolati.*
101 *Et quid in notorio facti tranſeuntis.*
102 *Notorium per quot teſtes probetur*
103 *Appellatio an detur à ſentẽtia lata ſuper notorio.*
104 *Notorius criminoſus non auditur appellans.*
105 *Appellationis remedium non eſt ad defenſionẽ iniquitatis, ſed ad præſidium innocentiæ inſtitutum.*
106 *Occultum delictum quando dicatur ad effectum, ut Confeſſiones in vim litterarum S. Pœnitentiariæ, vel Epiſcopi in vim Concilij Trid. poſſint diſpenſare ſuper irregularitate ex eo provenientẽ. Late deſtinitur, ut nu. ſeqq. uſq. in fin.*
107 *Occultum quandoque accipitur prout diſtinguitur contra notorium, & n. ſeq. & n. 128.*
Contrarium, n. 109.
Declaratur, n. 112. & 128.
108 *Publicum eſt quod patet omnibus.*
110 *Famoſum omne, & manifeſtum contradiſtingui à notorio.*
111 *Sacerdotibus pro crimine famoſo, & non notorio indicitur Canonica purgatio, & ſi in purgatione defecerint, ſunt deponendi.* (publico.
113 *Occultum accipitur prout contradiſtinguitur à*
Contrarium, n. 116.
Declaratur, n. 117.
114 *Publicum dicitur quod eſt notum in Civitate, vel Parochia, ſeu vicinia, vel maiori parte ipſius, dummodo ibi ſint ſaltem decem homines.*
115 *Manifeſtum, vel famoſum ut quid dicatur, duo copulativè requiruntur.* (pter ſcandalũ.
116 *Diſpenſatio in criminibus exceptis prohibetur pro-*
118 *Occultum accipitur pro penè occulto, & probabili, & n. ſeq.*
Quod verum eſt largè, ſecus ſecundùm proprietatem vocabuli, & n. 121. & ſeqq. & n. 127.
120 *Tridentinum Concilium ſeſſ. 20. c. 6. expenditur, & n. 124.*
Pœnitentiariæ ſtylus in diſpenſatione utroq; machinãte, & in abſolutione ab hæreſi, ib. verſ. Porrò.
121 *Occultum propriè dicitur, quod ex ſui natura, vel ex accidenti probari non poteſt.*
122 *Nihil eſt propriè tale, quod nõ eſt ſimpliciter tale*
123 *Verba ſecundùm propriam ſignificationem ſunt accipienda, & propria ſignificatio eſt, quæ ſtricta eſt, & non larga, & n. 127.*
125 *Accuſatus non ſtatim reus eſt, ſed qui convincitur criminoſus.*
Declaratur, n. 126.
126 *Accuſatio ſola, vel inquiſitio facit ut delictum non ſit occultum quoad hoc ut Epiſcopus non poſſit diſpenſare.*
127 *Diſpenſatus ab Epiſcopo in materia delicti perpetrati coram duobus, vel tribus teſtibus, licet non ſit notorium, non eſt tutus in conſcientia ex ſententia S. Congregationis Concilij.*
128 *Occultum dici poteſt quod non eſt notorium, ſed Concilium Tridentinum non reſtringendum ad hanc acceptionem.*
129 *Occultum vix conſiderari poteſt in materia Bullarum contra bannitos, & extrahentes frumenta & ideo hic caſus remittendi per Epiſcopos ad Sedem Apoſtolicam.*
130 *Occultum remanet delictum, etiam deductum ad forum contentioſum, ſi reus fuit abſolutus diffinitivè.*
Et quid ſi ab obſervatione iudicij, n. 133.
Et quid ſi medijs depravatis, & falſis teſtibus, n. 134
Et quid ſi accuſator per annum tacuerit, n. 135.
Et quid ſi reus fuerit dimiſſus cum cautione de ſe repræſentando, n. 136. (centia.
131 *Reus quando diffinitivè abſolvatur ex capite inno-*
Et quando ab obſervatione iudicij tanquam non repertus culpabilis, n. 133.
132 *Innocentia verbum importat omnimodam carentiam criminis, & doli.*
136 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus cum inquiſitis de delicto, quod non potuit probari, ſi nec diffinitivè.*
137 *Nec alio modo fuerint abſoluti, ſed dimiſſi cum cautione de ſe repræſentando.*
138 *Occultum remanet delictum non obſtante ſententiâ Iudicis ſæcularis contra Clericum lata, & fama inde ſuborta, & n. ſeq.*
139 *Irregularis non eſt Clericus condemnatus à Iudice laico uti particeps homicidij, quod non commiſit, licet contra eum eſſet publica vox, & fama.*
140 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in materia delicti ad forum contentioſum deducti, & per ſententiam puniti, & refellitur contraria opinio.*
141 *Occultum dicitur delictum ſi complicibus tantùm ſit notum.*
142 *Socij criminis regulariter in criminalibus recipi non poſſunt, nec eis receptis creditur.*
143 *Etiamſi ſint duo, vel plures contra eandem perſonam deponentes.*
144 *Teſtes ubi ſunt prorſus inhabiles ad teſtimonium ferendum, numerus non ſupplet defectum:*
145 *Quod nihil eſt, ſupplementum non recipit.*
146 *Imperfecta plura in ſua ſpecie non faciunt unum perfectum.*
147 *Socij criminis in criminibus exceptis recipi poſſunt in teſtes, ſed probationem non faciunt.*
148 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum occultè excommunicato, qui publicè celebravit.*
Secus ſi publicè ſit excommunicatus, & celebraverit occultè, ibid.

VESTRA. A Clerico fornicario non notorio licitè audimus Divina, & percipimus Sacramenta; ſed ſi eſt notorius, abſtinere debemus, non tamen eo animo, ut credamus officia, vel Sacramenta talium fore polluta. Hoc dicit Jo. Andr. Calderin. Bald. Butr. Cardinal. Anchar. Jo. de Anan. & Jo. à Capiſtrano. Vel aliter ſecundùm Abb. inhærendo verbis litteræ: A Clerico fornicario quandiù toleratur, nec habet operis evidentiam, licitè audiuntur Divina, & percipiuntur Eccleſiaſtica Sacramenta: A notorio

Digitized by Google

verò abſtinendum eſt, non quia in Sacramento ſit defectus, ſed ad ipſorum fornicatorum emendationem Hoc dicit, & ſunt duæ partes: conſtitutio & deciſio. Secunda ibi, *Cæterùm*, & eſt famoſum cap. & multum difficile, ac ſolemniter repetitum ab Antonio de Butrio, & Jo. Calderino *vol. 4. Repetentium, fol.* 208.

2 Nota primò ibi, *Nullus audiat*. Verba imperativi modi æquipollere verbis præceptivis, ut hic patet, & in c. *Nullus, 32. diſt.* Nam per hæc verba præcipitur, ut nemo Miſſam audiat Sacerdotis, quem ſcit indubitanter concubinam habere, ut hic per Butr. *nu.* 3. Abb. *in 2. not.* & Jo. à Capiſtran. *num.* 2 Ad quod vide bonum textum in c. *Quiſquis præceptu, 14 q. 1* licet hoc non ſit generaliter verum, ut legitur, & notatur in Clem *Exivi de Paradiſo, §. Cæterùm de ver. ſignificat* Quod tamen ſpectat ad caſum hujus Decretalis, indubitatum eſt ea verba eſſe præceptiva, quia hoc ſub præcepto formali interdicitur in c *Præter hoc, 32. diſt.* ibi: Præcipiendo mandamus, ut nullus Miſſam audiat Presbyteri, quem ſcit concubinam habere indubitanter.

3 Secundò nota ibi, *quantumcumque pollutus fuerit*, ex nequitia Sacerdotis Miſſæ ſacrificium non pollui, nec inquinari, quia virtutem, & efficaciam habet ex opere operato, ideſt, ex conſecratione Corporis, & ſanguinis Chriſti, in quo conſiſtit eſſentialiter oblatio, c. *Vtrum, de conſecrat. diſt. 2. c. ult. 13. q. 8.* d. c. *Præter, §. Verum 32. diſt.* & patet ex Concilio Trid. *ſeſſ 22. de ſacrificio Miſſæ, cap. 2:*
4 ibi: Et hæc quidem munda illa oblatio eſt, quæ nullâ indignitate, vel malitiâ offerentium inquinari poteſt. Et tenent Theologi omnes poſt D. Thom. *in 3 part. q 82 a. 6.* tranſeunt enim Sacramenta per Sacerdotes, ſicut tranſit aqua per lapideos canales, quæ nihil germinat ſuper lapide, nec contaminatur, ut in cap. *Si iuſtus fuerit, q. 1.* Abb. *hic in 4. not.* Unde Auguſtin. in c. *Intra Catholicam, ead. cauſ. & quæſt.* Intra Catholicam, inquit, Eccleſiam in myſterio Corporis, & Sanguinis Domini nihil à bono majus, nihil à malo minus perficitur Sacerdote, quia non in merito conſecrantis, ſed in verbo perficitur Creatoris, & vir-
5 tute Spiritus Sancti. Quod egregiè explicat Scot. *in quodl. 20 §. de ſecundo*, in hæc verba: Sacerdos quantum ad virtutem ſacrificii eſt merè inſtrumentum, quia organum inanimatum, licèt enim ſit organum vivum quantum ad meritum perſonale in celebrando, quia ſic mereri eſt ejus in quantum in ſe vivit vita gratiæ: tamen quantum ad illud bonum, quod debetur virtute ſacrificii, eſt organum præcisè ratione ordinis, & æque provenit effectus iſte virtute ſacrificii, etiamſi miniſter in ſe non vivat vitâ gratiæ. Hæc ille. Et
6 ita hæc eſt differentia inter ſacerdotem ſanctum, & prophanum, quia oratio ſancti fulcitur duplici merito; ſed prophani unico tantùm, ſecundùm Hoſt. *hic n. 4. in fin.* & Jo. Andr. *n. 2 circa fin. verſ.*
7 *Inter Sacerdotem.* In oppoſitum tamen videntur Jura in c. *Sic populis, 1. q. 1.* ibi: Quamvis enim ſancta videantur ſpecie ſui, quæ offeruntur à talibus, tamen quia facta ſunt ab eo, qui pollutus in anima eſt, omnia polluentur, & in cap. *Multi. ead. cauſ. & quæſt.* ibi: Polluimus itaque panem, ideſt, Corpus Chriſti, quando indigni accedimus ad altare, & ſordidi mundum ſanguinem bibimus. At reſpondetur, re verâ nullum polluere Sacramenta, ut hic
8 dicitur. Quid enim firmum, & ſtabile, ſi ſanctitas incorrupta corrumpatur, l. *Si quemquam C. de Epiſcopis, & Cleric.* Itaque ut legitur in c. *fin. 15. q. ult.* non poteſt aliquis quantumcumque pollutus, ſacramenta divina polluere, quæ purgatoria cunctarum contagionum exiſtunt, nec poteſt ſolis radius per cloacas, & latrinas tranſiens aliquid exinde contaminationis attrahere. Proinde qualiſcunque
9 Sacerdos ſit, quæ ſancta ſunt coinquinare non poteſt. Idcirco ab eo, uſquequo judicio Epiſcoporum reprobetur, communio percipienda eſt, quoniam mali bona adminiſtrando ſe tantummodo lædunt, & cerea faxaccenſa ſibi quidem detrimentum præſtat, aliis verò lumen in tenebris adminiſtrat; & unde aliis commodum exhibet, inde ſibi diſpendium præbet. Sumite ergo intrepidi ab omni Sacerdote, &c. Hæc ibi. Verumtamen pollutus quantum in ſe eſt, polluit ſacramenta vel melius dicitur, polluere ſemetipſum. Et ſic intelliguntur contrariatur c. *Secundum, 19. diſt.* & d. c. *Si iuſtus fuerit, 1. q 1.* ſecundùm Hoſt. *hic n. 4.* Jo. Andr. 2. *verſ. Solutio*, Abbatem *n. 2. verſ. Iura ergo* & Jo. à Capiſtrano, *num.* 8.

Tertiò nota in verſ. *Cæterum*, tres qualitates delicti: quoddam eſt notorium, quoddam occultum & quoddam penè occultum. Item nota tria, ex quibus notorium inſurgit, videlicet ex confeſſione, ex ſententia, & ex operis evidentia. Sed de his latiùs dicam infrà in declaratione materiæ.

10 Quartò nota, in verſ: *Sine dubitatione*. A Clericis fornicariis licitum eſſe divina myſteria audire, & Eccleſiaſtica ſacramenta percipere ſi ſint occulti, ſeu ab Eccleſia tolerati: ſecus verò ſi ſint notorii per operis evidentiam. Sed hoc ultimum hodie corrigitur per Conſtitutionem Concilii Conſtantienſis, ut dicam *infra in 2. q. n 17.*

11 Nunc pro declaratione textus,

QUÆRO primò, An Clericus fornicarius ſit ſuſpenſus quoad ſe? Et dic breviter eſſe ſuſpenſum ſicut quilibet alius exiſtens in peccato mortali, ut c. *ult. infr. eod* Unde graviſſimè peccat celebrando, c *Quotidie, de conſecratione, diſt: 2.* c. *De homine, de celebrat. Miſſar* & tenet gloſ. in c *Teſtamentum, in verſ. humiliter, 6. diſt.* & Abb. *hic n. 4.* Hæc tamen ſuſpenſio quoad ſe non eſt cenſura Eccleſi-
12 aſtica de qua loquitur textus in c. *Quærenti, de verb. ſignif. & de Cler. excom. miniſtr. per tot.* & ideo celebrando irregularitatem non incurrit, cùm hoc non ſit in Jure expreſſum, c. *Is qui, de ſent. excom. lib. 6.* & ibi habes bonam gloſſam in verſ. *In*
13 *iure.* Certum eſt enim ſuſpenſionem illatam à Deo irregularitatem non inducere, ut hìc per Ancharan. *n. 12. circa med. verſ. Præterea*, & Jo. de Imol. in c. *fin. n. 6, infra eod.*

14 QUÆRO ſecundo, An Clericus fornicarius ſit ſuſpenſus quoad alios, ita ut peccent audientes ab eo divina, vel percipientes Eccleſ ſacramenta?

Pro ſolutione diſtingue: nam aut eſt occultus, ſeu toleratus, & non eſt ſuſpenſus quoad alios, & ideo alii non peccant, ut hîc probatur, & in d. c.
15 *ult. infra eod.* Aut eſt notorius notorietate juris, id eſt, per confeſſionem ſpontaneam in judicio factam, vel per ſententiam judicis: & tunc eſt ſuſpenſus etiam quoad alios, & ideo licitum non eſt eum audire, & peccant contrafacientes, quia
16 veniunt contra præceptum Eccleſiæ, ut ſimiliter probatur hîc, & in d. c. *ult.* Sed dubium eſt quid ſi ſit notorium notorietate facti, ut quia palam, &

publi-

publicè habet concubinam in domo, nec fuit in judicio confeſſus, vel ſententiam condemnatus. Et in hoc ſunt principaliter duæ opiniones. Quidam enim, quos tacito nomine recenſet Abbas *hic n.6.* tenent ſine aliqua monitione eſſe à talibus abſtinendum, ut videntur ſentire multi in cap. *Si qui ſupra eod.* & in cap. *Si celebrat. de Cler. excom. miniſtr.* unde Hoſt. *hic*, Jo Andr. & Ant de Butr. non requirunt monitionem. Et pro hac opinione pondero textum in d.c. *ult. infra eod.* ubi primo deciditur Clericum in fornicationem prolapſum non debere in officiis evitari. quia licet ſit ſuſpenſus quoad ſeipſum, non tamen eſt ſuſpenſus quoad alios, & mox ſubjungit limitatio per hæc verba: niſi peccatum hujuſmodi ſit notorium per ſententiam, ſeu per confeſſionem factam in jure, aut per evidentiam rei, quæ tergiverſatione aliqua celari non poſſit, & ſic æquiparantur quoad hoc notorium juris, & notoriū facti, nec ulla ſit mẽtió de monitione, & idem patet in hac Decretali. Sed Hugo, Laurentius, & Archidiaconus in c. *Nullus 32. diſt.* & in c. *Si qui 81. diſt.* Jo. de Lignano & Card. *hic n.10 in 6 oppoſ.* & *n.12.* cenſent, monitionem eſſe neceſſariam, quia populus niſi præcedat monitio, non videtur habere indubitatam ſcientiam de concubinatu; ut Canones requirunt, cum poſſit Clericus habere aliquam excuſationem. Pro concordia, hoc jure inſpecto, placet diſtinctio, in qua finaliter reſidet Abbas *hic n 6. circa med. verſ. ſed cogitavi.* videlicet quod aut fornicatio eſt adeo notoria, ut nullam habeat dubitationem, ſicut videmus in pluribus Clericis, qui tenent ita publicè concubinas ſicut uxores, & palam nutriunt filios. ita ut nec ipſi hoc audeant diffiteri; & tunc eſt omnino à talibus abſtinendum ſine alia monitione, & pro hac parte facit textus *hic in fine*, ibi, *nec habet operis evidentiam* Et melius in cap. *Tua*, & in d.c. *ult. infra eod* ubi non tamen requiritur, ut factum ſit notorium, ſed etiam additur, ut nulla poſſit tergiverſatione celari, nec ulla requiritur monitio: Et ex contrario ſequeretur, ut nunquam fornicatio poſſet eſſe notoria: aut fornicatio non habet illam evidentiam, ſed poteſt probabiliter tergiverſari, puta concubina habitat cum matre Clerici, & aſſerit eam eſſe matris pediſſequam, ſeu ancillam, vel quid ſimile: & tunc procedit contraria opinio Hugonis, & ſequacium, ut expectetur monitio; & ejus contemptus, & hanc putat Ab. eſſe mentem juris.

17 Tu verò dicas hanc controverſiam, & diſtinctionem hodie ſublatam eſſe per Conſtitutionem Martini V *Ad evitanda*, in Concilii Conſtantienſi editam, quæ ad evitanda ſcandala, & multa pericula, quæ conſcientiis timoratis contingere poſſent, indulſit, ut nemo deinceps à communione alicujus in ſacramentorum adminiſtratione, vel receptione, aut aliis quibuſcumque divinis, extra teneatur abſtinere, vel aliquem vitare prætextu excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, niſi à judice ſpecialiter, & nominatim fuerint denunciati, vel in ſententiam Canonis, *Si quis ſuadente*, adeo conſtiterit incidiſſe, ut nulla poſſit tergiverſatione celari. Quare illi tantum excommunicati, ſuſpenſi, vel interdicti dicuntur non tolerari ab Eccleſia, ut eos vitare teneamur, & ab eorum communione in divinorum auditione, vel Sacramentorum perceptione, vel alias abſtinere, qui per ſententiam hominis ſunt nominatim denunciati, aut notorii Clericorum percuſſores. Idque jam more Eccleſiæ receptiſſimum eſſe atteſtantur Cardin Cajetan. *in Summa verſ. Excomm. major*, & *in 2 2. q 2. art. 2.* Sot *in 4. ſent. diſt 22. q. 1. art 4.* Navarr. *in Manuali c. 27. n 33*, Covar. in c. *Alma mater p. 1. §. 2. n. 9, verſ. Super eſt igitur.* Verba hujus conſtitutionis retuli in c. *Quod à Prædeceſſore, n. 54. infra de ſchiſmat.* & de illius auctoritate, & intelligentia egi latiſſime ibi à *n. 39. uſque ad n. 57.* ubi plene videat. Itaque Clericus concubinarius notorietate facti, ſeu per operis evidentiam hodie dicitur toleratus, nec ante denunciationem eſt ſuſpenſus quoad alios quantum ad hoc, ut non liceat ei communicare in divinis, & perceptione ſacramentorum, cujus oppoſitum hic deciditur.

18 Procedit autem hæc concluſio etiamſi teneamus opinionem, quam contra Innocentium Jo. de Lignan. Cardin. & Anchar. tenet Abb. *hic n. 7*, quod Clericus notorie fornicarius per operis evidentiam ſit ipſo jure ſuſpenſus, non modo ſuſpenſione indirecta reſpectu audientium, quibus verba prohibitionis diriguntur. ſed etiam ſuſpenſione directa, per tex in c. *Præter hoc, 32. diſt.* adeo celebrans efficiatur irregularis. De cujus opinionis veritate latius diſſeram in c, *final. in ult. not. infra eodem.* Quamvis, inquam, teneamus hanc opinionem Abbatis, nihilominus hodie à Clerico notorio fornicario, etiam per operis evidentiam utcunque ſuſpenſo ab officio ſuſpenſione directa licite audire poſſumus divina, & percipere Eccleſiaſtica ſacramenta, quia ex præcitata Conſtitutione Conſtantienſis Concilii licite communicamus ſuſpenſis non denunciatis per ſententiam hominis, etiam in ſacramentorum adminiſtratione, & aliis quibuſcunque divinis, ut oſtenſum eſt ſupra. Ea enim Conſtitutio vendicat ſibi locum etiam in Clericis notorie fornicariis, ut tenet Navar. in c. 1. § *Laboret n. 10. de pœnit. diſt 6.* Gutier. *Canonicar. quæſt lib. 2. c. 7. n. 85* Suarez. *de Cenſur. tom. 5. diſp. 31. ſect. 4. n. 16*, & *tom. 3. diſp. 18. ſect. 1.*
19 *& diſp. 88. ſect. ult. circa finem* Nicol. Garz. *de Benef. par. 7. cap. 14. à n 36.* & alii Recentiores. Et quod diximus de fornicariis, idem intelligas de quibuſcunque aliis criminoſis à Canone excommunicatis, ſuſpenſis, vel interdictis, non enim hodie prohibemur audire divina, & ſacramenta percipere niſi ab iis, qui propter crimen per ſententiam hominis ſunt publicè ſuſpenſi, excommunicati, vel interdicti, nec non ab iis, qui ſunt notorii Clericorum percuſſores; & ſic inutilis eſt hodie diſtinctio quam facit Abb. *hic n. 9.* inter ſuſpenſos ſeu præciſos ab homine, & ſuſpenſos à Canone, & eos, qui nec ab homine, nec à Canone ſunt ſuſpenſi, ſed jacent in peccato; Quandoquidem ex dicta Conſtitutione *Ad evitanda*, ſolum diſtinguimus, an ſint nominatim denuntiati, & notorii Clericorum percuſſores, necne, & reliquis omnibus criminoſis etiam notoriis per operis evidentiam, & cenſura irretitis à Canone licitè communicamus, ut dictum eſt,

20 Non deſcendamus ad materiam notorii. Et ad pleniorem intelligentiam, & declarationem terminorum, præmittendum eſt pluribus, & variis modis ad notitiam veritatis perveniri; & quemlibet modum habere ſuum proprium, & peculiare nomen, ut hic plenè per Jo. Cald. *n. 27.* Ant. de Butr. *n. 10.* Petrum de Anc. *n. 15.* & Abb.

n. 10

... *circa finem. verſ. Ad primum, & n. ſeqq.* & alii communiter. Sunt enim Argumentum, præſumptio, Judicium, Fama, Rumor, Occultum, Publicum, Manifeſtum, & Notorium.

21 Argumentum, ſecundum Calder. *hic n. 28.* eſt illatio rei dubiæ fidem faciens; de quo loquitur cap. *in quadam, infra de celebrat. Miſſar. ibi, nec verò poſſet argumento probari.* vel ſecundum Anton. de Butr. *in ſub. n. ... col. 11. ante med.* Argumentum eſt rei dubiæ oſtentio in gradu materiæ ſubjectæ poſſibili. Et hoc ſupliciter ſumitur: Primò ſtrictè pro diſcurſu intellectuali in finem ſcientiæ, ut ſyllogiſmus, & enthymema: & hoc ſpectat ad Dialecticos, & dividitur in quatuor ſpecies, ut notat Calder. *in rubr. ſupra de Summ. Trin. & fid. Cathol.* & interdum eo utitur etiam judex in concludendo ex probationibus, ut in l. *optimam C. de contrahen. & committen. ſtipulat.* & in c. *ex tenore: de teſtib. cum ſim. ſib.* Nam ſi Titius habeeſt Romæ, ſequitur ut non ſit Pariſiis, & hæc illatio ſi trahat originem à ſenſu corporeo, fit ex argumentis, ut hic patet, & in cap. *Cum ex injuncto de hæret. lib. C.* Deinde, ſumitur argumentum large ſecundum Calder. *hic n. 28* prout mentem, vel intellectum movet, & eſt de ignorantia reprehendit. Et ſic omne id per quod intellectus illuminatur qualitercunque dicitur argumentum. Unde etſi non jure, aut verè inferat, tamen ſi ad intellectum ſi forte ... inducitur, argumentum dici poteſt, ut dict. c. *Cum ex injuncto.* ibi; *Quod ſi ſorte per argumentum, &c.* & ſic ſumptum comprehendit omnem probationis modum plenum, ſemiplenum, & debilem ut l. 1. *ff. de teſtib. c. Sola 4 q. 3. c. Sunt quorum 2 q. 6 c. Præterea, in fin. ſupra de teſtib.* & l. 2. *C. Quor. appell. non recip.*

22 Præſumptio, ſecundum Speculat. *in tit. de præſumpt. in princ.* eſt argumentum ad credendum unum factum ſurgens ex probatione alterius, puta ex cohabitatione perſonarum ſuſpectarum præſumitur coitus, c. *Nec aliqua, 27. q. 1. c. Dixit Dominus, 32. q. 1. c. Literis de præſumpt.* Vel præſumptio eſt cognitio ex circumſtantiis reſultans, c. *ex ſtudiis, & per totum, ſupra de præſumpt.* ſecundum Calder. *hic n. 29.* Alex. *conſ. 80. Viſo themate*
23 *n. 7. & ſeq. verſ. & ſimiliter, lib. 1.* Unde variatur, debilitatur, fortificatur plus, & minus, prout ſuadent circumſtantiæ, ex quibus reſultat. de quo plenè in c. *Ferrum, 50. diſt.* in c. *Is qui de ſponſal.* in c. *Primo ſemper. 2. qu. 1.* in c. *Quanto de præſumpt.* & in Speculatore *eod. tit. de præſumpt.* Quo fit, ut quædam præſumptio ſit temeraria, quæ rejicitur, c.
24 *Oves 6. q. 1.* quædam probabilis, quæ quandoque purgationem indicit, *infra de purgat. Canonica per tot.* quædam violenta, quæ ſic appellatur, quia in applicando animum violentat mentem Judicis, & ideo ſufficit ad condemnationem, ut cap. *Afferte de præſumpt.* & d. c. *Dixit Dominus, 2 qu. 1.* & notat gloſ. 1. in d. c. *Quanto eod. tit.* Speculat. *d. tit. de præſumpt. §. Species, n. 1.* & Butr. *hic n. 30. col. 13. poſt medium verſ. Secundus gradus.* Rurſus alia præ-
25 ſumptio eſt legis, vel Canonis, ſeu Juris, & de Jure, quæ probationem in contrarium non admittit: alia eſt Juris tantum, contra quam admittitur probatio, alia hominis, alia naturæ, alia facti, ut diſtinguit, & declarat gloſ. in c. *Is qui fidem, in ver. contra præſumptionem, infra de ſponſal.*

26 Indicium ſecundum Jo. Andr. *in Addit. ad Speculat. in tit. de Probat. §. Videndum. n. 19. litt. F.* eſt notabile ſignum maleficii, vel alterius rei ad ipſius veritatem habendam: Vel indicium eſt ſignum, ex quo procedit præſumptio, ſecundum Calder. *n. 30.* vel informans animum ad ſuſpicandum, ſecundum Ant. de Butr. *ubi ſupra.* Vel aliter ſecundum Abbatem *n. 12. in fin.* Indicium propriè eſt notabile ſignum alicujus dicti, rei, ſeu facti, quod ſubjicitur neceſſitati probandæ, & largo modo argumentum poteſt dici indicium, ut dicitur in cap. *Tortus, de ver. ſignificat.* & dicitur Indicium ab indicando, id eſt monſtrando. c. *Qui cum fore, infra de ſort.* l. *ſolent ff. de præſcript. verb.* *Cæterum* quamvis proportionetur indicium ad quemlibet gradum probationis, tamen ſumitur potius in jure pro gradu animo Judicis ſuſpicionem ingerente, ut dicit Jo. Andr. *in Addit. ad Speculat. loc. citat.* & Guliel. de Suza in *quæſt. Statutorum ſub littera S.* quos refert, & ſequitur Butr. *ubi ſupra.*

27 Fama duplex eſt, ſcilicet de homine, & inter homines. Fama de homine eſt illæſæ dignitatis ſtatus vita, & moribus comprobatus, l. *Cognitionum, §. exiſtimatio ff. de variis & extraordinar. cognit.* prout originaliter deſcripſit, gloſ. in c. *Infames in ver. Infamia, . qu. 7.* Speculat. *in tit. de Notoriis criminibus, § Fama, in princ.* Salycet poſt Jacob. de Arena in l. *ea quidem n. 92. C. de Accuſat.* Calder.
28 *hic n. 1:* & alii poſt eum. Hæc tamen deſcriptio convenit bonæ famæ duntaxat: nam ſi mala eſt, vulgò quidem fama vocatur, ſed debet dici opinio voce populi nunciata: propriè autem loquendo, & ab excellentiori extremo non poteſt eſſe niſi bona ſit, quia fama eſt argumentum virtutis, ut eleganter inquit Bald. in c. *in Geneſi n. 66.*
29 *ſupra de elect.* Et hanc famam, qui negligit crudelis eſt, c. *Nolo, 12. q. 1.* Unde Apoſtolus 1. ad Corinth. 9 *Expedit magis mori, quàm ut gloriam meam quis evacuit, c. Sacerdos, 1 qu. 2.* & curam habe de bono nomine, hoc enim magis permanebit tibi, quàm mille theſauri magni, & pretioſi, ut *Eccleſiaſt. 41.* Item melius eſt nomen bonum quam unguenta pretioſa, ut *Eccleſiaſt. 7.* Item lux oculorum lætificat animam, fama bona impinguat oſſa, ut *Proverb. 15.* Unde quamvis principaliter ſit cavendum de bona vita: tamen quantum poſſibile eſt, curandum eſt etiam de bono nomine, & bona fama, ne proximi ſcandalizentur, c. *Inter verba 11 q. 3.* Nobis enim neceſſaria eſt vita no-
30 ſtra, aliis fama, c. *Non ſunt, ead. cauſ. & quæſt.* Quod ſi de hac fama dubitetur in loco converſationis eſt quærendum, c. *Poſtquam, & cap. Scriptum, de elect. c. Cum in juventute, de præſumpt. c. penult.* & c. *Cum dilectus, de purgat. Canonic.* Salicet. in d. l. *ea quidem, n. 103. C. de Accuſat.* Famæ contrarium
31 eſt infamia, ſcilicet læſæ dignitatis ſtatus vita, & moribus reprobatus, ſecundum Calder. *hic n. 31.* & Salycetum in d. l. *ea quidem, n. 92. verſ. Mala verò.* Quæ quomodo contrahatur, habetur in § *Tria ad fin. 3. q. 7.* & quomodo aboleatur, in c. 2. 6. q. 1. Infamia alia juris, alia facti, ut notat præcipuè
32 gloſ. in c. *Infames, §. Porro, 3. q. 7.* Infamia juris eſt, quæ à jure irrogatur dum quis, per ſententiam de crimine publico condemnatur civiliter, vel criminaliter; aut de delicto privato ... tale; quod deſcendat ex actione famoſa ad *infamæ. ff. de public. Iudic.* & non agatur civiliter, ſed criminaliter, l. 2. *ff. de ex.* ... niſi in ... de quibus in eadem gloſ. *poſt med. verſ. Sed ſi civil-*

33 *ter.* Infamia facti eſt cum quis aggravatur, vel in-
famatur apud bonos, & graves, de quo agitur in
l:2 & l: *Licet, ff. de obſeq. à liber* c. *Sunt plurimi, 6,
q* 1. Scilicet, quando læſa eſt fama alicuius pro-
pter factum quod commiſit, apud bonos, & gra-
ves: Et hanc infamiam omnino removere ſolius
34 Dei eſt, c: *Ex tuarum*; & ibi gloſ: *final. de Purgat,
Canonica.* Ex infamia tamen ſurgente à malevo-
35 lis, & inimicis non poteſt procedi contra ali-
quem, c. *Caveant, 3. q 9. c. Qualiter, il 2. de Accuſat,*
& notat Innoc: in c: *Tua. n.* ibi, Hoc adducit in-
quiſitionem, niſi à recto homine æmulo, vel ini-
mico habeat originem, *infra eodem.* Quia quod
36 ab inimicis, & æmulis oritur, ſuſpicione, vel in-
vidia non caret, l 1. C. *Si quis imper, maledix.* &
ſequitur Baldus in d. c. *Tua, n. 3. verſ. Sed Iudex,* &
Salycet. in d. l. *Ea quidem, n. 104. verſ: Interdum, C:
37 de Accuſat* Eſt & tertia ſpecies infamiæ, quæ ap-
pellatur Canonica, de qua c, 2. 6 *qu:* 1: & ibi per
Archidiac. *n.* 2 & in c, *Si Epiſcopus, n: 2, 50. diſt* &
in c, *Teſtes,* 2 *q.* 7 Et hæc irrogatur ex quolibet
peccato mortali, in c: *omnes*, & ibi gloſ: 1: 6 *q:* 1
& aboletur per pœnitentiam quando orta eſt ex
crimino occulto; ſed non quando ortum habuit
ex crimine manifeſto, gl: in c. *Illi qui, in ver. Niſi;
ead. cauſ. & quaſt* Speculat in *tit, de teſte, §, Oppo-
nitur, n* 86.

38 Fama inter homines eſt publica, ſeu famo-
ſa, & communis inſinuatio, vel proclamario ex
ſola ſuſpicione, & certo auctore proveniens, cap:
*Sicut nonnulli, 46 diſtin: c, Sanctum in fine de conſecr
diſt: 4 c: Cum inſinuante, de Purgatione Canonis:* &
infra cap. *Proximo*, & ſic deſcribitur à Jo: Andr:
hic n: 9 verſ: Fama verò inter homines, & Calder:
n: 32, vel ſecundum Speculat: *in tit. de Notor: cri-
min. §. Fama, n 1. & 2.* & eundem Calder. *ubi ſupra*;
eſt vulgi loci, ſeu majoris partis vehemens opi-
nio rei, de quam quæritur, conſentiens, c. *Inquiſi-
tionis, in fin. infra de Accuſat.* l, 3. §. *eiuſdem ff. de te-
ſtam:* cap. *Sæpe, 4. qu. 3. c. Litteris,* & c. *Tertio loco, ſu-
pra de præſumpt.* vel ſecundum Bart. in l. *de Minore,
§. Plurimum, n. 7. de quæſtion.* Fama eſt communis
opinio voce manifeſtata ex ſuſpicione proveni-
39 ens: & groſſo modo dicitur, Vox populi; & in
vulgari dicimus, Vox populi, vox Dei, quia opi-
nio, in qua omnes concurrunt, vel major pars,
præſumitur in ſe habere rationem, ut Bald. inquit
hic n. 2. & in c. *Quoniam, nu. 62. ſupra de probat.* &
40 eſt pica rei geſtæ, vel quæ reputatur pro geſta, ut
idem ait in d. c. *in Geneſi n. 64. de elect,* Utramque
41 famam de homine, & inter homines ſic deſcri-
bit ipſe Bald. in c. *Dilecti n. 3. de appellat.* Fama na-
turalis eſt ſtatus hominis ex radice naturæ pro-
42 veniens, & inhærens Fama vulgaris eſt publicus
præco virtutis, infamia vitiorum, & in cap. *Tua. n.
2. infra eod.* Fama inquit, quoad ſe, ideſt, in ſe ipſa,
eſſentialiter, & verè eſt veritas, & integer ſtatus
bonæ opinionis; ſed quoad alios eſt proclamatio,
& murmuratio populi, & infra *n. 5.* Fama famans
eſt vox in auribus populi ſonans, materiam autem
famæ, & infamiæ latè proſequitur Speculat. *in tit.
de Notorijs criminibus, d. §. fama,* & Jo. Andr. *ibi* in
Addit, & Salicet. in d. l. *ea quidem, C. de Accuſat* ubi
eam declarat per novem quæſtiones à *n. 92. uſque
ad finem.*

43 Qualiter autem reſtituatur fama ſubtracta;
Dicas detractorem poſſe alicui auferre famam
tripliciter. Primò, verum dicendo, & juſtè, puta
cum aliquis crimen alterius prodit ſervato ordine
charitatis, Matthæi 18: *Si peccaverit in te. &c.* &
cap. *Si peccaverit, 2. qu. 1.* & tunc non tenetur ad
reſtitutionem famæ. Secundo, falſum, dicendo, &
injuſtè; & tunc tenetur famam reſtituere confiten-
do ſe falſum dixiſſe, & injuſtè, & in præſentia eo-
rum, coram quibus infamavit eum, quantum
fieri poteſt, ut ſi occultè, occultè; ſi palam, palam,
ut c. *Quidam, 5. q. 1. & in 4. ſent. diſt. 15* per Ric-
chard. & Scot. Tertio, verum dicendo, ſed inju-
ſtè, ut quia prodit crimen alterius verum, ſed
contra ordinem charitatis: & tunc tenetur reſti-
tuere famam quantum poteſt ſine mendacio, ut
dicendo ſe malè dixiſſe, & injuſtè diffamaſſe.
Quod ſi non poſſit ei commode famam reſti-
tuere, debet ei aliter recompenſare ſicut in aliis in-
juriis, ut c. 1. *de iniur. & damn. dat:* Et probantur
hæc in c. 1. *Si res. 14, q* 6 & in c *Falſas, de pœnis. diſt*
5. & per D. Thom. in 2 2. *qu 62. art. 2. ad 2.* & *qu.
73. art 2. in corpor.* & *in 4. ſent. d. diſt. 15. qu. 1. art. 5
q. 2. Ad primum,* & Jo. à Capiſtrano *hic n. 26. verſ.
Qualiter autem reſtituatur,*
44 Rumor eſt particularis inſinuatio, ſeu procla-
matio, c. *Super eo, infra de eo, qui conſang. uxor. ſuæ,*
ex ſola ſuſpicione, cap. *Oſius de elect.* & incerto au-
ctore proveniens, cap. *Veniens, circa princ. de Regu-
lar* Hoſt *hic* n. 3. Jo. Andr. *n. 11.* Calder *n. 33* & alii
communiter, Speculat. *in tit, de Notor. crimin. §.
Nunc de Rumore, n. 1.* Et ex hoc patet in quo diffe-
rat à fama, quia rumor ab incerto, fama à certo
procedit auctore. Item differunt ratione mate-
riæ, quia fama majoris partis viciniæ, rumor au-
tem alterius partis, vel minoris, ut mediæ, tertiæ,
vel quartæ, ſecundum Ant. de Butr. *hic* n. 30. *col.* 12
in princ. verſ. Ad gradum, & ante eum Hoſt. in d.
cap. *ſuper eo n. 1. in ver aliqua pars,* ubi ait, rumo-
rem dici clamorem alicujus partis viciniæ, famam
verò totius civitatis, & ſic rumor eſt quid minus,
quàm fama, ſecundum Abb. *hic n. 12. in fin. verſ.
Rumor verò,* & ſentit gloſ. *ult.* in d. c, *ſuper eo.* Præ-
terea, ut inquit Baldus in præallegat. c. *Proximo,
n: 5. infra eod.* Fama vires ſuas eundo, & perſeve-
rando extendit. Unde Virgilius 4. *Æneid.* Fama
malum, quo non aliud velocius ullum, Mobilita-
te viget, vireſque acquirit eundo, juxta illud Pſalm
18. *In omnem terram exivit ſonus eorum,* &c. Ru-
mor autem quandoque cito deficit, ut l. *fin. ff. de
Hæredib inſtituen.*
45 Occultum propriè dicitur quod nulla ratione
probari poteſt, c. *unico, infra, ut Eccleſiaſt. Ben.* Spe-
culat. *in tit de Notorio, §. Nunc de occulto,* n. 1. & hic
tradunt Hoſt. *num:* 14. Jo Andr. *n. 12,* Calder. *nu.*
34 Henric. Boic. *num. 5,* Butr. *num. 3 poſt princ*
Cardin. *n.* 18. Anchar. n. *14.* Abb. *n.* 10 *in fin. verſ.
Occultam proprie,* Jo à Capiſtrano n, 40, & nullus
46 diſcrepat; & ideo ſolius Dei judicio relinqui-
tur, c. *Conſuluiſti, verſ. Spontanea, 2. quæſt. 5. c. omnia,
6 q. 1. c. Erubeſcant, 32. diſt* cap. *Sicut tua, in fin.
& c. ſeq. de Simonia.* Facit text. in l. *duo ſunt Titij,
ff de teſtam tutel,* quia latentia peccata vindictam
non habebant, c. *Chriſtiana, 32. qu. 5.* gloſ. *hic in
47 ver. occultum,* ideſt humano judicio non ſubjiciun-
tur, ut hic in gloſ. *marginal.* in *eod. ver. occul-
tum,* Adverte tamen, quia Eccleſia in genere dam-
nat, & verbalem pœnam infligit pro crimine
occulto, ſed occultum peccatorem ſpecialiter;
ideſt manifeſtè, & ſpecificè non punit, ideſt, non
publi-

publicè. niſi fiat fides Et ita intelligas jura præal-
legata Et quod notatur in Clemen. *Multorum, ad
fin. de Hæret.* ſecundum Calder *hic d. num. 34.* &
Cardin. *n. 18. verſ. Sed in genere quandoque punitur.*
Et adde quod in propoſito ſcripſi in c. *Dolores, à
n. 23 uſque ad n. 65. infra de celebrat. Miſſar. maxime
n. 58. & n. 64.*
48 Penè occultum eſt ſingularis, & privata inſi-
nuatio ex ſcientia, & certo auctore proveniens,
ut de ſcribit Alberic *in Dictionar. in ver. Occultum.
verſ. Penè occultum eſt* Et dicitur quod per paucos,
vel difficulter probari poteſt, puta per duos, vel
tres, aut quinque: nam ſecretum dicitur, quod
49 fit in præſentia quinque perſonarum antequam
judicialiter ſit diſcuſſum, ut §. *Hæc ergo ſecreta
circa medium, verſ. filiam namque Archiſynagogi,* &
ibi notat gloſ. *in ver. Secreta,* poſt cap. *Quia ali-
quando, de pœnit. diſt. 1.* & ideò donec clarè fiat fi-
des, ab Eccleſia toleratur, ut hic; & notant Specu-
lator *in tit de notor. crimin. § Penè occultum, n. 1.*
Hoſt. *hic n. 15.* Calder. *n. 35.* Abb. *n. 11.* Jo. Andr.
Henric. Boic. Butr. & alii in *locis proximè citatis.*
Et dicitur penè occultum ad differentiam occul-
50 ti ſimpliciter, quia dictio, *penè*, diminuit aliquid
de ſignificatione ejus, cui adjicitur cap. *Dudum il
1 de elect.* ſicut dictio *quaſi*, c. *Relatum*, & ibi gloſ.
1. de offic. delegat, Itaque in hoc differunt occul-
tum, & penè occultum, ſecundum, Cardin. *hic n.*
51 *18.* quia occultum dicitur actu, & habitu; penè
occultum actu, ſed non habitu. Occultum non eſt
poſſibile ut unquam manifeſtetur, vel ſaltem per
modum probationum probari non poteſt, &
ideo non cadit niſi ſub punitione Eccleſiæ. Illud
dicitur occultum propriè; hoc verò non dicitur
propriè occultum, ſed quaſi occultum, ut in tex-
tu. Moderni tamen Theologi accipiunt occul-
tum prout contra diſtinguitur à publico, ut dicam
infra *n. 115.*
Publicum eſt nomen generale, & verificatur
52 in notorio, & quandoque in fama, ſecundum
Abb. *hic n. 11. verſ. Publicum verò.* Unde notorium
poteſt dici publicum ſicut id, quod conſtat per
famam, ut eſt textus in c. *Tua infra eod.* & idem
quaſi de manifeſto ſecundum eum. Unde ut in-
quit Bart. per illum textum in l. 1. § *conſequens n. 1.
ff. de ſuſpect. tutor.* Publicum eſt illud, quod omni-
bus patet: Item illud, quod ponitur in porta ali-
cujus Eccleſiæ, dicitur eſſe publicum, ut idem
Bart. notat in Auth. *Quomodo oporteat Epiſcop. §.
Sed neque, n. 2.* Ad hoc tamen ut quid dicatur eſſe
53 publicum, non requiritur ut ipſius notitia ſingu-
lorum auribus inculcetur, ſed ſatis eſt ut publicè
ſit actum, ut legitur in cap. 1 *ſupra de poſtulat. Præ-
lator.* & idem Abb. tradit *in conſ. 99. Illud in præ-
ſentiarum, n. 2. lib. 1.* & dicitur quandoque publi-
cum, quod probari per teſtes poteſt, ut per eum
qui ad hoc allegat gloſſam noſtram in *ver. noto-
rium,* & ſecundum hoc pro eodem accipiuntur
pene occultum, & publicum, quorum oppoſitum
eſt occultum, ut latius dicetur infra *n. 121.*
54 Manifeſtum ſumitur duobus modis; ſecun-
dum Calder. *hic n. 36.* & Cardin. *n. 19.* videlicet
eſt genus, & includit ſub ſe manifeſtum, ut eſt
ſpecies, & notorium. Unde vera eſt aſſertio;
Omne notorium eſt manifeſtum. c. *cùm olim.* & c.
ſuper quibusdam de verb. ſignif. c. *Manifeſta* & c. *de
manifeſta 2. q. 1.* Sed non convertitur, quia aliqua
dicuntur manifeſta non notoria, & tunc eſt ſpe-
cies à notorio diſtincta, quia non patet, ſed de
facili poteſt patere, vel probari, cap. *eorum 11. q.
3.* Probatur hæc diſtinctio in c. *De hoc, infra de Si-
monia,* Et adde Fedr. de Sen. *in conſ. 8. incip. Quæ-
55 ſtio quomodo accipiatur manifeſtum, per totum.* Eſt
autem manifeſtum, prout diſtinguitur à notorio,
publica, ſeu famoſa inſinuatio, vel proclamatio,
& communis ex certa ſcientia, & certis auctori-
bus proveniens; & ſic deſcribitur à Speculatore
in tit. de not. crimin. §. *ſequitur de manifeſto, nu. 1.*
Jo. Andr. *hic n. 9. in fin.* Calder. *n. 36. verſ. Eſt au-
tem manifeſtum.* Butr. *n 33.* Henric. Boich. *n 2.* &
Abb. *n. 12.* Dicitur famoſa inſinuatio, vel procla-
matio, quia oportet ut fama concurrat cum ve-
56 ritate ad inducendum manifeſtum. Et ex hoc aſ-
ſignari poteſt ſubtilis differentia inter publicum
& manifeſtum, ſecundum Ant. de Butr. *ubi ſupra,*
videlicet ut illud dicatur publicum, quod eſt fa-
ctum præſentibus multis, ſed non eſt famoſum.
Ad hoc bonus textus in cap. 1. *ſupra de poſtulat.
Prælator.* Manifeſtum verò, quod ſecum habet fa-
mam, & ſecundum hoc omne manifeſtum habet
in ſe publicum, ſed non omne publicum habet
manifeſtum: & ſic illam proportionem habet
manifeſtum ad publicum, quam habet notorium
ad manifeſtum, ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſu-
pra *n. 54.* Sequitur in deſcriptione verſ, commu-
nis, quia manifeſtum debet eſſe multorum; nam
ſatis non eſſet duos vel tres teſtes hoc ſciviſſe, ut
ſic differat à probatione, & à publico, ad quod
ſufficiunt duo, vel tres teſtes, ut dixi ſupra *n. 52.*
57 Quot autem requirantur ad inducendum mani-
feſtum, Doctores non conveniunt, & fortè ſuffi-
ciunt decem, ut dicit gloſ. 1. in cap: *de manifeſta, 2.
q. 1.* per tex. in cap: *unio verſ. Sed & hoc, 10. q. 3.*
58 Nam decem homines faciunt plebem, ſeu popu-
lum, ut ibi notat gloſ. *in verbo mancipia,* & Ar-
chid: *n. 7.* gloſ. in cap: 1: *in ver. Duo, de elect.* Bart. in
l. *Prætor, la 2. in princ. n. 2. & 3. ff. de vi bonor. raptor.*
& ex hoc inferunt gloſ: & Archid: in d: c: *Unio.*
ut decem poſſint infamare Presbyterum juxta
59 text. in c. *Presbyter ſi à plebe 2. qu. 5* ubi Presbyter
à plebe ſibi commiſſa mala opinione infamatus,
ſi Epiſcopus legitimis teſtibus hoc probare non
potuerit, jubetur ſuſpendi, ne populus in eo
ſcandalum patiatur, ut ibi dicitur. Sive ergo à
decem, ſive à pluribus de ſuis ſit infamatus, dici-
tur infamatus à plebe; quia nomine plebis etiam
decem intelliguntur, ſecundum Hugon: & Ar-
chidiac: d: *n. 7.* & ideo indicenda eſt illi Canoni-
ca purgatio, ut optime probatur in c: *omnibus poſt
medium, verſ. Ipſe ergo Sacerdos 2: q: 5.* ubi Leo Papa
ad Carolum Magnum ſcribens ſic ait: Ipſe ergo
Sacerdos ſi ſuſpicioſus, aut incredibilis ſuo Epiſ-
copo, aut reliquis ſuis Conſacerdotibus ſive bo-
60 nis, & juſtis de ſuo populo, vel de ſua plebe ho-
minibus fuerit: ne in crimine, aut in prædicta
ſuſpicione remaneat, &c. ſe ſacramento coram
populo ſuper quatuor Evangelia dato, purga-
tum Eccleſiæ reddat. Hæc ibi: Pauci ergo non in-
famant c. *Inquiſitionis in fin. de accuſat.* & tot ho-
minum clamor facit famam, ſeu manifeſtum,
quot ex clamore ſcandalum ſuſcitatur. cap: *Qua-
liter & quando tit.* ut dicunt Jo: & Vincentius in d: c:
Inquiſitiones relati ab Archidiacono in d: c: *unio. n.
7. verſ. Sed pauci non infamant, 10. q. 3,* & idem in-
nuit ibi Goffr. qui exponit verbum Paucorum,
id eſt duorum, vel trium. Et ſatis eſt fama loci ſi
ſit

Digitized by Google

ſi ſit fama populi, ut ſatis clare innuit præallega-
tum c. *Omnibus*, ſecundum Archid. Nec diſſentit
Ant. de Butr. *hic dicto n.33.* dicit enim ad inducen-
dum manifeſtum in acclamatione tot homines
requiri, quot famam inducant; & ita exigi, ut hoc
62 acclametur à majori parte populi: & infra *eod. n.*
verſ. Quot autem exigantur, concludit non poſſe
dari certam doctrinam, quot homines requiran-
tur ad inducendum manifeſtum, & ideo hoc relin-
quendum arbitrio judicantis, dummodo non ex-
cedant majorem partem populi, vel viciniæ; quia
ſic eſſet notorium, credit tamen ad hoc ſufficere
decem homines per ea, quæ notat Cyn. in l. *ea qui-
dem C. de accuſat.* & ſic concordat cum gloſ. in c. *de
manifeſta. 2. q. 1.* licet eam non allegat. Addicitur
in deſcriptione, ex certa ſcientia, & certis auctori-
bus, quia ad hoc ut ſit manifeſtum, oportet ut ali-
qui præſentes fuerint, à quibus ortum habuerit
quive ex certa ſcientia poſſint de hoc deponere,
quia fuerunt præſentes, & aliquo ſenſu naturali,
ſecundum quod rei natura exigit, id perceperint.
Et hinc apparet differentia inter famoſum & ma-
nifeſtum; nam in famoſo ſufficit ſola ſuſpicio.
63 Item in famoſo ſufficit, ut fama habuerit ortum à
certo auctore, & exinde acclamet tota vicinia, vel
major pars; nec eſt neceſſe, ut oſtendantur plures
auctores, qui hoc habuerint ex certa ſcientia, vel
præſentia. Sed in manifeſto oportet, ut plures ad-
fuerint Auctores, qui per certam, & ſenſum cor-
poreum hoc apprehenderint, & ſuper hoc poſ-
ſint teſtimonium perhibere, ſecundum Ant. de
Butr. *hic d. n. 33. circa fin.* Facit ad hoc quod nota-
tur in d. c. *de manifeſta 2. q. 1.* & per Legiſtas, ma-
ximè Baldum in l. *De minore. § plurimum n. 9. ff. de
Quæſtion.* & notatur in c. *Qualiter, il 2. & c. Cum
oporteat, infra de accuſat.* & per Archid. in c. *omni-
bus, 2. quæſt. 5.* & hæc vera ſunt ſumendo manife-
64 ſtum, prout contradiſtinguitur à notorio, & pene
occulto. Verum prout contra diſtinguitur ab om-
nino occulto, manifeſtum dici poſſet omne pro-
babile, quod duo teſtes ſcirent. Ad hoc, quod no-
tatur in c. *Ex tenore, de tempor. ordinat.* & in cap.
Cum Vintonien. de elect. Imo poſſet etiam dici ma-
nifeſtum non occultum, quod unus tantum vidit.
§. Sed ſciendum. 2 qu. 1. Et ita accipitur in l. 2. & in
65 l. *ſeq. ff. de furtis*, & ſic dicimus furtum manifeſtum
& non manifeſtum, ut in dictis juribus, ſecundum
Anton. de Butr. *hic n. 33 in fin.*

Expeditis neceſſariis præludiis ad intellectum
Decretalis, ſupereſt, ut deſcendamus ad materiam
66 notorii, quæ difficilis eſt, & involuta: nam ut ait
gloſ. 1. in c. *Manifeſta, 2. q. 1.* quotidie de notorio
loquimur, & quid ſit notorium ignoramus. De
quo per Innoc. & Hoſt. in cap. *Tua, infra eodem*, &
per Speculator. *in tit. de notorijs criminibus, §. Item
de notor.* Salyc. in l. *ea quidem, à nu. 58. uſque ad nu.
89 C. de accuſation.* Et per Doctores hic, maximè
per Butr. *à num 29. uſque in finem.* Ego circa hanc
materiam hunc ordinem ſervabo. Nam primo
quæram quid, & quotuplex ſit notorium, & quæ-
libet ejus ſpecies. Secundò, quot hominum ſcien-
tia requiratur ad inducendum notorium. Tertiò
numquid in notorio ſit ſervandus ordo Iuris, &
præcipuè an requiratur citatio, vel ſententia.
Quartò numquid in notorio requiratur probatio.
Quintò, quot teſtes requirantur ad probandum
notorium. Sextò, An à ſententia ſuper notorio
detur appellatio. Septimò & ultimo, an occultum

crimen, vel impedimentum in decreto Concilii
Tridentini *cap 6. ſeſſ. 24* & in litteris S. Pœniten-
tiariæ accipiatur, prout diſtinguitur contra publi-
cum, & notorium.
67 Redeo igitur ad primum.

QUÆRO. Quid, & quotuplex ſit notorium,
& quælibet ejus ſpecies?
68 Notorium in genere, ſumptum prout complecti-
tur omnes ejus ſpecies, ſic definitur ab Antonio de
Butrio *hic n. 31.* videlicet: Notorium eſt probatio
indubitata, & finita, nulla diſcuſſione egens. Sed
melius ſecundum Salycetum in d. *l. ea quidem. nu.
58. C. de accuſat.* neutraliter, & in genere ſumptum
ſic poteſt deſcribi, videlicet; Notorium eſt jus,
vel factum tranſiens in notionem omnium, vel
majoris partis eorum. Nam per majorem partem
totus populus repræſentatur, ut l. *Nulli*, & l. *Planè,
ff. Quod cujuſq. univerſ. nomin.* & l. *Quid maior. ff. ad
municipale*, & l. *Illud. §. Refertur, ff. de Regul. iur.* Et
dicitur notorium à notione, quia tranſit in cogni-
tionem omnium, ut per eum.
69 Notorium eſt triplex ſecundum gloſ. *hic in ver.
Notorium*, & in d. c. *manifeſta, 2. q 1.* Innoc. in cap.
Tua nos. n. 2. infra eod & alios communiter, Videli-
cet juris, facti, & præſumptionis Et quamvis Cal-
der. *hic n. 36. verſ. De notorio*, & Abb. n 14. dicant
ſub notorio juris includi etiam notorium præſum-
ptionis; & ſic faciant diſtinctionem bimembrem,
ſcilicet juris, & facti, & primum membrum ſub-
dividant in judiciale, & extrajudiciale: tamen hoc
reprehenditur, & bene, ab Ant. de Butr. *hic n. 32.*
ubi oſtendit notorium juris, & præſumptionis
eſſe duas ſpecies diſtinctas, nec unum comprehen-
di ſub altera. Dicitur autem hoc notorium juris,
ſive juridicum, quia oritur in jure, idest in judicio:
c. final infra eodem. Idem Butr. *hic n. 30. col. 12 ante
medium verſ. Et appellant hoc notorium iuridicum.*
Ad hoc bona gloſſa in l. 1. *in ver. Confeſſus in iure
C. de Confeſſ.*
70 Notorium juris eſt ſpontanea confeſſio, clara
probatio, juſta, & irretractabilis diffinitio, & ſic
deſcribunt hic Hoſt. *n. 10.* Jo. Andr. *eodem n.* Cal-
der *n. 36. verſ. De notorio.* Abb. *n. 4.* Speculator. *in
tit. de notor. crim. §. Iam de notorio n. 2.*

Dicitur primo in deſcriptione, ſpontanea con-
71 feſſio, quia ex ſpontanea confeſſione in jure facta
oritur notorium, ut *hic*, & in cap. 1. *de Confeſſis.*
Item oritur clara probatio, quia ex probatione ju-
72 diciali, & indubitata ſimiliter ſurgit notorium, ut
in cap. *Cum olim, de ver. ſignif.* Et omne judicialiter
probatum dici poteſt notorium, ut inquit Abbas
in c. *fin. num. 7 ſupra de tempor. ordinat.* Imo ſecun-
dum eum omne conſtans ex actis notorium dici
poteſt. allegat Innoc. in cap. *ex inſinuatione in fin.
de appellat.* & c. *evidentia de accuſation.* cum ſua glo.
in ver. non indiget clamore. dummodo tamen acta
ſint publicata l. *Geſta C. de re iudicata.* & dummo-
do ſit concluſum in cauſa. Abb. in c. *fin. num 4. in
fin. infra eodem.* & non aliter; quia quandiu poteſt
probari contrarium, non dicitur probatio no-
toria; gloſſ in cap. *Significaverunt, in ver. liquè-
re, ſupra de teſtibus.* plene Natta *conſ. 51. viſo pro-
ceſſu num. 18.* & ſeq. Jaſ. in l. *Admonendi, In 2.
lectura, nu. 50. & ſeq. verſ.* & ex iſta 2. lectura. *ff. de
iureiuran.*
73 Item dicitur juſta, & irrevocabilis diffinitio, quia
eodem modo ſurgit notorium ex diffinitione ju-
diciali, & ſententia, quæ non poteſt amplius re-

tractati, ut in hoc c. & in c. *fin. infr eod.* & in c. *Cum*
inter, de re iudicat. nam res judicata pro veritate
habetur l. *Res iudic. ff. de re iudic.* & l *ingenuum ff.*
de ſtat homin. & in d cap. *Cum inter.* Dummodo
tamen ſententia ſit Canonice lata, ſecus ſi ſit lul-
la ipſo Jure; nam hæc ſpecies notorii vocatur no-
torium Juris; & ideo debet habere validitatem,
quæ Jure conſiſtit, ut ait Bald *hic. num. 1.* Verum
74 ſi nullo modo factum eſt probatum, & tamen ſen-
tentia condemnatoria aliàs canonice eſt lata; ni-
hilominus crimen dicitur notorium propter au-
ctoritatem ſententiæ, ut idem Baló. notat *num. 2.*
75 Tria ergo faciunt notorium Juris, Judicialis con-
feſſio, indubitata probatio, & res judicata. Et ex
hoc patet ſupraſcriptam definitionem nõ eſſe bo-
nam, quia confeſſio, probatio, & ſententia ſunt
cauſæ efficientes, & productivæ notorii, ergo non
ſunt notorium, quia nihil generat ſeipſum, nec
aliquid poteſt eſſe cauſa ſuipſius, c. *Didicimus, 24.*
q. 1. & inter cauſam, & cauſatum debet eſſe di-
cretio, cap. *Debitum, de Baptiſmo*, cum concordant,
ibi allegat. in gloſ. *in ver. Diſcretio.* Unde, poſtha-
76 bita diffinitione Ant. de Butr. *d. num. 32.* tanquam
nimis prolixa, & quæ multas patitur difficultates,
exiſtimo hanc ſpeciem notorii breviter ſic poſſe
diffiniri. Notorium juris eſt evidentia ex judiciali
confeſſione, vel probatione, aut re judicata pro-
veniens. Dixi evidentia, ut ſit genus ad omnes ſpe-
cies notorii. quæ ſive naturæ, ſive juris miniſterio
evidentiam habent, & excludat famoſum, publi-
cum, & manifeſtum, in quibus non cadit eviden-
tia. Dixi ex judiciali confeſſione, &c. ad differen-
tiam notorii facti, & præſumptionis, quæ licet evi-
dentiam habeant, tamen hæc non provenit ex
auctoritate, & fomento judicii, ſed à natura, vel
miniſterio juris extra judicium.

77 Notorium facti in genere, ut deſcribitur à Cal-
der. *hic n 40.* Eſt factum ſic exhibitum conſpectui
hominum, ut nulla poſſit tergiverſatione celari, ut
cap *Vltimo infra eod* & cap. *Cum olim, de verb. ſignif*
Vel notorium facti eſt, quod factum ex ſe non du-
bitatur, à populo, vel majori parte populi, ſecun-
dum Vincentium. Vel notorium facti eſt, quod
quotidie viget, & in præſenti eſt publicum, ſecun-
dum Ubertum. Vel notorium facti eſt in quo fa-
ma ſuum præbet adminiculum; & ipſa rei eviden-
tia proteſtatur ita eſſe oculis omnium, vel majoris
partis loci ſe exhibens, ut nulla tergiverſatione ce-
lari poſſit, ſecundum Speculat. *in tit. de notorio*
crim. §. De notorio, nu. 3. Has partim recenſet Jo.
And. *hic nu. 10.* partim Calder in *nu. 40.* & omnes,
Ant de Butr. *num. 31.* Vel notorium facti eſt cri-
men, vel factum, cuius teſtis populus eſt & diſſi-
molationi locus non eſt, ſecundum Archid. in c.
Manifeſta, num. 4. 2. quaſt. 1. & Abb. *hic nu. 14. verſ.*
Notorium facti. Ad hoc textus optimus, quem Butr
dicit eſſe meliorem de corpore Juris, in c. *Cum di-*
lectu, infra de Purgat. Canonica. Placet diffinitio
Antiquorum, quàm hic refert idem Buttius *num. 31*
& probat Abb. *ubi ſupra*, videlicet, Notorium fa-
cti eſt publica, vel famoſa vox proveniens ex evi-
dentia rei, quæ nulla tergiverſatione celari poteſt,
l. *ſi vicinis, C. de Nuptiis*, c. *Tua*, & c. *Quaſitum, infra*
eodem. Unde Petrus de Sàmpſone relatus hic à
Jo. Andr. *nu. 13.* ponebat verſus. Quæ vel nemo
negat, populo, vel teſte probantur; Vel ſe ſubiici-
unt oculis, notoria dicas.

78 Et hoc notorium facti eſt triplex, nam quod-
dam eſt notorium facti permanentis, ſeu continui;
quoddam eſt facti tranſeuntis, ſeu momentanei,
& deficientis. & non redeuntis; quoddam eſt facti
interpolati, gloſ. *unica in* d. c. *Manifeſta, 2. q. 1.* In-
noc. in c. *Tua, infra eod.* Speculator. *in tit. De notorio*
crim. §. Item de notorio, n. 8. gloſ. *hic in ver. Notorium*
quem communiter ſequuntur Doctores.

79 Notorium facti permanentis ſecundum Specu-
latorem *ibid. num. 10.* dicitur quod ita publicè fit,
ut aliqua tergiverſatione celari non poſſit, & ha-
bet facti continuationem; exemplum cum Cleri-
cus in carcerem detruditur, c. *Dilectus, ſupra de ap-*
pellat. Innoc. in d cap. *Tua, num. 2. in fin. verſ. Si au-*
tem ſit continuum, infra eodem, & Speculator *ubi ſu-*
pra. Quod verum putat Butr. *hic nu. 34* quando
carceres patent oculis hominum, ſecus ſi eſſent
80 carceres occulti. Aliud exemplum in eo, qui deti-
net domi concubinam publicè, & omnibus ſcien-
tibus, c. *De manifeſta, 2. q. 1.* Præſertim verò ſi in-
fantes audiantur vagire in ejus gremio, cap. *Tua,*
infra eod. l. *ſi vicinis, C de nuptijs* cap. *Priuſquam, 29.*
diſt, cap. *propoſuiſti, 82. diſt.* cap. *Significaſti infra de*
Divortijs, Calder. *hic num 42.* Sed tu adverte, quia
hoc exemplum benè procedit quantum ad hoc,
ut concubinam teneat, quia cum hoc pateat ocu-
lis hominum, bene cadit ſub notorio facti perma-
nentis. Ad hoc Concilium Tridentinum *de re-*
format. matrim. c. 8 & *ſeſſ. 25. c. 14.* Secus verò quan-
tum ad copulam, quia cum hæc non fiat ſub con-
ſpectu hominum, non pertinet ad hanc ſpeciem
notorii facti permanentis, ſed ad notorium præ-
ſumptionis, cum Jus hoc vehementer præſumat,
ut bene hic per Butr. *num 34.* niſi fortè extaret ſo-
boles, ut per Innoc. in d. c. *Significaſti, num. 1. de*
Divortijs, ubi dicit eſſe notorium facti actu per-
manentis, quando manent filii, qui reddunt no-
toriam incontinentiam. Idem tenet Speculat. *in tit*
de notorijs criminibus. § Iam de notorio. n. 10. ubi ait,
quem tenere concubinam eſſe notorium facti
continuè, quando eam tenet in domo, menſa, &
lecto, & liberi vagiunt gremio ejus bajulantes.
Allegat ſupraſcripta Jura, & c. *Conſuluit*, & c *Rela-*
tam, de appellat. Aliud exemplum materiale ponit
Butr. *hic num. 34.* nempe quod Turris Aſinellorum
ſit in Porta Ravennati, & aliud Abb. *nu. 15.* quod
Palatium Dominorum ſit in platea, hoc enim pro-
priè dici debet notorium facti permanentis, quaſi
res nota omnibus inſpicere volentibus. ad hoc c.
Evidentia, de accuſat. & Auth. *Qui ſemel*, l.
Quomod. & quand. iud. ubi vox præconis, cum ſit
tranſitoria, & paucis innoteſcat, in notorium non
81 tranſit, ſed edictum ſecus, quia per multos diſpo-
ſitum omnibus liquet, ut ibi notat gl. *in ver. Paucis*
innoteſcit.

82 De notorio facti tranſeuntis exemplificant
Doctores, ut ſi in conſpectu populi aliquis ſit
occiſus, §. *quando autem, 2. q. 1.* Innoc. in c. *Tua, n. 2.*
& ibi etiam Hoſt. *n. 1. infra eodem.* Speculator *d. tit.*
de notorijs crimin. §. Iam de notorio. nu. 8. in fin. vel ſi
Epiſcopus tranſit de Eccleſia ad Eccleſiam, quia
tranſitus fit cum apparatu, c. *Illud, de Cler. excom.*
miniſtran. c. *Quanto, de translat. Epiſcopi*, Jo. Andr.
hic nu. 13. verſ. Circa iſtud notorium, Calder. *n. 41.*
Butr. *n. 34* & Abb. *n. 15.*
83 Notorium facti interpolati dicitur quod ſit ſic
publicè, ut aliqua tergiverſatione celari nõ poſſit,
& quod

& quod ſæpius iteratur, non tamen ſit continuè, ſecundum Speculator. *dicto* §. *Iam de notorio, numer.* 9 Exemplum in mutuante ad uſuras, ut cap. *Cum tu, de Vſuris:* quia non ſemper mutuat, ſed interpolatim, licet dici poſſit habere actum continuum reſpectu aptitudinis, ut per Butr. & Abb. *loco citato*,

84 Notorium præſumptionis eſt evidentia juris vehementer præſumpta, ſecundum Hoſt. *hic nu.* 12. Jo. Andr. *num.* 10. *in fin.* Abbatem *num.* 14. *verſ. Et tunc dic quod notorium.* Speculat. *in d.* § *de noto-*

85 *rio in princ.* vel ſecundum Calderinum, *num* 38. Notorium præſumptionis eſt factum, vel dictum ex publicis circumſtantiis à Jure pro veritate ac-

86 ceptum. Exempla notoriæ præſumptionis ſunt paternitas, & filiatio. Hoc enim quod quis ſit alterius filius, non poteſt jure probari, l. *Lucius, ff. de condit. & demonſtrat.* Sed jus præſumit vehementer eum filium, qui natus eſt de nuptiis, l. *Filium meum diſfinimus, ff. de iis, qui ſunt ſui, vel alieni juris,* l. *Quia, ff de in jus voc.* Innoc. in c. *Tua, num.* 3. *infra eod.* vel qui publice habitus eſt pro filio alicuius, c. *Michael*, & c. *Quoniam, de filiis Presbyter.* & ita exemplificant gloſ. *hic in ver. Notorium*, item gloſ. *unica* in d. c. *Manifeſta*, 2. q. 1. Speculat. *in tit. de Notoriis criminibus, d.* §. *Iam de notorio, in primo, verſ. Notorium præſumptum*, qui etiam exemplificat in infamato, cui eſt indicta purgatio in Judicio, & deficit cap.

87 *Tua in fine, infra eodem*, c. *Inſinuatum, de Simonia.* Adverte tamen ſecundum Anton. de Butr. *hic n.* 36. quia ad inducendum notorium præſumptionis duo requiruntur, videlicet ut factum, ex quo à jure trahitur præſumptio, ſit notorium facti, vel juris. Secundò, ut jus vehementer præſumat, vel fingat habendo illud pro violenta præſumptione, quæ æquivaleat probationi ad finem ferendæ ſententiæ. Exemplum: Si quis omnibus videntibus detinet fœminam ſuſpectam in domo, vel id in judicio confitetur, factum detentionis eſt notorium facti, vel iuris: & ex hoc jus violenter præſumit inter eos copulam carnalem interceſſiſſe; & hoc eſt notorium præſumptionis. Similiter ſi uſurarius teneat menſam paratam, & pannum rubeum omnibus videntibus, ecce factum notorium per operis evidentiam: & ſi mutat ibi, jus præſumit eum ad uſuras mutuari; ecce notorium præſumptionis: & eodem modo ſi vicinis ſcientibus aliquis tenet fœminam, ut uxorem, cum condecenti tractatu in veſtibus, & aliis; ecce notorium facti: & ex hoc jus elicit præſumptionem matrimonii inter eos, & legitimitatis prolis inde ſuſceptæ; ecce notorium præſumptionis; & ſic de ſimilibus Et ita intelligas ea, quæ de probatione filiationis leguntur, & notantur in c. *Per tuas, de Probatio.* & in c. *Michael, de filiis Presbyter.* & de probat. filiationis legitimæ, vel illegitimæ in c. *Transmiſſa*, c. *Lator*, & cap. *Per tuas, Qui filii ſint legitimi.*

88 QUÆRO ſecundò. Quot hominum ſcientia requiratur ad inducendum notorium facti?

Solutio. In hoc articulo ſunt variæ opiniones, quas recenſet Speculator *in tit de notor. crimin.* §. *Iam de Notorio n* 5 *& 6.* Quidam enim dixerunt tot homines adeſſe debere, ut eorum præſentia reddat factum notorium, nec ſufficere præſentiam paucorum, puta duorum, trium, vel quinque, ut dictum eſt *ſupra n.* 48. *&* 49. Imò putant requiri totius viciniæ notoriam, & ut omnes communiter acclament crimen commiſſum fuiſſe, ut c. *Scelus*, 2. *q.* 1. & c. *Cum quiſque*, 23. *q* 4 Quidam, ut Vincentius, tenuerunt ſufficere ſcientiam maioris partis viciniæ, vel Parochiæ, cap. *Conſtitutus, de Purgat. Canonica.* c *De manifeſta*, & ibi gloſ. *in ver. Plurimis*, 2. *q.* 1. & in hoc reſident Abb. *hic num.* 16. & Salycet. in l. *Ea quidem, n.* 58 *C. de accuſat* dicentes ad notorium inducendum requiri, ut detur ſcientia totius viciniæ, vel maioris partis ipſius: non enim requiritur ſcientia totius populi; ſed ſufficit ſcientia totius viciniæ, ut benè probatur c. *Cum dilectis, de Purgat. Canonica*, vel maioris

89 partis ipſius. Subdit tamen Abb. dummodo non ſint minus decem, & ita intelligit gloſſam in d. c. *De manifeſta*, 2. *q.* 2. Unde in loco, ubi non ſunt decem perſonæ, non poteſt oriri notorium ſecundum eum. Quod etiam docuit Bart. in l. *Scriptus, n.* 2. *verſ. Quid ergo ſi in villula, ff. de Religioſ. & ſumpt. funer.* ubi quærit, Quid ſi in villula, ubi ſunt pauci habitantes, aliquid in conſpectu omnium factum ſit, qui forte non ſunt ſex, vel octo, numquid dicatur notorium? Et reſpondet, non, quia debet eſſe notum plurimis, & multitudini, c. *final, infra eod.* & vicinia debet ſcire, c. *penult. verſ. final. de purgat. canon.* l. *Prætor*, §. 1 *ff, ubi bonor. raptor.* l.

90 *Palam, ff. de verbor. ſignificat.* l. *Sed et ſi pupillus*, §. *Preſcribere, ff de Inſtitut.* Alii dixerunt requiri ſcientiam viginti, ut ibi refert Bart. per d. l. *Prætor*, §. *Alii*, ut gloſ. Joannis relata à Speculatore *in tit. de not. crimin. d.* §. *Iam de notorio, n.* 6. & Bartol. *ubi ſupra*, exiſtimaverunt decem hominum ſcientiam ſufficere, ut quid dicatur notorium; nam tot faciunt Parochiam, c. *Vnio*, 10. *q.* 3. & teſtimonium unius Parochiæ facit crimen notorium eſſe, ut d. c. *Cum dilectis, de purgat canon.* & conſtat ex dictis *ſupra n.* 58 *&* 59. Alii vero opinati ſunt

91 tres ad hoc ſufficere, quia tot faciunt Collegium, l. *Neratius, ff. de verb. ſignif.* Sed, ut ait Speculat. *d. n.* 6. hoc nihil eſt, quia & eadem ratione duo ſufficerent, qui faciunt congregationem, cap. 1. *de elect.* Demum alii, & forte melius cenſuerunt

92 diſcretum Judicem ex variis circumſtantiis, & qualitate actus, loci, & temporis arbitrari debere factum eſſe notorium, vel non, cùm hoc non reperiatur à jure diffinitum, l. 1. §. 1. *ff. de Iure deliberandi*, l. *Continuis*. §. 1. *&* 2. *ff de verb. obligat.* c. *de cauſis primo reſponſo, ſupra de offic delegat.* Et hoc videtur placere Speculat *in dict.* §. *Iam de notorio, num.* 6. *circa finem, verſ. Quidquam etiam*, & Bart. in d. l. *Scriptus, n* 2. *verſ. Alii remittunt arbitrio Iudicis:* & tenent Calder *hic num.* 44. *verſ. Ad quæſtionem ergo*, & Abb. *num.* 16. Hoc tamen ar-

93 bitrium reſtringit Cardin. & benè ad minorem partem viciniæ duntaxat: nam quoad maiorem, hoc eſt expreſſum in Jure, & ideo non intrat Judicis arbitrium. Et idem puto ſi in Parochia non ſint decem homines, quia expreſſum eſt in Jure, ut ex minori numero, quam decem, non conſtituatur Parochia, ut in de c. *Vnio*, 10. *q.* 3. & ideo Judex arbitrari non poteſt ibi eſſe notorium: quod tenent Speculat. Bart. & Abb. *in locis ſupra citatis*, & hic junge quæ in propoſito dixi *n.* 57. *& ſeqq.*

QUÆRO tertiò. Nunquid in notorio ordo

94 Juris debeat obſervari?

Reſp. Juriſconſulti non eſſe obſervandum, c. *Manifeſta*, & c ſeq c. *de manifeſta*, & c. *Cœlum*, 2. *q.* 1 l. *Ea quidē, C. de Accuſat.* c. *Bonæ*, il 1. *de elect.* c. *Quoniam*,

niam de filijs Presbyt. cap. *Super eo, de teſtibus*, cap. *Porro, de divort.* c. *Evidentia, de accuſat.* cum ſimilibus: & notat Innoc. in cap. *Ex parte, il 1. nu. 3. poſt med. ver. quia non ſervatur ordo juris in notorio facti, vel iuris, de verbor. ſignif.* Nam, ut colligitur ex prædictis juribus, accuſatio, denuntiatio, libelli oblatio ſeu petitio, litis conteſtatio & probatio non ſunt neceſſaria; & ideo dicitur in notoriis non eſſe ſervandum juris ordinem, qui debet in aliis obſervari, vel non eſſe per omnia obſervandum, ut cap. *Ad noſtram, il. 3. ſupra de iureiur.* & notat Innoc. in c. *Tua, n. 8 circa fin. verſ. Item dicimus, infra*, ubi ait: Quamvis in notoriis procedi poſſit præſentibus partibus lite conteſtatâ, & ſervato aliis judicario ordine, poſſe tamen eis præſentibus procedi lite non conteſtatâ, nec alio judiciorum ordine ſervato, ſicut quando reus eſt abſens & contumax; & concordant hîc Jo Andr. *nu* 20. Cardin. *nu*. 45 Abb *nu*. 18 quod latius per ſingula capita proſequitur Butr *nu* 28. omni tamen caſu requiritur citatio, & quod venienti exponatur factum, pro quo citatus eſt, & quod audiatur eius defenſio; quod ſi non fiat, ſatis poteſt dici ſententiam non tenere ſuper notorio latam, ut inquit Innoc. ubi ſuprà, & Jo. Ander. *d. n. 20. verſ. Omni tamen caſu*, per cap. *Qualiter, il. 2 §. Debet, de accuſat.* & in hoc nullus dubitat, ut dicit Alberic. in l *Ea quidem, n. 14. in fin. C de accuſat.* Hanc etiam dicit eſſe magis communem opinionem Aretinus *conſ. 153. n. 7.* quem refert Boſſ. *in tit. de Denunciatoribus, n. 9. in fin.* & *in tit. Quomodo procedatur in crimine notorio, poſt num. 6.* & Jul. Clar. *in pract. criminali, §. fin. q. 9 verſ Quæro numquid.* Sicut enim in aliis cauſis, quæ requirunt ordinem judiciarium, non valet ſententia, quæ fertur non adhibitâ cauſæ cognitione, ut l *Prolatam, C. de ſent. & interloc. omn. Iud.* l. *Si accuſatoribus*, & l. *Abſentem, C. de accuſat.* Ita videtur in notoriis, ubi, etſi non omnis, aliquis tamen ordo ſervandus, ut in d. c. *Ad noſtram, il 3. de iureiur.* ſecundùm Jo. Andr. In hoc tamen articulo Innocentius mirabiliter variavit in c. *Tua infra eodem*, & in cap *Porrò, de divortiis.* Et multas Doctorum opiniones recitat Calder *hic n. 47.* Sed communiter ſic diſtinguitur ſecundùm Abbatem *hic n. 18. verſ. Et poſſunt in hoc*, videlicet, aut factum eſt ita notorium, ut certum ſit abſenti nullam defenſionem competere: & tunc non eſt neceſſaria citatio, quia illa fieri debet ad hoc ut reus ſe defendat, & ſic intelligitur textus in c *Venerabilem, de elect.* & in l. 1. *ff. de adminiſtr. rer ad Civit. pertinen.* & in c. *Cùm olim, de re iudic.* & ibi notat gloſ. *in ver. liceat abſenti*, quam pluribus exornat Felin. *ibi n 11.* Socin. Senior. *conſ. 4. n. 24. & 25. lib. 3* cum ſimilibus, ut dixi cap. *Cùm ex iuncto, n. 45. & ſeq. infra de Nov. oper. nunciat.* Aut poteſt reo competere aliqua defenſio, quod regulariter contingit & tunc requiritur citatio, alioquin non valeret ſententia. & ſic intellige textum in cap. *fin.* juncto cap *1. de offic. delegati, lib. 6* & in Clem. *Paſtoralis, de re iudic.* & in hoc caſu loquuntur Innoc. & Jo. Andr. ſupra citati: & hanc diſtinctionem fieri per omnes atteſtatur Practica Carreri *fol. 28. verſ. Et an, & quando*, quem refert Julius Clarus *in pract. criminal §. fin. q 9 verſ. Quæro nunquid.* Ipſe tamen Clarus indiſtinctè tenet, in quocunque notorio, ſi reus eſt abſens, debere citari non modò ad proceſſum, dummodo non ſit de fuga ſuſpectus; nam eo caſu debet, ſi poteſt, perſonaliter capi, ſecundùm opinionem quam dicit communem Ferret. *conſ 316 n. 11.* ſed etiam ad ſententiam: non enim apparet quomodo conſtare poſſit nullam defenſionem reo competere, niſi eo monito & audito. Quidquid tamen ſit, honeſtius eſt, & tutius, ut in omni caſu fiat citatio & monitio, ut inquit Calder. *hic n. 47. circa med. verſ Honeſtius tamen*, quia, ut dicunt Hoſt. & Jo. Andr. in c. *Cùm ſit Romana, in fine de appellat.* multi dicuntur notorii, qui non ſunt, c. *Conſuluit, de appellat.* & ideò juſtius & tutius eſt nullum quantumcunque notorium fore damnandum ſine citatione vel admonitione, dixi in prædicta Decretali, c. *Cum olim n. 46. & ſeqq de re iudicat.*

96 De ſententia verò, nunquid in notorio ſit neceſſaria? DD. ſimiliter non conveniunt; nam gloſ. in c. *Super eo, in ver Non requiratur, de teſtib. cogen.* & in c *Porrò, in ver. Notoria, de divortijs*, & c. *penult. in ver. Non erat illi indicenda, de purgat. Canonica*, & in c. *Evidentia, in ver. Non indiget clamore de Accuſat.* Tenuit etiam ſuper notorio ferendam eſſe ſententiam, & hanc gloſſam dicit communiter approbatam, Marſil. *in practica criminal. §. aggredior. n. 133.* Practica Corradi *fol. 238. poſt n. 4.* Sed contrarium tenet Innoc. in c. *Ex parte, il 1. n. 1. in fin. verſ. Nec ibi neceſſaria ſit ſententia, infra de verb. ſignif.* Calder. *hic n. 47. verſ. At verò neceſſaria*, dicit in notorio non eſſe neceſſariam ſententiam in ſcriptis, & cum ſolemnitate, ut notatur in Auth. *Vt iudici ſine quoquo ſuffragio, § Neceſſe autem* in gloſ *in ver. Sine libello.* Requiritur tamen aliqualis ſententia, ut videtur textus in l. *Si confeſſus. ff de cuſtod. & exhibit. reor.* & cap. *Nos in quemquam, 2. q. 1.* & ſatis eſt ut fiat præceptum ſecundùm Calder. quem ſequitur Abbas *hic n. 18. circa finem, verſ. De ſententia verò:* & ita intelligunt Innocentium *loc. cit.* Sed quicquid ſit de jure, certè de conſuetudine indiſtinctè obſervatur, ut etiam in criminibus notoriis requiratur ſententia declaratoria, ut atteſtatur Julius Clarus *in pract. crimin. §. fin. q. 9. verſ. Præterea quæro*, & ita etiam hanc ſententiam eſſe in praxi receptam fatetur Covar. *in relect c. Alma Mater, fol. 360. 1. p. §. 2. n. 9 verſ. Ipſe verò adhuc indiſtinctè, de ſent. excom. lib. 6.* Imò dicunt aliqui non poſſe dici delictum notorium, quod excuſationem non habeat, niſi prius fuerit ſuper hoc cognitum & declaratum per Judicem illud eſſe notorium, citato etiam ipſo reo. Et hanc opinionem teſtatur eſſe communem Aretin. *conſ. 163.* quem referunt Ferett. *conſ. 31. n. 5. & 35.* & Clar. *loc. cit. verſ. Plus dicunt aliqui*, ubi etiam admonet Judices, ut in hujuſmodi notoriis cautè ambulent, ne ſi nimis properent, ſe ipſos involvant.

97 QUÆRO quartò, Nunquid in notorio requiratur probatio.

98 Pro ſolutione diſtingue ſecundùm Ant. de
Butr: *hic n. 42.* & Abb. *n. 19.* aut quæritur de noto-
rio facti permanentis, & nulla probatio requiri-
tur, ut in c. *Tua, infra eod* & in c. *Evidentia, de accu-*
99 *ſat.* Aut de notorio juris, & neceſſaria eſt proba-
tio, ut ſi reus negaret ſententiam contra ſe latam;
nam deberet concludenter probari, ut in c. *Sicut,*
de re iudicat. Et idem dicendum de notorio præ-
ſumptionis, ut in c. *Per tuas, de probat.* ſed circa
100 hoc membrum vide quod dixi *ſuprà n. 87.* Aut
quæritur de notorio facti interpolati, & requiri-

Digitized by Google

tur probatio, licet non multum plena,ut in cap. *Cum in Diœceſi,de uſur:*& gloſ.1.in c. *Manifeſta,2. q.1.*,dicit in notorio facti interpolati requiri ſemi-
101 plenam probationem. Aut quæritur de notorio facti tranſeuntis.& in hoc DD.non conveniunt: nam Innocentius variè locutus fuit, ut hic plenè per But.*nu.42.* Sed in c.*Tua,n.2.infra eod.*videtur tenuiſſe in hujuſmodi notorio neceſſariam eſſe probationem Ait enim teſtes debere duo concludere,videlicet ſe vidiſſe id, de quo teſtificantur fieri, & tot alios fuiſſe præſentes ut crimen factum fuerit notorium;aliàs non probaretur crimen eſſe notorium, & ideo non deberet reus ad ipſorum dicta condemnari; quod ſi fieret,ſententia eſſet nulla, quia lis non eſſet conteſtata, ut l. *Prolatam C.de ſent.*& *ſupra ut lit non conſtet:in rubro, & nigro.*Sed contrariam opinionem,id eſt,in hoc notorio facti nullam requiri probationem, tenet Vincentius in c.*Conſuluit,il 1.ſupra de appellat.*relatus hic à Calder.*nu,*48. & hanc dicit eſſe communem Alter.in l.*Ea quidem,n.18.C.de accuſat.*& ideo ut dicit Angelus in l.*Ictus fuſtium,n.4. ff.de his qui notantur infamiâ*; hodie mos inolevit, ut Rectores immediate abſque aliquo proceſſu faciant decapitari, & ſuſpendi de facto malefactores notórios,eiſque membra mutilari, quibus, ut ipſe ait, ita pœnas imponi ſubitò expedit Reipublicæ,ut refert Jul. Clar.*d.qu.9.verſ.quæro, Pro concordia.*Speculat.*tit.de notor.crim.§.Iam de notorio,n.17.verſ.Vtraque tamen opinio,* dicit opinionem Innocentii eſſe veram,quando judex procedit ad petitionem alicujus; contrariam verò Vincentii,quando ex officio inquirit. Tu verò ſequere indiſtinctè primam opinionem Innocentii quæ efficaciter probatur in c.*Cùm dilectus,verſ.Dicitur enim, de purgat.canon.*& eam tenet & pluribus confirmat Cald.*hic n.*48.dicens ſatis eſſe probare qualitatem iſtam, ſcilicet quod eſt notorium, vel major pars populi pro certo aſſerint id publicè factum fuiſſe, vel eſſe,& quod inficiationi locus non fuit, nec eſt, nec ab aliquo contrarium aſſeritur. Idem tenet *n.*19 ubi ait, in notorio facta tranſeuntis requiri plenam probationem & eſſe valdè utile, ut judex à principio declaret factum eſſe notorium: allegat textum cum gloſſa *in ver Declarato*,in Clem. *Paſtoralis,de re iudicat.* idem voluit in Cayrus in l. *Ea quidem,col.2.verſ.2. iuxta hoc,C.de accuſat.* ubi concludit probandum eſſe crimen. de quo agitur, notoriè commiſſum fuiſſe.Et in hoc nemo contradicit, ut inquit Julius Clarus *d q 9 verſ Item quæro*,ſubdens opinionem Alberici eſſe valde periculoſam. Debet igitur Judex ſuper tali notorio informationes aſſumere. Et hæc eſt communis opinio, ut atteſtatur Afflictus *ſuper 2 p. Conſtit.Regni.rubrica* 10.*poſt n.* 30. Nec ſufficerent informationes ab ipſo judice extra judicialiter aſſumptæ, ſed debet conſtare judici ut judici, ex actis ſecundùm communem opinionem,ut dicunt Practica Corradi *fol.240.in fin.*& *fol* 241 *n.* 14.& Jul Clar:*loco cit.* Et ideò rectè Salycetus in d l. *Ea quidem,n.91.verſ Caveant tamen,C.de accuſat.*dicit: Caveat judex ne aſſerat delictum notorium, cùm non ſit; multa enim dicuntur notoria, quæ non ſunt:& propterea conſulit judici,ut majorem partem viciniæ examinet ſuper delicto commiſſo, ne poſtea tempore depoſiti officii puniatur, ſi de notorio non doceat. Et hic junge quæ dixi *ſupra n 95.verſ.Quic-* *quid tamen ſit.*

102 QUÆRO quintò. Quot teſtes requirantur ad probandum notorium.

Breviter dicendum,ſufficere duos, vel tres teſtes idoneos, ſicut ſufficiunt ad probandam famam, ut c.*Tam literis,ſupra de teſtib.c.Inquiſitionis* & c.*Teſtamentum,de accuſat* l.*Bonorum,C.de bonorum poſſet.*l. *Quæſtionem,C de fideicommiſſ.*& tenet gloſſ. in c.*Deus omnipotens.§.Quando autem.in ver. Iudicis:2.q 1.* & ita ſe habet communis opinio, ut atteſtatur Butr.*hic n* 48. & Salyc. in d.l. *Ea quidem,num.*82. *C.de accuſat:* ut in ore duorum vel trium ſtet omne verbum. Imo in hoc concordant omnes, ut dicit Calder: *hic n.*50. Nec obſtat c. *Inquiſitionis,de accuſat:* quia non dicit duos non probare infamiam, ſed non infamare.

103 QUÆRO ſextò, An à ſententia ſuper notorio lata,detur appellatio.

104 In hoc articulo variè locuti ſunt DD. Jura tamen dicunt,notorius criminoſus non auditur appellaos,c.*Cum ſit Romana.* §.*Præterea,in fin* & c. *Pervenit*,ibi: Si verò publicus eſt & notorius, appellationis obtentu non prætermittas, quin eos excommunicatos denuncies. *ſupra de appellat:* c. *Conſuluit,il* 1.ibi:Quod ſi aliqui,quos manifeſtum ſit,& notorium uxorem alterius detinere,aut injeciſſe manus violentas in Clericum, appellaverint, eorum appellationi non eſt aliquatenus deferendum,c.*Propoſuit,in fin.* & cap.*Cum ſpeciali,§*
105 *Porrò*,ibi, Commonito ad appellationis obſtaculum convolante, ſi eius exceſſus evidentiâ rei, vel ipſius confeſſione, aut alio modo legitimo fuerit manifeſtus (cùm appellationis remedium non ſit ad defenſionem iniquitatis, ſed ad præſidium innocentiæ inſtitutum)non eſt provocationi hujuſmodi deferendum,*eod.tit* & c.*Romana,§. Si autem,de appellat:lib.6* & ita dicit communiter teneri Jo.de Anan.in c. *Quàm pernicioſum,poſt n.* 1. *de uſur:* & Butr *hic n* 45. Sed Calder:*nu* 51. *verſ. Breviter puto*, diſtinguit, an judex proceſſerit contra abſentem non citatum, aut ipſo citato probationibus receptis, vel non receptis. Tu autem recurre ad Anton: de Butr in c. *Paſtoralis, de appellat:*ubi hunc articulum pleniſſimè examinat: & adde Salycet.in d.l. *Ea quidem,num.*88.*& ſeqq. de accuſat.*

106 Septimò,& ultimò, Cùm in Brevibus Sac.Pœnitentiariæ Apoſtolicæ pro diſpenſationibus matrimonialibus in gradibus prohibitis, & ſuper irregularitate apponatur clauſula, Dommodo impedimentum inde proveniens ſit occultum: vel, Dummodo præmiſſa occulta ſint. Item cùm in decreto Concilii Trid.*ſeſſ.*24 *c.*6. detur facultas Epiſcopis diſpenſandi in irregularitatibus omnibus & ſuſpenſionibus ex delicto occulto provenientibus,exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentioſum: nec non abſolvendi in foro conſcientiæ pœnitentes in quibuſcùnque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis.

QUÆRO, Quando impedimentum, vel crimen dicatur occultum ad hoc,ut Confeſſoribus in vim dictorum Brevium, & Epiſcopis in vim Concilij liceat diſpenſare, & abſolvere?

Aliqui ex modernis involvunt materiam, & confundunt terminos non diſtinguentes inter occultum,& penè occultum,famoſum,manifeſtum & notorium. Sed pro clariori ſolutione,tu dicis

in hoc articulo reperiri in univerſum quatuor
opiniones.
107 Prima opinio eſt aliquotum exiſtimantium oc-
cultum accipi prout diſtinguitur contra noto-
rium; inter quos Majol. *de Irregul c. 51. n. 4.* Vi-
vald *in Candelabro Sacramentorum in 2. parte, ubi de*
irregular. nu. 315. Saytus *in Theſauro Caſuum Con-*
ſcientiæ, tom. 1. lib. 4. c. 17. nu 21. & lib 7. c. 13. nu. 12.
& Emanuel Sa. *in Summa in ver. Epiſcopus, nu. 33.*
108 Pro quibus facere videtur, quia omne quod non
eſt publicum, poteſt dici occultum, & publicum
definitur eſſe, quod patet omnibus, ſecundum
Bartol in l. 1. §. *Conſequens, nu. 1. ff. de ſuſpect tutor.*
& ita oportet eſſe notorium, ut conſtat ex dictis
ſupra *num.* 77. Item pro his allegari poteſt Abbas
in cap. *fin. nu 3. ſupra de tempor. ordinat.* ubi ex eo
textu elicit regulam, ut omne delictum quantum-
cumque grave, excepto homicidio, intelligatur
occultum, prout diſtinguitur contra notorium;
probabile tamen, ad effectum ut poſt peractam
pœnitentiam non impediat ad Ordines aſcende-
re, & in ſuſceptis miniſtrare, & in c. *Quæſitum. nu.*
4. de pœnit. & remiſ. ubi ſimiliter ex illo textu col-
ligit occultum dici quod eſt aliquibus notum; &
capit occultum pro ſpecie diſtincto à notorio: &
loquitur ad effectum, ut Sacerdotibus Græcis, ex
quorum in curia parvuli in cunis ſuffocati reperi-
untur, non imponatur pœnitentia publica, ſi id
occultum ſit.
109 Verum hæc prima opinio eſt apertè falſa, quia
ſi occultum acciperetur prout diſtinguitur contra
notorium, omne famoſum, vel manifeſtum dice-
110 retur occultum; nam omne famoſum, & manife-
ſtum diſtinguitur contra notorium, ut probatur in
c. De hoc, infra de ſimon. & hic notant Calder. *n. 36.*
& Cardin. n. 19. & conſtat ex dictis ſupra *nu. 54.*
& 55. Unde ſecundum hanc opinionem Pœni-
tentiariæ, & Epiſcopis liceret diſpenſare in om-
nibus impedimentis, & irregularitatibus non ha-
bentibus operis evidentiam, utcumque aliàs eſ-
ſent famoſa & manifeſta; quod abſurdum eſt af-
firmare, tum propter ſcandalum publicum, ut no-
tat gloſ. in c. 2 *in ver. Non valebit, de Apoſtat.* tum
111 quia pro crimine famoſo, & non notorio Sacer-
dotibus indicitur canonica purgatio, & ſi in pur-
gatione defecerint, ſunt deponendi, ut ſunt jura
clara in d. c. *De hoc, de ſimon.* in c. *Presbyter ſi à ple-*
be, & in c. *omnibus, 2. q. 5.* & in c. *Cum delectus, de*
purgat. canon. cum multis concordantibus. Tum
quia abſonum videtur, ut hæc vox occultum ex-
ponatur, ideſt famoſum, & manifeſtum, nam etſi
quandoque occultum accipiatur pro penè occul-
to, vel probabili, ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſu-
pra *n. 48.* nullibi tamen in jure cautum reperitur,
ut famoſum, & manifeſtum dicatur occultum, &
quod Sanctorum Patrum documento ſancitum
non eſt, &c. c. *Conſuluiſti, 2 q. 5. c. Inter corporalia,*
de Translat. Nec Abb. in locis ſupracitatis habuit
112 hunc ſenſum: quamvis enim dixerit occultum ac-
cipi prout diſtinguitur contra notorium, tamen
pro occulto non intellexit famoſum, vel manife-
ſtum, ſed probabile tantum, quod idem eſt, ac pe-
nè occultum, ut illius verba demonſtrant in d. c.
fin. n. 3. ibi, Probabile tamen. Quod etiam convin-
citur ex eo, quia ibi loquitur ad effectum, ut cri-
minoſus occultus poſſit promoveri. At certum eſt
infamatum promoveri non poſſe, niſi ſe purgave-
rit, ut in d. c. *De hoc de ſimon.* cum aliis ſupracitatis.
Ergo Abb. non potuit accipere occultum pro fa-
moſo, vel manifeſto, ſed pro penè occulto, & pro-
babili, & ſic potuiſſet potius allegari pro tertia
opinione, de qua infra *n. 118.*
113 Secunda opinio eſt eorum, qui putant occultum
accipi prout contradiſtinguitur à publico; & in-
telligunt eſſe publicum quod eſt notum in civita-
114 te, vel Parochia, ſeu vicinia, aut majori parte ip-
ſius, dummodo ibi decem ſaltem perſonæ inve-
niantur. Et in hac ſententia fuerint in terminis
litterarum S. Pœnitentiariæ Navar. *in Manuali, c.*
27. n 254 verſ. Undecimò. & n. 255. ubi ait occul-
tum eſſe quod non eſt publicum, publicum autem
quod non eſt notorium, manifeſtum, vel famo-
ſum: & *infra verſ. Tunc autem dicitur.* affirmat ad
hoc non requiri, ut ſit notum provinciæ, civitati,
vel parochiæ, ſed ſufficere, ut ſit notum majori
parti ipſius, modo ibi ſint ſaltem decem homines;
& eum ſequitur Thom. Sanchez *de matrim lib. 8.*
diſput. 34. n. 55. & lib. 1 diſput. 37. n. 11. & in ter-
minis Concilii Tridentini firmant idem Navar-
rus *ibidem.* Suarez *de Cenſuris diſput. 41. ſectione 3.*
num. 6. Azor. *Inſtit. Moral. lib. 8. tit. 1. cap 10. q 9.*
Henric. *in Summa lib 14. de irregular. cap. 20. n. 4.*
Manuel *in Bulla Cruciata, § 9. num 129. in fin. &*
in Sum: tom. 1. cap 166. nu. 3. Ludovic. Lop. *2. p.*
Inſtructorij de Clavibus, cap. 8. de Bulla fol. 825. col.
1. §. Igitur antiquam Bullam, quos refert, & ſe-
quitur Sanchez *locis citatis*, Tolet. *in Summa lib.*
1. cap 89. numer. 5. Molin. *de Iuſt. & Iur. tract. 3.*
diſput. 79. num. 8. verſ. Secundò, & alii apud Mo-
dernos *in tract. de offic. & poteſt. Epiſcopi, part 2.*
allegat. 39. nu. 21. & 24. verſ. Quare tentium illum.
Moventur, quia ratio cur detur facultas diſpen-
ſandi in occultis, & in aliis denegetur, eſt ut ob-
vietur ſcandalo publico juxta cap. *Nihil, de præ-*
ſcript. cui ſatis obviatur non diſpenſando in no-
toriis manifeſtis, ſecundum Navar. & alios præ-
allegatos.
115 Sed tu adverte, quia hæc ſententia in effectu ac-
cipit occultum prout diſtinguitur à manifeſto, vel
famoſo; nam, ut ſupra diximus, *nu. 54 & 55.* ad
manifeſtum inducendum duo copulativè requi-
runtur; alterum ut ſit notum toti viciniæ, vel ma-
jori parti ipſius; alterum ut non ſint ibi pauciores,
quam decem homines: quæ duo etiam requirun-
116 tur ad inducendum notorium, ſecundum Abba-
tem *hic nu. 16.* & dictum eſt ſupra *n. 88. & 89.*
Unde ſecundum iſtam opinionem ſi in Parochia
eſſent v. g. mille Parochiani, & factum eſſet notum
quadringentis, vel quingentis, non eſſet manife-
ſtum, vel famoſum, quia non eſſet notum majori
parti Parochiæ, prout neceſſariò exigitur ad con-
ſtituendum manifeſtum, vel famoſum, ut dictum
eſt. In Parochia enim, ubi ſunt mille Parochiani,
quadringenti, vel quingenti non conſtituunt ma-
jorem partem, ſed dimidiam, vel infra, ut palàm eſt
& conſequenter caſus diceretur occultus, cum ſe-
cundùm opinionem hanc dicatur occultum om-
ne, quod eſt manifeſtum vel famoſum; & major
Pœnitentiarius ex ſuis facultatibus, & Epiſcopi
ex Concilio poſſent ſuper eo diſpenſare; quod ta-
men nemo ſani capitis auderet aſſerere. Nec puto
præallegatos Authores habuiſſe hunc ſenſum, tum
quia fundantur in ratione ſcandali; & negari non
poteſt, quin tot hominum clamor ſufficiat ad ſcan
dalum ſuſcitandum, ut ex Joanne, Vincentio, &
Archidiacono dictum eſt ſupra *num. 60.* nam de-
licti

by Google

lecti manifeſtario diſpenſationem prohibet propter ſcandalum, ut inquit gloſ. in c.2. *in ver. Non valebit.* & ibi Hoſt *n.5.* in *eod. ver. infrà de Apoſtat.* tùm quia præcitati Authores ponderant ad excludendum occultum ſufficere ut factum ſit probabile per aliquot teſtes, ſecundum ea, quæ de penè
117 occulto dicta ſunt *n. 48. & ſeqq* Unde hæc opinio dum dicit occultum eſſe omne, quod non eſt notum toti viciniæ, vel majori parti ipſius, videtur temperanda, dummodo perſonæ, quibus factum eſt notum, ſint infra decem; nam ſi eſſent decem, vel plures, factum nullatenus poſſet dici occultum, cum decem homines faciant plebem, ſeu populum, & ſufficiant ad infamandum Presbyterum ita ut ei ſit purgatio indicenda, ut cap. *Vnio, cum ſua gloſ. in ver. Mancipia*, 10. *q.* 3. juncto c. *Presbyter ſi à plebe*, & c. *Omnibus*, *q.* 5. & fuſius dictum eſt *ſup* n. 58. & 59. Item decem homines faciũt Parochiam, & teſtimonium unius Parochiæ facit crimen notorium, ut ex Speculat. & alijs ſimiliter dictum eſt *ſuprà n. 89. & 90.*

118 Tertia opinio eſt illorum, qui accipiunt occultum pro penè occulto, & probabili ad differentiam illius occutli, quod probari non poteſt vel ex ſui natura vel ex accidenti, ſecundum ea, quæ tradit Navar. *d. c. 27. n. 255. verſ. Occultũ item triplex*, & conſtat ex dictis *ſupra num 45. & ſeqq.* Quare ſecundum hoc dicitur impedimentum, vel crimen occultũ, licet aliquibus ſit notorium, puta quatuor, vel quinque, juxta §. *Hac ergo ſecreta, de pænit. diſt. 1. ſupra cit. nu.* 49. cum ſua gloſſa *in ver. Secreta* Et hanc tertiam opinionem ſervat S. Pœnitentiaria, & videtur ex mente Navarri, & aliorum, quos ſuprà retulimus pro ſecunda opinione, eique in terminis Bullarum ipſius pœnitentiariæ videtur adhærere Nicolaus Gatz. plurimos citans *de benef. par. 2. cap.* 11. *n.* 45 & videtur probari poſſe, tum quia cum factum paucis eſt notum, non militat ratio ſcandali, propter quam denegatur diſpenſandi facultas; ut dicunt gloſ.
119 & Hoſt in d c. *de Apoſtat.* Tum quia non eſt de occulti eſſentia, ut ſuaptè naturâ vel ex accidenti non ſit probabile; quia hoc eſſet conta *d. § Hac ergò ſecreta, de pœnit. diſt.* 1, cum ſua gloſſa, in *ver. Secreta*; quatenus probat dici occultum, quod factum eſt in præſentia quinque, & contra d. c. 2. *de Apoſtat.* quatenus probat miniſterium Acolythi juvantis Presbyterum rebaptizantem poſſe occultum eſſe, ſecundum Navar. *loco citato*, & tamen ibi præter Acolythum adfuerunt ſaltem duo, ſcilicet rebaptizans, & rebaptizatus, licet ille textus parum faciat, quia cum illi duo eſſent ſocij criminis, per eorum confeſſionem crimen Acolythi probari non poterat, c. 1 *de Confeſſ* c *Veniens, de Teſtibus*, l *Quoniam*. & ibi Bald. *nu.* 2 C *Eodem*, tum quia ſecundùm Navar ubi ſuprà, penè occultum videtur eſſe ſpecies occulti, quod videtur probari in hoc c. dum dicit occultum, quod ab Eccleſia toleratur, & gloſ. *unica*, in c *Manifeſta*, 2. *q* 1. Similiter ait quandoque occultum dici, quod poteſt probari, & quod quinque ſciunt : tum quia nulla irregularitas contrahitur ſine facto ſuâ naturâ probabili, paucæ ſunt, quarum factum ali-
120 quo modo probari non poſſit. Quod autem ſpectat ad Concilium Tridentinum *d. c. 6. ſeſſ.* 24. hæc opinio videtur probari poſſe, quia ſancta Synodus à regula diſpenſandi in occultis excipit duos tantùm caſus, videlicet homicidium voluntarium, & deducta ad forum contentioſum : ergo in alijs occultis, quæ probari poſſunt, firmat regulam in contrarium, ad l. *Nam quod liquidè*, § *fin.* *ff. de penu. legata*, cum ſimil.

Porrò in duobus caſibus manifeſtum eſt hanc ſacræ Pœnitentiariæ ſtylum ſervari non poſſe. Primus eſt in diſpenſationibus, quæ conceduntur omnibus, qui per adulterium ſe carnaliter cognoverunt, & ut matrimonium inter ſe contrahere poſſent in mariti oratricis mortem cum affectu machinati fuerint: opponitur enim in literis clauſula infraſcripta, videlicet; Dummodo omnino occultum ſit, quod uterque oratorum in mortem d. mariti machinatus ſit & planè ignoretur, quòd illius mortis inde ſecuta ſit: atque ita cum Sac. Pœnitentiaria hoc caſu non utatur termino occulti ſimpliciter, ſed omnino occulti, & cum geminatione illorum verborum, & planè ignoretur, ſuccedit doctrina Hoſt *hic n.* 14. & Jo. Andr. *n.* 12. dicentium occultum omninò eſſe, quod nullâ ratione probari poteſt, Secundus caſus eſt in abſolutione ab hæreſi; nam Bulla Urbani VIII. *Regiminis Vniverſalis Eccleſiæ*, *edita die* 28. *Septembris* 1634. cautum eſt, ut infrà, videlicet, & circa abſolutionem ab hæreſi nihil aliud volumus eſſe permiſſum majori Pœnitentiario, quàm quod à ſan. mem. Pio Papa V. fuit ſibi conceſſum per ejus vivæ vocis oraculum, tenoris, &c. Ut hæretici, qui cum nemine de ſuis hæreſibus loquuti ſunt, neque aliquem actum anteriorem fecerunt, unde argui poſſint hæretici, quorum denique hæreſes nulli prorſus, niſi ſibi ipſis notæ ſunt, eiſq; omninò occultæ ſunt, ſi petant abſolvi, in foro conſcientiæ tantùm poſſint eos abſolvere abſque alia abjuratione coram Ordinario, & Inquiſitore facienda: idem etſi feciſſent aliquus actus, ex quibus argui poſſint hæretici, ſi tamen hujuſmodi actus adhuc remanent occulti, quia nullus, quantum ipſi ſciant, advertit, licet ſui naturâ ſint noſcibiles, ſeu ad notitiam deducibiles, &c.

121 Quarta & ultima opinio eſt aliorum, qui accipiunt occultum prout contradiſtinguitur à penè occulto, & ex ſui natura, vel ex accidenti probari non poteſt. unde ſi impedimentum, vel crimen ſit notum duobus, vel tribus teſtibus, non erit occultum, nec licebit majori Pœnitentiario, vel Epiſcopis ſuper eo diſpenſare. Et nititur hæc opinio validiſſimo fundamento; quia etſi occulti vocabulum varijs modis accipiatur, & quandoque idem importet quod penè occultum, & probabile; quandoque verò occultum dicatur omninò id, quod non eſt publicum, aut famoſum, manifeſtum, vel notorium, ut ex dictis conſtat, & plenè notatur per Albert. *in Dictionario, in ver. Occultũ*. Tamen ex proprietate vocabuli occultum dicitur illud tantum, quod nullâ ratione probari poteſt, ſive id provenıat ex ſui natura. ut in mentalibus c. *Erubeſcant*, 32. *diſt.* c. *Tua nos. de Simonia.* Sive ex accidenti, puta ſi homicidium fuerit veneno perpetratum, aut parvuli in lecto ſuffocati nemine præſente, ut c. *Conſuluiſti*, 2. *q.* 5. c. *Vnico, Vt Eccleſiaſtica beneficia.* Aliæ verò acceptiones omnes occulti ſunt impropriæ & abuſivæ, ut declarant Cardin. *hic num.* 18. & Canoniſtæ omnes ſupracitati *num.* 45. & 50. & propterea quod per teſtes probari poteſt, ſed difficulter, non dicitur occultum ſimpliciter, ſed penè occultum, ut hic no-

xani Hoſt *nu.*15. Joan Andr *nu.* 12. Calder. *nu.*35.
Henric Boie. *num.*5. Butt. *nu* 30. *poſt princ.* Car-
din *nu* 18. Anchar *nu.*14. Abb. *nu.*13 & Jo. à Ca-
piſtrano *nu.* 40 Et illa dictio, *penè.* diminuit ſe-
cundùm Abbat. *d.n.*11. & dictum eſt ſuprà *num.*
122 50. & ſic penè occulium, & probebile non eſt
ſimpliciter occultum, quia nihil eſt propriè tale,
quod non eſt ſimpliciter tale, l. *Hoc legatum, in fi-
ne, ff de legat.*3. & per illum textum dixit Bald. an
l. *De quibus n.* . . *ff. de legibus*, cujus dictum refert
Paulus de Caſtro *conſ.*292. *Videtur dicendum, n.*1.
123 *lib.*5. Et verba ſecūdum propriam ſignificationē
ſunt accipienda, l. *Non aliter, ff. de legat.*3. c. *Ad au-
dientiam, de decimis cum ſimilibus*, ut per Gemin.
conſ. 76. *Licet copioſè, n.*1. & propria verbi ſignifi-
catio eſt, quæ ſtricta eſt, non larga, l. *Labea, de verb.
ſign.* Plautius *ff de aur. & argen legat.* c. *Oratorium*,
& c. *ſeqq* 42 *diſt.* Calder. in. *conſ.*7. *Propria verbi ſig-
nifi: atio, de verb. ſignif.* Et ex his patet reſolutio ad
124 objecta, de quibus *ſuprà n.*118. *&* 119. Nec quid-
quam facit ponderatio Authorum contrariæ ſen-
tentiæ, de qua *ſuprà n.*120. Quod Concilium ex-
cipiendo à regula homicidium voluntarium, &
crimina ad forum contentioſum deducta, firmet
regulam in contrarium in alijs occultis, quæ pro-
bari poſsūt. Et enim hæc ratiocinatio non proce-
dit, quia regula Concilij non eſt in occultis, quæ
probari poſſunt, ſed in occultis ſimpliciter: unde
in his occultis ſimpliciter per exceptionem fir-
matur regula in oppoſitum, & non in occultis,
quæ probari poſſunt, & quæ non dicuntur occul-
ta, ut ſæpius repertum eſt. Nec dicatur, Exceptio
Concilij, niſi ſint deducta ad forū contentioſum,
loquitur de occultis, quæ probari poſſunt: ergo
& regula, quia exceptio declarat regulā de mate-
ria exceptionis eſſe intelligendam, ut notat Bald.
conſ 401. *Super facto, n.*2. *verſ. Secūdò quæritur, lib*,
5. Nam reſpondetur, imo illam exceptionem ge-
neraliter loqui etiam de occultis, quæ probari,
nequeunt: poteſt enim contingere, ut delictum
ſit ſimpliciter occultum, & improbabile, veluti
ſi unus tantum teſtis adfuerit, & tamen poteſt eſſe
deductum ad forum contentioſum, puta ſi is, qui
interfecit, vel alius qui ab eo audivit, homici-
dam accuſaverit. Unde hoc caſu delictum erat
occultum, & poterat ſuper ea Pœnitentiaria, &
Epiſcopus diſpenſare: Secus verò poſteaquam
in judicio fuit deductum. Nec obſtat textus in c.
125 *ult. in fine* 15. *q.* 5. ibi: Ante probationem accuſa-
tionis illatæ neminem à communione ſuſpendas,
quia non ſtatim, quia accuſatur, reus eſt, ſed qui
convincitur criminoſus. Nam reſpondetur hoc
126 procedere ad effectum puniendi, non autem ad
effectum impediendi diſpenſationem, de qua
Concilium loquitur, quia ad hoc ſola accuſatio,
vel inquiſitio ſufficit ſine alia probatione, ut ex
ſententia S Congregationis Concilij dicam *n. ſe-
quenti.* Unde hanc ultimam opinionem in termi-
nis Concilij Trid. amplectuntur Gutierez *Quæſt.
Canonicarum lib.*1. *c.* 33. *n.*27. Angles Flores *par* 1.
*ubi de Confeſ. quæſt.*4. *ar* 5 *diff* 6. Manuel. *in addit.
ad Bullam Cruciata*. § 9. *n* 69 Jacob de Graff. *to*.
2. *conſil. ſub tit. de homicid conſ.* 2. *n.*2. & *in deciſ.
aur. lib.*1. *c.*13. *n.*45. Nicol. Garz. *de beneſ. part.*7. *c.*
11. *n.*46. Armedot. *In Addit. ad Recopilationem
leg.* Navar. *lib.*1. *tit.*18. *leg.*3. *de irregular. in decla-
rat. n.*25 & ſaltem quod ſpectat ad *d. c.*6 *ſeſſ.* 24.
Ab hac ſententia nullatenus eſt recedendum, tum

quia validioribus rationibus fulcita, tum quia
eam ſæpius probavit Sac. Congr. ejuſdem Conci-
lij interpres, cujus declarationes non ſunt ſimpli-
citer doctrinales, ſeu probabiles ſed neceſſariæ,
& habentes legis auctoritatem, ut latiſſimè pro-
127 bavi in cap. *Quoniam, ſuprà de Conſtitut.* Nam cum
fuerit quæſitum, An delictum coram uno, aut
duobus teſtibus dicatur occultum, adeo ut Epiſ-
copus cum delinquente poſſit diſpenſare in foro
conſcientiæ, juxta *d. c.*6. S Congregatio primum
cenſuit hoc pendere ex diſpoſitione juris commu-
nis. Sed poſtea cùm dubitatum fuerit, an abſolu-
tus & diſpenſatus à proprio Epiſcopo in materia
delicti perpetrati coram duobus, vel tribus teſti-
bus; quod tamen non fuit notorium, eſſet tutus
in conſcientia: Reſpondit non eſſe tutum, quia
Concilium utitur termino occulti, quod propriè
loquendo eſt illud, quod probari nō poteſt, Abb.
in c. *Veſtra. de Cohab. Clericor. & Mulier* At per du-
os teſtes probari poteſt, & verba Concilij debent
128 accipi ſecundum proprietatem. Hactenus verba
deciſionis, Et alias cenſuit, quod non eſt noto-
rium, poſſe dici occultum, ſecundum quod oppo-
nitur notorio, non tamen *c.*6. *ſeſſ.*24. eſſe reſtrin-
129 gendum ad hanc acceptionem. Et iterum cum
Epiſcopus Civitatis Caſtelli petiiſſet declarari,
an ex *c.*6. *ſeſſ* 64. poſſet abſolvere in foro con-
ſcientiæ delinquentes in Bullam Pij V. contra
bannitos, & Gregur. XIII. contra extrahentes
frumenta: S. Congr. cenſuit referendum Sanctiſ-
ſimo, qui dixit vix poſſe conſiderari caſum occul-
tum in iſta materia, ideo ſcribendum Epiſcopo.
ut iſtos caſus remittat ad Sedem Apoſtolicam.
130 Veruntamen ſi delictum aliàs occultum dedu-
ctum quidem ſit ad forum contentioſum, non ta-
men probatum, ſed reus abſolutus, poteſt Epiſco-
pus diſpenſare, quia adhuc manet occultum, cum
non fuerit deductum cum effectu, ex quo nō fuit
probatum. Et ita graviſſimi Doctores Salman-
ticæ tenuerunt (licet alij contra) ut per Jacobum
Graffium *in deciſ. aur. lib.*1 *dict. cap.*13. & alios
plures apud Nicol. Garz. *de beneſ. p.*7. *dict. cap.*
11. *num.*48. *& ſeqq.* Et eſt ex mente Sacræ Con-
gregationis Concilij, ut patebit *infrà num.*137. &
ſatis placeat, quia ſequutâ abſolutione jam ceſſat
ratio ſcandali. propter quam prohibita eſt diſ-
penſatio, juxta glos. in d. c.2. *in ver. Non valebit*, &
infrà de Apoſtat. & conſequenter ceſſare debet ipſa
prohibitio, cap. *Et ſi Chriſtus*, §. *Quadam*. cum gloſ.
in ver. Ceſſante causà, ſuprà de iureiur. Quod ſine
difficultate procedit ſi inquiſitus fuerit abſolutus
diffinitivè tanquā repertus innocens & nō culpa-
131 bilis, quod fieri ſolet quando teſtes fuerunt con-
victi aut condemnati de falſo, ut ſervatur in
Tribunali Sanctiſſimæ Generalis Inquiſitionis.
vel quando aliàs conſtat delictum non fuiſſe
132 commiſſum, puta quia vivit ille, de cujus homi-
cidio aliquis imputatur, vel quid ſimile. Nam
verbum Innocentiæ denotat omnimodam im-
munitatem, & carentiam criminis & doli, l.
Abſentem, ff. de pœnis, & notat Bald. in l. *Si quis ad-
ulterij, num* 3. *verſ. Secunda ſolutio, C Ad legem Iul.
133 de adulter.* Sed quid ſi abſolutus fuerit à proceſ-
ſu ex hactenus deductis, vel ab obſervatione
judicij, ſeu tanquam non repertus culpabi-
lis nec jure punibilis; vel ſtantibus rebus
prout ſtant, prout ſervari in Hiſpania atteſta-
tur Covar. *var. reſolut lib.*1. *cap.* 8 *num.*8. In
Gal-

Gallia Igneus *in repetit.* §. *Non alìàs poſt num.* 180.
& Rebuf *in proœm Conſtitut. Franciæ gloſ.* 5. *n.* 118.
& Mediolani Jul. Clar. *in pract. crimin* §. *fin. quæſt.*
57. *verſ. Sed hic quæro* & *q.* 62. *verſ. Forma autem.*
Et fieri ſolet quando reus purgavit indicia per
torturam, tunc enim venit abſolvendus non diſ-
finitivè, ſed ab obſervatione judicij, ſecundum
Bart. in l, *final* § *qui fine, num.* 1 *verſ. certè hoc non
debet fieri, ff. de quæſtionibus.* Petr. de Bellaperti-
ca, & Salycet. in d. *Si qui adulterij, C. de Adulter.*
Alex. in l *Varus,* §. *Reus, in ver Nec confitetur, ff. de
quæſt.* Et ſervatur de conſuetudine, ut poſt alios
atteſtatur Iul. Clar. *d.* § *fin. d. quæſt* 62. *verſ. forma
autem.* Pro negativa facit, quia etſi reus fuit ali-
quo modo abſolutus, tamen cùm id non conti-
gerit ex eo, quòd verè delictum non commiſerit,
ſed quia illud probari non potuit, vel purgavit
indicia per torturam, negari non poteſt, quin ejus
fama remaneat aliquo modo gravata apud ho-
mines, ſicut dicitur de ceſſione bonorum, quæ
licet infamiam non eroget, ſigillat tamen ſtatum
cadentis quantum ad infamiam facti, ut inquit
Collect. in cap. *Odoardus, n.* 7. *de ſolut.* & ante eum
Hoſt. in cap. *Quidam, n* 6. *verſ. nam ſi ceſſio, de re-
nuntiat.* Sed tamen hoc caſu delictum cenſeri oc-
cultum, & licere Epiſcopo diſpenſare, videtur ſen-
134 ſiſſe S. Congregatio Concilij, ut dicam *infr. n.* 137.
& tenent communiter moderni, qui amplius
putant id habere locum, etſi reus medijs depra-
vatis, & falſis teſtibus ab obſervatione judicij
abſolutus fuerit. Inter quos Avila *de Cenſur.* 2.
par. cap. 7. *diſp* 1. *dub.* 11. *concl.* 3. *ad fin.* Sayr. *in
Theſaur. caſ. conſ. tom* 1. *lib.* 7. *cap.* 7. *n.* 12. Suarez
de cenſur. diſp. 4 *ſect.* 3. *n.* 6. & alij quos refert, &
ſequitur Sanchez *de matrim lib.* 2. *diſp.* 34. *nu.* 57.
135 & 58. & *ſuper Decalog. lib.* 2. *cap* 11. *num.* 21.
verſ. quod ſi delinquens. Campanil. *in Diverſor. Iuris
Canonici rubr.* 7. *cap* 3. *n.* 8 & *rubr.* 11. *cap.* 23. *n.*
144. qui amplius opinatur poſſe Epiſcopum e-
lapſo anno diſpenſare, etiamſi judicium per ſen-
tentiam abſolutoriam non ſit finitum, ſi accuſa-
tor per annum tacuerit, ex notatis per gloſſ. in
c. *Tantis, in ver. obrepſit,* 81. *diſt.* & Majolus *de ir-
regul. cap.* 17. *n.* 9.
136 Sed quicquid ſit de his, illud certum eſt, ſi reus
non fuerit abſolutus, ſed relaxatus ſub fideiuſſio-
ne de repræſentando, tunc non licere Epiſcopis
diſpenſare; nam etſi talis relaxatio quodammo-
do habeat vim tacitæ abſolutionis ab obſervati-
one judicij, & in ejus locum ſucceſſerit ſecundùm
practicam, quam ſervari teſtatur Boſſ. *in tit. de
ſent. n* 6. & Jul. Cla. *d* §. *fin. qu.* 46. *verſ. Pariter
etiam;* tamen negari non poteſt quin delictum ſit
deductum ad forum contentioſum, nec adhuc ju-
dicio finitum; unde intrat exceptio, de qua *ind.
c.* 6. *ſeſſ.* 24. Et hanc ſententiam alìàs probavit
137 S. Congregatio ejuſdem Concilij interpres: nam
propoſito dubio: An illi, qui occaſione delicto-
rum fuerunt inquiſiti, ſed quia non potuerunt
delicta probari, non fuerunt quidem diffinitivè,
vel alio modo abſoluti, ſed ſimpliciter dimiſſi,
recepta promiſſione de ſe repræſentando, poſ-
ſint uti beneficio, *c.* 6 *ſeſſ,* 24. S. Congregatio cen-
ſuit, non poſſe, quia ſcriptura eſt deducta ad forū
contentioſum, ſicque ſufficit ſola deductio quic-
quid inde ſequatur. Rurſus certum eſt delictum
138 adhuc manere occultum ſi Clericus fuerit con-
demnatus à judice ſæculari, licèt ex hujuſmodi
ſententia ſuborta fuerit contra eum fama perpe-
trati delicti, ex ijs quæ leguntur & notantur in c.
139 *At ſi Clerici, de judiciis* Et alìàs cenſuit eadem Sac.
Congregatio: nam Præsbyter Sarſinatenſis in
contumaciam à judice laico condemnatus uti
particeps cujuſdam homicidij, cujus verè ipſe in-
nocens erat, obtinuit à Congr. Concilij declara-
tionem ex hac ſententia nullam ſe infamiæ notam
aut irregularitatem contraxiſſe. Sed quoniam
Ordinarius ſub prætextu, quòd in ſua Diœceſi
eſſet publica vox & fama ipſum fuiſſe complicem
dicti delicti, illum non admiſit ad celebran-
dum: petijt declarari ſe non eſſe irregularem
etiam ex prætenſa fama, quæ ſi modò extat, cer-
tè duxit originem vel à dicta ſententia, vel à fra-
tribus eorum, qui ob dictum homicidium fuere
ad triremes tranſmiſſi. Die 25 Maij 1613. S. Con-
greg. cenſuit oratorem nullam hac de cauſa irre-
gularitatem contraxiſſe; ideoque ſignificandum
Epiſcopo, ut illum, niſi aliud obſtiterit, ad mini-
ſtrandum admittat in ſuſceptis Ordinibus.
140 Non tamen admittimus quod ait Sanchez *ſu-
per Decalogo cap.* 11 *d. n.* 21. *ver. Sed quid ſi delictum,*
videlicet licere Epiſcopo diſpenſare, etiamſi de-
lictum ſit deductum ad forum contentioſum, &
jam judicio finito punitum; hoc enim reprobant
Gutierez *Canonicarum qq. lib.* 1. *c.* 3. *ad fin.* Sua-
rez *de cenſur diſp.* 41 *ſect.* 22. *num.* 5. *ad fin.* & alij
apud modernos *de offic. & poteſt. Epiſcopor. alleg.*
39 *n.* 35. Et quidem jure optimo, tum quia per ſen-
tentiam condemnatoriam delictum efficitur no-
torium, ut hic eſt textus, ibi Notorium dicitur, de
quo Præsbyter canonicè condemnatur, & in cap.
fin. infrà eod. ibi, Niſi Peccatum hujuſmodi ſit no-
torium per ſententiam, cum concordantibus ſu-
pracitatis *nu.* 73. Ergo ridiculum eſt. ut poſt ſen-
tentiam remaneat occultum, c, *De hoc, de Simon.*
Tum quia ſi in delictis deductis ad forum con-
tentioſum quando adhuc incertum eſt, an inqui-
ſitus ſit culpabilis nec ne, non licet Epiſcopo diſ-
penſare: longè minus licebit quando per ſenten-
tiam condemnatoriam certum & notorium eſt
reum eſſe culpabilem: hoc enim caſu multò magis
ex diſpenſatione ſcandalum ſuſcitatur, juxta gloſ.
ſæpius allegatam; in cap, 2. *in ver. non licebit, de
Apoſtat.*
141 Sed quid ſi crimen ſit notum complicibus tã-
tùm, nunquid adhuc dicatur occultum, adeo ut
non liceat in vim Concilij Tridentini & littera-
rum Sac. Pœnitentiariæ diſpenſare? Videtur re-
142 ſpondendum adhuc cenſeri occultum: nam pro-
priè occultum dicitur quod probari non poteſt,
ut plenè oſtenſum eſt *ſup. n.* 121. At per complices
non poteſt probari, quia regulariter ſocij crimi-
nis in criminalibus recipi non poſſunt, nec eis re-
ceptis creditur, l. *Quoniam,* ibi Si ſocij, & partici-
pes criminis non dicantur, ubi Salycet, *n.* 3. *C. de
teſtib.* c. *Perſonas,* ibi, Morbo conſimili laborantes,
ſup. de teſtib & c. *Veniens.* il. 1. ibi, Eò quòd ille, qui
eodem erat infectus crimine inde contra eum
teſtificari non poſſet, nullique de ſe confeſſo ad-
verſus alium in eodem crimine ſit credendum.
eod. tit. cap. 1. *de Confeſſis, ibid de reatu proprio,* con-
fitentis periculoſa confeſſio non eſt adverſus
quemlibet admittenda, & per hæc jura generali-
ter firmãrunt Speculator, *in tit. de teſtib* § 1. *n.* 37.
verſ. Item quod eſt ſocius criminis, Marſil. in l *Si for-
te, n.* 15 & 16. *ff. ad l. Cornel. de Sicar.* Bald. *conſ.* 95.
Re-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Regula, lib 1 Boer. alios citans *diſt.*319.*in princ. verſ.Vel econtra,*& alii paſſim. Quod locum ha-
bet etiamſi ſocij criminis ſint duo, vel plures
contra eandem perſonam deponentes, quia ni-
hilominus non probant, Bald in d.l.*Quoniam, n.*
2.nam ut ipſe ait, ſi ex quatuor, qui in rixa inter-
venerunt, tres volunt deponere, quòd ille alter
fuit culpabilis, non creditur ipſis de ſe confeſſis
in alium, allegat text, in l *final. C.de accuſat.* An-
char.*conſ.* 246. *In cauſa agitata.* Felin. plura cu-
mulans in c.*Teſtimonium, in* 2 *notab. de teſtib.* Natta
*conſ.*298.*Viſo, & diligenter conſiderato, n. 9 in fin, verſ. Præterea, & nu.*10 *vol.*2. reddens rationem
144 cur ſocij criminis etiamſi ſint numero plures, &
conteſtes,tamen non probent, quia ubicunque
teſtes laborant eo defectu, qui non diminuat de
ejus fide, ſed ex toto reddat eum inhabilem, ut
eſt hoc caſu, quia ſocius criminis inhabilitatur à
jure ad teſtimonium perhibendum, ut in præci-
145 tatis juribus:tunc numerus non tollit inhabilita-
tem, nec ſupplet probationem; quia quod nihil
eſt, ſupplementum non recipit, l.*Sed ſi manente,ff. de Precar.* & ex pluribus imperfectis in ſua ſpe-
cie non poteſt unum perfectum reſultare, l. 1.C.
Qui mun. tutel. ſe excuſ Grammat *conſ* 21.*poſt.n.*
146 10.ubi poſt Andr. de Iſern. concludit, ſi plures
ſint confitentes de nominato, horum tamen de-
poſitiones non valebunt tantum, quantum di-
ctum unius teſtis: & idem repetit *in conſ. 61. poſt n.*1.& *conſ* 35. *poſt.n.* 25. & *deciſ.* 28.*poſt n.* 17.
Boſſ. *in tit.de inquiſit.* n.51. Quinimo hoc vendi-
147 cat ſibi locum etiam in criminibus exceptis, pu-
ta hæreſis, læſæ majeſtatis, & conſimilibus. Nam
etſi in his ſocij criminis admittantur in teſtes, ut
c.*In fidei favorem,de hæret.lib.*6 & c.*Nemini,* 15.*q.*
3. tamen ſic admiſſi probationem non faciunt.
Hippolytus de Marſil.*in pract.*§. *diligenter,* n 68.
Boër.*diſt.*319.n.4.*in fin.*Blanchar.*de indit.ad l. fin. n.* 384. pariter ad finem,*ff.de quæſt.* Cum itaque
occultum propriè ſit, quod probari non poteſt,
ut oſtenſum eſt *ſuprà n.*121. & per ſocios crimi-
nis etiamſi multi ſint, delictum non poſſit proba-
ri;neceſſario ſequitur, ut ſuper eo liceat diſpen-
ſare tanquam in occulto, ſi ad forum contentio-
ſum non ſit deductum,ut ex dictis conſtat, & in
hanc ſententiam videtur reſpondiſſe S.Congre-
gatio Concilij, ut in deciſ. Præbyteri Sarſina-
tenſis ſuperiùs relata *num.*136.

148 Ad extremum pro complemento materiæ ad-
monendi ſumus ad hoc ut liceat Epiſcopo diſpen-
ſare, non ſufficere,ut actus,ex quo incurritur ir-
regularitas, ſit materialiter publicus, ſed opor-
tere ut publicus formaliter in quantum eſt deli-
ctum,id eſt, ut publicè ſciatur illum eſſe delictum
arg.l. *in delictis,*§.*Si extraneus,ff.de Noxalib.act.*&
tenet Navar. *in Manual.c.*27.*num.*255.*in fin.verſ. Duodecimo.*& *n.* 241.*verſ.Circa hæc dico* 1. Sayr.*in theſ. caſ. conſcien:tom:*1 *lib:*7.*c.*13. *n:*13 & alij apud
Sanch.*de matrim:lib.*8.*diſp:*34 *n:*56.

Quò fit, ut ſi occultè excommunicatus publi-
cè celebraverit, liceat Epiſcopo diſpenſare in
vim *d:c:6 ſeſſ:*24.quia licet actus celebrationis ſit
publicus, non tamen publica eſt illius malitia, ut
per Navar:*ubi ſuprà,*ubi refert ita diffinitum fuiſ-
ſe in Prætorio Sacræ Pœnitentiariæ. Licet quod
ſpectat ad *d.c:*6. ſecus ſit in caſu converſo. Et ita
aliàs declaravit S Congregatio Concilij, ut in
ſubjecta declaratione, videlicet.

An vigore *cap. 6. ſeſſ.*24. *de reform.*poſſit Epi-
ſcopus abſolvere ab irregularitate proveniente
à delicto, quod licèt publicum ſit in ſe, tamen
tanquam cauſa irregularitatis occultum cenſeri
poteſt;quia licèt actus publicus ſit delictum, pu-
blicè tamen neſcitur eſſe delictum, Die 9. Se-
ptemb 1582.S.Congr.cenſuit quando delictum,
ex quo provenit irregularitas, eſt publicum,
quamvis actus ille, quo interveniente irregulari-
tas incurritur, occultus ſit, Epiſcopum diſpenſa-
re non poſſe, veluti ſi Sacerdos publicè excom-
municatus, vel notoriè ſimoniacus occultè Miſ-
ſam celebraverit:quod ſi delictum occultum eſt;
ut puta excommunicatio, vel fornicatio, actus
verò Miſſam celebrandi, ex quo irregularitas in-
curritur,publicus,poſſe nihilominus Epiſcopum
ab omni irregularitate abſolvere,*ex d.c.*6.

De cohabit. Cleric. & Mulierum.

Cap. Quæſitum.

SVMMARIVM.

1 Clericus concubinarius in officijs vitandus non eſt,niſi ſit notorius

*2 Clericus à iure ſuſpenſus propter notoriam fornicationem illicò poſt pœnitentiam recuperat officij executionem quoad alios.& n.*17.

*3 Clericus non tantum pro fornicatione, ſed & pro quolibet peccato mortali eſt ſuſpenſus quoad ſe, & peccat graviſſimè miniſterium alicuius Ordinis exercendi.& n.*21.

*4 Non tamen propterea efficitur irregularis. & n.*21.

5 Sacerdos notoriè criminoſus non eſt ſuſpenſus quoad alios, nec eſt vitandus niſi ſit præciſus notorius fornicator,vel ſimoniacus.

6 Et quid poſt extravagantem Martini V. Ad evitanda.*& nu.*26.

7 Notorius fornicator an celebrando efficiatur irregularis.& nu.ſeqq. uſq.in fin.

*8 Suſpenſus ab homine ſi celebret antequam ſententialiter abſolvatur,irregularis efficitur.& nu.*20.

9 Concubinarius notorius eſt ipſo iure ſuſpenſus quoad ſe,& quoad alios 1 *& quamvis pæniteat, non debet celebrare ante diſpenſationem, aliàs fit irregularis.& n.*12.

*Contrarium.n.*12.

*Diſtinguitur n.*21.

*Concluditur n.*22. *(n.*22.

10 Suſpenſio minor irregularitatem non inducit. &

11 Intellectus, c.Præter hoc,32.diſt.*& n.*19.*&* 24.

13 Notorius fornicator celebrando non fit irregularis, niſi monitus non deſiſtens ſit ſuſpenſus ab homine. & nu.ſeqq.uſque in finem. *(iure.*

14 Irregularitas non contrahitur niſi ſit expreſſum à

15 Suſpenſus à Canone propter crimen, celebrando non fit irregularis, niſi Canon hoc exprimat.

16 Suſpenſus à Canone tunc demum incurrit irregularitatem, quando per modum ſententiæ ſit in Canone ſuſpenſio.

17 Concubinarius notorius non eſt ſuſpenſus ſimpliciter,ſed quamdiu non pœnituerit.

28 Suſpenſus uſque ad congruam ſatisfactionem, cùm citò ſatisfacit,officiū ſuum & beneficiū recuperat.

22 Suſpenſio quoad ſe non eſt cenſura,ſed eſt ſuſpenſio illata à Deo quæ irregularitatem non inducit.

23 Sicut,dictio importat omnimodam ſimilitudinem in ſubſtantia,& qualitate,& modo ſimul.

Su-

25 *Suſpenſio quoad alios eſt ſuſpenſio indirecta non inducens irregularitatem.*
26 *Et hodie etiam quoad notorios fornicatores ſublata eſt per extravagantem Martini V.* Ad evitanda.
27 *Quod caret eſſe caroi virtute, & operatione.*
28 *Tridentinum Concilium cap. 14. ſeſſ. 25. de reformat. circa concubinarios expenditur, & n. ſeqq.*
Nihil ex veteri iure immutat, vel ex ſtatutu Eccleſiæ, ſed tantum iuri communi addit, n 31
29 *Concubinarij Clerici, & Epiſcopi ex Concilio Trid. quas pœnas incurrant.*
30 *Suſpenſus ab officio cenſetur etiam ſuſpenſus à Beneficiis tribus concurrentibus.*

1 QUÆSITUM. Propter fornicationem non notoriam non reſpuuntur ab officio Clerici. Hoc dicit ſecundum Abb. Antiq. communiter tamen ſic ſumatur: Clericus concubinarius in officiis vitandus non eſt niſi ſit notorius. Jo: Andr Butr: Card: Anch. Abb. Siculus, Jo. de Anan. & Jo. à Capiſtrano, communis deciſio, Secunda ibi, *Verum.*

2 Nota primo, ibi, *Priusquam pœnituerit.* à contrario ſenſu Clericum à Jure ſuſpenſum propter notoriam fornicationem illicio poſt pœnitentiam recuperare officii executionem quoad alios, ita ut licitè poſſint ab eo audiri Divina, prout notant Petr. de Anchar. in cap. *Veſtra, numer.* 12. *poſt med. verſ. Et ex iſta opinione infertur, ſupra eod.* Abb. *hic in primo notab.* & voluit Innoc. in cap *Sicut, numer.* 2. *verſ. Vel dic quod licet, ſupra eod.* ubi ait, pœnam juris ceſſare, ſi eſſet à peccato, quantum ad hoc, ut alii poſſint audire ejus officia. Ad hoc bonus textus in cap. *Si qui ſunt Presbyteri.* & ibi gloſ. *in ver. Emendent,* 81. *diſtinct.* Licet hæc ſuſpenſio à jure inducta quoad alios hodie ſit penitus ſublata per ea, quæ dicam *infra num.* 26.

3 Secundo nota, ibi, *quomlibet pro mortali peccato.* non tantum pro fornicatione, ſed & pro quolibet peccato mortali Clericum eſſe ſuſpenſum quoad ſe, ut hic in littera, id eſt non debet cum peccato miniſterium alicujus Ordinis exercere, ut cap. *fin* ibi *in teſtimonium ſuæ damnationis in ſuſceptis etiam ordinibus non miniſtrent. Supra de tempor ordinat.* & nota Innoc. d. cap. *Sicut, numer.* 2. *In ver. Suſpendatu, ſupra eod.* & Abb. *hic in* 3. *notab.* Præcipuè autem non debet attingere Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum, ut c. *Sacerdotes,* 1. *q.* 1. cap. *Teſtamentum, in fin.* 6. *diſtinct.* alioquin peccat graviſſimè, cap. *Quotidie, de conſecrat. diſtinct.* 2. cap. *De homine, de celebrat. Miſſar.* cap. *habuiſſe,* 33. *diſtinct.* Abb. in cap. *Veſtra, numer.* 4. *Supra eodem: Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat, & bibit, non dijudicant Corpus Domini* 1. ad Corinth. 11. cap. *Sicut Iudas, de Conſecrat. diſt.* 2. Jo. à Capiſtrano *hic nu.* 2. Non tamē ſic celebrando irregularis efficitur; quia hæc ſuſpenſio quoad Deum non eſt proprie cenſura Eccleſiaſtica, & ideo irregularitatem non inducit, ut notat Petr. de Anchar. in d. cap. *Veſtra, nu.* 12. *circa med. verſ. Præterea.* & Jo. de Imol. *hic n.* 6. & latius dicam infra *n.* 6. *& at*

4 Tertio nota ibi, *Niſi peccatum huiuſmodi ſit notorium,* non quemlibet notoriè criminoſum eſſe vitandū in Divinis Officiis, ſed tantummodo notorium cōcubinarium; qui eſt ſuſpenſus, non tantum quoad ſe, ſed etiam quoad alios, hoc jure in ſpecto: nam cum textus reſpectu ſuſpenſionis quoad ſe prius generaliter egiſſet de quolibet mortali peccato, poſtea cum agit de ſuſpenſione quoad alios, reſtringit ſe ad peccatum fornicationis, ut innuit illa dictio *huiuſmodi*, quæ relationem habet ad caſum fornicationis, de qua egit ſupra proximè ibi, *etiam in caſu propoſito.* ſcilicet, fornicationis, ut explicat gl. 3. hic reddens rationem, quia in hoc crimine magis eſt vitandus, cum in aliis non ſit quis ipſo jure ſuſpenſus, quantumcumque crimen ſit notorium, excepto crimine ſimoniæ, ubi eſt ſuſpenſus ipſo jure, etiamſi crimen ſit occultum, c. *Præter,* §. *Verum,* 32 *diſt.* cap. *Reperiuntur,* 1. *q.* 1. c. *Tanta, de Simon.* In aliis ergò à Clerico notorio criminoſo non tenemur in Divinis abſtinere, quandiu ab Eccleſia toleratur, ut probatur in d. c. *Præter*; per locum à ſpeciali, & in hac opinione fuit Vincentius, quem ſequitur hic Bernar. in d. gloſ. 3. item gloſſa Joannis in d. c. *final. in ver. Sciſcitantibus, ad finem,* 15. *q.* 5. ubi ait. Sacerdotem in mortali exiſtentem non eſſe ſuſpenſum quoad alios, niſi ſit præciſus, vel notorius fornicator, vel ſimoniacus. Item gloſ 1. in cap. *Cum non liceat, de præſcript.* quæ ſimiliter tres caſus excipit, videlicet hæreſis, ſeu ſchiſmatis, notoriæ fornicationis, & ſimoniæ. In aliis autem criminibus, etiamſi ſint notoria, dicit expectandā eſſe ſententiam, ut in d. c. *fin.* 15. *q.* 5. & c. *Nonne* 8. *q.* 4. & conſentiunt *hic* Abb. *in* 5. *not.* & Jo. de Anania *n.* 1. licet aliud videatur ſenſiſſe Innocentius in c. *Veſtra, n.* 2. *ſupra eod.*

6 Sed tu adverte, quia hujuſmodi differentiæ hodie ſublatæ ſunt per Extravag. Martini V. *Ad evitanda*, in Concilio Conſtantienſi editam, qua indultum eſt, ut liceat cōmunicare in quibuſcumque Divinis, & perceptione Sacramentorum excommunicatis, ſuſpenſis, vel interdictis, niſi ſint nominatim denunciati, vel notorii Clericorum percuſſores. Unde jam more Eccleſiæ receptum eſt, ut hi tantum dicantur ab Eccleſia non tolerati, & ſit vitandi; reliqui verò ſive fornicarii, ſive hæretici, vel ſchiſmatici, & ab Eccleſia præciſi, utcumque notorii, dicuntur tolerati, & licitè ab eis audiuntur Divina officia, & percipiuntur Eccleſiaſtica Sacramenta, ut dixi in d. c. *Veſtra, num.* 17. *&* 18. *ſupra eod.* & fuſius in c. *Quod à prædeceſſore, infra de ſchiſmaticis,* ubi egi latiſſime de auctoritate, & intellectu hujus extravagantis *à nu.* 39. *uſque ad nu* 57. Quare hæc Decretalis dum determinat Clericum concubinarium in Divinis officiis eſſe vitandum, ſi ſit notorius per ſententiam, vel per confeſſionem factam in jure, vel per operis evidentiam, remanet correcta quoad duas ſpecies notorii, ſcilicet per confeſſionem judicialem; & per evidentiam facti; & ſervari debet tantummodo quoad nominatim denunciatos per ſententiam hominis, & quoad notorios percuſſores Clericorum, quod etiam cenſent Navar. *in c.* 1. §. *Lectores, nu.* 10 *de pœnit. diſt,* 6. & alii plures relati à Nicolao Garzia *de benefic. part.* 7 *c.* 14 *nu.* 36.

7 Ultimò nota ex textu, Clericum notoriè concubinarium eſſe ſuſpenſum quoad ſe, & quoad alios: concordat cap. *Si qui ſunt Presbyteri*, 81. *diſtinct.* & cap. *Veſtra, ſuprà eod.* Sed qualis ſit hujuſmodi ſuſpenſio, patebit ex dicendis in *quæſt. ſequenti.*

QUÆRO, An notorius fornicator celebrando incurrat irregularitatem?

Si

Digitized by Google

8 Si ſit notorius per ſententiam, planum eſt irregularitatem incurrere. quia ſuſpenſi ab homine celebrando irregulares fiunt, cap. 2. c. *Latores*, c. *Poſtulaſti*, & c. *Si celebrat*, & ibi Innoc. & Hoſt. *num.* 2. Jo. Andr. *num* 3. & Henric. Boich. *num.* 12 *poſt. med. verſ. Si in foro iudiciali, de Cler. excom. miniſtr.* Speculat. *in tit. de diſpenſat.* § *Iuxta. num.* 20. *verſ. Secus autem eſt in ſuſpenſis ab homine*, Innoc. in cap. *Sicut, num* 4 *ſupra eod* Hoſt. in cap. *Quod tranſlationem, num.* 3. *ſupra de tempor. ordinat.* Archid. in cap. *Lugdunen. num.* 4. 9. *quaeſt.* 2. Tales enim nunquam debent celebrare, niſi prius ſententialiter abſolvantur per Judicem, arg. cap. 1. *de regul. iur.* & cap. *Presbyter ſi à plebe*, 2. *quaeſt.* 4. & ſi celebrant ante abſolutionem, ſunt irregulares, cap. *Si quis Presbyter*, & cap. *ſeq.* 11. *q.* 3. cap. *Cum dilecta. de reſcript.* c. *Apoſtolica, de except.* ſecundum Innoc. Hoſt. Speculat. & Henric. Boich. *locis ſupracitatis*, & in hoc conſentiunt omnes.

9 Si verò ſit notorius per operis evidentiam, tunc ſunt duæ principales Doctorum opiniones. Prima eſt eorum qui affirmant notorium fornicatorem eſſe ſuſpenſum ipſo jure ſuſpenſione directa, & ideo celebrando irregularitatem contrahere: & hæc videtur communis, cujus authores ſunt Hoſt. in d. cap. *Si celebrat, n.* 4. *verſ Cum igitur ſimoniaca*, ubi ait, ſimoniacos, & notorios fornicatores eſſe ab officio ſuſpenſos propter crimẽ, quamvis à Canone, §. *Verum*, 32. *diſtinct.* Ideoq; ſi celebrent, incurrunt irregularitatem, quia quantumcumque pœnitentiam agant, nunquam celebrare debent, quouſque cum eis per Sedem Apoſtolicam fuerit diſpenſatum, cap. *Tanta, infra de ſimonia*, & cum Hoſtienſ. concordant ibi Calder. Henric. Boich. *n.* 14. dicens ſe credere hanc opinionem eſſe veriorem, & idem Hoſt. & Jo. And. in cap *Cum aeterni, ſuper ver. involvet, de re iudic. lib.* 6. Ant. de Butr. *hic num.* 9 & Jo. de Imol. *nu.* 6, & idem Butr, in cap. 1. *nu*, 32. *de Iudic.* Jo. de Anan *num.* 1. & Felin. *in* 4. *notab.* in cap. *Cum dilectus, de Accuſat.* Præpoſ. in cap. *Praeter hoc, numer.* 1. 32. *diſt.* Abb. in cap. *Veſtra, num.* 7. *ſupra eodem* Gloſſa Pragmaticæ ſanctionis tit: *de concubinariis in ver. Inhabiles*, Rebuff. *in concordatis, tit: de Publicis concubinariis, in princ.* Guido Papa *quaeſt.* 558. *Fuit dubitatum* Gonſalvus à Villadiego *de irregularit. c. de Suſpenſione, col.* 3. Jo. Bernardus Diaz Epiſcopus Calaguritanus *in practica criminali Canonica cap.* 73. Abulenſis *in tract. de concubinariis Clericis concluſ.* 7. Petr. de Palude *in* 4. *ſent. diſt.* 27. *quaeſt.* 4. *col.* 2. S. Antonin. *in* 3 *part. tit.* 27. *c.* 3. Sylveſter dicens hoc verius in *Summa in ver. Concubinarius, quarto num* 4. Bernard. *in tract. de concubin. pag.* 270. ubi atteſtatur hanc opinionem eſſe communem, quod etiam fatentur, licet eam non ſequantur, Navar in cap. *Si quando, col* 53. *de reſcript.* & Covar. in Clem. *Si furioſus*. §. 1. *num* 5 *poſt princ. verſ. Sunt tamen, qui ab hac tertia illatione de homicid.*

Pro hac opinione inducitur primo hæc Decretalis, ubi patet notorium fornicatorem eſſe ſuſpenſum, & quoad ſe, & quoad alios; & ſic ſuſpenſione directa, quæ dirigitur etiam in ſubjectum, hoc eſt in ipſum Clericum concubinarium, non tantum in objectum, hoc eſt in ipſos Parochianos qui prohibentur Divina officia ab eo audire, & Sacramenta percipere, ſecundum Anton. de Butr. *hic d. n* 6 & conſequenter ſi celebret, irregularis efficitur, c. 1. *de re iudicat. lib.* 6.

10 Sed certè, ut inquit Imola *hic in ult. notab.* hoc dictum non bene probatur in hoc cap. Quia hic dicitur Clericum fornicatorem eſſe ſuſpenſum quoad ſe, ſicut quilibet exiſtens in peccato mortali; Talis ergo ſuſpenſio quoad ſe cenſetur eſſe ſuſpenſio minor, quæ irregularitatem non inducit, ut plenè notatur per Innoc. Hoſt & alios in c. *Si celebrat, infra de Cler. excom. miniſtran.* & latius dicam infra *nu.* 22. Neque hic colligitur hanc ſuſpenſionem quoad ſe eſſe ſuſpenſionem majorem, & directam.

11 Secundo igitur loco allegatur text. in cap *Praeter hoc*, 32. *diſt.* ubi dicitur, *Ex parte Dei Omnipotentis, & auctoritate Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli praecipimus, & omnino contradicimus, ut Miſſas non cantet, nec Evangelium, aut Epiſtolam ad Miſſam legat*, &c. nam, ut inquit Abb. in d cap. *Veſtra, numer.* 7. *ſupra eodem.* nulla apparet differentia inter hæc verba *ſuſpendo ab officio*, & *interdico tibi officium*. Sed per prima verba infligitur ſuſpenſio directa in ipſo jure, adeo ut ſic celebrans efficiatur irregularis juxta tèx. in cap. 1. *de re iudic. lib.* 6. & in cap. 1. *de ſent. excom. eodem lib* Ergo & per ſecunda veba, quia non refert quid ex æquipolentibus fiat c. *Licet ex quadam, de teſtibus*. Ad idem textus in cap. *Si qui ſunt*, 81. *diſt.* ubi dicitur; *Si qui ſunt Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi, qui in crimine fornicationis iaceant, interdicimus eis ex parte Dei Omnipotentis, & S. Petri auctoritate Eccleſiae introitum*, &c.

12 Tertio loco huic opinioni ſuffragatur, §. *Verum, in fin. verſ. Prohibentur*, poſt dictum cap. *Praeter hoc*, 32. *diſt.* ubi ſimiliter probatur notorium concubinarium eſſe ſuſpenſum ipſo jure quoad ſe, & quoad alios, nec ibi adiiciuntur illia verba, *Sicut qailibet exiſtens in mortali peccato*. Ergo celebrando efficitur irregularis. nam, ut notat Hoſtien. in c. *Tanta nu.* 2. *de ſimon.* Clericus propter aliquod crimen ſuſpenſus quoad ſe, & quoad alios, etiam poſt peractam pœnitentiam celebrare non poteſt & idem notant Archidiac. Henric. Boich. & Jo. Faber. relati à Covar. in d. Clem. *Si Furioſus*, §. 1. *nu.* 5. *verſ. His accedit Gratiani ſententia.*

13 Contrariam opinionem, ideſt, notorium fornicatorem non eſſe ipſo jure ſuſpenſum ſuſpenſione directa; & ideo ſi celebret, in irregularitatem non incidere, uti veriorem amplectitur Innocentius in c. *Si celebrat, num.* 3. *verſ. De notorio autem fornicatore, infra de Cleric. excom. miniſtr.* ubi ait, notorium fornicatorem non eſſe ſuſpenſum principaliter à Canone, ſed à Deo, quod ex eo apparet, quia quam citò pœnitet, licitè celebrat, ut hic. *Licet per Canonem in odium criminis aliquid adiectum ſit quoad evitationem eorum*, cap. *Tua ſupra eodem*, cap. *Nullus*, & §. *Verum*, 32 *diſt.* Sed certè ut ſubdit Innoc. *quam citò poenituerit, & huius Sacerdotis officia ſunt audienda*, & cum eo videtur tranſire Jo. Andr. *ibid. num.* 4. *verſ Alij dicunt* contra Speculat. *in titul. de diſpenſat.* §. *Iuxta, numer.* 20 *verſ. Quod autem dixi de communicato minori*, Jo. de Lignano in cap. *Veſtra ſupra eodem*, ubi intermiſcet quæſtionem. An ad hoc ut notorius fornicator dici poſſit, requiratur monitio, nec ne? & refert antiquos, & modernos variare invicem in hoc paſſu, & loquitur admodum intricatè, ſed tandem concludit notorium fornicato-

cato.

Digitized by Google

catorem non eſſe ſuſpenſum ſuſpenſione directa,
ita ut celebrando efficiatur irregularis, niſi prius
monitus non deſiſtens ſit ſuſpenſus ab homine.
Idem voluit Jo. de Fano relatus ab Archidiacono
in d. cap. *Si qui ſunt. num 2. in ver. Maluerunt* 81.
diſt & idem Archid. in d. cap. *Nullus, circa fin* 32.
diſt. dicens duram eſſe opinionem illorum, qui te-
nuerunt notorium fornicatorem etiam non præ-
miſſa monitione ſuſpenſum eſſe ipſo jure, & quo-
ad ſe, & quoad alios, & contrarium innuere tex-
tum in d. cap. *Si qui ſunt presbyteri*; ubi primo ſu-
ſpenditur quoad ſe, & poſt perſeverantiam quoad
alios, & *num. 2. & 3* ſequitur opinionem Lauren-
tii, & Hugonis dicentium notorium concubina-
rium celebrando non fieri irregularem, niſi præ-
cedat monitio. Idem firmant in d. cap. *Veſtra. ſu-
pra eod.* Cardin. *num.* 1. & Petr. de Anchar. *num.* 12.
ubi plenè. Jo. de Imol. in cap. 1. *num.* 23. *de judic.*
ubi reprobata opineone Antonii de Butr. ſequi-
tur opinionem Innocentii, dicens eam benignio-
rem, & ideo amplectendam; licet ſubdat cautius
eſſe, propter opiniones vitandas, diſpenſationem
impetrare. Nicol. Plovius *de irregularit. reg.* 41.
Navar. in cap. *Si quando, in 17. except. numer.* 8. *de
reſcript.* Quibus ſubſcribit Covar. in Clem. *Si fu-
rioſus*, § 1. *numer.* 5. *poſt medium. verſ. Ego quidem,
de Homicid.* dicens primam opinionem licet com-
munem, tamen ſibi nimis duram videri, & ſe non
auſurum ſecundùm eam judicare quemquam
irregularem eſſe: quamvis conſulat, ut abſo-
lutio, aut diſpenſatio impetretur à Romano Pō-
tifice.

14 Præcipuum hujus opinionis fundamentum eſt
quia irregularitas non contrahitur niſi in caſibus
in jure expreſſis, & qui dicit aliquem irregula-
rem, debet dare caſum juris, cap. *Is qui, de ſent. ex-
com. lib* 6. Speculat. *in tit. de diſpenſat. d. §. juxta, n.*
22. Hoſt. in cap. *ſi quis Presbyter, n. 4. de Cler. excō.
miniſtr.* & ibi omi. *num.* 4. & idem Hoſt. in c. *quod
tranſlationem, num.* 3 *de tempor. ordinat.* ubi ait: E-
go de facili neminem irregularem judico, niſi jus
expreſſum ad tale judicium me compellat. Et
hanc dicit eſſe optimam regulam, & tenendam
Cardin. in cap. *Si celebrat. num. 4 col. 3. verſ. Sed in-
ter cætera, & col. 4. verſ 4. Regula optima eſt, de Cler
excomm. miniſt.* Ad hoc quod notat. Archid in
15 cap. *Cum æterni, num. 5. in verſ. Involvet, de re judi-
cata, libro 6.* relatus ab Anchar. in d. cap. *Ve-
ſtra, num. 12 poſt med. verſ. Præterea non reperitur*,
ubi poſt Vincentium ait, Suſpenſum propter cri-
men tunc demum irregularitatem incurrere,
cum Canon hoc exprimit. At nullibi reperitur
expreſſum in jure, ut notorius fornicator mini-
ſtrans in Ordinibus irregularitatem incurrat,
merito, &c. Nec relevat ſi dicas id ſatis cautum
eſſe, cùm notorius fornicator ſit ſuſpenſus quoad
ſe, & quoad alios, ut hic dicitur. & in d. §. *Verum,
circa fin. verſ. Prohibentur*, 32. *diſt*. Quoniam ut re-
16 ſpondent Doctores, & in ſpecie Cardin. in cap.
Veſtra. num. 1. *ſupra eod.* ſuſpenſus à Canone tunc
demum incurrit irregularitatem, quando per
modum ſententiæ fit in Canone ſuſpenſio, ſicut fit
in cap. 1. *de re judicat. lib.* 6. & in cap. *Is cui, de ſent.
excom. eodem, lib.* At non ſic eſt in Clerico fornica-
rio, qui non per modum ſententiæ, ſed enunciati-
vè videtur in Canone ſuſpenſus, ut hic, & in d.
cap. *veſtra*. Ergo non fit celebrando irregularis,
arg. d. cap. *Is, qui, de ſent. excomm. lib. 6.* Præterea, ut

17 ponderat Imola, in d. cap. 1. *num. 23. de Judiciis*, no-
torius fornicator non eſt ſuſpenſus ſimpliciter, &
abſolutè, ſed quandiu non pœnituerit, ut *hic* patet
in princip. ibi, *priuſquam pænituerit*, & in cap. *Si
qui ſunt Presbyteri*, 81. *diſt.* ibi, *Interdicimus eis Eccle-
ſiæ introitum uſque dum pæniteant, & emendent* Et
ita eſt de mente Canonis, ut cùm primum pœni-
tuerit, ceſſet ſuſpenſio, nec requirit aliam diſpen-
ſationem Papæ, prout requireret ſi notorius for-
nicator eſſet ſuſpenſus ſuſpenſione directa. Unde
gloſſ 2. in d cap. *Si qui ſunt Presbyteri*, ponde-
rans illa verba *donec pæniteant, & emendent*. Ex
hoc, inquit, videtur, quod ſicut tales ipſo facto ſu-
ſpenduntur, ſic ipſo facto per contrarium reſtitui-
tur eis officium Idem notat gloſſ in cap. *Nullus, in
ver. Audiat.* 32. *diſt.* ubi ait. Si adhuc poſt pœniten-
tiam corrigi voluerit, non dicam eum ſuſpenſum
ipſo jure. Et paulò infra: licet notorius fornica-
tor ipſo actu ſit ſuſpenſus, tamen propter contra-
18 rium actum ipſo jure reſtituitur ei officium. Un-
de quàm citò pœniteat, licitè celebrat. Facit quod
notat Innoc. in c. *Sicut, num. 1. ſupra eodem*, ubi ait
eum, qui ſuſpenſus eſt uſque ad congruam ſatiſ-
factionem, ſeu quouſque emendaverit, quam citò
ſatisfecerit, ut debet, ſtatim officium ſuum, & be-
neficium recuperare, idque verius eſſe poſt alios
affirmat Sylveſter *in ver. ſuſpenſio, num. 5 verſ. Qua-
dam vero eſt ab eo*; & hoc ſatis probari per illud
cap. quia dicit eum eſſe ſuſpenſum uſque ad con-
gruam ſatisfactionem: ergo poſt dignam ſatisfa-
19 ctionem primum ſtatum recuperat. Nec obſtat
textus in contrarium allegatus in d. c. *Præter hoc* 32.
diſt. quia non loquitur in ſuſpenſo donec pœni-
teat, ſed ſimpliciter, ſecundum Jo. de Imola, in d.
cap. 1. num. 23. de Iudic.

20 Pro eadem opinione, Anchar. in d. cap. *Veſtra
num 12. ſupra eod.* ponderat textum, in cap. *ut Cle-
ricorum, de vita, & honeſt. Cleric.* ibi enim primo ab
omni libidinis vitio præcipit Clericos abſtinere,
& tamen ſubdit: *Quod ſi ſuſpenſus hac de cauſa præ-
ſumpſerit celebrari divina, deponatur*, &c. Ecce igi-
tur quod in quolibet genere incontinentiæ, ad
hoc ut fieri poſſit privatio, vel depoſitio Clerici
fornicatoris, requiritur, ut præcedat ſuſpenſio Epi-
ſcopi, & ea ſuſpenſione durante in divinis mini-
21 ſtret. Quid dicendum? Abbas, in c. *Veſtra, num. 6.
verſ Sed cogitavi, & num. 7. verſ. Sed ego diſtinguerem
ſupra eodem*, quem ſequitur Sylveſt. *in ver. Concubi-
narius, num.* 4. Pro concordia opinionum diſtin-
guit ſic; Nam aut fornicatio eſt ita notoria per o-
peris evidentiam, ut nullam habeat dubitationem
ſicut videmus in pluribus Clericis, qui tenent ita
publicè concubinas ſicut uxores, & publicè nu-
triunt filios, ita ut nec ipſi hoc audeant diffiteri,
& tunc omnino abſtinendum eſt ab eis ſine alia
monitione, & tales ſunt ſuſpenſi à Canone ſuſpen-
ſione directa, ita ut ſi celebraverint, irregulares
efficiantur, ad hoc, d. c. *Præter hoc, & §. Verum*, 32.
diſt Aut fornicatio non habet illam operis evi-
dentiam, ſed poteſt probabiliter tergiverſari, pu-
ta quia concubina habitat cum matre Clerici, &
dicit illam eſſe matris pediſſequam, vel quid ſi-
mile: & hoc caſu neceſſaria eſt monitio, & ejus
contemptus, alioquin celebrando non incurrit ir-
regularitatem. Et in hoc caſu procedit ſecunda
opinio Innocentii, & ſequacium.

22 Ego verò indiſtinctè exiſtimo opinionem Inno-
centii hodie eſſe indubitatam: nam in Clerico no-

toriè concubinario. aut conſideramus ſuſpenſionem quoad ſe, aut ſuſpenſionem quoad alios. Prima ſpecies ſuſpenſionis quoad ſe non eſt cenſura Eccleſiaſtica, de qua in cap. *Querenti, de verb ſignif* Sed eſt ſuſpenſio illata à Deo, quæ irregularitatem non inducit, ut notat Innoc in cap. *Si celebrat num. 2. circa medium, verſ. In ſuſpenſis autem à Deo, de Cler. excomm miniſtr.* ubi ait; ſuſpenſos à Deo, qualis eſt omnis peccator, qui indigne Corpus Domini ſumit, & judicium ſibi manducat, & bibit, nunquam eſſe irregulares, ſi celebrant, niſi in certis criminibus, ut homicidio, & ſimonia, de quibus notatur, in cap. *Niſi cùm pridem, §. 1. de renunc.* & in cap. *Quæſitum, de tempor. ordinat.* Hi enim etſi peccent, nunquam tamen in Canone reperitur quod celebrando fiant irregulares; quia irregularitas jure tantùm Canonico inducta eſt. Ita Innoc. cum quo totidem ferè verbis concordant, ibi Hoſtienſ. *num. 4. verſ de ſuſpenſis autem*, Jo. Andr. *eodem numer. 4: verſ. ſuſpenſi verò*, Butr. *num. 12. verſ. In ſuſpenſis*, dicens ſuſpenſos à Deo tantùm dici qui ſunt ſuſpenſi quoad ſe tantum, & non quoad alios ut ſunt in peccato conſtituti non carentes ordinis executione; quia non eſt tale delictum, ut ordinis executionem impediat poſt peractam pœnitentiam: & concludit tales celebrando non incurrere irregularitatem, Cardin. *num. 4. col. 4. in princ. verſ. Et facit differentiam.* Abb. *num. 4.* ubi ait tales ſuſpenſos à Deo celebrando non fieri irregulares ſecundum omnes, quia jure non cavetur, & quia directè non eſt eis officium interdictum à jure, ſed peccant miniſtrando. Hoc etiam dicit eſſe certum, Petr. de Anchar. in d cap. *Veſtra, num. 12. poſt medium, verſ. Et ex iſta opinione, ſupra eodem*, & Jo. de Imola *hic num 6.* & probatur apertiſſimè in hac Decretali, *in princ.* dum dicit Clericos fornicatores eſſe ſuſpenſos quoad ſe, ſicut quilibet in mortali peccato: nam dictio illa, *ſicut*, importat omnimodam ſimilitudinem, ut cap. *Olim de verb. ſignif.* & hoc non tantum in ſubſtantia, ſed & in qualitate, & modo ſimul, cap. fin. & ibi notat Butr *in 4. notab. de reſtitut. ſpoliat.* Sed exiſtentes in mortali, exceptis criminibus, quæ poſt peractam pœnitentiam impediunt Ordinis executionem, non ſunt ſuſpenſi ſuſpenſione majori, & directa, quæ irregularitatem inducat, ut oſtenſum eſt ſupra. Ergo nec Clerici fornicatores; alioquin quilibet peccator, utcumque occultus, eſſet ſuſpenſus ſuſpenſione directa, & celebrando fieret irregularis, quod nemo ſani capitis auderet affir-
24 mare. Nec obſtat c. *Præter hoc, 32. diſtinct.* quia non dicit, *interdicimus ei officium*, aut *eum ab officio ſuſpendimus*, ſed dicit, *Præcipimus, & omnino contradicimus, ut Miſſas non cantet, nec Evangelium*, &c. & ſic non ſuſpendit, ſed improbat, & damnat, ut Sacerdos fornicarius in divinis miniſtret. Hoc autem facit Eccleſia cum quolibet exiſtente in peccato mortali, ut in cap. fin. de tempor: ordinat. ibi: *Qui ſi non pœnituerint; monendi ſunt, & ſub interminatione divini judicij obteſtandi, ut in teſtimonium ſuæ damnationis in ſuſceptis etiam ordinibus non miniſtrent.* Ecce igitur quod Eccleſia improbat, & damnat eorum miniſterium, ſed tamen eos directè ab officio non ſuſpendit: ideoque, ut ibi dicitur: *non debent hi (præter reos homicidij) poſt pœnitentiam in jam ſuſceptis vel ſuſcipiendis ordinibus impediri.* Quare conſiderata hac ſuſpenſione quoad ſe tantùm, notorius fornicator celebrando non efficitur irregularis. Aut conſideramus ſuſpenſio-
25 nem quoad alios; & ſimiliter irregularis non efficitur, non ſolum quia hæc eſt ſuſpenſio indirecta reſpectu aliorum ad effectum, ut ab eo non audiant divina; nec eſt bona conſequentia: Præcipio vobis ut non audiatis Titium legentem: ergo Titius eſt ſuſpenſus à lectura, ut inquit Abbas, in d. c. *Veſtra, n. 7 ſupra eod.* ſed potiſſimum, quia hæc ſuſpenſio quoad alios etiam in notorio fornicatore, niſi ſit ſuſpenſus ab homine, & nominatim denunciatus, hodie prorſus ſublata eſt per extravag Martini V. editam in Concilio Conſtantienſi, ut dictum eſt ſupra, *num. 6.* Unde quatenus etiam talis ſuſpenſio quoad alios de jure fuerit apta producere in fornicatore celebrante effectum irregularitatis; tamen cùm hodie hæc cauſa jam penitus ceſſaverit, ceſſare etiam debet omnis illius effectus; cap. *Quod pro remedio, 1. q. 7.* c. *Et ſi Chriſtus de iureiur.* c. *Poſt tranſlationem*, cum concordant, ibi in gloſſ. *in ver. Ceſſante, de renunciat.* impoſſibile enim eſt ut non ens aliquid operetur, Bellam. *conſ. 33. Quod ſi ad perſonas, n. 9. verſ.*
27 *Secundo probo*, plenè Oldrad. *conſ 203. factum tale eſt collata, verſ. Ad ſecundam quæſtionem*, & quod caret eſſe, caret virtute, & operatione. Alex. *conſ. 246. Placet, num. 2 verſ. Nam non eſſet, lib. 6. & ſuit dictum.* Bald *in repetit. l. 1. n. 56. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Quare cùm ſuſpenſio quoad ſe non ſit cenſura Eccleſiaſtica inducens irregularitatem, & ſuſpenſio quoad alios per dictam extravag. Martini V. omnino ſublata fuerit; reſtat ut notorius fornicator celebrando nullatenus fiat irregularis, niſi monitus non deſiſtens per ſententiam hominis fuerit ab officio ſuſpenſus.

28 Nec prædictis adverſatur, quin potius favet Concilium Tridentinum, *cap. 14. ſeſſ. 25. de refor-*
29 *mat.* Nam ibi prohibetur primò, ne Clerici concubinas, aut alias mulieres ſuſpectas in domo, vel extra retineant; aut cum iis veram conſuetudinem habeant, alioquin pœnis à jure, vel ſtatutis Eccleſiarum impoſitis puniantur. Secundò ſtatuitur, ut ſi moniti non abſtinuerint, tertia parte fructuum beneficiorum, ac penſionum ipſo facto ſint privati. Tertiò, ut ſi monitioni ſecundæ non paruerint, fructus omnes ut ſupra amittant, & ab adminiſtratione beneficiorum ſuſpendantur arbitrio Ordinarii Quartò, ut ſi ita ſuſpenſi adhuc in concubinatu perſeveraverint; tunc etiam beneficiis, & penſionibus, ac officiis Eccleſiaſticis perpetuò priventur; & ad alia obtinenda inhabiles reddantur, donec poſt pœnitentiam cum eis per ſuperiores fuerit diſpenſatum. Quintò, ut ſi dimiſſas mulieres reaſſumpſerint, excommunicationis gladio plectantur. Sexto, ut beneficia non obtinentes juxta delicti, & contumaciæ perſeverantiam, & qualitatem ab Epiſcopo carceris pœna, ſuſpenſione ab Ordine, aliiſque modis juxta ſacros Canones puniantur. Ultimò, ut Epiſcopi moniti à Synodo ſe ab his non emendaverint, ipſo facto ſint ſuſpenſi, & ſi perſeverent, etiam ad Papam ab eadem Synodo deferantur, qui pro qualitate culpæ etiam per privationem in eos animadvertat. Ex quo contextu potius colligitur Clericos concubinarios non eſſe ſuſpenſos ſuſpenſione directa; tum quia poſt ſecundam monitionem amittunt ſolum fructus, & ab adminiſtratione beneficiorum ſuſpenduntur arbitrio Ordinarii, & ſi adhuc non paruerint

rint, præcipit Concilium, ut beneficiis priventur, ſcilicet per ſententiam, ſecundùm gloſſam notabilem, in l. *Iubemus nulli, §. Oeconomus, in ver. Prive-*
30 *tur, C. de Sacroſ. Eccleſ.* & ſic non ſunt ipſo jure ſuſpenſi à beneficio, & conſequenter nec ab officio, quia ſuſpenſus ab officio, ſi duo concurrant, videlicet ut ſit ſuſpenſus propter crimen grave, & ſit in mora petendi abſolutionem, prout concurrunt hoc caſu, cenſetur etiam ſuſpenſus à beneficio, ut concludit gloſ. in Clem. *Cupientes, in ver. ſuſpenſi, ad fin. de pœnis*, quam dicit meliorem de corpore juris, Jo. de Imola in c. *Cùm dilectus, num. 31. de conſuetud.* Tum quia Clericos non beneficiatos pro qualitate delicti, & contumaciæ Concilium puniri præcipit ab Epiſcopo pœna ſuſpenſionis ab Ordine. Ergo non ſunt ſuſpenſi à Canone ad gloſ. ſecundam, in cap. *final. de jure patronat.* & in l. *In criminali, in ver. habeatur, verſ. Et dic, C. de iuriſd. omnium iudic.* Tum denique quia ſpeciale eſt in Epiſcopis, quos in impudicitiæ ſordibus verſari longè deteſtabilius eſt, ut ſint ipſo jure ſuſpenſi, ut in d. c. 14. *in fin.* gravius enim peccant propter altiorem gradum, c. *Homo, 40. diſt.* c. *Quæſitum*, & ibi Jo. And. *n. 2. de Pœnit. & remiſſ.* & ideo plus puniuntur, cap. *Excommunicamus, il. 1. §. Credentes* cum gloſſ. *in ver. gravior exercetur, de heret.* Et nihilominus etiam in Epiſcopis ad incurrendam ſuſpenſionem ipſo facto Concilium requirit monitionem, ut patet ibi *& à ſynodo Provinciali admoniti ſe non emendaverint, ipſo facto ſint ſuſpenſi.*

31 Demum S. Congregatio ejuſdem Concilii interpres conſulta, an concubinarii publici, cum quibus ex decreto Concilii, *cap. 14. ſeſſ. 25.* actum non eſt, ipſo facto in irregularitatem incurrant, licet non celebrent, dum ſunt in peccato: cenſuit hoc decretum nihil ex veteri jure immutare, vel ex ſtatutis Eccleſiæ, ſed tantùm juri communi addere.

De Clericis conjugatis.

Cap. Joannes.

SVMMARIVM.

1 *Clericus conjugatus non beneficiatus non cogitur deferre tonſuram.*
Declaratur num. 2.

2 *Clericus conjugatus non bigamus habitum, & tonſuram non deferens retinet privilegium Canonis, & Eccleſiæ inſerviens etiam privilegium fori, ſed reliqua privilegia perdit ipſo iure.*

3 *Nec poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus, ſed bene in temporalibus.*

4 *Clericus conjugatus in habitu laicali in contumaciam condemnatus in curia ſæculari, an poßit reaſſumpto habitu, tonſura, & ſervitio Eccleſiæ pro eodem delicto à iudice laico perſonaliter diſtringi. & nu. ſeqq.*

5 *Clericus ut gaudeat fori privilegio quoad perſonam inſpicitur in quo ſtatu reperiatur, cùm iuxta laicus incipit eum diſtringere.*

6 *Iudex laicus ſi cauſam prævenit contra Clericum in habitu non incedentem, poteſt cauſam, modo à perſona abſtineat, ad finem deducere, non obſtante reaſſumptione habitus: ſi verò prævenit perſonam, reaſſumptio habitus non impedit quo minus iudicium etiam contra perſonam proſequi valeat.*

IOANNES. Clericus conjugatus non benefi-
1 ciatus non cogitur deferre tonſuram, hoc dicit, ſecundùm Andr. qui hanc Decretalem ſolemniter repetiit; cum quo concordant Butr. Cardin. Abb. & reliqui omnes. Primò ponitur Joannis quæſtio. Secundo Papæ definitio, ibi, *Quoniam igitur.*

In textu ibi, *etiam tonſuratus non poteſt privilegio clericali gaudere*, nota Clericum conjugatum, non gaudere clericali privilegio, licet habitum & tonſuram deferat, ut hic eſt expreſſum, & notat Ber-
2 nardus poſt caſum, & Jo: Andr. *n. 8. verſ. Item quod quod conjugatus.* Sed cave ne decipiaris, quia per conſtitutionem Bonifacii VIII. in c. *unico, infra eodem lib. 6.* innovatam à Concilio Tridentino, *cap. 6. in fin. ſeſſ. 23.* Clerici conjugati non bigami gaudent duobus tantùm privilegiis, videlicet Canonis *Si quis ſuadente, 17. q. 4.* & fori, ne ſcilicet pro commiſſis exceſſibus trahi poſſint criminaliter vel civiliter ad judicium ſæculare. Ad hoc tamen ex dicto c. unico requiritur, ut tonſuram, & veſtes deferant clericales, & ex dicto c. 6. & quoad fori privilegium, præter habitum, & tonſuram requiritur etiam ut alicui Eccleſiæ inſerviant. Dixi *quoad fori privilegium*, quia quoad privilegium Canonis decretum Concilii nihil novi ſtatuit, ut aliàs fuit reſolutum. Quare licet hodie non cogantur deferre tonſuram præcisè, coguntur tamen cauſativè id eſt, ſi velint Canonis, & fori privilegio potiri, ut hic per Abb. *num. 7. verſ. Et conclude latius*, quia ſine tonſura & habitu non retinent privilegium Canonis, & ſine tonſura habitu, & ſervitio non retinent privilegium fori. Dum ergo hæc Decretalis dicit Clericum conjugatum etiam tonſuratum non gaudere Clericali privilegio, non intelligas ut de prædictis duobus privilegiis, ſed de reliquis privilegiis Eccleſiaſticis, quæ Clericus conjugatus perdit ipſo facto, ut in dict. cap. *unico, verſ. in cæteris*, & ibi notat gloſſ. communiter approbata. Neque ad hoc requiritur monitio, ſed ſufficit ſolus contractus matrimonii; nam ex contrario actu hæc privilegia amittuntur. Et ita limitant, & intelligunt hunc text. gloſ. 1. Abb. antiq. *num. 1. in verb. Gaudere*, Hoſt. *poſt princip. in verb. Privilegio*, Jo. Andr. *num. 24.* Abb. ſen. *num. 3.* & alii communiter.

3 Quod fit ut Clericus conjugatus, quamvis bigamus non ſit, & habitum clericalem, & tonſuram deferat, tamen eſſe non poteſt Officialis, ſeu Vicarius Epiſcopi, nec ipſius de legatus ad cauſam ſpiritualem, quia per dictam Decretalem *unicam de Clericis conjugatis, lib. 6.* cenſetur Clericus in duobus tantùm, in reliquis verò ut laicus judicatur. Ad hoc cap. *In novo, cum duobus, c. ſeqq. 16. quæſt. 7.* cap. *Eccleſia de conſtitution.* cap. *fin. de reb. Eccleſ. non alien.* Et ita hic determinat Jo. Andr. *n. 10.* qui amplius ſubdit ſententiam latam per talem eſſe ipſo jure nullam, quia judex non eſt; cap. *Clericum nullus, 11. qu. 3.* cap. *Ad noſtram, ſupra de conſuetud.* & cum Jo. Andr. concordant *hic* Butr. *n. 16.* Anchar. *nu. 11.* Cardin. *n. 18.* Quarta q. Imol. *n. 18.* & Jo. de Anan. *in fine*, Anchar. in d. cap. *unico, n. 3.* Gemin. *nu. 8.* & Franc. in gloſ. *in verb. Recipiunt*, Abb. in cap. *Decernimus, n. 12. in fin.* & Dec. *ibidem num. 123. de Iudic.* Quod tamen intellige, ſi con-

ſtituatur Vicarius in ſpiritualibus, aut Vicarius Generalis, ſecus verò ſi in temporalibus tantum, ut ſi Epiſcopus haberet temporalem juriſdictionem in loco, juxta text. in cap. *Romana*, §. *Debet, de appellat. lib. 6.* quia tunc Clericus conjugatus benè poſſet eſſe Vicarius Epiſcopi, ſicut quilibet alius laicus, ut notat Archid. in d. cap. *In nova, num 1. &* 3 & ibi etiam Turrecr. *num. 1. & 2. 16. quaſt. 7.* Jo. Franciſc. Pavin. *de offic. & poteſt. Cap ſed vacant. in 2 part. principal. quaſt.* 10 *num.* 15. Lap. Abb. in cap. 1. *num. 2 de offic. Vic. lib 6.* & tenent in dicto cap. *Decernimus, de Iudic.* Butr. *num. 6. in fin. verſ. Si quaritur*, Abb. *num. 12. in fin.* Felin. poſt alios *numer. 5. verſ. Quintò*, & Dec. *num.* 125. qui etiam reſpondet objectis Andreæ Sicul. contrarium ſentientis.

4 QUÆRO, An Clericus conjugatus, qui pro delicto commiſſo in habitu laicali in curia ſæculari ante reaſſumptum habitum, & tonſuram clericalem fuit in contumaciam condemnatus, poſſit poſtquam reaſſumpto habitu cœpit ſervire Eccleſiæ, pro eodem delicto à judice laico in carcerem conjici, & perſonaliter puniri?

5 Videtur reſpondendum non poſſe. Ratio eſt, quia eo tempore, quo judex laicus incipit Clerici perſonam diſtringere, reperit eandem ſibi non ſubeſſe. Quandoquidem hoc tempore, cùm habeat qualitates per d. c. *unicum, de Cleric. coniug. lib 6.* & *cap 6. ſeſſ.* 23. Concil. Trident requiſitas, non poteſt ei non ſuffragari fori declinatoria, quia poteſt dicere, Mea perſona tibi non ſubjacet: & hoc eſt, quod ſibi volunt DD. poſt Jo. Andr. *hic quaſt.* 4. & inter cæteros Cardin. & Anchar. ibi. qui in hac materia hoc ſolum conſiderant, an Clericus poſſit dicere; Hoc tempore, quo incipio à te conveniri, ſeu diſtringi, gaudeo privilegio fori. Idem videtur ſentire Jo. Andr. Abb. & cæteri in cap. *unico, de obligat ad ratiocin.* qui ſolùm conſiderant præventionem judicii reſpicientem cauſam, & reſpicientem perſonam: nam ſi judex laicus prævenit cauſam, aſſumptio habitum non tollit juriſdictionem, quo minus cauſam, modo à perſona abſtineat, ad finem deducat: Si verò prævenit perſonam capiendo eam in ſtatu non exempto, videlicet ſine habitu incedentem, reaſſumptio habitus non impedit, quominus iudicium contra dictam perſonam proſequatur. Hoc idem probat Jo. Monach in d. c. *unico, de Cler. conjugat. lib. 6.* qui etſi utatur verbo, *ſaltem*, in effectu concludit Clericum conjungatum reaſſumere privilegium etiam pro delictis, quæ commiſit quando habitum non geſtabat Unde Franc. ibi, hoc ideo ſine trepidatione aſſerit, & cæteri DD. qui dum abſolutè dicunt Clericum conjugatum eo ipſo quod habitum reaſſumit, exemptionem reaſſumere, abſolutè etiam intelligunt quoad omnia delicta per eum ſive tempore quo geſtabat, ſive quo dimiſerat habitum commiſſa: Unde hoc caſu ſolum habetur ratio, an quando judex apprehendit Clerici perſonam, dictus Clericus ſit in habitu, vel non, ut primo caſu remittatur ad Eccleſiaſticum: Secundò non item, ut poteſt ſatis clarè deduci ex Capell, Toloſ. *deciſ* 140. 144. 147. & ibi addentes, ubi nũquam cõſideratur tempus delicti, ſed ſolum tempus captivæ perſonæ, & ſequitur Clar. *in §. fin. quaſt. 39. verſ. Sed quid ſi Clericus*, ubi ait, Clericum conjungatum, qui fuit condemnatus à laico eo tempore, quo non ferebat habitum, ſi ante capturam illum reaſſumpſerit, non poſſe amplius à judice ſæculari nec capi, nec puniri. Idem expreſſius tradit Marſil. *ſingul.* 488. ubi ait, communem eſſe opinionem judicem ſæcularem non poſſe Clericum conjugatum incedentem in habitu & tonſura punire pro delicto per eum perpetrato eo tempore, quo non incedebat in habitu. Et quamvis Alex. *conſ. 8. vol.* 1. teſtetur communem eſſe, ut attendatur tempus delicti; tamen hoc ultimum dictum procedit in alio caſu, ſcilicet, in illo de Clerico, qui modo deſiit eſſe vel privilegiatus, vel Clericus, de quo diſtinguitur, nam aut delictum, pro quo modo à judice ſæculari moleſtatur fuit ab eo perpetratum eo tempore, quo incedebat in habitu & tonſura, & pro quo fuit tunc à judice Eccleſiaſtico citatus: & ei prodeſt fori declinatoria, aliàs non, quia hoc caſu attenditur tempus delicti; Alioquin Alexander contradiceret alteri concluſioni, quam paulò ante poſuit pro hac ſententia, aſſerendo cauſam eſſe communem, & hoc poſtremum dictum Marſil. & Alex. ſic, & non aliter eſſe intelligendum expreſsè patet ex doctrina Batt. cui Alexander innititur in l. *affinitatis jure, C. commun de ſucceſſ. in fin.*

His adde, quod in propoſita dubitatione ſcripſi in cap *Magnus, num* 81. *& ſeqq. ſupra de obligat. ad ratiocin.* & ibi vide reſolutionem Sacræ Congregationis Concilii *num.* 73.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ex geſtis.

SUMMARIUM.

1 *Cardinalis deponitur, qui in titulo ſuo non reſidet, & n. 17.*
2 *Geſta in Concilio perpetuam fidem faciunt.*
3 *Dummodo ſint deſcripta per perſonam publicam, vel repertantur in archivis authenticarum perſonarum.*
4 *Geſta extrajudicialia ſunt; acta verò judicialia.*
5 *Cardinalis an poßit per Papam deponi ſine Concilio.*
6 *Imperator per Papam depoſitus, præſente, non autem approbante Concilio, & cur.*
7 *Cardinalis an poßit per Papam deponi ſine conſilio fratrum,*
8 *Papa de honeſtate non debet ardua expedire ſine Cardinalium conſilio, poteſt tamen de plenitudine poteſtatis.*
9 *Cardinalis in ſuo titulo non reſidens privari non debet, niſi legitimè monitus non redeat.*
10 *Cardinales tenentur in Romana Curia reſidere, nec poſſunt inde abſcedere ſine licentia Papæ, & cur, & num. ſeqq. uſque ad n. 17*
Fallitur in Cardinalibus, qui Cathedralibus, & majoribus Eccleſiis præfecti ſunt, num. 16. & 24.
11 *Cardinalis in ſuo titulo curam habet animarum tam fori pœnitentialis, quàm contentioſi.*
12 *Cardinales ſunt Sacerdotes Levitici generis, coadjutores & conſiliarii Papæ, & cum eo judicant orbem.*
13 *Sunt membra, & pars corporis Papæ.*
14 *Eiuſque Collaterales.*
15 *Reſidentes in Curia æquiparantur ſtellis fixis, legati verò planetis.*

Car-

Digitized by Google

17 *Cardinalis, qui ſpreta Parochia ſua ſeu tanquam vagus in alienus devoratur, deponi poteſt.*

18 *Et tempus, quo expectari debet eſt arbitrarium.*

Secus poſt Bullas Leonis X.& Sanctiſſ.D.N.Innocentij X n 19. & 22.

19. *Cardinalis officium verſatur in frequenti Papæ aßiſtentia, & Sedis Apoſtolicæ negotijs.*

20 *Cardinales à Romana Curia abſentes ex Bulla Leonis X quas pœnas incurrant.*

21 *Et quid ex Decreto Pauli III.*

Et quid ex Bulla S.D N. Innocentij X. n. 23.

22 *Conſtitutio S.D.N Innocentij X. ſuper receſſu Cardinalium à ſtatu Eccleſiaſtico ſine licentia Papæ, & reditu eorum ad Romanam Curiam, compendiosè per partes refertur.*

1 EX GESTIS. Deponitur Cardinalis, qui in
titulo ſuo non reſidet Hoc dicit ſecundùm
Jo.Andr. & omnes: & eſt textus multum
notabilis ſecundum Abb. & Alex.de Nævo. Dividitur in duas partes In prima narrat depoſitionem Cardinalis. In ſecunda depoſitionis cauſam
aſſignat, ibi, *eo quod.*

2 Nota primò ex principio textus geſta in Concilio perpetuam fidem facere, ut hic, & in l *Geſta, C.de re judic.* & in *c.fin de probat.* ſecundùm Hoſt.
hic. Jo.Andr.Butr.Cardin.& Jo.à Capiſtr. omnes
in principio. Quod tamen Abb. & Alex.de Nævo
uterque *in primo notab.* intelligunt verum eſſe,
3 dummodo geſta ſint deſcripta per perſonam publicam, ut in juribus præall. & idem eſt ſi reperiantur in archivis authenticarum perſonarum, putà
eorum, qui poteſtatem habent authenticas ſcripturas faciendi, ut notat Innoc.in c.1 *n.1. ſupra de*
4 *Procurator.* & ibi vide quot modis dicantur geſta:
differunt autem ab actis, quia acta judicialia ſunt,
geſta verò extrajudicialia, ut l.1. *ff.de offic. Procur. Cæſar.* & ibi notatum in gl.1. De quo tamen vide
ibi per Bart *n.1.*

Secundò nota ibi, *ab omnibus*, argumentum
5 quod Cardinalis non debet, & ſecundùm aliquos
non poteſt deponi à Papa ſine Concilio ; & in
hanc partem propendit Hoſt. *hic n 1.* Butr. *ibi* 1.
notab. & Abb. *n.3.* Verum gloſſ.1. exponit verbum, *ab omnibus*, id eſt approbantibus, quoniam
ſolus Papa hunc Cardinalem depoſuit, & Innoc.
in princip. dicit in illius amotione Synodum congregatam, & ſuper ea totius Synodi conſenſum
fuiſſe habitum, ſed tamen Papa depoſitionem fecit. Hæc ultima opinio videtur omnino amplectendi, quia in Summo Pontifice abſq; Concilio
reſidet plenitudo poteſtatis, ut eſt text.notab. in
c.Cuncta per mundum, 9.q.3. ibi, *nec ulla Synodo præcedente*, necnon ibi, *damnandi nulla exiſtente Synodo, quos oportuit, habuit facultatem:* & ſcripſi latiſſimè in cap *Significaſti. ſupra de elect.* ideoq; Bonifacius ſine Concilio Cardinales Columnenſes
6 depoſuit, ut in *c.un.de ſchiſmat.l.6.* Item Papa depoſuit Imperatorem. præſente, non autem approbante Concilio, ut in c. *Ad Apoſtolicæ, de re judic. eod.lib.* ubi gloſſa prima: Nota, inquit, quod in ſuprascriptione dicitur, ſacro præſente Concilio
ad memoriam ſempiternam, quod dicit de Concilio potius eſt ad honeſtatem, quàm ad neceſſitatem: nam ſine ſententia Concilii ſententia Papæ ſufficeret contra Imperatorem, & quemcunque alium, cap. *Alius, 15. qu.6.* ubi non dicitur
quod in Concilio facta fuerit depoſitio. Et infra
in eadem gloſſa ſuper verbis inſcriptionis, Sacro
præſente Concilio, ſic legitur: Præſente, non dicit
approbante, ſicut in c. *Sacro de ſent.excom.* Fortè
ex cauſa, ne crederet aliquis ſine approbatione
Concilii depoſitionem Imperatoris fieri non poſſe, & ſequuntur ibi totidem verbis Jo.Andr. *in Novellæ n.5. verſ.in gloſ.1.* Gemin. *col.3 verſ. In eod.* gloſ.ibi, *præſente:* & ad propoſitum depoſitionis
Cardinalium illam gloſſam ponderat, & dicit
valde notabilem Abb. *hic circa fin. verſ. Et contrà dictum eſſet etiam valde grave*, & forſan multis
periculis expoſitum ſi pro cauſa depoſitionis oporteret Synodum univerſalem indicere, & ſententiam protrahere, uſque ad illius celebrationem,
arg.c. *Ubi periculum, de elect.lib.6.* Quod obſervat
Andr.Sicul. *in tract.de præſtan Cardin, q.8.n.5.* ubi
ait non eſſe opus Concilio ad deponendum Cardinalem propter difficultatem, quæ ſubeſſet in
congregando Concilio univerſali, & hoc tene incunctanter.

7 Major eſt difficultas, an Papa poſſit Cardinalem deponere, legitima ſubſiſtente cauſa, ſine fratrum ſuorum conſilio.

Diſputat hanc quæſtionem in utramq; partem
Andreas Barbatia in præallegat. *tract. de præſtan. Card q.8: per totam*, & præmiſſa proteſtatione
quod non intendit in aliquo derogare poteſtati
Romani Pontificis, tandem concludit pro opinione negativa dicens, *n.6.* eam tenere illuſtres
Doctores Hoſt. Jo.Andr.Butr Cardin.& Modernos *hic*, & eum refert, & ſequitur Dec. *in rubr.de Conſt in 2. electura, n.12:* ubi Sylv. Aldobrand. *in addit.in ver. Deponere*, teſtatur ita ſervari: & allegat
Hippol.de Marſil. *in ſingul 669* Cæterum fundamenta Barbatiæ videntur ſatis infirma, & Hoſt.
hic n.1. Jo: Andr. *n.2* & ſequaces proponunt quæſtionem de Synodo, ut dixi ſupra *nu.2.* non autem
de conſilio Cardinalium, licèt aſſerant Papam
non debere, & ſecundùm aliquos, non poſſe Cardinales excommunicare, vel aliquod præceptum
facere ſine conſilio, & conſenſu ſuorum fratrum,
arg.c. *Irrefragabili, §.1. de offic.Ordinar. & cap.1. de exceſſ.Prælat.* & nihilominus Hoſt. tandem concludit his verbis: Quidquid tamen dicatur, hoc
de plano fateor, quod in ſolo Papa plenitudo reſidet poteſtatis, c. *Ad honorem, ſupra de uſu pallij*;
contra quam ſcribere non intendo, ex his, quæ
leguntur & notantur in c. *Propoſuit, infra de conceſſ. preben.*

8 Tu dicas Papam de honeſtate non debere Cardinalem deponere, vel alia ardua expedire ſine
fratrum conſilio, undè in c. *un.de ſchiſmat.l.6.* ſic
legitur: *De fratrum noſtrorum conſilio depoſuimus à Cardinalatu*, &c. & in cap. *Ad Apoſtolicæ, de re judic.eod.lib.* Depoſitio Henrici Imperatoris legitur facta cum fratribus noſtris, & Sancto Concilio, deliberatione præhabita diligenti, & in cap.
1 *de renunc. eod. lib.* Cæleſtinus depoſuit ſeipſum
renunciando Papatui deliberatione habita cum
ſuis fratribus S.R.E. Cardinalibus. Sed de plenitudine poteſtatis Papa poteſt procul dubio ardua
expedire, & Cardinalem deponere ſine ulla
requiſitione fratrum. Ita Alex.de Nævo *hic n 12.*
Communis enim concluſio habet Papam poſſe
ardua explicare, etiam Cardinalibus inconſultis
ut teſtatur Gemin. in c. *Super eo, circa med.verſ. Communis concluſio.* Dec. *in rubr. de Conſtit.in ſecunda lect.num.10.* & ante eum Felin. *ibi num.2.*

verſ. Sed quod inter Papa, ubi hanc partem juribus, & rationibus comprobat, & plurimos cumulat idem ſentientes, & contrariam opinionem dicit procedere de honeſtate prout etiam loquitur textus in cap. *Per venerabilem*, §. *Rationibus*, *infra qui fil. ſint legit.* in qui tantam vim faciunt Abbas *num.* 4. *verſ. Sed tu vide textum optimum*, & Philipp. Franc. in d. c. *Super eo*, *circa fin verſ. Et videtur de hoc*, *de hæret. lib.* 6. Ex prædictis adde quod in noviſſima conſtitutione Innocentiana, de qua *infra nu.* 22 ubi agitur etiam de imponenda pœna privationis dignitatis Cardinalatus, legitur infraſcripta clauſula, videlicet, *perinde ac ſi in Conſiſtorio noſtro ſecreto de eorundum venerabilium fratrum noſtrorum conſilio, & unanimi aſſenſu emanaſſent.* De his tamen conſule, Cardin. Paleott. *in tract. de Sacr. Conſiſt. conſult. part.* 1. *quæſt* 3. ubi per octo diſtinctos articulos de hac materia luculenter diſſerit.

9 Tertiò nota ibi, *Canonicè eſt depoſitus*, Cardinalem in ſuo titulo non reſidentem eſſe prius legitimè commonendum, ut redeat, ut hic, & in c. *Inter quatuor* & c. *ult infr. eod.* alias quantumcunque vagabundus diſcurrat, non eſt privandus, ut infra, c. *Ex tua*, & tenet hic gloſſ *ult.* Hoſt. *n.* 4. *in ver. Canonicè.*

10 Quartò nota ibi, *contra Canonum inſtituta*, ex Sacrorum Canonum præſcripto Cardinalem teneri in ſuo titulo, & ſic in Romana Curia reſidere, ut hic patet, & notant, Hoſt. *in princ.* Jo. Andr. *n.* 1 *ver inſtituta*: Abb. *in* 3. *notab.* & alii communiter. Quare inde abſcedere non poteſt ſine licentia Papæ cùm habeat alias ligatas, ut inquit Præpoſ. in c. *Filium veſtrum*, *n.* 1. & 2. *q* 1. poſt Hoſt in cap. *Bona il* 1. *n.* 1. *ſupr. de Poſtul Prælat* & ſequitur Sarnen. *in reg. de impetr. benefic. vac per obit. famil. Cardin. q.* 17 *n.* 4, & conſtat ex conſtitutionibus, de quibus infra in *ult notab. à n.* 9 *uſque in fin.* Cujus aſſertionis multiplex ratio reddi poteſt.

11 Prima ratio, quia Cardinalis in ſuo titulo curam habet animarum tam fori pœnitentialis, quàm contentioſi, c. *Ut qua*, & ibi plenè ſcripſi ſupra de majorit. & obed. & propterea ille Cardinalis ſancti Marcelli dicitur hic deſeruiſſe Parochiam ſuam, ſcilicet titulum, cùm eſſet Præsbyter Cardinalis, ut hic per Abb. *in* 3 *notab.* omnes autem, quibus animarum cura commiſſa eſt, tenentur in ſuis Eccleſiis perſonaliter reſidere, cap. *Quia nonnulli*, & c. *Relatum*, *infr eod* c. *Extirpandæ*, §. *Qui verò de præben.* Conc Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 1.

12 Secunda ratio, quia, ut inquit Innocentius III. in cap. *Per venerabilem*, §. *Rationibus infra. Qui fil ſint legit* (Sunt autem Sacerdotes Levitici generis fratres noſtri (ſcilicet Cardinales, ſecundùm communem expoſitionem) qui nobis jure Levitico in executione paſtoralis officii coadjutores exiſtunt) &, ut legitur in Conſtitutione Sixti V. quæ incipit, *Poſtquam verus*, *in proœm. tom.* 2. *Bullar. pag* 560. (Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales repræſentantes perſonas SS. Apoſtolorum, dum Chriſto Salvatori regnum Dei prædicanti, atque humanæ ſalutis myſterium operanti miniſtrarent, eidem Pontifici in executionem Sacerdotalis officii, & in dirigenda ipſa Eccleſia Catholica, cui præeſt, conſiliarii, & coadjutores aſſiſtunt.) Hæc ibi: Quamobrem cùm Summo Pontifice orbem judicant, & diſponunt, ut per illum textum dixerunt, Hoſt *hic nu.* 3. *verſ. Sed*, & cùm eo Jo. Andr. *nu.* 2. & reliqui poſt eos, & ut verbis Oldradi utar *in conſ.* 42. *jus commune*, *n.* 1. Cardinales aſſumunt partem ponderis diei, & æſtus, ſicut illi, qui in partem ſolicitudinis ſunt vocati, & de quorum conſilio Summus Pontifex agenda ordinat, & diſponit, cap. *Fundamenta*, §. *Decret*, *de elect. lib* 6. quod fuſius proſequere, ut in prælleg. Sixti V. conſtitutione. Quæ omnia nequaquam ab iis præſtari, & impleri poſſunt, qui ſummo Pontifici perſonaliter non aſſiſtunt, & à conſpectu ſunt remoti, Sarnen. *d. quæſt.* 17. *n.* 5.

13 Tertia ratio, quia Cardinales ſunt membra, & pars corporis Papæ, l. *Iuriſperitos*, *ff de excuſ. Tutor.* l *Quiſquis*, ibi, *Senatores etiam; nam & ipſi pars corporis noſtri ſunt*. C. *Ad leg. Iul. Maieſt.* c. *Si quis*, 6. *qu.* 1 cap. *Felicis de pœnis lib* 6. Hoſt. *hic*, *nu* 3. Abb. *eod. n verſ. Sunt enim Cardinales*, Oldrad *d. conſ.* 48. *in fin.* & conſtat ex præcitata conſtitutione Sixti V. Ubi Cardinales dicuntur Summo Pontifici aſſiſtere, quaſi oculi, & aures, ac nobiliſſimæ ſacri capitis partes, & præcipua illius membra à Spiritu
14 Sancto conſtituta; Et ſic etiam ſunt Collaterales Papæ, cap. *Excommunicatis ſupra de offic. Leg.* Hoſtien. in c. *Dilectus*, *il* 1. *nu.* 2 *de præben.* Oldrad. *loco citato*. Ergo contra naturam rei eſt ut ſe ab illius latere ſubducant: nam & à capite non licet membra recedere, cap. *Cùm non liceat*, *ſupra de præſcript.*
15 Unde, ut eleganter dixit Bald. in cap. *Bona*, *il* 1. *n.* 5. *de poſtul. Prælat.* Cardinales reſidentes in Curia æquiparantur ſtellis fixis, quæ non moventur, niſi motu orbis; ſic & Cardinales non moventur niſi motu Papæ Sed Cardinales Legati, qui de licentia Papæ abſentes ſunt, æquiparantur conſtellationibus, ſive planetis, qui moventur motu proprio, nutu Dei, ſicut Legati nutu Papæ: Sequitur Sarnen. *in prællegat. quæſt.* 17. *num.* 4. *in fin.*

16 Fallit concluſio ſuperius firmata in Cardinalibus, qui Cathedralibus, & majoribus Eccleſiis præfecti ſunt: tales enim non excuſantur à reſidentia in prædictis Eccleſiis eo prætextu quod reſideant in ſuis titulis, aut etiam in Epiſcopatibus quos habent propè urbem, ut ſcripſi in c. *Qualiter*, *n* 21. *infr. eod.* & patebit *infra n.* 24 Quidquid contra incautè ſcripſerit Anaſtaſ. *ſerm. de indult. Cardin.* §. *Tibi quoad vixeris*, *n* 9.

17 Ultimo nota ibi, *in alienis uſq; hodie demoratur*, unam legitimam cauſam deponendi Cardinalem à dignitate Cardinalatus, videlicet, ſi deſerto titulò, ſeu Parochia ſua, in alienis partibus demoretur, ſcilicet, tanquam vagus, Eccleſia ſua ſpreta, ut exponit Hoſt *hic in fin.* & Jo: Andr *num*, 1. *in ver. in alienis*: captivis enim ſubvenitur, & non transfugis, l. *Inter*, *ff. ex quibus cau. major.* & videtur hic argumentum quod antequam deponatur, expectari debeat per quinquennium, ſicut fuit expectatus iſte Cardinalis S. Marcelli, ut per Butr. *hic in*
18 *notab.* Sed dicendum eſt, quod hic legitur de quinquennio, denotare facti contingentiam, alias enim tempus eſt arbitrarium per id, quod habetur in c. *Quoniam frequenter*, §. 2 *ſupra*, *ut lit. non conteſt.* ſecundùm Jo. de Anan. *hic n.* 2. & dicetur, in cap *Ex tua*, *infr. eod.*

19 Porrò adverſus Cardinales extra Romanam Curiam demorantes, aut ab ea recedentes ſine licentia, Pontifices Maximi ſanctiores diverſas ediderunt: Nam Leo X in conſtitutione incipien. *Sub pœna diſpoſitionis arbitrio*, edita in Concil. Late-

ra-

vanenſi, §. 8 *in Bullar tom.1. pag.474* ſanxit in hæc verba (Et cùm Cardinalis officium in primis verſetur in frequenti Rom. Pontificis aſſiſten-
20 tia, & Sedis Apoſtolicæ negotiis: propterea ſtatuimus, ut omnes Cardinales in Romana Curia reſideant, & qui ſunt abſentes, ſi in Italia, intra ſex menſes, ſi extra Italiam, infra annum à die publicationis præſentis Conſtitutionis revertantur; alioquin fructus beneficiorum, & omnium officiorum ſuorum emolumenta amittant, omnibuſque privilegiis generaliter, & ſpecialiter Cardinalibus conceſſis quamdiu abfuerint omninò careant: exceptis tamen illis, quos ratione officii ab Apoſt. Sede, injuncti, vel de Romani Pontificis mandato, aut licentia vel juſto metu, aut quavis alia legitima cauſa impediente, vel ægrotationis abeſſe contingat privilegiis, indultis, & immunitatibus eiſdem Cardinalibus conceſſis, & in Bulla noſtra ſub data coronationis noſtræ contentis, & expreſſis in ſuo robore nihilominus permanentibus.)

21 Similiter Paulus III. edidit decretum conſiſtoriale, quo Cardinales jubentur reſidere in Romana Curia, quod ſi non fecerint, privantur ipſo facto durante abſentia omnibus indultis, & privilegiis, quibus alii Cardinales gaudent, & gaudere poſſint, niſi cum expreſſa licentia Papæ apud Eccleſiam Metropolitanam, ſeu cathedralem, cui præſint, reſideant, ut refert Caputaq. *deciſ 86.n 1. & 2.par.* 2. & Anataſ. Germon. *de indult. Cardin. d. §. Tibi quoad vixeris, n.18.*

22 Sed & alia decreta prodierunt receſſum Cardinalium à Romana Curia ſine licentia Papæ prohibentia ſub diverſis pœnis etiam per Romanos Pontifices arbitrandis.

Noviſſimè verò emanavit conſtitutio S.D.N. Innocentii X. ſubdatum Romæ ſub annulo Piſcatoris *die 19. Februarij 1646.* Pontificatus ſui anno ſecundo, quæ incipit, *cùm iuxta*, ſuper receſſu S.R.E. Cardinalium à ſtatu Eccleſiaſtico ſine licentia Summi Pontificis, & reditu eorum, qui ſine licentia hujuſmodi receſſerunt, ad Romanam Curiam; cujus tenorem per partes ſingulas compendioſè hîc referendum putavi. Dividitur ergo hæc Conſtitutio in octo partes.

23 In prima, ponitur conſtitutionis cauſa, nempè obligatio Cardinalium reſidendi apud Papam in Romana Curia, Decreta contra ſic recedentes edita, & illorum transgreſſiones.

In ſecunda ibi, *quia verò.* Cardinales, qui poſt Bullam non obtentâ Papæ licentiâ ſe transferent extra ſtatum Eccleſiaſticum, primò privilegiis, & indultis omnibus, etiam beneficia conferendi penſiones, & fructus Eccleſiaſticos transferendi, & facultate teſtandi privantur, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdicuntur, ultra alias pœnas arbitrio Papæ infligendas: mandaturque deveniri ad ſequeſtrum fructuum, officiorum, & beneficiorum, necnon penſionum, ac fructuum reſervandorum. Secundò, ſi infra ſex menſes à die receſſus ad Curiam non redierint, privantur iiſdem fructibus arbitrio Papæ diſtribuendis. Tertiò, ſi non redierint infra alios ſex menſes immediatè ſequentes, ultra memoratas pœnas privantur omnibus officiis, beneficiis, penſionibus, & fructibus reſervatis ut ſuprà diſtribuendis.

In tertia ibi, *Cardinales autem*; Cardinales, qui ante Bullam ſine licentia Papæ extra ſtatum Eccleſiaſticum jam ſe tranſtulerunt, ſi infra ſex menſes à die publicationis non redierint ad Curiam, primò interdicuntur ab ingreſſu Eccleſiæ; privantur facultate teſtandi, ac privilegiis, & indultis, necnon fructibus officiorum, beneficiorum, ac penſionum, Secundò, ſi non redierint infra alios ſex menſes immediatè ſequentes, ipſis officiis, beneficiis, penſionibus, ac fructibus reſervatis privantur.

In quarta ibi, *Si autem Cardinales*, ſtatuitur, ut contra Cardinales, qui ante Bullam ſine licentia Papæ extra ſtatum Eccleſiaſticum jam ſe tranſtulerunt, aut poſt Bullam ſe transferent, ſi per alios tres menſes immediatè ſequentes, qui pro tribus canonicis monitionibus, ac peremptoriis terminis aſſignantur, & ſic in totum infra quindecim menſes ad Romanam curiam non redierint, deveniri poſſit ad alias pœnas per Papam declarandas, etiam uſque ad privationem dignitatis Cardinalatus incluſivè.

In quinta ibi, *ac demum.* Cardinalibus qui de cætero ſine dicta licentia extra ſtatum Eccleſiaſticum ſe transferent, adimitur facultas ſubſtituendi Cardinalem, Prælatum, vel alium quemcumque in ſuis officiis, Legationibus, Præfecturis, Gubernils, Protectionibus, necnon adminiſtrationibus Tituli, vel Diaconiæ, aut etiam Epiſcopatus, & Eccleſiarum etiam Patriarchalium, ac beneficiorum quorumcumq; & caſſantur indulta ſuper his conceſſa.

In ſexta ibi, *ab omnium* declaratur ab antedictis pœnis non excuſari Cardinales prætextu ſervitii, aut juſſus etiam Imperatoris, & Regum, aut diſtantiæ locorum, niſi ex cauſa in corpore Juris clauſa, coram Papa allegata, & expreſsè admiſ-
24 ſa. Præſervatur tamen conſtitutio Urbani VIII. ſuper reſidentia Epiſcoporum etiam Cardinalium.

In ſeptima ibi, *Ac ulterius*, reſervatur Papæ abſolutio, & relaxatio earumdem pœnarum privativè etiam quoad Collegium Cardinalium Sede vacante.

In octava ibi, *Decernentes* Præmiſſorum obſervantia injungitur; decretum irritans apponitur; contrariis derogatur cum clauſulis admodum urgentibus, Conſtitutio publicari, & illius tranſumptis fides adhiberi jubetur.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Quia nonnulli.

SUMMARIUM.

1 *Dignitates plures, vel Eccleſiæ uni conferri non debent, & cur; & nu ſeqq.*

2 *Beneficia plura obtinens ex diſpenſatione an teneatur plures officium recitare.*

3 *Canonum inſtituta beneficiorum pluralitatem prohibentia unde originem duxerint.*

4 *Beneficia perſonalem reſidentiam requirentia ſunt incompatibilia.*

5 *Beneficia ſimplicia obtinentes an teneantur in Divinis deſervire per ſeipſos.*

6 *Collatio ſecundæ dignitatis, vel Parochialis ex Lateranenſi Concilio an valeat, & nu. ſeq*

7 Amittat *verbum an importat privationem ipſo iure, & nu. ſeqq.*
8 Subjaceat *verbum eſt latæ ſententiæ.*
9 *Dignitas quot modis accipiatur.*
10 *Dignitates in* Cathedralibus, *&* Collegiatis *Eccleſiis quale ſervitium requirant, & an eas obtinentibus liceat quotannis ultra tres menſes ab Eccleſia abeſſe. & n. ſeq uſq; in ſin.*
11 *Trident. Concilii decreta cap. 3. ſeſſ. 21. & c. 3. ſeſſ. 2. expenduntur, & conciliantur, &c n ſeqq.*
12 *Dignitatum duo genera à Concilio Tridentino conſtituuntur in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis.*
13 *Dignitates habentes reditus ſeparatos à Capitulo de iure communi non obligant ad reſidentiam.*
14 *Nec ſunt incompatibiles cum aliis beneficiis reſidentiam requirentibus.*
15 *Fructus præbendæ dignitatum qualiter in diſtributiones ſint convertendi, & num. 21.*
16 *Diſtributiones quando accreſcant inſervientibus, vel applicentur fabricæ Eccleſiæ, & num. 21.*
17 *Ius accreſcendi in quibus dignitatum redditibus habeat locum.*
18 *Appellatio à converſione fructuum in diſtributiones quando ſublata ſit à Concilio Tridentino.*
19 *Dignitatibus ſeparatos reditus habentibus poteſt Epiſcopus arbitrio ſuo competens ſervitium aſſignare.*
20 *Dignitates Cæſarauguſtanæ eodem iure conferri debent, quo aliæ, de quibus agitur à Concilio Tridentino* ſeſſ 22. cap 3.
21 *Et Archiepiſcopus poteſt illis congruum ſervitium ſtatuere, & diſtributiones pro tertia parte fructuum deductis penſionibus aſſignare.*

1 QUIA NONNULLI, Uni plures Dignitates, vel Eccleſiæ conferri non debent & Eccleſia illi eſt conferenda, qui reſidere, & regere valeat per ſeipſum, aliàs perdet Eccleſiam, & donans conferendi poteſtate privabitur. Hoc dicit ſecundùm Jo. Andr. & omnes, & tria facit ut dicebat Hoſt. ponit vitium, adhibet remedium, imponit pœnam Ponendo vitium tria facit, Primò ipſum nominat, ſecundò, exemplificat, tertiò reprobat.

Nota primò ex principio textus quatuor rationes, ob quas non debet clericus eſſe pluralis in beneficiis Eccleſiaſticis; Prima eſt, quia hoc procedit ex fomite avaritiæ, quæ modum non habet, ut hic, & in cap. *Sicut ij*, 47. *diſt.* & in cap. *Quid dicam*, 24. *qu* 4 Secunda, quia vix poteſt clericus congruè in officio deſervire, & in duo divi-
ſus plenam ſui non habet poteſtatem, ut ei, à quo ſtipendium recipit, plenius famuletur, dicit
2 textus in c *Diverſis, ſuprà de Cler. coniug.* Unde ſumitur argumentum, ut obtinens plura beneficia ex diſpenſatione teneatur pluries officium recitare, ſi poteſt, ſecundùm Petr de Anchar. *in* 4. *notab.* Hoc tamen communiter non ſervatur, ut inquit Imola. *n* 2. & Alex de Nævo *in* 2. *notab.* quia diſpenſatus ad plura videtur ex conſequenti diſpenſatus ut in altero tantùm reſideat, & illi deſerviat, cùm in utroq; reſidere non poſſit. Facit quod notatur in c. *Quia in tantum, infr. de præben.* & in cap. *Non poteſt*, in gloſ. *in ver Retinere, eodem tit. lib.* 6 Tertia ratio, quia ſic unus occupat ſtipendia plurium, & pauperes Clerici, qui poſſent hujuſmodi Eccleſias obtinere, ſtipendiis

3 privantur. Ad hoc cap. 1. 16 *q.* 7. Quarta, quia id obviat ſacrotum Canonum inſtitutis, ut 21. *q.* 1. *per totam*, cum concurd. de quibus hic in gloſ. 2. Quæ quidem inſtituta originem duxerunt ab Apoſtolo dicente, 1. ad Corinth. 7. *Unusquiſq; in quo vocatus eſt permaneat apud Deum*, cap. 1. 21. *diſt.* ſecundùm Hoſt. n. 7. Jo. Andr. *n.* 10. & Cardin. in 3. *notab* Alias rationes prohibitæ pluralitatis recenſent Hoſt. Joan. Andr. Abb. & alii in cap *Ad hæc*, & ibi dixi in 1, *notab. infra de Præb* & rationes decem congerit Rebuff. in *Praxi benefic tit. de diſpenſ. ad plur. ac n.* 1. *uſq; ad n.* 21. & adde S. Thomam *Quodl.* 8. *art.* 15. & Quod ſcripſi in cap. *Quia in tantum, à num.* 3. *uſq; ad n.* 14. *infrà de præb.* & in cap. *Dudum*, *il.* 2. *in* 2. *notab. ſuprà de elect.*

4 Secundò nota ibi, *Eccleſiaſticum miniſterium*, non tantùm dignitates, ſed etiam alia beneficia Eccleſiaſtica perſonalem reſidentiam requirentia de jure communi eſſe incompatibilia. Quod intelligit Innoc. *in ver Miniſterium*, ſive hujuſmodi reſidentiam requirant ex conſuetudine, ſive ex privilegio, vel ſtatuto, aut alio quovis modo legitimo. Et conſentiunt Hoſt. *n* 7. & Jo. Andr. *n.* 10. ambo *in eod. ver.* Hodie hoc eſt expreſſum in decreto Concilij Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. ibi, *dummodò utrumq; perſonalem reſidentiam non requirat.* Hanc materiam latiùs proſequor in c. *Cùm iam dudum*, & in cap. *De multa, infrà de Præb.* ubi plenè videas quæ beneficia hodie ſint incompatibilia, & quando per aſſecutionem ſecundi vacet primum ipſo jure.

5 Tertiò nota ibi, *per ſeipſum*, in beneficiis Eccleſiaſticis clericos teneri per ſeipſos deſervire, nec poſſe muneri ſuo ſatisfacere per ſubſtitutum, quia hic eſt actus, in quo cenſetur electa induſtria perſonæ, l. *Inter artifices, ff. de ſolut.* cap. *Quoniam Apoſtolica, de offic de leg.* & hanc regulam ex hoc textu eliciunt Butr. & Imol. ambo *n.* 3. & Alex. de Nævo n. 5. Contrariam regulam in beneficiis ſimplicibus conſtituit Lap. in pluribus allegationibus, quia cùm de generali conſuetudine perſonalem reſidentiam non requirant, oneri deſerviendi in Divinis poteſt per alium ſatisfieri, niſi ſecùs in eorum fundatione cautum reperiatur: & illius allegationes Rota multoties ſequuta eſt; quinimò, & S. Congregatio Concilii, ut plenè ſcripſi in c. *Ut Abbates, n.* 62 *& ſeq. ſup. de ætat. & qualit.* Nec obſtat hæc Decretalis, quia loquitur in dignitatibus, & Eccleſiis Parochialibus, aut etiam ſecundùm Innoc. in beneficiis ſimplicibus ex conſuetudine, vel ſtatuto, aut alio jure ſpeciali requirentibus perſonalem reſidentiam, ut dictum eſt in præcedenti notab. & in his ſalvari poteſt opinio Ant. de Butr. & ſequacium,

6 Quartò nota ibi, *amittat*, collationem ſecundæ Dignitatis, vel beneficii Curati hoc jure inſpecto non valere, prout hanc literam intelligunt Butr. *n.* 4 Anchar. *n.* 5. & Imol. *n.* 3. *verſ Item*
7 *nota pœnam*, & ita ſecundùm eos verbum, *amittat*, importat privationem ipſo jure. Quod etiam voluit Abb in c. *Cum in cunctis, n* 6 *verſ. Non obſtat, ſuprà de elect.* dicens verbum, *amittat*, eſſe intelligendum ipſo jure, quia de illius ſignificatu eſt, ut non requirat actualem executionem,
8 ſeu miniſterium alterius, ad inſtar verbi *ſubjaceat*, quod ſimiliter eſt latæ ſententiæ, ut notat gloſ. *ult.* in cap. *un, de Iniur. lib.* 6. & ſequitur Felin. in cap. *Rodulpus, n.* 24. *in ver. Amittat, ſuprà de*

reſcript.

reſcr. Quibus videtur ſuffragari hæc littera ibi,
quod contra ſacros Canones recipit, amittat, quaſi
dicat, quod de facto accepit, de facto amittat.
Contrarium, videlicet recipientem plures Dig-
nitates, vel beneficia curata non eſſe ipſo jure
privatum, ſed privandum ſecundo, quod eſt in-
compatibile cum primo, tenent hic Abb. & A-
lex de Nævo ambo *in ult notab* Card. *in conſ.3.*
circa elucidationem num.4. Caſſad *deciſ.1. in tit. de*
Conſtit. Pro quibu facit, quia verbum, *amittat,*
non ſonat in præteritum, ſed in futurum, niſi ad-
datur, *ipſo iure.* gloſ. in l. *Amiſſione,* § 1. *in ver. Rele-*
gati. ff. de Capit. dimin quam raro invenies alibi ſe-
cundùm Baldum ibi, *quem videas:* tamen alia ſi-
milis videtur eſſe in l. *Si quis in tantam, in ver. a-*
mittat C. Vnde vi, ut per Felin. *ubi ſuprà* Quidquid
tamen ſit, hodie hoc corrigitur per Decretalem,
de multa. infrà, de prabend. ubi recipiens ſecun-
dam Dignitatem, vel beneficium curatum, nec
eſt privatus ipſo iure, nec privandus ſecundo,
ſed eſt ipſo jure privatus primo. In hac tamen ma-
teria tu diſtingue quinque tempora, ut dixi in c.
Referente, in 1. quaſt. infrà de Praben.

9 Gloſſa 1. ponit quot modis dicatur Dignitas.
Dic ut in ea, & adde Archid. & Jo. Andr. in c. 1.
de conſuet. lib. 6. & Bard in l. 1. C. *de Dignit. lib.* 12.
Prout tamen accipitur hic, & in cap. *De multa*
infrà de Prab. Dignitas eſt adminiſtratio perpe-
tua rerum Eccleſiaſticarum cum præeminentia
in gradu, ut dixi in cap. *Ad hac, à n 20. eod. tit.* ubi
plenè videas.

10 QUÆRO, Quale ſervitium hodie requirant
Dignitates in Cathedralibus, & Collegiatis Ec-
cleſiis: & in ſpecie. an Dignitates, de quibus a-
gitur à Concilio Tridentino in *cap. 3. ſeſſ. 22.*
comprehendantur in *c. 12. verſ. Prateret à obtinen-*
tibus, ſeſſ. 24 ita ut illarum ſervitium ita ſit mo-
derandum, ut eas obtinentibus non liceat quo-
tannis ultra tres menſes ab Eccleſia abeſſe.

11 Emerſit hæc quæſtio in Eccleſia Cæſaratugu-
ſtana. Pro cujus ſolutione procedendo juxta con-
ſiderationes aliàs à S. Congregatione admiſſas
circa intellectum, & concordiam *cap. 3. ſeſſ.* 21.
12 & *c. 3. ſeſſ. 22.* videtur animadvertendũ Conciliũ
duo genera dignitatum, & officiorum in Colle-
giatis Eccleſiis diſtinxiſſe, quod etiam animad-
vertit Navar. *in Manual. c. 27.* Unum, earum dig-
nitatum, quæ participant de reditibus Menſæ
Capitularis, de quibus intelligitur *cap. 3. ſeſſ. 21.*
Alterum, earum, quæ proprios, & ſeparatos ha-
bent reditus, & nihil habent commune cum Ca-
13 pitulo; quas etiam agnovit jus commune, ut per
Oldrad. *conſ.* 150. & non obligant ad reſidentiam,
Hoſt. *in Summa tit. de cler non reſid* §. *Qualiter, n.*
14 *2. verſ. Item poſſunt eſſe Canonici,* poſſuntq; retineri
cum aliis beneficiis requirentibus reſidentiam,
c. *Dudum, il 2.* ubi Abb. *n. 9. verſ.* & facit optimè,
de elect. & in cap *De multa, n. 21. verſ Secunda con-*
cluſio, cum ſeq. de Prab. Staphil. *de litter. grat tit. de*
atat. & qualit. benfic. n. 44. cum ſeq. & de his intel-
15 ligitur *cap. 3. ſeſſ. 21.* Item utriſque autem dignita-
tibus non idem jus Concilium ſtatuiſſe, videre
eſt primò in ſeparatione tertiæ partis; quia in il-
lis fit deductio ex neceſſitate quando nullæ ſunt
diſtributiones quotidianæ, vel ita tenues, ut ve-
riſimiliter negligantur. In his fit etiam ceſſante
hac ratione, & etiamſi diſtributiones eſſent ta-
les, quæ veriſimiliter non negligerentur, dum-
modò non aſcendant ad tertiam partem fru-
ctum, & fit in odium reſidentium.

16 Secundò, in applicatione diſtributionum, quæ
amittuntur; quia in illis diſtributiones non ſer-
vientium accreſcunt deſervientibus in his ap-
plicantur fabricæ Eccleſiæ, aut alteri pio loco
17 arbitrio Ordinarij Et ratio diverſitatis inter u-
trumque caſum non alia profectò reddi poteſt,
quàm quia ubi reditus ſunt communes, inter
participantes ex illis habet locum jus accre-
ſcendi, ſeu non decreſcendi. Ubi autem ſunt ſe-
parati, reditus qui amittuntur, nemini accre-
ſcunt, ſed Eccleſiæ applicantur, gloſ. in Clem. 2.
in ver. Pars dimidia. ubi etiam Imol. *col penult. n.*
10. Card. *in* §. *Ille verò, n. 21.* Vitalin. *nu. 15. in fin.*
de atat. & qualit. Felin, in c. *Apoſtolica, n. 12. de ex-*
18 *cept* Covarr. *variar reſolut. lib. 3 c. 13. n. 7,* Ter-
tiò, in illis Epiſcopus exequitur non obſtantibus
appellationibus: In his Concilium appellatio-
nes non ſuſtulit, Quartò notanda eſt diverſitas
in modo loquendi, quo Concilium de utriſque
diſponens utitur; nam illa tertia, quæ deduci-
tur vigore *cap 3. ſeſſ.* 21. expreſsè mandatur con-
verti in diſtributiones quotidianas dividendas
inter dignitates, & cæteros Divinis intereſſen-
tes, juxta diviſionem ab Epiſcopo faciendam:
hæc, de qua in *ſeſſ. 22. cap. 3.* dividitur in diſtribu-
tiones Epiſcoporum arbitrio aſſignandas, ut
19 ſcilicet obtinentes Dignitates, ſi perſonaliter
competens ibi ſervitium quolibet die ſtatuto
non impleverint, illius diei diſtributiones amit-
tant; cùm credi poſſit non abſque conſilio fa-
ctum, ut in hoc Decreto *ſeſſ* 22. nullam mentio-
nem habeamus de diſtributionibus quotidianis,
neque de diſtributionibus Horarum; ſi quidem
de diſtributionibus quotidianis expreſſit in *cap.*
12. *ſeſſ* 24. §. *Diſtributiones verò.* Nec abs re Patres
Concilii Tridentini conſcii de qualitatibus ha-
rum dignitatum, quibus plerumque varia onera
juriſdictionis, vel officiorum imminent; & ſci-
entes ſervitium, ad quod de jure aliàs præſtan-
dum tenerentur: voluerunt competens ſervi-
tium ab illis requirere, quod ſignificat arbitrium
hominis potiùs, quàm rigorem juris; in quo ar-
bitrio innuerunt habendam eſſe rationem per-
ſonarum, ibi, *perſonaliter competens ſibi ſervitium.*
Secundùm primam editionem Aldinam in fo-
lio majori, Alii enim codices habent, *competens*
ibi ſervitium, tum onerum talibus dignitatibus
imminentium, ibi, *quod ſi alicui ex pradictis.*

Ex quibus minus videtur abſurdum hanc e-
tiam differentiam inter utriuſque generis Digni-
tates conſtituere, ut illæ, de quibus in *cap. 3. ſeſſ.*
21 ultra tres menſes juxta §. *Praterea, d. cap.* 12.
abeſſe non poſſint, teneantur ſingulis horis in-
tereſſe, & diſtributiones ex tertia parte dedu-
cta, pro ſingulis Horis aſſignentur. Has verò, de
quibus in *cap. 3. ſeſſ.* 22 ſufficiat præſtare illud
ſervitium, quod competens boni viri arbitrio
judicabitur, etiamſi non expleat numerum no-
vem menſium, nec obliget ad ſingulas Horas
Canonicas; & conſequenter pro ſingulis horis
non ſint aſſignandæ diſtributiones quotidianæ,
ſed pro illis diebus, & horis in competenti ſer-
vitio comprehenſis Cùm igitur dignitates hu-
juſmodi Cæſaraguſtanæ ex ſententia S. Con-
gregationis eodem jure cenſeri debeant, quo
cenſentur aliæ, de quibus in *cap. 3. ſeſſ* 22. decla-
ratum.

rarumque ſit Archiepiſcopum potuiſſe, & poſſe ipſis ſtatuere competens ſervitium juxta primum decretum: competens harum dignitatum ſervitium non videtur eſſe præcisè determinandū ad novem menſes, & omnium, ſingularumq; horarū intereſſentiam juxta § *Præterea*. Nec urget quod Conc. in d. §. *Præterea*, generaliter loquatur, aptumque, ſit comprehendere obtinentes quaſcunque dignitates; quia diſpoſitio generalis ſubſequens non refertur ad ea, de quibus ſpecialiter ſupra cautum eſt, ad l. *Doli clauſula, de verb. obligat.*

21 Itaque ad dubium videtur reſpondendum; Dignitates, & officia obtinentes in prædicta Eccleſia non comprehendi in d. §. *Præterea*, nec teneri illud ſervitium præſtare ad eum modum, qui præſcribitur, d. § *Præterea*. Sed Archiepiſcopum poſſe ſervitium illis congruum ſtatuere, ex *cap. 3. ſeſſ. 23.* illudque pro muneribus, & oneribus ipſis dignitatibus incumbentibus moderari, ſimulque rationem habere habitationum extra clauſtrum, in præſcribendis videlicet horis, quibus intereſſe quiſque teneatur, Et juxta horas, & dies ſervitii ad hunc modum determinatum dividendas eſſe diſtributiones in tertia parte quorumcunque fructum, & proventuum earum Dignitatum, & officiorum delumptas, deductis tamen penſionibus, aliiſque legitimis oneribus quamdiu duraverint. Quæ quidem diſtributiones ab iis, qui ſpecialiter ſtatuto tempore non deſervierint, amittantur, & fabricæ Eccleſiæ, aut alteri pio loco juxta Decretum ejuſdem, *cap. 3.* applicentur. Et ita S. Congregatio reſpondit.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Relatum.

SVMMARIVM.

1 *PRæſentatus ad Eccleſiam non confirmatus ſi nolit reſidere, non inſtituere; & confirmatus privatur appellatione remota.*

2 *Verba in quacunque diſpoſitione cum effectu ſunt accipienda.*

3 *Beneficia ſunt illis conferenda, qui velint, & poſſint reſidere, & curam per ſeipſos exercere.*

4 *Beneficium recipiens non intendens reſidere vel intendens donec aliud pinguius adipiſcatur, non dicitur canonicè promotus.*

5 *Prælatus inferior poteſt ex iuſta cauſa impertiri licentiam Clerico à ſua Eccleſia abſcedendi.*

Declaratur num. 7.

6 *Prælatorum appellatione veniunt etiam inferiores Epiſcopo.*

8 *Prælatus dicitur qui habet in loco ordinarium iuriſdictionem.*

9 *Prælatus largè dicitur quilibet Clericus habens curam animarum.*

10 *Beneficiatus ut licitè abeſſe poſſit, copulativè requiritur honeſta cauſa, & Prælati licentia, & num. 29.*

11 *Prælati etiam in caſibus à iure permiſſis ſine iuſta cauſa non diſpenſant contra ius.*

12 *Beneficiatus ut licitè abeſſe poſſit, requiritur Prælati licentia petita, & obtenta. & n. 29.*

13 *Et Prælato renuente poteſt adiri ſuperior, qui eum compellat licentiam concedere ſubſiſtente legitima cauſa.*

14 *Beneficiatus, ſi neceſſitas repentina occurrat, poteſt abſcedere etiam Prælato inconſulto, & n. 33. & ſeqq.*

15 *Licentia Epiſcopi an requiratur ut beneficiati abeſſe poſſint temporibus à Concilio permiſſis.*

16 *Canonici ut abeſſe poſſint tribus menſibus à Concilio permiſſu, nec Epiſcopi, nec Capituli licentia, nec cauſa requiritur.*

17 *Epiſcopi ut æqua ex cauſa poſſint quot annis duos, vel tres menſes abeſſe, Papæ, vel Metropolitani licentia non exigitur.*

18 *Licentia an requiratur, ut docentes, vel ſtudentes in Theologia percipiant in abſentia fructus Præbendarum ſuarum.*

19 *Dictio* omninò, *quid importet.*

20 *Parochi etiam per duos, vel tres menſes abeſſe non poſſunt, niſi cauſa prius per Epiſcopum probata, ac de illius licentia inſcriptis.*

21 *Dictio* quandocumque, *comprehendit omne tempus.*

22 *Conſtitutio Epiſcopi, ut Parochi abeſſe non poſſint ultra duos dies, valida eſt.*

23 *Statum prohibens ne quiſpiam Curatus ab Eccleſia abſit, etiam unicum diem, ſine Epiſcopi licentia ſub pœnis pecuniariis, non eſt contra Concilium Tridentinum.*

24 *Addendum tamen ſtatuto ut detur facultas Vicariis foraneis concedendi talem licentiam.*

25 *Parocho licet abeſſe ſex, vel ſeptem dies ad inviſendum parentes ſenes, & pauperes.*

26 *Requiritur tamē licentia Epiſcopi, & n. 32 & 49.*

27 *Parochus an poſſit abeſſe ſine Epiſcopi licentia ob ſolam diſtantiam loci ab Epiſcopo cum aqua deſcendi cauſa, & n. 29 uſq; ad n. 50.*

28 *Et an habens juſtam cauſam abſcedendi per duos, aut tres menſes ſatisfaciat ſuæ conſcientiæ, ſi juret gravem ſe habere cauſam, & licentiam petat, licèt non obtineat, & n. 49. & ſeqq.*

29 *Parochus de jure communi abeſſe non poteſt etiam ex juſta cauſa ſine Ordinarii licentia petita, & obtenta.*

30 *Licentia ſuperioris ubi requiritur, videtur eidem reſervata cognitio, an caſus ſit licitus.*

31 *Abſentia illicita Beneficiato non permittitur, etiā cum licentia.*

32 *Curatis inferioribus non licet abeſſe etiam per hebdomadā abſq; licentia Epiſcopi in ſcriptis, & n 49*

33 *Parochus abeſſe non poteſt ſine licentia, niſi cauſa tantam requirat celeritatem, ut Epiſcopus conſuli non poſſit.*

Etiam per hebdomadam, num. 49.

34 *Cauſa repentina an in foro conſcientiæ excuſet Parochum ab obtinenda licentia abeundi extra Parochiam, & n. 45.*

35 *Abſentia quæ cenſeatur repentina, arbitrium eſt.*

36 *Cauſas abſentiæ repentinas Epiſcopus non tenetur Metropolitano ſignificare.*

37 *Cauſas repentinæ æqui parantur neceſſitati, quæ non ſuccumbit legi*

38 *Reſidentiæ decreta non ſunt amarè intelligenda.*

39 *Statuta Epiſcoporum ne Parochi abſint ultra duos dies, licèt non ſint contra Concilium Tridentinum, ex iis tamen iubetur tolli pœna excommunicationis.*

40 *Excommunicatio non infligitur, niſi pro culpa mortali.*

41 *Parochi ab Eccleſiis abſentes contra decretum Concilii Tridentini peccant mortaliter, niſi modicitas temporis eos excuſet.* Vica-

42 *Vicarij foranei licentia permittitur ſufficere ut Parochus abeſſe poßit in caſibus repentinis.*
43 *Vicarius foraneus non eſt ordinarius.*
44 *Vicarius Generalis an poßit concedere Parocho licentiam abſcedendi.*
45 *Parochus abſens ex cauſa repentina, ac neceſſaria ſine licentia an excuſetur in foro fori.*
46 *Epiſcopi iudicium qualiter ſit informandum in cauſis abſentiæ Paro[illegible].*
47 *Parochus abſcedens ſine licentia ex cauſa repentina non excuſatur à pœna, niſi aut ſtatim revertatur, aut Epiſcopum certiorem faciat.*
48 *Licentia debet præcedere, nec ſufficit tacita ubi requiritur expreſſa.*
40 *Ignorantia iuris non excuſat Parochum abſentem per hebdomadam, etiam ex iuſta cauſa, ſine licentia Epiſcopi.*
50 *Iuramento Parochi ſuper neceßitate cauſarum abſentiæ non ſtatur.*
51 *Conſcientiæ ſuæ quis relinquitur in materia indifferenti, non autem in prohibita*

1 RELATUM. Præſentatus ad Eccleſiam
non confirmatus, quem apparet nolle reſidere,
non inſtituitur. Et confirmatus ſine
juſta cauſa non reſidens, privatur appellatione
remota, hoc dicit. Sunt duæ partes. In prima
ponitur exceſſus. In ſecunda proviſio, ibi,
Cùm igitur.
2 Nota primò, in quacunque diſpoſitione verba
cum effectu eſſe accipienda, ut hîc in littera, & in
§ *Hæc autem verba, de pæniten. diſt.* 1 & in l. 1. §. *Hæc
autem verba, ff. quod quisq. iur.* cum concord. de
quibus hîc per glo 3. & Hoſt. *n.* 1. *in ver Cùm effectus*
Nam rebus, & non verbis legem imponimus,
cap. *Pſalmiſta, 23 diſt.* cap *In Canonibus, verſ.
Cuſtodes chartarum, ib q.* 1. l. 1. *in fin. C. commun. de
legat.* Ergo ut Abbas *hic* dicit *in 3. notab* rejiciendus
eſt intellectus, qui ſolùm ſervit de vento, &
deſervit verbis, & non rei, ut in cap. *Commiſſa, §.
Porrò, de elect. lib.* 6.
3 Secundò nota, beneficia Eccleſiaſtica eſſe illis
conferenda, qui velint, & poſſint reſidere, & curam
per ſeipſos exercere, ut hic in littera, & in
cap. *Quia nonnulli ſupra eod.* unde deducit Hoſt.
4 *hic n.* 2. *in ver. Amoveri,* ut ſi quis recipiat Eccleſiam,
vel Præbendam non intendens reſidere vel
intendens quouſque aliam pinguiorem poterit
adipiſci, minus Canonicè promoveatur. Simile
in c. *fin. infra de condit. appoſ.* & in cap. *Sicut vir, 7.
q* 1. Ex tali enim animo ſequitur ambitio, cap.
Quia in tantum, & cap *Cum iam dudum, infrà tit.
prox.* licèt hujuſmodi peccatum per pœnitentiam
aboleatur, arg. c. *fin. infr. de ſimon.* Et hæc dicta
Hoſt. ſequuntur Jo. Andr. *n.* 3. *in ver. Amoveri,* &
Card. *in 3. not.* De quo tamen dic plenius, ut habetur
in d. cap. *Commiſſa §. Cæterum de elect. lib.* 6.
5 Tertiò nota, non tantùm Epiſcopum, ſed etiã
Prælatum inferiorem poſſe ex juſta cauſa impertiri
licentiam clerico, ut à ſua Eccleſia, vel beneficio
abeſſe poſſit. Ad hoc cap. *Licet Canone, in
fine de elect. lib.* 6. & tenent hîc Innoc. *in fine,*
Hoſt. *n.* 3. & communiter DD. ut teſtatur Abb.
6 *n.* 4. & ſatis claré deducitur ex hac littera, quæ
non loquitur de Epiſcopis, ſed de Prælatis, ibi,
ſuorum Prælatorum, quoniam appellatione veniunt
etiam inferiores Epiſcopo, cap. *Cùm ab Eccleſiarum,*
ubi optimus textus, *ſuprà de offic. Ordin.*
cap. *fin. infra de Regular.* gloſſ. in Clem. 1. *in ver
Prælatum, de elect* plenè Abb in cap. 2. *num.* 16. *de
iudic.*
7 Cæterum etſi DD ſimpliciter tranſeant, hoc
tamen ego intelligo ſi inferior Prælatus habeat
proprium territorium, & jurisdictionem quaſi
Epiſcopalem privativè ad Epiſcopum, aliàs enim
abſcendendo, licentia non ab inferiori Prælato,
ſed ab Epiſcopo petenda eſſet, ut meo tempore
reſpondit S. Congregat. Concilii ab Archiepiſcopo
Theatino conſulta, & ſæpè aliàs. Ad hoc
gloſſ. notab. in Clem 1. *in ver. diœceſanus. de foro
compet.* Et quod ſcripſi in cap. *Accedentibus, infrà de
exceßibus Prælator.* & in cap. *Significaſti, ſuprà de
offic. Archid.* Et videtur de mente Innoc. & Doctorum
hic, quia ſtrictè & propriè Prælatus dicitur,
qui habet in loco ordinariam jurisdictionem, ut
in d. c. 2. *de iudic.* & ibi gloſſ. *ult.* & Abbas, *d. n* 16.
licèt, latè ſumpto vocabulo, quilibet Clericus
9 habens curam animarum dicatur Prælatus, ut
probatur in cap. *Tua, de Cler, ægrotan.* & minus latè
Prælatorum appellatione intelligantur etiam
alii habentes prærogativam majorem ſine jurisdictione,
ut Plebani, Decani, Archipresbyteri,
& conſimiles, ut in cap. 1. *de ætat. & qualit.* & in
cap. *Romana, § Nec etiam, de foro compet. lib.* 6. ſed
ſtrictè, ut prædixi, inferiores Epiſcopo non dicuntur
Prælati, niſi habeant ordinariam jurisdictionem,
& ad effectum, de quo agitur, niſi illam
habeant excluſis Epiſcopis, juxta gloſſam prææallegatam
in d. Clem. 1. *de foro compet* quam ibi
ſequuntur Cardin. Anchar. & alii communiter.
10 Ultimo nota in verſ. *Niſi fortè,* ad hoc ut clericus
beneficiatus licitè abeſſe poſſit à beneficio,
duo copulativè eſſe neceſſaria, videlicet honeſtam
cauſam, & Prælati licentiam. Ergo ſola
cauſa utcunque honeſta, & rationabilis ſine
Prælati licentia, & diſpenſatione non ſufficit, ut
hic, & in cap. *Non oportet, de conſecrat. diſt.* 5. & in
cap. *magnæ de voto.* Sicut neque è converſo ſufficit
licentia Prælati ſine honeſta, & rationabili
11 cauſa. Et eſt ratio, quia Prælati etiam in caſibus
à jure permiſſis ſine juſta cauſa non diſpenſant
contra jus, cap. *Institutionis, 25. quæſt.* 2 & cap.
Dilectus. & ibi, *Dixi, de tempor. ordin.* Plenè Archid.
in cap. *Licet Canon. num.* 3. *verſ* Et ibi, *aſſertivè dixit,
de elect lib.* 6. Et hodie eſt expreſſum in decreto
Concilii Trident. *cap.* 18. *ſeſſ.* 25.
Nec prædictis obſtat, quòd dum hæc Decretalis
dicit, vel ſtudio litterarum, videatur velle
ut ſtudii cauſa beneficiatus abeſſe poſſit ſine alia
licentia, ponderando disjunctivam, *vel,* quæ facit
cauſam diverſum à præcedenti. Sicut de copula,
not. gloſ. *Rebr. ff. de iur. & fact ignoran.* Etenim
verba illa, *de licentia Prælatorum,* referri debent
ad ſequentes caſus de ſtudio, & de aliis honeſtis
cauſis. Et poſteriora verba, *vel ſtudio literarum,*
&c. debent intelligi expoſitivè, non autem disjunctivè,
ut poſt gloſſ. *penult.* declarat Hoſt. *n.* 3.
in ver. Suorum; dicens hunc eſſe verum intellectum,
& Card. *n.* 6. *in* 2 *oppoſit.* Et hic ſenſus facilè
percipitur legendo litteram ordine inverſo,
videlicet, *Niſi fortè aut ſtudio litterarum, aut pro
aliis honeſtis cauſis contigerit eos abeſſe de licẽtia ſuorum
Prælatorum.* Simile in cap. *De cætero infr eod.*
12 QUÆRO, An ut beneficiatus licitè abeſſe
poſſit, ſufficiat Prælati licentia petita, licèt non
obtenta.

Re-

Digitized by Google

Reſp. non ſufficere, ut probatur in c. *Nam oportet, il primo*, & ibi gloſ. *penult. de conſ. diſt.* 5. & in c. *Cùm ex eo, de elect lib. 6.* Ubi enim lex requirit licentiam ſuperioris, duo intelligitur acquirere, id eſt, ut petatur, item ut obtineatur, l. 2. juncta gloſ. C. *de in ius vocan.* Et hanc eſſe generalem regulam dicit Ripa *in tract. de Peſte, in tit. de privileg. contract* n. 140. poſt Jaſ. *in* §. *Pœnales col.* 3. per illum textum, *inſtitut de action.* Unde non ſufficit petita, niſi in cauſa in jure expreſſo, ut in c. *Licèt, infrà, de Regular.* ut hic per Card. *n.* 4. *in* 4. *notab.* & Abb. *n* 5. Et eſt ratio, ut dicam infrà *num.* 28. *& ſeqq.* Nec refragatur, quòd jura nonnunquam exprimat licentiam petitam, & obtentam, ut in cap. *Religioſus, de teſtam. lib* 6. & in Clem. *nu. eod. tit.* Et enim hoc faciunt ad majorem declarationem, quia in caſu illo controverſum erat apud Doctores, An Religioſus poſſet eſſe executor teſtamenti de licentia ſui Superioris petita, licèt non obtenta. Ad quam dubitationem ſubmovendam facta eſt illa expreſſio, ut not. gloſ. in d. Clem. *in ver. Obtenta*, Quod ſi Clerico poſtulanti
13 Prælatus renueret licentiam impertiri, poſſet haberi recurſus ad ſuperiorem ipſius Prælati; & ſubſiſtente rationabili cauſa, poſſet idem ſuperior Prælatum compellere ad eam concedendam, arg. c. *Nullus de iurepatr* ſecundum Abb. *hic n.* 6. *verſ. Sed diceres tu*, & Ripam *de Peſte in d. tit. de privilegia contractum n.* 139. & cenſuit S. Congregatio Concilii, ut dixi in ſcap. *Licet, n.* 7 *infrà tit. prox.*

Cæterum ſi neceſſitas ſubitò occurreret, be-
14 neficiatus poſſet abſcedere, etiam ſuo Prælato inconſulto: nam multoties tempus, ſeu locus non patitur licentiam peti. Ad hoc l. 1. *ff. de exercit. action.* & l. *Tutor qui repertorium ff. de adminiſtr. tutor.* & tenent Doctores in cap. *Inter quatuor, infrà eod.* Ripa *loco cit.* & Abb. *hic n.* 6. *verſ. Item addo.* Quod tamen intellige, ut dicam infrà *n.* 33. *&* 45.

15 QUÆRO ſecundò. An temporibus à Concilio Tridentino permiſſis beneficiati abeſſe poſſint ſine Epiſcopi licentia.

16 Pro ſolutione diſtingue. Aut agitur de obtinentibus Dignitates, Canonicatus, Præbendas, vel portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis. Et hoc primo caſu jam reſpōdit S. Congregatio, ut prædicti abeſſe poſſint tribus menſibus à Concilio permiſſis, in *c.* 12. § *Prætereà, ſeſſ.* 24. nec Epiſcopi, nec capituli licentiam, nec cauſam requiri. Circa quod tamen vide quæ ſcripſi in d. c. *Licet, à n.* 48. *& præſertim n.* 52. *infrà tit. prox.*

Aut agitur de Parochis, & aliis obtinentibus
17 beneficia, quibus cura animarum incumbit. Et in his difficultas emergit, quia Concilium in *d. c.* 1. *ſeſſ.* 23. *in verſ. Quoniam*, declarat Epiſcopis licere duos, aut tres menſes ſingulis annis abeſſe à ſuis Eccleſiis, cùm ex veterum Canonum ſententia qui aliquantis per tantùm abſunt, non videntur abeſſe. Manifeſtum eſt autem ut Epiſcopi hos tres menſes abeſſe poſſint, Summi Pontificis, aut Metropolitani licentiam non requiri; quia Concilium etſi præcipiat legitimas abſentiæ cauſas eſſe à Romano Pontifice, vel Metropolitano examinandas, tamen cauſam in prædictis tribus menſibus abſentiæ dicit tantummodò debere æquam eſſe, eamque abſcendentium conſcientiæ relinquit, quam ſperat religioſam, & timoratam fore, cùm Deo corda pateant, cujus opus non fraudulenter agere ſuo periculo tenentur. Itaque ut Epiſcopi duos, vel tres menſes abeſſe poſſint, non requiritur ut cauſa ſit probata à ſuperioribus, & conſequenter alia licentia non exigitur, cùm id faciant authoritate illius
18 Decreti. Ad hoc gloſſ. in c. *Super ſpecula, in ver. de licentia, infrà de magiſtr.* ubi cùm textus dicat, Docentes, & ſtudentes in Theologica facultate per annos quinque per[...]ere debere de licentia Sedis Apoſtolicæ proventus præbendarum ſuarum; gloſſa exponit illud verbum, *licentia*, id eſt generali conceſſa authoritate illius Conſtitutionis, ita ut non ſit neceſſe aliam indulgentiam impetrare. Simile in c. *Non debere*, 80. *diſt.* in cap. *Cunctis*, 16 *q* 1. & in c. *Quoniam*, 100. *diſt.* cum aliis allegatis in gloſſa. Ergo idem videtur dicendum de Curatis inferioribus; quia quæ fuerunt diſpoſita de Epiſcopis, Concilium ad inferiores Curatos extendit in illis verbis, (Eadem omninò etiam quoad culpam, fructuū amiſſio-
19 nem, & pœnas de Curatis inferioribus SS. Synodus declarat, & decernit.) Maximè ponderando illam dictionem, *omninò*, quæ idem importat quod *totaliter*, ut per Jo. Andr. in c. *Si beneficia, de Preb, in* 6. Et in omni caſu ſecundùm Bartol in l. Græce § *poſt litem, ff de fideiuſſor.* Quas ſignificationes, præter alias plures, ponit etiam Felin. in c. *Ex parte, il primo, in prin. verſ. Dicunt*
20 *hic Moderni, de offic deleg.*

Sed his non obſtantibus, tenendum eſt inferiores Curatos non poſſe ab Eccleſia abeſſe, etiam per illud ſpatium duorum, vel trium menſium ſine licentia Epiſcopi in ſcriptis obtenta. Quia Decretum *cap.* 1. *ſeſſ.* 23. *in verſ. Eadem*, etſi totaliter extendat diſpoſita circa reſidentiam Epiſcoporum ad Curatos inferiores; tamen immediatè ſubnectit limitationem his verbis: (ita tamen ut quandocunque eos, cauſa prius per Epiſcopum cognita, & probata, abeſſe contigerit, Vicarium idoneum relinquant. Diſcedendi autem licentiam in ſcriptis, gratiſque conceden-
21 dam ultra bimeſtre tempus, niſi ex gravi cauſa, non obtineant.) Pondera primò illam dictionem, *quandocunque*, quæ comprehendit omne tempus, & conſequenter etiamſi contigerit Parochos abeſſe duos, aut tres menſes, oportebit cauſam priùs cognoſci, & approbari ab Epiſcopo. Deinde pondera ſequentia verba, quæ apertè innuunt abſcedendi licentiam eſſe omni tempore in ſcriptis, & gratis concedendam. Sed *ultra bimeſtre, non niſi ex gravi cauſa.* Quæ cùm ita ſint, non licet inferre ab Epiſcopis ad inferiores Curatos, in quibus verba Concilij clara non admittunt interpretationem, ſeu voluntatis conjecturam. l. *Licèt imperator, ff. de legat primo.* Abb. *conſ.* 97. *Viſo inſtrumento, n.* 1. *verſ. Et primò quia lib.* 2. Atque ita ſemper intellexit hoc Decretum S. Congregatio, imò conſulta, an valeat conſtitutio Epiſcopi, ut Parochi non poſſint abeſſe ultra duos dies ſine licentia; reſpondit valere. Quin etiam cùm Epiſcopus Brixien. eſſet editurus conſtitutionem prohibentem ne quiſpiam curatus abeſſet à ſua Eccleſia, etiam unicum diem ſine eius licentia ſub pœnis pecuniariis. Et Parochi ejus diœceſis dubitaſſent, An id Epiſcopo liceret, cùm ex Concilio *cap.* 1. *ſeſſ.* 23. qui paulìſper abeſt à ſua Eccleſia non videatur abeſſe: S. Congregatio cenſuit non poſſe declarari

tale

Digitized by Google

tale ſtatutum eſſe contra Concilium, quod vide-
tur velle ne paulùm poſſit abeſſe Rector abſqoe
licentia Epiſcopi, etiam per unum diem.

24 Expectandum tamen ut Epiſcopus edat Con-
ſtitutionem, quæ ſi erit cum aliquo temperamen-
to, poterit permitti; Sin minus, S.Congregatio
curabit addi, ut alicui ex Vicariis foraneis detur
facultas concedendi talem licentiam.

25 Nec prædictis adverſatur, quod cùm Parochus
quidam Oriolen. poſtulaſſet declarari, an liceret
ſibi à ſua Eccleſia ſex, vel ſeptem dies abeſſe viſen-
di cauſâ ſuos parentes ſenes, & pauperes incolen-
26 tes locum diſtantem per diætam à Parochiali.
Reſponſum fuerit licere; ſiquidem S.Congrega-
tio tunc conſulta fuit tantummodò ſuper cauſa
abſentiæ; & ad conſultationem reſpondens, exiſti-
mavit cauſam illam eſſe æquam, & qualem exigit
Concilium in d.c.1.ſeſſ 23 ibi, *dummodo id æqua
ex cauſa fiat.* Sed de licentia nihil fuit quæſitum.
Unde hoc reſponſum intelligi debet de licentia
Epiſcopi, juxta declarationes alias editas.

27 QUÆRO tertiò, An ob ſolam diſtantiam loci
ab Epiſcopo cum æqua diſcedendi cauſa Parochus
poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis
obtenta.

28 Anne habens juſtam cauſam abeundi extra Pa-
rochiam per duos, aut tres menſes, ſatisfaciat ſuæ
conſcientiæ ſi petat licentiam, jurans gravem ſe
habere cauſam, quam non expediat manifeſtare,
ut ſic petita licentia abeſſe poſſit, licèt Epiſcopus
non concedat.

29 Pro ſolutione dubii præmittendum, Curatos
ex diſpoſitione juris communis non poſſe à reſi-
dentia abſcedere, etiam ex juxta cauſa, ſine licen-
tia Ordinarii: ut eſt textus hic, ubi not. Abb.*n.*1.
poſt gloſſ, in c.*Præſentium*. & c.*Si quis in Clero*, 7.
q.1. & dictum eſt ſupra 10 ultimo notabili; nec
ſufficit licentiam fuiſſe petitam, niſi obtenta fue-
rit, c. *Tuæ* ubi Abb. *n*.3.*infra eodem*, & pariter eſt
dictum ſupra *in quæſt*.5.*n*.12 Ratio eſt, quia ubi
30 requiritur Superioris licentia, videtur illi reſer-
vata cognitio, utrum caſus ſit licitus, Abb. in cap.
Ut ſuper, *n*.17.*de rebus Eccleſ. non alienan.* quaſi jus
voluerit occurrere ne quid indiſcretè agatur, &
31 providere etiam in caſibus licitæ abſentiæ; nam
illicita abſentia non permittitur etiam cum licen-
tia, ut hic per Abb. *n*.1. conferunt tradita per eun-
dem Abb in cap. *fin*.*n*.5 *cum ſequenti*, *de Eccleſ.
ædifican.*

Hanc juris communis diſpoſitionem Concil.
Tridentinum non ſolùm probavit ſuis decretis,
ſed expreſſius, & arctius ſtatuit Epiſcopos, & in-
feriores Curatos non poſſe à ſuis Eccleſiis abeſſe,
niſi ex certis cauſis, & modis explicatis in *cap*.1.
ſeſſ. 23. ubi quamvis Epiſcopis indulgeatur ali-
quantò longius abſentiæ tempus ibi, *duos*; *aut ad
ſummum tres menſes*, & relinquatur eorum con-
ſcientiæ judicium ſuper æquitate cauſæ, nec requi-
ratur licentia pro dicto tempore, ut oſtenſum eſt
ſuprà *n* 17. inferioribus tamen Curatis viſum eſt
non eſſe idem indulgendum. Ideoque poſt verſ.
Eadem omnino, adjecta fuit reſtrictio in verſ. *Ita ta-
32 men*, ut dixi latiùs in *præced* *quæſt* *num*.20. Unde
infertur non valere argumentum in prædictis:
Hoc licet Epiſcopis per Concilium: ergo & infe-
rioribus: Hinc S.Congregatio cenſuit non poſſe
Parochos etiam per duos menſes, immò nec per
hebdomadam abeſſe abſque licentia Epiſcopi,

quæ cauſa cognita, & in ſcriptis concedenda eſt.

33 Quibus præmiſſis ad primum dubium reſpon-
detur, non poſſe, niſi cauſa gravis, & neceſſaria
immineret, quæ tantam celeritatem requireret,
34 ut Superior pro licentia conſuli non poſſet. Quia
ſola diſtantia, aut caſus repentinus non relevat à
petitione licentiæ, argumento eorum, quæ de
conſenſu Superioris requirendo in alienatione
rerum Eccleſiæ tradit Abb in cap. *fin. num*. 8. *de
Eccleſ. ædifican.* & cumulat. Redoan. *in tract. de reb.
Eccleſ. non alienan. fol*.271.*& fol*.308.*num*.9. Nam
etiam de jure illa tantùm abſentia remota excuſat,
quæ habetur pro impotentia, Bellam, *deciſ*.662.
35 *num*.1. facit cap. *Sciſcitatus*, *de reſcript*. Quæ au-
tem abſentia cenſeatur remota, arbitrarium eſt,
ſecundùm gloſſ. 1. in cap. *unico*, *Ne ſede vacan. in 6*

Non obſtat Concilium in dicto c.1.*ſeſſ*.23. ibi,
36 *niſi cum abſentia inciderit*. Ubi videntur excipi cau-
ſæ notoriæ, & repentinæ, ut eas nec ſignificari
quidem ſit neceſſe. Quia illud ſpeciale eſt in ab-
ſentia Epiſcoporum, quibus, ut præmiſſum eſt,
plus indulgetur, quàm inferioribus. Et illæ cauſæ
non aptantur ad inferiores, ut patet ibi, *propter
aliquod minus Epiſcopatibus adiunctum*. Imò retor-
quetur argumentum: Nam ſi neceſſe fuit pone-
re hanc exceptionem in Epiſcopis ut excuſen-
tur; Cùm non ſit eadem repetita in inferioribus,
quoad ipſos manebit regula, de qua in verſ. *Ita
tamen*.

Hæc autem ſuprapoſita Regulæ exceptio circa
celeritatem defendi poteſt argum. l. 1. *in princ.
de exercit. act.* & eſt de mente Hoſtienſ. & alio-
rum in cap. *Inter quatuor*, *infra eodem*: & præter-
tim Abb. *hic num*.6. ut dixi *ſupra num*.14. Quibus
addo Afflict. *deciſ*.289 *num*.34. Felin. in c *Quere-
lam num*.21.*de jureiur*. & in cap. *Si pro debilitate*, *de
offic. de leg. num*.4.*in fine*. Ratio eſt, quia talis caſus
37 æquiparatur neceſſitati, & neceſſitas non ſuccum-
bit legi. Felin, in d.cap. *Querelam*, Dec. in l. *Quæ
38 propter neceſſitatem*, *de regul jur*. Et quæ ſtatuta
ſunt de reſidentia, non ita amarè intelligenda
ſunt. Cardinal. poſt gloſſam in Clem. 1. *quæſt*.12.*n*.
21. *de foro compet*.

39 Nec aliter Decreta Concilii S. Congregatio
videtur intellexiſſe, quando in nonnullis ſtatutis
Epiſcoporum circa prohibitionem abſentiæ, et-
iam ad paucos dies, ut puta duos, vel tres, deſide-
ravit aliquod temperamentum, licet cenſerit non
poſſe talia ſtatuta declarari eſſe contra Concilium
ut dixi ſupra, *n*. 23.*& ſeq*. Et propterea ſuſtulit pœ-
nam excommunicationis impoſitam adverſus
40 eos, qui per duos dies abfuiſſent; Cùm alio-
qui legitimè imponatur ubi præſupponitur rea-
tus peccati mortalis, 11.*q*.3.c.*Nemo*, & cap. *Nullus*,
41 quem reatum incurrunt abſentes contra Decre-
42 tum Concilii, *d.c*.1.§.*Si quis autem*, niſi modicitas
temporis excuſet. Hinc etiam S.Congregatio per-
miſit, ut in caſibus repentinis pro abſentia modici
temporis ſufficeret licentia Vicarii foranei, cùm
alioquin Concilium requirat licentiam Ordinarii
43 *d*.§.*Eadem omnino*; Et Vicarius foraneus non ſit
Ordinarius, ſed ſolus Vicarius Generalis, ad not.
per gloſſ & DD. in cap. *Romana*, *in princ. de appell.
44 lib*.6. Imo poteſt dubitari etiam de Vicario Gene-
rali, maximè exiſtente in diœceſi Epiſcopo; per
cap. *de offic. Vic. lib*.6. & cap. *Cùm nullus*, *de temp.
ordin. eod lib*. & not. per gloſ. & Card. in Clem. 1.
§.*Volumus*, *de foro compet*.

præſentationis, ſed illius proſecutionem, non requirunt Sacerdotium actu.
28 *Beneficia Sacerdotalia exigunt ſolam habilitatem ad Sacerdotium.*
29 *Cappellania Sacerdotalis poteſt conferri ſimplici Clerico in eam ætatem conſtituto, ut infra annum poßit ad Sacerdotium promoveri, niſi aliud ex fundatione caveatur.*
30 *Verba habentia tractum ſucceßivum non requirunt qualitatem actu, ſed ſufficit aptitudo.*
31 *Manutenere idem eſt quod alere, ac ſuſtentare.*
32 *Fundationis verba, pro ſuſtẽtatione Clerici, qui Divinis inſerviat, non reſpiciunt actũ præſentationis.*

1 CONQUERENTE. Qui non reſidet in
beneficio etiam modicæ æſtimationis, illo
privari debet, hoc dicit ſecundùm omnes. Et
ſunt duæ partes In prima impetrantis querela. In
ſecunda commiſſionis forma. Ibi. *Fraternitati.*
2 Nota primò, ibi. *viginti ſolidos.* beneficium
quantumcumque minimum, puta viginti ſolidorum,
ex quo habetur pro titulo, de jure communi
perſonalem reſidentiam requirere, adeo ut non
reſidens beneficio privari debeat, & ita hic eſt
caſus ſecundum Hoſt. *in princ. & n.3.* & Jo Andr.
in ſumm. textus, cui Butr. Card. Anchar. Imol. &
reliqui conſentiunt. Rebuff *in tract. nomin. qu. 2.*
3 *n.25.* Et quamvis ſolidorum multiplex ſit acceptio,
ut latè per Convar. *variar reſol. cap.* 11. *n.3.* &
ſecundùm Abb. *hic in 2 notab.* hæc Decretalis intelligi
poſſit de ſolidis aureis, ſeu legalibus, quorum
ſeptuaginta duo unam libram conſtituunt, ut
l *Quotieſcunq;*, & ibi gloſ. *ult.* & Bart. *C. de ſuſcept.*
& Anchar. *lib* 10. Melius tamen Cardin. *in 1. notab.*
dicit hoc debere intelligi de ſolidis uſualibus,
qui ſcilicet communiter currunt; & ſic non
requiritur ut ſeptuaginta duo faciant unam. libram
auri, & ſequitur hic Jo. de Imol. *nu.3.* allegans
textum cum gloſſ. in cap. *2. de maleſic.* & hæc
eſt veritas, ut inquit Alex. de Nævo *hic n.5.* qui idem
tenuit poſt Petr. de Anchar. in cap. *Quanto;*
n.93. ſuprà de iureiur. Et ita accipiendo viginti ſolidos
pro parvis, & communiter currentibus, iſte
textus optimè probat beneficium quantumvis
tenue de iure communi obligare ad perſonalem
reſidentiam;
4 Dixi de jure communi, quia ex generali conſuetudine
beneficia ſimplicia reſidentiam non requirunt,
niſi aliud ſit inductum de jure ſpeciali,
ut notat gloſſ. in cap. *Gratis in ver. de iure teneri, de*
reſcript. lib. 6. Lap. *alleg. 36. in princ.* Felin. in cap.
Dilectus, il. 2. n. 1. de reſcript. Rebuff *in praxi beneſic*
in tit. diſpenſatio, de non reſid. n.8.
5 Secundò nota ibi, *vel quòd eidem Eccleſiæ non deſerviat*;
hos duos caſus æquiparari, videlicet habere
plura beneficia ad ſuſtentationem ſufficientia;
vel habere alterum, & in illo non reſidere:
nam quodcumq; iſtorum ſub disjunctione poſitorum
probetur, ſilentium imponitur, ut in textu.
Unde ſicut pluralis privari poteſt beneficio,
ita & non reſidens, ut hic notat gloſſ. *ult.* Innoc. *in*
princ. Hoſt *in 2.* & alii communiter. Verùm hodie
6 iſta æquiparatio non procedit, quia ex Concilio
Trident. *cap* 17. *ſeſſ.* 24. obtinens beneficium
ſufficiens, ſi ab Ordinario obtineat ſecundum, etiam
in ſufficiens, adepta pacifica poſſeſſione ſecundi,
perdit primum ipſo iure; & ſi utrumque
retinere perrexerit, utroque remanet ipſo jure
privatus, ex *cap. 4. ſeſſ. 7* ut ſcripſi plenè in cap. *De*
multa. in 1. notab. n.3. & in cap. *Cùm iam dudum, n.*
37. 44. & 70 infra de præb & ſic hodie duriùs agitur
cum plurali, quàm cum abſente, qui non eſt
privatus ipſo jure, ſed privandus per ſententiam;
ut *hic.*
7 In gloſſ. *percipere.* Nota bene hanc gloſſam junctu
textu, quod impetrans poteſt quidem opponere,
quòd beneficium ſit exigui valoris, & inſufficiens
ad neceſſariam vitæ ſuſtentationem tempore
collationis dumtaxat, ſed non poſteà, ut c.
Dilectiſſimi, 8 q.2. Propterea enim hic Papa non
reſpondit allegationi ejus, qui excipiebat de tenuitate
beneficii, quia hujuſmodi allegatio poſt
collationem non erat juridica; nam ex quo ſemel
conſenſit, quamvis paupertate laboret, non
poteſt amodò diſſentire, ſed debet propriis manibus
ſibi victum quærere, cap. *Clericus victum. 91.*
diſt. & ita hic notat gloſſ præalleg. Jo. Andr. poſt
Ægid. *n.1. in ver. Vix*, Cardin. *n.1. in 1. oppoſitione*,
Anch. *in 1 notab.* Abb. *nu.6.* & Jo. de Anan. *nu.2.*
8 *in 1. notab.* Ex hoc notabiliter infero, ut tenuitas
beneficii non excuſet beneficiatum à recitatione
divini officii, quod efficaciter probat hoc caput,
quia ſicut non excuſatur à reſidentia ex eo, quòd
ex beneficio vitæ neceſſaria non percipiat, ut hic
patet; ita nec excuſatur ab horis dicendis: nam,
ut formaliter inquit Card. in Clem. 1. *n.9. de celebrat.*
Miſſar. imputet ſibi ſi beneficium non ſit
competens, quia nihilominus tenebitur ad Horas
ex quo fecit ſe ad hoc intitulari. Idem Goffred. in
d. cap. *Clericus victum, 91. diſt.* & ſequitur Sylveſt.
in ver. Hora. n.3. verſ. Nec poſſunt ſe excuſare ratione
exiguitatis, & Tabien. *in eod. ver. n.1. in fin.*
Et ſtringitur argumentum, quia multa ſunt beneficia,
quæ nullum omninò ſervitium requirunt;
ut præſtimonia, & præſtimoniales portiones. Et
tamen illa obtinentes obligantur ad dicendas
Horas Canonicas. ut in Extravag. Pii V. 135. quæ
incipit, *ex proximo, §. verſ. 1. Declarantes*, in *Bullar.*
tomo 1. pag. 347. Ergo arctior eſt obligatio dicendi
officium, quàm reſidendi. Et conſequenter ſi
exiguitas beneficii non excuſat à reſidentia;
multò minus ab Horis dicendis, cap. *Ex parte, il.*
3. de decim. Cùm præſertim Cõſtitutio Pii V. utatur
verbis illis univerſalibus, *& qualiacumque alia*
beneficia, quæ comprehendunt etiam minima, ex
his quæ ſcripſit Aym. *conſ. 194. verb. tranſactionis,*
col. antepenultima. verſ. Secundò, & *verſ. Tertiò.* &
conſ 227. Goffredus, n.12. verſ Octavo conſidero. ex
9 quibus patet, quàm malè Salas in 1.2. *quæſt. 21.*
tract. 8. diſput. unic. ſect. 17. num. 154. in fin. ſcriptum
reliquerit beneficiatum non teneri Divinum
Officium recitare, cùm dubitat an beneficium
ſit tenue, necne: imò enim ad hoc obſtringitur
non modò cùm dubius eſt, quo caſu tenetur
ſequi ex præcepto partem tutiorem, ut probavi
latiſſimè in cap. *Ne innitaris, à num 114. uſque ad*
num. 125. ſuprà de Conſtitut ſed etiam quando eſt
omninò certus de exiguitate beneficii, ut ex dictis
conſtat.
10 Ex facto quæſitum eſt an poſito tenore fundationis
infraſcriptæ beneficium, de quo agitur, ſit
Sacerdotale, ita ut actu Sacerdoti ſit conferendam.
Uſufructuariæ teneantur, & debeant manutenere
unum Capellam, ſeu Presbyterum, qui
omni die celebret, & celebrare debeat Miſſam
unã in Eccleſia per ipſum teſtatorem fundata, &

poſt earum obitum per N. & N. quos elegit in
patronos dictæ Eccleſiæ, manuteneri debeāt duo
Cappellani, qui omni die reſidentiam faciant in
dicta Eccleſia, & qui celebrent, & celebrare de-
beant Miſſam in eadem.

Præſens quæſtio duas habet inſpectiones Alte-
ra eſt, an capella, de qua agitur, ſit Sacerdotalis.
Altera an requirat Sacerdotum actū Quoad pri-
mam inſpectionem, omiſſa priori clauſula funda-
tionis, de qua inter partes non controvertitur, vi-
detur reſpondendum capellam eſſe Sacerdota-
lem ex poſterioribus illis verbis; Manuteneri de-
beant duo Capellani, qui omnidie reſidentiā fa-
ciant: Non quia directè teſtator juſſerit eligi Ca-
pellanos Presbyteros, ſed quia cenſetur voluiſſe,
ut eligantur Capellani, qui per ſeipſos Miſſas ce-
lebrent, quod perinde eſt, ac ſi voluiſſet ut Pres-
11 byteri eligerentur. Quamvis enim ſæpè aliàs S.
Congregatio Concilii, & præſertim *die 6. Iulij*
1581. quam rota ſecuta eſt in cauſa Romana
Capellaniæ coram Card. Pamphil. declaraverit
non teneri Capellanum ſacros Ordines ſuſcipere,
ſed per alium Miſſarum oneri ſatisfacere poſſe,
dummodò in fundatione cautum non ſit, ut Ca-
pellanus per ſeipſum celebret, ſecuta opinionem
Lapi *in ſuis allegat: videlicet 36. 116. & 117.* Nihil-
12 ominus in caſu præſenti ſatis videtur cautum in
fundatione, ut capellanus debeat per ſeipſum in-
ſervire ex illis verbis. Et qui omni die reſiden-
tiam faciant in dicta Eccleſia, ex pluribus.

13 Et primò, quia cùm dicta capella nec paro-
chialis ſit, nec collegiata, ac proinde onus non ha-
beat curæ, vel chori, ex nullo alio capite poterat
exigere reſidentiam, quàm ratione celebrationis
Miſſarum. Sed oneri reſidentiæ de jure etiam in
beneficiis ſimplicibus non poteſt per alium ſatis-
fieri, ut hîc, & in cap. *Super inordinata*, ubi DD. in-
frà de præben. Ergo nec Miſſis celebrandis, qua-
rum ratione in caſu præſenti requiritur reſiden-
14 tia, id eſt perſonale ſervitium. Nam alioquin onus
reſidentiæ fruſtrà fuiſſet impoſitum à teſtatore,
niſi Capellanus teneretur per ſeipſum inſervire,
cap. *Quia nonnulli, ſupra eod.* Benè Card. in Clem.
unica, num. 22 de foro compet. ubi ait onus reſiden-
tiæ eſſe intelligendum cum effectu, præſertim
cùm hoc caſu Capellani arctentur ad reſidentiam
continuam, ut in verbis *omni die*.

15 Et per hoc reſpondetur ad *allegat.* Lap. 116.
n 9 in fin. verſ. Etſi dicas, ubi dicit Parochum licèt
teneantur ad reſidentiam, poſſe tamen per alium
celebrare, cùm non teneatur per ſeipſum. Id enim
ſi verum eſt, procedit, quia illa reſidentia in Pa-
rocho ſatis operatur, id eſt, quoad Sacramento-
rum adminiſtrationem, Verbi Dei prædicatio-
nem, &c. At in caſu, de quo agitur eſſet omninò
inutilis, cùm nullum aliud onus adſit, quàm cele-
bratio Miſſarum.

16 Secundò Reſidere nihil aliud eſt quàm deſer-
vire, ut hic eſt textus apertus in illis verbis, *vel
quod idem Eccleſia non deſerviat*, & notat Hoſt. *in
Sum de cler non reſid n. 2. verſ. Qualiter autem*, &
expreſſiùs Card in Clem. 1. *n 22. ver. Decimo tertio
quæro, de foro comp.* Syl. *in verbo Reſidentia, in princ.*
Præpoſit in cap. *Pervenit, n. 4. verſ. Et nota quòd re-
ſidere eſt deſervire, 7. quæſt. 1.* Sed Capellani hoc ca-
ſu tenentur reſidere per ſeipſos, cùm non admit-
tatur reſidentia per ſubſtitutum, d. c. *Super inor-
dinata:* Ergo etiam teneantur per ſeipſos inſervi-
re. Unde Navarr. *conſ. 6. n. 3. de cler. non reſid.* aſſe-
rit hæc verba *reſideat, interſit, cantet.* vel *ſerviat*,
17 eſſe æquipollentia, cùm præſertim reſidentia, de
qua in caſu noſtro, ſit de illa ſpecie arctiori, quam
ponit Innoc. in cap. *fin. in fin. de præb.* ob verba illa
fundationis, *omni die*. Quo caſu requiritur ſervi-
tium magis præciſum, ut per Innoc. *ibi*: & Na-
varr *conſ. 4 n 4. de cler. non reſid.*

Tertiò. Cùm teſtator locutus eſt de reſidentia,
dicendus eſt intellexiſſe de illa, quam requirunt
hujuſmodi beneficia ſimplicia de jure commu ur
in hnc c. *Older conſ. 140. nu. 3. ver. Etſi dicatur*, Re-
buff. *in prax. tit. de non reſid. n. 7.* Anch. *conſ. 233 n.*
18 3 Sed beneficia de jure communi requirunt reſi-
dentiam perſonalem, ut dixi ſuprà *in 1. notab.* &
tradit Abb. in d. cap. *Super inordinata, num. 5.* ubi
nota, inquit tex. apertum, quòd quis tenetur per
ſe deſervire etiam in beneficio ſimplici, Et eſt
communis DD. concluſio, ut teſtatur Navar *conſ.
6. n. 2. de cler. non reſid.* Ergo & beneficium de quo
agitur requirit perſonalem reſidentiam, quaſi vi-
deatur rediiſſe ad primævam naturam ſuam, arg.
l. *Si unus, § Pactus ne peteret, ff de pact.*

19 Quartò Verba illa fundationis, *& qui cele-
brent, &c.* faciunt relationem præcedentium cum
omnibus qualitatibus, Bartol. in l. *Si quis ſervus, §.
fin. verſ. Sed quæro, de leg 2* Alex. *conſ 112. num 2.
lib 1. & conſ. 41. num. 1. lib. 2.* Sed verba illa an-
tecedentia, *qui omni die reſidentiam faciant, &c.*
important onus perſonale, ut ſuperiùs dictum
eſt Ergo etiam illa immediatè ſequentia, *& qui ce-
lebrent, & celebrare debeant, &c.* ident onus perſo-
20 nale important præſertim ob dictiones gemina-
tas, *celebrent, & celebrare debeant, &c.* quæ oſten-
dunt magis enixam fundatoris voluntatem, ut in
terminis Paril *conſ. 50 n. 15. lib. 4*

Quintò. Hanc opinionem videtur ſequi Lap.
alleg 119. n. 2. verſ Nec etiam requirit. Ubi ſentit
Presbyterum non per poſſe alium inſervire, cùm
verba fundationis illum non arctant ad reſid. Et
idem Lap. *alleg. 35. num 4* ubi ait ſatis eſſe per
Vicarium deſervire, ubi non exigitur à jure per-
ſonalis reſidentia, quaſi ſentiat oportere deſervire
per ſeipſum, ubi perſonalis reſidentia requiritur,
ut in caſu præſenti; & loquitur in terminis Ca-
21 pellaniæ, & de communi uſu loquendi fundato-
rum in hac ſpecie teſtatur Navar. *conſ. 6. num 6.
de Cler. non reſid* ubi ait ſecundum vulgarem
modum intelligendi eorum, qui fundant hujuſ-
modi Capellanias, per reſidentiam intelligi per-
ſonalem.

22 Quæ confirmantur ex proviſionibus imme-
diatè ſubſecutis de Sacerdotibus quæ multum fa-
ciunt ad cognoſcendum an Capella ſit Sacerdo-
talis, ut in ſpecie Paril. *d conſ. 50. num. 19 lib. 4.*
Lamber. *de iure patr. in 1. parte lib. 1. in 2 quæſt.
principali. art. 4 & lib. 2 quæſt. 7 art. : num. 22.* Et
dixit Rota *in Salamantina Capellaniæ 12. Iun.* 1598
coram Orano. Et in *Alexandrin. Decanatus 19.
Iunij 1598.* coram eodem, & in *Recanaten. Bene-
ficij 14. Martij 1608.* coram Cardinali Lancel-
lotto, quæ habetur in Recen. *deciſ. 216. num. 2.
part 2.*

23 Nec obſtat, quòd ultimo loco fuerit præſenta-
tus ſimplex Clericus, Aym. *conſ 100. n. 11.* Siqui-
dem hæc præſentatio tanquam longè facta poſt
fundationē capellæ non poteſt deſervire pro ob-
ſer-

ſervantia interpretativa actus fundationis, ut de-
cidit Rota, Rom. 19. *Octobris* 1588. *in Tiraſonen.*
Juris præſentandi coram Bobalo, & in *d. Alexan-*
24 *drin. Decanatus*, coram Otano. 12. *Iunij* 1598. Præ-
terquam quòd hodie ex Decreto Concilii Tri-
dent. *c. 5. ſeſſ. 25. de reform.* non eſt in facultate Or-
dinarii derogare qualitatibus in fundatione appo-
ſitis, etiam de conſenſu patronorum, ut ſenſit S.
25 Congregatio, & dixit Rota in d. Alexandrin. Et
ubi conſtat de certo ſtatu præcedenti, ut hoc caſu,
non attenditur ultimus ſtatus contrarius, ut in
puncto dicitur fuiſſe reſolutum in cauſa Capu-
taq ſeu nullius juriſpatr. coram Clemente VIII.
prima Martij 1574. & 11. *Martij* 1575. & in alia
Peruſin. S. Biſignati coram Cardin. Pamhp. 13.
Martij 1588. & *in eadem* 17. *Martij* 1589.

Ultimò, pro hac ſententia videtur in terminis
eſſe indicta deciſio S. Congregationis edita tem-
pore Cardinalis Matthæi, videlicet:

Poſito tenore fundationis; Sint tres voces in
præſentando Sacerdotem, & Capellanum d. Ca-
pellæ, qui ſerviat in Divinis eidem Capellæ. &
ibidem continuè Divina celebret, Miſſam, &
officia diurna, & nocturna, & reſidentiam con-
tinuam faciat, &c.

Quæritur an Rector dictæ Capellæ teneatur
reſidere, ac munia ſupradicta adimplere per ſeip-
ſum. S. Congregatio cenſuit, hujuſmodi Recto-
rem teneri reſidere, ac munia hujuſmodi explere
per ſeipſum.

26 Ubi notandum eſt, S. Congregationem non
fuiſſe motam ex illis verbis: *ſint tres voces in præ-
ſentando unum Sacerdotum, &c.* quia ex hoc ſolùm
infertur, ut Capella ſit Sacerdotalis, ſed non in-
fertur, ut Sacerdos teneatur per ſeipſum inſervi-
re: jam enim S. Congregatio declaraverat ex ver-
bis fundationis, quòd debeat eligi Presbyter Ca-
pellanus, inferri tantùm, ut Capella ſit ſacerdota-
lis; ſed tamen Presbyterū poſſe per aliū inſervire.
Sed S. Congregatio mota eſt ſimpliciter ex illis
verbis *Et reſidentiam continuā faciat*, quæ impor-
tant onus perſonale. Ex quibus cùm huic parti vi-
deatur favere jus commune, vulgaris uſus lo-
quendi teſtatorum, obſervantia ſubſecuta, ac re-
ſolutio S. Congregationis, videtur poſſe tutò re-
ſpondere dictos Capellanos teneri per ſeipſos cele-
brare, ac propterea Capellam eſſe Sacerdotalem.

27 Quoad ſecundam inſpectionem, videlicet an
requiratur ut Capellani præſentandi ſint actu Sa-
cerdotes, quod eſt alterum caput dubitationis
per manus tranſmiſſum. Videtur negativè reſol-
vendum; quia quandocunque verba fundationis
non reſpiciunt actum præſentationis, ſed potiùs
illius proſecutionem, ſatis eſt, ut præſentatus ſit
Sacerdos habitu, licèt non actu. Abb in c. *Cùm in
cunctis*, §. *Inferiora, ſub n.* 10. & ibi etiam Dec. *n.* 12.
de elect. Vital in Clem 2. §. *In illa n.* 16. poſt Imol.
col. 10. *de ætat. & qualit* & ſenſit ſæpiùs Rota; &
præſertim in cauſa *Rom Capellaniæ* 19 *Martij* 1586.
& *die* 14. *Novemb.* 1586. & 23 *Ianuarij* 1589.

28 Et confirmatur, quia regula eſt in beneficiis Sa-
cerdotalibus, ſufficere ſolam habilitatem ad Sa-
cerdotium, cap. 2. *cum ibi not. de inſtit. lib* 6. Abb.
& Dec. poſt Innoc. in d. §. *Inferiora*, Rolan. *conſ.*
42. *n.* 59 *lib.* 1 ubi teſtatur de cōmuni, & in termi-
29 nis Capellaniæ Sacerdotalis de recepta opinione
teſtatur Navar. *conſ* 7 *in fin. de præb.* Unde S Con-
gregatio cenſuit hujuſmodi capellanias poſſe cō-

Proſp. Fagn. in 3. Decretal. Tom. 4.

ferri ſimplici Clerico, in ea tamen ætate conſtitu-
to, ut intra annum ad Sacerdotium promoveri
queat, niſi alia eſſet verba in fundatione poſita,
quæ requirerent obtinentem tempore collatio-
nis eſſe actu Presbyterum, verba autem præſen-
30 tia fundationis ſunt, *Manuteneri debeant duo Ca-
pellani.* quæ habent potiùs tractum ſucceſſivum,
quo caſu non requiritur qualitas actu, ſed ſufficit
aptitudo, Alex *conſ* 101 *n.* 13 *lib.* 7. Soc. in l. *Sole-
mus, in fin ff de cond & demonſtr.* Dec *conſ.* 480. *n.*
8. Ruyn. *conſ.* 7 n. 8. *lib.* 1. Hoc enim verbum, *ma-
31 nutenere*, in caſu præſenti idē importat, quod *ale-
re*, ſeu *ſuſtentare*, quod vulgariter dicitur (*manutē-
nere*) ut in ſimili conſuluit, Bald *conſ.* 119 *per totū*,
32 & *conſ.* 145 *per totum. lib* 3 In verbo autē, ſuſten-
tationis, quod æquipollet verbo, manutenitionis,
adeſt in puncto deciſio Rotæ in d. *Rom. Capella-
nia die* 19. *Martij* 1586. Ubi deciditur, verba illa in
fundatione capellaniæ Sacerdotalis appoſita,
nempè *pro ſuſtentatione unius Clerici, qui in Divinis
inſerviat, &c.* non reſpicere actum præſentatio-
nis, ſed illius proſecutionem; ideoque non requi-
ri Sacerdotium actu. Atque ex his videtur con-
cludendum, capellam prædictam eſſe quidem Sa-
cerdotalem, ſed non requirere Sacerdotium a-
ctu. & hæc pars mitior videtur, & magis conſona
voluntati fundatoris, qui in ſecunda parte funda-
tionis non meminit qualitatis Presbyteratus, ſicut
fecerat in priori parte.

De hac materia ſcripſi latiſſimè in cap. *Ut Ab-
bates*, & in cap. *Quarum, ſuprà de ætat. & qualit.* ubi
plenè videas.

De Clericis non reſi-dentibus.

Cap. De Cætero.

SUMMARIUM.

*1 Canonicus exiſtens in ſervitio Epiſcopi, per-
cipit fructus beneficij, ſed non diſtributio-
nes quotidianas.*

*2 Et quid de exiſtente in ſervitio inferioris Prælati,
& num. 6.*

*3 Beneficiatis abſentibus de iure communi nihil de-
betur ex reditibus beneficij.*

*4 Abſentes pro ſervitio domini ſui pro præſentibus
ſunt habendi.*

*5 Epiſcopi habere poſſunt duos Canonicos tantùm pro
ſervitio ſuo, etiam ſine Capituli conſenſu. & non
probata utilitate Eccleſiæ Declaratur num. 12.*

*6 Prælati inferiores an uti poſſint opera duorum Ca-
nonicorum ſine Capituli licentia, vel non proba-
ta Eccleſiæ utilitate.*

*7 Epiſcopus an, & qualiter pro ſuo ſervitio habere
poſſit ultra duos Canonicos, & num. ſeq.*

*8 Licentia Capituli non requiritur ut plures Cano-
nici quàm duo abeſſe poſſint ex cauſa utilitatis
Eccleſiæ ſed ſufficit licentia Epiſcopi*

*9 Diſtributiones quotidianæ abſentibus non debentur,
quantumcunque abſint ex iuſta cauſa.*

10 Diſtributionum quotidianarum quæ ſit natura.

*11 Canonici duo, vel Beneficiati abſentes pro ſervitio
Epiſcopi, an percipere debeant ſine diminutione di-
ſtributiones quotidianas, in quibus univerſi Ca*

pituli reditus conſiſtunt. & n. ſeq. uſque in finem.

12 *Abſentes pro ſervitio Epiſcopi, quatenus Epiſcopus eſt, cenſentur abeſſe pro ſervitio Eccleſiæ.*

13 *Eccleſia eſt in Epiſcopo.*

14 *Beneficiarii Cathedralis Eccleſiæ, ſicut & Canonici abſentes pro ſervitio Epiſcopi percipiunt integrè fructus beneficiorum ſuorum.*

15 *Canonici duo cogi poſſunt, etiam inviti, Epiſcopo inſervire.*

16 *Abſentia cauſa quædam probabilis eſt, quædam neceſſaria.*

17 *Diſtributiones quotidianas de iure communi integrè lucrantur duo Canonici in ſervitio Epiſcopi exiſtentes, ſi univerſi Capituli reditus huiuſmodi diſtributiones conſtent. Et quid poſt Concilium Tridentinum n. 29. uſq. in finem.*

18 *Diſtributiones quotidianæ ſuccedunt loco fructuum Præbendæ, ubi nulli ſunt reditus à diſtributionibus diſtincti, & n. 23.*

19 *Intellectus, cap.* Olim de verbor. ſignificat.

20 *Privilegia iuris ita intelligi debent, ut aliquid operentur, & non ſint eluſoria.*

21 *Abſentia pro ſervitio Epiſcopi, & ſtudiorum cauſa æquiparantur.*

22 *Studiorum cauſa abſentes de iure communi integrè percipiunt diſtributiones quotidianas, in quibus reditus omnes conſiſtunt.*

23 *Idem in obtinentibus ex diſpenſatione Apoſtolica Canonicatum, & Parochialem.*

24 *Canonici nullum detrimentum ſentire debent ex abſentia, cùm non ſtat per eos quominus reſideant.*

25 *Diſtributiones quotidianæ debentur Canonico ab Eccleſia per vim expulſo.*

26 *Item iniuſtè excommunicato, aut carceri mancipato, ſi antea ſolitus erat Divinis intereſſe.*

27 *Victualia cur dicantur diſtributiones quotidianæ.*

28 *Diſtributiones quotidianæ propriè quæ ſint.*

29 *Canonici abſentes pro ſervitio Epiſcopi poſt Concilium Tridentinum percipere debent duas tantùm tertias partes diſtributionum, ubi alij non ſunt redditus à diſtributionibus ſeparati, & num. ſeq. uſq. in finem.*

30 *Diſtributiones ubi nullæ ſunt, vel tenues, tertia pars fructuum ſeparari debet, & in diſtributiones converti.*

31 *Fictio non eſt tantæ potentiæ, quanta, eſt veritas, & naturalis actus.*

32 *Natura primæva facilius retinetur, quàm nova inducatur.*

33 *Naturalis cauſa præfertur accidentali.*

34 *Canonici ſtudiorum cauſa abſentes poſt Concilium Tridentinum lucrantur duas tertias partes quotidianarum diſtributionum, in quibus redditus omnes conſiſtunt amiſſa alia tertia, quæ accreſcit inſervientibus.*

1 DE CÆTERO. Legitur dupliciter. Primò exponendo litteram, ibi, *In ſervitio tuo*, id eſt, Epiſcope; nam Epiſcopo loquitur ſecundùm Hoſt. in princ. Et juxta hanc lecturam ſummatur ſic. Qui eſt in ſervitio Epiſcopi percipit fructus beneficii tanquam reſidens, ſed non di-
2 ſtributiones quotidianas. Secundò legitur intelligendo litteram generaliter non tantùm in Epiſcopo, ſed etiam in quocunque alio Prælato habente in ſubditos ordinariam jurisdictionem, prout intelligit Innocentius, cujus opinionem ſequuntur communiter Doctores, ut hîc teſtatur Abb. n. 3. Nam littera ſimpliciter dicit, *In ſervitio tuo*, nec colligitur ex ſupraſcriptione, cui hæc Decretalis epiſtola directa fuerit. Et fortè Pontifex reſcripſit inferiori Prælato. Et eadem ratio militat in omnibus Prælatis reſpectu ſubditorum, ut dicunt J. Andr. Butr. Abb. & alii. Niſi tamen Canonici, vel inferiores clerici hoc malitioſè procurarent, vel affectarent, arg. l. 2. §. *Si quis caution.* & l. *qui mittuntur, cum duabus ſeqq. ff. ex quibus Can. maior* ſecundùm Innoc Hoſt & Joan. Andr. Et juxta hanc lecturam Decretalis hoc intendit; Canonicus, qui in ſervitio Prælati, fingitur reſidere. Dividitur in duas partes. Primò ponit dictum. Secundò exceptionem, ibi, *Niſi fortè.*

3 Nota primò caſum in jure expreſſum, in quo
Canonici percipiunt in abſentia fructus præbendæ. Regula enim eſt in oppoſitum, quia abſentibus nihil debetur ex reditibus beneficii; & hoc eſt
jus commune, cap. *Cùm omnes*; ubi hoc notat
glo. 1. *ſuprà de Conſtitution.* cap. *Pervenit, il. ſecūdo,
de appellat.* cap. *Inter quatuor*, & cap. *fin. infra codē,*
glo in cap. *prox. in ver. deſerviat ſupra eodem*, Butr.
hic num. 2. & alii apud Covar. *lib. 3. variar. reſol.
cap. 13. n. 3. verſ. Verùm.* Sed fallit in Canonicis in
ſervitio Epiſcopi exiſtentibus, ut hîc patet. Et
4 ſufficit ut abſint pro ſervitio Epiſcopi, quatenus
Epiſcopus eſt, licèt verè utilitatem Eccleſiæ non
proſequantur, ſecundùm Doctores, ut latiùs dicam *infra num. 11.* Ad hoc textus optimus, in l.
Teſtamento, ff de alimen. & cibar lega. & in l *Prædia, §. 1 ff de fund inſtr.* ubi abſentes pro ſervitio
domini ſui pro præſentibus ſunt habendi.

5 Dicit tamen notabiliter Hoſt. *hic n. 1. verſ. Dicas*, hoc eſſe privilegium Epiſcopi ſpeciale, ut
poſſit pro ſervitio ſuo uti opera duorum Canonicorum, etiam ſine Capituli conſenſu, & non probata utilitate Eccleſiæ, iidemque Canonici percipiant in abſentia fructus Præbendarum ſuarum:
6 Sed in aliis inferioribus Prælatis neceſſariam eſſe
licentiam Capituli, vel ſaltem probationem neceſſitatis, vel utilitatis Eccleſiæ. cap. *Ex parte tua,
infra eod.* Et ſequitur Jo. Andr. *nu 1.* Et hoc modo
conciliari poſſunt opiniones, & lecturæ, de quibus ſuprà *in princ* licèt Butr & Abb. ambo *nu. 3.*
haud fideliter videantur retuliſſe verba Hoſtien.
7 Nam ſecundùm eos Hoſt. dicit Epiſcopum habere poſſe in ſuo ſervitio duos Canonicos, licèt non
probet utilitatem Eccleſiæ; ſed ultra duos habere
non poſſe, niſi de Capituli conſenſu, & probata
Eccleſiæ neceſſitate, vel utilitate. Sed verè Hoſt.
nihil expreſſit de Canonicis ultra numerum duorum; ſed de Prælatis inferioribus; inter quos, &
Epiſcopum conſtituit illam differentiam utilita-
8 tis Eccleſiæ, ut ex illius verbis videre eſt. Prætereà
in ſecundo caſu Hoſtienſ. non requirit conſenſum Capituli, & probationem prædictā copulativè, ſicut referunt Butr. & Abb. ſed alternativè; ait
enim, In aliis autem Prælatis inferioribus requirenda eſt Capituli licentia, vel ſaltem probatio,
&c. Et meritò, quia ſufficit licentia Epiſcopi ut
Canonici abeſſe poſſint ex cauſa neceſſitatis, vel
utilitatis Eccleſiæ, c. *Cùm non deceat, de elect in 6.*
& cap. *un. de Cler. non reſid. eod lib* dictum tamen
ipſorum eſt in ſe verum, quia Epiſcopus non poteſt in ſuo ſervitio adhibere ultra duos Canonicos, ut probatur in dicto cap. *Ad audientiam, infra
eo.*

eodem, ubi omnes notant. Et quamvis hæc Decretalis loquatur ſimpliciter de Canonicis ſine ulla numeri præfinitione; tamen declarari, & reſtringi debet per d. cap. *Ad audientiam*, quod ſpecialiter loquitur de duobus, idque Eccleſiarum uſus approbavit.

9 Secundò nota in verſ. *Niſi fortè*, victualia, ſeu diſtributiones quotidianas non debere abſentibus, quantumcumque abſint ex juſta cauſa, ſicut non debentur Canonicis in ſervitio Epiſcopi exiſtentibus, ut hic patet, & not. Petr. de Anchar. *in*
10 *ſecundo notabili*. Etenim harum diſtributionum ea eſt natura, ut non debeantur his, qui fictè, & per juris interpretationem, ſed his tantùm, qui verè ſtatis horis interfuerint, ut in cap. *unic. inf. eod. lib. 6.* innovato à Concilio Tridentino in *cap. 12. verſ. Diſtributiones verò, ſeſſ. 24.* & tradit Covarr. *lib. 3. variar. reſolut. cap. 13. num. 2. verſ. Nam harum diſtributionum.*

An autem, & in quibus caſibus obtinentes beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis licitè percipere poſſint in abſentia fructus præbendæ, vel diſtributiones quotidianas, ſcripſi latiſſimè in cap. *Licet, infra tit. prox. à num. 15. uſq. ad num.* 1-t.

11 QUÆRO, An duo Canonici, vel Beneficiati abſentes pro ſervitio Epiſcopi percipere debeant integrè diſtributiones quotidianas, in quibus univerſi Capituli reditus conſiſtunt.

Contigit hic caſus in Eccleſia Cathedrali Leirienſi, in qua non ſunt præbendæ diſtinctæ, neq; aliqui fructus, ut vocant, groſſi; ſed omnes redditus Menſæ Capitularia conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis, quæ dividuntur inter beneficiatos hujus Canonicis, & divinis officiis intereſſentes, ac inter eos, qui pro intereſſentibus habentur. Sed cum ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus duos ex his beneficiatis in ſuo ſervitio detineat, & eorum opera utatur in cauſis viſitationum, & aliis ſimiliter juſtis & honeſtis, ab eodem Epiſcopo quæſitum eſt

An ſtante decreto, *cap. 12. ſeſſ. 24* Concilii Tridentini iidem duo beneficiati, ut præfertur, in ſervitio Epiſcopi exiſtentes percipere debeant ſine diminutione hujuſmodi diſtributiones.

12 Pro ſolutione præſentis dubii ſupponendum eſt duos Canonicos, qui abſunt pro ſervitio Epiſcopi, percipere fructus præbendarum ſuarum, juxta textum hic, & in d. cap. *Ad audientiam, infrà eodem*, & utrobique notant Doctores Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicar. Epiſc. num. 5.* & *tit. de diſpenſ. de non reſiden. à num. 37.* Sylveſt. *in ſumma, in ver. reſidentia num. 7.* & Navarr. *in Man. cap. 25. numer. 121.*

Ratio eſt, quia abſentes ab Eccleſia pro ſervitio Epiſcopi, ubi ſervitium vel neceſſarium, vel utile eſt Eccleſiæ, & reſpicit Epiſcopum, quatenus Epiſcopus eſt, juris cenſura præſentes reputantur, & cenſentur inſervire Eccleſiæ, d. c. *Ad audientiam*, ibi, *cum abſentes dici non debeant, ſed præſentes, qui tecum pro tuo, & ipſius Eccleſiæ ſervitio cōmorantur.* Et ſervitium Epiſcopi quatenus Epiſcopus eſt, cenſetur quaſi ſervitium Eccleſiæ, cui præſidet, cum Eccleſia ſit in Epiſcopo, cap. *Scire debes, 7. q. 1. c. Similiter, 16. q. 1.* cap. *Hac huius placiti, 12 q. 2.* & notat hic gloſſ. 1. Hoſt. *in princ.* & reliqui omnes. Et quamvis Innocen. dicat oportere ut neceſſitas, & utilitas vel Epiſcopi, vel Eccleſiæ adſit, tamen intellexit de Epiſcopo, ut Epiſcopus eſt; tum quia allegat textum in d. cap. *Ad audientiam*, qui hunc habet ſenſum, ut mox patebit. Tum quia Innocentius ſubdit: aliàs cum non pertineret ad officium ſuum, non poſſet eis præcipere, c. *Quia frater, 7. quæſt. 1* & notatur in cap. *Ad aures, ſuprà de tempor. ordinat.* Itaque ſicut abſens pro utilitate, & ſervitio ſuæ Eccleſiæ percipit fructus beneficii, quia reſidere, & illi inſervire cenſetur, cap. *Ex parte tua, infra eod.* cap *Cùm non deceat, de elect. libro 6.* Sic eadem cenſura juris abſentes in ſervitio Epiſcopi dummodo ſervitium ad eundem, quatenus Epiſcopus eſt, & ad Eccleſiæ utilitatem ordinentur, omnes beneficii fructus percipere debent. Idque apertè elicitur ex textu in d. cap. *Ad audientiam, inf. eod.* qui cùm in principio egerit de abſentibus pro ſervitio Epiſcopi; poſtea in fine dicit eos in Epiſcopi, & Eccleſiæ ſervitio, commorari, planè ſignificans ſervitium Epiſcopi uſq; adeo cum Eccleſiæ ſervitio eſſe conjunctum, ut qui pro ſervitio Epiſcopi abſunt, in Eccleſiæ ſervitio commorari dicantur.

14 Quæ omnia habent locum non ſolùm in Canonicis, verùm etiam in quibuſvis aliis ejuſdem Eccleſiæ beneficiatis, prout ſupponit Innoc. *hic in princ.* & ferè omnes in d. cap. *Ad audientiam.* Sylveſt. *in ver. reſidentia, n. 7* Rebuff *ubi ſuprà, n. 36.* & Navarr. *d. cap. 25. n 121.*

15 Qui ſanè duo Canonici, vel Beneficiati non ſolùm ultrò debent ſuo Epiſcopo inſervire in his, quæ reſpiciunt ipſius, & Eccleſiæ utilitatem, ut ex proximè relatis patet; verùm etiam ad id inviti ab eodem poſſunt cogi, ut ſentit gloſſ. in d. cap. *Ad audientiam, in ver. Ut duo, in fine*, ibi, *ultra duos non poſſe cogere*, & ibi etiam Abb. *nu. 3.* poſt Innoc.
16 in d. cap. *De cætero*, Quo fit ut cauſa abſentiæ pro ſervitio Epiſcopi non ſolùm ſit juſta, & probabilis verùm etiam neceſſaria, propterea quod eſt juſtificata, & approbata à jure, atque includens neceſſitatem; quia poteſt quiſpiam illorum ad abſentiam neceſſariò cogi, prout in cauſa militiæ; legationis, & ſimilium reſolvunt gloſſ. *fin. in princ.* Bart. & DD. in l. *ult ff. de in integr. reſtitut* Jaſ. *n. 3. ibidem*, & recentiores, in §. *Rurſus inſtit. de action.* dum diſtinguunt cauſas abſentiæ, ut quædam ſint probabiles, & neceſſariæ ſimul; aliæ verò probabiles tantùm, & non neceſſariæ, veluti cauſa ſtudii, ex qua etſi quis poſſit abeſſe, non tamen cogitur neceſſariò.

17 Quibus ita ſuppoſitis, verius videtur in caſu de quo agimus, duobus Canonicis, ſeu beneficiariis Eccleſiæ in ſervitio Epiſcopi abſentibus; quod ſpectat ad juris communis diſpoſitionem dari debere ſine diminutione hujuſmodi diſtributiones, ex ſequentibus.

18 Primo, quia in Eccleſiis, in quibus non ſunt præbendæ diſtinctæ, neque etiam fructus groſſi, ſed omnes redditus conſiſtunt in diſtributionib9, quæ ſingulis diebus & horis diſtribuuntur inter illos qui interſunt, & nihil datur non intereſſentibus; tales diſtributiones ſuccedunt in locum præbendarum, & fructuum, quos groſſos communiter appellamus, ut expreſsè notat gloſſ. *penult. verſ. Et ad hoc facit*, & *verſ. Sed quid dicis*, in cap. *un. infra eod. lib. 6*, quam ibi ſequuntur Gemin. §. *Qui verò, nu 14* Franc. *num. 8.* & reliqui omnes. Sed in Eccleſia prædicta nullæ ſunt præbendæ, aut fructus groſſi, ſed totum in diſtributionibus conſi-

ſint, quæ intereſſentibus diſtribuuntur, & nihil datur eis, qui non interſunt. Ergo tales diſtributiones jure debentur beneficiatis in Epiſcopi ſervitio commorantibus, cum ex juris diſpoſitione illis debeantur fructus ſuarum præbendarum.

19 Secundò, pro hac ſententia facit textus in cap. *Olim, de verbor ſignif.* juxta intellectum gloſſ. *penult.* & aliorum ibidem poſt Hoſt. & Juan. Andr. quos referunt, & ſequuntur gloſ. pragm. ſanctionis, *tit. quo tempore quiſq; debet eſſe in Choro, § Iubet, ver. Diſtributiones.* Pariſ. *conſ. 32. num. 7. lib. 4.* Anton de Butr. & alij complures *hic*, ſecundum quos in d. cap. *Olim*, manualia beneficia, hoc eſt diſtributiones quotidianæ debentur ei, qui non interſerat horis, & juris cenſura reſidere fingebatur, quia videlicet in Eccleſia, de qua textus ille agit, non erāt præbendæ diſtinctæ, aut aliqui fructus groſſi, ſed omnes reditus conſiſtebant in illis manualibus beneficiis, ſeu quotidianis diſtributionibus, quæ cùm ſuccedant in locum fructuum præbendæ, quos Canonici ſinguli habere debent, cap. *Relatum de præben.* ne detur Canonia ſine præbenda, cap. *Dilectus, il 1. eod. tit.* hæ diſtributiones ſapiunt naturam fructuum præbendæ, in quorum locum ſubrogantur in his Eccleſiis, quæ alios fructus non habent, juxta regulam textus in c. *Eccleſia, ut lit. penden* Unde ſicut in Eccleſiis habentibus præbendas, & fructus groſſos, tales fructus debentur his, qui in Epiſcopi ſervitiu commorantur, ut ex initio relatis patet: ſic in aliis Eccleſiis, ubi nec præbendæ, nec alii groſſi fructus habentur, ſed reditus omnes in diſtributionibus conſtant, illas abſentes in Epiſcopi ſervitio habere debent.

20 Tertiò, ſuadetur hæc ſententia ex hoc, quia certum eſt privilegia à jure communi indulta ſemper ita eſſe intelligenda, ut juxta concedentis intentionem operentur, ne aliàs ſint fruſtratoriæ, cap. *In his, verſ Cum autem, de privileg* cap *Si Papa eod. tit. lib 6.* tradunt Ant de Butr *conſ. 19 n. 3.* Cravett. *conſ. 135.* Rebuff. *in prax. tit. de differentia inter reſcriptum, & privilegium, n.* 10. Si autem in his Eccleſiis, in quibus nulli ſunt fructus groſſi, & totum in diſtributionibus conſiſtit, hujuſmodi diſtributiones non deberentur abſentibus in ſervitio Epiſcopi, utique privilegium, de quo in hac Decretali pro his, qui in Epiſcopi ſervitio commorantur, nihil omninò operaretur, ſed eluſorium eſſet, quod abſurdum eſt, & contra juris intentionem, prout argum, & concludit gloſ. *fin.* communiter recepta, in cap *licet infra de præben.*

21 Quartò, urget maximè pro hac parte quod juxta communes traditiones æquiparantur in jure qui in ſcholis ſtudiorum cauſa abſunt, & qui in Epiſcopi ſervitio exiſtunt, ut hic per gloſſ. *fin.* & Doctores & per Hoſt. *in ſūma hoc tit. §. Qualiter,* Hojed, *de benef. plur. in cap* 10. *nu* 8. ſed ſtudentibus debentur omnes præbendarum, ſeu beneficiorum fructus integri, exceptis diſtributionibus quotidianis, cap. *fin. de Magiſtr.* cum ſimil. Ergo & abſentibus in ſervitio Epiſcopi, ita ut aliquid eis non ſubtrahatur præter quotidianas diſtributiones, ut hic patet in verſ. *neque quidquam ſubtrahi*
22 *debeat*, &c. At jure conſtitutum eſt ut in Eccleſiis, in quibus beneficiati non habent alias præbendas aut maſſam groſſam, & totum in diſtributionibus conſiſtit, hujuſmodi diſtributiones dentur abſentibus in ſtudio, ut conſtat ex his, quæ notant gloſſ. *fin.* in d cap. *Licet de præben.* Hoſt. *in ſumm. tit. de Magiſtr. num* 9. Oldrad *conſ* 300. *num* 10. gloſſ. pragmat. ſanct. *tit. quo tempore quiſque debet eſſe in Choro, § Iubet, in ver. diſtributiones,* Rebuff. *de privileg. ſcholar. privileg.* 11. *num* 12. & Cravett. *conſ.* 125. *n.* 24. Ergo eo caſu dari etiam debent abſentibus pro ſervitio Epiſcopi. Quod in hac ſpecie probat idem Hoſtienſ *ubi ſupra,* & Abb. *hic verſ. Secundo quæritur.* Quibus addo à fortiori eaſdem diſtributiones dari debere abſentibus in ſervitio Epiſcopi: nam cauſa ſtudii quamvis ſit juſta & probabilis, nihilominus non eſt neceſſaria; cùm tamen hæc inſerviendi Epiſcopo non ſolùm juſta & probabilis, ſed etiam neceſſaria ſit, ut ex ſupra notatis conſtat.

Et confirmatur hoc ipſum ex nonnullis declarationibus S. Congregationis Concilii. Aliquando enim cenſuit legentem Theologiam quamdiu legit, pro reſidente haberi ut recipiat omnes fructus, præter diſtributiones quotidianas ſuppoſito quod adſit maſſa groſſa, ſeu præbenda, &c. Sanè verba illa *ſuppoſito* &c. declarant ea, quæ immediatè præcedunt, ibi, *præter diſtributiones quotidianas.* &c. Et ita ſenſus eſt ut non debeat illas percipere ſi adſit maſſa groſſa, ſeu præbenda; Quod ſi non adſit, ut quia totum conſiſtat in diſtributionibus, eas percipere debeat. Ergo ſuppoſita prædicta æquiparatione eorum, qui ſtudent, & qui Epiſcopo inſerviunt, declaratio illa ſatis concludit utroque caſu deberi quotidianas diſtributio-
23 nes, ubi nulla adſit maſſa groſſa, ſeu præbenda. Id ipſum conſtat ex alia declaratione Eugub. in hæc verba (Si nullæ ſint præbendæ eo quod Canonicatus tantùm diſtributiones habeant, idem ſtatuendum eſt, quod de præbendis, cùm in illarum locum ſuccedant, &c) It. ex alia Caſalen. quæ ſic ſe habet. (Canonicatum & Parochialem habens ex præſcripto Bullæ Pij V. diſtributiones quotidianas lucratur, ſi Canonicatus conſiſtat ſolum in diſtributionibus quotidianis non habens præbendam.)

24 Poſtremò ſi Epiſcopus poteſt, ut ſupra notavimus, compellere beneficiatos ut ad ipſius ſervitium accedant, & ita abſentia hæc non ſolùm probabilem, verùm etiam neceſſariam inducit. Contra juſtitiam videtur ut qui poteſt ad Epiſcopi ſervitium per cenſuras, vel aliter cogi, & parere tenetur, dum ſic coactus & impeditus ab Eccleſia recedere compellitur, amittat hujuſmodi diſtributiones; Cùm imputari non debeat ei, per quem non ſtat ſi non faciat quod per eum fuerat faciendum, ut in regula ſexti *imputari*, & in regula *cùm non ſtat.* Et nemo debeat incurrere in pœnam, aut detrimentum ſentire pro eo, ex quo præmium & laudem promeretur: quia officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, cap 2. ubi gloſſ. *de ſi leruſſor.* & c. *Cùm non liceat, in princ* ubi gloſſ. 2. *de elect. lib* 6. Itaque ubi Canonicus ſuo Epiſcopo obtemperans inſervit eidem, & propterea abeſt, non debet ipſi imputari quod horis & divinis officiis non interſit: Inſuper ſic obtemperans in re licita, & neceſſaria, præmium & non diſpendium ſentire debet. Sed imputaretur ſibi, diſpendiumque ſentiret, & officium ſuum ei damnoſum eſſet; ſi quandiu ſic invitus & obediens degit in ſervitio Epiſcopi, amitteret quotidianas diſtributiones.
25 Ergo, &c. Porrò is, per quem non ſtat, quo minus in ſuo beneficio reſideat, nullum ob non reſidentiam

tiam detrimentum ſentire debet. Ac propterea reſolvunt Doctores Canonicum expulſum per vim, cui reſiſtere non poteſt, veluti per potentiam alicujus coactum ab Eccleſia recedere, diſtribu-
26 tiones quotidianas percipere debere. Calder. *conſ* 17. notatur in d cap. *un infra eod. lib.* 6. Et teſtatur communem eſſe opinionem, Paris. *conſ.* 32. *num.* 19. *lib.* 4. Covarr. *lib.* 3. *variar. reſolut. cap.* 13. *n.* 8. *verſ. Decimò.* Idemque in eo quia, abeſt, & non inſervit propter excommunicationem, vel carcerem abſque ſua culpa, tradit Felin. in cap. *Apoſtolica, num.* 12. *de except*, Pariſ. & alii, ut per Guttierr. *in Quæſtionibus Canonicis cap.* 1. *num.* 137. declarantes hoc procedere in eo, qui ante excommunicationem vel carcerem ſolitus erat divinis intereſſe. Ergo, ſaltem in caſu, ubi nulli ſunt fructus, idem dicendum in eo, qui abſque ſua culpa, vel fraude aliqua cogitur invitus commorari in ſervitio Epiſcopi.

Quibus non obſtat hæc Decretalis, ubi eſt ex-
27 preſſum, abſentibus in ſervitio Epiſcopi dari non debere victualia, ubi gloſſ. & Doctores interpretantur victualia eſſe diſtributiones quotidianas, quia ſic appellantur multis in locis, eo quod in victum quotidianum præſtentur, ut videre eſt in d. c. *un* ibi: *quotidianas diſtributiones, quæ aliàs manualia beneficia, ſeu victualia nuncupantur*, & in c. *Olim, de verb ſignificat.* Unde hinc multi deducunt hujuſmodi quotidianas diſtributiones nunquam
28 deberi abſentibus pro ſervitio Epiſcopi: nam reſpondetur textum noſtrum, ac jura omnia, quæ in contrarium facere videntur, procedere in diſtributionibus quotidianis, quæ diſtinguuntur à fructibus groſſis, & à præbenda, hoc eſt in illis, quæ ultra fructus groſſos aut præbendas diſtribuuntur inter eos, qui horis Canonicis interſunt; quia hæ ſunt veræ & propriæ diſtributiones, de quibus agunt textus & DD. in contrarium citati, dum dicunt diſtributiones quotidianas non dari his, qui Epiſcopo non ſerviunt, docent aut ſtudent in Scholis, prout conſtat ex ſuprà relatis, & explicant gloſ. in Extravagan. *in ver. in totum*, *Ne ſede vacante* inter Communes gloſ. *penult.* & DD. in eod. cap. *un. de Cler. non reſident. In* 6. gloſſ. & alii in cap. *Licet, de præben.* gloſſ. pragmat Sanct. *tit. Quo tempore quiſque debet eſſe in Choro*, §. *Iubet, in ver Diſtributiones* Rebuff. *in concordatis. tit. de collat.* §. *Primum, verſic Diſtributionum*, Pariſ. *conſ.* 32 *n* 5. & *conſ.* 43. *nu.* 2. *lib* 4. Covarr *lib.* 3. *variar. reſol. cap.* 13. *in princ.* quæ procedere non poſſunt in aliis diſtributionibus, quæ diſtribuuntur in Eccleſiis, ubi nulli ſunt fructus groſſi, aut præbendæ. & omnes reditus in diſtributionibus conſiſtunt. Nam cùm ſuccedant in locum præbendæ, & maſſæ groſſæ, non incongruè fructus dici poſſunt Quapropter de jure communi ſine diminutione dari debent abſentibus in Epiſcopi ſervitio, cum illis aliàs dari debeant fructus ſuarum præbendarum. Quod verum eſſe conſtat etiam ex hac Decretali. ex dict. cap. *Licet.* & cap. *Cùm non deceat, de elect. in* 6. dum diſponunt abſenti in Epiſcopi ſervitio, vel in Scholis, aut pro Eccleſiæ utilitate deberi omnes fructus, præter diſtributiones quotidianas.

29 Cæterum quæ ſuperiùs dicta ſunt, procedunt quidem inſpecta juris communis diſpoſitione, ſecundum quam abſentes ex legitima cauſa percipere debent integras diſtributiones, in quibus univerſi Capituli reditus conſiſtunt. At poſt Concilium Tridentinum ita ſunt temperanda, ut ſic abſentes percipiant duas tertias illarum partes duntaxat, amiſſa alia tertia, quæ inſervientibus accreſcit.

Differentiæ ratio ea eſt, quia de jure communi ne privilegium ſit eluſorium, & ne detur Canonia ſine Præbenda, ut conſiderant gloſ. & DD in d. c *un. diſtributiones* omnes eo caſu ſuccedunt loco fructuum; ideoq; abſentes pro ſervitio Epiſcopi illas percipere debent abſque diminutione, quemadmodum ſine diminutione fructus præbendæ perciperent, ſi à diſtributionibus eſſent diſtincti, ut habetur in d c. *Ad audientiam, infrà eod* ponde-
30 rando verbum, *integrè.* Sed aliud dicendum eſt poſt Concilium, quia decreto *c* 3. *ſeſſ* 21. ſtatuitur, ut ubi nullæ ſunt diſtributiones, vel ita tenues, ut veriſimiliter negligantur, ab Epiſcopo ſeparetur tertia pars fructuum præbendæ, & in diſtributiones quotidianas convertantur, quæ inter Dignitates obtinentes, & cæteros divinis intereſſentes
31 proportionabiliter dividantur. Ex mente igitur S. Synodi eſt, ut in illis caſibus, in quibus diſtributiones ſuccedunt loco fructuum, tertia illarum pars retineat primævam naturam diſtributionum, in quas etiam veri fructus ex præſcripto Concilij debuiſſent converti: abſurdum enim eſſet, ut magis operaretur fictio in caſu ficto, quàm veritas in caſu vero, cùm fictio non ſit tantæ potentiæ, quantæ eſt veritas, & naturalis actus, ut inquit Bald in l. 4 *C. de Velleianum*, & *conſ.* 317. *In primis videndũ n.* 2. *verſ. Item nec debet, lib.* 1 & Paul, de Caſtr. *conſ.* 21 *Primum dubium, in fine, lib.* 1. Sed in caſu vero abſentes ex juſta cauſa, ſi veri fructus extarent, deberent amittere tertiam illorum partem ob converſionem ab Epiſcopo faciendam in diſtributiones quotidianas. Ergo illam amittere debent etiam in caſu ficto, id eſt, cùm diſtributiones per fictionem ſeu juris interpretationem in locũ fructuum ſubrogantur. Præterquam quod ex contrario ſequeretur, ut plus perciperent abſentes in illis Eccleſiis, in quibus reditus omnes conſiſtunt in diſtributionibus, quàm in illis, in quibus extarent fructus à diſtributionibus diſtincti, quia hoc ſecundo caſu abſentes pro ſervitio Epiſcopi perciperent ſolummodo fructus, amiſſis diſtributionibus cùm tamen in primo nihil prorſus amitterent. Et ſic diſtributiones quotidianæ inductæ ad divini cultus augmentum; operarentur illius diminutionem contra juris regulas, & contra rationem expreſſam in d *cap.* 3. *ſeſſ* 21. ibi, *ne qua in parte minuatur div nus cultus, ſed ei debitum omnibus in rebus obſequium præſtetur.*

32 Quibus accedit, quod facilius primæva natura retinetur, quàm nova inducatur, arg. l. *per retentionem, C. de uſufr* & l. 2. ubi Bald *in* 3. *notab. C de fideicomm* Et naturalis cauſa præfertur accidentali, Abb. *conſ* 70 *Videtur, nu.* 2. *verſ. Præterea lib.* 1. Sed
33 fructus præbendæ ex præſcripto Concilii debent eorum naturam immutare pro tertia parte, & novam accidentalem diſtributionem induere. Ergò longè magis eandem naturam retinere debent pro tertia parte reditus illi, qui jam à principio ſunt veræ diſtributiones quotidianæ.

34 Poſtremò ſæpius reſpondit S. Congreg. Concilij, abſentes ſtudiorum cauſa percipere debere fructus præbendæ tantùm, amiſſis diſtributionibus quotidianis.

Quod

Quòd ſi univerſi Capituli reditus hujuſmodi diſtributionibus conſtent, lucrari debere duas tertias illarum partes, amiſſa alia tertia, quæ inſervientibus accreſcit. Ergo idem dicendum in Canonicis abſentibus pro ſervitio Epiſcopi propter æquiparationem, de qua ſupra *nu.* 21. arg. cap. *Inter corporalia, de translat. Epiſc.* cum ſimilib.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ex Parte.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus, vel Clericus non reſidens qui citatus non revertitur, privandus eſt niſi habeat iuſtum impedimentum.*

2 *Prælatus abſens etiam per decennium ex hoc ſolo non cenſetur habere Eccleſiam pro derelicta.*

3 *Rediiſſe non dicitur, qui ſtatim recedit.*

4 *Prælatus qui ad Eccleſiam revertitur, & ſtatim recedit, amplius non eſt monendus.*

5 *Prælatus abſcedens, cui certus terminus fuit præfixus id redeundum, lapſo termino privari poteſt ſine alia monitione.*

6 *Dummodo in conceſſione licentiæ fuerit monitus redire in termino.*

7 *Privatio revocatur poſtquam Prælatus abſens docuerit de legitimo impedimento.*

8 *Epiſcopus, qui tantùm præeſſe deſiderat, & non prodeſſe, non dicendus Epiſcopus.*

9 *Prælati curam animarum habentes tenentur in ſuis Eccleſiis perſonaliter reſidere.*

10 *Reſidentiam Paſtorum an Concilium Tridentinum definierit eſſe de iure divino, uſque ad num. 27. & num. 28.*

11 *Epiſcopi tam præſentes, quàm abſentes an poſſint paſtoralia munia aliis delegare, & num. 28. & 67. verſ.* Demum non obſtat.

12 *Aſſiſtere an importet perſonalem præſentiam, & num. 31.*

13 *Papa habet curam, vigilantiam, & ſollicitudinem omnium Eccleſiarum, & populi Chriſtiani in univerſo orbe.*

14 *Deſerere quid ſit, & num 31.*

15 *Reſidentia debet eſſe laborioſa, & non otioſa.*

16 *Epiſcopum non habere, vel habere inutilem, paria ſunt.*

17 *Epiſcopus quamvis poſſit aliquando gregem deſerere corporaliter, nunquam tamen poteſt illum deſerere ſpiritualiter.*

18 *Ius divinum nulla poteſt deſuetudine aboleri.*

19 *Hæreticus eſt qui negat aliquem ex articulis ab Eccleſia diffinitis.*

20 *Epiſcopi, & alij inferiores, quibus cura animarum incumbit, an teneantur iure divino in ſuis Epiſcopatibus vel Eccleſiis perſonaliter reſidere, & num. ſeq. uſq. ad n. 75.*

21 *Ambroſius Chatarinus fortè omnium primus aſſeruit Paſtorum reſidentiam eſſe de iure poſitivo humano.*

22 *Conſuetudo inſerviendi per Vicarium in beneficio curato, & fructus in abſentia percipiendi, valida eſt ſecundùm aliquos.*
Contrarium, n. 27.

23 *Diſpenſatio ad duo curata eſt de iure poſitivo, & concedi poteſt per Papam, etiam ſine ulla cauſa, Contrarium num. 56. & ſeq. Declaratur, num. 61. Deſtruere ejus eſt, cujus eſt condere, ibidem.*

24 *Papa poteſt bona Eccleſiæ curatæ infeudum concedere & ſtatuere, ut cura per Capellanum à feudatario deputandum exerceatur, & n. 65.*

25 *Reſidentiam in Epiſcopatibus & beneficiis curatis eſſe de iure divino, qui authores ſenſerint.*

26 *Reſidentiæ præceptum quo ſenſu dicatur eſſe de iure divino.*

27 *Conſuetudo etiam immemorabilis percipiendi fructus beneficij curati in abſentia, eique per Vicarium inſerviendi eſt corruptela.*

28 *Reſidentiæ præceptum in Epiſcopatibus, & beneficiis curatis eſſe de iure divino, multipliciter oſtenditur.*

29 *Epiſcopi tenentur præcepto divino oves ſuas verbi Dei prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, & bonorum operum exemplo paſcere.*

30 *Medium ſine quo finis eſſe non poteſt, cadit ſub obligatione finis.*

31 *Abſentes dicuntur Eccleſiam deſerere.*

32 *Epiſcopi præcepto divino tenentur ad curam animarum propter illarum ſalutem, qui eſt finis obligationis Epiſcopalis.*

33 *Epiſcopalis dignitas inſtituta eſt à Domino propter officium.*

34 *Media, quibus Epiſcopum uti oportet ad curam animarum, quæ ſint.*

35 *Epiſcopi & Parochi iure divino per ſeipſos, ac ſi legitimè impediti fuerint, per alios prædicare tenentur, & nu. ſeqq.*
Epiſcopum oportet eſſe Doctorem, ibidem.

36 *Paſtor dicitur occidere quos tacendo noluit increpare.*

37 *Prædicatio eſt munus præcipuum ipſius Epiſcopi*

38 *Paſtoris officium præcepto Evangelico incumbit ipſimet Epiſcopo, nec poteſt alteri demandari, & nu. ſeq. uſq. ad n. 54*

39 *Viſitatio Prælati curam animarum habentis eſt de iure divino.*

40 *Officium paſcendi per bonorum operum exemplum perſonaliſſimum eſt, nec poteſt impleri per miniſtros, & nu. ſeqq.*

41 *Epiſcopi dicuntur lux mundi.*

42 *Exemplum vitæ eſt veluti quoddam perpetuum prædicandi genus.*

43 *Epiſcopi debent in ſeipſis oſtendere qualiter aliòs domo Dei oporteat converſari.*

44 *Epiſcopus pauper ut extra ſuam diœceſim alteri Epiſcopo inſerviat, abuſus eſt deteſtabilis.*

45 *Agris ſuis ſitientibus, alieni non ſunt irrigandi.*

46 *Altare unum non debet diſcooperiri, ut aliud cooperiatur.*

47 *Epiſcopi titulares in Eccleſia ſunt per accidens.*

48 *Epiſcopos titulares ſine rationabili cauſa creare abuſionis eſt.*

49 *Epiſcopus in diœceſi aliena non eſt Paſtor, ſed mercenarius*

50 *Debitor in officijs & muneribus perſonalibus non liberatur ſi per alium facit.*

51 *Sacerdos officium, vel Miſſam celebrans per alium ſatisfacit iis, pro quibus tenetur offerre, ſed non ſuæ obligationi.*

52 *Subſtitutus non admittitur ubicunq; electa eſt induſtria perſonæ.*

53 *Epiſcopus qualis ſit eligendus.*

54 *Epiſcopi poteſtatē iuriſdictionis accipiunt immediatè*

diatè à Papa; ſed poteſtatem Ord. immediatè à Deo.
55 *Paſcendi officium incumbit Epiſcopo ex divina inſtitutione, qua ab Eccleſia immutari non poteſt.*
56 *Papa quomodo diſpenſare poßit ſuper reſidentia in Epiſcopatibus, & beneficiis curatis, & nu. ſeqq.*
57 *Diſpenſatio dupliciter accipitur.*
58 *Papa diſpenſare poteſt ſuper Evangelio illud interpretando.*
59 *Diſpenſatio ad plura beneficia curata quam cauſam requirat, & nu. ſeqq.*
60 *Diſpenſatio ad ius naturale non pertinet, ſed ad poſitivam.*
61 *Diſputare non licet de factis Papa.*
62 *Diſpenſatio non habens reſpectum ad bonum commune, irrationabilis eſt.*
63 *Acceptio perſonarum non debet eſſe apud Papam.*
64 *Bona Eccleſiaſtica ſunt Dei.*
65 *Diſpenſatio intuitu carnalitatis, & affectionis non dicitur diſpenſatio, ſed dißipatio.*
66 *Dignitatem obtinens, cui ſit annexum beneficium curatum, reſidere debet in dignitate, & conſtituere Vicarium perpetuum in Parochiali.*
67 *Vicarius perpetuus dicitur curatus, & Paſtor animarum.*
68 *Reſidentia praceptum in Epiſcopatibus, & Curatis per ſe obligat non tantum ſemper, ſed etiam ad ſemper.*
69 *Pracepta affirmativa in quo differant à negativis.*
70 *Reſidentia praceptum licet affirmativum, includit in ſe praceptum negativum.*
71 *Epiſcopales actus ſunt in triplici differentia.*
72 *Paſtorem iſta oportet eſſe aßiduum munijs Epiſcopalibus, ut actũ paſcendi ferè nunquam intermittat.*
73 *Paſcendi actus eſt principalis actus Epiſcopi.*
74 *Epiſcopus quandoq; per accidens ad perſonalem reſidentiam non tenetur.*
75 *Epiſcopus quibus ex cauſis excuſetur à perſonali reſidentia.*
76 *Impedimentum duplex.*
77 *Epiſcopus an poßit ab Eccleſia abeſſe ex cauſa infirmitatis.*
78 *Perſecutionum dua ſunt ſpecies, & qua prabeat Epiſcopo iuſtam cauſam recedendi ab Eccleſia.*
79 *Negotium excuſans Epiſcopum à reſidentia tripliciter conſideratur.*
80 *Epiſcopus an poßit abeſſe à diœceſi pro tuendis iuribus Eccleſia ſua, & n 88.*
81 *Et quid pro neceßitate ſpirituali alterius Epiſcopi.*
82 *Epiſcopi licitè ſunt legati ad pacem inter Principes Chriſtianos.*
83 *Secus ad negotia temporalia:*
84 *Epiſcopus an & quando licitè abeſſe poßit à diœceſi pro negotiis univerſalis Eccleſia, vel pro ſervitio Papa, & nu. ſeqq.*
85 *Epiſcopus an eſſe poßit Officialis in Romana Curia.*
86 *Conditio perſona an & quando excuſet Epiſcopum à reſidentia*
87 *Perſecutionis tempore an liceat Pralato fugere, & plebem derelinquere.*
88 *Pralatus ut abeſſe poßit à ſua Eccleſia non ſufficit legitima cauſa, ſed requiritur etiam licentia.*

1 EX PARTE, il primo Privandus eſt Prælatus, vel Clericus non reſidens, qui citatus nõ revertitur intra congruum terminum ſibi aſſignatum; niſi habeat juſtum impedimentum. Hoc dicit cum duobus cap. ſeqq. Communis diviſio. Secunda, ibi, *Quia igitur.* Et ſecundum Hoſtienſem notantur hic tria, Facti perverſio. Perverſi Monitio, & Moniti rebellis punitio.

2 Nota primò, prælatum à ſua Eccleſia abſentem etiam per decennium ex hoc ſolo non videri Eccleſiam habere pro derelicta, nec eſſe ipſo jure privataum, imò nec privandum, niſi prius fuerit monitus, & intra tempus ſibi præfixum non redierit, ut hic patet, & notant Petr de Anchar. *nu.* 1. *in* 2 *notab.* Anton. de Butr. Abb. & Alexand. de
3 Nævo, cap. *Omnes, num.* 2. Adverte tamen quia non ſufficit ut revertatur, niſi etiam permaneat: nam ſi rediret, & ſtatim recederet, non videretur rediiſſe, cap. *Relatum ſupra eod* l. *Alind, ff. de verb. obligat.* & l. *divortium, ff. de divort.* quæ eſt canoni-
4 zata in cap. *Divortium, de pœnit. diſtinct.* 1. Ideoque qui revertitur, & ſtatim recedit, amplius non eſt monendus, cap. *Clericus,* cap. *Sicut,* & cap *Si autem, de cohabit. Cleric. & mulier.* ſecundùm Pet. de Anchar. *hic num.* 3. in 4. *notab.* & Alex de Nævo, *num.* 8. poſt Hoſt & Jo. Andr.

5 Adde alium caſum, in quo monitio non requiritur, videlicet cum Prælato volenti ſe abſentare certus terminus fuit præfixus ad redeundum; tunc enim ſtatim elapſo termino privari poteſt, ut ſic dies pro homine interpellet, l. *Magnam, C. de contrahen. ſtipulat.* & c. *Potuit de locato,* ſecundùm Goffred *hic.* Quod tamen intelligit Jo. And. ſi in conceſſione licentiæ fuit monitus redire in termino, ut notat ſimiliter idem Jo. And. in c. *Quoniam, n.* 14. *ſupra. Vt lite non conteſt.* & ſequitur hic Petr. de Anchar. *nu.* 3. *verſ. Quæritur,* Joan. Andr. & Cardin. *numer.* 5. *verſ. Quod dic verum,* & *verſ. Quod*
7 *procedit.* Hoc tamẽ caſu, ſicut & cũ aliàs eſt monitus in abſentia, ſi doceat de legitimo impedimento revocabitur privatio c. *Præſentium,* 7. *q.* 1. ſecundùm Anchar. *hic in fine.* Unde etiam poſt lapſum terminum prudenter faciet ſuperior, ſi aliquantiſper abſentem exſpectet, ut per Innocen. in cap. *Extirpanda; num.* 2. *verſ. Imò, & poſt hoc, infrà tit. prox.* Sed hodie quomodo ſit procedendum contra Prælatos abſentes ex decreis Concilii Tridentini, & ex Coſtitutione S. D. N. Urbani VIII: dicam in *cap. proximo infra eòd.*

8 Secundò nota, Prælatum debere eſſe talem; qui poſſit præeſſe pariter, & prodeſſe, debet enim præeſſe rectè judicando, cap. *Iudicet,* 3 *quæſt.* 7. prodeſſe verò prædicando, & rectè adminiſtrãdo ſecundùm Cardin. *hic num.* 2. & Alexan. de Nævo *num.* 5. concordat text in cap. *Licet infrà de Regular,* adeo ut Epiſcopus, qui præeſſe deſiderat, & non prodeſſe, non ſit dicendus Epiſcopus, c. *Qui Epiſcopatum,* 8. *q.* 1.

9 Ultimò nota, Prælatum teneri in ſua Eccleſia perſonaliter reſidere, concordat, c *Pervenit, cum multis ſeqq.* 7. *q* 1. cap. *Quia nonnulli,* & cap. *Relatum, ſupra eod.* cap. *Extirpanda,* §. *Qui verò, infra de preben.* & hodie eſt expreſſum tam de Epiſcopis, quàm de inferioribus Curatis in Concilio Tridentino, *cap.* 1 *ſeſſ* 23.

10 Circa hoc decretum hæſitari ſolet à pleriſque an Concilium ibi declaraverit Paſtorum reſidentiam eſſe de jure divino. Navar. *in Manuali cap.* 25. *n.* 121. *verſ. Ex quo obiter notandum,* relatis verbis Concilii, ex illis notat non ſolùm Epiſcopos, ſed etiam Parochos jure divino teneri ad reſidendũ in ſuis Parochiis, & ad prædicandum populo, quæ alibi non videntur ita expreſſa. Idemque ex eo decreto colligit Alphonſus Hoieda *in tract. de beneſ.*

neſ. incompatib. part. 1. cap. 1. num. 4. & Vaſq. in *opuſc. mortal. in tractat. de beneſic. cap. 2. §. 2. dub. 1. numer. 121.* & videtur ſenſiſſe S. Congregatio Concilii. ut dixi in cap. *Bona, il 2. nu 27 ſupra de poſtul. Prælat.* Sed alii exiſtimant ex verbis hujus decreti nequaquam colligi ſanctam Synodum voluiſſe hoc diffinire, ad quod expendunt ſingula ibi enumerata Paſtoris officia: nam etſi negandum non ſit quin munia hujuſmodi ſint propria Paſtorum ex jure Divino; tamen inde non ſequitur, ut ad ea adimplenda neceſſariò requiratur de jure divino Paſtoris præſentia. Si enim ita requireretur, eadem officia nullo modo eſſent delegabilia; cùm tamen paſſim munus prædicationis, Sacramentorum adminiſtratio, præterea cura pauperum, & munia Pontificalia ab Epiſcopis tam præſentibus quàm abſentibus ritè, rectèq; alteri delegentur, ut in cap. *Inter cætera. In fin. ſupra de off. Ordinat. cum mult. ſimil.* Quin etiam, ut ipſi ajunt, neq; ad oves agnoſcendas, neque ad paſcendas bonorum exemplo, neque ad offerendum pro illis Sacrificium neceſſaria videtur præſentia Epiſcopi, cù etiam abſens poſſit per litteras, & per alium oves cognoſcere, & bona opera facere, & ſacrificia offerre. Et confirmatur ponderando verba illa, quæ ſtatim ſubnectuntur à Cōcilio, videlicet; (Quæ omnia ab his nequaquā præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt, ſed mercenariorum more deſerunt) non enim dicit prædicta munia non impleri ab his, qui abſunt, ſed ab his, qui non invigilant, neque aſſiſtunt Requiritur ergo in Epiſcopis vigilantia, ut excubent animo, quantumvis abſint corpore, eam dico vigilantiam, quam ſe habuiſſe Apoſtolus teſtatur, dicens, 2. ad Cor. 28. *Inſtantia mea quotidiana ſollicitudo omnium Eccleſiarum.* ipſe enim quamvis de omnibus Eccleſiis eſſet ſollicitus, non tamen omnibus Eccleſiis præſens eſſe poterat.

12 Nec refragatur verbum illud, *aſſiſtunt*, quia poſitum videtur pro ſynonymo illius verbi, *invigilant* ſuperius explicati, & congruè referri poteſt ad animum, ad ſolertiam, curam, & diligentiam. Sic Romani Principes ex forma juramenti, quod præſtant Eccleſiæ Romanæ, tenētur illi conſiliis, & auxiliis aſſiſtere opportunis, ut legitur in Clem. *Vnica, col. fin. de iureiur.* & tamen hoc ſine corporali præſentia præſtare poſſunt.

13 Sed etiam dicimus Summum Pontificem eſſe totius, ſeu univerſalis Eccleſiæ Epiſcopum, cap. *Suſpectos, in ſupraſcriptione 3. quæſt. 5.* ejusque regimini præſidere. Extravag. *Ex debito de elect.* & habere curam, vigilantiam, & ſollicitudinem Eccleſiarum, & populi Chriſtiani in univerſo orbe, cap. *Cum inſtantia, de cenſ.* Clem *Paſtoralis, de re iudic.* nec tamen corpore ſingulis Eccleſiis aſſiſtit, ſed animo & vigilantia illarum curam, & tutelam gerit. cap. 1. *de Immunit. Eccleſ.* & extravag. *Vnigenitus, de pœnit. & remiſſ.*

14 Huic autem interpretationi videtur ſuffragari illud verbum *deſerunt* quod contraponitur duobus illis verbis *invigilant* & *aſſiſtunt*, & ſignificant negligentiam & deſertionem curæ. Ad hoc l. *Quisque, C. de Agricol. & cenſit. lib. 11.* ubi gloſ. exponit verbum, *deſertis* id eſt *neglectis*.

15 Quod ſanè fieri poteſt, etiam Epiſcopo reſidente, arg. cap *Quia nonnulli*, & cap. *Conquerente, ſupra eodem.* Unde Concilium Aquileienſe 1. in tit. *de reſidētia Epiſcoporum, tom. 9. Cōciliorum, pag. 698. col. 2.* (Quod verò, inquit, de Epiſcoporum reſidentia à Sacro Trident. Concilio, & Summorum Pontificum Conſtitutionibus cautum eſt, hoc non eſt intelligendum, ut præſentia aſſideant, nihil præterea agant, cùm ex ſacris Canonibus reſidentia ſit accipienda in eum ſenſum,
16 ut ſit laborioſa, non otioſa) Hæc ibi; paſſificantur enim Epiſcopum habere inutilem, & non habere, cap 1. *de præſcript.* Quam multi autem Epiſcopi ſunt. qui licet reſidentes, tamen more mercenariorum pecus deſerunt, & abjiciunt curam, quam ſi longiſſimè abeſſent, de quibus Auguſtinus in d. cap. *qui Epiſcopatum, 8. quæſt. 1.* &
17 Chryſoſtomus in cap. *multi, 40. diſt.* Hinc Cajetanus in 2. 2. *quæſt 185. art. 5. ver. Tertium.* Quamvis inquit, liceat Epiſcopo in caſu deſerere gregem ſuum, non tamen licet ei unquam deſerere eum ſpiritualiter.

Præterea ex modo loquendi, quo uti conſuevit Concilium, facilè colligitur verbum *deſerunt*, importare curæ negligentiam & contemptum non autem corporalem abſentiam; quippe cum in eodem cap. 1. *in fine.* ubi agitur de abſentia perſonali, loquatur Concilium per verbum, *abeſſe*, nunquam autem per verbum *deſerere* Quod ipſum li-
18 cet obſervare in *cap. 1. ſeſſ. 6.* Poſtremò præcipit S. Synodus in d. *cap. 1 ſeſſ. 23.* tam decretum illud ſub Paulo III. quàm hoc ipſum de reſidentia in Conciliis Provincialibus, & Epiſcopalibus publicari, redditque rationem, ut nulla deſuetudine aboleantur. A quæ ſunt ex præcepto divino, nulla nunquam poſſunt deſuetudine aboleri, cap. *Cùm eſſes, de teſtament.* & eſt communis omnium reſolutio in cap. *Quanto, de conſuetud.* teſte Covarr. *Variar. reſol. lib. 3. cap. 13. num. 9.* Rationem reddit Sanctus Thomas in 1 2. *quæſt. 83. art. 3 ad primum*, quia lex divina procedit à voluntate divina; unde non poteſt mutari per conſuetudinem procedentem à voluntate hominis, ſed ſolùm per authoritatem divinam mutari poſſet: & inde eſt, ut nulla conſuetudo vim legis obtinere poſſit contra legem divinam.

Quod dicendum? Ego exiſtimo Concilium noluiſſe formaliter hunc articulum diffinire nam ſi voluiſſet, diſertis verbis expreſſiſſet, ut moris eſt Patrum in definitionibus fidei: & idcirco decreta Paſtorum reſidentia non poſuerunt inter Canones ad dogmata pertinentes, ſed inter alia decreta de reformatione. Quinimò in d. *cap. 1. ſeſſ. 23.* quamvis declaraverint Epiſcopos obligari ad perſonalem in ſua Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam; tamen hanc declarationem non poſuerunt in prima parte Decreti, in qua egerunt de præcepto divino, neque illam deduxerunt immediatè ex principiis divini juris, ſed eam poſuerunt ſeorſim, & ad alium finem, videlicet ne ſtatuta ſub Paulo III. de reſidentia, in ſenſus à ſanctæ Synodi mente a-
19 lienos traherentur, ut in §. *Ne verò.* Demum Eccleſia neminem hactenus condemnavit ex eo, quod docuerunt vel affirmaverit etiam cum pertinacia reſidentiæ præceptum eſſe tantum de jure poſitivo Eccleſiaſtico; & tamen ſecus eſſet ſi ejuſmodi articulus eſſet ab Eccleſia diffinitus; cap. *Sicut, 15. diſt.* cap. *Cùm Chriſtus, infra de hæret.* & docet S. Thomas in 2. 2. *quæſt. 5. art. 3.*

Cæterum ſi ſingula utriuſque Decreti verba accuratè expendantur non obſcurè apparebit S. Synodum utrobique voluiſſe virtualiter inſinuare obligationē Paſtorum ad perſonalem reſidentiā de-

deduci ex præcepto Evangelico. Huc enim ſpectant verba toties inculcata tam in c. 1. *ſeſſ. 6.* ibi: *attendentes ſibi, & univerſo gregi*, &c. & ibi: *ovium ſuarum, quarum ſanguis de eorũ eſt manibus à ſupremo Iudice requirendus* Necnon ibi: *propria etiam ſalutis immemores, terrenaque cœleſtibus ac divinis humana præferentes in diverſis curiis vagantur, ovili derelicto* & in d. c. 1. *ſeſſ, 23.* ibi, *cum præcepto divino mandatum ſit*, &c. & ibi: *divinorum præceptorum memores*. Item ibi. *cũ corda Deo pateant, cujus opus non fraudulenter agere ſine periculo tenentur*. Item ibi; *& mortalis peccati reatum, quem incurrit*. Non enim motus eſt S. Synodi de mortali culpa mentionem facere, niſi ubi agitur de transgreſſione legis divinæ, ut in decreto de juſtificatione *ſeſſ. 6. c. 15.* Ac demum ibi, *Conſuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela dicenda eſt*. Et hæc quantum pertinet ad explicationem mentis Concilii ſupradictis verbis involutam.

20 Nunc QUÆRO abſolutè an Epiſcopi, & alii inferiores, quibus cura animarum incumbit, teneantur iure divino in ſuis Epiſcopatibus, vel Eccleſiis perſonaliter reſidere.

21 Hac de re nulla fuit controverſia apud antiquos, ut Cajetanus adnoravit in 2. 2. *qu.* 185. *art.* 5. quia nullus contradicebat, quin Paſtores animarum tenerentur præcepto divino ad perſonaliter reſidendum. Unde hanc quæſtionem temporum iniquitas celebrem fecit, ut inquit Soto *de iuſt. & jur. lib.* 10. *quaſt.* 3. *art.* 1. & fuit diu, multumque agitata in Concilio Tridentino inter Theologos, & Canoniſtas, ut patet ex Actis Concilii, quæ in Arce S. Angeli aſſervantur.

Et quidem Ambroſius Catharinus Archiepiſcopus Compſæ in opuſculo de reſidentia, ſeu in Apologia quadam contra Dominicum Sotum, & Bartholomæum Mirandam fortè omnium primus ante Concilii publicationem aſſeruit reſidentiam in Epiſcopatibus, & beneficiis hujuſmodi eſſe tantum de jure poſitivo humano. Sed ejus rationes infirmæ ſunt, eaſq; diſſolvit Gabriel Valq. *in opuſc. moral. in tract de benef. cap.* 4. §. 2. *dub.* 1. & de ſcriptis ejuſdem Catharini, & quanta cum cautela ſint legenda, vide quæ Cardinal. Bellarm. adnotavit. in *opuſc. de Scriptor Eccleſiaſticis*,

22 Eidem ſententiæ adhæſit ante Concilium Albinianus in *tract de reſidentia*, & ex Canoniſtis videtur hoc ſenſiſſe Jo. de Imola, prout à quibuſdã citatur in cap. *ult. de reſcr. lib.* 6. ubi tenet valere conſuetudinem inſerviendi per Vicarium in beneficio curato, & fructus in abſentia percipiendi. Quam opinionem nec falſam, nec prorſus veram eſſe audet aſſerere Dec. in cap. *Cum omnes, in* 2. *lect, num.* 4. *de Conſtit.* eamque expreſſè conatur defendere ibi Andreas ab Exea, *numer.* 18, ut refert Covarr. *variar. reſol. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 9. hoc enim neceſſariò ſupponit reſidentiam in beneficiis Curatis non eſſe de jure divino, adverſus quod nullam vim habet conſuetudo, ut reſolvunt omnes in cap. *Quanto ſupra de conſuetud.* & notat Covarr *loco citato*. Quinimò pro hac ſententia adduci

23 poteſt authoritas Innocentii in cap *Cùm ad Monaſterium, num.* 3. *infra de ſtatu Monachor.* ait enim (Nota quod quidam dicunt, & forte non malè quod licet in his, quæ ſunt contra Evangelium, non proſit diſpenſatio, niſi ex cauſa fiat: non tamen hoc veſtrum in his diſpenſationibus, quæ ſunt contra jus poſitivum tantum, ſicut apparet in ſtatutis, quæ facta ſunt de Ordinibus conferendis intra certa interſtitia temporum, ut 87. *diſt per totam*; Et quod quis non poſſit habere duas curas, ut notat *ſupra de præben.* cap. *De multa, & de elect.* cap. *Dudum*. In his enim diſpenſationibus ſufficit ſola voluntas diſpenſatoris etiam ſine cauſa, quod probo: nam ſi ſola voluntaria conſtitutio erat cauſa quare aliquid prohibeatur; & ſola voluntas erit cauſa quare prohibitio relaxetur, quia ejus eſt deſtruere jus, qui illud condit, nec tenetur Princeps ſua lege ligatus, ut C. *de legib. l. Digna vox*) Hæc Innocentius, qui ut vides non obſcurè ſentit obligationem reſidendi in beneficiis curatis eſſe de jure poſitivo. Nam ſi ſecundùm eum prohibitio habendi duas curas eſt ex voluntaria conſtitutione Eccleſiæ; & ideò Papa poteſt in ea diſpenſare pro libito voluntatis, etiam nulla cauſa ſubſiſtente: conſequens eſt, ut obligatio reſidendi in utraque ſit ex conſtitutione Eccleſiæ, non autem de jure divino, quià ſic diſpenſatus neceſſariò eximitur à reſidentia in alterutra ipſarum, cum impoſſibile ſit in utraque perſonaliter reſidere: & Innocentium totidem verbis hic referunt, & ſequuntur Hoſtien *num.* 3. *verſ. Dicunt etiam quidam*, & fortè non malè, Jo. Andr. *ſub numer.* 29. *verſ Refert. etiam Innocentius*, Butr. *eod. numer.* 29. *verſ. Numquid autem Papa* & alii plures.

24 Quin etiam eidem ſententiæ videri poteſt aliquo modo adhæſiſſe ſacra Congregatio Concilii. Nã cùm Papa Joannes omnia bona Eccleſiæ Brecen. curatæ in feudum conceſſiſſet Chriſtophoro Valeræ; & ejus ſucceſſoribus cum onere eidem deſerviendi per Capellanum, ab eis deputandum & omnia neceſſaria ſuppeditandi; Et Comes Vacratus dicti Chriſtophori ſucceſſor Nobilis, & egens petiiſſet declarari, an jure ea bona teneret: Sacra Congregatio cenſuit hunc Comitem poſſe ſe tueri ex auctoritate Pontificis, qui fecit hoc, & facere potuit, nec Concilium revocavit.

25 Sed contrariam ſententiam, id eſt, perſonalem reſidentiam in Epiſcopatibus, & beneficiis Curatis eſſe de jure divino, ſequitur ferè univerſa Theologorum Schola, eamque in primis tuentur Cajet in 2. 2. *dict. quaſt.* 185. *art.* 5. Franciſcus Torrenſis Hiſpanus unus ex Theologis à Sũmo Pontifice miſſis ad Tridentinum Concilium in ſpeciali tractatu hac de re edito; & omnium diligentiſſimè Bartholomæus à Miranda Archiepiſcopus Toleranus in ea controverſia, quam ſuper hoc apud Tridentum habuit, cui adverſus Ambroſium Catharinum latiſſimè ſubſcripſit Dominicus à Soto *de juſt. & iure libro* 10. *quaſt.* 3. *art.* 1. *&* 2. Corduba *lib.* 1. *Quaſtionarij, quaſt.* 19. & Valq. *in opuſcul, moral. in tract. de beneſic. cap.* 4. §. 2. *dub.* 1. *num.* 121. Idem tenet Thomas Campeggius, qui & Tridentino Concilio interfuit, in opuſculo de reſidentia Navar. *in Man. cap.* 25 *numer.* 121. Covarr. *libro* 3. *variar. reſol. cap.* 13. *num.* 9. Alphonſus Hoieda alios citans in tract. *de benef. incompatib. par* 1. *cap.* 1. *num.* 4. latè Ferrett. *conſ.* 32. *num.* 14. & ex antiquis tribuitur hæc ſententia Gabrieli in 4. *diſt*, 15. *quaſt.* 18. *art.* 3. *dub.* 2 & Adriano in 4. *in materia de reſtitut. quaſt. de pluralit. beneficior.* quæ incipit, *Quia in præmiſſis*, Gerſon. *Alphabeto.* 24. *littera Q. &* 40. *littera E. & I. &* 44. *littera I.* Quinimo & Divi Thomæ *Quolib.* 9. *art.* 15. & in 2. 2. *quaſt.* 185, *art.* 5. prout illum citant pro hac ſenten-

26 tia Cajetanus, Sotus, & Vaſq. *locis cit*[illegible], qui omneſdocent Epiſcopos, & Prælatos curam animarum habentes teneri ad perſonalem reſidentiam præcepto divino, non quidem expreſſo per hæc formalia verba *Epiſcopi reſideant*, nuſquam enim hoc legitur in Evangelio; ſed per verba æquipollentia, & idem importantia; *nam, & hoc ius divinum appellatur*, ut explicat Sotus *dict. art. 2. in 2. col. verſ. Ad horum autem perſpicacem intelligentiam.* licet fateantur Epiſcopos, & inferiores Curatos poſſe aliquando ex legitimis cauſis à ſuis Eccle-
27 ſiis abeſſe. Quibus addi poſſunt Canoniſtæ, qui tenent non poſſe conſuetudine introduci, ut quis percipiat fructus beneficii Curati in abſentia, & illi inſerviat per Vicarium: videntur enim tacitè ſentire reſidentiam non eſſe de jure poſitivo humano, quod poteſt contraria conſuetudine abolere, ut in cap. *fin. de conſuet.* Hi autem ſunt Innoc. in cap. *Quia nonnulli, ſupra eod.* Abb. in cap. *Extirpandæ, § qui verò, col. 16. nu. 36. de preben.* Archid. Gemin. & præpoſ. in cap. *Sacerdotibus, 31. diſt.* Gemin. in cap. *ult. de reſer. in 6. ſuper gloſſ. fructibus*, Felin in cap. *Cùm omnes, nu. 33. de Conſt.* & Jo. de Selua *de benef. in 4. p. q. 2.* Quorum ſententiam probavit Concilium Tridentinum in *d. cap. 1. ſeſſ. 23.* ibi; *conſuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela cenſenda eſt.*

28 Ego verò arbitror cum Cajetano *loco citato* præceptum de perſonali reſidentia eſſe de jure divino, & obligare ſemper, & ad ſemper ex ſui natura, licèt per accidens quandoque non obliget. Hæ tres aſſertiones ſunt ſigillatim probandæ.

29 Et quidem prima aſſertio, id eſt præceptum de perſonali reſidentia eſſe de jure divino, omiſſis Patrum teſtimoniis, quæ copioſè adducit Miranda, ex epiſtolis Athanaſii, quas referunt Franciſcus Turrenſis, & Sotus locis ſupra citatis.

Probatur primò. nam Epiſcopi, & omnes, quibus cura animarum incumbit tenentur præcepto divino oves ſuas agnoſcere, verbique divini prædicatione, ſacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, & in cætera munia paſtoralia incumbere. Sed hæc omnia ab his impleri non poſſunt, qui gregi ſuo non aſſiſtunt, ſed mercenariorum more deſerunt: ergo Epiſcopi, & omnes curam animarum habẽtes, tenentur præcepto divino gregi ſuo aſſiſtere, eumque more mercenariorum non deſerere, & conſequenter eodem præcepto divino tenentur in ſuis Epiſcopatibus & Parochiis perſonaliter reſidere. Major propoſitio habetur diſertis verbis in Concilio Tridentino *dict. cap. 1. in princ. ſeſſ. 23.* & patebit ex dicendis *infra num. 34. & ſeqq.* Minor propoſitio ſimiliter eſt ad litteram expreſſa in eodem Concil. decreto in verſ. *Quæ omnia*, & in *cap. 1. ſeſſ. 6.* ibi, *implere autem illud ſe nequaquam poſſe ſciant, ſi greges ſibi commiſſos mercenariorum more deſerant.* Et eſt per ſe nota, quia non eſt poſſibile ut oves paſcantur ab eo, qui illas deſerit more mercenariorum, & fuſius patebit ex dicendis infra, *num. 35. 38. & ſeq.*

30 Conſequentia eſt clara, quia eadem obligatione, qua quis tenetur ad finem, tenetur etiam ad medium, ſine quo finis eſſe non poteſt, S. Thomas in *1. part. quæſt. 19. art. 3.* cùm omnia ordinata ad finem habeantur ſub ratione finis, ut l. *Nam & Pædius ff. de legibus*, S. Thomas *in 12. in prin.* & notant in propoſito, Caje. & Soto *ubi ſupra*. Quod ſi paſtores tenentur præcepto divino ovibus ſuis aſ-
31 ſiſtere, & illas non deſerere; conſequens etiam eſt; ut eodem præcepto divino teneantur perſonaliter reſidere, quia verbum *aſſiſtere* ex propria ſignificatione importat nedum vigilantiam & ſollicitudinem animi, ſed etiam corporalẽ præſentiam; l. *ult. in fin. C. de Advoc. diver. iudic.* & idem eſt quod *adeſſe*. cap. *Si quem* juncto, cap. *Quamvis in fine de procurat, lib. 6.* Concil. Triden. *in cap. 4. in fine, ſeſſ. 13* ſimiliter verbum *deſerere*, quamvis aliquando ſignificet idem quod negligere, ut ſuperius tetigimus. tamen ex proprietate vocabuli importat ſubtractionem corporalis præſentiæ, & receſſum ab Eccleſia. Unde abſentes à ſacris Canonibus paſſim dicuntur Eccleſias deſerere, ut in cap. *Si quis Presbyter.* ibi, *deſerta Eccleſia ſua ad aliam transeundum eſſe crediderit 7. quæſt. 1.* cap. 2. *ſupra eod.* ibi, *Parochiam ſuam per annos quinque contra Canonum inſtituta deſervit*, cap. *Inter quatuor. in princ.* & cap. *Ex tua*, ibi: *Qui ſe fraudulenter abſentant, & ultra ſex menſes deſeruerint Eccleſias, infra eodem* cum multis ſimilib.

32 Secundò, principaliter eadem propoſitio probatur, quia Epiſcopus ex neceſſitate præcepti divini juris tenetur ad curam animarum propter illarum ſalutem, qui eſt finis obligationis Epiſcopalis, S. Thomas dicta *quæſt. 185. art 5.* ſecundum illud Actor. 20. *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quos Spiritus Sanctus vos poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, quam exquiſivit ſanguine ſuo.* cap.
33 *Suggeſtum, 4 quæſt. 1.* Concil. Trident. *cap 1. ſeſſ 6.* Dignitas enim Epiſcopalis inſtituta eſt à Chriſto Domino propter officium, ſicut Auguſtinus dicit in *Iſaiam homilia 7.* Qui vocantur ad Epiſcopatũ, non ad Principatum vocantur, ſed ad ſervitium totius Eccleſiæ, ut patet in cap. *qui Epiſcopatum, 8 quæſt. 1.* & cap. *Multi 40. diſt.* cap. *Niſi cum pridem de renunc.* & in cap. 1. *ſeſſ. 25.* Concil. Trident. ubi Epiſcopi dicuntur eſſe vocati ad ſollicitudines, & labores pro Dei gloria, & animarum ſalute, & paſſim alibi. Ergo ex eadem neceſſitate præcepti juris divini tenetur ad medium neceſſarium pro cura animarum, ut oſtenſum eſt *ſupra nu. 30.*

34 Media verò, quibus Epiſcopum uti oportet ad eiuſmodi finem conſequendum, ſecundùm Cajetanum ſunt infra ſcripta, videlicet Doctrina, Sacramentorum adminiſtratio, Conſecratio, Viſitatio, Cuſtodia, ac Vigilantia. Quæ ſingula partim explicitè, & partim implicitè continentur in prælegatis decretis Concilii Tridentini, *cap. 1. ſeſſ. 23.* & *cap. 1. ſeſſ. 6.* Hujuſmodi autem actus tenetur E-
35 piſcopus præcepto divino per ſeipſum exercere: nam de doctrina Apoſtolus ait 1. ad Titum 3 *Oportet Epiſcopum eſſe doctorem*, & non dicit oportet Epiſcopum habere Doctorem, & in ordinatione Epiſcopi dicitur, vade, prædica populo Dei, ut in Pontificali Romano, & non dicitur; Mitte ad prædicandum, & Paulus 1. ad Corinth 9. *Væ enim mihi eſt ſi non Evãgelizavero, neceſſitas mihi incumbit,*
36 & in cap. *Diſpenſatio 43. diſt.* Anacletus, vel ſecundùm alios Nicolaus Papa; deſpenſatio, inquit, eſt nobis cœleſtis ſeminis injuncta, Væ ſi non ſparſerimus, Væ ſi tacuerimus, & in cap. præced. Paſtor dicitur eos occidere, quos tacendo noluit increpare. & non eſſe mũndum à ſanguine qui Dei cõſilium non annuntiat Et plura ſacrarum litterarum teſtimonia habentur in cap. *Sit Rector.* & in cap. *Epheſiis. 43 diſt.* & in dict. cap. *Niſi cùm pridem de*

devenunt, ut propterea non mirum ſi prædicationis munus dicatur Epiſcoporum præcipuum eſſe à Concilio Tridentino, *cap. 4. ſeſſ. 24.* At non eſſet præcipuum ipſius Epiſcopi, ſi abſque legitimo impedimento poſſet per alium adimpleri. Unde meritò S. Synodus *in d. cap. 4.* Epiſcopis mandat, ut in Eccleſiis ſuis per ſe, aut ſi legitime impediti fuerint per eos, quos ad prædicationis munus aſſument, in aliis autem Eccleſiis per Parochos, ſive iis impeditis per alios ab Epiſcopo deputandos ſacram ſcripturam, & divinam legem annuntient.

De adminiſtratione Sacramentorum patet, quia quædam ſunt ſacramenta, quæ ſolus Epiſcopus poteſt miniſtrare, ut Confirmationis, & Ordinis, c. *Quanto, de conſuet. c. unic. §. Per frontis chriſmationem de ſacra Vnct.* Concilium Florentinum in decreto fidei Eugenii IV. §. *Secundum Sacramentum*, & §. *Sextum Sacramentum*: & Tridentinum *ſeſſ. 7. de Confirmatione can. 3.* & *ſeſſ. 23. de Sacram. Ordin. c. 3. & can 7.* Idemq; patet de Conſecrationibus Virginum Baſilicarum, de unctione Altarium, confectione Chriſmatis, & hujuſmodi, in c. *Quamvis Chorepiſcopus, 68 diſt.* cap. *Perlectis* §. *Ad Epiſcopum, 25 diſt.* c. *Aqua, infra de conſec. Eccl. vel Altar*, & d. c. 4. *de Sacram. Ordin. ſeſſ. 23.*

38 De viſitatione, cuſtodia & vigilantia ſimiliter patet, quia niſi ad hæc Epiſcopus perſonaliter teneretur, non eſſet ipſe Paſtor cuſtodiens gregem, & vigilans ſuper eo, & agnoſcens vultum pecoris ſui, ſed potius eſſet dominus ovium habens mercenarium, cui committit ut vigilet cuſtodiat, & viſitet. Ad manifeſtum eſt Epiſcopos ipſos jure Evangelico eſſe Paſtores ovium Chriſti, juxta verbum Domini ad Petrum, *Paſce oves meas*; Joan. 21. non enim dixit, fac paſcere oves, & quamvis ſoli Petro hæc verba dicta fuerint, cap. *Significaſti, ſupra de elect.*, tamen Auguſtin. *in libro de Paſtore, c. 13.* obſervat idcirco Chriſtum injunxiſſe ſingulariter Petro id, quod omnibus erat commune, ut unitatem commendaret: multi enim, inquit, erant Apoſtoli, & uni dicitur: *Paſce oves meas*, Ad hoc cap. *In novo, 21 diſt.* & cap. *Loquitur Dominus, 24. q. 1.* Quod clarius explicans Ambroſius *in Paſtorali*, (Nobis, (inquit) in verbis divinis credita eſt diſpenſatio gregemque Chriſti alendum ſuſcepimus, & infra: Repetitum eſt à Domino tertiò: *Paſce oves meas*: Quas oves, & quem gregem non ſolum tunc Beatus ſuſcepit Petrus, ſed nobiſcum illas ſuſcepit, & cum illo nos ſuſcepimus omnes. Juſſit Dominus Petro paſcere oves, per quem ad reliquos omnes poteſtas & au-
39 thoritas paſcendi manat à Deo.) Hæc ille. Sed & *Proverbiorum 27* dicitur, diligenter *Agnoſce vultum pecoris tui, tuoſque greges conſidera*; & non dicitur, fac agnoſcere. Ex quo teſtimonio eliciunt Doctores perſonalem viſitationem Prælati eſſe de jure divino. Extravag. *Salvator, de praben. inter com-*
40 *munes*: Similiter de bonorum operum exemplo dicitur Matth. 5. *Vos eſtis lux mundi, &c. ſic luceat lux veſtra corā hominibus, ut videant opera veſtra bo-*
41 *na, & glorificent Patrem veſtrū, qui in cœlis eſt.* Pondera, quia non dicit, ut audiant opera veſtra bona, ſed, ut videant, & hæc verba omnibus Epiſcopis Apoſtolorum ſucceſſoribus à Domino dicta fuiſſe, adnotavit Sot. *de juſt. & iure. lib. 10, quæſt 3. art. 1. col. 3. verſ. Hac quippe ratione*, & ad Titum ſecundo. *In omnibus præbe teipſum exemplum bonorū operum*, & 1. ad Timoth. 3. *Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, ſobrium, prudentem, ornatum, pudicum, &c. & teſtimonium habere bonum ab iis, qui foris ſunt.* Item ab iis, qui intus ſunt, cap. *unico*, §.
42 *Ad exhibendum de ſacra unctione* cap. *Licèt ergo 8. quæſt. 1.* Nihil eſt enim quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum aſſiduè inſtruat, quam eorum vita, & exemplum, qui ſe divino miniſterio dedicarunt. Cùm enim à rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur, in eos tanquam ſpeculum reliqui oculos conjiciunt, ex iiſque ſumunt quod imitentur, ut legitur in decreto Concilii Tridentini, *c. 1. in princ. ſeſſ. 22.* & hoc veluti perpetuum quoddam prædicandi genus eſſe dicitur,
43 in *c. 1. ſeſſ. 25.* At ridiculum eſt affirmare Epiſcopum eſſe poſſe irreprehenſibilem, ſobrium, caſtū & ſuis ſubditis poſſe prælucere, & exemplo eſſe per Vicarium, vel ſubſtitutum, cùm in ſeipſo debeat oſtendere qualiter alios in domo Dei oporteat converſari, dicit textus in c. *Cùm iucunctis, ſupra de elect.* & ſalus ſubditorum ſit integritas præſidentium, ut in cap. *Miramur, 61. diſt.* & *in cap. 1. in princ. ſeſſ. eiuſdem Concilij*, item vanitas eſt ſubditos poſſe imitationis exemplum ſumere ab Epiſcopo in longinquis partibus moram trahente. Unde patet officium hoc paſcendi per bonorum operum exemplum, ad quod præcepto divino obligantur Epiſcopi, eſſe perſonaliſſimum, nec ullatenus poſſe per miniſtros adimpleri.

Denique de cuſtodia & vigilantia idipſum patet ex authoritate Apoſtoli *2. ad Timoth. 4.* Non enim dicit, Fac vigilare, ſed dicit, *Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Evangeliſtæ, miniſterium tuum imple.* Quamobrem cùm ſingula munia, ad quæ Epiſcopi præcepto divino obligantur, exigant corporalem ipſorum præſentiam, & perſonale miniſterium; hinc manifeſtè ſequitur, ut eodem præcepto divino ad perſonalem reſidentiam teneantur.

44 Non obſtat ſi dicatur; Epiſcopi potuerunt hæc munia exercere per alios Epiſcopos pauperes: quoniam ut verbis Cajetani utar, abuſionis eſt deteſtabilis, ut pauper Epiſcopus relicta ſua Eccleſia alteri ſerviat, cùm ſinguli Epiſcopi teneantur ad hæc omnia per ſe explēda in ſua Diœceſi. Hinc ſtatutum legitur in Concilio Antiocheno c. 11. Epiſcopum de diœceſi ad diœceſim alteram non debere tranſire, neq; ſi ſeipſum ingeſſerit, neque ſi à populis fuerit violenter attractus, neq; ſi etiam hoc ei ab Epiſcopis ſuadetur. Manere autem debere eum in Eccleſia Dei, quàm ab initio ſortitus eſt, & non ab ea alio demigrare, ſecundùm regulam ſuper hoc olim à Patribus conſtitutam, refertur in c. *Epiſcopum 7. q. 1.* Item agris ſuis ſitientibus alieni non ſunt irrigandi, l. *Præſes, C. de ſervit. &*
45 *aqua*, ibi, (Cum ſit durum, & crudelitati proximū ex tuis prædiis aquæ agmen ortum ſitientibus agris tuis, ad aliorum uſum vicinorum injuria pro-
46 pagari) cap. *Quia per ambitiones, 64. diſt.* l. 2. C. *Vt nemo privat.* l. *Pupillus*, & ibi Bart. *ff. de excuſat. tutor.* gloſſ. in c. *Qui, vult in ver. ſeipſo, de pœnit. diſt. 3.* & vulgare eſt non debere unum altare diſcooperiri, ut aliud cooperiatur. Clem. *Quia contingit, de Relig. domib.* cap. *Cùm cauſam de praben* & in Authen. *Quomodo oporteat Epiſcopus*, §. *Si verò.*

Quod ſi inſiſtas Saltem exercere hæc potuerunt per Epiſcopos titulares. Reſpondet Cajetanus eſſe per accidens, ut in Eccleſia ſint Epiſcopi titula-

res: id enim contingit, quia Eccleſiæ aliquæ ſunt
47 ab infidelibus occupatæ vel deſtructæ, ut in cap.
Paſtoralis. quæſt. 1. Quod autem eſt per acci-
dens abeſſe, relinquitur, nec infirmat rationem
per ſe ſolidam, l. *naturalem*, §. *Pavonum*, *ff. de ac-*
48 *quir. rer. domin* l. *iura, cum trib. ſeqq ff. de legib.* Ut
enim creentur Epiſcopi titulares ſine ulla rationa-
bili cauſa, & eo tantùm fine, ut ea dignitate ali-
cujus perſona qualificetur, ſeu decoretur, abuſio-
nis eſt

49 Præterea tollitur prædicta objectio, quia qui-
libet Epiſcopus ſive titularis, ſive non, in alterius
diœceſi non eſt Epiſcopus proprius, ſed alienus
& mercenarius, cap. 1 cap. *Nullus primas, & per to-*
tam 9. quæſt c. 1. 2 3. & *per tot. 71 diſt.* cap. 3. *infra*
de Paroch & cap. *Cùm nullus, de tempor. ordinat. lib.*
6. cum mult. ſimil. & in ſpecie de Epiſcopis Titu-
laribus patet in decreto Concilii Tridentini *ſeſſ.*
14 *cap.* 2. ibi: (Nonnulli Epiſcopi Eccleſiarum;
quæ in partibus infidelium conſiſtunt, Clero ca-
rentes, & populo Chriſtiano, cum ferè vagabun-
di ſint, & permanentem ſedem non habeant, non
quæ Jeſu Chriſti, ſed alienas oves inſcio Paſtore
quærentes, &c.] At grex à Domino jubetur paſci,
non per mercenarium, ad quem non pertinet de
ovibus, cap. *Adverſitas*, §. *Hoc tunc ſervandum*. 7. q.
1. ſed per ipſummet Paſtorem: ait enim Domi-
nus Joan. 10. *Qui autem intrat per oſtium Paſtor*
eſt ovium, cujus vocem oves ejus audiunt, & proprias
oves vocat nominatim, & educit eas. Et cùm propri-
as oves emiſerit. Ante eas vadit, & oves illum ſe-
quuntur, quia ſciunt vocem ejus, alienum autem non
ſequuntur, ſed fugiunt ab eo, quia non noverunt vo-
cem alienorum. Hæc ibi. Pondera ſingula verba
quæ evidenter demonſtrant officium Paſtoris a-
nimarum eſſe omnino perſonale ex præcepto E-
vangelico, nec poſſe ex ſui natura per alienum ad-
impleri.

50 Demum tollitur eadem objectio. Quia tamet-
ſi aliquo ſpeciali caſu æquè bene poſſet eſſe con-
ſultum utilitati Eccleſiæ per deputationem opti-
mi Vicarii. vel Epiſcopi ſuffraganei; non tamen
propterea proprius Epiſcopus eximeretur à perſo-
nali reſidentia, quia tenetur præcepto divino non
tantum ad providendum utilitati Eccleſiæ ſuæ;
ſed etiam ad paſcendum per ſeipſum, ut proximè
oſtenſum eſt. In debitis autem, ſeu muneribus
perſonalibus non abſolvitur debitor, ſi per alium
facit, ut Cajetanus obſervat in 2, *diſt. quæſt.* 185.
art. 3. & probatur in l. 1. *& per tot. ff. de excuſ. mu-*
ner. & C. qui ætate ſe excuſ. & tit. ſeq. lib. 10. & cap.
Pervenit, de immun Eccleſ. & tradit Bald. *conſ.*
51 165. *Proponitur lib* 5. Textus optimus in l. *Inter*
artifices. ff. de ſolution. Sicut Sacerdos ſi divinum
officium vel Miſſam celebret per aliquem devo-
tum Presbyterum, ſatisfacit quidem illis, pro qui-
bus tenetur officium, vel ſacrificium offerre, ſed
non propterea excuſatur à celebratione officii,
vel Miſſæ, ad quam tenetur; quia debitum per-
ſonale eſt, cap. *Nihil 7 quæſt.* 1. Concilium Tri-
dentinum in c. 4. *ſeſſ* 22. *& in c.* 12. *verſ. Omnes ve-*
52 *rò, ſeſſ.* 24. Quòd multò magis procedit in mune-
ribus publicis, præſertim ubi agitur de regimine
animarum, c. *Cùm ſit, ſupra de ætat. & qualit*; In his
enim cenſetur electa induſtria perſonæ; & ideo
non admittitur ſubſtitutus, per regul. cap. *fin* § *Is*
enim de off. deleg. & ſunt jura aperta in cap. *Quia*
nonnulla, ibi: *Qua reſidere in loco, & curam per ſeipſū*
valeat exercere, & cap. *Relatum ſupra eod.* cap. *Cle-*
ricos, ibi: *alios ſubſtituere non permittas, cùm id ſatis*
ſit abſonum. & abſurdum, de offic. Vicar. c. *Extirpandæ*
§. *Qui verò de præben.* ubi dicitur: *Qui Parochialem*
habet Eccleſiam, non per Vicarium, ſed per ſeipſum
deſerviat, & notat Archid. in cap. *Sacerdotibus*, 21.
quæſt. 1. Abb. in d §. *Qui verò, num.* 32. *verſ. Quia in*
commiſſione curæ eligitur induſtria perſona, cui com-
mittitur; ideo non eſt rationabile quod ipſe alii
committat, Dec in cap. *Cùm omnes, in 2. lect. in 1.*
notab. de Conſtit. Ferrett. *conſ.* 32. *num.* 15. & pluri-
bus probat Sotus *de juſt. & jure lib.* 10. *d. quæſt.* 3.
art. 1. *col.* 20. *verſ. Ad eorum ergo argumentationem.*
53 Unde meritò B. Bernardus ab Hoſtienſi relatus
in dict. cap. *Extirpanda, nu.* 10. dicit. (Qui per vi-
carium inſervit, per vicarium remunerabitur.]
Quo loco libet referre verba graviſſima Damaſi
Papæ *epiſt.* 4. quæ habetur *tom.* 1. *Concil. pag.* 164.
Ait enim (Curam vobis à Deo demandatam ne-
gligitis. Quia talia ſumunt, videntur mihi mere-
tricibus eſſe ſimiles, quæ ſtatim ut pariunt infan-
tes, aliis nutricibus tradunt educandos, ut ſuam
citiùs libidinem explere valeant, ſic & iſti infantes
ſuos, ideſt populos ſibi commiſſos aliis educan-
dos tradunt, ut pro ſuo libito curiis ſæcularibus
inhient, & ad Principes, & ad eorum favores
confugiant, & quod unicuique viſum fuerit libe-
riùs peragant: pro talibus enim animæ negli-
guntur, oves pereunt, morbi creſcunt, hæreſes &
ſchiſmata prodeunt, Eccleſiæ deſtruuntur, Sacer-
dotes vitiantur, & reliqua mala proveniunt. Non
enim ita Dominus docuit, nec Apoſtoli inſtitue-
runt, ſed ipſi, qui curam ſuſcipiunt, ipſi peragant.
Nam Dominus ovem perditam diligenter quæ-
ſivit, ipſe invenit; ipſe propriis humeris reportavit.
Si Dominus pro ovibus tantam curam habuit,
quid nos miſeri dictun ſumus, qui etiam pro po-
pulo nobis commiſſo curam impendere negligi-
mus, & aliis educandum tradimus?) Hæc San-
ctus Pontifex. Et ſanè cùm nihil magis inculcent
ſacræ Litteræ, Canones, & Concilia, quàm ut ad
majorum Eccleſiarum regimen non aſſumatur
niſi qui præſtantior eſt ex omni populo, qui do-
ctior, qui ſanctior, qui in omni virtute eminentior
cap *Licet ergo*, 2 *quæſt.* 1. cap. *Cùm in cunctis, ſupra*
de elect. & hoc munus ejuſmodi eſſe cenſeant, ut ſi
pro rei magnitudine expendatur, nunquam ſatis
cautum de eo videri poſſit, ut legitur in decreto
Concilii Tridentini, *cap.* 1. *ſeſſ.* 24. & ſcripſi plenè
in cap. *Niſi cùm pridem ſupra de renunc.* utiq; tam
exquiſitæ diligentiæ, & cautelæ eſſent prorſus ſu-
pervacaneæ, ſi Epiſcopi poſſent muneri ſuo per
alium ſatisfacere.

Rurſus non obſtat ſi dicatur: Epiſcopi acci-
piunt poteſtatem immediatè à Summo Pontifi-
ce, cap. *Qui ſe ſcit*, & cap. *Decreto*, 2. q. 6. cap. *Sacro-*
ſancta, & cap. *Omnes*, 22. *diſt.* & docent Alex. de
Ales. Albertus Magnus, S Thomas, & S. Bona-
ventura relati à Cardinale Turrecrem, in d. cap.
Omnes, 22. *diſt* ubi latè hanc ſententiam tuetur.
Ergo Epiſcopi tenentur perſonaliter reſidere jure
Pontificio, non autem Divino.

54 Id inquam non obſtat. Primò, quia Epiſcopi ac-
cipiunt immediate à Romano Pontifice poteſta-
tem juriſdictionis tantum. Et ita loquuntur Ca-
nones, & DD. ſupracitati, ut ſcripſi latiſſime in
cap. 1. *à nu* 31 *ſupra de offic. ordin.* At verò poteſta-
tem Ordinis, quæ non ex injunctione hominis,
ſed

ſed per conſecrationem confertur, accipiunt im-
mediatè à Chriſto. cap *In novo*, & ibi gloſſ. in *ver. Pari*, 21. *diſtinct.* & dixi in cap. 1. *in 2. notab. de ſupplen. neglig. Prælat.* Cùm autem Epiſcopi teneantur præcepto divino oves paſcere, etiam Sacramentorum adminiſtratione, ut habetur in decreto præalleg. Concilii Trident. *cap.* 1 *ſeſſ.* 23. Et hoc ſpectet ad poteſtatem Ordinis; utique tali tem hoc reſpectu præcepto divino tenentur perſonaliter reſidere.

55 Deinde & fortè meliùs prædictum argumentum dicimus non obſtare, quia etſi quilibet Epiſcopus accipiat juriſdictionem immediatè ab Eccleſia Romana, tamen inſtitutio ipſa Ordinis, & gradus Epiſcopalis eſt Dei, ut eſt diffinitum à Concilio Trident. *ſeſſ.* 23. *de Sacram. Ordin. can.* 6. & dixi plenius in cap. *Quanto, ſupra de conſuet*, & in cap. 1. *de ordinat. ac Epiſc.* Et huic inſtitutioni ab ipſo Deo fuit annexum onus paſcendi oves, ut ſæpius repetitum eſt, & conſequenter quamvis Romanus Pontifex promoveat Epiſcopos, eiſque juriſdictionem conferat; ipſam tamen divinam inſtitutionem immutare, aut onus illi annexum à Deo adimere non poteſt. Et quemadmodum, ut Soti exemplo utar, qui morum ſerit, efficere non poteſt ut prunus inde, aut alia arbor germinetur quàm morus; ita nec qui Epiſcopum facit, efficere poteſt, ut ejus natura divinitus inſtituta non ſit per ſe paſcere.

56 Similiter non obſtat ſi dicatur; Papa aliquando diſpenſat ſuper reſidentia; Concilium Tridentinum in *cap.* 1. *ſeſſ* 6. ibi: *indulgentiis verò, & diſpenſationibus temporalibus*, &c. Quinimò, & Epiſcopus, ut patet in cap. *Cùm ex eo, de elect. libro* 6. ubi eſt expreſſum Epiſcopos diſpenſare poſſe cum habentibus Parochiales Eccleſias, ut ad ſeptennium abſint ſtudiorum cauſa. Et generaliter ex juſta cauſa, ut in cap. *Relatum, in fine*, & ibi gloſſ. *fin. ſupra, eod.* Item aliquando diſpenſat Papa ſuper retentione plurium Epiſcopatuum, aut plurium beneficiorum curatorum, ut in cap. *De multa, in fin. de præben.* cap. *Dudum, il ſecondo, de elect.* Clem. *Si plures*, & Extravag. *Execrabilis, de præben.* Ergo reſidentia non eſt de jure divino, ſuper quo Eccleſia non diſpenſat, cap *Sunt quidam*, 25. *quæſt.* 1. cap. *Sicut, cum ibi not.* 15. *diſtinct.* D. Thom. *in* 1. 2. *quæſt.* 97. *art.* 4. *ad* 3.

57 Reſpondetur enim ex Richardo de Mediavilla in 4. *ſent diſt.* 38. *quæſt.* 10. *art.* 1. & Cardinal. in c. *Cum ad monaſterium*, §. *Abbas, nu.* 16. *infra, de ſtatu Monachor.* diſpenſationem poſſe accipi dupliciter. Uno modo pro juris relaxatione, ut notatur in § *Niſi rigor*, 1 *quæſt.* 7. Alio modo pro juris de-
58 claratione, & hoc tantùm reſpectu dicimus Papā diſpenſare ſuper jure divino, videlicet illud declarando, & interpretando, cap *In omni, de teſtib.* addo gloſſ. *unic.* in d. c *Sunt quidam*, quæ dicit Papam diſpenſare in Evangelio, interpretando ipſum, c *Licet, in fin de teſtib.* Itaque Summus Pōtifex propriè non diſpenſat cum Epiſcupo ſuper reſidentia, ſed potius interpretatur jus divinum eo caſu propter aliquam circumſtantiam non obligare; & ita reſpondet Covar. *variar. reſol. lib cap.* 13. *nu.* 9. *ver. Fateor enim*, Sot. *de iuſt. & iure, lib.* 10 *q.* 3. *art.* 1. & Vaſq. *in opuſc. moral. in tract. de benef. s.* 4. §. 2. *dub* 1. *n.* 122. *in fin.* Quod egregiè explicat D. Thom. *Quodl.* 9. *art.* 15. ait enim. (Sunt quæ-
59 dā actiones, quæ abſolutè conſideratæ inordinationem, & deformitatem quandā important, quæ tamen aliquibus circumſtantiis advenientibus bonæ efficiuntur, ſicut non reſidere propter incompatibilitatem in beneficio curato eſt per ſe malū; tamen aliæ circumſtantiæ poſſunt ſupervenire ita honeſtantes actum, ut prædictæ inordinationes totaliter evacuētur, ut puta ſi ſit neceſſitas in pluribus Eccleſiis ejus obſequii, & poſſit plus ſervire Eccleſiæ, vel tantumdem abſens, quàm alius præ-
60 ſens, & ſi quæ alia ſunt hujuſmodi; & tūc iſtis cōditionibus ſupervenientibus cum recta intentione non erit peccatum, etiam nulla diſpenſatione interveniente, ſi conſideretur tantum ſecundùm jus naturale, quiá diſpenſatio ad jus naturale non pertinet, ſed ſolum ad poſitivum. Nunc autē certum eſt per antiqua jura hoc eſſe prohibitum; & ideò neceſſaria eſt diſpenſatio, etiam illis circum-
61 ſtantiis ſupervenientibus, quæ ſecundùm conſiderationem juris naturalis actum poterant honeſtare.) Hæc S. Thom. Nec refert quod Innoc. in d. c. *Cùm ad monaſterium*, *n.* 3. teneat Papam diſpenſare poſſe etiam ſine ulla cauſa, ut quis obtineat duo beneficia curata, ut dixi *ſupra n.* 23. nam huic doctrinæ Innocentii in ſpecie reſpondet Abb. in c *Extirpanda*, §. *Quia verò*, *n.* 44. *de præben.* dicens illam procedere quoad forum militantis Eccleſiæ, in quo non licet diſputare de factis Papæ, c *Si quis ſuadente*, §. *Qui autem*, 17. *qu.* 4. quia ipſe de aliis judicat, ſed à nemine judicatur, c. *Si Papa*, 40.
62 *diſt.* ſed quoad Deum non procedere: nam jus ſcriptū fundatum eſt ſuper bono communi, c. *Erit autem lex*, 4. *diſt.* hoc autem privata conſideratione iſtius, vel illius non debet omitti, cap. *Miramur*, 61. *diſt.* cap. *Licet, de Regular.* cum ſimil. Diſpenſatio autem per privatam conſiderationem illud remittens irrationabilis eſt, cùm apud Papam non debeat eſſe acceptio perſonarum, cap. *Novit, de iu-
63 dic.* cum concord. Sed negari non poteſt quin ſit acceptio unius perſonæ quod aliis communiter denegatur. Item ſi Papa eſſet negligens, vel remiſſus, & non intentus circa bonum publicum, gravius puniretur à Deo, ut in dicto cap. *Si Papa* & maximè circa bona Eccleſiaſticā, quæ ſunt Dei; ut in cap. *Ex eo, de elect. lib.* 6. Et in Extravagan. *Salvator, de præben.* inter communes, Innoc in cap. *Cùm ſuper, de cau poſſeſſ. & propriet.* Nam quæcumque Eccleſiis offeruntur, dicuntur eſſe oblata Deo, cap. *Videntes*, 12 *quæſt.* 1. & cap. *Res, quæſt.* 2. Unde non debet attenta carnalitate & affectione ſpeciali de his rebus diſponere, ſed attento bono publico ſpirituali. Debet enim eſſe fidelis, & providus diſpenſator, & non infidelis, & ejus judiciū debet de vultu Dei prodire, ut in cap. *Ut noſtrum, Ut Eccl. Benefic.* & cap. *Cùm æterni. de ſent. & re iudic. libro* 6. ita Abb. & hoc ipſum dicit Jo. de Lign.
65 in Clem. *Gratia. de reſcript.* ubi ſimiliter concludit poſſe Papam diſpenſare generaliter, ut unus habeat plura curata, & conſequenter ſuper reſidentia. (Totum tamen (ut ipſe ait) debere referri ad cultum divinum, aliàs ſi nuda voluntate, non habita relatione ad bonum publicum, non foret diſpenſator, ſed diſſipator. De fideli diſpenſatore loquitur textus Lucæ 12. ibi. *Quis putas fidelis eſt diſpenſator, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam*, &c. Infidelis autem diſpenſator eſt, qui non habet intuitum rationis, & boni publici. Item imprudens non conſiderans cauſas motivas in bonum publicum directivas. Ex quo ſequitur

ur quoad Deum non ſit tutus is, cum quo ſic diſpenſatur, imò verius diſſipatur, cap. *Non eſt*, & ibi not in 2. *gloſſ de voto*, facit cap. *Si is qui praeſt. 11. quaeſt. 3.* & c. *Manet, 24. q. 1. q*) Hæc Jo. de Lignano, quem refert, & ſequitur Abb *in d. §. Qui verò, nu. 29. ver. Totum tamen*, & *nu. 46. verſ. Alia concluſio*, & cum his conſentit D. Thomas in 1. 2. *quaeſt. 97. artic ult.*

Nec ad rem pertinet deciſio S. Congregationis adducta in contrarium *ſupra num.* 24. ſiquidem Papas Joannes non exemit Parochum à reſidentia; ſed titulum Parochialitas ſuppreſſit, & in locum Parochi Capellanum ſubrogavit; quod non excedit poteſtatem Papæ Ideoque Concilium Tridentinum in *cap.* 16 *ſeſſ. 25.* etſi prohibeat ne beneficia curata convertantur in ſimplicia, etiam aſſignata Vicario perpetuo congrua portione, tamen præſervat gratias, quæ ſuum plenarium effectum ſunt conſecutæ.

66 Item non obſtat cap. *Extirpanda, §. Qui verò, de praeben* ubi obtinens dignitatem, cui ſit annexum beneficium curatum, debet reſidere in dignitate, & conſtituere Vicarium in Parochiali, quod fieri non poſſet ſi reſidentia in beneficio curato eſſet
67 de jure divino. Nam reſpondetur eo caſu Vicarium ipſum eſſe Paſtorem animarum, ut patet ex littera, ibi, *idoneum, & perpetuum habeat Vicarium canonicè inſtitutum.* Et propterea quæ de Eccleſiis curam animarum habentibus per receptionem aliarum ſimilium amittendis, ac de ipſarum rectoribus promovendis ad ſacerdotium, & de eorum ætate a jure ſtatuta noſcuntur, in perpetuis Eccleſiarum Parochialium Vicariis, & aſſumptis ad eas jubentur obſervari in Clem. *unica de offic. Vicar.* Et Vicarium perpetuum eſſe Curatum probat text. *eod tit.* in cap. *fin.* ibi, *reſideant, & ſe in Presbyteros, ut eorum cura exigit, faciant promoveri*, & notat gloſſ *fin.* in d. Clem. *unica*

Denique non obſtat quod dictum eſt de delegatione *ſupra nu* 11. Nam ut reſpondet Cajetan. *d. art. 5. ver Ad ſecundum argumentum*, cum perſonali officio ſtat, ut perſona Epiſcopi, ſalva conſcientiæ puritate, ex rationabili cauſa abſtineat ab aliquo proprio ſibi actu, & per alium exerceat illum, puta ut prædicet per alium, ubi hoc magis expediens fuerit, exemplo Valerii, qui per Auguſtinum prædicabat. Et hanc Cajetani reſponſionem in effectu olim probavit S. Congregatio Concilii in Curatis inferioribus, ut dixi in cap. *Extirpanda, §. Qui verò, in 1. notab. verſ. Caeterum, infra de praeben* Advertit tamen Sot. *d. art. 1. col. 19. verſ. Ergo ſi intra*, Valerium hoc feciſſe ingraveſcente jam ætate, quando vires ſibi non ſuppetebant.

Itaque rationibus firmatum eſt quemlibet Epiſcopum, vel Curatum, per ſe loquendo teneri ex divini juris præcepto perſonaliter reſidere in ſuo Epiſcopatu vel Parochia: licet non me lateat de hoc articulo ingentem controverſiam, & diuturnam altercationem extitiſſe inter Patres Concilii Tridentini, imò & inter ipſos Cardinales præſidentes; & propterea Decretum ea forma verborum fuiſſe conceptum, ut neutri ſententiæ formaliter adverſaretur, prout refert P. Sfortia Pallavicinus multis in locis ſuæ admirabilis Hiſtoriæ.

68 Secunda itidem aſſertio, videlicet præceptum de perſonali reſidentia Epiſcopi vel inferioris Curati per ſe obligare, non tantùm ſemper, ſed etiam
69 ad ſemper, probatur: Quia etſi præcepta affirmativa obligent ſemper, non autem ad ſemper, ſed pro loco & tempore, & in hoc formaliter differant à præceptis negativis, ut per D. Thom. in 1. 2. *qu. 71. art. 5. ad 3. & qu. 88. art. 1. ad 2.* & *q. 200. art. 10. in corp.* nihilominus aliud dicendũ eſt de per-
70 ſonali reſidentia, quoniam licèt ſit affirmativum, tamen includit etiam præceptum negativum obligans ad ſemper, quia præcipitur Paſtori, ut oves non dimittat, aut deſerat more mercenariorum, ut oſtenſum eſt *ſupra n. 29* & *ſeqq* Simile habetur in cap. *Super hoc de renunc.* & in c. 1. *in gloſ. in ver. Non timore, ſupra de iis, quae vi met. cauſ.*

71 Præterea, ut obſervat Cajetan. initio citatus, actus Epiſcopales ſunt in triplici differentia: nam quidam exigunt certum & determinatum tempus, ut collatio Ordinum, c. 3. *de tempor. ordinat*, & confectio Chriſmatis, can. *Litteris de conſecr. diſt.* 3. c. *Quoniam, de ſent. excom. lib. 6.* gloſ. in can. *Presbyteris, de conſecr. diſt.* 4. & ratione actuum hujuſmodi ſatis eſſet ut Epiſcopus reſideret temporibus ab Eccleſia præſcriptis ad illos exercendos Quidã verò actus ſunt temporis indeterminata, ſed tamẽ non frequenter occurrunt, ut conſecrationes & benedictiones, de quibus in cap. *Quamvis, 68. diſt. & toto tit. de conſecr. Ecc. vel Altar.* & *de conſecr. diſt.* 1. & horum ratione ſufficeret Epiſcopum ita reſidere, ut ex defectu eorum actuum Eccleſia non
72 pareretur detrimentum. Quidam denique ſunt actus temporis indeterminati, & frequentis, ita ut nullum tempus ſit exemptum, in quo non facilè, & crebrò occurrat eorum neceſſitas, ut eſt actus paſcendi gregem Chriſti; oportet enim muniis paſtoralibus ita aſſiduum eſſe Paſtorem, ut actum paſcendi ferè nunquam intermittat: ſcriptum eſt enim: *Qui praeſt, in ſollicitudine*, c. *Quia praeſulat.* 9 1. *quaeſt.* 4 & 2. ad Corinth. 11. 28. *Inſtantia mea quotidiana, ſollicitudo omnium Eccleſiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non uror.* Sic & Apoſtolicus à paſtorali ſollicitudine circa omnes Eccleſias nunquam omnino ceſſat, ut dicit tit. in cap. *Cùm inſtantia de cenſ.* Et noctes ducit inſomnes pro omibus cogitationem ſuſcipiens, ut in Auth. *Ut iudices ſine quoquo ſuffrag. in princ.* Amplius à Paſtore exiguntur ſex actus, qui habentur Ezechiel. *cap. 39.* quos manifeſtum eſt exigere tempus continuum, aut valde frequens prout explicant Cajetan, & Sotus, qui propterea irridet, & redarguit Epiſcopos, qui opinantur ſe muneri ſuo ſatisfeciſſe, ſi per aliquot horas cauſis decidendis aſſiſtant.

Et ratione actuum hujus tertiæ ſpeciei Epiſcopus jure divino obſtrictus eſt aſſiduè in ſuo Epiſcopatu reſidere; quoniam tanta temporis frequẽtia cõtinuam exigit reſidentiam, tum ex frequentia exercitii actuum hujuſmodi, tum ex præparatione ad eoſdem actus: nam etſi non omne tem-
73 pus inſumatur in exercitio actuum paſtoralium, nullũ tamen tempus excipitur, in quo non oporteat Epiſcopum eſſe paratum ad paſtorales actus exercendos S. Thom. in 2. 2 *quaeſt. 185 art. 5. ad 3.* Et quia actus paſcendi ſecũdùm Caietan. eſt principalis actus Epiſcopi, & ex principali actu judicium eſt ſumendum; idcirco per ſe loquendo Epiſcopus adſtringitur præcepto Evangelico ad continuam reſidentiam in ſuo Epiſcopatu, ita ut hoc præceptum quamvis affirmativum, tamen ex natura rei quæ præcipitur, obliget ſemper, & ad

ſem-

ſemper, id eſt aſſiduè, quia ſicut habet determinatum locum, ſcilicet propriam diœceſim, cap. *Si quis Epiſcopus, 92. diſt.* cap. *Pervenit, 7. quaſt. 1.* & in certis temporibus ipſam Cathedralem Eccleſiam cap. *Placuit. ead. cau. & quaſt.* Concilium Trident. *in d. c. 1. verſ. Eoſdem interim admonet, ſeſſ. 23.* ita & determinatum tempus, id eſt aſſiduè, & quaſi ſemper.

Dixi quaſi, quia brevis, & modica interpellatio continuam reſidentiam non interrumpit, ut not. Petr. de Anchar. in c. *un. num. 1. verſ. Quandoque verbum* reſidere *adjicitur dictioni* continuè, *de Cler. non reſid. lib. 6* Et ita ſecundum eùm intelligitur quod de habitatione continua triennii dicitur in c. *fin. de frigid. & malefic.* Nam & ſtillicidium non ſemper cadens dicitur habere cauſam continuam ut l. *Foramen. ff. de ſervit. urban. prædior.* & l. 1. §. *Quotidiana. ff. de aqua quotid. & aſtiva,* facit l. *Si quis ita ligaverit. ff. de condition. & demonſtrat.* & l. *Maria, ff. de ann. lega.* Unde Concilium Trid. in præcit. *c. 1. ſeſſ. 23.* admittit ut Epiſcopi duos, aut tres menſes ſingulis annis abeſſe poſſint. Quoniam, inquit, qui aliquantis per tantùm abſunt, ex veterum Canonum ſententia non videntur abeſſe, quia ſtatim reverſuri ſunt; dùm tamen id æqua ex cauſa fiat, & abſque ullo gregis detrimento, quod an ita ſit, abſcedentium conſcientiæ graviſſimis verbis reliquit.

47 Tertia demùm aſſertio, videlicet per accidens quandoque Epiſcopum non teneri ad perſonalem reſidentiam ſecundùm Cajetan. *in 2. 2. d. q. 185. art 5 verſ. Et quoniam,* probatur, quia cum hæc obligatio ad ſemper ſit ex parte materiæ, & materia ipſa ſit mutabilitati, & variationi obnoxia; propterea contingit, ut abſque violatione præcepti Epiſcopus non ſemper reſideat.

75 Cauſæ verò excuſantes Epiſcopum à vinculo neceſſitatis continuitatis reſidendi in diœceſi ex Decreto Concilii *in eod. cap* 1. Sunt infraſcriptæ, videlicet, Chriſtiana charitas, urgens neceſſitas, debita obedientia, ac evidens Eccleſiæ, vel Reipublicæ utilitas. Quæ omnia Cajetan. loco citato, & poſt eum recentiores Theologi perſtringuot ad tria capita. Primum eſt neceſſitas impedimenti. Secundum qualitas negotii. Tertium conditio perſonæ.

76 Neceſſitas tamen impedimenti nemo dubitat quin excuſet, & eſt expreſſum in d. cap. 1. & in c. *Inter quatuor, infra eod* cum concord. Impedimen-
77 tum autem eſt in duplici differentia. Aliud enim eſt ab intrinſeco, aliud ab extrinſeco. Impedimentum ab intrinſeco eſt quod pervenit ex infirmitate, & hoc præbet juſtam cauſam abſcedendi ad tempus ab Eccleſia, niſi oporteat cœlum mutare, vel ire ad balnea, ſecundum Cajetan. *ubi ſuprà.* Ad hoc cap. *Nihil, 7. quaſt. 1.* cap. *Ad evidentiam, infr. eod,* cap, *unicò, eod. tit. lib. 6. & de Cler. ægrot. per totum.* Quòd ſi morbus ſit incurabilis, permittitur reſignatio juxta terminos c. *Niſi cum pridē, §. Alia verò cauſa eſt debilitas corporis, ſuprà de renunciat.* Sic Silvanus Epiſcopus Philenenſium propter aëris intemperiem renunciavit Eccleſiæ, & Atticus Patriarcha Conſtantinopolitanus Eccleſiam Troadis illi commiſit inquiens: (Ecce quomodo nullam habes excuſationem, cùm Dominus tibi providerit de loco temperato, & commodo pro corporis morbis tolerandis.) Vel datur coadjutor, ut in cap 1. & cap *fin. infra, de Cler. ægrot.* & cap. *unico, eod. tit. lib. 6.* Non enim conſuevit Sedes Apoſtolica abſolutè diſpenſare, ut quis non reſideat, ſed ad tempus, & ex legitima cauſa, cap. *fin. de reſcript. lib. 6.* Conc Trid. *ſeſſ 6. c. 2.*

78 Impedimentum ab intrinſeco eſt, quod provenit ex perſecutione. Perſecutionum autem duæ ſunt ſpecies ſecundùm gloſſ. in cap. *Adverſitas, in ver. Hoc etiam, 7. quaſt. 1.* Alia extrinſeca, quam patitur Eccleſia à tyranno, vel manifeſtis inimicis, de qua dicam infra *num.* 27. Alia intrinſeca, quæ conſiſtit in eis, qui ab unitate Eccleſiæ non ſunt præciſi; ſed tamen nec paſci ab Epiſcopo, nec corrigi volunt, juxta textum in d. cap. *Adverſitas,* & cap. *ſeq.* & in cap. *Niſi cùm pridem, §. Propter malitiam, ſuprà, de renunc.* Et hæc ſpecies an, & quando præbeat Prælato juſtam cauſam non reſidendi, notavi plenè in cap. *Poſt translationem, à*
79 *num. 2. uſque in finem, eod. tit.* Negotium autem excuſans Epiſcopum à reſidentia tripliciter ſe habet ad ſuam Eccleſiam. Primò, in ordine ad ſeipſam, ſicut totum ad partes. Secundò, in ordine ad alias Eccleſias, ſicut pars ad compartem. Tertiò, in ordine ad Eccleſiam univerſalem, ſeu Romanam, ſicut pars ad totum, ſeu membrum ad caput.

Primo caſu, quando ſcilicet negotium ſe ha-
80 bet ad ſuam Eccleſiam, ut totum ad partem, puta quia imminet neceſſitas defendendi Eccleſiam, & jura ipſius, ob quam oporteat Epiſcopum ad remotiores partes migrare; tunc manifeſtum eſt jure excuſari à reſidentia; textus eſt in cap. *Ex parte, infra eod.* & notat gloſſ. 1. in c. *fin. de privil, lib 6.* Quinimo ſi neceſſitas poſtulet, poteſt, & debet Epiſcopus ad ſublevandam Eccleſiam ſuam in aliqua calamitate conſtitutam accedere ad Curiam, vel Romanam, vel Regiam, idque jure Divino, & naturali, dummodò id per alios perficere non poſſit, ut formaliter inquit Sot. *de iuſt. & iure, lib. 10. quaſt. 3. art. 4. verſ. Qualitas autem negotiorum;* Et eſt ratio, quia Epiſcopus tenetur propriæ Eccleſiæ exhibere non ſolùm alios actus Paſtorales, ſed etiam hunc, qui eſt defendere, vel procurare bonum ejus, cap. *Suggeſtum,* ibi, *quas tueri debeant Eccleſias, 7. quaſt. 1.* Ac proinde ex hac cauſa licitè poteſt ab Eccleſia abeſſe, ut probatur in præalleg. cap. *Ex parte,* ibi, *Præpoſitura tua iura fideliter proſequeris, cùm per hoc cenſeri debeas reſidens.* Quamvis enim ab Eccleſia abſit; tamen adeſt negotiis Eccleſiæ, ut dicit ibi Innoc. & Hoſt. *num. 2. in ver. Reſidens.*

81 Secundo caſu, quando ſcilicet negotium ſe habet in ordine ad alias Eccleſias, ſicut pars ad compartem, *cùm ſimus omnes unum corpus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra,* ad Rom. 12. cap. *Singula, 89 diſtin.* poteſt, & debet Epiſcopus jure charitatis alterius Epiſcopi neceſſitati ſpirituali ſuccurrere, etiam cum detrimento temporalium, licèt non è converſo. Et hac de cauſa Paulus Timotheum, & alios diſcipulos abire juſſit ad alias Eccleſias pro neceſſitate promulgandæ fidei, ut fusè probat Cajet. *in 2 2 d. quaſt.* 185. *art.* 5. *verſ.*
82 *Cum autem negotium ad bonum alterius particularis Eccleſiæ.* & Sot. *d. art. 4. col. 8. verſ. Præter hæc.* Item ſecundum eos cum unum ſpirituale bonum ſit magis neceſſarium, quàm aliud cap. *Bonæ il 1. de poſtulat. Prælat.* Concilium Tridentinum. *cap. 18.* ibi, *& maior quandoque utilitas poſtulaverit, ſeſſ. 25.* puta negotium fidei, vel pacis, quam miniſtratio

Sacramentorum, & huiuſmodi laudabiliter Epi-
ſcopus pro negotio fidei, vel pacis in aliena mora-
tur Eccleſia: & propterea ſicuè Epiſcopi ſunt le-
gati ad pacem inter Reges Chriſtianos compo-
nendam. Si enim cuiuſquam, inquit, Ambroſius
officium eſt pacem facere. Sacerdotis maximè of-
83 ficium eſt. Sed de hoc *infra n.*88. Quod autem
legati eant promiſcuè ad temporalia negotia (ut
Caietanus ſubjicit) abuſionis eſt, quia *nemo mili-
tans Deo implicat ſe negotijs ſæcularibus*, 2. ad Ti-
mot. 2. c. 1 *infra, de Cler. vel Monach.*

84 Tertio caſu, quando ſcilicet negotium Eccle-
ſiæ particularis ſe habet ad Eccleſiam Romanam,
vel univerſalem, ſicut pars ad totum, ſeu memb-
rum ad caput. certum eſt ſi neceſſitas poſtulet, li-
citè poſſe Epiſcopum à ſua Eccleſia abeſſe, arg. d.
c *Bona.il primo.de poſtul. Paalat.* & cap. *Cùm dile-
ctus, infrà eod.* & eſt expreſſum in decreto Concilii
Trident. *d.c.* 1. *ſeſſ.* 23 ibi, *evidens Eccleſiæ, vel Rei-
publicæ utilitas*: nam bonum partis ordinatur ad
bonum totius, ut ad finem; & debet pars exponi
pro bono totius, ut cùm manus præciditur pro ſa-
lute totius corporis, c. *Reſecanda*, 29. q. 3. S. Tho-
mas in 2. 2, *quæſt* 8 *art.* 1. Sylveſt *in ver. Homicidium*
85 3. *num.* 4. Quo tamen loco liber referre ad litte-
ram notabilia verba. & declarationem Cardina-
lis Caietani in *d. art.* 5. *verſ. Cùm verò negotium*, ait
enim; (Eſt tamen hic opus diſtinctione, an nego-
tium huiuſmodi univerſalis Eccleſiæ ſit neceſſa-
riò exigens Epiſcopum, vel non; nam ſi negoti-
um neceſſariò exigit Epiſcopum, ut ire ad Conci-
lium generale, vel ad Synodum Provincialem,
quæ etiam ſe habet ad Eccleſiam Epiſcopalem, ut
totum ad compartem; conſtat quòd rationabi-
lis eſt abſentia: Sed ſi negotium univerſalis Ec-
cleſiæ non neceſſariò exigit Epiſcopum, puta quia
perſona Epiſcopi habet officium, quo oportet
ipſum univerſalis Eccleſiæ ſervitio perpetuò per-
ſonaliter Romæ deſervire verbi gratiâ, eſt Secre-
tarius Sedis Apoſtolicæ, vel auditor Rotæ, aut
hujuſmodi: non ex hoc excuſatur à reſidentia
quoad Deum. Et ratio diverſitatis eſt, quia
partes dupliciter ordinantur ad bonum totius.
Primò abſolutè; & ſic ſecundùm naturalem ſta-
tum ordinantur ad bonum totius, ſicut manus,
pedes, & reliqua membra hominis abſolutè qui-
dem ordinantur ſecundùm ſuos naturales ſtatus
ad bonum hominis, cujus ſunt partes. In caſu au-
tem, quo totius bonum periclitatur, partes etiam
perdendo naturales ſuos actus ordinantur ad bo-
num totius: Secluſo autem caſu neceſſitatis, ſeu
periculi totius, natura totius non requirit defe-
ctum in parte aliqua, ſed nititur ſingulas perſonas
ſalvare in ſuis naturalibus ſtatibus. Sic autem
proportionaliter oportet fieri in toto, & partibus
Eccleſiæ Politicæ ſecundùm rectam rationem, ita
quòd quælibet particularis Eccleſia ordinatur ad
univerſalis Eccleſiæ bonum, & ſervitium, abſo-
lutè quidem, ſalva cujuſque Eccleſiæ perfectio-
ne. In cauſa autem neceſſitatis ordinatur ad bo-
num univerſalis Eccleſiæ etiam cum ſui detri-
mento. Et quia ſervitia quædam, ut ire ad Sy-
nodum, ſunt manifeſtè in articulo neceſſitatis
Eccleſiæ univerſalis, vel provincialis, Servitia au-
tem, quæ Romæ in hujuſmodi officiis exhiben-
tur, nulla neceſſitate communiter exigunt, ut E-
piſcopi incumbant talibus officiis, ſed ſunt tales
in Eccleſia Dei, velut monſtra in natura: ideo
non excuſantur à reſidentia. Et ſi inſtetur, quòd
reſidentes in Eccleſia communi, qualis eſt Roma-
na, cenſentur ubique reſidere: Reſpondetur quòd
ſi hoc eſt verum fictione poſitivi iuris, quod Ju-
riſtis relinquo, non tamen eſt verum quoad De-
um.) Hæc Caietanus; quem multum extollit So-
tus, *d. art.* 4. *verſ. Si autem neceſſitas univerſalis Ec-
cleſiæ.* qui tamen addit, ſi Papæ expedierit propter
egregiam doctrinam, aut ſingularem authorita-
tem perſonæ accerſere aliquem Epiſcopum ad
Curiam, cuius conſilium capiat in commune bo-
num, licebit quidem ad tempus eum à ſuo Epiſ-
copatu evocare. Quod ex eo confirmari po-
teſt, quia Leo Papa ſecum habuit Proſperum E-
piſcopum Regenſem; & Urbanus III. Anſelmum
Epiſcopum Lucenſem; & Greg. *lib.* 12. *epiſt.* 25.
invitavit Juvinium Epiſcopum Catanenſem, ut
Romam veniret, quo ipſum in ſacro eloquio col-
86 legam haberet.

Conditio autem perſonæ excuſans Epiſcopum
à perſonali reſidentia ſecundùm Caietanum eſt
unica, videlicet cum perſona talis eſt, ut melius,
aut ſaltem æquè benè per eam abſentem regatur
Eccleſia, quàm regeretur per aliam præſentem.
Quod & S. Thomas docuit *d. Quodl.* 9 *art.* 15. Et
hac ratione ſunt ſex Epiſcopatus propè Urbem
habentes Romæ reſidentiam, quia ſunt Epiſcopa-
tus Cardinales, ut in Conſtitutione S.D.N de qua
infra in *c. proximo.* Similiter ob eamdem rationem
poſſet unus plures Eccleſias habere, deficienti-
bus aliis idoneis, c. *Illud*, 21. q. 1. gloſ. in c. *Dudum, il
2. in ver. Intitulatam, ad fin. ſuprà de elect.* Unde in
Polonia ob Sacerdotum penuriam non rarò diſ-
penſatur ſuper pluralitate Parochialium Eccleſia-
rum; & in Germania ſuper pluralitate Cathe-
dralium, ut dixi in d. c *Dudum.*

Porrò quia his caſibus per accidens eſt ut Epi-
ſcopus excuſetur à reſidentia, videlicet ob defe-
ctum idonei Paſtoris, non mirum ſi etiã per acci-
dens oporteat ſupplere vices proprii Paſtoris per
Epiſcopum titularem, vel Vicarium. Sed his caſi-
bus ceſſantibus, & per ſe loquendo, reſidentiæ
præceptũ iure divino obligat ſemper, & ad ſem-
87 per. Et hæc eſt apertè doctrina D. Th: *in* 2. 2. *d. q.*
185, *art.* 5. ubi nec perſecutionis tempore conce-
dit licentiam eſſe abſentiam Paſtoris, niſi in caſu,
(quia, (inquit) ſubditorum ſalus exigit perſonæ
Paſtoris præſentiam, non debet Paſtor perſonali-
ter ſuum gregem deſerere, neq; etiam propter ali-
quod comodum temporale, neque etiam propter
aliquod perſonale periculum imminens, cùm bo-
nus Paſtor animam ſuam ponere teneatur pro o-
vibus ſuis. (Et ſic deducit ex præcepto Evangelico
obligationem reſidendi in Eccleſia, etiam uſq; ad
ſanguinis effuſionem. Quem locum D. Th. fuſius
explicat Sot *de iuſt. & iure lib.* 10. *q* 3. *art.* 4.

Eidem ſententiæ adhærent unanimiter Cano-
niſtæ dum in perſecutione extrinſeca, quam pati-
tur Eccleſia à tyranno & manifeſtis inimicis
quotieſcumq; ſine Prælato non eſt tuta ſalus Ec-
cleſiæ, vel cum non ſolus Prælatus quæritur, ſed
etiam Clerus, concludunt Prælatum non poſſe
Eccleſiam deſerere, ſed potiùs debere animam
ſuam ponere pro ovibus ſuis, exemplo B. Thomæ
Cantuarienſis, qui pro hac cauſa martyrium ſu-
biit, c. *Sicut dignum, de homic.* Ita gloſſ. in c. *Adver-
ſitas, in ver. Hoc etiam*, 7. q. 1. quam ſequitur Innoc.
in c. *Niſi cum pridem, in ver. Malitiam, ſub n* 4. Hoſt.
Card.

Card. Ant. de Butr. Anch. & alii communiter *ſuprà de renunc.* & probatur in c. *Suggeſtum*, in c. *Sciſcitaris*, & in d. c. *Adverſitas*, & in §. *Hoc tunc ſervandum*, 7. q. 1 Ergò ſi etiam perſecutione ingruente tenentur Paſtor potiùs mortem ſubire, quàm gregem deſerere; quantò magis perſecutione ceſſante illicita erit, & pernicioſa abſentia Paſtoris ſine rationabili cauſa?

38 Porrò cùm de cauſis excuſantibus à perſonali reſidentia Paſtores animarum ſuperiùs diffuſè actum fuerit, hoc loco admonendi ſunt cauſas eiuſmodi non ſufficere, niſi etiam adſit licentia ſuperioris, textus eſt in c. *Relatum in fine*, & ibi notat gloſſ. *in ver. Prælatorum*, & communiter DD. *ſuprà eod.* c. *Non oportet, de conſecr. diſt.* 5. c. *Magna, de voto*, gloſſ. in c. *fin. in ver. Abſentare, de privil. lib.* 6. & Gregor. *epiſt. lib.* 3. *cap* 36. neminem Pontificum à Parochia ſua, vel parumper abſque inevitabili prorſus neceſſitate diſcedere permittebat. Et ex Concilio Trident. in *cap.* 1. *ſeſſ* 23. legitimæ abſentiæ cauſæ à Beatiſſimo Romano Pontifice, aut à Metropolitano, vel eo abſente, ſuffraganeo Epiſcopo antiquiori reſidente in ſcriptis ſunt approbandæ. Sed in his omnibus hodie ſervari debet noviſſima Conſtitutio S. D. N. Vrbani VIII. de qua plenè dixi infrà in c. proximo.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Qualiter.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus, qui propria temeritate ab Eccleſia receſſit, & commonitus non redit, poteſt ſpoliari Archiepiſcopatu.*

2 *Capitulum quamvis non poſſit citare Epiſcopum, poteſt tamen eum monere ut redeat ad reſidentiã.*

3 *Monitio procedit etiam de inferiori ad ſuperiorem, & de pari ad parem.*

4 *Epiſcopus qui commonitus non redit ad reſidentiam, videtur habere Eccleſiam pro derelicta.*

5 *Prælatus quibus caſibus cenſeantur habere Eccleſiam pro derelictã.*

6 *Epiſcopus qui Eccleſiam habet pro derelicta, poteſt ea ſpoliari per Papam ſine citatione, & ſententia.*

7 *Citatio, & ſententia in notoriis non requiritur.*

8 *Capitulum quantumcumque moneat Prælatum ad reſidentiam, non tamen poteſt procedere ad electionem alterius ſine authoritate Papæ.*

9 *Epiſcopi non reſidentes ex Decretis Concilij Tridentini, & conſtitutionibus Apoſtolicis quas pœnas incurrant & n.* 11 *& ſeq.*
Et quibus ex cauſis abeſſe poſſint, ibid.

10 *Concilium Tridentinum in quibus innovet antiquos Canones contra Paſtores non reſidentes.*

11 *Bulla Sanctiſſimi D. N. ſuper reſidentia Epiſcoporum refertur.*

12 *Metropolitanus, vel eo abſente ſuffraganeus antiquior reſidens an hodie probare poſſint cauſas abſentiæ Eppiſcoporum.*

13 *Cardinalis à Turrecrementa invictiva in Epiſcopos non reſidentes.*

14 *Epiſcopus ab Imperatore, ſeu Rege evocatus an excuſetur à reſidentia.*

15 *Et quid ſi à Principe habeat regalia, & nu. ſeqq.*

16 *Intellectus* c. Si Epiſcopus, 18. diſt. & c. Si vobis fratres, 23 quæſt ult. m.

17 *Epiſcopus habens feudum à Principe, ſi vocetur à Papa etiam poſt regiam præceptionem, relictis omnibus etiam Regalibus ſequatur Papã, & n ſeq*

18 *Epiſcopus vocatus à Metropolitano ad Concilium, vel ad cauſam. Item vocatus à Rege, cui potiùs parere teneantur?*

19 *Epiſcopi non habentes regalia à Principe, illius præceptis non ſunt obnoxij.*

20 *Sacerdotalis dignitas excedit omnem dignitatem ſæcularem.*

21 *Epiſcopi ratione muneris, aut reipublicæ officij Epiſcopatibus adiuncti quomodo excuſentur à reſidentia.*

22 *Cardinales ex eo quòd in Epiſcopatibus prope Vrbem, vel in Vrbe in ſuis titulis reſiderent non excuſantur à reſidentia in Cathedralibus, quibus præfecti ſunt.*

23 *Auditor Cameræ procedit contra Epiſcopos non reſidentes uſq; ad ſententiam diffinitivam excluſi.*

24 *Epiſcopi ultra, vel circa montes quamdiu ex cauſa viſitationis liminum abeſſe poſſint.*

25 *Epiſcopus an hodie ſingulis annis abeſſe poſſit trib9 menſibus à Concilio Tridentino permiſſis.*

26 *Cardinalibus Epiſcopis quomodo, & quamdiu à ſuis Cathedralibus abeſſe liceat ex cauſa vacationis Sedis Apoſtolicæ.*

27 *Epiſcopi temporibus Adventus, Quadrageſimæ, & c. an in Cathedrali Eccleſia reſidere teneantur an verò ſatis ſit ut in diœceſi reſideant, & nu ſeq. uſq; in fin.*

28 *Epiſcopus abſens à Cathedrali, ſi in diœceſi reſideat an incidat in pœnas Tridentini Concilij.*

29 *Lex ubi plura copulativè requirit, non habet locum, niſi omnia ſimul concurrant.*

30 *Dictio, ſi, adiecta verbo futuri temporis conditionem importat.*

31 *Gerundium importat conditionem.*

32 *Alternativa natura eſt, ut alterutrum ſufficiat.*

33 *Parochus etſi teneatur in ædibus ut Parochialibus reſidere, tamen ſi reſideat extra, dũmodò in Parochia, non incidit in pœnas non reſidentium.*

34 *Epiſcopi ante Tridentinum Conciliũ tenebantur omni tempore in Cathedrali reſidere.*

35 *Alternativa, vel, an ſit ordinis, vel electionis.*

36 *Diſtributiones Canonicorum abſentium primò applicandæ ſunt fabricæ Eccleſiæ ſi indigeant; ſin minus alteri pio loco arbitrio Ordinarij.*

37 *Verbum* debet, *regulariter neceſſitatẽ importat.*

38 *Verbum hortatoriã iuncta verbis obligationem importantibus, non excludunt obligationem.*

39 *Epiſcopi an uti poſſint abſentiã trium menſium à Concilio promiſſa temporibus Adventus, Quadrageſimæ, &c. & num.* 44.

40 *Epiſcopus an poſſit iungere trimeſtrem abſentiam unius anni cum trimeſtri anni ſequentis, & num.* 44. *& ſeq.*

41 *Epiſcopus in caſibus, in quibus ex rationabili cauſa abeſſe poteſt, an primò uti debeat tribus menſibus à Concilio permiſſis, & non niſi ipſis conſumptis, licentiam petere non reſidendi, & n.* 46.

42 *Epiſcopus viſitans Limina in fine unius triennij, an poſſit in principio triennij ſequentis iterum viſitare, & ab Eccleſia abeſſe per octò continuos menſes ex Bulla Vrbani VIII. & num.* 47.

43 *Epiſcopo an poſſit concedi, ut per tres menſes abeſſe queat*

queat ex ſola cauſa, quoad per multos annos continuos reſederit, & n. 43.

45 *Statim dictio, quid importet.*

1 QUALITER. Summatum eſt ſuprà in c. prox. Communis diviſio Primò, exceſſus. Secundò mandatum, ibi. *Diſcretioni.*

Nota primò. Archiepiſcopum, qui receſſit ab Eccleſia temeritate propria, id eſt ſine licentia Romani Pontifici, ut exponunt Ægidius Bononien. Jo. Andr. & Card. omnes in ver. *Temeritate*, ſi commonitus non redeat, poſſe ſpoliari Archiepiſcopatu.

2 Secundò nota, ex illis verbis, *per veſtras etiam litteras revocatus*, quòd Capitulum quamvis non
poſſit citare proprium Prælatum, vel in eum animadvertere, quia inferior in ſuperiorem, &c. c.
Inferior, 21. diſt c. *Cùm inferior de maior. & obed.*
poteſt tamen eum requirere, vel monere ut redeat
ad reſidentiam, ut notant hic Innoc. Abb. Antiq.
& Hoſt. omnes in verb. *Revocatus*, Collectar. *n.* 3.
Ant. de Butr. *n.* 2. Petr. de Anchar. *in 1. notab.* &
3 Abb. *n.* 1. idemque dicunt DD. in c. *Ex tua, infrà
eod.* Monitio enim procedit etiam de inferiori ad
4 ſuperiorem, c. 1 *ſuprà de ſupplen. neglig. Prælat.* Et
de pari in parem, ut per gloſ. in cap. *Cùm cauſa,
ver. Item qualiter poſſunt duo ſuprà de off. deleg.* Et ex
hujuſmodi monitione Epiſcopus videtur conſtitui in contumacia non reſidendi, ut per Butr. *eod.
n.* 2. & habere Eccleſiam pro derelicta, ut propterea meritò illa ſpoliari poſſit: nam ſecundum
5 gloſſ. *hic*, & Abb. *n.* 5. ut habeat quis Eccleſiam
pro derelicta, tribus modis poteſt contingere.
Primò ſi Beneficiatus fiat miles, vel joculator.
Secundò ſi matrimonium contrahit. Tertiò, ſi
monitus non redeat, ut *hic*. Siquidem, ut inquit
Hoſt. *in ver. Eligatis in fin.* præſumitur evidenter
6 præſumptione juris, & de jure quòd Eccleſiam
habeat pro derelicta, Papa qui ſuper omnes eſt
approbante hoc. Et ſequitur Jo. Andr. *in fin* Et in
his caſibus nec ſolemnis citatio, nec ſolemnis ſententia requiritur, ut hîc patet. Nam Papa dedit
licentiam Canonicis Raguſinis eligendi alium in
Archiepiſcopum abſque eo quòd præceſſerit formalis citatio vel ſententia privationis, ut benè
obſervat Abb. *hic in not.* & tenet gloſ. in c. *fin. in
ver. Redierint infrà eod.* Et ſic non obſtat, c. 1. *infrà
de conceſſ. Præb.* quia non intelligitur fieri electio
inſtituta Eccleſia, ſed vacante, ut dicit *hic* Hoſt. *in
fin.* Et ſecundùm Abb. *n.* 6. ſpoliatio hoc caſu poteſt fundari ſuper duplici cauſa. Prima, quia, ut
dictum eſt, Eccleſia habetur pro derelicta à Præfato abſente, ut dicunt gloſſæ præalleg. Intellige
poſt monitionem, tamen ſecùs, etiamſi per decennium abfuiſſet, ut per Butr. ſuprà in c. *prox. in* 1.
not. Secunda, ratione notorii, quia cùm crimen
non reſidentiæ notorium ſit, poteſt ſuperior illum
ſpoliare abſque alia citatione, vel ſententia privationis, quæ in notoriis non exigitur, & ſecundùm
7 eum ad hoc facit, c. *Ex tua, infr. eod.* Quod optimè probat hæc Decretalis, legendo, *per veſtras litteras*, ut habet communis litera. Sed aliàs legitur, *per noſtras*. Et ſecundùm hanc lecturā videntur neceſſariæ literæ Papæ, ut per Hoſt. & Joan.
Andr. *in princ. in ver. Veſtras*, & Petr. de Anchar. *in
princ.* Et formalis citatio, ut per gloſſ. in c. *Ex parte, in ver. Per decem annorū, ſuprà eod.* Primam tamen opinionem tuetur Abb. *ſuprà* in c. *prox. n.* 4.
in 3. notab ubi etiam allegat Oldrad. *conſ.* 30 &
Gaſpar de Calder ibi dicentem, aliàs ſic fuiſſe in
Curia determinatum, Addit hic Innoc. *in ver. Eligatis*, quod quantumcumque ſubditi moneant
Prælatum de redeundo, non tamen poſſunt procedere ad eligendum ſibi ſuperiorem ſine auctoritate illius, in cujus manibus poteſt renunciare;
vel qui juriſdictionem habet ſuper eum. Quod
dictum ſequuntur Abb. Antiq. Joan. Andr. Collectar. Butr. Anchar. Abbas. & cæteri omnes

9 Hodie verò contra Prælatos non reſidentes
ſervanda eſt forma à Concilio Tridentino præſcripta ſub Paulo III in *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. Nam qui juſtis & rationabilibus cauſis ceſſantibus ab Eccleſia ſex menſibus continuis extra ſuam diœceſim
morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius
anni fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus loci per ſuperiorem Eccleſiaſticum (id eſt Metropolitanum reſpectu Epiſcoporum Comprovincialium
ex ſententia S. Congregationis) applicandorum,
pœnam ipſo jure incurrit. Quod ſi per alios ſex
menſes in hujuſmodi abſentia perſeveraverit, aliam quartam partem fructuum ſimiliter applicandam eo ipſo amittat Creſcente verò contumacia, Metropolitanus ſuffraganeos Epiſcopos
abſentes, Metropolitanum verò abſentem ſuffraganeus Epiſcopus antiquior reſidens ſub pœna interdicti ingreſſus Eccleſiæ eo ipſo incurenda infra tres menſes per litteras, ſeu nuncium Romano Pontifici denunciare tenentur, qui in ipſos
abſentes, prout cujuſque major, aut minor contumacia exegerit, animadvertere, & Eccleſiis ipſis de Paſtoribus utilioribus providere poterit.
Præterea ex decreto, *cap.* 1. *ſeſſ.* 23 ſub Pio IV. in §.
Si quis Epiſcopus abſens præter mortalis peccati
reatum, quem incurrit, pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facit, nec tuta conſcientia,
etiam alia declaratione non ſequuta, illos ſibi retinere poteſt, ſed tenetur aut ipſo ceſſante per ſuperiorem Eccleſiaſticum illos fabricæ Eccleſiæ,
aut pauperibus loci erogare Et paulò ſuperius in
§. *Ne verò*, exprimuntur quatuòr cauſæ, propter
quas Paſtoribus abeſſe licet, nempè Chriſtiana
charitas, urgens neceſſitatis, debita obedientia, &
evidens Eccleſiæ, vel Reipublicæ utilitas.

Sed objicies, In *d. c.* 1. *ſeſſ.* 6. innovantur antiqui Canones adverſus Paſtores non reſidentes,
qui habentur 88. *diſt. per tot.* & paſſim 21. *q.* 3. in
Concilio Eliberino, *cap.* 19. *c. Pervenit, c. Si qui verò, c. Si quis Presbyter, c. Placuit, c. Si quis in Clero,* 7.
quæſt. 1. cap. 2 21. *q.* 2. Cur ergo alia illis pœna à
Concilio præſcribitur? An uti poſſumus pœna
Concilii, vel Canonum contra non reſidentes?
Quòd ſi pœna à Concilio impoſita utendum eſt;
quorſum Antiqui Canones innovantur? At re-
10 ſpondetur innovari Canones quoad culpam, videlicet ut Epiſcopi reſidere teneantur, & quoad
pœnam privationis tituli, de qua à Concilio nihil
ſtatuitur, ut declaratur paulò poſt in d. §. *Creſcente verò contumacia*; & ſic etiam quoad modum
privationis. Quamobrem quod ſpectat ad privationem tituli, & privationis modum, ſervandum
erit quod ſtatuitur in hac Decretali & in aliis Canonibus, & præſertim in c. *Ex tua, infr. eod.*

11 Noviſſimè ſuper reſidentia Epiſcoporum promulgata eſt Cōſtitutio S. D. N. Urbani VIII. quæ
incipit, *Sancta Synodus*, ſub die 12 Decemb 1634.
in qua Sanctitas ſua primò innovat decreta Con-

cilii

cilii Trident Conſtitutiones Apoſtolicas. & De-
creta Conſiſtorialia ſuper reſidentia Epiſcopo-
rum; multæ enim Conſtitutiones ſuper hoc anteà
prodierunt, ut Pii IV. & Pii V. Item multa Decre-
ta Conſiſtoria. Et in ſpecie Gregorius XIII. de-
claravit Decreta Concilii, & pœnas ejuſdem ha-
bere locum etiam in S R E. Cardinalibus Et Cle-
mens VIII ſuo Decreto Conſiſtoriali addidit pœ-
nam inhabilitatis Epiſcoporum non reſidentium
ad majoris dignitates, & Eccleſias obtinendas.

Secundò, Sanctitas ſua jubet jam præfectos Ca-
thedralibus, & majoribus Eccleſiis etiam S.R.E.
Cardinales ſe itineri committere, & ad reſidenti-
am conferre infra unum menſem, ſi in urbe exi-
ſtant; infra duos, ſi extra urbem in Italia; ſi ex-
tra Italiam infra quatuor computandos à die pu-
blicationis Bullæ. Nondum autem præfectos in-
fra terminos ſuperius expreſſos computandos à
die eorum promotionis. Indeque nec ſupradictos,
nec alios jam reſidentes abſcedere abſque licen-
tia per Breve, vel litteras miſſivas ſub pœna in-
terdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, amiſſionis fructuum
& facultatum teſtandi ipſo jure incurrenda; nec
non privationis à regimine, & adminiſtratione
Eccleſiarum, aliiſque pœnis arbitrio Sanctitatis
ſuæ infligendis, Concilium Trid. in *d. cap. 1. verſ.*
Nam cùm Christiana charitas, ſeſſ 23. decerbit legi-
12 timas abſentiæ cauſas à Romano Pontifice; aut à
Metropolitano, vel eo abſente ſuffraganeo Epiſ-
copo antiquiori reſidente, qui idem Metropo-
litani abſentiam probare debebit, In ſcriptis eſſe
approbandas. Bulla verò Sanctiſſimi prohibet ne
Epiſcopi jam reſidentes abſcedant abſque licen-
tia per Breve, vel litteras miſſivas. Ergo hac in
parte videtur adempta facultas probandi cauſas
abſentiæ, quæ ex Concilio competebat Metro-
politano vel ſuffraganeo antiquiori. Et quidem
optimo conſilio. Nam Epiſcopus prætextu cauſa-
rum; de quibus in § *ſeq* non fuiſſet difficile à Me-
tropolitano. vel ſuffraganeo abſcedendi licenti-
13 am extorquere, & lex eſſet ludibrio poſita. Hæc
jam pridem fieri optaverat Turrecrem. in *c. Si vo-*
bis, 23 q ult. dicens: (Turpe eſſet, ut Epiſcopi ſe
inſerant ad ſervitia Imperatoris, vel alterius Prin-
cipis ſæcularis, & deſerant cauſam ſubditorum,
& officia devotionis. Hoc non facerent, ſi mor-
tem ſpiritualem timerent, & intelligerent ſe red-
dituros rationem de ovibus ſuis Deo Summo Ju-
dici. Unnam etiam de Curia Romana hoc in
parte obſervaretur, in qua plures Epiſcopi conve-
niunt non devotionis gratia, ſed ambitionis ſpi-
ritu propulſati, ut altiora quærant; aut beneficia
addant beneficiis, aut honores honoribus, utque
officia, & legationes quærant, quæ curæ anima-
rum ſibi commiſſarum afferunt plurimum impe-
dimenti. Utinam Summi Pontifices conſidera-
rent, quanta negligentia circa animas committi-
tur ex abſentia Prælatorum ab Eccleſiis ſuis.)
Hactenus Turrecrementa.

Quoad pænas Pius IV. in Bulla, quæ incipit, *In*
ſupremis, edita poſt Concilii publicationem ſimi-
liter præcipit Epiſcopis, ut in ſuis Eccleſiis per-
ſonaliter reſideant ſub pœna privationis à regimi-
ne, & adminiſtratione Eccleſiarum ſuarum, ac
aliis ſuo arbitrio imponendis pœnis, & bona de-
cedentium extra reſidentiam decernit tanquam
ſpolia ad Cameram Apoſtolicam pertinere, eti-
amſi facultatem ſpecialem de illis teſtandi obti-
nuerint. Et pænam interdicti ab ingreſſu Eccle-
ſiæ imponit in alia ejus Conſtitutione edita ante
publicationem Concilii, quæ incipit, *De ſalute*
gregis.

14 Tertiò, Sanctiſſimus declarat contrafacientes
non excuſari à pœnis prætextu ſervitii Impera-
toris, aliorumque Principū, aut Regnorum, defen-
ſionis litium; etiam Eccleſiarum, ineundi fœderis;
aut alterius negotii etiam graviſſimi, & ſpeciali
nota digni, diſtantiæ locorum brevitatis temporis
exſpectandi licentiam ab Urbe, vel alterius cauſæ
etiam publicæ, ac piæ. & utilitatis, vel neceſſitatis
Eccleſiarum, vel perſonarum Ex his verbis Con-
ſtitutionis ſatis liquet non habere locum, quod di-
cit hîc gloſſ 1. & Hoſt. *in princ. in ver. Ultra quadri-*
ennium, videlicet Epiſcopum non debere ultra
annum abeſſe, niſi juſſio imperialis eum detineat.
Præſertim verò, quia nec de jure communi Epiſ-
copi ab Imperatore vocati ad comitatum, id eſt
ad Curiam Imperialem ire debent, c. *Quo auſu*, c.
Si quis Epiſcopus, & c. *Reprehenſibile*, 23. *q.* 8. c. *Om-*
nes, 25. *q.* 1. c. *Quicunq; militum*, 12. *q.* 2. & c. *Cùm pa-*
15 *rati, infrà de appellat.* etiam pacis procurandæ gra-
tia, vel Regi conſilium præbendi, aut eum oran-
di, niſi ab ipſo habeant regalia, id eſt bona feuda-
16 lia, c. *Si in morte*, §. *Ecce*, 23. *q.* 8. & ita intelligi de-
bet textus in c. *Si nobis fratres, ead. cau & quaſt.* ibi:
Niſi forte hi qui à Religioſis Imperatoribus vel invita-
ti, vel vocati fuerint. Et in c. *Si Epiſcopus*, 18. *diſt.* ibi,
excepta præceptione regia. Et in Authen. *Quomodo*
oporteat Epiſcopos, § *illud aliud eſt* §. *Et etiam diffini-*
mus, col. 1. ibi. *Niſi hoc per imperialem fiat juſſionem.*
Hæc enim jura vendicant ſibi locum tantummo-
dò in Epiſcopis habentibus Regalia, prout con-
ſtat ex d. § *Ecce*: & intelligunt Hoſt. & alii in d. c.
Cùm parati, de appellat. Archid. in c *d. Si nobis fra-*
tres, in princ. dicens (Vocati ergo Epiſcopi ab Im-
peratore ad Comitatum, ire debēt ut hic.) Quod
verū eſt, cauſa pacis reformandæ, vel cauſa conſilii
dandi, vel orandi ut dicit Gratian. *in* §. *prac* Et hoc
ità demū ſi regalia habuerint. Et in hac opinione,
quam ponit ſecundo loco videtur ibi reſidere. Et
idem dicunt Bellam & Turrecrem. Prætereà
text. in d. cáp. *Si Epiſcopus, 18. diſt* debet intelligi
quando aliter inſurgeret ſcandalum niſi Epiſco-
pus pareret Regi. Et ita intelligit Hugo illum
textum, allegat. c. *Salonitana, 63. diſt.* Vel intelli-
gitur quando Rex eſſet Legatus Papæ, quia tunc
propter legationem eſt major Archiepiſcopo. Et
ſic ei potius, quàm Archiepiſcopo eſt parendum.
Quos duos intellectus ad illum textum ſequitur
etiam Jo. de Fan. & Alexan. de Nævo in d. c. *Cùm*
parati, n. 29. verſ Secunda concluſio.

17 Accedit quòd etiamſi Epiſcopus habeat rega-
lia à Principe; tamen ſi vocetur à Papa etiam poſt
mandatum Regis, exemplo Petri, *Luca* 5. relictis
omnibus, etiam regalibus, ſequatur Papam. Quæ
ſunt verba formalia gloſſæ in d. c. *Cùm parati, in*
ver. In legatione Regis. Cui hac in parte ſubſcri-
bunt ibidem Hoſt *n* 4. Jo. Andr. *n* 7. Butr. *n.* 6, *in*
fin. Abb. *n.* 7. Et eſt communis opinio, ut teſtatur
Præpoſ. *num.* 10. *in fin verſ. Et prædictus articulus.*
18 Quinimò, ut dicit ibi Innoc. (Si Archiepiſcopus
vocat Epiſcopum, vel alium Prælatum ad Con-
cilium, vel ad cauſam, & Rex ante, vel poſt voca-
vit eundem, licitè poteſt prætermittere manda-
tum Archipiſcopi, & ire ad Regem, cui honor
eſt deferendus per jura, quæ primò allegat gloſ.)
Quod

Quod intelligo Hoſt *d n.4. de Epiſcopo tenente Regalia*. Et ſequuntur alii proximè citati. Sed ſi Archiepiſcopus præceperit Epiſcopo, non obſtante præceptione Regia, debet obedire Archiepiſcopo, cùm ſit de ejus juriſdictione, & non Regis, & magis obediendum ſit ſpiritui, quàm carni, c. *Solita, de major. & obed.* Papæ autem ſemper eſt obediendum nulla præceptione obſtante, tam ratione honoris quàm iuriſdictionis c. *Qui reſiſtit*, 11. *queſt*. 3. Et paulò pòſt reſpectu Archiepiſcopi dicit conſiderandum eſſe an Epiſcopus affectaverit ſe vocari, à Rege, an non, ut in cap. *Paſtoralis*, §. *fin. de off. deleg.* & an habeat regalia, necne. Ita Innoc. cuius dicta ſequuntur totidem verbis Hoſt. *eodem num.* 4. Jo. Andr. & alii præalleg. Itaque Canoniſtæ omnes videntur in hoc convenire, ut ſi Epiſcopus habeat regalia à Rege vocatus ab ipſo, teneatur parere niſi ſub præcepto obedientiæ fuerit vocatus à Metropolitano. Papæ autem indiſtinctè ſit obediendum poſthabitis regalibus, &
19 quacumque præceptione Regia. Si verò regalia non habeat, non teneatur parere, quia cùm non ſit de illius foro, præceptis eius non obſtringitur. Unde Abb. in d. cap. *Cùm parati n.* 7. not. poſt gl. quod Clericus non obtinens regalia, id eſt bona feudalia à Principe ſæculari, non debet prætextu vocationis Principis reſiſtere mandato Superioris ſui, quia Clericus quantumcumque ſimplex, maximè eſt Sacerdos, non ſubiicitur in aliquo iudici ſæculari, ut in c. *Dùm non ab homine, de iudic.*
20 Imò dignitas Sacerdotalis excedit omnem dignitatem ſæcularem, c. *Duo ſunt. 96. diſt.*

21 Quartò, Sanctitas ſua excipit cauſam intereſſentiæ in Synodis Provincialibus, vel Congregationibus, ſeu Aſſembleis generalibus, quibus Eccleſiaſtici intereſſe ſolent ratione muneris, aut Reipublicæ officii Eccleſiis adiuncti quamdiu tamen actu duraverint. Hanc ipſam cauſam excepit Tridentina Synodus in *d. cap. 1. ſeſſ.* 23. ibi: (Niſi cum abſentia inciderit propter aliquod munus, & Reipub. officium Epiſcopatibus adiunctum, cuius quoniam cauſæ ſunt notoriæ, & interdum repentinæ, ne eas quidem ſignificari Metropolitano neceſſe erit.)

22 Quintò, declarat S.R.E. Cardinales priores in ordine habentes Epiſcopatus prope Urbem, etiamſi in illis, vel in Urbe in ſuis titulis reſiderint, non excuſati à reſidentia in Cathedralibus, & maioribus Eccleſiis, quibus præfecti ſunt, nec ex eo quòd Papa eos videat, & toleret; & ad functiones etiam Pontificiales & ſolemnes admittat.

23 Sextò, præcipit Auditori Cameræ, ut ſummariè procedat adverſus non reſidentes uſque ad ſententiam diffinitivam excluſivè, quam ſibi reſervat in Conſiſtorio. Hoc ipſum ordinavit Pius IV. in motu proprio incipien. *Cum tam Sacroſanctum.*

24 Septimò, Sanctitas ſua indulget ut exiſtentes ultra montes abeſſe poſſint ex cauſa viſitationis Liminum per ſeptem menſes, & citra montes per quattuor, dummodò eo tempore ad alios actus non divertant.

25 Porrò trimeſtre ſpatium, quo Epiſcopis æqua ex cauſa ſingulis annis à ſuis Eccleſiis abeſſe licet ex Decreto Concilii Tridentini in d. *c. 1 ſeſſ.* 23. S.D.N, ut audivimus declaravit ſua Conſtitutione non ſuſtuliſſe.

26 Octavò, indulget Cardinalibus Præfectis Cathedralibus, & aliis majoribus Eccleſiis, ut ex cauſa vocationis Sedis Apoſtolicæ poſſint non ſolùm ad locum Conclavis accedere, dummodò à diœceſibus non diſcedant, niſi habita certa notitia mortis Pontificis, ſed etiam in Urbe commorari uſque ad peractam electionem, & per duos menſes poſt coronationem Pontificis.

Nonò, ſtatuit ut nemo poſſit prædictam Conſtitutionem interpretari, aut declarare præter Romanum Pontificem & adjicit clauſulas generales in forma ampliſſima.

Poſtremò declarat eos, qui pluribus Eccleſiis præſunt, excuſari quidèm à pœnis, dummodò reſideant in earum altera, in qua tenentur de jure; non tamen propterea excuſari Cardinales habentes aliquem ex ſex Epiſcopatibus propè Urbem, quin teneantur reſidere in aliis, quibus Præfecti ſunt.

27 QUÆRO, an Epiſcopi temporibus præſcriptis in *cap. 1. verſ. Eoſdem interim admonet, ſeſſ.* 23. Concil Trident. in Cathedrali Eccleſia reſidere teneantur; an verò ſatis ſit ut in diœceſi reſideant.

28 Hæc quæſtio habet duas inſpectiones. Prima eſt quoad pœnas Epiſcoporum, non reſidentium, An ſcilicet Epiſcopus, in diebus Adventus, Quadrageſimæ, & aliis à Concilio præſcriptis ita apud Cathedralem Eccleſiam reſidere teneantur, ut ſi in diœceſi reſideat, incidat in pœnam amiſſionis fructuum inflictam Decreto, *c. 1. ſeſſ. 6.* & illos non faciat ſuos juxta d. *cap. 1. ſeſſ* 23.

Secunda eſt, quoad ipſam obligationem ſimpliciter, & abſolutè, An ſcilicet Epiſcopus prædictis temporibus teneantur ex præcepto in Cathedrali reſidere, quamvis ſi in diœceſi reſideat, faciat fructus ſuos, neque illis privari debeat.

Quoad primam inſpectionem verius videtur Epiſcopum in diœceſi quandocunq; reſidentem in pœnas Concilii non incidere: nam Decretum in d. *cap. 1. ſeſſ. 6.* ad hoc ut Epiſcopi incidant in pœnam privationis quartæ partis fructuum, requirit ut ſex menſibus continuis à ſuis Eccleſiis
29 extra ſuam diœceſim morando abfuerint. Unde ad hujuſmodi pœnam ſatis non eſt ut abfuerint à ſuis Eccleſiis tantùm, niſi etiam abfuerint extra diœceſim, cùm Concilium utrumque copulativè requirat, ut ſub unica verborum ſtructura, *l. Si heredes, ff. de condict. inſtr.* Felin. in cap. *Ex parte, n. 22. & ſeq de reſcript.* Quod maximè procedit in pœnalibus, in quibus ſi lex, vel ſtatutum ad pœnam incurrendam duo requirat copulativè, nullatenus eſt locus pœnæ, niſi utrumque ſimul concurrat, l. *Inter omnes*, §. *Rectè, de furt.* Oldrad. *conſ.* 291 *n. 5. verſ. Prætereà* & Signoroll. *conſ.* 239. *n.* 5.

30 Et confirmatur ponderando verba illa, *ſi quis*, quæ cùm ſint adjuncta verbo temporis, *abfuerit*, conditionem important, l. *Conditionem, ff. de condit. & demonſtrat.* Oldrad. *conſ.* 142. *n. 3. ver. Sed ad-*
31 *huc inſtatur.* Sicut, etiam importat gerundium illud *morando*. Bald. *conſ.* 267. *proponitur, n. 3. verſ. Ioannes fecit*, juncto verſ. *Iſta quæſtio, num.* 4. *lib.* 5. Conditio autem debet impleri in totum, nec ſufficit ut impleatur pro parte, quia perinde eſt ac ſi non eſſet impleta, l. *qui duobus*, & l. *cùm fundus, ff. de condit. & demonſtr.* Bald. in l. 2. *in fin.* C. *Si adver. rem iud.* Conditio enim quoad implementum non ſcinditur, ut inquit Angel. *conſ.* 16. *Teſtator in omnibus, n. 8. verſ. Venio ad ſecundum.*

Hoc

Hoc ipſum ante Concilii publicationem iiſdem ferè verbis ſtatuit Pius IV. in Conſtitutione, quæ incipit, *De ſalute Gregis*, ut patet ibi: (Epiſcopos ab Eccleſiis, & Diœceſibus ſuis abſentes in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ pœna eo ipſo abſq; alia declaratione incurrenda diſtrictè præcipiendo monemus) Loquitur ergo Pius IV. de abſentibus copulative ab Eccleſia & Diœceſi, & his poſteà pœnas imponit his verbis. (Si quis ſex menſibus continuis extra ſuã diœceſim morando abfuerit.)

32 Sed & aliud Decretum Concilii in d. c. 1. *ſeſſ.* 23. hoc ipſũ indicat, primò enim declarat Epiſcopos teneri ad perſonalem in ſua Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam. Ac deinde (Si quis (inquit) contra hujus decreti diſpoſitionem abfuerit, &c. pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non faciat.) Concilium ergo obligat Epiſcopos ad reſidendum alternativè in civitate, vel Diœceſi, & contravenientibus pœnam imponit. At non dicitur contravenire diſpoſitioni alternativæ Epiſcopus, qui alterutrum adimplet reſidendo in Diœceſi, c. *Inter cæteras*, & ibi dixi in *primo notab. de reſcript. l. ille, aut ille. ff. de legat.* 1. gloſſ. in Clem. *Dudum, in ver. Vel quorum, de iudic.*

Et ſimiliter Pius IV. in alia Conſtitutione poſt Concilii publicationem edita, quæ incipit, *In ſuprema*, dum ſupponit ſpoliis Cameralibus bona Epiſcoporum decedentium, reſtringit ſe ad decedentes extra diœceſim his verbis. (Bona quæcunque ad Epiſcopos, qui extra prædictas Eccleſias, & diœceſes non reſidentes deceſſerunt, pertinentia, tanquam ſpolia ad Cameram Apoſtolicam legitimè pertineant) Et in alia Conſtitutione quæ incipit: *Cùm tam ſacroſanctum*, edita contra Prælatos non reſidentes, dum committit Auditori Cameræ, ut contra eos procedat, loquitur iidem de non reſidentibus in diœceſi, ibi: contra Epiſcopos, & alios quoſcumque Prælatos in propriis diœceſibus non reſidentes de inobedientia propria uſq; ad ſententiã excluſivè procedat, &c)

Sive igitur Epiſcopi dictis anni temporibus teneantur in Cathedrali reſidere, ſive non, de quo inferius dicetur in ſecunda inſpectione; abſolutum tamen videtur eos non incidere in pœnas non reſidentium, dummodò reſideant in Diœceſi. Et hæc interpretatio, uti magis conſona verbis Concilii, & dictarum Conſtitutionum, & quæ etiam benignior eſt in pœnalibus, videtur omninò amplectenda, c. *Statum, de elect. in 6.* cum ſuis concordant.

33 Præſertim quia idem ſuadetur etiam exemplo Parochorum, qui quamvis teneantur omnino reſidere in ædibus Parochialis Eccleſiæ, tamen ſi extra eas reſideant, dummodò non extra limites Parochiæ, fructus ſuos faciunt, nec incidunt in pœnas à Concilio Parochis non reſidentibus inflictas, ut in caſu contingenti olim reſpondit Sac. Congregatio.

34 Quoad ſecundam inſpectionem, ideſt, quoad præceptum, & obligationem Epiſcoporum ſupponendum eſt ante Concilium Trident. Epiſcopos obſtrictos fuiſſe omni tempore in ſua Cathedrali reſidere. Quod conſtat ex Concilio Carthaginenſi V. *cap* 5. his verbis: (Placuit ut nemini ſit facultas, relicta principali Cathedra ad aliquam Eccleſiam in diœceſi conſtitutam ſe conferre ; ut refertur in Can. *Placuit*, 7. *q.* 1 ubi gloſ. *in ver. In diœceſi*, dicit hoc adeò verum, ut non liceat Epiſcopo ad diœceſim divertere, niſi ex cauſa viſitationis.

Idemque patet ex Concilio Aurelianenſi, *c.* 35. relato in can. *Epiſcopus de conſecr. diſt.* 3. in hæc verba: (Epiſcopus ſi infirmitate non fuerit impeditus, Eccleſiæ, cui proximus fuerit, die Dominico deeſſe non debet. Unde infert gloſſ. Epiſcopum Dominicis diebus in Epiſcopali Eccleſia Divinis Officiis intereſſe debere. in quia Sacerdotali more reſidere præcipitur. Et Gregor. *lib.* 5. *epiſt.* 23. (Pervenit, (inquit) ad nos Primerium Amalphitanæ civitatis Epiſcopum in Eccleſia ſua reſidere non eſſe contentum, ſed foris per diverſa loca vagari. Idcircò hac tibi authoritate præcipimus, ut ſupradicto Epiſcopo interminari nõ deſinas, quatenus hoc de cætero facere non præſumat, ſed in Eccleſia ſua Sacerdotali more reſideat.) Quod refertur in can. *Pervenit*, 7. *q.* 1. ubi Præpoſ. *num.* 1. notat reſidentiam eſſe faciendam in loco ſecundùm conditionem perſonæ, quia Epiſcopus per villas vagari non debet, ſed in civitate cõmorari.

Atque hoc ſuppoſito ad dubium videtur reſpondendum, temporibus à Concilio præſcriptis Epiſcopum teneri omninò apud ſuam Eccleſiam reſidere, niſi munia Epiſcopalia in Diœceſi eum altò vocent: nam etſi decretum Concilii Trid. d. *cap.* 1. *ſeſſ.* 23. declaraverit Epiſcopos obligari ad perſonalem in ſua Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam: tamen per hæc verba non eſt cenſendum funditus ſuſtuliſſe antiquam Epiſcoporum obligationem, ut in ſimili legitur in c. *Eccleſia veſtra, il.* 2. *verſ. Neque enim credendum eſt, ſuprà de elect.* cùm præſertim ibi inhæreat decreto *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. quo innovantur antiqui Canones adverſus non reſidentes promulgati, ſed tantum moderatum fuiſſe rigorem ſacrorum Canonum. Nam illa verba per dictionem alternativam in ſua Eccleſia, vel Diœceſi, indicant potiùs ordinem, quam electionem, gloſſ. in c. *penult. in ver. vel in Parochiali, de ſe-*
35 *pult.* Quemadmodũ in terminis aliorum Decretorum Concilii ſæpiùs cenſuit S. Congregatio. Et in ſpecie in Decreto, *c.* 16 *ſeſſ.* 24. quo jubetur ſede vacante eligi Vicarius, qui in jure Canonico ſit Doctor, vel aliàs quantum fieri poterit idoneus: cenſuit dictionem alternativam, *vel*, eſſe ibi ordinis, non electionis, juxta doctrinam Gemin. in c. *Licet in fin. de ſepult in* 6. Ideoque electionem fa-
36 ctam de Sacerdote non Doctore, quamvis alioquin idoneo, omiſſis Doctoribus, eſſe nullam. Et ſimiliter dum in *c.* 3. *ſeſſ* 22. diſtributiones abſentium jubentur applicari fabricæ Eccleſiæ, vel alteri pio loco: S. Congregatio reſpondit alternativam, *vel*, non eſſe electionis, ſed ordinis: Ideoque applicationem primæ loco faciendam eſſe fabricæ Eccleſiæ, ſi indigeat; ſin minus eſſe arbitrio Ordinarii illas alteri pio loco applicare. Eodem igitur modo dum Concilium declarat Epiſcopos obligari ad perſonalem in Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam; hæc alternativa non eſt cenſenda importare electionem; ita ut arbitrium ſit Epiſcopo hic, vel alibi reſidere; ſed potius ordinem, ita ut primo, & principaliter reſidendum ſit in Cathedrali Eccleſia, idque tempore Adventus, Quadrageſimæ, & aliis ſolemnitatibus, in quibus major, & præcipua eſt reſidentiæ obligatio, ut eſt textus in c. *Si quis in Clero*, 7. *q.* 1. Deinde verò, id eſt aliis temporibus, ſatisfieri poſſit ejuſmodi obliga-

obligationi, etiàm reſidendo in Diœceſi.

Quæ interpretatio videtur primò amplectenda, quia per eam minus receditur à diſpoſitione veterum Conciliorum. & Canonum ad c. *Cum expediat. de elect. in 6.* & l. *Si quando. C. de inoff. teſt. am.* cum ſuis concordant. Deinde quia hoc modo ceſſat abſurdum illud, quod alias ſequeretur ſi Epiſcopi poſſent præcepto reſidentiæ ſatisfacere abſque eo quòd unquam Eccleſiam Cathedralem, & ſponſam ſuam inviſerent. Denique quia cum præcepto divino mandatum ſit omnibus Epiſcopis oves ſuas agnoſcere, verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, & bonorum operum omnium exemplo paſcere, & in cætera munia paſtoralia incumbere, ut habetur in d. c. 1. non apparet quomodo hæc omnia impleri poſſint ab Epiſcopo, quia ad villas, & pagos divertit, nec unquam reſidet apud Ecclaſiam ſuam Cathedralem, ullaſque ibi functiones Epiſcopales exercet, nec præſens agnoſcit oves, quarum pars major ut plurimum illic commoratur.

Quod ſatis indicant verba d. c. 1. Nam dum hortantur Epiſcopos ut certis temporibus ſuam Cathedralem Eccleſiam non deſerant, eam rationem afferunt, nempè quia illis diebus refixi maximè, & in Domino gaudere Paſtoris præſentia oves debent. Si ergo oves Cathedralis Eccleſiæ dictis temporibus debent maximè refici, & Paſtoris
37 præſentia gaudere: Ergo etiam viceverſa Paſtor debet eas reficere, & permittere ut ejus præſentiâ oves gaudeant. Idque dicendum eſt in præcepto eſſe, cum verbum, *debet*, regulariter neceſſitatem importet, ut notatur in l. *Sæpè, ff. de offic. Præſid.*

Neque his obſtat quòd illic Concilium utatur verbis hortatoriis, dum ait (Eoſdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis ſpatium Adventus, Quadrageſimæ, &c. ipſi ab Eccleſia ſua Cathedrali ullo pacto abſint.) Quæ quidem verba cùm non præceptum, ſed cõſilium importent; obligationẽ non inducunt, c. *quod præcipitur, 14. q. 1 & 4. diſtinct. § fin* Dec. in
38 c. *Nam concupiſcentiam, num. 20. de Conſtitut.*

Nam reſpondetur primò verba hortatoria impropriari quando ſubjecta materia eſt de præcepto, ut hoc caſu Textus eſt in c. *Rogo*, atq; ibi gl. 11 q. 3. & in c. *in ver. Hortamur*, ubi gloſſ exponit, id eſt præcipimus. *de teſtam.* Ad idem gloſſ. in Clem. 1. *in ver Hortamur, de teſtib*, & Abbas in d. c. *Nam concupiſcentiam, n. 3. de Conſtitut.* vel certè, ut ait ibi Dec. *num. 21.* verba hortatoria tunc non impropriantur, quia non eſt inconveniens aliquem hortari ad illud, quod facere tenetur, c. *Pervenit, 84. diſt* Et ideo verbum, *rogo*, & verbũ *hortamur*, in locis prææallegatis propriè intelliguntur, & non inducunt præceptum, ſed per alia jura materia præcepti eſſe dicitur, ut ibi per eum.

Deinde reſpondetur ejuſmodi verba hortatoria in decreto Concilii eſſe conjuncta cum verbis obligationem importantibus, ut ſuperius dictum eſt; onde tantùm abeſt, ut per hanc admonitionem ſublata cenſeatur antiqua obligatio, ut potiùs ex ea videatur renovata. Nam Concilium hortatur Epiſcopos ut reſideant in Cathedrali in illis diebus, in quibus maximè oves refici, & gaudere Paſtoris præſentiâ debeat, quod perinde eſt ac ſi illos adhortatum fuiſſet ut dictis diebus ſuã implerent obligationem apud Cathedralem Eccleſiam reſidendi. Præſertim quia hoc ipſum fecerat ibidem paulò ante his verbis; (Sacroſancta Synodus eos (id eſt Epiſcopos) admonet, & hortatur, ut divinorum præceptorum memores, factique forma gregis in judicio, & veritate paſcant, & regant) Ecce igitur quemadmodum adhortationem à præcepto, & obligatione Concilium non ſejunxit. Quod & Pius IV. fecit in præalleg. Conſtitutione. *De ſalute gregis*; ibi: *Epiſcopos ab Eccleſiis, & Diœceſibus ſuis abſentes præcipiendo monemus.*

Ac propterea obſervandum eſt verba illa Concilii *eoſdem interim admonet*, fortè non limitare regulam, quam priùs Concilium conſtituerat declarando Epiſcopos teneri ad perſonalem in civitate, vel diœceſi reſidentiam; ſed potius ſublimitare limitationem, per quam ſuperiùs immediatè declarat licere Epiſcopis per duos. aut tres menſes quotannis ab Eccleſia abeſſe: tria enim ibi facit S Synodus. Primò declarat obligationem reſidendi in civitate, vel diœceſi. Secundò, indulget Epiſcopis, ut ſingulis annis duos, vel ad ſummum
39 tres menſes abeſſe poſſint. Tertiò, hortatur Epiſcopos, ut non tamen abſint temporibus Adventus, Quadrageſimæ, & aliis ibi præſcriptis. Quod perinde eſt ac ſi dixiſſet: Etſi Epiſcopi poſſint quotannis per tres menſes abeſſe; illos tamen hortamur, ut hâc indulgentiâ minimè utantur illis diebus in quibus maximè refici, & gaudere Paſtoris præſentia oves debent. Et hoc modo quamvis illa verba eſſent Concilij tantùm, non tamen ſequeretur quin circumſcripta trium menſium indulgentia. Epiſcopi aliàs non tenerentur in dictis diebus apud ſuam Cathedralem reſidere. Prior tamen intellectus magis congruit verbis Concilij, quia in eodem verſ. *Eoſdem interim admonet*, non agitur de abſentia à Diœceſi, ſed à Cathedrali Eccleſia tantùm, ut patet ibi: *Ab Eccleſia ſua Cathedrali*. Et clariùs ibi: *Niſi Epiſcopalia munia in ſua Diœceſi, &c.* Et conſequenter non limitatur indulgentia, qua Epiſcopis abeſſe licet tribus menſibus extra diœceſim, Ad l. *Nam quod liquide, § fin. ff. de penult. leg.*

Itaque ad dubium videtur reſpondendum Epiſcopos temporibus à Tridentino Concilio præſcriptis teneri quidem apud ſuam Cathedralem Eccleſiam reſidere, ita ut aliter ſuæ obligationi non ſatisfaciant, niſi munia Epiſcopalia in ſua Diœceſi eos aliò vocent. Cæterum non incidere in pœnas à Sancta Synodo Epiſcopis non reſidentibus inflictas, dummodò in diœceſi reſideant. Et hanc ſententiam probavit S. Congregatio ejuſdem Concilii interpres.

40 In S. Congregatione ſuper reſidentia Epiſcoporum habita in Quirinali die 17 Julii 1657. cui interfuerunt Eminentiſſimi Cardinales Ginettus, Melnus, & Paulucius; necnon R. P. D. Farneſius, Alterius, Gualterius, Ugulinus, De Vecchiis Secretarius, & ego, propoſita fuerunt ex ordine Sanctiſſimi infraſcripta dubia, videlicet.

Cùm S. Concilium Trident. *cap 1. ſeſſ 23. de reformat.* permittat Epiſcopis, ut ſingulis annis, dummodò æqua ex cauſa, & abſque ullo Gregis detrimento fiat, abeſſe poſſint à ſua diœceſi per duos, aut ad ſummum tres menſes: Quæritur

Primò, An Epiſcopus poſſit jungere trimeſtrem abſentiam unius anni, cum abſentia trimeſtri ſequentis anni, adeò ut licitè abeſſe valeat à ſua Eccleſia per menſes Octobris, Novembris, & De-

cem.

cembris anni v.g.1657. & continuate abſentiam per menſes Januar. Februarii,& Martii anni 1658.

41 Secundò, An Epiſcopus in caſibus, in quibus rationabilem cauſam habet non reſidendi, debeat uti menſibus per S. Concilium conceſſis, & non niſi ipſis conſumptis, quatenus abſentiæ cauſa duret, licentiam petere non reſidendi: An verò primò licentiam petere, & ad alios uſus reſervare bimeſtre, aut trimeſtre tempus à Concilio conceſſũ.

42 Per Bullam ſan.mem. Urbani VIII. ſuper reſidentia Epiſcoporum, incipien. *Sancta Synodus*, 27. aliàs 137. permittitur, ut Epiſcopi ad effectum viſitandi ſtatutis terminis ſacra Beatorum Apoſtolorum limina, abeſſe poſſint à ſuis Eccleſiis per certum tempus, videlicet citra montes, vel mare exiſtentes per quatuor menſes, alii verò, &c. hinc

Tertiò quæritur, an Epiſcopus viſitans ſacra Limina in fine unius termini, v.g. in fine unius triennii, poſſit immediatè in principio ſequentis triennii iterum viſitare, ac proinde viſitationum titulo abeſſe à ſua Eccleſia per octo continuos menſes.

43 Quartò quæritur, an Epiſcopo, qui anteà per multum temporis, v.g. per decem continuos annos in ſua Eccleſia reſederit, & vel ab ipſa vacatione per S. Concilium ex rationabili cauſa ſingulis annis permiſſa ſemper ſe abſtinuit, poſſit aliquando concedi facultas non reſidendi per aliquod tempus, licèt non abſit ulla cauſa ex approbatis ab eodem S. Concilio Tridentino.

44 Ad primum Sac. Congregatio reſpondit, non poſſe, tum quia ejuſmodi ſemeſtris abſentia complectitur illius temporis ſpatium Dominici Adventûs, & Quadrageſimæ, quo ne à ſua quidèm Cathedrali, nedum à Diœceſi Epiſcopo abeſſe licet, ut in Concilio Trident. d.c.1.*verſ. Eoſdem interim admonet*, *ſeſſ.* 23.& fuſius dictum eſt, *ſuprà à n.*34.*uſq. ad num.* 40. Tum quia in eo, qui abeſt ſex menſibus continuis, non verificatur illud verbum *aliquantiſper*, quo utitur Concilium in d.c.1.dum ait: Quoniam autem qui aliquantiſper tantum abſunt ex veterum Canonum ſententia non videntur abeſſe, cùm Concilium illud reſtringat ad duos, vel ad ſummum tres menſes, & antiqui Canones ad unum, ut in cap. *Præſentium*, 7.*q*.1.vel ad
45 duos, ut in c. *Si quis in Clero cad.cauſ. & q.* Et quatenus verificaretur verbum *aliquantiſper*, non tamen verificantur ſequentia, videlicet, *quia ſtatim reverſuri ſunt*, nam qui abeſt per ſemeſtre tempus, utique non ſtatim eſt reverſurus, cùm dictio *ſtatim*, regulariter ſignificet modicum temporis intervallum, ut eſt textus in l. *Cùm quidam*, *ff. de legat.* 1. & in l. *Si finito*, § *Non autem ſtatim ff. de damno infect.* & notat Tiraquellus in l. *Si unquam in ver. revertatur*, *num.* 120. C *de revoc.donat.* & aliquando importat intervallum unius menſis, ut notatur in l. *Divortio facto*, aliàs eſt l. *fructus* 7. §. *Papinianus*, in gloſſ. *in ver. Statim*, *ff. ſol. matr.* Tum quia abſentia Epiſcoporum per ſex continuos menſes à Concilio non reputatur brevis, ut patet *ſeſſ.*6.*cap.* 1.ibi: (Si quis ſex menſibus continuis extra ſuam diœceſim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni pœnam ipſo jure incurrat.) Tum denique, quia magis relaxari poteſt nervus Eccleſiaſticæ diſciplinæ, majuſq; detrimentum in ſpiritualibus, & temporalibus poteſt pati Eccleſia, & pravi abuſus, & corruptelæ in Clero, & populo faciliùs introduci, & faciliùs eradicari, ſi trimeſtre tempus abſentiæ unius anni conjungatur cùm trimeſtri alterius anni, quam ſi trimeſtria ſint interpolata. Ob quam rationem cùm in cap. *In ſingulis, de ſtatu Monach.* ſtatutũ ſit ut Capitula provincialia Religioſorum fiant de triennio in triennium, Jo. Andr. ibi in princ. dicit non ſufficere in fine primi triennii facere unum Capitulum, & ſtatim in principio ſecundi triennii facere aliud, quia id potiùs eſſet facere Capitulum de ſexto in ſextum annum, quam de triennio in triennium, & multò tempore poſſet ſic retardari Ordinis reformatio, ut ſcripſi plenius in c. *Ego N. nu.* 51, *de jurejur.* Unde trimeſtre tempus quod interpolatè, & per ſe ſumptum à Concilio reputatur breve, & cadit ſub permiſſione, quia brevi reverſus nec divertiſſe videtur l.3. *in fin ff. de divort.* ſi poſtea jungatur cum alio trimeſtri, æſtimatur eſſe longum, & cadit ſub prohibitione, ut de diverſis donationibus ſimul junctis notat Hoſt. in c. *Apoſtolica, de donatib. & de unionibus*, quæ quamvis ſingulæ per ſe non gravent; tamen ſimul omnes conſideratæ gravant; & ideo omnes ſunt revocandæ. Decidit Oldradus *conſ.*262. *In quæſtione num.* 2. & de pluribus furtis rei modicæ docet S. Thomas in 2.2. *quæſt.*66.*art.*6 *ad* 3. *Sylv. in ver. Furtum, num.*4 Confert textus in l. *Si libertus*, §. *Si quis plures*, *ff. de jurepatr.* & arg. l. *Nec non*, §. *Si quis ſæpius*, *ff. ex quibus cauſ. major.*

46 Ad ſecundum S. Congregatio conſultius putavit nihil generaliter reſpondere, ſed ubi caſus particulares acciderint, maturius deliberare.

47 Ad tertium reſpondit Epiſcopum, qui Beatorum Apoſtolorum limina viſitavit v.g. in fine unius triennii, nequaquam poſſe immediatè in principio ſequentis triennii iterum viſitare, ac proinde nec viſitationis titulo per octo continuos menſes à ſua Eccleſia abeſſe. Rationes hujus tertiæ reſolutionis habentur in d.c. *Ego N. num.* 50. ubi plenè videas, *de jurejuran.*

48 Ad quartum reſpondit, non poſſe. Quam Congregationis ſententiam S.D.N. ad ſe relatam in omnibus approbavit.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ex tua.

SUMMARIUM.

1 *Beneficiatus, abſens ſi ignoretur ubi ſit, tribus edictis citatus, & infra ſex menſes non reverſus, beneficio privabitur.*
Et quid poſt Concilium Tridentinum, num. 31. *& ſeqq.*

2 *Intellectus hujus cap. in* §. Contra eos. *& nu.* 18.

3 *Citatio per edictum contra Clericum abſentem affigi debet valvis Eccleſiæ ſuæ.*

4 *Beneficiatus nunquam citari debet per edictum ut redeat ad reſidentiam, ſi perſonaliter citari poſſit, & num.* 9.
Et quid poſt Concilium Tridentinum, num. 31. 35. *&* 36.

5 *Citatio contra beneficiatum abſentem fieri poteſt etiam extra provinciam, ſed ad id iudex non tenetur.*

6 *Citatio per edictum ubi requiritur trina, non ſufficit unica licèt peremptoria*

7 *Et an ſufficiat unica peremptoria de pœnam incurrendam, ſi fuerit perſonaliter exequuta, & n. 10.*

8 *Citatio trina, & unica peremptoria cum competentibus intervallis regulariter æquiparantur.*

9 *Beneficiatus abſens perſonaliter citatus, niſi redeat infra terminum ſibi præfixum beneficio ſpoliari poteſt, etiam non expectatis ſex menſibus.*

10 *Monitio trina perſonalis cur requiratur ut Clerici, carnifices, ſeu tabernarij perdant privilegium fori.*

11 *Beneficiatus abſens quamdiu ſit expectandus, ut beneficio privari poſſit,*

12 *Citationis edicta ſex menſium ſpatio præſumuntur deduci ad notitiam citati.*

13 *Beneficium Clerici, qui tribus edictis citatus infra ſex menſes non revertitur ad reſidentiam, confertur quaſi vacans ſine alia ſententia privationis,*

14 *Canonici, & alij Beneficiati in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, ex capite non reſidentiæ privari non poſſunt titulo, niſi poſt lapſum trium annorum, & n. 35.*

15 *Canonicus abſens ultra tres menſes primo anno privari debet dimidia parte fructuum ad ratam menſium. quibus abfuit, ſi non integer eſt annus. Secundò omnibus fructibus.*

16 *Archiepiſcopus poteſt procedere contra Epiſcopos deſerentes Eccleſias ſuas excommunicando, & ſuſpendendo, non autem removendo eos ab Epiſcopatu, vel adminiſtratione.*

17 *Depoſitio Epiſcoporũ iure divino eſt Papæ reſervata.*

18 *Epiſcopi arbitrium eſt procedere contra Parochos non reſidentes vel cenſuris, vel ſequeſtratione, & ſubtractione fructuum, vel privatione Parochialis, & num. 20. verſ* Poſtremò

19 *Forma procedendi adverſus Parochos non reſidentes à iure communi preſcripta an immutata fuerit Decreto Concilij Tridentini, & n. ſeq. uſque ad num. 35.*

20 *Statutum ad pœnam trahi non debet ad gratiam.*

21 *Qualitas appoſita circa aliquas perſonas primò nominatas non cenſetur repetita quoad alias perſonas poſteà nominatas, etiam in eadem ratione.*

22 *Dictio idem, quandoq; importat identitatem in genere, & diverſitatem quoad ſpecificas qualitates.*

23 *Clauſula in fine poſita refertur ad præcedentia in eodem cap. ſed non in Capitulis ſeparatis.*

24 *Epiſcopus quoties in pœnam non reſidentiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quos fecerunt ſuos, quoad intervalla, & quotas, ſervare debet præſcripsum Concilij*, cap. 1. ſeſſ. 6.

25 *Sentis in executione facienda ſuper fructibus, quos pro rata temporis abſentiæ ſuos non fecerunt*

26 *Concilium Tridentinum* c. 1. §. Eadem, ſeſſ. 23. *expenditur:*

27 *Lex innovata ineſt legi innovanti.*

verba legis clara non admittunt interpretationem nec voluntatis coniecturam.

28 *Forma procedendi contra Parochos non reſidentes à iure præſcripta in quibus immutata fuerit à Concilio Tridentino, & n. ſeq. uſq; in finem.*

29 *Parochi non reſidentes à Concilio Tridentino quibus pœnis ſubiiciantur.*

30 *Sententia privationis beneficij contra Parochum non reſidentem eſt nulla, ſi in ultima monitione Epiſcopus comminatus fuerit privationem fructuum, non autem tituli.*

31 *Parochus abſens etiamſi ignoretur ubi ſit, ex Concilio Trident. citari poteſt per edictum, etiam unicum, & non ſolemniter publicatum, & n. ſeqq.*

34 *Et lapſo termino eidem præfixo privari poteſt Parochiali, etiam non exſpectatis ſex menſibus.*

35 *Canonici non reſidentes poſt lapſum trium annorum quâ formâ ſint privandi Canonicatu.*

36 *Forma huius Capituli ad unguem ſervari debet tantùm in obtinentibus beneficia perſonalem reſidentiam requirentia extra Cathedrales, & Collegiatas Eccleſias.*

1 EX TUÆ. Si neſcitur ubi ſit clericus abſens, tribus publicis edictis citabitur apud Eccleſiam ſuam; at ſi poſteà expectatus per ſex menſes nõ redeat, eâ privabitur. Hoc dicit primò. Deinde ponit practicam procedendi contra Prælatos non reſidentes, Atq; 2 ita ſunt duæ partes principales Nam primò ponit practicam procedendi contra Clericos. Secundò, ponit practicam procedendi contra Prælatos. Secunda ibi, *contra eos*, ſcilicet Prælatos. Unde Secundùm Hoſtienſ *num. 7. in ver. Eos.* & Jo. Andr. *n. 6. in eod. ver.* Melius dixiſſet, *alios.* ſcilicet Epiſcopos, nam uſque huc loquutus eſt de inferioribus, hic incipit loqui de Epiſcopis

Et hunc intellectum ſequitur gloſſa *in ver. Ut ipſos*, & communiter Doctores teſte Jo. de Imola *poſt princ. ver. Sed prima lectura communiter tenetur.* Imò Innoc *ſuprà in proœmio*, ubi litteram huius Decretalis ex regiſtro corrigit, & in aliquibus ſupplet, teſtatur veram litteram eſſe, *Contra alios*, ut hîc referunt Butr. *n. 1. in fine*, & Imol. *poſt prin. verſ. Et facit quod notat Innocentius.*

3 Nota primò, quoties Clericus abſens per edictum citari debet, citationem eſſe affigendam valvis Eccleſiæ ſuæ, ut probat hæc littera ibi, *in eorum Eccleſiis*, & notant Cardin. *in princ.* & Abb. *n. 1.* Nam contra latitantem ſufficit procedere ex edicto ad Eccleſiam, vel domum ſuam, c. *Cauſam*, & *c. fin. de dolo, & contumac.* ſecundùm Hoſt. *hîc n. 6. in ver. Publicari*, Cardin. *nu. 1 prima oppoſitione*, & Anchar. *in 1. not ab.* Rota *in Terdonen. Præpoſituræ, 17. Martij 1600.* coram Decano relata à Joanne Gatz. *in tract. de benef. p. 3. cap. 2. n. 157.*

4 Secundò nota ibi, *ut ad eos valeat citatio pervenire.* Clericum utcunque ex injuſta cauſa abſentem ab Eccleſia ſua, nunquam eſſe citandum per edictum, ſi intra provinciam ſui copiam faciat, & citari poſſit perſonaliter, ut per Hoſt. d. *num 6.* Cardin. *num. 2. ver. Ex quibus*, Anchar. *nu. 1. in 2. not ab.* & Abb *num. 3. in 3. notab* Dixi *intra provinciam*; quia ſi Clericus extra provinciam abeſſet, intimari quidèm poſſit, & fortè etiam citari per cap. *Romana, §. Contrahentes, de foro compet. lib. 6.* & dixi poſt Collectar. in cap. *fin. eodem tit.* Sed tamen ad hoc iudex forſan non tenetur ſecundùm Hoſtien *num. 6. in ver. Pervenire*, Joan. Andr. *n 2. in ver. Valet.* & Anchar, *num. 1.* De hoc notatur in cap. *Dilectus, ſuprà de Procurat.* An autem hoc procedat poſt Concilium Tridentinum, dicam *infra n. 31. 35. & 36.*

6 Tertiò nota ibi, *Trinæ citationis*, Rectorem

Eccle-

Eccleſiæ abſentem; ſi ignoretur ubi ſit, eſſe citandum tribus edictis ut redeat ad reſidentiam. Quo 10 fit ut non ſufficiat unicum peremptorium pro omnibus; quia hujuſmodi citationes per edictum difficilè tranſeunt in notitiam citati, & facilius eſt ut innoteſcant ſi ter publicè fiant, quàm ſi ſemel, licet peremptoriè. Fortè enim amicus citati intererit in ſecunda, vel tertia, qui non interfuit in prima, & poterit hoc citato denunciare. Et ita firmat *hic* Jo. And. *n. 4. in ver. Trina*, & fuſius *in addit. ad Speculat. ſuper hac rubrica in 3. q.* ubi refert ſe ita conſuluiſſe in quodam Clerico, qui unica citatione peremptoriè citatus, beneficio privatus fuit, quia non venit; Reſpondit enim privationem eſſe nullam, ob non ſervatam formam hic præſcriptam: & ſequuntur hic Anton. de Butr. *n. 3.* Anchar. *n. 2. in 3. notab.* Imola *nu. 3. verſ. Et adverte*, & *num. 4.* & Abb. *in 4. notab.*

7 Quinimò ubi ad pœnam incurrendam lex requirit trinam citationem, non ſufficit una peremptoria, licet perſonalis, ut ſentit gloſſa in Clem. 1. *in ver. Tertiò, de vita, & honeſt. Cleric.* quam ſequitur Imola, & ſingularem reputat Abb. *ubi ſup.* Ad quod Gulielm. de Monte Laud. dicit eſſe textum apertum in c. 1. *in tit. de Milite vaſallo, qui contumax*

8 *eſt, in uſib. feudor.* Quod nota ad limitationem l. *Contumacia, verſ. Contumax eſt, ff. de re iudic.* & c. *De illicità, verſ. Quicumque tribus auctoritatibus, 24. q. 3.* Nam regulariter æquiparantur trinæ citationes, & unica peremptoria cum competentibus intervallis, ut in juribus præallegatis, & in c. *Conſtitutionem, de ſent. excom. lib. 6.*

9 Hæc procedunt in Clericis latitantibus, de quibus ignoratur ubi ſint, vel ad quos non valet citatio pervenire. Hi enim, ut dixi ſuprà in 2. notab. citari debent tribus edictis, id eſt ſolemniter propoſitis, & publicatis, ut innuit littera *in ver. Facias publicari*; aliàs enim contra abſentes ex edicto procedi non poſſet, & ita procedit textus in l. 1. *§. Item cùm ex edicto, ff. quæ ſent. ſine appell. reſcind.* quia ibi edictum non fuit ſolemniter poſitum, ut poſt gloſſ. 1. & Innoc. declarat *hic* Hoſt. *n. 6. in ver. Edictum*, & *in ver. Publicari*, & ſequuntur DD. de quo tamen vide *hic* per Imolam *num. 4. verſ. Circà primum.* Hæc inquam procedunt in Clerico, qui neſcitur ubi ſit, vel ita longe diſtat, ut commode perſonaliter citari non poſſit; & de eo loquitur hæc Decretalis. Inducuntur enim contra eum hæc duo ſpecialia; ut citatio ſit trina, & abſens poſtea expectetur per ſex menſes, ut ſic ſuppleatur defectus citationis perſonalis. At verò ſi ſciatur ubi ſit Clericus beneficiatus, & commodè citari poſſit, tunc non requiritur trinum edictum, ſed debet perſonaliter citari, & ſufficit unica citatio, ſi fuerit perſonaliter executa. Imò ſufficit ſimplex requiſitio, ſeu monitio, vel revocatio cum competenti termino ad redeundum, quo elapſo etiam non expectatis ſex menſibus. Eccleſiâ ſpoliari poterit, cùm videatur illam habere pro derelicta, textus eſt in c. *Ex parte*, & ibi dixi *ſupra eod.* Et ita diſtinguit, & declarat gloſſa communiter approbata in d. c. *Quoniam frequenter, §. Porrò, in ver. Canonibus, ſuprà, ut lite non conteſt.* & Abb. *hic n. 10. in §. oppoſit. & n. 13. verſ. Concludo ergo.* Jo. de Selva *in tract. de benef. par. 4. q. 4. & ſeq.* & reſolvit Rota apud Cardin. Mantic. *deciſ. 67. n. 5.* quam deciſionem poſteà ſecuta eſt eadem Rota *in Terdonen. Præpoſituræ ſuprà cit. in primo notab.*

10 Non obſtat gloſſa præallegata in Clem. 1. *in ver. Tertio, de vita, & honeſtate Cleric.* quæ dicit ad pœnam incurrendam non ſufficere unicam citationem etiam perſonalem, & peremptoriã, prout eam allegat Abb. *hic in 4. notab.* Quoniam textus in d. Clem. loquitur de Clericis officium carniſicium, & tabernariorum publicè, & perſonaliter exercentibus, & ſic de his qui non latitant, ſed perſonaliter citari poſſunt. Et tamen jubet eos nominatim, & tertio moneri. Non igitur mirum ſi ad illam pœnam incurrendam unica citatio perſonalis non ſufficit, cùm textus in illo ſpeciali caſu trinam requirat. Et fortè ratio ſpecialitatis fuit gravitas pœnæ amiſſionis privilegii clericalis, quod eſt de Jure Divino, c. *Si Imperator, 96. diſt.* & ſcripſi latiſſimè in c. *Eccleſia S. Mariæ, ſuprà de Conſtitut.* At ſecùs eſt in beneficiatis abſentibus, quia ſi eorum copia haberi poſſit, jura nihil aliud exigunt, quàm ut ſemel perſonaliter moneantur; ſeu revocentur ad reſidentiam, ut in d. c. *Ex parte, ſupra eod.* & conſtat ex ſupradictis. Verumtamen aliud dicendum eſt poſt Concilium Tridentinum quoad Parochus, quia ſufficit citatio per edictum, nec requiritur perſonalis, ut patebit *infrà num. 31.*

11 Quartò nota ibi, *ultra ſex menſes* Clericum à ſua Eccleſia abſentem, ſi ignoretur ubi ſit, poſt trinam citationem eſſe expectandum per ſex menſes. Unde ſublata eſt diſpoſitio antiquorum Canonum, qui variè circa hoc diſponunt. Quidam enim dicunt Clericum duobus tantùm mẽſibus eſſe expectandum, c. *Præſentium, 7. q. 1.* Quidam dicunt de tribus hebdomadis, c. *Si quis in Cler. & ad. tau. & quæſt.* Quidam de quinq; annis c. 2. *ſupra eod.* Quidam de año, ut in Authen. *de Sanctiſſ. Epiſ. § Interdicimus*, ſecundũ Iñoc. *hic n. 1* & latius per gloſſam in cap. *Quoniam frequenter,* 12 *§. Porrò, in ver. Canonibus, ſuprà, ut lite non conteſt.* Sed hodie contra Beneficiarium latitantem de jure communi ſervandum erit quod hic dicitur, ut ſcilicet expectandus ſit per ſex menſes. Juris enim præſumptio eſt, ut infra hoc ſpatium citationis edicta ad illius notitiam perducantur. Ad quod hunc textum ſingularem reputat Abb. *hic num 5. in 5. notab.* Ergo lapſus ſex menſibus be- 13 neficio ſpoliari poterit, ut in textu, etiam lite non conteſtatà, ut in d. c. *Quoniam frequenter*; & hic notat gloſſa *in ver. Removeat*, etiam non præcedente ſententia privationis: propterea enim dixi ſpoliari, & non privari, quia non fertur ſententia, ſed datur beneficium quaſi vacans; & ſic abſens videtur ſpoliari, ut formaliter hic dicunt Hoſt. & Joann. Andr. ambo *in ver Spoliari*: & ſequuntur alii. De quo dic ut ſcripſi in c. *Ex parte*, & c. *Qualiter, ſupra eodem.*

Limita nunc notabiliter diſpoſitionem hujus 14 Decretalis, ut non procedat in obtinentibus dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis. Hi enim ex Decreto Concilii Tridentini, *c. 12. §. Præterea ſeſſ. 24.* ſi ultra tres menſes abfuerint; primo anno privari debent dimidia parte fructuum. Secundo anno omnibus fructibus. Creſcente verò contumacia procedendum eſt contra eos ad ſacrorum Canonum præſcriptum, id eſt, ad privationem tituli. Atque ita abſentes ultra tres menſes hodie

beneficio privari non potuerunt, niſi poſt lapſum trium annorum, & ſervata forma ibi præſcripta*, ut ſæpius declaravit S. Congregatio ejuſdem Concilii interpres. Minimè enim verum eſt, quod refert Mantica in præalleg. *deciſ 67. n 6* videlicet per Illuſtriſſ. S. Congregationis Interpretes fuiſſe declaratum, Epiſcopos poſſe procedere ad privationem ob non reſidentiam; tametſi temporum intervalla, de quibus in d. *cap. 7. § Præterea,* 15 *ſeſſ. 24.* non fuerint obſervata. Imò enim S. Congregatio cenſuit expectandum eſſe lapſum trium annorum, priuſquam ad privationem in totum procedatur; Et primò anno abſentem ultra tempus permiſſum privandum eſſe dimidia parte fructuum, & quidem ad ratam menſium, quibus abfuit, ſi non integer eſt annus. Secundò, omnibus fructibus. Tertiò, privandum titulo, & ad privationem hujuſmodi procedi non poſſe, niſi hac forma ſervatâ, ut etiam dixi in c. *Licet, n. 26. infra tit proximo.*

Idem reſponſum cùm Epiſcopus in pœnâ reſidentiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quos reſidendo ſuos fecerunt: debet enim ſervare quoad intervalla, & quoad quotas præſcriptum Concilii, *c. 1. ſeſſ. 6.* ut latiùs dicam *infra n.* 24.

16 Ultimò nota in §. *Contra eos.* Archiepiſcopum poſſe procedere contra Epiſcopos deſerentes Eccleſias ſuas excommunicando, & ſuſpendendo: removere autem illos ab Epiſcopatu, vel adminiſtratione non poſſe: hoc enim ſpecialiter Legato hic conceditur, ut formaliter dicit Innoc. *nu. 5. in*
17 *ver. Procedatur,* & ſequuntur alii. Nam depoſitio Epiſcoporum jure Divino et Romano Pontifici reſervata, ut in c. *Inter corporalia. de transl. Epiſc.*

18 Verùm intelligendo hunc §. *Contra eos*, non ponere caſum diverſum*, ſed continuare caſum præcedentem de clericis inferioribus juxta alium intellectum gloſſæ *in ver. Spoliari.* Hinc collige Epiſcopum non arctari præcisè ad procedendum contra beneficiatum non reſidentem per viam privationis beneficii; ſed eſſe in optione ipſius procedere etiam per ſubtractionem fructuum, & cenſuras Eccleſiaſticas, ut hîc notant Imola, & Jo. de Anan quos ſequitur Mantica *in præalleg. dec. 67. num. 6.*

Quod procedit etiam contra Parochos non reſidentes in terminis Concilii Trident *c. 1. verſ. Quod ſi per edictum, ſeſſ. 23* ponderando illa verba, *liberum eſſe vult Ordinarium, &c.* Et quamvis oppoſitum videatur declaraſſe S. Congregatio contra Parochos non reſidentes tempore peſtis, ut dixi in c. *fin num 41. & 45. infra eod.* Fortè tamen ita cenſuit in illo ſpeciali caſu, quia erat admodum controverſum inter Theologos, & Canoniſtas, an peſtis tempore Parochi tenerentur perſonaliter reſidere, ut ibi dixi *num. 42. & 49.* Unde contra abſentes exiſtimavit non eſſe illicò procedendum ad privationem Parochialis; ſed priùs experienda eſſe alia remedia cenſurarum, & ſubtractionis fructuum. Verùm extra illum caſum generaliter conſulta an ſit arbitrium Epiſcopi quâ viâ, & quo remedio uti voluerit contra non reſidentes, nempe vel cenſuris, vel ſequeſtratione, & ſubtractione fructuum, vel privatione: Reſpondit ita eſſe. Idemque patet ex deciſione edita in cauſa
19 Imolen. de qua infrà *num. 30.*

QUÆRO an forma procedendi adverſus Parochos non reſidentes à jure communi præſcripta, immutata fuerit Decretis Concilii Tridentini *c 1. ſeſſ. 6.* & *c 1. ſeſſ. 23.*

Diſponit S Synodus in *cap 1 ſeſſ. 6.* adverſus Epiſcopos non reſidentes, ut primis ſex menſibus eorum abſentiæ in pœnam amiſſionis quartę partis fructuum unius anni ipſo jure incurrant. Quod ſi per alios ſex menſes in hujuſmodi abſentia perſeveraverint, aliam quartam partem fructuum ſimiliter eo ipſo amittant. Creſcente verò contumacia, præſcribit quâ forma ſit contra eos procedendum ad graviora remedia. Deinde in *cap. 1. ſeſſ 23.* interpretatur primò dictum decretum, & ſtatuit ut ejus prætextu non liceat Epiſcopis ultra tres menſes quolibet anno abeſſe: alioquin præter mortalis peccati reatum, quem incurrunt, pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non faciant. Poſtremò eadem omninò quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas de Curatis inferioribus declarat, & decernit, ut in §. *Eadem.* Quo loco, cùm nihil ſtatutum fuerit de modo procedendi contra inferiores Curatos, conſequenter videtur eſſe ut ſervari debeat veterum Canonum diſpoſitio, de qua præcipuè in hac Decretali, cùm eam Concilium non immutaverit: nam correctio jurium vitanda eſt, cap. *Cùm expediat, de elect in 6* l. *Præcipimus, in fine, C. de appell.* l. *fin. C. de inoff teſtamen.* & quod non mutatur, ſtare non prohibetur, l. *Sancimus, C. de teſtamen.* Quod ſi Concilium voluiſſet modum procedendi circa Curatos inferiores præſtituere, utique expreſsè diſpoſuiſſet, ſicut de culpa, pœna, & fructuum amiſſione diſpoſuit. Ad hoc cap. *Inter corporalia*, ibi: *Si circa translationem id fieri voluiſſet, quod de ceſſione dixerat, & de translatione poterat expreſſiſſe, de translat. Epiſc* Ad idem text in cap. *Ad audientiam, de decim.* & in l. *unica, §. Sin autem adde ficientis, C. de Caduc. tollen.* Quod igitur non eſt Sanctorum Patrum Decreto ſancitum, ſuperſtitioſis non eſt ad inventionibus præſumendum, ut d. c. 2. & in c. *Conſuluiſti, 2. q. 5.*

Præterea intentio finalis S. Synodi in d. cap. 1. *ſeſſ. 23.* fuit occurrere negligentiæ Paſtorum non reſidentium, illoſque diſtrictius arctare, ut gregi ſibi commiſſo ſedulò invigilarent. Et propterea non eſt inferendum, ut intervalla longiora Epiſcopus procedens contra non reſidentes ſervare teneatur, quàm de jure Canonum prius ſtatuta fuiſſent; alioquin inducta ad effectum coanguſtandi licentiam non reſidentium, eorumdem habenas laxarent; quod eſſet abſurdum, ut per Bald. *conſ. 472. nu. 2. verſ. Sed ubi apponitur, lib. 2.*
20 & Angel. *conſ. 66 verſ. Clauſula enim.* Siquidem quod ſtatutum fuit ad pœnam, trahi non debet ad gratiam, dicto cap. *Inter corporalia, verſ. Nec quod de ceſſione, de translat. Epiſc.* & generaliter inducta ad unum finem, contra illum operari non debent, l. *Cù tale. § Falſam, ff. de condit. & demonſt.* l. *Legata inutiliter, ff. de adimen. legat.* Ad hæc cùm in d c. 1. *ſeſſ. 23. in verſ. Quod ſi per edictum,* eadem tribuatur facultas Ordinariis compellendi non reſidentes per cenſuras Eccleſiaſticas, vel ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum; ſequitur ut quemadmodum nihil eſt immutatum in modo procedendi quando eligitur via cenſurarum; ita nec quidquam novi cenſeatur inductum quando proceditur per fructuum ſubtractionem: una enim determinatio reſpiciens plura determinabi-

Digitized by Google

nabilia, debet illa æqualiter determinare, l. *Iam hoc iure, §. fin. ff. de vulgar. & pupill.* text. in l. *fin.* & ibi Bart. *C. de ſenten.* Dec. in c. *Novit. num.* 56. *ſupra de iudic.*

His accedit, quod in eod. *c.* 1. *ſeſſ.* 6. Concilium tantùm de majoribus Prælatis diſponit, ut patet ex illis verbis: *Ab his, qui maioribus Eccleſiis præſunt, initium cenſuit eſſe ſumendum:* Ergo ſequens diſpoſitio applicari non poteſt Parochis, cum verba poſita in prooemio judicent, & oſtendant animum diſponentis, l. *fin.* ubi Bart. & omnes, *ff. de hæred. inſtit.* l. *fin. ad Maced. cum concord.*

Poſtremo difficilius, & majori deliberatione proceditur contra Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quam contra Parochos: quamvis enim Parochus abſens, & ter citatus intra ſex menſes non reverſus privari per Epiſcopum valeat, ut hic; Epiſcopus tamen non poteſt per Archiepiſcopum deponi, & privari, d. cap. *Inter corporalia de transl. Epiſc.* Concilium Tridentinum, *c.* 5. *ſeſſ.* 29. & *dict. c.* 1. *ſeſſ.* 6. & dictum eſt ſupra *in ult. notab.* Ideoq; Epiſcopi non aliter coercentur ad reſidentiam, quàm ſi per ſuperiorem citra Papam excommunicatione & ſuſpenſione feriantur, ut hic patet in §. *Contra eos*, ſecundum comunem intellectum, de quo ſupra *in princ. & in ult. notab.* & non reſpicientes privantur per Summum Pontificem, vel ejus ſpecialiter delegatum, & *hic* per Abbatem, *n.* 9.

21 Quamobrem non eſt protrahenda diſpoſitio loquens de Epiſcopis ad Parochos, in quibus minor ratio viget, & minus detrimentum, & ſcandalum affert inconſulta coercitio, vel privatio, quia qualitas oppoſita circa aliquas perſonas primò nominatas non cenſetur repetita quoad alias perſonas poſtea nominatas etiam in eadem oratione, & ſtructura verborum, *l. ult.* §. *Seio*, ubi Bart. *de leg.* 2. Ita Alex. *conſ.* 158. *n.* 2. *lib.* 6. Alciat. *præſumpt.* 56. *n.* 25. *verſ. Tertiò quia*, Socin Jun. *conſ.* 142. *nu.* 22. *lib.* 3. Quod multò magis dicendum eſt in caſu præſenti, in quo qualitas modi procedendi circa Epiſcopus fuit appoſita in *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. Et propterea non debet cenſeri repetita quoad Parochos nominatos in c. *Diverſo*, nempe in *cap.* 1 *ſeſſ.* 23.

22 Nec refragantur verba illa, *eadem omnino*, &c. tum quia non eſt abſurdum ut dictio *idem*, denotet identitatem in genere, & diverſitatem quoad ſpecificas qualitates gloſſ. in cap. *final. de magiſt.* Alex, in l. 2. *in fine ff. ſi cert. petat.* Tum etiam quia
23 illa clauſul. *eadem omnino*, poſita prope finem capituli refertur quidem ad præcedentem capituli contextum, l. *Talis ſcriptura.* §. *fin ff. de legat.* 1. c. *Inquiſitioni, in fine de appellat.* Felin in c. *Cauſam quæ de reſcript.* cum ſimil. ſed non ad *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. ſeparatum, Bart. in d. l. *Talis ſcriptura*; præſertim cum capitulum illud *ſeſſ.* 6. circa modum procedendi ſit diverſum à Sacrarum Canonum diſpoſitione; gloſ. in d. l. *Talis ſcriptura*, §. 1. Anton. Gabr. *in tit. de clauſul. n.* 5. ubi ex his ampliat, etiamſi clauſula in fine poſita referret ſe in genere ad omnia præcedentia.

24 Cæterum his non obſtantibus oppoſitum declaravit S. Congregatio Concilii Tridentini interpres: orta enim dubitatione an Epiſcopus procedens per ſubtractionem fructuum adverſus Parochos non reſidentes juxta decretum, c. 1 §. *Eadem omnino, ſeſſ.* 23. teneatur obſervare eadem intervalla eamdemque rationem, quæ contra Epiſcopos non reſidentes ſtatuitur in *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. cenſuit Epiſcopum quoties in pœnam omiſſæ reſidētiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quos reſidendo ſuos fecerunt, debere ſervare quoad intervalla, & quoad quotas præſcriptum Con-
25 cilii *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. in executione autem facienda ſuper illis fructibus, quos iidem Parochi pro rata temporis abſentiæ ſuos non fecerunt, nec tuta conſcientia retinere poſſunt ex decreto, *cap.* 1. *ſeſſ.* 23. §. *Si quis autem.* Epiſcopum non dabere ſequi intervalla, d. quibus in de *c.* 1. *ſeſſ.* 6.

26 Conſiderationes verò ſupra in contrarium adductæ facilè diluuntur, ſi verba d. *c.* 1. *in verſ. Eadem ſedulò expendantur.* Nā cùm S. Synodus prius egerit de reſidentia Epiſcoporum, poſtea ſubjungit. Eadem omnino etiam quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas de Curatis inferioribus declarat & decernit. Et quidem de culpa, id eſt, de mortali reatu, quem incurrunt non reſidentes, & de amiſſione fructuum, quos in abſentia ſuos non faciunt, diſponit in *eod. cap.* 1. *ſeſſ.* 23. *in verſ. Si quis autem.* At verò de aliis pœnis ibi nihil novi ſtatuit, ſed tantummodo innovavit pœnas adverſus Epiſcopos non reſidentes ſub Paulo III. impoſitas, id eſt in *c.* 11. *ſeſſ.* 6. Si igitur Concilium in d. verſ. *Eadem.* extendit diſpoſita circa Epiſcoporum reſidentiam ad inferiores Curatos non tantùm quoad culpam, & amiſſionem fructuum, ſed etiam quoad pœnam; & de pœnis nihil diſpoſuit niſi in *d. c.* 1. *ſeſſ.* 6. utiq; hinc neceſſariò ſequitur, ut pœna Epiſcopis non reſidentibus ibidem inflicta locum habeat etiam in Curatis inferioribus; & conſequenter etiam in ipſis ſervandæ erunt temporum intervalla in pœna privationis fructuum ibi præfixa. Nam pœna illa licet in genere repetita in d. verſ. *Eadem*, tamen cùm ſit unica, cenſetur non nominatim expreſſa, ut l. 2. *ff. de lib. & poſthum.* & *inſt. de exhæredat. lib.* §. *Nomina-*
27 *tim.* Præterea etſi clauſula poſita in d. verſ. *Eadem*, non eſſet referenda niſi ad contenta in eod. *c.* 1 *ſeſſ.* 23. tamen cùm ibi innoventur pœnæ impoſitæ in d *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. perinde eſt ac ſi pœnæ hujuſmodi eſſent in poſteriori decreto inſertæ; quia lex innovata ineſt legi innovanti, non ſecus ac ſi illius tenor eſſet in ea inſertus, c. *Cùm dilecta de confirm. util. vel inutil* gloſſ. in c. *Ut litigantes, in ver. Statuimus de offic. ordin. in* 6 Doctores in Clem. *Dudum*, *de ſepultur.* Atque ita ceſſant conjecturæ omnes adductæ in oppoſitum de correctione veterum Canonum, de mente Concilii, & de clauſula in
28 fine poſita. Quoniam verba Concilii clara non admittunt interpretationem; neque voluntatis conjecturam, l. *Licèt Imperator. ff. de legat.* 1. Abb. *conſ* 97. *viſo inſtrumento n.* 1. *verſ. Et primò quia, lib.* 2. Socin. *conſ.* 13. *n.* 38 *lib.* 1.

Concludendo dic, juris communis diſpoſitionem adverſus Parochos non reſidentes, de qua præcipuè in hac Decretali, in multis fuiſſe à Con-
29 cilio immutatam, & alteratam: Primò enim fuit immutata in eo, quod Parochus non reſidens de jure communi non perdit fructus ipſo jure; ſed procedi poteſt contra eum per fructuum ſequeſtrationem, ſeu privationem, ut dictum eſt *ſupra num.* 18. At verò poſt Concilium non ſolùm non facit fructus ſuos pro rata temporis abſentiæ, ut in dict. *c.* 1. *ſeſſ.* 23. ſed etiam ſi abfuerit ultra ſex menſes, incidit ipſo jure in pœnam privationis quartæ partia fructuum unius anni impoſitam Epiſcopis in *d. c.* 1. *ſeſſ.* 6 & innovatam in *c.* 1 *ſeſſ.* 23.

in verſ. Si quis autem; & ampliatum ad Curatos inferiores in verſ. *Eadem* Quod ſi per alios ſex menſes in hujuſmodi abſentia perſeveraverit, aliam quartam partem fructuum, ut ſupra eo ipſo amittit, ut in c. d. c. 1. *ſeſſ. 6.* Et quamvis integrum ſit E-
30 piſcopo procedere etiam ad privationem beneficii, tamen ſi elegerit procedere per ſubtractionem fructuum; tenetur obſervare illa temporum intervalla, nec poteſt illico ad privationem tituli procedere. Unde cum Epiſcopus Imolen. privaſſet Rectorem Parochialis, quia non reſidebat, & Rector Sacram Congregationem Concilii adiiſſet: Reſponſum eſt privationem eſſe nullam, & reſtituendam Rectori Parochialem, quia in ultimo præcepto ante ſententiam; quo illum ad reſidentiam vocaverat, comminatus fuerat Ordinarius fructuum amiſſionem, & non privationem Parochialis.

31 Deindè forma procedendi contra Parochos nō reſidentes à jure præſcripta, fuit à Concilio immutata in eo, quod de jure communi Parochus ſi ſcitur ubi ſit, citari non poteſt per edictum, ſed citari debet perſonaliter, ut oſtenſum eſt *ſupra nu. 4. & 9.* At per Concilium citari poteſt per edictum, etiam non perſonaliter, ac ſi contumax fuerit privari etiam Parochiali, ut patet in dict. c. 1. *ſeſſ. 23.* ibi: (Quod ſi per edictum citati, etiam non perſonaliter, contumaces fuerint, liberum eſſe vult Ordinariis per cenſuras Eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, aliaque juris remedia, etiam uſque ad privationem compellere) Et verba illa, *uſque ad privationem* S. Congregatio declaravit eſſe intelligenda incluſivè.

32 Tertiò, fuit immutata in eo, quod de jure communi beneficiatus latitans citari debet tribus edictis, ut patet hic in textu. At poſt Concilium ſufficit indiſtinctè unicum edictum peremptorium cum competenti termino ad redeundum, cùm non requirat trinum, ſed ſimpliciter dicat, *per edictum citati*.

33 Quarto, fuit immutata in eo, quod edicta hujuſmodi de iure communi debent per præconem ſolemniter publicari, ſecundum opinionem Hoſt. & aliorum, de qua *ſupra n. 9.* Secus poſt Conciliū quod hanc ſolemnitatem publicationis non exigit. Unde ſatis eſt ut edictum affigatur valvis Eccleſiæ, ſecundum ea quæ dicta ſunt *ſupr. in 1 notab.*

Demum immutata fuit in eo, quod de iure com-
34 muni Parochus ſi ignoretur ubi ſit, poſt trinæ citationis edictum non poteſt illicò privari beneficio, ſed expectari debet per ſex menſes, ut hic eſt caſus At poſt Concilium citatus ſive ſciatur ubi ſit, ſive non, lapſo termino eidem præfixo, ſtatim privari poterit. Nam cùm ex Concilio edictum ſucceſſerit loco citationis perſonalis, quemadmodum perſonaliter citatus non eſt expectandus per ſex menſes, ſed ſtatim poteſt privari, ut in cap. *Ex parte, il. 1.* & in c. *ſeq. ſupra eod.* & *infra in c. fin.* & dictum eſt *ſupra n. 8.* ita & citatus per edictum. Ex quibus patet hanc Decretalem in primo reſponſo per Tridentinum Concilium ferè in omnibus abrogatam fuiſſe quoad Parochialium Eccleſiarum Rectores.

Quo verò ad obtinentes Dignitates, Canonica-
35 tus, vel Portiones in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis, ſimiliter patet primum reſponſum huius Decretalis fuiſſe immutatum in eo, quod ex Concilio, antequam beneficio privari poſſint, expectandus eſt lapſus trium annorum, ut oſtenſum eſt *ſupra n. 14.* Verùm tranſacto tertio anno, ſi ignorentur ubi ſint, citandi erunt trinæ citationis edicto, & poſtea expectandi erunt per ſex menſes, juxta formam hic præſcriptam, quam Concilium non immutavit, imò expreſsè præſervavit in dict. *c. 12. § Præterea, ſeſſ. 24.* ibi: *Contra eos juxta ſacrorum Canonum Conſtitutiones procedatur*, id eſt beneficio priventur ad eum modum, quo ſacri Canones præſcribunt.

36 Supereſt igitur ut forma procedendi contra Clericos non reſidentes præfinita in hac Decretali ad unguem ſervari debeat tantummodo quoad eos, qui obtinent beneficia ſimplicia perſonalem reſidentiam requirentia extra Cathedrales & Collegiatas Eccleſias.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Tua.

SUMMARIUM.

1 *Privilegiatus ut abſens in ſtudio fructus præbendæ recipiat, exiſtens in villa, vel caſtello, ubi nullum eſt, vel minus competens ſtudium, privilegio non utitur.*

2 *Licentia Prælati, & privilegium requiruntur ad hoc ut abſens in ſtudio fructus præbendæ percipiat.*

3 *Et licentia non ſufficit petita, niſi etiam ſit obtenta.*

4 *Quod ſi Prælatus eam deneget, adeundus eſt ſuperior ut eum dare compellat.*

5 *Prælatus inferior an Curatis Eccleſiarum ſibi ſubjectarum dare poſſit licentiam non reſidendi, & nu. ſeqq. uſq; in fin.*

6 *Capitulum ex præſcriptione, vel privilegio poteſt in certis Eccleſiis ſibi acquirere jura Epiſcopalia excluſo Epiſcopo.*

7 *Eccleſia pleno jure, ſubjecta dicitur, in qua quis habet ordinariam, & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem.*

8 *Tridentinum Concilium ubi loquitur de concernentibus juriſdictionem, non intendit eam uni auferre, & dare alteri.*

9 *Licentiam dare de non reſidendo pertinet ad legem juriſdictionis.*

10 *Et eam dare poteſt non modo Epiſcopus, ſed etiam inferior Prælatus.*

11 *Capitulum Civitaten. quam juriſdictionem habeat in Eccleſiis ſibi ſubjectis.*

12 *Liberè, id eſt, ſine alicujus licentia.*

13 *Inſtituere, & deſtituere ſpectat ad Ordinariam juriſdictionem.*

14 *Obſervantia ſubſequuta ſuperat omnes alias probationes; & eſt omnium interpretationum Regina.*

15 *Conſuetudo interpretativa non requiritur ut ſit præſcripta.*

16 *Tridentinum Concilium c. 1. § Eadem omnino, ſeſſ. 23. expenditur, & n. 18.*

17 *Epiſcopi appellatione in materia juriſdictionis veniunt etiam inferiores Prælati ſimilem juriſdictionem habentes.*

Secus ſi habeant ſolum jus conferendi, n. 20.

18 *Ordinarii appellatione venit etiam inferior Prælatus inſtitutionem habens.*

TUÆ

1 TUÆ. Privilegiatus quod abſens in ſtu-
dio fructus præbendæ percipiat. Stu-
dens in ſtudio particulari, privilegio
non utetur. Hoc dicit Joan Andr. Butr.
Cardin. Anchar. Imol. Joan. de Anao. & Alex. de
Nævo. Vel ſic ſecundùm Abbatem, Privilegiatus
ut abſens in ſtudio fructus præbendæ recipiat, ex-
iſtens in villa, vel caſtello, ubi nullum eſt, vel mi-
nus competens ſtudium, privilegio non utitur.
Hoc dicit, & ſunt duæ partes. Quæſtio, & Reſ-
ponſio, ſecunda ibi, *Ad quod*.

2 In textu ibi, *ſtudiorum gratia eſt indultum*: jun-
ctis verbis *accepta licentia*; nota duo copulativè
eſſe neceſſaria ad hoc, ut abſens ſtudiorum cauſa
percipere poſſit fructus præbendarum ſuarum.
Primum eſt, ut ſuper hoc habeat indultum, ſeu
privilegium. Secundum eſt, ut habeat licentiam
Prælati ſui, prout hic notant Jo. Andr. *nu. 1. in ver.
Fructus*, ubi contra Archidiaconum, in cap. *De
quibuſdam, in fin. 37. diſt*: concludit non ſufficere
licentiam, quam dat Epiſcopus exiſtendi in ſtudio,
niſi etiam ſit ſtudium in hoc privilegiatum, nec
licentia eſt ſuperflua, quia operatur, ut puniri non
poſſit, quia non reſidet in beneficio, Butr. in 1.
notab. Cardin. *num.* 7. *in 5. quæſt.* Imol. *num.* 1. An-
char. *num.* 7. Abbas *num* 3. Joan. de Anan. *num.* 2.
verſ Nota quod habens privilegium, & Alex de Næ-
vo *in 1. notab.* & ſcripſi plenius in c. *Relatum, ſupra*
3 *eodem*. Et indultum intelligitur vel ab Epiſcopo,
vel à Papa, ut dicit gloſſ 1. *hic*, vel à jure, ut in
cap. *Super ſpecula. de Magiſtris*; vel ex conſuetudi-
ne, arg. cap. *Avaritia. de praben.* & cap *Cùm omnes,
de Conſtitut.* vel ex conſtitutione Eccleſiæ, ut cap.
Cùm dilectus, infra eodem, vel ex privelegio ſpeciali
ut *hic*, & in cap. *Cùm ad hoc, infra eodem* ſecun-
dùm Hoſtien & Joan. Andr. *hic num. 1. in ver. In-
dultum*, & omnes, ut atteſtatur Felin. in cap. *final.
nu. 3 verſ. Sexto limita, de Magiſtris*, & licentia de-
bet eſſe obtenta, ut probat hæc littera ibi, *accep-
ta*, & ſic non ſufficit petita, ut *hic*, & cap. *Rela-
tum, ſupra eodem*, & notat Hoſtien. *hic n. 1 in ver.
Licentiæ*, & Jo Andr. *nu. 2 in ver. Accepta*, Butr. *n.*
4 7, Abb. *n. 3.* & reliqui omnes. Si tamen Prælatus
ſine cauſa contradiceret, poſſet haberi recurſus ad
Superiorem, ut eum compelleret licentiam da-
re, arg. cap. *Nullus, de iurepatr.* ſecundùm Hoſtien.
hic num. 1. Jo Andr. *num.* 2. Abb. *num.* 3. & Felin.
loco citato. Nec obſtat cap. *Licet, infra de Regular.*
ubi pro tranſitu Religioſi ad ſtrictiorem Ordinẽ
ſufficit licentia petita, licet non obtenta. Quoni-
am illud eſt ſpeciale favore Religionis, ſecundùm
Goffred & Jo. Andr. *ubi ſupra*, vel, ſecundùm
Hoſt. in d. c. *Licet, num.* 11. talis à Spiritu ſancto
intelligitur abſolutus à licentia impetranda, qui
ei ſpirat ut tranſeat: ergo ei tanquam Superiori o-
bediendum eſt, cap. *Qui reſiſtit, 11. qu. 5.*

Porrò cùm decreto Concilii Tridentini *cap. 1.*
5 *§ eadem omnino, ſeſſ* 23. cautum ſit, ut cùm inferi-
ores Curatos à ſuis Eccleſiis abeſſe contigerit, cau-
ſa debeat eſſe ab Epiſcopo prius cognita, & pro-
bata, & licentiam in ſcriptis, gratiſque concedem-
dam ultra bimeſtre tempus niſi ex gravi cauſa
non obtineant: Ex facto quæſitum eſt, An Capi-
tulum Civitaten. Vicariis Eccleſiarum ſibi ſubje-
ctarum poſſit ejuſmodi licentiam impertiri,
necne?

Pro dubii ſolutione ſupponendum eſt primò
6 de jure, quemlibet inferiorem poſſe ſibi acquirere
juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in aliqua Ec-
cleſia privativè ad Epiſcopum, vel præſcriptione,
vel privilegio, ut habetur in c. *Auditu*, & ibi notant
Abbas *n. 4.* & Felin. *n. 1. ſupra de præſcript.* Franciſ-
cus Bald. *de præſcript. part. 1. 5. partis principalis, q.
11. num.* 2. & in terminis Capitulum poſſe in ali-
quibus Eccleſiis ſibi acquirere præſcriptione, vel
privilegio omnia jura Epiſcopalia, & juriſdictio-
nem Epiſcopalem, conſuluit latè Calderin. *conſ.* 2.
incipien. *an Archipresbyter; in tit. de præſcript.* & ſe-
quitur Bald. *ubi ſupra*.

7 Supponendum ſecundò, idem eſſe habere Ec-
cleſiam ſibi ſubjectam pleno jure, & habere Ordi-
nariam, & quaſi Epiſcopalẽ juriſdictionem, quia
tunc Epiſcopus nullum jus Epiſcopale poteſt in ea
exercere, ut notat Hoſt. in cap. *Quoniam, ante n. 1.
in ver. Utroque iure, de privileg.* Abb. in d c. *Auditis,
n. 4.* & ibi etiam Felinus *eodem num. de præſcript.*
Bald. *ubi ſup. n. 3.*

8 Supponendum tertiò Concilium Tridentinum
ubi non loquitur de concernentibus officium, vel
dignitatem Epiſcopi, ſed de concernentibus juriſ-
dictionem, noluiſſe juriſdictionem uni auferre,
& dare alteri, ex traditis per Vitalinum in Clem.
Attendentes, §. Hoc igitur n. 3 & *4. de ſtat. Monachor.*
Put. in terminis Conc. Trident. *deciſ.* 239. inci
pien. *Die 1. Aprilis. lib. 3.*

9 Supponendum quartò, dare licentiam de non
reſidendo ſpectare ad legem juriſdictionis, c. *Re-*
10 *latum, ſupra eod.* Quæ quidem licentia poteſt dari
de jure communi non ſolùm ac Epiſcopis, ſed à
quibuſcumque inferioribus Prælatis, ut probat
text. in d. cap. *Relatum*, ibi: *De licentia ſuorum Præ-
latorum*, ubi Innoc. *num.* 2. Nota, inquit, inferiores
Prælatos dare licentiam eundi ad Scholas, &c. &
concordant ibi Hoſt. *num.* 3 Butr. n. 5. & Abb. qui
de communi atteſtatur *n. 4.* Cardin. in Clem. 1. §.
Sanè, il. 2. n. 6. de ſtat. Monachor.

11 Supponendum ultimò, Capitulum Civitaten.
habere Eccleſias, de quibus agitur, ſibi pleno jure
ſubjectas, quod patet ex litteris Cæleſtini, Pii II. &
Pauli III. nam in litteris Cæleſtini cavetur, ut Ca-
pitulum poſſideat dictas Eccleſias liberè, & di-
ctam libertatem confirmat, & verbum *liberè*, om-
12 nem ſubjectionem excludit, & denotat poſſeſſio-
nem abſque alicujus licentia, gloſ. in Clem. *Du-
dum §. Si verò, in ver, Liberè, de ſepultur.* & notatur
in cap. *De multu, de praben.* & in cap. *Licèt Epiſco-
pus, eod. tit lib. 6.* & probatur in c. *fin. §. fin. de conſue-
tud. lib. 6.* & in c. *Cùm plures*, & ibi gloſſ. *in ver. Li-
berè, de offic. delegat, eod. lib.* & in cap. *Statuimus*, &
ibi dixi, *n 3. de Regular.* Barbat. *conſ, 11. n. 3. ver. Item
tranſtulit, in fin. lib.* 2. Rubeus Alexandrin. *conſ.* 43,
n. 4. ex litteris verò Pii II. quia, ut ibi dicitur, Capi-
tulum habet jus inſtituendi, & deſtituendi, quod
idem prius confirmat, necnon ejus ſolitam juriſ-
13 dictionem, & ſic quaſi Epiſcopalem, cum inſtitu-
ere, & deſtituere ſpectet ad ordinariam juriſdicti-
onem, cap. *Conquerente, de offic. Ordin.* & toto *tit.
de inſtitut.* Pariſ. *conſ.* 22. *nu. 19. lib* 4. Sed clarius ex
litteris Pauli III. in quibus Papa confirmat expreſ-
sè ordinariam juriſdictionem, ac ejus conferendi,
inſtituendi, & deſtituendi, & ubi verba ſunt clara,
non eſt admittenda quæſtio voluntatis, l. *Ille, aut
ille, ff. de legat.* 3.

14 Confirmatur omnia ex effectu ſubſequuto, quia
ut in facto ſupponitur, ſemper Capitulum in iſtis
Eccleſiis exercuit juriſdictionem Ordinariam in
cau-

cauſis matrimonialibus, in dandis licentiis, in in-
ſtituendo, & deſtituendo, & in ſimilibus, cum
obſervantia ſubſequuta ſuperet omnes alias pro-
bationes, ut inquit Tiber. Decian. *in conſil.* 124. *n.*
12. *lib* 2. & ſit aliarum probationum regina. Quæ
15 quidem obſervantia cùm ſit interpretativa dicta-
rum Bullarum, non requiritur ut ſit præſcripta,
Aretin *conſ.* 11. *col.* 3. *verſ. Sed tamen ex ſuperabun-
dants*, Roch de Curte, *de conſuetud. nu.* 28. *Purpu-
rat.* in l. *Certi conditio.* §. *Si nunus, n.* 21 *ff. Si certum
pet.* Dec. in l. *Vti liberis, num.* 19. *C. de collat.* & in
conſ. 48. *col.* 1. *verſ. & in tali conſuetudine*, Menoch.
conſ. 37. *n* 96. *lib. primo.*

His ità conſtitutis, defluit ſuo marte ſolutio
propoſiti dubii: nam cùm dictum Capitulum
poſſit habere Eccleſias in Diœceſi Aquilegien. ſibi
ſubjectas pleno jure, & ſic cum juriſdictione qua-
ſi Epiſcopali, ut *ſupra in oppoſito primo, & ſecundo*,
& illas habeat ſic ſubiectas cum dicta juriſdicti-
one ex Bullis Summorum Pontificum, ut in ulti-
mo ſuppoſito; & dare hujuſmodi licentias ſit ju-
riſdictionis, & Concilium in his, quæ ſunt juriſdi-
ctionis non intendant illam uni auferre, & dare
16 alteri, ut in *ſuppoſito* 3. *&* 4 hinc reſultat, ut ipſius
Concilii diſpoſitio in d. *cap.* 1. §. *Eadem omnino*,
ſeſſ. 23. dum loquitur de licentia danda ab Epiſco-
po cauſa cognita, minimè excludat Capitulum
Civitaten. quo minus Vicariis Eccleſiarum ſibi
pleno jure ſubjectarum impertiri poſſit licentiam
abſcedendi ab eorum Curis.

17 Nec obſtat quod Concilium dicat, *cauſa prius
per Epiſcopum cognita.* Quoniam ubi agitur de his,
quæ ſunt juriſdictionis, ubi fit mentio de Epiſ-
copo, intelligitur etiam de quocunq; alio inferiori
Prælato ſimilem juriſdictionem habente, ut de-
clarat Abbas in cap. *Sicut unire. ſub numer* 3. *de ex-
ceſſ. Prælator.* Cardin. *in conſ.* 47. *Reverende Pater,
per tot.* ubi dicunt dictum cap. *Sicut unire*, licet
loquatur de Epiſcopis, tamen cùm ius uniendi Ec-
cleſias ſit iuriſdictionis, intelligi etiam de aliis Præ-
latis inferioribus habentibus iura Epiſcopalia.
Præſertim verò quia diſpoſitio Concilii in hoc
debet recipere interpretationem paſſivam à iure
communi, l. 2. *C. de Noval.* de quo iure quilibet li-
18 centias, ut dictum eſt *ſupra in* 4. *ſuppoſitio.* Imò
conſtat manifeſtè Concilium ibi loqui de Ordi-
nario, ut patet ibi: *Vicarium idoneum ab ipſo Ordi-
19 nario approbandum.* Appellatione autem Ordi-
narii veniunt etiam Prælati inferiores inſtitutio-
nem habentes, ut dicit gloſſ. in cap. *Ordinarij, in
verb. Locorum, de off Ordinar. lib.* 6. Franc. in c. 2. *n.*
7. *de Conſtit. eodem lib.*

20 Item non obſtat deciſio Sacræ Congregationis
Concilii, quæ circumfertur, quod omnia conten-
ta in d. *c.* 1. *ſeſſ.* 23. per Epiſcopum executioni de-
mandari debeant, etiamſi collatio ad inferiorem
ſpectet, & ad Abbates Regulares. Quia illa loqui-
tur quando ſola collatio ſpectat ad inferiorem,
qui non eſt caſus noſter. Secus verò dicendum
eſt, ut ibi omnis iuriſdictio Ordinaria ad aliquem
inferiorem ſpectaret, ut in hoc caſu, quia ſi infe-
rior habet Ordinariam iuriſdictionem, debet et-
iam habere hanc facultatem dandi huiuſmodi li-
centias, quia illa eſt iuriſdictionis Ordinariæ, ut
dictum eſt, & nulla ſubeſt ratio diverſitatis: imò
ſi quis habet ius inſtituendi, & deſtituendi, quod
eſt plus, debet habere etiam hoc ius dandi licen-
tias, quod minus, ut in reg. l. *Non debet ff. de reg.
iur.* & cap. *Cui licet, eod. tit. lib.* 6.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ad audientiam.

SVMMARIVM.

1 *Canonici duo abſentes pro ſervitio Epiſcopi fructus prabendarum ſuarum percipiunt, non obſtante Conſtitutione contraria, & n.* 7.

Idem in abſentibus pro ſervitio Papa, n. 7.

2 *Statutum diſponens idem, quod ius commune, & iuramentum ſuper eo interpoſitum, recipit omnes limitationes, quas recipit ius commune.*

3 *Statutum excipiens duos caſus cenſetur excipere etiam alios caſus, in quibus viget eadem ratio.*

4 *Declaratur procedere ſi ſtatutum ſit ſecundùm ius ſecus ſi ſit contra, vel prater.*

5 *Caſus exceptus à iure communi extenditur ad alios caſus conſimiles.*

6 *Caſus non proviſus à ſtatuto relinquitur in diſpoſitione iuris communis.*

7 *Infirmi percipiunt in abſentia fructus prabenda, diſtributiones, & portionem accreſcentem, quatenus infirmitas eſt cauſa non reſidendi, vel non deſerviendi.*

8 *Conſuetudo longiori quàm novem menſium ſpatio quotannis inſerviendi in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis, an ſit ſublata à Concilio Triden. & nu. ſeqq. uſque ad n.* 16.

9 *Conſuetudo, aut ſtatutum vacandi ultra tres menſes à ſervitio Cathedralis vel Collegiata Eccleſia reſtringitur à Concilio Trident. ad tres menſes.*

10 *Conſtitutio, & conſuetudo ſunt dua ſpecies iuris inter ſe valde differentes.*

11 *Et appellatione unius non venit alia; etiam in materia in qua verba impropriantur.*

12 *Conſtitutiones longius ſervitii tempus, quàm novem menſium requirentes in Cathedralibus vel Collegiatis, cur ſint praſervata à Concilio Tridentino & non conſuetudines, & nu. ſeqq.*

13 *Conſuetudo in quibus differat à ſtatuto.*

Canonici de iure communi nullam habent certam vacationem à ſervitio Eccleſia.

15 *Conſuetudo iuri communi conformis ſublata cenſetur iure communi ſublato.*

16 *Conſuetudo, ſecundùm quam Canonici Regulares, & Portionarij ſaculares abſunt cum licentia per quadraginta dies, & lucrantur diſtributiones, an valeat, & nu. ſeqq. uſq; in fin.*

17 *In Eccleſia Regulari an Clerici ſaculares habere poſſint prabendas, & beneficia, aut ſtipendia.*

18 *Beneficiati Regulares, & ſaculares aquiparantur quoad poteſtatem diſpenſandi fructus beneficiorum.*

19 *Eccleſia Regulares an comprehendantur in cap.* un. de Cleric. non reſident. lib. 6. *& in c.* 12. §. Diſtributiones, ſeſſ. 24. *Conc. Trid.*

20 *Eccleſiæ appellatione venit etiam Eccleſia Regularis.*

21 *Canonicorum appellatione, etiam Regulares continentur.*

22 *Victualia, ſeu manualia magis propriè dantur Regula.*

gularibus ratione ſui victus, quorum præbendæ e-lim in his ſolis conſiſtebant.

23 *Regulares quoad dignitates, & officia, quæ habent in titulum, non comprehenduntur in* Decreto Con-cilii Trid. c. 2. ſeſſ. 25. de Regul.

24 *Canonici Regulares, & Portionarii ſæculares in Eccleſia Regulari an gaudeant vacatione trium menſium à* Concilio Trid *permiſſa.*

25 *Beneficia Regularia etiam non curata requirunt majorem reſidentiam, quàm beneficia ſæcularia.*

26 *Tamen rationabilis cauſa excuſat.*

27 *Beneficiati Sæculares abeſſe poſſunt tempore per-miſſo etiã abſq; licẽtia ſuperiorũ: Regulares ſecus.*

28 *Licentia juſtam cauſam includit.*

29 *Canonici Regulares abeſſe poſſunt cùm licentia ſu-perioris, etiam ultra quadraginta dies ex conſue-dine permiſſos, citra amiſſionem aliquam fructu-um.*

30 *Portionariis abſq; licentia abſentibus fructus groſ-ſi non debentur.*

31 *Clerici ceſſantes à Divinis officiis tenentur ad reſti-tutionem fructuum.*

32 *Verbum idem reſpectu diverſorum importare poteſt privationem juris, & facti.*

1 AD AUDIENTIAM. Duo Canonici abſentes cum Epiſcopo, ſeu in ejus ſervitio fructus præbendarum ſuarum percipiunt, non obſtante Conſtitutione contraria. Hoc dicit; & continet optimum caſum in materia interpretationis ſtatutorum. Primò, ponitur facti narratio. Secundò, proviſio, ibi, *Decernimus.*

2 Nota primò ſtatutum diſponens idem, quod jus commune, & juramentum ſuper eo interpoſitum recipere omnes limitationes, quas recepit jus commune, quod optimè probatur hic: nam Conſtitutio, quam iſti Canonici ediderant, & juramento firmaverant ſuper fructibus in abſentia non percipiendis, erat juri communi conformis, ut c. *quia nonnulli*, & cap. *Relatum, ſupra eod.* gloſſ. *ult. in c. Cùm omnes de Conſtitut.* & gloſſ. 1 *hic.* Dixi in c. *licèt, num.* 21 *infra de præben,* & tamen quia jus commune limitatur, ut non procedat in duobus Canonicis pro ſervitio Epiſcopi abſentibus, ut c. *De cætero ſupra eod.* Eamdem limitationem, & reſtrictionem recipit memorata Conſtitutio, ut hic patet, & ſic ſtatutum recipit interpretationem paſſivam vel ſuppletionem, ſeu ſubauditionem à jure communi. Ad hoc bonus textus in l. 2. C *de Noval.* & declarat. Bart & Doctores in l. 1. § *Hoc autem edictum, ff. de nov. oper. nunc.* & in l. *ſciendum*

3 *ff. qui ſatisdare cogan.*

Secundò nota, ibi, *illis exceptis.* Statutum excipiens duos caſus, cenſeri excipere etiam alios caſus conſimiles; & ſic exceptio non firmat regulam in caſibus non exceptis, quando in illis eadem viget ratio, quæ viget in exceptis, quod ſimiliter clarè probatur in hoc cap. nam Conſtitutio Canonicorum de fructibus non percipiendis in abſentia excipiebat duos tantùm caſus, videlicet abſentium ex cauſa infirmitatis, & abſentium pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ: & tamen textus decidit idem juris eſſe in abſentibus pro ſervitio Epiſcopi, redditque eam rationem, quia abſentes dici non debent qui tecum pro tuo, & Eccleſiæ ſervitio commorantur. Quæ quidem ratio communis eſt etiam infirmis, & exiſtentibus in ſervitio Sedis Apoſtolicæ, ut de infirmis patet in c. 1. *infra de Cler. ægrot.* in l. 3. §. *Stichus. ff. de ſtat. liber.* & notat gloſſ. *hic in ver. Infirmitas.* & de exiſtentibus in ſervitio Papæ, in c. *Cùm dilectus, ſupra eodem.* gloſſ. *hic in ver. In Apoſtolica*; & ſic identitas rationis efficit, ut hic quoque tertius caſus cenſeatur exceptus: quod nota ad limitationem Regulæ, de qua in c. *Dominus, 32. quæſt. 7.* & in l. *quæſitum. §. Denique ff. de fund. inſtruct.*

4 Cæterùm adverte, quia hæc theorica procedit quando ſtatutum excipiens nonnullos caſus diſponit, idem quod jus commune, tunc enim cenſetur etiam excipere alios caſus conſimiles; & ita loquitur hæc Decretalis, ſecundùm Ant. de Butr.

5 Abb. & Alex. de Nævo, omnes in 1. *not.* Ratio eſt, quia ſicut caſus exceptus à jure communi extenditur ad caſum ſimilem propter identitatem rationis, ut probatur in cap. *Cùm dilecta, de confirm. util. vel inutil.* ut notat gloſſ. in l. 1. *in ver. Iudicati, C. de condit. indeb.* ita & caſus exceptus à ſtatuto diſponente idem, quod jus commune, ut hic probatur ſecundum Abbatem, & alios præallegatos.

6 At ſecus videtur dicendum ſi ſtatutum diſponat contra, vel præter jus: quia tunc caſus exceptus à ſtatuto non extenditur ad alios caſus non exceptos ex identitate rationis. Imo caſus non proviſus, ſeu omiſſus à ſtatuto relinquitur diſpoſitioni juris communis, arg. l. *Commodiſſimè, ff de liber. & poſthum.* cap. *Suſcepti, de reſcript lib.* 6. & cap. *In noſtra, de iniur.* ſecundùm Abb. *ubi ſupra.* Quod ſatis placet; & poteſt eſſe ratio diverſitatis, quia in his, quæ à jure communi exorbitant, non fit extenſio de caſu ad caſum ex identitate rationis, cap. *Quæ à iure,* & ibi gloſſ. *un. de reg. iuris lib. 6.* gloſſ. in cap. *Conſtitutionem, in ver. Prorogamus, de regular. eod lib.* Bart. in extravag. *Qui ſint rebelles. §. Tranſit. n 3.*

7 Tertiò nota ex Decretali tres caſus, in quibus Canonici percipiunt reditus in abſentia videlicet cum abſunt ex cauſa infirmitatis, cùm abſunt pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ, & cùm abſunt pro ſervitio Epiſcopi, ut in textu, & notat Butr. *numer. 6.* non tamen hi tres caſus per omnia æquiparantur: nam infirmi percipiunt in abſentia non ſolùm fructus præbendarum ſuarum, ſed etiam diſtributiones quotidianas, ut eſt expreſſum in ca. *un. de Cler. non reſid. lib. 6* quinimo, & portionem accreſcentem, ut dixi in cap. 1 *in ult, quæſt. infra de Cleric. ægrotan* c. Quod tamen ita intelligit *hic* Jo. Andr. *num.* 2. ut is, qui aliàs erat reſidens, & per infirmitatem impeditur reſidere, percipiat præbendam; is verò, qui aliàs erat deſerviens, & per infirmitatem impeditur deſervire, percipiat diſtributiones; & ſic in tantum integrat jus, in quantum infirmitas privat, & non plus: & concordant Butr. *num* 8. Cardin. *num.* 2. Anchar. *nu.* 6, & cæteri omnes: & ſcripſi plenius in cap. *licèt à num.* 136. *uſque ad num* 150. *infra de præben.* Abſentes verò pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ, percipiunt quidē fructus præbendæ, ut hic patet, & in cap. *Cùm dilectus ſupra eod.* Sed non diſtributiones quotidianas, ut hic notat gloſſ. in ver. *integrè* niſi in caſu, ut dixi in d. cap. *Licèt, num.* 1. 24. *& ſeqq.* Et eodem modo duo Canonici abſentes pro ſervitio Epiſcopi percipiunt præbendam cum integritate, ut hic dicitur, non autem diſtributiones, ſeu victualia, ut eſt textus in d. c. *De cætero, ſupra eodem,* ibi, *Niſi fortè ſint victualia, quæ non conſueverunt abſentibus exhiberi,* & notat gl. præalleg. *in ver. Integrè;*

grè;

grè, quod tamen fallit ſimiliter, ut dixi in prædicta Decretali *De cætero, à num. 11. uſque in fin.* ubi plenè videas.

In gloſſa prima. Collige ex hac gloſſa duas concluſiones. Prima eſt quod de jure Canonici tenentur Eccleſiæ inſervire, adeo ut in abſentia nil percipere debeant: nam beneficium quantumcumque ſimplex, & modicæ æſtimationis jure communi inſpecto, requirit perſonale ſervitium, ut eſt textus in c. *Conquerente*, & ibi dixi in t. *not. & num. 18. ſupra eod.* Secunda eſt, quod valet conſuetudo percipiendi fructus in abſentia, & cũ hac gloſſ. concordat gloſſ. ult. in c. *Cùm omnes, ſupra de Conſtit.* Sed hodie quoad utramque concluſionem ſervari debet diſpoſitio Sacri Concilii Tridentini in *c. 12. ſeſſ. 24.* ut ſcripſi in d. c. *licèt, à n. 25. infra de præben.* & in ſpecie an, & quibus caſibus hodie valeat conſuetudo non reſidendi in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis, & reditus in abſentia percipiendi, plenè notavi in d. c. *Cùm omnes, à num. 11. uſq; ad num. 36.*

8 Hic QUÆRO, an conſuetudo Cathedralis; vel Collegiatæ Eccleſiæ, quæ alicubi ante Concilium vigebat, ut obtinentes Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut portiones longiori quàm novem menſium ſpatio quotannis ipſi Eccleſiæ inſervirent, ſit ſublata ejuſdem Concilii decreto, *c. 12 §. Præterea, ſeſſ. 24.*

9 Videtur reſpondendum verbis Concilii, neq; ſublatam eſſe, neque præſervatam, ſed relictam in illis terminis, in quibus erat ante Concilium. Non eſſe ſublatam probatur primò, quia Concilium voluit ampliare, non autem diminuere ſervitium Cathedralium, & Collagiatarum Eccleſiarum: nam ubi Canonici vigore conſuetudinis, aut ſtatuti longiori tempore, quàm trium menſium ab Eccleſiæ ſervitio ante Concilium poterant abeſſe, noluit de cætero ut abeſſe poſſent ultra tres menſes. Cùm itaque ſervitium Eccleſiæ velit Concilium augere, eſſet abſurdum, ut tolleret conſuetudinem longius ſervitii tempus requirentem: nam hoc pacto diminueret, arg. l. 1. §. *Nunciatio. ff. de nov. oper. nunc.* l. *Quod favore, C. de legib.* Bald. *conſ. 472. In cauſa num. 2. verſ. Sed opponitur, lib. 2.*

Præterea ſi Concilium tolleret conſuetudinem id non ex aliis verbis elici poſſet, quàm ex illis, quibus præſervat Conſtitutiones longius ſervitii tempus requirentes. Verum illa verba quæ appoſita ſunt ad præſervandum ſervitium diuturnius, ſi tollerent hujuſmodi conſuetudinem, operarentur contrarium effectum illius, propter quẽ poſita ſunt, contra vulgatas regulas, l. *Legata inutiliter, ff. de legat. 1. & de adimen. legat.* l. *Titia, §. fin. de manu. teſtam.* cum ſimil. Conſtat igitur Concilium noluiſſe tollere hanc conſuetudinem.

10 Sed neque dicendum eſt eam dict. decreto c. 12. præſervatam fuiſſe: cùm enim d. verſ. *Salvis*, Concilium præſervet Conſtitutiones, & de conſuetudinibus nullam mentionem faciat, plenè conſtat illis verbis non comprehendere conſue-
11 tudines. Primò, quia conſtitutio, & conſuetudo ſunt duæ ſpecies juris inter ſe valde differentes. Alberic. latiſſimè in l. *De quibus num. 38 & num. 113 ff. de legib.* & appellatione conſtitutionis non venit conſuetudo, nec èconverſo, etiam in materia, in qua verba impropriantur. Bart. in d. l. *De quibus in fin* Gul. de Mont. Laud. & alii citati per Jaſ. *d. loco num. 91* Alber. *ibidem num. 114.*

Secundò, quia ſicut Concilium paulò ante mentionem habuit tam conſuetudinis, quàm ſtatuti, ubi ſtatuit non licere ultra tres menſes abeſſe; ita ſi in clauſula præſervativa utrumque comprehendere voluiſſet, utrumque expreſſiſſet. c. *Inter corporalia, § Sed neque, verſ. Unde ſi circa, de translat. Epiſ.* Præſertim cùm etiam paulò poſt, ubi agit de diſtributionibus, & vult derogare ſtatutis, & conſuetudinibus, utrumque exprimat, & in ſpecie in *cap. 9. ſeſſ. 22.* ubi in alia materia, quam derogationis, imò potius in materia præſervationis utrumq; expreſſit, ibi, *Quod ſi ex conſuetudine, vel conſtitutione aliqua loci.* Patet igitur neutram ex his opinionibus eſſe tutam, videlicet, Concilium ſuſtuliſſe hujuſmodi conſuetudinem, vel dicto decreto eam præſervaſſe: nam priori opinioni repugnat ratio, & mens Concilii. Poſteriori autem non deſerviunt verba, quæ de conſtitutionibus tantùm loquuntur.

Tutior eſt igitur media opinio, videlicet Concilium neque ſuſtuliſſe, neque præſervaſſe hujuſmodi conſuetudinem, ſed eam reliquiſſe in illis terminis, in quibus erat ante Concilium: nam quod non mutatur, &c. l. *Sancimus, C. de teſtam.* l. *Præcipimus, in fin. C. de appell.* gloſſ. in c. *Conſtitutionem, in ver. Prorogamus de regular. in lib. 6.* Huic opinioni conveniunt verba Concilii, & mens non repugnat; & ita omnia vitantur abſurda. Conveniunt verba, quia cùm Concilium in præſervatione de conſtitutionibus tantùm loquatur, noſtrum non eſt extendere Concilium ad ſpeciem juris diverſam ab illa de qua loquitur c. *Quod ſi dormierit 31. quæſt. 1. c. Conſuluiſti, 2. quæſt. 5.* Præſertim cum una non comprehendatur ſub altera, etiam latè ſumpto vocabulo, ut per Bart. & alios ſupra citatos in d. l. *De quibus*, mens Concilii quoque huic opinioni non refragatur, quin favet potius; & ita vitatur abſurdum ſupra conſideratum in prima parte, dum dicebatur alienum eſſe à recta interpretatione, ut Concilium tendens ad cultum Divinum, & ſervitium Eccleſiarum ampliandum, illud diminuat, prout eveniret ſi tolleret cõſuetudines longius ſervitii tempus requirentes. Nam hoc pacto non ſequitur id abſurdum, cùm dicamus Concilium, ſicut eo decreto non præſervat conſuetudines, ita nec eas tollere, vel enervare, & conſequenter diminuere ſervitium, ſed relinquere in eo robore, in quo erat prius. Ceſſat etiam illud abſurdum quod Concilium in clauſula præſervativa tollat; qui hoc pacto ſi non præſervat, nec tollit etiam: & ſic non ſequitur
12 effectus intentioni Concilii contrarius.

Quod ſi diceretur ob quam rationem Concilium Conſtitutionem in hac materia præſervavit, conſuetudinem prætermiſit. Reſpondetur non omnium, quæ à majoribus noſtris ſtatuta ſunt, rationem reddi poſſe, l. *Non omnium, ff. de leg.* & ſufficit nobis legem ita eſſe ſcriptam, l. *proſpexit. ff. qui, & à quibus*, & caſum conſuetudinis eſſe omiſſum, & conſequenter remanere in diſpoſitione juris
13 communis, l. *Commodiſſimè. ff. de liber. & poſthum.* cum ſimil. Poſſent etiam reddi nonnullæ rationes diverſitatis inter conſtitutiones, & conſuetudines, nempè quod hæ præſumantur illis rationabiliores. Alber. d. l. *de quibus num. 79.* quamquam conſtitutiones in facto recipiant minorem dubitationem, quàm conſuetudines, præſertim pen-

pendentes ab rectibus facultativis, ut eſſe videntur hæ, de quibus agimus.

14 Cæterùm vera ratio cur Concilium eo loci non meminerit conſuetudinis, ea videtur eſſe, quia cùm de jure communi Canonici teneantur quotidie Horis Canonicis intereſſe, ita ut nullum habeant certum vacationis tempus à ſacris Canonibus præfinitum, Clem. 1, ubi gloſſ. *in ver. Canonici*, & *in ver. Debitu de celebrat. Miſſar.* Clem. 1. *in fin. de reliq. & vener. Sanctor.* & Clem. 2. *in ver. Certis horis de ætat. & qualit.* conſuetudo requirens longius ſervitii tempus, quàm novem menſium, cùm eſſet juri communi conformis, nihil aliud erat, quam obſervātia juris communis, ut notat Hoſt. in c. *un. de Cler. conjugat. lib. 6.* Alex in l. *De quibus, in princ. ff. de legib.* & Rochus de Curte in *tract. de conſuet. n. 11.* ac propterea opus non fuit, ut Cōcilium illam expreſsè præſervaret; nam ex ſeipſa habebat juris ſomentum, & tanquam favorabilis Eccleſiæ & cultui Divino, non egebat adjumento, aut præſervatione Concilii: imò Concilium novando juris communis diſpoſitionem quoad obligationem ſervitii in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis, videtur etiam tacitè innovaſſe, atque approbaſſe ejuſdem juris obſervantiam, quēadmodum in caſu converſo S. Congregatio in cauſa Mediolanenſi declaravit, dum Concilium quoad fori privilegium ſuſtulit jus commune, ſuſtuliſſe etiam conſuetudinem juri communi conformem, quæ nihil aliud erat, quàm ipſius juris obſervantia, ut plenè ſcripſi in c. *Si quis, num. 59. & ſeqq. de for. compet.* At ſecus eſt in ſtatutis Eccleſiæ, quia fortè non erant in uſu, aut per contrarium uſum abrogata fuerant: unde conſentaneum fuit, ut Concilium illa præſervaret, atque ita in uſum, atque obſervantiam induceret.

16 QUÆRO ſecundò, an conſuetudo ſecundùm quàm Canonici Regulares, & Portionarii, qui ſunt in eadem Eccleſia ſæculares, ſingulis annis cum licentia Prioris, & Capituli cùm quadraginta dies abeſſe poſſunt, & ejus temporis quotidianas diſtributiones percipiunt, ſit necne obſervanda.

17 Pro declaratione dubii præmittendum eſt primò, quamvis Clerici ſæculares prohibeantur recipi ad præbendas in Monaſteriis Regularium cap. *Ea quæ §. Præcipimus de ſtat. Monach.* tamen ſicut poſſunt habere beneficia in eadem Eccleſia, dummodo non faciant unum corpus cum Canonicis, nec habeant vocem in Capitulo, Hoſtien. Jo. Andr. Anchar. & alii in d. c. *Ea quæ;* ita poſſunt habere portiones præbendarum. Et ipſe Abb. qui *conſ. 59. part. 2.* tenet non poſſe ſæculares habere titulos beneficiatos in Eccleſia regulari, fatetur poſſe habere ſtipendia pro ſervitio coadjutorio d. § *Præcipimus, num. 10.*

Præmittendum ſecundò, ex Navar. in c. *Cui portio, 12 quæſt. 2 n. 15.* & in c. *Non dicatis, ead. cau. & q. n. 15.* Proprium eſſe duplicis generis. Unum importat verum dominium, & proprietatem: quale habent homines ſæculares, tot. *tit. de acquir. rer. domin.* cujus non ſunt capaces Monachi c. *Monachi*, & c. *Cùm ad Monaſterium, de ſtat. Mon.* Alterum intelligitur proprium, quoad liberam adminiſtrationem, qualem habent beneficiati; & hoc diſtinguitur in tres ſpecies, ut per eundem
18 Navar. Et ſecundùm hoc Clerici ſæculares & Religioſi habentes adminiſtrationem, hoc eſt beneficia in titulum, æquiparantur quoad poteſtatem diſpenſandi, Card. in Clem. 2 §. *Sed & tales*, per illum text. *de vit. & honeſt. Cler.* quod reſumit latius Navar. in d. c. *Non dicatis, num. 10. & 11.* Rota *divers. deciſ. 772 num. 2. part. 1.*

19 Quibus præmiſſis, dubitatur generaliter an c. *un. de Cler. non reſid. lib. 6.* & decretum Concilii c. *12. ſeſſ. 24. §. diſtributiones*, locū habeant in Eccleſiis Collegiatis Regularibus. Pro negativa facit, quòd cum ſuperior Regularis ſit loco ſtatuti, c. *un.* derogat conſuetudinibus, non ſtatutis. Et quāvis Concilium tollat etiam conſtitutiones, adhuc videtur diſpoſitio tam Concilii, quàm juris antiqui habere locum in Eccleſiis tantùm, non etiam in Monaſteriis, quæ invicem diſtinguuntur, cap. *Grandi*, & ibi not. *de ſuppl. neglig. Prælat. lib. 6.* Præterea ſi ſuperior vult diſtributiones etiam abſentibus elargiri, non videtur prohibendus ex cauſa ſibi benè viſa.

20 Sed in contrarium pro parte affirmativa conſiderandum eſt, appellatione Eccleſiæ venire etiam Regularem, Clem. 1. ubi not. *de ætat. & qualit.* Et diſpoſitionem Concilii; & c. *un.* loqui de Canoni-
21 cis ſimpliciter. At appellatione Canonicorum, & Canonicatus venire etiam regulares. gloſ. in Clem. *Diſpendioſam, in ver. beneficiis de jud. proban.* c. *Cum cauſam, c. de elect.* & c. *In cauſis*, c. *Dilecti, de judic.*
22 cum concord. Imo victualia, & manualia, in quibus conſiſtunt diſtributiones quotidianæ, magis propriè dantur Regularibus ratione ſui victus; quorum præbendæ olim in his ſolis conſiſtebant.

Concludendum hujuſmodi ſtatutum, & conſuetudinem tolerari poſſe, cùm non imponat neceſſitatem Priori, & Capitulo abſentibus concedendi has diſtributiones quotidianas, ſed oſtendat ſubeſſe juſtam cauſam, puta valetudinis, concedendi licentiam abſcedendi, & eoſdem ab amiſſione diſtributionum excuſandi: poſſunt enim ſuperiores ex cauſis congeſtis per Navar. in cap. *Nullam, 18. q. 2. n. 29.* ſuis Regularibus concedere
23 portiones, quas vocant privilegiatas. Quæ opinio quamvis ſit admodum periculoſa quoad Regulares non beneficiatos, ut latiſſimè ſcripſi, in c. *inf. de ſtat. Monach.* tamen procedit de plano quoad Regulares obtinentes beneficia in titulum, quia jam S. Congregatio Concilii declaravit dignitates & officia, quæ dantur in titulum Religioſis non comprehendi decreto c. 2. *ſeſſ. 25. de Reg.*

At verò quatenus exiſtimaretur ex hujuſmodi ſtatuto, & conſuetudine obligari ſuperiores ad ſtatuti obſervationem, ut denegari ſic abſentibus non poſſint diſtributiones: hoc eſſet contra jus; quia de jure beneficiatis abſentibus non debentur diſtributiones, niſi ex illis tribus cauſis expreſſis in d. c. *un.* nec plus juris ſuper diſtributione tribuit titulus Regularium, quam ſæcularium; imò minus ex præmiſſis.

Atque ex hac concluſione idem videtur inferendum de portionariis, qui aut cenſeri debent ut alii portionarii ſæculares in Eccleſiis ſæcularibus; & manifeſtum eſt excludi à diſtributionibus quotidianis, niſi interſint divinis officiis, etiam pro tempore permiſſæ abſentiæ, juxta declarationem S. Congregationis aliàs editam ad §. *Præterea eod. cap. 12. ſeſſ. 24.* & §. *diſtributiones.* Aut cenſendi ſunt eodem jure, quo Regulares, & non debent melioris eſſe conditionis, qui famulantur, & ſunt veluti ſtipendiarii, quàm ipſi Canonici.

obligationi, etiam reſidendo in Diœceſi.

Quæ interpretatio videtur primò amplectenda, quia per eam minus receditur à diſpoſitione veterum Conciliorum. & Canonum ad c. *Cum expediat. de elect.* in 6. & l. *Si quando. C. de inoff. teſtam.* cum ſuis concordant. Deinde quia hoc modo ceſſat abſurdum illud, quod alias ſequeretur ſi Epiſcopi poſſent præcepto reſidentiæ ſatisfacere abſque eo quòd unquam Eccleſiam Cathedralem, & ſponſam ſuam inviſerent. Denique quia cum præcepto divino mandatum ſit omnibus Epiſcopis oves ſuas agnoſcere, verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, & bonorum operum omnium exemplo paſcere, & in cætera munia paſtoralia incumbere, ut habetur in d. c. 1. non apparet quomodo hæc omnia impleri poſſint ab Epiſcopo, quia ad villas, & pagos divertit, nec unquam reſidet apud Ecclaſiam ſuam Cathedralem, ullasque ibi functiones Epiſcopales exercet, nec præſens agnoſcit oves, quarum pars major ut plurimum illic commoratur.

Quod ſatis indicant verba d. c. 1. Nam dum hortantur Epiſcopos ut certis temporibus ſuam Cathedralem Eccleſiam non deſerant, eam rationem afferunt, nempè quia illis diebus refixi maximè, & in Domino gaudere Paſtoris præſentia oves debent. Si ergo oves Cathedralis Eccleſiæ dictis temporibus debent maximè refici, & Paſtoris
37 præſentia gaudere: Ergo etiam viceverſa Paſtor debet eas reficere, & permittere ut ejus præſentiâ oves gaudeant. Idque dicendum eſt in præcepto eſſe, cum verbum, *debet*, regulariter neceſſitatem importet, ut notatur in l. *Sæpè, ff. de offic. Præſid.*

Neque his obſtat quòd illic Concilium utatur verbis hortatoriis, dum ait (Eoſdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis ſpatium Adventus, Quadrageſimæ, &c. ipſi ab Eccleſia ſua Cathedrali ullo pacto abſint.) Quæ quidem verba cùm non præceptum, ſed conſilium importent; obligationē non inducunt, c. *quod præcipitur, 14. q. 1 & 4. diſtinct. § fin* Dec. in
38 c. *Nam concupiſcentiam, num. 20. de Conſtitut.*

Nam reſpondetur primò verba hortatoria impropriari quando ſubjecta materia eſt de præcepto, ut hoc caſu Textus eſt in c. *Rogo*, atq; ibi gl. 11 *q.* 3. & in c. *in ver. Hortamur*, ubi gloſſ. exponit, id eſt præcipimus, *de teſtam.* Ad idem gloſſ. in Clem. 1. *in ver. Hortamur, de teſtib*, & Abbas in d. c. *Nam concupiſcentiam, n. 3. de Conſtitut.* vel certè, ut ait ibi Dec. *num.* 21. verba hortatoria tunc non impropriantur, quia non eſt inconveniens aliquem hortari ad illud, quod facere tenetur, c. *Pervenit, 84. diſt.* Et ideo verbum, *rogo*, & verbū *hortamur*, in locis præallegatis propriè intelliguntur, & non inducunt præceptum, ſed per alia jura materia præcepti eſſe dicitur, ut ibi per eum.

Deinde reſpondetur ejuſmodi verba hortatoria in decreto Concilii eſſe conjuncta cum verbis obligationem importantibus, ut ſuperius dictum eſt; unde tantùm abeſt, ut per hanc admonitionem ſublata cenſeatur antiqua obligatio, ut potiùs ex ea videatur renovata. Nam Concilium hortatur Epiſcopos ut reſideant in Cathedrali in illis diebus, in quibus maximè oves refici, & gaudere Paſtoris præſentiâ debeant, quod perinde eſt ac ſi illos adhortatum fuiſſet ut dictis diebus ſuā implerent obligationem apud Cathedralem Eccleſiam reſidendi. Præſertim quia hoc ipſum ſecerat ibidem paulò ante his verbis. (Sacroſancta Synodus eos (id eſt Epiſcopos) admonet, & hortatur, ut divinorum præceptorum memores, factique forma gregis in judicio, & veritate paſcant, & regant) Ecce igitur quemadmodum adhortationem à præcepto, & obligatione Concilium non ſejunxit. Quod & Pius IV. fecit in præalleg. Conſtitutione. *De ſalute gregis*, ibi: *Epiſcopos ab Eccleſiis, & Diœceſibus ſuis abſentes præcipiendo monemus.*

Ac propterea obſervandum eſt verba illa Concilii *eoſdem interim admonet*, fortè non limitare regulam, quam priùs Concilium conſtituerat declarando Epiſcopos teneri ad perſonalem in civitate, vel diœceſi reſidentiam; ſed potius ſublimitare limitationem, per quam ſuperiùs immediatè declarat licere Epiſcopis per duos, aut tres menſes quotannis ab Eccleſia abeſſe: tria enim ibi facit S. Synodus. Primò declarat obligationem reſidendi in civitate, vel diœceſi. Secundò, indulget Epiſcopis, ut ſingulis annis duos, vel ad ſummum
39 tres menſes abeſſe poſſint. Tertiò, hortatur Epiſcopos, ut non tamen abſint temporibus Adventus, Quadrageſimæ, & aliis ibi præſcriptis. Quod perinde eſt ac ſi dixiſſet: Etſi Epiſcopi poſſint quotannis per tres menſes abeſſe; illos tamen hortamur, ut hâc indulgentiâ minimè utantur illis diebus in quibus maximè refici, & gaudere Paſtoris præſentia oves debent. Et hoc modo quamvis illa verba eſſent Concilij tantùm, non tamen ſequeretur quin circumſcripta trium menſium indulgentia. Epiſcopi aliàs non tenerentur in dictis diebus apud ſuam Cathedralem reſidere. Prior tamen intellectus magis congruit verbis Concilij, quia in eodem verſ. *Eoſdem interim admonet*, non agitur de abſentia à Diœceſi, ſed à Cathedrali Eccleſia tantùm, ut patet ibi: *Ab Eccleſia ſua cathedrali.* Et clariùs ibi: *Niſi Epiſcopalia munia in ſua Diœceſi, &c.* Et conſequenter non limitatur indulgentia, qua Epiſcopis abeſſe licet tribus menſibus extra diœceſim, Ad l. *Nam quod liquide, § fin. ff. de penult. leg.*

Itaque ad dubium videtur reſpondendum Epiſcopos temporibus à Tridentino Concilio præſcriptis teneri quidem apud ſuam Cathedralem Eccleſiam reſidere, ita ut aliter ſuæ obligationi non ſatisfaciant, niſi munia Epiſcopalia in ſua Diœceſi eos aliò vocent. Cæterum non incidere in pœnas à Sancta Synodo Epiſcopis non reſidentibus inflictas, dummodò in diœceſi reſideant. Et hanc ſententiam probavit S. Congregatio ejuſdem Concilii interpres.

40 In S. Congregatione ſuper reſidentia Epiſcoporum habita in Quirinali die 17 Julii *1657.* cui interfuerunt Eminentiſſimi Cardinales Ginettus, Melnius, & Paulucius; necnon R. P. D. Farneſius, Alterius, Gualterius, Ugulinus, De Vecchiis Secretarius, & ego, propoſita fuerunt ex ordine Sanctiſſimi infraſcripta dubia, videlicet.

Cùm S. Concilium Trident. *cap 1. ſeſſ 23. de reformat.* permittat Epiſcopis, ut ſingulis annis, dummodò æqua ex cauſa, & abſque ullo Gregis detrimento fiat, abeſſe poſſint à ſua diœceſi per duos, aut ad ſummum tres menſes: Quæritur

Primò, An Epiſcopus poſſit jungere trimeſtrem abſentiam unius anni, cum abſentia trimeſtri ſequentis anni, adeò ut licitè abeſſe valeat à ſua Eccleſia per menſes Octobris, Novembris, & Decem-

Digitized by Google

cembris anni v.g. 1657. & continuare abſentiam per menſes Januar. Februarii, & Martii anni 1658.

41 Secundò, An Epiſcopus in caſibus, in quibus rationabilem cauſam habet non reſidendi, debeat uti menſibus per S. Concilium conceſſis, & non niſi ipſis conſumptis, quatenus abſentiæ cauſa duret, licentiam petere non reſidendi: An verò primò licentiam petere, & ad alios uſus reſervare bimeſtre, aut trimeſtre tempus à Concilio conceſſū.

42 Per Bullam ſan. mem. Urbani VIII. ſuper reſidentia Epiſcoporum, incipien. *Sancta Synodus*, 27. aliàs 137. permittitur, ut Epiſcopi ad effectum viſitandi ſtatutis terminis ſacra Beatorum Apoſtolorum limina, abeſſe poſſint à ſuis Eccleſiis per certum tempus, videlicet citra montes, vel mare exiſtentes per quatuor menſes, alii verò, &c. hinc

Tertiò quæritur, an Epiſcopus viſitans ſacra Limina in fine unius termini, v.g. in fine unius triennii, poſſit immediatè in principio ſequentis triennii iterum viſitare, ac proinde viſitationum titulo abeſſe à ſua Eccleſia per octo continuos menſes.

43 Quartò quæritur, an Epiſcopo, qui anteà per multum temporis, v.g. per decem continuos annos in ſua Eccleſia reſederit, & vel ab ipſa vacatione per S. Concilium ex rationabili cauſa ſingulis annis permiſſa ſemper ſe abſtinuit, poſſit aliquando concedi facultas non reſidendi per aliquod tempus, licèt non abſit ulla cauſa ex approbatis ab eodem S. Concilio Tridentino.

44 Ad primum Sac. Congregatio reſpondit, non poſſe, tum quia ejuſmodi ſemeſtris abſentia complectitur illius temporis ſpatium Dominici Adventus, & Quadrageſimæ, quo ne à ſua quidèm Cathedrali, ne dum à Diœceſi Epiſcopo abeſſe licet, ut in Concilio Trident. d.c.1. *verſ. Eoſdem interim admonet, ſeſſ.* 23. & fuſius dictum eſt, *ſuprà à n.* 34. *uſq. ad num.* 40. Tum quia in eo, qui abeſt ſex menſibus continuis, non verificatur illud verbum *aliquantiſper*, quo utitur Concilium in d.c.1. dum ait: Quoniam autem qui aliquantiſper tantùm abſunt ex veterum Canonum ſententia non videntur abeſſe, cùm Concilium illud reſtringat ad duos, vel ad ſummum tres menſes, & antiqui Canones ad unum, ut in cap. *Præſentium*, 7. q. 1. vel ad

45 duos, ut in c. *Si quis in Clero ead. cauſ. & q.* Et quatenus verificaretur verbum *aliquantiſper*, non tamen verificantur ſequentia, videlicet, *quia ſtatim reverſuri ſunt*, nam qui abeſt per ſemeſtre tempus, utique non ſtatim eſt reverſurus, cùm dictio *ſtatim*, regulariter ſignificet modicum temporis intervallum, ut eſt textus in l. *Cùm quidam, ff. de legat.* 2. & in l. *Si finito*, §. *Non autem ſtatim ff. de damno infect.* & notat Tiraquellus in l. *Si unquam in ver. revertatur, num.* 120. *C. de revoc. donat.* & aliquando importat intervallum unius menſis, ut notatur in l. *Divortio facto*, aliàs eſt l. *fructus* 7. §. *Papinianus*, in gloſſ. *in ver. Statim, ff. ſol. matr.* Tum quia abſentia Epiſcoporum per ſex continuos menſes à Concilio non reputatur brevis, ut patet *ſeſſ. 6. cap.* 1. ibi: (Si quis ſex menſibus continuis extra ſuam diœceſim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni pœnam ipſo jure incurrat.) Tum denique, quia magis relaxari poteſt nervus Eccleſiaſticæ diſciplinæ, majuſq; detrimentum in ſpiritualibus, & temporalibus poteſt pati Eccleſia, & pravi abuſus, & corruptelæ in Clero, & populo faciliùs introduci, & faciliùs eradicari, ſi trimeſtre tempus abſentiæ unius anni conjungatur cùm trimeſtri alterius anni, quam ſi trimeſtria ſint interpolata. Ob quam rationem cùm in cap. *In ſingulis, de ſtatu Monach.* ſtatutū ſit ut Capitula provincialia Religioſorum fiant de triennio in triennium, Jo. Andr. ibi in princ. dicit non ſufficere in fine primi triennii facere unum Capitulum, & ſtatim in principio ſecundi triennii facere aliud, quia id potiùs eſſet facere Capitulum de ſexto in ſextum annum, quàm de triennio in triennium, & multò tempore poſſet ſic retardari Ordinis reformatio, ut ſcripſi plenius in c. *Ego N. nu.* 51, *de jurejur.* Unde trimeſtre tempus quod interpolatè, & per ſe ſumptum à Concilio reputatur breve, & cadit ſub permiſſione, quia brevi reverſus nec divertiſſe videtur l. 3. *in fin. ff. de divort.* ſi poſtea jungatur cum alio trimeſtri, æſtimatur eſſe longum, & cadit ſub prohibitione, ut de diverſis donationibus ſimul junctis notat Hoſt. in c. *Apoſtolicæ, de donatib. & de unionibus*, quæ quamvis ſingulæ per ſe non gravent; tamen ſimul omnes conſideratæ gravant; & ideo omnes ſunt revocandæ. Decidit Oldradus *conſ.* 262. *In quæſtione num.* 2., & de pluribus furtis rei modicæ docet S. Thomas in 2. 2. *quæſt.* 66. *art.* 6. *ad* 3. *Sylv. in ver. Furtum, num.* 4. Confert textus in l. *Si libertus*, §. *Si quis plures, ff. de jurepatr.* & arg. l. *Nec non*, §. *Si quis ſæpius, ff. ex quibus cauſ. major.*

46 Ad ſecundum S. Congregatio conſultius putavit nihil generaliter reſpondere, ſed ubi caſus particulares acciderint, maturius deliberare.

47 Ad tertium reſpondit Epiſcopum, qui Beatorum Apoſtolorum limina viſitavit v.g. in fine unius triennii, nequaquam poſſe immediatè in principio ſequentis triennii iterum viſitare, ac proinde nec viſitationis titulo per octo continuos menſes à ſua Eccleſia abeſſe. Rationes hujus tertiæ reſolutionis habentur in d. c. *Ego N. num.* 50. ubi plenè videas, *de jurejuran.*

48 Ad quartum reſpondit, non poſſe. Quam Congregationis ſententiam S.D.N. ad ſe relatam in omnibus approbavit.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ex tuæ.

SUMMARIUM.

1 Beneficiatus, abſens ſi ignoretur ubi ſit, tribus edictis citatus, & infra ſex menſes non reverſus, beneficio privabitur.

Et quid poſt Concilium Tridentinum, num. 31. & ſeqq.

2 *Intellectus huius cap. in* §. Contra eos. *& nu.* 18.

3 *Citatio per edictum contra Clericum abſentem affigi debet valvis Eccleſiæ ſuæ.*

4 *Beneficiatus nunquam citari debet per edictum ut redeat ad reſidentiam, ſi perſonaliter citari poſſit, & num.* 9.

Et quid poſt Concilium Tridentinum, num. 31. 35. *&* 36.

5 Citatio contra beneficiatum abſentem fieri poteſt etiam extra provinciam, ſed ad id iudex non tenetur.

6 Citatio per edictum ubi requiritur trina, non ſufficit unica licèt peremptoria

7 Et an ſufficiat unica peremptoria de pœnam incurrendam, ſi fuerit perſonaliter exequuta, & n.10.

8 Citatio trina, & unica peremptoria cum competentibus intervallis regulariter æquiparantur.

9 Beneficiatus abſens perſonaliter citatus, niſi redeat infra terminum ſibi præfixum beneficio ſpoliari poteſt, etiam non expectatis ſex menſibus.

10 Monitio trina perſonalis cur requiratur ut Clerici, carnifices, ſeu tabernarij perdant privilegium fori.

11 Beneficiatus abſens quamdiu ſit expectandus, ut beneficio privari poſſit,

12 Citationis edicta ſex menſium ſpatio præſumuntur deduci ad notitiam citati.

13 Beneficium Clerici, qui tribus edictis citatus infra ſex menſes non revertitur ad reſidentiam, confertur quaſi vacans ſine alia ſententia privationis,

14 Canonici, & alij Beneficiati in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, ex capite non reſidentiæ privari non poſſunt titulo, niſi poſt lapſum trium annorum, & n. 35.

15 Canonicus abſens ultra tres menſes primo anno privari debet dimidia parte fructuum ad ratam menſium, quibus abſuit, ſi non integer eſt annus. Secundò omnibus fructibus.

16 Archiepiſcopus poteſt procedere contra Epiſcopos deſerentes Eccleſias ſuas excommunicando, & ſuſpendendo, non autem removendo eos ab Epiſcopatu, vel adminiſtratione.

17 Depoſitio Epiſcoporũ iure divino eſt Papæ reſervata.

18 Epiſcopi arbitrium eſt procedere contra Parochos non reſidentes vel cenſuris, vel ſequeſtratione, & ſubtractione fructuum, vel privatione Parochialis, & num. 20. verſ. Poſtremò

19 Forma procedendi adverſus Parochos non reſidentes à iure communi præſcripta an immutata fuerit Decreto Concilij Tridentini, & n. ſeq. uſque ad num. 35.

20 Statutum ad pœnam trahi non debet ad gratiam.

21 Qualitas appoſita circa aliquas perſonas primò nominatas non cenſetur repetita quoad alias perſonas poſteà nominatas, etiam in eadem ratione.

22 Dictio idem, quandoq; importat identitatem in genere, & diverſitatem quoad ſpecificas qualitates.

23 Clauſula in fine poſita referetur ad præcedentia in eodem cap. ſed non in Capitulis ſeparatis.

24 Epiſcopus quoties in pœnam non reſidentiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quos fecerunt ſuos, quoad intervalla, & quotas, ſervare debet præſcriptum Concilij, cap. 1. ſeſſ. 6.

25 Secùs in executione facienda ſuper fructibus, quos pro rata temporis abſentiæ ſuos non fecerunt

26 Concilium Tridentinum c. 1. §. Eadem, ſeſſ. 23. expenditur:

27 Lex innovata ineſt legi innovanti.
Verba legis clara non admittunt interpretationem nec voluntatis coniecturam.

28 Forma procedendi contra Parochos non reſidentes à iure præſcripta in quibus immutata fuerit à Concilio Tridentino, & n. ſeq. uſq; in finem.

29 Parochi non reſidentes à Concilio Tridentino quibus pœnis ſubiiciantur.

30 Sententia privationis beneficij contra Parochum non reſidentem eſt nulla, ſi in ultima monitione Epiſcopus comminatus fuerit privationem fructuum, non autem tituli.

31 Parochus abſens etiamſi ignoretur ubi ſit, ex Concilio Trident. citari poteſt per edictum, etiam unicum, & non ſolemniter publicatum, & n. ſeqq.

34 Et lapſo termino eidem præfixo privari poteſt Parochiali, etiam non exſpectatis ſex menſibus.

35 Canonici non reſidentes poſt lapſum trium annorum quâ formâ ſint privandi Canonicatu.

36 Forma huius Capituli ad unguem ſervari debet tantùm in obtinentibus beneficia perſonalem reſidentiam requirentia extra Cathedrales, & Collegiatas Eccleſias.

1 EX TUÆ. Si neſcitur ubi ſit clericus abſens, tribus publicis edictis citabitur apud Eccleſiam ſuam; at ſi poſteà expectatus per ſex menſes nõ redeat, eâ privabitur. Hoc dicit primò. Deinde ponit practicam procedendi contra Prælatos non reſidentes, Atq;
2 ita ſunt duæ partes principales Nam primò ponit practicam procedendi contra Clericos. Secundò, ponit practicam procedendi contra Prælatos. Secunda ibi, *contra eos*, ſcilicet Prælatos. Unde Secundùm Hoſtienſ. *num. 7. in ver. Eos*, & Jo. Andr. *n. 6. in eod. ver.* Melius dixiſſet, *alios*. ſcilicet Epiſcopos, nam uſque huc loquutus eſt de inferioribus, hic incipit loqui de Epiſcopis

Et hunc intellectum ſequitur gloſſa *in ver. Vt ipſos*, & communiter Doctores teſte Jo. de Imola *poſt princ. ver. Sed prima lectura communiter tenetur.* Imò Innoc. *ſuprà in proœmio*, ubi litteram hujus Decretalis ex regiſtro corrigit, & in aliquibus ſupplet, teſtatur veram litteram eſſe, *Contra alios*, ut hîc referunt Butr. *n. 1. in fine*, & Imol. *poſt prin. verſ. Et facit quod notat Innocentius.*

3 Nota primò, quoties Clericus abſens per edictum citari debet, citationem eſſe affigendam valvis Eccleſiæ ſuæ, ut probat hæc littera ibi, *in eorum Eccleſiis*, & notant Cardin. *in princ.* & Abb. *n. 1.* Nam contra latitantem ſufficit procedere ex edicto ad Eccleſiam, vel domum ſuam, c. *Cauſam*, & c. *fin. de dolo, & contumac.* ſecundùm Hoſt. *hîc n. 6. in ver. Publicari*, Cardin. *nu. 1 prima oppoſitione*, & Anchar. *in 1. notab.* Rota *in Terdonen. Præpoſitura, 17. Martij 1600.* coram Decano relata à Joanne Garz. *in tract. de benef. p. 3. cap. 2. n. 157.*

4 Secundò nota ibi, *nec ad eos valeat citatio pervenire.* Clericum utcunque ex injuſta cauſa abſentem ab Eccleſia ſua, nunquam eſſe citandum per dictum, ſi intra provinciam ſui copiam faciat, & citari poſſit perſonaliter, ut per Hoſt. d. *num. 6.* Cardin. *num. 2. ver. Ex quibus*, Anchar. *nu. 1. in 2. notab.* & Abb *num. 3. in 3. notab* Dixi *intra provinciam*; quia ſi Clericus extra provinciam abeſſet, intimari quidèm poſſit, & fortè etiam citari per cap. *Romana*, §. *Contrahentes, de foro compet. lib. 6.* & dixi poſt Collectar. in cap. *fin. eodem tit.* Sed tamen ad hoc judex forſan non tenetur ſecundùm Hoſtien. *num. 6. in ver. Pervenire*, Joan. Andr. *n. 2. in ver. Valet.* & Anchar, *num. 1.* De hoc notatur in cap. *Dilectus, ſuprà de Procurat.* An autem hoc procedat poſt Concilium Tridentinum, dicam *infrà n. 31. 35. & 36.*

6 Tertiò nota ibi, *Trina citationis*, Rectorem Eccle-

Eccleſiæ abſentem, ſi ignoretur ubi ſit, eſſe citandum tribus edictis ut redeat ad reſidentiam. Quo ſit ut non ſufficiat unicum peremptorium pro omnibus; quia hujuſmodi citationes per edictum difficilè tranſeunt in notitiam citati, & facilius eſt ut innoteſcant ſi ter publicè fiant, quàm ſi ſemel, licet peremptoriè. Fortè enim amicus citati interérit in ſecunda, vel tertia, qui non interfuit in prima, & poterit hoc citato denunciare. Et ita firmat *hic* Jo. And. *n.* 4. *in ver. Trinà*, & fuſius *in addit. ad Speculat. ſuper hac rubrica in* 3. *q.* ubi refert ſe ita conſuluiſſe in quodam Clerico, qui unica citatione peremptoriè citatus, beneficio privatus fuit, quia non venit; Reſpondit enim privationem eſſe nullam, ob non ſervatam formam hic præſcriptam: & ſequuntur hic Anton. de Butr. *n.* 5. Anchar. *n.* 2. *in* 3. *notab.* Imola *nu.* 3. *verſ. Et advertit*, & *num.* 4. & Abb. *in* 4. *notab.*

7 Quinimò ubi ad pœnam incurrendam lex requirit trinam citationem, non ſufficit una peremptoria, licet perſonalis, ut ſentit gloſſa in Clem. 1. *in ver. Tertiò, de vita, & honeſt. Cleric.* quam ſequitur Imola, & ſingularem reputat Abb. *ubi ſup.* Ad quod Gulielm. de Monte Laud. dicit eſſe textum apertum in c. 1. *in tit. de Milite vaſallo, qui contumax*

8 *eſt, in uſib. feudor.* Quod nota ad limitationem l. *Contumacia, verſ. Contumax eſt, ff. de re iudic.* & c. *De illicità, verſ. Quicumque tribus auctoritatibus*, 24. *q.* 3. Nam regulariter æquiparantur trinæ citationes, & unica peremptoria cum competentibus intervallis, ut in juribus præallegatis, & in c. *Conſtitutionem, de ſent. excom. lib.* 6.

9 Hæc procedunt in Clericis latitantibus, de quibus ignoratur ubi ſint, vel ad quos non valet citatio pervenire. Hi enim, ut dixi ſuprà in 2. notab. citari debent tribus edictis, id eſt ſolemniter propoſitis, & publicatis, ut innuit littera *in ver. Faciat publicari*; aliàs enim contra abſentes ex edicto procedi non poſſet, & ita procedit textus in l. 1. *§. Item cùm ex edicto, ff. quæ ſent. ſine appell. reſcind.* quia ibi edictum non fuit ſolemniter poſitum, ut poſt gloſſ. 1. & Innoc. declarat *hic* Hoſt. *n.* 6. *in ver. Edictum*, & *in ver. Publicari*, & ſequuntur DD. de quo tamen vide *hic* per Imolam *num.* 4. *verſ. Circà primum.* Hæc inquam procedunt in Clerico, qui neſcitur ubi ſit; vel ita longe diſtat, ut commode perſonaliter citari non poſſit, & de eo loquitur hæc Decretalis. Inducuntur enim contra eum hæc duo ſpecialia; ut citatio ſit trina, & abſens poſtea expectetur per ſex menſes, ut ſic ſuppleatur defectus citationis perſonalis. At verò ſi ſciatur ubi ſit Clericus beneficiatus, & commode citari poſſit, tunc non requiritur trinum edictum, ſed debet perſonaliter citari, & ſufficit unica citatio, ſi fuerit perſonaliter executa. Imò ſufficit ſimplex requiſitio, ſeu monitio, vel revocatio cum competenti termino ad redeundum, quo elapſo etiam non expectatis ſex menſibus Eccleſia ſpoliari poterit, cùm videatur illam habere pro derelicta, textus eſt in c. *Ex parte*, & ibi dixi *ſuprà eod.* Et ita diſtinguit, & declarat gloſſa communiter approbata in d. c. *Quoniam frequenter, §. Porrò, in ver. Canonibus, ſuprà, ut lite non conteſt.* & Abb *hic n.* 10. *in* 3. *oppoſit.* & *n.* 13. *verſ. Concludo ergò*, Jo. de Selva *in tract. de benef. par.* 4. *q.* 4. & *ſeq.* & reſolvit Rota apud Cardin. Mantic. *deciſ.* 67. *n.* 5. quam deciſionem poſteà ſecuta eſt eadem Rom *in Terdonen. Præpoſitura ſuprà cit. In primo notab.*

10 Non obſtat gloſſa præallegata in Clem. 1. *in ver. Tertio, de vita, & honeſtate Cleric.* quæ dicit ad pœnam incurrendam non ſufficere unicam citationem etiam perſonalem, & peremptoriã, prout eam allegat Abb. *hic in* 4. *notab.* Quoniam textus in d. Clem. loquitur de Clericis officium carnificium, & tabernariorum publicè, & perſonaliter exercentibus, & ſic de his qui non latitant, ſed perſonaliter citari poſſunt. Et tamen jubet eos nominatim, & tertiò moneri. Non igitur mirum ſi ad illam pœnam incurrendam unica citatio perſonalis non ſufficit, cùm textus in illo ſpeciali caſu trinam requirat. Et fortè ratio ſpecialitatis fuit gravitas pœnæ amiſſionis privilegii clericalis, quod eſt de Jure Divino, c. *Si Imperator*, 96 *diſt.* & ſcripſi latiſſimè in c. *Eccleſia S. Mariæ, ſuprà de Conſtitut.* At ſecùs eſt in beneficiatis abſentibus, quia ſi eorum copia haberi poſſit, jura nihil aliud exigunt, quàm ut ſemel perſonaliter moneantur; ſeu revocentur ad reſidentiam, ut in d. c. *Ex parte, ſupra eod.* & conſtat ex ſupradictis. Verumtamen aliud dicendum eſt poſt Concilium Tridentinum quoad Parochus, quia ſufficit citatio per edictum, nec requiritur perſonalis, ut patebit *infrà num.* 31.

11 Quartò nota ibi, *ultra ſex menſes* Clericum à ſua Eccleſia abſentem, ſi ignoretur ubi ſit, poſt trinam citationem eſſe expectandum per ſex menſes. Unde ſublata eſt diſpoſitio antiquorum Canonum, qui variè circa hoc diſponunt. Quidam enim dicunt Clericum duobus tantùm menſibus eſſe expectandum, c. *Præſentium*, 7. *q.* 1. Quidam dicunt de tribus hebdomadis, c. *Si quis in Clero, eâd. cau.* & *quæſt.* Quidam de quinquennio c. 2. *ſuprà eod.* Quidam de anno, ut in Authen. *de Sanctiſſ. Epiſ. § Interdicimus*, ſecundũ Innoc *hic n.* 1 & latius per gloſſam in cap. *Quoniam frequenter*,

12 *§. Porrò, in ver. Canonibus, ſuprà, ut lite non conteſt.* Sed hodie contra Beneficiarium latitantem de jure communi ſervandum erit quod hic dicitur, ut ſcilicet expectandus ſit per ſex menſes: Juris enim præſumptio eſt, ut infra hoc ſpatium citationis edicta ad illius notitiam perducantur. Ad quod hunc textum ſingularem reputat Abb. *hic*

13 *num.* 5. *In* 5. *notab.* Ergo lapſus ſex menſibus beneficio ſpoliari poterit, ut in textu, etiam lite non conteſtatâ, ut in d. c. *Quoniam frequenter*; & hic notat gloſſa *in ver. Removeat*, etiam non præcedente ſententia privationis: propterea enim dixi ſpoliari, & non privari, quia non fertur ſententia, ſed datur beneficium quaſi vacans; & ſic abſens videtur ſpoliari, ut formaliter hic dicunt Hoſt. & Joann. Andr. ambo *in ver Spoliari*: & ſequuntur alii. De quo dic ut ſcripſi in c. *Ex parte*, & c. *Qualiter, ſupra eodem.*

14 Limita nunc notabiliter diſpoſitionem hujus Decretalis, ut non procedat in obtinentibus dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis. Hi enim ex Decreto Concilii Tridentini, *c.* 12. §. *Præterea ſeſſ.* 24. ſi ultra tres menſes abfuerint, primo anno privari debent dimidiâ parte fructuum. Secundo anno omnibus fructibus. Creſcente verò contumaciâ procedendum eſt contra eos ad ſacrorum Canonum præſcriptum, id eſt, ad privationem tituli. Atque ita abſentes ultra tres menſes hodie

beneficio privari non potuerunt, niſi poſt lapſum trium annorum, & ſervata forma ibi præſcripta*, ut ſæpius declaravit S. Congregatio ejuſdem Concilii interpres. Minimè enim verum eſt, quod refert Mantica in præalleg. *deciſ 67. n. 6* videlicet per Illuſtriſſ. S. Congregationis Interpretes fuiſſe declaratum, Epiſcopos poſſe procedere ad privationem ob non reſidentiam; tametſi temporum intervalla, de quibus in d. *cap.* 1. § *Præterea,*
15 *ſeſſ.* 24. non fuerint obſervata. Imò enim S. Congregatio cenſuit expectandum eſſe lapſum trium annorum, priuſquam ad privationem in totum procedatur; Et primò anno abſentem ultra tempus permiſſum privandum eſſe dimidia parte fructuum, & quidem ad ratam menſium, quibus abfuit, ſi non integer eſt annus. Secundò, omnibus fructibus. Tertiò, privandum titulo, & ad privationem hujuſmodi procedi non poſſe, niſi hac formâ ſervatâ, ut etiam dixi in c. *Licet, n.* 26. *infra tit proximo.*

Idem reſponſum cùm Epiſcopus in pœnâ reſidentiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quos reſidendo ſuos fecerunt: debet enim ſervare quoad intervalla, & quoad quotas præſcriptum Concilii, *c.* 1. *ſeſſ.* 6. ut latiùs dicam *infra n.* 24.

16 Ultimò nota in §. *Contra eos.* Archiepiſcopum poſſe procedere contra Epiſcopos deſerentes Eccleſias ſuas excommunicando, & ſuſpendendo: removere autem illos ab Epiſcopatu, vel adminiſtratione non poſſe: hoc enim ſpecialiter Legato hic conceditur, ut formaliter dicit Innoc. *nu.* 5. *in*
17 *ver. Procedatur*, & ſequuntur alii. Nam depoſitio Epiſcoporum jure Divino eſt Romano Pontifici reſervata, ut in c. *Inter corporalia. de transl. Epiſc.*

18 Verùm intelligendo hunc §. *Contra eos*, non ponere caſum diverſum*, ſed continuare caſum præcedentem de clericis inferioribus juxta alium intellectum gloſſæ *in ver. Spoliari.* Hinc collige Epiſcopum non arctari præcisè ad procedendum contra beneficiatum non reſidentem per viam privationis beneficii; ſed eſſe in optione ipſius procedere etiam per ſubtractionem fructuum, & cenſuras Eccleſiaſticas, ut hîc notant Imola, & Jo. de Anan quos ſequitur Mantica *in præalleg. dec.* 67. *num.* 6.

Quod procedit etiam contra Parochos non reſidentes in terminis Concilii Trident *c.* 1. *verſ. Quod ſi per edictum, ſeſſ.* 23 ponderando illa verba, *liberum eſſe vult Ordinarium, &c.* Et quamvis oppoſitum videatur declaraſſe S. Congregatio contra Parochos non reſidentes tempore peſtis, ut dixi in c. *fin. num* 41. *&* 45. *infra eod.* Fortè tamen ita cenſuit in illo ſpeciali caſu, quia erat admodum controverſum inter Theologos, & Canoniſtas, an peſtis tempore Parochi tenerentur perſonaliter reſidere, ut ibi dixi *num.* 42. *&* 49. Unde contra abſentes exiſtimavit non eſſe illicò procedendum ad privationem Parochialis; ſed priùs experienda eſſe alia remedia cenſurarum. & ſubtractionis fructuum. Verùm extra illum caſum generaliter conſulta an ſit arbitrium Epiſcopi quâ viâ, & quo remedio uti voluerit contra non reſidentes, nempe vel cenſuris, vel ſequeſtratione, & ſubtractione fructuum, vel privatione: Reſpondit ita eſſe. Idemque patet ex deciſione edita in cauſa
19 Imolen. de qua infrà *num.* 30.

QUÆRO an forma procedendi adverſus Parochos non reſidentes à jure communi præſcripta, immutata fuerit Decretis Concilii Tridentini *c.* 1. *ſeſſ.* 6. & *c* 1. *ſeſſ.* 23.

Diſponit S. Synodus in *cap.* 1 *ſeſſ.* 6. adverſus Epiſcopos non reſidentes, ut primis ſex menſibus eorum abſentiæ in pœnam amiſſionis quartæ partis fructuum unius anni ipſo jure incurrant. Quod ſi per alios ſex menſes in hujuſmodi abſentia perſeveraverint, aliam quartam partem fructuum ſimiliter eo ipſo amittant. Creſcente verò contumacia, præſcribit quâ forma ſit contra eos procedendum ad graviora remedia. Deinde in *cap.* 1. *ſeſſ* 23. interpretatur primò dictum decretum, & ſtatuit ut ejus prætextu non liceat Epiſcopis ultra tres menſes quolibet anno abeſſe: alioquin præter mortalis peccati reatum, quem incurrunt, pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non faciant. Poſtremò eadem omninò quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas de Curatis inferioribus declarat, & decernit, ut in §. *Eadem.* Quo loco, cùm nihil ſtatutum fuerit de modo procedendi contra inferiores Curatos, conſequens videtur eſſe ut ſervari debeat veterum Canonum diſpoſitio, de qua præcipuè in hac Decretali, cùm eam Concilium non immutaverit: nam correctio jurium vitanda eſt. cap. *Cùm expediat, de elect. in* 6 l. *Præcipimus, in fine, C. de appell.* l. *fin. C. de inoff teſtamen.* & quod non mutatur, ſtare non prohibetur, l. *Sancimus, C. de teſtamen.* Quod ſi Concilium voluiſſet modum procedendi circa Curatos inferiores præſtituere, utique expreſsè diſpoſuiſſet, ſicut de culpa, pœna, & fructuum amiſſione diſpoſuit. Ad hoc cap. *Inter corporalia*, ibi: *Si circa translationem id fieri voluiſſet, quod de ceſſione dixerat, & de translatione poterat expreſſiſſe, de translat. Epiſc* Ad idem text in cap. *Ad audientiam, de decim.* & in l. *unica.* §. *Sin autem adde ſcientis, C. de Caduc. tollen.* Quod igitur non eſt Sanctorum Patrum Decreto ſancitum, ſuperſtitioſis non eſt ad inventionibus præſumendum, ut d. c. 2. & in c. *Conſuluiſti*, 2. *q.* 5.

Præterea intentio finalis S. Synodi in d. *cap.* 1. *ſeſſ.* 23. fuit occurrere negligentiæ Paſtorum non reſidentium, illoſque diſtrictius arctare, ut gregi ſibi commiſſo ſedulò invigilarent. Et propterea non eſt inferendum, ut intervalla longiora Epiſcopus procedens contra non reſidentes ſervare teneatur, quàm de jure Canonum prius ſtatuta fuiſſent; alioquin inducta ad effectum coanguſtandi licentiam non reſidentium, eorumdem habenas laxarent; quod eſſet abſurdum, ut per Bald. *conſ.* 472. *nu.* 2 *verſ. Sed ubi apponitur, lib.* 2.
20 & Angel. *conſ.* 66 *verſ. Clauſula enim.* Siquidem quod ſtatutum fuit ad pœnam, trahi non debet ad gratiam, dicto cap. *Inter corporalia*, *verſ. Nec quod de ceſſione, de translat. Epiſc.* & generaliter inducta ad unum finem, contra illum operari non debent, l. *Cũ tale*, § *Falſam, ff. de condit. & demonſt.* l. *Legata inutiliter, ff. de adimen. legat.* Ad hæc cùm in d. c. 1. *ſeſſ.* 23. *in verſ. Quod ſi per edictum*, eadem tribuatur facultas Ordinariis compellendi non reſidentes per cenſuras Eccleſiaſticas, vel ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum; ſequitur ut quemadmodum nihil eſt immutatum in modo procedendi quando eligitur via cenſurarum; ita nec quidquam novi cenſeatur inductum quando proceditur per fructuum ſubtractionem: una enim determinatio reſpiciens plura determinabi-

nabilia, debet illa æqualiter determinare, l. *Iam hoc iure*, §. *fin. ff. de vulgar. & pupill.* text. in l. *fin.* & ibi Bart. *C. de ſenten.* Dec. in c. *Navit. num. 56. ſupra de iudic.*

Hia accedit, quod in eod. *c. 1. ſeſſ. 6.* Concilium tantùm de majoribus Prælatis diſponit, ut patet ex illis verbis: *Ab his, qui maioribus Eccleſiis præſunt, initium cenſuit eſſe ſumendum:* Ergo ſequens diſpoſitio applicari non poteſt Parochis, cum verba poſita in procœmio judicent, & oſtendant animum diſponentis, l. *fin.* ubi Bart. & omnes, *ff. de hæred. inſtit.* l *fin. ad Maced. cum concord.*

Poſtremo difficilius, & majori deliberatione proceditur contra Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quam contra Parochos: quamvia enim Parochus abſens, & ter citatus intra ſex menſes non reverſus privari per Epiſcopum valeat, ut hic; Epiſcopus tamen non poteſt per Archiepiſcopum deponi, & privari, d. cap. *Inter corporalia de transl. Epiſc.* Concilium Tridentinum, *c. 5. ſeſſ. 29.* & *dict. c. 1. ſeſſ. 6.* & dictum eſt ſupra *in ult. notab.* Ideoq; Epiſcopi non aliter coercentur ad reſidentiam, quàm ſi per ſuperiorem citra Papam excommunicatione & ſuſpenſione feriantur, ut hic patet in §. *Contra eos.* ſecundum comunem intellectum, de quo ſupra *in princ. & in ult. notab.* & non reſpicientes privantur per Summum Pontificem, vel ejus ſpecialiter delegatum, & *hic* per Abbatem, *n. 9.*

21 Quamobrem non eſt protrahenda diſpoſitio loquens de Epiſcopis ad Parochos, in quibus minor ratio viget, & minus detrimentum, & ſcandalum affert inconſulta coercitio, vel privatio, quia qualitas oppoſita circa aliquas perſonas primò nominatas non cenſetur repetita quoad alias perſonas poſtea nominatas etiam in eadem oratione, & ſtructura verborum, l. *ult.* §. *Scio*, ubi Bart. *de leg. 2.* Ita Alex. *conſ. 158. n. 2. lib. 6.* Alciat. *præſumpt. 56. n. 25. verſ. Tertiò quia*, Socin Jun. *conſ. 142. nu. 22. lib. 3.* Quod multò magis dicendum eſt in caſu præſenti, in quo qualitas modi procedendi circa Epiſcopos fuit appoſita in *cap. 1. ſeſſ 6.* Et propterea non debet cenſeri repetita quoad Parochos nominatos in c. *Diverſa*, nempe in *cap. 1 ſeſſ. 23.*

22 Nec refragantur verba illa, *eadem omnino*, &c. tum quia non eſt abſurdum ut dictio *idem*, denotet identitatem in genere, & diverſitatem quoad ſpecificas qualitates gloſſ. in cap. *final. de magiſt.* Alex. in l. 2. *in fine ff ſi cert. petat.* Tum etiam quia
23 illa clauſul. *eadem omnino*, poſita prope finem capituli refertur quidem ad præcedentem capituli contextum, l. *Talis ſcriptura*, §. *fin ff. de legat. 1.* c. *Inquiſitioni. in fine de appell. ut.* Felin in c. *Cauſam quæ de reſcript.* cum ſimil. ſed non ad *cap. 1. ſeſſ. 6.* ſeparatum, Bart. in d. l. *Talis ſcriptura*; præſertim cum capitulum illud *ſeſſ 6.* circa modum procedendi ſit diverſum à Sacrarum Canonum diſpoſitione; gloſ. in d. l. *Talis ſcriptura*, §. 1. Anton. Gabr. *intit. de clauſul. n. 5.* ubi ex his ampliat, etiamſi clauſula in fine poſita referret ſe in genere ad omnia præcedentia.

24 Cæterum his non obſtantibus oppoſitum declaravit S. Congregatio Concilii Tridentini interpres: orta enim dubitatione an Epiſcopus procedens per ſubtractionem fructuum adverſus Parochos non reſidentes juxta decretum, c. 1 §. *Eadem omnino ſeſſ. 23.* teneatur obſervare eadem intervalla eamdemque rationem, quæ contra Epiſcopos non reſidentes ſtatuitur in *cap. 1. ſeſſ 6.* conſuit Epiſcopum quoties in pœnam omiſſæ reſidentiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quos reſidendo ſuos fecerunt, debere ſervare quoad intervalla, & quoad quotas præſcriptum Con-
25 cilii *cap. 1. ſeſſ. 6.* in executione autem facienda ſuper illis fructibus, quos iidem Parochi pro rata temporis abſentiæ ſuos non fecerunt, nec tuta conſcientia retinere poſſunt ex decreto, *cap. 1. ſeſſ. 23.* §. *Si quis autem.* Epiſcopum non debere ſequi intervalla, d. quibus in de *c. 1. ſeſſ. 6.*

26 Conſiderationes verò ſupra in contrarium adductæ facilè diluuntur, ſi verba d. *c. 1. in verſ. Eadem ſedulò expendantur.* Nã cùm S. Synodus prius egerit de reſidentia Epiſcoporum, poſtea ſubjungit. Eadem omnino etiam quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas de Curatis inferioribus declarat & decernit. Et quidem de culpa, id eſt, de mortali reatu, quem incurrunt non reſidentes, & de amiſſione fructuum, quos in abſentia ſuoa non faciunt, diſponit in *eod. cap. 1. ſeſſ. 23. in verſ. Si quis autem.* At verò de aliis pœnis ibi nihil novi ſtatuit, ſed tantummodo innovavit pœnas adverſus Epiſcopos non reſidentes ſub Paulo III. impoſitas, id eſt in *c. 1. ſeſſ. 6.* Si igitur Concilium in d. verſ. *Eadem.* extendit diſpoſita circa Epiſcoporum reſidentiam ad inferiores Curatos non tantùm quoad culpam, & amiſſionem fructuum, ſed etiam quoad pœnam; & de pœnis nihil diſpoſuit niſi in *d. c. 1. ſeſſ 6.* utiq; hinc neceſſariò ſequitur, ut pœna Epiſcopis non reſidentibus ibidem inflicta locum habeat etiam in Curatis inferioribus; & conſequenter etiam in ipſis ſervanda erunt temporum intervalla in pœna privationis fructuum ibi præfixa. Nam pœna illa licet in genere repetita in d. verſ. *Eadem*, tamen cùm ſit unica, cenſetur non nominatim expreſſa, ut l. 2. *ff. de lib. & poſthum.* & *inſt. de exhæredat lib.* §. *Nomina-*
27 *tim.* Præterea etſi clauſula poſita in d verſ. *Eadem*; non eſſet referenda niſi ad contenta in eod. *c. 1. ſeſſ. 23.* tamen cùm ibi innovetur pœnæ impoſitæ in d *cap. 1. ſeſſ. 6.* perinde eſt ac ſi pœnæ hujuſmodi eſſent in poſteriori decreto inſertæ; quia lex innovata ineſt legi innovanti, non ſecus ac ſi illius tenor eſſet in ea inſertus, c. *Cùm dilecta de confirm. util. vel inutil* gloſſ in c *Ut litigantes, in ver. Statuimus de offic. ordin. in 6* Doctores in Clem. *Dudum, de ſepultur.* Atque ita ceſſant conjecturæ omnes adductæ in oppoſitum de correctione veterum Canonum, de mente Concilii, & de clauſula in
28 fine poſita. Quoniam verba Concilii clára non admittunt interpretationem; neque voluntatis conjecturam, l. *Licèt imperator. ff. de legat. 1.* Abb. *conſ 97. viſo inſtrumenta n 1. verſ. Et primò quia, lib. 2.* Socin. *conſ. 13. n. 38 lib. 1.*

Concludendo dic, juris communis diſpoſitionem adverſus Parochos non reſidentes, de qua præcipuè in hac Decretali, in multis fuiſſe à Con-
29 cilio immutatam, & alteratam: Primò enim fuit immutata in eo, quod Parochus non reſidens de jure communi non perdit fructus ipſo jure; ſed procedi poteſt contra eum per fructuum ſequeſtrationem, ſeu privationem, ut dictum eſt *ſupra num. 18.* At verò poſt Concilium non ſolùm non facit fructus ſuos pro rata temporis abſentiæ, ut in dict. *c. 1. ſeſſ. 23.* ſed etiam ſi abfuerit ultra ſex menſes, incidit ipſo jure in pœnam privationis quartæ partis fructuum unius anni impoſitam Epiſcopis in *d. c. 1. ſeſſ. 6* & innovatam in *c. 1 ſeſſ. 23.*

in verſ. Si quis autem; & ampliatum ad Curatos inferiores in verſ. *Eadem* Quod ſi per alios ſex menſes in hujuſmodi abſentia perſeveraverit, aliam qoartam partem fructuum, ut ſupra eo ipſo amittit, ut in c d. *c* 1. *ſeſſ. 6.* Et quamvis integrum ſit E-
30 piſcopo procedere etiam ad privationem beneficii, tamen ſi elegerit procedere per ſubtractionem fructuum; tenetur obſervare illa temporum intervalla, nec poteſt illico ad privationem tituli procedere. Unde cum Epiſcopus Imolen. privaſſet Rectorem Parochialis, quia non reſidebat, & Rector Sacram Congregationem Concilii adiiſſet: Reſponſum eſt privationem eſſe nullam, & reſtituendam Rectori Parochialem, quia in ultimo præcepto ante ſententiam, quo illum ad reſidentiam vocaverat, comminatus fuerat Ordinarius fructuum amiſſionem, & non privationem Parochialis.

31 Deindè forma procedendi contra Parochos nō reſidentes à jure præſcripta, fuit à Concilio immutata in eo, quod de jure communi Parochus ſi ſcitur ubi ſit, citari non poteſt per edictum, ſed citari debet perſonaliter, ut oſtenſum eſt *ſupra nu.* 4. *&* 9. At per Concilium citari poteſt per edictum, etiam non perſonaliter, ac ſi contumax fuerit, privari etiam Parochiali, ut patet in dict. *c* 1. *ſeſſ.* 23. ibi: (Quod ſi per edictum citati, etiam non perſonaliter, contumaces fuerint, liberum eſſe vult Ordinariis per cenſuras Eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, aliaque juris remedia, etiam uſque ad privationem compellere) Ex verba illa, *uſque ad privationem* S. Congregatio declaravit eſſe intelligenda incluſivè.

32 Tertiò, fuit immutata in eo, quod de jure communi beneficiatus latitans citari debet tribus edictis, ut patet hic in textu. At poſt Concilium ſufficit indiſtinctè unicum edictum peremptorium cum competenti termino ad redeundum, cùm non requirat trinum, ſed ſimpliciter dicat, *per edictum citati.*

33 Quarto, fuit immutata in eo, quod edicta hujuſmodi de jure communi debent per præconem ſolemniter publicari, ſecundum opinionem Hoſt. & aliorum, de qua *ſupra n. 9.* Secus poſt Conciliū quod hanc ſolemnitatem publicationis non exigit. Unde ſatis eſt ut edictum affigatur valvis Eccleſiæ, ſecundum ea quæ dicta ſunt *ſupr. in 2 notab.*

Demum immutata fuit in eo, quod de jure com-
34 muni Parochus ſi ignoretur ubi ſit, poſt trinæ citationis edictum non poteſt illicò privari beneficio, ſed expectari debet per ſex menſes, ut hic eſt caſus At poſt Concilium citatus ſive ſciatur ubi ſit, ſive non, lapſo termino eidem præfixo, ſtatim privari poterit. Nam cùm ex Concilio edictum ſucceſſerit loco citationis perſonalis, quemadmodum perſonaliter citatus non eſt expectandus per ſex menſes, ſed ſtatim poteſt privari, ut in cap. *Ex parte, il.* 1. & in c. *ſeq. ſupra eod.* & *infra in c. fin.* & dictum eſt *ſupra n.* 8, ita & citatus per edictum Ex quibus patet hanc Decretalem in primo reſponſu per Tridentinum Concilium ferè in omnibus abrogatam fuiſſe quoad Parochialium Eccleſiarum Rectores.

Quo verò ad obtinentes Dignitates, Canonica-
35 tus, vel Portiones in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis, ſimiliter patet primum reſponſum hujus Decretalis fuiſſe immutatum in eo, quod ex Concilio, antequam beneficio privari poſſint, expectandus eſt lapſus trium annorum, ut oſtenſum eſt *ſupra n* 14. Verum tranſacto tertio anno, ſi ignoretur ubi ſint, citandi erunt trinæ citationis edicto, & poſtea expectandi erunt per ſex menſes, juxta formam hic præſcriptam, quam Concilium non immutavit, imò expreſsè præſervavit in dict. *c. 12. § Praterea, ſeſſ.* 24. ibi: *Contra eos juxta ſacrorum Canonum Conſtitutiones procedatur*, id eſt beneficio priventur ad eum modum, quo ſacri Canones præſcribunt.

36 Supereſt igitur ut forma procedendi contra Clericos non reſidentes præfinita in hac Decretali ad unguem ſervari debeat tantummodo quoad eos, qui obtinent beneficia ſimplicia perſonalem reſidentiam requirenda extra Cathedrales & Collegiatas Eccleſias.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Tuæ.

SUMMARIUM.

1 *Privilegiatus ut abſens in ſtudio fructus prabenda recipiat, exiſtens in villa, vel caſtello, ubi nullum eſt, vel minus competens ſtudium, privilegio non utitur.*

2 *Licentia Pralati, & privilegium requiruntur ad hoc ut abſens in ſtudio fructus prabenda percipiat.*

3 *Et licentia non ſufficit petita, niſi etiam ſit obtenta.*

4 *Quod ſi Pralatus eam deneget, adeundus eſt ſuperior ut eum dare compellat.*

5 *Pralatus inferior an Curatu Eccleſiarum ſibi ſubjectarum dare poſſit licentiam non reſidendi, & nu. ſeqq. uſq; in fin.*

6 *Capitulum ex praſcriptione, vel privilegio poteſt in certis Eccleſiis ſibi acquirere jura Epiſcopalia excluſo Epiſcopo.*

7 *Eccleſia pleno jure, ſubjecta dicitur, in qua quis habet ordinariam, & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem.*

8 *Tridentinum Concilium ubi loquitur de concernentibus juriſdictionem, non intendit eam uni auferre, & dare alteri.*

9 *Licentiam dare de non reſidendo pertinet ad legem juriſdictionis.*

10 *Et eam dare poteſt non modo Epiſcopus, ſed etiam inferior Pralatus.*

11 *Capitulum Civitaten. quam juriſdictionem habeat in Eccleſiis ſibi ſubjectis.*

12 Liberè, *id eſt, ſine alicujus licentia.*

13 *Inſtituere, & deſtituere ſpectat ad Ordinariam juriſdictionem.*

14 *Obſervantia ſubſequuta ſuperat omnes alias probationes; & eſt omnium interpretationum Regina.*

15 *Conſuetudo interpretativa non requiritur ut ſit praſcripta.*

16 *Tridentinum Concilium c.* 1. § Eadem omninò, *ſeſſ.* 23. *expenditur, & n.* 18.

17 *Epiſcopi appellatione in materia juriſdictionis veniunt etiam inferiores Pralati ſimilem juriſdictionem habentes.*

Secus ſi habeant ſolum jus conferendi, n. 20.

18 *Ordinarii appellatione venit etiam inferior Pralatus inſtitutionem habens.*

TUÆ

TUÆ. Privilegiatus quod abſens in ſtu-
1 dio fructus præbendæ percipiat. Stu-
dens in ſtudio particulari, privilegio
non utetur. Hoc dicit Joan Andr. Butr.
Cardin. Anchar. Imol. Joan. de Anan. & Alex. de
Nævo. Vel ſic ſecundùm Abbatem, Privilegiatus
ut abſens in ſtudio fructus præbendæ recipiat, ex-
iſtens in villa, vel caſtello, ubi nullum eſt, vel mi-
nus competens ſtudium, privilegio non utitur.
Hoc dicit, & ſunt duæ partes. Quæſtio, & Reſ-
ponſio, ſecunda ibi, *Ad quod*.

2 In textu ibi, *ſtudiorum gratia eſt indultum*: jun-
ctis verbis *accepta licentia*; nota duo copulativè
eſſe neceſſaria ad hoc, ut abſens ſtudiorum cauſa
percipere poſſit fructus præbendarum ſuarum.
Primum eſt, ut ſuper hoc habeat indultum, ſeu
privilegium. Secundum eſt, ut habeat licentiam
Prælati ſui, prout hic notant Jo. Andr. *nu*. 1 *in ver.*
Fructus, ubi contra Archidiaconum, in cap *De*
quibusdam, in fin. 37. diſt: concludit non ſufficere
licentiam, quam dat Epiſcopus exiſtendi in ſtudio,
niſi etiam ſit ſtudium in hoc privilegiatum, nec
licentia eſt ſuperflua, quia operatur, ut puniri non
poſſit, quia non reſidet in beneficio, Butr. in 1.
notab. Cardin. *num*. 7. in 5. *quæſt*. Imol. *num*. 1. An-
char. *num*. 7. Abbas *num* 3. Joan. de Anan. *num*. 2.
verſ Nota quod habens privilegium, & Alex de Næ-
vo *in* 1. *notab*. & ſcripſi plenius in c. *Relatum, ſupra*
3 *eodem*. Et indultum intelligitur vel ab Epiſcopo,
vel à Papa, ut dicit gloſſ 1. *hic*, vel à jure, ut in
cap. *Super ſpecula. de Magiſtris*; vel ex conſuetudi-
ne, arg. cap. *Avaritiæ, de præben*. & cap *Cùm omnes,*
de Conſtitut. vel ex conſtitutione Eccleſiæ, ut cap.
Cùm dilectus, infra eodem, vel ex privilegio ſpeciali
ut *hic*, & in cap. *Cùm ad hoc, infra eodem* ſecun-
dùm Hoſtien. & Joan. Andr. *hic num*. 1. *in ver. In-*
dultum, & omnes, ut atteſtatur Felin. in cap. *final.*
nu. 3 *verſ. Sexto limita, de Magiſtris*, & licentia de-
bet eſſe obtenta, ut probat hæc littera ibi, *accep-*
ta, & ſic non ſufficit petita, ut *hic*, & cap. *Rela-*
tum, ſupra eodem, & notat Hoſtien. *hic n*. 1 *in ver.*
Licentia, & Jo Andr. *nu*. 2. *in ver. Accepta*, Butr. *n*.
4 7, Abb. *n*. 3. & reliqui omnes. Si tamen Prælatus
ſine cauſa contradicere, poſſet haberi recurſus ad
Superiorem, ut eum compelleret licentiam da-
re, arg. cap. *Nullus, de iurepatr*. ſecundùm Hoſtien.
hic num. 1. Jo Andr. *num*. 2. Abb. *num*. 3. & Felin.
loco citato. Nec obſtat cap. *Licet, infra de Regular.*
ubi pro tranſitu Religioſi ad ſtrictiorem Ordinẽ
ſufficit licentia petita, licet non obtenta. Quoni-
am illud eſt ſpeciale favore Religionis, ſecundùm
Goffred & Jo. Andr. *ubi ſupra*, vel, ſecundùm
Hoſt. in d. c. *Licet, num*. 11. talis à Spiritu ſancto
intelligitur abſolutus à licentia impetranda, qui
ei ſpirat ut tranſeat: ergo ei tanquam Superiori o-
bediendum eſt, cap. *Qui reſiſtit*, 11 *qu*. 5.

Porrò cùm decreto Concilii Tridentini *cap*. 1.
5 § *eadem omnino, ſeſſ*. 23. cautum ſit, ut cùm inferi-
ores Curatos à ſuis Eccleſiis abeſſe contigerit, cau-
ſa debeat eſſe ab Epiſcopo prius cognita, & pro-
bata, & licentiam in ſcriptis, gratisque conceden-
dam ultra bimeſtre tempus niſi ex gravi cauſa
non obtineant: Ex facto quæſitum eſt, An Capi-
tulum Civitaten. Vicariis Eccleſiarum ſibi ſubje-
ctarum poſſit ejuſmodi licentiam impertiri,
necne?

6 Pro dubii ſolutione ſupponendum eſt primò
de jure, quemlibet inferiorem poſſe ſibi acquirere
juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in aliqua Ec-
cleſia privativè ad Epiſcopum, vel præſcriptione,
vel privilegio, ut habetur in c. *Auditis*, & ibi notant
Abbas *n*. 4. & Felin. *n*. 1. *ſupra de præſcript*. Franciſ-
cus Bald. *de præſcript. part*. 1. 5, *partis principalis, q.*
11. *num*. 2. & in terminis Capitulum poſſe in ali-
quibus Eccleſiis ſibi acquirere præſcriptione, vel
privilegio omnia jura Epiſcopalia, & juriſdictio-
nem Epiſcopalem, conſuluit latè Calderin. *conſ*. 2.
incipien. *an Archipresbyter, in tit. de præſcript*. & ſe-
quitur Bald. *ubi ſupra*.

7 Supponendum ſecundò, idem eſſe habere Ec-
cleſiam ſibi ſubjectam pleno jure, & habere Ordi-
nariam, & quaſi Epiſcopalẽ juriſdictionem, quia
tunc Epiſcopus nullum jus Epiſcopale poteſt in ea
exercere, ut notat Hoſt. in cap. *Quoniam, ante n*. 1.
in ver. Utroque iure, de privileg. Abb. in d c. *Auditis*,
n. 4. & ibi etiam Felinus *eodem num. de præſcript.*
Bald. *ubi ſup. n*. 3.

8 Supponendum tertiò Concilium Tridentinum
ubi non loquitur de concernentibus officium, vel
dignitatem Epiſcopi, ſed de concernentibus juriſ-
dictionem, noluiſſe juriſdictionem uni auferre,
& dare alteri, ex traditis per Vitalinum in Clem.
Attendentes, §. Hoc igitur n. 3 & 4. *de ſtat. Monachor.*
Put. in terminis Conc. Trident. *deciſ*. 239. inci-
pien. *Die* 1. *Aprilis. lib*. 3.

9 Supponendum quartò, dare licentiam de non
reſidendo ſpectare ad legem juriſdictionis, c. *Re-*
10 *latum, ſupra eod*. Quæ quidem licentia poteſt dari
de jure communi non ſolùm ac Epiſcopis, ſed à
quibuscumque inferioribus Prælatis, ut probat
text. in d. cap. *Relatum*, ibi: *De licentia ſuorum Præ-*
latorum, ubi Innoc. *num*. 2. Nota, inquit, inferiores
Prælatos dare licentiam eundi ad Scholas, &c. &
concordant ibi Hoſt. *num*. 3 Butr. n. 5. & Abb. qui
de communi atteſtatur *n*. 4. Cardin. in Clem. 1. §.
Sanè, il. 2. *n*. 6. *de ſtat. Monachor.*

11 Supponendum ultimò, Capitulum Civitaten.
habere Eccleſias, de quibus agitur, ſibi pleno jure
ſubjectas, quod patet ex litteris Cæleſtini, Pii II. &
Pauli III. nam in litteris Cæleſtini cavetur, ut Ca-
pitulum poſſideat dictas Eccleſias liberè, & di-
ctam libertatem confirmat, & verbum *liberè*, om-
12 nem ſubjectionem excludit, & denotat poſſeſſio-
nem abſque alicujus licentia, gloſ. in Clem. *Du-*
dum §. Si verò, in ver, Liberè, de ſepultur. & notatur
in cap. *De multa, de præben*. & in cap. *Licèt Epiſco-*
pus, eod. tit lib. 6. & probatur in c. *fin. §. fin. de conſue-*
tud. lib. 6. & in c. *Cùm plures*, & ibi gloſſ. *in ver. Li-*
berè, de offic. delegat, eod. lib. & in cap. *Statuimus*, &
ibi dixi, *n* 3. *de Regular*. Barbat. *conſ*. 11. *n*. 3. *ver. Item*
tranſtulit, in fin. lib. 2. Rubeus Alexandrin. *conſ*. 43.
n. 4. ex litteris verò Pii II. quia, ut ibi dicitur, Capi-
tulum habet jus inſtituendi, & deſtituendi, quod
idem prius confirmat, necnon ejus ſolitam juriſ-
13 dictionem, & ſic quaſi Epiſcopalem, cum inſtitu-
ere, & deſtituere ſpectet ad ordinariam juriſdicti-
onem, cap. *Conquerente, de offic. Ordin*. & toto *tit.*
de inſtitut. Pariſ. *conſ*. 22. *nu*. 19. *lib* 4. Sed clarius ex
litteris Pauli III. in quibus Papa confirmat expreſ-
sè ordinariam juriſdictionem, ac ejus conferendi,
inſtituendi, & deſtituendi, & ubi verba ſunt clara,
non eſt admittenda quæſtio voluntatis, l. *Ille, aut*
ille, ff. de legat. 3.

14 Confirmatur omnia ex effectu ſubſequuto, quia
ut in facto supponitur, ſemper Capitulum in iſtis
Eccleſiis exercuit juriſdictionem Ordinariam in

cauſis matrimonialibus, in dandis licentiis, in inſtituendo, & deſtituendo, & in ſimilibus, cum obſervantia ſubſequuta ſuperet omnes alias probationes, ut inquit Tiber. Decian. *in conſil. 124. n. 12. lib. 2.* & ſit aliarum probationum regina. Quæ
15 quidem in obſervantia cùm ſit interpretativa dictarum Bullarum, non requiritur ut ſit præſcripta, Aretin *conſ. 11. col. 3. verſ. Sed tamen ex ſuperabundans*, Roch. de Curte, *de conſuetud. nu. 28. Purpurat.* in l. *Certi conditio, §. Si nunus, n. 21 ff. Si certum pet.* Dec. in l. *Vti liberis, num. 19. C. de collat.* & in *conſ 48. col. 1. verſ. & in tali conſuetudine*, Menoch. *conſ. 37. n 96. lib. primo.*

His ità conſtitutis, deſluit ſuo marte ſolutio propoſiti dubii: nam eùm dictum Capitulum poſſit habere Eccleſias in Diœceſi Aquilegien ſibi ſubjectas pleno jure, & ſic cum juriſdictione quaſi Epiſcopali, ut *ſupra in oppoſito primo, & ſecundo*, & illas habeat ſic ſubjectas cum dicta juriſdictione ex Bullis Summorum Pontificum, ut in ultimo ſuppoſito; & dare hujuſmodi licentias ſit juriſdictionis, & Concilium in his, quæ ſunt juriſdi-
16 ctionis non intendant illam uni auferre, & dare alteri, ut in *ſuppoſito 3. & 4* hinc reſultat, ut ipſius Concilii diſpoſitio in d. *cap. 1. §. Eadem omnino, ſeſſ. 23.* dum loquitur de licentia danda ab Epiſcopo cauſa cognita, minimè excludat Capitulum Civitaten. quo minus Vicariis Eccleſiarum ſibi pleno jure ſubjectarum impertiri poſſit licentiam abſcedendi ab eorum Curis.

17 Nec obſtat quod Concilium dicat, *cauſa prius per Epiſcopum cognita.* Quoniam ubi agitur de his, quæ ſunt juriſdictionis, ubi fit mentio de Epiſcopo, intelligitur etiam de quocunq; alio inferiori Prælato ſimilem juriſdictionem habente, ut declarat Abbas in cap. *Sicut unire. ſub numer 3. de exceſſ. Prælator.* Cardin. *in conſ. 47. Reverende Pater, per tot.* ubi dicunt dictum cap. *Sicut unire*, licet loquatur de Epiſcopis, tamen eùm ius uniendi Eccleſias ſit iuriſdictionis, intelligi etiam de aliis Prælatis inferioribus habentibus iura Epiſcopalia. Præſertim verò quia diſpoſitio Concilii in hoc debet recipere interpretationem paſſivam à iure communi, l. 2. *C. de Noval.* de quo iure quilibet li-
18 centias, ut dictum eſt *ſupra in 4. ſuppoſitio.* Imò conſtat manifeſtè Concilium ibi loqui de Ordinario, ut patet ibi: *Vicarium idoneum ab ipſo Ordi-*
19 *nario approbandum.* Appellatione autem Ordinarii veniunt etiam Prælati inferiores inſtitutionem habentes, ut dicit gloſſ. in cap. *Ordinarij, in verb. Locorum, de off Ordinar. lib. 6.* Franc. in c. *2. n. 7. de Conſtit. eodem lib.*

20 Item non obſtat deciſio Sacræ Congregationis Concilii, quæ circumfertur, quod omnia contenta in d. *c. 1. ſeſſ. 23.* per Epiſcopum executioni demandari debeant, etiamſi collatio ad inferiorem ſpectet, & ad Abbates Regulares. Quia illa loquitur quando ſola collatio ſpectat ad inferiorem, qui non eſt caſus noſter. Secus verò dicendum eſt, ut ibi omnis iuriſdictio Ordinaria ad aliquem inferiorem ſpectaret, ut in hoc caſu, quia ſi inferior habet Ordinariam iuriſdictionem, debet etiam habere hanc facultatem dandi huiuſmodi licentias, quia illa eſt iuriſdictionis Ordinariæ, ut dictum eſt, & nulla ſubeſt ratio diverſitatis: imò ſi quis habet ius inſtituendi, & deſtituendi, quod eſt plus, debet habere etiam hoc ius dandi licentias, quod minus, ut in reg. l. *Non debet ff. de reg. iur.* & cap. *Cui licet, eod. tit. lib. 6.*

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ad audientiam.

S V M M A R I V M.

1 *Canonici duo abſentes pro ſervitio Epiſcopi fructus prabendarum ſuarum percipiunt, non obſtante Conſtitutione contraria, & n. 7.*

Idem in abſentibus pro ſervitio Papa, n. 7.

2 *Statutum diſponens idem, quod ius commune, & iuramentum ſuper eo interpoſitum, recipit omnes limitationes, quas recipit ius commune.*

3 *Statutum excipiens duos caſus cenſetur excipere etiam alios caſus, in quibus viget eadem ratio,*

4 *Declaratur procedere ſi ſtatutum ſit ſecundùm ius ſecus ſi ſit contra, vel prater.*

5 *Caſus exceptus à iure communi extenditur ad alios caſus conſimiles.*

6 *Caſus non proviſus à ſtatuto relinquitur in diſpoſitione iuris communis.*

7 *Infirmi percipiunt in abſentia fructus prabenda, diſtributiones, & portionem accreſcentem, quatenus infirmitas eſt cauſa non reſidendi, vel non deſerviendi.*

8 *Conſuetudo longiori quàm novem menſium ſpatio quotannis inſerviendi in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis, an ſit ſublata à Concilio Triden. & nu. ſeqq. uſque ad n. 16.*

9 *Conſuetudo, aut ſtatutum vacandi ultra tres menſes à ſervitio Cathedralis vel Collegiata Eccleſia reſtringitur à Concilio Trident. ad tres menſes.*

10 *Conſtitutio, & conſuetudo ſunt dua ſpecies iuris inter ſe valde differentes.*

11 *Et appellatione unius non venit alia; etiam in materia in qua verba improprientur.*

12 *Conſtitutiones longius ſervitii tempus, quàm novem menſium requirentes in Catheralibus vel Collegiatis, cur ſint praſervata à Concilio Tridentino & non conſuetudines, & nu. ſeqq.*

13 *Conſuetudo in quibus differat à ſtatuto.*

Canonici de iure communi nullam habent certam vacationem à ſervitio Eccleſia.

15 *Conſuetudo iuri communi conformis ſublata cenſetur iure communi ſublato.*

16 *Conſuetudo, ſecundùm quam Canonici Regulares, & Portionarij ſaculares abſunt cum licentia per quadraginta dies, & lucrantur diſtributiones, an valeat, & nu. ſeqq. uſq; in fin.*

17 *In Eccleſia Regulari an Clerici ſaculares habere poſſint prabendas, & beneficia, aut ſtipendia.*

18 *Beneficiati Regulares, & ſaculares aquiparantur quoad poteſtatem diſpenſandi fructus beneficiorum.*

19 *Eccleſia Regulares an comprehendantur in* cap. un. de Cleric. non reſident. lib. 6. *& in c. 12. §.* Diſtributiones, ſeſſ. 24. *Conc. Trid.* (*laris.*

20 *Eccleſia appellatione venit etiam Eccleſia Regu-*

21 *Canonicorum appellatione, etiam Regulares continentur.*

22 *Victualia, ſeu manualia magis propriè dantur Regula.*

gularibus ratione ſui victus, quorum præbendæ olim in his ſolis conſiſtebant.

23 *Regulares quoad dignitates, & officia, quæ habent in titulum, non comprehenduntur in* Decreto *Concilii Trid.* c. 2. ſeſſ. 25. de Regul.

24 *Canonici Regulares, & Portionarii ſæculares in Eccleſia Regulari an gaudeant vacatione trium menſium à Concilio Trid. permiſſa.*

25 *Beneficia Regularia etiam non curata requirunt majorem reſidentiam, quàm beneficia ſæcularia.*

26 *Tamen rationabilis cauſa excuſat.*

27 *Beneficiati Sæculares abeſſe poſſunt tempore permiſſo etiã abſq; licẽtia ſuperioris: Regulares ſecus.*

28 *Licentia juſtam cauſam includit.*

29 *Canonici Regulares abeſſe poſſunt cùm licentiâ ſuperioris, etiam ultra quadraginta dies ex conſuetudine permiſſos, citra amiſſionem aliquam fructuum.*

30 *Portionariis abſq; licentia abſentibus fructus groſſi non debentur.*

31 *Clerici ceſſantes à Divinis officiis tenentur ad reſtitutionem fructuum.*

32 *Verbum idem reſpectu diverſorum importare poteſt privationem juris, & facti.*

1 AD AUDIENTIAM. Duo Canonici abſentes cum Epiſcopo, ſeu in ejus ſervitio fructus præbendarum ſuarum percipiunt, non obſtante Conſtitutione contraria. Hoc dicit; & continet optimum caſum in materia interpretationis ſtatutorum. Primò, ponitur facti narratio. Secundò, proviſio, ibi, *Decernimus.*

2 Nota primò ſtatutum diſponens idem, quod jus commune, & juramentum ſuper eo interpoſitum recipere omnes limitationes, quas recepit jus commune, quod optimè probatur hic: nam Conſtitutio, quam iſti Canonici ediderant, & juramento firmaverant ſuper fructibus in abſentia non percipiendis, erat juri communi conformis, ut c. *quia nonnulli*, & cap. *Relatum, ſupra eod.* gloſſ. *ult. in c. Cùm omnes de Conſtitut.* & gloſſ. 1. *hic.* Dixi in c. *licèt, num. 21. infra de praben*, & tamen quia jus commune limitatur, ut non procedat in duobus Canonicis pro ſervitio Epiſcopi abſentibus, ut c. *De cætero, ſupra eod.* Eamdem limitationem, & reſtrictionem recipit memorata Conſtitutio, ut hic patet, & ſic ſtatutum recipit interpretationem paſſivam vel ſuppletionem, ſeu ſubauditionem à jure communi, Ad hoc bonus textus in l. 2. C. *de Noval.* & declarat. Bart. & Doctores in l. 1. § *Hoc autem edictum, ff. de nov. oper. nunc.* & in l. *ſciendum ff. qui ſatisdare cogan.*

3 Secundò nota, ibi, *illis exceptis.* Statutum excipiens duos caſus, cenſeri excipere etiam alios caſus conſimiles; & ſic exceptio non firmat regulam in caſibus non exceptis, quando in illis eadem viget ratio, quæ viget in exceptis, quod ſimiliter clarè probatur in hoc cap. nam Conſtitutio Canonicorum de fructibus non percipiendis in abſentia excipiebat duos tantùm caſus, videlicet abſentium ex cauſa infirmitatis, & abſentium pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ: & tamen textus decidit idem juris eſſe in abſentibus pro ſervitio Epiſcopi, redditque eam rationem, quia abſentes dici non debent qui tecum pro tuo, & Eccleſiæ ſervitio commorantur. Quæ quidem ratio communis eſt etiam infirmis, & exiſtentibus in ſervitio Sedis Apoſtolicæ, ut de infirmis patet in c. 1. *infra de Cler. ægrot.* in l. 3. §. *Stichus ff. de ſtat. liber.* & notat gloſſ. *hic in ver. Infirmitas.* & de exiſtentibus in ſervitio Papæ, in c. *Cùm dilectus*, *ſupra eodem.* gloſſ. *hic in ver. In Apoſtolica*; & ſic identitas rationis efficit, ut hic quoque tertius caſus cenſeatur exceptus: quod nota ad limitationem Regulæ, de qua in c. *Dominus, 32. quæſt. 7.* & in l. *quæſitum.* §. *Denique ff. de fund. inſtruct.*

4 Cæterùm adverte, quia hæc theorica procedit quando ſtatutum excipiens nonnullos caſus diſponit, idem quod jus commune, tunc enim cenſetur etiam excipere alios caſus conſimiles; & ita loquitur hæc Decretalis, ſecundùm Ant. de Butr.

5 Abb. & Alex. de Nævo, omnes in 1. *not.* Ratio eſt, quia ſicut caſus exceptus à jure communi extenditur ad caſum ſimilem propter identitatem rationis, ut probatur in cap. *Cùm dilecta*, *de confirm. util. vel inutil.* ut notat gloſſ. in l. 1. *in ver. Iudicati, C. de condit. indeb.* ita & caſus exceptus à ſtatuto diſponente idem, quod jus commune, ut hic probatur ſecundum Abbatem, & alios præallegatos.

6 At ſecus videtur dicendum ſi ſtatutum diſponat contra, vel præter jus: quia tunc caſus exceptus à ſtatuto non extenditur ad alios caſus non exceptos ex identitate rationis. Imo caſus non proviſus, ſeu omiſſus à ſtatuto relinquitur diſpoſitioni juris communis, arg. l. *Commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum.* cap. *Suſcepti, de reſcript. lib. 6.* & cap. *In noſtra, de iniur.* ſecundùm Abb. *ubi ſupra.* Quod ſatis placet; & poteſt eſſe ratio diverſitatis, quia in his, quæ à jure communi exorbitant, non fit extenſio de caſu ad caſum ex identitate rationis, cap. *Quæ à iure*, & ibi gloſſ. *un. de reg. iuris lib. 6.* gloſſ. in cap. *Conſtitutionem, in ver. Prorogamus, de regular. eod lib.* Bart. in extravag. *Qui ſint rebelles.* §. *Tranſit. n. 3.*

7 Tertiò nota ex Decretali tres caſus, in quibus Canonici percipiunt reditus in abſentia videlicet cum abſunt ex cauſa infirmitatis, cùm abſunt pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ, & cùm abſunt pro ſervitio Epiſcopi, ut in textu, & notat Butr. *numer. 6.* non tamen hi tres caſus per omnia æquiparantur: nam infirmi percipiunt in abſentia non ſolùm fructus præbendarum ſuarum, ſed etiam diſtributiones quotidianas, ut eſt expreſſum in ca. *un. de Cler. non reſid. lib. 6.* quinimo, & portionem accreſcentem, ut dixi in cap. 1 *in ult, quæſt. infra de Cleric. ægrotan.* c. Quod tamen ita intelligit *hic* Jo. Andr. *num. 2.* ut is, qui aliàs erat reſidens, & per infirmitatem impeditur reſidere, percipiat præbendam; is verò, qui aliàs erat deſerviens, & per infirmitatem impeditur deſervire, percipiat diſtributiones; & ſic in tantum integrat jus, in quantum infirmitas privat, & non plus: & concordant Butr. *num 8.* Cardin. *num. 2.* Anchar. *nu. 6.* & cæteri omnes: & ſcripſi plenius in cap. *licèt à num. 136. uſque ad num 150. infra de præben.* Abſentes verò pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ, percipiunt quidẽ fructus præbendæ, ut hic patet, & in cap. *Cùm dilectus ſupra eod.* Sed non diſtributiones quotidianas, ut hic notat gloſſ. in ver. *integrè* niſi in caſu, ut dixi in d. cap. *Licèt, num. 1. 24. & ſeqq.* Et eodem modo duo Canonici abſentes pro ſervitio Epiſcopi percipiunt præbendam cum integritate, ut hic dicitur, non autem diſtributiones, ſeu victualia, ut eſt textus in d. c. *De cætero, ſupra eodem,* ibi, *Niſi fortè ſint victualia, quæ non conſueverunt abſentibus exhiberi,* & notat gl. præalleg. *in ver. Integrè;*

Quod intelligo Hoſt. d. n. 4. *de Epiſcopo tenente Regalia*. Et ſequuntur alii proximè citati. Sed ſi Archiepiſcopus præceperit Epiſcopo, non obſtante præceptione Regia, debet obedire Archiepiſcopo, cùm ſit de ejus juriſdictione, & non Regis, & magis obediendum ſit ſpiritui, quàm carni, c. *Solita, de major. & obed.* Papæ autem ſemper eſt obediendum nulla præceptione obſtante, tam ratione honoris quàm iuriſdictionis c. *Qui reſiſtit*, 11. *quæſt.* 3. Et paulò pòſt reſpectu Archiepiſcopi dicit conſiderandum eſſe an Epiſcopus affectaverit ſe vocari, à Rege, an non, ut in cap. *Paſtoralis*, §. *fin. de off. deleg.* & an habeat regalia, necne. Ita Innoc. cuius dicta ſequuntur totidem verbis Hoſt. *eodem num.* 4. Jo. Andr. & alii prælleg. Itaque Canoniſtæ omnes videntur in hoc convenire, ut ſi Epiſcopus habeat regalia à Rege vocatus ab ipſo, teneatur parere niſi ſub præcepto obedientiæ fuerit vocatus à Metropolitano. Papæ autem indiſtinctè ſit obediendum poſthabitis regalibus, &
19 quacumque præceptione Regia. Si verò regalia non habeat, non teneatur parere, quia cùm non ſit de illius foro, præceptis eius non obſtringitur. Unde Abb. in d. cap. *Cùm parati n.* 7. not. poſt gl. quod Clericus non obtinens regalia, id eſt bona feudalia à Principe ſæculari, non debet prætextu vocationis Principis reſiſtere mandato Superioris ſui, quia Clericus quantumcumque ſimplex, maximè eſt Sacerdos, non ſubiicitur in aliquo iudici ſeculari, ut in c. *Dùm non ab homine, de iudic.*
20 Imò dignitas Sacerdotalis excedit omnem dignitatem ſæcularem, c. *Duo ſunt. 96. diſt.*

21 Quartò, Sanctitas ſua excipit cauſam intereſſentiæ in Synodis Provincialibus, vel Congregationibus, ſeu Aſſembleis generalibus, quibus Eccleſiaſtici intereſſe ſolent ratione muneris, aut Reipublicæ officii Eccleſiis adiuncti quamdiu tamen actu duraverint. Hanc ipſam cauſam excepit Tridentina Synodus in *d. cap. 1. ſeſſ.* 23. ibi: (Niſi cum abſentia inciderit propter aliquod munus, & Reipub. officium Epiſcopatibus adiunctum, cuius quoniam cauſæ ſunt notoriæ, & interdum repentinæ, ne eas quidem ſignificari Metropolitano neceſſe erit.)

22 Quintò, declarat S.R.E. Cardinales priores in ordine habentes Epiſcopatus prope Urbem, etiamſi in illis, vel in Urbe in ſuis titulis reſiderint, non excuſati à reſidentia in Cathedralibus, & maioribus Eccleſiis, quibus præfecti ſunt, nec ex eo quòd Papa eos videat, & toleret, & ad functiones etiam Pontificales & ſolemnes admittat.

23 Sextò, præcipit Auditori Cameræ, ut ſummariè procedat adverſus non reſidentes uſque ad ſententiam diſſinitivam excluſivè, quam ſibi reſervat in Conſiſtorio. Hoc ipſum ordinavit Pius IV. in motu proprio incipien. *Cum tam Sacroſanctum.*

24 Septimò, Sanctitas ſua indulget ut exiſtentes ultra montes abeſſe poſſint ex cauſa viſitationis Liminum per ſeptem menſes, & citra montes per quatuor, dummodò eo tempore ad alios actus non divertant.

25 Porrò trimeſtre ſpatium, quo Epiſcopis æqua ex cauſa ſingulis annis à ſuis Eccleſiis abeſſe licet ex Decreto Concilii Tridentini in d. *c. 1 ſeſſ.* 23. S. D. N. ut audivimus declaravit ſuâ Conſtitutione non ſuſtuliſſe.

26 Octavò, indulget Cardinalibus Præfectis Cathedralibus, & aliis majoribus Eccleſiis, ut ex cauſa vocationis Sedis Apoſtolicæ poſſint non ſolùm ad locum Conclavis accedere, dummodò à diœceſibus non diſcedant, niſi habita certa notitia mortis Pontificis, ſed etiam in Urbe commorari uſque ad peractam electionem, & per duos menſes poſt coronationem Pontificis.

Nonò, ſtatuit ut nemo poſſit prædictam Conſtitutionem interpretari, aut declarare præter Romanum Pontificem & adjicit clauſulas generales in forma ampliſſima.

Poſtremò declarat eos, qui pluribus Eccleſiis præſunt, excuſari quidèm à pœnis, dummodò reſideant in earum altera, in qua tenentur de jure, non tamen propterea excuſari Cardinales habentes aliquem ex ſex Epiſcopatibus propè Urbem, quin teneantur reſidere in aliis, quibus Præfecti ſunt.

27 QUÆRO, an Epiſcopi temporibus præſcriptis in *cap. 1. verſ. Eoſdem interim admonet, ſeſſ. 23.* Concil Trident. in Cathedrali Eccleſia reſidere teneantur; an verò ſatis ſit ut in diœceſi reſideant.

28 Hæc quæſtio habet duas inſpectiones. Prima eſt quoad pœnas Epiſcoporum, non reſidentium, An ſcilicet Epiſcopus, in diebus Adventus, Quadrageſimæ, & aliis à Concilio præſcriptis ita apud Cathedralem Eccleſiam reſidere teneantur, ut ſi in diœceſi reſideat, incidat in pœnam amiſſionis fructuum inflictam Decreto, *c. 1. ſeſſ. 6.* & illos non faciat ſuos juxta d. *cap. 1. ſeſſ* 23.

Secunda eſt, quoad ipſam obligationem ſimpliciter, & abſolutè, An ſcilicet Epiſcopus prædictis temporibus teneantur ex præcepto in Cathedrali reſidere, quamvis ſi in diœceſi reſideat, faciat fructus ſuos, neque illis privari debeat.

Quoad primam inſpectionem verius videtur Epiſcopum in diœceſi quandocunq; reſidentem in pœnas Concilii non incidere: nam Decretum in d. *cap. 1. ſeſſ. 6.* ad hoc ut Epiſcopi incidant in pœnam privationis quartæ partis fructuum, requirit ut ſex menſibus continuis à ſuis Eccleſiis
29 extra ſuam diœceſim morando abfuerint. Unde ad hujuſmodi pœnam ſatis non eſt ut abfuerint à ſuis Eccleſiis tantùm, niſi etiam abfuerint extra diœceſim, cùm Concilium utrumque copulativè requirat, ut ſub unica verborum ſtructura, l. *Si heredes, ff. de condict. inſtr.* Felin. in cap. *Ex parte, n. 22. & ſeq de reſcript.* Quod maximè procedat in pœnalibus, in quibus ſi lex, vel ſtatutum ad pœnam incurrendam duo requirat copulativè, nullatenus eſt locus pœnæ, niſi utrumque ſimul concurrat, l. *Inter omnes*, §. *Rectè, de furt.* Oldrad. *conſ. 291. n. 5. verſ. Prætereà* & Signoroll. *conſ. 239. n. 5.*

30 Et confirmatur ponderando verba illa, *ſi quis*, quæ cùm ſint adjuncta verbo temporis, *abſuerit*, conditionem important, l. *Conditionem, ff. de condit. & demonſtrat.* Oldrad. *conſ. 142. n. 3. ver. Sed ad-*
31 *huc inſtatur.* Sicut, etiàm importat gerundium in l. Ind. *morando*. Bald. *conſ. 267. proponitur, n. 3. verſ. Ioannes fecit*, juncto verſ. *Iſta quæſtio, num. 4. lib. 5.* Conditio autem debet impleri in totum, nec ſufficit ut impleatur pro parte, quia perinde eſt ac ſi non eſſet impleta, l. *qui duobus.* & l. *Cùm fundum, ff. de condit. & demonſtr.* Bald. in l. 2. *in fin.* C. *Si adver. rem iud.* Conditio enim quoad implementum non ſcinditur, ut inquit Angel. *conſ. 16. Teſtator in omnibus, n. 8. verſ. Venio ad ſecundum.*

Hoc

Hoc ipſum ante Concilii publicationem iiſdem ferè verbis ſtatuit Pius IV. in Conſtitutione, quæ incipit, *De ſalute Gregis*; ut patet ibi: (Epiſcopus ab Eccleſiis, & Diœceſibus ſuis abſentes in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ pœna eo ipſo abſq; alia declaratione incurrenda diſtrictè præcipiendo monemus) Loquitur ergo Pius IV. de abſentibus copulative ab Eccleſia & Diœceſi, & his poſteà pœnas imponit his verbis. (Si quis ſex menſibus continuis extra ſuã diœceſim morando abſuerit.)

32 Sed & aliud Decretum Concilii in d. *c. 1. ſeſſ. 23.* hoc ipſũ indicat, primò enim declarat Epiſcopus teneri ad perſonalem in ſua Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam. Ac deinde (Si quis (inquit) contra hujus decreti diſpoſitionem abſuerit, &c. pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non faciat.) Concilium ergo obligat Epiſcopos ad reſidendum alternativè in civitate, vel Diœceſi, & contravenientibus pœnam imponit. At non dicitur contravenire diſpoſitioni alternativæ Epiſcopus, qui alterutrum adimplet reſidendo in Diœceſi, c. *Inter cæteràs*, & ibi dixi in *primo notab. de reſcript. l. ille, aut ille. ff. de legat.* 1. gloſſ in Clem. *Dudum, in ver. Vel quorum, de iudic.*

Et ſimiliter Pius IV. in alia Conſtitutione poſt Concilii publicationem edita, quæ incipit, *In ſuprema*, dum ſupponit ſpoliis Cameralibus bona Epiſcoporum decedentium, reſtringit ſe ad decedentes extra diœceſim his verbis. (Bona quæcunque ad Epiſcopos, qui extra prædictas Eccleſias, & diœceſes non reſidentes deceſſerunt, pertinentia, tanquam ſpolia ad Cameram Apoſtolicam legitimè pertineant) Et in alia Conſtitutione quæ incipit: *Cùm tam ſacreſactum*, edita contra Prælatos non reſidentes, dum committit Auditori Cameræ, ut contra eos procedat, loquitur indem de non reſidentibus in diœceſi, ibi: contra Epiſcopos, & alios quoſcumque Prælatos in propriis diœceſibus non reſidentes de inobedientia propria uſq; ad ſententiã excluſivè procedat, &c)

Sive igitur Epiſcopi dictis anni temporibus teneantur in Cathedrali reſidere, ſive non, de quo inferius dicetur in ſecunda inſpectione; abſolutum tamen videtur eos non incidere in pœnas non reſidentium, dummodò reſideant in Diœceſi Et hæc interpretatio, uti magis conſona verbis Concilii, & dictarum Conſtitutionum. & quæ etiam benignior eſt in pœnalibus, videtur omninò amplectenda, c. *Statum, de elect. in 6.* cum ſuis concordant.

33 Præſertim quia idem ſuadetur etiam exemplo Parochorum, qui quamvis teneantur omnino reſidere in ædibus Parochialis Eccleſiæ, tamen ſi extra eas reſideant, dummodò non extra limites Parochiæ, fructus ſuos faciunt, nec incidunt in pœnas à Concilio Parochis non reſidentibus inflictas, ut in caſu contingenti olim reſpondit Sac. Congregatio.

34 Quoad ſecundam inſpectionem, ideſt, quoad præceptum, & obligationem Epiſcoporum ſupponendum eſt ante Concilium Trident. Epiſcopos obſtrictos fuiſſe omni tempore in ſua Cathedrali reſidere. Quod conſtat ex Concilio Carthaginenſi V. *cap 5.* his verbis: (Placuit ut nemini ſit facultas, relicta principali Cathedra ad aliquam Eccleſiam in diœceſi conſtitutam ſe conferre, ut refertur in Can. *Placuit, 7. q. 1* ubi gloſ. *in ver. In diœceſi*, dicit hoc adeò verum, ut non liceat Epiſcopo ad diœceſim divertere, niſi ex cauſa viſitationis.

Idemque patet ex Concilio Aurelianenſi, *c. 35.* relato in can. *Epiſcoppus de conſecr. diſt. 3.* in hæc verba: (Epiſcopus ſi infirmitate non fuerit impeditus, Eccleſiæ, cui proximus fuerit, die Dominico deeſſe non debet. Unde infert gloſſ Epiſcopum Dominicis diebus in Epiſcopali Eccleſia Divinis Officiis intereſſe debere, in quia Sacerdotali more reſidere præcipitur. Et Gregor. *lib. 5. epiſt.* 23. (Pervenit, (inquit) ad nos Primetium Amalphitanæ civitatis Epiſcupum in Eccleſia ſua reſidere non eſſe contentum, ſed foris per diverſa loca vagari. Idcircò hac tibi authoritate præcipimus, ut ſupradicto Epiſcopo interminari nõ deſinas, quatenus hoc de cætero facere non præſumat, ſed in Eccleſia ſua Sacerdotali more reſideat.) Quod refertur in can. *Pervenit, 7. q. 1.* ubi Prepoſ. *num. 1.* notat reſidentiam eſſe faciendam in loco ſecundùm conditionem perſonæ, quia Epiſcopus per villas vagari non debet, ſed in civitate cõmorari.

Atque hoc ſuppoſito ad dubium videtur reſpondendum, temporibus à Concilio præſcriptis Epiſcopum teneri omninò apud ſuam Eccleſiam reſidere, niſi munia Epiſcopalia in Diœceſi eum aliò vocent: nam etſi decretum Concilii Trid. d. *cap. 1. ſeſſ. 23.* declaraverit Epiſcopos obligari ad perſonalem in ſua Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam: tamen per hæc verba non eſt cenſendum funditus ſuſtuliſſe antiquam Epiſcoporum obligationem, ut in ſimili legitur in c. *Eccleſia veſtra, il. 2. verſ. Neque enim credendum eſt, ſuprà de elect.* cùm præſertim ibi inhæreat decreto *cap. 1. ſeſſ. 6.* quo innovantur antiqui Canones adverſus non reſidentes promulgati, ſed tantum moderatum fuiſſe rigorem ſacrorum Canonum. Nam illa verba per dictionem alternativam in ſua Eccleſia, vel Diœceſi, indicant potiùs ordinem, quam electionem, gloſſ. in c. *penult. in ver. vel in Parochiali, de ſe-*
35 *pult.* Quemadmodũ in terminis aliorum Decretorum Concilii ſæpiùs cenſuit S. Congregatio. Et in ſpecie in Decreto, *c. 16 ſeſſ. 24.* quo jubetur ſede vacante eligi Vicarius, qui in jure Canonico ſit Doctor, vel aliàs quantum fieri poterit idoneus: cenſuit dictionem alternativam, *vel*, eſſe ibi ordinis, non electionis, juxta doctrinam Gemin. in c. *Licet in fin. de ſepult in 6.* Ideoque electionem fa-
36 ctam de Sacerdote non Doctore, quamvis alioquin idoneo, omiſſis Doctoribus, eſſe nullam. Et ſimiliter dum in *c. 3. ſeſſ 22.* diſtributiones abſentium jubentur applicari fabricæ Eccleſiæ, vel alteri pio loco: S. Congregatio reſpondit alternativam, *vel*, non eſſe electionis, ſed ordinis: Ideoque applicationem primæ loco faciendam eſſe fabricæ Eccleſiæ, ſi indigeat; ſin minus eſſe arbitrio Ordinarii illas alteri pio loco applicare. Eodem igitur modo dum Concilium declarat Epiſcopos obligari ad perſonalem in Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam; hæc alternativa non eſt cenſenda importare electionem; ita ut arbitrium ſit Epiſcopo hîc, vel alibi reſidere; ſed potius ordinem, ità ut primo, & principaliter reſidendum ſit in Cathedrali Eccleſia, idque tempore Adventûs, Quadrageſimæ, & aliis ſolemnitatibus, in quibus major, & præcipua eſt reſidentiæ obligatio, ut eſt textus in c. *Si quis in Clero, 7. q. 1.* Deinde verò, id eſt aliis temporibus, ſatisfieri poſſit ejuſmodi obliga-

obligationi, etiam reſidendo in Diœceſi.
Quæ interpretatio videtur primò amplectenda, quia per eam minus receditur à diſpoſitione veterum Conciliorum. & Canonum ad c. *Cum expediat. de elect. in 6.* & l. *Si quando. C. de inoff. teſtam.* cum ſuis concordant. Deinde quia hoc modo ceſſat abſurdum illud, quod alias ſequeretur ſi Epiſcopi poſſent præcepto reſidentiæ ſatisfacere abſque eo quòd unquam Eccleſiam Cathedralem, & ſponſam ſuam inviſerent. Denique quia cum præcepto divino mandatum ſit omnibus Epiſcopis oves ſuas agnoſcere, verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, & bonorum operum omnium exemplo paſcere, & in cætera munia paſtoralia incumbere, ut habetur in d. c. 1. non apparet quomodo hæc omnia impleri poſſint ab Epiſcopo, quia ad villas, & pagos divertit, nec unquam reſidet apud Ecclaſiam ſuam Cathedralem, ullaſque ibi functiones Epiſcopales exercet, nec præſens agnoſcit oves, quarum pars major ut plurimum illic commoratur.
Quod ſatis indicant verba d. c. 1. Nam dum hortantur Epiſcopos ut certis temporibus ſuam Cathedralem Eccleſiam non deſerant, eam rationem afferunt, nempè quia illis diebus refixi maximè, & in Domino gaudere Paſtoris præſentia oves debent. Si ergo oves Cathedralis Eccleſiæ dictis temporibus debent maximè refici, & Paſtoris
37 præſentia gaudere: Ergo etiam viceverſa Paſtor debet eas reficere, & permittere ut ejus præſentiâ oves gaudeant. Idque dicendum eſt in præcepto eſſe, cum verbum, *debet*, regulariter neceſſitatem importet, ut notatur in l. *Sæpè, ff. de offic. Præſid.*
Neque his obſtat quòd illic Concilium utatur verbis hortatoriis, dum ait (Eoſdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis ſpatium Adventus, Quadrageſimæ, &c. ipſi ab Eccleſia ſua Cathedrali ullo pacto abſint.) Quæ quidem verba cùm non præceptum, ſed cõſilium importent; obligationẽ non inducunt, c. *quod præcipitur, 14. q. 1 & 4 diſtinct. § fin* Dec. in
38 c. *Nam concupiſcentiam, num. 20. de Conſtitut.*
Nam reſpondetur primò verba hortatoria impropriari quando ſubjecta materia eſt de præcepto, ut hoc caſu Textus eſt in c. *Rogo*, atq; ibi gl. 11 *q.* 3. & in c. *in ver. Hortamur*, ubi gloſſ exponit, id eſt præcipimus. *de teſtam.* Ad idem gloſſ. in Clem. 1. *in ver. Hortamur, de teſtib*, & Abbas in d. c. *Nam concupiſcentiam, n.* 3. *de Conſtitut.* vel certè, ut ait ibi Dec. *num.* 21. verba hortatoria tunc non impropriantur, quia non eſt inconveniens aliquem hortari ad illud, quod facere tenetur, c. *Pervenit, 84. diſt.* Et ideo verbum, *rogo*, & verbũ *hortamur*, in locis præallegatis proprè intelliguntur, & non inducunt præceptum, ſed per alia jura materia præcepti eſſe dicitur, ut ibi per eum.
Deinde reſpondetur ejuſmodi verba hortatoria in decreto Concilii eſſe conjoncta cum verbis obligationem importantibus, ut ſuperius dictum eſt; unde tantùm abeſt, ut per hanc admonitionem ſublata cenſeatur antiqua obligatio, ut potiùs ex ea videatur renovata. Nam Concilium hortatur Epiſcopos ut reſideant in Cathedrali in illis diebus, in quibus maximè oves refici, & gaudere Paſtoris præſentiâ debent, quod perinde eſt ac ſi illos adhortatum fuiſſet ut dictis diebus ſuã implerent obligationem apud Cathedralem Eccleſiam reſidendi. Præſertim quia hoc ipſum fecerat ibidem paulò ante his verbis: (Sacroſancta Synodus eos (id eſt Epiſcopos) admonet, & hortatur, ut divinorum præceptorum memores, factique forma gregis in judicio, & veritate paſcant, & regant) Ecce igitur quemadmodum adhortationem à præcepto, & obligatione Concilium non ſejunxit. Quod & Pius IV. fecit in præalleg. Conſtitutione. *De ſalute gregis*; ibi: *Epiſcopos ab Eccleſiis, & Diœceſibus ſuis abſentes præcipiendo monemus.*
Ac proptereà obſervandum eſt verba illa Concilii *eoſdem interim admonet*, fortè non limitare regulam, quam priùs Concilium conſtituerat declarando Epiſcopos teneri ad perſonalem in civitate, vel diœceſi reſidentiam; ſed potius ſublimitare limitationem, per quam ſuperiùs immediatè declarat licere Epiſcopis per duos, aut tres menſes quotannis ab Eccleſia abeſſe: tria enim ibi facit S. Synodus. Primò declarat obligationem reſidendi in civitate, vel diœceſi. Secundò, indulget Epiſcopis, ut ſingulis annis duos, vel ad ſummum
39 tres menſes abeſſe poſſint. Tertiò, hortatur Epiſcopos, ut non tamen abſint temporibus Adventus, Quadrageſimæ, & aliis ibi præſcriptis. Quod perinde eſt ac ſi dixiſſet: Eiſi Epiſcopi poſſint quotannis per tres menſes abeſſe; illos tamen hortamur, ut hâc indulgentiâ minimè utantur illis diebus in quibus maximè refici, & gaudere Paſtoris præſentia oves debent. Et hoc modo quamvis illa verba eſſent Concilij tantùm, non tamen ſequeretur quin circumſcripta trium menſium indulgentia. Epiſcopi aliàs non tenerentur in dictis diebus apud ſuam Cathedralem reſidere. Prior tamen intellectus magis congruit verbis Concilij, quia in eodem verſ. *Eoſdem interim admonet*, non agitur de abſentia à Diœceſi, ſed à Cathedrali Eccleſia tantùm, ut patet ibi: *Ab Eccleſia ſua Cathedrali.* Et clariùs ibi: *Niſi Epiſcopalia munia in ſua Diœceſi, &c.* Et conſequenter non limitatur indulgentia, qua Epiſcopis abeſſe licet tribus menſibus extra diœceſim, Ad l. *Nam quod liquidè, § fin. ff. de penult. leg.*
Itaque ad dubium videtur reſpondendum Epiſcopos temporibus à Tridentino Concilio præſcriptis teneri quidem apud ſuam Cathedralem Eccleſiam reſidere, ita ut aliter ſuæ obligationi non ſatisfaciant, niſi munia Epiſcopalia in ſua Diœceſi eos aliò vocent. Cæterum non incidere in pœnas à Sancta Synodo Epiſcopis non reſidentibus inflictas, dummodò in diœceſi reſideant. Et hanc ſententiam probavit S. Congregatio ejuſdem Concilii interpres.
40 In S. Congregatione ſuper reſidentia Epiſcoporum habita in Quirinali die 17 Julii 1657. cui interfuerunt Eminentiſſimi Cardinales Ginettus, Melnus, & Paulucius; necnon R. P. D. Farneſius, Alterius, Gualterius, Ugulinus, De Vecchus Secretarius, & ego, propoſita fuerunt ex ordine Sanctiſſimi infraſcripta dubia, videlicet.
Cùm S. Concilium Trident. *cap. 1. ſeſſ. 23. de reformat.* permittat Epiſcopis, ut ſingulis annis, dummodò æqua ex cauſa, & abſque ullo Gregis detrimento fiat, abeſſe poſſint à ſua diœceſi per duos, aut ad ſummum tres menſes: Quæritur
Primò, An Epiſcopus poſſit jungere trimeſtrem abſentiam unius anni, cum abſentia trimeſtri ſequentis anni, adeò ut licitè abeſſe valeat à ſua Eccleſia per menſes Octobris, Novembris, & Decem-

Digitized by Google

cembris anni v.g.1657. & continuare abſentiam per menſes Januar. Februarii,& Martii anni 1658.

41 Secundò, An Epiſcopus in caſibus, in quibus rationabilem cauſam habet non reſidendi, debeat uti menſibus per S. Concilium conceſſis, & non niſi ipſis conſumptis, quatenus abſentiæ cauſa duret, licentiam petere non reſidendi: An verò primò licentiam petere, & ad alios uſus reſervare bimeſtre, aut trimeſtre tempus à Concilio conceſſū.

42 Per Bullam ſan.mem. Urbani VIII. ſuper reſidentia Epiſcoporum, incipien. *Sancta Synodus*, 27. aliàs 137. permittitur, ut Epiſcopi ad effectum viſitandi ſtatutis terminis ſacra Beatorum Apoſtolorum limina, abeſſe poſſint à ſuis Eccleſiis per certum tempus, videlicet citra montes, vel mare exiſtentes per quatuor menſes, alii verò,&c. hinc

Tertiò quæritur, an Epiſcopus viſitans ſacra Limina in fine unius termini, v.g. in fine unius triennii, poſſit immediatè in principio ſequentis triennii iterum viſitare, ac proinde viſitationum titulo abeſſe à ſua Eccleſia per octo continuos menſes.

43 Quartò quæritur, an Epiſcopo, qui anteà per multum temporis, v.g per decem continuos annos in ſua Eccleſia reſederit, & vel ab ipſa vacatione per S. Concilium ex rationabili cauſa ſingulis annis permiſſi ſemper ſe abſtinuit, poſſit aliquando concedi facultas non reſidendi per aliquod tempus, licèt non abſit ulla cauſa ex approbatis ab eodem S. Concilio Tridentino.

44 Ad primum Sac. Congregatio reſpondit, non poſſe, tum quia ejuſmodi ſemeſtris abſentia complectitur illius temporis ſpatium Dominici Adventus, & Quadrageſimæ, quo ne à ſua quidèm Cathedrali, ne dum à Diœceſi Epiſcopo abeſſe licet, ut in Concilio Trident. d.c.1.*verſ. Eoſdem interim admonet, ſeſſ.* 23.& fuſius dictum eſt, *ſuprà à n.34.uſq. ad num.* 40. Tum quia in eo, qui abeſt ſex menſibus continuis, non verificatur illud verbum *aliquantiſper*, quo utitur Concilium in d.c.1. dum ait: Quoniam autem qui aliquantiſpèr tantùm abſunt ex veterum Canonum ſententia non videntur abeſſe, cùm Concilium illud reſtringat ad duos, vel ad ſummum tres menſes, & antiqui Canones ad unum, ut in cap. *Præſentium*, 7. *q*.1. vel ad

45 duos, ut in c. *Si quis in Clero ead. cauſ. & q.* Et quatenus verificaretur verbum *aliquantiſper*. non tamen verificantur ſequentia, videlicet, *quia ſtatim reverſuri ſunt*, nam qui abeſt per ſemeſtre tempus, utique non ſtatim eſt reverſurus, cùm dictio *ſtatim*, regulariter ſignificet modicum temporis intervallum, ut eſt textus in l. *Cùm quidam, ff. de legat.* 2. & in l. *Si finito*, § *Non autem ſtatim ff. de damno infect.* & notat Tiraquellus in l. *Si unquam in ver. revertatur, num.* 120. *C de revoc. donat.* & aliquando importat intervallum unius menſis, ut notatur in l. *Divortio facto*, aliàs eſt l *fructus* 7.§. *Papinianus*, in gloſſ. *in ver. Statim, ff ſol. matr.* Tum quia abſentia Epiſcoporum per ſex continuos menſes à Concilio non reputatur brevis, ut patet *ſeſſ.6.cap.* 1. ibi: (Si quis ſex menſibus continuis extra ſuam diœceſim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni pœnam ipſo jure incurrat.) Tum denique, quia magis relaxari poteſt nervus Eccleſiaſticæ diſciplinæ, majuſq; detrimentum in ſpiritualibus; & temporalibus poteſt pati Eccleſia, & pravi abuſus, & corruptelæ in Clero, & populo faciliùs introduci, & faciliùs eradicari, ſi trime-

ſtre tempus abſentiæ unius anni conjungatur cum trimeſtri alterius anni, quam ſi trimeſtria ſint interpolata. Ob quam rationem cùm in cap. *In ſingulis, de ſtatu Monach.* ſtatutū ſit ut Capitula provincialia Religioſorum fiant de triennio in triennium. Jo. Andr. ibi in princ. dicit non ſufficere in fine primi triennii facere unum Capitulum; & ſtatim in principio ſecundi triennii facere aliud, quia id potiùs eſſet facere Capitulum de ſexto in ſextum annum, quam de triennio in triennium, & multò tempore poſſet ſic retardari Ordinis reformatio, ut ſcripſi plenius in c. *Ego N. nu. 51, de jurejur.* Unde trimeſtre tempus quod interpolatè, & per ſe ſumptum à Concilio reputatur breve, & cadit ſub permiſſione, quia brevi reverſus nec divertiſſe videtur l.3. *in fin ff. de divort.* ſi poſtea jungatur cum alio trimeſtri, æſtimatur eſſe longum, & cadit ſub prohibitione, ut de diverſis donationibus ſimul junctis notat Hoſt. in c. *Apoſtolicæ, de donatib. & de unionibus*, quæ quamvis ſingulæ per ſe non gravent; tamen ſimul omnes conſideratæ gravant; & ideo omnes ſunt revocandæ. Decidit Oldradus *conſ.*262. *In quæſtione num.* 2. ,& de pluribus furtis rei modicæ docet S. Thomas in 2.2. *quæſt.66. art.6 ad 3.* Sylv. *in ver. Furtum, num.* 4. Confert textus in l. *Si libertus*, §. *Si quis plures, ff. de jurepatr.* & arg. l. *Nec non*, §. *Si quis ſæpius, ff. ex quibus cauſ. major.*

46 Ad ſecundum S. Congregatio conſultius putavit nihil generaliter reſpondere, ſed ubi caſus particulares acciderint, maturius deliberare.

47 Ad tertium reſpondit Epiſcopum, qui Beatorum Apoſtolorum limina viſitavit v.g. in fine unius triennii, nequaquam poſſe immediatè in principio ſequentis triennii iterum viſitare, ac proinde nec viſitationis titulo per octo continuos menſes à ſua Eccleſia abeſſe. Rationes hujus tertiæ reſolutionis habentur in d.c. *Ego N. num.* 50. ubi plenè videas, *de jurejuran.*

48 Ad quartum reſpondit, non poſſe. Quam Congregationis ſententiam S.D.N. ad ſe relatam in omnibus approbavit.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ex tuæ.

SUMMARIUM.

1 *Beneficiatus, abſens ſi ignoretur ubi ſit, tribus edictis citatus, & infra ſex menſes non reverſus, beneficio privabitur.*

Et quid poſt Concilium Tridentinum, num.31. & ſeqq.

2 *Intellectus huius cap. in* §. Contra eos. *& nu.*18.

3 *Citatio per edictum contra Clericum abſentem affigi debet valvis Eccleſiæ ſuæ.*

4 *Beneficiatus nunquam citari debet per edictum ut redeat ad reſidentiam, ſi perſonaliter citari poſſit, & num.* 9.

Et quid poſt Concilium Tridentinum, num.31. 35. & 36.

5 *Citatio contra beneficiatum abſentem fieri poteſt etiam extra provinciam, ſed ad id iudex non tenetur.*
6 *Citatio per edictum ubi requiritur trina, non ſufficit unica licèt peremptoria*
7 *Et an ſufficiat unica peremptoria de pœnam incurrendam, ſi fuerit perſonaliter exequuta, & n.10,*
8 *Citatio trina, & unica peremptoria cum competentibus intervallis regulariter æquiparantur.*
9 *Beneficiatus abſens perſonaliter citatus, niſi redeat infra terminum ſibi præfixum beneficio ſpoliari poteſt, etiam non expectatis ſex menſibus.*
10 *Monitio trina perſonalis cur requiratur ut Clerici, carnifices, ſeu tabernarij perdant privilegium fori.*
11 *Beneficiatus abſens quamdiu ſit expectandus, ut beneficio privari poſſit,*
12 *Citationis edicta ſex menſium ſpatio præſumuntur deduci ad notitiam citati.*
13 *Beneficium Clerici, qui tribus edictis citatus infra ſex menſes non revertitur ad reſidentiam, confertur quaſi vacans ſine alia ſententia privationis,*
14 *Canonici, & alij Beneficiati in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, ex capite non reſidentiæ privari non poſſunt titulo, niſi poſt lapſum trium annorum, & n.35.*
15 *Canonicus abſens ultra tres menſes primo anno privari debet dimidia parte fructuum ad ratam menſium, quibus abſuit, ſi non integer eſt annus. Secundò omnibus fructibus.*
16 *Archiepiſcopus poteſt procedere contra Epiſcopos deſerentes Eccleſias ſuas excommunicando, & ſuſpendendo, non autem removendo eos ab Epiſcopatu, vel adminiſtratione.*
17 *Depoſitio Epiſcoporũ iure divino eſt Papæ reſervata.*
18 *Epiſcopi arbitrium eſt procedere contra Parochos non reſidentes vel cenſuris, vel ſequeſtratione, & ſubtractione fructuum, vel privatione Parochialis, & num.20. verſ* Poſtremò
19 *Forma procedendi adverſus Parochos non reſidentes à iure communi præſcripta an immutata fuerit Decretis Concilij Tridentini, & n.ſeq. uſque ad num.35.*
20 *Statutum ad pœnam trahi non debet ad gratiam.*
21 *Qualitas appoſita circa aliquas perſonas primò nominatas non cenſetur repetita quoad alias perſonas poſteà nominatas, etiam in eadem ratione.*
22 *Dictio idem, quandoq; importat identitatem in genere, & diverſitatem quoad ſpecificas qualitates.*
23 *Clauſula in fine poſita refertur ad præcedentia in eodem cap. ſed non in Capitulis ſeparatis.*
24 *Epiſcopus quoties in pœnam non reſidentiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quos fecerunt ſuos, quoad intervalla, & quotas, ſervare debet præſcriptum Concilij, cap.1. ſeſſ.6.*
25 *Secùs in executione facienda ſuper fructibus, quos pro rata temporis abſentia ſuos non fecerunt*
26 *Concilium Tridentinum* c.1. §. Eadem, ſeſſ.23. *expenditur.*
27 *Lex innovata ineſt legi innovanti.*
verba legis clara non admittunt interpretationem nec voluntatis coniecturam.
28 *Forma procedendi contra Parochos non reſidentes à iure præſcripta in quibus immutata fuerit à Concilio Tridentino, & n.ſeq. uſq; in finem.*
29 *Parochi non reſidentes à Concilio Tridentino quibus pœnis ſubiiciantur.*
30 *Sententia privationis beneficij contra Parochum non reſidentem eſt nulla, ſi in ultima monitione Epiſcopus comminatus fuerit privationem fructuum, non autem tituli.*
31 *Parochus abſens etiamſi ignoretur ubi ſit, ex Concilio Trident. citari poteſt per edictum, etiam unicum, & non ſolemniter publicatum, & n.ſeqq.*
34 *Et lapſo termino eidem præfixo privari poteſt Parochiali, etiam non exſpectatis ſex menſibus.*
35 *Canonici non reſidentes poſt lapſum trium annorum quâ formâ ſint privandi Canonicatu.*
36 *Forma huius Capituli ad unguem ſervari debet tantùm in obtinentibus beneficia perſonalem reſidentiam requirentia extra Cathedrales, & Collegiatas Eccleſias.*

1 EX TUÆ. Si neſcitur ubi ſit clericus abſens, tribus publicis edictis citabitur apud Eccleſiam ſuam; at ſi poſteà expectatus per ſex menſes nõ redeat, eâ privabitur. Hoc dicit primò. Deinde ponit practicam procedendi contra Prælatos non reſidentes, Atq;
2 ita ſunt duæ partes principales. Nam primò ponit practicam procedendi contra Clericos. Secundò, ponit practicam procedendi contra Prælatos. Secunda ibi, *contra eos*, ſcilicet Prælatos. Unde Secundùm Hoſtienſ *num.7. in ver. Eos.* & Jo. Andr. *n.6. in eod. ver.* Melius dixiſſet, *alios*. ſcilicet Epiſcopos, nam uſque huc loquutus eſt de inferioribus, hic incipit loqui de Epiſcopis

Et hunc intellectum ſequitur gloſſa *in ver. Vt ipſos*, & communiter Doctores teſte Jo. de Imola *poſt princ. ver. Sed prima lectura communiter tenetur*. Imò Innoc. *ſuprà in proœmio*, ubi litteram hujus Decretalis ex regiſtro corrigit, & in aliquibus ſupplet, teſtatur veram litteram eſſe, *Contra alios*, ut hîc referunt Butr. *n.1. in fine*, & Imol. *poſt princ. verſ. Et facit quod notat Innocentius.*

3 Nota primò, quoties Clericus abſens per edictum citari debet, citationem eſſe affigendam valvis Eccleſiæ ſuæ, ut probat hæc littera ibi, *in eorum Eccleſiis*, & notant Cardin. *in princ.* & Abb. *n.1.* Nam contra latitantem ſufficit procedere ex edicto ad Eccleſiam, vel domum ſuam, c. *Cauſam*, & *c. fin. de dolo, & contumac.* ſecundùm Hoſt. *hîc n.6. in ver. Publicari*, Cardin. *nu.1 prima oppoſitione*, & Anchar. *in 1. notab.* Rota *in Terdonen. Præpoſituræ*, 17. *Martij* 1600. coram Decano relata à Joanne Gatz. *in tract. de benef. p.3. cap.2. n.157.*

4 Secundò nota ibi, *nec ad eos valeat citatio pervenire*. Clericum utcunque ex injuſtâ cauſâ abſentem ab Eccleſia ſua, nunquam eſſe citandum per dictum, ſi intra provinciam ſui copiam faciat, & citari poſſit perſonaliter, ut per Hoſt. d. *num.6.* Cardin. *num.2. ver. Ex quibus*, Anchar. *nu.* 1. *in 2. notab.* & Abb *num.3. in 3. notab* Dixi *intra provinciam*; quia ſi Clericus extra provinciam abeſſet, intimari quidem poſſit, & fortè etiam citari per cap. *Romana*, §. *Contrahentes, de foro compet. lib. 6.* & dixi poſt Collectar. in cap. *fin. eodem tit.* Sed tamen ad hoc judex forſan non tenetur ſecundùm Hoſtien. *num.6. in ver. Pervenire*, Joan. Andr. *n 2. in ver. Valet.* & Anchar. *num.1.* De hoc notatur in cap. *Dilectus, ſuprà de Procurat.* An autem hoc procedat poſt Concilium Tridentinum, dicam *infrà n.31.35. & 36.*

5 Tertiò nota ibi, *Trina citationis*, Rectorem Eccle-

Eccleſiæ abſentem, ſi ignoretur ubi ſit, eſſe citandum tribus edictis ut redeat ad reſidentiam. Quo fit ut non ſufficiat unicum peremptorium pro omnibus; quia hujuſmodi citationes per edictum difficilè tranſeunt in notitiam citati, & facilius eſt ut innoteſcant ſi ter publicè fiant, quàm ſi ſemel, licet peremptoriè. Fortè enim amicus citati intererit in ſecunda, vel tertia, qui non interfuit in prima, & poterit hoc citato denunciare. Et ita firmat *hic* Jo. And. *n. 4. in ver. Trinà*, & fuſius *in addit. ad Speculat. ſuper hac rubrica in 3. q.* ubi refert ſe ita conſuluiſſe in quodam Clerico, qui unica citatione peremptoriè citatus, beneficio privatus fuit, quia non venit; Reſpondit enim privationem eſſe nullam, ob non ſervatam formam hic præſcriptam: & ſequuntur hic Anton. de Butr. *n. 3.* Anchar. *n. 2. in 3. notab.* Imola *nu. 3. verſ. Et adverte*, & *num. 4.* & Abb. *in 4. notab.*

7 Quinimò ubi ad pœnam incurrendam lex requirit trinam citationem, non ſufficit una peremptoria, licet perſonalis, ut ſentit gloſſa in Clem. 1. *in ver. Tertio, de vita, & honeſt. Cleric.* quam ſequitur Imola, & ſingularem reputat Abb. *ubi ſup.* Ad quod Gulielm. de Monte Laud. dicit eſſe textum apertum in c. 1. *in tit. de Milite vaſallo, qui contumax*
8 *eſt, in uſib. feudor.* Quod nota ad limitationem l. *Contumacia, verſ. Contumax eſt, ff. de re iudic.* & c. *De illicità, verſ. Quicumque tribus auctoritatibus, 24. q. 3.* Nam regulariter æquiparantur trinæ citationes, & unica peremptoria cùm competentibus intervallis, ut in juribus præallegatis, & in c. *Conſtitutionem, de ſent. excom. lib. 6.*

9 Hæc procedunt in Clericis latitantibus, de quibus ignoratur ubi ſint, vel ad quos non valet citatio pervenire. Hi enim, ut dixi ſuprà in 2. notab. citari debent tribus edictis, id eſt ſolemniter propoſitis, & publicatis, ut innuit littera *in ver. Faciat publicari*; aliàs enim contra abſentes ex edicto procedi non poſſet, & ita procedit textus in l. 1. *§. Item cùm ex edicto, ff. quæ ſent. ſine appell. reſcind.* quia ibi edictum non fuit ſolemniter poſitum, ut poſt gloſſ. 1. & Innoc. declarat *hic* Hoſt. *n. 6. in ver. Edictum*, & *in ver. Publicari*, & ſequuntur DD. de quo tamen vide *hic* per Imolam *num. 4. verſ. Circà primum.* Hæc inquam procedunt in Clerico, qui neſcitur ubi ſit, vel ita longe diſtat, ut commodè perſonaliter citari non poſſit, & de eo loquitur hæc Decretalis. Inducuntur enim contra eum hæc duo ſpecialia; ut citatio ſit trina, & abſens poſtea expectetur per ſex menſes, ut ſic ſuppleatur defectus citationis perſonalis. At verò ſi ſciatur ubi ſit Clericus beneficiatus, & commodè citari poſſit, tunc non requiritur trinum edictum, ſed debet perſonaliter citari, & ſufficit unica citatio, ſi fuerit perſonaliter executa. Imò ſufficit ſimplex requiſitio, ſeu monitio, vel revocatio cum competenti termino ad redeundum, quo elapſo etiam non expectatis ſex menſibus. Eccleſia ſpoliari poterit, cùm videatur illam habere pro derelicta, textus eſt in c. *Ex parte*, & ibi dixi *ſupra eod.* Et ita diſtinguit, & declarat gloſſa communiter approbata in d. c. *Quoniam frequenter, §. Porrò, in ver. Canonibus, ſuprà, ut lite non conteſt.* & Abb. *hic n. 10. in 3 oppoſit. & n. 13. verſ. Conclude ergo.* Jo. de Selva *in tract. de benef. par. 4. q. 4. & ſeq.* & reſolvit Rota apud Cardin. Mantic. *deciſ. 67. n. 5.* quam deciſionem poſteà ſecuta eſt eadem Rota

in Terdonen. Præpoſituræ ſupracit. in primo notab.

10 Non obſtat gloſſa præallegata in Clem. 1. *in ver. Tertio, de vita, & honeſtate Cleric.* quæ dicit ad pœnam incurrendam non ſufficere unicam citationem etiam perſonalem, & peremptoriã, prout eam allegat Abb. *hic in 4. notab.* Quoniam textus in d. Clem. loquitur de Clericis officium carniſicium, & tabernariorum publicè, & perſonaliter exercentibus, & ſic de his qui non latitant, ſed perſonaliter citari poſſunt. Et tamen jubet eos nominatim, & tertio moneri. Non igitur mirum ſi ad illam pœnam incurrendam unica citatio perſonalis non ſufficit, cùm textus in illo ſpeciali caſu trinam requirat. Et fortè ratio ſpecialitatis fuit gravitas pœnæ amiſſionis privilegii clericalis, quod eſt de Jure Divino, c. *Si Imperator, 96 diſt.* & ſcripſi latiſſimè in c. *Eccleſia S. Mariæ, ſuprà de Conſtitut.* At ſecùs eſt in beneficiatis abſentibus, quia ſi eorum copia haberi poſſit, jura nihil aliud exigunt, quàm ut ſemel perſonaliter moneantur; ſeu revocentur ad reſidentiam, ut in d. c. *Ex parte, ſupra eod.* & conſtat ex ſupradictis. Verumtamen aliud dicendum eſt poſt Concilium Tridentinum quoad Parochus, quia ſufficit citatio per edictum, nec requiritur perſonalis, ut patebit *infrà num. 31.*

11 Quartò nota ibi, *ultra ſex menſes* Clericum à ſua Eccleſia abſentem, ſi ignoretur ubi ſit, poſt trinam citationem eſſe expectandum per ſex menſes. Unde ſublata eſt diſpoſitio antiquorum Canonum, qui variè circa hoc diſponunt. Quidam enim dicunt Clericum duobus tantùm menſibus eſſe expectandum, c. *Præſentium, 7. q. 1.* Quidam dicunt de tribus hebdomadis, c. *Si quis in Clero, eâd. cau. & quæſt.* Quidam de quinq; annis c. 2 *ſupra eod.* Quidam de año, ut in Authen. *de Sanctiſſ. Epiſ. § Interdicimus*, ſecundũ Iñoc. *hic n. 1* & latius per gloſſam in cap. *Quoniam frequenter,*
12 *§. Porrò, in ver. Canonibus, ſuprà, ut lite non conteſt.* Sed hodie contra Beneficiarium latitantem de jure communi ſervandum erit quod hic dicitur, ut ſcilicet expectandus ſit per ſex menſes: Juris enim præſumptio eſt, ut infra hoc ſpatium citationis edicta ad illius notitiam perducantur. Ad quod hunc textum ſingularem reputat Abb. *hic num 5. In 5. notab.* Ergo lapſus ſex menſibus be-
13 neficio ſpoliari poterit, ut in textu, etiam lite non conteſtatâ, ut in d. c. *Quoniam frequenter*; & hic notat gloſſa *in ver. Removeat*, etiam non præcedente ſententia privationis: propterea enim dixi ſpoliari, & non privari, quia non fertur ſententia, ſed datur beneficium quaſi vacans; & ſic abſens videtur ſpoliari, ut formaliter hic dicunt Hoſt. & Joann. Andr. ambo *in ver Spoliari*: & ſequuntur alii. De quo dic ut ſcripſi in c. *Ex parte*, & c. *Qualiter, ſupra eodem.*

Limita nunc notabiliter diſpoſitionem hujus
14 Decretalis, ut non procedat in obtinẽtibus dignitates, Canonicatus. Præbendas, aut Portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis. Hi enim ex Decreto Concilii Tridentini, *c. 12. §. Præterea ſeſſ. 24.* ſi ultra tres menſes abfuerint, primo anno privari debent dimidia parte fructuum. Secundo anno omnibus fructibus. Creſcente verò contumacia procedendum eſt contra eos ad ſacrorum Canonum præſcriptum, id eſt, ad privationem tituli. Atque ita abſentes ultra tres menſes hodie

beneficio privari non potuerunt, niſi poſt lapſum trium annorum, & ſervata forma ibi præſcripta*, ut ſæpius declaravit S. Congregatio ejuſdem Concilii interpres. Minimè enim verum eſt, quod refert Mantica in præalleg. *deciſ 67. n. 6* videlicet per Illuſtriſſ. S. Congregationis Interpretes fuiſſe declaratum, Epiſcopos poſſe procedere ad privationem ob non reſidentiam; tametſi temporum intervalla, de quibus in d. *cap. 7. § Præterea,*
15 *ſeſſ.* 24. non fuerint obſervata. Imò enim S. Congregatio cenſuit expectandum eſſe lapſum trium annorum, priuſquam ad privationem in totum procedatur; Et primò anno abſentem ultra tempus permiſſum privandum eſſe dimidia parte fructuum, & quidem ad ratam menſium, quibus abfuit, ſi non integer eſt annus. Secundò, omnibus fructibus. Tertiò, privandum titulo, & ad privationem hujuſmodi procedi non poſſe, niſi hâc formâ ſervatâ, ut etiam dixi in c. *Licet, n. 26. infra tit proximo.*

Idem reſponſum cùm Epiſcopus in pœnâ reſidentiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quas reſidendo ſuos fecerunt: debet enim ſervare quoad intervalla, & quoad quotas præſcriptum Concilii, *c. 1. ſeſſ. 6.* ut latiùs dicam *infra n.* 24.

16 Ultimo nota in §. *Contra eos.* Archiepiſcopum poſſe procedere contra Epiſcopos deſerentes Eccleſias ſuas excommunicando, & ſuſpendendo: removere autem illos ab Epiſcopatu, vel adminiſtratione non poſſe: hoc enim ſpecialiter Legato hic conceditur, ut formaliter dicit Innoc. *nu. 5. in*
17 *ver. Procedatur,* & ſequuntur alii. Nam depoſitio Epiſcoporum jure Divino eſt Romano Pontifici reſervata, ut in c. *Inter corporalia, de transl. Epiſc.*

18 Verùm intelligendo hunc §. *Contra eos*, non ponere caſum diverſum*, ſed continuato caſum præcedentem de clericis inferioribus juxta alium intellectum gloſſæ *in ver. Spoliari.* Hinc collige Epiſcopum non arctari præcisè ad procedendum contra beneficiatum non reſidentem per viam privationis beneficii; ſed eſſe in optione ipſius procedere etiam per ſubtractionem fructuum, & cenſuras Eccleſiaſticas, ut hic notant Imola, & Jo. de Anan quos ſequitur Mantica *in præalleg. dec. 67. num. 6.*

Quod procedit etiam contra Parochos non reſidentes in terminis Concilii Trident *c. 1. verſ. Quod ſi per edictum ſeſſ.* 23 ponderandu illa verba, *liberum eſſe vult Ordinarium, &c.* Et quamvis oppoſitum videatur declaraſſe S. Congregatio contra Parochos non reſidentes tempore peſtis, ut dixi in c. *fin. num 41. & 45. infra eod.* Fortè tamen ita cenſuit in illo ſpeciali caſu, quia erat admodum controverſum inter Theologos, & Canoniſtas, an peſtis tempore Parochi tenerentur perſonaliter reſidere, ut ibi dixi *num. 42. & 49.* Unde contra abſentes exiſtimavit non eſſe illicò procedendum ad privationem Parochialis; ſed priùs experienda eſſe alia remedia cenſurarum, & ſubtractionis fructuum. Verùm extra illum caſum generaliter conſulta an ſit arbitrium Epiſcopi quâ viâ, & quo remedio uti voluerit contra non reſidentes, nempe vel cenſuris, vel ſequeſtratione, & ſubtractione fructuum, vel privatione: Reſpondit ità eſſe. Idemque patet ex deciſione edita in cauſa
19 Knolen. de qua infrà *num.* 30.

QUÆRO an forma procedendi adverſus Parochos non reſidentes à jure communi præſcripta, immutata fuerit Decretis Concilii Tridentini *c 1. ſeſſ. 6. & c 1. ſeſſ. 23.*

Diſpoſuit S Synodus in *cap 1 ſeſſ. 6.* adverſus Epiſcopos non reſidentes, ut primis ſex menſibus eorum abſentiæ in pœnam amiſſionis quartę partis fructuum unius anni ipſo jure incurrant. Quod ſi per alios ſex menſes in hujuſmodi abſentia perſeveraverint, aliam quartam partem fructuum ſimiliter eo ipſo amittant. Creſcente verò contumacia, præſcribit quâ forma ſit contra eos procedendum ad graviora remedia. Deinde in *cap. 1. ſeſſ* 23. interpretatur primò dictum decretum, & ſtatuit ut ejus prætextu non liceat Epiſcopis ultra tres menſes quolibet anno abeſſe: alioquin præter mortalis peccati reatum, quem incurrunt, pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non faciant. Poſtremò eadem omninò quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas de Curatis inferioribus declarat, & decernit, ut in §. *Eadem.* Quo loco, cùm nihil ſtatutum fuerit de modo procedendi contra inferiores Curatos, conſequens videtur eſſe ut ſervari debeat veterum Canonum diſpoſitio, de qua præcipuè in hac Decretali, cùm eam Concilium non immutaverit: nam correctio jurium vitanda eſt, cap. *Cùm expediat, de elect in 6* l. *Præcipimus, in fine, C. de appell.* l. *fin. C. de inoff teſtamen.* & quod non mutatur, ſtare non prohibetur, l. *Sancimus, C. de teſtamen.* Quod ſi Concilium voluiſſet modum procedendi circa Curatos inferiores præſtituere, utique expreſsè diſpoſuiſſet, ſicut de culpa, pœna, & fructuum amiſſione diſpoſuit. Ad hoc cap. *Inter corporalia*, ibi: *Si circa translationem id fieri voluiſſet, quod de ceſſione dixerat, & de translatione poterat expreſſiſſe, de translat. Epiſc* Ad idem text in cap. *Ad audientiam, de decim.* & in l. *unica. § Sin autem ad deficientis, C. de Caduc. tollen.* Quod igitur non eſt Sanctorum Patrum Decreto ſancitum, ſuperſtitioſis non eſt ad inventionibus præſumendum, ut d. c. 2. & in c. *Conſuluiſti, 2. q. 5.*

Præterea intentio finalis S. Synodi in d. *cap. 1. ſeſſ.* 23. fuit occurrere negligentiæ Paſtorum non reſidentium, illoſque diſtrictius arctare, ut gregi ſibi commiſſo ſedulò invigilarent. Et propterea non eſt inferendum, ut intervalla longiora Epiſcopus procedens contra non reſidentes ſervare teneatur, quàm de jure Canonum prius ſtatuta fuiſſent; alioquin inducta ad effectum coanguſtandi licentiam non reſidentium, eorumdem habenas laxarent; quod eſſet abſurdum, ut per Bald. *conſ. 472. nu. 2 verſ. Sed ubi apponitur, lib. 2.*
20 & Angel. *conſ. 66 verſ. Clauſula enim.* Siquidem quod ſtatutum fuit ad pœnam, trahi non debet ad gratiam, dicto cap. *Inter corporalia, verſ. Nec quod de ceſſione, de translat. Epiſc.* & generaliter inducta ad unum finem, contra illum operari non debent, l. *Cũ tale, § Falſam, ff. de condit. & demonſt.* l. *Legata inutiliter, ff. de adimen. legat.* Ad hæc cùm in d c. 1. *ſeſſ. 23. in verſ. Quod ſi per edictum*, eadem tribuatur facultas Ordinariis compellendi non reſidentes per cenſuras Eccleſiaſticas, vel ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum; ſequitur ut quemadmodum nihil eſt immutatum in modo procedendi quando eligitur via cenſurarum; ita nec quidquam novi cenſeatur inductum quando proceditur per fructuum ſubtractionem: una enim determinatio reſpiciens plura determinabi-

nabilia, debet illa æqualiter determinare, l. *Iam*
hoc iure, §. *fin. ff. de vulgar. & pupill.* text. in l. *fin.* &
ibi Bart. *C. de ſenten.* Dec. in c. *Novit. num.* 56. *ſupra*
de iudic.

His accedit, quod in eod. *c.* 1. *ſeſſ.* 6. Concilium
tantùm de majoribus Prælatis diſponit, ut patet
ex illis verbis: *Ab his, qui maioribus Eccleſiis præſunt,*
initium cenſuit eſſe ſumendum: Ergo ſequens diſpo-
ſitio applicari non poteſt Parochis, cum verba
poſita in procemio judicent, & oſtendant ani-
mum diſponentis, l. *fin.* ubi Bart. & omnes, *ff. de*
hæred. inſtit. l. *fin. ad Maced. cum concord.*

Poſtremo difficilius, & majori deliberatione
proceditur contra Archiepiſcopos, & Epiſcopos,
quam contra Parochos: quamvis enim Parochus
abſens, & ter citatus intra ſex menſes non reverſus
privari per Epiſcopum valeat, ut hic; Epiſcopus
tamen non poteſt per Archiepiſcopum deponi,
& privati, d. cap. *Inter corporalia de transl. Epiſc.*
Concilium Tridentinum, *c.* 5. *ſeſſ.* 29. & *dict. c.* 1.
ſeſſ. 6. & dictum eſt ſupra *in ult. notab.* Ideoq; Epi-
ſcopi non aliter coercentur ad reſidentiam, quàm
ſi per ſuperiorem citra Papam excommunicatio-
ne & ſuſpenſione feriantur, ut hic patet in §. *Con-*
tra eos, ſecundum comunem intellectum, de quo
ſupra *in princ. & in ult. notab.* & non reſpicientes
privantur per Summum Pontificem, vel ejus ſpe-
cialiter delegatum, & *hic* per Abbatem, *n.* 9.

21 Quamobrem non eſt protrahenda diſpoſitio
loquens de Epiſcopis ad Parochos, in quibus mi-
nor ratio viget, & minus detrimentum, & ſcanda-
lum affert inconſulta coercitio, vel privatio, quia
qualitas oppoſita circa aliquas perſonas primò
nominatas non cenſetur repetita quoad alias per-
ſonas poſtea nominatas etiam in eadem oratione;
& ſtructura verborum, l. *ult.* §. *Seio*, ubi Bart. *de leg.*
2. Ita Alex. *conſ.* 158. *n.* 2. *lib.* 6. Alciat. *præſumpt.* 56.
n. 25. *verſ. Tertiò quia*, Socin Jun. *conſ.* 142. *nu.* 22.
lib. 3. Quod multò magis dicendum eſt in caſu
præſenti, in quo qualitas modi procedendi circa
Epiſcopos fuit appoſita in *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. Et propte-
rea non debet cenſeri repetita quoad Parochos
nominatos in c. *Diverſo*, nempe in *cap.* 1 *ſeſſ.* 23.

Nec refragantur verba illa, *eadem omnino*, &c.
22 tum quia non eſt abſurdum ut dictio *idem*, deno-
tet identitatem in genere, & diverſitatem quoad
ſpecificas qualitates gloſſ. in cap. *final. de magiſt.*
Alex. in l. 2. *in fine ff. ſi cert. petat.* Tum etiam quia
23 illa clauſul. *eadem omnino*, poſita prope finem ca-
pituli refertur quidem ad præcedentem capituli
contextum l. *Talis ſcriptura*, §. *fin. ff. de legat.* 1. c.
Inquiſitioni, in fine de appellat. Felin in c. *Cauſam*
quæ de reſcript. cum ſimil. ſed non ad *cap.* 1. *ſeſſ.* 6.
ſeparatum, Barr. in d. l. *Talis ſcriptura*; præſertim
cum capitulum illud *ſeſſ.* 6. circa modum proce-
dendi ſit diverſum à Sacrarum Canonum diſpo-
ſitione; gloſ. in d. l. *Talis ſcriptura*, §. 1. Anton.
Gabr. *in tit. de clauſul. n.* 5. ubi ex his ampliat, eti-
amſi clauſula in fine poſita referret ſe in genere
ad omnia præcedentia.

24 Cæterum his non obſtantibus oppoſitum de-
claravit S. Congregatio Concilii Tridentini in-
terpres: orta enim dubitatione an Epiſcopus pro-
cedens per ſubtractionem fructuum adverſus Pa-
rochos non reſidentes juxta decretum, c. 1 §. *Ea-*
dem omnino, *ſeſſ.* 23. teneatur obſervare eadem in-
tervalla eamdemque rationem, quæ contra Epi-
ſcopos non reſidentes ſtatuitur in *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. con-
ſuit Epiſcopum quoties in pœnam omiſſæ reſidé-
tiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum,
quos reſidendo ſuos fecerunt, debere ſervare quo
ad intervalla, & quoad quotas præſcriptum Con-
25 cilii *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. in executione autem facienda ſu-
per illis fructibus, quos iidem Parochi pro ratâ
temporis abſentiæ ſuos non fecerunt, nec tutà
conſcientia retinere poſſunt ex decreto, *cap.* 1. *ſeſſ.*
23. §. *Si quis autem.* Epiſcopum non debere ſequi
intervalla, d. quibus in de *c.* 1. *ſeſſ.* 6.

26 Conſiderationes verò ſupra in contrarium ad-
ductæ facilè diluuntur, ſi verba d. *c.* 1. *in verſ. Ea-*
dem ſedulò expendantur. Nã cùm S. Synodus prius
egerit de reſidentia Epiſcoporum, poſtea ſubjun-
git. Eadem omnino etiam quoad culpam, amiſ-
ſionem fructuum, & pœnas de Curatis inferiori-
bus declarat & decernit. Et quidem de culpa, id
eſt, de mortali reatu, quem incurrunt non reſiden-
tes, & de amiſſione fructuum, quos in abſentia
ſuos non faciunt, diſponit in *eod. cap.* 1. *ſeſſ.* 23. *in*
verſ. Si quis autem. At verò de aliis pœnis ibi nihil
novi ſtatuit, ſed tantummodo innovavit pœnas
adverſus Epiſcopos non reſidentes ſub Paulo III.
impoſitas, id eſt in *c.* 11. *ſeſſ.* 6. Si igitur Concilium
in d. verſ. *Eadem.* extendit diſpoſita circa Epiſco-
porum reſidentiam ad inferiores Curatos non
tantùm quoad culpam, & amiſſionem fructuum,
ſed etiam quoad pœnam; & de pœnis nihil diſ-
poſuit niſi in *d. c.* 1. *ſeſſ.* 6. utiq; hinc neceſſariò ſe-
quitur, ut pœna Epiſcopis non reſidentibus ibi-
dem inflicta locùm habeat etiam in Curatis infe-
rioribus; & conſequenter etiam in ipſis ſervanda
erunt temporum intervalla in pœna privationis
fructuum ibi præfixa. Nam pœna illà licet in ge-
nere repetita in d. verſ. *Eadem*, tamen cùm ſit uni-
ca, cenſetur non nominatim expreſſa, ut l. 2. *ff. de*
lib. & poſthum. & *inſt. de exhæredat lib.* §. *Nomina-*
27 *tim.* Præterea etſi clauſula poſita in d. verſ. *Eadem*;
non eſſet referenda niſi ad contenta in eod. *c.* 1 *ſeſſ.*
23. tamen cùm ibi innoventur pœnæ impoſitæ in
d. *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. perinde eſt ac ſi pœnæ hujuſmodi
eſſent in poſteriori decreto inſertæ; quia lex inno-
vata ineſt legi innovanti, non ſecùs ac ſi illius te-
nor eſſet in ea inſertus, c. *Cùm dilecta de confirm. u-*
til. vel inutil gloſſ. in c. *Ut litigantes, in ver. Statui-*
mus de offic. ordin. in 6. Doctores in Clem. *Dudum*,
de ſepultur. Atque ita ceſſant conjecturæ omnes
adductæ in oppoſitum de correctione veterum
Canonum, de mente Concilii, & de clauſula in
28 fine poſita. Quoniam verba Concilii clára non
admittunt interpretationem; neque voluntatis
conjecturam, l. *Licèt Imperator. ff. de legat.* 1. Abb.
conſ. 97. *viſo inſtrumento n.* 1. *verſ. Et primò quia, lib.*
2. Socin. *conſ.* 13. *n.* 38 *lib.* 1.

Concludendo dic, juris communis diſpoſitio-
nem adverſus Parochos non reſidentes, de qua
præcipuè in hac Decretali, in multis fuiſſe à Con-
29 cilio immutatam, & alteratam: Primò enim fuit
immutata in eo, quod Parochus non reſidens de
jure communi non perdit fructus ipſo jure; ſed
procedi poteſt contra eum per fructuum ſeque-
ſtrationem, ſeu privationem, ut dictum eſt *ſupra*
num. 18. At verò poſt Concilium non ſolùm non
facit fructus ſuos pro rata temporis abſentiæ, ut
in dict. *c.* 1. *ſeſſ.* 23. ſed etiam ſi abfuerit ultra ſex
menſes, incidit ipſo jure in pœnam privationis
quartæ partis fructuum unius anni impoſitam E-
piſcopis in *d. c.* 1. *ſeſſ.* 6 & innovatam in *c.* 1 *ſeſſ.* 23.

in verſ. Si quis autem; & ampliatom ad Curatos inferiores in verſ. *Eadem* Quod ſi per alios ſex menſes in hujuſmodi abſentia perſeveraverit, aliam quartam partem fructuum, ut ſupra eo ipſo amittit, ut in c. d. c. 1. *ſeſſ.* 6. Et quamvis integrum ſit E-
30 piſcopo procedere etiam ad privationem beneficii, tamen ſi elegerit procedere per ſubtractionem fructuum; tenetur obſervare illa temporum intervalla, nec poteſt illico ad privationem tituli procedere. Unde cum Epiſcopus Imolen. privaſſet Rectorem Parochialis, quia non reſidebat, & Rector Sacram Congregationem Concilii adiiſſet: Reſponſum eſt privationem eſſe nullam, & reſtituendam Rectori Parochialem, quia in ultimo præcepto ante ſententiam; quo illum ad reſidentiam vocaverat, comminatus fuerat Ordinarius fructuum amiſſionem, & non privationem Parochialis.

31 Deindè forma procedendi contra Parochos nõ reſidentes à jure præſcripta, fuit à Concilio immutata in eo, quod de jure communi Parochus ſi ſcitur ubi ſit, citari non poteſt per edictum, ſed citari debet perſonaliter, ut oſtenſum eſt *ſupra nu.* 4. & 9. At per Concilium citari poteſt per edictum, etiam non perſonaliter, ac ſi contumax fuerit privari etiam Parochiali, ut patet in dict. c. 1. *ſeſſ.* 23. ibi: (Quod ſi per edictum citati, etiam non perſonaliter, contumaces fuerint, liberum eſſe vult Ordinariis per cenſuras Eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, aliaque juris remedia, etiam uſque ad privationem compellere) Et verba illa, *uſque ad privationem* S. Congregatio declaravit eſſe intelligenda incluſivè.

32 Tertiò, fuit immutata in eo, quod de jure communi beneficiatus latitans citari debet tribus edictis, ut patet hic in textu. At poſt Concilium ſufficit indiſtinctè unicum edictum peremptorium cum competenti termino ad redeundum, cùm non requirat trinum, ſed ſimpliciter dicat, *per edictum citati*.

33 Quarto, fuit immutata in eo, quod edicta hujuſmodi de jure communi debent per præconem ſolemniter publicari, ſecundum opinionem Hoſt. & aliorum, de qua *ſupra n.* 9. Secus poſt Conciliũ quod hanc ſolemnitatem publicationis non exigit. Unde ſatis eſt ut edictum affigatur valvis Eccleſiæ, ſecundum ea quæ dicta ſunt *ſupr. in* 1 *notab.*

Demum immutata fuit in eo, quod de iure com-
34 muni Parochus ſi ignoretur ubi ſit, poſt trinæ citationis edictum non poteſt illicò privari beneficio, ſed expectari debet per ſex menſes, ut hic eſt caſus At poſt Concilium citatus ſive ſciatur ubi ſit, ſive non, lapſo termino eidem præfixo, ſtatim privari poterit. Nam cùm ex Concilio edictum ſucceſſerit loco citationis perſonalis, quemadmodum perſonaliter citatus non eſt expectandus per ſex menſes, ſed ſtatim poteſt privari, ut in cap. *Ex parte, il.* 1. & in c. *ſeq. ſupra eod.* & *infra in c. fin.* & dictum eſt *ſupra n.* 8, ita & citatus per edictum. Ex quibus patet hanc Decretalem in primo reſponſo per Tridentinum Concilium ferè in omnibus abrogatam fuiſſe quoad Parochialium Eccleſiarum Rectores.

Quo verò ad obtinentes Dignitates, Canonica-
35 tus, vel Portiones in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis, ſimiliter patet primum reſponſum huius Decretalis fuiſſe immutatum in eo, quòd ex Concilio, antequam beneficio privari poſſint, expectandus eſt lapſus trium annorum, ut oſtenſum eſt *ſupra n* 14. Verùm tranſacto tertio anno, ſi ignoretur ubi ſint, citandi erunt trinæ citationis edicto, & poſtea expectandi erunt per ſex menſes, juxta formam hic præſcriptam, quam Concilium non immutavit, imò expreſsè præſervavit in dict. *c.* 12. § *Præterea, ſeſſ.* 24. ibi: *Contra eos juxta ſacrorum Canonum Conſtitutiones procedatur*, id eſt beneficio priventur ad eum modum, quo ſacri Canones præſcribunt.

36 Supereſt igitur ut forma procedendi contra Clericos non reſidentes præfinita in hac Decretali ad unguem ſervari debeat tantummodo quoad eos, qui obtinent beneficia ſimplicia perſonalem reſidentiam requirentia extra Cathedrales & Collegiatas Eccleſias.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Tuæ.

SUMMARIUM.

Privilegiatus ut abſens in ſtudio fructus præbendæ recipiat, exiſtens in villa, vel caſtello, ubi nullum eſt, vel minus competens ſtudium, privilegio non utitur.

2 *Licentia Prælati, & privilegium requiruntur ad hoc ut abſens in ſtudio fructus præbendæ percipiat.*

3 *Et licentia non ſufficit petita, niſi etiam ſit obtenta.*

4 *Quod ſi Prælatus eam deneget, adeundus eſt ſuperior ut eum dare compellat.*

5 *Prælatus inferior an Curatis Eccleſiarum ſibi ſubjectarum dare poſſit licentiam non reſidendi, & nu. ſeqq. uſq. in fin.*

6 *Capitulum ex præſcriptione, vel privilegio poteſt in certis Eccleſiis ſibi acquirere jura Epiſcopalia excluſo Epiſcopo.*

7 *Eccleſia pleno jure, ſubjecta dicitur, in qua quis habet ordinariam, & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem.*

8 *Tridentinum Concilium ubi loquitur de concernentibus juriſdictionem, non intendit eam uni auferre, & dare alteri.*

9 *Licentiam dare de non reſidendo pertinet ad legem juriſdictionis.*

10 *Et eam dare poteſt non modo Epiſcopus, ſed etiam inferior Prælatus.*

11 *Capitulum Civitaten. quam juriſdictionem habeat in Eccleſiis ſibi ſubjectis.*

12 *Liberè, id eſt, ſine alicujus licentia.*

13 *Inſtituere, & deſtituere ſpectat ad Ordinariam juriſdictionem.*

14 *Obſervantia ſubſequuta ſuperat omnes alias probationes; & eſt omnium interpretationum Regina.*

15 *Conſuetudo interpretativa non requirit ut ſit præſcripta.*

16 *Tridentinum Concilium c.* 1. § *Eadem omnino, ſeſſ.* 23. *expenditur, & n.* 18.

17 *Epiſcopi appellatione in materia juriſdictionis veniunt etiam inferiores Prælati ſimilem juriſdictionem habentes.*

Secus ſi habeant ſolum jus conferendi, n. 20.

18 *Ordinarii appellatione venit etiam inferior Prælatus inſtitutionem habens.*

TUÆ

1 TUÆ. Privilegiatus quod abſens in ſtu-
dio fructus præbendæ percipiat. Stu-
dens in ſtudio particulari, privilegio
non utetur. Hoc dicit Joan Andr. Butr.
Cardin. Anchar. Imol. Joan. de Anan. & Alex. de
Nævo. Vel ſic ſecundùm Abbatem, Privilegiatus
ut abſens in ſtudio fructus præbendæ recipiat, ex-
iſtens in villa, vel caſtello, ubi nullum eſt, vel mi-
nus competens ſtudium, privilegio non utitur.
Hoc dicit, & ſunt duæ partes. Quæſtio, & Reſ-
ponſio, ſecunda ibi, *Ad quod.*

2 In textu ibi, *ſtudiorum gratia eſt indultum*: jun-
ctis verbis *accepta licentia*; nota duo copulativè
eſſe neceſſaria ad hoc, ut abſens ſtudiorum causa
percipere poſſit fructus præbendarum ſuarum.
Primum eſt, ut ſuper hoc habeat indultum, ſeu
privilegium. Secundum eſt, ut habeat licentiam
Prælati ſui, prout hic notant Jo. Andr. *nu.* 1. *in ver.*
Fructus, ubi contra Archidiaconum, in cap. *De*
quibusdam, *in fin.* 37. *diſt*: concludit non ſufficere
licentiam, quam dat Epiſcopus exiſtendi in ſtudio,
niſi etiam ſit ſtudium in hoc privilegiatum, nec
licentia eſt ſuperflua, quia operatur, ut puniri non
poſſit, quia non reſidet in beneficio, Butr. *in* 1.
notab. Cardin. *num.* 7. *in* 5. *quæſt.* Imol. *num.* 1. An-
char. *num.* 7. Abbas *num* 3. Joan. de Anan. *num.* 2.
verſ Nota quod habens privilegium, & Alex de Næ-
vo *in* 1. *notab.* & ſcripſi plenius in c. *Relatum*, *ſupra*
3 *eodem.* Et indultum intelligitur vel ab Epiſcopo,
vel à Papa, ut dicit gloſſ 1. *hic*, vel à jure, ut in
cap. *Super ſpecula. de Magiſtris*; vel ex conſuetudi-
ne, arg. cap. *Avaritia. de præben.* & cap *Cùm omnes*,
de Conſtitut. vel ex conſtitutione Eccleſiæ, ut cap.
Cùm dilectus, *infra eodem*, vel ex privelegio ſpeciali
ut *hic*, & in cap. *Cùm ad hoc*, *infra eodem* ſecun-
dùm Hoſtien. & Joan. Andr. *hic num.* 1. *in ver. In-*
dultum, & omnes, ut atteſtatur Felin. in cap. *final.*
nu. 3 *verſ. Sexto limita*, *de Magiſtris*, & licentia de-
bet eſſe obtenta, ut probat hæc littera ibi, *accep-*
ta, & ſic non ſufficit petita, ut *hic*, & cap. *Rela-*
tum, *ſupra eodem*, & notat Hoſtien. *hic n.* 1 *in ver.*
Licentia, & Jo Andr. *nu.* 2 *in ver. Accepta*, Butr. *n.*
4 7, Abb. *n.* 3. & reliqui omnes. Si tamen Prælatus
ſine causa contradicere, poſſet haberi recurſus ad
Superiorem, ut eum compelleret licentiam da-
re, arg. cap. *Nullus*, *de iurepatr.* ſecundùm Hoſtien.
hic num. 1. Jo Andr. *num.* 2. Abb. *num.* 3. & Felin,
loco citato. Nec obſtat cap. *Licet*, *infra de Regular.*
ubi pro tranſitu Religioſi ad ſtrictiorem Ordinē
ſufficit licentia petita, licet non obtenta. Quoni-
am illud eſt ſpeciale favore Religionis, ſecundùm
Goffred & Jo. Andr. *ubi ſupra*, vel, ſecundùm
Hoſt. in d. c. *Licet*, *num.* 11. talis à Spiritu ſancto
intelligitur abſolutus à licentia impetranda, qui
ei ſpirat ut tranſeat: ergo ei tanquam Superiori o-
bediendum eſt, cap. *Qui reſiſtit*, 11. *qu.* 5.

5 Porrò cùm decreto Concilii Tridentini *cap.* 1.
§ *eadem omnino*, *ſeſſ.* 23. cautum ſit, ut cùm inferi-
ores Curatos à ſuis Eccleſiis abeſſe contigerit, cau-
ſa debeat eſſe ab Epiſcopo prius cognita, & pro-
bata, & licentiam in ſcriptis, gratisque conceden-
dam ultra bimeſtre tempus niſi ex gravi cauſa
non obtineant: Ex facto quæſitum eſt, An Capi-
tulum Civitaten. Vicariis Eccleſiarum ſibi ſubje-
ctarum poſſit ejuſmodi licentiam impertiri,
necne?

6 Pro dubii ſolutione ſupponendum eſt primò
de jure, quemlibet inferiorem poſſe ſibi acquirere
juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in aliqua Ec-
cleſia privativè ad Epiſcopum, vel præſcriptione,
vel privilegio, ut habetur in c. *Auditis*, & ibi notant
Abbas *n.* 4. & Felin. *n.* 1. *ſupra de præſcript.* Franciſ-
cus Bald. *de præſcrips. part.* 1. 5. *partis principalis*, *q.*
11. *num.* 2. & in terminis Capitulum poſſe in ali-
quibus Eccleſiis ſibi acquirere præſcriptione, vel
privilegio omnia jura Epiſcopalia, & juriſdictio-
nem Epiſcopalem, conſuluit latè Caldetin. *conſ.* 2.
incipien. *an Archipresbyter*, *in tit*, *de præſcript.* & ſe-
quitur Bald. *ubi ſupra.*

7 Supponendum; ſecundò, idem eſſe habere Ec-
cleſiam ſibi ſubjectam pleno jure, & habere Ordi-
nariam, & quaſi Epiſcopalē juriſdictionem, quia
tunc Epiſcopus nullum jus Epiſcopale poteſt in ea
exercere, ut notat Hoſt. in cap. *Quoniam*, *ante n.* 1.
in ver. Utroque iure, *de privileg.* Abb. in d. c. *Auditis*,
n. 4. & ibi etiam Felinus *eodem num. de præſcript.*
Bald. *ubi ſup. n.* 3.

8 Supponendum tertiò Concilium Tridentinum
ubi non loquitur de concernentibus officium, vel
dignitatem Epiſcopi, ſed de concernentibus juriſ-
dictionem, noluiſſe juriſdictionem ubi auferre,
& dare alteri, ex traditis per Vitalinum in Clem.
Attendentes, §. *Hoc igitur n.* 3 & 4. *de ſtat. Monachor.*
Put. in terminis Conc. Trident. *deciſ.* 239. inci-
pien. *Die* 1. *Aprilis. lib.* 3.

9 Supponendum quartò, dare licentiam de non
reſidendo ſpectare ad legem juriſdictionis, c. *Re-*
10 *latum*, *ſupra eod.* Quæ quidem licentia poteſt dari
de jure communi non ſolùm ac Epiſcopis, ſed à
quibuscumque inferioribus Prælatis, ut probat
text. in d. cap. *Relatum*, ibi: *De licentia ſuorum Præ-*
latorum, ubi Innoc. *num.* 2, Nota, inquit, inferiores
Prælatos dare licentiam eundi ad Scholas, &c. &
concordant ibi Hoſt. *num.* 3 Butr. n. 5. & Abb. qui
de communi atteſtatur *n.* 4. Cardin. in Clem. 1. §.
Sanè, *il.* 2. *n.* 6. *de ſtat. Monachor.*

11 Supponendum ultimò, Capitulum Civitaten.
habere Eccleſias, de quibus agitur, ſibi pleno jure
ſubjectas, quod patet ex litteris Cæleſtini, Pii II. &
Pauli III. nam in litteris Cæleſtini cavetur, ut Ca-
pitulum poſſideat dictas Eccleſias liberè, & di-
ctam libertatem confirmat, & verbum *liberè*, om-
12 nem ſubjectionem excludit, & denotat poſſeſſio-
nem abſque alicujus licentia, gloſ. in Clem. *Du-*
dum §. *Si verò*, *in ver*, *Liberè*, *de ſepultur.* & notatur
in cap. *De multa*, *de præben.* & in cap. *Licèt Epiſco-*
pus, *eod. tit lib.* 6. & probatur in c. *fin.* §. *fin. de conſue-*
tud. lib. 6. & in c. *Cùm plures*, & ibi gloſſ. *in ver. Li-*
berè, *de offic. delegat*, *eod. lib.* & in cap. *Statuimus*, &
ibi dixi, *n* 3. *de Regul. tr.* Barbat, *conſ.* 11. *n.* 3. *ver. Item*
tranſtulit, *in fin*, *lib.* 2. Rubeus Alexandrin. *conſ.* 43,
n. 4. ex litteris verò Pii II. quia, ut ibi dicitur, Capi-
tulum habet jus inſtituendi, & deſtituendi, quod
idem prius confirmat, necnon ejus ſolitam juriſ-
13 dictionem, & ſic quaſi Epiſcopalem, cum inſtitu-
ere, & deſtituere ſpectet ad ordinariam juriſdicti-
onem, cap. *Conquerente*, *de offic. Ordin.* & toto tit.
de inſtitut. Pariſ. *conſ.* 22. *nu.* 19. *lib* 4. Sed clarius ex
litteris Pauli III. in quibus Papa confirmat expreſ-
sè ordinariam juriſdictionem, ac jus conferendi,
inſtituendi, & deſtituendi, & ubi verba ſunt clara,
non eſt admittenda quæſtio voluntatis, l. *Ille*, *aut*
ille, *ff. de legat.* 3.

14 Confirmatur omnia ex effectu ſubſequuto, quia
ut in facto ſupponitur, ſemper Capitulum in iſtis
Eccleſiis exercuit juriſdictionem Ordinariam in

cau-

cauſis matrimonialibus, in dandis licentiis, in in-
ſtituendo, & deſtituendo, & in ſimilibus, cum
obſervantia ſubſequuta ſuperet omnes alias pro-
bationes, ut inquit Tiber. Decian. *in conſil.* 124. *n.*
12. *lib* 2. & ſit aliarum probationum regina. Quæ
15 quidem obſervantia cùm ſit interpretativa dicta-
rum Bullarum, non requiritur ut ſit præſcripta,
Aretin *conſ.* 11. *col.* 3. *verſ. Sed tamen ex ſuperabun-*
dantis, Roch de Curte, *de conſuetud. nu.* 28. *Purpu-*
rat. in l. *Certi conditio*, §. *Si munus, n.* 21 *ff. Si certum*
pet. Dec. in l. *Vti liberis, num.* 19. *C. de collat.* & in
conſ. 48. *col.* 1. *verſ. & in tali conſuetudine*, Menoch.
conſ. 37. *n* 96. *lib. primo.*

His ità conſtitutis, defluit ſuo marte ſolutio
propoſiti dubii: nam cùm dictum Capitulum
poſſit habere Eccleſias in Diœceſi Aquilegien ſibi
ſubjectas pleno jure, & ſic cum juriſdictione qua-
ſi Epiſcopali, ut *ſupra in oppoſito primo, & ſecundo*,
& illas habeat ſic ſubiectas cum dicta juriſdicti-
one ex Bullis Summorum Pontificum, ut in ulti-
mo ſuppoſito; & dare hujuſmodi licentias ſit ju-
riſdictionis, & Concilium in his, quæ ſunt juriſdi-
ctionis non intendant illam uni auferre, & dare
16 alteri, ut in *ſuppoſito* 3. *&* 4 hinc reſultat, ut ipſius
Concilii diſpoſitio in d. *cap.* 1. §. *Eadem omnino*,
ſeſſ. 23. dum loquitur de licentia danda ab Epiſco-
po cauſa cognita, minimè excludat Capitulum
Civitaten. quo minus Vicariis Eccleſiarum ſibi
pleno jure ſubjectarum impertiri poſſit licentiam
abſcedendi ab eorum Curis.

Nec obſtat quod Concilium dicat, *cauſa prius*
17 *per Epiſcopum cognita.* Quoniam ubi agitur de his,
quæ ſunt juriſdictionis, ubi fit mentio de Epiſ-
copo, intelligitur etiam de quocunq; alio inferiori
Prælato ſimilem juriſdictionem habente, ut de-
clarat Abbas in cap. *Sicut unire. ſub numer* 3. *de ex-*
ceſſ. Prælator. Cardin. *in conſ.* 47. *Reverende Pater*,
per tot. ubi dicunt dictum cap. *Sicut unire*, licet
loquatur de Epiſcopis, tamen cùm ius uniendi Ec-
cleſias ſit iuriſdictionis, intelligi etiam de aliis Præ-
latis inferioribus habentibus iura Epiſcupalia.
Præſertim verò quia diſpoſitio Concilii in hoc
debet recipere interpretationem paſſivam à iure
communi. l. 2. *C. de Noval.* de quo iure quilibet li-
18 centias, ut dictum eſt *ſupra in* 4. *ſuppoſitio.* Imò
conſtat manifeſtè Concilium ibi loqui de Ordi-
nario, ut patet ibi: *Vicarium idoneum ab ipſo Ordi-*
19 *nario approbandum.* Appellatione autem Ordi-
narii veniunt etiam Prælati inferiores inſtitutio-
nem habentes, ut dicit gloſſ. in cap. *Ordinarij, in*
verb. Locorum, de off Ordinar. lib. 6. Franc. in c. 2. *n.*
7. *de Conſtit. eodem lib.*

Item non obſtat deciſio Sacræ Congregationis
20 Concilii, quæ circumfertur, quod omnia conten-
ta in d. *c.* 1. *ſeſſ.* 23. per Epiſcopum executioni de-
mandari debeant, etiamſi collatio ad inferiorem
ſpectet, & ad Abbates Regulares. Quia illa loqui-
tur quando ſola collatio ſpectat ad inferiorem,
qui non eſt caſus noſter. Secus verò dicendum
eſt, ut ibi omnis iuriſdictio Ordinaria ad aliquem
inferiorem ſpectaret, ut in hoc caſu, quia ſi infe-
rior habet Ordinariam iuriſdictionem, debet et-
iam habere hanc facultatem dandi huiuſmodi li-
centias, quia illa eſt iuriſdictionis Ordinariæ, ut
dictum eſt, & nulla ſubeſt ratio diverſitatis: imò
ſi quis habet ius inſtituendi, & deſtituendi, quod
eſt plus, debet habere etiam hoc ius dandi licen-
tias, quod minus, ut in reg. l. *Non debet ff. de reg.*
iur. & cap. *Cui licet, eod. tit. lib.* 6.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ad audientiam.

SVMMARIVM.

1 *Canonici duo abſentes pro ſervitio Epiſcopi fructus prabendarum ſuarum percipiunt, non obſtante Conſtitutione contraria, & n.* 7.

Idem in abſentibus pro ſervitio Papa, n. 7.

2 *Statutum diſponens idem, quod ius commune, & iuramentum ſuper eo interpoſitum, recipit omnes limitationes, quas recipit ius commune.*

3 *Statutum excipiens duos caſus cenſetur excipere etiam alios caſus, in quibus viget eadem ratio.*

4 *Declaratur procedere ſi ſtatutum ſit ſecundùm ius ſecus ſi ſit contra, vel prater.*

5 *Caſus exceptus à iure communi extenditur ad alios caſus conſimiles.*

6 *Caſus non proviſus à ſtatuto relinquitur in diſpoſitione iuris communis.*

7 *Infirmi percipiunt in abſentia fructus prabenda, diſtributiones, & portionem accreſcentem, quatenus infirmitas eſt cauſa non reſidendi, vel non deſerviendi.*

8 *Conſuetudo longiori quàm novem menſium ſpatio quotannis inſerviendi in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis, an ſit ſublata à Concilio Triden. & nu. ſeqq. uſque ad n.* 16.

9 *Conſuetudo, aut ſtatutum vacandi ultra tres menſes à ſervitio Cathedralis vel Collegiata Eccleſia reſtringitur à Concilio Trident. ad tres menſes.*

10 *Conſtitutio, & conſuetudo ſunt dua ſpecies iuris inter ſe valde differentes.*

11 *Et appellatione unius non venit alia; etiam in materia in qua verba impropriantur.*

12 *Conſtitutiones longius ſervitii tempus, quàm novem menſium requirentes in Catheralibus vel Collegiatis, cur ſint praſervata à Concilio Tridentino & non conſuetudines, & nu. ſeqq.*

13 *Conſuetudo in quibus differat à ſtatuto.*

Canonici de iure communi nullam habent certam vacationem à ſervitio Eccleſia.

15 *Conſuetudo iuri communi conformis ſublata cenſetur iure communi ſublato.*

16 *Conſuetudo, ſecundùm quam Canonici Regulares, & Portionarij ſaculares abſunt cum licentia per quadraginta dies, & lucrantur diſtributiones, an valeat, & nu. ſeqq. uſq; in fin.*

17 *In Eccleſia Regulari an Clerici ſaculares habere poſſint prabendas, & beneficia, aut ſtipendia.*

18 *Beneficiati Regulares, & ſaculares aquiparantur quoad poteſtatem diſpenſandi fructus beneficiorum.*

19 *Eccleſia Regulares an comprehendantur in* cap. un. de Cleric. non reſident. lib. 6. *&* in c. 12. §. Diſtributiones, ſeſſ. 24. Conc. Trid.

20 *Eccleſia appellatione venit etiam Eccleſia Regularis.*

21 *Canonicorum appellatione, etiam Regulares continentur.*

22 *Victualia, ſeu manualia magis propriè dantur Regula.*

Digitized by Google

gularibus ratione ſui victus , quorum præbendæ olim in his ſolis conſiſtebant.

23 *Regulares quoad dignitates, & officia, quæ habent in titulum, non comprehenduntur in* Decreto Concilii Trid c. 2. ſeſſ. 25. de Regul.

24 *Canonici Regulares, & Portionarii ſæculares in Eccleſia Regulari an gaudeant vacatione trium menſium à* Concilio Trid. *permiſſa.*

25 *Beneficia Regularia etiam non curata requirunt majorem reſidentiam, quàm beneficia ſæcularia.*

26 *Tamen rationabili cauſa excuſat.*

27 *Beneficiati Sæculares abeſſe poſſunt tempore permiſſo etiã abſq; licẽtia ſuperioris: Regulares ſecus.*

28 *Licentia juſtam cauſam includit.*

29 *Canonici Regulares abeſſe poſſunt cum licentia ſuperioris, etiam ultra quadraginta dies ex conſuetudine permiſſos, citra amiſsionem aliquam fructuum.*

30 *Portionariis abſq; licentia abſentibus fructus groſſi non debentur,*

31 *Clerici ceſſantes à Divinis officiis tenentur ad reſtitutionem fructuum.*

32 *Verbum idem reſpectu diverſorum importare poteſt privationem juris, & facti.*

1 AD AUDIENTIAM. Duo Canonici abſentes cum Epiſcopo , ſeu in ejus ſervitio fructus præbendarum ſuarum percipiunt, non obſtante Conſtitutione contraria. Hoc dicit; & continet optimum caſum in materia interpretationis ſtatutorum Primò, ponitur facti narratio. Secundò, proviſio, ibi, *Decernimus.*

2 Nota primò ſtatutum diſponens idem, quod jus commune, & juramentum ſuper eo interpoſitum recipere omnes limitationes, quas recepit jus commune, quod optimè probatur hic: nam Conſtitutio , quam iſti Canonici ediderant, & juramento firmaverant ſuper fructibus in abſentia non percipiendis, erat juri communi conformis, ut c. *quia nonnulli*, & cap. *Relatum, ſupra eod.* gloſſ. *ult. in c. Cùm omnes de Conſtitut.* & gloſſ. 1 *hic.* Dixi in c. *Licèt, num. 21 infra de præben*, & tamen quia jus commune limitatur, ut non procedat in duobus Canonicis pro ſervitio Epiſcopi abſentibus, ut c. *De cætero. ſupra eod.* Eamdem limitationem, & reſtrictionem recipit memorata Conſtitutio, ut hic patet , & ſic ſtatutum recipit interpretationem paſſivam vel ſuppletionem, ſeu ſubaudinonem à jure communi . Ad hoc bonus textus in l. 2. C *de Noval.* & declarat. Bart & Doctores in l 1. § *Hoc autem edictum, ff. de nov. oper. nunc.* & in l. *ſciendum*

3 *ff. qui ſatisdare cogan.*

Secundò nota, ibi, *illis exceptis.* Statutum excipiens duos caſus , cenſetur excipere etiam alios caſus conſimiles ; & ſic exceptio non firmat regulam in caſibus non exceptis , quando in illis eadem viget ratio, quæ viget in exceptis , quod ſimiliter clarè probatur in hoc cap. nam Conſtitutio Canonicorum de fructibus non percipiendis in abſentia excipiebat duos tantùm caſus , videlicet abſentium ex cauſa infirmitatis , & abſentium pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ : & tamen textus decidit idem juris eſſe in abſentibus pro ſervitio Epiſcopi, reddnque eam rationem, quia abſentes dici non debent qui tecum pro tuo , & Eccleſiæ ſervitio commorantur. Quæ quidem ratio communis eſt etiam infirmis, & exiſtentibus in ſervitio Sedis Apoſtolicæ, ut de infirmis patet in c. 1. *infra de Cler ægrot.* in l 3. §. *Stichus ff. de ſtat. liber.* & notat gloſſ *hic in ver. Infirmitas.* & de exiſtentibus in ſervitio Papæ, in c. *Cùm dilectus , ſupra eodem.* gloſſ. *hic in ver. In Apoſtolica* ; & ſic identitas rationis efficit, ut hic quoque tertius caſus cenſeatur exceptus: quod nota ad limitationem Regulæ, de qua in c. *Dominus, 32. quæſt. 7.* & in l. *quæſitum. §. Denique ff. de fund. inſtruct.*

4 Cæterùm adverte, quia hæc theorica procedit quando ſtatutum excipiens nonnullos caſus diſponit, idem quod jus commune, tunc enim cenſetur etiam excipere alios caſus conſimiles ; & ita loquitur hæc Decretalis, ſecundùm Ant. de Butr.

5 Abb. & Alex. de Nævo, omnes in 1. *not.* Ratio eſt, quia ſicut caſus exceptus à jure communi extenditur ad caſum ſimilem propter identitatem rationis, ut probatur in cap. *Cùm dilecta , de confirm. util. vel inutil.* ut notat gloſſ. in l. 1. *in ver. Iudicati, C. de condit. indeb.* ita & caſus exceptus à ſtatuto diſponente idem, quod jus commune, ut hic probatur ſecundum Abbatem, & alios præallegatos.

6 At ſecus videtur dicendum ſi ſtatutum diſponat contra, vel præter jus : quia tunc caſus exceptus à ſtatuto non extenditur ad alios caſus non exceptos ex identitate rationis. Imo caſus non proviſus, ſeu omiſſus à ſtatuto relinquitur diſpoſitioni juris communis. arg. l. *Commodiſsimè, ff de liber. & poſthum.* cap. *Suſcepti, de reſcript lib. 6.* & cap. *In noſtra, de iniur.* ſecundùm Abb. *ubi ſupra.* Quod ſatis placet ; & poteſt eſſe ratio diverſitatis, quia in his, quæ à jure communi exorbitant , non fit extenſio de caſu ad caſum ex identitate rationis, cap. *Quæ à iure*, & ibi gloſſ. *un. de reg. iuris lib. 6.* gloſſ. in cap. *Conſtitutionem, in ver. Prorogamus, de regular. eod lib.* Bart. in extravag. *Qui ſint rebelles. §. Tranſit. n 3.*

7 Tertiò nota ex Decretali tres caſus, in quibus Canonici percipiunt reditus in abſentia videlicet cum abſunt ex cauſa infirmitatis, cùm abſunt pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ, & cùm abſunt pro ſervitio Epiſcopi, ut in textu, & notat Butr. *numer. 6.* non tamen hi tres caſus per omnia æquiparantur: nam infirmi percipiunt in abſentia non ſolùm fructus præbendarum ſuarum, ſed etiam diſtributiones quotidianas, ut eſt expreſſum in ca. *un. de Cler. non reſid. lib. 6* quinimo, & portionem accreſcentem, ut dixi in cap. 1 *in ult, quæſt. infra de Cleric. ægrotan* c. Quod tamen ita intelligit *hic* Jo. Andr. *num. 2.* ut is, qui aliàs erat reſidens, & per infirmitatem impeditur reſidere, percipiat præbendam ; is verò, qui aliàs erat deſerviens, & per infirmitatem impeditur deſervire, percipiat diſtributiones ; & ſic in tantum integrat jus, in quantum infirmitas privat, & non plus : & concordant Butr. *num* 8. Cardin. *num. 2.* Anchar. *nu. 6.* & cæteri omnes: & ſcripſi plenius in cap. *licèt à num. 136. uſque ad num* 150. *infra de præben.* Abſentes verò pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ , percipiunt quidè fructus præbendæ, ut hic patet, & in cap. *Cùm dilectus ſupra eod.* Sed non diſtributiones quotidianas , ut hic notat gloſſ. in ver. *integrè* niſi in caſu , ut dixi in d. cap. *Licèt, num. 124. & ſeqq.* Et eodem modo duo Canonici abſentes pro ſervitio Epiſcopi percipiunt præbendam cum integritate, ut hic dicitur, non autem diſtributiones, ſeu victualia , ut eſt textus in d. c. *De cætero, ſupra eodem, ibi , Niſi fortè ſint victualia , quæ non conſueverunt abſentibus exhiberi*, & notat gl. præalleg. in ver. *Integrè;*

grè;

pendentes ab actibus facultativis; ut eſſe viden-
tur hæ, de quibus agimus.
14 Cæterùm vera ratio cur Concilium eo loci non
meminerit conſuetudinis, ea videtur eſſe, quia
cùm de jure communi Canonici teneantur quo-
tidie Horis Canonicis intereſſe, ita ut nullum ha-
beant certum vacationis tempus à ſacris Canoni-
bus præfinitum, Clem. 1, ubi gloſſ. *in ver. Canonici*,
& *in ver. Debitu de celebrat. Miſſar.* Clem. 1. *in fin.
de reliq. & vener. Sanctor.* & Clem. 2. *in ver. Certis
born de ætat & qualit.* conſuetudo requirens lon-
gius ſervitii tempus, quàm novem menſium, cùm
eſſet juri communi conformis, nihil aliud erat,
quam obſervātia juris communis, ut notat Hoſt.
in c. *un. de Cler conjugat lib. 6.* Alex in l. *De quibus*,
in princ ff. de legib. & Rochus de Curte in *tract.
de conſuet n.* 11. ac propterea opus non fuit, ut Cō-
cilium illam expreſsè præſervaret; nam ex ſeipſa
habebat juris fomentum, & tanquam favorabilis
Eccleſiæ & cultui Divino, non egebat adjumen-
to, aut præſervatione Concilii: imo Concilium
novando juris communis diſpoſitionem quoad
obligationem ſervitii in Cathedralibus & Colle-
giatis Eccleſiis, videtur etiam tacitè innovaſſe, at-
que approbaſſe ejuſdem juris obſervantiam, quē-
admodum in caſu converſo S. Congregatio in
cauſa Mediolanenſi declaravit, dum Concilium
quoad fori privilegium ſuſtulit jus commune, ſu-
ſtuliſſe etiam conſuetudinem juri communi con-
formem, quæ nihil aliud erat, quàm ipſius juris
obſervantia, ut pleniùs ſcripſi in c. *Si quis*, *num.* 59.
& *ſeqq. de for compet.* At ſecus eſt in ſtatutis Eccle-
ſiæ, quia fortè non erant in uſu, aut per contrari-
um uſum abrogata fuerant: unde conſentaneum
fuit, ut Concilium illa præſervaret, atque ita in u-
ſum, atque obſervantiam induceret.
16 QUÆRO ſecundò, an conſuetudo ſecundùm
quàm Canonici Regulares, & Portionarii, qui
ſunt in eadem Eccleſia ſæculares, ſingulis annis
cum licentia Prioris, & Capituli cùm quadra-
ginta dies abeſſe poſſunt, & ejus temporis quoti-
dianas diſtributiones percipiunt, ſit necne obſer-
vanda.
17 Pro declaratione dubii præmittendum eſt pri-
mò, quamvis Clerici ſæculares prohibeantur re-
cipi ad præbendas in Monaſteriis Regularium
cap. *Ea quæ* §. *Præcipimus de ſtat. Monach.* tamen ſi-
cut poſſunt habere beneficia in eadem Eccleſia;
dummodo non faciant unum corpus cum Cano-
nicis, nec habeant vocem in Capitulo, Hoſtien.
Jo. Andr. Anchar. & alii in d. c. *Ea quæ*; ita poſſunt
habere portiones præbendarum. Et ipſe Abb. qui
conſ. 59. part. 2. tenet non poſſe ſæculares habere
titulos beneficiarios in Eccleſia regulari, fatetur
poſſe habere ſtipendia pro ſervitio coadjutorio d.
§ *Præcipimus*, *num.* 10.
Præmittendum ſecundò, ex Navar. in c. *Cui
portio*, 12 *quæſt.* 2 *n.* 15. & in c. *Non dicatis*, *ead. ca.
& q. n.* 15. Proprium eſſe duplicis generis. U-
num importat verum dominium, & proprieta-
tem: quale habent homines ſæculares, tot *tit. de
acquir. rer. domin.* cujus non ſunt capaces Monachi
c. *Monachi*, & c. *Cùm ad Monaſterium*, *de ſtat Mon.*
Alterum intelligitur proprium, quoad liberam
adminiſtrationem, qualem habent beneficiati; &
hoc diſtinguitur in tres ſpecies, ut per eundem
18 Navar. Et ſecundùm hoc Clerici ſæculares & Re-
ligioſi habentes adminiſtrationem, hoc eſt bene-
ficia in titulum, æquiparantur quoad poteſtatem
diſpenſandi, Card in Clem. 2 §. *Sed & talet*, per il-
lum text *de vit. & honeſt. Cler.* quod reſumit latiùs
Navar. in d c. *Non dicatis*, *num.* 10. & 11. Rota *di-
verſ. deciſ.* 772 *num.* 2. *part.* 1.
19 Quibus præmiſſis, dubitatur generaliter an c.
un. de Cler non reſid. lib 6. & decretum Concilii c.
12. *ſeſſ* 24 §. *diſtributiones*, locū habeant in Eccle-
ſiis Collegiatis Regularibus. Pro negativa facit,
quòd cum ſuperior Regularis ſit loco ſtatuti, c.
un. derogat conſuetudinibus, non ſtatutis Et quā-
vis Concilium tollat etiam conſtitutiones, adhuc
videtur diſpoſitio tam Concilii, quàm juris anti-
qui habere locum in Eccleſiis tantùm, non etiam
in Monaſteriis, quæ invicem diſtinguuntur, cap.
Grandi, & ibi not. *de ſuppl. neglig. Prælat. lib.* 6. Præ-
terea ſi ſuperior vult diſtributiones etiam abſenti-
bus elargiri, non videtur prohibendus ex cauſa
ſibi benè viſa.
20 Sed in contrarium pro parte affirmativa conſi-
derandum eſt, appellatione Eccleſiæ venire etiam
Regularem, Clem. 1. ubi not. *de ætat & qualit.* Et
diſpoſitionem Concilii; & c. *un.* loqui de Canoni-
21 cis ſimpliciter. At appellatione Canonicorum, &
Canonicatus venire etiam regulares. gloſ. in Clem.
Diſpendioſam, *in ver. beneficiis de iud. proban.* c. *Cum
cauſam*, *c. de elect* & c. *In cauſis*, c. *Dilecti*, *de iudic.*
22 cum concord. Imo victualia, & manualia, in qui-
bus conſiſtunt diſtributiones quotidianæ, magis
propriè dantur Regularibus ratione ſui victus;
quorum præbendæ olim in his ſolis conſiſtebant.
Concludendum hujuſmodi ſtatutum, & con-
ſuetudinem tolerari poſſe, cùm non imponat ne-
ceſſitatem Priori, & Capitulo abſentibus conce-
dendi has diſtributiones quotidianas, ſed oſten-
dat ſubeſſe juſtam cauſam, puta valetudinis, con-
cedendi licentiam abſcedendi, & eoſdem ab a-
miſſione diſtributionum excuſandi: poſſunt enim
ſuperiores ex cauſis congeſtis per Navar. in cap.
Nullam, 18. *q.* 2. *n* 29. ſuis Regularibus concedere
23 portiones, quas vocant privilegiatas. Quæ opinio
quamvis ſit admodum periculoſa quoad Regu-
lares non beneficiatos, ut latiſſimè ſcripſi, in c. *inſ.
de ſtat. Monach.* tamen procedit de plano quoad
Regulares obtinentes beneficia in titulum, quia
jam S Congregatio Concilii declaravit dignita-
tes & officia, quæ dantur in titulum Religioſis
non comprehendi decreto c. 2. *ſeſſ.* 25. *de Reg.*
At verò quatenus exiſtimaretur ex hujuſmodi
ſtatuto, & conſuetudine obligari ſuperiores ad
ſtatuti obſervationem, ut denegari ſic abſentibus
non poſſint diſtributiones: hoc eſſet contra jus;
quia de jure beneficiatis abſentibus non deben-
tur diſtributiones, niſi ex illis tribus cauſis ex-
preſſis in d. c. *un.* nec plus juris ſuper diſtributione
tribuit titulus Regularium, quam ſæcularium;
imò minus ex præmiſſis.
Atque ex hac concluſione idem videtur infe-
rendum de portionariis, qui aut cenſeri debent ut
alii portionarii ſæculares in Eccleſiis ſæcularibus;
& manifeſtum eſt excludi à diſtributionibus quo-
tidianis, niſi interſint divinis officiis, etiam pro
tempore permiſſæ abſentiæ, juxta declarationem
S Congregationis aliàs editam ad §. *Præterea eod.
cap.* 12. *ſeſſ* 24. & §. *diſtributiones.* Aut cenſendi
ſunt eodem jure, quo Regulares, & non debent
melioris eſſe conditionis, qui famulantur, & ſunt
veluti ſtipendiarii, quàm ipſi Canonici.

24 Suppoſito autem quod ex hujuſmodi ſtatuto,
& conſuetudine tam Canonici, quàm portionarii
abſentes ultra quadraginta dies priventur diſtri-
butionibus quotidianis dumtaxat, non autem
parte aliqua fructuum. Dubitatur ſecundo loco,
an eiſdem liceat gaudere vacatione trium menſi-
um, juxta permiſſum Conc. eo. c. 13. §. *Præterea*,
citra amiſſionem alicujus partis fructuum.

25 Pro reſolutione præmitto beneficia omnia re-
gularia etiam non curata requirere perſonalem
reſidentiam, c. *Cum ſingula, de præb. lib. 6.* & quidē
majorem, quam beneficia ſæcularia, Navar in c.
Nullam, 18. *q. 2. num.* 43 non enim ſola poſſeſſio, &
fructuum perceptio eſt cauſa in iis perſonalis re-
ſidentiæ, ſed titulus, ut amputetur materia vaga-
tionis, & diſſolutionis, 16 *q. 1. c. Quidam*, & c. *Mo-
nachi*. Ita Vital. in Clem. 1. §. *Sanè, num.* 9. *de ſtat.
Monach.*

Secundò præmitto, à reſidentia etiam in bene-
29 ficiis regularibus excuſare cauſam rationabilem,
puta ſtudii, d. Clem. 1 § *Sanè*, Conc. Trid. *ſeſſ.* 25.
27 *de Regul. c.* 5. Cæterum inter beneficiatos ſæcula-
res & regulares hæc eſt differentia, quod illi
tempore permiſſo poſſunt abeſſe etiam ſine licen-
tia, & nihilominus fructus percipere, ut cenſuit Sa-
crà Congregatio, Regulares autem nonniſi cum
licentia ſui ſuperioris, d. c. *Quidam*, & c. *Monachi*,
28 16. *quæſt* 1 quæ licentia includit etiam juſtam cau-
ſam, Abb. in c. *Cùm ad hoc, n.* 4 *de Cler. non reſid.*

29 Hinc reſpondetur Canonicos Regulares poſſe
etiam ultra 40. dies abeſſe cum licentia ſui ſupe-
rioris citra amiſſionem aliquam fructuum; tum
quia nulla ſupponitur Conſtitutio Eccleſiæ, qua
prohibeatur abſentia ultra 40. dies Unde præſer-
vatio Concilii d. c. 12. §. *Salvis*, non inſtat; tum
quia quatenus adeſſet, non videretur impedire
quo minus Prælatus permittere valeret Canoni-
co Regulari, ut ex cauſa rationabili abeſſet pro
tempore ſibi benè viſo, & interim fructus debitos
ratione tituli conſequeretur. Quamvis de diſtri-
butionibus, quæ ratione perſonalis ſervitii dantur,
diverſa quædam ratio ſit, ob quam fortè neceſſa-
rius eſt conſenſus Capituli, de cujus intereſſe par-
ticulariter agitur propter jus accreſcendi.

30 De Portionariis ſæcularibus quatenus abſint
cum debita licentia, idem videtur dicendum; eiſ-
dem autem abſentibus abſque licentia denegan-
dos eſſe etiam fructus groſſos, ne dū diſtributio-
nes; Tum quia Concilium quatenus permittit va-
cationem trium menſium, ſtat reſtrictivè, ut tollat
longiores vacationes, non ut illam concedat, ubi
aliàs non permittitur, ad gloſſ. in c. *Quantò, in ver.
Immoderatas, de Vſur* tum quia etiam de jure com-
muni qui non fecerunt reſidentiam, ſi petant fru-
ctus, repelluntur exceptione, ut per Abb. in cap.
Conquerente, num 4. *ſupra eodem*: quod magis pro-
cedit contra ipſos Portionarios, qui ſunt tanquam
ſtipendiarii, Abb. in cap. *Ex qua*, §. *Præcipimus, de
ſtat. Monach* Et ſtipendiū datur ratione famulatus,
31 c. *Diverſis, de Cler. conjug.* ubi Abb. dicit eſſe textum
pro opinione Calderini, quòd Clerici ceſſantes à
divinis officiis teneantur ad reſtitutionem fru-
ctuum. Quam opinionem in foro conſcientiæ tu-
tiorem dicit Abb in c. 5. *in fin. de celebr. Miſſ.* & Sa-
cra Congregatio aliàs videtur ſecuta. Nec refra-
32 gatur ponderatio Concilii d. §. *Præterea, in ver. Pri-
ventur*, quia advertendum eſt illud verbum refer-
ri etiam ad illam portionem fructuum, quos de-

ſerviendo illo anno ratione præbendæ, & reſidentiæ fecerunt ſuos, quorum fructuum reſpectu propriè cadit privatio. Non enim eſt novum idē verbum reſpectu diverſorum importare privationem juris, & facti, ut not. per gloſſ. in c. *Eos, in ver. Statuunt, de tempor. ordin. lib. 6.* Et facit text. in l. 2. ubi gloſſ. *in ver. Manumitti*; *ff, de off. Proconſ.* & in l. *Pater Severinam*, §. *Conditionum verba, ff. de condit. & demonſt.* Cum ſimilibus adductis per Roman. *conſ.* 480 *n.* 5. *verſ. Nec enim eſt incongruum unum idemque verbum*, & latiùs per Socin. junior. *conſ.* 128 *n.* 220. *cum multis ſeq. lib.* 1.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Cùm ad hoc.

SVMMARIVM,

1 *Privilegiati ſuper abſentia coguntur redire per ſubtractionem proventuum, ſi Eccleſia patitur miniſtrorum defectum, & n* 14.

2 *Canonici, & præbendati qui abſque Epiſcopi licentia ſe contulerunt ſtudiorum cauſa ad Vniverſitatem privilegiatam, an poſſint ab eo revocari ad reſidentiam, præſertim ſi Eccleſia miniſtrorum defectum patiatur, & num. ſeq uſque in fin.*

3 *Beneficiatis abeſſe non licet ſtudiorum cauſa ſine licentia Epiſcopi petita, & obtenta.*

4 *Aliàs coguntur redire per ſubtractionem fructuum, & beneficij.*

5 *Etiamſi univerſitas ſit privilegiata ſuper fructibus in abſentia percipiendis, & n ſeq.*

6 *Scholares ut in abſentia licite percipiant fructus præbendarum ſuarum copulativè requiruntur licentia Epiſcopi, & privilegium.*

7 *Et ſufficit privilegium generale, de quo in cap. fin. de magiſtris.*

8 *Diſpenſationes de non reſidendo, & de fructibus in abſentia percipiendis non ſuffragentur niſi Ordinarij conſenſus accedat.*

9 *Licentia Capituli non prodeſt ad hoc ut beneficiatus abeſſe poſſit ſtudiorum cauſa.*

10 *Scholares debent eſſe dociles, & Epiſcopus debet cognoſcere an ſint ætate, natura, & ingenio tales, qui poſſint in litteris proficere.*

11 *Scholares negligenter, & inutiliter ſtudentes revocari poſſunt ad reſidentiam.*

12 *Scholares facientes caſtra & numerantes regulas non ſunt ſcholarium privilegijs honorandi.*

13 *Beneficiati, qui in ſtudiis morantur ſine licentia Epiſcopi, præſumuntur id facere in fraudem legis.*

14 *Canonici non ultra duos de licentia Epiſcopi abeſſe poſſunt ſtudiorum cauſa.*

15 *Quod verum eſt ubi immineret præiudicium Eccleſiæ, ſi plures mitterentur ad ſtudia.*

1 CUM AD HOC. Si Eccleſia patitur miniſtrorum defectum privilegiati ſuper abſentia per ſubtractionem proventuum redire coguntur: hoc dicit ſecundùm Joan. Andr. & omnes, & eſt bonus text. & poteſt multū pra-

ſticari ſecundùm Abb. Primò narrat factum, Secundò providet ibi, *mandamus*.

2 QUÆRO An Epiſcopus poſſit revocare ad reſidentiam Canonicos, & præbendatos, qui abſque ejus licentia abſceſſerunt, & ſe contulerunt ad ſtudia alicujus Univerſitatis privilegiatæ, præſertim ſi Eccleſia propter eorum abſentiam miniſtrorum defectum patiatur.

Emerſit hoc dubium in Cathedrali Ovetenſi: nam cùm Epiſcopus ſuis literis conqueſtus eſſet Domino Papæ, quod plures Canonici, & præbendari deſerta Eccleſia ſine ejus licentia ad univerſitatem Salamantin. ſtudiorum cauſa ſe contuliſſent, & Sanctitas ſua miſiſſet has litteras ad S. Congregationem Cardinalium Tridentini Concili interpretum, emanavit ſupradictum dubium, ad quod videtur affirmativè reſpondendum.

3 Nam explorati juris eſt, nulli Beneficiato eò iis, qui ad reſidentiam tenentur, abeſſe licere ſtudiorum cauſa ſine proprii Epiſcopi licentia petita, & obtenta, ut apertè conſtat ex cap *Relatum*, ibi gl. *in ver. Prælatorum*, & Abb *num.* 1. *&* 5. & ex cap. *Tua*, ibi, *accepta licentia*, *ſupra eod.* ubi hoc notant Jo. Andr. *num.* 1. Butr. *nu.* 7. Abb. *nu.* 3. & alii communiter, & ex cap. *Cùm ex eo*, & ibi gloſſ. *in verb. Epiſcopi* Gemin. *n.* 9. & Franc. *num.* 2. *de elect. lib.* 6. Felin. in cap. *final. nu.* 3. *verſ. Sextò limita*, *infrà de magiſtris*.
4 Et qui ſine hujuſmodi licentia abſceſſerunt compelli poſſunt redire ad reſidentiam, non modo per ſubtractionem fructuum, prout fit cum illis, qui abſunt ex indulgentia Sedis Apoſtolicæ, ut patet *hic in fine*, juncta gloſſ. *ultima*, ſed etiam per privationem, ſeu ſubtractionem beneficii ex toto, ut dicitur cap. *Relatum*, *verſ. Poterunt amoveri*, & ibi gloſſ. in *verb. Amoveri*, cap. *Inter quatuor*, & ibi gloſſ. in *verb. Privari*, & c. *Ex tua*, *ſupra eod* & notat gloſſ. *ultim. hic* Jo. Andr. in d. c. *Relatum*, *num.* 1. *&* 2. & ibi etiam Butr. *n.* 1. & idem Jo. Andr. in c. 2. n. 4. Gemin. *nu.* 7. *de privileg. lib.* 6. Hoſt *in Summa huius tit.* §. *Quæ ſit pœna*, *num.* 3. *verſ. Sed ſi non habuit*, & *verſ. Aut cauſa probabili*, & *in tit de Magiſtr.* §. *An Clericus ſtudio*, *n.* 9. *verſ. Sine licentia autem Prælati*. Quod etiam noviſſimè ſtatutum eſt in Concilio Trident. *ſeſſ.* 6. *de reformat. cap.* 2. & in *cap.* 12. *verſ. Præterea obtinentibus*, *ſeſſ.* 24. *de reformat.*

5 Quæ concluſio vendicat ſibi locum, etiam poſito quod Academia Salamantina ſit ſpecialiter privilegiata à Sede Apoſtolica ſuper fructibus in abſentia percipiendis, quia ad hoc ut abſens ſtudiorum cauſa huiuſmodi fructus percipere poſſit, duo copulativè requiruntur, videlicet, ut abſit de licentia ſui Prælati, &
6 ſtudium ſit privilegiatum ſuper percipiendis fructibus in abſentia, ſicut eſt ſtudium Bononienſe; vel aliàs abſens ſit privilegiatus ex indulgentia Papæ, vel Prælati, vel à ſtatuto Eccleſiæ, vel conſuetudine: ſic probat text. in cap. *Tua*, *in verb. Studiorum gratia eſt indultum*, junctis verbis, *accepta licentia*, *ſupra eod.* & ibi dixi *num.* 2. poſt Jo. Andr. *num.* 1. *in ver Fructus*, Butr. *in* 1. *notab.* Cardin. *num.* 7. *in* 5. *quæſt.* Imol. *num.* 1. Anchar. *num.* 7 Abb *num.* 3. Joan. de Anan. *num.* 2. *verſ. Nota quod habens privilegium*, & Alex. de Nævo *in* 1. *notab.*

7 Neque obſtat, quod gloſſ. in cap. *fin. in ver. Licentia*, *de Magiſtris*, exponendo verba illa text. *de Scientia Sedis Apoſtolicæ*, dicat, ſcilicet generali auctoritate illius Conſtitutionis; unde non eſt neceſſe aliam indulgentiam impetrare. Simile in c. *Non debere*, 80. *diſtinct.* c. *Cunctis*. 16. *qu.* 1. & cap. *Quoniam*, 100. *diſt.* cum aliis allegatis in eadem gl. Id, inquam, non obſtat, quia illa gloſſ. non loquitur de licentia non reſidendi, ſed de licentia, ſeu indulgentia percipiendi fructus in abſentia: nam cùm textus dicat docentes & ſtudentes in Theologica facultate per annos quinque percipere debere de licentia Sedis Apoſtolicæ proventus præbendarum ſuarum, gloſ. exponit illud verbum, *licentia*, id eſt, generaliter conceſſa auctoritate illius Conſtitutionis. Sed non excludit aliam licentiam Prælati de non reſidendo, quæ ultra privilegium omnino eſt neceſſaria, ut conſtat apertiſſimè ex juribus, & auctoritatibus ſupracitatis. Neque ex eo quod privilegium requiritur, licentia Prælati eſt ſuperflua; quia operatur, ut puniri non poſſint; quia non reſident in beneficio, ut contra Archidiac. in c. *De quibuſdam*, in *fin.* 37. *diſt.* concludit Jo. Andr. in dicto cap. *Tua*, *n* 1. *in verbo Fructus*, *ſupra eod.* cum quo concordant ibi Cardin. *in* 5. *q.* Anchar. n. 7. & communiter DD. Marian. Soccin. in c. *fin. n.* 17. *de Magiſtr.*

8 Quinimò hodie nec Indulta Apoſtolica de non reſidendo, & de fructibus in abſentia percipiendis ſuffragantur, niſi Epiſcopi conſenſus accedat, quia Pius IV. in ſua Conſtitutione incipien. *Sanctiſſimus in Chriſto Pater*, publicata die 24. Nov. anni 1564 declaravit has diſpenſationes de non reſidendo, ac de fructibus præbendarum, & beneficiorum in abſentia ſtudiorum cauſa percipiendis quæ à Sacra Pœnitentiaria, & Sede Apoſtolica concedi, & emanare contigerit, nequaquam hujuſmodi abſentibus ſuffragari, niſi ſingulorum Ordinariorum locorum, in quibus ſingula beneficia hujuſmodi conſiſtunt, conſenſus gratis præſtandus ad id accedat. Habetur hæc Conſtitutio inter alias regiſtratas poſt indicem materiarum Concilii Tridentini. Quamobrem ſi Canonici, & Præbendati abfuerunt ſine conſenſu & licentia Epiſcopi, ut ſupponitur in dubio utcumque univerſitas ſit privilegiata, ambigi non poteſt, quin juris remediis poſſint ad reſidentiam revocari.

Nec ſe tueri poſſunt licentia Capituli, quia ut
9 ex dictis conſtat, requiritur licentia, & conſenſus Ordinarii; præſertim quia, ut inquit Hoſtienſ. *in Summa*, *de Clericis non reſiden.* §. *Quis Clericus teneatur*, *numer.* 1. *ad fin. verſ. Is vero*, & §. *Quæ ſit pœna*, *numer.* 3. *verſ. Item excuſatur*, non ita exactè id curat Capitulum, quia cum interim percipiat, quod abſens lucraretur, faciliter dat iſtas li-
10 centias. Ideo autem eſt neceſſaria Epiſcopi licentia; quia cum tranſmittendi ad ſtudia litterarum debeant eſſe dociles, ut dicitur in dict. cap. *fin.* Epiſcopus debet ſedulò diſquirere an ſint ætate, natura, & ingenio tales, qui poſſint in litteris proficere, & hos tantùm licentiare, ut inquiunt *ibi* Hoſtien. *num.* 2. Jo. Andr. *num.* 10. Butr. *num.* 3. *&* 9. Abb. *num.* 2. & Felin. *num.* 3. *verſ. Sextò limita*, & idem Hoſtien. *in Summa*, *eod. tit. an Clericus ſtudio inſiſtens*, *numer.* 9. *verſ. Sine licentia autem Prælati*, gloſſ. in cap *Cùm ex eo*, *in verbo Litteratum*, & *ibi* etiam Jo. Monach. *num.* 1. & Philipp.
11 Francus *nu.* 2. *de elect. lib.* 6. Quo fit, ut ad reſidentiam revocari poſſint etiam illi, qui manentes in univerſitate de licentia Epiſcopi negligenter, &

inu-

inutiliter dant operam litteris, ut notant in d cap. *fin de Magiſtris.num.2.* Jo. Andr *nu.4* & 10. Felin. *nu.3.verſ. Secundò limita,* & *verſ. Sextò limita*; nam ut ibi inquit Hoſt. revocabitur ex cauſa, puta ſi non profuit, quia voluntas, ſeu natura repugnat.

12 Et placet mihi hæc opinio, quia Scholares non intrantes, & non attendentes, nec ſtudentes non gaudent privilegio Scholarium, nec Scholares ſunt nominandi, ut notat Jo de Lignan. *in proœm. Clem* & poſt eum Mar. Soccin. in c *fin. nu. 24. de Magiſtr.* facit text. in l.1. *in fin.* C. *de Studen. lib. urb. Rom.* ubi gloſ dicit. Nota text. contra Scholares, qui malè attendunt, qui quandoque ædificant caſtra, & quandoque numerant regulas. Unde jure optimo, qui non prævia ſuper præmiſſis Epiſcopi cognitione, ac licentia in ſtudiis morantur, ad reſidentiam revocari poſſunt, ac debent.

Et eò magis, quia tales id facere præſumuntur
13 in fraudem legis, ſecundùm Jo. Andr. in d. c. *Relatum, nu.1.* ut ſcilicet fugiant ipſius Epiſcopi correctionem, vel ut liberius vivant, aut forſan ut litibus vexent extraneos, ut colligitur ex gloſſ. pragmat Sanctionis, *tit. de collat.* §. *Primum cum*, in gl. *in ver. Liberius, verſ. Ideo qui veniunt ad ſtudium.*

14 Hæc autem fortiùs procedunt, quando ex abſentia miniſtrorum Eccleſia debito ſervitio destituitur, tunc enim ad reſidentiam revocandi ſunt etiam privilegiati, ut eſt caſus apertus in hac Decretali. Quinimò ob hanc rationem non defuerunt, qui exiſtimaverint licentias de non reſidendo, & indulta de percipiendis fructibus in abſentia non ſuffragari niſi duobus Canonicis, arg. cap. *Ad audientiam*, cum ibi notatis per gloſ. *in ver. Aut*
15 *duo*, B itr *num.13.* & Abb. *n.6. ſupra eod.* Et quamvis hæc opinio non ſit generaliter vera, tamen admitti in eo caſu, in quo immineret præjudicium Eccleſiæ in divinis, ſi plures mitterentur ad ſtudia, ut declarat Felin. in d. cap. *fin. num. 3. verſ. Quarto limita, de magiſtris,* & propterea quamvis Sacra Congreg. Concilij aliàs declaraverit ad hoc ut Canonici abeſſe poſſint tribus menſibus à Concilio permiſſis, nec Epiſcopi licentiam, nec cauſam requiri, illicò tamen adjecit limitationem. Dummodo non omnes ſimul abſint, ne Eccleſia debito ſervitio deſtituatur: quota autem pars ſimul abeſſe poſſit, Epiſcopi eſſe judicium.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Clericos.

SVMMARIVM.

1 Beneficiatus non reſidens privatur, ſi monitus non redeat, nec juſtam excuſationem alleget.

2 Clericus habens beneficium reſidentiam requirens non poteſt aliam diœceſim morandi cauſa tranſire ſine ſui Prælati licentia.

3 Licentia quid importet.

4 Beneficiatus abſens an, & quando teneatur inſervire per ſubſtitutum.

5 Indulta perpetua de non reſidendo etiam ex juſtis, & rationabilibus cauſis conceſſa non ſuffragantur.

6 Beneficiati an, & quando ad breve tempus ad aliam diœceſim tranſire poſſint, ſine licentia Epiſcopi.

7 Beneficiati quibus ex cauſis à reſidentia excuſentur

8 Infirmitas an excuſet Parochum à reſidentia, & n. ſeq. uſq. ad n.16.

9 Et quid ſi in morbum incidat extra locum beneficij.

10 Et quid ſi infra limites Parochiæ.

11 Et quid ſi deſit ibi copia Medicorum, medicinarumve.

12 Et quid ſi oporteat cœlū mutare, vel ire ad balnea.

14 Parochus, qui ad curandam valetudinem morbo gravi inſtante ſine licentia abſceſſit, an ſit liber à culpa, & pœna amiſſionis fructuum.

15 Parochi non excuſantur à reſidentia ob eaſdem cauſas, ob quas excuſantur Canonici, & n. ſeq. uſque ad n. 22.

16 Senectus non excuſat Parochum à reſidentia.

17 Epiſcopo non licet pro Cathedralis Eccleſiæ ſervitio, vel ſuo aliquem ex Curatis extra ipſorum curam adhibere.

18 Nec pro viſitatione Diœceſis, niſi pro tempore à Concilio permiſſo; & tunc conſtituto in Parochiali idoneo Vicario.

19 Nec pro vicario foraneo, vel ſervitio ſeminarij.

20 Nec pro cura Monaſteriorum Monialium etiam ob Sacerdotum penuriam.

21 Epiſcopi de iure communi diſpenſare poſſunt cum Parochis ut ad ſeptennium ſtudiorum cauſa abeſſe poſſint, & interim non teneantur ad Sacerdotium promoveri.

Et quid poſt Concilium Tridentinum.

22 Inimicitiæ an excuſent Parochum à reſidentia.

23 Recuſari poteſt locus, ubi ſunt inimici, vel eorum domeſtici, ſeu amici.

24 Inimicis capitalibus non debet quis ſe committere etiam cum litteris ſalvi conductus.

25 Congregationis Concilij ſtylus in licentijs non reſidendi inimicitiarum cauſa.

26 Parochus, ſi inimicitiæ ſint veriſimiliter duraturæ, inducendus eſt ad reſignandum, vel permutandum.

27 Punitur quis ſine culpa, ſed non ſine cauſa.

28 Parochus leproſus ab adminiſtrationis officio removetur, ſed de bonis Eccleſiæ ſuſtentatur.

29 Inimicitiæ graves, & graviſſimæ, ſeu capitales quæ dicantur.

30 Odium Parochianorum non eſt ſufficiens cauſa non reſidendi.

31 Lis ſuper beneficio an excuſet Parochum à reſidentia, & n. ſeq.

33 Lite pendente ſuper titulo Parochialis, non tenetur Parochus ad ſacros Ordines promoveri.

34 Parochus an licitè abeſſe poſſit ut ſe defendat in cauſa criminali, in qua fuit condemnatus ab Ordinario.

35 Aeris intemperies an Parochum à reſidentia excuſet, & n 48.

36 Titulus de Cler. non reſiden. *in quibus beneficijs procedat.*

37 Peſtis tempore an Parochi teneantur reſidere in ſuis Parochialibus, & Sacramenta per ſeipſos miniſtrare Parochianis ſuis eo morbo infectis, & nu. ſeqq uſque in fin.

An ſi id non faciant, poſſint ſtatim privari non expectato tempore à iure præfixo, n.41. & 45.

38 Parochi an teneantur miniſtrare infectis peſte alia Sacramenta, quàm Baptiſmi, & Pœnitentiæ, nu.40. & 45.

39 Et an per ſe, vel per alium, & n 45.

40 Archiepiſcopi Florentini ſententia de obligatione Paro-

Parochorum tempore peſtis.

41 *Peſtis tempore adverſus Parochos non reſidentes qua forma ſit procedendum, & n.45.*

42 *Parochos abeſſe poſſe ex cauſa peſtis, ſicut ob capitales inimicitias, cenſuerunt multi ex Theologis, & Canoniſtis, & n.49.*

43 *Epiſcopus qua temperamenta adhibere debeat, ut peſte laborantibus Sacramenta adminiſtrentur.*

44 *Conſuetudo laudabilis, ut Principes, & Magiſtratus tempore peſtis Miniſtros Sacramentorum conducant mercede ex ærario.*

45 *Gregorii XIII. decretum de Parochorum reſidentia tempore peſtis.*

46 *Epiſcopus peſtis tempore an continuè reſidere, & Parochis infectis Sacramenta miniſtrare teneatur*

47 *Et an ad aliquam ſuæ Diœceſis partem, in qua peſtis non vigeat, ſe conferre poſſit.*

48 *Parochus cur excuſetur à reſidentia propter inimicitias, & non propter peſtem.*

49 *Epiſcopus poteſt cedere Epiſcopatui, ſi in Diœceſi non poſſit ſecurè morari, vel propter aeris intemperiem, vel propter inimicitias.*

50 *Prælatus poteſt fugere cùm ſpecialiter quæritur à perſecutoribus, & ſalus animarum per alios tuta eſſe poteſt.*

51 *Secus ſi periculum omnibus immineat.*

52 *Paſtor animarum ubi neceſſe fuerit, tenetur mortem ſubire pro ovibus ſuis,*

1 CLERICOS. Privatur beneficio Clericus non reſidens, ſi monitus non redeat, nec juſtam excuſationem alleget. Hoc dicit. Nec patitur diviſionem propter unicam verborum ſtructuram.

2 Nota primò, Clericum habentem beneficium, quod perſonalem reſidentiam requirit, non poſſe licitè ad aliam diœceſim morandi cauſa tranſire ſine ſui Prælati licentia, nec illuc eſſe recipiendum, c. *Primatus, cũ tribus ſeqq. 71. diſt.* & c. *Fraternitati, ſupra eod.* Unde à contrario ſenſu infert Abb. *in 1. notab.* ut de licentia Prælati liceat Beneficiato ad aliam diœceſim ſe transferre, etiam
3 morandi cauſa. Quod tamen limitat duobus modis Primò, dummodo licentia fuerit conceſſa ex juſta cauſa; hoc enim indicat verbum, *licentia*, quę non nudam voluntatem importat, ſed conceſſionem ex rationabili cauſa factam, ut notat Bart. in Extravag. *ad reprimendum*, & in l. *Alio hærede, nu. 8. ff. de alimen. & cibar. legat.* licèt Innocentius aliud ſenſerit in c. *Cùm ad Monaſterium, in fine de ſtatu Monach.* Nam *licentia* derivatur à verbo, *licet*, quod importat arbitrium boni viri, ut declarat ibi Bart. & idem Abb in cap. *prox. in 3. notab. nu.*
4 *4. ſuprà eod.* Secundò limitat, dummodo Beneficiatus abſens inſerviat Eccleſiæ ſuæ per Vicarium, ſeu ſubſtitutum. Et hoc ultimum ſublimitat, dummodo beneficium habeat unicum rectorē; quia hoc caſu Eccleſia carere non debet miniſtri ſuffragio, ut in cap. *Cùm ex eo, de elect. in 6.* & in decreto Concilii Tridentini, *c. 1. verſ. Eadem omnino, ſeſſ. 23.* ibi, [Ita tamen ut quandocumque eos cauſa prius per Epiſcopum cognita, & probata abeſſe contigerit, Vicarium idoneum ab ipſo Ordinario approbandum cum debita mercedis aſſignatione relinquant.) At ſecus eſt in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, quia cùm ſint alii miniſtri & ſervientes, qui poſſunt ſupplere vices abſentis; Canonicus, vel alius Præbendatus ex juſta cauſa abſens de licentia Epiſcopi non tenetur inſervire per ſubſtitutum arg. cap. *prox. ſuper eodem*, & ita ſæpiùs cenſuit Sacra Congregatio Concilii. Niſi fortè Canonico ex legato, vel Cappellaniæ eidem annexa incumberet onus celebrandi Miſſas, quia tunc ex ipſius Congregationis ſententia tenetur huic oneri per ſubſtitutum ſatisfacere.

5 Ultra limitationes Abbatis, ſupradicta concluſio limitari poteſt tertio, dummodo licentia morandi in aliena diœceſi concedatur Beneficiato ad tempus; Secus ſi in perpetuum, textus eſt in c. *fin. de reſer. in 6.* & hodie eſt expreſſum in decreto Concilii Tridentini *c. 2. ſeſſ. 6.* ubi præſervantur Indulgentiæ temporales de non reſidendo, & fructibus in abſentia percipiendis ex veris, & rationabilibus cauſis tantùm conceſſæ, & abrogantur perpetuæ, & ſtatuitur ut privilegia hujuſmodi, ſeu indulta perpetua nulli ſuffragentur.

6 Secundò nota ibi, *morandi cauſa*, à contrariò ſenſu Clericum beneficiatum poſſe ad aliam diœceſim tranſire, etiam ſine Prælati licentia, ſi tranſeat non morandi cauſa, ſed ad breve tempus, quia ex veterum tantum ſententia qui aliquantiſper tantùm abſunt, non videntur abeſſe, quia ſtatim reverſuri ſunt, ut legitur in decreto Concilii Tridentini, *c. 1. verſ. Quoniam autem, ſeſſ. 23.* Ad hoc c. *Quanto 63. diſt.* c. *Nam & ego, de verbor. ſignif.* l. *Item eorum, §. 1. ff. Quod cujuſque univerſit.* l. *Si pro Patre, §. Verſum. ff. de in rem verſ. cum aliis allegatis.* in gloſſ. in c. *Ad noſtram, in ver. Statim pœnituit, de Regular.* Quod tamen eſt verum quoad obtinẽtes Dignitates, Canonicatus, vel Portiones in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis, quibus licet ſingulis annis tres menſes ab Eccleſia abeſſe ad præſcriptum Concilii Trid. in *c. 12. §. Præterea, ſeſſ. 24.* abſq; licentia Epiſcopi, vel Capituli, ut Sacra Cõgregatio declaravit. Item hoc eſt verum in Epiſcopis, qui abeſſe poſſunt quotannis æqua ex cauſa duos, vel tres menſes abſque licentia Papæ, vel Metropolitani, ut in *d. c. 1. verſ. Quoniam verò, ſeſſ. 23.* At ſecus eſt in Curatis inferioribus, qui nec duos menſes, imò nec per hebdomadam abeſſe poſſunt, niſi cauſa abſentiæ prius per Epiſcopum cognita, & probata, ut habetur in *eod. c. 1. verſ. Eadem omnino*, & ſcripſi pleniùs in c. *Relatum, n. 20. & ſeqq.* & *n. 23. & 49. ſupra eod.*

Ultimò nota, ex fine litteræ adverſus beneficiatum abſentem non poſſe procedi ad privationem, vel alias pœnas, ſi rationabilem oſtendat excuſationem; concordat d. c. *Relatum*, c. *Ex parte il 1* & c. *Inter quatuor, ſupra eod.*

QUÆRO quæ ſint cauſæ rationabiles excuſantes Clericos beneficiatos à perſonali reſidentia.

7 Gloſ. *fin* exemplificat primò in infirmitate, deinde in capitalibus inimicitiis, ac demum generaliter in alia quacunq; juſta cauſa, & DD. ponunt exemplũ in ſpecie in intemperie aëris, in fractione pontis, & in aliis impedimentis, de quibus Hoſtien. *in ver. excuſationem.* Sed tu diſtingue. Nam quædam ſunt beneficia, quæ curam animarũ non habent annexam, puta Dignitates, Canonicatus, Præbendæ, & Portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, vel alia ſimplicia beneficia, quæ ex fundatione, privilegio, ſtatuto, vel conſuetudine perſonalem reſidentiam requirunt, ut in decretis Concilii Tridentini, *c. 1. § Præterea,*

ſeſſ.24.c.2.ſeſſ 6 & *c.5.ſeſſ.25.* Et de his dic ut ſcri-
pſi latiſſimè in c *Licet, infra tit. prox.* Quædam ve-
rò ſunt beneficia, quibus cura animarum incum-
bit, putà Parochiales Eccleſiæ, ut in c. *Extirpandæ,*
§ *Qui verò, infra de præben* vel Vicariæ perpetuæ,
ut in c *fin. ſupra de off. Vicar.* & quia non omnes
cauſæ quæ excuſant Canonicos à perſonali reſi-
dentia, æquè excuſant obtinentes beneficia curata,
in quibus obligatio reſidentiæ eſt multo arctior,
ut dixi in d. c. *Ex parte, il 1. ſuprà eod.* & parebit
infrà n.15. Idcirco de his ſpecialiter.

8 QUÆRO primò, Utrum infirmitas excuſet
Parochum à reſidentia?

9 Breviter duo caſus ſunt diſtinguendi. Primus
eſt cum Parochus abſens extrà locum beneficii in
morbum incidit, & hoc primu caſu manifeſtum
eſt eum non teneri redire ad reſidentiam, ac ſi
procederent contra eum, non fieret illi præjudi-
cium. Caſus eſt ad litteram in c. *Præſentium, 7 q.1.*
Et ita intelligo gloſſ. ult hic, dum dicit, puta quia
erat infirmus, quare venire non potuit. Atque ita
ſupponit beneficiatum in infirmitatem incidiſſe
extra reſidentiam juxta terminus dict. can. *Præſen-
tium,* quem allegat, & hoc eſt clarum.

Secundus caſus eſt, cum Parochus ægrotat in
10 loco reſidentiæ, ſeu infra limites Parochiæ ſuæ, &
tunc Sacra Congregatio Concilii declaravit in-
firmitatem non excuſare Parochum à reſidentia.
11 Sed ſi infirmitas ſit curabilis, & in loco Parochi-
alis non ſit copia Medicorum, medicinarumve;
poſſe ab Ordinario dari dilationem trium, aut
quatuor menſium Parocho ægroto, ut curari poſ-
ſit in locis vicinioribus, & commodioribus; inte-
rim tamen per ipſum Ordinarium deputato ido-
neo Vicario ad curam dictæ Parochialis cum aſ-
ſignatione congruæ portionis ex ipſius Parochia-
12 lis redditibus. Idem dicendum eſſet ſi Parochum
infirmum ex Medicorum conſilio oporteret cœ-
lum mutare ad breve tempus, vel ire ad balnea, ut
poſt Cajet & Sot dixi in prædicta Decretali, *Ex
parte, nu.77. ſupra eod.* Verùm ſi abſcederet ſine
14 licentia, non excuſaretur. Nam propoſito dubio
an ſit liber à culpa, & à pœna amiſſionis fructu-
um qui veluti per quatuor menſium ſpatium ex
urgenti admodum cauſa ad curandam valetudi-
nem morbo gravi inſtante à Parochiali receſſit, &
ad hujuſmodi abſentiam non petiit licentiam ab
Epiſcopo, quia bona fide putavit evidentiam cau-
ſæ ſatis eſſe: Sacr. Congregatio cenſuit non eſſe li-
berum niſi periculum fuiſſet in mora petendi li-
centiam.

15 Non obſtat c. *Ad audientiam, ſupra eod* & c. *uni-
cum, de Cleric. non reſiden. lib. 6* ubi infirmitas ju-
ſtam præbet excuſationem non reſidendi. Quo-
niam illa jura loquuntur in Canonicis, qui morbo
impediti non tantum habentur pro reſidentibus,
ſed etiam pro intereſſentibus, & lucrantur ſine
diminutione quotidianas diſtributiones. Sed alia
eſt cauſa obtinentium beneficia curata, & Paſto-
rum animarum, quorum reſidentia, ut prædixi,
multò arctior, & ſtrictior eſt, ut in decreto Con-
cilii Tridentini, *c.1. ſeſſ 23.*

16 Hinc Sacra Congregatio cenſuit Canonicis ſe-
nio confectis deberi in abſentia quotidianas di-
ſtributiones, ſi aliàs reſidere ſint ſoliti, & tamen
declaravit Parochos non excuſari à reſidentia
propter ſenectutem.

17 Similiter Epiſcopi uti poſſunt opera duorum
Canonicorum pro ſervitio ſuo, & Eccleſiæ, c. *De
cætero,* & c. *Ad audientiam, ſupra eodem.* Unde eo-
rum miniſterio uti poſſunt in viſitatione diœce-
ſis, pro ſervitio Seminarii, pro cura Monaſterio-
rum Monialium, & pro aliis muneribus, ut fuſius
dixi ex ipſius Congregationis ſententia in cap.
Licèt. nu. 106. & ſeqq. infra tit. prox. Et tamen con-
ſulta an liceat Epiſcopo pro Cathedralis Eccle-
ſiæ ſervitio, vel ſuo aliquem ex curatis extra ip-
ſorum curam ad certa negotia adhibere, conſti-
tuto in illis etiam Vicario idoneo: reſpondit non
licere. Item cenſuit Epiſcopum non poſſe uti o-
pera Parochi in viſitatione ſuæ diœceſis, niſi pro
tempore à Concilio permiſſo, quo tamen idoneus
19 Vicarius erit in Parochiali deputandus. Et iterum
ſuborto dubio, an Epiſcopus poſſit dare licentiam
Parocho ut non reſideat, ut ejus opera utatur pro
Vicario foraneo. vel ſervitio Seminarii. Reſpon-
ſum eſt non poſſe. Et Epiſcopo Burgi S. Sepulchri
declarari poſtulante, an cùm in civitate ſua pauci
20 Sacerdotes eſſent, & quatuor monaſteria magni
Monialium numeri, poſſet aliquos Parochos ad
curam Monaſteriorum adhibere, ita ut ex hac
cauſa liceret eis ab eorum Eccleſiis abeſſe; Re-
ſponſum, non poſſe, ſed faciendum verbum cum
Sanctiſſimo, qui renuit.

Demum, etſi Canonici ad quinquennium de
21 licentia Epiſcopi abeſſe poſſint ſtudiorum cauſa,
& in abſentia percipere fructus præbendarum
ſuarũ, ut in c. *fin. de magiſtr* & in d cap. *Licet de præ-
ben.* tamen Parochis abſcedendi licentiæ ex hac
cauſa jam non conceduntur à locorum Ordina-
riis, cùm Parochiales Eccleſiæ, prævia forma exa-
minis per concurſum magis idoneis ſint confe-
rendæ ad præſcriptum Conc. Trid. in *c.18. ſeſſ.24.*
& Conſtitutionis Pii V. quæ incipit. *In conferendis.*
Licet ex diſpoſitione Decretalis, *Cùm ex eo, de elect.
lib. 6.* poſſint Epiſcopi diſpenſare cum obtinenti-
bus Eccleſias Parochiales, ut uſque ad ſeptennium
abeſſe poſſint, & interim non teneantur ad Sacer-
dotium promoveri.

Imò nec S. Congregatio ejuſdem Concilii in-
terpres ejuſmodi licentias impertiri ſolet, niſi ad-
modum rarò, & perſonarum, ac locorum qualita-
tibus probè perſpectis. Unde cùm Stanislaus Cle-
ricus Uladislavienſis diœceſis ex nobili genere
procreatus, quia Parochialem Eccleſiam in diœce-
ſi Gneſnen. ſitam obtinebat, petiiſſet ut ſibi liceret
per triennium in publica Univerſitate vacare ſtu-
dio ſacrorum Canonum, fructuſque Parochialis
intereà percipere: Die 16 Junii 1605. S. Congre-
gatio tametſi non conſueverit concedere ut Paro-
chi à parochiali abeſſe poſſint ſtudiorum cauſa,
tamen quia ſacri Canones id privilegium tri-
buunt, & Concilium illud non revocat, ſed præ-
ſervat, *c. 1. ſeſſ. 5.* cenſuit gratiam petitam juveni
optimæ ſpei concedendam, ut rem Chriſtianam
ſacrorum Canonum ſcientia inſtructus, in illis
partibus promovere poſſet.

22 2. QUÆRO, an Parochus excuſetur à reſiden-
tia propter inimicitias? Reſpondeo excuſari, ſi
inimicitiæ ſint capitales, itá ut ad Eccleſiam redi-
re non audeat, *c. Bonæ, il 1. ſupra de elect.* per quem
textum ita tenet hic gloſſ *ult.* Hoſtien. *num. 5. in
ver. excuſationē,* Anton. de Butr. *num. 6.* in gloſ *fin.*
alii communiter, gloſſ. in c. *Ad ſupplicationem,
ſupra de renunt.* quæ exponit verba illa textus, eò
quod ibi non poterat ſecurè morari, ſcilicet pro-
pter

pter capitales inimicitias. Melius probatur in c.
Paſtoralis,7 *q*.1. ubi propter inimicitias Prælatus
poteſt ab Eccleſia abſcedere. Ad idem textus in
Clem. *Ne in agro*, § *Cæterum*, juncta gloſſ. *in ver.*
Cauſa rationabili, de ſtatu Monch. quem ad hoc al-
legat Felin. in c. *Accedens*, il 2. *verſ. Sexta concluſio*,
ut lite in conteſt. Jaſ. in l.2. §. *penult. ad fin. ff. Si quis*
cution. & Ripa *in tract. de Peſte*, *in tit. de privil.*
23 *contract* n.136. *verſ. Quinto*. Hinc Specul. in *tit. de*
citat. §.1. *verſ. Item quod ſit ad locum*, dicit poſſe re-
cuſari locum ubi ſunt inimici, vel eorum dome-
24 ſtici, ſeu amici. Imò non debet quis ſe commit-
tere ſuis capitalibus inimicis, etiam cum litteris
ſalvi conductus. Textus eſt in d.c. *Accedens*, ibi, *&*
licet litteras non habuerit de conductu, tamen ſi miſ-
ſaei fuiſſent, non debebat ſe credere ſuis capitalibus
inimicis. Simile in c. *De cætero*, & c. *Quamvis, infrà*
25 *de ſent. excomm.* Et in hanc ſententiam ſæpius re-
ſpondit S. Congregatio Concilii, quæ in his caſi-
bus conſuevit dare litteras ad Epiſcopum, ut ſi
veræ ſint, & graves inimicitiæ, quæ narrantur, &
abſque Parochi culpa, & antequam Eccleſiam
obtinuit, exortæ; ſuper quibus Epiſcopi conſcien-
tia oneratur, dilationem ei det ut in alio tutiori;
ac viciniori loco manere poſſit, durantibus dum-
taxat inimicitiis, dum tamen non ultra ſex menſes
durent. Interea autem Vicarium idoneum in illa
Eccleſia conſtituat Epiſcopus, aſſignata ei con-
grua portione ex redditibus Eccleſiæ, & partes e-
tiam ſuas interponat & omnem diligentiam ad-
26 hibeat, ut tutò poſſit reſidere Parochus. Quòd ſi
intra ſex menſes necdum ſedatæ ſint inimicitiæ;
reſcribit Epiſcopo, ut det illi ſex menſium proro-
gationem, repetitis omnibus, quæ in prioribus
litteris continebantur, & ſine ſpe ulterioris pro-
rogationis, quæ rariſſimè conceditur: nam cùm
indulta perpetua de non reſidendo, etiam ex ju-
ſtis, & rationabilibus cauſis jam ſublata fuerint
Decreto, c.1. *ſeſſ* 6. ubi inimicitiæ ſunt veriſimili-
ter duraturæ, ut conſulatur curæ animarum, in-
ducendus eſt Parochus ad reſignandum, vel per-
27 mutandum, arg. c. *Ad ſupplicationem, de renunc.* Et
ita Parochus punitur ſine culpa, ſed non ſine cau-
ſa, ut notat gloſ. in c. *Tuanos*, in *ver. Adminiſtratio-*
28 *nis, de Cler. ægrot.* ad exemplum Parochi leproſi;
qui ab adminiſtrationis officio removetur, ſed de
bonis Eccleſiæ ſuſtentatur, ut in præd. decr. *Tua*
nos. Simile in c. *Quoniam frequenter*, §. *Quod ſi for-*
ſan, in fine, ſuprà, ut lite non conteſt.
29 Quæ autem ſint graves, & graviſſimæ inimi-
citiæ, notat Bald. in l.3 §. *fin ff. adimen. legat.* Et quę
ſint inimicitiæ capitales, vide in l. *Cùm autem*, §.
Excipitur, ff de adil edic. in l. *Edicto, ff. de verb. ſignif.*
in l.2 *ff. de public. Iudic.* & in l. *Capitulum*, §. *Si opus*;
ff de pœnis, notatur in c. *Per tuas, infrà, de Simonia.*
30 Porrò, ob ſolum odium Parochianorum Sac.
Congregatio cenſuit Parochum à reſidentia non
excuſari.
31 3. QUÆRO, an lis ſuper beneficio excuſet Pa-
rochum à reſidentia. Reſpondeo excuſare. Caſus
eſt in c. *Ex parte*, il 2. ibi: *Si te non abſentando in*
32 *fraudem Præpoſituræ tuæ iura fideliter proſequeris*,
cùm per hoc cenſeri debeas reſidens, & ibi omnes
notant, *ſupra eod.*
33 Hinc cùm Antonius Lutius Diœceſis Fæſulan.
obtinens Eccleſiam S. Donati Parochialem, ſuper
qua poſt habitam poſſeſſionem ſibi lis mota fue-
rat, dubitaſſet an teneretur lite hujuſmodi duran-
te, ſuſcipere ſacros Ordines: S. Congregatio cen-
ſuit non teneri, ſi vera eſt lis, ſuſcipere ſacros Or-
dines. Et licet Caſſad. *deciſ.9. de cauſ. poſſeſſ. & pro-*
priet. dixerit hoc intelligendum quando lis mota
fuit intra duos menſes: tamen Patres dixerunt
nihil exprimendum de iſtis duobus menſibus, ſed
ſimpliciter non teneri, ſi vera eſt lis, ad ſuſcipien-
dum Ordines, cùm nec reſidere teneatur. Et ex
ſtylo in his caſibus dari ſolet dilatio paucorum a-
liquot menſium ad litem proſequendam. Idemq;
obſervari conſuevit in cauſis criminalibus. Et in
ſpecie Archipresbyter Ripæ criminaliter inquiſi-
tus, & condemnatus ab Ordinario, Romam
profectus, & obtenta cauſæ commiſſione fuit ci-
tatus ab Ordinario ad reſidentiam cum fructuum
ſequeſtratione. Et cùm propterea adiiſſet S. Con-
gregationem pro remedio, dictum eſt videndam
prius comiſſionem cauſæ, quæ ſi vera fuerit, ſcri-
bendum ad Epiſcopum ut tollat ſequeſtrum, &
ſinat eum abeſſe per quatuor menſes ex hac cauſa
Ad hoc c *Super cauſa*, & ibi gloſſ *fin* & DD. 2 *q*. 4
35 4. QUÆRO an Parochus à reſidentia excu-
ſetur ob aëris intemperiem.
Doctores hîc ſuper ver. *Excuſationem*, commu-
niter tenent intemperiem aëris præbere juſtam
excuſationem clerico non reſidendi, per textum
in c. *Quorumdam*, 74 *diſt.* & accipiunt intemperi-
em pro aëris corruptione, ut per Hoſt. *num. 5.* &
idem notat gloſſa in cap. *Ad ſupplicationem*, *in*
36 *ver. Secure morari, de renunc.* Et quamvis expreſ-
ſe non loquantur de Parochis, ſed de obtinenti-
bus beneficia perſonalem reſidentiam requirentia
juxtà textum hîc: tamen Innocentius quærens
in quibus beneficiis habeat locum hæc Decreta-
lis, & totus hic titulus concludit habere locum
in beneficiis Curatis, & in beneficiis ſimplicibus,
quæ reſidentiam requirunt ex privilegio, ſtatuto,
conſuetudine, vel quocunque alio modo. Et cum
eo tranſeunt Hoſt. Jo. Andr. Butr. Card. Abb. &
reliqui omnes.
Cæterum quidquid ſit in obtinentibus benefi-
cia, quibus cura animarum non incumbit, de qui-
bus dic ut ſcripſi in c. *Licet, nu.*46, *infrà tit. prox.*
certè Parochos à reſidentia non excuſat aëris in-
temperies, ut ſæpius S. Congregatio declaravit.
Nec mirum, quia per peſtis formalia eos excuſat,
ut patebit in quæſtione ſequenti.
37 5. QUÆRO an Parochi tempore peſtis tene-
antur reſidere in ſuis Parochialibus, & Sacra-
menta per ſeipſos miniſtrare Parochianis ſuis eo
morbo infectis.
Anvè ſi id non faciant, poſſint ſtatim privari
non expectato tempore à veteribus Canonibus
præfixo iis, qui à ſuis Eccleſiis abſunt.
38 Inſtante ſanctæ mem. Cardinali Borromæo
Archiepiſcopo Mediolanenſi propoſita fuerunt
in Sac. Congreg. Concili ſupraſcripta dubia. Et
die 11. Octobris anni 1576, Sac. Congregatio cen-
ſuit Parochos tempore peſtis teneri in Parochia-
libus reſidere ex ſententia Ripæ in *tract. de Peſte,*
*tit. de privileg. contract. verſ. Quinto, num.*147. *& n.*
150. Item ex ſententia S. Thomæ in 2. *2. q.* 26.
art.5. in fine, & Navarr. in *Manual. c.*14 *n.*10. *& c.*
25. *nu.* 20. teneri eodem tempore Parochianis
ſuis peſte laborantibus miniſtrare dumtaxat duo
Sacramenta ad ſalutem neceſſaria, nempe Bapti-
39 mum, & Pœnitentialem, ſeu confeſſionem. Poſſe
autem ea miniſtrare, vel per ſe, vel per alium.

Digitized by Google

Sed quod attinet ad illud verbum, *alium*, quia
Concilium obligat ad per ſe, faciendum verbum
cum Sanctiſſimo.

Die 12. Octobris Sanctiſſimus audità ſenten-
tia Congregationis, eam approbavit, etiam in eo
ut poſſet per alium, dummodò idoneum, ea præ-
cipuè ratione, ut Parochus poſſet audire confeſ-
ſiones ſanorum, quia aliàs eum reformidarent, ſi
viderent ipſum accedere ad peſtilentes, & nollent
ei confiteri, veriti contagionem; utque etiam ip-
ſe Parochus officio hortandi, prædicandi, conſo-
landi ſuos omnes Parochianos ubeniùs, & pleniùs
fungi poſſit. Cumque poſteà fuiſſet reperta de-
40 ciſio Archiepiſcopi Florentini *3. p. tit.* 22. *c.* 12. §.
3. *his verbis*; Eos quibus cura animarum immi-
net, de neceſſitate ſalutis ſuæ oportet per ſe, vel
per alium idoneum Sacramenta miniſtrare, quan-
tumcunque infectis peſte, & dubitari poſſet quid
agendum, cùm hic Sanctus ſimpliciter Sacra-
menta dicat, nec ſe reſtringat ad duo. Res tota
ad Sanctiſſimum delata eſt.

Die 26. Octobris 1576. referentibus Cardina-
libus Alc. & Senonen. dictum Archiepiſcopi Flo-
rentini non haberi pro deciſione neceſſaria, quia
non Doctor, non judex, non alia auctoritate ſuf-
fultus Sanctitas ſua inclinavit in eam ſententiam,
ut littera ſcribenda indiſtinctè dicat Sacramenta:
& decretum ſic eſſe concipiendum, teneri omninò
miniſtrare Baptiſmum, & Pœnitentiam. Et loco
dictionis *dumtaxat*, apponendam dictionem *om-
ninò*. An ſit facienda, & edenda Conſtitutio, am-
plius deliberandum, & audiendas rationes fratris
Montis Alcini, qui dicit ſe diſſentire, & dubium
mittendum ad Patrem Toletum, & alios duos,
vel tres Theologos, qui ſuam ſententiam dicant.
Et diſcutiendum etiam, an Parochi quatenus te-
neantur, ſi id non faciant, debeant ſtatim expe-
ctato ſemeſtri privari.

S. Congregatio die 6. Decembris 1576. cenſuit
communi ſententia (excepto tantùm Senonen.
qui dixit monendos, & ſervandam conſuetudi-
nem) perſiſtendum in Decretis ut ſcilicet tenean-
41 tur reſidere, itemque Sacramenta Baptiſmi, &
Confeſſionis omninò miniſtrare per ſe, vel ali-
um idoneum, hoc tamen non per legem genera-
lem ſtatuendum, ſed per litteras Congregatio-
nis, ut ſolet, ſignificandum Cardinali, & adden-
dum contumaces Parochos non ideo ſtatim pri-
vandos eſſe, ſed præmiſſo edicto, ſeu monitione,
contra eos procedendum, prout Conciliũ mandat
ſeſſ. 23. *c.* 1. nempè prius per cenſuras, ſecundò per
ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, de-
inde ſi hæc remedia non proſunt, puſſe per priva-
tionem. Sed agendum priùs bonis verbis, & piis
42 cohortationibus, & admonitionibus. Ampliùs,
quia Theologi aliqui diſſentiunt, Tabiena, Ar-
milla, & Canoniſtæ etiam in cap. *fin. de Cler. non
reſid.* & Barb. *conſ.* 87. *n.* 2. dum dicunt, ſi Parochi
excuſantur propter inimicitias capitales, ita etiam
excuſari debent propter peſtem; & quia ſani fu-
gerent Parochos, & quia Parochi omnes morte-
43 rentur: Ideò cenſuere omnes ab Archiepiſcopo
Cardinali temperamentum aliquod adhiben-
dum ex ſua prudentia, vel ut non omnes Paro-
chos cogeret, ſed aliquos partiendo opus, vel de-
putaret aliquos Sacerdotes etiam non Parochos,
voluntarios tamen; etiam mercede conſtituta,
qui Sacramenta præſtent ægrotis, prout aliàs Ro-
44 mæ dicitur factum, ut pro Cardinalis Senonen.
teſtatus eſt inoleviſſe laudabilem conſuetudinem
ut Principes Magiſtratus, & Civitates provide-
ant de miniſtris Sacramentorum ex Clero, etiam
conducendo eos mercede ex fiſco, & ærario, col-
lectis etiam à Clero exactis, & ita in litteris quæ
ſcribentur, addendum: tamen priùs cum San-
ctiſſ. agendum.

Die 10. Septembris 1576. factâ Sanctiſſimo re-
45 latione in Conſiſtorio, Sanctitas ſua decrevit ſcri-
bendas ſimpliciter litteras ad Cardinalem S. Pra-
xedis, quibus ſignificetur, dubio in Congregatio-
ne propoſito, & ad Sanctiſſimum relato, Sancti-
tatem ſuam decreviſſe, Parochos, tempore peſtis
teneri omninò reſidere in ſuis Eccleſiis Parochia-
libus, poſſe tamen per alium idoneum miniſtrare
Parochianis ſuis peſte infectis Sacramenta Bap-
tiſmi, & Pœnitentiæ, & ſi non reſederint, contra
eos procedendum eſſe ſervatâ formâ, *cap.* 1. *ſeſſ.* 23.
in fine.

Die 23. Decembris 1576. S. Congregatio cen-
ſuit ſcribendas litteras in hanc formam: Parochi
tempore peſtis teneantur omninò reſidere in ſuis
Eccleſiis Parochialibus; & ſi non reſideant, agen-
dum contra eos ex decreto Concilii, *c.* 1. *ſeſſ.* 23.
Et ſervata forma ibidem præſcripta. Miniſtrent
verò Parochianis peſte infectis Sacramenta Ba-
ptiſmi, & Pœnitentiæ per alios. Et licet Alc. dice-
ret quod ex ultimis verbis videtur prohiberi Pa-
rochis ne per ſeipſos hæc duo Sacramenta eti-
am volentes miniſtret: tamen tota Congre-
gatio dixit hanc fuiſſe mentem Sanctiſſimi
in prohibendo hæc Parochis ad commodum
Parochianorum, qui ſani eſſent: hi enim veriſi-
militer nollent converſari cum Parochis eunti-
bus ad infectos peſte. Hæc de Parochis, & Cu-
ratis inferioribus.

46 Quo verò ad Epiſcopos, dubium ortum eſt non-
nullis Prælatis Eccleſiarum, quòd ſit proprium E-
piſcopi officium tempore peſtis, an ſcilicet ad re-
ſidentiam continuam, & an ipſe Curatis Eccleſia-
ſtica Sacramenta miniſtrare teneatur, vel potius
hoc tempore ab Eccleſia ſua abeſſe poſſit, ut ſe
pro bono ſubditorum ſuorum incolumem ſervet.
74 Et an tutiori conſcientia ad aliquam ſuæ diœce-
ſis partem, in qua forſan Epidimia non vigeat, ſe
conferre poſſit, relicta civitate, & parte infecta,
licèt ejus præſentia ſummopere indigeat. Sanctiſ-
ſimus die 18. Decembris 1576. dixit decretum fa-
ctum in Parochis, multò magis debere procedere
in Epiſcopis, qui magis obligati ſunt, tamen poſſe
Epiſcopos in locis tutioribus manere, & indè
providere, ſed nunc id non eſſe opus diſcutere
ulterius, aut diffinire.

48 Supereſt pro complemento materiæ, ut inveſti-
gemus cur Parochi excuſentur à reſidentia pro-
pter inimicitias, & tamen non excuſentur propter
peſtem: videbantur enim hi duo caſus à pari pro-
cedere, cùm utrobique ſubſit æquale periculum
mortis. Unde in c. *Ad ſupplicationem, de renunc.* ab-
49 ſolvitur à vinculo Eccleſiæ Archiepiſcopus Ra-
guſien. eò quòd ibi non poterat ſecurè morari, &
ſi acceſſum haberet ad illam, mortis ſibi pericu-
lum immineret. Et gloſſa exponens verba illa,
non poterat ſecurè morari, ut forſan, inquit, propter
intemperiem aëris, vel quia habebat capitales ini-
micos. Similiter in Clem. *Ne in agro*, § *Cæterum, de
ſtatu Monachor.* ſtatuitur ut priores tam Conven-
tua-

Digitized by Google

tuales, quam curam animarum habentes teneantur in ſuis Prioratibus, ſeu adminiſtrationibus, reſidere niſi ſtudiorum, vel alia cauſa rationabili ad tempus fortè ab hujuſmodi reſidentia excuſentur. Et gloſſa exponit cauſam rationabilem, id eſt propter infirmitatem, aeris intemperiem, capitales inimicitias, vel ſimilia. Atq; ita gloſſæ prælegatæ, & DD. hic æquiparant caſum inimicitiarum, & corruptionis aeris, ſeu peſtis. Unde licere beneficiato à reſidentia abſcedere propter peſtem ſicut propter inimicitias opinati ſunt multi ex Theologis, & pleriq; ex Canoniſtis ſuperius relatis, *n.35.& 42.* & ultra eos Hoſt. *in ſumma hoc tit. §. fin.*

50 Solutio patet ex verbis text. in c *Adverſitas*, *§. Hoc tunc ſervandum, 7. q. 1.* videlicet, (Cùm Paſtor ſpecialiter quæritur, fugiat exemplo Chriſti, qui à facie Herodis fugit in Ægyptum, fugiat exemplo Pauli, qui à fratribus per murum ſubmiſſus eſt in ſporta. Unde Auguſt. ait: Fugiat miniſter Chriſti, ſicut ipſe Chriſtus in Ægyptum; fugiat & qui ſpecialiter quæritur, dum per alios firma eſt Eccleſiæ ſalus.

51 Hinc etiam ait Dominus diſcipulis: *Si vos perſecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam.* Hinc etiam idem abſcondit ſe, & exivit de templo, quando Judæi lapides tulerunt, ut jacerent in eum. Cùm verò non Prælato tantùm, ſed generaliter periculum omnibus imminet, & animarum ſalus ſalva eſſe non poteſt: debet Prælatus animam ſuam ponere pro ovibus ſuis.) Hæc ibi Et hanc diſtinctionem in materia inimicitiarum; & perſecutionis extrinſecæ ponunt Innoc. Hoſt; Jo. Andr. Butr. Card & omnes in c. *Niſi cum pridē §. Propter malitiam, ſupra de renunc.* & S. Thomas *in 2. 2. q 185. art. 5.*

52 Itaque propterea Parochus poteſt fugere à perſecutoribus, & inimicis, quia non deſunt alii à periculo immunes; per quos animarum ſalus tuta eſſe poſſit. At non poteſt fugere à loco peſtifero; quia cum periculum omnibus ſit commune, nec ſint alii qui tutò poſſint gregi aſſiſtere; non illi; ad quos non pertinet de ovibus, ſed Paſtor ipſe pro ovibus ſuis debet animam ſuam ponere, cap: *Tres perſonas, 23. q. 4.* id eſt, mortem ſubire, ut ſentit D. Thomas *loco citato*, quem ita explicat Sot: *lib. 10. de juſt. & iur. q. 3. art. 4.* Sicut verus, & optimus Paſtor illam poſuit, & factus eſt obediens uſque ad mortem, *§. Ecce 2. q. 7.* & ita exemplum dedit Sacerdotibus ſuis, ut quemadmodum ipſe fecit, ita & ipſi facerent, *c. Significaſti, ſuprà, de elect.*

De Præbendis, & Dignitatibus:

Cap. Non liceat:

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopus Clericum ordinans ſine titulo, ei in neceſſariis providere tenetur, & num. 3.*
2 *Allegatio generalis admittitur.*
3 *Clericos non debere ſine titulo ordinari quibus ex cauſis conſtitutum fuerit, & n. 9.*
4 *Alimonia quid importent.*
5 *Epiſcopus promovens aliquem ſine titulo ad minores Ordines an teneatur ei vitæ neceſſaria miniſtrare, & nu. ſeqq uſq; in fin.*
6 *Clericorum appellatione veniunt etiam conſtituti in minoribus Ordinibus.*
7 *Intellectus cap.* Neminem, 70 diſt. *& n. 12.*
8 *Intellectus, c,* Cum ſecundùm infra eod. *& n. 11.*
10 *Ordinem minorum functiones exercentibus ſtipendia aſſignari debent ex reditibus beneficiorum, vel fabrica Eccleſia, & n. 14.*
13 *Clericis minorum Ordinum cur Epiſcopus non cogatur titulum aſſignare, ſicut conſtitutis in ſacris.*

1 NON LICEAT. Epiſcopus Clericum ordinans ſine titulo, ei in neceſſariis providere tenetur. Hoc dicit Breve eſt & ideo non dividatur.

2 Nota primo; ſuprafcriptionem pro generali allegatione nam ſatis eſt dicere hoc habetur in corpore Canonū, vel in corpore juris civilis ſecundùm Anton. de Butr. *n. 2.* & Jo. de Imol *n. 1.*

Secundò nota, nulli Epiſcopo licere quemquā
3 ordinare ſine titulo. Quod multiplicem habet rationem ſecundum Turrecrem in c. *Neminem, n. 1. verſ. Reſpondeo dicendum, 70. diſt* Prima ratio deſumitur ex c. *Cùm ſecundum Apoſtolum infr. eod.* Juſtū enim eſt, ut qui obligantur ad inſerviendum altari, ſeu Eccleſiæ, ex proventibus Eccleſiæ alantur, dicente Apoſtolo 1. ad Corinth. 9. *Qui in ſacrario operantur, quæ de ſacrario ſunt edunt; & qui altari deſerviunt, cū altari participant.* Sed Clerici in ſua ordinatione obligantur ad inſerviendum Eccleſiæ, c. *Cleros, 21. diſt.* c. *Duo ſunt genera, 12. q. 1.* & hodie eſt expreſſum in decreto Conc. Trid *c. 16. ſeſſ. 23.* Ergo convenienter eis in ordinatione aſſignatur titulus, ex quo vitæ neceſſaria percipiant. Et confirmatur, quia Clericus in ordinatione ſua recipit officium in Eccleſia, d. cap. *Duo ſunt,* & c. *Perlectis, 25. diſt.* Ergo rationabiliter aſſignandum eſt ei beneficium in Eccleſia cap. *Dilectus, 1. & 2. infr. eod.* & c. *Propoſuit, ſuprà de filiis Presbyt.* nam propter officium datur beneficium, c. *fin. de reſcript. lib. 6.* Ideoque privatus officio, & beneficio privatus intelligitur; cum ſit ejus ſequela; c. *Eos,* & c. *Si quis Sacerdotum, 81 diſt.* & cap. *Præter hoc, 32. diſt.* gloſſ. in d. c. *fin. in ver. Datur.* Unde cum officium, & beneficium ſint connexa, uno collato ſine reliquo; eſſet dividere unitatem, & individuum, quod eſſe non debet, ut formaliter inquit Petr. de Anchar. *in 1. notab.* Præterea rationabiliter hoc ſtatutum eſt ne aliàs clerici cum dedecore Ordinis clericalis mendicare cogantur; c. *Diaconi ſunt, 93. diſt* & probatur in c. *Poſtulaſti, ſupra de reſcript.* Ad hæc conveniens fuit ſic ſtatuere, ut ordinatus ligetur ex titulo; ne incertis vagetur ſedibus; & locum deſerat inconſulto Epiſcopo, c. *Non oportet.* & c. *Si quis verò, 7. q. 1.* & patet ex d. c. *19. ſeſſ. 23.* Conc. Trid. Quibus conſequitur alia ratio ſecundum Abbatem *hic in 2. notab.* videlicet ne numerus Clericorum nimium excreſceret; nam turba facit eos contemptibiles, ut c. *Legimus, verſ. Diaconos, 93. diſt.* & propterea Conc. Trid. *ubi ſuprà* inhærendo veſtigiis *6. Canon.* Conc. Calcedonen. decrevit, ut nullus in poſterum ordinetur qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cujus neceſſitate, vel utilitate aſſumitur, non adſcribatur. Ac demùm ſecùndum Petr. de Anchar. *n. 1.* non debet quis ordinari ſine titulo, ſicut nec fundari Eccleſia ſine dote, c. *Nemo, de conſecr. diſt. 1.* ſpiritualia enim ſine temporalibus diu eſſe non poſſunt c. *Si quis objecerit, 1. q. 3.*

Tertiò

Tertiò nota, pœnam Epiſcopi ordinantis Clericum ſine certo titulo : nam tenetur ei vitæ neceſſaria miniſtrare, donec beneficium Eccleſiaſticum ſit conſequutus, de quo dic, ut ſcripſi latiſſimè in d c. *Cum ſecundùm Apoſtolum.*

4 Ultimò nota, verbum illud *alimonias*, quod importat vitæ neceſſaria, ut colligitur hic in fine, & concordant. c. *Aurum*, & c. *Hæc cujus* c. *Eccleſiarum ſervos*, 12. *q*. 2. c. *Inter cætera*, 22. *q*. 4. & l. *Necare ff. ee liber agnoſc.* Quæ autem dicantur vitæ neceſſaria, & quid veniat illorum appellatione, dixi in c. *Epiſcopus, in* 2. *notab infra eod.*

5 QUÆRO, An Epiſcopus promovens aliquem ſine titulo ad minores Ordines teneatur ei vitæ neceſſaria adminiſtrare.

Doctores non conveniunt, gloſſ. 1. & Innoc. *hic in princ.* tenent etiam Clericis in minoribus Ordinibus conſtitutis debere ordinatorem providere, arg c. *De iis*. 28. *diſt* & c *Propoſuit, ſupra de filijs Presbyt.* & ſequitur Abbas *num.* 2. ubi concludit Epiſcopum à principio ſervare debere quod hic ſtatuitur in omnibus Ordinibus. Idem tenet Hugo, & Gloſſ. 1. in c. *Neminem* 70. *diſt.* dicens etiam in minoribus Ordinibus non debere quem ſine titulo ordinari, arg. c. *Videntes*, 12. *q*. 1 & c. *Si qui verò*, 32. *diſt.* gloſſ. 1. in c. *Epiſcopus, infr. eod.* Turrecrem. in d. cap *Neminem, num* 2. *verſ. Reſpondeo ſub duabus concluſionibus*: & idem firmant in c. *Cùm ſecundum Apoſtolum, infr eod.* Hoſt. *num.* 11. *ver. Ordinatis*, & Joan. Andr. *num*. 3 *in eod. ver.* & ex Recentioribus Navar *conſ.* 14. *num.* 1. *de tempor. ordinat.*

6 Pro hac opinione inducitur primo hæc Decretalis, quæ dicit *Non liceat ulli Epiſcopo Clericos ordinare, & nullas ei alimonias præſtare.* Et ſic loquitur de Clericis generaliter, & indefinitè Clericorum autem appellatione præſertim in materia favorabili, qualis eſt hæc, veniunt etiam conſtituti in minoribus Ordinibus, ut patet in c *Cleros*, 12. *diſt.* & in c. *Duo ſunt*, 12 *q.* 1. & expreſſiùs in Authen. *de ſanctiſſ Epiſc.* §. *Presbyteros*, & quæ eſt canõizata in cap. *De perſona*, 11. *q* 1. Notatur in c. *Cum non ab homine, de Iudic.* & in c. 2 *de foro compet.* & in propoſito notant hic gloſſ. Hoſt. Jo. Andr. & Abb. *loc. cit.* & Decius poſt eos, *n.* 17. & ita hoc textu colligunt Doctores, & in ſpecie Ant. de Butr. *n.* 4. Nota, inquit, argum. quòd obligatio, quæ ſurgit contra Epiſcopum ordinantem aliquem ſine titulo, habet locum in quocunque Ordine promoveat Clericos. Et ſequitur totidem verbis Imol. *num.* 1. *in* 2. *notab.* & Anchar. *n* 3.

Secundò, Ad idem inducitur c *Sanctorum.* 70.
7 *diſt*, ubi generaliter decernitur, ut ſine titulo facta ordinatio irrita habeatur : ſub nomine autem ordinationis dubitandum non eſt quin etiam minores Ordines comprehendantur, c *Acolytus cum tribus ſeqq.* 23. *diſt.* & cap. 3. *ſupra de tempor ordinat.* Conc. Trid. *de Sacram. Ordin. ſeſſ* 23. *cap.* 2. & *can.* 2. & 3. & ita illum text. ponderat. Hugo in c. *Neminem, eadem diſt* dicens, Ego credo quòd generaliter intelligatur de Ordine quolibet; nam generaliter, & indiſtincte prohibetur in ſeq. cap. Ut refert ibi Turrecrem. *n.* 2. *verſ Hoc idem dicit Hugo.*

Tertiò, pro eadem opinione videtur textus apertus in d c. *Neminem*, 70. *diſtinct.* ubi Conc. Calcedonen. decrevit neminem abſolutè, (id eſt ſine titulo ut exponit gloſſ. & Archid.) ordinari Presbyterum, vel Diaconum, vel quemlibet in Eccleſiaſtica Ordinatione conſtitutum. Hæc enim poſteriora verba tanquam univerſalia non videntur poſſe reſtringi ad ſolos Subdiaconos abſque eo quòd vis inferatur litteræ, arg. c. *Solitæ, verſ. Quodcunque ligaveris, ſuprà de majorit. & obedien.* Nec refragatur quod dictum cap *Neminem* & cap. *Sanctorum*, fuerint correcta per cap. *Cùm ſecundum, infrà eod.* quoniam hoc verum eſt quoad pœnam ordinati ſine titulo, non autem quoad prohibitionem ordinationis, arg. l *Præcipimus in fin. C. de appellat.* & l. *Sancimus, C. de teſtamentis.* Expedit enim jura juribus concordare, c. *Cum expediat, de elect lib.* 6.

8 Quartò. pro hac parte ponderandus eſt textus in d. cap *Cùm ſecundum Apoſtolum*, inducendo eum dupliciter. Et primò ille textus in priori parte loquitur de Clericis in ſortem, ſeu hæreditatem Domini aſſumptis. Hi autem proprie dicuntur non tantùm in ſacris, ſed etiam in minoribus Ordinibus conſtituti, ut probat text. in cap. *Cleros*, 21. *diſtinct* & in cap. *Duo ſunt*, 12 *quæſt.* 1. Et de his ponit deciſionem in genere, videlicet, ut ordinatis ſine titulo vitæ neceſſaria miniſtrentur per Ordinatores, vel ſucceſſores eorum. Ergo hæſitandum non eſt quin huic pœnæ ſubjiciantur etiam Epiſcopi, qui ad minores Ordines promovent titulum non habentes. Nec refert quod in verſ. *Inde eſt*, poſtmodum textus agat in ſpecie de quodam Subdiacono; quoniam id fecit, quia in facto ſic contigit; ſed per hoc non videtur reſtrinxiſſe generalitatem deciſionis præcedentis : nam genus non reſtringitur ad id, quod per ſpeciem ſpecialiter providetur, cap. *Denique* 4. *diſtin.* cum concordantibus, de quibus per Petr. Brixien. *in Repertor. in ver. Genus*, Deinde text. in dict. cap. *Cùm ſecundum Apoſtolum*, commemorat pœnam antiquorum Canonum, videlicet cap. *Neminem* & cap. *Sanctorum* 70. *diſtinct.* ſecundum quam ordinati ſine titulo erant ſuſpenſi ab Ordinum executione, ut dixi in d. cap. *Cùm ſecundum, in* 5. *notab. num.* 1. & illam pœnam abrogat, & ejus loco aliam imponit, videlicet ut Ordinatores, & ſucceſſores eorum teneantur ſic ordinatis in neceſſariis providere. Sed pœna antiquorum Canonum habebat locum etiam in promotis ad minores Ordines, ut dictum eſt ſuprà in tertio, & quarto argumento. Ergo eodem modo in promotis ad minores habet locum pœna Ordinatoris, quæ in locum primæ ſuffecta eſt, argum. cap. *Is qui in jus, de reg. jur. lib.* 6 & l. *Is qui jus. ff. eod* l. *Si iudex*, & l. *Mortuo, ff. de iudic. cum ſuis concordantibus.*

Quintò, pro eadem opinione multum urget
9 præcipua ratio, quam ſacri Canones præ oculis habuerunt, quum inſtituerunt neminem debere ſine certo titulo ordinari, videlicet ne Clerici cogerentur mendicare in opprobrium Ordinis Clericalis : nam & legitur in cap. *Diaconi ſunt*, 93. *diſtinct.* Mendicat infelix Clericus in plateis, & civili operi mancipatus publicam à quolibet depoſcit alimoniam. Et in hac ratione paupertatis Clericorum fundari hanc proviſionem declarat textus expreſſus in c. *Poſtulaſti*, *ſuprà de reſcript.* qui eſt gloſſ. cap. *Cùm ſecundum Apoſtolum infr. eod.* ut dicit *ibi* Hoſtienſ. *num.* 17. *in ver. Eccleſiaſticum.* Hujuſmodi autem ratio, ſicut & aliæ, quarum ſuperiùs meminimus in 1. notab. vigent etiam in Clericis inferiorum graduum : ergo in illis quoad hoc, idem jus ſervari debet vulgatis juribus.

Ulti-

10 Ultimò, his accedit quod cuilibet Ordini ſuum peculiare officium in Eccleſia eſt aſſignatum, cap. *Acolythus, cum tribus cap. ſeqq. 23. diſt.* & cap. *Perlectis, 25. diſt.* Cuilibet autem in Eccleſia laboranti debetur ſtipendium, ut c. *Charitatem*, 12. *q.* 2. Et propterea Conc. Trid. in *c.* 17. *ſeſſ.* 23. præcipit Epiſcopis, ut functiones Minorum Ordinum pluribus in locis, aliquando intermiſſas curent reſtituendas, & ex aliqua parte redituum aliquorum ſimplicium beneficiorum, vel fabricæ Eccleſiæ ſtipendia aſſignent eas functiones exercentibus.

Contrariam ſententiam amplectuntur *hic* Hoſt. & Jo. Andr. ambo *n* 3 Butr. *n.* 6. dicens hoc tenere Doctores, Card. *n.* 1 *in* 2. *oppoſit.* Anchar. *n.* 3 & Imol. *n.* 4. ubi ait, hoc communiter teneri, ut Epiſcopus non ſit compellendus ad præſtandum alimenta Clericis promotis ſine titulo, niſi quando ſunt promoti ad ſacros, ſeu ad aliquem ſacrorum Ordinum. Idem firmant in d. c. *Cùm ſecundum, infra eod.* Butr. *n* 4 & Card *n.* 6. in 10. *notab.*

Et pro hac opinione facit primò, quòd etſi hæc Decretalis loquatur de Clericis indefinitè, tamen text in c. *Epiſcopus, inf. eod.* adſtringens Ordinatorem ad præſtanda alimenta ordinato titulum non habenti; quaſi hanc declarando, reſtringit ſe ad Clericos in ſacris Ordinibus conſtitutos, ut patet ibi, *in Diaconum, vel Presbyterum ordinaverit*, & eodem modo text. in c. *Cum ſecundum Apoſtolum,*
11 quamvis in principio loquatur de Clericis in ſortem Domini aſſumptis; tamen poſtea in verſ. *Inde eſt*, agit de Subdiacono. quem ſine titulo ordinavit Epiſcopus Zamorenſis, quaſi ſentiat deciſionem præcedentem non habere locum, niſi in promotis ad ſacros, ut ibi advertit Card. *loc. cit.* Unde ſive hoc c. fuerit correctum, ſive declaratum per poſteriores Canones, hodie pœna Ordinantis ſine titulo non afficit niſi promoventem ad ſacros Ordines. Et hoc intendit Hoſt. *hic n* 3. qui exponit verbum, *Clericos*, id eſt in Subdiaconatu, ut ſuprà conſtitutos, & apertius Anton. de Butr. in d. c. *Cùm ſecundum*, *n.* 4. dicens. (Nota hodie promoventem quem ad ſacros ſine titulo teneri ad miniſtranda neceſſaria ordinato, donec ſibi ſit proviſum de beneficio;) & nota quod iſta jura habent locum in ordinato ad ſacros. Et eod.
12 modo reſponderi poteſt ad jura antiqua, nempè ad c. *Neminem*, & c. *Sanctorum*, 70 *diſtin.* nam illorum generalitas, utcunque ſit apta comprehendere etiam Clericos minorum Ordinum, tamen reſtringitur, ſeu declaratur per Canones poſteriores de Ordinibus ſacris ſpecialiter loquentes, arg, c. *Generi, de reg. iur. lib.* 6. & l. *in toto, ff. eod. cum ſimil.*

13 Deinde facit pro hac parte, quia multum intereſt inter Clericos in minoribus, & in ſacris Ordinibus conſtitutos, nam illis licitum eſt retrocedere ab habitu clericali, ut c. *Cùm ex eo, circa fin. de elect. lib.* 6. & propterea ſecundum Abb. *hic nu.* 6. Eccleſia non tantùm eis ſubvenit, quantum conſtitutis in ſacris. Et hanc rationem conſiderat Hoſtien *eod. num* 3. cui cæteri ſubſcripſerunt, ait enim: (Et ratio quare Clericis inferiorum Ordinum non cogitur Epiſcopus aſſignare titulum, quia adhuc non ſunt in Eccleſia radicati, immò quotidie avelluntur, ut notatur in c. ji & c. *Ioannes, ſuprà de Clericis coniug.* & ideo cùm tales beneficiati ſunt in Eccleſia, magis videtur inde Eccleſia confundi, & ſperni, arg. l. *Litigatores*, ſ. *reſpon. ff. de Arbitr. c. Prateros.* 51. *diſt* & c. *unico. ſuprà de obligat. ad ratiocin.*) Hæc ille. Et ex hoc patet etiam reſponſio ad quintum argumentum contrarium; nam ratio mendicitatis, & aliæ ibi conſideratæ multò magis vigent in promotis ad Ordines ſacros, quàm ad minores: & propterea text. in d. c. *Diaconi ſunt*, 93. *diſt.* poſt illa verba: *Mendicat infelix Clericus*, &c. ſtatim ſubjungit: [Et quidèm ex eo deſpicitur cunctis Sacerdotale officium, dum miſericordia deſolatus juſtè putatur ad hanc ignominiam deveniſſe.] Et ſic ille Canon loquitur de Sacerdotibus, prout etiam loquitur c. *Legimus*, qui immediatè ſubſequitur, ibi; (Diaconus paucitas honorabiles, Presbyteros turba contemptibiles facit.

14 Ad ultimum reſpondetur ex eo quod Clerici cujuſcunque Ordinis habeant ſuum peculiare officium in Eccleſia; hoc tantùm inferri, ut ſubſidium ſit eis aſſignandum pro obſequio, quod impendunt, ne cogantur militare propriis ſtipendiis, ut in d. cap. *Charitatem*, & c. *Quicunque*, 12. *q.* 1. Sed hinc non ſequitur, ut in ipſa ordinatione ſit eis aſſignandus titulus, adeò ut Ordinator aliàs teneretur de ſuo providere, ut clarè colligitur ex Decreto Conc. Trid. d. *cap* 17. *ſeſſ.* 23. ubi exercentibus functiones minorum Ordinum jubetur aſſignari aliqua portio ex reditibus beneficiorum ſimplicium, vel fabricæ Eccleſiæ. Ex quibus patet hanc poſteriorem ſententiam eſſe non tantum communem, ſed etiam de jure veriorem, quæ etiam ſervatur de conſuetudine: nam Eccleſia Romana non conſuevit cogere Ordinatores ad providendum ordinatis ſine titulo niſi conſtitutis ita demùm ſi Eccleſiæ inſerviant, & aliunde non habeant, unde ſuſtententur, ut teſtantur Authores utriuſque ſententiæ ſupracitati, n. 5. *& n.* 10. *verſ. Contrariam ſententiam.*

Hodie ceſſat difficultas ex Decreto Conc. Trident. *c.* 2. *ſeſſ.* 21. ubi quamvis præmittatur ratio illa generalis ad quoſcunque Clericos, videlicet cùm non deceat eos, qui divino miniſterio adſcripti ſunt, cum Ordinis dedecore mendicare; aut ſordidum aliquem quæſtum exercere, tamen deciſio reſtringitur ad Clericos ſacrorum Ordinum, & ſtatuitur, ne quis deinceps Clericus ſæcularis ad ſacros Ordines promoveatur, niſi priùs legitimè conſtet eum beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens pacificè poſſidere. Et quoad hos innovantur pœnæ antiquorum Canonum. Quod & Navarrus obſervat in *præalleg. conſil.* 14. *de tempor. ordinat.* & de intellectu hujus Decreti Vide quod ſcripſi in c. *Epiſcopus, num.* 25. *& ſeqq. infra eod.*

De Præbendis, & Dignitatibus.

Cap. Epiſcopus.

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopus qui ordinavit aliquem ad ſacros Ordines ſine titulo, non habentem de ſuo unde vivat, ei de proprio providere tenetur, donec aliquē titulū fuerit cōſequutus.*
2 *Licet talis iam eſſet in ſacro Ordine conſtitutus.*
3 *Intellectus huius Capituli.*

4 *Differen-*

4 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus cum ordinato ſine titulo ad aliquem ex ſacris Ordinibus, ut ſine novo titulo ad altiores Ordines aſcendat, & refellitur contraria opinio Henriquez.*

5 *Ordinatus ad ſacros Ordines ſine titulo à pluribus Epiſcopis poteſt quemlibet in ſolidum convenire ſuper alimentis.*

6 *Is tamen, qui non ordinavit, non tenetur ex facto Ordinatoris.*

7 *Ordinato ad ſacros ſine titulo beneficii, vel patrimonii Ordinator tenetur vita neceſſaria miniſtrare.*

8 *Alimenta quid comprehendant.*

9 *Et qua ratione taxari debeant.*

10 *Beneficium ſufficiens quod dicatur.*

11 *Quid in ordinato ad ſacros Ordines ſine titulo.*

12 *Et quid in Rectore Parochialis Eccleſia.*

13 *Et quid in eo, qui ratione nobilitatis, vel ſcientia pluribus indiget beneficiis.*

Nobilis, & doctus pinguiora beneficia conſequi debet quàm ignobilis, & idiota ibidem.

14 *Papa cùm ſcribit pro aliquo beneficiando in pluribus Eccleſiis, conſiderata qualitate perſona, qua ſint conſideranda in beneficii aſſignatione.*

15 *Subſidium vita, & neceſſaria vita idem important.*

Legatum ſimpliciter factum puella pro ſubſidio vita, intelligitur factum pro alimentis, ibid.

16 *Ordinatus ad ſacros Ordines ſine certo titulo, ſi ex patrimonio ſuſtentari valeat, non poteſt petere alimenta ab Ordinatore, & nu. ſeqq.*

Et quid poſt Concilium Trid num. 29.

17 *Clerici non beneficiati habentes de patrimonio unde vivant, licitè poſſunt ad ſac. Ordines promoveri.*

Et quid ex Conc. Trident. n. 24.

18 *Ordinatus ad ſacros Ordines an poſſit petere alimenta ab Ordinatore, licet habeat patrimonium ſufficiens, ſi ad illius titulum expreſſè ordinatus non fuerit.*

Et quid poſt Concil. Trid.

19 *Patrimonium non efficitur titulus Eccleſiaſticus; niſi hoc expreſſè ſit actum, & n. 33.*

20 *Ordinatus ſi habeat patrem divitem, à quo poſſit exigere alimenta, non poteſt illa petere ab Ordinatore, & n 23.*

Secus poſt Concilium Trid. n. 26.

21 *Pauper non dicitur qui patrem habet divitem.*

22 *Aeſtimum patris filij reputatur, & n. 26.*

24 *Patrimonium hodie non eſt titulus ad ſacros Ordines niſi diſpenſativè, & n. 49 & 50*

25 *Concilium Trid. c 2. ſeſſ. 21 expenditur, & n ſeqq.*

26 *Patrimonium patris non eſt patrimonium filij, niſi interpretativè, & per juris fictionem.*

27 *Obtinere dicitur qui habet jus in re, & legitimè poſſidet.*

28 *Veritas, & fictio opponuntur.*

30 *Patrimonium, ad cujus titulum Clericus eſt ordinatus, gaudet privilegio bonorum Eccleſia, & n. 33.*

Etiam in caſibus in jure non expreſſis, n. 40.

Et ſubrogatur in locum beneficii, n. 32. & 39.

31 *Bona ſunt acceſſoria ad perſonam.*

33 *Patrimonium Clerici adhoc ut indiſtinctè gaudeat privilegiis bonorum Eccleſia, exigitur ut Clericus ad illius titulum fuerit expreſſè ordinatus.*

34 *Congregatio ſuper bono regimine conſuluit Congregationem Concilij de pluribus dubiis ſpectantibus ad interpretationem. c. 2. ſeſſ. 21.*

35 *Bona patrimonialia clericorum non gaudent privilegiis Eccleſia, niſi in caſibus à jure expreſſis.*

Et qui ſint hujuſmodi caſus, n. 41.

36 *Bona patrimonialia clericorum praſcribuntur ſicut bona laicorum.*

37 *Reſtitutio in integrum non competit clerico in bonis patrimonialibus, ſicut competit in bonis Eccleſia.*

38 *Compromittere poteſt clericus in laicum de bonis patrimonialibus non autem de bonis Eccleſiaſticis.*

40 *Bona patrimonialia, ad quorum titulum clerici ordinantur, cenſentur quaſi dotalia, & alienari non poſſunt ſine licentia Epiſcopi.*

42 *Bona patrimonialia clericorum an, & pro qua parte ſint obnoxia ſolutioni onerum Cameralium.*

43 *Patrimonium, quod remanet clerico beneficium reſignanti, gaudet privilegio bonorum Eccleſia, pro ea tantum parte, qua ad congruam illius ſuſtentationem ſufficiat.*

44 *Patrimonium reſignantis beneficium ſuccedit loco tituli, tametſi Epiſcopus hoc non declaraverit.*

45 *Subrogatio qua fit juris interpretatione, cenſetur fieri cum omnibus qualitatibus.*

46 *Beneficium, quod conſequitur iam ordinatus ad titulum patrimonii, non ſuccedit loco tituli.*

47 *Nec prohibetur reſignari à Concilio Trid.*

48 *Patrimonium, ad cujus titulum clericus eſt promotus, non poteſt ſine licentia Epiſcopi alienari, licèt poſteà clericus adeptus ſit beneficium ſufficiens.*

50 *Patrimonii titulus eſt ſubſidiarius in Clerico ad Ordines ſacros promovendo, nō autē in jam promoto.*

51 *Titulus patrimonii de Epiſcopi licentia poteſt commutari in titulum beneficii, & è converſo.*

52 *Privilegium exemptionis ab oneribus Cameralibus conceſſum patrimonio, donec Clericus aſſequatur beneficium, extinguitur adepto beneficio, nec reviviſcit per beneficii dimiſſionem, & nu. ſeqq uſq; ad n. 63.*

Contrarium n. 63. uſq; in finem, praſertim ſi dimiſſio ſit coacta, n. 66.

53 *Dictio*, donec, *collata in incertum eventum importat conditionem.*

Vel terminum temporis, n. 56.

54 *Conditio ſatis eſt, ut per momentum temporis impleatur, licèt implementum non duret.*

Niſi non duret facto illius, qui conditionem implevit, num 61.

Aut niſi aliter conſtet de mente diſponentis, n. 64.

55 *Legatum factum alicui cùm filios habuerit, debetur nato filio, licet is poſteà decedat.*

57 *Ius ſemel extinctum non reviviſcit.*

58 *Fide jubens judicatum ſolvi donec lata fuerit ſententia diffinitiva, liberatur lata ſententia abſolutoria, licèt illa poſteà revocetur.*

59 *Diſpoſitio in primo actu verificatur ſi actus effectum ſortitus fuerit.*

60 *Quod procedit in diſpoſitione legis, ſecus in diſpoſitione hominis.*

61 *Beneficium ſponte dimittendi non datur regreſſus ad ius ſemel extinctum.*

62 *Beneficii aſſecutio tractum ſucceſſivum non habet, ſed unico momento perficitur.*

63 *Ius ſemel extinctum ex certa ratione, vel cauſa reviviſcit ratione illa, vel cauſa ceſſante.*

65 *Conditionem non ſufficit ſemel extitiſſe, ubi ſequitur effectus juris.*

67 *Beneficium conſequutus à Principe, ſi facto Principis illud amittat, debet ad ſuam gratiam ipſo jure redintegrari.*

EPI.

1 EPISCOPUS. Qui ordinavit aliquem ad
ſacros Ordines ſine titulo, non habentem de
ſuo unde vivat, ei de proprio providere tenetur,
donec aliquem titulum fuerit conſequutus. Hoc
dicit. Primò ponit dictum. Secundò exceptio-
nem, ibi, *Niſi*.

2 Nota primò ibi, *Diaconum, vel Presbyterum*, nõ
licere Epiſcopo ad ullum ex ſacris Ordinibus
quemquam promovere ſine titulo; licèt talis jam
fuerit in ſacro Ordine conſtitutus: nam hîc ar-
ctatur Ordinator ad præſtanda alimenta ordina-
to in Diaconum, vel Presbyterum, & ſic ei, qui
priùs erat ſaltem Subdiaconus; ut hîc per Decium
3 *in 1. notab.* Non enim placet expoſitio Hoſtienſis
quòd hoc cap. loquatur ſecundum antiqua tem-
pora, quando Subdiaconatus pro ſacro Ordine
non habebatur: etenim tùm cœperit haberi pro
ſacro à temporibus Gregorii I. ut in cap. *Ante
triennium*, ubi plenè notatur, 32. *diſt* & Urbani II.
ut refertur in cap. *A multis, ſuprà de ætat. & qualit.*
& Author hujus capituli fuerit Alexander III. in
Concilio Lateranen. qui ſedit multò poſt memo-
ratos Pontifices; utique ex hoc capite non fuiſſet
prætermiſſus Subdiaconatus, qui multò ante
jam ubique in Eccleſia reputabatur ſacer, ut in
d. cap. *A multis*, & cap. *Miramur de ſerv. non ordi-
nand.* Sed arbitror propterea hîc non fuiſſe fa-
ctam mentionem Subdiaconatus, quia de illo
non erat dubium: nam cùm Epiſcopus per col-
lationem Subdiaconatus primo ordinatum con-
ſtituerit in ſtatu, à quo non poterat retrocedere, &
tamen titulum non aſſignaverit, abſque dubio
obſtrictus erat illi in neceſſariis providere, ut in
cap. 2. *ſupra eod.* & infrà in cap. *Cùm ſecundùm*. Sed
de ordinato ad Diaconatum, vel Presbyteratum
major erat difficultas; quia cùm eſſet jam conſti-
tutus in ſacro ordine, non videbatur ei prohi-
bendus aſcenſus ad ſuperiores Ordines, licet titu-
lum non haberet, & hunc caſum uti magis dubi-
tabilem voluit hic decidere Concil. Lateranen.
ſtatuendo ut Epiſcopus teneretur alimenta præ-
ſtare ordinato etiam ad Diaconatum, vel Presby-
teratum, non obſtante quod jam eſſet in ſacro
ordine conſtitutus. Sed eſto hoc cap. loqueretur
ſecundùm tempora primitivæ Eccleſiæ; adhuc ta-
men cùm adſtringat Epiſcopum ad præſtanda a-
limenta ordinato in Diaconum, vel Presbyterum,
& ſic loquatur alternativè; profectò locum ha-
bet etiam in Epiſcopo, qui ordinavit aliquem in
Presbyterum, non obſtante quòd talis jam eſ-
ſet conſtitutus in ordine ſacro, id eſt Diaconatus,
ad cap. *Inter cæteras, ſuprà de reſcript.* & reg. *in*
4 *alternativis, de reg. iur. lib. 6.* Unde incautè Hen-
riquez *in ſumm. lib. 10. de excommun. cap. 37. dub 2.
§. Contrarium*, dixit Epiſcopum poſſe occultè
diſpenſare cum ſic promoto, ut ſine novo titulo
ad altiores Ordines aſcendat, contra quem eſt
text. clarus hîc ut ſuprà ponderatus: nam ſi poſ-
ſet diſpenſare, utique ordinando, non incideret
in pœnam hîc ſtatutam: quia, quod legitimè fa-
ctum eſt, pœnam non meretur, l. *Grachus*, *C. Ad
legem Iuliam de Adulteriis*: & ita in diſpenſatione
arguit gloſſa in cap. *Nihil, in ver. Ætatis*, *ſuprà de
elect.* Tene igitur jura prohibere promotionem
ad quemlibet ordinem ſacrum ſine certo titulo,
& non ad Subdiaconatum tantùm. Sed & Con-
cil. Trident. in *c. 2. ſeſſ.* 21. diſtributivè, & in plura-
li loquitur, videlicet, Ne quis Clericus ſæcula-
ris ad ſacros Ordines promoveatur, &c. Ex his
notabiliter infero, ut ſi quis ſine titulo ad ſacros
Ordines promoveretur à pluribus Epiſcopis, pu-
ta ad Subdiaconatum ab Epiſcopo domicilii, ad
Diaconatum ab Epiſcopo originis, & ad Presby-
teratum ab Epiſcopo beneficii juxta textum in c.
Cum nullus, de tempor. ordinat. lib. 6. Quilibet horũ
Epiſcoporum teneretur in ſolidum ei in neceſſa-
riis providere, & eſſet in optione ordinati nunc
vel illum convenire, aut illius ſucceſſorem vel
hæredes; ad quod vide quod ſcripſi in cap. *Cùm ſe-
cundùm Apoſtolum*, in *quinta amplias. verſ. Sed re-*
6 *manet dubium, n. 39. inf. eod.* Cæterum ſi ſacros Or-
dines quis ſuſcepiſſet ab uno tantùm Epiſcopo,
puta Beneficii, Epiſcopus domicilii, vel originis
non eſſent cogendi: quia hæc Decretalis, & d. c.
Cùm ſecundùm, hac obligatione non devinciunt
niſi ordinatores, vel ſucceſſores eorum.

7 Secundò nota, ibi, *neceſſaria*. Clerico ad Or-
dines promoto ſine certo titulo Ordinatorem te-
neri præſtare alimenta, id eſt cibaria, veſtitum, &
habitationem, ut l. *legatis, ff. de alim. & cib. legat.*
8 item medicinas, ſalarium medici, ſtratum, ſive le-
ctum, & omnia ad victum neceſſaria, l. *Sicut im-
pendia, ff. de uſufruct.* l. *Verbo victus, ff. de verborum
ſignif.* & notat Bartol. in l. *Si cùm dotem, §. Sin au-
tem n. 9. ff. ſolut. matrimonio*, Jaſ. poſt alios in l. *Cum
hi, §. Qui tranſigit, n. 3. ff. de tranſact.* Et hæc taxari
debent ſecundum facultates Epiſcopi, & condi-
9 tionem ordinati, l. *Cùm alimenta, ff. de alim. & cib.
legat.* l. *Plenum, §. 1. ff. de uſu, & habit.* & notatur in
cap. *De multa, infra eod.* cum aliis hîc allegatis in
gloſſ. 2. atque ita hoc verbum, *neceſſaria*, in hac
ſpecie exponit Goffred, in d. cap. *Cum ſecundum
Apoſtolum.* Et poſt eum Hoſt. *n. 15.* Joan. Andr. n.
5. in ver. neceſſaria, Butr. *n. 11.* Card. *n. 9 in 18. no-
tab.* & Abb. *num. 9.* Petr. de Anchar. in c *Non lice-
at, in 2. notab ſupra eod.* gloſſ. 2. *hic* Butr. *num. 7.* &
alii communiter. Et de Medicinis vide hîc plenius
10 per Anchat. *n. 5.* Obſervandum eſt tamen tribus
modis quæri poſſe de beneficio aſſignando, ſe-
cundùm Hoſtien. *in præd. Decretal. cum ſecundum
num. 17.* quem ſequitur ibi Card. *in 4. quæſt.* &
Joan. Andr. in cap. 1. *num. 3. in verb. ſubſtan. infr.*
11 *eod. lib. 6.* Primò quoad ordinatum ad ſacros
ordines, qui conqueritur de Ordinatore; vel
præſentatore, & tunc locum habet quod di-
ctum eſt ſuprà de victu, & veſtitu, & hoc ſe-
cundum Joan. Andr. dici poteſt beneficium ne-
12 ceſſarium. Secundò, quoad Curatum Parochialis
Eccleſiæ, & tunc requiritur ut beneficium ſit ſuf-
ficiens, id eſt quod ſibi, & ad minus uni Clerico;
vel pluribus ſecundum quantitatem, & qualitatẽ
Parochiæ ſufficiat in victu, & veſtitu, cap. *Ut quiſ-
que Presbyter, ſuprà de vita, & honeſt. Cleric.* &
quoad hoſpitalitatem ſervandam, & jura Epiſco-
palia perſolvenda, ut in d. c *1. de Præben. lib. 6.* in c.
De Monach. ſupra eod. & in c. *De ſupplen neglig. Præ-
latorum.* Item quod providere poſſit perſonis
conjunctis indigentibus, ut matri, amitæ; vel ſo-
rori ſi habeat, cap. 1. *ſuprà de cohabit. Cleric. &
mulier.* cum concord. de quibus ibi in gloſſ. in
ver. Canones, & de tali ſufficienter loquitur textus
in cap. *Extirpandæ, infr. eod.* & Conc. Trident. *cap.*
13 *13. ſeſſ. 24.* Tertiò quoad dignum, & egentem
pluribus beneficiis ratione nobilitatis, vel ſcien-
tiæ, qui pinguiora beneficia conſequi debet;
quàm ignobilis, & idiota, ut cap. *De multa, in fine*

infra eod. cum concord. de quibus per Hoſt. in d. c. *Cùm ſecundum, n. 12. in ver. Qualitate.* Qui tamen
14 *n. 1.* dicit hoc præcipuè locum habere cum Papa ſcribit pro aliquo beneficiando in pluribus Eccleſiis, conſiderata qualitate perſonæ, ut in præallegato cap. *De multa,* & formam quam tunc dare conſuevit Curia, ponit ibidem Jo. Andr. ſuper *ver. Ratio.* Sed & facultates ipſius videntur conſiderandæ, l. *Cùm plures, § penult. ff. de administrat. tutor.* Item honeſta conſuetudo patrisfamilias, arg. l. *vel univerſorum, ff. de pignorat. act.* & l. *Qui ſemiſſes. ff. de uſur.* Ruſus mos patriæ in his omnibus ſpectandus eſt: nam etiam æqualibus perſonis minus beneficium ſufficeret in provincia Provinciæ, quàm in Anglia, ubi majores expenſæ fieri conſueverunt, ad hoc c. *Quique, 41. diſt.* c. *Cùm Apoſtolus, § fin. infr. de cenſib.* & c. *Caeterum de don. n.* Potiſſimum habenda eſt ratio facultatum Eccleſiarum, quæ providere coguntur, ut notatur in c. *Quoniam, ſupra de vita, & honeſt. Clericorum.* Ac demum alia attendi debent, quæ notantur in cap. *Cùm adeò ſupra de reſcript.* in gloſſ. *in ver. Sufficientem.*

15 Tertiò nota, Neceſſaria vitæ, & ſubſidium vitæ eſſe ſynonyma, & idem importantia. Unde infertur ut legatum ſimpliciter factum puellæ pro ſubſidio vitæ intelligatur factum pro alimentis, ut l. *Filia,* & ibi Baldus, *C. de Patr. poteſt.* & tenet *hic* Dec. n. 11. *&* 12.

16 Quartò nota, Epiſcopum, qui ordinavit aliquem ad ſacros Ordines ſine titulo, non obligari ad alimenta ei ſubminiſtranda ſimpliciter, & abſolutè, ſed in ſubſidium dumtaxat, videlicet cùm ordinatus de patrimonio vivere non poteſt, ut clarè probant illa verba (Niſi talis de ſua, vel paterna hæreditate ſubſidium vitæ poſſit habere.) Idem innuit litera ibi, *vita neceſſaria*; Ergo ſi dives eſt ordinatus, quod petit intus habet, ut arguunt Hoſt. *in princ.* Joan. Andr. *n. 1.* & ut inquit gloſſ. 1. in cap. *Tuis, infra eod.* Judicium ſibi manducant, & bibunt, qui de ſuo habent, & alienum recipiunt, c. *Quoniam quicquid 16. q. 1.* Idem-
17 que colligitur ex d. c. *Tuis,* ubi Clerici non beneficiati habentes ex patrimonialibus unde vivant, licitè poſſunt ad ſacros Ordines promoveri, & per conſequens ordinator ex facto à jure permiſſo non eſt puniendus, ut dictum eſt *ſuprà in 1. notab. n. 4.* & tenet expreſsè Innoc. *hic num. 1.* dicens: Nota non cogi ordinatorem ordinato providere per Decretal. *Cùm ſecundum, infr. eod.* ſi patrimonio ſuſtentari valeat, arg. c. *Paſtor,* & cap. *Clericos, 1. q. 2.* idem firmat Hoſt. *n. 1. in ver. Niſi*; ubi ait ex hoc c. evidenter colligi, ut ordinato qualitercunque diviti, & qui ſibi poteſt ſufficere, non cogatur Epiſcopus providere; unde & talis poteſt ordinari nullo titulo aſſignato; ut in d. c. *Tuis infr. eod.* & ſequuntur Doctores infra citandi, *nu. ſeq. verſ. Sed oppoſitum.*

18 Sed hic incidit quæſtio, An ad hoc ut Epiſcopus ſit ſolutus obligatione ſuppeditandi alimenta Clerico ad ſacros Ordines promoto ſine certo titulo, ſufficiat ut ordinatus habeat ex bonis patrimonialibus unde vivere poſſit; an verò requiratur ut fuerit expreſsè ordinatus ad titulum patrimonii. Joan. & Goffred. *hic* tenuerunt hoc non ſufficere, ſed oportere ut ad titulum patrimonii fuerit expreſsè ordinatus. Idemque inſinuat Innoc. *n. 2.* dum ait, Neceſſarium eſſe ut ordinator & ordinatus expreſsè conſentiant ut de patrimonialibus vivat; alioquin poſſe ordinatum petere beneficium ab ordinatore, licèt propter hoc patrimonium ejus non fiat Eccleſiaſticum.

Sed oppoſitum cenſuerunt Tancred. & gloſſ. *fin.* exiſtimantes ſatis eſſe ut promotus habeat ex bonis patrimonialibus unde ſuſtentari valeat, quia intelligitur tacitè ordinatus ad titulum patrimonii; & hanc partem amplectitur Hoſt. *n. 2.* dicens opinionem Joannis, & Goffred. eſſe contra hunc text. & c. *Cùm ſecundùm, 1. reſponſ. verſ. Cùm enim à Cleros,* & c. *Tuis infr. eod.* Idem tenet gl. 3. in c. *Si Epiſcopus, infra eod. lib. 6* & conſentiunt hic Jo. Andr. n. 2. *in ver.* Niſi *talis*, Anton. de Butr. *in 2. notab.* dicens: Nota quòd ad hoc ut ceſſet obligatio iſta, ſufficit Clericum habere patrimonium unde ſuſtentari poſſit, licèt non aſſignetur in titulum, Petr. de Anchar. in *3. notab.* Abb. *n. 2. in ult. notab* & Decius, *n. 6.*

19 Verùm Cardinal. n. 7. *in 7. q.* dicit utramq; opinionem eſſe veram: nam Clericus intelligitur tacitè ordinatus ad titulum patrimonii quoad excludendam actionem per conditionem hujus Capituli, & concordantium; ideſt quamvis non fuerit expreſsè ordinatus ad titulum patrimonii, tamen ſi verè patrimonium habeat unde vivere poſſit, non habet actionem ad alimenta contra ordinatorem, & hoc reſpectu intelligitur tacitè ordinatus ad titulum patrimonii, & ita procedit opinio Gloſ. Tancred & Hoſt. ſed non cenſetur ad titulum patrimonii ordinatus quoad hoc ut patrimonium fuerit effectus titulus beneficii Eccleſiaſtici; & ſic procedit ſecunda opinio Joan. Goffred. & Innoc. Eamdem diſtinctionem ante Cardinal. poſuit Gloſ. Joannis Andr. in c. *Si Epiſcopus, in ver. Titulum infr. eod lib. 6. in additione,* ubi ait: (Licèt ad obligationem, de qua hîc loquimur, ſequar Tancred. & Hoſtien. non tamen dico patrimonium eſſe titulum, niſi expreſsè fuerit ſic actum.) Et pro primo hujus diſtinctionis membro vide text. in cap. *Poſtulaſti, ſupra de praeſcript.* qui in Gloſ. Capituli *Cum ſecundum Apoſtolum,* ubi habetur, Sedem Apoſtolicam per illam formam voluiſſe ſuccurrere neceſſitatibus pauperum clericorum. Ergo ſi ex bonis patrimonialibus habeant unde commodè vivere poſſint, non intendit cogere ordinatorem ad alimenta eis præſtanda.

20 Ex his infert Decius *hic n. 7.* ut ſi ordinatus tempore promotionis haberet patrem divitem, vel alium conjunctum, à quo poſſet exigere alimenta; non obligaretur Epiſcopus; & dicit hoc ſentire
21 Imolam *hic col. 2. verſ. Ultimò potes notare.* Ad quod facit, quia pauper non dicitur qui patrem habet divitem, ut in c. 1. *infr. de Magiſtr.* ibi, ne pauperibus, qui parentũ opibus juvari non poſſunt, ſubtrahatur, & quia æſtimatur patris filii reputatur, ut notat gloſſ. in l. 2. *in ver. Poteſtate,* l. *Qui ætate,*
22 *te, lib. 1.* Qua de re plura ſcribit Alex. in l. 1. *in fin. ff. de liber. & Poſthum.* ad idem confert, text. in c. *Clericos, 1. q. 2.* ibi, *Quibus parentum, & propinquorũ nulla ſuffragantur bona,* & cap. *ult. ad finem 16. quæſt. 1.* Quod tamen limitat Decius, *num. 10.* ut
23 procedat dummodò pater teneatur alimenta filio præſtare: fortè quia filius propter dignitatem non poteſt ſibi propriis manibus victum quærere, ſecundùm ea quæ notantur per Bartolum in l. *Si quis, §. 2. in ver. Sed filius,* poſt gloſſ. in

ver.

ver. Vt aperiꝫ.ff.de libert.agnoſc. aliàs ſecùs, ut hic
latiùs per eum.
24 Tu adverte; nam ſupraſcriptas Doctorum o-
piniones hodie non obſcurè ſuſtulit S. Trid. Sy-
nodus, in *c.2 ſeſſ.* 21.

Primò enim dum ſtatuit, ne quis Clericus ſæ-
cularis deinceps ad ſacros Ordines promoveatur,
niſi priùs legitimè conſtet eum beneficium Ec-
cleſiaſticum pacificè poſſidere; patrimonium ve-
rò, vel penſionem obtinentes ordinari poſthac
non poſſint niſi illi, quos Epiſcopus judicaverit
aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Ec-
cleſiarum ſuarum: apertè ſuſtulit diſpoſitionem
cap. *Tuæ, infra eod.* ſecundùm quam Clerici non
beneficiati licitè poterant ad ſacros Ordines pro-
moveri ad titulum patrimonii; quod etiam lice-
bat in vim hujus Decretalis, ſecundùm intelle-
ctum Joan. Andr. & Doctorum exponentium
verba illa, *certo illico*, ſcilicet beneficii, vel patrimo-
nii: nam hodie ſolùm beneficium eſt titulus legi-
timus ad ſacros Ordines; patrimonium verò
non niſi diſpenſativè, quemadmodum etiam ali-
às declaravit ſacra Congregatio ejuſdem Concilii
Interpres. Et propterea Concilium utitur illis
verbis, *Statuit ne deinceps*, quæ oſtendunt hanc
proviſionem eſſe jus novum, ut notat gloſſ. in
Clem. Eat, *in ver. Deinceps, de Regular.* Ideoq; col-
ligitur ex dictione illa, *poſthac*, quæ idem impor-
tat quod *deinceps*, ſeu *de cætero*, ut l. *Si quis poſthac*,
25 *C. de bon. Proſcriptor.* Rurſus Concil. ibidem corre-
xit opinionem gloſſ. Tancred. & Hoſt. de qua *ſu-
prà* in 18. *verſ. Sed appoſitum*, qui dixerunt Cleri-
cum, ſi patrimonium habeat, ordinari poſſe, etiã
nullo titulo aſſignato, & tacitè ad titulum patri-
monii ordinatum cenſeri: nam poſt Concilium
non ſufficit ut habeat patrimonium, ſed exigitur
ut expreſsè ad patrimonii titulum ordinetur di-
ſpenſativè ob neceſſitatem, vel utilitatem Eccle-
26 ſiæ. Ad hæc dum Conc. in verſ. *Ea quoq;* diſpoſuit
ut priuſquam Clerici ordinentur ad titulum pa-
trimonii, conſtare debeat patrimonium illud ve-
rè ab eis obtinendum: ſatis clarè improbavit o-
pinionem Imolæ, & Decii, exiſtimantium Cleri-
cum poſſe ad ſacros Ordines jure promoveri, ſi
patrem habeat divitem, ut dictum eſt *ſuprà n* 20.
Quandoquidem patrimonium patris non eſt pa-
trimonium filii, verè, ſed interpretativè, ſeu per
quandam juris fictionem, ſecundum quam pater,
& filius cenſentur una, & eadem perſona, c. *Con-
tradicimus. §. Hac auctoritate*, 35 *q* 3. ut notat gloſſ.
præallegata in l. 2. *in ver. Poteſtate, C. de his, qui æta-
te ſe excuſant, lib.* 10. At ex Conc. hujuſmodi præ-
ſumptio, ſeu fictio non ſufficit; quemadmodum nec
ſufficit ut pater teneatur filio ad alimenta: ſed exi-
gitur ut promovendus patrimonium illud verè
27 obtineat. Obtinere autem non dicitur, qui actio-
nem habet, vel jus ad rem, ſed qui habet jus in re,
& legitimè poſſidet, ut notat Archid. in *c. Si gra-
tioſe, n. 1. verſ. Nam cùm non habeat ius in re, de re-
ſcript. lib. 6.* & Alberic *in Dictionar. in ver. Obtinere*,
ſicut habere, eſt cum effectu habere, ut l. *Nomen fi-
28 liarum, §. Habere, ff. de verbor ſignif.* Et adverbium
illud, *verè* fuit appoſitum à Concil. ad hujuſmodi
fictiones excludendas: nam veritas, & fictio op-
ponuntur, ut l. *Qui in utero ff de ſtatu hom.* & l.
Si pater familias, §. Qui duas, ff. de adop. & aliud
eſt eſſe tale, aliud haberi pro tali; quod pluribus
exornat Oldrad. *conſ.* 67. *Quæſtio talis eſt, num* 4.

verſ. Hac autem multum refert. Præſertim verò,
quia Concilium paulò poſt adjecit, ut patrimoni-
um illud deinceps ſine licentia Epiſcopi alienari
non poſſit, quæ verba non conveniunt niſi bonis
verè aſſignatis in titulum, non autem bonis pa-
ternis, quorum pater liberam habet diſpoſitionẽ,
l. *Cùm oportet*, & l. *Cùm non ſolùm, C. de bon. quæ
29 liber.* Ac demùm dum Concilium in d. *cap* 2. *ſeſſ.*
21. in extremis verbis innovavit pœnas antiquo-
rum Canonum, c. *Id eſt huius*, & c. *Cùm ſecundum
infr. eod.* non autem, cap. *Neminem*, & cap. *Sancto-
rum, 70. diſtinct.* ut S. Congregatio declaravit, vi-
detur ſuſtuliſſe opinionem Hoſtien. Joan. Andr.
Butr. & aliorum, de quibus *ſuprà num.* 18. *verſ.
Sed appoſitum*, qui dixerunt ad hoc ut Epiſcopus
eximatur à pœna, ſeu obligatione præſtandi ali-
menta; ſufficere ut Clericus habeat patrimonium
unde ſuſtentari poſſit, licèt ad illius titulum non
fuerit ordinatus. Hodie enim hoc videtur corri-
gi, quia cùm patrimonium non ſit titulus ad ſa-
cros Ordines niſi diſpenſativè, ex eo quòd Cleri-
cus habeat unde vivat, non videtur ſatisfactum
Concil. quod voluit neminem ordinari niſi ad ti-
tulum beneficii, excepta causâ, neceſſitatis, vel uti-
litatis Eccleſiarum; & conſequenter cùm Epiſ-
copus non ſervaverit formam ſibi præſcriptam,
videtur incidiſſe in pœnam, de qua hic, & in d.
cap. *Cùm ſecundum*, à Concilio innovatam; & ſic
obligari ad providendum ordinato de compe-
tenti beneficio Eccleſiaſtico, ne alioquin inveni-
atur Clericus ad ſacros Ordines promotus ſine
titulo beneficii, nulla ſubſiſtente cauſa neceſ-
ſitatis, vel commoditatis Eccleſiæ, tutiùs tamen
eſſet ſuper hoc dubio S. Congregationem con-
ſulere.
30 In gloſſ. *fin.* nota diligenter hanc gloſ. & ex eâ
collige bona patrimonialia, ad quorum titulum
Clericus eſt ordinatus, gaudere privilegiis bono-
rum Eccleſiæ; prout hanc gloſ. ad hoc ponderat
Felin. in c. *Eccleſia S. Maria, nu.* 10. *de Conſtitut.* Et
Dec. *hic num* 20. rationem aſſignat gloſſ. quia ta-
lis de foro Eccleſiæ factus, licèt non habeat Ec-
cleſiam: & allegat iura in cap. *Eccleſiarum ſervos*,
31 12. *q.* 2. & cap. *Sunt*, 16. *q* 1. Sed hæc ratio, & jura
allegata includunt quoad privilegium in perſona
non autem in rebus. Abb. verò *hic n.* 4. dicit hoc
ideo eſſe, quia bona ſunt acceſſoria ad perſonam;
& propter prærogativam perſonæ ſæpè privilegi-
antur bona, ut l. 3. *C de Epiſcop. & Cler.* melior text.
eſt in cap. *Similiter*, 16. *q.* 1. Verùm hæc ratio Ab-
batis generalis eſt ad omnia bona patrimonialia
Clericorum, quæ tamẽ non gaudent privilegiis
rerum Eccleſiaſticarum, niſi in caſibus expreſſis
in jure, ut dicam *infrà num* 35. *& ſeqq.* & econtrà
nimis ſtricta eſt alia ratio, quam reddit gloſſa in
cap. *Ex litteris, in ver. Obligata, infr. de pignor.* ait
enim res Clericorum propterea gaudere eod.
privilegio, quo res Eccleſiæ, juxta text in d cap.
Similiter, 16 *q.* 1. quia ſunt obligatæ Eccleſiæ, ſi
malè adminiſtraverint. Hanc enim rationem
meritò refellunt hic Butr. *num.* 8. & Abb. *num.* 8.
nam ſi ratio gloſſ. procederet, ſequeretur ut Cle-
ricus non habens beneficium non gauderet illo
privilegio: Dic ergo veram rationem eſſe, quia
patrimonium, ad cujus titulum Clericus eſt pro-
motus, ſubrogatur in locum beneficii, & ideirco
ſapit illius naturam, §. *Fuerat, inſtit. de action* cum
ſimilibus, ut latius dicam *infr. n.* 43.

33 Ad unom tamen adverte, quia dum gloſſ. noſtra dicit patrimonium clerici ordinati ſine titulo beneficii gaudere privilegio bonorum Eccleſiæ; etiamſi patrimonium illud non fuerit ei expreſsè aſſignatum in titulum, hoc à DD. non admittitur; quia ad hoc ut patrimonium clerici gaudeat generaliter, & indiſtinctè privilegiis bonorum Eccleſiaſticorum, requiritur ut clericus ad illius titulum fuerit expreſsè ordinatus, ſecundùm opinionem Joan. Goffred. & Innoc. *hic*, & gloſſ. in cap. *Si Epiſcopus in ver. Titulum, infr. eodem lib. 6.* quæ à Doctoribus communiter recipitur, ut patet ex dictis *ſuprà num. 19.* & fuſiùs patebit ex his, quæ dicentur infrà in præludiis quæſtionum ſubſequentium.

Sacra Congregatio ſuper Bono Regimine
34 conſuluit S. Congregationem Concilii ſuper dubiis infraſcriptis.

Primò, Clericus ordinatus ad titulum beneficii reſignavit illud non conſtituto ſibi auctoritate Principis, vel Orpinarii certo patrimonio, ſed ſolùm narrato in reſignatione quod habebat patrimonium ſufficiens ad vitam.

Quæritur, an hoc patrimonium in totum, vel pro aliqua parte, & pro qua conſequatur immunitates conceſſas patrimonio, ad cujus titulum clericus ordinatur.

Secundò, Clericus ordinatus ad titulum patrimonii conſequitur beneficium ſufficiens ad vitam.

Quæritur an dictum patrimonium amittat immunitates ei conceſſas in ordinatione.

Tertiò, Clerico ordinato ad titulum patrimonii fuit conceſſum privilegium particulare reale ab oneribus cameralibus, donec conſequatur beneficium: obtinuit beneficium, & poſteà illud dimiſit.

Quæritur, an dictum privilegium, quod ceſſavit per aſſecutionem beneficii redeat ad primævam ejus naturam per ejuſdem beneficii dimiſſionem.

35 Pro clariori ſolutione harum dubitationum præmittendum eſt bona patrimonialia clericorum hoc differre à bonis, ad quorum titulum clerici ordinantur, quòd illa non gaudeant privilegiis bonorum Eccleſiæ, niſi in caſibus à jure expreſſis, & hoc pro regula conſtituunt, Anton. de Butr. Imol. & Abbas in c. *Si diligenti, de præſcript.* Rom. in l. *Vſucapienem, ff. de uſucap.* Felin. poſt alios in c. *Eccleſia S. Mariæ, ſub num. 8. verſ. Sed nihilominus, de Conſtitut.* Andr. Barbat. *ibidem n. 50.* & Decius *hic n. 18* qui teſtatur hanc eſſe communem
36 opinionem: ideoque bona patrimonialia clericorum præſcribuntur ſicut bona laicorum, ut notat gloſſ. 1. in c. *Poſſeſſiones, 16. q. 4.* Roman. *ſing.*
37 46; Butr. & Abbas in d. c. *Si diligenti*, Rurſus in his bonis non competit clerico reſtitutio in integrum, ſicut competit in bonis Eccleſiæ, ut notat
38 Specul. *in tit. de reſtitut. in integr. § Qualiter, verſ. Sed nunquid.* & gloſſ. 2. in Clem. 1. *eodem tit.* Item poteſt clericus de his propria auctoritate compromittere etiam in laicum, quod non poteſt de Eccleſiaſticis, gloſſ. 2. in d. c. *Si diligenti*, ac plura alia exempla congerunt, Abb. & Felin. *loc. cit.*

39 At verò bona, ad quorum titulum clerici ordinantur, habent indiſtinctè omnia privilegia, & exemptiones, quæ competunt bonis Eccleſiæ, in quorum locum ſunt ſubrogata, gloſſ. *fin. hic* Felin. in d. c. *Eccleſia S. Mariæ num. 10.* ubi aſſerit hæc bona gaudere privilegiis bonorum Eccleſiæ, etiam in caſibus à jure non expreſſis; quia cum ſubrogentur loco beneficii, non videtur deinceps eſſe ſimplex patrimonium temporale, & profanum, ſed quædam quaſi ſpiritualis merces, & præmium pro ſervitiis altari exhibendis, quod latius proſequitur, & ab objectis tuetur Anton. Burgoſ. *in repetitione ejuſdem c. num. 130. & ſeq. verſ. Limitant moderni.*

40 Atque inde fit, ut bona patrimonialia licèt poſſit clericus alienare, etiam inconſulto Ordinario, aliud tamen ſit ſi ad eorum titulum fuerit ordinatus, quia tunc cenſentur effecta quaſi dotalia, atque alienari non poſſunt abſque ſolemnitatibus, &c. ut docuit Hoſt. in c. *Tuis, n. 1. infr. eod.* quem ibi ſequuti ſunt Joan. Andr. *n. 6. verſ. Hoſtien. dicit*, Cardin. Zabarel. *num. 3. verſ. Septimò quære*, Butr. & Anchar. *in fin.* & Imol. *n. 11.* ubi teſtatur de communi, Jo. de Anania *n. 6. verſ. An autem iſte Clericus* Anton. Burgoſ. poſt alios in d. c. *Eccleſia S. Mariæ, n. 144. de Conſtitut.* Quod clarius hodie eſt ſancitum decreto Concilii Trid. *cap. 2. ſeſſ. 21.*

41 Caſus autem à jure expreſſi, in quibus bona patrimonialia clericorum bonis Eccleſiaſticis æquiparantur, ſunt immunitas à collectis, atque à juriſdictione ſæculari, privilegium fori, & alii plures, quos cumulat Felinus in d. c. *Eccleſia S. Mariæ, n. 7. & ſeq.*

42 Cæterùm quoad immunitatem à collectis, etſi inſpecta juris communis diſpoſitione nulla ſit differentia inter alia bona patrimonialia Clericorum, & bona, ad quorum titulum Clerici ſunt ordinati, ſed omnia indiſtinctè ſint immunia ad illatum exactione, ut proximè dictum eſt, ut probatur in c. 1, *de immunit. Eccleſ. lib. 6.* & in c. *Quamquam, de cenſibus, eod. lib.* tamen ſtantibus Bullis Pauli III. & Pauli IV. Clementis VIII. Pauli V. & aliorum Summorum Pontificum revocatoriis quarumcunque exemptionum, & immunitatum à ſolutione onerum cameralium, S. Congregatio ſuper Bono Regimine ſæpius mandavit adſtringi Eccleſiaſticos, & alios privilegiatos ad ſolutionem huiuſmodi onerum, niſi libertatem præſcripſerint, præterquam ex bonis patrimonialibus, ad quorum titulum Clerici ad ſacros Ordines ſunt promoti.

Quod tamen non modicam patitur difficultatem, quia revocationes hujuſmodi non afficiunt exemptiones, quæ de jure competunt Eccleſiaſticis, prout expreſsè declaravit Paulus V in Conſtitutione ſua, quæ incipit *In maximis*, in Bullar. *tom. 3. pag. 188.* ibi, *Volumus autem, ac declaramus noſtræ intentionis non eſſe revocare exemptiones, & immunitates quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis tā ſæcularibus, quam Regularibus de jure competentes.*

Nec tolli obicem, quod ordinationes, ut præfertur, editæ à S. Congregatione referri debeant ad onera quæ copulavè ſunt certa, realia, & invariabilia, à quorum ſolutione Eccleſiaſtici non ſunt exempti, ut in deciſ. Rotæ in cauſa Brunduſina gabellæ coram Pennia cū ſuis concord. quam ſæpiùs probavit S. Congregatio ſuper controverſiis juriſdictionalibus. Quoniam ſi tales ordinationes ita eſſent intelligendæ, à ſolutione prædictorum onerum non fuiſſent excipienda bona, ad quorū titulum Clerici ſunt ordinati; quia ſolutioni illorum etiam hæc bona ſunt obnoxia, perinde

ac

ac bona Eccleſiarum,ut in præallegat. deciſ. Verùm quicquid ſit in hac diſputatione ſupponenda eſt differentia inter patrimoniũ, ad cujus titulum clericus eſt ordinatus, & alia bona patrimonialia clericorum,ut illud quidem ſit immune à ſolutione onerum Cameralium, hæc autem non item.

43 Atque hoc ſuppoſito,ad primam quæſtionem videtur reſpondendum,patrimonium illud,quod remanet clerico beneficium reſignanti, conſequi immunitates conceſſas patrimonio, ad quod clericus ordinatur pro eâ tantùm parte, quæ ad congruam clerici ſuſtentationem ſufficiat. Nam etſi

44 Concilium d. *c.2 ſeſſ.21.* tantùm diſponat,ut beneficium,ad cujus titulum clericus eſt promotus, reſignari nõ poſſit niſi conſtito,quod ipſe aliundè comodè vivere poſſit,nec ulterius procedat,arctando ordinatus ad certũ patrimoniũ pro titulo reſignanti conſtituendum: tamen bona illa,quæ ex Concilio debet habere Clericus reſignans, videntur ſuccedere loco tituli, etiamſi hoc Epiſcopus non declaraverit; alioquin Concilium minimè proſpexiſſet decori Ordinis clericalis, quia Clericus dimiſſo beneficio poſſet poſtea bona illa ad libitum alienare,ſi loco tituli non ſuccederent, ſecundùm opinionem Hoſt. & communem in d.c. *Tuæ, infra eod.* atque ita cogeretur aut cum ordinis dedecore mendicare,aut ſordidum aliquẽ quæſtum exercere,contra expreſſam rationem, *d. c.2.* Accedit quòd cùm de jure communi bona Clerici ſimpliciter ordinati non ſubrogentur loco tituli,niſi quoad hoc, ut Clerico non competat conditio adverſus Epiſcopum ordinantem,ex communi ſententiâ in d.c. *Tuæ*, & in d.c. *Eccleſia S. Mariæ, de Conſtitut.* ut dictum eſt *ſuprà, nu.* 19. ſupervacaneum eſſet hac in parte Trid.Conc.decretum,ſi nihil adderet diſpoſitioni juris communis. Quamobrem ut Clericorum dignitatis ſatis conſultum ſit,& Concilii proviſio in re tam neceſſaria inanis non videatur, ea bona quæ ſuperſunt Clerico beneficium reſignanti, intelligi debent ſubrogari in locum tituli inalienabilis, licèt Epiſcopus id non expreſſerit,ad hoc optimus text.in l. *Si donata,§.1.ff.de donat.inter virum, & uxor.*& in l. *Filia,§.fin.ff.de condit.& demonſtrat.*

45 Hæc autem ſubrogatio, cùm fiat juris interpretatione,intelligenda eſt fieri pro ea tantùm parte,quam jus requirit; pro ea nimirum, quæ ad vitam Clerici congruè ſuſtentandam ſit ſatis. Neque enim aliud exigit Concilium in d. *cap.2.* Et ſubrogatio legis cenſetur fieri cum omnibus qualitatibus, & conditionibus ejus, in cujus locum fit,l.1.§. *Hæc actio*,& ibi notat Bartol *ff.Si quis teſtam liber.eſſ.juſſ fuer.* Jaſon in l. *Licèt Imperator. num 25 ff.de leg.1.* Quæ autem dicatur congrua ſuſtentatio,& ad quam rationem taxari debeat, prolixè explicatum eſt *ſuprà in 2.notab n.8.*

46 Secundæ quæſtionis ſolutio ex eo videtur pendere, An beneficium, quod conſequitur Clericus promotus ad titulum patrimonii, ſuccedat loco tituli, ita ut ex Concilio reſignari non poſſit: Nam ſi ſuccedit, patrimonii titulus extinguitur per acquiſitionem alterius tituli Eccleſiaſtici; ſicut dicimus de novatione,quæ priorem obligationem extinguit,& in aliam transfundit,l.1.*ff. de novat:& de obligatione Epiſcopi ordinantis aliquem ſine titulo*,quæ extinguitur, eo ipſo quod ordinatus aſſequitur beneficium,ut hîc,& in cap. *Cùm ſecundum,inſ.eod.* Sin autem beneficium non ſuccedat loco tituli; tunc patrimonium, ad cujus titulum Clericus eſt promotus, retinebit ſua jura, & privilegia,arg.leg *Sancimus,C.de teſtam* Videtur autem dictum beneficium non ſuccedere loco tituli,quia cùm Clericus habeat titulum patrimonii ex proviſione hominis, ceſſat titulus beneficii ex proviſione legis, l. *fin C.de pact. convent.* cum ſimil. Ac præterea Concilium juſſit clericos ordinari cum titulo ſufficienti, ne cogerentur mendicare in opprobrium Ordinis clericalis. Quæ ratio ceſſat,ubi Clericus eſt jam promotus ad titulum patrimonii inalienabilis; ac proinde nulla ratio ſuadet,ut beneficium intelligi debeat ſubrogari in locum patrimonii, ad cujus titulum Cle-

47 ricus promotus fuerat. Quam interpretationem ſæpiùs videtur ſequuta S. Congregatio Concilii. Aliquando enim cenſuit decretum d. *cap. 2.ſeſſ. 21.* dum prohibet reſignationem beneficii, ad cujus titulum quis fuit ordinatus, non comprehendere reſignationem illius beneficii, quod poſteà conſequutus eſt Clericus jam promotus ad titulum patrimonii, ſed patrimonium ipſum remanere inalienabile. Ergo ex ſententia S.Congregationis beneficium illud non eſt loco tituli, neque extinguit antecedentem titulum patrimonii, & conſequenter patrimonium non amittit propterea immunitates ei conceſſas in collatione Ordi-

48 num. Aliquando etiam reſpondit patrimonium alienari non poſſe ſine licentia Epiſcopi, etiamſi promotus adeptus ſit beneficium ſufficiens, *&c.* Ergo titulus patrimonii ex S.Congregatione non extinguitur per aſſecutionem beneficii; Nam ſi extingueretur, alienari poſſet etiam Epiſcopo inconſulto,ex communi ſententia in d. c. *Tuis, infra eodem* ut patet ex dictis *ſuprà num. 41* Cujus quidem deciſſionis potiſſima ratio fuit, quia ſi Clericus adepto beneficio alienare poſſet patrimonium ſine licentia Epiſcopi, poſſet poſteà etiam beneficium illud reſignare in fraudem Concilii,quia decretum d *cap.2.* non arctat clericum reſignantem, niſi ad faciendam mentionem; quòd ad illius beneficii titulum ſit promotus. Hoc autem caſu clericus poſſet tuto ſubjicere ſe fuiſſe promotum ad titulum beneficii, quod poſteà adeptus fuit; quia utcunque ſuccederet in locum tituli, ſemper tamen verum eſſet eum non fuiſſe promotum ad illum titulum, ſed ad titulum patrimonii, atque ita clericus utroq; titulo deſtitutus cogeretur mendicare in opprobrium Ordinis clericalis,quod tantoperè abhorrent ſacri Canones,ut c. *Diaconi ſunt,93.diſt.* & c. *Poſtulaſti,ſuprà de reſcript.* Quare huic interpretationi favet expreſſa mens Concilii. Verba autem non adverſantur,quia illorum ſenſus non eſt ut bona,quæ ſine licentia Epiſcopi prohibentur alienari,donec ordinatus beneficium Eccleſiaſticum ſit adeptus, alienari deindè poſſint ſine licentia Epiſcopi; ſiquidem verba illa, *ſine licentia Epiſcopi*,poſita ſunt ad oſtendendam differentiam,quæ conſtituitur inter eadem bona, antequam clericus ſit aſſecutus illud beneficium, & poſtquam illud aſſecutus eſt, ut prius quidem nec de ipſius Epiſcopi conſenſu poſſint alienari; poſteà verò poſſint,ſed de conſenſu Epiſcopi tantùm. Alioquin ſi alius eſſet dictorum verborum ſenſus, ſequeretur ut dum Concilium prohibet clerico alienationem patrimonii ſine licentia Epiſcopi,donec beneficium ſit adeptus, cenſeretur

à contrario ſenſu illam permittere de Epiſcopi li-
49 centia Quod eſſet maximè abſurdum. Neq; ob-
ſtat quòd titulus patrimonii non ſit titulus ad Or-
dines niſi diſpenſativè, eò quòd non poſſint Cleri-
ci indiſtinctè ordinari ad ejuſmodi titulum, ſed
illi tantùm, quos Epiſcopus judicaverit aſſumen-
dos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſia-
rum ſuarum, ut ſtatuitur in *d. cap.* 2. Et conſequen-
ter per aſſecutionem beneficii, qui eſt titulus ap-
probatus à ſacris Canonibus, prior titulus minus
Canonicus, & ſubſidiarius extinctus cenſeri de-
beat, arg. §. *Sciendum, inſtit. de ſatisdat. tutor.* l. 1 *&*
per totum, ff. de Magiſtrat. convent Nam objectum
tollitur, quia Concilium *d. cap.* 2. non conſtituit
differentiam, an clericus promotus ad titulum
patrimonii aſſequatur beneficium Eccleſiaſticum
vel aliud ſufficiens habeat unde vivere poſſit:
Imò utroque caſu permittit clerico alienationem
patrimonii; loquitur enim alternativè, ut patet
ibi, *remitti nullatenus poſſint, donec beneficium Eccle-*
ſiaſticum ſufficiens ſint adepti, vel aliunde habeant
unde vivere poſſint, & ſic ſufficit alterutrum verifi-
cari, ut c. *Inter cæteras de reſcript.* & regula *in al-*
ternativa, de regul. iur. lib. 6. Ergo quemadmodum
per aſſecutionem aliorum bonorum non extin-
guitur prior titulus patrimonii; ita nec per aſſe-
50 cutionem beneficii. Neque enim titulus patri-
monii eſt ſubſidiarius, niſi cùm agitur de clerico
promovendo: Eo enim caſu ordinari non debet,
niſi pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiæ;
51 at ubi eſt jam promotus. Concilium non impro-
bat tituli commutationem; quinimò ex Conci-
lio permittitur tranſitus à titulo beneficii ad titu-
lum patrimonii, ut ibi, *Neque ea reſignatio admit-*
tatur, niſi conſtito quod aliunde vivere cōmodè poſſit.
52 Ad tertiam quæſtionem videtur reſponden-
dum ſpeciale privilegium, quod ceſſavit per aſſe-
cutionem beneficii, minimè reviviſcere per ejuſ-
53 dem beneficii dimiſſionem. Nam verba illa, *do-*
nec conſequatur beneficium, cùm ſint collata in in-
certum eventum, faciunt conditionem. Bartol in
l. 1. *in princ. in 6 col. ff. de condit. & demonſtrat*, Jaſ.
54 in l. 1. *ſufficit, num. 5. ff. de condit. indeb.* Conditionẽ
verò ſufficit aliquo momento temporis impleri,
licèt implementum non duret, l. *Si quis hæredem*,
ubi omnes notant, *C. de inſtit. & ſubſtitut.* l. *in ſub-*
ſtitutione, ff. de vulgar. & Pupillar. Anton. Gabriel.
poſt alios *lib* 4 *comm. concl. tit de fideicomm. concl.*
55 7. *&* 8. Ideoque legatum factum alicui cum filios
habuerit, debetur nato filio, nec quicquam obeſt
ſi is decedat, text. in l. *Cùm uxor.* Et ibi Bald. &
56 Salycet. C *quando dies legati cedat.* Vel certè, ut
placuit Bald *conſ.* 415. *Quod dicta Conteſſina, lib.* 1.
in princ. dictio illa *donec*, non conditionem, ſed
terminum temporis importat; ac proinde privi-
legium clerico conceſſum donec beneficium aſſe-
quatur, non perdurabit, niſi uſque ad illius aſſecu-
tionem. Neque enim eſt privilegium perpetuum,
ſed temporale, & limitatum uſque ad actum
conſecutionis beneficii; atque hoc pacto argu-
it Dec. *conſ.* 14. *viſa prohibitione ſub num.* 11.
& Caſtr. *conſ.* 184. *n.* 2. *verſ. Colligitur inſuper. lib.*
57 2. Ac propterea cum privilegium fuerit ſubla-
tum per beneficii aſſecutionem, non redibit ad
primævam ejus naturam per dimiſſionem ipſius,
quia jus ſemel extinctum non reviviſcit, l. *Qui res,*
§. *Aream. ff. de ſolut.* & cap. *Quaeri, de conſecrat. di-*
ſtinct. 4. Petr de Anchar. *conſ.* 38. *mortua d. Domi-*
na, num. 3. & quia intereà eſt jus quæſitum Came-
ræ in exigendis oneribus, quod non poteſt aufer-
ri per dimiſſionem voluntariam beneficii, atque
ita cum jus non modo quoad clericum ſit peremp-
ptum, verum etiam ad alios devolutum: nunquā
58 reviviſcit, ut ibidem animadvertit Anchar. Ideo-
que in ſimili videmus eum, qui fidejuſſit judica-
tum ſolvi, donec lata fuerit ſententia diffinitiva;
lata ſententia abſolutoria liberari, nec poſteà ob-
ligationem reviviſcere per ipſius ſententiæ revo-
cationem; quia cùm principalis fuerit ſemel ab-
ſolutus, & ſic quæſita fuerit liberatio fidejuſſori;
condemnatio poſteà ſubſequens non poteſt jus
illi quæſitum auferre. Caſus eſt in l. *fin. ff. de pa-*
ctis, ubi ita concludunt Bar. & DD. & fusè con-
ſulit Socin. *conſ.* 91. *Concludo, per totum volum.* 4.
59 Neque obſtat quòd diſpoſitio ita demum verifi-
cetur in primo actu, ſi actus effectum ſortitus fu-
erit, ſecundùm gloſſ. quæ communiter recipitur
in l. *Qui per ſalutem*, §. *Hoc ſermone, ff. de iureiur.*
60 Nam reſpondetur hoc procedere in diſpoſitione
hominis, ut in caſu præſenti; ſufficit enim in iſto
caſu ut diſpoſitio verificetur in primo actu, licet
talis actus non duret, vel non ſortiatur effectum.
Ita declarat Bald in l. 1. *quæſt.* 4. *C. de his qui pœn.*
nomin. & Socin. *d. conſ* 91. *n.* 4 Etenim ad diſſo-
lutionem obligationis ex parte Cameræ ſufficit
primum unicum implementum, aſſecutionis ſci-
licet beneficii, licèt implementum non duret. ut
61 inquit Anchar. *conſ.* 404. *Tria dubia, n.* 6. Præ-
ſertim vero quia cum hoc caſu implementum
ceſſet facto ipſius clerici, qui potuit non dimitte-
re, non datur ſibi regreſſus ad jus ſemel extin-
ctum, in in terminis clerici beneficium ſponte di-
mittentis probat Archid. in cap. *Non poteſt, de*
Præben in 6. & confert doctrina Bald. in l, *Si quis*
hæredem, verſ. Item facit ad quæſtionem. C. de inſtit.
& ſubſtit. ubi docet non ſufficere conditionem
ſemel extiniſſe. quando implementum non durat
facto, & culpa illius, qui implevit. Et Bald. ſe-
quitur ibi Salycetus *circa finem* Et Alex. *col* 2. *ver.*
Tangit etiam Bald & alii, quos cumulat Gabriel.
comm. concl. lib 4. *tit. de fideicommiſſ concluſ.* 8. *n.* 3.
62 Quæ omnia ſatis etiam comprobantur ex teno-
re ipſius privilegii, quod cum ſupponatur con-
ceſſum ſub his verbis, *donec Clericus beneficium*
conſequatur; nulla videtur habita ratio retenſio-
nis beneficii, ſed aſſecutionis tantum, quæ tractum
ſucceſſivum non habet, ſed unico momento per-
ficitur, Bald in l. *fin. col.* 2. *in* 2. *notab. C. de ind. vid.*
toll Gabr. *loc. cit. n.* 6.
63 Fateri tamen oportet hanc materiam eſſe ſa-
tis dubiam: Nam jus ſemel extinctum ex certa
ratione, vel cauſa, reviviſcit ratione illa, vel
cauſa ceſſante, ut reſpondit Abbas *conſ.* 3. *Ni-*
tar. ſub num. 8. *col.* 14. *verſ. Nec obſtat, iun-*
cto fin. illius quæſt. 17. *lib.* 1. In caſu autem præ-
ſenti privilegium immunitatis ab oneribus Ca-
meralibus donec clericus aſſequatur beneficium
ſufficiens, fuit conceſſum ea tantùm ratione,
quia adepto beneficio ad vitam ſufficienti, cle-
ricus habet unde vivere poſſit, etiamſi ejus patri-
monium ſit obnoxium impoſitionibus Came-
ralibus. Hæc autem ratio ceſſat dimiſſo bene-
ficio; quia eo caſu clericus non haberet unde vi-
veret, vel cogeretur cum Ordinis dedecore men-
dicare, ſi ejus patrimonium ab oneribus Camera-
libus

Digitized by Google

libus abſorberetur, vel minueretur. Ac proinde ceſſante hujuſmodi cauſa extinctionis privilegium
64 redibit ad primævam ejus naturam. Et confirmatur. quia non ſat eſt conditionem momento extitiſſe, ubicumque conſtat diſponentem voluiſſe ut perduraret. Ang. *conſ.* 159. Conradus Albert. *n.* 3.
65 *col.* 4. *verſ Nec etiam obſtat.* Ad hæc ubi factum, vel caſus poſitus in conditione requirit effectum juris prout ſi in conditione eſt, ſi teſtamentum fecerit ſi conſul fuerit, ſi matrimonium contraxerit, ſi monaſterium intraverit, cujus generis videtur eſſe etiam hæc, ſi beneficium aſſequutus fuerit, utique ſi factum non duret, vel effectus juris non ſequatur, conditio non eſt impleta, nec ſufficit, ut ſemel extiterit, niſi perſeveret, ut tradit Ang.
66 *d. conſ.* 159. *num* 3. *verſ. Quandoq; in conditione. & n. ſeq.* ubi plura congerit exempla ſimilia. Quod procul dubio procederet ſi dimiſſio beneficii nõ eſſet voluntaria, ſed coacta, puta ratione infirmitatis perpetuæ, inimicitiarum, vel præcepti ſuperioris; ex ſingulari doctrina Anchar. *conſ.* 404. *n* 8. cujus verba hæc ſunt: (Iſta multum differunt, facere actum voluntarium, vel coactum, ſive neceſſarium: iſtis enim qui neceſſariò actum faciunt, ſemper eſt à jure ſuccurrendum, ut remaneant ſine damno; aliis non ita, ut l. *Fideiuſſor*, §. *Si neceſſaria, ff. Qui ſatiſd. cogan.* Sic ergo huic reſignanti videtur à jure ſubveniendum, ut ſi beneficium, quod vigore gratiæ conſequutus fuerat, facto legis animatæ id eſt Papæ, amiſit, ad ſuam gratiam priſtinam etiamſi extincta fuerit, ipſo ju-
67 re redeat, ut ſervetur illæſus, c. *Si beneficia de præb. lib.* 6. ubi ad jus etiam per renunciationem extinctum quis revertitur, ſi illud, quod obtinuit, facto Papæ perdidit, ſive amiſit Pro hoc etiam facit natura reſciſſorum, quando enim facto legis, vel judicis de novo quæſitum reſcinditur, ſemper ad antiquum quis revertitur ipſo jure. Et *infr.* ſi ſemel beneficio Principis beneficium conſequutus ſim, & illud facto ejus amitto, æquum eſt me ad meam gratiam ipſo jure reintegrari: nam ſicut à beneficio Principis receditur, cùm incipit eſſe iniquum, c. *Suggeſtum de decim.* ita è converſo, ſi revocatio extinguitur, debet beneficium reviviſcere. Hæc Petr. de Anchar. qui hoc modo conciliat opiniones Archid. & Jo. And. in d. c *Non poteſt, de Præben. in* 6. Itaq; in hac 3. quæſt. nihil putarem generaliter reſpondendum, ſed inſpiciendas rationes, ac verba cujuſque privilegii, an Clericus ſponte dimiſerit, an coactus, an remaneat pauper, an dives dimiſſo beneficio; atque ita in ſingulis caſibus rerum, ac perſonarum qualitatibus maturè conſideratis deliberandum, & ita reſponſum ad ſingula ſuperius propoſita.

De Præbendis.

Cap. Quia in tantum.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi permittere non debent quem plures Eccleſias, vel præbendas obtinere.*

2 *Beneficiorum pluralitas quibus ex cauſis improbetur.*

3 *Ambitio quid ſit.*

4 *Ambitioſus quas pœnas incurrat.*

5 *Beneficia plura obtinere abſque rationabili diſpenſatione an ſit peccatum mortale, & nu. ſeqq. uſq; ad num.* 20.

6 *Opinionum diverſitas circa pluralitatem beneficiorum, an excuſet à peccato.*

7 *Præbendas plures obtinere, an ſit prohibitum iure divino.*

8 *Et an iure naturali.*

9 *Beneficiorum pluralitas quas habeat deformitates, & inordinationes.*

10 *Et quibus ex cauſis huiuſmodi deformitates evacuentur vel augeantur, & nu. ſeqq.*

11 *Diſpenſatio ad ius naturale non pertinet.*

12 *Beneficia plura obtinere etiam ex legitima cauſa iure eccleſiaſtico non licet abſque diſpenſatione.*

13 *Diſpenſatio ad plura beneficia ſine rationabili cauſa non reddit tutum diſpenſatum quoad Deum.*

14 *Diſpenſatio irrationabilis diſſipatio dicenda eſt.*

15 *Papæ voluntas in diſpenſationibus habetur pro ratione.*

16 *Declaratur.*

17 *Conſuetudo nutriens pluralitatem beneficiorum non valet.*

18 *Conſuetudo obtinendi plura beneficia ſimplicia, ſi unum ſit ſufficiens, eſt corruptela.*

19 *Beneficium ſecundum ex Concilio Tridentino ita demum uni poteſt conferri, ſi primum ſit in ſufficiens, & utrumque perſonalem reſidentiam non requirat.*

20 *Diſpenſationes ſunt odioſæ, & in eis non valet argumentum de maiori ad minus.*

21 *Diſpenſatio cum Monacho ad beneficium curatum non extenditur ad ſimplex.*

22 *Diſpenſatio, ut quis tranſire poſſit ad Archiepiſcopatum, non habet locum in Epiſcopatu.*

23 *Diſpenſatio extenditur ad acceſſoria, vel connexa, ſeu conſecutiva, & dependentia.*

24 *Diſpenſatus ad plura beneficia cenſetur etiam diſpenſatus ſuper fructibus alterius in abſentia recipiendũ, & num.* 28.

25 *Parochialem obtinens cum dignitate, vel Canonicatu ex diſpenſatione tenetur reſidere in Parochiali, & tunc lucratur reditus omnes dignitatis; vel Canonicatus, præter diſtributiones quotidianas.*

26 *Diſpenſatus ad Parochialem cum Canonicatu dum reſidet in Parochiali an percipere debeat integras diſtributiones quotidianas, in quibus univerſi Capituli reditus conſiſtunt, vel aliquam earum partem, & nu. ſeqq uſq; in finem.*

27 *Diſpenſatus ad duo incompatibilia cenſetur diſpenſatus ſuper reſidentia alterius.*

28 *Et conſequenter ad percipiendos fructus in abſentia.*

29 *Diſtributiones quotidianæ, ubi nulli ſunt fructus, ſuccedunt in locum præbendæ; & ideò debentur abſentibus ex iuſta cauſa.*

30 *Privilegium debet latè interpretari ut aliquid conferat.*

31 *Canonia non datur ſine præbenda.*

32 *Canonicis pro ſervitio Epiſcopi, vel ſtudiorum cauſa abſentibus, de iure communi debentur integrè diſtributiones quotidianæ; in quibus univerſi reditus conſiſtunt.*

33 *Idem ſi fructus præbendæ ſint admodum tenues.*

34 *Sed poſt Concilium Tridentinum debentur tantùm duæ tertiæ illarum partes, amiſſa alia tertia, quæ inſervientibus accreſcit.*

1 QUIA IN TANTUM. Non debent Epiſcopi permittere quē plures Eccleſias, vel præbendas obtinere: Hoc dicit Sunt duæ partes. In prima ponitur exceſſus. In ſecunda proviſio. ibi, *Per fratres.* Vel ſecundùm Hoſt. & Jo. Andr. Ambitionem Clericorum diverſa beneficia uſurpàntium præcipit corrigi; & pauperum inopiam ſublevari. Secunda ibi, *Et de multitudine*

2 Nota ex hac Decretali pluralitatem beneficiorum & præbendarum improbari tanquam Canonibus inimicam, ut hic, & in c. *Presbyteros, 16. q. 1. 21. q. 1. per totam, c. Sanctorũ, 70. diſtinct.* c. *De multa, infra eod,* cum multis ſimilibus. Et collige ex littera plures cauſas cur hujuſmodi pluralitas re-
3 probetur. Prima eſt, quia procedit ex radice ambitionis. Eſt enim ambitio propriè aſpiratio ad dignitatem procedens ad actum c. *Cum jam dudũ infra eodem,* l. *Quisquis ff ſi cert. pet.* ſecundũ Hoſt. *hic n 1. in verb Ambitio* Jo. Andr. *in eod. ver.* Card. & Abb *in 1. notab.* licet S. Thom. *in 2. 2. quæſt.* 131. *art.* 2. dicat ambitionem eſſe inordinatum appetitum honoris; nam ambitioſus non reſpicit unde venerit, ſed quò tendit, nec ſibi tam jucundum eſt multos poſt ſe videre, quam grave aliquem ante ſe, ut ait Seneca, relatus ab Anton. de Butr. *hic n.* 3. Et quemadmodum talis tenetur pœna ſimonia-
4 cæ pravitatis in ſpiritualibus, c. 1. *infra de Simon.* ita l. *Iulia. de ambitu in temporalibus,* ut C. *ad l. Jul. de ambitu, per totum,* ſecundùm Hoſt. & alios præalleg Et quamvis Abb. dicat contra pluralem eſſe præſumptionem ambitionis, pro quo facit littera ibi, *Quorundam,* tamen Hoſtien. exponens illud verbum, *quorundam,* melius, inquit, dixiſſet *Omnium.* Et recitat illud B. Bernardi, videlicet: (O ambitio ambitientium? Crux quomodo omnes torques, omnibus places.

Secunda cauſa eſt, quia præbet diſſolutionis materiam, videlicet in veſtibus, & moribus, ut explicant Hoſtien. & Jo. Andr. *in ver. Diſſolutionis,* & Cardin. *in 4 notab.* Nam ex *adipe prodit iniquitas,* ut dicitur in Pſalmo 72. Et rurſus in Cantico Moyſis Deuteron. 32. 15. *Incraſſatus eſt dilectus, & recalcitravit, impinguatus, incraſſatus, dilatatus.*

Tertia cauſa eſt, quia præbet materiam vagationis, ut in c. 2 *ſupra de offic. Archipresb.* nam ut Abb. inquit *num* 2. Quo magis homo exuberat, eò facilius efficitur vagus.

Quarta cauſa eſt impotentia pluribus ſerviendi, ut patet ibi, *Cùm nec duabus poſſint debitam proviſionem impendere.* Ad idem c. *Quia nonnulli, de Cler. non reſid.* Rationem habes in c. *Diverſis, ſupra de Cler. coniug.* ſecundùm Hoſt.

5 Quinta demum cauſa eſt, quia talis pluralitas certum periculum continet animarum ut dicitur in littera. Et hinc apertè deducunt Hoſtien. & Jo. Andr. Cardin. Abb. & alii peccatum eſſe plures præbendas obtinere. Et quamvis multi, præſer-
6 tim ex recentioribus, affirment in hoc articulo extare utrinque opiniones probabiles, ac proindè eſſe tutum in conſcientia, qui ejuſmodi opinionibus innixus, plures Eccleſias, vel beneficia obtinet: verè tamen, ut ſingulariter inquit Hoſt. hic, ſi quæratur à te, utrum tenere multas Eccleſias peccatum ſit; nota quod dicitur hic, nec ubi certum te reddit littera, dicas te dubitare. c. *Cùm contingat.* §. *penult. ſupra de reſcript.* ſubdens hic eſſe expreſſum jus, & in c. *Quia nonnulli, ſupra tit. prox.* contra id, quod notat Innoc. in cap. *Cùm Eccleſiaſtica, de exception.* Quamobrem cum lex ſit certa, quamvis qui ſequitur opiniones Magiſtrorum non faciat contra conſcientiam; tamen tenendo plures præbendas facit contra legem, & ideò peccat, ut egregiè probat D. Thom *Quolib.* 8. *n.* 13. De certitudine autem legis ambigi non poteſt, quia eſt textus clarus hic, in d. c. *Sanctorum, 70. diſt.* & in c. 1 21 *q.* 1 quod eſt ſeptimæ Synodi *c.* 15. ubi habetur: Clericus ab inſtanti tempore non connumeretur in duabus Eccleſiis; negotiationis enim hoc eſt, & turpis lucri commodum, & ab Eccleſiaſtica conſuetudine penitus alienum.) Ad idem decretum Concilii Tridentini *c.* 17. *ſeſſ* 24. ubi expreſſum eſt,) Eccleſiaſticum Ordinem perverti, cùm unus plurium officia occupat Clericorum; & multos qui improbæ cupiditatis affectu ea, quæ benè conſtituta ſunt, variis artibus eludere, & plura ſimul beneficia obtinere non erubeſ-
7 cunt, ſeipſos, non Deum decipere.) S. Thomas *Quodlib.* 9. *art.* 15. diſputat hanc quæſtionem, Utrum habere plures præbendas ſine cura animarum ſit peccatum mortale? Et ex ejus dictis eliciuntur ſex concluſiones.

(Prima concluſio eſt, Jure divino hæc quæſtio non invenitur determinata expreſsè, cùm in ſacra Scriptura expreſſa mentio de eo non ſtat.

8 Secunda concluſio. Quod pertinet ad jus naturale, plures præbendas obtinere non eſt actus habens deformitatem inſeparabiliter annexam, ſicuti eſt fornicatio; alias in nullo caſu diſpenſationem recipere poſſet. Item non eſt actus ex ſe indifferens ad bonum. & malum: non enim licitum eſt habere plures præbendas, ſicut plura poma, ut nonnulli perperam dixerunt, ſed eſt actus conti-
9 nens in ſe plurimas inordinationes. Primò enim non eſt poſſibile aliquem in pluribus Eccleſiis deſervire, in quibus eſt præbendatus, cùm præbēdæ videantur eſſe ordinatæ quaſi quædam ſtipendia Deo ibidem miniſtrantium. Secundò, hinc ſequitur diminutio cultus divini, dum unus loco plurium inſtituitur. Tertiò, fraudantur voluntates teſtatorum, qui ad hoc aliqua bona Eccleſiis contulerunt, ut certus numerus Deo deſervientium ibi eſſet. Quartò, hinc ſequitur inæqualitas, dum unus pluribus beneficiis abundat, & alius nec unum habere poteſt, & multa alia hujuſmodi, quæ de facili patent Unde ejuſmodi actus habendi plures præbendas non poteſt contineri inter indifferentes actiones, & multò minus inter eas, quæ ſunt ſecundùm ſe bonæ.

10 Tertia concluſio, Quamvis idem actus ſit ex genere illorum, qui abſolutè conſiderati, deformitatem, vel inordinationem quandam important; tamen hæc deformitas cùm non ſit intrinſeca, ſeu inſeparabilis, ceſſare poteſt aliquibus circumſtantiis advenientibus: nam ſicut occidere hominem, vel percutere, in ſe deformitatem quandam importat; ſed ſi addatur, occidere malefactorem propter juſtitiam, vel percutere delinquentem cauſa diſciplinæ non erit peccatum, ſed virtuoſum; Ita quamvis plures præbendas obtinere aliquas inordinationes contineat, tamen aliæ circumſtantiæ poſſunt ſupervenire ita honeſtantes actum, ut prædictæ inordinationes totaliter evacuentur, ut puta, ſi ſit neceſſitas in pluribus Eccleſiis ejus obſequii, & poſſit plus ſervire Eccleſiæ, vel tantundem abſens, quàm alius præſens, & ſi quæ alia ſunt hujuſmodi.

Quat-

11 Quarta conclusio, His condinionibus, ſeu cir-
cumſtantiis ſupervenientibus obtinere plures
præbendas cum recta intentione non erit pecca-
tum, etiam nulla diſpenſatione interveniente, ſi
conſideretur tantùm ſecundùm jus naturale; quia
diſpenſatio ad jus naturale non pertinet, ſed ſo-
lùm ad poſitivum. Si verò aliquis ea intentione
plura beneficia habeat, ut ſit ditior, ut lautius vi-
vat, & ut facilius ad Epiſcopatum perveniat in a-
liqua Eccleſiarum ubi eſt præbendatus; non tol-
luntur prædictæ deformitates, ſed augentur, quia
cum tali intentione & unum beneficium habere,
quod nullã inordinationẽ importat, eſſet illicitũ.
22 Quinta conclusio, jure Eccleſiaſtico prohibi-
tum eſt plures præbendas obtinere abſq; diſpen-
ſatione, etiam illis circumſtantiis ſupervenienti-
bus, quæ deformitatem, ſeu inordinationem tol-
lunt.
13 Ultima concluſio, ceſſantibus ejuſmodi circum-
ſtantiis licitum non eſt plures præbendas obtine-
re etiam cum diſpenſatione, eò quod diſpenſatio
non auferat ligamen juris naturalis, ſed ſolum li-
14 gamen juris poſitivi. Hæc ex D. Thoma. Et in hoc
tandem reſident hic Canoniſtæ noſtri: nam Ho-
ſtien. in fine, dicit pluralitatem præbendarum cer-
tum periculum animæ continere, id eſt peccatum
eſſe, niſi rationabiliter fuerit diſpenſatum: alio-
quin, inquit, ſi ſine cauſa fit, te talis diſpenſatio diſ-
ſipabit; quia ſecundùm D. Bernardum, talis non
diſpenſatio, ſed diſſipatio debet dici. Sequuntur
Jo. Andr. *in fine*, Card. *num.* 5. Anchar. *num.* 3. &
Abb. *num.* 2. *verſ. Nec valebit diſpenſatio*, ubi teſta-
tur de communi opinione. Et idem fuſius proſe-
quitur in c. *Extirpanda*, § *Qui verò*, *de præben.* poſt
Jo de Lign quem citat in Clem. *Gratiæ de re-
ſcript* Dixi latiſſimè in c. *fin. de fil de Presbyt.* & in
15 c. *Dudum*, *il* 2. *de elect.* Nec diſſentit Dec. *hic*: nam
etſi *num* 6 dicat doctrinam Hoſtienſis procede-
re in Epiſcopo tantùm cujus diſpenſatio ſuper
pluralitate beneficiorum non valet ſine cauſa, nõ
autem in Summo Pontifice, quia de factis ejus
judicare non licet, c. *Nemini*, *quæſt.* 4 Et in ejus di-
ſpenſationibus ſola voluntas eſt pro ratione: &
allegat Innocen in d. c. *Dudum*, tamen inferius *n.*
9. declarat hoc procedere quoad Eccleſiam mili-
16 tantem, ſecus quoad Deum. Et ita etiam dictum
Innocentii declarat Abb. in c. *De multa*, *col.* 3. *verſ.*
Ex prædictis infero, *infra eodem*, & in d. §. *Qui verò*,
num. 44 Dixi in c *Ex parte*, *à num.* 56. *uſq; ad nu.*
66. *ſupra tit. prox.* Unde concludendum cum B.
Bernardo relato à D Thoma *d. quodlib.* 9. *art.* 15.
Qui non unus, ſed plures eſt in beneficiis, non u-
nus, ſed plures erit in ſuppliciis.
17 Ex his infert Ant de Butr. *nu* 2. *verſ. & propter*
ultimum, ut non valeat conſuetudo nutriens plu-
ralitatem beneficiorum; quia cùm inducat peri-
culum animarum, & ſit cauſa tantorum malorũ,
eſt irrationabilis, c. *Ex parte*, & c. *fin. de conſuetud.*
18 & ſequitur Abb. *hic n.* 2. Et fuſius in d. c. *Extir-
panda*, §. *Qui verò*. *nu.* 36. *de præben.* ubi optimis ra-
tionibus concludit conſuetudinem obtinendi
plura beneficia ſimplicia, etiam perſonalem reſi-
dentiam non requirentia, ſi unum ſit ſufficiens, eſ-
ſe corruptelam; & ideò impræſcriptibilem. Et vi-
detur ex mente S. Th *d. quodl.* 9. *art.* 15. dum di-
cit, jura antiqua prohibentia pluralitatem præ-
bendarum continere jus naturale; & ideò non
poſſe per contrariam conſuetudinem abrogari.
19 Hodie Decreto Concilii Tridentini *c.* 17 *ſeſſ.* 24.
ſtatutum eſt, ut in poſterum unum tantùm bene-
ficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur. Quod
quidem ſi ad vitam ejus, cui confertur honeſtè
ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus a-
liud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque per-
ſonalem reſidentiam non requirat, eidem con-
ferri. Et circa hoc decretum vide quod ſcripſi in c.
Cùm non ignores, *infra eod.*
20 In Gloſſa 1. ibi, *In omnibus acceſſoriis*: nota di-
ſpenſationem extendi ad conſecutiva, ſeu acceſſo-
ria, & dependentia, quod nunquam tradas obli-
vioni ad limitationem eorum, quæ not. Hoſt in
c. *Poſtulaſti*, *num.* 12. *de reſcript.* ubi ſingulariter ait
in diſpenſationibus non valere argumentum; Di-
ſpenſatum eſt in majori, ergo & in ſimili, vel mi-
nori. Quod dictum valdè extollit hic Decius *nu.*
10. Ratio eſt, quia diſpenſationes ſunt odioſæ, &
ſtrictè intelligendæ, c. 1 *in fine de fil. Presbyt.* in 6.
& c *Quod dilectio*, *infra de conſang. & affinit.* præ-
ſertim ſuper pluralitate beneficiorum, ut hic, & in
21 c *fin de translat.* ſecundùm Hoſt. *ubi ſup* Unde ſi
diſpenſetur cum Monacho ad beneficium Cura-
tum, non cenſetur diſpenſatum ad ſimplex, ut no-
tabiliter ſcripſit Jo. Andr. *in reg. quæ à iure*, *de re-
gul. iur. in* 6. *in Mercurial.* quem ſequitur Dec. *hic*
22 *n.* 14 Et diſpenſatio ut quis tranſire poſſit ad Ar-
chiepiſcopatum, non extenditur ad Epiſco-
patum, ut eſt text. in d. cap. *fin. de translat.*
& notat Gemin in c *Quamvis de præben. in* 6. per
23 textum in c. *Cui de non Sacerdotali*, *eod. tit.* & *lib.*
Hæc, inquam, doctrina Hoſtienſis cum ſuis illa-
tionibus, quas cumulant DD. in d. c. *Poſtulaſti*;
non procedit in acceſſoriis, vel connexis, ſeu con-
ſecutivis & dependentibus; quia ad illa extendi-
tur diſpenſatio, quantumvis odioſa, & ſtricti ju-
ris, ut in gloſſ. noſtra, quam ſequuntur Anton. de
Butr. *num.* 5. & 6. Abb. *n.* 3. & communiter DD.
Mandoſ. *ad regul.* 20. *Cancell. quæſt.* 7. *n.* 3.
24 Hinc fit, ut ſi diſpenſetur ſuper pluralitate be-
neficiorum, cenſeatur etiam diſpenſatum ſuper
reſidentia alterius, ut dicam *infra n.* 27. Et diſpen-
ſatus ad duo beneficia, cenſeatur etiam diſpenſa-
tus ſuper fructibus alterius in abſentia percipien-
dis, cùm hoc ſit conſecutivum, & acceſſorium ad
25 principalem diſpenſationem, ſecundùm Archid.
& alios inferiùs citandos *num.* 28 argum. c. *Licet*,
infra eod. c. *De cætero*. & c. *Cùm dilectus*, *ſupra tit.
prox.* & c. *Olim*, *de verb ſignificat.* Et hodie eſt ex-
preſſum in Conſtitutione Pii V. quæ incipit, *Cu-
pientes*. edita 8. idus Julii 1568. *in Bullar. to.* 2 *pag.*
262. ubi obtinentes ex diſpenſatione Apoſtolica
Parochialem cum dignitate, vel Canonicatu te-
nentur reſidere in Parochiali; & nihilominus ſic
reſidentes lucrantur in abſentia omnes, & ſingu-
los fructus, & proventus Canonicatus ſui, vel
Dignitatis, exceptis duntaxat quotidianis diſtri-
butionibus, & aliis, quæ ex juſta cauſa abſentes
26 percipere non ſolent.
QUÆRO de quæſtione facti. Poſita diſpenſa-
tione Joãnis Baptiſtæ de Angelis à Sede Apoſto-
lica conceſſa ad obtinendum Canonicatum Ca-
thedralis, & Parochialem intra mœnia ejuſdem
civitatis: ita tamen ut in Parochiali reſidere, & in
Cathedrali poſt impletum Parochialis ſervitium
horis Canonicis intereſſe teneatur, amittatque di-
ſtributiones quotidianas illarum horarum, quib9
ipſe Parochialis ſervitio occupatus, choro Cathe-
drá-

dralis non potuerit deſervire: Quæſitum eſt, An idem Joannes Baptiſta obtinens vigore dictæ diſpenſationis tam Parochialem, quàm Canonicatum, cujus fructus omnes quotidianas diſtributionibus conſtant, illis horis, quibus præpeditus Parochialis ſervitio chori nequiverit intereſſe, percipere debeat diſtributiones quotidianas, vel aliquam earum partem.

Juxta uſitatum hujus diſpenſationis tenorem obtinens tam Parochialem, quàm Canonicatum, illis horis, quibus ob ſervitium Parochialis non poteſt intereſſe choro Eccleſiæ, in qua eſt Canonicatus, percipit fructus præbendæ, ſed amittit, diſtributiones quotidianas, ut in Conſtitutione Pii
27 V, ſuperiùs relata *n.* 25 Ratio autem perceptionis fructuum ea eſt, quia diſpenſatus ad duo incompatibilia, eſt diſpenſatus etiam ſuper reſidentia alterius, & ex conſequenti etiam ad percipiendos fructus, ut de primo tradit gloſſ. 2 in c. *Si quis in Clero. quaeſt.* 1. quam hic ſequuntur Cardinal. *n.* 6. Anchar. & Abb ambo *n.* 3. Idem notat Specul. *in tit. de diſpenſ.* §. *Dicendum verſ. Quod ſi habens*, Hoſtien. & Jo. Andr. in c. *Dudum, il 2. de elect.* Et de 2. tradit Archid. in c. 1. *De quibuſdam*, 37. *diſt.* Feder. de Sen. *conſ.* 146. *de iure communi*, Lap. Ge-
28 min. & alii in c. 2 *de privileg. in* 6. Et in ſumma taliter diſpenſatus veluti privilegiatus quoad reſidentiam debet haberi pro reſidente quoad percipiendos fructus, ſed non pro intereſſente ad percipiendas diſtributiones quotidianas, ut docent Gemin. & Franc in *c. unico*, §. *Statuimus*, *ſuper gl. in ver. abfuerint de Cler. non reſid. in* 6. Cum igitur in caſu hujuſmodi diſpenſationis, Jo. Baptiſta, dũ Parochiali inſervit, & non poteſt Canonicatui deſervire, ſit habendus pro reſidente quoad fructus, ſed non pro intereſſente quoad diſtributiones; quæritur nunc in dubio, cùm omnes reditus Canonicatus ſint diſtributiones quotidianæ, nec alii fructus ex Canonicatu percipiantur; an diſpenſatus dum Parochialis ſervitio occupatur, debeat
29 earum horarum diſtributiones percipere. Et certè ſive ſpectemus jus commune Sacrorum Canonum, ſive Sacræ Congregationis morem, deciſioneſq; in caſibus huic affinibus ſæpius editas, videtur reſpondendum debere hunc diſpenſatum prædicto tempore hujuſmodi diſtributiones percipere: nam ex recepta concluſione quoties fructus omnes Canonicatus conſtant diſtributionibus tantùm; qui ſtudiorum vel alia de cauſa habentur pro reſidentibus, ſed non pro intereſſentibus; & ideò aliàs percipere deberent in abſentia fructus præbendæ amiſſis diſtributionibus; eo caſu lucrifaciant diſtributiones ipſas perinde ac ſi divinis intereſſent, textus eſt notabilis in c. *Olim, infr. de verb. ſignif.* ſecundum intellectum Hoſt. verum & communiter approbatum, ut ibi dixi *in* 5. *notab* Et eſt ſententia gloſ. in c. *Licet, de praeben. in ver. Diſtributiones*, quam ibi Butr. Imol. & cæteri omnes ſequuntur. Guglhel de MonteLaud. & alii, quos refert, & ſequitur Rebuff *in tract. de privileg. Scholar. privileg.* 31. *n.* 12. Horat. Lut Callien. *eod. tract. de privil. Scholar privil.* 100. *in prima limitat.*

30 Hujus autem determinationis duæ ſunt rationes, Altera eſt, quam reddit gloſſ. in d. c *Licet*, quia niſi privilegiati ad fructus percipiendos perciperent diſtributiones, cum ex Canonicatu nulli alii reditus percipiantur, privilegium eis nihil prodeſſet, contra text. in c *Ex his de privileg.* Altera eſt ratio magis ex juris Canonici propriis terminis deſumpta, quia ubi omnes reditus Canonicatus conſtat diſtributionibus, ſi tunc tales diſtributiones non haberent rationem præbendæ, eſſet dare Canoniam ſine præbenda, quod juxta ſacros Canones abſurdum eſſet. Hanc rationem aſſignat gloſ. in c. *un. de Cler. non reſiden. in* 6. *in ver. Receperit*, dicens hunc eſſe verum intellectum, d. cap. *Olim, de verbor. ſignif.* Cùm igitur hic diſpenſatus percipere deberet fructus, & amittere diſtributiones ubi illæ eſſent à fructibus diſtinctæ, percipiet hoc caſu loco fructuum diſtributiones ipſas, quæ ſolæ ex Canonicatu colliguntur, quamvis non inſerviat Choro illis horis, quibus vacat ſervitio Parochialis. Et ita in ſimili ſæpius reſpondit Sacra Congregatio, quæ tam ſcholaribus in publica univerſitate, vel Theologiæ, vel juri Canonico operam dantibus, quam Canonicis Epiſcopo inſervientibus præſtari jubet diſtributiones quotidianas, cùm præter eas nihil percipitur ex Canonicatu; quamvis ubi præbendæ ſunt diſtinctæ à diſtributionibus ſupradictis, concedat ſolos fru-
33 ctus præbendarum, amiſſis diſtributionibus. Imò in cauſa Camerinen reſpondit abſentes ſtudiorum cauſa, qui percipere debent diſtributiones quotidianas, in quibus omnes reditus Canonicatus conſiſtunt, debere etiam eaſdem diſtributiones percipere, cùm fructus præbendæ ſunt adeò tenues, ut puta trium, vel quatuor ducatorum, ut perinde haberi debeant ac ſi nulli eſſent fructus. Et nonnunquam ad hunc effectum arbitrata eſt fructus præbendæ cenſeri tenues ita ut illorum ratio habenda non ſit, cum ad quartam diſtributio-
34 num partem non aſcendunt. Semper tamen has deciſiones ita temperavit, ut tales privilegiati cùm percipiunt diſtributiones, eò quod in illis univerſi fructus Canonicatus conſiſtant, amittant tamen earum tertiam partem. Idque poſt Concilium optima ratione: nam cùm decretum, *cap.* 3. *ſeſſ.* 21. mandaverit ubi nullæ ſunt diſtributiones, vel ita tenues, ut veriſimiliter negligantur, præbendarum tertiam partem ſeparari, & in diſtributiones quotidianas converti, non debent hi privilegiati volentes acquirere diſtributiones, eò quod in eis ſolis conſiſtant univerſi reditus Capituli, eſſe hoc caſu melioris conditionis, quàm ſi omnes eſſent fructus præbendæ abſq; diſtributionibus. Sed ſi eſſent omnes fructus præbendæ, tertia pars in diſtributiones convertenda eſſet, ac proinde ab eis amitteretur. Ergo idẽ juris eſſe debet cùm omnes ſunt diſtributiones, ne ſequatur inconveniens, ut faciliùs acquirantur diſtributiones, quàm fructus præbendæ, ut plenius probavi in c. *De cætero, à n.* 29 *uſq; in finem ſupra tit. prox.* & in c. *Licet*, n. 124 *& ſeq. infra eod.* Poſſet itaq; etiam hoc caſu reſolutio ita temperari, ut diſpenſatus hujuſmodi dicto tempore amittat tertiam partem quotidianarum diſtributionum, quæ reliquis inſervientibus accreſcat.

De

De Præbendis.

Cap. Referente.

SVMMARIVM,

Eccleſias plures habens alteram eligere, & alteram dimittere compellitur.
2 *Metropolitanus, & Archiepiſcopus an & inquo differant.*
3 *Conſuetudo appellandi ab Ordinario inferiori ad Metropolitanum omiſſo medio valida eſt.*
4 *Appellatio omiſſo medio valet parte non excipiente.*
5 *Beneficia duo incompatibilia obtinens abſque diſpenſatione, an, & quando cogi poſſit unum eligere & alterum dimittere, & nu. ſeq uſq; ad n. 9.*
9 *Tempora quinque conſiderari debent ad dignoſcendum an pluralis in beneficiis habeat optionem, an vero privetur primo, vel ſecundo, vel utroque, & nu. ſeqq.*
7 *Ordo ſcripturæ in decretalibus non attenditur quoad hoc, ut illa cenſeatur prius edita, quæ in præcedenti titulo reperitur collocata.*
9 *Optio eligendi unum beneficium, & alterum dimittendi hodie ſublata eſt à Concilio Tridentino in quibuſcunque beneficiis.*
Fallit, num 10.
9 *Beneficia duo incompatibilia ſi alicui ab Epiſcopo conferantur eodem inſtanti, an alterum ipſorum, vel utrumque dicatur vacare, an verò liceat unum eligere, & alterum dimittere.*
10 *Et quid poſt Concilium Tridentinum.*

1 REFERENTE. Habens plures Eccleſias alteram eligere, & alteram dimittere compellitur. Hoc dicit. Et ſunt duæ partes. Prima imperantis conqueſtio; Secunda ipſius abſo-
2 lutio. & cauſæ commiſſio, ibi, *Nos autem.*

Nota primò Metropolitanum, & Archiepiſcopum eſſe ſynonimia, ſeu idem importantia, cùm textus dicat, ad Metropolitanum, id eſt Rhemenſem Archiepiſcopum. Sed Archidiac. in c. *Præſenti num. 1. de offic. Ordinar. lib. 6.* dicit inter Metropolitanum, & Archiepiſcopum differentiam eſſe; nam Archiepiſcopus eſt major; allegat cap. *Clericos, 21. diſt.* ubi Archiepiſcopus dicitur præſidere tam Metropolitanis, quàm cæteris Epiſcopis; & in Authen. *de privileg. Archiepiſcop. collat. 9. in princip* ibi: Non ſolum Metropolitanus, ſed etiam Archiepiſcopus fiat, & habetur illa Rubric. *poſt titul. de ſanctiſſ. Epiſcop.* quæ non legitur, nec gloſſatur, ſecundùm Jo. Andr in d. cap. *Præſenti num. 5* Verùm Cardinalis poſt Gulielm. de Monte Laudun. in Clem *2. num. 27. de privileg.* affirmat Metropolitanum, & Archiepiſcopum idem eſſe; ſed Metropolitanum trahere nomen à *metros* quod eſt menſura, & *polis*, quod eſt civitas, & ſic trahere nomen ab Eccleſiis, & earum numero. Archiepiſcopum verò à perſonis, ab *archos*, quod eſt Princeps Epiſcoporum, ut in d. c. *Cleros & 80. diſt per totam.*

3 Secundò nota argumentum, quod ab Ordinario inferiori videtur poſſe appellari ad Metropolitanum omiſſo medio, ſicut iſte Præsbyter appellavit ad Archiepiſcopum Rhemenſem, poſthabito Epiſcopo, & appellatio fuit valida, cum illius vigore ab eodem Archiepiſcopo obtinuerit reſtitui ad Eccleſiam qua fuerat ſpoliatus. Sed hoc intelligit Hoſt *in ver. Metropolitanum*, & alii poſt eum, quia Rhemenſis Epiſcopus habet ex conſuetudine, ut ad eum omiſſo medio appellationes interponantur, alioquin gradatim appellandum fuiſſet, c. *Metropolitanum, 2. quæſt.* Et ſic collige validam eſſe conſuetudinem appellandi ad Archiepiſcopum omiſſo medio, ut ſentit gloſſ. 2. *hic* & probatur in cap. *Romana, §, 1. de appellat. l. 6.*

Cæterum advette, quia etſi Rhemenſis Eccle-
4 ſia tàlibus utatur conſuetudinibus, prout ſe ſcire atteſtatur hic Hoſtien. *in ver. Metropolicanum, verſ. Scimus*; tamen quod ſpectat ad iſtum textum hic intellectus divinat. Undè ſecundùm Abbatem, *n.* 4 dici poteſt hic non fuiſſe propoſitam exceptionem quod gradatim eſſet appellandum. Et ita habes hic caſum, quod valet appellatio omiſſo medio, parte non excipiente. Quod latius proſequitur idem, Abbas in cap. *Dilecti, il 3. ſupra de Appellat.* poſt gloſ. *unicam, ibi, verſ. Dicas quod gradatim*, Calder. *conſ. 1. in tit. de appellat.* quamvis contrarium ſentiat Archid. in c. *Si delegatus, de offic. delegat. lib. 6.* tamen prima opinio communiter tenetur, ut atteſtatur Præpoſitus in d c. *Dilecti n 9* ubi etiam allegat Rotam *deciſ. 287* quæ incipit, *Item ſi tres.*

Ultimò nota, textum valde notabilem, quod habens duas Eccleſias non poteſt utraque vel earum altera præcisè privari, ſed habet optionem dimittendi unam, & retinendi alteram, quam maluerit. Sed quia obſtat Decretalis *De multa, infra eodem*, & Doctores ſe involvunt circa ſolutionem contrarii: ideo tu dic plenius: ut in quæſtione ſequenti.

5 QUÆRO, an. & quando obtinens abſque diſpenſatione duo beneficia incompatibilia, teneatur unum eligere, & alterum dimittere.
6 Prò ſolutione diſtinguenda ſunt quinque tempora. Primum tempus fuit ànte Concilium Lateranen. ſub Alexandro III. de quo in c. *Quia nonnulli, ſupra de Cler. non reſident.* & tunc non privabatur primo, nec ſecundo, ſed optionem habebat alterutrum retinendi. Et ſecundum hoc tempus procedit hæc Decretalis, & c. *Præterea, inſ. eod.* Quamquam enim ordine compilationis ſint poſita poſt d c. *Quia nonnulli*, & omnium author fuerit idem Alexander. III. ut patet ex illorum ſupraſcriptione: tamen in editione præceſſerunt d. c. *Quia nonnulli*, ut ibi adnotavit Alex. de Nævo *in ult. notab.* & communiter Doctores, ut *hic* teſtatur Abb. *n. 3.* Et hinc collige ut non ſit attendendus ordo ſcripturæ, videlicet ut illa Decretalis cenſeatur primò edita, quæ in præcedenti titulo reperitur collocata, ut per Alex. de Nævo *loc. citat.* Secundum tempus fuit Concilii Lateranen. in præcitato c. *Quia nonnulli*, ſecundum quod prima dignitas, vel primum beneficium Curatum non vacabat ipſo jure per receptionem alterius ſimilis, ſed recipiens ſecundum erat illo privandus, ut per Cardin. *conſ. 3. num. 4.* Abb in d. c. *Quia nonnulli, num.* 4 & Alex. de Nævo *in ult. notab.* vel erat ipſo iure privatus ſecundo, ut ibi dixi in 4. *notab.* poſt Butr. Anchar. & Imol. qui ita intellexerunt verbum *amittat*, ibi poſitum, ſcilicet ipſo jure. Tertium fuit tempus Concilii generalis ſub Innocentio III. de quo in Decretali *De multa, infra eod.* qua ſtatutum fuit; ut obtinens Beneficium Curatum; ſi ſecun-

dùm

Digitized by Google

dum tale aſſequatur, perdat primum ipſo jure. Quartum fuit tempus Extravag. *Execrabilis*, Joan. XXII. *de preben. in §. qui vero deinceps*, ubi ſtatuitur & recipiens ſecundum Curatum, vel ſecundam dignitatem, niſi ſtatim adepta pacifica illius poſſeſſione verbo, & facto in manibus Ordinarii ſub teſtimonio publico dimittat primum, privatus ſit utroque & inhabilis ad S. Ordines, & ad beneficia Eccleſiaſtica obtinenda; & beneficium, quod fuit ultimò collatum, non poſſit conferri per alium, quàm per Papam. Et ita hæc quatuor tempora diſtinguunt Cardinalis *d. conſ. 3. n. 4.* Abb. & Alex de Nævo in d. c. *Quia nonnulli*, uterque *in ult. not.* Cardinal. & Imol. *hic* Caſſador. *deciſ. 1. in tit. de Conſtitut.* Gammat *in tract. de offic. Legat. lib. 5.* Rubr. *An Legatus poſſit plura beneficia uni conferre, num 67.* & Alphonſ Hoieda *in tract. de incompatibilit. beneficior part. 1. c 7 n 7.* Quibus temporibus inſpectis, optio, de qua in hoc tex. non erat funditus ſublata, quandoquidem cap. *Quia nonnulli*, & Conſtitutio *Execrabilis*, locum non habent niſi in obtinentibus plures dignitates, vel plura beneficia curata Et ſimiliter Decretalis *De multa*, inducens vacationem primi per aſſecutionem ſecundi, non habet locum niſi utrumq; beneficium ſit curatum, ut ibi dixi *in 1. not.* poſt Anchar. *num. 10.* & Abb. *in 3 not.* Unde ſi obtinens dignitatem recipiebat beneficium curatum: aut viceverſa obtinens curatum recipiebat dignitatem, vel aliud beneficium non curatum perſonalem reſidentiam requirens, non erat privandus ſecundo, ex d. cap. *Quia nonnulli*: nec erat ipſo jure privatus primo ex Decretali *De multa*, nec erat privatus utroque ex Conſtitutione *Execrabilis*. Sed optionē habebat dimittendi unum, & retinendi alterum ex hoc cap. & c. *Præterea, inf. eod.* ut *hic* per Abb. *n. 3.* Alioquin ſi hæc jura fuiſſent funditus ſublata per ſubſequentia, fruſtratorium fuiſſet illa inſerere in hac compilatione contra ea, quæ dicuntur ſuprà in proœmio Quamobrem huic juri antiquo ſtandum erat, niſi in quantum ab eo reperiretur receſſum per jura poſteriora, l. *Præcepimus, in fin. C. de appellat.* gloſſ. in c. *Conſtitutionē, in ver. Prorogamus, de Regular. lib. 6.* Expedit enim jura juribus concor-
8 dare, cap. *Cùm expediat, de elect. eod. lib.* Sed poſtea ſupervenit quintum tempus Concilii Tridentini, quod in *c. 4 ſeſſ 7.* ampliavit pœnam c. *De multa*, ad obtinentes plura beneficia ex quovis capite incompatibilia, & in *c. 17. ſeſſ. 24.* voluit incompatibilia eſſe duo beneficia ſimplicia, quando primum eſt ſufficiens ad honeſtam Clerici ſuſtentationem, vel quando utrumque perſonalem reſidentiam requirit. Quapropter hodie non habet amplius locum optio, de qua in hoc cap. Quia aut beneficia ſunt incōpatibilia, puta quia primū eſt inſufficiens, & optio non intrat, quia ex Concilio poteſt retineri utrumque. Aut ſunt incompatibilia vel ratione ſufficientiæ, vel ratione reſidentiæ, vel aliàs quomodocunque, & ſimiliter non intrat optio, ſed per aſſecutionem pacificam ſecundi vacat primum ipſo jure, & per retentionem cùm primo, vacat utrumque ex *d. c. 4.* Et ita c. *De multa*, & Conſtitutio *Execrabilis*, hodie locum habent in omnibus beneficiis qualitercumque incompatibilibus, prout hæc omnia plenius explicavi in d. c. *De multa, à n. 3* & plenius in c. *Cùm jam dudum, præſertim in 3. q. inf. eod.*

9 2. QUÆRO, Quid ſi Epiſcopus uno, & eodem momento, ac verbo conferant alicui duas dignitates, vel duas Eccleſias Parochiales, nec conſtare poſſit cujus poſſeſſionem prius ſit nactus, an altera ipſarum, vel utraque dicatur vacare; an verò ſit locus optioni, de qua in hoc cap. & in c. *Præterea, infra eod.*

Hoſtienſis format hanc quæſtionem in c. *Quia nonnulli, n. 6. ſupr. de Cler. non reſid* Et primo dicit reſponderi poſſe, non deficit jura, ſed probatio, ut l. *Duo ſunt, ff. de teſtament. tutel.* deinde dicit ſe non teneri reſpondere, quia quæſtio excogitata, & ficta nec legiſlatores inſpiciunt: quò rarò fit, ut in Auth. *Ut ſine probib. matr fil. tutel. ger. coll. 8.* arg. l. *Nam ad ea. ff de leg.* & c. *Erit autē lex. 4. diſt.* Tertiò concludit vacare utrumque: nam de rigore juris non tenuit collatio, cùm nec duas uxores quis ſimul poſſit habere, c. *Gaudemus. §. Quia verò, de divort.* Poſtea tamen ſubdit quod aliqui contrarium judicarent, & huic Clerico optionem darent, ut infra ſex menſes unam dimitteret, & alteram retineret ut ſic res magis valeat, quam pereat, c *Abbate, §. Cōtra quod, infra de verbor. ſignificat.* Tandē remittit ad notata in c. *Dudum. il 2. de elect* & in c. *Omnis, de pœnit. & remiſſ.* Dixit Guliel. *in Speculo in tit. 2. §. Videndum, verſ. Sed quare*, banc gloſſam fuiſſe factam ab Hoſtien. ad inſtantiam ſuam. Et hæc dicta recitat ſimpliciter, nihil addens, vel detrahens Jo. And. in d. c. *Quia nonnulli, de Cler. non reſident. nu. 9* & Anchar. *eod n.* Primum dictum Jo. de Ligano dicit eſſe verius, ſed ſecundum æquius, Cardinalis verò ibid. *in 12 q n. 17.* dat Clerico optionem; quia hic non eſt incompatibilitas in collatione, ſed in conſecutione: ergo antequam poſſeſſionem adipiſcantur, poterit eligere quam maluerit. Hæc ratio eſt in ſe vera, ſed non ſolvit quæſtionem propoſitam de illo, qui reperitur in poſſeſſione utriuſque beneficii & non conſtat cujus poſſeſſionem prius ſit nactus. Verius videbitur huic Clerico competere optionem alterum retinendi, & alterum dimittendi; quia hic caſus non poteſt dici proviſus per c. *Quia nonnulli*, nec per Decretalem, *De multa*, nec per Extravag. *Execrabilis*, cum hæc jura loquantur in eo caſu, in quo Clericus primo obtinuit unam dignitatem, vel unam Parochialem, & poſtea pacificè aſſecutus eſt ſecundam: hic autem quando eodem inſtanti aſſecutus eſt utramque. Ergo hujuſmodi caſus tanquā omiſſus, remanſit in diſpoſitione juris antiqui, & communis, quod dat optionem, ut in hoc cap. & in d. c. *Præterea, infra eod.* & hoc tenet Butr. in d. c. *Quia nonnulli, nu. 5.* Imol. *num. 12. verſ.*
10 *Tangit etiam*, & Alex. de Nævo *in ult. quæſt. nu. 22.* Hoc autem puto verum eſt, poſt Concilium Tridentinum, quia dum in *cap. 4. ſeſſ. 7.* extendit pœnam Decretalis, *De multa, infr. eod.* ad omnia beneficia incompatibilia: hoc intelligi debet retentis iiſdem terminis, id eſt cùm quis primò obtinuit unum, beneficium, deinde adeptus eſt poſſeſſionem ſecundi, & utrumque ſimul retinere perrexit, quod non cōtingit quando eod. inſtanti aſſequutus eſt primum, & ſecundum, & vult alterum dimittere, & alterum retinere, & ſic habes caſum, in quo optio non eſt ſublata.

DE PRÆBENDIS.

Cap. Significatum.

SVMMARIVM.

1 *PRælatus, & Capitulum poſſunt præbendæ vacanti honeſtum onus imponere, ad quod præbendarius teneatur.*

2 *Contrarium.*

3 *Beneficio novum onus celebrationis Miſſarum ab Epiſcopo imponi non poteſt.*

Etiam ex conjecturis veriſimilibus, num: 5.

4 *Beneficia ſimplicia obtinentes non tenentur deſervire per ſe nec per ſubſtitutum.*

6 *Vicarius Apoſtolicus, cui facultas in litteris Apoſtolicis tributa non fuit, non poteſt beneficium onerare novo onere celebrationis Miſſarum.*

7 *Sacerdos poteſt locare operas ſuas ſpirituales abſque vitio ſimoniæ, n. 39.*

8 *Sacerdos non poteſt obligari pacto, vel ſtatuto ad celebrandũ quotidie, aut ſemper de uno Sancto.*

9 *Beneficii inſtitutio, qua quis adſtringitur ad celebrandum quotidie per ſeipſum, eſt illicita.*

10 *Secus ſi inſtitutione cautum ſit ut celebret per ſeipſum.*

11 *Dictiones* aſſiduè, ſemper, indeſinenter, *& conſimiles non ſunt amarè intelligenda, ſed civiliter, & cum aliquo temperamento.*

12 *Prælatus inferior cum Capitulo an poſſit ſtatuere, ut præbendatus non poſſit præbendæ ſuæ renunciare, niſi de ipſorum conſenſu.*

13 *Papa in confirmatione poteſt immutare, alterare, & interpretari voluntatem ſtatuentium, teſtantium, & paciſcentium, & n. 25.*

14 *Miſſarum onera an, & quando per Sedem Apoſtolicam reduci poſſint, aut debeant, & n: ſeq. uſque ad num. 37.*

Quid ſi ſint impoſita ex piis defunctorum relictis, num. 15.

Et quid ſi ex largitionibus inter vivos, n. 17. & ſeq: uſque ad n. 29.

15 *Miſſarum onera ante Concilium Tridentinum impoſita, aut in beneficii fundatione Epiſcopi, & Generales Ordinum reducere non poſſunt in vim.* cap. 4. ſeſſ: 25.

Etiamſi legatum ſit adeò tenue, ut non ſit qui velit onus illi injunctum ſubire, ibid: verſ; Quinimò

18 *Laici, qui non ſunt, de temporali juriſdictione Eccleſiæ, non tenentur poteſtati Eccleſiæ obedire in non concernentibus animam.*

19 *Papa in actiones Laicorum poteſtatem non habet, niſi prout diriguntur ad beatè vivendum.*

20 *Pecunia pro Miſſis celebrandis collata, an ſit reſtituenda ſi illarum numerus reducatur*

21 *Princeps non tam amplam habet poteſtatem in diſpoſitionibus inter vivos, atque in ultima voluntate.*

22 *Papa poteſt immutare pias diſpoſitiones tam mortuorum quàm viventium, & n. ſeq:*

Intellectus Clem. Quia contingit, de relig. domib. *ibidem.*

23 *Res, quæ donantur Eccleſiæ cum onere celebrationis Miſſarum, deſinunt eſſe laicales.*

24 *Eccleſia Romana eſt caput univerſalis Eccleſiæ, & ideo ejus eſt ad ſingula membra alimenta transfundere.*

26 *Pacta ſi reſpiciant tantùm religionem, immutari poſſunt per Papam, etiamſi ſint licita; ſecus ſi reſpiciant commodum temporale.*

Proſp. Fagnan: in 4. Decretal. Tom.

27 *Pactum inferioris non poteſt præjudicari ſuperiori.*

28 *Papæ authoritas in pactis reſpicientibus religionem & juramentis ſemper intelligitur excepta.*

29 *Miſſarum onera futura an per Papam reduci poſſint, & n ſeq.*

30 *Eccleſia recipiens rem oblatam cum onere celebrationis Miſſarum facto ipſo naturaliter obligatur ad oneris implementum.*

31 *Pactum quantumcunque ſimplex poteſt appellari fides.*

32 *Pactum nudum quamvis non pariat actionem, parit tamen exceptionem, & recedens à pacto peccat mortaliter.*

33 *Inter pactum nudum, & veſtitum nec Deus, nec bona conſcientia diſtinguit.*

34 *Miſſarum onera ſi Eccleſia non adimpleat, res oblatas non facit ſuas, & ad reſtitutionem tenetur.*

35 *Datum ob cauſam repeti poteſt, cauſa non ſequuta.*

36 *Legibus humanis non ſubſunt quæ ratione naturali nituntur.*

37 *Leonis X. indultum fratribus Minoribus conceſſum ſuper futuris eleemoſynis Miſſarum dicitur ſubreptitiè obtentum.*

38 *Sacerdos, qui tenetur ad ſolam Miſſæ celebrationem, non autem ad illius applicationem, an poſſit pro applicatione eleemoſynam accipere.*

39 *Simoniacum an, & quando ſit pro celebratione Miſſæ pecuniam accipere.*

Ioannis Wicleffi *error aſſerentis omnes eſſe ſimoniacos, qui ſe obligant ad orandum pro ſubvenientibus, damnatur in Concilio Conſtantienſi.*

41 *Sacerdos poteſt accipere eleemoſynam pro Miſſa, etiamſi aliunde habeat ſuſtentationem.*

42 *Intellectus, c.* Clerici 1. q. 2.

43 *Suſtentationis duplex titulus haberi non poteſt, niſi pro rebus diverſis.*

44 *Eleemoſynam dantes pro Miſſa communiter intendunt, ut ſacrificium ſibi applicetur.*

1 SIGNIFICATUM. Poſſunt Prælatus, & Capitulum præbendæ vacanti honeſtum onus imponere, ad quod præbendarius teneatur. Sic ſummant Abb. Antiq. Joa: Andr: Butr Card: & reliqui omnes. Dividitur in duas partes. In prima ponitur ordinatio tria continens. In In ſecunda confirmatio cum limitatione, ibi, *Quam ſiquidem.*

Nota primò ibi, *communi voluntate dediſtis*, juncta ſupra ſcriptione, Prælatum etiam inferiorem cùm Capituli conſenſu poſſe præbendæ vacanti ad ſuam collationem pertinenti per viam ſtatuti, vel pacti aliquod ſpirituale onus perpetuum imponere, dummodo illud ſit honeſtum, prout hic notant Butr. & Card ambo *in 5. notab.* & Imol. *n.* 4. & colligitur hic intellectus ex gloſſ. 1. ad cujus mentem Doctores communiter ſummant textum, ut ſupra proximè dictum eſt. Ve-
2 rè tamen præſens littera hoc non probat; quin potius innuit oppoſitum. Nam Papa hic non decidit ordinationem Præpoſiti, & Capituli eſſe validam; ſed illam confirmat cum modificatione, ut patet ibi. *inſtitutionem eatenus confirmamus.* Ergo pactum, & onus injunctum non ſubſtitiſſet, niſi acceſſiſſet robur confirmationis Apoſtolicæ, propterea enim fuit petita: arg. cap. *Cùm pridem, ſupra de Pactis*, cap. 1. & 2. de

 ron.

confir. util, vel inutil, & obſervant hic Joan. Andr. *numer. 1. in fine,* Butt. *numer. 6.* Card. & Abb. ambo in *1. notab.* Vel certè ſecundùm Hoſtien. in princip. onus fuit annexum huic præbendæ in limine erectionis. arg. l. *In traditionibus, ff. de pact:* cap. *Cum venerabilis, infra de cenſib.* & cap. *Verum de condit. appoſ.* Sed præbendæ jam erectæ authoritate ordinaria novum onus annecti non poteſt, quia obſtat cap. *Cùm dilectus ſupra de conſuetud.* Concilium Lateranenſe in cap. *Prohibemus, infra de cenſib.* & Concilium Tridentinum *cap. 5. ſeſſ.*
3 *25. de reform.* Unde S. Congregatio ejuſdem Concilii interpres ſæpius declaravit Epiſcopum non poſſe novum beneficiis onus imponere, ſed tantùm curare debere ut quæ illis ex fundatione vel conſuetudine incumbunt, exactè adimpleantur, & in ſpecie; aliàs cenſuit novum onus Miſſæ in hebdomada non potuiſſe Epiſcopum imponere beneficio habenti onus anniverſarii tantùm. Non igitur potuit iſte Præpoſitus cum Capitulo annectere præbendæ vacanti novum onus celebrationis Miſſarum, vel perſonalis reſidentiæ, ut habet communis lectura; & ideò fuit ne-
4 ceſſaria confirmatio Apoſtolica. Hinc cum beatæ mem. Cardinalis Borromæus vellet cogere obtinentes ſimplicia beneficia in Parochialibus, ut per ſe, vel ſubſtitutos deſervirent, cùm c. 3. *ſeſſ. 21.* præſupponat omnia beneficia deſtinata eſſe ad cultum divinũ. & Eccleſiaſtica munia obeunda juxta c. *fin. de reſcr. l. 6.* S. Congregatio ab eo conſulta reſpondit non eſſe cogendos ad aliud, quàm ad dicendas horas Canonicas, nec teneri, ſi beneficia ſimplicia ſint, deſervire per ſe, nec per ſubſtitutũ, exemplo Canonici, qui cum non teneatur reſidere cauſa ſtudii, non tenetur etiam
5 ab ſubſtitutum. Abb. in c. *Licet de praben.* Rurſus cùm Epiſcopus Aſculanus impoſuiſſet onus paucæ eleemoſynæ cuidã Prioratui, quod eſt beneficium ſimplex, pro Miſſis bis in hebdomata celebrandis in Cathedrali Eccleſia; Idque quia licet dictus Prioratus actu Eccleſiã non haberet, cum tamen haberet reditus, & adeſſent veſtigia veteris Eccleſiæ, non erat veriſimile illam ſine onere Miſſarum celebrandarum erectam fuiſſe S. Congregatio conſulta an id potuiſſet Epiſcopus, reſpondit nullum onus novum imponendum ex
6 conjecturis veriſimilibus. Sed nec viſitatore Apoſtolicum, cui facultas attributa non fuerit in litteris Apoſtolicis, cenſuit potuiſſe onerare beneficiũ ſimplex novo onere celebrationis Miſſarũ.

7 Secundò nota ibi, *ita quod Miſſam de S. Maria,* Sacerdotem poſſe locare operas ſuas ſpirituales abſque vitio Simoniæ, arg. c. *Cùm ſit, de Simon.* ſecundùm Vincent. Sed hoc latiùs explicabitur infra in gloſſ. *1. num. 38.*

8 Tertio nota ibi, *debeat quotidiè celebrare.* Statutum, vel pactum quo Sacerdos obligatur ad celebrandum unam Miſſam quotidie, & de uno ſancto, non adeò ſtrictè eſſe intelligendũ, ut ſingulis diebus abſque ulla intermiſſione, vel ſemper de illo ſancto celebrare teneatur; ſed hanc interpretationẽ admittere, ut illam celebret quanto frequentius poterit ſalva honeſtate & devotione, prout ejuſmodi ordinationẽ, & pactum hic temperat & moderatur Pontifex in verſ. *Quam ſiquidem inſtitutionem,* & notant Abb. & Dec. ambo in *3. notab.* & pleniùs idem Abb. in *conſ. 99. videtur in 1. dub. lib. 2.* & dixit *ſalva honeſtate,* fortè propter pollutionem nocturnam, ut in c. 1. *in fin:* ibi, *propter talem pollutionem à ſacro myſterio ea die abſtinere oportet. 6. diſt.* Vel fortè, quia non decet eum celebrare cum vilibus indumentis, vel in Calice æreo, ſecundùm Innocent. *in ver. Honeſtate,* & idem de ſimilibus impedimentis, quæ poterunt contingere, ut per Hoſtien. *n. 9.* & Abb. *n. 4.*

9 Declara notabiliter concluſionem proximè firmatam, ut procedat in eo tantùm caſu, in quo ſpecialiter cautum eſt ut Presbyter celebret unã Miſſam quotidie per ſeipſum, prout hic autem fuerat, ut patet ex littera ibi, *vel cuiquam præbendæ illius anniverſarium delegare,* & notat gloſſ. *antepenult.* Hoſtien. *num. 5. in verſ. vel cuiquam.* Card. in *4. oppoſit.* & Dec. *in 4. notab.* Hujuſmodi enim inſtitutio eſt illicita, ſecundùm Abb. *in 3. notab.* quia multoties præberet materiam peccandi, cum facile non contingat Sacerdotem quotidie devotum exiſtere ad celebrationem; nam ſatis eſt felix qui poteſt dignè unam Miſſam quotidie celebrare. Unde Auguſtinus talem celebrantem nec laudat, nec vituperat in c. *Sufficit, de conſecr. diſt. 1.* ac proinde talis inſtitutio eam recipit interpretationem, ut non obliget ad celebrandum, niſi quanto frequentius poterit ſalva honeſtate & de-
10 votione, ut dictum eſt. Secus verò ſi ſimpliciter ſtatutum aut conventum ſit, ut Sacerdos celebret quotidiè unam Miſſam, nec ſit adjectum ut celebret per ſeipſum, quia tunc oneri celebrationis Miſſarum poteſt per alium ſatisfacere, ut tenet Lapus *in ſuis allegationibus, videlicet alleg. 34. aliàs 36.* Utrum abſque diſpenſatione *alleg. 116.* Philippus *numer. 3. verſ. In contrarium arguitur,* & verſ. *Et licet prædicta,* & *alleg. 117. factum ſuper quo num. 2.* quem ſæpius & Rota. & S. Congregatio Concilii ſequuta eſt, ut ſcripſi latiſſimè in cap. 1. *ſupra de ætat. & qualit. à num 60. uſque ad num. 89.* & præſertim *numer. 62.* & conſequenter cùm onus non ſit perſonale, nihil impedit quo minus Miſſa celebrari debeat quotidie abſque ulla intermiſſione. Ceſſat enim ratio honeſtatis, & devotionis celebrantis hic conſiderata, cùm onus adimpleri poſſit per ſubſtitutum arg. c. *Etſi Chriſtus, de jurejur.* cum ſimil. & ita virtualiter hunc textum declarat. Abb in d. *conſ. 99 in 1. dub, num. 4. verſ. Et ex his patet reſponſio lib. 2.*

11 Quartò nota, ibi, *Aſſiduè debeat obſequium ſuum impendere,* hoc verbum *aſſiduè,* non eſſe amarè intelligendum, & abſque ullo temporis intervallo, ſed civiliter, & cum aliquo temperamento, & moderamine, ut hic patet in verſ. *Quam ſiquidem inſtitutionem,* concordat. cap. 1. *ſupra de offic. Archipresb.* ibi, *& aſſiduè in Eccleſia ſtare,* id eſt horis congruis, ut ibi per Hoſtien. *n. 3. in ver. Aſſiduè,* & c. *Sacroſancta, 22. diſt.* ibi, *aſſidua effundatur oratio.* Idem dicitur de verbo *continuè,* ut in c. *fin. de frigid. & malefic.* & de verbo, *indeſinenter,* ut in c. *Si quis vult,* & ibi gloſſ. *ult. 36. diſt.* & ita etiam intelligitur illud, *ſemper orandum eſt,* ut c. *Si laicus, 31. diſt.* nec non illud, *nunquam excidat pſalterium de manibus tuis, c. Nunquam, de conſecr, diſt. 5.* id eſt horis conſtitutis, ut ibi in gloſſ. 1. facit textus in l. *quod dicimus. ff. de ſolut.* Quod nota pro dictis teſtium deponentium Eccleſiam ſemper percepiſſe decimas ex tali loco, nam intelligendum eſt, *ſemper,* id eſt, tempore competenti, quia de bladis in hyeme decimæ non percipiuntur, ſed in æſtate, ſecundùm Abb. Antiq. hic *n. 1. in ver. aſſiduè.*

Quin-

12 Quintò, nota argumentum quod Præpoſitus,
&Capitulum poſſunt ſtatuere ut liceat præben-
dato de communi conſenſu præbendæ ſuæ re-
nunciare. Nam illa verba, *nonniſi communi tam
Præpoſiti, quàm Capituli conſenſu poſſit demittere*, à
contrario ſenſu videntur innuere, ut de commu-
ni conſenſu hoc poſſit. Sed quia obſtat c. *Admo-
net, de renunciat.* tu diſtingue ex mente Docto-
rum. Aut ſtatuitur ab illis ut præbendatus poſſit
renunciare cum ſolo conſenſu Præpoſiti, & Ca-
pituli; & non valet ſtatutum, quia eſt contra jus
commune, & in præjudicium Epiſcopi, in cujus
manibus debet fieri dimiſſio, ut in d. c. *Admon:*
Nec obſtat iſte textus, quia ſtatutum non valuit,
niſi vigore confirmationis Apoſtolicæ, & ideo
confirmatio fuit petita. Simile in c. *Cùm acceſſiſ-
* ſent, ſupra de conſt:* ſecund: Hoſt: *hic n. 5. verſ: Vel
poteſt reſponderi* Joan: Andr: *n. 1, in fine* Butr: *n. 6,*
& Card: *n. 3, in 2, oppoſ:* In veteri codice Barcinon.
legitur, *authoritate Epiſcopi communi conſenſu*, ut
refert Ant: Aug: *in notis ad primam collectionem De-
cret: lib. 3, tit 5, c. 13.* Aut ſtatuitur ut præter con-
ſenſum Epiſcopi in renunciatione requiratur et-
iam conſenſus Præpoſiti, & Capituli; valet ſtatu-
tum etiam ſine confirmatione Apoſtolica, quia
non eſt contra, ſed præter jus commune, nec de-
rogat juri Epiſcopi, ut per Butr: *ubi ſupra.*

Ultimò nota ibi, *eatenus confirmamus.* Papam in
13 confirmatione poſſe immutare, alterare, & in-
terpretari voluntatem ſtatuentium, teſtantium,
& paciſcentium, prout hic notant Innocent: *poſt
princ: in ver: aſſiduè.* Hoſtien: *num:* 7, Abbas Antiq.
num: 1. in ver: Eatenus Joan: Andr: *numer:* 3. Butr:
num: 8, Card: *in 5. oppoſit:* Anchar: *in 6, notab:* Abb:
num: 5: verſ: Et ex prædictis. Sed qualiter hoc ſit in-
telligendum, plenè explicabitur in quæſtione
ſequenti *à num:* 25.

14 QUÆRO, an, & quando onera Miſſarum cele-
brandarum, quæ in aliquibus Eccleſiis ex variis
defunctorum relictis, vel ex largitionibus fide-
lium impoſita ſunt, Sedes Apoſtolica moderari,
& ad pauciorum numerum reducere poſſit aut
debeat.

15 Hæc quæſtio proponitur de Sede Apoſtolica;
quia de jure communi Epiſcopi hanc poteſtatem
non habent, ut ſcripſi pleniè in c. *Ex parte à n:* 20.
ſupra de conſt: & quod ſpectat ad Concilium Tri-
dentinum, Sacr: Congregatio Cardinalium ejuſ-
dem Concilii interpretum olim conſulta, an fa-
cultas tributa Epiſcopo in Diœceſana Synodo, &
Generalibus Ordinum in Capitulis generalibus
per decretum Concilii *c. 4, ſeſſ: 25.* ſit intelligenda
de præteritis oneribus ab antiquo uſq; ad Con-
cilium, & primam Congregationem Epiſcopalē,
ſeu generalem Capitulorum Ordinum, aut etiam
de oneribus in futurum imponendis quoties op^o^
fuerit: Reſpondit *d. cap.* 4, eſſe intelligendum de
onere Miſſarum impoſito ante Concilium. Item
cenſuit decretum *d. c.* 4, non procedere in obli-
gationibus Miſſarum, quæ impoſitæ ſunt Capel-
lis erectis in titulum, ſive ex prima inſtitutione
teſtatorum, ſive ex alia quacumque. Et propterea
in decretis *de celebr: Miſſar:* à S. D. N. Urb: VIII.
confirmatis, §. 1, eadem Sacr: Congregatio diſtri-
ctè prohibet, atque interdicit ne Epiſcopi in
Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis
generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant o-
nera ulla Miſſarum celebrandarum, aut poſt idē
Concilium impoſita, aut in limine fundationis:
Sed pro his omnibus reducendis, aut moderan-
dis, vel commutandis ad Apoſtolicam ſedem re-
curratur, quæ re diligenter perſpecta id ſtatuet,
quod magis in Domino expedire arbitrabitur,
ut *in Bullar: to 4, p.* 325. Quinimò etſi legatum ſit
ita tenue, ut non ſit qui velit onus illi injunctum
ſubire, & ſi recurrendum ſit ad Sedem Apoſtolicā
pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum
inſumendum ſit pro expenſis ad id neceſſariis: ni-
hilominus S. Congregatio cenſuit pro reductio-
ne oneris, ut ſupra impoſiti ab iis, ad quos perti-
net, Sedem Apoſtolicam eſſe adeundam, quę abſ-
que ulla impenſa id ſtatuet, quod magis in Do-
mino è re eſſe judicaverit, *eodem tom: 4, pag* 317.
Pro ſolutione quæſtionis eſt animadvertendum
duplex eſſe genus harum largitionum: nā aliquæ
ſemel offeruntur, ut cum dantur centum aurei,
ut ex eorum annuo reditu Miſſæ quinquaginta
quotannis celebrentur. Aliquæ verò dietim dan-
tur, & appellantur manuales, ut cùm offeruntur
duo julii pro duabus miſſis. Præterea ex oblatio-
nibus primi generis, quæ ſemel fiunt, aut quæri-
mus de jam factis, aut de faciendis. Rurſus jam
factæ aut proveniunt à defunctis, aut ab his, qui
adhuc vivunt. Singulas igitur conſiderando,

16 Dubitatur primò, an Summus Pontifex poſſit
prædictas reductiones, ſeu moderationes facere
pro ſimilibus largitionibus factis ab iis, qui jam
mortui ſunt, & cùm hæ ad pias jam defunctorum
voluntates reducantur, non videtur ambigendū
quin id Pontifici ex cauſa liceat, ut ſatis patet ex
d. c. 4. ſeſſ: 25. & de hoc diſputare dicit eſſe ſacrile-
gium Gemin. *conſ: 63. Dubia præſcripta in princ.*

Dubitatur ſecundò, quid de illis largitionibus,
17 quarum largitores adhuc vivunt, & tunc cùm
verſemur quidē in materia pia, ſed extra defun-
ctorum voluntates, aliquib^9^ non videtur ita cla-
rum Pontificem poſſe largitoribus non conſen-
18 tientibus dictas obligationes moderari. Nam pri-
ma fronte cum laici, qui non ſunt de temporali
juriſdictione Eccleſiæ non teneantur poteſtati
Eccleſiaſticæ in non concernentibus animam o-
bedire, c. *Nec: de jud:* Inn: in c. *Inquiſitioni, propè fi-
nem, verſ: Item ſi præcipiat laico, de ſenten: excomm:*
Abb. in *ſua q. 1, incip: Epiſc: col. 2, circa med.* Felin.
19 in c. *Accepimus, n. 2, de fide inſtrum.* Nec Papa ſuper
actiones laicorum habeat poteſtatem, niſi prout
diriguntur ad beatè vivendum, c. *Per venerabilem,*
& ibi gloſſ. *in ver: Habeat poteſtatem. Qui filii ſint
legitim.* Victor *de poteſtate Eccleſiaſtica.* in illa quæ-
ſtione Utrum poteſtas ſpiritualis ſit ſupra tem-
poralem, per totum. nec ſit peccatum laico ſi no-
lit bona ſua Eccleſiæ aliter dare, quàm ſuper
prædictis ſibi benè viſis conditionibus, l. *In tradi-
tionibus ff de pact:* fortè non videtur ſubeſſe fun-
damentum quo Pontifex id in invitos poſſit,
contra reg. c. *Id quod noſtrum, de reg. jur: lib. 6,* &
in l. *In re mandata, C. Mand:* c. *Super his, de Sepul-
20 tur.* Poſſet quidem Papa mandare, ut hæ obla-
tiones cum hoc onere non reciperentur, ſeu
etiam ut adjecta onera minuerentur: ſed tamen
res ob id receptæ, niſi rationabilis cauſa excu-
ſaret, fortè reſtituendæ eſſent, arg. ejus, quod
idem Concilium diſpoſuit in diſſolutione ju-
riſpatronatus *ſeſſ. 25, c. 9 in fine* ibi, *reſtituto
patronis eo, quod ab eis idcirco datum eſt,* & hic
notat Butr. *numer. 12. verſ: Etſi non adimplea-*

tur,& tenendo hanc opinionem non obſtat hæc
Decretalis, ubi Papa modificavit illam erectio-
nem præbendæ cum certis oneribus adjunctis.
Quoniam hic ſolùm moderatus eſt, quoad quali-
tates non laudabiles. Præterea hic nihil minuit,
ſed ſolùm declaravit illud varbum, *perpetuò*, quo-
modo intelligatur, & continua etiam reſidentia
quomodo eſſet intelligenda: ſed non inde ſequi-
tur, ut eidem ſimilis competat authoritas in reci-
21 pientibus tempotalia, ut ibi not. Abb. *n* 5, Simi-
liter non obſtat Concil. *d. c. 4: ſeſſ: 25*, quia Prin-
ceps habet quidem poteſtatem immutandi vo-
luntates defunctorum, præſertim juſta ex cauſa,
l. 1, & l. *Legatam, ff: de adminiſtr rer: Ad Civit: pert:*
& quoad pia idem poteſt Papa, c. *Quia contingit, de relig. domib:* in Clemen: Sed inde non videtur
inferri ad diſpoſitiones inter vivos, in quibus
Princeps non tam amplam habet facultatem,
Bart: in l. *Servientes, in fin: de ſervitut:*
22 Cæterum his non obſtantibus contrariâ opinio
aſt verior, pro qua primò adducitur textus in di-
cta Clem: *Quia contingit, de rel: dom*: ubi præcipi-
tur ut impleantur onera hoſpitalib⁹ incumben-
tia ex erogationibus, & largitionibus fidelium,
nec diſtinguitur an hujusmodi largitiones factæ
fuerint per diſpoſitionem inter vivos, an in ulti-
ma voluntate, & gloſ. *in ver. Largitione*, exponit
varbum illud, *in vita, & morte*, & tamen textus
dom diſponit ut ea quæ ad certũ uſum largitione
ſunt deſtinata fidelium, ad illum debeant, non ad
alium converti, expreſsè interſerit præſervatio-
nem illam ſalva Sedis Apoſtolicæ authoritate.
Ergo ex eo textu conſtat apertè Sedem Apoſtoli-
câ habere poteſtatem immutandi uſum piarom
largitionum, & ſic moderandi onera Eccleſiis,
vel piis locis incumbentia, etiam ex largitionib⁹
viventium, & propterea gloſſ: *ibi in ver: Sedis Apo-
ſtolica*. Nota, inquit, per hanc litteram ſolum Pa-
pam alterare poſſe uſum illorum, quæ per fideles
donata ſunt, vel relicta, c. *Quod translationem, de
offic: Leg*: Pondera illud varbum gloſſ: *donata ſunt*,
quod propriè importat donationem inter vivos,
l. 1. *ff: de don*: & eodem verbo utitur ibi Abb: *n. 3,
23 verſ: Solus Papa* Ratio eſt, quia res, quæ à laicis do-
nantur Eccleſiis, vel locis piis adjecto onere ce-
lebrationis Miſſarom, deſinunt eſſe laicales, &
tranſeunt in dominium, & proprietatem Eccle-
ſiæ, cap. *Conqueſtus*, & ibi gl: *fin: de foro compet*: An-
char, *hic n. 5, verſ: Salvando tamen dicta Doctorum*,
& Eccleſiæ collatum dicitur conſecratum Deo
& Sanctis ejus, c. *Injuſtum, de rer. permut*: ac proin-
de ſubſunt omnimodæ diſpoſitioni Summi Pon-
24 tificis, qui ut in propoſito dicit Laudun: in d.
Clem: *Quia contingit*, & poſt eum Cardin: *ibi n. 4*:
eſt gubernator in ſolidum univerſalis Eccleſiæ,
cujos caput eſt Eccleſia Romana; & ideò ejus
eſt tanquam capitis ad mẽbra ſingula alimenta
tranſfundere, c. *Cuncta*, & c. *per principalem, 8. quæ
3*, Clem: *Frequent*, §. *Præterea, de exceſſ Prælator*:
25 Deinde pro hac ſententia eſt textus apertus hic
non cavillando litteram. Nam Papa immutavit
pactum, ut conditionem illam in tribus ſecun-
dùm Innoc: *poſt princ: in verb: Aſſiduè*, Abb: Antiq:
n. 1, in ver: Eatenus, Hoſtien: *n. 7*. Joan: Andr: *n. 3*,
Butr: *n. 8*, Cardin: *in 5, oppoſ*: Anchar: *in 6, not: &
in 3. oppoſ*: & Abb: *n. 5*, Quia ubi erat conventum
de celebrando Miſſam de S. Maria, & quotidie
immutatur, primò ut Sacerdos non arctetur ad
celebrandum quotidie, ſed ſecundùm qualita-
tem ſuæ devotionis. Secundò, ut non arctetur
ſemper ad dicendam Miſſam de Sancta Maria,
ſed poſſit ſolemniter aliàs celebrare ſecundum
devotionem & honeſtatem. Tertiò, quod con-
ventum fuit ut non poſſit præbendatus dimittere
Eccleſiam, & tranſire ad aliam; modificatur ut
non habeat locum, ſubſiſtente legitima cauſa. &
in hoc ſecundùm Hoſtien. confirmatio Apoſto-
lica limitat, ſeu immutat pactum. Ex quibus pa-
ter in hac Decretali propriè agi de immutatione,
ſeu modificatione conventionis inter vivos,
non autem de interpretatione, niſi quatenus in-
terpretatio ſumitur pro correctione, ſeu modifi-
catione, juxta text: in l. 1, §. *Qui operas*, juncta gloſ
in ver. Interpretatione, ff. ad Tert: Abb: in cap. *Super
26 quæſtionum*, *n. 8 de offic. del* Paul. de Caſtro *conſ:
340. Præmiſſis allegationibus in princ: l. 1*. Et quam-
vis Innocentius, ubi ſuprà, dicat ſe non credere
quod ſi aliquid eſſet in pactis à Jure tolerabile, li-
ceret illud à confirmatore commutari: immedi-
atè tamen ſubjicit aliam opinionem, quod ſi pa-
cta reſpiciant tantum religionem, ſicut eſt canta-
re Miſſam de S Maria, liceat Superioribus ea im-
mutare, etiamſi ſint licita; ſecus, ſi reſpicerent
temporale commodum, & hæc ſecunda opinio
placet ibi Hoſtien. cum quo tranſit Joann: Andr:
& reliqui ſuprà citati, Unde Anton. de Butr. *n.
9*. Oppono, inquit, Partes convenerunt, & tamen
Papa pacta iſtarum partium aliter moderatur,
quod facere non debuit, quia contractus legem
accipiunt ex conventione, ut l. 1. §. *Si conveniat,
ff: de paſ*: & ex eis oritur obligatio naturalis *ff. de
pact*: l. 1, *Solutis*. Aut pacta reſpiciunt religio-
nem, & tunc poſſunt immutari per Papam ut
hic, etiamſi ſint licita. Aut reſpiciunt temporale
commodum, & non eſt licitum Papæ ipſa com-
mutare, poſtquàm inita ſunt authorizante Judice
Eccleſiaſtico, & in hoc ſecundo caſu *n. 12*. dicit
habere locum regulam l. *In re mandata*, C. *Man-
dati*, non autem in ſpiritualibus. Quod etiam di-
xit Cardin. in dicta Clem. *quia contingit, in 2. op-
27 poſ. num: 9. de relig: domib*: Ratio eſt ſecundùm
Joann: Andr. & Butr: *locis citatis*, quia pactum in-
ferioris non poteſt præjudicare ſuo ſuperiori,
nec inferior ſuperioris ſui jus revocare poteſt
28 c. *Cùm acceſſiſſent de Conſtit*. & in hujusmodi pa-
ctis, ſicut & in juramento ſemper intelligitur
excepta authoritas Papæ, cap. *Venientes*, & ibi
gloſſ: *in ver: Superioris*, *de Jurejur*. gloſſ: in cap.
Conſtitutas, in ver: Juramento, & ibi etiam Felin:
num: 9, de reſcript: gloſſ: *ſecunda* in cap. *Ex parte,
de Cleric: non reſid*: Feder: de Sen: *conſ: 191. num. 4*.
Bald: *conſ: 29. num. 2, in fine lib. 1*, & per hæc patet
etiam reſponſio ad objecta.
29 Dubitatur tertiò, numquid reduci poſſint one-
ra futura Miſſarum celebrandarum, & non video
qua ratione id fieri poſſit abſq; eo quod Chriſti
fideles fraudentur, ſeu rebus ſuis ſpolientur cum
mendacio, ac violatione fidei, & obligationis
30 naturalis. Nam ſtatim atque Eccleſia recipit rem
ſibi cum tali onere oblatam, facto ipſo, quo ma-
gis quam verbis loquimur, l. *Si tamen*, §. 1, *ff de æ-
dil. edict*: cap. *Dilecti*, 2, *de appell*. promittit dicta
onera adimplere; unde obligatio naturalis de-
ducitur, l. 1. *ff. de pact*: quæ ſuper omnia ſervanda
eſt, ut ibi, & l. *juris gentium*, §. *Ait Præt. ff. eod*: c. 1.
eod: tit. c. *Puella*, 20, *quæſt 1*, c. 1. *Innocent*, 22, *qu. 4*.
&c.

33 & c. *Eleutherius 18 q. 2.* Omne enim pactum quātumcumq; ſimplex poteſt appellari fides, c. 1. *de*
33 *Sponſ. duor.* & quamvis nuda pactio obligationē non pariat, parit tamen exceptionem, quia recedens à pacto mortaliter peccat, ut dicit gloſſ. 1. in d. c. 1 *de pact.* Nam inter pactum nudum, & veſtitum nec Deus, nec bona conſcientia diſtinguit, ut ibi ait Bald. *n. 5.* ſubdens de Jure Canonico omne pactum æquum cujuſcumq; ſit generis, & firmæ appellari veſtitum veſtimento Canonis,
34 ſeu virtute roboris Canonicæ Sanctionis. Accedit quod ſi Eccleſia accipit oblata hac intentione ut onera adimpleat, utiq; alias nec ſe ſub hoc onere oblaturam fuiſſe videtur ſuam, ad exēplum eorū qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent, & diurnum officium non recitant, ſecundùm opinionem Cardinal. *in c. 1. de celebr Miſſar.* Quomodo ergo poteſt eamdem retinere? *arg. c. Strenæ a-*
35 *liena, 14, q. 6.* Item ubicumque aliquid datur ob cauſā, illa non ſequuta poteſt repeti, *l. 1. & quaſi per tot. ff. de condict. cauſ dat. l. In ſumma, §. Quod ob rem ff. de condit. indeb. & l. 2. ff. de cōdict. ob turp. cau.*
36 Quæ omnia nituntur naturali ratione; & ideo humanis legibus non videntur ſubeſſe, Clem. *Paſtoralis*, cum ibi notat. *de re judic. §. Sed naturalia, Inſtit. de iur. natur.*
37 Neque obſtat quod Leo X informatus quod in quibuſdam regionibus pro celebratione unius Miſſæ certa pecuniæ quantitas dari conſuevit in eleemoſynam fratribus Minoribus adeò tenuis, ut dicti fratres tot Miſſas, quot tum largiētes pro ſingulis celebrare non valeant, declaraverit, & conceſſerit prædictis fratrib⁹ ut celebrando unā Miſſam dumtaxat; ſi eleemoſyna æquivaleat uni Julio, id eſt, decimæ parti ducati non elargiretur, commemoratorum in genere facie du... conſcientiarū puritati prædictorū fructum ſatisfactum eſſet. Et enim ut inquit Collector privil. Mendica *in ver. Miſſa 3 n. 14* (Cavendū eſt omnino ne quis utatur hujuſmodi conceſſione, quia revera nullius eſt valoris, prout multi celebres Theologi & Juriſperiti ſuper hac conſulti reſpōderent, & conſtat eā fuiſſe ſubreptitiè obtentam. Unde frater Joannes Clapiun dū inſtitutus eſſet Procurator Curiæ Romanæ, promiſit procurare revocationem, ſeu potius declarationem nullitatis hujꝰ conceſſionis, & credendū eſt obtinuiſſe, licèt ad manus noſtras non pervenerit.) Hæc ille, quem totidem verbis refert Rodriq. *de Regular. tomo primo q. 43, art. 17.* ubi etiam allegat Mendic. additq; eam conceſſionem per contrarium uſum fuiſſe abolitam. Noviſſimè in prælleg. *de celeb. Miſſar. in* ... *Id verò*, revocantur privilegia, & indulta omnia quibusvis perſonis, Eccleſiis, ac locis piis tam ſæcularibus, quàm regularibꝰ cujuſcumq; Ordinis, Congregationis, & Inſtituti quamcumq; ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur ut certarum Miſſarum, vel Anniverſarii ... celebratione, aut aliquibus collectis, ſeu orationibus plurium Miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat, & verba illa, *in futurum ſuſcipienda*, ſunt intelligenda de oneribus ſuſcipiendis poſt privilegium, ut S. Congreg. declaravit, habetur declaratio in *Bullar. tom. 4, pag. 317.*
38 In gloſſ prima Quæro, an Sacerdos, qui tenetur ad ſolam Miſſæ celebrationem, non autem ad illius applicationem, poſſit pro applicatione eleemoſynam accipere.

Proſp. Fagn. in 3 Decretal. Tom. 4.

39 Videtur reſpondendum poſſe: nam communis Theologorum ſententia eſt poſt D. Thomam in 2. 2. *quæſt.* 100. *art. 3* nec non Canoniſtarum hic poſt Vincen. & gloſſ prælleg. Sacerdotem pro Miſſæ celebratione juſtè poſſe eleemoſynam accipere, non quidem ratione rei, & tanquam pretium commenſuratum fructui Sacramenti, quē applicat; hoc enim tanquam ſimoniacum damnatur à Concilio Toletano 11. c. 8. ut in c. *Quidquid 1. q. 1.* ſed tanquam ſuſtentationis ſtipendium ut inquit D. Thomas *ubi ſupra in r. ſponſione ad ſecundum*, & ibi Cajetan *in 1. dub.* ſeu ratione ipſius Sacerdotis, qui ſecundùm Vincē. gloſſ. & Anton. de Butr. *hic n. 12.* potius videtur locare operas ſuas, quam vendere divina, *arg. c. Relatum, 10 quæſt. 3. fin. 1 quæſt. 2* & c. *Cum ſit, de Simon.* de quo tamen plenè diſſerit Cajetan. *ubi ſupra in 2. dub.* quive ut ſacrificium offerat, debet alı ex juſtitia, & vivere de altari: nam, *Quis militat ſuis ſtipendiis unquam? quis paſcit gregem, & de latte gregis non manducat?* ad Corinth 9. c. *Ex hu, 12. q. 2.* & c. *Cùm ex officii, de præſcript. dignus eſt enim operarius mercede ſua, 1. ad Timoth. 5. in c. Quicumq; 12. quæſt. 2.* & denario fraudari non debent in vinea Domini operantes, *cap. fin. de magiſtr.* ne qui ad onus eligitur, repelli debet à mercede, *cap. Cùm ſecundùm, infra eod. cap. Charitatem, 12 qu. 2.* ibi, juſſū namq; eſt, ut illi conſequantur ſtipendium, qui pro tempore ſuum commodare reperiuntur obſequium, & c. *Eccleſiaſticis, ead. cau. & qu.* ubi legitur: Eccleſiaſticis utilitatibus deſudantes Eccleſiaſtica dignum eſt remuneratione gaudere. Atque hanc ſententiam clarè approbavit Concilium Tridentinum dum in *c. 4 ſſ. 25.* fecit Epiſcopis, & Generalibus facultatem reducendi onera Miſſarum, quia eleemoſynæ pro illis celebrandis tam exiles erant, ut non facilè invenirentur qui vellent huic ſe oneri ſubjicere. Nā ſi pecuniæ pro Miſſis celebrandis acceptæ fuiſſent à Sacerdotibus per ſimoniam convention...lem, non fuiſſet agendum de moderatione onerum, ſed de illarum reſtitutione, *cap. De hoc, De Simon. ibi, Si quæ recepetint ſine diminutione reſtituant. cum ea ſine gravi ſua ſalutis periculo retinere non poſſint.* Silveſt *in ver. Simonia, n. 20* quidquid ſit in ſimonia mentali per e. *Mandato*, & ibi Do-
40 ctores, *eod. tit.* Quare jure optimo in Concilio Conſtantienſi *ſeſſ. 8.* damnatā ut quadragintà quinque errores Joannis Wicleff quorum vigeſimus quintus talis erat, videlicet: Omnes ſunt ſimoniaci, qui ſe obligant orare pro aliis eis in temporalibus ſubvenientibus, ut habetur *tom. 3. Con-*
41 *cil. pag. 859, col. 2.* Poteſt autem accipi hujuſmodi eleemoſyna etiamſi Sacerdos aliunde habeat ſuſtentationem, imò etiamſi redditibus Eccleſiaſticis abundet, gloſſ. & Doctores in c. *Clericus, 1. qu. 2.* & docet D. Thomas *quodl. 6, art. 10.* Navarr. *in Manual. c. 23 nu. 102.* & Suar. *in 3 part. tom. 3, diſp 86, ſect. 3. concl. 1. & 2.* Unde cùm in d. c. *Cle-*
42 *ricus, 1. q. 2.* decernatur ut Clerici omnes, qui Eccleſiæ fideliter vigilant, & deſerviunt, ſtipendia ſanctis laboribus debita ſecundū ſervitii ſui meritum per ordinationem Canonum à Sacerdotibus conſequantur. Abb. *in ſua quæſt. 4.* quæ incipit, *Titius Clericus in 4 dub. ſub n. 12. uſque in fin.* obſervat ponderandū eſſe illud verbum, *omnes*, quod includit tam pauperes, quam divites, alias ad quid dixiſſet omnes? Item ponderanda eſſe il-

la verba, *ſtipendia ſanctis laboribus debita*, quæ innuunt danda eſſe ſtipendia Sacerdotibus, non propter indigentiam, ſed propter labores, quos ſuſtinent. Quæ quidem ratio verificatur tam in divitibus, quam in pauperibus. Item ponderandum quod dicitur *ſecundùm ſervitij ſui meritum*, non autem ſecundùm indigentiæ qualitatem.

Non obſtat textus in c. *Sacerdos*, 1. *q*: 2. ubi deciditur Clericos pauperes ſive ex nativitate, ſive ex propria voluntate juſtè vivere de bonis Eccleſiaſticis, quia ad ea accipienda non eos cupiditas ducit, ſed vivendi neceſſitas cogit, & mox notabiliter ſubnectitur: De talibus videtur dicere Apoſtolus, 1, ad Cor. 9. *Qui in ſacrario operantur, quæ de ſacrario ſunt edunt, & qui in altario ſerviunt, cum altario participant*. Ex quo textu videtur colligi ut Clerici divites, quos non neceſſitas, ſed cupiditas ducit, non poſsint vivere de altario, quamvis eidem inſerviant, cùm de talibus non intelligatur Apoſtoli authoritas, ſed de Sacerdotibus pauperibus, prout ad hoc illum textum ponderat Abb. *in d: q. 4. in 4. dubio ſub nu.* 12. Nam ut idem reſpondet, ille textus, atque alii, qui in contrarium afferuntur, nempe c. *Clerò* cs, c. *Si quis*, & c. *Paſtor*, 1 *q*. 2. & c. *Quoniam*, 16 *q*. 1. c. *Illi*, & c. *fin*: 12 *q*. 1. procedunt ſecundum ſtatum primitivæ Eccleſiæ, quando exiles erant reditus, & diſtribuebantur ex facultatibus Eccleſiæ prout cuique opus erat, juxta c. 2, & c. *Tua*, *ead: tit: & quæſt.* Quæ ſolutio fuit originaliter Hugonis, & Archidiaconi in d. c. *Clericos, in princ.* ubi etiam Præpoſ. & latius idem Præpoſ *in Summa*, 44. *diſt.* Abb. *in ſua quæſt*: 3, *incip: Sempronius Clericus*, Felin. in c: *Poſtulaſti*, *nu* 6 *de reſcr.* Covarr. in c. 1. *n*: 2 *de teſtam*: & eſt ex mente S. Thomæ *in* 4. *diſtinct* 38, *art*: 2, *q*: 2, *ad* 3, qua de re nos lariſsimè diximus in c. *Si quis ſanè*, *ſupra de pecul: Cler*: 10 *quæſt*. An, & quando Epiſcopi, & Clerici teneantur præcepto charitatis, vel juſtitiæ reditus beneficiorum ſuorum pauperibus erogare, *à n*: 9, *uſq. ad n*: 17. Atque hoc ſuppoſito, ſequitur, ut Sacerdos, qui habet ſtipendium pro ſola Miſſæ celebratione, adhuc tamen poſsit accipere aliud ſtipendium pro illius applicatione, quia ſcilicet ratione applicationis ſufficientem ſuſtentationem
43 non habet, licèt eam habeat aliundè. Et quamvis nemo poſsit habere duplicem titulum ſuſtentationis, ut tradit Vaſq: *in 3. part: diſp*: 234. *cap*: 4, hoc tamen non habet locum ubi ſuſtentatio recipitur pro rebus diverſis, cujuſmodi ſunt celebratio, & applicatio Sacrificii. Atque ita hanc ſententiam ſequitur Suar. *in 3. part tomo 3. diſp* 86, *ſect*. 3.

44 Verum tutius fortè eſſet abſtinere ab hujus dubii declaratione, quia hoc raro accidit. Nam qui dant eleemoſynam pro Miſſa, licet aliud non exprimant, communiter intendunt ut ſacrificium ſibi applicetur, idemque intendunt beneficiorum fundatores, cùm hoc ſit eis utilius, arg: l. 3, *ff: de teſtam: milit*: & obſervat Scot. *quodl*: 20, §. *De ſecundo, verſ. Poteſt ergo dici*, & poſt eum Silveſt. *in ver: Miſſa, primo, n*. 11, & Abb. *conſil*: 99. *videtur primò, col. 4. in 3. dubio, verſ. Præterea, lib*. 2. Itaque hic caſus ſolum ferè poſſet verificari ubi benefactores exprimerent ſe nolle Sacerdotem obligare niſi ad ſolam Miſſæ celebrationem, non autem ad illius applicationem, quod fortè vix unquam continget. Deindè abſtinendum eſſet à declaratione, quia Sacerdotes poſſent illa abuti, & eludere Decretum S. Congregationis accipiendo plures eleemoſynas ſub prætextu quod non teneantur ad applicationem Sacrificii. Difficile tamen erit non reſpondere poſtulantibus, cùm hoc dubium intrinſecè pendeat ab intellectu decretorum de celebratione Miſſarum, quorum quidem decretorum declaratio, ſeu interpretatio eſt omnibus aliis interdicta, ut habetur i. § *Porrò, in fine*.

Poſſet fortè reſponderi Sacerdotem ex decretis hujuſmodi non prohiberi accipere eleemoſynam pro applicatione ſacrificii, ſi expreſsè appareat eum non teneri niſi ad ſolam Miſſæ celebrationem, non autem ad illius applicationem. Verùm an prohibeatur aliundè, quam ex ipſis decretis, non pertinere ad S. Congregationem id declarare.

DE PRÆBENDIS.

Cap. Ad hæc.

S V M M A R I V M.

1 *Dignitates plures, vel perſonatus in una, vel diverſis Eccleſiis quis habere nō poteſt.*
2 *Dignitatum, ac perſonatuum pluralitas eſt omni rationi contraria.*
3 *Eccleſias plures obtinēs videtur ſpiritualis adulter.*
4 *Beneficiorum pluralitas æquè prohibita eſt in una Eccleſia, atque in diverſis.*
5 *Dignitates, & officia requirunt reſidentiam continuam.*
6 *Dignitas, perſonatus, & officium quid ſint, & an inter ſe differant, & nn. ſeqq. uſq. in fin.*
7 *Dignitas, perſonatus, & officium quandoque accipiuntur ut ſynonyma, & n 9. & 12.*
8 *Quandoque ut diverſa, & n. 14, & 15.*
9 *Dignitas largè comprehendit etiā perſonatum, vel cuſtodiam, ſeu officium, aut inferius miniſteriū.*
10 *Dignitatis appellatione an veniant Epiſcopatus, & majores dignitates, & n. 17.*
11 *Perſonatus quandoque includit majora, & minora beneficia.*
12 *Inter Dignitatem, perſonatum, & officium jura non conſtituunt ſpecificam differentiam; & nominum diverſitas introducta eſt ex diverſis conſuetudinibus Eccleſiarum, & nn. ſeqq.*
Contrarium, *n*. 14.
13 *Nominum diverſitas non ſemper arguit diverſitatem in ſubſtantia.*
15 *Perſonæ Eccleſiarum in Anglia dicuntur qui præſunt Eccleſiis, qui alibi dicuntur Curati.*
16 *Dignitas ſe habet ad perſonatum, & officium tanquam genus ad ſpecies.*
Contrarium, *num*. 18.
17 *Dignitas ſumitur largè & ſtrictè ſecundū ſubjectam materiam, vel intentionem proferentis.*
18 *Generis poſitio neceſſariò ſequitur ad poſitionem ſpeciei.*
19 *Dignitatem habens dicitur etiam habere perſonatum. Sed non è contra.*
20 *Dignitatis diffinitio, quæ.*
21 *Adminiſtrationis appellatione continentur omnia Eccleſiaſtica officia.*
22 *Dignitatis ventoſæ nullus alius eſt effectus, quàm ut invidiam generet, & ſcandalum ſeminet inter fratres.* *Digni-*

Digitized by Google

23 Dignitas Eccleſiaſtica non conſtituitur niſi ſit perpetua.

24 Suffraganeatus nõ eſt titulus perpetuus, nec per illius acceptationẽ Parochialis intelligitur vacare.

25 Vicariatum Epiſcopi acceptans, an perdat dignitatem, vel beneficium Curatum.

26 Vicarius Epiſcopi dignitatem habet ratione praeminentiæ provenientis ex juriſdictione, & Tribunali Epiſcopi, & n. 28.

27 Iudex dicitur habere dignitatem.

29 Vicarius tam abſente, quàm præſente Epiſcopo præcedit Canonicos, dignitates, & Capitulum etiam in actibus indifferentibus.

30 Dignitas Eccleſiaſtica ſatis eſt ut habeat adminiſtrationem rerum temporalium, ad Eccleſiam pertinentium.

31 Dignitas eſt excellentior gradus.

32 Dignitas quæ ſit major in Eccleſia, ex quibus deprehendatur. Remiſſivè.

33 Dignitatis præeminentia, ex quatuor cauſis conſtituitur. & nn. ſeqq.

34 Dignitas Eccleſiaſtica cognoſcitur ex eo, quòd quis habeat adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum cum juriſdictione, & nn. ſeqq.

35 Dignitas, adminiſtratio, & juriſdictio ſunt annexa, & quaſi inſeparabilia.

36 Syndici, Procuratores, Sacriſtæ, & alij Miniſtri, qui ſine ulla juriſdictione officium aliquod habent, non dicuntur in dignitate conſtituti, etiamſi ſint perpetui, & n. 54.

37 Prior Eccleſiæ Collegiatæ, vel Conventualis dicitur habere dignitatem.

38 Abbatiſſa an habeat dignitatem.

39 Theſauraria an ſit dignitas. Remiſſivè.

40 Camerarius Papæ cùm adminiſtrationem habeat cum juriſdictione, dici poteſt habere dignitatem.

41 Dignitas propriè dicitur cum in illius inſtitutione cautum eſt, ut ſit dignitas.

42 Dignitas cenſetur quæ ex conſuetudine Eccleſiæ reputatur dignitas, licèt de jure non ſit talis.

43 Conſuetudine introduci poteſt ut officium in Eccleſia, quod nullam habet prærogativam juriſdictionis ſit dignitas.

44 Dignitates non tantùm adminiſtrationẽ habentes cum juriſdictione, ſed etiã quæ ſolùm ex conſuetudine Eccleſiæ pro dignitatibus habentur, præſervata ſunt à Conc Trid. in c. 6. ſeſſ. 25.

45 Dignitatem habere non dicitur exercens miniſterium ſpectans ad dignitatem, ſi in loco non reputetur dignitas.

46 Conſuetudo poteſt efficere ut dignitas perdat primævam naturam, & tranſeat in naturam beneficij ſimplicis.

47 Dignitas an cõſtituatur ex eo, quod vocetur aliquo nomine dignitatis in jure expreſſæ, & n. ſeq.

48 Conſuetudo, & communis reputatio non ſolum defert, ſed etiam adimit dignitatem.

49 Dignitas cognoſcitur quando habet nomen dignitatis, & prælationis, & prærogativam in choro, & in Capitulo, licèt non habeat rerum adminiſtrationem, vel juriſdictionem, ut Archidiaconus Parmenſis.

50 Perſonatus quid ſit.

51 Non habet præeminentiam in gradu ſed ſimplicem prærogativam in Choro, & in Capitulo, & ſimilibus.

52 Et tenet medium gradum inter dignitatem, & Canonicos.

53 Officium quid ſit.

54 Caſtaldi, Syndici, Procuratores, Vicedomini, & alij habentes onus officio annexum, ut Præpoſiti Eccleſiæ Carnoten. dicuntur habere officium.

1 AD HÆC. Plures dignitates, vel perſonatus in una, vel diverſis Eccleſiis quis habere nõ poteſt. Hoc dicit ſecundũ Jo. And. & omnes. Et ſunt duæ partes, In prima ponit dictum. In ſecunda rationẽ ſubdit, ibi, *Cum ſingula.*

2 Nota primò, pluralitatem dignitatum, ac perſonatuum eſſe omni ratione contrariã, ut in littera: adverſatur enim rationi naturali juris humani primævi, quod exigit ut unus unicam tantùm habeat conjugem carnalem, c. *Gaudemus, infrà de divortijs.* Ergo & ſpirituale, c. *Sicut*, 21, *qu* 2.

3 Atque ita plures habens Eccleſias videtur ſpiritualis adulter, c. *Sicut vir*, 7. *q.* 1. Similiter adverſatur rationi juris Canonici, ex cujus diſpoſitione ſingula officia ſingulos miniſtros requirũt, ut hic, & in c. *Singula.* 89, *diſt:* & in c. *Cũ ſingula, infr. eod: lib: 6.* Rurſus adverſatur rationi juris civilis, quo cavetur ut unus conſcribi non poſſit in duabus militiis, l. 1, §. *In poſterum*, l. *Qui milit. non poſſ. lib: 12.* nec in duabus Societatibus. l. 1, §. *fin: ff: de colleg:* illic gloſ: *ult:* in c. *Præterea, infra eod.* nec plures habere honores, l. *Libertus.* § *Præſcriptio ff. ad municipal.* nec ſimul eſſe aſſeſſor, & advocatus, ut l. *Nemo ff de off: aſſeſſor*, & plenius notatur in d. c. *Singula.* 89, *diſt.* Demum hæc pluralitas adverſatur etiam rationi congruæ locutionis: nam ſi Petrus habeat duos Canonicatus, cogimur dicere Petrus Canonici venit, quod eſt contra rationem recti ſermonis, l. *Plautius, ff. de aur & argent legat.* Ita Hoſt. Jo. And. Cardin. Anchar. & Abb. omnes *n.* 1. Butr. *n.* 2. & Imol. *n.* 3. plenè. Rebuff *in prax: tit. de diſpenſat. ad plura beneficia à n.* 2 *uſq; ad n.* 21.

4 Secundò nota, ibi, *in una, vel diverſis Eccleſiis*, beneficiorum pluralitatem æquè prohibitã eſſe in una Eccleſia, atq; in diverſis: non obſtat text. in l. *antepenult: ff de oper. libert.* ubi libertus ſervit duobus dominis in ead. domo. Quoniam illud procedit quoad officia diverſa, nec ſe invicem impedientia, ut per Hoſt. *n.* 1. *in ver. Vnus Clericus*, Butr. *n.* 5: Card. *n.* 3. Anchar. *n.* 2. & Imol: *n.* 5. magis tamen abhorrent jura ut quis ſit pluralis in una Eccleſia, ut notat gloſſ. *ult.* in Clem. *fin. de Præben.* dixi in c. *Litteras à n.* 6. *infrà de conceſſion. Præben.*

Tertiò nota, ibi, *dignitates, vel perſonatus.* Aliud eſſe dignitatem, aliud perſonatum, ponderando particulam disjunctivam, *vel*, l. *Hæc verba, ff. de verbor. ſignif.* c. *Inter cæteras ſuprà de reſcript.* Imol. *hic n* 9. ſed de hoc latius dicam infrà in prima quæſtione.

5 Ultimò nota ibi, *aſſiduitatem exigunt perſonarum*, dignitates, & officia Eccleſiaſtica requirere continuam reſidentiam in Eccleſiis, prout verbum *aſſiduitatem* exponit Jo. Andr. *in fin.* Butr. *in* 2. *notab.* Imol. *n.* 2. & Abb. *n.* 3. Hodie hoc eſt expeditum in decreto Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 12. circa quod vide quod ſcripſi in c. *Licet infra eod.* & in c. *Quia nonnulli, in ſecunda quæſt. ſuprà de Clericis non reſident.*

6 QUÆRO, quid ſit dignitas, quid perſonatus, & quid officium; & an inter hæc ſit differentia.

Quæſtio eſt difficilis, tum ob varias iſtorum nominum acceptiones, quæ paſſim habentur in jure; tum ob diverſas opiniones interpretum in cap. *De multa, infra eodem, &* in cap. 1. *de*

7 *conſuetudine,lib.6.* & paſſim alibi. Nam jura in-
terdum accipiunt dignitatem, perſonatum, &
officium tanquam ſynonyma,ut eſt text. expreſ-
ſus in cap. *Cùm acceſſiſſent, ſuprà de conſt.* ubi Pri-
miceriatus Eccleſiæ Tullen. primò appellatur
perſonatus, ſecundò dignitas, tertiò officium, in
cap. *Ad aures,de reſcript.* ubi Decani, Archidiaco-
ni, Præcentores,& alii, dicit textus, ſupprimunt
nomen dignitatis ſuæ, tanquam ſi non habeant
aliquem perſonatum,& in c. *Dudum, il 2.§.Licet
autem,verſ.Sed cum in jure,de elect.* ubi de Archi-
diacono juriſdictionem habente dicitur negari
non poſſe quin ſit perſonatus,ad idem c. *Cum o-
lim,de conſuetud.* c. *Cùm in cunctis*, §. *Inferiora,de
elect:* & c. *Cùm ad noſtram,de inſtitut.* Hinc H ſt.
in Summa hujus tituli, §.2. dicit, dignitatem eſſe
præeminentiam in gradu,quæ alio nomine dici-
8 tur perſonatus,allegat d.c.*Cùm ad noſtram*.Mul-
toties verò dignitas,perſonatus, & officium ac-
cipiuntur in jure tanquam diverſa, ut patet in
hoc cap.in c. *De multa,infra eod.*in c. *In Geneſi,ſu-
prà de elect.& lib.6*, c. *Statutum,de reſcript.* c.1. *de
conſuet:* c.1. §.*Hoc autem de elect:* c. *Eum qui de eo,
qui mitti,in poſſeſſ.* c.*Quia ſæpè,de Praben.*cum ſimil.
Et ita negari non poteſt quin ſint diverſa, ut in-
quit Jo. Andr. in prædicta Decretali. *De multa, n.
13.*& in d.cap.*Cùm acceſſiſſent, nu.7.* ubi dicit fal-
ſam eſſe opinionem dicentium dignitatem, per-
ſonatum,& officium eſſe ſynonyma: & ſequun-
tur ibi Butr.*n.4.*Imol.*n.1* & Abb.*in princ.*& idem
Jo. And: in d.c.*Quia ſæpè,in ver:Vel officio*, ubi no-
tat hæc tria, ſcilicet dignitatem, perſonatum, &
officium ibi poni ut diverſa, prout etiam ponun-
tur in c.*final.de Praben:lib.6* Nec diſſentit Innoc.
in d.c. *De multa,n.6.*nam,ut ipſe ait,hæc tria ferè
ſemper pro eodem accipiuntur; & ita ſecundùm
eum ex ſui natura hæc ſunt diverſa, quamvis
plerumque uſurpentur à jure ac ſi eſſent idem,
& cum ipſo tranſeunt, ibi Joan: Andr: *d.num.13.*
Imol.*n.9,& 39.* & plerique alii.

In hac varietate prima opinio fuit Abbatis
Antiqui in c. *Dudum, il 2.de elect:*dicentis digni-
tatem eſſe præeminentiam cum cura, perſona-
tum ſine cura,Sed, ut inquit Jo. And.*ibidem n.27.*
hoc conſtat eſſe falſum per cap. *In illis,de Praben-
dis lib.6* & c. *un. de ætate & qualit. eodem lib.*

9 Secunda opinio fuit Archidiaconi in cap.1.
nu.1.verſ.Sed circa hoc,de conſuetud.lib.6. quem to-
tidem ferè verbis ſequitur Jo: Andr. *eodem num.*
Nam ſecundùm eos ſi dignitas ſumatur in larga
ſignificatione, ſecundùm quod dicitur quædam
præeminentia in gradu, comprehendit etiã per-
ſonatũ, & ſic aliquando dignitas appellatur per-
ſonatus, vel cuſtodia, c. *Cùm ad noſtram,de inſti-
tut.ſeu officium*,vel inferius miniſterium,cap.*Cùm
acceſſiſſent,de conſtitut.*c.*Cùm olim,de cõſuet.*c.*Cùm
in cunctis,§.Inferiora,de election.* & c. *Niſi, de Præ-
ben.* Unde Archidiaconatus,Decanatus,& Pri-
miceriatus iis nominibus promiſcuè appellãtur;
& poſſunt ii omnes Præpoſiti appellari ex eo,
quòd præ aliis quamdam præeminentiam habe-
re noſcuntur,c *Quamvis,de verborum ſignificat.lib.*
10 *6.* Sin autem ſtrictè ſumatur hoc verbum *Digni-
tas*,accipitur etiam pro majoribus, ſcilicet Epiſ-
copatibus,& ſimilibus. De quo vide per Felin.*in
Rubr.de major.& obed.col.5.* ubi an dignitas com-
prehendat Papatum, Archiepiſcopatum, Epiſco-
patum, Cardinalatum, Patriarchatum,& ſimilia,
11 Perſonatus verò accipitur pro Archidiaconis, &
ſimilibus, & hoc modo ſecundùm eos intelligi
poteſt c.*Eum qui,de eo,qui mitt. in poſſeſſ.lib.6* ubi
perſonatus comprehendit majora, mediocria,&
12 minora beneficia. Verùm,ut inquit Gemin. in d.
c.1.*col.1.poſt medium, verſ. Mihi videtur*, iſti non
declarant funditus hanc materiam.

Tertia opinio fuit Gulielmi de Monte Laudu-
no in Extravag. *Execrabilis,n.3. de Praben.*quæ ha-
betur ibi in gloſſ.*in ver Perſonatus*,ubi firmat, ju-
ra inter dignitatem,perſonatum,& officium nõ
conſtituere aliquem gradum, ſeu diſtinctionem
aliquam: & licèt nomina ſint diverſa, unam ta-
men formam tenere,ſicut legitur de Primatibus,
& Patriarchis in c. *Provincia.99.diſtin.* Diverſitas
autem nominum introducta eſt ex diverſo mo-
do loquendi, & diverſis conſuetudinibus Eccle-
13 ſiarum. Nec obſtat quòd de ſtylo Curiæ omnia in
litteris, & Conſtitutionibus ſpecificantur; quia
ſecundùm eum hoc fit ad cautelam,& ex ſuperera-
bundanti, cùm talia non vitient, ſed proſint po-
tiùs ad exceptiones ſuperfluas citius elidendas,
vel ut diverſis locutionibus Gentium ſatisfiat,
arg. Clem.*1.de Magiſtris*, c. *Qui de menſa,37 diſtin.*
Ad varietatem autem diverſæ locutionis, ſeu
mutabilitatem nominantium nihil immutatur
in iſtis realiter in effectu, nec mutari debet, ſeu
aliqua diverſitas denotari, arg. cap.*Lege,10.diſt.*
Unde dicit Philoſophus, propter noſtrum affir-
mare, vel negare rei veritas non mutatur, l. *Aſ-
ſumptio,ff.ad Municipal.*Eandem opinionem am-
plectitur Cardinal. in d.c. *De multa,§.Hoc idem,n.
3.verſ. Et per prædicta*, dicens dignitatem, perſo-
natum, & officium non habere diſtinctionem
præciſam in jure:& licèt perſonatus videatur po-
ni ſupra officium,& dignitas ſupra perſonatum,
tamen hoc jure nõ probatur; nec eſt jus, quia de
iſtis idem judicium,cap.1.*de conſuetud.lib.6.* nec
ulla realis differentia inter hæc poteſt aſſignari;
& hæc vocabulorum varietas potiùs originem
traxit à diverſitate locorum, quàm à jure, & ſe-
quitur Abb. in d.c.*De multa,n.2.verſ.Prima conclu-
ſio*, ubi ait, credendum eſſe ex diverſitate loco-
rum inſurrexiſſe hæc diverſa vocabula; nam in
multis locis dignitas appellatur perſonatus,& in
aliquibus dicitur perſonatus quodlibet benefi-
cium curatum; & ideo in his debet attendi ſub-
ſtantia rei magis, quàm denominatio.
14 Sed certè hæc opinio deſtruitur ex prædicta
Decretali.*De multa,§.Hoc idem*, ubi primò ſtatuit
de dignitatibus, & poſteà ſubdit; hoc idem in
perſonatibus decernimus eſſe obſervandum.
Quod fruſtrà feciſſet, ſi perſonatus in ſubſtantia
idem eſſet quod dignitas,ut benè per Archidiac.
& Jo. And. in d.c.1,*n.1,de conſuet.lib.6.*& Oldrad.
*conſ.105.*incipien.*In Eccleſia,n 3.verſ.Et hoc reſpe-
ctu.*Et ſatis infirma eſt reſponſio Lauduni *loc.cit.*
quia illud verbum *idem*, non denotat identita-
tem perſonatus cum dignitate, ſed identitatem
juris, circa diverſa tamen beneficia. Et conſide-
ratio illa, quòd hæc diverſitas nominum inſur-
rexerit ob diverſas locorum conſuetudines, ad-
aptari poteſt tantummodò ad illa jura,quæ ema-
narunt pro aliqua peculiari Eccleſia,ut c.*Cùm ac-
ceſſiſſent,de conſtit.pro Eccleſia Tullen.*c.*Dudum il 2.
de elect:*pro Eccleſia Ambian.& conſimilia. Sed
congruè adaptari non poteſt ad illa jura,quæ nõ
reſtringuntur ad certa loca, ſed per modũ legis
uni-

univerſalis hanc differentiam conſtituunt, ut facit Concilium Generale in d.c. *De multa*, Concilium Lugdunen. in c. 1. §. *Hoc autem, de elect. lib. 6.* ibi, *in dignitatibus, perſonatibus, & Canonijs obſervari volumus*. Bonifacius in d.c. 1. *de conſuetud. lib. 6.* per quem textum, ut inquit ibi Geminian. *col. 1. circa mediũ*, deſtruitur contraria opinio, quia ibi dignitas, perſonatus, & officium ponuntur ut diverſa, & idem Bonifac. in c. *Statutum, in princ. de reſcript. eod. lib.* ibi, *dignitate præditus, vel perſonatũ*
15 *obtinentibus*, & in aliis juribus ſupracitatis *n. 8.* Et quamvis ſecundùm locorum conſuetudinẽ hæc nonnunquam accipiantur tanquam ſynonyma, prout in Anglia, ubi perſonæ Eccleſiarum dicuntur quæ præſunt Eccleſiis, qui alibi dicuntur Curati, c. *Perſona, ſuprà de appellat.* & c. *Quæſitum, 1. q. 3.* & nihilominus dicantur in dignitate conſtituti, ſecundùm Innoc. in d.c. *De multa, nu. 6.* Attamen circumſcripta conſuetudine, neceſſe eſt fateri prædicta differre non ſolum nomine, ſed etiam re, & ſubſtantia, & verum eſſe quod dicunt Archid. & Jo: And. *locis citatis*, & Oldrad. *d. conſ. 150, n. 3.* ubi ait: (Si horum duorum vocabulorum virtus, (ſcilicet dignitatis, & perſonatus) propriè ſumantur, neutrum eſt alterum; licèt ſi ſumantur largè, & impropriè, vel ſint ſynonyma, vel convertibilia alterum in altero, ſicut genus in ſpecie, & ſicut emptum & partum, ut l. *Si quid earum, §. Inter emptum, ff de legat. 2.*) quod etiam dixerunt Archid. & Jo. Andr. in d. c. 1. *Ambo, n. 3* facit tex in l. *Si idem, C. de codicill.*

16 Quarta opinio fuit Gemin. in cap. 1. *col. 1. poſt medium, verſ. Mihi videtur, de conſuetud. lib. 6.* qui putavit dignitatem habere ſe ad perſonatum, & officium tanquam genus ad ſpecies: nam dignitas eſt quoddam nomen generale generaliſsimũ aptum denotare omnem habentem aliquem gradum præeminentiæ, & hoc voluit gloſſa in cap. *Denique, in ver. Dignitas, 4. d. ſt.* cum ſimil. I-
17 tem dignitas ſumitur largè, & ſtrictè ſecundùm naturam materiæ, in qua fit prolatio, vel ſecundùm intentionem proferentis ſi de ea conſtat. Unde etiã in materia ſtricta, & pœnali dignitatis appellatione comprehenditur Epiſcopatus, & ſuperiores, quãdo hoc exprimitur, ut in c. *Felicis, §. Quod ſi quis, de pœn. lib. 6.* quandoque non comprehenditur Epiſcopatus appellatione dignitatis, ut notatur in c. 2. *de Præben. lib. 6.* & in c. *Dilectus, de conceſſ. Præben. eodem lib.* Perſonatus, & officium ſunt ſpecies comprehenſæ ſub illo genere.
18 Verùm neque hæc theorica videtur procedere; quia ſi dignitas ad perſonatum, & officium ſe haberet ut genus ad ſuas ſpecies, omnis perſonatus, & omne officium eſſet dignitas; quia ad poſitionem ſpeciei neceſſariò ſequitur poſitio generis, l. *Si quid earum, §. Interemptum*, & ibi notant gloſſ. Bart. & DD *ff de legat. 2.* ſicut dicimus de credito, & mutuo, ut in l. 2, §. *Creditum*, & ibi Bald. *ff ſi cert. petat.* & tamen hoc conſtat eſſe falſum, quia eſt dare perſonatum, qui non eſt dignitas, ut in d.c. *De multa, infrà eod:* & ſimiliter eſt dare officium, quod non eſt dignitas, ut c. *Salvator, §. Nomine, 1. q. 3.* & patet *in titulis de officio Cuſtodis, de officio Sacriſtæ*, & in multis juribus infrà
19 citandis, *n. 54* Quin potiùs oppoſitum eſt verum, quia qui dignitatem habet, dicitur etiam habere perſonatum, ſed non convertitur, ut dicunt in c. 1, *de conſuetud. lib. 6.* Archid, *nu. 3, verſ. Dico tamen*, & Joan: Andr. *n. 2. verſ. Dicit autem*, & Cardinal: in c. *De multa, §. Hoc idem, in ultima quæſt. num. 3,*
20 *verſ. De hac materia, infra eod.* Ego verò in hac materia ponam primò diffinitionem dignitatis ſtrictè ſumptæ, prout comprehenditur in Decretali, *De multa*, & illius partes explicabo. Deinde per quatuor concluſiones deducam ſigna ad dignoſcendum quando quis dicatur habere dignitatem. Tertiò, ſubjiciam diffinitionem perſonatus. Quartò, diffinitionem officii, ex quibus deprehendi facilè poterit quænam inter iſta ſit ſpecifica differentia.

Dignitas nihil aliud eſt, quàm adminiſtratio perpetua rerum Eccleſiaſticarum cum præeminentia in gradu. Dicitur primò *adminiſtratio*, quod eſt genus ad omnia officia Eccleſiaſtica: ad-
21 miniſtrationis enim appellatione jure noſtro continentur omnia Eccleſiaſtica officia, Clem. 1. *de reſcript. c. 2. ſuprà, de ætate, & qualitate*, & notat gloſſ. in Extravag. *Execrabilis, in ver. Perſonatus, de Præben. inter communes*, & notat in c. *Ex litteris, n. 2, de probat.* idque ad exemplum tutoris, qui adminiſtrationem habet, ut in tit. *de adminiſtrat. tutor.* & dicitur habere officium, l. *Alienam, C. de Procurat.* & dicitur *adminiſtratio*, id eſt gubernatio, l. *Sancimus, § fin ff de adminiſtr. tutor:* ſeu regimen, ut d. c. 2 *de ætate, & qualitat.* Itaque dignitati ineſt adminiſtratio ut notat Bald. in l. 2. *nu.*
22 *54, C. de ſervitut: & aqua.* Et ex hoc excluditur dignitas ventoſa, & ſine adminiſtratione, ut l. 3. *C. ubi Senator, vel Clariſſ.* & l. *ad Rempublicam. ff. de muner. & honor.* quæ eſt abuſivè dignitas, & cujus effectus alius non eſt, quàm ut invidiam generet, & ſcandalum ſeminet inter fratres, ut idem Bald: ſcripſit in c. *Cùm olim, n. 8 de conſuet.*
23 Sequitur in definitione illud verbum *perpetua*, quia ad conſtituendam dignitatem Eccleſiaſticam requiritur ut ſit perpetua, cap. 2. § 1, *infrà de ſtatu Monachor. c. 1. de conſuetud: lib: 6.* & firmat Innoc. in c. *De multa, n 6, in fin infra eod.* ubi formaliter ſic ait: (Nunquam autem reputamus aliquem ad hanc Conſtitutionem teneri, niſi perpetuam habeat dignitatem; & eum ſequuntur ibi Hoſt: Jo. Andr. Abb. & alii communiter.
24 Et hinc fit ut cùm ſuffraganeatus non ſit titulus perpetuus, Parochialis Eccleſia quam obtinebat is, qui à Sede Apoſtolica ad Epiſcopatum titulatem promotus, ac eodem tempore alicui Epiſcopo in ſuffraganeũ deputatus eſt, non intelligatur vacare, ut olim declaravit S. Congrega-
25 tio Concilii. Hinc etjam ſolvitur quæſtio, numquid acceptans Vicariatum Epiſcopi perdat dignitatem, vel beneficium Curatum ex diſpoſitio-
26 ne d.c. *De multa, infra eod.* Pro parte affirmativa facit, quia per Vicariatum conſequitur dignitatem, ut notat gloſſ. in Clem. *Etſi principalis, in ver. Per electionem, de reſcript.* reddens rationem, quia quamvis non ſit perpetua, ſatis tamen eſt ut poſſit eſſe perpetua, quia fortè Epiſcopus quamdiu vixerit eum non removebit, arg. l. *Juriſperitos. ff.*
27 *de excuſat. tutor.* Item facit pro hac parte, quia judex dicitur habere dignitatem, l. *ult. ff. de alb. ſcriben.* l. *Obſervandum ff de offic. Præſid.* & notat ut in c. *Quia nonnulli, ſuprà de Cler. non reſid.* & per Archid. in cap. 1. *num. 1. verſ. Sic etiam judex, de conſuet. lib. 6.* In contrarium eſt veritas ſecundùm Abb. in d.c. *De multa, num. 23.* quia illa dignitas eſt Epiſcopi, & Vicarius facilè poteſt amoveri, ad

hoc

hoc c.1 *de offic:Vicar:lib:6.* & ſequuntur Rebuff:
in prax:tit:Vicar:Epiſcopor.nu 7. Alphonſ. Hojed.
28 *de beneſ.incompatibilit.par:2,q10,n.15.* Verumta-
men etſi Vicarius ſtrictè dignitatem non habeat,
quæ ſit cum alio beneficio incompatibilis, habet
tamen dignitatem quoad præeminentiam ex ju-
riſdictione provenientem, & ex tribunali, ſeu
conſiſtorio Epiſcopi, ſecundùm quod ipſe eſt u-
na, & eadem perſona cum Epiſcopo, cap.a.& ibi
Archid:*de cõſuetud:lib:6.c.Romana de appellat.eod.
lib.*& declarat gloſſa in dict. Clemen: *Etſi princi-
palis, in ver, Delegatus,* quæ propterea dicit Offi-
cialem Epiſcopi tanquam conſtitutum in digni-
tate Eccleſiaſtica comprehendi in c. *Statutum, de
reſcript:lib:6.* quoad hoc ut poſsit dari delegatus
Papæ; quamvis gloſſa dubitet an dari poſsit Con-
ſervator, & illam gloſſam ſequuntur ibi Cardin.
nu: 2 a. Anchar. *in princ:* Imol: *n.13, & 18* & Abb:
nu.8, & 11, Hoſtien: *in ſumma de offic. Vicar: nu* 2.
Nicol. Mill. *in Repertor. in ver: Dignitas eſt,* eſſe Vi-
carium Epiſcopi; ideoque, ſive præſens ſit Epiſ-
a9 copus, ſive abſens, Vicarius debet ſed. re in pri-
ma ſede ratione ſuæ locumtenentiæ, & præferri
omnibus Canonicis, & Capitulo, tam in actibus,
in quibus intervenit ratione ſuæ juriſdictionis,
quàm in omnibus aliis indifferentibus, & pro-
miſcuis, præcedendo ipſum Archidiaconum, &
Archipresbyterum, ut reprobatis duobus conſi-
liis Jacobi Menochii, videlicet 51. & 52. reſpon-
dit bonæ mem. Robuſterius Rotæ Auditor in
quodam ſuo voto noviſſimè impreſſo apud Gra-
tianum *diſcept. Foren. cap. 111, n. 23, ad fin.* præſer-
tim ſi eſſet Vicarius Apoſtolicus, ut *ibid. à n.54.*
30 Subſequuntur in definitione verba illa, *rerum
Eccleſiaſticarum,* ut in cap. *Salvator.* §. *Nomine, 1,
quæſt. 3.* ad differentiam dignitatis ſæcularis, quæ
ſimiliter dicitur adminiſtratio, ut in Auth. *Quo-
modo oport. Epiſcop.* §. *Si quis autem,* ſed non rerum
Eccleſiaſticarum non tamen intelligas, *Eccle-
ſiaſticarum,* id eſt ſpiritualium, quia ſatis eſt ut
habeat adminiſtrationem rerum temporalium
ad Eccleſiam pertinentium, ſecundùm Innoc. in
d. c. *De multa, nu. 7. verſ. Item dignitatem vocamus,
infrà eod.*
31 Subjungitur in definitione, cum præeminen-
tia in gradu, quia dignitas eſt excellentior gra-
dus, ut inquit Bald: in c. *Cùm olim, n.8, de conſuet.*
& hoc ad differentiam Perſonatus, qui quamvis
habeat aliquam prærogativam, non tamen ha-
bet gradus præeminentiam, ut dicam *infrà n.50.*
Ad hoc l. *Honor,* ibi, *cum dignitatis gradu, ff. de mu-
ner. & honor.* & confert quod notat Oldr. *d. conſ.*
r 50. *n. 3.* dum ait dignitatem eſſe quandam præ-
32 eminentiam ex adminiſtratione. Ex quibus au-
tem dignoſcatur, quæ dignitas ſit in Eccleſia ma-
jor, vide Dominos de Rota, apud Gregor. XV.
deciſ. 411. & ibi adnotationes.
33 Quoniam verò hujuſmodi præeminentia in
gradu ex quatuor cauſis potiſsimum oriri poteſt,
nempè ex juriſdictione, ex inſtitutione, ex con-
ſuetudine, & ex denominatione, conſequens
eſt, ut ex his quatuor cauſis pariter dignitas con-
ſtituatur, & ſecundùm hoc ſtatui poſſunt qua-
tuor ſequentes concluſiones.
34 Prima concluſio. Qui perpetuam habet ad-
miniſtrationem rerum Eccleſiaſticarum cum ju-
riſdictione, is verè, & propriè dicitur habere dig-
nitatem Eccleſiaſticam, c. *Volumus,* c. *Diaconum,*
& c. *Quia, 99, diſt.* Hæc concluſio eſt Archidia-
coni in d. cap. 1, *nu. 2, de conſuetud. lib. 6.* dum ait
dignitatem Eccleſiaſticam cognoſci ex eo, quòd
habeat adminiſtrationem rerum Eccleſiaſtica-
rum cum juriſdictione: & eum ſequitur ibi Jo-
35 an. Andr. *num. 1, verſ. Primus quando.* Nam genera-
liter, ut inquit Bald. in l. 2. *num. 54 C. de ſervit. &
aqua.* Dignitati ineſt adminiſtratio, adminiſtra-
tioni ineſt juriſdictio; unde ſunt annexa, &
quaſi inſeparabilia dignitas, adminiſtratio, &
36 juriſdictio Idemque voluit Innoc. in c. *De multa,
num. 7. in fine* dicens: Miniſtri autem, qui ſine
ulla penitus juriſdictione officium aliquod ha-
bent, ſicut ſunt Syndici, Procuratores, & Sacri-
ſtæ, qui pulſant campanas, & hujuſmodi, non di-
cuntur eſſe in dignitate conſtituti, etiamſi ſint
perpetui. Si autem haberent aliquam juriſdictio-
nem, ſecus l. 1. *ff. de Procur. Cæſar.* & cum Innoc.
tranſeunt ibidem Hoſtien: *n. 9,* Abb: *num: 1, in 1,
concluſ. verſ. Communiter tamen,* ubi ait commu-
nem concluſionem Doctorum eſſe in hac mate-
ria ut is dicatur habere dignitatem, qui habet ju-
37 riſdictionem. Unde quilibet Rector, ſeu Prior
Eccleſiæ Collegiatæ dicitur habere dignitatem;
allegat Paul. de Eleazar. in Clem. 1. *de elect.* & in
Clem. *Ne in agro, de ſtatu Monachor,* & Domini de
Rota *deciſ: 166, quæ eſt deciſ. 9,* incip. *De Theſaura-
38 ria, de Præb. in nov.* Similiter & Prior Eccleſiæ
Conventualis dicitur habere dignitatem, ut
cap. *Niſi eſſent, infr. eod.* nec non Abbatiſſa, ut ex
textu in c. *Indemnitatibus,* §. *Verum,* & ibi Ge-
min. *in 2. notab. de elect lib. 6.* & notat Bartol. in
l. 1. *n. 43, C. de dignitatibus lib. 12.* dicens Abbatiſ-
ſas habere dignitatem, & adminiſtrationem in
ſuas Moniales, & interdum extra, cùm habeant
caſtra, & ſimilia, Feli in c. *Meminimus, n. 5, verſ.
Ulterius quæro an Abbatiſſa, de accuſat.* Licèt hodie
de hoc dubitari poſsit in Abbatiſsis Italiæ, quia
non ſunt perpetuæ, ſed trienniales ex Conſtitu-
tione Gregorii XIII. incipien. *Expoſcit, in Bulla-
rio, tom 2. pag 463.* & ſic deeſt illis alterũ ex ſub-
ſtantialibus requiſitis ad conſtituendã dignita-
tem Eccleſiaſticam, ſecundùm ea, quæ dicta ſunt
ſuprà n 23. Sed nihilominus dic contrà, ut ſcripſi
in cap. 1. *ſuprà de filiis Presbyteror,* De Abbatibus
verò Decanis, Præpoſitis, Archidiaconis, & Ar-
chipresbyteris vide textum in cap. *Ut Abbates,* &
quod ibi plenè ſcripſi, *ſuprà de ætate, & qualit.* &
39 de Theſauraria an ſit dignitas, vide latè per Do-
minos de Rota *in præcit. deciſ: 9, de Præben. in no-
40 vis.* Et de Camerario Papæ notat Archid. in cap.
1, *n. 3, verſ. Si autem haberet,* & poſt eum Joan. An-
dr. *n. 2, verſ. Si autem cum officio,* & Rota *d. deciſ: 9,
in fin.* quia cùm juriſdictionem habeat cum ad-
miniſtratione, dici poteſt habere dignitatem,
arg. l. 1. *ff de off. Prætor:* Auguſt. l. 1, C. *Ut cauſ. final.*
41 Secunda concluſio. Dignitas propriè dicitur,
quando in illius inſtitutione cautum eſt ut ſit
Dignirſe, ut colligitur ex Innoc. in d. cap. *De mul-
ta, num. 6, verſ. Et intelligimus infr. eod.* dum ait per-
ſonatum, vel dignitatem intelligi ſecundùm in-
ſtitutionem, & ſequitur Abb. *ibidem, verſ. Quarta
concluſio,* & plerique alii. Ad hoc cap. *Cùm olim,
de conſuetud.* cum ſimil.
42 Tertia concluſio. Si ex conſuetudine Eccleſiæ
aliqua reputetur Dignitas, licèt de jure nõ ſit ta-
lis, tamen Dignitas cenſeri debet, ſecundũ con-
ſuetudinem, & communem reputationẽ loci d.

cap. *Cùm olim, de conſuetud.* Hæc concluſio eſt Innocentii loco proximè citato, dum ait: (Et intelligimus Dignitates, vel perſonatus ſecundùm inſtitutionem, vel ſecundùm conſuetudinem Eccleſiæ.) Et *infrà num.* 7. dum ait: (Item Dignitatem vocamus, dummodo pro Dignitate habeatur in Eccleſia, ubi eſt.) Et cum Innoc. conſentiunt *ibi* Abb. *num.* 22, *verſ. Tertia concluſio*, Cardin. *in* §. *Hoc idem, num.* 3. *ad fin.* Rota *deciſ* 4. incip. *Fuit dubitatum, n.* 2, *de elect. in novis.* Feder. de Sen. *conſ* 80. *Factum eſt tale, nu.* 2. *verſ. Nec præſupponitur*, Archid. in d. cap. 1. *n.* 2. *verſ. Tertius modus*, & *ibi* etiam Joan. Andr. *eodem num. & verſ. de conſuetud. lib.* 6. per l. *De quibus*, §. *Inveterata, ff. de legibus*, cap. *Conſuetudo*, & c. *Quemadmodum* 12.
43 *diſt.* Unde ex conſuetudine introduci poteſt ut officium in Eccleſia, quod nullam habet prærogativam juriſdictionis in alios, ſit Dignitas, Gemin. *conſ.* 101. *quoad primum dubium in princ.* Aretin. *conſ.* 23. *in præſenti conſultatione per tot.*

44 Hinc orta dubitatione an Decretum Concil. Tridentini cap 6. §. *Qui verò non obtinent dignitates, ſeſſ* 25. præſervet eas ſecundùm Dignitates, quæ habent adminiſtrationem cum juriſdictione; an verò etiam illas, quæ ſolùm ex conſuetudine Eccleſiæ in qua ſunt conſtitutæ, pro Dignitatibus habentur: Die 21. Auguſti 1596. S. Congregatio Concilii, cui interfuerunt S.R. Eccleſiæ Cardinales Montelperus, Juſtinianus, Cuſanus, De Monte, Pataviciuus, Mattheius, Plattus, Blanchettus, SS. Quatuor, & Mantica cenſuit omnibus uno ore hanc ſententiam probantibus, decretum d. *cap.* 6 §. *Qui verò*, præſervare etiam illas Dignitates, quæ pro talibus habentur in Eccleſia, manu bonæ mem. Cardinalis Matthei eſt adnotatum. Die 27. Auguſti 1596. retuli Sanctiſsimo Domino noſtro hanc ſententiam, quam approbavit.

45 Idem dicendum in caſu converſo, nam, etſi quis exerceat miniſterium ſpectans ad aliquam Dignitatem; tamen ſi in loco non reputetur Dignitas, non habebitur pro Dignitate, ſecundùm Innoc. in d.c. *De multa, n.* 6. *verſ. Si autem miniſteria*, & quamvis Abb. *ibi n.* 23. *verſ. Sexta concluſio*, dicat contrarium fortè poſſe attentari, ut magis attendamus ſubſtantiam rei, quàm erroneam loci æſtimationem: tamen non videtur recedendum ab opinione Innocentii, quam ſequuntur Domini de Rota *d. deciſ.* 4. *nu.* 2. *de elect. in novis.* Quia ſi communis reputatio licèt erronea efficere poteſt ut aliqua cenſeatur dignitas, licèt de jure non ſit talis, ut ipſemet Abbas admittit in tertia concluſione: non video cur eadem reputatio, quamvis erronea, vice verſa facere non poſſit, ut quæ de jure eſt dignitas, tamen pro dignitate non habeatur, cùm utrumque præſtare valeat conſuetudo, ut in d.c. *Cùm olim, de conſuetud.* Unde ſi ex conſuetudine habeatur pro ſimplici beneficio, & non pro dignitate, erit officium, & non dignitas, vel perſonatus, ſecundùm Archid. in d. cap. 1. *num.* 3. *Tertio modo*, & Joan. Andr. *ibi-*
46 *dem num.* 2. *eodem verſic.* Nam dubium non eſt quin conſuetudo poſſit efficere ut dignitas perdat primævam naturam, & tranſeat in naturam beneficii ſimplicis, arg. c. *Cùm de beneficio, de Præb. lib.* 6. & tenet Feder. de Sen. *conſ.* 132 *Caſus talis eſt, quædam ℂ Canonica, ſub num.* 2. *verſ. Idem in Ar. ſupreſbytero M.ſſa.*

47 Quarta concluſio. Ad dignoſcendam Dignitatem ſpectare debemus an vocetur aliquo nomine Dignitatum, quæ ſunt jure expreſſæ, putà Archidiaconatus, licèt nullum miniſterium dignitatis exerceat. Ita Innoc. in d.c. *De multa, nu.* 6. *dicens*: (Non tamen puto quem cadere in hanc Conſtitutionem, niſi vocetur aliquo nomine, quod in dignitatem ſonet, ſed ſi vocetur aliquo nomine dignitatis, vel pro perſona in dignitate conſtituta reputetur, licèt nullum miniſterium dignitatis faciat, reputo eum hac Conſtitutione teneri.) Hæc ille, & ponit exemplum in Archidiacono Parmenſi. Sed rectius poteſt poni exemplum in Archidiacono Senenſi; Nam Parmenſis ſaltem habet ſtallum præeminens in Choro, ſecundùm Abb. *ibidem, n.* 21, *verſ. Nos rectius.* Atque ita ſolum nomen dignitatis in jure expreſſum abſque ullo miniſterio, vel reputatione dignitatem conſtituit, ſecundùm Innoc. cùm loquatur alternativè. Et eum ſimpliciter ſequuntur Domini de Rota *d. deciſ.* 9. *de Præben. in novis.* Et Cardinalis in d. cap. *De multa*, §. *Hoc idem, in fin.* ſed eum refellit Abbas *ibid. n.* 21, *verſ. Secunda concluſio.* Quia potiùs debemus attendere vim, & ſubſtantiam rei, quàm nudum nomen. Et quia pluralitas dignitatum fuit prohibita propter impotentiam deſerviendi in utraque, ut *hic*, & in c. *Quia nonnulli, ſuprà de Cler. non reſid.* & c. *Quia in tantum, ſupra eod.* Quæ ratio ceſſat in illa, quæ nudam habet denominationem abſque ullo miniſterio; Abbas tamen nihil determinat, ſed cogitandum relinquit. Pro concordia mihi videtur ſic diſtinguendū. Aut cum denominatione concurrit communis reputatio provinciæ, vel Eccleſiæ, & abſque dubio erit dignitas, cùm ad hoc ſola etiam reputatio ſufficiat, ſecundum Dominos de Rota *d. deciſ.* 9. *n.* 2. *de elect. in novis*, & fir-
48 matum eſt ſuprà in tertia concluſione, *n* 42. Aut cum denominatione communis reputatio non concurrit, eò quòd in loco talis licèt vocetur nomine dignitatis; communiter tamen dignitas non reputatur, ut Præpoſiti Carnoten. & non erit dignitas, quia conſuetudo, & communis reputatio dignitatem non ſolùm defert, ſed etiam adimit, c. *Cùm olim, de conſuet.* Rota *in præalleg. deciſ* 9. *de Præben. in novis*, & ſimiliter firmatum eſt *ſuprà, n.* 45. & 46.

49 Quæ diſtinctio videtur ex mente Archidiac. in d.c. 1. *n.* 2 *verſ. Secundus modus*, & Jo. Andr. *ibid. num* 1. *eod. verſ. De conſuetud. lib.* 6. dum dixerunt Dignitatem Eccleſiaſticam cognoſci quando habet nomen dignitatis, & prælationis, & prærogativam in Eccleſia ſua tam in Choro, quàm in Capitulo, licèt non habeat rerum adminiſtrationem, vel juriſdictionem: & exemplificant in Archidiacono Parmenſi, & ſic præter nudum nomen requirunt etiam prærogativam Chori, & Capituli. Hæc de dignitate. De variis autem acceptionibus dignitatum vide per Archidiac. in d.c. 1. *n.* 1. gloſſ. 1. & Doctores in c. *Quia nonnulli, ſuprà de Cler. non reſid.* & per Bart. in l. 1. *C. de dignitat. lib.* 12.

50 Perſonatus ſtrictè ſumptus eſt adminiſtratio perpetua rerum Eccleſiaſticarum cum aliqua
51 prærogativa. Et eſt quid minus, quàm dignitas, quia non habet præeminentiam in gradu, ſed ſimplicem quandam prærogativam in Choro, vel in Capitulo, in optionibus, & Proceſsionibus in

in vocibus dandis, & ſimilibus præ aliis Canonicis ſui Ordinis, non tamen quantum illi, qui ſunt in dignitatibus conſtituti, qui in prædictis prærogativis præferuntur eiſdem. Ita Archid. in d. cap. 1. *num. 2, verſ. Perſonatus verò, de conſuet: lib: 6.* qui ſubdit hæc poſſe colligi ex c. *Dudum, el 2. de elect.* & c. *De multa, infra eod.* Idemque totidem verbis repetit ibidem Joan. Andr. *n. 1. verſ. Perſonatus autem.* Et eſt quid plus, quàm officium, quod nullam habet prærogativam, ut inferius
52 dicetur. Et ſic perſonatus eſt quid medium inter dignitatem, & officium, quod pluribus comprobat Cujac. in *rubr. de Præben: col: 2, in princ: verſ. Parique ratione*, oſtendens perſonatum tenere medium gradum inter Dignitatem, & Canonicos, & ſequitur Hojed. *de benef: incompatibilit. part: 1, c: 9, n 2.* & noviſsimè Lotter. *de re beneficiar: lib. 1. q. 16. nn. 50.* & ex hia confunditur differentia quam conſtituit Oldrad. *in præall. conſ 150. n. 3.* dum ait, Dignitatem eſſe quandam præeminentiam ex adminiſtratione; Perſonatum eſſe honorem quemdam ſine adminiſtratione.

53 Officium verò multipliciter accipitur, ut plenè notant in d. c. 1. *de conſuet. lib. 6.* Archidiac. *n. 2. verſ. Officium verò*, & Jo. And. *n. 1. eod: verſ. Sed ſtrictè ſumptum*, eſt adminiſtratio perpetua rerum Eccleſiaſticarum ſine prærogativa in Choro, vel
54 in Capitulo ultra alios ſui ordinis, ſicut ſunt Præpoſiti Eccleſiæ Carnoten. & qui habent onus annexum officio, ut Syndici, Procuratores, & Caſtaldi, de quibus in c. *Salvator, §. Nomine, 1. q. 3.* & l. *Alienam, C. de Procurator.* Item Vicedomini, §. *Officium, 89. diſt.* Archidiac. & Jo. Andr. locis citatis, & Domini de Rota *d. deciſ 19, verſ. Tamen quicquid ſit, de Præb. in Novis.*

DE PRÆBENDIS.

Cap. Prætereà.

SUMMARIUM.

1 *Dignitates plures habens alteram dimittere compellitur.*

1 PRÆTEREA. Habens plures Dignitates alteram eligere, alteram dimittere compelletur, hoc dicit. Concordat c. *Referente, ſupra eod.* ubi plenè ſcripſi de intellectu hujus textus, & an optio, de qua hic, & ibi, funditus ſublata fuerit per jura poſteriora, ac Trident. Concilij Decreta. Illuc recurre.

DE PRÆBENDIS, & Dignitatibus.

Cap. Cùm ſecundùm.

SUMMARIUM.

1 *Ordinato per Epiſcopum ad ſacros ſine titulo, nemine præſentante, ordinator, vel ſucceſſor compellitur in neceſſarijs providere, donec titulum habeat.*
2 *Sacerdotibus, & Eccleſiæ miniſtris debentur alimenta ex reditibus Eccleſiæ de jure Divino.*
3 *Sacerdotibus de altari vivere, non luxuriari permittitur.*
4 *Clerici habentes patrimoniũ, quamvis poſſint vivere de bonis Eccleſiæ, tamen ſi illa inſumant in uſus inhoneſtos tenentur ad reſtitutionem.*
5 *Pauper locare poteſt operas ſuas ſpirituales ſine labe ſimoniæ.*
6 *Bona Eccleſiarum ſunt patrimonium Ieſu Chriſti.*
7 *Argumentum ab etymologia vocabuli validum eſt in jure.*
Si negativè ſumatur; ſed ſi affirmativè ita demum valet, ſi definitioni rei non contradicat, n. 10.
Et quid in etymologia nominis proprij, n. 14.
8 *Etymologia dat verbis proprium ſignificatum, ubi definitio non repugnat.*
9 *Etymologia quid ſit.*
11 *Etymologia non convertitur ſicut diffinitio cum diffinito, ſed generalior eſt.*
12 *Argumentum à genere ad ſpeciem affirmativè non valet, ſed negative.*
13 *Genus comprehendit ſpecies, ſed non infert: ſpecies verò infert genus, ſed non comprehendit.*
15 *Nomina propria ad beneplacitum imponuntur.*
16 *Gregorius dicitur quaſi gregem regens.*
17 *Proſper unde dicatur.*
18 *Ordinationes factæ ſine certo titulo olim irritæ erant quoad executionem, & n. 67.*
19 *Sed hodie ſecus, & n. 68.*
20 *Ordinato ſine titulo, an, & quando Epiſcopus teneatur vitæ neceſſaria miniſtrare, & nn. ſeqq. uſque in finem.*
Quid ſi ordinatus jam erat conſtitutus in ſacro Ordine, n. 23.
Et quid ſi plures Epiſcopi ordinaverint ſubditum ratione originis, domicilij, vel beneficij. n. 24.
Et quid in Epiſcopo alieno, qui ordinavit ex commiſſione generali Epiſcopi proprij, n. 25.
Et quid in ſucceſſore Epiſcopi ordinantis, n. 26.
Et quid ſi ordinatus neglexerit petere alimenta ab ordinatore quando erat ſolvendo, n. 33.
Et quid ſi Epiſcopus renunciaſſet Epiſcopatui, aut eſſet depoſitus, n 34.
Et quid in hæredibus ordinatoris, n. 36.
Et quid ſi titulus ordinato evictus fuerit, aut exinanitus, n. 41, & 45, & ſeq.
Et quid in promoto ad minores Ordines ſine certo titulo, n. 47.
Et quid ſi ordinatus aliundè habeat unde vivere poſſit, n. 48.
Et quid ſi fuerit ab alio præſentatus, & examinatus, n. 49.
Et quid in Epiſcopo alieno, cui Diœceſanus commiſit ut certas perſonas ordinaret, n. 50, & 58.
Et quid in alieno, qui ordinavit in vim licentiæ de ſe promoveri faciendo à quocunque Antiſtite, num. 59.
Et quid ſi ordinatus furtivè ſe in numerum ordinandorum intruſerit, n. 61.
Et quid ſi confictò titulo ordinatorem deceperit, n. 62, & 66. uſq. in finem.
21 *Conſecrans Eccleſiam ſine competenti dote tenetur de ſuo eam dotare.*
22 *Argumentum à conſecratione Eccleſiæ ad conſecrationem Miniſtri, & è converſo valet.*
27 *Succeſſor cur teneatur ex delicto Epiſcopi, qui Clericum ſine titulo ordinavit, & n. ſeq.*
Crimina regulariter morte extinguuntur, ibid.
28 *Clericorum mendicitas cedit in dedecus ordinis Clericalis, & opprobrium ejus, in cujus ſortem aſſumpti ſunt, & n. 69.*

Ad

29 Ad onus qui eligitur, non debet repellt à mercede.
30 Clericorum numerum augere ſavorabile eſt.
31 Epiſcopus ex ſuo officio generali providere debet ne quis Clericorum egeat, & n.44, & 46.
32 Bona Eccleſiarum pauperum ſunt.
35 Ordinator tenetur conſtituere ordinato ad ſacros Ordines ſine certo titulo, unde perpetuò vivere poſſit.
37 Obligatio Epiſcopi ordinantis Clericum ſine titulo oritur ex contractu, vel quaſi, & ideo tranſit ad hæredem.
38 Hæredes ſecundùm Canones etiam ex maleficio defuncti obligantur.
39 Hæredes an ſint diſcutiendi prius quàm conveniatur ſucceſſor in dignitate ſuper alimentis promoti ad ſacros Ordines ſine certo titulo, & n.ſeq.
40 Obligatio, quæ contrahitur ex ordinatione ſine titulo, an ſit realis, vel perſonalis.
42 Epiſcopus qui contulit beneficium alterius, an teneatur providere de æquivalenti beneficio.
43 Donator non tenetur de evictione.
45 Minori ſatis eſt ab initio adire locupletem hæreditatem.
46 Epiſcopus tenetur providere ordinatis ſi eorum patrimonium pereat chaſmate, vel alluvione.
50 Ordinans ſubditum alienum ex commiſſione Epiſcopi proprij, non tenetur inquirere an promovendus ſit idoneus, & n. 55.
51 Et ſi promotus reperiatur ſine titulo, non tenetur ei providere qui ordinavit, ſed qui examinavit.
52 Ordines conferre debent Epiſcopi per ſemetipſos, & ægritudine impediti ſubditos ſuos non aliter quàm probatos, & examinatos ad alium Epiſcopum ordinandos dimittere.
53 Ordinari nemo debet ab Epiſcopo alieno niſi eius probitas, & mores Ordinarii ſui teſtimonio commendentur.
54 Etiam in vim licentiæ Apoſtolicæ de ſe promoveri faciendo ab alieno Epiſcopo.
55 Ordinans alienum ſubditum de Ordinarii licentia poteſt ſi vult, ſed non tenetur deferre Ordinarii atteſtationi, & n.ſeq.
56 Litteris Examinatorum creditur.
57 Conſtitutio Sixti V. præcipiens Epiſcopis, ut examinent qualitates ordinandorum, intelligenda eſt de propriis ſubditis tantùm.
Examen de qualitatibus ordinandorum, quamvis ſit faciendum ab Epiſcopo dimiſſorias concedente, non tamen ab ordinante; tamen ſi Epiſcopus alienus ſciret aliquem criminoſum, peccaret ordinando, ibidem.
60 Dimiſſorias concedere poteſt Epiſcopus etiam abſenti, & examen committere Ordinario loci, in quo ille degit.
62 Epiſcopus ignoranter ordinans ſubditum alienum, qui furtivè, aut ex ſimplicitate ſe in numerum Ordinandorum ingeſſit, aut litteras detulit furtivè impetratas, in pœnam ſuſpenſionis non incidit.
63 Ordinati ad ſacros ſine titulo poſt Conc. Trid. an ſint ſuſpenſi ab executione Ordinum, ac ſi miniſtraverint irregulares, & n. ſeq.
64 Patrimonium, ad cujus titulum Clericus eſt ordinatus, ſi ſit minus ſufficiens, tenetur Epiſcopus tamdiu ex proprio ſupplere, donec per ipſum Epiſcopum, vel alium in ſua, vel aliena Eccleſia fuerit competens beneficium aſſecutus.
65 Ordinati ſine titulo ex Conſtitutione Sixti V. ſuſpenſi erant ab executione Ordinum, ac ſi miniſtraſſent irregulares. Sed ea Conſtitutio reducta fuit à Clemente VIII. ad terminos Iuris, & Concilii Tridentini.
66 Ordinatus ad ſacros Ordines, qui confictio titulo Ordinatorem decepit, an incidat in ſuſpenſionem ab Ordinum executione, & nn.ſeqq. uſq; in finem.
67 Ordinati ſine certo titulo beneficii, vel patrimonii, quas pœnas incurrant, ſecundùm jus antiquum, medium, & noviſſimum, & n.ſeq.

1 CUM SECUNDUM. Ordinato per Epiſcopum ad Sacros ſine titulo, nemine præſentante, ordinator, vel ſucceſſor compellitur in neceſſariis providere donec titulum habeat. Hoc dicit. Primò ponit exordium, ex quo elicit editionem novi juris, & correctionem antiqui. Secundò, facti narrationem, mandatum, & comminationem, ibi. *Inde eſt.*

2 Nota 1. ex principio text. Sacerdotibus, & Eccleſiæ miniſtris deberi alimenta ex redditibus Eccleſiæ de jure Divino: nam quod hic dicitur, ſecundùm Apoſtolum: *Qui Altari ſervit, de Altari vivere debet*, in *can. 41. Apoſtolorum* dicitur, Lex Dei præcipit, ut qui Altario deſerviunt, paſcantur de ipſo, ut refertur in c. *Exhu*, 12.q.1. de quo plura teſtimonia concordantia ex ſacris litteris deſumpta poſui in cap *fin.n.7.infrà de Pecul.Cle-*
3 *ric.* Et pondera illud verbum, *vivere*: nam, ut inquit Hier. *in Michaam, cap.3, in fine*, (Tibi, ô Sacerdos, de Altario vivere, non luxuriari permittitur,) ut *in ſumm. 44, diſt.* & ponitur luxuria pro
4 omni illicita concupiſcentia. Ex quo notabiliter infert Abbas *hic nu. 2.* ut Clerici habentes bona patrimonialia, quamvis licitè poſſint ex bonis Eccleſiæ victum percipere, ſecundùm communem opinionem, de qua teſtatur Dec. in cap. *Epiſcopus, n.13 ſupra eodem*; tamen ſi reditus Eccleſiaſticos convertant in uſus inhoneſtos, teneantur ex propriis bonis reſtituere Eccleſiæ quod malè expenderunt; allegat. c.*1, & 2.12.quæſt.4.* Idem tenet Archidiaconus *44. diſt. in princ. in ver. Permittitur*, & Dec. in d.c. *Epiſcopus, n.13. verſ. Prædicta ergo procedunt.* Sed an hoc obtineat in portione, quæ contingit Clerico ultra congruam ſuſtentationem, latiſſimè examinavi in d.c. *fin. à n.1. uſq; in fin. de pecul. Cleric.*

5 Secundò nota ibi, *à mercede*, proventus Eccleſiaſticos deberi Sacerdotibus tanquam mercedem oneris, ſeu laboris, ut hîc, & in cap. *Charitatem*, & in c. *Quicunq;* 12. *quæſt.1.* Nam *dignus eſt operarius mercede ſua*, ut *1. ad Timoth. 5.* Unde colligit Abbas *hic nu.3.* ut pauper locare poſſit operas ſuas ſpirituales, nec ſimoniam committat; quia non intendit principaliter ſpiritualia vendere, ſed victum ſibi quærere, de quo dic ut in c. *Significatum, ſupra eodem.*

6 Tertiò nota ibi, *de patrimonio Ieſu Chriſti*, Bona Eccleſiarum non eſſe Prælatorum, ſed Patrimonium Jeſu Chriſti acquiſitum Sanguine ſuo; Concordat tex in c. *Cùm ex eo*, ibi, *de patrimonio Ieſu Chriſti ditari, &c. de elect. lib.6.* Quod ſigna contra Prælatos reputantes ſe dominos, ſecundùm Hoſt *hic n.e, in ver. Patrimonio.* Jo. Andr, *n.2.* Card. *n.1.* Abb. *n 4.* & Joan. de Anan. *nu.9.* & vide gloſſ. in cap. *Cauſa*, Caſpan. *in ver. Sacrilegus, de verborum ſignific.* & Innoc. in cap. *Cùm ſuper. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.*

7 Quartò nota ibi; *Vt ipſa nominis ratio.* Licitum
eſſe arguere ab etymologia vocabuli, ut hîc, &
in l.2 §.*appellata, ff. ſi cert. petat.* in l.1.ubi Bart.
Ang: Joan: de Imola, Alex: & Doctores notant
ff: de acquirenda poſſeſſione in cap.*Privilegia,3, diſt.*
& in cap. *Cleros*: ubi Gemin: & Præpoſ.21, *diſt.*
8 cum multis ſimilibus. Nec mirum, quia etymo-
logia dat verbis proprium ſignificatum, ubi diffi-
nitio non repugnat, l.*Notionem,§.Inſtrumentorũ,*
in ver: Proprietatis, l. *Quibus præcipua*, l. *Tugurij*, l.
Vt Alphenus, & l.*Pupillus*, §.*Territorium, ff. de ver-*
borum ſignif. & cap: *Forus, infrà eod: tit.* Eſt enim e-
9 tymologia reſolutio vocis in proprium effectũ
rei, quæ demonſtratur, ut notat Bald: in c.1, §. *Si*
quis, de manſo, col: ult: de controverſia inveſtituræ in
10 *uſibus feudorum.* Sed ſecundùm Abbatem *hic, n.5.*
argumentatio hæc à vi nominis ſemper eſt vali-
da, ſi negativè ſumatur, ut in d.§. *Appellata*; ſed af-
fi mativè ita demum valet, ſi diffinitioni rei non
contradicat, d: l: 2 *ff ſi cert: petat*: & notat Bartol:
in l.1 *ff. de teſtam:* ut exempli gratiâ, cùm mutuum
dicatur, quia de meo fit tuum, & teſtamentum
quaſi teſtatio mentis: concludit argumentum;
De meo non fit tuum: ergo non eſt mutuum:
item, Non eſt teſtatio mentis: ergo non eſt teſta-
mentum, ut in *d.l.1.* Sed non procedit affirmativè
quia non ſemper ſequitur, De meo fit tuum: ergo
eſt mutuum; nam poteſt eſſe donatio, ut l. 1, *ff.*
de donat. Item non ſequitur: Eſt teſtatio mentis:
ergo eſt teſtamentum; nam & codicillus eſt
mentis teſtatio, & tamen non eſt teſtamentum,
ut l. *Si idem, C. de codicill.* Eamdem theoricam
poſuit idem Abbas *in conſ.* 82. incipien. *Quam-*
11 *quam, n: 2, lib:* 1, & eſt ratio differentiæ; quia ety-
mologia non convertitur, ſicuti diffinitio cum
diffinito, ut l.*1.* §.*Dolum, ff: de dolo*: ſed eſt gene-
ralior, ut probatur in cap.*Cleros*, §.*Epiſcopatus*, 21.
12 *diſt.* A genere autem ad ſpeciem affirmativè non
valet argumentatio; non enim ſequitur: Eſt ani-
mal: ergo eſt homo: ſed bene valet negativè;
quia à quo removetur genus, removetur & ſpe-
cies, ut l. *Fundi, ff. de fundo inſtructo*, & l. *Sed ſi pa-*
ter, & ibi gloſſ. *in ver: Ex omni eventu, ff: ad Mace-*
donian: & notat Dyn. *in regul: mor: de regul: jur:*
13 *lib.6.* Item genus comprehendit ſpecies, ſed non
infert: ſpecies verò infert genus, ſed non com-
prehendit: c. *Pœnale*, 14. *q.5.* cap. *Auditis, ſuprà de*
præſcript. c.2. *infrà de capell: Monac:* notat Bartol.
in l. 2. §. *doli mali, ff. de vi bonor. raptor.* & Petr.
Brix. *in repertor. in verb. Genus.*
14 Adverte tamen, quia hæc differentia inter ar-
gumentum negativè, & affirmativè ſumptum
procedit in etymologia nominis appellativi, ut
hic, & in juribus præallegatis: non autem in ety-
mologia nominis proprii: nam indiſtinctè non
concludit argumentatio, tex. eſt in l. *fin: circa fi-*
nem, juncta gloſſ. *in ver. Nam ſolam nominis, ff. ad*
municipal. & notant Bartol: Bald: Imol: Alex. &
15 alii *in Rubrica, ff. ſolut. matrim.* Ratio eſt, quia no-
mina propria ad beneplacitum imponuntur, ut
in l. *Si quis in fundi vocabulo, ff: de legat:* 1. Unde
non ſequitur, Talis eſt Bolognettus: ergo eſt Bo-
nonienſis: vel econtrà, Non eſt Bononienſis;
ergo non eſt Bolognettus, quo exemplo utitur
16 gloſſ. in d. l. *fin:* ſicut Gregorius dicitur quaſi gre-
gem regens, ut ait Joan. Andr. *in procœmio hujus*
compilationis, in ver. Gregorius; *n.5.* & tamen non
ſequitur, Talis non regit gregem; igitur non eſt
Gregorius. Accipe aliud exemplum noſtri no-
17 minis. Componitur Proſper ex procul, & aſper,
quaſi procul ex aſperitate, & moleſtia, ut idem
Joan. Andr. inquit *in procœmio lib: 6, §. Sacroſanctæ,*
num: 1, in ver. Proſperitate. Profectò à nobis procul
non abfuit aſperitas, cùm in miſeriam cœcitatis
nos perduxerint peccata noſtra; quod tam aſpe-
rum eſt, ut ſacri Canones inhumanum putent
tantæ calamitatis non miſereri, ut in cap. *Licet*
de cenſib. & tamen Proſperi nuncupationem non
amiſimus, licèt aliquando viſa ſit nobis verior
contraria alluſio, ut ſcilicet potiùs dicatur Pro-
ſper, quaſi propè aſper, quàm procul aſper. Sed
benedictus Deus qui unxit nos unctione miſeri-
cordiæ ſuæ, & conſolatus eſt nos in omni tribu-
latione noſtra.
18 Quintò nota, pœnam ordinati ſine titulo ſe-
cundùm antiquos Canones: nam ordinationes
hujuſmodi in injuriam ordinantis erant irritæ, &
inanes, ut *hic* dicitur *in verſ. Licet autem*, & Con-
cil. Calcedon. *cap 6.* præcepit tales habere va-
cuam manus impoſitionem, & nullum tale factũ
valere. Et in Conc. Urbani II. habito Placentiæ
ſtatutum eſt, ut ſine titulo facta ordinatio irrita
habeatur, ut refertur in cap. *Neminem*, & cap. *San-*
ctorum, 70, *diſt.* quod tamen intellige quoad exe-
cutionem, non autem quoad veritatem; quia
characteris impreſſionem non impedit defectus
tituli, ut hîc notat gloſſ. *in ver. Irritas*, & Butr. *nu.*
14. gloſſ. Archid. Bellam. & Gemin. in d. cap. *Ne-*
minem, omnes *in ver. Vacuum*, & idem Archid. in
d. cap. *Sanctorum, in princ. in ver. Irrita.*
19 Sextò nota, hodie ordinatum ad Sacros ſine
titulo non eſſe amplius ſuſpenſum ab Ordinum
executione, quemadmodum erat ex diſpoſitione
veterum Canonum; ſed tantummodò ordinan-
tes, & eorum ſucceſſores teneri ſic ordinatis
tamdiu vitæ neceſſaria miniſtrare, donec bene-
ficium Eccleſiaſticum fuerint aſſecuti: & ſic pœ-
nam antiquorum Canonum fuiſſe abrogatam
per hanc Decretalem, quod fuſiùs infrà explica-
bitur in ſecunda, & tertia quæſtione.
20 QUÆRO pro declaratione materiæ; An, &
quando Epiſcopus teneatur providere ordinato
ſine titulo.
Hæc quæſtio plures implicat inſpectiones, quæ
faciliori methodo explicabuntur conſtituendo
regulam cum ampliationibus, & limitationibus.
Regula eſt: Epiſcopus, qui ſine certo titulo
Clericum promovit ad ſacros Ordines, tenetur
ſic promoto tamdiu de ſuo vitæ neceſſaria con-
gruè ſubminiſtrare, donec ille in Cathedrali, vel
alia Eccleſia per ipſum ordinatorem, vel alium,
competens beneficium Eccleſiaſticum fuerit aſ-
ſequutus. Probantur hæc in hac Decretali in c.
2. & cap. *Epiſcopus, ſupra eod.* & in cap. *Si Epiſcopus,*
eod. titulo lib. 6. & ex dicendis *infrà nu. 64* Quod
21 confirmatur etiam exemplo Epiſcopi, qui Eccle-
ſiam conſecravit ſine competenti dote, contra
textum in ca. *Nemo, de conſecr. diſt. 1.* nam tenetur
de ſuo illã dotare, ut notat gloſſ. *unica* in c. *Cùm*
ſicut infrà de conſecr. Eccleſiæ, vel altaris, quæ illic à
Doctoribus communiter recipitur, unde eodem
modo tenetur de ſuo providere Clerico conſe-
crato ſine ſufficienti titulo, arguendo à conſecra-
22 tione Eccleſiæ ad conſecrationem Miniſtri, & è
converſo, prout in propoſito arguit gloſſa præal-
legata, & Lambertinus poſt alios in *tract. de ju-*
re patr.

tepatr. lib. 1, par. 1, in 5. q. principal: art: 18, in princ. verſ. Si autem Eccleſia.

23 Ampliatur primò hæc regula, ut procedat etiam in Epiſcopo, qui Clericum ſine titulo jam conſtitutum in ſacro Ordine promovit ſine novo titulo ad ſuperiores Ordines, text: eſt in c. *Epiſcopus*, & ibi dixi poſt Decium in 1, *notab. ſupra eod.*

24 Ampliatur ſecundò, ut procedat etiam in pluribus Epiſcopis, qui Clericum ſubditum ratione originis, domicilii, vel beneficii ſine titulo ordinârunt; nam quilibet eorum tenetur in ſolidum præſtare alimenta ſic ordinato, ut ſcripſi in d. cap. *Epiſcopus, n. 5.*

25 Ampliatur tertiò, ut procedat non tantùm in Epiſcopo proprio, ſed etiam in alieno, cui nullis perſonis expreſsis in genere proprius Epiſcopus commiſit ut in ſua diœceſi Ordines celebraret: nam ſi quempiam ad ſacros Ordines promoveat titulum non habentem, tenetur illi, cùm in culpa fuerit, taliter ordinando eundem, vitæ neceſſaria miniſtrare, donec ei per ordinatorem, vel alium de competenti beneficio ſit proviſum, ut eſt caſus in c. *Si Epiſcopus, in 1. reſponſ. infr. eod. lib. 6.*

26 Ampliatur quartò, ut procedat non ſolùm in Epiſcopo ordinante, ſed etiam in illius ſucceſſore: nam & is tenetur de ſuo providere ordinato ad ſacros ordines ſine certo titulo, ut hic diſertis verbis ſtatuitur in verſ. *Licet autem*, ibi *Per Ordinarios, vel ſucceſſores eorum*, & in verſ. *Inde eſt*, ubi Clericus fuerat ordinatus ad Subdiaconatum à prædeceſſore, & tamen Pontifex mandat Epiſcopo ſucceſſori, ut ſic promoto vitæ neceſſaria miniſtret.

27 Quòd ſi quæras, cur ſucceſſor conveniatur ex delicto defuncti contra tex in l. *unica*, C. *ne ex delictis defunct.* cùm regulariter crimina morte extinguantur, c. *Quorundam*, 23. *diſt.* & l. 2, C. *Si reus, vel accuſator fuerit mortuus*; ſolvit gloſſ. *hic in ver. Succeſſores*, quòd hoc caſu non tam punitur ſucceſſor, quàm Eccleſia, ſine cujus conſilio ordinationes fieri non debent, cap, *penult*: 24. *diſt.* proptereà enim punitur, quia non reſtitit ordinatori delinquenti, ut c. *Quapropter*, 2. q. 7. Sed hæc ſolutio non placet. Hoſtien. *n.* 11. quia multa ſunt Capitula Cathedralium, quæ parum punirentur ſi Epiſcopalis menſa gravaretur, neque enim punitur Eccleſia, cùm Epiſcopus teneatur providere ex menſa ſua, ut dicit Abbas, *num.* 10. *verſ. Nec procedit dictum gloſſæ.* Unde dic meliùs, eſſe ſpeciale in hoc caſu ut ſucceſſor ex facto prædeceſſoris ad id obligetur, & ratio ſpecialitatis multiplex reddi poteſt, ſecundùm Innoc. *n.* 1. & Hoſt. *num.* 9, *in ver. Per ordinatores*, Joan. Andr. *n.* 20. in

28 gloſſ. *Sed quare*, Butr. *num.* 15. & Abb. *n* 10. Prima ratio eſt, quia mendicitas Clerici cedit in dedecus Ordinis Clericalis, c. *Diaconi ſunt, verſ. Mendicat infelix Clericus*, 93, *diſt.* & cap. *Ad ſupplicationem*, ibi, *in vituperium miniſterii noſtri, defectum in rebus temporalibus patiatur, ſuprà de renun:.* Adde Concil. Trident. *cap.* 2, *in princ: ſeſſ:* 21. Secunda eſt, quia ſi egeret Clericus, non redundaret in opprobrium ejus, in cujus ſortem, ſeu hæreditatem aſſumptus eſt, juxta tex. *hic*, & in cap. *Cleros*, 21. *diſt.* quandoquidem,

Non ſibi, ſed Domino gravis eſt, cui ſervit, egeſtas.

29 Hic in gloſſ. *in ver. Obſequium.* Tertia, quia ex quo eligitur ad onus, repelli non debet à mercede, ut hîc dicitur, & in cap. *Charitatem*, cap. *Quicunque*, & cap. *Eccleſiaſticis*, 12. *quæſt* 2. Quarta ut nomen conveniat rebus, ut in littera ibi, *ut ipſa nominis ratio perſuadet*, & in c *Chorepiſcopi*. §. *Quod autem*, 68. *diſt*: & *inſtit: de donat*, §. *Eſt & aliud.* Quinta, ne Eccleſia videatur ſic promoto fraudulenter laqueum injeciſſe, arg: c. *Conſtituit*, 20. *q* 3. c. *De viduis*, *il* 2. 27, *quæſt*: 1, c. *Per tuas*, § *fin infrà de donat.*

30 Sexta, quia favorabile eſt augere cultum Divinum, & per conſequens numerum Clericorum, cap. *Ex parte*, *ſuprà de conſtit.* c. *Vaſa, de conſecr. diſt.* 1. cap. *Quæ ad perpetuam*, 25. q 1. & q. 2, c. *Quarumque.*

31 Septima, quia Epiſcopus ex ſuo officio generali providere debet, ne quis Clericorum egeat, ut patet 10 *quæſt*: 1, *per totam*, cap. *Præcipimus*, & cap. *Sequenti*, 12 *quæſt*: 1, & cap. *Poſſeſſiones*,

32 16 *quæſt*: 1. Octava, & ultima, quia omnia bona Eccleſiarum pauperum ſunt, ut c. *Cleros*, & c. *Paſtor*, 1. q. 2. & c *fin.* 16. *quæſt.* 1.

33 Procedit autem hæc ampliatio, etiamſi quo tempore ordinator erat ſolvendo, ordinatus neglexerit ab eo petere vitæ neceſſaria, & poſteà idem ordinator ad inopiam redactus fuerit: nam nihilominus poterit ordinatus ad ſucceſſorem recurrere, nec ei obſtabit exceptio, quod dum potuit ab Ordinatore titulum exigere, tamen neglexit; quia hæc Decretalis tribuit illi hoc jus indefinitè, ac ſine ulla exceptione, ut concludit Innoc. *n.* 3. Hoſt: *n.* 10. *verſ. Quid ſi dum ſolvendo.* Joa. Andr: *n* 11. *verſ. Et licèt ordinatus*, & Card: *n* 15, *in 5. quæſtione*, quod fuſiùs proſequitur idem Hoſti-

34 en: in cap: *Tuæ quæſtionibus, inſr. eod.* Cæterum ſi ordinator reſignaſſet Epiſcopatum, aut depoſitus eſſet, & haberet unde poſſet Clericis à ſe ordinatis ſine titulo vitæ neceſſaria miniſtrare, ipſe ad hoc eſſet compellendus, & non ſucceſſor, ut hic determinat Innoc: *nu*: 2, *verſ Dicimus tamen*, adjiciens ita judicatum fuiſſe in Epiſcopo Ambianen. & ſequitur Hoſt. *nu.* 9. *verſ Quid ſi ordinator reſignavit.* Jo. Andr. *n.* 11. Butr. *n.* 17. Cardin. *n*: 13, *in* 2, *q.* & Joan. de Anan, *nu.* 2. Et probatur à fortiori; nam ſi præſentator priùs tenetur providere talibus, quàm ordinator, ut hîc colligitur à contrario ſenſu: longè magis primo loco cogendus eſt ordinator, qui non ſolùm Ordines contulit, ſed etiam ſibi præſentavit: nam de talibus loquitur hæc littera, ubi ſcilicet non eſt alius præſentator, ut latius patebit *infrà in 2 limitatione.* Ad hoc argumentum optimum in cap. *De multa*, §. *Ultra ſex menſes, infr. eod* Quod nunquā tradas

35 oblivioni, quia hæc eſt notabilis limitatio ad hanc Decretalem, quæ ſimpliciter, & indiſtinctè obligat ſucceſſorem in Epiſcopatu ex facto ordinatoris, & tamen Doctores illam reſtringunt, ut tantummodò vendicet ſibi locum in ſucceſſore Epiſcopi prædefuncti, non autem Epiſcopi, qui renunciavit, aut depoſitus eſt. Imò plus voluit Innoc. *n.* 2. *verſ. Imò plus videtur*, videlicet ut ordinator vivens, ſi habeat de proprio, cogi poſsit, ut ordinato conſtituat unde perpetuò vivere poſsit, & cum eo tranſit Jo. Andr. *n.* 11. & Card, *in* 3. *q.* quod videtur intelligendum donec ordinatus conſequatur competens beneficium Eccleſiaſticum, ut hîc, & in c. *Epiſcopus, ſupra eod.* & in cap. *Si Epiſcopus, infr. eod: lib*: 6.

36 Ampliatur quintò prædicta regula, ut procedat etiam in hæredibus ordinatoris, ut firmant *hi.* Innoc. *num.* 2. *verſ. Videtur etiam quòd hæredes*, Hoſt. *num.* 10 Joan. Andr. *n.* 11. *verſ. Videtur etiam.*

37 Cardinalis *in 3. quæſt.* & alii com nuniter. quan-
doquidem ex contractu, vel quaſi oritur hæc ob-
ligatio inter ordinatorem,& ordinatum,& ideo
tranſit actio ad hæredem, ut *inſt.de obligat.* quæ
quaſi ex contractu naſcuntur, & l. *unica,C.Ut a-
ctiones ab hæred. & contra hæred.* incipiant, *in ru-*
38 *bro,& nigro.* Quòd ſi dicas hujuſmodi obligatio-
nem non oriri ex quaſi contractu, ſed ex maleſi-
cio, vel quaſi: nihilominus hæredes ſecundum
Canones obligantur,ut patet in eo quod legitur,
& notatur in cap.*Parochiano,infrà de ſepult.* & in
39 c.*Litteris,de raptor.* ſecundùm Hoſt. Sed remanet
dubium,quid ſi ordinator habeat hæredes reſpe-
ctu patrimonii ſui, numquid prius ſint compel-
lendi hæredes,quàm ſucceſſor in Dignitate, Abb.
*hic nu.*11. dicit Hoſtienſem, quem communiter
Doctores ſequuntur, tenere, quòd prius ſint diſ-
cutiẽdi hæredes per rationes proximè adductas.
Ipſe tamen Abbas dicit ſe dubitare an hoc ſit in-
diſtinctè verum, quia hic textus inſinuat oppoſi-
tum, dum decidit ordinato providendũ eſſe per
ordinatores, & ſucceſſores; ac deinde mandat
indiſtinctè compelli ſucceſſorem; nec præcipit,
40 ut prius diſcutiantur hæredes ordinatoris. Unde
pro ſolutione putat conſiderandum an hujuſmo-
di obligatio, quæ contrahitur ex ordinatione ſi-
ne titulo,ſit realis reſpectu Eccleſiæ,an verò per-
ſonalis. Et concludit obligationem videri rea-
lem, ſi Eccleſia Cathedralis redditibus abundet;
ac proinde in ſucceſſorem tranſire,ut in cap.*Di-
lecti,ſuprà de foro competenti*: nam ſicut poteſt Sa-
cerdos præſentare aliquem ad titulum Eccleſiæ
ſuæ,ut in cap.*Per tuas, de ſimon.* eodem modo E-
piſcopus poteſt diſponere,ut ordinati vivant ex
proventibus Eccleſiæ Cathedralis, & ideò text.
fecit mentionem tantummodò de Epiſcopo,vel
ſucceſſore. Sed ubi Eccleſia eſſet impotens,tunc
cùm Epiſcopus deliquerit, tenebitur ipſe, vel
hæres ſuus per regulam,*Delictum perſonæ*,&c. Et
ita Abbas vult in effectu,ut prius diſcutiendi ſint
redditus Eccleſiæ; & hæredes Ordinatoris non
teneantur niſi in ſubſidium, ubi ſcilicet Eccleſia
non eſt ſolvendo.

Tu adverte, quia quod Abbas dicit, Hoſtien-
ſem, & communiter Doctores tenere, ut prius
ſint conveniendi hæredes, quàm ſucceſſor in Di-
gnitate,hoc non videtur verum:nam Innoc.*n* 2.
cujus verba ad litteram tranſtulit Hoſt.& alii ſu-
pracitati, *nu.*36. cùm prius declaraſſet ſucceſſo-
rem teneri ex facto prædeceſſoris,poſteà forma-
liter ſic ait: Videtur etiam quòd hæredes ordi-
natoris ad hoc teneantur,quia ex quaſi contractu
eſt hæc obligatio, unde Innoc. & Hoſt. non di-
cunt hæredes eſſe priùs diſcutiendos, quàm ſuc-
ceſſorem in Epiſcopatu, quin potiùs videntur
ſentire, aut primo loco teneri ſucceſſorem, aut
certè omnes teneri æqualiter,& in ſolidum. Id-
que eorum menti proximiùs accedit ponderan-
do dictionem *etiam*, quæ eſt augmentativa, &
implicativa præcedentium. Unde verius videtur
tam ſucceſſorem in dignitate, quàm hæredes in
bonis patrimonialibus teneri in ſolidum ex fa-
cto ordinatoris, & eſſe in optione ordinati hos,
vel illum convenire, ut de duobus reis cavetur
in l.2.& l.3. §. *Ubi duo, ff de duobus reis*, & vide
quod dixi in cap.*Epiſcopus,in* 1.*notab.ver. Et ex his
notabiliter infero, ſupra eod.*

41 Ampliatur ſextò ead.regula,ut locum habeat,
etiamſi Epiſcopus ordinaverit aliquem ad certũ
titulum,qui poſteà fuerit evictus:nam nihilomi-
nus tenebitur illi providere de alio beneficio,
arg.c.*Præſentium*,7,*q.*1.& c. *Inter cætera,infr.eod.*
42 & hujus ſententiæ fuit Vincentius. Sed hoc intel-
lige verum ſi Epiſcopus fraudulenter contulit
beneficium alterius, quo titularis non fuerat ju-
ſtè privatus, aut beneficium alteri debitum, &
ipſe,cui contulit hoc ignoravit, nunc enim tene-
tur Epiſcopus ei providere de æquivalenti bene-
ficio,ut firmat gloſſ.*hic in ver. Donec per te*: quæ
in hoc adducit jura præallegata, & cap. *Paſtora-
lis,infr.de jurepatr.* & pro gloſſ. *in verb. Ignoravit*,
ſecundùm Jo.And *in fine*. Facit tex.in c.*Si benefi-
cia,infr.eod.lib.*6.& ſequuntur Butr. *n.*19.& Card.
43 *in* 6. *q.* Sed ceſſante fraude non oritur hæc obli-
gatio; quia donator non tenetur de evictione,l.
Ad res donatas,C.de Ædilitio edicto. Unde ſi Epiſ-
copus ordinaſſet bona fide ad titulum beneficii,
quod non credebat alteri debitum: tunc non
poſſet conveniri ex obligatione ſpeciali prove-
niente ex diſpoſitione hujus Capituli: teneretur
44 tamen ex obligatione generali qua obſtringitur
providere omnibus indigentibus in ſua Diœce-
ſi, ſecundùm Vincentium, & declarant Butr. *nu.*
19. Abb.*n.*15.*verſ.Sed ſi Epiſcopus ordinaſſet*,& ple-
niùs Jo.de Anan. *num* 15,16,*&* 17.

45 Et eodem modo non tenetur Epiſcopus ſi ab
initio contulit ordinato beneficium ſufficiens,
quod poſteà effectum eſt inſufficiens,& exinani-
tum, ſecundùm Vinc. ſatis enim eſt minori ab i-
nitio adire locupletem hæreditatẽ, ut l. *Verùm*,
46 §.*Si locupleti, ff.de minoribus*; videtur tamen tene-
ri ex generali obligatione, ut *ſuprà*, & hoc tenet
gloſſ.1.in c. *Tuæ,infrà eod.* ubi firmat Epiſcopum
teneri providere ordinatis de beneficio Eccle-
ſiaſtico, ſi illorum patrimonium periret chaſ-
mate, vel alluvione; quia cùm ad ſæculum re-
dire non poſſit, eorum paupertas redundaret in
opprobrium Ordinis Clericalis. Et idem tenet
Innoc.in cap.*Epiſcopus,in fin. ſupra eodem.*

47 Ampliatur ſeptimò eadem regula, ut locum
habeat etiam in Epiſcopo,qui aliquem promovit
ad Ordines minores,ut probat tex.in ſui genera-
litate,in c.*Non liceat,ſupra eod.* nam nec ad mino-
res ordinari quis debet abſolutè, ſeu ſine titulo,
ut videtur expreſſum in c.*Neminem*,ibi,*vel quem-
libet in Eccleſiaſtica ordinatione conſtitutum*,70.*di-
ſtin.* ubi hoc tenet gloſſ.1.& Hoſt. *hic nu.*11, *verſ
Ordinatus*,& Joan. Andr. *nu.*3 *in eod.verb.* Sed hoc
non ſervat Eccleſia Romana; & ideo de hoc ar-
ticulo dic pleniùs ut ſcripſi in prædicta Decreta-
li, *Non liceat, à num.*5,*uſque in fin.*

48 Nunc limita primò regulam ſuperius firma-
tam, ut non procedat ſi ordinatus ſine titulo ali-
undè habeat,unde congruè poſsit ſuſtentari,tex.
eſt in c.*Epiſcopus, ſupra eod.* ubi primò ponitur re-
gula, ut Epiſcopus ordinato ad ſacros ſine certo
titulo teneatur neceſſaria ſubminiſtrare;ac dein-
de adjicitur limitatio ibi,*niſi talis ordinatus de ſua,
vel paterna hæreditate ſubſidium vitæ habere poſsit*:
nam Clericus non beneficiatus,ſi de patrimonia-
libus bonis habeat unde vivere poſſit, ad ſacros
Ordines legitimè promovetur,ut eſt caſus in ca.
Tuæ,infra eod. quia in eo caſu intelligitur ordina-
ri titulũ patrimonii quoad hoc ut non poſſit pe-
tere alimenta ab ordinatore, ut ibi dixi concili-
ando opiniones *n.*19 poſt gloſſ.*final.*& Card.*n.*7.

in 7.

in 7. q. & gloſſ. in c. *Si Epiſcopus, in ver. Titulū, infr. eod. li. 6.* Hoc ipſum inſinuat hæc Decretalis, quæ adſtringit Epiſcopum ad ſubminiſtrandum ſic ordinato vitæ neceſſaria: ergo ſupponit eum eſſe pauperem, & aliundè non habere unde vivere poſſit. Atque ita Papam hîc non intendere niſi pauperibus Clericis providere, declarat textus, qui eſt gloſſa hujus Decretalis, in c. *Poſtul. iſti, ſuprà de reſcript.* ut hic per Hoſt. *nu. 17. in ver. Eccleſiaſticum.* Hodie tamen in hoc ſervari debet jus noviſſimum Conc. Trid. in *ca. 2. ſeſſ. 21.* ut ſcripſi plenè in d. c. *Epiſcopus, n. 24. 25. & 29.*

49 Limita ſecundò propoſitam regulam, ut non procedat ſi ordinatus ſine certo titulo fuerit ab alio præſentatus, & examinatus; quia tunc non tenetur illi providere Epiſcopus qui eum ordinavit, ſed ille, qui præſentavit, & examinavit, ut c. *Ex antiquis,* & c. *Si ſervus, 54 diſt.* & c. *Quando, 24. diſt.* & notatur in c. *Accepimus, de ætat. & qual.* Et hoc innuit hæc Decretalis à contrario ſenſu in illis verbis, *nullo præſentante,* & tenent gloſſ. *in ver. Succeſſores, ad finem, verſ. Et hoc intelligo,* Innoc, *n. 3. in ver. Præſentante,* Butr. *n. 5. & 16.* Card. *n. 7. in 11. notab. & nu. 12.* & videtur expreſſum in c. *Si Epiſcopus, in fine, infrà eod. lib. 6.* ut patebit in ſeq. limit.

50 Et hinc collige præſentatos, & examinatos ab aliis Epiſcopis, vel exemptis, non eſſe neceſſariò examinandos ab Epiſcopo ordinature, ad hoc c. *Epiſcopum, 9. q. 2* quia non tenetur illis providere, ſecundùm Innoc *d. n. 3. verſ. Hic appares,* Jo. Andr. *n: 4.* Butr. *n: 9.* Quotieſcunque enim proprius Epiſcopus committit alteri Epiſcopo ordinationem certorum Clericorum, & nominatorum, Epiſcopus cui facta eſt commiſſio, non tenetur inquirere an nominati ſint idonei, necne; ſed debet præſumere præſentatos eſſe idoneos;
51 ideoq; ſi tales reperiantur ſine titulo, imputandū eſt committenti, non ordinanti, ut ad litterā inquit gloſſ Jo. And. in c. *Si Epiſcopus, in prin. infr.*
52 *eod. lib. 6.* Quod multo magis procedit poſt Decretum Conc. Trid, *ca. 3 ſeſſ 23.* ubi ſtatuitur, ut Epiſcopi per ſemetipſos Ordines conferāt, quod ſi ægritudine fuerint impediti, ſubditos ſuos non aliter, quàm jā probatos, & examinatos ad aliū
53 Epiſcopum ordinandos dimittant. Oportet igitur, ut de idoneitate ordinandi conſtet ordinatori per litteras teſtimoniales Ordinarii, alioquin alieno Epiſcopo non liceret eū ordinare, ut eſt expreſſum in c 8. *ejuſdem ſeſſ. verſ. Quòd ſi quis*
54 *ab alio promoveri petat.* Quinimò S. Cong. ejuſdem Concilii interpres conſulta, an qui facultatem à Sede Apoſtolica obtinuit, ut poſſit ordinari ab alio, quàm à ſuo Ordinario, debeat nihilominus probitatē ſuam, & mores Ordinarii ſui teſtimonio comprobare: Reſpondit ita debere, prout Signatura gratiæ jam dudum ſolita eſt in hujuſmodi facultatibus ponere clauſulam illam *de licentia Ordinarij,* cujus teſtimonio probitas, &
55 mores commendentur: Et hoc caſu verum eſt, quod docuit Innoc. videlicet Epiſcopum non teneri promovendū examini ſubjicere, ſed ſuper illius qualitatibus, & titulo poſſe deferre Ordinarii atteſtationi. Creditur enim litteris Examinatorum, ut c. *in præſentia ſuprà de renunc.* c. *Poſt ceſſionem, de probat* c. *Ad probandum de re jud.* c. *Sopita, de conſibus, & hic.* ubi notant Hoſt. Jo. Andr. *in ver. Per litteras,* Card. *nu: 10.* Idemque jam pridem probavit S. Congr. Conc. nam cùm fuerit quæſitum an Epiſcopus ordinans alienos ſubditos ſæculares cum dimiſſoriis proprii Epiſcopi aſſerentis eos examinatos fuiſſe, & idoneos repertos, hujuſmodi atteſtationi deferre teneatur, vel etiam poſſit eoſdem ordinandos examinare: S. Congregatio cenſuit eſſe arbitrarium, & ideo
57 poſſe, ſed non teneri. Conſtitutio autem Sixti V. qua parte injungit Epiſcopus, ut examinent natales, vitam, & reliquas ordinandorum qualitates, ex ipſius Congregationis ſententia eſt intelligenda de propriis dumtaxat ſubditis: nam quoad eos, qui alienæ Diœceſis ſunt, hujuſmodi inquiſitio adhibenda eſt ab Epiſcopis litteras dimiſſorias concedentibus, quod tamen fallit in caſu c. *Si Epiſcopus, in 1. reſponſo infra eod. lib 6.* ut dictum eſt ſuprà in 3. ampliat. *n. 25.*

Subdunt tamen Innoc. Jo. Andr. & Butr. *ubi ſuprà,* & bene, quòd ſi Epiſcopus alienus ſciret eum criminoſum, peccaret ordinando.

58 Limita tertiò ſupra ſcriptam regulam, ut non procedat in Epiſcopo alieno, cui Diœceſanus commiſit non in genere, ſed in ſpecie, ut certas perſonas ordinaret: nam ſi quempiam illorum ad ſacros Ordines promoverit titulum non habentem; non ipſe qui ordinavit tenebitur ſic promoto providere, ſed Diœceſanus, qui ordinationem commiſit: debuit enim prævidere an ti-
59 tulum haberent. Et idem ſi Diœceſanus det aliquibus licentiam, ut poſſint à quo maluerint Epiſcopo promoveri: non enim qui ordinat, ſed qui licentiam tribuunt, cùm eam dare nō debeant titulum non habenti, obligantur, ut de his eſt caſus ad litteram in c. *Si Epiſcopus, in 2. & 3. reſponſo infra eod. lib. 6.* Licèt hæc limitatio in effectu coincidat cum præcedenti: nam Decretalis *Si E-*
60 *piſcopus,* emanavit ad declarationem textus noſtri, præſertim in illis verbis, *nullo præſentante;* & declarationem eorum, quæ in propoſito ſcripſerunt Innoc. & Hoſtien. in c. *antepenult. & penult. ſuprà de ætat. & qualit.* ut notatur in d. c. *Si Epiſcopus, in gloſſ* 1. Hanc tamen tertiam limitationem ſublimita, niſi Epiſcopus proprius committeret alieno, ut non ſolùm Ordines conferret, ſed etiam ordinandum examinaret ſuper titulo, & aliis qualitatibus requiſitis; quia tunc non is qui commiſit, ſed ordinator, & examinator obligaretur ſi promoveret titulum non habentem, ut patet tum ex dictis ſuprà in 2. limitat. *n. 49.* tum quia licet de delicto promoventis conſtet eo ipſo quod conſtat de inhabilitate promoti, c. *Tanta Daniel. in fin 81. diſt.* & c. *Cùm ſit ars, ſuprà, de ætat. & qual.* Hoc tamen procedit ſi promovens per ſeipſum examinaverit, ſecùs ſi per aliū, quia tunc puniendus eſt tantùm qui examinavit, cap. *Quando, 24 diſt.* c. *ad hæc, ſuprà de offic. Archid.* & notant in d. c. *Cùm ſit ars,* gloſſ. *in ver. Deprehendi,* Innoc. *nu: 2. in ver Ordinato.* Hoſt. *nu: 10.* & plerique alii. Poteſt autem Epiſcopus proprius committere alieno Epiſcopo examen ordinandi, non obſtante *c. 3. ſeſſ. 23* Conc. Trid. dummodò id faciat ex legitima cauſa. Unde cùm Epiſcopus Feretranus dubitaret, an poſſet litteras dimiſſorias concedere cuidam ſuo Diœceſano, qui in Urbe habitabat, etſi ejus qualitates notas non haberet: S. Congreg. cenſuit poſſe; ſi enim qualitates ejus non novit, poterit committere examen Ordinario loci, in quo degit, ut aliàs deci-

ſum fuit in *una Mediolanen.* his verbis (Sac. Congregatio cenſuit Epiſcopum quanquam abſentē poſſe litteras dimiſſorias dare, & ordinandos ſubjicere ſuo examini; & ſi abſentes ſint, ad ſe ut examinet vocare, ſi commodum erit; alioquin eorum examen committere Ordinario loci, in quo illi degunt.)

61 Limitatio quarta colligi poteſt ex dictis Jo.
Monachi in c. 2. *n. 6. de tempor. ordinat. lib. 6.* videlicet
cùm Epiſcopo probabiliter ignorante, alienus
Clericus furtivè, vel ex ſimplicitate ſe in
62 multitudinem Ordinandorum ingeſſit, vel cùm
Epiſcopus fuit deceptus juxta ignorantiam facti,
puta ſi ordinatus detulerit litteras furtim impetratas
à Cancellario ſui Epiſcopi. Et quamvis Jo.
Monach. loquatur de pœna ſuſpenſionis Epiſcopi
ordinantis Clericum alienum ſine licentia Epiſcopi
proprii, de qua in d. c. 2. & c. *fin. de tempe.
ordinat. in 6.* tamen idem dicendum de pœna ordinantis
Clericum ſine titulo, ut patebit infrà in
tertia quæſtione *à num. 66. uſque in finem.*

63 2. QUÆRO, an per illa verba poſita in fine *c. 2. ſeſſ. 21.* Conc. Trid. videlicet, *Antiquorum Canonum pœnas ſuper his innovando*, cenſeatur innovata pœna, c. *Neminem*, & c. *Sanctorum*, 70. *diſt.* ita ut qui ſine aliquo titulo poſt Trid. Conc. ſacros Ordines ſuſceperunt, ſint ſuſpenſi, ac ſi miniſtraverint, irregulares.

Propoſito hoc dubio, S. Congregatio Cardinalium Concilii Trident. interpretum cenſuit fuiſſe innovatas dumtaxat pœnas, c. *Cùm ſecundum, de Præben.* Præcipuum hujus deciſionis fundamentum fuit, quia cùm pœna ſuſpenſionis ab executione Ordinum, de qua in d. c. *Neminem*, & c. *Sanctorum*, jam fuiſſet ſublata per hanc Decretalem, ut dictum eſt ſuprà in 6. *notab.* Concil. in d. *cap. 2.* dum innovavit pœnas antiquorum Canonum, non cenſetur innovaſſe pœnam illam, quæ per poſteriores Canones jam fuerat abrogata, ut etiam patebit infrà in tertia quæſtione.

64 Unde poſteà cùm quidam promotus ad ſacros Ordines ad titulum patrimonii inſufficientis, quæſierit quid ſibi agendum, ut ad Sacerdotium promoveri poſſet; S. Congregatio cenſuit ſi patrimonium, ad cujus titulum orator eſt ordinatus, minus ſufficiens ſit ad ejus ſuſtentationem congruam, teneri Epiſcopum tamdiu ex proprio ſupplere, donec per ipſum Epiſcopum in ſua, vel alia Eccleſia fuerit competens beneficium aſſequutus; idem debere ad reliquos Ordines Oratorem ab Epiſcopo promoveri. Quòd autē dixit S. Congregatio per ipſum Epiſcopum, ſupple, vel per alium: ita enim hoc c. hodie ſuppletur per Decretalem *Si Epiſcopus*, ibi, *donec ſibi per eum, vel alium de competenti beneficio ſit proviſum, infr. eod. lib. 6.* & ita olim ſupplebat Innoc. *hic in fine*, & confert textus in c. *Si pauper, eodem tit. & libro.*

Item cùm nonnulli ad ſacros Ordines abſque titulo promoti quæſiviſſent an eſſent ſuſpenſi, & irregulares ex eo, quòd in ſuſceptis Ordinibus miniſtraſſent: Sac. Congregatio cenſuit Oratores minimè quidem debuiſſe ad ſacros Ordines abſque titulo ſufficienti beneficii, aut patrimonii promoveri, oportuiſſeque obſervare quod providè ſtatuitur Decreto *cap. 2. ſeſſ. 21.* Cæterùm Ordinatos ante felic. record. Sixti V. Conſtitutionem hac de re editam nequaquam propterea eſſe ſuſpenſos neque irregulares, tametſi in ſuſceptis Ordinibus miniſtraverint.

65 Porrò in Conſtitutione *Sanctum, & ſalutare*, cujus ſit mentio in declaratione S. Congregationis, Clerici ſine titulo ſufficientis beneficii, vel patrimonii, aut aliàs malè promoti declarantur perpetuò ſuſpenſi ab executione Ordinum, ac ſi in eis miniſtraverint, irregulares, ut *in Bullar. to. 2. pag. 651.* Sed eam Conſtitutionem, excepto capite Simoniæ, poſteà moderatus eſt, & ad terminos juris Bullæ Pii II. & Concilii Trident. reduxit Clemens VIII. in Conſtitutione, *Romanum Pontificem, in Bullar. tom. 3. pag. 54.*

66 3. QUÆRO. Poſita prædicta deciſione S. Congregationis, quâ declaratum fuit Concilium Tridentinum *cap. 2. ſeſſ. 21.* prohibens aliquem ordinari ad ſacros Ordines abſque titulo ſufficienti beneficii, vel patrimonii, in illis verbis, *antiquorum Canonum pœnas ſuper his innovando*, innovare pœnam ut menſa Epiſcopalis teneatur ad alimenta ordinati, non autem pœnam, ut ordinans, & ordinatus ſint ſuſpenſi: An diverſum cenſeri debeat cùm Clericus circa hujuſmodi titulum in ordinatione fraudem committit, adeò ut ſi is conficto titulo beneficii, vel patrimonii ordinatorem deceperit, in ſuſpenſionem propterea incidere intelligatur.

67 In hac materia habemus jus antiquum, jus me-
dium, & jus noviſſimum Tridentini Concilii. Jus
antiquum habetur in c. *Neminem*, & c. *Sanctorum*,
70. *diſt.* quibus ordinatio Clerici ſine titulo in o-
dium ordinatoris irrita decernitur, quod intelli-
gendū eſt, ut ordinatus careat executione, pro-
ut declarant ibi omnes, præſertim Turrecrem.
poſt Hugo. *n. 5.* & fuſiùs dictum eſt ſuprà in 5. *no-*
68 *tab.* Jus mediū habetur in hoc cap. quo ſtatuitur
ut ſi quis ab Epiſcopo ſine titulo ordinetur, men-
ſa Epiſcopalis teneatur ad alimenta ordinati,
quod etiam cavetur in c. *Non liceat*, & c. *Epiſcop.*
ſupra eod. & c. *Si Epiſcopus, infr. eod. l. 6.* Hic verò
ſatis perſpicuè aboletur pœna, quæ antiquitus
conſtituta erat in d. c. *Neminem*, & c. *Sanctorū*, ut
ſcilicet ordinatus ſit ſuſpenſus; quæ etiam de
conſuetudine non ſervabatur, ut teſtatur Turre-
crem. in d. c. *Neminem, in fine*, & propterea poſt
hanc Decretalem ordinatus ſine titulo non ca-
rebat amplius executione; ſed menſa Epiſcopa-
lis tenebatur ita ordinato vitæ neceſſaria ſuppe-
ditare. Jus noviſſimum Tridentini Concilii tra-
ditur Decreto *cap. 2. ſeſſ. 21.* quo conſtituitur, ut
ordinati ad ſacros debeant habere beneficium,
vel patrimonium ſufficiens, & antiquorū Cano-
num pœnæ ſuper his innovantur: & cùm eſſet
poſteà dubitatum, an Concilium ibi innovaſſet
pœnā hujus cap. ut menſa Epiſcopalis teneretur
alere ordinatum; an verò etiam pœnam poſitam
in c. *Neminem*, & c. *Sanctorum*, ut ordinatus eſſet
ſuſpenſus, S. Congregatio, ut prædiximus, *n. 65.*
declaravit dicto Concilii Decreto innovatā eſ-
ſe pœnam hujus Decretalis, quæ obligat menſā
ad alimenta ordinato; non autem pœnam ſuſ-
penſionis poſitam in c. *Neminem*, & c. *Sanctorum*,
& jam abrogatam per hanc Conſtitutionem.

His poſitis ſuboritur nunc alia dubitatio, an ſaltē quoad ordinatum ſine titulo, qui ordinantē decepit ementitis falſis fortè probationibus ſe congruum titulum habere, adhuc duret pœna ſuſpenſionis, quæ ſtatuta erat in d. c. *Neminem*, & c. *Sanctorum*. Cujus dubitationis ſolutio pendere videtur ab alia, de qua erat controverſia inter

d, Do-

d. Doctores, etiam ante Concilium Tridentinum: An videlicet hoc capitulum correxerit, & ſuſtulerit pœnam ſuſpenſionis ſtatutam per anteriores Canones cùm Clericus eſt in culpa, quia ordinantem confictò, falſoque titulo beneficii, vel patrimonii decepit. Nam ſi hæc pœna quoad hujuſmodi Clericum non ſit ſublata, non videtur poſſe dubitari, quin vigeat, & quin innovata ſit à Tridentino Concilio, ſi verò eſſet ſublata, Concilium innovando pœnas non videretur referri ad jam abrogatas, ut jam in ſuperiori deciſione ſenſit Sacra Congregatio.

In hac dubitatione tutior, & ſalubrior videtur opinio, ut pœna ſuſpenſionis non ſit ſublata per hanc Decretalem, quam opinionem tenet hic Antonius de Butrio *in fine*, & Decius *à n. 29. verſ. in gloſſ fin.* eam validiſſimis rationibus defendit, inter quas ea eſt potiſſima, quia cùm in hoc capitulo corrigatur pœna ſuſpenſionis, quæ erat inducta in injuriam, id eſt, ut Archidiaconus interpretatur in d. c. *Neminem*, in ignominiam ordinatoris: ubi ordinator non fuit in aliqua culpa, & ordinatus dolo, & fraude, confictò titulo ordinatorem feſellit: conſequens eſt, ut correctio pœnæ juris veteris nō extendatur ad caſum, in quo non militat ratio correctionis, id eſt, ubi nihil eſt, quod imputetur ordinanti, ſed ſoli ordinato. Et hanc ſententiam poſt Tridentinum Concilium, & in ipſius Concilii terminis ſequitur, & rationibus à Decio deſumptis tuetur Navarr. conſ. *ultimo de tempor. ordin.* Quod ſi ab ea recederemus, Concilium facilè eluderetur; quia ſi nulla eſſet pœna ſuſpenſionis in hujuſmodi ordinatum, qui fraudem commiſit, facilè eſſet cuiquam confictis titulis abſq; vero titulo promoveri, & obtenta abſolutione in foro conſcientiæ abſq; ullo impedimento in Ordinibus ſuſceptis miniſtrare; quo pacto multi ad ſacros aſcendere poſſent abſque titulo, & poſtea contra mentem Concilii cum Ordinis dedecore mendicarent.

Non obſtat, quod Imola. & Abbas in d. c. *Non liceat*, contrarium ſenſerint; quia præter quam quod Imol. non ſatis clarè explicat qoid ſentiat: contra eos ſtant Ant. & Decius, & firmiores rationes à Decio collectæ, qui omnibus Abb. rationibus plenè ſatisfacit.

Item non obſtat, quod Imola teſtetur de communi opinione in oppoſitum, ut illum citat Decius, *ubi ſupra*. Nam reſpondetur Imolam non affirmare in hoc articulo contrariam opinionē eſſe communem; ſed tantùm quod Doctores communiter ſequuntur gloſſ. fin. d. c. 1. *Non liceat*, quæ articulum noſtrum nec examinat, nec attingit. Imò gloſſ. potius facit pro hac opinione, dum ait per hoc cap. eſſe correctum quod ſtatutum erat in odium ordinatoris, quaſi à contrario ſenſu velit non eſſe correcta jura vetera quoad pœnam, quæ non odium ordinantis, ſed ordinati delictum reſpiciebant, & ita gloſſæ, quam Doctores ſequuntur, authoritas ponderata huic noſtræ opinioni favet; ut etiam videtur perpendiſſe Decius, qui inſinuat opinionem Anton. de Butr. *in illa gloſſ.* eſſe fundatam; & poſtea ibi confirmando hanc opinionem, dicit opinionem gloſ-
69 ſæ eſſe communem. Quæ ratio validiùs confirmatur ex eo, quod Sacri Canones præ oculis habebant ne in opprobrium Cleri mendicaret per plateas infelix Clericus. Turrecrem. & alii in d. c. *Neminem*, nu. 1. & traditur in c. *Diaconi ſunt*, 93. *diſtinct.* & in c. *Poſtulaſti*, *ſupra de reſcriptis*, id autem inconveniens duobus modis vitantur; Primò ſtatuendo pœnam ſuſpenſionis in promotum ſine titulo: non enim erat in conſideratione, quod mendicaret ex quo non habebat ordinis executionem, ut perpendit Decius in d. c. *Non liceat in fin.* Secundò abrogata hac pœna, aliam ejus loco ſubjiciendo, ut ſcilicet menſa Epiſcopalis ad ejus alimenta teneretur, adeo ut ſemper providè occurſum ſit à ſacris Canonibus huic periculo mendicandi cum totius Ordinis vituperio. Hoc autem abſurdum remaneret in Clerico ordinantem decipiente, ſi jura antiqua etiam quoad ipſum eſſent correcta, & à Concilio Tridentino non innovata; quia ipſe ſine titulo ordinatus nec eſſet ſuſpenſus, nec à menſa Epiſcopali alimenta petere poſſet, & ex conſequenti ordinatus ad ſacros, habens executionem oſtiatim cogeretur quærere eleemoſynam, quod tantopere & S. Canones, & Trident. Concilium ſunt deteſtati. Die 27. Novembris 1610. S. Congregatio Conc. propoſito ſuprafcripto dubio, omnium ſententiis cenſuit hoc caſu pœnam ſuſpenſionis ante Concil. non fuiſſe correctam, & hodie à Trident Conc. eſſe innovatam, & propterea hujuſmodi Clericum, qui adhibito dolo, confictoq; titulo ordinatorem decepit, eſſe ipſo jure ſuſpenſum, carereque ordinum executione.

DE PRÆBENDIS.

Cap. Cùm jam dudum.

SVMMARIVM.

1 *Opponenti plura contra electum ſufficit alterum probare, quod ad caſſationem ſufficiat.*

2 *Dignitates plures obtinens abſque diſpenſatione Apoſtolica ineligibilis eſt, & inhabilis ad beneficia obtinenda.*

3 *Intruſus eſt qui ingerit ſe adminiſtratione ante confirmationem, vel præter authoritatem ejus, ad quem ſpectat, etiamſi præceſſerit electio.*

4 *Adminiſtrationi ſe introducere ante obtentam confirmationem, & poſt confirmationem caſſatam paria ſunt.*

5 *Caſſatio deducit rem de eſſe ad non eſſe.*

6 *Confirmatus poteſt liberè adminiſtrare etiamſi de viribus confirmationis in judicio diſceptetur.*

7 *Dummodo à confirmatione appellatum non fuerit, aliàs ſecus.*

8 *Probaro ſufficit unum ex pluribus copulativè in reſcripto narratis, vel in judicium deductis, ſi quodlibet per ſe ſufficiat ad fundandam intentionem impetrantis, vel ad victoriam cauſæ.*

9 *Niſi quis ſe aſtrinxerit ad omnia probanda, quod in dubio non præſumitur.*

10 *Clauſula*, non eſſe tamen adſtringens ad omnia probanda, *quid operetur.*

11 *Diſpenſatio tacita non inducitur ex ſimplici tolerantia Papæ in his quæ ſunt contra jus.*

12 *Tolerantia Papæ non operatur ut pluralis juſtè poſſideat, ſed ut ſubditi licitè ab ipſo Sacramenta percipiant.*

13 *Præbendarum, ſeu Beneficiorum ſimplicium pluralitas an de jure communi ſit prohibita, nec ne*

& num. ſeqq. uſque ad num. 31.

Et quid ex Concilio Tridentino num. 31, & ſeqq. uſque ad num. 46.

14 *Canonicus, & Prabendatus abſque diſpenſatione quis poteſt eſſe in pluribus Eccleſiis etiam diverſorum Epiſcopatuum, ſecundùm opinionem Innocentii, & nn. ſeqq & n. 32.*

15 *Intellectus hujus cap. & n: 21, & 23.*

16 *Beneficiorum ſimplicium pluralitas ante Concilium Tridentinum erat permiſſa ex generali conſuetudine, & num. 30.*

18 *Præbendas plures intitulatas nemo poteſt habere niſi habeat ab eo, qui omnia poteſt, ſecundùm opinionem Hoſtienſis, & n. 32.*

19 *Canonici de jure communi ſunt adſtricti ad perſonalem reſidentiam.*

20 *Prabenda ſingula requirunt ſingulos actus, & miniſtros.*

22 *Intellectus c.* De multa, *infra eod.*

23 *Dictio* una *abſonum eſt, ut reſpectu unius determinabilis ſtet alternativè, & reſpectu alterius copulativè.*

24 *Prebendatus non Canonicus, vel Canonicus non prebendatus, an quis poſſit eſſe in pluribus Eccleſiis, & num. ſeq: 34, & 42.*

Canonicus in una Eccleſia, & Prabendatus in alia tenetur ſervare ſtatuta Eccleſia, in qua eſt Canonicus, ibidem.

25 *Avaritia notatur magis in pluralitate prabendarum, quàm Canonicatuum.*

26 *Prebendarum effranata multitudo prohibita eſt, & num: 33, & 35.*

27 *Beneficia plura perſonalem reſidentiam requirentia ſunt incompatibilia.*

28 *Beneficiorum pluralitas an ſit tantùm inhibita quoad peccatum in foro anima, an verò etiam quoad pœnam in foro fori, & n. 37.*

29 *Beneficia conſtitui non debent niſi ſufficientia ad congruam Clerici ſuſtentationem.*

30 *Conſuetudo generalis plura beneficia ſine cura obtinẽdi abſq; diſpenſatione an excuſet à peccato.*

31 *Tridentinum Concilium* ſeſſ. 24. cap. 17. *de beneficiorum pluralitate expenditur, & num ſeqq. uſq; ad n 38. & n 57.*

33 *Beneficium unum tantùm ex Concilio Tridentino regulariter eſt ſingulis conferendum etiam S. R. E. Cardinalibus, & n. 60.*

34 *Canonicatus, & prabenda in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, cùm hodie perſonalem reſidentiam requirant, ſunt incompatibiles.*

35 *Beneficium inſufficiens obtinenti poteſt Ordinarius conferre ſecundum, ſed non ultra duo, & n. 45. & 71.*

36 *Beneficium ſufficiens obtinenti, nec in titulum, nec in commendam licet obtinere ſecundum.*

37 *Beneficium primum ſufficiens vacat per aſſecutionem pacificam ſecundi; & per retenſionem cum primo vacat utrumque, & n. 44.*

38 *Beneficia plura perſonalem reſidentiã requirentia ſunt hodie incompatibilia ſive ullam requirant ratione cura animarum, ſive ratione ſervitij.*

39 *Beneficia incompatibilia propter reſidentiam ratione cura, qua ſint.*

Et qua ratione ſervitij, n. 42.

40 *Vicarius amovibilis indicat curam animarum eſſe penes Rectorem.*

41 *Parochialis acceſſoria unita non eſt incompatibilis cum alia Parochiali.*

43 *Beneficium ſufficiens obtinenti non poteſt Ordinarius conferre ſecundum, etiam inſufficiens.*

44 *Beneficium inſufficiens obtinenti an poſſit ab Ordinario conferri ſecundum, quod per ſe ſit ſufficiens, & num. 55. & ſeqq.*

45 *Beneficia duo obtinenti non poteſt authoritate ordinaria conferri tertium, etiamſi omnia ſimul ſint inſufficientia, & n. 71.*

46 *Diſpenſare an poſſit Epiſcopus ſuper pluralitate beneficiorum ſimplicium.*

47 *Quid ſi beneficia exiſtant in diverſis Eccleſiis, & num: 49.*

48 *Et quid ſi in eadem Eccleſia, & n. 50.*

49 *Et quid poſt Concilium Tridentinum, & nn. ſeqq:*

51 *Beneficium ſufficiens habenti ſi Ordinarius aliud conferat, an collatio ſit nulla, an verò adepta pacifica poſſeſſione ſecundi vacat primum ipſo jure, & nn. ſeqq: & n: 56.*

52 Conferatur *verbum qualiter ſit accipiendum, & num: 54, & 70.*

53 *Datarius qualiter admittere debeat ſupplicationes illas, quibus habens Parochialem, vel ſimplex ſufficiens petit ſibi aliam Parochialem, vel aliud ſimplex.*

58 *Beneficium obtinens, quod per ſe ſufficiat, praſumitur moveri ad impetrationem ſecundi, ex ambitione, & avaritia, ſed non è contra.*

59 *Canonicatum, & officium habenti in ead. Eccleſia, qua ex fundatione compatibilia ſunt, ſi Epiſcopus Canonicatum alterius Eccleſia contulerit, an collatio ſecundi Canonicatus ſit irrita, necne, & nn. ſeqq uſque in fin.*

61 *Beneficia duo incompatibilia obtinens ante Concilium Lateranen. habebat optionem alterutrum retinendi ex eod. Concilio debebat privari ſecundo. Poſt Concilium vacabat primum, & poſt* Execrabilem, *primum illico erat dimittendum.*

62 *Intellectus c.* Ordinarius § in conferendis de offic. Ordinar. lib 6. *& nn ſeqq. & n. 67.*

63 *Collatio tertij beneficij incompatibilis de jure communi eſt nulla, & n 64.*

Et quid in tertio beneficio, quod etſi eſſet compatibile de jure, effectum eſt tamen incompatibile ex Concilio Tridentino, vel ratione numeri, vel ratione ſervitii, ibi. & nn. ſeqq. & n. 67. & ſeqq.

64 *Beneficia duo incompatibilia obtinens etiam ex diſpenſatione inhabilis eſt ad aliud ſimile aſſequendum, & num. 66.*

65 *Beneficia duo compatibilia ex lege fundationis, non cenſentur compatibilia reſpectu tertii.*

66 *Diſpenſatio ad dua incompatibilia nihil operatur reſpectu collationis tertii beneficii.*

68 *Collatio tertii beneficii incompatibilis vigore ſtatuti non inducit vacationem aliorum incompatibilium.*

1 CUM JAM DUDUM. Opponenti plura contra electum ſufficit alterum probare, quod ad caſſationem ſufficiat: Hoc dicit ſecundùm Joan. Andr. vel ſpecialius ſecundùm Abb. Caſſatur electio illius, qui poſſidet plures dignitates, atque præbendas, & idem ſi detinetur aliquo vitio hic ſcripto. Dividitur ſecundũ Hoſt. in tres partes. Primò ponit ſex, quæ opponebantur contra electum Secundò diffinitionem quæſtionis conditionalem. Tertiò, antipophoram. Secunda ibi, *mandamus*. Tertia ibi, *Cum multa*.

2 Nota primò ibi, *Multitudo*. Obtinentem pluſes

res dignitates, vel perſonatus eſſe ineligibilem,
& inhabilem ad beneficia obtinenda, ut hic, &
in cap. *Ordinarii, de offic. Ordinar. lib. 6.* in cap. *Du-*
dum, il ſecondo ſupra de electione, & in Extravag.
Execrabilis, §. Qui verò deinceps, de præb. & hic no-
tant Imol. *nu.* 7. & Abb. *num.* 2. Quod intellige
niſi habeat diſpenſationem Apoſtolicam, d. cap.
Dudum, verſ. Inſuper, & cap. *De multa. §. Circa, in-*
fra eodem, ſecundùm Bernar. *hic in princ.* Hoſt. *in*
princ. in ver. Præbendarum, Jo. Andr. *n.* 2. Butr. *n.* 9.
& Imol. *n.* 12.

Secundò nota ibi; *Die intruſionis ſuæ.* Introſum
eſſe qui ingerit ſe adminiſtrationi ante confir-
mationem; & ſic ſine titulo, vel præter authori-
tatem ejus, ad quem ſpectat, etiamſi præceſſerit
electio, quod notabis ſecundùm Abb. *nu.* 4. poſt
Butr. *eod. nu.* & Imol. *nu:* 6. Quippe nemo debet
ſibi honorem aſſumere, &c. ea. *Qualiter, ſupra de*
elect. & ex hoc quilibet reddit ſe ſuſpectũ, l. *Quæ*
omnia ff. de procur. & l. *Si quemquam, C. de Epiſc. &*
Cleric. ſecundùm Hoſtien. *hic numer.* 2. Qui pro-
priè dicantur intruſi, & quot ſint illorum ſpecies
dixi in cap. *Niſi cùm pridem à num.* 20 *ſupra de re-*
nunc.

4 Tertiò nota ibi, *ſicut & poſt*, paria eſſe admini-
ſtrationi ſe intrudere ante obtentam confirma-
5 tionem, & poſt confirmationem caſſatam. Et
meritò, quia caſſatio hujuſmodi deducit rem de
eſſe ad non eſſe; & perindè eſt ac ſi confirmatio
non præceſſiſſet, l. *Si pro parte, §. Verſum, ff. de in*
rem verſ. cap. *Cùm acceſſiſſent, ſupra de conſt.* Unde
ex utroque vitio pariter quis redditur ineligibi-
lis, ut hic patet, & notant Hoſt. *nu:* 2. Butr. *n:* 5. &
Imol. *num:* 8.

6 Quartò nota ibi, *poſt confirmationem caſſatam* ar-
gumentum optimũ, quod poſt confirmationẽ,
de cujus viribus in judicio diſceptatur, poteſt
quis liberè adminiſtrare. Quod efficaciter hic
probatur per argumentũ à contrario ſenſu. Nã
cùm text⁹ dicat non licere ſe adminiſtrationi in-
gerere poſt confirmationem caſſatã: ergo à con-
trario prius quam caſſata fuerit, & ſic etiam ſi de
illa diſceptetur in judicio, benè licebit ſe inge-
rere. Hoc tamen intelligunt, & declarant Docto-
res locum habeat, quando à confirmatione non
extitit appellatum: quia tunc ſi adminiſtrat, & eſt
in poſſeſſione, removeri non poteſt niſi per viam
denunciationis, vel accuſationis. Facit quod ha-
betur, in cap. *Conſtitutus, ſupra de appellat.* & in c.
Accedens, infra de Accuſat. Secus ſi à confirmatio-
ne appellatum fuerit; quia tunc appellatione
pendente adminiſtrare non debet, eum per eam
confirmatio ſit extincta. Ita declarat gloſſ. in c.
Avaritia, in ver. Confirmatur, de elect. l. 6. dicens ita
fuiſſe olim diſputatum, & terminatum Bono-
niæ, per l. *Rem, §. Eum contra quem ff. de muner.*
& honor. & ſequuntur hic Petr. de Anchar. in 2.
not. Imol. *n.* 8. & Jo. de Anan. *n:* 3.

Quintò nota ibi; *plures alias Dignitates, atque*
Præbendas, ſolam pluralitatem Præbendarum
non eſſe de jure prohibitam, cum textus requi-
rat utrumque copulativè, ſed an hoc ſit verum,
latius examinabitur *infra in 2. quæſt.*

8 Sextò nota ibi, *Aut aliquid aliud præmiſſorũ:* ex
pluribus in reſcripto copulativè narratis, aut in
judicium deductis, ſufficere unum probare, ſi
quodlibet per ſe ſufficiat ad fundandã intentio-
nem impetrantis, vel ad victoriam cauſæ, ut hic
eſt caſus, ſecundùm omnes in ſummario textus,
& notant Hoſtien. *n:* 7. Jo. Andr. *nu:* 4. Butr. *n.* 6.
Cardin. *nu:* 4. Anchar. *nu:* 9. Imol. *n.* 9. & Joan. de
Anan. *nu.* 4. Et eſt theorica gloſſ. *in cap.* 2. & ibi
DD. *ſupra de reſcript.* & vide quæ leguntur &
9 notant. in cap. *Olim eodem tit.* & in c. *Exhibita, de*
judic. Hoc tamen intelligas, niſi quis ſe aſtrinxe-
rit ad omnia probanda, per ea, quæ habentur in
c. *Licet, ſupra de probat.* ſecundùm Anchar. Imol.
& Jo. de Anan. quod in dubio non præſumitur,
10 ut notatur in d. c. *Licet*, & per Bart. in l. *Divus n.*
5 ff. de re judic. & Anchar. *d. n.* 3. Cautela eſt ut in
poſitionibus, vel in articulis apponatur clauſula,
non ſe tamen aſtringere volens ad omnia pro-
banda; prout faciunt practici Advocati, ut in for-
ma Capitulorum Actoris, quam ponit Jo. Petr.
de Ferrar. Papie. *in ſua Pract. fol.* 138. & notat
Bart. *ubi ſupra num.* 6. de qua clauſula vide per A-
lex. *conſ.* 6. *Circa proceſſum, num:* 7 *vol.* 3 Marſil. *in*
rubr. C. de probat: nu: 498. Dec. *in cap.* 2, *col. penult.*
verſ. Quintò, ſupra de reſcript. & Marian. *in Specul.*
in ſecundo membro judicii, n. 11.

11 Ultimò nota ex fine literæ, ex ſimplici tole-
rantia Papæ non induci tacitam diſpenſationem
in his, quæ ſunt contra jus, arg. c. *Super eo, infra de*
cognat. ſpirit. & c. *Mulieri, ſupra de Jurejur.* Quia
multa per patientiam tolerantur, quæ ſi deducta
fuerint in judicium, exigente Juſtitia tolerari
non debent, ut hic in tex. qui quotidie ad hoc
conſuevit allegari, & firmant gloſſ. *ult.* Butr. *n.*
12 7. Imol. *nu* 11. & Abb. *nu.* 5. Sed in contrarium
ſecundùm Hoſt. *n.* 8. videtur tex. in l. 1. §. *Scientiã,*
ff. de tribut. act. ubi cavetur, ut ſi dominus ſciat &
toleret ſervum contrahere in merce peculiari,
& non proteſtatur in contrarium, cùm poſſit,
conſentire videatur. Facit text. in l. *Sed ſi pupillus,*
§. de quo palam, ff. de inſtitut. act. Idem ergò dicen-
dum in Papa, ut ſi ſciat, & toleret, videatur con-
ſentire, & tacitè diſpenſare, ex quo poteſt reſiſte-
re, ne dicamus eum præbere aſſenſum peccatis,
c. *Quapropter, 2 quæſt.* 7. & quod notatum in cap.
Is qui tacet, de reg. jur. l. 6. ſolvit Hoſt. ſub diſtin-
ctione, videlicet quod in præteritum, & quoad
ea quæ concernũt animas ſubditorũ, ex toleran-
tia Papæ inducatur tacita diſpenſatio, ſeu per-
miſſio, ne animæ illaqueentur. Secùs verò quoad
promotum indignè, ſeu illegitimè; quia reſpe-
ctu illius diſpenſatio, ſeu permiſſio non induci-
tur. Ratio differentiæ eſt, quia in ſubditis nõ de-
ficit fides, licet deficiat Sacramentum. Facit c.
Veniens, infra de Presbyt. non baptiz. de quo per
gloſſ. in cap. *Dudum, il ſecondo ſupra de elect.* quaſi
velit Hoſt. ut quoad ipſum pluralem patientia
Papæ non operetur, ut per hoc juſtè teneat: ad
hoc enim non ſufficit ſola patientientia, ſed exi-
gitur diſpenſatio expreſſa, & in hoc caſu loqui-
tur hic textus. Sed quantũ ad ſubditos, ut ipſi ju-
ſtè ab eodẽ plurali Sacramenta recipiant ex to-
lerantia Papæ, benè inducitur tacita diſpenſatio,
ſeu permiſſio, quia putant eũ juſtè tenere, & ſic
in eis non deficit fides. Quam diſtinctionem ſe-
quuntur hic Jo. And. & Butr. ambo in fin. Imol. *n.*
12. & Abb. *n.* 10. Reſpectu ſubditorum an geſta à
Prælato putativo ſuſtineantur propter communẽ
reputationem; ita ut ſubditi ab ipſo licitè Sacra-
menta percipiant, eſt materia, l. *Barbari⁹ ff. de of-*
fic. Prætor. de qua vide per Canoniſtas in c. *Nihil,*
ſupra de elect. & quod plenè ſcripſi in cap. *Quod à*

Præ-

Prædeceſſore, à n: 129, infra de ſchiſmat: Deſcendo
ad quæſtiones

13 Et primò QUÆRO, An Pluralitas Præben-
darum, ſeu beneficiorum ſimplicium de Jure
communi ſit prohibita, necne?

Hæc quæſtio ardua eſt, & difficilis ob diverſi-
tatem Jurium, & opinionum inter primarios
Canoniſtas. Ego pro faciliori ſolutione primò
referam ſingulorum opiniones, earumque fun-
damenta; Deinde ſubjiciam quid hodie tenen-
dum ſit, conjungendo jus commune cum jure
noviſſimo Concilii Tridentini. Ex opinionibus
duæ, videlicet prima, & ſecunda, ſunt principa-
les, & invicem oppoſitæ: reliquæ ſeptem ſunt
mediæ, & diſtinguentes. Decima & ultima, prin-
cipales opiniones conciliat.

14 Prima igitur, & principalis opinio fuit Innoc.
hic num 2, verſ. Tu autem dic, quod ſcilicet abſque
diſpenſatione quis poſſit eſſe Canonicus, & Præ-
bendatus in pluribus Eccleſiis, etiam diverſorum
15 Epiſcopatuum. Pro qua allegatur primò hæc De-
cretalis in illis verbis, *plures alias dignitates, atq;
prabendas*, quæ probant ex ſola pluralitate præ-
bendarũm quem non reddi ineligibilem, cum
textus non loquatur alternativè per dictionem
vel, ſed requirat pluralitatem Dignitatum, &
Præbendarum copulativè, per illam dictionem
atque. Et ita eſt hic argumentō expreſſum, quod
ſola pluralitas Præbendarum, & Canonicatuum
non improbatur à jure. Deindè allegatur cap. *De
multa, infra eod.* ubi Papa in Cõcilio Generali fe-
cit ſpecialem prohibitionẽ in Curatis, Dignitati-
bus, & Perſonatibus: ergo de aliis videtur plura-
litatem tacitè conceſſiſſe, ca. *Nonne, de præſumpt.* l.
Cùm Prætor, ff. de judic. Nam ſi idem de præbendis
intellexiſſet, ſicut Dignitates, & curata excepit,
pariter & præbendas excepiſſet, cap. *Ad audien-*
16 *tiam, de decim.* cum ſuis concord. Tertiò, pro hac
opinione allegantur plura jura, quæ videntur
pluralitatem permittere, nempe cap. *Dilectus, ſu-
pra de reſcript.* ubi ille Joannes Saracenus in tri-
bus Epiſcopatibus retinebat beneficia, cap. *Ex in-
ſinuatione, ſupra de Procurat.* cap. *Eccleſia, il 2, de e-
lect.* & c. *Officii, infra de ſent: excomm.* ubi in eadem
perſona jus habent diverſi Prælati, quod non po-
teſt facilè contingere niſi ratione diverſorũ be-
neficiorum, ad idem cap. *Relatũ, il 2. infra teſtam.*
& c. *fin. de religioſ. domib.* ubi hujuſmodi pluralitas
ſpecialiter prohibetur Religioſis. Ergo ſæculari-
17 bus videtur permiſſa d. l. *Cùm Prætor.* Quartò, al-
legat Innocen: in cap: *Cùm Eccleſiaſtica, ſupra de
except.* ubi hoc videtur expreſſum. Demum huic
opinioni ſuffragatur generalis conſuetudo plura
ſimplicia obtinendi, quàm Papa ſcit, & tolerat.
Nam conſuetudo talis cum patientia Superioris
facit jus, ut l. *De quibus ff: de legib.* Multi enim
damnarentur ſi contrariũ diceremus, & ſangui-
nem elicit qui nimium emungit, cap. *Denique, §.
De ipſa, 4. diſt.* de qua conſuetudine atteſtantur
hic poſt Innocen: *n.* 1, Hoſtien: & Joan: And: am-
bo *n:* 3. Cardin: *n:* 11, Anchar: *n:* 6, & plerique alii,
Hoſtien: in cap: *Litteras, n:* 4, *verſ. Item generali-
ter, infra de conceſſ. preben.* Henric: Boich. in c. *De
multa, n.* 5, *in fin: infra eod.* & S. Thom: *quodlib:* 9,
art: 15, *verſ. Sed contra eſt, & in corp.* Non obſtant
jura, quæ prohibent pluralitatem Præbendarum,
nempe cap. *Sanctorum, 70, diſt.* cap: *Epiſcopi, 80,
diſt.* & c. *Presbyterum, 16, quæſt:* 1, cum multis ſimil.

Quo. iam ex non multorum ſententia loquun-
tur ſecundùm antiqua tempora. Vel ſecundùm
Innoc: intelligi debent de pluralitate, quæ ſonat
in vitium, & ex qua notatur ambitio, & avaritia
illorum, qui non propter honorẽ Dei, nec prop-
ter utilitatem Eccleſiarum plura beneficia obti-
nent, ſed propter fructus dumtaxat, quos cum ta-
li intentione neque de jure communi, neque ex
diſpenſatione poſſunt licitè retinere. Non obſtat
quod pluralis in diverſis Epiſcopatibus non po-
terit duobus Prælatis parere diverſa præcipien-
tibus. Quoniam ut reſpondet Innoc. obediet pri-
mò; quia ſecundus videtur eum ſub illa condi-
tione elegiſſe, ut primò ſemper obtemperet, arg.
l. *in operis ff: locat:* niſi fortè ſecunda Eccleſia mul-
tum egeret ejus ſervitio, & prima modicum, aut
nihil, aut eſſet periculum in mora; quia tunc ſe-
cundo parebit. Et huic opinioni adhæret hic
Abb: Antiq: cum ſuo Magiſtro Petro de Sampſo-
ne, eamque dicit veriorem eſſe Cardin: *num.* 11.

18 Secunda principalis opinio p[…]mæ oppoſita,
fuit Hoſt. *hic nu.* 6, qui poſt Vinc & Goffred. re-
probans primam opinionem Innocentii dicit il-
lius rationes eſſe ſatis debiles, & facilè poſſe om-
nibus reſponderi, nullaque adhibita diſtinctione
firmat non poſſe quem habere duas præbendas
intitulatas, niſi hoc habeat ab illo, qui omnia po-
teſt, cap. *Propoſuit, de conceſſ. Prabend:* & ita ipſe
notat in c. *Superinordinata nu.* 1, *in ver: Eccleſiis. &
nu: ſeqq: infra eod.* Quod fuſius proſequitur in cap.
Litteras n: 5, *infra de conceſſ: præben.* Movetur Ho-
ſtien: per d. ca. *Sanctorum, 17, diſt:* ubi etiam ea di-
ſpenſatione Epiſcopi non poteſt quis eſſe Cano-
nicus Præbendarius in diverſis Eccleſiis. Item per
d. c. *Superinordinata*; ubi dicit eſſe caſum expreſ-
sè, quod nullus poteſt habere plures præbendas
quod etiam innuitur in cap. 2. *De Inſtit.* & in cap.
De multa, §. Eiſi ultra, infra eod. Ad idem cap *Epiſ-
copi, 80, diſt:* cap. *Presbyteres, 16, quæſt:* 1, c. *Cùm non
19 igneres, ſupra eod:* & d. cap. *Litteras.* Rurſus move-
tur, quia Canonici videntur adſtricti ad perſona-
lem reſidentiam, ut cap. *Conquerente,* & cap. *pe-
nult: ſupra de Cler: non reſid:* & cap. *Extirpanda, §.
20 Qui verò, infra eod.* ubi reſidentia in Præbenda
prævalet reſidentiæ in Parochiali: item ſingulæ
præbendæ videntur requirere ſingulos actus, &
miniſtros, cap. *Singula, 89, diſt:* & c. *Ad hac, ſupra
eodem.* Unde quemadmodum in caſtro requiren-
te duodecim cuſtodes, non poſſet unus occupare
locum duorum, ita nec in Præbendis, ut in Auth.
Ut Cler. qui rec: collat: 5. Nec obſtant jura in con-
trarium adducta pro prima opinione, *nu.* 16, quæ
videntur permittere pluralitatem. Quoniam ſe-
cundùm Hoſt. narrativè loquuntur, & notant fa-
cti contingentiam, non juris diſpoſitionem. Vel
intelliguntur quando diſpenſatio interceſſit. Et
21 ad hunc textum reſpondet exponendo dictio-
nem *atque*, pro *vel*, argumento eorum, quæ ha-
bentur in cap. *Cum teneamur,* & c. *Cùm non igno-
res, ſupra eodem,* juncta l. *Sæpè ff. de ver. ſignif.*

Hæc opinio Hoſt. mihi videtur de jure verior,
quod ſic probo. Ex diſpoſitione antiquorum Ca-
nonum pluralitas præbendarum abſque dubio e-
rat inhibita, ut ſunt jura clara in d. c. *Sanctorum,
70, diſt.* cum aliis ſupra citatis *nu.* 18. Regulæ igi-
tur, & antiquo juri ſtandum eſt, niſi in quo eorum
repetitur receſſum, ut notat gloſſa in cap. *Con-
ſtitutionem, in ver. Prærogativa, ad finem, de regul.
lib.* 6.

lib.6. & Joa. Andr in c. *Quæ à jure, de reg. jur. eod. li.*
22 Qui verò aſſirmant antiqua jura eſſe correcta, fundantur tantummodo in d.c. *De multa, infr. eod.* & in hac Decretali. Quæ tamen jura ſi ſedulo expendantur, nullatenus corrigunt jus antiquum: nam Conſtitutio *De multa*, ſolum diſponit, ut recipiens ſecundum beneficium Curatum ipſo jure ſit privatus primo, & ſi utrumq; contenderit retinere, etiam ſecundo ſpolietur. Et idem ſtatuit de Dignitatibus, & Perſonatibus; & ita ibi eſt caſus ſecundùm omnes. Hanc autem pœnā fateor non eſſe extendendam ad præbendas, & beneficia ſimplicia, ſed habere locum dumtaxat in Curatis, & Dignitatibus, in quibus illa Conſtitutio inducit jus novum, ut probat Cardin. *conſ 3. incipien. Circa elucidationem, n: 2.* & ita illa diſpoſitio ſpecialis eſt quoad pœnam ibi ſtatutam. Ergo in reliquis; & ſic quoad incompatibilitatem præbendarum, & beneficiorum ſimplicium jura antiqua manent in ſuo robore, ut per Cardin. *loco citato.* Nam quod non mutatur, cur ſtare prohibetur? l. *Sancimus, C. de teſtam.* Facit c. *Cùm expe-*
23 *diat, de elect: l. 6.* Hæc autē Decretalis in illis verbis *plures alias Dignitates, atq; Præbendas*, omninò intelligi debet disjunctivè, ut ſi copula *atque*, reſolvatur in disjunctivam *vel*. Quod efficaciter ſic probo. Sola pluralitas Dignitatum ſine Præbendis facit quem ineligibilem, ut hic, & in cap. *Dudum, il 2. §. penult. ſupra de elect.* & hic notant Hoſt. *in princ. in ver. Multitudo Dignitatū*, Jo. And. *n. 2* & reliqui omnes. Ergo ſimiliter facit quem ineligibilem ſola pluralitas præbendarū ſine dignitatibus; & ſic reſpectu utriuſque termini textus intelligitur disjunctivè: abſurdum enim eſſet, ut eadē dictio *atque*, reſpectu unius determinabilis, ſcilicet Dignitatum, ſtaret copulativè, & reſpectu alterius, ſcilicet præbendarum ſtaret alternativè, l. *Iam hoc jure, §. Sed ſi*, & ibi Bart. *n. 1 ff. de vulg & pupill.* cum concordan.

24 Tertia fuit opinio, quod in pluribus Eccleſiis poſſit quis eſſe præbendatus, ſed non Canonicus, per d.c. *Sanctorum 70. diſt.* ubi videtur littera prohibere ne quis intituletur in pluribus Eccleſiis; & ſic non videtur prohibere, ne quis habeat plures præbendas. Unde talis erit Canonicus in prima Eccleſia, & habebit præbendam in titulum. In ſecunda habebit præbendam in ſtipendium, ſed nō habebit ibi Canonicatum, & ſecundum hoc ſervabit ſtatuta primæ Eccleſiæ, & electioni illic celebrandæ intererit, & à Diœceſano illius Eccleſiæ ordinabitur, & judicabitur; quaſi cenſeatur ſortiri domicilium ubi primò eſt Canonicus, non ubi ſecundò habet præbendam. Poterit tamē in ratione ipſius præbendæ in loco ubi eſt ſita, conveniri, per ea quæ habentur in c. *fin: de for. compet.* Et circa hanc tertiā opinionem vide quod tangit Henric. Boich. in d.c. *De multa, n. 4, in fin. verſ. Et tunc aut unum eſt intitulatum.*

25 Quarta fuit opinio præcedenti oppoſita, quod quis poſſit eſſe Canonicus in pluribus Eccleſiis, ſed non præbendatus, quam poſuit Innoc. in c. *fin. ſupra de Cler. non reſid.* reddens rationē diverſitatis; quia in pluralitate præbendarum notatur avaritia & ambitio, quæ ſunt cauſę cur pluralitas ſit prohibita, ut hic probatur: Sed in pluralitate Canonicatuum verſatur utilitas Eccleſiæ, cui expedit plures habere Conſiliarios, arg. c. *Prudentiam, de offic. deleg.*

Quinta fuit opinio, quod ſi in plures præbendas non poteſt notari ambitio, vel avaritia, ut quia ad illas non promovetur propter utilitatē propriam, aut ſavorem perſonæ, ſed propter utilitatem Eccleſiæ, & honorem Dei, ut quia eſt induſtrioſus, & melius novit gubernare quatuor beneficia, quàm alter unum: tunc talis pluralitas cenſeatur permiſſa, ſecus ſi fiat propter favorem perſonæ, & ſic notari poſſit avaritia, vel ambitio: quia tunc pluralitas eſt inhibita: & hanc opinionem tetigit Innoc *hic circa finem magnæ gloſſa ſub n. 3. verſ. Quod enim.*

26 Sexta opinio fuit, quod effrænata Præbendarum multitudo dumtaxat ſit prohibita, veluti ſi quis obtinere velit octo, vel decem præbendas, & in hac caſu intelligunt d.c. *Sanctorum, 70. diſt.* Secus ſi non eſſet effrænata, ut quia non vult habere niſi duas, ut exemplificant Butr. *nu. 10 verſ. Sexta fuit opinio*, & Imol. *num: 14. verſ. Quinta fuit opinio*, vel tres, ſecundùm Abb. *n: 6. verſ. Secunda opinio*, tunc enim hujuſmodi pluralitas non prohibetur, ut hic, & pro hac diſtinctione facit quod habetur in c. *Quia in tantum, ſupra, eod.* & hanc opinionem ſequitur Butr. d. *n. 10, verſ. Videte.*

27 Septima fuit opinio, quod in Præbendis perſonalem reſidentiam requirentibus pluralitas ſit inhibita. Sunt enim incompatibiles propter onus reſidentiæ, c *penult. ſupra de Cler. non reſid* & hoc eſt ſecundùm mentem juris: nam quodlibet beneficium creatur propter officium, ut c. *fin. de reſcript lib. 6*, & in hoc primo membro conveniunt hic Innoc. *nu: 4.* Butr: *num:* 10, *circa fin: verſ. Medica item*, Cardin. *n. 11.* Abb. *nu. 7. verſ. Circa primum*, & reliqui omnes, Hoſt. in locis ſupra citatis *in 2. opinione*, Lap. *allegat 36, 96. & 117.* Rota *deciſ. 497, n: 7. part. 1. recent.* Secus ſi reſidentiam non requirant: quia tunc videtur ceſſare ratio cap. *Quia nonnulli*, & c. *Relatum, ſupra de Cler: non reſid.* & hanc amplectitur Innoc. *d. n. 4.*

Octava opinio fuit, quod aut una præbenda, ſeu beneficium ſimplex ſufficiens eſt ad congruam Clerici ſuſtentationem, & non licet obtinere plura beneficia propter utilitatem propriam, immo eſt peccatum mortale, cùm ſit ibi vitium ambitionis & avaritiæ, ut occupentur ſtipendia aliorum pauperum, ut notat gloſſ. in c. *Dudum, il 2. in ver. Intitulatam, de elect.* quæ concludit, ſi primum beneficium ſit ſufficiens, non poſſe obtineri ſecundum, niſi diſpenſativè, & ita etiam poteſt intelligi d.c. *Sanctorū, 70. diſt.* ubi cavetur ne quis poſſit eſſe Præbendarius, & Canonicus in diverſis Eccleſiis. Aut unum ſimplex beneficium per ſe non ſufficit, & licet tenere plura uſque ad congruam ſuſtentationem, & ſic poſſunt intelligi c. *Gratia, de reſcript lib. 6.* & Clemen. *Gratia, eod. tit.* & c. *Cùm teneamur, à contrario, ſupra eod.* Et hanc opinionem tenet gloſ. præalleg. Imol *hic n, 14. verſ. Unde videtur dicendum*, & Abb. *n. 8.*

Nona opinio diſtinguit an quis habeat plures præbendas in titulum, an verò unam in titulum, aliam in commendam, ut primo caſu inhibita ſit pluralitas: in ſecundo autem non, per tex. in ca. *Qui plures, 21. q. 1*, & in c. *Dudum, il 2, §. Inſuper*, & ibi gloſ. *in ver: Intitulatam, verſ. Item ſi habet, ſupra de elect.* & facit quod habetur in c. *Nemo, de elect lib. 6*, ut hic per Butr. *n: 10, verſ. Si verò non requirunt*, & Imol: *n: 14, in ead: verſ.*

De-

28 Decima, & ultima opinio fuit Cardin. *hic n.* 11. qui dixit dupliciter quæri poſſe an multitudo beneficiorum ſimplicium ſit permiſſa. Primo modo ut quæramus, an plura talia ſint incompatibilia in foro externo, adeo ut per aſſecurationem pacificam ſecundi vacet primum ipſo jure, vel ſaltem liceat Ordinario obtinentem privare primo, vel ſecundo. Alio modo quæri poteſt an ejuſmodi pluralitas ſit prohibita in foro animæ, ita ut ſit peccatum plura obtinere. Primo modo dicit verame eſſe opinionẽ Innocentii tam de jure, quàm de conſuetudine: nã beneficia incompatibilia modo prædicto dicuntur tantùm in ſequentibus caſibus, videlicet, ſi ſunt duo Curata, vel Dignitates, vel Perſonatus, vel aliquod illorum cum altero, ut c. 1. *de conſuetud. l. 6.* vel plura ſimplicia reſidentiam requirentia, ut c. *fin.* cum ibi not. *ſupra de Cler. non reſid.* vel plures Canonicatus in ead. Eccleſia, c. *Litteras, infra de conceſſ. præben* prout hæc notantur in Clem. *Gratia*, in
29 gloſſ. in *ver. Beneficium, de reſcript.* Quoad ſecundum modũ quærendi, cum inſpecto ſtatu beneficiorum originario beneficia conſtitui non debeant niſi ſufficientia ad congruam Clerici ſuſtentationem, c. *Vt quiſque, ſupra de vita, & honeſt. Cler.* Hinc fit, ut abſque peccato nõ liceat habere plura talia ſine diſpenſatione; & ſic loquitur tex. in c. *Cùm non ignores, ſupra eod.* cum ſimil. & ſecũ-
30 dùm hoc procedit opinio Hoſt. Subdit tamen Card. hoc ultimo caſu evitari peccatum, ſi quis obtineat plura talia propter generalem conſuetudinem, quæ poteſt de illicito facere licitum, & è converſo, c. *Cùm olim, de Cler. conjugat.* Sed attento ſtatu hodierno beneficiorum, cùm reperiantur ſæpè beneficia ſimplicia inſufficientia, ſecundùm eum non eſt peccatum, propter hujuſmodi generalem conſuetudinẽ, ita tamen ut abſit avaritia: tandem remittit ad ea, quæ latius dixit in prælleg. Clem. *Gratia*, in hoc ſecundo diſtinctionis membro, tu recurre ad S. Thomam *quodlib 9 art. 15.* ubi egregiè explicat an habere plures præbendas ſine cura animarum abſque diſpenſatione ſit peccatum mortale; & an excuſet conſuetudo. Et vide eundem *quodlib. 8. art. 13.* & quod in propoſito ſcripſi, in d. c. *Dudum, il 2. ſupra de elect.*

31 Quid tenendum? Hodie tã ingens controverſia ex omni parte ſublata eſt ex Decretis Concil. Trid. & præſertim ex *c. 17. ſeſſ. 24.* cujus hæc ſunt verba. (Cum Eccleſiaſticus ordo pervertatur quando unus plurium officia occupat Clericorũ, ſanctè ſacris Canonib⁹ cautũ fuit, neminẽ oportere in duabus Eccleſiis conſcribi. Verũ quoniã multi improbæ cupiditatis affectu ſeipſos, non Deum decipientes, ea, quæ benè conſtituta ſunt, variis artibus eludere, & plura ſimul beneficia obtinere non erubeſcunt, S. Synodus debitã regendis Eccleſiis diſciplinam reſtituere cupiens, præſenti Decreto, quod in quibuſcunq; perſonis quocumq; titulo, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obſervari, ſtatuit ut in poſterũ unum tantùm beneficiũ Eccleſiaſticum ſingulis conferatur. Quod quidem ſi ad vitã ejus, cui confertur, honeſte ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumq; perſonalem reſidentiam non requirat, eidẽ conferri.) Hæc ibi. Ponderanda ſunt ſingula verba, quæ videntur ſtudiosè appoſita propter diſſidentes antiquorum opiniones. Et quidẽ in illis verbis *Sanctè Sacris Canonibus cautũ fuit*: nec non in verbis *reſtituere cupiens*, Concilium indicavit ſe velle innovare, & in uſum reſtituere antiquos Canones ſuper pluralitate beneficiorum, qui habentur in c. 1. & 2. 21. q. 1. in c. *Vnio* §. *Sed & hoc*, 10. qu. 3. in cap. *Sanctorum*, 70. *diſt.* cum aliis ſupracitatis, *nu.* 18. Sed quia Canones illi videbantur abrogati, vel per jura poſteriora, vel per contrariam conſuetudinem, quæ ubique vigebat, ut dictum eſt ſupra *n. 17. & n. 30* Præterea S. Synodus utitur verbis illis *ſtatuit ut in poſterum*, quæ jus novum inducunt, ut notat gloſ. in Clem. *Eos in ver. Deincept, de Regular.* Et eſt commune dictum, ut inquit Cardinal *conſ. 3. n. 2.* & ſic tollitur fundamentum, quod Innoc. & alii conſti-
32 tuebant ſuper generali conſuetudine, Deinde in illis verbis: *Vnum tantùm beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur*, nec non in illis verbis *aliud ſimplex* Concilium ſuſtulit primam opinionem Innocentii, & approbavit ſecundam Hoſt. qui ſenſit indiſtinctè non licere cuiquam abſq; diſpenſatione Papæ obtinere plures præbendas, vel beneficia ſimplicia. Nã de his etiam ſimplicibus Conciliũ loquitur, ut probat illa dictio *aliud*, quæ eſt repetitiva ſimiliũ, Clem. 2. *de celeb. Miſſar*: gloſſ. in l. *Si fugitivi, in ver. Alia pœna*, & ibi Bald. Ang. & Paul. de Caſtr. & Salyc. C. *de ſerv fu-*
33 *git.* Præterea in iiſdẽ verbis ſublata fuit ſexta opinio illorũ, qui dicebant ſolum efficacem beneficiorum multitudinem eſſe prohibitam: nam Concilium conſtituit regulam, ut unum tantum beneficiũ ſingulis conferatur, & permittit ſecũdum tñ eo tantum caſu, in quo primũ eſt inſufficiens; atq; ita ex Concilio beneficia ſunt incompatibilia, etiamſi ſint duo tantùm & non plura. Rurſus dum Concilium dixit: *hoc decretum locum habeat in quibuſcunque perſonis, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant*: non admiſit quintam opinionem eorũ, qui pluralitatẽ admittebant, ſi perſona eſſet induſtrioſa, & quæ præ aliis ſciret Eccleſiam regere; licèt hæc poſſit eſſe juſta cauſa obtinendi Apoſtolicam diſpenſationẽ, ſecundùm ea quæ habentur, & notantur in c. *De multa*, §. *Circa*
34 *ſublimes, infra ead.* Ad hæc in verbis ſequentibus, *dummodo utrumq; perſonalem reſidentiam nõ requirat*, correxit tertiam, & quartam opinionem eorum, qui dicebant poſſe aliquem in pluribus Eccleſiis eſſe præbendarum, & non Canonicũ; vel è converſo Canonicũ, & non præbendatum: hodie enim tam Canonicatus, quam præbendæ, ſeu portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis perſonalem reſidentiam requirunt ex alio ejuſdem Concilii Decreto, nempe ex *c. 12. ſeſſ.* 24. & conſequenter ſunt incompatibiles ex d. c. 17. ut decidit Rota *dec. 497. n. 1. part. 1. recen.* Unde etiam patet Concilium hoc loco approbaſſe primũ membrũ ſeptimæ opinionis quoad prohibitam pluralitatem beneficiorum, perſonalẽ
35 reſidentiam requirentium. Amplius in illis verbis, *ſi ad vitã honeſtè ſuſtentandã non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens eidem conferre.* Similiter approbavit primũ membrũ octavæ opinionis, & permiſit pluralitatem beneficiorũ, ſimplicium perſonalẽ reſidentiam non requirẽtium in eo caſu, in quo primũ eſt inſufficiẽs, non tamen permiſit poſſe conferri ultra duo, quia dixit, *aliud*, &c. & ſic ſecundũ, & non plura. Unde etiam

etiam improbavit illorum ſententiam, qui exemplificabant multitudinem non effrænatam in tribus beneficijs, ut dictum eſt in ſexta opinione. Demum jungendo hoc decretum, *c.17.ſeſſ.24.* cum decreto *c.4.ſeſſ.7.* Concilium ſuſtulit duas ultimas opiniones. Primò enim dum in *c.17.* ſtatuit ut ſecundum beneficium ſimplex ſit incompatibile, ſi primum ſit ſufficiens; & in *d.c.4.* impoſuit pœnam obtinentibus plura incompatibilia, ſive in titulum, ſive in Commendam: utique correxit, *c. Dudum, il 2. de elect.* & improbavit nonam opinionem eorum, qui dixerunt unam præbendam poſſe obtineri in titulum, & aliam in Commendam: nam ex *d.c.4.* nec in titulum, nec in Commendam licet obtinere plura incompatibilia, qualia ſunt ex *cap.17.* duo beneficia, ſimplicia, quando primum eſt ſufficiens. Deinde dum in *d.cap.4.* ampliavit diſpoſitionem Decretalis, *De multa,* ad beneficia incompatibilia ex quovis capite, & in præc. *c.17.* voluit primum beneficium ſufficiens eſſe incompatibile cum ſecundo, reprobavit decimam opinionem Cardinalis, qui ad ſententias conciliandas dixit duas præbendas eſſe incompatibiles, quoad peccatum, & in foro animæ: non autem quoad incurrendam pœnam privationis in foro judiciali: nam hodie cum ſecundum beneficium ſimplex ſit incompatibile cum primo ſufficienti ex *d.c.17.* ſequitur ut obtinens ſecundum, perdat primum ipſo jure, & per retentionem amborum ſit privatus utroque ex *d.c.4.* quod extendit pœnam c. *De multa,* ad beneficia qualitercumque incompatibilia, ut plenè ſcripſi in præd. Decretali in *1. not. n.1.* Atque ita prohibetur incompatibilitas non ſolum in foro animæ, & quoad peccatum, ut patet in d. *c.17.* ibi *ſeipſos, non Deum decipientes,* quod Cardin. fatetur: Sed etiam in foro externo, & quoad pœnam; quod Card. negat.

Quibus ita conſtitutis, jungendo jus commune cum decretis Concilii, & declarationibus Sa. Congregationis, cùm quæritur an plura beneficia ſint hodie incompatibilia? pro ſolutione quæſtionis ſic diſtingue. Aut quæris de beneficijs perſonalem reſidentiam requirentibus: aut de alijs beneficijs, quæ tâlem reſidentiam non requirunt. Primo caſu conclude plura beneficia eſſe incompatibilia tam de jure communi ex unanimi DD. ſententia, ut dict. eſt ſupra in ſeptima opinione, quàm ex Conc. Trid. in *d.c.17.* ſive hujuſmodi reſidentiam requirant ratione curæ animarum, ſive ratione ſervitij. Qua de re multæ declarationes fuerunt editæ à S. Congregatione. Et primò ratione reſidentiæ propter curam animarum incompatibiles ſunt duæ Parochiales: Item Parochialis cum Baptiſmali, & ſimiliter beneficium, cui injunctum ſit onus coadiuvandi in cura animarum. Item is, qui habet Rectoratum, ſi curam exerceat per Vicarium amovibilem, poteſt Parochialem obtinere; Siquidem amovibilitas facit curam reſidere penes Rectorem, ſecus ſi cura exerceri ſolita eſſet per Vicarium perpetuum, ita ut eo renuente Rector curam non poſſet exercere. Et cùm fuiſſet quæſitum, an caſu quo cura unita eſt alicui Eccleſiæ ex altera dependenti, ita ut ei per Vicarium perpetuum deſerviatur, juxta, c. *nos Extirpanda, §. Qui vero de præb.* reſultet ratione curæ animarum incompatabilitas talis Eccleſiæ cum alia Parochiali? Reſponſum eſt

negativè, ut etiam per gloſſ. c. *Eam te, de ætat. &*
42 *qualitat. in verb. pendeat.* Ratione reſidentiæ propter ſervitium ex Concilio inſurgit incompatibilitas non ſolum in Parochialibus, & Curatis, ſed etiam in beneficio Curato, & Canonicatu, & in in pluribus Canonicatibus, tam Cathedralium, quam Collegiatarum Eccleſiarum, cum perſonalem reſidentiam requirant, propter ſervitium, ut in *c.12. ſeſſ.14.* licèt de jure communi hoc eſſet cõtroverſum, ut patet ex opinionibus ſuprà relatis. Item ex Congregatione incompatibilis eſt præbenda Theologalis erecta per unionem aliquot ſimplicium beneficiorum cum Parochiali, vel Canonicatu. Idemq; dicendum de pluribus Monaſterijs, ſeu Capellanijs ſervitium perſonale, ſeu reſidentiam requirentibus propter divini Officij celebrationem. Verumtamen ex Congregatione ſervitium Eccleſiæ receptitiæ, pro quo non levantur Bullæ, nec ulla fit inſtitutio, ſeu confirmatio, ſed Presbyteri tenentur ſolum ad Miſſas, & horas Canonicas, deque præſtimonijs participant pro rata ſervitij circumſcriptis Eccleſiæ ſtatutis, non eſt incompatibile cum Parochiali communi pluribus uti pluribus, habente onus celebrandi certis hebdomadis; ideoque illam obtinens, ubi ſatisfecerit dictis oneribus Miſſarum, poteſt inſervire dictæ Eccleſiæ receptitiæ.

43 Secundò caſu, id eſt beneficia perſonalem reſidentiam non requirunt, eo quod jus commune inducens reſidentiam in omnibus beneficijs ſecundum ea quæ leguntur & notantur in c. *Conquerente, ſupra de Cleric. non reſident.* abrogatum fuerit ex generali conſuetudine, ut notatum eſt ſupra in prima opinione, *n.17.* iterum ſic diſtingue. Aut primum beneficium eſt ſufficiens ad congruam ſuſtentationem Beneficiati, & non poteſt haberi ſecundum, ex *d.c.17. ſeſſ. 24.* etiamſi ſecundum ſit inſufficiens, quia Concilium permittit ut poſſit conferri ſecundum in eo tantum caſu, in quo primum ad ſuſtentationem non ſufficit. Collatio tamen ſecundi non eſt nulla, ſed adepta pacifica poſſeſſione ſecundi, vacat primum ipſo jure, & per retentionem ſecundi cum primo vacat utrumque ex *cap.4. ſeſſ.7.* Quod ampliat diſpoſitionem, c. *De multa, infra eod.* ad beneficia quomodolibet incompatibilia ratione ſufficientiæ, de quo laoùs dicetur *infra in 3. quæſt.* Aut
44 primum eſt inſufficiens, & poteſt conferri ſecundum etiamſi ſolum per ſe ſufficiat, ut ſonat littera *d.C.17.* ibi, *aliud ſimplex ſufficiens,* non enim dixit ſufficiens una cum primo, ſed ſimpliciter ſufficiens; quod tamen fuſiùs infra examinabitur in
45 quarta quæſtione. Sed ultra duo haberi non poſſunt ab Ordinario, licèt omnia ſimul ſint inſufficientiá, ut ſæpius S. Congregatio cenſuit, & dicam infra *n.70.* An autem collatio tertij ſit nulla, necne, fusè videbitur infra in ultim. quæſt. Et hæc intelligas de beneficijs in diverſis Eccleſijs: nam ſi in ead. Eccleſia exiſtant, erit aliter diſtinguendum, ut dicam in quæſt. ſeq.

46 2. QUÆRO. An Epiſcopus ſuper pluralitate Præbendarum, vel beneficiorum ſimplicium poſſit diſpenſare.

47 De jure communi articulus eſt ſatis dubius: communiter tamen tenetur diſtinctio Jo. Andr. in cap. *Litteras, infra de conceſſ. præbend.* Quod aut Canoniæ, & præbendæ, ſeu beneficia ſimplicia exiſtunt in diverſis Eccleſijs, & diſpenſat Epiſcopus

L pus

48 pus. Aut exiſtunt in eadem Eccleſia, ſeu ſub eo-
dem tecto; & tunc ſubdiſtingue: nam aut ſunt
difformia, & poteſt Epiſcopus diſpenſare: aut ſunt
conformia, & non poteſt, ſed opus eſt diſpenſa-
tione Apoſtolica. Ratio diverſitatis eſt, quia in
primo caſu non frangitur ibi numerus: ſecus in
ſecundo, & hanc diſtinctionem amplectitur *hic*
Ant. de Butr. *n.* 10. *verſ. ultimatè*, dicens ſe illi ad-
hærere, quia eſt ſententia tanti Doctoris, ut fuit
Jo. Andr. quod latiùs proſequitur Abb. *nu.* 9. qui
tamen limitat dictum Jo. Andr. quod una præ-
benda non eſt ſufficiens: aliàs ſecus, per c. *Sancto-*
49 *rum*, 70. *diſt.* Sed tu breviter dicas hodie ad plura
beneficia ſimplicia in diverſis Eccleſijs Epiſco-
pum nullo caſu poſſe diſpenſare; quia aut pri-
mum eſt inſufficiens, & poteſt obtineri ſecundum
non requirens reſidentiam abſque ulla diſpenſa-
tione, ut dictum eſt in præced. quæſt. *nu.* 45. Aut
primum eſt ſufficiens, & Epiſcopus non diſpen-
ſat; quia obſtat Concilium Tridentinum contra
quod Epiſcopus non habet facultatem diſpen-
ſandi, ut latiſsimè probavi in c. *fin. de fil. Presbyt.*
Quòd multo magis procedit in Canonicatibus,
& Præbendis, cùm ex capite perſonalis reſiden-
tiæ ſint incompatibiles, ut dictum eſt ſupra *n.* 38.
50 *&* 42. Si verò duo beneficia ſint ſub eodem te-
cto, ſiquidem ſint conformia, Epiſcopus non diſ-
penſat: & vera eſt opinio Jo. Andr. & communis
in d. c. *Litteras*. Sin autem ſint difformia, tunc aut
primum eſt ſufficiens, & ſimiliter non diſpenſat
Epiſcopus obſtante Concil. Trident. in d. *c.* 17.
ſeſſ. 24. Aut eſt inſufficiens, & hoc caſu Epiſco-
pus diſpenſare poteſt, & procedit limitatio Abb.
d. *n.* 9. dummodo tamen utrumque perſonalem
reſidentiam non requirat; quia tunc obſtaret
Concilium, & ideo opus eſſet diſpenſatione Apo-
ſtolica prout hæc omnia latiùs explicavi in d. c.
Litteras, *in* 1, *q.*

51 3. QUÆRO, An quando habenti beneficium
ſufficiens Ordinarius aliud confert, collatio ſit
nulla; vel ſi valida ſit, an adepta pacifica poſſeſſio-
ne ſecundi, vacet primum ipſo jure.

Hoc dubium fuit tranſmiſſum per manus Car-
dinalium S. Congregationis Concilij cum voto
Cardinalis Alciati, qui ejus erat opinionis, ut Or-
dinarius non poſſet conferre, & ſi conferret nul-
la eſſet collatio. Rationes ſunt infra ſcriptæ.

52 Primò, quia Concilium utitur illo verbo *con-*
feratur, quod propriè reſpicit actum ipſum colla-
tionis: & ſic in effectu prohibet eam fieri de duo-
bus beneficijs uni perſonæ. Unde ſequitur, ut ſi
facta fuerit contra hanc prohibitionem legis, ſit
ipſo jure nulla, ſecundum regulam, l. *Non dubium*,
ubi Jaſ. *n.* 17. *C. de legibus*. Nec poteſt hæc diſpo-
ſitio Concilij intelligi juxta terminos juris com-
munis, de quibus in c. *De multa, de preben.* quia d.
c. Non utitur verbo, *conferatur*, nec prohibet a-
ctum ipſius collationis; quinimo eam permittit,
& amplius vult eam eſſe validam, quod patet *ibi*
in verſ. *Præſentis*, dum ſtatuit, ut quicunque recepe-
rit ſecundum beneficium curatum, ſit privatus il-
lo, quod habebat. Ergo apparet quod collatio ſe-
cundi fieri potuit; & facta valuit, & eam recipiens
acquiſivit ſecundum beneficium, licèt primum
perdiderit. At non ita Concil. diſpoſuit, ſed ſim-
pliciter vetuit ne ſecundum conferatur, & vide-
tur Concil. Tridentinum voluiſſe renovare de-
cretum Lateranen. Concil. quod erat ante d. c. *De*
multa, & cujus ſit mentio expreſſa in princ. d.
c. Per quod prohibitum erat, ne habens Parochi-
alem reciperet aliam, & ſi recepiſſet, eam amit-
teret, & qui contuliſſet, conferendi poteſtatem
non habuiſſe cenſeretur, & ita Sa. Congregatio
53 videtur à principio intellexiſſe, d. *c.* 17. Nam cum
dubitatum eſſet an Datarius ſupplicationes illas
deberet admittere, quibus habens Parochialem,
vel ſimplex, quod tamen ſufficeret ad victum, pe-
tebat ſibi aliam Parochialem, vel aliud ſimplex:
fuit decretum, & ita d. Datario injunctum, ut
ſupplicationes iſtas non admitteret, niſi addita
hac clauſula, quod Orator habita poſſeſſione ſe-
cundi beneficij, intra duos menſes, vel ſi per eum
ſtaret, quòminus haberet, teneretur primum, vel
ſecundum dimittere, aliàs careret utroque. Ex
quo decreto clarè colligitur, Congregat. non in-
tellexiſſe d. *c.* 17. ſecundum diſpoſitionem, c. *De*
multa, quia clauſula illa non eſſet conformis d. c.
Neque extravag. *Execrabilis*, §. *Qui verò deinceps.*
Et ſic longè diverſa à terminis juris communis, de
quibus etiam per Abb. in d. c. *De multa*, *n.* 10. ſe-
cundum quos terminos neque præfigebatur im-
petranti aliquis terminus ad adipiſcendam poſ-
ſeſſionem ſecundi beneficij, neque ei dabatur
optio dimittendi utrum mallet; ſed quandocun-
que poſſeſſionem ſecundi adeptus fuiſſet, illico
abſque ulla mora cogebatur præcisè dimittere
primum. Et ex alijs etiam deciſionibus apparet
Congregat. ſenſiſſe, in toto illo *c.* 17. nullam fuiſſe
habitam rationem d. c. *De multa*, & memor eſt
Alciatus ſe audiviſſe à Patribus, qui interfuerunt
Concilio, eam fuiſſe mentem ferè omnium, ut d.
c. *De multa*, prorſus abrogaretur; & quod ita et-
iam pius IV. ſcripſiſſet ad Concilium.

54 Tamen Congregatio cenſuit poſſe conferri
ſecundum, ſed habita pacifica poſſeſſione ſecundi
vacare primum ipſo jure; quia verba illa Concilij,
conferatur, debent intelligi cum effectu, idest ad
finem retinendi, & per tex. d. c. *Nonnulli*, *de Cler.*
non reſiden. ibi, *accipere*, quod verbum in ſenſu
paſſivo eſt ſimile verbo, *conferatur*, prout ſentiunt
ibi Abb. & alij, qui ſummant textum, quod plu-
res Eccleſiæ uni conferri non debeant, & tamen,
ut ibi declarant Abb. & cæteri, diſpoſitio illius c.
intelligitur ut illa ſimul retineat; ſed debet altero
privari, prout etiam probatur in d. c. *De multa*.
Quod cum non procederet niſi in Curatis, fuit
per Concilium ampliatum ad omnia beneficia
ſufficientia, & cum Concil. ſit jus novum, & cor-
rectorium, ſatis eſt ut maximè operetur abſque
eo, quod amplius reſtringatur Ordinariorum fa-
cultas, & maximè ſine utilitate, cùm ſatis ſit quo-
ad intentionem Concilij ut unus in effectu non
poſſit retinere plura beneficia. Sed cum hoc fuiſ-
ſet decretum Congregat. parvæ, fuit dictum re-
ferendum ad Sanctiſſimum, an velit de hoc agi
in Congregat. generali. Sanctitas ſua decretum
Congregat. parvæ probavit, & noluit revocari in
dubium in Congreg. generali; ſed tantum in ea a-
gi, quid quando habenti duo aliàs incompatibi-
bilia ex diſpenſatione Ordinarius confert tertium,
an collatio ſit nulla.

55 4. QUÆRO, Si quis habens ſimplex benefi-
cium non ſufficiens, acquirat ex collatione Epiſ-
copi aliud beneficium, quod per ſe ſolum ſufficiat,
an ex decreto Conc. *ſeſſ.* 24. *c.* 17. poſſit utrumque
retinere. An verò dicantur hæc beneficia incompa-
tibi-

...bilia,ita ut adepta pacifica poſſeſſione ſecundi, primum vacet ipſo jure,vel qui obtinet privandus ſit per ſententiam.

In Congregatione publica diſcuſſa latè materia ex ſeptem Cardinalibus,tres nempe Per.,.Sanctorum Quatuor,& Albanus tenuerunt poſſe utrumque retineri,neq; incompatibilia eſſe, & minus vacare ipſo jure,aut eum qui obtinet,privandum eſſe altero,nec obſtare Concilium;quia non prohibet , quum habenti unum inſufficiens detur alterum;& concilium,ut patet ex proœmio,& verbis, nihil voluit decidere niſi quod prius jure veteri,& communi erat deciſum:& ſic voluit tantum reſtituere jus vetus, quo talia beneficia non erant incompatibilia,Sed alijs viſa eſt hæc opinio periculoſa;primò, quia Concilium nihil novi induxiſſet. Secundò,quia verba Concilij loquuntur etiam de ſimplici,quod non erat jure veteri. Tertiò,quia Concilium loquitur taxativè , unum uni tantum,&c.Ergo excludit,& prohibet duo,prout eſt naturæ taxativæ,Jal.in l.1.*num.47.de offic.ejus*.Item ex verbis,*liceat conferre ſi non ſufficiat*;Ergo ſi ſufficiat, non licebit. Lu.... dixit eſſe incompatibilia, non ut adepta poſſeſſione ſecundi vacet primum,ſed juxta gloſſ.in cap. *Dudum,il.2. de elect.ver.Retinet*,ut ſcilicet cum peccato tenens non faciat fructus ſuos in conſcientia,& ſit privandus,prout jus commune vetus ſanxit.Senonen. & Carafa tenuerunt primum non vacare, etiamſi ſecundum requirat reſidentiam, ſed per ſententiam privandum eſſe ex Concilio,quia prohibet utrumque ſimul retineri , quando aliud ſufficit,& jure veteri erat quoque ſic privandus,Abb.in cap. *Conquerente,in 3.not*.& in c. *Quia nonnulli,de cler non reſid*.Alciatus autem admiſſo illo,quod Concilium prohibet utrumque ſimul retineri , cenſuit primum vacare ipſo jure:nam quando duo beneficia ſunt incompatibilia,adepta pacifica poſſeſſione ſecundi,vacat ipſo jure primum,Abb.in c.*De multa,de præben.n.10.& 16.*quæ habent locum etiam in ſecundo beneficio ſimplici,quod de jure non poteſt retineri cum primo,Clem. *Gratia,de reſcript*.ubi poſt Innoc. Feder. de Sen.& alios in terminis firmat Barbat.in gloſ.*in verb. Beneficium,col.3.verſ. Ego autem eligo opinionem,uſque ad verſ.Et in quantum iſta gloſ.* comprobatur per Cardin.*conſ.3.prope finem,verſ. Attento etiam teſtamento*,ubi vult ut quando ſtatutum eſt ut beneficium ſimplex non poſſit haberi cum alio beneficio ſimul,tunc aſſecutione ſecundi beneficij vacet primum. Et ita quoque in terminis tenet Rebuff.*in praxi ſua,tit. de diſpenſat.ratione ætatis, in ver. Incompatibilia,n.6.juncto cum n.3.* A Concilio autem ſatis clarè videtur ſtatutum ut beneficium per ſe ſufficiens non poſſit obtineri cũ alio.Poſtea ex conſenſu omnium dictum fuit referendum ad Sanctiſſimum;Convocata tota Congregatione, Sanctiſſimus voluit de hac quæſtione amplius agi in Congregatione,ſuadendo omnibus,ut denuo ſtuderent,& deliberarent. In Congregatione cui interfuerunt octo Cardinales ; Sanctorum Quatuor,& Albanus videntur ſenſiſſe non eſſe incompatibilia ex Concilio ; ideo non vacare neque ipſo jure,neque privationem ante ſententiam Lu.... Senon.. Montalt. Carafa, Per.. cenſuerunt non vacare ipſo iure ; ſed bene cenſerunt privandum ; quia Concilium pro incompatibilibus habet ; ſed ſolum eſſe huic dubio reſpondendum,quod non vacet. Alciatus verò cenſuit vacare ipſo jure,ut aliàs in ſimilib. Congregatio decidit,& reſponſum eſt pluribus.

Proſſ.Fagn.in I.part.3.Decretal.tom.4.

57 Tu verò conſidera;nam ut ſupra tetigi *n.44.* Concilium in d.*c.17.ſeſſ.24.* non diſpoſuit ſimpliciter ut habenti unum beneficium inſufficiens ad honeſtam ſuſtentationem poſſit conferri aliud ſed ut poſſit conferri aliud ſufficiens; nec addidit ſufficiens, & ſic videtur intellexiſſe de alio, quod per ſe ſufficiat;cum præſertim agatur ad effectum inducendi privationem primi beneficij per aſſecutionem ſecundi.Unde in conſtituenda ſufficientia ſecundi beneficij conjungi non debent fructus inſufficientes primi, quia in materia pœnali ſummæ non coacervantur , & quinquaginta & quinquaginta non ſunt centum, ut notat Bart.in l.*Fidejuſſor.in prin ff.de ſolut.* & dixi in c.*Inſinuante,n.34.infra Qui Cler.vel vov.* Et eſt communis theorica, quam pluribus exemplis exornat Alex.*conſ.113.*incip. *Viſo themate, n.3.& ſeq.lib.5.*Nec obſtat ſi dicatur, Mens Concil.fuit,ut Clericus ex fructibus unius,vel alterius beneficij Eccleſiaſtici non habeat niſi honeſtam ſuſtentationem;& quemadmodum non permittit,ut qui habet unum ſufficiens, poſſit obtinere ſecundum,etiam inſufficiens , ut concluſum eſt in præc.quæſt.ita è converſo non cenſentur permiſiſſe,ut qui habet ſecundum ſufficiens, poſſit illud retinere cum primo inſufficienti,arg.c.*Infe-*
58 *rior*,cum gloſ.*in ver.Hinc 2.diſt.* Id inquam non obſtat,quia inter utrumq; caſum conſidera magnam eſſe rationem diverſitatis : nam qui habet primum ſufficiens,cum jam habet congruam ſuſtentationem,videtur moveri ad impetrationem ſecundi ex avaritia,& ambitione,quæ ſunt præcipuæ cauſæ prohibitionis pluralitatis, ut hic patet, & notat Innoc.*n.3.verſ.Quod enim*, At qui habet primũ non ſufficiens,juſtè appetit ſecundum ad ſui honeſtam ſuſtentationem.Et quamvis ex accidenti contingat,ut ſecundum per ſe ſufficiat : tamen appetendo illud non peccat,cùm hoc faciat Concilij authoritate,cap. *Qui peccat,24.q.3.* nec recipiendo ſecundum ſufficiens debet incidere in pœnam.privationis primi inſufficientis; quià cùm lex hoc permittat,quod legitimè factum eſt nullam pœnam meretur,dicit text. in l. *Gracchus, C.ad l.Iul.de adulter.*gloſ.1.in c.2, *de conſtit.* gloſſ. in c.*Nihil in verb.Ætatis, de elect.* Præterea ſi habens primum inſufficiens non poſſet obtinere ſecundum ſufficiens, oporteret eum expectare quouſque vacaret aliquod beneficium ſufficiens ad hoc ut poſſet illud retinere cum primo, & ita poſſet contingere ut per multos annos remaneret cum primo beneficio ſine ſufficienti ſuſtentatione,prout accideret ſi per multum temporis non contingeret vacatio alicujus beneficij niſi ſufficientis:non enim illud poſſet obtinere abſque eo quod per aſſecutionem pacificam ſecund. incideret in pœnam privationis primi. Ad quod fortè animadvertentes Patres Concilij ſimpliciter voluerunt,ut habenti unum beneficium, quod non ſufficeret ad congruam ſuſtentationem poſſet conferri ſecundum ſufficiens , nulla habita diſtinctione, an eſſet ſufficiens per ſe ſolum, vel unà cum primo. Quæ ratio non viget in eo,qui certus eſt de congrua ſuſtentatione;& ideo non poteſt appetere ſecundum ſine vitio ambitionis vel avaritiæ. Inſuper ponamus juxta conſue-

tudinem loci,& conditionem perſonæ, congruã ſuſtentationem eſſe ducatorum centum: ſi talis perſona haberet beneficium ducatorum quinquaginta,abſque dubio poſſet obtinere aliud beneficium ducatorum octoginta, cum neutrum per ſe conſideratum ſit ſufficiens, neque hoc caſu per aſſecutionem pacificam ſecundi perderet primum; alioquin remaneret ſine congrua ſuſtentatione contra mentem Concil.& hoc planum.Si verò talis haberet beneficium ducatorũ viginti,non poſſet obtinere aliud beneficium ducatorum centum,admiſſa opinione illa,quod habenti unum inſufficiens non poſſit conferri ſecundum,quod per ſe ſolum ſufficiat. Atque ita talis ex Conc.poſſet authoritate ordinaria habere duo beneficia ſimplicia valoris centum & triginta ducatorum,ut in primo caſu: & tamen habere non poſſet ex Conc. duo beneficia ſimplicia valoris ducatorum centum & viginti, ut in ſecundo caſu. Dicamus ergo indiſtinctè habenti unum beneficium inſufficiens poſſe aliud conferri ab Ordinario,ſive ſecundum ſit per ſe ſufficiens, ſive non,arg.*Maiores.§.Ceterum, infra de Bapt.*

Ultimò QUÆRO, Si habenti in eadem Ec-
59 cleſia Canonicatum,& officium,quæ ex fundatione compatibilia ſint,Epiſcopus Canonicatum alterius Eccleſiæ contulerit, an collatio ſecundi Canonicatus ſit irrita, nec ne?

Tertius in c.*Singula,89.diſt.*ſtatuit ſingula be-
60 neficia eſſe ſingulis conferenda; & pleriſque in locis improbatur pluralitas beneficiorum, ut *hic,*& in c.*& per totam,21.quæſt.1.*in c. *Quia in tantum.*& c.*Ad hæc,ſupra eodem,*& *infra* in cap. *Super inordinata,* cum multis ſimilibus, ſed non deciditur an collatio tertij ſit ipſo jure nulla,necne;quemadmodum nullo jure irrita decernitur collatio ſecundi beneficij incompatibilis. Nam
61 ante Concilium Lateranen. proviſus habebat optionem alterutrum retinendi,c.*Referente,* & c. *Præterea,ſupra eodem.*Ex Concilio Lateranen.relato in c.*Quia nonnulli,de Cler.non reſid.* debebat privari ſecundo,poſt Concil.Lateranen. vacabat primum ipſo jure,ex c.*De multa, infra eod.* At poſtea per extravag. *Execrabilis,* tenebatur primum verbo, & facto in manibus Ordinarij illico dimittere; alioquin vacabat utrumque & proviſus inhabilis efficiebatur ad Ordines, & beneficia,ut ibi in §. *Qui verò,* prout hæc quatuor tempora diſtinctè recenſet Cardinal.*conſ.3.circa elucidationem num.4.*& in d.c.*Referente,*& Abb. in dict.c.*Quia nonnulli,*Decretum Concilij Tri-
62 den.*c.17.ſeſſ.24.*diſponit ut ab Ordinariis ſecundum beneficium eidem conferri poſſit, ſi primum non ſit ſufficiens,ſed tertij collationem non irritat.Decretum verò *cap.4.ſeſſ.7.* ſimiliter non agit de nullitate collationis, ſed ſolum de pœna illorum, qui plura beneficia incompatibilia recipere, & ſimul retinere præſumpſerint. Solus
63 text.in c.*Ordinarij,§.In conferendis,de offic.Ordinar.lib.6,*decernit irritam collationem tertij beneficij. Quamobrem ſolutio præſentis quæſtionis pendebit ab inſpectione,an d.§.*In conferendis* quo irrita decernitur collatio tertij beneficij incompatibilis,habeat locum in tertio beneficio quod quamvis non eſſet incompatibile de jure communi;tamen effectum eſt poſtea incompatibile,per ſupervenientem Concilij diſpoſitionem. ſive ratione ſervitij juxta *cap.17.ſeſſion.24.* ſive ratione numeri,cum in *cap.17.ejuſdem ſeſſ.* Concilium prohibeat authoritate ordinaria conferri poſſe tertium beneficium obtinenti duo etiam inſufficientia. Præmittendum eſt primò *d.§.In*
64 *conferendis,* quidquid ſenſerint ibi Jo. Monach. *ſub n.2.in fin,*& Rebuff.*in praxi tit. de diſpenſat. ratione ætatis,in verb.Quoad vixerit,*ex identitate rationis procedere in omnibus beneficijs incompatibilibus de jure communi,licèt loquatur in ſpecie de obtinente duas dignitates,vel perſonatus,ſive Eccleſias curam animarum habentes. Atque ita ex eo textu colligunt Gemin.*in princ.* & Franc.*in 2.notab.* ubi notant habentem plura beneficia incompatibilia etiam virtute diſpenſationis cenſeri inhabilem ad aliud beneficium aſſequendum,Petrus de Anchar.*conſ.59. in publicis,num.1.circa med.verſ.Bene ponderandum,* Vital.in Clem.*Si plures,num,12.* ubi reddit rationem,&*n.46 de præben.*& Pariſius *conſ.74.Gratia, num.39.& 40.vol.4.*Itaque ex diſpoſitione illius textus habenti duo beneficia quovis modo incompatibilia de jure communi non poteſt conferri tertium; & ſi conferatur, collatio eſt ipſo jure nulla.

65 Præmittendum ſecundò, Canonicatum & officium,de quibus agitur,eſſe compatibilia ex fundatione quoad hoc tantum, ut poſſint ab eodem recipi,& retineri abſque diſpenſatione Apoſtolica,ſecus autem reſpectu tertij beneficij; quia lex fundationis non ſuſtulit niſi primam ſpeciem incompatibilitatis reſpectu ſervitij, vel reſidentiæ,aliam verò ſpeciem reſpectu numeri reliquit diſpoſitioni juris communis, cujus vigore cùm hæc duo beneficia non ſint invicem unita,
66 juxta c.*Super eo,de præben. lib,6.* faciunt numerum reſpectu tertij, & pariunt incompatibilitatem à jure inductam, ut probatur ex doctrina Matt.relat.per Card.in Clem.*Si plures,in 3. oppoſ. verſ.Quod voluit hic,de præben.*ubi ait:(Duo beneficia incompatibilia habentur quidem loco unius,quoad hoc ut ſimul poſſint retineri contra jus commune vigore diſpenſationis; ſed comparando iſta duo ſimul reſpectu tertij,nihil operatur diſpenſatio)& conſentiunt Gemin. & Franc. ut dictum eſt ſupra *n.64.*Eſt ergo locus juri communi, unde & lex fundationis hoc caſu tantùm operatur,ut Canonicatus & officium, quæ aliàs incompatibilia ſunt,ſimul legitimè retineri poſſint;ſed non propterea tollit incompatibilitatem à jure provenientem quoad alios effectus; Quia cùm ſit contra jus commune, eſt ſtrictè interpretanda,& ut minus faveat beneficiorum pluralitari,quam fieri poſſit,ut per Specul.*.tit.de diſpenſat.verſ.Dicendum reſtat,ſub n.20.verſ.Præſertim cùm Indulgentia,*Gemin.in c.*Si cui conceditur,col.2.verſ.Nec obſtat, de præben.lib.6.*

67 His præmiſſis,ad quæſtionem breviter videtur reſpondendum;collationem ſecundi Canonicatus eſſe ipſo jure nullam,veluti factam habenti duo beneficia incompatibilia,per text. in d. c.*Ordinarij,§.In conferendis,de offic. Ordin. lib.6.* ſive enim Canonicatus ſit incompatibilis cum officio de jure communi, ſive ex decreto cap.12. *ſeſſ.24.ſive c.17.ejuſd.ſeſſ.*ille textus vendicat ſibi locum in quacunque ſpecie incompatibilitatis, ut initio probavimus *n.64.* In qua quidem incompatibilitate,quod attinet ad rem præſentem, nulla eſt habẽda ratio fundationis, quia hæc nihil ope-

operatur reſpectu aſſecutionis tertij, ſed tantum reſpectu retentionis Canonicatus, & officij, ut ſimiliter patet ex doctrina Cardinalis proximè relati.

Neque obſtat quod *d.* §. *In conferendis*, loquatur de incompatibilibus de jure communi, non autem de hac nova ſpecie incompatibilitatis à Concilio introducta reſpectu reſidentiæ, vel numeri, eo quod de hac jus commune non cogitaverit; & quod propterea jura de incompatibilitate loquentia ad hanc ſpeciem non extendantur, ut in ſpecie conſuluit Anchar. *conſ.59. In publicis, per tot.*

64 Nam reſpondetur Anchar. fuiſſe conſultum an per collationem tertij incompatibilis vigore ſtatuti vacarent duo prima incompatibilia ipſo jure, per Clem. *Si plures, de præben.* & reſpondit non vacare; quia jura inducentia vacationem primi per adeptionem ſecundi incompatibilis, cùm ſint pœnalia, & correctoria juris communis antiqui, non extenduntur ad caſum novum, & improviſum, de quo antiqua jura non cogitarunt. At in caſu præſenti non eſt quæſtio an obtinens tertium incompatibile ſit privatus ipſo jure beneficijs antea obtentis; ſed an obtinens duo incompatibilia ſit habilis ad tertium ſimile. Atque ita in caſu Anchar. tractatur de jure quæſito amittendo: hic verò de inhabilitate ad jus quærendum, inter quæ Anchar. ipſe *ibidem ſub n.5.* expreſsè differentiam conſtituens ait, difficilius tolli jus in re, quàm jus ad rem; nec eſſe bonam conſequentiam; Facio actum incompatibilem juri meo: Ergo videor rei renunciare; illud enim non eſt verum in jure quæſito, ſed in jure quærendo.

69 Rurſus in caſu Anchar. erat quæſtio, An jura antiqua de incompatibilitate loquentia extenderentur ad beneficia incompatibilia ex ſtatuto particulari in materia pœnali, & correctoria juris communis antiqui. At in caſu præſenti quæritur an jus antiquum diſponens de incompatibilitate habeat locum in beneficijs incompatibilibus ex generali Concilio, in materia favorabili, & ſecundùm jus commune, quod ubique improbat beneficiorum pluralitatem; & præſertim in c. *1. de conſuetud. lib.6*, ubi omnes notant. Quamobrem non mirum ſi diſpoſitio *d.* §. *In conferendis*: procedat etiam in obtinente tertium incompatibile ex Concilio. Atque ita poſt Concilium, quamvis obiter, animadvertit Nicolaus Garz. *in tract. de benef. par. 11. nu.298.* quicquid ſcripſerit Navarr. *conſ. 10. de præbend.*

His accedit quod decretum c. *4. ſeſſ.7.* ampliat diſpenſationem cap. *De multa, infr. eodem*, & jura omnia de incompatibilitate loquentia ad quamcunque ſpeciem incompatibilitatis. Ideoque S. Congregatio ſæpius reſpondit per adeptionem profeſſionis ſecundi beneficij, etiam inſufficientis vacare primum ſufficiens ipſo jure, ex *d. cap.4.* & ſimiliter vacare primum Canonicatum adepta pacifica poſſeſſione ſecundi. Unde quemadmodù jura de incompatibilitate loquentia extenduntur à Concilio ad omnem ſpeciem incompatibilitatis ad effectum inducendi vacationem propter omnium retentionem ita diſpoſitio *d.* §. *In conferendis*, debet cenſeri ampliata à Concilio ad novam incompatibilitatis ſpeciem ad effectum irritandi collationem tertij beneficij. Idque ex majoritate rationis, cùm in primo caſu, quo inducitur privatio, tollatur jus quæſitum; in ſecundo fiat inhabilitatio ad jus quærendum, & occurratur pluralitati ſacris Canonibus inimicæ, ut per Anchar. in *d. conſ.59. n.5.*

Proſp. Fagn. in I. part. 3. Decretal. tom. 4.

Poſtremò, videtur irrita collatio tertij beneficij, etiam ex decreto *d. cap.17. ſeſſ.24.* quod dum tribuit facultatem Ordinarijs duo beneficia ad ſummum conferendi, neceſſariò prohibet collationem tertij, & tacitè irritat ſi quid ſecus factum fuerit; quia lex præſertim lata in Concilio generali quamvis ſimpliciter prohibeat, ſemper tamen intelligitur habere clauſulam derogatoriam, & annullativam actus, ut notat Bald. per illum tex. in l. *Non dubium, in 4. not.* & Jaſ. poſt alios *num.17. C. de legib.*

70 Nec obſtat quod Concilium ibi ſimiliter prohibeat collationem ſecundi, quando primum eſt ſufficiens; & tamen Sac. Congregatio ſæpius declaraverit collationem ſecundi non eſſe irritam. Nam reſpondetur ideo obtinenti unum poſſe cõferri ſecundum, quia unum obtinere non eſt contra jus commune; ideoque illud habens non cenſetur inhabilis ad aliud beneficium etiam incompatibile aſſequendum: in hoc Concilium recipit declarationem à jure communi, ita ut quamvis ſimpliciter prohibeat collationem ſecundi; hoc tamen intelligi debeat ad effectum utrumque retinendi, ut olim interpretata eſt S. Congregatio. At verò obtinere duo eſt contra jus commune; ideoque plura obtinens tanquam tranſgreſſor Canonum non eſt habilis ad aliud obtinendum abſque diſpenſatione Pontificis, & ita in proprijs terminis hanc rationem differentiæ aſſignat gloſ. *fin. in d. c. Ordinarij,* §. *In conferendis, de off. Ordinar. lib.6.* Atque hanc ſententiam paſſim ſequuta eſt
71 S. Congregatio. Nam ſæpius in caſibus contingentibus reſpondit, Epiſcopum habenti unum ſimplex beneficium, quod non ſufficiat ad ejus ſuſtentationem poſſe aliud ſimile conferre, ſed non poſſe ultra duo abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, etiamſi omnia ſimul ad illius ſuſtentationem non ſufficiant. Quod multò magis videtur habere locum hoc caſu, in quo adeſt incompatibilitas, non ſolum reſpectu numeri, ſed etiam reſpectu ſervitij, cum tam officium, quàm duo Canonicatus perſonalem reſidentiam requirant ad præſcriptum *cap.12. ſeſſ.24.*

DE PRÆBENDIS.

Cap. Dilectus.

SUMMARIUM

1 *IN Canonicum recepto quam cito facultas ſe obtulerit præbenda debetur, & interim quotidianas diſtributiones habebit, & n.16. uſque in fin.*

2 *Compoſitio ſuper re ſpirituali fieri poteſt, ſed non tranſactio.*

3 *Canonici receptio non vitiatur ex infecta promiſſione futuræ præbendæ.*

4 *Quod procedit ſi recipiatur ea intentione, ut ſtatim ſit canonicus, ſed præbendam non habeat niſi cum vacaverit.*

5 *Secus ſi effectus tam receptionis, quam promiſſionis differatur in tempus vacaturæ.*

 Fa-

6 *Factum idem diverſis reſpectibus poteſt ſimul approbari, & reprobari.*

7 *Canonico ſupranumerario debetur præbenda, cum ſe facultas obtulerit non ex vi promiſſionis, quæ nulla eſt, ſed ex vi receptionis, & n.14.*

8 *Canonicus recipi poteſt ſine beneficio, ſeu præbenda.*

9 *Dummodo id fiat ex cauſa, & non multi ſic recipiantur.*

10 *Nec interveniat pactum, ut receptus nihil participet.*

11 *Legatus de latere non poteſt contra Concilium diſpenſare.*

12 *Poteſt beneficium vacaturum reſervare etiam pro certa perſona, ſed non dare jus ad vacatura, & quæ ſit ratio diverſitatis.*

13 *Præbenda vacans non Canonico numerario, ſed ultra numerum recepto, conferri debet ubi præbendæ ſunt diſtinctæ.*

14 *Canonicus ſupranumerarius vacante præbenda extinguitur, & numerarius efficitur, & n.18.*

15 *Secus in Monialibus ſupranumerariis.*

16 *Canonici ultra numerum recepti an habere debeant ſtallum in Choro, vocem in Capitulo, quotidianas diſtributiones, & n.ſeqq. uſque in fin.*

17 *Quid ſi ſuper hoc extet conſuetudo Eccleſiæ.*
Et ceſſante conſuetudine quid in receptis voluntariè à Capitulo, n.20.
Et quid in receptis de mandato Papæ, n.25.

18 *Conſuetudo, quæ communiter eſt ubique, ut recepti ultra numerum non habeant jura Canonicalia, nec diſtributiones quotidianas, valida eſt, & obſervanda.*

19 *Canonici expectantes dici non poſſunt beneficiati, & vocantur Canonici in herbis, ibid.*

20 *Canonici ultra numerum ad limites inſtallationis vocem conſequuntur.*

21 *Numerus frangitur ſi receptio ultra numerum fiat à Capitulo ſimpliciter: Secus ſi cum adjectione ut receptus ſit ſupernumerarius, n.24.*

22 *Canonicus ultra numerum receptus poteſt eſſe Delegatus Papæ.*

23 *Item poteſt eſſe conſervator poſt Bullam Gregor. XV de Conſervatoribus.*

24 *Canonicus ultra numerum à Capitulo receptus eo adjecto ut ſit ſupranumerarius non conſequitur niſi jus quoddam præparatorium ad jus integrũ obtinendum.*

25 *Numerus non frangitur ſi Papa mandet quem recipi in canonicum ultra numerum ſimpliciter.*

26 *Clauſula*, cum plenitudine juris Canonicalis, *excludit quotidianas diſtributiones.*

1 DILECTUS. Il primo. Recepto in Canonicum quam citò facultas ſe obtulerit præbenda debetur, & interim quotidianas diſtributiones habebit. Hoc dicit ſecundum Jo. Andr. cui conſentiunt Butr. Anchar. Imol. Abb. & omnes, præter Cardin. qui ponderando literam, quæ in fine dicit, *portiones*, & non *diſtributiones*, aliter ſummat, videlicet: Si recipitur quis in Canonicum ſub expectatione præbendæ, adjecto quod interim nil recipiat, non tenet adjectio etiam authoritate legati facta, & ei providebitur cum facultas ſe obtulerit, & interim portiones quotidianas habebit. Primam tamen lecturam videtur ſequi gloſ. 3. & communiter Doctores, ut ipſemet Cardin. fatetur. Decretalis quatuor continet ſecundum Hoſtien. Primò ſcilicet mandatum Apoſtolicum. Secundò ibi, *ad inſtantiam*, juſtum, & injuſtum præceptum. Tertiò ibi, *Cum ergo*, juſti præcepti confirmationem, & injuſti reprobationem. Quartò ibi, *facientes* Papalem ſubjunctionem.

2 Nota primò ibi, *compoſitio interceſſit*, valere compoſitionem ſuper re ſpirituali, & per hoc ſigna differentiam inter compoſitionem, & tranſactionem: nam de ſpiritualibus ſtrictè non poteſt tranſigi, c. *ſuper eo, ſupra de tranſact.* & tamen fieri poteſt amicabilis compoſitio ſuperioris authoritate, dummodo aliàs ſit licita, ut hic, & in c. *Statuimus, de tranſaction.* & hic notant Butr. Imol. & Abb. omnes *primo notab.* Facit textus in c. *Niſi eſſent*, ubi Abb. *in 5. not. infra eod.*

3 Secundò nota in verſ. *Cum ergo*, receptionem
in Canonicum non vitiari ex infecta promiſſione
futuræ præbendæ, quia cum aliud ſit Canonia,
aliud Præbenda, & receptio, & promiſſio ſint duo
actus ſeparati, & diſtincti, quamvis ſint ſimultanei,
utilis ab inutili non inficitur, ut in regula Sexti,
Utile: & hic notat Butr. *num.* 5. Anchar. *in 4. no-*
4 *tab.* & Imol. *num.* 4. Quod tamen procedit quando
ea intentione quis recipitur, ut ſtatim ſit Canonicus,
ſed præbendam non habeat niſi cum vacaverit:
& ita contigit in caſu hujus Decretalis:
nam fuit conventum inter partes, ut receptus in
Canonicum illico haberet ſtallum in Choro, &
participationem divinorum, quæ ad Canoniam
pertinent, ſed præbendam non haberet, niſi loco
proximo vacaturam. Et propterea Pontifex factũ
legati licitum, ſcilicet receptionem approbavit, &
factum illicitum, ſcilicet promiſſionem vacaturæ,
quæ Lateranen. Concilio adverſatur, reprobavit.
Secus verò ſi effectus tam receptionis, quàm pro-
5 miſſionis differatur in tempus vacaturæ: tunc enim
vitiatur utrumque, quia licèt inſpecta diverſitate
conceptionis verborum videantur duo actus,
ſcilicet receptio, & promiſſio, tamen inſpecta
unitate effectus, eſt unicus actus, & individuus,
& idcirco utile per inutile vitiatur. Ita Innoc.
hic num. in ver. Proximo, cui conſentiunt Hoſtien.
num. 5. in ver. Niſi loco proximo, Joan. Andr. *num.*
10. Butr. *num.* 11. & plerique alij, & idem Butr. in
cap. *Cum M. num. 32. verſ. Quartus caſus*, ubi etiam
Imol. *num. 26. verſ. ſecus ſi conſtaret de mente*,
ſupra de Conſtit. Generaliter autem, an, & quando
Canonici ultra numerum recipi poſſint cum
expectatione futuræ præbendæ, & quibus caſibus
vitietur receptio, aut promiſſio vacaturæ, vel utrumque,
plenè examinavi in prædicta Decretali,
Cum M. à n. 57. uſq. in fin.

6 Tertiò nota in eodem verſ. Idem factum veluti
ſententiam, compoſitionem, donationem, & alia
hujuſmodi poſſe diverſis reſpectibus approbari,
& reprobari. Poteſt enim reprobari reſpectu modi,
ſeu medij, & approbari reſpectu finis. Ad hoc
cap. *Raynutius, infra de Teſtamen.* cum alijs hic allegat.
gloſ. *in ver. Approbantes*, & per Hoſtien. *n. 7.*
7 Hic enim Pontifex improbat factum legati in
quantum continet promiſſionem vacaturæ ex diſpoſitione
hominis, quia talis promiſſio damnatur
à jure, ut in cap. 2. *infra de conceſſ. præbend.*
Sed quia receptio fuit valida, & Canonicus non
debet carere præbenda, ut hic, & c. *Relatum, ſupra
eod.* cum ſimil. ideò præcipit ut præbendam
habeat cum ſe facultas obtulerit, non ex diſpoſitione
hominis, quæ nulla eſt, ſed ex diſpoſitione
iuris ſurgentis ex receptione; & ſic approbavit
finem

finem, ſcilicet conſecutionem præbendæ. ſed re-
probavit modum, ſcilicet mediante promiſſione;
& ita non fuit ſibi contrarius, ut hic benè per
Butr. *n.7.* & *14.* & not. gloſ. in c. *2. in verb. Indi-
rectè. de conceſſ. præb. lib. 6.* & Abb. in c. *Cum M. n.
29. de Conſtit.*

Quartò nota ibi, *quod eſt licitum approbantes.*
8 Licitum eſſe recipere aliquem in Canonicum ſi-
ne beneficio, ſeu præbenda, ut hic eſt expreſſum
ſecundum Innoc. *n.2, verſ. Item hic habes.* Hoſt.
n.6. & Abb. *n.3.* & eſt ſimile in c. *Dilectus, infra
eod.* & in c. *Cum ſuper, de conceſſ. præb.* Quamvis
enim Canonicus eſſe non poſſit ſine ſpe, & ex-
pectatione futuræ præbendæ, ut in prædictis ju-
ribus, & in c. *Si quis objecerit, 1. q. 3.* tamen actua-
lis præbenda non eſt de ſubſtantia Canonicatus,
ut hic & in c. *Cum M.* ibi, *in Canonicos receperunt
nullis præbendis aſſignatis eiſdem, ſupra de Conſtit.*
& iſtic notant Bald. *n.18.* Abb. *in 3. notab.* & *n.16.
verſ. Hoc dictum,* Aretin. *nu.6.* & Ripa *n.26.* poſt
Innoc. in c. *fin. ſupra de Cler. non reſiden.*

Declara primò prædictam concluſionem, ut
9 procedat, dummodo receptio in Canonicum ſi-
ne præbenda fiat ex cauſa, puta ut receptus inſti-
tuatur in moribus & officijs Eccleſiaſticis, & in-
ſerviat prioribus & antiquis Canonicis, & Eccle-
ſiæ, c. *Statuimus, de major. & obed.* alioquin ſupe-
rior ex officio ceſſabit; præſertim ſi multi ſic fue-
rint recepti, arg. l. 1. § *In honorarijs, l. 2.* & *3. ff. de
var. & extraord. cognit.* ſecundum Innoc. *hic n.2.
verſ. Solutio,* & Hoſt. *n.6. in eod. verſ.* & Abb. in d.
c. *Cum M. in 3. notab. de conſtit.* ubi ait, non mul-
tos debere ſic recipi, ne hoc tendat in dedecus
Eccleſiæ. Quot autem recipi poſſint, & qualis
proportio in hoc haberi debeat ad numerum
antiquorum Canonicorum, vide hic per Jo. An-
dr. *n.12.* & Butr. *eod. n.*

Declara Secundò eandem concluſionem, ut
10 locum non habeat ſi receptio in Canonicum
fieret cum pacto, ut receptus nec de Canonia,
nec de præbendis, nec de communibus proven-
tibus quidquam perciperet; hoc enim eſſet ſimo-
niacum, ut ex hoc deducit gloſſ. in d. c. *Cum M.
in verb. Nihil perciperent,* Innoc. *num.5.* & com-
muniter Doctores *ſupra de Conſtit.* & eſt ex men-
te gloſ. *1. hic.* Facit Concilium Tridentinum *ſeſſ.
24. cap. 14.* Fallit hoc ſi Papa vellet facere Cano-
nicum honorarium, ut notat Hoſt. in c. *1. n.1. infra
de Inſtit.* dicens videri corrigendam formam lit-
terarum Apoſtolicarum, quibus mandatur quo-
tidie ut aliquis recipiatur, licet præbenda non va-
cet; niſi Papa velit facere Canonicos honorarios
ſecundum ea, quæ notantur in c. *Super inordina-
ta, infrà eod.* Subdit tamen: quidquid ſentiamus,
non poſſumus (ſcilicet corrigere) quia non debe-
mus ponere eos in cœlum. Ad quod vide quod
de his Canonicatibus, & Dignitatibus honorarijs
& ventoſis ſcripſi poſt Bald. in c. *Ad hæc, n.22.
ſupra eodem.*

11 Quintò nota ibi, *facto ejuſdem legati illicitò re-
probato.* Legatum etiam de latere, prout erat iſte
Epiſcopus Præneſtinus, qui etiam erat Cardina-
lis, non habere authoritatem diſpenſandi contra
generale Concilium, ut hic probatur evidenter,
Nam Papa reprobat factum legati tanquã illici-
tum, ſcilicet promiſſionem vacaturæ præbendæ,
& reddit rationem, quia obviat Concilio Latera-
nenſi, & ita hic notat gloſſ. *penult.* communiter
recepta, quam ſemper dicit eſſe tenendam Abb.
12 *n.10.* Hinc etiam collige Legatum de latere,
quamvis poſſit beneficium reſervare, vacaturum
etiam pro certa perſona, ut in c. *Cum dilectus, in-
fra de jurepatr.* & in c. *pen. de offic. deleg. lib. 6.* non
tamen poſſe dare jus ad vacatura, ut hic eſt ex-
preſſum. Et poteſt eſſe ratio diverſitatis ſecundũ
Abb. *hic n.3.* quia per reſervationem nullum jus
acquiritur perſonæ, cùm Legatus variare poſſit,
& alteri conferre beneficium ſic reſervatum: un-
de non præbetur tanta occaſio captandi mortem
proximi. Sed ſi poſſet dari jus ad beneficium va-
caturum, jus acquireretur perſonæ, quæ de facili
mortem alterius deſideraret, ut ejus beneficium
conſequeretur contra rationem expreſſam in ca.
Nulla, de conceſſ. præben. & c. *Deteſtanda,* & c. *Ne
captanda, eod. tit. lib. 6.* Tu adde aliam rationem,
quia promiſſioni vacaturæ reſiſtit generale Con-
cilium, ut in d. c. *Nulla,* contra quod legatus non
diſpenſat, ut proximè dictum eſt. Reſervatio ve-
rò nullam habet reſiſtentiam, quin potiùs eſt ju-
ri conſona, ut in d. c. *Cum dilectus.*

13 Sextò nota ibi, *cum ſe facultas obtulerit* in
Eccleſia, ubi ſunt præbendæ diſtinctæ, præben-
dam vacantem non eſſe conferendam Canonico
numerario, ſed Canonico ultra numerum rece-
14 pto; nam ipſe ſupranumerarius vacante præben-
da extinguitur, & numerum antiquum ingredi-
tur: & cùm jam reperiatur de numero, non eſt
inconveniens, imò juri conſentaneum ut præben-
da illi conferatur, ut hic & in c. *Relatum, ſupra
eod.* & in c. *Cum ſuper, infra de conceſſ. præbend.*
cum ſimil. Neque hinc aperitur via ad vacatu-
ra, quia præbenda non debetur illi ex diſpoſitio-
ne hominis, quod à jure improbatur, & ita loqui-
tur c. *Nulla, de conceſſ. præben.* ex diſpoſitione ju-
ris ex vi receptionis, & connexionis, quam ha-
bet præbenda ad Canoniam, ut dixi ſupra *in 3. no-
tab.* & in c. *Cum M. n.17.* & *27. ſupra de Conſtit.*
& ita hic declarant Butr. *n.9. verſ. Hæc eſt in effe-
ctu,* & Imol. *n.16. verſ. Sed adverte,* contra Innoc.
cujus dictum communiter damnant Doctores,
ut Butr. teſtatur.

15 Contrarium in Monialibus cenſuit S. Congre-
gatio Epiſcoporum, & Regularium in negotijs
præpoſita. Hæ namque non ſubrogantur in lo-
cum Monialis numerariæ decedentis, ſed ſemper
remanent ſupranumerariæ, ut dixi aſſignando
rationem diverſitatis in c. *1. de inſtit.*

16 Ultimò nota ibi, *portiones quotidianas,* Cano-
nico authoritate Apoſtolicâ ultra numerum re-
cepto deberi quotidianas diſtributiones abſque
ulla diminutione, ut hic videtur expreſſum, &
notat Butr. *n.8.* Sed quia textus ſecundum Card.
non loquitur de diſtributionibus, ſed de portio-
nibus quotidianis, & articulus eſt admodũ con-
troverſus; plenius examinabitur in quæſt. ſeq.

Revoco igitur in dubium, an Canonici ultra
numerum recepti habere debeant ſtallum in
Choro, vocem in Capitulo, & quotidianas diſtri-
butiones?

Hæc quæſtio difficilis eſt, & involuta ob mul-
tiplices Doctorum opiniones, quas recenſent in
c. *Cum M. ſupra de Conſtit.* Ant. de Butr. *in ultima
quæſt. n.66.* Joan. de Imol. *num.28.* & Abb. *n.29.*
17 in gloſ. ultra numerum. Ego dicta aliorum per-
ſtringendo, & opiniones quantum fieri poterit
ad concordiam reducendo, exiſtimo ſic diſtin-

 guen-

6 *Factum idem diverſis reſpectibus poteſt ſimul approbari, & reprobari.*

7 *Canonico ſupranumerario debetur præbenda, cum ſe facultas obtulerit non ex vi promiſſiois, quæ nulla eſt, ſed ex vi receptionis, & n. 14.*

8 *Canonicus recipi poteſt ſine beneficio, ſeu præbenda.*

9 *Dummodo id fiat ex cauſa, & non multi ſic recipiantur.*

10 *Nec interveniat pactum, ut receptus nihil participet.*

11 *Legatus de latere non poteſt contra Concilium diſpenſare.*

12 *Poteſt beneficium vacaturum reſervare etiam pro certa perſona, ſed non dare jus ad vacatura, & quæ ſit ratio diverſitatis.*

13 *Præbenda vacans non Canonico numerario, ſed ultra numerum recepto, conferri debet ubi præbendæ ſunt diſtincta.*

14 *Canonicus ſupranumerarius vacante præbenda extinguitur, & numerarius efficitur, & n. 18.*

15 *Secus in Monialibus ſupranumerariis.*

16 *Canonici ultra numerum recepti an habere debeant ſtallum in Choro, vocem in Capitulo, quotidianas diſtributiones, & n. ſeqq. uſque in fin.*

17 *Quid ſi ſuper hoc extet conſuetudo Eccleſiæ.*
Et ceſſante conſuetudine quid in receptis voluntariè à Capitulo, n. 20.
Et quid in receptis de mandato Papæ n. 25.

18 *Conſuetudo, quæ communiter eſt ubique, ut recepti ultra numerum non habeant jura Canonicalia, nec diſtributiones quotidianas, valida eſt, & obſervanda.*

19 *Canonici expectantes dici non poſſunt beneficiati, & vocantur Canonici in herbis, ibid.*

20 *Canonici ultra numerum ad limites inſtallationis vocem conſequuntur.*

21 *Numerus frangitur ſi receptio ultra numerum fiat à Capitulo ſimpliciter: Secus ſi cum adjectione ut receptus ſit ſupernumerarius, n. 24.*

22 *Canonicus ultra numerum receptus poteſt eſſe Delegatus Papæ.*

23 *Item poteſt eſſe conſervator poſt Bullam Gregor. XV de Conſervatoribus.*

24 *Canonicus ultra numerum à Capitulo receptus eo adjecto ut ſit ſupranumerarius non conſequitur niſi jus quoddam præparatorium ad jus integrũ obtinendum.*

25 *Numerus non frangitur ſi Papa mandet quem recipi in canonicum ultra numerum ſimpliciter.*

26 *Clauſula*, cum plenitudine juris Canonicalis, *excludit quotidianas diſtributiones.*

1 DILECTUS. Il primo. Recepto in Canonicum quam citò facultas ſe obtulerit præbenda debetur, & interim quotidianas diſtributiones habebit. Hoc dicit ſecundum Jo. Andr. cui conſentiunt Butr. Anchar. Imol. Abb. & omnes, præter Cardin qui ponderando literam, quæ in fine dicit, *portiones*, & non *diſtributiones*, aliter ſummat, videlicet: Si recipitur quis in Canonicum ſub expectatione præbendæ, adjecto quod interim nil recipiat, non tenet adjectio etiam authoritate legati facta, & ei providebitur cum facultas ſe obtulerit, & interim portiones quotidianas habebit. Primam tamen lecturam videtur ſequi gloſ. 3. & communiter Doctores, ut ipſemet Cardin. fatetur. Decretalis quatuor continet ſecundum Hoſtien. Primò ſcilicet mandatum Apoſtolicum. Secundò ibi, *ad inſtantiam*, juſtum, & injuſtum præceptum, Tertiò ibi, *Cum ergo*, juſti præcepti confirmationem, & injuſti reprobationem. Quartò ibi, *facientes* Papalem ſubjunctionem.

2 Nota primò ibi, *compoſitio interceſſit*, valere compoſitionem ſuper re ſpirituali, & per hoc ſigna differentiam inter compoſitionem, & tranſactionem: nam de ſpiritualibus ſtrictè non poteſt tranſigi, c. *ſuper eo, ſupra de tranſact.* & tamen fieri poteſt amicabilis compoſitio ſuperioris authoritate, dummodo aliàs ſit licita, ut hic, & in c. *Statuimus, de tranſaction.* & hic notant Butr. Imol. & Abb. omnes *primo notab.* Facit textus in c. *Niſi eſſent*, ubi Abb. *in 5. not. infra eod.*

3 Secundò nota in verſ. *Cum ergo*, receptionem in Canonicum non vitiari ex infecta promiſſione futuræ præbendæ, quia cum aliud ſit Canonia, aliud Præbenda, & receptio, & promiſſio ſint duo actus ſeparati, & diſtincti, quamvis ſint ſimultanei, utilis ab inutili non inficitur, ut in regula Sexti, *Utile*: & hic notat Butr. *num. 5.* Anchar. *in 4. notab.* & Imol. *num.* 4. Quod tamen procedit quan-
4 do ea intentione quis recipitur, ut ſtatim ſit Canonicus, ſed præbendam non habeat niſi cum vacaverit: & ita contigit in caſu hujus Decretalis: nam fuit conventum inter partes, ut receptus in Canonicum illico haberet ſtallum in Choro, & participationem divinorum, quæ ad Canoniam pertinent, ſed præbendam non haberet, niſi loco proximo vacaturam. Et propterea Pontifex factũ legati licitum, ſcilicet receptionem approbavit, & factum illicitum, ſcilicet promiſſionem vacaturæ, quæ Lateranen. Concilio adverſatur, reprobavit. Secus verò ſi effectus tam receptionis, quàm pro-
5 miſſionis differatur in tempus vacaturæ: tunc enim vitiatur utrumque, quia licèt inſpecta diverſitate conceptionis verborum videantur duo actus, ſcilicet receptio, & promiſſio, tamen inſpecta unitate effectus, eſt unicus actus, & individuus, & idcirco utile per inutile vitiatur. Ita Innoc. *hic num. in ver. Proximo*. cui conſentiunt Hoſtien. *num. 5. in ver. Niſi loco proximo*, Joan. Andr. *num.* 10. Butr. *num.* 11. & plerique alij, & idem Butr in cap. *Cum M. num. 32. verſ. Quartus caſus*, ubi etiam Imol. *num. 26. verſ. ſecus ſi conſtaret de mente, ſupra de Conſtit.* Generaliter autem, an, & quando Canonici ultra numerum recipi poſſint cum expectatione futuræ præbendæ, & quibus caſibus vitietur receptio, aut promiſſio vacaturæ, vel utrunque, plenè examinavi in prædicta Decretali, *Cum M. à n. 57. uſq. in fin.*

Tertiò nota in eodem verſ. Idem factum veluti
6 ſententiam, compoſitionem, donationem, & alia hujuſmodi poſſe diverſis reſpectibus approbari, & reprobari. Poteſt enim reprobari reſpectu modi, ſeu medij, & approbari reſpectu finis. Ad hoc cap. *Raynutius, infra de Teſtamen.* cum alijs hic allegat. gloſ. *in ver. Approbantes*, & per Hoſtien. *n. 7.*
7 Hic enim Pontifex improbat factum legati in quantum continet promiſſionem vacaturæ ex diſpoſitione hominis, quia talis promiſſio damnatur à jure, ut in cap. 2. *infra de conceſſ. præbend.* Sed quia receptio fuit valida, & Canonicus non debet carere præbenda, ut hic, & c. *Relatum, ſupra eod.* cum ſimil. ideò præcipit ut præbendam habeat cum ſe facultas obtulerit, non ex diſpoſitione hominis, quæ nulla eſt, ſed ex diſpoſitione iuris ſurgentis ex receptione; & ſic approbavit

finem

finem, ſcilicet conſecutionem præbendæ, ſed re-
probavit modum, ſcilicet mediante promiſſione;
& ita non fuit ſibi contrarius, ut hic benè per
Butr. *n.7. & 14.* & not. gloſ. in c. *2. in verb. Indi-
rectè. de conceſſ. præb. lib.6.* & Abb. in c. *Cum M. n.
29. de Conſtit.*

Quartò nota ibi, *quod eſt licitum approbantes.*
8 Licitum eſſe recipere aliquem in Canonicum ſi-
ne beneficio, ſeu præbenda, ut hic eſt expreſſum
ſecundum Innoc. *n.2. verſ. Item hic habes.* Hoſt.
n.6. & Abb. *n.3.* & eſt ſimile in c. *Dilectus, infra
eod.* & in c. *Cum ſuper, de conceſſ. præb.* Quamvis
enim Canonicus eſſe non poſſit ſine ſpe, & ex-
pectatione futuræ præbendæ, ut in prædictis ju-
ribus, & in c. *Si quis objecerit, 1. q. 3.* tamen actua-
lis præbenda non eſt de ſubſtantia Canonicatus,
ut hic & in c. *Cum M.* ibi *in Canonicos receperunt
nullis præbendis aſſignatis eiſdem, ſupra de Conſtit.*
& iſtic notant Bald. *n.18.* Abb. *in 3. notab.* & *n.16.
verſ. Hoc dictum,* Aretin. *nu.6.* & Ripa *n.26.* poſt
Innoc. in c. *fin. ſupra de Cler. non reſiden.*

Declara primò prædictam concluſionem, ut
9 procedat, dummodo receptio in Canonicum ſi-
ne præbenda fiat ex cauſa, puta ut receptus inſti-
tuatur in moribus & officijs Eccleſiaſticis, & in-
ſerviat prioribus & antiquis Canonicis, & Eccle-
ſiæ, c. *Statuimus, de major. & obed.* alioquin ſupe-
rior ex officio ceſſabit; præſertim ſi multi ſic fue-
rint recepti, arg. l. 1. §. *In honorarijs, l. 2. & 5. ff. de
var. & extraord. cognit.* ſecundum Innoc. *hic n.2.
verſ. Solutio,* & Hoſt. *n.6. in eod. verſ.* & Abb. in d.
c. *Cum M. in 3. notab. de conſtit.* ubi ait, non mul-
tos debere ſic recipi, ne hoc tendat in dedecus
Eccleſiæ. Quot autem recipi poſſint, & qualis
proportio in hoc haberi debeat ad numerum
antiquorum Canonicorum, vide hic per Jo. An-
dr. *n.12.* & Butr. *eod. n.*

Declara Secundò eandem concluſionem, ut
10 locum non habeat ſi receptio in Canonicum
fieret cum pacto, ut receptus nec de Canonia,
nec de præbendis, nec de communibus proven-
tibus quidquam perciperet; hoc enim eſſet ſimo-
niacum, ut ex hoc deducit gloſſ. in d. c. *Cum M.
in verb. Nihil perciperent,* Innoc. *num.5.* & com-
muniter Doctores *ſupra de Conſtit.* & eſt ex men-
te gloſ. 1. *hic.* Facit Concilium Tridentinum *ſeſſ.
24. cap. 14.* Fallit hoc ſi Papa vellet facere Cano-
nicum honorarium, ut notat Hoſt. in c. *1. n.1. infra
de Inſtit.* dicens videri corrigendam formam lit-
terarum Apoſtolicarum, quibus mandatur quo-
tidie ut aliquis recipiatur, licet præbenda non va-
cet, niſi Papa velit facere Canonicos honorarios
ſecundum ea, quæ notantur in c. *Super inordina-
ta, infrà eod.* Subdit tamen: quidquid ſentiamus,
non poſſumus (ſcilicet corrigere) quia non debe-
mus ponere os in cœlum. Ad quod vide quod
de his Canonicatibus, & Dignitatibus honorarijs
& ventoſis ſcripſi poſt Bald. in c. *Ad hæc, n.22.
ſupra eodem.*

11 Quintò nota ibi, *facto ejuſdem legati illicito re-
probato.* Legatum etiam de latere, prout erat iſte
Epiſcopus Præneſtinus, qui etiam erat Cardina-
lis, non habere authoritatem diſpenſandi contra
generale Concilium, ut hic probatur evidenter.
Nam Papa reprobat factum legati tanquã illici-
tum, ſcilicet promiſſionem vacaturæ præbendæ,
& reddit rationem, quia obviat Concilio Latera-
nenſi, & ita hic notat gloſſ. *penult.* communiter
recepta, quam ſemper dicit eſſe tenendam Abb.
12 *n.10.* Hinc etiam collige Legatum de latere,
quamvis poſſit beneficium reſervare, vacaturum
etiam pro certa perſona, ut in c. *Cum dilectus, in-
fra de jurepatr.* & in c. *pen. de offic. deleg. lib.6.* non
tamen poſſe dare jus ad vacatura, ut hic eſt ex-
preſſum. Et poteſt eſſe ratio diverſitatis ſecundũ
Abb. *hic n.3.* quia per reſervationem nullum jus
acquiritur perſonæ, cùm Legatus variare poſſit,
& alteri conferre beneficium ſic reſervatum: un-
de non præbetur tanta occaſio captandi mortem
proximi. Sed ſi poſſet dari jus ad beneficium va-
caturum, jus acquireretur perſonæ, quæ de facili
mortem alterius deſideraret, ut ejus beneficium
conſequeretur contra rationem expreſſam in ca.
Nulla, de conceſſ. præben. & c. *Deteſtanda,* & c. *Ne
captanda, eod. tit. lib.6.* Tu adde aliam rationem,
quia promiſſioni vacaturæ reſiſtit generale Con-
cilium, ut in d. c. *Nulla,* contra quod legatus non
diſpenſat, ut proximè dictum eſt. Reſervatio ve-
rò nullam habet reſiſtentiam, quin potiùs eſt ju-
ri conſona, ut in d. c. *Cum dilectus.*
13 Sextò nota ibi, *cum ſe facultas obtulerit* in
Eccleſia, ubi ſunt præbendæ diſtinctæ, præben-
dam vacantem non eſſe conferendam Canonico
numerario, ſed Canonico ultra numerum rece-
14 pto: nam ipſe ſupranumerarius vacante præben-
da extinguitur, & numerum antiquum ingredi-
tur: & cùm jam reperiatur de numero, non eſt
inconveniens, imò juri conſentaneum ut præben-
da illi conferatur, ut hic & in c. *Relatum, ſupra
eod.* & in c. *Cum ſuper. infra de conceſſ. præbend.*
etiam ſimil. Neque hinc aperitur via ad vacatu-
ra, quia præbenda non debetur illi ex diſpoſitio-
ne hominis, quod à jure improbatur, & ita loqui-
tur c. *Nulla, de conceſſ. præben.* ex diſpoſitione ju-
ris ex vi receptionis, & connexionis, quam ha-
bet præbenda ad Canoniam, ut dixi ſupra *in 3. no-
tab.* & in c. *Cum M. n.17. & 27. ſupra de Conſtit.*
& ita hic declarant Butr. *n.9. verſ. Hæc eſt in effe-
ctu,* & Imol. *n.16. verſ. Sed adverte,* contra Innoc.
cujus dictum communiter damnant Doctores,
ut Butr. teſtatur.
15 Contrarium in Monialibus cenſuit S. Congre-
gatio Epiſcoporum, & Regularium in negotijs
præpoſita. Hæ namque non ſubrogantur in lo-
cum Monialis numerariæ decedentis, ſed ſemper
remanent ſupranumerariæ, ut dixi aſſignando
rationem diverſitatis in c. *1. de inſtit.*
16 Ultimò nota ibi, *portiones quotidianas,* Cano-
nico authoritate Apoſtolicâ ultra numerum re-
cepto deberi quotidianas diſtributiones abſque
ulla diminutione, ut hic videtur expreſſum, &
notat Butr. *n.8.* Sed quia textus ſecundum Card.
non loquitur de diſtributionibus, ſed de portio-
nibus quotidianis, & articulus eſt admodũ con-
troverſus; pleniùs examinabitur in quæſt. ſeq.

Revoco igitur in dubium, an Canonici ultra
numerum recepti habere debeant ſtallum in
Choro, vocem in Capitulo, & quotidianas diſtri-
butiones?

Hæc quæſtio difficilis eſt, & involuta ob mul-
tiplices Doctorum opiniones, quas recenſent in
c. *Cum M. ſupra de Conſtit.* Ant. de Butr. *in ultim.
quæſt. n.66.* Joan. de Imol. *num.28.* & Abb. *n.29.*
17 in gloſ. ultra numerum. Ego dicta aliorum per-
ſtringendo, & opiniones quantum fieri poterit
ad concordiam reducendo, exiſtimo ſic diſtin-

 guen-

guendum, videlicet; Aut ſuper hoc viget conſuetudo in Eccleſia,& ſtandum eſt conſuetudini, ut firmat gloſſ. in præc. decretali, *Cum M. in ver. Vltra numerum*, quæ hac in parte communiter recipitur, & hoc ad limites conſuetudinis, ut ibi per Imol. *nu. 28. verſ. Si tamen conſuetudo Curiæ*. Unde ſi conſuetudo habeat, ut Canonici ultra numerum recepti non habeant jura Canonicalia, talis conſuetudo, quæ communiter eſt ubique, valida eſt,& obſervanda, ut decidunt Domini de Rota *deciſ. 445. incip. Si Legatus*, aliàs *26. de prebend. innov.* ubi propoſito dubio an Canonicus receptus cum expectatione futuræ præbendæ cenſeatur habere beneficium, poſt prolixam diſputationem in utramque partem *n. 6*, pro determinatione dicunt receptum ultra numerum, ſicut ſunt omnes expectantes Apoſtolici, non poſſe dici beneficiatum, quia tales hodie de conſuetudine, & obſervantia univerſalis Eccleſiæ nec participant de quotidianis diſtributionibus, & vocantur Canonici in herbis, nec perpetuò retinent illum Canonicatum ſic collatum, ſed vacante præbenda diſtinctâ Canonicali infra numerum, & collatâ impetranti ſtatim proviſus conſequitur novum Canonicatum infra numerum, & primus eſſe deſinit, allegant Jo. de Lignan. in hoc c. Compoſtell. in d. c. *Cum M.* & in c. *Capitulum, de reſcript.* & illam deciſionem ſequitur in eodem c. *Cum M.* Imol. *n. 28. verſ. Tamen Domini de Rota*, Felin. *n. 23. verſ. Limita tertiò*, & idem in caſu converſo: nam ſi ſit conſuetudo inſtallandi Canonicos ultra numerum receptos, tunc ad limites inſtallationis vocem conſequuntur, ita ut ſi ſint inſtallati in Choro, habeant ea quæ ſunt Chori, ſi in Capitulo, ea quæ ſunt Capituli, ut tenent in d. c. *Cum M. de Conſtit.* Innoc. *n. 4.* & c. Compoſtell. *n. 12*, quos refert & ſequitur *ibi* Ripa *n. 187.* Feder. de Sen. *conſ. 290.* incip. *Quia in præſenti, n. 5. verſ. An iſti recepti.*

20 Aut non conſtat de conſuetudine, & tunc conſtituo duo membra. Primum eſt in receptis ultra numerum de voluntate propria Capituli. Secundum in receptis de mandato Papæ.

21 In primo membro ſubdiſtingue: nam aut receptio ultra numerum fit à Capitulo ſimpliciter, & ſic receptus habere debet ſtallum in Choro, vocem in Capitulo, & quotidianas diſtributiones, & in hoc caſu procedat opinio Innoc. in præcit. c. *Cum M. d. n. 4. verſ. Si autem nulla eſſet conſuetudo*. Tum quia ex quo receptus eſt ad jus Canoniæ, conſequenter habere debet jura Canonicalia, ut plenè per Rip. in d. c. *Cum M. n. 186.* & imputent ſibi qui voluntariè elegerunt, ut per Butr. *ibid. n. 66.* Calder. & Imol. relatos ibi à Felin. *n. 23.* Tum quia per receptionem ſimpliciter factam ultra numerum frangitur numerus, ut probatur in eadem Decretali *Cum M.* ibi, *in derogationem ſuæ Conſtitutionis*: & per conſequens habere debet omnia jura Canonicalia, & expectare præbendam cùm vacaverit, ut ibi per Abb. *n. 31. verſ. Unde ad propoſitam quæſtionem.* & Felin. *n. 23 in prima limit. verſ. Ibi autem receptus.*

22 Et hinc fit ut talis poſſit eſſe delegatus Papæ ad præſcriptum cap. *Statutum, de reſcript. lib. 6.* ſecundum Gulielm. de Monte Laudun. in Extravag. Joan. XII. *Sedes Apoſtolica, in gloſſ.* incip. *Cum integritate*. Jo. Andr. & Gemin. in d. c. *Statutum*,

23 & Felin. in d.c. *Cum M. n. 23.* Ex quo infero ut hodie poſſit etiam eſſe Conſervator, ſtante Bulla Gregorij XV. de Conſervatoribus, incip. *Sanctiſſimus*, nam etſi de jure communi Canonicus Capitularis non poſſet eligi Conſervator, ut in c. *fin.* cum ibi notat. *de offic. deleg. lib. 6.* tamen ſecus poſt Gregorianam Conſtitutionem, per quam fuit extenſa diſpoſitio dict. cap. *fin.* ad Canonicos Cathedralium Eccleſiarum juxta terminos dict. c. *Statutum*.

24 Aut receptio ultra numerum fit à Capitulo non ſimpliciter, ſed eo adjecto ut receptus ſit ſupranumerarius; & tunc non conſequitur jura Canonicalia, quia Capitulum recipiendo cum tali adjectione ſeu proteſtatione, cenſetur noluiſſe numerum frangere, ſed quoddam jus extraordinarium date, unde ſic receptus non habet jus integrum & ordinarium, ſed tantummodo jus quoddam præparatorium ad jus integrum obtinendum, quod interim eſt inane & vêtoſum: & in hoc caſu procedat opinio gloſſæ ad quam quotidie fit remiſſio in d. cap. *Cum M. in verb. Vltra numerum, de Conſtit.* ut ibi per Abb. *num. 31. in fin.* Felin. *num. 23. verſ. Secundo limita*, & Ripa *n. 185.*

25 In ſecundo membro principali, ſcilicet in recepto authoritate Papæ, ſimiliter ſubdiſtingue: nam aut Papa mandat quem recipi ultra numerum ſimpliciter; & ſic receptus non conſequitur jura Canonicalia, quia in dubio Papa non cenſetur voluiſſe numero derogare, ſed potiùs ut dictum eſt in præc. membro, creare jus quoddam extraordinarium, & præambulum ad jus integrum conſequendum, juxta textum in c. *Dilecto, infra eodem.* atque ita ex tali receptione numerus non frangitur ſecundum communem opinionē DD. in c. *Proſllorum, infra eodem*, de qua teſtantur in d. c. *Cum M.* Abb. *n. 32.* & Felin. *n. 23. in 2. limitat.* & in hoc caſu procedat deciſio Rotæ ſupracitata *n. 18.* Unde jus pinguius habet ſimpliciter receptus ultra numerum authoritate Capituli, quàm Papæ, licèt regulariter contra: nam recepus à Capitulo conſequitur diſtributiones quotidianas, & alia jura Canonicalia, quod non videmus ſervari in receptis de neceſſitate, ut authoritate Papali, ut inquit Jo. Andr. *hic n. 7.* Et ſit ratio diverſitatis, quia magis ſubvenitur Capitulo recipienti ultra numerum ex neceſſitate, quàm ex nuda voluntate, ut in c. *Ab arbitris*, & ibi gloſ. *fin. de offic. deleg. lib. 6.* & notant in d. c. *Cum M.* Jo. Andr. *n. 41.* Butr. *n. 66. verſ. Si eſt receptus authoritate*, Imol. *num. 28.* Verùm Calder. ibi tenet indiſtinctè receptum ultra numerum de mandato Superioris, etiam ſimpliciter conſequi debere jura omnia Canonicalia; & ſic vocem & diſtributiones quotidianas: eique adhæret ibi Jo. de Imol. *n. 28. verſ. De iure mihi placet*, & Dec. *num. 135. verſ. Et ſupradictis*, & perpendit Ripa *n. 189.* Pro qua opinione videtur textus expreſſus in hoc c. ubi receptio ultra numerum fuit facta ſimpliciter de mandato Papæ, & tamen deciditur, ut receptus habere debeat quotidianas diſtributiones, ut per Butr. *n. 8.*

26 Aut Papa ſcribit ut aliquis recipiatur ultra numerum non ſimpliciter, ſed cum plenitudine juris Canonicalis: & hoc caſu receptus abſque dubio obtinere debet vocem in electionibus, diſtributiones quotidianas, & alia jura, quæ competunt Canonicis numerarijs ſecundum Anton. de Butr. in c. *Proſllorum, ad fin. inf. eod.* quem ſequitur Abb.

Abb. in d. c. *Cum M. n. 32. verſ. Si verò ad mandatum Papæ*, & Felin. *d. n. 23. verſ. Limita ſecundò.* Et in ſpecie quòd verba cum plenitudine iuris Canonicalis includant quotidianas diſtributiones, eſt textus expreſſus in cap. *fin.* §. *In illis verò, de conceſſ. præben. lib. 6.* ubi hoc tenet Gemin. *in princ.* adiiciens tales non comprehendi in Statuto de Canonicis loquente, & eum ſequitur Felin. *loco cit.*

DE PRÆBENDIS.

Cap. Niſi eſſent.

SVMMARIVM.

1 *Penſionem annuam poteſt Iudex commiſſarius pro bono pacis uni ex duobus electis aſſignare, & alterum confirmare.*

2 *Factum ab honeſta & provida perſona, licèt aliàs videatur de genere malorum, non præſumitur factum illicitè.*

3 *Compoſitio ſuper iure beneficij præſumitur ſimoniaca, niſi facta fuerit auctoritate ſuperioris.*

4 *Compoſitio amicabilis ſuper ſpiritualibus valida eſt licèt tranſactio ſtricta non valeat, & n. 42.*

5 *Oportet tamen ut compoſitio capiat initium ab auctoritate ſuperioris, & non à pactione partium.*

6 *Arbitratores pronuntiando pro bono pacis poſſunt excedere limites iuris. Sed iudices contra ius pronuntiare non poſſunt, & n. 41.*

7 *Beneficium, quantum ad ipſius ſubſtantiam, non eſt diviſibile, nec quantum ad fructus quando diviſio eſt realis, ſeu perpetua, & n. 43.*

8 *Penſio ſuper fructibus Beneficij de conſenſu beneficiati auctoritate ſuperioris impoſita extinguitur mortuo ipſo beneficiato, vel beneficium dimittente, & n. 13.*

9 *Quod ſi renunciet, & poſtea eligatur, præſumitur fraus, niſi probetur bona fides, & n. 11. & 12.*

10 *Renuntiaſſe non videtur qui ſtatim iterum eſt aſſumptus.*

12 *Renuntiatio præſumitur facta in fraudem penſionarij, ſi beneficium conſanguineo renuntiantis conferatur.*

14 *Epiſcopus an poſſit authoritate ordinaria penſiones imponere ſuper proventibus beneficiorum ſuæ Diœceſis latè diſcutitur, & nn. ſeqq. uſque in fin.*

15 *Sine iuſta cauſa non poteſt, & n. 17.*

Nec ſine conſenſu titularis, n. 22.

Nec quando beneficium confert cum pacto ſolvendi penſionem, n. 18.

Nec quando fructus Parochialis non excedunt ducatos centum, n. 25.

Nec quando penſio excedit medietatem fructuum, n. 27.

16 *Papa poteſt penſionem imponere nullâ cauſâ expreſſâ.*

18 *Epiſcopus in collatione beneficij convenire non poteſt ut penſio ſolvatur ſibi, vel alteri, & n. 53.*

19 *Conditio omnis, quæ iure non ineſt, adiecta collatione beneficij efficit eam ſimoniacam.*

20 *Reſignatio beneficij cum reſervatione penſionis non poteſt fieri coram Epiſcopo.*

21 *Simoniaca eſt pactio inter partes ſine iudice, ut una pars cedat liti, & recipiat penſionem ab altera, ſi pars cedens habeat ius in cauſa, aliàs ſecus.*

22 *Dignitatis iura Prælato irrequiſito Epiſcopus diminuere non poteſt.*

23 *Penſio ſuper fructibus beneficij vacantis non poteſt ab Epiſcopo reſervari, & n. 53.*

24 *Eccleſia vacante illius fructus diminui poſſunt.*

Declaratur, n. 30.

26 *Penſio ſuper beneficio de iure imponi non poteſt, niſi ſuperſint reditus ſufficientes ad ſuſtentationem Rectoris.*

27 *Papa non ſolet reſervare penſionem ultra tertiam vel dimidiam fructuum.*

28 *Epiſcopus an poſſit imponere penſionem duraturam ad vitam gravati, & nn. ſeqq.*

29 Toleramus, *verbum inducit tacitam diſpenſationem ſuper facto aliàs illicito, & n. 31.*

30 *Compoſitio ſuper iuribus Eccleſiæ poteſt fieri à Rectore in præiudicium ſuiipſius, etiam ſine conſenſu ſuperioris.*

31 *Epiſcopus antequam beneficium conferat, ſi aliquid ſubtrahat de fructibus illius in pios uſus expendendum, non eſt illicitum, nu. 31. verſ. Tertio ad idem.*

32 *Epiſcopus an poſſit imponere penſionem ad vitam penſionarij, ita ut ſit tranſmiſſibilis ad ſucceſſorem in beneficio, & nn. ſeqq. uſque in fin.*

33 *Cenſus Eccleſiæ impoſitus ex cauſa tranſactionis ſine auctoritate Epiſcopi non excedit vitam eius qui ſolvit.*

34 *Præbendæ duæ ex una poſſunt conſtitui ſi rationabilis cauſa ſubſit.*

35 *Penſio impoſita ab Epiſcopo pro perſona ſibi beneviſa eſt ſimoniaca, & confidentialis ex Bulla Pij V.*

37 *Epiſcopus poteſt reſervare penſionem per modum quantitatis, non autem per modum quotæ.*

38 *Sed contra.*

39 *Epiſcopus pro bono pacis, & ex cauſa concordiæ poteſt imponere penſiones tranſmiſſibiles ad ſucceſſores in beneficio.*

40 *Contrarium.*

43 *Beneficium ſcinditur per impoſitionem penſionis realis, ſeu perpetuæ.*

44 *Beneficij ſectio de iure eſt prohibita. Et in hoc non diſpenſat Epiſcopus etiam ex magna cauſa.*

46 *Penſionem novam Eccleſiis imponi, vel veterem augeri prohibet Concilium Lateranenſe, contra quod Epiſcopus non diſpenſat.*

47 *Beneficia Eccleſiaſtica ſine diminutione ſunt conferenda, & n. 49.*

48 *Intellectus cap.* Extirpandæ, §. Qui verò, de Præbendis.

50 *Eccleſia non poteſt conſtitui cenſualis auctoritate Epiſcopi.*

Declaratur, n. 64.

51 *Penſio perpetua facit Eccleſiam cenſualem.*

52 *Beneficiatus conſentiendo reſervationi penſionis auctoritate Epiſcopi obligat ſucceſſorem.*

54 *Penſio non poteſt imponi ab Epiſcopo in actu collationis beneficij.*

55 *Et conſenſus titularis eſt ſimoniacus.*

56 *Alienatio rerum Eccleſiæ etiam cum cauſa Epiſcopo eſt prohibita.*

57 *Penſionis impoſitio eſt alienatio, ſeu donatio rerum Eccleſiæ.*

58 *Penſionarius habet hypothecam ſpecialem ſuper fructibus beneficij niſi penſio ſit perſonalis.*

59 *Penſio ſuper beneficio, de quo alicui per obitum providetur, imponi non poteſt ſine expreſſa licentia Papæ ex Decreto Pauli IV. & n. 61.*

60 *Penſionis ab Ordinario impoſitæ non datur confirmatio Apoſtolica, ſed Papa ex integro reſervat.*

62. *Pen-*

cauſa, ſine qua manifeſtum eſt Epiſcopum non
poſſe annuam penſionem reſervare, ut hic pro-
batur à contrario ſenſu, ibi: *Si pro bono pacis & utilitatis hoc ordinaſſe fatentur*, & admittunt hic
16 ſcribentes omnes. Hæc enim eſt differentia inter
Papam, & Epiſcopum; quòd Papa poteſt reſer-
vare penſionem abſque eo, quòd ullam expri-
mat cauſam, cùm ſit ſupra omne jus humanum
poſitivum, & in beneficialibus pleniſſimam ha-
bet poteſtatem, c. *Propoſuit, de conceſſ. Præbend.*
17 c. *de Præbend. lib. 6.* Clem. 1. *in fin. ut lit. pendent.*
Epiſcopus verò hoc non poteſt ſine juſta cauſa
& concernente utilitatem Eccleſiæ. Ita Felin. in
c. *Ad audientiam il 2, n. 2. circa fin. verſ. Et ex iſtis videtur poſſe concludi, de reſcript.* Caccialup. *in tractat. de penſ. q. 5.* Hieron. Gigas *in eod. tract. qu. 6. n. 5. 6. & 7.* aliàs reſervatio nulla eſt, & invalida.
Coral. *de benef. p. 1. c. 4. n. 13.* & alij apud Nicol.
Garz *in eod. tract. part. 1. c. 5. n. 322.*

18 Secundus caſus non dubius eſt, quando Epiſ-
copus confert beneficium cum pacto, ſeu condi-
tione ſolvendi penſionem, hoc enim eſt ſimonia-
cum, ut patet in hoc cap. ibi, *non quidem ex pactione partium*, & fuſiùs dictum eſt ſupra in ſe-
cundo notab. *n. 5. verſ. Oportet tamen*, quod lo-
cum habet non modo ſi in collatione beneficij
Epiſcopus adjiciat pactum, ſeu conditionem, ut
penſio ſolvatur ſibi, ſecundum Abb. in c. 5. *in 13. notab. infra, ut Eccleſ. benef.* poſt D. Thom. *in 2. 2.*
19 *q. 100. art. 4. in fin.* ſed etiam ſi conveniatur ut pen-
ſio ſolvatur alteri, ut hic probatur, & eſt ratio:
quia omne pactum, & omnis modus, & conditio,
quæ jure non ineſt, adjecta collatione beneficij,
efficit eam ſimoniacam, ut c. *Quam pio, 1. q. 2.* &
c. *fin. de pact.* & in hac ſpecie reſpondit Navarrus
conſ. 4. An committatur ſimonia ſi Epiſcopus, de ſimon. & voluit Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. n. 122. aliàs 105.* & in repetitione c. *Extirpandæ, §. Qui verò, in 6. notab. circa materiam penſionis, infra eod.* Redoan. *de ſim. in 2. part. c. 14. in fin. & cap. 22.*
& alij apud Nicol. Garz. *de benef. part. prima, c.*
20 *5. num. 340.* Atque ita coram Epiſcopo non po-
teſt fieri reſignatio, ſeu ceſſio beneficij cum re-
ſervatione penſionis, ut tenent præcitati DD. &
Coraſ. *in eod. tract. part. 1. cap. 8. num. 13.* Boer. *deciſ. 2. num. 45.* dicens ad ſolum Papam ſpectare
admittere reſignationes cum penſione, Petrus
Andr. Gammar. *de offic. leg. lib. 6. num. 163. & 618.*
quos ſequitur alijs relatis Garz, *ubi ſupra, n. 345.*
21 quibus adde Abbatem in cap. *Cum pridem, num. 8. verſ. Sed inter partes, ſupra de pactis*, ubi notabi-
liter ait, inter partes ſine judice non debere ad-
mitti pactionem, ut una pars cedat liti ſuper be-
neficio, & recipiat penſionem annuatim ab al-
tera: quia poſſet in ſe continere ſimoniam, quia
fortè renuntians liti habet jus in cauſa; ſed ubi
jus non haberet, non eſſet aliqua ſimonia, ſed
pars potiùs redimeret vexationem ſuam, ut di-
cit gloſ. in dict. c. *Cum pridem, in verb. Illicita pactionis, de pactis.*

22 Tertius caſus itidem non eſt dubius, cum pen-
ſio imponitur ab Epiſcopo ſine conſenſu titula-
ris: Nam planum eſt hoc fieri non poſſe, ut notat
Innoc. in c. *un. n. 6. infra, Ut eccleſiaſt. benef.* ubi
ait (Cum dignitas non vacat, Prælato irrequiſito,
qui eſt in dignitate conſtitutus, non poteſt Epiſ-
copus illius jura diminuere ſine cauſæ cognitio-
ne, l. *Nec tuo, C. de emancip.* l. *Quicumq; C. de omni agro deſerto.* c. *Ad audientiam, de Eccleſ. ædific.*
& probatur à contrario ſenſu in hoc c. ibi *Quia igitur hæc ordinatio ab omnibus eſt recepta.* Unde
gloſſ. *tertia* dicit Papam hic toleraſſe compoſitio-
nem, ut unus habeat beneficium, alius penſionem
tum propter bonum pacis, tum quia omnibus
placuit, ſequitur Cardin. *num. 10. in primo quæſt. verſ. Quod fuit autem unum*, & Abb. *n. 9. verſ. Sed adverte*, ubi expreſsè dicit Judices hoc non poſſe
niſi partes conſentiant.

23 Et hinc fit, ut ſuper fructibus beneficij va-
cantis minimè poſſit Epiſcopus penſionem alteri
reſervare, quia non eſt ibi Rector, qui poſſit con-
ſentire, ac proinde non poteſt jus reale ibi conſti-
tui, ut determinat ibi Innoc. *poſt med. in verb. Sectio, verſ. Et eſt alia ratio*, cum quo cæteri con-
24 cordant, ut latiùs dicam infra *n. 53.* & quod Ec-
cleſiæ vacantis ejus fructus minui non poſſint, te-
net Hoſt. & poſt eum Jo. And. in c. *Avaritiæ, n. 5. ſup. eod.* per c. *Dudum, de reb. Eccleſ. non alien. l. 6.*

25 Quartus caſus ſimiliter non dubius eſt in Pa-
rochialibus Eccleſijs, quarum reditus ſummam
ducatorum centum ſecundum verum annuum
valorem non excedunt: planum eſt enim Eccle-
ſias hujuſmodi nullis penſionibus, aut reſervatio-
nibus fructuum poſſe ab Epiſcopo gravari re-
clamante nimirum Conc. Trident. in c. 13. §. *Ad*
26 *hæc, ſeſſ. 24.* ſed & jure communi inſpecto opor-
tet ut detracta penſione ſuperſint reditus ſuffi-
cientes ad ſuſtentationem Rectoris, ut c. *Extirpandæ, inf. eod.* & notat Abb. in c. *Paſtoralis, nu. 6. ſupra de his quæ fiunt à Prel.* non enim debet
unum altare diſcooperiri, ut aliud cooperiatur,
c. *Cum cauſam, infra hoc tit.*

27 Quintus denique caſus non dubius eſt, cum
penſio excedit medietatem fructuum, quando
quidem nec Papa ſolet reſervare penſiones ultra
tertiam, vel dimidiam partem fructuum, ut atte-
ſtantur Domini de Rota *deciſ. 444. nu. 1. part. 2. recen.* ex Giga *de penſion. q. 9. n. 1.* Facit textus in d.
c. *Extirpandæ, infra eodem:* & quod notat Oldr.
conſ. 229. Quidam Epiſcopus, ubi conſuluit pen-
ſionem ab Epiſcopo impoſitam ſuper fructibus
menſæ Epiſcopalis fuiſſe nullam, quia erat immo-
derata.

Extra caſus ſupradictos, & ſi qui ſint ſimiles,
revocatur in dubium, An Epiſcopus ſuper benefi-
cijs ſuæ Diœceſis poſſit penſionem imponere.

28 Pro ſolutione duo ſunt videnda. Primum an E-
piſcopus poſſit imponere penſionem duraturam
ad vitam gravati. Secundum, an poſſit imponere
penſionem ad vitam penſionarij, ita ut ſit tranſ-
miſſibilis ad ſucceſſores in beneficio. Circa pri-
mum receptiſſima ſententia eſt, Epiſcopum jure
ſuo ordinario poſſe imponere penſionem ad vi-
tam Titularis gravati, Innoc. in c. *De cætero, n. 7. verſ. Sed benedicimus, ſupra de tranſact.* ubi ait:
Cum authoritate Capituli ſui poſſe Epiſcopum
conſtituere, ut aliquis poſſit ad tempus fructus
alicuius dignitatis tenere, Abb. *ibid. n. 2.* Gloſſ. 2,
in c. *Audivimus, infra de colluſ. detegen.* quæ am-
plius ſentit etiam ſine authoritate Epiſcopi poſſe
conſtitui penſionem ad vitam ejus, qui ſolvit,
dummodo per colluſionem facta non fuerit, Ol-
drad. *conſ. 226.* ubi conſuluit penſionem ab Epiſ-
copo impoſitam ſuper fructibus ſuæ menſæ E-
piſcopalis non tranſire in ſucceſſorem; & ita ſen-
tit penſionem ſuſtineri ad vitam conſtituentis;
Felin.

Felin.in c. *Ad audientiam,el 2.num.2.verſ. Secunda concluſio,ſupra de reſcript.* ubi dicit,ex cauſa licita & boneſta poſſe ab Epiſcopo conſtitui penſionem alicui dandam ex reditibus beneficij per hoc c. Ubi pro bonis pacis fuit alteri litigantium ſtatuta penſio de reditibus Eccleſiæ ad vitam ſolvendis. Sarnen. *in Compend. utriuſque Signatura, q.55.n.86.verſ.* (*Et eſt advertendum,* quod licet inferiores à Papa poſſint ſuper beneficijs penſiones imponere in caſibus notatis per Paul.Romanus *in tract.penſion.q.1.n.10.* & *11.* & *q.4.n.10.* & habetur in c. *Paſtoralis,de his quæ fiunt à Prel.* & in c. *Niſi,* ubi Abb. *in fin.de præbend.* tamen in illis penſionibus de ſtylo Signaturæ non ſolet in commiſſionibus apponi d.clauſula *Sine retar actione.* Secus eſt in penſionibus impoſitis per Papam. Ratio diverſitatis eſt,quia inferiores à Papa non poſſunt niſi in certis caſibus,& cauſâ expreſsâ imponere penſiones, quæ non tranſeunt ad ſucceſſores,ut notant Jo,Bap.de S. Severino *in tract.penſion.q.4.* & DD. in c. *Extirpanda, §. fin. de præben.*)Hæc Sarnen. quem refert & ſequitur Reduan. *de Simon.in 2 part.c.14.n.27.* Navarrus *conſ. 43. Caius & Titius,n.4,de Sim.* ubi conſuluit poſſe imponi penſionem ab Ordinario duraturam,quamdiu gravatus tenuerit beneficium, Redoan. *de Simon.in 2,part.c.21.n.36.* dicens Epiſcopum non poſſe imponere penſionem,niſi ad vitam onerati. Et pro hac opinione adduci poſſunt DD.omnes infra citandi *n.35.* qui tenent Epiſcopum ex juſta cauſa poſſe ſuper beneficijs ſuæ Diœceſis imponere penſiones, etiam perpetuas,& tranſmiſſibiles ad ſucceſſores:hi enim à fortiori cenſent eum poſſe imponere penſiones ad vitam onerati. Rurſus pro hac opinione afferri poſſunt etiam Authores,qui ſimpliciter & abſolutè affirmant Ordinarios ex juſta cauſa poſſe penſiones reſervare: videntur enim intelligendi de reſervatione ad vitam ejus,qui ſolvit. Inter quos Anchar. *conſ.179. Quæſtio proponitur, num.1.poſt med.verſ.Ex qua cauſa* Dec.in c. *Ex parte, el 1.n.16.de offic.Deleg.* ubi ait etiam Epiſcopum poſſe in collatione beneficij apponere onus alimentandi illum,qui renuntiavit, & idem Decius *in conſ.436.Viſa inſtitutione,n.12.* ſubdens ita etiam ſentire Oldrad. *d.conſ.226.* quia licèt videatur penſionem impugnare, tamen hoc ideo facit,quia erat exceſſiva: ergo ſecus ſentit ſi fuiſſet moderata. Et ex recentioribus Flamin.Pariſius alios referens *de confiden,q.28.nu.120.* ubi proſequitur plures modos & cauſas reſervationis, & lariſſimè Nicol,Garz, *de benef.part.1.c.5.n.295.* & decidit Rota *in Meliten. Canonicatus 9.Martij 1595.* corā Card.Millinu, impreſſ.apud Marchel. *de Commiſſ.part.1.pag.611.* in qua fuit reſolutum pro validitate penſionis reſervatæ ab Epiſcopo in actu collationis beneficij in favorem Clerici ex cauſa paupertatis,& quia ſacris litteris operam dabar. Hæc concluſio probatur apertiſſimè in hac Decretali, ubi Papa tolerat ordinationem à judicibus factam,quod unus ex litigatoribus habeat dignitatem,& alter annuam penſionem,hoc tamen adhibito moderamine,ut perſona,non autem dignitas remaneat onerata:& ſic Papa declarat Judices potuiſſe imponere penſionem perſonalem,ſeu duraturam ad vitam onerati, idque ob rationem in textu expreſſam, quia per hujuſmodi impoſitionem penſionis perſonalis, ſeu ad vitam nôn ſcinditur beneficium, ſicut ſcinditur per impoſitionem penſionis realis, & tranſmiſſibilis ad ſucceſſores in beneficio.

29 Sed dices:Papa hic utitur verbo *toleramus,* ubicumque autem in facto ſpecifico Princeps reſpondendo, vel ſcribendo dicit *toleramus,* videtur diſpenſare ſuper illo actu aliàs illicito, ut eſt text. in c. *Quia circa,* juncta gloſſ. *ult. infra de conſanguinit.* & *affinit.* & hic declarat Abb. *n.9.* ergo ut inquit gloſſ. *3.hic.* (Papa toleravit hanc compoſitionem ob cauſas in textu expreſſas,videlicet quia facta fuit pro bono pacis,& utilitatis,& quia placuit omnibus,& ſi Papa compoſitionem non toleraſſet,auctoritas Judicis non fuiſſet ſufficiens, quia de jure hoc facere non poterat; unde dicit Papa,nos eam hanc adhibito moderamine toleramus,& ad tempus ut ſequitur.) Hactenus verba gloſſ. quæ,ut vides, apertè ſentit ſine tolerantia Papæ reſervationem penſionis etiam ad tempus non ſuſtineri. At reſpondetur contra gloſ. tenere Hoſt. & communiter DD. ut dicit Abb. *hic n.8.in fin. verſ.Contrarium tamen,* & idem tenent gloſſ. & Arclud.in c. *Ea qua,1.q.3.* & meritò, quia Rector poteſt ſuper juribus Eccleſiæ immobilibus, & ſpiritualibus tranſigere, & componere etiam ſine ſuperioris conſenſu in præiudicium ſuiipſius, ita ut compoſitio ſit valitura toto tempore, quo ipſe erit Rector. Caſus eſt in cap. *Veniens,ſupra de Tranſact.* & ibi dixi *num,2.* poſt Abbatem *num.1.* dicentem ſe neſcire alibi ita bonum textum. Id-
31 circo autem Papa hic dixit, *toleramus,* ne ex toto videretur approbare hoc factum, quia erat ſuſpectum de ſimonia,niſi proceſſiſſet à viris probis,& honeſtis,& non expediebat,ut aſſumeretur in exemplum, unde dicit ſe tolerare, quia multa ſunt toleranda, non laudanda propter malum, quod poteſt ſubeſſe,ut *hic* per Abb. *n.9.verſ.Quare ergo dixit toleramus.*

Denique pro hac opinione adducitur text, in c. *De cætero,ſupra de tranſact.* ubi Abb. *n.3.* (Nota (inquit) quod per compoſitionem factam auctoritate judicis delegati poteſt Clericus ſe obligare ad ſolvendum adverſario centum,ſeu annuam penſionem toto tempore vitæ ſuæ, licet Epiſcopus non conſenſerit;nec conſentire velit.) quod eſt notatu dignum. Nam licèt bona Eccleſiaſtica debeant converti ad uſus pios, ut in cap. *Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat.* tamen pro bono pacis poteſt conſtitui ex reditibus Eccleſiæ cenſus ſolvendus adverſario.

Tertiò ad idem facit quod notat Innoc.in cap. *un.n.6.infra,* Ut eccleſiaſtica beneficia, ubi ait eſſe ibi argumentum, quod Epiſcopus ex cauſa poteſt conſtituere cum conſenſu Capituli ſui de reſervandis fructibus dignitatis, vel præbendæ vacantis,puta ſi Eccleſia gravaretur debitis: allegat c. *Significatum,ſupra eod.* & concord. S. Thomas *in 2.2.q.100.art.4.in fin.* ubi ait:(Si Epiſcopus antequam beneficium alicui conferat,ob aliquam cauſam ordinaverit aliquid ſubtrahendum de fructibus beneficij,& in pios uſus expendendum,non eſſe illicitum.)

Quicquid tamen ſit de jure,uſus Sedis Apoſtolicæ ubique receptus habet, ut ſolus Papa penſiones reſervet; ideoque Congregatio deputata in in cauſa Leodienſi,reſpondit non licere Sereniſſ. Epiſcopo penſiones ad vitam reſervare, ut ſcripſi in cap, *Cum de ſua,num.11,* & *17. de corpor.vitiat.*

Circa

Circa ſecundum, videlicet An Epiſcopus poſſit imponere penſionem ad vitam penſionarii, ita ut ſit tranſmiſſibilis ad ſucceſſorem in beneficio.

Ad partem affirmativam inducitur Primò, cap. *Paſtoralis*, ſupra de his quæ fiunt à Prælat. ubi deciditur Epiſcopum non poſſe viris Religioſis penſionem conſtituere ſuper fructibus Parochialium Eccleſiarum præter ſui Capituli voluntatem: ergo de conſenſu Capituli poteſt. Et ita ex illo textu Abb. *hic num.* 3. notat Epiſcopum cum conſenſu Capituli ſui poſſe imponere penſionem Eccleſiæ abundanti ſolvendã ad ſuſtentandam vitam Religioſorum; & ſic non ſolum Papam, ſed etiam Epiſcopum poſſe imponere penſionem Eccleſiæ, dummodo tamen detracta penſione Rector Eccleſiæ poſſit commodè ſuſtentari.

33 Secundò, Ad hanc partem inducitur cap. *De cætero*, ſupra de tranſact. ubi cenſus, ſeu penſio Eccleſiæ impoſita ex cauſa tranſactionis ſine conſenſu Epiſcopi non excedit vitam eius qui ſolvit, ubi Innoc. *num.* 5. ſic ait. (Si conſtituatur cenſus Eccleſiæ perpetuò ſolvendus, hoc non poteſt ſine auctoritate Epiſcopi: ergo à contrario ſi penſio impoſita fuerit de Epiſcopi conſenſu excedit vitam ſolventis, & tranſit in ſucceſſorem, & ita gloſ. ultima dicit talem compoſitionem eſſe perſonalem, nec tranſire in ſucceſſorem, niſi facta fuerit auctoritate Epiſcopi, & concordant ibi Butr. *n.* 4. *verſ. Nota quod non poteſt*, & *nu.* 6. Abb. *n.* 2. *verſ. Item nota*, & alii communiter.

34 Tertiò, Ad idem inducitur cap. *Vacante*, *infra eod.* ubi habetur quod etſi Turonenſe Concilium ſectionem inhibeat Præbendarum, tamen rationabili cauſa ex una præbenda duæ poſſunt conſtitui: ergo & penſio perpetua poteſt imponi ſi rationabilis cauſa ſubſit.

Quartò, Ad idem allegantur, cap. *Ad audientiam*, *el ſecondo de reſcript.* cap. *Conquerente de Cler. non reſident.* & cap. *Quamvis*, *de praben. lib.* 6. & facit text. in cap. *Conſtitutus*, *infra de Religioſ. domib.*

35 Et pro hac opinione conſuluit Petr. de Anchar. in *conſ.* 279. *Quæſtio proponitur*, *numer.* 1. *poſt med. verſ. Ex qua cauſa*, ubi ex facto reſpondit Epiſcopum ceſſante pactione qualibet partium ex ſuo puro, & mero officio fortè poſſe providere, ut in permutatione beneficii unus ex permutantibus teneatur dare alteri iam ſenio confecto, & inhabili annuam penſionem ad vitam eius ſuſtentandam, quia huic ſeni, & debili dandus eſſet coadiutor cum congrua fructuum aſſignatione, cap. *penult.* & *final. de Cler. ægrot.* longè tamen utilius eſt habere compermutantem, qui ad ſuſtentationem dicti ſenis aliquid conferat, quàm ei coadiutorem dare cum onere expenſarum; & ſic tenet Anchar. auctoritate Epiſcopi poſſe conſtitui penſionem ſuper beneficio ad vitam penſionarii, & ſic tranſmiſſibilem ad ſucceſſorem quandiu penſionarius vixerit, & iſtud conſ. referunt, & ſequuntur Felin. in cap. *Ad audientiam*, *el* 2 *nu.* 2. *verſ. Secunda concluſio*, *de reſcript.* licèt poſtea ſubdat ſe dici deſideraſſe de hoc habere pleniores deciſiones, Decius *conſ.* 436. *viſa inſtructione num.* 12. Caccialup. *de penſio. q.* 4. *num* 3. & *quæſt.* 5. Gig. *in eod. tract. quæſt.* 6. *num.* 3. & *num* 4. ubi quod in illis caſibus, in quibus Epiſcopus poteſt penſionem imponere, tamen illam imponere non poteſt niſi ad vitam eius, cui aſſignatur. Item pro hac opinione allegatur Oldrad. *d. conſ.* 226. *Quidam Epiſcopus*, *per totũ.* ubi latè impugnat penſionem ab Epiſcopo conſtitutam cuidam nobili tanquã de Eccleſia benemerito, tum quia de meritis non conſtabat, tum quia penſio erat in quantitate enormi, & ex deductis per eum poteſt rectè inferri, ut ubi concurrunt merita, & de ipſis conſtat, poſſit Epiſcopus in quantitate moderata aliquam penſionem reſervare alicui, quoad vixerit, de redditibus Eccleſiæ, & ita ex illo conſ. Oldrad deducunt Felin. & Dec. *locis proximè citatis*, & tenuit Rota *in Melevitana Canonicatus* 6. *Martij* 1596. impreſſ. apud Garz *de benef. part.* 1. *cap.* 5. *n.* 113. & *ſeq.* in qua firmatum fuit Epiſcopum ex juſta cauſa poſſe reſervare penſionem ad favorem alterius. Allegat Anchar. Felin. Dec, & Gigan. *in locis ſupra citatis*, & præter eos Abb. in cap. *Conquerente num.* 5. *de Cler. non reſidentibus*, & Rimin. *conſ.* 298. *num.* 26. quæ deciſio fuit firmata *in Calagurritana penſionis* 29. *Maij.* 1595. coram Penia, apud eundem Garz. *d. par.* 1. *c.* 5. *num.* 343. & idem tenuit Rota *deciſ.* 519. *part.* 1. *diverſ.* ubi penſio reſervata in favorem ex cauſa ceſſionis fuit judicata valida. In prædictis tamen deciſionibus non aperitur, an penſio ſit perpetua, & tranſmiſſibilis ad ſucceſſores, necne.

36 Et tenendo hanc opinionem non obſtat Bulla 85. Pij V. *ſuper confidentia*, §. 3. *verſ. Idem ſi Ordinarius*, *in Bullario tom.* 2. *pag.* 284. illis verbis: *ſeu penſionem illi*, *vel illis*, *quem*, *vel quos idem collator*, *aut cedens*, *vel alius per ſe*, *vel alium ſcripto*, *aut verbo*
37 *iuſſerit*, *ſeu ſignificaverit*, *perſolvat.* Quoniam Bulla loquitur quando penſio fuit impoſita per Epiſcopum perſonæ ſibi benevisæ, & poſtea declarandæ; tunc enim eſſet ſimoniaca, & confidentialis. Sed extra hunc caſum per Bullam non fuit adempta Epiſcopis facultas reſervandi penſiones ex juſta cauſa, ut reprobando. Flamin. Pariſ. *de confiden. quæſt.* 28. *num.* 120. tenet Garz. *de benef. part.* 1. *c.* 5. *num.* 113. & *ſeq.* & Gonzal. *ad regulam de menſib. gloſſ.* 5. §. 5. *num.* 27. & cenſuit Rota *in Meliten. Canonicatus* 9. *Martij* 1595 coram Cardin. Mellino apud Marcheſ. *de commiſſ. part.* 1. *fol.* 611. Temperant nonnulli hanc opinionem, ut locum ſibi vendicet dummodo penſio reſervetur per viam quantitatis pecuniæ, ſeu frumenti, vel bladi, non autem per modum quotæ, puta tertiæ, vel quartæ partis fructuum, quia eſſet ſcindere beneficium, quod eſt de jure prohibitum, cap. *Majoribus*, *de præbend.* & cap. *De cætero*, *de tranſaction.* & hanc declarationem poſuit Felin. in dict. c. *Ad audientiam*, *num.* 2. *poſt med. verſ. Debet tamen iſtud ordinare*, *de reſcript.* & ante eum Jo. de Anan. in cap. *Audivimus*. *num.* 3. *verſ. Debet tamen iſtud ordinare*, *infra de colluſ. detegend.*

Sed hæc declaratio eſt apertè contra tex. no-
38 ſtrum, ubi improbatur penſio perpetua, & tranſmiſſibilis ad ſucceſſorem in dignitate, quia per eam fit ſectio beneficij, & tamen penſio non fuit conſtituta per modum quotæ, ſed per viam quantitatis pecuniæ, videlicet quadraginta librarum, ut in littera.

Alij verò opinantur Ordinarium non poſſe
39 penſionem imponere, quæ ſit tranſmiſſibilis ad ſucceſſores in beneficio, niſi prò bono pacis, & concordiæ, prout loquitur hoc Capitulum, & c. *De cætero*, *ſupra de tranſactionib.* Et hanc dicit

eſſe communem opinionem Granut. ad Simonet; *de reſervat. q. 62. num. 6. & 7.* ſubdens in hac communi fuiſſe fundatum decretum Pauli IV: de quo infra *n. 59.* Gomeſ. *in regula de annali qu. num. 5. verſ. Et ſic videmus*, ubi ſic ait:(Licet penſiones impoſitæ per inferiores à Papa non ſint perpetuæ, nec tranſeant ad ſucceſſores, ubi tamen Ordinarius penſionem imponeret cauſa concordiæ, ut à lite recedatur, tranſiret penſio ad ſucceſſores:) & eum ſequuntur Redoan. *de ſimon. in 2. part. c. 21. num. 36.* & Mandoſ. *in regul. 33. q. 14. n. 11.* in hæc verba (Licet Ordinarius penſiones perpetuas, & ad ſucceſſores tranſmiſſibiles, & aliàs ut Papa conſtituere non poſſit, nec fructus beneficiorum dividere, c. *Prohibemus, de cenſib. c. Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat*, cap. *Extirpanda, in fin. de præben.* Paul. Roman. *in tractat. penſion. q. 1. n. 10. & ſeq.* tamen pro bono pacis ex cauſa concordiæ, & ad lites tollendas, penſiones prout Summus Pontifex perpetuò duraturas, & quæ ad ſucceſſores tranſeant, imponit) allegat præter alios Innocentium *hic in fin.* qui tamen hoc non dicit.

40 Sed his non obſtantibus dicendum videtur Epiſcopum ordinaria auctoritate nec pro bono pacis, ſeu ex cauſa concordiæ ad extinguendas lites poſſe imponere penſiones perpetuas, ſeu tranſmiſſibiles ad ſucceſſores in beneficio. Quod probatur primò irrefragabiliter per illum text. Nam hic per viam amicabilis compoſitionis, & pro bono pacis auctoritate ſuperioris fuit ordinatum, ut unus ex litigatoribus haberet dignitatem Prioratus, & collitiganti ſolveret annuam penſionem ex fructibus ipſius Prioratus, & Papa tolerat hanc ordinationem non ſimpliciter, ſed hoc adhibito moderamine, ut penſio ſit perſonalis ad vitam onerati, non autem realis, ſed tranſmiſſibilis ad ſucceſſorem in dignitate, & ſic apertè improbat, ut pro bono pacis reſervetur uni ex litigatoribus annua penſio, quæ duret ad vitam Penſionatij, ita ut tranſeat ad ſucceſſorem in beneficio.

Nec obſtat ſi dicas impoſitionem penſionis hic fuiſſe improbatam reſpectu ſucceſſoris in Prioratu fuit facta à judicibus delegatis, quorum juriſdictio non extendebatur in tantum, ut poſſent gravare ſucceſſorem in beneficio, c. *De cætero, de tranſact.* ergo ſecus, ſi facta fuiſſet Ordinarij auctoritate, quia cenſeretur realis, & tranſmiſſibilis ad ſucceſſores, ut c. *Veniens, eod. tit.* & poſt Butr. declarat hic Jo. de Imol. *n. 15. poſt med. verſ. Dominus Antonius dicebat.*

41 Nam huic objectioni reſpondeo. Primò iſtos Judices non impoſuiſſe penſionem tanquam judices, neque ex virtute delegationis, ſecundum quam non poterant contra jus pronunciare, ſed tanquam arbitratores & amicabiles compoſitores quo reſpectu potuerunt excedere limites juris, ut ex Butr. Imol. & Abb. oſtenſũ eſt ſup. *in 2. not. n. 6.* Et tamen Papa noluit approbare impoſitionem penſionis, niſi cum hoc moderamine, ut eſſet perſonalis, & non afficeret ſucceſſorem in beneficio: ergo longè minus eam approbaſſet, ſi facta fuiſſet auctoritate Ordinarij, qui pariter tenetur ſecundum jus pronunciare, c. *Iudicet, §. Bonus Iudex, 3. q. 7.* Et hinc eſt, ut in ſpiritualibus non valeat tranſactio, & tamen valeat amicabilis com-
42 poſitio, ut notat Butr. per illum textum in d. cap. *De cætero, in 2. notab. ſupra de tranſact.*; & in terminis reſervationis penſionis idem Butr. in cap. *Audivimus, num. 2. infra de colluſ. detegen.* & dictum eſt ſupra *num. 4.*

43 Deinde reſpondeo Papam non improbare reſervationem penſionis ex eo quod proceſſerit auctoritate delegata, ſed quia per reſervationem perpetuam, & realem ſcinditur beneficium, & in hoc fundat deciſionem ſuam, ut patet ibi: *ne fortè circa proventus aliqua videatur facta ſectio beneficij Prioratus.* Et hanc rationem deciſionis ponderant hic Innoc. *circa med. in verb. Sectio*, Abb. antiq. *n. 4.* But. *n. 11. & 15.* Cardin. *n. 10. in 7. oppoſit.* Imol. *n. 11. & 17. verſ. Secundò tangit*, & reliqui omnes. Hæc autem ratio æquè viget in Judice ordinario, ut Epiſcopo, vel Legato, atque in Judice delegato, ut mox patebit in *2.* arg. & conſequenter hic eſt textus apertus, quod nec pro bono pacis, & concordiæ poteſt Epiſcopus, vel alius inferior à Papa imponere penſionem, quæ ſit tranſmiſſibilis ad ſucceſſorem.

44 Secundò, idem probatur, quia ſectio beneficij de jure eſt prohibita, ut c. *Tua*, & c. *Majoribus, ſupra eod.* Sed per reſervationem penſionis perpetuæ fit ſectio beneficij, ut hic eſt expreſſum
45 in verſ. *Ne fortè circa proventus*, & fuſius dictum eſt ſupra *n. 43.* Ergo reſervatio penſionis perpetuæ prohibita eſt, & contra hujuſmodi prohibitionem cum fuerit inducta ab Alexand. III. in Concil. Turonen. ut patet in d. c. *Majoribus*, & refertur in d. c. *Tua*, Epiſcopus diſpenſare non poteſt etiam ex magna cauſa, ut latiſſimè probavi in cap. *Nimis, à n. 11. uſque in fin. ſupra de fil. Presbyter.* Facit c. *Cum cauſa, infra eod.*

46 Tertiò, Ad idem arguitur, quia Lateran. Concilij ſtatuta prohibent novam penſionem imponi Eccleſijs, vel veterem augeri, ut in c. *Prohibemus, de cenſib.* & in c. *Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. Cap.* & contra prohibitionem Conc. Generalis, Epiſcopi etiam ex magna cauſa non habent facultatem diſpenſandi, ut proximè dictum eſt.

47 Quartò idem ſuadetur, quia Eccleſiaſtica beneficia Canones præcipiunt ſine ulla diminutione conferri, c. *Si quis Præbendas, in fin. 1. quæſt. 3. & infra, ut* Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur in rubro, & nigro. Et contra hoc præceptum Canonum Epiſcopus etiam ex cauſa ſimiliter diſpenſare non poteſt, ut poſt Innoc. Archid. Feder. de Sen. plenè probavi in c. *Dilectus, ſupra de tempor. ordin.* & licèt Abb. in cap. *Conquerente, n. 5. de Cler. non reſiden.* & Rota in *Meliten. Canonicatus, 9. Martij* 1595. coram Cardinali Millino apud Marchel. *de Commiſſ. part. 1. pag. 612. n. 4.* dicant non obſtare reſervationi penſionis factæ ab Epiſcopo, quod beneficia debeant conferri ſine diminutione, quia hoc eſt verum quando penſio non reſervatur ex juſta cauſa: tamen ut dixi, Epiſcopus etiam ex cauſa non diſpenſat contra Canones præſertim Conciliares.

48 Quintò, hoc videtur expreſſum in cap. *Extirpandæ, §. Qui verò, in fin. infra eod.* ubi ſic legitur: (Illud autem penitus interdicimus, ne quis in fraudem de proventibus Eccleſiæ: quæ curam habere debet proprij Sacerdotis (penſionem alij quaſi pro beneficio conferre præſumat.) Dicitur enim *quaſi pro beneficio*, id eſt, ut ſit perpetua ad inſtar beneficij, & quamvis Abb. in d. c. *Conquerente, n. 5. de Cler. non reſiden.* dicat illum text. pro-

cede-

cedere quando Epiſcopus erigit in Parochiali Ec-
cleſia beneficium, eique pro dote aſſignat penſio-
nem ex reditibus Eccleſiæ, ad hoc ut illud benefi-
cium in fraudem conferat, puta nepoti ſuo, quod
eſt prohibitum, tamen hic intellectus non conſo-
nat litteræ d. §. *Qui verò*, quia penſio propriè non
eſt beneficium, ut c. *Quamvis, de præbend. lib. 6.*
& tex. non dicit beneficio, ſed quaſi pro beneficio;
& ſic loquitur de aſſignatione penſionis perpe-
tuæ, & quaſi in titulum in fraudem ſucceſſoris, &
non de erectione, vel collatione beneficij propriè
ſumpti; & ſic tollitur etiam inductio, quam ex eo
textu facit Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. n. 120. verſ. Et
prohibetur*, ait enim ibi, (prohibentur Epiſcopi in
fraudem penſionem imponere : ergo ceſſante
fraude non. Allegat Gigantem *de penſion. qu. 6.* ſed
49 nos dicimus fraudem probari eo ipſo quod pen-
ſio conſtituitur quaſi pro beneficio, id eſt ut ſit
perpetua, hoc enim ſemper fit in fraudem ſucceſ-
ſoris, qui ſine diminutione aliqua collato ſibi be-
neficio debet perfrui, ut dicitur in d. cap. *Si quis
præbendas in fin. 1. q. 3.* & innuit Innoc. *hic poſt med.
in verb. Sectio verſ. Item cùm ageretur.*

50 Sextò, auctoritate Epiſcopi non poteſt conſti-
tui Eccleſia cenſualis, c. *Prohibemus, de cenſib.* &
aliàs declaravit S. Congreg. Concilij Epiſcopum
51 non poſſe novum beneficio onus imponere. Sed
per impoſitionem penſionis perpetuæ Eccleſia
conſtituitur cenſualis, ut notat gloſ. *ultim.* in d. c.
Extirpandæ, infra eod. Ergo penſionem perpetu-
am Epiſcopus imponere non poteſt.

52 Septimò, Aut Epiſcopus vult conſtituere pen-
ſionem perpetuam ante vacationem beneficij, aut
poſt proviſionē, aut in actu collationis. Non pri-
mum, quia aut Rector beneficij non conſentit re-
ſervationi penſionis, & reſervatio non tenet, ut
oſtenſum eſt ſupra *in 3. caſu non dubio, n. 22.* Aut
conſentit; & tunc quamvis pro bono pacis poſſit
obligare ſeipſum ad ſolvendam penſionem colli-
tiganti, ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra *num. 21.*
tamen nequit obligare ſucceſſorem, de cujus uti-
litate non agitur, ut *hic* per Innoc. *poſt med. in verb.
Sectio, verſ. Item cum ageretur de jure perſonali*,
Butr. *num. 15* Cardin. *n. 10. in 7. oppoſition. verſ.
Tertia quia.*

53 Neque ſecundum, quia beneficio vacante nul-
lus eſt ibi Rector, qui poſſit conſentire, & ideo
non poteſt jus reale ibi conſtitui, nec obligari ſuc-
ceſſor, arg. eorum, quæ notantur in c. *Statuimus,
de tranſaction.* in cap. 2. *de precar.* in l. *Quamvis, §.
fin.* & in l. *In perſonam, ff de pact.* & hic tradit In-
noc. *poſt med. in verb. Sectio, verſ. Et eſt alia ratio*,
Hoſt. *num. 7. in eod. verb. & verſ.* Jo. Andr. *num.
5. verſ. Item tempore compromiſſi*, Butr. *d. num. 15.*
Card. *d. num. 10. in 7. oppoſit. verſ. Alia, quia tempo-
re*, Anchar. *in 7. notab.* Imol. *num. 17. verſ. Secunda
ratio*, & dictum eſt ſupra *nu. 22. & ſeqq.* & quod
Epiſcopus vacante adhuc beneficio non poſſit
penſionem imponere, non obſcurè admiſit Rota
in d. Meliten. penſionis apud Marcheſ. *de Commiſſ.
par. 1. pag. 611.* in illis verbis; (Non obſtat quod
Epiſcopus non poſſit imponere penſionem quan-
do beneficium vacat, ſed antea, vel poſtea : quia
hoc non poteſt procedere in iſtis terminis, cum
penſio non reſervetur ante vacationem, nec poſt
proviſionem.)

Neque tertium, quia etſi Rota ibidem tenue-
54 rit penſionem potuiſſe imponi ab Epiſcopo in ip-
ſo actu collationis beneficij, ex Dec. in c. *Ex par-
te, num. 16. de offic. delegat.* & hujuſmodi impoſi-
tionem eſſe actum Epiſcopo licitum, ac proinde
non Simoniacum, ex Mohed. *deciſ. 224.* & alijs
allegans, tamen obſervandum eſt Epiſcopum
nunquam imponere penſionem niſi de conſen-
ſu beneficiati, ut patet ex dictis ſupra *in tertio ca-
ſu non dubio, num. 22.* Hujuſmodi autem conſen-
55 ſus in ipſo actu collationis beneficij eſt Simonia-
cus, quia continet pactum, & conventionem re-
ciprocam dandi penſionem pro beneficio: & hu-
juſmodi pactionem eſſe Simoniacam clarè deci-
ditur in hoc c. ibid. *non quidem pactione partium*,
& ita Epiſcopum ſi beneficium conferat, reſer-
vata ſibi, vel alteri penſione committere Simo-
niam, firmat Navarr. *conſ. 4. de Simon.* & latiùs
probatū eſt ſupr. *in 2. caſu non dubio n. 18. & ſeqq.*

56 Octavò exploratı juris eſt Epiſcopum etiam
cum cauſa hodie non poſſe res Eccleſiæ alienare
ſine beneplacito Apoſtolico, ut in Extrav. *Ambi-
tioſæ, de rebus Eccleſ. non alien.* Licet per veteres
Canones hoc poſſet ex cauſa, & cum ſolemnita-
te c. *Sine exceptione, 12. qu. 2. c. 1. de reb. Eccle. non
alien. lib. 6.* gloſſ. *penult.* in cap. 1. & ibi Abb. *num.
17. de in integr. reſtit.* Oldrad. *conſ. 226. Quidam*
57 *Epiſcopus, in princ.* Sed impoſitio penſionis per-
petuæ eſt alienatio, & donatio rerum Eccleſiæ,
Rebuff. *de pacific. poſſ. num. 123. verſ. Sed hæc eſt
alienatio*, & in repetit. c. *Extirpandæ, §. Qui vero, in
6. notab. verſ. Circa tertium quæ ſolemnitas.* & verſ.
Quantum ad ſeptimum, de Præb. Caccialup. *de
penſ. q. 5.* Gig. *in eod. tract. quæſt. 10. num. & 2.* &
ante eos Oldrad. *d. conſ. 226.* Ergo eſt prohibita
Epiſcopo etiam cum ſolemnitate ſive benepla-
cito Apoſtolico.

58 Et confirmatur, quia in prædicta Extravag.
Ambitioſæ eſt prohibita etiam hypotheca, ſcilicet
ſpecialis, ut c. *Nulli, infra de rebus eccleſ. non alien.*
Per impoſitionem autem penſionis realis indici-
tur ſpecialis hypotheca ſuper fructibus beneficij
in favorem penſionarij, ut per Ludovic. Roman.
conſ. 388. In caſu propoſiti thematis, n. 3. & Gigant.
de penſ. q. 51. n. 15. & ſeqq.

59 Nonò hoc eſt expreſſum in decreto Pauli IV.
quo ſtatutum eſt ut penſio ſuper beneficio, de
quo alicui per obitum providetur, imponi non
poſſit ſine ipſius Papæ expreſſa licentia, ut refert
Quint. Mandoſ. *de ſignat. tit. de penſion. verſ. Ho-
die tamen ex decreto Pauli IV.* cujus etiam memi-
nit Granat. ad Simonet. *de reſervat. q. 62. num. 6.*
60 *& 7.* Quo fit ut penſionis ab Ordinario impo-
ſitæ non detur confirmatio Apoſtolica, ſed Pa-
pa ex integro concedit, & ita Alexand. IV. in ſi-
gnatura ſervandum eſſe ſtatuit, ut idem Mandoſ.
teſtatur *de ſignatur. in tit. de confirmat. verſ. Pen-
ſionis, ab Ordinario*, & rationem reddit, quia Or-
dinarius non poteſt beneficium dividere, ſeu par-
tem fructuum uni aſſignare, prout Papa, & quam-
61 vis Garz. *de benefic. part. 1. cap. 5. n. 300.* dicat dict.
decretum Pauli IV. videri factum pro Dataria,
ſcilicet ne miniſtri, ſeu officiales Papæ abſque i-
pſius expreſſa licentia penſionem imponãt tamen
hæc aſſertio divinat, cum ex verbis decreti hoc
nullatenus deprehendatur. Item cum miniſtris,
& officialibus Papa non eget decretis, ſed ſatis eſt
ut oretenus mentem ſuam aperiat. Unde Granat.
ad Simonet. *de reſervat. quæſt. 62. num. 6. & 7.* re-
ctiùs affirmat prædictum decretum fuiſſe funda-

tum in communi opinione, quod Ordinarius nõ poſſit penſionem imponere: de hoc tamen decreto Pauli IV. nobis non conſtat authenticè.

Decimò, Ad idem afferuntur duæ declaratio-
62 nes S. Congregationis Concilij. Altera ad Vicarium Agrigentinum in hæc verba, videlicet, (Si reſignatio Eccleſiæ Parochialis verè fuit Romæ expedita, antequam Ordinarius reſignantem titulo, & beneficio dictæ Parochialis privaret, eandem reſignationem debere ſuum ſortiri effectum, nec Ordinarium poſſe eam infringere, nec alicui Eccleſiæ penſionem imponere. Pondera illa verba, *nec alicui Eccleſiæ*, quæ generalia ſunt, nec reſtringuntur ad Eccleſiam illam, qua Parochus concubinarius ab Ordinario privatus fuerat, ut malè putavit Garz. *de benef. part.* 1. *c.* 5. *n.* 304.

Altera declaratio eſt hujuſmodi. Cum Epiſcopus univiſſet Eccleſiam Parochialem matrici ob ejus paupertatem, & penſionem Parocho reſervaſſet: S. Congregat. cenſuit potuiſſe Epiſcopum facere hujuſmodi unionem, ſed penſionem reſervatam petendam á Sanctiſſimo.

Undecimò. Hanc ſententiam firmavit diutur-
63 na obſervantia, quæ eſt optima legum interpres, l. *Si de interpretatione, ff. de leg.* c. *Cum dilectus, de conſuetud.* Nam, ut inquit Rebuff. *in praxi benef. tit. de reſervat. tam general. quàm ſpecial.* hodie Epiſcopi non conſtituunt penſiones. Item Ludov. Lopez *in inſtitut. conſcientiæ tom.* 1. *cap.* 303. poſt Sotum *de juſt. & jur. lib.* 9. *quæſt.* 7. *art.* 2. affirmat jam uſu Romano receptum eſſe, ut ſolus Papa penſionem imponere poſſit. Similiter Zecch. *de benef. & penſ. cap.* 11. *num.* 2. *in princip.* teſtatur jam uſu receptum eſſe, ut Epiſcopus nullo caſu propria auctoritate poſſit penſionem imponere. Sed & Ledeſma *in* 2. *S. ſummæ. tractat.* 12. *concl.* 20. & 21. aſſerit jure poſitivo facultatem imponendi penſionem eſſe reſervatam Summo Pontifici, ut conſtat ex uſu. Quinimò, ut inquit Cardin. Toletus *in ſumm. lib.* 5. *cap.* 26. *in fin.* ob conſuetudinem, & communem ſtylum Romanæ Curiæ, ſi quis ſine Summi Pontificis facultate pẽſionem haberet, Simoniacus eſſet. Et hanc facultatem ex non uſu Epiſcopos amiſiſſe affirmat Camillus Caunus *in tract. de penſion. Epiſc. ad finem.* eamque poteſtatem ex non uſu receſſiſſe ab aula ante publicationem Bullæ Pij V. ſuper confiden. pariter atteſtatur Flamin. Pariſ. *de confiden. qu.* 28. *n.* 120. Allegat Rebuff. *ubi ſupra*, & modernos *in tract. de penſ. tom.* 15. *part.* 2. *tract.* & ſubdit, verè ſe nunquam vidiſſe hoc ſervari in praxi; ideoque de hujuſmodi facultate nullam eſſe habendam conſiderationem.

Poſtremò in terminis juris hanc opinionem tenet Butr. in *c. Audivimus, num.* 2. *infra de colluſ. deteg.* ubi nota, inquit, quod in cauſis beneficialibus non eſt licita tranſactio, ut beneficium uni remaneat, & alteri certa portio detur, & infra *num.* 5. tenet cum gloſſ. 2. quod etiam ceſſante colluſione non valet conſtitutio penſionis, ut ſit perpetua, & ex recent. per text. hic idem firmat Garzias *de benef. part.* 5. *cap.* 5. *n.* 334.

Non obſtant modo argumenta contraria: Nam ad primum, nempe ad c. *Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat.* Reſpondetur Papam ibi non decidere affirmativè ut Epiſcopus poſſet ſuper fructibus Parochialium Eccleſiarum pijs locis penſionem conſtituere cum conſenſu Capituli, ſed negativè, videlicet ut id non poſſit præter Capituli voluntatem. Hinc autem non licet arguere à contrario; ergo cum voluntate Capituli poteſt; quia argumentum à contrario ſenſu non rectè ſumitur ubi illius argumenti contrarium reperitur in jure expreſſum, ſicut reperitur hoc caſu in hac Decretali, ita declarat Jo. Andr. in c. *Publicato, n.* 28. *ſupra de elect.*

64 Et eodem modo reſpondetur ad ſecundum, id eſt ad c. *De cætero, de tranſact.* & ad doctrinam Innocent. ibi poſitam, *num.* 5. & ita in puncto reſpondet Abb. in cap. *Audivimus, in* 1. *notab. infra de colluſ. deteg.* Deinde reſpondetur illum tex. intelligi in eo caſu, in quo duæ Eccleſiæ litigant ſuper ſubjectione: tunc enim Eccleſia ſubjecta poteſt conſtitui cenſualis auctoritate Epiſcopi, ut ibi notat gloſ. *ult. in fin.*

65 Ad ternum reſpondetur negando conſequentiam, quia quando ex una præbenda fiunt duæ, præbenda non remanet ſciſſæ, nec dividitur unitas, quæ diviſionem non recipit, c. *Loquitur Dominus*, 24. *q.* 1. nec præbenda ſic dividitur, ut ſub nomine præbendæ cenſeatur uterque quaſi dimidius Canonicus, ſed ſunt duæ præbendæ integræ pro duobus Canonicis, & duo nova jura. Meritò id fieri poteſt ex rationabili cauſa non obſtante ſtatuto Turonenſis Concilij, ut ibi deciditur, & optimè declarat gloſſ. Singularis in cap. *Tua fraternitatis, in verb. Sectionem, ſupra eod.* At ſecus eſt in impoſitione penſionis perpetuæ, quia beneficium remanet ſciſſum quandiu durat penſio, ut hic patet. Facit text. in c. *Cum cauſa, infra eod.* ubi Papa dicit non eſſe intentionis ſuæ ut pro reintegratione unius Præbendæ alia ſcindatur.

Alia jura in contrarium allegata parum, aut nihil faciunt.

DE PRÆBENDIS.

Cap. Dilectus.

SVMMARIVM.

1 *Canonici duo ſi recipiantur ad unam præbendam, non tenet receptio, etiamſi legati authoritas intervenerit, & n.* 7.

2 *Beneficium vacans etiam ex cauſa reſignationis de jure communi non prohibetur quis conferre nepoti ſuo.*

3 *Secus ex Bulla Pij V.*

4 *Et quid ſi beneficium vacet per aſſecutionem alterius incompatibilis remiſſivè.*

5 *Reſignatio fieri poteſt ea intentione, ut beneficium alteri conferatur, dummodo id non deducatur in pactum.*

6 *Reſignans cum pacto ut beneficium alicui conferatur, Simoniam committit.*

7 *Præbendæ Canoniæ annexa eſt jus ſpirituale indiviſibile.*

8 *Canonici receptio ad vacaturam præbendam non valet.*

9 *Legatus non diſpenſat contra Concilium, nec contra Canones non Conciliares.*

10 *Niſi in caſibus in quibus diſpenſat Epiſcopus.*

11 *Poſſeſſio juris Canonicalis qualiter articulanda.*

12 *Vacatio præbendæ non eſt poſſibilis in Eccleſia non numerata.*

13 *In Canonicum cum quis recipitur in Eccleſia non numerata, creatur quoddam jus de novo, quod noſcitur, & extinguitur cum perſona.*

14 *Canonico vita functo in Eccleſia non numerata ſi ejus Canonicatus impetretur, non valet impetratio.*

15 *Extingui aliud eſt, aliud ceſſare, vel in ſuſpenſo manere.*

16 *Canonicorum numerus an poſſit ab Epiſcopi augeri de Capituli conſenſu, & n. ſeqq. uſque in finem.*

17 *Quid ſi numerus non ſit per ſtatutum juratus, nec confirmatus.*
Et quid ſi ſit juratus, ſed non confirmatus, n. 19.
Et quid ſi ſit juratus, & confirmatus cum decreto irritanti, n. 22. Et quid ſi reditus Eccleſia ſint aucti n. 23.

18 *Canonicorum numerus neq; ab Epiſcopo augeri poteſt ſine Capitulo, neque à Capitulo ſine Epiſcopo.*

20 *Statutum qui poteſt tollere, poteſt etiam tollere juramentum illi acceſſorium.*

21 *Niſi juraverit non contravenire, quia tunc requiritur ſuperioris authoritas.*

23 *Canonicorum numerus etiam juratus, & confirmatus, cum clauſula decreti habet in ſe conditionem reſolutivam, niſi Eccleſiæ facultates excreverint.*

24 *Eccleſiæ intereſt habere plures conſiliarios, & miniſtros.*

25 *Canonicos ſupranumerarios poteſt Epiſcopus creare, ita tamen ut nullum jus ad vacaturam præbendam ſibi vendicent ex tali erectione.*

26 *Dignitatem omnino novam Epiſcopus erigere non poteſt.*

27 *Canonicatus erectio ſine Capituli conſenſu eſt nulla.*

DILECTO. Si ad unum Canonicatum, & præ-
1 bendam vacantem in Eccleſia duo Canoni-
ci ſint recepti, non tenet receptio, etiamſi Legati
Sedis Apoſtolicæ authoritas intervenerit. Hoc di-
cit, Dividitur in tres partes. In prima ponuntur
multa, quæ faciunt pro Cellerario. In ſecunda po-
nuntur quæ faciunt contra eum. In tertia diffinit.
In quarta proteſtatur, vel tacitæ quæſtioni reſpon-
det. Secunda ibi, *Procurator*. Tertia ibi, *unde di-
ctum*. Quarta ibi, *Ita quod*.
2 Nota primò ibi, *intendentis providere G. nepoti
ſuo*, habentem poteſtatem conferendi beneficium
non prohiberi illud conferre nepoti ſuo, etiamſi
vacet ex cauſa reſignationis, prout hic vacabat
præbenda in Eccleſia Trecenſi, concordat ca. *Ex
parte, ſl primo, ſupra de off. deleg.* Caveat tamen
ne affectum ſanguinis præponat judicio rationis,
cap. *Grave, infra eodem*, ſecundum Hoſtien. *hic in
princ. in verb. Nepoti*, Joan. Andr. *num. 2. in eodem
verb.* Card. *in 2. notab.* & Abb. *n. 2.* Ad quod vide
gravíſſima verba Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. cap.
3 1. verſ. Omninò verò eis interdicit.* Sed hodie hoc
corrigitur ex Conſtitutione Pij incip. *Quanta Ec-
cleſia Dei incommoda*, edita Calendis Aprilis 1568.
qua prohibetur Epiſcopis, ne beneficia in eorum
manibus reſignata eorum aut dimittentium con-
ſanguineis, affinibus, vel familiaribus conferant,
alioquin irrita ſit collatio, ut ibi habetur in §. *Præ-
4 cipimus.* Quid autem ſi beneficium vacet ob aſſe-
cutionem alterius incompatibilis numquid Epi-
ſcopus ex prædicta Bulla prohibeatur illud con-
ferre nepoti ſuo, dixi in c. *Non ſine, à n. 34. uſque in
fin. ſupra de arbitr.*
5 Secundò nota ex iiſdem verbis Clericum licitè
Proſp. Fagn. in I. part. 3. Decretal. tom. 4.
poſſe beneficium ſuum reſignare ea intentione,
ut alteri conferatur, dummodo actum renuncia-
6 tionis tacitè vel expreſsè non deducat in pactum,
ſed purè, & liberaliter reſignet, & ita per hunc te-
xtum tenet gloſſ. notabilis in c. *Ordinationes, in
ver. Pretio, 1. q. 1.* Butr. & Imol. *hic ambo in 1. notab.*
Abb. *n. 3.* Sed ſi in actu renunciationis hoc in pa-
ctum deduceret, reſignatio facta in manibus Or-
dinarij eſſet ſimoniaca, c. *Cum pridem*, & c. *fin. de
pact.* c. *Ex parte, ſl 1. de offic. Deleg.* c. *Tua nos, de ſi-
mon.* & tenent *hic* gloſ. 1 Jo. Andr. *n. 15.* Abb. *n. 9.*
& communiter DD. Felin. in c. *Ad audientiam, ſl
2. n. 3. ſupra de reſcript.* Staphil. *de litter. grat. tit. Re-
ſignationis modus, n. 5.* Rebuff. *in praxi tit. de pura
reſignat.* Hodie hoc eſt expreſſum in præc. Bulla
Pij V. in §. *Caveant autem.*
7 Tertiò nota in verſ. Procurator, electionem,
ſeu receptionem duorum ad unum Canonica-
tum vel præbendam vacantem non valere, ut hic
eſt caſus valdè notabilis. Rationem habes in te-
xtu, nam aut illi duo unicam habent præbendam,
& hoc eſt contra Concilium Turonenſe, quod
præbendarum inhibet ſectionem, ut in c. *Majo-
ribus ſupra eodem*, Præbenda enim Canoniæ an-
nexa eſt jus ſpirituale indiviſibile, ut patet in hoc
text. ibi, *ad unicum ſpirituale jus*; & ibi, *quoddam
jus ſpirituale*, & fortè non probatur alibi ita clarè
8 ſecundum Card. *in 10. notab.* & Abb. *n. 6.* Aut præ-
benda illa datur uni tantum ex duobus, & alius
remanet ſub expectatione futuræ præbendæ,
quod eſt contra Concilium Lateranenſe, ut in c.
Nulla, infra, de Conceſſ. præbend. & ſic collige non
valere receptionem duorum ad unam præben-
dam animo illam ſcindendi; & ſimiliter non vale-
re receptionem unius ad vacaturam, prout has
duas regulas ex hoc textu colligunt Butr. *num. 7.*
& Imol. *n. 10.*
9 Quartò nota, ibi *prædicto legato non licuit*, Le-
gatum non habere poteſtatem diſpenſandi con-
tra Concil. hic enim allegantur duo Concilia, &
circa utrumque denegatur legato poteſtas con-
traveniendi. Nec mirum, quia nec contra Conſti-
tutiones Apoſtolicas non Conciliares Legatus
diſpenſat, ut firmat, *de hæret. lib. 6.* Hoc tamen li-
10 mitat Abb. *hic in 4. notab.* ut non procedat in illis
caſibus in quibus diſpenſat Epiſcopus. Sed circa
hoc vide tu quod ſcripſi in c. *Dilectus, ſupra de
tempor. ord.* & in c. *Nimis, de fil. Presbyt.*
11 Quintò nota multa, ex quibus infertur quaſi
poſſeſſio Juris Canonicalis, quæ colliguntur in
verſ. *Dilectus*, uſque ad verſ. *Procurator*, & ex textu
collige bonam practicam probandi hanc quaſi
poſſeſſionem: oportet enim ut articuletur ſuper
exercitio actuum, qui non competunt niſi Ca-
nonicis; non tamen requiritur ut eis competant ex
diſpoſitione juris, ſed ſatis eſt ut competant ex
conſuetudine; ſicut iſte Cellerarius allegabat ſe
habuiſſe domum fortè prope Eccleſiam, quæ e-
rat ſolita aſſignari Canonicis tantum, ut patet ibi
quæ ſolis Canonicis conſueverat aſſignari. Seque
receptum fuiſſe ad oſculum pacis eo tempore, quo
ſoli Canonici recipiebantur, ut patet ex illis verbis
*Cum tunc nonniſi Canonici ad oſculum admittan-
tur*, & ita *hic* notant Butr. *n. 5.* Anchar. *in 8. notab.*
Card. *n. 4.* Imol. *n. 5.* & Abb. *n. 7.*
12 Sextò nota in verſ. Præterea, in Eccleſia non ha-
bente certum numerum præbendarum non eſſe
13 poſſibile dare vacationē alicujus præbendæ; idē-

que dicendum in Canonicatibus, nam cum in
tali Eccleſia quis recipitur in Canonicum, crea-
tur quoddam jus de novo, quod cum recepto
naſcitur,& deſinit, ſeu extinguitur cum defuncto,
ut dicitur in littera. Vacate autem non poteſt
quod jam extinctum eſt, c. *Ex parte, Aſten. infr.
de conceſſ. preben.* c. *Cum acceſſiſſent, ſupra de Con-
ſtit.* ſecundum Hoſt. *hic num.* 11. Butr. in c. *Cum
M. n. 1. in fin. ſupra de Conſtit.* & ad hoc quoti-
die allegatur hæc Decretalis; ut per Abb. *num.* 9.
14 Quò fit ut ſi in Eccleſia non numerata ſint plures
Canonici, quorum unus moritur, non valeant lit-
teræ ſi impetrentur ſuper illius Canonicatu alteri
conferendo, quia non vacat ſed deſinit. Ubi ve-
rò eſt certus numerus non deſinit, ſed vacat.
Ita Innoc. *hic n.* 3. cui conſentiunt Jo. Andr. *n.* 6. *in
verb. Deſinit*, Card. *in* 3. *not.* & Anchar. *in* 12 *not.*
Facit ad prædict. l. *Comperimus, C. de proxen. Sac.
Scrin. lib.* 12. l. *Non plures, C. de Sacroſ. Eccleſ.* l. *Pe-
titionem, C. de Advoc. diverſ. Iud.* Aliud enim eſt
15 extingui, aliud ceſſare, ſicut aliud eſt extinctum
eſſe, & aliud in ſuſpenſo manere, ut l. *Illa queſtio,
§. fin. ff. de hared. inſtit.* & l. 2. *ff. de verb. oblig.* §. 1.
ubi habes bonam gloſ. *in ver. Detur.*

Ultimò nota ibi, *augmentare numerum preben-
darum.* In Eccleſia numerata poſſe augeri Cano-
nicorum, & præbendarum numerum per eos, ad
quos ſpectat Canonicorum receptio, quoddam
jus ſpirituale de novo creando, ut dicitur in litte-
ra, & notant Innoc. *n.* 3. *in verb. augmentare*, Abb.
Antiq. *in fin.* Abb. Sicul. *n.* 10. & alij communiter.
Sed quia in textu excipiuntur duo caſus, & arti-
culus plures habet inſpectiones; ideò dic pleniùs
ut in quæſt. ſeq.

16 QUÆRO, An numerus Canonicorum poſſit
ab Epiſcopo augeri de Capituli conſenſu.

17 Pro ſolutione quæſtionis tres caſus videntur
diſtinguendi. Nam aut numerus Canonicorum
non eſt per ſtatum juratus, nec aliquo modo
confirmatus, & in hoc primo caſu Epiſcopus cũ
conſenſu Capituli poteſt numerum dictum Ca-
nonicorum propria authoritate augere, ut hic pa-
tet, & in c. *vacante, infra eod.* Quam ſententiam
18 ſequutus fuit Abb. in cap. *Cum acceſſiſſent, n.* 4. *de
conſtit.* & ibi eod. c. Felin. *n.* 11. aſſerentes tamen nec
Epiſcopum ſine Capitulo, nec Capitulum ſine E-
piſcopo hujuſmodi augmentationem facere poſ-
ſe, cùm unum corpus conſtituant Epiſcopus, &
Capitulum, c. *Novit*, & c. *Quanto, de his qua fiunt
à Pral.* gl. in c. 1. *verſ. Statutum. de verb. ſign. lib.* 6.

19 Aut numerus Canonicorum eſt juratus, ſed
non confirmatus, & hoc etiam caſu Epiſcopus cũ
conſenſu itidem Capituli poſſet dict. numerum
augere, ſublato tamen prius ſtatuto. Idem Abb.
in præall. c. *Cum acceſſiſſent*, & poſt eum ibi Felin.
n. 11. per ea quæ notantur in hoc c. *Dilecto.*

20 Nec refragatur quod tales Canonici videan-
tur venire contra juramentum. Quoniam con-
ceſſa eis poteſtate tollendi ſtatutũ, quod eſt prin-
cipale ut in ſimil. ſup. alleg. conceditur etiam po-
teſtas propria authoritate tollendi juramentum,
quod eſt acceſſorium. Præſertim quia ab altero
alteri præſtitum, & non Deo præſentialiter, c. 2.
de ſponſal. Cardin. in Clem. 1. *verſ. Tertio quare, de
Regul.* per totam illam quæſtionem, & Felin. loc.
citato. Idem firmat Barth. in l. *Omnes populi, num.*
22. *ff. de Iuſt. & jur.* quamvis idem eſſet ſi Cano-
nici hoc facerent antequam tollerent ſtatutum,
cum nemo præſumatur immemor propriæ ſalu-
21 tis c. *Saluberrimus*, 1. *q.* 1. Quæ concluſio falleret, ſi
Canonici juraſſent obſervare contenta in ſtatu-
to. Quo caſu eſſet neceſſaria Summi Pontificis
licentia, Felin. *loc. cit. n.* 12. & citati ab eo.

22 Aut demum numerus dictorum Canonico-
rum eſt juratus, & confirmatus, & hoc caſu non
poſſet Epiſcopus illum augere cum ſolo aſſenſu
Capituli, ſi in confirmatione adeſſet clauſula De-
creti irritantis, ut in hoc c. & notat Felin. in d. c.
Cum acceſſiſſent, n. 13. *de Conſtit.* poſſet tamen au-
ctis facultatibus Eccleſiæ, ut tenet Butr. in c. *Cum
M. num.* 2. *verſ. Si eſt confirmatus, de Conſtit.* Fe-
lin. *loc. cit.* & Jaſon in l. *Quod Servius, ff. de condit.
23 cau. dat. non ſeq. num.* 11. quia ſecundum eos hu-
juſmodi ſtatutum ſic confirmatum cum d. clau-
ſula habet in ſe conditionem reſolutivam tacitè
ſubintellectam, niſi facultates excreverint, ut eſt
text. in d. cap. *Cum M.* ibi, *niſi in tantum excreve-
rint Eccleſia facultates*, & ibi notat gloſ. in *verb.
Sufficere*, Card. *in princ.* & communiter Doctores.
quibus propterea auctis, & ſic eveniente condi-
tione, ſtatuentes poſſunt ſtatuto convenire abſ-
que ſuperioris licentia.

Quibus ſic ſe habentibus nulli dubium eſt quin
Canonici cum Epiſcopi conſenſu, & Epiſcopus
cum conſenſu Capituli poſſit numerum Cano-
nicorum augere, ſervata tamen ſupradicta diſtin-
ctione. Quæ concluſio fortiùs procederet in au-
gendo numerum Canonicorum, in quo nullum
adeſt ſtatutum, nullum præſtitum juramentum,
nullaque Summi Pontificis confirmatio, ut per
24 Abb. *hic n.* 10. & in d. c. *Cum acceſſiſſent, nu.* 4. *de
conſtit.* Præterim verò quia hujuſmodi augmen-
tum cedit in utilitatem Eccleſiæ, cujus intereſt
plures habere conſiliarios & defenſores, ac mi-
niſtros, c. *Extra*, 64. *diſt.* c. *Obeuntibus*, 63. *diſt.* In-
noc. in c. *fin. ſub n.* 1. *circa med. infr. de cler. non reſ.*

25 Suffragatur prædictis deciſio aliàs edita à Sa.
Congregatione Concilij, videlicet poſſe ab Epiſ-
copo Canonicos ſupranumerarios creari, ea ta-
men conditione ut nullum jus ad præbendam
26 vacaturam habeant, vel vendicent ſibi ex tali e-
rectione. Neque verò concluſioni ſuperius firma-
tæ obſtant jura contraria, cum loquantur in crea-
tione dignitatis omninò novæ, ut inter alius de-
clerat Abb. in d. c. *Cum acceſſiſſent, n.* 4. *per text.* in
c. 1. 22. *diſt.* Nam dignitatem omninò novam E-
piſcopum erigere non poſſe etiam S. Congregat.
27 declaravit. Sicuti nec obſtat textus in cap. *olim de
conſuet.* quia ibi non aderat conſenſus Capituli;
& ideò non mirum ſi habitus fuit recurſus ad
Summum Pontificem, ut declarat idem Abb. in
eod. c. *Cum olim, n.* 2.

DE PRÆBENDIS.

Cap. Dilectus, il ſecondo.

SUMMARIUM.

1 *DAta tempus, vel receptionis an attendatur in
reſcriptis ad lites, vel ad beneficia.*
2 *Quoad habilitatem, vel inhabilitatem impetrantis
in litteris ad beneficia inſpicitur tempus execu-
tionis, & non data, & n. ſeqq.*
Niſi à principio fuerit commiſſa ſubreptio, n. 4. *&* 5.

Habi-

Digitized by Google

3 *Habilitas perſonæ ſatis eſt, ut adſit quando potentia excitatur ad actum.*

5 *Gratia ab initio ſubreptitia ob ætatis defectum per ſupervenientiam legitimæ ætatis non convaleſcit.*

6 *Acceſſus ante Concilium Tridentinum Clerico illegitimo reſervatus per deceſſum ultimi poſſeſſoris ad beneficium quod ante ejus pater obtinuerat, an potuerit ſortiri effectum defuncto ultimo poſſeſſore poſt Concilium, latè diſcutitur, ut n. ſeqq. uſque in fin.*

7 *Gratia conditionalis superveniente impedimento ante implementum conditionis expirat.*

8 *Dies conditionis adimpleta non retrotrahitur ad tempus diſpoſitionis, quando ante impletam conditionem ſupervenit impedimentum.*

9 *Clauſula* ex nunc, pro ut ex tunc, *non operatur niſi eveniente conditione, nec conſideratur niſi à tempore conditionis purificatæ.*

10 *Conſtitutio nova comprehendit diſpoſitionem, quæ habet factum de præterito, quod expectat perfectionem de futuro, ſi antequam perficiatur nova conſtitutio ſuperveniat.*

11 *Factum legitimè non retractatur, licet deveniat ad eum caſum, à quo inchoare non poterit, ſi actus fuerit perfectus, & conſummatus, alias ſecus.*

12 *Acceſſus non tribuit jus in re, ſed ſpem quandam beneficium obtinendi, & n. 24.*

13 *Jus ad beneficium perditur, ſi inhabilitas jus habenti superveniat antequam beneficium conſequatur.*

14 *Matrimonium per ſuperveniens impedimentum non diſſolvitur.*

Sponſalia ſecus, ibidem.

15 *Regreſſu uti non poteſt Regreſſatarius propter ſupervenientem inhabilitatem.*

16 *Epiſcopus electus, & confirmatus repellitur ſi fiat inhabilis ante conſecrationem.*

17 *Jus in re difficiliùs amittitur, quàm ad rem.*

18 *Habilitas quando conſideretur utriuſque extremi.*

19 *Tempus vacationis beneficij attenditur ubi agitur de habilitate, vel inhabilitate perſonæ.*

20 *Conſtitutio prohibens uſum alicujus rei, vel actus comprehendit etiam uſum rei præteritæ.*

21 *Coadjutoria cum futura ſucceſſione ante Concilium Tridentinum obtenta non poteſt poſt Concilium effectum ſortiri.*

22 *Statutum de lucranda parte dotis uxoris præmortuæ comprehendit dotem ante ſtatutum acceptam, ſi uxor poſt ſtatutum moriatur.*

23 *Statutum prohibens ne mulieres deferant veſtes ſericeas, includit etiam uſum veſtium jam factarum.*

25 *Verbum* obtinendi, *quid propriè ſignificet.*

26 *Diſpenſatio ad beneficia in Eccleſia, in qua pater, non extenditur ad beneficium patris.*

1 DILECTUS IL SECONDO ſummatur, & dividitur, ut per Joan. Andr. In textu ibi; *Tempore quo ejuſdem Eccleſiæ Canonici noſtras litteras receperunt.* Ex his verbis gloſ. in verb. *Receperunt.* movet quæſtionem illam broccardicam, Nunquid in reſcriptis conſideretur tempus datæ, an reſcriptionis? Allegat iura pro, & contra, & tandem concludit diverſificando caſus contrarios, non tamen tradit aliquam bonam doctrinam, Joan. Andr. *numer. 17.* recitat prolixam diſtinctionem Petr. de Sampſone. Sed Abbas *num. 7.* coniungendo eorum dicta dat generalem theoricam diſtinguendo inter reſcripta ad lites, & ad beneficia, & utrumque membrum proſequitur, plura

2 capita ſubdiſtinguendo. Ex eius dictis collige notabilem regulam cum limitatione. Regula eſt, quod in litteris ad beneficia, quoad habilitatem, vel inhabilitatem impetrantis, non inſpicitur tempus Datæ, ſed tempus executionis, hic eſt textus notabilis in cap. *Ei cui, de præben. lib. 6.* ad idem c.

3 *Is, cui.* & cap. *Si poſtquam eod. tit. & lib.* ſatis enim eſt ut ſit habilis perſona quando potentia excitatur ad actum, ut dicunt in d. c. *Is cui.* Jo. Monach. & Jo. Andr. *num. 3. in verb. Dimittat,* & ſequitur poſt alios Felin. in cap. *Eam te, num. 18. in prima Fallentia,* & ibi etiam Ripa *num. 42. de reſcriptis.*

4 Limitatur prædicta regula quando à principio committitur ſubreptio, quia tunc inſpicitur tempus Datæ. Et eſt iſte caſus cap. *Si eo tempore, de reſcriptis lib. 6.* & ita ad concordiam reducuntur hæc duo cap. Quæ videntur invicem pugnantia. Nam in cap. *Si eo tempore,* deciditur, ut ſi mandetur provideri alicui de beneficio Curato vacativo, & impetrans non habeat ætatem legitimam tempore impetrationis, licèt eam habeat tempore vacationis beneficij, reſcriptum ſit ſubſcriptum. Sed in cap. *Ei cui,* videtur dici oppoſitum: nam ibi cavetur, ut ſi mandetur provideri alicui de præbenda vacatura, & in illa Eccleſia ſint variæ præbendæ, quædam Diaconalis, quædam Sacerdotalis, quamvis tempore Datæ impetrans non habeat ætatem ad obtinendam præbendam Sacerdotalem, ſi tamen ſit in legitima ætate, tempore quo vacat, debetur ei Sacerdotalis: hæc

5 enim diverſitas inde oritur, quia in cap. *Si eo tempore.* impetrans commiſit ſubreptionem eo ipſo, quod impetravit litteras ad beneficium Curatum, non facta mentione de defectu ætatis. Unde gratia, quæ propter ſubreptionem fuit à principio nulla, non potuit poſtea convaleſcere per ſupervenientiam legitimæ ætatis; & ideo attenditur tempus Datæ: ad quod vide bonam gloſſam in cap. *Dudum, il primo, in verb. Electionis tempore, ſupra de election.* & Rota apud Verallum *deciſ. 40. num. 2. par. 2.* Achill. *deciſ. 2. num. 2. de reſcriptis,* Seraphin. *deciſ. 936. nu. 1.* & *in recentior. deciſ. 140. num. 1. par. 7.* At verò in c. Ei cui, nulla fuit commiſſa ſubreptio, quia impetravit in genere non faciendo mentionem de præbenda Diaconali, vel Sacerdotali; & ideo ſatis fuit, ut tempore vacationis reperietur in ætate legitima, quod benè nota.

Hinc ſumpta ſuaſione infero ad quæſtionem, quæ olim contigit in facto, videlicet.

6 Poſito Decreto Concilij Tridentini, *c. 15. ſeſſ. 25* utrum acceſſus ante Concilium Clerico illegitimo auctoritate Apoſtolica reſervatus per deceſſum ultimi poſſeſſoris ad beneficium, quod ante ejus pater obtinuerat, effectum ſortiri potuerit defuncto ultimo poſſeſſore poſt Concilij publicationē.

Gregorius Alvares Pater Joannis de Barreda, dum viveret, in Eccleſia Conchen. obtinuit nedū Canonicatum, ſed etiam ipſum Decanatum, qui eſt prima Dignitas poſt Pontificalem. Poſtea idē Joannes non obſtante Decreto Concilij Trident. *cap. 15. ſeſſ. 25.* vigore acceſſus aliàs ſibi per deceſſum Conſtantini ſenioris auctoritate Apoſtolica reſervati prætendebat obtinere eundem Decanatum per obitum prædicti Conſtātini ſenioris poſt

Concilium defuncti; ex parte verò Conſtantini junioris de eodem Decanatu legitimè proviſi prætendebatur adverſario obſtare Concilium, dum filios illegitimos Clericorum, qualis eſt ipſe Joannes in Eccleſijs, in quibus eorum patres aliquod beneficium Eccleſiaſticum habent, vel habuerunt, quodcumque etiam diſſimile beneficium obtinere prohibet, fuit quæſitum, quid juris?

Videtur reſpondendum prædicto Joanni obſtitiſſe Decretum *d.c.15.* Licet acceſſus hujuſmodi fuerit ante Concilium reſervatus. Primò, quia prætenſa dicta gratia acceſſus fuit conditionalis, videlicet, decedente Conſtantino ſeniore. Quæ verba reſpiciunt futurum eventum, & diem incertam, & ſunt ablativi abſoluti, & ideo conditioné important, l. *A Teſtatore, ff. de condit. & demonſtrat.* l. *Evictio, ff. de eviction.* Pariſ. *conſ.* 81. *n.* 7. *lib.* 1. Et in terminis idem Pariſ. *conſ.* 82. *n.* 4. *& ſeq. lib.* 4. & cùm ante eventum conditionis ſupervenerit impedimentum, prætenſa gratia non ſuffragatur, ad tex. in l. *Intercidit, ff. de condit. & demonſtrat.* & in l. *Quoties,* §. 1. *ff. de novat.* cum notat. ibi per Bart. in l. 1. §. *Sin autem aliquod, C. de caduc. tollen.* & in l. *Si ita legatum,* §. *Illi enim nolet, ff. de legat.* 1. Et tradunt Jo. Monach. Jo. Andr. & Anchar. in c. *Deteſtanda, de conceſſ. praben. lib.* 6. Dies enim conditionis adimpletæ tunc ſolùm retrotrahitur, quando pendente conditione non ſupervenit aliquod, quod illius diſpoſitionis conditionalis effectum impediat, ad text. in l. *Bonorum, ff. Rem ratam haberi,* in cap. *Si pro te, de reſcript. lib.* 6. & in terminis ſimilis Concilij tradit Caſſad. *in dec.* 3. *in princip. num.* 16. *& ſeq. de praben.* aliàs ſecus, etiam ubi eſſet clauſula *ex nunc, prout ex tunc:* illa enim non operatur niſi eveniente cōditione, & conſideratur à tempore conditionis, non autem à tempore Datæ, gloſ. in Clem. 2. *in verb. Ex nunc, de conceſſ. praben.* & ibi Cardin. & Imol. Rota *deciſ.* 11. *eod. tit. in nov. in prima addit.* Caſſad. *d. deciſ.* 3. *num.* 15. Tiraquel. *de retract. num.* 86. Sed hic tempore evenientis conditionis videlicet obitus Conſtantini ſenioris emanaverat decretum Concilij, quod ut dixi, inhabilitat filios Clericorum, ut non poſſint obtinere beneficia in Eccleſia, in qua pater,
10 &c. Ergo dictus acceſſus effectum ſortiri non poteſt. Eadem quoque concluſio alia ſecunda ratione comprobatur, videlicet quia conſtitutio nova comprehendit diſpoſitionem, quæ habet tactum de præterito, quod expectat perfectionem de futuro, ſi antequam perficiatur nova conſtitutio ſupervenerit, ut eſt gloſ. communiter approbata in Clem. 2. *in verb. Impoſterum, juncto text. de ætat. & qualit.* Felin. in cap. *fin. num.* 11. *de Conſtitut.* poſt Abb. Imol. Ant. Card. Dominic. &
11 alios, quos allegat. Et quamvis regulariter factum legitimè non pereat, licèt ad eum caſum deveniat, unde incipere non poſſit, reg. *Factum lib.* 6. l. *In ambiguis,* §. 1. *ff. eodem tit.* tamen illud procedit quando actus fuit perfectus, & confirmatus; ſecus eſt ubi non eſt conſummatus, quia tunc deſtruitur ſi deveniat ad eum caſum, à quo inchoare non poteſt, l. *Si metallum,* §. *Si ſervo alieno, ff. de his quæ pro non ſcript. hab.* l. *Patre furioſo, ff. de his quæ ſunt ſui vel alterius juris,* Oldrad. *conſ.* 58. *n.* 4. In caſu autem noſtro tempore ſupervenientis Concilij prætenſus acceſſus nondum fuerat effectum ſortitus, neque conditio aliquo modo purificata, merito, &c.

12 Tertio, quia per acceſſum hujuſmodi non 1. ſi jus ad rem, ſeu potiùs quædam ſpes obtinendi beneficium dicto Joanni ante conditionis purifica-
13 tionem acquiſita fuit, non autem jus in re. Sed omne jus ad rem ad aliquod beneficium competens perditur, ſi inhabilitas illud habenti ſuperveniat, antequam jus in re perfectum conſequatur, Rebuff. *in concordat. de mand. app. in verſ. Proſequentes.* Et in *tract. nominat. quæſt. final.* Anchar.
14 *conſ.* 58. *Circumſcriptus.* Et facit quod in ſimili videmus in matrimonio carnali: illud enim ſi perfectum ſit, propter impedimentum ſuperveniens non diſſolvitur, cap. *Quoniam de conjug. lepros.* d. l. *Patre furioſo, ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. jur.* ſponſalia verò de futuro, quibus jus ad rem aſſimilatur, per ſupervenientiam inhabilitatis diſſolvuntur, cap. *Quemadmodum jurejur.* facit etiam quod hæres, qui tempore teſtamenti, & mortis teſtatoris reperitur habilis ad hæreditatem adeundam, & ſic jus ad rem habet, & multò propinquius ad jus in re, quàm qui habet acceſſum ad beneficium nondum mortui, ſi tamen ante aditam hæreditatem fiat inhabilis, illud jus ad rem ante ſibi quæſitum perdit, l. *Si alienum,* §. *In extraneis, ff. de hæred. inſtituend.* & idem videmus in legato conditionali: nam is perdit ſpem, ſi pendente conditione deportetur, & durante deportatione dies legati ceſſerit vel conditio purificata fuerit, d. l. *Intercidit, ff. de condit. & demonſtrat.* l. *Intervenit, ff. de legat. præſtan.* l. *Si Cognatis,* cum ibi notatis, *ff. de reb. dub.* & tamen conſtat plus juris eſſe legatario conditionali in legato poſt mortem teſtatoris acquiſito, quam habenti acceſſum ad beneficium ante mortem illud obtinentis. Et
15 in regreſſu, quod propter inhabilitatem ſupervenientem regreſſatarius illo uti non poſſit, habetur per Anton. Auguſtin. *in ſuis notis, numer.* 347. & in fortioribus terminis de Epiſcopo electo, & confirmato, quid ſi ante conſecrationem efficia-
16 tur inhabilis, repellitur. Tradunt Cardin. Butr. Imol. & alij in cap. *Ex parte, de Cler. ægrot.* & tamen poſt electionem, & confirmationem jus in re acquiritur, cap. *Transmiſſam, de elect.* & difficiliùs amittitur jus in re, quàm jus ad rem. Prob. in
17 cap. *Si pauper, num.* 4. *de præben. lib.* 6. Pariſ. *conſ.* 5. *num.* 96. *lib.* 4. ubi propriè loquitur in terminis regreſſus.

18 Quartò, quia decretum Concilij inhabilitat filios Clericorum ad obtinenda beneficia, & ſic inhabilitat finem, & conſummationem actus, ut patet ex illo verbo, *obtinere:* ſed conſummatio dicti acceſſus completa fuit poſt Concilium: ergo à Concilio comprehenditur, à quo filius Clerici tempore conſummationis acceſſus inhabilitatus reperitur. Ita in terminis alterius Concilij concludit Caſſad. in *d. deciſ. n.* 16. *& ſeq. & in notab.* 9. Decius *conſ.* 24. *num.* 6. *verſ. Prædicto fundamento,* quia tunc habilitas conſideratur tempore utriuſque, ut per Caſſador. *ibi,* Sarnen. *in reg. de infirm. qu.* 31. *ad fin.* & in cap. *Statutum, num.* 116. *de reſcript. lib.* 6. Imò quando actus recipit eſſentiam à fine, habilitas, vel inhabilitas conſideratur in fine, non in principio, Calder. & Ant. in cap. *Dudum il* 1. *de electione.* vel quando finis dat eſſe perfectum, res, & præcedentia ordinantur ad finem, ut per Caſſad. in *d. deciſ.* 3. *numer.* 13. vel quando initium habet relationem ad finem, Sarnen. *de infirmis, quæſt.* 32. *num.* 5. Quæ omnia in acceſſu concurrunt, quia eſt

actus

actus inchoatus, non perfectus, & recipit ſubſtantiam, & eſſentiam à fine, & ordinatur ad finem, videlicet, ad tempus vacationis beneficij: & regulare eſt in materia beneficiali, ut ubi agitur de habilitate perſonæ, tempus vacationis attendatur, Abb. *hic* & dictum eſt ſupra *n. 2. & ſeqq.* Et facit quod voluit Angelus in l. *Vicarius, ff. de fideicom.* & in l. 1. *C. de his qui accuſ. non poſſ.* videlicet ſtante ſtatuto ne querelæ bannitorum audiantur, accuſatorem, qui pendente accuſatione bannitur, amplius audiri non debere, quia inhabilitas ante rem perfectam ſuperveniens repellit.

Nec obſtat quod natura legis ſit futuris dare formam negotijs, cap. 2. & ca. *fin. de Conſtitution.* l. *Leges Sacratiſſimæ, C. de leg.* quia ubicumque conſtitutio prohibet uſum, & exercitium alicujus rei, vel actus, comprehendit etiam uſum, & exercitium rei præteritæ, ut per gloſ. juncto text. in Clem. 2. *in verb. Vetetur de vit. & honeſt. Cler.* quam ſequuntur Cardin. Abb. Imol. *ibi*, & Felin. & Dec. in ca. *fin. de Conſtitution.* quoniam ut ibi gloſ. ſubtiliter ſubjicit, per hoc non extendimus Conſtitutionem ad præterita, ſed damnatur uſus rei futurus. Sicut igitur d. Clem. 2. comprehendit uſum futurum rei præteritæ, ita & Concilium Tridentinum comprehendit futuram ſucceſſionem ratione rei præteritæ, & ſic futuram ſucceſſionem vigore dicti acceſſus. Et ita in ſimilibus, & fere ijſdem terminis cenſuit S. Congregatio videlicet in gratia coadjutoris cum ſimili futura ſucceſſione ante Concilium obtenta, cui futuræ ſucceſſioni poſt Concilium locus factus fuerat, in una Canarien. Canonicatus. Et iterum in facultate optandi vigore ſtatuti Eccleſiæ ante Concilium competenti, cenſuit enim filium Clerici dicta facultate uti non poſſe ad obtinendum beneficium in Eccleſia, in qua pater. Et idem reſolvit in una Salamantin. Cantoriæ. Quæ concluſio pluribus alijs ſimilibus comprobari poteſt, ex primo per tex. in c. *Avaritiæ, de elect. lib. 6.* ubi electus antequam confirmetur, non poteſt adminiſtrare, etiamſi ante dictam conſtitutionem electus fuiſſet, ut ibi declarat Dominic. *col. 2. verſ. Quod de illis*; ea ratione, quia Conſtitutio loquitur de adminiſtratione & hæc ſequitur poſt conſtitutionem, & ſic reſpicit futura. Ita in caſu noſtro Concilium prohibet filios obtinere beneficia in Eccleſia, in qua pater; & hoc ipſum obtinere venit poſt Concilium, quia vacatio poſt ſupervenit, & ideo comprehenditur ſub prohibitione Concilij. Contrarium autem procederent ſi Concilium prohiberet reſervari acceſſus, tunc enim dici poſſet non comprehendere acceſſus jam reſervatos.

Secundò, per gloſ. *ultim.* in cap. 1. *de injurijs lib. 6.* quæ voluit textum illum, qui excommunicat concedentes, vel extendentes repræſalias ad Clericos, comprehendere etiam eos, qui antea conceſſas extendunt; & ita comprehendit actum futurum rei præteritæ.

Tertiò per Jo. Andr. in c. *fin. n. 1. verſ. Dico tamen quod hæc Conſtitutio, de elect. lib. 6.* qui voluit illud c. ſtatuens formam confirmandi electiones, comprehendere confirmationes electionum præteritarum, quia etſi electiones ſint præteritæ, non tamen uſus earum, & confirmatio.

Quartò, per doctrinam Guil. de Suſa, & Jacob de Aren. quos Cyn. in l. 2. *C. de leg.* refert de ſtatuto veteri, quod continebat, ut banniti eximerentur à banno ſolutis 50. libris, poſtea ſupervenit novum ſtatutum, ut ſolvi debeant libræ centum: bannitus ante novum ſtatutum volebat eximi à banno, & ſolvere 50. libras, fuit determinatum ut deberet ſolvere centum, quia ſtatutum non dat formam futuris bannis, ſed futuris exemptionibus bannitorum, & ſic lex nova ſervari debet.

22 Quintò, per Bart. in l. *Omnes populi, nu. 47. de juſtitia, & iure*, de ſtatuto novo de lucranda parte dotis uxoris præmortuæ, quod comprehendit etiam dotem uxoris ante ſtatutum acceptæ, ſi uxor poſt ſtatutum moriatur, & idem tenent Raymund. de Fotlin. *ibi n. 63.* & Baptiſta de Sancto Sever. *n. 83.* Anchar. *conſ. 125. Viſis; col. fin.* & Bald. in

23 d. c. *Omnes populi, n. 14.* concludit ſtatutum vetans mulieribus, ne deferant veſtes ſericas, includere uſum veſtium jam factarum, & Cret. in ead. l. *Omnes populi, n. 8.* voluit ut ſtatutum dans primum præſentandi bannitum habeat locum etiam in eo, qui ante ſtatutum captus fuiſſet, ſi poſt ſtatutum præſentetur cum multis alijs ſimilibus, quæ brevitatis cauſa omittimus.

24 Præterea non poteſt negari quin Joannes tractaverit de obtinendo beneficio Eccleſiaſtico poſt Concilium, & ſic eo tempore, quo fuit inhabilitatus; quia certum eſt eum ante Concilium non potuiſſe prætendere jus in re, ſed tantum jus ad rem, ſeu potiùs quandam ſpem, ut per Pariſ. *conſ. 5. nu. 96. lib. 4.* cum vacatio beneficij non fuerit niſi poſt Concilium, quo tempore Joannes vigore d. acceſſus jus in re ſe acquiſiviſſe prætendebat. Quam quidem acquiſitionem ipſum Concilium prohibuit, dum diſpoſuit, ut illegitimi non poſſint obtinere beneficia in Eccleſia, in qua pater.

25 Inſuper dum Concilium prohibet obtentionem, intelligitur nedum de obtentione de jure id eſt acquiſitione juris in beneficio, ſed etiam de facto, id eſt adeptione poſſeſſionis, quia verbum *obtinere*, quo Concilium utitur, verificatur de iure, & de facto, Rom. *deciſ. 12. de præben. in antiq.* Imò ſecundum dicti verbi propriam ſignificationem, obtentio facti, & non juris deſignatur, ut per gloſ. & DD. in l. *Stipulatio iſta, § Hoc quoque, ff. de verb. oblig.* Et ideo cum Joannes poſt Concilium voluerit acquirere poſſeſſionem Decanatus in Eccleſia Conchen. in qua ejus Pater fuit Canonicus, & etiam Decanus; & ſic Decanatum de facto obtinuerit, dictum decretum Concilij ei obſtitiſſe dicendum eſt; & eo magis, quia ratio dicti Decreti, videlicet repellendi memoriam incontinentiæ paternæ ab Eccleſijs, magnopere viget in caſu de quo agitur, cum Decanatus ſit prima dignitas, & habeat etiam juriſdictionem, ita ut Joannes in Eccleſia Conchen. in oculis omnium extitiſſet valdè conſpicuus.

26 Neque enim obſtat quod in ipſis litteris acceſſus narretur cum Joanne diſpenſatum fuiſſe, quia ex eadem narrativa apparet diſpenſationem non eſſe ſufficientem: verba enim ſunt hujuſmodi; (etiam in Eccleſijs, ſeu locis, in quibus genitor ſuus fuit, erat, vel eſſet beneficiatus, &c.) Diſpenſatio autem eſt ſtrictè intelligenda cap. 1. *de fil. presbyter. lib. 6.* Rota *deciſ. 5. eod. tit. in antiquis*; Odioſius autem eſt illegitimum obtinere ipſum beneficium, quod fuit obtentum à patre, quam obtinere aliud beneficium in eadem Eccleſia, in qua pater fuit beneficiatus: ergo diſpenſatio non extenditur ad illud, ex notatis per Abb. & alios in cap. *fin.*

cap.*fin. eod.tit.* ubi diſtinguunt de diſpenſatione facta ad obtinendum beneficium diverſum à paterno in eadem Eccleſia, & ad obtinendum ipſum beneficium paternum. Sed ceſſat omnis difficultas, quin Concilium tollit omnes diſpenſationes, dum ait: (Et ſuper his quæcunque diſpenſatio ſubreptitia cenſeatur;) præſertim ponderando quod Concilium utitur verbo pluralis numeri ibi, *& ſuper his*, & ſic refertur ad omnia, quæ in *d.cap.* 15. diſpoſita fuerunt, ut Alex.*conſ.* 226. *n.* 8. *lib.* 6. cum alijs per eum allegatis.

DE PRÆBENDIS.

Cap. De multa.

SVMMARIVM.

1 *DIgnitatem, vel perſonatum, aut beneficium Curatum obtinens, ſi ſecundũ tale recipiat, vacat primũ; quod ſi retinere contenderit, etiam ſecundo privabitur*

2 *Beneficium primum vacat per receptionem ſecundi, dummodo utrumque ſit Curatum, aliàs ſecus.*

3 *Et quid poſt Concilium Tridentinum.*

4 *Beneficium ſufficiens habenti poteſt conferri aliud, ſed habita poſſeſſione ſecundi, vacat primum ſufficiens.*

5 *Beneficia plura ratione reſidentiæ, aut aliàs incompatibilia præſumens poſt Concilium Trid. retinere incidit in pœnam* cap. 4. ſeſſ. 7.

6 *Beneficia plura incompatibilia quando quis retinere dicatur ad hoc ut omnibus ipſo jure privatus exiſtat.*

7 *Beneficium primum, quo ipſo jure privatus eſt, per aſſecutionem ſecundi ſtatim non dimittens in manibus Ordinarii, privatus eſt etiam ſecundo, & inhabilis ad Ordines & beneficia.*

8 *Beneficium Curatum obtinens, & aliud ſimile recipiens olim non erat privatus ſecundo, ſed erat privandus per ſententiam. Hodie ſecus.*

9 *Beneficium Curatum non vacat per aſſecutionem alterius ſimilis, niſi poſt adeptam poſſeſſionem ſecundi.*

10 *Et poſſeſſio debet eſſe pacifica.*

Et ideo non vacat per promotionem ad Epiſcopatum Titularem, n. 11. verſ. Et ex hoc.

11 *Et an requiratur adminiſtratio majoris partis bonorum.*

12 *Beneficium Curatum vacat adepta poſſeſſione ſecundi ſimilis, etiamſi proviſus adhuc ſit infra tempora promotionis ad Ordines, aut vi occupet ſecundũ.*

Vel primum habeat de jure, & non de facto, ibidem.

13 *Prioratus etiam manualis, & non curatus vacat ipſo jure per receptionem ſecundi ſimilis.*

14 *Beneficia non vacant per promotionem ad Epiſcopatum, & adeptam poſſeſſionem, niſi poſt ſex menſes præfixos ad conſecrationem ſuſcipiendam.*

Electus, & confirmatus in Epiſcopum non eſt Epiſcopus, niſi poſt conſecrationem, ibidem.

15 *Beneficium in multis caſibus non vacat per aſſecutionem alterius incompatibilis, remiſſivè.*

Liberè, *dictio quid importet.*

16 *Beneficium vacans per aſſecutionem alterius poteſt & debet ab Epiſcopo ſtatim conferri, etiam irrequiſito poſſeſſore, ibidem.*

17 *Sed poſſeſſio tradi non poteſt niſi poſſeſſore primi vocato.*

18 *Collatio primi beneficij vacantis per aſſecutionem ſecundi ad proximum ſuperiorem devolvitur ſi Epiſcopus infra ſex menſes non conferat.*

19 *Et tantundem ex ſuis proventibus tenetur Epiſcopus illi Eccleſiæ aſſignare, quantum ex fructibus ipſius durante vacatione conſtiterit eſſe perceptũ.*

20 *Quod ſi proprios proventus non habeat aliter puniatur arbitrio Judicis.*

21 *Et ſex menſes computari debent à die, quo Epiſcopus ſcivit proviſum habuiſſe poſſeſſionem pacificam ſervandi beneficium.*

22 *Perſonatus plures non Curatos in diverſis Eccleſiis obtinens an incidat in pœnam hujus Conſtitutionis, & n. ſeqq.*

23 *Diſpenſatus ad plures dignitates non cenſetur diſpenſatus ad plures dignitates in eadem Eccleſia, niſi hoc exprimatur.*

24 *Perſonatus plures non Curati in diverſis Eccleſiis haberi non poſſunt abſque diſpenſatione. Et an Epiſcopus poſſit ſuper hoc diſpenſare.*

25 *Et quid poſt Concilium Trid.*

26 *Perſonatus plures in eadem Eccleſia haberi non poſſunt, licet curam non habeant animarum.*

27 *Et an per receptionem ſecundi vacet prius.*

28 *Et quid poſt Concilium Tridentinum.*

29 *Dignitas aliud eſt, aliud Perſonatus.*

30 *Diſpenſare poteſt Papa cum ſublimibus, & litteratis perſonis ad plures dignitates, & beneficia etiam Curata, & n. ſeqq.*

31 *Et quæ ſit forma talis diſpenſationis.*

32 *Diſpenſare nequeunt Epiſcopi ad plura Curata ob prærogativam perſonæ.*

33 *Neque ob urgentem Eccleſiarum neceſſitatem, vel evidentem utilitatem.*

34 *Beneficia habitu tantùm curata an debeant regulari & conferri ut curata, an verò ut ſimplicia, & an comprehendantur in hac conſtitutione Concilii Generalis, & n. ſeqq. uſque ad n.* 48.

35 *Delegatio ſi fiat ab Epiſcopo, & unus habeat Epiſcopatum habitu, alius exercitio, erit judex qui habet habitu.*

36 *Parochialem Eccleſiam non facit exiſtentia actus, ſed ſuperioris authoritas.*

37 *Potentia reducta ad actu reponit rem in primo ſtatu.*

38 *Parochialis habitu non comprehenditur in c.* Licèt canon. de elect. lib. 6.

39 *Status ultimus attenditur ad cognoſcendum an beneficium ſit Curatum, nec ne, & n. ſeq.*

40 *Beneficium quod fuit erectum per decem proximos annos a Clerico ſæculari cenſetur ſæculare, niſi contrarium probetur.*

41 *Gratia ad beneficium Curatum verificatur in Curato tempore vacationis, licet tempore datæ litterarum eſſet ſimplex.*

42 *Gratia nulla ab initio ex ſuperveniente cauſa confirmari poteſt.*

43 *Beneficium Curatum habitu non cenſetur curatum niſi ſubſit ſpes ut de proximo revertantur Parochiani.*

44 *Collegiata Eccleſia non dicitur quæ per deſuetudinem deſiit eſſe collegiata.*

45 *Expectativa ad beneficium ſimplex an comprehendat beneficium curatũ habitu tantum, & n. ſeqq.*

46 *Qualitates requiſitæ in ſubjecto concurrere debent actu*

actu, & habitu in diſpoſitione hominis, ſecus in diſpoſitione legis.

Actus momentaneæ interpoſitionis non excludunt continuum.

Regula de Triennali an habeat locum contra Decreta Concilij Trid. & n. ſeq. uſque ad n. 52.

Diſpenſationibus veris ſuper pluralitate incompatibilium à Concilio Tridentino ſublatis, multo magis ſublatæ cenſentur præſumptæ.

Fictio non debet eſſe majoris efficaciæ, quàm veritas, & naturalis actus.

Diſpenſatio Apoſtolica ex diuturnitate temporis inſolitis non præſumitur.

Regula de Annali an tueatur poſſeſſorem plurium beneficiorum incompatibilium contra eum, qui contenta in ſecunda parte illius non adimplevit & n. ſeqq. uſque in fin.

Regula de Annali non adverſatur Decr. Trid Conc. prohibentibus pluralitatem beneficiorũ, & n. ſeq.

Regula de Triennali inducta eſt in favorẽ poſſeſſoris,

Et tribuit robur iuri invalido, & tuetur poſſeſſorem quoad omnes, n. 57.

Regula de Annali inducta eſt in odium impetrantium, & exquirentium lites, n. 54.

Nullum ius tribuit poſſeſſori, ſed tantum adimit ab impetrante.

Non excludit omnes, ſed ſolum impetrantem, qui contenta in regula non adimplevit.

Et illum beneficio uti poteſt poſſeſſor Execrabilis.

DE MULTA. Famoſum eſt, & valdè utile in materia ſua, licèt in aliquibus ſit alteratum ex iure noviſſimo Concilij Tridentini. Et in ſumma hoc intendit, ſecundum Jo. Andr. Butr. Abbatem, & omnes. Habens dignitatem, perſonatum, vel beneficium curatum, ſi ſecundum tale recipiat, vacat primum; quod ſi retinere contenderit, etiam ſecundo privabitur. Et is, ad quem ſpectat prioris collatio, liberè illud confert ſtatimque inſtitutus ſecundum recipit. Quod ſi infra ſex menſes non conferat, duplici pœna punitur. Cum ſublimibus tamen perſonis circa incompatibilium pluralitatem Papa diſpenſat. Dividitur in tres partes principales. In prima ponitur Conſtitutionis cauſa. In ſecunda Conſtitutio ibi, *Præſenti*. In tertia quædam proteſtatio, ibi, *Circa*. Prima pars pro Conſtitutionis cauſa Concilium Lateranen. repetit, & illius tranſgreſſionem ponit. Secunda verò ſubdividitur in ſex. Nam prima privat habentem beneficium Curatum ipſo beneficio ſi ſecundum tale recipiat. Secunda ibi, *etſi fortè*, in contemptorem pœnam aggravat. Tertia ibi, *Is quoque* collatorem primi monet, ut conferat. Quarta ibi, *& ſi ultra*, eum punit ſi non cõferat. Quinta ibi, *Hoc idem*, ad perſonatus Conſtitut. prorogat. Sexta ibi, *Adde(n)tes*, addit de pluribus dignitatibus, aut perſonatib. etiam non Curatis in una Eccleſia non habendis.

Nota primò ibi, *curam animarum habere annexam*, per receptionem ſecundi beneficij vacare primum ipſo iure, dummodo utrumque ſit Curatum. Unde à contrario ſenſu infertur ut ſi obtinens beneficium curatum recipiat non curatum, vel è converſo obtinens non curatum recipiat ſecundum curatum, non inducatur vacatio primi ipſo iure, licèt non curatum perſonalem reſidentiam requirat, vel aliàs ſit incompatibile; quia textus requirit ut primum beneficium ſit curatum ſicut ſecundum, ut patet ibi, *ſi prius tale*, & quamvis nonnulli contradicant, hoc tamen dictum eſt verius, & communius, ut inquit Abbas *hic in 3. not*, poſt Anchar. *n*, 10.

3 Hodie dic contra, quia ex Jure noviſſimo Concilij Tridentini pœna hujus Decretalis extenditur ad beneficia quomodolibet incompatibilia in *c. 4 ſeſſ. 7.* nam decretum illud generaliter loquitur de quibuſcumque beneficijs incompatibilibus vigore quorumcunque canonum, nec ſe reſtringit ad hunc textum, quia dicit præſertim, ut obſervat Rota *deciſ. 483. num. 4. part. 1. diverſ.* Alphonſ. Hojed. *de incompatibil. Beneficior. c. 9. n. 5.* Gonzal. *ad regul. de menſ. gloſ. 15. nu. 16.* & Nicol. Garz. *de benefic. part. 11. c. 5. n.* 80. dicens, ita eſſe indubitanter tenendum, & fuit aliàs reſolutum, ut ibi per eum, & mox dicetur, quidquid contra ſcripſerint Navarr. *conſ.* 17. incipien. *An per adeptionem, de præben.* & nonnulli alij apud Garz. *loco citato*. Plura autem beneficia ſimplicia ſi perſonalem reſidentiam requirant, vel ſi primũ ſit ſufficiens, ſunt incompatibilia ex alio ejuſdem Concilij decreto, nempe ex *cap. 17. ſeſſ* 24. ubi (ſtatutum eſt ut unum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur. Quod quidem ſi ad vitam ejus cui confertur honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, licet nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri,) Hæc ibi. Et conſequenter primum beneficium ſimplex ſi ſit ſufficiens per receptionem alterius ſimilis, & ſimiliter primum perſonalem reſidentiam requirens, licet non curatum, nec ſufficiens, per receptionem ſecundi ſimilis vacant ipſo jure, ut per Rotam *deciſ. 497. num. 3, part. 1. Recent.* & ita ſæpius fuit reſponſum

4 à S. Congregatione Cardinalium ejuſdem Concilij interpretum. Aliquando enim cenſuit, habenti beneficium ſufficiens poſſe conferri aliud, ſed habita poſſeſſione ſecundi, vacare primum ſuffi-

5 ciens. Et aliàs cenſit eum, qui retinere præſumit plura incompatibilia ratione reſidentię poſt Concilium, incidere in Decretum Concilij, *ſeſſ. 7. cap. 4.* Et iterum conſulta an in omnibus beneficijs reſidentiam requirentibus, aut aliàs quomodocumque incompatibilibus, etiamſi Canonicatus ſint, vel Portiones, inducatur vacatio ipſo jure primi per adeptionem ſecundi pacifici poſſeſſi: reſpondit induci ex *ca. 4. ſeſſ. 7.* & juxta diſpoſitionem, c. *De multa, de præben.*

6 Secundò nota ibi, *retinere contenderit*. Ad hoc ut recipiens ſecundum beneficium Curatum illo ſit privandus, neceſſarium eſſe ut idem beneficiũ una cum primo retinueret uſque ad litis conteſtationem. Si enim ante deſtiterit retinere, non privabitur utroque ſecundum gloſſam ſecundam hic, quæ ita intelligit verbum *contenderit*, ſcilicet uſq. ad litem conteſtatam, & judicium contentioſum. Ita enim eſt in alijs ſtatutis pœnalibus, ut l. *Hoc amplius, ff. rem rat. haber.* & l. *Quamvis, ff. de in jus vocan.* & ſic ponitur in c. *Statuimus*, 16. q. 1. & in hoc conſentiunt Vincen. Jo. & Philip. Sed contrarium tenet Innoc. *hic n. 2. in ver. Contenderit, verſ. Vel dic*, cui adhærent Abb. Antiq. & Ægid. dicentes, ex ſola retentione eſſe privandũ, etiamſi quando incipit conveniri, velit dimittere, & hoc duplici motivo. Unum eſt, quia ſatis manifeſta cauſa privationis apparet ex quo non obtemperavit canoni ſic præcipiẽnti. Alterum, quia furtũ committit

in

in rebus prioris beneficij, quo ipſo jure privatus eſt, c. *Cum jam dudum, ſupra eod.* & c. *Dudum, el ſecundo, ſupra de elect.* Hoſt. verò *n. 2. in verb. Alio,* dicit hoc eſſe intelligendum, dummodo monitus per Judicem dixerit ſe nolle dimittere, vel ſi hoc non fecerit, infra tempus ſibi à jure aſſignatum, & allegat c. *Sicut, de cohabitat Cleric. & mulier.* & hoc dictum ſatis videtur æquum, ſecundum Jo.
7 Andr. *num. 17.* Hodie hæc controverſia ſublata eſt per Extravag. Joan. XXII. *Execrabilis, de præbend.* ubi ſi ſecundum recipiens, primum, quo privatus eſt, abſque moræ diſpendio verbo, & facto in manibus Ordinarij ſub teſtimonio publico non dimittat, privatus eſt etiam ſecundo, & inhabilis ad ſacros Ordines, & beneficia, ut ibi in §. *Qui verò,* ubi gloſ. exponit verba illa, *abſque moræ diſpendio,* id eſt, non expectata ſententia privatoria facti, vel litis conteſtatione, & ita de prædictis opinionibus non eſt curandum, ſecundum Jo. Andr. *hic num. 6. & d. num. 17. verſ. Hodie,* Henric. Boich. *col. 4. circa finem verſ.* Hodie verò, Anchar. *in 4. not.* Cardin. *in ult. q. n. 9.* Imol. *num. 5.* & Abb. *nu. 10.* Quod nota pro intellectu Concilij Trident *in d. c. 4. ſeſſ. 7.* in illis verbis, *ac ſimul retinere præſumpſerit.*

8 Tertio nota ibi, *& alio ſpolietur,* per retentionem primi, & ſecundi beneficij curati in terminis hujus Conſtitutionis non induci privationem ſecundi ipſo jure, ſed requiri ut privetur à Judice: ita enim intelligitur illud verbum *ſpolietur,* ſcilicet per ſententiam, ſecundum Innoc. *num. 2. in verb. Contenderit.*

Contrarium tamen videtur innuere Concilium Trid. in prææalleg. *c. 4. ſeſſ. 7.* ubi cavetur ut retinens plura beneficia incompatibilia omnibus ipſo jure privatus exiſtat juxta diſpoſitionem Concilij Lateranen. de qua hic. Atque ita videtur ſupponere ex diſpoſitione hujus textus induci privationem utriuſque beneficij ipſo jure. Et quamvis addat verba illa, *etiam præſentis Canonis vigore.* Fortè tamen hoc fecit, quia de jure poterat hoc in dubium revocari propter illud verbum, *ſpolietur.* Unde ad majorem cautelam Concilium voluit inducere privationem etiam ſui Canonis authoritate; quaſi dicat; ſunt ipſo jure privati ex Concilio Lateran. ſed nihilominus ſint privati etiam vigore hujus Canonis. Quidquid tamen ſit, hodie expeditum eſt, etiam ſecundum beneficium per retentionem ſimul cum primo vacare ipſo jure; & ſi non conſtitutionem Concilij Lateranen. certè opinionem Innocentij, & ſequacium eſſe correctam per Conſtitutionem *Execrabilis,* & Decretum d. c. 4. ut dictum eſt in præcedenti notab. *n. 7.*

9 Quartò nota ibi, *poſt receptionem alterius.* Primum beneficium curatum non vacare ipſo jure per aſſecutionem alterius ſimilis, niſi poſt adeptam poſſeſſionem ſecundi; hoc enim importat illud verbum *receptionem,* ſcilicet corporalem, gl. hic in ver. Poſt receptionem, allegat c. *Si quis jam tranſlatus, 21. q. 2.* & notata in c. *Cum in cunctis, §. Cùm verò, ſupra de elect.* & in c. *Si qui Epiſcopi 42. diſt.* Idem Innoc. *hic num. 1. in ver. Sex menſes,* Hoſt. *num. 1. in ver. Receperit, & num. 6. in ver. Receptionem,* Anchar. *num. 3.* Imol. *num. 5.* & Abb. *num. 16.* quia receptio ſecundi cum effectu eſt accipienda, cap. *Relatum, de Cler. non reſiden.* l. 1. *ff. quod quiſque jur.* Hodie hoc eſt expreſſum in *cap. Licèt Epiſcopus, de præben. lib. 6.* & in Extravag. *Execrabilis, §. Qui verò, eod. tit.*

10 Sed numquid hoc habeat locum ſi poſſeſſio ſecundi beneficii ſit litigioſa? Innoc. *hic n. 2. verſ. Sed ſi habeat poſſeſſionem,* & fuſius *num. 4. in ver. Sex menſes,* tenet adhuc primum beneficium vacare ipſo iure, & poſſe ſtatim conferri, per d. c. *Si quis iam tranſlatus, 21. q. 2.* & c. *Cum in cunctis, §. Cum verò, de elect.* Nec obſtat quod ſecunda proviſio, ex quo per ſententiam apparet invalida, non debeat tollere primam. Quoniam ut reſpondet Innoc. in culpa fuit acceptando rem litigioſam, vel de hoc non benè diſquirendo, ut notatur in c. *Noſtra, ſupra de reſcript.* Sed eius opinio corrigitur hodie in d. c. *Licèt Epiſcopus, infra eod. lib. 6.* ubi patet primum beneficium curatum poſt aſſecutionem ſecundi ſimilis conferri non poſſe, niſi proviſus habuerit pacificam poſſeſſionem ſecundi, vel
11 per eum ſteterit quominus haberet. Quinimò ſecundum aliquos nec ſufficit poſſeſſio pacifica, niſi etiam habeat adminiſtrationem maioris partis rerum ſecundæ Eccleſiæ, arg. c. *fin. de reſtit. ſpoliat.* ut refert Innoc. *hic num. 2. verſ. Quidam etiam dicunt,* Hoſt. *num. 6.* Jo. Andr. *num. 9.* Tu dic ſufficere liberum exercitium curæ, ut notat gloſ. in cap. *Commiſſa, in verb. Pacificam, de elect. lib. 6.* & Cardin. *hic in §. Is quoque, in 2. quæſt.*

Et ex hoc notabiliter infero, ut beneficia promoti ad Epiſcopatum in partibus infidelium minimè vacent, cùm per eum non ſtet quo minus poſſeſſionem Epiſcopatus aſſequatur; Staphil. *tit. de qualit. & ſtat. benefic. §. Huiuſmodi autem, n. 15.* Mandoſ. *reg. 26. Cancell. q. 4. n. 5.* Burſat. *conſ. 351.* Navarr. *conſ. 14. n. 3. de elect.* & alii apud Garz. *de benefic. par. 11. c. 6. nu. 24.*

12 Hæc regula, qua dictum eſt primum beneficium vacare ipſo iure adepta pacifica poſſeſſione ſecundi incompatibilis, ampliatur primò ut procedat etiamſi recipiens ſecundum beneficium adhuc ſit infra tempora promotionis ad Ordines, ad præſcriptum c. *Licèt canon de elect. lib. 6.* quia nihilominus vacat primum adepta pacifica poſſeſſione ſecundi, nullo tempore prætextu ordinationis expectato, ut hic firmat Innoc. *n. 1. verſ. Melius credimus,* & Hoſt. *n. 2. in ver. Receptionem.*

Ampliatur ſecundò, ut procedat etiamſi obtinens primum beneficium vi occupet ſecundum, vel in eo ſe ſcienter intrudat: textus eſt in cap. *Eum qui infra eod. lib. 6.* & hic notat Butr. *nu. 4.* & Cardin. *in 5. not.*

Ampliatur tertiò, ut procedat etiam in eo, qui habet primum beneficium de iure, ſed non de facto, ut quia erat ſpoliatus: ad huc enim per receptionem ſecundi vacat primum, ſecundum Innoc cui conſentiunt Cardin. *nu. 9. in 5. quæſt.* & Butr. *num. 17.*

13 Ampliatur quartò, ut locum habeat etiam in Religioſis habentibus Prioratus, vel Eccleſias curatas, ut cap. *Cum ſingula, infra eodem lib. 6.* Quod procedit etiam in Prioratibus manualibus, Clem. *Quia Regulares, cum ibi notatis* in gloſ. *antepenult. de ſupplen. neglig. Prælator.* Cardin. *hic n. 4. in 1. qu.* & Butr. *n. 13.*

Ampliatur quintò, ut locum habeat etiam in eo, qui obtinet plura curata ex diſpenſatione Apoſtolica: nam ſi pacificè aſſequatur aliud Curatum, vacabunt omnia priora, Clem. ſi plures, de præben. Caveat igitur ne ultimi vitietur collatio, ut ibi notatur in gloſ. *antepenult.* per cap. *Ordinarii, in fin.*

in fin. de Offic. Ordinar. lib. 6. Card. *hic n. 8.*

Ampliatur ſextò, ut multò magis vendicet ſibi locum in eo, qui habet jus, ſeu expectativam ad dignitatem, vel beneficium Curatum: nam ſi pacificè aſſequatur aliud incompatibile cum primo, fortius extinguitur illud jus ad rem, quam hic extinguatur jus in re, hic eſt caſus in Clem. *Gratiæ*, & ibi omnes notant *de reſcript.*

Sed fallit eadem regula in Epiſcopatibus, non enim per promotionem ad Epiſcopatum, & adeptam poſſeſſionem vacant beneficia prius obtenta, niſi poſt ſex menſes præfixos ad munus conſecrationis ſuſcipiendum, c. *Cum in cunctis*, §. *Cum verò, ſupra de elect.* gloſſa *hic in ver. Poſt receptionē*, & Innoc. *n. 1. verſ. Melius credimus*, reddens rationem diverſitatis, quia electus, & confirmatus in Epiſcopum, non eſt Epiſcopus niſi ſit conſecratus. Sed electus ad dignitatem inferiorem, puta Archidiaconatum, ſtatim atque eſt confirmatus, eſt verus Archidiaconus, & omnia quæ pertinent ad dignitatem exercere valet: nec poteſt contra eum excipi ut non fiat Archidiaconus, licet excipi poſſit ut non ordinetur; quia eſt criminoſus. arg. c. *Conſtitutus, ſupra de appellat.* Et dictum Innoc. ſequuntur, licet rationem impugnent, Hoſt. *num. 6. verſ. Hæc tamen ratio non placet*, & Jo. Andr. *nu. 18.* Anchar. *in 2. oppoſ.* & Imol. *n. 16.* Ratio tamen Innocentij placet Abbati *n. 12.*

Item fallit ſupradicta Regula in quampluribus
15 caſibus, in quibus primum beneficium incompatibile non vacat adepta poſſeſſione ſecundi, quos ponit Vincentius in c. *Dudum, el 2. ſupra de elect.* & Jo. Andr. *hic n. 19.* Cardin. *in §. Is quoque, qu. 11.* Imol. *n. 20.* Abb. *n. 11.* & Jo. de Anan. *n. 5.*

16 Quintò nota, ibi, *liberè conferat*, poſt adeptam pacificam poſſeſſionem ſecundi beneficij incompatibilis poſſe, ac debere Epiſcopum ſtatim conferre primum, etiam irrequiſito poſſeſſore; hoc enim importat verbum *liberè*, id eſt ſine monitione, ut hic per Jo. Andr. *num. 10. in verb. Liberè*, Henric. Boich. *num. 19. verſ. Et nota quod dicit textus*, Butr. *num. 29.* Imola *num. 6.* Anchar. *in 5. not.* Cardin. *in §. Is quoque, in 3. quæſt.* Abb. *num. 3.* & Jo. de Anan. *num. 8.* & eſt expreſſum in d. cap. *Licet Epiſcopus, infra eod. lib. 6.* Neque hoc eſt ſpeciale in caſu iſto ex indulgentia hujus Decretalis; imò obtinet etiam in alijs caſibus, in quibus beneficium ipſo jure vacat, ut fuſè probat Innoc.
17 *ſub n. 3. verſ. Quantum ad hoc.* In poſſeſſionem tamen illum, cui contulit, Epiſcopus non inducet, niſi poſſeſſore prius vocato, ut eſt caſus in d. cap. *Licet Epiſcopus*, ſecundum Genſelin. & omnes; & hic notat Jo. Andr. *d. n. 10. in verb. Liberè*, & Imol. *d. num. 6.*

Sextò nota in verſ. *Si ultra ſex menſes conferre*
18 *diſtulerit*; & ſigna duplicem pœnam, in quam incidit Epiſcopus ad quem collatio pertinet, ſi infra ſex menſes non conferat primum beneficium vacans per receptionem ſecundi. Prima eſt, quia
19 devolvitur jus conferendi ad proximum ſuperiorem. Secunda, quia tenetur tantundem ex ſuis proventibus aſſignare illi Eccleſiæ, cujus beneficium diſtulit conferre, quantū ex fructibus ipſius durante vacatione conſtiterit eſſe perceptum, ut in littera. Et dic conſtiterit, ſcilicet facta fide coram Judice per juramentū Rectoris Eccleſiæ, vel Syndici, cū hoc intereſſe ſurgat ex delicto, ut notatur in c. 1. *ſupra quod met. cauſ.* ſecundum Hoſt. *hic num. 7. in verb. Conſtiterit*, & Jo. Andr. *nu. 12. in eod. ver.* Butr. *num. 21.* & Card. *in §. Is quoque,*
20 *in ult. quæſt.* Quod ſi Epiſcopus proprios proventus non habeat, aliter puniatur arbitrio Judicis, cap. *Illud, 15. quæſt. 1.* c. *Sires, 14. q. 6.* & cap. *Statuimus, infra de Maledict.* Hoſt. *d. num. 7.* & hoc non ſolum propter negligentiam, ſed etiam propter delictum, quo deprehenditur, quia differendo collationem, præſumitur favere detinenti, & vitium ejus palliare, ſecundum Hoſt. *d. n. 7. in ver. Cogatur*, Jo. Andr. *n. 11. in eod. ver.* & Card.
21 in §. *Is quoque, num. 1.* Prædicti autem ſex menſes computari debent à die, quo Epiſcopus ſcivit eum recepiſſe ſecundum beneficium, & illius poſſeſſionem pacificam habuiſſe, c. *Quia diverſitatem, infra de conceſſ. præb.* ſecundum Innoc. *hic n. 4. in ver. Sex menſes*, Hoſt. *nu. 6. in eod. ver.* & *in ver. Diſtulerit*, & Jo. Andr. *n. 10. in ver. Sex menſes, & n. 11.* Anchar. *n. 5.* Butr. *n. 19.* Cardin. *in §. Is quoque, in 4. & 5. quæſt.*

22 Septimò nota ibi, *hoc idem in Perſonatibus*, hanc Conſtitutionem, & illius pœnam habere locum non tantùm in beneficijs curam animarū habentibus, ſed etiam in Perſonatibus diverſarum Eccleſiarum non curatis, ſecundum opinionem Hoſt. *n. 7. in ver.* Hoc idem, qui ita intelligit hanc litteram, ductus hoc fundamento, quia cum textus in principio generaliter diſpoſuerit de beneficijs curam animarum habentibus, in diſpoſitione illa utique erant comprehenſi etiam perſonatus curati. Unde ſupervacaneum fuiſſet poſtea decernere idem eſſe obſervandum in perſonatibus curatis, & conſequenter ille verſiculus, Hoc idem intelligi debet de perſonatibus curam animarum non habentibus, cùm de curatis jam hoc ſtatutū fuiſſet. Idem tenet gloſſ. *hic in ver. Eccleſia*, Dum dicit idem eſſe judicium de perſonatibus curatis, & non curatis, & Card. *in §. Hoc idem, in 1. qu.* Imol. *num. 8* Abb. *n. 4.* & Jo. de Anan. *nu. 19.* Verum Innoc. *num. 4. in ver. Hoc idem*, tenet contrarium, ſentiens hanc litteram eſſe intelligendam de perſonatibus curatis, ut ſic verba illa *curam animarum habens annexam*, quæ habentur in principio textus qualificent etiam perſonatus, de quibus agitur infra *eod. verſ. Hoc idem*, quaſi dicat, quod ſtatutum eſt, in genere de beneficijs habentibus curam animarum, ut ipſo jure vacet primum recepto ſecundo ſimili, idem in ſpecie ſtatuimus in perſonatibus diverſarum Eccleſiarum ſimiliter curam animarum habentibus. Et hic intellectus magis conſonat litteræ, quia ſtatim additur in eadem Eccleſia plures dignitates, vel perſonatus haberi non poſſint etiamſi curam non habeant animarum, ut in verſ. *Addentes.* Ergo præcedens diſpoſitio intelligi debet de perſonatibus diverſarum Eccleſiarum, qui curam animarum habent annexam; alioquin textus nihil adderet, nam adhibita pluralitate perſonatuum in diverſis Eccleſijs multò magis intelligebatur prohibita pluralitas in eadem Eccleſia, ſecundum ea, quæ leguntur, & notantur in cap. *Litteras, in-*
23 *fra de conceſſ. præbend.* Unde videmus diſpenſatum ad plures dignitates non cenſeri diſpenſatum ad plures dignitates in eadem Eccleſia, niſi hoc exprimatur, ut poſt Ægidium hic tenet Jo. And. *num. 13.* Anchar. *num. 7.* Imol. *num. 8.* & communiter Doctores, ut Abbas teſtatur *num. 4.* Quinimò magis abhorrent jura, ut quis habeat duas

Præbendas in una Eccleſia,quàmduo benefi-
cia Curata in diverſis Eccleſijs, ut probat gloſſa
ult,in Clem.*fin.de præb.*& cum opinione Innoc.
videtur tranſite Jo.Andr.*n.*12.

24 Fatetur tamen Innoc. plures perſonatus non
curatos etiam in diverſis Eccleſijs obtineri non
poſſe,& abſque diſpenſatione retineri,licet Epi-
ſcopus poſſit ſuper hoc diſpenſare. Nec obſtat c.
*Dudum,il ſecondo,ſup.de elect.*quia non dicit non
poſſe diſpenſari,ſed peccare eum,qui tenet plures
perſonatus non curatos abſque diſpenſatione; vel
ibi eſt allegatio ſecundum Innoc. & Jo. Andr.
ubi ſupra Contrarium firmat Card,hic in §.*Hoc
idem in 3.quæſt.*

25 Tu dic has controverſias hodie terminatas eſ-
ſe;quia pœna hujus cap. ampliata eſt à Concilio
Tridentino *in* c.4.*ſeſſ.*7. ad beneficia ex quovis
capite incompatibilia,ut dixi ſupra *in* 1.*not.nu.*4.
Plures autem perſonatus etiam non curati,& in
diverſis Eccleſijs,eſto non comprehendantur in
hac Conſtitutione;tamen nemo negat quin ſint
incompatibiles,quia de hoc ſunt jura clara in c.
Ad hac,ſupra eodem,in c; *Quia nonnulli, de cler.
non reſid*,& in cap; *1,de conſuetud,lib*.6. cum ſuis
concord. Præſertim ſi ſint in Cathedralibus, vel
Collegiatis Eccleſijs;quia tunc perſonalem reſi-
dentiam requirunt ex Concil. Tridentin. *cap*.12.
ſeſſ.24. Ac proinde ſunt incompatibiles,etiam ex
capite reſidentiæ, tam de jure communi, ut per
Card.*conſ*.3,incip.*Circa elucidationem*, & Abb.in
c.*Cum jam dudum,num.*7.*verſ.Circa primum,
ſupra eodem*,quam ex alio ipſius Concilij decre-
to,nempe ex *c*,17.*ſeſſ*.24. & per conſequens pri-
mus perſonatus vacat ipſo jure per aſſecutionem
pacificam ſecundi,& per retentionem amborum
vacat utrumque ex d. *cap*.4.*ſeſſ*.7.& ita decidit
Rota *deciſ*.467.*num*.1.*part*.1.*Recent*. Unde cor-
rigitur prædicta opinio Innoc.& approbatur o-
pinio Hoſtienſis. Nec Epiſcopus contra decre-
tum illud Conciliare diſpenſare poteſt, ut dixi in
prædict. Decretali *Cum jam dudum,in 2.quæſt.*
Quod eſt ſecundum opinionem Cardin. *in d*.§.
Hoc idem,in 3.quæſt.

26 Octavò nota in verſ.Addentes,textum expreſ-
ſum,quod plures dignitates, vel perſonatus in ea-
dem Eccleſia haberi non poſſunt, licet curam nõ
habeant animarum,ut in littera.& notat Butr.*n.*
27 6.& Anchat.*num*.7. Textus tamen nihil repetit
de pœna;unde Joa. tenet recipiendam ſecundam
dignitatem non curatam in eadem Eccleſia non
perdere primam ipſo jure,argum.l. *Interpretatio-
ne,ff.de pœn.* Sed oppoſitum cenſet Tancredus
quia idem juris eſt de Dignitatibus,ſeu Perſona-
tibus,& Parochialibus,ut cap.*Dudum,il ſecondo
de elect.*Et quod præmiſſum eſt, multoties intel-
ligitur repetitum,l. *Titia*,§.1.*ff.de verbor.obligat.*
& cap.*Apoſtolus*,32.*quæſt*.7. Quod verius eſt ſe-
cundum Hoſtienſem & Cardinal.in §. *Hoc idem
28 in 2.quæſt.*& Butr.*num*.33. Sed hodie ſublata eſt
hæc dubitatio,quia, ut dixi in præcedenti notab,
in fin.ex decreto Concilij Tridentini *cap*.4.*ſeſſ*.7.
pœna hujus conſtitutionis extenditur ad omnia
beneficia qualitercumque incompatibilia , & ſic
ad Dignitates non curatas in eadem Eccleſia,quæ
abſque dubio ſunt incompatibiles,ut hic patet in
eodem verſ.*Addentes*, & in cap.*Ad hac ſupra
eod.*ubi eſt caſus.

29 Nonò nota ibi,*Dignitates,aut Perſonatus*.Aliud
eſſe dignitatem,aliud Perſonatum,ut ex hac litte-
ra colligit Jo.Andr.*num.*13. & concordant alia
jura per eum allegata.De hoc ſcripſi plenè in d,c.
*Ad hac,ſupra eod.*Dic ut ibi.

30 Ultimò nota ibi *Circa ſublimes , & litteratas
perſonas*, Sedem Apoſtolicam poſſe diſpenſare
propter prærogativam perſonarum ad plures di-
gnitates:& beneficia etiam curam animarum ha-
bentia,ut hic eſt expreſſum, & fusè comprobat,
& ab objectis tuetur Jo.Andr.*num*.14.& copula
& reſolvitur in diſjunctivam, licèt, ſecundum
eum *num.*13.*in fin.*in hoc inſtandum non ſit, cum
31 agatur de poteſtate Papæ,Solet autem in hujuſ-
modi diſpenſatione,ut idem refert *n*.14.dari ta-
lis forma, videlicet.(Apoſtolicæ Sedis benigni-
tas ſic merita perſonarum provida deliberatione
diſcernit,ut eos,qui litteratum ſcientia, morum,
ac generis nobilitate præcellunt,favoris gratia ef-
ferat amplioris,& majoribus ſtudeat beneficijs
honorare,quia non indignè tunc uni, quod ſuf-
ficeret pluribus,ſpeciali proviſione conceditur
cum circa dona virtutum ſolus obtinere digno-
ſcitur,quod diviſum in pluribus invenitur. Hinc
eſt,&c.)Adverte tamen,quia text.non dicit ſim-
pliciter diſpenſandum cum ſublimibus, & litte-
ratis;ſed addit verba illa, *cum ratio poſtulaverit*,
ut obſervant Jo.Andr.*d.n.*14.& Card,in §.*Cir-
ca,num*,3. per hoc innuens in diſpenſatione ad
plura beneficia curam animarum habentia prin-
cipale objectum eſſe debere bonum publicum
ſpirituale,ut fusè probavi in c,*Dudum,il ſecon-
do,à n.*20.*ſupra de elect.*

32 In gloſſa finali nota ad plura curata ob præ-
rogativam perſonarum Epiſcopos non poſſe di-
ſpenſare,ut gloſſa firmat, Nam cum textus dicat,
per Sedem Apoſtolicam diſpenſari poſſe,per hoc
innuit hanc facultatem inferioribus non com-
petere:& quamvis Petr. de Sampſ, Abb. Antiq.
33 Hoſt.*hic n.*13.*in ver.Honorandæ*, & fuſius *n*.14.
& ſeq.& Abb.Siculus *num*.19. diſtinguat tripli-
cem cauſam,quæ diſpenſationem inducit,videli-
cet urgentem Eccleſiarum neceſſitatem, eviden-
tem utilitatem, & prærogativam perſonæ, & in
tertio tantum caſu diſpenſationem eſſe Sedi A-
poſtolicæ reſervatam,& correctum eſſe c.*Sancto-
rum*,70.*diſt.*In primo autem, & ſecundo caſu et-
iam Epiſcopos poſſe diſpenſare juxta text. in d.
c.*Sanctorum*.Tamen contrariam opinionem ſer-
vat Curia,ut idem met Hoſt. fatetur, Jo Andr.
n.21.*verſ.Fatentur*,Imol.*n*.28.& Anchar.*in 3.op-
poſ.*Adeò ut etiam Legatus de latere cenſeatur ex-
cluſus,prout ſervari atteſtantur Jo.Andr. & An-
char.Et eſt verior, & communior ſententia, ut
ſcripſi plenè in d.c.*Dudum il ſecondo, à nu*.14.*de
elect.*Rurſus & ſi Abb,in c.*Extirpanda*,§. *Qui
vero,num*.38.*verſ.Et pro tanto,infra eodem* diſtin-
guat inter diſpenſationem, quæ fit principaliter
ob utilitatem Eccleſiæ, ſecundariò autem ob
prærogativam perſonæ; & inter illam, quæ fit
principaliter ob prærogativam perſonæ,ſecunda-
rio autem ob utilitatem Eccleſiæ : ut in primo
caſu Epiſcopi diſpenſare valeant, non autem in
ſecundo: Hanc tamen diſtinctionem latiſſimè
confutavi in prædict.Decretali *Dudum, à nu*.20.
uſque in fin.

34 QUÆRO,Utrum beneficia habitu tantum
curata debeant regulari,& conferri ut curata,an
verò ut ſimplicia,& ſignanter an comprehendan-
tur

tur in hac Conſtitutione Concilij Generalis.

Ad partem affirmativam inducitur 1. textus in l. *Foramen, ff. de ſervit. urban. prædior.* ubi dicitur: Licet aqua cadens de cælo non cadat aſſiduè, quia tamen eſt apta cadere, exiſtimatur perpetuò cade-
35 re. Ad idem quod notatur per Jo. Andr. in c. *Per venerabilem, num. infra, Qui filij ſint legitimi*, ubi ait: (Si cauſa delegatur uni Epiſcopo, & unus habet habitu Epiſcopatum, alius habet exercitium, & poſſeſſionem; ille erit judex, qui habet habitu Epiſcopatum.)

36 Secundò, Ad hoc ut Eccleſia cenſeatur Parochialis, non attenditur exiſtentia actus, ſed authoritas ſuperioris, qui eam conſtituit Parochialem, c. *Nullus omninò, 16. quæſt. 7.* & hic notat Jo. Calder
37 Sic etiam Epiſcopus nullus Eccleſiæ dicitur, c. 2. *de tranſlat. Epiſcop.* Et ideo ſi homines reverterentur ad Eccleſiam non eſſet opus auctoritate ſuperioris, ut efficeretur Parochialis, ſed potentia reducta ad actum reponit rem in primo ſtatu, l. *Si unus, §. Pactus ne peteret*, ibi, *in priſtinam naturam rediit, ff. de pact.* Et ita ſcripſit Bald. in l. *Cunctos populos, col. 2. num. 18. verſ. Tertiò quia, ſicut dicimus, C. de Summ. Trinit.*

Tertiò, ex varietate facti non debet immutari jus curæ quod non dependet à facto, ſed ab ipſo ſuperiore tribuente tale jus d. c. *Nullus, 16. q. 7.* Et quamvis Rector de facto non exerceat curam, tamen dicitur habere jus curæ, & quacunque hora Parochiani reverterentur, poſſet eam curam exercere, & quaſi jure poſtliminij ſtatum ſuum recuperaret, ex quo de illo aliter non eſt actum, c. *In prima actione 16. q. 3.* ad hoc c. *Quia diligentia, de elect. lib. 6.* & cap. *Ab exordio, 35. diſt.* alioquin ſi ponderaretur exercitium, ſequeretur ut tempore nocturno, vel etiam diurno quando de facto cura non exercetur, deſineret Eccleſia eſſe curata, quod eſſet abſurdum; & ita per hanc rationem concludit Cardin. *hic in 3. quæſt.* & in Clem. *un. in 21, q. de offic. Vicar.*

Quartò, Diſpoſitio hujus cap. habet locum etiam in acceptatione beneficij habitu tantum curati, ut hic firmant Innoc. Abb. Annq. Jo. de Lignan. & Calder. cum quibus reſident Petr. de Anchar. *in 2. not.* & Jo. de Imol. *n. 33. verſ. Tangit.* Jo. Andr. & dicit eſſe verius Cardin. *in 3. q.* ne ſcilicet Eccleſia ſine culpa perdat jura ſua, quod regulariter non contingit, c. *Sine culpa de reg. jur. lib. 6.* & idem videtur velle Speculator *de legat. §. Dicendum reſtat, circa med, verſ. Sed quia*, Et facit quod not. gloſ. & Doctores in cap. *Statutum, in fin. de elect. lib. 6.* & Thom. Fachol. *dub. 25.* incipien. *Aliud factum*, Cæterum his non obſtantibus videtur verior contraria opinio.

Primò, per Gloſſam ordin. in proprijs terminis
38 in cap. *Licet Canon. in verb. Parochialis, ad fin. de elect. lib. 6.* quæ decidit illum textum, quo irritatur collatio Eccleſiæ Parochialis facta minori vigintiquinque annis non habere locum in Eccleſijs, quæ olim habuerunt *Parochianos*, ſed nunc habere deſierunt, quia deficientibus perſonis, deficit eſſe collegium, ut ibi per eam. Idem tenet ibi Jo. Monach. *n. 2.* & fuſius Jo. de Imol. Et quãvis hic Doctor *ibi in 3. col.* reaſſumat longam diſtinctionem Butrij *in proœm. Clementinarum*, ad ſciendũ quando ſufficiat aliquid eſſe habitu tantum: tamen ſi accuratè expendantur membra diſtinctionis, manifeſtè approbat gloſſam ibi, *& cõſequenter caſum noſtrum.* Nam in verſ. *Tertio caſu*, dicit: Ubi actus deficit in re, & non in ſpe tunc ſufficit habitus, ut procedat quod dictum eſt in d. c. *De multa.* in quo tamen communis opinio eſt in contrarium, ut ibi dicam. Sed ad propoſitum noſtrum ſubdit paulò poſt: Hoc ſi verum niſi exprimat verba notantia actum, & ita poteſt procedere gloſ. ibi, quia text. requirit qualitatem ætatis, & Sacerdotij, ut curam gregis gerat; ſed ubi non eſt actus, & facultas exercendi curam, ceſſat illa Conſtitutio, & ita etiam dicit tenere Paulum in Clem. 1. *de offic. Vicar.*

Secundò, adducitur quod notat Butr. *hic n. 9.* ubi dicit communem opinionem eſſe quod hic textus non procedat in Curatis habitu tantùm; quia jura in hac materia tantum ponderant periculum animarum, quod ceſſat in carentibus exercitio Curæ. Si igitur teſte tanto Canoniſta hæc eſt communis opinio: ergo & ſequenda, c. *In Canonicis, 19. diſt.* Jo. Andr. & alij in c. 1. *De conſtitut.* cum concord. Et communem eſſe patet, quia illam tenent Hoſt. Butr. & Imol. in c. *Quia nonnulli, de cler. non reſiden.* & Imol. poſt Paul. in Clem. 1. *in 5. col. de offic. Vicar.* & Feder. de Sen. *conſ. 80.* incip. *Factum eſt tale ad fin.* de quo meminit Cardin. *hic n. 3. in verſ. Tertiò quæro.* Idem Mar. Soc. *col. 92.* dicens: Ratio prohibitionis, c. *De multa*, fuit actuale exercitium, & per conſequens deſerviendi utrique Eccleſiæ. Quæ ratio ceſſat in Eccleſia Curata habitu tantum. Unde Clem. 1. *de offic. Vicar.* loquitur de habentibus actu; & cum hæc conſtitutio ſit pœnalis, non eſt extendenda, ut latiùs per eum. Et idem tenent alii quamplurimi, quos citavi in c. *Extirpanda. §. Qui verò, num. 42. infra eod.*

39 Tertiò, Adducitur quod notat Bald. in l. *Si mater, C. ne de ſtat. defunctor.* ubi arg. illius gloſſæ quando beneficium fuit aliquando Curatum, poſtea verò fuit rectum ſine Cura, ut ipſe ait, habetur pro non curato; quia præſens ultimus ſtatus attenditur, per l. *Mala, §. Sed ſi alimenta, ff. de alimen, & cibar. legat.* ubi relictis alimentis conſuetis, ſi diverſimodè præſtita fuerint, attenditur ultimus ſtylus temporis mortis teſtatoris. Ad idẽ quod notat Rota *in Antiq. ſub tit. de probat. deciſ.*
40 *19*, ubi dicit, ſatis eſſe probare ultimum ſtatum beneficij, ut concludatur in materia, c. *Cum de beneficio, de prabend. lib. 6.* Unde ſufficit probare, ut in decem proximis annis beneficium fuerit rectum per ſæculares Clericos, niſi contrarium probetur. Ad idem quod notat Rota *de Prabend.*
41 *deciſ. 60. in antiq*, dicens, Si impetretur gratia ad Curatum, venit illud, quod tempore vacationis eſt Curatum, licet antea eſſet ſimplex: & in conſideranda taxa inſpicitur tempus præſens, non præteritum; inducit notata per gloſſ. & DD. in Clem. *fin. de reſcript.* & alia plura, quæ faciunt ad propoſitum. Ad idem ſolemnis diſputatio Cald. quæ incipit, *Impetravit Clericus*, ubi concludit, inſpiciendum eſſe præſentem ſtatum beneficij ut cognoſcatur an cadat ſub gratia, De quo meminit Anchar. *in repet.* Clem. 1. *in 18. col. num. 83, verſ. Quid ergo ſi mutetur, de conceſſ. prabend.* Nec ob-
42 ſtat cap. *Si eo tempore, de reſcript. libr. 6.* quia ibi impetrans erat inhabilis, & ſic cum gratia fuerit ſubreptitia, & per conſequens nulla, ex ſupervenien te cauſa confirmari non potuit, per regulam ſexti, non firmatur: nam in conſideranda habilita-

te, vel inhabilitate impetrantis attendimus tempus gratiæ, c. *Dudum, il primo*, cum gloſ. *in verb. Electionis tempore, de elect.* ſecundum Rotam *ubi ſupr.* & poſt Oldrad. optimè declarat Jo. de Imol, in Clem. *fin, in pen. col. de reſcript.*

Quartò, affertur deciſio Anchar in c. 1. *ſub nu. 4. verſ. Item nota, de conſuet. lib. 6.* ubi firmat, quod ſi unum beneficium denominatur Plebs, non tamen habet Parochianos, vel Collegium, licet habeat Capellas ſub ſe, & fructus Plebaniæ, non dicitur dignitas ad hoc ut impediat habere aliud Curatum; & refert ita conſuluiſſe Feder. de Sen. *conſ.* 80. incip. *Factum tale eſt. Legatus de latere*, & idem tenet Ægidius Bellam. in d. c. *Licet*
43 *Canon, in 5. col. verſ. Primo quæritur*, ubi per tres columnas ſolemniter hinc inde arguens concludit jura loquentia de Beneficio Curato non habere locum in beneficio habente curam habitu tantum, non actu, niſi ſit ſpes ut Parochiani de proximo revertantur, quod fuſiùs reaſſumit in Clem. *1. in 1. col. de offic. Vicar.* addens aliam limitationem, videlicet niſi Parochia habeat territorium, & diſtinguatur per limites, infra quos conſueverint homines habitare; quia licet hodie non habitent, eſt Curata, niſi homines receſſiſſent, &
44 haberent animum redeundi, & eſſet ſpes de reditu eorum. Idem Jo. de Anan. *hic num. 4.* dicens, hanc quæſt. decidi per gloſſ. in l. *Uſuſfructus, ff. Quibus mod. uſuſfructus amittatur*, quia ſi Parochiani receſſerunt animo redeundi, habet locum hoc c. Per l. *Nihil, ff. de capt.* non enim dicitur receſſiſſe qui animum redeundi habet: aliàs ſecus facit, quod not. Bald. *in proœmio Decretal.* dicens Eccleſiam non dici Curatam, quando non eſt ſpes reparationis. Confert etiam quod notat idem Bald. in l. *Non ambigitur, n. 3. verſ. In contrarium. ff. de legib.* dicens Eccleſiam Collegiatam non dici hodie Collegiatam ſi per conſuetudinem deſijt eſſe talis. Idem Francus in dict. c. *Licet canon. in 2. col.* affirmans indiſtinctè cum gloſſ. 1. in caſu illius cap. Non ſufficere habitum ſine actu. Idem Anchar in 11. *col.* licet nihil firmet, ſicut nec Jo. Andr. tamen Anchar. ait pro opinione prædicta multum urgere hanc rationem, quia textus dicit *ut curam Gregis ſibi crediti gerat*, quæ verba non applicantur niſi Curato actu. Cum prædictis eſt Abb. *hic in fin.* quia in pœnalibus verba debent capi cum effectu, & ſic mentio de Curato intelligitur de Curato actu. Et quamvis Gemin. *in proœmio Decretalium in 13. col.* dicat, ubi in diſpoſi-
45 tione apponuntur verba, quæ denotant actum non ſufficere habitum, allegando gloſſ. in d. c. *Licet canon*, & ſic videatur tranſire cum prædictis, licet in ſua magiſtrali diſtinctione, quam ponit in c. *Licet canon*, non videatur determinare aliquid in propoſito: tamen in illa diſtinctione in verſ. *Quarto caſu.* expreſsè approbat gloſſ. ibi, *quia textus notat earum animarum Gregis illi commiſſi*, & ſic videtur gratia expectativa ad beneficia ſimplicia comprehendere ea, quæ habent curam animarum ſolo habitu ſine Parochia habente limites & ſine probabili ſpe reverſionis incolatum. Et per hoc facit doctrina Lapi, quam ſequitur idem Gemin. in c. *Deliberatione, in fin. de offic. deleg. lib.*
46 *6.* quod licet in diſpoſitione juris facta mentione alicujus ſubjecti ſufficiat ut illud ſubjectũ habeat qualitates ſuas habitu tantum; tamen ſecundum eum in diſpoſitione hominis, quæ ſtrictius interpretatur ad hoc, ut aliquid comprehendatur ſub ea, requiritur ut habeat qualitates ſuas habitu & actu. Et ideo Legatus habens facultates reſervandi Collegiatas; non reſervat Collegiatas habitu, & non actu, ſecundum eos; ſic in propoſito habens expectativam ad ſimplicia, intelligitur excluſis à contrario ſenſu à Curatis habitu, & non actu. Unde de habente curam, habitu tantum concedens gratiam non cogitavit; quia facta à contrario ſenſu mentione quaſi expreſſa Curam, intelligitur de Curatis actu. Atque ita ſolus habitus Curæ non excludit eum quin in gratia ſua comprehendatur, ex quo in diſpoſitione hominis requiritur habitus, & actus, inducitur etiam deciſio Baldi clara in l. *Sed & milites. §. fin. ff. de excuſ. tutor.* ubi ſcripſit non dari Parochialem Eccleſiam, niſi habeat populum actu, & exercitio. Similiter dicit idem Bald. in l. *Si qui, §. fin. ff. de excuſ. tutor.* non dari Eccleſiam Curatam, quæ habet curam nomine & habitu, ſed non re. Sentit idem Imol. in Clem. *In pleriſque; in 3. col. verſ. Ulterius quærit. de elect*, volens, ut ſi homines receſſerint animo non revertendi, Eccleſia definat eſſe Parochialis, facit l. *Si uſuſfruct. ff. quibus mod. uſuſfruct. amitt.* ubi ſi civitas cui legatur uſufructus, eſt paſſa aratrum, non eſt amplius civitas, nec debetur legatum.

Ad primam oppoſitionem d. l. *Foramen* reſpondet Hoſt. *hic* procedere in cauſa naturali. At nos verſamur in cauſa accidentali, ſicut eſt habere, & non habere Parochianos, quod venit ex accidenti. Eodem modo reſpondent in d. c. *Licet, canon de elect. lib. 6.* Jo: Monach. *n. 2.* & Jo Andr. *num. 6.* in gloſſ. *Sed numquid.*

Ad ſecundum reſpondetur per defectum hominum non extingui habitum Curæ, quia ab ipſis non fuit creatus, ſed tamen extingui actum, quod ſufficit ut beneficia non veniant appellatione Curati.

47 Ad tertium datur eadem reſponſio. Non obſtat abſurdum Cardinalis, quia actus momentanei quibus non exercetur cura, non faciunt, ut Rector dicatur continuè habere curam, & indeſinenter; quia ſufficit habere temporibus cõgruis, licet cum interpellatione, ut fuit plurimæ gloſſæ in Decretalibus allegatis per Butr. *in proœm. Decretal. §. Rex Pacificus, ad fin.* & ibi per DD. Ludovic. Rom. & alios in l. *1. ff. ſolut. matrim.* Sed hic non eſt interpellatio momentanea, ſed totalis extinctio quoad omnes actus, licet poſſibile ſit, ut aliquando reviviſcat exercitium; & tunc erit Curata habitu, & actu; non autem nunc.

Ad hanc quæſtionem vide quod ſcripſi in c. *Extirpandæ, §. Qui verò, infra eodem*, in hoc ipſo articulo, an Parochialis habitu tantum Curata reguletur uti beneficium ſimplex; an verò retineat primævam naturam Parochialis quoad reſidentiam, & incompatibilitatem. à *n. 40. uſque in fin.* Et vide diſtinctionem, quam ad conciliandas opiniones ibi poſui *n. 45.* ſecundum ſtylum Cancellariæ, & decretum Gregorij XIII.

48 2. QUÆRO, An præſumpta diſpenſatio, in qua fundatur regula, de Triennali, locum habeat contra decreta Concil. Trid. *cap. 4. ſeſſ. 7. c. 17. ſeſſ. 24.* Et *c. 15. ſeſſ. 25*, ita ut poſſidentes beneficia contra diſpoſitionem dictorum Decretorum ex tali præſumpta diſpenſatione quam poſſeſſionem tueri valeant.

Re-

Digitized by Google

Reſpondendum videtur nec præſumptam di-
ſpenſationem locum habere, nec tali poſſeſſio-
ne quem tueri ſe poſſe.

Primò, quia præſumpta illa diſpenſatio ſuper
pluralitatē beneficiorum deducta ex pacifica tri-
ennali poſſeſſione provenit ab allegatione diſpen-
ſanonis ex illo triennio inductæ, quæ præſcriptio
dat præſumptivè titulum coloratum, ſicut alias
decennalis poſſeſſio eumdē operatur effectū al-
legata, licet non probata aliqua cauſa ad colorā-
dum titulum, ut per Cardin. in c *Cum noſtris. de
conceſſ. præbend.* Felin. in c. *Sicut, n. 31. de re judic.*
& in c. *Licet Hel. de Sim.* At Concilium expreſsè
tollit quoſcunque titulos cujuſcunque nominis
ex ſtant, ut uniones ad vitam, & Commendas,
alioſq; contra formam hujus cap obtentos; ut in
c, 4. *ſeſſ. 7.* quod verbum *quoſcumque*, nullam re-
ſtrictionem patitur, & nihil excludit, c. *Solitæ. in
fin. in verb. Quodcumque ſignaveris, de major. &
obed.* Alciat. *conſ.* 30 *n.* 3. Mandoſ. ad Rom. *conſil.*
31. *n.* 2. *& ſeq.* Ergo & hic titulus præſumptivus
ſublatus cenſebitur.

Deinde hæc præſumptio diſpenſationis oritur
ex alia præſumptione viſitationis Epiſcopi; nem-
pe quod non præſumatur Epiſcopus viſitando
Diœceſim permiſiſſe quem tot beneficia ſine di-
ſpenſatione retinere ad c. *Ordinarii. de offic. Or-
dinar. lib. 6.* & notat Abb. in c. *Illud, num. 8. de præ-
ſumpt.* & Rota *deciſ.* 215. *n. 4. part. 7. recent.* Et ta-
men certum eſt de jure non admitti præſumptio-
nes ex alia præſumptione, ſeu quod duo ſpecialia
ſimul concurrant, l. *fin. C. de dot. promiſ. cum vul-
gar. de comm.* Caſtil. *conſ. 4. n. 14 in fin.*

Tertiò, Canon Concil. Trident. dum innovat
hanc Conſtitutionem, utique à probibitione, &
regula excipit ſublimes, & litteratos in ea. Excep-
tos, cum quibus ſolum per Sedem Apoſtolicam,
vel Summum Pontificem diſpenſatur, ut hic no-
tat gloſſ. & DD. & dictum eſt ſupra *n.* 32, Ergo
cæteros caſos omnes, & formas ſub regula inclu-
dit, vulg. l. *Nam quod liquida, § fin. ff. de pæn. legat.*
Idque ea præcipuè ratione, quia tenentes Execra-
bilem defendi per dictam regulam de triennali
eo quod præſumatur titulus, & diſpenſatio, (etſi
inter ſcribentes valde dubia controverſia exiſtat)
principaliter fundant eorum ſententiam, eo quia
regula de triennali ſolùm excipit duos caſus, ſi-
moniaci, & intruſi, neque alios, & *Execrabilem*
includit, & per Ludovic. Gomez. *in d. regul. de
Triennali, q. 10. num.* 11. & 12. *& ſeq*. Ergo pari ju-
re Concilium Tridentinum cum approbet uni-
cam formam hujus Decretalis in odium definē-
tium, & impetrantium plura beneficia, hunc titu-
lum diſpenſationis præſumptæ ſine dubio ſuſtu-
liſſe arbitrabimur.

49 Quartò tolluntur ex verbis expreſſis diſpenſa-
tiones quæcunq; in d. *c.* 17. & *c.* 15. Si igitur tollun-
tur diſpenſationes veræ, & propriæ à Papa impe-
tratæ, & denuò impetrandæ, quanto magis hæ fi-
ctæ, & præſumptæ ſublatæ erunt, c. *Ex parte, el 3.*
50 *de decim.* Quippe præſumptio, ſeu fictio non de-
bet eſſe maioris efficaciæ, imò minoris, quam ve-
ritas, & naturalis actus, Bald. in l. *4. n. 2. C. ad Vel-
leian.* nec tacitum maioris virtutis, quam expreſ-
ſum, c. *Conſtitutionem, de reg. lib. 6.* & reg. *expreſſa
nocent.*

51 Demum propoſito ſupraſcripto dubio, die 28.
Januarii 1587. S. Congregatio Concilii cenſ. non
Praſt. Fagnan l. part. 3. Decretal. tom. 4.

habere locum contra citata Triden. Concilij De-
creta, qua deciſione ad Sanctiſſimum relata, San-
ctitas ſua reſpondit rectè Congregationem cen-
ſuiſſe, atque ita exequendum eſſe. Ratio deciſionis
ea potiſſimum fuit, quia cum Papa hodie non
conſueverit diſpenſare in inſolitis, non eſt præſu-
menda diſpenſatio, Put, *deciſ.* 193. *lib,* 3.

52 3. QUÆRO, An poſſeſſor plurium benefi-
ciorum incompatibilium poſſit ſe tueri regula
de Annali contra eum, qui contenta in 2. parte
illius non adimplevit.

Iam S. Congreg. Concilij declaravit præſum-
ptam diſpenſationem, in qua fundatur regula de
Triennali, non habere locum contra Decreta
Concilij Trident. *cap. 4. ſeſſ. 7. c.* 17 *ſeſſ.* 24. & *c,* 15,
ſeſſ. 25. nec poſſidentes beneficia contra diſpoſi-
tionem dictutum Decretorum ex tali præſumpta
diſpenſatione ſuam poſſeſſionem tueri poſſe, ut
proximè dictum eſt. Nunc poſita hujuſmodi de-
ciſione quæritur an ſaltem tueri ſe poſſint regula
de Annali.

53 Videtur reſpondendum, poſſe; nam regula de
Annali non adverſatur Decretis Triden. Concilij
prohibentibus pluralitatem beneficiorum, nec
fovet obtinentem incompatibilia, quemadmo-
dum illa de Triennali.

54 Primò, quia regula de Triennali inducta eſt
in favorem poſſeſſoris: regula autem de Annali in
odium impetrantium, & exquirentium lites, ut
habetur in principio regulæ, & conſiderat Sarn.
ſuper ead. regula, q. 52. verſ. Pro qua opinione. Quin.
Mant. *ibid. q. 3. n. 2.* & eſt deciſio Caſſadori 14.
ſuper regulis, n. 2.

55 Secundò, quia regula de Triennali tribuit ro-
bur juri invalido, Sarnen. *in regula de Triennali in
56 princ. verſ. Nec mirandum.* Et ita ſi tueretur poſ-
ſidentem incompatibilia, validaret jus nullum, &
à Concilio improbatum. At regula de Annali nō
reddit validum jus illius, qui poſſidet, nec ei quid-
quid tribuit, ſed tantùm adimit impetranti pro-
pter ejus negligentiam.

57 Tertiò, regula de Triennali tuetur poſſeſſorem
quoad omnes, ut habetur in regula ibi: *Super
58 beneficiis taliter poſſeſſis moleſtari nequeant.* Et
propterea ſi illa uti poſſet poſſeſſor triennalis in-
compatibilium, non daretur caſus ut poſſidens
incompatibilia per triennium contra Decreta
Concilij cogi poſſet ad ea dimittenda. At regula
de Annali non excludit omnes, ſed eum tantùm,
qui contenta in regula non implevit Et ideo quā-
vis talis impetrans repellatur, non propterea obti-
nens incompatibilia eſt tutus, cum poſſit ab alio
impetrante, qui ſervet requiſita in regula ſpoliari
beneficio, & amoveri à poſſeſſione, ut per Sarn.
59 *d. q. 52. verſ. Prima eſt.* Et in terminis ferè noſtris
poſſeſſorem *Execrabilis* uti poſſe beneficio re-
gulæ de Annali tenuit Rota relata per Sarnen. *d.
regula q. 5. in fin, & q. 52. §. Pro qua opinione, in fin.*
ubi ſubdit ejuſdem deciſionis mentionem habe-
re etiam Caſſadorum.

DE PRÆBENDIS.

Cap. Grave.

SVMMARIVM.

1. *BEneficia indignis conferentes poſt ſecundam
correctionem ſuſpenduntur, per Concil. Pro-*

vinciale à beneficiorum collatione:

2 *Et illam ſuſpenſionem relaxat ſolus Papa, vel Patriarcha.*

3 *Indigni in defectum idoneorum aſſumi poſſunt, ad beneficia Eccleſiaſtica.*

4 *Niſi tanta ſit indignitas, ut eis provideri non poſſit ſine mortali peccato, vel ſine gravi aliorum ſcandalo.*

5 *Mandato Papæ de providendo non eſt obtemperandum cum peccato mortali.*

6 *Illiterati an, & quando repellantur à promotione.*

7 *Prælatorum affectus erga nepotes, & propinquos pervertit judicium rationis.*

8 *Argentina Eccleſia Canonicorum inordinata ordinatio de ſuis nepotibus in Canonicos aſſumendis, redarguitur ab Hoſtienſi.*

9 *Pœnitentiarius Cathedralis an habeat jus intereſſendi Diœceſana Synodo, ita ut ab Epiſcopo repelli non poſſit.*

10 *Ad Synodum Diœceſanam vocandi ſunt Abbates, Sacerdotes, & univerſus Clerus.*

11 *Item ſpecialiter invitandi ſunt Canonici Cathedralis & num. 15.*

Item Curati omnes tenentur accedere n. 13.

12 *Pœnitentiarius Cathedralis habet juriſdictionem audiendi confeſſiones omnium Diœceſanorum non ex commiſſione Epiſcopi, ſed à lege, & ideo habet ordinariam.*

14 *Ad Concilium Provinciale de neceſſitate vocandi ſunt ſoli Epiſcopi: ſi tamen alij veniant, ſunt admittendi.*

1 GRAVE Concilium generale à Beneficiorum collatione ſuſpendit eos, qui poſt ſecundam correctionem indignis
2 beneficia conferunt; Providet etiam quis interim beneficia conferat; & illam ſuſpenſionem relaxat ſolus Papa, vel ſolus Patriarcha. Hoc dicit. Sed cave ne decipiaris, quia ver. *Generale*, fuit mendatè appoſitum in ſummario hujus compilationis, fortè per errorem Typographi; nam Generale Concilium hic non ſuſpendit, ſed jubet ſuſpendi à provinciali Concilio: quare loco verbi *Generale*, reponendum eſt *Provinciale*, prout ſummant Jo. Andr. Butr. Cardin. Anchar. Imol. Abb. & Jo. de Anan. primò narrat delictum, ſecundò providet, ibi, *volentes*. Dicebat Hoſt. *in princ.* Tangit Prælatorum delictum: facit præceptum: punit contemptum: excipit Metropolitanum: honorat Sedes Patriarcharum.

Nota primò, ibi, *cum poſſint*. Ad beneficia Ec-
3 cleſiaſtica ſolos idoneos eſſe aſſumendos, ſi reperiri poſſint, ut in littera. Ergo à contrario in defectum idoneorum aſſumi poterunt indigni, prout ex hac littera deducunt Hoſt. *n. 1. in ver. Cum poſſint*, Jo. Andr. *num. 2.* Butr. *num.* 10. Card. *num.* 2. & Abb. *in 1 notab.* Nam ſecundum Hoſt. quia non ſemper poſſunt idonei reperiri, ut in cap. *Venerabilis*, §. *penult*, *infra eodem*. conſtruenda eſt domus ex lapidibus, qui occurrunt, & melius eſt locum implere, quam vacuum dimittere, argum. l. *Generaliter*, §. *Spurios. ff. de Decurionibus*, ubi in defectum legitimorum ſpurij in Decuriones aſſumuntur. Sed hoc notabiliter limitat Abb. ubi
4 ſupra, & eſt ex mente Hoſt. & ſequacium, niſi indignitas tanta ſit, ut ei provideri non poſſit ſine peccato mortali, vel ſine gravi aliorum ſcandalo. Ad quod facit optimè quod notat Jo. Andr. in
5 c, *Cum adeò, n. 6. de reſcript.* ubi ait: (Nec mandato Papæ obtemperandum eſſe, quando eſt tanta indignitas ex parte promovendi, ut ſine mor-
6 tali peccato promoveri non poſſit: Secus verò ſi indignitas non ſit tanta, ut quia patitur ſolum defectum in ſcientia, in reliquis tamen eſt bonus Clericus;) tunc enim procedit argumentum à cõtrario hujus litteræ, ſecundum Abb. Ad hoc bonus textus in c. *Cum nobis, verſ, Illius quoque, de elect.* Sed tu hoc intelligas, dummodo defectus ſcientiæ non ſit totalis: nam prorſus illiteratus omninò repellitur, quinimò, & dejicitur jam promotus, ut c. *fin. de ætat, & qualit.* per quem text. dicebat Bald. in c. *Niſi cum pridem, num. 7. de renunc.* (In Epiſcopo requiritur ſcientia eminens: tamen toleratur ſcientia competens: ſed nihil ſciens, etiam ſi ſit Epiſcopus, debet de Epiſcopari. & ſic de illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus) vide Concil. Tridentin. *c. 6. ſeſſ. 21.* & quod ſcripſi in c. *Cum cunctis, num. 151. & 152. de elect.* & in c. *Quæris, nu. 18. de ætat. & qualit.*

7 Secundò nota ibi, *carnalitatis ſequentes affectum*, præcipuam cauſam, propter quam ad dignitates, & beneficia Eccleſiaſtica interdum aſſumuntur indigni, eſſe inordinatum Prælatorum affectum erga nepotes, & propinquos, quia judicium rationis pervertit, ut hic per Butr. *in ſecundo not.* Unde S. Trid. Synodus in c. 1. *ſeſſ. 25. de reformat.* graviſſimis verbis monet Eccleſiarum Antiſtites, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affectum, unde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat; penitus deponant. Cæci enim ſunt Epiſcopi erga nepotes, ut inquit gloſſ. in c. *Pervenit, in ver. Gravius, 1. q. 3.* dixi in c. *Accepimus, n. 45. & 46.* de pactis, & B. Hieronym. ad Fabiolam hic relatus à Jo. Andr. *n. 3.* (Multa nos cogit affectus & dum propinquitatem reſpicimus corporum, corporis, & animæ offendimus Creatorem.) & B. Bernardus dicebat: (Epiſcopus committit tali, ſcilicet nepotulo ſuo duo millia animarum de fa-
8 cili, cui non libenter committeret duo pira,) ut refert hic Hoſt. *n. 4. in fin*, qui ſuperius *n. 3*, ponit exemplum affectus carnalis in Canonicis Argentinis, qui cum non poſſent concordare de Canonicis creandis, convenerunt in hoc, ut quilibet Canonicus crearet ſuum nepotem, vel conſanguineum, nobilem tamen: & tales erant perſecutores Eccleſiæ, & indigni. Quidam Romanus, ipſius Eccleſiæ Canonicus nominavit Aſinum Canoniæ, dicens illum alijs præferendum, quia ſemper procuraverat utilitatem Eccleſiæ, & abſtinuerat à damno, quod alij non fecerunt, ad hoc c. *In quibuſdam infra de pœn.* & c. *Cum in officiis Charitatis, de teſtam.* & fortè de hac inordinata ordinatione loquitur text. in c. *Super inordinata, infr. eod.* dirigitur enim Epiſcopo Argentino, qui fortaſſe inductus fuit à prædicto Romano ad eã conſultationem faciendam, ita Hoſt.) & ex illo Jo. Andr. *hic n. 2. in ver. Carnalitatis*.

Ultimo nota ibi, *annuatim*. Concil. Provinciale hoc jure inſpecto eſſe celebrandum ſingulis annis & idem dicendum de Diœceſana Synodo, ut c. Sicut olim, de accuſat. ubi utrumque dictum probatur, ſecundum Abb. *hic n. 5.* Dixi hoc jure inſpecto, quia ex jure noviſſimo Concil. Trident. *cap. 2. ſeſſion. 24.* ſatis eſt, ut Provincialia Concilia

cilia quolibet ſaltem triennio celebrentur.

Tractat *hic,* Innoc. *à num. 1. uſque ad n.* 8. de auctoritate Concilij Archiepiſcopalis, & quinam ſint vocandi tam ad hoc Concilium, quàm ad Concilium Epiſcopale, ſeu Diœceſanum, de provinciali Concilio egi latiſſimè in d. c. *Sicut olim, de accuſat.* per decem quæſtiones, & in quinta egi de ijs, qui ad eam Synodum ſunt vocandi, de quo etiam, & plenè tractavi in cap. *Et ſi membra, à num. 1. uſque ad num. 47. de his, quæ fiunt a Prælat.* de iis verò qui intereſſe debeot in Synodo Diœceſana egi in c. *Super his, à num. 1. uſque ad num. 15. de major. & obedient.*

9 Hic quæro quid in Canonico Pœnitentiario, cum Raphael Miralles Canonicus Pœnitentiarius Eccleſiæ Illerd. voluiſſet intereſſe io Diœceſana Synodo habita anno 1516. fuit ab Epiſcopo repulſus hoc prætextu, quod ex diſpenſatione iuris Pœnitentiarius locom in ſynodo non habeat, Quapropter, idem Canonicus ſentiens ſe gravatum, ad S. D. N. & Sacram Congregationem Concilii appellavit, quam oonc cooſulit an tanquã Pœnitentiarius inſtitutus in vim Conc. Trid. *c. 8. ſeſſ.* 24. habeat ius aſſiſtendi in Diœceſana ſynodo. Ita ut abſq; legitima cauſa ab Epiſcopo repelli nõ poſſit.

Videtur reſpondendum Pœnitentiarium eſſe
10 admittendum ad ſynodum Diœceſanam, nec repelli poſſe ab Epiſcopo, ex doctrina Innoc. in hoc c. *n.* 2. ubi ait ad Epiſcopale Concilium eſſe vocandos Abbates, Sacerdotes, atque omnem Clerum civitatis, & Diœceſis per Tex. in c. *final. 18. diſtin.* & Innoc. ſequuntur *hic,* Jo. Andr. *num. 5. verſ. Ad*
11 *Synodale,* Petr. de Anchar. *eodem verſ. ſub num.* 15. Butr. *n. 16. verſ. Ad Synodale autem.* Cardin. *num. 12. verſ. Ad 2.* & Jo. de Anan. *num. 14. verſ. In Concilio autem Synodali.* Canonici autem Cathedralis non modo ſunt admittendi, ſed etiam ſpecialiter invitandi cap. *fin. de iis, quæ fiunt à Præl. ſine conſ. Cap.* tradit poſt alios Henric. Bott. *de Synodo Epiſcopi, in 2. par. num. 2. 3. & ſeq.* & iam cenſuit S. Congr. Concilii.

12 Non videtur autem dubitandum quominus Pœnitentiarius teneatur ad Synodum diœceſanã accedere, cum ſit quaſi Parochus totius diœceſis, habeatque ius audiendi diœceſanorum Confeſſiones, non ex ſpeciali Epiſcopi commiſſiooe, ſed à lege, id eſt à Tridentino Conilio, ideoque Ordinarius cenſeri debeat. Nam iuriſdictio quæ defertur à lege, vel ſtatuto, ordinaria eſt, l. *Et quia, ff. de iuriſdictione omnium Iudicum,* l. 1. *in 1. reſp. ff. de officio eius, cui mandata eſt iuriſdictio,* & notat Innoc. in c. *Cum ab Eccleſiarum, num. 3. verſ. Et quia lex, ſupra de off. Ordinar.* Quod abſq; dubio procedit cum juriſdictio datur ad univerſitatem cauſarum, vel ad unum negotium univerſale, ut in hoc caſu, Bart. in l. *Ambitioſa, num. 34. verſ. Sed concedendo, ff. de Decret. ab Ord. facien.* & in l. *More, quaſt. 5. num. 9.* ubi etiam Jaſ. *num. 51.* & communiter DD. *ff. de iuriſdictione omn. Iudic.* & ſcripſi plenius in c. *Cum olim, num. 65. de major. & o-*
13 *bed.* Certum eſt autem, teneri ad hanc Syoodum accedere omoes qooquomodo curam animarum habentes, ut tradunt omoes in c. *Quod ſuper his, de major. & obedien.* & ſtatuitur decret. Conc. Trid *cap. 2. ſeſſ.* 24.

Quamobrem ſi Pœnitentiarius teneatur ad Conc. accedere, Epiſcopus quoque tenetur illum admittere, cum obligatio accedendi, & admittendi reciproca ſit, & correlativa, arg. l. *final. C. de indict. viduit. toll.* l. *ult. ff. de Acceptilat.* & l. 1. *C. de*
14 *Cupreſſis, lib.* 10. Quinimò fortior, & ſtrictior eſt obligatio admittendi ex parte Epiſcopi. Ideoque quamvis ad Provinciale Concilium Epiſcopi ſoli, & non alij de neceſſitate vocaodi ſiot: ſi tamen alij veoiant, ſunt admittendi, ſecundum Innoc. Jo. Andr. & Anch. *locis citatis.* Et Canonici Cathedralis, & ſi aliquando accedere non teneantur, tamen ſunt ſemper ſpecialiter invitandi, ut probat Henric. Bott. *d. par. 2. ſub num. 24. verſ. Quid tenendum.* Et revera abſurdum eſſet, ut Pœnitentiarius teneretur ad Synodum accedere, ſi Epiſcopus noo deberet illum admittere; & ſi admittendi ſunt ex neceſſitate ſimpliciter Canonici, nulla ratio ſuaderet cur admitti non debeat qui ſimul eſt Canonicus, & Pœnitentiarius, ad hoc bona gloſ. in Clem. *Dudum, ad finem in ver. Pacta, de ſepultur.*

DE PRÆBENDIS,

Cap. Extirpandæ.

SVMMARIVM.

1 *Parochus non obſtante conſuetudine Epiſcopi, vel Patroni debet de reditibus Eccleſiæ ſufficientem habere portionem.*
2 *Conſuetudo nutritiva peccati extirpanda eſt.*
3 *Idem in conſtitutione, appellatione, iuramento, & privilegio.*
4 *Et ſuper talibus ad Papam, non ad Imperatorem eſt recurrendum.*
5 *Patroni, vel adminiſtratores Eccleſiarum prætextu conſuetudinis congruam portionem Rectoris diminuere non poſſunt.*
6 *Conſuetudo, qua Patronus aliquid ſibi vendicat de fructibus Eccleſiæ ultra portionem Rectoris, an valeat de jure communi.*
7 *Et quid in Patrono laico.*
8 *Patroni qui in fructibus Eccleſiæ ſe ingerunt ex Concilio Tridentino quas pœnas incurrant. & n. ſeq.*
9 *Patronis beneficiorum prohibitum eſt bona ipſorum conducere.*
10 *Pœna à Concilio impoſita Patronis occupantibus fructus Eccleſiarum locum non habet niſi in doloſa occupatione.*
11 *Pater qui ſe ingerit in fructibus Eccleſiæ, cujus non ipſe ſed filius eſt Patronus, an incidat in pœnam Concilij Tridentini.*
12 *Patroni Eccleſiarum Parochialium cogi poſſunt ad aſſignandam congruam portionem Rectoribus ibi inſtitutis.*
13 *Parochialium Eccleſiarum paupertati quibus remedijs ſit ſuccurrendum.*
14 *Peritia nulla, vel modica æquiparantur.*
Competens tamen toleratur, ibidem.
15 *Illitteratis Parochialium Rectoribus dandi ſunt Coadjutores ab Epiſcopo.*
16 *Parochiales non ſunt ita prægravandæ fructuum detractionibus, ut non ſuperſit ſufficiens portio pro Rectore.*
17 *Et quæ dicatur ſufficiens portio.*
18 *Penſionibus, & reſervationibus fructuum gravari non debent Cathedrales, quæ ducatos mille, & Parochiales, quæ ducatos centum non excedunt.*

Digitized by Google

19 *Et ducati intelligendi ſunt juxta morem cujuſque regionis.*

20 *Penſionarij an ſint cogendi contribuere ad contra, cum non ſuperſunt centum pro Rectore.*

1 EXTIRPANDÆ. Rector Eccleſiæ, non obſtante conſuetudine Epiſcopi, vel Patroni, de reditibus Eccleſiæ debet ſufficientem habere portionem. Hoc dicit uſque ad §. *Qui verò*. Et ſunt tres partes. Prima narrat vitium in genere. Secunda ſpecificat, ibi, *Nam ut*. Tertia reformat, ibi, *Cum igitur*.

2 Nota primò ex principio litteræ extirpandam
eſſe conſuetudinem nutritivam peccati. Non enim conſuetudo, ſed corruptela dicenda eſt, cum diuturnitas temporis non minuat peccatum, ſed augeat, c. *Schiſma*, 24. q. 1. c. *fin. de conſuetud.* cap. *Cum in Eccleſiis*, & cap. *Non ſatis, infra de Simon.* Unde hæc Decretalis hanc non appellat ſimplici-
3 ter conſuetudinem, ſed conſuetudinis vitium. Similiter & omnis Conſtitutio nutriens peccatum caſſanda eſt, cap. *fin. ſupra de præſcript.* Et omnis appellatio, c. *Cum ſpeciali, de appellat.* & omne juramentum, c. *Inter cætera*, 22. *quæſt* 4. & omne privilegium, l. *unica, C. de rapt. virg.* Et ſuper talibus
4 eſt ad Papam, non ad Imperatorem ſpecialiter recurrendum, ut notatur in c. *penult.* §. 1. *ſupra de conſuetud.* & tenet *hic* Hoſt. *num.* 9.

5 Secundò nota Patronos, vel Adminiſtratores
Parochialium Eccleſiarum non poſſe prætextu conſuetudinis ipſarum reditus ita ſibi vendicare, ut congruam portionem Rectoris diminuant, ut
6 per Abb. *num.* 2. Unde à contrario ſenſu videtur colligi ut valeat conſuetudo legitimè præſcripta aliquid ſibi vendicandi de fructibus Eccleſiæ ultra ſufficientem portionem Rectoris. Quòd verum eſt de jure communi in Patronis Eccleſiaſticis, de quibus loquitur hæc Decretalis ſecundum Hoſt. *num.* 2. *in ver. Patroni*, Joan. Andr. *num.* 1. *in fine, in eodem ver.* & Abb. *in* 1. *notab.* Sed laici in
7 Eccleſijs nullã de jure poſſunt percipere portionem, niſi in limine fundationis à Diœceſano fuerit eis reſervata, ut eſt textus in c. *Præterea, infra de*
8 *jure patron.* Sed hodie decreto Concilij Tridentini *c.* 9. *ſeſſ.* 25. generaliter interdictum eſt, ne Patron. beneficiorum, etiam ſi Communitates, Univerſitates, Collegia quæcunque Clericorum, vel laicorum exiſtant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum quorumcumque beneficiorum, ullatenus, ulla ve cauſa, vel occaſione ſe ingerant; ſed illos liberè Rectori, ſeu Beneficiato, non obſtante etiam quacunque conſuetudine, diſtribuendos dimittant. Et infra: Si ſecus fecerint, excommunicationis, & interdicti pœnis ſubjiciantur, & dicto Jurepatronatus ipſo jure privati
9 exiſtant. Quo decreto ſublata eſt ſupradicta differentia, quam hic ponunt Doctores inter Patronos Eccleſiaſticos, & laicos. Nam quoad omnes derogatum eſt conſuetudini, ſecundum quam Patroni in fructibus beneficiorum ſe ingerunt. Et diſpoſitio hujus Decretalis in hoc corrigitur, & in alijs multipliciter ampliatur, ita ut ex Sacræ Congregationis ſententia prohibitum etiam ſit Patronis beneficiorum bona eorundem conducere. Et verſiculum illum, *ſi ſecus fecerint*, Sacra Congregatio declaravit nedum ad clauſulam immediatè præcedentem, ſed etiam ad ſuperiorem eſſe referendum; Ita ut Patronus beneficij in ejus ſe fructibus ingerens, incidat in pœnam excommunicationis, & privationis poſitam eo decreto. Totum tamen quod ibi dicitur de perceptione fructuum, quam faciunt Patroni, cenſuit de doloſa occupatione eſſe intelligendum; nam ubi non eſt dolus ibi non cadit delictum.

Unde orta dubitatione, An Prohibitio Conci-
11 lij, ne Patroni in beneficiorum ſe fructibus ingerant, habeat locum in parte Rectoris; qui eſt de familia, & patronatum non habet, licèt poſt mortem Patroni ad eum ſpectare debeat ex proviſione fundatoris, præſertim cum fructus quos accepit, filio Rectori reſtituerit: Reſponſum eſt non habere locum. Poſt quam reſolutionem cum ex facto concordato proponeretur, quod pater Rectoris erat principalis patronus, & exegiſſet etiam antequam filius ejus Rector eſſet, & poſt ejus obitum integrum annuum cenſum quindecim ducatorum nomine proprio, quorum ducatorum octo debebantur Eccleſiæ; dubitatum fuit, An haberet locum hoc caſu Concilium *d. cap.* 9. Et ſimiliter reſponſum eſt non habere locum, quia cenſus erat ſibi communis cum Eccleſia, unde fit interpretatio ut jure ſuo, & non in fraudem exegerit. Ad hoc l. *Meritò. ff. pro ſocio*, cum alijs adductis per Roman, *conſ.* 113. *Pro deciſione, n.* 1.

12 Tertiò, nota Patronos, vel alios habentes adminiſtrationem temporalium in Eccleſijs parochialibus teneri, & compelli poſſe ad aſſignandã congruam portionem Rectoribus ibi inſtitutis, ut hic per Butr. *nu.* 2. *in* 2. *notab.* & concordat cap.
13 *De monachis, ſupra eodem.* Alia remedia ad augendos exiguos Parochialium Eccleſiarum reditus habentur in decreto Concilij Tridentini *cap.* 13. *verſ. In Parochialibus. ſeſſ.* 24. Curare enim debet Epiſcopus, ſi per beneficiorum unionem, non tamen Regularium, id fieri non poſſit, ut primitiarum, vel decimarum aſſignatione, aut per Parochianorum ſymbola, ac collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione tantum redigatur, quod pro Rectoris, aut Parochiæ neceſſitate decenter ſufficiat.

Quòd nota, nullam, vel modicam peritiam æquiparari, quod benè probat littera ibi, *Nullam, vel modicam.* Imò ſecundum Abb. *num.* 3. interdum deterius eſt habere modicam peritiam, quam nullam; quia modica aliquando in errorem per-
14 ducit, ſed prorſus ignarus conſulit alios. Sed modicam intellige, id eſt minus ſufficientem, & infra mediocritatem; alioquin contra, ut in c. *Niſi cum pridem*, §. *Pro defectu, ſupra de renunc.* per quem textum Bald. ibi ait: In Prælato deſideratur ſcientia eminens, competens tamen toleratur; ſed nihil
15 ſciens debet deepiſcopari. Verumtamen Concilium Tridentinum tolerat illiteratos, & imperitos Parochialium Eccleſiarum Rectores jam promotos, ſi aliàs ſint honeſtæ vitæ, eiſque tantum dari præcipit ab Epiſcopo Coadjutores, ſeu Vicarios, & partem fructuum eiſdem pro ſufficienti victu aſſignari, ut in *cap.* 6. *ſeſſ.* 21.

16 Ultimò nota, Parochiales Eccleſias non eſſe ita prægravandas fructuum detractionibus ut nõ ſuperſit ſufficiens portio ad ſuſtentationem Rectoris. Et pondera inconveniens, quod hinc ſequitur quaſi neceſſariò, videlicet promotio, & aſſumptio imperitorum ſecundum Anton. de Butr. *n.* 2. *in* 1 *notab.* & Abb. *n.* 3. Quod eſt valde periculoſum Eccleſijs, Nam ſi cæcus cæcum ducat, ambo

in

In foveam dilabuntur, c. *Per in fine, ſupra de ætate & qualit.* Et de Paſtorum imperitia vide quod ſcripſi in c. 1. *ſupra de Summ. Trinit.* & in d. c. *Niſi cum pridem, de renunc.*

17 Dicitur autem ſufficiens portio non quoad neceſſaria vitæ tantùm, ſed ſecundum decentiam, & qualitatem perſonæ, ut not. in c. *Cùm ſecundum* §. *penult. ſupra eod.* & tenet gloſ. *hic in ver. ſufficiens* Hoſtien. *num. 4. in ver. Congruè* & alij communiter. Et eſt bona gloſ. in c. *Conquerente in ver. Sufficientia, ſupra tit. prox.* Imò ſecundum gloſ. *hic* portio debet eſſe ſufficiens pro ſe, & ſuis, ut in ca. *Studeat. 50 diſtinction.* qui textus hoc bene probat ſecundum Abb. *hic num. 4.* Cæterum in huiuſmodi decentia arbitranda habenæ non ſunt nimis laxandæ, ut ſcripſi plenè in cap. *fin. ſupra de pecul. Clericor.* Unde cum myſterio Concilium Tridentinum coniunxit decentiam cum neceſſitate in d. *cap. 13. ſeſſ. 24.* ibi; *Quod pro Rectoris, aut Parochiæ neceſſitate decenter ſufficiat.*

18 Porrò quoad penſiones, & reſervationes fructuum Sancta Synodus in *eod. cap. 13.* ſufficientem æſtimavit portionem, quæ in Cathedralibus Eccleſiis aſcendit ad mille ducatos, & in Parochialibus ad ducatos centum, dum ſtatuunt ut omnes hæ Cathedrales Eccleſiæ, quarum reditus prædictam ſummam ducatorum mille, & Parochiales, quæ ſummam ducatorum centum ſecundum verum annuum valorem non excedunt, nullis penſionibus, aut reſervationibus fructuum graventur.

19 Et Sacr. Congregatio conſulta, An verba illa Concilii, *ducatorum centum*, ſint intelligenda iuxta morem cuiuſque regionis; reſpondit, ità intelligenda die 30. Martii 1594.

20 Porrò cum Sanctæ memoriæ Cardinalis Borromæus conqueſtus eſſet apud Sacram Congregationem, quod Parochiales ſuæ provinciæ eſſent gravatæ penſionibus, ita ut titulari non remanerent centum, vel quinquaginta quinque, nec Penſionarii vellent contribuere neceſſitatibus Eccleſiarum propter clauſulas prægnantes in reſervatione penſionis; fuit in S. Congregatione dubitatum, an eſſet adhibendum remedium ut penſionarii omnes cogerentur ad ratam contribuere, non obſtantibus quibuſcunque clauſulis, & Ordinarius eos ad id compellere valeret. Et Patres cenſuerunt non conſtituendam legem generalem hac de re, ſed caſus particulares conſiderandos, poſtea illis providendum, prout æquum videbitur inſpecta qualitate perſonarum, & locorum. Et ita Sanctiſſimus quoque probavit.

DE PRÆBENDIS.

Cap. Extirpandæ,
§. Qui verò.

SUMMARIUM.

1 *Parochialium Rectores tenentur perſonaliter reſidere, eiſque non per Vicarios, ſed per ſeipſos deſervire.*

2 *Delegari non poſſunt ea, in quibus electa eſt induſtria perſona.*

3 *Paſtor non eſt qui gregem alienum paſcit, ſed mercenarius.*

4 *Parochi cogi debent ad ſubeundam per ſeipſos, & non per ſubſtitutos omnia munia Parochialia.*

5 *Et an ſint tolerandi ut per ſubſtitutos ſuppleant in aliquibus caſibus, & in quibus.*

6 *Parochus tenetur ad reſidentiam, licèt reditus Eccleſiæ ſint valdè tenues.*

7 *Imputandum eſt ei, qui beneficium tenue acceptavit*

8 *Parochus non excuſatur à reſidentia ex, eo quod fructus omnes ſint alteri reſervati, & nihil remaneat pro Rectore.*

9 *Parochiæ inopiæ ſubveniendum eſt ordinario, vel extraordinario auxilio.*

10 *Sed decreta de reſidentia interim ſuſpendi non debent.*

11 *Reſidere tenetur Parochus, etiamſi eſſent in illa Parochia tres tantùm, vel quatuor incolæ.*

12 *Parochi tenentur habitare in domo Eccleſiæ Parochialis, ac ſi domum non habeant, debent aliquam conducere, ſaltem infra limites Parochiæ.*

13 *Ex cauſa tamen quandoque permittuntur habitare in ædibus paternis infra limites Parochiæ, & n. 17 & ſeqq.*

14 *Parochus reſidens in civitate, in qua ſita eſt Parochialis, licèt extra Parochiæ limites, non tenetur ad fructuum reſtitutionem, & n. 16.*

15 *Cogendus tamen eſt reſidere in domo Eccleſiæ, vel ſi non habet in propinquiore infra limites Parochiæ.*

16 *Parochus iuſſus in ædibus Parochialibus reſidere, niſi paruerit, mulctari poteſt ab Epiſcopo.*

17 *Epiſcopus permittere poteſt ut Parochus, qui neque ex fructibus ædes conſtruere, nec aliàs intra Parochiæ fines conducere poteſt, inhabitet domum in viciniori Parochia ſitam.*

18 *Rector duarum Parochialium unitarum, qui permittentibus Epiſcopis reſedit in domo à Parochianis conſtructa in caſtro extra limites utriuſque Parochiæ fructus facit ſuos.*

19 *Et permittitur ita pergere arbitrio Epiſcopi, dum tamen domunculam ædificet propè alteram Eccleſiam, ibique alat Presbyterum, qui curam animarum exerceat.*

20 *Parochiani cogi poſſunt ad contribuendum pro ædificandis ædibus Parochialis Eccleſiæ, cuius fructus ſummã quinquaginta ſcutorũ non excedunt*

21 *Eccleſia baptiſmalis, licèt non ſit curata, tamen requirit perſonalem reſidentiam, & eſt incompatibilis cum Canonicatu, vel Parochiali.*

22 *Cancellaria inter ſigna Eccleſiæ Curatæ præcipuè attendit an in ea ſit fons baptiſmalis.*

23 *Plebaniam obtinens, ad quam pueri baptizandi neceſſariò ſunt deferendi, debet tempore collationis attingere annum vigeſimumquintum, & infra annum ad Sacerdotium promoveri.*

24 *Parochialem obtinens annexam dignitati, vel præbendæ, tenetur in maiori reſidere, & Parochiali deſervire per Vicarium perpetuum.*

25 *Præbenda ratione Eccleſiæ, in qua ſita eſt, dicitur maior Parochiali.*
Contrarium num. 27.

26 *Beneficia duo incompatibilia obtinens poteſt reſidere in quo maluerit, ſi ſint æqualia, aliàs reſidere debet in maiori, & n. 30.*

27 *Cura animarum cæteras omnes ſuperat, & excellit.*

28 *Reſidentia in beneficiis non Curatis eſt de iure poſitivo.*

29 *Parochialis perpetuò, & acceſſoriè unita amittit nomen Parochialis, & efficitur membrum benefi. ei, cui eſt annexa, & n. 36.*
Nec in eius collatione requiritur concurſus, n. 39.

30 *Parochiales duas unitas obtinens, & Præpoſituram*

Cura-

Curatam ex diſpenſatione, tenetur reſidere in Præpoſitura tanquam in digniori.

31 *Parochiales duas obtinens æquè principaliter unitas, poteſt eligere in qua maluerit reſidentiam, ſi per omnia ſint æquales.*

32 *Aliàs reſidendum in digniori, aut ſi id non conſtet, in frequentiori, & in ea, quæ eſt intra urbem.*

33 *Unio Parochialis ad vitam non liberat obtinentes, quin teneantur ſe promoveri facere, & reſidere in eis.*

34 *Sardiniæ inſula Parochiales unitæ Canonicatibus Cathedralium poſtea deſtructarum, an obligent ad reſidentiam.*

35 *Sardiniæ inſulæ Parochias ad primævum ſtatum reduxit Pius V.*

36 *Parochiales duæ, quarum una eſt alteri perpetuò, & accessoriè unita, altera verò habitu tantùm Curata, an requirant reſidentiam, & ſint incompatibiles cum alia Parochiali, & n. ſeqq. uſque ad num. 53. & num. 56.*

37 *Diſpenſatio nulla requiritur ut quis poſſit habere perſonatum cum cura, & præbendam, cui ſit annexa Eccleſia Parochialis.*

38 *Beneficiorum incompatibilium pluralitas cur ſit prohibita.*

39 *Parochiales duas obtinens non tenetur alteram dimittere, ſi una ex his unita ſit Dignitati, vel beneficio ſimplici perpetuò, & acceſſoriè.*

40 *Conſuetudo immemorabilis non reſidendi in Parochialibus ſublata eſt à Concilio Trident. tanquam corruptela.*

41 *Parochialis habitu tantùm curata reſidentiam requirit, & eſt cum alia Parochiali incompatibilis, & num. 45.*

42 *Contrarium.*
Declaratur, num. 48.

43 *Parochialis habitu, an ſit incompatibilis cum Cathedrali.*

44 *Cancellariæ ſtylus circa collationem Parochialis habitu curatæ, & n. 47.*

45 *Gregorij XIII. declaratio circa incompatibilitatem Parochialis habitu tantum curatæ.*

46 *Epiſcopi judicium eſt an beneficium ſit curatum habitu tantùm, nec ne.*

48 *Beneficium habitu tantùm curatum regulatur, ut curatum actu, ſi ſubſit ſpes reverſionis Parochianorum, aliàs ſecus, n. 55.*

49 *Epiſcopus civitatis ab hoſtibus captivatæ alteri Eccleſiæ eſt præficiendus.*

50 *Officium paſcendi cui innititur obligatio reſidentiæ, ceſſat ovibus deficientibus.*

51 *Divertiſſe non videtur populus ſtatim reverſurus.*

52 *Potentia proxima actus in favorabilibus habetur pro actu.*

53 *Rector Parochialis habitu ab Epiſcopo Seminario unitæ, an teneatur reſidere in novo pago infra limites ipſius Parochialis conſtructa, & n. ſeq. uſque in finem.*

54 *Ius Parochialis extinctum per receſſum Parochianorum, reviviſcit per novorum Parochianorum habitationem.*

55 *Parochialis habitu non poteſt ab Epiſcopo uniri Seminario.*

56 *Parochus tenetur reſidere in Parochiali habitu ſi ſit ſpes & redeant Parochiani.*

57 *Unio ab initio valida, & effectum ſortita non reſcinditur ipſo jure ex eo quod deveniat ad caſum, à quo incipere non poteſt.*

58 *Unio in dubio præſumitur perpetua uti facta contemplatione Eccleſiæ.*

59 *Unio Parochialis habitu facta Seminario quamvis fuiſſet valida, tamen eſſet diſſolvenda ob reditum Parochianorum.*

60 *Eccleſia Parochialis poteſt agere ad demolitionem Eccleſiæ, ſeu Capellæ infra Parochiæ limites conſtructæ.*

61 *Tranſlata Eccleſia, omnia jura ad eam pertinentia tranſeunt in Eccleſiam, ad quam facta eſt tranſlatio.*

62 *Remiſſoria non datur ubi articuli ſunt irrelevantes.*

§. QUI VERO, Privatus eſt Parochiali Eccleſia Rector in ea non reſidens, niſi ſit annexa Dignitati, vel Præbendæ; quo caſu debet ibi perpetuum habere Vicarium. Et in fine prohibet in fraudem Rectoris de ipſius fructibus penſionem in beneficium dari. Hoc dicit. ſecundum Jo. Andr. & DD. communiter. Vel ſecundum alium intellectum. Non reſidens in Eccleſia Parochiali non ponens Vicarium, quando eſt annexa beneficio majori, privatus eſt ea. Et quatuor facit Primò ſtatuit. Secundò excipit, ibi, *Niſi*, Tertiò punit, ibi, *Alioquin*. Quartò fraudem damnat, ibi, *Illud*.

1 Nota primò generalem regulam, ſecùndum Hoſtienſem, & DD. videlicet, Parochialium Eccleſiarum Rectores teneri perſonaliter reſidere, eiſque non per Vicarios, ſed per ſeipſos deſervire, ut hic eſt caſus in c. *Nonnulli, ſupra tit. prox.* Ratio eſt ſecundum Abb. *num. 2.* quia videtur electa induſtria perſonæ; ideoque non poteſt cura alteri delegari per regulam, *c. fin. §. Is enim. Supra de offic. deleg.* & *c. Is cui*, & ibi *gloſ. pen. eod. tit. lib. 6.* Con-
2 fert optimus textus in l. *Inter artifices, ff. de ſolution.* Formalis ratio eſt, quia omnes, quibus animarum cura commiſſa eſt, tenentur paſcere juxta præceptum Domini ad Petrum Joannis 20. Concilium Tridentinum *cap. 1. ſeſſ. 23.* Paſcendi au-
3 tem officium perſonale eſt: Nam qui gregem alienum paſcit, non eſt paſtor, ſed mercenarius, ad quem non pertinet de ovibus, ut patet *Ioan.* 10. c. *Adverſitas, §. Hoc tunc ſervandum, 7. quæſt. 1.* & c. *Tres perſonas, 23. q. 4.* Dixi in c. *Ex parte, num. 38. & ſeqq. & n. 49. ſupra tit. prox.* ubi etiam latiſſimè probavi à *num. 20. uſque in finem*, obligationem perſonalis reſidentiæ in beneficijs Curatis eſſe de jure divino, licèt Concilium Tridentinum hoc formaliter non diffinierit, ut ibidem probavi *à n. 10. uſque ad num. 20.*

Cæterùm ſi Curati reſideant, & curam per ſeipſos exerceant, non repugnat ſacris Regulis, quin aliqua munia in certis caſibus poſſint alijs demandare. Unde nonnulli obtinentes Parochiales Ec-
4 cleſias Archipresbyteratus, & præpoſituras nuncupatas, etſi in eis reſiderent, cùm tamen eſſent plerique ex eis Portionarij & litteris humanioribus præditi, obtinuerunt ab Ordinario ut reſidentes in Parochialibus, curam animarum non per ſe, ſed per ſubſtitutos exercerent, ſatis eſſe aſſerentes, ſi ſubſtitutis exercentibus curam adſint, & præſint. Unde, excepta Miſſa, cætera omnia ſacramenta, & munia ſubſtitutis exercenda permittebãt. Quæſitum fuit, an id ipſis, præcipuè ex licentia liceret. S. Congregatio cenſuit cogendos eſſe hujuſmodi Rectores ad ſubeundum per ſeipſos, & non per ſubſtitutos omnia munia, ad quæ Parochi tenentur

Google

tur;tolerandos autem ut per ſubſtitutos ſuppleant
in illis tantum caſibus, in quibus expreſſis verbis
Canonum,decretorumve Concilij permiſſum eſt
Parochis,ut per Vicarios coadjutores,vel ſubſtitu-
tos poſſint officio ſuo fungi,quales ſunt *ſeſſ.5 cap.
2.verſ. Archipresbyteri,ſeſſ.6. cap.2.in fine,ſeſſ.21.
cap.4.in princip.ſeſſ.22.de Sacrif.Miſſa,cap.8.in fi-
ne,ſeſſ.23.cap.1.verſ. Eadem omnino,cap.1.de re-
form.matrim.ſeſſ.24.verſ.Qui aliter,*& *verſ.Præ-
terea eadem.*& *eadem ſeſſ. cap.4.*

6 Extenditur primò ſuptadicta regula,ut habeat
locum etiamſi fructus Parochialis ſint valdè te-
nues,puta viginti ſolidorum : nam nihilominus
Parochus tenetur perſonaliter reſidere, ac per ſe
ipſum deſervire,c.*Conquerente,ſupra de Cleric.non
7 reſid.*& notat Hoſt.in c.*fin.n.5.eod.tit.* Imputan-
dum enim eſt ei,qui beneficium tenue acceptavit,
8 ut dicit Abb,in c.*Conquerente,num.6.* Quinimò
hoc vendicat ſibi locum,etiamſi Parochialis nul-
los habeat fructus. Unde propoſito dubio in S.
Congregatione Concilij, An excuſetur quis à re-
ſidentia,quia fructus omnes Eccleſiæ reſervati re-
periuntur,& nihil remanet pro Rectore;vel quia
Eccleſiam Parochialem parum à civitate di-
ſtantem obtinet;vel quia operam litteris det in ea-
dem civitate;ita tamen ut ſingulis diebus Domi-
nicis ſit in Eccleſia,vel ob aeris intemperiem; vel
quia locus in quo manſurus eſt Parochus,neceſ-
9 ſe habeat ejus opera pro Magiſtro Grammaticæ:
Reſponſum eſt in nullo ex his caſibus excuſari.
Subveniendum eſt tamen inopiæ Parochi ordi-
nario,vel extraordinario auxilio,cap. Licèt,infra
de cenſib.c.*Vnio,10.q.3.*l.1.*C.nova vectigal.*l.*His
quoque,C.de alluvion.*& not.Hoſt.in d.c.*Conque-
rente,n.1.in ver.Vita neceſſaria.* Et hodie eſt expreſ-
ſum in Decreto Concilii Tridentini,*cap.13. verſ.
In Parochialibus*, *ſeſſ.24.* ut fuſiùs dixi ſupra in
principio Capituli,*n.* 13.

10 Hinc cum Canonici Collegiatæ Eccleſiæ,qui
Canonicatus,& Parochiales tenuis reditus obti-
nebant,peterent dictæ tenuitati provideri per u-
niones,& interim non compelli ad reſidendum
in Parochialibus, prout compellebantur in vim
Bullæ Pii V. & Concilii Provincialis Mediolan.
S.Congregatio cenſuit non poſſe ſuſpendi Bullam
Pii V. & Decretum Synodi Provincialis,ſed ſcri-
bendum ad Epiſcopum ut unionibus provideat.

11 Extenditur ſecundò eadem regula, ut habeat
locum etiamſi numerus animarum ſit valdè exi-
guus.

Unde S. Congregatio conſulta, An Parochus
teneatur reſidere, etiamſi eſſent in illa Parochia
tres tantùm,vel quatuor incolæ? Reſpondit te-
neri.

12 Extenditur tertiò ut nec ſufficiat Parochum
ubilibet reſidere infra limites Parochiæ,ſed opor-
teat eum habitare in ædibus Parochialibus, ut ſæ-
pius ſuit ſolutum.

Et in ſpecie cùm multi Rectores Parochialium
Eccleſiarum in Diœceſi Eboren.tametſi proprias
ædes parochiales haberẽt, vel ſaltem percommo-
dè poſſent alias conducere intra limites Parochię,
tamen aut extra Parochiam, aut extra prædictas
ædes inhabitarent;& Epiſcopus quæſiviſſet quid
agendum: Sacra Congregatio cenſuit Parochos
teneri habitare in domo Eccleſiæ Parochialis,ac
ſi domũm non habeant, debere aliquam condu-
cere,ſaltem intra limites Parochiæ.

13 Et rurſus petente Præpoſito Piſcien. declarari:
An poſſet compellere Parochos ad habitandum
ædes conjunctas Eccleſijs Parochialibus: Sacra
Congregatio cenſuit poſſe compellere. Si tamen
aliquis caſus occurrat, qui rationibus ſpecialibus
innitatur,reſcribendum ad S. Congregationem.
Unde Vincentio Tautellio poſtulante ſibi conce-
di ut poſſet habitare in domibus paternis,eo quod
in domibus Eccleſiæ Parochialis ſatis commodè,
cum ſenex eſſet, habitare non poſſet, præſertim
cum Eccleſia eſſet vicina domibus paternis,& in
Eccleſia etiam coadjutorem ſuſtentaret: cenſuit
ſcribendum Epiſcopo,ſi vera ſunt narrata,permit-
tendum oratorem manere in domibus paternis,
dum tamen & ipſe curam animarum exerceat, ut
debet.

14 Cæterùm cum fuerit quæſitum à Parocho Ra-
vennaten. An Parochialem Eccleſiam intra civi-
tatem obtineas,& in ædibus Eccleſiæ, ſeu intra
limites Parochiæ diu,noctuque non reſidens, ei-
dem tamen Eccleſiæ in divinis inſerviens,tenea-
tur tanquam non reſidens ad fructuum reſtitutio-
15 nem: Reſponſum non teneri,ſed cogendum in
poſterum reſidere in domo Eccleſiæ, vel ſi non
habet,in propinquiore intra limites Parochiæ.

16 Et iterum orta dubitatione, An Rector Paro-
chialis Eccleſiæ habens domos Parochiales ſatiſ-
faciat reſidentiæ habitando in domibus proprijs
ipſius Rectoris, intra tamen Parochiæ limites
conſtitutis,ita ut aliàs non faciat fructus ſuos, ſed
teneatur ad reſtitutionem perceptorum: Reſpon-
ſum eſt teneri habitare in ædibus Parochialis Ec-
cleſiæ,non tamen amiſiſſe fructus, ſi intra Paro-
chiæ fines reſedit,niſi ab Epiſcopo fuerit juſſus in
ædibus Parochialibus reſidere; Quo caſu ſi id
non præſtitit,mulctari poteſt ab Epiſcopo, *6.* A-
pilis 1606.

17 Verùm cum Parochialis ſancti Pauli Caſtri Ma-
joli Feretranæ Diœceſis ſita extra, & prope dictũ
caſtrum, & triginta quatuor familias ſub ſe ha-
bens,domo, & habitatione careret, nec ex ejus
fructibus,qui vix ad quadraginta aureos aſcen-
dunt,domus pro Rectore ædificari poſſet,nec ul-
la alia infra limites Parochiæ in promptu eſſet,quę
ab eo conduceretur; ac propterea idem petijſſet,
ut ſibi liceret habitare in alia parte caſtri,quæ eſt
intra limites alterius Parochialis,in qua ſperabat
ſe domum conducere poſſe: Die 16. Junij 1607.
S. Congregatio cenſuit ſecundum ea quæ propo-
nuntur,Epiſcopum ſuo arbitrio poſſe permittere,
ut Rector,qui neque ex fructibus ædes in Paro-
chiali conſtruere, nec alias intra ſuæ Parochiæ fi-
nes conducere poteſt,inhabitet domum in altera
Parochia viciniori ejuſdem caſtri ſitam; atque ita
in ſua Parochiali animarum curam gerat,fructuſ-
que ſuos faciat,perinde ac ſi in Parochiali habita-
ret;idque donec alia ratio, qua reſidentiæ ad a-
muſſim ſatisfiat, poſſit iniri.

18 Similiter Michael Angelus Rector duarum Pa-
rochialiũ unitarum in territorio caſtri Delci ejuſ-
dem Feretranæ Diœceſis petijt declarari poſſe ſe
in dicto caſtro reſidere,quod per ſpatium tertiæ
partis ſtadij à finibus Parochiæ diſtat. Primò,quia
aliam domum non habet,præter illam,quam ibi
ad hunc effectum olim Parochiani ædificarunt,
quamve ab immemorabili tempore alij Rectores
omnes inhabitarunt, deinde quia his,quæ ad cu-
ram ſpectant animarũ,promptius poteſt ibi præ-
ſto

Digitized by Google

ſto eſſe, quàm intra fines Parochiæ; defluit enim
inter utramque Eccleſiam flumen, quod media
ſaltem anni parte vadari non poteſt, ita ut neceſſe
ſit per pontem tranſire, qui penès dictum caſtrum
conſtructus eſt. Ac deinum quia idem caſtrum
nec januis, nec mœnijs cingitur, & Rector quan-
documque liberè exire poteſt; die 15. Septembris
1607. S. Congregatio Concilij cenſuit Rectorem,
qui hactenus in dicta domo in caſtro exædificata
permittentibus Epiſcopis permanſit, fructus fe-
19 ciſſe ſuos. Imò etiam deinceps poſſe Epiſcopum,
ſi ita Parochianis ambarum Parochialium unita-
rum conſultum eſſe pro ſuo arbitrio exiſtimave-
rit, permittere ut ibidem manere pergat, dum ta-
men domunculam prope illam ex duabus Eccle-
ſijs unitis, cui hyberno, vel alio tempore ob pluvi-
am, & itineris difficultatem præſto eſſe non poteſt
quam primum ædificet, in eaque aliqua parte an-
ni ejuſdem Epiſcopi arbitrio, quod ex neceſſitate
Parochianorum, & temporum qualitate pro ſua
prudentia moderabitur, alat Presbyterum qui in
dicta Eccleſia celebret, illiſque Sacra adminiſtret,
& alia munia obeat Parochialia.

20 Nec eſt omittendum ex ſententia S. Congrega-
tionis idem remedium, quod ex Decreto Concilij
c.13. ſeſſ. 24. competit pro augendis redditibus exi-
guis Parochialium Eccleſiarum per Parochiano-
rum ſymbola, vel collectas, competere etiam pro
ædificatione domus Parochialis. Unde in caſu
contingenti reſpondit Epiſcopum debere offici-
um ſuum ad ſacrorum Canonum præſcriptum
impartiri Parocho petenti ut Parochiani compel-
lerentur ad contribuendum pro ædibus intra Pa-
rochiam ædificandis, cùm ipſe cogeretur habitare
domum ruſtici cultoris terrarum Parochialium,
& Eccleſiæ redditus non excederent ſummam ſcu-
torum quinquaginta.

21 Extenditur quartò prædicta regula, ut locum
ſibi vendicet etiam in Eccleſijs baptiſmalibus;
nam propoſito dubio, An obtinens Eccleſiam
baptiſmalem Plebaniam nuncupatam, teneatur
ad reſidentiam; Et an poſſit cum ea retinere bene-
ficium Curatum S. Congregatio licèt hujuſmo-
di Eccleſia non ſit Parochialis, neque Curata ex
doctrina Pauli, Zabar, Vital. Genozel. Gomez. ta-
men quia agitur de actu principali ad ſalutem ani-
mæ, & fons ibi ſtat erectus, & paratus ad bapti-
zandum quibus tenetur, & in miniſtrando hæc Sa-
22 cramenta videtur electa induſtria perſonæ; & in-
ter ſigna cognoſcendi Curatũ præcipuè Cancel-
laria attendit ſi in ea adſit fons baptiſmalis: ideò
cenſuit teneri ad reſidentiam, nec poſſe oratorem
hujuſmodi Eccleſiam retinere una cum Canoni-
catu, vel Parochiali. Et aliàs conſulta, An obtinens
Eccleſiam baptiſmalem, cui incumbit ſola cura
baptizandi omnes infantes oppidi exiſtentes ſub
cura Archipresbyteri, teneatur ad reſidentiam
præſuppoſito quod in Eccleſia Archipresbyteri
præter baptiſmum, alia Sacramenta miniſtrantur:
die 20. Maij 1587. itidem cenſuit teneri.

Ac demum propoſitis dubijs, cujus ætatis, &
23 quibus Ordinibus initiatus eſſe debeat obtinens,
vel retinens Eccleſiam Plebaniam nuncupatam
Baptiſmalem tantum, an perſonaliter reſidere, &
an per ſeipſum baptizare teneatur, & an poſſit ab
his excuſare ſe, ac defendere conſuetudine qua-
dam, vel abuſu non reſidendi, ſed baptizandi per
ſubſtitutum, attenta præſertim Conſtitutione Sy-
nodali infraſcripta, quæ dat regulam recipiendi,
& præbendi Sacramentum baptiſmi in hæc verba:
(Inveſtigent an baptizandus de ſuo Plebatu ſit,
ad eoſque pertineat illum baptizare; Quòd ſi alie-
ni comperient eſſe Plebatus, ad proprium jubeant
deferri Plebanum, nulloque pacto eum baptizare
præſumant, niſi vitæ periculum immineat, aut
proprij Plebani licentia intercedat; privilegio ta-
men Eccleſiæ Cathedrali à jure communi con-
ceſſo ut in ea Diœceſani baptizari poſſint, in ſuo
robore perſiſtente:) Sacra Congregatio cenſuit ſi
pueri baptizandi ad illam Plebaniam neceſſariò
deferantur, eam obtinentem debere tempore col-
lationis attingere vigeſimum quintum annum, &
infra annum ad Sacerdotium promoveri, perſo-
naliterque reſidere, & per ſeipſum ubi legitimè
impeditus non fuerit, baptizare.

Sed cum quælibet Plebania habeat ſub ſe ali-
quot certas Parochiales, in quibus Sacramentum
baptiſmi non adminiſtratur, & adhuc fuerit quæ-
ſitum pro clariori intellectu Decreti, an pueri tam
ipſius Plebis, quàm ipſarum Parochialium Paro-
chiani dicantur neceſſariò pro baptiſmo deferen-
di ad dictam Plebaniam, attenta præſertim dicta
Conſtitutione; licèt aliquando aliò propter ma-
jorem commoditatem arbitrio parentum deferri
contingat; Reſponſum eſt hujuſmodi pueros, ſe-
cundum ea quæ proponuntur, neceſſariò deferri
ad plebaniam hujuſmodi; ac propterea in ea lo-
cum habere ſuperius conſcriptam deciſionem.

24 Secundò nota in ver. *Niſi*, limitationem ad re-
gulam, de qua ſupra in primo notabili, videlicet
ut non procedat in obtinenti Parochialem anne-
xam Dignitati, vel præbendæ, quia non tenetur in
Parochiali reſidere, ſed in majori, & Parochiali
25 deſervire debet per Vicarium perpetuum; quod
expreſſius habetur in c. *Super eo, infra eod. tit. lib.* 6.
Unde infert Abb. *hic in 4. notab. num.* 5. ut non
ſolum Dignitas, ſed etiam præbenda ratione Ec-
cleſiæ in qua ſita eſt, cenſeatur major Parochiali.
Et ob hanc rationem putat beneficiatum teneri
deſervire in præbenda, tanquam in majori per ſe-
ipſum, & in Parochiali per Vicarium. Pro quo fa-
cit littera ibi, *In majori Eccleſia.* Certum eſt enim
26 obtinentem ex diſpenſatione duo beneficia teneri
in digniori reſidere, & alteri per Vicarium deſer-
vire, ut ſentiunt hic DD. per hoc limitantes gloſ-
ſam notabilem in c. *Non poteſt, in verb. Retinere,
infrà eod. lib.* 6. quæ dicit habentem duo beneficia
incompatibilia ex diſpenſatione poſſe reſidere in
quo maluerit, vel nunc in uno, & nunc in altero:
debet enim illa gloſſa ſecundum Abb. reſtringi ad
caſum, quando beneficia ſunt æqualia; ſecus ſi
unum ſit dignius altero, ſicut præbẽda eſt dignior
27 parochiali: Sed certè ſi hoc verum eſſet, obtinens
ex diſpenſatione præbendam, & Parochialem Ec-
cleſiam, teneretur reſidere in præbenda tanquam
in digniori. Quod tamen eſt falſum, ut patet in
Conſtitutione Pij V. quæ incipit *Cupientes*, edita
octavo idus Julij 1568. ubi ſtatuitur ut obtinentes
ex diſpenſatione Parochialem, & Canonicatum,
vel Dignitatem, etiam majorem poſt Pontificalẽ,
in quibuſvis Patriarchalibus, aut Metropolitanis,
vel Cathedralibus, ſeu Collegiatis Eccleſijs teneã-
tur, & obligati ſint ad reſidentiam in Eccleſia Pa-
rochiali, & ibi in divinis deſerviendum; ad idque
per locorũ Ordinarios cogi, & compelli poſſint,
ac debeant, Et prænarrata ratio illa, cùm prima,
& præ-

& præcipua debeat eſſe cura animarum. Quæ ratio expreſſius habetur in alia Conſtitutione ejuſdem Pij V. de qua infra *n.35.* ubi in principio ſic legitur. (Quantum animarum cura cæteras omnes ſuperat, & excellit; tanto nos impenſius providere neceſſe eſt ut id officij genus omni ubique adhibita induſtria excolatur. Ad hoc c. *Cum ſit ars, ſupra de ætat, & qualit.* Atque ita quod ſpectat ad rem præſentem, dignior habetur Parochialis Eccleſia quocunque alio beneficio non
48 curato. Et meritò. Nam perſonalis reſidentia in Parochialibus innititur jure divino, ut in decreto Concilij Trid. *cap. 1. ſeſſ. 23.* & dictum eſt ſupra in 1. notab. In alijs verò beneficijs inducta eſt ex cõſtitutione Eccleſiæ, ita ut propterea valeat conſuetudo in eis non reſidendi, & fructus in abſentia percipiendi; ut eſt text. in c. *Cum omnes,* & ibi dixi *n.18. ſupra de Conſtit.* cum tamen conſuetudo
49 non reſidendi in beneficijs Curatis ſit corruptela. ut d. c. 1. Vera igitur ratio cur obtinens Parochialem annexam præbendæ non teneatur reſidere in præbenda, non eſt quod præbenda ſit dignior, ſi ſeorſim à Parochiali conſideretur, ut putavit Abb. ſed quia beneficium acceſſoriè, & perpetuò annexum amittit nomen beneficij, & induit naturam beneficii, cui eſt unitum, & efficitur illius prædium, ut colligitur ex textu in cap. *Recolentes, in fine, infra de ſtatu Monachor.* Oldrad. *conſ. 257. Factum tale eſt, num. 15. verſ. Fundata igitur,* & dixit Rota *deciſ. 370. aliàs 11. de rebus Eccleſ. non alien. antiq.* & apud Card. Seraph. *deciſ.* 1078. *num. 6*; DD. in c. *Dudum, il ſecondo, de elect.* & ibi dixi *num. 31.* & in c. *Licet, nu. 68. infra eodem.* Et hoc reſpectu in hac Decretali Dignitas, vel Præbenda dicitur major parochiali. Fateor tamen verum eſſe quod dicit Abb. vide-
50 licet obtinentem ex diſpenſatione duo incompatibilia; ita demum poſſe reſidere in quo maluerit, ſi ſint æqualia. Et ita eſſe limitandam gloſſam in d. c. *Non poteſt.* Secus ſi unum ſit dignius altero, puta Dignitas curata cũ ſimplici Parochiali, quia tenetur reſidere in Dignitate tanquã in digniori.

Unde orta controverſia, An obtinens ex diſpenſatione Apoſtolica duas Parochiales unitas, in quibus non reſideat, nec unquam reſederit, & Præpoſituram Collegiatam, cui annexa eſt cura animarum, & in qua hactenus reſederit, poſſit dictis parochialibus, ſeu earum fructibus privari, præcipuè cum Ordinarius per edicta omnes monuerit ad reſidendum in ſuis Parochialibus Eccleſijs ſub pœna privationis: Sacr. Congregatio cenſuit non poſſe privari ſi exercitium Curæ præpoſituræ incumbit perſonæ ipſius Præpoſiti, ipſeque eam exercuit, & exercet. Quinimò ſi nollet reſidere in Præpoſitura eſſe cogendum, cum ea ſit dignior, & quis teneatur reſidere in digniori ex beneficiis pluribus, quæ obtinere poteſt.

51 Similiter ſi duo beneficia ſint æquè principaliter unita, Beneficiatus tenetur reſidere in digniori; ac ſi per omnia æqualia ſint, in quo maluerit.

Unde cum Andreas Abulen. declarari petiiſſet, an cum ipſe obtineret duas Parochiales ad invicẽ unitas, liceret ſibi in utra mallet reſidere, Reſponſum eſt, Si iſtæ parochiales ſunt ad invicem æquè principaliter unitæ, ita ut altera non dicatur annexa acceſſoriè; & æquales ſint, ita ut neutra ipſarum habeat titulum Dignitatis, poſſe Rectorem eligere in utra earum reſidentiam.

52 Verum hoc procedit, ut prædixi ſi per omnia, ſint æquales; aliàs ſecus. Ideoque ſuborto dubio ſi duo Eccleſiæ fuerint unitæ, in qua ſit reſidendum; Reſponſum eſt eſſe reſidendum in digniori. Quod ſi non conſtet quæ ſit dignior, in frequentiori. Quod ſi una fuerit extra, & altera intra urbem, eſſe reſidendum in ea, quæ eſt intra.

Hæc, ut vides, procedunt in Parochialibus non unitis, vel in unitis æquè principaliter. At verò cum Parochialis ſubjectivè, & acceſſoriè annexa eſt præbendæ; tunc reſidendum eſt in præbenda quæ propter unionem ſubjectivam dicitur major, & Eccleſiæ annexæ deſerviendum eſt per Vicarium perpetuum. Et ita intelligitur textus, quia per unionem acceſſoriam extinguitur titulus Parochialitatis; & Parochialis efficitur membrum beneficij, cui eſt annexa, ut prædixi, & idemmet Abbas fatetur. Quod adeò verum eſt, ut etiamſi Parochialis Eccleſia ſit acceſſoriè, & perpetuò unita beneficio ſimplici; Nihilominus Beneficiatus non ſit obſtrictus ad reſidendum in Parochiali, ut fuſius patebit in quæſt. ſequ. præ-
53 ſertim *n.39.*

Dixi *perpetuò,* quia unio ad vitam non eximit à reſidentia. Unde cum fuerit dubitatum. An in Parochiali Eccleſia unita præbendæ in Cathedrali ad vitam præbendati poſſit inſtitui Vicarius perpetuus; Et poſito quod non, An præbendatus teneatur ſe promoveri facere ad ordinem Presbyteratus, vel ſatisfactum ſit Canoni deputando Vicarium ad vitam præbendati, S. Congreg. cenſuit Parochiales unitas Canonicatui ad vitam non liberare obtinentes, qui teneantur ſe promoveri facere, & reſidere in eis.

54 Quid in Parochialibus unitis olim Canonicatibus Cathedralium Eccleſiarum poſtea deſtructarum?

Contigit hic caſus in regno Sardiniæ, in quo ſunt tres Archiepiſcopatus, & quatuor Epiſcopatus, & cuilibet eorum unitæ ſunt duæ vel tres Eccleſiæ Cathedrales deſtructæ, in quibus nulla eſt reſidentia Canonicorum. Et cum olim his Canonicatibus intra Cathedrales prædictas antequam deſtruerentur, plures Eccleſiæ Curatæ unitæ fuiſſent; poſtea abuſus invaluit ut appellarentur Canonicatus; & hoc prætextu plures à multis obtinebantur, & in nulla reſidendo fructus lucrabantur omnium, conſtitutis tantum in pagis Eccleſiarum Vicarijs, qui nomine illorum Sacramenta miniſtrarent. Et cum Epiſcopi dicti Regni S. Congregationem pro opportuno remedio conſuluiſſent: S. Congregat. cenſuit cogendos obtinentes has Eccleſias Parochiales in eis reſidere, ſi modò non ſint ſuppreſſæ, donec Cathedrales deſtructæ reficiantur, vel Eccleſiæ conſiſtentes quibus unitæ ſunt deſtructæ, non indigeant reſidentia Canonicorum. Secundum quam ſententiam Pius V. edidit Bullam, quod obtinentes Dignitates, & Canonicatus in Eccleſijs deſtructis nullum habere locum in eis contenderent, ſed ſinguli in ſingulis Parochialibus reſiderent.

55 Porrò edita per Pium V. Bulla qua cavebatur obtinentes in Inſula Sardinia parochiales annexas Canonicatibus Cathedralium deſtructarum, teneri in Parochialibus reſidere; Archipresbyter, & Canonici Civitatis Caſtren. ſub prætextu quod eorum Cathedralis Eccleſia adhuc intacta maneret, & æquè principaliter unita Eccleſiæ Algaren.

ren. haberet Capitulum ac nomen, & Dignitaté Epiſcopalem, obtinuerunt à Pio V. Motum proprium, in quo expreſsè diſponitur Archipresbyterum, Canonicos, & Capitulum in eorum antiquo ſtatu, nomine, & dignitate perpetuò relinqui. Verùm Epiſcopus Algaren. adijt Sanctiſſim. narrando motum proprium prædictum reducẽdum eſſe ad terminos Bullæ prius editæ, quia ex unione, quam exhibuit, conſtabat Canonicatus Eccleſię Caſtren. cum ſuis præbendis fuiſſe translatos ad Eccleſiam Algaren. Et ideò non poſſe diffugere eos Canonicos reſidentiam in dicta Eccleſia, prout faciunt nullibi reſidentes; præſertim quia ſi Canonicatus Eccleſiæ Caſtren. non extinguuntur, Parochiales illis annexæ debita reſidentia defraudantur. Sanctiſſimus negotium hoc totum Congregationi Concilij decidendum commiſit, quæ cenſuit illum ſecundum Motum proprium Pij V. obtentum ab Archipresbytero, & Canonicis Caſtren. reducendum eſſe ad terminos juris, & primæ illius Conſtitutionis Pij V. Et ita juſſit Sanctiſſimus obſervari. Conſtitutio hac de re edita fuit Calendis Octobr. anno 1568. Et incipit. *Quantum animarum cura.* Et habetur in Bullar. *tom. 2. pag. 271.*

36 QUÆRO de quæſtione facti. Raphael Mitalles Hiſpanus habet in Diœceſi Illerden. duas Parochiales Eccleſias, quarum altera ſub titulo Sancti Salvatoris de Almenara ruralis eſt, carens populo, & incolis à ducentis annis, & ultra, ita ut in præſentia ſit ſolo habitu *C*urata: Altera verò ſub titulo S. Mariæ de Balda ab immemorabili tempore acceſſoriè, ac perpetuò unita eſt dictæ Parochiali *C*uriali S. Salvatoris. In neutra harum Eccleſiarum reſederunt unquam Rectores ſupra hominum memoriam; ſed tantum conſuevit præfici Vicarius amovibilis in Eccleſia unita, juxta decretum Concilij Tridentini *cap. 7. ſeſſ. 7.*

*C*onſuluit idem Raphael Sacram Congregationem *C*oncilij, utrum dictæ Parochiales habeant onus reſidentiæ, & An ſint cum alia parochiali incompatibiles?

Et quidem quoad Eccleſiam S. Mariæ, res videtur carere omni difficultate, quia cum, ut proponitur non æquè principaliter, ſed acceſſoriè unita ſit Parochiali S. Salvatoris; ſuppreſſo ejus titulo per hujuſmodi unionem ſubjectivam, affecta eſt veluti prædium Eccleſiæ, cui eſt unita ut dictum eſt ſupra *n. 29.* ideoq; nec reſidentiam requirit, ut

37 hic patet in verſ. *Niſi*, nec eſt ex hoc capite incompatibilis cum alia Parochiali; ſic probat tex. apertus in c. *Super eo, de præben. in 6.* ubi ſtatuitur nullam requiri diſpenſationem ut quis poſſit habere perſonatum cum cura, & præbendam, cui ſit annexa Eccleſia parochialis; atque ita ibi notant gl. *in verb. Non obviet*, Jo. And. *in ſumm. illius tex.* Archid. & Franchus *prope fin. in ver. Obviet*, Gemin. *n. 4.* Jo. Mon. & Probus *n. 1. & ſeq.* Atq; ita obſervatur in praxi, ut teſtatur illic Gemin. & Lap. *alleg. 36. verſ. Abſque diſpenſatione, prope fin.*

Rationem aſſignat *hic* Innocen. *nu. 1. in verb.*

38 *Præbenda.* Quia, inquit, cum cauſa prohibitionis habendi plures Parochiales ſit, quia non poteſt apud utramque reſidere, & per ſe curam agere, c. *Quia nonnulli*, & c. *Relatum. ſupra de Cler. non reſident.* & cauſa ceſſet in Parochiali annexa, quia reſidere non tenetur ut hic; Item cum prohibitio de jure communi ceſſet in præbenda, hinc apparet quod conſtitutio *De multa*, locum non habet. Ita Innoc. cum quo reliqui tranſeunt.

39 Qua in re non eſt opus prolixiori diſputatione, quia jam Sa. Congreg. cenſuit obtinentem duas Parochiales non teneri alteram dimittere, ſi una ex his unita ſit dignitati, vel beneficio ſimplici perpetuò, & acceſſoriè, quia per talem unionem parochialis deſinit eſſe parochialis, & aſſumit naturam beneficij ſimplicis, vel dignitatis, cui annexa eſt. Hinc etiam reſpondendum eſt in parochialibus perpetuò & acceſſoriè unitis non requiri formam examinis per concurſum à Conc. Trid. præſcriptam in *c. 8. ſeſſ. 24.* Et in ſpecie cum dubitatum fuerit an in collatione Dignitatis nuncupatæ Abbatia De la Seij, cui unita erat Parochialis Eccleſia de Valeta, requireretur examen per concurſum: S. Congreg. cenſuit non requiri dummodo hæc unio auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ac perpetuò, & acceſſoriè facta ſit.

40 Qui verò ad Eccleſiam, S. Salvatoris, cum immemorabilis conſuetudo non reſidendi in Curatis uti corruptela ſit ſublata à Conc. Trid. *c. 1.*

41 *ſeſſ. 23.* difficultas reſtringitur ad hoc. An ex eo quòd ſit habitu Curata, & non actu, reguletur uti beneficium ſimplex, an verò retineat primævam naturam parochialis quoad reſidentiam, & incompatibilitatem.

Et quidem Eccleſiam habitu tantùm curatam requirere reſidentiam, & eſſe incompatibilem cũ alia parochiali tenuerunt multi ex gravioribus antiquis, videlicet in c. *De multa. ſupr. eod.* Innoc. *in princ. verſ. Item non eſt jus.* Abb. Antiq. *num. 2.* Jo. Andr. poſt Calder. Petr. & Florian. *num. 3. in verb. Parochiales*, ubi reſidet cum opinione Innocent. & Abb. Anchar. *num. 1. & 2.* Jo. de Imol. *ſub num. 33. verſ. Io. Andr.* Et in c. *Licet Canon de elect. in 6.* Archid. *col. 1. verſ. Et quod hic dicitur*, ubi fusè hanc ſententiam tuetur, Gemin. *ſub nu. 6. col. 3. verſ. Tertio caſu*, Guil. Duran. *nu. 17. in verb. De parochialibus*, Lap. *n. 2.* Jo. Andr. poſt Joa. de Lignag. *ſub num. 6. in verb. Parochianos*, Petrus de Anchar. *ſub num. 5. verſ. Quærit gloſſa*, Zabar. *conſ. 48. num. 2. verſ. Intellige ergo*, Gumez. *in regul. de Idiomate, quæſt. 11. ſub num. 5. verſ. Et hoc quod de cura*, Sylveſter *in verb. Beneficium, §. 4. n. 7. verſ. ſecundum Hoſtienſem.* Sed ibi neutram firmat Card. in Clem. *1. q. 21. ſub num. 20. de offic. Vicar.* & in Clem. *In pleriſque ſub num. 4. verſ. Quoad ultimum, de elect.* Bal. *b. inter conſ. Alex. conſ. 74. Viſo puncto, verſ. Et quod talis Eccleſia lib. 4.* Alex. *conſ. 75. n. 33. verſ. Nec in hoc habet obſtare, lib. 4*, & ad hanc partem multa induxi in c. *De multa, n. 34. ſupra eod.*

42 Contrariam verò opinionem pro qua videtur textus expreſſus in c. *Paſtoralis, 7 quæſt. 1.* ſecuti ſunt gloſſ. in dict. c. *Licet Canon, in verb. Parochialis*, Butr. *n. 13. ibid.* Hoſt. in c. *Quia nonnulli, num. 5. verſ. Quod ſi omnes parochiani. de Cler. non reſid.* Feder. de Sen. *conſ. 80. Factum tale eſt, col. 2. verſ. Item non obſtat*, Paul. in Clem. *1. de offic. Vic.* Roman. *conſ. 356. Circa primum, n. 4.* Abb. in d. c. *De multa, prope fin.* Jo. de Selva, *de benef. part. 3. q. 42.* Duen. *reg. 71. verſ. Quartò fallit*, Staph. *de lit. grat. rubr. de qualit. &c. §. Circa ſecundum, verſ. Dicitur ergo beneficium.*

Et hanc eſſe communem opinionem teſtantur. Butr. in dict. c. *Licet Canon, num. 9.* Felin. in cap. *Poſtulaſti, ſub num. 1. col. 2. verſ. Sic verò ipſa Eccle-*

ſi

Digitized by Google

Ita de reſcript. Præbend. Capra *reg.90.nu.74. cum ſeq.* Rebuff. *tractat. de nomin. q.16.n.23.*

Eandem ſequuntur recentiores ferè omnes, Alphonſ. Hojed. *de benefic. in comp. par. 1. cap. 13. n. 10. & ſeq.* ubi ſtatur de communi opinione, & obſervantia, Gonzales *ſuper regul. 8. Cancell. gloſ. 6. §. fin. num. 89. & 90.* Hartz. *de benef. par. 5. c. 3. n. 15. & 122. & par. 1. cap. 6. num. 4. & ſeq.* Maſcard. *de prob. conc. 189 num. 5.* & probatur pluribus fundamentis, quæ adduxi io c. *De multa, n. 38. uſque ad n. 47. ſupra eod.*

43 In hoc opinionum coofli&tu, cum tempore Cardinalis Alciati dubitaſſet Epiſcopus Septen. An Eccleſia habitu curata, ſeu parochialis, & non actu, eſſet incompatibilis cum Eccleſia Cathedrali juxta decretum Trident. Concilij *ſeſſ. 24. de reform. cap. 17.* Sacr. Congregatio ●ſuit Non eſſe; quia appellatione parochialis non venit iſta, quæ actu noo eſt curata, & communis eſt DD. opinio, de qua teſtatur Felin. in c. *Poſtulaſti, n. 9. de reſcr.*

44 & Rebuff. *de non prom. infr. an. num. 34.* tamen quia Cancellaria aliud ſenſit, fortè quia de die in diem poteſt fieri actu ſi revertantur parochiani, & Sanctitas ſua aliàs viſa eſt idem ſentire. Ideo agendum cum Sanctiſſimo.

54 Sanctiſſimus declaravit ſecundum ſententiam Cancellariæ appellatione parochialis comprehẽdi etiam illam, quæ tantùm habitu ſit; quoniam in horas ſingulas poteſt fieri actu.

Deinceps verò S. Congregatio ſecundum Sanctiſſimi ſententiam reſpondit. Et in ſpecie cum Canonicus Cathedralis Aprutin. proviſus de beneficio tunc curato habitu, ſed noo actu, quod à 50. annis ejus Ordinarius declaravit diffinita ſententia beneficium ſimplex, & rurale non curatum actu, oec habitu, conſuluiſſet S. Coogregationem, an hojuſmodi beneficium haberet onus reſidentiæ, & eſſet compatibile cum Canonicatu, S. Congregatio cenſuit ſcribendum ad Epiſcopum parochialem, quamvis curam habitu tantùm, ad reſidentiam obligare, & cum Canonicatu incom-

46 patibilem eſſe. Verum cognitionem facti ſcilicet an curata verè habitu ſaltem exiſtat, necne. Sac. Congregationem relinquere Epiſcopo, qui proceſſu ſententia, cæteriſque omnibus penſatis, conſcientiæ ſuæ, atque juſtitiæ hac in re ſatisfaciat.

Hujuſmodi tamen reſolutiones ad præſens re-

47 vocantur in dubium, quia noviſſimè officialium Cancellariæ teſtimonio & ſcripturis compertum eſt verè ex ſtylo Cancellariæ parochialem habitu tantùm curatam conferri uti beneficium ſimplex, quemadmodum etiam colligitur ex libello, qui inſcribitur *Praxis Cancellariæ, tit. Notabilia ſuper vacantibus, &c. verſ. curata Eccleſia fol. 128.*

48 Inter has opiniones oppoſitas adeſt opinio quędam media, ut ſcilicet ita demum parochialis habitu reguletur uti beneficium ſimplex, ſi non adſit ſpes proxima ut habitus reducatur ad actum, per reverſionem parochianorum, aliàs verò ſi ſit veriſimile ut brevi Incolæ revertantur, reguletur ut parochialis actu. Ita io ſpecie diſtinguit Collectarius d. c. *De multa, num. 6.* & quidam alij recentiores; & videtur ſentire Gemin. in d. c. *Licet col. 3. verſ. Tertio caſu*, & apertius ibi Bellam. *in 5. col. verſ. Primo quæritur*, & ſæpè deciſum fuit in Rota.

Et ſecundum hanc ſententiam, qua opiniones conciliantur, videtur tutò poſſe reſponderi, quia ſtylus Cancellariæ, ſecundum quem parochiales habitu tantum conferuntur uti beneficia ſimplicia quem ſecutus eſt Gregorius XV. non videtur habere locum, niſi quando eſt veriſimile, ut de proximo revertantur animæ. Nam S. Congregatio dixit Cancellariam aliud obſervare, quia parochialis habitu de die in diem poteſt fieri actu, & idem Gregorius hanc partem uti tutiorem probavit non ſimpliciter, quia ita eſſet ſtylus Cancellariæ, ſed quia, inquit, Eccleſia habitu curata in horas ſingulas poteſt fieri actu ſi revertantur parochiani. Et ſic habuit rationem hujuſmodi potentiæ proximæ.

49 Neque huic ſententiæ obſtat, imò potius favet tex. in c. *Paſtoralis, 7. quæſt. 1.* Nam ibi civitas Liſſitana erat ab hoſtibus captivata, nec ſuberat ſpes propinqua liberationis; ideoque non mirum, ſi ibi ſtatuitur, ut ejuſdem civitatis Epiſcopus alteri Eccleſiæ præficiatur.

50 Accedit etiam quod Auctores, qui ſentiunt Eccleſiam habitu curatam regulari uti beneficium ſimplex, moventur omnes ea potiſſimum ratione quia ceſſante cauſa incompatibilitatis, & reſidentiæ, eo quod Eccleſia careat populo, & incolis, & ſic deſit materia, in qua Rector Eccleſiæ officium paſcendi exerceat, debet etiam ceſſare effectus; qua præcipuè ratione ita concluduot gloſſa Joan. Mon. Betr. Felin. atque alij omnes ſupra relati.

51 Hæc aotem ratio noo militat ubi eſt ſpes proxima reverſionis animarum: nam juris ioterpretatione noo videtur divertiſſe populus, qui ſtatim eſt reverſurus, l. *divortium ff. de divort. &* l. *plerique ff. de rit. nupt.* Conferunt jura in c. *Conſtat 1. q. 1.* in c. *Vides, 23. q. 6.* in l. *Si filius, ff. quod cum eo qui in alien. poſſ.* & in l. *Si pro patre, §. Verſum ff. de in*

52 *rem verſ. Et regulare eſt.* Prætertim in favorabilibus ut potentia proxima actui habeatur pro actu, l. *pen.* ubi gloſ. & Bald. *ff. de mil. teſtam.* idem Bald. l. *1. col. 6. ſub nu. 24. verſ. Quid ſi filius ff. ſol. matr.* Jaſ. qui plura ſimilia congerit in l. *Divortio, §. Interdum, num. 15. ff. Eo.* licet in dubio ſufficiat ut parochialis ſit curata habitu, ſecundum Gemin. in d. c. *Licet Canon col. 3. propè fin. verſ. Aut ex verbis non apparet de electione in 6.*

Ex quibus omnibus videtur reſpondendum, parochialem habitu tantùm curatam minimè inducere, incompatibilitatem, nec reſidentiam requirere niſi ſubſit ſpes ut brevi populus revertatur, quæ tamen noo videtur ſubeſſe in caſu præſenti, cum ſecundum ea, quæ proponuntur dicta Parochialis ruralis ſit, ac ſine populo, & incolis ſupra ducentos annos. Et io hanc ſententiam S. Congregatio reſpondit.

53 Ulterius QUÆRO, Ao Rector Parochialis habitu ab Epiſcopo Seminario unitæ teneatur reſidere io novo Pago infra limites ipſius Parochialis cooſtructo.

Pagus Cortuladi Militen. Diœceſis ob aeris intemperiem, ac facinoroſorum hominum injuriã deſertus, ac deſtructus fuit quadraginta circiter ab hinc annis, & illius incolæ ad diverſa alia loca commigrarunt, adeo ut Parochialis Eccleſia ejuſdem Pagi, quæ adhuc integra eſt, & in qua illius Rector miſſam quotidie celebrat, ad præſens non ſit amplius curata actu, ſed habitu tantùm: & in hoc utraque pars conſentit. Ab annis verò circiter quatuor extructus eſt novus pagus ſub eodem nomine Cortuladi paulò minus quatuor milliari-

bus diſtans à veteri pago deſtructo, ut deponunt
teſtes. Cujus quidem novi pagi univerſitas præ-
tendit Rectorē pagi veteris debere in novo pago
reſidere, & in Eccleſia ibi ædificata adminiſtrare
Eccleſiaſtica Sacramenta, hoc potiſſimum funda-
mento, quia novus pagus conſtructus fuit infra
54 limites parochiæ, ideoq; jus illud parochialitatis,
quod quantum pertinet ad exercitium per diſper-
ſionem Parochianorum extinctum fuerat, revixit
per habitationem novorum Parochianorum infra
limites ejuſdem parochiæ, juxta tex. in c. *Paſtora-
lis, 7. q. 1.* Quod autem novus pagus ſitus ſit infra
eoſdem limites, probat Univerſitas per plures te-
ſtes formaliter examinatos, qui tamen non red-
dunt ſufficientem rationem, nec benè intelligunt
parochiæ fines. Quinimò alij teſtes coram Epiſco-
po Nicoterenſi examinati juſſu S. Congreg. Epi-
ſcoporum, deponunt duas familias in individuo;
quæ olim pagum veterem incolebant, ad novum
demigraſſe: ſed revera non carent ſuſpicione falſi-
tatis, & quidam illorum ſunt apertè falſi.

Epiſcopus Militenſis è converſo negat dictum
Rectorem debere in novo pago reſidere, atque ibi
adminiſtrare Sacramenta.

Et primò opponit unionem, quam fecit de di-
cta parochiali habitu tantum curata ſeminario
Clericorum. Quam quidem unionem veluti fa-
ctam ad præſcriptum Concilij, *cap. 18. ſeſſ. 23.* pre-
tendit non debere diſſolvi ex eo quod habitus cu-
ræ fuerit redactus ad actum.

Deinde opponit novum pagum minimè fuiſſe
ædificatum infra limites parochiæ veteris, ſed eſſe
novum populum, & intra alios fines. Ideoque
Rectorem antiquæ Eccleſiæ non eſſe ullatenus
cogendum illic reſidere, aut Sacramenta admini-
ſtrare: petitque litteras remiſſoriales ad hoc
probandum.

Certum eſt primò unionem ab Epiſcopo fa-
55 ctam eſſe nullam, jam enim ſæpius cenſuit S. Con-
gregatio Concilij parochialem habitu tantùm cu-
ratam minimè poſſe uniri ſeminario ab Epiſcopo
ex decreto *d. c. 18.* Et quamvis quoad reſidentiam
56 parochis Congregatio conſueverit diſtinguere, an
ſubſit ſpes ut parochiani revertantur, & habitus
reducatur ad actum, an non, ita ut primo caſu Pa-
rochus teneatur reſidere in parochiali habitu, non
autem in ſecundo: & hoc modo conciliaverit diſ-
ſidentium Canoniſtarum opiniones in c. *De mul-
ta, de præben.* & in c. *Licet Canon, de elect. in 6.* ta-
men quoad uniones hanc diſtinctionem S. Con-
gregatio non adhibuit. Ratio differentiæ eſt, quia
per non reſidentiam non infertur Eccleſiæ ali-
quod gravamen irreparabile: nam cumprimum
Parochiani revertentur Parochus poterit apud
ſuam Eccleſiam reſidere, d. c. *Paſtoralis.* At per u-
57 nionem infertur gravamen, quod reparari non
poteſt revertentibus parochianis, quia unio ab
initio valida, & effectum ſortita, poſtea ob futu-
rum eventum ipſo jure non diſſolvitur, textus eſt
in c. *Novit. nec ſede vacan.* & tenet Rota *in antiq.
deciſ. 183.* Caccialup. *in tract. de union. Eccleſ. c. 9. n.
3. & 4.* Petr. de Peruſ. *in tract. de revoc. union. ca. 5.*
Ideoque Sac. Congregatio indiſtinctè reſpondit
nullam eſſe unionem Eccleſiæ habitu tantùm cu-
ratæ. Quamvis enim actus deſtruatur, quando de-
venit ad caſum, à quo inchoari non potuit. l. *Plu-
ribus, §. Etſi placeat,* & l. *Inter ſtipulantem, §. Sacrã,
ff. de verbor. obligat.* Hoc tamen non procedit, ſi
actus ſit omnino perfectus, & conſummatus, l.
Patri furioſo, ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. & l.
ambiguus, la prima. §. Non eſt novum. ubi ita decla-
rat Dec. *ff. de Reg. iur.* Card. Zabarell. *conſil. 105.
n. 6. verſ. Pro hoc.*

58 Præterea unio in dubio præſumitur facta con-
templatione Eccleſiæ, cui fit unio, c. *Novit. Ne ſe-
de vacant.* Petr. de Peruſ. *in tract. de union. Eccleſ.
c. ult. n. 1.* Ideoque ex ſui natura perpetua eſt, ut pa-
tet in hac Decretali, & d. c. *Novit,* Petr. de Peruſ.
ubi ſupr. Non igitur benè infertur de reſidentia
temporali ad unionem perpetuam.

59 Accedit quod etſi unio ab initio fuiſſet valida;
tamen ob reditum parochianorum eſſet diſſol-
venda, Petr. de Peruſ. *in eod. tract. de revoc. union.
cap. 1. num. 1.*

Deinde certum videtur ſive novus pagus fuerit
conſtructus infra limites parochiæ antiquæ, ſive
non; nihilominus Rectorem non eſſe cogendum
reſidere in novo pago: tenetur enim potius reſi-
dere apud Eccleſiam antiquam, & in ædibus pa-
rochialibus, ut aliàs cenſuit S. Congregatio, quæ
aliquando etiam Parochis indulſit ex rationabili
cauſa & ad tempus limitatum, ut poſſint domum
paternam inhabitare infra limites parochiæ exi-
ſtentem, ut patet ex dictis ſupra *num. 12. & ſeqq.*
60 Quinimò Eccleſia parochialis poteſt agere ad
demolitionem Eccleſiæ, ſeu Capellæ infra paro-
chiæ limites conſtructæ, ut eſt textus in c a. *Coram
de off. deleg.*

61 Ad hoc autem ut eſſet cogendus reſidere in no-
vo pago, non ſolùm probandum eſſet illum fuiſſe
conſtructum intra fines parochiæ veteris; ſed am-
plius Eccleſiam antiquam fuiſſe legitimè transla-
tam ad Eccleſiam noviter ædificatam. Quo caſu
omnia jura pertinentia ad Eccleſiam tranſlatam,
pertinerent ad Eccleſiam, in qua facta eſſet trans-
latio, c. *Et hoc diximus, 16. q. 7.* c. *Abbati in fine,* &
ibi gloſ. *de verbor. ſignificat.* gloſ. *un.* in cap. *Si quis
vult, 16. q. 7.* Jo. Andr. in c. *Cum perſonæ,* & ibi et-
iam Anchar *in 15. not. de privileg. in 6.* Rota apud
Cardin. Seraph. *deciſ. 1149. n. 16.* aliàs enim Rector
non eſſet ſolutus obligatione reſidendi apud pri-
62 orem Eccleſiam. Quod tamen nec factum eſt, nec
allegatur factum fuiſſe. Ideoque non videtur con-
cedenda Epiſcopo remiſſoria, quia probatio con-
ſtructionis infra, vel extra limites, quoad hoc ni-
hil relevaret, l. *Ad probationem. C. de probat.* Se-
raph. *deciſ. 1364. n. 2.* Caputaq. *deciſ. 66. part. 3.*

DE PRÆBENDIS.

Cap. Licet.

SVMMARIVM.

1 *Abſens in ſtudio Theologiæ percipit fructus præ-
bendæ, non autem diſtributiones quotidianas.*

2 *Diſpenſatus ſuper fructibus in abſentia percipiendis
quotidianas diſtributiones non percipit.*

3 *Fructuum appellatione non veniunt diſtributiones
quotidianæ.*

4 *Niſi materia largè interpretanda ſuadeat,*

5 *Diſtributiones quotidianæ ſunt reditus caſuales, &
incerti.*

6 *Dignitates obtinentes licitè poſſunt ſtudiorum cauſa
ab Eccleſia abeſſe,*

Epi-

7 *Epiſcopus debet concedere Canonicis licentiam non reſidendi ad quinquennium ſtudiorum cauſa, ac ſi renuerit, cogi poteſt à ſuperiore.*

Declaratur num. 73.

8 *Docentes, & ſtudentes tam in Theologia, quam in Iure Canonico in publica Univerſitate gaudent privilegio de percipiendis fructibus in abſentia, & numero 129.*

9 *Etiamſi præbendæ ſitæ ſint in Cathedrali eiuſdem Civitatis.*

Et quid in docentibus in Eccleſia, n. 115.

10 *Indulta Apoſtolica de non reſidendo ſtudiorum cauſa non ſuffragantur, niſi accedat conſenſus Ordinarii loci, ubi beneficia conſiſtunt.*

11 *Cauſa legitima abſentiæ fingit quem haberi pro reſidente, non autem pro divinis intereſſente.*

12 *Specialia duo non debent concurrere circa idem.*

13 *Privilegium partim favorabile, & partim odioſum debet reſtringi quatenus præiudicat alteri, vel cultui divino.*

14 *Diſtributiones quotidianæ cur inſtitutæ.*

15 *Canonicatus, & Beneficia obtinentes in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis an, & quibus caſibus percipere poſſint in abſentia reditus beneficiorum ſuorum, & n. ſeq. uſque in finem.*

16 *Fructus beneficiorum non debentur non reſidentibus niſi in caſibus in iure expreſſis.*

17 *Fructus præbendæ, & diſtributiones quotidianæ in quibus differant.*

18 *Diſtributiones quotidianæ cenſentur etiamſi dividantur in fine anni, dummodo diviſio fiat pro rata ſervitii, & abſentes nihil percipiant.*

19 *Seminario Clericorum non eſt contribuendum ex diſtributionibus quotidianis.*

20 *Intellectus Extravag.* Cum nonnullæ, c. 1. de præb.

21 *Dignitates, Canonicatus, vel portiones obtinentes in Cathedralibus, vel Collegiatis tenentur perſonaliter reſidere.*

22 *Canonici de iure communi in abſentia fructus præbendæ non percipiunt.*

Declaratur num. 25.

23 *Reſidere quid ſit.*

24 *Beneficia ad divinum cultum, & Eccleſiaſtica munia obeunda ſunt conſtituta.*

25 *Canonici abſentes non ſunt ipſo iure privati fructibus præbendarum ſuarum, ſed privandi ad præſcriptum Concilii Tridentini.*

26 *Canonicus non reſidens hodie non poteſt privari titulo, niſi poſt lapſum trium annorum.*

27 *Nec eſt privandus diſtributionibus in quibus univerſi redditus conſiſtunt, quia ſatis eſt illis privatus.*

28 *Diſtributiones, quas perdit abſens ultra tempus à Concilio permiſſum, non accreſcunt inſervientibus, ſi redditus omnes in diſtributionibus conſiſtant.*

29 *Conſtitutio, qua abſentes ultra duos menſes privantur Capellanis, quomodo ſit intelligenda.*

30 *Pœna amiſſionis fructuum ob non reſidentiam non habet locum in diſtributionibus, quas Canonicus inſerviens iam lucratus eſt.*

31 *Conſuetudo vacandi a ſervitio chori ultra tres menſes ſublata eſt a Concilio Tridentino.*

32 *Etiamſi ſit immemorabilis in Cathedralibus & Collegiatis inſignibus.*

33 *Et quid in Collegiatis inſignibus.*

34 *Statuta Eccleſiarum, quæ longius abſentiæ tempus indulgent, itidem ſublata ſunt a Concilio.*

Proſp. Fagnan. in 3. Decret. tom. 4.

35 *Statutum ut una, vel duabus horis intereſſentes lucrentur maſſam groſſam, ſive præbendam amiſſis diſtributionibus quotidianis non valet.*

36 *Licentia, quam Capitula Cathedralium Hiſpaniæ ab immemorabili concedere conſueverunt, ut Canonici abeſſe poſſint, quoad Capitulum viſum fuerit, non excuſat eos à pœna Concilii Tridentini.*

37 *Licentia vacandi a ſervitio Eccleſiæ ultra tres menſes nec Epiſcopus, nedum Capitulum concedere poteſt, etiam ex rationabilibus cauſis in iure expreſſis.*

38 *Canonici abſentes in ſtudio Theologiæ non percipiebant fructus præbendæ ante c. Super ſpecula, de Magiſtr.*

39 *Canonici facultatem non habent diſtributiones, aut fructus abſentibus remittendi.*

40 *Dignitates obtinentes in Cathedrali ſine ullis fructibus tenentur reſidere non obſtante contraria conſuetudine.*

41 *Canonici abſentes à ſervitio Eccleſiæ puniendi ſunt, licet ſint præſentes in civitate, ubi Eccleſia conſiſtit*

42 *Canonici etſi ſua obligatione ſatisfaciant quoad ſervitium chori, & Altaris, tamen non poſſunt tuta conſcientia ordinarie abeſſe à Capitulo.*

43 *Statutum vel conſuetudo, qua mulctantur non intereſſentes Congregat. Capitularibus, valent.*

44 *Canonicus an poſſit ſumere dies abſentiæ permiſſos in diebus Capituli ſeu Congregat. Capitularium.*

45 *Canonico abſenti pro defenſione iurium Eccleſiæ Parochialis, in qua eſt intitulatus, non debentur fructus ſui canonicatus.*

46 *Aeris intemperies an excuſet Canonicos à reſidentia, & n. 57.*

47 *Indultũ Capituli Caurien. vacandi quinque menſes ſingulis annis a ſervitio Eccleſiæ ob aeris intemperiem.*

48 *Canonicis ita demũ tres menſes ſingulis annis abeſſe licet, ſi hoc habeat ſtatutũ vel conſuetudo Eccleſiæ.*

49 *Conſtitutiones, quæ longius ſervitii tempus requirunt quàm novem menſium, præſervatur à Con. Trid.*

50 *Canonici qui maiori ſervitio Eccleſiæ, quàm novem menſium ſunt adſtricti ſi non reſederint, ſubiacent pœnis Concilii Tridentini.*

51 *Indultum vacandi tres menſes à ſervitio Eccleſiæ non conceditur Canonicis maiori ſervitio adſtrictis.*

52 *Canonici ut abeſſe poſſint tres menſes à Concilio permiſſos, nec Epiſcopi, nec Capituli licentia, nec cauſa requiritur.*

53 *Et tunc abſentes pro negotiis privatis aliàs non ſunt mulctandi, quam amiſſione quotidianarum diſtributionum, & n. 92.*

54 *Canonici non poſſunt à ſervitio Eccleſiæ abeſſe ultra tres menſes ſive continuos, ſive interpellatos.*

55 *Nec omnes ſimul abeſſe poſſunt, ſed ea tantum quota pars, quæ videbitur arbitrio, Epiſcopi & Capituli.*

56 *Horæ cuiuslibet diei non ſunt computandæ ad conficiendos tres menſes abſentiæ, ſed dies integri abſentiæ tantum.*

57 *Statutum ut Canonici in uno ex novem menſibus reſidentiæ uni horæ quotidie interſint eſt contra Concilium Tridentinum; non tamen prædicti incidunt in pœnam quaſi abſint ultra tres menſes.*

58 *Fundationum privilegiis, quibus ultra tres menſes Canonicis abeſſe licet, an Conc. Trid. derogaverit.*

59 *Statuta à Sede Apoſtolica confirmata ut Canonici abeſſe poſſint ultra tres menſes, an ſint ſublata à Concilio Tridentino.*

60 *Et quid de ſtatuto, ut Canonici ſemel in vita annum*

Digitized by Google

abeſſe poſſint, Hieruſalem proficiſcendi cauſa.

61 *Et quid in ſtatutis confirmatis à Cardinale authoritate Apoſtolica.*

62 *Et quid in confirmatis à Papa in forma communi.*

63 *Canonici regulares poſſunt cum licentia ſuorum ſuperiorum ex rationabili cauſa abeſſe per id tempus, quod ipſis permittitur.*

64 *Portionarii ſæculares in Collegiatis regularibus non lucrantur in abſentia diſtributiones quotidianas, niſi ex cauſis in iure expreſſis.*

65 *Nec ipſis abſentibus debentur fructus niſi pro tempore, quo ex ſtatuto, ſeu conſuetudine Eccleſiæ ipſis abeſſe licet, modo non ultra tres menſes.*

66 *Abbates Vallis umbroſæ tenentur reſidere in loco Abbatiæ, vel Prioratus licet ibi non poſſit Collegium Monachorum ſuſtentari.*

67 *Canonicatum, vel Dignitatem obtinens Cum Parochiali ex diſpenſatione Apoſtolica tenetur in Parochiali reſidere, & tunc lucratur fructus Canonicatus, vel dignitatis.*

68 *Beneficium annexum induit naturam beneficii, cui perpetuo, & acceſſorie annexus eſt unitum.*

69 *Dignitates, quibus perpetuò, & acceſſoriè annexus eſt Canonicatus, non tenentur niſi ad reſidentiam Dignitatibus iniunctam.*

70 *Secus in obtinentibus Dignitates cum Canonicatibus ex conſuetudine, vel diſpenſatione Apoſtolica*

71 *Canonici duo in ſervitio Epiſcopi exiſtentes percipiunt in abſentia fructus præbendæ.*

72 *Canonici familiares Papæ percipiunt fructus in abſentia non obſtante contraria conſtitutione.*

73 *Canonici ſtudentes in publica Univerſitate integrè percipiunt in abſentia fructus præbendæ, modo ultra quinquennium non abſint.*

Idem in docentibus etiam in Eccleſia, n.115.

74 *Canonici in illis caſibus, in quibus in abſentia lucrantur diſtributiones quotidianas, multò magis percipere debent fructus præbendæ.*

75 *Canonicis abeſſe non licet à ſervitio Eccleſiæ, niſi ex cauſis in iure expreſſis, quæ an vera ſubſint, Epiſcopi eſt iudicium.*

76 *Diſtributiones quotidianas non recipiunt niſi qui ſtatis horis interfuerint.*

77 *Conſuetudo percipiendi quotidianas diſtributiones in abſentia non valet.*

78 *Etiamſi introducta fuerit poſt Conſtit. Bonif.VIII.*

79 *Et etiamſi ſit immemorabilis.*

80 *Statuta ut diſtributiones quotidianæ debeantur non intereſſentibus, ſublata ſunt à Conc. Trid.*

81 *Statutum Eccleſiæ Compoſtellanæ ut Beneficiati qui diu inſervierunt, habeantur pro iubilatis, an valeat, & n.166.*

82 *Diſtributiones non lucrantur abſentes, licet per ſubſtitutum inſerviant.*

83 *Dignitates non obſtante contraria conſuetudine tenẽtur per ſeipſas celebrare Miſſas, ſicut cætera officia*

84 *Canonicis an liceat ſeſe invicem ſubſtituere.*

85 *Conſuetudo, ſecundum quam qui non ſunt Presbyteri, licet inſerviant, diſtributiones non lucrantur, ſervanda eſt.*

86 *Conſuetudo, qua nullus percipiat de maſſa communi niſi per annum gratis inſervierit, non eſt ſublata à Conc.Trid. nec à Conſtitutione Pii V.*

87 *Statutum Capituli ut recipiendi in Eccleſia non ordinentur ſine Capituli licentia, & ſic ordinati gratis per triennium inſerviant, valet.*

88 *Et ſervari debet etiam in proviſo de Dignitate.*

89 *Canonici Baſilicæ S. Petri tam de iure communi, ex Conc.Trid. tenentur ad pſallendum in Choro.*

90 *Canonici non poſſunt mutuam remiſſionem punctaturarum facere, & portionem quam ſibi invicem remiſerunt, debet Epiſcopus applicare fabricæ Eccleſiæ, vel alteri pio loco.*

91 *Et quid poſtquam portiones non reſidentiũ perceperunt.*

92 *Canonici abſentes tres menſes à Concilio permiſſos, percipiunt fructus præbendæ, ſed non diſtributiones quotidianas, non obſtante immemorabili.*

93 *Statutum à Canonicis generaliter iuratum, quo centum dies abeſſe licet, & diſtributiones lucrari, ſublatum eſt à Concilio Tridentino.*

94 *Conſuetudo qua abſentes tres menſes à Concilio permiſſos amittunt etiam fructus maſſæ groſſæ, eſt laudabilis, & obſervanda.*

95 *Canonicis, qui peſtis cauſa abfuerunt, an debeantur quotidianæ diſtributiones.*

96 *Studiorum cauſa abſentes lucrantur fructus præbendæ amiſſis diſtributionibus quotidianis.*

97 *Et quid ſi reditus omnes in diſtributionibus conſiſtant, & n.124. & ſeqq. & n.129.*

98 *Epiſcopus Canonicus, dum abeſt ex cauſa viſitationis ſuæ diœceſis, diſtributiones quotidianas non lucratur.*

99 *Familiares Papæ non percipiunt in abſentia diſtributiones quotidianas*

100 *Nec privilegiati ſuper fructibus in abſentia percipiendis.*

101 *Etiamſi in reſcripto dicatur, ut pro præſentibus habeantur.*

Secus ſi dicatur, perinde ac ſi diviniis intereſſet, n.103.

102 *Diſtribut. debentur his qui verè divinis interſunt, non autem his, qui ficte, aut iuris interpretatione.*

104 *Diſtributiones quotidianæ non debentur Inquiſitoribus, nec Examinatoribus ſynodalibus, nec his, qui voluntariè ſe confeſſionibus audiendis exponunt.*

105 *Nec familiaribus Epiſcopi eum comitantibus, aut illi inſervientibus dum miſſã particulariter celebrat.*

106 *Nec duobus Canonicis in ſervitio Epiſcopi exiſtentibus, niſi reditus univerſi diſtributionibus conſtent, & n.124.*

107 *Nec aſſociantibus Epiſcopum volentem audire Miſſam in Eccleſia non Cathedrali.*

108 *Canonici tenentur aſſiſtere Epiſcopo etiam non Pontificaliter celebranti, ſi ita ſe habeat conſuetudo, ſed diſtributiones non percipiunt.*

109 *Diſtributiones non lucrantur inſervientes Epiſcopo in Monialibus velandis in examine promovendorum, in Seminario, aut in Congregat. S.Officii.*

110 *Nec comitantes Epiſcopum in viſitatione diœceſis.*

111 *Nec Canonicus Vicarius Epiſcopi, non obſtante immemorabili conſuetudine.*

112 *Nec electus iudex in vim reſcripti aut iudex Synodalis, niſi abſit pro exequendis ſibi commiſſis.*

113 *Nec aſſiſtens Congregationi rerum ſpiritualium.*

114 *Nec ſermocinantes ex debito ſui officii.*

115 *Theologalem præbendam obtinens in diebus feſtis, in quibus non legitur, poteſt ſe excuſare à ſervitio Chori, & fructus percipere amiſſis diſtributionibus quotidianis.*

116 *Sed in diebus, in quibus legit, habetur pro præſente, & intereſſente ex declaratione Gregorii XIII.*

117 *Non tamen cenſetur præſens matutinis, quæ ex conſuetudine Eccleſiæ celebrãtur veſpere præcedenti.*

118 *Diſtributiones non lucrantur Canonici Miſſam celebrantes ſubmiſſa voce, dũ horæ canonicæ recitantur, niſi illa hora ad celebrandũ compulſi fuerint.*

No

119 *Nec peregrinantes devotionis cauſa.*
120 *Et quid in abſentibus tempore Iubilei.*
121 *Parochialem obtinentes cum Canonicatu, vel dignitate ex diſpenſatione tenentur reſidere in Parochiali, & tunc lucrantur fructus, ſed non diſtributiones.*
Niſi fructus omnes diſtributionibus conſtent, num. 124. & ſeqq.
122 *Et an excludantur à ſervitio Canonicatus, & an teneatur per ſubſtitutum obire onus præbendæ magiſtrali injunctum, ibidem, verſ.* Amplius.
123 *Et quid in obtinentibus duos Canonicatus, vel Canonicatum cum Dignitate.*
124 *Canonici abſentes ex cauſis in jure expreſſis lucrantur integrè diſtributiones quotidianas, ſi præbendas diſtinctas, aut fructus groſſos non habeant.*
Sed poſt Concilium Tridentinum lucrantur duas tertias illarum partes, amiſſa alia tertia, quæ inſervientibus accreſcit, n. 126. & ſeqq.
125 *Diſtributiones in quibus univerſi reditus conſiſtunt habentur loco præbendæ, & eſt locus erectioni præbendæ Theologalis.*
126 *Diſtributiones ubi nullæ ſunt, vel tenues, tertia pars fructuum ſeparari debet, & in diſtributiones converti.*
127 *Diſtributiones an ſuccedant in locum præbendæ, ubi tenues ſunt fructus à diſtributionibus diſtincti.*
128 *Et quomodo hæc tenuitas ſit æſtimanda.*
129 *Et quid ſi fructus quartam partem diſtributionum non ſuperent.*
130 *Canonici Regulares an poſſint in abſentia diſtributiones quotidianas percipere.*
131 *Diſtributiones debentur abſentibus, ſi ita cautum ſit lege fundationis.*
132 *Vel ſtatutuo à Sede Apoſtolica confirmato.*
133 *Privilegia Apoſtolica percipiendi in abſentia diſtributiones quotidianas non ſunt ſublata à Concilio Tridentino.*
134 *Diſtributiones debentur viſitantibus limina pro Epiſcopo, aut eum in eadẽ viſitatione comitantibus.*
135 *Ordinarius poteſt ſine Capituli conſenſu excuſare Canonicos à ſervitio Chori ex cauſis tantum expreſſis in Conſtitutione Bonifacij VIII.*
136 *Diſtributiones quotidianæ debentur infirmis abſentibus etiam non probata conſuetudine illas in abſentia percipiendi.*
137 *Famulo ægroto an debeatur ſalarium.*
138 *Statutum Capituli, ut ægrotis non dentur diſtributiones non valet.*
139 *Canonicus infirmus percipere debet etiam portionem accreſcentem.*
140 *Tempus infirmitatis non eſt computandum pro tempore vacationum.*
Declaratur num. 149.
141 *Canonico conceduntur diſtributiones illius horæ, cui ſine vitæ periculo intereſſe non poteſt.*
142 *Diſtributiones debentur podagra impedito.*
143 *Cæcus non tenetur horas Canonicas recitare.*
144 *Nec Choro intereſſe, & tamẽ lucratur diſtributiones*
145 *Cæcitas non privat voto, quod quis haberet ſi cæcus non eſſet.*
146 *Diſtributiones debentur ſenio confectis, ſi aliàs reſidere ſint ſoliti.*
147 *Item infirmis ex propria culpa, & peccato.*
148 *Dummodo antea eſſent ſoliti Choro intereſſe.*
149 *Et an debeantur ei, qui dum abeſſet tribus menſibus vacationũ, vel ex cauſa Iubilei, in morbũ incidit.*
150 *Diſtributiones quotidianæ debentur abſentibus ob juſtam & rationabilem corporalem neceſſitatem.*
Unde debentur ei, qui medicinam ſumpſit, aut ſanguine minutus eſt, ibid.
151 *Item expulſo à civitate propter ſeditiones.*
152 *Etiam non probata conſuetudine ut diſtributiones debeantur abſentibus ex juſta cauſa.*
153 *Item indebitè conjectis in carcerem ubique locorum.*
Et quid de fructibus præbendæ ſeu maſſæ groſſæ:
154 *Item abſenti ut injuſtam Iudicis vexationem redimeret.*
155 *Item citato ob cauſam criminalem, qui ſe innocentem præbuit.*
156 *Item condemnato, vel excommunicato, & poſtea abſoluto per ſententiam, quæ in judicatis tranſierit.*
157 *Excommunicatus injuſtè repetit fructus medij temporis.*
158 *Diſtributiones quotidianæ debentur abſentibus ob evidentem Eccleſiæ utilitatem.*
159 *Niſi probetur conſuetudo ſecundum quam abſentes ob dictã cauſam diſtributiones non percipiant.*
Intellectus Cum non deceat, de elect. in 6. *& conciliatio cum* c. un. de Cler. non reſid. *eod. lib. ibid.*
160 *Et cujus Eccleſiæ utilitas ad hoc requiratur.*
161 *Canonicis à ſecretis Regis Portugalliæ in rebus Eccleſiaſticis ex gratia conceduntur in abſentia diſtributiones quotidianæ.*
162 *Archidiacono habenti nudum jus præſidendi in Choro, dum reſidet in locis ſuæ juriſdictioni ſubjectis, non debentur diſtributiones.*
163 *Debentur tamen abſentibus pro exercitio curæ animarũ ſuæ Dignitati, vel Canonicatui incũbentis.*
164 *Dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel ea exercendi, quæ ad curam ſpectant.*
165 *Et dummodo hoc præſtent per ſeipſos.*
166 *Statuta ut qui per quadraginta annos continuos divinis interfuerunt habeantur pro jubilatis, ſunt toleranda.*
167 *Canonicus abſens pro negotijs Capituli lucratur diſtributiones quotidianas, nec tenetur inſervire per ſubſtitutum.*
168 *Canonici, qui tenentur aſſiſtere Epiſcopo Pontificalia exercenti in Cathedrali, tenentur etiam in alijs civitatis locis, & ſuburbijs, tunc lucrantur diſtributiones.*
169 *Diſtributiones debentur Theologo præbendato in diebus, in quibus legit.*
170 *Item pœnitentiario audiendi confeſſiones in Eccleſia, ſive extra dum divina celebrantur.*
171 *Item dum Capitulum comitatur corpus defuncti ad ſepulturam.*

1 LICET, Abſens in ſtudio Theologiæ percipit fructus præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas. Hoc dicit ſecundum intellectum Joan. Andr. & communem. Vel generaliùs ſecundum alium
2 intellectum Hoſt. Card. & Abb. Diſpenſatus ſuper fructibus in abſentia percipiendis quotidianas diſtributiones non percipit. Dividitur in duas partes. Primò, ponit privilegij tenorem. Secundo, ejus interpretationem, ibi, *nolumus*.

3 Nota primò, appellatione fructuũ præbendæ nõ venire diſtributiones quotidianas. Idẽ probat tex. in *c. unic. de Cler. non reſid. lib. 6.* & in *c. fin. §. In illis, de conceſſ. præb. eod. lib.* & tenet Caſſad. *dec. 1. de*
4 *Cler. non reſ.* & Cov. *lib. 3. var. reſ. c. 13. n. 1.* niſi materia largè interpretãda aliud ſuadeat, ut reſolvit

cilij,ût ſcripſi plenè in c. *Olim. à num.45. uſque in*
finem; infra de verb. ſignif.

Nec obſtat textus in extravag. *Cum nonnulla,*
20 *la prima, §. Præterea, de præbendis*, ubi eſt expreſ-
ſum, illam bladi quantitatem, & pecuniæ ſum-
mam, quæ pro quolibet menſe, vel hebdomada
Canonicis miniſtrantur, non debere pro quoti-
dianis diſtributionibus computari; ſed illa tan-
tùm quæ præfatis Canonicis quotidie pro diur-
nis & nocturnis horis diſtribuuntur ſine fraude.
Nam reſpondetur textum loqui de illa bladi, &
pecuniæ quantitate, quæ conſuevit aſſignari ab-
ſentibus ſtudiorum cauſſa, vel pro negotijs de li-
centia Capitulorum, ût ibi eſt expreſſum; unde ſe-
cus eſſet ſi nihil conſueviſſet abſentibus exhiberi.
Et dum textus dixit cenſeri diſtributiones, quæ di-
viduntur quotidiè, reſpexit ad id, quod frequen-
tius fieri ſolet: propterea enim appellantur diſtri-
butiones quotidianæ. Sed tamen ſi diviſio fiat ha-
bita ratione quotidiani ſervitij, non ideò minus
cenſeri debent quotidianæ, quod dividantur in fi-
ne hebdomadæ, aut menſis, vel anni, quia hoc fit
gratia commodioris ſolutionis, nec alterat natu-
ram diſtributionum, quæ conſiſtit in hoc ut ſint
deputatæ pro ſervitio cujuſque diei, & non inter-
eſſentes nihil percipiant, ut habetur in dicta Ex-
travag. *Poſtulaſti, §. Licet de præben.* & in præal-
legat. §. *Præterea*, ad quem aliàs remiſit Sac. Con-
gregatio Concilij; Nam conſulta quæ ſint diſtri-
butiones, de quibus Concilium, *cap. 12. ſeſſ. 24.* &
cap. *unico de Cler. non reſid. in 6.* & quæ ſint diſtri-
butiones, quæ habentur loco præbendæ, à quibus
non excluduntur abſentes ratione alicujus privi-
legij, de quibus in d. cap. *unico, in verſ. Receperit*
ſimpliciter reſpondi id declaraſſe Extravag. *Cum*
nonnulla, §. Præterea de præben.

Quibus præmiſſis circa primum membrum ſta-
21 tuitur principalis concluſio. Obtinentes benefi-
cia, puta Dignitates, Canonicatus, præbendas, vel
portiones in Cathedralibus, vel Collegiatis Ec-
cleſijs tenentur in eis perſonaliter reſidere, nec in
abſentia percipere debent fructus præbendarum
ſuarum, ut *hic*, & in c. *Inter quatuor*, & cap. *fin. de*
22 *Cler. non reſident.* & in c. *Pervenit, il ſecondo, infra*
de appellat. Idem probatur in cap. *Cum omnes, ſu-*
pra de Conſtit. ubi Canonici abſentes percipere
poſſunt fructus præbendarum ſuarũ vigore con-
ſuetudinis. Ergo ſecluſa conſuetudine, de jure
communi illos percipere non debent; & ita notat
gloſſa prima communiter approbata dicens, hoc
eſſe jus commune ut Canonici abſentes nihil per-
cipiant. Item tenet gloſſa in cap. *Conquerente, in*
verſ. Deſerviat, de Cler. non reſiden. & gloſſa noſtra
in illis verbis, de corpore præbendæ ſuæ, quam
in abſentia de jure communi percipere non debẽt
Clerici. Et verbum *reſidere*, accipiendum eſt cum
23 effectu, id eſt Eccleſiæ in divinis officijs deſervire,
c. *Relatum, de Cler. non reſiden.* & d. c. *Conque-*
rente, & tenent Hoſtien. *in ſumma eodem tit. §. 2.*
quæſt. 27. Aſten. *lib. 6. tit. 34.* Sylveſt. *in ver. Reſi-*
dentia, in princ. Andreas ab Exea in cap. *Cum om-*
nes, num. 58. de Conſtit. quos ſequitur Covar. *lib. 3.*
variar. reſolut. cap. 13. num. 3. verſ. Verum priorem
hujus diſtinctionis partem. Idem tenet Petr. de An-
char. in cap. *unico, in 6. notab. de Cler. non reſiden.*
24 *in 6.* Nam reſidentia debet eſſe laborioſa, non
deſidioſa, cum beneficia ad divinum cultum, &
Eccleſiaſtica munia obeunda ſint conſtituta, cap.
Cum ad hoc, in parte deciſa eod. tit. & habetur in
decreto Concilij Trid. *c. 13. in princ. ſeſſ. 25.* Quid
enim prodeſt præſentia in loco, ex quo divinis
non adſunt, ut inquit gloſ. in dict. c. *unic. in verb.*
Præſentes, Et ita intellexit Canonicorum reſiden-
tiam S. Congregat. ejuſdem Concilij interpres, ut
patebit infr. in ſexta ampliatione *n. 41.* Cæterum
25 etſi abſentes percipere non debeant fructus præ-
bendarum, non tamen hoc ita accipiendum eſt,
ut illos perdant ipſo jure: Imò enim acquiruntur
tur ſine facto, & miniſterio hominis, ut ex Ol-
drado dictum eſt ſupra *n. 18.* Sed ita eſt intelligen-
dum, ut privandi ſint ad præſcriptum Concil.
Trid. in *cap. 12. §. Præterea, ſeſſ. 24.* ubi ſtatuitur,
ut abſentes ultra tempus ibi permiſſum primo
anno priventur dimidia parte fructuum, quos
ratione præbendæ ac reſidentiæ fecerint ſuos;
26 Quod ſi iterum eadem fuerint uſi negligentia,
priventur omnibus fructibus, quos eodem anno
lucrati fuerint; creſcente verò contumacia, con-
tra eos juxta ſacrorum Canonum conſtitutiones
procedatur, ideſt ad privationem tituli. Atque ita
hodie correcta eſt diſpoſitio antiquorum Cano-
num, ſecundum quam Canonicus abſens privari
poterat beneficio, ſi infra congruum terminum
ſibi præfixum ad reſidentiam non rediſſet, ut in
d. c. Pervenit, il ſecondo de appellat. c. *Inter.* & c.
ult. de cler. non reſid. Nam poſt Concil. privari nõ
poteſt titulo, niſi poſt lapſum trium annorum.

Unde cum Epiſcopus Tarentinus olim petijſ-
ſet declarari à S. Congreg. Concil. An rectè pro-
ceſſiſſet contra Subcantorem Canonicum Eccle-
ſiæ ſuæ jam decem & octo menſes abſentem,
cum ei comminatus fuiſſet pœnam privationis,
ſi intra menſem non reſideret: S. Congregat. duo
declaravit: Primum, Concilium clarè, diſpoſuiſſe
expectandum eſſe lapſum trium annorum, ante-
quam ad privationem in totum procedatur, ut in
d. *c. 12. ſeſſ. 24. verſ. Præterea obtinentibus.* Nam in
primo amittit non reſidens dimidiam, in ſecundo
omnes fructus, in tertio privatur titulo, & ita re-
ſcriptum fuit plurimis Epiſcopis.

27 Secundum: etſi omnes reditus in quotidianis
conſiſtant, pro primo anno, vel ſecundo, non de-
bere indici privationem; quia cùm ſint quotidia-
næ, & non percipiat eas non reſidens, ſatis eſt pri-
28 vatus & pro primo, & pro ſecundo; & admonen-
dum Epiſcopum ne has diſtributiones, quas a-
mittit iſte non reſidendo, ſinat accreſcere ſer-
29 vientibus. Conſtitutionem verò, qua abſentes ul-
tra duos menſes privantur Capellanijs, S. Congre-
gatio ſic cenſuit intelligendam; ut abſentes ultra
duos menſes primo anno priventur dimidia par-
te fructuum, ſecundo omnibus, tertio Capellanijs.
Hos autem duos menſes, cum Conſtitutio ſit o-
dioſa, oportere eſſe continuos; quemadmodum
& ſupradictos tres annos, non autem interpella-
tos. Quod ſi quis fraude uſus fuerit, tunc Ordina-
rio licere animadvertere in eos, qui fraudem cõ-
30 miſerint: pœnam autem amiſſionis fructuum cẽ-
ſuit non habere locum in quotidianis diſtributio-
nibus, quos Canonicus inſerviens jã lucratus eſt.

Ampliatur primo principalis concluſio ſupra
31 firmata, ut habeat locum non obſtante contraria
conſuetudine non reſidendi, aut fructus in abſen-
tia percipiendi. Nam etſi conſuetudo hujuſmodi
valida eſſet de jure communi, ut eſt text. in c. *Cum*
omnes, de conſtit. & ibi notat gloſſ. *fin.* Innoc. &
alij

Digitized by Google

alij, ſaltem in eo caſo, in quo Canonicus abſens
inſerviebat per ſubſtitutum ſecundum opinionē
Hoſt. *ibid. n.* 10. cum quo tranſeunt communi-
ter DD. ut ibi teſtatur Abb. *num.* 10. tamen ho-
die ſublata eſt à Concilio Triden. in dict. c. 12. §.
Præterea, ubi ſtatuitur, ut obtinentibus in Cathe-
dralibus, aut Collegiatis Eccleſijs Dignitates, ca-
nonicatus, præbendas, aut portiones, non liceat
vigore cujuslibet ſtatuti, vel conſuetudinis ultra
tres menſes ab eiſdem Eccleſijs quolibet anno ab-
eſſe. Quo decreto corrigitur prædict. Decretalis
Cum omnes, & opiniones DD. in hàc materia,
ut ibi dixi *n.* 21.

32 Quinimò in Cathedralibus, & Collegiatis in-
ſignibus eo decreto ſublata eſt conſuetudo, etiam
immemorabilis vacandi ultra tres menſes à ſer-
vitio chori, ut multoties reſpondit S. Congreg.
ut dixi latiùs in prædict. decretali, *Cum omnes, n.*
31. & ſeqq.

33 Ampliatur ſecundo, ut procedat etiā in colle-
giatis non inſignibus; cenſuit enim S. Cong. Ca-
nonicos Collegiatarum Eccleſiarum, etiam non
inſignium, teneri ad reſidentiam, niſi tamen iſtæ
non inſignes Collegiatæ eſſent rurales protſus
deſtitutæ, aut in quibus nunquam antea ſupra ho-
minum memoriam ſolitum eſſet reſideri; aut adeò
tenuis reditus eſſet, ut Canonicos aliundè non
habentes unde vivant, alere non poſſet. Et de in-
tellectu hujus declarationis vide quod ſcripſi in
d. c. *Cum omnes, n. 31. 32. & 33. de conſtit.*

34 Ampliatur tertio, etiamſi Eccleſiæ ſtatutum
longius abſentiæ tempus indulgeat, quia decre-
tum *d. c. 12. ſeſſ. 24. in præall. §. Præterea*, derogat
non tantū conſuetudinibus, ſed etiam ſtatutis ibi,
35 *vigore cujuslibet ſtatuti.* Unde cum fuerit quæſi-
tum an valeat ſtatutum ut una, vel duabus horis
intereſſentes lucrentur maſſam groſſam, ſive præ-
bendam, amiſſis diſtributionibus quotidianis; re-
ſponſum eſt non valere.

36 Ampliatur quarto principalis concluſio, ut lo-
cum habeat non obſtante licentia, quam Capi-
tulum concedere conſuevit vacandi à Choro ul-
tra tres menſes. Imo cenſuit S. Congreg. non ex-
cuſare à pœna Concilij licentiam, quam Capitu-
la Cathedralium Hiſpaniæ ab immemorabili tē-
pore concedere conſueverunt, ut Canonici abeſſe
37 poſſint quoad Capitulo viſum fuerit. Quin etiam
hanc licentiam nec Epiſcopum, nedum Capitu-
lum etiam ex rationabilibus cauſis in iure non ex-
38 preſſis, & ſuppoſita immemorabili, poſſe conce-
dere. Et propterea DD. dicunt de jure commu-
ni antiquo nec abſentes in ſtudio Theologiæ de-
buiſſe percipere fructus præbendæ antequam e-
manaſſet illa decretalis, *Super ſpecula de magiſtr.*
ut in ſpecie hic notant Ant. de Butr. *in 1. notab.* &
idem Butr. Card. & alij in *prima oppoſit.*

39 Et eodem modo ad pœnam privationis fru-
ctuum contra abſentes ultra tempus à Concilio
permiſſum procedendum eſt, non obſtante qua-
vis remiſſione Canonicorum. Cenſuit enim Sa.
Congreg. hujuſmodi remiſſionem eſſe prohibi-
tam tam quoad diſtributiones, de quarum remiſ-
ſione ſi conſtiterit, debere Epiſcopum jure agere
in reos; quam quoad fructus præbendæ quos re-
mittere non eſt in facultate Canonicorum,
cum Eccleſiæ ſint applicandi.

40 Ampliatur quinto, etiam in Dignitatibus ca-
thedraliū Eccleſiarum, quæ nullos habent reditus:
nam nihilominus obligant ad perſonalem reſi-
dentiam non obſtante contraria conſuetudine, de
quo tamen dic ut ſcripſi in d. c. *Cum omnes, nu.*
25. & ſeqq. de Conſtit.

41 Ampliatur ſextò, ut nec ſufficiat reſidentia in
civitate, ſed omninò requiratur intereſſentia di-
vinis officijs, adeò ut contra abſentes à Choro ul-
tra tres menſes procedendum ſit ad præſcriptū
Concilij. Reſidentia enim accipienda eſt cum ef-
fectu, ut dixi ſupra *n. 23.* ideoque cum eſſet quæ-
ſitum an verba poſita in d. c. 12. §. *Præterea, ſeſſ.*
24. prohibeant ne Canonici, & alij abſint à Cho-
ro, vel tantùm ne abſint à civitate, S. Congreg.
cenſuit prohibere ne abſint à Choro. Et ad con-
ſultationem Cardinalis S. Praxedis tunc Archie-
piſcopi Mediolanenſis reſpondit puniendos eſſe,
qui abſunt à ſervitio Eccleſiæ, licet in Civitate,
locove, in quibus ipſa Eccleſia conſiſtit, ſint præ-
ſentes; quia verba Concilij dicunt (ab eiſdem Ec-
cleſijs abeſſe, non à loco Eccleſiæ) & ſic intelli-
guntur de ſervitio Eccleſiæ. Et iterum conſulta
quomodo eſſent privandi qui ultra medietatem
anni abſunt a ſervitio Eccleſiæ prætextu quod
non diſceſſerint à civitate: reſpondit primo anno
privandos eſſe dimidia parte fructuum: ſecundo,
omnibus, tertio, prout ſancitum eſt decreto Con-
cilij, *c. 12. ſeſſ. 24.*

42 Ampliatur ſeptimò, ut Canonici non ſolum
teneantur Choro intereſſe, ſed etiam Congrega-
tionib. Capitularibus. Unde cum fuerit quæſitum,
an Canonicus ſuæ obligationi ſatisfaciens in eo,
quod attinet ad reſidentiam, & ſervitium Chori,
& Altaris poſſit tuta conſcientia ordinariè abeſſe
à Capitulo, ſeu Congregationibus Capitularibus
S. Congreg. cenſuit non poſſe.

43 Item declaravit validum eſſe ſtatutum vel
conſuetudinem, qua mulctantur hi, qui Congre-
44 gationibus Capitularibus non interfuerunt. Ve-
rum ſuborta dubitatione, An Canonicus poſſit
ſumere dies abſentiæ à conſuetudine, vel ſtatuto
Eccleſiæ permiſſos, & à Concilio non ſublatos in
diebus Capituli, ſeu Congregationum Capitula-
rium; inclinavit poſſe. Sed tamen nihil fuit deci-
ſum; quia prius edoceri voluit numquid hujus du-
bij ſolutio peteretur ad evitandam pœnam, vel
mulctam impoſitam adverſus eos, qui hujuſmo-
di Congregationibus non interfuerint, vel ad ac-
quirendas diſtributiones aſſignatas pro horis, qui-
bus habentur hujuſmodi Congregationes. Sed
aliàs fuit reſolutum poſſe.

45 Ampliatur octavo, eadem concluſio, ut habeat
locum etiam in abſentibus à Cathedrali pro uti-
litate, vel neceſſitate alterius Eccleſiæ: nam ad hoc
ut pro præſentibus habeantur, exigitur utilitas
vel neceſſitas illius Eccleſiæ in ſpecie, de cujus
fructibus agitur, ut latius dicam infra *num 98.*
& *n. 160.* Facit tex. in c. *Ex parte, el ſecondo.* ibi, *Si*
te non abſentando in fraudem Præpoſituræ tuæ
jura fideliter proſequeris, cum ex hoc cenſeri debeas
reſidens & c. *ſupra de cler. non reſid.*

Hinc Canonico abſenti pro defenſione ju-
rium Eccleſiæ Parochialis, in qua erat beneficia-
tus, & electionis factæ de ejus perſona ad Recto-
riam dict. Parochialis, non deberi fructus præbē-
dæ ſui Canonicatus decidit Rota, cujus deciſio-
nem S. Congregatio probavit.

46 Ampliatur ultimo, ut nec aeris intemperies ex-
cuſet Canonicos à reſidentia ultra tres menſes à

Con-

Concilio permiſſos. Hinc petentibus Canonicis, ut liceret dimidiæ eorum parti per alternas hebdomadas inſervire, eo quod Cathedralis frigida, & humida eſſet: S. Congregatio abnuit,& Sanctiſſimus itidem abnuit. Adverte tamen, quia Doctores ſuper verb. *Excuſationem* in c. *fin ſupra tit. prox.* communiter tenet beneficiatum excuſari à reſidentia ob aeris intemperiem, per c. *Quorundam, 74. diſt.* ſed videntur accipere intemperiem pro aeris corruptione, prout accipit ibi Hoſtien. *num.5.* quo caſu licet eis abſcedere etiam renuente ſuperiore, cum periculum ſit in mora, ut concludit Ripa *in tract. de peſt. in titul. de privil. contract. num.140.* Aliquando tamen hæc cauſa iuſta viſa fuit cum aliquibus diſpenſandi, Et in ſpecie petente Capitulo Caurien. ob aeris intemperiem ne reſidere tenerentur.

Sanctiſſimus die 7. Octobris 1580. audita relatione Congregationis, impertitus eſt facultatem Epiſcopo, ut poſſit ſingulis annis, ſi ſibi iuſtæ cauſæ diſpenſandi videbuntur, licentiam concedere Canonicis non reſidendi per alium menſem ultra tres, quibus per Concilium,& quartum, quo vigore litterarum ſanctæ mem. Pii V. iiſdem abeſſe licet, in eo numero, qui Epiſcopo viſus fuerit, ne cultus divinus deſeratur.

48 Nunc principalis concluſio,& regula ſuperius firmata, *num.21.* fallit primò, ſi ex ſtatuto Eccleſiæ vel conſuetudine uſque ad tres menſes quolibet anno ab Eccleſia abeſſe liceat: huiuſmodi enim conſuetudinem, & ſtatutum à contrario ſenſu præſervat Concilium Tridentinum in *d. c. 12. §. Præterea, ſeſſ.24.* non autem indulget Canonicis omnium Eccleſiarum, ut tres menſes abeſſe poſſint, ut quidam incautè putarunt. Non enim procedit concedendo, ſed prohibendo: ibi, *non liceat prætextu cuiuslibet ſtatuti, vel conſuetudinis ultra*
49 *tres menſes abeſſe.* Imò expreſsè præſervat Conſti-
50 tutiones, quæ longius abſentiæ tempus requirunt, ibi, *Salvis nihilominus.* Unde propoſito dubio. An Canonici qui majori ſervitio Eccleſiæ, quàm novem menſium ſunt adſtricti, ſubjaceant, ſi non
51 reſederint, eiſdem pœnis, de quibus in d. c. *12.* S. Congregatio cenſuit ſubjacere. Et Canonicis ut ſuprà adſtrictis poſtulantibus ex gratia vacationem trium menſium, S. Congregatio meo tem-
52 pore ſemper abnuit.

Suppoſita autem conſuetudine, vel ſtatuto Eccleſiæ; ut Canonici abeſſe poſſint tres menſes à
53 Concilio permiſſos cenſuit nec Epiſcopi, nec Capituli licentiam, nec cauſam requiri, Et abſentes eo tempore ex cauſa privatorum negotiorum non debere aliàs multari, quam amiſſione quotidianarum diſtributionum. De quo latius infra in *ſecundo membro principali in octava ampliatione, num. 92.*

54 Amplius cenſuit non oportere, ut abſentia ſit continua ut comprehendatur, cap. *12.* ſed ſatis eſſe ut dies abſentiæ licet interpellati ſuperent trimeſtre. Item reſpondit non poſſe Epiſcopum contra-
55 rium ſtatuere. Et rurſus orta dubitatione, An tres menſes quibus Canonicis abeſſe licet ab eorum Eccleſijs ex *c.12. ſeſſ.24.* poſſint eſſe continui,& quoad omnes Canonicos: cenſuit poſſe eſſe continuos, non tamen omnes Canonicos poſſe abeſſe eodem tempore, ne Eccleſia deſtituatur omni ſervitio, ſed tantum eam quotam partem Canonicorum, quæ videbitur arbitrio Epiſcopi, & Capituli: & Sanctiſſimus probavit ſententiam Congregationis ad ſe relatam ſubdens Concilium non dediſſe tres menſes Capitulo, ſed Canonicis, ſcilicet ſingulis per vices.

56 Verumtamen etſi Canonici teneantur omnibus ſeptem horis inſervire, Clem. *1.* ubi gloſ. *in ver. Canonicis*, & *in ver. Debitis de celebrat. Miſſar.* Clem. *1. in fine de reliq. & vener. Sanctor.* Clem. *in ver. Certis horis, de ætat. & qualit.* nec valeat ſtatutum ut reſidens in una hora habeatur pro reſidente in omnibus, Laud. Cardin. & Anchar. in d. Clé. *1. de celebr. Miſſar.* nihilominus ad conficiendum ſpatium trium menſium reſponſum eſt horas cujuslibet diei non eſſe computandas, ſed dies integros abſentiæ tantum. Sed nec poſſe confici ex horis, quibus Canonici reſidentes abſunt à Choro, dies, ut ex diebus,& horis ſic collectis conficiantur menſes abſentiæ, de quibus in decreto, *c. 12. ſeſſ. 24.* Neque ad conſtituendum ſervitium novem menſium colligendas eſſe punctaturas; quaſi ijs, qui novem partes punctaturarum ex duodecim, qui ex ſervitio totius anni conflantur, deſerviendo tulerint, ſervitio punctaturarum debitò ſatisfecerint; ſed ipſos dies reſidentiæ,& ſervitij ſive continui fuerint, ſive interpellati, numerandos eſſe ut compleant numerum dictorum novem
57 menſium. Quare dubitante Epiſcopo Palentino an Præbendati Capituli Palentini, qui in uno ex novem menſibus reſidentiæ uni horæ quotidie interſunt, ſtatuto Eccleſiæ id permittente propter nimiam Eccleſiæ,& loci frigiditatem,& aeris intemperiem pro lucrandis fructibus illius menſis, ex eo quod reliquis horis non interfuerint, privari poſſint tamquam abſentes ultra tres menſes juxta formam Concilij *ſeſſ.24. c.12. verſ. Præterea.* S. Congregatio cenſuit ſtatutum, de quo ſupra, tolli debere, utpotè contra Concilium, adeo ut non intereſſentes omnibus horis in prædicto menſe amittant illam ratam fructuum, quam amitterent in alijs octo menſibus ſingulis horis non intereſſendo, non tamen incidere in pœnam d. verſ. *Præterea*, quaſi abfuiſſent ultra tres menſes.

58 Fallit ſecundò principalis concluſio, ſi in fundatione Eccleſiæ cautum fuerit ut abeſſe liceat ultra tres menſes. Nam etſi hoc dubium fuerit diu, multumq; agitatum in S. Congregatione, poſtremò tamen cum poſtulaſſent declarari Canonici Eccleſiæ Segobicen. An Conſtitutio in fundatione eorũ Eccleſiæ edita, quæ permittit Canonicis abeſſe ultra tres menſes, cenſeretur ſublata à Concilio *ſeſſ.24. c.12.* Quatuor Cardinales cenſuerunt nõ eſſe derogatum fundationi. Octo cenſuerunt derogatum præſuppoſito quod Concilium ſuſtulerit conſuetudinem immemorabilem in hac materia reſidentiæ in Cathedralibus: cum enim ea det meliorem titulum, qui poſſit allegari,& ſic etiam titulum fundationis; Ergo,&c. Non obſtat deciſio Ludov. Rom. in l. *Si verò, §. De viro. num. 45. ff. ſol. matr.* Felin. *in tit. de liter. Apoſtol. in lim. patr. col. 5. amplia. 7.* qui dicunt per Conſtitutionem generalem nunquam cenſeri derogatum fundationi: nam loquuntur in fundatione facta à laico patrono, ne retrahatur à fundatione. Itẽ in derogatione facta à Papa in collatione beneficij: Modo autem quæritur de derogatione legis in fundatione, quæ neſcitur à quo facta ſit, nec ſi juſpatronatus adſit. Sed tamen non capta reſolutio, ſed dictum ut videretur fundatio, & poſtea iterum refe-

ferendum ad Congregationem. Sed poſtea die 21. Februarij 1576. Congregatio parva declaravit non ſublatum privilegium in fundatione conceſſum non obſtante dubitatione Congregationis generalis.

59 Fallit tertiò, Si ſtatutum Eccleſiæ à Sede Apoſtolica confirmatum longius abſentiæ tempus indulgeat: nam decretum Concilij in *d. cap.* 12. etſi ſuſtulerit ſtatuta Eccleſię; non tamen ſuſtulit confirmata à Sede Apoſtolica propter duplex vinculum ex doctrina gloſſæ poſt Jo. Monach. in Clem. *Dudum, ad finem, in ver. Pacta de ſepultur.* & deciſionem Achillis. Unde cum fuerit dubitatum in una Valentina an per *d. cap.* 12. eſſet ſublatum ſtatutum à Sede Apoſtolica confirmatum, quo diſponitur Canonicos reſidentes poſſe eligere quatuor menſes, per quos à reſidentia ſint exempti: S. Congregatio cenſuit agendum cum Sanctiſſimo prout de illa deciſione Achillis, de qua Sanctitas ſua, & Congregatio deliberarunt in una Veronen. Sanctitas ſua dixit proponendũ eſſe in Congregatione generali an in capite reſidentiæ intret deciſio illa Achillis, Congregatio generalis die 7. Julij 1575. Quatuor nempe Urſinus, Senonenſis, S. Sixti, Carafa cenſuere ſtatutum etſi confirmatum à Sede Apoſtolica eſſe ſublatum à Concilio d. c. *12.* Ex mente ipſius Concilij, quæ fuit ſolum indulgere tres menſes pro majori cultu divino. Tum quia vult ſalva eſſe omnia ſtatuta, quæ majus ſervitij tempus requirunt. Ergo nulla alia, quæ minus. Item quia ferè omnia hujuſmodi ſtatuta fuerunt approbata à Sede Apoſtolica. Unde facilè eluderetur diſpoſitio Concilij de reſidentia. Tres verò nempè Moron. Geſ. Alc. cenſuerunt non eſſe ſublatum ſtatutum, quia de mente Concilij non conſtat, neque ea colligi aliunde poteſt, quam ex proprietate verborum. Sed verba Concilij ſecundum communes theoricas non tollunt approbata à Sede Apoſtolica, niſi exprimant, & Concilium alibi expreſſit, quando voluit. Et ita in ſpecie de reſidentia Parochorum *ſeſſ. 23. cap. 1. in fine*, tollit etiam confirmata verbis expreſſis. Sed d. cap. 12. non repetit illa verba, *etiam confirmata.* Ergo, &c. Tandem dictum fuit dandam dilationem ad amplius informandum, & poſtea referendum Sanctiſſimo. Poſteà iterum habita Congregatione quatuor pro ſtatuto, quatuor contra ſenſerunt. Sanctiſſimus his auditis, juſſit ſervari ſtatutum confirmatum.

60 Et poſtea cum in Eccleſia Eboren. extaret ſtatutum ante Concilium à Sede Apoſtolica confirmatum ut Canonici ſemel in vita annum abeſſe poſſint Hieruſalem proficiſcendi cauſa, & ſex menſes, cum Baſilicam S. Petri quolibet quinquennio viſitare vellent: dubitatum fuit an illud eſſet ſublatum à Concilio *c. 12. ſeſſ. 24.* S. Congreg. cenſuit ſtatutum huiuſmodi à Sede Apoſtolica confirmatum non eſſe ſublatum per Concilium; & ita etiam Sanctiſſimus probavit.

61 Intellige hanc declarationem, dummodo confirmatio emanaverit immediatè à Papa; Secus ſi à Cardinali auctoritate Apoſtolica. Unde ſtante declaratione, ut præfertur, edita, cum dubitatum fuerit quid cenſendum de ſtatutis Eccleſiæ Tarviſinæ ſuper materia d. *cap. 12. ſeſſ. 24.* à Cardinali auctoritate Apoſtolica confirmatis, vel ab eodem Cardinali ſimili auctoritate editus: die 22. Auguſti 1583. S. Congreg. cenſuit ipſius Congregationis declarationem nequaquam habere locum in his ſtatutis.

62 Rurſus intellige declarationem prædictam dummodo confirmatio emanaverit à Papa ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione; ſecus ſi in forma communi, quia talis confirmatio nihil novi tribuit, c. *Cum dilecta*, §. *Nos igitur, ver. Nolentes de confirm. util. vel inutil.* gloſ. in c. *Ex parte, in ver. Confirmatione, de Conſtit.* Unde in ſimili quamvis S. Congregatio declaraverit confirmationibus Apoſtolicis per Concilium *ſeſſ. 6. cap. 4.* & *ſeſſ. 25. cap. 6.* non eſſe derogatum: poſtea tamen dixit intelligi derogatum concordiæ confirmatæ à Papa in forma communi.

63 Fallit quartò in Collegiatis Regularibus quæ quoad Canonicos Regulares non comprehenduntur decreto *d. c. 12. ſeſſ. 24. §. Præterea.* Ideoque cum fuerit dubitatum ſtante decreto Concilii in d. *c.* 12. §. *Diſtributiones verò*, quid cenſendum de ſtatuto, & conſuetudine Eccleſiæ Collegiatæ Canonicorum Regularium, ut tam ipſi Canonici Regulares, quàm Portionarii, qui ſunt ſæculares in eadem Eccleſia, ſingulis annis cum licentia Prioris, & Capituli per quadraginta dies abeſſe poſſint, quibus unà cum fructibus Groſſæ & diſtributiones quotidianas accipiant, perinde ac ſi divinis officiis intereſſent. Præſuppoſito quod ex huiuſmodi ſtatuto, & conſuetudine iidem Canonici, & Portionarii abſentes ultra quadraginta dies priventur diſtributionibus quotidianis dumtaxat, non autem parte aliqua fructuum Groſſæ; An liceat eiſdem gaudere vacatione trium menſium juxta præmiſſum Concilii decretum & d. *cap.* 12. §. *Præterea*, circa amiſſionem alicuius partis fructuum: S. Congreg. cenſuit decretum Concilii *ſeſſ. 24. c. 12. §. Præterea, & §. Diſtributiones*, non comprehendere Canonicos Regulares; ſed nulla habita ratione ante dicti ſtatuti, & conſuetudinis Canonicos Regulares poſſe cum licentia ſuorum ſuperiorũ ex cauſa rationabili abeſſe per id tempus, quod ipſis permittitur, diſtributioneſque quotidianas eatenus ſic abſentes percipere, quatenus Superiori, & Capitulo eis videbuntur concedẽdę.

64 Portionarios verò ſæculares, qui divinis officijs non interſunt; minimè poſſe conſequi diſtributiones quotidianas, niſi ex cauſis in jure permiſſis Canonicos Regulares cum legitima licentia Superiorum abeſſe poſſe etiam ultra quadraginta dies citra amiſſionem alicujus partis fructuum;

65 Portionarijſque ſæcularibus abſentibus non deberi fructus niſi pro tempore, quo ex ſtatuto, ſeu conſuetudine Eccleſiæ ipſis abeſſe licet, modo non ultra tres menſes.

66 Verumtamen Congregatio Vallis-Umbroſæ, expoſuit habere quaſdam Abbatias, & Prioratus adeò tenues, ut in illis non poſſit ordinare Collegium Monachorum; ideo ad eorum curam conſueviſſe deputare Presbyteros ſæculares, aut unum vel duos Monachos ejuſdem Ordinis; titulum autem, & dignitatem alicui Monacho ejuſdem Ordinis in alio Monaſterio Collegiato conferre. Dubitavit itaque an id jure liceret, cum talis Abbas, vel Prior hoc caſu non reſideat: & deciſum eſt Abbatem, vel Priorem debere reſidere in loco Abbatiæ, vel Prioratus cum ſit dignitas. Nec obſtat quod non poſſit ibi Collegium ſuſtentari, quia Abbates ſoli ibi commorari poterunt, Quoad curam animarum, illam eſſe exercendam

cendam

cendam per eos , qui fuerint approbati ab Ordinario juxta *c.11 ſeſſ.25. de Regular.*

67 Fallit quintò in Canonicis obtinentibus unà cum Canonicatibus ex diſpenſatione Apoſtolica Parochiales Eccleſias, tenentur enim reſidere in Parochiali; & ſic reſidentes lucrantur omnes, & ſingulos fructus, reditus, & proventus Canonicatuum, vel Dignitatum, ſeu alterius cujuſcumque beneficij, ut in Conſtitutione Pij V. *Cupientes, in Bullar. tom.2. pag.262.* & patebit infra *in 2. membro principali in 21. ampliatione.* Sed etſi in Parochiali adſit onus aſſiſtendi horis Canonicis, Sacra Congregatio inclinavit Canonicum ſimul & Rectorem teneri potius intereſſe horis Canonicis in Parochiali, quam in Cathedrali, & vide limitationem proximè ſequentem.

68 Fallit ſextò in obtinentibus Canonicatus perpetuò, & acceſſoriè annexos beneficijs requirentibus ſervitium minoris temporis, quàm novem menſium; tenentur enim tantummodo exhibere illud ſervitium, quod requirit beneficium, cui Canonicatus eſt annexus; cap. *Extirpanda, §. Qui vero, de præb.* & *c. Super eo, eod. tit. lib.6.* Ratio eſt, quia beneficium perpetuò annexum amittit nomen beneficij, & induit naturam beneficij cui ſubjectivè, & acceſſoriè eſt unitum, & fit illius prædium. Rota *deciſ.370. alias 11. de reb. Eccl. non alien. in antiq.* Oldrad. *conſ.257. factum tale eſt, nu. 15. verſ. Fundata igitur.* Doctores in c. *Dudum, il 2.* & ibi dixi *n.31. ſupra de elect.*

69 Hinc ſuppoſito ſtatuto Eccleſiæ Jacen. à Sede Apoſtolica confirmato, ut Canonici teneantur per octo menſes quotannis in dicta Eccleſia reſidere, Dignitates verò per quatuor menſes; ſacra Congregatio cenſuit Dignitates, quibus perpetuò & acceſſoriè annexus eſt Canonicatus, ſive annexio facta fuerit ante confirmationem Apoſtolicam, ſive poſt, non teneri niſi ad reſidentiam
70 quatuor menſium injunctam Dignitatibus. Illos verò qui ex ſola conſuetudine Eccleſiæ, aut aliàs ex diſpenſatione obtinent dignitatem cùm Canonicatu, ratione Canonicatus teneri ad reſidentiam octo menſium, ratione Dignitatis ad reſidentiam aliorum quatuor.

71 Fallit ſeptimò in duobus Canonicis in ſervitio Epiſcopi exiſtentibus, qui ex Sacrorum Canonum præſcripto percipere poſſunt in abſentia fructus præbendæ, ut ſunt jura in c. *De cætero,* & ibi dixi, in cap. *Ad audientiam, de Cler. non reſiden.* quibus non eſt derogatum à Concilio Tridentino in d. *c. 12. §. Præterea, ſeſſ.24.* in illis verbis: *cujuslibet ſtatuti,* quia juri ſpeciali per generale non derogatur ut per Dec. in l. *In toto, n.7. de regul. iur.* & ita conſuluit Navarr. *conſ.1. de Cler. non reſiden.* & fuit ſæpius reſolutum, ut dicam infra in *2. membro principali in 16. ampliatione, n.106.*

72 Fallit octavò in Canonicis familiaribus Papæ, qui percipiunt fructus præbendarum in abſentia, non obſtante contraria conſtitutione, ut eſt text. in c. *Cum dilectus, de Cler. non reſiden.* Non enim debent, ut ibi legitur, minori prærogativa gaudere, quam duo Canonici exiſtentes in ſervitio Epiſcopi. De hoc latius infra in *2. membro in 12. ampliatione, num.99.*

Fallit nonò in Canonicis abſentibus pro ſervitio ſuarum Eccleſiarum, cap. *Cum non deceat, de elect. lib. 6.* cui ſimiliter non eſt præjudicatum per Concilium in d. §. *Præterea,* ut per Navarr. *conſ.8.*

Proſſ. Fagn. in l. part. 3. Decretal.

de Cler. non reſiden. & fuſius patebit infra *in ſecundo membro, in principali, n.155.*

73 Fallit decimò in Canonicis abſentibus ſtudiorum cauſa, quibus debentur integrè præbendarum ſuarum fructus, ut eſt textus hic, dummodo non ſtudeant in villa, vel caſtello, ubi nullum eſt, vel minus competens ſtudium, ut in c. *Tua, de Cler. non reſid.* & in l. *Sed & reprobare, §. fin.* & ibi gloſſ. *fin. de excuſat. Tutor.* ſed in publica Univerſitate, ut in d. c. *fin. de magiſtr.* ibi *in Scholis,* & clarius in decreto Concil. Trident. *cap. 1. ſeſſ. 5.* ibi, *dum publicè in Scholis,* text. in l. 1. *C. de Profeſſor. qui in Urbe, lib.12.* & dixi ſupra *nu.9.* & idem ſi doceant in Eccleſia, ut patebit infra *num. 113.* & dummodo ultra quinquennium non abſint d. c. *fin.* Hoſt. *hic n.1.* & Anchar. *num.2.* & annum ætatis vigeſimum quintum non excedant, ut aliàs cenſuit Sacra Congregatio Concilij, & concurrat Superioris licentia, ut dictum eſt ſupra *in ſecundo notab.*

74 Fallit undecimò in tribus caſibus, in quibus Canonici lucrari poſſunt in abſentia diſtributiones quotidianas juxta cap. *unic. de Cleric. non reſiden. libr.6.* de quibus latè dicam infra in *ſecundo membro principali in ultima fallentia.* In illis enim caſibus multo magis percipere poſſunt fructus præbendæ cùm non tantum pro præſentibus, ſed etiam pro intereſſentibus habeantur, ut in d. c. *unic.* & ibi Anchar. *in prin.*

75 Fallit poſtremò in omnibus caſibus expreſſis in jure, generaliter enim cenſuit S. Congregatio nemini abeſſe licere, præterquam ex cauſis in jure expreſſis, quæ an verè ſubſint, Epiſcopi eſſe judicium.

76 Circa ſecundum membrum de Diſtributionibus, quæ aliàs manualia beneficia, ſeu victualia nuncupantur, c. *olim, de verb. ſignif.* & in c. *De cætero, de Cler. non reſid.* ſimiliter ſtatuitur principalis concluſio deſumpta ex Trid. Conc. decreto, c. 12. §. *Diſtributiones verò, ſeſſ. 24.* videlicet, diſtributiones quotidianas qui ſtatis horis interfuerint, recipiunt, reliqui his carent juxta Bonif. VIII. decretum, quod incipit *Conſuetudinem,* relatum in c. *un. de cler. non reſid. lib. 6.* quod S. Synodus in uſum revocat. Idem probatur hic, & in Extravag. *Poſtulaſti, §. Licet de præb.* & Extravag. *Cum nonnulla, la prima, §. Præterea, eod. tit.* & in alijs ejuſdem Concilij decretis, *c.3. ſeſſ.21. & c.3. ſeſſ.22.*

77 Ampliatur primò prædicta concluſio, ut procedat etiamſi conſuetudine introductum ſit, ut diſtributiones abſentibus debeantur, ea enim conſuetudo non valet; ſive introducta fuerit
78 ante Conſtitutionem Bonifacij in d. c. *unic.* ſive poſt, quia cùm ea Conſtitutio non ſimpliciter deroget conſuetudini, ſed illi reſiſtat, eamq; reprobet ut iniquam, & irrationabilem, ibi *reprobantes:* ex hoc cenſetur non tantùm præterita, ſed etiam futura ſuſtuliſſe, ut ſentit Innoc. in c. *Ex part. verſ. Sed diſtingue, de conſuetud.* Gemin. in cap. 1. *col. ult. de conſt. in 6.* quos in propoſito ſequitur Covarr. *lib.3. variar. reſol. cap.13, num. 4. verſ. Prima*
79 *concluſio.* Et ob eam rationem ſæpius reſpondit S. Congregatio decreto dict. *ca. 12. verſ. Diſtributiones, ſeſſ.24.* etiam immemorabilem conſuetudinem fuiſſe ſublatam, ut plenius patebit infra in diſcurſu materiæ.

80 Ampliatur ſecundò, ut locum habeat etiamſi ex ſtatuto Eccleſiæ cautum ſit, ut diſtributiones de-

beantur in abſentia. Einſmodi enim ſtatnta expreſsè ſublata ſunt à Concilio in d. *cap.12. Preterea ſeſſ.24.* ibi *cuiuslibet ſtatuti*, ut dictum eſt ſupra in primo membro principali in tertia ampliatione.

81 Hinc infertur ut de rigore juris non valeat ſtatutum ut Canonici, qui diu inſervierunt, habeantur, ut ajunt, pro Jubilatis. Et hæc fuit Sacræ Congregationis ſententia, licèt Gregorius XIII. in ſpeciali caſu Eccleſiæ Compoſtellanæ dixerit tolerandum eſſe hoc ſtatutum. Nam cum in prædicta Eccleſia extaret ſtatutum ab immemorabili tempore obſervatum, ut poſtqnam Præbendatus annos quadraginta in Eccleſia Horis divinis interfuerit, & inſervierit quotidie, habeatnr pro Jubilato in eo loco, ita ut ſit exemptus à ſervitio, & lucretur diſtributiones quotidianas perinde ac ſi reſideret & inſerviret; fuit dubitatum an eſſet validum. S. Congregat. cenſuit hnjuſmodi ſtatutum eſſe ſublatum à Concilio in *cap.12. ſeſſ.24.* tamen referendum ad Sanctiſſimum, qui dixit tolerandnm eſſe hoc ſtatutum, & ita ſcriptum fuit.

82 Ampliatur tertiò, etiamſi abſentes inſerviant per ſubſtitutum: nam nihilominus diſtributiones quotidianas non lucrantur, nec valet contraria conſuetudo. Nam in d.c.*12.* omnes divina per ſe, & non per ſubſtitutos tenentur obire officia Ec-
83 cleſiaſtica, & Sacra Congregatio declaravit etiam Dignitates per ſeipſas debere celebrare Miſſas, ſicut cætera officia, nec valere contrariam conſuetudinem.

84 Dixit tamen debere Epiſcopum concedere facultatem Capitularibus ſeſe invicem ſubſtituendi in ſervitio tum Eccleſiæ, tum Chori; dum tamen non ijs temporibus ſubſtituantur, quibus ſervitio Eccleſiæ adſtricti ſunt. Sed circa intellectum hujus declarationis vide, qnod ſcripſi in c. *Cum omnes n.28. ſupra de Conſtit.*

85 Ampliatur quartò ex ſententia S. Congregationis, ut etiam ſervanda ſit conſuetudo, ſecundum quam qui non ſunt Presbyteri, licèt inſerviant, non tamen diſtributiones lucrantur. De quo vide quod ſcripſi in cap. *Olim, num.27. nu.56. de verbor. ſignificat.*

86 Ampliatur quintò, ut eodem modo ſervanda ſit conſuetudo, ſecnndum quam de maſſa communi nullus Presbyter participat, niſi per annum gratis Eccleſiæ inſervierit. Hanc enim conſuetudinem reſponſum eſt nec decreto *dict. cap. 12. ſeſſione 24.* nec Conſtitutione Pij V. incipien. *Durum nimis*, fuiſſe ſublatum. Quinimò in Eccleſia
87 Andrien. extat ſtatutum à Capitulo Eccleſiæ conditum abſque confirmatione Sedis Apoſtolicæ, quo cavetur ut Clerici recipiendi in dicta Eccleſia ad aliquem ordinem non aſcendant, niſi de licentia Capituli; & ſic ordinati teneantur in quolibet ordine gratis per biennium inſervire, quo elapſo diſtributiones, & fructus percipere poſſint
88 juxta conſuetudinem dictæ Eccleſiæ. Et orta cõtroverſia an Presbyter provitus de dignitate Cantoratus in dicta Eccleſia teneretur gratis inſervire prout in dicto ſtatuto continetur, vel eſſet admittendus ad percipiendas diſtributiones, & fructus, non expectato lapſu biennij: Sacr. Congregat. cenſuit dictum proviſum teneri expectare ad inſtar aliorum.

89 Ampliatur ſexto, ut nec ſufficiat Horas Canonicas in choro legere, aut ſubmiſſa voce recitare; oportet enim pſallere alta voce, ut articulo diligenter diſcuſſo in Canonicis Baſilicæ S. Petri de Urbe declaravit S. Congregat. Nam propoſita controverſia, An ſtantibus Eccleſiæ Conſtitutionibus, quarum exemplum datur in neceſſarijs, & decreto Conc. Trid. *cap.12 ſeſſ.24. verſ. Omnes verò*, & conſuetudine Eccleſiæ, etiam poſt Concilium, ut Canonici Beneficiati, & Clerici intonent Antiphonas, inchoent pſalmos, hymnos, invitatorium, decantent verſiculos, orationes tam ad Miſſas, quam ad omnes horas; decantent lectiones ad matutinum, & capitula, ſeu lectiones breves ad omnes horas, recitent Confeſſionem, & Abſolutionem, & fungantur in Miſſa ſolemni, quæ qnotidie cantatur, officio Sacerdotis, Diaconi, & Subdiaconi, Acolythi, & pariter in officio Mortuorum: In cantando autem pſalmos, & reſponſoria, &c. non ſoleant niſi ad libitum eorum aliqui Cantoribus, & Capellanis, qui officia divina decantant, ſuas voces adjungere: pleriq; verò ſilere, & adſiſtere: Et ſtantibus Bullis Julij II, & aliorum, & noviſſimè Gregor. XIII, & Sixti V. quibus approbatur uſus Cãtorum, & Capellanorum ad dicendum in Choro cum clauſula tamen ut Canonici beneficiati, & Clerici non per hoc à functionibus ſuis abducãtur. An poſſint & debeant cogi omnes canonici, & Beneficiati, & Clerici ad alta voce in Choro pſallendum, & decantandum horas Canonicas.

Die 12. Novembris 1592. propoſitum fuit ſupraſcriptum dubium in Congregat. cui interfuerunt decem Cardinales. Et cum fuerit dubium plenè diſcnſſum, octo Cardinales fuerunt illius ſententiæ, Canonicos Baſilicæ S. Petri tùm ex diſpoſitione juris communis, tum etiam ex decreto Concilij *c.12. ſeſſ.24.* & ex Conſtitutionibns ipſius Baſilicæ teneri ad pſallendum in Choro.

90 Ampliatur ſeptimo, ut nec liceat Canonicis punctaturas ſibi mutuò remittere, aut condonare; obſtat enim huic remiſſioni tam iuris communis diſpoſitio, ut poſt Archid. notat Jo. Andr. ad gloſſ. in d. c. *un. in ver. Suas, de Cler. non reſid. lib.6.* quam Concil. Trid. in *d.c.12.* § *Diſtributiones verò. ſeſſ.25.* ibi, Reliqui quavis colluſione, aut remiſſione excluſa his careant.)

91 Unde cùm fuerit quæſitum an Canonici poſſint mutuam remiſſionem punctaturarum facere, reſponſum eſt non poſſe, imò debere Epiſcopum illas portiones, quas Canonici ſibi invicem remiſerunt in pœnam fraudis applicare fabricæ Eccleſiæ vel alteri pio loco. Aliàs tamen dictum fuit poſſe Canonicos, poſtquam portiones non reſidentiũ perceperũt illas quibus placuerit, dare.

92 Ampliatur Octavo, principalis concluſio, ut vendicet ſibi locum etiam in abſentibus ultra tres menſes à Conc. permiſſos. Nam etſi eo tempore percipere poſſint fructus præbendæ, non tamen lucrantur diſtributiones quotidianas; quia hic caſus non eſt de exceptis in Conſtitutione Bonifacij VIII. innovata a Concilio in dict. c.12. *verſ. Diſtributiones, ſeſſ.24.* Imo hoc procedit non obſtante contraria conſuetudine etiam immemorabili, ut ſcripſi plenè in c. *Cum omnes, nu.22. ſupra de Conſtit.* Item procedit non obſtante contrario ſtatuto Eccleſiæ à Canonicis jurato, Ideo-
93 que cum in Eccleſia Eborenſi extaret ſtatutum à Canonicis conditum, & inter alia ejuſdem Eccleſiæ ſtatuta generaliter juratum, per quod licebat Cano-

Canonicis per centum dies quolibet anno à ſuâ
Eccleſia abeſſe, & nihilominus diſtributiones
quotidianas lucrari, & dubitarū eſſet an hoc ſtatu-
tum eſſet ſublatum à Concilio, *cap. 12. ſeſſ. 24.* Sa-
cra Congregatio cenſuit quoad quotidianas di-
ſtributiones nec quidem in tribus menſibus à Cō-
cilio permiſſis poſſe quemquam Canonicum eas
in abſentia lucrari. Quod verò attinet ad quæ-
ſtionem, an ſtatutum illud juratum cenſeatur ſub-
latum: cenſuit eſſe ſublatum, quamvis juratum;
Tum quia lex generalis tollit ſtatuta, Ergo, & ju-
ratum, quia juramentum fuit generale, non ſpeci-
ale ad id ſtatutum; Tum quia ſtatutum factum eſt
à ſolis Canonicis, qui nullam poteſtatem habent
ita ſtatuendi. Quinimò per contrarium ſi adſit
94 conſuetudo ut abſentes illis menſibus amittant,
etiam fructus maſſæ groſſæ à diſtributionibus di-
ſtinctæ; reſponſum eſt conſuetudinem eſſe lauda-
bilem, & obſervandam.

95 Ampliatur nonò, in abſentibus à loco benefi-
cij tempore peſtis; nam etſi fructus præbendæ
percipiant, non tamen habebunt diſtributiones
quotidianas, niſi ex conſuetudine obtentum ſit e-
as abſentibus ex juſta cauſa dari. Contigit hic ca-
ſus Patavij; nam peſte ibi ſæviente quidam Cano-
nici, qui diu abfuerunt à ſervitio Cathedralis,
petebant diſtributiones quotidianas, quippe qui
abfuiſſent ex juſta, & rationabili cauſa. Sed cum
cæteri Canonici, qui reſederant, ſibi deberi con-
tenderent: Sacra Congregatio cenſuit Canoni-
cis, qui cauſa peſtis abfuerant, non deberi quoti-
dianas, niſi probaretur cōſuetudo legitima, quod
diſtributiones hujuſmodi darentur abſentibus ex
juſta cauſa, prout etiam decidit Ripa *de peſte de
privileg. contr. 11. verſ. Quinta, peſtis num. 143. 144.
145.* & ſufficere ut probetur conſuetudo, qua ab-
ſentes ex juſta cauſa percipiunt diſtributiones
quotidianas. Sequitur præallegatum Ripæ reſpon-
ſum etiam Covarr. *lib. 3. variar. reſolut. cap. 12. n. 8.
verſ. Nono hinc deciditur.*

Ampliatur decimò, etiam in Canonicis abſen-
96 tibus ſtudiorum cauſa, quibus debentur fructus
præbendæ tantùm, non autem quotidianæ diſtri-
butiones, ut hic eſt caſus ad litteram. Quod tamen
ex ſententia S. Congregationis locum habet ſi
Canonicatus habeant fructus à diſtributionibus
diſtinctos; Secus verò ſi reditus omnes in diſtri-
97 butionibus conſiſtant, quia tunc ſtudiorum cauſa
abſentes lucrantur duas tertias illarum partes a-
miſſa alia tertia, quæ inſervientibus accreſcit, ut
latius dicam infra *in prima fallen. num. 124 & ſeqq.
& num. 129.* Idque declaravit habere locum tam
in docentibus, quàm in ſtudentibus.

Ampliatur undecimò, etiam in Epiſcopo Ca-
98 nonico, qui abeſt ex cauſa viſitationis ſuæ Diœ-
ceſis, non enim eo tempore lucratur diſtributio-
nes quotidianas, quia litera d. c. *unic. de Cler. non
reſid. lib. 6.* ibi *exigent Eccleſiæ utilitas*, intelligitur
de utilitate Eccleſiæ particularis, de cujus diſtri-
butionibus agitur, ut fuſius patebit infra *n. 160.*

Unde propoſito hoc dubio an Epiſcopi obti-
nentes Canonicatus, & præbendas in eorū Eccle-
ſijs poſſint, & debeant gaudere fructibus, & di-
ſtributionibus quotidianis durante tempore viſi-
tationis ſuorum Epiſcopatuum: S. Congreg. cen-
ſuit Epiſcopum pro tempore, quo viſitat, non de-
bere percipere diſtributiones quotidianas dari ſo-
lias tantum intereſſentibus, juxta c. *unicum, de
Preſb. Fagn. in 1. part. 3. Decretal.*
cler. non reſi. in 6. & Concilium Tridentinum
ſeſſ. 24. c. 12.

99 Ampliatur duodecimò in familiaribus Papæ,
qui non obſtante conſtitutione contraria, præ-
bendarum ſuarum fructus percipiunt in abſen-
tia, ſed non quotidianas diſtributiones, ut eſt ca-
ſus in d. c. *Cum dilectus*, juncta gloſ. omnium con-
ſenſu approbata in ver. *Fructus, de cler. non reſid.*

100 Ampliatur decimotertio in habentibus pri-
vilegium Apoſtolicum percipiendi fructus be-
neficiorum ſuorum in abſentia, quibus ſimiliter
debentur fructus præbendæ tantum, non autem
diſtributiones, ut hic eſt textus ſecundum unam
lecturam. Item textus in c. *final. de reſcript. in 6.*
& tradit Covarr. *lib. 3. var. reſol. c. 13. num. 2. verſ.*
101 *Quibus adſtipulatur*, Imò hoc vendicat ſibi lo-
cum etiamſi in reſcripto Papæ præcipiatur, ut ab-
ſenti tribuantur fructus beneficij, ac ſi præſens eſ-
ſet: nam nihilominus ex hoc ei diſtributiones
non deberentur, ut notat gloſ. in d. c. *unic. in ver.
adfuerint*, quam dicit ab omnibus approbatam.
102 Covarr. *loc. cit.* Nam harum diſtributionum ea
eſt propria natura, ut debeantur his tantum, qui
verè interſunt divinis officijs, non autem his qui
fictè reſident, aut juris interpretatione, c. *De cæ-
tero, de cler. non reſiden.* Covarr. *eod. num. 2. verſ.*
103 *harum diſtributionum*. Secus eſſet ſi in reſcripto
diceretur, perinde ac ſi divinis intereſſet, ſecun-
dum gloſſ. præalleg. quæ propterea admonet im-
petrantem, ut ſit cautus, & ſecundum hanc for-
mam impetret, ſi poteſt, licet ſubdat: non me-
mini vidiſſe talem formam ab Apoſtolica Sede
manaſſe; ſi tamen daretur, eſſet quartus caſus ex-
ceptus, ſcilicet ex privilegio Apoſtolico. De hoc
infra num...

104 Ampliatur decimoquartò in Inquiſitoribus,
qui hæreticæ pravitatis munere funguntur. Item
in examinatoribus Synodalibus dum ſimiliter ſuo
munere funguntur. Item in Canonicis, qui vo-
luntariè, non autem ex officio ſeſe Confeſſioni-
bus audiendis exponunt, abſentes enim his tribus
talibus à ſervitio Chori ex ſententia S. Congre-
gationis diſtributiones non lucrantur, etiamſi ad-
ſit contraria conſuetudo in Synodo Diœceſana
confirmata.

105 Ampliatur decimoquinto in Canonicis fami-
liaribus Epiſcopi, qui dum abſunt, vel ex eo quod
ab Epiſcopo vocantur in Choro ad eum comi-
tandum, vel ad inſerviendum dum Miſſam par-
ticulariter celebrat ex S. Congregationis ſenten-
tia non lucrantur diſtributiones; imò etiam fru-
ctibus, ſi non reſederint, ſunt privandi, niſi ſint
illi duo Canonici, quorum opera Epiſcopus ad
præſcriptum ſacrorum Canonum uti poteſt; Hi
enim tunc fructus perciperent amiſſis diſtribu-
tionibus quotidianis.

106 Ampliatur decimoſexto, in duobus Canonicis
exiſtentibus in ſervitio Epiſcopi, qui ut proximè
dictum eſt, percipiunt in abſentia fructus præ-
bendæ tantum, non autem quotidianas diſtribu-
tiones, caſus eſt in c. *De cætero.* & in c. *Ad audien-
tiam. De cler. non reſid.* niſi reditus univerſi diſtri-
butionibus conſtent, ut dicam infr. *n. 124. & ſeqq.*
107 & ſcripſi latiùs in d. cap. *De cætero*, Hinc cenſuit
S. Congregat. duos Canonicos aſſociantes Præ-
latum volentem quandoque audire Miſſam in
Eccleſia non Cathedrali Civitatis, non poſſe par-
ticipes eſſe quotidianarum diſtributionum.

108 Item cenſuit ſtante conſuetudine, ut Epiſco-
po in Cathedrali etiam non pontificaliter cele-
branti duo Canonici aſſiſtant, hos Canonicos ad
hoc teneri, ſi ſit conſuetudo legitimè præſcripta.
Cæterum ſive conſuetudine adactos, ſive volen-
tes, ubi adſtiterint percipere diſtributiones quo-
tidianas nequaquam debere.

109 Item cenſuit diſtributiones non lucrari Ca-
nonicos inſervientes Epiſcopo in viſitatione diœ-
ceſis, aut in Monialibus velandis, aut in examine
ordinandorum, & promovendorum ad benefi-
cia, vel qui Seminario præſident; aut in cognitio-
110 nibus S. Officij adhibentur. Quinimò Archiepiſ-
copo Januenſi petente, ut duo Canonici eum co-
mitantes in viſitatione Diœceſis pergere poſſent
in percipiendis quotidianis diſtributionibus ju-
xta antiquam illius Eccleſiæ conſuetudinem,
cenſuit non concedendum.

111 Item propoſito dubio, an Canonico Cathedra-
lis Eccleſiæ, qui munere Vicarij Epiſcopalis fun-
gitur, diſtributiones quotidianæ debeantur, etſi
horis divinis non interſit, præſertim cum à tem-
pore immemorabili obſervatum ſit, ut debeantur:
reſpondit non deberi.

112 Ampliatur decimoſeptimò in Canonico, qui
electus fuit judex vel vigore commiſſionis, ſi in
evidentem; vel vigore literarum remiſſorialium
vel compulſorialium, & id genus, aut electus ju-
dex Synodalis, qui niſi abſit pro exequendis ſibi
commiſſis, ex ſententia S. Congregationis per-
dit diſtributiones, nec poteſt ad illas admitti, &
113 idem reſponſum in Canonico aſſiſtente Congre-
gationi rerum ſpiritualium ad regimen, & dire-
ctionem Eccleſiæ ſpectantium.

114 Ampliatur decimooctavo in Canonico legen-
te, & ſermocinante ex debito ſui officij, cui ſimi-
liter reſponſum eſt deberi fructus præbendæ, ſed
non diſtributiones.

115 Unde cum obtinens præbendam Theologa-
lem in Eccleſia Anagnina quæſijſſet à S. Con-
gregatione, an teneretur ad inſerviendum in
Choro divinis officijs cum alijs Canonicis, præ-
ſertim in diebus feſtis, in quibus non legitur: Sacr.
Congregatio cenſuit poſſe ſe excuſare ab hoc
onere, & nihilominus percipere fructus ſui bene-
ficij, exceptis quotidianis diſtributionibus, ad c.
Super ſpecula de Magiſtr.

Item conſulta, an *cap. 1. ſeſſ. 5. verſ. Docentes,*
habeant locum in docentibus in Eccleſijs, ut quã-
vis à ſervitio Chori abſint, poſſint tamen perci-
pere fructus ſuorum Canonicatuum, exceptis
116 quotidianis diſtributionibus: reſpondit habere.
Verum diebus, quibus legunt habendi ſunt ſicut
præſentes in Choro, & intereſſentes, ut declara-
vit Gregorius XIII.

118 Et ſtante hac declaratione ſuborto dubio an
cenſendus ſit etiam præſens matutinis, quæ ex an-
tiqua Eccleſiæ conſuetudine dicuntur veſpere
præcedenti pro die ſequenti: reſponſum eſt non
cenſeri.

118 Ampliatur decimonono in Canonico celebrã-
te Miſſam devotionis cauſa, quem ſimiliter reſpõ-
ſum eſt diſtributiones non lucrari, niſi celebrave-
rit ex onere ſibi injuncto. Et aliàs deciſum Cano-
nicos Miſſam celebrantes ſubmiſſa voce, dum
divina celebrantur, diſtributiones itidem perci-
pere non debere, niſi illa hora ad celebrandum
Miſſam ab eo, ad quem pertinet, compulſi fuerint.

Idem reſponſum de Canonicis, qui abſunt à Cho-
ro, ut celebrent in Capellis, in quibus tenentur
Miſſas celebrare, vel devotionis gratia, qui non
debent percipere diſtributiones illius horæ. Quod
ſi permiſſu ſuperioris id faceret, admonendum
eſſe ſuperiorem ut abſtineat ab his licentijs con-
cedendis.

119 Ampliatur vigeſimo in peregrinantibus de-
votionis cauſa, quos itidem non lucrari diſtri-
butiones declaravit Sacra Congregatio. Verum-
120 tamen ex gratia cenſuit poſſe concedi, ut tribus
menſibus Jubilæi cauſa abſentes diſtributiones
quotidianas percipiant; ita tamen ut Epiſcopi ſit
arbitrium quota pars Canonicorum eodem tem-
pore poſſit abeſſe.

121 Ampliatur vigeſimoprimò in obtinentibus ex
legitima diſpenſatione Parochialem cum Cano-
nicatu, vel Dignitate; tenentur enim reſidere in
Parochiali, & ſic reſidentes lucrantur fructus, ac
reditus omnes Canonicatus, vel Dignitatis, exce-
ptis dumtaxat diſtributionibus quotidianis, ut di-
ſertis verbis cavetur in Bulla Pij V. ſuperius re-
122 lata *num. 67.* & ſæpius Sacra Congregatio de-
claravit. Quæ itidem conſulta an habens Paro-
chialem, & Canonicatum, excludatur à ſervitio
Canonicatus; cenſuit non excludi, dummodo o-
mnibus diebus, & horis priùs debitis Parochiali
inſervierit, ut nihil prorſus depereat debito ſervi-
tio Parochialis.

123 Ampliatur vigeſimoſecundò in obtinente
duos Canonicatus ex diſpenſatione Apoſtolica,
qui ex ſententia S. Congregationis privatur diſtri-
butionibus illius Canonicatus, cui non deſervit.
Quinimò propoſito dubio, an obtinens dignita-
tem cum Canonicatu, ſeu portione in eadem
Eccleſia, teneatur per ſeipſum utriuſque beneficij
onera ſubire, ita ut non ſatisfaciat Concilio de-
ſerviendo perſonaliter in dignitate, per ſubſtitu-
tum verò in Canonicatu, ſeu portione, non ob-
ſtante contraria Eccleſiæ conſuetudine etiam
immemorabili; S. Congregatio cenſuit teneri, nec
aliter Concilio ſatisfacere, quam ſi perſonaliter
utrique beneficio deſerviat, niſi ſervitia ita ſimul
concurrant, ut ab una perſona eodem tempore
præſtari nequaquam poſſint.

124 Fallit tunc concluſio ſupra firmata, *n. 76.* Pri-
mo ſi Canonici non habeat præbendas diſtin-
ctas nec fructus groſſos, ſed univerſi Capituli re-
ditus ſolis diſtributionibus conſtent, tunc enim
abſentes in caſibus expreſſis in jure, puta ſtudio-
rum cauſa inſpecta juris communis diſpoſitione
illas lucrantur integrè, textus eſt in c. *Olim, infra
de verb. ſignif.* ſecundum intellectum, quem di-
cunt verum eſſe, Hoſt. *num. 3.* & Jo. Andr. *num. 2.*
& pleniùs probavi *ibidem in 5. notab.* & tenet gl.
pen. verſ. Et ad hoc facit. & verſ. *Sed quod dicis,* in
c. *unic. de Cler. non reſid. lib. 6.* quam ibi ſequun-
tur Gemin. §. *Qui vero, num.* 14. Franc. *num. 8.* &
reliqui omnes. Idem tenet gloſ. noſtra hic omniũ
conſenſu approbata. Ratio eſt, Tum quia cum ju-
xta Sacros Canones non detur Canonia ſine
præbenda, *c. Relatum,* & c. *Dilectus el primo, ſupra
eod.* conſequens eſt, ut diſtributiones, in quibus
univerſi reditus conſiſtunt, ſuccedant integrè in
locum præbendæ. Tum quia aliàs privilegium
eſſet inutile, ſi abſentes in caſibus privilegiatis il-
las non perciperent, quas duas rationes aſſignat
gloſſa præallegata in d. c. *unic.*

Hinc

115 Hinc orta dubitatione, an cum Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis omnes reditus in diſtributionibus quotidianis conſiſtant, diſtributiones ipſæ pro præbenda ſint intelligendæ, ut ſit locus erectioni præbendæ Theologalis, juxta *cap. 1. ſeſſ. 5.* S. Congregatio cenſuit ita eſſe intelligendas, quia cum omnes reditus conſiſtant in diſtributionibus, illæ habentur loco præbendarum; gloſ. in c. *Licet*, quæ loquitur de diſtributionibus, quæ dantur intereſſentibus tantum de præbend. & Card. *ibidem.*

Et quamvis Concilium ibi, *nulla, vel non ſufficiens* providerit in caſu, quo nulla adeſſet præbenda, tamen non poteſt dici non adeſſe præbenda cum adſint diſtributiones, quæ habentur loco præbendarum. Idque etiam in materia perceptionis fructuum in abſentia ſentiebat olim S. Congregatio. Nam cum in Eccleſia Anagnina Canonici nullas haberent præbendas diſtinctas, ſed tantùm diſtributiones quotidianas, quæ dantur inſervientibus tantùm, & partim ſunt certæ, ut illæ, quæ ex reditibus Eccleſiæ colliguntur, partim incertæ, ut mortuaria, & alia ſimilia. Dubitatum fuit an Canonico abſenti ex cauſa ſtudiorum, obtenta legitima licentia, deberentur hæ diſtributiones: S. Congregatio cenſuit exceptis in certis illis & quotidianis diſtributionibus, quæ tantummodo inter eos quotidie dividi ſolent, qui ſacris interſunt, reliquas debere dari ijs, qui obtenta legitima licentia, abſunt ex cauſa ſtudiorum.

Et iterum cùm eſſet dubitatum in una Narnien. An duo Canonici inſervientes Epiſcopo deberent lucrari diſtributiones quotidianas, ſi omnes reditus Capituli in illis conſiſtant: cenſuit duos Canonicos verè inſervientes Epiſcopo debere lucrari partem ſuarum diſtributionum quotidianarum, ac ſi præſentes inſervirent Eccleſiæ; quia cum nullus alius reditus ſit, nullave diſtinctio præbendarum, & ſolum ſint diſtributiones iſtæ quotidianæ loco præbendarum ſecundum gloſſ. in c. 1. *de Cler. non reſid. in 6.* debentur iſtis Canonicis ſervientibus Epiſcopo, ne aliàs privilegium datum Epiſcopo, & c. *de Cætero*, inutilia reddantur, gloſ. in c. *Licet de præb.* Butr. *conſ.* 42.

Amplius ſuborta dubitatione, an obtinentes Parochiales ex legitima diſpenſatione una cum Canonicatibus poſſit percipere diſtributiones, quæ dantur inſervientibus in Cathedrali, ſi in ſolis diſtributionibus reditus Capituli conſiſtant? Sanctiſſimus decrevit ex ſententia Congregationis, ut Canonici obtinentes ex legitima diſpenſatione dictas Parochiales, debeant in eis perſonaliter reſidere. Et ſi reditus ſuorum Canonicatuū verè conſiſtant in diſtributionibus quotidianis, ita ut omnes percipiuntur de communi acervo, & nullæ protſus præbendæ diſtinctæ ſint, nec detur aliquid ijs, qui horis divinis non interſunt, poſſint ſic reſidentes in ſuis Parochialibus eos integrè percipere, quod ſi poſt debitum ſervitium Parochialibus ſuis præſtitum potuerint etiam Canonicatibus inſervire; tunc eos non percipient niſi quatenus inſervirent. Ita, inquam, ſentiebat olim S. Congregatio.

126 Verùm quia in illis Eccleſijs, ubi nullæ ſunt diſtributiones, vel ita tenues, ut veriſimiliter negligantur, Concilium Tridentin. jubet ſeparari tertiam partem fructuum, & in diſtributiones converti, quæ inter Dignitates obtinentes, & cæteros divinis intereſſentes dividantur, ut in *c. 3. ſeſſ.* 21. Propterea S. Congregatio poſtea ſemper dixit in illis Eccleſijs, ubi reditus omnes diſtributionibus conſtant, tertiam partem retinere naturam diſtributionum, ita ut non intereſſentes illam non percipiant: reliquas duas partes ſuccedere in locum præbendæ, & deberi abſentibus ex legitima cauſa, Qua de re plenius diſſerui in d. c. *De cætero. de Cler. non reſid. à n.* 29. & in c. *Quia in tantum, n.* 34. *ſupra eod.*

127 Ulterius idem juris eſſe cenſuit, ſi reditus Canonicatus ferè omnes in diſtributionibus conſiſtant; tunc enim declaravit perinde eſſe ac ſi nulli eſſent fructus; ac proinde abſentes ſtudiorum cauſa, vel in ſervitio Epiſcopi, aut in alijs ejuſmodi caſibus percipere debere duas tertias illarum partes amiſſa tertia, quæ inſervientibus accreſcit.

128 Quomodo autem hæc tenuitas fructuum æſtimanda ſit, S. Congregatio certis limitibus generaliter non præfinivit. Licet aliquando declaraverit hoc habere locum in aliquibus Eccleſijs, in quibus adeò tenues erant fructus, & Canonici in univerſum triginta aureos tantùm perciperent. Et aliàs cenſuit, ubi fructus præbendæ ſunt
129 ita tenues, ut quartam partem diſtributionum non ſuperent, concedi poſſe, ſi Sanctiſſimo viſum fuerit, ut docentes in publica univerſitate ſacram Scripturam, necnon ſtudentes per quinquennium duas partes lucrentur dimiſſa tertia, quæ ut ſupra accreſcit inſervientibus.

Vidi aliquando per Secretarium Brevium expediri litteras, in quibus indulgetur abſentibus ſtudiorum cauſa, ut percipere poſſint non tantum fructus præbendæ, ſed etiam duas partes quotidianarum diſtributionum, nulla habita diſtinctione an fructus præbendæ ſint tenues, necne. Sed hæc clauſula fortè irrepſit per incuriam miniſtrorū: nam veræ duæ partes diſtributionum nō ſunt concedendæ abſentibus ex præd. cauſa, niſi quando aut nulli extant fructus, aut ita tenues, ut non habeantur in conſideratione, ex ſupradictis.

130 Fallit ſecundo principalis concluſio in Collegiatis regularibus, quarum Canonici regulares de licentia ſuperiorum percipere poſſunt in abſentia non ſolum fructus, ſed etiam diſtributiones quotidianas, cum non comprehendantur in decreto Concil. Trid. *cap. 12. §. Præterea, & §. Diſtributiones ſeſſ. 24.* ut dictum eſt ſupra in 1. *membro princip. in 4. Fallentia n. 63.* & ſcripſi plenius in c. *Ea quæ, §. Præcipimus, de ſtatu Monach.*

131 Fallit tertio, ſi ex lege fundationis Eccleſiæ, vel Canonicatus cautum ſit, ut abſentes in aliquo caſu perciperent de diſtributionibus quotidianis, Nam Concil. in *d. c. 12. ſeſſ. 24.* fundationibus non derogavit, ut dictum eſt ſupra in 1. *membro princ. in 2. fall. n. 58.* Quippe in duobus tantùm caſibus Concil. legitur derogaſſe privilegijs in limine fundationis, nempe in *ca. ult. ſeſſ. 25. de regul.* & *in c. 6. ſeſſ. 25. de reform.*

132 Fallit quarto, ſi ex ſtatuto Eccleſiæ à ſede Apoſtolica confirmato indulgeatur, ut abſentes in aliquo caſu ſimiliter participent de quotidianis diſtributionibus. Nam etſi Concil. in d. *cap. 12. §. Præterea*, tollat ſtatuta, non tamen tollit confirmata ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione, ut pariter dictum eſt ſupra in *3. fallen. primi membri princip. n. 59.*

Proſp. Fagn. in I. part. 3. Decretal.

133 Fallit quintò, Si Canonici habeant indultum Apoſtolicum vacandi à ſervitio Eccleſiæ, & nihilominus percipiendi diſtributiones, ut per Jo. Andr. in d. c. *unic. num.* 3. *in verb. Et excuſaret, de Cler. non reſid. lib.* 6. quia Concilium in præcitato *c.* 22. ſuſtulit conſuetudines, non autem privilegia. De hoc ſupra *in hoc ſecundo membro in* 13. *ampliat. n.* 100.

134 Hinc cum fuerit quæſitum, an Concil. Tridentinum d. *c.* 12. *ſeſſ.* 24. obſtet quominus Canonici Piſtorien. juxta indultum Sixti V. poſſint gaudere vacationibus permiſſis, & nihilominus percipere diſtributiones quotidianas, quæ aliàs de jure debentur intereſſentibus tantum: Secundò an ſit auferenda facultas Capitulo concedendi licentias abſentiæ, quam habet ex d. indulto. Quoad primum S. Congreg. cenſuit, quia Concilium in hac parte non derogat privilegijs, non obſtare. Ad ſecundum reſpondit non eſſe auferendam, licet poſſit Epiſcopus providere, ne fiat fraus cultui divino ex aliquo abuſu; quia cum ſit jam ſtatutum indulto quota pars Canonicorũ abeſſe poſſit ſimul, non eſt locus decreto S. Congreg. tribuenti hanc facultatem Epiſcopo cum conſilio Capituli. Et aliàs declaratum fuit Canonicos tempore permiſſu abeſſe poſſe abſque licentia.

Fallit ſextò in Canonicis, qui Epiſcopum ad limina Beatorum Apoſtolorum comitati ſunt, aut qui eadem limina Epiſcopi nomine viſitarunt; quibus ex decreto Sixti V. jubentur aſſignari diſtributiones quotidianæ totius temporis acceſſus, manſionis, ac reverſionis, quod in hanc cauſam inſumpſerint; eiſque ad Eccleſiam ſuam revertentibus conſueverunt hac de re dari literæ à S. Congreg. Concil.

Fallit ſeptimò in Canonicis abſentibus tempore peſtis, quibus debentur diſtributiones quotidianæ, ſi ex conſuetudine obtentum ſit, ut dentur abſentibus ex legitima cauſa, ut oſtenſum eſt ſupra *in hoc ſecundo membro in* 9. *amplia t. n.* 95. & huic limitationi ſuffragatur quod etſi conſuetudine introduci non poſſit, ut diſtributiones quotidianæ debeantur non intereſſentibus divinis officijs, ut eſt text. in d. c. *unic. de Cler. non reſiden. lib.* 6. & dictum eſt ſupra *in hoc ſecundo membr. principali in prima ampliat.* tamen hoc non procedit ſi conſuetudo hoc introduxerit in eo caſu in quo de jure dubium ſit an diſtributiones abſentibus debeantur, nec ne: eo enim caſu conſuetudinem validam eſſe, & juris ambiguitatem poſſe interpretari, ac declarare ſcripſerunt Baldus *inter conſ. Cardin. conſ.* 53. Dec. in c. *Cum omnes, in prima lectura, col.* 1. *n.* .. *de Conſtit.* & Andreas ab Exea *ibid. n.* 50. Roch. de Curte *in tract. de conſuet. c. ult. fol.* 15. *col.* 2 *in* 3. *notab.* 3. *limit.* & Covar. *lib.* 3. *variar. reſol. c.* 13. *num.* 5. *verſ. Prima ſanè in hunc modum proponitur.*

135 Fallit ultimò, in tribus caſibus expreſſis in Conſtitutione Bonifacij VIII. à Concilio innovata, quæ habetur in præallg. c. *unic. de Cler. non reſid. lib.* 6. ibi. exceptis illis, quos infirmitas, ſeu juſta, & rationabilis corporalis neceſſitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas excuſaret. Unde propoſito dubio, Utrum Ordinarius poſſit excuſare à reſidentia Chori aliquem Canonicum, vel Capellanum ex cauſa legitima, juxta c. *un. de Cler. non reſiden. in* 6. ſine conſenſu aliorum Canonicorum, aut Capellanorum, quorũ intereſſe videtur propter jus accreſcendi: Reſponſum eſt poſſe, ſi eſt ex cauſis comprehenſis in d. c. *unic.* quia illud Concilium non ſuſtulit, nec requirit Capituli conſenſum.

136 Primus igitur caſus exceptus, in quo de jure quotidianæ diſtributiones debentur abſentibus, eſt infirmitas, ut ibi eſt expreſſum, & tenet gloſſa ab omnibus approbata ibid. in verb. Infirmitas.

Extenditur primò hic primus caſus, ut habeat locum etiam non probata conſuetudine percipiendi diſtributiones in abſentia. Neque enim admittendus eſt intellectus Philippi Franchi ad illum textum exiſtimantis ita demum morbo impeditis deberi quotidianas diſtributiones, ſi ex conſuetudine introductum ſit, ut abſentibus debeantur; imò enim etiam circumſcripta conſuetudine debentur infirmis, ut clarè probatur in d. c. *unico.* ubi à regula, qua permittitur de diſtributionibus quotidianis in abſentia non percipiendis, excipiuntur primo loco ij, quos infirmitas excuſaverit.

137 Idem probat textus in l. *Arboribus*, §. *de illo, ff. de uſufructu*, per quem text. gloſ. ibi adnotavit famulo deberi ſalarium etiam pro eo tempore, quo ægrotus ſit. Quod etiam cenſuerunt Innoc. Jo. Andr. & Barb. *in c.* 3. *de locato. n.* 25. Ad idem text. in l. 4. §. *Stichus ſi heredi. ff. de ſtat. lib.* ubi conditio ſerviendi certo tempore cenſetur eveniſſe; ſi eo tempore ſervitium impendi non potuit morbo impediente, & optimus text. in l. 1. §. *Divus, ff. de var. cognit.* Et eſt communis opinio, ut in d. *c.* 3. teſtatur de Imol. *n.* 13. & quidquid ſit in famulo, in quo contrariam opinionem dicit eſſe veriorem, Imol. *eod. n.* 13. & communem Abb. in *c.* 1. *n.* 8. *infra de Cler. ægrotan.* quia titulum non habet, ſed tantùm locat operas ſuas, & poteſt ad nutum amoveri: certè in Clerico intitulato hæc ſententia non eſt omnino amplectẽda. Atque ita diſtributiones quotidianas deberi Canonicis, qui ægritudine impediti, divinis officijs intereſſe non potuerunt, etiam nulla exiſtente conſuetudine, exploſa contraria Philippi Franchij interpretatione, concludit poſt alios Covarr. *d. l. variar. reſolut. cap.* 13. *num.* 8. *verſ. Ergo contrariam ſequutus opinionem*, & hoc ſervat Curia, ut mox patebit.

138 Extenditur ſecundo; ut habeat locum non obſtante ſtatuto Capituli ut ægrotis, vel ex quavis cauſa abſentibus non dentur diſtributiones: hujuſmodi enim ſtatutum Sacr. Congregatio cenſuit non eſſe confirmandum, cum ſit irrationabile, & contra bonum Eccleſiæ, ut probatur in c. 1. *de Cler. ægrot.* ibi, quia ſi alij ejus eſſent exemplo deterriti, fortè non poſſet qui militaret Eccleſiæ inveniri.

139 Extenditur tertiò, ut procedat etiam quoad portionem accreſcentem. Nam ex ſententia Sac. Congregationis hanc quoque percipere debet Canonicus infirmus, ut ſcripſi plenè in c. 1. *in* 2. *q. infra de Cler. ægrot.*

140 Extenditur quarto, ut nec tempus, quo Canonicus fuit infirmus, ſit computandum pro tempore vacationum, ut S. Congregatio declaravit. Quod tamen intellige, ut dicam infra *num.* 149.

141 Extenditur quinto, ut habeat locum etiam in his, qui ſine periculo vitæ divinis intereſſe nõ poſſunt. Unde cum Canonicus propterea primis horis, ac matutinis non intereſſet quòd Medici teſtabantur id fieri non poſſe abſq; imminenti vitæ periculo

riculo; datæ fuerunt litteræ ad Ordinarium ut pro
ſuo arbitrio diſtributiones illius temporis eidem
Canonico concederet.
142 Extenditur ſextò, ut habeat locum etiam in Ca-
nonico, qui tempore podagræ ita infirmitate ve-
rè impeditur, ut horis Canonicis nequeat intereſ-
ſe: huic enim deberi quotidianas diſtributiones
cenſuit Sacra Congregatio.
43 Extenditur ſeptimò, ut procedat etiam in cæco,
qui ſicut non tenetur Horas Canonicas recitare,
Angel. *in ver. Hora, num. 9. verſ. Vtrum non habens
librum, vel carens viſu*, Tabien. *in eodem ver. num.*
144 20. Silveſt. *num. 5. verſ. Tertium*: ita nec Choro in-
tereſſe, & nihilominus percipere debet quotidia-
nas diſtributiones, ut S. Congregatio declaravit,
& ſcripſi plenè in d. cap. 1. *de Cler. agrot.* & videtur
non obſcurè ſenſiſſe Petr. Rebuff. *conſ. 26. num.
15.* ubi reſpondit cæcitatem non eſſe minus impe-
dimentum, quam alias infirmitates, & loquitur ad
effectum cap. *unici, de Cler. non reſiden. in 6.* quod
145 ibi allegat. Simili modo Sacra Congregatio con-
ſulta an cæcitas privet aliquem eo voto, quod
alias haberet, ſi cæcus non eſſet, reſpondit non
privare, facit textus in cap. *Licet, de cenſib* & l. 1. *C.
qui morbo ſe excuſ. lib.* 10.
146 Extenditur octavò, ut locum ſibi vendicet et-
iam in ſenio confectis, quibus Sacra Congrega-
tio declaravit quotidianas diſtributiones deberi,
ſi aliàs reſidere ſint ſoliti. Ad hoc cap. 1. §. *Verum*,
ibi, Senio, aut valetudine corporali gravatus, *de
Cler agrot. lib. 6.* & cap. *Pervenit, il ſecondo*, 18. *diſt.*
de ſenio ſcripſi latiſſimè in cap. *Cum ſis, de converſ.
coniugator.*
247 Extenditur ultimò, ut habeat locum etiam in
his, qui ex propria culpa in morbum inciderunt,
juxta textum in ca. *Cum infirmitas, infra de pænit.
& remiſſ.* Nam & his quotidianas diſtributiones
deberi ſcripſit Covarr. *lib. 3. variar. reſolut. cap. 13.
numer. 8. verſ. Septimò quotidianæ diſtributiones*,
reprobat contraria opinione Philippi Franchi
in d. cap. *unico nu. 17. de Cler. non reſiden. lib. 6.* Ra-
tio eſt quia etſi tales propria culpa ſint impediti,
hoc tamen impedimentum nec à iure, nec ab ho-
mine, ſed ab ipſo Deo illatum eſt. Confert textus
optimus in cap. *Cum percuſſio, 7. quaſt.* 1. ubi
Gregorius, (Cum percuſſio, inquit, corporalis
imminet, utrum pro purgatione, an pro vindicta
contingat, Dei in hoc iudicium ignoratur; &
ideo non debet à nobis addi flagellatis afflictio.)
Et huc reſpexit Sacra Congregatio Concilii in de-
ciſione huius articuli: nam conſulta an diſtribu-
tiones quotidianæ, quæ ex Conſtitutione Bonifa-
cii Octavi à Concilio Tridentino innovata, debê-
tur ægrotis, qui in Choro infirmitate impediente
divinis officiis intereſſe non poſſunt, debeantur
iis, qui ex propria culpa, & peccato in morbum
inciderunt: reſpondit deberi; alias enim nimius
rigor eſſet, nec ſuperiorem huiuſmodi inquiſitio-
nem facere debere addendo afflictionem afflictis,
quia multæ poſſunt eſſe cauſæ, & non turpes. Et
hanc partem tanquàm mitiorem approbavit Gre-
gorius XIII. Facit quod notat Hoſt. in c. *Niſi cum
pridem num. 13. in fine, in ver. Infirmitas corporis,
ſupra de renunc.* ubi firmat debilitatem corporis,
quæ reddit Epiſcopum inhabilem ad execu-
tionem paſtoralis officij, eſſe juſtam cauſam
cedendi, etiamſi ex peccatò proveniat, dummo-
do Epiſcopum pœniteat, ut in d. c. *Cum infirmitas*

148 Declaratur modo hic primus caſus, ut proce-
dat dummodo Canonicus infirmus, dum integra
valetudine uteretur, ſolitus eſſet divinis officijs
intereſſe; aliàs enim diſtributiones quotidianas
non lucratur, quia morbus non eſt cauſa non re-
ſidendi in eo, qui etiam ſanus non reſediſſet. Jo.
Andr. Cardin. & Abb. in c. *Ad audientiam, de Cler
non reſiden.* & in cap. *Cum percuſſio*, & ibi dixi in
4. not. infra de Cler. agrotan. & idem Jo. Andr. Ge-
min. & Franc. in d. cap. *unico, eod. tit. lib. 6.* Felin.
dicens ita omnes tenere in cap. *Apoſtolica, num. 12.
de except.* & alij apud Covarr. *variar. reſolut. in
prealleg. cap. 13. num. 8. verſ. Sexto hoc ipſum erit in-
telligendum.*
Hinc Canonico, qui dum abeſſet in tribus
149 menſibus à Concilio permiſſis, in morbum inci-
dit, Sacra Congregatio cenſuit illius temporis di-
ſtributiones non deberi, quia ægritudo non fuit
cauſa non intereſſendi, cum etiam ea ceſſante tunc
temporis vacaſſet à ſervitio Eccleſiæ. Verum ſi ul-
tra tres menſes morbus perduraſſet, ab eo tempo-
re diſtributiones non eſſe illi ſubtrahendas; quia
cum antea ſolitus eſſet divinis intereſſe; veriſimi-
liter expletis menſibus vacationis, ad ſervitium
Chori rediiſſet, & ſic infirmitas fuiſſet cauſa non
intereſſendi.
Hinc etiam cuidam Canonico Romam peten-
ti anno Jubilei ex Capituli licentia, ut votum im-
pleret, atque ibi in ægritudinem lapſo fuerunt ex
gratia conceſſæ à Sanctiſſimo ex Congregationis
ſententia omnes diſtributiones illius temporis,
quo ab Eccleſia abfuit.
150 Secundus caſus exceptus in d. cap. *unico*, in quo
debentur quotidianæ diſtributiones in abſentia,
eſt juſta, & rationabilis corporalis neceſſitas, ut ſi
portionem, vel medicinam ſumpſit, vel ſanguine
minutus eſt, ut ibi exemplificant Archid. & Joan.
Andr. *in ver. Corporalis neceſſitas*, qui ad hoc al-
legant c. *Si qui, de conſecr. diſt.* 4. & cap. *Epiſcopus*
18. *diſt.* & ſequitur Anchar. *num. 2. in eodem ver.*
151 & cæteri omnes. Hinc infertur ut Canonicus ex-
pulſus à civitate propter ſeditiones abſque ſua
culpa à contrariæ factionis hominibus integrè
percipere debeat quotidianas diſtributiones, ut
pluribus probat Jo. Andr. in d. cap. *unico, num. 1.
verſ. Vide iam dubitari.* & ibi etiam Anch. *num. 2.
verſ. Sed quaerit ipſe*, & ex facto reſpondet Calde-
rin. *conſ. 17. in tit. de praben*, quem ſequuti ſunt Fe-
lin. in cap. *Cum omnes num. 22. de conſtit.* & Phi-
lipp. Prob. in d. cap. *unico num. 22.* Et quamvis
152 Covarr. *in d. cap. 13. nu. 3. verſ. Decimò*, eadem ra-
tione exiſtimet hoc verum eſſe, dummodo diſtri-
butiones ex conſuetudine debeantur abſentibus
ex juſta cauſa; hæc tamen declaratio admittenda
non eſt, quia tex. in d. c. *unico*, ſub unica verborum
ſtructura excepit caſus infirmitatis corporalis ne-
ceſſitatis, & Eccleſiæ utilitatis, ut ibi in verſ. Ex-
ceptis. Ergo debet ſingulos æqualiter determi-
nare, l. *Quamvis, C. de impub.* l. *iam hoc iure, ff. de
vulg. & pupill.* text. in l. *fin*, ubi Bart. *C. de ſenten.*
Dec. in cap. *Novit num 56. de iudic.* Sed ex cauſa
infirmitatis abſentes lucrantur diſtributiones, etiã
ſi talis conſuetudo non extet, idque idem met Co-
varr. fatetur contra Philip. Franc. ut dictum eſt
ſupra in prima extenſione, *nu.* 136. Ergo idem di-
cendum in abſentibus ex cauſa corporalis neceſ-
ſitatis, vel utilitatis Eccleſiæ, & ad textum in cap.
Cum non deceat, de elect, lib. 6. reſponde ut di-
cam

cam infra *in 3.cauſa num. 159.*

153 Hinc etiam infertur, ut injuſtè detentis in carcere debeantur diſtributiones quotidianæ perinde ac ſi divinis intereſſent, ut concluſit Jo. Andr. in d.c. *unico, nu, 1. verſ. Idem ſi vi detineretur*, per c. *Bona, el primo de elect.* & cap. *Quoniam quidem, verſ. Si quis verò 18. diſt.* licet Covarr. *in d.cap.13. num. 8. verſ. Vndecimo*, hoc reſtringat ad Canonicum injuſtè conjectum in carcerem in eodem loco, ubi Eccleſia ſita eſt, & minus bene, quia rationes Jo. Andr. militant ubivis locorum Canonicus ſine ſua culpa vi detineatur. Neque hanc diſtinctionem adhibuit Sacta Congregatio Concili; Sed generaliter orta dubitatione an diſtributiones quotidianas lucretur is, qui indebitè conjectus in carcerem fuerit: cenſuit lucrari: fructus autem præbendæ, ſeu maſſæ groſſæ ei tamdiu deberi, quamdiu per ſententiam fuerit declaratum juſtè illum in carcere detineri.

154 Item cenſuit diſtributiones deberi Canonico abſenti, ut injuſtam Judicis vexationem redime-
155 ret, Item citato ob cauſam criminalem, qui ſe innocentem exhibuit, ac propterea à ſervitio Eccleſiæ abfuit, licet ex ſtatuto Eccleſiæ abſentes per ſex menſes univerſam illius anni portionem amitterent. Sed & Canonicum qui de crimine inqui-
156 ſitus, & condemnatus fuit appellavitque, & fuit abſolutus per tres ſententias conformes, vel unicam, quæ in rem judicatam tranſierit, cenſuit debere utique percipere nedum fructus, ſed etiam diſtributiones quotidianas totius temporis, quo propter eam cauſam horis Canonicis non potuit intereſſe. Demum cenſuit Canonico excommunicato, ac poſtea per ſententiam abſoluto, quæ in rem judicatam tranſivit, deberi diſtributiones quotidianas, & ſi quæ alia ſunt emolumenta, quæ ab infirmis percipi conſueverunt. Quippe injuſtè
157 excommunicatum repetere fructus medii temporis tradit gloſſa *fin.* in cap. *Super cauſa, 2. quæſt. 4.* item gloſ. *fin.* in cap. *Paſtoralis. §. Verum, de appellat.* & ibi Imola, Abb. & DD. communiter, ut Dec. teſtatur, Gemin. in c. *Contumaces, 50. diſt.* & Felin. in c. *Apoſtolicæ, num. 12. de except.*

Tertius denique caſus exceptus in d.c. *unico,*
158 *de Cler. non reſiden. lib. 6.* in quo diſtributiones debentur non intereſſentibus, eſt evidens Eccleſiæ utilitas. Ad idem textus in cap. *ex parte el ſecondo, eodem titulo.*

Sed huic deciſioni ſignatur contrarium in c.
159 *Cum non deceat, de elect. lib. 6.* ubi illi qui proſequuntur utilitatem Eccleſiæ diſtributiones percipiunt, cujus oppoſitum deciditur in d. ca. *unico.* Pro conciliatione harum decretalium dantur à gloſſa, & Doctoribus plures ſolutiones. Prima ſolutio eſt Archidiaconi in d. cap. *unico*, dicentis illam decretalem loqui in Eccleſijs, in quibus eſt conſuetudo, ut abſentes iſta recipiant; contrarium in Eccleſijs, in quibus non eſt talis conſuetudo.

Secunda ſolutio eſt gloſſæ in d. c. *unico in ver. Vtilitas*, quod Canonici non teneantur diſtributiones talibus concedere, ut in d. cap. *Cum non deceat*, tamen ſi conceſſerint, recipientes non tenentur ad reſtitutionem, ut in d.c. *unico.*

Tertia ſolutio, quam refert gloſſa prædllegata eſt illorum, qui dicunt textum in d. cap. *Cum non deceat*, loqui in abſentibus à loco Eccleſiæ; textum verò in d. cap. *unico*, loqui in præſentibus, ita ut præſentes in loco, qui proſequuntur utilitatem Eccleſiæ, diſtributiones percipiant, licet divinis non interſint; abſentes minimè. Et hanc ſolutionem ſequitur Ripa *in tract. de Peſte, in ſeconda par. num. 145.* & Covarr. *d. lib. 3. variarum reſol. c. 13. n. 8. verſ. Octavo non tantum ægrotis.*

Verum Sacta Congregatio Concilij examinatis ſingulorum opinionibus, & articulo diligenter diſcuſſo, intellexit textum in d. cap. *Cum non deceat*, in eo caſu, in quo ex conſuetudine abſentes ob Eccleſiæ utilitatem non percipiunt diſtributiones: ſed non probata hujuſmodi conſuetudine cenſuit abſentes ob evidentem Eccleſiæ utilitatem diſtributiones lucrari perinde ac ſi divinis intereſſent, juxta textum in d.c. *unico*, Et Congregationis ſententiam ſanctæ mem. Paulus V. ad ſe relatam approbavit.

160 Cæterum hæc concluſio intelligenda eſt procedere, dummodo abſentia contingat ob utilitatem Eccleſiæ in ſpecie, de cujus diſtributionibus quæritur, ut formaliter inquit Jo. Andr. in d. cap. *unico, num. 3. verſ. Item intelligendum. de Cler. non reſiden. lib. 6.* allegat cap. *Cum dilectus*, & cap. *De cætero, eodem tit.* & textum hic, & ſequitur ibi Petr. de Ancharan. *num. 4. in 3. notab.* Secus ſi abſentia contingat ob utilitatem alterius Eccleſiæ particularis, vel Eccleſiæ generalis. Et hæc eſt ratio cur diſtributiones non debeantur Canonicis exiſtentibus in ſervitio Papæ, ut dictum eſt ſupra *num. 99.* licèt cenſeantur ſervire Eccleſiæ univerſali, d. cap. *Cum dilectus*, ibi, (Qui circa nos ſe obſequiales exhibent univerſis.) de Cler. non reſiden. nec abſentibus in ſtudio ſacræ paginæ, ut hic, quamvis hæc quoque cauſa concernat utilitatem univerſalis Eccleſiæ, ut probatur in cap. *fin. verſ. Qui cum docti fuerint, infra de magiſtr.* in cap. *Super ſpecula. verſ. Quia verò Theologiæ ſtudium. Ne Cler. vel Monac.* & melius in ca. *Cum ex eo*, ibi, (In grande univerſalis Eccleſiæ, quæ viris litteratis permaximè noſcitur indigere, diſpendium, &
161 iacturam) *de elect. lib. 6.* Unde Canonico à ſecretis Regis Portugalliæ in rebus Eccleſiaſticis eadem de cauſa abſenti fuerunt quidem conceſſæ diſtributiones, Sed ex gratia & de conſenſu Capi-
162 tuli, vel maioris partis. Item Archidiacono habenti tantum ius præſidendi in Choro, nullum tamen ſervitium, & hebdomadam dum reſidet in aliquibus locis ſuæ Archidiaconali iuriſdictioni ſubjectis, deciſum eſt non deberi diſtributiones quotidianas. Ad eas igitur percipiendas requiritur utilitas particularis Eccleſiæ, de cujus diſtributionibus agitur, ut prædixi.

163 Ex hoc tertio caſu infertur primò, ut abſens propter exercitium curæ animarum ſuæ Dignitati, vel Canonicatui incumbentis, quo tempore illam exercet, pro præſente habeatur, & quotidianas diſtributiones lucretur, ut expreſſum in decreto Concilij Trident. *c. 3. verſ. Quod ſi alicui, ſeſſ. 22.* Unde orta dubitatione, an Archipresbytero Cathedralis abſenti propter ſervitium curæ animarũ diſtributiones quotidianæ debeantur: Sac. Con-
164 gregatio cenſuit deberi. Et iterum cũ fuerit quæſitum an habeantur tamquam præſentes in Choro qui curam animarum exercent imminentem Eccleſiæ Cathedrali: reſponſum eſt haberi, dum ta-
165 men ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel alia exercent, quæ ſpectant ad ipſam curam. Et aliàs reſponſum, obtinentes Dignitates, quibus immi-

immineт cura animarum, ſi redeant in ſuis Eccleſijs, lucrari diſtributiones, dummodo per ſe ipſos curam actu exercuerint.

166 Infertur ſecundò, ut toleranda ſint ſtatuta Eccleſiarum, quibus declarantur Jubilati, & immunes à choro qui per quadraginta annos continuos Eccleſiæ inſervierunt. Hoc enim in utilitatem Eccleſiæ intelligitur eſſe ſancitum, ut Canonici & Miniſtri ſpe immunitatis aſſequendæ ad ſervitium chori diutius exhibendum alacriores reddantur. Licet de rigore juris aliud dicendum ſit, ut patet ex dictis ſupra *n.81.* Sæpe etiam me Secretario indultum fuit Canonicis ſeptuagenarijs, qui quadraginta annos continuos divinis interfuerunt, ut tanquã benè de Eccleſia meriti, percipere valeant diſtributiones quotidianas, licèt choro nõ interſint.

167 Infertur tertiò, ut pro præſente habeatur Canonicus abſens pro negotijs Capituli, unde in caſu contingenti cenſuit S. Congreg. Canonicum, quo tempore pro negotijs Capituli abfuit, non debuiſſe onerari ut ſubſtitutum interim aleret, & Capitulum eſſe cogendum ut dicti temporis diſtributiones, ac ſtipendia capellani illi reſtituat.

168 Infertur quartò, ut diſtributiones debeantur Canonicis aſſiſtentibus Epiſcopo Pontificalia exercenti ad præſcriptum d. *cap.12. verſ. Omnes verò ſeſſ.24.* tam in Cathedrali Eccleſia, quàm alibi. Cenſuit enim S. Congreg. Canonicos, qui tenentur aſſiſtere, & inſervire Epiſcopo celebranti, Pontificalia exercenti in Cathedrali, teneri etiam aſſiſtere, & inſervire celebranti, & Pontificalia exercenti in alijs civitatis locis, atque ejus ſuburbijs; tuncque hujuſmodi Canonicos id officij Epiſcopo præſtantes debere percipere diſtributiones quotidianas.

169 Infertur quintò, ut obtinentes præbendam Theologalem in diebus, in quibus legunt, diſtributiones quotidianas lucrentur, ut dictum eſt ſupra *num. 116.*

170 Infertur ultimò, ut Canonicus Pœnitentiarius, dum confeſſiones in Eccleſia audit, interim præſens in choro cenſeatur, ut disertis verbis cavetur decreto Concilij Tridentini, *cap.3. ſeſſ.24.*

Et cum fuerit quæſitum, an Pœnitentiarius ſit habendus pro præſente in choro dum audit Confeſſiones in Eccleſia ſive in Confeſſionario, ſive extra: reſponſum eſt habendum pro præſente eo tempore, quo audit confeſſiones, alijs in Choro divina celebrantibus.

Et rurſus cum dubitatum fuerit, An Pœnitentiarius Eccleſiæ Cathedralis audiendo confeſſiones eorum, qui non habent caſus reſervatos, ſeu eorum, qui tantùm peccata venialia habent tanquam præſens in choro cenſeatur, adeò ut percipere valeat diſtributiones quotidianas; Reſponſum habendum pro præſenti, & mirati ſunt Patres hujuſmodi dubium excitari; Tum quia Concilium generaliter loquitur; tum quia inde præberetur occaſio revelandi peccata gravia, & deterrendi confitentes.

171 Ac demum cum Concilium decernat præſentẽ in choro cenſeri Pœnitentiarium cum confeſſiones in Eccleſia audit, ſuborto dubio an etiam præſens cenſeri debeat extra chorum, puta cum Capitulum comitatur corpus defuncti ſepulturæ tradendum, ut eo quoque caſu percipiat diſtributiones perinde ac ſi illis interfuiſſet: Dictum eſt referendum ad Sanctiſſimum, quia Concilium loquitur tantùm de Choro; eamdem tamen utroque caſu militare rationem: Sanctiſſimus declaravit videri hoc in caſu voluiſſe Concilium Pœnitentiarium eſſe participem, & quidem à fortiori, id eſt ſi in choro, multò magis extra.

DE PRÆBENDIS.

Cap. Expoſuiſti.

SUMMARIUM.

1 *Præbendis Eccleſiæ Cathedralis propter illarum paupertatem poſſunt annecti Capellæ, reſervata ipſarum Presbyteris congrua portione.*

2 *Ubicumque in iure fit mentio ſimpliciter de generali Concilio, intelligitur de Lateranenſi ſub Innocentio III.*

3 *Capellæ appellatione quid veniat, & quot ſint Capellarum ſpecies.*

4 *Præbenda eſt incompatibilis cum Parochiali.*

5 *Præbendis Canonicalibus quas ob cauſas annecti poſſint Eccleſiæ Parochiales.*

6 *Prærogativa perſonæ quamvis interdum ſit iuſta cauſa diſpenſandi ad plura incompatibilia, non tamen eſt iuſta cauſa annectendi unum beneficium alteri.*

7 *Unio incompatibilium ad vitam non eſt propriè unio, ſed magis quædam palliata diſpenſatio, & reprobatur à Concilio Tridentino.*

8 *Uniri non debet Parochialis Eccleſia præbendæ Canonicali, niſi ſuperſit congrua portio pro Vicario perpetuo.*

9 *Paupertas tolerabilior eſt in Canonico, quam in Rectore Eccleſiæ.*

10 *Uniri poſſunt ab Epiſcopo de iure communi Parochiales Eccleſiæ præbendis, vel Dignitatibus ob illarum paupertatem.*

11 *Secus poſt Concilium Tridentinum.*

12 *Unio æquè principaliter Parochialis cum præbenda vel Dignitate an ſit prohibita à Concilio Tridentino, & n. ſeqq. uſque ad n.18.*

13 *Beneficium per annexionem Parochialis non fit curatum.*

14 *In Unione æquè principali unus eſt rector utriuſque beneficij.*

15 *Unio facta ab Ordinario ſine cauſa non valet.*

16 *Canonicus habens præbendam æquè principaliter unitam cum Parochiali tenetur in Parochiali reſidere tamquam in digniori.*

17 *Præbendarum tenuitati in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus qua ratione Epiſcopus providere poſſit ex Concilio Tridentino.*

18 *Anvè illis unire poſſit de conſenſu Capituli aliquot portiones eiuſdem Eccleſiæ, & n. ſeqq. uſque ad num.24.*

19 *Uniones ſunt odioſæ, & reſtringendæ.*

20 *Beneficij appellatione non venit beneficium exiſtens in Cathedrali.*

21 *Portiones exiſtentes in Cathedralibus, vel Collegiatis inſignibus perſonalem reſidentiam requirunt.*

Beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine non requirunt reſidentiam, ſecus ....

22 *Capellæ appellatione non venit portio.*

23 *Capellanorum tenuitati, aut fabricæ, vel Sacriſtiæ in Cathedrali Epiſcopus providere non poteſt iure e... c.15. ſeſſ.24. Concilij Tridentini.*

Uni-

24 *Unire an poſſit Epiſcopus beneficia ſimplicia menſæ Capitulari ob præbendarum tenuitatem in vim Concilii Tridentini, & n. 27.*

25 *Unio beneficij facta ab Epiſcopo menſæ Capitulari etiam de Capituli conſenſu de iure commum eſt ipſo iure nulla.*

26 *Et ad hoc requiritur authoritas Papæ, nec ſufficit Metropolitani.*

27 *Uniendi facultas extendi non debet de caſu ad caſum ad correctionem iuris communis.*

28 *Unio beneficiorum ſimplicium facta ab Epiſcopo menſæ Capitulari, an valeat ſi in Eccleſia nullæ ſint præbendæ diſtinctæ, ſed tantum maſſa communis in diſtributionibus conſiſtens, & nu. ſeqq. uſque ad n. 33.*

29 *Capitulum poteſt in facto proprio authorizare ubi agitur principaliter de intereſſe ſingulorum, & ſecundario de intereſſe Capituli, ſed non è contra.*

30 *Unio fieri non poteſt ab Epiſcopo portionibus privilegiatis.*

31 *Maſſa communis, cujus reditus omnes in diſtributionibus conſiſtunt, non ſuccedit loco præbendæ quoad effectum unionis.*

32 *Authoritas in facto proprio ità demum interponi poteſt palam, & bona fide, ſi hoc fiat coram ſuperiore.*

33 *Curatus, & Rector Parochialis annexæ quis dicatur, & n. ſeqq. uſque in finem.*

Quid ſi Parochialis ſit annexa præbendæ Canonicali, n. 35.

Et quid ſi ſit annexa Capitulo, vel menſæ Capitulari num. 41.

Et quid ſi aſſignata ſit certa portio ſuper fructibus Parochialis alicui ex Canonicis, vel Capitulo, n. 42.

Unio quotuplex ſit.

34 *Canonicorum reditus quot modis augeri poſſint ex*

35 *proventibus Eccleſiæ Parochialis, & n. ſeqq. uſque in fin.*

36 *Cura habitualis in foro animæ an ſit penes Canonicum, cujus præbendæ unita eſt Parochialis.*

37 *Ætas vigintiquinque annorum an requiratur ad obtinendam præbendam, cui annexa eſt Parochialis, & n. 39.*

38 *Vicarii poteſtas an extinguatur extincta poteſtate principalis Prælati, & n. 40.*

41 *In Vicarium perpetuum S. Petri de Urbe tranſlatum eſt ſolum curæ exercitium privativè ad Capitulum, Cura verò habitu penes Capitulum remanſit.*

43 *Penſio ſuper fructibus Parochialis an poſſit ab Epiſcopo conſtitui pro augendis reditibus præbendæ, vel menſæ Capitularis.*

1 EXPOSUITI. Propter paupertatem præbendarum Eccleſiæ Cathedralis poſſunt eis annecti Capellæ, reſervata ipſorum Presbyteris congrua portione, hoc dicit. Primò ponit ſupplicationem. Secundò proviſionem, ibi, *ſi evidens.*

2 Nota primò ibi, *Concilii generalis*, ubicumque in jure ſimpliciter fit mentio de generali Concilio, ſemper intelligi de Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. ut *hic*, & in ca. *Eccleſia veſtrà, il 2. de elect.* in c. *Quamquam*, & in cap. *Sicut, eod. tit. lib. 6.* cum ſimil. & notat gloſ. 2. in cap. *fin. de Capell. Monachor.* Idque non per antonomaſiam, ſed ad differentiam alterius Concilij Lateranenſis paulò ante celebrati ſub Alexandro III. ut probavi in cap. 1. *à num. 1. uſq. ad num. 12. ſupra de Summa Trinit. & fid. Cathol.*

3 Secundò nota, Capellæ appellatione venire Parochialem Eccleſiam: nam de parochialibus intelligitur hæc littera ſecundum omnes, cum referat ſe ad Concilium generale, quod de illis loquitur in cap. *Exturpandæ. ſupra eod.* & *hic* notat Abb. *num. 6.* Quandoque tamen nomine Capellæ intelligitur Eccleſia Collegiata, ut in c. *Cum Capella, infra, de privileg.* Quandoque domus religioſa, ſeu Monaſterium, ut. *infra de Capell. Monach. per tot.* & ibi Abb. *in rubr.* & fuſiùs Specul. *eod. tit.* frequentiùs autem Capellæ nomine intelligimus vel Sacellum, id eſt locum Deo conſecratum intus, vel extra Eccleſiam, c. *Quiſquis, verſ. Capellæ, 17. quæſt. 4.* Paul. de Cittadin. *in tract. de Iurepatr. p. 3. quæſt. 32. Prima cauſa, nu, 43. verſ. Secundò ſciendum eſt, quod Capella dicitur locus*, & Lambert. *in eod. tract. par. 1. lib 1. art. 6. quæſt. 11. fol. 97. in fin.* Vel altaria in eiſdem Sacellis constructa, de quorum natura multa cumulat Felin. in c. *Ex parte, il 2. num. 1. & ſeq ſupra de reſcript.* vel Capellanias ſive perpetuas, ſive manuales cum onere Miſſarum celebrandarum, de quibus egi lariſſimè in c. 1. *ſupra de ætat. & qual.* Licèt utplurimùm capella, altare, & capellania, pro eodem accipiantur, ut probat gl. 1. in Clem. 2. *verſ. Quinto, quid de capellanijs, vel beneficijs altarium, de decim.* Felin. in d. c. *Ex parte, num. 2. verſ. Naturam verò iſtorum altarium, ſive capellarum.* & Quintil. Mandoſ. *in reg. de Annal. quæſt 17. num. 2.* qui etiam *num. 5.* diſtinguit quatuor capellarum ſpecies. Frequenter etiam capellarum nomen uſurpamus pro oratorijs ſeu privatis, ſeu publicis. Quorum ſpecies diſtinguit idem Mandoſ. *loco citato num. 8.* & de his vide quæ nos plenè adnotavimus in cap. *In his, à num. 1. uſque in fin. de privileg.* Interdum etiam capellæ dicuntur Sacrorum ſolemnia, quæ coram Papa, & Cardinalibus peraguntur, ut per Cardin. Paleott. *de Sacri Conſiſtor. conſultat. p. 5. quæſt. 11. pag. 313. Iuxta B.* & de his capellis Pontificis plura ſanxit Sixtus V. in Conſtitutione, quæ incipit, *Egregia, in Bullar. tom. 2. pag. 517.*

4 Tertiò nota ibi, *Non fuerunt conceſſa Capellæ*, textum expreſſum ſecundum Abb. Antiq. quod non poteſt quis retinere cum præbenda Parochialem Eccleſiam, quæ illi non ſit annexa. Circa quod Hoſt. *hic in princ. verſ. Si de hac materia*, ponit prolixam diſtinctionem, per quam dicit omnia iura contraria de hac materia loquentia ad veram conſonantiam reduci eamque ad litteram recitat, & probat Jo. Andr. *num. 4.* Hodie hoc eſt expeditum jure noviſſimo Concilii Tridentini, cum Canonicatus in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs perſonalem reſidentiam requirant, ut in c. 12. *ſeſſ. 24.* ac proinde ſunt incompatibiles cum Parochialibus, ut in *cap. 4. ſeſſ. 7. & c. 17. ſeſſ. 24.*

5 Quartò nota ibi, *ſi evidens neceſſitas, vel utilitas*, duas cauſas, propter quas Eccleſia Parochialis de jure communi licitè poteſt uniri Præbendæ ſecundum Cardin. & Anchar. *in 2. notab.* & Abb. *in 4. notab.* Una eſt propter evidentem neceſſitatem, id eſt cùm ob præbendarum tenuitatem non reperiuntur qui velint acceptare Canonicatus, & ita Eccleſia debito ſervitio deſtituitur. Altera eſt propter utilitatem, quia licèt reperiantur, non tamen ſunt idonei, & convenientes dignitati Ec-

cleſiæ Cathedralis, puta quia ſunt ſimplices, & idiotæ, & meliores non inveniuntur. Ex hoc enim damnificantur Eccleſiæ Cathedrales, cum non ſint perſonæ idoneæ, quæ tantæ paupertati velint ſe alligare, & indecens etiam ſit ut cogantur mendicare, ut c. 1. *infra de Cler. ægrot.* & c. *Cum ſecundum, ſup. eod.* ſecundum Hoſt. *hic in princ. in ver. Suſtentari.* Jo. Andr. *num. 1. in eod ver.* & Card. *in*
6 *primo notab.* Et conſidera hic nullam fieri mentionem de teria cauſa, videlicet de prærogativa perſonæ, de qua in c. *De multa in fin. ſupra eod.* ſed tantummodo de neceſſitate, vel utilitate Eccleſiæ. Ex quo notabiliter infert Abb. *hic num. 5.* ut quamvis prærogativa perſonæ interdum ſit juſta cauſa diſpenſandi ad plura incompatibilia, ut in d. *De multa*, non tamen eſt juſta cauſa annectendi unum beneficium alteri, quia fieret præjudicium ipſis beneficijs, cum unum veniret acceſſoriè ad
7 aliud. Dic clarius propter prærogativam perſonæ, quæ eſt cauſa temporalis, & extinguitur cum perſona, non poſſe fieri unionem perpetuam in præjudicium beneficij annexi, quia limitata cauſa, &c. Clem. *Ne Romani*, §. *Et tamen proviſe, de elect.* & de unione perpetua loquitur hoc cap. Unde nil mirum ſi de prærogativa perſonæ nullam fecit mentionem. Unio autem ad vitam non eſt propriè unio, ſed magis quædam palliata diſpenſatio, Put. *deciſ. 246. num. 3. lib. 1.* Caſſad. *deciſ. 3. num. 3. de Iudic.* & hodie prohibita eſt à Concilio Trid. in *cap. 4.* ibi *ſive per viam unionis ad vitam, ſeſſ. 7.* & *c. 17. §. Ille vero, ſeſſ. 24.*

8 Quintò nota ibi, *reſervata congrua capellarum Presbyteris portione:* quotieſcumque parochialis Eccleſia unitur præbendæ, hoc ſemper eſſe attendendum ut ſuperſit congrua portio pro Vicario curam animarum exercente, ut hic, & in cap. *Paſtoralis, ſupra de his quæ fiunt à Prælat.* & in cap. *Extirpanda, §. Qui verò, ſupra eod.* alioquin abſtinendum erit ab annexione, quia, ut notabiliter inquit Hoſt. *hic num. 2.* tolerabilius eſt, ut Canonicus egeat, quam Rector Eccleſiæ. Quod dictum
9 ſequuntur Jo Andr. *num. 4. in ver. Prævia*, Henric. Boich. *in fin.* Butr. *num. 5.* Imol. & Anchar. ambo *num. 3.* & Abb. *num. 7.* & tunc ſecundum eos providebitur Canonicis, ut notatur in c. *De rectoribus in gloſ. ult. infra de Cler. ægrot.* & hodie ut d. cam *infra num. 17.*

10 Ultimò nota Epiſcopum de jure communi poſſe augere reditus tenues præbendarum annectendo illis parochiales Eccleſias, ut hic eſt caſus ſecundum unam lecturam, quæ communiter recipitur: nam licet aliqui intelligant hujuſmodi unionem fieri poſſe ab Epiſcopo authoritate Apoſtolica, quos tacito nomine hic refert Innoc. *in fin.* tamen communis intellectus habet ut fieri poſſit etiam authoritate ordinaria, prout hic firmant Abb. Antiq. *in princ.* Hoſt. & Jo. Andr. ambo in *ver. Poteris*, exponentes verbum illud, *poteris*, id eſt authoritate tua, arg. cap. *Vacante. ſupra eod.* & cap. *Sicut unire, infra de exceſſ. Prælat.* & ſequuntur Butr. *num. 4.* Cardin. *eod. num. in 2. quæſt.* & Anchar. *in 3. notab.* Idque communiter teneri teſtatur Imola *num. 2.* Addunt tamen Jo Andr. & reliqui poſt eum debere Epiſcopum hoc facere de Capituli conſenſu juxta textum in Clem. *Si una, de reb. Eccleſ. non alienan.* Et quod dictum eſt de præbendis, idem intelligas de Dignitatibus, quia eadem eſt ratio, & ſic idem jus, cap. *Tua, de conſang. & affinit.* ſecundum Hoſtien. *in princ. in ver. eiſdem*, Jo. Andr. *num. 3.* Cardin. *in 3. quæſt. nu. 5.* Imol. *in primo notab.* Anchar. *in 3. notab.* & Abb. *num. 8. verſ. Et credo.*

11 Verum hodie hæc facultas uniendi Parochiales Eccleſias præbendis Cathedralium Eccleſiarum ob illarum paupertatem, ut in textu, vel Dignitatibus ob identitatem rationis, adempta eſt Epiſcopis à Concilio Tridentino in *c. 13. verſ. In unionibus, ſeſſ. 24.* nam ſancta Synodus præcipuam rationem habens Eccleſiarum Parochialium ob animarum periculum ſtatuit ut in unionibus ſive ob redituum tenuitatem, ſive ob alias cauſas faciendis, Eccleſiæ Parochiales Monaſterijs quibuſcumque, aut Abbatijs, ſeu Dignitatibus, ſive præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, ſive alijs beneficijs ſimplicibus, aut Hoſpitalibus, Militijſve non uniantur, & quæ unitæ ſunt, revideantur ab Ordinarijs juxta decretum ſub Paulo III. editum in *c. 6. ſeſſ. 7.* Quare hæc decretalis ſi intelligatur de unione facienda ab Epiſcopo ordinaria authoritate, juxta communem intellectum, correcta eſt à Concilio in *d. c. 13.* Secus ſi intelligatur de unione facienda authoritate Apoſtolica, ſecundum aliam lecturam, quia Concilium non ligat Papam, ſed ligatur ab ipſo, cap. *Significaſti*, & ibi Jo. Andr. *n. 10.* & reliqui *ſupra de elect.*

12 Sed hic incidit dubitatio; Quid de unionibus Parochialium, quæ fiunt præbendis ſine ſuppreſſione, ut cum duo beneficia æquè principaliter uniuntur, & utrumque per ſe remanet, nec immutat ſtatum aut naturam ſuam, juxta notata per gloſ. in c. 1. *infra Ne ſed. vacan.*

Et primo intuitu videtur dicendum hanc ſpeciem unionis non comprehendi in prohibitione Concilij, quia nullum præjudicium fit Parochiali ſic unitæ, c. *Et temporis 16. q. 1.* Sicut fit per unionem acceſſoriam, ſeu ſubjectivam, per quam Eccleſia unita amittit titulum, & nomen beneficij juxta diſtinctionem Felin. in cap. *In noſtra, in 33. coroll. num 30 de reſcript.* poſt Oldrad. *conſ. 257. num. 15.* Rota *deciſ. 370. alias 11. de reb. Eccleſ. non alienan. in antiq.* Caſſad. *deciſ. 2. num. 6. de union.*
13 Item hæc ſpecies unionis non facit Canonicatum curatum, nec beneficium ſimplex, cui ſic unitur Parochialis, deſinit eſſe ſimplex, ut poſt Oldrad. *conſ. 223. poſt princ.* tenet Sarnen. *in reg. de Idiom. q. 31. num. 6.* & notant gloſ. & DD. in cap. *Super eo, de præben. lib. 6.* Item Concilium non prohibet ne Parochiales, & præbendæ ad invicem uniantur, ſed ne Parochiales uniantur præbendis. Quæ verba videntur importare unionem acceſſoriam, non autem æquè principalem, d. cap. Super eo, de declarat. Felin. *loco citato.* Item hac interpretatione minus corrigitur ius commune, l. 1. *C. de in offic. dotib.* ca. *Cum expediat, de elect. lib. 6.* cum ſimil.

14 In contrarium facit, quia intereſt Eccleſiæ habere ſuum proprium Rectorem, c. *Cum non ignoret, ſupra eod.* At per huiuſmodi unionem, tametſi unumquodq; beneficium retineat ſua iura, & privilegia; tamen unus eſt Rector utriuſque, d. c. *Et temporis qualitas*, & ibi gloſ. *in ver. Unire, 16. q. 1.* & d. c. 1. *Ne ſed. vacan.* Marian. Socin. in cap. *Sicut unire, in 2. articulo principali, nu. 6. de exceſſ. Prælat.* Præterea unio requirit cauſam neceſſitatis, vel
15 utilitatis Eccleſiæ, ut hic patet, alioquin non valet etiamſi fiat ab Ordinario ſervata iuris forma

ut

Digitized by Google

ut tenent Imol.& Abb.*hic*. Oldrad.*conſ.261.& ſeq.*Marian Socin.in d.cap. *Sicut unire,in 5.artic.*
principali,num.90. Rota *deciſ.133 num.3.part.2.*
diverſ. Hujuſmodi autem unio tantum abeſt,ut
habeat cauſam neceſſitatis,vel utilitatis,ut potius
utrique beneficio ſit damnoſa ,Parochiali qui-
dem,quia patitur fructuum diſmembrationem,
nec amplius habet peculiarem Rectorem,ſed cō-
munem cum præbenda,ut dictum eſt. Præben-
dæ verò,quia licet illi accreſcant reditus , tamen
decreſcit ſervitium,& minuitur divinus cultus,ad
quem beneficia Eccleſiaſtica ſunt conſtituta,cap.
fin.de reſcr.lib.6. Concilium Tridentin.*cap.3.ſeſſ.*
16 *21.* Nam Canonicus , cujus præbenda unita eſt
cum Parochiali æquè principaliter,tenetur in Pa-
rochiali reſidere tamquam in digniori,ut in Conſ-
ſtit Pij V.*Cupientes in Bullar.tom.2.pag.262.* Nec
obſtat cap.*Extirpandæ,§.Qui verò,ſupra eod.*quia
loquitur in caſu,in quo Parochialis annexa eſt di-
gnitati acceſſoriè,ut ibi dixi *num.27.& 29.*Quod
ſi tenetur reſidere in Cathedrali,Parochialis de-
bito ſervitio deſtitueretur,& tamen decretum d.
c.13.prohibet uniones ex quibuſvis cauſis facien-
das: ergo fortius hanc,quæ nocet utrique benefi-
17 cio. Et hoc puto verius, quia præbendarum te-
nuitati alia ratione Concilium provideri voluit,
quam per unionem Parochialium Eccleſiarum:
nam in *cap.15.ſeſſ.24.* decrevit ut in Eccleſijs Ca-
thedralibus,& Collegiatis inſignibus,ubi frequen-
tes,adeoque tenues ſunt præbendæ ſimul cum di-
ſtributionibus quotidianis,ut ſuſtinendo decenti
Canonicorum gradui pro loci , & perſonarum
qualitate non ſufficiant , liceat Epiſcopis cum
conſenſu Capituli, vel aliquot ſimplicia beneficia,
non tamen regularia ijs unire , vel ſi hac ratione
provideri non poſſit,aliquas ex ijs ſupprimere, &
illarum fructus reliquarum diſtributionibus ap-
plicare.

18 QUÆRO, an Epiſcopus facultate ſibi tributa
decreto Concilij d.*cap.15.ſeſſ.24.*poſſit cum con-
ſenſu Capituli unire aliquot ejuſdem Eccleſiæ por-
tiones præbendis Canonicalibus,quarum fructus
adeò ſunt tenues ut ſuſtinendo decenti Canoni-
corum gradui non ſufficiant.

19 Videtur reſpondendum non poſſe. Nam Con-
cilium d.cap.15. extendi non debet ad alia bene-
ficia,quam ad ea,de quibus loquitur,ſcilicet ad
beneficia,& præbendas Canonicales,cum verſe-
mur in materia unionum quæ ſunt odioſæ, à jure
exorbitantes,ambitioſæ,& reſtringendæ, c.*San-
ctorum,70.diſtin.* per quem textum ita reſpondit
Calder.*conſ.13. An unio,ſub tit. de rebus Eccleſ.
non alien.*quem refert,& ſequitur Dec. *conſ. 233.
Viſo tenore,n.6.* & Quintil,Mandoſ.*in reg.22.q.6.
num.12.*

20 Deinde d.c.15.dat Epiſcopo duplicem faculta-
tem. Prima facultas eſt uniendi beneficia ſimpli-
cia, quorum appellatione non veniunt portiones
Cathedralium. Tum quia appellatione beneficij
non venit beneficium exiſtens in Cathedrali,cap.
*Quamvis in 1.& 2. reſponſo de praben.lib.6.*Rota
in antiq.deciſ.2.de fil.Presbyter. & *deciſ.4.de offic.
Ordin.*Jo.de Selva *in tract.de benefic.quæſt.11.p.3.
num.* 117. Tum quia hæ portiones exiſtentes in
21 Cathedrali reſidentiam requirunt ex Concilio
cap.12.§.Præterea.ſeſſ.24. quam non requirunt
beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine,gloſ.
in cap. *Gratia,in ver. De jure teneri de reſcr.in 6.*
Lap.*alleg.36.in princ.* Rebuff.poſt alios *in Praxi,
tit.Diſpenſatio de non reſiden.n.* 8.

22 Alia facultas eſt aliquas præbendas ſupprimen-
di, cæteraſq; ad pauciorem numerum redigendi.
Appellatione autem præbendarum,de quibus lo-
quitur Concilium,itidem non venit portio non
ſolum quia quando Concilium voluit comprehē-
dere portiones,id expreſſit, ut in d.§. *Præterea,*
ſed etiam quia manifeſtè loquitur de præbendis
Canonicalibus,cum requirat eas adeò eſſe tenues
ut ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui non
ſufficiant. Et dum poſtea dat facultatem uniendi,
loquitur de eiſdē præbendis Canonicalibus,quod
non poteſt contingere in portionibus , quarum
ſuppreſſio non diminuit numerum Canonicorum
Confirmatur,quia Concilium ejuſmodi facul-
tatem adeò ampliavit,ut voluerit eam procede-
re non obſtante reſervatione,vel affectione, cum
tamen de jure communi Epiſcopus non poſſet
unire reſervata,vel affecta ſaltem , ut unio tunc
poſſet effectum ſortiri. Rota *deciſ.658. alias 6. de
reb.Eccl.non alien.in antiq.* Collect.in cap. *Sicut
unire,num.6.* & ibi dixi *num.22.infra de exceſſ.
Prælat.* & ideo Concilium magis eſt ſtrictè intel-
ligendum ad limites verborum.c. *Quæ à jure,de
regul.jur. lib.6.*

23 Demum orta dubitatione, An ob tenuitatem
capellanorum Eccleſiæ Cathedralis pro divini cul-
tus augmento , vel ob tenuitatem redituum fa-
bricæ,vel Sacriſtiæ Eccleſiæ Cathedralis liceat E-
piſcopis uti remedio *cap.15.ſeſſ.24.* S. Congreg.
cenſuit non licere. Ergo ſi Concilium qua parte
loquitur de præbendis Canonicalibus non exten-
ditur ad capellas,vel fabricam,aut ſacriſtiam,lon-
gè minus ubi loquitur de beneficijs ſimplicibus
extendi debet ad portiones : nam reſpectu præ-
bendarum,quibus fit unio,diſpoſitio Concilij eſt
favorabilis, cum per eam augeantur reditus Ca-
nonicorum ob cauſam neceſſitatis, vel utilitatis
Eccleſiæ, ut hic patet. At verò reſpectu benefi-
ciorum ſimplicium eſt odioſa, cum per unionem
titulus,& nomen beneficij annexi extinguatur, c.
Super eo,de praben.lib.6. Oldrad.*conſ.257.factum
tale eſt num.15.* Rota *deciſ.370. alias 11. de reb.
Eccl.non alienan.*

24 Ulterius quæro , An Epiſcopus ex decreto
Concilij in eodem *cap.15.ſeſſ.24.* nedum præben-
dis Canonicorum,ſed etiam ipſi Capitulo,ſeu Ca-
pitulari menſæ beneficia ſimplicia unire poſſit,
ubi frequentes, atque adeò tenues ſunt præben-
dæ,ut ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui
non ſufficiant.

25 Ex juris communis diſpoſitione manifeſtum eſt
irritam eſſe unionem beneficij factam ab Epiſco-
po menſæ Capitulari etiam ſuo conſentiente Ca-
pitulo,ut eſt caſus in Clem.*ſi una,§. Quod ſi Epi-
ſcopus,*ubi omnes,*de reb.Eccl.non alenan.*& notant
hic Jo.Andr. *num.2.in. fin in ver. Poteris,* Imola
nu.3.& reliqui. Rationem aſſignat gloſ.commu-
niter approbata in d. Clem. *Si una in ver. Capi-
tulo,*& Imol.*d.n.3.* quia Capitulum non poteſt in
facto proprio authorizare, c. *Qui manumittitur,
12 q.2.* Quidquid contraſcripſerit Oldrad.conſ.
182. qui non reſpondet ad d. Clem. imò prop-
ter illam fatetur ſe dubitate de victoriæ cauſa, &
eum reprobat Caccialup. *in tract.de union,art.4.
quæſt.10.*Quare neceſſaria eſt authoritas Papæ,ut
26 tenet gl.in d.Clem, *in ver. Menſa,ad fin.*quam ibi
ſe

ſequuntur Card.*n.3.in fin.*Abb.*n.6.* & ipſemet Oldrad.ſibi contrarius in *conſ.262.n.3.* ubi addit nec ſufficere authoritatem Metropolitani, quia hic non eſt de caſibus Archiepiſcopo reſervatis, quoad ſubditos ſuffraganei, c. *Paſtoralis*, & quod ibi notatur *ſupra de offic.ordin.* Ad hoc c.
27 *Sicut unire, verſ. Non obſtante, infra de exceſſ. Prælat.* & hoc planum, Sed in terminis Co. c. Trid. die 29. Novembris 1612. in Sacr. Congregat. cui interfuerunt S.R.E. Cardinales Montelperus, Juſtinianus, de Monte, Paravicinus, Mathejus, Aquaviva, Platus, Blanchetus, Mantica, Doratus Bonviſius, & Sanctorum quatuor, propoſito ſupra ſcripto dubio, Matheius cenſuit Epiſcopum non poſſe unire menſæ rationibus in ejus voto adductis, & præcipuè quia Concilium tribuit facultatem uniendi præbendis duntaxat, non autem menſæ Capitulari, & cum verſemur in materia ſtricta, & à jure improbata, ut in Clem. *Si una, de reb. Eccleſ. non alien.* extend. non debet ad caſum in verbis non comprehenſum ad correctionem Juris communis. Montelp. idem ſenſit, & in hanc ſententiam allegavit conſ. Hieronymi Gabriel. 101. Idem ſenſerunt de Monte, & Paravicinus. Sed Aquaviva dixit ſe contrariam ſententiam veriorem exiſtimare, quia nullam inter utrumque caſum videbat rationem diverſitatis. Neque obſtare quod Capitulum non deberet authorizare in facto proprio, quia hæc non eſt authoritas, ſed conſenſus. Juſtinianus putavit negativè reſpondendum, quia Concilium quando voluit præjudicare juri communi, id expreſſit; quòd cum non fecerit, videtur noluiſſe. Platus dixit ex verbis Concilij ſe elicere quod unio fieri poſſit menſæ Capitulari eo quod voluit fructus præbendarum ſuppreſſarum quotidianis diſtributionibus applicari. Blanchett. conſiderabat quod aut præbendæ ſunt inæquales, & non poteſt Epiſcopus unire menſæ; aut ſunt æquales, & poteſt abſque conſenſu Capituli, quia in alienatione, quæ fit vigore legis, non requiritur ſolemnitas. Mantica cenſuit reſpondendum negativè. Durat. etiam negativam ſententiam ſequutus eſt, quia quoties facultas aliqua tribuitur, non debemus eam ampliare ad caſus non expreſſos, l. *Illicitas, §. Qui univerſas, ff. de offic. Præſid.* Ad quod dicebat Dominus Cardinalis Platus reſpondit facere pro hac parte, quia Concilium voluit præbendarum ſuppreſſarum fructus reliquarum diſtributionibus applicari, & ſic ſemper egit de applicatione facienda præbendis, non autem menſæ. Ad id quod adducebat Dominus Card. Blanchettus, reſpondit Concilium non cogere ut fiat hæc unio, ſed tantum dare facultatem illam faciendi, ideoque in hoc caſu non procedere quod dicitur in alienatione neceſſaria nullam requiri ſolemnitatem. Bonviſius, & Sanctorum quatuor ſententiam negativam & ipſi ſequuti ſunt. Itaque ex communi ſententia decretum fuit nequaquam Epiſcopum poſſe hujuſmodi beneficia unire Capitulo, ſeu Capitulari menſæ, idque ſi fecerit, nullam eſſe unionem. Quam Congreg. ſententiam die 19. Decembris 1612. ad ſe relatum S.D.N. probavit.

28 Succeſſivè quæro, Poſita deciſione S. Congregationis Concilij, qua declaratum fuit Epiſcopũ vigore facultatis ſibi tributæ decreto Conc. Tridentini *c.15.ſeſſ.24.* beneficia ſimplicia præbendarum Cathedralium, vel Collegiatarum Eccleſiarum de conſenſu Capituli uniendi, non poſſe eadem beneficia unire menſæ Capitulari, & ſi uniat, unionem eſſe nullam. An etiam nulla ſit unio beneficiorum ſimplicium facta ab Epiſcopo menſæ Capitulari, ſi in Cathedrali, vel in Collegiata nullæ ſunt præbendæ diſtinctæ, ſed dumtaxat maſſa cõmunis Capituli, cujus proventus omnes his tantum, qui ſtatutis horis interfuerunt, diſtribuũtur.

Epiſcopus Caluenſis aſſerens fructus menſæ Capitularis eſſe tenuiſſimos, eidem menſæ cum conſenſu Capituli alias univit decem, & tria beneficia ſimplicia, & cum poſtea quatuor ex eis vacaſſent in menſibus reſervatis, Julius Cæſar Malaſpina illa à Sede Apoſtolica impetravit, & lite prius coram Auditore Cameræ, & deinde in Rota introducta contra Capitulum Cathedralis, quod ſe fundebat in d. unione. Julius Cæſar obtinuit à S. Congregat. deciſionem ſuppoſitam in dubio per manus delato, videlicet nullam eſſe unionem factam ab Epiſcopo menſæ Capitulari, cum Concilium tribuat ſolum facultatem uniendi præbendis, non autem menſæ Capitulari. Et quia Julius Cæſar hac deciſione impugnavit unionem in Rota, Capitulum habuit recurſum ad S. Congreg. prætendens deciſionem ſupradictam habere locum tantum quoties in Cathedrali ſunt præbendæ diſtinctæ, non autem cum nullæ ſunt diſtinctæ præbendæ, ſed ſola maſſa Capitularis, ut in caſu, de quo agitur; ideoque petijt reſolutionem dubij ſupradicti.

Ad quod videtur affirmativè reſpondendum, videlicet hujuſmodi unionem menſæ Capitulari factam juxta priorem deciſionem eſſe nullam, etiam cum nullæ ſunt in Eccleſia præbendæ diſtinctæ, ſed ſola maſſa Capitularis. Nam ratio in priori deciſione conſiderata quare liceat Epiſcopo vigore *c.15.ſeſſ.24.* unire beneficia præbendis Canonicalibus, non autem menſæ Capitul., ea fuit, quia etiam de jure communi ante Concil. eadem uniendi poteſtas competens Epiſcopo quoad omnes præbendas, ut ſcilicet poſſet illis unire beneficia, non competebat ei quoad menſam Capitularem. Ita colligitur ex d. Clem. *Si una, in ver. Menſæ ſuæ*, ubi omnes notant *de rebus Eccleſ. non alien.* ex hac decretali, & declarat in ſpecie Vital.
29 in d. Clem. *n.* 14. & ratio diverſitatis inter utrumque caſum ea aſſignatur à Doctoribus, quòd cùm in unione requiratur conſenſus Capituli, ut in d. Clem. *Si una*, & Capitulum non poſſit authorizare in facto proprio, ut ibidem omnes tradunt, poteſt quidem Capitulum præſtare authoritatem in unione facta omnibus præbendis, ut hic, quia tunc principaliter agitur de intereſſe ſingulorum, & ſecundariò de intereſſe Capituli, nõ autem cum unio fit menſæ, quia tunc agitur principaliter de intereſſe Capituli, & ſecundariò ſingulorum. Clari autem juris eſt poſſe interponi authoritatem ab eo, cujus non intereſt principaliter, ſed ſecundariò, l. *1. ff. de author. Tutor.* cum ſimil. Huic autem opinioni apertè videtur adhæſiſſe, Conc. d. c. 15. cum facta mentione præbendarum voluit licere Epiſcopo de conſenſu Capituli aliquot ſimplicia beneficia ijs unire, ſcilicet præbendis, cum myſterio admittens unionem cum conſenſu Capituli fieri præbendis, non facta mentione facultatis uniendi menſæ tanquam prohibitæ de jure communi, & adverſanti ratione naturali,

ſecundum quam non convenit quempiam in facto proprio authorizare, ut per DD. in d. Clem.

Hæc autem ratio deciſionis jam editæ, quod non poſſit Epiſcopus unire beneficia menſæ Capitulari, quia requiritur conſenſus Capituli, quod illum interponere non debet in facto proprio, militat etiam cum præbendæ non ſunt diſtinctæ, quia utrobiq; intereſt Capituli, & quidem principaliter; ac propterea deciſio prædicta etiam hoc caſu locum habere videtur. Quod in terminis juris veteris apertè ſentire videntur DD. in d. Clem. dum negantes unionem factam ab Epiſcopo mēſæ Capitulari, non limitant hanc opinionem ubi præbendæ non ſunt diſtinctæ; cùm tamen ſint multæ Eccleſiæ, quæ non habent hanc diſtinctio-
50 nem, ut ait Innoc. in c. *Dilectus, il* 1. *n. 4. ſupr. eod.* Imò Vital. in d. Clem. *Si una*, §. *Quod ſi*, *n. 14. & 15. de reb. Eccl. non alien.* expreſsè declarat prohibitionem juris communis, ut Epiſcopus menſæ Capitulari beneficia unire non poſſit, procedere etiam cum præbendæ non ſunt diſtinctæ, inferens portionibus privilegians non poſſe ab Epiſcopo fieri uniones, quia hujuſmodi portiones non ſunt Eccleſiæ, ſed de reditibus communiter collectis extrahuntur, ut dicit Innoc. in d. c. *Dilectus, in fin.*

51 Non obſtat quod ubi præbendæ non ſunt diſtinctæ, ſed reditus omnes in diſtributionibus conſiſtunt, quæ ex communi maſſa percipiuntur, videantur diſtributiones eſſe loco præbendarum, juxta gloſ. magnam communiter receptam in c. *Licet, ſupra eod.* quia aliàs eſſet dare canoniam ſine præbenda, ut animadvertit gloſ. in c. *un. de cleric. non reſid. in 6. in ver. Receperit*, adeò ut ſicut ex Concilio poteſt Epiſcopus unire præbendis, ita poterit unire maſſæ communi, quæ reſolvitur in præbendis juris interpretatione. Ad hoc enim bene reſpondit Vital. *loc. cit.* (Licet enim, (inquit) alio reſpectu maſſa, vel portiones exæquentur præbendis, non tamen quoad hoc ut illis poſſit fieri unio propter rationem ſuperius expreſſam.) & propterea quoad effectum uniendi non ſufficit, ut pro præbendis habeantur.

Non obſtat quod ſecundùm hunc intellectum ſequatur, ut Concilium hoc ſalutari unionis remedio non omnibus Cathedralibus eo indigentibus proſpexerit, cum multæ, ut dictum eſt, ſint Eccleſiæ ſine præbendis diſtinctis cum maſſa communi valdè tenui, quam Epiſcopus unionibus beneficiorum non poterit reddere pinguiorem.

Nam reſpondetur caſum hunc omiſſum à Concilio remanere ſub diſpoſitione juris communis, vulg. l. *Commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum.* Nec propterea ullum ſequi abſurdum, quia ſi menſa Capitularis erit tenuis, adeundus erit pro unione ſummus Pontifex, ut per DD. in dict. gloſ. ſuper verb. *Menſa*, & dictum eſt ſupra, *n. 26.* die 5. Februarij *1611.* habita eſt Congregatio in ædibus D. Cardinalis Montelperi, cui præter ipſum interfuerunt Domini Cardinales de Monte, Plattus, Arigonius, Mantica, Millinus, Nazareth, in eaque propoſito ſupraſcripto dubio omnes uno ore ceſſuerunt deciſionem jam editam habere locum, etiam cum præbendæ non ſunt diſtinctæ, ſed ſo-
52 la maſſa communis. Cardin. Plattus addidit non obſtare quod in facto proprio poſſit authoritas interponi bona fide, & palam, ex Bart. in l. *Frater à fratre, n. 50. ff. de condict. indeb.* quia id intelligitur quando authoritas interponitur coram ſuperiore qui debet actum confirmare, ut ibi per Bart. Cardinalis Millinus etiam adjecit hanc dubitationem à Cardinali Platto propoſitam jam ſopitam eſſe per d. Clem. *Si una, de reb. Eccleſ. non alien.* contra opinionem Oldradi *conſ. 182.* Quoad dubium perpendit etiam hanc rationem, quod unio eſt facienda præbendis diſtinctis, ut ſciatur quis ſit Prælatus beneficiorum unitorum. Et pro hac opinione quod unio ſit nulla facta menſæ Cathedrali, in qua præbendæ non ſunt diſtinctæ, citavit Gabriel. *conſ. 186, aliàs 188. lib. 2.*

53 In gloſ. 3. QUÆRO cum Parochialis Eccleſia, vel fructus illius annectuntur præbendæ, vel menſæ Capitulari, quis dicatur habere curam animarum, & ſit Prælatus, ac Rector Eccleſiæ, an ſcilicet Canonicus præbendarius, vel Capitulum an verò Vicarius perpetuus ad hoc ut ſibi, & non alteri debeantur decimæ, primitiæ, & oblationes, quæ de jure communi competunt.

Propoſitum dubium in duobus caſibus ad praxim deduci poteſt. Primus eſt in unionibus factis, vel faciendis authoritate Apoſtolica. Secundus in unionibus ab Epiſcopo factis, & effectum ſortitis ante publicationem Conc. Trid. Ex eo enim tempore ſublata eſt facultas, quam ex hac decretali habebant diœceſani uniendi Parochiales Eccleſias præbendis Canonicalibus, ut dictū eſt ſupra *n. 11.*

54 Rurſus ad praxim poteſt deduci hæc controverſia in unione acceſſoria tantum, cum ſcilicet Parochialis perpetuò annectitur, & ſubjicitur præbendæ juxta textum hic, & in c. *Extirpandæ.* §. *Qui vero, ſupra eod.* & in c. *Super eo, de præben. lib. 6.* non autem in unione extinctiva, ſeu tranſlativa cum ſcilicet ex duabus Eccleſiis una fit Eccleſia, & jura unius perimuntur, ſeu transferuntur in aliam, Nec in unione æquè principali, ut cum duæ Eccleſiæ ad invicē uniuntur, ita ut unaquæq; retineat ſua jura, & privilegia. Quandoquidem in his duabus unionum ſpeciebus unus tantum eſt Rector utriuſque Eccleſiæ, ut in c. *Et temporis*, & ibi gl. *in ver. Vnire, 16. q. 1.* & in c. 1. *cum gl. 2. infra Ne ſed. vac.* & conſequenter non habet competitorem ſuper jure prælationis, & curæ animarum.

55 Quibus præhabitis, conjungendo dicta gloſſarum cum dictis DD. *hic*, & præſertim Hoſt. *n. 6.* & Jo. Andr. *n. 8.* pro ſolutione quæſtionis obſervandum eſt tribus modis augeri poſſe reditus Canonicorum ex proventibus Eccleſiæ Parochialis. Primus modus eſt per annexionem Parochialis alicui ex præbendis Canonicalibus, ita ut fructuum perceptio ſpectet ad Canonicum certa portione Vicario relicta, ſive in pecunia numerata, ſive in alijs ſpeciebus, ut *hic*, & in c. 1. *infra eod. lib. 6.* & *d.* §. *Qui vero*, ſive quia ipſe Vicarius concedit in menſa Prælati, ſicut fieri teſtatur Boich. in omnibus Prioratibus habentibus curam animarum annexam totius diœceſis Leonen. unde ipſe eſt oriundus, & hoc primo caſu de jure communi cura animarum, & rei vendicatio fructuū ſpectat ad ipſum Canonicum, maximè in foro contentioſo; ſed exercitium curæ in foro animæ ad Vicarium pertinet, ut in c. *Super eo de præb. lib. 6.* & ita intelligendi ſunt Hoſt. & Jo. Andr. *ubi ſup.* dum dixerunt Canonicum eſſe Prælatum, & curā habere, & Vicarium ſuum ſimiliter, ut c. 1. & 2. *ſupra de offic. Ord.* id eſt Vicarium in foro animæ, & Canonicum in foro judiciali, ita ut de jure com-

muni

muni vendicet decimas, & alia jura, ut probatur
in c. *Ex tranſmiſſa, ſuprà de præſcript.* in c. *Ex parte
il primo*, & in cap. *In noſtra, infrà de ſepultur.* & hic
36 declarat Henric. Boich. *ante med. verſ. Aut perce-
ptio fructuum*, vel certè, ut inquiunt Butr. *in fin.* &
Cardin. *in 7. q. n. 8.* Canonicus eſt Prælatus, & ha-
bet curam quoad habitum, Sacerdos verò quoad
exercitium. Idem Jo. de Lign. & poſt eum Gemin
in c. *Super eo, colum. 2. in gloſ. 2.* & Franc. *num. 2. in
bad. gl. de præb. lib. 6.* ubi ſic diſtinguunt. Aut lo-
quimur de cura fori contentioſi, & tunc procul
dubio illam habet Canonicus, aut in terminis d. c.
Super eo, & notatur in Extrav. *Execrabilis, in ver.
Perpetuot.* Aut loquimur de cura fori pœnitentia-
lis: & tunc in illa concurrit habitus, & actus. Quo-
ad habitum curæ clarum eſt, quia eſt penes Cano-
nicum; quoad actum, ſeu exercitium eſt penes Vi-
37 carium. Cæterùm Petr. de Anchar. *hic n. 6.* videtur
concludere Canonicos, quorum præbendis facta
eſt annexio, nec quoad exercitium, nec quoad ha-
bitum habere curam fori pœnitentialis. Primò,
quia cum poſſint eſſe minores viginti quinque an-
norum, ut notatur in c. *Si eo tempore, de reſcr. lib.
6.* per Hoſt. & DD. in c. *Poſtulaſtis, infrà de conceſſ.
præben.* non apparet quo pacto poſſit in eis cadere
38 titulus, & jus curæ, ſeu illius exercitium. Deinde
quia ſi penes ipſos eſſet jus curæ, & Sacerdotes in
Parochialibus poſiti cenſerentur illorum Vica-
rij in curæ exercitio, ſequeretur ut defunctis, vel
tranſlatis Canonicis extingueretur jus ipſorum
Sacerdotum, qui haberent cauſam, & titulum à
Canonicis, & penderent ab eis, ut c. *1. de offic. Vi-
car. lib. 6.* Sed hoc eſt falſum, ut notatur in d. cap.
Exturpanda, ſuprà eod. Ergo hujuſmodi Sacerdo-
tes non ſunt cenſendi Vicarij Canonicorum pro-
priè, cum ſint perpetui, nec ad libitum Canonico-
rum poſſint removeri, ut in d. cap. *Exturpanda*, §.
Qui verò, nec ab eis dependentiam habeant ullo
modo, ſed authoritate juris habeant curæ exerci-
tium de per ſe, quam principalis Canonicus im-
pedire non poſſet, nec ſe de ſeipſa intromittere, ſic-
ut nec Epiſcopus invito Rectore Eccleſiæ Paro-
chialis poſſit ibi curam animarum aſſumere. De-
mum ob dictam curam Vicarius eſt ille, qui ad-
ſtringitur ad pœnas, c. *De multa*, & Extrav. *Exe-
crabilis, de præben.* recipiendo aliud beneficium ſi-
milem curam habens, ut patet in prædicta Extrav.
in fine, & in Clem. *1. de offic. Vicar.* Fatetur tamen
Anchar. Canonicum agere poſſe de juribus ſpe-
ctantibus ad Eccleſiam annexam, & pro eis con-
veniri, quia emolumentum temporalium princi-
paliter ſpectat ad eum.

Sed certè quidquid ipſe dicat, non videtur re-
cedendum à communi opinione, quia Sacerdos
Eccleſiæ annexæ appellatur Vicarius, ut eſt caſus
in d. ca. *Exturpanda*, §. *Qui verò. ſuprà de præb.* &
conſequenter habitus curæ videtur eſſe penes Ca-
nonicum. Neque obſtat quod Canonicus poſſit
39 eſſe major ſeptennio, vel annorum quatuordecim,
licèt ſit minor viginti quinque. Quoniam jura, quæ
præſcribunt ætatem viginti quinque annorum, lo-
quuntur in Parochiali, ut in c. *Licet Canon. de elect.
lib. 6.* ſecundum Cardin. vel certè ut dicit Jo. de
Imola, jura prædicta vendicant ſibi locum in his,
qui habere debent curam quoad exercitium, non
autem quoad habitum in quandam conſequen-
tiam propter annexionẽ factam præbendæ: tunc
enim jus videtur quodammodo diſpenſare, ut ha-
beant hujuſmodi curam in habitu, ex quo per-
mitti, eum habere præbendam, cui annexa eſt
Eccleſia curata, arg. c. *Præterea*, & c. *Ex literis,
ſuprà de offic. deleg.* & l. 2. *ff. de juriſd. omn. judic.*
40 Item non obſtat ſecundum motivum Anchar.
quod deberet extingui poteſtas Vicarij extinctâ
poteſtate principalis Prælati; ſiquidem hoc proce-
dit in Vicario temporali, & voluntario: ſecus in
perpetuo & neceſſario, qui authoritate Canonis,
non autem ipſius Prælati conſtituitur, prout con-
tigit hoc caſu, ut patet *in d.* §. *Qui verò.* Tandem
non obſtat ultimum motivum quod Vicarius ad-
ſtringatur ad pœnas, c. *De multa*, & Extrav. *Exe-
crabilis.* Quia hoc non provenit ex eo, quòd ſit
Prælatus, & habeat jus curæ, ſed propter curæ ex-
ercitium; Canonicus verò his pœnis non adſtrin-
gitur, quia cum habeat curam annexam præben-
dæ, conſideramus ipſam præbendam tanquam
principale, ut notatur in c. *Super eo, in gl. in ver.
Non obviet, infr. eod. lib. 6.* Curam verò tanquam
acceſſorium, ad hoc c. *Si confirmationem, de elect.
lib. 6.* ſecundum Cardin. *hic n.* 8. & ita opinionem
Petri de Ancharano refellit Jo. de Imola *num. 4.
verſ. Sed certè*, cum quo tranſit Jo. de Anan. *eod.
n. verſ. Io. de Imola.* Et hanc ſententiam probavit
S. Congregatio Concilij, ut mox patebit.
41 Secundus modus augendi reditus Canonico-
rum eſt per annexionem Parochialis Eccleſiæ
ipſi Capitulo, ſeu menſæ Capitulari; intellige per
Papam, vel de illius mandato, propter Clem. *Si
una, de reb. Eccleſ. non alienan.* ita ut ad Capitulum
ſpectet perceptio fructuum Eccleſiæ, ut in pro-
prios uſus convertat, ut in c. *Conſultationibus, in-
frà de donat.* certâ portione ſimiliter relictâ Vi-
cario perpetuo: & tunc jure pertinet ad Collegi-
um ſimul, non autem ad ſingulos, §. *Qui manu-
mittitur, 12. q. 2. Sed ſi hac lege*, §. *Qui manumitti-
tur, ff. de in jus vocan.* & l. *Sicut municipium*, §. 1.
ff. Quod cujuſq; univerſ. nom. & firmant *hic* Hoſt.
num. 6. Jo. Andr. *num.* 8. Butr. & Cardin. ambo *n.
7.* Sed hoc intellige quoad temporalia ita ut ad
ipſum Collegium ſpectet vendicatio rerum Eccle-
ſiæ, & quoad habitum tantum, non autem quoad
exercitium in foro animæ, quod ſpectat ad Vica-
rium perpetuum privativè ad Capitulum, ut con-
cluſum eſt in caſu præcedenti.

Hinc cùm fel. record. Pius V. in Baſilica Prin-
cipis Apoſtolorum de Urbe erexiſſet perpetuam
Vicariam pro cura animarum Parochianorum
prædict. Eccleſiæ exercenda, prout in Motu pro-
prio ſub Dat. Romæ ad S. Petrum nonis Novem-
bris ſui pontificatûs anno 6. & modernus Vica-
rius perpetuus prætenderet curam animarum
prædictæ Baſilicæ ad ipſum ſpectare, privativè ad
Capitulum: ob eam cauſam orta ſuper hoc lite,
quæſitum eſt à S. Congregatione Concilij, an lit-
teræ Motûs proprij Pij V. Inſtitutionis Vicariæ
transferant omnem curam in Vicarium perpetu-
um privativè ad Capitulum, S. Congregatio Car-
dinalium Concilij Trid. Interpretum auditis utri-
uſque partis procuratoribus, & advocatis, reque
diligenter examinatâ, cenſuit ex litteris ſan. mem.
Pij V. ſolum curæ exercitium fuiſſe tranſlatum in
Vicarium perpetuum privativè ad Capitulum;
curam verò habitu penes Capitulum remanſiſſe.
Cæterùm quæ ad habitum, & quæ ad exercitium
pertineant, maturius, ubi partes petierint, eſſe de-
liberandum.

Proſp. Fagn. in 3. L. Decretal. tom. 4.

42 Tertius deniquemodus augendi reditus Canonicorum eſt per aſſignationem, ſeu impoſitionem penſionis ſuper fructibus Parochialis, vel ad favorem ipſius Capituli, vel particularis Canonici, ita ut Collegium, vel Canonicus præbendarius certam portionem percipiat, reliqois fructibus cadentibus in uſus Vicarij, & hoc tertio caſu cura animarum, & vendicatio fructuum pertinebit ad Sacerdotem, ipſeque erit Prælatus & Rector Eccleſiæ, ut cap. *Avaritiæ*, & c. *De monachis ſuprà eod.* & ita intelligitur finis hujus gloſ. 3. ibi, *ſed verius*, dum approbat primam opinionem.

Non obſtat c. *Exterpandæ*, §. *Qui verò, ſuprà eod.*. ubi non licet penſionem ex fructibus Parochialis conferre non beneficiato: Quoniam ibi fraus tantum excluditur per illa verba, (Illud tamen penitus interdicimus, ne quis in fraudem Eccleſiæ curatæ penſionem quaſi pro beneficio conferre præſumat) hic verò aſſignatur penſio bonâ fide, & ex cauſa rationabili ſecundum Hoſt, vel ibi ſine annexione, hic autem per annexionem, quæ fit præbendæ ſecundum Cardin. vel denique ibi cenſetur excepta cauſa evidentis neceſſitatis, vel utilitatis, ut hic. Hodie non puto augeri poſſe reditus præbendarum ab Ordinario per impoſitionem penſionis, ſeu diſmembrationem fructuum Eccleſiæ Parochialis; quia in hac materia jam proviſum eſt à Concilio Trid. qua forma ſit procedendum, ut dictum eſt *ſupra n.* 11. præſertim poſt regulam S. D. N. Urbani VIII. revocatoriam reſervationum penſionum perpetuarum ſuper beneficijs Eccleſiaſticis etiam ad favorem Collegiorum, Capitulorum, & beneficiorum, quæ nondum ſortitæ ſunt effectum; nec non indultorum imponendi penſiones etiam temporales. Quæ habetur *in Bullar. tom. 4. pag.* 379. Prædictam diſtioctionem probavit Guil. de Monte Laud. in Clem. 1. *in gloſ. magna, verſ. Hic quæro, de offic. Vicar.* & in Clem. 1. *in ver. Iura Epiſcopalia, de cenſib.* & in Extravag. *Execrabilis, in fin. ſuper ver. Parochias, de præben.* & idem Guil. & Zenzelin. in Clem. 1. *ſuper ver. aſſignare neglexerint, de iurepatr.* Gemin. poſt Jo. de Lignano in c. *Super eo, colum. 2. in 2. gloſ.* & ibi etiam Franc. *colum. 1. in eadem gloſ. infrà eodem lib. 6.* & ſequuntur *hic* Henric. Boich. *n.* 1. & Abbas *n.* 10. & eſt ex mente Hoſt. Jo. Andr. & reliquorum fere omnium.

DE PRÆBENDIS.

Cap. Super inordinata.

SUMMARIUM.

1 *PUeri, & aliàs beneficiati non ſunt idonei ad beneficia conſequenda.*

2 *Poteſtas, & voluntas requiritur ad quemlibet actum expediendum.*

3 *Beneficium ſimplex obtinenti an, & quando Epiſcopus poſſit conferre ſecundum ex iuris communis diſpoſitione, & nn. ſeqq.*

Et quid ex Concilio Tridentino, n. 7.

4 *Reſponſio, ut ſit latior, quàm interrogatio, non eſt inconveniens.*

5 *Beneficia ſimplicia de iure communi requirunt perſonalem reſidentiam.*

6 *Beneficium obtinens, quod perſonalem reſidentiam non requirit, de iure communi non eſt inhabilis ad aliud obtinendum.*

7 *Et quid poſt Concilium Tridentinum.*

8 *Beneficia duo perſonalem reſidentiam requirentia quantumcunque modici ſint valoris, hodie ſunt incompatibilia.*

9 *Collatio ſecundi beneficij incompatibilis valida eſt, ſed adeptâ pacificâ poſſeſſione ſecundi vacat primum.*

10 *Ætas quæ requiratur de iure communi ad obtinenda beneficia ſimplicia, & Canonias in Cathedrali Eccleſia, & nn. ſeqq.*

11 *Pueri qui dicantur.*

12 *Canonicos Cathedralis iura præſumunt eſſe peritos & conſilio maturos*

13 *Ætas quatuordecim ſaltem annorum hodie requiritur ad beneficium obtinendum.*

14 *Et collatio ante facta ab Epiſcopo eſt ipſo iure nulla, & proviſus non facit fructus ſuos.*

15 *Sufficit tamen annum decimumquartum eſſe inchoatum.*

16 *Puer præſentari poteſt ad beneficium iuriſpatronatus in duodecimo ætatis anno ſi ita in illius fundatione ſit cautum.*

17 *Canonicatus, & portiones Cathedralis Eccleſiæ hodie annexum habent Ordinem Presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiaconatus.*

18 *Ætas quæ requiratur ad ſingula beneficia tam ſecularia, quam regularia obtinenda, remiſſivè.*

19 *Ordines minores in qua ætate ab Epiſcopo conferri poſſint, aut debeant, & nn. ſeqq. uſque in finem.*

20 *Tonſura requirit ætatem ſeptem annorum completam, & nn. ſeqq.*

21 *Ætatem nullam præfinivit Concilium Tridentin. ad primam tonſuram, & minores Ordines, & n. 41.*

22 *Ætatis decem & octo annorum latoribus præfinita in cap.* Nemo, *78. diſt. nulla eſt habenda ratio, & cur.*

23 *Decreta Conciliorum, Decretales, & leges civiles à Gratiano volumini ſuo inſerta non aliam habent authoritatem, quàm leges ipſæ, Decreta, & Decretales.*

Leges civiles ita demum dicuntur Canonizatæ, ſi à Papa Canonibus inſerantur, ibidem.

24 *Ætas minorum Ordinum ex decreto Zoſimi Papæ.*

25 *Item ex decreto Siricij.*

26 *Item ex Concilio Toletano.*

27 *Item ex opinionibus gloſſarum, & Doctorum.*

Item ex conſuetudine generali, n. 32.

Item ex Pontificali Romano, n. 34. verſ. Alterum eſt.

28 *Intellectus c.* De iis, *28. diſt. & nn. ſeqq.*

29 *Dictio, A. ex ſui natura eſt excluſiva, præſertim conjuncta tempori.*

30 *Infantiæ proximus quis dicatur.*

31 *Dictio,* mox, *quid importet.*

32 *Conſuetudo univerſalis Eccleſiæ quamvis ſit contraria iuri ſcripto pro lege ſervanda eſt.*

33 *Conſuetudo interpretativa faciliùs, & minori tempore inducitur, quàm novi iuris induſtria.*

34 *Ordinatus in Acolythum ante pubertatem non poteſt ſuſpendi ab executione.*

35 *Ordines minores an de neceſſitate Sacramenti, vel de neceſſitate præcepti, an verò de honeſtate tantùm requirant uſum rationis.*

36 *Pueri, & uſu rationis carentes poſſunt ſuſcipere Sacramenta omnia, in quibus non requiritur actus ſuſcipientis.*

Ordi-

37 *Ordines ſacri uſum rationis requirunt ex neceſſitate præcepti, non autem Sacramenti.*

38 *Et quid in conſecratione Epiſcopali.*

39 *Ordinatus infra annos diſcretionis non reordinatur.*

40 *Sacramentum quodlibet non iterabile non requirit aliquam diſpoſitionem ex parte ſuſcipientis, ſed tantùm ut obex contraria voluntatis non obſiſtat.*

41 *Ordinantes ad primam tonſuram, vel minores, aut ſacros ordines ante ætatem legitimam quas pœnas incurrant ex Bulla Sixti V.*

42 *Ætas diſcretionis quæ dicatur.*

43 *Ætas ſeptennij ſufficit ad ſponſalia contrahenda.*

44 *Ordines minores una die hodie conferri non debent niſi ex cauſa.*

1 SUPER INORDINATA. Pueri, & aliàs beneficiati non ſunt idonei ad beneficia conſequenda. Hoc dicit: Dividitur in tres partes. In prima ponitur deciſa conſultatio. In ſecunda rationis ratio ibi, *Cum autem.* In tertia, reſponſio, ibi, *Conſultationi.* Secundum Hoſtienſem, & Jo. Andr. fit conſultatio. Reſpondetur in genere. Exemplificatur in ſpecie.

2 Nota primò ibi, *poſſunt, & volunt*, ad quemlibet actum expediendum duo eſſe copulativè neceſſaria; poteſtatem ſcilicet & voluntatem, ut hîc per Butr. *in 1. not.* Ad idem text. in c. *Cum ſuper, de offic. deleg.* & in l. *Cum ſe*, & ibi Bald. *n. 1. de donat. ante nupt.*

3 Secundò nota, obtinentem ſimplex beneficium non eſſe habilem ad aliud beneficium obtinendum primo retento. Concordat textus in c. *Is cui, infrà eod. lib. 6.* ubi patet habentem poteſtatem Apoſtolicam conferendi beneficium perſonæ idoneæ non poſſe aliud conferre obtinenti beneficium ſimplex, ſi illud ſit ſufficiens. Et hoc tenet gloſſa ſecunda hîc, & in c. *Dudum, il ſecondo, in ver. Intitulatam, in fin. ſuprà de elect.* ubi concludit obtinentem ſimplex beneficium, quod ſit ſufficiens, non poſſe obtinere ſecundum niſi diſpenſativè. Et quamvis Innoc. *in ver. Reputandi*, reſtringat hanc decretalem ad Prælaturam; tamen Hoſtienſ. *num: 1. in ver. Eccleſijs.* dicit hîc non agi de Prælationibus, ſed de beneficijs non curatis, & Eccleſiarum præbendis, & de hoc eſſe caſum expreſſum hîc, & fuſius idem proſequitur *infra n. 6. verſ. Sed puto quod alia ſit mens.*

Neque obſtat quòd integra, cujus pars eſt hæc
4 decretalis, quamvè ex regiſtro deſumptam referunt hîc ad litteram Hoſt. & Jo. Andr. loquatur de obtinentibus Dignitates, & beneficia lucrata: nam nihilominus deciſio ſumenda eſt ex parte inſerta in hac compilatione, quæ generaliter & indiſtinctè loquitur de beneficiatis, ſecundum ea, quæ adnotavi in c. 1 *n, 14.* & *n. 20 verſ. Ad hanc difficultatem ſupra de Pactis.* Præterquam quod, ut conſiderat Hoſt. ubi ſupra, non eſt abſurdum, ut Papa latiùs reſpondeat, quàm quæſitum fuerit: hoc enim ſæpè accidit, ut legitur, & notatur in c. *unico, 1. reſpon. ſuprà de Sacra Unctione.* Nec conſulens de hoc poteſt conqueri; imò debet gratias agere ſi conſultationi ſuæ ſatisfiat, ipſeque ulterius inſtruatur, prout hic fit, ut latius per eum. Ponde-
5 ra tamen rationem in littera expreſſam, cur obtinens beneficium ſimplex non ſit idoneus ad beneficium in alia Eccleſia obtinendum, quia ſcilicet in eadem ſervire non poteſt. Et ex hac ratione collige duas concluſiones.

Proſſ. Fagn. in I. part. l. 3. Decretal. tom. 4.

Prima concluſio eſt, de jure communi beneficia quantumcunque ſimplicia, & Eccleſiarum præbendas perſonalem reſidentiam requirere. Et ad hoc quotidie hic textus à Doctoribus allegatur: Nam dum decidit beneficiatum propterea eſſe inhabilem ad obtinendum aliud beneficium, quia eidem ſervire non poteſt, neceſſariò ſupponit utrumque requirere perſonale ſervitium: Nulli enim dubium eſſet quin beneficiatus eſſet idoneus ad inſerviendum alteri Eccleſiæ per ſubſtitutum, ut *hic* per Abb. *num. 5.* Idcirco igitur ut dicatur non idoneus, qui non poteſt utrique per ſe ipſum inſervire, cùm non ſit poſſibile, ut ſimul corporaliter adſit, & miniſtret in duabus Eccleſijs, c. *Acutius*, & ca. *Presbyteros 16. q. 1.* l. *Sicut certo, §. Si duobus vehiculum. ff. commod.* & notatur per Innoc. in c. *Bonæ, il primo, de Poſtulat. Prælat.* & per Hoſtien. *hic num. 6. verſ. Sed puto quòd alia ſit mens.*

6 Secunda concluſio eſt. Si beneficium ex fundatione, vel aliàs perſonalem reſidentiam non requirat, prout hodie non requirunt beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine, ut dixi in c. *Licet, num... ſuprà eodem*, ſic beneficiatus de jure communi eſt, inhabilis ad aliud beneficium obtinendum, prout hic concludit Hoſt. *nu, 8. in ver. In eadem.* Ergo, inquit, à contrario ſi quis haberet beneficium, quod non requireret reſidentiam, idoneus reputaretur, ut notatur in cap. *fin. de Cler. non reſid.* & ſequuntur Jo. Andr. *n. 3. in ver. Non poſſunt.* Anchar. *in 1. notab. in fine*, & Abb. *num. 3.* In hujuſmodi enim beneficijs ceſſat ratio perſonalis ſervitij hîc conſiderata.

7 Verùm hodie hæc aliter ſe habent propter jus noviſſimum Concilij Tridentini *in c. 17. ſeſſ. 24.* quo ſtatutum eſt, ut in poſterum unum tantùm beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur. Quod quidem ſi ad vitam ejus, cui confertur, honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri. Quo decreto in multis ſublatæ ſunt veterum Doctorum opiniones in materia incompatibilitatis beneficiorum ſimplicium.

Primò enim dum decernit unum tantum beneficium eſſe ſingulis conferendum, ſuſtulit opinionem illorum, qui aſſeruerunt, Clericum poſſe duas præbendas, ſeu duo beneficia ſimplicia obtinere, ſaltem ex diſpenſatione Epiſcopi. Quod tenuit gloſ. in d. c. *Dudum, il ſecondo, in ver. Intitulatam, Poſt med. verſ. Quid dicemus de alijs Clericis, ſuprà de elect.* Hodie enim hoc amplius non licet, cùm Epiſcopi nequeant contra hoc decretum generalis Concilij diſpenſare, ut ſcripſi latiſſimè in c. *fin. ſuprà de fil. presbyt.*

Deinde dum ſtatuit, obtinenti unum beneficium inſufficiens poſſe nihilominus aliud ſufficiens conferri, correxit opinionem Hoſt. *hic n, 8.* ubi poſt multa concludit ſic: (Conſideratis igitur verbis, & intentione hujus Capituli, expone quod hic dicitur, & beneficiati, id eſt, quocunque titulo alligati etiam viginti ſolidorum, ut patet in c. *Conquerente, ſuprà de Cler. non reſiden.* Imò, & quantumcunque ſimpliciter beneficiati ſint, repelli poſſunt. Cùm enim hic dicat ſimpliciter, & indiſtinctè beneficiati; ſimpliciter, & indiſtinctè hoc intelligi oportet.) Ita Hoſt. cujus opinio, ut vides, corrigitur à Concilio, quia inſufficienter be-

beneficiatus non repellitur à ſecundo; licet reve-
ra Hoſtienſis videatur loqui de beneficijs perſo-
nalem reſidentiam requirentibus, ut dictum eſt
ſuprà n.6. quæ etiam ex Concilio ſunt incompa-
tibilia, quantumcunque modici ſint valoris, ut
paulò inferiùs dicetur.

8 Tertiò, dum decidit obtinenti inſufficiens, poſ-
ſe conferri ſecundum, dummodo utrumq; perſo-
nalem reſidentiam non requirat, à contrario ſenſu
correxit opinionem DD. de quibus *ſupra eod. n.6.*
qui reſtrinxerunt hanc decretalem ad beneficia
perſonalem reſidentiam requirentia, exiſtimantes
obtinentem ſimplex beneficium, cui non ſit an-
nexum perſonale ſervitium, non eſſe habilem ad
aliud obtinendum, licèt primum ſit ſufficiens. Se-
cus enim eſt poſt Concilium, ut mox dicetur.

Quartò, in iiſdem verbis, *Dummodo utrumque*,
abrogavit antiquos Canones, qui permittebant
ut Epiſcopi poſſent uni conferre duas Parochia-
les, vel aliàs incompatibilia beneficia, quorum re-
ditus ita erant tenues, ut proprium Sacerdotem
non poſſent convenienter alere, ut in cap. *Unio, in
fin.* 10.*q.*3. & in c. *Eam te, ſupra de ætat. & qualit.* &
notat gloſ. præalleg. in d. cap. *Dudum, il ſecondo, in
ver. Intitulatam, verſ. Item propter paupertatem Ec-
cleſiarum*: hodie enim hoc corrigitur, quia ex
Conc. obtinenti beneficiū quantumcunq; inſuf-
ficiens, non poteſt Ordinarius conferre ſecundū,
ſi utrumque requirat perſonalem reſidentiam.

9 Hoc tamen non ita intelligi debet, ut collatio
ſecundi incompatibilia ſit nulla: imò enim valida
eſt, ſed adepta illius pacifica poſſeſſione vacat pri-
mum; ac ſi beneficiatus utrumque retinere per-
rexerit, utroque ipſo jure privatus exiſtit per de-
cretalem *De multa ſuprà eod.* innovatam, & ad o-
mnia incompatibilia ampliatam à Concilio Tri-
dentino *in c.4. ſeſſ.7.* Et ita aliàs declaravit S. Con-
gregatio ejuſdem Concilij interpres, licèt diſſen-
tiente Cardinale Alciato, cujus fundamenta retu-
li in c. *Quia nonnulli ſuprà in tit. proximo.*

10 Tertiò nota, ad beneficium Eccleſiaſticum
obtinendum quem non eſſe idoneum ante deci-
mumquartum annum: hîc enim pueri dicuntur
11 non idonei ad beneficium. Puer autem propriè
quis dicitur à ſeptennio uſq; ad annum decimum-
quartum, *c. Pueri*, 22.*q.*5. *c. Indecorum*, & c. *Ex ra-
tione, ſuprà de ætat. & qualit.* gloſ. 1. *hic*, Butr. *nu.*5.
Dixi in c. *Cum ſis, de converſ. coniug.* ubi hominum
ætates diſtinxi poſt gloſ. *in proœmio Sexti, in ver.
Perfectus*, & Turrec. in cap. *In ſingulis*, 77. *diſt.* Et
quamvis gloſſa *prima præalleg. verſ. Quid ergo*, pri-
mò videatur intelligere hoc capitulum de pueris
ante ſeptennium, quia tunc ſervire non poſſunt,
quia nec diſcretionem habent; unde non reputan-
tur idonei. Secus verò poſt ſeptem annos, quoni-
am ſunt doli capaces, c. *Pueris, infra de delict. pue-
ror.* & hoc per c. *De his*, 28. *diſt.* c. *In ſingulis*, & c.
Quicumque, 77. *diſt.* tamen poſtea ab hac opinio-
ne videtur recedere, dum dicit ſtandum eſſe huic
Capitulo tanquam poſteriori. Atque ita gloſ. vide-
tur reſidere in prima opinione, videlicet ut pueri
ante decimumquartum annum non ſint habiles
ad beneficium obtinendum, cùm ſint impotentes
ad ſerviendum propter defectum ætatis, prout
eam intelligit Cardin. *hic n.7.* & Abb. *n.6.*

Sed oppoſitum tenet gloſſa Jo. Andr. in c. *Si eo
tempore, in ver. Ætatem, de reſcr. lib. 6.* ubi conclu-
dit pueros ſeptennes, & majores ſeptennio eſſe
idoneos ad Canonias, & præbendas Cathedralis
Eccleſiæ, & beneficia non curata, quia cum in tali
ætate poſſint ordinari, ergo & in beneficio inti-
tulari, arg. c. *Cum ſecundum, ſupra eod.* & ſequun-
tur Butr. *nu.*5. & Cardin. *nu.*10. *verſ. Secundo caſu*,
dicens opinionem Jo. Andr. melius de jure pro-
bari. Et idem Butr. in d.c. *Si eo tempore, num.*15.
ubi dicit opinionem Bernardi, quòd minor qua-
tuordecim, major ſeptennio ſit idoneus ad ſim-
plicia, eſſe communiorem, & veram. Et pro ea
videtur text. in c. *Ex eo, de elect. lib 6.* ubi impubes
fuit proviſus de Canonicatu, & interim ejus vox
ſuſpenditur. Et quamvis Archid. ibi dicat pue-
rum illum fuiſſe promotum diſpenſativè; tamen
ſecundum Cardin. hoc eſt divinare. Et hanc opi-
nionem Jo. Andr. ſervavit curia uſque ad tempo-
ra D. Joannis Papæ, ut hîc teſtatur Collectar.
*num.*1. Abbas verò *hic n.*12. diſtinguit inter bene-
ficia ſimplicia ſonantia in nomen Rectoriæ, & be-
neficia in Eccleſia: ut primo caſu pueri non di-
cantur idonei ad beneficium, quia indecorum eſt
ut regant Eccleſiam qui non noverint gubernare
ſeipſos, ut dicitur in d.c. *Indecorum*. In ſecundo au-
tem caſu ſufficit ætas ſeptem annorum, niſi bene-
ficium requirat maturitatem conſilij, ut Canoni-
catus Eccleſiæ Cathedralis, quia tunc requiritur
ætas quatuordecim annorum ſecundum Hoſt. *hic
n.9. verſ. Aliud ſeculare ſimplex*, & Anchar. *n.*5.
verſ. Et iſtorum aliud, & Archid. in d.c. *Si eo tem-
pore, de reſcr. in 6.* Quorum opinionem ſervat Cu-
ria, ut teſtantur de ſuo tempore Cardin. & Abb.
12 *locis citatis.* Quod etiam credit veriorem Colle-
ctar. niſi fiat violentia litteræ hujus decretalis. Ju-
ra enim præſumunt Canonicos Eccleſiæ Cathe-
dralis eſſe peritos, & conſilio maturos, c. *Statutū,
de reſcr. lib.6.* Quibus ego etiam accedo: nam con-
traria opinio fundatur in d.c. *Ex eo, de elect. lib. 6.*
& tamen ille textus eam non probat, quia ibi non
agebatur an Canonicus impubes eſſet legitimè
promotus necne; ſed tantum erat controverſia an
haberet vocem in electione, & ita ſupponebatur
eum fuiſſe ritè promotum, & ſic diſpenſativè: ne-
que hoc eſt divinare, ut idemmet Cardin. in ſimili
caſu declarat in c. *Dilectus, n.5, verſ. Et vult hæc ſo-
lutio*, & ibi dixi *n.16. verſ. Neque dicas hunc intelle-
ctum eſſe divinativum, ſuprà de reſcr.* Hodie tamen
13 hujuſmodi altercationes, & diſtinctiones ſuſtulit
Concilium Tridentinum. Nam *in c.6. ſeſſ.23.* ſta-
tuit, ut nullus primâ tonſurâ initiatus, aut etiam
in minoribus Ordinibus conſtitutus ante deci-
mumquartum annum beneficium poſſit obtine-
re. Itaque correcta eſt opinio Jo. Andr. & ſequa-
cium exiſtimantium, beneficium non curatum
poſſe conferri puero ſeptenni, & majori ſepten-
nio. Item ſublata eſt diſtinctio Abbatis volentis
beneficium in Eccleſia poſſe conferri ante an-
num decimumquartum, dummodo non requirat
maturitatem conſilij: hodie enim nullum bene-
14 ficium Eccleſiaſticum poteſt conferri ab Epiſco-
po minori annorum quatuordecim; alioquin
collatio nulla eſt, ut probat verbum, *poſſit*, quod
præcedente illa negatione, *nullus*, tollit poten-
tiam, & inficit actum ipſo iure ſecundum gloſ.
ordinar. in cap. 1. *de regul. jur. lib.6.* Unde cum
dubitatum fuerit an *dict. cap. 6, ſeſſ.23.* diſpo-
nens neminem ante decimumquartum annum
beneficium obtinere poſſe, comprehendat
eum, qui anno duodecimo ætatis beneficium
ob-

obtinuit, & nunc effectus eſt ætatis annorũ quatuordecim, adeò ut nunc non ſit legitimus poſſeſſor, & fructus ſuos non fecerit: S. Congreg. innixa doctrinæ Jaſonis in l. *Gallus, nu.17. cum ſeqq. de liber. & poſt.* ubi quod actus redditur nullus ipſo jure, cùm quid prohibetur cum verbo *non poſſit*, cenſuit collationem ante decimumquartum annum fuiſſe nullam, & proviſum fructus ſuos non facere.

15 Verumtamen conſulta, An idem c.6. *ſeſſ.23.* requirens ætatem annorum quatuordecim ad obtinendum Eccleſiaſticum beneficium procedat in eo, qui ingreſſus eſt annum decimumquartũ, ſed non complevit: reſpondit ſufficere annum
16 decimumquartum eſſe inchoatum. Item decretum illud non ſuſtulit legem fundationis, cui nuſquam legitur Concilium derogaſſe, niſi in c. *ult. ſeſſ.25. de Regular.* quoad decreta omnia illius ſeſſionis, & in c.6. *ſeſſ.25. de reform.* Ideoque cùm aliàs Rota declarari petierit an decretum ejuſdẽ c.6. *ſeſſ.23.* in quo diſponitur ut nullus prima tonſura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus conſtitutus ante decimumquartum annum beneficium poſſit obtinere, habeat locum in fundatione juriſpatronatus, in qua teſtator ordinavit, ut præſentandus ad dictum beneficium ſit conſtitutus in duodecimo ſuæ ætatis anno: reſponſum eſt non habere locum. Et ſecundum hanc ſententiam poſtea reſolvit Rota apud Farinacc.
17 *deciſ. 194. n.1. part.2. recent.* Quo verò ad Canonias, & præbendas Cathedralium Eccleſiarum hodie non ſolum abrogata eſt opinio Jo. Andr. & aliorum de quibus ſupra *nu.11. verſ. Sed oppoſitum*, qui voluerunt quemlibet puerum ſeptennem, & majorem ſeptennio eſſe idoneum ad illas obtinendas, ſed etiam opinio Hoſt. Archid. Collectarij, & Abbat. requirentium ætatem quatuordecim annorum, quia ex Conc. Trid. in c.12. *verſ. In omnibus verò Eccleſijs, ſeſſ.24.* omnes Canonicatus & portiones in Cathedralibus Eccleſijs annexum habent Ordinem Presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiaconatus. Unde recipiendi non ſunt niſi exiſtentes in tali ætate, ut infra annum Ordinibus requiſitis initiari valeant, ut ibi ſtatuitur in verſ. *Neminem*, & in *c.4. ſeſſ.22.* Atque ita hodie factus eſt locus limitationi, quam poſuit Jo. Andr. in d. *c. Si eo tempore, in gloſſ. in verb. Aetatem, in fin. de reſcript. libr.6.* ubi declaravit opinionem ſuam eſſe intelligendam; dummodo non eſſent talia beneficia quæ ſacrum Ordinem ex privilegio, conſuetudine, vel ſtatuto, vel alio modo requirerent, Ad hoc c. *Eccus, de praben. eod. lib.* Sed quid juris ſtante factum Ordinum diſtributionem, dixi in cap. *Cum in cunctis in 4. quæſt. num.., infra de*
18 *elect.* Quæ autem ætas generaliter requiratur ad ſingula beneficia Eccleſiaſtica obtinenda, latè examinat hic Hoſtienſ. *num.9.* & poſt eum Jo. Andr. *num.4.* Abb. *num.7*, & reliqui. Sed quia multa hodie correcta ſunt ex decretis Concilij Trid. ideò tu dic, ut ſcripſi pleniſſimè in dict. cap. *Cum in cunctis*.

19 Gloſſa II. attingit quæ ætas requiratur ad Ordines minores. Sed quia admodum ſuccinctè loquitur, & ſine ulla examinatione materiæ, & res non eſt uſq; adeò clara, non erit abs re hunc articulũ plenius examinare. Revoco igitur in dubiũ.

In qua ætate minores Ordines ab Epiſcopo conferri poſſint, aut debeant.

Non levis eſt difficultas veram, & conſiſtentem habere, ac reſolutam concluſionem in jure quæ ſit cuique minorum Ordinum conſtituta ætas; adeò generaliter proceſſere ij. qui hac de re
20 ſcripſerunt. Et quidem quoad primam tonſuram conveniunt omnes infantiam expletam, quæ ſeptennio concluditur, *l. Si infanti*, & *l. Potuit. C. de jure deliber.* à ſacris Canonibus conſtitutam eſſe, c. *Nullus*, & ibi gloſſ. *in verb. Infanti. de tempor. ordin. lib.6.* c. *In ſingulis*, & c. *Quicumque, 77. diſt.* gloſ. *2. hic*, Præpoſ. in c. *De ijs, 28. diſt.* Rebuff. *in Praxi benefic. tit. de Cler. malè promot.*
21 *in gloſſ. 2. n.1.* Et quamvis S. Congregatio Conc. olim dixerit nullam eſſe à Concilio Tridentin. præſtitutam ætatem tonſuræ, & quatuor minoribus Ordinibus, ſed eam attendendam quæ à ſacris Canonibus præſcribitur: Aliàs tamen denegante Epiſcopo Toletano primam tonſuram conferre cuidam, qui attingebat ſeptimum annum, ſed nondum compleverat, cum ordinandus S. Congregationem adiviſſet; reſponſum eſt in prima tonſura requiri ætatem ſeptem annorum completam, cap. *In ſingulis, 77. diſt.* Angel. *in ver. Aetas*, At verò in reliquis minoribus Ordinibus adeò confuſa, & incerta, quinimò & repugnans videtur mens Canonum, ut vix aliquid certi haberi poſſit.

22 Primum enim textus in c. *Nemo, 78. diſtinct.* Lectoribus voluit ætatem non eſſe minorem decem, & octo annis. Verum illius Capituli nulla eſt habenda ratio: tum quia Palea eſt non habens legis auctoritatem. Tum quia deſumpta eſt ab Imperatore in Auth. *de Sanctiſſ. Epiſc. §. Presbyterum*, cujus quidem de his ſtatuendi nulla eſt
23 authoritas, ut habetur 10. *diſt. per totam*, & in c. *Eccleſia S. Mariæ*, & ibi dixi *num. 17.* poſt Abbat. *num.10. ſupra de Conſtitut.* Decreta enim Conciliorum, Decretales, & leges civiles à Gratiano volumini ſuo inſertæ non aliam habent auctoritatem, quam leges ipſæ, Decreta, vel Decretales, ut notant Jo. Andr. & alij, poſt eum in cap. *de reſcript. & in addit. ad Specul. in tit. de appellat. §. In quibus, verſ. Sed pone.* Ac proinde ſi interſerat in volumine decreti leges correctas, vel contrarias, non cenſentur approbatæ, nec canonizatæ, ut notat gloſſ. in c. *Novit. de judic.* in cap. 1. *de rebus Eccleſ. non alienand. libr.6.* & in c. *In primis, 2. q.1.* Sed illæ tantum leges cenſentur canonizatæ, quę à Papa Canonibus inſeruntur, ut in d. c. *In primis*. Ita Præpoſ. *in proœmio Decreti nu.2.* poſt Archid. in c. *Quicumque, 11. q.1.*

Zoninus verò relatus in c. *In ſingulis, 77. diſt.*
24 ſecundum vulgatam lectionem primis tribus Ordinibus minoribus aſſignavit ætatem annorum duodecim. Acolythatui verò quatuordecim, ut ibi communis habet interpretatio. Verba enim illius decreti ſic ſe habent: (Si ab infantia Eccleſiaſticis miniſterijs nomen dederit, ut inter Lectores, & Exorciſtas quinquennio teneatur. Exinde Acolythus, vel Subdiaconus quatuordecim annis fiat. Hunc tamen locum alij depravatum eſſe volunt, eumq; aliter referunt, videlicet, Si ab infantia Eccleſiaſticis miniſterijs nomen dederit inter Lectores uſque ad vigeſimum ætatis annũ continuata obſervatione perduret. Si major jam, & grandævus acceſſerit, ita tamẽ ut poſt baptiſmũ ſtatim ſe divinę militiæ deſideret mancipari, ſive inter lectores, ſive inter Exorciſtas quinquẽnio te-

neatur. Exinde Acolythus, vel Subdiaconus quatuor annis.) Hæc ibi. Et in uno etiam pervetuſto Gratiani Codice, & apud Raban. *de inſtit. Cler. lib. 1, c, 13.* legitur quatuor annis, non autem quatuordecim. Et eodem modo refertur *tom. 1. Concil. part.* 1, *pag. 711. col.* 2. licet propter gloſſas nihil immutatum, additumve fuerit, ut eſt adnotatum in calce d. c. *In ſingulis*, Unde ex hac lectuṡrarum varietate apparet tanta perplexitas, ut nihil prorſus certi ex eodem textu deſumi poſſe videatur.

25 Siricius autem in c. *Quicumque*, 77, *diſt.* poſt Zoſimum videtur ejus ſententiæ fuiſſe, ut ætatem legitimam ad tres Ordines exiſtimaverit eſſe ab infantia uſque ad annos pubertatis, & ſic à ſeptennio uſque ad quartum decimum annum, qui excludens pubertatem in maſculis dicitur annus adoleſcentiæ; exinde verò tempus, quod intercedit uſque ad vigeſimum annum, aſſignet Acolytho, ait enim (Quicumque ita ſe Eccleſiæ voverit obſequijs, à ſua infantia ante pubertatis annos baptizari, & lectorum debet miniſterio ſociari, qui ab acceſſu adoleſcentiæ uſque ad vigeſimum ætatis annum ſi probabiliter vixerit, &c. Acolythus, & Subdiaconus eſſe debebit.) Hactenus verba Siricij, ex cujus interpretatione ad text. Zoſimi redditur ſatis dubia expoſitio DD. qui interpretati ſunt mentem Zoſimi eam fuiſſe, ut primi tres minores conferri poſſint ab anno ſeptimo uſque ad duodecimum, & ex eo tempore uſque ad decimumquartum fiat collatio Acolythatus. Præterquam quod nec Siricius aperuit quo tempore ſinguli Ordines conferri debeant.

26 Demum text. in c. *De ijs*, 28. *diſt.* ex Concilio Toletano II. *c. 1.* videtur ſenſiſſe Clericum quandocumque poſſe ad minores ordinari uſque ad decimumoctavum annum. In eo enim decreto ſic legitur. (De ijs, quos voluntas parentum à primis infantiæ annis Clericatus officio mancipavit, ſtatuimus) obſervandum mox detonſi, vel miniſterio electorum, ſive (ut in vulgata lectione habent alij) lectorum traditi in domo Eccleſiæ ſub Epiſcopali præſentia à præpoſito ſibi debeant erudiri. At ubi octavumdecimum ætatis ſuæ compleverint annum, voluntas eorum de expetendo conjugio perſcrutetur, quibus ſi gratia caſtitatis Deo inſpirante placuerit, & promiſſionem caſtimoniæ ſuæ abſque conjugali neceſſitate ſpoponderint ſervaturos, ſubdiaconatus miniſteriũ à vigeſimo anno ſuſcipiant.) Hæc ibi. Sed certè ille textus nihil ſtatuit ſuper eo, de quo quærimus. Nam prius diſponit de diſciplina qua pueri traditi Eccleſijs ſæcularibus, & detonſi debeant eruditi, & mox ſubdit: (Cum attingunt decimumoctavum annum, ex quo in proximo volunt ad ſacros promoveri, perſcrutetur de eorum conſciẽtia an velint contrahere matrimonium, vel perpetuam promittere continẽtiam.) Et in omne quod de infante dicitur in textu, exiſtimari poteſt incidenter dictum fuiſſe, quia ſic contigit in facto: textus enim loquitur per illa verba, *à primis infantiæ annis*. Unde ſi intelligeretur loqui diſpoſitivè, ſequeretur ut infans minor ſeptennio tonſurari poſſet; quod eſſet inconveniens, & contra c. *Nullus, de tempor. ordin. lib. 6.*

27 Quamobrem cum text. hac de re expreſſum, clarum non habeamus, non mirum ſi gloſſatores primum, deinde reliqui ſcribentes tantoperè diſcrepaverint inter ſe.

Prima opinio eſt gloſſ. Jo. Andr. in c. *Si eo tempore, in ver, Aetatem, de reſcript. libr, 6.* quæ tenet puerum ſeptennem, & majorem ſeptennio poſſe ordinari, & ſequitur ibi Gemin. *col. ult. circa fin. verſ. Quædam ſunt*, & Franc. *in fin. verſ. facit gloſſ. hic*, Licet illa gloſſa cum ſimpliciter dicat ſeptennem poſſe ordinari, nec ſpecificet ad quos ordines, verificari poſſit in prima tonſura, quæ à Canoniſtis habetur pro ordine, ut c. *Cum contingat*; & ibi dixi ſupra *de ætat. & qualit.* Sed apertiùs gloſſ. *final.* in Clem. *Generalem, eod. tit.* docet ætatem minorum Ordinum eſſe majorem infantia, & movetur per text. in dict. c. *De ijs*, & in c. *Nullus, de tempor. ordin. in 6.* & c. 2. 28. *diſt.* & cum ea gloſſ, conſentiunt ibi. Abb. *n. 10. in fin.* & Jo. Uvanq. *verſ. Tertio caſu*, Similiter gloſſ. ibi hic dicit pueros poſt ſeptem annos eſſe habiles ad minores Ordines, quia ſunt doli capaces, c. *Pueris, de delict. puer.* & ſequitur totidem verbis Butr. *n. 5.* & plerique alij. Et hanc opinionem ſervari in practica teſtantur Cardinal. & Jo. Uvanquel, *ubi ſupra.* & Albert. Trotius *de vero & perfect. Cler. c. 18. n. 2. inter tract. comm.*

Secunda opinio eſt gloſſ. in *ſumm. 77, diſt.* quæ dicit Clericum poſſe fieri Oſtiarium, Lectorem, & Exorciſtam uſq; ad annum duodecimum & exinde poſſe ordinari Acolythum. Et hanc gloſſam ſequuntur Goffred. *in Summ. de ætat. & qualit.* Card. & poſt Paul. in d. Clem, *Generalem, n. 7. verſ. de ordinandis*, Jo. de Imola ibid, *num, 18.* & Vital. *num. 33*, Henr. Boich. in c. *Super inordinata prope finem. verſ, Aut pro quatuor minoribus Ordinibus, de præben.* poſt Guliel. de Mont. Laud. in Clem, *Generalem*, Turrecrem in dict. c. *In ſingulis, in princ. in verb. Teneantur, 77. diſt.* Armilla *in ver. Ordines*, 1. Rebuff. *in praxi benef. de Cleric. ad ſacr. Ordin, malè promot.* in gloſſ. 2. *num.* 1. *verſ. Aetas legitima*, & ad regulas Cancell. *regul. 23. verſ. Iſta ætas.* Et hanc opinionem de jure veriorem eſſe affirmant Cardin. & Albertus Trotius
28 *loc. citatis*, & videtur probari in dict. c. *De ijs*, 28. *diſt.* ſi diligentiùs expendatur. Neque enim, ut ibi gloſſa adnotavit, verba illa, *à primis infantiæ annis*, videntur exponenda, id eſt à primis pueritiæ annis, ſed potiùs, poſt proximos infantiæ annos: atque ita poſt ſeptimum annum expletum. Sæpè enim jure noſtro dictio *A*, idem ſignificat,
29 quod *poſt*, ut in cap. *Statutum, de præbend. in 6.* in Clemen. *Sicut, de appellat.* & utrobique notat gloſſ. & in l. *Neminem, Cod. de decur. lib.* 10. cum concord. Siquidem ex ſui natura dictio hujuſmodi eſt excluſiva, & ſeparativa, ut per gloſſ. in dict. Clem. *Sicut in verb. A die*, & in l. *Ratio*, §. *Si per venditionem, in fin. ff. de act, empti*, DD, in l. 1. *ff. Si*
30 *quis caut.* præſertim conjuncta tempori, Abb. in d. Clem. *Sicut, n.* 2. per textum ibi. (Quod autem ſequentia verba, Id eſt *primis infantiæ annis*, exponi debeant, id eſt *proximus*, & ſi exacto ſeptimo anno, ſuaderi poteſt, quia propriè tranſacto eo anno dum pueritia incipit, illa ætas appellatur proxima infantiæ.) Quod affirmarunt Cujacius, Mynſinger. & alij, *Inſtit. inutil. ſtipulat.* ſic exponentes textum, ibi in §. *Pupillus*, Dici etiam poteſt antiquitus à parentibus filios etiam ætate infantili ſeptimo anno nondum peracto Eccleſiæ ſæculari tradi conſueviſſe, de quibus quid agendum eſſet, ſtatuerunt Patres in eodem Concilio Toletano, ut à traditione, mox, id eſt *poſtea*, tempore

pore

pore congruo minoribus Ordinibus initiaretur.
Quod utrumque probat textus. Primò ibi *quos*
voluntas parentum à primis infantiæ annis Cle-
ricatus officio mancipavit. Secundò ibi *ſtatuimus*
obſervandum ut mox detonſi, vel miniſterio lecto-
31 *rum traditi in domo Eccleſiæ erudiri debeant*. Nec
propterea quod textus dicat, *mox detonſi*, cenſeri
debet ſtatuiſſe ut ſtatim à tempore traditionis,
vel à ſeptennio exacto detonderentur. Sed di-
ctio, *mox*, videtur exponenda, ideſt tempore con-
gruo. Scimus enim dictionem illam, *mox*, non ſo-
lum idem ſignificare quod in continēti, & ſtatim,
ſed importare etiam longius intervallum pro ſub-
jecta materia, l. *De ætat*, §. *& cauſa*, *ff. de interrog.*
act. Quod latiùs declarat Bal. in l. *Gallus*, §. *Illi ca-*
ſus, *n. 9. de lib. & poſth.* & Rebuff. in l. *Avunculus*,
colum. 2. & in l. *Labeo*, & l. *Sabinus*, §. *Idem ſi Do-*
minus, *num. 7. circa med. de verbor. ſignif.* etiamſi
integri anni intercedant, ut eſt tex. in l. *Sed ſi con-*
ditioni, §. *Solemnus*, *ff. de hæred. inſtitut*. Quare cum
lex indefinitè loquens intelligenda ſit ſecundum
aliarum legum diſpoſitionem, ac diſtinctionem,
ut per Bart. in l. *Adverſus*, *num. 3. C. de furt.* verba
illa, *mox detonſi*, ſunt referenda ad communem
intellectū tex. in d. c. *In ſingulis*, *cum ſeqq. 77. diſt.*
Uude paret jura jatibus concordando, Canonē
Conc. Toletani in d. c. *De iis*, potiùs facere pro
ſecunda opinione.

Tertia demum opinio fuit Hoſtien. *in Summa*
de temp. ordinat. §. *Et cui poſt omnes regulas*, *verſ.*
Sed & præter regulas prædictas, qui putavit à ſex
annis uſque ad duodecimum poſſe Clericum or-
dinari. Verum hanc opinionem ut ſingularem,
& ſine textu & ratione non reperi à quoquam
approbatam fuiſſe. Sed certè littera ibi eſt cor-
rupta, & in meo Codice ſic legitur: *ab infantia*,
ſcilicet à ſeptem annis uſque ad duodecimum po-
teſt tradi Eccleſiæ, & recipere minores Ordines: &
citat jura præalleg. Quamobrem Hoſt. eſt apertè
pro ſecunda opinione gloſſ. in *Summ. 77. diſt.*

32 Porrò in hanc ſententiarum diſſonantia, etſi
verior, & magis communiter recepta videatur; ta-
men plerique teſtantur univerſaliter ſervari, ut
minores Ordines conferantur quandocumq; poſt
ſeptimum annū completum, nulla niſi pro volun-
tate ordinantis annorū, aut ordinū diſtinctione
ſervata, atque etiam ut uno die dentur omnes,
c. *De eo*, *de tempore ordin.* & c. *pen. De eo, qui fur-*
tivè ordin. ſuſc. Hæc autem generalis Eccleſiæ ob-
ſervantia antiquis juribus eſt præponenda, ut eſt
textus clarus in d. Clem. *Generalem*, *de ætat. &*
qualit. quandoquidem habetur pro lege, c. *Illa*,
12. diſtinct. cap. *Perniciosus*, *infra de celebr. Miſſar.*
Dixi in cap. *Conſilium*, *n. 44. eodem tit.* Et quam-
vis apertè eſſet contraria legi ſcriptæ, ſervari tamē
deberet, quia legem tollit, l. *De quibus*, *ff. de legib.*
& jus poſitivum, c. *final. de conſuetud.* Sed mul-
tò magis hoc procedit in caſu præſenti ex tripli-
33 ci capite. Primum eſt quia cum ſacrorum Cano-
num diſpoſitio in hac materia ſit ſatis obſcura,
& ambigua, ut oſtenſum eſt ſupra; conſuetudo
hæc dicenda eſt potiùs interpretativa, quam no-
vi juris inductiva, ac proinde faciliùs, ac mi-
nori tempore inducitur, ad l. *Si de interpretatio-*
ne, *ff. de legib.* & c. *Cum dilectus*, *de conſuet.* & utro-
bique gloſſa, & DD. Bart. in l. *Labeo*, *ff. de ſup-*
pellect. legata, Putt. *deciſ. 189. libr. 1.* & ob hanc
34 rationem Card. in d. Clem. *Generalem*, *verſ. Pu-*
to tamen, *de ætat. & qualit.* exiſtimat ordinatum
in Acolythum ante pubertatem poſt infantiam
non poſſe ſuſpendi ab executione Ordinis, ex
quo non eſt jus expreſſum hoc prohibens.

Alterum eſt, quia huic conſuetudini apertè
ſuffragatur Pontificale Romanum, *rub. de Ordin.*
conferen. ibi: *Prima tonſura, & minores Ordines*
ante ſeptimum annum completum dari non debent.
Quibus verbis à contrario ſenſu ſatis clarè inſi-
nuat etiam minores Ordines dari poſſe ſeptennio
completo, eoſque à pari procedere reſpectu æta-
tis cum prima tonſura.

35 Tertium eſt, quia eadem conſuetudo quan-
documque majores Ordines conferendi poſt ſe-
ptimum ætatis annum, ratione quoque probari
poteſt. Imò à fortiori, quoniam ex ſententia D.
Thom. *in 4. ſent. diſt. 25. q. 2. art. 2. q. 2.* (Ad ſuſce-
ptionem horum Ordinum uſus rationis nec re-
quiritur de neceſſitate Sacramenti, nec de neceſ-
36 ſitate præcepti, ſed de honeſtate tantùm: ait e-
nim, Per pueritiam, & alios defectus, quibus tol-
litur uſus rationis, præſtatur impedimentum actui
& ideò omnia illa Sacramenta, quæ actum requi-
runt ſuſcipientis, talibus non competunt, ſicut
pœnitētia, matrimonium, & hujuſmodi. Sed quia
poteſtates infuſæ ſunt priores actibus, ſicut &
naturales, quamvis acquiſitæ ſint poſteriores, re-
moto autem poſteriori non tollitur prius; ideò o-
mnia Sacramenta, in quibus non requiritur actus
ſuſcipientis de neceſſitate Sacramēti, ſed poteſtas
aliqua ſpiritualis divinitus datur, poſſunt pueri
ſuſcipere, & alij qui uſu rationis carent: hac tamen
diſtinctione habita, quod in minoribus Ordini-
bus requiritur diſcretionis tempus de honeſtate
propter dignitatem Sacramenti, ſed non de ne-
ceſſitate præcepti, neque de neceſſitate Sacramē-
ti. Unde aliqui, ſi neceſſitas adſit, & ſpes profe-
ctus, ad minores Ordines poſſunt ante annos diſ-
cretionis promoveri ſine peccato, & ſuſcipient
Ordinem: quia quamvis tunc non ſint idonei ad
officia, quæ eis committuntur, tamen per aſſue-
tudinem idonei redduntur: ſed ad majores Or-
dines requiritur uſus rationis & de honeſtate, &
de neceſſitate præcepti propter votum conti-
nentiæ, quod habent annexum, & quia etiam eis
Sacramenta tractanda committuntur. Sed ad E-
38 piſcopatum, ubi in corpus myſticum accipitur
poteſtas, requiritur actus ſuſcipientis curam pa-
ſtoralem, & ideo eſt etiam de neceſſitate conſe-
crationis Epiſcopalis, quod uſum rationis habeat.
Quidam autem dicunt quod ad omnes Ordines
requiritur uſus rationis de neceſſitate Sacramen-
ti; ſed eorum dictum ratione, vel authoritate non
confirmatur.) Hæc D. Thom. Et idem docuit i-
bidem S. Bonavent. quos refert & ſequitur Card.
Turrecr. in c. *Subdiaconus*, *n. 2.* & ibi etiam Præ-
poſ. *eod. n. 77. diſt.* Imò plus dicunt Hugo & Ar-
chid. ibid. videlicet in cunis poſſe puerum eſſe
Sacerdotem, & Epiſcopum, & omnes Ordines
recipere.

39 Porrò doctrina hæc D. Thom. quod pertinet
ad neceſſitatem Sacramenti, communiter recipi-
tur, & probatur efficaciter in c. 1. *de Cler. per ſalt.*
prom. ubi promotus ad minores Ordines infra
annos diſcretionis non reordinatur, ſed permit-
titur in eis miniſtrare, quod non fieret niſi verum
40 Ordinem ſuſcepiſſet. Item probatur à Soto re-
lato

lato à Præpoſ.in eod.c.*Subdiaconus,n. 3.* quia reſpectu cujuſcumque Sacramenti non iterabilis non requiritur ex parte ſuſcipientis neceſſariò aliqua diſpoſitio præcedens diſpoſitionem Sacramenti,ſed requiritur tantùm non ſactio, vel poſitio contraria obicis actualis ad hoc,c. *Majores, in fin.infra de baptiſ.* ubi hoc eſt expreſſum. Sed nihil horum eſt in puero ante uſum rationis,quia nec factio contrarij eſſe poteſt, nec deliberatio voluntatis.Ergo puerilis ætas non excludit ſuſceptionem cuiuſcumque Ordinis ſacri.

Sed quoad neceſſitatem præcepti ſupradicta diſtinctio inter Ordines minores, & ſacros non procedit,quia obſtat Clem.*1.de ætat. & qualit.*ſecundum Sylveſtr.*in ver.Ordo,4.n.1.verſ.Et tertio*.Sed certè illa Clem.loquitur tantùm de ætate præficiendorum;at de Ordine nihil dicit, prout etiam ibi advertit Jo.Andr.in gloſ.*in ver Ætate*. Verùm eſt tamen prædictam diſtinctionem quoad neceſſitatem præcepti adhuc non procedere, quia ex c.*Nullus,de tempor.ordin.lib.6.*& ex Pontificali Romano prohibitum eſt Epiſcopis primam tonſuram, vel minores Ordines conferre ante ſeptimum annum completum; & ſic puero non habente uſum rationis. Unde dubitari non poteſt quin hodie hoc ſit in præcepto.

41 Idem apertiùs conſtat ex Conſtitutione Sixti V.quæ incipit *Sanctum, & ſalutare,edita nonis Ianuar.* 1588 ubi ſtatuitur (ut Epiſcopus,qui ad primam tonſuram,vel minores, aut ſacros Ordines quemcumq; ſæcularem,aut regularem ante ætatem per ſacri generalis Triden.Concilij decreta primæ tonſuræ,ac cuique ordini præſcriptam,aut non ſervatis temporum interſtitijs clericali charactere inſignivetit, aut ad Ordines minores,vel ſacros, ut præfertur,vel aliàs malè promoverit, ut in eo in quo deliquit puniatur, à collatione quorumcumq; ordinum,atque adeò ipſius tonſuræ,& ab executione omnium munerum Pontificalium eo ipſo ſuſpenſus, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus exiſtat.) Hæc ibi. Et quamvis verba illa Conſtitutionis *Per Sac.Triden.Concilij decreta primæ tonſuræ, & cuique ordini præſcriptã*, fortè per miniſtrorum incuriam irrepſerint, quia revera Conc.Trident. nullam ætatem præfixit primæ tonſuræ, aut minoribus Ordinibus, ut ex S.Congregationis ſententia dictum eſt ſupra *n.21.*Quidquid tamen ſit, certum eſt Epiſcopis diſtrictè prohibitum eſſe quemquam ad primam tonſuram,vel alios Ordines promovere ante ætatem legitimam. Præterea dici poteſt etiam ex Concilio non debere quem tonſurari ante uſum rationis;id enim non obſcurè colligitur ex c.4.*ſeſſ.23*,dum ſtatuitur(ut prima tonſura non initientur,de quibus probabilis conjectura non ſit eos non ſæcularis judicij fugiendi fraude, ſed ut Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe) hujuſmodi enim electio,& propoſitum voluntatis non cadit in pueros ante uſum rationis, l.*Si infanti,C.de jure deliber.*l.1.*C.de falſ.mon.* c.*Ex parte,il primo,infra de corp.vitiat.* Et hoc modo ſalvari poſſunt verba Bullæ:tacitè enim Conc. præſcripſit ætatem majorem infantia,dum requiſivit electionem generis vitæ in promovendis ad primam tonſuram. Quod etiam tacitè videtur ſanxiſſe de Ordinibus minoribus, dum in *cap.11.* ejuſdem ſeſſionis eos promoveri jubet,qui ſaltem linguam latinam intelligunt. Unde uſus rationis tam ex præſcripto ſacrorum Canonum, quam ex mente Tridentinæ Synodi in promovendis exigitur non tantum de honeſtate, ſed etiam ex neceſſitate præcepti. Hic tamen omittendum non eſt ſupraſcriptam Conſtitutionem Sixti V. exceptis pœnis contra Simoniacè ordinantes, vel ordinatos,fuiſſe redactam ad terminos juris,Conſtitutionis Pij II.& Concilij Trident.per Clementem VIII.in Bulla,quæ incipit *Romanum Pontificem,edita pridie Kalend.Martij 1595. In Bullar.*

42 *tom.3.pag.54.*Cæterum expleto ſeptennio pueri etiam de honeſtate ad minores Ordines promoveri poſſunt, quia ſufficit ut ordinandus in ea ætate ſit conſtitutus,ut virtutibus erudiri poſſit;quod probè fieri poteſt ſeptimo anno abſoluto:tunc enim dicitur homo perveniſſe ad eam, quam diſcretionis ætatem appellant,c.1.*30.q.2.* c.*Omnis utriuſque*,ubi gloſ. & DD.*de pœnit.& remiſſ.*& tantum habet cognitionis, & intelligentiæ,quantum de honeſtate ſat eſt ad nudum illum actum ſuſceptionis Ordinum,qui nec officij,nec miniſterij tam ſancti,atque ſolemnis ſunt, ut à pueris nequeant expleri,c.*Perlectis,25.diſt.*

43 Et quemadmodum ad ineunda ſponſalia,quæ ad matrimonium carnale præambula dicuntur,ætas ſeptennij ſufficit,d.c.1.*30.q.2.*c.*Litteras,de deſp. impub.*eo quod voluntas, ac naturalis conſenſus cadat etiam in impuberem poſt ſeptimum annum,d.l.*Si infanti*,juncta l.*potuit,C.de jure delib.* ita etiam ſufficere debet ad ineunda ſpiritualia: in minoribus enim Ordinibus conſtituto adhuc remanet libertas reſiliendi,c.*unic.de bigam. lib.6.*c,1.*de Cleric.conjug eod.lib.*c.*Ioannes*, & c.*Cum olim,infra eod.tit.*c.1.*de vita, & honeſt.Cler.* & Clem.1.*eod.tit.*& in illis conferendis ferè major ratio videtur habenda litteraturæ,ac morum, quam ætatis.Quod ſenſiſſe videntur Patres Concil.Trid.*ſeſſ.23 c 4 5.7.& 11*,& Conc.Toletani II.*c.1.relatis in d.c.1.De his,28.diſt.*

44 Temperanda eſt tamen hujuſmodi conſuetudo, ac reducenda ad limites *d.c.11.ſeſſ.23.* Nam etſi antiquitus omnes etiam uno die darentur,c.*De eo,de tempor.ordinat.* hòdie tamen nonniſi ex cauſa omnes ſimul conferri debet, ſed per temporum interſtitia, ut in d.c.11. & in Conſtitutione Sixti V.ſuperius relata.

Regula verò,quam Antiſtites ordinantes ſervare,ac præ oculis habere deberent,videtur ſumenda à textu cum gloſſa, & alijs ſupra allegatis in d.c.*In ſingulis,77.diſt.*videlicet, ut tres primi Ordines minores Oſtiarij,Lectoris,& Exorciſtæ, conferantur à ſeptimo ad duodecimum annum, & exinde ad quatuordecim ordinetur Acolythus.

DE CLERICO ÆGROTANTE, vel debilitato.

Cap. Cum percuſſio.

SVMMARIVM.

1 *INfirmus integrè percipit beneficij fructus.*
2 *Verbum*, hortamur,*quandoque eſt neceſſitatis*
3 *Clerici ſunt humaniter tractandi,ne alij deterreantur à clericatu.*
4 *Beneficio ſuo ſine cauſa quis privari non debet, etiam per Papam.*

Papa

Digitized by Google

5 Papa volens ſine rationabili cauſa turbare ſtatum univerſalis Eccleſiæ non eſt tolerandus.
6 Clerici dicuntur milites Eccleſiæ.
7 Privilegia militibus conceſſa competunt etiam clericis.
Declaratur num. 10.
8 Donatio facta à clerico concubinæ non valet, ſicut nec facta meretrici à milite.
9 Clericus inſtar militis non convenitur niſi in quantum facere poteſt.
10 Ignorantia juris excuſat militem, ſed non clericum.
11 Infirmo debentur etiam diſtributiones quotidianæ, dummodo infirmitas ſit principalis cauſa non reſidendi, & num. 26.
12 Cæcus an teneatur choro intereſſe, ita ut alioquin non lucretur diſtributiones quotidianas, & num. ſeqq. uſque ad n. 28.
13 Diſtributiones quotidianæ debentur Canonico, qui amittit officium linguæ, quamvis choro non interſit.
14 Oculorum officium amiſiſſe durius eſt, quàm linguæ.
15 Canonicorum munus eſt pſallere in choro.
16 Obligatio pſallendi in Eccleſia eſt unica, & individua.
17 In obligationibus individuis qui non tenetur ad totum ad nihil tenetur.
18 Præceptum Eccleſiæ obligans ad aliquod certo modo faciendum non obligat ad quamlibet ejus partem eo modo, quo fieri poteſt, faciendam.
19 Horarum Canonicarum majorem partem qui recitare non poteſt, ad partem ſuperſtitem, quam poteſt non obligatur.
20 Jejunare obſtrictus certa die, ſi in ea non poteſt, non tenetur in alia.
21 Horas Canonicas recitare impeditus non tenetur alia die eas reſumere.
22 Opera nec ſolvi, nec deberi, nec peti pro parte poteſt.
23 Cæcus excuſatur à muneribus perſonalibus.
24 Infirmus qui horas canonicas recitare non poteſt, non tenetur illas audire.
25 Cæcus non tenetur dicere horas canonicas.
27 Cæcus tamquam miſerabilis perſona eſt ſub protectione Eccleſiæ.
28 Canonicus infirmus an percipere debeat etiam portionem quotidianarum diſtributionum, quæ à Canonicis abſentibus amiſſa, inſervientibus accreſceret, & nn. ſeqq. uſque in fin.
29 Infirmus juris fictione habetur pro intereſſente.
30 Lex loquens in caſu vero an habeat locum in caſu ficto.
31 Ficta præſentia an æquiparetur veræ.
32 Portio portioni accreſcit non perſonæ, & aſſumit naturam portionis, cui accreſcit.

1 CUM PERCUSSIO. Clericus infirmus integrè percipit beneficij ſui fructus. Hoc dicit ſecundum Jo. Andr. & omnes. Ponit dictum, & rationem interſerit, ibi, *Quia ſi alij*, & eſt pars c. *Cum percuſſio*, 7. q. 1. ut patet ex ſupraſcriptione.
2 Nota primò, ibi *hortamur*, hoc verbum quandoque neceſſitatem importare, ut hic per Innoc. & Hoſtien. in princ. qui tamen loquuntur per dictionem *fortè*; Sed ſine illa Cardinal. *num. 2.* & Imol. *num. 6.* concordat textus in cap. 1. *infra de teſtam.* ubi per hoc verbum, *hortamur*, demandatur cauſæ cognitio, & exponitur ibi à gloſſa, id eſt *præcipimus*. Tu dic verba hortatoria ex ſui natura eſſe conſilii, non præcepti. Impropriantur tamen, & præceptum inducunt, quando ſubjecta materia hoc ſuadet, ut ſcripſi in c. *Canonum Statuta, n. 45. ſupra de Conſtitut.*
3 Secundò nota ibi, *exemplo deterriti*, & ſigna præcipuam rationem ver. *Clerico ægrotanti* ſtipendia Eccleſiæ non ſint ſubtrahenda; nimirum quia illi hoc exemplo eſſent perterriti, non reperirentur qui vellent Eccleſiæ deſervire, ut in littera. Nam ut inquit Petrus de Anchorano *n. 3.* ex mala unius clerici tractatione multi deterrentur; & multis minatur qui uni facit injuriam; ſic & pœna unius eſt metus multorum, ad hoc c. *Clericos in fin. ſupra. De cohabit. cleric. & mulier.* Ergo clerici humaniter ſunt tractandi, ne alij arceantur à clericatu, ut hic per Cardin. *n. 3. & 4. notab.* Imol. *num. 6.* & Jo. de Anan. *num. 5.* Quod ſecundum eos facit contra collectores, qui nimis rigidè ſpoliant clericos vita functos. Item contra eos, qui docent clericos in fructibus beneficiorum ſuorum eſſe ſimplices uſurarios, ac ſi eſſent monachi. De quo tamen dic, ut plenè notavi in c. *Si quis ſanè, num. 3. 5. & 11. uſque ad num. 17. infra de pecul. clericor.* Ex prædictis collige ex eo quod Clerici inhumaniter tractentur, & tempore ægritudinis priventur fructibus beneficiorum ſuorum, turbari ſtatum Eccleſiæ nedum præſentem,
4 ſed etiam futurum. Unde ſingulariter infert Abbas *hic num. 3.* ut clericus privari non debeat beneficio ſuo ſine cauſa, etiam per Romanum Pontificem: nam ut ipſe ait, (Si exiſtenti in infirmitate, & ſic in impotentia ſerviendi non debet ſubtrahi beneficium, ne ex hoc turbetur ſtatus
5 Eccleſiæ, ut hic: Ergò longè minus ubi nulla ſubeſt cauſa rationabilis.) Papa autem non eſt tolerandus volens turbare ſtatum Eccleſiæ ſine rationabili cauſa, ut notabiliter ait Innocentius in cap. *Quanto, num. 5. verſ. Tamen ſi Papa alia faceret, ſupra de conſuetudine*, & fuſius idem Abbas in ſua q. 1. incipiend. *Epiſcopus, & quidam Rector.* Sed circa hoc ultimum dictum Innocentij vide quod ſcripſi in c. *Significaſti, n. 66. ſupra de elect.*
6 Tertiò nota ibi, *militare*. Clericos dici milites Eccleſiæ, ut hic. Item cæleſtes milites, ut in cap. *Chriſtianis, 11. quæſt. 1.* & cap. *Degradatio, de pœn. lib. 6.* Item milites Chriſti, ut in ca. *Reprehenſibile, 23. quæſt. ult.* & milites Dei, ut in c. 1. *infra Ne cler.*
7 *vel monach.* Unde conſtituitur notabilis regula ſecundum Abb. *hic n. 5.* & Jo. de Anan. *num. 6.* ut privilegia conceſſa militibus ſæculi competere
8 etiam debeant militibus cæleſtis militiæ. Quo fit ut ſicut miles ſæculi non poteſt donare meretrici, l. 3. *C. de donat. inter vir. & uxor.* ita nec Clericus concubinæ, ut diſputando tenuit Richardus Malubra, quem refert, & ſequitur Bart. in l. *Affectionis, n. 1. ff. de donat.* Cardin. *hic n. 4.* dicens ſe ita vidiſſe in facto. Anchar. & Imol. ambo *nn. 5.*
9 Abb. *num. 4* & Jo. de Anan. *num. 7.* Hinc etiam fit ut quemadmodum miles non convenit niſi in quantum facere poteſt, ut l. *Miles in princ. ff. de re judic.* ita nec Clericus, ut tenet gloſ. notab. in d. l. *Miles in ver. Facere in fin.* Cardin. & alij proximè citati. De quo tamen dic ut legitur, & notatur
10 in c. *Odoardus. de ſolution.* Declaratur tamen prædicta regula ſecundum Abb. ubi ſupra d. *num. 5.* ut procedat in caſibus, in quibus viget eadem ratio, aliàs ſecus. Unde licèt juris ignorantia

Digitized by Google

lato à Præpoſ. in eod. c. *Subdiaconus, n. 3.* quia reſpectu cujuſcumque Sacramenti non iterabilis non requiritur ex parte ſuſcipientis neceſſariò aliqua diſpoſitio præcedens diſpoſitionem Sacramenti, ſed requiritur tantùm non factio, vel poſitio contraria obicis actualis ad hoc, c. *Majores, in fin. infra de baptiſ.* ubi hoc eſt expreſſum. Sed nihil horum eſt in puero ante uſum rationis, quia nec factio contrarij eſſe poteſt, nec deliberatio voluntatis. Ergo puerilis ætas non excludit ſuſceptionem cujuſcumque Ordinis ſacri.

Sed quoad neceſſitatem præcepti ſupradicta diſtinctio inter Ordines minores, & ſacros non procedit, quia obſtat Clem. *1. de ætat. & qualit.* ſecundum Sylveſtr. *in ver. Ordo, 4. n. 1. verſ. Et tertio.* Sed certè illa Clem. loquitur tantùm de ætate præficiendorum; at de Ordine nihil dicit, prout etiam ibi advertit Jo. Andr. in gloſ. *in ver. Ætate.* Verùm eſt tamen prædictam diſtinctionem quoad neceſſitatem præcepti adhuc non procedere, quia ex c. *Nullus, de tempor. ordin. lib. 6.* & ex Pontificali Romano prohibitum eſt Epiſcopis primam tonſuram, vel minores Ordines conferre ante ſeptimum annum completum; & ſic puero non habente uſum rationis. Unde dubitari non poteſt quin hodie hoc ſit in præcepto.

Idem apertiùs conſtat ex Conſtitutione Sixti
41 V. quæ incipit *Sanctum, & ſalutare, edita nonis Januar.* 1588 ubi ſtatuitur (ut Epiſcopus, qui ad primam tonſuram, vel minores, aut ſacros Ordines quemcumq; ſæcularem, aut regularem ante ætatem per ſacri generalis Triden. Concilij decreta primæ tonſuræ, ac cuique ordini præſcriptam, aut non ſervatis temporum interſtitijs clericali charactere inſignivent, aut ad Ordines minores, vel ſacros, ut præfertur, vel aliàs malè promoverit, ut in eo in quo deliquit puniatur, à collatione quorumcumq; ordinum, atque adeò ipſius tonſuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium eo ipſo ſuſpenſus, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus exiſtat.) Hæc ibi. Et quamvis verba illa Conſtitutionis *Per Sac. Triden. Concilij decreta prima tonſura, & cuique ordini præſcriptã,* fortè per miniſtrorum incuriam irrepſerint, quia revera Conc. Trident. nullam ætatem præfixit primæ tonſuræ, aut minoribus Ordinibus, ut ex S. Congregationis ſententia dictum eſt ſupra *n. 21.* Quidquid tamen ſit, certum eſt Epiſcopis diſtrictè prohibitum eſſe quemquam ad primam tonſuram, vel alios Ordines promovere ante ætatem legitimam. Præterea dici poteſt etiam ex Concilio non debere quem tonſurari ante uſum rationis; id enim non obſcurè colligitur ex c. 4. *ſeſſ. 23.* dum ſtatuitur (ut prima tonſura non initientur, de quibus probabilis conjectura non ſit eos non ſæcularis judicij fugiendi fraude, ſed ut Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe) hujuſmodi enim electio, & propoſitum voluntatis non cadit in pueros ante uſum rationis, l. *Si infanti, C. de iure deliber.* l. 1. *C. de falſ. mon.* c. *Ex parte, el primo, infra de corp. vitiat.* Et hoc modo ſalvari poſſunt verba Bullæ: tacitè enim Conc. præſcripſit ætatem majorem infantia, dum requiſivit electionem generis vitæ in promovendis ad primam tonſuram. Quod etiam tacitè videtur ſanxiſſe de Ordinibus minoribus, dum in *cap. 11.* ejuſdem ſeſſionis eos promoveri jubet, qui ſaltem linguam latinam intelligunt. Unde uſus rationis tam ex præſcripto ſacrorum Canonum, quam ex mente Tridentinæ Synodi in promovendis exigitur non tantum de honeſtate, ſed etiam ex neceſſitate præcepti. Hic tamen omittendum non eſt ſupraſcriptam Conſtitutionem Sixti V. exceptis pœnis contra Simoniacè ordinantes, vel ordinatos, fuiſſe redactam ad terminos juris, Conſtitutionis Pij II. & Concilij Trident. per Clementem VIII. in Bulla, quæ incipit *Romanum Pontificem, edita pridie Kalend. Martij 1595. In Bullar.*
42 *tom. 3. pag. 54.* Cæterum expleto ſeptennio pueri etiam de honeſtate ad minores Ordines promoveri poſſunt, quia ſufficit ut ordinandus in ea ætate ſit conſtitutus, ut virtutibus erudiri poſſit; quod probè fieri poteſt ſeptimo anno abſoluto: tunc enim dicitur homo perveniſſe ad eam, quam diſcretionis ætatem appellant, c. 1. *30. q. 2.* c. *Omnis utriuſque,* ubi gloſ. & DD. *de pœnit. & remiſſ.* & tantum habet cognitionis, & intelligentiæ, quantum de honeſtate ſat eſt ad nudum illum actum ſuſceptionis Ordinum, qui nec officij, nec miniſterij tam ſancti, atque ſolemnis ſunt, ut à pueris nequeant expleri, c. *Perlectis, 25. diſt.*
43 Et quemadmodum ad ineunda ſponſalia, quæ ad matrimonium carnale præambula dicuntur, ætas ſeptennij ſufficit, d. c. 1. *30. q. 2.* c. *Litteras, de deſp. impub.* eo quod voluntas, ac naturalis conſenſus cadat etiam in impuberem poſt ſeptimum annum, d. l. *Si infanti,* juncta l. *potuit, C. de iure delib.* ita etiam ſufficere debet ad ineunda ſpiritualia: in minoribus enim Ordinibus conſtituto adhuc remanet libertas recedendi, c. *unic. de bigam. lib. 6.* c. 1. *de Cleric. conjug. eod. lib.* c. *Ioannes,* & c. *Cum olim, infra eod. tit.* c. 1. *de vita, & honeſt. Cler.* & Clem. 1. *eod. tit.* & in illis conferendis ferè major ratio videtur habenda litteraturæ, ac morum, quam ætatis. Quod ſenſiſſe videntur Patres Concil. Trid. *ſeſſ. 23.* c. 4. 5. 7. & 11. & Conc. Toletani II. c. 1. *relat. in d.* c. 1. *De his, 28. diſt.*

44 Temperanda eſt tamen hujuſmodi conſuetudo, ac reducenda ad limites *d. c. 11. ſeſſ. 23.* Nam etſi antiquitus omnes etiam uno die darentur, c. *De eo, de tempor. ordinat.* hodie tamen nonniſi ex cauſa omnes ſimul conferri debet, ſed per temporum interſtitia, ut in d. c. 11. & in Conſtitutione Sixti V. ſuperius relata.

Regula verò, quam Antiſtites ordinantes ſervare, ac præ oculis habere deberent, videtur ſumenda à textu cum gloſſa, & alijs ſupra allegatis in d. c. *In ſingulis, 77. diſt.* videlicet, ut tres primi Ordines minores Oſtiarij, Lectoris, & Exorciſtæ; conferantur à ſeptimo ad duodecimum annum, & exinde ad quatuordecim ordinetur Acolythus.

DE CLERICO ÆGROTANTE, vel debilitato.

Cap. Cum percuſſio.

SUMMARIUM.

1 *INfirmus integrè percipit beneficij fructus.*
2 *Verbum,* hortamur, *quandoque eſt neceſſitatis*
3 *Clerici ſunt humaniter tractandi, ne alij deterreantur à clericatu.*
4 *Beneficio ſuo ſine cauſa quis privari non debet, etiam per Papam.*

Papa

5 *Papa volens ſine rationabili cauſa turbare ſtatum univerſalis Eccleſiæ non eſt tolerandus.*

6 *Clerici dicuntur milites Eccleſiæ.*

7 *Privilegia militibus conceſſa competunt etiam clericis.*

Declaratur num.10.

8 *Donatio facta à clerico concubinæ non valet, ſicut nec facta meretrici à milite.*

9 *Clericus inſtar militis non convenitur niſi in quantum facere poteſt.*

10 *Ignorantia juris excuſat militem, ſed non clericum.*

11 *Infirmo debentur etiam diſtributiones quotidianæ, dummodo infirmitas ſit principalis cauſa non reſidendi, & num. 26.*

12 *Cæcus an teneatur choro intereſſe, ita ut alioquin non lucretur diſtributiones quotidianas, & num. ſeqq. uſque ad n. 28.*

13 *Diſtributiones quotidianæ debentur Canonico, qui amittit officium linguæ, quamvis choro non interſit.*

14 *Oculorum officium amiſiſſe durius eſt, quàm linguæ.*

15 *Canonicorum munus eſt pſallere in choro.*

16 *Obligatio pſallendi in Eccleſia eſt unica, & individua.*

17 *In obligationibus individuis qui non tenetur ad totum, ad nihil tenetur.*

18 *Præceptum Eccleſiæ obligans ad aliquod certo modo faciendum non obligat ad quamlibet ejus partem eo modo, quo fieri poteſt, faciendam.*

19 *Horarum Canonicarum majorem partem qui recitare non poteſt, ad partem ſuperſtitem, quam poteſt non obligatur.*

20 *Jejunare obſtrictus certa die, ſi in ea non poteſt, non tenetur in alia.*

21 *Horas Canonicas recitare impeditus non tenetur alia die eas reſumere.*

22 *Opera nec ſolvi, nec deberi, nec peti pro parte poteſt.*

23 *Cæcus excuſatur à muneribus perſonalibus.*

24 *Infirmus qui horas canonicas recitare non poteſt, non tenetur illas audire.*

25 *Cæcus non tenetur dicere horas canonicas.*

27 *Cæcus tamquam miſerabilis perſona eſt ſub protectione Eccleſiæ.*

28 *Canonicus infirmus an percipere debeat etiam portionem quotidianarum diſtributionum, quæ à Canonicis abſentibus amiſſa, inſervientibus accreſcerat, & nu. ſeqq. uſque in fin.*

29 *Infirmus juris fictione habetur pro intereſſente.*

30 *Lex loquens in caſu vero an habeat locum in caſu ficto.*

31 *Ficta præſentia an æquiparetur veræ.*

32 *Portio portioni accreſcit non perſonæ, & aſſumit naturam portionis, cui accreſcit.*

1 CUM PERCUSSIO. Clericus infirmus integrè percipit beneficij ſui fructus. Hoc dicit ſecundum Jo. Andr. & omnes. Ponit dictum, & rationem interſerit, ibi, *Quia ſi alij*, & eſt pars c. *Cum percuſſio, 7. q. 1.* ut patet ex ſupraſcriptione.

2 Nota primò, ibi *hortamur*, hoc verbum quandoque neceſſitatem importare, ut hic per Innoc. & Hoſtien, in princ. qui tamen loquuntur per dictionem *fortè*; Sed ſine illa Cardinal. *num. 2.* & Imol. *num. 6.* concordat textus in cap. 1. *infra de teſtam.* ubi per hoc verbum, *hortamur*, demandatur cauſæ cognitio, & exponitur ibi à gloſſa, id eſt *præcipimus*. Tu dic verba hortatoria ex ſui natura eſſe conſilii, non præcepti. Impropriantur tamen, & præceptum inducunt, quando ſubjecta materia hoc ſuadet, ut ſcripſi in c. *Canonum Statuta, n. 45. ſupra de Conſtitut.*

3 Secundò nota ibi, *exemplo deterriti*, & ſigna præcipuam rationem ver. *Clerico ægrotanti* ſtipendia Eccleſiæ non ſint ſubtrahenda; nimirum quia ſilii hoc exemplo eſſent perterriti, non reperirentur qui vellent Eccleſiæ deſervire, ut in litterera. Nam ut inquit Petrus de Anchorano *n. 5.* ex mala unius clerici tractatione multi deterrentur; & multis minatur qui uni facit injuriam; ſic & pœna unius eſt metus multorum, ad hoc c. *Clericos in fin. ſupra. De cohabit. cleric. & mulier.* Ergo clerici humaniter ſunt tractandi, ne alij arceantur à clericatu, ut hic per Cardin. *in 3. & 4. notab.* Imol. *num. 6.* & Jo. de Anan. *num. 5.* Quod ſecundum eos facit contra collectores, qui nimis rigidè ſpoliant clericos vita functos. Item contra eos, qui docent clericos in fructibus beneficiorum ſuorum eſſe ſimplices uſurarios, ac ſi eſſent monachi. De quo tamen dic, ut plenè notavi in c. *Si quis ſanè, num. 3. 5. & 11. uſque ad num. 17. infra de pecul. clericor.* Ex prædictis collige ex eo quod Clerici inhumaniter tractentur, & tempore ægritudinis priventur fructibus beneficiorum ſuorum, turbari ſtatum Eccleſiæ nedum præſentem, ſed etiam futurum.

4 Unde ſingulariter inſert Abbas *hic num. 3.* ut clericus privari non debeat beneficio ſuo ſine cauſa, etiam per Romanum Pontificem: nam ut ipſe ait, (Si exiſtenti in infirmitate, & ſic in impotentia ſerviendi non debet ſubtrahi beneficium, ne ex hoc turbetur ſtatus

5 Eccleſiæ, ut hic: Ergò longè minus ubi nulla ſubeſt cauſa rationabilis.) Papa autem non eſt tolerandus volens turbare ſtatum Eccleſiæ ſine rationabili cauſa, ut notabiliter ait Innocentius in cap. *Quanto, num. 5. verſ. Tamen ſi Papa alia faceret, ſupra de conſuetudine*, & fuſius idem Abbas in ſua q. 1. incipiend. *Epiſcopus, & quidam Rector.* Sed circa hoc ultimum dictum Innocentij vide quod ſcripſi in c. *Significaſti, n. 66. ſupra de elect.*

6 Tertiò nota ibi, *militare*, Clericos dici milites Eccleſiæ, ut hic. Item cæleſtes milites, ut in cap. *Chriſtianis, 11. quæſt. 1.* & cap. *Degradatio, de pœn. lib. 6.* Item milites Chriſti, ut in ca. *Reprehenſibile, 23. quæſt. ult.* & milites Dei, ut in c. 1. *infra Ne cler. vel monach.*

7 Unde conſtituitur notabilis regula ſecundum Abb. *hic n. 5.* & Jo. de Anan. *num. 6.* ut privilegia conceſſa militibus ſæculi competere

8 etiam debeant militibus cæleſtis militiæ. Quo fit ut ſicut miles ſæculi non poteſt donare meretrici, l. 3. *C. de donat. inter vir. & uxor.* ita nec Clericus concubinæ, ut diſputando tenuit Richardus Malubra, quem refert, & ſequitur Bart. in l. *Affectionis, n. 1. ff. de donat.* Cardin. *hic n. 4.* dicens ſe ita vidiſſe in facto, Anchar. & Imol. ambo *nu. 5.*

9 Abb. *num. 4* & Jo. de Anan. *num. 7.* Hinc etiam fit ut quemadmodum miles non convenit niſi in quantum facere poteſt, ut l. *Miles in princ. ff. de re judic.* ita nec Clericus, ut tenet gloſ. notab. in d. l. *Miles in ver. Facere in fin.* Cardin. & alij proximè citati. De quo tamen dic ut legitur, & notatur

10 in c. *Odoardus. de ſolution.* Declaratur tamen prædicta regula ſecundum Abb. ubi ſupra d. *num. 5.* ut procedat in caſibus, in quibus viget eadem ratio, aliàs ſecus. Unde licèt juris ignorantia

tiæ,l.1.*C.de jur. & fact.ignoran.*& l.*Regula,in princ. ff.eod.*Quippe quem arma magis,quàm leges ſcire oportet,ut l.*fin.* §.1.*in fin.C.de jur. deliber.*non tamen excuſat Clericum,ut not. gl.*in d.* §.1.*in ver. Arma,*Anchar. *hic nu.4.in fin.* & Abb.*d.nu.5.ibidem in fin.*

11 Quartò nota ibi,*exiguitate.*Canonico infirmo
reſpondendum eſſe de reditibus Eccleſiæ, quos percipiebat dum ſanus eſſet,ſine ulla diminutione;& ſic debentur illi etiam victualia, ſeu diſtributiones quotidianæ ſecundum Innocent.*in ver. Exiguitate,*cum quo alij tranſeunt, hodie hoc eſt expeditum in cap.*unico,de Cler.non reſiden.lib.6.* Quod tamen declarat hic Jo.Andr. *num.2.in ver. Ægritudo,* ut vendicet ſibi locum,dummodo infirmitas ſit principalis cauſa non ſerviendi,& deprehendat infirmum in ſervitio Eccleſiæ.Secus ſi deprehendat eum abſentem, quia tunc ſicut ante ægritudinem non debebantur illi diſtributiones, ita nec debentur, ſi in eo ſtatu morbus ſuperveniat, ut ſic caſus ſuperveniens ſecundum proximum ſtatum illius declarationem aſſumat, arg.c. *Majores ad fin.infra de baptiſm.* remittit Jo.Andr. ad ea,quæ adnotavit in c. *ad audientiam,ſupra de cler.non reſiden.*& ſequuntur *hic* Butr.*nu.5.* Cardin.*nu.6.in 2.oppoſit.*Anchar.*eod.n.6.* Imol.*nu.2.* Abb.*n.6.*& Jo.de Anan.*nu.1.* & vide in materia quæ ſcripſi in c.*Licet,ſupra,de præben.* ubi eg latiſſimè an,& quando Canonico ægrotanti debeantur in abſentia diſtributiones quotidianæ,à *nu.136.uſque ad n.*151.

12 QUÆRO An Canonicus poſt adeptum canonicatum utroque lumine orbatus teneatur choro intereſſe,ita ut alioquin non lucretur diſtributiones quotidianas.

Tametſi Navarr.*in tract de horis canonic.c.*19. *conclus.8.* nec authoritate, nec ratione ulla ſuffultus opinatus fuerit Canonicum cæcum diſtributiones non lucrari niſi divinis interſit. Verior ta-
13 men videtur contraria opinio, pro qua primò irrefragabiliter induco hanc decretalem:nam Canonicus hic Urbevetanus perſonaliter adivit Papam,ut probat littera ibi,*lator præſentium:* & tamen ægrotabat. Erat igitur talis ægritudo, quæ non impediebat eum itinerare,& choro intereſſe, ſed tantùm impediebat pſallere, fortè quia amiſerat officium linguæ, prout obſervant Jo.Andr. *n.1.in ver.Laborem,*Talis, inquit, erat infirmitas, quæ impediebat ſervire, ſed non itinerare,fortè quia perdiderat loquelam,& Butr.*n.*4. Card.*n 6. in 1.oppoſit.*Imol.*n.2.verſ.Quando autem,* Abb.*n.6.verſ.Sed contra,* & Guido Papa,*nu.2.* & tamen textus decidit huic Canonico reſpondendum eſſe in abſentia de reditibus beneficij ſui abſque ulla diminutione,ſicut reſpondebatur dum ſanus erat, & ſic etiam de victualibus, & diſtributionibus
14 quotidianis,ut dictum eſt ſupra *in 4.notab.*Si igitur diſtributiones hujuſmodi debentur Canonico abſenti, qui propter impedimentum linguæ non poteſt pſallere,qui tamen poteſt per ſeipſum adire Eccleſiam,& choro intereſſe: multò fortius debentur cæco,qui nec poteſt pſallere,nec ad Eccleſiam accedere ſine ope,& miniſterio alterius, ut in cap.*penult.*ibi,cæcus lucem ignorat,& quo greſſus porrigat,neſcit, *49.diſt.* & c.*Cum ſit ars,* ibi, ſi cæcus cæcum ducat,ambo in foveam dilabuntur,*ſupra de ætat. & qualit.*In cæco enim concurrunt duo impedimenta,quæ vincunt unum.c.

Cauſam quæ,de elect. c.1. *de treug.& pac.*cum ſimil.& per Bald.*in conſ.*188. incipien.*in ſubſtitutione,in princ.lib.*1.Unde decretalis ultima infra eod quæ loquitur de Archidiacono,qui propter paralyſim amiſit officium linguæ,fortius locum habet in eo qui amiſit officium oculorum,ut ibi declarat gloſ.1.Hoſt.*in princ,*Jo.Andr.*in fin.*& alij communiter.

15 Sed etſi cæcus poſſet per ſeipſum ad Eccleſiam accedere,adhuc tamen non teneretur divinis intereſſe.Quod ſic probo.Canonicorum obligatio eſt pſallere in choro, Clem.1.ibi, *fructum labiorum ſuorum,*& infra ibi,*devotè pſallatur,de celebr. Miſſar.*S.Thom.*in 2.2.q 83.art.*12. & ſtatuitur à Concilio Tridentino in *c.12, verſ. Omnes verò, ſeſſ.24.* ibi, (Atque in choro ad pſallendum inſtituto hymnis,& canticis Dei nomen reverenter,diſtinctè,devotèque laudare.) & olim reſpondit S. Congregatio ejuſdem Concilij interpres in Canonicis S. Petri de Urbe, articulo diligenter examinato. Sed Canonicus cæcus non tenetur pſallere,cum nec poſſit, niſi fortè integrè pſalterium memoriter teneret. Ergo nec tenetur choro in-
16 tereſſe; quandoquidem obligatio pſallendi in choro eſt unica,& individua,cum ſit facti, l.*Stipulationes non dividuntur,ff.de verbor.oblig.* Do-
17 ctores in l.4.§.*Cato,ff.eod.*Ideoque qui non tenetur ad totum,ad nihil tenetur,l.*Operas,ff de ope. li-*
18 *bert.*& notat Jaſ.in d.l.*Stipulationes,n 28.* & Eccleſiæ præceptum obligans ad aliquod certo modo faciendum,non obligat ad quamlibet ejus partem eo modo,quo fieri poteſt,faciendam; ſicut juſſus Romam petere,ſi id implere non poſſit,non tenetur dimidiam itineris partem conficere, ut notatur in c.*Cum dilectis, ſupra de dolo, & contumac.*Et qui adverſa valetudine, vel aliàs legitimè
19 impeditus majorem horarum partem dicere non valet,ad partem ſuperſtitem, quam poteſt dicere, non obligatur,ut pluribus probat Navarr. *in eod. tract. de Horis canonicis cap.*11.*nu.*15.*& ſeqq.* Sic etiam obſtrictus certa die jejunare,ſi ea die impe-
20 diatur,non tenetur in alia,ut notat Abb. in cap.1. *nu.*1.*infra,de obſervat.jejunior.* Et impeditus recitare officium non tenetur alia die illud reaſſume-
21 re,ſecundum Innocen. quem cæteri ſequuntur in c.1. *infra de celebr.Miſſar.* & Silveſt.*in ver.Hora, ſub nu* 5. Ad idem optimus textus in l.*Libertus.ff. de oper.libert.* ubi Ulpianus reſpondit, libertum,
22 qui poſt indictionem operarum, valetudine impeditur quominus operas præſtet, ad partem non teneri,quia,inquit,neque ſolvi,neque deberi,nec peti pro parte opera poteſt. Quod fuſiùs proſequuntur gloſ.& Doctores in l.*Si quando,ff.eodem* Ergo ſimili modo cum Canonicus teneatur pſallere in choro,ſi ob cæcitatem non poſſit pſallere, utique non tenebitur choro intereſſe, quia hæc obligatio,ut prædixi individua eſt, nec poteſt pro parte adimpleri.

23 Præterea cæcus excuſatur à muneribus perſonalibus,l.1.*C.qui morbo ſe excuſ.lib.*10, cap.*Licet,infra de Cenſib.* ubi id notant Innoc.*in princ.* Hoſtienſ.*num.*3.Jo.Andr.Collect.& Jo.de Anan omnes *num.*2. Henric.Boich. Butr. & Anchar. omnes *num.*1. Nec mirum quia corporis debilitas eorum munerum excuſationem præſtat, quæ corpore implenda ſunt,dicit textus in l.2. §.*Corporis ff.de vacat.muner.*totius autem corporis humani debilitas eſt oculos perdidiſſe,ut inquit Lu-

cas

Google

tas de Penna in d.l.1.*n.4*. Ergo ſimiliter excuſari
debet cœcus ab hoc perſonali munere intereſſen-
di in choro divinis officiis, ut per Joan. Franciſc.
Pavin.*in tract. de viſitat.n.1.q.10.p.2.*
His accedit quod qui ægritudine impeditur
24 horas canonicas recitare, non tenetur illas audi-
re, ut tenet Innoc. & DD. communiter in c.1.*infra*
de celebr. Miſſar. Petr. de Palude *in 4. diſt. 15.q. 5.*
col.5. Summa Piſana *in ver. Hora, verſ. Vtrum cle-*
ricus, Silveſt. *in eod. ver. n.5. verſ. qui ex infirmitate*,
Tabien. *ibidem n.19*. Navarr. *de hor. Canon cap.11.*
n.6. Sed cœcus non tenetur recitare, ut per Angel.
25 *in ver. Hora, nu.9. verſ. Vtrum non habens librum,*
vel carens viſu, Sylveſt. *d.n.5. verſ. Tertium*, & Ta-
bien. *ubi ſupr. num.20*. Igitur nec audire. Quo fit
ut nec teneatur choro intereſſe, quia ſolu us eſt
utroque munere, & recitandi, & audiendi: neque
enim exigitur in choro canonicorum præſentia,
ut augeant numerum, ſed ut divinas laudes per-
ſolvant, ut in d. Clem.1. *de celebr. Miſſar.* & in de-
creto Concilij Trident. *c.12. verſ. Omnes verò, ſeſſ.*
24. & præſentia cœci reliquis Canonicis canenti-
bus potius impedimento, & perturbationi eſſe
poſſet. Atque hinc conſequitur ut in abſentia cœ-
26 cus lucretur integrè diſtributiones quotidianas
tamquam morbo impeditus, juxta textum hic, &
apertius in d.c. *unico*, ibi, *exceptis illis, quos infir-*
mitas, ſeu juſta, & rationabilis neceſſitas excuſave-
rit, de Cler. non reſiden. lib.6. ubi id notant Archid.
Jo. Andr. Gemin. & omnes, Covarr. *lib.3. var. re-*
ſol. c.13. & ſæpius reſpondit S. Congregatio Conci-
lij. Atq; hanc opinionem in cœco videtur ſequu-
tus, licet ſubobſcurè, Petr. Rebuff. *conſ. 26. nu.15.*
ubi conſuluit cœcitatem non eſſe minus impedi-
mentum, quàm alias infirmitates, & loquitur ad
effectum d.c. un. quod ibi allegat.
27 Poſtremò hæc ſententia videtur in dubio am-
plectenda tamquam æquior, & benignior, quia
cœcus tamquam miſerabilis perſona eſt ſub pro-
tectione Eccleſiæ, c. *Defenſionis*, 87. *diſt.* d.c. *Licet*
& ibi Innocent. Hoſtienſ. & alij *infra de Cenſib.* &
ſatis calamitate cœcitatis affligitur, nec debet am-
plius affligi, c. *Cum percuſſio*, 7. *quæſt.1*. Ideoque
potius eſt ei conſulendum, quàm aliquid auferen-
dum, ut de ipſo dicit gloſſa in d.c. *Licet in ver. Mi-*
ſerers. Facit text. in l.1. §. *Caſum, ff. de poſtul.* & in l.
Cœcus, ff. de judic. Qua de re plura ſcripſi in c. *Si-*
gnificantibus, à n.50. ſupra de offic. deleg. Et ita reſo-
lutum.
28 2. QUÆRO, Poſita deciſione S. Congrega-
tionis Concilij, qua declaratum fuit Canonicum
ob infirmitatem choro non inſervientem perci-
pere debere diſtributiones quotidianas, perinde
ac ſi inſerviret: an percipere etiam debeat portio-
nem earum diſtributionum, quæ à Canonicis abſ-
que legitimo impedimento à choro abſentibus a-
miſſa, præſentibus accreſceret.
Videtur reſpondendum debere percipere, ex
duobus fundamentis.
29 Primum eſt quia cum infirmus quoad perci-
piendas diſtributiones quotidianas fictè, ac juris
interpretatione habeatur pro intereſſente, ut pa-
tet ex deciſione S. Congregationis, & probatur in
c. *unico, de Cleric. non reſident. lib.6.* Abb. *hic in 2.*
notab. & num 7. Aufrer. *deciſ.268*. Covarr. *variar.*
reſol. lib.3. c.13. n.8. Sicut portio deficientium per
jus accreſcendi verè intereſſentibus acquiritur,
gloſſ. in Clem. *Vt u, in ver. Pars dimidia, de ætat.* &
Proſſ. Fagn. in 3. Decr. tal. Tom.4.
qual. Covarr. *d. loco n.7*. ita acquiri debet etiam in-
firmis, qui fictè, ſeu juris interpretatione ſunt In-
30 tereſſentes: nam lex loquens in caſu vero extendi-
tur ad fictum, & ficta præſentia veræ æquipara-
tur, adeo ut fictè præſens conſequi debeat ea, quæ
verè præſentibus tribuuntur, Jo. Andr. in c. *Cum*
in tua num.3. & 4. quem ibi, Gemin. & Franc. ſe-
quuntur *de conſuet. lib.6*. Cui opinioni etſi adver-
ſetur Archid. quoad jus optandi, quod eſt contra
jus, & in quo jus non facit æquiparationem inter
veram fictamque præſentiam: tamen quantum ad
caſum noſtrum attinet, etiam ſecundum opinionē
31 Archid. ficta præſentia ſufficit ad conſequend. 3
diſtributiones, quia verſamur in materia, in qua
jus ipſum æquiparat fictè præſentem, id eſt infir-
mum, verè præſenti, ut in d.c. *un. de Cler. non reſid.*
lib.6. Et quia nos verſamur in ſtatuto, quod eſt
contra jus, de quo loquitur Archid. ſed in lege, &
in jure communi, quod ex ſui natura cum loqui-
tur de caſu vero, extenditur ad fictum, Jaſ. poſt
alios in l. *Si is qui pro tempore, n.284. ff. de uſucap.*
32 Alterum fundamentum eſt, quia in materia ju-
ris accreſcendi portio portioni accreſcit, non per-
ſonæ, l. *Cum ex filio. §. fin. ff. de vulg. & pupill.* quia
portio eſt illa, quæ portionem ad ſe trahit, ut de-
clarat Ripa in l. *Re conjuncti. n.7.* & ibi DD. *de leg.*
3. Sicut ergo portio principalis diſtributionum
debetur infirmo quamvis à choro abſenti, ita hæc,
quæ aſſumit naturam portionis, cui accreſcit. Ri-
pa poſt alios in d.l. *Re conjuncti, n 200*. Gomez, qui
plures textus ad hoc citat *lib.1. variar. reſol. ca.10.*
v.16. verſ. Sed ulterius. Et ita S. Congregatio cen-
ſuit ut dixi in c. *Licet, n.139. ſupra de preben.*

DE CLERIC. ÆGROTAN.

Cap. De Rectoribus.

SVMMARIVM.

1 R*Ectori Eccleſiæ leproſo dandus eſt coadjutor, qui ſuſtentandus eſt de facultatibus Eccleſiæ.*
2 *Leproſi à communione hominum ſeparari debent.*
3 *Eiſque interdici poteſt ingreſſus Eccleſiæ.*
4 *Leproſus ſive ſit Epiſcopus ſive inferior, non removetur ex toto à prælatione, ſed datur illi coadjutor, ita ut habitus curæ ſit penes coadjutum, exercitium verò penes coadjutorem, & nu. ſeqq. uſque ad num. 8.*
5 *Rectores Eccleſiarum ex proprietate vocabuli dicuntur inferiores curati.*
6 *Coadjutor dicitur habere curam animarum quoad exercitium, non autem quoad ius, & habitum curæ, & n.34.*
7 *Leproſus privatur officio actualis adminiſtrationis, ſed dignitatem tenet, ſive officium, quod in ius reſonat, & n. 38.*
8 *Coadjutor vivere debet de Eccleſiæ proventibus, & inde recipere congruam portionem.*
9 *Congrua portio coadjutoribus, & Vicariis aſſignanda ex præſcripto Concilii Tridentini an, & quando taxari debeat arbitrio Epiſcopi.*
10 *Et qualiter ad arbitrium ſit moderandum.*
11 *Appellatio à datione coadjutoris, & aſſignatione*

congrua dætur ad effectum devolutivum tantùm.

12 *Coadiutore,& coadiutoſi reditus Eccleſiæ non ſufficiant, uter ſit præferendus, & nn.ſeqq.*

13 *Parochiani cogi poſſunt ad ſumptus coadiutori miniſtrandos, ſi alia ratia non ſuppetat.*

14 *Reditus Eccleſiæ an ſint in diſpoſitione Rectoris infirmi, an verò coadiutoris.*

15 *Habere curam animarum non dicitur qui non eſt Prælatus Eccleſiæ. & n.17.*

Sed contra num,34.

16 *Pœnitentiariæ Officialis luminibus orbatus an remanſerit privatus officio ex eo quod maior Pœnitentiarius aſſeruerit alium obtinuiſſe prædictum officium facto verbo cum Sanctiſſimo, n.ſeqq. uſque in fin.*

17 *Obtinere idem eſt quod habere.*

18 *Habere quis dicitur iure dominij.*

Declaratur. n.34. & 38.

19 *Obtinere quis dicitur quando Canonicè poſſidet, & habet ius in re.*

Tamen verificatur etiam in detentatione, num. 87. verſ. Et eò magis.

20 *Officium tunc dicitur Papa voluiſſe alteri tradere, & privare poſſeſſorem, quando in locum eius alium ſubrogat.*

Declaratur, n.39.

21 *Spoliato per ſupremum Principem non dantur remedia reſtitutoria.*

22 *Pœnitentiariæ officia ſunt perpetua, ſicut beneficia Eccleſiaſtica & n.ſeqq. uſque ad n. 32.*

23 *Confirmatio Apoſtolica dat ius perpetuum, & irrevocabile.*

24 *Pœnitentiariæ officia ordinem ſacrum habent annexum, & ideo regulantur ut beneficia Eccleſiaſtica, & n.26.*

25 *Officiis manualibus ſacri Ordines non annectuntur.*

27 *Ordinari nemo poteſt ad titulum officii manualis.*

28 *Vacatio in manualibus non datur.*

29 *Officia quædam Pœnitentiariæ conferuntur prævio concurſu, qui in manualibus non ſervatur.*

30 *Pœnitentiariæ officiales abſentes pro ſervitio Sedis Apoſtolicæ, vel alias legitimè impediti percipiunt emolumenta, & officio inſerviunt per ſubſtitutum.*

31 *Officium manuale reſpectu illius, cui ad vitam fuit collatum, cenſetur perpetuum.*

32 *Privatio non præſumitur, niſi probetur.*

33 *Cœcus retinet magiſtratum, & officium prius obtentum, & n. 41.*

35 *Coadiutor nec titulum habet, nec poſſeſſionem, ſed nudum exercitium: titulus verò, & poſſeſſio remanet penes coadiutum.*

36 *Titulus radicatus in perſona unius non evellitur, licet alteri exercitium, & adminiſtratio concedatur.*

37 *Privatio tituli non inducitur ſine expreſſa derogatione iuris quæſiti.*

38 *Verba ſunt impropriandа ne ius tertio quæſitum tollatur.*

40 *Cardinali aſſerenti aliquid factum de mandato Papæ ut ſit credendum, tria debent concurrere, & n. ſeqq.*

41 *Officialis perpetuus propter morbum incurabilem ab officio non removetur, ſed datur illi coadiutor.*

42 *Cardinalis etiam maioris Pœnitentiarii aſſertioni non ſtatur in præiudicium tertii.*

43 *Beneficium, vel officium minimè vacans Papa non intendit conferre.*

44 *Vacatio beneficii iuſtificari debet de Iure, & de facto; alias gratia, de cuius validitate agitur, eſt obreptitia.*

1 DE RECTORIBUS. Si Rector Eccleſiæ ſit leproſus, dandus eſt ei coadjutor, qui ſuſtentandus eſt de facultatibus Eccleſiæ. Hoc dicit. Communis diviſio. Secunda ibi, *Hoc volumus.*

2 Nota primò ibi, *Eccleſias ingredi.* Leproſos debere à communione hominum ſeparari, & hanc eſſe generalem conſuetudinem teſtatur hic Guidopapa *in 1. not.* Idque ob eam rationem, ne morbi contagione ſani inficiantur, c. *Reſecandæ, 24. q. 3.*

3 Propterea enim leproſo interdici poteſt ingreſſus Eccleſiæ, ut eſt hic argumentum optimum ſecundùm Abb. *in 2. not.* Hinc pius V. *in Conſtitutione*, quæ incipit *Decori, edita die 1. Februarii 1570.* permiſit Monialibus exire clauſuram ex cauſa magni incendii, lepræ, & epidimiæ.

4 Secundò nota ibi, *Dandus eſt coadjutor.* Rectorem Eccleſiæ leproſum non removeri ex toto à Prælatione, ſed dandum illi eſſe coadjutorem, ita ut habitus curæ ſit penes leproſum coadjutum, exercitium verò penes coadjutorem, & ita nihil eſt ſpeciale in leproſo, ut propter ſcandalum & abominationem removeatur omnino ab adminiſtrationis officio, ut voluit gloſſ. in c. *Tua, in ver. Adminiſtrationis, infr. eod.* Idem enim eſt in lepra, quod in alijs infirmitatibus, ut ſcilicet nullo caſu ægroto viventi alius ſubſtituatur, niſi eo renunciante, ſecundum opinionem Hugonis, & Laurentij, & quamvis alii aliter ſentiant, ut plenè per Hoſt. in d. c. *Tua, in ver. Miniſtrentur*, tamen hæc opinio verior, & communior eſt, ut ibi teſtatur Abb. *nu. 4.* Pro qua eſt textus apertus hic non cavillando litteram. Hic enim formatur quæſtio de leproſo, & tamen Pontifex jubet illi dari coadiutorem: ergo neceſſariò ſuppoſuit propter morbum lepræ eum non deſinere eſſe Prælatum quoad ius, & habitum Curæ; alioquin ſi ex toto removeretur, impoſſibile eſſet, ut daretur illi coadjutor: quia non eſſet quem coadjuvaret, ut inquit Card. in c. *fin. n. 19. in 24. qu. ad fin. infra eod.* & tamen coadjutor diffinitur eſſe qui datur ut coadjuvet miniſtri, vel præſidentis officium, & dicitur coadjutor à coadiuvando, ſicut tutor à tuendo, ut l. 1. *ff. de tutel.* ſecundùm Jo. Andr. in d. c. *fin. n. 3. verſ. De primo. & n. 4.* Nec acceſſorium poteſt eſſe ſine principali, ut de coadiutore tradit Put. *deciſ. 226 n. 3. & 12. lib. 3.* Rota *deciſ. 410 n. 3. & ſeq. part. 4. Recent.* Expoſitio autem Tancr. qui *ver. Coadjutor*, exponebat, id eſt ſucceſſor, infert vim litteræ.

Non obſtat quod hæc Decretalis ſit intelligenda de eo, qui non erat adeò infectus leprâ, ut non poſſet eſſe in Collegio ſuo, ſecundùm Innocentium in d. c. *Tua, circa medium, verſ. Et reſpondetur*, quoniam hic intellectus divinat, imò repugnat verbis textus quæ clarè loquuntur de totaliter infectis, ut patet ibi, lepræ macula uſque adeò infectis, quod altari ſervire non poſſunt, nec ſine magno ſcandalo eorum, qui ſani ſunt, Eccleſias ingredi. Item non obſtat quod hic textus intelligi debeat in Epiſcopo, qui propter lepram ex toto non removetur, ſed datur illi coadiutor, cum ſpirituale coniugium, quod eſt propriè inter Epiſcopum, & Eccleſiam difficilius ſolvatur.

cap.

vatur,cap. *Inter corporalia,de tranſlat.Epiſc.*Tex-
tus verò in d.cap.*Tua,infra eod.*procedatur in in-
ferioribus, qui in ſpeciali caſu lepræ prorſus re-
moventur,prout diſtinxit ibi Hoſt. *in ver.Mini-*
ſtrentur,& Archid.*in ſumma,n.*1.7.*quæſt.*1. Imò
5 enim hoc cap. expreſsè loquitur de Rectoribus
Eccleſiarum, & curam animarum habentibus,
quorum appellatione ex proprietate vocabuli ve-
niunt inferiores Curati,c.*fin.de præb.* c.*Ex tranſ-*
*miſſa,de decim.*c.*Ad audientiam,el* 1.*de Eccleſ.ædi-*
*fic.*cum multis ſimil.Præterea hoc c.eſt pars c.*Ad*
aures,ſup.de reſcript. & Lucius tertius reſpondet
conſultationi Lincol. ſeu Vinton. Epiſcopi, aliàs
Lingon. Archid.ut refert Ant. Auguſt.*in* 1.*collect.*
Decretal.tit,2.*c.*6.& *in notis ad c.*3.*tit.*6. Ergo de-
bet neceſſariò intelligi de Eccleſiarum Rectori-
bus,qui ſubjecti erant illi Epiſcopo, ſeu Archidia-
cono,non autem de Epiſcopis, quibus non dan-
tur coadjutores,niſi à Sede Apoſtolica,ut c. *unic.*
*infra eod.lib.*6. Meritò Jo.Andr. & communiter
alij ſequentes tenent indiſtinctè primam opinio-
nem Hugonis, etiam in Prælatis inferioribus,ut
teſtatur Abb.in d.c.*Tua,n.*4.*verſ.Sed Jo.Andr.*
6 Demum non obſtat,quod coadjutor hic dica-
tur habere curam animarum, ex quo gloſſ.in ver.
Curam,inferebat eum eſſe Prælatum:etenim hoc
debet intelligi quoad exercitium tantùm, non
autem quoad habitum ipſius curæ, qui remanet
penes coadjutum,ut hic declarant Hoſt. Jo.Andr.
& communiter Doctores, ut plenius dicam infra
7 *n.*34. Et eod.modo intelligi debet tex.in d.c.*Tua,*
*infra eod.*dum dicit leproſum removeri ab admi-
niſtrationis officio, quoniam, ut ait Laurentius,
Sacerdos leproſus privatur officio actualis admi-
niſtrationis, ſed dignitatem tenet,ſive officium,
quod in jus reſonat, puta quia illi præſtabitur o-
bedientia in his,quæ utiliter mandabit,arg.c. *Ex*
parte,infr.eod.& c.*Quia frater*,7,*q.*1.
8 Tertiò nota ibi, *de facultatibus Eccleſiæ*,coad-
jutorem vivere debere de Eccleſiæ proventibus,
& inde recipere congruam portionem,ut hic eſt
text.expreſſus,concordat c.*un.infr.eod.lib.*6. ibi,
(Coadjutores hujuſmodi de proventibus Præla-
torum,in quorum aſſumuntur auxilium,ſumptus
recipiant moderatos:).& notat Abbas *hic in ult.*
not.& communiter alij, Jo.Andr,in c.*fin.n.*12.*in-*
fra eod. dicens (coadjutorem debere alimenta
congrua,& moderata habere de bonis dignitatis,
Eccleſiæ,vel officij, cujus Prælato,vel miniſtro
datus eſt) Put.*deciſ.*226 *n.* 13.*lib.*3.
9 Porrò Coadjutoribus, quos Epiſcopi etiam
tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, deputare
poſſunt Rectoribus Parochialium Eccleſiarum
illitteratis,& imperitis,itidem aſſignanda eſt pars
fructuum pro ſufficienti victu,ex Decreto Con-
cilii Trid.*c.*6.*ſeſſ.* 21. Ac ſimiliter Parochi abſce-
dentes tenentur idoneum Vicarium relinquere
cum debita mercedis aſſignatione,ut in c.1.§.*Ea-*
*dem omnino,ſeſſ.*23.& in Parochialibus unitis ab
Epiſcopo deputandi ſunt Vicarij cum tertiæ par-
tis fructuum aut majori,vel minori arbitrio ipſo-
rum Ordinariorum portione etiam ſuper certa re
aſſignanda,ut in *c* 7.*ſeſſ.*7. licet hæc congrua Vi-
cariis perpetuis aſſignanda ex Bulla Pij V. *Ad exe-*
quendum, non poſſit eſſe major ſcutorum cen-
tum,nec minor quinquaginta. Sed & Vicario in
Parochialibus vacantibus deputando aſſignari
debet congrua portio arbitrio Epiſcopi,ut in c.18
*in princ.ſeſſ.*24. Et ita cùm dubitatum fuerit quæ-
nam ſit congrua portio aſſignanda Vicario, qui
ponitur in Parochialibus vacantibus: reſponſum
eſt congruam eſſe portionem arbitrio Judicis. Ex
his collige & congruam portionem coadjutori-
bus aſſignandam ex præſcripto hujus Decretalis
10 taxandā eſſe arbitrio Ordinarii, cum & aliæ con-
gruæ ſint arbitrariæ, excepta illa Vicarii perpetui,
quæ tamen à quinquaginta uſque ad centum, &
ipſa arbitraria eſt,qualiter autem arbitrium in hu-
juſmodi taxatione ſit moderandum, conjice ex
infra ſcripta declaratione. An fructuū portio con-
ſtituenda Parochialium Eccleſiarum vacaturarū
Vicario curam exercenti quouſq; ad novam in-
ſtitutionem deveniatur, referri debeat ad ſolam
ipſius ſuſtentationem,quotam, aut ipſarū vacan-
tium annuum valorem, vel ad ipſius Vicarii quali-
tatem: S. Congreg. cenſuit ad hæc omnia eſſe re-
11 ferendam. Rurſus cenſuit à datione coadiutoris
Vicario inſufficienti, & à congrua aſſignatione
dati appellationem devolutivam tantùm, & de
gravaminibus videndum in ſecundo iudicio.
12 Sed hic occurrit quæſtio notabilis, quotidia-
na,quid ſi reditus Eccleſiæ non ſufficiant coadiu-
tori, & Prælato ægrotanti,quis eorum ſit præfe-
rendus.
Gloſſa finalis hic tenet ex proventibus & Eccle-
ſiæ prius eſſe providendum coadiutori,qui Eccle-
ſiæ inſervit; & Rectori infirmo providebit Epi-
ſcopus,allegat c.1.& 2.82.*diſt.* & cum gloſſ.con-
cordant Tancred.& Goffred.*hic*,Archid.*in Sum-*
*ma in fin.*7.*q.*1.& Henric:Boich,in c.*fin.n.*10. *in-*
frà eod. iura tamen quæ gloſſa adducit, hoc non
probant,ſecundùm Cardin.& Abb. *hic*, ſed tan-
tùm faciunt in argumentum, generaliter enim
diſponunt, ut Epiſcopus pauperibus & infirmis,
qui ſuis manibus laborare non poſſunt,victum,&
veſtitum largiatur. Unde Vincentius dicit hanc
gloſſam ſibi non placere, quia debilioribus in lo-
co conſulitur,allegat c.*In nullo*,18.*q.*2. Et quam-
vis neq; hic textus ad rem pertineat, tamen cum
opinione Vincentii, quam recitant ultimo loco,
ſimpliciter hic tranſeunt Jo.Andr.*n.*3.*in gloſſ.ult.*
Butr.*n.*4.& Anchar. *eod,num.* eamque expreſsè
approbant Cardin.*n.*2 & 3. ſubdens ſe ita in facto
conſuluiſſe,Abb.*n.*6. Jo.de Anan.*nu.*13. quæ et-
iam mihi magis placet, & maiori æquitate,ac ſoli-
dioribus nititur fundamentis, quia ægrotus intel-
ligitur Eccleſiæ deſervire,c.1.*ſupra eod.* Ergo illi
prius ſubveniendum eſt de reditibus Eccleſiæ,quia
qui altari ſervit,&c.cap. *Cum ſecundum,ſupra de*
præben.& cùm habeat titulum,& poſſeſſionem u-
nà cum ſervitio, præferendus eſt coadiutori,qui
nec titulum habet,nec poſſeſſionem, ſed nudum
exercitium,ut dicam infra *num.*35. Alioquin ſi æ-
groto ſubtraherentur ſtipendia, hoc exemplo de-
territi, non invenirentur qui vellent Eccleſiæ mi-
litare,ut legitur in d.cap.1. & ita ex hoc videretur
perturbari ſtatus Eccleſiaſticus nedum præſens,
ſed etiam futurus, ut accuratè ibi obſervat Abb.
in 2.*not.*& *hic nu*,6.*verſ.Et ad deciſionem* Pro qua
opinione multum etiam ſtringit quod coadiutor
debet de reditibus Eccleſiæ congruam recipere
portionem,ut hic dicitur, vel moderatos ſumptus,
ut in ca.*un.infra eod.lib.*6. Ergo proventus Eccle-
ſiæ primo & principaliter ſunt in diſpoſitione
Rectoris, & conſequenter illius neceſſitati prius
13 eſt providendum. Coadiutori autem,cum redi-

tus utrique non ſufficiant, providebit Epiſcopus,
vel Parochiani ſecundum Cardin.& Abb *locis ci-*
tatis. Et pro hoc ultimo vide bonam gloſſam in c.
Omnis Chriſtianus,in ver.Vacuus,de conſecr.diſt.1.
& quod leg.& notat.in c. *Ad audientiam,il primo,*
de Eccleſ.ædific.& in Conc.Trid. *cap.4.ſeſſ.21.* t.n-
bi ſi reditus Eccleſiæ non ſufficiant pro Sacerdo-
tibus Parochialium noviter erectarum , cogi po-
teſt populus ea ſubminiſtrare , quæ ſufficiant ad
vitam dictorum Sacerdotum ſuſtentandam. Et in
coadjutore aliàs reſpondit S. Congregatio ejuſ-
dem Concilij interpres ; nam cùm pro augendis
reditibus tenuiſſimæ Parochialis plus quàm mille
animas habentis , coadjutoris aſſumendi gratia
quæſitum eſſet , an poſſent compelli parochiani,
cùm alia ratio non ſuppeteret , S. Congregatio
cenſuit dandas eſſe litteras ad Archiepiſcopum
Theatinum, ut ageret cum univerſitate.
14 Quærit hic Abb.*n.5.verſ.Et ex hoc inſurgit*, in
cujus diſpoſitione ſint reditus Eccleſiæ,an ſcilicet
Prælati ægrotantis, an verò coadjutoris ? Et di-
ſtinguit ſic; Aut infirmitas eſt talis ut impediat ad-
miniſtrationem in temporalibus & ſpiritualibus
puta dementia,ſeu furor : & tunc coadjutor ha-
beat adminiſtrationem in utriſque,& congruam
portionem tribuat ægroto,& aliam congruam ſi-
bi retineat; reliquos autem fructus convertat , ſeu
diſpenſet in utilitatem Eccleſiæ, ſicut tenetur bo-
nus Rector ; & ita ſecundùm eam poteſt intelligi
ca,*Tua,infra eod.* Aut verò infirmitas impedit ad-
miniſtrationem in ſpiritualibus tantùm: & tunc
cùm officiũ coadjutoris ſe non extendat ad tem-
poralia, Prælatus percipiat reditus omnes,& con-
gruam portionem aſſignet coadjutori. Sed contra
hanc diſtinctionem facit textus in d.c.*un.infr.eod.*
lib.6. qui in ſpecie loquitur de Prælato dementi &
tamen præcipit ut coadjutor de reditibus Eccleſiæ
habeat tantùm ſumptus moderatos: ergo reliqui
reditus ſine diminutione ſpectant ad Prælatum æ-
grotantem, cum illis non appareat privatus; quo
argumento in caſu contrario utitur ipſemet Abb.
hic.n.5.verſ.Sed contra. Ego puto inſpiciendam eſ-
ſe formam coadjutoriæ,an ſcilicet fuerit datus co-
adjutor in ſpiritualibus , & temporalibus:an verò
in ſpiritualibus tantùm,& de varijs ſpeciebus co-
adjutoriæ vide Cardin.*conſ.*70.incip. *In Eccleſia*
Magdeburgenſi , in princ.
15 In gloſſa *in ver.Curam*,nota ver.*habeat*,ſonare
in jus,adeo ut ex eo,quod quis habeat curam ani-
marum,rectè inferri poſſit,ut ſit Titularis,& Præ-
latus Eccleſiæ,ut aperte ſentit hæc gloſſa.
16 Ex hoc infero ad notabilem quæſtionem facti.
Cum N.S. Pœnitentiariæ corrector deſijſſet offi-
cium exercere ob ſupervenientis cæcitatis impe-
dimentum, fuit authoritate Apoſtolica deputatus
ad illud exercendum S.Rotæ Auditor cum hono-
ribus & oneribus dumtaxat. Sed poſtea emolu-
menta fuerunt ei perſoluta:ac ſubinde ipſo Audi-
tore vitâ functo,idem officium uti vacans per illi-
us obitum, ſemel atque iterum fuit aliis collatum,
& ſic primus officialis non citatus,nec auditus re-
manſit de facto ſpoliatus titulo, & emolumentis
officii : & cum propterea petiiſſet ſe reintegrari,
ex adverſo fuerunt exhibitæ litteræ patentes Car-
dinalis Maioris Pœnitentiarii,in quibus enuncia-
tus , quod prædictus Rotæ Auditor exercuerit
Correctoris officium primo cum honoribus, &
oneribus, & deinde facto verbo cum Sanctiſſimo
etiam cum emolumentis obtinuit. Quibus verbis
adverſarii contendebant conſtare primum offici-
alem fuiſſe officio privatum à Summo Pontifice,
ac proindè reintegrationem petitam non eſſe illi
concedendam, quæritur quid iuris?
17 Contra Officialem inducitur hæc gloſſ.*in ver.*
Curam, nam verbũ *obtinuit*,idem importat quod
verbum *habuit*,c. *Dudum,il 2.circa fin.verſ.Sug-*
*geſſit enim,ſupra de elect.*c.*Quia in tantùm*,iuncto
c.*Ad hæc*,c.*De multa,& quaſi per tot.de præben.*
& notat Archid.in c. *Si gratioſe.num.1.verſ.N. ut*
tùm non habeat,de reſcript.eod.lib.6. Dum autem
prædictus Rotæ Auditor obtinuit Correctoris of-
ficium,utique dicitur illud habũiſſe reſpectu titu-
li,non autem quoad nudum exercitium, & mini-
ſterium facti,ſicut coadiutor ex eo quod hic dica-
tur habere curam animarum, arguit gloſſ.ut ipſe,
non autem coadiutus infirmus,ſit Prælatus Ec-
cleſiæ, & cum hac gloſſa conſentiunt Tancred.
18 Goffred.& alii,quos retuli ſupra *n.12.* Et meritò,
quia habere quis dicitur iure dominii,l.*Hoc Sena-*
tus,& ibi gloſſ.*in ver. Habuit,ff.de uſufruct.ear.*
*rerum,quæ uſu conſum.*l. *Habere,ff.de ver.ſignif.*l.
19 *Stipulatio iſta,§.Habere,ff.de verb.obligat.* Et eod.
modo obtinere quis dicitur quando canonicè
poſſidet,& habet ius in re, c. *Quoddam,in fin.de*
*præben lib.lib.6.*c.*Quoniam,de conceſſ.præben.eod.*
*lib.*Archid.*loco citato.* Alber.*in Dictionario in ver.*
20 *Obtinere* : & conſequenter primus officialis re-
manſit officio privatus , quia tunc Papa dicitur
voluiſſe alteri officium tradere,& privare poſſeſ-
ſorem, quando in locum officialis poſſidentis al-
terum ſubrogat,ut notat Angel.in l.*Quod ſi fortè.*
§.1.n.4 ff.de ſolut. Socin.*conſ.4.ſuper quæſtione,n.*
21 *23,in fin.lib.3.* Quo fit,ut idem officialis de ſpolio
conqueri non poſſit,quia ſpoliato per ſupremum
principem non dantur remedia reſtitutoria. Do-
ctores in c.*Ex conqueſtione,de reſtit.ſpoliat.* Carol.
Tapia,*de Conſtit.Princip.*in l.*fin.c.9.n.74.* Mohed
deciſ.4.de reſtit.ſpoliat. Et conferunt quæ de abſo-
luta poteſtate Papæ in officiis,& beneficiis Eccle-
ſiaſticis plenè adnotavi in c.*fin.à n.25.infra eod.*
22 Contrarium credo verum , & ad evidentiam
præmitto officia S. Pœnitentiariæ ex ſui natura
eſſe perpetua,ſicut Eccleſiaſtica beneficia , quod
conſtat ex infraſcriptis. Et primò, quia ex præ-
ſcripto Conſtitutionis Pii V: *In omnibus*,edita ſu-
per reformatione Pœnitentiariæ Apoſtolicæ,§ *9,*
in Bullar.tom.2.pag.281. Illius officiales delegun-
tur à Maiori Pœnitentiario,& à Summo Pontifi-
23 ce confirmantur. Ex huiuſmodi autem confirma-
tione confertur electo ius perpetuum , & irrevo-
cabile,cap.2. & ibi Innocen. Hoſtien.& Joann.
Andr.omnes *in princ.de confir.util,vel inutil.* cap.
*Super his,de accuſat.*gloſſ,in ca. *Frater,in ver.Au-*
thoritate,17,quæſt.4. textus optimus in cap.*Si A-*
poſtolica,& ibi gloſſ.*in ver,Præferri,de præben.lib,*
6.& de officiali confirmato tradit Bald.*conſ.325.*
Super primo puncto,circa finem,verſ. Aut eſt con-
firmatus,lib.5. Romanus *conſ.467. Vt clara,nu.4.*
verſ.Secundum idem,& ante eos Cynus in l.*Cùm*
lex,ff.de legib.
Secundò, quia officia Pœnitentiariæ ex eadem
24 Pii V.Conſtitutione, §.*10.* Ordinem ſacrum ha-
bent annexum;ideoque in litteris patentibus pro-
viſionum apponi ſolet clauſula, (& quia dictum
officium iuxta ordinationem novi ſtatus eiuſdem
S.Pœnitentiariæ ſacrum Ordinem requirit,volu-
mus,

mus,ut infra ſex proximos menſes ſacris Ordi-
nibus initiari teneaIris.) Hæc autem annexio Or-
dinis ſacri non fit officijs manualibus,ſed perpe-
tuis dumtaxat, Clem. *Vt ii, de ætat. & qualit.* Con-
cilium Trid. *c. 4. ſeſſ. 22.* & eſſet valde abſonum,
& contra naturalem rationem, ut poſtea quàm
officialis ſacro Ordine eſt inſignitus, poſſet illi-
co,& ſine ulla cauſa ab officio amoveri, & re-
maneret obſtrictus voto perpetuo continentiæ,
& onere Divinum officium quotidie recitandi, l.
Secundum naturam ff. de reg. jur. cap. *Cùm ſecun-*
26 *dum, de preb. cum ſimil.* Unde officia S. Pœniten-
tiariæ,& alia id genus,ex eo, quod ſacrum Ordi-
nem habeant annexum regulari,ut beneficia Ec-
cleſiaſtica,tradit in puncto Samen. *in reg. de in-*
firm. q. 22. verſ. Aut loquimur de officiis mixtis.
27 Tertiò, quia nonnunquam S. Pœnitentiariæ
officiales ad titulum ſuorum officiorum fuerunt
ſacris Ordinibus initiati: quod apertè oſtendit ti-
tuli perpetuitatem,cùm ad titulum officij manua-
lis non liceat quemquam ordinare,reclamante
Triden. Concilij decreto *c. 2. ſeſſ. 21.* ut ſæpiùs S.
Congregat. reſpondit.
28 Quartò, quia prædicta officia vacant per obi-
tum, vel promotionem ad inſtar Clericatuum
Cameræ, Auditoratuum Rotæ, & aliorum con-
ſimilium officiorum ex ſui natura perpetuorum,
ex hoc autem quod hujuſmodi officia dentur uti
vacantia,ſequitur ut dici non poſſint manualia,ut
cenſuit Rota coram Gregor. XV. *deciſ. 48. n. 5.* In
manualibus enim non datur vacatio. Serap. *deciſ.*
13. n. 7. par. 6. recen. deciſ. 1095. n. 2. Rota poſt alios.
29 Quintò, quia ex præſcripto ejuſdem Conſti-
tutionis in §. 11. quædam Pœnitentiariæ officia,
videlicet Procuratorum, & ſcriptorum confe-
runtur prævio concurſu poſitis edictis. Hæc au-
tem forma in manualibus obſervari non conſue-
vit, ſed ſolùm in perpetuis, ut in Cantoribus Ca-
pellæ Pontificiæ, & in Parochialibus ex decreto
Conc. Trid. *c. 18. ſeſſ. 24.*
30 Ultimò, hoc idem conſtat apertiſſimè, quia of-
ficiales hujuſmodi abſentes pro ſervitio Sedis A-
poſtolicæ, item infirmi, vel aliàs legitimè impe-
diti officiorum ſuorum titulos indifferenter re-
tinuerunt, ſibique emolumenta perceperunt, &
officio inſervierunt per ſubſtitutum, nec unquam
auditum eſt, quod eorum aliquis fuerit amotus,
quantumcumque diuturnum fuerit impedimen-
tum. Et ita in individuo obſervatum à Sanctiſſi-
mo D.N. Innocentio X. olim S. Pœnitentiariæ
Conſultore Canoniſta, in bon. mem. Cardinali
Millino Regente, & in Cardinali Cennino Sigil-
latore, dum apud Catholicam Majeſtatem Nun-
tij Apoſtolici extitère, & nunc idem quoque caſu
accidit in R.P.D. Roſpiglioſo itidem Sigillatore.
Quin etiam extat notabile exemplum Petri Bri-
ſouij ſcriptoris, qui quamvis eſſet ſenio confe-
ctus, infirmus, & perpetuò inhabilis, tamen quo-
ad vixit, officium retinuit cum emolumentis, &
illud exercuit per ſubſtitutum, cui ſalarium fuit
ſubminiſtratum à b.m. Cardin. Burgheſio majori
Pœnitentiario. Quæ quidem obſervantia inniti-
tur præcit. Conſtit. Pij V. in §. 11. qua decernitur,
ut legitimè impediti fructus, & emolumenta per-
cipiant, quamvis non ſint præſentes, & actu in-
ſerviant, ex quibus credimus officiorũ hujuſmo-
di perpetuitatem in dubium revocari non poſſe.
Et nihilominus etiam ſi eſſent manualia, tamẽ
cùm officium Correctoris per litteras in forma
Brevis conceſſum fuerit prædicto Officiali ad ſui
vitam, reſpectu ipſius cenſetur perpetuum, ut de
officijs manualibus ſcripſit Abb. in c. *Cum inter*
R, in 3. not. de elect. & in c. *Ad noſtram, num. 7. de*
confirm. util. vel inutil.
32 Quibus præmiſſis dicendum videtur petitam
reintegrationem deberi prædicto Officiali ex Ju-
ſtitia; quia nunquam per ſententiam juris, vel ho-
minis fuit privatus officio ex ſui natura perpe-
tuo, ſibique ad vitam collato, & tamen privatio
cum ſit facti, probari debet ab allegante, l. 1. C.
de probat. & tradit Bald. in l. *Ex perſona, n. 14.*
33 *C. eod. tit.* Non per ſententiam juris, quia cæcus
retinet Magiſtratum, & officium priùs obtentum,
l. 1. §. *Quamvis autem. ff. de poſtul.* l. *Cæcus,* & ibi
gloſſ. Bart. & DD. *ff. de judic. c. fin.* juncta gloſ. 1.
communiter approbata, & ibi dixi *n. 42. infra*
34 *eod.* Nec per ſententiam hominis, quia ad hoc
probandum adducitur ſola enunciativa Majoris
Pœnitentiarij, quod B. Rotæ Auditor habuerit
prædictum officium, & per conſequens eo pri-
vatus remanſerit primus officialis. Sed hæc non
eſt bona conſequentia, quia verbum *habuit*, ſeu
obtinuit, intelligi debet reſpectu exercitij, non au-
tem reſpectu tituli ad quod inducitur in termi-
nis hoc c. juncta communi expoſitione DD. hic
enim cavetur, ut coadjutor dandus Rectori Ec-
cleſiæ leproſo curam habeat animarum; & tamen
illud verbum *habeat*, non intelligitur reſpectu ti-
tuli, & habitus curæ, qui remanet penes infirmũ,
ſed reſpectu exercitij tantùm, prout rejecta expo-
ſitione gloſſ. firmant *hic* Hoſt. *poſt princ. in verb.*
Animarum, Jo. Andr. *in ver. Curam habeat.* But.
35 *n. 3.* Card. *n. 1.* Anchar. *n. 5.* Imol. *n. 1. & 3.* Abbas
n. ult. & Jo. de Anan. *n. 2.* quorum authoritatibus
innixi Domini de Rota, *deciſ. 410. num. 5. part. 4.*
Recent. decidunt coadjutorem nec jus, nec titu-
lum habere in beneficio, ſed tantùm exercitium,
& adminiſtrationem; jus autem reſidere penes
coadjutum, & ſubdunt gloſſam præallegatam
communiter reprobari, quinimò *num. 3.* tenent
coadjutorem non ſolùm non habere titulum, ſed
nec poſſeſſionem, cùm illam habeat coadjutus,
nec poſſeſſio poſſit eſſe penes plures in ſolidum,
l. 3. §. *Ex contrario, ff. de acquir. poſſeſſ.* quod etiam
firmat Cott. *deciſ. 398. in Miſcell.* & Caputaq. *de-*
ciſ. 65. in manuſcript. Rota *in Salmantina Coad-*
jutoria 25 Junij 1593. coram Penia, impreſſa apud
36 Garz. *de benef. part. 4. cap. 5. num. 34.* Habemus i-
gitur hic text. apertum, ſecundum communem
intellectum, quod quando quis dicitur habere
ſeu obtinere officium ab alio obtentum, hoc
non intelligitur reſpectu tituli, ſed reſpectu exer-
citij tantùm. Atque ita jus, & titulus radicatus in
perſona unius non evellitur, licet alteri dicti juris
exercitium, & adminiſtratio concedatur, l. 3. *ff.*
pro ſoc, & in terminis Coadjutoris eſt text. in ca.
Grandi, ubi id notat Anchar. *n. 5. verſ. Nam jus de*
ſupp. neglig. Prælat. lib. 6. Abb. in c. *Tua nos, num. 4.*
infra eod. Et ratio eſt evidens, quia pœna in ma-
teria privativa ſine expreſſione aperta non indu-
citur, ut in authen. *de non eligen. ſecun nuben.* §.
Cum igitur, verſ. Sin autem, Caſſad. *deciſ. 4. nu. 3.*
verſ. Nam non reperitur expreſſum, de loc. & pœna
privationis tituli, quæ graviſſima eſt, non induci-
tur ſine expreſſa derogatione juris quæſiti, ut no-
tat Bald. in auth. *ex teſtamento n. 13. cap. de ſecund.*

nupt.& eò magis,quia verbum *obtinuit* plus habet facti,quàm verbum *habuit*. Nam obtinere verificatur etiam in ſola detentione, l. *habere, ff.de verb.ſignif.* Rota *deciſ.8.de elect.in antiq,* Mohed. *dec.6,circa med.verſ.Obtinere,& per tot. de locat.* Unde ſi ver.*habuit*,quod plus habet juris,refertur ad nudum exercitium,ne titulus addicetur à coadjuto,ut hic longè magis idem dicendum de verb.*obtinuit*, & nihilominus quamvis hoc verbum ex propria ſignificatione intelligeretur etiã reſpectu dominij,ut in contratijs,tamen verba ſunt etiam impropriandà, ne jus tertio quæſitum tollatur,ut per Sam.*in regul,de jure quaſit. non toll.q.1.n.4.*& propterea verba illa *ab adminiſtrationis debet officio removeri*, quæ habentur in cap. *Tua,infra eod.*quamvis propriè ſint apta importare remotionem à titulo beneficij,tamen impropriantur,& intelliguntur reſpectu actualis exercitij tantùm,ne inferatur præjudicium Rectori coadjuto,prout intelligit Laurent.& alij communiter,& tetigi ſupra *n.7.* quod adeo verum eſt ut etiamſi Papa contuliſſet officium, ſeu beneficium, cum clauſula *non obſtante collatione alteri facta;* tamen intelligeretur de collatione invalida, ne læderetur jus tertij,ut voluit originaliter Compoſtel.in *C.cauſam quæ,n.13.verſ. Et per eaſdem ra-*
39 *tiones,ſupra de reſcript.* Cujus opinio non habet contradictorem,ut ibi teſtatur Felin.*n.19, & 25, in fin,* eamque ſequuta eſt Rota coram Mohed. *deciſ.7,n.6.de reſtit ſpoliat.*ubi in terminis reſolvit collationem officij Portæ Salariæ ab alio obtenti factam per Papam cum clauſula *non obſtante collatione per Nos alteri facta*,non valere,& obſtare regulam *de jure quaſito*,& eam clauſulam eſſe intelligendam de collatione invalida, Allegat Bart. idem tenentem in l. *Prædia.n.2.c.de locat.Præd. lib.11.*& Bald,in auth. *Hoc inter liberos,n.3. verſ. De clauſula autem,C,de teſtam.* & per hæc patet reſponſio ad objectum,quod Papa intelligatur officialem ab officio removere, quando in ejus locum alium ſubrogat: Hoc enim vendicat ſibi locum,quando ſubrogatio fit plenariè, & reſpectu tituli,non autem reſpectu adminiſtrationis,& exercitij ut ex dictis conſtat.

40 Sed quatenus verb.*habuit*,ſeu *obtinuit*,importaret collationem tituli,& per conſequens remotionem primi officialis,tamen certum eſt Cardinali aſſerenti aliquid factum de mandato Papæ, ſtandum non eſſe,niſi hæc tria concurrant; Primò,ſcilicet,ut Cardinalis aſſerat veriſimilia; Secundò,ut Papa ſit præſens,ad quem facilè poſſit haberi concurſus. Tertiò,ut aſſertio non contineat rem tertio præiudicialem, prout hæc tria copulativè ad conciliandas opiniones requirit Rota *deciſ.630,n.2. part.4.recent.* Hoc autem caſu tantùm abeſt,ut hæc tria requiſita ſimul concurrant,ut potiùs deficiant omninò. Deficit enim primum,quia cùm non deceat honeſtatem ſuperioris ſine manifeſta,& rationabili cauſa aliquem ſuis officiis,vel beneficiis ſpoliare, c.*Conquerente, de reſt.ſpoliat*,omninò inveriſimile eſt, ut Papa, qui eſt fons Juſtitiæ,& non præſumitur velle cõtrà ius,c.*Ex ore,de privil.*voluerit officialem privare officio ex ſui natura perpetuo, eiq; ad vitam per ipſummet Pontificem collato, ex ſola cauſa cœcitatis in ipſo officio contractæ ,contra æquitatem naturalem, Cardinalis *conſil.142.num:2.* contra inveteratam conſuetudinem Sacr. Pœnitentiariæ,in qua ut dixi ſupra *n.30.* Officiales impediti ſemper retinuerunt officium cum emolumentis,inſervientes per ſubſtitutum,c.*Conſuetudinis,11.diſt.*c.*Sub ſancta Romana, cum quinq;*
41 *ſeqq.12,diſt.* Et contra omnia jura,quæ ubique inculcant inhabilem ad officium exercendum propter morbum incurabilem non eſſe ab officio priùs habito removendum, ſed tantummodo illi dandum eſſe coadjutorem,ut hic,& in c.*Ex parte,*ibi,*incurabili morbo,infra eod.*& in c.*un.*§,*Verum,*ibi,*perpetuò impeditus*, & ibi gloſ.*in verb. Perpetuò*, Jo.Monach. Archid. Gemin. & omnes *eod.tit.lib.6.* Vital,in Clem.*Cupientes,n.46. de pænis,*& in cœco tenet gloſ.1.Hoſt. *in princ.* Joan. Andr.*n.14.*& alij communiter in ca.*fin.infra eod.* Deficit etiam ſecundùm requiſitum facilitatis recurſus ad Papam, ſed hæc inſpectio cùm pendeat ex multis circumſtantijs, quæ in facto conſiſtunt,& nihil habent juris, in lectura conſultò prætermittitur.

42 Demum deficit tertium quia cùm aſſeratur enunciativam illam importare privationem officialis,negari non poteſt,quin contineat rem tertio maximè præiudicialem.Quod quidem præiudicium,data etiam veriſimilitudine,& facilitate recurſus,per ſe ſolum ſufficeret ad hoc ut aſſertioni Cardin. ſtandum nõ eſſet,ut originaliter ſcripſit Angel, *conſ.182.num 2.verſ. Finaliter credo,* cui ſubſcribunt Anchar, in Clemen.1. *num.3. de probat.*latiſſimè Barbat,*de Cardinali Legato,q.1. in 2.prælud.*Abbas in cap *Sicut nobis,nu.5.* poſt gloſſ.*ibi in ver,Alio modo,de ſent.excomm.* Aret.in c.*Cum à nobis.num.15.verſ. Nam hoc dictum limito,de teſtib,*Dec.in c.*Cùm cauſam,in fin.de offic. Deleg.*& alij paſſim,& in aſſertione majoris Pœniteutiariæ tenuit Gozadin,*conſ,41.col.pen.* Gabriel,*concl.1.de probat.n.17.*& Maſcard, *in tract. de probat,concl.140. n.13.*

43 Cùm igitur prædicta verba enunciativa nullatenus probent privationem officialis, conſequens eſt,ut proviſiones Apoſtolicæ poſtea ſubſequutæ de officio Correctoris tanquam de vacante ſint ſubreptitiæ, ac nullæ, cùm Papa non intendat conferre officium minimè vacans ad notata in c.*Cum noſtris,*& c.*Nulla,de conceſſ.præb.* c.*Deteſtanda eod,tit,lib.6.*& dixit Rot. *deciſ.348. n.1.part.3. recent.*

44 Nec relevat objectum,quod ad juſtificationem ultimæ proviſionis ſufficiat,ut officium vacaret de facto,licet non de jure,juxta *deciſ.*Bellm. 116.*n.3.in fin.*Rota *deciſ.9 de elect, in antiq.*& d. *deciſ,348,ſub n.1.verſ. Cumulabantur.* Quoniam hic non agitur de juſtificatione gratiæ pro executione litterarum Apoſtolicarum,quæ jam executionem habuerunt,in quibus terminis loquuntur deciſiones prællegatæ:Sed agitur de validitate earumdem litterarum,in quibus cùm narratum fuerit officium vacare,neceſſariò probari debet,& verificari quod tunc temporis illud vacaret de jure,& de facto,aliàs gratia eſt manifeſtè obreptitia,ut per Oldrad.*conſ,208. Quoniam ex tẽpore,num.2.verſ.Ex hoc facto.* Jo. Monac. in cap. *Si tibi abſenti,num,12 de præb lib 6.* Gemin.*conſ. 86.In cauſa,num.1.* ubi ait de hoc eſſe caſum in dict.c.*Cum noſtris,de conceſſ.præb.* Put. *deciſ.30, num.4.& 5.lib.1.* Ex quibus etiam conſequitur ut idem officialis meritò poſſit conqueri de ſpolio, eique competant remedia reſtitutoria cùm non à

ſu-

ſupremo Principe, ſed ab inferiore fuerit de facto ſpoliatus, *C. In litteris*, c. *Item cùm quis*, & cap. *Ex conqueſtione de reſtit. ſpoliat.* Rota *deciſ.* 15. *eodem tit. in novis*, cum multis ſimilibus.

Verùm ſi concederemus officialem privatum fuiſſe per ipſummet Principem, idque ſufficienter probari ex prædictis verbis enunciativis Majoris Pœnitentiarii: tunc dicendum eſſet privationem ex cauſa cœcitatis non ſuſtineri, & caſſandum eſſe per Summum Pontificem ſucceſſorem, ut tredecim fundamentis latiſſimè probavi in c. *Conſultationibus infra eod.*

Et ita obtentum, ut dixi in c. *Caterum, in fin. ſuprà de reſcript.*

DE CLERIC. ÆGROTAN.

Cap. Ex parte.

SVMMARIVM.

1 *COadiutor dandus eſt Epiſcopo, qui propter incurabilem morbum Paſtorale officium exercere non poteſt.*

2 *Coadiutorum datio Epiſcopis, & ſuperioribus Prælatis eſt de cauſis majoribus, & pertinet ad ſolum Papam.*

3 *Prælatus inhabilis propter morbum perpetuum non poteſt compelli ad cedendum, & nn. ſeqq.*

4 *Coadiutor datur etiam invito.*

5 *Afflictio non eſt addenda afflicto, ſed potiùs illius miſeria miſerendum, & nn. ſeqq.*

6 *Afflictus in uno, in alio eſt relevandus.*

7 *Duplici damno quis affici non debet.*

8 *Beneficia Eccleſiaſtica debent eſſe perpetua.*

9 *Coadiutoris officium quando expiret.*

10 *Beneficium vacat per mortem coadiuti, tam naturalem, quàm civilem, & nn. ſeqq.*

11 *Vſusfructuarii jus deperit corpore perempto.*

12 *Tutela finitur morte pupilli, ſeu naturali, ſeu civili.*

13 *Coadiutor unde dictus, & n. 20.*

14 *Coadiutoria duplex.*

15 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione quando expiret*

16 *Coadiutori cum futura ſucceſſione acquiritur in beneficio ius ad rem, quod eveniente vacatione per obitum coadiuti efficitur ius plenum, nec eſt opus nova collatione.*

17 *Coadiutor datus Epiſcopo cum futura ſucceſſione an poſſit adminiſtrare ea, quæ ſunt iuriſdictionis ſpiritualis, ſeu temporalis ipſo Epiſcopo contradicente, & nn. ſeqq. uſque ad n. 25.*

18 *Quid ſi datus ſit dementi, vel aliàs omnino inhabili.*

19 *Et quid ſi datus ſit impedito, vel non proſſus inhabili, & nn. ſeq.*

21 *Coadiutor quid ſit.*

22 *Coadiutus retinet in habitu poteſtatem, & jurisdictionem.*

23 *Potentia ad operationem reducitur.*

24 *Coadiutor an, & quando poſſit beneficia conferre.*

25 *Coadiutus alteri delegare non poteſt ea, quæ coadiutor vult, & poteſt per ſeipſum exercere.*

26 *Coadiutus non poteſt revocare quæ coadiutor geſſit in caſibus ſibi à jure, vel conſuetudine permiſſis.*

27 *Coadiutori conveniens habitatio eſt concedenda in ædibus Epiſcopalibus.*

28 *Coadiutor in conſueto tribunali Epiſcopi jus reddere debet.*

1 EX PARTE. Epiſcopo, qui propter incurabilem morbum paſtorale officium exercere non poteſt, dandus eſt coadiutor. Hoc dicit, & ſunt duæ partes. In prima ponitur facti narratio. In ſecunda proviſio, ibi, *Verù.*

2 Nota primò ibi, *Cùm ſis Metropolitanus eorum*, ſpectare ad Archiepiſcopum dare coadiutorem Epiſcopo ſuffraganeo ægrotanti, ut hîc notat Bernardus. Sed hodie hoc reprobatur in c. *un. infr. eod lib. 6.* ubi expreſſum eſt, dationem coadiutorum Epiſcopis, & Superioribus Prælatis eſſe de cauſis majoribus, & ad ſolum Papam pertinere. Nec adverſatur hæc Decretalis, quin potius facit pro hac parte; quia iſte Archiepiſcopus non dedit coadiutorem Epiſcopo comprovinciali authoritate ordinaria, ſed tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, ut patet ex littera ib. *Mandamus*, Et obſervant Card. *in 4. notab. num. 3.* & Guidopa. *nu. 2.*

3 Secundò nota ibi, *Incurabili morbo*, tex. apertus quòd Prælatus inhabilis propter morbum perpetuum, & incurabilem non poteſt compelli ad cedendum officio ſuo, ſed tantummodo ad recipiendum coadiutorem, qui datur etiam invito, ut
4 *hic*, & in c. *De Rectoribus, ſupra eod.* & infra c. *prox.* & arg. c. *Ad audientiam, el primo infrà de Eccleſ. ædif.* Atque ita hîc expreſsè reprobatur diſtinctio Butriani, an morbus ſit curabilis, vel incurabilis, de qua in c. *Tua*, in gl. ſſ. *penult. ſupra eod.* Concordat textus in d. c. *un.* §. *Verum*, ibi, *perpetuò impeditus, infra eod lib. 6.* & hic notant gloſſa *ultima in fin.* Hoſt. *in princ. & in fin.* Cardin. Anchar. Abb. & Jo. de Anan, omnes *in 1. not.* & ſcripſi plenius in *cap. prox. num. 40. infr. eod.* Si verò morbus ſit curabilis, & temporalis, nedum Prælatus non cogitur cedere, quod fieri non debet etiamſi morbus ſit perpetuus, ſed nec dandus eſt illi coadiutor, ut eſt argum. hic ſecundùm Abb. *in 1. not.* & firmat Archid. *in ſumm. 7. q. 1.* in gloſſ. Adde, & Henric. Boich, infra *in c. ſeq. col. 1. verſ. Idem Archid.* Quicquid contra incautè ſcripſerit Nicolaus Garzia *de benef. par. 4. c. 5. n. 4.* Sed eo caſu ipſemet Prælatus poterit ſibi Vicarium temporalem conſtituere, ut dixi in *cap. ſeq. num: 12. & 13.*

5 Tertiò nota ibi, *Nec afflictio*, & ſigna rationem, cur ægrotus non ſit removendus à beneficio, videlicet, quia non eſt addenda afflictio afflicto, ut hîc, & in c. *Cùm percuſſio, 7. q. 1.* in c. *Iudicas, 3. q. 9.* & in c. *Ad eum, 5. diſt.* Sed potius illius miſeriæ miſerendum, ut in littera, & in c. *Licet, infrà de cenſ.*
6 & in l. *Iure ſuccurſum ff. de iure dot.* ubi dicitur, afflictum in uno relevandum eſſe in alio, ne detur afflictio afflicto, & hic notant gl. *in ver. Afflictio*, Hoſt. *n. 1.* & Butr. *in 2. notab.* Propenſior enim in calamitoſos debet eſſe benignitas, niſi calamita-
7 te digni fuerint, ut inquit Tull. *2. de offic.* Et cum hac ratione coincidit alia, quàm Hoſt. adducit *hic in princ. in ver. Poſſit*, nempè quia duplici damno quis affici non debet, l. *Navis*, §. *Cum autem, ff. ad leg. Rhodic. de iact.* ubi ſi jactus mercium factus eſt, & alicujus merces remanſerunt deterioratæ, is non tenetur conferre ne oneretur duplici damno deteriorationis, & collationis, c. *Scripſit*, c. *Qualiter*, & c. *Quamvis ſit triſte, 7. q. 1.* Aliam rationem, & quidem valde notabilem adducit textus in c. 1. *ſupra eod.* qui eſt pars d. c. *Cùm percuſſio*, videlicet exempli perniciem: nam alij qui viderent Clericos ita inhumaniter tractari, ex hoc arcentur à Clericatu, & ſtatus Eccleſiæ turbatur.

Circa quod vide quod dixi infrà in *c. ſeq. num. 49.*
Aliam denique rationem affert *hic* gloſſ. *fin.* Hoſt.
n. 3. Joan. Andr. *num. 5.* & Cardin. *num. 3. in oppoſ.*
Quia ſcilicet beneficia Eccleſiaſtica debent eſſe
8 perpetua, c. *Præcepta, 55. diſt.* & arg. l. *Quæſitum, ff.
de adopt.* ibi. Nec enim moribus noſtris convenit
temporalem filium habere, l. *Hæreditas ff. de hære-
dibus inſtituen.* ibi: (Hæreditas ad diem, vel ex die
non rectè datur, ſed vitio temporis ſublato, rema-
net inſtitutio.) l. *Actus legitimi, ff. de reg. iur.* ubi a-
ctus legitimi, veluti emancipatio, acceptilatio,
hæreditatis aditio, ſervi optio, datio tutoris in
totum vitiantur propter temporis, vel conditio-
nis adjectionem, l. *Libertas ff. de manumiſſ. teſtam.*
ubi libertas ad tempus dari non poteſt, & l. *pecu-
lium, §. 2. ff. de pecul.* ubi qui ſemel de peculio egit,
rurſus aucto peculio, de reſiduo debiti agere po-
teſt.

9 QUÆRO quando expiret coadjutoris officiũ.
Reſpondeo expirare eo mortuo, cui datus eſt
coadjutor, ut firmat Jo. Andr. in cap. *prox. in 8. q.
num. 10 infra eod.* cum quo Butr, Anchar. Abb. &
10 alij tranſeunt, Put. *deciſ. 226. n. 3 lib. 3.* Ubi dicit per
obitum coadjuti beneficium vacare, cùm coadju-
toria non duret niſi durante vita ipſius coadjuti:
& eſt expreſſum in c. *Grandi, in fin. de ſupplen. ne-
glig. Prælat. lib. 6.* & ibi Gemin. *num. 7.* Rota *deciſ.
456. n. 4. par. 1. Recent.* ubi an coadjutoriam expi-
rare cum omnibus eius effectibus mortuo co-
adjuto. Quemadmodum & ius uſusfructuarii de-
11 perit corpore perempto, l. 2. *ff. de uſufructu.* Quod
intelligunt Doctores etiam in morte civili, ut quia
renunciat, vel deponitur is, cui datus eſt coadiu-
tor; talis enim quoad Eccleſiam habetur pro
mortuo, c. *In apibus, §. Ecce in quibus, 7. q. 1.* & no-
tatur in c. *Suſceptum,* in gloſſ. *penult. de reſcript. lib.*
6. Idq; ad exemplum tutelæ, quæ ſimiliter finitur
12 per mortem pupilli tam naturalem, quàm civi-
lem, ut *inſtitut. quibus modis tut. finitur, §. 2. & 3.*
Quod etiam probat vocabuli etymologia, à qua
validè ſumitur argumentum, ut cap. *Cùm ſecun-
dum, ſupra de præb.* Dicitur enim coadiutor à co-
13 adiuvando, ſicut tutor à tuendo, quaſi tuitor, &
defenſor, ut l. *ff. de tutel.* Sicut æditui dicuntur qui
ædes tuentur, ut ibi; Mortuo autem, vel depoſito,
aut renunciante coadjuto, non eſt ulterius quem
coadjuvet, itaque juriſdictionem tunc exercebit
Capitulum, vel is, ad quem ſpectat ſede vacante,
c. 3. & 4. *de ſupplen. neglig. Prælat. lib. 6.* c. 1. *de inſtit.
eodem lib.* c. *His quæ,* & c. *Cùm olim, ſuprà de ma-
jor. & obed.* & c. *unic. eodem tit. lib. 6.*

14 Obſervandum eſt tamen duplicem eſſe coad-
jutoriam: Alia enim eſt temporalis, & revocabi-
lis, cùm ſcilicet coadjutor ad normam juris da-
tur Prælato, qui propter morbum incurabilem,
vel ſenium factus eſt inhabilis ad Paſtorale offi-
cium exercendum, juxta textum hîc, cum con-
cordantibus, de quibus ſuprà *in 2. notab.* & in hac
ſpecie vendicant ſibi locum, quæ ſuprà proximè
dicta ſunt. Alia eſt perpetua, & cum futura ſuc-
15 ceſſione, quæ ex ſtylo eſt adinventa, ut apud Caſ-
ſad. *deciſ. 2. nu. 2. de reſtitut. ſpoliat.* cujus formam
ponit Mandal. *reg. 11. q. 6.* Et coadjutoria huius ſe-
cundæ ſpeciei quatenus reſpicit favorem coad-
iuti, expirat eo mortuo ad exemplum coadiuto-
riæ temporalis, & revocabilis, Put. *in pract. de-
ciſ. 226. n. 3 lib. 3.* Sed in quantum reſpicit favorem
16 coadiutoris per obitum coadiuti non expirat, ut
declarat idem Put. *deciſ. 98 lib. 4.* Per huiuſmodi
enim gratiam præventivam acquiritur coadiu-
tori in beneficio ius ad rem, quod eveniente va-
catione per obitum coadiuti efficitur ius plenum,
adeò ut non requiratur pro coadiutore nova col-
latio, ſed abſque aliquo miniſterio gratia coad-
iutoriæ ex primo iure ſibi conceſſo effectum ſor-
tiatur, cùm Papa in iſtis coadiutoriis ex nunc pro-
ut ex tunc faciat collationem, ut reſolvit Rota *in
Tiraſonen. Coadiutoriæ, 8. Novembris 1599.* coram
Pena, quæ habetur impreſſa apud Garziam *de
beneficiis, par. 4. cap. 5. num. 128. ſen* t 38. Nec be-
neficium poteſt alteri conferri, ut per Seraph. *de-
ciſ. 1447. n. 4.* An autem coadiutoria cum futura
ſucceſſione exorbitet à iure communi, & quibus
caſibus à Concilio Trident. ſit permiſſa, ſcripſi in
c. Accepimus, à num.... uſq; ad nu .... ſuprà de pact.
ubi plenè videas.

17 Quæſitum fuit, An perpetuus coadiutor datus
Epiſcopo cum futura ſucceſſione, & cum libera
poteſtate adminiſtrandi, &c. prout in Bulla co-
adiutoriæ, poſſit ſolus adminiſtrare quæ ſunt iu-
riſdictionis ſpiritualis, ſeu temporalis, ipſo Præla-
to contradicente?

18 Videtur diſtinguendum, aut coadiutor datus
eſt Epiſcopo dementi, vel aliàs omninò inhabili,
ut in caſu c. *un. §. Si verò Epiſcopus, infra eod. lib. 6.*
& hoc caſu coadiutor poteſt ſolus adminiſtrare,
quia cùm non poſſit Prælatus præſtare rationa-
lem conſenſum, vel diſſenſum, §. *Furioſus, inſtit. de
inutilib. ſtipulat.* coadiutor liberè exequitur, d. §.
19 *Si verò.* Aut coadiutor datus eſt impedito, vel a-
liàs non prorſus inhabili, ſed propter gravem in-
firmitatem paſtoralia munia per ſeipſum exerce-
re non valenti: & tunc non poteſt ſolus exequi,
& expedire ea, quibus Prælatus rationabiliter
contradicit.

20 Probatur primò ex vi nominis: nam ut forma-
liter arguit Franc. in d. c. *un. in fin.* dicitur coadiu-
21 tor, quia coadiuvat; ergo non ſolus. Item ex vi de-
finitionis; nam coadiutor eſt qui ad hoc datur ex
cauſa iuris, vel iudicis auctoritate, ut coadiuvet
miniſtri, vel præſidentis officium, prout diffinit
Jo. Andr. in cap. *proxim. num. 3. verſ. De primo dic,
infrà eod.* quem ibi ſequuntur Butr. Cardin. An-
char. Abb. & omnes in 1. *quæſt.*

22 Secundò, Prælatus, cui datus eſt coadiutor, re-
tinet in habitu poteſtatem, & iuriſdictionem, ut
patet ex littera huius Decretalis ibi, *Coadiutorem
aſſocies,* & arg. c. *ſuprà de ordinat. ab Epiſcop. qui
23 renunc. Epiſcop.* At fruſtra retineret, ſi cauſa ſua-
dente illius uſum non haberet, adnot. in c. *Ex te-
nore,* & c. *Licèt, ſuprà de foro competente.* Quibus
in locis patet juriſdictionem in laicos, quam Ec-
cleſia habet in habitu, reduci in certis caſibus ad
actum, & generaliter habetur per Philoſophum
in 3. Metaph. c. 1.

Tertiò facit, quia reverentia, quæ inculpabili-
ter exhiberi debet Prælato, cui conſtitutus eſt
coadjutor, cap. *Frater, 7. q. 1.* non patitur ut eodem
Prælato invito omnia poſſit expedire coadiutor,
in quem communicata quoad exercitium, & non
tranſlata eſt iuriſdictio penitùs quoad habitum,
ut hîc.

24 Quartò facit quod notat Joan. Andr. in c. *fin. in
7. membro, num. 9. verſ. Sed numquid, infr. eod.* ubi
quærens, An coadiutor poſſit beneficia conferre,
Reſolvi ſub hac diſtinctione, videlicet aut datus
eſt ad aliquod certum, puta adminiſtrationem
rerum

rerum temporalium dumtaxat ; & non confert beneficia , ſed illa confert Prælatus ut prius. Aut datus eſt ad ſpiritualia; & de coadiutoris conſenſu Prælatus confert ſi ſit ſanæ mentis : ſin autem datus ſit dementi, vel huic ſimili; tunc coadiutor ille confert beneficia, & ſequitur Franc. in c. *un. n. 3. verſ. Et adverte, infr, eod. lib. 6.*

Non obſtat c. *Is cui, de elect. lib. 6*, quia non loquitur in coadiutore, ſed in Procuratore, ſeu adminiſtratore dato per Papam Cathedrali Eccleſiæ cum plena & libera facultate in ſpiritualibus, & temporalibus, ut ſonat illa littera.

Item non obſtant verba generalia, quæ conſueverunt apponi in Bulla coadiutoriæ, videlicet, *In coadiutorem perpetuum, & irrevocabilem*, &c. *cum plena, libera poteſtate*, &c. *& futura ſucceſſione.* Quoniam reſtringuntur ad ea, quæ pertinent de iure, vel conſuetudine ad coadiutoris officium.

Demum non obſtat quod coadiutor detur etiam invito, ut dixi ſuprà *n. 4.* Quandoquidem hoc non auget poteſtatem coadiutoris.

Ex quibus inferendum ex Congregatione, ut coadiutor datus Epiſcopo ob ſenium, aut ægritudinem de eius conſenſu cum futura ſucceſſione, & cum plena, libera, & omnimoda facultate in temporalibus, & ſpiritualibus adminiſtrandi ea omnia, quæ ad officium coadiutoris pertinent; minimè poſſit ſe immiſcere in exercitio Pontificalium, neque iuriſdictionalium, quibus defungi poteſt, & vult ipſe Epiſcopus; nec ea ſolus expedire, quibus ex rationabili cauſa Epiſcopus contra-
25 dicit. Ea verò, quæ Epiſcopo impedito coadiutor exercere poteſt, & vult per ſeipſum, non poteſt E-
26 piſcopus alteri delegare. Et quæ coadiutor in caſibus prædictis, & aliis ſibi à iure, & conſuetudine permiſſis geſſit, & expedivit, ſimiliter Epiſco-
27 pus revocare non poteſt. Ad hæc ſi domus Epiſcopalis commodè capere poteſt Epiſcopum, & coadiutorem, conveniens in ea habitatio eſt im-
28 pertienda. Coadiutor autem ſeparatum tribunal ſtatuere, aut habere non poteſt, ſed in conſueto tribunali Epiſcopi jus reddendum eſt.

DE CLERIC. ÆGROTAN.

Cap. Conſultationibus.

SVMMARIVM.

1 *Coadjutor dandus eſt Archidiacono loqui non valenti.*

2 *Prælatus inhabilis propter morbum ſupervenientem ab officio non amovetur, ſed datur illi coadiutor, & n. 6.*

3 *Idem in habente perſonatum, vel quodcumque beneficium certi miniſterii, & officii.*

4 *Idem in Abbate, & n. 71.*

5 *Idem in Generali perpetuo Religionis, & n. 40.*

7 *Electus, & confirmatus, qui ante conſecrationem officium linguæ, vel oculorum amiſit, conſecrari non debet, ſed in totum amoveri, & quid in inferiori Prælato, ibidem.*

8 *Coadjutor ut infirmo dari poſſit, aut debeat, talis eſſe debet infirmitas, ut eum impediat officium ſuum exercere.*

Item debet eſſe perpetua, & incurabilis, n. 10.

Et talis cenſetur, licet tolli poſſit per Divinum miraculum, n. 11.

9 *Infirmitas debilis, aut vetus quartana non eſt juſta cauſa percipiendi in abſentia reditus beneficij.*

12 *Coadiutor non datur ægroto ſi morbus ſit curabilis, ſed ipſemet poteſt ſibi Vicarium temporalem conſtituere ab Ordinario approbandum, & n. ſeq.*

13 *Vicarios inſtituendi auctoritas eſt penes Epiſcopum, ſi ſint perpetui; ſed ſi temporales, eſt penes Curatos, & Vicarios perpetuos.*

14 *Coadiutor datur illi, qui officium linguæ, vel oculorum amiſit, & n. 41.*

15 *Non autem monoculo, & n. 70.*

16 *Item datur epileptico.*

17 *Item decrepito.*

18 *Item dementi, vel furioſo.*

19 *Leproſus ſi ſit Epiſcopus, vel Superior, non cogitur cedere, ſed datur illi coadiutor. Inferior autem removetur in totum, & n. ſeq.*

Et quæ ſit ratio differentiæ, num. 21. ſed contrà, ibid. verſ. Tu dic meliùs.

20 *Epiſcopi per excellentiam dicuntur Eccleſiarum Rectores.*

22 *Coadiutor quid ſit, unde dicatur, quis detur, cur, & quibus caſibus, & per quem, quid ſit eius officium, quæ poteſtas, & quando expiret, an detur invito, & cuius expenſis, an plures uni, & unus pluribus dari poſſit.*

23 *Coadiutores de iure communi, non ſumebantur niſi propter neceſſitatem regendi Eccleſias, & hi non cum futura ſucceſſione.*

24 *Officialis Pœnitentiariæ an ex ſola cauſa quòd cæcus evaſit iuſte potuerit ab officio removeri, & alius in eius locum ſubrogari, & num. ſeqq. uſq; in fin.*

25 *Papa ſupra jus, contra ius, & extra jus omnia poteſt.*

26 *Maximè in beneficialibus.*

27 *Et ideo poteſt quem privare beneficio ſuo, etiam ſine ulla cauſa.*

Imò & Epiſcopum deponere, n. 30.

Contrarium n. 45. & ſeqq. uſq; ad n. 51. & 76.

Declaratur, n. 72. & 76.

28 *Beneficiatus non habet dominium utile, neq; directum, ſed à Papa eſt conſtitutus adminiſtrator.*

29 *Papæ beneficia omnia ſunt manualia.*

Declaratur, n. 72. & 76.

31 *Officiorum omnimoda diſpoſitio in conferendo, transferendo, & removendo pertinet ad Romanum Pontificem.*

Declaratur, n. 46. verſ. Quartò & n. 72. & 76.

36 *Verba,* ad sui vitam, *perpetuitatem important.*

37 *Officia Eccleſiaſtica perpetua regulantur ad inſtar beneficiorum, & dignitatum, quæ in titulum conferuntur.*

38 *Officialis perpetuus habet titulum.*

39 *Papæ, & Imperatori limitatæ poteſtates ſunt a Deo tributæ.*

40 *Officialis propter morbum perpetuum, & incurabilem effectus inhabilis, non poteſt ab officio removeri, ſed dandus eſt illi coadjutor.*

42 *Cæcus quamvis ad novum Magiſtratum aſpirare prohibeatur, tamen retinet Magiſtratum prius acceptum.*

43 *Idem in furioſo.*

Mulier cum qua quis iuravit contrahere, ſi ante

contra

contractum matrimonium oculos, vel naſum amittat, repelli poteſt: ſecùs ſi poſt, ibid.

44 *Correctori pœnitentiariæ quæ incumbant munera, & an à cæco præſtari valeant.*

Officiales Pœnitentiariæ percipiunt in abſentia fructus, & emolumenta quando ſunt legitimè impediti, ibid. verſ. Corroborantur.

45 *Intellectus c.* Scripſit, 7. q. 1.

Ægrotum ab officio removere ex ſola cauſa ægritudinis peccatum eſt, ibid. & n. ſeq.

46 *Poteſtas Eccleſiæ ad peccatum ſe non extendit, imò nec potentia Dei, & n. 50.*

47 *Beneficiis ſuis aliquem ſpoliare non decet honeſtatem ſuperioris ſine manifeſta, & rationabili cauſa.*

48 *Intellectus c.* Cum percuſſio, 7. q. 1.

49 *Ægroti ſi ab officiis ſuis removeantur, Clerici hoc exemplo deterrentur à clericatu, & ſtatus Eccleſiæ turbatur.*

50 *Papa non poteſt ſalvâ juſtitiâ jus alteri quæſitum auferre abſque rationabili cauſa.*

Declaratur n. 72. 76. & 77.

51 *Reſcripta, quæ abſorbent jus tertii, cenſentur extorta Principe circumvento, & ſunt nulla ex defectu voluntatis.*

52 *Papa quandoque concedit non concedenda propter importunitatem impetrantium.*

53 *Papæ intentio non eſt ex bonis alterius aliquid ſibi applicare.*

54 *Collatio beneficii ſi fiat non obſtante collatione alteri facta, hoc intelligitur de invalida.*

55 *Papa ſi conferat pluribus idem beneficium, præfertur primus, etiamſi ſecundus obtinuerit gratiam motu proprio, & poſſeſſionem acceperit.*

Papa non præſumitur velle contra jus, ibid.

56 *Papæ quædam ſunt poſſibilia, quæ tamen non ſunt honeſta, nec laudabilia, ut beneficium revocare.*

57 *Princeps præſumitur circumventus præſumptione juris, & de jure, quando etiam motu proprio revocat conceſſionem à ſe prius factam, & n. 60.*

58 *Princeps debet habere unum calamum, & unam linguam, & eſſe immobilis ſicut lapis angularis.*

59 *Variatio eſt quædam illuſio, & in Principe Eccleſiaſtico damnatur, & n. 61.*

62 *Beneficium acceptans cenſetur ex quaſi contractu ſe obligare ad illius adminiſtrationem.*

63 *Donatio facta à Principe ex cauſa remunerationis revocari non poteſt etiam propter ingratitudinem ſupervenientem, & n. 65.*

64 *Privilegia Auditoribus Rotæ conceſſa in remunerationem laborum ſunt irrevocabilia.*

66 *Papa ſi de plenitudine poteſtatis auferat alicui beneficium ſine juſta cauſa, tenetur ei ex juſtitia de æquivalenti beneficio providere.*

67 *Papa poteſt omnia, clave tamen non errante.*

68 *Papa ſaltem de poteſtate ordinaria non poteſt procedere ad privationem beneficii parte non citata, & n. ſeq.*

69 *Nec eſt tanta potentia, ut poſſit auferre defenſionem oppreſſo.*

70 *Intellectus c.* Si Evangelica, 55. diſt.

Diaconus cui oculus fuit effoſſus, in Presbyterum ordinari non poteſt ibid.

72 *In Papa duplex eſt poteſtas.*

Poteſtatis plenitudo quid ſit, & qualiter diffiniatur ibidem.

73 *Princeps uti non debet poteſtatis plenitudine niſi ex magna cauſa.*

74 *Populus Romanus nunquam fuit uſus plenitudine poteſtatis.*

75 *Princeps in dubio poteſtatis plenitudine uti velle non præſumitur.*

76 *Papa de poteſtate ordinaria non poteſt quem privare officio, vel beneficio ſuo ſine juſta cauſa.*

77 *Papa quo ſenſu intelligatur poſſe ſine cauſa jus quæſitum auferre de plenitudine poteſtatis.*

78 *Succeſſor factum prædeceſſoris revocat in quatuor caſibus hic expreſſis.*

79 *Princeps, qui de plenitudine poteſtatis aufert jus tertii, præſumitur id facere cum cauſa, quando procedit per viam legis generalis: ſecus ſi per viam reſcripti.*

80 *Item quando procedit motu proprio: ſecùs ſi ad ſupplicationem partis.*

81 *Item ſecùs quando procedit parte non citata.*

82 *Item ſecùs ſi in litteris ſit expreſſa cauſa minùs juſta*

83 *Libellus quamvis non requirat cauſæ expreſſionem, parte non opponente, tamen ſi exprimatur inepta, rejicitur.*

1 CONSULTATIONIBUS. Archidiacono loqui non valenti daoduſeſt coadjutor. Hoc dicit, Breve eſt, & non dividitur.

2 Nota ex text, Prælatum non eſſe removendum à beneficio ſuo propter morbum ſupervenientem; ſed ſi ad officium exercendum ſit effectus inhabilis, dabitur illi coadjutor, neque ita remanebit Prælatus in ſtatu ſuo reſpectu tituli, ſed exercitium non habebit, ut de Archidiacono eſt caſus hìc. De Epiſcopo, & ſuperioribus Prælatis in cap. *Ex parte, ſupra eod.* & in c. *un. eod. tit. lib. 6.* De Rectore Parochialis Eccleſiæ in c. *De Rectoribus,*
3 *ſupra eod.* ſecundùm unam lecturam, De habentibus perſonatum, vel quodcumque beneficium certi miniſterii, & officii tenet Hoſtien. *hic num. 1. verſ. Nam ſi fuiſſet,* argum. c. *Quemadmodum,* §
4 *Quodſi poſt hujuſmodi, ſupra de jurejur.* De Abbate fusè probat Archid. in c. *fin. n. 2. de ſuppl. neg. Prælat. lib. 6* quem hìc ſequuntur Jo. Andr. *n. 1.* Butr. *nu.* 18. & Guido Papa *in princ. verſ. Sed numquid Abb.* reprobata opinione Jo. Vincentii; & Hoſt.
5 De Generali perpetuo Religionis tradit Anchar. *conſ.* 118. incipien. *Viſis conſiliis, n. 7. verſ. Præmittendum eſt etiam pro veritate, & n. 12.* ut latius dicam infrà *n.* 40. & generaliter de quocumq; Præ-
6 lato notat gloſſa hìc in figuratione caſus, Hoſt. *n. 2. verſ. Coadjutor,* Jo. Andr. *in eod. verſ. n. 1. & 2.* & Butr. *in 1. notab.*

7 Fallit ſupradicta concluſio io electo in Epiſcopum, & confirmato, qui ante conſecrationem officium linguæ, vel oculorum amiſit, aut aliás effectus eſt inhabilis; huic enim noo datur coadjutor, ſed amovetur in totum, nec debet conſecrari, ut tenent Vincentius, & poſt eum Jo. Andr. in c. *proxim. num. 1. ſupra eod.* Abb. Antiq. *hic,* & gloſſ. *in ſumma, in ver. Quod autem, in fin. 7. quæſt. 1.* & eſt ratio, quia aliud ſcrutinium adhuc reſtat, ut cap. *1. ſupra de ætate, & qualit.* & in illo tranſire non debet minus idooeus. Cootrarium tamen dixit idem Vincentius; in cap. *ult. ſupra de corp. viciat.* arg. c. *Cùm in cunctis,* § *Hæc ſanè ſupra de elect.* cùm confirmatus, qui Prælatus eſt, ſine culpa Prælatura privari non debeat, ſed fortè iotellexit illud in non Epiſcopo, hoc verò in Epiſcopo,

ſecun-

ſecundum Jo: Andr. *loco citat.* & Butr. *ubid. num,5.*
Card *num.4.* Anchar. *in 1.notab,* & Abbas *in ult.*
notab.

8 QUÆRO, qualis debeat eſſe infirmitas, ad
hoc ut dandus ſit coadjutor?

Reſpondeo debere eſſe talem, ut impediat offi-
cium ſuum exercere, ut hic & in c *Ex parte,* &
c.3.*ſupra eod.c.Scripſit,c: Quamvis,*&c. *Petiiſti.*
7.q.1. Jo. Andr. *hic n.6.* Ergo vetus quartana, vel
9 debilis infirmitas, quæ non impedit ſua propria
negotia expedire, non eſſet juſta cauſa dandi co-
adjutorem, imò talis nihil perciperet, niſi per ſe i-
pſum inſerviret, arg. l. *Quæſitum, ff. de iudic,* & l.
1.§. *Sed ſciendum, ff. de Aedilit. edict.* qui enim nō
præſtat officium cum præſtare puſſit, non per-
cipit beneficium, ut c.2. *infra de Inſtit,* Ita Hoſt:
& Jo. Andr. *hic,* ambo *n.2. in fin.* Henr. Boich. *col.*
1. circa med, in verſ. Ant quæritur de alio morbo.
& Butr. *n.18. verſ. Niſi eſſet.*

10 Inſuper oportet, ut morbus ſit incurabilis, &
perpetuus, ut in d.c. *un,* ibi, *impeditus perpetuò, in-*
fra eod. lib.6. & in c. *prox.* ibi, *gravi & incurabili*
morbo, & ibi Card, Anchar. Abb. & Jo. de Anan.
omnes in 1. *notab. ſupra eod.* & perpetuus cenſetur,
11 licet tolli poſſit per Divinum miraculum, ut per
Jo. Andr. *d.n,6.* & in c. *Fraternitatis, infra de fri-*
gid. & malef. ſecùs ſi ſit curabilis, & temporalis, ut
12 tenet multum notabiliter Archid. *in ſumma 7.q.*
1. in gloſ, Adde Jo. Andr. *hic n.6.* & Henr. Boich.
col.1. verſ. Idem Archidiaconus, tunc enim ipſe-
met poterit ſibi Vicarium temporalem conſti-
tuere pro tempore morbi durantis, arg. c. *Per-*
venit il ſecondo, ſupra de appellat. & l.1. §. *Huius*
rei, ff. de offic. eius, cui mand. eſt iuriſd. & not. Hoſt,
in c. *Clericos, ſupra de offic. Vicarii.*

13 Quamquam enim authoritas inſtituendi Vi-
carios perpetuos in beneficiis ſit penes Epiſco-
pum, ut c. *Ex frequentibus,* cum ibi notatis per
Bernard. & Hoſt. *infra de inſtit.* Curati tamen,
& Vicarij perpetui utique Vicarios temporales
abſque Epiſcopi licentia ſibi aſſumere poſſunt,
dummodo ſint noti, & de promotione eorum
conſtet, ut notatur in c. *Aducimus, 16.q.1.* Ad idē
c. *Mulier, 23 diſt.* Ad hoc Concil. Tridentinum *c.*
4, in princ, ſeſſ.21. dummodo tamen ſtatutum Sy-
nodale, vel Provinciale non impediat, cap. *Illud,*
& cap. *Nihil, 7. quæſt.1.* ſecundum Henr. Boich.
ubi ſupra. Hodie tamen approbari debent ab
Ordinario, ut in Concilio Tridentino, *cap.1.* §.
Eadem omninò, ſeſſ.23, & *cap. 11. verſ: Nec ibi ali-*
qui, ſeſſ.25 de regular. & ab ipſo Ordinario depu-
tari debent in caſu *cap.7. ſeſſ.7.* & *cap. 6. ſeſſ.21.*
14 Quæ cùm ita ſint, dabitur coadjutor ei, qui a-
miſit officium linguæ, ut hic eſt caſus, & ex iden-
titate, ſeu potiùs majoritate rationis dabitur &
illi, qui amiſit officium oculorum, ut hic tenet
15 gloſſa 1. & Hoſtien. *in princ.* licet ſecùs ſit ſi a-
miſiſſet unum tantùm, quia talis remanet tutor,
ut l, *Fratèr tuus, Cod: de excuſat. tutor.* ſecundum
16 Philipp. quem hic ſequitur Jo. Andr. *num.14.* Butr.
num.19. Item dabitur epileptico, cap. *Scripſit, 7.*
quæſt.1. & notat gloſſa *in Summa. eadem quæſt.*
in verb. Quod autem. Joann, Andr. *hic num.6,* I-
tem dabitur ſeni, ca. *Petiiſti, 7. quæſt.1.* ſecundum
gloſſam, & Jo. Andr. *ubi ſupra,* Intellige ſi ſit de-
crepitus, ſecundùm Anchar. *conſ.188, num,7.* id
eſt ſi exceſſerit annum ſeptuageſimum, ut notat
Franc. in cap. *un:* §. *Verum, in princ. infra eod. lib.6.*

18 Item dabitur dementi, & furioſo, c. *Quamvis,*
7.q.1. & d.c. *un.* Anchar. *ubi ſupra,* Rurſus dabitur
19 leproſo, ut c. *De Rectoribus ſupra eod.* quod ta-
men aliqui dicunt verum eſſe in Epiſcopo, vel
Superiore, qui propter lepram non cogitur ce-
dere, ſed datur illi coadjutor; ſecùs autem in in-
feriori Prælato, vel beneficiato, qui propter leprā
omninò amovetur à Prælatione, & beneficio,
& hoc propter ſcandalum, & abominationem
populi, ut in c. *Tua, ſupra eod.* ubi poſt multa ita
concludit gloſ. in ver Adminiſtrationis, Hoſt. *hic*
n.1. in fin. verſ. Excipe, & Henric. Boich. *col.1.* Nec
20 obſtat quod in d.c. *De Rectoribus,* Rector Eccle-
ſiæ leproſus non amovetur, ſed illi datur coadju-
tor; quia ſecundum Hoſt. ille textus intelligitur
de Epiſcopis, quos ibi per excellentiam Papa vo-
cat Rectores, cùm ſint loco Apoſtolorum. c. *In*
novo, 21. diſt. & ſequitur hic Hen. Boich, *poſt prin.*
21 & eſt ſpeciale in Epiſcopo, ut per lepram non a-
moveatur, & eſt ratio ſpecialitatis ſecundum
eum, quia faciliùs removentur inferiores, quam
Epiſcopi, ut c. *Inter corporalia.* & c. *Licet, ſupra, de*
translat. Epiſcopi, & c. *Qualiter, & quando, il 2.*
§.1. *infra de accuſ.* & c. *Per tuas, il primo in fin. de*
Simon. Quia Epiſcopus nullo caſu removeri po-
teſt niſi per Romanum Pontificem, ut d.c. *Inter*
corporalia, in princ. & cap. *Multum ſtupec, 3.q.6.* &
quia propriè eſt ſponſus Eccleſiæ, ut c.1, & 2. *32.*
q.7, & d.c. *Inter corporalia,* & ideo non remove-
tur etiam propter lepram; nihil enim humanius
eſt, quàm in fortuitis caſibus mulieris maritum
& uxorem viri participem eſſe, l. *Si cum dotem,*
§. *Si maritus, ff. ſol. matrim.* & *infra de coniug. le-*
proſor. per tot. & ita etiam de conſuetudine obſer-
vatur ſecundùm Hoſt. in præalleg. c. *Rectoribus,*
& *in ſumma eod, tit.* & Archid. *in ſumma, 7.q, 1. in*
gloſſ. Adde & Henr. Boich. *ubi ſupra,* & latiùs *in-*
fra col.2, verſ. Ad primum. Tu dic meliùs, idem eſ-
ſe in inferiore, quod in Epiſcopo, ut ſcilicet pro-
pter lepram nullus amoveatur ex toto, ſed de-
tur illi coadjutor, ut ex communi ſententia latè
probavit in d.c. *De Rectoribus, in 2.notab.*

22 Coadjutorum materiam compendiosè hìc
tractat idem Jo. Andr. Quærit *num.1,* quid ſit co-
adjutor, 2, unde dicatur, *3,* quis detur, 4. cui, &
quibus caſibus, 5. per quem, 6. quod ſit ejus offi-
cium, 7. quæ poteſtas, 8, an expiret illo mortuo,
cui datus eſt, 9, an detur invito, 10: cujus expen-
ſis alatur, 11. an plures uni, & unus pluribus dari
poſſit, & ejus quæſtiones, quas per te videas, ferè
ad litteram tranſcribum, & probant Butr. Card,
Anchar. Abb. & Jo. de Anan. Nihil tamen agit
23 de coadjutorijs perpetuis, & cum futura ſucceſ-
ſione, quia de jure communi coadjutores non
ſumebantur niſi ob neceſſitatem Eccleſiam re-
gendi, & gubernandi, & hi non cum futura ſuc-
ceſſione, c. *Inter cætera, de offic. ordinar.* & c. *unic.*
infra eod. lib.2, copiose Jo. Andr. *hic in 8.9.* Imò
nec ei, qui proximus morti erat permittebatur
alium ſucceſſorem pro ſe ordinare, ut c: *Epiſcopo,*
il primo, 8.q.1. Sed de his coadjutorijs jus vide in
noviſſimum Conc. Trid. in *c.7. ſeſſ.25, de reform.*
& quod ſcripſi in c. *prox. a n.14. ſupra eod.* & ple-
niùs in c. *Accepimus, ſupra de pact.*

24 Secundo quæro de notabili quæſtione facti:
Cùm N.S, Pœnitentiariæ correctór plaga cæci-
tatis percuſſus, deſijſſet hujuſmodi officium exer-
cere, fuit Apoſtolica authoritate deputatus ad
illud

illud exercendum cum honoribus, & oneribus
dumtaxat B. Rotæ Auditor, qui tamen poſtea, ut
aſſeritur in litteris patentibus Cardinalis majoris
Pœnitentiarij, facto verbo cum Sanctiſſimo, idē
officium cum emolumentis obtinuit. Ex quibus
verbis deducebatur prædictum Auditorem ob-
tinuiſſe officium, etiam reſpectu tituli; & per con-
ſequens primum officialem fuiſſe per Papam eo-
dem officio privatum. Et quamvis hæc deductio
non ſit juri conſona, ut oſtendimus in c. *De Re-
ctoribus, à num. 16. uſque in fin. ſupra eod.* tamen
ea nunc ſuppoſita, vertitur in dubium, an priva-
tio officialis de Correctoris officio, ut prætertur,
facta ex ſola cauſa cœcitatis ſupervenientis, de ju-
re ſubſiſtat, necne.

Ad partem affirmativam, videlicet privatio-
nem ſubſiſtere, inducitur primo textus in c. *Si E-
vangelica, 55. diſt.* ubi Diaconus, cui nulla ſui cul-
pa oculus erutus fuit, propter hujuſmodi impe-
dimentum removetur ab Eccleſia Collegiata, in
qua erat poſitus, & alius in ejus locum ſubſtitui-
tur. Fortiùs ergo idem dicendum in illo, qui u-
troque lumine orbatus eſt, ut hoc caſu, argum. l.
Frater tuus, ff. de excuſ. tutor.

Secundò ad hanc partem inducitur c. *Si quis
Abbas, 18. q. 2.* ubi Abbas effectus inhabilis, ab E-
piſcopo, & vicinis Abbatibus removetur ab of-
ficiò, prout ex illo textu deducunt gloſſa Joannis
in *Summa, 7. q. 1. in ver. Quod autem, in fin.* Vin-
centius hic & Hoſt. *in ſumma hujus tit. in fin.* Et
confert quod ait Seneca *epiſt. 9.* videlicet: Qui uti-
litatis cauſâ aſſumptus, tamdiu placebit, quam-
diu utilis fuerit. Cujus dictum in propoſito hic
refert Boich. *col. 1. poſt med.*

Tertiò induci poſſunt jura in l. *Si longius, ff.
de judic.* & in l. *Si quos, C. de offic. Præfect. Rector.
Orien. & Illyric.* quæ probant propter nimiam ſe-
nectutem primo judici alterum ſubrogari.

25 Quartò, pro hac parte ponderatur, quòd hæc
privatio, & proviſio emanavit à Summo Pon-
tifice, unde nullatenus videtur poſſe impugna-
ri, quia Papa habet plenitudinem poteſtatis, cap.
Propoſuit, de conceſſ. præb. c. *Ad honorem, de autho-
ritate & uſu pall.* c. *Cuncta per mundum,* & c. *Per
principalem, 9. q. 3.* Item Papa eſt omnia, & ſuper
omnia ſecundum Bald. in l. *Barbarius, in fin. ff. de
offic. Prætor.* Item Papa poteſt mutare quadrata
rotundis, ut dixit Hoſt. in c. *Cum veniſſent. num.
5. de judic.* Marian. Soc. in c. *Ad petitionem, n. 28.
de accuſat.* & Præpoſ. in d. c. *Per principalem, n. 7.*
Item Papa ſupra jus & contra jus, & extra jus om-
nia poteſt, ut Bald. inquit in c. *Cum ſuper, n. 1. de
cauſ. poſſeſſ. & propr.* Item Papa eſt cauſa cauſarū,
ideoque non eſt de ejus poteſtate inquirendum
cùm primæ cauſæ nulla ſit cauſa, ut idem Baldus
ait in c. *Eccleſia S. Mariæ, in pen. col. ut lite penden.*
Item nemo poteſt dicere Papæ, Cur ita facis, ſe-
cundum Specul. *in tit. de legat. §. Nunc oſtenden-
dum, in ver.* 89, ſola enim poteſtas eſt pro cauſa,
& qui de hoc dubitat, dicitur dubitare de fide
Catholica, ut verbis ipſius Bal. utar, *in conſ.* 447.
incip. *Quæritur utrum, n. 28. lib.* 1. & Abbas poſt
26 eum, *in ſua quæſt.* 1. incipien. *Epiſcopus, col. 2. in fi-
ne, & col. 3. in princ.* Hæc autem maximè proce-
dunt in officijs & beneficijs Eccleſiaſticis, in qui-
bus Romanus Pontifex abſolutè poteſt omnia,
c. 2. ibi, *plenaria diſpoſitio, de præb, lib. 6.* & Clem. 1.
27 *in fin.* ibi. *plena, & libera diſpoſitio, ut lit. pend.* Un-
de poteſt quem privare titulo beneficij, etiam
nulla ſubſiſtente cauſa. Ad quod conſuevit alle-
gari gloſſa celebris in d. c. *Per principalem. in verb.
Ad nos, 9. q. 3.* & tenent Gemin. in ca. *Si gratioſè,
col. 3. in fin. verſ. Nota iſtam gloſſam de reſcript. libr.
6.* & *in conſ.* 8. incip. *Super præmiſſis, num. 5. & 6.
verſ. Papa autem liberè, conſ.* 88. Innocen. Papa *in
princ. verſ. Et prædicto,* & *conſ.* 53. *Pro reſponſ. num.
1. verſ. Secundo præmitto.* Card. in Clem. 1. *in 10.
notab. ut lit. pend.* Roman. *conſ.* 298. incipien. *Circa
præmiſſa, n. 2. verſ. Et ſi hæc vera ſunt,* Jaſ. in l. *fin.
n. 17. ff. de pact.* & in d. l. *Barbarius, n. 43. ff. de offic.
Præ.* Hippol. de Marſil. *in ſingul.* 634. incip. *Credo
te ſcire,* & alii apud Ant. Gabriel. *in tit. de jur. quæ-
ſit. non tollen. concl. 1. n. 9.* Rationem aſſignat Ab-
bas *in præalleg. quæſt. 1. col. 3. num. 4.* quia tituli be-
neficiales ſunt de jure poſitivo, c. 1. & *2. 22. diſt.*
Unde non mirum ſi ſubſint omnimodæ diſpo-
ſitioni Romani Pontificis, qui eſt ſupra omne jus
28 humanum poſitivum, cap. *Propoſuit,* & ibi om-
nes notant, *de conceſſ. Præbend.* Aliam rationem
reddit Paul. de Caſtro *conſ.* 415. incip. *in facto præ-
ſente. num. 4. verſ. Præterea, lib. 1.* Quia ſicut Im-
perator poteſt auferre rem privati, & dare mili-
tibus in præmium. l. *Item ſi verberatus, §. 1. ff. de
rei vendic.* Ita & multò magis Papa poteſt auferre
rem unius Eccleſiæ, vel Clerici, & dare alteri, nam
beneficiatus non habet dominium, neque utile,
neque directum, ſed eſt conſtitutus procurator,
29 & adminiſtrator à Papa, ut in c. 2. *infra de donat.*
& idem repetit *conſ.* 46. *Viſo, & examinato, in fi-
ne. verſ. Plus videtur, & num. 3. verſ. reſtat, libr. 2.*
Et cùm omnia beneficia ſint libera, & manualia
Papæ, & alijs conceſſerit jus diſponendi, ſi ad ſe
revocat, neminem lædit, quia quod ſuum eſt ven-
dicare poteſt, ut per Æneam de Falcon. *de reſer-
vat.* in ſecundo præludio. Quinimò in tantum
30 Papa in beneficialibus habet poteſtatem abſolu-
tam, ut ſecundum Hoſt. Jo. Andr. & Ant. de But.
in c. *Si unanimiter, de poſtul. Prælat.* poſſit etiam
Epiſcopum invitum transferre, & amovere, quia
Epiſcopus reſpectu ad Papam ſe habet ut Mona-
chus reſpectu ad ſuum Superiorem, qui non ha-
31 bet contradicendi poteſtatem, & ſequitur Jaſ. in
d. l. *num. 17. ff. de pactis.* Quæcumque autem ſu-
perius dicta ſunt de beneficijs, obtinent etiam in
officijs Eccleſiaſticis, quorum omnium plena
diſpoſitio ad Romanum Pontificem noſcitur
pertinere in conferendo, removendo, & ſimili-
bus, ut formaliter inquit Perr. de Anch. *conſ.* 188.
Viſis conſilijs, num. 4. verſ. Et maximè in materia.
32 Ad partem verò negativam, id eſt privationem
prædicti officialis de Correctoris officio de jure
non ſuſtineri, multa ſimiliter induci poſſunt. Sed
ad evidentiam præmittendum eſt primò officia
ſacræ Pœnitentiariæ Apoſtolicæ ex ſui natura eſ-
ſe perpetua, ſicut beneficia Eccleſiaſtica, ut plenè
probavi in cap. *De Rectoribus, à num. 22. ſupra
eo,* & quamvis eſſent manualia, nihilominus of-
ficialis prædictus fuit declaratus ad Correctoris
36 officium à majori Pœnitentiario, & à Papa con-
firmatus per litteras in forma Brevis cum illis
verbis: *Ad tui vitam,* quæ clarè inducunt officij
perpetuitatem. Textus, & gloſſ. 1. in l. 1. *ff. pro ſoc.*
& tradit Abbas in cap. *Cum inter, R. in 3. notab.
de elect.* & in cap. *Ad noſtram, num. 7. de confirm.
util, vel inutil.* & Rota *deciſ.* 334. *n. 1. part. 3. diverſ.*

Præ-

37 Præmittendum ſecundò, officia Eccleſiaſtica perpetua regulari ad inſtar beneficiorum, & dignitatum, quæ in titulum conferuntur; æquiparantur enim Officium, Perſonatus, & Dignitas, ut eſt textus in d.c. *De conſuetud. lib. 6.* & not. Feder. de Sen. *conſ. 20. in princip. & num. 3. verſ. Sed quod officio Pœnitentiariæ, & num. 4. in fin. verſ. Item quod non æquiratur, & n. 5. in col. antepen. n. 7.* Et de his officijs mixtis Sa, Pœnitentiariæ, quæ Ordinem ſacrum habent annexum, tradit Satn. *in regula de infirm. q. 22. verſ. Aut loquimur de* 38 *officijs mixtis.* Etenim officialis perpetuus habet titulum, ut per Gemin, *conſ. 79.* incip. *Super primo dubio, n. 2. verſ. Sed illam receptionem.* & perpetua hujuſmodi officia reſignantur in manibus Papæ, ſicut beneficia Eccleſiaſtica, c. *Quod in dubiis,* & c. *Admonet, de renunc.* & tradit Rolandus à Valle *conſ. 12. Omiſſis philacteriis, num. 8. libr. 2.* poſt Nicol. de Ubal. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. in prima part. n. 31.*

Demum præmittenda videntur ipſamet ver-
39 ba, quæ in propoſito præmiſit Alex, *conſ. 216. in princip. libr. 2.* videlicet nec arguendi ſumus ſi de Principis poteſtate, prout in conſultatione præſenti accidit, diſputare contingat, cùm Imperatori, & Pontifici poteſtates limitatæ tributæ ſint, et plura ſint, in quibus eorum authoritas verſari non poteſt, patet in c. *Litteras, de reſtit. ſpoliat.* & in c. *Cum ad monaſterium in fin. de ſtat. Monac.* c. *Sunt quidam, 25. q. 1.* & quod legitur, & notatur in cap. *Ex publico, de converſ. conjug.* & plenè Specul. *in tit. de leg. §. Tunc breviter dicendum.* Hæc Alex. ubi Adden. *lit. A,* plores citant concord.

His præmiſſis ad hanc partem, videlicet privationem non ſuſtineri, inducuntur infraſcripta.

40 Primùm enim omnia jura clamant inhabilem ad officium exercendum propter morbum perpetuum, & incurabilem non poſſe ab officio, ſeu beneficio prius habito amoveri, ſed tantummodo dandum eſſe illi coadjutorem. Caſus apertus eſt hic, & in c. *Ex parte,* ibi *gravi, & incurabili morbo, ſupra eod.* ubi additur ratio, quia afflictio afflicto non eſt addenda, ſed potiùs ejus miſeriæ miſerendum, & in c. *un. §. Verum,* ibi, *perpetuo impeditus, infra eod. lib. 6.* ubi gloſ. *in ver. Perpetuo.* & ſic nota, inquit, quòd licet ægrotans labore et morbo incurabili, non removetur, ſed datur ei coadjutor, & conſentiunt ibi Joa. Monach. Archid. Gemin. Franc. & omnes, Hoſt in d.c. *Ex parte, in princ. in ver. Incurabili,* & ibi etiam Card. & Anchar. ambo *in 1. notab.* Vital. in Clem. *Cupientes, n. 46. de pœnis.* ubi ait, (ſuſpenſum ab officio ſine culpa, vel delicto ſuo, ſicut eſt quando caſu, vel ſenio, aut morbo perpetuo, ſeu incurabili redditus inhabilis, ſeu impotens deſervire officio, non deſinere eſſe intitulatum, nec propterea privandum eſſe, ſed ſolvendum eſſe ſtipendium alicui, qui pro ipſo deſerviat officio) allegat d.c. *un.* & c. *Ex parte, ſupra eod.* & textus in præſenti. Idem firmat Hoſt. *hic num. 1. in verb. Conditor,* dicens, hoc incunctanter tenendum, Jo: Andr. *in eodem verb. num. 1. & 2.* Henr. Boich. *num. 3. & 4.* Butr. *in 1. notab.* Archid. *in ſumm. 7. q. 1. in gloſſ. Adde,* & fuſiùs dictum eſt ſupra *in 1. notab. & in 1. q.* & ex facto reſpondit Petr. de Anchar. *in conſ. 188.* incipien. *Viſis conſiliis,* qui loquitur in Generali perpetuò Humiliatorum, qui ex cauſa ſupervenientis dementiæ à ſummo Pontifice amotus fuit ab officio Generalatus, & conſuluit litteras ad inſtantiam partis deſuper impetratas non valere, nec debere executioni demandari tamquam contra ius, & *n. 7.* rationem reddit, quia valetudo corporis, dementia, vel defectus alius ſuperveniens abſque culpa non eſt iuſta cauſa remotionis ab officio, ſed dationis coadiutoris, ut ibi per eum, & ſequitur Navar. dicens, hanc eſſe communem opinionem, in *conſ. 1. n. 1. hoc tit.*

41 Idque pro regula in hac materia conſtituunt paſſim DD. Hæc autem regula in ſpecie procedit non ſolum in eo, qui amiſit officium linguæ, de quo eſt caſus hic, ſed ex identitate, ſeu maioritate rationis, etiam in illo qui amiſit officium oculorum, ut in caſu præſenti, quemadmodum hic tenet gloſſa 1. Hoſt. *in princ.* Jo. Andr. *num. 14.* Boich. *n. 4.* Butr. *n. 29.* & concordant leges civi-
42 les. Nam cœcus quamvis ad novum Magiſtratum aſpirare prohibeatur, tamen retinet Magiſtratum prius acceptum, ut eſt textus in l. 1. §. *Caſum, & §. Quamvis autem. ff. de poſtul.* & in l. *Cœcus,* juncta gloſſ. *in ver. Fungitur, ff. de Iudic.* Nec
43 mirum, quia & furioſus retinet Magiſtratum ante furorem obtentum, ut l. *Qui furore. ff. de ſtatu homin.* & l. *Cum furioſus. ff. de iudic.* & de utroque notat Specul. *in tit. de teſtam. §. 1. verſ. Sed numquid cœcus,* & in cœco reſpondit Abb. *conſil. 47.* incip. *Videtur primò per totum, lib. 1.* Facit optimè tex. in c. *Quemadmodum, §. Quod ſi poſt hujuſmodi, ſupra de iureiur.* ubi mulier, cum qua quis juravit contrahere, ſi ante contractum matrimonium oculos, vel naſum amittat, aut quid deterius ei contingat, repelli poteſt, ſecus ſi poſt. Nec refert quòd cœcus non poſſit judicantis officio fungi, & in ſcriptis ſententiam ferre, prout tenetur, l. 1. & l. *fin. C. de ſent. ex pericul. recit.* Quoniam etſi non poſſit per ſe ipſum, poterit tamen per alium quod ſatis eſt; ut not. gloſſa & Bart. in d. l. *fin.* hoc enim operatur neceſſitas ſuperveniens, cujus ratione multa permittuntur aliàs prohibita, ut hoc tit. per totum, & l. *Longius, ff. de Iudic.* & ſecundum Abb. *d. conſ. 47. n. 4.*

44 Quod multò clariùs procedit hoc caſu, quia Corrector Pœnitentiariæ doplex habet miniſterium. Unum ſcilicet corrigendi ſupplicationes, & hoc poteſt cœcus probè adimplere per ſeipſum faciendo, ut ſupplicationes ſibi legantur, à Procuratoribus Pœnitentiariæ, ut moris eſt. Alterum conſulendi, & votum ſuum in Congregationibus proferendi, quod per ſe ipſum præſtare poteſt: nam cœcus non ſolum poteſt, ſed etiam tenetur obire munera, quæ conſilio adimplentur, ut l. *Corporis, ff. de vacat. muner.* & notat gloſſ. in l. 1. c. *Qui morb. ſe excuſ. lib. 10. in ver. Perſonalium* quæ dicit, cœcum non excuſari à conſilio, vel patrocinio, quia ingenio pollet cui vim natura negavit, & Jo. de Anan, c. *Licet, n. 4. infra de Cenſibus,* ubi ait, cœcum cogi poſſe ſi ut ſapiens, ut conſiliis interſit, ut ibi dixi *n. 23.* Sed & S. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum jam pridem reſpondit, cœcitatem non privare aliquem ex voto, quod aliàs haberet, ſi cœcus non eſſet.

Corroborantur etiam prædicta ex Bulla Pij V. Reformationis Pœnitentiariæ Apoſtolicæ, quæ incipit, *In omnibus in Bullario, tom. 2. pag. 281.* ubi ſic legitur: Omnes verò ſupradicti (ſcilicet Officiales, inter quos & Corrector, officia ſua per

ſeipſos exerceant,ſolique præſentes,& actu exercentes, niſi legitimè impediti, fructus, & emolumenta percipiant.)Ecce igitur verba Conſtitutionis clara;quæ legitimè impeditis,qualis eſt cæcus,concedunt non tantùm officij retentionem, ſed etiam illius fructus, & emolumenta. Bulla intelligi debet etiam de impeditis morbo perpetuo,& incurabili,ut ſic recipiat interpretationem paſſivam à jure communi,juxta textum in *l.2.C. de nox'al.*cum ſimil.

45 Secundò principaliter inducitur textus in cap. *Scripſiſti,7.q.1.*ubi Gregorius:(Omninò,inquit, injuſtum eſt,ut ſi moleſtia corporis irruit,honore ſuo privetur ægrotus; Atque ideo hoc per nos fieri nullatenus poteſt, ne peccatum in mea animam ex ejus depoſitione veniat.)Hæc ibi,&pondera,quia non dixit,*per nos,fieri non decet*,ſed *nullatenus debet* quæ verba negant potentiam, & reddunt actum ipſo jure nullum,ut notat gloſſ. ordinaria in c,1.*in ver.Non poteſt,de reg.iur.lib.6.*

46 & ſcripſi pleniùs in c.*Cauſam,n.2.* t.*& ſeq:de elect.*Item pondera rationem illam, *ne anima peccato involvatur*,quæ inſinuat in Eccleſia non eſſe hanc poteſtatem removendi quem ab officiò ex ſola cauſa ægritudinis:nam ad peccatum non ſe extendit poteſtas Eccleſiæ, imò nec potentia Dei,quia poſſe peccare eſt poſſe deficere in agendo, quod repugnat omnipotentiæ, & præclarè docet S. Thomas in *1.part.q.25.art,3.ad* 2. & in his terminis Bellam.in c, *Per principalem, n.87. verſic.Secundo igitur hoc probo,9.q.3.*

Tertiò,ad idem adducitur textus in c, *Quamvis,7.q.1.*(quia viventem ab officio ſuo neceſſitas infirmitatis,non crimen abduxit alium loco eius,niſi recuſante eo,nulla ſinit ratio ordinari:) concord,tex.in c.*Petuſti,eadem cauſa,& qu*, ubi Zaccharias Papa (Nimis(inquit) reprehenſibile eſſe manifeſtum eſt,ut te vivente, tibi alium ſubſtituamus, & loquitur de inhabili propter ſenectutem,& corporis inhabilitatem.

Quintò,ad idem allegatur c. *Satis perverſum, 56 diſtin.* ubi idem Gregorius generaliter ſic ait; (Satis perverſum, & contra Eccleſiaſticam probatur eſſe cenſutam,ut fruſtra pro quorumdam voluntatibus quis privetur, quem ſua culpa, vel facinus ab officii,quo fungitur gradu nō deiicit.) Hæc ibi,& loquitur Gregorius de remotione inferiorum Clericorum,ut ibi per gloſ.& Archid. Unde per illum tex.Rebuff. *in tractat. nominat. q.21.n,65.*dixit *perverſum eſſe*,ut à Papa ægrotus privetur ſuis officiis,vel beneficiis, quia debent eſſe perpetua,c.*Præcepta,55.diſt.*& Papa pleniſſimam habet poteſtatem antequam conferat, poſtea non ut aufetat.allegat Barbat, in cap. *Quod translationem,n.121.de offic leg.*ubi idem aſſerit per c.*Inventum,16.q.7.*& Abb,in c, *fin.de confirm. utel.vel inutil.*

47 Quintò allegatur c.*Conquerente,de reſtit. ſpol,* ubi dicitur:(Non decet honeſtatem Superioris ſine manifeſta, & rationabili cauſa, aliquem ſuis beneficiis ſpoliare,imò tenetur illis paterna proviſione conſulere)quem textum in remotione facta per Papam allegat Roman.*conſ.345.circa primum,num,*14.omnis autem indecentia in Principe eſt impoſſibilis,ut in propoſito inquit Henric, Boich.in c.*Nulla,col.2.poſt medium,infra de conceſſ.Præb.*poſt Jo.Monach:quem allegat ſub nomine Card, in c,*Super eo,ſub n.3.de hæret.libr.6.*

48 Sextò,ad idem eſt textus notabilis in cap. *Cum percuſſio,7.q.1.*ubi gloſſa format caſum:(Calumnioſus Clericus corporalem patiebatur percuſſionem, cujus occaſione Candidus Epiſcopus de Urbe veteri ipſum beneficio Eccleſiæ ſpoliavit. Super quo cùm Gregorius querela pulſaretur, præcepit Candido quatenus ſibi omnia reſtituat; quia ſi pro ægritudine Eccleſia privaretur,& Deus offenderetur,& alij non invenirentur, hoc exemplu deterriti,qui vellent Eccleſiæ militare.) Hactenus verba gloſſæ,quæ ſubdit iſtum caſum colligi ex textu ibi,juncto c.*ſupra hoc tit.* quæ eſt pars d.c.*Cum percuſſio*,ut patet ex parte deciſa, & ex ſupraſcriptione,ut ibi not. Jo.Andr,& Card. ambo *in princ.*Hæc autem jura dupliciter probant Clericos inferiores non eſſe ab officio removendos,etiam per Papam ex cauſa ægritudinis corporalis.Primò, quia id fieri non poteſt ſine offenſa Dei,& peccato,ut patet ex littera d. c.*Cum percuſſio*,ibi,*ne nos culpæ,quod abſit,offenſa reſpiciat*,& poſt gloſſ.prævalleg.& Hugon. notant in d.c.*Cum percuſſio*, Archid.*n* 1, Bellam.& Gemin,ambo *in princip.*& Turrecr,*in fin.* Papæ authoritas,ut prædixi,ad peccatum ſe non extendit,& propterea Gregorius apertè ibi loqui-

49 tur de peccato Papæ,dum ait,*Ne nos culpæ,&c.* Deinde quia textus in d.c.1.reddit rationem illam cùr hoc fieri non poſſit,videlicet quia ſi alij hoc eſſent exemplo deterriti, non invenirentur qui vellent Eccleſiæ militare. Ex quibus verbis Abb.*in 2.notab*,ſingulariter ait;(Nota quod Clerici non debent inhumaniter tractari, ne alij terreantur à clericatu;hoc enim videtur turbare ſtatum Eccleſiaſticum nedum præſentem, ſed etiam futurum, & poteſt adduci hæc ratio multùm notabilis in argumentum,quòd Clericus nō debet privari beneficio ſuo ſine cauſa, etiam per Roman.Pontificem; Nam ſi exiſtenti in infirmitate,& ſic in impotentia ſerviendi,non debet ſubtrahi beneficium, ne ex hoc,turbetur ſtatus Eccleſiæ:ergo multò fortiùs ubi nulla ſubeſt cauſa rationabilis.Papa autem non eſt tolerandus volēs turbare ſtatum Eccleſiaſticum ſine cauſa rationabili,ut notabiliter dicit Innoc.in cap. *Quanto,ad fin.verſ.Tamen ſi Papa talia fecerit,de conſuet.*Hactenus verba Abbatis,Idem firmat Card.*conſil.* 142.incip.*Punctus quæſtionis,n.3.&* 4.

50 Septimò,principaliter cùm officiali prædicto jam eſſet plenè quæſitum jus perpetuum per cōfirmationem,& inſtitutionem Apoſtolicam, ut oſtenſum eſt ſupra in 2.*prælud. n.34.* non potuit jure ſuo ſine rationabili cauſa privari:nam ut formaliter inquit Card,in *d.conſ.142, n.2. verſ. Sed his litteris non obſtantibus.*(Hoc eſt contra æquitatem naturalem,ut quis jure ſuo ſine culpa, & ſine juſta cauſa privetur,c.2.*de Conſtit: & reg, ſine culpa,lib.6.* Unde dicit Canon, Quiſquis alicui jus ſuum detrahit,injuſtitiam facit,c.1.22.*diſt.* & gloſſ.ibi,*in verb.Injuſtitiam*,dicit, nec Papam debere uni detrahere, ut det alteri, niſi ſubſit cauſa. Quod ſi hoc eſt injuſtum; ergo illicitum, & peccatum ; & ſic etiam Papæ inconveniens,qui debet omninò juſtè judicare,ca. *Ex ore,de privileg*,cùm ejus ſententia faciat jus quoad omnes,ut cæteri debeant ſimiliter judicare,c. *In cauſis.de re iudic.* nam & ejus geſta conformari debent Redemptori noſtro, cap. *Significaſti, de elect.* Dicunt autem Theologi, omne inde-

indecẽs eſſe Deo impoſſibile. Quæ autem decen-
tia vel juſtitia poteſt eſſe, ut quis privetur iure ſuo
fortè vigilijs, expenſis, & laboribus quæſito? cap.
Super hoc, de renunciat. & præcipuè in Papa, qui
debet habere meliorem ſolùm omnibus alijs, cap.
Officijs, 24. *q.* 1.) Hactenus verba Cardin. cujus
conſil. ſequitur Iaſ. *conſ.* 145, incip. *Circa primum.*
n. 3. *verſ. Iſtud idem, vol.* 2. & Rebuff. *in praxi be-*
neficior. in tit. de non toll. Ius quaſ. in gloſſ. 6. *nu.* 13:
ubi ait: (Quamvis Papa in beneficialibus plena-
riam habeat poteſtatem conferendi, uniendi, di-
videndi, & aliàs jure diſponendi; tamen jus parti
quæſitum tollere non intendit, nec poteſt ſine
peccato; nam quæ juſtitia poteſt eſſe, ut alicui
tollatur beneficium tot laboribus acquiſitum ſi-
ne cauſa? Sanè hoc eſſet exercere poteſtatem ad
deſtructionem, non ad ædificationem, quæ tamẽ
ædificatio Papæ incumbit, ut D. teſtatur Paulus
in ſuis Epiſtolis;) Hæc Rebuff. quæ latiùs pro-
ſequitur in tractat. nominat. *q.* 21, *n.* 65. Unde non
abs re Bart. in l. *fin. C. Si contra ius, vel util. publ.*
dixit numquam potuiſſe intrare in caput ſuum
quod Deus dederit iſtam poteſtatem Papæ, vel
Imperatori, ut poſſit auferre rem meam, vel be-
neficium ſine cauſa, ut referunt Adden. ad Abb.
in c. *fin. ſub lit. A, de confir. util. vel inutil.* & con-
ſentiunt Cotta *in memorab. in verb. Beneficium,*
pag. 73. *& in verb. Papa, pag.* 647. Sarnen. *in proœ-*
mio regul. q. 2. *& in reg. de non toll. ius quaſit. gloſſ.*
6. *n.* 13. Staphil. *de litter. grat. tit. de modo proviſ. n.*
31. Navarr. in c. *Si quando, except.* 13. *de reſcript.*
Sot. *de iuſtitia & iure, lib.* 3. *q.* 6. *art.* 2. & in termi-
nis revocationis conceſſionis officij plura in pro-
poſito cumulat Bolognet. *conſ.* 3. *nu.* 26. & quam-
vis nonnulli diſſentiant, hæc tamen opinio eſt
communior, & rationabilior, ut patet ex relatis
ab Anton. Gabriel. *in præalleg. tit. de iure quaſ. non*
tollend. concl. 1, *num.* 10, *verſ. Contrarium.* & eſt ex
mente Sancti Thomæ, ut dicam infra *num.* 67.
in fin.

51 Octavò, principaliter quatenus privatio offi-
cialis impugnari non poſſet ex defectu poteſta-
tis Papæ, in qua nihil audeo firmare; eſt tamen in-
valida ex defectu voluntatis, quia huiuſmodi lit-
teras contra ius tertij Princeps non vult valere,
quaſi obtentæ fuerint ipſo circumvento, *l. fin. C.*
Si contra ius, vel util. publ. l. *Nec damnoſo*, & l. *Re-*
ſcripta, C. de precib. Imper. offeren. quæ ſunt canoni-
zata, 25. *q.* 2. Ita Bald. *conſ.* 359. incip. *Proponatur,*
n. 1. *lib.* 1. Reſcripta enim quæ abſorbent jus ter-
tij, præſumuntur per occupationem Papæ, aut per
importunitatem, vel ambitionem impetrantium
extorta; & ideò non valent, nec ſunt exequenda,
c. *Ex parte*, & ibi gloſſa *in verb. Occupationem,*
infra de Capell. Monach. & c. *Si quando, ſupra de*
reſcript. ubi dicit Pontifex: Patienter ſuſtinebimus
ſi non feceris quod prava fuerit nobis inſinuatio-
ne ſuggeſtum, & per illum textum tradit Anchar.
d. conſ. 188. *n.* 7. & pleniùs *conſ.* 313. *Niſi legibus, in*
princ. Card. *d. conſ.* 142. *n.* 6. *&* 7. nam Sedes Apo-
52 ſtolica quandoque concedit non concedenda
ex importunitate impetrantium, c. *Tuæ fraterni-*
tatis ſupra de præbendis, & c. *Si quando, infra de*
ſent. excommun. Quemadmodum & Imperator,
ut l. 1. *de petitione bonor. ſublat. lib.* 10. Per quæ da-
tur materia obloquendi de Prælatis Eccleſiaſti-
cis, & dicendi ubi eſt Deus Clericorum, quæ ſunt
verba Cardinal. in *conſil.* 143. incip. *Poſt hoc in*
Proſp. Fagn. in 3. Decretal. tom. 4.

conſ. in fin. & propterea ut ipſe ait *n.* 2. talia impu-
gnari poſſunt ex defectu intentionis concedentis.
Imò diſplicet Papæ quando aliquis uſque adeò
formidat reſcripta contra jus impetrata, ut non
audeat reclamare d. c. *Si quando*, Ideoque debent
talia extorqueri de manibus impetrantis, l. 3. *C. de*
offic. Comit. Sac. largit. Oldrad. *conſ.* 326. *Quod ar-*
ticulis, n. 1. *in fin.* & ab omnibus judicibus refutari,
dicit tex. in c. *Reſcripta*, 25. *q.* 2. & notat Anchar.
conſ. 240, *Per prædicta, in princ.*

53 Et confirmatur hæc quæſtio voluntatis ſecun-
dum Card. in præalleg. *conſ.* 142. *nu.* 5. *verſ. Con-*
firmatur, quia non eſt de mente Papæ cum alte-
rius jactura aliquid ſibi applicare, c. *Ecce* 99. *diſt.*
& quod ibi notatur in gloſſ. 1, ergo longè majus
ad commodum alterius, cum alijs omnibus præ-
ferre debeat Sedis Apoſtolicæ dignitatem, nec
permittere ipſam pro alijs confundi, ca. *Niſi de*
54 *auth. & uſu pall.* Hinc fit, ut ſi Papa alicui confe-
rat beneficium cum clauſula, *non obſtante colla-*
tione alteri facta, intelligitur de collatione invali-
da, non autem valida, ut probat Alex. *conſ.* 3. *Ex*
his quæ, n. 3. *lib.* 5. & fuit originaliter opinio Com-
poſtel. in c. *Cauſam quæ, n.* 13. *verſ. Et per eaſdem*
rationes, ſupra de reſcript. quæ non habet contra-
dictorem, ut ibi atteſtatur Felin, *n.* 19. *&* 25. *in fin.*
Sarnen. *in reg. de iure quæſ. non toll. q. n.* 2. Et ſimi-
55 liter ſi conferat pluribus idem beneficium, præ-
fertur primus, etiamſi ſecundus poſſeſſionem ob-
tinuerit, quia Papa non præſumitur velle contra
jus, ut per Roman. *conſ.* 298. *Circa præmiſſam, n.*
2. ubi dicit communem, quod procedit etiam
in gratia motu proprio, niſi derogetur juri quæ-
ſito ſecundum Alexan. d. *conſ.* 3. *num.* 7. *verſ. Ac-*
cedit.

56 Nonò, principaliter multum ſtringit, quod be-
neficium Principis debet eſſe manſurum, l. *bene-*
ficium, ff. de Conſtit. Principis, c. *Decet, de reg. iur.*
lib. 6. & c. *Si cui, de præb. eod. lib.* Card. *conſ.* 142. *n.*
6. *verſ. Et præcipue ſi quam gratiam fecit*, adeò
ut Bald. *in proœm. Decretal. in verb. Gregorius, nu.*
13. dixerit: Quædam Papæ ſunt poſſibilia, quæ ta-
men non ſunt honeſta, nec laudabilia, ut benefi-
cium revocare: allegat notata in c. *Quod dilecti,*
de conſang. & affinit. in c. *Pervenit, de immun. Ec-*
cleſ. & in c. *Cum veniſſent, de iudic.* per Hoſt. Ad
57 quorum confirmationem conferunt quæ elegan-
ter ſcribit idem Baldus *conſ.* 327. incip. *Hodie e-*
nim, in primo vol. n. 4. ubi primo aſſerit (Princi-
pem fingi circumventum, quando etiam motu
proprio revocat ſuam conceſſionem, adeo ut
contrarium probari non poſſit, quaſi hæc ſit præ-
ſumptio juris, & de jure, quæ probationem in
contrarium non admittit: & ita ſecundum eum
ampliatur quod dicitur in c. *Cum olim, de re iud.*
quod ſecunda conceſſio contraria primæ non
valeat, allegat bonum textum in l. *Prædia, C. de*
58 *locat. prædiorum civil. lib.* 19. ac deinde ſubdit: in
Principe tamquam juſtitiæ fonte debet eſſe con-
ſtans, & perpetua voluntas, & convenit ei illud
verbum, *ſemel locutus eſt Deus*, & iterum quod
ſcripſi, ſcripſi: Unde Princeps debet habere unum
calamum, & unam linguam, & nõ plures linguas,
quia ſcriptum eſt, *quæ proceſſerunt de labiis meis,*
non faciam irrita: & ideò debet eſſe immobilis
ſicut lapis angularis, & ſicut polus in cœlo.) Hæc
Baldus, quæ totidem verbis refert, & ſequitur
Dec. *conſ.* 293. incip. *Pro tenui facultate, num* 9.

Quæ maximè vendicant ſibi locum in Principe Eccleſiaſtico, in quo variatio plurimum damnatur, quia eſt quædam illuſio, c. *Quidam. de renun.* Clem, *Cum illuſio, eod. tit.* & notat Card. in prealle. *conſ. 142. n. 5.* dicens: (Si quam gratiam fecit Papa, quæ ſit conſummata, debet eam de facili revocare; eſt enim ſumma vilificatio dignitatis Apoſtolicæ & ſtatus Eccleſiaſtici, ut ex nulla rationabili cauſa fiant mutationes in officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis, c. *Querimoniam, de jurepatron.* & loquitur de revocatione facta motu proprio, & de plenitudine poteſtatis, ac ab eodem Principe, qui gratiam fecit, ut patet ex themate conſilij, & n. 2. prout & Bald. loquitur *d. conſ. 327. n. 3. verſ. Item Cæleſtinus, lib.* 1. Sed & Gemin. *conſ. 36.* incip. *Quod collatio, n. 2.* (Non præſumitur (inquit) quod Dominus Papa ita de facili revocet ea, quæ fecit; imò omnis diſpoſitio facta per eum contra ea quæ fecit, cenſetur ſubreptitia, &
61 non valet, quia præſumitur circumventus contra ea, quæ leguntur, & not. in c. *Ex parte, il primo, de offic. deleg.* & in c. *Cum olim, de re judic. & infr. n.* 5. Non præſumitur quis velle ſua judicia impugnare, notaretur enim talis de variatione, inconſtantia, & illuſione, quæ reprobatur à jure, maximè in omnibus Eccleſiaſticis, fortiùs ergo in Papa.) Hæc Gemin. Unde Bald. in c. 1. *n. 1. de natur. feud.* arguit contra Cæleſtin. Papam, qui de manè conferebat gratiam, & de ſerò auferebat, & alteri conferebat. Cujus dictum refert Andr. Bonbar. *in ſuo conſ. 1. n. 1. vol. 1.* & conferunt quæ in propoſito notat Abb. *in conſ. 41.* incip. *Videndum eſt, n. 4. verſ. Item poteſt non immeritò attentari, libr. 2.*

62 Decimò, ſecundùm Card. *in pract. conſ. 142. n. 5.* Is qui acceptat officium, vel beneficium ſibi collatum, videtur per quaſi contractum ſe obligare ad illius adminiſtrationem, c. *Niſi, de renun.* & hoc eſt ratio cur beneficiatus non poſſit beneficium dimittere ſine Superioris licentia. cap. *Admonet,* & c. *Quod in dubiis, eod. tit.* Talis ergo contractus non debet ſine cauſa diſſolvi, per ea, quæ notat Innoc. in c. *Quæ in Eccleſiarum, de Conſtit.* nam & Princeps obligatur ad obſervantiam contractus per ſe initi cum ſubditis, c. *1. de probat.* per quem text. ſic notant Cyn. & Bald. in l. *Digna vox, C. de legib.* quod ergo debet in ſeipſo, tenetur & in alijs obſervare. Ita arguit Card. *ubi ſupra,* & Alex. *d. conſ. 216. n. 4. & 8. lib. 2.*

63 Undecimò principaliter, officium, de quo agitur fuit officiali conceſſum in remunerationem laborum, quos diu ſuſtinuerat, ac jugiter ſuſtinere non deſiſtat pro Sede Apoſtolica, ut patet ex verbis narrativis Papæ, ſuper quibus fundatur ejus intentio, ut plenè deducit Anchar. *in conſ. 295.* incipien. *Pro clariori evidentia, num. 7.* ſed ita eſt, quod conceſſio in remunerationem non dicitur mera liberalitas, vel donatio propriè, ut tradit Bart. *in procem. c. Forum, num. 14. verſ. Præterea probo per* l. *Sed ſi lege, §. Conſuluit. ff. de petit. hæred.* & l. *Aquil.* & l. *Si pater. ff. de donat.* & Canoniſtæ, præſertim Abb. *in rubr. infra de donat.* per l. 1. ibi, & propter nullam aliam cauſam, *ff. eod.* ſed potiùs eſt debitum juſtitiæ, ut per Anchc, *loco cit.* ergo hujuſmodi conceſſio eſt omninò irrevocabilis, ut *d. §. Si quis,* & firmat Alex. *d. conſ. 219. n. 2,* & Pariſ. poſt alios *in conſ. 11.* incip. *Caſtrum illud per Summum Pontificem, n. 44. & ſeq. libr. 1.* ob quam rationem videmus, nec privilegium conceſſum à Principe propter benemerita poſſe revocari, ſicut non revocatur debitum naturale ſolutum, & reſpondit Oldrad. *conſ. 266.* incip. *Quod autem per revocationem nuper factam per Dominum Papam, n. 9.* & Alex. *loco proximè citato.* Sic etiam privilegium conceſſum Auditoribus Rotæ in remunerationem laborum eſſe irrevocabile, quia tranſivit in contractum, conſuluit Roman. *conſ. 436.* incip. *Quod indultum, n. 14. in fin. verſ. Septima principalis ratio,* quem refert, & ſequitur Petr. Rebuff. *ſuper concord. in præfat. ad rubr. de collat. ante fin. verſ. Item quando privilegium,* & in terminis officij conceſſi propter benemerita, dixit Rota *d. 334. n. 1. verſ. Et tantò magis, part. 4. diverſ.* poſt Bologn. *conſ. 3. n. 132. uſque ad n. 137.* &
65 *conſ. 2. à n. 42.* Quod adeò verum eſt, ut conceſſio à Principe facta propter benemerita, ſeu ex cauſa remunerationis revocari non poſſit, etiamſi ingratitudo ſuperveniat; prout per d. l. *Si pater. §. Si quis, ff. de donat.* ſcripſit Alex. *d. conſ. 216. n. 2. & 3.* poſt Bald, quem citat in l. *Si cum mihi. ff. de dole,* & ſequitur Felin. in c. 1. *n. 10. ver. Secunda diſpoſitio, ſupra de reſcript.* Dec. *conſ.* 186. incip. *Proteinus, n. 4.* Ant. Gabr. *lib. 2. reg. 6. in tit. de jure quæſ. non tollen.* & latiſſimè Tiraquel. in l. *Si unquam, num. 13. de revocat. donat.* ubi exemplificat in quadragintaquinque privilegijs.

66 Duodecimò, principaliter: Eſto Papa de plenitudine poteſtatis poſſit ſi velit, quem officio, vel beneficio ſuo privare, etiam ſine cauſa, tamen ut verbis utar Præpoſiti in c. *Per principalem, num. 9. verſ. Et retenta opinione gloſſ. 9. quæſt. 3.* Tenebitur mihi Papa ſi aufert à me beneficium meum ſine juſta cauſa, de æquè bono providere, per ea, quæ notat Innoc. in c. *Niſi cum pridem, de renunc.* Paul. de Caſtro in l. *Digna vox, C. de legibus.* Baldus poſt gloſ. in c. 1. §. *Ad hæc, de pace juram.*
67 *firman. in uſibus feudorum.* Poteſtas enim Papæ intelligitur, ut omnia poſſit clave non errante, ut not. Bald. poſt gl. 2. in c. *Quanto,* & ibi communiter ſequuntur DD, *de ſent. excom.* Graviter enim erraret clavis Papæ, ſi ſine cauſa privaret me beneficio meo, & non daret mihi recompenſam.) Hactenus Præpoſitus, qui paulò ſuperiùs *num,* 7. (Non negamus, inquit, quin in foro conſcientiæ Papa peccet, ſi injuſtè me beneficio meo privet non datâ mihi recompenſâ.) Idipſum plenè tradit Hippol. de Marſil. *in ſingul. 634. circa fin,* & Rebuff. *in praxi benefic. in tit. de non tollen. jus quæſit. in gloſſ. 5. num. 10.* dicens: (Quando Papa tollit jus quæſitum alteri de plenitudine poteſtatis tenetur illi de ſimili beneficio, vel de re æquivalenti, alioquin injuſtè agit, & tenebitur reddere rationem Deo optimo Max. (Hæc ex illo. Et alios plurimos cumulat Carol. Tap. in l. *final. ff. de conſt. Princip. cap. 9. num. 6. part. 2.* Cujus rei extat memorabile exemplum apud Jo. Valer. *de differ. inter utrumq; forum, in ver. Electio,* differens, ubi refert Sixtum V. contuliſſe quamdam dignitatem cuidam nobili Doctori Cæſarauguſtano, & poſtea precibus Oratoris Regis Catholici, & in ejus gratiam abſtuliſſe dictam dignitatem à proviſo jam in Hiſpania agente, & cùm anceps eſſet Papa quonam modo hoc facere poſſet, conceſſit antidatam in favorem illius, in quem Rex Catholicus conferri cupiebat. Quod cùm prædictus Doctor Cæſarauguſtæ cognoviſſet, redijt citus Romam, cui poſtea alia Dignitas fuit data in

recompenſationem, & ſatisfactionem ablatæ. Et in Cantoribus Capellæ Pontificiæ idem Sixtus V. ſtatuit, ut gravi ægritudine, aut corporis, ſeu vocis imbecillitate, vel alio legitimo impedimento decenti, à Collegio amoveri nullatenus poſſint, niſi eis prius de æquivalenti recompenſa fuerit omnino proviſum, ut in ejus Conſtitutione 38. *In ſuprema*, § 3. *in Bullar. tom. 2. pag. 541.* Ad hoc l. *Venditor*, §. *Si conſtat*, *ff. Commun. prædior.* l. *Si pendentes*, §. *Si quid cloacarum*, *ff. de uſufr.* l. *Si locus*, §. *fin. ff. Quemadmodum ſervit. amitt.* Per quæ jura dicunt Doctores, non poſſe Principem etiam de poteſtatis plenitudine ſine cauſa auferre rem privati, niſi data æquivalenti reſtauratione, ut per Alex. *conſ.* 190. incip. *Maturè digeſtis*, *num. 2. & 3. lib. 2.* & *conſ. 151. In cauſa*, *num. 2. verſ. Circa ſecundum*, *lib. 6.* Rola à Vall. *conſ. 69. in caſu præſenti per tot. maximè num. 14. & ſeqq. lib. 2.* Et quamvis hæc ardua ſit quæſtio, & utrinque ſit Doctorum caterva, tamen negativa opinio eſt communior, & rationabilior, teſte Fulgoſ. in d. l. *fin. C. Si contra jus vel utilit. public.* & patet ex congeſtis ab Anton. Gabr. *in tit. de jure quæſit. non tollen. concl. 1. n. 1.* & eam amplectitur ſanctus Thomas *quodl. 12. art. 24. in fin.* dicens contrarias leges eſſe tyrannicas; & in propriis terminis officii latè conſuluit Bolognet. *conſ. 3. num. 18.*

68 Decimotertiò, & ultimò quatenus privatio officialis, & ſubſequens proviſio non eſſet nulla ex defectu poteſtatis, aut voluntatis, adhuc tamen impugnari poſſet ex defectu ſolemnitatis, quia ad privationem proceſſum fuit ſine citatione ipſius officialis. Explorati enim juris eſt etiam in beneficialibus requiri citationem, licèt procedatur de plenitudine poteſtatis, Clem. *Paſtoralis*, *circa fin. de re judic.* ubi redditur ratio, quia citatio eſt ſpecies defenſionis, quæ à jure provenit naturali:
69 Papa autem non eſt tantæ potentiæ, ut poſſit auferre defenſionem oppreſſo, & ita per illum textum dixit Roman. *conſ. 521.* incip. *Circa proximam*, *n. 5.* Ad idem textus in cap. 1. *ſuprà de cauſa poſſeſ. & propriet.* & in l. *fin. C. de legibus*, & ibi notant gloſſ. Bald. & Paul. de Caſtr. Roman. *conſ. 89.* incip. *Quamvis copioſè*, *num. 3. verſ. Nec potuit etiam citatio tolli*, *lib. 5.* & ſaltem de poteſtate ordinaria nequit Papa non ſervata ſolemnitate juris, id eſt non citata parte, ad privationem procedere, alioquin actus eſt nullus. Ita enim reſultat nullitas ſententiæ Principis ex defectu citationis, ſicut & ſententiæ Ordinarii inferioris. Hic eſt caſus in d. l. *fin.* & in aliis juribus ſupracitatis: & probatur per locum à ſpeciali in c. *Cùm olim*, ubi id notant Imola, Abbas, & Felin. *ſuprà de re judic.* & tradit Roman. in *conſ. 369.* incip. *Circa primum*, *n. 5. & 6.* ubi Mandoſ. *in addit. litera C. in ver. Legitimatio*, plurimos citat concordantes. Et in terminis Generalis Humiliatorum amoti per Papam ex cauſa dementiæ ab officio Generalatus non prævia citatione tradit Petrus de Anchar. d. *conſ. 188. n. 7. verſ. Deponere autem Prælatum non citatum.*

Et retenta hac opinione non videntur obſtare
70 jura, & fundamenta in contrarium adducta. Et primò non obſtat, c. *Si Evangelica* 55. *diſt.* Quoniam ille Diaconus, cui oculus à Presbytero fuit effoſſus, non erat in aliqua adminiſtratione poſitus, cujus ratione aliquos certos reditus perciperet, ut in hoc caſu; atque ita non habebat officium, ut patet ex dictis ſuprà *in prælud. nu. 32.* ſed erat de quadam Collegiata Eccleſia, in qua plures erant Sacerdotes; & quia propter oculi amiſſionem in Presbyterum ordinari non poterat, idcircò ab Eccleſia amovetur, & alius in ejus locum ſubſtituitur, & ita ad illum textum reſpondet ad litteram Hoſt. *hic n. 1. in ver. Coadjutor*, Jo. Andr. in *eod. ver. n. 1. & 2.* & Butr. *in 1. notab.* Præterea Diaconus ille promoveri non poterat non tantùm quia oculum amiſerat, ſed etiam quia Presbyterum ad tantam iracundiam provocaverat, ut ibi advertunt Archid. *n. 3.* Gemin. *n. 4. & Præpoſ. n. 3.*

71 Non obſtat ſecundum, videlicet, c. *Si quis Abbas*, 18. *q. 2.* Quoniam ille textus loquitur de Abbatibus vitioſis ex cauſa damnabili, non autem de ſenio confectis, aut corpore vitiatis, ut patet ex illa littera in princ. & ib. *Etiamſi omnis Congregatio vitiis ſuis conſentiens*, &c. & notat hic Jo. And. *n. 1.* Butr. *n. 8.* Guidopapa *in princ. verſ. Numquam Abbas*, Archid. in c. *fin. n. 2. de ſupplen. neglig. Prælat.* & Turrecrem. in c. *Scripſit*, *n. 1. q. 1. ad fin. verſ. Ad quartam de Abbat. 7. quæſt. 1.* & dictum eſt ſuprà *n. 4.*

Non obſtat tertium, quia leges illæ loquuntur de honore temporali, nos autem de honore ſpirituali, & perpetuo, & alia eſt ratio in ſæcularibus cauſis, alia in Divinis, c. *Non ita*, 2. *q. 6.* & c. *Celeritatem*, *in fin. de conſecr. diſt. 3.* Ita in ſpecie ad illa jura reſpondet Hugo in d. c. *Si quis Abbas*, 18. *q. 2.* & poſt eum Archid. in d. c. *fin. n. 2. verſ. Ad hoc poteſt dici*, *de ſuppl. neglig. Prælat. lib. 6.* & Turrecr. *loc. cit. in reſp. ad 1. & 2. verſ. His habitis*, vel ſecundum Archid. *ibidem verſ. Sed poſſet reſponderi*, illa, l. *Si longius*, *ff. de judic.* loquitur in judice delegato, cujus juriſdictio de facili per Ordinarium judicem eum delegantem revocatur, cùm judicium ſolvatur vivente eo, qui juſſit judicare, ut l. *Judicium*, & l. *Sed etſi ſeminum*, *in fin. ff. eod.* & notatur in c. *Super quæſtionum*, §. *Porrò*, in gloſſ. *in ver. Transfert*, *verſ. Dicas quod leges illæ*, *ſuprà de offic. deleg.* demum ut formaliter reſpondet Turrecr. *ubi ſuprà*: Dictæ leges habent alias contrarias leges, in quibus continetur, quòd propter furorem, vel cæcitatem ſupervenientem judex, vel Magiſtratus non debet removeri, ut *ff. de ſtatu homin.* l. *Qui furore*, & *ff. de poſtul.* l. 1. §. *Caſum*, & *ff. de judiciis*, l. *Cæcus.*

72 Non obſtat quartum fundamentum, nempè quòd amotio primi officialis, & proviſio ſecundi emanaverit à Summo Pontifice, qui in his, quæ ſunt juris poſitivi, & maximè in beneficialibus habet poteſtatem plenariam. Nam reſpondetur in Papa duplicem eſſe poteſtatem. Alia eſt ſuprema, & abſoluta, quam alio nomine appellamus plenitudinem poteſtatis, eamque ſic diffinit Baldus in l. 2. *n. 45. C. de ſervit. & aqua*; plenitudo poteſtatis eſt arbitrii plenitudo nulli neceſſitati ſubjecta, nullisque juris publici regulis limitata: & ſecundùm hanc in beneficialibus juxta unam opinionem Papa abſolutè poteſt omnia, & ſola voluntas habetur pro ratione. Ita Gemin. *conſ. 8.* incip. *Super præmiſſis*, *num. 6. & 7.* quia pro libito ſuæ voluntatis poteſt in totum tollere jus poſitivum, ut idem Gemin. ait *conſil. 53. Pro reſponſione in princ. verſ. Quædam eſt poteſtas ſuprema*, & de hac ſpecie poteſtatis ſunt intelligenda, quæ in contrarium dicta ſunt ſuprà *nu. 25.* De hac enim diſputare inſtar ſacrilegii obtinet, l. 2. *Cod. De crimin. ſacrileg.* cap. *Si quis ſuadente*, §. *Qui autem*. 17. q. 4.

73 17.q.4. Bolognet. *conſ.3. num.2.* Hac tamen uti
non debet ſine magna cauſa, ſecundum Innoc.
& Abb. In cap. *Innotuit, in fin. de elect.* & dicebat
Bald. *in tit. de Pace Conſtantiæ, in 23. col. in verb.*
Non obſtante, Populum Romanum nunquam
74 fuiſſe uſum iſta clauſula, *de plenitudine poteſtatis.*
Cujus dictum uti egregium extullit Jaſ. *conſ.145.*
incip. *Circa primam dubitationem, n.3. verſ. Hinc*
75 *eſt, quod Papa vol.2.* Quapropter neceſſe eſt, ut
conſtet Papam voluiſſe uti poteſtatis plenitudine
cum clauſula, *Non obſtante &c.* aliàs ea uti non
præſumitur, ut notat Innoc. in d.c. *Innotuit*, Ang.
in l. *Benè à Zenone, C. de quadrien. præſcript.* Marſil. *ſingul. 84.* incip. *Princeps in dubio*, & Gemin.
conſ.36. incip. *Quod collatio facta per Dominum*
Papam non valeat, n.5. verſ. Et hoc, loquendo de
poteſtate regulata, ubi etiam allegat Bald. in l. *Si*
teſtamentum, C. de teſtam. & probatur in l. *Si quã-*
do, in princ. C. de inoffic. teſtam. & mos eſt apponendi in litteris clauſulam illam, *Deque Apoſtolica poteſtatis plenitudine.* Quæ tamen clauſula in
litteris, de quibus nunc agitur, nõ reperitur appo-
76 ſita. Alia verò eſt poteſtas ordinaria à jure regulata, & ſecundum hanc Papa non poteſt ſine juſta
cauſa quem ab officio, vel beneficio amovere,
quia licèt Princeps ſit ſolutus legibus, tamen ſecundum leges vivere debet, l. *Digna vox, C. de legib.* Ita diſſidentes opiniones conciliat, & declarat Gemin. *loc. proxim. cit.* Dec. in c. *fin. n.30. & 31.*
verſ. Et ita opinio, de confirm. util. vel inutil. Præpoſ. in c. *Per principalem, n.8. 9. q.3.* Cravett. *de antiq. tempor. part. 1. n.37. & ſeq.* & Ant. Gabr. *in tit.*
de Iur. quæſ. non toll. concl. 1. num. 31. Et in terminis
terminantibus dixit Rota *in Bononien. officiis Portæ Palatii*, 5. Novembris 1594. coram Litta, quæ
eſt *deciſ. 354. part. 1. diverſ.* in hæc verba: (Domini
reſolverunt obſtare regulam de jure quæſito non
tollend. nam regulariter officia de ſui natura ſunt
perpetua, Guido Papa *deciſ. 195. num. 1.* Calder.
conſ.3. de reſcript. præſertim quando conceduntur
ad vitam, tunc officiales habent jus quæſitum
in tantùm, ut ſine cauſa de poteſtate ordinaria
non debeant removeri, ut latè deducit Bologn.
conſil. 3.) Hæc ibi. Quinimo Ludovic. Roman.
plura adducens in *conſ. 345.* incip. *Circa primam*,
n.15. abſolutè ait, non rectè dixiſſe gloſ. ſimpliciter loquentem in d.c. *Per principalem*, & Bald.
in l. *Reſcripta, C. de precibus Imper. offer.* dum volunt omnia beneficia mundi, etiam Epiſcopatus quoad Papam dici debere manualia, ut ſic eorum Rectores ab eo ad nutum removeri poſſint.
Quoniam hoc verum non eſt niſi juſta ſubſit cauſa, vel niſi conſenſus intervenerit ipſius amovendi. & iſta eſt magis communis opinio, ut ibi teſtatur Horat. Mendoſ. *in additat. littera B. in ver.*
Non poſſit. De qua latè per Felin. in c. *Quæ in Eccleſiarum, n.43. de Conſtit.* Similiter Card. *in præſtat. conſ. 142. num 3. verſ. Et ſi dicatur*, affirmat
(Papam habere quidem plenariam poteſtatem
in titulis beneficialibus, ſed etiam hoc ita intelligendum eſſe, ut evitetur inconveniens, ne alicui
fiat injuſtitia. Item, ut ipſe ait, non eſt verum quod
gloſſa dicit in d.c. *Per principalem*, Papam poſſe
ſine cauſa auferre beneficium, hoc enim debet
intelligi cum cauſa; ſicut & aliàs dicit gloſſa Papam poſſe Epiſcopatus dividere ex cauſa, cap. *1.*
10. diſtinct. nam & l. *Benè à Zenone*, quam allegat gloſſ. in d.c. *Per principalem*, non probat Imperatorem poſſe ſine cauſa alicui rem auferre,
imò etiam Conſtitutio Principis, quæ ſine cauſa
transfert jus unius in alium, non tenet, nec obſervanda eſt etiam in foro judiciali, ut notabiliter
dicit Innoc. in c. *Quæ plerique, ad fin. gloſſ. magnæ*
de immunitate Eccleſ.) Hæc Card. & ſecundum
Alexand. *conſ. 216. incip. Hac argumenta ſunt, num.*
1. lib. 2.

77 Amplius quod dicunt Doctores, Papam de
poteſtatis plenitudine poſſe ſine cauſa quem ab
officio, vel beneficio amovere, in hunc ſenſum eſt
accipiendum, ut in foro quidem judicia eodem
Pontifice adhuc ſuperſtite, illius judicium à nemine infringi poſſit; nimirum, quia non eſt forus
contentioſus, qui de factis Papæ valeat judicare,
aut primæ Sedis retractare judicium, c. *Patet*, ca.
Nemo, c. *Aliorum*, c. *Facta ſubditorum*, *& per tot.*
9. q.3. Sed hinc non ſequitur quin Papa in foro
conſcientiæ peccet contra juſtitiam, ut declarat
Præpoſ. in d.c. *Per principalem, num. 9. Et hæc at-*
78 *tendenda ſunt, eadem cauſa & quæſt.* Ac propterea ſic geſta caſſari debent, vel ab ipſo, vel à Pontifice ſucceſſore, qui eadem fungitur authoritate,
& imperio, cap. *Innotuit, de elect.* & ita declarat
Card. Bellam. in d.c. *Per principalem, num. 94. 9.*
quæſt. 3. ubi quòd ſi Papa hoc fecerit ſine cauſa,
peccat quoad Deum, ſed quoad iſtam Eccleſiam
militantem oportet tenere quod facit, quia non
eſt qui de factis ipſius judicare poſſit, ſed ipſe,
vel ſucceſſor ſecùs requiſitus iſtud revocare debet. Quippe ſucceſſor factum Prædeceſſoris revocat propter manifeſtam iniquitatem, cap. *Novit*,
100. *diſt.* Item propter alterius oppreſſionem, cap.
Ante triennium, 31. *diſt.* Item propter exempli
perniciem, c. *Quæ ſancta*, §. *Verum*, 63. *diſt.* Item
ob Judicis circumventionem, ca. *Apoſtolica, cum*
duobus ſeqq. 35. q.9.

79 Nec adverſatur prædictis, quod in Principe
diſponente contra jus tertii cauſa præſumatur, ut
notant Legiſtæ in l. *Reſcripta, C. de precibus Imper.*
offer. & Canoniſtæ in c. *Quæ in Eccleſiarum, ſupra de Conſtit.* nam reſpondetur hanc eſſe arduã
quæſtionem, in qua vix diſcerni poteſt utra opinio ſit communior, ut patet ex cumulatis per Ant.
Gabr. *d. tit. de Iur. quæſit. non toll. concl. 3. n.1. & 4.*
ſed nihilominus opinio affirmativa recipit quatuor declarationes, quæ omnes concurrunt in
caſu præſenti. Primò enim declaratur, ut vendicet ſibi locum quando Princeps tollit jus tertii
per viam legis generalis; ſecus ſi per viam reſcripti,
ut hoc caſu, quia tunc non præſumitur cauſa,
quo potiùs litteræ finguntur extortæ Principe
circumvento. Ita Curt. Sen. *in conſ. 20.* incip. *Sæpenumero animo volvi, n.30. verſ. Tertio reſpondeo.*
Roman. *conſ. 436.* incip. *Quia viduitatem, num. 9.*
Rebuff. *in tract. nominat. q.1. n.66.* & probatur ex
dictis ſupra *n.51.*

80 Secundò declaratur, ut locum habeat quando
Princeps procedit motu proprio: ſecùs ſi ad ſupplicationem partis, ut in hac ſpecie, quæ declaratio fuit Jo. Monach. in c. *Si motu proprio, n.10. &*
13. de Præb. lib. 6. Felin. in d.c. *Quæ in Eccleſiarum, col. 23. verſ. Limita quinto, de Conſtit.* & aliorum, quos congerit Gabr. *d. concl. 3. n.12.*

81 Tertiò declaratur, ut non habeat locum, quando Princeps procedit parte non citata ad diſpoſitionem alteri præjudicialem. Et hoc voluit Abb.
in c.

in c.1.col.2.in princ.de cauſ.poſſeſſ.& propriet. Socin.ſen.conſ.256.incip.In cauſa quæ vertitur,n.49. & conſ.164.Viſa Bulla,n.14.& 15.vol.2. Jaſ.conſ.233.Circa primam,n.3.verſ.Præterea quando Principe,vol.2.Curt.ſen.d.conſ.20.n.8. Curt.jun.conſ.170.Habita diligenti conſideratione,n.25.verſ.Cum igitur in propoſito, & Cravett.conſ.50.Tria ſunt principaliter,n.5.

82 Quartò,(& hoc removet omne dubium) prædicta opinio affirmativa declaratur non procedere quando Princeps in reſcripto contra jus tertii exprimit cauſam evidenter frivolam,ſeu minus juſtam, quia tunc non obſtante clauſula *ex certa ſcientia,de plenitudine poteſtatis,motu proprio*, & ſimilibus, Princeps præſumitur circũventus,& tales literæ ſunt ipſo jure nullæ. Hæc eſt ſingularis limitatio Decii,*in conſ.576.n.10* quam in terminis conceſſionis officii prius alteri ad vitam conceſſi,ſequitur Bolognet.*conſ.2.n.45*.& eam tenent Soccin.ſen.*conſ.273 ante fin.vol.2*.Ruin.*conſ.125.n.23.vol.3*.& Gabriel.*d.concl.3.n.10* Et eſt ſimile in libello, in quo tametſi non ſit neceſſaria cauſæ expreſſio parte non opponente,l.*fin.C.de except.*ſi tamen cauſa inepta exprimatur,libellus rejicitur,ſecundùm Bart.in l.1.*in princ.ff.de edendo* Bart.& Bald.in l.*Edita,C.eodem*.Nam ſecundùm Alexand.ibi,& Ruin.*d.conſ.123.n.24*.per expreſſioné cauſæ ineptæ apparet notoriè de calumnia libellantis,allegat gloſ.in l. *Qui cùm major,§.2.de bon.liber*.& text.in g offi.cum Clem.*Conſtitutus,de elect*. quæ ratio ceſſat quando cauſa non fuit expreſſa. Idem videmus in appellatione à ſententia diffinitiva,in qua etſi non oporteat illam cauſam exprimere,ſed ſatis ſit dicere,appello,ut l. *Scio,ff.de appellat.c.Cordi.§.Hiis quæ*,ubi hoc notant Archid.& Jo.Andr.*infr.eod lib.6*.tamen ſi cauſa frivola exprimatur,non tenet appellatio, talia enim expreſſa nocent,non expreſſa non nocent, l.*Expreſſa.ff.de reg.jur*.& declarat Heor.Boich.in cap. *Conſtit.col.2.verſ. Tamen ſic appellans,de appellat*. Ita ergò in propoſito cùm in litteris Apoſtolicis fuerit expreſſa cauſa inhabilitatis ad offic.ſi exercendum propter cœcitatem,& hæc cauſa ſit irrationabilis & inſufficiens ad removendum officialem ab officio Correctoris ſibi ad vitam cõceſſo, ut abundè oſtenſum eſt ſupra *n.40.& ſeqq*. hinc manifeſtè ſequitur, ut ceſſet præſumptio juſtæ cauſæ,licèt aliás in Principe præſumeretur.

In hac cauſa per tres Cardinales judices Delegatos pronunciatum fuit pro reintegratione Officialis amoti, ut dixi in c.*Cæterum,in fin.ſupra de reſcript*.

Omnia tamen & ſingula ſuperiùs dicta humiliter ſubjicio determinationi, & correctioni Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, repetita proteſtatione, quam poſui ſupra in procemio operis.

DE INSTITUTIONIBUS.

Cap. Non amplius.

SUMMARIUM.

1 Numerus perſonarum in Monaſteriis inſtitui debet ſecundùm menſuram facultatum ipſorum

2 In Monaſteriis tam virorum, quàm mulierum non plures ſunt recipiendi,quàm quot de illorum reditibus abſq; penuria ſuſtentari valeant.

3 Reſcripto ut quis recipiatur in Eccleſia non numerata,ſi facultates non ſuppetant, obſtat exceptio paupertatis.

4 Niſi papa faciat Canonicum honorarium.

5 Prælati togi poſſunt tot Monachos,vel Clericos inſtituere,quot poſſunt de reditibus Eccleſiæ ſe ſuſtentare.

Declaratur,n.38.

6 Numerus in Monaſteriis ex Concilio Tridentino qualiter conſtituendus.

7 Clericorum Regularium appellatione Monachi & Moniales non comprehenduntur.

8 Monachi lato ſumpto vocabulo veniunt appellatione Clericorum.

9 Numeri præfixio in Monaſteriis tam virorum,quã mulierum ad quem ſpectet.

10 Et qualiter fieri debeat in Monaſteriis virorum Italiæ,& Inſularum adjacentium.

Conſtitutio Sanctiſſ.D.N.Innocentii Decimi circa ſtatum Regularium compilata in Congregatione hic refertur, ibid.verſ.Sed quia decreta

11 Numeri præfinitio in quibus Monaſteriis ſit facienda

12 Quid de jure communi.

13 Et quid ex Concilio Tridentino.

14 Monaſterii reditus in præfixione numeri ad quam rationem pro alimentis uniuscujusque de familia computari debeant,& n.ſeq.uſque ad n.26.

Quid de jure communi,n.15.

Et quid ex Concilio Tridentino,n.19.

15 Commodè ſuſtentari.& ſine penuria an differant, & n.ſeq.uſque ad n.20.

16 Commoditas æſtimatur ſecundum conſuetudinem regionis,& qualitatem perſonæ,& n.18.& 20.

17 Penuria quid ſit,& unde dicatur.

21 Dotis taxatio in ducatis ducentis indifferenter facta ab Epiſcopo in monaſteriis Monialium Majoricen.non probatur à S.Congreg.Concilii.

23 Monaſteria pro duodecim Monialibus nullibi fundantur cum minori reditu, quàm trecentorum ſcutorum præter dotes ordinarias.

24 Dos Monialis numeraria an licitè recipi poſſit a monaſterio.

25 Cautela recipiendi pecuniam ab ingredientibus monaſterium ſine labe ſimoniæ,

26 Profeſſiones eorum qui recipiuntur in monaſterio ultra quam ſuſtentari poſſint,an valeant,& n.ſeq. uſque ad n.31.

27 Quid in profeſſione Monialium,& n.32.

28 Et quid in profeſſione Monachorum,

29 Et quid poſt Concilium Tridentinum,& nn.ſeqq.

30 Decretum irritans tollit conſuetudinem nedum præteritam,ſed etiam futuram.

31 Et operatur ut non poſſit dari de non uſu Conſtitutionis.

33 Numerus familiæ in monaſteriis tam virorum, quam mulierum ſemel præfinitus an augeri poſſit auctis reditibus,& n.ſeq.uſque ad n. 41.

34 Numeri præfixio habet tacitam conditionem,niſi reditus monaſterii augeantur.

36 Numerus non rumpitur ipſo jure per augmentationem redituum,ſed inducitur potentia rumpendi.

37 Numerus augeri non poteſt niſi ex fructibus ſuperreſcentibus ſupranumerarii æquale ſtipendium habeant cum exiſtentibus de numero.

38 Numerus præfixus in monaſteriis virorũ Italiæ, & Inſu-

Inſularum adiacentium augeri non poteſt etiam auctis reditibus ſine licentia S. Congregationis Concilii.

39 *Numeri taxatio facta in vim Bullæ Pauli V. non computatis computandis iterum eſt facienda.*

40 *Novitius profiteri poteſt in monaſterio, ubi commodè vivere nequit, dummodo poſteà collocetur in alio, ubi commodè ali poſſit.*

41 *Moniales ſupranumerariæ an, & qualiter recipi poſſint in monaſteriis, in quibus numerus eſt taxatus, & n. ſeq. uſque ad n. 47.*

42 *Dos Monialis ſupranumerariæ quanta eſſe debeat*

43 *Monialium decedentium loca non poſſunt concedi cuiquam puellæ ante vacationem.*

44 *Moniales ſupranumerariæ qualitates requiſitas habere debent tunc temporis, cùm loca eis promittuntur, vel dantur.*

45 *Monialibus ſupranumerariis ſatis eſt ut durante anno probationis alimenta à parentibus miniſtrentur, & poſt profeſſionem ex dote reditus augeantur quantum ſufficiant puellis recipiendis.*

46 *Monialibus ſupra numerum recipiendis in Monaſteriis Placentiæ, Congregatio Concilii probavit, ut propinqui ultra dotem ſe obligent ad annuam præſtationem.*

47 *Et promiſſio facienda eſt monaſterio, & pecunia recta deferri debent ad manus Abbatiſſæ.*

48 *Moniales ſupranumerariæ non ſubrogantur in locum Monialium decedentium intra numerum, ſed ſemper remanent ſupranumerariæ.*

49 *In cæteris tamen ab aliis non differunt, ſed illis per omnia ſunt æquales.*

50 *Canonici ſupranumerarii cur ingrediantur locum Canonicorum decedentium intra numerum, Moniales ſecus.*

51 *Monaſteria de novo erigi non poſſunt niſi duodecim ſaltem Religioſi in eo habitare, & commodè ali poſſint.*

52 *Alioquin ſic erecta poſt diem 21. Iunii 1625. ſubiecta ſunt omnimodæ iuriſdictioni Ordinarii loci, & nihilominus remanet antiqua prohibitio, nu. 54. verſ.* Et noviſſimè.

53 *Quod locum habet etiam in Religionibus Capuccinorum, Societatis Ieſu, & aliis, quæ non conſueverunt onera Miſſarum recipere.*

54 *Item locum habet etiam extra Italiam.*

55 *Monaſteria tam virorum, quam mulierum an erigi poſſint de licentia ſolius Epiſcopi, & n. ſeq. uſq; ad n. 72.*

56 *Quid de iure communi antiquo.*
Et quid ex Conſtitutione Bonifacii VIII. n. 59
Et quid ex Concilio Tridentino, n. 60.
Et ex Conſtitutione Clementis VIII. n. 65. & 87.
Et quid ex Bulla Innoc. X. n. 71 verſ. 4.

57 *Monaſterii destructi reædificatio fieri non poteſt ſine licentia Epiſcopi, reparatio ſecus.*
Novum dicitur cuius facies immutatur. ibid.

58 *Monaſterii erectio ſuſtinetur ſi Epiſcopi conſenſus accedat poſt factum.*

59 *Mendicantibus ex Conſtitutione Bonifacii VIII. non licebat nova loca recipere, vel recepta mutare ſine licentia Papæ, niſi pro eremitica vita ducenda.*

60 *Monaſteria ex Concilio Tridentino an poſſint erigi ſine licentia Sedis Apoſtolicæ & num. ſeq. uſq; ad num. 72.*

61 *Quid in non mendicantibus, & eremitis,*
Et quid in mendicantibus n. 62.
Et quid in monaſteriis monialium, n. 69.

62 *Mendicantes qui ſint.*

63 *Correctio iuris eſt favorabilis quando fit reditus ad ius commune antiquum.*

64 *Licentia quid ſit.*

65 *Monaſteria Mendicantium erigendi licentia qua forma ab Ordinariis ſit concedenda ex Bulla Clementis VIII. & n. 87.*

66 *Eadem forma ſervari debet in erectionibus, quæ fiunt de licentia Ordinarii, non autem Sedis Apoſtolicæ.*

67 *Congregationi peregrinorum Ordinis Prædicatorum conceditur, ut ſine Epiſcopi conſenſu poſſint conventus erigere ubi non ſunt Epiſcopi.*

68 *Eccleſia ſæcularis ab Epiſcopo erigi poteſt in monaſterium de conſenſu quorum intereſt, & ſine præiudicio Rectoris.*

70 *Vicarius Capituli ſede vacante an dare poſſit licentiam erigendi novum monaſterium.*

71 *Carmelitarum Diſcalceatorum Congregationis B. Mariæ Fulienſis, & Clericorum Regularium S. Pauli Decollati indulta erigendi monaſteria de ſola Ordinarii licentia expenduntur.*
Monaſteria virorum in Italia poſt Bullam Innocentii X. erigi non poſſunt ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, n. 71. verſ. Quatuum.

72 *Vicarius generalis Epiſcopi abſq; ſpeciali mandato an poſſit licentiam concedere novum monaſterium erigendi, & nu. ſeqq. uſque in fin.*

73 *Mandatum generale non includit ea, quæ ob ſui gravitatem certæ perſonæ, vel dignitati à iure ſpecialiter ſunt commiſſa, & n. 84.*

74 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt beneficium ſupprimere, & n. 86.*

75 *Vicario generali non cenſetur commiſſa facultas, quæ non competit de iure communi.*

76 *Vicario Epiſcopi regulariter non competunt quæ ſunt iuriſdictionis voluntariæ, & ſapiunt gratiam.*

77 *Licentia erigendi monaſterium eſt voluntariæ iuriſdictionis, & gratiam ſapit.*

78 *Eccleſias & altaria dedicare ſolus Epiſcopus poteſt, non autem Vicarius.*

79 *Vicarius Epiſcopi ſine mandato ſpeciali non poteſt novam Dignitatem erigere.*

80 *Et ſicut non poteſt beneficium conferre, ita nec creare.*

81 *Monaſterium inſtitui non poteſt ſine Abbate, vel Priore, & Monachis.*

82 *Beneficia regularia duplicia quæ dicantur.*

83 *Et quæ ſimplicia.*

84 *Monaſterii ædificatio eſt de maioribus, quæ non tranſeunt in generali mandato.*

85 *Vicarius Epiſcopi non poteſt Eccleſias de loco ad locum transferre.*

87 *Ordinariorum appellatione, de quibus fit mentio in Bulla 99. Clem. VIII qui comprehendantur.*

1 NON AMPLIUS. Jo. Andr. non ſummat. Sic tamen ſummari poteſt. Numerus perſonarum in Monaſteriis inſtitui debet ſecundùm menſuram facultatum ipſorum. Hoc dicit, & non dividitur.

2 Nota primò in Monaſteriis tam virorum, quàm puellarum non plures eſſe recipiendos, quàm quot de illorum reditibus abſque penuria ſuſtentari valeant, ut hic eſt caſus deſumptus ex Concilio Arelatenſi, *c. 8.* & hoc ne ad menſuram perſonarum quæramus poſſeſſiones, quod nimis avarum eſt;

eſt; ſed ex poſſeſſionibus quæ ſunt, metiantur expenſas, ut in Auth. *Vt determin. ſit numer. Cler. poſt med. collat.* 1. ſecundum Jo. Andr. *hic n. 3.* Cardin. *in*
3 *1. notab.* & Anchar. *n. 2.* Quia ſit ut ſi quis impetraret reſcriptum, ut in tali monaſterio, vel Eccleſia reciperetur, obſtaret exceptio paupertatis, ut hic, & in c. *Si proponente, ſupra de reſcript.* ſecundum Hoſt. *in princ.* Abb. *n. 4. verſ. Vltimò*, idem Butr. *n. 2.* & Imol. *n. 1.* qui ex hoc notant in Eccleſia non numerata ſemper competere exceptionem ut plures non recipiantur, quam ex bonis ipſius poſſint ſuſtentari ſine penuria.

4 Fallit hoc ſi Papa faceret Canonicos, vel Dignitates honorarias, ſecundùm ea, quæ notantur in c. *Super inordinata, ſupra de preben.* ut *hic* Hoſt. *n. 2.* & vide quod de his Dignitatibus ventoſis notat Bald. in c. *Cùm olim, n. 8. ſupra de conſuetud.*

5 Quamvis autem præceptum hic poſitum ſit negativè conceptum, videlicet non amplius recipiantur in monaſteriis, quàm poſſint ibi ſuſtentari, ut in littera; tamen includit in ſe præceptum affirmativum, id eſt, ut tot ſint recipiendi, quot ex reditibus monaſterii ſine penuria ali poſſint, & ad hoc quotidie allegatur iſte textus, ſecundum Abb. *in 1. notab.* qui hinc colligit bonam practicam contra Prælatos, qui avaritiæ cauſa nolunt multos Monachos inſtituere. Poſſunt enim compelli ab eorum Superioribus, ut tot inſtituant, quot poſſint de reditibus Eccleſiæ ſe ſuſtentare, ſubdens hoc nunquam eſſe oblivioni tradendum, & eſt ex mente Innocentii, ut dicam infra *num. 35.* Sed hoc ſupponit aliam quæſtionem, videlicet, An Prælati Regulares auctis reditibus monaſterii poſſint, aut debeant augere numerum ibi præfinitum quod inferius examinabitur in *5. quæſt. à num. 33.* & præſertim *n. 38.*

6 Secundò nota argumentum quod in Eccleſiis Regularium certus numerus taxari poteſt, ſecundum Abb. Antiq. *hic.* Hodie hoc eſt expreſſum à Concilio Tridentino in *c. 3. ſeſſ. 25. de Regular.* ubi ſtatuitur, ut in monaſteriis tam virorum, quàm mulierum bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus is tantùm numerus conſtituatur, ac in poſterum conſervetur, qui vel ex reditibus propriis monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari. Concordant Conſtitutio Pii V. quæ incipit. *Circa paſtoralis, §. 7. in Bullar. tom. 2. pag. 184.* & Decreta Clem. VIII. ſuper reformatione Regularium, *§. 7. in Bullar. to. 3. pag. 81.*

7 Tertiò nota ibi, *vel clericorum*, appellatione clericorum regularium non comprehendi Monachos, nec Moniales, cùm iſta ponantur hic tamquam diverſa. De clericis enim regularibus intelligi debet hæc littera, non autem de clericis ſæcularibus, ut intellexerunt Butr. Card. & alii, & non benè, quia verbum *clericorum* regulatur à verbo monaſteriis. Non dicuntur autem monaſteria clericorum ſæcularium, ſed regularium dumtaxat. Quinimo monaſteria religioſorum non debent converti in habitacula ſæcularium clericorum, nec debent regi per ſæculares, c. *Dudum*, 18. q. 2. c. *Quæ ſemel*, & c. *ſeq.* 19. q. 3. & clerici ſæculares utentes habitu, & nomine monachali jubentur fieri Monachi, vel ab hoc deſiſtere, ut in c. *Vt clerici, infra de regular.* Nec ut placet verbum *clericorum* ſuppleatur, id eſt Collegio, ut voluit Cardin. quoniam cum littera poſſit congruè intelligi de clericis regularibus, non eſt recurrendum ad ſuppletiones, cùm præſertim de ſæcularibus dipoſitum
8 fuerit in c. *Authoritate, infra eod.* Hoc tamen intellige in ſtricta ſignificatione; nam latè ſumpto vocabulo Monachi comprehenduntur etiam clericorum appellatione, ut *hic* per Abb. *in 2. notab.*

Hinc inveſtiganda ſunt multa, quæ à Doctoribus aut non attinguntur, aut minus perfectè. Primò ſcilicet, ad quem ſpectet præfixio numeri in monaſteriis. Secundò, in quibus monaſterijs ſit facienda. Tertiò ad quam rationem. Quartò, an receptio ſupra facultates monaſterij ſit nulla. Quintò, an numerus augeri poſſit auctis reditibus Sextò, an, & qualiter in monaſterijs recipi poſſint Moniales ſupranumerariæ. Septimò, an ſupranumerariæ in locum numerariæ decedentis ſubrogentur. Octavò, pro quot Regularibus monaſteria ſint erigenda. Nono, an erigi poſſint de licentia ſolius Epiſcopi. Decimò, & ultimò, an poſſint erigi à Vicario Epiſcopi ſine ſpeciali mandato.

9 QUÆRO igitur primò ad quem ſpectet præfixio numeri in monaſterijs mulierum?

Solutio, In monaſterijs Monialium, quæ ſubjecta ſunt Epiſcopo diœceſano, planum eſt numeri præfixionem ad ipſum tantùm pertinere, arg. cap. *Præcipimus*, 12. q. 1. cap. *Omnes Baſilicæ*, 16. q. 7. c. *Monaſteria*, 18. q. 2. Si verò ſint ſubjecta ſuperioribus regularibus, numeri præfinitio ſpectat tam ad Epiſcopum, quàm ad Prælatum regularem ex Concilio Tridentino, *c. 3. juncto c. ult. in fin. ſeſſ. 25. de regular.* nam in *d. c. 3.* Concilium loquitur imperſonaliter ibi, *Is tantùm numerus conſtituatur, & in poſterum conſervetur.* In prædicto autem cap. ult. præcipit ut decreta omnia illius ſeſſionis executioni demandentur ab Epiſcopis in monaſterijs ſibi ſubjectis, & in omnibus alijs, ipſis in ſuperioribus decretis ſpecialiter commiſſis, atque omnibus Abbatibus & Generalibus, & alijs Superioribus Ordinum.

Et ita S. Congregatio ejuſdem Concilij Interpres olim conſulta an taxatio numeri Monialium Regularibus ſubjectarum, quæ facienda ex decreto Concilij *c. 3. ſeſſ. 25. de Regular.* pertineat ad Epiſcopum ſolùm, vel ſuperiorem regularem: reſpondit ſpectare ad utrumque, & ad Ordinarium, & ad ſuperiorem. Poſtea edita fuit Conſtitutio Gregorij XIII. quæ incipit, *Deo ſacris virginibus*, quæ obſervanda eſt. Mandat hæc Conſtitutio in §. 6. Monialium numerum per locorum Ordinarios etiam in monaſterijs ab eorum cura, & regimine quomodocumque exemptis cum illarum ſuperiorum interventu ſtabiliri, & ordinari, neque ſupra illum numerum aliàs recipi poſſe etiam de conſenſu Superiorum ſuorum, ut in *Bullar. tom. 2. pag. 368.*

10 Nec obtinent in monaſterijs Monialium ubiquo locorum. Pro monaſterijs autem virorum Italiæ, & Inſularum adjacentium emanavit decretum S. Congregat. Concilij *de celebrat. Miſſarum*, §. *Poſtremò*, quo præcipitur Superioribus regularibus intra fines hujuſmodi exiſtentibus, ut in qualibet provincia adhibitis duobus, aut tribus Regularibus ſui Ordinis, bona immobilia, reditus, & conſuetas eleemoſynas diligenter recognoſcant, omnibus detractis, quæ reparationes, præſtationes, grandines, ſterilitates, & alia onera conſue-

ſueverunt abſorbere : eaque omnia in proximo Capitulo generali, vel provinciali coram tribus judicibus ab ipſomet Capitulo deligendis proponant, qui ſedulò examinent quot religioſi homines connumeratis etiam laicis, aliiſque neceſſariis ſervientibus in unoquoque monaſterio juxta regiones, & proprii inſtituti morem competenter valeant ſuſtentari. Tum eorumdem bonorum redituum, & eleemoſynarum, & onerum præciſam notam ipſimet Capitulo exhibeant, ut in illo diligenter omnibus diſcuſſis, in ſingulis monaſteriis cuiuſque provinciæ certus earum tantum perſonarum numerus Patrum Capitularium voto præfigatur, quæ ex reditibus & eleemoſynis huiuſmodi ſufficienter ali poſſint, ut in eodem decreto pleniùs continetur, pro cuius executione in §. *ſeq.* alia adiiciuntur, & pœnæ tranſgreſſoribus infliguntur, ut in *Bullar. tom. 4. pag. 316.* Idemque ferè per omnia ſanxerat Paulus V. in ſua Conſtitutione, quæ incipit. *Sanctiſſimus, edita die 4. Decembr.* 1605. ut in *Bullar. tom. 3. pag. 187.* Sed quia Decreta huiuſmodi nondum fuerunt executioni demandata, in Congregatione Cardinalium, ac Prælatorum à Sanctiſſimo Domino noſtro Innocentio X. nuper inſtituta ſuper ſtatu Religionum, diu multumque deliberatum eſt de ratione ineunda pro illorum executione, & injunctum eſt mihi veſtui uni ex Prælatis ipſis Congregationis, ut minutam Conſtitutionis deſuper conficerem, quæ poſtea per manus delata, & à Sanctiſſimo probata, tandem juſſu Sanctitatis ſuæ promulgata fuit. Et eſt tenoris infraſcripti, videlicet.

INNOCENTIUS PAPA X.

Ad futuram rei memoriam.

INTER cætera quæ ad regularem diſciplinam inſtaurandam, conſervandamque Sacroſancta Tridentina Synodus ſalubriter decrevit, illud ſemper præcipuum, & maximi momenti habitum eſt, quo injungitur ut in ſingulis monaſterijs, & domibus Regularibus tantùm numerus conſtituatur, & in poſterum conſervetur, qui vel redditibus proprijs monaſteriorum, vel conſuetis eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari. Quapropter ad eius uſum inducendum fel. record. Clemens VIII. Paulus V. & Urbanus VIII. Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri varia decreta ediderunt; Sed quia nihilominus, ſive ob injuriam temporum, ſive ob Superiorum incuriam, ſive alias ob cauſas, illius executio hucuſque protracta eſt, non ſine gravi monaſteriorum in ſpiritualibus, & temporalibus detrimento, ac Religionum jactura; Idcirco Nos nequaquam ignorantes quantum ex monaſterijs piè inſtitutis, & rectè adminiſtratis in Eccleſia Dei ſplendoris, atque utilitatis oriatur, quantumcumque dignitati, & commodo Eccleſiaſtici Ordinis detrahat multitudo Religioſorum, quæ ſine delectu ſupra vires monaſteriorum in Religiones invehitur; Ac proinde arbitrari valdè acceptum, ſacriſque Religionibus proficuum fore, ut Decretum tam ſalubre debitæ executioni demandetur, De conſilio nonnullorum Venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium, ac Dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum motu proprio, ac ex certa ſcientia, & matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine tenore præſentium præcipimus, & mandamus omnibus, & ſingulis dilectis filijs Generalibus, Commiſſarijs, Præſidentibus, Provincialibus, Miniſtris, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Præfectis, Rectoribus, Guardianis, Correctoribus, Vicarijs, & quibuſcumq; alijs Superioribus Monaſteriorum, Conventuum, Collegiorum ac Domorum quorumcumque Monachorum, & Regularium virorum bona immobilia poſſidentium, vel non poſſidentium, cujuſcumque Ord. Mendicantium, vel non Mendicantium Congr. Societatis, & Inſtituti etiam neceſſario, & in individuo exprimendi exiſtentium intra fines Italiæ, & Inſularum adjacentium, ut ſinguli ad quos pertinet, adhibitis duobus, vel tribus Regularibus ſui Ordinis probatioribus, ac rerum uſu peritioribus, bona immobilia, cenſus, reditus, ac proventus omnes monaſteriorum, conventuum, collegiorum, ac domorum Regularium hujuſmodi (etiamſi ſint Hoſpitalia, vel ab alio monaſterio dependeant, ſintve illius granciæ, ſeu membra) ſex annorum immediatè præcedentium habita ratione, ac detracto omni eo quod grandines, ſterilitates, reparationes, & alij caſus hujuſmodi abſorbere ſolent; Conſuetas item eleemoſynas, & obventiones. Item victus, veſtitus, ac medicinalium, & alias quaſcumque tam ordinarias, quàm extraordinarias expenſas, æris quoque alieni, nec non Miſſarum celebrandarum, fabricæ, Sacriſtiæ, annuarum præſtationum, contributionum, ac procurationum, aliave cujuſvis generis onera diligenter, ac maturè recognoſcant, eaque omnia in ſcripturam redigant, exprimentes ipſius monaſterij titulum, ſeu denominationem, item capacitatem, ac ſituationem, videlicet in qua diœceſi, & an intra mœnia civitatis, vel oppidi, anve in pagis, ſeu villis, vel in ſilvis, aut nemoribus, & quantum diſtet à locis frequentibus & populoſis: Item à quo tempore fundatum fuerit, quave auctoritate, & cujus ſumptibus; Anve, & à quo numerus Religioſorum in eo fuerit aliàs præfixus, & quot ibi Religioſi, & ſervientes in præſentia degant, ſpecificatis uniuſcujuſque nomine, cognomine, & patria; ſcripturamque ſic confectam propria manu ſubſcribant, medio juramento atteſtantes vera eſſe omnia, quæ in ea continentur, conſuetoque ſigillo obſignatum infrà quatuor menſes à publicatione præſentium in hac Alma Urbe noſtra, ut infra, facienda computandos transmittant, ſeu conſignentur Procuratori generali ſui Ordinis in Urbe commoranti, qui una cum aliquibus gravioribus Religioſis à Congregatione prædictorum Cardinalium, & Prælatorum ad hoc ſpecialiter deputandis, negocio maturè perpenſo, ac computatis hujuſmodi redditibus, eleemoſynis, & obventionibus univerſis, atq; oneribus, ut ſuprà, detractis, ſedulò examinent quot Religioſi homines connumeratis etiam laicis, alijſque neceſſarijs ſervientibus in unoquoque monaſterio, conventu, collegio, & domo Regulari, quamvis, (ut præmittitur, ſit hoſpitium, ſeu alterius Monaſterij membrum) juxta proprij inſtituti morem, victum & veſtitum, ac medicinalia in communi habentes commodè valeant ſuſtentari, omnibuſque diligenter diſcuſſis, familiæ cujuſque monaſterij, conventus, collegij, ac domus Regularis hujuſmodi in qualibet provincia, vel congregatione, certum

ca-

Digitized by Google

earum tantum perſonarum numerum præfigat, quæ redditibus, eleemoſynis, & obventionibus, ut ſupra, competenter ali poſſint, eaſque numeri præfixiones una cum originalibus ſcripturis ſuper ſtatu cujuſque monaſterij, ac domus Regularis à Superioribus, ut præfertur, confectis intra alios quatuor menſes eidem Congregationi Cardinalium, ac Prælatorum exhibeat, ut ab ea recognoſcantur, & approbentur. Quod ſi memorati Superiores, ac Procurator Ordinis intra præfixum terminum prædicta adimplere neglexerint, privationis vocis activæ & paſſivæ, nec non officiorum quæ tunc temporis obtinebunt, & inhabilitatis ad illa, vel alia in poſterum obtinenda perpetuam pœnam eo ipſo abſque alia declaratione incurrant, rehabilitatione Nobis, & Sedi Apoſtolicæ reſervata. Intereà verò prohibemus, & interdicimus omnibus, & ſingulis capitulis, & Congregationibus generalibus, provincialibus, & conventualibus, nec non Superioribus tam generalibus, quàm provincialibus, & localibus antedictis, ne deinceps quemquam ad habitum ſuæ Religionis recipiant, nec jam receptos, aut in poſterum contra hujuſmodi prohibitionem forſan recipiendos ad profeſſionem admittant, donec ſcripturæ prædictæ; & præfixiones numeri familiæ cujuſque monaſterij, ac domus Regularis hujuſmodi, eidem Congregationi Cardinalium, & Prælatorum realiter, & cum effectu fuerint exhibitæ, ac deinde memorati Superiores licentiam recipiendi ad habitum, & profeſſionem ab eadem Congregatione obtinuerint. Alioquin receptiones tam ad habitum, quàm ad profeſſionem aliter factæ, ſint ipſo jure nullæ, nullamque inducant obligationem ad Religionem in ſpecie, vel in genere, aut ad alios quoſcunque effectus. Et nihilominus contravenientes ſententiam excommunicationis incurrant, à qua per alium quàm per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, niſi in mortis articulo conſtituti abſolvi non poſſint. Non obſtant. quod præmiſſa omnia, & ſingula Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis in favorem quarumcumque perſonarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non mendicantium, Congregationum, Societatum, & cujuſvis alterius inſtituti, etiam Societatis Jesu, & monaſteriorum, conventuum, collegiorum, domorum, ac locorum Regularium quorumcumque, nec non illorum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, vel conſuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque indultis, & privilegijs etiam ex cauſa, & titulo oneroſo, vel in limine fundationis, etiam in Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliter nuncupatis ſub quibuſcunque tenoribus & formis, & cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritan. Decretis etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine etiam ad Imperatoris, Regum ſeu aliorum Principum inſtantiam, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis quoad ea quæ præſentibus quomodolibet adverſantur, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis ten. & formis ſpecialis, & individua, & de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut quævis alia exquiſita forma ſervanda eſſet, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & & forma in illis tradita obſervata inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſsè derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem quod præſentes literæ in valvis Eccleſiæ Lateranen. & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, nec non Cancellariæ Apoſtolicæ, ac in Acie Campi Floræ de eadem Urbe publicentur, & affigantur; Quæ poſtquam ſic affixæ & publicatæ fuerint, omnes & ſingulos quos illæ concernunt, perinde arctent & afficiant, ac ſi unicuique eorum nominatim, & perſonaliter intimatæ fuiſſent. Quodq; earumdem præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio & extra illud ubique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die xvij. Decemb. MDCXXXXIX Pontificatus Noſtri Anno ſexto. M. A. Maraldus.

Anno a Nativitate D. N. Ieſu Chriſti milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo nono, Indictione ſecunda Pontificatus autem Sanctiſſ. in Chriſto Patris, & D. N. D. Innocentii Divina Providentia Papæ X. anno ſexto, die verò 22 menſis Decembris ſupradictæ litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Eccleſiæ Lateranen. & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, nec non Cancellariæ Apoſtolicæ, ac in acie Campi Floræ per nos Ioannem Garziam, Iacobum Cornelium, præ- libati S. D. N. Curſores.

11 2. QUÆRO in quibus monaſterijs facienda ſit numeri taxatio.

12 Solutio. De jure communi facienda erat tantummodo in monaſterijs non Mendicantium, ex Conſtitutione Bonifacij VIII. in c. *un.* §. *Sanè, de ſtatu Regular. lib. 6.* & potuit eſſe ratio, quia cum monaſteria Mendicantium bona immobilia non poſſiderent etiam in communi, ut c. *Nimis iniqua*, & c. *Nimis prava de exceſſ. Prælat.* c. 2. *Exiit qui ſeminat, de verb. ſignif. lib. 6.* taxatio numeri ad rationem redditiuum propriorum monaſterij non videbatur poſſibilis, cùm nec poſſent habere annuos reditus, qui inter immobilia computantur, ut in Clem. *Exivi*, §. *Cùmque annui reditus, de verb. ſignif.* Unde nec in his ſervari poterat hæc Decretalis, quæ præcipit tot recipi, quot ex reditibus monaſterij ſuſtentari poſſint. Verùm hanc diffe-

13 rentiam ſuſtulit Tridentina Synodus in *d. c. 3. ſeſſ. 25. de Regular.* ubi diſertis verbis præcipit taxari numerum familiæ in monaſterijs tam virorum, quàm mulierum bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus. Atq; ita hac in parte ampliavit Conſtitutionem Bonifacij ad monaſteria quæcumq; etiam Ordinum Mendicantium. Nec obſtat objecta impoſſibilitas. Quoniam ex Concilio in Monaſteriis non poſſidentibus bona ſtabilia fieri potuit taxatio ſecundùm conſuetas eleemoſynas: præterquam, quod in monaſteriis virorum etiam Mendicantium, exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obſervantia, & in omnibus monaſteriis Sanctimonialium poterit fieri taxatio numeri, etiam ad rationem propriorum redituum mo-

monaſterij, quia ex indulgentia Concilij bona immobilia eis poſſidere licet, ut in d.c.3. *in princ.*

14 3. QUÆRO, ad quam rationem reditus monaſterij in præfixione numeri pro alimentis uniuſcujuſque de familia computari debeant.

15 Solutio. Textus noſter in taxandis Regularium alimentis hoc tantùm requirit, ut ſine penuria ſuſtentari poſſint: & ita etiam loquitur c.*un.* §. *Sanè, de ſtatu Regular. lib.6.* Unde Jo. Andr. in ſua gloſſ. ordinaria ibi poſita in ver. *abſque penuria.* (Nota (inquit) non dixit *commode*, ſed *abſq; penuria*, nam poteſt contingere ut ſuſtentari non poſſint commodè, & tamen poſſint ſine penuria; ſicut Canonicus Bononien. de centum florenis non poſſet commodè ſuſtentari, & tamen abſque
16 penuria de vigintiquinque ſuſtentaretur. In illa enim commoditate inſpicitur conſuetudo regio-
17 nis, & qualitas perſonæ. Penuria verò ſecundùm derivatores habet in ſe egeſtatem, indigentiam, & defectum neceſſariorum. Hoc ergo voluit Conſtitutio, ut conſtitutæ in monaſterio non Mendicantium non haberent neceſſe mendicare propter neceſſariorum defectum.) Hæc Jo. Andr. cujus diſtinctionem probant ibi Gemin.*n.*4. & Franc. *n.1.* Imol. *hic n.*1. & Abb. *n.* 4. dicentes ſatis eſſe ut ſine penuria ibi eſſe poſſint, licèt non commodè, & inter hæc longam eſſe differentiam. Et conſentit Rebuff. *in tract. congrua portionis, q.8.n.*78. nam ut ipſe ait, Penuria dicitur inopia earum maximè rerum quæ in penu recondi ſolent, & penus nomine continentur, quæ eſui & potui ſunt accom-
18 modata, l.3. *in princ. ff. de pen. leg.* Commodè autem vivere intelligitur aptè, utiliter, & ſecundùm qualitatem ſtatus. Eamdem differentiam pluribus confirmat Ripa in c. *Cum M.n.* 21. *ſupra de Conſtit.* ſed illa impugnat Dec. ibi *n.*4. contendens, eam
19 jure non probari. Ego verò adverto differentiam hanc fortè admitti poſſe in terminis juris communis, ad inducendam nullitatem profeſſionis, prout loquitur gloſſa Jo. Andr. in *d.* §. *Sanè*: nam illud jus novum, & pœnale, quod receptionem viriat, & loquitur de receptis, quæ ſuſtentari non poſſunt abſque penuria, non debet extendi ad receptas, quæ non poſſunt ibi commodè ſuſtentari, licèt abſque penuria poſſint: & ita in eo caſu Jo. Andr. dicit ſe in facto obtinuiſſe. Verùm quoad receptionem ipſam, & taxationem numeri familiæ in monaſteriis tam virorum, quàm mulierum dico hanc differentiam hodiè ſublatam eſſe á Concilio Tridentino in d.*c.*3. *ſeſſ* 25. *de Regular.* ubi diſertis verbis præcipitur, ut is tantùm numerus in eis conſtituatur, & inpoſterum conſervetur, qui vel ex reditibus proprijs monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis, commodè poſſit ſuſtentari. Pondera quia non dixit ſine penuria, ſed dixit commodè. In hac autem commoditate arbitran-
20 da fateor cum Jo. Andr. *loco citato* certam regulam conſtitui non poſſe, ſed pro qualitate regionis, & perſonarum modò plus, modò minus taxari debere. Unde cum Univerſitas Majoricen. con-
21 queſta eſſet apud S. Congregationem Concilij, quod Epiſcopus ſtatuiſſet, ne Moniales in monaſteria reciperentur cum minore dote, quàm ducentum ducatorum, S. Congregatio cenſuit
22 ſcribendum ad Epiſcopum, ut nihil præciſè ſta-
23 tuat, & ſi quidquam ſtatuit, abroget: Verùm tamen pro qualitate perſonarum, ac temporum modò plus, modò minus bonorum monaſteriis tradi ſinat. Habenda tamen eſt ratio onerum monaſterij, ut *hic* per Abb. *n.*2. *verſ. Et intellige*, & fuſius dictum eſt ſupra *n.*10.

In ſpecie autem pro monaſterijs Sanctimonialium ubique locorum fundandis Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium negotijs præpoſita non conſuevit fundationes admittere, niſi pro numero duodecim Monialium conſtituatur dos perpetua non minoris ſummæ, quàm annuorum ſcutorum trecentorum, non in cenſibus, ſed in bonis ſtabilibus & frugiferis conſiſtentium, ac præterea requirit ut Moniales ſecum deferant eleemoſynam dotalem poſt profeſſionem in bonis ſtabilibus, vel in cenſibus perpetuis, ac tutis inveſtiendam.

24 Sed dices. Si monaſteria habent, prout habere debent reditus ſufficientes ad alendas Moniales numerarias; Ergo dotis delatio illicita eſt, & ſimoniaca, per textum in cap. *Quoniam, infra de Simon.* ubi Simoniaca labes dicitur uſque adeò pleraſque Moniales infeciſſe, ut vix aliquas ſine pretio recipiant in ſorores, paupertatis prætextu volentes hujuſmodi vitium palliare, & S. Congreg. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum olim conſulta an Monaſterijs Monialium, in quibus juxta decretum *cap.3. ſeſſ. 25. de Regular.* Epiſcopus certum numerum conſtituit, liceat Abbatiſſæ in locum Monialium deficientium alias recipere, pacta certa eleemoſyna pro dote, & quatenus non liceat, quæ proviſio ſit per Epiſcopum adhibenda: reſpondit ſi ex reditibus monaſterii, vel ex conſuetis eleemoſynis tantùm ſuppetat Monialibus, ut ad ipſarum victum, & ad fabricam Eccleſiæ, aliaſque neceſſitates commodè ſufficiat, minimè licere. Secus ſi Monialium numerus augeatur. Cùm autem huiuſmodi theorica ad praxim difficulter deduci poſſit, referendum Sanctiſſimo, qui probavit ſententiam Congregationis, confirmans augendum numerum ſi dos recipienda ſit.

Verùm hanc difficultatem poſtea ſuſtulit S. Congregatio ſuper negociis Epiſcoporum, & Regularium, quæ animadvertens Sanctimonialium Monaſteria ſine dotium ſubſidio dici ſuſtineri non poſſe, & propter ingruentes neceſſitates, & caſus inopinatos plerumque ad inopiam redigi: ſummis Pontificibus approbantibus prudenter ſanxit, ut dotales eleemoſynæ à monialibus numerariis perſolverentur, tametſi numerus eſſet taxatus ad menſuram redituum Monaſterii. Ex penuria enim multa proveniunt mala, præſertim in Monaſteriis Dominarum, ut inquit Hoſt. *hic in fin.* facit c. *Si*
25 *quis obiecerit*, 1.*q.*3. Nec obſtat textus in d.c. *Quoniam*: nam ut ibi reſpondet gloſſa Joannis *in ver. Paupertatis*. Si moniales ita pauperes ſunt, ut non poſſint aliquo modo ibi aliam recipere, quia non habent ibi victum; ſub hac forma poſſunt recipere, non habemus quid demus tibi pro victu, niſi tu portes tecum unde vivas, dum tamen hoc non dicatur in fraudem, nec deducatur in pactum, arg. c. *Si quis, propter hoc*, 1.*q*.2. & quamvis Bernardus ibi in fine eiuſdem gloſſæ addat tutius eſſe, ut nullo caſu taliter aliqua recipiatur: tamen praxis quotidiana docuit id ſine gravi Monaſteriorum detrimento ſervari non poſſe.

26 4. QUÆRO. Si in Monaſterio plures recipiantur, quàm ex reditibus ipſius poſſint ſine penuria ſuſtentari. An receptio ſit nulla, necne?

27 Solutio. Si Monaſteria ſint mulierum ordinis non

non Mendicantium, de jure communi palam eſt
receptionem non valere, quia Bonifacius VIII.
in c. *un.* §, *Sanè, de ſtatu Regul. lib.* 6. districtè in-
hibuit, ne in Monaſterijs dictorum Ordinum a-
liquæ reciperentur de cætero in ſorores, niſi quot
poſſent de ipſorum Monaſteriorum bonis, ſive
proventibus abſque penuria ſuſtentari, irritum
decernendo ſi ſecus actum eſſet. Atque ita ex hoc
cap. profeſſiones eſſe nullas firmant *hic* Jo. Andr.
n. 1. *in ver. Puellarum*, Butr, Imol. & Abb. omnes
n. 2. Secus ſi monaſteria mulierum ſint Ordinis
Mendicantium, quia de illis non loquitur Con-
ſtitutio, & pœna nullitatis profeſſionis ultrà ca-
ſum ibi expreſſum extendi non debet ad corre-
28 ctionem juris communis, c. *Quæ à jure, de reg. iur. lib.* 6. Et idem eſt in Monaſterijs etiam Ordinis
non Mendicantium, ut poſt Jo. Monach. & Ar-
chid. firmat gl. ultra in d. § *Sanè*, quia licet etiam
in his ultra quam ſuſtentari poſſunt recipi non de-
beant: ſi tamen fuerint recepti, tenebit: nam &
hominum cœtibus ſe immiſcere, & ſibi vitæ ne-
ceſſaria acquirere poſſunt, c. *Numquam, de conſe-
crat. d.* 5.

29 Cæterum hanc Conſtitutionem Bonifac. VIII.
quoad pœnam nullitatis profeſſionis contraria
conſuetudine abrogatam eſſe exiſtimat Thom.
Sanch. *in precepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 2, *c.* 23. *nu.* 4.
verſ. Secunda concluſio, & moderni Collectores in
d. §. *Sane, n.* 31. cum compertũ ſit plures ſæpè ad-
mitti, quam ſuſtentari valeant, nec unquã noſtris
temporibus auditum ſit ex hoc ca. in controver-
ſiam verti validatem profeſſionis, nedum eam
30 irritari. Sed judicio meo hoc patitur difficultatẽ,
quia cum Conſtitutio Bonifacij in d, §. *Sane* ha-
beat decretum irritans contraria conſuetudine
abrogari non potuit: nam decretum irritans tollit
conſuetudinem nedum præteritam, ſed etiam fu-
turam, ut firmant in ca. *Cum ad beneficia, de præb. lib.* 6. Archid. *in ver. Sed pone*, Jo. Andr. *in ver. Le-
gitima, verſ. Si Papa*, Gemin. *col.* 2. *verſ. Nota bene*,
& Franc. *n.* 4. *verſ. Ex quibus nota.* & eſt commu-
nis opinio, ut teſtatur Ant. Gabriel plures cumu-
lans *lib.* 6. *comm. concl. in tit. de clauſ. concl.* 2. *n.* 40.
verſic. Tertius principalis effectus, & *n.* 42.

31 Nec poteſt dari de non uſu illius Conſtitutio-
nis, in qua eſt appoſitum decretum irritans, Abb.
in cap. 1. *num.* 4. *verſ. Unde ibi, ſupra de treug. & pac.* & ibi etiam Felin. *n.* 6. *verſ. Lex nova*, Rota
deciſ. 207. *n.* 6. *part.* 7. *recent.* Dico igitur ex alio c.
profeſſionem ſuſtineri, nempe quia Concilium
Tridentinum in d. *cap* 3 *ſeſſ.* 25. *de Regular.* præ-
ſcribit novam formam taxationis numeri in mo-
naſterijs tam virorum, quam mulierum, etiam
Ordinum Mendicantium, nec apponit pœnam
nullitatis receptionis, inde ſignum eſt noluiſſe ut
profeſſiones ex hoc capite eſſent irritæ, argum.
cap. *Inter corporalia, verſ. Unde ſi circa, ſupra de
tranſl. Epiſc.* Præſertim ſtante longiſſima obſer-
vantia ſubſequuta ad l. *Si de interpretatione ff. de
legib.* & c. *Cum dilectus, de conſuetud.* Et quamvis
ſic inducatur correctio Conſtitutionis Bonifac.
in d. § *Sanè*, tamen hoc caſu correctio juris eſt fa-
vorabilis, cum per eam reducamur ad ius comu-
32 ne antiquum, ut dicam infra *n.* 63. Atque ita pro-
poſito dubio an profeſſio receptarum ultra fa-
cultatem monaſteriorum præfixo, vel non præ-
fixo numero ſit nulla ſtante c. *Periculoſo*, §. *Sanè,
de ſtatu Regul.* juncta reg. *c. fin. ſeſſ.* 25. *de reg.* nem-

pè in ea verba (Hæc omnia, & ſingula in ſupe-
rioribus decretis contenta obſervari S. Synodus
præcipit.) S. Congregatio Cardinalium Concilii
Tridentini Interpretum cenſuit non eſſe nul-
lam.

33 5. QUÆRO, An numerus familiæ in mona-
ſterijs tam virorum, quàm mulierum ſemel præ-
finitus augeri poſſit, ſi reditus fuerint adaucti.

Ad partem negativam facit decretum Conc.
Trid. in d. c. 3. *ſeſſ.* 25. *de regul.* Quod non tantum
præcipit, ut in monaſteriis ad menſuram redituũ
numerus conſtituatur, ſed etiam ut in poſterum
conſervetur.

34 In oppoſitum eſt veritas, quia in conſtitutio-
ne taxativa numeri ſubintelliguntur taxata condi-
tio, niſi reditus monaſterij augeantur. Caſus eſt
in c. *Cum M, verſ, Niſi in tantum excreſcerent
Eccleſiæ facultates, ſupra de Conſtit.* & ibi notat gl.
in ver. ſufficere. Card. *in princ.* & communiter o-
mnes. Nam quælibet diſpoſitio intelligitur rebus
ſic ſtantibus, c. *Beatus*, 22. *q.* 2. & c. *Quemadmo-
dum*, cum ibi notatis, *de iureiur.* & conſtitutio li-
mitatur ad limites cauſæ ipſius conſtitutionis.
Cauſa determinativa numeri eſt ſola penuria, fru-
ctuum augmentatio: ergo fructuum debet eſſe
cauſa reſolutiva conſtitutionis ex defectu cauſæ,
ut benè per Butr, in d. c. *Cum M, n.* 2. *verſ. Si eſt
confirmatus.* Felin. in c. *Cum acceſſiſſent. num.* 13. *de
Conſtit.* & Jaſ. in l. *Quod Servius, n.* 11 *ff. de condit.
tau. dat, non ſeq.* & hoc tenet apertè Innoc. *hic poſt
princ.* dicens plures in monaſterio eſſe ponendos,
ſi plures quàm ibi ſint commodè poſſint ſuſten-
tari allegat c. *Quantò infr. de cenſib.* c. *Præcipimus*,
12. *q.* 1. & c. c. *Canones*, 16. *q.* 7. & cum Innoc. con-
36 ſentiunt *hic* Hoſt. *n.* 2. *in ver. Regere*, & Abb. *n.* 51.
Quinimò gloſ. hic videtur tenere per ſuperex-
creſcentiam fructuum in monaſterio numerum
frangi ipſo jure. Quam gloſſam extollit Butr. *hic
n.* 5. & 6. remittens ad c. *Dilectus, il primò ſupra de
præb.* & c. *Cum M. de Conſtit.* Contrarium tamen
ex eadem gloſſ. poſtea deducit idem Butr. *hic n.* 7.
colligens ex illa augmentationem, ſeu diminutio-
nem redituum non rumpere numerum, ſed in-
ducere potentiam rumpendi. Quod magis pla-
cet, nec gloſſa dicit, ipſo jure, & in hoc etiam re-
ſident *hic* Imol. *num.* 3. *verſ. Nota bene*, & Abb.
n. 5 *in fin.* Conclude igitur auctis reditibus poſſe
augeri numerum familiæ tam in monaſterijs vi-
rorum ultra montes, quam in monaſterijs Mo-
37 nialium ubique locorum, juxta declarationem S.
Congregationis Concilij à Sanctiſſimo appro-
batam, de qua ſupra in 3. *quæſt. num* 24. Dum-
modo tamen augmentum ſit tale, ut perſonæ ul-
tra numerum receptæ ex reditibus ſuperexcreſ-
centibus æquale ſtipendium habeant cum reli-
quis de numero, vel ſaltem ſufficiens, & hone-
ſtum, ut probat tex. in dict. c. *Cum M*, ibi, ſi ex eis
pares potuerint cum alijs ſortiri præbendas, *ſupra
de Conſtit.* & firmat gloſ. noſtra *hic, verſ. Ergo
38 tantum debet*: nam propter augmentum modi-
cum non eſt augendus numerus, arg. l. 1. & *fin. C.
de allu.* ſecundum Innoc. *hic in fin*, Hoſt. *n.* 8, Butr.
n. 6. Card. & Anchar. *n.* 3. Dixi in monaſteriis vi-
rorum ultra montes; quia in his, quæ ſunt in Ita-
lia, & inſulis adjacentibus ſervari debent decre-
ta S. Congregationis Concilij *de celebr. Miſſar.*
quibus ſpecialiter cautum eſt, ut Superiores re-
gulares perpetuò ſervare teneantur numerum

familiæ in ſingulis hujuſmodi monaſterijs Capituli generalis, vel provincialis authoritate præfinitum, nec poſſint illum quoquo modo augere, etiam prætextu augmenti redituum abſque S. ipſius Congregationis licentia ſub pœna privationis officiorum, vociſque activæ & paſſivæ, & perpetuæ inhabilitatis eo ipſo incurrenda, ut in §. 13. *in Bullar. tom. 4. pag. 316.* Idemque prius ſtatuerat Paulus V. in Conſtitutione quæ incipit *Sanctiſſimus, edita die 4. Decembris 1605. ut in Bullar. tom. 3. pag. 187.*

39 Porrò ubi hæc numeri præfixio facta jam fuerat in vim prædictæ Conſtitutionis Pauli V. abſque tamen computatione redituum cuiuſque religioſi, S. Congreg. Conc. Sanctiſſ. D. N. Urbano VIII. approbante cenſuit eſſe iterum faciendã ſervatâ formâ ultimi decreti hac de re editi, ut in declarationibus impreſſis, quæ habentur in *Bullar. in calce eorumdem decretorum, tom. 4. pag. 318.*
40 *verſ. Decimoſeptimo,* declaravit etiam novitios ad habitum regularem admiſſos eſſe admittendos ad profeſſionem in monaſteriis, in quibus habita, ut ſupra, præfixioni numeri, commodè ali non poſſunt, ſi aliàs habiles exiſtant, ac deinde in aliquo alio monaſterio eiuſdem Religionis collocandos eſſe, ubi commodè ali poſſint, ut in declarationibus impreſſis, quæ habentur in *Bullar. in calce eorumdem decretorum, verſ. 17. & verſ. 18.*

41 6 QUÆRO an in monaſteriis Monialium, in quibus numerus eſt taxatus, poſſint recipi Moniales ſupranumerariæ.

Affirmant Navarr. *de redit. Eccleſ. q. 1. monit. 62.* Suar. *de relig. tract. 3. lib. 4. c. 9. n. 17.* Val. Regin. *in praxi fori pænit. lib. 23. n. 194.* & Sanch. *in Præcepta Decalog. tom. 2. lib. 7. c. 23. n. 24. verſ. Tertia,* exiſtimantes ex diſpoſitione iuris communis, & Concil. Trid. tantummodo prohiberi ne in monaſterio in quo plures Moniales ali non poſſunt, aliæ recipiantur Monaſterii expenſis alendæ, & ad hanc partem facit gloſſa in c. *Quoniam, in verb. Paupertatis, infra de ſim.* ut dixi *ſup. in 3. q. n. 32.*

Solutio. Ex ſtylo Curiæ pro Monialibus ſupranumerariis in Italia, & Inſulis adiacentibus dari ſolent licentiæ impreſſæ S. Congregationis Epiſcuporum, & regularium ſigillo Cardinalis Præfecti obſignatæ, & à Secretario ipſius Congregationis ſubſcriptæ. Extra Italiam verò expediuntur per litteras Sanctiſſimi Domini Noſtri in forma Brevis. In quibus quidem licentiis multæ conditiones præſcribuntur, & inter cæteras, ut duplicem ſolvant eleemoſynam. Declaravit autem Sa.
42 eadem Congregatio die 6. Septembris 1604. duplicis eleemoſynæ nomine intelligi ſemper debere duplicatam ſummam eius, quæ in receptione cuiuſque Monialis intra numerum in quolibet monaſterio conſtitutum erogari pro tempore conſueverit; ita tamen ut ubi ſumma, quæ confertur, minor eſt ſcutis ducentis, ibi ſaltem ratione duplicatæ eleemoſynæ ſolvenda ſint ſcuta quadringenta, & non minus: eadem quoque S. Con-
43 gregatio diſtrictè prohibuit ne loca per obitum Monialium intra numerum decedentium pro tẽpore vacatura, cuiquam puellæ ad habitum regularem recipiendæ concedantur, neq; permittantur, niſi ſequuta vera, & reali illorum vocatione, atque ita demum & non antea de eis diſponi, ac Monialis demortuæ locum, promiſſionẽ, aut receptionem in Capitulo, ſeu quovis alio modo fieri juſſit, dummodo tunc temporis puella ipſa recipienda, & ætatem habeat idoneam, & cæteras qualitates requiſitas; quibus etiam prædıtas eſſe debere voluit eas puellas, quæ ſupra numerum re-
44 cipiendæ ſunt, etiam tunc cum eis loca vel promittuntur, vel dantur. Si quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti fore, & eſſe decrevit. At nihilominus Abbatiſſas, Prioriſſas, & alios quoſcumque monaſteriorum Superiores, quicumque cuiuſvis puellæ receptioni, vel admiſſioni, aut locorum vacaturorum promiſſioni adverſus præſentis decreti diſpoſitionem conſenſerint, privationis vocis activæ, & paſſivæ, alijſque arbitrio eiuſdem Congregationis infligendis pœnis obſtrictos, & obnoxios fore declaravit; ſalvis etiã ſemper, & in ſuo robore permanentibus alijs quibuſcumque ipſius Congregationis decretis aliàs latis, præſenti decreto non contrarijs, præſertim circa Monialium admiſſionem, & receptionem ad habitum, & profeſſionem, circa eleemoſynarum depoſitionem, & derogationem in bona ſtabilia, quibus nullatenus derogare voluit, & intendit.) Decretum habetur impreſſum apud Steph. Quarantam *in Summ. Bullar. in ver. Monaſteria Monialium pag. 359.* licet corruptè ibi legatur verbum, *quadraginta,* & legendum ſit, quadringenta.

45 Porrò cùm Placentiæ ferè in omnibus Monaſterijs taxatus eſſet numerus Monialium, qui ex reditibus, & conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari valeat. Cumque multæ puellæ inſtarent ut ſupra numerum reciperentur, dicentes, ſe non fore onerosas monaſterio, Tum quia ſolvent dotem ſolitam, quæ poterit converti in emptionem alicuius annui reditus; Tum quia parentes ſe obligabunt dare cuilibet ipſarum donec vixerint aliquid pro ſuſtentatione vitæ illius, & cùm difficile eſſet cohibere cives, ut expectarent mortem multarum quæ nunc ſunt Monialium, Epiſcopus anceps quid agendum eſſet, conſuluit S. Congregat. Concilij. Primò an durante tempore probationis ſatis conſultum ſit, ſi puellæ alimenta à parentibus ſubminiſtrentur.

Secundò, an adveniente tempore emittendæ profeſſionis, ſatis ſit ſolvere dotem ea pactione, ut inde emantur annui reditus, vel res ſtabiles, vel ut redimatur aliquis ager monaſterij, ita ut augeãtur reditus monaſterij, licet inſpectis omnibus monialibus in communi, adhuc non poſſint commodè ſuſtentari.

46 Tertiò, an ſatis conſultum ſit menti legiſlatoris ſi ultra dotem in ſolutum dandam certa promiſſio fiat à parentibus alicujus annuæ penſionis vita durante illius puellæ, quæ ſufficiat ad victum illius.

47 Quartò, an promiſſio facienda ſit monaſterio, vel puellæ.

Ad primum S. Congregatio reſpondit ſatis eſſe conſultum.

Ad ſecundum ſatis eſſe ſi pecunia, quæ nomine dotis dabitur, convertatur verè in emptionem tanti annui reditus, vel in redemptionem tot bonorum monaſterij oppignoratorum, ut ſic reditus monaſterij tantùm augeantur, quantum ſufficiat victui puellarũ in Moniales recipiendarũ, Quod tamen augmentum non privatim vertatur in utilitatem ipſarum puellarum, ſed in totius monaſterij communem uſum, ex quo & ipſę puellę una

cum

cum aliis Monialibus ali poterunt.

Ad tertium debere Epiſcopum id curare omninò, ut propinqui publici, validoque inſtrumento ſe obligent ad certam annuam præſtationem, quæ minor non ſit duodecim aureis pro neceſſitatibus puellarum dum vixerint.

Ad quartum reſpondit promiſſionem hanc faciendam eſſe monaſterio, non autem puellis ipſis. Minimè permittendū, ut pecunia hæc detur eis, ne alioquin contra votum ſuū ſolenmne fiant proprietariæ; ſed recta deferatur ad manus Abbatiſſæ, quæ in primis ex ea ſubveniet arbitrio ſuo neceſſitatibus earum Monialium, pro quibus perſoluta fuerit. Si quid verò reliquum erit, convertet in communem uſum monaſterii. Quæ omnia Sanctiſſimus in Conſiſtorio approbavit, non tamen ad eum finem, ut fiat nova Bulla ſuper hac declaratione, ſed ut ſingulis Epiſcopis petētibus, prout nunc petiit Placentinen. ita reſpondeatur.

48 7. QUÆRO, an Monialis ſupernumerana, decedente aliqua Moniali de numero, in ejus locum ſubrogetur.

Ad partem affirmativam facit, quia Canonicus ultra numerum receptus in Eccleſia in qua ſunt præbendæ diſtinctæ, ſi moriatur Canonicus numerarius, extinguitur, & locum decedentis ingreditur, eiq; præbenda, ut præfertur vacans, eſt conferenda, non autem Canonico numerario, ut ex communi Doctorum ſententia contra Innocentium firmata Anton. de Butr. in d. c. *Dilectus il 1. n. 9. verſ. Hæc eſt in effectu.*

Solutio. S. Congregatio negotijs Epiſcoporum & Regularium præpoſita generali decreto ſtatuit, & declaravit Moniales quæ ſupra numerum in quolibet Monaſterio conſtitutum recipiuntur, in locum Monialium decedentium intra numerum nequaquam ſubrogari, neque impedimento eſſe, quin aliæ in locum earundem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant, quo in ſingulis monaſterijs Moniales intra numerum poſ-
49 ſunt admitti. Quinimò eaſdem ſic ſupra numerum receptas ſupranumerarias ſemper quoad hoc remanere, etiamſi in cæteris ab alijs nihil differant ſed illis in omnibus pares, & æquales juxta cujuſque monaſterii inſtitutum eſſe debeant 6. Septembris 1604.

50 Non obſtat contrarium de Canonicis ultra numerum receptis, quia in eis diverſa militat ratio: nam cum nihil in Eccleſiam deferant, de illius reditibus ſunt alendi, videlicet de quotidianis diſtributionibus, ut in c. *Dilectus il primo in fin. ſupra de præb.* & de reditibus ſuperexcreſcentibus, ut in d. ca. *Cum M. de Conſtit.* iiſque non extantibus, habere debent præbendam eum primum ſe facultas obtulerit, d. c. *Dilectus*, & c. *Relatum, de præben.* & c. *Cum ſuper. de conceſſ. præb.* meritò ſupra numerum receptus ſubrogatur in locum antiqui prædefuncti. At ſecus eſt in Monialibus ſupranumerariis, quia cum unaquæque ſecum deferat eleemoſynam dotalem ſcutorum ad minus quadringentorum in bonis ſtabilibus, vel cenſibus perpetuis inveſtiendam, ex quorum reditibus commodè ali poſſit, nulla ratio ſuadet ut locum decedentis ingrediatur.

51 8. QUÆRO, Pro quot Religioſis ad minus monaſteria ſint erigenda?

Solutio. Gregorius XV. approbante S. Congregatione Cardinalium ſuper negotiis, & con-

Proſp. Fagnan I. part. 3. Decretal. tom. 4.

ſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, ſub die 17. Auguſti 1621, revocavit licentias à Paulo V. conceſſas erigendi novos Conventus cum ſola licentia Ordinariorum, voluitque, ut de cætero non erigerentur, niſi in eo ſaltem duodecim Religioſi habitare, atque ex reditubus ipſorum monaſteriorum, & conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſent,

52 Ex decretis autem S. Congregationis Concilij *de celebrat. Miſſar. editis ſub die 21. Iunii 1625. §. 14.* ſtatutum eſt ut monaſteria, conventus, domus congregatio, vel ſocietas Religioſorum, ſeu Regularium nullibi recipiantur, niſi præter alia ad id requiſita, in ſingulis ejuſmodi locis duodecim ſaltem Religioſi degere, & ex reditibus, & conſuetis eleemoſynis competenter ſuſtentari valeant ad præſcriptum Decreti Gregorij XV. hac de re edita, alioquin monaſteria, & loca hujuſmodi poſthac recipienda, in quibus duodecim Religioſi, ut ſupra, ſuſtentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non habitaverint, ordinarij loci viſitationi, & correctioni, atque omnimodæ juriſdictioni ſubjecta, ſic intelligantur in *Bullar. tomo 4. pag. 326.*

53 Et S. Congregatio conſulta An hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Miſſarum, comprehendat eas Religiones, quæ non conſueverunt onera Miſſarum recipere, ut ſunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis Jesu: Sac. Congregatio cenſuit comprehen-
54 dere. Item conſulta An idem decretum habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam eſt reſtrictum decretum proximè antecedens, an verò etiam extra Italiam: Reſpondit habere locum etiam extra Italiam, ut in declarationibus S. D. N. Urbani VIII. authoritate editis, quæ habentur impreſſæ in *Bullar. eodem tomo 4. pag. 318. verſ. decimonono, & verſ. ultimò.*

Et noviſſimè quæſitum fuit, An decretum felic. rec. Urbani VIII. *de celebr. Miſſar. §. 14. Bullar. nov tom. 4. pag. 314.* prohibens recipi monaſteria, ſeu Conventus, in quibus duodecim ſaltem Religioſi ſuſtineri non valeant, adjecta pœna ſubjectionis juriſdictioni Ordinarii loci, ſit correctorium, ſeu abrogativum Conſtitutionis fel. rec. Gregor. XV. *31. in Ordine eod. tom. 4. pag. 134.* abſolutè prohibentis erectionem monaſteriorum, ſeu Conventuum, in quibus 12. ſaltem Religioſi ex reditibus, eleemoſynis conſuetis ſuſtentari non poſſint, ita ut aliàs erectio, quamvis ex pio legato facta, cenſeatur prohibita, & indigeat diſpenſatione Apoſtolica?

Die 13. Aprilis 1652. S. Congregatio Eminentiſ. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum cenſuit ſupradictum decretū fel. rec. Urbani VIII. non eſſe correctorium, ſeu abrogativū dictæ Conſtitutionis fel. rec. Greg. XV. incip. *Cum aliàs.*

55 9. QUÆRO, an monaſteria tam virorum, quā mulierū erigi poſſint de licentia ſolius Epiſcopi?

56 Pro ſolutione quatuor tempora ſunt diſtinguenda. Primum tempus eſt juris communis antiqui, & ſecundùm hoc monaſteria regularium abſque dubio erigi poterant authoritate Epiſcopi Diœceſani, ut c. *Quidam, 18. qu. 2.* ibi, (Placuit igitur neminem aut ædificare, aut conſtruere monaſteria, aut Oratorij domum ſine conſcientia ipſius Civitatis Epiſcopi.) Quod & leges civiles ſanxerant, ut in Auth. *Ut nullus fabricet Oratorii domos.*

§.*Sancimus.collat.5.* Ad idem *Cellas,ead.cauſ.& quaſt.* ubi dicitur,cellulas novas,aut congregatiunculas Monachorum abſque Epiſcopi notitia prohibemus inſtitui,& cap.*De Monachis* immediatè præcedenti,ubi ſic legitur:(De Monachis monaſterium novum,niſi Epiſcopo aut permittente,aut probante,nullus incipere,aut fundare
57 præſumat.)ubi gloſſa prima ponderando illud verbum,*novum*,notat requiri conſenſum Epiſcopi,ſi totum monaſterium ſit deſtructum,quia novum dicitur,cujus facies immutatur, l.1,§.*Opus novum,ff.de nov.oper.nunciat.* Secus in reparatione,c.*Si quis vult.*16.*q.ult.c.Iudei.infra de Iudais,* &*l.2.& 3.C.de oper.publ.* Item gloſ.*ult.*in d.c.*De*
58 *Monachis*.ponderando verbum,*probante*, notat ſatis eſſent Epiſcopi conſenſus accedat poſt erectionem,quia ratihabitione poteſt confirmare,c.*ult.21.quaſt.*1.& conſentiunt ibi Hugo,Archid.& alij;alioquin quod factum fuerat, deſtruatur,ut c.*Placuit* , *de conſecr.diſt.*1. Licentia verò Sedis Apoſtolicæ tunc temporis non requirebatur,ut c.*Nimis.il ſecundo verſ. Ad hoc,infra de exceſſ.Pralat.* & notat gloſſa in c. *un.in ver. Deinceps.*per illum textum *eod.tit. lib.6.*

59 Secundum tempus eſt Conſtitutionis Bonifacij VIII.in d.cap.*unico.de exceſſ.Pralat.lib.6.*qua prohibetur ne deinceps liceat fratribus Mendicantibus nova loca,aut monaſteria alicubi ad habitandum ſuſcipere,ſeu olim ſuſcepta mutare, vel in alios transferre abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia,quæ de illa prohibitione mentionem faciant. Excipiuntur tamen acquirentes loca pro Eremitica vita ducenda : & hæc prohibitio adjectis pœnis fuit poſtea innovata in Clem. *Cupientes.in princ. de pœnis.* Unde hoc tempore inſpecto adempta erat Epiſcopis facultas,quam habebant ex diſpoſitione antiquorum Canonum, quoad monaſteria, & loca Ordinum Mendicantium dumtaxat; ſed ſalva erat quoad Eremitas,& non Mendicantes.

60 Tertium tempus eſt Concilij Tridentini quod in *cap.3.in fin.ſeſſ.25.de Regular.* ſtatuit per hæc formalia verba,videlicet:(Ne de cætero ſimilia loca (id eſt monaſteria,& domus tam virorum, quàm mulierum bona immobilia poſſidentes,vel non poſſidentes)erigantur ſine Epiſcopi,in cujus Diœceſi erigenda ſunt,licentia prius obtenta.)Et poſito hoc decreto indubiũ vertitur,An monaſteria hodie erigi poſſint de licentia ſolius Epiſcopi.

Negant Hieronym.Campan.*in diverſ.jur.Canon.rubr.*12.*cap.*13.*num.*80. *verſ. Verum cum diſpoſitione*,Zerol.*in Praxi Epiſcop.par.1.in ver.Monachi*,§.2.& Auguſtin Barboſ.*de offic.& poteſt.Epiſc.par.2.allegat.26.nu.*4.exiſtimantes Epiſcopi conſenſum non ſufficere,niſi etiam Summi Pontificis accedat authoritas,eo quod Concilium Tridentinum in *d.c.*3.non abrogaverit juris communis diſpoſitionem,de qua in d.c. *un.de exceſſ. Pralat.lib.6.*& referunt ita deciſum fuiſſe per Eminen. Patres ejuſdem Concilii Interpretes. Quam opinionem inde etiam confirmant , quod multæ religiones impetrarunt indulta à Sede Apoſtolica erigendi monaſteria de ſola Epiſcopi licentia , ut dicam infra *num.*71. hinc deducentes ſine hujuſmodi indulto monaſteria ſic erigi non poſſe: alioquin privilegium fuiſſet inane, & nihil eis contuliſſet contra textum in cap.*In his,infra de privileg.* & cap.*Abbate.de verb.ſignific.*Sed contra Epiſcopi tantum licentiam eſſe neceſſariam affirmant Sorb.*in Compen.Privileg.Mendican.in ver.Ædificare,in annotat.verſ.Circa*,§.20. & Eman.Rodriq.*quaſt.regular.tomo* 2.*q.*49.*art.*3.

61 Tu dicas quoad loca Eremitica,& monaſteria Ordinum non Mendicantium rem carere omni difficultate,quia facultas , quam Epiſcopi habebant de jure veteri,ſimilia loca erigendi ex d.cap. *Quidam*,c.*De monachis*,& c.*Cellulas*,18.*q.*2.fuit expreſsè illis præſervata in d.c.*un.*quoad loca Eremitica,& quoad monaſteria non Mendicantium non fuit illis adempta, cum prohibitio illa loquatur tantummodo de Mendicantibus.Unde quod non mutatur,&c. l.*Sancimus.C.de teſtamen.*& l.*Præcipimus,in fin.C.de appell.* & cum Conſtitutio de Mendicantibus negaverit, de non Mendicantibus cenſetur conceſſiſſe, c.*Nonne,ſupra de præſump.c.Qualis*,25.*diſt.* & l.*Præter ff.de iudic.*

62 Quo verò ad Mendicantes exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obſervantia S. Franciſci,videtur idem dicendum. Nam prohibitio Bonifacij VIII.in d.c.*un.* locum habet in illis Mendicantibus, quibus victum tribuit incerta mendicitas,& qui reditus,aut poſſeſſiones ex regula,vel conſtitutione habere non poſſunt,juxta textum in c.*un.de religioſ.domib.lib.6.* ut notat gloſſa in præalleg. Decretali Bonifacij in *ver. Mendicantes.* At ex Concilio Tridentino in d.c.3.*in princ.*Regularibus quorumcumque Ordinum,prædictis tantum exceptis, licet bona immobilia poſſidere,& conſequenter in eis videtur ceſſare prohibitio Bonifaciana,& nihilominus quoad omnes Concilium videtur Epiſcopis reſtituiſſe facultatem eis ademptam à Bonifacio,cum de omnibus loquatur ſub unica determinatione,& juris correctio fiat favorabilis,cum per eam fiat reductio ad jus commu-
63 ne antiquum,ut notatur in c.*Cum dilectus*,in gloſ. *in ver.Iuris communis*,& ibi per Hoſt.*n.*17.& com-
64 muniter Doctores,*ſupra de Conſuetud.* Nec credendum eſt S. Synodum voluiſſe arctare eos,qui licentiam erigendi Conventus à Summo Pontifice impetrarunt, ad aliam licentiam obtinendam, ab Epiſcopo Diœceſano cum licentia ſit gratia, per quam alicui licet quod prius non licebat,ſecundum Cardin.poſt Gulielm. de Monte Laud. in Clem.*fin.n.9.de elect.* Nec Patres eo caſu fuiſſent uſi verbo *licentia*,ſed potius ver.*Conſenſus*,ſicut uſus fuit Pius IV. dum voluit ut diſpenſationes Apoſtolicæ de non reſidendo ſtudiorum cauſa non ſuffragarentur, niſi accedente Ordinariorum conſenſu,ut in Conſtitutione incip.*Sanctiſſimus,edita die 26.Novembris 1564.*

65 Et confirmatur : nam Clemens VIII *in Conſtitutione 99*,incip.*Quoniam ad inſtitutum,edita die 23.Iulii* 1603.de voto S.Congregationis Cardinalium ſuper negotijs Epiſcoporum,& Regularium declaravit(locorum Ordinarios non poſſe licentiam ad novos Conventus cujuſcumque Mendicantium Ordinis in civitatibus, & locis eorũ &c. Ordinariæ juriſdictioni ſubjectis erigendos impertiri,niſi vocatis , & auditis aliorum in eiſdem civitatibus , & locis exiſtentium conventuum Prioribus,& alijs intereſſe habentibus , & cauſa ſervatis ſervandis cognita conſtiterit in eiſdem civitatibus, & locis novos hujuſmodi erigendos conventus ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe. Quod ſi à ſententijs Ordinariorum ad Sedem Apoſtolicam appellari contigerit,

ram diu

tam diu ipſos Ordinarios erectionem novorum conventuum ſuſpendere debere, quouſque ab ipſa Sede in eadem cauſa pronunciatum extiterit, Decernens irritum, &c. ut *in Bullar. tom. 3. pag. 146.* Quam Conſtitutionem poſtea innovavit Urbanus VIII. prævia revocatione facultatum Regularibus conceſſarum non erigendi Conventus ubique locorum de ſola Ordinarij licentia, ut in ejus *Conſtitut. 25*, incip. *Romanus Pontifex, edita 21. Septembris 1624. in Bullar. tom. 4. pag. 265.* Ergo à contrario ſenſu ſervatâ formâ
66 in Conſtitutione Clementis præſcripta Conventus Mendicantium erigi poterunt de licentia Ordinarij, nec opus erit licentia Sedis Apoſtolicę, & hunc intellectum jam pridem probavit S. Cõgregatio Concilii, dum cenſuit pro erectione monaſterii nedum requiri licentiam Ordinarij, ſed ſervandum eſſe decretum Clementis VIII. niſi erigatur de licentia Sedis Apoſtolicæ, quia tunc erigi poteſt ſine Ordinarij licentia. Patet igitur nõ eſſe admittendum intellectum eorum, qui dixerunt Concil. in d. c. 3. *in fin.* non ſuſtuliſſe Conſtitutionem Bonifac. VIII. ſed præter licentiam Sedis Apoſtolicæ, voluiſſe ut adhiberetur etiam licentia Ordinarij: imò enim ex ſententia Sacræ Congregationis ubi erectio fit de licentia Papæ, Ordinarij licentia non eſt neceſſaria; & ubi fit de licentia Ordinarii, non eſt neceſſaria licentia Papæ, ſed tantummodo ſervari debet ſolemnitas Conſtitutionis Clementis, & ita multoties vidi obſervatum: nam eadem S. Congregatio tam me Secretario, quam anteactis temporibus multas monaſteriorum erectiones probavit ab Ordina-
67 riis factas abſque licentia Sedis Apoſtolic. Quin imò aliàs cenſuit concedendum Congregationi Peregrinantium Ordinis Prædicatorum, ut poſſint erigere conventus inconſultis Epiſcopis quoad loca, in quibus non ſunt Epiſcopi. Aliorum verò locorum Epiſcopis commendandos eſſe hos Regulares, ut cùm poſtulaverint alicuius Monaſterii erectionem, illis faveant pro tempore, niſi
68 aliquid relevans obſtiterit. Et aliàs cenſuit Epiſcopum non prohiberi de Capituli, & quorum intereſt conſenſu, & abſque Rectoris præiudicio Eccleſiam ſæcularem ordinaria authoritate in monaſterium erigere. Et Datarius idem ſenſit, ni-
69 ſi agatur de commutatione ultimæ voluntatis. Rurſus cenſuit Epiſcopum non prohiberi ordinaria authoritate monaſterium Monialium erigere. Quid tamen in hoc ſervetur de ſtylo Curiæ dixi in c. *Grave, n. 53, verſ. Conſuevit, ſupra de Offic. Ordin.* Quin etiam hanc facultatem novum monaſterium erigendi S. Congreg. nec denegavit Vicario generali Epiſcopi ad id ſpeciale man-
70 datum habenti, ut dicam latè in ſeqn. quæſt. Nec forſitan Vicario Capituli ſede vacante, & propterea quoddam monaſterium fratrum S. Dominici cœptum ædificari de illius licentia reſpondit ſinendum eſſe ad finem perduci. Quæ omnia cogunt me credere apocripham eſſe deciſionem, quam referunt Campan. & alij præcitati. Cum præſertim loquatur de Monachis, qui nullo iure arctantur ad obtinendam ſuper hoc licentiam Sedis Apoſtolicæ, nec talem deciſionem uſquam reperiri in libris publicis S. Congregat.

71 Non obſtant indulta erigendi monaſteria de licentia ſolius Ordinarii: nam ſi rectè advertatur, Regulares præſertim non Mendicantes, indulta hæc non impetrarunt, ut ſe eximerent ab obtinenda licentia ſummi Pontificis, qua non indigebat, ſed ſolùm ut ſe eximerent à forma d. Bullæ Clementis VIII. ut ſcilicet Monaſteria poſſent erigere ubique locorum, nullo aliorum Ordinum Regularium requiſito conſenſu, & ſic cantant indulta pro Monachis Congregat. B. Mariæ Fulienſis, pro Carmelitis Diſcalceatis, pro Clericis Regularibus S. Pauli Decollati, quæ habentur reſpectivè in tribus Conſtitutionibus Pauli V. nempe 51. & 10. *alias* 8. & 64, *in Bull. tom. 3 pag. 242. 188. & 254.* Unde patet ex prædictis indultis ineptè inferri, ut in hujuſmodi erectionibus licentia Sedis Apoſtolicæ ſit neceſſaria.

Quartum denique tempus eſt Bullæ Sanctiſſ. D. N. Innocent. X. quæ incipit *Inſtauranda*, me Secretario compilatæ in S. Congregatione ſuper ſtatu Regularium, ac publicatæ die 22. Octobr. *1652*, in qua ex cauſis in prœmio expreſſis primò (extinguuntur, ac ſupprimuntur conventus omnes Regularium virorum tam Mendicantium quam non Mendicantium exiſtentes intra fines Italiæ, & inſularum adiacentium in litteris ab eadem Congregatione propediem expediendis nominatim exprimendi, in quibus ob parvum numerum Religioſorum Regularis diſciplina ſervari non poteſt. Ac deinde quia parum eſt mala præcidere, niſi etiam malorum cauſa, & radix evellatur, innovantur Conſtitutiones Bonifacii, & Clementis, quarum ſuperiùs meminimus, *n. 59.* & 65, aliorumque Romanorum Pontificum ſuper erectione novorum Conventuum editæ, illiſq; addendo prohibetur, ne deinceps aliquis Regularium Ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium, Congregat. Societatis, & cujuſvis alterius inſtituti etiam Societatis Jeſu in aliqua civitate, caſtro, villa, ſeu loco ad habitandum domos, vel loca quæcumque de novo recipere, ſeu monaſteria, conventus, & collegia incipere, vel fundare præſumat abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali plenam, & expreſſam faciente de prohibitione hujuſmodi mentionem in ſcriptis, & gratis concedenda, prævia examinatione S. Congregationis negotijs Epiſcoporum, & Regulariũ præpoſitæ. Si ſecus egerint, eo ipſo incurrant pœnas privationis vocis activæ, & paſſivæ, necnon dignitatum, & officiorum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia in poſterum obtinenda; & nihilominus receptiones, fundationes, & erectiones ſint ipſo jure nullæ, & invalidæ; & domus, ac loca ipſa, & perſonæ in eis degentes omnimodæ juriſdictioni, viſitationi, & correctione Ordinarij loci plenè in omnibus ſubjaceant.) Hæc ibi. Quamobrem ceſſant hodie altercationes, quæ ex præcedentibus Conſtitutionibus, & Trid. Conc. Decretis oriebantur; nam poſt Bullam Innocentianam manifeſtum eſt nova monaſteria erigi nõ poſſe ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. Sed quia hæc Bulla loquitur de monaſterijs virorum, & nondum egreſſa eſt fines Italiæ, & inſularum adjacẽtium: propterea in monaſterijs Monialium, & ultra montes ſervabis antedictam temporum diſtinctionem: nam quod non mutatur, ſtare non prohibetur, *l. Sancimus, C. de teſta.* cum concord.

72 Decimò, & ultimò QUÆRO, poſito Decreto Trid, Conc. *c. 3. in fin. ſeſſ, 25, de Regul*, An Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali mandato poſſit licentiam concedere novum monaſterium erigendi.

Videtur reſpondendum non poſſe. Primò quia
73 in generali commiſſione non veniunt ea, quæ ob ſui gravitatem certæ perſonæ, vel dignitati à jure ſpecialiter ſunt commiſſa, l. 1. *ff. cuius, cui mandat. eſt iud. iuriſd.* & c. 2. *de off. Vicar. lib* 6. Sed facultas novum monaſterium erigendi ob rei gravitatem de jure ſpecialiter eſt commiſſa Epiſcopo c. *Quidam*, c. *De monachis*, & c. *Cellulas, 18. qu. 2.* Ergo non tranſit in Vicarium ex generali commiſſione.
74 Quo argumento utitur Ferret. *conſ. 347. nu. 12.* & per hanc rationem Rota apud Puteum *deciſ. 58. lib. 2.* decidit Vicarium non poſſe beneficium ſupprimere abſque ſpeciali mandato.

75 Secundò, per generalem Vicarij conſtitutionem non cenſetur tranſlata facultas, quæ non competit Epiſcopo de jure communi, cap. *fin. ubi not. de off. Vicar. lib. 6.* Innoc. quem cæteri ſequuntur, in c. *Cum in cunctis, n. 5. de elect.* Sed facultas erigendi novum monaſterium non competit Epiſcopo de jure communi. Ergo non cenſetur translata per generalem Vicarij conſtitutionem. Minor probatur, quia etſi de jure communi antiquo novum monaſterium conſtitui poſſet de licentia Epiſcopi, ut in d. cap. *Quidam, 18. q. 2.* quod eſt decretum Concilii Calcedonenſis, & in d. c. *De Monachis*, & c. *Cellulas, 18. q. 2.* quæ ſunt Concilii Agathenſis; tamen Bonifacius VIII. poſtea decrevit ne deinceps liceret Fratribus Mendicantibus nova loca, aut Monaſteria alicubi recipere abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, ut in ca. *unic. de excess. Prælat. lib. 6.* quam Conſtitutionem deinde innovavit Clemens V. ac pœnas contrafacientibus adiecit, ut in Clem. *Cupientes, de pœnis*, Poſt hæc ſupervenit decretum Concilii Tridentini *c. 3. seſſ. 25. de Regular.* quod reſtituit Epiſcopo facultatem antea ſublatam Conſtitutione Bonifacij VIII. ut fuſius dictum eſt in præcedenti quæſtione à *n. 55.* Unde hæc facultas ſaltem quoad Mendicantes competit Epiſcopo de jure ipſius Concilij, non autem de jure communi; ac proinde non cenſetur demandata Vicario per generale mandatum. Et ob hanc rationem, quamvis Cardinales in ſuis titulis juriſdictionem habeant Ordinariam, & Epiſcopalem, ſecundum ea, quæ leguntur, & notantur in cap. *His quæ, ſupra de maior. & obed.* tamen Gregor. XIII. dixit ſe nolle, ut illis competerent ea, quæ Epiſcopis conceſſa ſunt à Concilio Trident. ut ſcripſi in prædicta Decretali *His quæ, n. 16.*

Tertiò ea, quæ ſunt voluntariæ juriſdictionis, & ſapiunt gratiam, regulariter non cenſentur tranſlata in generalem Vicarium, ſed tantum ea, quæ ſunt contentioſæ juriſdictionis, & ſapiunt juſtitiam, cap. 1. *& 2. de offic. Vic. lib. 6.* Ferrett. *conſ. 344. num. 1.*

77 Sed licentia erigendi novum monaſterium eſt voluntariæ juriſdictionis, cum judicialem indaginem non requirat, ſaltem ante decretum Clementis VIII. & ſapit gratiam, ſicut beneficiorum collatio, ut per Ferrett. *con. 347. num. 13. prope fin.* facit quod dixi ſupra *num. 64.* Ergo non cenſetur tranſlata in generalem Vicarium; Atque ita arguit in ſimili Lap. *allegat. 81. num. 7.* & Ferrett. d. *conſ. 344. n. 1.*

78 Quartò, ſolus Epiſcopus, non autem ejus generalis Vicarius poteſt eccleſias, & altaria dedicare, cap. *quicumque, 16. quæſt. 1.* & c. *Nemo, il primo de Conſecr. diſt. 1.* & tradit Jo. de Selva *in trac. de benef. par. 2. quæſt. 5. num. 175.* Sed monaſterium erigi non debet abſque dedicatione Eccleſiæ, vel altaris, ca. *Abbas.* & c. *Pridem, 18. q. 2.* Ergo ſaltem ratione eccleſiæ facultas erigendi monaſterium competit generali Vicario.

79 Ultimò, Vicarius generalis ſine ſpeciali mandato non poteſt novam dignitatem erigere, ut poſt Jo. de Deo, Feder. de Sen. & Gemin. tradunt in c. *Cum acceſſiſſent, de Conſtit.* Felin. *num. 15. verſ. Verum non ſufficit authoritas Vicarij non habentis ſpeciale mandatum*, & Dec. *n. 41.* Ferret. *conſ. 327. num. 7.* ubi ampliat hoc procedere etiamſi Vicarius habeat mandatum, cum expreſſione aliquorum ſpecialium, ac deinde cum clauſula generali.
80 Imò nec novum beneficium Vicarius generalis poteſt erigere ſine ſpeciali facultate, ut in d. cap. *fin.* tradit Jo. Andr. *in princ.* quem illhic ſequuntur Gemin. *col. 1. verſ. Sed pone, quod Plebanus*, Anchar. *num. 1.* Franc. *col. 2. in a.* quem Ferret. *d. conſ. 327. num. 4. & conſ. 343. ſub num. 109. verſ. Rurſus.* Ratio eſt, quia ſicut Vicarius Epiſcopi non poteſt beneficium conferre, ut habetur in d. c. fin. nec illo privare, ut in ca. *præced.* ita nec illud creare, ut ibi deducit Joan. Andr. & alij ſupra relati. Quemadmodum nec poteſt erigere novam Parochiam juxta cap. *Ad audientiam, il primo de Eccleſ. ædific.* ut probatur in dict. c. *Nemo, in ver. Veniat, de Conſecr. diſt. 1.* Non videtur autem poſſe dubitari quominus in erectione novi monaſterij erigatur nova dignitas, aut ſaltem plura beneficia
81 Regularia; quia monaſterium erigi, atque inſtitui non poteſt ſine Abbate, vel Priore, & Monachis, cap. 2. & cap. *Cum ad monaſterium, infr. de ſtatu monach.* Abbatia verò eſt propriè Dignitas
82 eccleſiaſtica, cap. *Sicut deinceps, 16. quæſt. 7.* & cap. *Ut Apoſtolica, de privileg. lib. 6.* Et quidem de majoribus ſecundum Lapum *alleg. 87. col. fin.* aut ſaltem media inter Epiſcopatum, & inferiores Dignitates, ut tradit Jo. de Selva *in tract. de benef. part. 1. q. 2. n. 8.*

Similiter Prioratus Conventualis dicitur eſſe dignitas, ut in c. *Niſi eſſent, de preben.* & in Clem. 2. *de reſcript.* Prioratus autem clauſtralis quamvis non ſit dignitas, eſt tamen beneficium, d. cap. *Cum ad monaſterium. de ſtatu Monach.* & Clem. *ne in agro, eod. tit.* & notat Jo. de Selva *ubi ſupra.* Et hæc tria inter beneficia regularia appellantur duplicia ſecundum Rebuff. *in praxi tit. Quod ſit & quot modis dicatur beneficium in rub. Regularia beneficia multiplicia, à n. 1. uſque ad n. 6.*

83 Simplex itidem Prioratus dicitur beneficium, ut notat Abb. in c. *Super inordinata, num. 9. verſ. Aut eſt Prioratus, de preb.* Sicut & ſimplex Monachatus, gloſſ. in Clem. *Diſpendioſam. in ver. Beneficijs, de iudic.* & Jo. de Selva *loc. cit. in fin.* Et hæc duo nempe Prioratus Regularis, & Monachatus inter beneficia regularia vocantur ſimplicia à Rebuffo *ubi ſupra n. 6.*

Cum itaque monaſterium erigi, atque inſtitui non poſſit, quin ſimul erigantur Abbatia, vel Prioratus, ac plures Monachatus, hinc neceſſariò ſequitur, ut ſicut non poteſt Vicarius generalis Epiſcopi novam dignitatem, aut beneficium erigere, ſic & multò minùs monaſterium, quod conſtat dignitate, ac pluribus beneficijs conventualis eccleſiæ. Atque ita in puncto conſuluit Cald.
84 *conſ. 3.* incip. *An Vicarius Generalis de offic. Vicar.* motus, quia ædificatio monaſterij eſt de majoribus, quæ nō tranſeunt in generali mandato, alleg.

c. Ne-

c.*Nemo, il primo de Conſecr. diſt.1.* ca. *Quicumque*
& c.*Quidam.18.q.2.c.Cum olim de privileg.*& cap.
Authoritate, eod. tit. lib.6. in quibus exprimitur de
Epiſcopo. Nec ſecundum eum obſtat gloſ. dict. c.
Nemo, dicentis Epiſcopum id poſſe per ſe, vel aliũ;
quia, ut ibi dicit Archid. *n.4.* in gloſ. per ſe, illud,
alium, intelligitur de delegato Epiſcopi ſpeciali,
& ſequuntur ibi Bellam. *in eadem gloſ. n.2.* &
Turrect. *in 3.q.nu.5.* dicens idem tenere Hoſt. *in
ſumma de Eccleſ. ædific.* & ita prædicti omnes ſunt
apertè pro hac ſententia.

Nec dicatur in erectione novi monaſterij non
creari nova beneficia, ſed potius transferri de loco
ad locum. Nam id jure negari poteſt; Verè enim
dignitas quæ transfertur, deſinit eſſe dignitas
in loco, in quo erat ante tranſlationem, c.*Si quis
iam translatus, 21.q.2.* & c.*Si quis Epiſcopi, 92. diſt.*
At per erectionem novi monaſterij dignitas illius
nullibi eſſe deſinit; ergo non transfertur, ſed de
novo erigitur. Et quamvis aliæ ejuſdem ſpeciei dignitates
in alijs monaſterijs reperiantur, tamen
quotieſcumque agitur an Vicarius poſſit erigere
novam dignitatem, non intelligitur de dignitatibus
omninò novis, puta Cardinalatus, &c. quia
illas nec Epiſcopus poteſt erigere, ut jam cenſuit
85 S.Congregatio Concilij, ſed de uſitatis, ut Abbatia,
Archidiaconatus, & conſimiles. Præterea etſi
hæc non eſſet erectio novæ dignitatis, ſed translatio
de loco ad locum; adhuc tamen idem eſſet reſpondendum,
quia Vicarius generalis abſque ſpeciali
mandato non poteſt eccleſias de loco ad locum
transferre, ex traditis per Innoc. & Abb. in
cap. *Ad hæc ſupra de offic. Archid.* & per Doctores
86 in d. cap. *fin. de offic. Vicar. lib.6.* Sicuti nec poteſt
beneficium antea erectum ſupprimere, ut decidit
Rota apud Put. *d. deciſ.53. lib.8.* Quamobrem cum
facultas erigendi novum Monaſterium non competat
Vicario Epiſcopi ex diſpoſitione juris communis,
abſurdum eſſet ut competeret ex decreto
Concilij Tridentini *c.3. ſeſſ.25. de Regular.* Quod
conſtituit regulam prohibitivam ibi, *non erigantur,*
à qua deinde ſolum excipit caſum, niſi de Epiſcopi
licentia. Unde cum emanaverit ad reſtringendam
monaſteriorum multiplicitatem, ne
ſcilicet illorum multitudo potius detrimentum,
quàm utilitatem Religionibus afferret, non debet
eorumdem ampliationem operari, l. *Legata
inutiliter, ff. de adim. legat.* cum ſimil. Præſertim
quia Concilium quando voluit comprehendere
etiam Vicarium, regulariter uſus eſt nomine Ordinarij,
non autem Epiſcopi.

87 Neque obſtat decretum Clementis VIII. quod
utitur verbo *ordinarij:* nam reſpondetur factum
eſſe, quia ibi præſcribitur modus generalis, & ab
omnibus obſervandus in erectione novorũ monaſteriorum.
Quæ quidem erectio quia fieri conſuevit
non tantum ab Epiſcopis, ſed etiam ab aliis
ordinariis locorum, ut ſunt Patriarchæ, Primates,
Archiepiſcopi, & Vicarii generalis habentes ſpeciale
mandatum, ideò uſus eſt nomine Ordinarii,
quòd magis latè patet, quam Epiſcopi, c. *Ordinarii,*
cum ibi notatis, *de offic. ordin. lib.6.* Felin. in c.
Cum olim col.1. de præſcript. Sed non licet inde inferre,
ut hæc facultas competat indiſtinctè omnibus
locorum Ordinariis. Hoc enim decretum
non tribuit Ordinariis novam erigendi facultatem,
cum potius emanaverit ad comprimendam
hujuſmodi erectionum multiplicationem in præjudicium
aliorum regularium. Et quamvis dum
prohibet ne ab Ordinarijs locorum de cætero nova
monaſteria erigantur, niſi ſervata forma ibi
præſcripta à contrario ſenſu videatur permittere,
ut ſervata eadem forma Ordinarij poſſint hujuſmodi
erectiones facere, in hoc tamen ſupponit
terminos habiles, l. *Qui teſtamento, ff. de teſtam.* &
c.1. *de ætat. & qualit. lib.6.* gl.3. in l. *Gallus, ff. de liber.
& poſthum.* Atque ita intelligi debet de illis
Ordinariis, quibus hæc facultas aliàs legitimè
competat, qualis non eſt Vicarius Epiſcopi abſque
ſpeciali mandato, ut ſuperius oſtenſum eſt. Et ita
reſolutum me Secretario ſub die 11. 162.

DE INSTITUTIONIBUS.

Cap. Ex frequentibus.

SUMMARIUM

1 *Inſtitutio beneficiorum ſpectat ad Epiſcopos, vel eorum Officiales.*
2 *Vicarius Epiſcopi, qui in concurſu Parochialis vacantis magis idoneum elegit, an poſſit parochialem eidem conferre vigore generalis mandati, & nu. ſeqq.*
3 *Collatio beneficiorum alia neceſſaria, alia voluntaria.*
4 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt facere collationes voluntarias.*
5 *Sed neceſſarias poteſt.*
6 *Collatio neceſſaria non eſt donatio, & nu. ſeq.*
7 *Collatio parochialis eſt debita magis idoneo prælecto in concurſu.*
8 *Ratione legis correcta cenſetur etiam correcta illius diſpoſitio.*

1 EX FREQUENTIBUS. Inſtitutio Beneficiorum
ſpectat ad Epiſcopos, vel eorum
Officiales, hoc dicit Jo. Andr. Butr.
Card. Anchar. Imol. Abb. & Jo. de Anan.
2 QUÆRO, An Vicarius Epiſcopi, qui inſtituto
parochialis vacantis concurſu ad præſcriptum
Concilij Tridentini *cap.18. ſeſſ.24.* ex concurrentibus
ab examinatoribus prævio examine approbatis
eum elegit, quem cæteris magis idoneum judicavit,
poſſit eidem parochialem conferre, quando
collatio ad Epiſcopũ ſpectat, quamvis ſpeciale
mandatum ad conferenda beneficia ab Epiſcopo
3 non obtinuerit, ſed tantum generale in forma.

Videtur reſpondendum poſſe: Nam duplex eſt
beneficiorum collatio, ſcilicet neceſſaria, quam
collator facere tenetur: altera voluntaria, quæ ex
4 mera voluntate dependet, Rebuff. *in praxi beneſ.
in tit. de collat. n.1. & 2.* Put. *deciſ.100. lib.8.* Vicarius
autem non poteſt quidem vigore generalis
mandati facere collationem voluntariam, quia eſt
ſpecies donationis, quæ in generali facultate non
includitur, ut eſt caſus in ca. *final.* ubi Doct. *de off.
5 Vicar. lib.6.* ſed bene poteſt facere collationes neceſſarias,
ut nominatis beneficia conferre vel præ-
6 ſentatos inſtituere, ut patet in hoc c. quia tunc nõ
exercetur aliqua liberalitas, l. *Rem legatam, ff. de
adimen. legat.* & declarat Abb. *hic n.7.* & eſt bona
gloſſa in cap. *Relatum*, *in verb.* *Liberaliter ſupra
de præben.* & ideo tranſit hæc facultas ex ge-
7 nerali conceſſione. Cum itaque hodie neceſſaria

monaſterij,quia ex indulgentia Concilij bona immobilia eis poſſidere licet,ut in d.c.*3. in princ.*

14 3. QUÆRO,ad quam rationem reditus monaſterij in præfixione numeri pro alimentis uniuſcujuſque de familia computari debeant.

15 Solutio. Textus noſter in taxandis Regularium alimentis hoc tantùm requirit, ut ſine penuria ſuſtentari poſſint:& ita etiam loquitur c.*un.*§.*Sanè,de ſtatu Regular. lib.6.* Unde Jo.Andr.in ſua gloſſ. ordinaria ibi poſita in ver. *abſque penuria.* (Nota (inquit) non dixit;*commodè*,ſed *abſq; penuria*, nam poteſt contingere ut ſuſtentari non poſſint commodè, & tamen poſſint ſine penuria; ſicut Canonicus Bononien. de centum florenis non poſſet commodè ſuſtentari,& tamen abſque
16 penuria de vigintiquinque ſuſtentaretur. In illa enim commoditate inſpicitur conſuetudo regio-
17 nis,& qualitas perſonæ. Penuria verò ſecundùm derivatores habet in ſe egeſtatem,indigentiam,& defectum neceſſariorum. Hoc ergo voluit Conſtitutio, ut conſtitutæ in monaſterio non Mendicantium non haberent neceſſe mendicare propter neceſſariorum defectum.) Hæc Jo. Andr.cujus diſtinctionem probant ibi Gemin.*n.*4. & Franc. *n.1.*Imol.*hic n.*1.& Abb.*n.*4.dicentes ſatis eſſe ut ſine penuria ibi eſſe poſſint, licèt non commodè, & inter hæc longam eſſe differentiam. Et conſentit Rebuff.*in tract.congruæ portionis,q.*8.*n.*78.nam ut ipſe ait,Penuria dicitur inopia earum maximè rerum quæ in penu recondi ſolent, & penus nomine continentur,quæ eſui & potui ſunt accom-
18 modata,l.*3.in princ.ff.de pen.leg.* Commodè autem vivere intelligitur aptè,utiliter,& ſecundùm qualitatem ſtatus. Eamdem differentiam pluribus confirmat Ripa in c.*Cum M.n.* 21.*ſupra de Conſtit.*ſed illa impugnat Dec.ibi *n.*4.contendens,eam
19 jure non probari. Ego verò adverto differentiam hanc fortè admitti poſſe in terminis juris communis, ad inducendam nullitatem profeſſionis, prout loquitur gloſſa Jo.Andr.in *d.*§.*Sanè*: nam illud jus novum, & pœnale, quod receptionem vitiat, & loquitur de receptis,quæ ſuſtentari non poſſunt abſque penuria,non debet extendi ad receptas, quæ non poſſunt ibi commodè ſuſtentari, licèt abſque penuria poſſint:& ita in eo caſu Jo. Andr.dicit ſe in facto obtinuiſſe. Verùm quoad receptionem ipſam,& taxationem numeri familiæ in monaſteriis tam virorum, quàm mulierum dico hanc differentiam hodiè ſublatam eſſe à Concilio Tridentino in d.*c.3.ſeſſ.25.de Regular.*ubi diſertis verbis præcipitur, ut is tantùm numerus in eis conſtituatur,& inpoſterum conſervetur, qui vel ex reditibus proprijs monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis,commodè poſſit ſuſtentari. Pondera quia non dixit ſine penuria, ſed dixit commodè. In hac autem commoditate arbitran-
20 da fateor cum Jo. Andr. *loco citato* certam regulam conſtitui non poſſe,ſed pro qualitate regionis, & perſonarum modò plus, modò minus taxari debere. Unde cum Univerſitas Majoricen. con-
21 queſta eſſet apud S. Congregationem Concilij, quod Epiſcopus ſtatuiſſet,ne Moniales in monaſteria reciperentur cum minore dote,quàm ducentum ducatorum, S. Congregatio cenſuit
22 ſcribendum ad Epiſcopum, ut nihil præcisè ſta-
23 tuat,& ſi quidquam ſtatuit,abroget: Verùm tamen pro qualitate perſonarum, ac temporum modò plus, modò minus bonorum monaſterijs tradi ſinat. Habenda tamen eſt ratio onerum monaſterij,ut *hic* per Abb.*n.*2.*verſ.Et intellige*,& fuſius dictum eſt ſupra *n.*10.

In ſpecie autem pro monaſterijs Sanctimonialium ubique locorum fundandis Sacra Congregatio Epiſcoporum,& Regularium negotijs præpoſita non conſuevit fundationes admittere,niſi pro numero duodecim Monialium conſtituatur dos perpetua non minoris ſummæ,quàm annuorum ſcutorum trecentorum,non in cenſibus,ſed in bonis ſtabilibus & frugiferis conſiſtentium,ac præterea requirit ut Moniales ſecum deferant eleemoſynam dotalem poſt profeſſionem in bonis ſtabilibus, vel in cenſibus perpetuis,ac tutis inveſtiendam.

24 Sed dices.Si monaſteria habent,prout habere debent reditus ſufficientes ad alendas Moniales numerarias;Ergo dotis delatio illicita eſt,& ſimoniaca,per textum in cap. *Quoniam,infra de Simon.* ubi Simoniaca labes dicitur uſque adeò pleraſque Moniales infeciſſe,ut vix aliquas ſine pretio recipiant in ſorores, paupertatis prætextu volentes hujuſmodi vitium palliare,& S.Congreg.Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum olim conſulta an Monaſterijs Monialium, in quibus juxta decretum *cap.3.ſeſſ.25.de Regular.*Epiſcopus certum numerum conſtituit,liceat Abbatiſſæ in locum Monialium deficientium alias recipere,pacta certa eleemoſyna pro dote,& quatenus non liceat,quæ proviſio ſit per Epiſcopum adhibenda: reſpondit ſi ex reditibus monaſterii,vel ex conſuetis eleemoſynis tantùm ſuppetat Monialibus, ut ad ipſarum victum,& ad fabricam Eccleſiæ, aliaſque neceſſitates commodè ſufficiat,minimè licere. Secus ſi Monialium numerus augeatur. Cùm autem hujuſmodi theorica ad praxim difficulter deduci poſſit,referendum Sanctiſſimo,qui probavit ſententiam Congregationis,confirmans augendum numerum ſi dos recipienda ſit.

Verùm hanc difficultatem poſtea ſuſtulit S.Congregatio ſuper negociis Epiſcoporum,& Regularium,quæ animadvertens Sanctimonialium Monaſteria ſine dotis ſubſidio dici ſuſtineri non poſſe,& propter ingruentes neceſſitates, & caſus inopinatos plerumque ad inopiam redigi:ſummis Pontificibus approbantibus prudenter ſanxit,ut dotales eleemoſynæ à monialibus numerariis perſolverentur, tametſi numerus eſſet taxatus ad menſuram redituum Monaſterii.Ex penuria enim multa proveniunt mala,præſertim in Monaſteriis Dominarum,ut inquit Hoſt. *hic in fin.*facit c. *Si*
25 *quis obiecerit*, 1.*q.*3.Nec obſtat textus in d.c. *Quoniam*: nam ut ibi reſpondet gloſſ. Joannis *in ver. Paupertatis.*Si moniales ita pauperes ſunt,ut non poſſint aliquo modo ibi aliam recipere,quia non habent ibi victum; ſub hac forma poſſunt recipere,non habemus quid demus tibi pro victu,niſi tu portes tecum unde vivas, dum tamen hoc non dicatur in fraudem,nec deducatur in pactum, arg. c.*Si quis,propter hoc*,1.*q.*2.& quamvis Bernardus ibi in fine eiuſdem gloſſæ addat tutius eſſe,ut nullo caſu taliter aliqua recipiatur; tamen praxis quotidiana docuit id ſine gravi Monaſteriorum detrimento ſervari non poſſe.

26 4. QUÆRO. Si in Monaſterio plures recipiantur,quàm ex reditibus ipſius poſſint ſine penuria ſuſtentari. An receptio ſit nulla,necne?

27 Solutio. Si Monaſteria ſint mulierum ordinis non

Digitized by Google

non Mendicantium, de jure communi palam eſt
receptionem non valere, quia Bonifacius VIII.
in c. *un.* §. *Sanè, de ſtatu Regul. lib.* 6. diſtrictè in-
hibuit, ne in Monaſterijs dictorum Ordinum a-
liquæ reciperentur de cætero in ſorores, niſi quot
poſſent de ipſorum Monaſteriorum bonis, ſive
proventibus abſque penuria ſuſtentari, irritum
decernendo ſi ſecus actum eſſet. Atque ita ex hoc
cap. profeſſiones eſſe nullas firmant *hic* Jo. Andr.
n. 1. *in ver. Puellarum*, Butr, Imol. & Abb. omnes
n. 2. Secus ſi monaſteria mulierum ſint Ordinis
Mendicantium, quia de illis non loquitur Con-
ſtitutio, & pœna nullitatis profeſſionis ultrà ca-
ſum ibi expreſſum extendi non debet ad corre-
28 ctionem juris communis, c. *Quæ à jure, de reg. jur.*
lib. 6. Et idem eſt in Monaſterijs etiam Ordinis
non Mendicantium, ut poſt Jo. Monach. & Ar-
chid. firmat gl. ultra in d. §. *Sanè*, quia licet etiam
in his ultra quam ſuſtentari poſſunt recipi non de-
beant: ſi tamen fuerint recepti, tenebit: nam &
hominum cœtibus ſe immiſcere, & ſibi vitæ ne-
ceſſaria acquirere poſſunt, c. *Numquam, de conſe-
crat. d.* 5.

29 Cæterum hanc Conſtitutionem Bonifac. VIII.
quoad pœnam nullitatis profeſſionis contraria
conſuetudine abrogatam eſſe exiſtimat Thom.
Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 2. *c.* 23. *nu.* 4.
verſ. Secunda concluſio, & moderni Collectores in
d. §. *Sane, n.* 31. cum compertũ ſit plures ſæpè ad-
mitti, quam ſuſtentari valeant, nec unquã noſtris
temporibus auditum ſit ex hoc ca. in controver-
ſiam verti validatem profeſſionis, nedum eam
30 irritari. Sed judicio meo hoc patitur difficultatẽ,
quia cum Conſtitutio Bonifacij in d. §. *Sane* ha-
beat decretum irritans contraria conſuetudine
abrogari non potuit: nam decretum irritans tollit
conſuetudinem nedum præteritam, ſed etiam fu-
turam, ut firmant in ca. *Cum ad beneficia, de præb.*
lib. 6. Archid. *in ver. Sed pone*, Jo. Andr. *in ver. Le-
gitima, verſ. Si Papa*, Gemin. *col.* 2. *verſ. Nota bene*,
& Franc. *n.* 4. *verſ. Ex quibus nota*. & eſt commu-
nis opinio, ut teſtatur Ant. Gabriel plures cumu-
lans *lib.* 6. *comm. concl. in tit. de clauſ. concl* 2. *n.* 40.
verſic. Tertius principalis effectus, & n. 42.

31 Nec poteſt dari de non uſu illius Conſtitutio-
nis, in qua eſt appoſitum decretum irritans. Abb.
in cap. 1. *num.* 4. *verſ. Unde ibi ſupra de treug. &
pac.* & ibi etiam Felin. *n.* 6. *verſ. Lex nova*, Rota
deciſ. 207. *n.* 6. *par.* 7. *recent*. Dico igitur ex alio c.
profeſſionem ſuſtineri, nempe quia Concilium
Tridentinum in d. *cap* 3 *ſeſſ.* 25. *de Regular.* præ-
ſcribit novam formam taxationis numeri in mo-
naſterijs tam virorum, quam mulierum, etiam
Ordinum Mendicantium, nec apponit pœnam
nullitatis receptionis; inde ſignum eſt noluiſſe ut
profeſſiones ex hoc capite eſſent irritæ; argum.
cap. *Inter corporalia, verſ. Unde ſi circa, ſupra de
transl. Epiſc.* Præſertim ſtante longiſſima obſer-
vantia ſubſequuta ad l. *Si de interpretatione ff. de
legib.* & c. *Cum dilectus, de conſuetud.* Et quamvis
ſic inducatur correctio Conſtitutionis Bonifac.
in d. §. *Sanè*, tamen hoc caſu correctio juris eſt fa-
vorabilis, cum per eam reducamur ad jus comũ-
32 ne antiquum, ut dicam infra *n.* 63. Atque ita pro-
poſito dubio an profeſſio receptarum ultra fa-
cultatem monaſteriorum præfixo, vel non præ-
fixo numero ſit nulla ſtante c. *Periculoſo*, §. *Sanè*,
de ſtatu Regul. juncta reg. *c. fin. ſeſſ.* 25. *de reg.* nemi-
Proſſ. Fagn. in 3. *Decretal. tom.* 4.

pè in ea verba (*Hæc omnia, & ſingula in ſupe-
rioribus decretis contenta obſervari S. Synodus
præcipit.*) S. Congregatio Cardinalium Concilii
Tridentini Interpretum cenſuit non eſſe nul-
lam.

33 5. QUÆRO, An numerus familiæ in mona-
ſterijs tam virorum, quàm mulierum ſemel præ-
finitus augeri poſſit, ſi reditus fuerint adaucti.

Ad partem negativam facit decretum Conc.
Trid. in d. c. 3. *ſeſſ.* 25. *de regul.* Quod non tantum
præcipit, ut in monaſteriis ad menſuram redituũ
numerus conſtituatur, ſed etiam ut in poſterum
conſervetur.

34 In oppoſitum eſt veritas, quia in conſtitutio-
ne taxativa numeri ſubintelliguntur taxata condi-
tio, niſi reditus monaſterij augeantur. Caſus eſt
in c. *Cum M. verſ. Niſi in tantum excreſcerent
Eccleſiæ facultates, ſupra de Conſtit.* & ibi notat gl.
in ver. ſufficere. Card. *in princ.* & communiter o-
mnes. Nam quælibet diſpoſitio intelligitur rebus
ſic ſtantibus, c. *Beatus*, 22. *q.* 2. & c. *Quemadmo-
dum*, cum ibi notatis, *de iureiur.* & conſtitutio li-
mitatur ad limites cauſæ ipſius conſtitutionis.
Cauſa determinativa numeri eſt ſola penuria, fru-
ctuum augmentatio: ergo fructuum debet eſſe
cauſa reſolutiva conſtitutionis ex defectu cauſæ,
ut benè per Butr, in d. c. *Cum M, n* 2. *verſ. Si eſt
confirmatus*. Felin. in c. *Cum acceſſiſſent num.* 13. *de
Conſtit.* & Jaſ. in l. *Quod Servius, n.* 11 *ff de condit.
cau. dat, non ſeq.* & hoc tenet apertè Innoc. *hic poſt
princ.* dicens plures in monaſterio eſſe ponendos,
ſi plures quàm ibi ſint commodè poſſint ſuſten-
tari allegat c. *Quanto infr. de cenſib.* c. *Præcipimus*,
12. *q.* 1. & c. c. *Canones*, 16. *q.* 7. & cum Innoc. con-
36 ſentiunt *hic* Hoſt. *n.* 2. *in ver. Regere*, & Abb. *n.* 51.
Quinimò gloſ. hic videtur tenere per ſuperex-
creſcentiam fructuum in monaſterio numerum
frangi ipſo jure. Quam gloſſam extollit Butr. *hic
n.* 5. & 6. remittens ad c. *Dilectus, el primò, ſupra de
præb.* & c. *Cum M. de Conſtit.* Contrarium tamen
ex eadem gloſſ. poſtea deducit idem Butr. *hic n.* 7.
colligens ex illa augmentationem, ſeu diminutio-
nem redituum non rumpere numerum, ſed in-
ducere potentiam rumpendi. Quod magis pla-
cet, nec gloſſa dicit, ipſo jure, & in hoc etiam re-
ſident *hic* Imol. *num.* 3. *verſ. Nota bene*, & Abb.
n. 5. *in fin.* Conclude igitur auctis reditibus poſſe
augeri numerum familiæ tam in monaſterijs vi-
rorum ultra montes, quam in monaſterijs Mo-
37 nialium ubique locorum, juxta declarationem S.
Congregationis Concilij à Sanctiſſimo appro-
batam, de qua ſupra in 3. *quæſt. num* 24. Dum-
modo tamen augmentum ſit tale, ut perſonæ ul-
tra numerum receptæ ex reditibus ſuperexcreſ-
centibus æquale ſtipendium habeant cum reli-
quis de numero, vel ſaltem ſufficiens, & hone-
ſtum, ut probat tex. in dict. c. *Cum M.* ibi, ſi ex eis
pares potuerint cum alijs ſortiri præbendas, *ſupra
de Conſtit.* & firmat gloſ. noſtra *hic, verſ. Ergo
38 tantum debet*: nam propter augmentum modi-
cum non eſt augendus numerus, arg. l. 1. & *fin. C.
de allu.* ſecundum Innoc. *hic in fin*, Hoſt. *n.* 8, Butr.
n. 6. Card. & Anchar. *n.* 3. Dixi in monaſterijs vi-
rorum ultra montes; quia in his, quæ ſunt in Ita-
lia, & inſulis adjacentibus ſervari debent decre-
ta S. Congregationis Concilij *de celebr. Miſſar.*
quibus ſpecialiter cautum eſt, ut Superiores re-
gulares perpetuò ſervare teneantur numerum

familiæ in ſingulis hujuſmodi monaſterijs Capituli generalis,vel provincialis authoritate præfinitum,nec poſſint illum quoquo modo augere,etiam prætextu augmenti redituum abſque S. ipſius Congregationis licentia ſub pœna privationis officiorum, vociſque activæ & paſſivæ, & perpetuæ inhabilitatis eo ipſo incurrenda,ut in §.13.in *Bullar.tom.4.pag.*316. Idemque prius ſtatuerat Paulus V. in Conſtitutione quæ incipit *Sanctiſſimus,edita die 4.Decembris 1605,ut in Bullar.tom.3.pag.*187.

39 Porrò ubi hæc numeri præfixio facta jam fuerat in vim prædictæ Conſtitutionis Pauli V. abſque tamen computatione redituum cuiuſque religioſi,S.Congreg.Conc.Sanctiſſ. D.N. Urbano VIII.approbante cenſuit eſſe iterum faciendã ſervatâ formâ ultimi decreti hac de re editi, ut in declarationibus impreſsis,quæ habentur in *Bullar.in calce eorumdem decretorum,tom.4.pag* 318.
40 *verſ.Decimoſeptimo*,declaravit etiam novitios ad habitum regularem admiſſos eſſe admittendos ad profeſsionem in monaſteriis, in quibus habita,ut ſupra,præfixioni numeri,commodè ali non poſſunt,ſi aliàs habiles exiſtant, ac deinde in aliquo alio monaſterio eiuſdem Religionis collocandos eſſe,ubi commodè ali poſsint,ut in declarationibus impreſsis,quæ habentur in *Bullar.in calce eorumdem decretorum,verſ.17. & verſ.18.*

41 6.QUÆRO an in monaſteriis Monialium, in quibus numerus eſt taxatus,poſsint recipi Moniales ſupranumerariæ.

Affirmant Navarr.*de redit.Eccleſ. q.1.monit.62.*Suar.*de relig tract.3.lib.4.c.9.n.17.*Val.Regin.*in praxi fori pœnit.lib.23.n.*194.& Sanch.*in Præcepta Decalog.tom.2.lib.7.c.23.n.24 .verſ. Tertia*, exiſtimantes ex diſpoſitione iuris communis, & Concil.Trid.tantummodo prohiberi ne in monaſterio in quo plures Moniales ali non poſſunt, aliæ recipiantur Monaſterii expenſis alendæ,&ad hanc partem facit gloſſa in c. *Quoniam, in verb. Paupertatis,infra de ſim.*ut dixi *ſup.in 3.q.n.32.*

Solutio.Ex ſtylo Curiæ pro Monialibus ſupranumerariis in Italia, & Inſulis adiacentibus dari ſolent licentiæ impreſſæ S.Congregationis Epiſcoporum,& regularium ſigillo Cardinalis Præfecti obſignatæ,& à Secretario ipſius Congregationis ſubſcriptæ.Extra Italiam verò expediuntur per litteras Sanctiſsimi Domini Noſtri in forma Brevis.In quibus quidem licentiis multæ conditiones præſcribuntur,& inter cæteras, ut dupli-
42 cem ſolvant eleemoſynam.Declaravit autem Sa. eadem Congregatio die 6.Septembris 1604. duplicis eleemoſynæ nomine intelligi ſemper debere duplicatam ſummam eius, quæ in receptione cuiuſque Monialis intra numerum in quolibet monaſterio conſtitutum erogari pro tempore conſueverit;ita tamen ut ubi ſumma, quæ confertur,minor eſt ſcutis ducentis,ibi ſaltem ratione duplicatæ eleemoſynæ ſolvenda ſint ſcuta qua-
43 dringenta,& non minus:eadem quoque S.Congregatio diſtrictè prohibuit ne loca per obitum Monialium intra numerum decedentium pro tẽpore vacatura,cuiquam puellæ ad habitum regularem recipiendæ concedantur, neq; permittantur,niſi ſequuta vera, & reali illorum vocatione, atque ita demum & non antea de eis diſponi,ac Monialis demortuæ locum, promiſsionẽ, aut receptionem in Capitulo,ſeu quovis alio modo fieri juſſit, dummodo tunc temporis puella ipſa recipienda,& ætatem habeat idoneam, & cæteras qualitates requiſitas;quibus etiam prædıtas eſſe debere voluit eas puellas,quæ ſupra numerum re-
44 cipiendæ ſunt,etiam tunc cum eis loca vel promittuntur,vel dantur.Si quid verò contra à quoquam fieri contigerit,irritum,& inane, ac nullius roboris, & momenti fore,& eſſe decrevit. At nihilominus Abbatiſſas, Prioriſſas, & alios quoſcumque monaſteriorum Superiores,qui cuiuſvis puellæ receptioni,vel admiſſioni, aut locorum vacaturorum promiſſioni adverſus præſentis decreti diſpoſitionem conſenſerint, privationis vocis activæ, & paſſivæ,aliiſque arbitrio ejuſdem Congregationis infligendis pœnis obſtrictos,& obnoxios fore declaravit; ſalvis etiã ſemper,& in ſuo robore permanentibus alijs quibuſcumque ipſius Congregationis decretis aliàs latis,præſenti decreto non contrarijs,præſertim circa Monialium admiſsionem, & receptionem ad habitum,& profeſsionem,circa eleemoſynarum depoſitionem,& derogationem in bona ſtabilia, quibus nullatenus derogare voluit,& intendit.) Decretum habetur impreſſum apud Steph.Quarant.*in Summ.Bullar.in ver.Monaſteria Monialium pag.*359. licet corruptè ibi legatur verbum, *quadraginta*, & legendum ſit, quadringenta.

45 Porrò cùm Placentiæ ferè in omnibus Monaſterijs taxatus eſſet numerus Monialium, qui ex reditibus,& conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari valeat. Cumque multæ puellæ inſtarent ut ſupra numerum reciperentur,dicentes,ſe non fore oneroſas monaſterio; Tum quia ſolvent dotem ſolitam,quæ poterit converti in emptionem alicujus annui reditus; Tum quia parentes ſe obligabunt dare cuilibet ipſarum donec vixerint aliquid pro ſuſtentatione vitæ illius,& cùm difficile eſſet cohibere cives,ut expectarent mortem multarum quæ nunc ſunt Monialium, Epiſcopus anceps quid agendum eſſet,conſuluit S. Congregat.Concilij. Primò an durante tempore probationis ſatis conſultum ſit, ſi puellæ alimenta à parentibus ſubminiſtrentur.

Secundò, an adveniente tempore emittendæ profeſsionis,ſatis ſit ſolvere dotem ea pactione,ut inde emantur annui reditus,vel res ſtabiles, vel ut redimatur aliquis ager monaſterij, ita ut augeatur reditus monaſterij,licet inſpectis omnibus monialibus in communi, adhuc non poſsint commodè ſuſtentari.

46 Tertiò,an ſatis conſultum ſit menti legiſlatoris ſi ultra dotem in ſolutum dandam certa promiſsio fiat à parentibus alicujus annuæ penſionis vita durante illius puellæ,quæ ſufficiat ad victum illius.

47 Quartò,an promiſsio facienda ſit monaſterio, vel puellæ.

Ad primum S. Congregatio reſpondit ſatis eſſe conſultum.

Ad ſecundum ſatis eſſe ſi pecunia, quæ nomine dotis dabitur,convertatur verè in emptionem tanti annui reditus,vel in redemptionem tot bonorum monaſterij oppignoratorum,ut ſic reditus monaſterij tantùm augeantur, quantum ſufficiat victui puellarũ in Moniales recipiendarũ; Quod tamen augmentum non privatim vertatur in utilitatem ipſarum puellarum, ſed in totius monaſterij communem uſum,ex quo & ipſę puellę una cum

cum aliis Monialibus ali poterunt.

Ad tertium debere Epiſcopum id curare omninò, ut propinqui publici, validoque inſtrumento ſe obligent ad certam annuam præſtationem, quæ minor non ſit duodecim aureis pro neceſſitatibus puellarum dum vixerint.

Ad quartum reſpondit promiſſionem hanc faciendam eſſe monaſterio, non autem puellis ipſis. Minimè permittendũ, ut pecunia hæc detur eis, ne alioquin contra votum ſuũ ſolemne fiant proprietariæ; ſed recta deferatur ad manus Abbatiſſæ, quæ in primis ex ea ſubveniet arbitrio ſuo neceſſitatibus earum Monialium, pro quibus perſoluta fuerit. Si quid verò reliquum erit, convertet in communem uſum monaſterii. Quæ omnia Sanctiſſimus in Conſiſtorio approbavit, non tamen ad eum finem, ut fiat nova Bulla ſuper hac declaratione, ſed ut ſingulis Epiſcopis petẽtibus, prout nunc petiit Placentinen. ita reſpondeatur.

48 7. QUÆRO, an Monialis ſupernumeraria, decedente aliqua Moniali de numero, in ejus locum ſubrogetur.

Ad partem affirmativam facit, quia Canonicus ultra numerum receptus in Eccleſia in qua ſunt præbendæ diſtinctæ, ſi moriatur Canonicus numerarius, extinguitur, & locum decedentis ingreditur, eiq; præbenda, ut præfertur vacans, eſt conferenda, non autem Canonico numerario, ut ex communi Doctorum ſententia contra Innocentium firmata Anton. de Butr. in d. c. *Dilectus el 1. n. 9. verſ. Hec eſt in effectu.*

Solutio. S. Congregatio negotijs Epiſcoporum & Regularium præpoſita generali decreto ſtatuit, & declaravit Moniales quæ ſupra numerum in quolibet Monaſterio conſtitutum recipiuntur, in locum Monialium decedentium intra numerum nequaquam ſubrogari, neque impedimento eſſe, quin aliæ in locum earundem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant, quo in ſingulis monaſterijs Moniales intra numerum poſ-

49 ſunt admitti. Quinimò eaſdem ſic ſupra numerum receptas ſupranumerarias ſemper quoad hoc remanere, etiamſi in cæteris ab alijs nihil differant ſed illis in omnibus pares, & æquales juxta cujuſque monaſterii inſtitutum eſſe debeant 6. Septembris 1604.

50 Non obſtat contrarium de Canonicis ultra numerum receptis, quia in eis diverſa militat ratio: nam cum nihil in Eccleſiam deferant, de illius reditibus ſunt alendi, videlicet de quotidianis diſtributionibus, ut in c. *Dilectus el primo in fin. ſupra de preb.* & de reditibus ſuperexcreſcentibus, ut in d. ca. *Cum M. de Conſtit.* uſque non extantibus; habere debent præbendam cum primum ſe facultas obtulerit, d. c. *Dilectus*, & c. *Relatum, de præben.* & c. *Cum ſuper. de conceſſ. preb.* meritò ſupra numerum receptus ſubrogatur in locum antiqui prædefuncti. At ſecus eſt in Monialibus ſupranumerariis, quia cum unaquæque ſecum deferat eleemoſynam dotalem ſcutorum ad minus quadringentorum in bonis ſtabilibus, vel cenſibus perpetuis inveſtiendam, ex quorum reditibus commodè ali poſſit, nulla ratio ſuadet ut locum decedentis ingrediatur.

51 8. QUÆRO, Pro quot Religioſis ad minus monaſteria ſint erigenda?

Solutio. Gregorius XV. approbante S. Congregatione Cardinalium ſuper negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, ſub die 17. Auguſti 1621. revocavit licentias à Paulo V. conceſſas erigendi novos Conventus cum ſola licentia Ordinariorum, voluitque, ut de cætero non erigerentur, niſi in eo ſaltem duodecim Religioſi habitare, atque ex reditibus ipſorum monaſteriorum, & conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſent.

Proſſ. Fagn. in I. part. 3. Decretal. tom. 4.

52 Ex decretis autem S. Congregationis Concilij *de celebrat. Miſſar. editis ſub die 21. Junii* 1625. §. 14. ſtatutum eſt ut monaſteria, conventus, domus congregatio, vel ſocietas Religioſorum, ſeu Regularium nullibi recipiantur, niſi præter alia ad id requiſita, in ſingulis ejuſmodi locis duodecim ſakem Religioſi degere, & ex reditibus, & conſuetis eleemoſynis competenter ſuſtentari valeant ad præſcriptum Decreti Gregorij XV. hac de re edita, alioquin monaſteria, & loca hujuſmodi poſthac recipienda, in quibus duodecim Religioſi, ut ſupra, ſuſtentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non habitaverint, ordinarij loci viſitationi, & correctioni, atque omnimodæ juriſdictioni ſubjecta eſſe intelligantur in *Bullar. tomo 4. pag.* 316.

53 Et S. Congregatio conſulta An hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Miſſarum, comprehendat eas Religiones, quæ non conſueverunt onera Miſſarum recipere, ut ſunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis Jesu: Sac. Congregatio cenſuit comprehen-

54 dere. Item conſulta An idem decretum habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam eſt reſtrictum decretum proximè antecedens, an verò etiam extra Italiam: Reſpondit habere locum etiam extra Italiam, ut in declarationibus S. D. N. Urbani VIII. authoritate editis, quæ habentur impreſſæ in *Bullar. eodem tomo* 4. *pag.* 318. *verſ. decimonono, & verſ. ultimò.*

Et noviſſimè quæſitum fuit, An decretum felic. rec. Urbani VIII. *de celebr. Miſſar.* §. 14. *Bullar. nov. tom. 4. pag.* 314. prohibens recipi monaſteria, ſeu Conventus, in quibus duodecim ſaltem Religioſi ſuſtineri non valeant, adjecta pœna ſubjectionis juriſdictioni Ordinarii loci, ſit correctorium, ſeu abrogativum Conſtitutionis fel. rec. Gregor. XV. *31. in Ordine eod. tom. 4. pag.* 134. abſolutè prohibentis erectionem monaſteriorum, ſeu Conventuum, in quibus 12. ſaltem Religioſi ex reditibus, eleemoſynis conſuetis ſuſtentari non poſſint, ita ut aliàs erectio, quamvis ex pio legato facta, cenſeatur prohibita, & indigeat diſpenſatione Apoſtolica?

Die 13. Aprilis 1652. S. Congregatio Eminentiſ. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum cenſuit ſupradictum decretũ fel. rec. Li bani VIII. non eſſe correctorium, ſeu abrogativũ dictæ Conſtitutionis fel. rec. Greg. XV. incip. *Cum aliàs.*

55 9. QUÆRO, an monaſteria tam virorum, quã mulierũ erigi poſſint de licentia ſolius Epiſcopi?

56 Pro ſolutione quatuor tempora ſunt diſtinguenda. Primum tempus eſt juris communis antiqui, & ſecundùm hoc monaſteria regularium abſque dubio erigi poterant authoritate Epiſcopi Diœceſani, ut c. *Quidam*, 18. *qu.* 2. ibi, (Placuit igitur neminem aut ædificare, aut conſtruere monaſteria, aut Oratorij domum ſine conſcientia ipſius Civitatis Epiſcopi.) Quod & leges civiles ſanxerant, ut in Auth. *Ut nullus fabricet Oratorii domos,*

§.*Sancimus,collat.3.* Ad idem *Cellas,ead.cauſ.& quaſt.* ubi dicitur,cellulas novas, aut congregatiunculas Monachorum abſque Epiſcopi notitia prohibemus inſtitui,& cap. *De Monachis* immediatè præcedenti,ubi ſic legitur:(De Monachis monaſterium novum,niſi Epiſcopo aut permittente,aut probante,nullus incipere,aut fundare
57 præſumat.)ubi gloſſa prima ponderando illud verbum,*novum*,notat requiri conſenſum Epiſcopi,ſi totum monaſterium ſit deſtructum,quia novum dicitur,cujus facies immutatur, l.1.§.*Opus novum ff.de nov.oper.nunciat.* Secus in reparatione,c.*Si quis vult.16.q.ult.c.Iudai.infra de Iudais,* & *l.2.& 3.C.de oper.publ.* Item gloſ.*ult.*in d.c.*De*
58 *Monachis*.ponderando verbum,*probante*, notat ſatis eſſe ut Epiſcopi conſenſus accedat poſt erectionem,quia ratihabitione poteſt confirmare,c. *ult.21.quaſt.2.*& conſentiunt ibi Hugo,Archid.& alij;alioquin quod factum fuerat, deſtruatur,ut c. *Placuit*, *de conſecr.diſt.1.* Licentia verò Sedis Apoſtolicæ tunc temporis non requirebatur,ut c. *Nimis.el ſecundo verſ. Ad hoc,infra de exceſſ.Pralat.*& notat gloſſa in c. *un.in ver. Deinceps*.per illum textum *eod.tit. lib.6.*
59 Secundum tempus eſt Conſtitutionis Bonifacij VIII.in d.cap.*unico.de exceſſ.Pralat.lib.6.*qua prohibetur ne deinceps liceat fratribus Mendicantibus nova loca, aut monaſteria alicubi ad habitandum ſuſcipere,ſeu olim ſuſcepta mutare, vel in alios transferr eabſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia,quæ de illa prohibitione mentionem faciant. Excipiuntur tamen acquirentes loca pro Eremitica vita ducenda : & hæc prohibitio adjectis pœnis fuit poſtea innovata in Clem. *Cupientes.in princ.de pœnis.* Unde hoc tempore inſpecto adempta erat Epiſcopis facultas,quam habebant ex diſpoſitione antiquorum Canonum, quoad monaſteria, & loca Ordinum Mendicantium duntaxat ; ſed ſalva erat quoad Eremitas,& non Mendicantes.
60 Tertium tempus eſt Concilij Tridentini quod in *cap.3.in fin.ſeſſ.25.de Regular.* ſtatuit per hæc formalia verba,videlicet:(Ne de cætero ſimilia loca (id eſt monaſteria,& domus tam virorum, quàm mulierum bona immobilia poſſidentes,vel non poſſidentes)erigantur ſine Epiſcopi,in cujus Diœceſi erigenda ſunt,licentia prius obtenta.)Et poſito hoc decreto indubiū vertitur,An monaſteria hodie erigi poſſint de licentia ſolius Epiſcopi.

Negant Hieronym.Campan.*in diverſ.jur.Canon.rubr.12.cap.13.num.80. verſ. Verum cum diſpoſitione*,Zerol.*in Praxi Epiſcop.par.1.in ver.Monachi,*§.2.& Auguſtin Barboſ.*de offic.& poteſt.Epiſc.par.2.allegat.26 nu.4.* exiſtimantes Epiſcopi conſenſum non ſufficere,niſi etiam Summi Pontificis accedat authoritas,eo quod Concilium Tridentinum in *d.c.3.*non abrogaverit juris communis diſpoſitionem,de qua in d.c. *un.de exceſſ. Pralat.lib.6.*& referunt ita deciſum fuiſſe per Eminen. Patres ejuſdem Concilii Interpretes. Quam opinionem inde etiam confirmant, quod multæ religiones impetrarunt indulta à Sede Apoſtolica erigendi monaſteria de ſola Epiſcopi licentia , ut dicam infra *num.71.* hinc deducentes ſine hujuſmodi indulto monaſteria ſic erigi non poſſe: alioquin privilegium fuiſſet inane, & nihil eis contuliſſet contra textum in cap. *In his,infra de privileg.* & cap. *Abbate,de verb.ſignific.* Sed contra Epiſcopi tantum licentiam eſſe neceſſariam affirmant Sorb.*in Compen.Privileg.Mendican.in ver. Ædificare,in annotat.verſ.Circa,*§.20. & Eman.Rodriq.*quaſt.regular.tomo 2.q.49.art.3.*
61 Tu dicas quoad loca Eremitica,& monaſteria Ordinum non Mendicantium rem carere omni difficultate,quia facultas , quam Epiſcopi habebant de jure veteri,ſimilia loca erigendi ex d.cap. *Quidam*,c.*De monachis*,& c.*Cellulas,18.q.2.* fuit expreſsè illis præſervata in d.c.*un.*quoad loca Eremitica,& quoad monaſteria non Mendicantium non fuit illis adempta, cum prohibitio illa loquatur tantummodo de Mendicantibus.Unde quod non mutatur,&c. l.*Sancimus.C.de teſtamen.*& l. *Pracipimus,in fin.C.de appell.* & cum Conſtitutio de Mendicantibus negaverit, de non Mendicantibus cenſetur conceſſiſſe, c.*Nonne,ſupra de praſump.*c.*Qualis,25.diſt.* & l.*Preter ff.de judic.*
62 Quo verò ad Mendicantes exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obſervantia S. Franciſci,videtur idem dicendum. Nam prohibitio Bonifacij VIII.in d.c.*un.* locum habet in illis Mendicantibus, quibus victum tribuit incerta mendicitas,& qui reditus,aut poſſeſſiones ex regula,vel conſtitutione habere non poſſunt,juxta textum in c.*un.de religioſ.domib.lib.6.* ut notat gloſſa in præalleg. Decretali Bonifacij in *ver. Mendicantes*. At ex Concilio Tridentino in d.c.3.*in princ.*Regularibus quotumcumque Ordinum,prædictis tantum exceptis, licet bona immobilia poſſidere,& conſequenter in eis videtur ceſſare prohibitio Bonifaciana,& nihilominus quoad omnes Concilium videtur Epiſcopis reſtituiſſe facultatem eis ademptam à Bonifacio,cum de omnibus loquatur ſub unica determinatione,& juris correctio fiat favorabilis,cum per eam fiat reductio ad jus commu-
63 ne antiquum,ut notatur in c.*Cum dilectus*,in gloſ. *in ver.Iuri communi*,& ibi per Hoſt.*n.17.*& com-
64 muniter Doctores,*ſupra de Conſuetud.* Nec credendum eſt S. Synodum voluiſſe arctare eos,qui licentiam erigendi Conventus à Summo Pontifice impetrarunt, ad aliam licentiam obtinendam, ab Epiſcopo Diœceſano cum licentia ſit gratia, per quam alicui licet quod prius non licebat,ſecundum Cardin.poſt Gulielm. de Monte Laud. in Clem.*fin.n.9.de elect.* Nec Patres eo caſu fuiſſent uſi verbo *licentia*,ſed potius ver.*Conſenſus*,ſicut uſus fuit Pius IV. dum voluit ut diſpenſationes Apoſtolicæ de non reſidendo ſtudiorum cauſation ſuffragarentur, niſi accedente Ordinariorum conſenſu,ut in Conſtitutione incip.*Sanctiſſimus,edita die 26.Novembris 1564.*
65 Et confirmatur : nam Clemens VIII.*in Conſtitutione 99.*incip.*Quoniam ad inſtitutum,edita die 23.Iulii 1603.*de voto S.Congregationis Cardinalium ſuper negotijs Epiſcoporum,& Regularium declaravit(locorum Ordinarios non poſſe licentiam ad novos Conventus cujuſcumque Mendicantium Ordinis in civitatibus, & locis eorū &c. Ordinariæ juriſdictioni ſubjectis erigendos impertiri,niſi vocatis , & auditis aliorum in eiſdem civitatibus , & locis exiſtentium conventuum Prioribus,& alijs intereſſe habentibus , & cauſa ſervatis ſervandis cognita conſtiterit in eiſdem civitatibus, & locis novos hujuſmodi erigendos conventus ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe. Quod ſi à ſententijs Ordinariorum ad Sedem Apoſtolicam appellari contigerit,

tam diu

tam diu ipſos Ordinarios erectionem novorum conventuum ſuſpendere debere, quouſque ab ipſa Sede in eadem cauſa pronunciatum extiterit, Decernens irritum, &c. ut *in Bullar. tom. 3. pag. 146.* Quam Conſtitutionem poſtea innovavit Urbanus VIII. prævia revocatione facultatum Regularibus conceſſarum non erigendi Conventus ubique locorum de ſola Ordinarij licentia, ut in ejus *Conſtitut. 25*, incip. *Romanus Pontifex, edita 21. Septembris 1624. in Bullar. tom. 4. pag. 265.* Ergo à contrario ſenſu ſervatâ formâ
66 in Conſtitutione Clementis præſcripta Conventus Mendicantium erigi potuerunt de licentia Ordinarij, nec opus erit licentia Sedis Apoſtolicæ, & hunc intellectum jam pridem probavit S. Cõgregatio Concilii, dum cenſuit pro erectione monaſterii nedum requiri licentiam Ordinarij, ſed ſervandum eſſe decretum Clementis VIII. niſi erigatur de licentia Sedis Apoſtolicæ, quia tunc erigi poteſt ſine Ordinarij licentia. Patet igitur nõ eſſe admittendum intellectum eorum, qui dixerunt Concil. in d. c. 3. *in fin.* non ſuſtuliſſe Conſtitutionem Bonifac. VIII. ſed præter licentiam Sedis Apoſtolicæ, voluiſſe ut adhiberetur etiam licentia Ordinarij: imò enim ex ſententia Sacræ Congregationis ubi erectio fit de licentia Papæ, Ordinarij licentia non eſt neceſſaria; & ubi fit de licentia Ordinarii, non eſt neceſſaria licentia Papæ, ſed tantummodo ſervari debet ſolemnitas Conſtitutionis Clementis, & ita multoties vidi obſervatum: nam eadem S. Congregatio tam me Secretario, quam anteactis temporibus multas monaſteriorum erectiones probavit ab Ordina-
67 riis factas abſque licentia Sedis Apoſtolic. Quinimò aliàs cenſuit concedendum Congregationi Peregrinantium Ordinis Prædicatorum, ut poſſint erigere conventus inconſultis Epiſcopis quoad loca, in quibus non ſunt Epiſcopi. Aliorum verò locorum Epiſcopis commendandos eſſe hos Regulares, ut cùm poſtulaverint alicuius Monaſterii erectionem, illis faveant pro tempore, niſi
68 aliquid relevans obſtiterit. Et aliàs cenſuit Epiſcopum non prohiberi de Capituli, & quorum intereſt conſenſu, & abſque Rectoris præjudicio Eccleſiam ſæcularem ordinaria authoritate in monaſterium erigere. Et Datarius idem ſenſit, ni-
69 ſi agatur de commutatione ultimæ voluntatis. Rurſus cenſuit Epiſcopum non prohiberi ordinaria authoritate monaſterium Monialium erigere. Quid tamen in hoc ſervetur de ſtylo Curiæ dixi in c. *Grave, n. 53, verſ. Conſuevit, ſupra de Offic. Ordin.* Quin etiam hanc facultatem novum monaſterium erigendi S. Congreg. nec denegavit Vicario generali Epiſcopi ad id ſpeciale man-
70 datum habenti, ut dicam latè in ſequ. quæſt. Nec forſitan Vicario Capituli ſede vacante, & propterea quoddam monaſterium fratrum S. Dominici cœptum ædificari de illius licentia reſpondit ſinendum eſſe ad finem perduci. Quæ omnia cogunt me credere apocripham eſſe deciſionem, quam referunt Campan. & alij præcitati. Cum præſertim loquatur de Monachis, qui nullo iure arctantur ad obtinendam ſuper hoc licentiam Sedis Apoſtolicæ, nec talem deciſionem uſquam reperiri in libris publicis S. Congregat.
71 Non obſtant indulta erigendi monaſteria de licentia ſolius Ordinarii: nam ſi rectè advertatur, Regulares præſertim non Mendicantes, indulta hæc non impetrarunt, ut ſe eximerent ab obtinenda licentia ſummi Pontificis, qua non indigebat, ſed ſolùm ut ſe eximerent à forma d. Bullæ Clementis VIII. ut ſcilicet Monaſteria poſſent erigere ubique locorum, nullo aliorum Ordinum Regularium requiſito conſenſu, & ſic cantant indulta pro Monachis Congregat. B. Mariæ Fulienſis, pro Carmelitis Diſcalceatis, pro Clericis Regularibus S. Pauli Decollati, quæ habentur reſpectivè in tribus Conſtitutionibus Pauli V. nempe 51. & 10. *alias* 8. & 64, *in Bull. tom. 3. pag.* 242. 188. & 254. Unde patet ex prædictis indultis ineptè inferri, ut in hujuſmodi erectionibus licentia Sedis Apoſtolicæ ſit neceſſaria.

Quartum denique tempus eſt Bullæ Sanctiſſ. D. N. Innocent. X. quæ incipit *Inſtaurandæ*, me Secretario compilatæ in S. Congregatione ſuper ſtatu Regularium, ac publicatæ die 22. Octobr. *1652*, in qua ex cauſis in prooemio expreſſis primò (extinguuntur, ac ſupprimuntur conventus omnes Regularium virorum tam Mendicantium quam non Mendicantium exiſtentes intra fines Italiæ, & inſularum adiacentium in litteris ab eadem Congregatione propediem expediendis nominatim exprimendi, in quibus ob parvum numerum Religioſorum Regularis diſciplina ſervari non poteſt. Ac deinde quia parum eſt mala præcidere, niſi etiam malorum cauſa, & radix evellatur, innovantur Conſtitutiones Bonifacii, & Clementis, quarum ſuperiùs meminimus, *n. 59.* & 65, aliorumque Romanorum Pontificum ſuper erectione novorum Conventuum editæ, illiſq; addendo prohibetur, ne deinceps aliquis Regularium Ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium, Congregat. Societatis, & cujuſvis alterius inſtituti etiam Societatis Jeſu in aliqua civitate, caſtro, villa, ſeu loco ad habitandum domos, vel loca quæcumque de novo recipere, ſeu monaſteria, conventus, & collegia incipere, vel fundare præſumat abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali plenam, & expreſſam faciente de prohibitione hujuſmodi mentionem in ſcriptis, & gratis concedenda, prævia examinatione S. Congregationis negotijs Epiſcoporum, & Regulariũ præpoſitæ. Si ſecus egerint, eo ipſo incurrant pœnas privationis vocis activæ, & paſſivæ, necnon dignitatum, & officiorum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia in poſterum obtinenda; & nihilominus receptiones, fundationes, & erectiones ſint ipſo iure nullæ, & invalidæ; & domus, ac loca ipſa, & perſonæ in eis degentes omnimodæ juriſdictioni, viſitationi, & correctione Ordinarij loci plenè in omnibus ſubjaceant.) Hæc ibi. Quamobrem ceſſant hodie altercationes, quæ ex præcedentibus Conſtitutionibus, & Trid. Conc. Decretis oriebantur; nam poſt Bullam Innocentianam manifeſtum eſt nova monaſteria erigi, nõ poſſe ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. Sed quia hæc Bulla loquitur de monaſterijs virorum, & nondum egreſſa eſt fines Italiæ, & inſularum adjacẽtium: propterea in monaſterijs Monialium, & ultra montes ſervabis antedictam temporum diſtinctionem: nam quod non mutatur, ſtare non prohibetur, *l. Sancimus, C. de teſta.* cum concord.
72 Decimò, & ultimò QUÆRO, poſito Decreto Trid. Conc. *c. 3. in fin. ſeſſ. 25. de Regul.* An Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali mandato poſſit licentiam concedere novum monaſterium erigendi.

73 Videtur reſpondendum non poſſe, Primò quia
in generali commiſſione non veniunt ea, quæ ob
ſui gravitatem certæ perſonæ, vel dignitati à jure
ſpecialiter ſunt commiſſa, l. 1. *ff. ejus, cui mandat.
eſt jud. juriſd.* & *c. 2. de off. Vicar. lib 6.* Sed facultas
novum monaſterium erigendi ob rei gravitatem
de jure ſpecialiter eſt commiſſa Epiſcopo c. *Qui-
dam*, c. *De monachis*, & c. *Cellulas, 18. qu. 2.* Ergo
non tranſit in Vicarium ex generali commiſſione,
74 Quo argumento utitur Ferret. *conſ. 347. nu. 12.* &
per hanc rationem Rota apud Puteum *deciſ. 51.
lib. 2.* decidit Vicarium non poſſe beneficium ſup-
primere abſque ſpeciali mandato.

75 Secundò, per generalem Vicarij conſtitutio-
nem non cenſetur tranſlata facultas, quæ non
competit Epiſcopo de jure communi, cap. *fin. ubi
not. de off. Vicar. lib. 6.* Innoc. quem cæteri ſequun-
tur, in c. *Cum in cunctis, n. 5. de elect.* Sed facultaa
erigendi novum monaſterium non competit Epi-
ſcopo de jure communi. Ergo non cenſetur trans-
lata per generalem Vicarij conſtitutionem. Mi-
nor probatur, quia etſi de jure communi antiquo
novum monaſterium conſtitui poſſet de licentia
Epiſcopi, ut in d. cap. *Quidam, 18. q. 2.* quod eſt de-
cretum Concilii Calcedonenſis, & in d. c. *De Mo-
nachis*, & c. *Cellulas, 18. q. 2.* quæ ſunt Concilii A-
gathenſis; tamen Bonifacius VIII. poſtea decrevit
ne deinceps liceret Fratribus Mendicantibus no-
va loca, aut Monaſteria alicubi recipere abſque
Sedis Apoſtolicæ licentia, ut in ca. *unic. de exceſſ.
Prælat. lib. 6.* quam Conſtitutionem deinde inno-
vavit Clemens V. ac pœnas contrafacientibus ad-
iecit, ut in Clem. *Cupientes, de pœnis*, Poſt hæc ſu-
pervenit decretum Concilii Tridentini *c. 3. ſeſſ. 25.
de Regular.* quod reſtituit Epiſcopo facultatem
antea ſublatam Conſtitutione Bonifacij VIII. ut
fuſius dictum eſt in præcedenti quæſtione à *n. 55.*
Unde hæc facultas ſaltem quoad Mendicantes
competit Epiſcopo de jure ipſius Concilij, non
autem de jure communi; ac proinde non cenſetur
demandata Vicario per generale mandatum. Et
ob hanc rationem, quamvis Cardinales in ſuis ti-
tulis juriſdictionem habeant Ordinariam, & Epi-
ſcopalem, ſecundum ea, quæ leguntur, & notan-
tur in cap. *His quæ, ſupra de maior. & obed.* tamen
Gregor. XIII. dixit ſe nolle, ut illis competerent
ea, quæ Epiſcopis conceſſa ſunt à Concilio Tri-
dent. ut ſcripſi in prædicta Decretali *His quæ, n. 16.*

Tertiò ea, quæ ſunt voluntariæ juriſdictionis,
& ſapiunt gratiam, regulariter non cenſentur
tranſlata in generalem Vicarium, ſed tantum ea,
quæ ſunt contentioſæ juriſdictionis, & ſapiunt iu-
ſtitiam, cap. 1. *& 2. de offic. Vic. lib. 6.* Ferrett. *conſ.
344. num. 1.*

77 Sed licentia erigendi novum monaſterium eſt
voluntariæ juriſdictionis, cum judicialem indagi-
nem non requirat, ſaltem ante decretum Clemen-
tis VIII. & ſapit gratiam, ſicut beneficiorum col-
latio, ut per Ferrett. *con. 347. num. 13. prope fin.*
facit quod dixi ſupra *num. 64.* Ergo non cenſetur
translata in generalem Vicarium; Atque ita ar-
guit in ſimili Lap. *allegat. 81. num. 7.* & Ferrett. d.
conſ. 344. n. 1.

78 Quartò, ſolus Epiſcopus, non autem ejus gene-
ralis Vicarius poteſt eccleſias, & altaria dedicare,
cap. *quicumque, 16. quæſt. 1.* & c. *Nemo, il primo de
Conſecr. diſt. 1.* & tradit Jo. de Selva *in trac. de benef.
par. 2. quæſt. 5. num. 175.* Sed monaſterium erigi
non debet abſque dedicatione Eccleſiæ, vel al-
taris, ca. *Abbas.* & c. *Pridem, 18. q. 2.* Ergo ſaltem
ratione eccleſiæ facultas erigendi monaſterium
competit generali Vicario.

79 Ultimò, Vicarius generalis ſine ſpeciali manda-
to non poteſt novam dignitatem erigere, ut poſt
Jo. de Deo, Feder. de Sen. & Gemin. traduntur in
c. *Cum accesſiſſent, de Conſtit.* Felin. *num. 15. verſ.
Verum non ſufficit authoritas Vicarij non habentis
ſpeciale mandatum*, & Dec. *n. 41.* Ferret. *conſ. 327.
num. 7.* ubi ampliat hoc procedere etiamſi Vica-
rius habeat mandatum, cum expreſſione aliquo-
rum ſpecialium, ac deinde cum clauſula generali.
80 Imò nec novum beneficium Vicarius generalis
poteſt erigere ſine ſpeciali facultate, ut in d. cap.
fin. tradit Jo. Andr. *in princ.* quem illhic ſequuntur
Gemin. *col. 1. verſ. Sed pone, quod Plebanus*, An-
char. *num. 1.* Franc. *col. 2. in 2.* quem Ferret. *d. conſ.
327. num. 4. & conſ. 343. ſub num. 109. verſ. Rur-
ſus.* Ratio eſt, quia ſicut Vicarius Epiſcopi non
poteſt beneficium conferre, ut habetur in d. c. fin.
nec illo privare, ut in ca. *præced.* ita nec illud cre-
are, ut ibi deducit Joan. Audr. & alij ſupra relati.
Quemadmodum nec poteſt erigere novam Pa-
rochiam juxta cap. *Ad audientiam, il primo de Ec-
cleſ. ædific.* ut probatur in dict. c. *Nemo, in ver. Ve-
niat, de Conſecr. diſt. 1.* Non videtur autem poſſe
dubitari quominus in erectione novi monaſterij
erigatur nova dignitas, aut ſaltem plura beneficia
81 Regularia; quia monaſterium erigi, atque inſtitui
non poteſt ſine Abbate, vel Priore, & Mona-
chis, cap. 2. & cap. *Cum ad monaſterium, infr. de
ſtatu monach.* Abbatia verò eſt propriè Dignitas
82 eccleſiaſtica, cap. *Sicut deinceps, 16. quæſt. 7.* & cap.
Ut Apoſtolica, de privileg. lib. 6. Et quidem de ma-
joribus ſecundum Lapum *alleg. 87. col. fin.* aut ſal-
tem media inter Epiſcopatum, & inferiores Di-
gnitates, ut tradit Jo. de Selva *in tract. de benef.
part. 1. q. 2. n. 8.*

Similiter Prioratus Conventualis dicitur eſſe
dignitas, ut in c. *Niſi eſſent, de præben.* & in Clem.
2. de reſcript. Prioratus autem clauſtralis quam-
vis non ſit dignitas, eſt tamen beneficium, d. cap.
Cum ad monaſterium. de ſtatu Monach. & Clem.
ne in agro, eod. tit. & notat Jo. de Selva *ubi ſupra.*
Et hæc tria inter beneficia regularia appellantur
duplicia ſecundum Rebuff. *in praxi tit. Quod ſit
& quot modis dicatur beneficium in rub. Regula-
ria beneficia multiplicia, à n. 1. uſque ad n. 6.*

83 Simplex itidem Prioratus dicitur beneficium,
ut notat Abb. in c. *Super inordinata, num. 9. verſ.
Aut eſt Prioratus, de præb.* Sicut & ſimplex Mo-
nachatus, gloſſ. in Clem. *Diſpendioſam. in ver. Be-
neficijs, de iudic.* & Jo. de Selva *loc. cit. in fin.* Et hæc
duo nempe Prioratus Regularis, & Monachatus
inter beneficia regularia vocantur ſimplicia à Re-
buffo *ubi ſupra n. 6.*

Cum itaque monaſterium erigi, atque inſtitui
non poſſit, quin ſimul erigantur Abbatia, vel
Prioratus, ac plures Monachatus, hinc neceſſariò
ſequitur, ut ſicut non poteſt Vicarius generalis E-
piſcopi novam dignitatem, aut beneficium eri-
gere, ſic & multò minùs monaſterium, quod con-
ſtat dignitate, ac pluribus beneficijs conventua-
lis eccleſiæ. Atque ita in puncto conſuluit Cald.
84 *conſ. 3. incip. An Vicarius Generalis de offic. Vicar.*
motus, quia ædificatio monaſterij eſt de majori-
bus, quæ nõ tranſeunt in generali mandato, alleg.
c. Ne-

c. *Nemo, il primo de Conſecr. diſt. 1. c. 2. Quicumque* & c. *Quidam* 18. *q. 2. c. Cum olim de privileg.* & cap. *Authoritate, eod. tit. lib. 6.* in quibus exprimitur de Epiſcopo. Nec ſecundum eum obſtat gloſ. dict. c. *Nemo*, dicentis Epiſcopum id poſſe per ſe, vel alium; quia, ut ibi dicit Archid. *n. 4.* in gloſ. per ſe, illud, *alium*, intelligitur de delegato Epiſcopi ſpeciali, & ſequuntur ibi Bellam. *in eadem gloſ. n. 2.* & Turrecr. *in 3. q. nu. 5.* dicens idem tenere Hoſt. *in ſumma de Eccleſ. ædific.* & ita prædicti omnes ſunt apertè pro hac ſententia.

Nec dicatur in erectione novi monaſterij non creari nova beneficia, ſed potius transferri de loco ad locum. Nam id jure negari poteſt; Verè enim dignitas quæ transfertur, deſinit eſſe dignitas in loco, in quo erat ante tranſlationem, c. *Si quis iam translatus*, 21. *q. 2.* & c. *Si qui Epiſcopi*, 92. *diſt.* At per erectionem novi monaſterij dignitas illius nullibi eſſe deſinit; ergo non transfertur, ſed de novo erigitur. Et quamvis aliæ ejuſdem ſpeciei dignitates in alijs monaſterijs reperiantur, tamen quotieſcumque agitur an Vicarius poſſit erigere novam dignitatem, non intelligitur de dignitatibus omninò novis, puta Cardinalatus, &c, quia illas nec Epiſcopus poteſt erigere, ut jam cenſuit
85 S. Congregatio Concilij, ſed de uſitatis, ut Abbatia, Archidiaconatus, & conſimiles. Præterea etſi hæc non eſſet erectio novæ dignitatis, ſed tranſlatio de loco ad locum; adhuc tamen idem eſſet reſpondendum, quia Vicarius generalis abſque ſpeciali mandato non poteſt eccleſias de loco ad locum transferre, ex traditis per Innoc. & Abb. in cap. *Ad hæc ſupra de offic. Archid.* & per Doctores
86 in d. cap. *fin. de offic. Vicar. lib. 6.* Sicuti nec poteſt beneficium antea erectum ſupprimere, ut decidit Rota apud Put. *d. deciſ. 53. lib. 3.* Quamobrem cum facultas erigendi novum Monaſterium non competat Vicario Epiſcopi ex diſpoſitione juris communis, abſurdum eſſet ut competeret ex decreto Concilij Tridentini *c. 3. ſeſſ. 25. de Regular.* Quod conſtituit regulam prohibitivam ibi, *non erigantur*, à qua deinde ſolum excipit caſum, niſi de Epiſcopi licentia. Unde cum emanaverit ad reſtringendam monaſteriorum multiplicitatem, ne ſcilicet illorum multitudo potius detrimentum, quàm utilitatem Religionibus afferret, non debet eorumdem ampliationem operari, l. *Legata inutiliter, ff. de adim. legat.* cum ſimil. Præſertim quia Concilium quando voluit comprehendere etiam Vicarium, regulariter uſus eſt nomine Ordinarij, non autem Epiſcopi.

87 Neque obſtat decretum Clementis VIII, quod utitur verbo *ordinarij*: nam reſpondetur factum eſſe, quia ibi præſcribitur modus generalis, & ab omnibus obſervandus in erectione novorũ monaſteriorum. Quæ quidem erectio quia fieri conſuevit non tantum ab Epiſcopis, ſed etiam ab aliis ordinariis locorum, ut ſunt Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, & Vicarii generalis habentes ſpeciale mandatum, ideò uſus eſt nomine Ordinarii, quòd magis latè patet, quam Epiſcopi, c. *Ordinarii*, cum ibi notatis, *de offic. ordin. lib. 6.* Felin. in c. *Cum olim col. 1. de præſcript.* Sed non licet inde inferre, ut hæc facultas competat indiſtinctè omnibus locorum Ordinariis. Hoc enim decretum non tribuit Ordinariis novam erigendi facultatem, cum potius emanaverit ad comprimendam hujuſmodi erectionum multiplicationem in præjudicium aliorum regularium. Et quamvis dum prohibet ne ab Ordinarijs locorum de cætero nova monaſteria erigantur, niſi ſervata forma ibi præſcripta à contrario ſenſu videatur permittere, ut ſervata eadem forma Ordinarij poſſint hujuſmodi erectiones facere, in hoc tamen ſupponit terminos habiles, l. *Qui teſtamento, ff. de teſtam.* & c. 1. *de ætat. & qualit. lib. 6.* gl. 3. in l. *Gallus, ff. de liber. & poſthum.* Atque ita intelligi debet de illis Ordinariis, quibus hæc facultas aliàs legitimè competat, qualis non eſt Vicarius Epiſcopi abſque ſpeciali mandato, ut ſuperius oſtenſum eſt. Et ita reſolutum me Secretario ſub die 11. 162.

DE INSTITUTIONIBUS.

Cap. Ex frequentibus.

SUMMARIUM

1 *Inſtitutio beneficiorum ſpectat ad Epiſcopos, vel eorum Officiales.*
2 *Vicarius Epiſcopi, qui in concurſu Parochialis vacantis magis idoneum elegit, an poſſit parochialem eidem conferre vigore generalis mandati, & nu. ſeqq.*
3 *Collatio beneficiorum alia neceſſaria, alia voluntaria.*
4 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt facere collationes voluntarias.*
5 *Sed neceſſarias poteſt.*
6 *Collatio neceſſaria non eſt donatio, & nn. ſeq.*
7 *Collatio parochialis eſt debita magis idoneo prælecto in concurſu.*
8 *Ratione legis correcta cenſetur etiam correcta illius diſpoſitio.*

1 EX FREQUENTIBUS. Inſtitutio Beneficiorum ſpectat ad Epiſcopos, vel eorum Officiales, hoc dicit Jo. Andr. Butr. Card. Anchar. Imol. Abb. & Jo. de Anan.
2 QUÆRO, An Vicarius Epiſcopi, qui inſtituto parochialis vacantis concurſu ad præſcriptum Concilij Tridentini *cap. 18. ſeſſ. 24.* ex concurrentibus ab examinatoribus prævio examine approbatis eum elegit, quem cæteris magis idoneum judicavit, poſſit eidem parochialem conferre, quando collatio ad Epiſcopũ ſpectat, quamvis ſpeciale mandatum ad conferenda beneficia ab Epiſcopo non obtinuerit, ſed tantum generale in forma.
3 Videtur reſpondendum poſſe: Nam duplex eſt beneficiorum collatio, ſcilicet neceſſaria, quam collator facere tenetur: altera voluntaria, quæ ex
4 mera voluntate dependet, Rebuff. *in praxi benef. in tit. de collat. n. 1. & 2.* Put. *deciſ. 100. lib. 3.* Vicarius autem non poteſt quidem vigore generalis mandati facere collationem voluntariam, quia eſt ſpecies donationis, quæ in generali facultate non includitur, ut eſt caſus in *ca. final.* ubi Doct. *de off.*
5 *Vicar. lib. 6.* ſed bene poteſt facere collationes neceſſarias, ut nominatis beneficia conferre vel præſentatos inſtituere, ut patet in hoc c. quia tunc nõ
6 exercetur aliqua liberalitas, l. *Rem legatam, ff. de adimen. legat.* & declarat Abb. *hic n. 7.* & eſt bona gloſſa in cap. *Relatum, in verb. Liberaliter ſupra de præben.* & ideo tranſit hæc facultas ex ge-
7 nerali conceſſione. Cum itaque hodie neceſſaria

fit

ſit effecta collatio parochialis quoad illum qui eſt electus tanquam magis idoneus inter probatos ab examinatoribus Synodalibus, ut patet ex Concil. Triden. *d. c.* 18. in illis verbis: (illique, & non alteri collatio fiat ab eo, ad quem ſpectabit eam conferre:) ſequitur ut veniat in generali mandato cum non ſit amplius ſpecies donationis. Et ita cum ſit correcta ratio tex. d. c. *fin. de offic. Vicar. lib. 6.* propter quam id decretum fuerat, in generali mandato beneficiorum collationem non comprehendi, correcta etiam cenſeri debet illius diſpoſitio ad text. cum gloſ. 1. in l. 2. & ibi latè per Alex. *in addit. ad Bart. in princ. ff. de legit. Tutor.* cum ſimilib. ut per Tiraquell. *in tract. ceſſante cauſa, par. 1. 127.*

DE INSTITUTIONIBUS.

Cap. Cum veniſſent.

SVMMARIVM.

1 *INſtitutiones, & cuſtodia poſſunt de jure ſpeciali ad inferiorem pertinere, & pendente lite cum Diœceſano, in poſſeſſione defenditur.*

2 *Epiſcopus fundat intentionem de jure communi ſuper inſtitutione, & deſtitutione perſonarum in beneficiis ſuæ diœceſis, & n. 11.*

3 *Declaratur.*

4 *Conſuetudo generalis poteſt concurrere cum jure communi, eique aliquid addit ſaltem illud confirmando, & roborando.*

5 *Verba generalia, & adulatoria ad complacentiam alterius prolata non inducunt obligationem, ſeu diſpoſitionem.*

6 Placet *verbum importat arbitrium boni viri.*

7 *Poſſeſſio contra jus ſufficit ad repellendum proprietarium ſi ſit adjuta vera præſumptione alicujus tituli, licet clarè de æqualitate tituli non conſtet.*

8 *Poſſeſſio contra jus regulariter non prodeſt contra proprietarium in judicio proprietatis, nec relevat ab onere probandi.*

9 *Præpoſito Buxeti an competat jus inſtituendi tam ad beneficia in ſuo privilegio expreſſa quam ad alia poſtea erecta infra limites præpoſituræ, & nu. ſeq. uſque ad n. 22.*

10 *Burgi Sancti Donini erectio in Epiſcopatum non obſtat jurisdictioni Præpoſiti Buxeti.*

Præpoſiti Buxeti juriſdictio eſt cumulativa cum Epiſcopi ibid.

11 *Ius inſtituendi in beneficiis iuriſpatronatus non pertinet ad prælatum Eccleſiæ inferioris, ſed ad Epiſcopum prævia patronorum præſentatione.*

12 *Geſta à Delegato præter, vel contra formam reſcripti ſunt ipſo jure nulla.*

13 *A iure deſtituendi non infertur ad ius inſtituendi, ſi ius deſtituendi ſit ex privilegio, ſecus ſi de iure communi.*

14 *Prælatus inferior habet ius inſtituendi in Eccleſiis ſibi pleno iure ſubiectis.*

15 *Secus ſi eius iuriſdictio ſit cumulativa cum Epiſcopo.*

61 *Ius inſtituendi poteſt præſcribi ab inferiore.*

17 *Poſſeſſio longiſſimi temporis ſufficit ad præſcribendũ etiam ſine ſcientia, & patientia Epiſcopi.*

18 *Scientia, & patientia Epiſcopi ex quibus præſumatur*

19 *Titulus inſtius elicitur ex facto executoris inſtitutionem tribuentis.*

20 *Ius inſtituendi, ac iuriſdictio ex præſcriptione an cenſeatur privativè ad Epiſcopum, vel cumulativè.*

21 *Præſcriptio non currit vacante Eccleſia.*

22 *Iuramentum à Prælato præſtitum in damnum Eccleſiæ ab ipſo Prælato ſervandum eſt.*

Si ſit ſeparabile à præjudicio Eccleſiæ, aliàs ſecus num. 28.

23 *Iuramenta non ſunt, ſed periuria quæ contra utilitatem Eccleſiæ attentantur.*

24 *Iuramentum præſtitum ab Epiſcopo Antuerpienſi de ſervandis conſuetudinibus, & privilegijs collegiatæ Eccleſiæ, an poſt erectionem dictæ Eccleſiæ in cathedrali obſtet quominus Epiſcopus uti poſſit ſua juriſdictione in ejuſdem Eccleſiæ capitulum, & perſonas ejuſdem civitatis.*

25 *Iuramentum generale de obſervandis privilegiis an extendatur ad revocata, & n. 35.*

26 *Iuramentum de ſervando ſtatuto tollitur per ſtatuti revocationem, & n. 36.*

27 *Epiſcopus etiam de Capituli conſenſu non poteſt abdicare à ſe juriſdictionem in totum.*

28 *Epiſcopus tenetur ſervare iuramentum in his, quæ ſunt ſeparabilia a præiudicio Eccleſiæ, & n. 30.*

29 *Archidiaconus, qui abiuravit inſtitutiones, & cuſtodias vacantium Eccleſiarum, non poteſt eas repetere.*

30 *Præiudicium Prælati quando cenſeatur dividuum à præiudicio Eccleſiæ.*

31 *Iuramenta ab Epiſcopis præſtita in materia viſitationis, ac privationis Capitularium ſuos obligant authores.*

32 *Iuramentum non porrigitur ad incogitata.*

33 *Iuramentum per relationem ad aliud perinde habetur, ac ſi eſſet præſtitum ſuper re certa per ſe.*

34 *Iuramentum habet tacitam conditionem rebus ſic ſtantibus.*

1 CUM VENISSENT. Si poſſidet jus inſtituendi is etiam, ad quem de jure communi non ſpectat, pendente judicio proprietatis, in poſſeſſione defenditur. Hoc dicit ſecundum Jo. Andr. cum quo concordant Butr. Card. & omnes. Vel ſic ſecundum Abbatem; Inſtitutiones, & cuſtodiæ poſſunt de jure ſpeciali ad non Epiſcopum pertinere, & pendente lite cum Diœceſano, defenditur in poſſeſſione. Dividitur in tres partes. In prima allegatio pro Archiepiſcopo. In 2. allegatio pro Archidiacono, ibi, *inter alia.* In 3. interlocutio, & ſub certa forma diffinitivè commiſſio, ibi, *Nos igitur.*

2 Nota primò ibi, *Ad eum ſpectat de iure communi.* Epiſcopum fundare intentionem de jure communi ſuper inſtitutione perſonarum in beneficijs ſuæ diœceſis. Ad hoc cap. *Omnes Baſilicæ.* & c. *Nullus omninò, 16. q. 7.* c. *Ex frequentibus, ſupra*
3 *eod.* c. *Cum ex iniuncto in fin. de Hæreticis*, cum ſimilibus, Butr. *hic n. 3.* & Abb. *in 1. notab.* Sed hoc intelligas tu de inſtitutione collativa, ut in prædictis juribus, & de Inſtitutione authorizabili, ut in cap. *Cum ſatis, ſupra de offic. Archidiac.* ſecus verò de inſtitutione corporali, quæ de jure communi ſpectat ad Archidiaconum, ut in c. *Ad hæc, § In quadam*, & in cap. *Vt noſtrum, in fin. eodem titulo*, & ſcripſi plenius in cap. *Eam te, n. 2. Et ſeqq. de ætat. & qualit.*

Secun-

Secundò nota ibi, *quam de conſuetudine generali*,
4 conſuetudinem poſſe concurrere cum jure com-
muni: nam etſi diſponat idem, quod jus commu-
ne, nihilominus aliquid addit, ſaltem illud con-
firmando, & roborando, ut hic per Butr. *nu.* 4. &
Abbatem *n.* 3. quod benè nota ad declarationem
gloſſæ in ca. 1. *in ver. Facti, de Conſtitut.* & eorum,
quæ ſcripſi in c. *Si quis, n.* 61. *ſupra foro compet.*
5 Tertiò nota ibi, *faceret, quod ſibi placeret*, gene-
ralia verba; & adulatoria ad complacentiam alte-
rius prolata obligationem, ſeu diſpoſitionem non
inducere: quamvis enim iſte Archidiaconus dixe-
rit Archiepiſcopo, ut de omnibus reditibus face-
ret quod ſibi placeret; non tamen obſtrictus fuit
illas libertates dimittere ad votum Epiſcopi, ut
per Butr. *hic n.* 8. *&* 9. & ad hoc quotidie allegatur
hoc c. ſecundum Abb. *nu.* 5. & notat Bald. *in conſ.*
218. *Petita venia, col.* 2. *circa fin. verſ. Conſideran-
dum lib.* 3. Corneus *conſ.* 149. *Viſis nonnullis, actis,
num.* 7. *& ſeqq. lib.* 2. Ad hoc bonus textus in l. *Lit-
teræ. ff. de Iure Codicillor.* & in §. *Cæterum Inſtit. de
militar. teſtam.* Unde ſi tu petas à me librum, &
ego reſpondeam, nedum de illo libro, ſed etiam
de omnibus bonis meis faciam ad placitum tuum,
ſeu quicquid tibi placebit: hujuſmodi verba nul-
lam inducunt obligationem, ut poſt Butr. Cardin.
Imol. & Abb. *hic* tradit Alex. alios referens in *conſ.*
217. *Perſpectis numer.* 12. *verſ. Accedit illud, lib.* 6.
6 & facit ſecundum Abbatem, quia verbum *placet*,
importat arbitrium boni viri, ut l. *Thais*, §. *Sorore,
ff. de fideicom. libert.* Unde Hoſt. *hic num.* 11. ex-
ponit verb. *Placeret*, id eſt placere deberet, ad hoc
c. *Ex litteris*, el 1. *infra de ſponſal.*
7 Ultimò nota, in verſ. *Nos igitur*, quod poſſeſ-
ſio, quam habet inferior Prælatus contra jus com-
mune, ſufficit ad repellendum Epiſcopum pro-
prietarium illius juris, ſi ſit adjuta vera præſum-
ptione alicujus tituli, licèt clarè de qualitate tituli
non conſtet, niſi ex adverſo clarè probetur defe-
ctus tituli præſcripti. Quod ſic colligitur ex hoc c.
ſecundum Abb. *n.* 8. nam jus commune hic facie-
bat contra Archidiaconum, & pro ipſo erat poſ-
ſeſſio, & ejus titulus præſumptus, quia clarè non
conſtabat conceſſionem juris inſtituendi fuiſſe
factam Archidiaconatui realiter, ſed propter præ-
ſumptionem, quæ erat pro eo, quia conſtabat de
conceſſione per confeſſionem Archiepiſcopi,
præſumebatur conceſſionem fuiſſe realem ex lon-
gæva, & continuata poſſeſſione adjuta hac præ-
ſumptione. Et hæc fuit ſufficiens ad Archiepiſco-
pum repellendum, niſi Archiepiſcopus probaret
8 defectum tituli, ut in fine textus. Quod nota per-
petuò ad limitationem c. *Cum perſonæ, de privileg.
lib.* 6. nam poſſeſſio contra jus regulariter non
prodeſt contra proprietarium in judicio proprie-
tatis, nec relevat ab onere probandi, ut probatur
in c. *Cum Eccleſia Sutrina in fin. de cauſ. poſſeſſ. &
propriet.* & notat in c. *Ex inſtitutionib. de Procurat.*
& in c. *Conſtitutus, de elect.* ubi Innoc. *in princ. verſ.
Sed forte dices.* Sed hoc fallit, quando poſſeſſio eſt
aliquo titulo roborata, licèt de modo tituli non
conſtet, vel qualitate. Quod eſt notabile dictum,
& memoriæ perpetuò commendandum nec alibi
ita apertè probatur, ut inquit Butr. *hic nu.* 12.
Ex facto quæſitum eſt, an Præpoſito Buxeti
9 Diœceſis Burgi Sancti Donini ex privilegio, vel
præſcriptione competat jus inſtituendi tā ad Ca-
nonicatus, & Eccleſias in litteris Apoſtolicis ſui
privilegij expreſſas, quàm ad Eccleſias poſt privi-
legium erectas infra limites ipſi Præpoſito aſſi-
gnatos.
10 Propoſita juriſdictionis controverſia inter E-
piſcopum Burgi S. Donini, & Præpoſitum Buxe-
ti, S. Congregatio Concil. cenſuit neque litteras
erectionis Eccleſiæ Burgi S. Donini in Cathedra-
lem, neque ſubreptionem litterarum Eugenij IV.
quam Epiſcopus afferebat quidquam obeſſe Præ-
poſito, quin ſua juriſdictione uti poſſit in Eccle-
ſias, Canonicos, & perſonas ijſdem litteris deſi-
gnatas. Cæterum nec Præpoſiti privilegium ob-
ſtare Epiſcopo, quominus ſi prævenerit, jus ſuum
in eaſdem Eccleſias, Canonicos, & Perſonas ex-
ercere valeat; atque ita Præpoſiti juriſdictionem
cumulativam cum Epiſcopo, non autem priva-
tivam.
Nunc verò plures dubitationes emergunt in-
ter Epiſcopum, & Præpoſitum, de quibus uterq;
conſulit S. Congregationem; atque inter alias u-
na eſt, An Præpoſito competat jus inſtituendi ad
Canonicatus, & Eccleſias in litteris Eugenij ex-
preſſas. Altera an Præpoſitus eamdem habeat ju-
riſdictionem in Eccleſias poſt privilegium Eu-
genij erectas, & fundatas infra limites ipſi Præ-
poſito aſſignatos.
11 Quoad primam ex diſpoſitione juris commu-
nis in Beneficijs juriſpatronatus, qualia ſunt hæc,
de quibus agitur, jus inſtituendi non pertinet ad
Prælatum Eccleſiæ inferioris, ſed ad Epiſcopum
prævia Patronorum præſentatione, ut in proprijs
terminis decidit Caſſado. *deciſ.* 22. *n.* 3. *verſ. Et in
patronali præſentatione, de præbend.* Et indiſtinctè
inſtitutionem ſpectare ad Epiſcopum, non ad in-
feriorem, probant in c. *Cum in Eccleſia Vulterra-
na, de elect.* Ant. de Butr. *num.* 21. *verſ. Aut agitur
de proviſione Eccleſiæ Collegiatæ*, Imol *ſub num.* 5.
verſ. Si verò non ſit patronata, Abb *ſub n.* 8. *verſ.
Quoad ſecundum caſum*, Selva *de benefic. p.* 2. *qu.*
22. *n.* 45. *& ſeq.* Felin. in c. *Cum venerabilis, num.*
35. *& ſeq. de except.* & eſt communis opinio, quā
Rota ſequi conſuevit, Caſſador. *d. deciſ.* 22. *num.*
3. Puteus *deciſ.* 135. *lib.* 1. Itaque jus commune fa-
vet Epiſcopo, qui habet intentionem fundatam
ſuper inſtitutione, & deſtitutione beneficiorum
omnium ſuæ diœceſis, ut *hic*, & in c. *Cum ex in-
juncto, in fine de heret. lib.* 6. Cum concordant.
de quibus ſupra *in* 1. *notab.* Neque verò in litte-
ris erectionis Præpoſituræ legitur attributa Præ-
poſito inſtituendi facultas; quinimò ex illarum ſe-
rie contrarium potiùs colligitur, quia in ea par-
te, in qua Pontifex dat facultatem reſervandi jus-
patronatus familiæ DD. de Pallavicinis, unico
contextu jubet fieri præſentationes coram eis, ad
quos inſtitutio pro tempore pertinebit, quod in-
dicat Pontificem nihil voluiſſe diſponere circa
inſtitutionem, ſed eam reliquiſſe in terminis ju-
ris communis, præſertim ob clauſulam inconti-
nenti additam, *juribus Epiſcopi aliàs ſemper ſalvis.*
ad text. in c. *Salvo*, 9. *qu.* 3. & in c. *Cum longe*, 63.
diſt. & in l. *Si debitor*, §. *Si in venditione, ff. Qui-
bus modis pignus, vel hypoth. ſolv.* Ac propterea
executor Apoſtolicus, qui reſervavit Præpoſito
jus inſtituendi, exceſſit limites mandati, quia re-
12 vera id non continebatur in litteris commiſſio-
nis: ideoque quicquid per ipſum geſtum eſt præ-
ter, vel contra formam litterarum Apoſtolicarum
dicitur ipſo iure nullum, cap. *Cum dilectus*, ubi
nu-

notatur *de reſcript.* & c. *Cui, de præben lib. 6.*
13 Nec obſtat quod in dictis litteris concedatur
Præpoſita facultas deſtituendi, quaſi hinc videatur
etiam inferri ad jus inſtituendi, ex regula dicti c.
Cum ex injuncto, in fin. de hæret. lib. 6. Nam hoc
procedit in eo, cui hæc facultas competit de jure
communi, ſecus ſi ex privilegio, ut hoc caſu, ſicuti
declarant Hoſt. Abb. Felin. & alij, ibid. & Rota
deciſ. 6. de renunc. in novis.
14 Rurſus non obſtat, quod inferiori Prælato
competat jus inſtituendi in Eccleſijs ſibi pleno ju-
re ſubjectis, c. *In Lateranenſi*, ubi omnes notant, *de*
15 *præben.* Quia id procederet ſi Epiſcopus nullum
jus Epiſcopale ibi exerceret, ſed tota juriſdictio ad
Præpoſitum pertineret. Quod non eſt hoc caſu,
cum juriſdictio utriuſque ſit cumulativa ex deci-
ſione jam à Sacra Congregatione edita: ita decla-
rat Lambert. *de jure patr. 3. par. lib. 2. art. 17. ante 1.
q. principalem, nu. 2.*
16 Cæterum etſi Præpoſito jus commune obſi-
ſtat, cui litteræ Apoſtolicæ non derogarunt, favet
tamen illi antiquiſſima inſtituendi poſſeſſio. Cer-
tum eſt enim jus inſtituendi poſſe acquiri præſcri-
ptione, Cardin. in Clem. 1. *ſub nu. 11. col. 9 in fin de
ſupplen. neglig. Prælat.* Abb. poſt alios in c. *Auditis,
num. 6. de præſcript.* Gemin. in cap. 1. *nu. 6. 21. diſt.*
Lambert. *de jurepatr. art. 10. 1. q. prin. 3. par. lib. 2.*
Felin. in cap. *De quarta, nu. 13. eod. tit.* Caſſador. *d.
deciſ. 22.*
Præpoſitus autem exhibet inſtitutiones ab an-
no *1506.* uſque ad annum *1601.* atque ita centum
17 ferè annorum. Quæ quidem longiſſima poſſeſſio
ſufficit ad præſcribendum etiam abſque ſcientia,
& patientia Epiſcopi, ſecundum ſententiam quam
dicit eſſe veriorem, ac magis communem Alex.
conſ. 6 col. 2. in fin. num. 4. vol. 1. & alij quamplures
relati à Maſcard. *de probat. vol. 3. concl. 3219.
num. 42.* & in quadragenaria præſcriptione in-
corporalium ita decidit Innoc. in cap. *Bona, il ſe-
condo, de poſtulat. Prælat.* quem refert, & ſequitur
Paul. de Caſtr. in l. 2. *col. 1. nu. 3. ſuper ver. Vſus tibi
interdictus, C. de ſervit. & aq.* & alij apud Maſcard,
loco cit. num. 56. Ratio eſt, quia ſpatio longi tem-
18 poris ſcientia & patientia Epiſcopi præſumitur.
Salicetus in l. *Authen. verſ. Quæro de quæſtione fa-
cti, C Vnde vi*, Rota *deciſ. 28. num. 7.* & *deciſ. 147.
nu. 3. part. 1. diverſor.* Quemadmodum etiam hoc
caſu præſumitur ex inſtitutionum multiplicitate,
Abb. in c. *Cum Eccleſia, n. 25. de cauſ. poſſ. & propr.*
Put. *deciſ. 217. in fin. lib. 1.* Rota *in Nullius, ſeu
Squillacenſis Iuriſdictionis* coram Mattino Andrea
9. Martii 1616. & ex viſitationibus Epiſcopi Cre-
monen. Rota *diverſ. par 2. deciſ. 106. nu. 8.* Juſtus
19 verò titulus, etſi in præſcriptionibus longiſſimi
temporis non requiratur elicitur tamen ex facto
executoris inſtitutionem tribuentis, cap. *Cum di-
lectus, de conſuetud.* ubi Ant. de Butr. notat *col. 5.
verſ. Secunda eſt opinio, uſque ad col. 8. verſ. Secun-
do oppono.*
Non obſtat ſententia anno *1565.* lata per Or-
manettum judicem compromiſſarium inter Epi-
ſcopum Cremonæ, & præpoſitum, in qua caſſan-
tur, atque irrita decernuntur omnia acta hinc in-
de producta. Nam non propterea fuit ſublatum
jus inſtituendi, quod Præpoſitus ex præſcriptione
jam completa acquiſierat ſpatio annorum ſupra
quadraginta, id eſt ab anno *1506.* uſque ad tem-
pus ſententiæ. Præter quam quod ſententia hac in
parte non habuit effectum, quia poſtea Præpo-
20 ſitus perrexit inſtituere uſque ad annum 1601.
Habet igitur Præpoſitus jus inſtituendi ad ſupra-
ſcriptas Eccleſias ex præſcriptione, quo caſu in-
ſpecta juris communis diſpoſitione, gravis quæ-
ſtio eſſet an illud haberet in privationem, & ex-
cluſionem Epiſcopi, an verò cumulativè cũ ipſo.
Ægidius enim in c. *Cum ſatis, n. 3. ad fin. de offic.
Archid.* ſentit, licet ſubobſcurè, jus inſtituendi
quæſitum præſcriptione competere inferiori pri-
vativè ad Epiſcopum: atque hoc ipſum de præ-
ſcripta juriſdictione reſpondit Calder. *conſ. 2. de
præſcript.* & *conſ. 6. de ſent. excom.* Abb. in c. *Au-
ditis, n. 7. de præſcript.* gloſ. in c. *Paſtoralis*, ubi etiam
Abb. *n. 4.* & Felin. *n. 5. in 8. limitat. de offic. Ordin.*
Pariſ. in d. c. *Auditis, n. 12. verſ. Secunda concluſio*,
latiſſimè Balb. *de præſcript. part. 1. prima partis
principalis, q. 11.*
At contra quod juriſdictio per præſcriptio-
nem quæſita privativè non competat, ſed cumu-
lativè, probare conantur, & verum cenſent Hoſt.
Jo. Andr. Butr. & Imol. in d. c. *Paſtoralis*, quorum
opinio fortè ſervaretur in practica ob illorum
authoritatem, ut teſtatur *ibid.* Abb. & eſt magis
communis, ut aſſerit Covar. *in priore part. relect.
c. Alma mater, §. 12. ſub n. 3.*
Sed certè in caſu præſenti manifeſtum vide-
tur juriſdictionem Præpoſiti eſſe cumulativam
cum Epiſcopo, quia uterque tam Præpoſitus, quã
Epiſcopus inſtituerunt ſpatio annorum plus quã
quadraginta: ex parte enim Epiſcopi exhibentur
inſtitutiones ab anno *1558.* uſque ad *1615.* atque
ita ſupra quinquaginta annos; quando autem e-
tiam Epiſcopus exercuit juriſdictionem inferioris
præſcribentis eſſe cumulativam, pluribus probat
Abb. in d. c. *Auditis, n. 14.*
Et quamvis Præpoſitus anno *1558.* jam com-
pleviſſet præſcriptionem: nihilominus etiam Epi-
ſcopus potuit contra ipſum cumulativè præſcri-
bere ſpatio annorum quadraginta, Abb. *conſ. 94.
in fin. verſ. Item*, & *2. lib. 1.* Zabarell. *conſ. 131. Vi-
dendum eſt. n. 6.* Alex. *conſ. 5. ſub n. 11. verſ. Nec i-
ſtis obſtat, lib. 5.* & eſt textus in c. *Cum de beneficio,
de præb. lib. 6.*
Nec refragatur, quod ab anno 1601. Præpoſi-
tus amplius non inſtituerit: nam non propterea
dicendus eſt amiſiſſe hoc jus quæſitum præſcri-
ptione, quia Præpoſitura vacavit ab eo tempore
per ſpatium quatuor annorum, quibus ſubductis
uſque ad tempus motæ litis, vix octo, aut novem
21 anni interceſſerunt; non enim currit præſcriptio
vacante Eccleſia, c. 1. c. *Auditis*, & ca. *De quarta*,
ubi gloſſ. & DD *de præſcript.* Quamobrem non
eſt opus diſcutere, an Præpoſitus ex non uſu de-
cem annorum amiſerit jus inſtituendi legitima
præſcriptione quæſitum.
Atque ex his ſatis perſpicuum videtur jus in-
ſtituendi competere Præpoſito cumulativè cum
Epiſcopo. Quia tamen non deſunt graves auto-
res in d. c. *Auditis*, qui ſentiunt ex inſtitutionibus
Epiſcopi interrumpi præſcriptionem inferioris
prælati, & è converſo, ita ut nullo modo præſcri-
bat: fortè ſatiùs eſſet hunc articulum cumulativæ
præſcriptionis in alia Congregatione diligentiùs
examinare. Hunc articulum habes pleniſſimè à
nobis examinatum in d. c. *Auditis, à num. 2. uſq;
ad n. 19.*
Quoad ſecundum caput itidem manifeſtum vi-
detur

deur juriſdictionem Præpoſiti extendi etiam ad
Eccleſias poſt privilegium Eugenii erectas infra
limites eidem præfixos: ita enim disertis verbis
cavetur in litteris erectionis hujuſmodi,& in ſen-
tentia excutoriali in hæc verba: (Ipſis præpoſitis
tā præſentibus,quam futuris jus Archidiaconale
in Eccleſias,Canonicos,& Perſonas hujuſmodi
præſentes,& futuras,&c.)perpetuò concedimus;
nam verbum illud *futuras*, videtur qualificare
tam perſonas,quam eccleſias, Pariſ. *conſ.26.num.
37.vol.3.*
Verum & quoad hoc caput fortaſſe ſatius eſſet
nihil generaliter reſpondere,ſed tantum perſpe-
ctis qualitatibus cujuſque Eccleſiæ poſt dictam e-
rectionem conſtructæ,A quo ſint dotatæ,An ſint
ejuſdem,vel alterius ſpeciei, An obſervantia ſuf-
fragetur Epiſcopo,vel Præpoſito, & ſimilia id ge-
nus juxta deciſionem Rotæ 17.p.1.*diverſor.*
22 In gloſſa in ver. *Abjuraſſe*,nota ex hac gloſſa,&
ex textu,factum Prælati non præjudicare Eccleſiæ,
ſed nihilominus juramentum præſtitum à Præ-
lato ſervandum eſſe contra id,quod habetur in c.
23 *Sicut,il primo*, *ſupra de jurejurando*, ubi dicitur
non juramenta, ſed perjuria potius eſſe dicenda,
quæ contra utilitatem Eccleſiaſticam attentan-
tur,c. *Pervenit el primo eodem titulo*,c. *Si quis Pres-
byterorum,de reb.eccleſ.non alienand.* Sed qualiter
hoc ſit intelligendum , declarabitur in ſequenti
quæſtione,præſertim *n.28.*
24 Suppoſita declaratione Sacræ Congregationis
Concilii,qua cenſuit privilegia Capitulo,& Deca-
no Eccleſiæ Collegiatæ Antuerpienſis conceſſa
eſſe revocata per ejus erectionem in Cathedralē:
Itemque ſuppoſito præſentis Epiſcopi juramento
in ea forma,cujus exhibetur exemplum: Dubita-
25 tur, an ipſum juramentum obſtet Epiſcopo,quo-
minus univerſa juriſdictione Epiſcopali uti poſ-
ſit contra Decanum,& Capitulum,aliaſque per-
26 ſonas Civitatis Antuerpien. Contra Capitulum
duo præcipuè videntur urgere.Primum quia cum
privilegia hæc jam eſſent revocata , juramentum
generale Epiſcopi de ſervandis privilegiis ad re-
vocata extendi non debet. Ripa *reſp.5.n.4.* & *ſ.
lib.1.* & ad rem facit doctrina Baldi *in proœmiò
feud.n.15.* ubi vult, ut ſi quis juraverit obſervare
ſtatutum, & illud poſtea revocetur,tollatur vin-
culum juramenti. Secundum quia Epiſcopus et-
27 iam de conſenſu Capituli non poteſt abdicare à
ſe juriſdictionem in totum,Abb. in c. *Cum olim,il
ſecundo,n.4.de privileg.* Felin,in cap. *Cum inter,n.
4.circa princ.verſ. In contrarium*, ubi teſtatur de
magis communi,*de re judicat.* Quod ſi juramen-
tum hujuſmodi ligaret Epiſcopum, perinde eſſet,
ac ſi ipſe totam juriſdictionē in vita ſua alienaſſet.
Sed his non obſtantibus contrarium videtur
reſpondendum,videlicet Epiſcopum impediri ju-
ramento, quominus poſſit dum vivit juriſdictio-
nem,quæ ante erectionem Capitulo , & Decano
Collegiatæ competebat ſibi vendicare. Eſt enim
28 communis concluſio,quando Epiſcopus juravit
in his,quæ ſunt ſeparabilia à præjudicio Eccleſiæ,
ut ſunt jura incorporabilia,teneri eū obſervare ju-
ramentum,ac ſi contra illud velit venire,non eſſe
audiendum , ut poſt gloſſam noſtram optimè de-
clarat Anton.de Butr. *hic num.32.* & ſatis proba-
tur in hac Decretali,ubi Archidiaconus,qui abju-
raverat libertates Archidiaconatus, ſcilicet inſti-
29 tutiones , & cuſtodias vacantium Eccleſiarum,
non poteſt eas repetere,& contravenire juramen-
to. Et quamvis textus non dicat non poſſe repe-
tere, cum tamen dicat Archidiaconum eſſe con-
ſervandum in quaſi poſſeſſione libertatum,donec
probetur ipſum eas abjuraſſe, neceſſariò infertur,
ut ubi conſtaret de abjuratione,non eſſet audien-
dus contra juramentum, ut hic tradunt omnes.
Opinionem Butrii ſequitur Felinus,in c. *Pervenit,
il primo,n.8.de jurejur.* ubi eam defendit ab impu-
gnatione Imolæ,Abbas *hic nu.16.* & *18.* Jo.de Sel-
va in *tract.de Juram.in 3. par in 1.quæſt. num.35.*
Aretin.*conſ.114. numer.3.* quem ſequuta eſt Rota
in deciſionibus exhibitis coram Seraphino, & de
30 Groſſia, ubi juramentum Epiſcopi in materia vi-
ſitationis dixit eſſe ſervandum, cum ſit ſeparabile
à præjudicio eccleſiæ,& durat durante vita Epi-
31 ſcopi jurantis. In his enim, quæ ſunt juriſdictio-
nis,fructumque non afferunt,ſed ſunt ſolum ho-
norificentiæ perſonæ præſidentis, præjudicium
Prælati cenſetur dividuum à præjudicio Eccleſiæ,
ut per Butr. *d.numer.32.verſ.Ubi vero præjudici-
32 um*,Aret.*d.conſ.* & Rota *in eadem deciſ.* Et hanc
doctrinam videntur probaſſe patres in Concilio
Trid.dum decretis *cap.4.ſeſſ.6.* & *cap.6.ſeſſ.25.* in
materia viſitationis , & privationis Capitula-
rium,ſanxerunt juramenta ab Epiſcopis præſtita
ſuos obligare auctores. Facit textus in cap. *Per
ſuas, ad fin.* ibi : Quia juramento ſuo ſeipſum
perſonaliter , non Eccleſiam poterat obligare *de
arbitr.*
33 Non obſtant adducta in contrarium:nam,ad
primum reſpondetur verum eſſe,quod dicitur ju-
ramentum generale , & incertum de obſervandis
ſtatutis non porrigi ad revocata , quia juramen-
tum non porrigitur ad ea de quibus non eſt co-
gitatum,gloſ.in c. *penult.in ver. Quod promiſit, de
jurejuran.* jurans autem non cenſetur cogitaſſe de
ſtatutis revocatis. Cæterum juramentum,de quo
nunc agimus, non eſt ſimpliciter generale, & in-
certum de obſervandis conſuetudinibus,& privi-
legiis, ſed eò modo , quo Capitularea uſi fuerunt
tempore Epiſcoporum Cameracen.& ſic refert ſe
Epiſcopus jurans ad factum,& ad uſum,quo caſu
34 non poteſt juramentum reſtringi ad privilegia
non revocata, cum juramentum ſit ſuper re certa
per relationem ad aliud,quod perinde habetur,ac
ſi eſſet præſtitum ſuper re certa per ſe,l. *Certum ff.
ſi certum petat.* l.*In ſumma.ff. de re judicat.* & ita
videtur ſpecialiter juraſſe ſe obſervaturum hæc &
hæc privilegia, exemptiones , & conſuetudines.
Imò hoc caſu apertè conſtat jurantem voluiſſe ſe
obligare etiam quoad privilegia revocata , quia
retulit ſe ad tempus Epiſcoporum Cameracen. &
ſic ad tempus ante revocationem per erectionem,
adeo ut videatur juraſſe ſe ſervaturum privilegia,
quibus poſitum eſt Capitulum tempore Epiſco-
porum Cameracen. etiamſi hodie mutato ſtatu
abrogata fuerint. Et propterea ceſſat interpretatio
defectus voluntatis in jurante.
35 Secundò reſpondetur opinionem Ripæ nulla
authoritate fulciri:nam Bald,quem citat,loquitur
de juramento obſervationis ſtatuti, quod poſtea
tollitur,& dicit jurantem non teneri ad illud ob-
ſervandum,ut etiam tradunt Doctores in ca.1. *de
his quæ fiunt a major.part.cap.* Quia juramentum
habet tacitam conditionem,rebus ſic ſtantibus,c.
Ad naturam,il ſecondo. & c. *Quemadmodum, de
jurejur*,Oldrad.*conſ.241.factum tale eſt, n.2. verſ.*
Se-

Secundò, quia d. juramentũ, Feder. de Sen. *conſ.* 239 *Super 5. except. circa med. verſ. Et vos ſcitis*, Gemin. *conſ.* 84. *Quia iſtud dubium, in fin. verſ. Ad illud quod dicitur*, Baccot. *de juretur. n.* 126. dicens juramentum ſuperveniente revocatione, & ſic ſtatu mutato amplius non obligare. At nos loquimur de privilegiis jam revocatis tempore juramenti in quibus nihil ſupervenit, quod evincat jurantem.

Ad ſecundum reſpondetur primò nos non quærere, An Epiſcopus potuerit Capitulum à ſe validè in perpetuum eximere Quo caſu obſtaret opinio illa DD. Sed tantum an Archiepiſcopus, qui juravit, impediatur dum vivit venire contra proprium juramentum. Secundò reſpondetur nos non verſari in alienatione univerſæ juriſdictionis, de qua loquuntur DD. ex adverſo; quia etſi juramentum ſerver Epiſcopus, reliqua tamen ei erit juriſdictio in caſibus Decretorum Concilii Tridentini, quos Epiſcopus in juramento excepit.

DE CONCESSIONE PRÆbendæ, & Eccleſiæ non vacantis.

Cap. Nulla.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia non vacantia concedi, vel promitti non debent.*

2 *Beneficia conferri debent infra ſex menſes, quibus elapſis de Epiſcopo ad Capitulum, & è converſo, & demum ad proximum ſuperiorem collatio devolvitur, & n. 34.*

3 *Miniſteria Eccleſiaſtica, beneficia, & Eccleſia, an, & in quo differant.*

4 *Beneficij vacaturi promiſſio non valet, nec ullam inducit obligationem.*

5 *Sive fiat in ſpecie, ſive in genere.*

6 *Beneficium promittens cum poterit, olim obligabatur. Hodie ſecus.*

7 *Papa poteſt tribuere jus in beneficiis vacaturis, & n. 15. & 45.*

Declaratur, n. 2~.81. *& ſeqq.*

8 *Expectativæ, reſervationes mentales, & quæcumque gratia ad vacatura, & indulta ad alienas eccleſias ex Concilio Tridentino nemini ſunt concedenda, etiam S.R.E. Cardinalibus.*

9 *Precum primariarum indultum Imperatori conceſſum, & à Pio IV. confirmatum eſt ſublatum à Concilio Trident. & n. ſeqq.*

10 *Imperator non comprehenditur in decreto Concilij Tridentini, ſeſſ.* 24. *c.* 19.

11 *Beneficia vacantia poſſunt per Prælatum promitti, ſed ex hoc non adeò afficitur beneficium, ut annulletur collatio alteri facta.*

12 *Votum ſimplex non dirimit ſecundum ſolemne.*

13 *Mortem proximi ſperare non licet.*

14 *Quantò quis eſt ſanctior, tantò faciliùs debet abſtinere a promiſſionibus vacaturorum beneficiorum.*

15 *Beneficii vacaturi collatio, vel promiſſio non inducit votum captandæ mortis cauſaliter, ſed occaſionaliter. Et ideò Papa poteſt ſuper hoc diſpenſare, & num.* 18.

16 *Canones non dedignantur leges gentilium imitari.*

17 *In beneficiis eccleſiaſticis expectatio futuræ ſucceſſionis eſt contra omnia jura.*

19 *Vtilitas publica prætextu privilegij vacillare non debet.*

20 *Papa quamvis poſſit conferre in genere beneficia vacatura, tamen in ſpecie & ad inſtantiam tertia perſona conferre non debet, niſi ea ignorante.*

21 Diu *dictio quod tempus importet.*

21 *Officia, & beneficia conferri debent perſonis, quæ dignè valeant adminiſtrare.*

23 *Pœna c.* Cum in cunctis, de elect. *non habet locum in conferente.*

Perſona quid ſit, ibidem.

24 *Beneficium qui diſtulit conferre ultra ſex menſes, privatur ea vice poteſtate conferendi.*

25 *Et tempus ſex menſium currit à die ſcientia, nec requiritur monitio.*

26 *Et moram purgare, aut in integrum reſtitutionem petere non licet.*

27 *Item tempus ſex menſium eſt utile in quantum non currit ignoranti, aut conferre non valenti, & n.* 33.

28 *Sed eſt continuum in quantum currit etiam diebus feriatis.*

29 *Devolutio poteſtatis conferendi fit ad ſuperiorem, ſi is ad quem ſpectat, ultra ſex menſes conferre neglexerit.*

30 *Quod procedit in omnibus Dignitatibus, officiis, & præbendis, dummodo ſint diſtincta, vel certus numerus ſit ſtatutus.*

31 *Item procedit etiam in Epiſcopatibus, & Abbatiis, Sed minus tempus datur ad eligendum, id eſt trium menſium.*

32 *Inſtitutioni facienda nullum tempus reperitur à jure præfixum.*

33 *Devolutionis pœna locum non habet contra eum, qui beneficium non contulit propter impotentiam juris, vel facti etiam culpa contingentem.*

34 *Devolutio ob negligentiam non conferentis beneficium fit ad proximum ſuperiorem gradatim, & quilibet ipſorum habet ſex menſes ad conferendum.*

35 *Devolutio poteſtatis conferendi non fit ad Metropolitanum, niſi omnes inferiores infra præſcriptum tempus conferre neglexerint.*

36 *Papa lapſo primo ſemeſtri ſtatim poteſt de beneficio providere.*

Et illius negligentiam nemo ſupplet.

37 *Papa ſi beneficium vacans in Curia non conferat infra menſem à die vacationis, Ordinarius confert, ibid.*

38 *Legati nati quamvis poſſint juriſdictionem exercere in diœceſibus ſuffraganeorum ſuorum, non tamen poſſunt conferre beneficia ad eorum collationem ſpectantia, niſi poſt devolutionem.*

Legati nati non habent niſi unum ſemeſtre ad conferendum beneficia ad ſe devoluta propter negligentiam inferiorum, ibidem.

39 *Devolutio poteſtatis conferendi fit etiam de ſuperioribus ad minores, velut ab Epiſcopo ad Capitulum.*

Inferior non ſupplet negligentiam ſuperioris, vel paris, niſi in jure ſit expreſſum, ibidem.

40 *Capitulo poteſt competere jus conferendi beneficia etiam privativè ad Epiſcopum.*

41 *Beneficiatus poteſtatem non habet dandi ſucceſſorem in beneficio.*

Coad-

42 *Coadiutoria, quæ dantur hodie à Sede Apoſtolica cum futura ſucceſſione, an adverſentur iuri communi, vel decretis Concilii Trid, & nn. ſeqq. uſque in fin.*

43 *Coadiutoria gratia non eſt merè præventiva, ſed habet fomentum iuris propter conſenſum coadiuti.*

46 *Coadiutorias hodiernas eſſe odioſas, & à iure communi exorbitantes qui authores ſenſerint.*

47 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione in cathedralibus & Monaſteriis an, & quo reſpectu dicatur eſſe contra Canones, & nn. ſeqq.*

48 *Intellectus c.* Periiſti, 7. quæſt. 1, *& num. 49. 78. & ſeqq.*

49 *Papa ex ſpeciali indulgentia, & diſpenſatione poteſt tribuere Epiſcopo facultatem, ut in ultimo vitæ ſpiritu ſibi ſucceſſorem deſignet, & n. 78. & 82.*

50 *Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, quæ dantur à Papa in Canonicatibus, & aliis beneficiis, in cathedrali vel collegiata eccleſia an exorbitēt à iure Communi, & nn ſeq. uſq. ad n. 69.*

An ve exorbitent à Concilio Tridentino, n. 69.

51 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione in inferioribus beneficiis eſt prorſus incognita ſacris canonibus.*

52 *Coadiutoria hodierna hæreditariæ ſucceſſionis imaginem refert, & n. 75.*

53 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione ingerit votum captandæ mortis, quod non excluditur per conſenſum coadiuti, & nn. ſeqq.*

54 *Coadiutor cum futura ſucceſſione reſpectu beneficii nec titulum habet, nec poſſeſſionem, ſed eſt fictus beneficiatus, & n. 66.*

56 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione propter conſenſum coadiuti eſt minus odioſa, quam gratia mere præventiva.*

57 *Coadiutoria hodierna in quibus differat à coadiutoria ſecundum formam iuris communis, & nn. ſeqq. uſque ad n. 69.*

58 *Coadiutoria perpetua requirit conſenſum coadiuti; alioquin gratia eſt nulla.*

59 *Coadiutor de iure communi tenetur reſidere.*

60 *Coadiutor cum futura ſucceſſione non poteſt choro, aut capitulo intereſſe, nec aliquid iurium canonicalium exercere contradicente coadiuto.*

61 *Coadiutoria de iure non datur propter benemerita, aut in favorem perſonæ, ſed ob Eccleſiæ neceſſitatem.*

62 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione continet duas gratias æquè principales, unam in favorem coadiutoris, alteram in favorem coadiuti.*

63 *Coadiutoria temporalis non datur niſi decrepitis, vel morbo incurabili impeditis officium exercere.*

64 *Coadiutori de iure datur certa portio ex reditibus beneficii in compenſationem laborum.*

65 *Coadiutor cum futura ſucceſſione diſtributiones non lucratur ſibi, ſed ad utilitatem coadiuti nec quidquam percipit ex fructibus beneficii.*

66 *Coadiutor temporalis poteſt quandocumque amoveri, & alius in eius locum ſubrogari.*

67 *Coadiutoria temporalis dari poteſt ab eo, ad quem ſpectat deſtitutio, vel ceſſionis admiſſio.*

68 *Coadiutoriam perpetuam non dat Legatus de latere, ſed ſolus Papa.*

69 *Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione permittuntur à Concilio Tridentino in cathedralibus & monaſteriis dumtaxat, non autem in beneficiis inferioribus, & n ſeqq. uſque ad n. 87.*

Et quæ ſit ratio differentiæ, n. 72.

70 *Concilium Tridentinum, quo ſenſu in aliquibus prohibitionibus intelligatur includere Summum Pontificem, & n. ſeq.*

71 *Expectativæ ad beneficia vacatura ab inferioribus à Papa concedi non poſſunt.*

73 *Canonicus infirmus, vel ſenio confectus non tenetur inſervire per ſubſtitutum.*

74 *Coadiutoriæ utilitas non eſt tanta ut illi non præponderent gravamina plurima, quæ ex futura ſucceſſione eccleſiis, & perſonis eccleſiaſticis inferuntur.*

75 *Et quæ ſint huiuſmodi gravamina, & n. ſeq. & 79.*

76 *Ad coadiutoriam obtinendam exiguntur litteræ commendatitiæ aut Epiſcopi, aut Capituli.*

77 *Papa concedendo in Germania coadiutorias perpetuas in omnibus menſibus, dicitur Concordatis contravenire.*

79 *Coadiutor cum futura ſucceſſione quibus conditionibus detur Epiſcopo ſecundum antiquos Canones.*

80 Ordinare, *quandoque idem importat quod conferre, vel confirmare.*

81 *Auguſtinus non fuit ſucceſſor, ſed coepiſcopus Valerii Hipponenſis eccleſiæ Epiſcopi.*

82 *Papa poteſt dare futuram ſucceſſionem in beneficio viventis non ſecundum ius commune, ſed diſpenſative, & ex plenitudine poteſtatis, & n. ſeqq.*

85 *Expectativæ conceſſæ à Papa ſuſtinentur, etiamſi Concilio Trid. derogatum non fuerit.*

86 *Concilio Tridentino nec ſolet, nec oportet generaliter, aut ſpecialiter derogari, dummodo ſupplicatio manu Papæ ſignata fuerit, ex motu proprio Pii V.*

NULLA. Quidam erant nimis celeres in
1 conferendis beneficiis, quia promittebant
illa, vel conferebant priuſquam vacarent,
& contra hos providet prima pars Concilii Lateranen. Alii verò vice verſa nimis erant tardi in illis conferendis cum vacabant, & contra hos deſides providet pars ſecunda ibi, *Contra verò*. Et breviter hoc intendit ſecundum Jo. Andr. cui cæteri
conſentiunt. Beneficia non vacantia concedi, vel
2 promitti non debent; & cum vacaverint, concedi
debent infra ſex menſes, quibus elapſis de Epiſcopo ad Capitulum, & è converſo, & demum ad proximum Superiorem collatio devolvitur. Prima pars tria facit. Primò ponit prohibitionem. Secundò eius cauſam, ibi, *Ne deſiderare*. Tertiò illam fortificat per locum à minori, ibi, *Cum enim*. Pars ſecunda itidem facit tria. Primò, ſtatuit tempus ad conferendum. Secundò, punit negligentiam primi gradus, ibi, *Si autem*. Tertiò, punit negligentiam ſecundi, ibi, *Vel ſi omnes*.

Nota primò ex principio textus differentiam
3 eſſe inter eccleſiaſtica miniſteria, beneficia, &
eccleſias: nam pro eccleſiaſticis miniſteriis hic poſſunt intelligi officia, & dignitates, veluti Archidiaconatus, Præceptoriæ, Sacriſtiæ, & ſimilia, ut c. *Cum in cunctis*, §. *Inferiora, ſupra de elect.* Pro beneficiis ſtrictè intelliguntur præbendæ; & pro eccleſiis parochiales, ut hic per gloſ. 1. Hoſtienſ. *in princ.* Joan. Andr. *n. 2.* Card. *n. 1.* & Abb. *in 1. notab.* In latiori tamen ſignificatione omnia comprehenduntur beneficii appellatione, ut c. *Beneficium, de reg. iur. lib. 6.* Abb. 6. *ubi ſupra.* & notant Butr. & alii in cap. *Olim, infra, de verbor. ſignific.*

Secundò nota ibi; *antequam vacent*, præmiſſiones de beneficijs vacaturis non valere, ut hic, & in cap. *ſeq.* c. *Ex tenore*, & ca. *Final. infr. eod.* Cum enim ſint contra jus, nulla ex illis oritur obligatio, l. *fin. ff. de pact.* & c. *fin. eodem tit.* & ita hic firmant gloſ. ſecunda, Hoſt, *in princ. in ver. Antequam vacent*. Butr, *in t. noab.* & Card. *nu*, 6.
5 Quod procedit ſive promiſſio fiat in genere, ſive in ſpecie, & ſive per hæc verba, *cum beneficium vacabit*, ſive alio quovis modo, ut *hic* per Henr, Boich, *col. 2, in fin. verſ. Aut numquid poſſint*, poſt Goſtred, & Jo, Andr, *n. 13. ver. Et per hoc dicunt quidam.*
6 Et quamvis ex conſtitutione Innocentij c. *Accedens infra, eod.* obligaretur Prælatus promittens beneficium ſub hac forma, *cum poterit*, vel *cum ſe facultas obtulerit*, tamen conſtitutionem illam poſtea revocavit Boniſacius VIII. decernens has, & conſimiles promiſſiones, per quas directè, vel indirectè aperitur via ad beneficia vacatura, eſſe omninò irritas ut in ca: *Deteſtanda infra eodem lib. 6*
7 prædicta intellige in Epiſcopis, & alijs prælatis inferioribus, non autem in Papa, qui poteſt jus tribuere in beneficijs vacaturis, ut cap. 2. *de preb. lib. 6.* cum ſit ſupra jus, ut c. *Propoſuit infra eod.* & hic notat Innoc, *in princ.* ibi, *utrum eſt niſi in Papa*, Henr: Boich, *col. 2. verſ. in tcaſu.* Butr, *num. 12. in fin.* Jo, Andr: in d, c. *Propoſuit, numer. 3. in ver, Vacatura*, & latius dicam infra *num*: 82. & 84.

8 Sed hodie à Concilio Tridentino *ſeſſ. 24. c. 19.* decretum eſt mandata de providendo, & gratias expectativas nemini amplius, etiam Collegijs, Univerſitatibus, Senatibus, & alijs ſingularibus Perſonis etiam ſub nomine Indulti, aut ad certam ſummam, vel alio quovis colore concedi, nec hactenus conceſſis cuiquam uti licere. Sed nec reſervationes mentales, nec aliæ quæcumque gratiæ ad vacatura, nec indulta ad alienas Eccleſias, vel Munaſteria alicui, etiam ex S, R. E. Cardinalibus concedantur, & hactenus conceſſa abrogata eſſe cenſeantur.

9 Stante hoc decreto Philippus de Monte impetravit ab Imperatore preces primarias ad Archiepiſcopum Cameracen. quæ dantur pro beneficiis vacaturis, cum tale ſit jus earum precum; quibus legitimè intimatis Archiepiſcopo, vacavit Eccleſia Beatæ Mariæ Virginis Cameracen. Theſauraria, de qua licet vigore dictarum precum providendus fuiſſet aſſertus Philippus, qui infra tempus debitum eam acceptavit, nihilominus Archiepiſcopus Cameracen, illam contulit cuidam Giberto Leonino, ſub prætextu, quod decretum Concilij *cap. 19 ſeſſ. 24.* tollit quaſcumque conceſſiones ad vacatura. Et quia in d. c. 19. nulla habetur mentio de Imperatoribus, ſupplicavit declarari per Congregationem Concilij an d. c. 19. afficiat hujuſmodi conceſſiones, & indulta ad vacatura ſic antea conceſſa per Romanum Pontificem Imperatori, & demum per Pium IV. confirmata S. Cõ-
10 gregatio cenſuit haſce primarias preces non comprehendi d. cap. 19. quia non nominatur Imperator, qui eſt ſpeciali nota dignus, nominantur Cardinales, qui ſunt & ipſi ſpeciali nota digni. Unde ſi Concilium voluiſſet comprehendere Imperatorem, expreſſiſſet, vel ſaltem poſt Cardinales dixiſſet, & quibuſcumque alijs. Quo caſu dictio, *alias* intelligeretur de ijs, qui & ipſi ſpeciali nota digni fuiſſent. Præterea exprimitur de expectativis conceſſis Univerſitatibus, Senatibus, & alijs ſingularibus Perſonis. Ergo Concilium expreſſiſſet etiam Imperatores, ſi voluiſſet. Referendum tamen Sanctiſſimo D. N. Gregorio XIII. qui probavit ſententiam Congregationis, & juſſit fieri declarationem per litteras Congregationis, & ultra rationes ponderatas à Congregat. addidit Sanctitas Sua, quod meminit tempore Concilij quando formabatur d. cap. 19. aliquos voluiſſe addi, & primarias preces Imperatori conceſſas, ſed communior ſententia Patrum fuit ut tolleretur earum mentio. Sicque non comprehenduntur d. c. 19.

11 Tertiò nota, præbendas vacantes per Prælatum, vel Capitulum poſſe promitti: ut hic probatur à contrario ſenſu in illis verbis, antequam vacent, ſecundum Jo. Andr. *n. 3.* Collect. *n. 4.* Henr. Buich, *col 3. in princ: verſ. Numquid poſſunt promitti*, Butr. *num. 7.* Cardin. *num. 9.* Anchar. *nu. 8.* Abb. *num. 2.* & Joan. de Anan. *num. 6.* Qui tamen omnes affirmant ex promiſſione hujuſmodi non uſque adeò beneficium affici, ut annulletur collatio alteri facta, ad inſtar ſponſaliorum de futuro, quæ non irritant matrimonium cum alia initum, c. *Sicut*, & c. *Si inter, infra de ſponſal.* Sic etiam
12 votum ſimplex non dirimit votum ſecundum ſolemne, cap. *Qui poſt votum, de regular. lib. 6.* Facit textus à contrario in ca. *Si tibi abſenti, de preben. eod. lib.* An autem ex vi promiſſionis ad aliquid poſſit agi, & ad quid, dicitur notatur in ca. *2. infra eod. lib. 6.*

13 Quartò nota ibi, *ne deſiderare*: non eſſe licitum cuiquam ſperare mortem proximi ſui, quem diligere debet ſicut ſeipſum, Matth. 22. Lucæ 10. *c. unicum* ſua gloſ. *in ver. Caput, ſupra, de Sacr. Vnct.* Card. *hic in 3 notab.* & Anchar. *n. 9.* Propterea enim expectativæ ſunt prohibitæ, quia ingerunt votum mortis alienæ, concordat c. 2. & c. *Nec captande, infra eod. lib. 6.* l. *De fideicommiſſo, C. de tranſact.* Sunt enim hujuſmodi tranſactiones plenæ triſtiſſimi, & periculoſi eventus, dicit textus in
14 l. *fin. C. de pact.* & ideò quanto ſuperior eſt ſanctior tantò facilius debet abſtinere à promiſſionibus vacaturorum beneficiorum, ut formaliter inquit Abb. *hic n. 3.* non tamen id efficiunt cauſaliter, ſed
15 occaſionaliter; & ideo Papa poteſt ſuper hoc diſpenſare, ut notat Jo. Andr, in c. *Propoſuit n. 3. in ver. Vacatura, infr. eod.*

16 Quintò nota ibi, *in ipſis etiam legibus Gentilium*, Sacros canones non dedignari leges gentilium imitationem canonum ſtatuta Principum conſtitutionibus adjuvantur, c. 1. *infr. de nov. oper. nunc.* quaſi ſint ancillæ canonum, ut ibi explicat Jo, Andr. *n. 2. in ver. Adjuvantur*, & de libris gentilium, & paganorum vide bonam gloſſam in cap. *Forus. in ver. De quo Vergilius infr. de verb. ſignific.* Sed quæres ubi ſunt ejuſmodi leges gentilium improbantes pactum de futura ſucceſſione? Jo. & Tancred. inducunt l. *Ex eo inſtrumento, C. de inutil. Stipul.* & l. *fin. C. de pact.* Sed non benè, quia leges illæ ſunt Chriſtianorum Imperatorum, Solvit Hoſt, *hic n. 1.* Quod pro Gentilibus hic intelligantur laici gentiliter viventes. Sed melius infra, in verb. *Gentiles*, dicit hoc eſſe inhibitum etiam in legibus digeſtorum, ut l. *Neminem, ff. de acquir. hared.* l. *Quidam*, §. *Vn. ff de donat.* l. 2. *in fin. ff. de his quib. ut indig.* & in alijs compluribus per eum allegatis. Quod etiam innuitur in d. l. *fin. Cod. de pact.* ibi, *ſecundum veteres itaque*

regu-

regulas,& ſequitur Jo.Andr.*num.*12. & Cardin. *n.* 4.

17 Sextò nota ex parte textus expectationem futuræ ſucceſſionis in beneficijs eccleſiaſticis eſſe contra omnia jura, ut probat hic contextus Concilij Lateranen. ponderando ſingulas illius partes. Quod ſit contra jus divinum, inſinuant verba illa, *& divini pleniùs animadverſione indicii*: niſi enim legi divinæ adverſaretur, utique divina ultio-
18 ne non puniretur, c. *Qui peccat*, 23.*q.*4. Quod ſit contra jus naturale, colligitur ex textu, tum quia dicit hoc turpe eſſe, id eſt contra bonos mores, ut l. *Ex eo, C. de inutil. ſtipulat.* Tum quia ſubjecit rationem illam, ne quis deſiderare mortem proximi videatur (id eſt præſumatur ſecundum Hoſt. & Jo,Andr.) in cujus locum, & beneficium ſe ei crediderit ſucceſſurum. Atque ita expectatio futuræ ſucceſſionis anſam præbet captandi mortem proximi ſui, quod repugnat principijs naturæ. Matth. 22. Luc. 10. Unde Collectar. in c. *Accepimus, num.* 1. *verſ. Sed dicendum, ſupra de pact.* dicit hanc rationẽ naturalem eſſe, & pro bono publico inductam; & publica utilitas prætextu privilegij vacillare non debet, l. 2. *C. de privil. Scholar. lib.* 12.

20 Et propterea quamvis Papa poſſit conferre in genere beneficia vacatura, ut c. *Tibi qui, de reſcript. lib.* 6. & c. *Is cui, de præb. eod. lib.* In ſpecie tamen, & ad inſtantiam certæ perſonæ conferre non debet, ut ibi per eum quem refert, & ſeq. Bellam. *ibid. n.* 4. *q. n.* 4. Et quamvis poſſit reſervare illius contemplatione, hoc tamen fieri debet eo ignorante, ne detur occaſio & ita obſervat Curia ſecundum eos. Quod ſit contra jus gentium ſatis innuunt illa verba, *quam ipſi etiam Gentiles condemnare curarunt*, l. 1. §. *Ius gentium, ff. de iur. natur.* Similiter quod ſit contra jus civile demonſtrat littera ibi, *in ipſis etiam legibus Gentilium invenitur inhibitum*; & patet ex legibus ſupra citatis in præced. notab. *n.* 16. Demum quòd ſit contra canones, & decreta generalium Conciliorum patet apertiſſimè ex hac conſtitutione Concilij Lateranen. & c. *Dilectus, il primo, ſupra de præben.* ibi, *vacaturam expectare præbendam Lateranen. Concilio non ſit dubiũ obviare*, & c. *Deteſtanda, de conceſſ. præb. lib.* 6. ex Concilio Tridentino *d. c.* 24. & *c.* 19 *ſeſſ.* 7. *in princ. ſeſſ.* 2. & cap. *Accepimus ſupra de pact.* ubi futura ſucceſſio in beneficijs eccleſiaſticis dicitur iniqua, deteſtabilis, & ſacris Canonibus inimica, cum concord. de quibus ibi per gloſ. *in ver. Canonibus.*

21 Septimò nota ex ſecunda parte textus dictionem *diu*, quandoque connotare tempus ſex menſium, ut patet hic, ſecundum Jo. Andr. *num.* 6. qui remittit ad c. *fin. infra de fideiuſſ.* Anchar. *num.* 12. Imol. *n.* 4. & Jo. de Anan. *n.* 16 Quandoque denotat tempus quadraginta dierum ſecundùm ſtylum Curiæ, ut per Jo. Andr. in c. *Ex parte Abbatiſſæ. infra de privileg.* & Gemin. *conſ.* 78. incip. *Formantur, ſub num.* 5, *verſ. Nec obſtat ſi dicatur.* Quandoque *diu* dicitur tempus decem, vel viginti annorum, ut notat gloſ. in l. 2. *in verbo Diu, C. de acquir. poſſeſſ.* & Bart. in l. 1. §. *Denique nu. a ff. de aq. pluv. arcen.* Alibi dicitur arbitrio judicis, ut notatur in l. *Lucius. ff. Mand.* & in l. *Si pro eo, C. eod.* & per Menoch. *de arbitrar. iudic. in addit. ad lib.* 2. *caſ.* 231. *nu.* 40. vide remiſſiones Petri Brixien. *in ſuo Repertorio, in ver. Diu.*

22 Octavò nota ibi *perſonis*, officia, & beneficia eccleſiaſtica eſſe conferenda perſonis, quæ dignè valeant adminiſtrare, ut hic in littera. Eſt autem perſona rationalis naturæ individua ſubſtantia, ut diffinit Boetius relatus, à D. Thom. *in c. Sentent. diſt.* 25. *art.* 1. vel rationalis creaturæ individua eſſentia, ſecundum Jo. Andr *hic n.* 7. Ad quod non advertit ille Epiſcopus Brixienſis, qui amico ab eo petenti eccleſiam vacantem pro filio ſuo nondum nato, reſpondit, Habeat illam, ſit maſculus vel fœmina: ut ita refert Jo. Andr. ſe audiviſſe à
23 Joanne ipſius Epiſcopi ſucceſſore, Conferens tamen indigno non incidit in pœnam, ca. *Cum in cunctis, de elect.* quia pœna illa locum habet in eligente, non autem in conferente, ut notat Butr. in cap. *De multa*, per illum textum *num.* 3. *ſupra de præbend.* & ibi etiam Imol, *num.* 4. In hoc tamen vide Abbatem in prædicta decretali, *Cum in cunctis*, §. *fin. n.* 4.

24 Nono nota ibi, *infra ſex menſes.* Ordinarios Collatores habere ſemeſtre tempus ad conferendum beneficia ad ipſorum collationem ſpectantia, quo elapſo pro illa vice conferendi poteſtate privantur, ut hic eſt caſus ſecundum omnes & notant Butr. *in* 2. *notab.* Anchar. *n.* 13. Imol. *n.*
25 3. Abb. *n.* 4 & Jo. de Anan. *n.* 18. Hoc autem tempus incipit incurrere non à die monitionis, ut voluit Hugo, quæ non requiritur, cum dies interpellet pro homine. c. *Potuit, de locat.* Neque à die vacationis beneficij, ut quidam putarunt, ſed à die ſcientiæ, ut c. *Quia diverſitatem, in fin. infr. eodem*, & tenet *hic* gloſſ. *in verb. Infrà ſex menſes.* Innoc. *in eodem ver* Hoſt. *num.* 2. Butr; *num.* 13 Anchar. *nu.* 17. & alij communiter, Abb. in c. *Ex parte, n.* 13. *infra eod.* & in c. *fin. num.* 7, *de iurepatr.* Rota *deciſ.* 6. *de iurepatr. in novis.* Ideoque impetrans beneficium tamquam involutum probare debet notitiam vacationis illius, ad quem collatio pertinet: alioquin gratia non cenſetur juſtificata, ut reſolvit Rota coram Card. Seraph. *dec.* 1270. *n.* 1.

26 Elapſo autem ſemeſtri etiamſi ſuperior jure devoluto nondum contulerit, non licet morampurgare, argum. c. *Licet*, & c. *Litteras, de ſuppl. neglig. Prælator.* ſecundum Innocent *in eodem verb. Sex menſes, verſ, Nos autem dicimus*, Hoſt. *num.* 3. & Jo. Andr. *n.* 14. Butr, *num.* 15: Anchar. *num.* 18. Imol. *num.* 12. & Abb. *num.* 11. ubi reddit rationem quia per lapſum hujus temporis in continenti devolvitur poteſtas ad ſuperiorem. Quo fit ut nec liceat petere in integrum reſtitutionem, ſecundũ Collect. *hic num.* 20, *per* dict. cap. *Licet*, poſt Jo. Andr. in Clemen. *nu. de in integrum reſtit.* Rurſus
27 hoc tempus ſex menſium eſt utile ab initio, tum quia non currit ignoranti, ut proximè dictum eſt per dict. cap. *Quia diverſitatem*, §. *fin.* & dict. cap. *Licet*, & ſi eſt utile, ut l. *Annus, ff. de Calumniator.* & l. 2. *Cod. qui admitt.* Tum quia non currit non valenti conferre etiam ſui culpa, ut in d. ca, *Quia*, §. *Sic tamen.* Unde ex hoc ſemeſtri ſubtrahitur tempus ſuſpenſionis, & peregrinationis, ut hic per gloſſ. *in ver. infra ſex menſes*, Innoc. *in eod. verb*, Hoſt. *n.* 2. & 3. *verſ. Quæritur an iſtud tempus.* Sed alio reſpectu eſt continuum, quia currit
28 etiam diebus feriatis ſecundum Jo. Andr. *nu.* 14. *verſ. Et ibi utile*, Facit c. *Capellanus, de fer.* & l. 1. §. *Item nunciatio, ff. de nov. oper. nunc.* & eſt ſimile in decennio appellationis, de quo in cap. *Anteriorum*, 2. q6.

29 Decimò nota ibi, *conferre diſtulerit*, jus conferen-

ferendi beneficium devolvi ad ſuperiorem, ſi is, ad quem ſpectat collatio, diſtulerit ultra ſex men-
30 ſes conferre, ut eſt caſus hic. Quod procedit in omnibus dignitatibus, officijs, & præbendis, dummodo tamen ſint diſtinctæ, vel certus numerus ſtatutus: aliàs ſecus, ut in eccleſijs non numeratis, quia in illis non datur vacatio: ac proinde non poteſt eſſe locus devolutioni, Textus eſt in c. *Ex parte, infra eod.* & hic notat gloſ. *in verb. Infra ſex menſes, verſ. Iſta tamen Conſtitutio*, Innocent. poſt *med, verſ.* Et dicimus locum habere, licet legatur corruptè, Hoſt. *n.3. verſ. Quartò.*

31 Rurſus quamvis olim hæc devolutio locum non haberet in Epiſcopatibus, & Archiepiſcopatibus, ut c. *Dilectus, infra eod.* hodie tamen locum habet tam in ipſis, quàm in Abbatiis, ut poteſtas eligendi transferatur ad Superiorem, ſed minus tempus devolutioni præſcribitur, ideſt trium mēſium, quia mora in talibus eſt periculoſa, hic eſt textus in c. *Ne pro defectu, ſupra de elect.* & in c. *Quamquam, eod. tit. lib.* 6. gloſſa præall. *hic*, Innoc. *circa fin. verſ. Et licet olim*, Hoſtienſ. *num. 3. verſ. Quarto.*

32 Cæterum non vendicat ſibi locum pœna devolutionis hic ſtatuta in eo, qui debet inſtituere præſentatum à Patrono, ut tenent Domini de Rota *deciſ. 212. aliàs 4. verſ. Præterea nullum tempus, de jurepatr. in novis*; quia hæc decretalis loquitur in eo, ad quem ſpectat jus conferendi: unde non extenditur ad eum, ad quem ſpectat jus inſtituendi: reſpectu enim inſtitutionis faciendæ non reperitur tempus à jure præfixum, & illam deciſionem refert, & ſequitur Abb. *hic n. 11.*

33 Demum pœna devolutionis locum habet, dummodo is, ad quem ſpectat collatio, diſtulerit conferre per negligentiam: ſecus ſi per impotentiam juris, vel facti, etiam culpa contingentem, ut c. *Quia diverſitatem, infra eod.* & c. *Cum M. ſupra de Conſtit.* ſecundum Innoc. *hic in fin.* Hoſt. *n. 3. in ver. Conferre*, & Jo. Andr. *n. 7. in ver. Diſtulerit*, quibus cæteri conſentiunt, & fuſius dictum eſt ſupra in præc. notab. *n. 7.*

Undecimò nota in eodem ver. *diſtulerit*, hanc
34 devolutionem poteſtatis conferendi beneficium ob negligentiam non conferentis fieri ad proximum Superiorem gradatim, ut hic eſt deciſio multum notabilis, quæ quotidie obſervatur in praxi. Unde ſi Capitulum infra ſex menſes non conferat, poteſtas devolvitur ad Epiſcopum, qui habet ſex menſes, ut *hic* & in c. *Licet, de ſuppl. neglig. Pral.* & Epiſcopo negligente, fit devolutio ad Metropolitanum, qui ſimiliter habet alios ſex menſes: eoque non conferente, devolvitur poteſtas ad Patriarcham, cui Archiepiſcopus ſubeſt, Quod ſi Superiorem non habeat, ad Papam fit devolutio, ut hic firmat Abbas *in ult. notab.* poſt Hoſt. *in fin.* Jo. Andr. *n. 8. in ver. Omnes*, Imol. *n. 16.* Rebuff. *in praxi benef. tit. de devolut. n. 7.* & tenent Domini de Rota *deciſ. 1. num. 4. de ſupplen. neglig. Prælator. in nov.* Mantic. *deciſ.* 260. *num. 2.*
35 Nota tamen differentiam inter Metropolitanum & Papam: nam Metropolitanus conferre non poteſt jure devoluto, niſi omnes inferiores Collatores ultra ſex menſes conferre neglexerint, ut patet ex littera ibi, *vel ſi omnes*, & in c. *Poſtulaſtis, infra eod.* & tenent hic Jo. Andr. *n. 8. in ver. Omnes*, Sed
36 Papa lapſo primo ſemeſtri ſtatim poteſt providere, ut per Gonzal. *ad regul. de Menſib. in proœm.* *§. 3. num. 5.* & vide Rota apud Card. Seraph. *deciſ.*
37 *1363.* Rurſus Papæ negligentiam nemo ſupplet, cum ſuperiorem non habeat; Salvo tamen eo quod habetur in c. *Statutum, de præb. lib. 6.* ubi ſi Papa beneficium vacans in Curia non conferat intra menſem à die vacationis Ordinarius confert ſecundum Buattinum, cujus dictum hic ſequitur Jo. Andr. *n. 8. in ver. Metropolitanus*, Imol. *n. 16.* & Jo. de Anan. *n. 19.*

38 Sed hic incidit dubitatio, numquid legatus natus, ad quem devolvitur poteſtas conferendi propter negligentiam inferioris, habeat duo ſemeſtria ad conferendum.

Præmitto ejuſmodi legatus natos, ut ſunt Archiepiſcopi Eboracenſ. Cantuarienſ. Rhemenſ. & Piſan. quamvis poſſint ſuam juriſdictionem exercere in diœceſibus ſuffraganeorum ſuorum, & tota provincia, ut habetur in c. 1. *de offic. legat. lib. 6.* & in c. 1. *de appellat.* non tamen poſſe conferre beneficia ad collationem inferiorum ſpectantia, niſi poſteaquam propter negligentiam eorundem inferiorum ad eos devoluta fuerit collatio, juxta textum hic. In quo caſu dubitatur an talis habeat duo ſemeſtria, unum ſcilicet, tamquam Archiepiſcopus, aliud tamquam Legatus.

Pro parte affirmativa facit concurrentia diverſorum jurium in eadem perſona, arg. eorum, quæ habentur in c. *A collatione, de appell. lib. 6.* in c. *Poſtulaſtis, infra eod.* in c. *Cum inter univerſas, ſupra de elect.* & in l. *Tutorem, ff. de his quibus ut indig.* Contrarium tenent Domini de Rota *in præalleg. deciſ. 1. n. 5. de ſuppl. neglig. Prælat. in not.* dicentes de hoc eſſe caſum in c. *Licet, ſuprà de ſuppl. neglig. Prælat.* ubi de Eboracen. Archiepiſcopo, qui eſt Legatus natus ratione ſuæ dignitatis, ſicut Cantuarien. ut in c. 1. *ſupra de offic. l.* & tamen ibi antequam fiat devolutio ad Papam non habet niſi unicum ſemeſtre, & ſequuntur prædictam deciſionem Butr. *hic num. 10.* & Imol. *num. 17.* quia tamquam Prælatus non habet poteſtatem ſupplendi negligentiam propriam ubi neglexerit tamquam Archiepiſcopus: & ideo ſibi tamquam legato non dabitur aliud ſemeſtre, ſicut de ſeipſo non poteſt appellari, nec querela deponi ſecundum ea, quæ habentur in c. *Romana de foro compet. libr. 6.* & in c. 2. *de conſuetud. eod. lib.* Non obſtant contraria, quia loquuntur in eo caſu, in quo quis ſimul cum alio debet actum exercere: tunc enim poteſt negligentiam propriam ſupplere dict. c. *Poſtulaſtis*, Secus quando ſolus debet actum expedire, quia tunc negligentiam ſuam minimè ſupplebit, ut per eoſdem firmat gloſ. Pragmat. Sanct. *in tit. de collat. in ver. Reſpectivè*, & Jo. Selu, *de benef. in 2. part. q. 3. n. 55.*

39 Duodecimò nota, ibi, *per Capitulum ordinetur*, poteſtatem conferendi non tantum devolvi ex minoribus ad Superiores, ſed etiam ex Superioribus ad minores, quemadmodum hic fit devolutio de Epiſcopo ad Capitulum, & not. Hoſt. *n. 3. verſ. Tertiò quæritur*, Anchar. *n. 14.* & Imol. *n. 5.* Aliàs verò minor, aut per negligentiam Superioris, vel paris non ſupplet, niſi ubi reperitur expreſſum, ut poſt Archid. in c. *Volumus, 89 diſt.* not. *hic* Collect. *n. 5.* & Abb. *n. 6.* Simile habetur in c. *Cum ſimus, 9. q. 3.*

40 Ultimò nota ibi, *Quod ſi ad Capitulum pertinuerit.* Capitulo poſſe competere jus conferendi beneficia etiam privativè ad Epiſcopũ, ut apertè pro-

Probatur hic.: aliàs enim non fieret devolutio de Capitulo ad Epiſcopum.& notat Bernard. *hic in princ.*& Abb.*n.5.* De ſimultanea verò inter Epiſcopum,& Capitulum, vide textum in c.*Cum Eccleſia Vulterana,ſupra de elect.* & in c. *Poſtulaſtis*,& quod utrobique plenè notavi *infra eod.*

41 In gloſſ.3.nota bene rationem gloſſæ, cur pactum de futura ſucceſſione in beneficijs eccleſiaſticis non validetur ex conſenſu beneficiati, cum tamen ſecus ſit in pacto de hæreditate viventis,ut l.*fin.C.de pact.* Ratio enim differentiæ eſt ſecundum gloſ. quia non eſt in poteſtate beneficiati dare ſucceſſorem in beneficio,ut c.*Deteſtanda,infra eod.lib.6.* Sed Paterfamilias benè poteſt concedere cui vult ſuam hæreditatem. Beneficiatus enim eſt Procurator, Paterfamilias dominus,ut per Card.*hic,n.7.* Eamdem rationem aſſignant in c.*Accepimus,de pact.* Jo. Andr.*nu,2.* Bellam.*in princ.in* t*,oppoſ.*Butr.*n.6.*& Card.*n.2.*

42 QUÆRO, an Coadjutoriæ quæ dantur hodie à Sede Apoſtolica cum futura ſucceſſione, adverſentur juri communi, vel decretis Concilij Tridentini.

Quod ſpectat ad jus commune, duæ ſunt opiniones; Prima eſt eorum, qui putant hujuſmodi Coadjutorias eſſe conformes juri communi, cui adhærent nonnulli ex modernis, videlicet Nicolaus Garzia *in tract.de benef.part.4.c.5.nu.19.* & Lotter.*de re benef.lib.2.q.25.à n.6.*ubi nititur hanc gratiam à detractoribus vindicare, & *nu.8.* contendit illius uſum eſſe antiquiſſimum, & à S. Canonibus approbatum,& videtur ex mente Putei *deciſ.478.n.5.l.2.*ubi ait, gratiam Coadjutoriæ non eſſe merè præventivam, ſed habere fomentum juris propter conſenſum Coadjuti: nec eſſe ita odioſam, ſicut eſt gratia merè præventiva, & Quintil.Mandoſ.*ad reg.11.q.5.n.5.* dum dicit uſum hujus gratiæ habere aliquam conformitatem cum jure Canonico, licèt eum carpat Gonzal.*ad reg.de Menſib.gloſſ.5,* §.*9.n.46.*

Allegantur pro hac opinione tria jura. Primò ſcilicet c.*Petiiſti,7.q.1.* ubi hoc videtur expreſſum. Sed de intellectu hujus textus plenè dicam infra *n.48.49.* & *n. 78.*

44 Deinde allegatur c.*Sicut vir.*§.*Ecce his authoritatibus,verſ.Hinc etiam*, cum c. *Non autem, immediate ſeq.ead.cauſa* & *quæſt.* ubi Beatus Auguſtinus ſucceſſit in eccleſia Hipponenſi de conſenſu Epiſcopi ægrotantis, ut dicunt Put.*deciſion. 226 n.17.lib.3.*& Lotter.*d.q.25. nu.8.* qui tamen errore ſunt lapſi, ut patebit infra *n.*80. Tertiò al-
45 legatur c.2.*de præb.libr,6.* ubi expreſſum eſt Romanum Pontificem non ſolum beneficia cùm vacant poſſe de jure conferre, ſed etiam jus in ipſis tribuere vacaturis. Ex quibus verbis videtur colligi has gratias præventivas reſpectu Papæ non adverſari Lateran. Concilio, de quo tamen videbimus infra *n.82.*

Secunda opinio primæ oppoſita eſt exiſtiman-
46 tium coadjutorias cum futura ſucceſſione nequaquam eſſe jure communi conformes, ſed ex ſtylo adinventas. Ita Caſſador. *deciſ.2.num.2. de reſtit. ſpol.* Mochedan.*deciſ.10.de privil. aliàs 36. ad fin.* dicens hodiernas Coadjutorias eſſe in utraque parte odioſas,& exorbitantes à jure, Rota *deciſ. 39 2.n.2.part.3.recent.*ubi ait in forma hujus gratiæ multa decreta contineri ad favorem Coadjutoris,& Coadjuti, quæ non conveniunt Coadjutoriæ in forma communis, Petr.Andr. Gamb. *in tract.de offic.* & *poteſt.leg.lib.5.ſub tit.de Coadjut.n 23.* Quintil.Mandoſ.*de ſignat.grat.tit. de Coadjut.verſ.Altera cum futura ſucceſſione*,& *in reg. 11.q.1.n.4.* Navarr,*conſ.2.num.2.in tit.de Cler. ægrot.* Quinimò per Gregor. Tholoſan.*de benefic.c. 30.n.2.*affirmat Coadjutorias cum futura ſucceſſione per mortem ejus cui datur Coadjutor, videri deteſtabiles in Jure per textum in *C.Accepimus,ſupra de pact.*

Nituntur omnes hoc præcipuo fundamento, quod de jure communi Coadjutor datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & ad tempus impedimenti, non autem cum futura ſucceſſione, quæ eſt Sacris Canonibus inimica, ut dicitur in d.c.*Accepimus*, imò ejus officium expirat per obitum Coadjuti, ut patet ſupra *de Cler.ægrot.per tot.*& in c.*Grandi,de ſuppl.neglig.Prælat.lib.6.*& tradunt Jo.And. Butr.Card.& reliqui in c.*fin.*omnes *in 8.qu.de Cler.ægrot.*

47 Quid dicendum? Pro ſolutione quæſtionis arbitror diſtinguendas eſſe duas ſpecies Coadjutoriæ cum futura ſucceſſione. Quædam enim datur pro Cathedrali Eccleſia, vel monaſterio, cum ſcilicet Epiſcopus, vel Prælatus propter ſenium, vel ægritudinem factus eſt inhabilis ad paſtorale munus exercendum. Quædam verò datur pro beneficijs inferioribus in Cathedrali, vel Collegiata eccleſia, cùm ſcilicet Dignitatem obtinens, vel Canonicatum, aut portionem ſimiliter propter ſenium, aut morbum redditus eſt inhabilis ad inſerviendum eccleſiæ in divinis. Quoad primam ſpeciem dum dicimus gratiam Coadjutoriæ perpetuæ in Cathedralibus,& monaſterijs etiam reſpectu Papæ eſſe contrariam S.Canonibus, obſervandum eſt hoc duobus modis accipi poſſe: Uno modo ut dicamus hanc gratiam uſque adeò eſſe Canonibus injuſtam, ut neque ex privilegio, vel diſpenſatione Papæ ſit alicui concedenda,& in hoc ſenſu hæc gratia nullatenus eſt contra Canones; Quod patet manifeſtè, quia
48 Canones permittunt ut Papa poſſit eam concedere ex urgenti neceſſitate, text. eſt apertus in c. *Petiiſti,7.q.2.* Ubi Zacharias Papa duo conceſſit Archiepiſcopo Moguntino. Unum ſcilicet ut ſibi Coadjutorem adjungeret, cùm eſſet ſenectute,& corporis imbecillitate gravatus. Alterũ ut in qua hora cognoſceret ſe ex hac vita migraturum eſſe, eumdem Coadjutorem ſibi ſucceſſorem deſignaret. Sed & Concil. Trid, permittit hanc ſpeciem Coadjutoriæ in c. *7.verſ. Quod ſi quando ,ſeſſ. 25.*ut fuſiùs patebit infra *n.69.*& hoc planum.

49 Alio modo hæc gratia dici poteſt juri communi contraria, in quantum conceditur à Papa non jure ordinario, ſicut conceditur Coadjutoria temporalis, ut in c.*un.de cler.ægrot.lib.6.* Sed ex ſpeciali privilegio,& diſpenſatione, & hoc ſenſu veriſſimum eſt Coadjutoriam perpetuam etiam pro Cathedralibus,& monaſterijs exorbitare à jure communi, etiam reſpectu Summi Pontificis. Hoc deduco evidenter ex d.c.*Petiiſti*, ubi poſteaquam Papa fecit Archiepiſcopo gratiam Coadjutoris cum futura ſucceſſione, ſtatim ſubjecit hæc verba, videlicet, (hoc nulli concedi alij patimur, quod tibi charitate cogente largiri cenſuimus) Et ita hanc conceſſionẽ uti eccleſię neceſſariã prodijſſe ex ſpeciali privilegio adnotarunt ibi Hugo Archid. Præpoſ.& alij, ſeu ex ſpeciali indulgentia, ut lo-

loquuntur in c. *Accepimus, de pact.* Hoſt. *nu. 2 in verb. Omnino frivolas*, Bellam, *in princ, verſ. Non obſtat*, Butr. *n. 8.* & Jo. Andr. *in fin.* dicens idem tenere Goffred. Tancred. & Hoſt. in c. *Conſtituens, infra eod.* Facit optimè decretum Concil. Trid. c. 18, *ſeſſ. 25.*

50 Quo verò ad ſecundam ſpeciem Coadiutoriæ, quæ datur à Summo Pontifice cum futura ſucceſſione in Canonicatibus, & aliis beneficiis inferioribus, exiſtimo huiuſmodi gratiam omninò exorbitare à iure communi, & à Conc. Trid.

51 Quod ſpectat ad ius commune moveor primò, quia nullus Canon in corpore iuris clauſus reperitur, qui meminerit ſimilis gratiæ in inferioribus beneficiis: nam textus in contrarium adductus in c. *Petiiſti, 7. q. 1. & §. Ecce his authoritatibus*, cum c. *Non autem, immediatè ſeq. can. & qu.* loquuntur in Epiſcopo, in quo longè diverſa eſt ratio, ut inferiùs explicabitur *n. 7.* Unde Coadiutoria, per quam ſucceditur Coadiuto in Canonicatibus, & conſimilibus beneficiis, eſt prorſus incognita Sacris Canonibus. Et qui contrarium dicit, adducat textum, alioquin erubeſcat ſine lege loqui, l. *Illam, C. de collat.*

52 Moveor ſecundò, quia Sacri Canones magnopere abhorrent à ſucceſſione in beneficiis eccleſiaſticis, ut patet in c. *Accepimus, ſupra de pactis*, in illis verbis: *Hoc iniquum eſt & SS. Canonibus inimicum, & ideo non debet aliquatenus tolerari*, nec non infra, ibi, *huiuſmodi ſucceſſiones tam deteſtabiles, & iniquas.* Concordant iura plurima ibi allegata in gloſſ. *in ver. Canonibus.* Hæc autem iura obtinere etiam in Coadiutoria, quæ datur hodie à Sede Apoſtolica cum futura ſucceſſione oſtendo apertiſſimè ex præalleg. *c. 7. ſeſſ. 25.* Concilij Trid. nam ibi in princ. præmittitur ratio illa, videlicet. Cum in beneficiis Eccleſiaſticis ea, quæ hæreditariæ ſucceſſionis imaginem referunt, Sacr. Conſtitutionibus ſint odioſa, & Patrum decretis contraria, ac deinde veluti conſequens ex præmiſſa ratione deductum ſtatuitur, ut acceſſus, regreſſus, & Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione de cætero nemini permittantur, ſcilicet à Summo Pontifice, ut latè deducam infra *n. 70.* Ergo evidenter apparet has Coadiutorias etiam reſpectu Papæ à S. Synodo referri inter ea, quæ ſapiunt hæreditariam ſucceſſionem, & Sacris Canonibus
53 adverſantur. Quod etiam alia ratione ſuadetur: nam ratio cur iura deteſtentur hanc ſucceſſionem illa eſt præcipua, quia alienæ mortis ingerit votū. c. *Deteſtanda, de conceſſ. præben., libr. 6.* & latiùs di-
54 ctum eſt ſupra *in 4. notab.* Hæc autem ratio negari non poteſt, quin potiſſimum vigeat in hac ſpecie Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, cum Coadiuti vita durante Coadiutor gratis inſerviat, & reſpectu beneficii nec titulum habeat, nec poſſeſſionē, ſed ſit fictus beneficiatus, ut decidit Rota *in Salamantina Coadiutoriæ 25. Iunii* 1593. coram Penia, impreſſa apud Marcheſan. *de Commiſſ. lib. 1, fol.* 468. & Nic. Garz. *de benef. part. 4. c. 5. nu. 34.*

55 Nec relevat reſponſio Lotterii *de re benef. lib. 2. q. 25. nu. 20. & 21.* quod in hodierna Coadiutoria requiritur conſenſus, & requiſitio Coadiuti, & propterea ceſſet amaritudo captandæ mortis, ut notat Bart. per illum textum in l. *fin. ſub num. 11, verſ. Tertio probo, C. de pact.* Oſaſc. *deciſ. 100. ſub n. 3, verſ. Tertiò defenditur*, & in terminis hujus gratiæ Puteus, *deciſ. 478. col. ult. verſic. Nam licet gratus, lib. 2.* Etenim hæc ratio videtur ſatis infirma, quia cùm Coadjutor non poſſit ſuccedere in beneficio, niſi ipſo Coadjuto prius de medio ſublato, in quoddam veluti neceſſarium antecedens ad conſequutionem beneficij inclinatur in deſiderium mortis ipſius, ut colligitur ex hoc ca. ibi: *ne deſiderare quis mortem proximi videatur, in cuius locum, & beneficium ſe crediderit ſucceſſurum.* Hæc autem inclinatio, & propenſio cùm ſit naturalis, ut dixi ſupra *num. 19.* ex Collect. & Bellam. ridiculum eſt ut ceſſet ex eo, quoad Coadjutus conſenſerit futuræ ſucceſſioni: non enim Coadjutor minus appetit illius beneficium, quod Coadjutus voluerit eum habere in ipſo beneficio ſucceſſorem. Et quidquid ſit ſecundum leges, certè ſecundum Canones improbatur pactum futuræ ſucceſſionis propter votum captandæ mortis, etiam conſentiente beneficia-
56 to, ut oſtenſum eſt ſupra *n. 41.* Put. vero loco cit. tantum dicit gratiam Coadjutoriæ propter conſenſum Coadjuti eſſe minus odioſam, quam ſit ſimplex expectativa; ſed non dicit propter conſenſum Coadjuti ceſſare deſiderium captandæ mortis.

57 Moveor tertiò ex quampluribus differentijs, quæ apparent inter Coadiutoriam ſecūdùm formam iuris communis, & hodiernam. Differunt enim primò, quia Coadiutoria de iure communi datur ad tempus impedimenti, Mohedan. *deciſ. 10. aliàs 36. de privil.* & expirat per mortem Coadiuti tam naturalem, quam civilem, Jo. Andr. in c. *fin. in 8. q.* & ibi omnes *de Cler. ægrot.* Hæc verò quatenus reſpicit favorem Coadiutoris per obitum Coadiuti non extinguitur, ut declarat Puteus *deciſ. 98. lib. 2.* & ſcripſi pleniùs in c. *Ex parte, n. 5. eod. tit.* Differunt ſecundò, quia de iure Coadiutor datur etiam invito, *C. De rectoribus, de Cler. ægrot.* & d. c. *Ex parte*, ubi gloſ. *ult. in fin.* Hoſt. *eodem in fin.* & alii communiter, Jo. Andr. in d. c. *fin. in 9. q. n. 11.* Sed in hodierna Coadiutoria requiritur Co-
58 adiuti conſenſus, Put. *d. deciſ. 478. n. 5, lib. 2.* Rota *deciſ. 410. nu. 8. part. 3. recent.* alioquin gratia eſt nulla, Rota *deciſ. 313. n. 27. part. 7.* Differunt tertiò.
59 quia Coadiutor ſecundum formam iuris tenetur reſidere, ne aliàs Eccleſia ob impedimentum coadiuti debito ſervitio fraudetur, ad hoc enim principaliter fuit adinventa Coadiutoria, ca. *1. de Cleric. ægrot.* Put. *deciſ. 226 n. 13. lib. 3.* Rota *deciſ. 276. num. 2. part. 3 recentior.* At Coadiutor ho-
60 diernus nec poteſt in Choro reſidere, nec Capitulo intereſſe, nec aliquid iurium Canonicalium exercere contradicente Coadiuto, Rota *d. deciſ. 410. num. 8.* Differunt quartò, quia de iure Co-
61 adiutoria non datur propter benemerita, aut in favorem perſonæ, cui conceditur, ſed ob eccleſiæ neceſſitatem, c. *un. de Cler. ægrot. lib. 6.* Put. *d. deciſ. 226. n. 13. lib. 3.* Rota *deciſ. 114. num. 13. p. 6. recent.*
62 Sed hodierna Coadiutoria datur ex gratia, & in favorem Coadiutoris, & Coadiuti, ut patet ex tenore literarum Apoſtolicarum, & obſervat Navar. *conſ. 2. de Cler. ægrot.* & Rota *d. deciſ. 392. n. 2. part. 3. recentior.* Continet enim duas gratias æquè principales, unam in favorem Coadiuti, alteram in favorem Coadiutoris, ut per Put. *deciſ. 98. verſ. Fuit tamen reſolutum, libr. 2.* Differunt quintò, quia Coadiutoria hodierna indiſtinctè dari ſolet
63 Canonicis ſexagenariis, etiamſi aliàs imbecillitate corporis non ſint gravati, ut paſſim ſervari vide-

mus

mus, cùm tamen de iure non detur niſi decrepitis, id eſt annorum ſeptuaginta, vel alio morbo incurabili impeditis officium exercere, d.c.*un.* §. *Verum*, ubi id notat Franc. *in 2. notab.* poſt Archid *n.6. de Cler. agrot. lib.6.* Ancharan. *conſ.188.* incip. *Viſis conſilijs, n.7.* Differunt ſextò, quia iure com-
64 muni inſpecto Coadiutori datur certa portio ex reditibus beneficii in compenſationem laborum, c. *De rectoribus, de Cler. agot.* & d.c. *un. gloſ. ult. in fin.* in c. *Ex parte*, & Joan. Andr. in cap. *fin. in 10.*
65 *membro, n.12. eod. tit.* Aur. *deciſ. 226. nu.13. lib.3.* At coadiutor hodiernus nihil percipit. Mohed. *dict. deciſ. 10. aliàs 36 de privileg.* & divinis intereſſendo diſtributiones non lucratur ſibi, ſed ad utilitatem coadiuti abſentis. Navarr. *conſ. 2. num. 3. de Cler. agrot.* & dicitur cenſuiſſe S. Rituum Congr. *in cauſa Conimbricen. 16. Septembris* 1606. *in 6. dubio*, & in *Elboracen. 15. Aprilis* 1606. & patet ex formula coadiutoriæ, quam ponit Nicol. Garz. *de benef. p. 4. c. 5. n. 54.* Et quamvis nonnunquam inter partes aliter conveniatur; regulariter tamen in litteris conſuevit apponi clauſula infraſcripta; videlicet, quia partes ita conveniunt ut coadiutor non poſſit petere congruam, nec quidquam exigere quovis titulo ratione coadiutoriæ, ut refert Garz. *loco cit.* & *in addit. ſub nu: 130. dub. 36.* Diffe-
66 runt ſeptimò, quia licet coadiutor cum futura ſucceſſione nullum ius habeat in beneficio, nec reſpectu tituli, nec reſpectu poſſeſſionis; nihilominus habet ius quoddam noviter creatum circa facultatem coadiuvandi, & eſt fictus beneficiatus, ut dixit Rot. *ſupracitata. n.54.* nec revocari poteſt, Put. *deciſ. 98. lib. 2.* Seraph. *deciſ. 1447. in fin.* At coadjutor datus ſecundum formam juris nullum habet jus de novo creatum, ſed nudum miniſterium manuale, & poteſt quandocunque amoveri, & alius in ejus locum ſubrogari, ut per Jo. Andr in d.c. *fin. in 11. membro, n.13. de Cler. agrot.* Ex quibus liquidò conſtat hodiernas coadjutorias ferè nullam habere conformitatem cum jure communi. Et hinc reſultat alia differentia, quia licèt
67 coadjutoria temporalis in inferioribus Prælatis dari poſſit ab Ordinario, ad quem ſpectat deſtitutio, vel ceſſionis admiſſio, ut cap. *De rectoribus*, & c. *fin.* ubi hoc tenet Jo. Andr. *in 5. membro, n.7.* Abb. *n: 5.* & communiter Doctores, *de Cler. agrot.* tamen Coadjutoriam perpetuam etiam in benefi-
68 cijs inferioribus dat ſolus Papa, qui poteſt ſolus contra Canones diſpenſare, c. *Propoſuit, infra eod.* cap. 2. *de præb. lib. 6.* & firmat Lambertin. *de iure patr. eod. lib. in 1. par. 2. libri, art. 20. n. 4.* & Navarr. *conſ. 1. de Cler. agrot.* adeò ut nec dari poſſit à Legato de latere, ut per Gambar. *de offic. leg. lib. 5. in rubr. de coadiutor.* Gonzal. *ad regul. de menſib. gloſ. 5. §. 9. n. 91.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib. 6. q. 5. n. 15.* & *lib. 7. q. 20. num. 14.* & propendit Lambertin. *dict. artic. 20. num. 5.* Hactenus de jure communi.
69 Quod verò ſpectat ad Concilium Tridentinum, ſi illius verba ſedulò expendantur, conſtabit apertiſſimè Coadjutorias, quæ dantur hodie cum futura ſucceſſione in Canonicatibus, & conſimilibus beneficijs, à S. Synodo eſſe omnino improbatas, & tantummodo eſſe permiſſas ex urgenti cauſa in Epiſcopatibus, & Præpoſituris regularibus juxta diſtinctionem, quam ſuperius adhibui *num. 47.* Nam in decreto *cap. 7. ſeſſ. 25. de reform.* poſt prohibitum acceſſum, & regreſſum ad quodcumque beneficium, primò ſtatuitur regula his verbis, videlicet. *In coadjutorijs quoque cum futura ſucceſſione idem poſt hac obſervetur, ut nemini in quibuſcunque beneficiis Eccleſiaſticis per-*
70 *mittantur.* Et in hac regula dubitandum non eſt quin præcipuè includatur Summus Pontifex, quia cùm facultas concedendi Coadjutorias cum futura ſucceſſione ante Concilium Epiſcopis minimè competeret, ut oſtenſum eſt *ſuprà num. 68.* utique fruſtra Concilium ſtatuiſſet, ut id eis non permitteretur in futurum per illam dictionem, *poſthac*, per quam jus novum ſtatuitur, ut notat gloſ. in Clem. *Eos, in ver. Deinceps, de Regular.* Ergo neceſſe eſt ut mens Concilij fuerit, ut de cætero non permitterentur hujuſmodi Coadjutoriæ à Summo Pontifice, cui ſoli prius erant permiſſæ ob ſuæ poteſtatis plenitudinem, ca. *propoſuit, infrà eod.* Et quamvis Concilium vi coactivâ Pontificem Maximum non aſtringat, c. *Significàſti*, & ibi Abb. Antiq. *nu. 2.* Abb. Sicul. *nu. 3.* & alij communiter *de elect.* eum tamen non comprehendit vi directiva rationis, quia voluntarius debet ſe illi ſubjicere, ut eſt expreſſum in c: *ult.* §. *His ita, 25. q. 1.* & in l. 1. *Digna vox, C. de leg.* & poſt D. Thomam *in 1. p. q. 96. art. 5. ad 3.* ſcripſi plenè in ca. *Canonum ſtatuta, n. 9 de conſtit.* Per hoc enim Concilium indicat Papæ non quid ſit poſſibile, ſed quid ſit honeſtum & laudabile, c. *ult, de reſcript. lib. 6.* & notat Calder. *conſ. 526. circa med. aliàs 11. de privileg.* Bald, *in proœm. Decretal. in ver. Gregorius, n. 13.* Sicut fecit *in cap. 5. in fine, ſeſſ. 24. de reform. matrim.* dum vetuit in ſecundo gradu diſpenſari, niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſam. Et *in cap. 19. ſeſſ. 24.* dum prohibuit expectativas, reſervationes mentales, & alias quaſcunque gratias ad vacatura, etiam in favorem Cardinalium: has
71 enim prohibitiones utique indicavit principaliter Pontifici Maximo, cùm in inferioribus nulla ſit poteſtas in gradibus prohibitis diſpenſandi, c. *Quod ſuper his, de conſang. & affinit.* Nec gratias expectativas concedendi contra Concilium Lateranen. ut *hic*, & in c. *Dilectus, el primo, de præb.* & in c. *Deteſtanda, de conceſſ. præb. lib. 6.* Regula igitur Concilij in præcitato *cap. 7. ſeſſ. 25.* hæc eſt, videlicet Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione in quibuſcunque beneficiis Eccleſiaſticis à Sede Apoſtolica de cætero nemini permittantur. Ab hac regula immediatè ibi ſubiectitur exceptio per hæc formalia verba, id eſt (Quod quando Eccleſiæ Cathedralis, aut monaſterii urgens neceſſitas, aut evidens utilitas poſtulet, Prælato dari coadiutorem, is non aliàs cum futura ſucceſſione detur, quàm hæc cauſa priùs diligentiſſimè à Sanctiſſ. Rom. Pontifice ſit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum ſit, quæ à iure, & decretis huius Synodi in Epiſcopis & Prælatis requiruntur. Aliàs conceſſiones ſuper his factæ ſubreptitiæ eſſe cenſeantur.) Hæc ibi. Ex quo contextu luce clarius apparet coadjutorias cum futura ſucceſſione à S. Synodo non eſſe permiſſas Summo Pontifici quacunque de cauſa, niſi in Cathedralibus, & monaſterijs: nam cum præmiſerit regulam univerſalem negativam in quibuſcunque beneficijs, & ab illa exceperit tantum cathedrales & monaſteria ex urgenti cauſa, utique hæc exceptio firmat regulam in contrarium, in Canonicatibus, & in alijs beneficijs non exceptis, adeo ut in illis quacunque de cauſa coad-

jutoriæ cum futura ſucceſſione de cætero à Sum-
mo Pontifice nullatenus ſint permittendæ, c. *Do-
minus*, & ibi gloſ. 32. *q. 7. n. 2. de conjug. leproſor.* l.
Nam quod liquida, §. *fin. in 1. reſp. ff. de penu leg.*
cum ſimil. & ita hodiernam coadjutoriam dici
exorbitantem, quia deviat ab orbita Concilij Tri-
dentini *in d. c. 7.* dicit Mehod. *deciſ. 10. ad fin. de pri-
vil. ad gloſ. ult.* in cap. *Quæ à jure, de reg. jur. lib. 6.*
cum alijs per Menoch. *de recuperan. remed. 15. nu.
13.* Unde poſt Concilium nemini fuerunt conceſ-
ſæ uſque ad tempora Sixti V. ut atteſtatur Nico-
laus Garzia *de benefic. par. 4. c. 5. n. 23. & 24.*

72 Quòd ſi quæras, cur Concilium illas permiſe-
rit tantummodo in Cathedralibus, & monaſte-
rijs, non autem in beneficijs inferioribus: Re-
ſpondebimus, inter hæc magnum eſſe rationem
diverſitatis, nam in primo caſu cum Epiſcopus vel
Prælatus propter ſenium, vel ægritudinem red-
ditus eſt inhabilis ad paſtorale officium exercen-
dum, neceſſitas cogit ut illi de Coadjutore provi-
deatur propter periculum animarum, ne gregi fi-
delium deſit cuſtodia paſtoralis, cap. *Qualiter. 7.
q. 1.* c. *Ex parte, de Cler. ægrot.* Sæpè autem contin-
git, præſertim ultra montes, ut Epiſcopatus, vel
Abbatiæ, Prælato exiſtente inhabili, indigeant
coadjutore magnæ authoritatis, & potentiæ, qui
valeat ibi Catholicam Religionem ſartam te-
ctam ſervare, & bona, immunitatemque Eccleſiæ
ac perſonarum Eccleſiaſticarum ab infidelium,
& hæreticorum injurijs defendere. Perſonæ au-
tem hujus generis vix ac ne vix quidem induci
poſſunt ad onus coadjutoris ſubeundum, niſi cum
futura ſucceſſione, ut docuit experientia. Igitur
in eo caſu, & in alijs ſimilibus charitate cogente,
ut dicit textus in c. *Petiiſti, 7. qu.* 1. poterit Summi
Pontificis circumſpecta providentia de perpetua
coadjutoria ſalubriter providere. Hæc autem ra-
tio non viget in Canonicatibus, & alijs beneficiis
cathedralium, vel collegiatarum Eccleſiarum.

73 Tum quia illis non imminet periculum anima-
rum; & ſi fortè immineret, non deeſſent qui cum
competenti mercede coadjutoriam ſuſciperent
ſine futura ſucceſſione. Tum quia in prædictis
Eccleſijs divina officia perſolvuntur à reliquis
collegialibus, & miniſtris Eccleſiæ; nec Canoni-
cus infirmus, vel ſenio confectus tenetur ſibi co-
adjutorem adjungere, aut inſervire per ſubſtitu-
tum; c. *un. de Cler. non reſid. lib. 6.* & fuit millies re-
ſolutum, ut ſcripſi latè in c. *Licet, à n. 136. ſuprà de
præb.* Non igitur mirum, ſi in beneficiis inferiori-
bus Tridentina Synodus has coadjutorias mini-
mè permiſerit, cùm in illis conſiderari non poſſit
ratio ulla urgentis neceſſitatis, c. *Quod pro neceſſi-
tate, 1. q. 1.* c. *Pro remedio*, & ibi gloſ. *p. 1. q. 7.* & c.
Paſtoralis, 7. q. 1. Non enim in argumentum trahi
poſſunt quæ propter neceſſitatem aliquando ſunt
conceſſa, c. *In argumentum, de reg. jur. lib. 6.* & ca.
Quod non eſt licitum, infra eod. tit.

74 Nec dicatur ſaltem in eis poſſe conſiderari ra-
tionem utilitatis Eccleſiæ, quæ neceſſitati æquipa-
ratur, cap. *Poſt tranſlationem*, §. *Cum ergo, de re-
nunc.* & d. c. 7. *verſ. Quod ſi Cathedralis, ſeſſ. 25.* eò
quòd Eccleſiæ addatur miniſter, qui ſerviat in di-
vinis loco Canonici impediti. Nam reſponde-
tur, hoc augmentum unius miniſtri ad tempus
impediti non eſſe tanti momenti, ut illi non
præponderent gravamina plurima, quæ inde
perſonis Eccleſiaſticis inferuntur, ut c. *Deteſtan-*

75 *da, de conceſſ. præb. lib. 6.* Nam, ut ait Petr. Andr.
Gamb. *de offic. & poteſt. leg. lib. 5. ſub tit. de coad-
jut. num. 13.* per has gratias intrat fœda ſucceſſio
in Eccleſia Dei, veluti referens in beneficijs hære-
ditariam quandam imaginem, ſub qua plerum-
que hæredes fiunt pueri, qui nedum ipſi coadju-
tore, ſed pædagogo egent. Cujus dictum refert,
& approbat Gonzal. *ad reg. de menſib. gloſ. 5. §. 9.*

76 *n. 41.* Ad hoc bonus textus in cap. *Indecorum, ſu-
pra de ætat. & qualit.* Et quamvis Lotter. *de re be-
nefic. lib. 2. qu. 25. num. 19.* dicat hoc pertinere ad
contingentiam contra mentem Summi Pontifi-
cis ex ſiniſtra informatione, quæ vix præcaveri po-
teſt, ut oſtendit Pius II. *in Epiſtola, quæ inſcribitur,
De morib. Germanor. char. 6. verſ. Decipitur inter-
dum.* Nihilominus ſi res ſeriò conſideretur, ap-
parebit id provenire etiam ex natura rei: nam ad
coadjutoriam non ſolent concurrere niſi graves,
& provectiores, ac benè de Eccleſia meriti. Tum
quia tales ſperant ſe poſſe provideri de beneficio,
cùm per obitum vacabit; tunc enim digniores
præferri ſolent. Tamen quia ſibi dedecori eſſe pu-
tant tanquam fictos beneficiatos dici gratis inſer-
vire, poſtremum locum tenere, & ad beneficium
pervenire per viam gratiæ præventivæ. Indeque
fit, ut viri ſeniores, & præſtantiores à junioribus,
& minus idoneis excludantur, & quaſi ſupplan-
tentur. Et quamvis ad coadjutoriam obtinen-
dam exigantur literæ teſtimoniales, & com-
mendatoriæ aut Epiſcopi, aut Capituli ſuper qua-
litatibus coadjutoris, & indigentia Eccleſiæ, ut
atteſtantur Gonzal. *ad reg. de menſib. gloſ. 5. §. 9. n.
48. cum ſeqq.* & Lotter. *d. qu. 25. num. 27.* Docuit
tamen experientia hanc cautelam parum prodeſ-
ſe, cum ſæpè ſæpius hujuſmodi litteræ emendica-
tis favoribus extorqueantur. Quinimò audivi plu-
ribus ab hinc annis quendam Cathedralis Ec-
cleſiæ Canonicum (Papâ, ut arbitror, circumven-
to) prætextu inhabilitatis ad inſerviendum Ec-
cleſiæ in divinis obtinuiſſe ſibi dari coadjutorem
in Canonicatu cum futura ſucceſſione, & paulò
poſt eundem Canonicum fuiſſe deputatum co-
adjutorem dignitatis, in dem cum futura ſucceſſi-
one in alia Eccleſia; atque ita ſimul fuit coadju-
tus, & coadjutor; & qui habebatur pro inhabili
ad inſerviendum pro ſe ipſo, & egebat coadjuto-
re in Eccleſia propria, fuit reputatus habilis ad
inſerviendum, & coadjuvandum alium in Eccle-
ſia aliena. Unde ad hæc, & ſimilia abſurda evi-

77 tanda fortè conſultius foret, ut Sedes Apoſtolica
ab hujuſmodi gratiis abſtineret ubique locorum,
ſicut abſtinet in Germania, ubi ex concordatis
cautum eſt, ut Papa concedendo coadjutorias
cum futura ſucceſſione in omnibus menſibus, di-
catur concordatis contra venire. De quo plenè a-

78 git Put. *deciſ. 226. per totam, lib. 3.* Non obſtat cap.
Petiiſti, 7. quæſt. 1. quia loquitur in Epiſcopo, cui
ex permiſſione canonum diſpenſativè dari poteſt
coadjutor cum futura ſucceſſione ſecundum ea,

79 quæ dicta ſunt *ſuprà num. 47. & num. 69.* Præ-
terea, ut ex illo textu perſpicuè apparet, etiam E-
piſcopo Papa non dat coadjutorem cum futura
ſucceſſione, niſi cum duabus conditionibus. Una
eſt, ut Epiſcopus eum probet in miniſterio coadju-
toriæ. Altera eſt, ut poſtquam eum probaverit, &
aptum eſſe repererit ad officium Paſtorale, in ulti-
ma hora, in qua cognoverit ſe fore ex hoc ſæculo
migraturum, eundem ſibi ſucceſſorem deſignet.

Nam

Nam in tam brevi intervallo, & ſalute Epiſcopi jam deſperata, ceſſat omnis ſuſpicio voti captandæ mortis. At in hodierna coadjutoria neutra ex his conditionibus obſervatur; imò ante ullum experimentum, & citra periculum mortis coadjuti unico contextu datur coadjutoria, & futura ſucceſſio, ad hoc c. *Miramur*, 61, *diſt*. Denique ſi textus ille accuratè expenditur, conſtabit Zachariam Papam non dediſſe Archiepiſcopo Moguntino poteſtatem ſibi eligendi ſucceſſorem, ſed tantummodo coadjutorem aſſumendi, qui 80 tamen poſt obitum Prælati à Sede Apoſtolica eſſet ordinandus, ut clarè colligitur ex littera ibi, (eâ horâ, quâ te de præſenti ſæculo migraturum eſſe cognoveris, præſentibus cunctis ſucceſſorem deſigna, & huc veniat ordinandus.) Hæc ibi; & ſic non fuit ibi coadjutoria cum futura ſucceſſione, ſed ſimplex deſignatio ſucceſſoris, qui tamen ordinandus, ſeu providendus eſſet ab Apoſtolica Sede poſt obitum coadjuti. Nam ordinare idem importat quod conferre, ut patet ex littera hujus textus ibi, *Si autem Epiſcopus conferre diſtulerit, per Capitulum ordinetur*, & notat Butr. *in 5. notab.* Archid. in cap. *Si tibi abſenti. de præb. lib. 6.* Vel certè idem eſt quod confirmare, c. *Nullus. 58. diſt. c. 2. de arbitr.* & ita ad text. in d. c. *Petiiſti*, reſpondet Auguſt: Triump. *de poteſt. Eccleſiaſt: q. 2. art. 2. ad 2.* dicens: Zacharias Papa non conceſſit Epiſcopo Moguntino ſucceſſorem poſſe ſibi inſtituere, ſed bene conceſſit aliquem Epiſcopum poſſe ſibi coadjutorem aſſumere, qui poſt obitum eius ad Apoſtolicam Sedem accederet eligendus, & confirmadus.

81 Item non obſtat c, *Non autem*, 7. q. 1, & §. *His authoritatibus immediatè praeced.* Quoniam ſimiliter loquitur in Epiſcopatu, non autem in inferioribus beneficiis, de quibus nunc agimus. Præterea ille textus non tractat de ſucceſſione, ſed de acceſſu: nam Auguſtinus non fuit ſucceſſor, ſed coepiſcopus Valerij; quidquid contra ſcripſerint Put. & Lotter. ſupracitati *num. 44.* ut clarè conſtat ex illis verbis, (Ita conſecratus eſt, ut non ſuccederet in cathedra Epiſcopo, ſed accederet: nam incolumi Valerio Hipponenſis Eccleſiæ coepiſcopus Auguſtinus factus eſt.) Hæc ibi. Unde hæc authoritas potuiſſet à modernis omitti, quia impertinens eſt ad coadiutoriam cum futura ſucceſſione, quæ multum differt ab acceſſu, ut ibi patet, & in præcitato decreto Concilij Tridentini c. 7. *ſeſſ. 25.*

82 Demum non obſtat cap. *2. de præb. lib 6.* quia tantùm probat Summum Pontificem poſſe tribuere jus in beneficiis vacaturis, quod nemo negat. Sed hoc intelligitur non per viam juris communis, ſed per viâ diſpenſationis, quæ eſt juris relaxatio, gloſ. in c. *Ut conſtitueretur, in ver. Detrahendum, 50. diſt.* & dicitur vulnus, quia per eam Jus vulneratur, c. *Ipſa pietas, 23. q. 4.* & notat Sylveſt. *in ver. Diſpenſatio in princ.* Quod autem futura ſucceſſio in beneficio viventis non concedatur à Summo Pontifice ſecundum jus commune, imò contra Canones, & ex ſpeciali indulgentia & diſpenſatione, ac de plenitudine poteſtatis, probo apertiſſimè per quatuor textus. Primus eſt in c. *Propoſuit, infra eod.* in illis verbis: (Licet autem intentionis noſtræ non ſit in veſtituras de vacaturis factas contra canonum inſtituta ratas habere, qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de jure poſſumus ultra diſpenſare.) ubi Jo. Andr. *num. 2. in ver. Vacatura*, notabiliter ait: (Quomodo in proviſione vacaturæ Papa tollit vitium, quod eſt in promiſſione, voti ſcilicet captandæ mortis. Reſpondeo, quia Papa eſt ſupra ius.) Secundus textus eſt in c. *Conſtitutus, infr. eod.* ubi dicitur ex Canonicis Sanctionibus prohiberi beneficia concedi, vel promitti antequam vacent, & mandatum de vacaturis continere gratiam perſonalem. Tertius eſt in c. *Ne captandæ, de conceſſ. præb. lib. 6.* ubi dicitur: Ne captandæ alienæ mortis occaſio ex benignitate gratiarum Sedis Apoſtolicæ tribuatur; & ſic futura ſucceſſio in beneficiis emanat non ſecundùm ius, ſed ex gratiæ benignitate, & ſpeciali in-83 dulgentia Apoſtolicæ Sedis. Quartus textus admodum clarus eſt in ca. *Petiiſti, 7. q. 1.* ubi poſteaquam Zacharias Papa indulſit Archiepiſcopo Moguntino, ut in ſuo tranſitu coadiutorem ſuum poſſet ſibi ſucceſſorem deſignare, immediatè ſubdit: (hoc nulli concedi alii patimur, quod tibi charitate cogente largiri cenſuimus.) & ita id eſſe non ſecundum ius, ſed ex ſpeciali gratia tenent ibi Hugo, & Archid. ſeu ex ſpeciali indulgentia, ut loquitur Jo. Andr. in c. *Accepimus, in fin.* & Butr. *n. 8. ſuprà de pact.* Idem firmant ibi Hoſt. *n. 2. in ver. Omninò frivolus*, dicens coadiutorem cum futura ſucceſſione, de quo loquitur textus in d. cap. *Petiiſti*, concedi ex diſpenſatione facta à Papa ex certa. & ſpeciali gratia: & ſequitur Bellam. in d. c. *Accepimus, in 4. q. n. 4*: poſt Collectar, *ibi n. 1.* Concludo igitur hodiernas coadiutorias eſſe odioſas, & exorbitantes à iure communi, & Concilio Tridentino.

84 Cæterùm conſtanter affirmo, poſſe Pontificem Maximum ex ſpeciali indulgentia, & diſpenſativè, ut prædixi, legis vinculum relaxare, & has gratias concedere, ut clarè probatur in iuribus proximè citatis, & in d. c. *2. de præb. lib. 6.* & tradit Put. *deciſ. 226. n. 17. lib. 3.* & alibi paſſim Doctores. Nec quiſquam auderet hoc in dubium revocare propter plenitudinem poteſtatis Papæ in beneficialibus, ut in Clem. 1, *in fin: Ut lit: penden.* & ſcripſi late in cap. *Conſultationibus, nu. 26. & ſeqq: ſuprà* 85 *de cler: ægrot.* Quod adeo verum eſt, ut non ſolùm coadiutoria cum futura ſucceſſione, ſed etiam ſimplex expectativa, quæ procul dubio eſt contra Concilium Tridentinum *c. 19. ſeſſ: 24.* ut dixit Rota *deciſ: 276. num. 3 par: 1. recent.* ſuſtineatur, licèt 86 Tridentino Concilio derogatum non fuerit, quia illi nec ſolet, nec oportet ſpecialiter derogare, propter expreſſam præſervationem authoritatis Apoſtolicæ Sedis, quæ habetur in *cap. ult: ſeſſ: 27. de reform.* ſed ſatis eſt, ut Papa diſponat contrarium eius, quod Concilium diſponit, dummodo ſupplicatio manu Papæ ſignata fuerit, ut expreſsè declaravit ſan. mem. Pius V. in ſuo Motu proprio, quem ad litteram refert Nicol. Garz. *de benefic. part: 4. cap: 5. num: 32. & 33.* & ſæpius cenſuit S. Congregatio eiuſdem Concilii Interpres, & fuit declaratum in Cancellaria Apoſtolica per Abbreviatores, ut idem Garz. atteſtatur *d. c. 5. num: 34. & 35.* & decidit Rota *in una Penſionis S. Angeli 16. Decembris 1594.* coram bon: memor. Cardinali Pamphilio, ut per eundem Garziam *d. c. 5. n. 30.*

DE

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ.

Cap. Quia diverſitatem.

SUMMARIUM.

1 *Semeſtre ad eligendum, ſeu conferendum à iure præfixum non currit legitimè impedito, & n. 72.*

2 *Nec incipit currere niſi à die notitia vacationis, & n. 9.*

3 *Quot capita, tot ſententiæ.*

4 *Diverſitatem corporum diverſitas ſæpè ſequitur animorum.*

5 *Arguitur quandoque de extrinſecis ad intrinſeca.*

6 *Intruſus propriè quis dicatur.*

7 *Impedimenti tempus non computatur à ſemeſtri dato ad conferendum, ſive impedimentum ſit iuris, ſive facti.*

8 *Impeditus iuſtè non poteſt dici negligens.*

10 *Ignorantia excludit negligentiam.*

11 *Suſpenſo non currit tempus ad conferendum, niſi ſit negligens in petenda abſolutione.*

12 *Tempus currit etiam ignoranti ſi præfixum ſit non in odium negligentiæ, ſed in favorem alterius.*

13 *Prælato ſuſpenſo ius conferendi non devolvitur ad Capitulum, nec ad Archiepiſcopum, ſed ad Papam, & n. 23.*

14 *Papa poteſt præbendas conferre etiam non datâ negligentiâ inferioris collatoris.*

15 *Collatio ſi ſit ſimultanea inter Epiſcopum, & Capitulum, Epiſcopo ſuſpenſo ius conferendi ad Capitulum devolvitur.*

16 *Prælato excommunicato, vel ſuſpenſo an iuriſdictio devolvatur ad Capitulum, ita ut ſit locus electioni Vicarii capitularis, & nn. ſeqq. uſq. in finem.*

17 *Sedes vacat interpretativè, ſi Prælatus ſit excommunicatus, vel ſuſpenſus.*

18 *Aut ſi inutilis ad agendum de iure, & n. 31. Declaratur n. 20. & 23.*

19 *Viduata dicitur Eccleſia habens Prælatum inutilem.*

21 *Prælatus excommunicatus, vel ſuſpenſus pro mortuo reputatur.*

22 *Donatio cauſa mortis confirmatur morte civili ſicut naturali.*

23 *Actus fictus non debet eſſe maioris potentiæ, quàm actus naturalis, & verus.*

24 *Epiſcopo notoriè hæretico facultas concedendi dimiſſorias pertinet ad Capitulum, & n. 34.*

25 *Epiſcopo excommunicato, vel ſuſpenſo nec eius officialis, nec alius poteſt ius reddere niſi Papa.*

26 *Suffraganei excommunicati iuriſdictio non devolvitur ad Metropolitanum.*

27 *Argumentum à ſpeciali validum eſt in iure.*

28 *Epiſcopo à paganis, vel ſchiſmaticis capto, ſedes quaſi vacat, & iuriſdictio tribuitur Capitulo, & nn. ſeqq.*

29 *Mors civilis non æquiparatur naturali, niſi in caſibus in iure expreſſis.*

30 *Prælato ab hoſtibus capto iuriſdictio iure proprio pertinet ad Papam.*

32 *Prælato inhabili datur Coadiutor, nec iuriſdictio tranſit in Capitulum.*

33 *Sede vacante interpretativè ob ſuſpenſionem Prælati, œconomus non poteſt convenire, nec conveniri.*

1 QUIA DIVERSITATEM. Semeſtre ad eligendum, ſeu conferendum à iure præfixum non currit legitimè impedito. Hoc dicit Abb. Antiq. Jo. Andr. Butr. Cardin. Anchar. 2 Imol. & Jo. de Anan. nec incipit currere niſi à die notitiæ vacationis, Abb. Sicul. & Guido Papa. Dividitur in duas partes principales. In prima Archiepiſcopi querela. In ſecunda cauſæ commiſſio, ibi, *mandamus*, ſecunda ſubdividitur nam primò ponit mandatum, & ſolvit obſtaculum. Secundò, duos caſus excipit, ibi, *niſi*, & ſecundum caſum tripliciter exponit ibi, *ſic tamen*. Abbas Siculus adiiciens omnes diviſiones eſſe notandas, quia multum conferunt ad declarationem text. nec fruſtra ſunt adinventæ.

3 Nota primò ex principio litteræ illud vulgatum: *Quot capita, tot ſententiæ*; de quo pleniùs in gloſ. erant enim diverſæ opiniones, An Archiepiſcopo ex ſua culpa ſuſpenſo curreret ſemeſtre tempus ad conferendum, & ad quem devolveretur collatio præbendarum, an ad Capitulum, 4 vel ad proximum ſuperiorem, quia diverſitatem corporum diverſitas ſæpè ſequitur animorum, ut obſervant Abb. Antiq. *nu.* 1. Abb. Sicul. & Jo. de 5 Anan. *in primo notab.* nam de extrinſecis quandoque arguimus ad intrinſeca, & ad hoc ſæpè allegatur hoc c. ut per Ant. de Butr. *num.* 1.

6 Secundò nota, intruſum propriè dici, qui præter auctoritatem ſuperioris, ad quem pertinet collatio, beneficium eſt ingreſſus, ut patet in text. ibi, *Præter eius auctoritatem intruſerunt*, concordat cap. *Ex frequentibus, de inſtitution.* & ca. *Cùm veniſſent, de in integ. reſtit.* & *hic* notant Butr. *num.* 4. dicens de hoc eſſe hîc textum apertum, Imol. *n.* 1. & Abb. *in* 2. *notab.* Dixi in c. *Cum iam dudum, n.* 3. *de præb.* & in c. *Niſi cum pridem, à n* 26. *de renunciat.* ubi latè de intruſis, & quatuor illorum ſpeciebus.

7 Tertiò nota, in tempore ſex menſium dato Epiſcopis ad conferendum non computari tempus, quo juſtè ſunt impediti, ſive impedimentum ſit juris, ſive facti. De impedimento juris exemplificat textus ibi, *tempus ſuſpenſionis in ſex menſibus nullatenus computetur.* De impedimento facti exemplificat ibi: *Tempus etiam quoad Apoſtolicam Sedem acceſſit, & apud illam permanſit, vel receſſit ab illa*, & notant Butr. *n.* 7. Imol. *num.* 4. & 8 Abb. *num.* 3. & ſignâ rationē in textu expreſſam, quia Lateranenſis Concilii Conſtitutio contra negligentes tantùm fuit promulgata, ut in c. *Nulla ſupra eod.* Juſtè autem impeditus non poteſt dici negligens, & ideo tempus ei non currit, ut hîc, & in l. 1. §. *ult. C. de ann. except.* & in l. *In rebus, C. de jure dot.* & *hic* notat gloſſ. *in verb. Suſpenſionis*, Jo. Andr. Cardin. Anchar. & omnes in ſummario textûs, Butr. Imol. & Abb. *in locis proximè citatis.*

9 Unde etiam fit, ut tempus ſex menſium ad conferendum non currat à tempore vacationis beneficij, ſed à die habitæ notitiæ ipſius vacationis, ut hic eſt caſus, & tenuit Rota *deciſ.* 323. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* & apud Cardin. Seraphin. *deciſ.* 7?2. *num.* 1. ubi etiam habes quomodo prædicti ſex menſes ſint computandi, de quo in gloſſ. in 10 cap. *Quam ſit in verb. Menſes, de elect. lib.* 6. Ratio eſt, quia datâ ignorantiâ, excluditur negligentia, & is qui neſcit, poteſtatem experiendi non habet, l. *Annus in fin. ff. de calumniat.* l. *Cum ſex men-*

menſis, ff. de adilit. edict. c. *Biduum, q. 6.* ſecus ſi ſciviſſet, quia imputaretur ei, ut hic in gloſſ. *ult.* Nota etiam Romæ, & in via poſſet beneficia conferre, ut inquit Innoc. *n. 5.*

11 Ex quo infertur, ut ſi Archiepiſcopus fuiſſet negligens in petenda abſolutione, tunc benè tempus ei curreret, arg. c. *Quoniam,* 100. *diſt.* c. *Si autem, de reſcript.* l. *Quoniam poteſt, ff. de re iudic.* l. *Non omnis, ff. de minor.* ſecundum gloſſ. *fin.* hic Innoc. *n. 4 verſ. Si enim eſſet in mora,* Hoſt. *nu. 6. verſ. Alias enim,* Jo. Andr. *n. 7. verſ. Secus ſi potuiſſet.* & alios communiter, Et eſt ſimile in l. *Qui poteſt facere, ff. de reg. iur.* & in l. *Non omnes,* §. *Qui captus, ff. de re milit.* Hoc autem caſu Archiepiſcopus licet fuerit in culpa, non tamen fuit in mora petendi abſolutionem, ex quo protinus ad Curiam ſe contulit, ut patet in tex. ibi, *Ad Apoſtolicã Sedem acceſſit,* & in integra relata ab Ant. Auguſtino *in 3. Collect. Decret. libr. 3. tit. 8. c. 2.* & *hic* obſervat Innoc. *d. n. 4.*

12 Ex his rectè deducit Abb. *hic n. 3.* ut ſi tempus eſſet præfixum non in odium negligentiæ, ſed in favorem alterius, tunc tempus curreret etiam ignoranti, de quo eſt tex. in l. *Genere, ff. de his qui not. infam.* quod latiùs proſequere, ut per eum.

13 Ultimò nota, ibi, *Non tamen ad ipſum Capitulum,* Prælato ſuſpenſo ab officio, & juriſdictione ſecundum Laurentium, & Joannem, vel in ſpecie à poteſtate conferendi beneficia, ſecundũ Abb. Antiq. *hic n. 1. in ver. Culpa,* jus conferendi non devolvi ad Capitulum, nec ad Archiepiſco-
14 pum, ſed ad Papam, qui poteſt præbendas conferre etiam non datâ negligentiâ inferioris collatoris, ut in tex. ibi: *Sed ad illum, qui præter ejus deſidium & negligentiam poterat præbendas donare,* ad c. 2, cum ibi notat, *de ſuppl. neglig. Prælat. lib. 6.* Et hic notant gloſ. *in ver. Præter,* Innoc. *n. 4. in verb. ad illum,* & *infra verſ. Melius videtur,* Abb. Antiq. *in fin.* Hoſt. *n. 8. in verb. Sed ad illum,* & *in verb. Donare,* Jo. Andr. *n. 6. in verb. Sed ad illum,* & *in verb. Poterat,* Abb. Siculus *n. 4. & 5.* & reliqui omnes.

15 Hoc tamen limita notabiliter, niſi collatio inter Epiſcopum & Capitulum ſit ſimultanea, quia tunc ſuſpenſo vel excommunicato Epiſcopo, jus conferendi ad Capitulũ devolvitur, ut hic firmat Innoc. *n. 3.* Hoſt. *eod. n. in ver. Computetur,* & Abb. *d. n. 4* Hodie hoc eſt expreſſum in c. *unic. ne ſede vac. libr. 6.* ubi gloſſ. *1.* dicit illam Decretalem emanaſſe ad declarationem eorum, quæ hic notant Goffred. Innoc. & Hoſt.

16 Hinc ſumptâ occaſione QUÆRO, An Prælato excommunicato, vel ſuſpenſo juriſdictio ad Capitulum devolvatur, adeo ut ſit locus electioni Vicarij Capitularis.

Emerſit nuper hæc quæſtio in caſu Archipresbyteri Altamuræ, qui ab Epiſcopo Gravinæ declaratus fuit excommunicatus, eò quod ipſius juriſdictionem turbaverit. Et cùm propterea Capitulum contenderet juriſdictionem ad ſe devolutam, & eſſe locum electioni Vicarij Capitularis, juxta conſuetudinem illius Eccleſiæ Re ad S. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium delatâ, conſultus fui quid mihi juris videretur.

17 Pro Capitulo allegabatur Hoſt. *in Summ. tit. Ne ſede vac.* §. *Quot modis dicatur ſedes vacare, n. 2.* ubi ait, ſedem vacare duobus modis: ſcilicet verè, ut *in tit. Ne ſede vacant.* & interpretativè, ut quia Prælatus eſt hæreticus, excommunicatus vel ſuſpenſus per hoc c. & per c. *de Paroch.* c. 1. & ibi notat gloſſ. *ult. de præſcript.* & c. *Quia diligentia*
18 *de elect.* vacat enim ſi Prælatus inutilis ſit ad agendum de jure, l. 1. §. *pen.* ibi. (non eſſe auctorem, vel ſyndicum: tunc quoq; intelligimus, cum is abſit, aut valetudine impediatur, aut inhabilis ſit ad agendum.) *ff. Quod cuiuſque univerſ. no-*
19 *min.* Unde dicitur Eccleſia judicata, quæ licèt Prælatum habeat: tamen inutilem perhibetur habere, ut c. *Inter corporalia,* §. *Sed neque, de tranſlatione Epiſcop.* ſic malus Sacerdos non dicitur Sa-
20 cerdos, c. *Multi, 41. diſt.* nec malus Epiſcopus dicitur Epiſcopus, c. *Non omnes, 2. quæſt. 7.* & quamvis hoc caſu ſecundum Hoſtienſem non habeat locum dict. titul. *Ne Sede vacante,* utcunque tamen verè vacat ſedes, vel interpretativè, ſcilicet de jure, delicto Prælati exigente; vel de facto, dummodo ejuſdem negligentiæ imputari poſſit, ille titulus locum habet, argum. c. *Sciſcitatus, de reſcript.* ita Hoſtienſ. quem ferè ad calamum refert & ſequitur Jo. Franciſcus Pavinus *in tractat, de offic. & poteſt.* c. *Sede vac. Prælud. 7: & ultim. num. 13. verſ. 2. Si Prælatus, tractat. tom. 13. part. 2. fol. 413.* ſubdens hoc etiam tenere Zenzelinum in
21 Clem. *fin. de procurat.* Quemadmodum ergo cum ſedes vacat verè, juriſdictio devolvitur ad Capitulum, ut c. *His quæ,* & c. *Cum olim, de maior. & obedient.* ita & cum vacat interpretativè, ſcilicet Prælato excommunicato, vel ſuſpenſo, quia mortuus reputatur, c. *Facilius,* §. *Hoc idem probatur, de pœnit. diſtinct.* 1. c. *Viſis, 16. quæſt. 2.* gloſſ. in dict. c. *Inter corporalia,* §. *Sed neque, in verb. Inutilem, de tranſlat. Epiſcop.* Hoſtienſis in c. *Per venerabilem, num. 35. qui fil. ſint legitim.* Ad quod vi-
22 de bonam gloſſam in c. *Si Epiſcopus, in verb. Sed Capitulum de ſupplend. negligent. Prælat. lib. 6.* ubi ait; (Et ſic nota quod ſicut Capitulum, cum vacat Eccleſia, ſupplet vicem Epiſcopi in juriſdictione, ut c. *Eccleſia, eodem titul, & libr.* & cap. 1. *de maior. & obedient. libr. 6.* Sic & cùm quaſi vacat; allegat ſimile in l. *Res uxoris, C. de donat. inter vir. & uxor.* ubi donatio cauſa mortis confirmatur morte civili ſicut naturali, & in l. *ult. C. de Epiſc. & Cler.*

23 Non obſtat quod Prælato ſuſpenſo ad Capitulum non devolvatur jus conferendi beneficia, ut hic eſt expreſſum. Quoniam reſponderi poteſt hoc ideo contingere, quia etiam quando ſedes vacat verè, puta per mortem Prælati, tamen jus conferendi in Capitulum non tranſit, ut eſt text. in c. *Illa, ne ſed. vac.* per rationem gloſſ. in d. c. *Cum olim, in verb. Capitulo, circa fin. de maior. & obed.* Unde nil mirum ſi nec tranſeat cum ſedes vacat interpretativè; quia actus fictus non debet eſſe majoris potentiæ, quam actus naturalis, & verus, ut inquit Bald. in l. 4. *num. 2. C. Ad Senat. Conſult Velleian.* Nec uſquam reperitur jure ſancitũ, ut Capitulum ſuppleat vices Prælati in collatione beneficiorum, niſi quando Prælatus eſt negligens in conferendo infra ſemeſtre tempus, ut hic & in c. *Nulla, ſupra eod.* & ideo licet jus conferendi præbendas ſit actus juriſdictionis: tamen ex eo non infertur ad juriſdictionem in genere, quæ tranſit in Capitulum ſede vacante, ut notat gloſſ. *fin. in verb. Legitimam, de ſupplen. neglig. Prælat.* dicens, non eſſe bonam conſequentiam: Quia habet adminiſtrationem legitimam: ergo be-

ne-

neficia confert. Et hanc ſententiam in terminis Epiſcopi hæretici olim probavit S. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum. Nam propoſito dubio, An Epiſcopo exiſtente hæretico, facultas concedendi dimiſſorias juxta *c. 10. ſeſſ. 7.* pertineat ad Capitulum cathedralis Eccleſiæ, Die 14. Januarij 1588. Sacra Congregatio cenſuit ad Capitulum pertinere, ſi Epiſcopus ſit notoriè hæreticus.

25 Sed his non obſtantibus reſpondi, Prælato excommunicato, vel ſuſpenſo juriſdictionem non devolvi ad Capitulum, nec eſſe locum electioni Vicarij Capitularis, ſed Papam eſſe adeundum, ut provideat.

Primò enim expreſsè hoc voluit Hoſt. in cap. *1. n. 8. de offic. Vicar. lib. 6.* dicens Epiſcopo excommunicato nec eius Officialem, nec alium poſſe jus reddere, niſi Papam. Idem tenuit gloſ. *in ver. Ipſius*, ubi ait: Si Epiſcopus eſt excommunicatus, nec ipſe, nec ipſius Officialis, cum eorum idem ſit conſiſtorium, de cauſis cognoſcent. Quid ergo tunc fiet? Adeatur Papa ut provideat. Idem Jo. Monach *n. 5.* ibi: Sed pone, Epiſcopus eſt excommunicatus, dic quòd nullus cognoſcit præter Papam, qui hoc caſu habet providere.

Secundò hoc probat text. quem præcitati Au-
26 ctores allegant in cap. *Romana, de ſupplen. neglig. Prel. lib. 6.* ubi deciditur juriſdictionem ſuffraganei excommunicati ad Metropolitanum non devolvi, & redditur ratio, cum id non inveniatur à jure conceſſum, & conſequenter conditor Canonis cenſetur eam facultatem ſibi retinuiſſe per regulam c. *Nuper, infrà de ſent. excomm.* Item ſi juriſdictio Prælati ſuſpenſi devoluta eſſet ad Capitulum, Papa non reddidiſſet eam rationem, quod juriſdictio non inveniatur Metropolitano à jure conceſſa; ſed potius reddidiſſet aliã, nempè quod juriſdictio inveniatur à jure conceſſa alteri, ſcilicet Capitulo, cui jus ſuum non poteſt Metropolitanus auferre, ut dicit gloſ. in c. *fin. in verb. Non poteſt, de ſupplen. neglig. Prelat. lib. 6.*

Tertiò, Ad idem eſt tex. in cap. *Si Epiſcopus, de*
27 *ſupplen. neglig. Prelat. lib. 6.* inducendo illud per locum à ſpeciali, quod argumentum eſt validum in jure, ut cap. *Præſenti, §. Loca, de Preb. eod. lib.* & notat Abb. in cap. *Inter alia, num. 21. infrà de immunit. Eccleſ.* nam in d. ca. *Si Epiſcopus*, juriſdictio Epiſcopi naturaliter viventis tribuitur Capitulo
28 in ſpeciali caſu, quando ipſe Epiſcopus eſt captus à paganis, vel ſchiſmaticis, quaſi tunc ſedes per mortem Prælati vacare cenſeatur, ut in littera. Ergo regulariter ſecus, quia mors civilis, vel
29 ſpiritualis non æquiparatur morti naturali, niſi ubi in jure hoc cautum invenitur. Et hoc pro regula tenendum eſſe dicit gloſ. Joannis in ca. *Placuit, sl ſecondo, in verb. Mortuus, 16. qu. 1.* quam in propoſito allegat gloſ. in dict. cap. *Si Epiſcopus, in verb. Sed Capitulum, in fin.* & ita juriſdictionem Prælati ſuperſtitis non tranſire in Capitulum, niſi in caſu illo ſpeciali d. c. *Si Epiſcopus*, firmat Paulus de Caſtro, *in conſ. 99. Circa primum, nu. 1. verſ. Si igitur, lib. 2.* Et confirmatur, quia juriſdictio ibi
30 non competit Capitulo jure proprio, ſed ex indulto proviſionali ipſius Papæ, ut patet ibi, *donec per Sedem Apoſtolicam, cuius intereſt Eccleſiarum providere neceſſitatibus, ſuper hoc per ipſum Capitulũ quamcito poterit conſulendũ, aliud contigerit ordinari*, & ibi notant Jo. Andr. & omnes in ſummario tex. Ex his enim verbis apparet Eccleſiã quaſi vacante per captivitatem Prælati adminiſtrationem in ſpiritualibus, & temporalibus jure proprio non ad Capitulum, ſed ad ſummum Pontificem pertinere, unde ipſe poterit ordinare aliter providendo, vel fortè viſitatorem dando, ut dicit ibi gl. *in verb. Ordinari.* Ergo idem dicendum, cùm ſedes vacat interpretativè per ipſius Prælati excommunicationem, vel ſuſpenſionem.

33 Quartò Sedes æquè vacat interpretativè per excommunicationem, vel ſuſpenſionem Prælati, ac per ipſius inhabilitatem, ut c. *Inter corporalia, §. Sed neque, de transl. Epiſcop.* & poſt Hoſt. tradit expreſsè Jo. Franciſ. Pavin. *de offic. & poteſt. Epiſc. ſede vac. in ultim. prælud. num. 13. verſ. Secundo, ſi Prelatus eſt hereticus excommunicatus, vel ſuſpenſus* & *verſ. Tertio, Si Prelatus eſt inutilis ad agen-*
32 *dum*; & dictum eſt ſupra *num. 17.* Sed cum ſedes vacat interpretativè per inhabilitatem Prælati, juriſdictio non devolvitur ad Capitulum, ſed Papa providet dando illi coadjutorem, ut cap. *Cum plurib. cap. ſeqq. 7. q. 1. c. Ex parte, de Cleric. ægrot.* & *c. unic. eodem tit. lib. 6.* Ergo nec devolvitur ad Capitulum cùm ſedes vacat interpretativè per excommunicationem, vel ſuſpenſionem ipſius Prælati.

Quintò, Huic ſententiæ ſuffragatur diuturna obſervantia, quæ eſt optima legum interpres, *l. Si de interpret. ff. de legib. c. Cum dilectus, de conſuet.* Nam Epiſcopis propter delictum, vel inhabilitatem à juriſdictione ſuſpenſis, non adminiſtrat Capitulum; ſed Sedes Apoſtolica conſuevit conſtituere Vicarios Apoſtolicos, ſicut nunc reperiuntur conſtituti in Eccleſia Beneventana, Tranen. Lancian. Biſinian. & Alatrina.

Sextò, Præcipuè hoc vendicat ſibi locum in inferiori Prælato, de quo nunc agitur: Tum quia non conveniunt DD. an juriſdictio Prælati inferioris tranſeat in Capitulum ſede vacante, de quo articulo egi pleniſſimè in c. *His quæ, à n. 36. uſque ad 49. de major. & obed.* Tum quia S. Congreg. Concilij aliàs conſulta ad Decretum Concil. *in c. 16. ſeſſ. 24.* quòd Capitulum ſede vacante conſtituere debeat Vicarium, qui ſaltem in jure Canonico ſit Doctor, vel Licentiatus, locum habeat etiam in Collegiata defuncto ejus Prælato, qui ordinariam juriſdictionem, & omnia jura Epiſcopalia habeat, Reſpondit non habere locum.

33 Non obſtat doctrina Hoſt. & Jo. Franc. Pavini ſupra in contrarium allegata, quia dum dicunt ſedem vacare interpretativè Prælato exiſtente hæretico, excommunicato, vel ſuſpenſo, non loquũtur ad effectum devolutionis juriſdictionis in Capitulum, ſed ad effectum, ut ſit locus titulo ne ſede vacante aliquid innovetur, ut patet ex verbis eorum ſupra relatis, *n. 17.* æquitas enim ſuadet, ut tunc temporis nihil innovetur, cum ſedes quaſi vacet, nec œconomus poſſit convenire, vel conveniri, & ſic Eccleſia careat legitimo defenſore, ut c. *1. & per tot. ne ſede vac.* & notat gl. *ult.* in c. *1. de præſcript.* Sed hinc non poteſt inferri ut juriſdictio ad Capitulum devolvatur; ideoque in caſu juriſdictionis ipſemet Hoſt. contrarium tenuit, ut dictum eſt ſupra *n. 25.*

Item non obſtat gl. in contrarium allegata in c. *Si Epiſcopus, in verb. Sed Capitulum, de ſuppl. negligent. Prelator.* quia non dicit generaliter Capitulum ſupplere vices Epiſcopi, cùm Eccleſia

quaſi

quaſi vacat, ſed loquitur in terminis illius textus, id eſt, cum Sedes quaſi vacat per captivitatem Prælati: In aliis verò caſibus in iure non expreſſis mors civilis non æquiparatur naturali, ut innuit illa gloſſ. *in fin.* dum ſe remittit ad gloſſam Joannis in cap. *Placuit, ſi ſecundo, 16. quæſt. 1,* & dictum eſt *ſuprà n. 29.*

34 Demum non obſtat declaratio S. Congregationis Concilii ſuperiùs relata *n. 24.* quia loquitur quando Epiſcopus eſt notoriè hæreticus; tunc enim iuriſdictio, & ius concedendi dimiſſorias idcirco ſpectat ad Capitulum, quia ſedes non vacat interpretativè, ſed vacat verè, cap. *Ut commiſſi, de hæret. lib. 6.* & fusè probavimus in cap. *Ad abolendam, à n. 29. uſque ad n. 44. eod. titulo.*

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ.

Cap. Litteras.

SUMMARIUM.

1 *PRæbendam habens ſi in eadem Eccleſia recipiat dignitatem cum præbenda, vel aliam præbendam, vacat prima.*
2 *Beneficii tertii collatio uni facta ab Ordinario non eſt nulla de iure communi.*
3 *Niſi omnia beneficia in eadem Eccleſia exiſtant, & n. 59.*
4 *Vel niſi alia ſint incompatibilia.*
5 *Et quid ex Concilio Tridentino.*
6 *Beneficiorum pluralitas magis eſt inhibita in unâ Eccleſia, quàm in diverſis & nn. ſeqq.*
7 *Conſuetudo obtinendi duas præbendas in eadem Eccleſia de iure communi non valet; ſecus in diverſis Eccleſiis, & n. 10.*
8 *Præbendam obtinens in unâ Eccleſia, non poteſt ibi aliam obtinere, etiam virtute annexionis, quam habet præbenda ad dignitatem, & nu. 61.*
9 *Præbendas duas ut quis habeat in una Eccleſia, magis abhorrent Iura, quàm aliàs duo beneficia curata.*
10 *Præbendæ quot ſunt in Eccleſia, tot Canonici debent conſtitui.*
11 *Genus idem operatur quoad omnia, quod ſpecies quoad ſpeciem.*
12 *Conſuetudo obtinendi in eadem Eccleſia duas præbendas non valet, etiamſi unam præbendam quis habeat ut principalem, & aliam ut annexam.*
13 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ad duos Canonicatus, vel duas præbendas in eadem Eccleſia, & n. 39. & 41.*
14 *Beneficium quandoque vacat de iure, ſed non vacat de facto, & è converſo, & n. 27. & 30.*
15 *Dominium quadoque difficiliùs perditur, quàm poſſeſſio. Regulariter è contra.*
16 *Declaratur.*
17 *Beneficium ſimplex vacat ipſo iure per aſſecutionem alterius ſimilis in eadem Eccleſia, & n. 65.*
18 *Et quid ſi in diverſis Eccleſiis.*
19 *Litteræ impetrationis beneficii vacantis de iure, ſed non de facto, valent, etiam non facta mentione poſſeſſionis alterius, quæ colorata non eſt, & n. 22. & ſeqq. & n. 37.*
20 *Executor Apoſtolicus beneficium conferre non poteſt, niſi priùs cogat detentorem ad renuntiandum de facto, & n. 23.*
24 *Beneficium vacans de iure, licèt non de facto, conferri poteſt ab Ordinario abſque eo, quòd cogat detentorem ad dimittendum; ſed non à delegato, & eur, & nu. ſeqq.*
25 *Poteſtas extraordinaria magis eſt reſtringenda, quàm ordinaria.*
26 *Papa non præſumitur per ſuas litteras velle alicui dare cauſam litigii.*
27 *Beneficium an vacare debeat de iure, vel de facto, vel utroque modo ad hoc ut conferri poſſit ab Ordinario, vel Delegato, & n. ſeqq.*
28 *Inſtitutus ſcienter ſe paciens in beneficium viventis, hoc ipſo pellendus eſt, & nihilominus deponendus.*
29 *Conferens ignoranter beneficium viventis tenetur ei cui contulit ad conſimile beneficium.*
30 *Beneficium vacans de iure, ſed non de facto, an poſſit conferri priuſquam poſſeſſor facto ipſo renuntiaverit, & n. ſeqq uſque ad n. 36.*
31 *Quid ſi poſſeſſio ſit colorata, & n. 34.*
32 *Et quid ſi nullum habeat colorem iuris.*
Detentatio pura nec collationem impedit, nec impetrationem ibidem.
Declaratur n. 36. verſ. Tene igitur.
33 *Poſſeſſio quando dicatur colorem iuris habere, & & quando non.*
34 *Poſſeſſor ſi cauſam habet à Iudice, vel ab aliquo colore iuris, factum Iudicis tuetur Prætor.*
35 *Poſſeſſio incolorata differt à penitus incolorata ſecundum Io. de Imol.*
36 *Contrarium.*
38 *Diſpenſare an poſſit Epiſcopus ad duo beneficia in ead. Eccleſia, & n. ſeqq. uſq. ad nu. 51.*
39 *Quid ſi beneficia ſint conformia.*
40 *Et quid ſi difformia.*
Diſpenſare poteſt Epiſcopus ad dignitatem cum canonicatu in eadem Eccleſia: ibidem, & num. 43. & 45.
Contrarium n. 49.
41 *Beneficia plura conformia ſub eodem tecto cum in una perſona uniuntur, frangitur ibi numerus. Secus ſi ſint difformia, & nn. ſeqq.*
42 *Canonico in Eccleſia non numerata ſi conferatur ſecundus canonicatus, collatio nihil operatur.*
43 *Canonicatus cum capellania in eadem Eccleſia obtineri poteſt ex diſpenſatione Epiſcopi, & n. 45.*
44 *Item Canonicatus cum Archipresbyteratu, cui ex conſuetudine annexa eſt duplicata præbenda.*
Contrarium n. 49.
46 *Beneficia, quorum onera ad Parochialem tranſlata ſunt, eò quòd eorum Eccleſiæ in ſylvis eſſent ſita, non ſunt incompatibilia quaſi ſub eodem tecto.*
47 *Diſpenſare non intelligitur Epiſcopus conferendo ſimpliciter duo beneficia, difformia ſub eodem tecto, ſed requiritur diſpenſatio expreſſa, & nu. 67.*
48 *Diſpenſatio ad duo difformia ſub eod. tecto quam cauſam requirat, & n. 68.*
49 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ad duo difformia ſub eodem tecto ſi præciſam reſidentiam requirant.*
50 *Idem ſi primum ſit ſufficiens ad congruam ſuſtentationem.*
51 *Conſuetudo obtinendi duo difformia ſub eodem tecto ex collatione Ordinarii an locum habeat in præbenda Theologali cum Archidiaconatu, & n. ſeqq. uſq. in fin.*

52 *Conſuetudo obtinendi duo beneficia difformia ſub eodem tecto de iure communi valida eſt*

53 *Conſuetudo,quæ habet fomentum iuris,& nemini præiudicat,extenditur ad caſus ſimiles.*

54 *Conſuetudo obſervata in monaſteriis Religionis extenditur ad nova eiuſdem Religionis monaſteria.*

55 *Regula,Tantum præſcriptum quantum poſſeſſum, non habet locum in conſuetudine.*

56 *Præſcriptio non extenditur de ſpecie ad ſpeciem, ſed benè ad actus eiuſdem ſpeciei poſtea occurrentes.*

57 *Præbenda Theologalis,& Archidiaconatus ſunt beneficia difformia.*

58 *Pœnitentiarii præbenda cum dignitate poſt Concilium Tridentinum retineri non poteſt in vim conſuetudinis ante Concilium obtinendi duo difformia ſub eodem tecto.*

59 *Beneficia tria etiam difformia ſub eodem tecto vigore conſuetudinis obtineri non poſſunt.*

60 *Pœnitentiarii officium etiam ante vacationem præbendæ eſt beneficium,& incompatibile cum Parochiali,& n.63.*

61 *Beneficium etiam unitum computatur ad inducendam incompatibilitatem in ead.Eccleſia.*

62 *Theologus cathedralis habet onus legendi iniunctum præbendæ per ſe ſtans,& n.ſeq.*

63 *Pœnitentiarius inſtitui debet ante vacationem præbendæ.*

64 *Beneficia duo conformia ſub eodem tecto obtineri non poſſunt abſque diſpenſatione Apoſtolica,non obſtante contrariâ conſuetudine etiam immemorabili.*

Niſi ſecus cautum ſit lege fundationis ab Ordinario approbatâ,n.66.

65 *Beneficium ſervitorium,& præſtimonium in ead. Eccleſia ſunt conformia,ac primum vacat per aſſecutionem ſecundi.*

67 *Beneficia duo difformia ſub eod.tecto obtineri non poſſunt abſque proviſione Apoſtolica,niſi id dictet Eccleſiæ ſtatutum,vel conſuetudo,aut Epiſcopus expreſsè diſpenſet.*

69 *Proviſi ab Ordinario de duobus beneficiis difformibus ſub eodem tecto tutius eſt,ut petant novam proviſionem à Sede Apoſtolica.*

1 LITTERAS.Legitur variè:ſed ſecundum intellectum,quem dicunt eſſe verum Cardin.Imol.& Abb.hoc intendit.Si habens præbendam in eadem Eccleſia recipit dignitatem cum præbenda;vel aliam præbendam,vacat prima; & quamvis à ſuperiore ſibi confirmetur, tamen valet eius impetratio, etiam tacita de poſſeſſione alterius,quæ colorata non eſt.Dividitur in duas partes principales.In prima ponitur conſulatio.In ſecunda reſponſio, ibi, *Cum igitur.* Prima ſubdividitur:nam primo ponit formam mandati pro actore decreti.Secundo allegationem actoris,ibi, *de facto.* Tertio defenſionem rei, ibi.*Sed Præpoſitus.*Quarto elicit dubia ex prædictis, ibi, *Unde.*

2 Nota primo,ex decretali collationem tertii beneficii eidem factam ab Ordinario non eſſe nullam de iure communi,ut hic probatur expreſsè.Nam iſte N. erat Canonicus Eccleſiæ S. Viſcardi:deinde aſſumptus fuit in Canonicum maioris Eccleſiæ. Tertio obtinuit præpoſituram cum præbenda in primo dicta Eccleſia S.Viſcardi,& ſic erat triplex;& tamen collatio præpoſituræ non fuit nulla,ſed tantummodo per illius aſſecutionem vacavit prima præbenda,ut colligitur ex ſententia Papæ.

3 Hinc cenſuit S.Congregatio Concilij,Epiſcopum non prohiberi inſtituere ad beneficium obtinentem alia duo ſimplicia; ſed inſtitutum poſtea non poſſe illud unà cum duobus utcunque inſufficientibus retinere abſque nova proviſione, vel diſpenſatione Papæ. Hoc tamen limita primò , niſi tria beneficia eſſent in eadem Eccleſia; quia tunc collatio tertij ſine diſpenſatione Apoſtolica eſſet nulla ipſo iure, non obſtante contraria conſuetudine etiam iuratâ,& immemorabili. Textus eſt clarus in cap.1.& ibi omnes,*de conſuetud.lib.6.* & hic notat Imol. *num.8.verſ.Intellige,*
4 *dummodo quis non ſit triplex.* Deinde limita, niſi duo beneficia eſſent aliàs incompatibilia ; quia tunc non valet collatio tertii ſimiliter incompatibilis,ut eſt caſus in cap.*Ordinarij,* §.*In conferen-*
5 *dis,de off.Ordinar.lib.6.* Hodie verò cum Concilium Tridentinum *c.17.ſeſſ.24.* non permittat ut habenti unum beneficium poſſit conferri,niſi aliud, & ſic tertium indiſtinctè ſit incompatibile cum prioribus : collatio tertii etiam ſimplicis,& inſufficientis irrita eſt ex *d.§.In conferendis,iuncto d.c.17.* ut fusè probavi in c. *Cum iam dudum, in ult.q.ſuprà de præb.*

6 Secundo nota , ex textu pluralitatem beneficiorum magis eſſe à iure improbatam in eadem
7 Eccleſia,quàm in diverſis.Nam conſuetudo generalis obtinendi in eadem Eccleſia plures præbendas, propter iuris reſiſtentiam non valet, & tamen valet ſi præbendæ exiſtant in diverſis Eccleſiis.Utrumque probatur in textu ſecundum Abb.*in not.notab.*Nam iſte Præpoſitus obtinebat præbendam in una Eccleſia:deinde obtinuit aliam præbendam in diverſa Eccleſia:& ſic retinuit utramque,nec vacavit prima per aſſecutionem ſecundæ,ſaltem ex conſuetudine generali. poſtremò obtinuit in prima Eccleſia Præpoſituram,cui erat annexa alia præbenda,ut colligitur ex verſ.*Sed Præpoſitus* , licèt in littera non exprimatur. Et per hoc vacavit ipſo iure prima præbenda non obſtante conſuetudine generali , ut patet ex ſententia Papæ in fine textûs , & ſic magis reſiſtunt iura,ut quis ſit pluralis in una , quàm in duabus Eccleſiis; quo fit ut diſpenſatus à Sede Apoſtolica ad duas dignitates , non cenſeatur diſpenſatus ad duas dignitates in eadem Eccleſia, niſi hoc in litteris ſit expreſſum, ut tenet Ægid.in c.*De multa,ſupra de præb.*quem ibi ſequuntur Jo. Andr.*nu.13.*Anchar.*nu.7.*Imol.*nu.8.*& commu-
8 niter DD.ut teſtatur Abb.*nu.4.*Hinc etiam fit ut obtinens præbendam in una Eccleſia non poſſit in eadem obtinere aliam præbendam etiam virtute annexionis,quam habet præbenda ad dignitatem,ut hîc, & apertiùs in Clem.*fin.de præb.* & tamen obtinens parochialem poteſt aliam obtinere virtute annexionis,quam habet ad dignitatem,vel præbendum,ut c.*Super eo,de præb.lib.6,*
9 Unde deducitur unum,quod videtur mirabile, videlicet ut magis abhorreant iura,ut quis habeat duas præbendas in eadem Eccleſia, quàm aliàs duo beneficia curata,ut notat gloſſ.*ult.*in d. Clem.*fin.*& Abb.*hic in t.notab.in fin.*Non obſtat cap. *Cum in Eccleſia , de præbend. lib. 6.* quia ibi non erat conſuetudo, ut Epiſcopus haberet duas præbendas in eadem Eccleſia,ſed ſolùm ut haberet unam præbendam,quia ex conſuetudine

dine eo ipſo quòd erat Epiſcopus, erat etiam
præbendarius, ut *hic* per Jo. Andr. *nu. 2. in ver. Generali*, & Butr. *num 10.*
Tertio nota ibi, *ex conſuetudine generali*, textum
10 expreſſum, quòd conſuetudo obtinendi duas
præbendas in eadem Eccleſia non valet: eſt enim
corruptela, ca. *Ad noſtram, cum duob: cap: ſeqq. de
conſuet*, & cap. *eod. tit: lib: 6.* quia quot præbendæ, vel perſonatus ſunt in Eccleſia, tot Canonici
debent inſtitui, arg. c. *Nulla ſuprà eod:* & c. *in Eccleſia de inſtitut.* cap: *Singula, 89 diſtinct.* & c. *Cum
ſingula, de præb: lib: 6.* & ita hic firmat gloſ. *in ver.
Ex conſuetudine.* Item Tancred. Joan Vincent &
Philip. Innoc. *in princ. in ver. Conſuetudine.* Hoſt.
num: 1. in eod. ver. Joan. Andr. *num. 11.* Butr. *nu. 10*
Cardin. *num. 2. in prima oppoſit.* Abb. *in primo not.*
& Jo. de Anania *num: 3.* & ita hic communiter
teneturut inquit Imol. *num 4.* Et quamvis non-
11 nulli dicant hoc habere locum duntaxat in conſuetudine generali, de qua textus loquitur, non
autem in ſpeciali conſuetudine Eccleſiæ: hoc tamen nihil eſt ſecundum Cardin. quia idem operatur genus quoad omnia; quod ſpecies quoad
ſpeciem, & è converſo, c. *Si non licet, 23. q. 4.* cap:
Denique, 4. diſt. cap: *Ad ejus, 5. diſt* notatur in cap.
Solitæ, de major: & obedient: & in cap. *Quia
circa, de privileg.* & per gloſ: & Bar. in leg *Sed
12 ſi quis, §. Quæſitum, ff Si quis caut.* Et procedit hæc
concluſio, etiamſi quis habeat unam præbendam
ut principalem, & aliam ei annexam, ſicut erat
hic una ex duabus præbendis annexa Præpoſituræ, ut innuitur *in verſ: Sed Præpoſitus*, ſecundum
Anchar. *in 3. not.* & Jo. de Anan. *n: 3.* ad hoc Clem.
ult. de præb.
13 Quartò nota ibi, *de communi Canonicorum confirmant aſſenſu*; ad duos Canonicatus, vel duas
præbendas in eadem Eccleſia Epiſcopum diſpenſare non poſſe: & ita eſt hic argumentum optimum, & quaſi expreſſum, ut inquit Abb. *num: 3.*
Sed de hoc latiùs *infrà in 1. quæſt.*
14 Quintò nota ibi, *& ſi non de facto*, quandoque
beneficium vacare de jure, & tamen non vacare
de facto, prout in caſu hujus cap. in quo jus inducit vacationem primæ præbendæ per aſſecutionem ſecundæ in eadem Eccleſia, & tamen prima
præbenda non vacavit de facto, quia poſſeſſor
facto ipſo illam non dimiſit. Et propterea quamvis dignitas, vel beneficium curatum vacet ipſo
jure per aſſecutionem pacificam alterius ſimilis, ut
in ea. *De multa, ſuprà de præb.* nihilominus in Extravag. *Execrabilis, Ioan. XII. in §. Qui verò deinceps*, ſtatuitur, ut poſſeſſor facto ipſo abſque moræ
diſpeodio teneatur primum dimittere in manibus
Ordinarij; alioquin ſit privatus utroque, & inha-
15 bilis ad ordines, & beneficia. Et hic collige
quandoque faciliùs perdi dominium, quàm poſſeſſionem. Regulariter tamen dominium difficilius perditur, l. *Si quis vi, §. Differentia. ff de acquir. poſſ.* & ita poſt Vincent. & Jo. *hic* notat Jo.
Andr. *num: 7.* Card. *in 2. not.* & Jo de Anan. *num.
5.* Tu dic ſecundum Anchar. *in 7. notab.* Juris au-
16 thoritate dominium faciliùs amitti, quàm poſſeſſionem, quia dominium conſiſtit in jure, poſſeſſio
in facto conſiſtit, & ſine facto non perditur juris
diſpoſitione, ut l. *Demque*, & l. *Nec utilem, ff Ex
quibus cauſis major.*
17 Sextò nota ibi, *de jure vacare noſcatur*, & ſigna
caſum ſingularem, in quo primum beneficium
ſimplex vacat ipſo jure per aſſecutionem alterius ſimilis, videlicet cum utrumque eſt in una
Eccleſia, ſeu ſub eodem tecto, ſecundum Cardin.
in primo notab. & Abb. *in 3. notab.* & videtur Communis opinio, ut teſtatur. Imol. *num.: 4.* quam etiam probavit Sacra congregatio Concilij, ut di-
18 cam *infra n. 65.* Secus enim eſt, ſi in diverſis Eccleſijs exiſtant, ut probatur per locum à ſpeciali in
c. *De multa*, & ibi dixi *in primo not. ſupra de præb.*
Sed hodie hoc regulariter eſt etiam in beneficia
ſimplicibus diverſarum Eccleſiarum, ſi alias ſint
incompatibilia vel ratione reſidentiæ, puta duo
canonicatus, vel præbendæ, vel ratione ſufficientiæ: unde ſimplex beneficium ſufficiens vacat
ipſo jure adepta pacifica poſſeſſione alterius ex
Concilio Tridentino *cap. 4. ſeſſ. 7. juncto cap. 17.
ſeſſ. 24.* ut dixi in prædicta decretali *De multa, nu.
3.* & in cap. *Cum jam dudum, in tertia quæſt. ſuprà
de præb.*
19 Ultimò nota ex fine litteræ, textum valdè
notabilem in materia, quòd litteræ impetratio-
20 nis beneficij vacantis de jure, ſed non de facto validæ ſunt etiam non facta mentione poſſeſſionis
alterius, quæ colorata non eſt; ſed tamen executor Apoſtolicus beneficium conferre non poteſt,
niſi prius cogat detentorem ad dimittendum de
21 facto. Utrumque hic probatur expreſsè juxta verum intellectum Cardinal. ut dixi *ſupra in Summ.*
quem communiter Doctores ſequuntur. De primo patet; nam præbenda S. Viſcardi vacabat
ipſo jure per aſumptionem ad præpoſituram
cum præbenda in eadem Eccleſia, ſed non vacabat de facto, quia Præpoſitus illius poſſeſſionem
vacuam non dimiſerat nec in litteris de hoc fuit
facta mentio, & tamen litteræ impetrationis fuerunt validæ; quia virtute illatum ſecundum communem intellectum iſti executores jubentur con-
22 ferre primam præbendam, & poſſeſſio illa non
erat colorata, cum titulus jam eſſet extinctus; alioquin litteræ impetrationis non valuiſſent, quæ
de hujuſmodi colorata facti poſſeſſione mentionem non feciſſent, & ita obſtaret text. in c. *Cum
noſtris, ſupra eod* ſecundum intellectum Jo. Andr.
verum & communem, ut ibi teſtatur Abbas
23 *in princ.* De ſecundo ſimiliter patet, quia Papa hic
mandat, ut executores non conferant prius quam
coegerint detentorem ad dimittendum, ſcilicet
facto ipſo, juxta Extravag. *Execrabilis, §. Qui verò
24 deinceps. de præb.* Et ex hoc pondera differentiam
inter Delegatum, & Ordinarium, nam Delegatus, ut prædixi, conferre non poteſt niſi prius
compellat detentorem ad cedendum de facto.
Sed Ordinarius poteſt liberè conferre beneficium
vacans per aſſecutionem pacificam alterius, vel
per alium modum vacationis, etiam irrequiſito
poſſeſſore, ut eſt textus cap. *De multa, §. Is quoque
ſupra de præb:* ubi hoc tenent Innoc. *num. 3.* Joan.
Andr. *num. 10. in verb: Libere*, Henric. Boich. *num.
19. verſ. Et nota quod dicit textus.* Butr. *n: 29.* Imol.
nu. 6. Anchar. *in 5. notab.* Cardin. *in d. §. Is quoque,
in 2. quæſt.* Abb. *num: 3.* & Jo. de Anan. *n.: 8.* Concordat textus in c. *Extirpanda. §. Alioquin, eod: tit.*
& ita prædictam differentiam ponunt *hic* Innoc.
nu. 1. Hoſt. *eod nu. in ver: Confirmavit*, Jo. Andr.
num 3 & 8. & Butr. *in 7. not.* reddentes rationem
25 diverſitatis; quia magis eſt reſtringenda poteſtas
extraordinaria, quàm ordinaria, ad hoc cap. *Ut
debitus, de appellat.* & ideo delegatus non poteſt

26 quod poteſt Ordinarius,d.c.*De multa*,§. *Is quo-*
que.Præterea non eſt præſumendum ut Papa per-
ſuas litteras aliquibus præbere velit cauſam lingij
cap.*Nonnulli,de reſcrip*.quin potius præſumptio
eſt, ut intendat dare Eccleſiam impetranti avo-
cata poſſeſſione à poſſeſſore, In Ordinario au-
tem præſumptio eſt ut velit ius ſuum tueri, cap.
2.*de feud.ff.Si quis juriſdic.non obtemper*. verun-
tamen nec Ordinarius eum, cui contulit, in poſ-
ſeſſionem inducet,niſi poſſeſſore prius vocato,ut
eſt caſus in cap. *Licet Epiſcopus,de præb,lib.6*.&
notant in d.cap. *De multa*, Jo.Andr.*num*.10 *in*
27 *ver. Libere*, & Imol.*num*.6. Et juxta prædicta
conclude generaliùs diſtinguendo ſecundùm Jo.
Andr.*hic nu*.7.*in ver Quam cum de facto*.Quan-
doque beneficium vacat de jure,& de facto, &
tunc eſt conferendum perſonæ idoneæ,cap.2. *ſu-*
pra de inſtitut.cap.*Super*,& c. *Grave, de præbend*.
Quandoque vacat de facto,& non de jure, ut cũ
quis ſpoliatus eſt beneficio,cap. *Ad audientiam*,
28 & c.*Abbas,ſuprà de his,quæ vi met.cauſ*. Quan-
doque nec de facto,nec de jure,quod non eget ex-
emplo. Et in his duobus caſibus conferri prohi-
betur, adeo ut qui ſcienter patitur ſe inſtitui in
beneficium viventis, hoc ipſo pellendus ſit, cap.
1. *ſuprà eod*.& nihilominus deponendus,cap. *In*
primis,2.*q*.1.& notat gloſ.in d.cap.*in ver. Pellen-*
29 *di*. Si verò ignoranter,excuſatur conferens, ſed
tenetur ei,cui nulliter contulit, ad conſimile be-
neficium,ut cap.*Præſentiam*,7.*q*.1. & notat gloſ.
præallegata adhibita tamen diſtinctione, de qua
per Jo.Andr.in cap.*Inter cætera.ſuprà de præbend*.
30 Aliquando verò beneficiũ vacat de jure, eò quòd
jus ipſum vacationem induerit, ſed non vacat de
facto, quia poſſeſſor facto ipſo non ceſſit benefi-
cio,ut hic patet in illis verbis: *etſi non de facto,de*
31 *jure tamen vacare noſcatur*. Et hoc quarto caſu
Jo.Andr.*ubi ſupra*,poſt Hoſt.ſubdiſtinguit: nam
aut factum aliquid juris habet, ſeu colorem te-
nendi, & tunc beneficium conferri non poteſt
quouſque renuntiatum eſt,ut hic,& in cap. *Cum*
32 *noſtris,ſuprà eod*. aut factum nullum habet colo-
rem juris, & non obſtante detentatione facti,
conferri poteſt,cap. *Propoſuit,ſuprà eod*.& ca.*De*
multa,de præb. Atque ita purum factum,quod in
ſola detentatione conſiſtit collationem non im-
pedit, nec impetrationem. factum vero,quod
aliquid Juris habet,utrumque impedit, & ſic ſine
calumnia, ut inquit Joan. Andr. poteſt intelligi
quod hic dicitur,& c.*Cum noſtris*, *Auditur*, ibi,
33 *Quia talis poſſeſſio,ſuprà eod*. Dicitur autem factũ
purum,& nihil juris habere,quando nullum juris
colorem habet. Illud verò dicitur aliquid juris
habere, quando habet authoritatem judicis,vel
alium colorem juris, puta quia poſſeſſor cauſam
habet ab illis, qui etſi injuſtè eligant ad præben-
dam,vel ipſam conferant, habent tamen poteſta-
tem eligendi,vel conferendi, ſecundum Jo.Andr.
ubi ſuprà, & patet ex notatis per eundem in cap.
Poſt electionem,in 2.reſponſo,in ver. Perſona idonea,
n.4.& in c. *Propoſuit*,§.*Si ſuper,in ver: Intelligeba-*
tur.ſuprà eod.c.Illa,infrà ne ſed.vac. & c. *Auditis*,
34 *ſuprà de elect*.Et eſt ratio diverſitatis cur in poſſeſ-
ſione colorata aliud ſit tenendum, quàm in nuda
detentatione facti tantùm;quia ſi poſſeſſor habet
cauſam à judice,vel ab aliquo colore juris,factum
judicis tuetur Prætor,l.1.§.1.& 2 *ff. Quod cum*
falſ.tutor. pro quo ſemper eſt præſumendum, ut
leg.& not.in c. *In præſentia*,§.1.*ſup.de renunc*.&
qui peccat,non peccat juris authoritate,cap. *Qui*
peccat, 24.*q*.3. & juſtè poſſidet qui judicis autho-
ritate poſſidet,l. *Juſte,ff de acquir poſſeſſ*. Ideoque
talis poſſeſſor vel ex indulgentia Sedis Apoſtoli-
cæ,quam oſtendit electoribus, vel conferentibus
antequam eum eligerent,vel ei conferrent; vel ali-
quo alio jure credendus eſt juſtam cauſam fovere,
de qua etiam inquirendum eſt; & niſi reperiatur
juſta,poterit privari ipſe poſſeſſor, & cogi ad re-
ſignandum;& factà reſignatione poterit fieri col-
latio,ut hic patet,& in d.cap.*Cum noſtris*,§.*fin*. &
in c.*Propoſuit*,§.*fin*.*ſupra eod*.

35 Cæterum in hoc 4.membro,videlicet, Cùm
præbenda vacat de jure,ſed non de facto, aliter
diſtinguit Imola *n*.16.*verſ. Et prædictis*: nam ut
ipſe ait,interdum eſt poſſeſſio penitus incolorata,
interdum eſt incolorata,ſed non penitus, inter-
dum verò eſt colorata. In primo caſu quando eſt
penitus incolorata, non impeditur impetratio,
nec etiam collatio,nedum Ordinarij, ſed nec et-
iam Delegati,per ea,quæ notantur in ca.*De mul-*
ta,§.*Is quoque*,& in c.*Exterpanda* §. *Alioquin,de*
præb.melius in cap.*Cum in cunctis*,in gloſ.*penult*.
de elect.Dicitur autem poſſeſſio penitus incolora-
ta quando poſſidens nullum habet titulum, nec
etiam habuit; vel ſi habuit,fuit illo privatus per
ſententiam juris,vel hominis,per ea, quæ notan-
tur *in d*.§.*Is quoque*,& notat gloſ.præalleg.Idem-
que videtur ſi habet titulum ab illo, ad quem non
ſpectat originaliter, nec accidentaliter, per id,
quod habetur in c.*Illa,infrà ne ſed.vacan*. non ta-
men poterit poſſeſſor ſua poſſeſſione privari, niſi
priùs eo citato,& de jure illius cognito,c.*Licet E-*
piſcopus,de præb:6.lib.Secundo autem caſu quan-
do poſſeſſio eſt quidem colorata, ſed non penitus
veluti ſi quis habeat titulum ab eo, ad quem ori-
ginaliter ſpectat, licet poteſtas accidentaliter ſit
translata in alium: tunc talis poſſeſſio non im-
pedit impetrationem,nec collationem Ordina-
rij. Executor tamen conferre non poteſt ante-
quam coëgerit poſſeſſorem ad dimittendum, ut
hic eſt caſus ſecundum intellectum Anchar. qui
dixit notabilem idem Joan.de Imola,*nu*. 16.*col*.
12.*in fin.verſ.Unde poſſet dici*:nam iſte Archiepi-
ſcopus originaliter poterat conferre primam va-
cantem per aſſecutionem ſecundæ. ſed acciden-
taliter poteſtas ad Papam fuit devoluta, ut patet
ex littera; unde per confirmationem,quam con-
ceſſit Archiepiſcopus,conceſſio non remanſit pe-
nitus abſque colore.

Verùm hæc diſtinctio inter poſſeſſionem inco-
36 loratam,& penitùs incoloratam, eſt nimis ſubti-
lis,& eſt contra mentem Doctorum, qui com-
muniter dicunt, poſſeſſionem tunc eſſe incolora-
tam, quando nullum habet colorem tenendi,
quem quidem colorem nullo prorſus modo præ-
buit dicta confirmatio,quia ad hoc non inſpici-
tur origo,ſed tempus ipſius cõfirmationis,c.*Du-*
dum,il primo,§.*Cum autem*, ibi, *electionis tempore*
c.*Cum inter R.in fin*.& ca.*Auditis,verſ:Cum ta-*
men,de elect.c.*Quorundam*,cum ibi notat per Jo.
Monach.& Jo.Andr.*eod.tit.lib.6*. Henric. Boich.
in d.c:*Dudum,nu*.26. Quo quidem tempore in-
ſpecto certum eſt Archiepiſcopum caruiſſe fun-
ditus pro illa vice conferendi poteſtate,c.2.*ſupra*
eod.Unde perinde eſt ac ſi eam nunquam habuiſ-
ſet. Tene igitur intellectum Cardinalis, de
quo

quo *ſupra n.19.* quod ſcilicet impetratio beneficij
vacantis de jure, ſed non de facto, quia ab alio
poſſidetur, ſit valida, ſi poſſeſſio nullum habeat
colorem tenendi; ſed nihilominus executor Apo-
ſtolicus conferre non poſſit priuſquam coege-
rit detentorem ad cedendum de facto, ut hic vi-
37 detur caſus non cavillando litteram. In tertio au-
tem caſu, quando ſcilicet poſſeſſio eſt colorata,
breviter conclude collationem Ordinarij valere
ſecundum ea, quæ dicta ſunt *ſupra n.24.* ſed im-
petrationem certi beneficij, non factâ mentione
talis poſſeſſionis eſſe invalidam, ut eſt tex. ſecun-
dum communem intellectum in c. *Cum noſtris.*
ſupra eod. & dictum eſt *ſupra n.22.* In hoc tamen
ultimo caſu poſſet latiùs diſtingui, ut per Com-
poſtel. in c. *Capitulum S. Crucis, ſupra de reſcript.*
Cujus diſtinctionem hic reaſſumunt, & probant
Henr. Boich. *n.3.* & Imol, *num.16. coll.13. poſt med.*
verſ. Tertio caſu.

38 QUÆRO, An Epiſcopus poſſit diſpenſare ad
duo beneficia in ead. Eccleſia. Præmittendum eſt,
hanc quæſt. proponi de beneficijs, aliàs compati-
bilibus: nam ſi eſſent incompatibilia, vel ratione
curæ animarum, vel ratione ſufficientiæ ſecundũ
ea, quæ dixi in c. *Cum iam dudum, n.31. ſupra de*
præb. explorati juris eſſe Epiſcopum diſpenſare
non poſſe, quia cùm hanc facultatem non ha-
beat, quando hæc beneficia incompatibilia exi-
ſtunt in diverſis Eccleſijs, ſed opus ſit diſpenſa-
tione Apoſtolica, ut firmavi in d. c. *Cum iam du-*
dum, in 2. q. longè minus illam habet quando exi-
ſtunt in ead. Eccleſia, ut patet ex dictis *ſup. n.6. &*
ſeqq.

Hoc præmiſſo, in quæſt. propoſita duæ ſunt
opiniones. Prima eſt Tancredi, qui arbitratus eſt
Epiſcopum poſſe diſpenſare. In qua etiam reſidet
hîc Bernard. in gloſ. *ult.* & ad hanc Decretalem
reſpondet, confirmationem idcircò non valuiſſe,
quia Archiepiſcopus non intendebat diſpenſare.
Nam præbenda vacabat de jure, licèt non de fa-
cto, & Archiepiſcopus de novo non contulit, ſed
confirmavit; quæ quidem confirmatio ſine nova
collatione non induxit diſpenſationem cap. *2. de*
ſchiſmat. ſecus autem eſſet ſi diſpenſationem ex-
preſsè, & cum cauſa impertitus fuiſſet, ut ca. *Cum*
noſtris, ſuprà eod.

Secunda opinio eſt Goffredi, qui dixit, Epiſco-
pum ad plures præbendas, ſive in diverſis, ſive in
eadem Eccleſia nullatenus poſſe diſpenſare, & re-
prehendit Tancredum, qui dixerat oppoſitum
quia crimina non ſunt palpanda ut incurata ſer-
ventur, c. *Si quis Diaconus, 50. diſt.* & Goffredum
ſequitur Petrus de Sampſone, dicens hoc eſſe hic
expreſſum: & cum eo tranſit Abb, Anuq. eius au-
ditor, *num.3.* Idem ex hoc text. colligit Innoc. *in*
princ. in verb. Quoniam. Quibus adjungi poſſunt
Hoſtien. & Authores omnes, qui exiſtimant Epi-
ſcopum non habere facultatem diſpenſandi ad
plures præbendas, etiam in diverſis Eccleſijs, quos
retuli in c. *Cum iam dudum in 1. q. verſ. Secunda*
opinio, n. ... ſuprà de præb. Hi enim fortius tenent
Epiſcopum id non poſſe in ead. Eccleſia, per ea,
quę dixi *ſuprà n.6.* Moventur per c. *Sanctorum 70.*
diſt. ubi Epiſcopus non diſpenſat, ut quis habeat
duas præbendas, etiam in diverſis Eccleſijs. Item
quia cùm tranſierit ad ſecundam, vacavit prima, c.
Si quis iam tranſlatus, 21. q.2. Ergo Epiſcopus non
poteſt hoc jus tollere, c. *Dilectus ſuprà de tempor.*
ordinat. Item quia cùm diſtinctæ ſint præbendæ
in aliqua eccleſia, non poſſunt uniri duæ in unã
perſonam, nec una dividi in duas, c. *Tua, ſupra de*
præb. c. *Singula, 89. diſt.* ſecundum Innoc.

39 Tu verò pro concordia ſequere diſtinctionem
Jo. Andr. *n.8.* videlicet; Aut beneficia in eadem
eccleſia ſunt conformia, puta duo Canonicatus,
vel duæ præbendæ, & Epiſcopus diſpenſare non
poteſt, ſed requiritur diſpenſatio Apoſtolica, de
qua eſt argumentum optimum, & quaſi expreſ-
ſum hic ſecundum Abb, *in 2. notab.* Et in hoc
caſu intelligi poteſt ſecunda opinio Goffredi &
40 ſequacium. Aut beneficia ſunt difformia, puta di-
gnitas cum Canonicatu, vel præbenda, & diſpen-
ſat Epiſcopus, ut videtur caſus in c. 1. *in fin.* & ibi
gloſſ. *in verb. Niſi unicum, de conſuetud. lib. 6.* &
facit tex. in Clem. *Si iuxta,* & quod ibi notatur in
ultim. gloſſ. *de præb.* & ita procedat prima opinio
41 Tancredi, & Bernardi. Ratio diverſitatis eſt, quia
in primo caſu cùm duo beneficia conformia in
una perſona uniuntur, frangitur ibi numerus:
nam ſi in una Eccleſia mihi Canonico detur alia
Canonia, aut Eccleſia, non habet certum nume-
42 rum, aut habet. Primo caſu ſuperflua eſt datio
ſecundi Canonicatus, & videtur fieri potiùs ver-
botenus, quàm quoad effectum: veluti cùm ſe-
cundò manumittitur ſemel manumiſſus, bapti-
zatur baptizatus, vel ordinatur ad eundem ordi-
nem jam ordinatus, ut l. *2. C. de manumiſſ. vindict.*
c. *Presbytero. §. Quod,* ergo & quod ibi notatur
68. diſt. Secundo autem caſu cum habet nume-
rum, per diſpenſationem numerus frangeretur:
nam ſi ſint duodecim Canoniæ, & ego habeam
duas, non erunt niſi undecim, & ſi diſpenſaretur
cum alijs quinque, ut ſinguli duas haberent, non
eſſent niſi ſex. Patens eſt igitur ratio fractionis nu-
meri. Præterea ſubtrahitur Eccleſiæ alterius con-
ſilium, & ſuffragium, ad quod ego jam tenebar
ex prima Canonia, ita ut per ſecundam nihil ad-
datur: unde Eccleſia multum læderetur. Secus au-
tem eſt cùm beneficia ſunt difformia: nam ſi in
una Eccleſia ſint duodecim Canonici, & extra
numerum ſint Perſonatus, vel officia perpetua, ſi
Perſonatum habeo cum Canonia, numerus non
infringitur, & nunc Canonicatui, nunc Perſona-
tui potero deſervire; conformitas ergo officio-
rum prohibet, quod diverſitas officiorum per-
mittit: ita diſtinguit & declarat *hic* Jo. And *n.11.*
Item verſ. ſi in diverſis, cui adſtipulantur But. *n.11.*
verſ. Per quæ concludit, Imol. *n.8.* & communiter
43 Doctores. ut Abb. teſtatur *num.6.* Eodem modo
diſtinguit gloſſ. *ult.* in Clem. *fin. de præb.* dicens,
Epiſcopum non poſſe diſpenſare, ut quis habeat
duas Canonias in eadem Eccleſia, ſed benè poſ-
ſe diſpenſare ut habeat Canoniam cum perſo-
natu, & ſequuntur ibi DD, Feder. de Sen. *conſ.120.*
Quæſitum eſt per tot. ubi conſuluit ex diſpenſatio-
ne Epiſcopi poſſe quem obtinere Canonicatum
cum capella in eadem Eccleſia, licèt obtinere
non poſſit duas præbendas, & ſequitur illud
conſ. Abb. *conſ.70. Videtur primò, circa fin. verſ.*
Ad ſecundum, lib.1. & idem Feder. *conſ.205. Ad*
44 *aures, iunct. conſ.206. Reverende Pater,* ubi reſpon-
dit ſimiliter poſſe Epiſcopum diſpenſare, ut in
eadem eccleſia Canonicus præbendatus poſſit
obtinere Archipresbyteratum, cui ex conſuetu-
dine annexa erat duplicata præbenda. Lapus
allegat.117. Philippus *num.3. & 4. verſ. Et eadem*
ratio-

45 *ratione*, dicens duos Canonicatus eſſe duo mem-
bra requirere duo conſilia, & vota in eodem
corpore, videlicet in Capitulo; & ideò in illis in-
trare incompatibilitatem ſub eodem tecto. Secus
in Canonicatu & Capellania, vel in Canonicatu
cum dignitate. Doctores in cap. *Cum iam dudum*
ſupra de præb. ubi in ſpecie Abb. *num. 9.* & Butr.
n. 10. verſ. Ultimate, ubi ait, ſe prædictæ diſtinctio-
ni adhærere, quia eſt opinio tanti Doctoris, ut
fuit Jo. Andr. quam etiam ſæpius probavit Rota
& præſertim *in cauſa Toletana Capellaniæ de Ba-*
rataz 4. Martii 1589. & 4. Junii 1590. coram
Card. Mantica *& 15. Februarii* 1591. coram Card.
Pamphil. ut in deciſ. impreſſ. apud Garz. de benef.
part. 11. cap. 5. ſub numer. 222. Quinimò ean-
dem probavit & S. Congregatio Concilij, ut di-
46 cam in ſequenti quæſtione *num. 64. & 67.* Bene-
ficia tamen, quorum onera ad parochialem Ec-
cleſiam tranſlata ſunt, eò quòd eorum Eccleſiæ
in ſylvis eſſent ſitæ, ex ipſius Congregationis ſen-
ſentia non ſunt incompatibilia tanquam exiſten-
tia ſub eodem tecto.

47 Declara primò ſecundum membrum propo-
ſitæ diſtinctionis, quia dictū eſt, duo beneficia dif-
formia ſub eod. tecto poſſe obtineri ex diſpenſa-
tione Epiſcopi, ut locum habeat, dummodo Epi-
ſcopus expreſsè diſpenſaverit: nam utrumq; ſim-
pliciter conferendo, non intelligitur tacitè diſpen-
ſare, c. 5. *infrà de ſchiſmat.* & tenet gloſ. *ult. hic verſ.*
Vel dic quòd ideò confirmatio, Imol. *n. 7. col. 5. verſ.*
Alia fuit opinio, Butr. *n. 11. verſ. Quod non dato*, &
aliàs cenſuit S. Congregatio, ut dicam *infr. n. 67.*

48 Declara ſecundò, ut procedat dummodo di-
ſpenſatio fiat ex magna, & evidenti Eccleſiæ uti-
litate, aut urgenti neceſſitate, aut maxima præ-
rogativa meritorum: aliàs enim diſpenſatio non
valeret, ut plenè per Feder. de Senis *in prææalleg.*
conſ. 205. & conſ. 206. num. 1. Ad quod tamen vide
quod dicam *infra num. 68.* ex S. Congr. ſententia

49 Declara tertiò, niſi utrumque beneficium dif-
forme ex privilegio, ſtatuto, vel conſuetudine
requireret præciſam reſidentiam; quia tunc Epi-
ſcopus diſpenſare non poſſet, ut tenet Feder. de
Sen. *d. conſ. 120. n. 2. verſ. In quæſtione.* Et eſt ratio;
quia ſi beneficia huiuſmodi unirentur in eadem
perſona minueretur divinus cultus, & Eccleſia
non mod cum reciperet in ſpiritualibus, & tem-
poralibus detrimentum, ut per eundem Feder.
d. conſ. 205. in princ. & hoc ſervatur de conſuetu-
dine, ut dicam in declaratione ſequenti. Ea quo
notabiliter infero, ut cum hodie dignitates, ca-
nonicatus, & portiones in cathedralibus, & col-
legiatis Eccleſijs non cauſativè ad effectum per-
cipiendi fructus, ſed præciſè perſonalem reſiden-
tiam requirant ex Concilio Tridentino *cap. 12.*
ſeſſ. 24. Epiſcopus diſpenſare nequeat, ut quis in
eadem Eccleſia obtineat dignitatem cum cano-
nicatu, vel portionem aut eorum alterum cum
altero, & ita in hoc corrigitur cap. *1. in fin. de con-*
ſuet. lib. 6. & opinio Jo. Andr. ſequacium, de qua
ſupr. n. 40. qui tenuerunt ex diſpenſatione Epiſcopi
poſſe obtinere canonicatum cum dignitate vel
perſonatu Et eo magis, quia non deſunt qui ſen-
ſerint etiam de Jure communi non licere ex diſ-
penſatione Epiſcopi obtinere in eadem Eccleſia
canonicatum cum dignitate, & per aſſecutionem
dignitatis cenſeri renuntiatum canonicatui;
quod tenuit Signorol. de Homod. *conſ. 112.* Præ-
terea ex alio ejuſdem Concilij decreto, nempè *c.*
17. ſeſſ. 24. Epiſcopi prohibentur conferre duo
beneficia etiam ſimplicia, & ad ſuſtentationem
inſufficientia, quando utrumque requirit per-
ſonalem reſidentiam: nec diſtinguitur an in una
vel in pluribus Eccleſijs exiſtant: fortiùs autem eſt
inhibita pluralitas ſub eodem tecto, ut oſtenſum
eſt ſupra *num. 6.* & mox patebit ex his, quæ di-
centur in ſequenti declaratione.

50 Declara quartò, ut locum habeat niſi primum
beneficium ſit ſufficiens ad honeſtam ſuſtenta-
tionem: tunc enim Epiſcopus ex Concilio Tri-
dentino *in d. cap. 17. ſeſſ. 24.* prohibetur conferre
ſecundum, etiam in diverſis Eccleſijs, ut ſcripſi
plenius in c. *Cum iam dudum n. 31. & 43. & 49.*
ſupra de præb. Ergo fortiùs in eadem Eccleſia:
quia magis eſt inhibita pluralitas ſub eodem te-
cto, quàm in diverſis Eccleſijs, ut patet evidenter
in hoc c. *Litteras*: nam præbenda Eccleſiæ S. Viſ-
cardi non vacavit per aſſecutionem ſecundæ in
maiori Eccleſia, & tamen vacavit ipſo iure per
aſſecutionem alterius præbendæ in eadem Eccle-
ſia S. Viſcardi, & fuſiùs dictum eſt *ſupra in 2. no-*
tab. & notat gloſ. *ult.* in Clem. *fin. de præb.* Obti-
nenti igitur beneficium ſufficiens magis prohibe-
tur à Concilio conferri ſecundum in una Eccle-
ſia, quam in diverſis. Et hoc approbat etiam com-
munis conſuetudo, ſecundùm quam Epiſcopus
diſpenſare non poteſt ad duo beneficia ſimplicia
quando exigunt reſidentiam, vel quando primum
eſt ſufficiens, ut teſtatur Abb. *in præall. conſ. 70. in*
fin. verſ. Et hodie ex communi conſuetudine, juncto
præcedenti verſ. *Ad ſecundum.*

51 Secundò QUÆRO, ſuppoſita conſuetudine
Eccleſiæ Barcinonenſ. obtinendi ex collatione
Ordinarij, retinendique duo beneficia difformia
ſub eod. tecto, an liceat vigore hujus conſuetudi-
nis obtinere in eadem Eccleſia, ac retinere præ-
bendam Theologalē unà cum Archidiaconatu;

52 Videtur reſpondendum licere: nam conſue-
tudo obtinendi duo beneficia difformia ſub eo-
dem tecto valida eſt ex diſpoſitione iuris com-
munis, ut probatur per locum à ſpeciali *in c. 1.* &
ibi DD. *de conſuet. lib. 6.* Et quamvis in Eccleſia
Barcinonen. nunquam fuerit obſervata in præ-
benda Theologali, ut eam aliquis retinuerit cum
dignitate, vel alio beneficio diſſimili: tamen ſatis
eſt ut in genere fuerit obſervatum, ut duo benefi-
cia difformia poſſent in dicta Eccleſia licitè ob-
tineri; & ideò nunc idem ſervari poteſt in præ-
53 benda Theologali; nam conſuetudo non præju-
dicans juri alterius, & legi non contraria, prout
eſt hæc, quæ habet fomentum à jure communi
juxta d. c. 1. extenditur ad ſimiles caſus. Abbas in
c. *Tranſlato, in fin. de Conſtitut.* Felin. in cap. *Au-*
diti, num. 21. in ſecunda declaratione, de præſcript.
Balb. *in tract. de præſcript. in 2. part. princ. in 2. qu.*
n. 29. cum ſeqq. Ægid. Bellam. *conſ. 589.* Gabriel.
qui atteſtatur hanc eſſe receptiorem opinionem,
libr. 5. de præſcript. concl. 2. num. 15. Et propterea
54 conſuetudinem obtentam in monaſterijs alicujus
Religionis, extendi etiam ad nova ejuſdem Re-
ligionis monaſteria, tradit Felinus poſt Cardinal.
loco citato. Quòd autem dici ſolet tantum præ-
55 ſcriptum, quantum poſſeſſum, l. *Quod meo, §. fin.*
ubi Doctores ff. de acquiren. poſſeſſ. procedit in præ-
ſcriptione, in qua vertitur rigor, non autem in
conſuetudine, in qua conſideratur æquitas, Bald.

in

Digitized by Google

in l. *Scimus, prope fin. C. de inoffic. teſtam.* Balbus, &
Felin. *in locis ſupracitatis*, Jaſ. in l. *Non dubium, n.*
56 *30. C. de legib.* Præterea etiamſi ageretur de præ-
ſcriptione, non poſſet quidem fieri extenſio de
una ſpecie actuum ad aliam ſpeciem; ſed tamen
poſſet fieri extenſio ab actibus unius ſpeciei, in
quibus habuit locum præſcriptio, ad alios actus
eiuſdem ſpeciei poſtea occurrentes, ut declarat
Abb. in c. *Cum in tua, in 2. not. de decim*. Balb. *ubi
ſuprà n. 23.* Gabriel *d. loco n. 19.* Et ita quamvis
caſus non acciderit in præbenda Theologali, ut
obtenta fuerit cum alio beneficio difformi; ta-
men ſatis eſt, ut in genere receptum fuerit, ut in
illa ſpecie beneficiorum, ſcilicet difformium,
conſuetudo ſit ſervata: debet enim vigore ob-
ſervantiæ in illa ſpecie ſubſequuta extendi ad o-
mnes alios actus ſub illa ſpecie comprehenſos, &
conſequenter habebit locum in præbenda Theo-
57 logali, & Archidiaconatu, quæ ſub ſpecie benefi-
ciorum difformium comprehenduntur, ut con-
ſtat ex dictis *ſuprà n. 40. 43. & 45.*

58 Non obſtat quod S. Congregatio jam dudum
declaraverit vigore conſuetudinis obtinendi
duo beneficia difformia ſub eodem tecto, quæ
ante Concilium inolevit, non licere poſt Conci-
lium retinere in eadem Eccleſia præbendam Pœ-
59 nitentiarij cum dignitate. Nam hujuſmodi deci-
ſio eo nititur fundamento quod in eadem Eccleſia
non licet eſſe triplicem, etiam vigore conſuetu-
dinis, licet beneficia ſint difformia, DD. in d. c. 1.
de conſuet. lib. 6. obtinens autem dignitatem, &
60 præbendam Pœnitentiarij eſſet triplex. Primò
enim obtineret dignitatem. Secundò, officium
Pœnitentiarij, qui eſt titulus Eccleſiaſticus per ſe
ſtans, cùm juxtà deciſiones Sacræ Congregatio-
nis poſſet conferri, & ſit incompatibile cum Pa-
rochiali, etiam ante vacationem præbendæ: ideo-
que hujuſmodi officium Eccleſiaſticum eſt be-
neficium, Joan. de Selua *in tract. de Incompatibil.
beneficiorum, in prima parte quæſt. 9. num. 3.* & ca-
dit ſub prohibitionem pluralitatis, d. cap. 1. & ibi
Doctores, Hojed. *ubi ſuprà.* Tertiò obtineret præ-
bendam Canonicalem, & ita eſſet triplex in ea-
dem Eccleſia.

61 Neque obſtat, quòd præbenda unita officio
Pœnitentiarij non inducat incompatibilitatem,
cùm ſolum officium, cui facta eſt unio, ſit conſi-
derandum, cap. *Super eo*, ubi Doctores *de præb. lib.
6.* Lapus *allegat. 35 in fin.* & beneficium unitum
nomen beneficij amittat, Oldrad. *conſil. 257. nu.
15.* Pariſ. *conſ. 30. n. 18. in 4. vol.* Nam reſpondetur
id procedere, cùm beneficium alteri unitum non
exiſtit in eadem Eccleſia. Nam pluralitas in una
& eadem Eccleſia adeo eſt ſacris canonibus invi-
ſa, ut ad inducendam pluralitatem etiam benefi-
cium unitum alteri debeat conſiderari, ut poſt
gloſ. *ult.* in Clem. *fin. de præbend.* tradunt Docto-
res communiter in d. c. 1. *de conſuet. lib. 6.* & præ-
ſertim Franc. *ibidem, n. 7.* Abb. *hic n. 2.* & patet ex
dictis *ſuprà n. 8.* Declaravit igitur Sacra Congre-
gatio non poſſe vigore dictæ conſuetudinis poſt
Concilium obtineri cum dignitate præbendam
Pœnitentiarij; quia obtinens fuiſſet triplex in
eadem Eccleſia. Hæc ratio ceſſat in caſo præſen-
62 ti; nam obtinens præbendam Theologalem cum
dignitate, erit tantùm duplex, quia habebit præ-
bendam & dignitatem. Nec urget ſi dicas, obtine-
bit etiam officiũ Lectoris: nam id eſt onus anne-
xum præbendæ, non autem officium per ſe ſtans,
quod conferatur in titulum beneficij Eccleſiaſti-
ci, ut poſſit cauſare pluralitatem. Quod patet ex
pluribus. Primò, quia Concilium Tridentinum
loquens de hac præbenda *ſeſſ. 5. c. 1.* utitur his ver-
bis: *cui aliud onus incompatibile injunctum non ſit*,
per illam dictionem, *aliud*, implicans onus legen-
di, & quaſi inſinuans non eſſe officium, ad gloſſ.
63 *fin. in add. ad margin.* in l. 1. *C. de ſervis fugit.* Secun-
dò, quia Concilium *ſeſſ. 24. c. 8.* voluit inſtitui Pœ-
nitentiariam ante vacationem præbendæ, ut Sacra
Congregatio declaravit; & ſic voluit eſſe titu-
lum beneficij Eccleſiaſtici, qui per ſe ſtaret. At
verò non ita diſpoſuit de Lectore S. Scripturæ,
ſed tantùm decrevit præbendam ad hunc caſum
ipſo facto conſtitutam, & deputatam intelligi, &
ſic voluit eſſe præbendam, quæ huic uſui inſervi-
ret; non autem voluit id munus legendi eſſe titu-
lum, vel beneficium Eccleſiaſticum. Tertiò id
munus legendi eſſe onus præbendæ annexum, &
non titulum, indè apparet, quòd Doctores in c.
Significatum, ſupra de præb. & in c. *Quia nonnullis,
de Magiſtr.* quærentes, An Epiſcopus præbendæ
vacanti onus injungere poſſit, loquuntur tam de
onere Miſſas celebrandi, quàm legendi, & ſic
utrumque appellant onus, & non officium: & in
ſpecie gloſ. in d. cap. *Quia nonnullis, in ver. præ
fin.* quam ibi Doctores ſequuntur, obligationem
legendi, ad quam præbendatus tenetur, appellat
onus præbendæ annexum. Et propterea qui ta-
lem præbendam, quamvis onus annexum haben-
tem, obtinuerit, poterit etiam dignitatem obti-
nere, & cum illa in eadem Eccleſia non triplex, ſed
duplex erit, quod licet in difformibus vigore con-
ſuetudinis, juxta d. c. 1.

64 Sed dices, hoc dubium fruſtra proponi cum
ſuppoſito conſuetudinis, quia ſi beneficia ſub eo-
dem tecto ſint conformia, puta duo perſonatus,
vel duæ dignitates, aut duo officia, obtineri non
poſſunt abſque diſpenſatione Apoſtolica; non ob-
ſtante contrariâ conſuetudine, etiam immemora-
65 bili, ut eſt caſus in d. c. 1. *de conſuetud. lib. 6.* Ideo-
que Sacra Congregatio ab Epiſcopo Salamanti-
no conſulta declaravit duo beneficia ſimplicia
perſonalem reſidentiam non requirentia in ea-
dem Eccleſia parochiali, quorum alterum ſervi-
torium, alterum verò præſtimonium nuncupatur,
eſſe conformia; ac propterea ſi uni ab Ordinario
fuerint collata, primum per aſſecutionem ſecun-
di ipſo jure vacâſſe; ſed & ſecundum vacare, ſi u-
trumque ſciens, & prudens retinere perrexerit, ni-
ſi aliud lege fundationis ab Ordinario approbata
cautum eſſet.

66 Quippe hanc legem non fuiſſe à Concilio ſub-
latam cenſuit eadem Congregatio, cùm per eam
non frangatur numerus, nec minuatur cultus di-
vinus, quæ ſunt duæ rationes, ob quas vetitum eſt
obtinere duo beneficia ſub eodem tecto, ut dixi
ſuprà n. 41. Quod ſi duo beneficia in eadem Ec-
cleſia ſint difformia, obtineri poſſunt cum diſpen-
ſatione Ordinarij, etiam circumſcriptâ conſuetu-
dine, ſecundùm opinionem Jo. Andr. & commu-
nem, de qua *ſuprà n. 40.*

67 Verùm ad hoc patet reſponſio ex ſubjectis de-
clarationibus S. Congregationis Concilij. Et pri-
mò, cùm Epiſcopus Maorianenſis in ſuo menſe
contuliſſet Canonicatũ & Capellam in ſua Eccle-
ſia vacantẽ Amedęo Clerico Gebennen, & quæ-

ſitum eſſet: An tutâ conſcientiâ poſſet idem Amedæus retinere capellam cum canonicatu abſque diſpenſatione Apoſtolica. S. Congregatio cenſ. non poſſe Amedæum abſque proviſione Sedis Apoſtolicæ hæc duo difformia ſub eodem tecto beneficia obtinere niſi id dictet ſtatutum, vel Eccleſiæ Mauriarenſis conſuetudo, vel Epiſcopus cum eo expreſsè diſpenſaverit, cùm utrumque conferendo non intelligatur tacitè diſpen-
68 ſâſſe. At deinde cùm generaliter dubitatum fuerit, an pro tutiore conſcientia obtinentium duo beneficia difformia ſub eod. tecto collata ſibi ab Ordinario debet nova proviſio peti à Sanctiſſimo? Reſpondit ita debere, quia licèt Epiſcopus poſſit ex cauſa diſpenſare ad duo beneficia difformia ſub eodem tecto, tamen periculoſum eſſe, an cauſa ſubſit ea, quam Canones requirunt; ideo tutius eſſe adire Sanctiſſimum.

Hujuſmodi autem difficultates ceſſant ſuppoſitâ conſuetudine Eccleſiæ Barcinonenſis obtinendi duo difformia ſub eod. tecto; quia illius vigore licitum eſt ſimul obtinere præbendã theologalem, & Archidiaconatum, cùm ſint difformia, etiamſi Ordinarius non diſpenſaverit; ſed ſimplicitèr utrumq; ſimul contulerit, quod abſq; conſuetudine non liceret, ut ex prædictis patet.

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ.

Cap. Poſtulaſtis.

SUMMARIUM.

1 *Collatio pertinens ad Capitulum, & Prælatum ut Prælatum, lapſu temporis ad alium non tranſit, & num. 6.*
2 *Canonicatuum, & præbendarum collatio in cathedrali de jure communi eſt ſimultanea inter Epiſcopum, & Capitulum.*
3 *Intellectus hujus cap.*
4 *Verbum*, pertineat, *quid importet.*
5 *Collatio beneficii poteſt appellari donatio.*
6 *Actus ubi per Prælatum ut Prælatum, & Capitulum explicandus eſt, unus non ſupplet negligentiam alterius.*
7 *Secus ſi unus ſit effectus inhabilis.*
8 *Capitulum ſolum an poſſit præbendas conferre ſtante abſentiâ Epiſcopi in Curia, cujus reditus facilè non ſperabatur.*
Intellectus cap. unic. Ne ſede vacan. lib. 6.
9 *Conferre habens de conſilio alterius, illo in remotis agente, poteſt ſolus conferre. ibidem.*
10 *Secus ſi collatio ſit ſimultanea, vel fieri debeat de conſenſu alterius.*
11 *Epiſcopus aliquando intereſſe poteſt Capitulo tanquam Canonicus.*
12 *Una, & eadem perſona poteſt vices duarum repræſentare, & reſpectu diverſæ qualitatis diverſo jure cenſeri.*
13 *Etiam in actibus incompatibilibus.*
14 *Argumentum de tamquam ſeu reſpectivè.*
Epiſcopus cui commendatum eſt monaſterium exemptum, ordinare non poteſt ſæculares ſibi ſubditos ratione monaſterii, ibidem.
15 *Oratori, ſeu Legato quod donatur, an cedat lucro ipſius, an verò mittentis, & num. ſeqq. uſque ad n. 25.*
16 *Procurator tenetur reſtituere, ſi tanquam procurator percepit, non autem ſi tanquam quilibet.*
17 *Donatum ſocio occaſione ſocietatis cedit lucro Donatario.*
18 *Socio imputatur ſi occaſione ſocietatis damnum ſit paſſus, non ſocietati.*
19 *Legati conſueverunt remunerari ab eo, ad quem ſunt miſſi.*
20 *Donationes, quæ fiunt ab Imperatore, videntur fieri contemplatione ejus, in quem conferuntur.*
21 *Donorum qualitas an ſit attendenda ad dignoſcendum cujus intuitu fuerint collata, & num. ſeqq.*
22 *Leonis, vel ſtatuæ donum an magis congruat Principi quam Oratori, & num. ſeqq.*
23 *Sceptrum, vel corona regalis ſi donentur Oratori, non ipſi, ſed Regi acquiruntur.*
24 *Donorum magnitudo ſpectanda eſt non tam ex perſona illius cui conferuntur, quàm ex perſona ejus qui confert.*
25 *Epiſcopus qui Capitulo intereſt tanquam Canonicus, quo in loco ſedere debeat, & num. ſeqq.*
26 *Vicarius Epiſcopi, qui etiam eſt Canonicus in choro non debet ſedere primus, quando eſt ibi in apparatu Canonicali.*
27 *Epiſcopus qui eſt in ſtudio ut ſcholaris, in actibus ſcholaſticis ſedere debet poſt Rectorem Univerſitatis.*
28 *Patriarcha Hieroſolymitanus, qui eſt etiam Canonicus Baſilicæ S. Petri, ſedet in choro poſt Canonicos primo receptos.*
29 *Ordo ſedendi in Prætorio S. Pœnitentiariæ.*
30 *Prælatus quomodo conſtet an interſit Capitulo ut Prælatus an ut Canonicus.*
31 *In dubio cenſetur quis in actu intervenire tamquam præſidens major Dignitate.*
32 *Appellandum eſt in dubio à collatione ſimultaneâ Epiſcopi & Capituli, non ad Epiſcopum, ſed ad Superiorem.*

1 POSTULASTIS: Si ad Capitulum, & Prælatum ut Prælatum Poteſtas conferendi pertinet, de uno ad alterum lapſu temporis non tranſibit. Secus ſi Prælatus ſit ibi ut Canonicus, quia tunc de Capitulo tranſit ad Prælatum, niſi dolum committat. Hoc dicit. In prima parte conſultatio. In ſecũda ibi, *Ad quod*, Reſponſio à qua unum caſum excipit ibi, *Niſi*, quem determinat ibi, *Et in hoc*.

2 Nota primò ex principio litteræ ibi *Cùm ad vos, & Archiepiſcopum veſtrum ſimul collatio præbendarum Eccleſiæ veſtræ pertineat.* Collationem Canonicatuum, & Præbendarum in Cathedrali Eccleſia de iure communi eſſe ſimultaneam inter Epiſcopum, & Capitulum: non enim textus loquitur conditionaliter, ut putavit Ægid. Bellam.
3 *conſ.* 10. incip. *Factum eſt tale, col. ult. ver. obſtat*, ca. *Poſtulaſtis*. Sed loquitur cauſativè, & dictio, *Cum*, exponitur pro *quia*, ut in c. *fin. ſuprà de conſuetud.* & in l. *Si ab arbitro ff. Qui ſatiſd. cogan.* cum ſimil. Unde ſenſus eſt, quia de iure ad vos, & Archiepiſcopum veſtrum ſimul collatio præbendarum pertinet; ideo poſtulaſtis, & c. Et quamvis Joan. Andr. & DD. communiter ſumment hoc capitulum per modum conditionis; hoc tamen faciunt quia in verſ. *Niſi forte*, ſupponitur eſſe dubium, an Archiepiſcopus interſit Capitulo ut prælatus, an ut Canonicus, & in hoc dubio Doctores conjungentes utramque partem conſtitutionis

nis,diſtinxerunt; ſi ad Prælatum,ut Prælatum,
& Capitulum collatio pertinet, de uno ad alte-
rũ non fit devolutio Secus ſi ad Prælatũ ut Ca-
nonicum,Sed hinc non ſequitur quin textus, qui
ſeorſim loquitur, in primo reſponſo procedat de-
4 ciſivè,& per modum cauſæ.Nec refert quod
Hoſtienſ.hic in principio intelligat hoc capitu-
lum de conſuetudine,eò quod non dixerit, per-
tinere debeat,ſed pertineat; & ſic notet factum
& non ius; ideoque parum faciat hæc litera ad
id,ad quod alii ipſam inducunt,Etenim contrari-
um tenet Goffred. cum quo tranſit Jo.Andr. *n.*
1.in ver.Pertineat. intelligentes hanc litteram de
jure communi. Nec verum eſt, verbum *pertineat*
connotare factum,imo enim connotat ius ut l. *1.*
§.*Iuris noſtri*.cum gloſ.*in verb Pertinet,ff.de ver.*
*ſignif.*gloſ.in c.*Inter dilectos,in ver. Pertinere ſup.*
de fide inſtrum. Et quamvis referri poſſit etiam
ad jus competens ex conſuetudine, ut notat Jaſ.
in l.*Centurio,col.penult ff de vulgar.* tamen cum
hic nulla fiat mentio conſuetudinis, in dubio po-
tius referri debet ad ius commune,arg.c.1.*de con-*
*ſtit.lib.6.*Et propterea Doctores, qui firmant de
iure communi inter Epiſcopum, & Capitulum
collationem eſſe ſimultaneam, ad hoc primo al-
legant hanc Decretalem,ut gloſ.in c.*Cum Eccle-*
ſia Vulterana in verb. Poſtulavit, ſupra de elect.
ibi;Et quod ſimul eligere debeant, habes infra
*De conceſſ.præb,c.Poſtulaſtis.*Item gloſ.in c.*Si pro*
te,in ver. Epiſcopi.& Capituli.de reſcript.lib.6. Jo.
Lauren.Vincen.Goffred.Jo.Monach.& Jo. An-
dr.quos refert,& ſequitur Henr.Boich.in ca. *No-*
vit.col.1.circa med.verſ. Aut iſta omnia ceſſant, in-
fra de his,quæ fiu.à Præl. Et ſanè ſi collatio ad
eos pertinuiſſet de conſuetudine, Pontifex non
fuiſſet loquutus per modum cauſæ, ſed per mo-
dum conditionis,ſicut fecit in c. *fin.* & ibi notat
gloſſ.*in verb. Pertineat,de Regul.lib.6.*& hæc eſt
communis opinio,quam etiam hodie ſervat Ro-
ta Rom.ut dixi in d. c. *Cum Eccleſia Vulterana,*
*ſupra de elect.*ubi hunc articulum, relatis DD. o-
pinionibus, laſſiſſimè examinavi.

Secundò nota,in verb.*Donatio.* Quod ter hic
5 legitur repetitum,collationem beneficij poſſe ap-
pellari donationem. Quod tamen intellige, ut
dixi in c. *Cum acceſſiſſent,in ſexto notab. ſupra de*
Conſtitut.

Tertio nota,id quod dictum eſt in Summa,vi-
6 delicet, ubi collatio præbendarum eſt ſimulta-
nea inter Epiſcopum, & Capitulum lapſo ſeme-
ſtri tempore à Lateranen.Concilio ad conferen-
dum præfixo in c.2.*ſup.eod* Jus conferendi de uno
ad alium non devolvi .Et ſic ubi actus per Præla-
tum ut Prælatum, & Capitulum explicandus eſt,
unus non ſupplet negligentiam alterius,ſi tem-
pus utrique ad actum explicandum eſt lapſum,ut
7 hic notat Abb.*n.*4,dicens mente tenendum. Se-
cus tamen eſt ſi unus ſit effectus inhabilis, quia
alter explicabit ut eſt text.in c.*un.in princ, ne ſede*
8 *vac.libr.*6.Quòd ſi unus in remotis agat, ad alium
non fit devolutio,ut mox patebit. Unde reddi-
tur valdè dubitabile quod dixit Rota *in cauſa*
Placentina Canonicatus 26,Februarii 1596,coram
Orano relata à Garz *de benef. part.5.c.4. nu.43.*
videlicet ſtante Epiſcopi abſentia in Curia, cujus
reditus de facili non ſperabatur,ſolum Capitulum
9 potuiſſe conferre ex dict. cap.*unic. in fin,* Quo-
niam ille textus loquitur in eo caſu, in quo quis
tenetur conferre cum conſilio Epiſcopi: tunc e-
nim Epiſcopo in remotis agente, jus conferendi
habens,conferre poteſt ſine illius conſilio, ut ibi
10 deciditur in fine,At non procedit ille textus ubi
collatio ſimul pertinet ad Epiſcopum, & Capi-
tulum,ut colligitur ex text.ibidem juncto primo
reſponſo,ubi nulla fit mentio de abſentia Epiſco-
pi,& tenet ibi Gemin.*num*,10. & Franc. *num*.8.
imò nec habet locum illa Decretalis, cùm quis
conferre tenetur cum conſenſu Epiſcopi, ut ibi
firmat gloſ.*in ver. Cum conſilio*,& Franc.*ſub n.3.*
*& 6.in fine.*Item gloſ.in c.*Pro te,in verb, Aſſen-*
ſus,de reſcript.eod.lib.& Lap *ibid.n.*8. & Gemin.
*n.*12.*ad fin.*

11 Ultimò nota ibi,*non ut Prælatus,ſed ut Cano-*
nicus, aliquando Epiſcopum intereſſe Capitulo
tanquam Canonicum. Quod intelligit gloſſ 2.
quando jus Canoniæ eſt annexum Epiſcopatui
ex conſuetudine,concordat c.*A collat.de appell.*
lib.6.& c.*Cum in Eccleſia, de præb.eod. lib.* cum
12 ſimilibus.Et hinc collige unam & eandem per-
ſonam poſſe vices duarum repræſentare, & re-
ſpectu diverſæ qualitatis diverſo jure cenſeri. Ad
hoc c.*Per tuas,de major.& obed.*c.*Ex ore,in fin.*
& c.*Cum capella,*& ibi gloſ.*un.de privil* Et pro-
cedit hoc etiam in actibus incompatibilibus, ut
13 declarat Gemin,in d.c. *A collatione,in 6. notab.*
Quod nota ad limitationem regulæ,de quâ in c.
Cognovimus,in fine 12.q 2.& c. *Cum in tua, de*
*decim.*Et propterea electum à ſe ut Canonico E-
piſcopus ut Epiſcopus examinabit,& confirma-
bit,& ſic diverſis reſpectibus idem erit elector &
confirmator,ut poſt Hoſt.notãt *hic* Jo.Andr.*n.*
3.verſ.& ſequitur ex his, & eſt hic agendi locus,
quem DD.appellant *de Tanquam,* ſeu reſpecti-
vis,Cujus meminit gloſ.in l.*Si verò.§.Item quid-*
quid in verb.Quaſi ad patronum ff.ſol.matrim. &
ibi B... *in princ.verſ. Nota argumentum de Tam-*
quam gloſ.*fin.*in cap.*Cum inter univerſos, ſupra*
de elect. Jo. Andr.in d.c.*A collatione,n.7.verſ.Ad*
*eundem inducitur hac littera,de appell. lib.6,*Bart.
in l.*Si pater,§.Qui duo,n.3.& 4 ff. de adopt.*Jo.
Andr *in regula,In toto de regul.iur.lib.6. in Mer-*
*curial.*Abb.*hic n.* 4. Hinc Congregatio aliàs con
ſulta,An Epiſcopus, cui commẽdatum eſt mona-
ſterium exemptum,poſſit ſibi ſæculares ſubdi-
tos ratione monaſterij ordinare,non obſtante c,
*10.ſeſſ.23,*Concilij Triden,Reſpondit non poſſe,
quia ordinaret eos ſubditos tanquam Abbas,
non tanquam Epiſcopus.

15 Hinc etiam DD.inferunt ad quæſtionem,An
quod donatur legato,ſeu ut vocant Ambaſcia-
tori cedat ipſius lucro,an verò Principis mittẽtis.

Pro mittente inducitur primò hæc Decreta-
lis,Nam quemadmodum Prælatus,qui in Capi-
tulo perſonam Canonici repræſentat,non regu-
latur ut Prælatus,ſed ut Canonicus; & ideò in
caſu negligentiæ fit ad eum devolutio tanquam
ad Prælatum:eodem modo quia legatus in actu
legationis non repræſentat perſonam privatam,
ſed Domini mittentis,intelligitur honorari tan-
quam dominus mittens, ac proinde dona ipſi
mittenti acquiruntur quaſi ipſius intuitu, & con-
templatione videantur collata, arg. hujus text.&
c.*fin.93.diſt.*

16 Secundò,pro hac parte inducitur textus in l.
Qui proprio,§.Procurator,ut in cæteris-ff. de Proc.
ibi:(Itaq; quod ex lite conſecutus erit, ſive prin-
cipa-

Digitized by Google

cipaliter ipſius rei nomine, ſive extrinſecus ob eam rem, debet mandati judicio reſtituere.) ubi Accurt. *in ver. Nomine*, notat Procuratorem teneri reſtituere, ſi tanquam Procurator percepit, non autem ſi tanquam quilibet, ſed Legatus percipit dona non tanquam quilibet, ſed tanquam Legatus, & procurator Principis mittentis, & occaſione legationis: ergo tenetur reſtituere. Et ita ſubdit Accurſius diffinitam fuiſſe cauſam, quam habuerunt Conſules Mediolanenſes miſſi ad Imperatorem Conſtantinopolitanum. Idem notat gl. in l. *Sed ſi plures*, §. *In Arrogato*, per illum textum *in ver. Beneficio ff. de vulgar. & pupill.* Licet non ſit mer

17 Contra vero dona cedere lucro ipſius Legati, ſeu Oratoris, licet occaſione legationis ei eum fuerint collata, probatur efficaciter in l. *Si ſocium, qui in eo*, §. *fin. ff. pro ſocio*, ubi ſecundum communem lecturam, ſi donatur ſocio occaſione ſocietatis; nihilominus quia donatio fit perſonæ, & non ſocietati, cedit lucro donatarij, non autem ſocietatis. Nec mirum, quia non tantum in lucro, ſed etiam in damno idem eſt judicium. Nam

18 ſi ſocius occaſione ſocietatis damnum ſit paſſus, ſibi imputatur, & non ſocietati: ut ibi eſt text. notab. & notat Innoc. in c. *Sicut, el ſecondo, n. 8. verſ. In ſocietate tamen de iureiur.* & per illam leg. *Bart. in d. §. Procurator*, reprobat præallegatam gloſſam Accurtij, & in l. *Si verò*, §. *Item quidquid ff. ſolut. matrim.* affirmat pro Ambaſciatoribus eſſe caſum ſi bene inſpiciatur in d. l. *Socium, qui in eo, in fine.*

Secundo, ad idem inducitur textus in d. l. *Si verò*, §. *Itē quidquid. ff. ſolut. matrim.* ubi quidquid maritus ſervum dotalem manumittens conſequitur ex bonis liberti, reſtituit uxori; beneficium tamen, quod in eum libertus contulit, in reſtitutione non venit. Et ita per illam l. determinat quæſtionem pro Legatis Mediolanenſibus ad Imperatorem Conſtantinopolitanum, gloſ. *ibi in verb. Quaſi ad patronum*, & Bart. *n. 3.* Oldrad. in ſimili, *conſ. 129. in quæſt.*

19 Tertiò, ad hoc inducitur textus in l. *Divus, ad fin ff. de bon. damn.* ibi: Barbaros etiam inde munerari venientes ad ſe, vel legationis, vel alterius rei cauſâ. Ex quibus verbis patet, Legatos conſueviſſe remunerari ab eo, ad quem ſunt miſſi: at nulla eſſet remuneratio, ſi quod acquirunt, non ſibi, ſed mittenti acquirerent.

20 Demum idem probatur ſecundum Barth. quia donationes, quæ fiunt ab Imperatore videntur fieri contemplatione ejus, in quem conferuntur, l. *Cum multa, C. de bon quæ liber.* Nec eſt novum, ut etiam in honorem alterius detur alteri, ut in l. *Cum filius*, §. *Pater, ff. de legat. 2.*

21 In hac varietate Calder. hic dicit eſſe conjungendas opiniones, quæ ponuntur in d. l. *Qui proprio*, §. *Procurator. ff. de Procur.* ait enim conſiderandum eſſe an Legati prius noti eſſent Principi, ad quem ſunt miſſi: & tunc putat bona cedere ipſorum lucro. An verò ignoti; & hoc ſecundo

22 caſu cenſet inſpiciendam eſſe qualitatem rei donatæ: quædam enim præſumuntur magis congruè Principi à quo ſunt miſſi, veluti ſi donaretur Leo: & tunc dona eidem Principi acquiruntur, quæ illius contemplatione cenſentur donata. Quædam verò magis congruunt ipſis Legatis, ut veſtes, pecunia, vel quid ſimile, & hæc cedunt ipſorum lucro. Ita Calderin. cum quo reſidet Abb. *hic num. 5.* concludens in dubio donorum qualitatem eſſe inſpiciendam. Quod etiam veriùs putat Everrard. *in ſua Centuria in loco, de Tanquam, n. 6.* Eandem diſtinctionem probavit Jo. Andr. in c. *A collatione, n. 7. verſ. Hæc iura faciunt ad quæſtionem, de appell lib. 6.* Nam in caſu illo Mediolanenſium ſic ait. (Dici ſolet quòd dona cedunt Ambaſciatoribus ſi prius erant noti Principi; aliàs communi, ſi erant ignoti; vel communi cedunt, ſi donum conveniebat communi, ut leo, ſtatua, vel ſimile. Secus ſi conveniebat perſonis, ut ſi Doctori librum, vel militi arma donavit,) & ſequuntur eiſdem verbis ibi Gemin. *col. 4. verſ. Hæc iura faciunt*, & Franc. *n. 3. verſ. Quod inducitur ad quæſtionem.*

Baldus autem *in conſ. 194. Præmiſſis verbis, n. 2. lib. 2.* dicit fuiſſe antiquam quæſtionem de Ambaſciatoribus Mediolani, qui receperunt Xenia, ſive dona ab Imperatore Conſtantinopolitano, utrum teneantur ea reſtituere communi Mediolani, & refert in ea Doctores communiter ſic dixiſſe. Aut donatum fuit contemplatione communis; & tunc communi quæruntur: aut contemplatione ipſorum; & tunc ipſis quæruntur. Aut dubitatur; & tunc aut Imperator habebat eos notos; & tunc videtur eorum contemplatione datum, ut l. *Si fortè*, l. *Miles*, l. *Dotem filio* §. *fin.* & l. *Heredi in princ. ff. de Caſtren. pecul.* Aut non habebat eos aliàs notos; & tunc refert an præmiſerit nomina propriâ an appellativa, ut l. *Si ſervus communis*, §. 1. *ff. de ſtipul. ſervor.* l. *Cum ita datur, ff. de condit. & demonſtr.* & l. *Cùm aliquis, C. de iure deliber.* Alij verò, ut idem Bald. ſubdit, dixerunt. Aut donaria ſunt eis congruentia, aut non; & ex eorum qualitate conjecturam eſſe ſumendam, ut l. *Vtrum, ff. de donat. inter vir. & uxor.* & l. *In reb.* §. *poſſunt, ff. Commod.* quæ diſtinctiones, ut vides, ſi conjungantur, ferè coincidunt cum diſtinctione Jo. Calder. de qua ſupra.

Verùm Bartol. in d. l. *Si vero*, §. *Item quidquid, ff. ſolut. matrim.* determinat legatos, ſeu Oratores non teneri reſtituere, niſi fuerit expreſsè donatum eo pacto ut redderetur mittenti. & alleg. Guliel. de Cun. idem dicentem in d. §. *Procurator.* ut in cæteris hoc ipſum tenent Petr. & Jacobus de Ravenn. nam ut ipſi dicunt, quamvis contemplatione mittentis fuerint eis conceſſa dona, iis tamen eis conceduntur ut ſibi habeant. l. *Divus, in fin. ff. de bon. damnator.* & ſequitur Bald. *d. conſ. 194.* ubi conſuluit pro Conſiliario Admirati civitatis Januæ ſuper donatione eidem facta per Regem Cypri. Et cùm opinione Bartholi tranſeunt in dict. §. *Item, quidquid* Paul. de Caſtr. & Doctores communiter teſte Everar. *in d. loco de Tamquam, n. 6.* quæ etiam moribus recepta eſt; nam ut Bald. inquit *in præalleg. conſ. 194. num. 2. verſ. Item quia, conſuetum eſt ſic fieri, ut hoc potiſſimè inſpiciendum eſt*, ut l. *Iuriſgentium*, §. *Pactorum, ff. de pact.*

Et tenendo communem opinionem, non obſtat hæc Decretalis quia ut diſertis verbis reſpondet Abb. *n. 5. circa fin. verſ. Et ad iſtum text.* Epiſcopus intererat hic, ut Canonicus. Sed Orator licet repræſentet perſonam domini mittentis, nihilominus conſiderari poteſt, ut perſona privata in donis ei conferendis.

Item non obſtat text. in d. l. *Qui proprio*, §. *Procurator, ut in cæteris, ff. de Procurat.* Quoniam illa tex-

lex determinatur per d.l.*Socium qui in eo, in fin. ff.Pro ſoc.*ſecundum Bartol.*in d.§. Procurator.*
23 Limitari forſan poſſet communis opinio ut
non procederet ſi dona eſſent talia, ut nullatenus
congruerent miſſo, ſed mittenti duntaxat: Quid
enim ſi dono daretur Regio Oratori corona aut
ſceptrum regale; aut Nuntio Apoſtolico regnum
Papale? Quippe abſonum eſſet ut miſſus hæc do-
na ſibi retineret, cum videantur ei collata non ut
ſibi habeat, ſed ut deferat ad ſuum Principem. Et
in hoc caſu fortè ſalvari poſſet diſtinctio Calder.
Non enim mihi prorſus probatur illud exem-
plum leonis, & ſtatuæ, quia cum Legati & Ora-
tores regii plerumque ſint Primates Regni, & Ba-
rones inſignes, non dedecet ut ſibi habeant leo-
nem, prout aliquando habuerunt Romæ. Et ſta-
24 tuas paſſim habent etiam privati. Et quamvis hæc
ſint dona inſignia; tamen donorum magnitudo
ſpectanda eſt non tam ex perſona illius, cui con-
feruntur, quam ex perſona ejus qui confert, Ad
hoc erſi quæſtiones, ibi, *quem etiam* (id eſt equũ)
*joculatori non petenti vir tantus, & tam abundans
fortè donaret, infra, de Simon.* ubi Jo. Andr. *num.8.*
refert illud Alexandri, qui cum cuidam urbem do-
naret, dicente illo, cui donabatur, non convenire
fortunæ ſuæ: Non quæro inquit, quid te oporteat
accipere, ſed quid me oporteat dare.
25 Ulterius QUÆRO quo in loco ſedere debeat
Epiſcopus quoties intereſt Capitulo tamquam
Canonicus,

Gloſſa in c. *A collatione, in ver. Prælatus, verſ.
Sed quando ſedet, vel ſubſcribit, de appell lib.6.* vi-
detur velle, ut quando quis in Capitulo, ut pars
Capituli, & non ut ſuperior, ſedere debeat in eo
loco, in quo ſederet ſi non eſſet ſuperior, prout ex
illa gl. deducunt ibi Gemin. *col, 4. circa med. verſ.*
26 *Nota tamen ex iſta gloſſa,* & Franc. *num. 4. verſ.
In ea gloſſ. in fin.* Quod ſecundum eos facit ad
quæſtionem de Vicario Epiſcopi, qui eſt Cano-
nicus eccleſiæ, ut in Choro non debeat ſedere pri-
mus inter alios, quando eſt ibi in apparatu cano-
nicali. Quod etiam tenet Caſſan. *in Catal. glor.*
27 *Mund. 4. part. 45. conſider.* & Card. Seraph. *deciſ.
437. n.1.* Quinimò, ut formaliter inquit Abbas in
c. *Auditis, num. 4. de elect.* gloſſa illa dicit quod ſi
Epiſcopus habet vocem in Capitulo tanquam
Canonicus non debet habere primum locum in
Capitulo, quia non eſt ibi ut Epiſcopus; ſed prior
Capituli debet habere primum locum. Similiter
ex eadem gloſſa infertur ad quæſtionem de Epi-
ſcopo, qui eſt in ſtudio ut ſcholaris, ut in actibus
ſcholaſticis debeat ante ipſum ſedere Rector U-
niverſitatis, ut concludunt Gemin. & Franc. *locis
citat.* & facit quod notatur in procem. Sexti, & ita
de conſuetudine obſervari in Univerſitate Lova-
nienſi teſtatur Everard. *in loco de tamquam, nu.
9.* Imò hanc conſuetudinem vigere in omnibus
ferè ſtudiis, eamque defendi poſſe per illam gloſſ.
affirmat Abb. in d.c. *Auditis, n. 4. verſ. Et propter
hanc gloſſam.*

Pro ſolutione quæſtionis diſtingue. Aut Epi-
ſcopus eſt Canonicus in ſua eccleſia, & debet ſe-
dere immediate poſt eum, qui præeſt Capitulo,
ut ſentit gl. præall. & Abb. *hic n.8.* Felin, *in rubr. de
major. & obed, coll. 2. in fin.* Aut habet Ca nonica-
tum in alia eccleſia; & debet ſedere in loco Ca-
nonicatus. Ita diſtinguit Rota *in præallgat. deciſ.*
Seraph, *437. n.4.* dicens ſpeciale eſſe ut Epiſco-
pus ſedeat poſt illum, qui præeſt Capitulo, quan-
do eſt Epiſcopus illius Capituli alioquin debet
ſedere in loco canonicali. Et quamvis Rota non
alleget rationem ſpecialitatis, tamen ratio eſſe po-
teſt, quia cum Epiſcopus ſit caput Capituli ſui,
& Canonici membra, c. *Novit,* & c. *Quanto, de his
quæ fiunt à Præl.* indecens eſſet, ut ſederet ultimus,
ut ſemper contingeret in Epiſcopo noviter aſ-
ſumpto aut ultimo recepto. Unde honorari debet
ut ſaltem habeat ſecundum locum poſt præſi-
dentem. Quæ ratio ceſſat in aliena eccleſia. Con-
fert textus in ea. *Requiſiſti, verſ. Quoniam non eſt
tanta communio, de teſtam.* Sic ad præſens in Ba-
ſilica S. Petri Patriarcha Hieroſolymitanus, qui
eſt etiam Canonicus ſedet in choro poſt Cano-
nicos ante ipſum receptos.
28 Et meo tempore in Prætorio Sacræ Pœniten-
tiariæ hoc ordine ſedebamus. Primus poſt Sum-
mum Pœnitentiarium Dominus Coccinus Pœ-
nitentiariæ Regens, & Rotæ Decanus, Secundus
29 P. Stephanus à Bubalo Societatis Jeſu Pœniten-
tiariæ Rector, & Conſultor Theologus, Tertius
Dominus Merlinus Pœnitentiariæ Datarius, &
Rotæ Auditor, Quartus D. Pirovanus Conſultor
Canoniſta. Quintus ego ut Corrector Pœniten-
tiariæ. Sextus & ultimus D. Alterius Epiſcopus
Camerinen. Pœnitentiariæ Sigillator. Licet in pu-
blicis functionibus Epiſcopus Camerinen. ſe-
deat ſecundus immediatè poſt Regentem, & Pa-
ter à Bubalo ultimus poſt omnes Prælatos.
30 Quod ſi quæras, quomodo conſtabit an Præ-
latus interſit Capitulo ut Prælatus, an ut Cano-
nicus.

Solvit gloſſ. in d.c. *A collatione, in verb. Præla-
tus, de appellat. lib.* 6. videlicet: Si eſt in primo lo-
co, & ei primò ſcribitur, tunc apparet eum eſſe,
velut caput. Sed quando ſedet, & ſubſcribit poſt
Archidiaconum, vel alium, qui ibidem præſit
Capitulo, tunc patet ipſum ibi eſſe ut Canoni-
cum, ad hoc c. *ult. 17. diſt.* & c. *Statuimus, de ma-
jor. & obed.* In dubio autem cenſetur ibi eſſe ut
Prælatus ſecundum gloſſam, & idem tenent ibi
Archid. Jo. Monach. Jo. Andr. Gemin. & Franc.
eodem modo diſtinguit Abb. *hic num. 8.* qui ta-
men dicit in hoc primum eſſe recurrendum ad
ſtatutum Eccleſiæ ſi quod eſt, ſecundò ad com-
munem conſuetudinem, & reputationem loci,
ut l. *Labeo. ff. de ſuppellect.* leg. & cap. *Ex litteris,*
31 *infra de ſponſal.* quibus ceſſantibus ſequitur gloſſ.
præallegatam. Itaque in dubio præſumitur quis
in actu intervenire tanquam Præſidens majori
dignitati, licet intervenire poſſit etiam tanquam
ſimplex perſona, ut ibi per Franc. *num 3.* Unde
fit ut ſi aliud non appareat per lapſum temporis
jus conferendi non devolvatur à Capitulo ad
Epiſcopum; quia cum in dubio cenſeatur intereſ-
ſe ut Epiſcopus, fieret devolutio ab Epiſcopo ad
ipſummet Epiſcopum, quod repugnat, argum. c.
32 *Cum ad noſtram, ſupra de inſtitut.* cum concor-
dan. de quibus ibi per gloſſ. *fin.* Et ob hanc ratio-
nem Jo. Monach. Jo. Andr. & Franc. ubi ſup. con-
cludunt in terminis prædictæ Decretalis *A col-
latione,* ſimultanea Epiſcopi, & Capituli
in dubio non ad Epiſcopum, ſed ad
ſuperiorem eſſe appellandum.

Quod nota.

verſ.Fundata igitur.Rota *deciſ.370. aliàs 11.de rebus Eccleſ.non alien.in antiq*.Card.Seraph.*deciſ.1078,num.6*.DD.in c.*Dudum,il ſecondo*,& ibi dixi *num.31.ſupra de elect*.& in c.*Licet,num.68.de præb*.Hoc tamen primum membrum ſecundæ ſpeciei in effectu videtur coincidere cum prima ſpecie unionis,de qua ſupra *num.2*.Ideoque Innocentius non poſuit hanc ſubdiviſionem.Secundo autem caſu,videlicet cùm neutra Eccleſia unitur alteri, ſed ambo inſimul uniuntur,conſuetudines & privilegia,quæ meliora ſunt,& humaniora in altera earum,debent uniri,vel retineri in unitate,c.*Medicamentum,de pœnit.diſt.1*.& c.*Non eſt culpandus,32.qu.1*. ſicut cùm Imperator unit actionem bonæ fidei,& ſtricti juris,illud unitum retinet ea,quæ meliora fuerunt in altera actione,ut l.*unic.in princ.C.de rei uxor.act*.& cum legata, & fideicommiſſa uniuntur,id,quod humaniùs erat tam in una,quàm in alia,retinet illud unitum,l.*2.circa fin.C.comm.*
4 *deleg*.Tertiò modo poſſunt uniri duæ eccleſiæ, ita ut utraque remaneat Epiſcopalis:& ſecundum hoc duæ erunt dignitates, ſeu Epiſcopatus ſicut erant ante unionem: erit tamen utraque Eccleſia ſeu dignitas ſub regimine unius Epiſcopi, & de hac unione eſt caſus *hic*, & in d:c, *Et temporis,16.q.1*. & ſecundum hoc ſi hujuſmodi Eccleſiæ diverſis ſuberant metropolitanis,propter hanc unionem neuter metropolitanus perdit jus ſuum, c.*Quia monaſterium,infra de relig. domib.cà.ult. de confirmat.util.vel inutil*.ſecundum Innocen.& gloſſ.præalleg. ſic,& Imperator quandoque unit duas dignit.ut in auth.*ut Iudic.ſin quoque ſuffrag.* §.'*Illud,col.2*.& hæc unio dicitur æquè principalis,quæ operatur,ut quælibet Eccleſia retineat naturam ſuam,ut per Caccialup.*in tract. de union. art.8.num,5.verſ. Et hoc ſi modo*. Rebuff.*in prax. benef.tit.de union.n,11*. latè Mandoſ. *conſ.27. per tot*.Alphonſus Oieda *de benefic.incompatibilitat.2.part.càp.3 ,num.2.verſ,3*.& hoc modo paucis abhinc annis fel,record,Urbanus VIII in Cathedrales erexit Eccleſiam ſancti Angeli in Vado, quæ mihi patria chariſſima eſt, & Eccleſiam ſancti Chriſtophori caſtri Durantis hobie Urbania, & utramque inſimul æque principaliter univit, ita ut utraque eſſet Cathedralis, & unus eſſet Epiſcopus utriuſque, & idem de Epiſcopatu Viterbien. & Tuſcanellæ dicunt Oieda *ſupra*, & Gonzal. *ſupra reg.8.Cancell.gloſſ: 57.n.29*.

6 Sed plenius Hoſtien.*hic nu. 4*. & *in ſum.hujus tit*.§. *Quot modis fiat unio*, ponit quinque ſpecies
7 unionum. Primò enim fit unio quoad communicationem ſpiritualium tantũ,& ſic multæ Cathedrales,& monaſteria inveniuntur unita. Nam uno ex fratribus vita functo conveniunt omnes in alia Eccleſia ſicut in propria ad faciendum Anniverſarium,ſeu ſeptimum,vigeſimum, vel trigeſimum pro ipſius anima, de quibus legitur in cap. *fin.infra de teſtam*.& hoc modo poteſt unus Monachus in diverſis monaſteriis locum hahere,neque ad hanc unionem requiritur auctoritas Papæ,vel Epiſcopi Diœceſani.Nec obſtat cap.*fin.de Relig.domib*.quia obtinere locum in diverſis monaſteriis vagationis cauſa non eſt licitum,ut ibi, ſed bene ex cauſa charitatis, & officii Divini,arg. c.*Damnamus*, §.*Cùm ergo,ſupra de ſumm.Trinit*. Secundò; ſic fit unio,ut una Eccleſia alteri ſubji-
8 ciatur in ſpiritualibus, & temporalibus, ita ut una ſit mater,& altera filia,ut c.*Cum dilectus,ſupra quod met.cauſ*.& fuſiùs dictum eſt ſupra in ſe-
9 cunda ſpecie unionis.Tertiò,ſic fit unio,ut neutra Eccleſia ſubijciatur alteri, ſed quælibet in ſuo ſtatu,& ſuo honore permaneat:unde ſi ante unionẽ utraque erat cathedralis,& Epiſcopalis,utraq; remanebit talis etiam poſt unionem, nec Canonici unius Eccleſiæ erunt Canonici alterius, iſti vocabuntur ad depoſitionem illorum, neque è converſo,erit tamen unus Epiſcopus duarum Eccleſiarum,& ab omnibus communiter eligetur in loco,de quo in unione conventum eſt,aliàs deferant ſibi mortem argum.c.*Paſtoralis,ſupra de reſcript*.& in hoc caſu poteſt intelligi text.in cap. *Et temporis qualitas,16.q.1*. Si verò una ſit Cathedralis, & altera Conventualis, in Cathedrali fiet electio,& Prælatus erit Epiſcopus Eccleſiæ Cathedralis,& Abbas,ſive Præpoſitus Eccleſiæ Conventualis,& ſecundum hanc ſpeciem videntur unitæ Eccleſiæ Viennen.& Romanen.ejuſdẽ Diœceſis.Item Lugdunen. & S.Juſt: ejuſdem civitatis.Item Ciſtercien.& Folcarquerien.ejuſdem diœceſis,nec propter hoc Conventualis efficitur Cathedralis,niſi hoc habeat à Sede Apoſtolica c.*Felin.16.q.1*.argum.cap.*De locorum,de conſecrat.diſtinct.1*.& cap.*Cum inferior,ſupra de major.& obed*. Nam ab Eccleſia Romana dignitates omnes traxerunt originem, cap. 1. *22.diſt*. Quartò ſic poteſt fieri unio,ut idem ſit Collegium utriuſque Eccleſiæ quoad ſpiritualia, & temporalia,ita ut qui eſt Canonicus in una ſit Canonicus & in altera;& tunc dicitur vera unio; nam cùm priùs eſſent duo Collegia poſt hujuſmodi unionem erunt unum,cap.*Ad Apoſtolicam, infra de Converſ.Conjugat*.& tali unione facta, eligi debent de utraque Eccleſia conſuetudines,& ſtatuta laudabiliora, quæ in utraque de cætero debe-
10 ant obſervari;Quintò denique ſic fit unio, ut Eccleſia Conventualis etiam Regularis in Cathedralem erigatur,& alteri Eccleſiæ Cathedrali antiquæ uniatur,utraque Epiſcopali remanente ſub uno, & eodem Præſule, & de tali unione loquitur hæc Decretalis,ita Hoſt.cum quo concordant *hic* Jo.Andr.*num.11*.Butr.*eod.n*.Anchar.*n.4.verſ.Hoſt.dicit*,Abb.*n.6*.communiter DD.Petrus de Peruſio,*in tract.de union.c.1.n.5*.Caccia-
11 lup,*in eod.tract.art.2.n.1*. Hæc tamen, quæ diximus non ſunt perpetuò vera,ideo diligenter attendendus eſt tenor privilegij,c. *Porrò de privil.* c.*Dico ſimul,de offic.ordin*. ſecundum Innoc.*hic n.1.in fin.verſ.Hæc vero*,cum quo tranſeunt Hoſtien,*n.4,circa fin,verſ.Tamen ſecundum Dominum noſtrum*,& Jo:Andr.*n.11.ad fin*.

12 Secundo nota ibi,*Cum per ipſam diſſolveretur religio*. Tametſi monaſterium in Eccleſiam Ca-
13 thedralem erigatur, nihilominus ibi ſecundam eſſe Religionem,ex quo ibidem remauent Religioſi;qui tenentur ad eleemoſynam,& hoſpitalitatem ſervandam. Nam ad hæc tria ordinantur monaſteria,ut *hic* per Butr.*num*.4.Imol.*eod.nu*.& Abb.*n.2*.

14 Tertiò nota ibi,*quia tempus advenerat*.Tempus ſedis vacantis non eſſe conveniens ad aliquid agendum, vel tractandum ſuper ſtatu Eccleſiæ. Nam iſti monachi exultabunt quaſi tempus ſedis vacantis eſſet opportunum ad reparandam eccleſiæ ruinam,&dicebant Benedictus Dominus,ecce nunc tempus acceptabile,&c. Sed decipieba-

Proſp. Fagn. in 3. Decretal.tom.4.

tur,quia tempus hujuſmodi contra eos revolvi-
tur ſecundum Hoſt.*hic num.9.*& Jo.Andr.*num.*
15 *2.in verb.Tempus.* Quod locum habet etiamſi
negotium fuerit cœptum in ſede plena, prout hic
cœptum fuerat ab Innoc.ut patet in text.ibi,*ca-*
pimus intendere. Nam nihilominus Epiſcopo è
16 vivis ſublato,negotium debet conquieſcere. Et
eſt ſimile in præſumptione,quæ dormit vacante
Eccleſia,c.*1.*& ibi gloſſ.*ult.ſupra de præſcript.*Ra-
tionem habes hic in text.quia Epiſcopali ſede va-
cante non debet aliquid innovari, cùm non ſit
17 qui Epiſcopale jus tueatur: & hoc pro regula po-
nunt *hic* Butt.& Imol,*num.5.* & alij communi-
ter,& ideo non valet ſententia contra Eccleſiam
vacantem lata,ut in c.*fin.infra eod.* Sicut nec con-
18 tra minorem, qui non habet tutorem, vel cura-
torem,l.*Acta,§.ult.ff.de re iudicat.*l.*In univerſ.*
C.qui dar.tutor.poſſ.& tenet gloſſ.*hic in ver. Sede*
*vacante,in fin.*Innoc.*n.4.* Hoſt,*num.11.* Jo.Andr.
*n.6.*Card.*n.11.in quarta quaſt.*Imol.*n.13.*& reli-
qui omnes.

19 Et per prædicta cùm Senatus Panormitanus
ad ſedandas commotiones populi neceſſarium
duxiſſet abolere antiquas gabellas,idque redum-
daret in grave detrimentum laicorum & Eccle-
ſiaſticorum, eo quod gabellæ hujuſmodi eſſent
dotes montium non vocabilium, in quibus jus
habebant Eccleſiæ,monaſteria,hoſpitalia,& alia
loca pia ipſius civitatis;ideoque ad ſatisfacien-
dum montiſtis de fructibus,& ad relevandas cō-
20 munes neceſſitates ſede Archiepiſcopali vacante
de conſenſu vicarij Capitularis, Canonicorum
Cathedralis,& Collegiatæ, necnon Parochorum
ac Superiorum Regularium novas gabellas nu-
per impoſuerit etiam ab Eccleſijs perſolvendas,
& hujuſmodi impoſitionis confirmationem à
Sede Apoſtolica poſtulaverit. Die ... Novembris
1649. in Congregatione à Sanctiſſimo D.N. ad
hoc ſpecialiter deputata cenſuimus obſtare hoc
cap.Item c.*Non minus,*& c.*Adverſus,infr. de im-*
*munit.Eccleſ.*ubi ad hujuſmodi onera imponen-
da præter alia exigitur deliberatio, & conſenſus
21 Epiſcopi, & Cleri;unde non ſufficit conſenſus
Vicarij Capitularis,quia etſi Capitulum ſede va-
22 cante ſuccedat in juriſdictionalibus,ut c.*Cum o-*
lim,& c.*His quæ ſupra de major. & obed.* non ta-
men ſuccedit in poteſtate deducendi jura Epiſco-
pi in judicium,etiam defendendo;ut hic notabi-
23 liter dicit Abb.Panormit,*n.4.* Item cùm Eccle-
ſiæ,Eccleſiaſticæque perſonæ,ac res ipſarum non
ſolum jure humano,ſed etiam divino à ſæcula-
ribus exactionibus ſint immunes,ut legitur in c.
Quanquam.de cenſib.lib.6. renunciationi immu-
nitatis hujuſmodi non poteſt Vicarius Capitula-
ris aſſenſum præbere,quia Capitulum ſede vacan-
te non ſuccedit in poteſtate alienandi jura, &
bona Eccleſiæ c. *Si qua,de rebus,*& c.*Precaria,*
*12.q.2.*gloſ.1.in c.*Si quis Epiſcopatus,* 10. *q.2.* gl.
*ult.*in c.*Proximo,infra eod.*Item gloſ.*ult.*in c.*Cum*
24 *olim,*& ibi Butr.*n.16.ſupra de maior. & obed.* et-
iamſi magna urgeat neceſſitas,ut contra opinio-
nem,Hug.& Jo.de qua in d.c. *Si qua,de rebus in*
*verb.reſciſſo,*tenet gloſ.Bernard. *hic in verb. Sede*
*vacante,*Et fuit opinio Vincentij in c.*Ad abolen-*
*dam,infra de hæret.*cum quo tranſeunt Archid.in
d.c.*Precaria,n,2.*& ibi etiam Bellam.*circa med.*
*verſ.Sed quod non poteſt alienari.*Et Præpoſ.*n.1.*
25 *verſ.Quod non videtur procedere,*Reddētes ratio-
nem,quia cum Eccleſia pupillo comparetur, &
jure minoris fruatur,c.1.& c.*Audatis,verſ.Nos at-*
26 *tendentes,ſupra de in integr.reſtitutio.*Sicut pupillus
nihil alienare poteſt ſine auctoritate tutoris, l.*1.*
& 2.C.de auth.præſtand. Ita nec Eccleſia, dum
caret paſtore alienare poteſt ſine decreto Epiſco-
27 pi,cap.*Sine exceptione,12.quaſt.2.* per quem text.
Abb.*conſ.7.Tria circa primum,num.4.col. ultim,*
ante med.verſ.Poſtremo,lib.2. in fortioribus ter-
minis conſuluit Clerum Florentinum non potuiſ-
ſe donando etiam Summo Pontifici obligare Ar-
chiepiſcopum ad contribuendum,& ſolvendum
certa datia per Clerum indicta.Ad idem c. *Pla-*
cuit,& c.*Abbatibus,12.q.2.c.Noverit,*& cap.*Re-*
28 *genda,*10.*quaſt.1.* Quare cum Panormitana Ec-
cleſia ſit Archiepiſcopo viduata, minimè licuit
Capitulo,aut Clero conſentire impoſitioni gabel-
larum in præjudicium Archiepiſcopatus, quia ut
dicit gloſ.*ult.*in cap.*fin.infra eod.*ſede vacante ni-
hil fieri debet,in quo ei præjudicetur. Nec quic-
quam facit quod nova impoſitio gabellarum fa-
cta fuerit ad relevandas communes Cleri, & po-
puli neceſſitates,ex quo laicorum facultates non
ſuppetunt.Quoniam præter duo requiritur etiam
conſenſus Archiepiſcopi cum Clero,ut in dict. c.
Non minus,& ca.*Adverſus,de immunit,Eccleſ.*
unde cum ſede vacante deficiat Archiepiſcopi
conſenſus,nihil prodeſt communis neceſſitas, &
29 laicorum inopia. Præterea etiam in caſu hujus
Decretalis monachi petentes unionem diſſolvi
adducebant pro cauſa,quia per hoc Eccleſiæ rui-
na poterat relevari.Et nihilominus quia ſedes va-
cabat,& Eccleſia carebat defenſore, Papa noluit
30 eos exaudire. Demum non proſunt ſuffragia Re-
gis,quia ſimiliter in caſu hujus cap. concurrebant
conſenſus Eccleſiæ, & ſuffragia Regis Angliæ
cum Regni Magnatibus, & Epiſcoporum cum
multis Abbatibus, ut dicitur in littera, & tamen
non fuerunt exauditi,quia cùm ſedes vacaret,eo-
rum petitio erat illicita,ut dicunt Hoſt.*hic num.9.*
& Joan,Andr.*num,2.* Nam petitioni Principum
vel Prælatorum non eſt annuendum, cùm æqui-
tatem non foverit, ut ex hac littera deducunt
Card,*num.4.*Anchar.*num.12.*Abb. *eodem num.*
circa fin.verſ.Nota quod petitioni,& Jo. de Anan,
31 *num.6.*Et eſt ſimile in cap. *Innotuit,verſ. Multa,*
*ſupra de elect.*Nec obſtat quod Innoc.*hic num.*
2.excipiat duos caſus,in quibus per Capitulum
ſede vacante fieri poteſt alienatio. Primò ſcilicet
quando ſunt res,quæ ſervando ſervari non poſ-
ſunt;quia tunc dummodo pretium ſervetur, Ca-
32 pitulum poterit alienare,arg.l.*Lex quæ tutores,C.*
de adminiſtr.tutor.& l.*Si propter publ.penſit.*Se-
cundò quando Eccleſia eſt in eo ſtatu, ut diu ſit
33 vacatura,& immineat Eccleſiæ periculum, ſi a-
lienum differatur, Quoniam Innoc. loquitur in
Eccleſia inferiori,de qua etiam loquitur cap.*Du-*
dum,de rebus eccleſ.non alien.lib.6.& nihilominus
tenet per Capitulum non poſſe fieri alienationem,
niſi per judicem detur bonis curator, aut defen-
ſor,cujus authoritate fiat alienatio,l. 1. *& 2.ff. de*
Curat.bon.dand.ad hoc d.c.*Dudum,de reb.Eccl.*
non alien.lib.6. Idque ſpeciale eſt in Eccleſijs mi-
noribus;notat Calder,*conſ.1.poſt med. verſ, Non*
obſtat quod vacante ſede. Hodie tamen in omnis ſer-
vari debet diſpoſitio Extravag.*Ambitioſæ.de reb*
*Eccleſ.non alien.*His acceſſerunt aliæ conſideratio-
nes multi ponderis, ob quas ſupplicatio Senatu

Digitized by Google

Panormitani rejecta fuit, ſed eas conſultò omit-
timus, quia non faciunt ad materiam hujus De-
cretalis.
Ultimò nota, *Authoritate Apoſtolica indulgen-*
34 *tes*; Solum Romanum Pontificem qui poteſt ca-
thedrales Eccleſias erigere, c. *Felix*, 16 *q.* 6. eaſque
invicem unire, c. *Sicut unire, infr. de exceſſ. Prelat.*
ſimiliter poſſe illarum uniones diſſolvere: Papa
enim auctoritate Apoſtolica hic indulget, ut
poſtquam Bachonienſis Epiſcopus fuerit ordina-
tus, Prior, & Monachi Eccleſiæ Glaſtonienſis u-
nitæ facultatem habeant proſequendi jus ſuum a-
35 pud Sedem Apoſtolicam pro diſſolutione unio-
nis. In hoc autem fuit indulgentia, quia cùm unio
harum Eccleſiarum facta fuiſſet à Cœleſtino, &
ab Innocentio confirmata permittitur eis agere
contra factum prædeceſſoris, & Principis, contra
quod non liceret etiam petere beneficium reſtitu-
36 tionis in integrum, l. *Minor autem, ff. de minor.*
nec poterat ſupplicari, quia biennium erat elap-
ſum, l. *Qua ſupplicatio, C. de precib. Imper. offer.* &
hic notat gloſſ. *fin.* Innoc. *num.* 7. *in ver. Indulgen-*
tes, verſ. Item eſt ſpecialis gratia, Hoſt. *num.* 24. Jo.
37 Andr. *n.* 7. *verſ. Item quia promitt.* & Butr. *n.* 9. *verſ.*
Item eſt indulgentia. Præterea omnis res per quaſ-
cunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur, c.
1. *inf. de reg. jur.* l. *Nihil tam naturale*, & l. *Ferè in*
ſecunda, ff. eod. & eadem auctoritas quæ requiritur in
conſtitutione actus requiritur etiam in illius de-
ſtructione, Clem. *Ne Romani, de elect.* Roman.
conſ. 65. *verſ. Themate, n.* 2. *verſ. Hoc enim*, & *conſ.*
116. *Viſis in princ.* & in terminis revocationis unio-
38 nis eſt text. in d. c. *Sicut unire*, ibi *auctoritate de ex-*
ceſſib. Prælatorum. Ideoque nec Legatus de latere
poteſt revocare uniones, quas fecit Papa de ple-
nitudine poteſtatis, ut concludit Pet. de Perus. *in*
39 *tract. de revocat. union. c.* 4. *n.* 2. *circa fin. verſ. De ſe-*
cundo verò. Quemadmodum nec poteſt Legatus
revocare uniones Eccleſiarum exemptarum;
quia nec poteſt illas unire, ut notat gloſſ. in d. cap.
Sicut unire, in verb. In tua diœceſi, de exceſſ. Prælat.
Et ibi etiam Hoſt. *n.* 1 *in verb. Sua diœceſis*, & *n.* 2.
in verb. Auctoritate noſtra, & firmat Petr. de Pe-
ruſio *d. c.* 4. *n.* 3. *verſ. Secundò quæritur*, & genera-
liter uniones factas per Papam non poſſe per in-
feriorē diſſolvi, dixit Rota *in recent. dec.* 737. *n.* 2.
part. 2. per notata in c. *Inter dilectos, de fide inſtrum.*
40 Et ex his cum ſuperioribus annis ſan. mem. Ur-
banus VIII. de plenitudine poteſtatis univiſſet E-
remitas Camaldulenſes, & montis Coronæ, &
Camaldulenſes prætenderent unionem fuiſſe diſ-
41 ſolutam ab ipſiſmet Eremitis montis Coronæ in
congregatione particulari habita die 22. Nov.
1649. hæc prætenſio rejecta fuit tanquam frivola,
quia non licuit partibus venire contra factum Pa-
pæ, c. *Inferior*, 21. *diſt.* c. *Cum inferior, de major. &*
obed. Clem. *ne Romani de elect.* & in terminis diſſo-
lutionis unionis tradunt Innoc. & alii ſupracita-
42 ti *n.* 35. Et quemadmodū ſolus Papa poteſt diver-
ſas Religiones aggregare, ſeu unire, ut c. *fin. de re-*
lig. domib. lib. 6 & late probavi in cap. *Recolentes*, à
nu. 14. *infra de ſtat. monach.* & monaſteria diverſo-
rum Ordinū tenet Paulus de Leazzatis in Clem.
1. *de elect.* & poſt eum Butr. *hic n.* 11. *circa fin verſ.*
An unio poſſit fieri de monaſteriis diverſæ religionis;
ita ſolus Papa poteſt uniones Religionum diſſol-
vere, quia prout, quodq; producitur, ſic reſolvitur,
ut Bald. inquit *in conſ.* 28. *ſuper eo, nu.* 1. *verſ. Nam*
Proſſ. Fagn. *in* I. *part.* 3. *Decretal. tom.* 4.
regula Generalis eſt lib. 3. & conſtat ex dictis.
43 Ultimò nota ibi, *ut unione diſſoluta monaſteri-*
um veſtrum reduceremus in ſtatum antiquum,
hunc eſſe præcipuum effectum diſſolutionis u-
nionis, quia cujus conditionis, & qualitatis erat
Eccleſia ante unionem illius conditionis, & qua-
litatis remanebit diſſoluta unione: & hanc re-
gulam principalem ex hoc text. elicit Petrus de
Peruſio *in tract. de revocation. unionis cap.* 7. *nu.* 1.
inter tract. communes vol. 15. *fol.* 161. unde ſecun-
dùm eum ſi Eccleſia unita erat ſine cura, remane-
bit ſine cura diſſoluta, & revocata unione. Item
ſi Eccleſia erat curata, remanebit curata: Item ſi
erat baptiſmalis Eccleſia, remanebit baptiſmalis.
Item ſi Eccleſia erat Collegiata, remanebit Colle-
giata: Item ſi Eccleſia erat ſæcularis, remanebit ſæ-
cularis: Item ſi Eccleſia erat Regularis, remanebit
Regularis: Item ſi monaſterium erat erectum in
Eccleſiam Cathedralem, remanebit ut monaſte-
rium, non ut Eccleſia cathedralis, quia hæc om-
nia reſpiciunt antiquum ſtatum Eccleſiæ, ut per
eum facit text. in l. *Plane, ff. de oper. libert.*, in l. *A-*
dulter, in l. *In rem*, §. *fin ff. de rei vendicat.* & in §.
Si quis ex aliena inſtit. de rerum diviſione. Res e-
44 nim de facili redit ad naturam ſuam, ca. *Ab exor-*
dio 35. *diſt.* l. *Si unus*, §. *Pactus ne peteret ff. de pact.*;
Idem firmant Jo. Bapt. Caccialup. *de unionib. in*
10. *art. eod, volum.* 15. *Tractatuum fol.* 152. Rebuff.
in Praxi benefic. in tit. de Revocat. union. n. 38. Cal-
can. *conſ.* 34. *n.* 3. *verſ. Fateor* & Nicolaus Garzia *de*
benefic. p. 12. §. 3. *num.* 309. concludentes revocati-
onem & diſſolutionem unionis operari, ut cor-
pora unita revertantur ad ſuam primævam natu-
ram Facit Rota *diſt.* 706. *n.* 4. *par.* 2. *recent.* & co-
ram Verallo *deciſ.* 345. *num.* 1. *part.* 3.
45 Et ex hoc cum Congregatio Sæcularis Clerico-
rum Doctrinæ Chriſtianæ in Gallia à Clem. VIII.
inſtituta, à Paulo V. unita fuerit religioni Cleri-
corum Regularium de Somaſcha, ut in bulla uni-
onis, quæ incipit *Ex injuncto, in Bullar. tom.* 3. *in*
appendic pag. 66. & nuper à Sanctiſſimo D. N. In-
nocentio X. per litteras in forma brevis ſub die
30. Julii 1647. hæc unio fuerit diſſoluta: Die 12.
Junii 1651. in Congregatione Cardinalium, &
Prælatorum à Sanctitate ſua ad hoc ſpecialiter
deputata dictum fuit, primò dictam Congrega-
tionem Clericorum doctrinæ Chriſtianæ per diſ-
ſolutionem unionis hujuſmodi redactam eſſe ad
ſtatum ſæcularem, nec opus fuiſſe illam ſæculari-
zare, quia ex ipſa unionis diſſolutione amiſit ſta-
tum regularitatis, & reaſſumpſit ſtatum antiquum
ſæcularitatis, in quo ante unionem reperiebatur
licèt perſonæ, quæ ſolemnem profeſſionem in ea
emiſerunt durante unione, adhuc remaneant Re-
gulares: actus enim omnes facti durante unione
non revocantur per reg. Factum legitimè non re-
tractatur, licet perveniat ad caſum, à quo incipere
non potuit, & notat Rebuff. *ubi ſuprà n.* 45.

rata, cùm Capitulum careret conferendi poteſtate; & ideo de tali poſſeſſione non erat facienda mentio in litteris proviſionis, ut etiam advertit Card. in d. c. *Cum noſtris in* 10. *oppoſ. num.* 12. *verſ*
5 *Vel ibi poſſeſſio non erat colorata.* Generaliter autem de gratia adverſarij, quæ nulla eſt non teneor in gratia mea facere mentionem, quia non præſtat impedimentum, &c. ut ſolvit Rota *deciſ.* 179. incip. *Nota quod de gratia adverſarij, alias* 60. *de reſcript. in Antiq.*

6 Secundò nota ibi, *Cum nuſquam reperiatur tantum;* Cenſeri prohibitum quod non apparet conceſſum; ut *hic*, & in concordan. de quibus in *gloſſ.* 3. quæ regula procedit in his quæ generaliter ſunt prohibita, ſicut eſt collatio præbendarum. Nam regula prohibitoria eſt, ut nullus beneficia conferat niſi Epiſcopus, ut c. *Nullus, il primo,*
7 *primo,* 16. *q.* 7. cum concord. de quibus hic per Joan. Andr. *n.* 2. *in verb. In jure*, & declarat Card. *n.* 2. In alijs procedit contraria regula, videlicet intelligitur conceſſum quod non invenitur prohibitum c. *Sunt nonnulli,* 16. *q.* 1. cap. *Nuper*, & ibi gloſſ. *in ver. Non retinuit: de ſent. excom.* l. *Nec non*, §. *Quod eu ff. Ex quibus cauſ. major.* cum ſimilibus ut per gloſſ. in c. *Inter corporalia*, §. *Sed neque in verb. Non invenitur, de translat. Epiſcop.* In talibus enim edictum eſt prohibitorium; & ideo quicumque non prohibetur per conſequentiam admittitur, ut c. *Cum apud, de ſponſ.* l. *Mutus ff. de Procurat.* & l. 1. *ff. de teſtib.* Et in idem recidit alia diſtinctio, quam ibi ponit gloſſ. in fine, videlicet, quod ubi conſtitutio promulgata fuit affirmativè, tunc intelligitur conceſſum, niſi reperiatur prohibitum, ut patet exemplum in c. *Deus maſculum*, & cap. *Quod ſi dormierit,* 31. *qu.* 1. ubi verò Conſtitutio fuit promulgata negativè, ſemper intelligitur prohibitum, niſi inveniatur conceſſum. Exemplum habes in c. *Si non licet,* 23. *q.* 5. & in hoc ſecundo membro loquitur hoc cap.

Ultimò nota ibi, *fungatur jure Epiſcopi in colla-*
8 *tione.* Capitulum ſede vacante quamvis ſuccedat in juriſdictione Epiſcopali, ut c. *His qua*, & cap. *Cum olim*, & ibi dixi in 2. *notab. ſupra de maior. & obed.* tamen non ſuccedere in jus conferendi præbendas, & beneficia pertinentia ad collationem ſolius Epiſcopi, ut hic eſt caſus ſecundum omnes in ſummario textus. Imo eorumdem collatio reſervari debet ſucceſſori. Quod ſi periculum eſſet in vacatione, recurrendum eſſet ad ſuperiorem, ut c. *Quia diverſitatem*, §. *penult. ſupra de conceſſ. præb.* ſecundum Innoc. *hic in princ.* ſcilicet Papam, qui Generalis eſt Ordinarius totius Orbis, ut c. *Cuncta per mundum* 9. *q.* 3. & c. 2. *de præbend. lib.* 6. Unde alius ſuperior in hoc ſe intromittere non poſſet; cap. *Romana, de ſupplend. neglig. Prælator. libr.* 6. ſecundum Hoſt. *hic num.* 1. *circa med. in verb. Fungatur*, Jo. Andr. *num.* 2. *in verb. In jure*, Card. *num.* 4. *verſ. Tertio oppono.* Abb. *num.* 3. & alios communiter. Tu verò dicas hodie nullo
9 caſu collationem tranſire in Epiſcopum ſucceſſorem, ſed indiſtinctè pertinere ad Papam, licet non ſit periculum in vacatione, quia ex regula ſecunda Cancellariæ reſervantur dignitates & beneficia omnia, quæ tempore vacationis Epiſcoporum quomodocunque vacaverint uſque ad proviſionem ſucceſſorum, & adeptam ab eis pacificam poſſeſſionem.

Quod ſi quæras rationem cur collatio præbendarum non tranſeat in Capitulum ſede vacante, reſpondet Innocen. *hic in princ.* quia Prælati jus conferendi præbendas non habent à Capitulo, ſed à fundatione, vel privilegio, vel alio modo, ut notatur in c. *Ad abolendam, de hæret.* Et inde eſt ut Capitulum ſuccedat in jure confirmandi electiones, ut c. *Cum olim, ſupra de maior. & obed.* quia confirmatio eſt de jure Epiſcopali, quod Prælatus intuitu Eccleſiæ habet: collatio autem præbendarum competit Epiſcopo de jure ſpeciali, in quo Capitulum non ſuccedit. Sed hæc ratio non placet Hoſt. *hic n.* 1. *poſt med. verſ. Hæc ratio*, quia jus conferendi præbendas de jure communi ſpectat ad Capitulum, & non ad alium, ut l. & notat. in c. *Cum Eccleſia Vulterrana de elect.* in c. *fin. de Cler. peregr.* in cap. 3. *de inſtit.* Sed etſi ex donatione Regis, vel alio modo Epiſcopus hoc jus acquiſiviſſet, nihilominus Eccleſiaſticum cenſeretur, ut legitur, & not. in c. *Dilectus*, *il tertio, de præb.* Dicendum eſt igitur ſecundum Hoſtien. ideo eo jus conferendi beneficia non tranſire in Capitulum, quia ſpecialis prohibitio eſt generaliter tamen promulgata, ut nullus conferat beneficia niſi Epiſcopus, vel ejus Vicegerens, ut c. *Nullus il primo.* 16. *q.* 7. c. 3. *de inſtitut.* & c. *Admonet, de renunc.* Statur ergo huic ſpeciali prohibitioni contra regulam generalem, quod Capitulum ſupplet defectum Epiſcopi ſede vacante, ut in c. *his quæ*, & c. *Cum olim, de maior. & obed.* quia ſemper generi per ſpeciem derogatur, c. 1. & c. *Paſtoralis, ſupra de reſcript.* c. *Generi, de reg. jur. lib.* 6. & propterea jus conferendi Capitulo non conceditur, quamvis de juriſdictione ſit, ut c. *Hoſt. de elect.* ſecundum Hoſt. cum quo concordat per omnia Jo. Andr. *num.* 2. *in ver. In jure.*
11 Eſt igitur ratio differentiæ inter confirmationem, & collationem, quia plus eſt conferre, quam confirmare: nam qui confirmat non donat, l. *Et quia, ff. de juriſd. omn. judic.* c. *Inter dilectos*, §. *Cæterum, de fide inſtrum.* Sed tantummodo ſeras adminiſtrationis ſolvit, & reſerat c. *Cum dilecta*, §. *Nos igitur, ad fin. de confir. util. vel inutil.* Oldrad. *conſ.* 146. *Factum eſt tale, de conſuet. num.* 4. *verſ. Sed ad hoc reſpondetur.* At qui confert, donat, ut c. *ult. de offic. Vicar. lib.* 6. Et hanc rationem differentiæ aſſignat gloſſa in c. 1. *in verb. Non poſſit, de inſtitut. eod. lib.* Hoſt. & Jo. Andr. *loc. citatis.* Ego aſſigno aliam rationem, quia confirmatio
12 eſt neceſſitatis, c. 3. & ibi Butr. *in* 5. *notab. ſupra de elect.* & ſapit juſtitiam, cùm per electionem ſit jus quæſitum electo, eique ſit debita confirmatio, ut c. *Cum inter, il tertio, eod. tit.* ſed collatio eſt voluntatis, & ſapit gratiam, ut *hic in princ.* & in dict. cap. *fin. de offic. Vicar. lib.* 6. & notat gloſſ. ante caſum in cap. 1. *de inſtit. eodem lib.* & Abb. *hic num.* 3. *& poſt med. & num.* 6. *verſ. Ratio diver-*
13 *ſitatis.* At Capitulum ſede vacante non ſuccedit in juriſdictione voluntaria, ſed in neceſſaria tantùm, quia eſt neceſſarius, & non voluntarius adminiſtrator, ut tenet gloſſa in Clementin. 1. *in verb. Capituli, de hæret.* quam dicit communiter approbatam. Felin. in dict. c. *Cum olim, n.* 6. *verſ. Ad decimam tertiam quæſt. ſupra de major. & obed.* Rota *deciſ.* 3. incip. *Si Epiſcopus, num.* 3. *de offic. Vicar. in novis.* Nec ſuccedit in his, quæ ſapiunt gratiam gloſſ. in cap. 1. *in verb. Præſentatos, de inſtitut. lib.* 6.

14 Et inde eſt, ut Capitulum ſede vacante non

ſuccedat in dandis indulgentijs, ut voluit Jo. And, in c. *Accedentibus, num. 2. verſ. Ex prædictis, de exceſſ. Prælat.* Calder. *in repetit. c. Noſtro, ad fin. de pœn. & remiſſ.* Archid. & Gemin. in c. 1. *eod. tit. lib. 6.* & Felin. poſt alios in d. c. *Cum olim, num. 7.* Et quamvis nonnulli oppoſitum ſentiant; tamen hæc opinio communiter tenetur, ut dicit Cardin. in Clem. 2. §. *Adhæc, q. 3. n. 14. ad fin. verſ. De Capitulo etiam, de pœnit. & remiſſ.*

15 E contra verò Capitulum ſuccedit in admittendis præſentationibus, & inſtitutionibus faciendis, quia hæc ſunt juriſdictionis neceſſariæ, & non voluntariæ, ut eſt expreſſum in c. 1. & ibi notat Jo. Andr. *num. 10. verſ. In gloſſ.* & ibi *conferendi, de inſtit. lib. 6.* Hoſt. *hic num. 3. ad fin. verſ. Puto contrarium,* Card. in c. *His quæ, nu. 2. de ma-*
16 *ior. & obed:* Rota *d. deciſ. 5. n 3. de offic. Vicar.* Et propterea in reg. 2. Cancellariæ, qua reſervantur Papæ Beneficia vacantia tempore vacationis Epiſcopatuum ad collationem, præſentationem, electionem, & quamcunque aliam diſpoſitionem Epiſcoporum pertinentia, apponuntur duæ exceptiones per illa verba: *non tamen ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam alterius præſentationem, vel electionem pertinentia.* Prima exceptio fuit poſita propter ea, quæ habentur in c. *un. Ne ſede vacan. libr. 6.* ut tetigi ſupra *num. 2.* Secunda verò propter ea, quæ habentur in dict. cap. 1. *de Inſtit. eod. lib.*

Et ob eamdem rationem Vicarius Capituli ſe-
17 de vacante poteſt inſtituere concurſus parochialium vacantium, & magis idoneum eligere ad præſcriptum Concilij Trid. *cap. 18. ſeſſ. 24.* Nam magis idoneo reperto inter probatos ab examinatoribus ſynodalibus debetur prælectio ex juſtitia, ita ut ſi fuerit poſtpoſitus poſſit appellare, & provocare prælectum ad novum examen ex Conſtitutione Pij V. 33. *in conferendis,* ut plenè adnotavi in c. *Eam te, ſupra de æta. & qualit.* Unde cùm actus prælectionis ſit juriſdictionis neceſſariæ meritò tranſit in Vicarium Capituli ſede vacante ex prædictis, licet Capitulum in hoc ſe ingerere non poſſit.

Porrò in S. Congregatione Concil. fuit actum de obſervandis in examinibus faciendis pro collatione parochialium ſede Cathedrali vacante; & ita concepta fuit declarationum formula per manus tranſmiſſa, & à Sanctiſſimo approbata. In primis Capitulum nullam ſibi in hiſce examinibus auctoritatem vendicabit, ſed conſtituet officialem, ſeu Vicarium infra octo dies poſt mortem Epiſcopi, prout mandat Concilium Triden.
18 *ſeſſ. 24. c. 16.* Is Vicarius ſic conſtitutus obibit illa omnia munia, quæ Concilium *ſeſſ. 24. c. 18.* ſtatuit obeunda ab Epiſcopo, ſeu ejus Vicario cum parochialis Eccleſiæ vacatio contigerit; & in ſpecie ſtatim habita notitia vacationis Eccleſiæ, & antequam nullum fiat examen; conſtituet idoneum in ea Vicarium cum congrua fructuum portionis aſſignatione, reſervatis reliquis fructibus ijs, quibus jure videbitur. Hic autẽ Vicarius in parochiali poſitus ejus onera ſuſtinebit, donec ei de Rectore provideatur. Poſtea per edictum publicum vo-
19 cabit omnes, qui voluerint examinari pro obtinẽda parochiali vacante. Deinde examinabit eos, qui concurrerint, adhibitis etiam alijs examinatoribus, ſaltem tribus, quorum votis, ſi paria, aut ſingularia fuerint, accedere poſſit ipſe Vicarius

20 quibus magis ei videbitur. Curabit idem Vicarius, ut ſingulis annis à diœceſana Synodo probentur examinatores ſaltem ſex, ex quibus tres ipſe eliget, eoſque congregabit, qui ſecum examen perficiant ad ſingulas parochiales vacantes, & ſi duo, vel unus tantùm ex dictis examinatoribus etiam cum Vicario, vel omnes tres, aut etiam ſex abſque Vicario ſeipſos congregaverint, & examen perfecerint, nullum erit. Et ſi ex dictis ſex examinatoribus aliqui intra annum ſuæ electionis mortui fuerint, tota facultas examinandi ad ſuperſtites, etiam ſi unus tantùm ſuperſtes, ſpectabit eo anno durante. Si contingat ſequentibus annis nullos alios examinatores eligi in Synodo diœceſana, illi ſex, qui ſemel præcedente anno ex decreto Concilij fuerint electi, pro legitimis habeantur etiam poſt lapſum anni ſuæ electionis, & ſic in officio ſuo perſeverare poſſint donec alij ſervata forma Concilij electi fuerint. Et ſi ex dictis ſex examinatoribus aliqui mortui fuerint, curabit Vicarius, ut lapſo anno alij in locum demortuorum ſufficiantur, ſeu eligantur in ſynodo diœceſana: alioqin qui ſupererunt, pro
21 legitimis non habeantur. Examen, & Approbatio pro legitimis non habeantur ad parochialem vacantem, ſi ante ad alias parochiales, quæ prius vacaverint, fuerint facta, ita ut non ſufficiat, quem judicatum fuiſſe idoneum præteritis menſibus, aut annis ad aliquas parochiales, ſed ſemper opus ſit novo examine, & nova approbatione ad ipſam parochialem, de cujus collatione ſingulis vi-
22 cibus agitur. Examinatores ex pluribus examinatis non unum ſolum, ſed plures, quos judicaverint i-
23 doneos ſignificabunt Vicario, & ex iſtis pluribus idoneis per examinatores judicatis, non ipſi examinatores, ſed ſolus Vicarius eliget, quem cæteris magis idoneum judicaverit. Hæc enim facultas nullo modo examinatoribus competit, cùm ſoli Epiſcopo à Concilio ſit attributa, cujus loco erit Vicarius ſede vacante. Ipſe etiam ſolus Vicarius
24 abſque examinatoribus ſcribet litteras ad Sanctiſſimum D. N. ad quem collatio parochialis ſpectabit, quibus præcipuè teſtabitur propoſitum fuiſſe edictum, & examen per concurſum factũ, totque examinatos fuiſſe, & ex examinatis tot idoneos à tribus ſaltem examinatoribus judicatos, ſe verò ex iſtis idoneis talem cæteris magis idoneum judicaſſe, elegiſſeque.

25 Capitulum, aut Decanus Cathedralis Eccleſiæ nullum ſibi jus vendicet proponendi edictum, aut deputandi, ſeu eligendi, vel convocandi corã ſe examinatores, nec jubendi aut curandi, ut eo à ſe, aut examinatoribus deputatis, ab eo examen fiat; minus eligendi magis idoneum, aut litteras teſtimoniales de eo ſcribendi. Sed hæc omnia, ut ſupra dictum eſt, exequetur partim ſynodus diœceſana, partim Vicarius ſede vacante conſtituendus, quem Capitulum omninò conſtituere debebit ex d. 16. Multò magis idem Capitulum abſti-
26 neat à conferendo Parochialem vacantem in cõmendam temporalem ei, qui magis idoneus fuerit judicatus: maximè etiam caveat, ne concedat
27 omnes fructus ipſius Parochialis eidem d. Commenda durante: Quoniam Conc. hæc omnia prohibuit, dum ſtatuit debere Epiſcopum ſtatim ha-
28 bita notitia vacationis Parochialis idoneum in ea Vicarium cũ congrua fructuũ portione conſtituere, quod munus obibit, ut ſupr. d. ẽ, eſt, Vicarius præ-

præciſè ſede vacante deputatus. Cavebitque &
ipſe à dicta commenda, & à conceſſione omnium
29 fructuum. Et illud quoque ſibi interdictum ſciet,
ne eum, quem magis idoneum ipſe judicaverit,
conſtituat Vicarium in Parochiali, aut ei quoquo-
modo præficiat, donec collatio fiat, ſed debet o-
mninò à principio vacationis, & antequam ullum
examen fiat conſtituere in ea alium Vicarium,
qui curam animarum intereà gerat, donec Paro-
chialis fuerit à Sede Apoſtolica magis idoneo
collata.
30 Sed quæritur An Vicarius Apoſtolicus depu-
tatus cùm jurisdictione tam contentioſa, quàm
voluntaria ad Epiſcopum pertinente, excepta
tamen facultate beneficia Eccleſiaſtica confe-
rendi, & litteras, commendaritias, & dimiſſorias
ad ſacros Ordines concedendi, poſſit edicta pro-
ponere pro concurſibus Parochialium vacantium
inſtituendis, & magis idoneum eligere: An vero
id jus ad Epiſcopum ſpectet, juxta formam *d.c.18*
ſeſſ.24.
De hoc dubio conſultus de mandato Sanctiſſi-
mi D.N Innocenti X. in caſu Archiepiſcopi Be-
neventani, Reſpondi hujuſmodi facultatem per-
tinere ad Vicarium Apoſtolicum, quia cùm fun-
datam habeat intentionem ſuper exercitio juris-
dictionis Epiſcopalis tam contentioſæ, quàm vo-
luntariæ ex forma litterarum Apoſtolicarum, &
excipiantur tantummodo duo caſus, videlicet
beneficia conferendi, & litteras commendatitias,
31 & dimiſſorias concedendi: talis exceptio firmat
regulam in contrarium in caſibus non exceptis, l.
Quæſitum, Denique, Neratius, ff. de fund. inſtruct.
c. *Dominus, 32. q. 7.* Sicut Viſitator datus à Me-
tropolitano cum adminiſtratione ſpiritualium, &
temporalium excepta beneficiorum collatione, ut
in c. *Eccleſia, §. ult. de ſupp. negl. Prælat. lib. 6.* In alijs
videtur poteſtatem habere, quaſi per exceptionẽ
firmetur Regula, ut dicit gloſſ. in Clem: *1. in ver.*
Capitulo, de Hæret, poſt Jo: Monach. in d. c. *Eccle-*
ſia, n. 4. Præſertim verò quia Vicarius Apoſtolicus
niſi obſtaret illa exceptio in litteris ſuæ commiſ-
ſionis appoſita, poſſet etiam beneficia conferre ad
inſtar Viſitatoris dati à Papa Eccleſiæ vacanti, qui
in ſpiritualibus, & temporalibus adminiſtrat, &
beneficia confert, ut in d. §. *Hujuſmodi*, & ibi no-
tat gl. *in ver. Non poteſt*, & communiter Doctores.
32 Et confirmatur, quia jus inſtituendi concurſus
& eligendi digniorem inter probatos ab Exami-
natoribus ſynodalibus eſt quid omninò diverſum
à collatione beneficij, & ex uno ad aliud non in-
fertur, arg. ca. *In illis, § Illis, de Preb. lib. 6.* Clem. *1.*
& ibi gloſ. *in ver. Quamvis, eod. tit.* Dixi in c. *Nul-*
33 *lus, nu, 23. ſuprà de elect.* Ideoque concilium Tri-
dentinum in *d. cap. 18. verſ. Peracto, ſeſſ. 24.* ſtatuit
ut inter probatos ab Examinatoribus Synodali-
bus Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis
idoneum judicaverit, atque illi, & non alteri col-
latio Eccleſiæ ab eo fiat, ad quem ſpectabit eam
conferre, & ſic alius eligit, alius confert. Unde &
in Parochialibus affectis, & reſervatis Papa con-
fert, ſed Epiſcopus ex d. *cap.* 18. & Bulla Pij V. *33.*
in conferendis inſtituit concurſum, & eligit di-
34 gniorem. Similiter Vicarius Capituli Sede vacan-
te non poteſt beneficia conferre, ut hîc probatur,
& conſtat ex dictis ſuprà *in ult. not.* & tamen po-
teſt concurſus inſtituere, & digniorem eligere, ut
ex ſententia S. Congregationis oſtenſum eſt ſu-
35 prà, *num. 17. & ſeqq.* Item Vicarius Epiſcopi ſine
ſpeciali commiſſione non confert beneficia, ut c.
final. de offic. Vicar. lib. 6. & tamen impedito Epi-
ſcopo inſtituit concurſum, ut habetur in d. c. 18.
36 *verſ. Tranſacto conſtituto tempore.* Item S. Congre-
gatio Concilij in cauſa Burgen. cenſuit Capitu-
lum habens jus conferendi non poſſe edicta pro-
ponere pro concurrentibus, ſed hoc jus pertine-
re ad Archiepiſcopum, ut in ſubjecta declaratio-
ne, videlicet
Cardinalis Pacecho Epiſcopus Burgenſis petiit
declarari, quando collatio Parochialis etiam ab
immemorabili tempore pertinet ad Capitulum
Cathedralis, vel Collegiatæ Eccleſiæ, vel ad a-
lium inferiorem an ad eundem occurrente illius
vacatione pertinere poſſit edictorum poſitio ad
vocandos oppoſitores, an verò ad Epiſcopum tan-
tùm, Die 17. Septembris 1574. S. Congregatio
cenſuit ſi beneficium ſit in Diœceſi Burgen. ſpe-
ctare ad Epiſcopum propoſitionem edictorum. Et
cùm idem petiiſſet declarari Archiepiſcopus
Compoſtellanus, die 15. Junii 1575. eadem S. Cõ-
gregatio cenſuit reſpondendum ut in Burgenſi.
Igitur ex eo quòd Vicarius Apoſtolicus non
poſſit beneficia conferre, non rectè infertur, ut
non poſſit edicta pro concurrentibus proponere,
& magis idoneum eligere; ſicut è converſo non
rectè infertur, Archiepiſcopus hâbet collationem
beneficiorum: ergo & jus inſtituendi concurſus.
Sed objicies, aliquo prohibito, omne id prohi-
37 betur, per quod pervenitur ad illud, ut l. *Oratio ff.*
de ſponſal, cum pluribus concord. de quibus ibi in
gloſſ. unica, & per Jo. Andr. in *Cum quid prohibe-*
tur, n. 1, de reg. jur. lib. 6. Sed Parochialis Eccleſiæ
collatio prohibita eſt Vicario Apoſtolico in litte-
ris ſuæ deputationis. Ergo videtur etiam prohi-
bitus concurſus, & electio magis idonei, per quæ
pervenitur ad collationem, ſicut prohibito ma-
trimonio prohibentur etiam ſponſalia, per quæ
pervenitur ad matrimonium, ut in d. l. *Oratio* &,
notat Jo. Andr. *ubi ſupra:* & eò magis quia con-
curſus, & prælectio dignioris ſunt veluti præ-
ambulum, & antecedens neceſſarium ad colla-
tionem Parochialis Eccleſiæ, cùm aliter facta
collatio non teneat, ut in d. *cap. 18 ad fin verſ. Alias*
38 *proviſiones. ſeſſ. 24.* Prohibito autem conſequenti
cenſetur etiam prohibitum omne neceſſarium
antecedens, ut l. 1. §. *Mutui datio.* & ibi gloſſ. *in*
ver. In creditum. ff. Si certum petatur, & notat Jo.
de Platea, in l. *1. C. Delatoribus, lib.* 10. cum ſimil. ut
per Everardum in ſua centuria legali in loco A
deſtructione conſequentis ad deſtructionem an-
tecedentis *num 1. & 2.*
39 At reſpondetur huic argumentationi ineſſe
fallaciam, quia major propoſitio deſumpta ex re-
gula d. l. *Oratio*; procedit in conſequenti prohibi-
to ſimpliciter, & abſolutè; tunc enim deſtructo
conſequenti, deſtruitur etiam neceſſarium ante-
cedens. At collatio Eccleſiæ Parochialis non eſt
prohibita ſimpliciter, & abſolutè; imò poteſt, &
debet fieri per eum, ad quem pertinet, ut in d. *cap.*
18. ſed tantummodo prohibetur Vicario Apoſto-
lico, unde conſequenti non deſtructo, non licet
inferre ad deſtructionem antecedentis, ſed unus
confert, & alius eligit, ut ex dictis conſtat. Præ-
terea dictum argumentum procedit tantùm,
quando conſequens eſt perpetuò prohibitum
tunc enim eſt etiam prohibitum antecedens, ut

Digitized by Google

in d.l. *Oratio*, ſecùs verò ſi conſequens nó ſit prohibitum perpetuò, ut in hoc caſu, in quo poſt concurſum fieri debet collatio ab eo, ad quem ſpectat; quia tunc non eſt prohibitum antecedens, ut l. *Si quis officium, in prin. ff. de rit. nuptiar.* & poſt alios declarat Everard. *ubi ſuprà n. 4. circa fin. verſ. Vel poteris dicere aliter*, & ita reſolutum in Congregat. particulari. *die 8. Novembris 1648.* videlicet jus inſtituendi concurſus Parochialium Eccleſiarum vacantium in civitate, & diœceſi Beneventana, & eligendi magis idoneum ad præſcriptum Concili Trident. *cap. 18. ſeſſ. 24.* non ad Archiepiſcopum, ſed ad Vicarium Apoſtolicum pertinere, quam reſolutionem in Signatura Gratiæ Sanctiſſimus approbavit die 19. Julii 1650.

De his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli.

Cap. Cum Apoſtolica.

SVMMARIVM.

1 *Decimarum donatio, quas laicus ante Concilium Lateranenſe habuit in feudum, facta per eum Eccleſiæ de ſolius Diœceſani conſenſu, valida eſt.*

2 *Lateranenſe Concilium ſub Alexand. III. quo tempore fuerit celebratum.*

3 *Laici etiam hodie licitè poſſunt decimas poſſidere, quas ab Eccleſiis obtinuerant ante Concilium Lateranenſe.*

4 *Decimarum infeudatio in laicum quo tempore primùm fuerit prohibita.*

5 *Laicus in perceptione decimarum non poteſt ſe tueri immemorabili præſcriptione, ſed neceſſarius eſt titulus, & nu. ſeqq.*

6 *Immemorabilem habens poteſt allegare meliorem titulum de mundo.*

7 *Fallit in laico quoad ſpiritualia propter ejus incapacitatem.*

8 *Immemorabilis ſola non ſuffragatur laico in perceptione decimarum.*

Niſi laicus poſſediſſet decimas tamquam Vaſſallus, & ut talis fuiſſet agnitus ab Eccleſia, n. 11.

Vel niſi unà cum immemorabili concurrat fama privilegii, n. 12.

Et quid poſt Bullam Urbani VIII. n. 13.

9 *Immemorabilis eſt infinita, & capit omne tempus.*

10 *Laici nec ante, nec poſt Concilium Lateranenſe fuerunt decimarum capaces.*

CUM APOSTOLICA. Tenet donatio, quam de ſolius Diœceſani conſenſu facit laicus Eccleſiæ de decimis, quas ab Eccleſia habuit in feudum ab antiquo. Hoc dicit, ſecundùm omnes. Dividitur ut hic per Joan. Andr. & DD. & intellige hunc textum ſecundùm Abb. *nu.* 11. de decimis in feudum conceſſis laico ante Conc. Lateranen. ſub Alexand. III. c. 9. relato in c. *Cùm & plantare, infra de privileg.* & *in 1. compilat. Decretal. cap. 3. eod. tit.*
2 Quod fuit celebratum Romæ in Baſilica Lateran. Anno Domini 1179. ſecundùm Jo. Andr. *hic n. 9.* cum quo Abb. *n. 11. in fin.* & alii tranſeunt, & quamvis alii aliter ſentiant; tamen hæc eſt ipſa veritas, ut patet ex Bulla indictionis Concilij, quæ habetur *tom. 3. Concilior. par. 2. pag. 553. & in Bullar. tom. 1. pag. 29. quæ eſt nona, & ultima* inter Conſtitutiones Alexandri III. ubi patet hoc Concilium fuiſſe indictum ab Alexandro *11.* Calendas Octobris Anno 1178. Illius Pontificatus 19. pro prima Dominica adve-
3 nientis Quadrageſimæ. Olim namque ut Eccleſia auxilium haberet à Chriſtianis, diſpenſative conceſſit, ut laicis poſſent decimæ infeudari, ſed poſteà hoc fuit revocatum, & decretum, ut deinceps non concederentur: prius tamen conceſſæ penes vaſallos remanſerunt. Unde etiam hodie laici licitè poſſunt poſſidere decimas, quas ab Eccleſijs obtinuerunt ante Lateranenſe Concilium, ut hic patet, & apertius in c. *Statuto, §. Sanè de decimis lib. 6.* & ibi omnes, maximè Anchar. *in n.*
4 *notab.* Et quamvis aliqui opinentur hanc prohibitionem infeudationis, ſeu tranſlationis decimarum in laicos, factam fuiſſe in Concilio Turonen. ab Urbano II. ut in cap. *Decimas, il quarto,* 16. *qu.* 7. & in uſibus feudorum *in tit. Epiſcopum, vel Abbatem, c. 1. Alias eſt. §. Item ſi Epiſcopus, vel Abbas in Quibus modis feudum amittatur.* Et in hac opinione fuerit Hoſt. *hic n. 9. in ver. Conceſſa;* tamen Archid. in c. *Statuto, § Illas autem in princ. de decim. lib. 6.* verius putat iſtam prohibitionem primò factam fuiſſe non in Concilio Turonen. congregato anno Dom. 1096. Sed per Alex. Papam III. in Concilio Romæ habito in Baſilica Lateranen. anno 1179. quia jura loquentia de iſta materia non loquuntur de Turonen, ſed de Lateranen. prout etiam notat gloſſa 1. in c. *Cauſam quæ, ſuprà de præſcript.* & patet ex ſupraſcriptione illius Decretalis, *Cùm & plantare, de privileg.* Nec refragatur decretum illud Urbani; quia de decimis nullam facit mentionem, ſed generaliter prohibet res Eccleſiaſticas in feudum concedi, ut obſervat Henric. Boich. in c. *Quamvis, n. 3. infra eod.* ubi etiam plenè videas, an, & quibus caſibus laicus poſſit decimas ſibi conceſſas licitè retinere.

5 Sed hic inſurgit dubium pulcherrimum, & uſu forenſi frequentiſſimum, videlicet, Quid dicendum ſi probari non poſſit decimas fuiſſe conceſſas in feudum laico ante Concilium Lateranen. fortè, quia probationes perierunt ob temporis longinquitatem, ſed tamen laicus poſſedit decimas per tantum tempus, ut illius contrarii non extet memoria: nunquid poſſit ſe tueri immemorabili præſcriptione, ita ut Eccleſia non poſſit has decimas ſibi vendicare?

Breviter concludendum pro Eccleſia; quia de jure communi Parochialis fundat intentionem in perceptione decimarum prædialium ex fructibus, qui colliguntur infra limites Parochiæ ſuæ, c. *Cùm contingat.* Et ibi gloſſa 2. Hoſt. *n. 1.* Butr. *in 1. notab.* & cæteri omnes, & c. *Cùm in tua, infrà de decimis.* Ergo niſi ex parte laici probetur titulus, Eccleſia debet obtinere, cap. 1. *de præſcript. lib. 6.* c. *Ad decimas, de reſtit. ſpoliator, eod. lib.* & c. *Cùm Eccleſia, ſupr. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Nec obſtat præſcriptio, quia laicus non poteſt decimas poſſidere; ac proinde nec præſcribere, ut in c. *Cauſam, de præſcript.* Et quamvis immemorabilis regulari-
6 ter habeat vim tituli, l. *Hoc jure, §. Ductus aquæ ff. de aqua quot. & æſtiv.* ita ut habens pro ſe immemorabilem poſſit allegare meliorem titulũ de mundo, ad gloſſã finalem in c. *In aliquibus, verſ. Quia Cleri-*

Clerici, vel Eccleſia, de decimis, & dixit Rota *deciſ.* 642. *n.* 4. *par.* 4. *diverſ.* & in Recent. *deciſ.* 150. *n.* 4. *par.* 7. & ſæpe alias. Tamen hoc limitatur ut non procedat quoad laicos, quia detentio immemorabilis tunc non habet vim tituli propter illorum incapacitatem, gloſſ. 1. in cap. *Illud*, 93. *diſtinct.* & egregiè probant Joann: Monachus, & Jo. Andr. in c. 2. *n.* 6. *de preb. lib.* 6. Card. *conſ.* 57. *n.* 3. Abb. *hic n.* 13. *verſ. Nota tamen bene.* & in cap. *Quanto*, *n.* 2. *de conſuet.* Felin. in c. *Cum contingat*, *n.* 4. *verſ. Secundò fallit, de foro compet.* Balbus *de præſcript. in* 1. *par.* 5. *partis principalis, in* 7. *q. nu.* 53 Pariſ. in c. *Cum nobis n.* 6. *de præſcript.*

8 Et ita ſolam immemorabilem præſcriptionem laico non ſuffragari in perceptione decimarum firmant hic Hoſt. *n.* 10. Abb. *d. n.* 13. *verſ. Nota tamen bene*, & alii communiter, Jo monach & Archid. in .2. *de decim. lib* 6. Feder. de Sen. *conſ.* 234 *Super primo, n.* 3. *verſ. Item poteſt poni exemplum in laico.* Et pluribus aliis relatis, articuloque accuratè diſcuſſo reſolvit Rota *in Toletana juris decimandi*, quæ eſt *deciſ.* 215, *p*, 2. *diverſ.* ubi clarè oſtendit hanc eſſe magis receptam opinionem, pro qua etiam plurimos cumulat Anton. Gabriel. *in tit. de præſcript. concl.* 1. *n.* 16.

9 Nec obſtat ſi dicantur; Laici ante concilium Lateranen. erant capaces decimarum, ut hic, & in d. cap. *Cum & plantare*, & immemorabilis percurrit etiam tempus ante hoc Concilium, cum ſit infinita, & capiat omne tempus, ut dixit Rota *in*
10 *Placentina decimarum* 19. *Maii*, 1587. coram Bubalo, & in Comen. decimarum 10. *Aprilis* 1596. coram Orano. Nam reſpondetur imò laicos nunquam fuiſſe capaces juris decimandi ante, nec poſt Concilium, ut bene explicat Rebuff. *in tract. de decimis, quæſt.* 13. *n.* 79. Guidopapa *deciſ.* 61. Rota *deciſ.* 193. *n.* 19. *p.* 7. *recent.*

11 Conclusionem ſuperiùs firmatam declarat notabiliter Jo. And. *hic n.* 9. *verſ. Satis videtur contrarium tenendum*, ut locum non habeat ſi laicus ab immemorabili tempore poſſediſſet decimas tanquam vaſſallus, & ut talis fuiſſet agnitus ab Eccle-
12 ſia. Vel niſi unà cum immemorabili concurreret fama ſeu communis opinio privilegii. Et cum hac declaratione tranſeunt hic plerique ex Doctoribus, ut Abbas teſtatur *n.* 12. *verſ. Et cum hac opinione*, ſubdens illam eſſe ſatis æquam, quia alias ob defectum probationis ſæpè laicus privaretur jure ſuo de communi Rebuff. *de decimis*, *q.* 13. *n.* 76. alios refert Anton. Gabriel. *de præſcript. d. concluſ.* 1. *n.* 18. Et ita laicum poſſe decimas prædiales percipere, ſi vel exhibeat titulum privilegii apoſtolici, vel probet immemorabilem una cum ipſius privilegii fama, multoties firmavit. Rota, *ut in d. deciſ.* 215. *n.* 2. & 7 *par.* 2 *diverſ.* & in Recent. *deciſ.* 298. *n.* 2. *p.* 3. & *deciſ.* 545. *n.* 1. *p.* 4. & *deciſ.* 22. *n.* 14. & *dec.* 56. *n.* 1. *p.* 7.

13 Tu verò dicas hanc limitationem non procedere, quia ex Bulla ſan. mem. Urbani VIII. Incip. *Romanus Pontifex, edita* 5. *Iunii* 1641. caſſantur quæcunque præjudicialia Sedi Apoſtolicæ, vel juriſdictioni, immunitati, aut libertati Eccleſiæ, Eccleſiis, & perſonis Eccleſiaſticis, eorumque bonis ac juribus, etiam ſi cum immemorabili concurrat fama privilegii Apoſtolici, ut ſcripſi latiſſimè in c. *Conſuetudines, ſuprà de conſuet. præſertim n.* 55. *n.* 57. 72. & 74.

De his quæ fiunt à Prælatis.

Cap. Paſtoralis.

SVMMARIVM.

1 *Parochiales Eccleſias, vel obventiones ipſarum Epiſcopus etiam de conſenſu patroni ſine conſenſu Capituli ſui monaſterio conferre non poteſt.*

2 *Parochias ſingulas an primus diſtinxerit Dionyſius Papa.*

3 *Parochi non ſunt in totum Domini fructuum, & oblationum, ſed diſpenſatores, & n.* 30. & 31.

4 *Diſpenſare an poſſit Epiſcopus contra Concilium generale de ſui Capituli conſenſu.*

5 *Penſionem an poſſit Epiſcopus imponere cum conſenſu Capituli ſuper fructibus beneficiorum ſuæ diœceſis.*

6 *Quinquageſima, vel centeſima redituum Eccleſiaſticorum an, & quando ab Epiſcopo aſſignari poſſit monaſteriis, vel piis locis.*

7 *Et an ex fructibus menſæ Epiſcopalis tantùm, an verò etiam ex fructibus Eccleſiarum ſibi ſubjectarũ Et an requiratur conſenſus Capituli, n.* 9.

8 *Exceptio debet eſſe de regula, aliàs eſt inepta, & impertinens, & nn. ſeqq.*

10 *Eccleſiam ſecularem non poteſt Epiſcopus in regularem erigere, nec monaſterium de novo conſtruere ſine conſenſu Capituli.*

11 *Alienationes rerum Eccleſiæ, quæ fiunt ex neceſſitate juris, non requirunt ſolemnitatem. Secùs ſi fiant voluntariè, licèt ex cauſa utilitatis, vel neceſſitatis Eccleſiæ.*

12 *Fratres Minores poſſunt vendere bona immobilia ſub modo honeſto ſibi legata ſine ulla ſolemnitate.*

13 *Parochialis Eccleſia fundat intentionem de jure communi ſuper omnibus redditibus ſpiritualibus infra limites Parochiæ ſuæ, & n.* 15.

14 *Oblationes factæ imagini alicujus Sancti depictæ in pariete extra Parochialem, ſed infra limites Parochiæ, cui debeantur, & nn. ſeqq. uſque in fin.*

15 *Imagines Sanctorum ſunt res religioſæ, quarum uſumfructum privatus habere non poteſt.*

16 *Oblationes factæ ubivis locorum infra limites Parochiæ debentur Parocho.*

Ampliatur ſex modis à n 19. *uſq. ad n.* 29. & *declarantur quinque à d n.* 29. *uſque in finem,*

17 *Proventuum ſpiritualium appellatione veniunt decimæ, primitiæ, oblationes, mortuaria, fructus, & reditus ex Parochia provenientes.*

18 Obventionum *verbum eſt valde latum, & comprehendit decimas, & alios reditus ſpirituales cujuſcunque ſint qualitatis.*

19 *Conſuetudo ut oblationes factæ imagini alicujus Sancti debeantur laico domino muri, ubi depicta eſt illa imago, non valet.*

Etiam reſpectu adminiſtrationis, n. 20.

Fallit, num. 21. & 22.

20 *Oblationes res ſpirituales ſunt, quarum laicus non eſt capax. & n.* 23. & 29.

21 *Laicus poteſt eſſe collector oblationum, & fructuum decimarum non jure proprio, ſed ex deputatione Parochi, & tamquam nudus miniſter.*

22 *Confraternitates laicorum ex conſuetudine poſſunt recipere oblationes, dummodò eas ſibi applicent, ſed in pios uſus totum convertant.*

Laico

Digitized by Google

23 *Laico domino muri, ubi ſacra imago depicta eſt, non poteſt Epiſcopus concedere ut oblationes diſpenſet ad libitum ſuum.*

24 *Oblationes factæ ſacræ imagini exiſtenti in capella, ſeu oratorio infra limites parochiæ debentur parocho, non autem capellano ibi inſtituto.*

25 *Idem ſi fiant ad altare in capella alicujus Eccleſiæ*

26 *Oblationes, quæ fiunt ſacræ imagini exiſtenti in cathedrali, non quæruntur Epiſcopo, ſed Archipresbytero curam animarum ibi exercenti.*

27 *Oblationes factæ presbytero celebranti ſunt Rectoris Eccleſiæ, non autem presbyteri.*

28 *Niſi ſit Epiſcopus, qui Miſſam celebret etiam in Parochiali.*

29 *Oblationes cedunt parocho in dubio tantùm. Secùs ſi appareant factæ alterius contemplatione, vel in alium uſum ſint deſtinatæ ex pia intentione offerentium.*

30 *Oblationum adminiſtratio ſpectat ad parochum non ut ſibi applicet, ſed ut diſpenſet in uſus ab offerentibus præſcriptos.*

31 *Oblationes an & quomodo à parocho ſint dividendæ*

32 *Oblationes quæruntur Epiſcopo ſi locus, ubi depicta eſt religioſa imago, non ſit intra fines alicujus parochiæ.*

33 *Canonica portio an de oblationibus Epiſcopo debeatur.*

34 *Oblationes, quæ fiunt in Eccleſiis Regularium quæruntur monaſterio pro Monachis ibi ſervientibus.*

35 *Monaſteria exempta, quamvis ſint in parochia, vel in Diœceſi, tamen non ſunt de parochia, nec de diœceſi.*

36 *Conſuetudo ut oblationes non debeantur parochiali, ſed alteri Eccleſiæ vel perſonæ Eccleſiaſticæ, valida eſt.*

37 *Oblationes factæ novis Sacerdotibus dum celebrant primas Miſſas quæruntur ipſis, & non parocho.*

38 *Mens offerentium recipit interpretationem à conſuetudine.*

39 *Sacerdotes novi non prohibentur primas Miſſas decantare, & in illis poſt offertorium in medio altaris ad populum ſe convertere, & oblationes accipere à ſponte dantibus, ſed perambulationes per Eccleſiam, & extorſiones prohibentur.*

40 *Parochi diebus feſtis poſſunt poſt offertorium in medio altaris vertere ſe ad populum, & invitando ad oblationes manipulum, vel aliud offerentibus præbere deoſculandum, ſed aliis Sacerdotibus hoc non licet.*

41 *Parochi ſtante conſuetudine poſſunt recedere ab altari poſt offertorium & ad infimum locum Eccleſiæ accedere ad recipiendas miniſtrorum oblationes.*

42 *Oblationes an poſſint laicis locari, aut vendi, & num. ſeqq.*

43 *Laicis non licet de altari immediatè oblationes accipere.*

1 PASTORALIS. Epiſcopus parochiales Eccleſias, vel obventiones ipſarum etiam de conſenſu patroni ſine conſenſu Capituli ſui monaſterio conferre non poteſt. Hoc dicit dividitur in duas partes. In prima ponitur duplex quæſtio. In ſecunda communis reſponſi, ibi, *ad quod*.

Nota primò ibi, *Auctoritate*, parochias ſingu-
2 las fuiſſe à Dionyſio Pontifice diſtinctas, ac limitatas. Quod fuſius patet ex illius epiſtola ſecunda Severo Epiſcopo, quæ refertur in c. *Eccleſias*, 13. *q.1.* & habetur integra *tomo primo Concilior. par. 1. pag. 159 col. 2.* & ex hac littera deceptus Abbas hic in primo notab. putavit Parochias anteà non fuiſſe diviſas, quia Sacerdotes ſimul regebant populum: idemque fuiſſe in Epiſcopatibus in primitiva Eccleſia. Sed utrumque eſt falſum, Conſtat enim hanc Parochiarum diſtinctionem non primum à Dionyſio, ſed ab Evariſto factam fuiſſe. Verum cum in perſecutione Valeriani publico edicto Chriſtiani ab Eccleſiis arcerentur eorumque conventus in cœmeteriis prohiberentur; Eccleſiarum, parochiarum, & cœmeteriorum confuſio facta eſt; ſed Valeriano vita functo & reſtituta per Gallienum pace Eccleſiæ, & libera facultate adeundi cœmeteria, Dionyſius Eccleſias Rectoribus propter martyrium, vel exilium ſpoliatas ſingulis Presbyteris dedit, iterumque parochias, & cœmeteria diviſit. Lege Cardinalem Baronium *ad annum* 270, *num.* 17. notas ad Concilium ſub Dionyſio Papa *tomo primo Concilior. par. 1. eadem pag. 159.* Termini verò Epiſcopatuum ante tempora apoſtolorum in gentilitate fuerunt diſtincti, ut c. 1. *80. diſt.* & notat gloſ. 1. in d. c. *Eccleſias*, 13. *q. 1.* & ſcripſi plenius in c. *Nullus, infrà de Paroch.* Nec verum eſt in primitiva Eccleſia non fuiſſe Epiſcopos, ſed ſolos Presbyteros rexiſſe populum, ut dixi in c. *Quanto, ſupra de conſuet.* ubi hunc errorem latiſſimè confutavi *a n. 6. uſque ad n.* 20.

Secundò nota ibi *neceſſarios*, Eccleſiarum Re-
3 ctores non eſſe in totum dominos fructuum, & oblationum, ſed diſpenſatores, cùm ad hoc illarum reditus ab initio fuerint deputati, ut in uſus Eccleſiarum cederent neceſſarios, & ſtipendia miniſtrorum, ut hic dicitur. Quod facit contra eos, qui omnia ſibi applicant: ut notatur in cap. *Ratio*, & c. *Cum ſecundum, ſupra de præb.* & per D. Thomam *in* 2. 2. *q.* 86 *art.* 2. *in corpore*, & vide quod dicam infra *num.* 30 & 31. Item facit contra eos, qui dant hiſtrionibus, vel aliàs prodigè expendunt, c. *Donare*, 86. *diſt.* ſecundum Hoſt. *hic num.* 1. 2. & 4. Jo. Andr. *num.* 2. *in verb. Neceſſarios*, Butr. *num.* 3. Card, *num.* 2. & Imol. *num.* 1. De hac materia vide quæ ſcripſi in cap. *Si quis ſanè, infra de pecul. Clericorum*, Tertiò nota ibi *Late-*
4 *ranenſis Concilii ſtatuta*, Epiſcopum de ſui Capituli conſenſu poſſe diſpenſare contra ſtatutum Concilii Generalis, ut clarè videtur probare iſte textus ad hoc non ponderatus à DD. Nam Concilium Lateranenſ. ſub Alexandro III. interdixit novam penſionem Eccleſiis imponi, vel veterem augeri, ut hic refertur, & habetur in c. *Prohibemus infra de Cenſibus*, & tamen hic Pontifex videtur determinare à contrario ſenſu Epiſcopum piis locis penſionem conſtituere ſuper fructibus Parochialium Eccleſiarum abſque beneplacito Apoſtolico, dummodo id non faciat præter ſui Capituli voluntatem. Verùm hoc non admitto, ut latiſſimè probavi in c. *Nullus, ſupra de fil. Presbyt.* & hunc textum reſpondeo Papam hic non decidere affirmativè ut Epiſcopus hoc poſſit cum conſenſu Capituli; ſed negativè, videlicet ut non poſſit præter Capituli voluntatem. Hinc autem non licet arguere à contrario: ergo cum voluntate Capituli poteſt; quia argumentum à contrario ſenſu non rectè ſumitur, ubi illius argumenti contrarium reperitur in jure expreſſum, ſicut reperitur hoc caſu in dict. cap. *Prohibemus*. Ita declarat

Digitized by Google

clarat Joan Andr. in c, *Publicato, num.* 18. *ſuprà de elect.* & ex hoc videtur ſatis dubia opinio Abba-
5 tis *hic n.*6. Qui ex hoc textu colligit Epiſcopum cum conſenſu Capituli ſui poſſe imponere penſionem Eccleſiæ abundanti in favorem monaſterij ad ſoſtentandam vitam Religioſorum; atque ita non ſolùm Papam, ſed etiam Epiſcopum poſſe Eccleſiæ penſionem imponere, dummodo detracta penſione ſuperſint reditus competentes ad ſuſtentationem Rectoris; aliàs enim non debet unum altare diſcooperiri ut aliud cooperiatur, cap. *Cùm cauſam, ſuprà de Præben.* & ad hoc multum extollit iſtum textum. Sed ut prædixi hoc non videtur verum, quia obſtat generale Concilium, contra quod Epiſcopus diſpenſare non poteſt ut eſt textus in Extravag. Jo. XXII. *SanctaRomana*, §. *Quidam autem*, etiam ex magna cauſa, ut ſcripſi in dicta Decretali, *Nimis de fil. Presbyter. à nu.* 11. *uſque in finem*, & hoc intellige ſi penſio ſit perpetua, ut per Gigan. *de penſion. q.* 6. *nu.* 4. *verſ. Supradictam concluſionem.* Sed an Epiſcopus poſſit penſionem imponere ſuper fructibus beneficiorum ſuæ Diœceſis ad vitam penſionarij, & ex qua cauſa, anvè hæc facultas ex Decretis Apoſtolicis, aut ex non uſu illis adempta fuerit vide per Nicolaum Garziam *in tract. de benef. par.* 1. *c.* 5. *à n.* 295. Ego de hac materia ſcripſi lautiſſimè in ca. *Niſi eſſent, à n.* 14. *uſque in finem, ſuprà de Præben.* ibi plenè videas.

Quartò nota ibi, *Religioſis*, Epiſcopum poſſe concedere monaſterio parochialem Eccleſiam cum conſenſu Capituli. Hodie dic contra, ut in Decreto Concilij Trident. *cap.* 13. *verſ. In unionibus verò, ſeſſ.* 24.

6 Quintò nota ibi, *quinquageſima portione*, licere Epiſcopo quinquageſimam partem redituum Eccleſiæ pijs locis aſſignare. Et quidem ſi monaſterium de novo fundetur, aſſignare poterit quinquageſimam; ſi verò Eccleſiam jam conſtructam voluerit in regularem erigere, ſeu monaſticis regulis informare, aut ibi ſuas magnificare ſepulturas; non amplius licebit ei conferre, quàm centeſimam, ut in Decreto Concilij Toletani IX. quod refertur in cap. *Bona res*, 12. *q.* 2. & declaratur in c. *Apoſtolica, infrà, de donat.* ſecundùm Abb. Anriq. *hic num.* 1. *ver. Locus pius*, Hoſt. *n.* 4. *in ver. Quinquageſima*, Jo. Andr. *eod. num. & ver.* Butr. *nu.* 8. Cardin. 5. *notab.* & Imol. *num.* 4. *verſ. Et nota.*

7 Sed circa hoc duplex occurrit difficultas. Prima eſt an Epiſcopus conferre poſſit hanc quinquageſimam, vel centeſimam, non modò ex bonis ad Epiſcopalem menſam, vel Cathedralem Eccleſiam pertinentibus, prout loquuntur jura præallegata; verumetiam ex reditibus inferiorum Eccleſiarum ſibi ſubjectarum. Petrus de Sampſone opinatus eſt hanc portionem conferri poſſe ab Epiſcopo etiam ex fructibus Parochialium Eccleſiarum, & ſic cap. *Bona res*, fuiſſe ampliatum à Cathedralibus ad alias Eccleſias inferiores per hanc Decretalem, nam Pontifex hic proponit quæſtionem de reditibus Parochialium Eccleſiarum; & deinde excipit quinquageſimam. Ergo ut congrua ſit exceptio, neceſſariò intelligi debet de reditibus earumdem Eccleſiarum, alioquin non eſſet de regula, & eſſet impertinens, l. *Namque quod liquidè.* § *fin. ff. de penu. leg. Idem cenſuit*, Goffred. *hic*, & *in ſumma eod. tit.* §. *fin.* & ſequitur Abb. Antiq. *num.* 2. dicens ita conſuluiſſe eumdem Petrum Magiſtrum ſuum in quæſt. Avenioni ſuborta inter Fratres Prædicatores, & parochiales Eccleſias. Verùm Innocent. n. 1. in fine, aſſerit Epiſcopum conferre poſſe hanc quinquageſimam de reditibus Eccleſiæ Cathedralis dumtaxat, non autem de reditibus Eccleſiarum ſibi ſubjectarum; & cum eo tranſeunt Hoſt *nu.* 5. *verſ. Dicunt tamen aliqui.* Curt. *n.* 7. & 8. *verſ. Dicunt quidam*, & & Abb. Sicul. *n.* 6. eamdem opinionem probat Jo. Calderin. & tutiorem dicit, Imola *n.* 6. & veriorem Cardin. *n.* 4. *in fine*, quia hoc c. in illis verbis, *Salva Conſtitutione canonica de quinquageſima, &c.* Refert ſe ad d. cap. *Bona res*, qui de Cathedralibus loquitur; & ideo dixit, *Salva*, ne quis crederet illum Canonem fuiſſe correctum. Præterea illa Decretalis, *Apoſtolicæ*, eſt Innocentij III. qui etiam fuit author hujus c. Quod ſi intelligeretur de proventibus parochialium, Pontifex videretur ſibi contrarius, contra id quod legitur ſuprà in procemio. Adde quod iſte textus ſimpliciter præſervat Conſtitutionem Canonicam de quinquageſima per illa verba, *Salva, &c.* De natura autem præſervationis eſt, ut nihil addat de novo, ſed tantummodo rem conſervet in eo ſtatu, in quo priùs reperiebatur, c. *Quia intentionis*, & cap. *Ex parte, il* 2. *infra de privileg.* gloſ. 1. & Doctores in c. *Cùm dilecta, ſuprà de confirm. util. & inutil.* Tene igitur cùm Innocentio Epiſcopum non poſſe hanc portionem conferre locis pijs niſi ex fructibus menſæ Epiſcopalis.

9 Secunda difficultas eſt, an Epiſcopus conferre poſſit hanc quinquageſimam, vel centeſimam ſine conſenſu Capituli. Hugo, & Tancredus tenent etiam hoc caſu requiri Capituli conſenſum; quia licèt Epiſcopo permittatur alienatio ex cauſa utilitatis, vel neceſſitatis, tamen conſenſus Capituli eſt adhibendus, c. *Sine exceptione*, 12. *q.* 2. Contrarium tenet Joannes in d. c. *Bona*, in gloſſ. 1. & Bernard. *hic in gloſſa penult.* quorum opinio videtur probari in hac Decretali: nam exceptio debet eſſe de regula, ut tetigi ſuprà *n.* 8. & notatur in *rubr. de regul. jur. lib.* 6. Ergò cùm Pontifex faciat primò regulam ut Epiſcopus non poſſit portionem redituum dare ſine conſenſu Capituli, & deinde excipiat hanc quinquageſimam; hinc manifeſtè apparet hanc dari poſſe ſine Capituli conſenſu. Quod verum intelligit gloſſa penultima non obſtante Epiſcopi juramento de rebus Eccleſiæ non alienandis, ut in cap. *Tua, infrà de Eccleſ. ædifican.* & in cap. *Intellecto, de jurejur.* nemo enim poteſt Epiſcopum accuſare, quod templum Dei ædificet, c. *Aurum*, 12. *q.* 2.

In hac contrarietate Hoſt. *hic num.* 5. putavit ſic diſtinguendum; Aut Epiſcopus vult quinquageſimam dare de reditibus proprijs, vel communibus cum Capitulo; & poteſt ſine Capituli conſenſu, ut innuunt in d. c. *Apoſtolicæ*, §. 1. *verſ. Unde cum grave, de donat.* licèt non ſine conſilio ut c. *Novit*, & c. *Quanto, ſuprà eod.* ſequitur Collectar. *hic in princ.* Aut vult quinquageſimam dare de reditibus Capituli ſeparatis, & tunc requiritur conſenſus ipſius Capituli, arg. l. *Merito, ff. pro ſoc.* Sed aliter diſtinxerunt Petr. de Sampſone, & Abb. Antiq. *hic num.* 3. Dixerunt enim Epiſcopum non
10 poſſe Eccleſiam ſæcularem monaſticis regulis informare, id eſt, in monachalem erigere, aut monaſterium de novo conſtruere, per c. *Si Epiſcopus*, 12, *quæſt.* ſed jam informatæ, vel conſtructæ benè

poſſe

Digitized by Google

poſſe ſine conſenſu canonicorum dare quinquageſimam, vel centeſimam, quia ad dotandum eſt obligatus, ex quo Eccleſiam conſtruxit, ut c. *Cùm ſit, de conſec. Eccleſ. vel altar.* & ita ad concordiam reduci poſſunt diſſidentes opiniones, & hoc placet Jo. Andr. *in fine*, Cardin. *in 2. quæſt.* Imol. *n. 4. in gloſ. penult.* & communiter Doctoribus ſequentibus, ut teſtatur Abbas Siculus *n. 4. verſ. Petrus, &*
11 *Abbas*. Ratio hujus diſtinctionis eſt, quia in primo caſu alienatio licet fiat ex cauſa utilitatis, vel neceſſitatis, tamen eſt voluntaria, cùm non ſit orta aliqua obligatio ad dotandum. At in ſecundo caſu eſt neceſſaria, quia jus præcipit illam fieri; & ideo non eſt opus ſervare aliam ſolemnitatem. Ex quo notabiliter deducit abbas *n. 5.* ut in alienationibus rerum Eccleſiæ, quæ fiunt ex neceſſitate juris, non ſit ſervanda ſolemnitas. Secus ſi fiant voluntarie, licet ſubſit cauſa neceſſitatis, vel utilitatis: nam hic textus loquitur de alienatione, quæ fit propter neceſſitatem Religioſorum; ſed tamen quia eſt voluntaria, id eſt quia jus non mandat eam fieri, propterea requiritur Capituli conſenſus. Eamdem theoricam poſuit hic Anton. de Butr. *n. 11. verſ. Or attendatis*, dicens, (Si regula in iſta materia quod omnes alienationes, quæ ſunt neceſſariæ ex neceſſitate juris, poteſt facere Epiſcopus ſine conſenſu Capituli, non obſtante juramento de non alienando, dum tamen non tangat bona Capituli. Omnes autem alienationes voluntarias, licet propter neceſſitatem facere non poteſt ſine Capituli conſenſu: nam multum intereſt inter alienationem, quam jus vult fieri, quia hæc dicitur neceſſaria, & alienationem, quam jus non præcipit fieri, ſed propter neceſſitatem, vel utilitatem Eccleſiæ fieri expedit.) Hæc Butrius, qui ita conciliat dicta gloſſarum, & intelligit notata per Doctores in c. *Tua, infrà, de Eccleſ. ædifican.* & pro hac diſtinctione facit textus in l. *Obſer. ff. de præd. Minor.* ſequitur Imola, *n. 7. verſ. Concludit.* Sed & Curia hanc
12 theoricam ſervat. Ideoque à S. Congregatione Concilij reſponſum eſt valere legatum immobilium factum Fratribus Minoribus ſub modo licito, nempe ut vendant, & pretium convertant in uſum fabricæ, vel Sacriſtiæ: & idem ſi factum fuit ſimpliciter, quia ſub modo licito factum intelligitur, ut c. *Exiit qui ſeminat*, §. *Ad hæc, quia fratribus de verb. ſignif. lib. 6.* nec in hujuſmodi alienatione eſſe opus ſolemnitate, quia fit ex regulæ præſcripto & extravag. *Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alienan.* habet exceptionem in ventre ibi, *præterquam in caſibus à jure permiſſis.*

13 Unimò nota ibi, *ſingularum parochiarum conventus.* Parochialem Eccleſiam habere intentionem fundatam de jure communi ſuper omnibus redditibus ſpiritualibus infra limites parochiæ ſuæ, prout ex hac littera colligunt Hoſt. *n. 3.* Jo. Andr. *n. 1. in ver. Quatenus*, Butr. *n. 2.* Cardin. *nu. 1.* Anchar. Imol. & Abb. omnes *in 2. notab.* & idem Abb in c. *Dilectus, n. 4. verſ. Secus autem eſt in Eccleſia ſæculari, ſuprà de offic. ordin.* concordant c. *Ut dominicis, infrà de paroch.* c. *Quoniam*, c. *Cùm in tua*, & c. *Dudum, de decim.* & latius dicam infrà *n. 16.*

14 Ex hoc infero ad quæſtionem an oblationes factæ imagini alicujus Sancti depictæ in pariete extra parochialem, ſed infra limites parochiæ debeantur ipſi parochiali, nec ne.

Hæc eſt quæſtio quotidiana, & ſatis dubia propter varietatem opinionum: nam quidam arbitrati ſunt ejuſmodi oblationes quoad diſtributionem ad Epiſcopum pertinere, qui debebit eas erogare in ſuſtentationem pauperum: ſed quoad proprietatem acquiri Deo, vel Sancto, qui per illam imaginem repræſentatur; & in hac opinione fuit Angel. de Peruſ. *in ſua diſputatione* quæ incipit: *In refulgenti deliciarum palatio, in ſecundo dubio*, & in l. *Statua, ff. de uſufruct.* ubi plenè diſputat hunc articulum, & in alijs locis citatis à Felin. in c. *Dilectus in princ. ſuprà de offic. ordin.* & ubique allegat gloſſ. in d. l. *Statua*, quæ ſentit donata Vultui ſancto Lucano eſſe ipſius vultus. Sed illum reprobat Abb. in d. c. *Dilectus, n. 4. verſ. Vide tamen alias*; & meritò quia obſtat hoc cap. & alia jura, quæ probant parochialem Eccleſiam fundare intentionem ſuper omnibus proventibus
15 ſpiritualibus infra ſuos limites. Quidam verò, quos tacito nomine recenſet Ferrett. *conſ. 278. Licet ſuper hoc articulo, n. 1.* putant has oblationes deberi dominio parietis ubi illa figura, ſeu imago depicta eſt. Verùm communiter tenent omnes Doctores oblationes hujuſmodi ad dominium muri, ſeu parietis nullatenus pertinere, ut teſtatur Marian. Socin. *In tract. oblation. libello 18. n. 4. verſ Et iſtàm opinionem.* Idque certum eſſe affirmat Abb. in c. *Quoniam, n. 1. verſ. Illud autem certum eſt, infra de decim.* quia privata perſona non poteſt habere oblationes, vel uſumfructum alicujus rei religioſæ, quales ſunt picturæ, vel imagines Sanctorum, ſecundùm gloſſam, quam dicit ſingularem in d. l. *Statua*, & idem repetit in d. c. *Dilectus, n. 4. de offic. ordin.* maximè ſi ſit perſona ſæcularis: & meritò, quia oblationes ſunt res ſpirituales, quarum laici non ſunt capaces, c. *Sanctorum*, 10. q. 1. Decian. *conſ. 16. n. 15. lib. 2.* & latius dicam infrà *num.* 20. *&* 23.

Alij conſuluerunt pro Eccleſia Cathedrali, præſertim ſi constructa ſit ſub titulo imaginis, cui fiunt oblationes, & hoc caſu putant oblationes eſſe dividendas pro medietate inter Cathedralem, & Epiſcopum, juxta textum in c. *Requiſiſti, de teſtamen.* ubi videtur caſus, & ita pro Cathedrali Senenſi ſuper oblationibus factis imagini B. Mariæ Virginis apud Caſſatum, de Magalottis conſuluit Petrus de Peruſio, ut refert Marian Socin. *de oblat. in præall. libello 18. n. 7. circa fin.* qui tamen dicit hanc opinionem ſibi non placere per ea, quæ inferiùs deducit pro Eccleſia parochiali.

Alij vero conſuluerunt has oblationes deberi Epiſcopo; & ita Abb. *in rubr. infrà de paroch.* teſtatur ſe vidiſſe Jo. Andr. *in addit. ad Specul.* allegantem pro Epiſcopo, & pro hac opinione videtur textus in c. *Præter, in fine*, ibi, (Oblationes vivorum, & mortuorum Eccleſijs Dei reddantur à laicis, & in diſpoſitione Epiſcoporum ſint.) *32. diſt.* Sed hanc opinionem refellit Marian. Socin. *dicto libello* 18. *n. 8.* & contra Epiſcopum videtur textus in c. *De his, 10. q.* 1.

Alij demum ſcripſerunt pro Presbytero parochiali, & quidem frequenti calculo, ut inferius patet. Nec deſerunt qui opiniones medias, & diſtinguentes ſequuti ſunt, ut Petrus de Peruſio, qui hanc quæſtionem luculenter, & Felino teſte melius omnibus diſputavit in ſuo *tractatu de Canonica Epiſcopali, c. 4. in 16. quæſt. principali* de quo latius infrà *n.* 29. Ex quibus vides, quanta ſit in hoc articulo opinionum diſſonantia, quæ tamen

facilè

Digitized by Google

facilè ad concordiam reduci poſſunt, ſi conſide-
rentur caſus, & circumſtantiæ, in quibus Docto-
res loquuti ſunt. Unde pro conciliatione videtur
mihi ſtatuenda concluſio cum aliquibus amplia-
tionibus, & declarationibus, ex quibus clarè ni
fallor rei veritas apparebit.

16 Hæc igitur ſit concluſio. Oblationes factæ i-
magini Beatiſſimæ Virginis, vel alterius Sancti
depictæ, vel affixæ in pariete, ſeu muro alicujus
privati debentur Eccleſiæ parochiali, in cujus li-
mitibus eſt illa imago. Probatur hæc concluſio
efficaciter in hac Decretali: nam Dionyſius Pon-
tifex, ut hic dicitur, limitavit parochias ad hoc ut
ſingularum Eccleſiarum proventus, ſeu obven-
tiones in uſus Eccleſiæ cederent neceſſarios, &
ſtipendia miniſtrorum. Atque ita ut dixi ſuprà
in ultimo notabili parochialis Eccleſia fundat
intentionem de jure communi in perceptione
proventuum omnium ſpiritualium, qui obveni-
17 unt infra limites parochiæ ſuæ, quales ſunt deci-
mæ, primitiæ, oblationes, mortuaria, fructus, &
reditus ex Parochia provenientes, ut cap. *Cùm in-
ter vos, infrà de verb. ſignific.* Innoc. *hic ante medi-
um, verſ. Nos dicimus*, Hoſt. *num. 3. in ver. Pro-
ventus*, & Jo. Andr. *num. 1. verſ. Tu dic quia fuit
dubitatio*, & ita in terminis propoſitæ quæſtionis
hunc textum ponderat Butr, *num. 3.* dicens ſe de
hoc ſcripſiſſe in quadam Clem. licet non recorde-
tur ubi. Imol, & Abb. ambo *in ſecundo not.* & Jo.
de Anan. *in 1. notab.* Ad idem eſt textus in ca. *Quo-
niam, infrà, de decim.* ubi patet reditus ſpirituales
noviter provenientes infra limites alicujus paro-
chiæ pertinere ad parochialem Eccleſiam: ergo
idem decendum de oblationibus factis imagini
intra parochiam exiſtenti: nam de novalibus,
quæ nondum fuerant ad cultum redacta paro-
chialis Eccleſiæ prius nihil perceperat: & ni-
hilominus quia emerſerunt in ſuis liminibus, de-
bentur eidem Eccleſiæ: & ita illum textum ad
hoc inducit, Abb. *ibi in 1. notab. verſ. Et optimè facit
textus iſte.*, & videtur quaſi expreſſum in cap. *Ad
audientiam, il primo, infrà, de Eccleſ. ædifican*, per
locum à ſpeciali, ibi; *ejuſdem villa obventiones Ec-
cleſiaſticas percepturum*: nam verbum, *obventiones*,
eſt multum generale, & comprehendit omnes re-
ditus ſpirituales cujuſcumque ſint qualitatis ut
18 ibi notat Abbas *n. 15.* per cap. *Cùm inter, de ver-
borum ſignificat.* Ac demum idem probatur ex-
preſsè in c. *Hanc conſuetudinem*, 10. q. 1. & in c. *Ex
tranſmiſſa, de præſcript.* Quamobrem has oblatio-
nes quę fiunt ſacræ imagini infra limites parochiæ
non ad dominium parietis, nec ad Epiſcopum, ſed
ad parochialem Eccleſiam, ſeu illius Rectorem
pertinere, præter Butr Imol. Abb. & Anan. ſupra-
citatos, tenuerunt Petrus de Ravenna *ſingulari
468.* incip. *Oblationes*, Dec. *conſ.* 148. incip *Reve-
rende pater, num. 2. & 3.* Decian *conſ 16. lib. 2*, ubi
ex facto reſpondit pro Parocho contra Epiſco-
pum ſupra oblationibus factis Iconi ſanctiſſimi
Crucifixi, Capella Tholoſ. *deciſ. 483.* Marian.
Socin. *in tract. de oblat. libello* 18, *n.* 9. ubi teſtatur
hanc eſſe communem Doctorum concluſionem,
quam etiam ſæpius ſequuti ſunt Domini de Rota,
ut in *decis. 256. part. 1. & deciſ. 37. n. 2. part. 5. re-
cent.* ubi hæc ſententia licèt fuerit olim contro-
verſa; tamen hodie dicitur eſſe receptiſſima:
quam etiam videtur amplexus D. Thomas in 2,
2. *quæſt. 86 art. 2. Præſertim in reſponſione ad 2. arg.*
Proſſ. Fagn. in 5. Decretal. tom. 4.
eamque probavit S. Congregatio Cardinalium
Concilii Tridentini Interpretum in cauſa Caven.
ut refertur in *præalleg. deciſ. 37. n. 2.*

19 Ampliatur primò concluſio ſuperius firma-
ta, ut vendicet ſibi locum etiam ſi conſuetudo ha-
beat ut oblationes hujuſmodi debeantur laico
domino muri, in quo depicta eſt illa imago: talis
enim conſuetudo expreſsè damnatur in c. *Hanc
conſuetudinem, 10. quæſt. 1.* & tenent Marian. So-
cin. *in tract. de oblat. d. libello*, 18. *n.* 4. Dec. *conſ.* 148.
num. 3. Decian. *conſ. 16. num. 15. lib* 2. Ferett.
20 *conſ. 278. in princ.* Quod procedit etiam reſpectu
adminiſtrationis, quia Cùm oblationes res ſpiri-
tuales ſint, c. *Quia Sacerdotes.* 10. *quæſt. 1.* Laici
non debent ſe de illis quoquo modo intromitte-
re, & contraria conſuetudo eſt prava, & contra
libertatem Eccleſiaſticam, ut plene conſuluit i-
21 dem Ferrett. *conſil*, 143. *n.* 5. Conſuetudo tamen
ſalvari poſſet ſi ad hoc deputarentur à Rectore
parochialis Eccleſiæ, ut nomine ſuo has oblatio-
nes perciperent, & cuſtodirent ita ut eſſent nudi
miniſtri, non tamquam habentes aliquam autho-
ritatem, vel præeminentiam: poteſt enim merus
laicus conſtitui principalis Collector fructuum
decimarum, & oblationum, ut tenent Butr. &
communiter Doctores in c. *Decernimus, ſuprà de
judic.* ut ibi per Abb. *n. 11.* & Dec. *col. 11. n* 30.
verſ Quartò quæritur, & in ſpecie noſtra declarat
Ferreti *conſ.* 143. *n.* 5. & plenius *conſ.* 278. *num 2.
& 4*, ubi etiam refert Stephanum Aufrerium aſſe-
rentem ita ſervari de conſuetudine in Gallia in
*tract. ſuo de poteſt. ſæcul ſuper perſon. Eccleſ. in 33.
fallen.* Idemque non obſcure voluit Petrus de Pe-
ruſio *in ſuo tractatu de Canonica Epiſcopali, cap 4 in
16. quæſt. principali in fine*: nam, ut ipſe ait, de con-
ſuetudine quandoque præponuntur Clerici,
quandoque laici ad percipiendas, & cuſtodien-
das hujuſmodi oblationes, atque ita Petrus ſen-
tit conſuetudinem valere, dummodò laici ad id
deputentur ab habente authoritatem, ſecùs, ſi ju-
re proprio, quia eſſet tractare jura Eccleſiæ pro-
pria authoritate contra textum, & nota per om-
nes ſcribentes in d cap. *Decernimus.* Ruſus poſſet
22 ſalvari conſuetudo recipiendi oblationes in con-
fraternitatibus Laicorum, dummodò nil ſibi ap-
plicent, ſed in pios uſus totum diſtribuant. In
quibus terminis hanc conſuetudinem approbant
Decius *d. conſ. 148. n. 3. verſ. Sed tamen in caſu pro-
poſito*, & Ferrett. *d conſ. 143. n 6.*

23 Ampliatur ſecundò ſupradicta concluſio, ut
nec poſſit Epiſcopus concedere facultatem laico
domino parietis, ubi religioſa imago eſt depicta,
ut oblationes illi factas diſpenſet ad libitum
ſuum, quia ſunt juris ſpiritualis, cujus lai-
ci ſunt penitus incapaces, cap *Maſſana*, & c.
Sacroſancta, ſuprà de elect. cap. *Cauſam, de præ-
ſcript.* & in his terminis notat Abbas in cap.
Quamvis, in 2. notab. infrà de decim. & Ferrett.
in *præcit. conſ. 143. num. 5. verſ. Ideo dicit nota-
biliter.*

24 Ampliatur tertiò eadem concluſio ut locum
habeat etiam in oblationibus factis imagini exi-
ſtenti in aliqua capella, ſeu oratorio infra limites
parochiæ, non enim cedunt eidem capellæ, ſeu
Parochiali, ut tenet Abb. *hic num. 2.* per iſtum tex-
tum, & per locum à ſpeciali in d. cap. *Ad audien-
tiam, il primo, infrà de Eccleſ ædifican.* Sed Dec. *in
præalleg. conſ. 148. num. 2.* quando non eſt imago

Digitized by Google

depicta in muro ſub dominio alicujus privati, ſed in Capella, vel Oratorio, dicit omnes DD. convenire, & communiter tenere, ut oblationes acquirantur ipſi capellæ, per text. in §. *Si quis autem unum, in Auth. de Eccleſ. tit. col.* 9. & per illum text, dicit hoc voluiſſe Angel. *in diſp. ſupra allegat. num.* 14, & Petr. de Peruſio *loco citat.* allegat etiam Abb. in c. 1. *in ult. notab. infra de ſtatu Monach.* Sed Abb. ibi non loquitur de oblationibus, quæ fiunt Capellis, ſed de his, quæ fiunt monaſterijs, ſeu locis religioſis, quæ non quæruntur Parocho, vel Epiſcopo, ſed ipſi monaſterio in ſuſtentationem Monachorum inibi inſervientium, ut eſt text. ibi, & latiùs dicam infr. in quarta declaratione, *num.* 34. Opinio Dec. poteſt procedere ſi de mente offerentis appareat, vel de conſuetudine, alioquin quidquid ipſe dicat, communis opinio eſt in contrarium, ut teſtatur Mar. Soc. *in præcit. libell.* 18. *num.* 5, *verſ. Sed his non obſtantibus*, per text. in c. *Ex tranſmiſſa, de præſcript.* & per ea quæ dicta ſunt ſupra de Parochiali, *num*, 16.

25 Ampliatur quartò memorata concluſio ut procedat etiam ſi oblationes fiant ad altare in capellis alicujus Eccleſiæ. Nam nihilominus cedunt Parochiali, intra cujus limites Eccleſia illa ſita eſt. Ita Gaſpar. Calderin. *conſ.* 15. *de Paroch.* per hanc Decretalem, Item per d. c. *Ad audientiam*, & per c. *Cum inter, de verborum ſignificat.* & idem tenent Butr. & Abb. *hic*, & Dominicus in cap. *Ex tranſmiſſa, ſupra de præſcript.* ubi dicit has oblationes debere eſſe Rectoris, & non Capellani inſtitutio in illa capella, & altari, & ſequitur Mar. Soc. *libell.* 18 *num.* 10. Idem firmant Innoc. Hoſt. Butr. & Abbas *in rubr. infra de Paroch.* & eſt communis DD. opinio, ut teſtatur Ferret. *d. conſil.* 143. *n.* 4.

26 Ampliatur quintò eadem concluſio ut locum habeat etiam in oblationibus factis ſacræ imagini exiſtenti in Cathedrali Eccleſia, quia non quæritur Epiſcopo, ſed Archipresbytero curam animarum ibi exercenti, ut reſolvit Rota *in Beneventana ſpolii* 22. *Decembr.* 1585. *&* 2. *Decembr.* coram Orano, ut refertur in *præalleg. deciſ.* 37. *num.* 5. *part.* 5. *recent.*

27 Ampliatur ſextò, ut procedat etiam ſi oblationes offerantur in Miſſa Presbytero celebranti: non enim cedunt ipſi Presbytero, ſed Rectori Eccleſiæ ſecundum Abb. *hic n.* 2. *verſ. Et per hoc etiam*, quoad hoc inducit textum in c. *Requiſiſti, infra de teſtam.* ubi relictum Epiſcopo ab extraneo videtur relictum contemplatione Eccleſiæ, Ergo ſimiliter oblationes factæ celebranti videntur factæ intuitu Eccleſiæ: nam oblationes faciunt parochiani propter adminiſtrationem Sacramentorum, ut c. *Omnis Chriſtianus*, cum gloſſ. *de conſecr. diſt.* 1. ſequitur Felin. in c. *Dilectus, n.* 1. *circa fin. verſ. Et adde, ſupra de offic. ordin.* ubi etiam *n.* 2. dicit oblationes factas Capellano, ſeu Vicario deberi Rectori. Fallit hoc ſi ſit Epiſcopus, qui
28 Miſſam celebrat; quia tunc oblationes ſunt ipſius etiamſi celebret in Eccleſia parochiali, & ei offerantur à parochiano, ut tenet Hoſt. *in ſumma in tit. de Paroch.* §. *in quibus, verſ. Quid ergo ſi Epiſcopus*, & Archid. in c. *Omnis, de conſecr. diſt.* 1. ſequitur Mar. Soc. *in d. tract. oblat. libell.* 18. *nu.* 10. *verſ. Item quod dixi*, & Sylveſtr. *in ver. Decima*, *n.* 3. *verſ. Quod tamen fallit.*

29 Declaratur primò ſupradicta concluſio, ut procedat in dubio. Secus verò ſi oblationes ex pia voluntate offerentium appareant factæ alterius contemplatione, quia tunc nullatenus debētur Parocho, ſed pia voluntas eorum, qui oblationes fecerunt, præcisè ſervanda eſt: nam rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter, l. *in re mandata, C. Mandati*, & in traditionibus rerum ſuarum poteſt quis adjicere conditiones quas vult, dummodo honeſtæ ſint, l. *in traditionibus, ff. de pactis*, & ita in ſpecie declarat Mar. Soc. *in d. tractat. de oblat. libell.* 18 *in princ. &* n. 3. Quo fit ut ſi appareat hujuſmodi oblationes factas fuiſſe à fidelibus contemplatione illius ſacræ imaginis, res oblatæ eidem imagini acquirantur vel Sancto per illam imaginem repræſentato: & in hoc caſu procedat opinio Angeli de Peruſio, de qua ſupra in princ. quæſt. *n.* 14. Eodem modo ſi conſtaret eam fuiſſe intentionem offerentis, ut res oblata fieret domini domus, vel muri, ubi eſt imago depicta, eò quòd talis eſſet pauper, vel oblationes in certos pios uſus converteret, utiq; adimplenda eſſet hujuſmodi voluntas, & procederet ſecunda opinio, de qua ſupra eod. *n.* 14. Idem & fortiùs dicendum ſi obtuliſſet contemplatione Epiſcopi, vel Cathedralis, aut alterius eccleſiæ, Hæc enim eſt regula, ut res oblata ſemper illi acquiratur, cujus contemplatione facta eſt oblatio, ut in c. *Relatum ſil* 2. *de teſtam.* & declarat Mar. Soc. *ubi ſupra*, & hoc intendit Petr. de Peruſ. *in præalleg. tract. de Canon: Epiſcopal. in* 16. *qu. perſonali, n.* 5. *inter tract. comm. tom.* 15. *pag.* 258. ubi poſt prolixam diſputationem hujus articuli concludit in hæc verba: (Quandoque oblationes fiunt per reſpectum ad Eccleſiam Parochialem, & quæruntur Eccleſiæ parochiali, ſive tales oblationes fiant in Eccleſia, ſive extra Eccleſiam) & ita loquitur cap. *Cum inter vos, de verb. ſignific.* (Quandoque fiunt oblationes non per reſpectum ad Eccleſiam parochialem, ſed per reſpectum ad alium locum, vel extra Eccleſiam ad aliquem Sanctum, cujus figura eſt in Parochia alicujus Eccleſiæ, & tunc parochiali Eccleſiæ non quæruntur. Ratio eſt, quia non offeruntur contemplatione parochialis Eccleſiæ, nec contēplatione Rectoris, ſed per reſpectum ad Deum, ſeu imaginem ſic depictam.) Hæc ibi. Et hanc diſtinctionem aliás probavit Rota *in Bracharen. oblationum* 17. *Decembris* 1612. coram Cardin. Pamphil. & *in Lunen. Sarzanen.* 8. *Februar.* 1627. coram Merlino ut in *deciſ.* 37. *n.* 8: *part:* 5: *recent.* ubi firmavit oblationes factas imagini depictæ in muro ſpectare ad Parochum in dubio tantùm, ſecus ſi ex piorum offerentium voluntate in certos uſus ſint deſtinatæ. Quod etiam dixerunt Addentes ad Capell. Tholoſ. *deciſ.* 483. & alij re-
30 centiores in deciſ. Rotæ allegati. Advette tamen, quia etſi oblationes deſtinatæ ſint in certum uſum ab offerentibus; nihilominus illorum adminiſtratio ad Parochum pertinet ex jure parochialitatis, non quidem ut ſibi applicet, ſed ut fideliter cuſtodiat, & diſpenſet in uſus ab offerentibus deſtinatos, ut notat *hic* Abb, *n.* 2. *verſ. Adminiſtrationem autem*, Ferrett. *conſ.* 143. *n.* 4. *verſ. Et quod*, & firmatur in præcitata *deciſ.* 37. *n.* 9. *&* 10. licet ſecundum Petr. de Peruſio *d. q.* 16. *n.* 7. cuicumq; Eccleſiæ talia acquirantur, videantur remanere ſub diſpoſitione Epiſcopi per c. *Præter*

ho

hoc 52 *diſt.* Adverte etiam quia dum Rota *in*
31 *alleg. deciſ.* 37. *n.* 10. concludit oblationes in eo caſu, in quo cedunt Eccleſiæ parochiali, eſſe per Parochum dividendas, ita ut partim convertat in proprium uſum, partim eroget in ijs, quæ concernunt cultum Divinum, & partim ad pauperum inopiam ſublevandã; per c. *Vulteranæ*, & c. *Quatuor*, 12. *q.* 2. Hoc non videtur verùm, quia illa jura loquuntur in matricibus. In Parochialibus verò, ſalva portione Epiſcopi, omnia ſunt Rectoris, c. *Quoniam*, *infra de decim.* & ibi dixi in 3. *not.* poſt Jo. Andr. & ſcribentes communiter. Vidè tamen quæ notavi ſupra in 2. *not.*

32 Declaratur ſecundò concluſio ſuperiùs firmata, ut non procedat ſi locus, ubi depicta eſt illa imago, non ſit intra fines alicujus Parochiæ, aut incertum ſit de cujus Paruchia exiſtat, eò quod limites non ſint diſtincti; quia tunc oblationes integrè pertinent ad Epiſcopum diœceſanum, ut probat textus in d. c. *Quoniam*, *de decim.* ubi hoc notant Innoc. Petrus de Samploræ. Abb. Antiq. Hoſt. & reliqui omnes, ut ibi dix. *in ult. notab. n.* 10. Et quamvis ille textus loquatur de decimis, tamen decimarum appellatione veniunt etiam oblationes, ut c. *Cum inter vos*, *infrà de verb. ſignif.* & in terminis de iſtis oblationibus factis imagini alicujus Sancti hoc tenet Abb. *Dilectus*, *n.* 4. *verſ. Quoad primum*, *ſupra de offic. ordin.* & Rota *in pract. deciſ.* 37. *n.* 4.

33 Declaratur tertiò eadem concluſio, ut locum non habeat in canonica portione, quæ de his oblationibus perceptis à Parocho debetur Epiſcopo, ut traditur in c. *Officii*, *de teſtam.* & tenet Abbas in c. 2. *de ſepultur.* Sed Petr. de Peruſio in d. *tract. de Canon. Epiſcop. c.* 4. *in* 16. *q. perſonali*, *n.* 71. *verſ. Secundò incidenter quæritur.* firmat de oblatis inter vivos imagini B. M. Virginis non deberi Epiſcopo canonicam portionem, ſecùs, ſi ſint relicta in ultima voluntate per text. in c. *Requiſiſti*, §. *Illud*, *de teſtam.* & hoc ſi teneamus has oblationes ſpectare ad Eccleſiam parochialem ſecundum eum. Sequere indiſtinctè primam opinionem, niſi aliud obtineat de conſuetudine, pro qua conſuluit Gaſpar Calderin. *conſ.* 15. *in tit. de Paroch.* per text. in c. *De his*, 10. *q.* 1. in c. *Conquerente*, *ſupra de offic. ordinar.* & c. *Cum olim*, *infra de cenſib.* quam etiam tenent Mar. Soc. *in ſæpius alleg. libell.* 18. *num.* 8. *verſ. Illud ſolum adjungens*, & Sylveſt. *in ver. Decima*, *n.* 5. *verſ. Quo tamen caſu.*

34 Declaratur quartò, ut non procedat in oblationibus, quæ fiunt ſacris imaginibus exiſtentibus in Eccleſijs Regularium: tales enim non quæruntur Parocho, vel Epiſcopo, ſed monaſterio pro Monachis ibi ſervientibus, ut eſt text. in c. 3. *in fin.* & ibi Abb. *in ult. notab. infra de ſtat. Monach.* & in c. *Nimis*, *al primo*, *circa finem*, *de exceſſ. Prælat.* & tenet Petrus de Peruſio *in præalleg. q.* 1.

35 *n.* 6. & eſt ratio ſecundùm eum, quia licet monaſteria ſunt intra limites parochiæ, tamen propter exemptionem non ſunt de Parochia; ideò oblationes inibi factæ non quæruntur Parocho. Eamdem rationem adducit Abbas in cap. *Dilectus*, *col.* 2. *ſupra de offic. ordin.* & Ferrett. *conſ.* 143. *num.* 2. Adde tu, quòd monaſteria exempta, qualia ſunt monaſteria Fratrum Prædicatorum, & Minorum de quibus loquitur dict. c. *Nimis*, licet ſint in diœceſi, non tamen ſunt de diœceſi. c. *Cum Epiſcopus*, & ibi Gemin. *in* 3 *notab.* & Franc. *in* 2. *de Proſp. Fagn. in* 3. *Decretal. tom.* 4.

offic. Ordinar. lib. 6. gloſſ. in Clem. *Frequens*, *in ver. Anni.* Ubi etiam Vital. *n.* 127. *de exceſſ. Prel.* Rota *deciſ.* 207. *n.* 2. *part.* 2. *diverſ.* Unde etiam ex hoc c. Epiſcopus excluditur à perceptione dictarum oblationum.

36 Declaratur ultimò concluſio ſupradicta, ut non procedat ſi conſuetudo præſcripta, aut aliud ſpeciale jus habeat, ut res oblatæ imagini alicujus Sancti non debentur Eccleſiæ parochiali, ſed alteri Eccleſiæ, vel loco pio, aut perſonæ Eccleſiaſticæ, quæ capax ſit quaſi poſſeſſionis jurium ſpiritualium, hujuſmodi enim conſuetudo valida ut eſt textus expreſſus in cap. *Cum inter*, *infra de verb. ſignif.* & hoc tenent ibi omnes Doctores, ut inquit Mar. Soc. *in ſæpius alleg. tractat. de oblat. libell.* 16. *n.* 3. *verſ. Tertio præmittendum.* Item indubitanter procedit talis præſcriptio, c. *Ex tranſ-*
37 *miſſa*, & c. *De quarta*, *de præſcr.* Et ex hoc infero, ut oblationes, quæ fiunt novis Sacerdotibus dum celebrant primam Miſſam, non quærantur Parocho, ſed ipſiſmet Sacerdotibus, quia ſic ſe habet conſuetudo ubique locorum, & hoc tenet Gaſpar. Calder. *conſ.* 15. *in tit. de Paroch.* ubi dicit oblationes factas Presbytero celebranti non deberi Parocho, ſi contra eum ſit conſuetudo, quæ ſervanda eſt, & eum refert & ſequitur Mar. Soc.
38 *d. libell.* 18. *num.* 10. *verſ. Subdit tamen.* Pro quo facit, quia ſtante conſuetudine ex veriſimili mente offerentium res cenſentur oblatæ contemplatione ipſius Presbyteri; unde ſicut potuiſſent offerre ea intentione declarata, ut cederent ipſi Presbytero, ut oſtenſum eſt ſupra in prima declaratione, *num.* 19. ita illorum intentio videatur declarari per hanc conſuetudinem ſecundum ea, quæ notat Bart. in l. *Hæredes mei*, §. *Cum ita*, *ff. ad Trebell.* & in l. *Fiſtuariæ diſ.* §. *Si liberi ff. de oper. libert.* Præpoſ. in c. *Sacroſancta*, *n.* 3. *verſ. Nec dicitur fraudare*, 22. *diſtin.* & in hac ſpecie obſervat idem Soc. *d. libell.* 18. *n.* 3. *verſ. Et ex his.*

39 Adverte tamen circa hujuſmodi oblationes, quæ fiunt pro Miſſis novis, tam Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *in decreto de obſervan. & evit. in celebr. Miſſæ in* §. *Atque*, ubi multa præcipit Epiſcopis locorum Ordinarijs (ut quidquid pro Miſſis novis celebrandis datur, necnon importunas, atque illiberales eleemoſynarum exactiones potiùs quàm poſtulationes, aliaque hujuſmodi, quæ à ſimoniaca labe, vel certè à turpi quæſtu non longè abſunt, omninò prohibeant.) Hæc ibi. Non tamen prohibentur Presbyteri ex S. Congregationis ſententia à Sanctiſſimo approbata quominus primas ſuas Miſſas decantent, & in illis poſt offertorium in medio altaris ad populum ſe convertant accipiendo oblationes à ſponte offerentibus, & eleemoſynas, ut ſolent Parochi diebus Feſtis. Perambulationes verò per Eccleſiam, ſimileſq; extorſiones prohibentur. Sed & S. Congregat. Epiſcoporum declaravit Sacerdoti Miſſam novam celebranti licere oblationes accipere, modò non diſcedat ab Altari, ut in *Ianuen.* 1. *Octobris*, 1608. *in Regiſtro originali fol.* 96. Rurſus in illis verbis, *Illiberales eleemoſynarum exactiones.*
40 S. Congreg. Concilij dixit hoc nomine non venire conſuetudinem, quæ inolevit, ut Parochus diebus Feſtis ſolemnibus, vel non ſolemnibus poſt offertorium in medio altaris vertat ſe ad populum, & invitando ad oblationes, manipulum, vel aliud offerentibus præbeat oſculandum,

Digitized by Google

alijs verò Sacerdotibus ſimplicibus id non eſſe
41 concedendum. Et iterum quærenti, an liceat Parochis extante conſuetudine in diebus feſtivis in medio Miſſæ invitare populum ad oblationes dando ſingulis pacem, & ad recipiendum mulierum oblationes recedere ab altari, & ad infimum locum Eccleſiæ, ubi mulieres manent ſejunctæ à maribus, accedere ſtante Conſtitut. Conc. *c. un. de obſerv. & evitan. ſeſſ. 22.* ibi *quaſcumque importunas, atque illiberales eleemoſynarum exactiones*: reſpondit conſuetudinem hanc reſtringendam ad exemplum Decreti jam facti nonis Octobr. 1573. Sed facta poſtmodum relatione ad Sanctiſſim. Sanctitas Sua dixit non eſſe eamdem rationem, ſeu bonam converſionem de Miſſis novis ad Miſſam Parochorum, quibus debentur iſtæ oblationes, ideo permittendam hujuſmodi conſuetudinē prout inolevit.
42 Amplius in illis verbis Concilij, *aliaque hujuſmodi*, poteſt poni exemplum in conſuetudinibus quæ in quibuſdam Hiſpaniæ locis inoleverant, ut Plebani, ſeu Rectores venderent, vel locarent laicis oblationes, quæ ponebantur in pede altaris; Super qua controverſia communis opinio Doctorum eſt, tales oblationes locari, aut vendi non poſſe, ne per manus laicas prophanentur, ut per gloſ. *1.* in c. *Altare, 1. q. 3.* Archid. in c. *Sanctorum, n. 1. verſ. Sed nonne, 10. q. 1.* Abb. in c. 2. *in fin. ſupra Ne Cler. vel Monach.* Roman. *ſingul. 63. DD. in c. 2.* ubi in ſpecie Aretin. *n. 21.* Decius *n. 114.* & Ripa *n. 55. de judic.* Andr. Hiſpanus *de decim. q. 13. n. 9.* Troil. *de oblat. 3. p. dub. 3. n. 6. & Fu-*
43 *ſius n. 8.* Verùm ut dicit Hugo in d. c. *Sanctorum*, ſive hoc ſit de jure, ſive non, tamen quotidie fit ab Epiſcopis, & etiam à Domino Papa. Illud tamen certum eſt quatenùs id liceat, nullo tamen caſu laicos poſſe hujuſmodi oblationes accipere immediatè de altari, ſed debere clericum conſtitui, qui de altari accipiat, & tribuat eis: nam manus prophanæ, & nefariæ non debent Sacra contingere, arg. c. *Aurum. 12. q. 2.* c. *Ligna*, c. *Nemo*, & cap. *In ſancta, de conſecr. diſt. 1.* & tenet Archid. in c. *Sanctorum, n. 1. verſ. Sed numquid*, & ibi etiam Turrecrem. *n. 2.* nec videtur diſſentire S. Thom. *in 2. 2. q. 86. art. 2. ad 3.* ait enim: (Oblationes poſtquā fuerint conſecratæ non poſſunt cedere in uſum laicorum, ſicut vaſa, & veſtimenta ſacra, & hoc modo intelligitur dictū Damaſi Papæ in c. *Hanc conſuetudinem, 10. q. 1.* illa verò, quæ nō ſunt conſecrata, poſſunt in uſum laicorum cedere ex diſpenſatione Sacerdotum ſive per modum donationis, ſive per modū venditionis.) Hæc ille, & ſequuntur Turrecrem. in c. *Quia Sacerdotes, n. 2. in reſponſ. ad 2. ead. cauſa, & q.* & Sylveſt. *in verb. Decima, n. 5. verſ. Tertium.*

De his, quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli.

Cap. Si membra.

SVMMARIVM.

1 AD *Concilium Provinciale debent vocari, & admitti Cathedralium Eccleſiarum Capitula.*

Et an hoc procedat ex boneſtate, vel ex neceſſitate, n. 4. 37. 40. & ſeqq. & n. 49.

Admitti debent ad tractatum, & ad conſulendum, non autem ad decidendum, nn. 10. 41. & ſeqq. & n. 53.

Et pro negotij, etiam ipſa Capitula non contingentibus, n. 11.

Niſi Prælati aliqua ſecreta haberent, quæ revelare non poſſent ſine transgreſſione obedientiæ, vel juramenti, n. 14.

Vel niſi alia juſta cauſa ſubeſſet ea non admittendi, n. 15.

2 *Canonici Collegiatarum Eccleſiarum, & alij Clerici inferiores non ſunt vocandi, & n. 37.*

3 *Niſi habeant juriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

4 Debet, *verbum ex proprietate vocabuli eſt neceſſitativum.*

5 *Invitato jus acquiritur ex invitatione.*

6 *Citatus ad actum debet admitti, & fortius expectari.*

7 *Niſi de novo perveniat ad citantis notitiam, citatum non habere jus.*

8 *Vocantes tamen non tenentur præcisè vocatum admittere, ſed ei non admiſſo tenentur ad intereſſe.*

9 *In Concilio provinciali Capitula Cathedralium poſſunt comparere per procuratorem.*

10 *Votum habens conſultivum, non deciſivum, & n. 41. & ſeqq. n. 53.*

Et poſſunt contradicere, & appellare, n. 13.

Omnia ſunt gerenda de conſilio Capitulorum provinciæ, n. 46.

Abbates commendatarij, & Capitulorum deputati vocem habent conſultativam tantum, n. 53.

Procuratores Epiſcoporum vocem habent etiam deciſivam ſi Concil. Provinciali placuerit, n. 54.

12 Maximè *dictio implicat idem eſſe in caſu contrario.*

16 *In Concilio provinciali an laici intereſſe poſſint, an debeant, diſtinguitur, & n. ſeqq.*

17 *Intereſſe non debent niſi ſpecialiter* [illegible]*, & num. 50.*

18 *Vel niſi tractaret*[illegible] *cauſa fidei,*

Declaratur, n. 27. & 28.

19 *Vel niſi tractaretur de gradibus circa matrimonium contrahendum.*

20 *Et in his admitti debent ad audiendum, non ad judicandum, vel docendum.*

21 *Item ad conſulendum, & ad juſtitiam petendam, vel defendendam, & n. 50.*

22 *Ab Eccleſiaſticis negotiis, & ubi agitur de correctione clericorum laici omnino ſunt excludendi.*

Vtile tamen eſt eos vocari in cauſis communibus, n. 29.

Nullo caſu intereſſe poſſunt auctoritate propria, ſed ita demum ſi vocentur ex electione Synodi, n. 30. & 50.

23 *Legati Regij non debent intereſſe ſub quovis titulo, & n. ſeq.*

24 *Reges, ſeu eorum officiales ſynodalibus conventibus intereſſe non debent, niſi in caſibus in jure expreſſis.*

Id eſt in Concilio generali ubi agitur de fide, reformatione, & pace, n. 26.

Item in provinciali ad recipiendam fidem ad tuendos Patres ab infidelibus, & ad petendum conſilium in ſpectantibus ad regnum, n. 7.

25 *Concilia ſunt cœtus Epiſcoporum, & Sacerdotum, & ſiunt propter Eccleſiaſticas cauſas.*

Ad

31 *Ad Concilium provinciale quinam ſint vocandi, & admittendi, & n. ſeqq. uſque ad fin.*
32 *Epiſcopi ſuffraganei vocari debent ex neceſſitate, & n. 44.*
Et ſi non veniunt, ceſſante legitimo impedimento, puniuntur. n. 45.
33 *Exempti tenentur ſemel eligere aliquem vicinum Metropolitanum, in cuius Synodo provinciali interſint.*
Nec requiritur conſenſus Capituli. n. 35.
34 *Quod locum habet etiam in Prælatis inferioribus nullius Diœceſis.*
36 *Epiſcopi exiſtentes in provincia Romana non tenentur eligere Metropolitanum, cuius Synodo interſint.*
37 *Presbyteri & clerici inferiores an ſint vocandi ad Concilium provinciale & n ſeq.*
38 *Convenire debent omnes, qui de iure, vel conſuetudine intereſſe tenentur,*
39 *Non omnes de provincia ſunt vocandi, ſed qui ſe læſos exiſtimant.*
41 *Capitula Cathedralium non tenentur accedere niſi velint, nec poſſunt compelli, & n. 42.*
43 *Abbates & alii inferiores Epiſcopo ſubiecti non coguntur venire, licet ſit expediens ut veniat.*
Exempti, & Abbates non tenentur venire, niſi qui de iure, vel conſuetudine intereſſe debent. n. 48.
Capitula Cathedralium ſunt ſpecialiter invitanda. n. 49.
47 *In Concilio provinciali quo ordine Capitula, Abbates, Commendatarii, Dignitates, & Procuratores Cathedralium conſidere debeant.*
51 *Concilii provincialis Decreta ſubditi omnes Epiſcoporum obſervare tenentur*
52 *Exempti compelli poſſunt ad eorum obſervantiam in caſibus, in quibus de iure communi, vel ex Concil. Trident. poteſtas in ipſos tributa eſt.*
Vel Epiſcopis, Synodo provinciali.

1 ET SI MEMBRA. Ad Concilia Provincialia convocari debent, & admitti Cathedralium Eccleſiarum Capitula; Hoc dicit, Jo. Andr. Butr. Card, Anchar. Imola, Abb. & Joan. de Anan. Prima pars ponit querelam. Secunda providet ibi, *Viſum fuit.*

2 Nota primò, ibi, *Cathedralium*: ad Synodum Provincialem non eſſe vocandos Canonicos Collegiatarum Eccleſiarum, vel alios Clericos inferiores, ex eò enim quòd textus includat Cathedrales Eccleſias tacitè excludit alias, licèt collegiatas; & meritò, quia de illis diſponitur per Epiſcopum, & ſuum Capitulum, c. *Novit, ſupr. eod.* & ita poſt Ægid. firmat *hic* Jo. Andr. *n. 1. verſ. Et nota quod dicit Cathedralium*, Card. *eodem num.* Anchar. & Abb. *in 1. notab.* Fallit ſi Capitula Col-
3 legiatarum haberent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, quia tunc ad Synodum eſſent vocanda; ex ſententia S. Congreg. Concilij.

4 Secundò nota ibi, *debeant invitari*, Cathedralium Eccleſiarum Capitula ad provinciale Concilium eſſe invitanda, & admittenda ex neceſſitate, ponderando verbum *debeant*, quod ex proprietate vocabuli neceſſitatem deſignat, gloſſ. in Clem. *Attendentes in verb. Debeant, de ſtatu Monach.* Signorol. de Homod. *conſ. 87. nu. 4. & 5.* & *hic* tenent Card. *n. 2. in fin.* & Abb. *n. 2. verſ. Sed ego*, quod videtur eſſe contra Innoc. in c. *Graves*
Proſp. Fagn. in 3. Decretal. tom. 4.
ſupra de præb. dicentem Capitula Cathedralium ad hoc Concilium non eſſe vocanda, niſi ex honeſtate. Sed an hoc ſit verum; & quomodo ſit intelligendum, plenè examinabitur infra *in ult. q. n. 37. 40. & ſeqq. & n. 49.*

5 Tertiò nota ex eodem ver. *Invitari*, Invitatum ad actum debere admitti. Unde eſt argumentum, quod ex invitatione jus acquiritur invitato: nam turpis eiicitur, &c. c. *Quemadmodum, ſupra*
6 *de iureiur.* Item eſt argumentum, quod citatus ad electionem debet admitti, & ſic fortiùs expe-
7 ctari, ut notatur in c. *Cum inter univerſos, ſupr. de elect.* niſi de novo perveniat ad eorum notitiam citatos non habere jus, c, *Paſtoralis ſupra de exception.* Butr. *hic n. 4.* Card. *in 2. not.* Anch. & Imol.
8 *n. 3.* Concludunt tamen Butr. Card. & Imol. vocantes non teneri præcisè vocatos admittere, ſed eis non admiſſis, teneri ad intereſſe. de quo dicendum, ut notat per gloſ. & DD. in d. cap. *Cum inter univerſos.*

9 Quartò nota ibi, *Procuratores eorum*, Capitula poſſe comparere in Concilio per Procuratorem: nam per ſe commodè comparere non poſſunt, c. *ult.* juncta gloſſ. *pen. ſupra de maior. & obed.* Hoſt. *hic n. 1.* Jo. Andr. *n. 2.* Anchar. *num 2. not.* & Abb. *n. 3.*

10 Quintò nota ibi, *Ad tractatum admitti*, In Synodo provinciali Capitula Cathedralium Eccleſiarum, vel eorum procuratores eſſe admittendos ad tractatum, non autem ad decidendum, & ſic habere vocem conſultivam tantùm, non autem deciſivam, prout ex hac littera deducit Abb. *hic n. 2.* Præpoſ. in c. *Propter Eccleſiaſticas, n. 9. verſ. Vel aliter poſſes dicere.* 18. *diſt.* & cenſuit S. Congregatio Concilij, ut dicam infra *in ultim. quaſt. 53.*

11 Ultimò nota ibi. *Maxime ſuper illis*, Cathedralium Eccleſiarum Capitula admitti debere ad Synodum provincialem etiam pro negotijs ipſa Capitula non contingentibus, ponderando
12 dictionem *maxime*, quæ implicat idem eſſe in caſu contrario, l. 1. §. *Vel maxime, ff. de collat. bonorum*, l. *Scire etiam oportet, §. Sed etſi maxime.*
13 *ff. de excuſ. tutor.* Et hic tenet Vincent. dicens debere admitti ad omnia generalia, etiamſi non appareat de eorum intereſſe; quia poteſt fieri, ut interſit, ita ut ſi præſentes eſſent, contradicerent, & appellarent: quod poſſent, & c. *Super eo, de offic. delegat.* & conſentiunt *hic* Hoſtienſ. *num. 2. in fine*, Joan. Andr. *num. 3. in fine. in verb. Maxime*, Butr. *num. 6.* Cardinal. *num. 3. verſ. Oppono.* Anchar. *num. 5.* Imol. *num. 4. & 5.* dicens hanc partem eſſe veriorem, Abbas, & Joan. de Anan. *num. 4.* Ex quibus patet hanc eſſe communem opinionem, quam etiam ſequitur Henr. Bottæus *de Synodo Epiſc. part. ſecunda num. 42.*

14 Hoc tamen intelligas ſecundùm Hoſtien. & alios proximè citatos, niſi Prælati aliqua ſecreta haberent de mandato Superioris in Synodo pertractanda; quæ revelare non poſſent ſine tranſ-
15 greſſione obedientiæ, vel juramenti, cap. *Ego N. de iureiur.* Vel niſi aliqua alia juſta cauſa ſubeſſet, quare non deberent id, quod agitur omnibus publicare, ut in ſimili notatur in cap. *Novit, in princ. ſupra eod.*

16 In gloſſa ultima QUÆRO An Laici Provinciali intereſſe poſſint, aut debeant?

alijs verò Sacerdotibus ſimplicibus id non eſſe
41 concedendum. Et iterum quærenti, an liceat Parochis extante conſuetudine in diebus feſtivis in medio Miſſæ invitare populum ad oblationes dando ſingulis pacem, & ad recipiendum mulierum oblationes recedere ab altari, & ad infimum locum Eccleſiæ, ubi mulieres manent ſejunctæ à maribus, accedere ſtante Conſtitut. Conc. c. *un. de obſerv. & evitan. ſeſſ.* 22, ibi *quaſcumque importunas, atque illiberales eleemoſynarum exactiones*: reſpondit conſuetudinem hanc reſtringendam ad exemplum Decreti jam facti nonis Octobr. 1573. Sed facta poſtmodum relatione ad Sanctiſſim. Sanctitas Sua dixit non eſſe eamdem rationem, ſeu bonam converſionem de Miſſis novis ad Miſſam Parochorum, quibus debentur iſtæ oblationes, ideo permittendam hujuſmodi conſuetudinē prout inolevit.

42 Amplius in illis verbis Concilij, *aliaque hujuſmodi*, poteſt poni exemplum in conſuetudinibus quæ in quibuſdam Hiſpaniæ locis inoleverant, ut Plebani, ſeu Rectores venderent, vel locarent laicis oblationes, quæ ponebantur in pede altaris; Super qua controverſia communis opinio Doctorum eſt, tales oblationes locari, aut vendi non poſſe, ne per manus laicas prophanentur, ut per gloſ. 1. in c. *Altare*, 1 *q.* 3. Archid. in c. *Sanctorum, n.* 1. *verſ. Sed nonne*, 10. *q.* 1. Abb. in c. 2, *in fin. ſupra Ne Cler. vel Monach.* Roman. *ſingul.* 63. *DD. in c.* 2. ubi in ſpecie Aretin. *n.* 21. Decius *n.* 114. & Ripa *n.* 55. *de judic.* Andr. Hiſpanus *de decim. q.* 13. *n.* 9. Troil, *de oblat.* 3. *p. dub.* 3. *n.* 6. *& fuſius n.* 8.
43 Verùm ut dicit Hugo in d. *c. Sanctorum*, ſive hoc ſit de jure, ſive non, tamen quotidie fit ab Epiſcopis, & etiam à Domino Papa. Illud tamen certum eſt quatenus id liceat, nullo tamen caſu laicos poſſe hujuſmodi oblationes accipere immediatè de altari, ſed debere clericum conſtitui, qui de altari accipiat, & tribuat eis: nam manus prophanæ, & nefariæ non debent Sacra contingere, arg. c. *Aurum.* 12. *q.* 2. c. *Ligna*, c. *Nemo*, & cap. *In ſancta, de conſecr. diſt.* 1. & tenet Archid. in c. *Sanctorum, n.* 1, *verſ. Sed numquid*, & ibi etiam Turrecrem. *n.* 2. nec videtur diſſentire S. Thom. *in* 2. 2, *q.* 86. *art.* 2. *ad* 3. ait enim: (Oblationes poſtquā fuerint conſecratæ non poſſunt cedere in uſum laicorum, ſicut vaſa, & veſtimenta ſacra, & hoc modo intelligitur dictū Damaſi Papæ in c. *Hanc conſuetudinem*, 10. *q.* 1. illa verò, quæ nō ſunt conſecrata, poſſunt in uſum laicorum cedere ex diſpenſatione Sacerdotum ſive per modum donationis, ſive per modū venditionis.) Hæc ille, & ſequuntur Turrecrem. in c. *Quia Sacerdotes, n.* 2. *in reſponſ. ad* 2. *ead. cauſa, & q.* & Sylveſt. *in verb. Decima, n.* 5. *verſ. Tertium.*

De his, quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli.

Cap. Si membra.

SVMMARIVM.

1 AD *Concilium Provinciale debent vocari, & admitti Cathedralium Eccleſiarum Capitula.*

Et an hoc procedat ex honeſtate, vel ex neceſſitate, n. 4. 37. 40. *& ſeqq. & n.* 49.

Admitti debent ad tractatum, & ad conſulendum, non autem ad decidendum, nu. 10. 41. *& ſeqq. & n.* 53.

Et pro negotijs, etiam ipſa Capitula non contingentibus, n. 11.

Niſi Prælati aliqua ſecreta haberent, quæ revelare non poſſent ſine tranſgreſſione obedientiæ, vel juramenti, n. 14.

Vel niſi alia juſta cauſa ſubeſſet ea non admittendi, n. 15.

3 *Canonici Collegiatarum Eccleſiarum, & alij Clerici inferiores non ſunt vocandi, & n.* 37.

3 *Niſi habeant juriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

4 Debet, *verbum ex proprietate vocabuli eſt neceſſitativum.*

5 *Invitato jus acquiritur ex invitatione.*

6 *Citatus ad actum debet admitti, & fortius expectari.*

7 *Niſi de novo perveniat ad citantis notitiam, citatum non habere jus.*

8 *Vocantes tamen non tenentur præciſè vocatum admittere, ſed ei non admiſſo tenentur ad intereſſe.*

9 *In Concilio provinciali Capitula Cathedralium poſſunt comparere per procuratorem.*

10 *Votum habent conſultivum, non deciſivum, & n.* 41. *& ſeqq. n.* 53.

Et poſſunt contradicere, & appellare, n. 13.

Omnia ſunt gerenda de conſilio Capitulorum provinciæ, n. 46.

Abbates commendatarij, & Capitulorum deputati vocem habent conſultativam tantum, n. 53.

Procuratores Epiſcoporum vocem habent etiam deciſivam, ſi Concil. Provinciali placuerit, n. 54.

12 Maximè *dictio implicat idem eſſe in caſu contrario.*

16 *In Concilio provinciali an laici intereſſe poſſint, an debeant, diſtinguitur, & n. ſeqq.*

17 *Intereſſe non debent niſi ſpecialiter* [illegible], *& num.* 50.

18 *Vel niſi tractaretur* [illegible] *cauſa fidei,*

Declaratur, n. 27. *&* 28.

19 *Vel niſi tractaretur de gradibus circa matrimonium contrahendum.*

20 *Et in his admitti debent ad audiendum, non ad judicandum, vel docendum.*

21 *Item ad conſulendum, & ad juſtitiam petendam, vel defendendam, & n.* 50.

22 *Ab Eccleſiaſticis negotiis, & ubi agitur de correctione clericorum laici omnino ſunt excludendi.*

Utile tamen eſt eos vocari in cauſis communibus, n. 29.

Nullo caſu intereſſe poſſunt auctoritate propria, ſed ita demum ſi vocentur ex electione Synodi, n. 30, *&* 50.

23 *Legati Regij non debent intereſſe ſub quovis titulo, & n. ſeq.*

24 *Reges, ſeu eorum officiales ſynodalibus conventibus intereſſe non debent, niſi in caſibus in jure expreſſis.*

Id eſt in Concilio generali ubi agitur de fide, reformatione, & pace, n. 26.

Item in provinciali ad recipiendam fidem ad tuendos Patres ab infidelibus, & ad petendum conſilium in ſpectantibus ad regnum, n. 7.

25 *Concilia ſunt cœtus Epiſcoporum, & Sacerdotum, & fiunt propter Eccleſiaſticas cauſas.*

Ad

Digitized by Google

31 *Ad Concilium provinciale quinam ſint vocandi, & admittendi, & n ſeqq. uſque ad fin.*
32 *Epiſcopi ſuffraganei vocari debent ex neceſſitate, & n. 44.*
Et ſi non veniunt, ceſſante legitimo impedimento, puniuntur. n 45.
33 *Exempti tenentur ſemel eligere aliquem vicinum Metropolitanum, in cuius Synodo provinciali interſint.*
Nec requiritur conſenſus Capituli. n. 35.
34 *Quod locum habet etiam in Prælatis inferioribus nulli us Diœceſis.*
36 *Epiſcopi exiſtentes in provincia Romana non tenentur eligere Metropolitanum, cuius Synodo interſint.*
37 *Presbyteri & clerici inferiores an ſint vocandi ad Concilium provinciale & n ſeq.*
38 *Convenire debent omnes, qui de iure, vel conſuetudine intereſſe tenentur,*
39 *Non omnes de provincia ſunt vocandi, ſed qui ſe læſos exiſtimant.*
41 *Capitula Cathedralium non tenentur accedere niſi velint, nec poſſunt compelli, & n. 42.*
43 *Abbates & alii inferiores Epiſcopo ſubiecti non coguntur venire, licet ſit expediens ut veniat.*
Exempti, & Abbates non tenentur venire, niſi qui de iure, vel conſuetudine intereſſe debent n 48,
Capitula Cathedralium ſunt ſpecialiter invitanda. n. 49.
47 *In Concilio provinciali quo ordine Capitula, Abbates, Commendatarii, Dignitates, & Procuratores Cathedralium conſidere debeant,*
51 *Concilii provincialis Decreta ſubditi omnes Epiſcoporum obſervare tenentur*
52 *Exempti compelli poſſunt ad eorum obſervantiam in caſibus, in quibus de iure communi, vel ex Concil Trident. poteſtas in ipſos tributa eſt.*
Vel Epiſcopis, Synodo provinciali.

1 ET SI MEMBRA. Ad Concilia Pro-
vincialia convocari debent, & admitti
Cathedralium Eccleſiarum Capitula.
Hoc dicit, Jo. Andr. Burr. Card, Anchar.
Imola, Abb. & Joan. de Anan. Prima pars ponit
querelam. Secunda providet ibi, *Viſum fuit.*
2 Nota primò, ibi, *Cathedralium*: ad Synodum
Provincialem non eſſe vocandos Canonicos
Collegiatarum Eccleſiarum, vel alios Clericos
inferiores, ex eo enim quòd textus includat Ca-
thedrales Eccleſias tacitè excludit alias, licèt col-
legiatas; & meritò, quia de illis diſponitur per E-
piſcopum, & ſuum Capitulum, *c. Novit, ſupr. eod.*
& ita poſt Ægid. firmat *hic* Jo. Andr. *n. 1. verſ. Et
nota quod dicit Cathedralium*, Card. *eodem num.*
3 Anchar, & Abb. *in 1. notab.* Fallit ſi Capitula Col-
legiatarum haberent juriſdictionem quaſi Epiſ-
copalem, quia tunc ad Synodum eſſent vocanda,
ex ſententia S. Congreg. Concilij.
4 Secundò nota ibi, *debeant invitari*, Cathedra-
lium Eccleſiarum Capitula ad provinciale Con-
cilium eſſe invitanda, & admittenda ex neceſſita-
te, ponderando verbum *debeant*, quod ex pro-
prietate vocabuli neceſſitatem deſignat, gloſſ. in
Clem. *Attendentes in verb. Debeant, de ſtatu Mo-
nach.* Signorol. de Homod. *conſ. 87. nu 4. & 5.* &
hic tenent Card. *n 2. in fin.* & Abb. *n. 2. verſ. Sed
ego*, quod videtur eſſe contra Innoc. in c. *Gravis
Proſp. Fagn. in 3. Decretal. tom. 4.*
ſupra de præb. dicentem Capitula Cathedralium
ad hoc Concilium non eſſe vocanda, niſi ex
honeſtate. Sed an hoc ſit verum; & quomodo ſit
intelligendum, plenè examinabitur infra *in ult, q.
n. 37. 40. & ſeqq. & n. 49.*
5 Tertiò nota ex eodem ver. *Invitari*, Invitatum
ad actum debere admitti. Unde eſt argumen-
tum, quod ex invitatione jus acquiritur invitato:
nam turpis ei citur, &c. c. *Quemadmodum, ſupra
6 de iureiur.* Item eſt argumentum, quod citatus
ad electionem debet admitti, & ſic fortiùs expe-
7 ctari, ut notatur in c. *Cum inter univerſos. ſupr. de
elect.* niſi de novo perveniat ad eorum notitiam
citatos non habere jus, c, *Paſtoralis. ſupra de exce-
ption.* Burr. *hic n. 4.* Card. *in 2, not*, Anch. & Imol.
8 *n. 3.* Concludunt tamen Burr. Card. & Imol. vo-
cantes non teneri præcisè vocatos admittere, ſed
eis non admiſſis, teneri ad intereſſe. de quo di-
cendum, ut notat per gloſ. & DD. in d. cap. *Cum
inter univerſos.*
9 Quartò nota ibi, *Procuratores eorum*, Capi-
tula poſſe comparere in Concilio per Procura-
torem: nam per ſe commodè comparere non
poſſunt, c, *ult.* juncta gloſſ *pen. ſupra de maior. &
obed* Hoſt *hic n. 1.* Jo. Andr. *n 2.* Anchar. *num 2.
not.* & Abb. *n. 3.*
10 Quintò nota ibi, *Ad tractatum admitti*, In
Synodo provinciali Capitula Cathedralium Ec-
cleſiarum, vel eorum procuratores eſſe admit-
tendos ad tractatum, non autem ad decidendum,
& ſic habere vocem conſultivam tantùm, non
autem deciſivam, prout ex hac littera deducit
Abb. *hic n 2.* Præpoſ. in c. *Propter Eccleſiaſticas,
n. 9. verſ. Vol aliter poſſes dicere. 18. diſt.* & cenſuit
S. Congregatio Concilij, ut dicam infra *in ultim.
quæſt. 53.*
11 Ultimò nota ibi. *Maxime ſuper illis*, Cathe-
dralium Eccleſiarum Capitula admitti debere
ad Synodum provincialem etiam pro negotijs i-
pſa Capitula non contingentibus, ponderando
12 dictionem *maxime*, quæ implicat idem eſſe in
caſu contrario, l. 1. §. *Vel maxime, ff. de collat.
bonorum*, l. *Scire etiam oportet*, §. *Sed etſi maxime.*
13 *ff. de excuſ tutor.* Et hic tenet Vincent. dicens de-
bere admitti ad omnia generalia, etiamſi non ap-
pareat de eorum intereſſe, quia poteſt fieri, ut
interſit, ita ut ſi præſentes eſſent, contradice-
rent, & appellarent: quod poſſent, & c. *Su-
per eo, de offic. delegat.* & conſentiunt *hic* Ho-
ſtienſ, *num. 2. in fine*, Joan. Andr. *num. 3. in fine.
in verb. Maxime*, Butr *num. 6.* Cardinal. *num. 3.
verſ Oppono.* Anchar. *num 5.* Imol. *num. 4. & 5,*
dicens hanc partem eſſe veriorem, Abbas, &
Joan. de Anan. *num. 4.* Ex quibus paret hanc
eſſe communem opinionem, quam etiam ſequi-
tur Henr. Bottæus *de Synodo Epiſc. part. ſecunda
num. 42.*
14 Hoc tamen intelligas ſecundum Hoſtien. &
alios proximè citatos, niſi Prælati aliqua ſecreta
haberent de mandato Superioris in Synodo per-
tractanda; quæ revelare non poſſent ſine tranſ-
15 greſſione obedientiæ, vel juramenti, cap. *Ego N.
de iureiur.* Vel niſi aliqua alia juſta cauſa ſub-
eſſet, quare non deberent id, quod agitur omni-
bus publicare, ut in ſimili notatur in cap. *Novit,
in princ. ſupra eod.*
16 In gloſſa ultima QUÆRO An Laici Provin-
ciali intereſſe poſſint, aut debeant?

17 Gloſſa tenet laicos hujuſmodi Concilijs non
debere intereſſe, niſi in tribus caſibus. Primus
18 eſt, ſi ſpecialiter vocentur, & invitentur, & ita debet intelligi cap. *Adrianus*, 63. *diſt.* Secundum eſt
quando tractatur cauſa fidei, quia hæc communis eſt tam clericis, quam laicis, ut c. *Vbinam le-*
19 *giſtis*, & c. *Nos ad fidem*, 96. *diſt.* Tertius quando
tractaretur de gradibus circa matrimonium
contrahendum, c. *Ad ſedem*, 35 *q.* 5.
20 Sed Hoſt. *hic n.* 4, declarat hanc gloſ. ita eſſe
intelligendam, ut in caſibus præmiſſis admitti
debeant laici ad audiendum, non autem ad judi-
21 candum, vel docendum, c. *Docendus*, 62 *diſt.* Addit Abb, *n.* 6. *verſ. Item quantum*, laicos admitti
poſſe etiam ad conſulendum, per c. *Ad ſedem*, 31.
q. 5. & c. *Ad Apoſtolica, de re judic, lib.* 6. Quod
& S. Congreg. Conc. approbavit, ut dicam infra *n.*
50. Item admitti debent ad juſtitiam petendam,
vel defendendam, c. *Novit ſupra de iudic.* & ca. 1.
22 *de ſponſal.* In eccleſiaſticis autem negocijs, & ubi
tractatur de Clericorum correctionibus, laici omninò ſunt excludendi, arg. c. *Maſſana, ſupra de
elect.* & Extravag *Non debet*, Bonifacij VIII. Pro
modico enim animosè nobis inſidiantur, & oppido ſunt infeſti, c. 1. & c. *Laici*, 2. *qu.* 7. Ita Hoſt.
cum quo tranſeunt *hic* Jo. Andr. n. 4. Butr. *nu.* 7.
Anchar. *n.* 5. *verſ. Quinto*, Imol, *n.* 6. *verſ. in gloſ fin.*
Abb, *n.* 5, *verſ. Et nota.* & Jo. de Anan, *nu.* 5. *verſ.
Adde*, quod latiùs proſequitur Præpoſitus, & de
communi atteſtatur in c. *Canones*, *n* 5. 15. *diſt.*
23 Porrò Legati Regij ſub quovis titulo in Concilijs Provincialibus non debent admitti, & hoc
potiſſimum, ut Præſules liberiùs ea, quæ agenda
ſunt, ad Dei honorem, & Eccleſiæ ædificationem
24 pertractare, & decernere valeant, arg. c. *Quiſquis,
ſupra de elect.* Reges verò, aut eorum officiales, de
jure ſynodalibus conventibus non niſi in certis
jure expreſſis caſibus intereſſe debent, ut in VIII.
Synodo c. 17. & in d. c. *Vbinam legiſtis*, 96. *diſt.*
25 & notatur in d. c. *Adrianus*, 63 *diſt.* Sunt enim hi
cœtus Epiſcoporum, & Sacerdotum, fiuntque
propter eccleſiaſticas cauſas, ca. *Propter Eccleſiaſticas*, 18 *diſt. per tot.* Quippe negatur laicis in
cauſis Eccleſiaſticis quicquam decernere, c. *Bene quidem*, 96. *diſt.* c. *Decernimus, ſup. de iudicus.*
Cumque Pontificiæ, & ſæcularis dignitatis officia ſint diſtincta c. *Cum ad verum ead. diſt.* ſicut
quando Reges habent ſuos Conventus, nullus
Pontificis Legatus intervenit, nec recipitur: ita iniquum eſt impedire ſummos Præſules, & Sacerdotes, ut de rebus ad ipſos pertinentibus tractaturi non poſſunt convenire excluſis Regijs ar-
26 bitrijs d. *cap* 17. VIII, Synodi; interſint quidem
Principes ſæculares per ſeipſos, vel per ſuos Nūtios in Concil. Univerſalibus, ubi agitur de fi-
27 de reformat. & pace, d. c *Nos ad Sedem*, & c. *Vbinam*, 96. *diſt.* ſic & Concil. Provincialibus interdum interfuerunt Reges, ut reciperent fidem,
quam ipſi proſtrati in terram profitebantur, &
jurabant; interdum ad tuendos Patres ab immanitate infidelium & Hæreticorum. Quandoque
ut votum, & judicium Concilij haberent ſuper
28 rebus ad ipſos Reges, & Regni regimen pertinentibus, ſicut paſſim in Conc. Toletano, & in
alijs videre eſt; licet quamplura ex d. Concilijs
non ſint merè provincialia, ſed potiùs totius illius
nationis, & quamvis gloſſ. noſtra videatur ſentire laicos debere Synodis Provincialibus intereſſe, ubi de fide agitur: tamen cauſæ fidei non tractantur niſi in Concil. Univerſalibus, nec gloſſa
loquitur explicitè de Provincialibus, ſed dicit in
Concilijs hujuſmodi, & generalibus Concil. eam
29 intelligit Abb. *hic num.* 5. In alijs verò cauſis communibus utile quidem eſt laicos vocari, ut per
Guilielm. Durand. *in tractat. de Concilijs, rub* 10;
30 Sed neceſſariò, vel auctoritate propria etiam in
his caſibus intereſſe non debent, Calder. *conſ.* 8.
de Conſtit. ſed illi dumtaxat ſunt admittendi, qui
ex Concilij electione vocantur, ut inte ſint, prout loquitur in Concilio Toletano IV. *cap.* 3. & hic
junge quod dicam infra *n.* 50. ex ſententia S. Congregat. Concilij.
31 QUÆRO generaliter quinam ſint vocandi,
& admittendi ad Conc. Provinciale.
32 Manifeſtum eſt Epiſcopos ſuffraganeos eſſe
vocandos, & admittendos ex neceſſitate, ſecundùm Innoc. in c. *Grave, in princ ſupra de Præb.*
quem ſequuntur communiter DD. teſte Præpoſito in c. *Propter Eccleſiaſticas, il primo, num* 9 *verſ.
Sed aſſumendo latius*, 18, *diſt.* & probatur apertè
in c. *Sicut olim*, ibi *Metropolitanus cum ſuis Suffraganeis, infra de accuſat.* in c. *Non, oportet*, cap.
Pervenit, cap. *Quoniam*, cap. *Si Epiſcopus*, c. *Placuit.* & cap. *Si quis Epiſcoporum, ead diſt.* Quod
locum habet etiam in exemptis, ut in Conc. Lateranenſi noviſſimo ſub Leone X, *ſeſſ*, 10. in Conſtitutione, quæ incipit, *Regiminis, circa finem*, §.
Mature quoque conſiderantes, tom. 4 *Conciliorum,
part.* 2. *pag.* 99. *col*, 1. & in Concilio Tridentino,
ſeſſion. 2. *cap.* 24. ubi ſtatuitur ut Epiſcopi, qui
nulli Archiepiſcopo ſubijciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum ſemel eligant, in cujus Synodo Provinciali cum alijs intereſſe debent, &
quæ ibi ordinata fuerint, obſervent, ac obſervari
faciant.
34 Archipresbytero Altamuræ declarari poſtulante à S. Congregatione Concilij, An diſpoſitio
d. cap. 2. *ſeſſ.* 24. ſecundum quam Epiſcopi, qui
nulli Archiepiſcopo ſubduntur, aliquem vicinum
Metropolitanum ſemel eligant, cujus Provinciali Synodo interſint, extendatur ad ipſum Archipresbyterum nullius Diœceſis, nullique Archiepiſcopo ſubjectum: Sanctiſſimus ex ſententia S.
Congregationis declaravit ex identitate rationis
dict. c. 2. extendendum etiam ad omnes alios inferiores Prælatos, qualis hic Presbyter, qui ſunt
nullius Diœceſis, ut & ipſi debeant eligere unum
35 Metropolitanum juxta dict. c. 2. & clarè innuit
c. 9. *ſeſſ.* 24. ibi: *Qui ſemel in Concilio Provinciali à Prælato illius loci electus fuerit*, & cùm
Concilium d. c. 2. Præbeat facultatem eligendi
ſoli Epiſcopo abſque conſenſu Capituli, ita & inferiores poterunt eligere ſine conſenſu ſuorum
Capitulorum.
36 Sed cùm dubitatum fuerit, An decretum d. *c.*
2. *Iidem Epiſcopi*, *ſeſſ* 24. habeat locum in Epiſcopis, qui ſunt in Provincia Romana, veluti, qui
ſunt inter Capuanam provinciam, & Piſanam, qui
habentur in c. *Sua de offic. Vicar.* & latiùs in Provincia Cancellariæ Apoſtolicæ; S. Congregatio
cenſuit non habere locum.
37 Verùm de alijs inferioribus, & præcipuè de
Capitulis Cathedralium Eccleſiarum, Jura, &
DD. non videntur convenire, Num ad Concil.
provinciale ex neceſſitate vocari debeant: nam
tex. in d. c. *Propter eccleſiaſticas, il* 1, 18. *diſt.* videtur
in

innuere præter Epiſcopos ad hoc concilium eſſe vocandos etiam inferiores, ut patet ex illis verbis: *In ipſis autem Conciliis & Presbyteros, Diaconos præſentes eſſe oportet & omnes quotquot ſe læſos exiſtimant.* Ad idem, text. in cap. *propter Eccleſiaſticas il 2. ead. diſt.* ibi: *Ita ut ad Concilium veniant omnes Presbyteri & Diaconi, vel hi, qui ſe læſos exiſtimāt,* & in d. cap. *Sicut olim, de accuſat.* ibi: *Ad Metropolitanum, & ſuffraganeos & alios*: nam illa dictio *alios*, oſtendit præter Epiſcopos in Synodo provinciali, alios quoque intereſſe debere, & ita illum textum ponderat ibi Innoc. *ad fin. in ver. Alios*, di
38 cens eſſe ibi argumentum quod non ſolum Prælati ſcilicet Epiſcopi, ſed etiam alii debent intereſſe Concilio provinciali, & concordat Concilium Tridentinum in *d. c. 2. ſeſſ. 24.* in illis verbis: *Epiſcopi omnes, & alii, qui de jure, vel conſuetudine intereſſe debent convenire omnino teneantur* & in cap. *2. ſeſſ. 25.* ibi: *Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis Epiſcopis & omnibus aliis, qui de jure vel conſuetudine in Concilio provinciali intereſſe debent.* Et de cathedralium Eccleſiarum capitulis, quod neceſſariò vocari debeant, & admitti. Videtur text apertus in hoc cap. illud ponderando, ut dixi ſupra in *2. notab.* & hoc tenent expreſſè Card. *hic nu. 3 in fin.* & Abb. *num. 2. verſ. Quinimo.*

39 Sed gloſſ. in d. cap. *propter Eccleſias il primo in verſ. Et omnes*, exponit copulam: *&*, pro *id eſt*, ſentiens per hoc non omnes de provincia eſſe vocandos ad provinciale Concilium, ſed illos tantum, qui ſe læſos exiſtimant; & movetur ab abſurdo, quia ſi omnes de provincia eſſent præſentes, ſuperfluum eſſet ut in diœceſana ſynodo proximè futura publicarentur eis acta provincialis Concilii, ſicut fieri præcipitur in d. cap. *Sicut olim, de accuſat.* & idem tenet gloſſa in d. c. propter Eccleſiaſticas il ſecondo, in ver. *Vel hi.*

40 Similiter Innoc. in d. ca. *Grave*, poſtea quam in princ. dixit ad provinciale Concilium ſolos Epiſcopos eſſe vocandos ex neceſſitate, *num.* 3. ſubjicit Capitula Cathedralium tunc eſſe vocanda, cùm de eorum factis agitur, & ita intelligit hanc Decretalem, aliàs verò minimè vocari debere, niſi de honeſtate, vel propter conſilium, ut cap. *Obeuntibus. 64. diſt.* Et hæc opinio Innocentii magis placet Præpoſito in cap. *Propter Eccleſias il primo, nu. 9. verſ. Tamen mihi potius placet, 18. diſt.* Et hæc quia jura, quæ de hac materia loquuntur tantum de Epiſcopis faciunt mentionem, ut patet ex capitulis ſupra allegatis, *num.* 32. Et hæc Decretalis intelligenda eſt de honeſtate, vel ubi agitur de illorum præjudicio. Sed certè hæ tres ponderationes ſunt ſatis infirmæ. Imo enim jura in hac materia loquuntur non tantùm de Epiſcopis, ſed de aliis, ut oſtenſum eſt ſupra *num.* 37. & hoc cap. non loquitur de honeſtate, cùm utatur ver. *Debent*, id eſt neceſſitativum, ut inquiunt hic Card. *num. 8. in fin.* & Abb. *num. 2. verſ. Sed ego.* Et tetigi ſupra in 2 *notab.* Nec ſine violentia hic textus reſtringi poteſt ad caſum ubi agitur de eorum negotiis, ut loquatur per adverbium, *maximè*, quod implicat idem eſſe in caſu contrario, ut obſervat Jo. Andr. *hic num 3. in fine in ver. Maximè.* & ſimiliter dixi ſupra *in ult. notab.*

41 Quid dicendum? Ego conſidero Innocentium habuiſſe optimum ſenſum, & opiniones Doctorum in hac materia, ſi ſedulò expendatur, non diſcrepare: Nam Innocentius in d. c. *Grave, num.* *de præben.* tenet Capitula Cathedralium ad provinciale Concilium eſſe vocanda de honeſtate tantum præter quam in duobus caſibus, videlicet cùm de eorum factis agitur, vel propter conſiliū: itaque ſenſit Innoc. Capitula eſſe vocanda ex neceſſitate, non quidem ut votum habeant ad decidendum, ſed tantùm ad conſulendum, hoc enim innuunt illa verba alternativè poſita, *vel propter conſilium*, in quo conveniunt etiam Abb. & Præpoſ. *in locis ſupra citatis*, quia tenēt Canonicos Cathedralium vocari debere, & admitti ad Synodum provincialem, non tamen ut habeant votum deciſivum, ſed conſultivum dumtaxat. Et eſt ex mente Hoſtienſ. *hic num. 2. in ver. Nuncii*, Joan. Andr. *num. 3 in eod. ver.* Dum dicunt in Concilio provinciali omnia gerenda eſſe de conſilio Capitulorum provinciæ arg. cap. *Humiles, ſupra de major. & obed.* Sicut in Diœceſana Synodo agi debent omnia de Conſilio Canonicorum, arg. cap *fin. infra de his quæ fiunt à majori par. Capituli*, cap *Novit*, & cap. *Quando, ſupra eod.*

Præterea quod Innocentius dixit ad Conci-
42 lium Archiepiſcopi ex neceſſitate vocandos eſſe Epiſcopos, & non alios, intelligi debet de neceſſitate non reſpectu eorum, qui vocantur. Unde ſenſus eſt, quod ſoli Epiſcopi cogi poſſunt ad Synodum venire, prout loquuntur jura ab Innoc. allegata. Alii verò non vocantur ex neceſſitate, quia neceſſe non habent comparere, nec compelli poſſunt inviti; Et ideo hic textus cum myſterio dixit *invitari*, non autem *vocari*, quia non tenētur venire, niſi velint, ut hic per Abb. Antiq. *poſt princ. in ver. Invitari*: ideoque de Abbatibus ſubjectis Epiſcopo, & aliis inferioribus, qui non coguntur ve-
43 nire ad Synodum provincialem, licet ſit expediens ut veniant, concludunt Hoſtien. in c. *Quod ſuper his n. 4.* & Jo. Andr. *ibid. n. 9. ſupra de maior. & obed.* Id quod apertius declarat Præpoſitus in d. c. *Propter Eccleſiaſticas, num .9. verſ. Vel aliter*: ſic enim ait: Licet Cathedralium Eccleſiarum Capitula debeant invitari ad Concilium; non tamen per hoc concluditur, ut habeant vocem diffinitivam in Concilio, quia hoc pertinet ad ſolos Epiſcopos per jura ſuperius inducta. Et hoc etiā col-
44 ligitur ex alio, quia Epiſcopi cum ſint neceſſarii tanquam diffinitores in Concilio, nedum invitantur ad Concilium; imo vocantur inviti, & ſi
45 non veniant ceſſante legitimo impedimento, puniuntur, ut in ca. *Pervenit*, & in ca. *Placuit*. 18. *diſt.* De Capitulis verò Eccleſiarum Cathedralium hoc non dicitur, ſcilicet ut compellantur, ſed ut debeant invitari; & hoc eſt pro conſilio: Nam ſic-
46 ut unuſquiſque Epiſcopus cum conſilio ſui Capituli expedire debet gravia, & non aliter, ut in cap *1. de exceſſ. Prælat.* Ita omnes Epiſcopi provinciæ ibi exiſtentes juſtum eſt, ut cum conſilio ſuorum Capitulorum expediant ea, quæ in provinciali Concilio aguntur. Utile enim eſt in rebus arduis multorum, & præſertim peritorum adhibere conſilia, ut l. *Humanum. C. de legib.* & l. *Divi fratres ff. de jure patr.* Hæc Præpoſ. qui ſubdit ſecundum hæc poſſe intelligi jura, quæ dicunt Abbates, vel alios debere intervenire in Provinciali Concilio, id eſt, vel pro conſilio, vel ſi eorum interſit.

Demum hanc ſententiam non obſcurè aliàs probavit Sacra Congregatio Concilii: nam cum quæreretur de ſeſſione in Concilio provinciali, & de obſervatione Decretorum, deque intereſ-

ſentia tum exemptorum, tum laicorum:ita fuit
decretum.
Sacta Congregatio cenſuit in Conciliis pro-
47 vincialibus Commendatatios Monaſteriorum,
ſive Abbatiarum inter Abbates eſſe recipiendos,
quando capitulariter procedunt. Extra hunc ca-
ſum Abbates Titulares, vel habentes uſum Mitræ
debere præcedere Commendatarios. Poſt hos lo-
cum tenere dignitates, & poſt dignitates collo-
candi ſunt Procuratores Eccleſiarum Cathedra-
48 lium. Nec teneri venire ad Concilium provincia-
le exemptos, & Abbates, niſi ii;qui de jure, vel
49 conſuetudine intereſſe debent. Capitula tamen
Cathedralium Eccleſiarum eſſe ſpecialiter invi-
50 tanda. Laicos verò invitatos poſſe intereſſe, in
eoque votum conſultivum habere. Et ad obſerva-
51 tionem Concili provincialis omnes eſſe obliga-
tos, qui Epiſcoporum juriſdictioni ſubduntur. Ex-
52 emptos etiam in caſibus, in quibus à jure commu-
ni, & Concilii Tridentini decretis ſpecialiter E-
piſcopis, aut Concilio provinciali in ipſos pote-
ſtas tributa eſt, & contra inobedientes juris reme-
53 dijs eſſe procedendum. Abbates autem Commen-
datarios, & Capitulorum deputatos vocem dum-
taxat conſultivam in Concilio provinciali habe-
54 re. Epiſcoporum verò procuratores poſſe habere
etiam deciſivam, ſi Concilio provinciali placuerit

DE HIS, QUÆ FIUNT à MAjori parte Capituli.

Cap. Cum in cunctis.

SUMMARIUM.

1 *Ordinatio majoris partis capituli per contradictionem, & appellationem minoris nil rationabile opponentis, impediri non debet.*

2 *Geſta à majori, & ſaniori parte univerſitatis regulariter valent, etiam contradicente minore.*

3 *Pars major, & ſanior qua dicatur*

4 *Pars major in dubio cenſetur etiam ſanior, niſi contrarium probetur.*

5 *Majori parti regulariter ſtandum eſt in omni diſpoſitione.*

6 *Contemptus plus juris habet ad annullandum geſta majoris partis, quàm plures præſentes, & contradicentes.*

7 *Minoris partis contradictio non impedit geſta à majori parte univerſitatis, niſi cauſa rationabilis probetur coram ſuperiore.*

8 *Ius paſcendi quod habent clerici, & laici in diœceſi Caputaquenſi an locari poſſit ab Univerſitate clericis contradicentibus.*

9 *Ius paſcendi eſt commune pluribus ut ſingulis, non ut univerſit.*

10 *Major pars non poteſt ſtatuere in præjudicium minoris in iis, quæ competunt pluribus ut ſingulis. Secus ſi pluribus ut univerſis. & n.12.*

11 *Univerſitas non poteſt ſtatuere de paſcuis niſi omnibus conſentientibus, & n.13.*

14 *Minor pars uti poteſt re communi ad uſum deſtinata, licet majori contradicat, & n.16.*

15 *Univerſitas non poteſt prohibere ne incola utantur paſcuis juxta conſuetudinem.*

17 *Superior lege inferioris non ligatur.*

18 *Univerſitas etiam in re communi pluribus, ut univerſis non poteſt ſtatuere in præjudicium domini temporalis.*

19 *Clerici ſunt laicis ſuperiores, & exempti ad eorum juriſdictione.*

20 *Clerici volentes mittere ſua animalia ad paſcua univerſitatis tenentur ad onera ſtatuto univerſitatis impoſita.*

21 *Secus ſi paſcua ſint ad uſum Clericorum, & laicorum.*

22 *Clerici etſi ſunt membra Reipublicæ, non tamen ligantur ſtatutis univerſitatis laicalis.*

23 *Ad ſtatuti validitatem non ſolùm requiritur rationabilis, & honeſta cauſa, ſed etiam ſtatuentis juriſdictio.*

24 *Statutum univerſitatis etiam generaliter conceptum in ſubditos eſt nullum in præjudicium clericorum.*

25 *ſtatutum univerſitatis adimens clericis jus paſcendi eſt contra immunitatem Eccleſiaſticam.*

26 *Statutum editum in odium clericorum non valet etiamſi odium redundaret in perſonam ſubditam*

1 CUM IN CUNCTIS. Ordinatio ma-
joris partis Capituli per contradictio-
nem, & appellationem minoris nil ra-
tionabile opponentis impediri non de-
bet. Hoc dicit ſecundum Jo. Andr. Anton. de Bu-
tr. Card. Anchar. & Imol. vel clarius ſecundum
Abbat. in univerſitatibus Eccleſiaſticis prævalet
regulariter quod fit á majori parte, niſi minor
pars rationabiliter contradicat. Verum quia non
ſufficit contradicere, niſi probetur objectum, ut
in littera, & dicam infra *in 2. not.* aptius ex men-
te gloſſæ in c. *Quia propter, in ver. Vice omnium,*
ſupra de elect. ſic poſſet ſummari. Geſta à majori
parte univerſitatis effectum ſortiri debent niſi
rationabilis cauſa à paucioribus oſtendatur. Divi-
ditur in duas partes. Prima ponit factum reprehē-
ſibile. Secunda providet per ſtatutum, ibi, *Que-
circa.*
Nota primò ex hac decretali regulam, quòd in
2 actibus univerſitatum regulariter valent geſta à
majori, & ſaniori parte etiam contradicente mi-
nore, concordat cap, 1.2. *& 63, 5. diſt. c, De quibus*
20. diſt. c, Licet. ſup. de elect. l. *Duo ex tribus. ff. de re*
judic. & dicitur pars major reſpectu numeri, & ſa-
3 nior reſpectu conſilii, & materiæ ſubjectæ, ſecun-
dum Hoſt. *num, 2.* & Abb. *nu. 3.* Et dum jura ſim-
pliciter dicunt ſtandum eſſe maiori parti intelligi
debet de maiori & ſaniori, quia maior pars dici-
tur quæ maiori ratione & Pietate nititur, c, *Sana*
quippe, 9. diſt. cum concord. de quibus hic per gl.
in ver. Rationabiliter. Non enim, ut inquit Hoſtien
in princ. quæ maior pars eſt ſemper ſanior eſt, ſed
quæ ſanior eſt ſemper maior reputatur. Et ſecun-
dum Abb. *in 1. notab. num.* 3. Non ſufficit, ut maior
pars univerſitatis decernat, niſi etiam illa ſit ſa-
4 nior. ut *hic.* In dubio tamen maior pars cenſetur e-
tiam ſanior, quià præſumitur pro pluralitate, cap,
Nullus, 61. diſt. niſi contrarium probetur, ut hic
patet, Et c. *Illud, 23. diſt*. Secundum gloſſ. præal-
5 leg. regulare enim eſt ut maiori parti ſtetur in o-
mni diſpoſitione univerſitatis, & tractatu ipſiùs,
in authoritatibus Sanctorum, in promulgatione
ſententiarum, & ſtatutorum, in datione tutorum
& creatione Canonicorum & Prælatorum, in re-
miſſione facienda à creditoribus, & ſimilibus, ut

poſt

poſt Tancredum, Goffredum, & Philippum di-
6 cunt Hoſtien. *num. 4.* & Joan. Andr. *num. 11.* Et in-
telligè prædictam regulam, dummodo pars ma-
jor fuerit præſens, dum actus gerebatur; ſe-
cus ſi fuerit abſens, & contempta, ut ſi vocata non
fuiſſet eo caſu, quo vocari debuiſſet, quia tunc
contemptus non ſolùm minoris partis, ſed unius
tantùm, reddit invalidum quod geſtum eſt à ma-
jori parte, c. *Quod ſicut, ſupra de elect.* ſecundùm
Anton. de Butr. *hic num. 2.* Petr. de Anchar. *nu. 2.*
& Imol. *nu. 1.* Quinimò contemptus ſi ſuum con-
temptum proſequatur, plus juris habet ad annul-
landam ordinationem, ſeu proviſionem majoris
partis, quã haberent plures præſentes, & contra-
dicentes, Oldrad *conſ. 64. Quodam Canonico con-
tempto*, & vide Angel. *conſil. 269. Punctus eſt.*

7. Secundò nota in verſ. *Niſi, & c.* exceptionem à
prædicta regula, ut ſcilicet non procedat ſi à mi-
nori parte aliquid rationabile objiciatur contra
ordinationem majoris partis univerſitatis, quia
tunc quoad effectum impedietur, quia revocabi-
tur poſtea quam de veritate objectæ exceptionis
legitimè conſtiterit: non enim ſufficit opponere
niſi objectum probetur coram ſuperiore, ut pa-
tet ex littera ibi, *objectum fuerit, & oſtenſum*, Innoc
num. 3. verſ. Sed eſt jus, & *num. 4.* Butr. *num. 2. & 3.*
Anchar. *num. 3.* Imol. *num. 1.* & Abb. *num. 5.* & fa-
cit quod not. in l. *1. ff. Si quadrupes pauper. feciſ. di-
catur*, & in Clement. *1. de reſtit. in integr.* Cæterum
tã regula ſuperius propoſita, quam exceptio pro-
cedunt in actibus univerſitatum, prout loquitur
hæc Decretalis, & ſic in his, quæ competunt plu-
ribus, ut univerſis; ſecus autem eſt in his, quæ cõ-
petunt pluribus, ut ſingulis, quia tunc unius tan-
tùm contradictio habet actum vitiare, ut fuſius
dicam in *ſeq. quaſt.*

8 Ex facto quæſitum eſt, An jus paſcendi, quod
habent clerici, & laici in Diœceſi Caputaquenſi,
locari poſſint ab univerſitate Clericis contradi-
centibus.

9 Videtur reſpondendum non poſſe. Primò, quia
cùm jus paſcendi ſit commune pluribus ut ſingu-
lis, non ut univerſis, ex rationibus adductis à Ca-
pic. *deciſ. 152.* incip. *univerſitas ſub nu. 3. verſ. Du-
bium modo ſtat an hoc territorium*, & Surd. *conſ. 65.*
10 *num. 7. vol. 1.* major pars univerſitatis non poteſt
de eo ſtatuere niſi omnes conſentiant ſive clerici,
ſive laici, gloſ. communiter approbata in c. *Cum
omnes, in ver. Conſtitutum, verſ. Sed numquid eſt,
verum, de conſtit.* Atque ita ob hanc rationem
Capic. d. *deciſ. 152.* videtur concludere univerſi-
tatem non potuiſſe aliquibus contradicentibus
ſtatuere, ut deinceps non liceret cuiquam uti jure
paſcendi, niſi ſoluta certa pecunia in communes
11 neceſſitates eroganda. Hanc eamdem opinionẽ,
id eſt, majorem partem univerſitatis non poſſe
aliquibus contradicentibus ſtatuere de paſcuis, ſed
neceſſarium eſſe omnium conſenſum, quia agitur
de re communi pluribus ut ſingulis; tenent Cag-
nol, in l. *2. in princ. § fin. nu. 145. verſ. Et ſimiliter de
orig. jur.* Covarr. *variar. reſol. lib. 1. c. 17. n. 11. verſ.
Sic rector civitatis*, & Surd. *conſ. 68. per tot. vol. 1.* ubi
etiam citat Jaſ. *conſ. 71. col. 2. verſ. Ne iſto caſu. vol. 3.*
12 Quod enim major pars poſſit ſtatuere in damnum
minoris, procedit in rebus, & negociis univerſi-
tatis, quæ ſunt communia pluribus ut univerſis, l.
Quod major, atque ibi gloſſ. & Bart. *ff. ad municip.
gloſſ. in c. 1. in ver. Tractatus, de reb. Eccleſ. non alien.*
13 *lib. 6.* In aliis verò unius diſſenſus poteſt actum
impedire, c. *fin. ubi not. de major. & obed.* · *Quod o-
mnes* atq; ibi declarat Dyn. *de reg. jur. in 6.* Jo. And.
in c. *unico de rer. permut. eod. lic.* gloſſ. in cap. *Quia
propter, in ver. Vice omnium ſupra de elect.* & tra-
dunt omnes in d. c. *Cum omnes.*

14 Secundò; quia etſi jus paſcendi competeret
pluribus, ut univerſis, cùm tamen commodum à
ſingulis percipiatur, præferuntur qui nemoribus
& paſcuis uti volunt ad uſum deſtinatum, licet
major pars contradicat. Sic probat text. in l. *Civi-
tatibus. ff. de legat. 1.* Atque ita in terminis per hanc
rationem reſpondit Ripa *reſponſ. 3.* incip. *Antiquo
ſub tit juriſdict. & imper. alias reſpon. 93 ſeu 22.
lib. 1.* ubi pluribus probat univerſitatem non poſ-
15 ſe prohibere ne incolæ utantur paſcuis juxta con-
ſuetudinem, & eſſe deferendum appellationi ſu-
per hoc interpoſitæ ab aliquibus, non obſtante or-
dinatione, & ſtatuto majoris partis, & ibi etiam
oſtendit ſtatutum hujuſmodi eſſe iniquum, & ir-
16 rationabile cum alias ob cauſas, tum quia ini-
quum eſt ut quis non poſſit uti re communi ad u-
ſum deſtinatum, l. 1. *C. de paſc. publ. lib. 10 l. Arbori-
bus, & Navis ff. de uſufr. l. Si ædes ff. comm. di vid.*
cum concord. Ripam refert, & ſequitur Surd.
*conſ. 59. Dubitari non poteſt, ſub n. 21. verſ. Circum-
ſcripta etiam ſuperioritate*, & *conſ. 65. per tot. vol. 1.*

17 Tertiò etſi jus paſcendi eſſet commune pluri-
bus ut univerſis, & major pars poſſet de eo abſo-
lutè ſtatuere id; tamen haberet locum quoad eos
tantum, qui pares eſſent, vel inferiores; quia ſu-
perior lege inferioris non ligatur, c. *Venientes, de
jureiur. c. Inferior, 21. diſt. c. Cùm inferior de major.
& obed.* Clem. *Ne Romani de elect.* & verb. ſtatu-
entium non referuntur ad perſonas non ſuppoſi-
tas c. *A nobis, il primo de ſent. excomm. c. Vt anima-
rum de Conſ. lib. 6.* Qua ratione quid quid contra
videatur dixiſſe Vincent de Franch. *deciſ. 197. uni-
verſitas Lapigii per totam.* Sentiens univerſitatem
poſſe vendere jus paſcendi etiam contradicente
18 Barone, qui ſe primum civem profitebatur. Surd.
d. *conſ. 59. n. 15. & 16.* Conſuluit univerſitatem
quamvis poſſit ſtatuere circa ea, quæ concernunt
adminiſtrationem rerum ſuarum, & prohibere
ne cives, & incolæ uti poſſint nemoribus & paſcuis;
hac tamẽ illius prohibitione non ligari Comitem
loci dominum temporalem, qui licet tanquam
civis habeat jus paſcendi, non afficitur tamen po-
puli ordinatione, quia ſtatuta inferioris non limi-
tant juriſdictionem ſuperioris, ut ait Bald. *in au-
then. ſed novo jure n. 8. in fin C. de ſerv. fugit.*

19 Quamobrem cum clerici ſint ſuperiores laicis,
& exempti ab eorum juriſdictione, cap *Eccleſia S.
Maria, de conſtit.* cum concord. locatio univerſita-
tis non obſtabit ipſis quo minus uti poſſint jure
paſcendi conſuetudine acquiſito. De quo eſt aper-
ta deciſio Abb. *in conſ. 6. part. 1.* incip. *Caſus ſuper
quo petitur, &c.* licet perperam pro contraria par-
te allegetur; ibi enim in prima parte concludit, ſi
20 paſcua ſint communitatis laicorum, Clericos, qui
volunt animalia ſua mittere ad illa loca commu-
nitatis, teneri ſolvere onus impoſitum ex ſtatutis
ipſius univerſitatis, quia non dicitur hoc caſu
Communitas legem imponere clericis, quibus jus
paſcendi non competit, ſed vendere uſumfructũ
rerum ſuarum, quibus ſi clerici uti velint, æquum
eſt, ut etiam ſubeant onera iiſdem rebus incum-
bentia, & hic non eſt caſus noſter, quia Abb. ib

ſut,

ſupponit clericos ius paſcendi non habere. Deinde *ſub n.2.* (Si verò (inquit) iſta loca paſturæ fuiſſent ad uſum communitatis clericorum, & laicorum, & ſic forent communia clericis & laicis, (ut in caſu præſenti) tunc non teneretur clericus, &c. quia per ſtatuta laicorum non tenentur clerici ſolvere; tum quia ſtatuta laicorum non afficiunt clericos; tum quia in rebus communibus non poſſent ſoli laici conſtituere in præjudicium aliorum jus in rebus habentium. Quare quod omnes tangit debet ab omnibus approbari, & c. tum quia in re communi potior eſt conditio prohibentis, & par in parem non habet imperium.) Hæc ille.

Non obſtat quod Maſtrill. *deciſ.49.vol.1.* contrarium ſenſerit; nam nullis ducitur authoritatibus; & ejus rationes ſunt leviſſimæ; movetur enim potiſſimum, quia cùm clerici ſint membra Reipublicæ, & veniunt univerſitatis apellatione, ſubduntur & ipſi ſtatutis laicorum in materia ad univerſitatem pertinente.

22 Quod tamen non admittitur à Canoniſtis: etiam eſto tam clerici, quam laici ſint myſtici corporis Eccleſiæ membra; tamen Deus juriſdictiones diſtinxit, & clericos non legibus & poteſtatibus ſæcularibus ſed Eccleſiaſticis tantùm voluit eſſe ſubjectos, *c. Si imperator*, ubi Turrecrem, & Præpoſ. notant 96. *diſt.* c. *Quamquam. de cenſ. in 6.* d. c. *Eccleſia S. Mariæ, de Conſtit.* c. *Quoniam, & per totam* 10. *diſt.* Pul. hæc Oldrad. *conſ.* 83. *princip. An Epiſcopus, per tot* Goff. Abb. & Felin. in c. 2. *de foro compet.* Sunt enim clerici membra honorabilia Reipublicæ, ut inquit Bald. *conſ.* 241. *Verba Capituli, in fin. lib.* 3. & dicuntur magis non ſudditi, quam alii non ſubditi laici, ſecundum Signorol. *conſ.* 11 *Statuta civitatis, col.* 2. & Dec in d. c. *Eccleſ. S. Mariæ, n.* 122.

23 Argumentum autem Maſtrilli hanc clericorum exemptionem radicitus convellit. Nec refert quod ſtatutum aliàs ſit ex ſe honeſtum & rationabile, quia ad validitatem ſtatuti nedum requiritur honeſta, rationabilis cauſa, ſed etiam authoritas, & juriſdictio, quam laici in clericos non habent, Bald in *l.* 1. *C. de Summa Trin. & fide Cathol.* & docent in d. c. *Eccleſia S. Mariæ.* Felin. *n.* 81. & Dec. *nu.* 53. Socin. jun. *conſ.* 8. *n.* 22. *vol.* 4. Covarr. *pract. quæſt. ca.* 8. *n.* 5. & Burſ. *conſ.* 93. *n.* 22. *lib.* 1. ubi teſtatur de magis communi opinione. Quod procedit

24 etiam ſi ſtatutum ſit generaliter conceptum, nec ſpecialiter diſponat de clericis, quia licet verba cautè dirigantur in ſubditos, tamen cùm clerici ex locatione graventur, non eſt curandum cum quo quis loquatur, ſed quò dirigatur intentio. Ita

25 Alexan. *conſ.* 211. *num.* 12. *lib.* 1. poſt Anchar. *in repet.* c. *Canonum ſtatuta,* 2. *quæſt. in princ. verſ. Ego quæro, de Conſt.* Eſt autem ordinario Univerſitatis contra communitatem Eccleſiaſticam, quia tollit clericis jus paſcendi ex conſuetudine acquiſitum, quod fieri non poteſt, ut conſiderat Anchar. *conſ.* 155. *in princ.* & Joan. Baptiſta Laderch. *in conſ. ſuo* 103. *nu.* 11. *vol.* 1. Præſertim quia id videtur

26 ſtudioſè factum fuiſſe in odium clericorum. Quo caſu ſtatutum non valeret etiamſi odium redundaret in perſonam ſubditam, ſecundùm Bart. in l. *Omnes populi, n.* 53. *de juſt. & jure.* Felin. in d. c. *Cum omnes, nu.* 1. & 2. & in terminis juris paſcendi obſervat Surd. *conſ.* 39. *ſub num.* 26. *verſ. Ex alio etiam.*

DE REBUS ECCLESIÆ non alienandis.

Cap. Nulli.

SVMMARIVM.

1 *Res Eccleſiarum immobiles, & pretioſa mobiles alienari non debent. & num.* 2.

2 *Nullus, eſt verbum univerſale negativum.*

3 *Alienatio bonorum Eccleſiæ per canones prohibetur quibuscumque clericis, & multò magis laicis, & n.* 5.

4 *Clerici omnes dici poſſunt Sacerdotes.*

6 *In concernentibus animam omnes homines de mundo ſunt de foro Eccleſiæ.*

7 *Alienatio bonorum Eccleſiæ requirit cauſam, & ſolemnitatem, n.* 13.

8 *Et cauſæ alienationis quæ ſint.*

9 *Alienatio bonorum Eccleſiæ quam ſolemnitatem requirat. & an ſufficiat ſolemnitas introducta de conſuetudine. & n.* 11.

10 *Conſuetudo aliquid addens ſolemnitati à jure requiſitæ in alienatione rerum Eccleſiæ, valida eſt, ſi ſit Eccleſiæ utilis.*

11 *Decretum judicis in alienatione rerum Eccleſiæ non requiritur, ſed ſufficit cauſæ cognitio.*

14 *Alienatio rerum Eccleſiæ etiam cum cauſa & ſolemnitate poſt extravag. Pauli II. fieri non poteſt Papa inconſulto, & n. ſeqq. uſque ad n.* 19.

Fallit in 5. *caſibus, ut n.* 19. *uſque ad n.* 29.

18 *Intellectus Extravag.* Ambitioſæ, de reb. Eccleſiæ non alien. *& nu. ſeqq. uſq. ad n.* 18. *&* 21.

14 *Clauſula in medio poſita refertur ad proxima, non autem ad omnia præcedentia.*

15 *Clauſ. in fine poſita refertur ad omnia præcedentia.*

16 *Emphyteuſis contractus de bonis Eccleſiæ poteſt fieri ſine beneplacito Apoſtolico, ſi tres conditiones concurrant.*

17 Tunc, *dictio denotat extremitatem temporis.*

20 *Feudalia bona Eccleſiæ poſſunt infeudari non obſtante iuramento de non alienando Papa inconſulto.*

22 *Fructus, & bona Eccleſiæ quæ ſervando ſervari non poſſunt, licitè alienantur ſine beneplacito Apoſtolico,*

23 *Et talia talia dicuntur quæ non durant triennio, vel uſu conſummantur, & non fructificant.*

24 *Terrula, vel vineola Eccleſiæ alienari poſſunt de conſenſu Epiſcopi tribus concurrentibus.*

25 *Cap.* Terrulas 12. q. 2. *non fuit ſublatum per Conſtitutionem Pauli II. nec per Conc. Trid.*

26 *Terra exigui valoris quæ dicantur ad hoc ut alienari poſſint ſine beneplacito Apoſtolico.*

27 *Alienatio bonorum Eccleſiaſticorum, quæ fit ex neceſſitate juris non requirit ſolemnitatem.*

28 *Fratres Minores alienare poſſunt ſine ſolemnitate bona immobilia eis legata ſub modo licito, vel ſimpliciter.*

29 *Alienatio, & ſpecialis hypotheca differunt.*

30 *Hypotheca ſpecialis bonorum Eccleſiæ eſt prohibita. Et quid in hypotheca generali ibidem.*

31 *Hypotheca generalis bonorum Eccleſiæ in caſu permiſſo an fieri poſſit ſine authoritate Epiſc. & n.* 32.

32 *Congregationis Concilii Decretum de rebus Regularium non alienandis non comprehendit generalem hypothecam.*

33 *Hypotheca in quo differat à pignore.*
34 *Alienationis verbo quæ contineantur.*
35 *Alienationis verbum largè ſumitur, quando lex, teſtator, vel pactio prohibet alienari.*
36 *Alienatio ſtrictè accipitur pro contractu, quo transfertur dominium.*
37 *Contractus conditionis dicitur ubi prædium conſtituitur tributarium.*
38 *Prædium conditionale quod dicatur.*
36 *Locare, & conducere an, & quando ſit alienare.*
40 *Locatio perpetua quando dicatur.*
41 *Conductio ad non modicum tempus dicitur quando excedit decennium, vel eſt ad decennium.*
42 *Locatio, & conductio bonorum Eccleſiæ poſt Extravagantem Pauli II. fieri non poteſt ultra triennium.*
43 *Et triennium computari debet ex tribus fructuum collectionibus.*
44 *Alienantes bona immobilia Eccleſiarum quas pœnas incurrant. & n. 46.*
Conſtitutio Leonina quæ dicatur, ibidem.
45 *Lex civilis canonizata, ſeu inſerta canoni dicitur lex canonica.*
46 *Alienationis contractus ſi ſit Eccleſiæ utilis poteſt per eam ratificari, nec ab illo receditur niſi Eccleſia volente.*

1 NULLA. Res Eccleſiarum alienari non
debent. Hoc dicit Jo. Andr. Butr. Car-
dinal. Anchr. Imola, Abbas, Jo. de A-
nania, Barbatia, Guidopap. & Bero.
Sed poſt ver. *Res*, addendum videtur *immobilis*,
prout loquitur iſta littera; nam res mobiles aliena-
ri non prohibentur, ut l. *Lex quæ tutores, C. de ad-
miniſtrat. tutor* & l. *Inter omnes, C. de prædiis mino-
rum*, ſecundùm Inno. *hic poſt princip. in ver. Immo-
bilem*. niſi ſint pretioſæ, ut d. *lex quæ*, c. *Quod ſi-
cut*, §. *fin. ſuprà de elect.* c. 1. *infra de pignoribus*. Ex-
travag. *Ambitioſæ*. ibi, *Pretioſa mobilia Deo dicata,
de rebus Eccleſ. non alien.* & *hic* notat Hoſt. *num. 1.
circa fin. in ver. Immobilem.* Dividitur in tres par-
tes. In prima alienationis prohibitio. In ſecunda
quid ſit alienatio. In tertia pœnæ impoſitio. Secū-
da ibi, *Alienationis*. Tertia, ibi, *Unde omnes*, Hoſt.
Nota primò ex princ. textus regulam negati-
2 vam, quod rem Eccleſiæ immobilem nemini li-
cet alienare, Abb. *hic in primo not.* & Guidopap. *in
ſum: textus*, & Bero. *numer. 2.* traditur n. hic regu-
la per verbum *Nulla*, quod eſt univerſale negati-
vum gl. in ca. *Statutum*, §. *Inſuper. in ver. Nullum*,
& *in ver. Qualitercumque, de reſcript. lib. 6.* gloſſ. 2.
in cap. *Nemo poteſt, de reg. jur. eod. lib.* Gemin. *conſ.
35. pro clariori, num. 4. & 5.* Quare hæc prohibitio
3 fit clerico cuicumque majori, medio, & minimo,
ſecundum Hoſt *hic in princ. in, ver. Nulla*, Jo. An-
dr. *num. 1. in eod. ver.* & Cardin. *in primo not.* Nec
obſtat littera ibi, *Sacerdotes*, id eſt Prælati; quoni-
4 am clerici omnes dici poſſunt Sacerdotes, ut cap.
2. *ſupra de cohabit. cler. & mulier.* ſecundùm Abb.
Antiquum, *hic circa finem in ver. Sacerdotes*,
Rurſus hæc prohibitio multò magis fit laicis, ut
5 cap. 2. *ſupra eod.* ſecundum Hoſt. & Joan. Andr.
ubi ſupra. & Bero. *num. 2. verſ. Ex quibus infero*,
idque tum ratione rerum Eccleſiæ, quæ ſunt ſub
juriſdictione Papæ, & Eccleſiæ ſecundùm ea, quæ
leguntur, & notantur in cap. 1. *de nov. oper. nunt.*
6 in ca. *Eccleſia S. Mariæ.* & c. *Quæ in Eccleſiarum,
de Conſtitut.* arg. c. 2. *de foro compet.* tum etiam ra-
tione peccati ex his quæ habentur in c. *ult. de præ-
ſcript.* & notat gloſ. in Clementina *Paſtoralis. in
ver. Fidelitatem de re judicat.* nam in concernenti-
bus animam omnes homines de mundo ſunt de
foro Eccleſiæ, ut inquit Innoc. in c. *Quod ſuper
his n. 4. de vot.* & Bero, *hic num. 3.* laici enim eti-
am cum cauſa res Eccleſiæ alienantes mortaliter
peccant, aliàs perperam excommunicarentur in
cap. 2. *ſupra eod.* cùm excommunicatio non fera-
tur niſi pro culpa mortali, ut cap. *Nemo Epiſco-
porum, cum ſua gloſſ. 11. q. 3.* & hic obſervat Bero.
n. 4. De Papa autem ſine cauſa res Eccleſiæ alienan-
te vide hic per eumdem Bero, *n. 5. & ſeqq.* latiſſi-
mè per Bellam. in cap *Non liceat Papæ, 12. q. 2.*
7 Limitatur regula ſuperiùs propoſita, niſi alie-
natio fiat ex cauſa neceſſitatis, & cum juris ſo-
lemnitate, cap. *Sine except. 12. quæſt. 2.* cap. *Et hoc
jus, 10. quæſt. 2.* & hanc ſolam cauſam excipiunt
gloſſ. 1. & Innoc, *in princ.* ſed certè multò plures
debuiſſent excipere, quas hic enumerat Hoſt. *n.
1.* & Jo. Andr. *n. 5.* & ante eos Petr. de Sampſone,
& Abb. Antiquus in c. *penult. n. 2. infra eod.* Alia
enim cauſa eſt neceſſitatis, ut ſi debita urgeant
Eccleſiam, nec poſſit de fructibus ſatisfieri, c.
Hoc jus, 10. q. 2. Alia eſt pietatis pro redimendis
captivis, ut cap. *Sacrorum.* cap. *Aurum*, & ca. *Glo-
ria, 12. qu. 1.* cap. 1. *infra de pignor.* Alia utilitatis;
nam poteſt unam rem alienare, ut habeat ali-
am meliorem, d. ca. *Sine except.* & c. *Ut ſuper, §. fi-
nal. infra eod.* Alia eſt æquitatis, ut cùm res Eccle-
ſiæ conceduntur ei, qui illas ad culturam reduxit,
c. *Ad aures, infr. eod.* vel cum manumittitur ſervus
Eccleſiæ de ipſa benemeritus, c. *Si quos de ſervis, 12
q. 2.* Alia eſt incommoditatis, ſeu minoris utilita-
tis, ut quia res alienanda eſt magis damnoſa Eccle-
ſiæ quam utilis, veluti cum alienantur terrulæ, vel
vineolæ incultæ, aut longè poſitæ, c. *Terrulas. ead.
cauſ. & quæſt.* Alia demum eſt damni vitandi, ut
in rebus, quæ ſervando ſervari non poſſunt, l. *Lex
quæ tutores. C. de adminiſtrat. tutor. l. fin.* C. *Quan-
do decreto opus non eſt.* Et ita in univerſum ſex cau-
ſæ numerantur, ex quibus res Eccleſiæ licitè alie-
nari poſſunt. Sed gloſſ. *in. Summa, 12. qu. 2.* & Ab-
bas *hic nu. 4.* numerant quatuor dumtaxat nem-
pè neceſſitatis, utilitatis, pietatis, & incommodi-
tatis, putantque alias omnes ad iſtas eſſe reduci-
biles. Sunt tamen qui numerant multò plures, &
in ſpecie Benedictus Canopilus in repetit Extravag
*Ambitioſæ. de rebus Eccleſiæ non alien, à n. 43. uſque
ad n. 68. vol. 6. Repetent. fol. 36.* coacervavit caſus
quinquaginta ſex in quibus res eccleſiæ poſſunt ali-
enari, & fallit regula illius Extrav. ſecundum eum.
9 Similiter quoad ſolemnitatem ſervandam
in alienatione bonorum Eccleſiæ, gloſſ. 1. hic
non meminit niſi de ſolemitate juris de qua in
Auth. Hoc jus porrectum, C. de ſacroſ. Eccleſ. quę eſt
canonizata, in cap. *Ea enim*, §. *Hoc jus, 10. q. 2.* ſed
Goffred. hic dicit ſolemnitatem illam non ſervari,
& ſatis eſſe ſervare ſolemnitatem requiſitam ſe-
cundùm conſuetudinem loci, & eod. modo Inno-
centius *hic in princ.* dicit eſſe attendendam ſolem-
nitatem, quæ in Eccleſia illa per conſuetudinem
introducta eſt, licet ſit præter jus, dummodo ta-
men non ſit alias gravis, quia tunc obſtaret cap.
Cum cauſa, ſupra de re judicata.

Verùm huic opinioni contradicit Hoſt. en. *hic
num. 1, poſt med. verſ. Et quāvis Goffredus* dicens eā
apertè reprobari in cap. 1. *infra eod. lib. 6.* Et ſic pu-
tat

tat conſuetudinem non poſſe aliquid operari in tollendo ſolemnitates à jure requiſitas in alienatione bonorum Eccleſiæ.

Sed Jo. Andr. *hic num. 5.* per id, quod habetur in d. c. 1 *infra eod. lib. 6.* & in c. 1. *in fine, ſupra de conſuetud.* finaliter concludit, quod ſi quæratur an conſuetudo poſsit tollere ſolemnitatem Authen. Hoc jus porrectum, dicendum eſt poſſe, quia illa ſolemnitas fuit introducta à jure civili, & ideo conſuetudo poteſt ei detrahere, l. *De quibus, ff. de legibus.* Si autem quæratur de ſolemnitate requiſita per cap. *Sine exceptione, 12. q. 2.* tunc conſuetudo illi detrahere non poteſt, quia aliàs eſſet Eccleſiæ nimis gravis, & contra ipſius utilitatem, ut d. c. 1. *de conſuet.* Fatetur tamen Jo.
10 Andr. quod ſi conſuetudo aliquid adderet ſolemnitati, de qua in d. cap. *Sine exceptione*, tunc conſuetudo valeret ſi cederet in utilitatem ipſius Eccleſiæ allegat c. *Super his*, cum ibi notatis per eum *infra de conſang. & affinit.* & quod notat in c. *Joannes de cler. coniug. lib. 6.* & cum hac diſtinctione Jo. Andr. tranſeunt *hic* Butr. *n. 9. verſ. Ioan. Andr. dicit*, Card. *n. 2.* & communiter DD. ut teſtatur Abb. *num. 6. verſ. Ioan. Andr. dicit.* & ita ſecundum DD. non valet conſuetudo contra ſo-
11 lemnitatem, cap. *Sine exceptione, 12. qu. 2.* Debet ergo præcedere tractatus, item debet intervenire authoritas ſuperioris, conſenſus Capituli, & ſubſcriptio clericorum, non tamen requiritur decretum judicis, ſed ſufficit cauſæ cognitio, aliàs alienatio non teneret, prout prædicta notantur per Abbatem *hic num. 6. verſ. Et nota iſtum textum.* Item ſecundum Hoſt. *num. 1.* in alienandis rebus monaſteriorum requiritur conſenſus diœceſani ut notatur in cap. *1. ſupra eod.* In rebus verò Eccleſiæ Parochialis non ſufficit conſenſus Epiſcopi, niſi & Rector conſentiat, ut notatur in eodem ca. Conſuetudo igitur his ſolemnitatibus detrahens non valet, cùm ſit Eccleſiæ oneroſa, quod procedit de plano poſt Bull. Urbani VIII. incip. *Romanus Pontifex*, qua improbantur quæcumque conſuetudines Eccleſijs, earumque bonis præjudiciales, ut dixi in c. *conſuetudines*, ferè per totum, & præſertim à *n. 59. uſque ad n. 81. ſupra de conſuet.*

12 Verùm hodie nemini licebit etiam cum cauſa, & juris ſolemnitate alienare res Eccleſiæ immobiles, vel quæ inter immobiles computantur, inconſulto Romano Pontifice, quia in Extravag. *Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien.* Paulus II. prohibet omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum (ſcilicet immobilium, & pretioſorum mobilium, de quibus ſupra in prooemio) alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, conceſsionem, hypothecam, (ſcilicet ſpecialem) locationem, & conductionem ultra triennium, necnon infeudationẽ, vel contractum emphyteuticum, præterquam in caſibus à jure permiſſis, ac de rebus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis; & tunc Eccleſiarum evidenti utilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ ſervando ſervari poſſunt pro inſtantis temporis exigentia: & innovat decreta, & Cõſtitutiones Prædeceſſorum ſuper hoc editas; Alienationes, hypothecas, conceſsiones, locationes, conductiones & infeudationes irritat, & contravenientibus pœnas imponit, de quibus dicam infra *n. 44.* Quare per dictam Extravag. omnis alienandi modus etiam in caſu licito, & ſervatis juris ſolemnitatibus, regulariter prohibetur, Papa inconſulto.

13 Sed dices. In eadem Extravag. apponitur exceptio illa: Præterquam in caſibus in jure permiſſis. Sed in jure permiſſum eſt, ut ob evidentem Eccleſiæ utilitatem, & ob alias cauſas ſuperiùs memoratas *num. 8.* ac ſervata juris ſolemnitate fieri poſſit alienatio bonorum Eccleſiaſticorum, ut patet in juribus ſupracitatis, *num. 7.* & hic notant gloſſ. 1. Innoc. *in princ.* & communiter DD. plenè Oldrad. *conſ. 226. quidam Epiſcopus*, Cardin. Seraph. *deciſ. 508. num. 1.* & *deciſ. 1490. num. 1.* Ergo etiam poſt dictam Extravag. licebit res Eccleſiæ alienare in caſu licito, & cum debita ſolemnitate, ſicut licebat per antiquiores Canones. Et augetur difficultas ex verbis, quæ habentur in prædicta Extrav. ibi (Prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutionibus, prohibitionibus, & decretis alijs ſuper hoc editis, quæ tenore præſentium innovamus, in ſuo nihilominus robore remanſuris.) Quæ oſtendunt Papam noluiſſe antiquis Canonibus derogare, nec credendum eſt Romanum Pontificem, qui jura tuetur, ſolemnitates multis vigilijs & laboribus excogitatas uno verbo ſubvertere voluiſſe, l. *Si quando, C. de inoffic. teſtam.* c. *Eccleſia veſtra, il ſecundo, verſ. Neque enim credendum, ſupra de elect.*

14 Verum huic difficultati reſponderi poteſt, clauſulam, *Præterquam in caſibus à jure permiſſis*, eſſe referendam ad emphyteuſim dumtaxat, non autem præcedentia, quod apertè oſtenditur triplici conſideratione. Prima eſt, quia eſt poſita in medio duorum Capitulorum, quæ de emphyteuſi loquuntur, & conſequenter referri debet ad ſolum contractum emphyteuticum, non autem ad omnia præcedentia, ſecundum theoricam Bart. in l. *Talis ſcriptura. §. Hanc autem, num. 3. ff. de legat. 1.* quam refert & ſequitur Abb. *conſ. 7. §. Illud de iure, col. 2. circa fin. verſ. 2. hoc videtur, lib. 2.* Socin. Sen. *conſ. 156. pro fundamento, num. 15. verſ. Ad ultimum, lib. 2.* & ſic verba illa, *Præterquam*, &c. non limitant regulam de non alienando, ſed ſolum limitant regulam de non emphyteuticando. Secunda conſideratio eſt, quia dum ille textus permittit conceſſionem emphyteuticam de bonis in emphyteuſim concedi ſolitis, addit illa verba: *& tunc Eccleſiarum evidenti utilitate*, quæ verba fuiſſent ſuperflua, ſi exceptio illa præterquam in caſibus in jure permiſſis eſſet referenda ad omnem ſpeciem alienationis, quia cauſa evidentis utilitatis eſt unus ex caſibus permiſſis in jure, ut c. *Sine exceptione, 12 q. 2.* cum ſimilibus, Tertia conſideratio eſt, quia ſi in omnibus caſibus in jure permiſſis liceret alienare, d. Extravagans nihil operaretur, & fruſtra occuparet membranas, contra id, quod legitur ſupra in prooemio, §. *Sanè neque occurriſſet abuſibus*, qui narrantur in prooemio ipſius Conſtitutionis.

15 Nec obſtat quod exceptio, quæ poſtea ſubſequitur ibi, *Ac de fructibus & bonis, quæ ſervando ſervari non poſſunt*, non reſtringatur ad ſolam emphyteuſim: nam reſpondetur id contingere, quia hæc clauſula non eſt poſita in medio, ſed in fine; & ideo refertur ad omnia præcedentia d. l. *Talis ſcriptura, in fin. cum leg. ſeq. ff. de legat. 1.* c. *Secundo requiris, ſupra de appell.* Bart. *conſ. 54.* Ang. Mar. *n. 3. verſ. Clauſula, lib. 1.* Anchar. *conſ. 68. ſubſti-*

16 *tiliter num.* 2. Unde ſenſus Extravagantis eſt, ut contractus emphyteuticus bonorum Eccleſiæ ſine beneplacito Apoſtolico licitè fieri poſſit ſi tres conditiones concurrant. Prima eſt ut ſit de caſibus in jure permiſſis. Secunda, ut ſit de bonis ab antiquo in emphyteuſim dari ſolitis. Tertia, ut ſubſit evidens Eccleſiæ utilitas de tempore contractus, ponderando dictionem, *tunc*, quæ denotat temporis extremitatem, l. 1. *in princ.* & ibi gloſ. *in ver. Tunc*, & communiter ſcribentes, *ff. de liber. & poſtum.* l. 4. §. *final* ubi gloſ. & Bart. *ff. de condit. & demonſtrat.* & in puncto cenſuit Rota coram Cardin. Seraph. *deciſ.* 367. *& deciſ.* 1125. *n.* 5. Nec propterea verba illa *Præterquam in caſibus in jure permiſſis*, redduntur ſuperflua, quia poteſt contingere ut bona ſint ſolita in emphyteuſim concedi, & tamen non ſit permiſſum in jure, ut poſſint iterum emphyteuticari, veluti ſi à Prælato fuerint menſæ Eccleſiæ incorporatæ, ut dixi in c. *Ex parte*, *n.* 8. *infra de feud.* Item non obſtat clauſula Præſervativa præcedentium conſtitutionum; quoniam cùm fuerit poſita immediate poſt prohibitionem alienationis debet referri ad conſtitutiones alias, quæ ſimiliter alienationem prohibent, ſicut etiam ſonuunt illa verba *prohibitionibus, & Decretis aliis ſuper hoc editis.* Et quatenus eſſet referenda generaliter ad omnes Conſtitutiones de hac materia loquentes, tamen hoc intelligendum eſſet præterquam in his, quæ ipſi Extravag. adverſatur, arg. l. *Doli, clauſula, ff. de verb. ſignif.*

18 Hæc igitur ſit regula; quod alienatio bonorum Eccleſiæ immobilium, vel pretioſorum mobilium hodie prohibita eſt etiam cum cauſa, & ſolemnitate, ſine beneplacito Apoſtolico.

19 Fallit primò hæc regula in contractu emphyteutico concurrentibus tribus conditionibus, ut dixi ſupra, *n.* 16.

20 Fallit ſecundò in bonis Eccleſiæ feudalibus ſeu ab antiquo in feudum dari ſolitis, poſſunt enim infeudari non obſtante juramento de non infeudando Romano pontifice in conſulto, ut eſt caſus in c. *Ex parte infra de feudis*, & ibi notant Bernardus poſt caſum. Innocentius *in princ. & ad finem, in ver. Concedas*; Abbas Antiq. *num.* 1. *in ver. De novo*, Hoſtien. *n.* 1. *in ver. Infeudare*, & *in ver. De novo*, Jo. Andr. *n.* 1. & reliqui omnes: Nec obſtat, quod in prædicta extravag. *Ambitioſæ* pariformiter
21 prohibeatur infeudatio, vel contractus emphyteuticus; tamen exceptio fiat tantummodo de bonis infeudalibus: nam reſpondetur contractum feudalem, & emphyteuticum eſſe ejuſdem naturæ, ut notat Speculator *in tit. de feudis*, §. *Quoniam ſuper homagiis*, *n.* 63. *ad finem*; *verſ. Non intereſt etiam*, & ubi eſt eadem ratio, nec contrarium reperitur in jure expreſſum, deciſiones loquentes de feudos vendicant etiam ſibi locum in emphyteuſi, & è converſo ſecundum communem opinionem, de qua teſtatur Soc. Senior. in *conſ.* 167. *Non inutilis quæſtio*, *n.* 24. *lib* 2. & ſcripſi pleniùs in c. 1. *n.* 9. 13. *& ſeqq. infra de feud.* & ita exceptio, de qua in prædicta Extravag. *Ambitioſæ*, quamvis videatur reſtricta ad emphyteuſim, tamen procedit etiam in feudo, non per viam extenſionis, ſed comprehenſionis, cum utroque caſu ſit eadem ratio, & quod ſtatuitur in dicta Extravag. de bonis ſolitis emphyteuticari, ſit etiam à jure communi ſtatutum de bonis ſolitis infeudari, ut in d. c. *Ex parte. de feudis*, & dictum eſt ſupra *n.* 20. Quando autem bona dicantur in feudum, vel emphyteuſim dari ſolita, dixi in prædicta Decretali *Ex parte*, *n.* 7. & 8.

22 Fallit tertiò in fructibus, & bonis, quæ ſervando ſervari non poſſunt pro inſtantis temporis exigentia, quæ exceptio ſimiliter habetur in prællegata Extravagan. *Ambitioſæ*, concordat tex. l. *Lex qua tutores, C. de Admin. tutor.* & in l. *ult. C. quando decret.* opus non eſt; & hic notat gloſ. 2. & Hoſt. *n.* 1. tales autem dicuntur res mobiles, quæ
23 non durant triennio, vel uſu conſumuntur, & non fructificant, arg. d. l. *Lex qua tutores*, §. *final. C. de adminiſtrat. Tutor.* c. *Veſtra infra de locato*, & declarant Rebuff. *in compendio alien. num.* 25. Rodoanus *de rebus Eccleſ. non alienan quæſt.* 6. *num.* 29. Navar. *de alienat. rerum Eccleſiaſticarum numero* 4.

24 Fallit quartò, in terrulis, & vineolis, quæ de conſenſu Epiſcopi alienari poſſunt ſine ſolemnitate ut c. *Terrulas*, 12. *quæſt.* 2. debent tamen tria copulativè concurrere: primo ſcilicet, ut res hujuſmodi ſint exigui valoris, ſecundo, ut ſint parum Eccleſiæ utiles, tertiò ut ſubſit neceſſitas alienandi, prout hæc tria colliguntur ex contextu d. c. *Terrulas*, & tradunt Hippolyt. de Marſil. *conſ.* 103. *n.* 23. & 24. Rebuff. *in compendio alienation. n.* 122. Rodoanus *de rebus Eccleſ. non alienand. quæſt.* 13. *n.* 19. & 51. *cap.* 8. & 20. *n.* 6. Card. Seraph. *deciſ.* 401. *n.* 3.

25 Porrò S. Congregatio Cardinalium Tridentini Concilii interpretum die 11. Januarii 1596. cenſuit neque conſtitutionem Pauli II. neq; Concilii Tridentini Decretum derogaſſe diſpoſitioni d. c. *Terrulas*, 12. *quæſt.* 2. & iterum cum Epiſcopus Trivicanus quæſiverit, An ſtante decreto Concilii c. 11. *ſeſſ.* 25. & Extravag. quæ incipit *Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alienan.* auctoritatem ſuam in alienationibus rerum Eccleſiarum ad præſcriptum c. *Terrulas*, 12. *quæſt.* 2. interponere valeat: Sacro Congregatio cenſuit ex Conc. Trident. non fuiſſe derogatum facultati conceſſæ Epiſcopi per c. *Terrulas*, 12. *quæſt.* 2.

26 Demum cùm in Civitate; Diœceſi Meſſanen. eſſent nonnulla pia legata parvi reditus, veluti arbor olivæ; aut domus, quæ ruinam minabatur, & ferè diruta, aut terrulæ, vel vineolæ, quarum ferè nulli erant fructus, petiit Archiepiſcopus ſibi facultatem fieri hujuſmodi legata alienandi, & in evidentem Eccleſiæ utilitatem convertendi: necnō declarari ad quam uſque quantitatem ſibi liceret hujuſmodi parva legata abſque beneplacito Apoſtolico alienare die 14. Decembris 1613. Sac. Cōgregatio Concilii cenſuit c. *Terrulas*, 12. *q.* 2. non fuiſſe ſublatum per Extravag. Pauli II. quæ incipit *Ambitioſæ*. Cæterùm ad quam uſque quantitatem liceat Epiſcopo alienare, petendum eſſe à jure communi. Sanè cum non ſit jure diffinitum quæ terrulæ, vel vineolæ dicantur exigui valoris, id totum judicis arbitrio erit relinquendum arg. l. 1. *in fin. ff. de iure deliberan.* & c. *de Cauſis*, §. 1. *ſupra de offic. delegat.* & Judex arbitrium ſuum moderabitur inſpecta conditione Eccleſiæ, an ſit tenuis, vel multum abundans, attenta qualitate temporis, locorum, & rerum, ſecundum ea, quæ tradit Abb. in cap. 1. *num.* 8. *ſupra de reſtitut. in integrum* & in terminis dicti cap. *Terrulas* notat Benedictus Canophilus *in repetitione dicta Ex-*

travag. Ambitioſa n. 46.de rebus Eccleſ.non alienan.
vol. 6. Repeten, ſol.37. & quamvis gloſ.in d. cap.
Terrulas,in ver. Exiguas, dicat,illum textum fortè
res exiguas vocare, quæ non excedunt valorem
viginti ſolidorum,& cum gloſſ. concordant Ar-
chid.in c, *Si quis,n.2, & 3. 12.q.2.* & Alciatus
conſ 23 n.6,& ſeq. tamen S.Congregatio Concilii
aliàs dixit quæ res dicantur exiguæ non eſſe tutum
diffinire.

27 Fallit quintò, in alienatione neceſſaria, quæ
fit ex neceſſitate juris,eo quod jus præcipiat illam
fieri: in ea enim non requiritur ſolemnitas requi-
ſita in alienatione rerum Eccleſiæ,ſecus ſi fiat vo-
luntariè, licet ex cauſa neceſſitatis, vel utilitatis
Eccleſiæ. Hæc eſt theorica Antonii de Butr. in
c.*Paſtoralis,n.11.verſ.Or attendatis*,& Abbatis *ibi-*
dem n.5.ſupra de his, quæ fiunt à Prælatis ſine conſ.
28 *Capituli*. Quam theoricam ſervat Curia; ideoque
à S. Congregatione Concilii reſponſum eſt vale-
re legatum immobilium fratribus Minoribus
ſub modo licito, nempè ut vendant,& pretium
convertant in uſum fabricæ,vel Sacriſtiæ,& idem
ſi factum fuit ſimpliciter, quia ſub modo licito
factum intelligitur,ut c.*Exiit qui ſeminat*,§.*Ad hæc*
quia fratribus, de ver. Significat, lib.6. nec in hujuſ-
modi alienatione opus eſt ſolennitate,quia fit ex
regulæ præſcripto. Hoc ipſum tenent Decius in
c.*In præſentia n.69. de probat.* & Socin.*reg.110.n.3.*

29 Secundò nota ibi, *Specialis hypoteca*, aliud eſ-
ſe alienare, aliud ſpecialis hypotecæ titulo ob-
ligare prout hic notant Butr. *in 1. not.* & Imola.
num 2.

Tertiò nota in eiſdem verbis, ſpecialem hy-
30 potecam bonorum Eccleſiæ eſſe prohibitam, ut
in text. & notat Butr.*in 3.notab.* & ita intelligas
Extravag. *Ambitioſa,de rebus Eccleſ.non alienand.*
ibi hypothecam, ſcilicet ſpecialem Generalis er-
go hypotheca permittitur,ut hic probatur à con-
trario, & notat Ægidius relatus à Jo. Andr.*n.1.*
in ver. Specialis, Jaſon. in l.*final. n.78. C. de iure*
emphyt. Neguſantius *in tract.de Pignor.& hypoth.*
in 2. membr.2. partis, n. 28. Alexander. Siraticus
in repetit.d. Extravag. Ambitioſa in 5 notab. vol.6.
Repitent. ſol.27.

Dicebat tamen Ægidius,& poſt eum Jo.Andr.
hic dicto *n.1. in ver.Specialis*, & Anchar.*in 2. no-*
tab. pro utilitate Eccleſiæ ſpecialem, & genera-
lem hypothecam eſſe permiſſam ſecundum Cano-
nes, c. *Ad noſtram infra eod.* Sed ceſſante Eccleſiæ
31 utilitate nec ſpecialem, nec generalem eſſe per-
miſſam. Fatentur tamen prout hic tangit Cardi-
nalis,*n.2. in 3. oppoſit.* generalem hypothecam
in caſu permiſſo fieri poſſe ſine auctoritate Epi-
ſcopi, per l.*penult. C. de his, qui ven. ætat. impetr.*
ad quod facit etiam l.*finalis,C..quæ res pignor.obli-*
gari poſſunt. Ubi habetur generalem obligatio-
nem eſſe modici præjudicii,& quamvis, ut di-
cunt Ant. de Butr.*n.6.* & Jo. de Imol.*n.3.*non
videatur verùm, quod poſſit fieri obligatio rei
Eccleſiæ etiam generalis ſine auctoritate Epiſco-
pi,cum illa videatur etiam prohibita,per id,quod
habetur in §.*Si verò contigerit, in Authent.de alie-*
nat.& emphyt. tamen opinionem Ægidii ſequun-
tur magis communiter Doctores, ut teſtatur
Alex.*in conſ.118 in caſu,n.20.in fin.cum ſeq. verſ.*
Nec ad hoc obſtat,lib.5. eamque tenet etiam gloſ.
in §.*Nos igitur, in ver. Specialis, in auth. de non*
alienandis,& Abb.*hic n.2.* dicens, prælatum con-
trahendo poſſe generaliter pro obſervantia con-
tractus obligare bona Eccleſiæ ſine licentia Epi-
ſcopi per iſtum textum à contrario ſenſu: &
quidem jure optimo, quia cùm hodie ex ſtylo
generalis obligatio bonorum fieri conſueverit in
omni contractu, nimis grave eſſet ſi ſemper Epi-
ſcopus eſſet adeundus, & ſine illa vix repetiretur
qui vellet cum Eccleſia contrahere, ut in ſimili
notat gloſ.in c.*Hoc ius*, §.*Et is creditor,in ver.Pro-*
bat, 10. q.2. Nec obſtat textus in d. §. *Si verò con-*
tigerit, in quo Butr.& Imol.ſe fundant: nam ut
reſpondet Alex. *d. conſ. 118 num. 22. verſ. Nec*
obſtat textus ibi & in §. *Hoc etiam eod.tit.* loquitur
32 de ſpeciali pignore, non autem de generali. De-
mum hanc ſententiam probavit meo tempore S.
Congregatio Concilii in contractibus Regula-
rium nam propoſito dubio, An in prohibitione
nuper edita de rebus Regularium non alienan-
dis comprehendatur generalis hypotheca necne?
S.Congregatio cenſuit non comprehendi, &
tamen prohibitio illa fuit concepta iiſdem ver-
bis,quibus utitur Paulus II. in d. Extravag. *Am-*
bitioſæ.

33 Differt autem hypotheca à pignore,quia hy-
potheca eſt obligatio rei immobilis, pignus rei
mobilis, quaſi à pugno, §.*inter pignus.Inſtitut.de*
action Gloſ. *hic in verb.Hypotheca*, Hoſt. *num.2.*
& Cardinal *num.4.* Item differt ſecundum Abb.
Antiq. *hic num.1.* & Butr.*num.6. in gloſ.3.* quia
pignus dicitur cum rei obligatæ traditur poſſeſ-
ſio creditori, hypotheca cum non traditur,l. *Si*
rem, §.*Propriè pignus dicimus,ff. de pignorat.act.*

34 Quartò,nota ibi,*Alienationis*,ſub hoc ver. Alie-
nationis quinque contineri, quæ hic recenſentur.
Primò ſcilicet conditionem, de qua dicetur infra
n.37. Secundò, donationem. Tertiò, vendi-
tionem. Quartò,permutationem. Quintò,em-
phyteuſis perpetuum contractum:& quando di-
catur perpetuus, vide hic per Innoc.*circa fin in*
ver. Perpetuum. Et hæc quinque Prælato hic in-
terdicuntur, ut notat Bernar.*in gloſ.penult:in fine.*
His adde textum, id eſt infeudationem, & ſepti-
mum id eſt locationem ultra triennium, & gene-
raliter omne pactum, per quod bonorum domi-
nium transfertur, ut legitur in præallegata Ex-
travagante *Ambitioſa de reb.Eccleſ.non alienan:* Et
dominium intelligas tam directum, quam utile;
nam per contractum emphyteuticum, non trans-
fertur directum dominium, ſed utile, l.1. *ff. Si*
ager vectigal: vel emphyteutic. petat. ut hic per
Butr. *in ult.not.* & Abb.*n.3.* Unde Bero ſic ſum-
mat hanc Decretal.. (Non licet immobilia Ec-
cleſiæ aliquo titulo alienare, vel ſpeciali hypo-
theca obligare, & contrafaciens punietur ſecun-
dum Leoninæ Conſtitutionis pœnas:& alienati-
onis appellatione continetur actus per quem do-
minium etiam utile transfertur.) Et ita alienatio-
nis verbum hic latiſſimè accipitur. Sic in l. *San-*
cimus,C,de reb.Eccleſ alienan.vel non,& in *Authent.*
de non alienan.reb. Eccleſ. §.*Nos igitur.collat.2.* &
hic notat gloſ *in ver. Alienationis*, Innocen.*poſt*
principium in eod.ver. Hoſt.*num.3.* & Jo. Andr.*n.7*
35 qui poſt Ægidium ſubdit alienationis verbum
largè ſumi in tribus caſibus,videlicet quando lex,
teſtator, vel actio prohibet alienari, ut l. *Plebs*,§.
Pignus, ff.de ver. ſignif. ſequitur Cardinal. *hic n.3.*
36 *verſ.Et dicit Ægidius.* Alibi tamen, ut gloſ. ſub-
dit,ſtrictius accipitur pro eo contractu,quo tranſ-
fertur

fertur dominium, ut l. 1. C. *de fund. dotal.* l. *Alienationis, ff. de verb. ſignificat.* cum aliis in gloſ. allegat; & per Hoſt *num.* 3 *verſ. Alibi ſtrictius.*
Sed quæres quid ſibi velit textus dum dicit alie-
37 nationis verbo connecti conditionem, Gloſ. *penult.* intelligit conceſſionem ſub conditione, ſed
nihil declarat. Innocentius verò *circa medium in ver. Conditionem*, cui ſubſcribunt Hoſt. *n. 3. in eod.*
38 *ver.* Jo Andr. *n.* 2. Butt. *n.* 7. & Anchr. *n.* 3. clarius rem totam explicat dicens: Contractus conditionis dicitur, ubi prædium conſtituitur tributarium, & vulgariter tale prædium dicitur conditionale, quia cadit in commiſſum ſub conditione, ſcilicet ſi non ſolvatur tributum, & pro hoc dicto Innocentii facit text. in l. *penult.* §. *Inſtituto, ff. de legat.* 2. vel contractus conditionis dicitur, ubi contractus celebratur ſub conditione, ſecundum Innoc. *ubi ſupra.* Sed hoc impugnat Cardinal. *n.* 5. & bene, quia in omnibus exemplis, de quibus hic procedit hæc litera, ſive contractus fiat purè, ſive ſub conditione; nam quando fit ſub conditione, ea adveniente, perinde eſt, ac ſi ab initio factus fuiſſet purè, ut c. *Præterea, il ſecundo, de appellat.* Quidam etiam, ut Innocentius
39 ſubdit; non intelligentes corrumpunt litteram hic legentes conductionem, cum tamen conducere nullo modo ſit alienare, ſed hoc verum eſt ſecundum Hoſt. ſi conductio fiat ad tempus, ut patet in cap. *Veſtra, infra de locat.* Perpetua verò conductio alienatio quædam eſt, ut patet in l. 1. *& per tot. ff. ſi ager vectigal. vel emphyt. pet.* & de illa hoc poteſt intelligi ſine corruptione, ut patet in c. *Ad audientiam, infra eodem*, ſecundum Hoſt. *ubi ſupra*, & notat idem Innoc. in cap. *Ad aures, circa fin.*
40 *infra eodem.* Dicitur autem perpetua quando eſt duratura uſque ad triginta annos, ut *inſtitut. de perpet. & temporal. act. in princip. vel quandiu emphyteuta vivit*, l. 1. *ff. Pro ſocio. cap. Precariè*, 1. *quæſt.* 2. vel quandiu ſolvitur penſio, *ut* §. *Adeò, inſtitut. de*
41 *locat.* ita dicit gloſ. notabilis in c. *Hoc ius, in ver. Perpetua*, 10. *quæſt.* 2. Hoſt. *hic n.* 4. & Jo. Andr. *n.* 3. & Cardinal. *n.* 6. Sed Butt. *n.* 8. dicit communem opinionem eſſe, quod conductio dicitur ad non modicum tempus, quando excedit decennium, vel eſt ad decennium, ut notat gloſ. *ult.* in Clem 1. *de rebus eccleſ. non alienan.* ad quam quotidie fit recurſus. Hodie verò prohibita eſt loca-
42 tio, & conductio ultra triennium, ut ſæpius citat. Extravag. *Ambitioſæ, eod. tit.* & hujuſmodi trien-
43 nium computari debet ex tribus fructuum collectionibus; unde ſi prædium ejus eſſet conditionis; ut quolibet triennio unus tantum fructus perciperetur, tunc triennium pro uno anno eſſet computandum, & locatio fieri poſſet uſque ad noventium, ſed non ultra, ut declarat Andr. Barbat. *ſupra in hac rubrica, n.* 52. Covar. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 16. *n.* 6. Cardinal. Mantic. *de tacit & ambig. convent. tom.* 1. *lib.* 5. *tit.* 3. *n.* 22. Navar. *de alienat. rerum eccleſ. n.* 22.
Ultimò nota ex fine textus; alienantes bona
44 immobilia eccleſiarum incidere in pœnas Conſtitutionis Leoninæ, quæ habetur in l. *Iubemus, C. de ſacroſ. eccleſ.* ſecundum Innoc. *hic in fin.* Butr. *n.* 12. & Cardin. *num.* 6. *in 4 quæſt.* & ejus pœna eſt depoſitio alienationis; & ſatisfactio incommodi eccleſiæ de rebus propriis facienda, ad quod obligantur hæredes ſui, & cum ea Conſtitutio Leonis eſſet locatis, per Juſtinianum extenſa eſt ad omnes Eccleſias, & omnia pia loca, ut in *Authent. de non alienan.* §. *Nos igitur, & infra* §. *Quia verò Leonis, collat.* 2. Unde verba hujus cap. ſumpta eſſe videntur ſecundum Hoſt. *hic n* 4. *in ver. Pœnas.* & *in ver. Leonina*, & J. Andr. *num.* 3. *&* 7. *in gloſ. ult.*
45 Sed dices: Ergo lex civilis auctoritatem habet imponendi pœnam Sacerdotibus delinquentibus in alienatione rerum Eccleſiaſticarum. Abſit c. *Imperator*, 96. *diſt.* c. *Eccleſia S. Mariæ, de Conſtitut.* cum ſuis concordantiis. Sed ideo iſti Sacerdotes incidunt in pœnas prædictæ Conſtitutionis Leoninæ, quia eadem Conſtitutio hic per Papam canonizatur, & ideo non eſt amplius lex civilis, quæ ligat clericos, ſed lex canonica, ut alias declaravimus in c. *Quæ in Eccleſiarum, n.* 29. *de Conſtit.* poſt Felin. in c. 1. *in* 1. *notab. de præſumpt.* & innuit Hoſt. *hic in fin. verſ. Et de ipſa lege.* Poſſumus etiam intelligere Conſtitutionem Leoninam pro Conſtitutione, quam fecit Leo Papa in Concilio, de qua in c. *Monemus*, 12. *q.* 2. ut hic per gloſ. *final.* & Abb. Antiq. *in fin.* & quamvis hoc non placeat Hoſtienſ. *ubi ſupra*; tamen nec illud dicere eſt peccatum, ut inquit Jo. Andr. *hic in fine*, & Butr. *itidem in fin.*
46 Verùm per prædictam Extravag. *Ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienan.* pœnæ infraſcriptæ ſunt ſtatutæ. Primò eſt nullitas contractus, qui tamen ſi alias ſit Eccleſiæ nulis, cum nullitas proveniat ex defectu ſolemnitatis, poteſt Eccleſia illum approbare, & ratificare, nec ab eo receditur, niſi volente Eccleſia, ut notat Abb. in c. *Cauſam, quæ il ſecundo, col. final. de iudic.* Jaſ. in l. *Non eo minus, n.* 3. *C. de procurator.* Aret. in *conſ.* 77. *n.* 6. Put. *deciſ.* 3. *&* 4. *de except.* Seraphin *dec.* 256. *n.* 2. Secunda pœna eſt excommunicatio latæ ſententiæ in alienantes, & bona alienata recipientes. Tertia interdictum ingreſſus Eccleſiæ Epiſcopis, & Abbatibus, qui ſi per ſex menſes in interdicto perſeveraverint animo indurato, à regimine, & adminiſtratione Eccleſiæ, cui præſunt, eo ipſo ſunt ſuſpenſi. Quarta inferiores Prælati eo ipſo privati ſunt beneficiis, quorum bona alienarunt. Quinta, bona alienata ad Eccleſiam, ad quam pertinebant liberè revertuntur.

De Rebus Eccleſiæ non alienandis.

Cap. Ad noſtram.

SUMMARIUM.

1 *Eccleſia reſtituitur contra contractum per quem fuit enormiter læſa.*
2 *Prælatus an poſſit bona Monaſterij ſpecialiter hypothecare.*

1 AD NOSTRAM: Eccleſia reſtituitur contra contractum, per quem enormiter fuit læſa. Hoc dicit ſecundum Joan. Andr. Butr. Anchar. Imol. & Jo. de Anan. vel contra alienationem, ſecundum Cardinalem, & Abbatem, Primò ponitur Monachorum petitio. Secundò, cauſæ commiſſio, ibi, *Quocirca.*
2 In textu ibi; *Pro quibus eadem exstiterat obligata*; nota Prælatum poſſe bona monaſterii ſpe-

cialiter hypothecare, ut per hunc textum notat Ægidius relatus à Jo. And. in c. *Nulli, n. 1. in ver. Specialis ſupra eodem* Sed de hoc tu dicas, ut ibi ſcripſi *in 2. not.*

De Locato, & Conducto.

Cap. Potuit.

SUMMARIUM.

1 *EMphyteuta poteſt meliorationes ſuas vendere, & ius emphyteuticum in alium transferre, concurrentibus tamen ſeptem requiſitis, de quibus hic & n. 3.*

2 *Emphyteuta Eccleſia caſſans in ſolutione* Canonis *per biennium cadit à iure ſuo, niſi moram celeriter purgaverit, & n. 4.*

5 *In privato autem requiritur triennium,*

6 *Terminus alicui datus ad ſuam voluntatem declarandam non eſt expectandus, ſi ille prius voluntatem ſuam declaraverit.*

7 *Terminus ubi præſcribitur ad aliquid faciendum, non eſt opus denunciatione aliqua ad moram contrahendam.*

8 *Dies ſtatuta interpellat pro homine.*

Mora purgari poteſt quando pœna non committitur ipſo iure, ibid. verſ. Ultimo nota.

Alias ſecus, n. 12.

9 *Emphyteuſis ob canonem non ſolutum infra ſtatutum tempus non reſcinditur ipſo facto, ſed ita demum, ſi domino placuerit.*

10 *Caducitas cenſetur remiſſa, ſi dominus canonem accipiat.*

11 *Sive ſit canon temporis futuri, ſive præteriti*

13 *Emphyteuticus contractus eſt medius inter venditionem, & locationem, & particeps utriuſque.*

14 *Propius tamen accedit ad naturam locationis.*

15 *Emphyteuſis, & locatio in quibus differant.*

16 *In Emphyteuſis contractu diſpoſita trahi non debent ad contractum locationis perpetua.*

17 *Emphyteuſis, & locationis perpetua contractus inter ſe magnam habent ſimilitudinem.*

18 *Et de utroque idem eſt iudicandum.*

19 *In neutro transfertur dominium directum, ſed tantum utile.*

20 *Non tamen ſunt per omnia ſimiles, & æquiparati.*

21 *In emphyteuſi ſolvitur quid minimum pro recognitione.*

22 *In locatione penſio debet eſſe magna, ideſt fructibus correſpondens.*

23 *Locatio iudicatur ex magna penſione, ex modica verò emphyteuſis.*

24 *Etiamſi contrahentes in inſtrumento appellaverint locationem, vel emphyteuſim.*

25 *Contractus talis denominatur à contrahentibus: ergo talis eſt iudicandus, non eſt bona conſequentia.*

26 *Emphyteuſis conceſſa ad tertiam, vel quartam generationem reputatur locatio, ſi penſio fructibus correſpondeat.*

27 *Locatio cum poſſit fieri in perpetuum, multo magis ad tempus, ideſt ad tertiam, vel quartam generationem.*

28 *Pacta ne bona emphyteutica alienentur in Eccleſia; an ſint contra immunitatem Eccleſiaſticam, & n. ſeqq. uſq. in fin.*

29 *Pacto privatorum conveniri poteſt ne res in Eccleſia alienentur.*

30 *Idem caveri poteſt in ultima voluntate.*

31 *Alienatio emphyteuſis etiam in caſibus alias permiſſis fieri non poteſt in perſonam potentiorem.*

32 *Et talis dicitur etiam Hoſpitale.*

33 *Item Eccleſia.*

1 POTUIT. Gregotianum eſt, ut inquit Joan
Andr. & ideo legale, & ſeſummat. Sed ſecundum Abb. & ſequaces ſic ſummari poteſt Emphyteuta Eccleſiæ meliorationes ſuas ven-
2 dere oon poteſt, niſi ſervatis his de quibus hic, &
ſi contrafecerit, vel Canonem per biennium non ſolverit niſi moram poſtea celeriter purgaverit, juſtè poteſt expelli. Hoc dicit Prima ponit requiſita, ut jus emphyteuticum poſſit vendi, Secundò contrafacientes punit, ubi, *Emphyteuta*, Tertiò obſtaculum ſolvit, ibi, *non obſtante*.

Nota primò ex priore parte textus, ſecundum
3 Hoſt. *n* 4. Jo. Andr. *n.* 1. & Bitr. *n.* 3. Imol. *n.* 1. &
Abb. *n.* 2. ſex requiſita ad hoc ut emphyteuta poſſit meliorationes ſuas vendere, & jus emphyteuticum in alium transferte. Primum eſt, ut requirat Eccleſiam; Secundum ut denunciet pretium ſibi ab aliis oblatum, de qua quidem denunciatione plura ponit hic Imola *num.* 50. Tertium, ut illud ſit verum pretium, non autem fictum, & ſimulatum; Quartum ut Eccleſia non reſpondente, lapſi ſint duo menſes; Quintum ut non vendat
4 rem ipſam, ſed ſolum jus ſibi competens; Sextum
ut oon vendat perſonis prohibitis. Eadem requiſita colliguntur ex l. *final. C. de Iur. emphyt.* Addunt & ſeptimum ex 2. par. textus, nempe ut oon ceſſaverit per biennium in Canonis ſolutione, & hoc in emphyteuta Eccleſiæ, ut hic, & in Auth. *Qui rem, C. de Sacroſan. Ecclef.* quæ eſt canonizata
5 in c. *Ea enim*, ſeu in c. *Hoc ius porrectum*, §. *Qui rem*,
10, *q.* 2. In privato autem requiritur triennium, ut in l. 2. *C. de Iure emphyt.* gloſ. *hic in ver. Per biennium*, Hoſt. *num.* 6. *in fin. in eodem ver. Et reliqui omnes.*

6 Secundò nota ibi, *Si nolle ſe emere dixerit*, terminum alicui præfixum ad ſuam voluntatem declarandam non eſſe expectandum, ſi ille prius voluntatem ſuam declaraverit, ex quo enim conſtat de voluntate, non eſt locus deliberationi, concordat tex. in c. *Abeo in 2. reſp. de appellat. lib. 6.* & *hic* notat Jo. Andr. *n.* 2. Butr. *n.* 4 Anchar. *n.* 2. Imol *n.* 1. *verſ. Item quod ubi eſt tempus.* & Abb. *n.* 4. Ad idem tex in Clem. *Quamvis, de appellat.* & pluribus exemplis declarat Gemin. *conſ.* 121. *Attenta forma ſtatuti*, ubi eſt caſus.

Tertiò nota ibi, *Non extitit nunciatum.* Ubi ter-
7 minus præſcribitur ad aliquid faciendum non eſſe
8 opus denunciatione aliqua, ſeu interpellatione
ad moram contrahendam, quia dies ſtatuta interpellat pro homine, & conſtituit eum in mora, ut in littera, ad quod allegatur quotidie hoc c. Secundum Abbatem *n* 5. & concordat textus in l. *Magnam. C de contrahend. & commit ſtipilat.*

9 Ultimò nota ibi, *Celeri ſatisfactione*, moram purgari poſſe, ut *hic*, & in concordantibus, de quibus in gloſ. *antepenult.* Quod intelligas verum quando pœna non committitur ipſo jure, ut contingit in terminis hujus Decretalis, quia ob canonem non ſolutum infra ſtatutum tempus non reſcinditur ipſo facto emphyteuſis, donec dominus dire-

directus patitur emphyteutã tenere rem emphyteuticam, ut patet in litera ibi, *Iuste potuiſſet expelli.* Sed ita demum ſi declaraverit velle eſſe locum caducitati, ut *hic* per Innoc. *n.* 2. Anchar *n.* 9. *verſ. Vndecimo.* Imol. *n.* 54. & Abb, *in ult. not.* & tenet Bart in l. 2. *num* 2. C. *in de Iure emphyt.* quem ſequuntur communiter Doctores, ut ait Pariſius *conſ.* 108. *de bono Iure, n.* 33. *lib.* 1. & alii apud Clarum, *in* §. *emphyteuſis quæſt.* 9. Ideoque ſi po-
10 ſtea Canonem accipiat, refirmatur contractus, &
11 cenſetur remiſſa caducitas, ſecundum Innoc. d. *n.* 2. Et Card. *n.* 20. Sive accipiat Canonem temporis futuri, ſive præteriti, & eſt communis opinio contra Bart. in d. l. 2. *n* 8. ut atteſtatur Gigas *de penſ. quæſt* 73. *n.* 3 à qua non eſſet in practica recedendum, ut ait Clarus in d. §. *Emphyteuſis,*
12 *quæſt.* 10 *verſ. Aut verò ſumus in dubio.* Sed ubi pœna committitur ipſo facto, tunc mora quamvis celeri ſatisfactione purgari non poteſt, ſecundum Abb. *hic n.* 6. *verſ. Vbi autem*, qui ad hoc allegat bonum textum, in c. *Licet, de ſupplen. neglig. Prælat.* Et de materia purgationis moræ vide quod notatur in *reg. Mora, de regul. Iur. lib.* 6. & per gloſſ. *hic in verb. Cleric.*

13 In gloſſa prima nota, quod contractus emphyteuticus neque eſt venditio, neque locatio, ſed eſt medius proprium nomen emphyteuſis ſortitus, & utriuſque particeps: accedit enim ad venditionem, quia ab initio quando celebratur, aliquid datur, ſicut in venditione datur pretium: ſed tamen differunt, quia per hunc contractum non transfertur dominium directum, ſicut per venditionem.
14 Propius tamen accedit ad naturam locationis, quia in ea retinetur dominium, & quolibet anno aliquid percipitur, ſicut in locatione; & ideo magis ſub hoc titulo collocatur, ut hic, & *Inſtitut. de*
15 *locato,* §. *Adeo*, & cum hac gloſſa tranſeunt communiter DD. In hoc tamen differunt emphyteuſis, & locatio, quia emphyteuſis locum habet in rebus ſoli duntaxat, ſed locatio in omnibus. In eo contractu exigitur ſcriptura, in aliis non, l. 1. C. *de Iure emphyt.* Conductor ad modicum tempus non habet jus in re, nec vendit, nec vendicat, emphyteuta facit utrumque ut *hic* l. 2. C *eod* & l. 1. *ff. Si ager, vectigal* Hoſt. *hic num.* 1. *& ſeqq.* Complu-
16 res alias differentias inter hos contractus poſt Cynum proſequitur *hic* Petrus de Anchar *n.* 11. Ideo-
17 que diſpoſita in contractu emphyteuſis trahi non debent ad contractum locationis etiam perpetuæ, quia hujuſmodi contractus licet inter ſe magnam habeant ſimilitudinem, adeo ut de utroque loquantur promiſcuè juris conditores, ut in *Auth. Qui rem,* ibi, *Qui rem huiuſmodi conductam, vel in imphyteuſim acceptam. C. de Sacroſanct. Eccleſ* & ibi Decius *n.* 1. & in l. *Omnes,* C. *fund. patrim. lib.* 11.
18 Et de utroque idem ſit judicandum, ut notat Angel. *in* § *Scire autem, in princ. in Auth. de non alienand.* Bald in cap. *Querelam, in fin. de iureiur.* Abb. in c. *Propter ſterilitatem, in ult. not. de locat.* Et in ſpecie quod reſervatio directi dominii æquè
19 conveniat locationi perpetuæ, in qua non transfertur directum, ſed utile tantum dominium, tradunt gloſ. Bart. & alii in l. *Codicillu,* §. *Inſtituto. ff. de legat.* 2. Aret. *conſ.* 51 *n.* 110. *verſ. In contrarium,*
20 Bellam. *conſ.* 21. *num.* 11. *in fin.* Non tamen in omnibus ſunt ſimiles, & æquiparati, ut dixit Rota *deciſ.* 14. *n.* 26. *& ſeqq. par.* 6. *recent.* Et præcipua
21 differentia eſt, quod in contractu emphiteutico

ſolvitur quid minimum pro recognitione & hæc eſt propriè eujus forma, & in hoc omnes conſentiunt, ut dicit Natta *conſ.* 49. *poſt num.* 7. &
22 Clar. poſt eum *in* §. *Emphyteuſis, quæſt.* 1. *n.* 5. *verſ. Et adverte.* In contractu autem locationis ſolvitur
23 magna penſio, ideſt quæ fructibus correſpondeat vel quaſi; ideoque ex modica penſione emphyteuſis, ex magna verò locatio judicatur, Bald. in cap. *Literæ, num.* 5. *verſ. Modo ergo quæro, de dilat.* Jaſ. in l. 1. *n.* 35. C. *de iure emphyt.* Barbat. *ſuprà in Rubrica, num.* 8. Alex *conſ.* 12. *per tot. lib* 1. Roland. *à Valle alios citans conſ* 96. *n.* 24. *&* 26 *lib.* 1. Ruinus *conſ.* 161. *per totum lib.* 1. Rota *dictâ deciſ.* 14. *num.* 25. Et ita concludunt communiter ſcribentes, ut ait Cagnolus in l. 2. *n.* 202. *reſcinden. vendit.*

24 Quod adeo verum eſt, ut etiamſi in inſtrumento contrahentes appellaverint emphyteuſim, adhuc tamen reputetur locatio, ſi penſio fructibus
25 correſpondeat; & è converſo reputetur emphyteuſis, ſi penſio ſit modica, licet contrahentes locationem nominaverint, ut latè deducit Neviz. *Conſil.* 92. *per tot.* Surd. *deciſ.* 198. *n.* 1. *& ſeqq.* Rot. *dictâ deciſ.* 14. *n.* 11. *&* 12. *par* 6. *recent.* Et meritò, quia contractus non à nomine, ſed à pactis, conventionibus, circumſtantiis ſortitur naturam, ut optimè per Corrad. *de contract. quæſt.* 33. *in* 2. *&* 3 *ſupplet.* ubi ſexcentis exemplis, & authoritatibus probat non valere hanc conſequentiam; Contractus talis denominatur à contrahentibus: ergo talis eſt
26 judicandus. Quo fit, ut idem ſit dicendum ſi conceſſio in emphyteuſim pro magno penſione fuerit conceſſa ad tertiam, vel quartam generationem, quia verba hujuſmodi conveniunt etiam locationi, quippe quæ cum fieri poſſit in perpetu-
27 um, multò magis ad tempus, nempe ad aliquot generationes, ut dixit Rota *in Narnien. locationis,* 16. *Februarij* 1615. & in præalleg. *dec.* 14. *n.* 6. *&* 7. *par.* 6. *recent,*

28 In gloſſa in ver *Prohibentur.* QUÆRO, An pactum ne bona emphyteutica alienentur in Eccleſiam, ſit contra immunitatem Eccleſiaſticam.

29 Videtur negativè reſpondendum; nam pacto privatorum inveniri poteſt, ne res in Eccleſiam alienentur, l. *final.* C. *de pact. interemptor. & venditor. & in feudal.* c. 1. *de probib. feud. alien.* per Frider. ubi quod nec pro anima relinqui; neque adjudicari poſſunt Eccleſiis, & in emphyteuticis; gloſſ. & DD. *hic* & in l. *final.* C. *de iure emph.* & videtur tex *in* §. *Sanctiſſimas, Auth. de alienat. & emphyt.* Idem etiam caveri poteſt in ultima vo-
30 luntate, valetque ſi caveatur, l. *Peto,* §. *Frater,* & l. *Cum pater,* §. *Libertis, ff. de legat.* 2. Ratio eſt quia cum Eccleſia ſit immortalis; c. *Si gratiosè, de reſcript. lib.* 6. c. *Liberti,* 12. *q.* 2. dominus directus ſpe conſolidationis perpetuò privaretur, ut conſtat ex his quæ tradit Jo. Andr. in c. 1, *de Immunit. Eccleſ. lib.* 6. & hic notat Card. *num* 17. *verſ. Sed alienatio in Eccleſiam,* & Imol *n.* 25. *verſ. Ideo alia ratio,* Dominus meus Joan. Franciſcus Fagnanus *in tractat. de iuſt. & validit, cenſur. Pauli*
31 *V. in Rempublicam Venetam, fol.* 60. Imo hæc prohibitio eſt ex natura contractus emphiteutici; qui etiam in caſibus, in quibus licita eſt alienatio irrequiſito domino, ut in donatione; non permittit illam fieri in perſonam potentiorem, Bald. *in Auth. Quas actiones, num* 13. *verſ. Primo modo,* C. *de Sacroſanct. Eccleſ.* Gregor. XV. poſt

alios *deciſ.* 519:*n.* & perſona potentior, ſeu privilegiata dicitur etiam Hoſpitale Sanctiſſimæ Trinitatis convaleſcentium de Urbe, pro quo emanavit ſupra ſcriptum dubium, Gregor. XV. *d.* 529. *n.* 6. *& deciſ.* 520. *n.* 11. Nam hujuſmodi Hoſpitale eſt locus pius, & Religioſus cap. *De Xenodochys*, & cap. *Ad hæc de Relig domib.* & ſic potentior, Sylveſt. Aldobran. *conſ.* 40. *ſub n.* 2. Simon de Pratis, *conſ:* 54. *n:* 4. & relictum ei fa-
33 ctum dicitur factum Eccleſiæ, quæ ad hunc effectum negari non poteſt, quin dicatur potentior, ut firmat gloſſ. *hic in ver, Prohibentur*, & Imol. *n.* 25. Item gloſſ. in l. *Si ita quis* §. *Ea lege, in ver: Intereſſet ff: de ver: obligat:* Bald *in d. Auth. Quas actiones, n:* 12: *in fin: verſ: Tertio modo, C: de ſacroſ: Eccleſ:* Salicet: in l. *final:* n: 14: & Jaſ *n.* 9: *C: de iure emph.* Natta *conſ.* 491 *n.* 13. Clar *in* §. *Emphyteuſis, quæſt* 22. *verſ. Perſona autem* Sylveſter Aldobrand. qui communem dicit, & rationes allegat, *d. conſ.* 40. *n.* 1. Gregor. XV. *d deciſ.* 529. *n.* 8. & ita hoc pactum non eſſe contra immunitatem Eccleſiaſticam fuit reſolutum in Congregatione particulari de mandato Sanctiſſimi, habita die 26. Maij 16, 0.

DE FEUDIS.

Cap. Inſinuatio[ne].

SUMMARIUM.

1 *Eccleſia ſi à vaſallo ſuo recipit feudum in pignus abſtinendo ab eius ſervitio, non tenetur fructus in ſortem computare.*

Idem in feudo ſeculari, n. 4. *& n. ſeq.*

2 *Uſura eſt lucriſacere fructus rei pignoratæ.*

3 *Res de facili redit ad primævam naturam.*

5 *Uſura reſpectu laicorum eſt execranda, ſed reſpectu clericorum execrabilior.*

6 *Lex poſitiva non poteſt ſuper uſuris quenquam privilegiare.*

7 *Dominus recipiendo rem emphyteuticam in pignus ab emphyteuta, cui pecuniam mutuavit, an teneatur computare fructus in ſortem.*

8 *Feudalis, & emphyteuticus contractus ſunt eiuſdem naturæ.*

9 *Et deciſiones loquentes de feudo locum habent in emphyteuſi; ſi ſit eadem ratio, & contrarium non reperiatur in iure expreſſum, & num.* 13. *&* 14.

10 *Ius accreſcendi an habeat locum in emphyteuſi à duobus fratribus empta ex communi pecunia, & n. ſeqq uſque ad fin.*

11 *Ius accreſcendi in feudo, vel emphyteuſi non habet locum cum pluros pro ſe, & filijs à principio ſtipulantur.*

12 *Et quid ſi feudum, vel emphyteuſis fuerint acquiſita ex bonis communibus, & n. ſeq.*

13 *Argumentum à feudo ad emphyteuſim an, & quando procedat, & n. ſeqq.*

14 *Feudalia iura an poſſint allegari in emphyteuſi ad deciſionem cauſarum, & n. ſeqq.*

15 *Ius accreſcendi cur habeat locum in feudo empto à fratribus ſimul habitantibus ex communi pecunia.*

16 *Argumentum de feudo ad emphyteuſim non procedit quando obſtant regula, vel diſpoſitio iuris communis. & n. ſeqq.*

17 *Ius accreſcendi non habet locum in contractibus.*

18 *Argumentum de feudo ad emphyteuſim in materia iuris accreſcendi non procedit affirmativè, & n. ſeqq.*

19 *Ius accreſcendi an habeat locum in emphyteuſi pluribus conceſſa ex cauſa oneroſa.*

INSINUATIONE. Si Eccleſia à vaſſallo ſuo recipit feudum in pignus, abſtinendò ab ejus ſervitio, non tenetur fructus in ſortem computare. Hoc dicit ſecundum Jo. Andr. Butr. Anchar. & Imol. Eſt caſus ſingularis, qui alibi non legitur ſecundum, Abb. ſed certè caſus habetur in c. *Conqueſtus in fin. verſ. Niſi infra, de uſuris*; & ideo licet ſit caſus notabilis, non tamen eſt ſingularis, ut inquit Imol. *hic num.* 8 *verſ. Concordat*, Dividitur in duas partes. In prima ponitur dictum. In ſecunda limitatio, ibi, *videlicet*.

1 Nota ex textu caſum valde notabilem, in quo creditor poteſt licitè retinere fructus rei ſibi pignoratæ eis non computatis in ſortem, videlicet cum Eccleſia feudum proprium Eccleſiæ recipit in pignus à vaſallo ſuo, cui pecuniam mutuavit, poteſt enim abſque vitio uſuræ fructus hujuſmodi lucrifacere quandiu tamen à vaſſallo ſervitium ſibi debitum non recipit. Concordat d. c. *Conqueſtus, in fin. de uſur.* cum ſua gloſſ. *in verb. de feudo*, & *hic* notant Butr. & Anchar. *num* 3. Imola *n.* 2. & Jo. de Anan. *num.* 4: Jo. Andr: & ſequaces & *in ſumm. sext:* Sed cum alias fructus rei pignoratæ in ſortem ſint computandi, etſi creditor
2 illos lucrifaciat, uſuram committat, ut c. 1: *&* 2: *infra de uſur.* cap: *ad noſtram, il primo, ſupra de iureiur:* cap *Cum contra, infra de pignorib. l:* 1: *&* 2: *C. de pignor. actione.* Multum torquentur DD. in indaganda ratione hujus deciſionis, & in ſolutione contrarii, indeque emerſerunt plures, & varii intellectus ad hanc Decretalem, quos hic proſequuntur Jo: Andr: Cardin: Imol: Abb & alii: vera tamen, & communis ſolutio eſt, quam ponit Cardin. *n:* 2: videlicet, quod dominus directus non dicitur recipere aliquid ultra ſortem, quia cum vaſallus abſtineat à ſervitiis domino debitis; perinde eſt ac ſi res pignorata non eſſet feudalis: Nam cum dominium directum uſque ab initio remanſerit penes dominum, ſi dominium utile revertitur ad eum voluntate vaſalli pignorantis, fit conſolidatio ipſius dominii utilis cum proprietate; unde dominus non dicitur percipere fructus ex alienare, ſed ex propria: Cùm enim vaſallus inte-
3 rim liberetur ab obligatione, qua domino tenetur in ſervitiis exhibendis, conſequenter diſſolvitur, vel ſaltem ſuſpenditur obligatio inter eos contracta, & res feudalis redit ad primævam naturam, arg: l: *Si unus* §: *Pactus ne peret, &* §: *ſeq. ff de pactis*, c: *Super quæſtionem.* §: *Porrò de offic: delegat:* c: *Cum venerabilis*, ibi, *nec intelligetur de cenſibus.* Hoc ergo vult hæc litera, ut dominus quamdiu vaſallus non præſtat ſervitia, uti poſſit fructibus rei feodalis, ac ſi feudalis non eſſet. Et ita excuſatur ab uſuraria pravitate, & ceſſant contraria. Et hanc ſolutionem, & lecturam Cardinalis, aliis omnibus rejectis probarunt Imola *hic n:* 7: *ad fin. verſ: Unde alij dixerunt*, & quintò; Abb: *n* 5. *verſ: Quintâ lecturam dicens eam communionem*, & Ju: de Anan: *n:* 4. *verſ: Ideò dicunt alij.*

4 Sed dubium eſt an deciſio hujus textus vendicet

ſibi

ſibi locum in feudo ſæculari. Quidam opinati ſūt non habere locum niſi in feudo Eccleſiaſtico, quia textus ſpecificè loquitur de Eccleſia, ut patet ibi: *quam de feudo Eccleſiæ tuæ ab M. dignoſceris recepiſſe*. Et eodem modo loquitur c. *Conqueſtus*, ibi. *niſi ipſa terra de feudo ſit mon[illegible]erij veſtri. de uſu. ru.* Et dicunt hoc eſſe ſpeci[illegible]rivilegium Eccleſiæ, cùm in aliis non reperiatur expreſſum; ideoque Jo. Andr. & ſequaces ſummant text. in Eccleſia recipiente feudum à ſuo vaſſallo Sed hanc opinionem confutat Hoſt *in ſumma de uſur.*
5 § *An aliquo caſu, verſ. Quid dicunt*. Et quidem iure optimo, quia aut hoc licitum eſt, aut illicitum; ſi licitum: ergo etiam laico, quia eadem ratio, & ideò idem ius, c. *Tranſlato, de conſtitution.* cap. *Tua. de conſanguinit. & affinitat.* Si illicitum, multò minus debet concedi clerico, quàm laico, quia cùm uſura reſpectu laicorum ſit execranda. reſpectu clericorum eſt execrabilior, ut c. 1. & 2. *infra de uſuris*: Nam & multa licent laicis, quæ clericis illicita ſunt. c. *Fornicari*, 88. *diſtinct.* cap. *Filius, de teſtam.* c. 1. *& per. tot. ne cleric. vel monach.* cap. *fin. de vita & honeſt. clericorum*; quamobrem cùm Papa hic decidat hoc licitum eſſe in feudo Eccleſiaſtico, multò fortius debet cenſeri licitū in feudo ſæculari, arg. cap. *Per tuas, infrà de donationib.* quia non debent viri Eccleſiaſtici eſſe exactores, nec lucris temporalibus inhiare, c. *Ex parte, in fine de cenſib.* Si enim venalitas reputatur reſpectu laicorum, multò fortius reſpectu clericorum, cap. *Nullus ita*, 1. *quæſt* 1. Item ratio deciſionis, ut ſuprà à Cardinali conſiderata, æque viget in feudo ſæculari atque Eccleſiaſtico, ut ipſemet Cardinal advertit *num* 2. *in fin. verſ. Hoc ergo vult hac littera.*
6 Imol. *n.* 8 *verſ. Et hac ratio*, & Abb. *n.* 5. *verſ. Et ratio hac facit.* Neque verò hæc Decretalis continet privilegium; quia cùm uſuram utriuſque teſtamenti pagina deteſtetur, ut cap. *Quoniam.* & cap. *Super eo, de uſuris*, minimè poteſt lex poſitiva ſuper uſuris quemquam privilegiare, quia hic privilegiaret ſuper peccato, ad hoc textus optimus in c. *Sunt quidem*, 25. *q.* 1. & quod notat Jo. Andr. in *regula peccatum, in* 3. *&* 4. *artic. principali de reg. iuris, lib.* 6. & ex communi tradit Imol. *hic n.* 7. *verſ. Sed hoc non placet Hoſtienſi.* Sed continet ius commune, ut probat hæc littera in verbi *Declaramus*. Secundū Hoſt hic in princip. & Jo. Andr. *num.* 1. & Cardin. *poſt princip. verſ. Alij dicunt*, quod hoc continet gratiam. Nam declaratio novum ius non inducit, ſed quod priùs latebat, manifeſtat, l. *Hæredes palam*. § *Si quid poſt factum, ff. de teſtam.* & probavi latiſſimè in cap. *Quoniam, à n.* 15 *ſuprà de conſtitutionib.* Conclude igitur deciſionem huius textus obtinere tam in feudo Eccleſiaſtico, quàm ſæculari. Ideoque Card. & Abb non ſummant Decretalem in Eccleſia, ſed in domino recipiente feudum in pignus à vaſſallo ſuo iuxta communem intellectum, & Joan. de Anan. ſummat in Eccleſia, vel domino. & hoc teneas.

7 Sed maius dubium eſt, nunquid deciſio huius textus vendicet ſibi locum in domino recipiente rem emphyteuticam in pignus ab emphyteuta, cui pecuniam mutuavit, Hoſt. *hic n.* 6. *verſ. Quid de emphyteuta*, ſimpliciter dicit: Conſulas Principem. Et mox remittit ad ſummam *in tit. de uſuris*, §. *An aliquo caſu, verſ. Quid ergo de emphyteuta.* Ubi ait fortè idem eſſe in emphyteuta quod in vaſſallo, quia eadē ratio. Deinde refert contrariam opinionem, quia non gratuitò recipit emphyteuta ſicut vaſſallus. Nam emphyteuta in introitu ſolvit certam pecuniæ quantitatem. Et tandem concludit ſuper hoc Papam eſſe conſulendum, & eum ſimpliciter refert Jo. And *hic num.* 3. Sed Anton. de Butr. *n.* 4. *circa fin. verſ. An autem diſpoſitio* dicit rem eſſe contra dubiū, ſi contractus emphyteuticus non teneat, quia tunc dominus recipit fructus non ex pignore, ſed ex eo re propria, & ideò non tenetur eos in ſortem computare, Quod planum eſt. Sed ſi contractus teneat, Butr. dicit rem dubiam, quia tunc aliqualiter læduntur regulæ juris, Et ideo non audet trahere diſpoſitionem hujus textus ad alium caſum, niſi extenſio fieret per habentem poteſtatem extendendi & jus condendi.

Tu conſidera, quia cùm hæc Decretalis non contineat privilegium, vel gratiam, ſed jus commune, ut oſtenſum eſt *ſuprà n.* 6. quod deciditur in feudo, poteſt etiam intelligi deciſum in emphyteuſi, quia in utroque militat eadem ratio. Nam ſicut dominus quamdiù remittit ſervitium vaſſallo, non cenſetur percipere fructus ex re pignorata, ſed ex re propria, quia interim res feudalis redit ad primævam naturam, & dominium utile cenſetur conſolidatum cum proprietate: eâdem ratione quamdiù dominus remittit emphyteutæ mercedem, ſeu penſionem ſolvendam, res emphyteutica pignori tradita revertitur ad primævam naturam, & dominum utile cum directo conſolidatur, ita ut propterea dominus non ex re pignorata, ſed ex re propria fructus percipiat, ob quam rationem ita concludit Jo. de Imola *hic n.* 8. *poſt med. ver. An autem diſpoſitio.* Subdens hoc ſatis poſſe de jure ſuſtineri, ex quo per omnia eſt eadem ratio, licèt Doctores videantur velle contrarium, videlicet non eſſe faciendam extenſionem extra iſtum caſum, ut hic per Cardi-
8 nal. *in* 5. *quæſt*. Sed ut prædixi, hæc non eſt extenſio, ſed comprehenſio, quia contractus feudalis, & emphyteuticus ſunt ejuſdem naturæ, ut notat Speculat. *in tit. de feudis*, § *Quoniam ſuper homagijs,*
9 *n*, 36 *ad fin. verſ. Non intereſt etiam*, & ubi concurrit ead. ratio; nec contrarium reperitur in jure expreſſum, deciſiones loquentes de feudo vendicāt etiam ſibi locum in emphyteuſi, ut notat Bald. in *c.* 1. *in fin. quibus modis feud. conſtitui pot. in uſib. feud.* Paulus de Caſtro *conſ.* 260. *Notandum, in fin. lib.* 2. Alex *conſ.* 7. *In conſultatione, n.* 3. *lib.* 5. & eſt communis opinio, ut atteſtatur Soc. Sen. *in conſ.* 167. *Non inutilis quæſtio, n.* 24. *lib.* 5. Latiſſimè Everard. *in ſuo conſur. legali in loco à feudo ad emphyteuſim*; & latiùs dicetur *infrà n.* 13 *& ſeqq.*

10 Extra QUÆRO, an ſicut in feudo, & ita in emphyteuſi à duobus fratribus empta ex communi pecunia habeat locum jus accreſcendi, necne?

Communis eſt regula pertinens tam ad feuda, quàm ad emphyteuſes, quòd cùm duo, pluresve pro ſe & filijs à principio ſtipulantur feudum, vel emphyteuſim, licèt poſtea aliquis ex eis ſine prole decedat, ejus portio alijs ſuperſtitibus non accreſcat, ſed ad dominum directum revertatur, ut de feudo dicit eſſe communem opinionem Clar. §. *Feudū*, *q.* 77. & in emphyteuſin, *in* §. *Emphyteuſis quæſt.* 39. Corbul. *de iure emphyteutic. tit. de cau. privat. ob lin. finit. num.* 83. Quæ regula limitatur 11
quidem in feudo, quoties fuerit acquiſitum per

fraires ex bonis communibus per text. in c. 1. *de*
bon. fr. ur. & glo in c. 1. § *Cum verò Conradus aliàs.*
Et quia vidimus in verb. *Nominatim, de his qui feud.*
dar poſſ Alvaror. *ibi n. 9. verſ.* *Oppono* Berous *conſ.*
113. *n* 43. *in* 2. *vol* Ludovicus Roman. in l. *fin. C.*
Quand. non pet par. pet accreſc. n. 41. *verſ. Aut hoc*
non convenit. Sed hujuſmodi limitatio nuſquam
traditur à Doctoribus in emphyteuſi. Quamob-
rem dubitatur, an in ea quoque ſibi locum de-
beat vendicare.

13 Pro opinione affirmativa adducitur Bart. in l.
Si mihi & Titio, n 4. *ff. de verb. oblig.* dum ad ſolvē-
das plures quæſtiones circa ius accreſcendi in
emphyteuſi adducit tex. loquentes de feudis, quaſi
ſentiat. quicquid in feudis de jure accreſcendi eſt
diſpoſitum in uſibus feudorum, habere etiam lo-
cum in emphyteuſi in omnibus, & per omnia,
& ita Bartol. ſentire interpretatur Caſtr. d l. *Si*
mihi, & Titio, n. 3 Corbul. poſt Salic. *in tit de cauſ.*
privat ob lin. finit n 119 Everard *in loco à feudo ad*
emphyteuſ. n. 19. ubi Cyn & Alber. in hanc ſenten-
tiam citat: & in hac materia juris accreſcendi va-
lidum eſſe argumentum de feudo ad emphyteu-
ſim tradit Jaſ. in ead. l *Si mihi, & Titio, n.* 12. *verſ.*
primum fundamentum, & Bald. *conſ.* 250. incip.
14 *Conſiderandum, n.* 2. in 2 *vol.* Quæ opinio quoad
caſum noſtrum cōfirmari poteſt. Nam quamvis
valdè ſit controverſa ea quæſtio. An jura feudalia
poſſint allegari in alijs materijs & præſertim in
emphyteuſi ad deciſionem cauſarum, quam la-
tiſſimè examinat Jaſ. in l 1 *C. de iure emphyteutic.*
n. 55. & Everard *in loco ſupracit.* tamen non vide-
tur dubitandum, quin allegari poſſint quotieſ-
cunque ſunt feudata in iuſta, & naturali ratione,
ut per Jaſ. in d. l 1 *num.* 60. Everard. *ibid. nu.* 44.
Roman *conſ.* 212. *n.* ubi Apoſtilla, *in verb. vali-*
15 *dum*, alios citat. At verò ratio, propter quam ius
feudorum diſponens, ut in feudo empto à fratri-
bus ſimul habitantibus ex communi pecunia ha-
beat locum ius accreſcendi, ea eſt, quam *ibi in*
prin. reddit Bald. ſcilicet quia ſimul cohabitantes
cenſentur ſibi invicem proſpicere, & auxiliari;
& ideo quiſque illorum videtur velle, ut alter
ſibi ſine prole decedenti in feudo ſuccedat, Quæ
ratio eſt planè juſta, & naturalis; ideo ab hoc
iure in iuſta, & naturali ratione feudato ex ſu-
16 pradictis argui poteſt ad emphyteuſim. Contra-
rium tamen, videlicet huiuſmodi limitationem
non procedere in emphyteuſi, probari videtur,
quia de feudo ad emphyteuſim ſecundum com-
munem ſententiam non licet arguere in caſibus,
in quibus obſtant regulæ, vel diſpoſitio juris
communis, ut conciliando opiniones declarat
Alex. in l. *Divortio. §. in feudū, n.* 3. *ff. de ſolut mater.*
Et hanc opinionem teſtatur eſſe communem A-
poſtilla ad Roman. *in d conſ.* 212. *in verb. validum.*
17 Quia verò hoc caſu obſtet regula juris commu-
nis, non eſt quod dubitemus, cum in contractī-
bus, ut eſt emphyteuſis, non habeat locum jus ac-
18 creſcendi, d. l. *Si mihi, & Titio*, ubi DD. Qua ratio-
ne Ludov. Roman. in l. *fin. C quando non pet. par.*
pet. accreſc. n. 53. *verſ. Non obſtat tertium fundamen-*
tum, ſcribit in materia jus accreſcendi non pro-
cedere argumentum de feudo ad emphyteuſim:
Quod confirmatur ex Bald. *in auth Quas actiones,*
C. de ſacroſ Eccleſijs, dum quærens de jure accreſ-
cendi in emphiteuſi, utitur argumentis deductis
ac ipſo jure accreſcendi, non autem à juribus feu-
dorum, ut animadvertit Caſtren. d. l. *Si mihi, &*
Titia, prope fin. verſ. Bald. autem. Idem ſentire vi-
detur Alex. in d. l. *Si mihi, & Titio, n.* 11. & 15. *in*
fine, ubi expreſſè confutat doctrinam Bartoli ar-
gumentis de feudo ad emphyteuſin. Quibus
poſſunt etiam adjungi multi Doctores, & præſer-
tim Raphaël [illegible]an. & Imol. relati ibidem per
Alex. *num* 15. qui in illa quæſtione, An inter
fratres deſcendentes à primo inveſtito habeat lo-
cum ius accreſcendi? aſſentiuntur Bartolo prop-
ter quartam rationem ab eo traditam, impro-
batis primis tribus, inter quas erat ratio illa,
quòd ita erat deciſum in feudis per iura feudalia.
Quam rationem cùm impugnent, ſatis oſtendunt
ſe non putare in hac materia iuris accreſcendi
rectè argui à feudo ad emphyteuſim. Idemque
ſentire videtur Bald in d. l. *unic C. quand. non pet.*
par. pet. accreſc: n. 30. ubi omnibus rationibus
Bartoli in eadem quæſtione iuris accreſcendi re-
probatis, eidem opinioni, quam Bartol. tuetur
adhærendo, rationem aliam deducit, quæ non ex
iure feudorum, ſed ex communi iure civili de-
promitur. Accedit quòd cùm Doctores exactè.
& diſtinctè tam quoad feudum, quam quoad
emphyteuſim caſus omnes proponant, eos decî-
dant, in quibus ius accreſcendi locum habet, vel
non, inter quos præ alijs diligenter, & prolixè ma-
teriam hanc proſequitur Roman. in d. l. *fin.* &
cùm agunt de iure accreſcendi in feudis, huiuſ-
modi limitationem ſemper adducāt: Cùm autem
agitur de emphyteuſi, eiuſdem limitationis men-
tionem non faciant: ſatis inſinuare videntur non
debere locum ſibi vendicare; quin etiam expreſſè
19 quodammodo ſentire videntur eam in emphy-
teuſi non habere locum, dum in ſpecie ſcribunt
in emphyteuſi conceſſa duobus, ex cauſa onero-
ſa, habere locum jus accreſcendi ſi concedentis
interſit, ut cum magna eſt penſio fructibus corre-
ſpondens: Cùm autem non intereſt concedentis,
ut cùm minima eſt penſio, non habere locum, ut
per Alex. poſt alios d. l. *Si mihi, n.* 12. & 13. & ſic
non diſtinguunt an emphyteuſis ſit empta ex Pe-
cunia communi, ſed tantùm an interſit conce-
dentis. Et cùm hic contractus duorum fratrum
de communi pecunia ementium ſit frequentiſſi-
mus, & DD. *in* ſpecie agant de duobus ex cauſa
oneroſa inveſtitis: ſanè expreſſiſſent, ſi in eo ſen-
ſiſſent habere locum jus accreſcendi, & tamen
contrarium potius affirmare videntur, cùm di-
cunt generaliter in emphyteuſi ex cauſa oneroſa
duobus conceſſa non habere locum jus accreſ-
cendi, niſi interſit concedentis, ut dictum eſt.

Bartoli auctoritas in d. l. *Si mihi. & Titio*, ad
rem facere non videtur, tametſi enim ad confir-
mationem eorum, quæ ſcribit de iure accreſcen-
di in emphyteuſi, adducat iura feudalia; non ta-
men inde ſequitur, ut ſentiat in materia juris ac-
creſcendi emphyteuſim debere regulari in om-
nibus ſecundum naturam feudi; quod probatur
primò quia ſi id Bartol. ſenſiſſet, non oportuiſſet
ad confirmandas, quas ſequitur opiniones, addu-
cere alias rationes, ſed ſatis fuiſſet citare textus
de feudo loquentes, & tamen Bartol, quaſi eis
non quieſcens, adducit alias rationes, quas putat
fortiores, quàm adduxere textus loquentes de
feudis, ut patet ibi *num.* 5.

Secundò quia cùm aliæ rationes, quas Bart. ad-
ducit deducantur à iure cōmuni, & à contracti-
bus

bus, & ultimis voluntatibus, quaſi velit in materia juris accreſcendi quod in illis diſponitur, etiam in his locum habere, neſcio cur velimus poſtea prævalere potius in emphyteuſi jus feudorum, ad inducendam hanc limitationem, quam contractum, in quibus hæc limitatio locum non habet ad eam excludendam. Neq; obſtat quod Bartoli doctrina in d. l. *Si mihi, & Titio.* ſit communiter approbata teſte Alexan. ibi *nu.* 11. quia eſt approbata quoad opiniones, quas defendit, ſcilicet quando habeat locum jus accreſcendi in emphyteuſi, non autem quoad rationes, & præſertim eam, quæ arguit de jure feudorum, quam multi DD. impugnant, ut ſuprà eſt dictum. Paulus de Caſtro. qui ſolus ex his explicitè ſentit quicquid in materia juris accreſcendi in feudo diſponitur, habere locum in emphyteuſi, hanc opinionem tribuit Bartolo, cùm re verâ ita non ſentiat, ut eſt demonſtratum. Salicet. l. *unic. C. quan. non pet. part. pet. accreſc.* etſi examinatis non nullis quæſtionibus de jure accreſcendi in feudis, *nu* 20. quærat de emphyteuſi, ut ſubjiciat quæſtionem ea eſſe deciſã ex his, quæ dixerat de feudo: tamen hoc ideò dixit, quia in illis quæſtionibus, quas circ- feudum examinaverat, quæ ſcripſerat in materia juris accreſcendi, conveniebant cum emphyteuſi, & regulæ juris congruebant utriq; ut eum legenti patebit. Sed in caſu noſtro regulæ juris in emphyteuſi repugnant, ut eſt dictum Everard. tametſi apertè dicit diſpoſita in feudo quoad ius accreſcendi habere locum in emphyteuſi: tamen poſtea videtur dubitare, cùm lectorem rejicit ad loca vulgata. Quin etiam Angel. Cyn. & Alber. ab ipſo citati, ſicut & Bald. *in d. conſ.* 250. parum ad rem faciunt. Nam cùm dixiſſent in feudo duobus conceſſo non habere locum jus accreſcendi, poſtea ſubdunt idem in emphyteuſi. Quibus in locis ipſi rectè arguunt. Nam cùm in contractibus non habet locum jus accreſcẽdi per d. l. *Si mihi, & Titio*, & tam feuda, quàm emphyteuſes ſunt contractus, & ſic regulæ juris quoad jus accreſcendi negandum utrique congruant, rectè arguunt de feudo ad emphyteuſin. At non è converſo licet arguere ad jus accreſcendi inducendum, ut ſcilicet quoties habet locum in feudo, habeat etiam locum in emphyteuſi, quia in hoc caſu jus ſpeciale unius non trahitur ad aliud juris regulã repugnante, quæ jus accreſcendi non admittit in contractibus. Corbul. id perfunctoriè dicit, & citat Bart. & Salicet. ex quibus hoc non colligitur ut dictum eſt.

Itaque cum quæſtio ſit valde dubia, nec à Doctoribus apertè explicata, nunquam auderem conſulere, ut ſtatueretur in hoc caſu habere locũ jus accreſcendi, cùm in caſu tam frequenti nullum Doctorem invenire potuerimus, cujus auctoritate in re tam gravi, & exemplari inniti poſſemus.

DE FEVDIS.

Cap. Ex parte.

SVMMARIVM.

Feudum per obitum vaſſalli ad Eccleſiam revertitur.

Declaratur, ut nu. ſeqq.

2 *Feudum perſonale ad filium non extenditur.*

3 *Fœmina non ſuccedit in feudo, niſi expreſſe ſit cautum in inveſtitura.*

4 *Iuramentum de non infeudando. Papâ inconſultò refertur tantùm ad bona, quæ nunquam fuerunt infeudata, non autem ad bona feudalia.*

Bona infeudari, ſeu emphyteuticari ſolita non ſunt de menſa Eccleſiæ, ibid. & n 9.

5 *Iuramentum de non infeudando intelligitur ut terram non feudalem conſtituat feudalem.*

6 *Iuramentum de non alienando non extenditur ad bona in emphyteuſim dari ſolita.*

7 *Bona Eccleſiæ dicuntur ſolita dari in feudum vel emphyteuſim, quando infra quadraginta annos bis fuerunt data.*

8 *Bona deſinunt eſſe feudalia quando Prælatus ea deſcripſit inter bona menſæ Eccleſiæ, vel quando ex illis fructus collegit, tanquam ex bonis menſæ incorporatis.*

10 *Feudalia bona per alienationem vaſſalli ad Eccleſiã devoluta Epiſcopus de novo infeudare poteſt filio vel conſanguineo alienatis, non obſtante juramento de non infeudando.*

11 *Item poteſt illa infeudare etiam extraneo ſi ſit talis, ut mediante illius perſonâ poſſit Eccleſia bonâ ſic alienata recuperare.*

12 *Vaſſallus alienans feudum ſine conſenſu domini directi cadit ipſo iure à feudo.*

13 *Papa an poſſit in præiudicium ſucceſſorũ inveſtire aliquem de feudo nondum devoluto conſentiente vaſſallo, & nu. ſeqq.*

Et quid poſt, Bullam Pij V. n. 30. & ſeqq. uſque. in finem.

14 *Et an poſſit ſine conſilio, & aſſenſu Cardinalium declarare ſuper evidenti utilitate, & n. 18. & ſeqq. uſq: ad n. 30.*

15 *Succeſſor non tenetur ratam habere inveſtituram non expletam prædeceſſorũ de feudo, quod alius tenet, niſi eo conſentiente alius fuerit inveſtitus.*

16 *Inveſtitura de feudo nondum aperto de conſenſu vaſſalli non expirat morte infeudantis.*

17 *Et ligat ſucceſſorem.*

18 *Papa poteſt ardua explicare ſine Cardinalibus.*

De poteſtate abſoluta, n. 24.

19 *Nec valet contraria conſuetudo.*

Et lex contraria non ligat ſucceſſorem, n. 23.

Præſcriptio contra ſupremam Papæ authoritatem non valet, d. n. 19.

20 *Cathedralium poteſtas à ſolo Papa emanat.*

21 *Papa de honeſtate non poteſt ardua tractare ſine Cardinalibus.*

22 *Valet tamen conſuetudo in contrarium.*

25 *Cardinalium conſenſus in infeudatione magnæ civitatis de neceſſitate non requiritur, ſed de honeſtate tantùm.*

26 *Princeps poteſt infeudare nedum civitatem, ſed etiam provinciam & Ducatum.*

27 *Cauſa evidentis utilitatis infeudationis an præſumatur in Papa, & an ſit ſtandum illius aſſertioni*

28 *Bona infeudari ſolita poſſunt de novo in feudum concedi, & cauſa præſumitur ab initio interveniſſe.*

29 *Alienatio ritè, & rectè facta non poteſt per ſucceſſorem infringi.*

30 *Civitates, & loca Eccleſiæ Romanæ infeudari, ſeu alienari ſolita ad eam devoluta, & devolvenda, ipſo iure Cameræ Apoſtolicæ incorporata cenſentur ex Bulla Pij V.*

Etiam

Etiam antequam devolvantur ex declaratoria Innocentij IX. n. 34. & ſeq.

31 *Et de huiuſmodi infeudatione tractantes, etiamque Papa inſinuantes ſunt excommunicati, & alias pœnas incurrunt, ut in eadem Bulla Pij V.*

32 *Cardinales iurant loca Eccleſia Romana non infeudare,*

33 *Et idem iurat electus in Papam.*

36 *Papa poteſt durante generatione inveſtiti in feuda alijs inveſtituram concedere in caſum devolutionis.*

Secus ſtante Declaratoriâ Innocentij IX. num. 34. & 35.

37 *Bulla Pij V. de non infeudandis locis Romanæ Eccleſiæ comprehendit etiam gubernia ultra triennium.*

38 *Sed non comprehendit terras, & loca confiſcata.*

39 *Item nec loca, qua Camera Apoſtolica emit à Baronibus.*

1 EX PARTE. Ponit tres caſus, in quibus
non obſtante juramento de non infeudan-
do poteſt Epiſcopus antiquum feudum ad Ec-
cleſiam reverſum novo vaſſallo concedere. Hoc
dicit, & eſt caſus valde notabilis interpretans iu-
ramentum de non alienando, ſecundum Ab-
batem. Communis diviſio. Secunda ibi, *in
prima.*
Nota primò, ibi, *Vaſſallum decedere.* Per obi-
tum vaſſalli feudum ad Eccleſiam redire, quod
intellige quando feudum eſt perſonale, quia ad fi-
lium non extenditur, ut *in tit: quib: mod: feud. ac-*
2 *quir: circa princ.* aliàs eſt *in tit: de ijs, qui feud: dar:*
poſ: §. 1. Hoſt *hic n. 1. in ver Redire:* Vel quando fuit
conceſſum pro ſe, & filijs, & vaſſallus decedit non
3 ſuperſtitibus filiis maſculis; nam fœmina, niſi ex-
preſſe ſit cautum in inveſtitura non ſuccedit in
feudo, ut c. 1. § *Hoc, autem de ijs, qui feud: dar: poſ* &
c. 1. §. *Filia, de ſucceſ: feud:* Hoſt. *ubi ſuprà.* Jo. An-
dr. *n. 1. in ver redire*, Anchar. *in 2. not.* & Abb. *nu:* 2.
& eſt communis regula, ut Decius inquit *conſ:*
119. incip: *Et diligenter, n. 2, verſ: Sed tantum,* ubi
allegat concord & Clar. *in* §. *Feudū, q. 73. in princ.*
4 Secundò nota ibi, *quamvis iuramento tenearis
adſtrictus.* Juramentum præſtitum à Prælato de
non infeudando Romano Pontifice inconſulto
referri tantum ad bona, quæ ſunt de menſa Ec-
cleſiæ, id eſt, quorum dominum directum, & uti-
le eſt penes Eccleſiam, & ſic ad illa, quæ nun-
quam fuerunt infeudata, non autem ad bona feu-
dalia, ſeu ab antiquo in feudum dari ſolita. Hæc
namque ſi ad Eccleſiam revertantur, de novo ab
Epiſcopo infeudari poſſunt, iuramento non ob-
ſtante, ut hic eſt caſus in primo reſponſo, & notat
Bernardus hîc poſt caſum Innoc: *in princ:* & *ad fi-
nem. in ver Concedas,* Abb. Antiq. *in ver: De novo,*
Hoſt. *num: 1. in ver: Infeudare,* & *in ver. De novo,*
Jo. Andr. *num: 1. in eod: ver:* Butr. *int. not.* Anchar.
5 *num:* 1. & Abb. Sicul. *in 2. not.* Et eſt ratio ſecun-
dum Innoc. quia iuramentum de non infeudan-
do intelligitur ut rem feudatariam conſtituit, id
eſt, ut terram non feudalem conſtituat feudalem,
ut explicat Jo. Andr. *ubi ſupra.*
6 Et quod dictum eſt de feudo, idem intelliges
de emphyteuſi: nam iuramentum de non alienan-
do non extenditur ad bona emphyteuticalia, ut
hîc per Abbatem *in 2. not.* Ad hoc Extravag.
Pauli II. *Ambitioſa, de reb: Eccleſ; non alienan;* ibi,
Ac de rebus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo
concedi ſolitis.
Dicitur autem res Eccleſiæ conſueta dari in
7 emphyteuſim vel in feudum quoad hoc, ut poſſit
alienari ſine ſolemnitate, c. 1. *de reb Eccleſ. non ali-
enan. lib: 6.* & c. *Sine exceptione, 12. q. 2.* Quando
ita fuit conceſſa, ſaltem per duas vices, & lapſi
fuerunt quadraginta anni, ut in emphyteuſi tenet
Dec. *conſ: 142. Pro tenui facultate, num: 4. verſ: Et
ſolùm ſupereſt reſpondere,* ubi allegat Bald in l. *De
quibus, num. 85. ff. de legib.* qui tamen nihil dicit de
duabus inveſtituris, ſed tantùm de tempore an-
norum quadraginta. Et in feudo originaliter
voluit Jacob, de Beluis, in c. 1. *In uſibus feud. &
in tit: Epiſcopum, vel Abbatem,* cap. 1. ubi concludit
rem dici conſuetam infeudari, quando intra qua-
draginta annos his fuit data ſuadente utilitate,
& eum ſequitur Imola *hic num. 37.* Et conſulen-
do Jaſ, in *conſ. 155. Ut veritas, col: 3. paulò poſt
prin: Verſ. Dicitur autem res Eccleſia conſueta dari in
feudum, vol: 2.* ubi alios citat, & dicit ab hac ſen-
tentia neminem diſcrepare. Afflict *dec. 305. nu:*
10. Clar. *de communi in* §. *Feudum. quaſt. 13. num. 4:
verſ: Nunc pro intelligentia quaro.* Et quamvis re-
ferat Curt. jun. *de feud: in 1. par: 3. partis principalis,
quaſt: 4.* & Ruin. *conſil 35 num. 30. lib:* 1. dicentes
ſufficere, ut præceſſerit una tantùm infeudatio
ſolemniter facta ſine aliquo temporis curſu, vel
pluralitate actuum, & hanc eſſe comunem opini-
onem: tamen, ut ait Clarus, hæc opinio non
tranſit ſine difficultate: & ideo prima eſſet tenen-
da tanquam tutior, & quæ minus favet alienatio-
ni rerum Eccleſiaſticarum. Sed tamen Domini
de Rota *decıſ. 160. nu, 5. part: 2. diverſ:* pluribus ci-
tatis dicunt iſtud ſolitum probari, aut per duas
locationes cum curſu quadraginta annorum, aut
per unam ſolemniter factam: & hanc eſſe com-
munem concluſionem, quam tenuit Rota *in
Zamoren. Locationis* coram Seraphino, 24 *Decem-
bris 1579.*
8 E converſo autem res dicitur non amplius ſo-
lita infeudari, quando prælatus eam deſcripſit in-
ter bona menſæ Eccleſiæ, vel quando per mul-
tum tempus collegit fructus ipſius rei ſolitiæ in-
feudari, prout facere conſuevit ex alijs rebus, &
bonis menſæ incorporatis. Et hanc opinionem
dicunt eſſe communem Moderni, quos refert
Curtius jun. *in d. 1. par: 2. partis principalis, q. 5.* &
ſequitur Clar. *ubi ſupra.*
9 Et hinc collige, bona conſueta infeudari, vel
dari in emphyteuſin, non eſſe de menſa, quia in il-
lis Eccleſia non habet dominum utile, ſed ſolùm
directum, ut hîc declarat Imol. *in fine,* & ſenſit
Innoc. *in ver: Concedas,* cum quo Hoſt, & Jo.
Andr. *num: 4. in eodem ver.* & alii tranſeunt.
10 Ternò nota ibi, *filium vel conſanguineum.* Bona
feudalia per alienationem vaſſalli ad Eccleſiam
devoluta, juxta text. *in* §. 2 & 3. *quib. modis feud.
amit.* poſſe de novo ab Epiſcopo infeudar. filio,
vel conſanguineo ipſius vaſſalli alienationis non
obſtante juramento de non infeudando, ut ſimi-
liter hic eſt caſus in ſecundo reſponſo.
11 Quartò nota ex ultimo reſponſo Epiſcopum
non obſtante hujuſmodi juramento de non in-
feudando poſſe infeudare bona propter alienati-
onem vaſſalli ad Eccleſiam devoluta, non tamen
filio, & cōſanguineo vaſſalli, ut *in præced. notab.* ſed
etiam

etiam extraneo, ſi ſit talis, ut mediante illius per-
ſonâ poſſit Eccleſia bona alienata recuperare, ut
12 in littera, ſcilicet in facto, quia de jure vaſſallus ali-
enans abſque conſenſu domini directi ipſo jure
cadit à feudo ſeu à jure feudi, ſecundùm Inno-
cent. *hic circa medium. in ver. Recuperare*, Abb.
Antiq. *n.* 1. *in eod. ver.* Hoſt. *nu.* 4. & Jo. Andr. *nu.* 3.
13 Extra QUÆRO, An Papa poſſit in præiudi-
cium ſucceſſorum inveſtire aliquem de feudo
nondum devoluto conſentiente vaſſallo. Et cùm
debeat conſtare de vera & evidenti utilitate Ec-
cleſiæ ſtante declaratione Gregorii XIV. in Con-
ſiſtorio ſecreto, de qua *infrà ſub n.* 33. An Papa
poſſit ſine conſilio, & aſſenſu Cardinalium de-
clarare hanc evidentem utilitatem.
15 Quod primum dubium videtur affirmativè
reſpondendum per tex. apertum in c. 1. *qui ſucceſſ.
feud. dat ten.* ubi diſponitur expreſsè, & ita ſum-
mat Bad. ut quamvis ſucceſſor Prælati non co-
gatur inveſtituram à Prædeceſſore factam, & non
completam de feudo, quod alius tenet ratam ha-
bere, tamen id locum non habet, ſi eo conſenti-
ente, qui feudum tenet, ſit alius inveſtitus. Nam
conſenſus hujuſmodi operatur, ut ſucceſſor Præ-
latus teneatur complere, cùm taliter non tenere-
tur, quaſi infeudatio rei, quam non tenebat in-
feudans, cùm non remanſerit in finibus promiſ-
ſionis ſeu promiſſio in finibus inveſtituræ verba-
lis, ut conſiderat Iſern. in d. c. 1. *nu.* 5. & operatur,
ut factum Prædeceſſoris dicatur tunc de jure
16 conſummatum. Ex quo ſequitur, ut cùm iam gra-
tia ſit facta cum effectu, non expiret per obitum
concedentis ut ponderat ibi Bald. *nu.* 4. Alvarot.
nu. 3. Præpoſ. *nu.* 2. & Jacobin, *nu* 2. Et ratio eſt
patens: nam cùm talis inveſtitura ſit valida, quia
jure feudorum fulcitur, nec malè factum dicatur,
quod ſit legis authoritate, ut advertit Iſern. *ubi
ſuprà n.* 13. *verſ. Vnde dic.* Prælatus dicitur ritè con-
17 ceſſiſſe: unde perinde judicandum eſt ac ſi ipſa
Eccleſia contraxiſſet, quæ nunquam moritur, ita
Bald. *ibi ante nu* 5. qui inferius *nu.* 12. innuit ſine
conſenſu vaſſalli tenentis obligationem Prælati
dici perſonalem, quæ ſucceſſorem non obligat,
quia nihil in eum tranſmittit: At cum conſenſu
dicetur realis, & perpetua obligatio Eccleſiæ,
quæ obligat ſucceſſorem.
18 Secundo dubium ſimiliter videtur affirma-
tivè reſolvendum, cùm vera & communis ſit ſcri-
bentium concluſio, Papam ſolum poſſe ſine Car-
dinalibus ardua explicare, ut teſtatur Gemin. qui
adductis in contrarium reſpondet, in *c. Super eo,
num.* 4. *verſ. Communis concluſia, de hæret. lib.* 6. Et
hanc eſſe veriorem ſententiam oſtendit Hier.
Zanettinus *in tract. de differ. iur. civil. & can. in* 24:
differ. num. 33. quam etiam veram & communem
dicit, & latiſſimè comprobat Cardinal. Jacob.
de Concil. lib. 7. *art.* 5. *de Cap. concluſ. in verſ. Octavò
facit, num.* 117. *cum pluribus ſeqq.* & *in reſponſione
19 ad contraria in verſ. Ad illud* 259. Et in tantum
poteſt Pontifex ardua per ſe expedire, ut ſi cõtra-
rium adeſſet conſuetudo, illa non valeret; tum
quia eſſet præſcribere contra ſupremam poteſta-
tem Papæ contra quam non valet aliqua præſcri-
ptio, ut notat Abb. in c. 2. *num.* 4. *de Cleric. non re-
ſid.* ſequitur Jaſ. in l. *Placet num.* 11 *C. de Sacroſ. Ec-
20 cleſ.* Tum quia Cardinalium poteſtas à ſolo Papa
emanat, ut tradit Arcbid. in c. *Vbi periculum col.* 4.
circ. fin. ibi, (Dominorum autem Cardinalium
potentia eſt ab homine: nam quicquid poſſunt,
habent à Papa.) *De elect: lib:* 6. & poſt eum An-
dreas Barbat. *in tract: de præſtant. Cardinal: q.* 1. *n.*
11. & Petr. de Raven. *in tract: de conſuetud: ſect:* 1.
21 *num:* 33. quem ſequutus fuit Rocch. de Curte in
ſimili ſuo tractatu, *num:* 114. ubi ait de honeſtate
Papam non poſſe ardua tractare ſine Cardina-
libus; & tamen valere cõſuetudinem in contra-
22 rium. Et rationem reddit, quia talis conſuetudo
habet concurſum iuris communis, cùm de iure
communi Papa poſſit ardua tractare ſine Cardi-
nalibus, ſecundùm communem opinionem.
23 Imò etiamſi de hoc eſſet lex expreſſa, illa non
eſſet attendenda, quia par in parem non habet
imperium, cap. *Innocuit, de elect:* de quo latiſſimè
Barbat. *Conſ:* 1. *lib:* 1. *per tot.* & per tacitam con-
traventionem Papa videretur eam tollere, ut ait
24 Zanettinus *ubi ſuprà n.* 36. quæ omnia veriſſima
eſſe de poteſtate Summi Pontificis, abſoluta, ſeu,
ut aiunt, de plenitudine poteſtatis, pluribus rati-
onibus confirmat Cardin. Paleot. *de Sacr. Con-
ſiſt: conſult: par:* 1. *q.* 3.
25 Et quamvis de infeudatione magnæ civitatis
loquens Bald. in l. *Cum multa, n.* 2. *C. de bon. quæ
liber.* dixerit debere intervenire communem
conſenſum Cardinalium: tamen ejus dictum
communiter intelligunt Doctores de honeſtate
tantùm non de neceſſitate, ut reſpondet Zanetti-
nus *ubi ſupra num:* 36. *verſ Et ad allegata in con-
trarium*, qui prius citaverat ipſum Baldum *ſub
num:* 33, & in propriis terminis declarat Cardin.
Alex: in cap. 1. *Epiſcopum, vel Abbatem, in volum:
feud poſt princip.* concluditque valere huiuſmodi
actum Papæ ſine Cardinalibus, quem ſequitur
alios referens Claud. *in ſuo ſpeculo feud: fol:* 131.
verſ: Nam quantum. & Redoanus per eadem met
verba *in tract: de reb. Eccleſiæ non alienan: caſ.* 5. *nu.*
21. ubi iidem teſtantur hanc eſſe crebriorem opi-
nionem.
Et verè ita debere intelligi dictam doctrinam
Baldi de honeſtate tantùm, non de neceſſitate,
ſuadetur: nam ipſe in d. l. *Cũ multa*, ſe remittit ad
dicta per eum in l. *Humanum, C, de legibus*, ubi
præcisè *num.* 2. dicit formam illius legis eſſe de
honeſtate, non de neceſſitate, cùm ibi dicatur
26 *humanum*, non autem *neceſſarium*, & ſubdit re-
tentis illis terminis, ſine dubio Principem poſſe
infeudare nedum civitatem, ſed & provinciam, &
Ducatum, & ut ait Caſtren. *ibi in fine, num.* 6. licèt
dicatur, Papam omnia facere cum conſilio Car-
dinalium; ſi tamen facit ſine eis, valet; & ſequitur
in l. *Lex eſt, num.* 5. *ff. eod. tit.*
Et ex his non videtur dubitandum, quin Papa
ſolus totaliter explicare poſſit talem inveſtitu-
ram de feudo nundum devoluto, & cauſas evi-
dentes utilitatis declarare
27 Quibus addi poteſt, quòd etiamſi verſaremur
in dubio an cauſa ſubeſſet, vel non ſubeſſet, ad-
huc Summo Pontifice aſſerente, præſumeretur,
ut benè per Claud. *in Specul. feud. in ver. Cauſa le-
gitima, fol.* 128. præſertim ſi verſaremur in mate-
ria non ſuſpecta, quòd infeudatio fiat in conſan-
guineos, ut conſiderat Præpoſ. in c. *Non liceat.* 12.
q. 2. *n.* 7. Et in hac materia ſunt videndæ diſtincti-
ones per d. Claudium factæ, quãdo cauſa poteſt
ſubeſſe, & non ſubeſſe; & quãdo exprimitur, &
quando non. Cõcluſio enim eſt, ſi cauſa exprimi-
tur, quæ tẽpore cõceſſionis potuit intervẽire, præ-
ſumi,

Digitized by Google

Conſiſtorio declaravit ſub dicta Bulla Pij V. comprehendi etiam conceſſiones guberniorum, quas ultra triennium de locis S. R. E. fieri non contingeret, quam declarationem & Sixtus V. approbavit iisdem in Conſiſtorio *die 16. Januarij* 1589.

38 Prohibitio tamen Pij V. ut ſuprà declarata, non comprehendit terras, & loca confiſcata ob delicta, de quibus *in Conſtitutione* 65. Gregor. XIII. incip. *Tanta*, ut ibi declaratur *in* §. 13. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 446. Idemque declaravit Sixtus V. *in Conſtitutione 6. Hoc noſtri*, §. 8 *pag.* 491.

39 Ac ſimiliter non comprehendit ea loca, quæ Camera Apoſtolica emit à Baronibus juxta *Conſtitutionem* 41. Clementis VIII. *Iuſtitia*, §. 14 *in Bullar. tom.* 3. *pag.* 35.

DE SOLUTIONIBUS.

Cap. Ad hoc.

SUMMARIUM.

1 *Succeſſor in beneficio tenetur ſolvere debita prædeceſſoris pro neceſſitate Eccleſiæ contracta: & n 6.*

2 *Filius non tenetur ad debita patris, niſi creditores probent eum ſe immiſcuiſſe hereditati paternæ.*

3 *Et tunc tenetur etiam ultra vires hereditatis ſi eam adierit ſine inventario.*

4 *Et quid de æquitate canonica, & in foro animæ.*

5 *Succeſſor in beneficio, & heres in quibus æquiparentur, vel non.*

6 *Heres tenetur ſolvere omnia debita defuncti qualiter cumque contracta.*

7 *Succeſſor in beneficio tenetur ad debitum prædeceſſoris, quod conſtat fuiſſe contractum pro neceſſitate Eccleſiæ, licet non probetur verſum, & num 9.*

8 *Fallit in mutuo, in depoſito, & cum res Eccleſiæ pro debito venditur.*

10 *Succeſſor in beneficio tenetur ad debita, quæ prædeceſſor pro ſua ſuſtentatione, vel infirmitate contraxit.*

11 *Succeſſor in Epiſcopatu tenetur ad expenſas advocati pro defenſione, & neceſſitate prædeceſſoris carceribus mancipati.*

12 *Succeſſor in beneficio an teneatur ad penſiones tempore prædeceſſoris decurſas, & non ſolutas, & n. ſeqq. uſque ad n, 22.*

13 *Penſio cum clauſula,* Ut melius, & commodius ſuſtentari valeas, & c. *cenſetur reſervata ex cauſa alimentorum, & n. 15.*

14 *Hypotheca non oritur ex aſſignatione redituum ſuper certo fundo, niſi aſſignatio fiat pro alimentis,*

Contrarium, n. 16 in fin,

16 *Penſio, cenſus, collecta, & decima ſunt debitum reale, & obligat poſſeſſorum etiam pro terminis præteritis, & n. 19.*

17 *Et an ſit in optione creditoris vel agere contra ſucceſſorum, vel contra antiquum poſſeſſorem, ſeu ejus heredem & n. ſeq.*

18 *Succeſſor in beneficio ex ſtylo Rotæ non tenetur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, niſi facta à penſionario diligentiis contra prædeceſſorem, vel illius heredes.*

20 *Succeſſor pro penſionibus ſolutis pro antiquo poſſeſſore habet actionem contra eum, vel illius heredes.*

21 *Succeſſor in Epiſcopatu, vel Parochiali etiam factis per penſionarium diligentiis contra prædeceſſorem non tenetur ad penſiones ante ſuam proviſionem decurſas, niſi detracta congrua.*

22 *Succeſſor an teneatur ad penſiones antiquas pro terminis decurrendis, licet ſibi non remaneat congrua. Diſtinguitur, ut n. ſeqq. uſq. in fin.*

2} *Quid ſi penſio ſit reſervata cum clauſula,* Dummodo remaneant mille pro Epiſcopo, vel centum pro Rectore.

Et quid ſi cum clauſula, Etiamſi non remaneant mille, vel centum, *num:* 30.

Et quid ſi cum eadem clauſula non expreſſa ſed tacito ſubintellecta, n. 31.

Et quid ſi reſervatio ſit pura, n. 32.

24 *Clauſula*, Dummodo remaneant mille pro Epiſcopo, *facit penſionem conditionalem,*

25 *Et in petitorio onus probandi, quòd mille remaneant, incumbit penſionario.*

Et iamſi Epiſcopus reſervationi conſenſerit, n. 26.

Et probatio debet eſſe plena, n 27.

26 *Conſenſus titularis intelligitur præſtitus ſub eadem conditione, ſub qua penſio fuit reſervata.*

28 *Penſio reſervata cum clauſula,* Dummodo remaneant tot pro Titulari, *ſi ſit exceſſiva, non eſt nulla in totum, ſed reducibilis.*

29 *Fallit ſi ſit reſervata cum prædicta clauſula, & cum expreſſione certi valoris.*

30 *Tridentino Concilio Papa cenſetur derogare reſervando penſionem cum clauſula,* Etiamſi non remaneant mille pro Epiſcopo.

31 *Idem ſi ſciat valorem fructuum, juxta quem non remanent mille.*

32 *Penſio purè reſervata eſt reducibilis ſi non remaneant mille pro Epiſcopo, & Papa fuerit deceptus in expreſſione valoris facta in cedula Conſiſtoriali.*

1 AD HOC. Jo Andr. non ſummat, quia breve eſt. Sed ſecundùm Abbat. ſummatur ſic: Succeſſor in beneficio tenetur ſolvere debita prædeceſſoris pro neceſſitate Eccleſiæ contracta. Hoc dicit.

2 Nota primò ex principio textus, filium teneri ſolvere debita patris. An autem ſit fundata intentio creditoris agentis contra filium poſt obitum patris ex debito paterno, adeo ut etiam alio non probato cogendus ſit filius ad ſolvendum? Primo intuitu videtur affirmativè reſpondendum per iſtum textum, qui hoc dicit ad litteram, & per illud Apoſtoli 8. ad Rom. 17. *Si autem fili & heredes*, & 4. ad Galat. 7. *Quod ſi filius, & heres*. Sed contrarium eſt verum, quia requiritur ut creditor probet ſe immiſcuiſſe hæreditati paternæ, aliàs enim ſi filius ab illa ſe abſtineat, non tenetur creditoribus hæreditarijs reſpondere, nec poteſt cogi ad ſolvendum niſi conſtito de aditione hæreditatis, ut legitur, & notatur in l. *Neceſſariis ff. de acquirend. hared.* & ibi per gloſ. *in ver. Teneantur* & Bart. *nu.* 1 & tenet gloſſa reputata ſingularis in l. *Si cum dotem*, § *Tranſgrediamur in ver. Heres ff. ſolut. matrim.* quæ dicit ab actore probandum eſſe, quòd filius ſit hæres patris, per textum in leg. 1. *Cod. Si minor ab heredit. abſtin.* & in leg. 1. *Cod, de jure deliberar.* & hîc firmant Anchar. *n.* 1, & Imol.

& Imol.*nu.*2. Et dictum Apoſtoli: Si filius, ergo hæres, intellige, quantum ad hoc, ut filius poſſit ſe immiſcere hæreditati paternæ, & illam agnoſcere: non autem quoad hoc, ut poſſit à creditoribus conveniri, ſi non appareat quòd hæreditatem agnoverit, ſecundum Imol. *ubi ſupra*, Vel dictum Apoſtoli intelligas quantum ad nomen, non autem quantum ad commodum, vel incommodum, niſi ſe immiſceat, ut declarat præcitata gloſ. in l. *Neceſſariis, in ver: Teneantur, ff. de acquir. hered*, & litteram textûs noſtri, ibi, *filius*, ſupple, *& hæres*, ſecundum Bernardum hic poſt caſum, Abb. Antiq. & Hoſtienſ. *in princip.* Itaque filius,
3 quem conſtat hæreditati paternæ ſe immiſcuiſſe, tenetur ad debita patris, & quidem in ſolidum, & ultra vires hæreditatis, ſi eam adivit ſine beneficio legis, & inventarij. Sed inventarium confecit, tenetur ſolùm quatenus vires hæreditatis patiuntur, ut *l. final. C. de jure deliber.* ſecundùm Alan. hîc relatum in gloſ. 2. Sed Butr. *num:* 3. &
4 Imol. *nu:* 7. dicunt hoc verum de rigore juris civilis, & in foro contentioſo, ſed de æquitate canonica, & in foro conſcientiæ, qui adivit ſine beneficio inventarij non tenetur niſi in quantum ſe extendunt vires hæreditatis. Allegant gloſſ. in c. *Quamquam, in ver Mandaverint, de uſuris*, & ibi Jo. Andr. in gloſ. *in ver: Dicebat*, Bart. & Bald. *in Rubrica, ff. de acquirenda heredit.* Tu verò in hoc paſſu recurre ad Feder. de Senis in ſuo ſolemni *conſ.* 21. incip: *Numquid hæres per tot*, ubi hanc materiam luculenter examinat.

5 Secundò nota ex textu æquipatationem, ſeu ſimilitudinem inter hæredem & ſucceſſorem in beneficio, ſecundum Anchar. *hic num:* 2. Imol. *nu:* 3. & Abb. *nu:* 1. nam quemadmodum hæres ſuccedit in univerſum jus defuncti, l. *Hæreditas, ff. de reg. jur.* Ita & ſucceſſor ſuccedit Prælato in univerſum jus Eccleſiæ, c. *Relatum, il ſecondo, § Nemini, de teſtamen.* ſecundum Hoſt: *hîc num.* 3. Joan. Andr. *num:* 1. & alios ſuprà citatos. Item æquiparantur quo ad ſolvenda debita per prædeceſſores contracta, ut in textu. Sed nihilominus in multis differunt; nam hæres jus cauſat à defuncto, ſed ſucceſſor in beneficio jus conſequitur non à defuncto, ſed à ſuperiore, à quo inſtitutionem obtinuit, ut hîc per Abbatem *num:* 1. *verſ. Sed in mul-*
6 *tis*, & dixi in c. *Gravis, n.* 136. *& ſeqq. ſuprà de reſtit. ſpoliat.* Item differunt, quia hæres tenetur ſolvere omnia debita defuncti qualitercunque contracta, ut notatur in cap. 1. *infrà de teſtam.* & dictum eſt *ſuprà num.* 3. ſed ſucceſſor in beneficio non tenetur niſi ad illa, quæ ſunt contracta pro neceſſitate Eccleſiæ, ut hîc probatur à contrario ſenſu, Concordat textus in cap. *Hoc jus, §. Et his crediter*, 10. *quæſt.* 2. in c. *Quod quibuſdam, ſuprà de fidejuſſor*, & in c. *Gravis: de Depoſito.* Et hîc notat gloſ: *ultim:* cum qua tranſeunt communiter Scribentes, Gemin. *conſ.* 1, *num:* 2. & 3.

7 Ultimò nota ibi, Pro Eccleſiæ neceſſitate ad hoc ut ex debito per Prælatum contracto obligetur ſucceſſor, ſufficere, ut probetur debitum pro neceſſitate Eccleſiæ contractum fuiſſe, Et quamvis Innocentius hîc in fine requirat, ut probetur etiam verſio in Eccleſiæ utilitatem, & Abb. Antiq. dicat hoc benè notandum: Tu tamen pondera, quia textus exigit hanc probationem verſionis ſed tamen exigit, ut debitum fuerit contractum pro Eccleſiæ neceſſitate, Sufficit ergo probare caſum neceſſitatis, ut hîc per Hoſt. *n.* 5. qui dicit eſſe hic argumentum expreſſum, quod Eccleſia obligetur etſi non ſit verſa pecunia, dum tamen probetur, quod Eccleſia indigebat, & pro illa neceſſitate, quæ imminebat, fuit debitum cótractum. Ad hoc bonus text. in l. 1. §, *Quod ſi mutuam*, & in l. *Lucius, ff. de exercitor. action.* & eum Hoſt. videatur hic tranſire Jo. Andr. *n.* 1. *in verb. Neceſſitate.* Card. dicens hoc veriùs *n.* 3. Anchar. *n.* 4. & Abb. *n.* 2. qui hunc text. ita intellectum reputat multum notabilem. Sed de Butr. *n.* 1. *verſ. Ulterius*, dicit opiniones poſſe ad concordiam reduci, ut opinio Innoc. procedat in mutuo; opi-
9 nio verò Hoſt. in alijs contractibus, quàm mutui, & eum hoc tranſeunt Jo. de Imol. *n.* 2. *in fin. verſ. Dominus Antonius*, & Jo. de Anan. *n.* 3. *verſ. Nota quod ad hoc*, Tu verò his adde Innoc. in d. c. *Gravis, n.* 1. *de Depoſito*, ubi ait contrahentem cum Eccleſia, vel hoſpitali debere eſſe ſolicitum de cóverſione rei in utilitatem Eccleſiæ tribus caſibus in jure expreſſis. Primus eſt in mutuo, ut l. *Civitas, ff. Si certum petatur*, & c. *Quod quibuſdam, ſuprà de fidejuſſor*, Secundus in depoſito, dict. c. *Gravis*, Tertius, cùm res Eccleſiæ pro debito venditur, ut in Auth. *Hoc jus porrectum, Cod. de Sacroſanct. Eccleſiis*, & in c. *Hoc jus*, 10. *quæſt.* 2. In alijs autem caſibus, licèt verſum non probetur in utilitatem Eccleſiæ, ſeu Hoſpitalis, ſi ad hoc datum fuerit, ipſa Eccleſia, ſeu Hoſpitale tenetur. Et hoc dictum Innoc. quicquid dixerit gloſſ. *ult.* in l. 1. *C. de venden. reb. civitatis, lib.* 11. communiter ſequuntur Canoniſtæ, & Legiſtæ in d. l. *Civitas*, ut teſtatur Ludovicus Roman. *in conſ.* 440. *Non eſt dubium, num.* 4. & 5. Ubi propterea conſuluit extra caſus prædictos ſucceſſorem in hoſpitalatu obligari ad debita, quæ præcedens hoſpitalarius in utilitatem hoſpitalis contraxit, licèt verſio probata non fuerit, per hoc c. Et ita voluit *in conſ.* 517. *in caſu poſt n.* 2. & in l. *Si cum dotem, §. Si maritus, n.* 15. & in l. *In inſulam, §. Uſuras, ante n.* 15, *ff. ſolut. matrim.* Abbas *conſ.* 85. *Videtur primo, n.* 3. *lib.* 2.

10 Sed quid ſi Prælatus contraxerit debita pro ſui ſuſtentatione? Reſpondeo teneri ſucceſſorem quia pro neceſſitate Eccleſiæ videntur contracta, cùm Eccleſia teneatur Prælatum alimentare, cap. *Cum ſecundum Apoſtolum, de præb.* & ita firmat Abb. *n.* 2. *verſ. Nam ſi Prælatus*, & in c. *Per tuas, n.* 2. *infra de donat.* & in c. *Ex præſentium, n.* 5. *ſupra de pignor.* ubi extendit textum noſtrum, qui obligat ſucceſſorem in beneficio ad ſolvenda debita pro neceſſitate Eccleſiæ contracta, ut idem ſit, ſi contracta fuerint pro neceſſitate perſonæ, & hic ſubdit ſe ita in facto pluries conſuluiſſe, præſertim in Rectoribus Eccleſiarum, qui contrahût multa debita in infirmitate, ex qua decedunt; nam ſucceſſor tenetur illa ſolvere, ut per eum ſequitur Quintilianus Mandoſ. *in repet. c.* 11. *n.* 1. *verſ. In pluribus, de probat. vol.* 6. *Repetentium, in Appendice, fol,* 63. Et propterea cùm quidam Doctor patrocinium reſtitiſſet Epiſcopo Caurienſi carceribus mancipato, & pro ejuſdem neceſſitatibus pecunias expendiſſet, Domini de Rota *in Caurienſi pecuniaria* 11. *Februar.* 1547. coram Puteo concluſerunt ſucceſſorem teneri, ut apud Peregrinum *deciſ.* 14. *ſub ſit tutul. de ſolut.* & referunt Mandoſ. *ubi ſupra*, & Flamin. Pariſius *de reſignat benef. lib.* 1. *q.* 16, *n.* 51.

QUÆ-

12 QUÆRO, An ſucceſſor in beneficio teneatur ad penſiones tempore prædeceſſoris decurſas, & non ſolutas.

Rota apud Caſſadorum *deciſ.4.n.3.de locato* dixit hunc paſſum. An ſucceſſor teneatur ad decurſas penſiones pro prædeceſſore, eſſe dubium, & nondum in Palatio deciſum: & Creſcentius *deciſ.5.n.7.de ſolut.* teſtatur Rotam nunquam voluiſſe iudicare ſucceſſorem teneri ad penſiones per prædeceſſorem non ſolutas, & Achil.*deciſ.5. n.1.de penſionib.* ſimiliter ait Dominos nunquam voluiſſe reſolvere, ut penſio debeatur à ſucceſſore, ne indices peterentur.

13 Opinio tamen affirmativa videtur de iure verior, ſaltem in penſionibus, quæ communiter reſervari ſolent cum clauſula, (Ut melius, & commodiùs ſuſtentari valeas de alicuius ſubventionis auxilio providere, & ſpecialem gratiam facere volentes,) Quæ clauſula id operatur, ut penſio alimentorum cauſa cenſeatur aſſignata, ut declarat Quintilianus Mandoſ. *in Regula de infirmis, quæſt:11.n.6.& ſuper ſignat: ſub tit.de penſioni-*
14 *bus, quæſt:51.& ſeq.* Quamvis autem circumſcripta cauſa alimentorum ſi reditus ſuper certo fundo aſſignentur, ex tali aſſignatione fortè hypotheca naſci non videatur, ſed ſolùm perſonalis actio contra aſſignantem, ut l.*fin. in fine, ff.de contrahen:emp.* l.*Si liberto, in princ:* juncta gl. ejuſdem principij *in ver: Vendita ſunt, ff.de ann.legat.* Tamen ſecus eſt ſi reditus ſuper tali fundo aſſignentur pro alimentis, quia tunc procedit concluſio Juris, dicens rem illam, ex qua jubentur alimenta præſtari, eſſe pro ſolvendis alimentis tacitè hypothecatam: hic eſt text. in l.*2.in fin.ff.de alimen:& cibar:leg.* & tenet Gloſſator in l.*Lucius, in gloſ: 2. ff eodem.* & in l. *Cajus in ver: Neque in rem, ff.de Annuis legatis,* & in l.*Cum hi, in ver. Idē eſt etſi ageretur, ff. de tranſact.* Cujus ſententiam omnes ſequuntur, ut inquit Ludov. Rom *in conſ: 388, In caſu propoſiti thematis, n.5.* ubi hoc præcipuo fundamento firmat hanc concluſionem, ut Epiſcopus ſucceſſor teneatur ad penſiones decur-
15 ſas, & non ſolutas tempore prædeceſſoris. Eandem concluſionē ſuppoſitâ reſervatione penſionis cum prædicta clauſula, *ut commodius,* &c. videtur ſequi Felinus in c. *Ad audientiam, il 2.n.9 de reſcr.* & eam probant ſimpliciter Philippus Francus in *c.ult:n.3.& 4.de off:Ordin:lib:6.* & Gigas *de penſ:*
16 *q.39.n.10.* Ea ratione, quia penſio & cenſus ſunt collecta, & decima ſunt debitum reale, & obligant poſſeſſorem, ut c.*Si quis laicus, 16. q.1.* Unde novus poſſeſſor beneficii erit conveniēdus, ut debita ſolvat etiam pro cenſu & penſionibus præteritis, ut in hoc c. *Et facit text.* in l.*Imperator, ff.de Publicanis,* ubi hoc eſt expreſſum in tributis. Idque procedere etiam extra caſum alimentorum
17 pluribus probat Gig.*de penſion q.51.à n.17.* Eſt tamen in opinione penſionarij creditoris, vel agere contra ſucceſſorem in beneficio, vel contra antiquum poſſeſſorem, ſeu ejus hæredem, ut per Gigant.*d.q.39.n.11.* Et in decimis quæ eodem jure cum penſionibus cenſentur, reſpondit Fed. de Sen. *conſ.81.* incip. *Laicus de prædio ſuo,* & in charitativo ſubſidio, quod ſimiliter eſt onus reale, & tranſit in ſucceſſorem beneficij, voluit Bartholomæus Bellencinus *de Charitativo ſubſidio, q.51.verſ. Fateor tamen.*

Cæterùm adverte, quia etſi Rota non fuerit

ſequuta opinionem Feder.de Sen. *in præallegat conſ.81.* Nec olim voluerit iudicare ſucceſſorem teneri ad penſiones non ſolutas per prædeceſſorem, ut dixi ſupra *num.12.* Nihilominus ubi conſtat de diligentijs factis à penſionario pro exactione penſionis contra prædeceſſorem, vel illius hæredes, paſſim Rota condemnat ſucceſſorem ad ſolvendos terminos decurſos in vita prædeceſſoris, & non ſolutos, ut *in cauſa Cantuarien. penſionis, 15.Ianuarij 1592.* coram Gipſio, & *in Hiſpalen penſionis 16.Decembris 1577.* coram Cardin. Blanchett, & *in Cæſaraugnſtana penſionis 13. Aprilis 1592.* coram Card. Pamphilio, & in concordantibus relatis à Gregor.XV. *deciſ.507.n.3.*
19 Penſio enim, ut prædixi, eſt onus reale, & cohærens beneficio, ut tetigi ſupra *n.16.* Et fuit dictum in præcitatis deciſionibus, & propterea obligatur ſucceſſor ad illius ſolutionem, non ſolùm in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis decurſis ante ſuam proviſionem, ut l. *Quæſitum, ff.de Vſufruct.* & tradunt Philippus Franc. in d.c. *ult.n.4.de offic.Ordin.lib.6.* Card. in Clem.1.*qu. 11.n.5.in fin.verſ Ad aliud verò, de cenſib.* Gemin. *conſ.3.Super dubio, n.2. & per tot.* dicens de hoc eſſe caſum in hoc c. Card. Alban.*conſ.2.n:12.* Navarr.*conſ.1.n.3.& 4.& conſ 2.n.3.& 5.de ſolut.* & alij apud Gregor. *in præallegata deciſ.507.num.2.*
20 Licet novus poſſeſſor, & ſic ſucceſſor in beneficio poſſit procedere contra antiquum poſſeſſorem, ſeu illius hæredem, ut probatur in d.c.*ult, de offic.Ordinar.lib.6.* & ibi notat Franc.*n.3.verſ. Ipſe tamen novus poſſeſſor.*
21 Cave tamen ne decipiaris, quia etſi novus poſſeſſor beneficii factis ut ſupra diligentijs teneatur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, ut dictum eſt: hoc tamen eſt moderandum cum temperamento, videlicet dummodo ei remaneat cōgrua, quæ in primis, & ante omnia deducenda eſt, ut fuit deciſum *in Campanien, penſionis, 22. Ianuarij 1609.* coram Juſto, impreſſa apud Marcheſanum *de Commiſſ.part.1.f.l.547.* Quam ita intellexit, & ſequuta eſt Rota coram Gregorio XV. in ſæpiùs citata *deciſ.507 n.5.*
22 Sed hic incidit quæſtio. Numquid ſucceſſor in beneficio teneatur ad ſolutionem antiquarum penſionum pro terminis ſuo tempore decurrendis, licèt non remaneat congrua ſibi debita ex præſcripta Conc.Trid.13.§.*Ad hæc, ſeſſ.24.*
23 Pro ſolutione obſervandum eſt, quod ad præſentem quæſtionem attinet, Papam quatuor modis reſervare penſiones ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis, vel Parochialis: primò ſcilicet cùm clauſula, (Dummodo remaneant mille pro Epiſcopo, vel centum pro Rectore,) Et hoc primo caſu planum eſt Epiſcopum, vel Rectorem non teneri ad penſiones pro terminis decurrendis, niſi priùs detracta congrua; quia penſio hoc caſu eſt conditionalis propter clauſulam, *dummodo,*
24 Rota *deciſ.1160.n.2.part.3.diverſor,* & ſæpiùs reſolutum fuit in pluribus cauſis, teſte Card.Seraph. *deciſ.1122.n.2.* & clara eſt intentio Papæ, ut ita demum penſio debeatur, ſi remaneant mille pro Epiſcopo, & centum pro Rectore, ad præſcriptum Conc.Trid, *in d.c.13.* ut dixit Rot. *deciſ.679.in fin.*
25 *verſ.Quia clara eſt intentio Papæ, part.4.diverſ.* Ideoque ſi Epiſcopus, vel Rector agat petitorio judicio contra penſionarium, negans ſe penſionem debere, aut dicens penſionem eſſe nullam,

tenetur penſionarius aſſumere onus probandi, quod titulari remaneat congrua, quia ipſius penſionarij intentio fundatur in diſpoſitione conditionali, quæ niſi juſtificetur, illum non relevat, ut l. *Si quis pro conditione, ff. Si quis omiſſ. cauſ. teſtam.* cum concord. & ita fuit reſolutum *in cauſa Salamantina penſionis 26. Maij* 1593. coram Gipſio
26 apud Garz. *de benef. p. 1. c. 5. n. 424. verſ. Tertius caſus*, & *in praall. deciſ. 679. part. 4. diver.* Quinimò hoc vendicat ſibi locum etiamſi titularis reſervationi penſionis conſenſerit; quia conſenſus hujuſmodi intelligitur præſtitus ſub eadémet conditione, ſub qua penſio reſervata exiſtit, ut in *d. Sala-*
27 *mantina penſionis, verſ. Non obſtat, quod titularis conſenſerit.* Et hoc caſu non ſufficit ſemiplena probatio, ſed debet eſſe plena, ut per Mohed. *de-*
28 *ciſ. 148.* & Seraph. *d. deciſ. 1122. n. 2.* Ubi allegantur duæ deciſiones concordantes. Cæterum iſto caſu, ideſt, cùm penſio reſervatur cum prædicta clauſula, *dummodo*, &c. ſi ſit exceſſiva, agi poteſt de ſola reductione, non autem de nullitate penſionis in totum, quia non deficit intentio Papæ eam reſervantis in majori ſumma, cui minor ineſt; nam ſi voluit reſervare penſionem in majori quantitate fortiùs in minori, l. 1. §. *Si ſtipulanti, ff. de ver. oblig.* cum ſimilib. Creſcent. *deciſ. 17. n. 4. de reſcript.* Put. *deciſ. 34. n. 2. lib. 11*, Mantic. *deciſ. 153. n. 2. & 4.* Nec Papa appoſuit conditionem illam, *dummodo*, &c. ad effectum, ut ea non juſtificata penſio in totum reddatur nulla, ſed ſolùm ut ad minorem ſummam reduci poſſit, ut fuit ponderatum *in praalleg. Salamantina Penſion. ver. Nam Papa non appoſuit.* Verùm hoc intelligas in
29 eo tantùm caſu, in quo penſio fuit quidem reſervata conditionaliter cum prædicta clauſula, *dummodo remaneant tot pro titulari, ſed ſine expreſſione certi valoris*; tunc enim ut prædixi, penſio exceſſiva non eſt nulla in totum, ſed reducibilis, & ita procedunt deciſiones præallegatæ: ſecùs verò ſi penſio reſervata fuerit ſimul cum prædicta clauſula, dummodo, & cum expreſſione certi valoris per aſcenſum; quia tunc ſi penſio reperiatur exceſſiva, non poteſt reduci, ſed propter ſubreptionem debet declarari nulla in totum, ut fuit deciſum *in Perusina parochialis, ſeu penſionis 1. Iulij* 1641. coram Dunozetto Decano.

Secundo modo Papa reſervat penſiones ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis, vel Parochialis,
30 cùm clauſula primæ oppoſita, videlicet etiamſi non remaneant mille pro Epiſcopo, vel centum pro Rectore, quod tamen fit admodum raró. Et hoc caſu reſolutum eſt Epiſcopum, vel Rectorem teneri ad ſolutionem penſionis cum integritate, etiamſi non remaneant mille, vel centum pro ſua congrua. Ratio eſt evidens, quia de poteſtate Papæ ambigi non poteſt, c. *Propoſuit, de conceſſ. prab.* c. 2. *lib. 6.* & de voluntate conſtat, quia id verbis expreſſit, l. *Labeo*, §. *Id Tubero, ff. de ſuppell. legat.* Gemin, *conſil. 61. Super præmiſſo dubio, in princ.* Bald: *conſ. 305. Verba Principis in prin. verſ. Aut eſt dubium, lib. 1.* & cenſetur Trid. Conc. derogaſſe, cùm ſtatuerit contrarium ejus, quod Concilium diſponit in *d. c. 13, §. Ad hac, ſeſſ. 24.* ut dixi c. *Ex parte, n. 26. de privileg.* Et extat motus proprius Pij V. quem retuli in c. *Nulla, n. 86. de conceſſ. prab.*

31 Tertio, modo Papa reſervat penſiones cum prædicta clauſula, *etiamſi non remaneant mille*, &c. non quidem expreſſa, ſed tacitè ſubintellecta puta quia in cedula Conſiſtoriali fuit expreſſus valor fructuum menſæ Epiſcupalis per aſcenſum in ducatis, v. g. mille: & nihilominus penſio fuit reſervata in ducatis quingentis. Et hoc tertio caſu pariter Epiſcopus tenetur ad ſolutionem integræ penſionis, licèt non remaneant mille pro ſua congrua, nec poteſt petere reductionem; quia Papa etiam iſto caſu cenſetur voluiſſe derogare decreto Conc. Trid. in *d. c. 13.* Quia cum ſciverit valorem fructuum, juxta quem non remanent mille pro Epiſcopo, talis ſcientia habet vim clauſulæ *non obſtante*, Fel. in c. *Nonnulli, n. 13. verſ. Fallit quarto, de reſcrip.* & in proprijs terminis reſolvit Rot. *in cauſ. S. Angeli Penſionis 16. Decemb.* 1594. coram Card. Pamph. & *in Ferret. Penſionis, 23. Ianuar.* 1602. coram Ottembergo, quæ referuntur *in Campanien. Penſionis 22. Ianuar,* 1509. coram Juſto, impreſſa apud Marcheſ. *de commiſ. part. 1. fol.* 547.

32 Quartò demum modo Papa reſervat penſionem purè, & ſine prædicta clauſula nec expreſſa, nec tacitè ſubintellecta, puta quia fructus menſæ Epiſcopalis per aſcenſum expreſſi fuerunt in ducatis mille, & quingentis, & penſio reſervata fuit ſolùm in ducatis quingentis, & in hoc ultimo caſu ſi factâ fructuum liquidatione appareat penſionem eſſe exceſſivam, & non remanere Epiſcopo ducatos mille pro ſua congrua, & Papam fuiſſe deceptum in expreſſione valoris narrati in cedula Conſiſtoriali; tunc penſio erit reducenda, ita ut Epiſcopo remaneant mille pro ſua ſuſtentatione, ut fuit deciſum in d. Campanien. penſionis, hoc enim caſu Papa non cenſetur voluiſſe derogare, quin potiùs ſe conformare decreto Concilij Trid. & ad excludendam ſcientiam Papæ de vero valore, ſecundùm Rotam ubi ſupra, ſatis eſt in informatione valoris pro propoſitione Eccleſiæ in Conſiſtorio teſtes depoſuerint fructus Eccleſiæ aſcendere ad d. ducatos mille, & quingentos; quia hæc probatio licet non fuiſſet ſufficiens ad probandum verum valorem, informavit ſaltem animum Papæ, quod reſervatâ penſione quingentorum ducatorum, nihilominus remanebant mille pro ſuſtentatione Epiſcopi. Unde non poteſt concludi, Papam voluiſſe derogare Conc. ſed potiùs derogandum eſt ſe voluiſſe cum Conc. conformare, ut ibi per Rotam. Sed ante factam liquidationem fructuum Epiſcopus non poteſt detrectare ſolutionem penſionis hoc prætextu, quòd non remaneant mille pro ſua congrua, ut colligitur ex eadem deciſione.

DE SOLUTIONIBUS.

Cap. Odoardus.

SUMMARIUM.

1 *DEbitor, qui non eſt ſolvendo, excommunicatur, quia non ſolvit, abſolvitur cum cautione de ſolvendo, ſi ad pinguiorem fortunam devenerit,*

2 *Clericus qui non eſt ſolvendo, non debet excommunicari, nec aliter moleſtari, præſtabit tamen cautionem ſaltem juratoriam de ſolvendo, cum pervenerit ad pinguiorem fortunam.*

3 *Clericus pro debito civili excommunicari poteſt, ſi contumaciter reſiſtat præcepto judicis de ſatisfaciendo, ſed non debet carceribus mancipari.*

Sed

4 *Sed ex Concilio Tridentino excommunicari non debet niſi in ſubſidium.*

5 *Ab excommunicatione injuſta non fit abſolutio, ſed relaxatio,*

6 *Contrarium.*

*Declaratur, ſi injuſtitiâ ſit notoria, n.9.*10.*& 11.*

7 *Relaxare, & abſolvere an, & in quo differant, & n.9.*

8 *Abſolutio ab excommunicatione injuſta datur ſine juramento, & cautione de parendo mandatis Eccleſiæ, & ſolutionis expenſarum.*

9 *Abſolutio competit in dubio, relaxatio quando de injuſtitia evidenter conſtat, & n.* 11.

11 *Excommunicatio notoriè injuſta, ut quia ſit lata contra debitorem, qui notoriè non eſt ſolvendo, an ſit ipſo jure nulla. & n. ſeqq.*

12 *Error expreſſus in ſententia an eam reddat nullam ipſo jure.*

13 *Debitor ad hoc ut gaudeat beneficio hujus c.* Odoardus, *quæ requiſita debeant concurrere, & n ſeqq. uſque ad n.70.*

14 *Debitor laicus, niſi cedat bonis, pro debito civili in ſolidũ conveniri, & in carcerem detrudi poteſt*

15 *Ceſſio bonorum fieri debet uſque ad ultimum quadrantem.*

Non tamen auferuntur panni de dorſo, n.16

16 *Damnatis ad ultimum ſupplicium veſtes non auferuntur*

17 *Debitor laicus ſi quid acquirat poſt ceſſionem bonorum, non convenitur niſi in quantum facere poteſt.*

18 *Miles, maritus, donator, & alii privilegiati de jure civili ſine ulla bonorum ceſſione conveniuntur quatenus facere poſſunt*

19 *Milites armata, legalis, & cœleſtis militia æquiparantur quoad beneficium, ut non conveniantur niſi in quantum facere poſſunt, habitâ ratione ne egeant.*

20 *Clerici etiam prima tonſura gaudent beneficio hujus cap*

21 *Quamvis non ſint beneficiati, nec habitũ, & tonſurâ deferant, nec alicui Eccleſiæ inſerviant.*

22 *Tridentinum Concilium* c.6. ſeſſ. 23, *non ademit clericis non habentibus requiſita niſi privilegiũ fori. Privilegium verò hujus cap: & reliqua remanſerunt in diſpoſitione juris communis.*

23 *Clericus conjugatus gaudet privilegio fori, & Canonis. ſed non privilegio hujus cap.*

24 *Clericus qui abjecto habitu clericali geſſit ſe publice pro laico non gaudet beneficio hujus cap. Secus ſi gerat ſe pro clerico, licèt non habeat requiſita Concilii Tridentini.*

25 *Clericus non habens requiſita Concilii Tridentini, quamvis non gaudeat privilegio fori, tamen ſi gerat ſe pro clerico, poteſt puniri etiam ab Epiſcopo, & eſt locus præventioni.*

26 *Actio inanis eſt, quam inopia debitoris excludit*

27 *Periculo ejus qui nihil habet, nihil eſſe poteſt.*

28 *Paupertas in quibus proſit*

29 *Solutio partis debiti regulariter non admittitur creditore invito, ſed fallit in clerico, qui pro parte non eſt ſolvendo*

30 *Clericus non gaudet privilegio hujus cap.* Odoardus. *Si creditor ſit ipſo pauperior.*

31 *Clericus ut gaudeat beneficio hujus cap. paupertatem probare debet.*

32 *Paupertas qualiter probetur*

33 *Mendicans præſumitur pauper, niſi creditores probent contrarium.*

34 *Paupertas probatur eo ipſo, quòd aliquis cedit bonis, nec ejus corpus debet poſtea detineri.*

35 *Clericus, qui in ludis prohibitis, vel luxurioſè vivendo bona ſua diſſipavit, non gaudet beneficio hujus cap. & n.39. & n.40.*

Contrarium, n. 41.

36 *Clericus cenſetur tacitè renunciare beneficio hujus cap.* Si dolo, vel fraude factus eſt inops, *& n:* 44. *& n.46.*

Vel ſi prioribus creditoribus prapoſuit poſteriores, n.38.

37 *Alienans omnia bona ſua, vel majorem partem, etiam interpellatis vicibus præſumitur hoc feciſſe in fraudem creditorum.*

40 *Meretrices devorant animas perditorum.*

42 *Ludus Azardi, & alearum multos depauperare conſueverunt.*

43 *Nomina debent eſſe conſequentia rebus.*

44 *Doloſus non eſt admittendus ad beneficium ceſſionis, vel ad beneficium hujus cap,* Odoardus, *vel cap.* Pervenit, de fidejuſſor.

45 *Spoliator, qui fraudem adhibuit, non admittitur ad beneficium hujus cap.*

46 *Alienans bona ſua in fraudem creditorum non gaudet beneficio hujus cap.*

47 *Clericus non gaudet beneficio hujus cap. Niſi conveniatur civiliter, vel pro maleficio ad intereſſe præſtandum.*

48 *Secus ſi agatur criminaliter ad pœnam, vel pœnitentiam imponendam, quia non fit commutatio pœnæ pecuniariæ in corporalem, niſi actore volente.*

Et hoc ſi pœna applicetur parti, ſecus ſi applicetur fiſco, n.50.

49 *Injuriarum actio proponitur tantum ad vindictam.*

51 *Debitor, qui luit in corpore, liberatur ab obligatione ſolvendi pœnam pecuniariam.*

52 *Clericus ita demum gaudet privilegio hujus cap Si conveniatur actione perſonali, ſecus ſi actione reali, ut depoſiti, &c & n.54.*

53 *Maritus non tenetur ultra, quàm facere poteſt ſi conveniatur actione perſonali, ſecus ſi actione in rem.*

55 *Clericus non gaudet privilegio hujus cap. Niſi debitum confiteatur.*

Et multò minus ſi debitum pertinaciter neget, n.57 & n.57,

56 *Si cedat bonis antequã condemnetur, vel debitum in jure confiteatur, non eſt audiendus,*

58 *Clericus gaudet privilegio hujus cap. Abſque ulla bonorum ceſſione, ſecus in perſonis non privilegiatis, & nu. ſeqq. uſque ad n.64.*

59 *Ceſſio bonorum quamvis infamiam juris non irroget, tamen ſigillat ſtatum cedentis ſaltem quoad infamiam facti.*

60 *Ceſſio bonorũ alicubi fit cũ infamia, & vituperio*

61 *Roma fit per leonem marmoreum penes ſcalam Capitolii,*

62 *Beneficium cap.* Odoardus, *& cap.* Pervenit, *ex Conſtitutione Pii IV. non datur debitoribus in Vrbe, niſi geſtent birretũ viride (dice*

63 *Ceſſio bonorum de jure fit nudo verbo coram ju-*

64 *Inopia, & impotentia ſolvendi non extinguit obligationem, ſed ſuſpendit illius effectus in tempus proſperioris fortunæ.*

65 *Clericus inops cum ad pinguiorem fortunã pervenerit, non tenetur in totum, ſed in quantum facere poteſt habitâ ratione ne egeat.*

66 *Clericus ſemel admiſſus ad beneficium hujus cap. non prohibetur iterum admitti.*

67 *Ceſſio bonorum poteſt reiterari.*

68 *Clericus non admittitur ad beneficium hujus cap. niſi praſtet juratoriam cautionem de ſolvendo cùm ad pinguiorem fortunam devenerit, & n. ſeq.*

69 *Cautionis nomine nuda promiſſio intelligitur: ſed cum additur idonea, vel ſufficiens, debet eſſe pigneratitia, vel fide juſſoria.*

70 *Beneficio ne quis conveniatur ultra quam facere poteſt, ſi competat ratione perſona privilegiata, non poteſt renunciari: ſecus ſi ratione contractus.*

71 *Fallit in renunciatione tacita, qua fit per actum contrarium.*

72 *Privilegio fori expreſſe renunciare non poteſt Clericus etiam cum juramento: Poteſt tamē tacitè habitum vel tonſuram non deferendo, aut Eccleſia non inſerviendo, & n. 78*

73 *Clericus an poſſit cum juramento renunciare beneficio hujus cap.*

74 *Beneficium hujus cap,* Odoardus, *habet duos effectus.*

75 *Privilegio ne quis detrudatur in carcerem renunciare non poteſt etiam cum juramento.*

76 *Carceris ſqualor eſt contra naturalem aquitatē.*

77 *Carcer eſt ſpecies ſervitutis.*

78 *Privilegio ne quis conveniatur ultra quam facere poteſt, ſi competat ob reverentiā perſona, renunciare non poteſt etiam cum juramento.*

79 *Beneficiatus non fruitur beneficio hujus cap. contra penſionarium, ſi per ſeipſum conſenſerit reſervationi penſionis, & n. ſeqq.*

80 *Secus ſi ſucceſſerit in beneficio gravato, & non conſenſerit per ſeipſum.*

81 *Penſioni conſentiens ſub ſolitis cenſuris ſi non ſolvit in tempore, ex ſtylo Rota illos incurrit ſine alia litterarum intimatione.*

1 ODOARDUS, Debitor, qui non eſt ſolvendo, excommunicatur quia non ſolvit, abſolvitur cum cautione de ſolvendo ſi ad pinguiorem fortunam
2 devenerit. Hoc dicit Jo. Andr. Butr. Card. Anch. & Imol. Vel notabilius ſecundùm Abb. Si Clericus non habeat unde ſatisfaciat ſuis creditoribus, non debet excommunicari, nec aliter moleſtari; præſtabit tamen cautionem, ſaltem juratoriam, de ſolvendo cùm pervenerit ad pinguiorem fortunam. Hoc dicit, & ſecundùm eum eſt caſus valdè ſingularis, cùm nullam faciat mentionem de ceſſione bonorum, licèt gloſſ. & DD. aliter ſentiant, de quo latiùs dicam *infra in 8. requiſito, n. 59.* Dividitur in duas partes: nam primò ponit querelam impetrantis. Secundò dat judices, ibi *Mandamus*, Et eſt celebre c. Et uſu forenſi admodum frequens.

Nota primò, ibi, *excommunicationis ſententiam*
3 *promulgavit.* Pro debito civili poſſe clericum excommunicari, ſi contumaciter reſiſtat præcepto judicis de ſatisfaciendo, ſed non debet carceribus mancipari, ut hic per Abbatem *n. 1. & 2. not.* & ita ordo canonum eſt, ut contra debitores contumaces primò adhibeantur cenſuræ, quod eſt remedium ordinarium, c. *Dilecto, de ſent. excomm. libr. 6,* ac deinde in ſubſidium cùm ſcilicet cenſura Eccleſiaſtica non proficit, deveniendum ſit ad diſtrictionem perſonalem, quæ eſt remedium extraordinarium, juxta notata in c. *1. de offic. Ordinar.* Sed hodie ordine inverſo eſt proce-
4 dendum: nam primò debitores debent in carceres conijci, & in ſubſidium excommunicari, propter jus noviſſimum Concil. Trid. *c. 3. ſeſſ. 25.* quo mandatur judicibus Eccleſiaſticis, ut in cauſis judicialibus quandocumque executio realis, vel perſonalis in qualibet parte judicij propria authoritate ab ipſis fieri poterit, abſtineant ſe tam in procedendo, quàm definiendo à cenſuris Eccleſiaſticis; ſed liceat eis, ſi expedire videbitur, in cauſis civilibus ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentibus contra quoſcumque etiam laicos per captionem pignorum, perſonarumque diſtrictionem procedere. Ponderanda enim ſunt illa verba, *contra quoſcumque etiam laicos*, quæ apertè oſtendunt etiam contra Clericos in cauſis civilibus utendum eſſe remedio executionis, ſeu diſtrictionis perſonalis: nec recurrendum eſſe ad remedium hodie extraordinarium cenſurarum, niſi in ſubſidium, videlicet ubi executio realis, vel perſonalis fieri non poteſt. De quo dic, ut plenè ſcripſi in c. *Pervenit, n. 30. infra de adulter.* quod benè nota.

5 Secundò nota ibi, *ſine difficultate aliqua relaxetis*, ſecundum Abbatem *in 4. not.* à ſententia excommunicationis injuſtæ non fieri abſolutionem
6 ſed relaxationem ſine alia difficultate. Sed hoc non videtur verum, quia cum ſententiam quoad Eccleſiam liget, neceſſaria eſt abſolutio, text. eſt in c. *Per tuas,* & ibi omnes, *infra de ſent. excommun.* verbum enim, *relaxetis*, hic poſitum, idem importat, quod abſolvatis cap. *Solet, eod. tit. lib. 6.* cap. *Capitulum, in fin. ſupra de reſcript.* cum multis ſimil. & ita exponunt Joan. Andr. & ſequaces in ſummario text. dum dicunt debitorem excommunicatum, quia non ſolvit, abſolvi, &c. Sed & Petrus de Anchar. *in 4. not.* & Jo. de Anan. *n. 10.* notant, quòd Papa mandat hunc Clericum ab-
8 ſolvi ſi conſtiterit de inopia. Nec refragantur verba illa text. *ſine difficultate aliqua.* Quia exponuntur, id eſt ſine juramento, & cautione de parendo mandatis Eccleſiæ, & ſolutionis expenſarum. Hujuſmodi enim formalitates in abſolutione hoc caſu non ſunt neceſſariò ſervandæ; quia ſententia quoad Deum non ligat, ſecundum Hoſt. *hic n. 7.* Jo. Andr. *n. 3. in ver. Difficultate,* & *in verſ. Relaxetis.* Anchar. *in 6. not.* & Cardin. *num. 5. in 2.*
9 *oppoſitione.* Pro dicto tamen Abbatis facit quod notat Hoſt. in c. 1. *num. 36.* & Jo. Andr. *n. 8. verſ. Superior autem, de ſent. excomm. lib. 6,* ubi dicunt: aliud ſonat, & ſignificat abſolvere, & aliud revocare, ſeu relaxare: nam abſolutio competit in dubio, revocatio autem, vel relaxatio quando de injuſtitia evidenter conſtat, & concordat ibi Archid. *ſub num. 13. verſ. Sed hoc non videtur benè dictum.* At reſponderi poteſt dictum Hoſt. & ſe-
10 quacium procedere quando ſententia eſt notoriè injuſta, quia tunc non ligat etiam quoad Eccleſiam, & ideò non requiritur abſolutio, ut dicam in ſequenti notabili.

11 Tertiò nota, in eod. ver. *relaxetis*, ſententiam excommunicationis latam contra clericum, qui non eſt ſolvendo, non eſſe nullam, ſed revocandam, & relaxandam, ut dixi in præcedenti not. Sed hoc intelligit gl. *3.* quando clericus nō ceſſit bonis, nec evidenter nota erat illius paupertas.

nec judici conſtabat de veritate, prout erat in caſu hujus, ut patet ibi, *quatenus ſi cōſtiterit quod prædictus Odoardus in totũ, vel pro parte nõ poſſit ſolvere*: Tunc enim propter dubium ſententia tenet, ſed veritate comperta, mandatur relaxari, ut in tex. Et eſt ſimile in c. *Significantibus, infra de purgat. vulgar*: alioquin ſi certum eſſet eum non eſſe ſolvendo, idque conſtaret judici, ſententia, ſeu præceptum non teneret, nec eum obligaret, l. *Paulus. ff. Quæ ſententiæ ſine appellat: reſcind.* quia impoſſibilium nulla eſt obligatio, l. *Impoſſibilium, ff. de regul: jur*: Subdit tamen gloſ. quod ſi teneret, tamen injuſta eſſet; & ideo ſine difficultate eſſet ſolvendus, & judex teneretur ei ad intereſſe, c. *Sacro, de ſent: excomm*, & hoc dicit eſſe tutius.

Et ex hoc generaliter poteſt inferri ad quæſtionem, Numquid excommunicatio lata contra debitorem notoriè non valentem ſolvere, teneat vel ſit nulla, intellige in foro externo: nam quoad Deum attenditur veritas; & ideo talis debitor nõ eſt illaqueatus. c. *A nobis, il ſecondo, de ſent, excom.* gloſ. *penult.* in c. *Romana, §. Si univerſitatem. eod. tit. lib 6.* Hoſt. *hic num: 7 in ver. Relaxetis*, Jo. Andr. *n. 3. in eod. ver.* Butr. *n. 6.* Anchar. *in 6. not.* & alii communitèr. Erigitur quæſtio Numquid in foro externo, & quo ad eccleſiam notoria injuſtitia reddat excõmunicationem ipſo jure nullam, Gloſ. præallegata arguit pro, & contra, & tandem videtur ſentire hujuſmodi ſententiam ligare, dum dicit hoc eſſe tutius. Sed Hoſt. *hic n. 4.* dicit ſententiam excommunicationis latam contra eum, cujus nota erat paupertas, non ligare, & in hoc c. ideo ſententiam tenuiſſe, quia iſte clericus non ceſſerat bonis, nec evidenter nota erat paupertas, nec judici conſtabat de veritate; & ſi quamvis ſententia ſit lata malè quoad veritatem, non tamen quoad opinionem; & ideo eſt tenenda. Ant. de Butr. *hic n. 12.* concordando opiniones diſtinguit ſic. Aut inopia eſt notoria, ſecundum ea quæ idem Butr. dixit in c. *Excommunicato, de reſcript.* Facit c. *Per tuas, de ſent. excom.* & c. *Inter ceteras, de re judic.* & quod notat Paul, de Eleazar in Clem. *Paſtoralis, eod. tit.* Aut inopia non eſt notoria, & procedit opinio gloſſæ, arg. c. *1. 11. q. 3.* ubi dicitur ſententiam Paſtoris, ſive juſtam ſive injuſtam timendam eſſe, Eamdem concordiam ante ipſum poſuit Collectar. *hic n.* 10. dicens eum, qui ceſſit bonis, vel notoriè non eſt ſolvendo, non ligari excommunicatione, quia impoſſibile præceptum judicis non obligat, & ita intelligit gloſ. Bernar. *hic.* Sed Cardin. *n. 5. in prima oppoſitione* tenet opinionem gloſſæ, videlicet etiamſi certum ſit debitorem non eſſe ſolvendo, excommunicationem eſſe validam, licet ſit injuſta. Facit quod notatur in c. 2. *in fine* gloſ. *de teſtib. cogend.* Similiter Joan. de Imol *hic num. 17.* recitatis opinionibus Cardinalis, & Butrii, tandem reſidet cum gloſ. quia aliquem eſſe inopem, & ſic non ſolvendo, cum videatur eſſe negativa, non bene poteſt in notorium tranſire, nam poſſibile eſt ut habeat pecunias occultatas; quod etiam dicit Ludovicus Romanus *conſ.* 163. *Conſtitutio enim quinta, verſ. Quinimo.* Facit ſecundũ Imol. quod legitur, & notatur per Legiſtas in Authen. *Qui ſemel, C. Quomodo, & quando judic.*
12 Subdit tamen quod ſi error eſſet expreſſus in ſententia, ut quia judex dixiſſet, Excommunico talem Clericum, licet bonis ceſſerit vel non ſit ſolvendo, ſententia eſſet nulla per id, quod habetur in d. c. *Per tuas, de ſent. excom.* De quo articulo vide latiſſimè per Felin. in c. *Inter ceteras, n. 5. de re judic.* ubi ponit concluſionem, quod ſententia lata ex cauſa notoriè falſa eſt nulla, Et reſpondet objectis, & ampliat dupliciter, videlicet in notorio tranſeuntis, & in ſententia excommunicationis. Et *n. 6.* ponit quatuor declarationes, quas per te videas. Demum Abbas *hic n. 9.* relata diſtinctione Antonii de Butrio dicit in aliis ſententiis, quam excommunicationis poſſe admitti, ut notoria injuſtitia reddat ſententiam nullam, ut eſt notabile dictum Innocentii in c. *Fraternitatis, n. 5. poſt princ. verſ. Et idẽ eſt etiamſi notoriè, de frig. & malefic.* & facit tex. in d. c. *Inter ceteras, de re judic.* & tenent plurimi, quos ibi cumulat, & ſequitur Felin. *num.* 11. ubi latè firmat notoriam injuſtitiam ſententiæ, etiam in ea non expreſſam reddere eam invalidam, & *n.* 12. ampliat, etiamſi notorietas poſt ſententiam ſuperveniat. Sed in ſentẽtia excommunicationis, ut Abbas dicit, Archidiaconus in c. *Venerabilibus, n. 6. circa finem, de ſent. excomm. lib. 6.* ſentire videtur excommunicationem ſemper tenere, quando error non fuit expreſſus in ſententia, vel quando ſententia fuit lata poſt appellationem, per id, quod legitur, & notatur in c. *Romana, §. In univerſitatem, de ſent. excom. lib. 6.* ubi gloſ. *in verb. Penitus*, dicit tutius eſſe tenere, ut ſententia excommunicationis liget, quamvis ſit injuſta. Sed nihilominus Abbas concludit opinionem contra gloſ. de rigore, & ſubtilitate juris eſſe veriorem: nam ubi eſt notorietas, eſt præſumptio contra ſententiam: unde non apparet ratio quare Eccleſia velit aliquem injuſtè ligare, cùm apud Deum ligatus non ſit, ut in c. 1. *de re judic. lib. 6* Hoc ipſum notat idem Abb. in c. *Per tuas, n. 11. verſ. Aut continet errorem juris, de ſent. excom.* Butr. in c. *Cum M. Ferrarienſis, n. 59 in fin. verſ. Nota hoc dictum, de Conſtitut.* Cardin. poſt Paulum de Eleazar. in Clem. *Paſtoralis, n. 6. in. 7. notab. de re judic.* quos refert, & ſequitur Felin. in d. c. *Inter ceteras. n. 5, poſt princ. verſ. Et licet tex eod. tit.* Ego hanc ſententiam puto veriſſimam, & fortificando rationem Abbatis pondero tex. in c. *A nobis, il 2. de ſent. excom.* Nam ibi dicitur interdum contingere, ut qui ligatus eſt apud Deum, apud Eccleſiam ſit ſolutus; & è converſo, qui liber eſt apud Deum, eccleſiaſtica ſit ſententia innodatus. Et aſſignatur ratio hujus differentiæ quia judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, ſemper innititur: Judicium autem Eccleſiæ nonnumquam opinionem ſequitur, quam & fallere ſæpè contingit, & falli. In tantum igitur ſententia excommunicationis injuſta non ligat quoad Deum, ſed ligat quoad Eccleſiam, quia judicium Dei non fallitur, cum veritati innititur; ſed bene fallitur judicium Eccleſiæ, quod opinionem ſequitur. Ergo ſi judicium Eccleſiæ non fallatur, ſententia injuſta etiã quo ad Eccleſiam non ligabit; ſed ſtante notorio, & evidentia injuſtitiæ, Eccleſia non fallitur, quia tunc innititur veritati, c. *Veritate manifeſta, 8. diſt.* c. *Evidentia, infra de accuſat.* Ergo ſententia notoriè injuſta non ligat, etiam quoad Eccleſiam, hoc enim caſu non eſt differentia inter judicium Dei, & Eccleſiæ, quia utrũ-

fratres ex bonis communibus per text. in c. 1. *de bon. frat.* & gloſ in c. 1. § *Cum verò Conradus aliàs. Et quia vidimus* in verb. *Nominatim, de his qui feud. dar poſſ.* Alvarot. *ibi n. 9. verſ.* Oppono Berous *conſ.* 113. *n.* 43. *in 2. vol* Ludovicus Roman. in l. *fin. C. Quand. non pet. par. pet. accreſc. n.* 41. *verſ. Aut hoc non convenit.* Sed hujuſmodi limitatio nuſquam traditur à Doctoribus in emphyteuſi. Quamobrem dubitatur, an in ea quoque ſibi locum debeat vendicare.

13 Pro opinione affirmativa adducitur Bart. in l. *Si mibi & Titio, n* 4. *ff. de verb. oblig.* dum ad ſolvēdas plures quæſtiones circa ius accreſcendi in emphyteuſi adducit tex. loquentes de feudis, quaſi ſentiat, quicquid in feudis de jure accreſcendi eſt diſpoſitum in uſibus feudorum, habere etiam locum in emphyteuſi in omnibus, & per omnia, & ita Bartol. ſentire interpretatur Caſtr. d. l. *Si mibi, & Titio, n.* 3 Corbul. poſt Salic. *in tit de cauſ. privat ob lin. finit n* 119 Everard *in loco à feudo ad emphyteuſ. n.* 19. ubi Cyn. & Alber. in hanc ſententiam citat: & in hac materia juris accreſcendi validum eſſe argumentum de feudo ad emphyteuſim tradit Jaſ. in ead. l *Si mibi, & Titio, n.* 12. *verſ. primum fundamentum,* & Bald. *conſ.* 250. incip.
14 *Conſiderandum, n.* 2. *in* 2. *vol.* Quæ opinio quoad caſum noſtrum cōfirmari poteſt. Nam quamvis valdè ſit controverſa ea quæſtio. An jura feudalia poſſint allegari in alijs materijs & præſertim in emphyteuſi ad deciſionem cauſarum, quam latiſſimè examinat Jaſ. in l. 1 *C. de iure emphyteutic. n.* 55. & Everard *in loco ſupracit.* tamen non videtur dubitandum, quin allegari poſſint quotieſcunque ſunt feudata in iuſta, & naturali ratione, ut per Jaſ. in d. l. 1 *num.* 60. Everard. *ibid. nu.* 44. Roman *conſ.* 212. *n.* ubi Apoſtilla, *in verb. vali-*
15 *dum,* alios citat. At verò ratio, propter quam ius feudorum diſponens, ut in feudo empto à fratribus ſimul habitantibus ex communi pecunia habeat locum ius accreſcendi, ea eſt, quam *ibi in princ.* reddit Bald. ſcilicet quia ſimul cohabitantes cenſentur ſibi invicem proſpicere, & auxiliari; & ideo quiſque illorum videtur velle, ut alter ſibi ſine prole decedenti in feudo ſuccedat, Quæ ratio eſt planè juſta, & naturalis; ideo ab hoc iure in iuſta, & naturali ratione feudato ex ſu-
16 pradictis argui poteſt ad emphyteuſim. Contrarium tamen, videlicet huiuſmodi limitationem non procedere in emphyteuſi, probari videtur, quia de feudo ad emphyteuſim ſecundum communem ſententiam non licet arguere in caſibus, in quibus obſtant regulæ, vel diſpoſitio juris communis, ut conciliando opiniones declarat Alex. in l. *Divortio.* §. *in feudū, n.* 3. *ff. de ſolut mater.* Et hanc opinionem teſtatur eſſe communem Apoſtilla ad Roman. *in d conſ.* 212. *in verb. validum.*
17 Quin verò hoc caſu obſtet regula juris communis, non eſt quod dubitemus, cùm in contractibus, ut eſt emphyteuſis, non habeat locum jus ac-
18 creſcendi, d. l. *Si mibi, & Titio,* ubi DD. Qua ratione Ludov. Roman. in l. *fin. C quando non pet. par. pet. accreſc. n.* 53. *verſ. Non obſtat tertium fundamentum,* ſcribit in materia jus accreſcendi non procedere argumentum de feudo ad emphyteuſim: Quod confirmatur ex Bald. *in auth Quas ruinas, C. de ſacroſ Eccleſijs,* dum quærens de jure accreſcendi in emphteuſi, utitur argumentis deductis ac ipſo jure accreſcendi, non autem à juribus feudorum, ut animadvertit Caſtren. d. l. *Si mibi, & Titio, prope fin. verſ. Bald. autem.* Idem ſentire videtur Alex. in d. l. *Si mibi, & Titio, n.* 11. *&* 15. *in fine,* ubi expreſsè confutat doctrinam Bartoli argumentis de feudo ad emphyteuſin. Quibus poſſunt etiam adiungi multi Doctores, & præſertim Raphaël [illegible]an. & Imol. relati ibidem per Alex. *num* 15. qui in illa quæſtione, An inter fratres deſcendentes à primo inveſtiro habeat locum ius accreſcendi? aſſentiuntur Bartolo propter quartam rationem ab eo traditam, improbatis primis tribus, inter quas erat ratio illa, quòd ita erat deciſum in feudis per iura feudalia. Quam rationem cùm impugnent, ſatis oſtendunt ſe non putare in hac materia iuris accreſcendi rectè argui à feudo ad emphyteuſim. Idemque ſentire videtur Bald in d. l. *unic C. quand. non pet. par. pet. accreſc. n.* 30. ubi omnibus rationibus Bartoli in eadem quæſtione iuris accreſcendi reprobatis, eidem opinioni, quam Bartol. tuetur adhærendo, rationem aliam deducit, quæ non ex iure feudorum, ſed ex communi iure civili depromitur. Accedit quòd cùm Doctores exactè. & diſtinctè tam quoad feudum, quam quoad emphyteuſim caſus omnes proponant, eos decîdant, in quibus ius accreſcendi locum habet, vel non, inter quos præ aliis diligenter, & prolixè materiam hanc proſequitur Roman. in d. l. *fin.* & cùm agunt de iure accreſcendi in feudis, huiuſmodi limitationem ſemper adducāt: Cùm autem agitur de emphyteuſi, eiuſdem limitationis mentionem non faciant: ſatis inſinunare videntur non debere locum ſibi vendicare; quin etiam expreſsè
19 quodammodo ſentire videntur eam in emphyteuſi non habere locum, dum in ſpecie ſcribunt in emphyteuſi conceſſa duobus, ex cauſa oneroſa, habere locum jus accreſcendi ſi concedentis interſit, ut cum magna eſt penſio fructibus correſpondens: Cùm autem non intereſt concedentis, ut cùm minima eſt penſio, non habere locum, ut per Alex. poſt alios d. l. *Si mibi, n.* 12. & 13. & ſic non diſtinguunt an emphyteuſis ſit empta ex Pecunia communi, ſed tantùm an interſit concedentis. Et cùm hic contractus duorum fratrum de communi pecunia ementium ſit frequentiſſimus, & DD. in ſpecie agant de duobus ex cauſa onerosa inveſtitis: ſanè expreſſiſſent, ſi in eo ſenſiſſent habere locum jus accreſcendi, & tamen contrarium potius affirmare videntur, cùm dicunt generaliter in emphyteuſi ex cauſa onerosa duobus conceſſa non habere locum jus accreſcendi, niſi interſit concedentis, ut dictum eſt.

Bartoli auctoritas in d. l. *Si mibi, & Titio,* ad rem facere non videtur, tametſi enim ad confirmationem eorum, quæ ſcribit de iure accreſcendi in emphyteuſi, adducat iura feudalia; non tamen inde ſequitur, ut ſentiat in materia juris accreſcendi emphyteuſim debere regulari in omnibus ſecundum naturam feudi; quod probatur primò quia ſi id Bartol. ſenſiſſet, non oportuiſſet ad confirmandas, quas ſequitur opiniones, adducere alias rationes, ſed ſatis fuiſſet citare textus de feudo loquentes, & tamen Bartol. quaſi eis non quieſcens, adducit alias rationes, quas putat fortiores, quàm adduxere textus loquentes de feudis, ut patet ibi *num.* 5.

Secundò quia cùm aliæ rationes, quas Bart. adducit deducantur à iure cōmuni, & à contractibus

bus, & ultimis voluntatibus, quaſi velit in materia juris accreſcendi quod in illis diſponitur, etiam in his locum habere, neſcio cur velimus poſtea prævalere potius in emphyteuſi jus feudorum, ad inducendam hanc limitationem, quam contractum, in quibus hæc limitatio locum non habet ad eam excludendam. Neq; obſtat quod Bartoli doctrinam d. l. *Si mihi, & Titio.* ſit communiter approbata teſte Alexan. *ibi nu.* 11. quia eſt approbata quoad opiniones, quas defendit, ſcilicet quando habeat locum jus accreſcendi in emphyteuſi, non autem quoad rationes, & præſertim eam, quæ arguit de jure feudorum, quam multi DD. impugnant, ut ſuprà eſt dictum. Paulus de Caſtro. qui ſolus ex his explicitè ſentit quicquid in materia juris accreſcendi in feudo diſponitur, habere locum in emphyteuſi, hanc opinionem tribuit Bartolo, cùm re verâ ita non ſentiat, ut eſt demonſtratum. Salicet. l. *unic. C. quan. non pet. part. pet. accreſc.* etſi examinatis non nullis quæſtionibus de jure accreſcendi in feudis, *nu* 20. quærat de emphyteuſi, ut ſubjiciat quæſtionem ea eſſe deciſã ex his, quæ dixerat de feudo: tamen hoc ideò dixit, quia in illis quæſtionibus, quas cir- feudum examinaverat, quæ ſcripſerat in materia juris accreſcendi, conveniebant cum emphyteuſi, & regulæ juris congruebant utriq; ut eum legenti patebit. Sed in caſu noſtro regulæ juris in emphyteuſi repugnant, ut eſt dictum Everard. tametſi apertè dicit diſpoſita in feudo quoad jus accreſcendi habere locum in emphyteuſi: tamen poſtea videtur dubitare, cùm lectorem rejicit ad loca vulgata. Quin etiam Angel. Cyn. & Albert. ab ipſo citati, ſicut & Bald. *in d. conſ.* 250. parum ad rem faciunt. Nam cùm dixiſſent in feudo duobus conceſſo non habere locum jus accreſcendi, poſtea ſubdunt idem in emphyteuſi. Quibus in locis ipſi rectè arguunt. Nam cùm in contractibus non habet locum jus accreſcẽdi per d. l. *Si mihi, & Titio*, & tam feuda, quàm emphyteuſes ſunt contractus, & ſic regulæ juris quoad jus accreſcendi negandum utrique congruant, rectè arguunt de feudo ad emphyteuſin. At non è converſo licet arguere ad jus accreſcendi inducendum, ut ſcilicet quoties habet locum in feudo, habeat etiam locum in emphyteuſi, quia in hoc caſu jus ſpeciale unius non trahitur ad aliud juris regulâ repugnante, quæ jus accreſcendi non admittit in contractibus. Corbul. id perfunctoriè dicit, & citat Bart. & Salicet. ex quibus hoc non colligitur ut dictum eſt.

Iraque cum quæſtio ſit valde dubia, nec à Doctoribus apertè explicata, nunquam auderem conſulere, ut ſtatueretur in hoc caſu habere locũ jus accreſcendi, cùm in caſu tam frequenti nullum Doctorem invenire potuerimus, cujus auctoritate in re tam gravi, & exemplari inniti poſſemus.

DE FEVDIS.

Cap. Ex parte.

SVMMARIVM.

Feudum per obitum vaſſali ad Eccleſiam revertitur.

Declaratur, ut nu. ſeqq.

2 *Feudum perſonale ad filium non extenditur.*

3 *Fœmina non ſuccedit in feudo, niſi expreſſe ſit cautum in inveſtitura.*

4 *Iuramentum de non infeudando. Papâ inconſultò refertur tantùm ad bona, quæ nunquam fuerunt infeudata, non autem ad bona feudalia.*

Bona infeudari, ſeu emphyteuticari ſolita non ſunt de menſa Eccleſiæ, ibid. & n. 9.

5 *Iuramentum de non infeudando intelligitur ut terram non feudalem conſtituat feudalem.*

6 *Iuramentum de non alienando non extenditur ad bona in emphyteuſim dari ſolita.*

7 *Bona Eccleſiæ dicuntur ſolita dari in feudum vel emphyteuſim, quando infra quadraginta annos bis fuerunt data.*

8 *Bona deſinunt eſſe feudalia quando Prælatus ea deſcripſit inter bona menſæ Eccleſiæ, vel quando ex illis fructus collegit, tanquam ex bonis menſæ incorporatis.*

10 *Feudalia bona per alienationem vaſſalli ad Eccleſiã devoluta Epiſcopus de novo infeudare poteſt filio vel conſanguineo alienatis, non obſtante iuramento de non infeudando.*

11 *Item poteſt illa infeudare etiam extraneo ſi ſit talis, ut mediante illius perſonâ poßit Eccleſia bonâ ſic alienata recuperare.*

12 *Vaſſallus alienans feudum ſine conſenſu domini directi cadit ipſo iure à feudo.*

13 *Papa an poßit in præiudicium ſucceſſorũ inveſtire aliquem de feudo nondum devoluto conſentiente vaſſallo, & nu. ſeqq.*

Et quid poſt Bullam Pij V. n. 30. & ſeqq. uſque in finem.

14 *Et an poßit ſine conſilio, & aſſenſu Cardinalium declarare ſuper evidenti utilitate, & n. 18. & ſeqq. uſq: ad n. 30.*

15 *Succeſſor non tenetur ratam habere inveſtituram non expletam prædeceſſorũ de feudo, quod alius tenet, niſi eo conſentiente alius fuerit inveſtitus.*

16 *Inveſtitura de feudo nondum aperto de conſenſu vaſſalli non expirat morte infeudantis.*

17 *Et ligat ſucceſſorem.*

18 *Papa poteſt ardua explicare ſine Cardinalibus.*

De poteſtate abſoluta, n. 24.

19 *Nec valet contraria conſuetudo:*

Et lex contraria non ligat ſucceſſorem, n. 23.

Præſcriptio contra ſupremam Papæ authoritatem non valet, d. n. 19.

20 *Cathedralium poteſtas à ſolo Papa emanat.*

21 *Papa de honeſtate non poteſt ardua tractare ſine Cardinalibus.*

22 *Valet tamen conſuetudo in contrarium.*

25 *Cardinalium conſenſus in infeudatione magnæ civitatis de neceßitate non requiritur, ſed de honeſtate tantùm.*

26 *Princeps poteſt infeudare nedum civitatem, ſed etiam provinciam & Ducatum.*

27 *Cauſa evidentis utilitatis infeudationis an præſumatur in Papa, & an ſit ſtandum illius aſſertioni*

28 *Bona infeudari ſolita poſſunt de novo in feudum concedi, & cauſa præſumitur ab initiò interveniſſe.*

29 *Alienatio ritè, & rectè facta non poteſt per ſucceſſorem infringi.*

30 *Civitates, & loca Eccleſiæ Romanæ infeudari, ſeu alienari ſolita ad eam devoluta, & devolvenda; ipſo iure Cameræ Apoſtolicæ incorporata cenſentur ex Bulla Pij V.*

Etiam

Digitized by Google

Etiam antequam devolvantur ex declaratoria Innocentij IX.n.34.& ſeq.

31 *Et de huiuſmodi infeudatione tractantes, etiamque Papa inſinuantes ſunt excommunicati, & alias pœnas incurrunt, ut in eadem Bulla Pij V.*

32 *Cardinales iurant loca Eccleſiæ Romanæ non infeudare,*

33 *Et idem iurat electus in Papam.*

36 *Papa poteſt durante generatione inveſtiti in feuda alijs inveſtituram concedere in caſum devolutionis.*

Secus ſtante Declaratoriâ Innocentij IX.num.34. & 35.

37 *Bulla Pij V. de non infeudandis locis Romanæ Eccleſiæ comprehendit etiam gubernia ultra triennium.*

38 *Sed non comprehendit terras, & loca confiſcata.*

39 *Item nec loca, quæ Camera Apoſtolica emit à Baronibus.*

1 EX PARTE. Ponit tres caſus, in quibus
non obſtante juramento de non infeudando
poteſt Epiſcopus antiquum feudum ad Ec-
cleſiam reverſum novo vaſſallo concedere. Hoc
dicit, & eſt caſus valde notabilis interpretans iu-
ramentum de non alienando, ſecundum Ab-
batem. Communis diviſio. Secunda ibi, *in
prima.*

Nota primò, ibi, *Vaſſallum decedere.* Per obi-
tum vaſſalli feudum ad Eccleſiam redire, quod
intellige quando feudum eſt perſonale, quia ad fi-
lium non extenditur, ut *in tit: quib: mod: feud. ac-*
2 *quir: circa princ.* aliàs eſt *in tit: de ijs, qui feud: dar:
poſ:* §.1. Hoſt *hic* n.1. *in ver Redire:* Vel quando fuit
conceſſum pro ſe. & filijs, & vaſſallus decedit non
3 ſuperſtitibus filiis maſculis; nam fœmina, niſi ex-
preſſè ſit cautum in inveſtitura non ſuccedit in
feudo, ut c.1. § *Hoc, autem de ijs, qui feud: dar: poſ* &
c.1. §. *Filia. de ſucceſ: feud:* Hoſt. *ubi ſuprà.* Jo. An-
dr. *n.1. in ver redire,* Anchar. *in 2. not.* & Abb. *nu:* 2,
& eſt communis regula, ut Decius inquit *conſ*
139. incip: *Et diligenter, n. 2, verſ: Sed tantum,* ubi
allegat concord & Clar. *in* §. *Feudū, q.73. in princ.*
4 Secundò nota ibi, *quamvis iuramento tenearis
adſtrictus.* Juramentum præſtitum à Prælato de
non infeudando Romano Pontifice inconſulto
referri tantum ad bona, quæ ſunt de menſa Ec-
cleſiæ, id eſt, quorum dominum directum, & uti-
le eſt penes Eccleſiam, & ſic ad illa, quæ nun-
quam fuerunt infeudata, non autem ad bona feu-
dalia, ſeu ab antiquo in feudum dari ſolita. Hæc
namque ſi ad Eccleſiam revertantur, de novo ab
Epiſcopo infeudari poſſint, iuramento non ob-
ſtante, ut hic eſt caſus in primo reſponſo, & notat
Bernardus hîc poſt caſum Innoc: *in princ:* & *ad fi-
nem. in ver. Concedas,* Abb. Antiq. in *ver: De novo,*
Hoſt. *num:* 1. in *ver: Infeudare,* & *in ver. De novo,*
Jo. Andr. *num:* 1. in *eod: ver:* Butr. *int. not.* Anchar.
5 *num:* 1. & Abb. Sicul. in 2. *not.* Et eſt ratio ſecun-
dum Innoc. quia iuramentum de non infeudan-
do intelligitur ut rem feudatariam conſtituit, id
eſt, ut terram non feudalem conſtituat feudalem,
ut explicat Jo. Andr. *ubi ſupra.*
6 Et quod dictum eſt de feudo, idem intelligas
de emphyteuſi: nam iuramentum de non alienan-
do non extenditur ad bona emphyteuticalia, ut
hîc per Abbatem *in 2. not.* Ad hoc Extravag.

Pauli II. *Ambitioſa, de reb: Eccleſ; non alienan;* ibi,
Ac de rebus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo
concedi ſolitis.

Dicitur autem res Eccleſiæ conſueta dari in
7 emphyteuſim vel in feudum quoad hoc, ut poſſit
alienari ſine ſolemnitate, c.1. *de reb Eccleſ. non ali-
enan. lib:6.* & c. *Sine exceptione,* 12. *q.* 2. Quando
ita fuit conceſſa, ſaltem per duas vices, & lapſi
fuerunt quadraginta anni, ut in emphyteuſi tenet
Dec. *conſ:* 142. *Pro tenui facultate, num:* 4. *verſ: Et
ſolùm ſupereſt reſpondere,* ubi allegat Bald in l. *De
quibus, num.* 85. *ff. de legib.* qui tamen nihil dicit de
duabus inveſtituris, ſed tantùm de tempore an-
notum quadraginta. Et in feudo originaliter
voluit Jacob, de Beluis, in c.1. In *uſibus feud. &
in tit: Epiſcopum, vel Abbatem,* cap. 1. ubi concludit
rem dici conſuetam infeudari, quando intra qua-
draginta annos his fuit data ſuadente utilitate,
& eum ſequitur Imola *hic num.* 37. Et conſulen-
do Jaſ, *in conſ.* 155. *Vt veritas, col:* 3. *paulò poſt
prin: Verſ. Dicitur autem res Eccleſiæ conſueta dari in
feudum, vol:* 2. ubi alios citat, & dicit ab hac ſen-
tentia neminem diſcrepare. Afflict *dec.* 305. *nu:*
10. Clar. *de communi in* §. *Feudum. quæſt.* 13. *num.* 4:
verſ: Nunc pro intelligentia quæro. Et quamvis re-
ferat Curt. jun. *de feud:* in 1. *par:* 3. *partis principalis,
quæſt:* 4. & Ruin. *conſil* 35 *num.* 30. *lib:* 1, dicentes
ſufficere, ut præceſſerit una tantùm infeudatio
ſolemniter facta ſine aliquo temporis curſu, vel
pluralitate actuum, & hanc eſſe cōmunem opini-
onem: tamen, ut ait Clarus, hæc opinio non
tranſit ſine difficultate: & ideo prima eſſet tenen-
da tanquam tutior, & quæ minus favet alienatio-
ni rerum Eccleſiaſticarum. Sed tamen Domini
de Rota *deciſ.* 160. *nu.* 5. *par.* 2. *diverſ:* pluribus ci-
tatis dicunt iſtud ſolitum probari, aut per duas
locationes cum curſu quadraginta annorum, aut
per unam ſolemniter factam: & hanc eſſe com-
munem concluſionem, quam tenuit Rota *in
Zamoren. Locationis* coram Seraphino, 24 *Decem-
bris* 1579.
8 E converſo autem res dicitur non amplius ſo-
lita infeudari, quando prælatus eam deſcripſit in-
ter bona menſæ Eccleſiæ, vel quando per mul-
tum tempus collegit fructus ipſius rei ſolitiæ in-
feudari, prout facere conſuevit ex alijs rebus, &
bonis menſæ incorporatis. Et hanc opinionem
dicunt eſſe communem Moderni, quos refert
Curtius jun. *in d.* 1. *par:* 2. *partis principalis, q.* 5. &
ſequitur Clar. *ubi ſupra.*
9 Et hinc collige, bona conſueta infeudari, vel
dari in emphyteuſin, non eſſe de menſa, quia in il-
lis Eccleſia non habet dominum utile, ſed ſolùm
directum, ut hîc declarat Imol. *in fine,* & ſentit
Innoc. in *ver: Concedas,* cum quo Hoſt, & Jo.
Andr. *num:* 4. *in eodem ver.* & alii tranſeunt.
10 Tertiò nota ibi, *filium vel conſanguineum.* Bona
feudalia per alienationem vaſſalli ad Eccleſiam
devoluta, juxta text. *in* §. 2 & 3. *quib. modis feud.
amit.* poſſe de novo ab Epiſcopo infeudar. filio,
vel conſanguineo ipſius vaſſalli alienationis non
obſtante juramento de non infeudando, ut ſimi-
liter hic eſt caſus in ſecundo reſponſo.
11 Quartò nota ex ultimo reſponſo Epiſcopum
non obſtante hujuſmodi juramento de non in-
feudando poſſe infeudare bona propter alienati-
onem vaſſalli ad Eccleſiam devoluta, non tamen
filio, & cōſanguineo vaſſalli, ut *in præced. notab.* ſed
etiam

etiam extraneo, ſi ſit talis, ut mediante illius perſonâ poſſit Eccleſia bona alienata recuperare, ut
12 in littera, ſcilicet in facto, quia de jure vaſſallus alienans abſque conſenſu domini directi ipſo jure cadit à feudo ſeu à jure feudi, ſecundùm Innocent. *hic circa medium in ver. Recuperare*, Abb. Antiq. *n. 1. in eod. ver.* Hoſt. *nu. 4.* & Jo. Andr. *nu. 3.*

13 Extra QUÆRO, An Papa poſſit in præjudicium ſucceſſorum inveſtire aliquem de feudo nondum devoluto conſentiente vaſſallo, Et cùm debeat conſtare de vera & evidenti utilitate Eccleſiæ ſtante declaratione Gregorii XIV. in Conſiſtorio ſecreto, de qua *infrà ſub n. 33.* An Papa poſſit ſine conſilio, & aſſenſu Cardinalium declarare hanc evidentem utilitatem.

15 Quoad primum dubium videtur affirmativè reſpondendum per tex. apertum in c. 1. *qui ſucceſſ. feud. dare ten.* ubi diſponitur expreſsè, & ita ſummat Bad. ut quamvis ſucceſſor Prælati non cogatur inveſtituram à Prædeceſſore factam, & non completam de feudo, quod alius tenet ratam habere, tamen id locum non habet, ſi eo conſentiente, qui feudum tenet, ſit alius inveſtitus. Nam conſenſus hujuſmodi operatur, ut ſucceſſor Prælatus teneatur complere, cùm taliter non teneretur, quaſi infeudatio rei, quam non tenebat infeudans, cùm non remanſerit in finibus promiſſionis ſeu promiſſio in finibus inveſtituræ verbalis, ut conſiderat Iſern. in d. c. 1. *nu. 5.* & operatur, ut factum Prædeceſſoris dicatur tunc de jure
16 conſummatum. Ex quo ſequitur, ut cùm iam gratia ſit facta cum effectu, non expiret per obitum concedentis ut ponderat ibi Bald. *nu. 4.* Alvarot. *nu. 3.* Præpoſ. *nu. 2.* & Jacobin. *nu. 2.* Et ratio eſt patens: nam cùm talis inveſtitura ſit valida, quia jure feudorum fulcitur, nec malè factum dicatur, quod fit legis authoritate, ut advertit Iſern. *ubi ſuprà n. 13. verſ. Unde dic.* Prælatus dicitur ritè con-
17 ceſſiſſe: unde perinde judicandum eſt ac ſi ipſa Eccleſia contraxiſſet, quæ nunquam moritur, ita Bald. *ibi ante nu 5.* qui inferius *nu. 12.* innuit ſine conſenſu vaſſalli tenentis obligationem Prælati dici perſonalem, quæ ſucceſſorem non obligat, quia nihil in eum tranſmittit: At cum conſenſu dicetur realis, & perpetua obligatio Eccleſiæ, quæ obligat ſucceſſorem.

18 Secundo dubium ſimiliter videtur affirmativè reſolvendum, cùm vera & communis ſit ſcribentium concluſio, Papam ſolum poſſe ſine Cardinalibus ardua explicare, ut teſtatur Gemin. qui adductis in contrarium reſpondet, in c. *Super eo, num. 4. verſ. Communis concluſio, de hæret. lib. 6.* Et hanc eſſe veriorem ſententiam oſtendit Hier. Zanettinus *in tract. de differ. iur. civil. & can. in 24. differ. num. 33.* quam etiam veram & communem dicit, & latiſſimè comprobat Cardinal. Jacob. *de Concil. lib. 7. art. 5. de Cap. concluſ. in verſ. Octavò facit, num. 117. cum pluribus ſeqq. & in reſponſione*
19 *ad contraria in verſ. Ad illud* 259. Et in tantum poteſt Pontifex ardua per ſe expedire, ut ſi cõtrarium adeſſet conſuetudo, illa non valeret; tum quia eſſet præſcribere contra ſupremam poteſtatem Papæ contra quam non valet aliqua præſcriptio, ut notat Abb. in c. 2. *num. 4. de Cleric. non reſid.* ſequitur Jaſ. in l. *Placet num. 11. C. de Sacroſ. Ec-*
20 *cleſ.* Tum quia Cardinalium poteſtas à ſolo Papa emanat, ut tradit Archid. in c. *Ubi periculum col. 4. circ. fin.* ibi, (Dominorum autem Cardinalium potentia eſt ab homine: nam quicquid poſſunt, habent à Papa.) *De elect: lib: 6.* & poſt eum Andreas Barbat. *in tract: de præſtant. Cardinal: q. 1. n.*
21 *11.* & Petr. de Raven. *in tract: de conſuetud: ſect: 1. num: 33.* quem ſequutus fuit Rocch. de Curte in ſimili ſuo tractatu, *num: 114.* ubi ait de honeſtate Papam non poſſe ardua tractare ſine Cardinalibus; & tamen valere coſuetudinem in contra-
22 rium. Et rationem reddit, quia talis conſuetudo habet concurſum iuris communis, cùm de iure communi Papa poſſit ardua tractare ſine Cardinalibus, ſecundùm communem opinionem.
23 Imò etiamſi de hoc eſſet lex expreſſa, illa non eſſet attendenda, quia par in parem non habet imperium, cap. *Innocuit, de elect:* de quo latiſſimè Barbat. *Conſ: 1. lib: 1. per tot.* & per tacitam contraventionem Papa videretur eam tollere, ut ait
24 Zanettinus *ubi ſuprà n. 36.* quæ omnia veriſſima eſſe de poteſtate Summi Pontificis, abſoluta, ſeu, ut aiunt, de plenitudine poteſtatis, pluribus rationibus confirmat Cardin. Paleot, *de Sacr. Conſiſt: conſult: par: 1. q. 3.*

25 Et quamvis de infeudatione magnæ civitatis loquens Bald: in l. *Cum multa, n. 2. C. de bon. quæ liber.* dixerit debere intervenire communem conſenſum Cardinalium: tamen ejus dictum communiter intelligunt Doctores de honeſtate tantùm non de neceſſitate, ut reſpondet Zanettinus *ubi ſupra num: 36. verſ. Et ad allegata in contrarium*, qui prius citaverat ipſum Baldum *ſub num: 33*, & in propriis terminis declarat Cardin. Alex: in cap. 1. *Epiſcopum, vel Abbatem, in volum: feud. poſt princip.* concluditque valere huiuſmodi actum Papæ ſine Cardinalibus, quem ſequitur alios referens Claud. *in ſuo ſpeculo feud: fol;* 131. *verſ: Nam quantum.* & Redoanus per eadem met verba *in tract: de reb. Eccleſiæ non alienan: caſ. 5. nu. 21.* ubi itidem teſtantur hanc eſſe crebriorem opinionem.

Et verè ita debere intelligi dictam doctrinam Baldi de honeſtate tantùm, non de neceſſitate, ſuadetur: nam ipſe in d. l. *Cũ multa*, ſe remittit ad dicta per eum in l. *Humanum, C, de legibus*, ubi præcisè *num.* 2. dicit formam illius legis eſſe de honeſtate, non de neceſſitate, cùm ibi dicatur
26 *humanum*, non autem *neceſſarium*, & ſubdit retentis illis terminis, ſine dubio Principem poſſe infeudare nedum civitatem, ſed & provinciam, & Ducatum, & ut ait Caſtren. *ibi in fine, num. 6.* licèt dicatur, Papam omnia facere cum conſilio Cardinalium; ſi tamen facit ſine eis, valet; & ſequitur in l. *Lex eſt, num. 5. ff. eod. tit.*

Et ex his non videtur dubitandum, quin Papa ſolus totaliter explicare poſſit talem inveſtituram de feudo nondum devoluto, & cauſas evidentes utilitatis declarare

27 Quibus addi poteſt, quòd etiamſi verſaremur in dubio an cauſa ſubeſſet, vel non ſubeſſet, adhuc Summo Pontifice aſſerente, præſumeretur, ut benè per Claud. *in Specul. feud. in ver. Cauſa legitima, fol. 128.* præſertim ſi verſaremur in materia non ſuſpecta, quòd infeudatio fiat in conſanguineos, ut conſiderat Præpoſ. in c. *Non liceat. 12. q. 2. n. 7.* Et in hac materia ſunt videndæ diſtinctiones per d. Claudium factæ, quãdo cauſa poteſt ſubeſſe, & non ſubeſſe; & quãdo exprimitur, & quando non. Cõcluſio enim eſt, ſi cauſa exprimitur, quæ tẽpore cõceſſionis potuit intervẽire, præ-

ſumi-

Conſiſtorio declaravit ſub dicta Bulla Pij V. comprehendi etiam conceſſiones guberniorum, quas ultra triennium de locis S. R. E. fieri non contingeret, quam declarationem & Sixtus V. approbavit itidem in Conſiſtorio *die 16. Iannary* 1589.

38 Prohibitio tamen Pij V. ut ſuprà declarata, non comprehendit terras, & loca confiſcata ob delicta, de quibus *in Conſtitutione* 65. Gregor. XIII. incip. *Tanta*, ut ibi declaratur *in* §. 13. *in Bullar. tom.* 2 *pag.* 446. Idemque declaravit Sixtus V. *in Conſtitutione* 6. *Hoc noſtri*, §. 8 *pag.* 491.

39 Ac ſimiliter non comprehendit ea loca, quæ Camera Apoſtolica emit à Baronibus juxta *Conſtitutionem* 41. Clementis VIII. *Inſtitia*, §. 14 *in Bullar. tom.* 3. *pag.* 55.

DE SOLUTIONIBUS.

Cap. Ad hoc.

SVMMARIVM.

1 *SVcceſſor in beneficio tenetur ſolvere debita prædeceſſoris pro neceſſitate Eccleſiæ contracta: & n.* 6.

2 *Filius non tenetur ad debita patris, niſi creditores probent eum ſe immiſcuiſſe hæreditati paternæ.*

3 *Et tunc tenetur etiam ultra vires hæreditatis ſi eam adierit ſine inventario.*

4 *Et quid de æquitate canonica, & in foro animæ.*

5 *Succeſſor in beneficio, & hæres in quibus æquiparentur, vel non.*

6 *Hæres tenetur ſolvere omnia debita defuncti qualiter cumque contracta.*

7 *Succeſſor in beneficio tenetur ad debitum prædeceſſoris, quod conſtat fuiſſe contractum pro neceſſitate Eccleſiæ licet non probetur verſum, & num* 9.

8 *Fallit in mutuo, in depoſito, & cum res Eccleſiæ pro debito venditur.*

10 *Succeſſor in beneficio tenetur ad debita, quæ prædeceſſor pro ſua ſuſtentatione, vel infirmitate contraxit.*

11 *Succeſſor in Epiſcopatu tenetur ad expenſas advocati pro defenſione, & neceſſitate prædeceſſoris carceribus mancipati.*

12 *Succeſſor in beneficio an teneatur ad penſiones tempore prædeceſſoris decurſas, & non ſolutas, & n. ſeqq. uſque ad n.* 22.

13 *Penſio cum clauſula,* Ut melius, & commodius ſuſtentari valeas, & c. *cenſetur reſervata ex cauſa alimentorum, & n.* 15.

14 *Hypotheca non oritur ex aſſignatione redituum ſuper certo fundo, niſi aſſignatio fiat pro alimentis,*

Contrarium, n. 16 *in fin.*

16 *Penſio, cenſus, collecta, & decima ſunt debitum reale, & obligat poſſeſſorem etiam pro terminis præteritis, & n.* 19.

17 *Et an ſit in optione creditoris vel agere contra ſucceſſorem, vel contra antiquum poſſeſſorem, ſeu ejus hæredem & n. ſeq.*

18 *Succeſſor in beneficio ex ſtylo Rotæ non tenetur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, niſi facta à penſionario diligentia contra prædeceſſorem, vel illius hæredes.*

20 *Succeſſor pro penſionibus ſolutis pro antiquo poſſeſſore habet actionem contra eum, vel illius hæredes.*

21 *Succeſſor in Epiſcopatu, vel Parochiali etiam facta per penſionarium diligentia contra prædeceſſorem non tenetur ad penſiones ante ſuam proviſionem decurſas, niſi detracta congrua.*

22 *Succeſſor an teneatur ad penſiones antiquas pro terminis decurrendis, licet ſibi non remaneat congrua. Diſtinguitur, ut n. ſeqq. uſq. in fin.*

23 *Quid ſi penſio ſit reſervata cum clauſula,* Dummodo remaneant mille pro Epiſcopo, vel centum pro Rectore.

Et quid ſi cum clauſula, Etiamſi non remaneant mille, vel centum, *num.* 30.

Et quid ſi cum eadem clauſula non expreſſa, ſed tacite ſubintellecta, n. 31.

Et quid ſi reſervatio ſit pura, n. 32.

24 *Clauſula,* Dummodo remaneant mille pro Epiſcopo, *facit penſionem conditionalem,*

25 *Et in petitorio onus probandi, quòd mille remaneant, incumbit penſionario.*

Et iamſi Epiſcopus reſervationi conſenſerit, n. 26.

Et probatio debet eſſe plena, n. 27.

26 *Conſenſus titularis intelligitur præſtitus ſub eadem conditione, ſub qua penſio fuit reſervata.*

28 *Penſio reſervata cum clauſula,* Dummodo remaneant tot pro Titulari, *ſi ſit exceſſiva, non eſt nulla in totum, ſed reducibilis.*

29 *Fallit ſi ſit reſervata cum prædicta clauſula, & cum expreſſione certi valoris.*

30 *Tridentino Concilio Papa cenſetur derogare reſervando penſionem cum clauſula,* Etiamſi non remaneant mille pro Epiſcopo.

31 *Idem ſi ſciat valorem fructuum, juxta quem non remanent mille.*

32 *Penſio purè reſervata eſt reducibilis ſi non remaneant mille pro Epiſcopo, & Papa fuerit deceptus in expreſſione valoris facta in cedula Conſiſtoriali.*

1 AD HOC. Jo Andr. non ſummat, quia breve eſt. Sed ſecundùm Abbat. ſummatur ſic: Succeſſor in beneficio tenetur ſolvere debita prædeceſſoris pro neceſſitate Eccleſiæ contracta. Hoc dicit.

Nota primò ex principio textus, filium teneri
2 ſolvere debita patris. An autem ſit fundata intentio creditoris agentis contra filium poſt obitum patris ex debito paterno, adeo ut etiam alio non probato cogendus ſit filius ad ſolvendum? Primo intuitu videtur affirmativè reſpondendum per iſtum textum, qui hoc dicit ad litteram, & per illud Apoſtoli 8. ad Rom. 17. *Si autem fili & hæredes*, & 4. ad Galat. 7. *Quod ſi filius, & hæres.* Sed contrarium eſt verum, quia requiritur ut creditor probet ſe immiſcuiſſe hæreditati paternæ, aliàs enim ſi filius ab illa ſe abſtineat, non tenetur creditoribus hæreditarijs reſpondere, nec poteſt cogi ad ſolvendum niſi conſtito de aditione hæreditâtis, ut legitur, & notatur in l. *Neceſſarius ff. de acquirend. hæred.* & ibi per gloſ. *in ver. Teneantur* & Bart. *nu.* 1. & tenet gloſſ. reputata ſingularis in l. *Si cum dotem*, § *Tranſgrediamur in ver. Hæres ff. ſolut. matrim.* quæ dicit ab actore probandum eſſe, quòd filius ſit hæres patris, per textum in leg. 1. *Cod. Si minor ab hæredit. abſtin.* & in leg. 1. *Cod. de jure deliberar.* & hîc firmant Anchar. *n.* 1. & Imol.

& Imol. *nu*: 2. Et dictum Apoſtoli: Si filius, ergo
hæres, intellige, quantum ad hoc, ut filius poſſit
ſe immiſcere hæreditati paternæ, & illam agno-
ſcere: non autem quoad hoc, ut poſſit à credito-
ribus conveniri, ſi non appareat quòd hæredita-
tem agnoverit, ſecundum Imol. *ubi ſupra*, Vel di-
ctum Apoſtoli intelligas quantum ad nomen, non
autem quantum ad commodum, vel incommo-
dum, niſi ſe immiſceat, ut declarat præcitata
gloſ. in l. *Neceſſarijs, in ver: Tenentur, ff. de acquir:
hered*, & litteram textûs noſtri, ibi, *filius*, ſupple,
& hæres, ſecundum Bernardum hîc poſt caſum,
Abb. Antiq. & Hoſtienſ. *in princip.* Itaque filius,
3 quem conſtat hæreditati paternæ ſe immiſcuiſſe,
tenetur ad debita patris, & quidem in ſolidum,
& ultra vires hæreditatis, ſi eam adivit ſine bene-
ficio legis, & inventarij. Sed inventarium con-
fecit, tenetur ſolùm quatenus vires hæreditatis
patiuntur, ut l. *final. C. de jure deliber*, ſecundùm
Alan, hîc relatum in gloſ: 2. Sed Butr. *num*: 3. &
4 Imol. *nu*: 7. dicunt hoc verum de rigore juris ci-
vilis, & in foro contentioſo, ſed de æquitate ca-
nonica, & in foro conſcientiæ, qui adivit ſine
beneficio inventarij non tenetur niſi in quantum
ſe extendunt vires hæreditatis, Allegant gloſſ. in
c. *Quamquam, in ver Mandaverint, de uſuris*, &
ibi Jo Andr. in gloſ: *in ver: Dicebat*, Bart. & Bald *in
Rubrica, ff. de acquirenda heredit.* Tu verò in hoc
paſſu recurre ad Feder. de Senis in ſuo ſolemni
conſ. 21. incip: *Numquid hæres per tot*, ubi hanc
materiam luculenter examinat.

5 Secundò nota ex textu æquiparationem, ſeu
ſimilitudinem inter hæredem & ſucceſſorem in
beneficio, ſecundum Anchar. *hîc num*: 2. Imol. *nu*:
3. & Abb. *nu*: 1. nam quemadmodum hæres ſuc-
cedit in univerſum jus defuncti, l. *Hæreditas, ff. de
reg: jur*. Ita & ſucceſſor ſuccedit Prælatò in uni-
verſum jus Eccleſiæ, c. *Relatum, il ſecondo, § Nemi-
ne, de teſtamen*, ſecundum Hoſt: *hîc num*. 3. Joan,
Andr. *num*: 1. & alios ſupracitatos. Item æquipà-
rantur quo ad ſolvenda debita per prædeceſſores
contracta, ut in textu. Sed nihilominus in multis
differunt; nam hæres jus cauſat à defuncto, ſed
ſucceſſor in beneficio jus conſequitur non á de-
functo, ſed à ſuperiore, à quo inſtitutionem obti-
nuit, ut hîc per Abbatem *num*: 1. *verſ. Sed in mul-
6 tis*, & dixi in c. *Gravis, n.* 136: *& ſeqq, ſuprà de reſti.
tut ſpoliat*. Item differunt, quia hæres tenetur ſol-
vere omnia debita defuncti qualitercunque con-
tracta, ut notatur in cap. 1. *infrà de teſtam*. & di-
ctum eſt *ſuprà num*. 3. ſed ſucceſſor in beneficio
non tenetur niſi ad illa, quæ ſunt contracta pro
neceſſitate Eccleſiæ, ut hîc probatur à contrario
ſenſu, Concordat textus in cap. *Hoc jus, §. Et hoc
creditor*, 10. *quæſt*. 2. in c. *Quod quibuſdam. ſuprà
de fidejuſſor*, & in c. *Gravis: de Depoſito*. Et hîc no-
tat gloſ: *ultim*: cum qua tranſeunt communiter
Scribentes, Gemin. *conſ*. 1, *num*: 2. *& 3*.

Ultimò nota ibi, Pro Eccleſiæ neceſſitate ad
7 hoc ut ex debito per Prælatum contracto obliges-
tur ſucceſſor, ſufficere, ut probetur debitum pro
neceſſitate Eccleſiæ contractum fuiſſe, Et quam-
vis Innocentius hîc in fine requirat, u probetur
etiam verſio in Eccleſiæ utilitatem, & Abb. An-
tiq. dicat hoc benè notandum: Tu tamen ponde-
ra, quia textus exigit hanc probationem verſio-
nis ſed tamen exigit, ut debitum fuerit contra-
ctum pro Eccleſiæ neceſſitate, Sufficit ergo pro-
bare caſum neceſſitatis, ut hic per Hoſt. *n*. 5. qui
dicit eſſe hic argumentum expreſſum, quod Ec-
cleſia obligetur etſi non ſit verſa pecunia, dum
tamen probetur, quod Eccleſia indigebat, & pro
illa neceſſitate, quæ imminebat, fuit debitum cō-
tractum. Ad hoc bonus text. in l. 1. §. *Quod ſi mu-
tuam*, & in l. *Lucius, ff. de exercitor. action*. & cum
Hoſt. videatur hic tranſire Jo. Andr. *n*. 1. *in verb.
Neceſſitate*. Card, dicens hoc veriùs *n*. 1. Anchar.
n. 4. & Abb. *n*. 2. qui hunc text. ita intellectum re-
putat multum notabilem. Sed de Butr. *n*. 1. *verſ.
Ulterius*, dicit opiniones poſſe ad concordiam
reduci, ut opinio Innoc. procedat in mutuo; opi-
8 nio verò Hoſt, in alijs contractibus, quàm mutui,
& cum hoc tranſeunt Jo. de Imol, *n*. 2. *in fin. verſ.
Dominus Antonius*, & Jo. de Anan. *n*. 3. *verſ. Nota
quod ad hoc*, Tu verò his adde Innoc. in d. c. *Gra-
vis, n*. 1. *de Depoſito*, ubi ait contrahentem cum
Eccleſia, vel hoſpitali debere eſſe ſolicitum de cō-
verſione rei in utilitatem Eccleſiæ tribus caſibus
in jure expreſſis. Primus eſt in mutuo, ut l. *Civitas,
ff. Si certum petatur*, & c. *Quod quibuſdam, ſupra
de fidejuſſor*, Secundus in depoſito, dict. c. *Gra-
vis*, Tertius, cùm res Eccleſiæ pro debito vendi-
tur, ut in Auth. *Hoc jus porrectum, Cod. de Sacro-
ſanct. Eccleſiis*, & in c. *Hoc jus, 10. quæſt*. 2. In alijs
autem caſibus, licèt verſum non probetur in u-
tilitatem Eccleſiæ, ſeu Hoſpitalis, ſi ad hoc da-
tum fuerit, ipſa Eccleſia, ſeu Hoſpitale tenetur.
Et hoc dictum Innoc. quicquid dixerit gloſſ. *ult*,
in l. 1. *C. de venden reb. civitatis, lib*. 11. communi-
niter ſequuntur Canoniſtæ, & Legiſtæ in d. l. *Ci-
vitas*, ut teſtatur Ludovicus Roman. *in conſ*. 440.
Non eſt dubium, num. 4. & 5. Ubi propterea con-
ſuluit extra caſus prædictos ſucceſſorem in ho-
ſpitalatu obligari ad debita, quæ præcedens ho-
ſpitalarius in utilitatem hoſpitalis contraxit, licèt
verſio probata non fuerit, per hoc c. Et ita voluit
in conſ. 517. *in caſu poſt n*. 2. & in l. *Si cum dotem*, §.
Si maritus, n. 15. & in l. *In inſulam*, §. *Uſuras, ante
n*. 15. *ff ſolut. matrim*. Abbas *conſ*. 85. *Videtur pri-
mo, n*. 3. *lib*. 2.

10 Sed quid ſi Prælatus contraxerit debita pro
ſui ſuſtentatione? Reſpondeo teneri ſucceſſorem
quia prò neceſſitate Eccleſiæ videntur contracta,
cùm Eccleſia teneatur Prælatum alimentare, cap.
Cum ſecundum Apoſtolum, de prab. & ita firmat
Abb. *n*. 2. *verſ, Nam ſi Prælatus*, & in c. *Per tuas, n*.
2. *infra de donat*. & in c. *Ex præſentium, n*. 5. *ſupra
de pignor*. ubi extendit textum noſtrum, qui ob-
ligat ſucceſſorem in beneficio ad ſolvenda debi-
ta pro neceſſitate Eccleſiæ contracta, ut idem ſit,
ſi contracta fuerint pro neceſſitate perſonæ, &
hic ſubdit ſe ita in facto pluries conſuluiſſe, præ-
ſertim in Rectoribus Eccleſiarum, qui contrahūt
multa debita in infirmitate, ex qua decedunt; nam
ſucceſſor tenetur illa ſolvere, ut per eum ſequitur
Quintilianus Mandoſ. *in repet. c*. 11. *n*. 1. *verſ. In
pluribus, de probat. vol*. 6. *Repetentium, in Appen-
dice, fol*, 63. Et propterea cùm quidam Doctor
patrocinium teſtitiſſet Epiſcopo Caurienſi carce-
ribus mancipato, & pro ejuſdem neceſſitatibus
pecunias expendiſſet, Domini de Rota *in Cau-
rienſi pecuniaria* 11. *Februar*. 1547. coram Puteo
concluſerunt ſucceſſorem teneri, ut apud Pere-
grinum *deciſ*. 14. *ſub ſit titul. de ſolut*. & referunt
Mandoſ. *ubi ſupra*, & Flamin. Pariſius *de reſignat
benef. lib*. 1. *q*. 16, *n*. 51.

QUÆ-

12 QUÆRO, An ſucceſſor in beneficio tenea-
tur ad penſiones tempore prædeceſſoris decur-
ſas, & non ſolutas.

Rota apud Caſſadorum *deciſ.4.n.3.* de locatu
dixit hunc paſſum. An ſucceſſor teneatur ad de-
curſas penſiones pro prædeceſſore, eſſe dubium,
& nondum in Palatio deciſum: & Creſcentius
deciſ.5.n.7.de ſolut. teſtatur Rotam nunquam vo-
luiſſe iudicare ſucceſſorem teneri ad penſiones
per prædeceſſorem non ſolutas, & Achil. *deciſ.3.*
n.1.de penſionib. ſimiliter ait Dominos nunquam
voluiſſe reſolvere, ut penſio debeatur à ſucceſſo-
re, ne indies peterentur.

13 Opinio tamen affirmativa videtur de iure ve-
rior, ſaltem in penſionibus, quæ communiter re-
ſervari ſolent cum clauſula, (Ut melius, & com-
modiùs ſuſtentari valeas de alicuius ſubventio-
nis auxilio providere, & ſpecialem gratiam facere
volentes,) Quæ clauſula id operatur, ut penſio
alimentorum cauſa cenſeatur aſſignata, ut de-
clarat Quintilianus Mandoſ. *in Regula de infir-*
mis, quæſt: 11.n.6. & ſuper ſignat. ſub tit. de penſioni-
14 *bus, quæſt: 51. & ſeq.* Quamvis autem circumſcri-
pta cauſa alimentorum ſi reditus ſuper certo fun-
do aſſignentur, ex tali aſſignatione fortè hypo-
theca naſci non videatur, ſed ſolùm perſonalis
actio contra aſſignantem, ut l. *fin in fine, ff. de con-*
trahen: emp. l. *Si liberto, in princ:* juncta gl. ejuſ-
dem principij, *in ver: Vendita ſunt, ff. de ann. legat.*
Tamen ſecus eſt ſi reditus ſuper tali fundo aſſi-
gnentur pro alimentis, quia tunc procedit con-
cluſio Juris, dicens rem illam, ex qua jubentur
alimenta præſtari, eſſe pro ſolvendis alimentis
tacitè hypothecatam: hic eſt text. in l. *2. in fin ff. de*
alimen: & cibar: leg. & tenet Gloſſator in l. *Lucius,*
in gloſ: 2. ff eodem. & in l. *Caius, in ver: Neque in*
rem, ff. de Annuis legatis, & in l. *Cum hi, in ver: Idē*
eſt etſi ageretur: ff. de tranſact. Cujus ſententiam
omnes ſequuntur, ut inquit Ludov. Rom *in conſ:*
388, In caſu propoſiti thematis, n.3. ubi hoc præci-
puo fundamento firmat hanc concluſionem, ut
Epiſcopus ſucceſſor teneatur ad penſiones decur-
15 ſas, & non ſolutas tempore prædeceſſoris. Ean-
dem concluſionē ſuppoſitâ reſervatione penſionis
cum prædicta clauſula, *ut commodiùs,* & c. videtur
ſequi Felinus in c. *Ad audientiam, il 2.n.9.de reſcr.*
& eam probant ſimpliciter Philippus Francus in
c.ult: n.3. & 4. de off: Ordin. lib:6. & Gigas *de penſ:*
16 *q.39.n.10.* Ea ratione, quia penſio & cenſus ſunt
collecta, & decima ſunt debitum reale, & obli-
gant poſſeſſorem, ut c. *Si quis laicus, 16. q.1.* Unde
novus poſſeſſor beneficii erit conveniendus, ut de-
bita ſolvat etiam pro cenſu & penſionibus præte-
ritis, ut in hoc c. *Et facit text.* in l. *Imperator, ff. de*
Publicanis, ubi hoc eſt expreſſum in tribuus. Id-
que procedere etiam extra caſum alimentorum
17 pluribus probat Gig. *de penſion.q.51.á n.17.* Eſt
tamen in opinione penſionarij creditoris, vel a-
gere contra ſucceſſorem in beneficio, vel contra
antiquum poſſeſſorem, ſeu ejus hæredem, ut per
Gigant. *d.q,39.n.11.* Et in decimis quæ eodem
jure cum penſionibus cenſentur, reſpondit Fed.
de Sen, *conſ.81.* incip. *Laicus de prædio ſuo,* & in
charitativo ſubſidio, quod ſimiliter eſt onus rea-
le, & tranſit in ſucceſſorem beneficij, voluit Bar-
tholomæus Bellencinus *de Charitativo ſubſidio,*
q.51. verſ. Fateor tamen.

Cæterùm adverte, quia etſi Rota non fuerit

Proſp. Fagn. in 3. Decretal. tom. 4.

ſequuta opinionem Feder. de Sen. *in præallegat*
conſ, 81. Nec ulim voluerit iudicare ſucceſſorem
teneri ad penſiones non ſolutas per prædeceſſo-
rem, ut dixi ſupra *num. 12.* Nihilominus ubi con-
ſtat de diligentijs factis à penſionario pro exa-
ctione penſionis contra prædeceſſorem, vel il-
lius hæredes, paſſim Rota condemnat ſucceſſo-
rem ad ſolvendos terminos decurſos in vita præ-
deceſſoris, & non ſolutos, ut *in cauſa Cantuarien.*
penſionis, 15. Ianuarii 1592. coram Gipſio, & *in*
Hiſpalen penſionis 16. Decembris 1577. coram Car-
din. Blanchett. & *in Cæſaraugustana penſionis, 13.*
Aprilis 1592. coram Card. Pamphilio, & in con-
cordantibus relatis à Gregor. XV. *deciſ, 507. n.3.*
19 Penſio enim, ut prædixi, eſt onus reale, & cohæ-
rens beneficio, ut tetigi ſupra *n.16.* Et fuit dictum
in præcitatis deciſionibus, & propterea obligatur
ſucceſſor ad illius ſolutionem, non ſolùm in fu-
turum, ſed etiam in præteritum pro terminis de-
curſis ante ſuam proviſionem, ut l. *Quæſitum,*
ff. de Vſufruct. & tradunt Philippus Franc. in d. c.
ult, n.4. de offic. Ordin. lib.6. Card. in Clem. 1. *qu.*
11. n.5. in fin. verſ Ad aliud verò, de cenſib. Gemin.
conſ.3. Super dubio, n.2. & per tot. dicens de hoc
eſſe caſum in hoc c. Card. Alban. *conſ.2.n:12.* Na-
varr. *conſ.1.n.3. & 4. & conſ 2. n.3. & 5. de ſolut.* &
alij apud Gregor. *in præallegata deciſ. 507. num.2.*
20 Licet novus poſſeſſor, & ſic ſucceſſor in benefi-
cio poſſit procedere contra antiquum poſſeſſo-
rem, ſeu illius hæredem, ut probatur in d. c. *ult,*
de offic. Ordinar. lib.6. & ibi notat Franc. *n.3. verſ.*
Ipſe tamen novus poſſeſſor.

21 Cave tamen ne decipiaris, quia etſi novus poſ-
ſeſſor beneficii factus ut ſupra diligentijs teneatur
ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, ut
dictum eſt: hoc tamen eſt moderandum cum
temperamento, videlicet dummodo ei remaneat
cōgrua, quæ in primis, & ante omnia deducenda
eſt, ut fuit decitum *in Campanen, penſionis, 22.*
Ianuarij 1609. coram Juſto, impreſſa apud Mar-
cheſanum *de Commiſſ. part. 1. fol. 547.* Quam ita
intellexit, & ſequuta eſt Rota coram Gregorio
XV, in ſæpiùs citata *deciſ. 507 n,5.*

22 Sed hic incidit quæſtio. Numquid ſucceſſor
in beneficio teneatur ad ſolutionem antiquarum
penſionum pro terminis ſuo tempore decurren-
dis, licèt non remaneat congrua ſibi debita ex
præſcripta Conc. Trid. 13. §. *Adhæc, ſeſſ. 24.*

23 Pro ſolutione obſervandum eſt, quod ad præ-
ſentem quæſtionem attinet, Papam quatuor mo-
dis reſervare penſiones ſuper fructibus menſæ E-
piſcopalis, vel Parochialis: primò ſcilicet cùm
clauſula, (Dummodo remaneant mille pro Epi-
ſcopo, vel centum pro Rectore,) Et hoc primo
caſu planum eſt Epiſcopum, vel Rectorem non
teneri ad penſiones pro terminis decurrendis, ni-
ſi priùs detracta congrua; quia penſio hoc caſu
eſt conditionalis propter clauſulam, *dummodo,*
24 Rota *deciſ.1160.n,2, part,3. diverſor,* & ſæpiùs re-
ſolutum fuit in pluribus cauſis, teſte Card. Seraph,
deciſ.1122. n.2. & clara eſt intentio Papæ, ut ita
demum penſio debeatur, ſi remaneant mille pro
Epiſcopo, & centum pro Rectore, ad præſcriptum
Conc, Trid, *in d. c.13,* ut dixit Rot. *deciſ 679: in fin.*
25 *verſ. Quia clara eſt intentio Papæ, part, 4, diverſ.*
Ideoque ſi Epiſcopus, vel Rector agat petitorio
judicio contra penſionarium, negans ſe penſio-
nem debere, aut dicens penſionem eſſe nullam,

Digitized by Google

teneretur penſionarius aſſumere onus probandi,
quod titulari remaneat congrua, quia ipſius pen-
ſionarij intentio fundatur in diſpoſitione condi-
tionali, quæ niſi juſtificetur, illum non relevat, ut l.
Si quis pro conditione, ff. Si quis omiſſ. cauſ. teſtam.
cum concord. & ita fuit reſolutum *in cauſa Sa-*
lamantina penſionis 26. Maij 1593. coram Gipſio
26 apud Garz. *de benef. p. 1. c. 5. n. 424. verſ. Tertius*
caſus, & in præall. deciſ 679. part. 4. diver. Quinimò
hoc vendicat ſibi locum etiamſi titularis reſerva-
tioni penſionis conſenſerit; quia conſenſus hujuſ-
modi intelligitur præſtitus ſub eadémet conditio-
ne, ſub qua penſio reſervata exiſtit, ut in *d. Sala-*
27 *mantina penſionis, verſ. Non obſtat, quod titularis*
conſenſerit. Et hoc caſu non ſufficit ſemiplena
probatio, ſed debet eſſe plena, ut per Mohed. *de-*
ciſ. 148. & Seraph. *d. deciſ.* 1122. *n.* 2. Ubi allegan-
28 tur duæ deciſiones concordantes. Cæterum iſto
caſu, ideſt, cùm penſio reſervatur cum prædicta
clauſula, *dummodo*, &c. ſi ſit exceſſiva, agi poteſt
de ſola reductione, non autem de nullitate pen-
ſionis in totum, quia non deficit intentio Papæ
eam reſervantis in majori ſumma, cui minor in-
eſt; nam ſi voluit reſervare penſionem in majo-
ri quantitate fortiùs in minori, l. 1. §. *Si ſtipulanti,*
ff. de ver. oblig, cum ſimilib. Creſcent. *deciſ.* 17. *n.* 4.
de reſcript. Put. *deciſ.* 34. *n.* 2. *lib.* 11, Mantic. *deciſ.*
153. *n.* 2. & 4. Nec Papa appoſuit conditionem il-
lam, *dummodo*, &c. ad effectum, ut ea non juſtifi-
cata penſio in totum reddatur nulla, ſed ſolùm
ut ad minorem ſummam reduci poſſit, ut fuit
ponderatum *in præalleg. Salamantina Penſion. ver.*
Nam Papa non appoſuit. Verùm hoc intelligas in
29 eo tantùm caſu, in quo penſio fuit quidem reſer-
vata conditionaliter cum prædicta clauſula, *dum-*
modo remaneant tot pro titulari, ſed ſine expreſ-
ſione certi valoris; tunc enim ut prædixi, penſio
exceſſiva non eſt nulla in totum, ſed reducibilis,
& ita procedunt deciſiones præallegatæ: ſecùs
verò ſi penſio reſervata fuerit ſimul cum prædi-
cta clauſula, dummodo, & cum expreſſione certi
valoris per aſcenſum; quia tunc ſi penſio reperia-
tur exceſsiva, non poteſt reduci, ſed propter ſub-
reptionem debet declarari nulla in totum, ut fuit
deciſum *in Peruſina parochialis, ſeu penſionis* 1. *Iu-*
lii 1641. coram Dunozetto Decano.

Secundo modo Papa reſervat penſiones ſu-
per fructibus menſæ Epiſcopalis, vel Parochialis,
30 cùm clauſula primæ oppoſita, videlicet etiamſi
non remaneant mille pro Epiſcopo, vel centum
pro Rectore, quod tamen fit admodum rarò. Et
hoc caſu reſolutum eſt Epiſcopum, vel Recto-
rem teneri ad ſolutionem penſionis cum integri-
tate, etiamſi non remaneant mille, vel centum
pro ſua congrua. Ratio eſt evidens, quia de pote-
ſtate Papæ ambigi non poteſt, c. *Propoſuit, de con-*
ceſſ. præb. c. 2. *lib.* 6. & de voluntate conſtat, quia id
verbis expreſsit, l. *Labeo, §. Id Tubero, ff. de ſuppell.*
legat. Gemin, *conſil.* 61. *Super præmiſſo dubio, in*
princ. Bald: *conſ.* 305. *Verba Principis in prin. verſ.*
Aut eſt dubium, lib. 1. & cenſetur Trid. Conc. dero-
gaſſe, cùm ſtatuerit contrarium ejus, quod Con-
cilium diſponit in *d. c.* 13, §. *Ad hæc, ſeſſ.* 24. ut dixi
c. *Ex parte, n.* 26. *de privileg.* Et extat motus pro-
prius Pij V. quem retuli in c. *Nulla, n.* 86. *de con-*
ceſſ. præb.

31 Tertio, modo Papa reſervat penſiones cum
prædicta clauſula, *etiamſi non remaneant mille,* &c.
non quidem expreſſa, ſed tacitè ſubintellecta
puta quia in cedula Conſiſtoriali fuit expreſſus
valor fructuum menſæ Epiſcopalis per aſcenſum
in ducatis, v, g, mille: & nihilominus penſio fuit
reſervata in ducatis quingentis. Et hoc tertio ca-
ſu pariter Epiſcopus tenetur ad ſolutionem in-
tegræ penſionis, licèt non remaneant mille pro
ſua congrua, nec poteſt petere reductionem;
quia Papa etiam iſto caſu cenſetur voluiſſe dero-
gare decreto Conc. Trid. in *d. c.* 13. Quia cum ſci-
verit valorem fructuum, juxta quem non rema-
nent mille pro Epiſcopo, talis ſcientia habet vim
clauſulæ *non obſtante,* Fel. in c. *Nonnulli, n.* 13. *verſ.*
Fallit quarto, de reſcrip. & in proprijs terminis re-
ſolvit Rot. *in cauſ. S. Angeli Penſionis* 16. *Decemb.*
1594. coram Card. Pamph. & *in Ferret. Penſionis,*
23. *Ianuar.* 1602. coram Ortembergo, quæ refe-
runtur *in Campanien. Penſionis* 22. *Iannar,* 1509.
coram Juſto, impreſſa apud Marcheſ. *de commiſ.*
part. 1. *fol.* 547.
32 Quartò demum modo Papa reſervat penſio-
nem purè, & ſine prædicta clauſula nec expreſſa,
nec tacitè ſubintellecta, puta quia fructus menſæ
Epiſcopalis per aſcenſum expreſsi fuerunt in du-
catis mille, & quingentis, & penſio reſervata fuit
ſolùm in ducatis quingentis, & in hoc ultimo ca-
ſu ſi factâ fructuum liquidatione appareat pen-
ſionem eſſe exceſſivam, & non remanere Epiſco-
po ducatos mille pro ſua congrua, & Papam
fuiſſe deceptum in expreſsione valoris narrati in
cedula Conſiſtoriali; tunc penſio erit reducenda,
ita ut Epiſcopo remaneant mille pro ſua ſuſten-
tatione, ut fuit deciſum in d. Campanien. penſio-
nis, hoc enim caſu Papa non cenſetur voluiſſe de-
rogare, quin potiùs ſe conformare decreto Con-
cilij Trid. & ad excludendam ſcientiam Papæ de
vero valore, ſecundùm Rotam ubi ſupra, ſatis eſt
in informatione valoris pro propoſitione Eccle-
ſiæ in Conſiſtorio teſtes depoſuerint fructus Ec-
cleſiæ aſcendere ad d. ducatos mille, & quin-
gentos; quia hæc probatio licet non fuiſſet ſuffi-
ciens ad probandum verum valorem, informa-
vit ſaltem animum Papæ, quod reſervatâ penſio-
ne quingentorum ducatorum, nihilominus re-
manebant mille pro ſuſtentatione Epiſcopi. Un-
de non poteſt concludi, Papam voluiſſe deroga-
re Conc. ſed potiùs derogandum eſt ſe voluiſſe
cum Conc. conformare, ut ibi per Rotam. Sed
ante factam liquidationem fructuum Epiſcopus
non poteſt detrectare ſolutionem penſionis hoc
prætextu, quòd non remaneant mille pro ſua
congrua, ut colligitur ex eadem deciſione.

DE SOLUTIONIBUS.

Cap. Odoardus.

SUMMARIUM.

1 *Debitor, qui non eſt ſolvendo, excommunica-*
tur, quia non ſolvit, abſolvitur cum cau-
tione de ſolvendo, ſi ad pinguiorem for-
tunam devenerit,

2 *Clericus qui non eſt ſolvendo, non debet excommu-*
nicari, nec aliter moleſtari, præſtabit tamen cau-
tionem ſaltem juratoriam de ſolvendo, cum per-
venerit ad pinguiorem fortunam.

3 *Clericus pro debito civili excommunicari poteſt, ſi*
contumaciter reſiſtat præcepto judicis de ſatisfa-
ciendo, ſed non debet carceribus mancipari.

Sed

4 *Sed ex Concilio Tridentino excommunicari non debet niſi in ſubſidium.*

5 *Ab excommunicatione injuſta non fit abſolutio, ſed relaxatio,*

6 *Contrarium,*

Declaratur, ſi injuſtitia ſit notoria, n.9.10. & 11.

7 *Relaxare, & abſolvere an, & in quo differant, & n.9.*

8 *Abſolutio ab excommunicatione injuſta datur ſine juramento, & cautione de parendo mandatis Eccleſiæ, & ſolutionis expenſarum.*

9 *Abſolutio competit in dubio, relaxatio quando de injuſtitia evidenter conſtat, & n. 11.*

11 *Excommunicatio notoriè injuſta, ut quia ſit lata contra debitorem, qui notoriè non eſt ſolvendo, an ſit ipſo jure nulla. & n. ſeqq.*

12 *Error expreſſus in ſententia an eam reddat nullam ipſo jure.*

13 *Debitor ad hoc ut gaudeat beneficio hujus c.* Odoardus, *quæ requiſita debeant concurrere, & n ſeqq. uſque ad n.70.*

14 *Debitor laicus, niſi cedat bonis, pro debito civili in ſolidũ conveniri, & in carcerem detrudi poteſt*

15 *Ceſſio bonorum fieri debet uſque ad ultimum quadrantem.*

Non tamen auferuntur panni de dorſo, n.16

16 *Damnatis ad ultimum ſupplicium veſtes non auferuntur*

17 *Debitor laicus ſi quid acquirat poſt ceſſionem bonorum, non convenitur niſi in quantum facere poteſt.*

18 *Miles, maritus, donator, & alii privilegiati de jure civili ſine ulla bonorum ceſſione conveniuntur quatenus facere poſſunt*

19 *Milites armatæ, legalis, & cœleſtis militia æquiparantur quoad beneficium, ut non conveniantur niſi in quantum facere poſſunt, habitâ ratione ne egeant.*

20 *Clerici etiam prima tonſura gaudent beneficio hujus cap*

21 *Quamvis non ſint beneficiati, nec habitũ, & tonſurã deferant, nec alicui Eccleſiæ inſerviant.*

22 *Tridentinum Concilium c.6. ſeſſ.23. non ademit clericis non habentibus requiſita niſi privilegiũ fori. Privilegium verò hujus cap: & reliqua remanſerunt in diſpoſitione juris communis.*

23 *Clericus conjugatus gaudet privilegio fori, & Canonis ſed non privilegio hujus cap.*

24 *Clericus qui abjecto habitu clericali geſſit ſe publice pro laico non gaudet beneficio hujus cap. Secus ſi gerat ſe pro clerico, licèt non habeat requiſita Concilii Tridentini.*

25 *Clericus non habens requiſita Concilii Tridentini, quamvis non gaudeat privilegio fori, tamen ſi gerat ſe pro clerico, poteſt puniri etiam ab Epiſcopo, & eſt locus præventioni.*

26 *Actio inanis eſt, quam inopia debitoris excludit*

27 *Periculo ejus qui nihil habet, nihil eſſe poteſt.*

28 *Paupertas in quibus proſit*

29 *Solutio partis debiti regulariter non admittitur creditore invito, ſed fallit in clerico, qui pro parte non eſt ſolvendo*

30 *Clericus non gaudet privilegio hujus cap.* Odoardus. *Si creditor ſit ipſo pauperior.*

31 *Clericus ut gaudeat beneficio hujus cap. paupertatem probare debet.*

32 *Paupertas qualiter probetur*

33 *Mendicans præſumitur pauper, niſi creditores probent contrarium.*

34 *Paupertas probatur eo ipſo, quòd aliquis cedit bonis, nec ejus corpus debet poſtea detineri.*

35 *Clericus, qui in ludis prohibitis, vel luxurioſè vivendo bona ſua diſſipavit, non gaudet beneficio hujus cap. & n.39. & n.40.*

Contrarium, n. 41.

36 *Clericus cenſetur tacitè renunciare beneficio hujus cap.* Si dolo, vel fraude factus eſt inops, *& n: 44. & n.46.*

Vel ſi prioribus creditoribus præpoſuit poſteriores, n. 38.

37 *Alienans omnia bona ſua, vel majorem partem, etiam interpellatis vicibus præſumitur hoc feciſſe in fraudem creditorum.*

40 *Meretrices devorant animas perditorum.*

42 *Ludus Azardi, & alearum multos depauperare conſueverunt.*

43 *Nomina debent eſſe conſequentia rebus.*

44 *Doloſus non eſt admittendus ad beneficium ceſſionis, vel ad beneficium hujus cap,* Odoardus, *vel cap.* Pervenit, de fidejuſſor.

45 *Spoliator, qui fraudem adhibuit, non admittitur ad beneficium hujus cap.*

46 *Alienans bona ſua in fraudem creditorum non gaudet beneficio hujus cap.*

47 *Clericus non gaudet beneficio hujus cap. Niſi conveniatur civiliter, vel pro maleficio ad intereſſe præſtandum.*

48 *Secus ſi agatur criminaliter ad pœnam, vel pœnitentiam imponendam, quia non fit commutatio pœnæ pecuniariæ in corporalem, niſi actore volente.*

Et hoc ſi pœna applicetur parti, ſecus ſi applicetur fiſco, n.50.

49 *Injuriarum actio proponitur tantum ad vindictam.*

51 *Debitor, qui luit in corpore, liberatur ab obligatione ſolvendi pœnam pecuniariam.*

52 *Clericus ita demum gaudet privilegio hujus cap Si conveniatur actione perſonali, ſecus ſi actione reali, ut depoſiti, &c & n.54.*

53 *Maritus non tenetur ultra, quàm facere poteſt ſi conveniatur actione perſonali, ſecus ſi actione in rem.*

55 *Clericus non gaudet privilegio hujus cap. Niſi debitum confiteatur.*

Et multò minus ſi debitum pertinaciter neget, n. 57 & n. 57,

56 *Si cedat bonis antequã condemnetur, vel debitum in jure confiteatur, non eſt audiendus,*

58 *Clericus gaudet privilegio hujus cap. Abſque ulla bonorum ceſſione, ſecus in perſonis non privilegiatis, & nu. ſeqq. uſque ad n.64.*

59 *Ceſſio bonorum quamvis infamiam juris non irrogêt, tamen ſigillat ſtatum cedentis ſaltem quoad infamiam facti.*

60 *Ceſſio bonorũ alicubi fit cũ infamia, & vituperio*

61 *Romæ fit per leonem marmoreum penes ſcalam Capitolii,*

62 *Beneficium cap.* Odoardus, *& cap.* Pervenit, *ex Conſtitutione Pii IV. non datur debitoribus in Vrbe, niſi geſtent birretũ viride (dice*

63 *Ceſſio bonorum de jure fit nudo verbo coram ju-*

64 *Inopia, & impotentia ſolvendi non extinguit obligationem, ſed ſuſpendit illius effectus in tempus proſperioris fortunæ.*

65 *Clericus inops cum ad pinguiorem fortunã pervenerit, non tenetur in totum, ſed in quantum facere poteſt habitâ ratione ne egeat.*

66 Cle-

nec judici conſtabat de veritate, prout erat in caſu hujus, ut patet ibi, *quatenus ſi cōſtiterit quod prædictus Odoardus in totū, vel pro parte nō poſſit ſolvere*: Tunc enim propter dubium ſententia tenet, ſed veritate comperta, mandatur relaxari, ut in tex. Et eſt ſimile in c. *Significantibus, infra de purgat. vulgar:* alioquin ſi certum eſſet eum non eſſe ſolvendo, idque conſtaret judici, ſententia, ſeu præceptum non teneret, nec eum obligaret, l. *Paulus. ff. Quæ ſententia ſine appellat: reſcind.* quia impoſſibilium nulla eſt obligatio, l. *Impoſſibilium, ff. de regul: jur:* Subdit tamen gloſ. quod ſi teneret, tamen injuſta eſſet; & ideo ſine difficultate eſſet ſolvendus, & judex teneretur ei ad intereſſe, c. *Sacro, de ſent. excomm.* & hoc dicit eſſe tutius.

Et ex hoc generaliter poteſt inferri ad quæſtionem, Numquid excommunicatio lata contra debitorem notoriè non valentem ſolvere, teneat vel ſit nulla, intellige in foro externo: nam quoad Deum attenditur veritas; & ideo talis debitor nō eſt illaqueatus. c. *A nobis, il ſecondo, de ſent. excom.* gloſ. *penult.* in c. *Romana*, §. *Si univerſitatem. eod. tit. lib 6.* Hoſt. *hic num: 7 in ver. Relaxetis*, Jo. Andr. *n. 3 in eod. ver.* Butr. *n. 6.* Anchar. *in 6. not.* & alii communiter. Et igit ut quæſtio Numquid in foro externo, & quo ad eccleſiam notoria injuſtitia reddat excōmunicationem ipſo jure nullam, Gloſ. præallegata arguit pro, & contra, & tandem videtur ſentire hujuſmodi ſententiam ligare, dum dicit hoc eſſe tutius. Sed Hoſt. *hic n.* 4. dicit ſententiam excommunicationis latam contra eum, cujus nota erat paupertas, non ligare, & in hoc c. ideo ſententiam tenuiſſe, quia iſte clericus non ceſſerat bonis, nec evidenter nota erat paupertas, nec judici conſtabat de veritate; & ſi quamvis ſententia ſit lata malè quoad veritatem, non tamen quoad opinionem; & ideo eſt tenenda. Ant. de Butr. *hic n. 12.* concordando opiniones diſtinguit ſic. Aut inopia eſt notoria, ſecundum ea quæ idem Butr. dixit in c. *Excommunicato, de reſcript.* Facit c. *Per tuas, de ſent. excom.* & c, *Inter ceteras, de re judic.* & quod notat Paul, de Eleazar in Clem. *Paſtoralis, eod. tit.* Aut inopia non eſt notoria, & procedit opinio gloſſæ, arg. c. *1. 11. q. 3.* ubi dicitur ſententiam Paſtoris, ſive juſtam ſive injuſtam timendam eſſe, Eamdem concordiam ante ipſum poſuit Collectar. *hic n.* 10. dicens eum, qui ceſſit bonis, vel notoriè non eſt ſolvendo, non ligari excommunicatione, quia impoſſibile præceptum judicis non obligat, & ita intelligit gloſ. Bernat. *hic.* Sed Cardin. *n. 5. in prima oppoſitione* tenet opinionem gloſſæ, videlicet etiamſi certum ſit debitorem non eſſe ſolvendo, excommunicationem eſſe validam, licet ſit injuſta. Facit quod notatur in c. 2, *in fine* gloſ. *de teſtib. cogend.* Similiter Joan. de Imol. *hic num. 17.* recitatis opinionibus Cardinalis, & Butrii, tandem reſidet cum gloſ. quia aliquem eſſe inopem, & ſic non ſolvendo, cum videatur eſſe negativa, non bene poteſt in notorium tranſire, nam poſſibile eſt ut habeat pecunias occultatas; quod etiam dicit Ludovicus Romanus *conſ. 163. Conſtitutio enim quinta, verſ. Quinimo.* Facit ſecundū Imol. quod legitur, & notatur per Legiſtas in Authen. *Qui ſemel, C. Quomodo, &*
12 *quando judic.* Subdit tamen quod ſi error eſſet expreſſus in ſententia, ut quia judex dixiſſet, Excommunico talem Clericum, licet bonis ceſſerit vel non ſit ſolvendo, ſententia eſſet nulla per id, quod habetur in d. c, *Per tuas, de ſent. excom.* De quo articulo vide latiſſimè per Felin. in c. *Inter cæteras, n. 5. de re judic.* ubi ponit concluſionem, quod ſententia lata ex cauſa notoriè falſa eſt nulla, Et reſpondet objectis, & ampliat dupliciter, videlicet in notorio tranſeuntis, & in ſententia excommunicationis. Et *n. 6.* ponit quatuor declarationes, quas per te videas. Demum Abbas *hic n. 9.* relata diſtinctione Antonii de Butrio dicit in aliis ſententiis, quam excommunicationis poſſe admitti, ut notoria injuſtitia reddat ſententiam nullam, ut eſt notabile dictum Innocentii in c. *Fraternitatis, n. 5. poſt princ. verſ. Et idē eſt etiamſi notoriè, de frig. & maleſic.* & facit tex. in d. c. *Inter cæteras, de re judic.* & tenent plurimi, quos ibi cumulat, & ſequitur Felin. *num. 11.* ubi latè firmat notoriam injuſtitiam ſententiæ, etiam in ea non expreſſam reddere eam invalidam, & *n. 12.* ampliat, etiamſi notorietas poſt ſententiam ſuperveniat. Sed in ſentētia excommunicationis, ut Abbas dicit, Archidiaconus in c. *Venerabilibus, n. 6 circa finem, de ſent. excomm. lib. 6.* ſentire videtur excommunicationem ſemper tenere, quando error non fuit expreſſus in ſententia, vel quando ſententia fuit lata poſt appellationem, per id, quod legitur, & notatur in c, *Romana*, §. *In univerſitatem, de ſent. excom. lib. 6.* ubi gloſ. *in verb. Penitus*, dicit tutius eſſe tenere, ut ſententia excommunicationis liget, quamvis ſit injuſta. Sed nihilominus Abbas concludit opinionem contra gloſ. de rigore, & ſubtilitate juris eſſe veriorem: nam ubi eſt notorietas, eſt præſumptio contra ſententiam: unde non apparet ratio quare Eccleſia velit aliquem injuſtè ligare, cùm apud Deum ligatus non ſit, ut in c. 1. *de re judic. lib. 6* Hoc ipſum notat idem Abb. in c. *Per tuas, n. 11. verſ. Aut continet errorem juris, de ſent. excom.* Butr. in c. *Cum M. Ferrarienſis, n. 59 in fin. verſ. Nota hoc dictum, de Conſtitut.* Cardin. poſt Paulum de Eleazar. in Clem. *Paſtoralis, n. 6. in. 7. notab. de re judic.* quos refert, & ſequitur Felin. in d. c, *Inter cæteras. n. 5, poſt princ. verſ. Et licet tex eod. tit.* Ego hanc ſententiam puto veriſſimam, & fortificando rationem Abbatis pondero tex. in c. *A nobis, il 2. de ſent. excom.* Nam ibi dicitur interdum contingere, ut qui ligatus eſt apud Deum, apud Eccleſiam ſit ſolutus; & è converſo, qui liber eſt apud Deum, eccleſiaſtica ſit ſententia innodatus. Et aſſignatur ratio hujus differentiæ quia judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, ſemper innititur: Judicium autem Eccleſiæ nonnumquam opinionem ſequitur, quam & fallere ſæpè contingit, & falli. In tantum igitur ſententia excommunicationis injuſta non ligat quoad Deum, ſed ligat quoad Eccleſiam, quia judicium Dei non fallitur, cum veritati innititur; ſed bene fallitur judicium Eccleſiæ, quod opinionem ſequitur. Ergo ſi judicium Eccleſiæ non fallatur, ſententia injuſta etiā quo ad Eccleſiam non ligabit; ſed ſtante notorio, & evidentia injuſtitiæ, Eccleſia non fallitur, quia tunc innititur veritati, c. *Veritate manifeſta, 8. diſt.* c. *Evidentia, infra de accuſat.* Ergo ſententia notoriè injuſta non ligat, etiam quoad Eccleſiam, hoc enim caſu non eſt differentia inter judicium Dei, & Eccleſiæ, quia utrū-

Digitized by Google

que innititur veritati, ac proinde ſententia ex-
communicationis in utroque foto eſt nulla, ſi ſit
evidenter injuſta.

13 Ultimò nota ex tex. decem requiſita, quæ
ſimul debent concurrere ad hoc ut debitor gau-
deat beneficio hujus c.

14 Primo enim requiritur, ut ſit clericus, prout
erat iſte Odoardus, ut paret ibi, *Odoardus clericus*,
nam debitor laicus non fruitur hoc privilegio, &
niſi ceſſerit bonis, poteſt pro debito civili in ſoli-
dum conveniri, & in carcerem detrudi, l. *C. qui
bon. ced. poſſ.* & tormentis ſubjici, c. *Gravis, ſupra
de depoſ.* & qui non habet in ære, luat in corpore,
l. *fin. ff. de in jus voc.* Anchar. *hic n. 7. in prima, &
ſecunda oppoſ.* Imo cedere debet omnibus bonis
uſque ad ultimum quadrantem, ut *hic* per collect.
15 *n. 6.* & per Cyn. in l. *1. num. 4. C. qui bon. ced. poſſ.*
& ſecundum aliquos in actu ceſſionis ſpoliari po-
16 teſt etiam interula, id eſt veſte intima, & corpo-
ri proxima. Sed alij humanius dicunt non auferri
pannos de dorſo, quia nec auferuntur damnatis
ad ultimum ſupplicium, l. *Divus, ff. de bon. dam-
nat.* & tenent in l. *fin. C qui bon. ceder. poſſ. in 4. quæſt*
Bart. in l. *Qui cedit, n. 5 ff. de ceſſion. bonorum*: &
firmant hic Collect. *dicto n. 6.* Butr. *n. 9.* Anchar.
nũ. 7. poſt princ. verſ. Si verò ceſſionis beneficio Jo. de
Anan. *num. 2.* & Abb. *num. 8.* dicens ita commu-
17 niter teneri. *S*i quid verò acquiſiverit poſt ceſſi-
onem, non convenitur, niſi in quantũ facere po-
teſt, & ſic deducto ne egeat, ut l. *Is qui, la ſeconda,*
18 *ff. de ceſſ. bonorum*, Butr. *hic d. num. 9.* & Anchar.
num. 7. 2. oppoſ. Speciale enim eſt in milite, ma-
rito, donatore, patrono, & quibuſdam alijs, ut
de jure civili ſine ulla bonorum ceſſione conve-
niantur quatenus facere poſſunt, ut patet in l.
Miles in princ. & in l. *Sunt qui, cum ſeq ff. de re judi-
cat.* Ergo contrarium eſt generale in aliis laicis,
19 c. *Præſenti, §. Loca.* cum gloſ. *in ver. Specialiter. de
præben. lib. 6.* Et quia clerici ſunt milites cæleſtis
militiæ, cap. *Chriſtianis, 11. quæſt.* Clem. *Gravi*
juncta gloſ. *in verb. Militia, de celebrat. Miſſarum*,
ideo multò magis gaudent privilegio hujus cap.
ut arguit gloſ. in d. l. *Miles, in ver: Facere, ff: de re
judicata*, dicens milites cæleſtis militiæ multo
magis gaudere privilegio illius textus; ut non
cogantur niſi in quantum facere poſſunt, dedu-
cto ne egeant, arg. l. *Sacroſancta, C. de Epiſcop. &
Cleric*, cum per eos ſummi Numinis veniam ſpe-
remus, ut epiſtola, *Inter claras, C. de Summa Tri-
nit. & fid. Cathol.* & eã gloſſam commendat Bart.
in d. l. *Miles, n. 3.* & ſignat milites armatæ mili-
tiæ legalis, & militiæ cæleſtis habere beneficium
ne conveniantur niſi in quantum facere poſſunt,
& ſequitur ibidem Ripa *n. 7.* dicens opinionem
gloſ. & Bart. communiter teneri à Legiſtis, &
à Panorm. & Canoniſtis communiter in hoc cap.
Quo argumento à milite armatæ militiæ utitur
etiam Anchar, *hic in 2. notab.* Abb. *n: 8. verſ: Sed
in clerico*, Roman. *conſ. 369. circa primum, n. 3.* Et
ex hoc notabiliter infero, ut hoc beneficium
competat non tantũ Clericis in ſacris Ordinibus
20 conſtitutis, ſed etiam in minoribus, quinimo, &
prima tonſura initiatis: nam & ipſi dicuntur mi-
lites cæleſtis militiæ, ut ſunt jura clara in d. c.
Chriſtianis, in c. *Degradatio, de pœnis, lib. 6.* & in c.
Nullus Epiſcoporum, 3. diſt. veniunt appellatione
clericorũ gloſ. in Clem. *2. in ver. Clericus. de vita,
& honeſt. cler.* & gaudent omnibus privilegiis cle-
ricalibus, ut in Pontificali Romano *tit. de Cler.
facien.* ibi, *hodie de foro Eccleſiæ factus es, & privile-
gia clericalia ſortitus es*, Covar. *pract. quæſt. c. 31.
ſub n. 9.* & plenè probavimus in c. *Cum contingat,
n. 112. & n. 128. & 129. ſupra de ætat. & qualitat.*
Unde gaudere debent etiam hoc beneficio, ut
non conveniantur niſi in quantũ facere poſſunt,
quod tenẽt expreſsè Nevixanus *conſil. 59. n. 3.* Rol.
à Valle conſ. 16. n. 11. lib. 4. & alii, quos noviſſimè
cumulat Carol. de Graſſ. *in tract. de effect. cleric.
effect. 7, in 1: ampliat. n. 4* & fatetur eſſe commu-
nem opinionem, Covar. *var. reſol. lib. 2. c. 1. n. 9.* &
21 quamvis ipſe videatur ſentire hoc beneficium
non competere niſi clericis in ſacris ordinibus,
vel beneficiatis, & Eccleſiæ inſervientibus, non
autem aliis clericis minorum ordinum, quod et-
iam cenſuit Ripa in dicta l. *Miles, n. 7. in fin, verſ.
Quid tenendũ ff. de re judicat.* & Farinacc. *in praxi
crim: quæſt: 77. n. 69.* Item quamvis Carolus de
Graſſis *ubi ſupra*, opinetur diſpoſitionem hujus
c. procedere etiam in clericis minorum ordinum,
& primæ tonſuræ, dummodo obſervent diſpoſi-
ta per Concilium Tridentinum *ſeſſ. 22. cap. 6.* vi-
delicet ut incedant in habitu, & tonſura, & alicui
Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſerviant, ſint be-
neficiati; tamen hoc non credo verum, quia ni-
mis reſtringit generalitatem hujus tex. Non enim
apparet iſtum Odoardũ fuiſſe in ſacris ordinibus
conſtitutum, & textus ſimpliciter eum appellat
Clericum, cujus appellatione venit etiam prima
tonſura initiatus, ut oſtenſum eſt ſupra; nec appa-
ret eum fuiſſe beneficiatum, ut hic per Abbatem
in *fin.* imò potius conſtat de oppoſito, ſecundum
Cardin. *n. 6. in fin. verſ. Secundo*, quia ſi fuiſſet be-
neficiatus, potuiſſet ſolvere de reditibus benefi-
22 cii, ut cap. *Pervenit, ſupra de fidejuſſ.* Nec appli-
catur Concilium d. *cap. 6.* quia non ademit cle-
ricis non habentibus requiſita ibi præſcripta, niſi
privilegium fori; cætera verò privilegia, ut cano-
nis, exemptionis à veſtigalibus, & conſimilia re-
manſerunt in diſpoſitione juris cõmunis, ut mul-
toties declaravit Sacra Congregatio ejuſdem Cõ-
23 cilii interpres. Privilegium autem hujus cap. eſt
omnino diverſum à privilegio fori; quod ex eo
convincitur manifeſtè, quia clericus conjugatus
gaudet privilegio fori, & canonis, ut in c. *unic.
de Cleric. conjugat: lib: 6.* & in *dicto cap: 6. in fine
ſeſſ: 23.* & tamen non gaudet privilegio hujus c.
ut in puncto tradit Anchar in d. c. *unic: num. 4.
ad fin. verſ: Sed nunquid habebit.* Natta *conſ: 319.
Regulariter, n: 5. & 6.* & *conſ: 356. Non eſt opus,
num. 1.* ergo clerici etiam primæ tonſuræ non ha-
bentes requiſita dicti *cap. 6*, retinent beneficium
hujus cap. cum eis ademptum non fuerit: nam
quod non mutatur, & c. l. *Sancimus, C. de teſtam.*
l. *Præcipimus, in fin: C: de appel:* gloſ: in c: *Conſti-
tutionem, in ver, Prorogamus de regular. lib. 6.* Pro
concordia tamen poſſet ſic diſtingui. *N*am aut
clericus minorum Ordinum abjecto clericali ha-
bitu gerit ſe publicè pro laico, juxta tex. in cap.
Si judex laicus, de ſentent. excomm. lib. 6. quod po-
24 teſt facere, ut in c. 1. & 3, *de Apoſtat.* c. 1. & cap.
Cum olim, & c. *final. de cleric. conjugat:* & tunc non
gaudet beneficio hujus c. Quia etſi characterem
indelebilem non amiſerit, tamen in omnibus re-
putatur ut laicus, & omni privilegio clericali
nudatus remanet, ut in prællegatis juribus.

Aut

Aut non gerit ſe publicè pro laico, ſed adhuc re-
tinet veſtigia clericatus, & clericalem habitum
geſtat. Et hoc caſu gaudet hoc beneficio, licet Ec-
cleſiæ non inſerviat, nec beneficium Eccleſiaſti-
cum habeat, quia per hoc non perdit niſi privile-
gium fori, ut dictũ eſt, & ſimile: Nam clericus
non habens requiſita Concilii non gaudet privi-
legio fori, & poteſt à judice laico perſonaliter di-
ſtringi, ac puniri, & tamen non prohibetur Epi-
ſcopus in eũ animadvertere, & eſt locus præven-
tioni, dummodo talis adhuc remaneat clericus,
id eſt dummodo pro clerico publicè ſe gerat; ſe-
cus verò ſi dimiſſo habitu clericali, gerat ſe pu-
blicè pro laico quia tunc Epiſcopus non alia ju-
riſdictione in eum uti poteſt, niſi qua utitur in
merè laicos, ſcilicet in cauſis eccleſiaſticis, & mix-
ti fori, ut ex ſententia S. Congregationis Concilii
dixi in c. *Siquis, n. 7. ſupra de foro compet.* Idem ergo
dicendum in terminis hujus Decretalis.

26 Secundò requiritur ut debitor non ſit ſolven-
do, ut patet in tex. ibi, *propter verum inopiam ſol-
vere non valentem*, nec non ibi, *non poſſit ſolvere*;
nam tali non poteſt dici, Redde quod accepiſti,
cap. *Si res. 22. q. 5.* c. *Cum tu, de uſur.* quia inanis
eſt actio, quam inopia debitoris excludit, l. *Nam
27 is. ff. de dol.* c. *Olim el 2 ſupra de reſtitut. ſpoliator*, &
periculo ejus, qui nihil habet, nihil eſſe poteſt, l.
Itaque fallo, ff. de fur. c. *Daibertum, 1. q. 7.* Itaque
28 paupertas actionem reddit inanem, liberat à pe-
riculo, ſecuritatem à latronibus præſtat. Unde
Juvenalis quarto.

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Goffred. *hic*, Hoſt. *n. 4.* Jo. Andr. *n. 7. verſ. In gloſ.
3.* & ſic paupertas quandoque prodeſt, ſed à tali
prodeſſe liberet nos Deus, ut dicit gloſ. *marginal.
in* §. *Valde enim, in ver. Egentis Inſtitut. Quibus ex
cauſ. manumit. non licet.* poſt Cynum in l. *Si quis ad
declinandam, in fin. C. de Epiſc. & Cler.* Adverte ta-
29 men, quia hic tex. non loquitur de Clerico, qui
nihil penitus habet in bonis; ſed de eo, qui in to-
tum, vel pro parte non poteſt ſolvere, ut dicitur
in littera. Unde hoc caſu admittitur non idonei
debitoris particularis ſolutio, & partem illam,
quam poteſt ſolvere, coguntur creditores reci-
pere, ut *hic* per Anchar. *in 5. not.* & Imol. *n. 11.* li-
cet regulariter cum delictum eſſet liquidum, non
admittatur particularis ſolutio creditore invito,
ut legitur, & notatur in l. *Quidam exiſtimaverunt*
& ibi gloſ. *penult. ff. Si certum petatur*, & in l. *Tutor*
§. *Lucius, ff. de uſur.* Verumtamen ſi creditor eſſet
30 pauperior clerico debitore, hoc caſu ipſe clericus
non poſſet ſe tueri beneficio hujus c. Quia privi-
legiatus non utitur privilegio contra privilegia-
tum, l. *Verum* §. *fin. ff. de minor*, & tradunt Andre-
as Barbat. *hic n. 2.* & Nevizan. *conſ. 56.*

31 Tertiò reqiritur, ut de hujuſmodi paupertate
conſtet, ut patet in littera ibi, *Quatenus ſi conſtite-
rit, quod prædictus Odoardus in totum, vel pro parte
non poſſit ſolvere.* Rota *deciſ. 998. part. 3. diverſ.* ubi
propterea deciſum fuit quendam Abbatem, qui
habeat beneficium valoris quinquaginta, non
eſſe admittendum ad beneficium hujus c. *Odoar-
dus*, quia conſtabat eum non eſſe pauperem, &
ideo Rota aſſignavit Abbati ſcuta triginta pro vi-
ctu, & ſcuta viginti aſſignavit creditoribus. Con-
fert Seraph. *deciſ. 173. n. 7* Conſtabit autem de pau-
pertate per famam, nuditatem, & inediam noto-
riam; quia ſcilicet oſtiatim mendicat verè, & ſine
fraude: aliàs enim puniretur, ut l. *unica, C. de
Mendicantibus valid. lib. 11.* præſumitur tamen
33 inopos ex quo mendicat, niſi creditores probent
contrarium, id eſt quod occultos loculos habet; &
ſecundum hoc intelligitur l. *Si creditores. ff. d. pri-
vileg. credit.* l. *Si verò*, §. *Qui pro rei qualitate. ff. qui
34 ſatis dare cogantur*, & l. *Ex perſona, C. de prob.* & c.
1. *Supra de depoſ.* Vel probatur paupertas eo ipſo
quod bonis ceſſit, nec corpus debet poſtea deti-
neri, ut l. *1. C. qui bon. cedere poſſ.* & c. *2. de pignor.*
& ita hic firmat Hoſtien. *num. 4 verſ. Sed qualiter
conſtabit de hoc*, Jo. Andr. *num. 3. in ver. Conſtiterit*,
Henric. Boich. *n. 16.* Butr. *n. 5*, Cardin. *n. 7.* Imol.
n. 19. & 20. & Anchar. *in 4. not.* qui tamen remit-
tit ad Authen. *Præterea, C. Unde vir. & uxor.* & l.
Si conſtante, ff. ſolut. matrim. & cap. *final. ſupra de
præſumpt.*

35 Quartò requiritur ſecundum aliquos, ut clericus
debitor ad hanc paupertatem, vel inopiam reda-
ctus ſit, non ex propria culpa: nam ſi in ludis pro-
hibitis, vel luxurioſè vivendo ſubſtantiam ſuam
diſſipaverit, non gaudebit beneficio hujus cap. ut
reſpondit Ferret. *conſ. 144. Quæritur in effectu
36 utrum clericus, n. 5.* allegat Bald. in l. 1. *col. fin.
num 14. verſ. Sed renunciatio tacita, C. qui bonis ce-
dere poſſunt*, ubi tenet clericum cenſeri tacitè re-
nunciare beneficio hujus c. Primò ſi pertinaciter
37 neget debitum. Secundò, ſi dolo, vel fraude fa-
ctus eſt inops; quod præſumitur ſi alienavit om-
nia ſua bona vel majorem partem, ut l. *Omnes*, §.
Lucius, ff. Quæ in fraudem creditorum. Sive ſi-
mul & ſemel, ſive interpellatis vicibus, l. *Nomen*, §
38 *Filio, ff. de legat. 3.* Tertiò, ſi prioribus creditoribus
præpoſuit poſteriores ad l. *fin.* §. *Et ſi præfatum, C.
de jur. deliber.* & l. *Legis Iulia, C. Qui bon. ced. poſ.*
Quartò ſi bona ſua conſumpſit in ludo perditio-
39 nis, ut l. *Si quis cum juret, ff. de Uſucap. pro empt.*
40 Quintò ſi ea diſſipavit cum meretricibus quæ de-
vorant animas perditorum, ut l. 1. *C. de Natural.
liber.* & ſequuntur ex recentior. Marc. Ant. Ge-
nuen. *in prax. Archiepiſ. curia Neapol. c. 3. n. 8.* Ca-
rol. de Graſ. *de effectu clericor. effect. 7. n. 51.* & mo-
derni Collect. *hic n. 21.* Sed contrarium tenet Col-
41 lectarius *hic in princ.* ubi quærit, Quid ſi clericus
culpa ſua in paupertatem inciderit? Et reſpondet
nihilominus gaudere hoc beneficio, allegat Jo.
Andr. in c. *Imputari, de regul. jur. lib. 6.* & eſt ex
mente Hoſtien. *hic n. 3.* ubi exponens ver. *Debitis*,
42 dicit forſan, occaſione Azardi contractis, vel me-
retricii, in quo caſu adoleſcens non obligaretur, ut
l. *Si vero non remunerandi*, §. *Si Adoleſcens ff. man-
dat.* & propterea, ut dicunt idem Hoſtien. *hic in
princ.* & Joan. Andr. *n. 1.* huic Clerico Odoardo
magis conveniebat nomen Azardus, quia hic lu-
dus, & ludus etiam aleæ multos depauperare co-
ſuevit, ut in littera Græca alearum ludus. Et no-
mina debent eſſe conſequentia rebus, ut §. *Eſt &
aliud, inſtit. de donat.* & not. in c. *Cum ſecundum
43 Apoſtolum, in gloſ. in ver. Nominis, ſupra de præben.*
& ita ſentiunt clericum gaudere hoc beneficio,
licet bona ſua dilapidaverit in meretricibus, &
ludis prohibitis. Et eſt ſimile in clerico, qui ex pro-
pria culpa in morbum incidit, cui non ideo ſub-
trahuntur emolumenta inſervientibus debita, ut
dixi in cap. *Ut Abbates, num. 36. de ætat. & qualit.*
& in cap. *Licet, n. 146. de præben.* Verumtamen
44 ſi clericus debitor eſſet in dolo, hoc beneficio non
gauderet, Caputaq. *deciſ. 278. par. 1.* ubi quod do-
lo

loſus non eſt admittendus ad beneficium ceſſio-
nis bonorum,vel ad beneficium,cap.*Odoardus*,vel
c.*Pervenit.de fidejuſſor.*Rot.*deciſ:* 841.*p.3.diverſ.*
Put.*deciſ:* 251.& *deciſ;344.lib:*1. Mohed.*deciſ:*1,
n. 9.*de ſolut.*Butr. *hic n.*9.& Imol.*nu:*18.& de
45 ſpoliatore,qui fraudem adhibuit,eſt deciſio Ro-
tæ in Antiquis *de reſt:ſpoliat:deciſ:*22. *alias* 83,Et
46 idem ſi bona ſua dilapidaſſet in fraudem credi-
torum Dyn.*in* §.*Item ſi quis in fraudem inſtit:de a-
ction.* Bald,in l.1.*C,Qui bon:ced:poſſ.n.*4.*& n,*14.
verſ.Renunciatio tacita, Ferret.*d.conſ,*144,*n.*4.
47 Quintò requiritur,ut clericus debitor conve-
niatur civiliter, prout conventus fuit iſte cleri-
cus Odoardus,ut patet in littera ibi,*Super quibuſ-
dam debitis conveniſſent.*Unde,ut dicebat notabi-
liter Innoc.*hic in princ*,ſive inops conveniatur ex
contractu,ſive ex maleficio ad intereſſe præſtan-
dum,ſatis eſt ut cedat bonis,ut hic patet ſecun-
48 dum unum intellectum. Si verò agatur non tan-
tum ad intereſſe, ſed ad pœnam,ſive pœniten-
tiam imponendam,ut patet in furto,c.*Tua infra
de Pœn.*tunc ſi placet actori,pœna,ſive pænitentia
in pœnam corporalem poterit commutari,arg.
c.*Fraternitas,* 12.*q.* 2.ſicut & quando judex ex
officio procedit ad pœnitentiam imponendam,
ut patet in c. 2.*v Et ſi nec ad hoc infrà de maledic,*
Pro puro autem intereſſe clericus pœnæ corpo-
49 rali non ſubjicitur, ſed reſervatur in tempus pro-
ſperioris fortunæ, ut hîc patet; ubi verò conve-
nitur quis actione injuriarum, quæ ad vindictam
tantùm proponitur, ut etiam aliàs criminaliter
convenitur de crimine, pro quo eſt pœna pecu-
niaria imponenda:tunc poteſt fieri commutatio
pœnæ pecuniariæ in corporalem, etiam invito
actore, ut l.1, *ff Pœnis*, cap *Ut fama,infra ſentent:*
50 *excom.* Alii tamen dicunt hanc commutationem
habere locum tantummodò ubi pœnæ applican-
tur fiſco, quod eſt ſemper, niſi in caſibus exce-
ptis; ſed ubi applicantur certis perſonis, non fit
commutatio eis invitis.Et in hac ultima opinio-
ne videtur reſidere Innocent. quem totidem ferè
verbis ſequuntur hîc Hoſtienſ.*num.* 5. Jo. Andr.
*num.*8.Butr.*eod.n.* Collect.*num.*5. qui ad idem
allegat Archid.in cap.*Si res,n.*4. 14.*q.* 6. Anchar.
*num.*7.*verſ.Oppono*,& videtur Abb.*num.*5.*verſ.*
51 *Nota ſolutionem*,& Imol.*num:*29.dicens ultimam
opinionem Innocentij eſſe veriorem, quia debi-
tor tractu temporis devenire poſſet ad pinguio-
rem fortunam,ut l. *Si defunctus, C. Arbitr.tutel.*
Unde intereſt actoris, ut non fiat commutatio
pœnæ pecuniariæ in corporalem, ne debitor li-
beretur ab obligatione ſolvendi,prout liberare-
tur, ſi nolente creditore id fieret,ut notatur in c.
Sicut dignum.infrà de homicid. ubi gloſ.*in verb,Si
habent,circa finem* dicit,eum, qui luit in corpore,
liberari ab obligatione ſolvendi pœnam pecu-
niariam,per c.*Si res.*14.*q,* 6.& arg: cap:*Frater-
nitas,*12 *q.*1.
Sextò requiritur, ut Clericus conveniatur a-
52 ctione perſonali:nam ſi actione reali convenire-
tur,ex quo cùm nihil contra perſonam prætendi-
tur,non poſſet excipere de hoc privilegio,quod
perſonale eſt,ut notat Aret.*in.*§. *Si de dote,col.*1.
*verſ. In ea gloſſa,in fin.inſtit,de Action.*Bi un.*in tract
de ceſſ.bonor.quaſt.*3.*num.* 14. Et eſt ſimile in ma-
53 rito,qui licèt non teneatur niſi in quantum face-
re poteſt,ut l,*Maritum, ff. ſolut matrim:*tamen ſi
conveniatur actione in rem,hoc beneficio non
gaudet,ut l.*Neſennius,v.Fundum,ff.de re judic.*&
notat Bart,in d.l.*Maritum, ante num:*1.*in* 2.*oppoſ:*
54 Quò fit,ut ſi clericus ſit debitor,ratione depoſiti
excipere non poſſit de privilegio hujus cap *Mar-
theſil: ſingul·* 60. *n.*1, Foller,*ſuper Conſtit: Regni
in tit.de Epiſcop. & Cler.*cap *Si quis clericus, num.*
3.*verſ.Limita prædicta.*
55 Septimò requiritur, ut debitum recognoſcat,
ut patet in tex.ibi,*recognoſcentem hujuſmodi debi-
ta,* ſcilicet per confeſſionem, ut *hic in gloſ.*2.Put,
56 *deciſ.*321.*lib.*2.Ergo ſi clericus cederet bonis an-
tequam recognoſceret debitum, vel antequam
condemnaretur,vel debitum in jure confiteretur,
tur,non eſſet audiendus,ut l.*penult.ff de ceſſ.bonor:*
& notat d, gloſ. 2, Hoſtienſ:*num.*3.*in ver.Reco-
gnoſcentem*, & communiter tenetur, ut dicunt
Butr.*nu.*11.& Abb.Sicul.*nu,*7.Afflict.*deciſ.*379.
*nu.*2.Rationem reddit Abb. Antiq.*nu.*2.quia ſi
cederet bonis, cùm ex hoc non extinguatur ob-
ligatio,ſed remaneat obligatus, ſi ad fortunam
pervenerit pinguiorem,niſi ante ceſſionem con-
ſtare deberet,interim poſſet probationis copia
deperire, & cùm factus eſſet ſolvendo,debitum
probari non poſſet.Eandem rationem reddide-
runt hîc Vincent.& Philip. & fuit originaliter
dictum Placentini ſecundùm Jo.Andr.*hic nu.*7.
Et de forma agnoſcendi debitum vide Butr.*hic*
57 16.multò autem magis hæc præcederent ſi cleri-
cus debitum pertinaciter negaret:nam ſi poſtea
legitimè convinceretur ipſum eſſe debitorem,
utique ad beneficium hujus cap.non admittere-
tur,ut notabiliter decîdit Bald.in l.1.*loc.fin.nu.*
14.*verſ.Sed renunciatio debita*,C.*Qui bon.ced poſſ.*
Ferret.*conſ.*144.*n.*2. Mobed *deciſ.*1,*de ſolut.* ubi
deciſum fuit contra executoriales, Clericum
non admitti ad beneficium hujus cap.*Odoardus
ex Staphileo de litteris gratiæ, fol.* 170.quia benefi-
cium hujuſmodi eſt denegandum illi,qui tot vijs
& ſubterfugijs negavit debitum, ad notata per
Bart.& Bald in d.l.1.C *Qui bon ced poſſ.* Angel.&
Jaſ.*in* §.*fin.col.penul.inſtitut.de action.*Adde Ro-
tam *deciſ.*841.*p.*3. *diverſ.*
58 Octavò requiritur ſecundùm unam opinionem,
ut cedat bonis antequam recognoſcat debitum,
vel in jure confiteatur,aut condemnetur,aliàs e-
nim audiri non debet,ut l.*penult.ff.de ceſſ.bon.*le-
gendo literam cum illa dictione,*Non*,prout com-
muniter legitur,& habetur in pandectis Floren-
tin.& tenet gloſ.2.*hic* Abb.Antiq.*nu.*1.& DD.
Cæterùm adverte, quia hoc poteſt admitti in
perſonis non privilegiatis, juxta tex.d.l. *penul.*
Sed in clerico id nullo jure probatur,imo potius
probatur oppoſitum,nam ſi iſte Odoardus ceſſiſ-
ſet bonis,non fuiſſet excommunicatus,& Papa de
hoc mentionem feciſſet, ut magis gravaret pro-
ceſſum judicis.Item ſi Papa intendiſſet,ut iſte de-
beret cedere, quemadmodum mandavit,ut prius
reciperetur cautio,ita mandâſſet, ut prius reci-
peretur ceſſio bonorum.Ad idem tex.in c.*Perve-
nit,ſupr. de fidejuſſ.*nam ibi clericus non ceſſit bo-
nis,ſed tantùm fuerunt aſſignati creditoribus re-
ditus beneficij detinendi uſque ad ſatisfactionem
debiti,ſicut in c.*Olim,il ſecondo de reſtit ſpoliat.*ex-
pectatus fuit ille Epiſcopus quouſque poſſet ſol-
vere nec ibi,nec alibi reperitur jure cautum,ut
clericus neceſſitatem habeat cedendi bonis; imò
jura preallegata oppoſitũ probare videantur Sa-
tis eſt igitur ut clericus in totũ,vel pro parte no-

pon

poſſit ſolvere abſque eo quod bonis cedat. Et ita
per hæc motiva firmat Abb. *hic n. 8. & 9. poſt med.*
verſ. In gloſſ. fin, poſt Anchar, & Imol. & hoc di-
cit eſſe tutius & frequentiùs Covarr. *var. reſol. lib.*
2. c. 1. n. 9. Menoch. alios citans *de arbitr. caſ. 183.*
num. 29. & de magis communi teſtatur Farin.
q. 77. num. 66. & eſt ex mente Hoſtienſ. *hic num.*
59 *3. in verb. Recognoſcentem.* Adde quod etſi ceſſio
bonorum infamiam non irroget, ſigillat tamen
ſtatum cedentis, ſaltem quantum ad infamiam fa-
cti, ut notat Hoſt. in cap. *Quidam, num. 6. verſ.*
Nam ſi ceſſio derenunc. dicens cedentem videri in-
famem, ſaltem de facto, licet non de jure, l. 1. &
fin. C. Qui bon. ced. poſ. & l. *Debitores, C. quibus ex*
cauſ. infa. irrog. quia dicunt homines, quod diſſi-
pator eſt, nec invenitèt de facili mutuantem: &
60 cum Hoſt. concordat Collect. *hic n. 2.* & eo ma-
gis quia alicubi fit ceſſio mirabiliter, non ſine in-
famia, & vituperio percutiendo lapidem fortiter
cum natibus denudatis, ut refert idem Collect.
n. 7. ita ut dicit Imol. *n. 29. in fin. verſ. Adde* quod
de jure in aliquibus locis de conſuetudine, vel ex
forma ſtatuti fit ceſſio ſatis vituperoſa, quia cum
61 ſono tubæ in loco publico cum intervallo, & ab-
que ſarabulis cedens percutit quemdam lapidem
cum poſterioribus dicendo, *cedo bonis*, & ita refert
Cyn. in l. 1. *n. pen. fin. C. Qui bon. ced. poſ.* ſubdens,
quod Romæ fit ſuper quemdam Leonem mar-
moreum, qui eſt penes ſcalam Capitolij. Et Pius
62 IV. *in ſua Conſtitut. 39. Cupientes, edita die 1. No-*
vembr. 1561. in Bullar. tom. 2. pag. 54. ut debitores
à fraudibus, & ſubterfugijs ſi non Dei, ſaltem i-
gnominiæ timore abſtineant, ſtatuit ut quamcun-
que alternativam ſignificationem, vel aliam quã-
cumque dilationem etiam ſecundum cap. *Per ve-*
nit, vel *Odoardus*, ſeu inhibitionem aliquam ab
Auditore Cameræ, vel alijs Urbis judicibus pe-
tere non poſſint, niſi ſe coram illis birettum vi-
ride geſtando præſentaverint, & medio juramen-
to promiſerint per ſe, vel ipſis abſentibus, per ſuos
procuratores deferre ipſum birretum publicè, &
ſecretè ſub pœna fuſtigationis per urbem pro pri-
ma vice, & triremium pro ſecunda, qua ſine ipſo
reperti fuerint, alioquin alternativæ, & dilationes
quæcumque etiam ſecundum iuris formam nul-
læ ſint, & ipſis debitoribus etiamſi clerici ſint,
nullatenus ſuffragentur. Idipſum fermè ſtatuerat
Paulus IV. ut refertur in prædicta Conſtitutio-
ne Pij IV. Sed neutra ſervatur in praxi, ſaltem
63 quoad clericos. Et de iure communi abſque
gravamine famæ, & alia injuria corporali ſine a-
lia ſolemnitate ſufficit ſimpliciter, ac nudo ver-
bo coram Judice bonis cedere, l. *In omni*, & l. *fin.*
C. Qui bon. ced. poſ. ſecundum Hoſtienſ. Collect.
& Imol. *locis cit.* & Cyn. in l. *Si debitores, Cod. Ex*
quibus cauſ. infam. irrog. Et durum eſſet clericum,
qui fortè nulla ſua culpa ſed fortunæ injuria ad
inopiam redactus eſt, arctare ad ceſſionem bono-
rum cum infamia ſaltem facti, & in dedecus Or-
dinis clericalis. Præterquam quod ſi clerici ad
hoc tenerentur, non eſſent melioris conditionis,
quàm merè laici, nec procederet æquiparatio in-
ter eos, & milites armatæ militiæ, qui ut initio
diximus *n. 19.* hoc privilegio potiuntur.

Nono requiritur, ut ad pinguiorem fortunam
64 non deveneit, ut patet in fin. tex. Nam debitoris
inopia, & impotentia ſolvendi non extinguit ſub-
ſtantiam obligationis, ſed ſuſpendit illius effectũ
in tempus proſperioris fortunæ: & ita civilis, &
naturalis obligatio remanet, ſed eſt inefficax du-
65 rante inopia, l. 1. C. *Qui bon. ced. poſ.* Quare inopiâ
ceſſante ſolvere debet, l. *Is qui, la ſecunda, ff. de ceſſ.*
bonor: non tamen in totum, ſed in quantum fa-
cere poteſt, ut dicitur in d. l. *Is qui habita*, ſcilicet
ratione ne egeat: non eſt enim fraudandus ali-
mentis quotidianis, l. *Qui bonis, ff. eod.* l. *In con-*
demnatione, ff. de regul. iur. ubi dicitur in condem-
natione perſonarum, quæ in id, quod facere poſ-
ſunt damnantur, non totum, quod habent ex-
torquendum eſt, ſed & ipſarum ratio habenda eſt
ne egeant: Eſſet enim inhumanum, fortunis ſuis
ſpoliatum in ſolidum damnari: quæ ſunt verba
text. in §. *ult. inſtit. de action.* Et ita hic tenet gloſſ.
ult. Hoſt. *n. 8.* Jo. Andr. *n. 6.* Butr. *in 1. not. & n. 5.*
& n. 14 Card. *in 2. q. circa fine. in verſ. In gloſſa 3.*
Anchar. *in 8. not.* Imol. *n. 1.* & Abb. *in 3. notab.* Nec
aliquis diſcrepat, Rota *deciſ 31. num. 5. de re judic.*
in antiq. Caſſadorus *deciſion. 11. num. 1. de re-*
66 *ſcript.* Verumtamen ſemel admiſſus ad beneficiũ
hujus c. & poſtea factus locupletior, ſi rurſus in
paupertatem incidat, non prohibetur rurſum ad-
mitti, nam & bonorum ceſſio poteſt iterari, ut
67 notat Paul. de Caſtr. in l. *Ex contractu in fin. C. de*
bon. auth. judic. poſſid. & ibi etiam Salicet. *n. 2. ad*
fin. verſ. Quæro creditores.
68 Decimò & ultimò requiritur, ut præſtet ido-
neam cautionem de ſolvendo cùm ad pinguiorẽ
fortunam pervenerit, ut patet in fine text. ibi *re-*
cepta prius ab eo idonea cautione: id eſt fidejuſſoria
vel pignoratitia. Nam etſi nomine cautionis nu-
69 da promiſſio intelligatur, l. *Sancimus, C. de verb.*
ſignif. tamen cum additur idonea, vel ſufficiens,
pignoratitia, vel fidejuſſoria intelligitur, l. *Si man-*
dato Titii, §. ult. ff. de mand. et l. 4. §. *Adjici, ff. de fi-*
deicom. libert. §. *Vendita, inſtit. de rer. diviſ.* gloſ. in
c. fin. in ver. Cautionem idoneam, ſup. de pign. Quod
ſi nec fidejuſſorem dare poſſit, ſatis erit, ut det ju-
ratoriam. arg. l. 2. §. *Sed ſi dubitetur, ff. de iudic.* c.
Per veſtras, infra de donat. inter vir. & uxor. auth.
generaliter, C. de Epiſc. & cler. & firmat gloſſ. *hic in*
ver. Idonea. Goffred. Vincent. & Philipp. relati à
Jo. Andr. *n. 7. circa fin. verſ. In gloſſ. 4.* Butr. *num.*
13. Anchar. *in ult. notab.* Pro hoc facit ſecundum
Card. *num. 6.* & Imol. *num. 17. verſ. In gloſ. penult.*
quia poteſt dari caſus, ut quamvis debitor non
ſit ſolvendo, tamen cùm ſit probatæ fidei & bo-
næ opinionis, & ſine culpa fortuito factus ſit non
ſolvendo, veriſimile ſit ut inveniat qui pro ipſo
velint fidejubere. Verùm Hoſt. *num. 7. circa fin.*
indiſtinctè intelligit cautionem idoneam, id eſt
juratoriam, quia ex quo cedit bonis, ſatis notum
eſt, ipſum non poſſe aliam exhibere. Faciat igitur
quod poteſt; id eſt juret ſe ſoluturum cùm ad pin-
guiorem fortunam pervenerit, c. *Faciat, 22. qu. 2.*
& cum Hoſt. tranſeunt *hic* Jo. Andr. *num. 7. in*
fin. verſ. Hoſtienſis dicit, Henr. Boich. *n. 10. verſ.*
Sed Goffredus, & num. 14. Abbas, & ſequaces in
ſumma tex. Covarr. *var. reſol. lib. 2. c. 1. nu 9.* & ſe-
quuntur moderniores.

70 QUÆRO, An poſſit renuntiare beneficio ne
quis conveniatur ultra quam facere poteſt.

Hoſtien. *hic num. 8. verſ. Quid ſi fuit pactum*,
concludit non poſſe renuntiari ſi competat ra-
tione perſonæ privilegiatæ, per l. *Alia cauſa, §. E-*
leganter, & l. *ſeq. ſol. matrim.* Et facit quod notatur
in capit. *in gloſſa 2. infra de donat.* Si verò ra-
tione

tionè contractus conceditur debitori tale privi-
legium, ut conventus non condemnetur ultra
quam facere poſſit, ſicut contingit in actione
pro ſocio, vel tutelæ: benè poterit renunciari, ut l.
Vtrum.§.1.& ſeq.ff.Pro ſocio, & l. *Si convenerit*, &
ibi notat gloſſ.*nunc*. & l. *praeced.ff. de re iudic.* ſe-
cundum Hoſt. cum quo concordant hic Jo.And.
n.9, verſ, Quod ſi habent, Butr.*n.15*. Card. *num.9.*
Anchar.*n.8*. Imol.*n.22*, & Jo. de Anan. *num.20*.
Unde ſequitur, ut clericus minimè poſſit huic
beneficio renunciare, cum ei competat ratione
perſonæ privilegiatæ, & tamquam militi cæleſtis
militiæ, ut dictum eſt ſupra *n.19*. & ne cogatur
mendicare in opprobrium Ordinis clericalis, arg.
c. *Diaconi, circa med. verſ. Mendicat infelix cleri-
cus, 93, diſt*, & in clerico tradunt in ſpecie Bar-
boſa in d.l. *Alia*, §. *Eleganter, ff. ſolut. matr.* Co-
var. *var. reſol. lib.2, c.1, num.38.* & alii Recentiores
Confert quod notat Bald. poſt Jacob. de Butri-
gar, in l. *1. num.12. circa med. verſ, Item tres ſunt
caſus, C. Qui bon. ced. poſ.* ubi dicit beneficio ceſſi-
onis poſſe renunciari quando conceditur jure
contractus, ſecus verò quando conceditur pro-
pter reverentiam perſonæ, per d.l. *Si convenerit,*
71 *ff. de re iudic.* Et hæc vera in renuntiatione expreſ-
ſa; ſecus verò in renuntiatione tacita; quæ fit per
actum contrarium, ut cum clericus pertinaciter
negat debitum, vel non vult præſtare cautionem
de ſolvendo, cùm ad pinguiorem fortunam per-
venerit, vel quid ſimile, quia tunc ex tacita re-
nunciatione, & juris miniſterio privatur bene-
72 ficio hujus c. ut idem Bald. notat in d.l.1. *num.14.*
& fuſiùs dictum eſt ſupra *num.36*. Et eſt ſimile in
privilegio fori, cui expreſsè clericus renuntiare
non poteſt, c. *Si diligenti. de foro compet.* & tamen
poteſt renunciare tacitè per actum contrarium,
ut ſi habitum, vel tonſuram non deferat, vel
Eccleſiæ non inſerviat, ad præſcriptum Concil.
Trid. *c.6. ſeſſ.23.*

73 Sed major eſt difficultas, quid ſi beneficio
hujus c. clericus renuntiaverit cum juramen-
to, nunquid renuntiatio teneat?

74 Pro faciliori ſolutione obſervandum eſt be-
neficium hujus c. haberè duos effectus. Primus
eſt ut clericus, qui non eſt ſolvendo, pro debi-
to civili non detrudatur in carcerem, juxta notata
in l.1, *C. Qui bon. ced. poſ.* Secundus eſt, ut non con-
demnetur niſi in quantum facere poteſt habita
ratione ne egeat, ut hic, & in l. *Is qui, la 2. ff. de
75 ceſſ. bon*, cum aliis ſupra citatis *n.65*. Quantum ad
primum effectum carceris abſolutum eſt renun-
tiationem non tenere, licet juramento firmatam,
quia hujuſmodi renuntiatio, ſeu pactum eſt con-
tra bonos mores, ut notat Cyn. in l. *Qui bonis, n.
11. C. Qui bon. ced. poſſ.* Ergo iuramentum illi ad-
iectum non ligat, c. *Non eſt obligatorium, de reg.
76 iur. lib.6.* quia contra naturalem æquitatem eſt
carceris ſqualor, ut notatur in gloſſ. ord. in dict.
l.1. *C. eod.* Et ex hoc ſequitur inhumanitas, & cru-
delitas ſine ipſius incommodo, ut l. *Servus, ead. ff.
de ſerv. export.* Nihil enim intereſt creditoris de-
bitorem inhumaniter vexari, & in carcere mori,
l. *Reo criminis, ff de ſolut.* & liberi hominis caro, &
corium non poſſunt eſſe in obligatione, l. *Inter
ſtipulantem. §. Sacram. ff. de verbor. oblig.* Unde
cum renuntiatio debitori noceat, & creditori nõ
proſit, non debet valere, cum ex hoc creditor
ſit caninus, & veniat contra præceptum cha-
ritatis argum. l. *fin. ff. de evict.* l. *Non tantum ff. de
appellat.* quia deducit ad illicitum, vel ſaltem po-
teſt deducere, arg. eorum, quæ notant. per Archid.
in cap. *Quamvis, ſuper ver. Aeternæ ſalutis, de pa-
77 ctis libr.6.* Rurſus carcer eſt ſpecies ſervitutis,
cum deroget libertati, l.2. *ff. de liber. hominib. ex-
hiben*, l. *Titio centum, §. Titio, il 2. ff. de condit. &
demonſtrat.* Renuntiatio autem, per quam perve-
nitur ad infringendam hominis libertatem, non
valet, l. *Nec ſi volens. ff. de liberal. cauſ.* Item hinc
ſequeretur, ut debitor ſic detruſus non poſſet
audire divina officia, nec eccleſiaſtica recipere
Sacramenta prohibito voluntatis, nec audire præ-
dicationem verbi Dei, unde forſan ad infidelita-
tem reduci poſſet, quare talis renuntiatio, quæ
poſſet in peiorem ſtatum deducere, non poteſt
vinculari juramento ex ijs, quæ notat Archid. loc.
cit. Et ita hunc primum effectum carceris renun-
tiationem juratam non valere, concludit Bald. in
l.1. *n.13. verſ. Tu concorda iſtas opiniones, Cod. qui
bon. ced. poſſ.* & Rota *deciſ.31. num.1, cum ſeqq. &
num.5. col.3. poſt princ. verſ. Quantum vero ad ef-
fectum primum ne detrudatur in carcerẽ de ſent.
78 & re iud, in Antiq.* Similiter quoad ſecundũ ef-
fectum, ut debitor non condemnetur ultra quam
facere poteſt, licet in perſonis non privilegiatis
articulus valdè ſit dubius, per ea, quæ notant
Cynus & Bald. *loc cit.* & Rota *in d. deciſ. 31. nu. 4.
& 5.* nihilominus in Clerico tenendum eſt hu-
juſmodi renuntiationem non validari juramen-
to, quia privilegium hujus c. *Ne clerici conveni-
antur, niſi in quantum facere poſſunt*, indultum eſt
eis ne cogantur mendicare in opprobrium or-
dinis clericalis, & ſic in reverentiam tam per-
ſonæ ipſius clerici, quam totius ordinis, ut dictũ
eſt ſupra; & conſequenter ei renunciari non po-
teſt etiam cum juramento, ſicut nec privilegio
fori, ut eſt text. in c. *Si diligenti*, & ibi notant om-
nes ſupra *de foro compet.*

Præterea quando privilegium ne quis conve-
niatur niſi in quantum facere poteſt, competit
perſonæ, cui debetur reverentia, ut ſunt clerici,
tunc pactum ut quis conveniatur ultra quam
facere poteſt, eſt contra bonos mores, ut ad lit-
teram dicit text. in d.l. *Alia cauſa, §. Eleganter, ff.
ſol. matrim.* Ergo non firmatur juramento, ut *22.
q.4. per tot.* & d.c, *Non eſt obligatorium*, & ita in
terminis cenſuit Rota *in praeall. deciſ.31. n.5. col.3.
circa princ. verſ, Nec obſtat ad hoc, & ead col. circa
fin. verſ. Nec hoc eſt contra bonos mores, de ſent. &
re judic.* & *deciſ.2. num.2. de Arbit. in antiq.* & ad
litteram hanc opinionem tanquam humaniorem
ſequuntur Canoniſtæ hic, ut inquit Bald. in d.l.1.
n.13. verſ, Et hanc opinionem, C. Qui bon. ced poſſ.
& fuit opinio Dyni in d. §, *Eleganter*, cum quo
tandem reſidet Cyn. in d.l. *Qui bonis num.10.
circa fin. verſ. Et ideo ſine dubio ſententia Dyni vi-
detur humanior.* & Jac. de Belvis in *Auth de fide-
juſ. §. Quod autem*, Collect. *hic n.9.* Brun. *in tract.
de ceſſ. bon. q.3, princip. num.17.* quicquid contra
ſcripſerit Molin. in *tractat de contrdu diſſ. ut. 571.
num.16.* Jo. Guttier. *in tract. de Contract jurat.
part.1. q.17. num.34. in 6. tom tract. divers. part.2.
fol.66.* & Carol, de Graſſ. *de effect. clerical. effect.
7. num.21*,

Verumtamen ſi clericus beneficiarius conſen-
ſerit reſervationi penſionis, non gaudebit benefi-
cio hujus c. contra penſionariũ, quia ex quo ejus
con-

conſenſui ineſt juramentum, & obligatur in forma Cameræ, non eſt honeſtum, ut poſtquam habet beneficium, ad cujus regreſſum ſe obligavit ob non ſolutionem, juvetur exceptione hujus cap. *Odoardus*, quia potius debet dimittere, & reſtituere beneficium, quod accipit: non enim convenit, ut beneficium retineat & penſionem non ſolvat; aliàs illi facilè daretur occaſio, & anſa pejerandi. Nec iſto caſu ſi denegatur illi auxilium hujus ca. ſit ei injuria, Vulgat. c. *Scienti de regul. jur. lib: 6.* & quia juramentum eſt perſonale, debet
80 per ipſum juramentũ impleri in forma ſpecifica,
c. *Debitores*, & c. *Ad noſtram, de jurejur.* Secus
verò ſi beneficiatus ſucceſſerit in beneficio gravato, nec per ſeipſum conſenſerit reſervationi pen-
81 ſionis, quia tunc prædictæ rationes non militant;
& ideo juvabitur beneficio hujus cap. Sicut in ſimili de ſtylo Rotæ, & Curiæ quando quis conſentit perſonaliter reſervationi penſionis ſub ſolitis cenſuris, & pœnis, illas cenſuras, & pœnas incurrit, ſi in tempore non ſolvit etiam ſine aliqua alia litterarum intimatione; ſecus verò ſi non conſenſiſſet, aut per alium præſtitiſſet conſenſum, tunc requiritur intimatio, prout judicavit Rota teſte Caſſad. *deciſ. 2 de reſcript.* Et ita in terminis beneficii hujus cap. declarando ſtylum Signaturæ diſtinguit Sarnen. *ſuper regul. Cancellar. in compend. utriuſque Signaturæ, quæſt. 16. num. 88. & 89. fol. 87. à tergo*, & in *reg. de Annali quæſt. 53. ad fin.* & l. quuntur Covar. *var. reſolut. lib. 2. cap. 1. num. 9. ſub verſ. Quoties*, ibi, *Unde ſi quis conſentiat*, Gigas, *conſil. 111. num. 3. & 5.* & *in tractat. de penſ: quæſt. 10. num. 3.*

DE DONATIONIBUS.

Cap. Prudentes.

SUMMARIUM.

1 Liberalis in donando exiſtimat ſe debere quod donat.

2 Promittentes aliquid donare, illud tãquam debitum adimplere tenentur

3 Donare eſt proprium animi nobilis.

4 Nobilitas intelligitur non ſolùm generis, ſed & animi, & morum.

5 Donatio propriè dicitur cum aliquis dat non aliã ob cauſam, quàm ut liberalitatem exerceat.

6 Legem poteſt aliquis ſibi imponere, à qua non liceat recedere.

7 Donatio perfecta revocari non poteſt niſi in caſibus hic expreſſis.

8 Donans uni Eccleſiæ bona, quæ ſuperfuerint, tempore ſui obitus, an poſſit in prædictis bonis aliam Eccleſiam ſibi hæredem inſtituere, & n. ſeqq. uſque in finem.

9 Donans bona, quæ acquiſita reperientur tempore ſui obitus cenſetur reſervaſſe ſibi facultatem diſponendi de bonis donatis.

10 Hæres rogatus reſtituere quicquid ſuperfuerit tempore ſui obitus, poteſt alienare bona fideicommiſſo ſubiecta, reſervata tamen quarta parte fideicommiſſariis, & n. 26.

11 Donatio bonorum, quæ acquiſita reperientur tẽpore obitus, includit duplicem conditionem.

12 Legatum rei, quæ mea erit cũ moriar, extinguitur per ſequutam eiuſdem rei alienationem.

13 Verba, quæ reperientur, ſive quæ reperirentur tẽpore obitus, faciunt legatum conditionale.

14 Diſpoſitio facta ſub duplici conditione evaneſcit, niſi utraque conditio adimpleatur.

15 Donatio perfecta per teſtamentum reſcindi non poteſt.

16 Secus ſi donatio ſit conditionalis.

17 Donans bona, quæ reperientur tempore ſui obitus, an poſſit de illis diſponere in ultima voluntate, & n. 26.

18 Ultima voluntas effectum non ſortitur niſi poſt mortem, & n. 20.

19 Alienationis verbum comprehendit etiam hæredis inſtitutionem.

20 Teſtamentum in vita teſtatoris ordinatur, & perficitur.

21 Donatio inter vivos dicitur perfecta, licet effectus ſuſpendatur in tempus mortis.

22 Idem in donatione cauſa mortis

23 Donator, qui reſervavit ſibi facultatem diſponendi in vita de bonis donatis, poteſt illa teſtamento relinquere.

24 Alienatio in ultima voluntate dicitur favorabilior, quam inter vivos.

25 Mitius agitur cum eo, qui ex mera liberalitate convenitur, quàm qui ex debito.

1 PRUDENTES. Duos recipit intellectus ſecundum Abb. Juxta primum hoc intendit Liberalis in donando exiſtimat ſe debere
2 quod donat. Juxta ſecundum, Promittentes aliquid donare, illud tamquam debitum adimplere tenentur. Hoc dicit, Hoſt. Intelligebat Decretalem in facientibus eleemoſynam, maximè de bonis Eccleſiæ ſuperabundantibus: item in donatione, quam Imperator facit in Eccleſijs, ubi ſola immenſitas eſt menſura, ut in auth. *de non alienandis*, §. *Sin minus*, *collat. 2.*

3 Nota primò ibi, *Nobilitas*, Donationem procedere à nobilitate animi, nam proprium animi nobilis eſt donare. Facit textus in l. *Qui ſaxum*, §. *fin. ff. de donat.* & quod datur in cap. *Grandi de*
4 *ſupplen. neglig. Præl. lib. 6.* & nobilitas intelligitur non tantum generis, ſed & animi, & morum, ſecundum Hoſt. *hic in princ. in ver. Nobilitas.* Jo. Andr. *n. 1.* & *in eod. verb. & Abbatem, n. 2.*

5 Secundò nota ibi, *Sponte*, quod ſponte datur, donationem appellari, ſecundum Anchar *hic n. 3.* quia donari dicitur id, quod nullo jure cogente conceditur, l. *Donari, ff. de donat.* Et propriè donatio dicitur cum aliquis dat non aliam ob cauſam, quàm ut liberalitatem, & munificentiam exerceat, l. 1. *ff. eodem.* Hoſt. *in ſumm. tit. de don.* §. 1. In neceſſitate autem nemo liberalis exiſtit, l. *Rem legatam, ff: de annuis legat.*

6 Ultimò nota ibi, *Legem imponit*, Poſſe aliquem ſibi legem imponere, à qua non liceat recedere. Unde non poteſt quis promiſſionem
7 donationis revocare, ut hic eſt expreſſum, ſicut nec donationem perfectam, niſi ex cauſa ingratitudinis, ut c. *fin. infra eod.* vel ex cauſa non implementi, ut l. *Generaliter. C. de revocand donat.* vel per ſupervenientiam liberorum, ut l. *Si unquam, C. eod.*

8 QUÆRO, An donans bona, quæ acquiſita reperientur tempore ſui obitus uni Eccleſiæ, poſſit in dictis bonis aliam Eccleſiam ſibi hæredem inſtituere.

9 Videtur reſpondendum poſſe, quia per huiuſ-
modi verba non cenſetur voluiſſe donare niſi
bona illa, de quibus ante mortem non diſpoſuiſ-
ſet, ita expreſsè declarat Bart. in l. *Titius, in fin. ff.*
Ad Trebellian. ubi ait hæc verba: *quicquid ſuper-*
fuerit tempore mortis, eſſe intelligenda ſi quid ſu-
perfuerit non deperditum, vel alienatum; & ſequi-
tur illic Alb. *in fin.* & Corn. *conſ. 243. à n. 4. uſq;*
10 *ad 10. vol. 4.* Ideoq; hæres rogatus reſtituere quid-
quid ſuperfuerit tempore ſui obitus, poteſt bona
fide alienare & minuere bona fideicommiſſo
ſubiecta, nec tenetur reſtituere niſi quod ſupere-
rit non alienatum vel diminutum, ut eſt textus
ad literam in dicta l. *Titius*, & in Auth. *Contra ro-*
gatus, C. eodẽ titulo, in l. *Fideicommiſſi*, §. *Nonnun-*
quã ff. de Vſuris & in l. *Sed & ſi lege*, §. *Quod autẽ*
quis, verſ. Nam & Divus Marcus ff. de heredit.
Unde per huiuſmodi verba: *Reſtituas quidquid*
ſupererit, cenſent ibi omnes eſſe attributã hæredi
alienandi facultatem, & idem tradit Gloſſ. Bart.
& DD. in l. *Imperator*, §. *final, ff. de legat.* 2. Ruin
conſil. 109. *nu.* 10. *lib.* 2. & *conſ.* 163. *nu.* 1. *vol.* 3.
Corn. *d. conſ.* 243. *vol.* 4. & Mant. *de conjectur. ult.*
volunt. lib. 10. *tit.* 4. *ſub. num.* 20. *verſ. Illud. autẽ*,
Eodem igitur modo is, qui donavit quidquid ſu-
pererit, vel reperietur ſuæ mortis tempore, cen-
ſetur ſibi reſervaſſe omnimodã facultatem diſpo-
nendi de bonis donatis, & id demum voluiſſe do-
nate, de quo ante obitum aliter non diſpoſuerit.
11 Et confirmatur; nam cum fuerit facta donatio
bonorũ, quæ acquiſita reperirentur tempore obi-
tus donatoris; hæc verba habent in ventre du-
plicem conditionem. Prima eſt, ſi & quatenus ac-
quirantur ad exemplum donationis vini, quod
noteſcit ex tali vinea: habet enim tacitam con-
ditionem ſi naſcatur, l. *Cũ certum, ff. de vin. trit.*
& oleo legat. Cagnol in l. *In omnibus, n.* 25. *ff. de re-*
gul. jur. Altera conditio eſt, ſi & quatenus bona
acquiſita poſt donationem reperiantur tempore
mortis ipſius donatoris, id eſt quatenus de illis
ante obitum donator non diſpoſuerit, ita probat
12 tex. expreſſus in l. *Stichus qui meus erit cum mo-*
riar, de legat. 1. ubi deciditur legatũ rei, quæ mea
erit cum moriar, vel (quod idẽ eſt) quæ reperien-
tur acquiſita tempore mortis meæ eſſe conditio-
nale, & habere hanc conditionẽ quatenus illa re-
periatur non alienata; ideoq; ejuſdem modi lega-
tũ extingui per alienationẽ ſubſequutam, & con-
cordat tex. in l. *Nuper*, §. *final. de legat.* 3. & cenſuit
Rota apud Seraph. *dec.* 519. *n.* 21. *verſ. Nec placuit*
13 Nec vis facienda eſt, quod quis dixerit, dono,
ſeu lego rem quæ reperietur, vel rem, quæ repe-
riretur; utroque enim modo diſpoſitio eſt con-
ditionalis, & per alienationem extinguitur, ut
declarat Jaſon in d. l. *Stichum, n.* 7. poſt Bart. in l.
Cum quidam, ff. de Aur. & arg. legat. Quamobrẽ
quamvis donator hoc caſu multa bona poſt do-
nationem acquiſierit, & ſic purificata fuerit pri-
ma conditio, nempe acquiſitionis, non fuit tamen
purificata ſecunda, quod bona reperirentur non
alienata tempore mortis ideoque extincta fuit:
nam diſpoſitio facta ſub duplici conditione eva-
14 neſcit, niſi utraque conditio adimpleatur, l. Si
hæredes plures, ff. de cõdit. inſtit. *Si quis ita ſtipu-*
latus fuerit decem, ff. de ver. obligat, & in donationi-
bus reſpondit Roland. *conſ.* 58. *n.* 49. *vol.* 3.
15 Atque hinc patet nihil obſtare, quæ in contra-
rium afferantur, quod contractus donationis ſi
irrevocabilis, ut hic, & in l. *perfecta, C. de Donat.*
quæ ſub mod. & quod ſpecie per teſtamentum re-
ſcindi non poſſit, l. *Verba C. de teſtamen.* l. *Si ante*
C. de donat. ante nupt. Bald. *conſ.* 54. *nu.* 2. *lib.* 1. *p.* 3.
Siquidẽ hoc caſu per alienationem non revoca-
tur donatio ratione mutatæ voluntatis; id enim
legibus interdictum eſt; ſed extinguitur, quia
alienando deficit conditio, ſub qua donatio ab
initio facta fuit: neque enim donator voluit do-
nationem valere, aut effectum ſortiri, niſi eveni-
ret caſus, ut bona illa reperiuntur non alienata
16 tempore obitus, ita ad litteram declarat Jaſ. in d.
l. *Stichum, n.* 16. Vulgari autem juris eſt, donatio-
nem conditionalem evaneſcere, niſi conditio pu-
rificetur, l. 1. §. *Planſius*, & ibi Bart. & *DD ff. de*
condit. & demonſt. tradit Socin. Jũ. *conſ.* 165. 6. *vol.* 2.
17 Neque obſtat ſi dicatur: quamvis donator poſ-
ſit bona non acquirere, aut acquiſita alienare per
diſpoſitionem inter vivos, & hoc modo efficere,
ut bona donata non extent tempore mortis, ta-
men ſi illa acquirat, vel acquiſita non alienet &
patiatur ut reperiantur tempore ſui obitus, diſpo-
ſitio, quam facit de prædictis bonis in ultima vo-
luntate in favorẽ ſecundæ, Eccleſiæ non impedit,
quominus conditio illa remaneat purificata, quia
18 ultima voluntas effectũ non habet, niſi poſt mor-
tem, l. *Illa inſtitutio, ff. de hæred. inſtit.*
19 Id inquam non obſtat, quia donans bona, quæ
reperirentur tempore mortis, poteſt diſponere
de bonis donatis, non ſolum per alienationem
inter vivos, ſed etiam in ultima voluntate. Ita in
terminis hæredis rogati reſtituere quidquid ſu-
pereſſet tempore ſui obitus, concludit Bald. in d.
Auth. *contra rogatus, num.* 9. l. *Ad Trebell.*
Et quidẽ ſententia Bald. videtur ſolidis ratio-
nibus fulcita; nam cum rogatus reſtituere quic-
quidẽ mortis tempore ſupereſſet, poſſet alienare
bona reſtitutioni ſubjecta, idque indubitati juris
ſit, per tex. in d. l. *Titius, ff. Ad Trebell.* cum aliis
ſupra allegatis Certè etiam poterit in dictis bonis
alium hæredem inſtituere, quia hoc modo alie-
naſſe videtur, ut probat tex. quem Bald. allegat.
in l. *Si quis prioris*, §. *Certum, C. de ſec. nup.* cujus
hæc ſunt verba. (Certum eſſe ſancimus, quod eti-
am illa de cætero videbitur eorundem fuiſſe rerũ
alienatio, quæ in teſtamento, vel ſpecialiter re-
linquendo, vel generaliter hæredem inſtituendo
facta ſit.) Et tradit Bart. in Auth. *Res quæ ſub num*
5. *C. Communia de legat.* & Ruin. poſt alios, quos
citat *conſ.* 163. *num.* 1. *vol.* 3. Aut ergo inquit Bal-
dus, hæres deceſſit teſtatus, & videtur alienaſſe,
d. §. *Certum*, & l. *Vnũ ex familia ff. de legat.* 2. Aut
deceſſit inteſtatus; & tunc non videtur alienaſſe,
& ideo reſtituendum eſt fidei commiſſariis quod
alienatum non reperitur, l. *Sed eſt* §. *Quod autem*
quis, ff. de peten. hæred. & d. l. *Titius.* Atque ita
ceſſat obiectum illud, quod cum inſtitutio poſt
obitum teſtatoris effectum habeat, videatur pu-
rificata illa conditio, quod bona reperiantur non
20 alienata tempore mortis donatoris. Conſide-
randum eſt enim teſtamentum in vita ipſius teſta-
toris ordinari, ac perficit, ut declarat Mantica
de tacit. ambig. conven. lib. 13. *tit.* 31. *num.* 7. In
puncto, de quo agitur, Jaſ. *d. conſ.* 1. 30. *ſub n.* 3. *verſ*
21 *Nec obſtat fundamentũ*, & quamvis effectum non
habet niſi ſequuta morte, tamen hoc parum re-
fert, quia non ſolùm ultimæ voluntates, ſed et-
jam actus Viventium in tempus mortis ſuſpendi
poſſunt,

poſſunt, nec ideo minus dicitur actus perfecti, & inter vivos celebrati, l. *ult.* § *fin. ff. Commun. Prædior.* l. 2. *ff. de donat. quæ ſub modo.* & l. *Ubi ita Donatus ff. de donat. cauſ. mor.* Corn. *conſ. 289. n. 11. vo. 4.* Mant. *de tac. lib. 13. tit. 14. num. 1. & ſeq.* Traditio enim hæreditatis licet poſt obitum ſortiatur effectum, tamen ad tempus mortis retrotrahitur l. *Heres quandocumque, ff. de acquir. hered.*

22 Idemque juris eſt in donatione cauſa mortis, quæ non dicitur pendere, licet dominii translatio poſt mortem ſuſpendatur, ut tradit gloſ. in d. l. *2 in ver. Tunc demum.* Sed & legatum à tempore mortis teſtatoris acquiritur, ita ut propterea quod legatur, non dicatur ſupereſſe poſt mortem ejus, qui legavit, ut in his terminis advertit Socin. *d. conſ. 53. n. 16. vol. 1.* & Jaſ. *d. conſ. 130. ſub. num. 5.*
23 *Nec obſtat, vol. 4.* Et in tantum hæc ſunt vera, ut quamvis donator reſervaſſet ſibi facultatem diſponendi in vita de bonis donatis; non tamen per hæc verba cenſeretur prohibitus de dictis bonis in teſtamento diſponere, ut tradit. *loco cit.* Mant. *num. 7.* poſt Alex in l. *ult. num. 4. C. de pact.* & Covar. *var. reſol. lib. 3. cap. 12. num. 3.*

Quemadmodum ergo prima Eccleſia potuiſſet excludi à bonis donatis, ſi donator de illis diſpoſuiſſet per contractum venditionis, aut donationis, vel alium ſimilem; ita debet cenſeri excluſa
24 cum de illis donator diſpoſuerit per ultimam voluntatem, ut arguit Bald. in Auth. *Niſi rogati, num 31. C. ad Trebell.* Quinimo cum excludi poſſet per alienationem inter vivos: ergo multò magis ex teſtamento, cum ea, quæ fit in ultima voluntate, ſit favorabilior alienatio, ſecundum Bart. in l. *A filio, n. 3 ad Trebell.* ubi propterea decidit rogatum reſtituere quicquid reperietur tempore mortis, qui poteſt alienare ex cauſa dotis inter vivos, multò magis poſſe alienare in ultima voluntate, cum hæc alienatio ſit favorabilior, & ſequitur ibi Alex. *ſub n. 12.* & idem Bartol. & Angel. in Auth. *Res quæ, C. Commun. de leg.* in ſpecie, de qua agitur, Jaſ. *d. conſ. 130. ſub n. 4. verſ. Item de Claretta, vol. 4.* ubi etiam pluribus oſtendit abſurdum eſſe, ut cui licet alienare inter vivos, quod plus eſt, non liceat in ultima voluntate, quod eſt minus. Conſidero ex abundãti doctrinas ſuperius adductas loqui in hærede gravato reſtituere quicquid ſupererit tempore mortis, ſed certè longè clariùs, & faciliùs procedunt in donante duplici conſideratione. Prima, quia hæres dum reſtituit bona fideicommiſſo ſubjecta, nullam exercet liberalitatẽ, ſed implet onus reſtitutionis ſibi injunctum à teſtatore, cujus bona non ſpontè, ſed ex debito fideicommiſſariis reſtituit: At verò donator nulla movetur obligatione, ſed ſua liberalitate, ac munificentia utitur. Unde ſi hæres gravatus reſtitue-
25 re quidquid ſupererit, poteſt in dictis bonis aliũ hæredem inſtituere; multò magis id poterit donator. Pinguiùs enim eſt ſuccurrendum donanti, quàm ei, qui verum debitum ſolvere cogitur, l. *Exhæredatũ, § fin.* & l. *ſeq. ff. de re judic.* & mitiùs agitur cum eo, qui ex mera liberalitate convenitur, quàm qui ex debito, ut pluribus exemplis probat Rolan. *conſ. 37. n. 20. vol. 2.* Altera conſideratio eſt, quia hæres rogatus reſtituere quicquid ſupererit, quamvis poſſit alienare; tamen velit nolit tenetur reſervare fideicommiſſariis quartã
26 partem hæreditatis, juxta tex. in d. Auth. *Contra rogatus.* Donator verò bonorum quæ tempore ſui obitus reperirentur, nihil prorſus tenetur donatario reſervare, cum id non reperiatur jure cautum, ſed omnia poteſt in alium transferre, & facere, ut tempore mortis nihil ſuperſit, ut reſpondit Natta *conſ. 118. n. 3. verſ. Si ergo* & Mant. *de tac. d. lib 13. tit. 47. n. 4.* Hinc igitur patet eum, qui donavit quidquid ſupereſſet, habere majorem facultatem diſponendi de bonis donatis, quàm hæredem de bonis fideicommiſſo ſuppoſitis. Unde ſi licet hæredi de illis diſponere in ultima voluntate, longe magis licebit donatori, c. *Ex parte il tertio, infra de decim. c. Cum licet. de regul. jur. lib. 6. cum ſimilib.*

DE PECULIO CLERICORUM.

Cap. Si quis ſane.

SUMMARIUM.

1 *Beneficiati an, & quando teneantur præcepto charitatis, vel juſtitiæ reditus beneficiorum ſuorum pauperibus erogare, & nu. ſeqq. uſque in fin.*

Beneficiati reditus ſuperfluos beneficiorum ſuorũ pauperibus non erogantes, an teneantur ad reſtitutionẽ, ibid. & nu. ſeqq. uſq; ad n. 6. & 28

Conſuetudo diſpenendi in vita, & in morte de reditibus Eccleſiaſticis valida eſt, ibid. verſ. Cui ſententiæ.

Declaratur, n. 26.

2 *Divi Thomæ ſententia adverſus Navarri interpretationem explicatur, & nn. ſeqq.*

3 *Beneficiatus facit fructus ſuos, & comparatur uſufructuario in vita, & uſurario in morte.*

Declaratur, n. 5. & à n. 9. uſque ad n. 17.

4 *Reditus Eccleſiarum quomodo intelligantur eſſe pauperũ ſecundum authoritatẽ Hieronymi Ambroſii & Bern. & n. ſeq. & n. 13. 30. & 31*

6 *Beneficiati poſſidentes ſufficiens patrimonium an poſſint vivere de fructibus beneficii, patrimonio in alios uſus collato, & nn. ſeq. uſq; ad n. 17.*

7 *Clericis deſervientibus debita ſunt Eccleſiæ ſtipendia ex ſacrarum litterarum teſtimoniis. Et quomodo Eccleſiæ deſervire intelligantur, n. 12.*

8 *Beneficiati habentes patrimonium poſſunt liberè teſtari de bonis patrimonialibus, & vivere de reditibus beneficii.*

Declaratur à num. 11. uſque ad n. 17.

Canones Apoſtolorum quot ab Eccleſia recipiantur ut canonici n. 8.

9 *Authoritas Hieronymi, Auguſtini, & Proſperi aſſerentium Clericos, qui bonis parentum, aut ſuis ſuſtentari poſſunt, peccare ſi reditus Eccleſiæ percipiant, in quos ſenſus à Doctoribus accipiantur & nn. ſeqq. uſque ad n. 17.*

10 *Litteræ impetrationis beneficii an valeant non facta mentione de bonis patrimonialibus.*

14 *Redituum Eccleſiaſticorum diſpenſatio, ſeu applicatio conſiderari debet juxta tria tempora, uſque ad num. 17.*

15 *Clerici in primitiva Eccleſia nihil poſſidebant proprii, ſed omnia erant communia, & erat aliquis modus vivendi ab Eccleſia approbatus*

16 *Reditus Eccleſiarum poſt inſtitutionem titulorũ beneficialiũ principaliter ſunt deputati in uſus miniſtrorum, ſecundariò autem in ſubſidiũ pauperum. Reditus hoſpitaliũ contrà n. & 22*

17 *Beneficiatus poteſt excedere de fructibus beneficii non ſolùm in neceſſariis, ſed etiam in iis quæ decent ſervata ratione conditionis, ſtatus, & perſonæ.*

18 *Beneficiatus poteſt licitè diſtribuere proventus beneficii in eos, qui quamvis habeant neceſſaria ad victum, non tamen habent ſic ſufficientia pro qualitate conditionis, & decentia ſtatus.*

19 *Item poteſt uſque ad ſtatus decentiã donare conſanguineis, & familiaribus ſuis, & dotare ſorores, vel alias conſanguineas indigentes.*

20 *Conſanguineos de redditibus Eccleſiaſticis ditare quàm grave ſit ſcelus.*

21 *Beneficiatus de redditibus Eccleſiaſticis poteſt remunerare accepta ſervitia.*

22 *Pauperum appellatione quoad fructuum Eccleſiaſticorum diſtributionem intelliguntur omnia pia opera.*

23 *Clericus poteſt pro libito diſponere de portione, quam per ſuos labores ab Eccleſia meretur, aut quam ſibi ſubtrahit de iis, quæ ad decentem ſtatum ſunt neceſſaria, nec ſi profundat, tenetur ad reſtitutionem.*

24 *Clerici in Vrbe, & ejus diſtrictu intra decẽ milliaria decedentes, ex Bulla Pauli V. liberè poſſunt de bonis ibi conſiſtentibus, etiam provenientibus ex redditibus Eccleſiaſticis tam inter vivos, quàm in ultima voluntate diſponere; eiſque inteſtatis ſuccedunt heredes ab inteſtato.*

25 *Papa poteſt tribuere facultatem teſtandi de redditibus Eccleſiaſticis tam clericis, ſæcularibus, quàm Regularibus.*

26 *Declaratur.*

27 *Beneficiatus, ſi detracto decenti victu ex fructibus beneficii nihil ſuperſit, an nihilominus teneatur unam portionem fabricæ Eccleſiæ, & alteram pauperibus applicare uſque in fin.*

28 *Commendatarii monaſteriorum ſi menſa ſit ſeparata à conventuali, quartam; ſi verò ſit communis, tertiam fructuũ partem tenentur erogare in fabricam, ſeu ornamenta Eccleſiæ, vel alimoniam pauperum,*

Declaratur, n. 33. & ſeq.

29 *Commendatarii, ſeu Beneficiati alimenta ſecundum decentiam ſtatus anteponenda ſunt ſuſtentationi pauperum.*

30 *Charitatis ordo exigit, ut quis primum ſubveniat ſibi ipſi, deinde proximo, & n. 33.*

31 *Alimenta debentur beneficiato ex juſtitia, pauperibus ex charitate.*

32 *Beneficiatus non tenetur ad reparationem Eccleſiæ, niſi ex fructibus, qui ſuperſunt detractis neceſſariis.*

33 *Cardinales de fructibus commendatorum beneficiorum integrè diſponere poſſunt uſque ad decentem perſonæ, atque familiæ ſuſtentationem, & remunerationem familiarium.*

1 SI QUIS SANE. Legitur variè: ſecundum primum intellectũ Innocentii *in ver. Feciſſe* hoc intendit. Poſſeſſiones emptas ex redditibus Eccleſiæ tenebit Prælatus quoad vixerit; de his tamen teſtari non poterit. Sed Antonius de Butr. juxtà ſecundum intellectum gloſ. & Innocen. ſic ſummat hanc decretalem. Res Eccleſiæ ad culturam redactæ non efficiuntur propriæ culturantis, ſed eas uſque ad vitam tenere poteſt. Demùm juxta tertium intellectum, quem Card. dicit eſſe communiorem, hoc dicit; Meliorationes factæ per Prælatum in rebus eccleſiæ ſunt ſuæ in vita, etiamſi dimittat beneficium, ſed de his teſtari nequit. Primò ponit unum dictum, Secundò aliud ibi, *verum*, à quo excipit, ibi *niſi agella*, ideſt parvos agros ſicut prædiulum eſt diminutivum prædii, terrula terræ, & vineola vineæ, cap. *Terrulas, aut vineolas.* 11. *q.* 1. ſecundum Joan. Andr. & Card. *hic in princip.*

Nota primò ex illis verbis, *niſi forſan eum Epiſcopus pro ſervitiis, ac præſtatione eccleſiæ largiri voluerit.* Prælatum poſſe bona eccleſiæ quæſita benemeritis elargiri, quando merita reſpiciunt eccleſiam, & non ſolummodo perſonam Prælati. Et ita declara, quod habetur in c. 2. *infr. de donat.* ſecundum Ant. de Butr. *hic n.* 2. & Abb. *n.* 3.

Secundò nota ibi: *uſq; ad diem obitus*: argumẽtum quod beneficiati uſufructuarius comparantur, ut arguit hic gloſ. *in ver. Obitus*; nam morte finitur uſusfructus, §. *Finitur, inſt. de uſufr.* ſicut & jus beneficiati, ut hic, & cap. *fin. ſupra de pignor.* hæc tamen æquiparatio non fit per omnia, quia Prælatus in ſolo eccleſiæ poteſt plantare vineam, ut hic ſecundum unum intellectũ; & tenent gloſ. præalleg. Butr. *nu.* 4. Cardin. *num.* 1. *in* 3. *qu.* Anchar. *num.* 1. & Abb. *eodẽ num. in primo not.* quod non poteſt uſufructuarius, l. *Quàvis*, & l. *Vſufructuarius, ff. de uſufr.* Item uſufructuarius tenetur ſatiſdare ad præſcript. d. cap. *fin.* & ibi gloſ. *in ver. Cautionẽ idoneam de pignor.* & l. *Vſufructu conſtituto, C. de uſufr.* Prælatus non; quia non reperitur in jure cautum. Item uſufructuarius facit abſolutè fructus ſuos, & de his teſtari poteſt ſi ſint ſeparati à ſolo, & reconditi, l. *Arboribus*, §. *Iulianus ff. de uſufr.* & l. *Si fructuarius. ff. quib. mod. uſufr. amitt.* At clericus de redditibus beneficii, & meliorationibus teſtari non poteſt, ut *hic.* & c. *Quia nos, inf. tit. prox.* & cap. *Quia Ioannes*, 12. *qu.* 5. Nã etſi de quæſitis ex induſtria poſſit Prælatus teſtari, & ab inteſtato relinquere; hoc tamẽ non poteſt ſi illam induſtriam impendit in rebus eccleſiæ; cedit enim eccleſiæ augmentum & utilitas rebus ſuis annexa, ſed ſeparata cedit ejus lucro, & poterit teſtari, ut in c. *Quia nos.* Ita formaliter dicit hic Petr. de Anchar. *num.* 2. & conſentit Butr. *nu.* 4. Card. *eademque.* 3. & Abb. *nu.* 2. Et ex his gloſ. videtur tandem concludere clericum beneficiatum non eſſe dominum fructuum, & potius comparari uſuario, cui tantum uti licet ad uſum quotidianum. §. 1. *inſtitut. de uſu, & habit.* De hoc dicam plenè in *q. ſeq.* præſertim *nu.* 3.

QUÆRO, An, & quando Epiſcopi, & Clerici teneantur præcepto charitatis, vel juſtitiæ redditus beneficiorum ſuorum pauperibus erogare.

Præſens quæſtio pro clariori explicatione hujus graviſſimæ, & periculoſæ materiæ diſtinguenda eſt in tres articulos.

Primus eſt, an beneficiati redditus ſuperfluos beneficiorum ſuorum pauperibus non erogantes ad reſtitutionem teneantur. Secundus, An beneficiati poſſidentes ſufficiens patrimonium poſſint vivere de fructibus beneficii, patrimonio in alios uſus collato. Tertius, An ſtante tenuitate beneficii, & detracto condecenti victu beneficiati, ſi nihil ſit reliquum pro pauperibus, fructus beneficii nihilominus ſint dividendi juxta c. *De redditibus,* 12. *q.* 2.

Quoad primum tanta eſt opinionum varietas, atque

atque argumentorum conflictus, quæ hinc inde adducuntur,ut omnia explicari vix poſſint abſq; ingenti volumine. Quare omiſsâ ſubtiliori diſputatione, quid pro certo tenendum videtur, referemus. Sed ante omnia prætereundum non eſt, laudandos non eſſe DD. qui ut pijs cauſis faveant,falſam opinionem pro vera,vel dubiam pro certa obtrudunt, vel probabilem pro damnata excludunt. Ut enim docuit Ariſt. *lib. 10. Ethic. c. 1.* (Veri ſermones non ſolùm ad cognitionem, ſed etiam ad vitam benè degendam ſunt utiles, & ſermo tunc fidem facit,cùm congruit factis, aliàs contemnitur.) Qui verò hanc juſtitiæ normâ erga pauperes cuſtodiunt, ut ſuperflua illis largiātur, vix reperiuntur etiam inter beneficiatos Religioſos,nec expedit inducere clericis conſcientiā contra quam facturi ſint, & gravis damnentur.

Quòd verò ad rei ſummam ſpectat,tametſi opinio Archidiac. *in Summ. 44. diſt. n. 5.* in c. *Si Epiſcop. 12. q. 1.* & in c. *Statutum, §. Aſſeſſorem, n. 13. de reſcr. lib. 6.* & ante eum S. Raym. *in ſumm. rub. de Apoſtatis, in fin. §.* *Sed numquid:* quæ Epiſcopos, Clericoſve ſuperflua non erogantes pauperibus obligat ad reſtitutionem, fortè ſit communior, magis tendat ad charitatem, & tutior omninò exiſtat, quàm quæ hæc eos obligatione ſolvit, eamque acerrimè tueatur Alvarus Pelagius *de planctu Eccleſiæ, in 2. parte, c. 28.* contraria tamen verior, quam ſequitur D. Thom. *2. 2. qu. 185. artic. 7.* & *quodl. 6. art. 12.* Præpoſit. *in Summ. 44. diſt.* ubi *a num. 2. uſque ad 7. quæſt.* luculenter examinat, & quatuor diſtinctis temporibus juxta omnia ad concordiam reducit. Covart. in cap. *Cum in officiis, de teſtam. n. 3.* ubi multos adducit ejuſdem opinionis, & Sarmen. *de redditibus eccleſiaſticis, part. 2. cap. 2.* ubi ſimiliter plures allegat pro hac ſententia, & *part. 4. c. 1.* ubi multis argumentis eandem confirmat, & *c. 2.* ubi argumenta in contrarium diſſolvit. Cui ſententiæ inprimis favet conſuetudo, de qua teſtatur D. Thom. *in quodl. 6. art. 12.* Hoſt. *hic n. 4 verſ. Secundum vero,* relatus à Card. *in 4. q. n. 3 verſ. Et dicit Hoſtien.* Butr. in c. *fin. in 3. cauſa, de cauſ. poſſeſſ. & propr.* relatus hic à Jo. de Imol. *col. 4. ſub n. 11. verſ. Dicit tamen Dom. Anton.* Præp. *ubi ſup. n. 5. verſ. Quartū tempus,* & Covarr. *itidem loc. cit.* ubi ait hanc ſententiam eſſe benigniorem, & noſtris hiſce temporibus admittendam ex totius Chriſtiani orbis conſuetudine, cui ſi corruptela exiſteret, iretur obviam per Summos Pontifices, teneretur enim Princeps prohibere quæ ſunt contra juſtitiam, & ne pauperes Chriſti membra, tam grave detrimentum in rebus ſuis accipiant, providere. Et tamen Conc. Antioch. *c. 25.* præcipit quidem, ut puniatur Epiſcopus, ſi neceſſarijs non contentus, in ſuos uſus domeſticos, & ejus cummoda res Eccleſiæ convertat, & fructus agrorum domeſticis ſuis, aut propinquis, aut fratribus, filijſque concedat; ſed tamen eum non arctat ad reſtitutionem, ut refertur in c. *Epiſcopus Eccleſiaſticarum, 12. q. 1.* Quod utique Concil. non omiſiſſet, ſi Epiſcopus eſſet reſtitutioni obnoxius, ut advertit Præpoſ. *in Summ. 44. diſt. n. 5. verſ. Et ideo text.* Cum igitur Apoſtolicus eam conſuetudinem hactenus non damnaverit, apparet Clericos in hac materia peccare tantum contra charitatem, non contra juſtitiam: ideoque hujuſmodi conſuetudinem validā eſſe, tenet Jo. Andr. *in reg. Poſſ. Fagn. in 3. Decretal. tom. 4.*

Nemo poteſt, de reg. iur. lib. 6. & dicit eſſe communē DD. concluſionem Præpoſ. *loc. cit. verſ. Potuit tamen ſuper.* Sed quoniam D. Thomæ conjunctionem ita Navarrus corrumpit, ut eum in contrarium vi deducat, *in tract. de reddit. Eccleſiaſt. q. 1. monit. 49.* ideò quod S. Doctor ſenſerit accuratiùs inquirendum; in Summa loc. præalleg. ſic definit: (Si Epiſcopo portio ſeparatim ab alijs eſt aſſignata, poteſt de illa diſponere ut de patrimonio, & peccat malè diſpenſando contra charitatem, non contra juſtitiam, nec tenetur ad reſtitutionem. Sin autem portio illius non eſt ſeparata, ejus fidei diviſio committitur, qui ſi ſuam portionem facit paulò majorem, non eſt in mala fide, aliàs ſi eſſet magnus exceſſus, non eſſet fidelis diſpenſator, & eſt reſtitutioni obnoxius.) Hæc D. Thom. Unde colligitur in utroque caſu Epiſcopum eſſe dominum ſuæ portionis, ut eſt patrimonij. Navarrus autem ait D. Thomam ſupponere portionem Epiſcopo aſſignatam non debere eſſe majorem, quàm illi ſufficiat ad victum, quod ſi fuerit major, rurſus eſſe dividendam, ut Epiſcopo relinquantur ſolùm neceſſaria ad victum. Verùm hæc explicatio eſt omninò contraria menti D. Thomæ; nam loquens de portione aſſignata Epiſcopo, de qua vult illum poſſe diſponere, ut de patrimonio, ſubdit: (In ejus portionis diſpoſitione poteſt ab Epiſcopo peccari contra charitatem, ſi immoderata ſibi retineat, ſeu malè diſpenſet, perinde ac in bonis proprijs. Ergo partē illam ſupponit poſſe eſſe majorem, quàm ſufficiat ad victum Epiſcopi: alıter enim ſi eſſet ſufficiens tantùm, non poſſet inde ſibi immoderata ſumere, ſeu eam male diſpenſare, quod tamen D. Thomas affirmat. Diviſio verò redditūum Eccleſiaſticorum, quæ juxta c. *De redditibus, 12. q. 2.* videtur in pleriſque Eccleſijs fuiſſe facta, innuitur hic à D. Thoma, cùm ait (Si fuerint diſtincta bona, quæ debent in uſum Epiſcopi cedere, ab his quæ ſunt pauperibus, & miniſtris Eccleſiæ eroganda.) Idem tradunt Sot. *lib. 19. de juſt. & iur. q. 4. art. 3.* & Covarr. in d. c. *Cum in offic. nu. 3. in fin. de teſtam.* ſubeſtque ejus rei non levis conjectura: conſtat enim redditus Epiſcopi, cleri & fabricæ eſſe diſtinctos, & ſeparatos. Cur igitur non fuerit ſua portio pauperibus aſſignata? Unde probabile eſt hoſpitalia pleraque erecta, & dotationes factas in opere charitatis. Addo D. Thom. etiam fuiſſe in hac ſententia, ut Clerici obtinentes præbendas & redditus quoſcumq; Eccleſiaſticos in uſum miniſtrorum principaliter applicatos, quāvis hujuſmodi redditus omnes per luxum diſpenſent, non tamen peccent contra juſtitiam, nec teneantur ad reſtitutionem. Ita *in d. quodl. 6. art. 12. ad 3.* ubi diſtinguit inter redditus hoſpitalium, & redditus beneficiorum dicens: (Aliter dicendum eſt de illis Eccleſiaſticis bonis, quæ principaliter ſunt attribuenda neceſſitatibus pauperum & ex conſequenti neceſſitatibus miniſtrorum, ſicut ſunt bona hoſpitalium, & aliorum hujuſmodi: & aliter de illis bonis, quæ ſunt principaliter attributa uſibus miniſtrorum, ſicut ſunt præbendæ Clericorum, & alia hujuſmodi: nam in primis bonis peccatum committitur non ſolùm ex abuſu, ſed etiam ex ipſa rerum conditione, dum aliquis in ſuos uſus aſſumit quod eſt alterius, & ideo tenetur ad reſtitutionem tanquam defraudator rei alienæ. In ſecundis verò bonia

 non

non committitur peccatum, niſi per abuſum, ſicut & de bonis patrimonialibus dictum eſt. Unde non tenetur quis ad reſtitutionem ſed ſolùm ad pœnitentiam peragendam.) Hactenus verba D.Thomæ, cui videntur aſſentiri hic Hoſt.
3 *n.4.verſ.Mihi videtur diſtinguendum*; Card. *in 4. quæſt.num.3.verſ.Et dicit Hoſtien.* & Imol.*col.4. ſub num.*11.*verſ.Dicit tamen Dominus Antonius*, dum ſcripſerunt clericum non habentem adminiſtrationem poſſe in vita, & in morte diſponere de reditibus beneficij: habentem verò adminiſtrationem poſſe tantùm dum vivit donare, moderatè tamen. Idem dicit gloſ.in c.*Præſent.in ver. Reſervari,de offic.Ordin.lib.6.* ubi reddit rationem quia beneficiatus in vita comparatur uſufructuario, & facit fructus ſuos, quam gloſſam à toto mundo allegari dicit Barbat.*hic*, quem refert & ſequitur Bellon.*conſ.3.Curatus Eccleſiæ,n.6.verſ. Quinimo,lib.*3. Et idem dixit gloſſ. in c. *Duo ſunt genera,in ver.Proprietatem*,12.*q.*1.Gemin. *conſ.3. ſuper dubio,num.7.verſ.Nam Prælatus*, Archar. *conſ.*233.*Factum tale,num,*5. Paul. de Caſtr.*conſil.* 438 *in quæſt.in princ.lib.1.* Et de communi opinione teſtantur Calder.*conſ.264.aliàs 2.de rebus eccleſ.non alien.* Corn.*conſ.*314.*num.2.verſ.Quinimo,libr.3*, & Belloti. *d.conſ.*3. *num.*2. ubi aſſerit communem eſſe diſtinctionem, ut beneficiatus æquiparetur uſufructuario in vita, & uſuario in morte; cui ſententiæ ſuffragatur Concilium Tridentin.in *c.12,ſeſſ.*24. ibi.(Privetur dimidia parte fructuum quos ratione etiam præbendæ & reſidentiæ fecit ſuos;) & in *c.1.ſeſſ.*23. ibi: (pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facere;) quod clarè innuit à contrario ſenſu Epiſcopos, & Parochos facere fructus ſuos, dum reſident. Quod etiam apertè colligitur ex Conſtitutione Julij III. quæ incipit, *Cum ſicut nobis*, publicata 26. Junij 1550. ibi.(Fructus occaſione eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum pro tempore provenientes, licet poſtquam ad manus beneficiatorum pervenerunt, & cum alijs ipſorum beneficiatorum fructibus commixti ſunt, non ulterius in eccleſiaſticis, ſed potiùs ipſorum beneficiatorum proprijs, & ab eis acquiſitis bonis judicari, & propterea quodammodo pro ſæcularibus, & prophanis haberi conſueverint; nihilominus, quandiu beneficiati illos non exegerint, verè eccleſiaſticos eſſe, & cenſeri debere.) Unde fit, ut Archid. in c. *Statutum,§.Aſſeſſorem,n.*13. *verſ. Quidam voluerunt dicere,de reſcript.lib.6.* relatus à Card.*in 4. q.n.3.* fortè liberiùs, quam par eſt ſcripſerit, hæreticum eſſe de jure canonico, dicere clericum facere fructus ſuos: nam contra eum ſtat littera Conc. Trident. locis citatis, & Conſtitut. Julij III.

Authoritas autem Hieronymi dicentis, aliena
4 capere convincitur, qui ultra neceſſaria ſibi retinere probatur. c.1.§.*Ordinandus*, 42.*diſt.* Et Ambroſij in c.*Sicut hi*, 47.*diſt*,(Quis enim tam injuſtus, tam avidius, tam avarus eſt, quam qui multorum alimenta non ſuum uſum, ſed abundantiã, & delicias facit? neq; enim minus eſt criminis habenti tollere, quam cum poſſis, & abundes, indigentibus denegare. Eſurientium panis eſt quem tu detines, nudorum indumentum eſt quod recludis; & miſerorum redemptio eſt, & abſolutio pecunia, quam tu in terram defodis.) Et Bernardu *Epiſt.*2.(Denique quicquid præter neceſſarium victum, & ſimplicem veſtitum de altari retines, tuum non eſt; rapina eſt, ſacrilegium eſt. (Et *Epiſt.*42.) Clament pauperes, noſtrum eſt quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur quod inaniter expenditur. Item textus in c. *Quia oblationes*,13.*q*.2.& alia jura, quæ in hanc rem adducit Archid.*in ſum.n.5.44.diſt.* & in c. *Epiſcopus, il ſecondo*,12.*q*.1,(Hæ (inquam) authoritates, & aliæ conſimiles eò tantum tendunt, ut ſit illicita hæc eccleſiaſticorum bonorum diſtributio, non autem ut ſit reſtitutio neceſſariò facienda; Et reditus qui ſuperſunt ultra neceſſaria dicuntur alieni, non propriè, ſed ex quadam metaphora, eò quod pauperibus eſſent erogandi.) Unde idem Hieronymus ſcribit, bona eccleſiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem, ut refert Turrecrem.in c. *Viventes,n.2,12 q.*1. & Covarr.in d.c.*Cum in officiis,n.3.verſ.Sed hac,at-*
5 *que alia,de teſtam.* Et hoc eſt quod voluit Præpoſ.*in Summ: 44.diſt.n.4.verſ.Exinde uſus*, & alij Doctores, dum dixerunt beneficia obtinentes non eſſe ex toto uſufructuarios; quia non habent liberam facultatem teſtandi, ſicut uſufructuarij meri, ſed ſunt uſufructuarij qualificati. Unde monentur, ut ex fructibus capiant neceſſaria, & pro ſe, & pro ſuis, & reſiduum dent pauperibus. Et propterea ad id tenentur ex debito charitatis, non autem juſtitiæ, & contrafacientes peccant quidem mortaliter, ſed non tenentur ad fructus malè conſumptos reſtituendos.) Hæc Præpoſit. Præterea jura prædicta, atque aliæ conſimiles authoritates, quæ dicunt reditus eccleſiaſticos eſſe pauperum, procedunt ſecundum illud tempus, in quo reditus eccleſiarum principaliter erant deputati pro ſubſidio indigentium; at ſecus eſt poſtquam ſacta fuit formalis, & ſolemnis inſtitutio titulorum beneficialium, eorumque fructus principaliter ſuot deputati pro ſubſidio miniſtrorum, ut habetur in c, *Nulli Epiſcoporum*, §. *His ita reſpondetur*,12,*q*.1.& declarat D.Thom.*in d quodl. 6 art,12.ad tertium*, Præpoſ.*ubi ſupra. verſ: Quartum poſtea ſucceſſit tempus*, & Covar, in d. c. *Cum in officiis,n.5.in fin.verſ,Nam poſt factam, de teſta.* Demum procedunt hujuſmodi authoritates in caſu extremæ neceſſitatis, ut patebit *infra nu.10. verſ.Septima ſolutio*, Hæc de opinione D.Thom. & de negotio principali.

Sed quoniam timoratæ conſcientiæ magis accedunt ad oppoſitam ſententiam Archid. & bonarum mentium eſt ibi culpam agnoſcere, ubi culpa non eſt, c.*Ad eius,in fin.5.diſt.c.2. de obſer. jejun.* Ideo ſuppoſita dicta opinione, ſuccedit ſecundus articulus, videlicet.

An beneficiati poſſidentes ſufficiens patrimonium poſſint vivere de fructibus beneficij, patrimonio in alios uſus collato.

6 Qua de re ſtatuenda eſt pro indubitata præſens concluſio. Epiſcopi, & Clerici habentes patrimonium poſſunt vivere de proventibus Eccleſiæ juxta conditionem, & dignitatem, & patrimonium cum fructibus ſervare quibus volunt. De decẽtia conditionis, & dignitatis agemus inf. *n.17:& ſeq.* In reliquis pro concluſione ſtat authoritas Innoc.in c. *Epiſcopus,n.1.de prebẽ.* ibi Non credimus, inquit, quod qui habet beneficiũ

vivere

vivere debeat de patrimonio, ſed de altari. Et Hugonis in c. *Illi autem*, 12. *q.* 1. ubi ait, clericos licitè poſſe habere propria, & percipere eccleſiaſtica beneficia, dummodo propter hoc non deſeratur juſtitia, c. *Habebat*, 12. *q.* 1. nec peccare accipiendo beneficia ſibi debita, quia jure ſuo utuntur, ex quo ſerviunt eccleſiæ, & beneficia eis canonicè aſſignata ſunt. Et ſequuntur Hoſtien. in c. *Poſtulaſti*, *num.* 6. *de reſcr.* Archid. poſt Ioannem de Fano in c. *Clericos, in princ.* 1. *qu.* 2. Abb. *in ſua quæſt.* 4. quæ incipit. *Titius Clericus, in* 4. *dub. nu.* 12. *uſque in fin.* ubi ad partes hanc quæſtionem diligenter examinat, & ſolvit contraria per temporum diſtinctionem, & *num.* 14. *verſ. Et licet hoc dictum*, affirmat opinionem Innocentii, & Hoſtienſis communiter teneri per omnes Doctores; quam etiam communem eſſe teſtatur Felin. in d. c. *Poſtulaſti, numer.* 6. ubi in hanc ſententiam citat D. Thomam in 2. 2. *q.* 185. *art.* 7. Covar. in c. 1. *nu* 2. *de teſtam.* & Navarr. *de redditibus eccleſiaſticis, nu.* 78. *aliàs eſt, qu.* 1. *monit.* 32. addens idem eſſe judicium de bonis induſtria quæſitis.

7 Idem ratio ſuadet divinis oraculis innixa, decet enim ut qui altari ſervit, de altari vivat, cum nemo militet ſtipendiis ſuis, 1. *ad Corinthios* 9. c. *Ex his*, 12. *q.* 1 & c. *Cum ex officii, de præſcript.* & *dignus eſt operarius mercede ſua*, 1. ad Timotheum 5. c. *Quicumque*, 12. *quæſt.* 2. *nec denario fraudari debent in vinea Domini operantes*, cap. *fin. de magis.* item os bovis ligari non debet triturantis. *Deuteron.* 25. c. *Eccleſias, verſ. Item non alligabis*, 13. *q.* 1. c. *Extirpandæ, de præben.* & qui ad onus eligitur repelli non debet à mercede, c. *Cum ſecundum, de præben.* & cap. *Charitatem*, 12. *quæſt.* 2. ibi; (Iuſtum namque eſt, ut illi conſequantur ſtipendium, qui pro tempore ſuum commodare reperiuntur obſequium,) & cap. *Eccleſiaſticis, ead. cauſ. & quæſt.* (Eccleſiaſticis, inquit, utilitatibus deſudantes eccleſiaſtica dignum eſt remuneratione gaudere,) Unde in c. *Clerici*, 1. *quæſt.* 2. decernitur, ut clerici omnes, qui eccleſiæ fideliter vigilant, & deſerviunt, ſtipendia ſuis laboribus ſecundum ſervitii ſui meritum per ordinationem canonum à Sacerdotibus conſequantur; Ubi ſecundũ Abb. *loco præalleg.* ponderandum eſt verbum illud, *omnes*, quod includit tam pauperes, quam divites, ut ibi etiam notant DD. aliàs ad quid dixiſſet omnes; Item ponderanda ſunt illa verba, *ſtipendia ſuis laboribus debita*, quæ innuunt danda eſſe ſtipendia clericis non propter indigentiam, ſed propter labores, quos ſuſtinent, quæ quidem ratio verificatur tam in divitibus, quam in pauperibus. Item ponderandum quod dicitur ſecundum ſervitii meritum, non autem ſecundum indigentiæ qualitatem.

8 Hinc emanarunt jura hodierna, quibus diſponitur, ut clerici habentes beneficium, & patrimonium poſſint liberè teſtari de bonis patrimonialibus, & vivere de redditibus beneficii 12. *quæſt.* 5. *per tot.* & *infra de teſtam. quaſi per tot.* ſecundum Abb. in d. cap. *Poſtulaſti n.* 5. *de reſcr.* Quod clarè ſtatutum legitur in Concilio Agathenſi *c.* 18. relato in cap. *Epiſcopi* 12. *q.* 1. his verbis: Epiſcopi de rebus propriis, vel acquiſitis, vel quicquid de proprio habent, hæredibus ſuis ſi voluerint, derelinquant. Quicquid verò de proviſione ſuæ eccleſiæ fuerit, ſive de agris, ſive de fructibus, ſive de oblationibus, omnia in jure eccleſiæ reſervare cenſuimus. Idem probatur in ca. *Manifeſta, ead. cauſ. & q.* ibi; neque res propriæ Epiſcopi importunitatem patiantur pro rebus eccleſiæ, ut nec Eccleſia incurrat damnum, nec etiam Epiſcopus in ſuis rebus pro rebus eccleſiæ proſcribatur Concordat text. in c. *Sint manifeſta*, quod immediatè ſubſequitur; Sint manifeſtæ res propriæ Epiſcopi (ſi tamen habet proprias) & manifeſtæ dominicæ, ut poteſtatem habeat de propriis moriens Epiſcopus ſicut voluerit, & quibus voluerit derelinquere; nec ſub occaſione eccleſiaſticarum rerum ea, quæ Epiſcopi eſſe probantur, intercidant. Qui deſumptus eſt à Gratiano ex Canonibus Apoſtolorum, *cap.* 40. atque ita eſt ex numero canonum quinquaginta, qui ſoli ab Eccleſia Latina recipiuntur ut Canonici, juxta text. in c. *Clementis* 16. *diſt.* & declarat Card. Bellarmin. *de Scrip. eccleſ.* ubi agit de S. Clemente Romano. Sed & Alexander Tertius in c. *Quia nos, de teſtam.* (Licet, inquit clerici de his, quæ paternæ ſucceſſionis, vel cognationis intuitu, aut de artificio ſunt adepti, ſeu dono conſanguineorum, & amicorum, non habito reſpectu ad eccleſiam, pervenerunt ad ipſos, liberè diſponere valeant: De his tamen quæ conſideratione eccleſiæ perceperunt, nullum de jure facere poſſunt teſtamentum.) Hæc ibi. Pone igitur clericum donaſſe patrimonii fructus, vel ſervare velle ad obitus ſui diem; certè inde ſequitur, ut de fructibus beneficii ſit alendus, quod non eſt inconveniens, ſicut nec id ex quo ſequitur. Poſito enim poſſibili, & convenienti, nihil ſequitur inconveniens, vel impoſſibile.

9 Sed concluſioni ut ſupra firmatæ fortiter obſtat text. in c. *Clericos* 1. *qu.* 2. Qui eſt pars c. *Quoniam* 16. *quæſt.* 1. ubi Hieronymus *ad Damaſum Papam*, Clericos autem illos convenit Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtentari, quibus parentum, & propinquorum nulla ſuffragantur bona: Qui autem bonis parentum, aut ſuis ſuſtentari poſſunt, ſi quod pauperum eſt, accipiunt, ſacrilegium profectò committunt, & per abuſionem talium judicium ſibi manducant, & bibunt. Concordat text. in cap. *Si quis*, & in cap. *Paſtor.* 1. *q* 2. ubi Proſper; [Nec illi, qui ſua poſſidentes dari ſibi aliquid volunt, ſine grandi peccato ſuo, unde pauper victurus erat, accipiunt: ita poſſeſſores, non alimenta, quibus abundant, ſed aliena peccata ſuſcipiunt.] Et in idem recidit quod ait Auguſtinus *ad Bonifacium Comitem epiſt.* 50. [Si privatum poſſidemus, quod nobis ſufficiat, non illa noſtra ſunt, ſed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus;] refertur in c. *fin.* 12. *q.* 1. Quod conſtat etiam ex cap. *Sacerdos* 1. *q.* 2. ubi deciditur clericos pauperes ſive ex nativitate, ſive ex propria voluntate juſtè vivere de bonis eccleſiæ, quia ad ea accipienda non cupiditas ducit, ſed vivendi neceſſitas cogit. Et mox notabiliter ſubjungitur: De talibus dicere videtur Apoſtolus, qui in ſacratio operantur, quæ de ſacrario ſunt, edunt, & qui in altario deſerviunt, cum altario participant. Ergo clerici divites, quos non neceſſitas, ſed cupiditas ducit, non poſſunt juſtè vivere de bonis eccleſiæ, quamvis eidem inſerviant, cùm de talibus non intelligatur Apoſtoli authoritas, ſed de clericis pauperibus. Ad idem eſt textus fortis in c. *Illi*, 12. *quæſt.* 1. ubi clerici, qui tam infirmi ſunt animo, ut poſſeſſionibus ſuis renunciare non poſſint, cum peccato illa retinent. Ergo tunc demum debet clericus de

bonis Eccleſiæ vivere, quando non habet patrimonium unde vivat. Et eodem reſpiciunt canones, qui dicunt Epiſcopum poſſe accipere de rebus eccleſiæ, quibus indiget, ſi tamen indiget, & eas diſpenſate pro ſuis, & indigentium neceſſitatibus, ut 12.q.1.c.*Epiſcopus*, & c. *Ex his*, ubi gl. *in ver. Indiget*, reddit rationem, quia de rebus eccleſiæ non debet quis paſci, ſi habet propria: ponderanda enim ſunt illa verba (ſi tamen indiget;) nam qui habet patrimonium, non dicitur indigere ſecundum Abb. *d.q.4.n.12.in 2.arg. verſ. Ad idem*, Hinc Vincent. & Philippus in c. *Poſtulaſti, de reſcript.* relati ab Arch. in d.c. *Clericos n.2.1.q.2.* 10. dicebant non valere litteras beneficij, niſi facta mentione de paterna hæreditate, quia talia indignè perit beneficium eccleſiaſticum, allegant c. *Quoniam*, 16.q.1. & cap. *Illi*, 12.q.1. Cæterum opinio Vincent. & Philippi communiter reprobatur á DD. & contrarium tenet & in eadem decretali Innoc. & Compoſtel. quos refert, & ſequitur Archid. in d.c. *Clericos, 1 q.2, nu.1, in verb. Diſpenſat*, ubi concludit eum, qui habet bonum patrimonium, poſſe impetrare beneficium à Papa, & valere litteras, etiamſi in eis non fiat mentio de patrimonio, quod habet, niſi eſſet ad patrimonium intitulatus, juxta textum in d.c. *Poſtulaſti*, Idque ſecundum Innoc. & Archid. latis innuitur ex eo, quod ibi Apoſtolicus non reſpondet conſultationi ſibi factæ ſuper hoc argum. c. *Nonne de præſum.* Et ita ſentiunt communiter DD. ibi & in c. *Epiſcopus, de præb.* ut teſtatur Præpoſ. in d.c. *Clericos, n.1.in 1.concl. verſ. Tum item humana lege*, & ita etiam uſu receptum eſt.

Ad prædictos autem Canones ex Hieronymo Auguſtin. & Proſpero dantur á gloſ. & DD. per plures ſolutiones, quæ ſunt veluti declarationes, ſeu limitationes ad regulam ſuperius firmatam.

Prima ſolutio eſt gloſ. in d.c. *Clericos, in verb. Sacrilegum, 1.q.2*, quod illud, quod ibi dicitur, ſit exhortatio, & conſilium, non autem præceptum quod etiam ſentit gloſ. in c. *Illi autem, in ver. Sine peccato, 12.q.1.* dum dicit c. illud de conſilio loqui, & fuit opinio Laurentij ſecundum Archid. ibi *n.1.in gloſ. in ver. De conſilio*, Cui etiam videtur adhærere Covarr. *in c.1.n 2. verſ. Prima etenim authoritas, de teſtam.* Et pro hac ſolutione facit littera d.c. *Clericos*, ibi, *Convenit*, &c. repugnant tamen ſubſequentia verba: Sacrilegium committunt, & judicium ſibi manducant, & bibunt, nec non verba d.c. *Paſtor*, ibi: *Sine grandi peccato.* Et propterea Hugu in d.c. *Illi autem*, dicit ſe credere quod dicitur in prædictis juribus eſſe de præcepto, ut refert ibi Archid. *n.1.* ſed & Hoſt. in d.c. *Poſtulaſti, de reſcript.* Ego crederem, inquit, eis, qui dicunt dicta jura loqui de conſilio, ſi jura inducerent, quæ non habent, ut refert Præpoſ. in d. c. *Clericos. verſ. Nam hunc textum.* Unde hæc ſolutio non placet Abb. *d.q.4. incip. Tum, n.12. ver. Prima ſolutio.*

11 Secunda ſolutio eſt, quam ponit Præpoſ. in eod. c. *Clericos, verſ. Quarto reſpondet*, quod prædicti Canones intelligantur eo caſu, in quo eccleſia non ſufficit omnibus, verum hæc reſponſio quamvis ſit in ſe vera, quia clerici, quibus propria ſufficiunt, debent tunc ceſſare à ſumptibus eccleſiæ, cùm ſit caſus, in quo deberet potiùs de ſuo ſubvenire, arg. c. *Paſco, 86. diſt.* & c. *Licet, de cenſ.* tamen nimis reſtringit illos Canones, qui generaliter loquuntur. Et videtur etiam divinare, cum hic intellectus ex verbis illorum non colligatur.

Tertia ſolutio eſt gloſ. præalleg. in c. *Clericos, in ver. Sacrilegium*, quod textus de his loquantur qui occaſione patrimonii ampliandi, quod habent, ſe à divinis ſubtrahunt obſequiis, quibus ſe abſentantibus danda non ſunt ſtipendia eccleſiaſtica, arg. c. *Generaliter, 16.1.* concordat gloſ. in d. c. *Illi autem, in ver. Sine peccato*, dum ait, textum ibi intelligi de clericis vagabundis, & ſequitur Præpoſ. in d.c. *Clericos, nu. 1. in 1. concl.* dum firmat ſecundum Archid. & alios iſta capitula eſſe intelligenda de his, qui non ſerviunt. Quæ tamen ſolutio videtur contra textum in d.c. *Sacerdos*, 1.q.2. ubi clericis etiam deſervientibus non ſunt danda ſtipendia eccleſiaſtica, niſi ſint pauperes, ut conſiderat Abb *d.q. 4. n. 12. verſ. Secunda ſolutio;* Ac propterea divinat, ut ipſemet Præpoſit. fatetur *ubi ſupra, verſ. Alii dicunt*, Solutio tamen in ſe bona eſt & ſecundum eum optimè probatur in c.

12 *Clerici 1.q.2.* Porro ſervitium eccleſiæ non ita eſt accipiendũ, ut indiſtinctè clerici teneantur intereſſe divinis in eccleſia, ſed ad hoc, ut vivere poſſint de proventibus eccleſiaſticis, & patrimonium ſervare, quibus volunt, ſatis eſt, ut extrà eccleſias recitent horas canonicas, ſi beneficia ex fundatione, vel ex conſuetudine perſonalem reſidentiam non requirant, & in hunc ſenſum accipienda ſunt oracula ex ſacris litteris deſumpta, de quibus *ſupra n.7.* ut declarat Præpoſ. *in ſumm. nu. 3. verſ. Inter has varietates, 44. diſt*, dicens, de hoc eſſe gloſſam communiter receptam in c. *Gratia. de reſcript. lib.6.*

Quarta ſolutio ponitur per gl. ubi ſupra quod prædicti textus loquantur de quarta pauperibus debita, quæ dari prohibetur abundantibus, patris etiam egenuum, & c. c.2.14.q.1. Nam ſi abundantes de bonis eccleſiæ ſuſcipiunt, licet non debeat eis denegari portio, quia nemo cogitur ſuis ſtipendiis militare, mortaliter peccant. Quæ fuit etiam opinio Laur. & Ju. de Fan. ſecundum Archid. *ibi in fin. in ver. Mortaliter peccant* Et idem innuit gloſ. præall. in d. cap. *Illi autem*, dicens textum loqui de oblationibus, quæ abundantibus non ſunt communicandæ. Et hæc ſolutio quamvis non placeat Præpoſ. 12. d. c. *Clericos verſ. Tertio dicunt*; tamen ſatis congruit cum littera textus ibi: *Si quod pauperum eſt*, & c. Quæ verba clarè indicant bona propria poſſidentibus illam tantum portionem denegari quæ pauperibus debetur. Et concordat littera d c. *Paſtor*, ibi, Nec ſua poſſidentes ſine grandi peccato, unde pauper victurus erat, accipiunt.

Quinta ſolutio eſt Innocentii in c. *Epiſcopus. de præb. nu. 1.* quod in d.c. *Paſtor. q. 2.* Author Canonis tantum intendat prohibere, ne quis de patrimonio avarè theſaurizet, & bona eccleſiæ expendat; aliàs autem benè licet ſua bona conſervare hæredibus, & bona Eccleſiæ expendere, ſequitur Archidiac. in d.c. *Clericos n.1. verſ. Unde Innoc.* Et hæc ſolutio eſt etiam de mente gl. ibidem dum ait, tunc potiſſimum mortaliter peccare clericos, qui abundantes de bonis eccleſiæ ſuſcipiunt quãdo ſua reſervant ex cupiditate. Et opinionem Innocentii communiter à Doctoribus approbari teſtatur Sylveſt. *in verſ. Clericus, 4. nu. 12.* De cujus veritate clarius etiam patebit ex his, quæ mox dicentur in ſeq.

Sexta

Sexta ſolutio eſt gloſ.in d.c. *Clericos, in verb. Accipiunt*,1.q.2. dum dicit textum loqui de illis clericis,qui cùm habeant bona propria,accipiunt bona eccleſiæ,& in malos uſus convertunt;& ſic eſſe intelligenda ſequentia capitula, ſcilicet cùm malè diſpenſant.Idem tradit Innoc,in c. *Poſtulaſti,in princ.de reſcr.*dicens clericos habentes patrimonium, non indignè accipere beneficium; dummodò benè diſpenſent; Et cum hac ſolutione tranſit etiam Archid.in eod.c. *Clericos in verb. Diſpenſant*,& in d.c.*Illi autem, n.1.12.q.1.*ubi ait quod dicitur in c.*Quoniam 16.q.1.* quod ſacrilegium committunt,verum eſſe quando ex cauſa quis recipit ſtipendium eccleſiæ, ut in uſus illicitos convertat,& ne ſuum quotidianis expenſis imminuat,c,*Si quis proprium*.1.q.2.& ut patrimonium ſuum augmentet, illud conſanguineis ſuis relicturus; Aliàs etiam qui habet propria, licitè de altari vivet,cui ſervit,Ita Archid.quem ſequitur Præpoſ.in d.c.*Clericos, n,1.verſ.Eſt & alia concluſio*,ubi ait graviter peccare illos,qui divites ſunt,& ex proprijs bonis,aut parentum,ſive propinquorum ſufficientiam vitæ habent, ſi cauſa cupiditatis,ſcilicet augendi divitias, propinquos ditandi,vel ſi vitio prodigalitatis faciunt,ut ſuperfluè, & luxurioſè vivant, ſtipendia eccleſiæ accipiunt;quia quod pauperum eſt, cùm non indigeant,per avaritiam apertè videntur,cap,1.42.*diſt*.c.*Sicut*,47.*diſt.*Aliàs autem ex quo ſunt dicati ordini clericali, poſſunt capere ſtipendia, ſeu beneficia ab eccleſia,cui deſerviunt, ſeu militant,Et fuit opinio Innoc.in c.*Poſtulaſti in princ. de reſcr.*:& in c.*Epiſcopus de præb.*& Hugonis in c. *Illi autem*,12.q.1.dicentis:(Intentio clericorum poteſt eſſe mala ſi accipiant bona eccleſiæ ea intentione, ut poſſeſſiones magnas ſibi & conſanguineis ſuis emant,divitias cumulent, & ſimilia; tunc cùm peſſima ſit eorum intentio, mortaliter peccant ſic accipiendo,& ſuis,& Eccleſiaſticis ſic utendo, imò abutendo, in quo caſu intelligitur quod hic dicitur,& in prædictis c. c, & ſimilibus; ſi verò accipiant, ut ſuis honeſtis uſibus provideant,& pauperibus tempore neceſſitatis provideant,optima eſt eorum intentio, & tunc ſine peccato poſſident ſua,& percipiunt eccleſiaſtica ſibi aſſignata.)Ita Hugo,quem totidem verbis refert, & ſequitur ibi Archid.n.2. & conſentiunt Hoſt. in d.c.*Poſtulaſti,de reſcr.*dicens, Clericum ſi deſerviat beneficio,& benè vivat, nec habeat pravam intentionem theſaurizandi, poſſe cum bona conſcientia vivere de redditibus beneficij, ſecus ſi non deſervit,vel luxurioſè vivit, vel pravam intẽtionem theſaurizandi habet.Quò etiam ſpectant verba Riccardi *quolib*,3.q.20. quod habens patrimonium ſufficiens ad neceſſitatem naturæ ſolùm poteſt recipere beneficium ſecundum exigentiam ſtatus,& perſonæ, habens verò patrimoniũ ſufficiens etiam ad hæc,& eleemoſynas multas faciendas,ſi recipiat beneficium,ut benè diſpẽſet,non peccat,modò ſit idoneus, ſi verò recipit illud non intendens Eccleſiæ deſervire, ſed amicos ditare,& magis honorari,& vivere delicatiùs, mortaliter peccat. Ita Riccard.cum quo tranſit Sylv.*in ver.Clericus,4.n.12.*affirmans opinionem Innoc.à DD.communiter teneri. Et huic ſolutioni apertè ſuffragatur littera d.c.*Clericos*,1.q.2. ibi,& per abuſionem talium judicium ſibi manducant, & bibunt; quæ videtur innuere clericos abundantes non prohiberi ſtipendia accipere ab eccleſia,niſi abutantur.

13 Septima ſolutio eſt Ulrici *in ſumm,ſua*,relati à Præpoſ.in d.cap.*Clericos*,1.q.2. *verſ. Quinto*, quod dicta ſint intelligenda,cum extrema neceſſitas pauperum hoc requirit,ut etiam ſua eis quiſque pro ſua facultate communicet.Et eſt ex mente S.Thom.*in* 2.2.*q*.185.*art*.6. ubi dicit ad prædictam authoritatem Hieronymi,non omnia bona clericorum pauperibus eſſe eroganda, niſi fortan in articulo neceſſitatis, in qua etiam pro Redemptione captivorum, & alijs neceſſitatibus pauperum vaſa cultui divino dicata diſtrahuntur, ut Ambroſ.dicit in c.*Aurum*, 12.*qu*.2. Et in tali neceſſitate peccaret clericus,ſi vellet de rebus eccleſiæ vivere, dummodo haberet patrimunialia bona,de quibus vivere poſſet.Et *q*.18. *artic*.4. *in reſp. ad primum*.ſimiliter dicit eaſdem authoritates Hieronymi,&c.eſſe intelligendas tempore neceſſitatis, quando ſcilicet non poſſet aliter pauperibus ſubveniri, tunc enim clerici tenerentur non ſolùm ab eleemoſynis recipiendis deſiſtere, ſed etiam ſua,ſi quæ haberent,largiri ad pauperũ ſuſtentationem.Et hic intellectus ſecundum Præpoſ.*ubi ſupra* probatur ex illis verbis textus *quod pauperum eſt*,Nam certè ſunt pauperum in extrema neceſſitate,non aliter,ut idem adnotavit in c. *Sicut*,47.*diſt*. aliàs enim ſunt prius ipſius miniſtri pro ſervitio,ut in c.*Placuit*,1.*q*.2. Cui ſolutioni ſecundum eum,multum etiam congruit littera d. c.*Paſtor*,1.*q*.2.ibi.Unde pauper victurus erat:

14 Octava demum ſolutio eſt Archidiaconi poſt Hugon.in d.c.*Clericos,in princ*,quod illud c. & c. *Illi*,12 *q*.1.& ſimilia loquantur ſecundum ſtatum primitivæ Eccleſiæ,quando ex les erant reditus, diſtribuebantur ex facultatibus eccleſiæ, prout cuique opus erat,juxta c.2,& c. *Tua ead. cauſ & q*.Et hunc intellectum ſequuntur Felin.in ca. *Poſtulaſti,n,6.de reſcr*.Covar.in c.1. *nu*.2. *de teſtam*. & ſimiliter eſt ex mente S.Thom.*in* 4,*diſt*.38.*art*. 2.*q*.2.*ad* 3. Quod tamen ut dicit Præpoſ. in præalleg. cap. *Clericos,ad fin. verſ. Septimo*, non eſt intelligendum de tempore Apoſtolorum,ſed antequam eſſet illa formalis, & ſolemnis inſtitutio beneficiorum,& tituli beneficiales; Quod latiùs per quatuor temporum diſtinctionem proſequitur in *ſum*.*n*.4.*verſ.Nam clarum eſt, uſque in fin*.

15 44.*diſt*. Primum tamen tempus Apoſtolorum quando Chriſtiani omnes,ſeu clerici, ſive laici initio naſcentis eccleſiæ pretia rerum ponebant ad pedes Apoſtolorum, *Act*.4.quod pertinet ad præſentem quæſt. coincidit cum ſecundo tempore,in quo bona omnia clericorum erant communia, ut mox patebit.Quare ſecundum Abb.*in ſua q* 3.*incip.Sempronius,n*.10.*verſ. Ad tertium contrarium*, & d.*q*.4.*Titius clericus n*.12.*uſq; in fin*.in hac materia pro conciliatione omnium jurium ſpectanda ſunt tria tempora.

Primum tempus eſt,quando in primitiva Eccleſia clerici communiter habitabant, & nihil proprij habebant,ſed omnia habebant communia,& de illis bonis communibus clerici vivebant primò juxta diſpenſationem Apoſtolorum, deinde juxta diſpenſationem Epiſcoporum,qui Apoſtolis ſucceſſerunt,cap.*Duo ſunt*,12 *q*.1. ubi Hieronymus In clericis, inquit, ratio capitis eſt temporalium rerum depoſitio;illi enim victu, & veſtitu contenti, nullam inter ſe proprietatem habentes, debent habere omnia communia,& c.ſeq.ubi Gregorius

Digitized by Google

gorius ſcribit Auguſtino Angelorum Epiſcopo ut clericos illius Eccleſiæ inſtituat ad eum modum, qui in initio naſcentis Eccleſiæ fuit patribus noſtris, in quibus nullus eorum ex iis quæ poſſidebant, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia, c. *Cui portio*, & c. *Certè 12. q. 1.* de quo per gloſ. *ſbiia Summ*. Quo tẽpore ſecundum S. Thomam *in 4. diſt. 38. art. 2. quæſt. 2. ad 3.* erat aliquis modus vivendi ab Eccleſia approbatus, quo aliqui ad vivendum in communi ſe obligabant; & tunc illa obligatio ad talem modum vivendi idem operabatur, quod tunc obligatio ad certam regulam. Et ſecundum hoc tempus non eſt quærendum an Sacerdotes, & Clerici habentes propria poſſent vivere de bonis Eccleſiæ, cum nihil proprii poſſiderent.

Secundum tempus ſucceſſit in quo Apoſtoli videntes utilius fore, ut prædia oblata conſervarentur eccleſiis cathedralibus, ut ex eorum fructibus poſſet omnibus indigentibus uberiùs ſubveniri, ſtatuerunt, ut bona hujuſmodi non venderentur, ſed conſervarentur ut ſupra, & Epiſcopus haberet poteſtatem ea diſpenſandi prout cuique opus eſſet, ut eſt text. in c. *Videntes*, *12. q. 1.* ſecundum Abb. *in d. qu. 4. nu. 14. col. ult. verſ. Secundum præſuppoſitum*, & de reditibus Eccleſiæ fierent quatuor partes, quarum una deberetur Epiſcopis, alia clericis, tertia fabricæ, quarta pauperibus, c. *Quatuor*, c. *De reditibus*, c. *Cognovimus*, & c. *ſeq. 12. q. 2.* Et hoc tempore emanarunt jura ſupra in contrarium adducta *num. 9.* quæ diſponunt ut clerici habentes proprium, nullatenus participent de reditibus Eccleſiæ. Ratio ejus diſpoſitionis fuit, quia cùm adhuc illicitum videretur, ut clerici proprium poſſiderent contra veſtigia Apoſtolorum, & nonnulli id facerent clam, ut oſtenderent ſe ſanctiores, quam eſſent, ut in c. *Certè* 12. *q.* 1. multò deteſtabilius videbatur, ut proprium haberent, & nihilominus viverent de reditibus Eccleſiaſticis, quæ reſervati erant principaliter pro ſubſidio indigentium; unde ſatis erat, ut permitteretur eis bona patrimonalia poſſidere, ut in c. *Illi autẽ*, c. *Epiſcopi*. c. *Sint manifeſta*, c. *Præcipimus*, & c. *Futurũ*, §. *His ita*, & c. *Ex his*, ibi: Ita quod nihil eis deſit, *12. q. 1.* &c. & probatur in c. *Nulli*, *ead. cau. & q.*, & in c. *Sacerdote*, 12 *q.* 4. Ideoque conſtitutum fuit, ut clerici etiam ſervientes, ſtipendia Eccleſiaſtica non acciperent, niſi eſſent pauperes, prout diſponitur in d. c. *Sacerdos*, *1. q. 2.*

16 Tertium, & ultimum tempus fuit, quando clerici cum non eſſent ita ferventes in fide, cœperunt licitè omni ſcandalo ceſſante poſſidere propria, & Eccleſiæ conſtrui, & dotari, principaliter pro earũ miniſtris, c. *Nemo de conſecr. diſt. 1.* c. *fin. 1. qu. 2.* *Cum ſi, de conſecr. eccleſ. vel altar.* c. *Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat.* S. Th. *quodlib. 6. art. 12. ad 3.* & erecti etiam fuerunt tituli beneficiales, c. *1. & per tot. 22. diſt.* c. *fin. de conſuet*, *lib. 6.* cap. *De multa, de præben.* cum mult. ſimil. Et hoc tempore ſtatutum fuit, ut clerici poſſent licitè vivere de reditibus eccleſiæ, & bona patrimonialia ſuis hæredibus derelinquere, ut in c. *Epiſcopi*, in c. *Manifeſta*, & in c. *Sint manifeſta*, *12. q. 1.* & in c. *Quia nos de teſtam.*

Stat igitur firma concluſio ſuperius probata quod clerici etiam habentes proprium patrimonium poſſint ſuſtentari de reditibus beneficii, cui ſuffragatur etiam univerſalis conſuetudo ſecundũ Præpoſ. in c. *Clericos*, *1. q. 1.* ibi, In oppoſitum arguitur ex conſuetudine eccleſiæ, in qua non modo pauperes, ſed etiam divites ad eccleſiaſtica beneficia promoventur, & de ſtipendiis deputatis prædictis officiis ſuſtentantur.

17 Nunc eidem concluſioni ſubijciuntur quædam corollaria. Primò, clericus poteſt excedere de fructibus beneficii non ſolum in neceſſariis, ſed etiam in ijs, quæ decent, ſervata ratione conditionis, ſtatus, & præſonæ; S. Thom. *quodlib. 6. art. 12.* ubi ait: Si quis bona fide diſpenſet eccleſiaſtica bona, inde accipiens quod ſibi convenit ſecundum conditionem ſtatus, & perſonæ, non peccat mortaliter, etiam ſi fortè aliquid plus in ſuos uſus convertat, quam oporteat; & in *2. 2. art. 6.* & tradunt Navar. *de redit. eccleſ. q. 1. num. 92.* Rodoan. *de ſpol. q. 3. §. Verum quia num. 16. cum ſeq.* Covar. in c. *Cum in officiis, num 2. verſ. 3. ex eadem ratione de teſtam.* Et quamvis gloſ. in cap. *Epiſcopus, in ver. Uſibus, 12. qu. 1.* ex eo textu deducat clericos ea neceſſitate debere eſſe contentos, ut habeant victum, & veſtitum; & in textu neceſſitatem eſſe referendam ad neceſſitatem naturæ, & eſſe augmentum contra illos, qui propter neceſſitatem dicunt ſe habere plures eccleſias tamen illa gloſſa poteſt tantum ſalvari ſecundum illud tempus, in quo reditus eccleſiarum erant principaliter deputati pro uſu indigentium. At ſecus eſt poſteaquam erecti ſunt tituli benficiales, & illorum fructus deputati principaliter pro ſubſidio miniſtrorum, ut declarat Abb. in *d. qu 4. num. 14. col. ult. verſic. Secundum præſuppoſitum*, & eſt ex mente S. Thomæ *d. quodlib. 6. art. 12. ad 3.* Ideoque Hugo relatus à Præpoſ. in d. c. *Clericos, prope fin. verſ. Sed hic ſurgit quæſtio. 1. qu. 2.* dicit clericos habentes proprium patrimonium poſſe accipere de bonis eccleſiæ quantum ſibi aſſignatum eſt canonicè, vel hoc pro honeſtate perſonæ, & qualitate moderandum eſſe. Et fuit opinio Innoc. in c. *Epiſcopus, de præb. in princ.* ubi verbum, *ſubminiſtret*, interpretatur pro qualitate eccleſiæ, & dignitate clerici, per text. in l. *penult. ff. de alim. & cib. leg.* & in l. *Quero*, *ff. de jur. dot.* Et idem voluit Hoſt. *in Summ. de reſcr. §. Quæ poſſunt obijci, nu. 25. verſ. Sed quid appellas*, dicens beneficiũ ſufficiens appellari quod ſibi, & ſuis ſufficiat, ca. *Studeat ad fin. 50. diſt.* cap. 1. *de cohab. cleric. & mulier.* conſiderata nobilitate, dignitate, & majoritate illius, de cujus proviſione quæritur, arg. c. *Non cogantur 41. diſt.* Ita Hoſtien.

Ideoque in Extravag. *Execrabilis* Joannis, 22. Cardinalibus, & Filiis Regum conceditur retentio plurium incompatibilium, & in c. *De multa, in fin. de præb.* dicitur poſſe diſpenſari cum nobilibus, & litteratis perſonis circa pluralitatem beneficiorum, licet poſſint aliundè vivere, ut conſiderat Abbas *in ſua q. 3. Sempronius clericus, n. 12. verſ. Unde nobiles*, de quidem decentia ſtatus dicetur, & infra *n. ſeq* & latiùs *n. 33.*

18 Secundò, ſi clericus diſtribuat ſuperflua in eos qui quamvis habeant neceſſaria ad victum, non tamen habent ſic ſufficientia pro qualitate conditionis, & decentia ſtatus, bene diſtribuiſſe videtur. Ita D. Thom. *præalleg. 2. 2. quæſt. 32. art. 6.* Navar. *de redit. eccleſ. q. 1. n. 65.* Quare clericus poteſt
19 uſque ad ſtatus decentiam donare etiam conſanguineis, & familiaribus ſuis, c. *Studeat in fin. 50. diſt.* ibi: præcipimus, ut tale beneficium ſibi Eccleſiæ

Digitized by Google

ſiæ ſuæ concedatur, quo & ipſe, & ſui ſufficienter poſſint habere ſuæ ſuſtentationis ſolatium, c. *Omnino*, & ibi gloſ. *in ver: Vt de mercede*, & Gem. 3, *diſt.* c. *Pervenit*, & ibi Abb. *in 2. notab. de Arbitr.* Felin. in c. *Poſtulaſti, n. 6. verſ. Et hoc, quod liceat, de reſcript.* Item poteſt de redditibus Eccleſiæ dotare ſorores, vel alias conſanguineas, c. *1. de cohab. cler. & mulier.* Abb. in d. c. *Pervenit*, & Sylveſt. *in verb. Clericus, 4. n. 11. verſ. Decimoquinto.* Quod tamen ſecundùm eum limitatur, & intelligitur ſi indigeant, non autem ad pompam, vel alium ſtatum, magnopere enim cavendum eſt, ne hujuſmodi decentia ſtatus, & conditionis conſanguineorum longiùs, laxiùſque protendatur, quam ferat neceſſitas. Unde Bernardus in declaratione ſuper illis verbis Evangelij. *Ecce nos reliquimus omnia*, ſic ait: (Vivat de altario, ut juxta eumdem Apoſtolum alimenta, & quibus tegatur habens his contentus ſit. De altario, inquit, vivat, non ſuperbiat, non luxurietur, denique non ditetur, nõ ſibi de bonis Eccleſiæ ampla palatia fabricet, mutans quadrata rotundis, nec loculos inde congreget, aut ſuperfluitione diſpergat, non extollat de facultatibus Eccleſiæ conſanguineos ſuos aut nepotes, aut neptes nuptui tradat,) & Ambroſius *lib. 1. de offic. c. 30*, relatus à D. Thom. *in 2. 2. qu. 185. art. 7. ad 2.* Hæc eſt approbanda liberalitas, ut proximos ſeminis tui ne deſpicias, ſi egere cognoſcas, non tamen, ut illos ditiores fieri velis, ex eo quod tu potes conferre inopibus, refertur in c. *Eſt probanda. 86. diſt.* & in 7. *Synodo, c. 12.* ſtatu-
20 tum eſt ſecundum Canonem SS. Apoſtolorum, ut non liceat Epiſcopo fraudare quidpiam ex rebus Eccleſiæ, vel cognatis proprijs donare quæ Dei ſunt; quod ſi pauperes fuerint, ut pauperibus largiatur; & in Trid. Synodo, *c. 1. ſeſſ. 25.* totidem ferè verbis omninò Epiſcopis interdicitur, ne ex redditibus Eccleſiæ conſanguineos familiareſve ſuos augere ſtudeant, cùm & Apoſtolorum canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, ijs ut pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa: Imò ſeriò monentur, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affectum unde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant. Nam, ut inquit gloſ. in c. *Pervenit, in ver. Gravius, 1. q. 3.* cæci ſunt Epiſcopi circa nepotes, unde tantus impetus in eos omnia fundendi fuit reſtringendus. Ceſſante autem hujuſmodi neceſſitate, quam grave ſit ſcelus de redditibus Eccleſiaſticis conſanguineos ditare conſtat ex verbis Gregorij VII. in c. *Pervenit, 16. q. 7.* ibi: (Si quis fuerit hujus divini præcepti tranſgreſſor, inter maximos hæreticos, & Antichriſtos nõ minimus habeatur,) qui canon procedit etiam in fructibus ſecundum intellectum Hugonis, & Archid. & ex alijs innumeris ſacrarum litterarum, & SS. Patrum teſtimonijs.

Tertiò, clericus poteſt de redditibus Eccleſiaſti-
21 cis remunerare accepta ſervitia. Videtur autem hoc eſſe rei debitæ perſolutio; aliàs incurrit vitium ingratitudinis, ſi nullatenus remuneret, Navarr. *d. q. 1. monit. 36. n. 1. verſ. Cæterum nos in ea ſententia ſumus*, ubi ait recompenſationem iſtam debere eſſe majorem accepto ſervitio, vel beneficio per ea, quæ Ariſtoteles *in lib. Ethic.* tradit de referenda gratia menſura accumulativè; Nam ut ſcribit Seneca *libr. 2. de benef. c. 18.* Diligentius quærendus eſt beneficij, quam pecuniæ creditor: huic enim reddendum eſt quantum accepi, & ſi reddidi, ſolutus ſum, ac liberat illi plus ſolvendum eſt, & nihilominus relata gratia cohæremus: qua de re plura apud Covarr. in c. *In offic, n. 10. de teſtam.*

22 Quartò, nomine pauperum in hac materia intelliguntur omnia pia opera, ſcilicet in Dei cultum tendentia, ut intelligit S. Thom. *in 2. 2. q. 185. art. 7.* Adrian. *in 4. in materia de reſtit. q. 12. col. 2.* Navarr. *d. q. 1. monit. 20. n. 1.* Quod ſi verum eſt, apparet pauperes parum juris habere in reditus Eccleſiaſticos, præterquam in bona hoſpitalium, quæ eorum uſibus principaliter ſunt deſtinata, & conſequenter in uſus miniſtrorum, Clem. *Quia contingit*, ubi notatur *de relig. domib.* quod magis firmat opinionem D. Thom.

23 Quintò clericus poteſt pro libito diſponere de portione, quam per ſuos labores ab Eccleſia meretur ultra mediocre ſervitium debitum illi, & exhibitum: Idemque judicium de ijs, quæ ad decentem ſtatum neceſſaria ſibi ſubtrahit; nec ſi profundat, tenetur ad reſtitutionem. Jo. Major. *in 4. diſt. 24. col. 4.* ſequitur Navarr. *ubi ſup. num. 70.* Idem dicendum de iis, quæ clericus lucratur, pro Miſſarum celebratione, officiu cantando, &c. teſtatur de communi Navar. *n. 71.*

24 Sextò, quod dictum eſt clericos poſſe excedere de fructibus beneficij uſque ad decentiam ſtatus, multò ſecuriùs procedit in Urbe, & eius diſtrictu ad decem milliaria, quia Paulus V. in Conſtitutione edita 8. Aprilis 1606. quæ incipit *In eminenti*, non ſolum tribuit omnimodam facultatem incolis, & civibus urbis, qui in ea, vel eius diſtrictu infra decem milliaria, non tamen extra debitam reſidentiam deceſſerint liberè, & licitè, pro libito voluntatis diſponendi de omnibus ſuis bonis etiam provenientibus ex quibuſcumque fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus, & emolumentis Eccleſiaſticis etiam decimalibus Eccleſiarum, & beneficiorum quomodolibet qualificatorum, quæ in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem, vel aliàs quomodolibet, etiam ex diſpenſationibus Apoſtolicis obtinent, ſeu antea obtinuerint, vel in poſterum obtinebunt, cuiuſcumque qualitatis, quantitatis, & valoris exiſtant per eos acquiſitis, vel acquirendis in eadem urbe, & illius diſtrictu intra decem milliaria ut ſupra conſiſtentibus, tam inter vivos, quam in ultima voluntate in favorẽ conſanguineorum, & affinium ſuorum, & quarumvis aliarum perſonarum, etiam penitùs extranearum: Verùm etiam decrevit, ut iiſdem decedentibus ab inteſtato eorum bona ex bonis, & redditibus Eccleſiaſticis ſupradictis provenientia per eos, ut ſupra acquiſita in d. urbe, & eius diſtrictu, intra decem milliaria, ut præfertur, conſiſtentia ad eorum hæredes ab inteſtato venientes liberè deveniant: Idemque pro toto urbis diſtrictu etiam ultra decem milliaria prius ſtatuerat Julius III. in Conſtitut. quæ incipit, *Cupientes, ut alma Vrbs noſtra*, edita 6. idus Martii 1549. circa quam plura adnotavit Navar. *in Comment: de ſpol. cleric.* ſuper c. *Non liceat Papa. 12. q. 2. §. 6.* Neque
25 enim eſt ambigendum quin Summus Pontifex impertiri poſſit clericis facultatem diſponendi in vita, & in morte de fructibus beneficiorum, ut

per

32 Ad hæc beneficiati alimenta regulariter reparationi templi anteponuntur, itaut ſi quid defuturum ſit, deficere potius debeat Eccleſiæ, quam beneficiato, c. *De his, de Eccleſ. ædif.* quem textum Abbas dicit eſſe perpetuò notandum, quia neſcit eſſe alibi, quod Sacerdos non teneatur ad reparationem Eccleſiæ ſuæ, niſi quatenus ei ſupereſt detractis neceſſariis. Reparatio verò Templi cùm ſpectet ad cultum Dei, anteponenda eſt ſuſtentationi pauperum, Sylv. *in ver. Clericus, 4. n. 14. verſ. Quantum verò ad quartam pauperum.*

Et confirmatur, quia pauperibus debentur ſolum ſuperflua, ut colligitur ex c, *Cùm ſecundum, de praben.* & tradit Abbas in d. cap. *De his, de Eccleſ. ædific.*

33 Navarrus tamen de reditibus Eccleſ. *q.... n. 92.* dicit hoc eſſe intelligendum de portione, quæ beneficiato contingit in alimenta ſecundùm qualitatem & dignitatem Eccleſiæ debita, non juxta perſonæ qualitatem: Nam ſi filius Regis vellet ex reditibus Hoſpitalis ſibi commendati vivere pro dignitate ſtatus Regii, vel Cardinalitii, abuteretur iis, quæ pauperum ſunt.

Ego verò dicerem limitationem Navarri fortè admitti poſſe quoad Eccleſiam, ubi egeret neceſſariis ad Dei cultum. Quoad pauperes autem in iis tantùm bonis, quæ illorum ſuſtentationi ſunt principaliter aſſignata, ut hoſpitalium. Cardinales verò de fructibus commendatorũ beneficiorum integrè diſponere poſſe opinor, uſque ad decentem perſonæ ſuæ, atque familiæ ſuſtentationem, & remunerationem familiarium, quos quẽadmodum honoratos apud ſe habere volunt; ita debent honoratè tractare. Idque facit ad dignitatem Cardinalatus; eſſet enim indignum eos apud ſe homines ſordidos, vel obſcuros habere. Moveor ad hoc aſſerendum ex mente præſumpta ſummorum Pontificum, quos veriſimile eſt contuliſſe, aut commendaſſe beneficia illa Cardinalibus, ut tueantur dignitatem, ut advertit Præpoſ. *in ſumm. 44. diſt. num. 5.* quam facta illa diviſione in litteris Apoſtolicis injuncta, ſuſtinere vix poſſunt, niſi pauci ditiores, idque præſumitur etiam ex diſpoſitione extrav. *Execrabilis, de præb.* ubi etſi obtinentes ex diſpenſatione plures dignitates, perſonatus, vel beneficia curam animarum non poſſint retinere, niſi unum, & reliqua verbaliter, & realiter reſignare teneantur; excipiuntur tamen Cardinales, qui circa ſummum Pontificem univerſali Eccleſiæ ſerviendo, ſingularũ Eccleſiarum commoditatibus ſe impendunt, & Regum filii, qui propter ſublimitatem ſuam, ac generis claritatem ſunt potioris prærogativa gratiæ attollendi. Imò de hac mente apparet expreſsè ex proœmio litterarum commendæ, ibi: ut tuum ſtatum juxta Cardinalatus ſublimitatem decentiùs tenere, & expenſarum onera, quæ te jugiter de neceſſitate ſubire oportet, faciliùs perferre valeas.

Limitatio autem Navarri vix ad praxim deduci poteſt in non abundantibus. Finge enim Cardinalem alios reditus non habere, quàm ſex millium ſcutorum ex monaſterio ſibi commendato; certum eſt qualitate, ac dignitate Eccleſiæ perſpecta, ſummam ſcutorum quatuor millium ſatis ſuperque eſſe ad vitam commendatarii inferioris ordinis ſuſtendam, ac proindè teneri cum tertiam parte, quæ ſupereſt, fabricæ, vel pauperibus erogare: At manifeſtum eſt Cardinalem ex eo reditu quatuor millium ſcutorum decenter vivere non poſſe, etiamſi obſervet ea, quæ de modeſta ſuppellectile, frugalitate ac ſimplicitate Cardinalibus præſcribuntur à Concilio Tridentino in *ca. 1 ſeſſ. 25.* Ergo nemo dixerit eum teneri familiares ordinarios, & reliqua ad ſuum ſtatum neceſſaria ſubtrahere, ut duo millia ſcutorum diſtribuat in pauperes, quia agris ſuis ſitientibus, alii irrigandi non ſunt, l. *Præſes, C. de ſervit.* c. *Quia per ambitiones, 64. diſt.* l. 2 *C. Vt nemo privatus*, l. *Pupillus* & ibi, Bart. *ff. de excuſ. tutor.* Et non tenetur aliqua actione, qui propter ſuas conſervandas alienas merces projicit, l. *Qui ſervandarum in princ. ff. de præſcr. ver.* Gloſſ. in c. *Qui vult, in ver. Se ipſo de pœnit. diſt. 3.* Unde S. Thom. 2. 2. *q. 32. art. 6.* quærens, utrum quis debeat dare eleemoſynam de neceſſariis, ſic ait: (*I*nordinatum eſſet ſi aliquis tantum ſibi de bonis propriis ſubtraheret, ut aliis largiretur, quod de reſiduo non poſſet vitam tranſigere convenienter ſecundùm proprium ſtatum, & negotia occurrentia: nullus enim inconvenienter vivere debet.) Hæc D. Thom. Quam quidem decentiam, & honeſtatem contemplata etiam fuit Tridentina Synodus, dum in decreto *cap. 17. ſeſſ. 24.* quod in quibuſcumque perſonis etiam S. R. E. Cardinalibus mandet obſervari, ſtatuit, ut in poſterum unum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur quod quidem ſi ad vitam ejus cui confertur, honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens eidem conferri.

Neque obſtat præceptum illud in litteris appoſitum de eroganda tertia parte redituum in fabricam Eccleſiæ, vel alimoniam pauperum: Siquidem intelligi debet habere locum in eo tantùm caſu, in quo reditus abundant, deductis neceſſariis ad decentem ſtatus ſuſtentationem, ut ex prædictis patet, & tradit Sylv, *in ver. Clericus, 4. n. 14. verſ. Et intellige*, ubi quod ſtatuitur per Sacros Canones de quarta parte redituum applicanda fabricæ Eccleſiæ, affirmat eſſe intelligendum quando reditus ſuperſunt, detractis omnibus neceſſariis. Præſertim verò, quia in eadem clauſula, dum præcipitur Cardinalibus, ut tertiam partem in fabricam, vel pauperes diſtribuant, annectuntur illa verba (omnibus aliis deductis oneribus, inter quæ primum locum obtinet onus alimentorum ipſius commendatarii) ut habetur in d. c. *Nulli Epiſcoporum*, §. *His reſpondetur.* 12 *q. 1.* Et ſanè ſi commendatario monaſterii non habentis menſam ſeparatam incumberet onus alendi duodecim Monachos, & reditus monaſterii vix ſufficerent ad ejuſmodi onus ſubeundum; nemo aſſereret commendatarium teneri tertiam partem erogare in fabricam Eccleſiæ, vel pauperum alimenta, eamque ſubtrahere neceſſariæ ſuſtentationi Monachorum debitæ ex juſtitia. Ergo idem & multò fortius dicendum eſt de alimentis commendatarii, quæ ante omnia ſunt deducenda, ut in d. §. *His ita*, & oſtenſum eſt ſupra *n. 29. & ſeqq.*

Admonendi tamen eſſent commendatarii ut ubi ditiores de bonis Eccleſiæ evaſerint, quod ſupererit conferant in pios uſus; præcipuè verò, quia veriſimile eſt multas Abbatias habuiſſe onus annexum alendi pauperes, quæ etſi fortè mutaverint ſtatum, ita diſponente Summo Pontifice, cui Patrimonii Eccleſiaſtici cura commiſſa eſt, Covar. in d. c. *Cùm in officiis, num. 2. de teſtam.* tamen decet à

habitus religionis neceſſariò non requiri ad validitatẽ
3 *profeſſionis*, nam habitus non facit Monachum, ſed
profeſſio regularis, cap. *Porrectum*, & ibi gloſſ. *in
ver. Non faciat habitus. infra de Regular* concordat
cap. *Ex parte*, & cap, *Vt clerici. eod. tit.* & cap. *Con-
ſuluit, infra qui cler. vel voven.* & hic notat Innoc.
in ver. Sed in veſtibus, Abbas Antiq. *in eod. ver.* Ho-
ſtien. *num. 2.* Abbas Siculus *in 2. not.* & alii comu-
niter. Secus tamẽ eſt de honeſtate; quia diſtinctus
4 debet eſſe habitus ſæcularium clericorum à Mo-
nachis, & Monialibus; immo ut Moniales non
deferant habitum congruentem religioni, con-
ſuetudine induci non poteſt, quando habitus eſt
in totum diſcretus à religione ſeu impropottio-
nabilis religioni ut formaliter ait *hic* Butr. *num. 3.*
& de tali habitu loquitur hæc Decretalis. Nam
incedebat hæc mulier, ſicut incedebant Presby-
teri illius loci reſpectu coloris, & formæ, ſecus
autem eſſet ſi habitus non eſſet omnino conformis
ſæcularibus veſtibus, prout de qualitate veſtium
eſt text. cum gloſſ. in Clem. *Ne in agro de ſtat. Re-*
5 *gular. in ver. Conſuetudo*; ubi cavetur ut poſſint
portare pannum ſecundùm conſuetudinem loci,
& ut plurimum Moniales deferunt veſtes nigras, &
velum conſecrationis, ſeu profeſſionis, nec mos
hujuſmodi per hoc cap. eſt ſublatus; ſecundùm
Abbatem in primo notab, & de veſtibus Monia-
lium vide etiam textum notabilem in Clem. *At-
tendentes*, §. *Viſitatores, de ſtat. Monachor.* Ad Epi-
6 ſcopum autem ſpectat compellere *Monachos*, &
Moniales ad deferendum habitum religioni con-
gruentem, ut hic probatur, & notat Butr. *num. 3.*
Circumſcriptis tamen exemptionibus Apoſtoli-
cis, de quibus ſcripſi latiſſimè in cap. *Tuarum, à n.*
10. *infra de privileg.* Sed jure noviſſimo Concilii
7 Trid. habitus probationis eſt de ſubſtantia novi-
tiatus: nuam ex decreto *cap. 25. ſeſſ. 25. de Regular.*
in quacunque religione tam virorum, quàm mu-
lierum ad hoc ut profeſſio ſit valida neceſſariò ex-
igitur annus probationis; qui quidem annus non
incipit niſi ab actu ſuſceptionis habitus, ut patet
ibi *Nec qui minore tempore quàm per annũ poſt ſuſ-
ceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionẽ
admittatur*; profeſſio autem antea facta ſit nulla,
8 nullamque inducat obligationem. Ergo ante ha-
bitum ſuſceptum impoſſibile eſt annum proba-
tionis peragere: quia deeſt principium, quod eſt
potiſſima pars cujuſcumque rei, l. 1. *ff. de orig. jur.*
cap. *Principatus*, 1. *quæſt. 1. cap. 1.* & ibi gloſſa mag-
na poſt princ. de lit. conteſt. neque enim medium
poſſumus aggredi, nec ad finem ullatenus perve-
nire niſi principio mediante, §. *His igitur inſt. de*
9 *juſt. & jur.* & cùm tempus probationis in ipſo actu
ſuſceptionis habitus incipiat eſſe; ergo antea non
poteſt efficere ut profeſſio ſit valida; quia nihil
poteſt operari antequam incipiat eſſe, l. 1. §. *Ex hoc
reſcripto, ff. de ventr. inſpiciend.* l. *Quoties, ff. de no-*
10 *val.* pulchrè Oldrad. *conſ. 180. Quæſt. eſt utrũ Im-
perator, nũ. 7.* ubi hoc argumento probat Impera-
torem non habere poteſtatem ſe immiſcendi ad-
miniſtrationi Imperii ante coronationem; quia
Imperator in die coronationis dicitur oriri, & ſic
incipere eſſe, & nihil operatur antequam ſit.
11 Secundò nota, Monialem tacitè profeſſam te-
ſtari non poſſe, contraria conſuetudine non ob-
ſtante, ut hic eſt caſus, nam, ut inquiunt Hoſt. &
Jo. Andr. ambo *num 2. in ver Plene*, non poteſt eſſe
conſuetudo, cùm ſit irrationabilis, & contra ho-

neſtatem Eccleſiæ, c. *Cùm decorum, ſupra de vit. &*
12 *honeſtat cleric.* neq; enim quod fiat, ſed quod fieri
debeat conſiderandũ eſt, cap. *Cum cauſam, ſupra
de elect.* l. *Sed licet. ff. de offic, Præſid:* nec factũ uſur-
patum præſcriptionem inducit, c. *Illud, 93. diſt.* c.
Licet, 16. quæſt, 3. etenim in talibus nullus anno-
rum numerus excuſat. c. *Quod Deo, 33. q. 5*, ſed po-
tius accuſat. c. *Cùm haberet, de eo qui dux. in ma-
trim, quam poll. per adulter.* cap. *fin. de conſuet*, unde
verſus Bertrandi Epiſcopi Greſſenſis.

Tempus longævum te non excuſat in ævum.
Cùm malè ſis uſus: quia non præſcribit abuſus.

13 Refert, & ſequitur Hoſt. *hic num. 5.* In hoc igitur
tacita, & expreſſa profeſſio æquiparantur; quia
tacita impedit teſtamenti factionem, ſicut impe-
dit expreſſa. Auth. *ingreſſi, C. de ſacr. ſanct. Eccleſ.*
quæ eſt canonizata in c. *Quia ingredientibus*, 17. *q.*
14 *ult.* & notat *hic* Butr. *in 6. notab.* Præſertim poſt
Concilium Trident. in c. 2. *ſeſſ. 25. de Regul.* ubi ar-
ctius quàm jus commune providit circa regula-
rium proprietatem, ut ſcripſi latiſſimè in c. *Mona-
chi, infra de ſtat. Monach.* adeo ut ſuſtulerit etiã fa-
cultates teſtandi ex ſententia S. Congregationis
Cardinalium ejuſdem Concilii Interpretum. Id-
coque cum anno *1588.* fuiſſet conceſſa facultas
teſtandi per officium ſacræ Pœnitentiariæ Sorori
Victoriæ Fuſſolanæ monaſterii S. Claræ, ejuſque
facultatis vigore donaſſet & donatarius contra
monaſterium ageret. dubitatum fuit an hujuſmo-
di facultas eſſet revocata per Concilium: S. Con-
gregatio cenſuit facultatem teſtandi à Concilio
15 ſublatam fuiſſe: Et circa tacitam profeſſionẽ con-
ſulta an ſit nulla renunciatio ejus qui tacitè pro-
16 feſſus eſt. Reſpondit eſſe nullam. Verum ſi Monia-
lis nondum eſſet profeſſa, non prohiberetur teſta-
ri, *c. ult. 12. qu. 5.* c. *Indemnitatibus in fin. de elect. lib
6.* & Clem, *Attendentes, de ſtat. Monachor.* & hic
notat Innoc. *in fin.* Abb. Antiq. *in ver. In veſtibus*,
Hoſt. *num. 2.* Jo. Andr. *n. 1. in ver. Induiſſe*, Butr. *n. 6*
& Anchar. *in 1. notab.*
17 Nec refert quod ex decreto Concilii Tridenti-
ni *c. 17. in princ. ſeſſ. 25. de Regular.* Nulla ſit renun-
ciatio, aut obligatio, etiam cum juramento, vel in
favorem cujuſcumq; cauſæ piæ, niſi cum licentia
Epiſcopi. ſive ejus Vicarii, fiat intra duos menſes
proximos ante profeſſionem Etenim S. Congre-
gatio conſulta An decretum d.c. *15.* loquens de
renunciatione, locũ habeat in teſtamentis, & aliis
ultimis voluntatibus: cenſuit non habere locum.
18 Ultimò nota ibi, *Eidem loco:* bona ingredien-
tis monaſterium acquiri eidem loco in ſpecie in
quo eſt profeſſus tacitè, vel expreſsè, prout hanc
litteram obſervat *hic* Butr. *n. 5.*
19 Verum in hoc articulo plenius diſtinxit Gaſ-
ſpar de Calderinis *conſ. 23. incipien. Quidam fecit
profeſſionem, in tit. de Regular.* ut referunt in cap. *In
præſentia, de probat.* Butr. & Abb. ambo *numer. 64*
& noviſſimè Rota *in Cauſa Tullen. Reformationis,*
10. *Ianuarii* 1631. coram Dunozetto: nam ſecun-
dùm eum quidam ſunt profeſsi in genere genera-
liſsimo, aliqui in ſpecie, aliqui in individuo, ſeu
certi monaſterii. Profeſſi in genere generaliſsi-
mo ſunt ii, qui per ſeipſos votum ſolemne emi-
ſerunt, vel qui in manibus Epiſcopi, vel alterius ſe
Deo devoverunt religionem ſervaturos, quoad
tria ſubſtantialia regulæ, & de talibus intelligi

hic Jo. Andr. *num. 3.* nam ſecundum eum ſi novitia non profeſſa permittat ſe præfici in Abbatiſſam, non per hoc intelligitur tacitè profeſſa, ut in d. c. *Nullus*, licèt ſecus ſentiat ſi procedatur per viam poſtulationis vel collationis: exiſtimat enim decretalem illam uti pœnalem habere locum tantummodo in electione, nec debere extendi ad poſtulationem vel collationem; ac proinde novitiam, quæ hujuſmodi poſtulationi vel proviſioni aſſenſum præbet, ex hoc cenſeri tacitam profeſſionem emittere, ut per eum: & ſequûtur Card. *n. 7. in fin.* Anchar. *n. 1.* & Abb. *n. 4.* Et tenendo hanc partem non videtur obſtare hoc capitulum; quia iſta mulier in ipſo ingreſſu ſe & ſua dedicavit Deo, ut notatur in ult. gloſſ. & ideò non allegabat ſe non profeſſam, ſed non portaſſe habitum monachalem, qui non facit Monachum, ut obſervat Innoc. *in princ.* & Hoſt. *num. 1. in fin. in ver. Sed ne in veſtibus.*

28 Sed his non obſtantibus exiſtimo contrariam opinionem eſſe veriorem pro qua efficaciter inducitur hoc c. ubi mulier uſque in diem obitus ſui nunquam induit habitum regularem, & tamen quia paſſa fuit ſe præfici in Abbatiſſam, & regendi ſuſcepit officium, text. decidit bona illius tanquam profeſſæ ad monaſterium pertinere, & põdera, quia non facit vim in eo, quod jam eſſet profeſſa, ſecundum intellectum Innoc. & Hoſt. ſed fundat ſe in hoc, quia Abbatiſſa ordinata eſt, & in monaſterio per annos plurimos uſque ad obitum præfuit, & inferiùs repetit eamdem rationem, ibi *ex quo illuc ingreſſa, & Abbatiſſa conſtituta eſt*; ergo per ſuſceptionem regiminis poſt ingreſſum in monaſterio inducitur tacita profeſſio, & ita ex hoc text. clarè deducit Jo. Andr. *n. 3.* ait enim (Novitia non profeſſa, quæ permiſit ſe præfici in Abbatiſſam, hoc ipſo intelligitur tacitè profeſſa per c. *Vidua, de Regular* & eum ſequitur totidem verbis Cardin. *n. 7. in fin.* Imol, & Butr, ambo *n. 2.* dicentes, (Nota quod aſſumptione dignitatis Abbatiæ etiam profeſſorum habitu non aſſumpto quis profiteri videtur tacitè, & ſic habes unum modum inducendi tacitam profeſſionem.) & ſequitur Pet. de Anchar. *n. 1.* ubi ait, eo ipſo quod Novitia patitur, & conſentire electioni de ſe factæ, videri tacitè profiteri, quia qui vult conſequens, videtur velle antecedens, ſine quo ad illud conſequens perveniri non poteſt: fingitur enim ſemper primò fieri quod primò faciendum eſt, ut not. l. *Illud. ff. de acquir. hered.* Idem firmat Feder, de Sen. *conſ. 5. incipien.*

29 *Quidam Monachus*, ubi reſpondit monachum promotum ad prælationem alterius monaſterii non teneri iterum profiteri, quia ipſo facto ſe ad obſervantias regulares adſtrinxit ſuſcipiẽdo Prælaturam: nam cùm ipſe ſit unum corpus cum ſuis monachis, cujus corporis ipſe eſt caput, ſans ipſo facto intelligitur tacitè promiſiſſe ſe obſervaturum quæ obſervari debent in ipſo monaſterio per Abb. Ita Federicus cum quo tranſit Petr. de Peruſio *in tract. de mut. ſtat. perſon. n. 7. & 18.* & Noviſſimè Navar. *conſ. 64. An regularis translatus, de Regul.* & *conſ. 60. An monachus, n. 2. eod. tit.* ubi ait monachos, qui transferuntur, ut ſint Prælati, tacitè profiteri illas obſervantias cum confirmantur, vel aliàs promoventur in Prælatos, & hoc caſu teneri poſſe, *conſ. 5.* Federici.

30 Demum hanc ſententiam aliàs probavit Sacr. Congregatio Cardinalium Conc. Tridentini Interpretum: etenim in monaſterio Tertiariarum Monialium Ordinis Minorum Obſervantium duæ moniales exiſtebant, quarum altera nec erat profeſſa, nec profeſſionem emittere volebat; quæ cùm eſſet Abbatiſſa, Prælatus eam ab officio removit, & declaravit non fuiſſe legitimam Abbatiſſam. Altera verò annorum octuaginta non erat profeſſa; ſed profiteri volebat: Superior regularis his narratis conſuluit S. Congregationem, quid eſſet agendum? Sac. Congregatio cenſuit octogenariam illam admittendam eſſe ad profeſſionem. Alteram, quæ negat profeſſionem, habendam eſſe pro tacitè profeſſa, præſuppoſito quod in illo monaſterio habitus non ſit diſtinctus, prout Commiſſarius Curiæ affirmavit non eſſe; & quod illa ſponte acceptaverit Abbatiſſatũ: cùm enim Abbatiſſatus ſit actus, qui non poteſt fieri niſi à profeſſis, ingerendo ſe cum debitis præſuppoſitis, dicetur tacitè profeſſa, ſecundùm c. *Viduam*, ubi Abb. *de Regular.* cùm præſuppoſitis requiſitis ibi per Abbatem:

31 Item cùm negaverit profeſſionem, ſe reddidit indignam Abbatiſſatu, ideò juſtè privata eſt à Superiore ſuo, non illa ratione, quia non profeſſa, prout credidit Superior, cùm pro tacitè profeſſa habenda ſit; ſed quia inficiatione profeſſionis reddita eſt indigna, niſi tamèn quoad profeſſionem poſſet ſe tueri ex defectu aliquorum requiſitorum per Abb. d. c. *Viduam.*

32 Non obſtat textus in d. c. *Cum cauſam. de elect.* Nam reſpondeo primò verbum illud, *profiteantur*, eſſe intelligendum de profeſſione expreſſa, quæ non excludit tacitam, ita ut ſit ſenſus, ut presbyter ille quamvis eſſet tacitè profeſſus per ſuſceptionem regiminis, nihilominus cogendus eſſet expreſsè profiteri, tamquam ſicut profeſſus tacitè puta per delationem annalem habitus indiſtincti juxta terminos Clem. *Eos, de regular.* vel aliàs habet actionem ut recipiatur ad profeſſionem expreſſam, ut poſt Hoſt. & Jo. Andr. notat Butrius in d. c. *Cum cauſam, n. 22. verſ. Quæro an Monachus*, ita è converſo conventus poteſt compellere ſic profeſſum ut expreſſam profeſsionem emittat c. *Ex parte*, & ibi not. gl. *fin. de Regul.* & in his ter-

33 minis Abbatẽ tacitè profeſſum quamvis amoveri poſſit ab Abbatia, nihilominus cogendum eſſe ad profeſſionem expreſſam tenet Goffr. in c. *Cum in magiſtrum, ſupra de elect.* quem ibi ſequuntur Jo. And. *n. 5. in verb. Amotionem*, Cardin. *in 5. notab.* & alij communiter.

Neque verò huic intellectui adverſatur quod d. presbyter, & alij clerici renuentes profiteri compellantur Eccleſiã dimittere, quod fieri nõ poſſet ſi eſſent tacitè profeſſi, ut d. c. *Ex parte*, & c. *un. de voto, lib. 6.* cum multis ſimilibus, quandoquidẽ presbyter, qui renuit regulam profiteri expreſsè & ſervare, expellitur non tanquam non profeſſus ſed tamquam inobediens, & incorrigibilis, ut ibi videtur ſentire Hoſt. *n. 10. verſ. Plus dico.*

Deinde reſpondeo, & fortè meliùs, presbyterum illum idcirco per ſuſceptionem prioratus nõ fuiſſe profeſſum tacitè, quia cùm per multa, &

34 longa tempora in illo monaſterio ad Prioratum fuiſſent aſſumpti etiam non profeſſi, allegabat ad ſuſceptionem regiminis profeſſionem non fuiſſe neceſſariam. unde non mirum ſi non fuit tacitè profeſſus, quia defuit voluntas, quæ eſt de intrinſeca

ratiooe voti, cap. 1. & c. *Sicut tenor, infra de Regular.* & cap. *Licet de voto*, vovere enim eſt voluntatis, ut Auguſt. inquit, & ideo in tantùm fertur obligano voti, in quantum ſe extendit voluntas, & intentio voventis, quæ ſunt verba D. Thom. *in 2.2. quæſt. ultim. art. 2 in corpor.* ad hoc cap. *Quod ſuper de voto.* c, *Conſulti, de Regular.* & l. *Vere omnis ff. Si certum petatur.* Et hunc intellectum ad d. ca. *Cum cauſam, de elect.* licet valdè ſuccinctè, videtur hic probare Jo. de Anan. *nu. 2, in fin. verſ. Et ideo poteſt dici.*

35 Demum non obſtat, quod electio de non profeſſo tanquam nulla non poſſit tacitam profeſſionem inducere. Nam reſpondetur nõ eſſe electionem, quæ hunc effectum operatur, ſed conſenſum electioni præſtitum; qui quidem conſenſus, & declaratio voluntatis elicitur etiam ex actu nulliter geſto, l. *fin.* & ibi Barr *ff. de rebus eorum*, Roman. *conſ. 179. Ampliſſ. me Doctor, n. 11.* Bellon. *conſ. 5 in puncto. n. 2. verſ. Nec dicat aliquis.* Et eſt ſimile in Novitio qui interfuit electioni in capitulo una cum alijs profeſſis: nam etſi eligere non poſſit, c. *Ex eo, in fin.* & c, *Indemnitatibus, in princip. de elect. lib. 6.* tamen ex hujuſmodi actu nulliter geſto fit tacitè profeſſus, ut tenet Jo. Andr. in cap. *Vidua, n. 7: de Regul*, quem ibi ſequuntur Henr. Boich *in fin.* Abb. *num. 6. & 7.* & alij communiter. Quod autẽ dicunt Jo. And. & alij *hic*, videlicet nõ induci tacitam profeſſionem ex eo quod Novitia permittat ſe præfici in Abbatiſſam ſi procedatur per viam electionis eo quod electio ſit nulla, non autem ſi procedatur per viam poſtulationis, vel collationis non videtur admittendum; quoniam quatenus ſuſtineri poſſit Decretalem, *Nullus, de elect. lib. 6.* uti pœnalem non habere locum niſi in electione; tamen poſtea ſupervenit Clement. *Ne in agro, §. Sane Prioratus, de ſtat. Monc.* per quã extenditur d. c, *Nullus*, etiam ad collationem, vel aliam proviſionem, ut patet in littera ibi, *admitti, vel conferri*, & irrita pronunciatur collatio de nõ profeſſo, ponderando verbum, *non poſſit*, quod tollit potentiam, & inficit actum ipſo jure, ut not. gloſ. Ordinaria in cap. *Beneficium de reg iur, lib. 6.* Bald. in l. 1. *num. 62. Cod, qui admitti.* Jaſ. poſt alios in l. *Non dubium, n. 60. C. de leg.* Unde cùm in hoc pari paſſu ambulent electio, & collatio, dicendum eſt tacitam profeſſionem induci per ſuſceptionem Abbatiſſatus, ſive procedatur per viam collationis, vel poſtulationis, ſive per viam electionis; & hoc cap non eſſe correctum per d. c. *Nullus*, prout fateri videtur idemmet Jo. And, in c. *Cum in magiſtrum, num. 3 de elect.* & expreſſius ibi Abb. *in 2. not.* ob ponderando verbum, *præficiendus*, quod æquè convenit proviſo, atq; electo, dicit non profeſſum aſſumi non poſſe ad Abbatiam non ſolùm per viam electionis, ſed nec per viam alterius proviſionis.

37 Et ex hoc infero, ut idem ſit dicendum ſi non profeſſa, quæ conſentit ſe eligi in Abbatiſſam, ſit minor annis quadraginta: nam quemadmodũ nullitas electionis, quæ provenit ex defectu profeſſionis expreſſæ juxta d. c. *Nullus*, non impedit quin tacita profeſſio inducatur, ut ſuperiùs concluſum eſt: ita nec videtur impedire ſi proveniat ex defectu ætatis à Tridentino Concilio requiſitæ in c. 7. *ſeſſ. 25. de reg.* arg. c, *Inter corporalia. ſupr. de translat. Epiſc.*

38 Nunc diſquirendum quo pacto hæc ad praxim deduci poſſint. Videbatur enim nullo caſu poſſe contingere ut non profeſſus ſuſcipiens præfectu-

39 ram intelligeretur tacite profiteri. Nam aut Abbatiam acceptavit ante ſuſceptum habitum probationis, aut poſt: Si ante non potuit induci tacita profeſſio; quia non præceſſit annus probationis, qui incipit poſt ſuſceptum habitum, & ſine quo nec expreſſe, nec tacite poteſt fieri profeſſio, ut ſtatuitur in *d. c. 15. ſeſſ. 25 de regul*, in hoc enim hæc Decretalis corrigitur à Concilio, ut fuſiùs explicatum eſt ſupra *num. 7.* Si verò Abbatiam acceptavit poſt ſuſceptum habitum, aut id fecit ante annum probationis elapſum, & profeſſio induci non potuit repugnante *d. c. 15.* ut proximè dictum eſt. Aut id fecit tranſacto anno probationis: & tunc aut per annum detulit habitum indiſtinctum, aut indiſtinctiſſimum, aut diſtinctum ab habitu profeſſorum. Primò caſu per delationẽ annalem habitus indiſtincti, id eſt, à novitijs, & profeſſis geſtari ſoliti, eo ipſo fuit tacitè profeſſus, ut ſunt jura clara in cap. *Ex parte, infra de regul.* ubi eſt caſus ſecundum Jo. Andr. Butr. Cardinal. & omnes, & in cap. 1. *verſ. Quod ſi per totum ſequentem annum.* & *verſ, Qui vero, eod. tit. lib. 6.* & in Clem. *Eos, eod. tit.* & conſequenter per ſuſceptionem Abbatiæ non potuit iterum tacitè profi-

40 teri; quia ſemel profeſſus tacitè, amplius tacitè profeſſus fieri non poteſt. arg. c. *Ut quis duas, de elect. libr. 6.* cùm matrimonium tam ſpirituale, quàm carnale non poſſit conſiſtere ex conſenſibus iteratis, ut declarat Lapus *allegat 8. per totam. maxime n. 4.* & ſcripſi pleniùs in c. *Quoniam, nu. 41. & ſeqq infra de jurepatr.*

41 In ſecundo caſu, id eſt, cùm novitius per annum geſtavit habitum indiſtinctiſſimum, quo ſcilicet promiſcuè utuntur profeſſi, & novitij, ac etiam alij communem vitam cum eis ducentes, ſimiliter ex tunc inducta fuit tacita profeſſio, ut decidtur in eod. c, *1. verſ. Qui vero poſt quartumdecimum annum*, & ſic iterum induci non potuit per ſuſceptionem Abbatiæ.

42 In tertio autem caſu, id eſt, cùm novitius per annum geſtavit habitum novitiorum diſtinctum ab habitu profeſſorum, nunquam fieri potuit tacitè profeſſus quantumcunque temporis in religione perſeveraverint, ut docent in d. c. *Ex parte, de reg.* Innoc. *in princ.* Jo. Andr. *n. 3.* & Card. *eod. n. 2. oppoſ.* unde Abb. Ant. in c. *Conſulti n. 3 eod. tit.* teſtatur ſe vidiſſe literas abſolutorias datas ſuper hoc cuidam Monacho, qui ferè per decem annos ſteterat in habitu probationis: quod vendicat ſibi locum ſi habitus ſit diſtinctus patenter, ideſt, in colore, ſciſſura, vel forma ab habitu novitiorum, ut hodie eſt expeditum in dict. Clem. *Eos*, & ibi notat gloſ. *in verb. Deinceps, in fin. de reg.* At verò ſi ſit patenter diſtinctus, puta per benedictionem veſtiti, perſonam dantem locum, vel formidationis; tunc deferens illum per annum eo ipſo profeſſus eſt, & in hoc corrigitur ius vetus per d. Clemen. *Eos*, ut notat gloſ, præalleg. & ſic ſuſcipiendo Abbatiam non poteſt iterum profiteri.

43 Quod ſi habitus profeſſorum aſſumpſerit, ex hoc ipſo intelligitur tacitè profeſſus, ut eſt textus apertus in d. cap. 1. in c. *reſponſio*, ibi, *vel habitum religionis ſuſcipiat, qui dari profitentibus conſuevit*, concordat cap. *Super eo*, & cap. *Statuimus*, & ibi dixi in 3. *not. infra de regul.* in cap. *Conſtitutionem*, & in c. *Beneficium, eodem titul. libr. 6.* Quod pro

procedit etiamſi diſtinctio ſit latens: adhuc enim per illius aſſumptionem fit tacitè profeſſus ſi triduò perſeveret, ut in d.c. *Conſtitutionem, in fin.* In hoc enim caſu jura antiqua non ſunt correcta, ut notat prædicta gloſſa *in ver. Deinceps, circa mediũ verſ. Unde adhuc hodie:* & per conſequens ex ſuſceptione Abbatiæ nova profeſſio induci non potuit, ut oſtenſum eſt ſuprà in primo caſu.

44 Pro ſolutione obſervandum eſt in quinque caſibus poſſe verificari ut non profeſſus per acceptationem Abbatiæ intelligatur tacitè profiteri

Primus eſt, cùm quis ante ætatem legitimam ad profitendum (quæ de jure communi eſt poſt annum decimumquartum, ut in c. *Significatum, de Regular.* & ex Concilio Trid. poſt annum decimũ ſextum, ut in *cap. 15. ſeſſ. 25. de Regular.*) inducit habitum indiſtinctum: hic enim poſt legitimam ætatem non fit ſtatim profeſſus tacitè, ſed oportet ut pergat in geſtatione habitus per totum ſequentem annum, id eſt de jure communi per totum annum decimũquintum, ut eſt caſus in d.c. 1. *verſ. Quod ſi, per totũ, de Regul. lib. 6.* Et ex Concilio Trident. per totum annum decimumſeptimum, ut ex ſententia S. Congregationis dixi in
45 *c. 1. n. 7. & ſeqq. de Regular.* Verùm ſi poſt annum decimumſextum completum acceptaret Abbatiam, & anteà poſt ſuſceptum habitum ſteriſſet per annum in monaſterio, utique intelligeretur tacitè profeſſus, non quidem ex ſola geſtatione habitus indiſtincti, quia ad hoc requiritur annus decimus ſeptimus completus, ut prædixi; ſed quia immiſcuit ſe actibus profeſſorum, ut in c. *Vidua, de Regular.* nam quemadmodum is, qui ante ætatem legitimam induxit habitum indiſtinctum, in ſequenti anno illicitò fit tacitè profeſſus ſi habitum profeſſorum ſuſcipiat, ut deciditur in *c. 1. in princ. de Regular. lib. 6.* eodem modo fit profeſſus tacitè ſi ingerat ſe actibus profeſſorum, ac ſi ſuſcipiat habitum, quia dari profitentibus conſuevit, ut c. *Quod interrogaſti 27. diſt.* ca. *Quem progenitores 20. q. 1.* c. *Vidua, 27. q. 1.* d. c. *Vidua,* c. *Super eò,* & c. *Conſultis, de Regular.*

46 Secundus caſus eſt cùm quis ante ætatem ad profitendum præfixam induit habitum indiſtinctiſſimum: talis enim quamvis poſt legitimam ætatem pergat per annum in delatione habitus hujusmodi; tamen non alligatur religioni, eum eorum, quæ tunc agit, plenum non habeat intellectum, ut diſertis verbis ſtatuitur in præcitato *c. 1. verſ. Secus autem in illo, de Regular. lib. 6.* quod non corrigitur per d. Clem. *Eos, eod. tit.* ut ibi notat gloſſ. *In ver. Portaverint,* nihil tamen prohibet quin ſuſcipiendo Abbatiam cenſeatur tacitè profiteri, juxta text. *hic,* & concluſionem ſuperius firmatam.

47 Tertius caſus eſt, cùm quis aſſumit habitum indiſtinctum, & proteſtatur per delationem annalem habitus hujusmodi ſe non intendere tacitam profeſſionem emittere: hoc enim caſu tacita profeſſio non inducitur; quia contra præſumptionem juris, & de jure, quæ ſurgit ex delatione annali habitus indiſtincti, admittitur probatio per proteſtationem præcedentem, ut firmat gloſſ. in c. *Ex parte, in ver. Per annum, infrà de Regular.* quam ibi ſequuntur Hoſt. *n. 9.* Jo. Andr. *n. 3.* Cardin. *n. 4.* Butr. *n. 7.* & alii communiter. Unde ſecundùm Vincentium, quem citat ibi Jo. Andr. *n. 3.* ſi quis intra annum probationis proteſtetur, ſe nolle in religione remanere, quamvis aliquo tempore poſt annum remaneat, adhuc poteſt exire. Et hanc ſententiam aliàs probavit S. Congregatio Concilii, dum cuidam puellæ poſtulanti, ut ſibi liceret ex certa cauſa in monaſterio manere ultra tempus novitiatus, nec propterea intelligeretur tacitè profiteri; reſpondit quoad tacitam profeſſionem poſſe puellam ſibi cavere per proteſtationem. Cæterum ſi elapſo anno conſentiat
48 ſe eligi Abbatem, ex hoc intelligitur religioni alligatus, non obſtante proteſtatione: tum quia talis proteſtatio reſtricta eſt ad profeſſionem quæ inducitur ex geſtatione annali habitus indiſtincti, & non afficit hunc caſum, in quo profeſſio nõ inducitur ex delatione habitus, ſed ex eo quod novitius ſuſcipiendo Abbatiam fecit actum poſitivum, qui non convenit niſi profeſſis, ut dictum eſt in primo caſu: tum quia quatenus proteſtatio ad hunc caſum extenderetur, tamen per actum contrarium ſuſceptionis Abbatiæ factum non immediatè; ſed ex intervallo, intelligitur receſſum à proteſtatione, ut probat textus in cap. *Cùm virum, in verſ. Præſertim infra de reg.* & in matrimonio carnali eſt textus apertus in ca. *Ad id, quod de ſponſ.* dixi in c. *Ex parte, eod. tit.*

49 Quartus caſus eſt, cum novitius tranſacto probationis anno recipit habitum profeſſorum, ſed ante receptionem formaliter proteſtatur ſe per hoc non intendere profeſſionem emittere. Hujusmodi enim proteſtatio ſaltem facta immediatè ante habitus ſuſceptionem, utique impedit profeſſionem tacitam, quæ oritur ex ſuſceptione habitus profeſſorum, c. *Perlatum,* & ibi gloſſ. *in ver. Propoſuit, ſuprà de iis, quæ vi metuve cauſ. fiunt* gloſſ. *1. circa finem, verſ. Et quia ab initio,* in ca. *Porrectum, infra de Regular.*

50 Verũ ſi hoc caſu novitius poſt aſſumptum habitum profeſſorum conſentiret ſe eligi in Abbatem, utique fieret tacitè profeſſus proteſtatione non obſtante, quæ ad hunc caſum non porrigitur, & quatenus porrigeretur ab ea, intelligeretur receſſum per actum contrarium factum ex intervallo, ut dictum eſt in caſu præcedenti.

51 Quintus deniq; caſus eſt, cùm novitius per annum geſtavit habitum profeſſorum patenter diſtinctum ab habitu novitiorum, juxta textum in Clem. *Eos, de Regular.* nam etſi ex ſola geſtatione habitus hujusmodi non cenſeatur tacitè vovere, quantumcumque temporis manſerit in monaſterio, ut dictum eſt ſuprà *n. 42.* tamen fit profeſſus tacitè ſi ſe immiſceat actibus profeſſorum, puta ſuſcipiendo Abbatiam, caſus eſt in c. *Vidua, infra de Reg.* ubi novitia, quæ habitum, ſeu velum converſionis, id eſt probationis aſſumpſit, ſi inter velatas offerat oblationes, & ſic ingerat ſe actibus profeſſarum, cenſetur profeſſa, ut in Summa illius textus firmant Jo. Andr. Butr. Cardin. & omnes. His igitur quinque modis poteſt ad practicã deduci noſtra concluſio; quare diſputatio ſuperius habita non eſt inutilis.

DE TESTAMENTIS.

Cap. Nos quidem.

SUMMARIUM

1 *EPiſcopus propter negligentiam hæredis exequitur piam voluntatem teſtatoris.*

2 *Executio voluntatis teſtatoris fieri debet infra annum computandum à die monitionis factæ per iudicem.*

3 *Intellectus*, § Si quis ædificationem, in Authen. de Eccleſ. titul. num. 6.

4 *Domus venerabilis appellatione includitur etiam monaſterium.*

5 *Monaſterium à teſtatore ordinatum an debeat infra annum compleri, an verò ſufficiat opus inchoare.*

6 *Oratorium infra quinquennium, hoſpitale infra annum compleri debet.*

7 *Relicta ad pias cauſas integrè ſolvi debent infra ſex menſes.*

8 *Relicta Eccleſiæ, ſeu monaſterio conſtruendo debentur integra etiam cum fructibus medii temporis.*

9 *Epiſcopi omnium piarum diſpoſitionum tam inter vivos, quàm in ultima voluntate in caſibus à iure permiſſis ſunt executores.*

10 *Epiſcopus herede, vel executore negligente ſuccedit in facultate exequendi etiam ad non pias cauſas.*

11 *Teſtamentorum publicatio ad Epiſcopum non ſpectat niſi conſuetudo aliud inducat, & n. ſeq.*

12 *Intellectus*, c. Epiſcopus, 88. diſt.

13 *Monaſterium poteſt alibi ædificari arbitrio Epiſcopi, ſi in loco à teſtatore præſcripto conſtrui non poſſit.*

14 *Legatum pium non fit caducum ſi impleri non poſſit de iure, vel de facto, ſed in alios uſus converti debet.*

15 *Legatũ pro Miſſis canendis convertitur in aliud opus, ſi Miſſæ non poſſunt cantari propter interdictum.*

16 *Pecunia pro monaſterio conſtruendo relicta, ſi non ſufficiat, convertetur in alium uſum.*

17 *Fructus hoſpitalium ad uſum peregrinorum, ſi in loco non ſint peregrini, convertuntur in uſum inſtitutioni proximiorem ab Ordinario cum duobus de Capitulo.*

18 *Legatũ annui reditus factum fratribus Minoribus an commutari poſſit per Papam in alios uſus, non obſtante quod teſtator id prohibuerit, & legatum ademerit in caſum commutationis, n. ſeq. uſq; ad n. 48.*

19 *Fratres Minores S. Franciſci ſunt incapaces annuorum redituum.*

20 *Annui redditus inter immobilia computantur.*

21 *Relictum nullum ob incapacitatem cauſatam à prohibitione iuris reſiſtentis potentiæ capiendi & relinquendi habetur pro non ſcripto.*
Declaratur, & refellitur opinio Angeli de Peruſio n. ſeqq.

22 *Legatum annui reditus, vel bonorum ſtabilium relictum Fratribus Minoribus ſub modo licito valet.*

23 *Et factum ſimpliciter intelligitur factum ſub modo licito.*

24 *Modus vel conditio impoſſibilis ſi ad nullum honeſtum finem adiiciatur legato, impleri non debet; ſi verò ad honeſtum finem, fit converſio in alium uſum.*

25 *Legatum Prædicatoribus, vel Minoribus, ut ſe conferant ad habitandum in ædibus teſtatoris, & ibi* Divina *celebrent, in alium uſum converti debet.*

26 *Relictum Fratribus Minoribus cenſetur factum principaliter pro anima.*

27 *Conditio impoſſibilis in ultimis voluntatibus habetur pro nõ ſcripta ſi cõtineat aliquid turpe, ſecus ſi nihil turpe, quia impleri debet de facto ſi non poteſt de iure.*

28 *Fratres Minores poſſunt recipere legata annua à ſponte dantibus per modum eleemoſynæ, dummodo de illis aliter per Papam non fuerit diſpoſitum.*

29 *Fratres Minores ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna prohibentur impedire proviſos Apoſtolicos de beneficiis, quibus legata annua ipſis fratribus relicta applicata fuerunt.*

30 *Prohibitione Papæ poſſit commutare legatum annuum Fratribus Minoribus relictum, tamquam turpis habetur pro non adiecta, & n. ſeq. uſq; ad num. 48.*

31 *Legatum ſi de iure, vel de facto iuxta mentem teſtatoris impleri non poſſit, in alium uſum convertitur non obſtante prohibitione quod applicari non poſſit niſi ad uſum deſtinatum.*

32 *Pecunia ad certum uſum relicta non poteſt per Superiorem ad alium uſum deputari, quando in eum caſum teſtator providit quid fieri debeat. Declaratur, n. ſeq.*

33 *Relictum Religioſis ſub modo licito aliis uſibus applicari non debet per Papam, quando teſtator alios ſubſtituit caſu quo onera non impleantur & n. ſeq.*

34 *Proviſio hominis licita facit ceſſare proviſionem legis.*

35 *Papa commutare poteſt pias diſpoſitiones, etiamſi de iure, & de facto applicari poſſint ad uſum deſtinatum.*

36 *Papa poteſt rem uni Eccleſiæ auferre, & dare alteri ſed ſine cauſa id facere non debet.*

37 *Relictum ſub modo illicito Religioſis incapacibus ea conditione, ut quatenus impleri non poſſit de iure vel de facto, deveniat ad alium an debeat aliis uſibus applicari, & n. 51.*

38 *Relictum Fratribus Minoribus ſub modo illicito commutari poteſt ad alium uſum, non obſtante prohibitione teſtatoris, & ademptione relicti in caſum commutationis.*

39 *Conditio adiecta legato facto religioſo, ne Superior poſſit ſe de illo intromittere, aliàs ſit ademptum, tanquam turpis habetur pro non appoſita, & num. 54. & ſeqq.*

40 *Papa poteſt commutare ultimas voluntates, & de hoc dubitare eſt ſacrilegium.*

41 *Nemo poteſt cavere ne leges in ſuo teſtamento locum habeant.*

42 *Legem vivam contemnere periculoſius eſt, quam legem mortuam.*

43 *Pœna adiecta actui illicito non committitur.*

44 *Iuri nedum* Canonico *ſed etiam Divino repugnat, ut piæ diſpoſitiones non ſubſint Papæ.*

45 Conditio *per indirectum habilitans Fratres Minores ad redditus annuos eſt turpis.*

46 *Fratres Minores habentes contra regulam reditus annuos peccant mortaliter.*

47 *Peccatorum correctio ſpectat ad Papam, & qui negat poteſtatem Papæ, negat ſe* Chriſtianum.

48 *Commutatio legati annui Fratribus Minoribus relicti an ſit nulla ex defectu intentionis, eò quòd Papa ignoraverit heredes fuiſſe vocatos in eventũ commutationis, & n. ſeq. uſq; ad n. 65.*

49 *commutatio voluntatis locum non habet ubi teſta-*

teſtator providit quid fieri debeat de legato, ſi in uſum deſtinatum converti nequeat.

50 *Et in quibus caſibus commutatio impugnari poſſit ex defectu intentionis eò quod Papa ignoraverit proviſionem teſtatoris.*

52 *Teſtator non poteſt diſponere ut impoſſibile transferatur ad poſſibile.*

53 *Ignorantia diſpoſitionis à jure improbata ſubreptionem, aut defectum intentionis non parit.*

54 *Paria ſunt ſubſtitutionem non fuiſſe ſcriptam à teſtatore, & de jure haberi pro non ſcripta.*

55 *Ex nihilo nihil producitur.*

56 *Impoſſibilitas juris, & natura æquiparantur.*

57 *Fictio idem operatur in caſu ficto, quod veritas in caſu vero.*

58 *Intentionis defectus non oritur niſi ex ignorantia eorum, quæ ſi Princeps ſciviſſet, aut nullo modo, aut difficilius conceſſiſſet.*

59 *Papam Signatura nullam habet rationem ultimarum voluntatum prohibentium ne Papa poſſit illas commutare, & n. 68.*

60 *Ad officium Romani Pontificis pertinet illicitas teſtatorum diſpoſitiones corrigere, & emendare*

62 *Impoſſibile dicitur, quod ſalva dignitate fieri non poteſt.*

63 *In teſtamentis attenditur quale fuerit principale objectum, & finis teſtatoris.*

64 *Medium ubi eſt illicitum, acquiſitio impeditur.*

65 *Relictum Altari ſeu Capellæ exiſtenti in Eccleſia Fratrum Minorum pro Miſſis celebrandis, cenſetur relictum ipſis Fratribus ſicut & relictum Eccleſiæ, & n. 67. & 73. & ſeqq.*

66 *Hæredi à ſeipſo legari non poteſt.*

68 *Conſenſus ſemper acquirendus eſt ab eo, penes quem reſidet jus principale.*

69 *Regulares Ordinum Mendicantium non conſueverunt permittere, ut in eorum Eccleſiis erigantur Capellæ perpetuò officiandæ à Presbyteris ſæcularibus, neque ad id cogi poſſunt.*

70 *Executores habentes ex teſtamento facultatem declarandi voluntatem teſtatoris, à declaratione ſemel facta reſilire non poſſunt.*

71 *Repudiare quis non poteſt quod habere non poteſt*

72 *Conſuetudo interpretativa non oportet ut ſit præſcripta, ſed ad eam inducendam ſufficiunt decem anni.*

73 *Relictum pro dote Altaris in Eccleſia Fratrum Eremitarum an cenſeatur factum Deo immortali repræſentando per Presbyteros ſæculares inibi deſervientes.*

74 *Paria ſunt relinquere Eccleſiæ Fratrum incapacium, atque Altari, ſeu Capellæ ibi exiſtenti.*

1 NOS QUIDEM. Propter negligentiam
hæredis Epiſcopus exequitur piam volun-
tatem Teſtatoris. Hoc dicit ſecundùm Jo.
Andr. Butr. Anch. & Imol. vel plenius ſecundùm
Cardin. & Abbat. ſi infra annum à die monitio-
nis non fit executio teſtamenti per debentem ex-
equi, devolvitur executio ad Epiſcopum. In pri-
ma, narratio. In ſecunda, proviſio, ibi, *Quamob-
rem*, in qua primò moneri mandat, ſecundò ſub-
pleri, ibi, *Quod ſi*, Tertiò reddit rationē, ibi. *Sicenim*
2 Nota primò ex illis verbis, *Eā commoneas qua-
tenus infra annum, &c.* annum præfixum ad ædifi-
cationem monaſterii à Teſtatore ordinati non
currere à die mortis teſtatoris, ſed à die mo-
nitionis factæ per judicem. Et quamvis gloſſ. &
Innoc. *in ver. Infra annum*, ſimpliciter dicant vo-
luntatem teſtatoris debere infra annum execu-
tioni demandari, allegando textum hîc, & in Au-
then. *Hoc amplius, C. de fideicomm.* & in Authen. *de
Eccleſiaſt. tit. §. Si quis ædificationem*, tamen Abb.
Antiq. *n. 2* intelligit infra annū, id eſt à juſſu judi-
cis numerandum, & idem dicunt Hoſt. *n. 2. in ver.
Ut eam commoneas.* Jo. Andr. *n. 6. in gloſſa 3. ibi. an-
num.* Anchar. *n. 5. & 6.* Butr. *n. 9.* & Abbas Sicu-
lus, *n. 3.* & ita apertè loquuntur tex. in d. Authen.
Hoc amplius, ibi, *monitus à judice intra annum non
implet.*
3 Nec adverſatur, quin potius favet huic parti d.
§. *Si quis ædificationē*. ibi enim præcipitur ut Ora-
torium providentia Epiſcopi compleatur infra
4 quinque annos; Hoſpitale verò, & quæcumque
venerabilis domus infra annum: Appellatione
autem venerabilis domus non eſt dubium quin
includatur etiā Monaſterium, ut c. *fin. de Regular.*
& in Decreto Concilii Trident. *cap. 11 in princ.*
& *c. 22. ſeſſ. 25. de Regular.* præſertim ponderando
illam dictionem univerſalem *quæcumque*, *c. Solitæ
de major. & obed.* licèt Hoſt. videatur exponere ve-
nerabilem Domum pro Hoſpitali. Sed intelli-
gendo ut prædixi, quoad ædificationem monaſte-
rii ille textus concordat cum hac Decretali.
5 Cæterum Abb *n. 9.* Limitat primò hunc textū
in ver. *infra annum*, ut procedat reſpectu operis
inchoandi non autem reſpectu operis complendi,
in quo dicit coſiderari debere qualitatem ope-
ris. Nam ſi opus non poſſit perfici infra annum,
hæres non poterit dici negligens. Sed hæc limi-
tatio videtur contra mentem hujus Decretalis;
facilè enim eſſet cuique hæredi opus inchoare in-
fra annum, & ſic impedire devolutionem execu-
tionis ad Epiſcopum, & poſteà operis perfectio-
nem diu protrahere, unde hæc proviſio eſſet om-
ninò eluſoria, quod non eſt dicendum, c. *Commiſ-
ſa §. Porrò, de elect. lib. 6.* Prætereà hoc repugnat
litteræ, ibi *infra annū monaſterium quod juſtum eſt
debeat ordinare, & cuncta ſecundùm voluntatē de-
functi ſine altercatione conſtruere.* Quæ verba non
admittunt reſtrictionem, ut ſufficiat initium ope-
ris Similiter textus in d. Authen. Hoc amplius exi-
git complementum operis, dum jubet ut voluntas
teſtatoris infra annum impleatur, c. 1. 78. *diſt.* & l.
6 1. *C. de Curat. furio.* Accedit quod ineptè in d. §. *Si
quis ædificationem oratorii*, conſtitueretur differen-
tia inter ædificationem oratorii, infra quinquen-
nium, & hoſpitalis, vel monaſterii infra annum, ſi
ſufficeret opus inchoare; imò operis complemen-
tum apertè exigit ille textus, tam reſpectu Orato-
rii, ponderando verbum *complere*, l. 2. *ff. de excuſat.
tutor.* quàm reſpectu cujuslibet venerabilis do-
mus, & ſic monaſterii, dum mandat illam fieri in-
fra annum ac ſi intra annum hæredes non fece-
rint, eos domum aut comparare, aut locare, ubi
poſſint quæ juſſa ſunt adimplere, donec hujuſmo-
di domus venerabilis expleatur; indebitè enim
imponeretur hæredi hoc onus comparandi aliam
domum infra annum, ſi ipſe non teneretur domū
à teſtatore ordinatam infra hoc tempus perfice-
7 re. Demùm non apparet qua æquitate ſacri Cano-
nes, & jura civilia ad opus tantummodò incho-
andum conceſſiſſent integri anni dilationem, cùm
tamen relicta ad pias cauſas integrè ſolvi debe-
ant intra ſex menſes à die inſinuationis teſtamen-
ti. ut in Authen. *de Eccleſiaſt. tit. §. Si legatum*, & te-
net Abb. *hic n. 10. verſ. Si verò ſunt relicta.* Unde de

mona-

Digitized by Google

bonis Eccleſiæ vivere, quando non habet patrimonium unde vivat. Et eodem reſpiciunt canones, qui dicunt Epiſcopum poſſe accipere de rebus eccleſiæ, quibus indiget, ſi tamen indiget, & eas diſpenſare pro ſuis, & indigentium neceſſitatibus, ut 12. *q.* 1. c. *Epiſcopus*, & c. *Ex his*, ubi gl. *in ver. Indiget*, reddit rationem, quia de rebus eccleſiæ non debet quis paſci, ſi habet propria: ponderanda enim ſunt illa verba (ſi tamen indiget;) nam qui habet patrimonium, non dicitur indigere ſecundum Abb. *d. q.* 4. *n.* 12. *in* 2. *arg. verſ. Ad idem*, Hinc Vincent. & Philippus in c. *Poſtulaſti, de reſcript.* relati ab Arch. in d. c. *Clericos n.* 2. 1. *q.* 2. 10. dicebant non valere litteras beneficij, niſi facta mentione de paterna hæreditate, quia talis indignè petit beneficium eccleſiaſticum, allegant c. *Quoniam*, 16. *q.* 1. & cap. *Illi*, 12. *q.* 1. Cæterum opinio Vincent. & Philippi communiter reprobatur à DD. & contrarium tenet & in eadem decretali Innoc. & Compoſtel. quos refert, & ſequitur Archid. in d. c. *Clericos*, 1 *q.* 2. *nu.* 1. *in verb. Diſpenſat*, ubi concludit eum, qui habet bonum patrimonium, poſſe impetrare beneficium à Papa, & valere litteras, etiamſi in eis non fiat mentio de patrimonio, quod habet, niſi eſſet ad patrimonium intitulatus, juxta textum in d. c. *Poſtulaſti*, Idque ſecundum Innoc. & Archid. ſatis innuitur ex eo, quod ibi Apoſtolicus non reſpondet conſultationi ſibi factæ ſuper hoc argum. c. *Nonne de praſum.* Et ita ſentiunt communiter DD. ibi & in c. *Epiſcopus, de præb.* ut teſtatur Præpoſ. in d. c. *Clericos, n.* 1. *in* 1. *concl. verſ. Tum item humana lege*, & ita etiam uſu receptum eſt.

Ad prædictos autem Canones ex Hieronymo Auguſtin. & Proſpero dantur à gloſ. & DD. per plures ſolutiones, quæ ſunt veluti declarationes, ſeu limitationes ad regulam ſuperiùs firmatam.

Prima ſolutio eſt gloſ. in d. c. *Clericos, in verb. Sacrilegium*, 1. *q.* 2, quod illud, quod ibi dicitur, ſit exhortatio, & conſilium, non autem præceptum quod etiam ſentit gloſ. in c. *Illi autem, in ver. Sine peccato*, 12. *q.* 1. dum dicit c. illud de conſilio loqui, & fuit opinio Laurentij ſecundum Archid. ibi *n.* 1 *in gloſ. in ver. De conſilio*, Cui etiam videtur adhærere Covarr. *in c.* 1. *n* 2. *verſ. Prima etenim authoritas, de teſtam.* Et pro hac ſolutione facit litera d. c. *Clericos*, ibi, *Convenit*, &c. repugnant tamen ſubſequentia verba: Sacrilegium committunt, & judicium ſibi manducant, & bibunt, nec non verba d. c. *Paſtor*, ibi: *Sine grandi peccato.* Et propterea Hugo in d. c. *Illi autem*, dicit ſe credere quod dicitur in prædictis juribus eſſe de præcepto, ut refert ibi Archid. *n.* 1. ſed & Hoſt. in d. c. *Poſtulaſti, de reſcript.* Ego crederem, inquit, eis, qui dicunt dicta jura loqui de conſilio, ſi jura inducerent, quæ non habent, ut refert Præpoſ. in d. c. *Clericos. verſ. Nam hunc textum.* Unde hæc ſolutio non placet Abb. *d. q.* 4. *incip. Titius, n.* 12. *ver. Prima ſolutio.*

11 Secunda ſolutio eſt, quam ponit Præpoſ. in eod. c. *Clericos, verſ. Quarto reſpondet*, quod prædicti Canones intelligantur eo caſu, in quo eccleſia non ſufficit omnibus, verum hæc reſponſio quamvis ſit in ſe vera, quia clerici, quibus propria ſufficiunt, debent tunc ceſſare à ſumptibus eccleſiæ, cùm ſit caſus, in quo deberet potiùs de ſuo ſubvenire, arg. c. *Paſce*, 86. *diſt.* & c. *Licet, de conſ.* tamen nimis reſtringit illos Canones, qui generaliter loquuntur. Et videtur etiam divinare, cum hic intellectus ex verbis illorum non colligatur.

Tertia ſolutio eſt gloſ. prælleg. in c. *Clericos, in ver. Sacrilegium*, quod textus de his loquantur qui occaſione patrimonii ampliandi, quod habent, ſed divinis ſubtrahunt obſequiis, quibus ſe abſentantibus danda non ſunt ſtipendia eccleſiaſtica, arg. c. *Generaliter*, 16. 1. concordat gloſ. in d. c. *Illi autem, in ver. Sine peccato*, dum ait, textum ibi intelligi de clericis vagabundis, & ſequitur Præpoſ. in d. c. *Clericos, nu.* 1. *in* 1. *concl.* dum firmat ſecundum Archid. & alios iſta capitula eſſe intelligenda de his, qui non ſerviunt. Quæ tamen ſolutio videtur contra textum in d. c. *Sacerdos*, 1. *q.* 2. ubi clericis etiam deſervientibus non ſunt danda ſtipendia eccleſiaſtica, niſi ſint pauperes, ut conſiderat Abb *d. q.* 4. *n.* 12. *verſ. Secunda ſolutio*; Ac propterea divinat, ut ipſemet Præpoſit. fatetur *ubi ſupra, verſ. Alii dicunt*, Solutio tamen in ſe bona eſt & ſecundum eum optimè probatur in c.

12 *Clerici* 1. *q.* 2. Porro ſervitium eccleſiæ non ita eſt accipiendũ, ut indiſtinctè clerici teneantur intereſſe divinis in eccleſia, ſed ad hoc, ut vivere poſſint de proventibus eccleſiaſticis, & patrimonium ſervare, quibus volunt, ſatis eſt, ut extrà eccleſias recitent horas canonicas, ſi beneficia ex fundatione, vel ex conſuetudine perſonalem reſidentiam non requirant, & in hunc ſenſum accipienda ſunt oracula ex ſacris litteris deſumpta, de quibus *ſupra n.* 7. ut declarat Præpoſ. *in ſumm. nu.* 3. *verſ. Inter has varietates*, 44. *diſt*, dicens, de hoc eſſe gloſſam communiter receptam in c. *Gratia. de reſcript. lib.* 6.

Quarta ſolutio ponitur per gl. ubi ſupra quod prædicti textus loquantur de quarta pauperibus debita, quæ dari prohibetur abundantibus, panis enim egentium, &c. c. 2. 1. *q.* 2. Nam ſi abundantes de bonis eccleſiæ ſuſcipiunt, licet non debeat eis denegari portio, quia nemo cogitur ſuis ſtipendiis militare, mortaliter peccant. Quæ fuit etiam opinio Laur. & Jo. de Fan. ſecundum Archid. *ubi in fin. in ver. Mortaliter peccant* Et idem innuit gloſ. præall. in d. cap. *Illi autem*, dicens textum loqui de oblationibus, quæ abundantibus non ſunt communicandæ. Et hæc ſolutiò quamvis non placeat Præpoſ. 12. *d.* c. *Clericos verſ. Tertio dicunt*; tamen ſatis congruit cum littera textus ibi: *Si quod pauperum eſt*, & c. Quæ verba clatè indicant bona propria poſſidentibus illam tantum portionem denegari quæ pauperibus debetur. Et concordat littera d. c. *Paſtor*, ibi, Nec ſua poſſidentes ſine grandi peccato, unde pauper victurus erat, accipiunt.

Quinta ſolutio eſt Innocentii in c. *Epiſcopus. de præb. nu.* 1. quod in d. c. *Paſtor. q.* 2. Author Canonis tantum intendat prohibere, ne quis de patrimonio avarè theſaurizet, & bona eccleſiæ expendat; aliàs autem benè licet ſua bona conſervare hæredibus, & bona Eccleſiæ expendere, ſequitur Archidiac. in d. c. *Clericos n.* 1. *verſ. Unde Innoc.* Et hæc ſolutio eſt etiam de mente gl. ibidem dum ait, tunc potiſſimum mortaliter peccare clericos, qui abundantes de bonis eccleſiæ ſuſcipiunt quãdo ſua reſervant ex cupiditate. Et opinionem Innocentii communiter à Doctoribus approbari teſtatur Sylveſt. *in verſ. Clericus*, 4. *nu.* 12. De cujus veritate clariùs etiam patebit ex his, quæ mox dicentur in ſeq.

Sexta

Sexta ſolutio eſt gloſ. in d.c. *Clericos, in verb. Accipiunt, 1.q.2.* dum dicit textum loqui de illis clericis, qui cùm habeant bona propria, accipiunt bona eccleſiæ, & in malos uſus convertunt; & ſic eſſe intelligenda ſequentia capitula, ſcilicet cùm malè diſpenſant. Idem tradit Innoc. in c. *Poſtulaſti, in princ. de reſcr.* dicens clericos habentes patrimonium, non indignè accipere beneficium; dummodò benè diſpenſent; Et cum hac ſolutione tranſit etiam Archid. in eod. c. *Clericos in verb. Diſpenſant*, & in d.c. *Illi autem, n.1.12.q.1.* ubi ait quod dicitur in c. *Quoniam 16.q.1.* quod ſacrilegium committunt, verum eſſe quando ex cauſa quis recipit ſtipendium eccleſiæ, ut in uſus illicitos convertat, & ne ſuum quotidianis expenſis imminuat, c. *Si quis proprium. 1.q.2.* & ut patrimonium ſuum augmentet, illud conſanguineis ſuis relicturus; Aliàs etiam qui habet propria, licitè de altari vivet, cui ſervit, Ita Archid. quem ſequitur Præpoſ. in d.c. *Clericos, n.1. verſ. Eſt & alia concluſio*, ubi ait graviter peccare illos, qui divites ſunt, & ex proprijs bonis, aut parentum, ſive propinquorum ſufficientiam vitæ habent, ſi cauſa cupiditatis, ſcilicet augendi divitias, propinquos ditandi, vel ſi vitio prodigalitatis faciunt, ut ſuperfluè, & luxurioſè vivant, ſtipendia eccleſiæ accipiunt; quia quod pauperum eſt, cùm non indigeant, per avaritiam apertè videntur, cap. 1. 42. *diſt.* c. *Sicut, 47. diſt.* Aliàs autem ex quo ſunt dicati ordini clericali, poſſunt capere ſtipendia, ſeu beneficia ab eccleſia, cui deſerviunt, ſeu militant, Et fuit opinio Innoc. in c. *Poſtulaſti in princ. de reſcr.* & in c. *Epiſcopus de preb.* & Hugonis in c. *Illi autem, 12.q.1.* dicentis: (Intentio clericorum poteſt eſſe mala ſi accipiant bona eccleſiæ ea intentione, ut poſſeſſiones magnas ſibi & conſanguineis ſuis emant, divitias cumulent, & ſimilia; tunc cùm peſſima ſit eorum intentio, mortaliter peccant ſic accipiendo, & ſua, & Eccleſiaſticis ſic utendo, imò abutendo. in quo caſu intelligitur quod hic dicitur, & in prædictis c.c. & ſimilibus; ſi verò accipiant, ut ſuis honeſtis uſibus provideant, & pauperibus tempore neceſſitatis provideant, optima eſt eorum intentio, & tunc ſine peccato poſſident ſua, & percipiunt eccleſiaſtica ſibi aſſignata.) Ita Hugo, quem totidem verbis refert, & ſequitur ibi Archid. *n.2.* & conſentiunt Hoſt. in d.c. *Poſtulaſti, de reſcr.* dicens, Clericum ſi deſerviat beneficio, & benè vivat, nec habeat pravam intentionem theſaurizandi, poſſe cum bona conſcientia vivere de reditibus beneficij, ſecus ſi non deſervit, vel luxurioſè vivit, vel pravam intẽtionem theſaurizandi habet. Quò etiam ſpectant verba Riccardi *quolib. 3.q.20.* quod habens patrimonium ſufficiens ad neceſſitatem naturæ ſolùm poteſt recipere beneficium ſecundum exigentiam ſtatus, & perſonæ, habens verò patrimoniũ ſufficiens etiam ad hæc, & eleemoſynas multas faciendas, ſi recipiat beneficium, ut benè diſpẽſet, non peccat, modò ſit idoneus, ſi verò recipit illud non intendens Eccleſiæ deſervire, ſed amicos ditare, & magis honorari, & vivere delicatiùs, mortaliter peccat. Ita Riccard. cum quo tranſit Sylv. *in ver. Clericus, 4.n.12.* affirmans opinionem Innoc. à DD. communiter teneri. Et huic ſolutioni apertè ſuffragatur littera d.c. *Clericos, 1.q.2.* ibi, & per abuſionem talium judicium ſibi manducant, & bibunt; quæ videtur innuere clericos abundantes non prohiberi ſtipendia accipere ab eccleſia, niſi abutantur.

13 Septima ſolutio eſt Ulrici *in ſumm. ſua*, relati à Præpoſ. in d. cap. *Clericos, 1.q.2. verſ. Quinto*, quod d. jura ſunt intelligenda, cum extrema neceſſitas pauperum hoc requirit, ut etiam ſua eis quiſque pro ſua facultate communicet. Et eſt ex mente S. Thom. *in 2.2.q.185.art.6.* ubi dicit ad prædictam authoritatem Hieronymi, non omnia bona clericorum pauperibus eſſe eroganda, niſi fortan in articulo neceſſitatis, in qua etiam pro Redemptione captivorum, & alijs neceſſitatibus pauperum vaſa cultui divino dicata diſtrahuntur, ut Ambroſ. dicit in c. *Aurum, 12.qu.2.* Et in tali neceſſitate peccaret clericus, ſi vellet de rebus eccleſiæ vivere, dummodo haberet patrimonialia bona, de quibus vivere poſſet. Et *q.18. artic. 4. in reſp. ad primum*, ſimiliter dicit eaſdem authoritates Hieronymi, &c. eſſe intelligendas tempore neceſſitatis, quando ſcilicet non poſſet aliter pauperibus ſubveniri, tunc enim clerici tenerentur non ſolùm ab eleemoſynis recipiendis deſiſtere, ſed etiam ſua, ſi quæ haberent, largiri ad pauperũ ſuſtentationem. Et hic intellectus ſecundum Prępoſ. *ubi ſupra* probatur ex illis verbis textus *quod pauperum eſt*. Nam certè ſunt pauperum in extrema neceſſitate, non aliter, ut idem adnotavit in c. *Sicut, 47. diſt.* aliàs enim ſunt prius ipſius miniſtri pro ſervitio, ut in c. *Placuit, 1.q.2.* Cui ſolutioni ſecundum eum, multum etiam congruit littera d. c. *Paſtor, 1.q.2.* ibi. Unde pauper victurus erat:

14 Octava demum ſolutio eſt Archidiaconi poſt Hugon. in d.c. *Clericos, in princ*, quod illud c. & c. *Illi, 12.q.1.* & ſimilia loquantur ſecundum ſtatum primitivæ Eccleſiæ, quando ex illes erant reditus, diſtribuebantur ex facultatibus eccleſiæ, prout cuique opus erat, juxta c.2, & c. *Tua ead. cauſ. & q.* Et hunc intellectum ſequuntur Felin. in c. *Poſtulaſti, n.6. de reſcr.* Covar. in c.1. *nu.2. de teſtam.* & ſimiliter eſt ex mente S. Thom. *in 4. diſt. 38. art. 2.q.2. ad 3.* Quod tamen ut dicit Præpoſ. in præalleg. cap. *Clericos, ad fin. verſ. Septimo*, non eſt intelligendum de tempore Apoſtolorum, ſed antequam eſſet illa formalis, & ſolemnis inſtitutio beneficiorum, & tituli beneficiales; Quod latiùs per quatuor temporum diſtinctionem proſequitur in *ſum. n.4. verſ. Nam clarum eſt, uſque in fin.*
15 *44. diſt.* Primum tamen tempus Apoſtolorum quando Chriſtiani omnes, ſeu clerici, ſive laici initio naſcentis eccleſiæ pretia rerum ponebant ad pedes Apoſtolorum, *Act.* 4. quod pertinet ad pręſentem quæſt. coincidit cum ſecundo tempore, in quo bona omnia clericorum erant cõmunia, ut mox patebit. Quare ſecundum Abb. *in ſua q.3. incip. Sempronius, n.10. verſ. Ad tertium contrarium*, & d. *q.4. Titius clericus, n.12. uſq. in fin.* in hac materia pro conciliatione omnium jurium ſpectanda ſunt tria tempora.

Primum tempus eſt, quando in primitiva Eccleſia clerici cõmuniter habitabant, & nihil proprij habebant, ſed omnia habebant communia, & de illis bonis communibus clerici vivebant primò juxta diſpenſationem Apoſtolorum, deinde juxta diſpenſationem Epiſcoporum, qui Apoſtolis ſucceſſerunt, cap. *Duo ſunt, 12.q.1.* ubi Hieronymus In clericis, inquit, ratio capitis eſt temporalium rerum depoſitio; illi enim victu, & veſtitu contenti, nullam inter ſe proprietatem habentes, debent habere omnia communia, & c. ſeq. ubi Gregorius

Digitized by Google

gorius ſcribit Auguſtino Angelorum Epiſcopo ut clericos illius Eccleſiæ inſtituat ad eum modum, qui in initio naſcentis Eccleſiæ fuit patribus noſtris, in quibus nullus eorum ex iis quæ poſſidebant, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia, c. *Cui portio*, & c. *Certè 12. q. 1.* de quo per gloſ. *ibi in Summ*. Quo tẽpore ſecundum S. Thomam *in 4. diſt. 38. art. 2. quæſt. 2. ad 3.* erat aliquis modus vivendi ab Eccleſia approbatus, quo aliqui ad vivendum in communi ſe obligabant; & tunc illa obligatio ad talem modum vivendi idem operabatur, quod tunc obligatio ad certam regulam. Et ſecundum hoc tempus non eſt quærendum an Sacerdotes, & Clerici habentes propria poſſent vivere de bonis Eccleſiæ, cum nihil proprii poſſiderent.

Secundum tempus ſucceſſit in quo Apoſtoli videntes utilius fore, ut prædia oblata conſervarentur eccleſiis cathedralibus, ut ex eorum fructibus poſſet omnibus indigentibus uberiùs ſubveniri, ſtatuerunt, ut bona hujuſmodi non venderentur, ſed conſervarentur ut ſupra, & Epiſcopus haberet poteſtatem ea diſpenſandi prout cuique opus eſſet, ut eſt text. in c. *Videntes*, *12. q. 1.* ſecundum Abb. *in d. qu. 4. nu. 14. col. ult. verſ. Secundum præſuppoſitum*, & de reditibus Eccleſiæ fierent quatuor partes, quarum una deberetur Epiſcopis, alia clericis, tertia fabricæ, quarta pauperibus, c. *Quatuor*, c. *De reditibus*, c. *Cognovimus*, & c. *ſeq. 12. q. 2.* Et hoc tempore emanarunt jura ſupra in contrarium adducta *num. 9.* quæ diſponunt ut clerici habentes proprium, nullatenus participent de reditibus Eccleſiæ. Ratio ejus diſpoſitionis fuit, quia cùm adhuc illicitum videretur, ut clerici proprium poſſiderent contra veſtigia Apoſtolorum, & nonnulli id facerent clam, ut oſtenderent ſe ſanctiores, quam eſſent, ut in c. *Certè* *12. q. 1.* multò deteſtabilius videbatur, ut proprium haberent, & nihilominus viverent de reditibus Eccleſiaſticis, qui reſervati erant principaliter pro ſubſidio indigentium; unde ſatis erat, ut permitteretur eis bona patrimonalia poſſidere, ut in c. *Illi autẽ*, c. *Epiſcopi*, c. *Sint manifeſta*, c. *Præcipimus*, & c. *Futurã*, §. *His ita*, & c. *Ex his*, ibi: Ita quod nihil eis deſuit, *12. q. 1.* &. & probatur in c. *Nulli*, *ead. cau.* & *q.* & in c. *Sacerdote*, 12 *q.* 4. Ideoque conſtitutum fuit, ut clerici etiam ſervientes, ſtipendia Eccleſiaſtica non acciperent, niſi eſſent pauperes, prout diſponitur in d. c. *Sacerdos*, *1. q. 2.*

16 Tertium, & ultimum tempus fuit, quando clerici cum non eſſent ita ferventes in fide, cœperunt licitè omni ſcandalo ceſſante poſſidere propria, & Eccleſiæ conſtrui, & dotari, principaliter pro earũ miniſtris, c. *Nemo de conſecr. diſt. 1.* c. *fin. 1 qu. 2.* *Cum ſi, de conſecr. eccleſ. vel altar*, c. *Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat.* S. Th. *quod lib. 6. art. 12 ad 3.* & erecti etiam fuerunt tituli beneficiales, c. *1. & per tot. 22. diſt.* c. *fin, de conſuet*, *lib. 6.* cap. *De multa, de præben.* cum mult. ſimil. Et hoc tempore ſtatutum fuit, ut clerici poſſent licitè vivere de reditibus eccleſiæ, & bona patrimonialia ſuis hæredibus derelinquere, ut in c. *Epiſcopi*, in c. *Manifeſta*, & in c. *Sunt manifeſta, 12. q. 1.* & in c. *Quia nos de teſtam.*

Stat igitur firma concluſio ſuperius probata quod clerici etiam habentes proprium patrimonium poſſint ſuſtentari de reditibus beneficii, cui ſuffragatur etiam univerſalis conſuetudo ſecundũ Præpoſ. in c. *Clericos*, *1. q. 1.* ibi, In oppoſitum arguitur ex conſuetudine eccleſiæ, in qua non modo pauperes, ſed etiam divites ad eccleſiaſtica beneficia promoventur, & de ſtipendiis deputatis prædictis officiis ſuſtentantur.

17 Nunc eidem concluſioni ſubjiciuntur quædam corollaria. Primò, clericus poteſt excedere de fructibus beneficii non ſolum in neceſſariis, ſed etiam in ijs, quæ decent, ſervata ratione conditionis, ſtatus, & perſonæ; S. Thom. *quodlib. 6 art. 12.* ubi ait: Si quis bona fide diſpenſet eccleſiaſtica bona, indè accipiens quod ſibi convenit ſecundum conditionem ſtatus, & perſonæ, non peccat mortaliter, etiam ſi fortè aliquid plus in ſuos uſus convertat, quam oporteat; & in *2. 2. art. 6.* & tradunt Navar. *de redit. eccleſ. q. 1. num. 92.* Rodoan. *de ſpol. q. 3. §. Verum quia num. 16. cum ſeq.* Covar. in c. *Cum in officiis, num 2 verſ. 3.* *ex eadem ratione de teſtam* Et quamvis gloſ. in cap. *Epiſcopus, in ver. Vſibus, 12. qu. 1.* ex eo textu dedicat clericos ea neceſſitate debere eſſe contentos, ut habeant victum, & veſtitum; & in textu neceſſitatem eſſe referendam ad neceſſitatem naturæ, & eſſe augmentum contra illos, qui propter neceſſitatem dicunt ſe habere plures eccleſias tamen illa gloſſa poteſt tantum ſalvari ſecundum illud tempus, in quo reditus eccleſiarum erant principaliter deputati pro uſu indigentium. At ſecus eſt poſteaquam erecti ſunt tituli benficiales, & illorum fructus deputati principaliter pro ſubſidio miniſtrorum, ut declarat Abb. in *d. qu 4 num. 14 col. ult. verſic. Secundum præſuppoſitum*, & eſt ex mente S. Thomæ *d. quodlib. 6 art. 12. ad 3.* Ideoque Hugo relatus à Præpoſ. in d. c. *Clericos, prope fin. verſ. Sed hic ſurgit quæſtio, 1. qu. 2.* dicit clericos habentes proprium patrimonium poſſe accipere de bonis eccleſiæ quantum ſibi aſſignatum eſt canonicè, vel hoc pro honeſtate perſonæ, & qualitate moderandum eſſe. Et fuit opinio Innoc. in c. *Epiſcopus, de præb. in princ.* ubi verbum, *ſubminiſtret*, interpretatur pro qualitate eccleſiæ, & dignitate clerici, per text. in l. *penult, ff. de alim. & cib. leg.* & in l. *Quæro, ff. de jur. dot.* Et idem voluit Hoſt. *in Summ. de reſcr. §. Quæ poſſunt objici, nu. 25. verſ Sed quid appellas*, dicens beneficiũ ſufficiens appellari quod ſibi, & ſuis ſufficiat, ca. *Studeat ad fin 50. diſt.* cap. 1. *de cohab. cleric. & mulier.* conſiderata nobilitate, dignitate, & majoritate illius, de cujus proviſione quæritur, arg. c. *Non cogantur 41. diſt.* Ita Hoſtien.

Ideoque in Extravag. *Execrabilis* Joannis. 22. Cardinalibus, & Filiis Regum conceditur retentio plurium incompatibilium, & in c. *De multa, in fin. de præb.* dicitur poſſe diſpenſari cum nobilibus, & litteratis perſonis circa pluralitatem beneficiorum, licet poſſint aliundè vivere, ut conſiderat Abbas *in ſuaq. 3, Sempronius clericus, n. 12. verſ. Vnde nobiles*, de quidem decentia ſtatus dicetur, & infra *n. ſeq* & latiùs *n. 33.*

18 Secundò, ſi clericus diſtribuat ſuperflua in eos qui quamvis habeant neceſſaria ad victum; non tamen habent ſic ſufficientia pro qualitate conditionis, & decentia ſtatus, bene diſtribuiſſe videtur. Ita D. Thom. *prææalleg. 2. 2. quæſt. 32. art. 6.* Navar. *de redit, eccleſ. q. 1. n. 65.* Quare clericus poteſt
19 uſque ad ſtatus decentiam donare etiam conſanguineis, & familiaribus ſuis, c. *Studeat, in fin. 50. diſt.* ibi: præcipimus, ut tale beneficium ſibi Eccleſiæ

Digitized by Google

ſiæ ſuæ concedatur, quo & ipſe, & ſui ſufficienter poſſint habere ſuæ ſuſtentationis ſolatium, c. *Omnino*, & ibi gloſ. *in ver: Vt de mercede*, & Gem. 3, *diſt*. c. *Pervenit*, & ibi Abb. *in* 2, *notab. de Arbitr.* Felin. in c. *Poſtulaſti, n.* 6. *verſ. Et hoc, quod liceat, de reſcript.* Item poteſt de reditibus Eccleſiæ dotare ſorores, vel alias conſanguineas, c. 1. *de cohab. cler. & mulier.* Abb. in d. c. *Pervenit*, & Sylveſt. *in verb. Clericus*, 4. *n*. 11. *verſ. Decimoquinto.* Quod tamen ſecundùm eum limitatur, & intelligitur ſi indigeant, non autem ad pompam, vel altum ſtatum, magnopere enim cavendum eſt, ne hujuſmodi decentia ſtatus, & conditionis conſanguineorum longiùs, latiùſque protendatur, quam ferat neceſſitas. Unde Bernardus in declaratione ſuper illis verbis Evangelij. *Ecce nos reliquimus omnia*, ſic ait: (Vivat de altario, ut juxta eumdem Apoſtolum alimenta, & quibus tegatur habens his contentus ſit. De altario, inquit, vivat, non ſuperbiat, non luxurietur, denique non ditetur, nõ ſibi de bonis Eccleſiæ ampla palatia fabricet, mutans quadrata rotundis, nec loculos inde congeret, aut ſuperfluitione diſpergat, non extollat de facultatibus Eccleſiæ conſanguineos ſuos aut nepotes, aut neptes nuptui tradat,) & Ambroſius *lib.* 1. *de offic. c.* 30. relatus à D. Thom. *in* 2. 2. *qu.* 185. *art.* 7. *ad* 2. Hæc eſt approbanda liberalitas, ut proximos ſeminis tui ne deſpicias, ſi egere cognoſcas, non tamen, ut illos ditiores fieri velis, ex eo quod tu potes conferre inopibus, refertur in c. *Eſt probanda*. 86. *diſt*. & *in* 7. *Synodo, c.* 12. ſtatu-
20 tum eſt ſecundùm Canonem SS. Apoſtolorum, ut non liceat Epiſcopo fraudare quidpiam ex rebus Eccleſiæ, vel cognatis proprijs donare quæ Dei ſunt; quod ſi pauperes fuerint, ut pauperibus largiatur; & in Trid. Synodo, *c.* 1. *ſeſſ.* 25. totidem ferè verbis omninò Epiſcopis interdicitur, ne ex reditibus Eccleſiæ conſanguineos familiareſve ſuos augere ſtudeant, cùm & Apoſtolorum canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, iis ut pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa: Imò ſeriò moneantur, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affectum unde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant. Nam, ut inquit gloſ. in c. *Pervenit, in ver. Gravius*, 1. *q.* 3. cæci ſunt Epiſcopi circa nepotes, unde tantus impetus in eos omnia fundendi fuit reſtringendus. Ceſſante autem hujuſmodi neceſſitate, quam grave ſit ſcelus de reditibus Eccleſiaſticis conſanguineos ditare conſtat ex verbis Gregorij VII. in c. *Pervenit*, 16. *q.* 7. ibi: (Si quis fuerit hujus divini præcepti tranſgreſſor, inter maximos hæreticos, & Antichriſtos nõ minimus habeatur,) qui canon procedit etiam in fructibus ſecundùm intellectum Hugonis, & Archid. & ex alijs innumeris ſacrarum litterarum, & SS. Patrum teſtimonijs.

Tertiò, clericus poteſt de reditibus Eccleſiaſti-
21 cis remunerare accepta ſervitia. Videtur autem hoc eſſe rei debitæ perſolutio; aliàs incurrit vitium ingratitudinis, ſi nullatenus remuneret, Navarr. *d. q.* 1. *monit.* 36. *n.* 1. *verſ. Cæterum nos in ea ſententia ſumus*, ubi ait recompenſationem iſtam debere eſſe majorem accepto ſervitio, vel beneficio per ea, quæ Ariſtoteles *in lib. Ethic.* tradit de referenda gratia menſura accumulativè; Nam ut ſcribit Seneca *libr.* 2. *de benef. c.* 18. Diligentius quærendus eſt beneficij, quam pecuniæ creditor: huic enim reddendum eſt quantum accepi, & ſi reddidi, ſolutus ſum, ac liberat illi plus ſolvendum eſt, & nihilominus relata gratia cohæremus: qua de re plura apud Covarr. in c. *In offic, n.* 10. *de teſtam.*

22 Quartò, nomine pauperum in hac materia intelliguntur omnia pia opera, ſcilicet in Dei cultum tendentia, ut intelligit S. Thom. *in* 2. 2. *q.* 185. *art.* 7. Adrian. *in* 4. *in materia de reſtit. q.* 12. *col.* 2. Navarr. *d. q.* 1. *monit.* 20. *n.* 1. Quod ſi verum eſt, apparet pauperes parum juris habere in reditus Eccleſiaſticos, præterquam in bona hoſpitalium, quæ eorum uſibus principaliter ſunt deſtinata, & conſequenter in uſus miniſtrorum, Clem. *Quia contingit*, ubi notatur *de relig. domib.* quod magis firmat opinionem D. Thom.

23 Quintò clericus poteſt pro libito diſponere de portione, quam per ſuos labores ab Eccleſia meretur ultra mediocre ſervitium debitum illi, & exhibitum: Idemque judicium de iis, quæ ad decentem ſtatum neceſſitati ſibi ſubtrahit; nec ſi profundat, tenetur ad reſtitutionem. Jo. Major. *in* 4. *diſt.* 24. *col.* 4. ſequitur Navarr. *ubi ſup. num.* 70. Idem dicendum de iis, quæ clericus lucratur, pro Miſſarum celebratione, officiis cantando, &c. teſtatur de communi Navar. *n.* 75.

24 Sextò, quod dictum eſt clericos poſſe excedere de fructibus beneficii uſque ad decentiam ſtatus, multò ſecuriùs procedit in Urbe, & eius diſtrictu ad decem milliaria, quia Paulus V. in Conſtitutione edita 8. Aprilis 1606. quæ incipit *In eminenti*, non ſolum tribuit omnimodam facultatem incolis, & civibus urbis, qui in ea, vel eius diſtrictu infra decem milliaria, non tamen extra debitam reſidentiam deceſſerint liberè, & licitè pro libito voluntatis diſponendi de omnibus ſuis bonis etiam provenientibus ex quibuſcumque fructibus, reditibus, proventibus, iuribus, obventionibus, & emolumentis Eccleſiaſticis etiam decimalibus Eccleſiarum, & beneficiorum quomodolibet qualificatorum, quæ in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem, vel aliàs quomodolibet, etiam ex diſpenſationibus Apoſtolicis obtinent, ſeu antea obtinuerint, vel in poſterum obtinebunt, cuiuſcumque qualitatis, quantitatis, & valoris exiſtant per eos acquiſitis, vel acquirendis in eadem urbe, & illius diſtrictu infra decem milliaria ut ſupra conſiſtentibus, tam inter vivos, quam in ultima voluntate in favorẽ conſanguineorum, & affinium ſuorum, & quarumvis aliarum perſonarum, etiam penitùs extranearum: Verùm etiam decrevit, ut iiſdem decedentibus ab inteſtato eorum bona ex bonis, & reditibus Eccleſiaſticis ſupradictis provenientia per eos, ut ſupra acquiſita in d. urbe, & eius diſtrictu, intra decem milliaria, ut præfertur, conſiſtentia ad eorum hæredes ab inteſtato venientes liberè deveniant: Idemque pro toto urbis diſtrictu etiam ultra decem milliaria prius ſtatuerat Julius III. in Conſtitut. quæ incipit, *Cupientes, ut alma Vrbi noſtra*, edita 6. idus Martii 1549. circa quam plura adnotavit Navar. *in Comment. de ſpol. cleric.* ſuper c. *Non liceat Papa*, 12. *q.* 2. §. 6. Neque
25 enim eſt ambigendum quin Summus Pontifex impertiri poſſit clericis facultatem diſponendi in vita, & in morte de fructibus beneficiorum, ut

per

2 Ad hæc beneficiati alimenta regulariter reparationi templi anteponuntur, itaut ſi quid defuturum ſit, deficere potius debeat Eccleſiæ, quam beneficiato, c. *De his, de Eccleſ. ædif.* quem textum Abbas dicit eſſe perpetuò notandum, quia neſcit eſſe alibi, quod Sacerdos non teneatur ad reparationem Eccleſiæ ſuæ, niſi quatenus ei ſupereſt detractis neceſſariis. Reparatio verò Templi cùm ſpectet ad cultum Dei, anteponenda eſt ſuſtentationi pauperum, Sylv. *in ver. Clericus, 4. n. 14. verſ. Quantum verò ad quartam pauperum.*

Et confirmatur, quia pauperibus debentur ſolum ſuperflua, ut colligitur ex c. *Cùm ſecundum, de preben.* & tradit Abbas in d. cap. *De his, de Eccleſ. ædific.*

3 Navarrus tamen de reditibus Eccleſ. *q.... n. 9* ait dicit hoc eſſe intelligendum de portione, quæ beneficiato contingit in alimenta ſecundùm qualitatem & dignitatem Eccleſiæ debita, non juxta perſonæ qualitatem: Nam ſi filius Regis vellet ex redditibus Hoſpitalis ſibi commendati vivere pro dignitate ſtatus Regii, vel Cardinalitii, abuteretur iis, quæ pauperum ſunt.

Ego verò dicerem limitationem Navarri fortè admitti poſſe quoad Eccleſiam, ubi egeret neceſſariis ad Dei cultum. Quoad pauperes autem in iis tantùm bonis, quæ illorum ſuſtentationi ſunt principaliter aſſignata, ut hoſpitalium. Cardinales verò de fructibus commendatorũ beneficiorum integré diſponere poſſe opinor, uſque ad decentem perſonæ ſuæ, atque familiæ ſuſtentationem, & remunerationem familiarium, quos quẽadmodum honoratos apud ſe habere volunt; ita debent honoratè tractare. Idque facit ad dignitatem Cardinalatus; eſſet enim indignum eos apud ſe homines ſordidos, vel obſcuros habere. Moveor ad hoc aſſerendum ex mente præſumpta ſummorum Pontificum, quos veriſimile eſt contuliſſe, aut commendaſſe beneficia illa Cardinalibus, ut tueantur dignitatem, ut advertit Præpoſ. *in ſumm. 44. diſt. num. 5.* quam facta illa diviſione in litteris Apoſtolicis injuncta, ſuſtinere vix poſſunt, niſi pauci ditiores, idque præſumitur etiam ex diſpoſitione extrav. *Execrabilis, de præb.* ubi etſi obtinentes ex diſpenſatione plures dignitates, perſonatus, vel beneficia curam animarum non poſſint retinere, niſi unum, & reliqua verbaliter, & realiter reſignare teneantur; excipiuntur tamen Cardinales, qui circa ſummum Pontificem univerſali Eccleſiæ ſerviendo, ſingularũ Eccleſiarum commoditatibus ſe impendunt, & Regum filii, qui propter ſublimitatem ſuam, ac generis claritatem ſunt potioris prærogativa gratiæ attollendi. Indò de hac mente apparet expreſsè ex procœmio litterarum commendæ, ibi: ut tuum ſtatum juxta Cardinalatus ſublimitatem decentiùs tenere, & expenſarum oneta, quæ te jugiter de neceſſitate ſubire oportet, faciliùs perferre valeas.

Limitatio autem Navarri vix ad praxim deduci poteſt in non abundantibus. Finge enim Cardinalem alios reditus non habere, quàm ſex millium ſcutorum ex monaſterio ſibi commendato; certum eſt qualitate, ac dignitate Eccleſiæ perſpecta, ſummam ſcutorum quatuor millium ſatis ſuperque eſſe ad vitam commendatarii inferioris ordinis ſuſtendam, ac proindè teneri cum tertiam partẽ, quæ ſupereſt, fabricæ, vel pauperibus erogare: At manifeſtum eſt Cardinalem ex eo reditu quatuor millium ſcutorum decenter vivere non poſſe, etiamſi obſervet ea, quæ de modeſta ſuppellectile, frugalitate ac ſimplicitate Cardinalibus præſcribuntur à Concilio Tridentino in *ca. 1 ſeſſ. 25.* Ergo nemo dixerit eum teneri familiares ordinarios, & reliqua ad ſuum ſtatum neceſſaria ſubtrahere, ut duo millia ſcutorum diſtribuat in pauperes, quia agris ſuis ſitientibus, alii irrigandi non ſunt, l. *Præſes, C. de ſervit.* c. *Quia per ambitiones, 64. diſt.* l. 2 *C. Ut nemo privatus,* l. *Pupillus* & ibi, Bart. *ff. de excuſ. tutor.* Et non tenetur aliqua actione, qui propter ſuas conſervandas alienas merces projicit, l. *Qui ſervandarum in princ. ff. de præſcr. ver.* Gloſſ. in c. *Qui vult, in ver. Se ipſo de pœnit. diſt. 3.* Unde S. Thom. *2. 2. q. 32. art. 6.* quærens, utrum quis debeat dare eleemoſynam de neceſſariis, ſic ait: (*Inor*dinatum eſſet ſi aliquis tantum ſibi de bonis propriis ſubtraheret, ut aliis largiretur, quod de reſiduo non poſſet vitam tranſigere convenienter ſecundùm proprium ſtatum, & negotia occurrentia: nullus enim inconvenienter vivere debet.) Hæc D. Thom. Quam quidem decentiam, & honeſtatem contemplata etiam fuit Tridentina Synodus, dum in decreto *cap. 17. ſeſſ. 24.* quod in quibuscumque perſonis etiam S.R.E. Cardinalibus mandet obſervari, ſtatuit, ut in poſterum unum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur quod quidem ſi ad vitam ejus cui confertur, honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens eidem conferri.

Neque obſtat præceptum illud in litteris appoſitum de eroganda tertia parte redituum in fabricam Eccleſiæ, vel alimoniam pauperum: Siquidem intelligi debet habere locum in eo tantùm caſu, in quo reditus abundant, deductis neceſſariis ad decentem ſtatus ſuſtentationem, ut ex prædictis patet, & tradit Sylv. *in ver. Clericus, 4. n. 14. verſ. Et intellige,* ubi quod ſtatuitur per Sacros Canones de quarta parte redituum applicanda fabricæ Eccleſiæ, affirmat eſſe intelligendum quando reditus ſuperſunt, detractis omnibus neceſſariis. Præſertim verò, quia in eadem clauſula, dum præcipitur Cardinalibus, ut tertiam partem in fabricam, vel pauperes diſtribuant, antecedunt illa verba (omnibus aliis deductis oneribus, inter quæ primum locum obtinet onus alimentorum ipſius commendatarii) ut habetur in d. c. *Nulli Epiſcoporum,* §. *His reſpondetur, 12 q. 1.* Et certè ſi commendatario monaſterii non habentis menſam ſeparatam incumberet onus alendi duodecim Monachos, & reditus monaſterii vix ſufficerent ad ejuſmodi onus ſubeundum; nemo aſſereret commendatarium teneri tertiam partem erogare in fabricam Eccleſiæ, vel pauperum alimenta, eaque ſubtrahere neceſſariæ ſuſtentationi Monachorum debitæ ex juſtitia. Ergo idem & multò fortius dicendum eſt de alimentis commendatarii, quæ ante omnia ſunt deducenda, ut in d. §. *His ita,* & oſtenſum eſt ſupra *n. 29. & ſeqq.*

Admonendi tamen eſſent commendatarii ut ubi ditiores de bonis Eccleſiæ evaſerint, quod ſupererit conferant in pios uſus, præcipuè verò, quia veriſimile eſt multas Abbatias habuiſſe onus annexum alendi pauperes, quæ etſi fortè mutaverint ſtatum, ita diſponente Summo Pontifice, cui Patrimonii Eccleſiaſtici cura commiſſa eſt, Covar. in d. c. *Cùm in officiis, num. 2. de teſtam.* tamen decet à

habitus religionis neceſſariò non requiri ad validitatẽ
3 *profeſſionis*, nam habitus non facit Monachum, ſed
profeſſio regularis, cap. *Porrectum*, & ibi gloſſ. *in*
ver. Non faciat habitus. infra de Regular concordat
cap. *Ex parte*, & cap. *Vt clerici eod. tit.* & cap. *Con-*
ſuluit, infra qui cler. vel voven. & hic notat Innoc.
in ver. Sed in veſtibus, Abbas Antiq. *in eod. ver.* Ho-
ſtien. *num. 2.* Abbas Siculus *in 2. not.* & alii comũ-
niter. Secus tamé eſt de honeſtate; quia diſtinctus
4 debet eſſe habitus ſæcularium clericorum à Mo-
nachis, & Monialibus; immo ut Moniales non
deferant habitum congruentem religioni, con-
ſuetudine induci non poteſt, quando habitus eſt
in totum diſcretus à religione ſeu improportio-
nabilis religioni ut formaliter ait *hic* Butr. *num. 3.*
& de tali habitu loquitur hæc Decretalis. Nam
incedebat hæc mulier, ſicut incedebant Presby-
teri illius loci reſpectu coloris, & formæ, ſecus
autem eſſet ſi habitus non eſſet omnino conformis
ſæcularibus veſtibus, prout de qualitate veſtium
eſt text. cum gloſſ. in Clem. *Ne in agro de ſtat. Re-*
5 *gular. in ver. Conſuetudo*; ubi cavetur ut poſſint
portare pannum ſecundùm conſuetudinem loci,
& ut plurimum Moniales deferunt veſtes nigras, &
velum conſecrationis, ſeu profeſſionis, nec mos
hujuſmodi per hoc cap. eſt ſublatus; ſecundùm
Abbatem in primo notab. & de veſtibus Monia-
lium vide etiam textum notabilem in Clem. *At-*
tendentes, §. *Viſitatores, de ſtat. Monachor.* Ad Epi-
6 ſcopum autem ſpectat compellere Monachos, &
Moniales ad deferendum habitum religioni con-
gruentem, ut hic probatur, & notat Butr. *num. 3.*
Circumſcriptis tamen exemptionibus Apoſtoli-
cis, de quibus ſcripſi latiſſimè in cap. *Tuarum, à n.*
10. infra de privileg. Sed jure noviſſimo Concilii
7 Trid. habitus probationis eſt de ſubſtantia novi-
tiatus: nam ex decreto *cap. 15. ſeſſ. 25. de Regular.*
in quacunque religione tam virorum, quàm mu-
lierum ad hoc ut profeſſio ſit valida neceſſariò ex-
igitur annus probationis; qui quidem annus non
incipit niſi ab actu ſuſceptionis habitus, ut patet
ibi *Nec qui minore tempore quàm per annũ poſt ſuſ-*
ceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionẽ
admittatur; profeſſio autem antea facta ſit nulla,
8 nullamque inducat obligationem. Ergo ante ha-
bitum ſuſceptum impoſſibile eſt annum proba-
tionis peragere: quia deeſt principium, quod eſt
potiſſima pars cujuſcunque rei, l. 1. *ff. de orig. jur.*
cap. *Principatus, 1. quæſt. 1. cap. 1.* & ibi gloſſa mag-
na poſt princ. de lit. conteſt. neque enim medium
poſſumus aggredi, nec ad finem ullatenus perve-
nire niſi principio mediante, §. *His igitur inſt. de*
juſt. & jur. & cùm tempus probationis in ipſo actu
9 ſuſceptionis habitus incipiat eſſe; ergo antea non
poteſt efficere ut profeſſio ſit valida; quia nihil
poteſt operari antequam incipiat eſſe, l. 1. §. *Ex hoc*
reſcripto, ff. de ventr. inſpiciend. l. *Quoties, ff. de no-*
10 *val.* pulchrè Oldrad. *conſ. 110. Quæſt. eſt utrũ Im-*
perator, nũ. 7. ubi hoc argumento probat Impera-
torem non habere poteſtatem ſe immiſcendi ad-
miniſtrationi Imperii ante coronationem; quia
Imperator in die coronationis dicitur oriri, & ſic
incipere eſſe, & nihil operatur antequam ſit.
11 Secundò nota, Monialem tacitè profeſſam te-
ſtari non poſſe, contraria conſuetudine non ob-
ſtante, ut hic eſt caſus, nam, ut inquiunt Hoſt. &
Jo. Andr. ambo *num. 2. in ver. Plane*, non poteſt eſſe
conſuetudo, cùm ſit irrationabilis, & contra ho-

neſtatem Eccleſiæ, c. *Cùm decorum, ſupra de vit. &*
12 *honeſtat. cleric.* neq; enim quod fiat, ſed quod fieri
debeat conſiderandũ eſt, cap. *Cum cauſam, ſupra*
de elect. l. *Sed licet. ff. de offic. Præſid.* nec factũ uſur-
patum præſcriptionem inducit, c. *Illud, 93. diſt.* c.
Licet, 16. quæſt. 3. etenim in talibus nullus anno-
rum numerus excuſat. c. *Quod Deo, 33. q. 5.* ſed po-
tius accuſat. c. *Cùm haberet, de eo qui dux. in ma-*
trim. quam poll. per adulter. cap. *fin. de conſuet.* unde
verſus Bertrandi Epiſcopi Greſſenſis.

Tempus longævum te non excuſat in avum.
Cùm malè ſit uſus: quia non præſcribit abuſus.

13 Refert, & ſequitur Hoſt. *hic num. 5.* In hoc igitur
tacita, & expreſſa profeſſio æquiparantur; quia
tacita impedit teſtamenti factionem, ſicut impe-
dit expreſſa. Auth. *ingreſſi, C. de ſacr. ſanct. Eccleſ.*
quæ eſt canonizata in c. *Quia ingredientibus, 17. q.*
14 *ult.* & notat *hic* Butr. *in 6. notab.* Præſertim poſt
Concilium Trident. in c. 2. *ſeſſ. 25. de Regul.* ubi ar-
ctius quàm jus commune providit circa regula-
rium proprietatem, ut ſcripſi latiſſimè in c. *Mona-*
chi, infra de ſtat. Monach. adeo ut ſuſtulerit etiã fa-
cultates teſtandi ex ſententia S. Congregationis
Cardinalium ejuſdem Concilii Interpretum. Id-
eoque cum anno 1588. fuiſſet conceſſa facultas
teſtandi per officium ſacræ Pœnitentiariæ Sorori
Victoriæ Fuſſolanæ monaſterii S. Claræ, ejuſque
facultatis vigore donaſſet & donatarius contra
monaſterium ageret. dubitatum fuit an hujuſmo-
di facultas eſſet revocata per Concilium: S. Con-
gregatio cenſuit facultatem teſtandi à Concilio
15 ſublatam fuiſſe: Et circa tacitam profeſſionẽ con-
ſulta an ſit nulla renunciatio ejus qui tacitè pro-
16 feſſus eſt, Reſpondit eſſe nullam. Verum ſi Monia-
lis nondum eſſet profeſſa, non prohiberetur teſta-
ri, *c. ult. 12. qu. 5. c. Indemnitatibus in fin. de elect. lib.*
6. & Clem, *Attendentes, de ſtat. Monachor.* & *hic*
notat Innoc. *in fin.* Abb. Antiq. *in ver. In veſtibus*,
Hoſt. *num. 2.* Jo. Andr. *n. 1. in ver. Induiſſe*, Butr. *n. 6*
& Anchar. *in 1. notab.*
17 Nec refert quod ex decreto Concilii Tridenti-
ni *c. 17 in princ. ſeſſ. 25. de Regular.* Nulla ſit renun-
ciatio, aut obligatio, etiam cum juramento, vel in
favorem cujuſcumq; cauſæ piæ, niſi cum licentia
Epiſcopi. ſive ejus Vicarii, fiat intra duos menſes
proximos ante profeſſionem Etenim S. Congre-
gatio conſulta An decretum d. c. 15. loquens de
renunciatione, locũ habeat in teſtamentis, & aliis
ultimis voluntatibus: cenſuit non habere locum.
18 Ultimò nota ibi, *Eodem loco:* bona ingredien-
tis monaſterium acquiri eidem loco in ſpecie in
quo eſt profeſſus tacitè, vel expreſsè, prout hanc
litteram obſervat *hic* Butr. *n. 5.*
19 Verum in hoc articulo plenius diſtinxit Gaſ-
ſpar de Calderinis *conſ. 23. incipien. Quidam fecit*
profeſſionem, in tit. de Regular. ut refertur in cap. *In*
præſentia, de probat. Butr. & Abb. ambo *numer. 6.*
& noviſſimè Rota *in Cauſa Tullen. Reformationis,*
10. *Januarii* 1631. coram Dunozetto: nam ſecun-
dùm eum quidam ſunt profeſsi in genere genera-
liſsimo, aliqui in ſpecie, aliqui in individuo, ſeu
certi monaſterii. Profeſſi in genere generaliſsi-
mo ſunt ii, qui per ſeipſos votum ſolemne emi-
ſerunt, vel qui in manibus Epiſcopi, vel alterius ſe
Deo devoverunt religionem ſervaturos, quoad
tria ſubſtantialia regulæ, & de talibus intelligi

Digitized by Google

hic Jo. Andr. *num.3.* nam ſecundum eum ſi novitia non profeſſa permittat ſe præfici in Abbatiſſam, non per hoc intelligitur tacitè profeſſa, ut in d.c. *Nullus*, licèt ſecus ſentiat ſi procedatur per viam poſtulationis vel collationis: exiſtimat enim decretalem illam uti pœnalem habere locum tantummodo in electione, nec debere extendi ad poſtulationem vel collationem; ac proinde novitiam, quæ hujuſmodi poſtulationi vel proviſioni aſſenſum præbet, ex hoc cenſeri tacitam profeſſionem emittere, ut per eum: & ſequũtur Card. *n.7. in fin.* Anchar. *n.1.* & Abb. *n.4.* Et tenendo hanc partem non videtur obſtare hoc capitulum; quia iſta mulier in ipſo ingreſſu ſe & ſua dedicavit Deo, ut notatur in ult. gloſſ. & ideò non allegabat ſe non profeſſam, ſed non portaſſe habitum monachalem, qui non facit Monachum. ut obſervat Innoc. *in princ.* & Hoſt. *num.1. in fin. in ver. Sed ne in veſtibus.*

28 Sed his non obſtantibus exiſtimo contrariam opinionem eſſe veriorem pro qua efficaciter inducitur hoc c. ubi mulier uſque in diem obitus ſui nunquam induit habitum regularem, & tamen quia paſſa fuit ſe præfici in Abbatiſſam, & regendi ſuſcepit officium, text. decidit bona illius tanquam profeſſæ ad monaſterium pertinere, & pōdera, quia non facit vim in eo, quod jam eſſet profeſſa, ſecundum intellectum Innoc. & Hoſt. ſed fundat ſe in hoc, quia Abbatiſſa ordinata eſt, & in monaſterio per annos plurimos uſque ad obitum præfuit, & inferiùs repetit eamdem rationem, ibi: *ex quo illic ingreſſa, & Abbatiſſa conſtituta eſt*; ergo per ſuſceptionem regiminis poſt ingreſſum in monaſterio inducitur tacita profeſſio, & ita ex hoc text. clarè deducit Jo. Andr. *n.3.* ait enim (Novitia non profeſſa, quæ permiſit ſe præfici in Abbatiſſam, hoc ipſo intelligitur tacitè profeſſa per c. *Vidua, de Regular.* & eum ſequitur totidem verbis Cardin. *n.7. in fin.* Imol, & Butr. ambo *n.2.* dicentes, (Nota quod aſſumptione dignitatis Abbatiæ etiam profeſſorum habitu non aſſumpto quis profiteri videtur tacitè, & ſic habes unum modum inducendi tacitam profeſſionem,) & ſequitur Pet. de Anchar. *n.1.* ubi ait, eo ipſo quod Novitia patitur, & conſentire electioni de ſe factæ, videri tacitè profiteri, quia qui vult conſequens, videtur velle antecedens, ſine quo ad illud conſequens perveniri non poteſt: fingitur enim ſemper primò fieri quod primò faciendum eſt, ut not. l. *Illud. ff. de acquir. hæred.* Idem firmat Feder. de Sen. *conſ.5. incipien.*
29 *Quidam Monachus*, ubi reſpondit monachum promotum ad prælationem alterius monaſterii non teneri iterum profiteri, quia ipſo facto ſe ad obſervantias regulares adſtrinxit ſuſcipiēdo Prælaturam: nam cùm ipſe ſit unum corpus cum ſuis monachis, cujus corporis ipſe eſt caput, ſatis ipſo facto intelligitur tacitè promiſiſſe ſe obſervaturum quæ obſervari debent in ipſo monaſterio per Abb. Ita Federicus cum quo tranſit Petr. de Peruſio *in tract. de mut. ſtat. perſon, n.7. & 18.* & Noviſſimè Navar. *conſ.64. An regularis translatus, de Regul.* & *conſ.60. An monachus, n.2. eod. tit.* ubi ait monachos, qui transferuntur, ut ſint Prælati, tacitè profiteri illas obſervantias cum confirmantur, vel aliàs promoventur in Prælatos, & hoc caſu teneri poſſe, *conſ.5.* Federici.

30 Demum hanc ſententiam aliàs probavit Sacr. *Proſ. Fagn. in 3. Decretal. Tom. 4.* Congregatio Cardinalium Conc. Tridentini Interpretum: etenim in monaſterio Tertiariarum Monialium Ordinis Minorum Obſervantium duæ moniales exiſtebant, quarum altera nec erat profeſſa, nec profeſſionem emittere volebat; quæ cùm eſſet Abbatiſſa, Prælatus eam ab officio removit, & declaravit non fuiſſe legitimam Abbatiſſam. Altera verò annorum octuaginta non erat profeſſa; ſed profiteri volebat: Superior regularis his narratis conſuluit S. Congregationem, quid eſſet agendum? Sac. Congregatio cenſuit octogenariam illam admittendam eſſe ad profeſſionem. Alteram, quæ negat profeſſionem, habendam eſſe pro tacitè profeſſa, præſuppoſito quod in illo monaſterio habitus non ſit diſtinctus, prout Commiſſarius Curiæ affirmavit non eſſe; & quod illa ſponte acceptaverit Abbatiſſatū: cùm enim Abbatiſſatus ſit actus, qui non poteſt fieri niſi à profeſſis, in gerendo ſe cum debitis præſuppoſitis, dicetur tacitè profeſſa, ſecundùm c. *Viduam*, ubi Abb. *de Regular.* cùm præſuppoſitis requiſitis ibi per Abbatem:

31 Item cùm negaverit profeſſionem, ſe reddidit indignam Abbatiſſatu, ideò juſtè privata eſt à Superiore ſuo, non illa ratione, quia non profeſſa, prout credidit Superior, cùm pro tacitè profeſſa habenda ſit; ſed quia inficiatione profeſſionis reddita eſt indigna, niſi tamèn quoad profeſſionem poſſet ſe tueri ex defectu aliquorum requiſitorum per Abb. d.c. *Viduam*.

32 Non obſtat textus in d.c. *Cum cauſam. de elect.* Nam reſpondeo primò verbum illud, *profiteantur*, eſſe intelligendum de profeſſione expreſſa, quæ non excludit tacitam, ita ut ſit ſenſus, ne presbyter ille quamvis eſſet tacitè profeſſus per ſuſceptionem regiminis, nihilominus cogendus eſſet expreſsè profiteri: nam ſicut profeſſus tacitè puta per delationem annalem habitus indiſtincti juxta terminos Clem. *Eos, de regular.* vel aliàs habet actionem ut recipiatur ad profeſſionem expreſſam, ut poſt Hoſt. & Jo. Andr. notat Butrius in d.c. *Cum cauſam, n.22. verſ. Quæro an Monachus*, ita è converſò conventus poteſt compellere ſic profeſſum ut expreſſam profeſsionem emittat c. *Ex parte*, & ibi not. gl. *fin: de Regul*, & in his ter-
33 minis Abbatē tacitè profeſſum quamvis amoveri poſſit ab Abbatia, nihilominus cogendum eſſe ad profeſſionem expreſſam tenet Goffr. in c. *Cum in magiſtrum, ſupra de elect.* quem ibi ſequuntur Jo. And. *n.5. in verb. Amotionem*, Cardin. *in 5. notab.* & alij communiter.

Neque verò huic intellectui adverſatur quod d. presbyter, & alij clerici renuentes profiteri compellantur Eccleſiā dimittere, quod fieri nō poſſet ſi eſſent tacitè profeſſi, ut d.c. *Ex parte*, & c. *un. de voto, lib. 6.* cum multis ſimilibus, quandoquidē presbyter, qui renuit regulam profiteri expreſsè & ſervare, expellitur non tanquam non profeſſus ſed tamquam inobediens, & incorrigibilis, ut ibi videtur ſentire Hoſt. *n.10. verſ. Plus dico*

Deinde reſpondeo, & fortè meliùs, presbyterum illum idcirco per ſuſceptionem prioratus nō fuiſſe profeſſum tacitè, quia cùm per multa, &
34 longa tempora in illo monaſterio ad Prioratum fuiſſent aſſumpti etiam non profeſſi, allegabat ad ſuſceptionem regiminis profeſſionem non fuiſſe neceſſariam. unde non mirum ſi non fuit tacitè profeſſus, quia defuit voluntas, quæ eſt de intrinſeco

ratione voti, cap. 1. & c. *Sicut tenor, infra de Regular.* & cap. *Licet de voto*, vovere enim eſt voluntatis, ut Auguſt. inquit, & ideo in tantùm fertur obligatio voti, in quantum ſe extendit voluntas, & intentio voventis, quæ ſunt verba D. Thom. *in 2.2 quæſt. ultim. art. 2 in corpor.* ad hoc cap. *Quod ſuper de voto*, c. *Conſulti, de Regular.* & l. *Vere omnes ff. Si certum petatur*. Et hunc intellectum ad d. ca. *Cum cauſam, de elect.* licet valdè ſuccinctè, videtur hic probare Jo. de Anan. *nu. 2, in fin. verſ. Et ideo poteſt dici.*

36 Demum non obſtat, quod electio de non profeſſo tanquam nulla non poſſit tacitam profeſſionem inducere. Nam reſpondetur nō eſſe electionem, quæ hunc effectum operatur, ſed conſenſum electioni præſtitum; qui quidem conſenſus, & declaratio voluntatis elicitur etiam ex actu nulliter geſto, l. *fin.* & ibi Bart. *ff. de rebus eorum*, Roman. *conſ. 179. Ampliſſime Doctor, n. 11.* Bellon. *conſ. 7. in puncto. n. 2. verſ. Nec dicat aliquis*. Et eſt ſimile in Novitio qui interfuit electioni in capitulo una cum alijs profeſſis: nam etſi eligere non poſſit, c. *Ex eo, in fin.* & c. *Indemnitatibus, in princip. de elect. lib. 6.* tamen ex hujuſmodi actu nulliter geſto fit tacitè profeſſus, ut tenet Jo. Andr. in cap. *Vidua, n. 7. de Regul.* quem ibi ſequuntur Henr. Boich *in fin.* Abb. *num. 6. & 7.* & alij communiter. Quod autē dicunt Jo. And. & alij *hic*, videlicet nō induci tacitam profeſſionem ex eo quod Novitia permittat ſe præfici in Abbatiſſam ſi procedatur per viam electionis eo quod electio ſit nulla, non autem ſi procedatur per viam poſtulationis, vel collationis non videtur admittendum; quoniam quatenus ſuſtineri poſſit Decretalem, *Nullus, de elect. lib. 6.* uti pœnalem non habere locum niſi in electione; tamen poſtea ſupervenit Clement. *Ne in agro, §. Sane Prioratus, de ſtat. Monc.* per quā extenditur d. c. *Nullus*, etiam ad collationem, vel aliam proviſionem, ut patet in litera ibi, *admitti, vel conferri*, & irrita pronunciatur collatio de nō profeſſo, ponderando verbum, *non poſſit*, quod tollit potentiam, & inficit actum ipſo jure, ut not. gloſ. Ordinaria in cap. *Beneficium de reg. iur. lib. 6.* Bald. in l. 1. *num. 62. Cod. qui admitti.* Jaſ. poſt alios in l. *Non dubium, n. 60. C. de leg.* Unde cùm in hoc pari paſſu ambulent electio, & collatio, dicendum eſt tacitam profeſſionem induci per ſuſceptionem Abbatiſſatus, ſive procedatur per viam collationis, vel poſtulationis, ſive per viam electionis, & hoc cap. non eſſe correctum per d. c. *Nullus*, prout fateri videtur identidem Jo. And. in c. *Cum in magiſtrum, num. 3 de elect.* & expreſſius ibi Abb. *in 2. not.* ubi ponderando verbum, *præficiendus*, quod æquè convenit proviſo, atq; electo, dicit non profeſſum aſſumi non poſſe ad Abbatiam non ſolùm per viam electionis, ſed nec per viam alterius proviſionis.

37 Et ex hoc infero, ut idem ſit dicendum ſi non profeſſa, quæ conſentit ſe eligi in Abbatiſſam, ſit minor annis quadraginta: nam quemadmodū nullitas electionis, quæ provenit ex defectu profeſſionis expreſſæ juxta d. c. *Nullus*, non impedit quin tacita profeſſio inducatur, ut ſuperiùs concluſum eſt: ita nec videtur impedire ſi proveniat ex defectu ætatis à Tridentino Concilio requiſitæ in c. 7. *ſeſſ. 25. de reg.* arg. c. *Inter corporalia. ſupr. de tranſlat. Epiſc.*

38 Nunc diſquirendum quo pacto hæc ad praxim deduci poſſint. Videbatur enim nullo caſu poſſe contingere ut non profeſſus ſuſcipiens præfecturam intelligeretur tacite profiteri. Nam aut Abbatiam acceptavit ante ſuſceptum habitum probationis, aut poſt: Si ante non potuit induci tacita profeſsio; quia non præceſſit annus probationis, qui incipit poſt ſuſceptum habitum, & ſine quo nec expreſſe, nec tacite poteſt fieri profeſsio, ut ſtatuitur in *d. c. 15. ſeſſ. 25. de regul.* in hoc enim hæc Decretalis corrigitur à Concilio, ut fuſiùs explicatum eſt ſupra *num. 7.* Si verò Abbatiam acceptavit poſt ſuſceptum habitum, aut id fecit ante annum probationis elapſum, & profeſsio induci non potuit repugnante *d. c. 15.* ut proximè dictum eſt. Aut id fecit tranſacto anno probationis: & tunc aut per annum detulit habitum indiſtinctum, aut indiſtinctiſsimum, aut diſtinctum ab habitu profeſſorum. Primò caſu per delationē annalem habitus indiſtincti, id eſt, à novitijs, & profeſsis geſtari ſoliti, eo ipſo fuit tacitè profeſſus, ut ſunt jura clara in cap. *Ex parte, infra de regul.* ubi eſt caſus ſecundum Jo. Andr. Butr. Cardinal. & omnes, & in cap. 1. *verſ. Quod ſi per totum ſequentem annum.* & *verſ. Qui vero, eod. tit. lib. 6.* & in Clem. *Eos, eod. tit.* & conſequenter per ſuſceptionem Abbatiæ non potuit iterum tacitè profiteri; quia ſemel profeſſus tacitè, amplius tacitè profeſſus fieri non poteſt. arg. c. *Ut quis duas, de elect. libr. 6.* cùm matrimonium tam ſpirituale, quàm carnale non poſſit conſiſtere ex conſenſibus iteratis, ut declarat Lapus *allegat 8. per totam. maxime n. 4.* & ſcripſi pleniùs in c. *Quoniam, nu. 41. & ſeqq. infra de iurepatr.*

39 (marg.) · 40 (marg.)

41 In ſecundo caſu, id eſt, cùm novitius per annum geſtavit habitum indiſtinctiſſimum, quo ſcilicet promiſcuè induuntur profeſſi, & novitij, ac etiam alij communem vitam cum eis ducentes, ſimiliter ex tunc inducta fuit tacita profeſsio, ut deciditur in eod. c. *1. verſ. Qui vero poſt quartumdecimum annum*, & ſic iterum induci non potuit per ſuſceptionem Abbatiæ.

42 In tertio autem caſu, id eſt, cùm novitius per annum geſtavit habitum noviciorum diſtinctum ab habitu profeſſorum, nunquam fieri potuit tacitè profeſſus quantumcumque temporis in religione perſeveraverint, ut docent in d. c. *Ex parte, de reg.* Innoc. *in princ.* Jo. Andr. *n. 3.* & Card. *eod. n. 2. oppoſ.* unde Abb. Ant. in c. *Conſulti n. 3. eod. tit.* teſtatur ſe vidiſſe literas abſolutorias datas ſuper hoc cuidam Monacho, qui ferè per decem annos ſteterat in habitu probationis: quod vendicat ſibi locum ſi habitus ſit diſtinctus patenter, id eſt, in colore, ſciſſura, vel forma ab habitu noviciorum, ut hodie eſt expeditum in dict. Clem. *Eos*, & ibi notat gloſ. *in verb. Deinceps, in fin. de reg.* At verò ſi ſit patenter diſtinctus, puta per benedictionem veſtiti, perſonam dantem locum, vel formidationis; tunc deferens illum per annum eo ipſo profeſſus eſt, & in hoc corrigitur ius vetus per d. Clemen. *Eos*, ut notat gloſ. prælleg. & ſic ſuſcipiendo Abbatiam non poteſt iterum profiteri.

43 Quod ſi habitus profeſſorum aſſumpſerit, ex hoc ipſo intelligitur tacitè profeſſus, ut eſt textus apertus in d. cap. 1. in c. *reſponſio*, ibi, *vel habitum religionis ſuſcipiat, qui dari profitentibus conſuevit*, concordat cap. *Super eo*, & cap. *Statuimus*, & ibi dixi in 3. *not. infra de regul.* in cap. *Conſtitutionem*, & in c. *Beneficium, eodem titul. libr. 6.* Quod

pro

procedit etiamſi diſtinctio ſit latens: adhuc enim per illius aſſumptionem fit tacitè profeſſus ſi triduò perſeveret, ut in d.c, *Conſtitutionem, in fin.* In hoc enim caſu jura antiqua non ſunt correcta, ut notat prædicta gloſſa *in ver. Deinceps, circa mediũ verſ. Vnde adhuc hodie:* & per conſequens ex ſuſceptione Abbatiæ nova profeſſio induci non potuit, ut oſtenſum eſt ſuprà in primo caſu.

44 Pro ſolutione obſervandum eſt in quinque caſibus poſſe verificari ut non profeſſus per acceptationem Abbatiæ intelligatur tacitè profiteri

Primus eſt, cùm quis ante ætatem legitimam ad profitendum (quæ de jure communi eſt poſt annum decimumquartum, ut in c. *Significatum, de Regular.* & ex Concilio Trid. poſt annum decimũ ſextum, ut in *cap. 15. ſeſſ. 25. de Regular.*) inducit habitum indiſtinctum: hic enim poſt legitimam ætatem non fit ſtatim profeſſus tacitè, ſed oportet ut pergat in geſtatione habitus per totum ſequentem annum, id eſt de jure communi per totum annum decimũquintum, ut eſt caſus in d.c. 1. *verſ. Quod ſi, per totũ, de Regul. lib. 6.* Et ex Concilio Trident. per totum annum decimumſeptimum, ut ex ſententia S. Congregationis dixi in
45 *c. 1. n. 7. & ſeqq. de Regular.* Verùm ſi poſt annum decimumſextum completum acceptaret Abbatiam, & anteà poſt ſuſceptum habitum ſteuſſet per annum in monaſterio, utique intelligeretur tacitè profeſſus, non quidem ex ſola geſtatione habitus indiſtincti, quia ad hoc requiritur annus decimus ſeptimus completus, ut prædixi; ſed quia immiſcuit ſe actibus profeſſorum, ut in c. *Vidua, de Regular.* nam quemadmodum is, qui ante ætatem legitimam inducit habitum indiſtinctum, in ſequenti anno illicito fit tacitè profeſſus ſi habitum profeſſorum ſuſcipiat, ut deciditur in *c. 1. in princ. de Regular. lib. 6.* eodem modo fit profeſſus tacitè ſi ingerat ſe actibus profeſſorum, ac ſi ſuſcipiat habitum, quia dari profitentibus conſuevit, ut c. *Quod interrogaſti, 27. diſt.* ca. *Quem progenitores 20. q. 1.* c. *Vidua, 27. q. 1.* d.c. *Vidua*, c. *Super eò*, & c. *Conſulti, de Regular.*

46 Secundus caſus eſt cùm quis ante ætatem ad profitendum præfixam induit habitum indiſtinctiſſimum: talis enim quamvis poſt legitimam ætatem pergat per annum in delatione habitus hujusmodi; tamen non alligatur religioni, cum eorum, quæ tunc agit, plenum non habeat intellectum, ut diſertis verbis ſtatuitur in præcitato *c. 1. verſ Secus autem in illo, de Regular. lib. 6.* quod non corrigitur per d. Clem. *Eos, eod. tit.* ut ibi notat gloſſ. *In ver. Portaverint*, nihil tamen prohibet quin ſuſcipiendo Abbatiam cenſeatur tacitè profiteri, juxta text. *hic*, & concluſionem ſuperius firmatam.

47 Tertius caſus eſt, cùm quis aſſumit habitum indiſtinctum, & proteſtatur per delationẽm annalem habitus hujusmodi ſe non intendere tacitam profeſſionem emittere: hoc enim caſu tacita profeſſio non inducitur; quia contra præſumptionem juris, & de jure, quæ ſurgit ex delatione annali habitus indiſtincti, admittitur probatio per proteſtationem præcedentem, ut firmat gloſſ. in c. *Ex parte, in ver. Per annum, infrà de Regular.* quam ibi ſequuntur Hoſt. *n. 9.* Jo. Andr. *n. 3.* Cardin. *n. 4.* Butr. *n. 7.* & alii communiter. Unde ſecundùm Vincentium, quem citat ibi Jo. Andr. *n. 3.* ſi quis intra annum probationis proteſtetur, ſe nolle in religione remanere, quamvis aliquo tempore poſt annum remaneat, adhuc poteſt exire. Et hanc ſententiam aliàs probavit S. Congregatio Concilii, dum cuidam puellæ poſtulanti, ut ſibi liceret ex certa cauſa in monaſterio manere ultra tempus novitiatus, nec propterea intelligeretur tacitè profiteri; reſpondit quoad tacitam profeſſionem poſſe puellam ſibi cavere per proteſtationem. Cæterum ſi elapſo anno conſentiat
48 ſe eligi Abbatem, ex hoc intelligitur religioni alligatus, non obſtante proteſtationi: tum quia talis proteſtatio reſtricta eſt ad profeſſionem quæ inducitur ex geſtatione annali habitus indiſtincti, & non afficit hunc caſum, in quo profeſſio nõ inducitur ex delatione habitus, ſed ex eo quod novitius ſuſcipiendo Abbatiam fecit actum poſitivum, qui non convenit niſi profeſſis, ut dictum eſt in primo caſu: tum quia quatenus proteſtatio ad hunc caſum extenderetur, tamen per actum contrarium ſuſceptionis Abbatiæ factum non immediatè; ſed ex intervallo, intelligitur receſſum à proteſtatione, ut probat textus in cap *Cùm virum, in verſ. Præſertim infra de reg.* & in matrimonio carnali eſt textus apertus in ca. *Ad id, quod de ſponſ.* dixi in c. *Ex parte, eod. tit.*

49 Quartus caſus eſt, cùm novitius tranſacto probationis anno recipit habitum profeſſorum, ſed ante receptionem formaliter proteſtatur ſe per hoc non intendere profeſſionem emittere. Hujusmodi enim proteſtatio ſaltem facta immediatè ante habitus ſuſceptionem, utique impedit profeſſionem tacitam, quæ oritur ex ſuſceptione habitus profeſſorum, c. *Perlatum*, & ibi gloſſ. *in ver Propoſuit, ſuprà de iis, quæ vi metuve cauſ. fiunt* gloſſ. *1. circa finem, verſ. Et quia ab initio*, in ca. *Porrectum, infra de Regular.*

50 Verũ ſi hoc caſu novitius poſt aſſumptum habitum profeſſorum conſentiret ſe eligi in Abbatem, utique fieret tacitè profeſſus proteſtatione non obſtante, quæ ad hunc caſum non porrigitur, & quatenus porrigeretur ab ea, intelligeretur receſſum per actum contrarium factum ex intervallo, ut dictum eſt in caſu præcedenti.

51 Quintus deniq; caſus eſt, cùm novitius per annum geſtavit habitum profeſſorum patenter diſtinctum ab habitu novitiorum, juxta textum in Clem. *Eos, de Regular.* nam etſi ex ſola geſtatione habitus hujusmodi non cenſeatur tacitè vovere, quantumcumque temporis manſerit in monaſterio, ut dictum eſt ſupra *n.* 42. tamen fit profeſſus tacitè ſi ſe immiſceat actibus profeſſorum, puta ſuſcipiendo Abbatiam, caſus eſt in c. *Vidua, infra de Reg.* ubi novitia, quæ habitum, ſeu velum converſionis, id eſt probationis aſſumpſit, ſi inter velatas offerat oblationes, & ſic ingerat ſe actibus profeſſarum, cenſetur profeſſa, ut in Summa illius textus firmant Jo. Andr. Butr. Cardin. & omnes. His igitur quinque modis poteſt ad practicã deduci noſtra concluſio; quare diſputatio ſuperius habita non eſt inutilis.

DE TESTAMENTIS.

Cap. Nos quidem.

SVMMARIVM

1 *EPiſcopus propter negligentiam hæredis exequitur piam voluntatem teſtatoris.*

teſtator providit quid fieri debeat de legato, ſi in uſum deſtinatum converti nequeat.

50 *Et in quibus caſibus commutatio impugnari poſſit ex defectu intentionis eò quod Papa ignoraverit proviſionem teſtatoris.*

51 *Teſtator non poteſt diſponere ut impoſſibile transferatur ad poſſibile.*

53 *Ignorantia diſpoſitionis à jure improbata ſubreptionem, aut defectum intentionis non parit.*

54 *Paria ſunt ſubſtitutionem non fuiſſe ſcriptam à teſtatore, & de jure haberi pro non ſcripta.*

55 *Ex nihilo nihil producitur.*

56 *Impoſſibilitas juris, & naturæ æquiparantur.*

57 *Fictio idem operatur in caſu ficto, quod veritas in caſu vero.*

58 *Intentionis defectus non oritur niſi ex ignorantia eorum, quæ ſi Princeps ſcivisset, aut nullo modo, aut difficilius conceſſiſſet.*

59 *Papam Signatura nullam habet rationem ultimarum voluntatum prohibentium ne Papa poſſit illas commutare, & n. 61.*

60 *Ad officium Romani Pontificis pertinet illicitas teſtatorum diſpoſitiones corrigere, & emendare*

61 *Impoſſibile dicitur, quod ſalva dignitate fieri non poteſt.*

63 *In teſtamentis attenditur quale fuerit principale objectum, & finis teſtatoris.*

64 *Medium ubi eſt illicitum, acquiſitio impeditur.*

65 *Relictum Altari ſeu Capellæ exiſtenti in Eccleſia Fratrum Minorum pro Miſſis celebrandis, cenſetur relictum ipſis Fratribus ſicut & relictum Eccleſiæ, & n. 67. & 73. & ſeqq.*

66 *Hæredi à ſeipſo legari non poteſt.*

68 *Conſenſus ſemper acquirendus eſt ab eo, penes quem reſidet jus principale.*

69 *Regulares Ordinum Mendicantium non conſueverunt permittere, ut in eorum Eccleſiis erigantur Capellæ perpetuò officiandæ à Presbyteris ſæcularibus, neque ad id cogi poſſunt.*

70 *Executores habentes ex teſtamento facultatem declarandi voluntatem teſtatoris, à declaratione ſemel facta reſilire non poſſunt.*

71 *Repudiare quis non poteſt quod habere non poteſt*

72 *Conſuetudo interpretativa non oportet ut ſit præſcripta, ſed ad eam inducendam ſufficiunt decem anni.*

73 *Relictum pro dote Altaris in Eccleſia Fratrum Eremitarum an cenſeatur factum Deo immortali repræſentando per Presbyteros ſæculares inibi deſervientes.*

74 *Paria ſunt relinquere Eccleſiæ Fratrum incapacium, atque Altari, ſeu Capellæ ibi exiſtenti.*

1 NOS QUIDEM. Propter negligentiam
hæredis Epiſcopus exequitur piam volun-
tatem Teſtatoris. Hoc dicit ſecundùm Jo.
Andr. Butr. Anch. & Imol. vel plenius ſecundùm
Cardin. & Abbat. ſi infra annum à die monitio-
nis non fit executio teſtamenti per debentem ex-
equi, devolvitur executio ad Epiſcopum. In pri-
ma, narratio. In ſecunda, proviſio, ibi, *Quamob-
rem*, in qua primò moneri mandat, ſecundò ſub-
pleri, ibi, *Quod ſi*, Tertio reddit rationē ibi. *Sicenim*

2 Nota primò ex illis verbis, *Eā commoneas qua-
tenus infra annum, &c.* annum præfixum ad ædifi-
cationem monaſterii à Teſtatore ordinati non
currere à die mortis teſtatoris, ſed à die mo-
nitionis factæ per judicem. Et quamvis gloſſ. &
Innoc. *in ver. Infra annum.* ſimpliciter dicant vo-
luntatem teſtatoris debere infra annum execu-
tioni demandari, allegando textum hîc, & in Au-
then. *Hoc amplius, C. de fideicomm.* & in Authen. *de
Eccleſiaſt. tit. § Si quis ædificationem*, tamen Abb.
Antiq. *n.* 2 intelligit infra annū, id eſt à juſſu judi-
cis numerandum, & idem dicunt Hoſt. *n. 2. in ver.
Ut eam commoneas* Jo. Andr. *n. 6. in gloſſa 3. ibi. an-
num*. Anchar. *n. 5. & 6.* Butr. *n. 9.* & Abbas Sicu-
lus, *n.* 3. & ita apertè loquuntur tex. in d. Authen.
Hoc amplius, ibi, *monitus à judice intra annum non
implet.*

3 Nec adverſatur, quin potius favet huic parti d.
§. *Si quis ædificationē.* ibi enim præcipitur ut Ora-
torium providentia Epiſcopi compleatur infra
4 quinque annos; Hoſpitale verò, & quæcumque
venerabilis domus infra annum: Appellatione
autem venerabilis domus non eſt dubium quin
includatur etiā Monaſterium, ut c. *fin. de Regular.*
& in Decreto Concilii Trident. *cap. 11 in princ.*
& *c. 22. ſeſſ. 25. de Regular.* præſertim ponderando
illam dictionem univerſalem *quæcumque*, *c. Solitæ
de major. & obed.* licèt Hoſt. videatur exponere ve-
nerabilem Domum pro Hoſpitali. Sed intelli-
gendo ut prædixi, quoad ædificationem monaſte-
rii ille textus concordat cum hac Decretali.

5 Cæterum Abb. *n. 9.* Limitat primò hunc textū
in ver. *infra annum*, ut procedat reſpectu operis
inchoandi non autem reſpectu operis complendi,
in quo dicit cōſiderari debere qualitatem ope-
ris. Nam ſi opus non poſſit perfici infra annum,
hæres non poterit dici negligens. Sed hæc limi-
tatio videtur contra mentem hujus Decretalis;
facilè enim eſſet cuique hæredi opus inchoare in-
fra annum, & ſic impedire devolutionem execu-
tionis ad Epiſcopum, & poſteà opera perfectio-
nem diu protrahere, unde hæc proviſio eſſet om-
ninò eluſoria, quod non eſt dicendum, c. *Commiſ-
ſa §. Porrò, de elect. lib. 6.* Præterea hoc repugnat
litera, ibi *infra annū monaſterium quod juſtum eſt
debeat ordinare, & cuncta ſecundùm voluntatē de-
functi ſine altercatione conſtruere.* Quæ verba non
admittunt reſtrictionem, ut ſufficiat initium ope-
ris Similiter textus in d. Authen. Hoc amplius exi-
git complementum operis, dum jubet ut voluntas
6 teſtatoris infra annum impleatur, c. 1. *78. diſt.* & l.
1. *C. de Curat. furio.* Accedit quod ineptè in d. §. *Si
quis ædificationem oratorii*, conſtitueretur differen-
tia inter ædificationem oratorii, infra quinquen-
nium, & hoſpitalis, vel monaſterii infra annum, ſi
ſufficeret opus inchoare; imò operis complemen-
tum apertè exigit ille textus, tam reſpectu Orato-
rii, ponderando verbum *complere*, l. 2 *ff. de excuſat.
tutor.* quàm reſpectu cujuſlibet venerabilis do-
mus, & ſic monaſterii, dum mandat illam fieri in-
fra annum ac ſi intra annum hæredes non fece-
rint, eos domum aut comparare, aut locare, ubi
poſſint quæ juſſa ſunt adimplere, donec hujuſmo-
di domus venerabilis expleatur; indebitè enim
imponeretur hæredi hoc onus comparandi aliam
domum infra annum, ſi ipſe non teneretur domū
à teſtatore ordinatam infra hoc tempus perfice-
7 re. Demùm non apparet qua æquitate ſacri Cano-
nes, & jura civilia ad opus tantummodò incho-
andum conceſſiſſent integri anni dilationem, cùm
tamen relicta ad pias cauſas integrè ſolvi debe-
ant intra ſex menſes à die inſinuationis teſtamen-
ti, ut in Authen. *de Eccleſiaſt. tit. §. Si legatum*, & te-
net Abb. *hic n. 10. verſ. Si verò ſunt relicta.* Unde de
mona-

Digitized by Google

converti; Imò funditus omnibus juribus vacua-
tur, & habetur pro non ſcripto, & ita pertinet ad
hæredes, juxta text. in l. *1.* & in l. *Si in metallum,*
ff. de his, quæ non pro ſcript. habentur.

22 Nam reſpondetur legatum bonorum immo-
bilium, inter quæ computantur annui reditus,
valere ſi fiat Fratribus Minoribus ſub modo lici-
to, nempe ut vendant, & pretium convertant in
ædificia, vel alia neceſſaria, & idem ſi fiat ſimpli-
23 citer, quia ſub modo licito factum intelligitur, ut
eſt text. ad literam in c. *Exiit, Ad hæc quia fra-*
tribus, de verb. ſignif. lib. 6. & declaravit S. Congre-
gatio Concilij ſecuta opinionem Cardinalis in
d. Clem. *Exivi, § Proinde, n. 11.* Atque ita hoc ca-
ſu legatum annuum non interdicitur Fratribus
ratione rei legatæ propter reſiſtentiam potentiæ
capiendi, aut relinquendi, ſed ratione modi à te-
ſtatore expreſſi, quia teſtator voluit reditum ſol-
vi annuatim in perpetuum, quod repugnat regu-
læ. Ita expreſsè dicit Bart. *in tract. Minoric. libr. 2.*
diſt. 6. c. 1. n. 33. Bald. in Authen. *ingreſſi, in 2. lect.*
n. 59. C. de ſacroſ. Eccleſ. & Abb. in c. *In præſentia,*
n. 63. de probat.

Nec adverſantur jura per Angel. adducta in d.
l. *1.* & l. *Si in metallum,* quia procedunt in inca-
pacibus ex delicto FF. Minores non ſunt incapa-
ces propter delictum, ſed propter zelum Dei, ut
poſt Calderin. dicit Abb. *loc. cit. verſ. Idem dicit,*
At quando legatum non eſt nullum propter ſe
abſolutè, & ſimpliciter, ſed propter modum de
jure prohibitum à teſtatore adjectum, tunc non
eſt pro non ſcripto, nec debetur hæredi, ſed com-
mutatur in alios uſus authoritate Superioris. Ca-
ſus eſt expreſſus in l. *Legatum civitati, ff. de uſufr.*
legat. & in hac Decretali exponendo verbum,
non poteſt, id eſt de jure, prout exponit Sylv. *in ver.*
Legatum. 4. q. 11. verſ. Aut hoc eſt non quia.

24 Præterea Bart. in d. l *Legatum civitati, n. 3. ff. in*
hac materia ſic diſtinguit. Quandoque teſtator
adjicit modum, vel conditionem impoſſibilem
ad nullum honeſtum finem, & tunc nullatenus
debet impleri, l. *1.* l. *Conditiones,* & l. *Filius. ff. de*
condit. inſtitut. Quandoque modum, vel condi-
tionem impoſſibilem adjicit ob aliquem finem
licitum, & honeſtum, & tunc ſi non poteſt adim-
pleri, eo modo quo dixit, converti debet in alium
uſum licitum, ut dicitur in d. l. *Legatum,* Exem-
plum ponit Bart. *ibi n. 3.* & Sylveſt. *loc. cit.* Teſta-
tor reliquit prædium, ut ibi monaſterium con-
ſtruatur, quod tamen de jure ibi conſtrui non li-
cet, puta propter privilegium, quod habent Præ-
dicatores, & Minores; conſtruetur in loco con-
gruo, & honeſto, ut hic in textu, & in d. l. *Legatũ.*
25 Aliud exemplum ponit Sylveſt. *ibid.* Teſtator le-
gat, ut Prædicatores, aut Minores ſe conferant ad
habitandum in ædibus teſtatoris, & ibi Divina
celebrent pro ſalute animæ ſuæ, quod de jure fie-
ri non poteſt, c. *un. de exceſſ. Prælat. lib. 6.* tamen
uſus eſt honeſtus; quia pro anima, & cultu Divi-
no fiet converſio in alium pium uſum, Quam
Bart. theoricam ſequitur *hic* Imol. *num. 22. & 23.*
Abb. *n. 4.* Jo. de Anan. *n. 7. & 8.* Roch. de Curte
in tract. de jure patron. in verb. Conſtruxit, num. 17.
Guilielm. de Bened. *in repet. c. Raynutius,* §, *Reli-*
quit, n. 17 infra eod. & Anchar. in Clement. *Quia*
contingit, in 2. notab. de relig. domib.

26 Nos verſamur in ſecundo membro diſtinctio-
nis Bartoli. quia legatum factum FF. Minoribus
cùm hoc ut eis ſolvatur annuatim in perpetuum
quamvis cenſeatur factum ſub modo illicito, ut
prædiximus; tamen eſt relictum pro anima; & ſic
ad finem libitum, & honeſtum ſecundum Bart. &
omnes in l. 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & hæc reputatur
cauſa finalis, c. *Verum,* & ibi DD. *de condit. oppoſ.*
& conſequenter favore animæ in alium pium
uſum converti debeat.

27 Quamobrem relictum FF. Minoribus debere
in alium uſum licitum commutari determinat in
puncto Bal. *conſ. 416. viſa ſubſtitutione in fin. verſ.*
Item Ioannes Papa, lib. 4. Ant. de Butr. *conſ. 33. Et-*
iam mihi videtur, n. 4. ubi refert ita etiã conſu-
luiſſe Petr. de Anch. Imol. Paul. de Caſtr. Rapha.
Cumin. & alij relati ab Ant. Gabr. *Comm. concl.*
lib. 4. tit. de legat. concl. 1. n. 23 Et in individuo An-
geli conſilium noviſſimè refellit Marcus Anton.
Genuenſis Epiſcopus Iſernienſis *in tract. de Ec-*
cleſ. ſive practicabilia Eccleſiaſtica, q. 440. per totam,
hoc præcipuè fundamento, quia relictum hujuſ-
modi cenſetur factum pro anima, ut dictum eſt
ſupra, additque non obſtare, quod impoſſibilis
conditio in legatis, & ultimis voluntatibus ha-
beatur pro non ſcripta, § *Impoſſibilis, inſt. de hær.*
inſtit. quoniam, ut ait Bal. *in rub. C. de inſtit. & ſubſt.*
id procedit cùm conditio continet aliquid tur-
pe; ſecus ſi nihil turpe contineat, quia tunc ſi de
jure adimpleri non poteſt, de facto adimpleri
debet, & ſatis eſt, l. *Quidam cum filium, ff. de ver.*
oblig. Undè cùm legatum factum Religioſis in-
capacibus non contineat aliquid turpe, debet
adimpleri eo modo, quo poteſt, & ſatis dicitur
adimpleri, ſi fiat converſio in alium uſum pro ſa-
lute animæ teſtatoris, ut ibi per eum: & pro hac
ſententia allegat Guilelm. de Benedict. *in repetit.*
c. Raynutius, verſ. Reliquit, n. 16. verſ. Tertia fallit,
de teſtam. Et ita ſervat Curia Romana, nam Sum-
28 mi Pontifices ſæpiſſimè alijs uſibus applica-
runt legata annua FF. Minoribus relicta. Et ex
Decreto S. Congregationis fabricæ edito juſſu
S. D. N. Urbani VIII. ſub *die 14. Februarij 1633.*
quamvis mandetur, ut capitale annuorum redi-
tuum, qui FF. Minoribus relinquuntur, conſer-
vetur ad effectum, ut hæredes, vel debitores poſ-
ſint liberè, ſi velint d. Fratribus dare annua legata
per eoſdem Fratres recipienda in eleemoſynam
juxta declarationem D. Bonaventur. non autem
per eos exigenda, mox tamen additur hæc clau-
ſula, videlicet (dummodo de eis per Romanum
Pontificem aliter non fuerit diſpoſitum, nec præ-
dicta legata in alios uſus ejus authoritate applica-
29 ta fuerint, vel applicari contigerit.) Et infra pro-
hibetur Fratribus ſub pœna excommunicationis
ipſo facto incurrenda, ne proviſos Apoſtolicos
pro tempore de beneficijs, quibus legata ſupradi-
cta fuerint applicata, directè, vel indirectè impe-
dire audeant, vel præſumant.

30 Nec prædictis obſtat, quod in dubio propo-
ſito teſtator prohibuerit ne Summus Pontifex
immutet prædictam diſpoſitionem. Quoniam
hæc prohibitio tamquam turpis habetur pro non
adiecta. l. l. *Si quis ita inſtitutus,* l. *qua ſub condi-*
tione l. *Conditiones quæ,* & l. *Conditiones contra, ff.*
condit. inſt. d. § Impoſſibilis, inſt. de hæred. inſtit. &
tenet Im. in l. *Si alienum, in pr. n. 3. ff. eod.* Angel. in
l. *Quidam, § Illo, n. 2,* & ibi etiam Paul. de Caſt. *in*
fin. C. de neceſſ. ſerv. hæred. inſtit. Petr. de Ubald. *in*
tract. de Canon. Epiſc. cap. 7. num. 42. in fin. ubi ait:

Quando

31 Quando legatum non poteſt impleri ſive de jure, ſive de facto eo modo, quo per teſtatorem fuit diſpoſitum, poſſe per Superiorem fieri ejuſdem converſionem in alium uſum, non obſtante quod in teſtamento adeſſet clauſula, nec poſſet applicari niſi ad uſum deſtinatum.

32 Nec dicatur, Teſtator, ut ſupponitur in dubio, non ſtetit in finibus prohibitionis, ſed proceſſit ulterius adimendo legatum in eventum contraventionis. Quo caſu non eſt locus commutationi, l. *Liberto*, §. *Lucius*, *ff. de ann. leg.* ubi Bart. *nu.* 2. formaliter dicit, omnes leges, quæ dicunt pecuniam ad unum uſum relictam poſſe converti in alium uſum ex authoritate Superioris ſunt veræ, niſi teſtator provideat quid fieri debeat; & quòd illo non facto perveniat ad hæredes, quia tunc non poteſt fieri tranſmutatio in alium uſum, & ſequitur Rota *deciſ.* 365. *n.* 9. *p.* 5. *Recent.* Et videtur probari in Decreto Conc. Trident. *cap.* 8. *verſ.*
33 *Niſi forte aliter*, *ſeſſ.* 25. Etenim pro ſolutione hujus difficultatis, in qua DD. loquuntur ſatis involutè diſtinguendi ſunt tres caſus.

Primus eſt, cùm teſtator legat Religioſis capacibus ſub modo licito, & caſu quo onera injuncta non impleantur, ſubſtituit alios, & tunc legatum in alios uſus converti non debet. Et in his terminis loquitur cum ſuis exaggerationibus Bero, *conſ.* 49. *lib.* 2. Nam in ſuo caſu teſtator legavit cum onere celebrationis Miſſarum Canonicis Regularibus, qui de jure ſunt capaces dominij in communi, ut in c. *Quanto de offic. Ordin.* & c. *Quod Dei timorem, de ſtatu Monach* & ſubſtituit alium locum pium in caſum non implementi. Unde Summus Pontifex quamvis potuerit de plenitudine poteſtatis commutare prædictam voluntatem, ut Bero fatetur, tamen non debuit, quia ut ipſe ait, proviſio hominis licita facit ceſſare proviſionem legis. Et ad hunc caſum referri poſſunt Cephal, *conſil.* 52. & Riminal. Jun. *conſ.* 115. Nam in caſu eorum teſtator filios maſculos hæredes inſtituit ſub ea conditione, ut ſi
34 Dux Ferrariæ aut Papa mutaret ſuum teſtamentum, tali caſu hæreditas deveniret ad alios vocatos, & facta mutatione per Papam reſponderunt prædicti DD. fuiſſe locum pœnæ, nimirum quia diſpoſitio teſtatoris fuit licita, & idem juris eſt ſi legatum fiat Religioſis incapacibus; ſed ſub modo licito, ut ſi fiat legatum rei immobilis FF. Minoribus ad hoc ut vendant, & pretium convertant in uſum fabricæ juxta text. in d. c. *Exiit*, §. *Adhac quia Fratribus, de verb. ſignif. in* 6. Et caſu quo ipſi nolint legatum acceptare, legatur alteri. Nam neque hoc caſu eſt locus commutationi, cùm teſtatoris voluntas licitè poſſit adimpleri, ut declarat Bald. in l. *Dictam, col. ult. C. de condict. ob cau.* relatus à Bero *d. conſ.* 49. *n.* 2. *verſ. Quod nimium dictum.* Et ita procedit doctrina Barth. in l. *Liberto*, §. *Lucius ff de ann leg* & in l. *Legatum civitati, n.* 4. *ff. de uſufr. leg.* ut ipſemet declarat in l. *Lucius*, §. *Tres hæredes, n.* 3. *verſ. Sed ſi eſſet tale relictum ff ad Trebell.*

Et ita etiam procedit decretum Concilij in d.
35 *c.* 8. *ſeſſ.* 25. ubi mandatur Ordinario ut fructus hoſpitalium convertat in alios uſus, ſi ibi non ſint peregrini, &c. dummodo etiam in hunc eventum in eorum fundatione aliter non ſit expreſſum. Etenim cùm proviſio fundatoris ſit licita, ceſſare debet proviſio ſeu commutatio Ordinarij. Adde quod doctrina prædictorum conſulentium non eſt vera, quia quod dicitur non poſſe fieri commutationem illius voluntatis, quæ licitè poteſt adimpleri, procedit in inferioribus, non autem in Principe, ut declarat Barr. *in tract. Minor. lib.* 2. *diſt.* 2. *c.* 3. *n.* 13. Pet. de Ubal *in tract. de Can. Epiſc. c.* 7. *n.* 35. Armilla *in verb. Legatũ, n.* 55. Tabien. *in ver. Legatum,* 2. *n.* 12. Ang. *in ver. Legatum, n.* 12. Covar. *t.* 2. *lib.* 3. *var. reſol. c.* 6 *n.* 7. *non obernnt*, & prob. apertiſſimè in Clem. *Quia contingit, de rel. domib.* ubi dicitur; ea quæ ad certum uſum largitione ſunt deſtinata fidelium, ad illum debent non ad alium converti; & ſic textus loquitur de uſu, qui licitè poteſt, & debet impleri, & tamen addit ſalva Sedis Apoſtolicæ authoritate. Ergo falſum omnino eſt Sedem Apoſtolicam non poſſe commutare piam voluntatem teſtatoris, quæ impleri poteſt de jure, & de facto, ut Petr. Ubald, *ubi ſupra.*

36 Ratio eſt, quia (ut inquit Cardinal. poſt Laudun. in d. Clem. *Quia contingit, num.* 4.) Papa eſt gubernator inſtituum univerſalis Eccleſiæ, cujus caput eſt Eccleſia Romana; & ideò ejus eſt tamquam capitis ad membra ſingula alimenta transfundere, cap. *Cuncta per mundum.* & c. *Per principalem,* 9. *qu.* 3. & propterea poteſt rem uni Eccleſiæ auferre, & dare alteri, c. *Conqueſtus*, cap. *Nec vero*, & d. c. *Per principalem, ead. cauſ. & qu.* Paul. de Caſtr. *conſ.* 238. *Primum dubium, col.* 2. *in princ. verſ. Nam aut quæritur lib.* 1. ubi ait Papam poſſe abſolutè auferre dominium, & jus quæſitum Eccleſiæ ſola voluntate, & nulla ſubſiſtente cauſa, licèt ſine cauſa facere non debeat, c. 1. & ibi gloſ. *in ver. Injuſtitiam.* 22. *diſt.* c. *Conſtitutus, de Capell. Monach.* c. *Antiqua cum ibi notatis de privileg.* Concil. Trident. in c. 6. *ſeſſ.* 22. Rationem reddit Paul. de Caſtr. *loc. cit.* quia dominium rerum Eccleſiaſticarum eſt apud Chriſtum, non autem apud aliquam particularem Eccleſiam, ut notat Innoc. in cap. *Cum ſuper, de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Et cùm Papa ſit Vicarius Chriſti cum omnimoda poteſtatem in terris; & Eccleſia Catholica, cujus caput eſt Chriſtus, ſit una, ejuſq; Principatus ſit apud Eccleſiam Romanam, quæ fuit à Deo immediatè inſtituta, aliæ verò Eccleſiæ tamquam rivuli fuerunt inſtitutæ ab ipſa Romana Eccleſia, ut in d. c. 1. 22. *diſt.* cap. *Loquitur,* 24. *quæſtion.* 1. Propterea quidquid juris eſt apud particulares Eccleſias, eſt etiam apud Papam, qui eſt Pater Patrum ſecundum Jo. Monac. & cum omni Prælato concurrit in juriſdictione, unde ſi aufert aliquid ab una Eccleſia, dicitur auferre ſolam adminiſtrationem, quam ipſe dedit. Quinimò ſi Papa rem uni Eccleſiæ auferat ex certa ſcientia, cauſam præſumi, adeò ut contrarium probari non poſſit, poſt Cyn. in l. *Reſcripta: C. de precibus Imper. offeren.* tradit Roman. *conſ.* 369. *Circa primum. num.* 28. & Hieronym. Gigas *in tract. penſion. q.* 35. *n.* 7. Verùm quidquid ſit de veritate ſupradictæ doctrinæ, hic non eſt caſus noſter.

37 Secundus caſus eſt, cùm teſtator legat Religioſis ſub modo illicito; & caſu quo ejus voluntas de jure, vel de facto impleri non poſſit, legat alteri, & hoc caſu fortè ſimiliter ſuſtineri poteſt commutationem fieri non debere ſaltem ab inferiori à Principe. Ratio eſt, quia teſtator non legavit præcisè, & ſimpliciter ſub modo illicito, ſed conditionaliter, quatenus de jure poſſit; & quatenus non poſſit legavit alteri. Quæ diſpoſitio videtur

detur rationabilis, & conſequenter non ſubeſt
cauſa excludendi ſubſtitutum, l. *Quidam, ff. de u-
ſufruct. leg.* & d. §. *Lucius Titius, ff. de ann. legat.*
licèt contrarium Bald. in l. *Dictam, n. 14. verſ. Ta-
men ego ſic limito, C. de condict. ob cauſ.* ubi intelli-
git d. Bartol. in d. §. *Lucius, de converſione liciti
ad licitum.* Quod autem inquit impoſſibile trans-
feratur ad poſſibile, iſtud teſtator non poteſt di-
ſponere, nec apponere pœnam amiſſionis, vel
translationis in alterum, ut l. *Uxorem, §. Heres, ff.
de leg. 3.* Sed neque hic eſt caſus noſter.
Tertius & ultimus caſus eſt cùm teſtator non
38 conditionaliter, ſed ſimpliciter, & abſolutè
legat FF. Minoribus ſub modo illicito, puta ut
annuatim quid percipiant, in perpetuum prohi-
bendo ne Papa hujuſmodi legatum convertat in
alios uſus, & apponendo pœnam ademptionis le-
gati in caſum commutationis, qui propriè eſt ca-
ſus noſter. Et tunc legatum in alios uſus conver-
ti poteſt, ac debet non obſtante prohibitione te-
ſtatoris cum pœnæ adjectione. Ratio eſt quia hoc
caſu voluntas teſtatoris licitè adimpleri non po-
teſt, cùm teſtator voluerit præcisè legatum an-
nuum perpetuò obtineri à fratribus, quod repu-
gnat regulæ, nec legatum ademerit niſi in even-
tum commutationis Apoſtolicæ. Et in his terminis
39 loquitur Bar. in d. l. *Lucius. §. Tres heredes, n. 3. ff.
ad Trebel.* ubi concludit conditionem adjectam à
teſtatore in legato facto Regulari incapaci, quod
ſuperior non poſſit de illo intromittere, alias de-
volvatur ad hæredem, haberi pro non adjecta, &
legatum nihilominus remanere ad liberam ſupe-
rioris diſpoſitionem, & cum Barth. conſentiunt
ibi Angel. *n. 2.* & Cuman. *n. 6.* Bald. in l. *Unic. nu.
43. verſ. Septimo quæritur, C. de his, quæ pœn. nom.*
& in d. l. *Dictam, col. ult. C. de condict. ob cauſ.* Ab-
bas *conſ. 63. n. 7. ad fin. lib. 3.* Cepoll. *cautel. 252. n.
2.* Sylveſt. *in ver. Religio, 6. q. 7.* Tabien. *in ver. Mo-
nach. q. 14. n. 15.* A qua concluſione nemo diſſen-
tit quando legatum verè eſt factum Religioſo in-
capaci ſub modo illicito, puta ut ſolvatur annua-
tim in perpetuum, ut in præſenti quæſt. Tunc
enim fatentur omnes prohibitionem commuta-
tionis voluntatis, & pœnam illi adjectam con-
tinere turpitudinem, & non eſſe attendendam.
Turpitudo autem hoc caſu ſurgit ex duplici
40 capite; Primò, quia cùm Summus Pontifex ple-
niſſimam habeat poteſtatem commutandi ulti-
mas voluntates, ut in Clem. *Quia contingit, de re-
lig. domib.* adeò ut de hoc dubitare ſit ſacrilegium
ut inquit Gemin. *conſ. 63. Dubia ſupraſcripta, in
princ.* prohibitio Teſtatoris contra diſpoſitio-
nem dictæ Clementin. nullius eſſe roboris, quia
41 privata teſtatoris diſpoſitio non poteſt genera-
lem Conſtitutionem Canonis immutare, c. *Re-
quiſiſti, ſupra eod.* Quam ob cauſam nec Epiſcopo
poteſt quis prohibere ne ſe ingerat in ſuo teſta-
mento, c. *Tua nobis,* ibi. *licet etiam à teſtatoribus
id contingeret interdici,* ubi id not. gloſ. *in ver. In-
terdici, infr. eod.* & in auth. *de Eccleſ. tit. §. Si quis
autem pro redemptione, in ver. In omnibus.* Unde
minus id prohibere poteſt Summo Pontifici, qui
eſt ſupra jus, c. *Propoſuit. de conceſſ. præb,* ſimiliter
nemo poteſt cavere, ne leges in ſuo teſtamento
locum habeant, l. *Nemo poteſt. ff. de legat. 1.* Ergo
nec conditionem poteſt apponere quæ excludat
Principis authoritatem, quia faceret contra le-
gem vivam, ſicut eſt Princeps, ut in Authen. *de
Conſul, ad fin.* & ibi gloſ. *in verb, Legem anima-
tam,* & contra factum Principis, quod pro lege
42 habetur l. 1. *ff. de Conſtit. Princip.* Imò periculoſiùs
eſt contemnere legem vivam, majuſque crimen,
quàm legem mortuam, ut notat gloſſ. in c. *fin. in
ver. Nec eligere, ante med. verſ. Quæ eſt ergo ratio,
infra de Cler. excomm. miniſtr.* & Lucas de Penna
in l. 1. *col. antepen. verſ. Et ſicut, C. de expenſ. judic.
43 lib. 12.* Itaque cùm talis prohibitio contineat tur-
pitudinem, conſequenter pœna ademptionis le-
gati in caſum commutationis tamquam adjecta
actui illicito non committitur, l. *un. in fin, Cod. de
his quæ pœna nomin.* Et ita in terminis tradit Si-
mon de Præt. *de interpr. ult. vol. lib. 4. interpret. 2.
dub. 4. n. 5.* dicens hanc pœnam cenſeri appoſi-
tam in vilipendium ſupremæ authoritatis Rom, Pon-
tificis, & eum ſequitur noviſſimè Dn. and, Rotæ
Auditor *in ſuo tract. de condit. & mod. impoſſib,
part. 2. c. 1. n. 105.*
44 Sequitur maximè, quia nedum repugnat Juri
Canonico, ſed etiam Divino, ut reperiatur ali-
qua pia diſpoſitio, quæ non ſubſit Summo Pon-
tifici Eccleſiæ Capiti c, *Cuncta per mundum,* &
c, *Per principalem, 9. q. 3.* c. *Bene quidem, 96. diſt.*
45 Innoc. in c. 1. *in princ. de Conſtit.* Deinde prædicta
conditio eſt turpis, quia habilitat per indirectum
FF, Minores ad retinendos annuos reditus con-
tra præſcriptum regulæ: excluſa enim authoritate
Apoſtolica commutandi prædictam diſpoſitio-
46 nem, nihil fratribus impedimento eſſet quominus
dict. reditum obtinerent, & exigerent. Hoc autem
eſt maximè abſurdum, quia FF. Minores haben-
tes contra regulam reditus annuos, peccant mor-
taliter ſecundùm declarationem Nicol. IV. in c.
*Exivit, §, In primis, verſ. Ad omnia autem, de
verb, ſignif. lib. 6.* & Clem. V. in d. Clem. *Exivi. §.
Cum igitur.* Quod pluribus exaggerat Bntr. *in
conſ. 33. n. 4. in fin.* dicens, eos in talium retentione
defendi non poſſe, quomodocumq; colorentur,
quin injuſtè, & contra animas, & conſcientiam te-
neant; & quin quotidie celebrando judicium ſibi
manducent.
47 Igitur ſtultum eſt credere propter conditionē
appoſitam in teſtamento Summ. Pontificem non
poſſe illis prohibere hanc retentionem, nec com-
mutare voluntatem illam, quæ inducit Religioſos
ad culpam mortalem, c. *Novit, de judic.* ibi: [Nul-
lus qui ſit ſanæ mentis ignorat quod ad officium
noſtrum ſpectet de quocumq; mortali peccato
corripere quemlibet Chriſtianum; & ſi corre-
ctionem contempſerit, per diſtrictionem eccle-
ſiaſticam coercere.] ubi Anchar. *n. 8* [Nota [in-
quit] correctionem peccatorum ſpectare ad *Pa-
pam,* & qui negat poteſtatem Papæ, negat ſe
Chriſtianum. Extravag. *Unam ſanctam, de major.
& obed.* Cùm præſertim ſanctus inſtitutor volue-
rit ſuos filios Romano Pontifici ſtrictiori quo-
dam vinculo eſſe ſubjectos. Quamobrem prædi-
cta prohibitio tamquam detrahens ſupremæ au-
thoritati Sedis Apoſtolicæ ſcandaloſa, & de jure
impoſſibilis videtur omnino reijcienda cum ſua
pœna ademptionis legati, ut per de Præt. *loc. cit.*
48 Succeſſivè QUÆRO, cùm ſuperiùs firmatum
ſit commutationem annui reditus, ut præfertur,
relicti FF. Minoribus S. Franciſci non eſſe nullam
ex defectu poteſtatis Papæ, numquid ſaltem im-
pugnari poſſit ex defectu intentionis, juxta text
in c. *Suſceptum,* & c. *Si propter, de reſcript, libr. 6.*

Proſp. Fagn. in 3. Decretal. tom. 4.

cum concordan. de quibus ibi per gloſ. *in verb. Intentionis.*

49 Ratio dubitandi oritur ex eò, quòd cùm teſtator prohibuerit, ne Papa poſſit legatum commutare, illudque ademerit, & vocaverit Hæredes in caſum commutationis; ſi Pontifex hanc proviſionem teſtatoris ſciviſſet, fortè non commutaſſet, ex præallegat. doctrina Bart. in l. *Liberto, §. Lucius, n. 2. ff. de ann. legat.* ubi docet leges omnes, quæ dicunt relicta ad certum uſum poſſe in alios uſus converti, non habere locum quando teſtator providit quid fieri debeat de legato, caſu quo in uſum deſtinatum converti nequeat. Quod fuſiùs in his ferè terminis proſequitur Bero *conſ. 49. lib. 2.*

Pro clariori ſolutione hujus dubitationis tres caſus ſunt diſtinguendi, prout etiam diſtinximus in præced. quæſt.

50 Primus caſus eſt, quando teſtator legat Religioſis capacibus, vel aliàs in uſum licitum; & caſu quo ipſi nolint legatum accipere, aut onera adimplere, ſubſtituit alios. Et hoc primo caſu admitti poteſt commutationem Papæ non habita notitia proviſionis teſtatoris eſſe nullam ex defectu intentionis; quia ſi Papa proviſionem licitam teſtatoris ſciviſſet, veriſimiliter non commutaſſet; & in his terminis loquitur Bero *loc. cit.* nam in ſuo caſu teſtator legavit Canonicis Regularibus, qui de jure ſunt capaces bonorum in communi, cap. *Quanto, de offic. Ordinar.* & quatenus ipſi nollent onera ſubire, ſubſtituit alium locum pium, & conſuluit Berous legatum non debuiſſe converti per Papam in alios uſus, quia ut ipſe ait, proviſio hominis licita facit ceſſare proviſionem legis, & in hoc primo caſu loquitur Barth. in d. §. *Lucius*, prout illum expreſsè declarat Baldus in l. *Dictam, col. ult. n. 14. verſ. Idem dicit Bartolus*, & verſ. *Tamen ego ſic limito, C. de condict. ob turp. cauſ.* & hic non eſt caſus noſter.

51 Secundus caſus eſt, quando teſtator legat Religioſis incapacibus; & caſu quo ipſi de jure non poſſunt legatum obtinere, legat aliis, & tunc commutationi fortè objici poſſet defectus intentionis, ſi Papa non habuiſſet notitiam proviſionis teſtatoris. Ratio eſt, quia hoc legatum non eſt purum, ſed conditionale, ſi Fratres ſint capaces: unde data illorum incapacitate, conditio non eſt purificata, & legatum remanet factum directè ad favorem ſubſtituti, juxta text. in d. l. *Liberto, §.*
52 *Lucius, ff. de ann. legat.* Sed nihilominus contrariũ tenet Bald. *ubi ſupra*, ubi dicit doctrinam Bart. in *d. §. Lucius*, ad hunc caſum non pertinere, & ſubſtitutionem eſſe nullam; Quia (inquit) quod impoſſibile transferatur ad poſſibile, iſtud teſtator non poteſt diſponere, nec apponere pœnam amiſſionis, & translationis in alterum, l. *Uxorem, §. Hæres ff. de legat. 3.* Sed quidquid ſit de veritate hujus doctrinæ, neque hic eſt caſus noſter; ideoque circa illius deciſionem non inſiſtam.

Tertius caſus eſt, quando teſtator non ſub conditione, ſed purè, & ſimpliciter legat Fratribus incapacibus, & prohibet ne Papa poſſit legatum commutare in alios uſus, & in eventum commutationis adimit legatum, & ſubſtituit hæredes, qui propriè eſt caſus noſter; & hoc tertio caſu dicimus contra commutationem Sanctiſſimi nõ poſſe opponi de defectu intentionis, ex eo quod Sanctitas ſua ignoraverit hanc proviſionem teſtatoris.

53 Primò quia ignorantia diſpoſitionis quæ nulla eſt, & à jure improbata, ſubreptionem, aut defectum intentionis non parit gloſ. in c. *Cum noſtris, in verſ. Non vacaret, de conceſſ. præben.* Rota *in antiq. deciſ. 176. aliàs 69. de reſcript.* quæ incipit: *Nota quod de gratia adverſarii*, quæ nulla eſt, non teneor in gratia mea facere mentionem. Gemin. *conſ. 120. n. 4. verſ. Item de jure iſtum*, latè Felin. in c. *Ex tenore, num. 2. & ſeqq. de reſcript.* Qui omnes eam reddunt rationem, quia non præſtat impedimentum quod de jure non ſortitur effectum, ut in reg. Sexti, *Non præſtat.* Sed diſpoſitio, per quam teſtator prohibet Papæ ne poſſit legatum commutare, & dat ſubſtitutum in caſum commutationis, ut facta contra Principis authoritatem eſt nulla, & à jure improbata, etiamſi legatum eſſet factum capacibus, ut in puncto tenet Sim. de Pret. *de interpret. ult. vol. lib. 4. interpret. 2. dub. 4. n. 5.* & Duran. *in ſuo tract. de condit. & mod. impoſſ. part. 2, cap. 1. num. 105*, & fusè probatum eſt in quæſtione præcedenti. Ergo ignorantia hujus diſpoſitionis non parit defectum voluntatis.

54 Secundò, quando teſtator legat Regulari incapaci, & prohibet ſuperiori ne in tali legato ſe ingerat, alium ſubſtituendo in eventum contraventionis, ut in ſpecie noſtra; hujuſmodi ſubſtitutio utpote facta ſub conditione impoſſibili de jure, & nutritiva peccati habetur pro non ſcripta, Bar. in l. *Lucius, §. Tres heredes n. 3. ff. ad Trebell.* & alii,
55 quos ſuperiùs retulimus *n. 39.* Paria autem ſunt ſubſtitutionem non fuiſſe ſcriptam à teſtatore, & de jure haberi pro non ſcripta, l. 1. *& 2. & per tot. ff. de his, quæ pro non ſcript. haben.* Sed ſi ſubſtitutio verè non eſſet ſcripta in teſtamento, utiq; non eſſet poſſibile ut produceret defectum intentionis Papæ in commutatione, quia ex nihilo nihil producitur, l. *Libellorum, §. Quod ſi libelli, ff. de*
56 *accuſ.* Ergo eodem modo non eſt poſſibile ut hunc defectum producat dicta ſubſtitutio, quæ de jure eſt pro non ſcripta, impoſſibilitas enim juris, & naturæ æquiparantur, Barth. in l. *Continuus, §. In-*
57 *ſpiciendum, n. 2. ff. de verb. oblig.* Et idem operatur fictio in caſu ficto, quod veritas in caſu vero, l. *Si filiusfamilias, ff. Si cert. pet.* & l. *Cum hic ſtatus, §. Si ambo ff. de donat. inter vir. & uxor.* Dec. *conſ. 41. n. 15. lib. 1.*

Tertiò defectus intentionis non oritur niſi
58 ex ignorantia eorum, quæ ſi Princeps ſciviſſet, aut nullo modo, aut difficilius reſcripſiſſet, cap. *Super litteris.* & ibi DD. *de reſcript.* Put. *deciſ. 132. num. 2. lib. 1.* Seraph. *deciſ. 659. num. 5.* At ſi Papa ſciviſ-
59 ſet dictam prohibitionem ſibi nominatim factam à teſtatore cum pœnæ adjectione in odium ſuæ ſupremæ authoritatis, tantùm abeſt ut abſtinuiſſet à commutatione, ut potiùs eã promptiùs conceſſiſſet ad confundendam teſtatoris temeritatem, & ad ſuam authoritatem vindicandam, l. *Si familia*, ibi, *& contempta majeſtas Prætoris vindicatur, ff. de iuriſd. omn. judic.* gloſ. ſ. in c. *Maximianum, 23. q. 3.* Unde jure merito Sanctiſſim. in Signatura nullam conſiderationem habere conſuevit ſimilium prohibitionum.

60 Quartò, Teſtator voluit ut hoc legatum eſſet perpetuò penes FF. Minores, nec unquam poſ-

ſet

ſet extingui, ſeu alienari, aut in alios uſus commutari, etiam per Papam; & oppoſuit pœnam ſubſtitutionis in caſum commutationis. At ſi Papa ſciviſſet hanc enixam teſtatoris voluntatem, ut reditus annuus perpetuò poſſideretur à Fratribus contra regulam; utique multò magis voluntatem commutaſſet: nam quò magis voluntas eſt enixa in re illicita, & nutritiva peccati, eò magis ſpectat ad officium Romani Pontificis illam corrigere, & emendare, c. *Novit, verſ. Nullus qui ſit ſana mentis ignorat* & quod ibi notat Butr. *n. 27. verſ. Nota diſſimulationem peccatorum*, & Anchar. *n. 12. de indic.*

61 Ultimò, ſi Sedes Apoſtolica declararet commutationem non valere propter ignorantiam prædictæ prohibitionis, ſequerentur duo inconvenientia. Alterum quia Sanctiſſimus videretur aliquam rationem habuiſſe ejuſdem prohibitionis; eamq; tacitè approbaſſe. Sed abſit ut Sanctiſſim. fundet defectum intentionis ſuæ, & vim ullã faciat in diſpoſitione tam repugnante S. Canonibus, ſuæq; authoritati tam enormiter detrahente.

Alterum quia hinc eſſet aperta via relinquendi omnibus incapacibus: nam quilibet poſſet in ſuo teſtamento relinquere incapaci, & prohibere ne Papa poſſet relictum convertere in alios uſus, dando ſubſtitutum in caſum commutationis voluntatis: tunc enim aut Papa non commutaret, & relictum remaneret incapaci, contra juris diſpoſitionem; aut commutaret, & commutatio

62 nulla eſſet ex defectu intentionis non facta mentione prohibitionis teſtatoris. Nec dicatur; Poterit fieri hujuſmodi mentio in literis: imò enim abſurdum eſſet, & maximè alienum à majeſtate Summi Pontificis, ut in omnibus ſimilibus applicationibus, & gratijs motu proprio apponeretur clauſula (Non obſtãte quòd teſtatores nobis expreſsè interdixerint ne poſſimus eorum voluntates commutare, & ſubſtitutos dederint in eventum commutationis.) Atque ita per tales prohibitiones auferretur per indirectum Papæ poteſtas commutandi omnia legata pia, etiam incapacibus facta: dicitur enim abſolutè nõ poſſe fieri quod ſalva dignitate fieri non poteſt, l. *Nepos, ff. de verb. ſignif.* l. *Non aliter, ff. de uſu, & habitat.* Brun. *conſ. 117. n. 173. & ſeq.*

Nec prædictis obſtat motivum unius ex dominis; quod teſtator voluerit ut commutatio Papæ eſſet veluti inſtrumentum, quo mediante legatum devolveretur ad ſuos hæredes.

Primò enim reſpondetur hunc intellectum repugnare menti, & verbis teſtatoris: nam quomodo fieri poteſt, ut teſtator pro devotione legati voluerit uti hoc medio commutationis Papæ, ſi eamdem commutationem Sanctitati ſuæ diſertis verbis prohibuit? hoc enim eſſet ſimul velle, & nolle commutationem, quod non eſt poſſibile, l. 2. §. *Scientia*, & ibi gloſſ. *in verb. Velle, ff. de tribut. act.* l. *Ubi repugnantia, ff. de reg. jur.*

Præterea teſtator non egebat hoc medio, ſeu inſtrumento commutationis Pontificis, ut legatum ſuis hæredibus acquireretur; poterat enim directè eis prælegare, aut vulgariter eos ſubſtituere ſub conditione, ſi fratres nollent, aut non poſſent legatum accipere. Quod tamen non fecit, ſed eos vocavit tantummodo in caſum cõmutationis Apoſtolicæ, quia ſcilicet ejus abſoluta intẽtio fuit ut hoc legatũ nullo unquam tempore poſſet Fratribus auferri, etiam authoritate Summi Pontificis: propterea enim interdixit illius alienationem, & commutationem, & appoſuit pœnã ſubſtitutionis in eventum contraventionis; & ſic hæredes ſubſtituit non ea mente ut legatum ad eos devolveretur, ſed eò tantùm fine, ut hac pœna à commutatione Papam retraheret, &

63 quodammodo deterreret, ut per Sim. de Pret. *loc. cit.* attenditur enim in teſtamentis quale fuerit principale objectum, & finis teſtatoris, l. *in conditionibus primum locum*, & l. *Cum vir, in princ. ff. de condit. & demonſtr.* Anchar. *conſ. 356. num. 2. verſ. Quarto & ultimo.* Dec. *conſ. 95. n. 1.* Et cùm in hoc verba teſtatoris ſint clara, non admittitur quæſtio voluntatis, l. *Ille, aut ille.* §. *Cum in verbis, ff. de leg. 3.* Paul. de Caſtr. *conſ. 185. n. 2. lib. 1.*

64 Deinde reſpondetur quidquid ſit an teſtator bono, vel malo zelo ductus fuerit ad ſubſtituendos hæredes, ſemper verum erit eum in hac ſubſtitutione uſum fuiſſe organo, ſeu inſtrumento illicito prohibendo Papæ commutationem. Quãdo autem organum, ſeu medium eſt illicitum, acquiſitio impeditur, ut inquit Bald. in Authen. *Ingreſſi, n. 55. verſ. Quia cum debeat acquiri mediante organo, C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Anchar. in dict. Clem. *Exivi, n. 6. verſ. Dominus meus Baldus*, & conſequenter ex ignorantia hujus acquiſitionis, ſeu ſubſtitutionis, quæ de jure nulla eſt, non poteſt oriri defectus intentionis: quia quod nullum eſt, &c. l. *Libellorum*, §. *Quod ſi libelli, ff. de accuſat.* gl. *fin. in* l. *Si pater, C. de ſtat. defunct.* & patet ex dictis ſupra in 1. & 2. fundamento.

Et ita in facto obtinui. Nam cùm Sanctiſſim. D. N. Urban. VIII. ſuperioribus annis erexiſſet beneficium ſimplex in Collegiata Eccleſia S. Laurẽtij Civitatis Florentiæ, mihi à primæva erectione collatum, eique pro dote applicaſſet omnia legata annua Conventui, & FF. S. Franciſci de Obſervantia ejus civitatis relicta, quorum ijdem Fratres ſunt incapaces, & verteretur in dubium, an in litteris applicationis hujuſmodi comprehenderetur legatum annuum eis factum cum prohibitione, ne Sanctitas ſua illud commutaret in alios uſus, & ademptione legati, datiſque ſubſtitutis in eventum commutationis, Sanctitas ſua ex voto Congregat. Cardinalium, & Prælatorum ſuper hoc ſpecialiter deputatæ declaravit comprehendi, ut in litteris in forma Brevis ſub annulo Piſcatoris expeditis ſub datum Romæ apud S. Petrum die 30. Aprilis 1612.

65 Fuit etiam in Congregatione excitatum dubium, An prædictum legatum, quod fuit relictum pro Miſſis perpetuò celebrandis in Capella Eccleſiæ ejuſdem Conventus ſive per viam Capellaniæ, ſive alio modo cenſeretur factum FF. Minoribus, necne. Cui dubitationi reſpondi affirmativè.

Primò, quia relictum Altari, ſeu Capellæ exiſtenti in Eccleſia FF. Minorum S. Franciſci pro Miſſis celebrandis, ut hoc caſu, cenſetur relictum ipſis Fratribus, & eorum contemplatione in fraudem paupertatis. Ita in individuo determinat Bald. in Auth. *Ingreſſi n. 51. verſ. Idem dicit ſi relinquatur Altari Minorum, & n. 55. C. de Sacroſancta Eccleſ.* & poſt eum Anchar. in Clem. *Exivi, n. 6. de verb. ſignif.*

66 Secundò, quia certum eſt hoc legatum non fuiſſe legatum factũ hæredibus: Tum quia hære-

caſu in oppoſitum retorquetur, cum fratres Mendicantes non admittant ut eorum Eccleſiis, & capellis perpetuò deſerviatur à Sacerdotibus ſæcularibus, ut dictum eſt ſuprà *n.69*. Tu denique quia in hoc ſpeciali caſu teſtator non diſpoſuit præcisè, ut inſtitueretur capellania in Eccleſia FF. Minorum, ſed tribuit liberam facultatem executoribus præſcribendi modum celebrationis Miſſarum, ſive per viam capellaniæ, ſive aliter, prout concordarent cum Fratribus. Executores autem non elegerunt viam capellaniæ, ſed convenerunt ut Fratres ipſi annuos reditus perciperent, & Miſſas celebrarent, quemadmodum reipſa obſervarunt uſq; ad erectionem beneficii. Cui quidem obſervantiæ potiſſimum innixa *S.* Congregatio exiſtimavit hoc legatum ipſiſmet Fratribus fuiſſe relictum. Unde ex facto ipſo ſatis ſuperque liquet Angeli reſponſum ad hunc caſum non pertinere.

DE TESTAMENTIS.

Cap. Cum eſſes.

SVMMARIVM.

1 *TEſtamentum quod Parochianus facit coram Presbytero ſuo, & duobus teſtibus, valet, nec tenet conſuetudo contraria.*

2 *Teſtamentum etiam ad non pias cauſas conditum coram Parocho, & duobus teſtibus valet nedum in foro canonico ſed etiam in foro civili, contraria conſuetudine non obſtante, & n.40.*

3 *Teſtamentũ ſive in ſcriptis ſive nuncupativum de iure civili requirit ſeptem teſtes, & n.159.*

4 *Et hic numerus non tantum eſt de forma probatoria ſed etiam de forma ſubſtantiali.*

Etſi unus deficiat teſtamentum corruit, n.37.

5 *Codicilli non veniunt appellatione teſtamenti, niſi largè, & impropriè.*

6 *In teſtamento ruri condito ſufficiunt quinq; teſtes.*

7 *Sive fiat in ſcriptis ſive per nuncupationem.*

8 *Teſtamentum tempore peſtis an fieri poſſit cum quinque teſtibus, remiſſivè.*

Teſtamentum ſolemne requirit teſtium ſubſcriptionem.

10 *Nuncupativum, ſecus.*

11 *Papa poteſt abrogare leges Imperatoris foventes peccatum.*

12 *Papæ ratione peccati omnis anima ſubjecta eſt, & n.49. & 133. & ſeqq.*

13 *Papa ubi peccatũ non imminet, non poteſt infringere leges humanas quoad forum civile in locis ubi juriſdictionem temporalem non habet.*

14 *Sed in ſuo foro poteſt tollere legem civilem etiam in locis Imperio ſubjectis.*

15 *Teſtamentum de iure canonico non requirit, ut teſtes ſint rogati.*

Contrarium, n.17. & ſeqq. uſq; ad n. 23.

Et quid in teſtamento ad pias cauſas, n.23.

16 *Dictio, coram, id eſt præſentibus, & intelligentibus, & n.20.*

18 *Inter ius civile, & canonicum diſcrepantia non eſt inducenda, ubi ius civile non reperitur expreſsè immutatum per ius canonicum: & lex civilis ſervari debet etiam in foro Eccleſiæ.*

19 *Teſtes in teſtamento tam in ſcriptis, quàm nuncupativo debent eſſe rogati.*

20 *Parochus non ſufficit ut matrimonio interſit, niſi etiam ſit adhibitus à contrahentibus.*

21 *Adhibitus idem importat quod rogatus.*

22 *Teſtes in actibus humanis regulariter non requiritur, ut ſint rogati.*

24 *Teſtamentũ de iure canonico coram duobus, vel tribus teſtibus non valet, niſi etiam adhibeatur proprius Parochus teſtatoris.*

25 *Fides magis adhibetur indigenis ignotis, quàm extraneis notis.*

26 *Parochus dicitur pater ſpiritualis omnium ſuorum Parochianorum.*

27 *Nec eſt veriſimile, ut conſentiat falſitati, & nu. 44 & 57.*

28 *Parochus in teſtamẽto æquipollet quinq; teſtibus*

29 *Contrarium.*

30 *Teſtes duo idonei præferuntur unico quantacunque ſit dignitatis, & n.59.*

31 *Parochus eſt teſtis authorizabilis de quo Canones multum confidunt, & n.44.*

32 *Teſtes duo in teſtamento adhibendi iure canonico debent eſſe idonei, id eſt in aliquo non ſuſpecti.*

33 *Teſtes idonei in teſtamento de iure civili dicuntur maſculi, puberes, & liberi.*

34 *Mulier, & ſervus an de iure canonico poſſint eſſe teſtes in teſtamento.*

35 *Quid in teſtamento ad pias cauſas.*

6 *Et quid in teſtamento ad non pias cauſas.*

8 *Lectura prima quod hoc cap. locũ habeat ſolummodo in teſtam. ad pias cauſas ſicut cap ſequens.*

39 *Refellitur.*

40 *Lectura ſecunda quod hoc cap. procedit in teſtamentis ad non pias cauſas, tam in terris Eccleſiæ, quàm Imperii, & in utroq; foro.*

41 *Approbatur, & n. 113 uſq; ad n.157.*

42 *Veritas Deus eſt, & in omnib. prævalet, & n.47.*

43 *Subtilitas quæ veritatem lædit, per iudicem non eſt recipienda.*

45 *Papæ authoritas ubi agitur de materia peccati non circumſcribitur limitibus alicuius territorii, & n. 49. & 131 & ſeqq.*

46 *Lectura tertia, quod hoc cap. ſervari debeat in terris Eccleſiæ in utroque foro, in terris autem Imperii ſervetur ius civile.*

Refellitur, n.49.

47 *Veritas prævalet ſolẽnitati, & n. 141. verſ. Ac demum.*

48 *Legiſtæ militant in foro Iuſtiniani ſecundum leges, & Caroniſtæ in foro B. Petri.*

49 *Lex humana contradicens Divinæ non eſt ſervanda, ſed lex Divina ſervari debet etiam in foro civili, & n.115, 121 & 133. & ſeqq.*

50 *Lectura quarta quod hoc cap. ſit ſervandum in foro Eccleſiæ, lex autem civilis in foro ſæculari.*

51 *Refellitur.*

52 *Lectura quinta quod per hoc cap. valeat teſtamentum ad non pias cauſas conditum coram duobus teſtibus, etiam ſine parocho.*

Refellitur, n.55.

53 *Leges civiles requirentes numerum ſeptem. vel octo teſtium per hoc cap non corriguntur, ſed declarantur irrationabiles. & n.141.*

54 *Teſtamentũ, de quo certitudinaliter conſtat per duos teſtes omni exceptione maiores mandari debet executioni, ſaltem per viam denunciationis Evangelicæ ad peccatum vitandum.*

Contrarium, n.59.60. & 62.

56 *Teſtes duo quando ſufficiant, & quando tres requirantur, & quales eſſe debeant, ad Eccleſiã pertinet determinare, neque hoc legi Divinæ adverſatur, & n.146*

Item fovent peccatum, n. 124. uſque ad num, 141 & num. 166.

115 *Leges civiles repugnantes legi divinæ ſunt penitus excludendæ, & n. 121.*

116 *Imperator eſt vicarius Dei, & ideo non poteſt venire contra factum Domini.*

117 *Legibus Imperatorum, quæ contra Dei veritatem feruntur, qui obtemperare non vult, grande acquirit præmium.*

118 *Præceptum divinæ legis in ore duorum, vel trium, &c. non eſt iudiciale, ſed morale.*

119 *Præcepta omnia legis Evangelicæ ſunt iuris naturalis præter præcepta de Sacrãentis & de fide*

120 *Præcepta moralia per legem humanam alterari non poſſunt.*

123 *Conſuetudo Eccleſiæ generalis ita obligat, ſicut præceptum, & n. 129 & 130.*

124 *Teſtamentũ impugnans ob defectũ ſolemnitatis in numero ſeptẽ teſtium peccat mortal. & poteſt excommunicari, & nn. ſeqq. uſq; ad n. 141*

125 *Præcepti Divini tranſgreſſio ſemper eſt mortalis*

126 *Peccatum eſt dictum, vel factum, vel concupitum contra legem æternam.*

127 *Præcepta omnia moralia ſunt de lege naturali*

128 *Legi naturæ quicquid contrariatur, peccatum eſt*

129 *Conſuetudinis eccleſiæ tranſgreſſio inducit culpã lethalem, ſicut tranſgreſſio præcepti, & n. 130*

131 *Leges civiles irritantes teſtamenta cum pauciori numero, quàm ſeptem, vel octo teſtium, tanquam peccati nutritiva non ſunt ſervanda.*

132 *Lex eſt ſanctio ſancta iubens honeſta, prohibens contraria.*

133 *Lex canonica ubi agitur de peccato vitando ſervari debet, etiam in terris Imperii & in omni foro*

134 *Apoſtoli dicta prævalent dictis Imperatorum.*

135 *Teſtamentum coram duobus, vel tribus teſtibus ſecundum Apoſtolum impugnari non poteſt ex defectu ſolemnitatis.*

136 *Canones prævalent legibus in his in quorum obſervatione emergunt peccata,*

137 *Hæredes ab inteſtato contra conſcientiã occupant bona defuncti, qui coram quatuor, vel quinque teſtibus extraneum heredem inſtituit.*

138 *Princeps quamvis ex iuſta cauſa poſſit ſtatuere contra ius gentium, tamen ubi ceſſat illa cauſa, conſtitutio ſervanda non eſt.*

139 *Iuris civilis authoritas non poteſt aliquem à peccato excuſare.*

140 *Iudices ſæculares cogi poſſunt ad obſervantiam huius cap:*

144 *Intellectus cap.* Præſul. 2. q. 4.

Teſtes ſeptuaginta duo requiruntur ad damnandum Cardinalem Epiſcopum, ibidem.

145 Declaratur.

146 *Teſtium defectui ſuplet numerus.*

147 *Teſtes duo, vel tres, ſi habent qualitates requiſitas de iure canonico, ſufficiunt in omni materia, quantumvis gravi, & n. 148.*

149 *Intellectus cap.* Licet univerſis. de teſtibus.

151 *Peccatum non eſt quod eſt præter legem divinã*

152 *Cæcus ita demum teſtari poteſt ad pias cauſas non ſervata forma legis civilis, ſi relinquat piis, & venerabilibus locis, ſecus ſi privatis perſonis pauperibus.*

153 *Contrarium.*

155 *Religio divina eſt carior filiis.*

Teſtamento ad pias cauſas magis favetur, quàm teſtamento inter liberos, ibidem.

156 *Fallit quoad legitimam filiis debitam,*

Teſtamentũ, in quo Eccleſia inſtituitur, & filius exhæredatur, eſt contra officium pietatis, ibid.

157 *Teſtamentũ Romæ conditum ad nõ pias cauſas coram* Parocho, *& duobus teſtibus, an valeat ſtante ſtatuto urbis, quod præcipit ſervari ius civile, & eo deficiente ius canonicum, & num. ſeqq. uſque in fin.*

Statutũ urbis diſponens inter cives Romanos, & diſtrictuales ſervandum eſſe ius civile, declaratur, num. 164. & n 166.

158 *Rotæ deciſio in Romana Bonorum de Stocchis refertur.*

Refellitur, n. 163. & ſeqq. uſque in fin.

160 *Statutum loci attenditur quoad ſolemnitatem teſtamenti.*

161 *Statutum Ravennæ quod ſervetur ius civile quando contradicit iuri canonico valet etiam ſine confirmatione Apoſtolica, & n. ſeq.*

262 *Populi Eccleſiæ Romanæ in temporalibus ſubjecti poſſunt ſtatuta condere contra ius Canonicũ*

164 *Statutum urbis de ſervando ius civile non extenditur ad leges requirentes numerum ſeptem teſtiũ in teſtamentis tanquam foventes peccatũ rebellantes iuri divino, ſtatutis Patrum, & generali eccleſiæ conſuetudini, & n. ſeqq. uſq in fin.*

Item non extenditur ad leges per ius Canonicum abrogatas, n 166.

Non obſtante confirmatione Apoſtolica. n. 172.

165 *Papa uſque ad animam, & ſanguinem ius divinum ſervare debet.*

167 *Ius civile correctũ nõ dicitur amplius ius civile*

168 *Pœna à iure civili lata contra ſecundo nubentes infra annum luctus per ius canonicum hodie ſunt ſublatæ.*

169 *Nec habent locum inter perſonas ſubiectas ſtatuto Vrbis.*

179 *Leges multæ referuntur, quæ tanquam foventes peccatum ſunt ſublatæ per ius Canonicum & n. ſeqq.*

180 *Ordinandi ad Sacerdotium iure civili debent aliquid offerre ordinanti, & notario ſed iure canonico eſt ſimoniacum. ibidem.*

181 *Pro iure iudicando licitum eſt iure civili pecuniam accipere: iure canonico ſecus.*

172 *Iurare per creaturas iure canonico non eſt permiſſum. iure civili ſecus.*

173 *Pupillus iure civili non tenetur ſervare iuramentum: iure canonico ſecus ſi ſit doli capax.*

174 *Contrahentes iure civili licitè ſe invicem decipiunt: ſecus iure canonico.*

175 *Bona fides non requiritur iure civili in præſcriptione: iure canonico ſecus.*

176 *Filius familias iure civili non obligatur voto iure canonico ſecus.*

177 *Patri ſecundum leges licet occidere adulterum cum filia deprehenſũ, dummodo & filiam occidat, ſed non ſecundum Canones.*

179 *Statutum ut in teſtamentis ſervetur ius civile quoad numerum ſeptem teſtium non valet, & num. ſeqq.*

180 *Princeps etiam Papa ſi condit leges contra ea, quæ dicit Dominus, non dicitur condere leges, ſed potiùs convincitur errare.*

181 *Papa non poteſt ſtatuere contra ſtatũ univerſalem Eccleſiæ.*

182 *Licet receperit à Deo poteſtatem, & dignitatem Pontificatus, non tamen poteſtatem peccandi*

Quæ ratio maximè viget in teſtamento quod fit
juxta diſpoſitionem hujus cap. valde enim peri-
culoſum eſſet, ut Parochus, vel teſtes, qui fortè
convivii, vel confabulandi cauſa, vel aliud tra-
ctandi adeſſent, & audirent teſtamentum fieri,
forſitan aliud mente revolventes, & ad illum a-
ctum non attendentes, fidem adſtruerent teſta-
mento Quod conſiderat jus civile in l. *Herede pa-
lam*, §. *In teſtamentis ff. eod. tit.* Et hoc puto verius
in teſtamento, quod fit ad non pias cauſas, ad præ-
23 ſcriptum hujus Decretalis. Sed in teſtamento ad
pias cauſas hæc ſolemnitas juris civilis non vide-
tur neceſſaria, quia in talibus ceſſat ſuſpicio falſi-
tatis, ut dicit gloſſ. 3. *hic*, Anchar *n. 8. verſ. Nam
in talibus*; Ideoque in hujusmodi teſtamento per
jura canonica eſt inductum, ut non ſtetur ſole-
mnitatibus juris civilis, ſtetur autem juri Divino,
vel naturali, ut in cap. *Proximo, infra eod.* & in hoc
ſecundo caſu loquitur Bart. in d. l. *Habeat, n. 75. &
76. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* cũ quo reſidet Anchar
hic n. 6. licèt Bart. in ea fuerit opinione, ut tex.
noſter loquatur de teſtamento ad pias cauſas, de
quo plenè dicitur infra in examinatione materiæ.
24 Quintò nota ibi, *Presbytero ſuo*, de jure Canoni-
co non valere teſtamentum conditum coram
duobus, vel tribus teſtibus, niſi etiam fuerit adhi-
bita præſentia presbyteri Parochialis præfati: hic
eſt caſus ſecundùm omnes in ſummario tex. Et
pondera illud pronomen, *ſuo*, quia non ſufficit
præſentia cujuslibet Presbyteri, etiam curam a-
nimarum habentis, ſed requiritur ut ſit proprius,
& ordinarius Parochus teſtatoris; nec ſufficit a-
lienus, ut hic per Imol. *n. 12. verſ. Et per hanc etiam
rationem*, & Abb. *n. 6. & 17.* & de Presbytero te-
ſtatoris loquitur Angel. *in conſ. 233. Punctus eſt, n. 5
verſ. Differentia autẽ*, & Pariſius *conſ. 51. Teſtamen-
tum, n. 1. lib. 3.* Et poteſt eſſe ratio, quia fides ma-
25 gis adhibetur indigenis ignotis, quàm extraneis
notis, ut in *Authen. de teſtã.* §. *Si verò ignoti, col. 9.*
& c. *Poſt quam, ſupra de elect.* & eſt ſimile quod le-
gitur, & notatur in c. *Quanquam*, in gloſſ. *in verb.*
26 *Parochia, de uſur. lib. 6.* Itẽ proprius Sacerdos pa-
rochialis dicitur pater ſpiritualis omnium ſuo-
rum parochianorum, cum illos recipiat ad pœni-
tentiam, ut in cap *Omnes, 30. q. 1.* Non ergo eſt ve-
27 riſimile, ut talis conſentiat falſitati, arg. l. *Non eſt
veriſimile, ff. Quod met. cauſ.* ſecundùm Hoſt. *hic n.
6. in ver. Idoneus*, Calder. *conſ. 337. alias 8. circa finem*
28 *de teſtam.* Imò ex hac littera deducunt quidam
teſtimonium Presbyteri parochialis æquipollere
quinque teſtibus. In teſtamento enim ſeptem te-
ſtes requiruntur, ut dictum eſt ſuprà *in c. notab.*
Sed hic ſtatuitur, ut ſufficiant duo cum Presbyte-
29 ro: ergo dicunt ipſi, Presbyter repræſentat quin-
que; ſed hos tanquam ſimplices redarguit hic
Hoſt. *n. 2. in verſ. Coram Presbytero ſuo*, & Jo. Andr.
n. 2. in verſ. Presbytero, & meritò, quia duo teſtes
30 idonei præferuntur unico quantæcunque digni-
tatis exiſtat, c. *Cùm duobus, de teſtib.* l. *Iuris jurandi,*
31 *C. eod. tit.* licet proprius Sacerdos ſit teſtis autho-
rizabilis, de quo Canones multum confidunt, ut
ex ſententia S. Congregationis Concilii dixi in
cap. *Quod nobis, n. 54. de clandeſtin. deſponſat.*
32 Sextò nota ibi, *perſonis idoneis*, duos teſtes de ju-
re Canonico adhibendos in teſtamento debere
eſſe idoneos, id eſt, in aliquo non ſuſpectos. Se-
cundùm Hoſt. *hic num. 7.* & Joan. Andr. *num. 3.* Et
33 quidem de jure civili teſtes idonei dicuntur ſci-
licet maſculi, non fœminæ puberes, & liberi, ut l.
Hac conſultiſſima in princ. C. de teſtam. Verùm ſe-
cundùm Canones, qui jure naturali à teſtimo-
34 nio repelluntur abſque dubio non ſunt idonei,
ut domeſtici, inimici, & conſimiles, l. *Etiam*, jun-
cta gloſ. *in. C. de teſtib.* ſed illi, qui de jure civili
tantummodo repelluntur, ut ſervi, & fœminæ, u-
tique de jure Canonico quod jus naturale imi-
tatur, in teſtamento poterunt eſſe teſtes ſecun-
dùm Anchar. *hic n. 6.* & Jo. de Anan. *num. 8.* &
de fœmina Angel. *conſ. 223. Punctus eſt, num. 5.
verſ. Differentia autem*, & hanc dicit eſſe com-
munem, opinionem Pariſ. *conſ. 51. Teſtamentum
conditum n. 16. lib. 3.* & Crot. *de teſtib. in 1. par. 10.*
prout illum refert Covarr. *in relect. hujus cap.
num. 14.*
Sed tu adverte, quia ſi agatur de teſtamento
35 ad pias cauſas, prædicta opinio procedit abſque
difficultate, ut per Bald. in l. 1. *n. 9. C. de Sacroſan-
cta Eccleſ.* & ita communiter tenetur, ut dicunt
Gulielm. de Bened. *in repet. c. Raynutius, in 1. par.
fol. 154. n. 63. infra eod.* Roman. *in repet. Auth. ſi-
militer, in 6. ſpeciali pia cauſa circa ultimas volun-
tates, C. ad legem Falcidiam*, & alij apud Jul. Clar.
in §. *Teſtamentum, q. 6. verſ. Tertio infertur.* Sed in
teſtamento ad non pias cauſas veriùs videtur mu-
lierem de jure Canonico non poſſe teſtem adhi-
beri, tum quia hoc c. quatenus temperat rigorem
juris civilis, eſt ſtrictè intelligendum, argum. cap.
Statutum in de elect. lib. 6. nec à legibus eſt receden-
dum niſi quatenus contrarium in Canonibus re-
peritur expreſsè diſpoſitum, c. 1. *Cum materia,
de novi oper. nunciat.* & cap. *Sicut Adjutorium, 10.
diſt.* & hic notant Collect. *n. 2.* Imol. *n. 2.* & Abb.
n. 6. verſ. Item quatenus, Feder. de Sen. *conſ. 211.
ubi n. ..* refert in quadam additione, quæ tri-
buitur Innoc. *in c. ſeq.* fuiſſe diffinitum leges in his
& alijs eſſe obſervandas, niſi in caſibus per leges,
vel Canones exceptis. Tum quia cùm hic requi-
ratur, ut teſtes ſint idonei, hæc qualitas non vide-
tur verificari in fœmina, quia eſt fragilis, & cor-
ruptibilis, ut dicit gloſ. in l. *Qui teſtamento*, §.
Mulier, in verb. Non poterit, ff. de teſtam. Ideoque
valdè periculoſum eſſet de illius integritate con-
fidere in actu tam præjudiciali, in quo ſæpè ſo-
lent committi falſitates & fraudes. Unde hanc o-
pinionem amplectitur Collect. *hic n. 2.* Alex. *in
conſ. 70. n. 13. vol. 2.* quod eſt appendix ſive confir-
matio, *conſ. 84. lib. 8.* ubi hoc idem tenet, & valdè
miratur de quodam conſulente, qui dixerat com-
munem opinionem eſſe in contrarium. Hanc et-
iam ſequitur dicens veriorem, & magis commu-
nem Jul. Clar. alios referens in §. *Teſtamentum,
q. 55. verſ. Sed quid de jure Canonico.*
37 Abſolutis notabilibus venio ad apparatum,
Decernitur hic, ut valeat teſtamentum conditum
coram Parocho, & duobus teſtibus. Contra hoc
oppono. Nam requiruntur ſeptem, ut l. *fin. C. de fi-
deicom.* ita ut ſi unus deficiat, teſtamentum cor-
ruat, ut l. *Si unus. C. de teſtam.* Hoſt. *hic n. 3. in ver.
Leges humanas*, & Cardin. *2. notab.* Timore hujus
contrarij, gloſ. tertia ponit quatuor intellectus,
ſeu lecturas indeciſas.
38 Prima lectura eſt quod hoc c. *Sicut*, c. *ſequens*
ſit intelligendum de teſtamentis ad pias cauſas,
in quibus minor ſolemnitas requiritur, ſicut inter
liberos, ut l. *Hac conſultiſſima*, §. *Ex imperfecto:* &
auth. Quod ſine, C. de teſtam. l. *ult. C. famil. Erciſc.*
Quare

urique multò fortius idem erit obſervandum in teſtamentis aliorum. Et cùm agatur de obſervan-
45 tia legis Divinæ, & de materia peccati, authoritas Papæ non circumſcribitur limitibus alicujus territorii, ſed ubique locorum, & in omni foro ejus diſpoſitio ſervanda eſt neceſſitate præcepti. cap. *fin.* & ibi gloſſ. *magna de præſcript.* & latius patebit infrà *n.* 49. & *n.* 113. & *ſeqq.*

46 Tertia eſt lectura, quam gloſſ. hic recitat, quod in terris ſubjectis temporali juriſdictioni Eccleſiæ ſervari debeat hoc cap. tam in foro Eccleſiaſtico, quam in foro civili. In terris autem Imperii ſervandum ſit jus civile de numero ſeptem teſtium; Et hanc tenet Gemin. alios referens in *conſ.* 49. *Super iſto pun&ęcto, n.* 3. *verſ. Alia eſt opinio.* Eamque communem eſſe atteſtatur Alex *conſ.* 146. *Viſo themate, n.* 6 *lib.* 2. & *conſ.* 47. *Abundè, n.* 2 *eod. lib.* dicens, in terris Eccleſiæ ſecundum magis communes concluſiones ſufficere duos teſtes cum Parochiano, & *conſ.* 177. *Viſo themate, n.* 2 *lib.* 2. ubi ait hanc eſſe magis communem opinionem Canoniſtarum, & *conſ.* 17. *Ponderatis n* 15. & *ſeq. lib.* 3. ubi tollit contraria, *conſil.* 176. *Viſo proceſſu, n.* 10. *verſ. Poteſt etiam, lib.* 5. & *conſ.* 105. *Viſo num.* 15. *verſ. Imò fortius ubi de communi lib.* 4. Pariſ. *conſ.* 51. *Teſtamentum, n.* 1. *lib.* 3. dicens ita hic affirmare ſcribentes omnes, nullo excepto, dicentes hanc concluſionem eſſe communem, & ſequendam in judicando, & conſulendo, & *n.* 15.
47 aſſerit eam eſſe firmiſſimam, & indubitabilem Bald. *conſ.* 285. *Factum tale eſt, aliàs ſi quis juris, in fin. lib.* 3. ubi dicit hanc eſſe communem opinionem Canoniſtarum, quia veritas prævalet ſolemnitati: licet ſubdat forum eſſe ſervandum,
48 quia Legiſtæ tenent contrarium, & militant in foro Juſtinianì ſecundum leges, & Canoniſtæ triumphant in foro B. Petri. Et idem tenuit *conſ.* 351. *Quoniam ex facto,* & *conſ. ſeq. lib.* 4. ſequitur Corn. *conſ.* 18. *Principale dubium, num.* 14. *verſ. Et cap. Illud, ſecundum communem ſententiam, vol.* 2. & *conſ.* 168. *In præſenti, n.* 2. *verſ. His tamen minimè refragantibus, eod. vol.* ubi ait communem lecturam hujus Capituli eſſe, quod in terris Eccleſiæ in utroque foro, & in terris Imperii in foro Canonico valeat teſtamentum coram Presbytero parochiali, & duobus aliis teſtibus, & ibi plures allegat. Idemque atteſtatur Ripa in *tract. de peſte in privileg. contractuum n.* 12. *conſ.* 54. *n.* 3. & Jo. Dilect. *de aut. teſtam. tit.* 2. *cant.* 2. *poſt n.* 2. Quæ opinio eſt etiam generali conſuetudine roborata, ut atteſtatur Joan. Andr. *hic n.* 6. *verſ. Communiter*, ut ait communiter ſervari, ut in relictis ad pias cauſas in omni foro ſufficiant duo teſtes, in aliis in foro civili, qui non ſit de temporali juriſdictione Eccleſiæ ſervetur lex, Cardin. *n.* 5. *verſ. Ioan. Andr. dicit*, ubi explicans dictum Jo. Andr. Similiter ait communiter ſervari, ut in terris Eccleſiæ, etiam ad non pias cauſas, valeat ultima voluntas cum Presbytero parochiali, & duobus teſtibus etiam in foro civili. In terris autem Imperii ſervanda ſit lex civilis in foro civili, & jus Canonicum in foro Eccleſiæ; & hanc lecturam dicit eſſe veriorem. Et eodem modo Joan. de Imol. *n.* 13. dicit hanc opinionem videri conſuetudine roboratam, & per conſequens ſervandam; & paulò infrà, *verſ. Sed iſta opinio*, dicit eſſe de jure veriorem, quod etiam affirmat Card in *loco proximè cit.* Sed & Calder. *conſ.* 8. *circa finem de teſtam.* dicit hanc ſerv[…] de facto. Unde, ut ait Clarus *in* §. *Teſtamentum, quæſt.* 57. *verſ. Quæ quidem*, non eſſet ab ea in conſulendo, & judicando recedendum, & paulò infrà dicit: A qua non recedas in practica, quia quantum ego vidi apud omnes, ita ſervatur line controverſia. Quinimò fertur Innocentium IV. ſemel in Conſiſtorio ita pronunciaſſe, ut refert Bald. *in conſ.* 284. *Dominus Raynutius, n.* 2. *lib.* 3.

Quod ſanè vix credibile eſt, quia idem Innoc. hic, & in cap. *ſeq.* in hac materia nihil certum ſcripſit, ſed tantummodò opiniones recitavit, prout etiam referunt hic Hoſt. *n.* 6. *verſ. Dominus tamen noſter, in hac materia* Jo. Andr. *n.* 6. *verſ. Innocentius vero,* & *plerique alii.*

Suffragari videtur huic lecturæ, quod civitas Hoſtienſis, de qua hic agitur, eſt de temporali juriſdictione Romanæ Eccleſiæ, & hoc cap. loquitur quando quæſtio coram Eccleſia agitatur, ut patet evidenter ex littera, ſecundum Angel. *d. conſ.* 233. *n.* 5 *verſ. Et attendendum.*

49 Verum, ut inquit Abb. *hic n.* 8. Licèt hæc lectura videatur colorata; tamen ſalva reverentia Jo. Andr. & Jo. de Fano, non videtur vera, quia cum textus dicat leges civiles decernere, ut teſtamenta non fiant cum minori numero, quàm ſeptem teſtium, & hoc eſſe contra legem Divinam: hinc patet eas nec in foro civili eſſe obſervandas, quia ubi lex humana adverſatur legi Divinæ, ſervanda eſt lex Divina in foro etiam ſæculari, ut in cap. *Contra mores,* 8. *diſt.* & in cap. *Qui reſiſtit,* & cap. *Inhanno,* 11. *q.* 3. cap. fin. & ibi gloſſ. *magna, de præſcription.* quod latius proſequar infrà in quæſtione de teſtamento cæci à *num,* 115. 121. & 135. & *ſeqq.* & quoad D D. in contrarium allegatos adverte, quia hæc lectura implicat duas concluſiones. Prima eſt, quod in terris Eccleſiæ valeat in utroque fore teſtamentum ad non pias cauſas conditum coram Presbytero parochiali, & duobus teſtibus, & hanc primam concluſionem dicunt eſſe magis communiter approbatam DD. fere omnes. Et ita in ſpecie loquuntur Alex, Pariſ. Bald. & Imol. ſupra citati *n.* 46. ut ex eorum verbis videre eſt.

Secunda autem concluſio hujus lecturæ eſt, quod in terris Imperii, & in foro civili ſerventur leges de numero ſeptem teſtium: & hanc ſecundam concluſionem nullus ex citatis Doctoribus aſſeverat eſſe communem, exceptis Corneo, & Claro. Quinimò Pariſ. *d. conſ.* 51. *lib.* 3. etſi dicat concluſionem eſſe indubitabilem, quod valeat ultima voluntas, nedum in pia cauſa, ſed etiam in penitus prophana coram rectore teſtatoris, & duobus teſtibus: mox tamen ſubdit hoc maximè habere locum, quando ſumus in terris, & inter ſubditos Eccleſiæ; unde videtur idem admittere in terris Imperij ponderando dictionem, *maximè*, quæ implicat caſum contrarium licèt magis dubitabilem, ut in juribus vulgatis. Sed & Jo. Andr. quamvis affirmet eam communiter ſervari, tamen ipſe propius accedit ad opinionem Hoſt, ſecundùm Collect. *hic n.* 2. *in fin.*

Quarta eſt lectura, quam ſimiliter ponit gloſſ.
50 noſtra, quod hoc cap. ſit ſervandum in foro Eccleſiæ, lex autem civilis in foro ſæculari: & hanc lecturam recitat ultimo loco Innoc. in cap. *ſeq. ad fin.* & ſecundum eam tam in terris imperii, quam in terris Eccleſiæ ſervandæ ſunt leges in foro ſæcula-

ſæculari, & Canones in foro Eccleſiaſtico. Sed &
51 huic lecturæ multum refragantur quæ dicta ſunt
ſup. in lectura ſecunda ad fin. n. 45. & in tertia n. 49.
52 Quinta ſubſequitur lectura, quam ponit hic
Anton. de Butr. *num. 3. verſ. Ego credo*, videlicet
quòd ex diſpoſitione hujus textus ubique locorum,
& in omni foro valeat teſtamentum factum
coram duobus teſtibus etiam non adhibita præſentiâ
Parochi, ſive ſit ad pias cauſas, ſive non.
Movetur, quia Decretalis non procedit diſpoſitivè
53 jus civile corrigendo, ſed illius irrationabilitatem
declarando; ubi enim habemus voluntatem
teſtatoris probatam per duos teſtes idoneos,
54 & integros falſitati non conſentientes, & omni
exceptione majores, ſuadet æquitas naturalis, ut
mandetur executioni voluntas defuncti, & peccatum
eſt ſi non mandetur. Et cum Canones intendant
ſalutem animæ, voluerunt teſtamentum
ſervari debere poſtbabita rigoroſitate juris civilis.
Idque clarum eſt ſaltem per viam denunciationis
Evangelicæ ad peccatum vitandum, quod
incurritur non exequendo voluntatem defuncti,
de qua certitudinaliter conſtat contra æquitatem
naturalem, & pietatem, ut l. 1. *C. de ſacroſancta Eccleſ.*
Et dum textus dicit de Presbytero, loquitur
ſecundùm conſuetudinem, & accidentia facti,
quod patet per rationem litteræ, quia duo idonei
teſtes ſunt ſufficientes ad probandam mentem
defuncti: ea igitur probata, eſt omninò executioni
demandanda; ut latius per eum, & hæc opinio
ſervatur Venetiis teſte Baldo in *conſ. 285. Factum
tale eſt, aliàs ſi quis juris, poſt medium verſ. Et
ita ſervant Veneti lib. 3.* Item Pariſius, & in civitate
Bituntina, ut atteſtatur Ægid. Bellam. *conſ. 42. Dominus
Hugo, in princ. verſ. Item an attendatur, col. 1.*
cum qua etiam tranſit Alex. *conſ. 105. Viſo, n. 15.
Imo fortius tenet lib. 4.* ubi etiam refert Jo. de Imol
dicentem ſe vidiſſe per alios conſulium apud
Ferrariam ſecundum opinionem Ant. de Butr. &
quod de jure Canonico, ſaltem in terris Eccleſiæ,
ſufficiant duo teſtes idonei: tenet idem Bald.
conſ. 404. Præmittendum eſt, num. 3. dicens commune
lib. 4. & Alex. *d. conſ. 105. Viſo, n. 15.*
55 Cæterùm hanc lecturam pluribus refellunt *hic*
Joan. de Imol. *col. 6. verſ. Sed adverte*, & Ab. *n. 14.
verſ. Et hanc opinionem ego ſequor.* Sed in eorum dictis
admittunt eſſe contra legem Divinam, ut non
valeat teſtamentum factum coram duobus teſtibus,
cùm in ore duorum, & c. & huic objecto co-
56 nantur multipliciter reſpondere. Sed ego non puto
hoc legi Divinæ ullatenus adverſari, quia ſcriptura
non dicit præcisè in ore duorum ſtet omne
verbum, ſed alternativè dicit, in ore duorum, vel
trium; unde relinquit Eccleſiæ determinandum
in quibus caſibus ſufficiant duo teſtes, & in quibus
requirantur tres, arg. cap. *In alternativis, de reg.
jur. lib. 6.* Eccleſia autem determinavit in teſtamento
ad pias cauſas ſufficere duos teſtes, ut in c.
ſeq. Sed in teſtamento ad non pias cauſas propter
periculum falſitatis, & fraudis determinavit
duos non ſufficere, ſed tres eſſe adhibendos, ut
hic. Rurſus lex Divina non aperuit quales hujuſmodi
teſtes eſſe debeant; ſed hoc determinavit
lex Canonica; quod bene potuit, ut c. *Et ſi quæſtiones,
in fin. de ſimon.* Et in c. *Ex publico, de converſione
conjugatar.* & notatur in c. *fin. de conſuetud.*
Statuitque ut in teſtamento ad non pias cauſas unus
ex illis debeat eſſe Presbyter parochialis &
57 alii duo debeant eſſe idonei; idque ſumma cum
ratione, quia data illorum præſentia, ceſſat ſuſpicio
falſitans, arg. l. *Non eſt verſimile, ff. quod met.
cauſ.* cap. *Nemo de ſimon.* cap. *fin. de poſtul.* c. *Denique,
24. q. 5.* Et advertunt Speculator *in tit. de inſtrument.
edition. §. Compendioſè, n. 14.* & Abb. *hic
58 eod. num.* Quare ſecundum eos ſi adeſſent tres teſtes
ſine Presbytero parochiali, teſtamentum non
59 valeret. Quod frequentiſſimè receptum eſt, licèt
fateantur, quod ſi loco Parochi intereſſent alii
duo teſtes, valeret teſtamentum; quia dictum
duorum teſtium ſemper majorem habet fidem,
quam dictum unius quantumcunque authorizabilis
perſonæ, ut cap. *A nobis*, & cap. *Licet. ſuprà de
teſtibus*, & dixi ſupra *num. 3.* Unde valere teſtamentum
ad non pias cauſas conditum coram
quatuor teſtibus ſine Presbytero parochiali, conſuluit
Dec. *conſ. 285. Viſo puncto, nu. 6. verſ. Sed tamen
prædictis non obſtantibus*, ubi plures citat, & n. 8
teſtatur hanc eſſe magis communem opinionem,
à qua in judicando non eſt recedendum, prout
etiam atteſtantur Bertrand. *conſ. 41. num. 6. lib. 3.
part. 2.* quam etiam ita tenere communiter omnes
affirmat Alex. *conſ. 105. Viſo, num. 15. lib. 4.* &
Julius Clarus alios referens in §. *Teſtamentum, qu.
57. verſ. Sed pone.* Ex quibus patet non eſſe tenendum
quod ait Butr. de duobus teſtibus. *Nec* obſtat
illius ponderatio, quod hoc cap. dum facit
mentionem de Presbytero parochiali, loquatur
ſecundum conſuetudinem, & accidentia facti,
Quoniam ut reſpondent Imol. & Abb. hoc eſt divinari,
cum in narrativa nulla fiat mentio conſuetudinis,
& tex. non dicat coram Presbytero,
& duabus perſonis, ſed dicat coram Presbytero,
& duabus aliis perſonis, & ſic requirit duos teſtes
ultra Presbyterum parochialem, & cum littera
ſit clara, non poteſt ſine cavillatione in alium ſen-
60 ſum detorqueri. Ex ex hoc ſolvitur etiam aliud
objectum Antonii de Butr. quando certitudinaliter
conſtat de voluntate teſtatoris per duos teſtes
peccatum ſit illam non exequi. Quandoquidem
cum lex contraria determinaverit duos teſtes
non ſufficere in teſtamento ad non pias cauſas
abſque Presbytero parochiali, ut hîc patet, idque
non adverſetur legi Divinæ: ubique de voluntate
teſtatoris, non dicitur liquere per illos duos
teſtes quamvis idoneos, nec venientes ab inteſtato
habent conſcientiam læſam ſi eis non credant,
cum id faciant Canonis auctoritate, cap. *Qui
peccat, 23. q. 4.* Nam ut verbis Baldi utar in *conſ.
284. Dominus Raynutius, n. 5. in fin. lib. 3* (Licet veritatem
amemus, l. *Cum ita legatus, C. de condict. &
demonſtr.* tamen iſta veritas debet eſſe condita ſale
ſacratum Conſtitutionum, l. *Si veritas, C. de fidejuſſ.*
Nec eſt peccatum, nuda veritate, & ineffi-
caci relicta, ſequi ſacratas Conſtitutiones, quia
61 veritas legum adminicula deſiderat, l. 1. *Cod. Ut ſe
ab hered. abſtin.* l. *Bona fides, ff. depoſ.* alias leges eſſent
fatuæ, quod eſt ridiculum, & temerarium
ſentire.) Hæc Bald. Et hic junge quæ dicam in-
62 frà *num. 102.* & quod dixit Butr. de denunciatione
Evangelica pluribus refellit Corn. *conſ. 137.
Placet mihi, n. 1. verſ. Poſſet autem inſtari, & per totum
vol. 2.*
Sexta demum eſt lectura, quod hoc cap. loqua-
63 tur tantummodò de teſtamentis quæ fiunt in mortis
articulo, cui videtur congruere littera, ibi,
Teſtamenta, quæ fiunt in ultima voluntate. Et
hanc

hanc ſequitur Guidopapa *deciſ.543.n.10.verſ.Fal-*
lit etiam in teſtamento, ubi ait duo eſſe neceſſario
ad hoc ut locum habeat hæc decretalis. Primum
ſcilicet, ut diſponens ſit ægrotans, hoc eſt in ex-
trema voluntate conſtitutus. Secundum, ut teſta-
mentum fiat in præſentia proprii Curati, & duo-
64 rum, vel trium teſtium. Adducit ſimile de teſta-
mento militari, in quo pariter duo neceſſariò re-
quiruntur. Primò ſcilicet militia. Secundò. ut mi-
les ſit in conflictu belli, ut l. *Miles. C. de teſtam.*
65 *milit.* Aliud ſimile habetur in l. *1. C. de Sacroſ. Eccleſ.*
ubi ſtatuitur ut unuſquiſque decedens liberam
habeat facultatem teſtandi ad pias cauſas: &
verb. illud, *decedens,* exponitur, id eſt in actu de-
cedendi exiſtens, ſeu quando eſt in mortis articu-
lo conſtitutus, ubi per Bart. *n. 9. verſ. Impera-*
tor reſpondet, & n.37. verſ. Super tempore. Et pro
hac lectura moderni ponderant hac rationem,
quod in extremis conſtituti haud facile poſ-
ſunt tot teſtes convocare; ideoque conſentaneum
fuit eis indulgere, ut abſque legali ſolemnitate
poſſent voluntatem ſuam aperire Presbytero Pa-
rochiali, qui ut plurimũ adeſſe ſolet ſuis Parochi-
anis ad mortem decumbentibus. Ita Cenedo *ad*
decretal. collect. 159. *n.7.* & modern. Collectores
hic n:8. Quinimo Guidopap. *d. deciſ.543. n. 12.*
verſ. aliter ipſo teſtante. in tantum putavit hoc c.
habere locum in exiſtente in infirmitate gravi, ex
qua ſequitur mors in præſentia Curati, ut ſi teſta-
tor reconvaleſceret teſtamentum non valeret, ad
exemplum l.1. *C. de Sacroſ. Eccleſ.* quæ, ut ſuperi-
us tetigimus, locum habeat in eo tantum, qui eſt
in mortis articulo conſtitutus, & inde immedia-
tè decedit; ideo ibi dicitur decedens, quia ſi re-
convaleſcat, & ita evadat mortem, teſtamentum
67 ſuum tunc temporis factum ſtatim irritatur, ſicut
donatio cauſa mortis facta revocatur ſecuta re-
convaleſcentia, ut l. *Non omnus, in princip. ff. ſi cert.*
petat, ſecundum eum vel potiùs ſi teſtator ab illo
periculo evaſerit, teſtamentum non irritatur, ſed
apparet ipſum retro fuiſſe nullum, quia text. in
d.l. *1. C. de Sacroſ. Eccleſ.* requirit ut ſit decedens: at
talis non fuit, qui mortem evaſit, l. *fin ff. de milit.*
teſt. & ita poſt multa concludit Bart. in d.l.1. *n.41*
68 Sed certè hunc intellectum ad textum noſtrum
nullus poſuit ex Claſſicis Canoniſtis, nec vide-
tur verus; tum quia ratio illa ex divina lege de-
ſumpta, In ore duorum, &c. militat etiam in te-
ſtamento exiſtentium extra mortis articulum:
Tum quia lex civilis ne quid falſitatis incurrat
per duos fortè teſtes compoſitum teſtamentum,
majorem numerum teſtium expoſtulat, ut per
ampliores homines perfectiſſima veritas revele-
tur; quæ ſunt verba tex. in l. *final. C. de fidei comm.*
Hæc autem ratio maximè viget in teſtamento,
69 quod fit in extrema voluntate. Nã ut inquit Corn.
in conſ. 28. Principale dubium n. 11. vol. 2. teſtato-
res quandoque ſunt ſemimortui, l. *Quoniam indi-*
gnum C. de teſt. & ſaltem cogitatione mortis mens
turbata alienatur, ut l. *Hac cõſultiſſima, §. At cũ hu-*
mana fragilitas. C. qui teſtam. fac. poſ. ergo ſi eo tem-
pore, quo laborant in extremis, & majus ſubeſt
periculum falſitatis, ideoque ad illam præcaven-
dam major ſolemnitas adhibenda eſſet, nihilomi-
nus teſtari poſſunt corã Presbytero Parochiali, &
duobus teſtibus: utique longè magis id eis licebit
extra mortis articulum, quando mente, & corpo-
re ſani poſſũt hujuſmodi fraudib⁹ per ſe ipſos ob-
viare. Facit quod ſcripſi in c. *Sicut nobis, n. 7. &*
ſeqq: de Regular. & hoc expreſsè tenent Bart. in d.
l. 1. *n:74. verſ. Præterea, C. de Sacroſ. Eccleſ.* dicens
de jure canonico eſſe decretum expreſsè, ut va-
leat teſtamentum abſque ſolemnitate juris civi-
lis, ſive teſtator ſit in articulo mortis conſtitutus,
ſive non.

Non obſtant illa verba *in ultima voluntate:*
Nam, ut reſpondet Hoſtien. hic *n. 1.* non fuerunt
appoſita ad coarctandum tempus teſtamenti, ſed
quia in talibus ultima voluntas ſpectanda eſt cap.
Ultima voluntas, & §: Sed alium, 13. quæſt. 2. inſtit.
quib: mod. teſtam infirm. §. in Poſteriore, c. Cum
Marthæ, §. Cæterum verſ. Noviſſimum de celebr.
Miſſar.
70 Item non obſtat ſimile de teſtamento militis.
Quoniam, ut reſpondet Bald. in d.l. 1. *n. 17. in*
fin. & n. 18. illud procedit neceſſitatis cauſa,
quando eſt in hoſtili loco, ubi plures teſtes non
reperiuntur. Unde ſi miles teſtetur domi, ſecus
eſt. Quamvis autem teſtator ſit in diſcrimine vitæ,
non propterea ſubeſt neceſſitas teſtium cum plu-
res haberi poſſint, & ſic ceſſat etiam conſideratio
modernorum, de qua ſupra, *n.65.*
71 Demum non obſtat doctrina Bartol. allegata
ſupra *n.67.* quia eam refellit Bald. in dict. l. 1.
n.17. verſ. Item ridiculum eſt, dicens ridiculum
eſſe diſtinguere conſtitutum in articulo mortis
ab eo, qui non eſt in mortis articulo. Contra Bart.
tenet etiam ibi Salycet in 10. *quæſt. n; 15.* quia
omni tempore dicimur decedere, ut in *auth. de*
non alien. §. Ut autem, & teſtatores quovis tem-
pore appellantur deficientes, l. *Teſtamentum* & l.
fin. in princ. C: de Teſtam. Et quovis tempore quis
teſtamentum fecerit, tempore mortis feciſſe dice-
tur, ex quo moriens in ea voluntate perſeverat,
ut probatur in l. *unum ex familia. in princ. ff. de leg:*
2. & notatur per Doctores in l. *poſt mortem, C. de*
fidejuſſorib. Dicit etiam Raphael Fulgoſ. in d.l. 1.
de ſacroſ. Eccleſ. Nimis ſubtiliter Bartolum pon-
deraſſe illud verbum, *decedens,* cum tamen leges
frequenter illud uſurpent, nec tamen ſe referant
ad conſtitutum in articulo mortis, ut patet in l.
Cũ quis decedens, in princ. ff. de adminiſtr. tutor. & in
l. *Si quis decedens, ff. de legat. 3.* & ſequitur Jaſ. di-
cens communem, in d.l.1. *n.31. verſ. Nunc poſtremò*
videndum eſt.
72 Septima lectura eſt, quam poſuit Bald. *in conſ.*
284 Dominus Raynutius: n. 4. verſ. Non obſtat lib.
3. videlicet, quod hoc c. & c. ſequens non loquun-
73 tur in hæredis inſtitutione, ſed in legatis, & fi-
deicommiſſis: verum hunc intellectum reprobant
communiter Canoniſtæ, qui uno ore cenſent ulti-
mam voluntatem ſecundum formam hanum De-
cretalium valere in vim teſtamenti, & probatur
hic apertiſſimè in illis verbis: *teſtamenta, quæ Pa-*
rochiani, &c. firma decernimus permanere. Nam
ſi teſtamentum eſt firmum, utique & hæredis in-
ſtitutio, quæ eſt caput, & fundamentum totius te-
ſtamenti, ut §. *Ante hæredis inſtitutionem, inſtit: de*
legat, & c. *ſeq.* quamvis explicitè non loquatur
de teſtamento, loquitur tamen de Septem teſti-
bus, qui non niſi in teſtamento adhibentur, ut in
juribus ſupracitatis *n. 3.*
75 Octavam demum lecturam poſuit Menoch. de
præſumpt. lib.1. quæſt. 80. n. 21. verſ. Quartò
76 *nempe,* quod hic dicitur intelligendum eſſe in fo-
ro animæ. Sed iſte intellectus non habet ſaporem,

quia hoc *in fin.* prohibet ſub interminatione anathematis, ne reſcindantur teſtamenta condita coram Presbytero Parochiali, & duobus teſtibus, hæc autem reſciſſio non poteſt fieri niſi in foro judiciali. Item decretales in hac compellatione inſertæ ſervari debent in judiciis ut ſupra *in proœmio in fin.* §. *Volentes*, & in c. 1. *Supra de Conſtitution.*

77 Abſolutis lecturis venio ad quæſtiones, &
Primò QUÆRO, An valeat teſtamentum cæci ad non pias cauſas factum coram Parocho, &
78 duobus teſtibus ad præſcriptum hujus Decretalis.

Præmittendum eſt cæcum de jure civili teſtari non poſſe, niſi quadam adhibita ſolemnitate, debet enim vocare ſeptem teſtes, & notarium,
79 & coram eis exprimere ſe velle ſine ſcriptis teſtari. Quamvis enim teſtamentum cæci ſignetur à teſtibus, ut dicetur infra, ideoque ſimilitudinem habeat cum teſtamento in ſcriptis, tamen eſt nuncupativum, quia teſtes ſciunt ea quæ in teſtamento ſunt, & ipſis teſtibus nuncupantur ut notat Speculat *in tit. de inſtrumentorum editione*, § 12. *incipien. Compendioſe, n.* 43. Debet etiam exprimere nomina, & indicia, & dignitates hæredum, quos inſtituit, & legata, & fideicommiſſo deſignare, quæ omnia ſcribenda ſunt à notario coram teſtibus, vel ſi jam ſcripta erant, debent coram eis recitari: & cæcus profiteri debet ex ore proprio edicere illud eſſe ſuum ultimum teſtamentum, & diſpoſitum ex animi ſui ſententia. Ac demum in inferiori chartæ ſpatio debent tam quilibet teſtis, quàm notarius ſe ſubſcribere, & propriis ſigillis teſtamentum obſignare, & hæc omnia fieri debent uno eodemque loco, & tempore. Quod ſi notarius haberi non poſſit, octavus teſtis erit adhibendus, ut per eum ſortiatur effectum quod per notarium fieri debebat: Probantur hæc in l. *Hac conſultiſſima.* ubi Bald. *n.* 1. *C. qui teſtam facer. poſſ.* & §. *Penult. Inſtit. quib. non eſt*
80 *permiſſum facere teſtam.* & concordat per omnia Speculat. *in d.* §. *Cōpendioſè, n.* 42. Præterquā in eo quod dicit de ſigillis teſtium apponendis in octo chordulis, hoc enim ſervatur tantummodo in teſtamento in ſcriptis, quia cùm ſit clauſū, & teſtes videre non debeant quæ in eo ſcripta ſunt, ut l. *Hac Conſultiſſima. C. teſtam.* in ſpatio inferiori diſcooperto ſubſcriptiones faciunt, & ſigilla apponunt in cordulis appenſis, & complicans ad eum modum, quem accuratè deſcribit idem Speculat: *loco citat. n.* 40. At ſecus eſt in teſtamento cæci; quia cum ſit nuncupativum, ut prædixi, nihil impedit, quominus ſubſcriptiones fiant intus in inferiori chartæ ſpatio, ibique ſigilla apponantur; & ideo
81 non eſt opus chordulis. Similiter ordo in prædictis non eſt de ſubſtantia, ut contra Rich. Maluet. & Cyn. concludit Bald, in d. l. *Hac conſultiſſima n.* 12.... ſubdens hodie ſecundum conſuetudinem locorum hæredis inſtitutionem, ut plurimum poni poſt legata etiam in vita hæredis ſolvenda ante legata ſolvenda poſt mortem hæredis, ſequitur Jaſ. alios citans *in conſ.* 26. *Omiſſis, n.* 1. *vol.* 1.

82 Porrò teſtamentū factum à cæco de jure communi non ſervatis ſolemnitatibus antedictis non valet, ut in d. l. *Hac conſultiſſima*, & ibi notāt Bart. & Bald. *in princip.* & Doctores communiter C. *qui teſtam. facer. poſſ.* Ejuſmodi autem ſolemnitates
83 adhiberi debent à cæco etiam in codicillis, ut eſt expreſſum in d. l. *Hac conſultiſſima*, §. *Quæ in eundem modum* & notat Speculat. *de Inſtrumentorum editione d.* §. *Compendioſe, n.* 43. *verſ. Quia ſi cæcus codicillari voluerit*, & hoc quoad ſcripturā, & teſtium rogationes; ſed quoad numerum teſtium DD. non conveniūt. Nam gloſ. *ibi in verb. Codicillis*, recitat duas opinioes. Prima eſt quod in codicillis cæci requirantur octo teſtes, ſicut in teſtamento, & hanc ſequuntur ibi Jacob. Butrig. Bald. Fulgoſ. Roman. & Alex & in hoc ſecudum Angel, ille tex. eſt ſingularis. Secunda eſt quod verba d. §: *qui in eundem modum*, non referantur ad omnia ſuperius dicta ſed ad alia, præterquam ad numerum teſtium, ideo in codicillis ſufficiant quinque teſtes, ut l. *fin.* §. *In omni, C. de fideicom.* & huic ſecundæ opinioni, in qua reſidet gloſ: adhærent ibidem Salicet, & Paul. de Caſtr. & ut dicit Jaſ. adhibitis quinque teſtibus addi debet tabellio.

84 Sed quicquid ſit in codicillis, certè in donatione cauſa mortis, quæ fit à cæco antedictæ ſolemnitates minimè requiruntur; ſed ſufficit ſolemnitas d. l. *fin. C. de donat. cauſ. mort*, ut voluit Bald. in *conſ.* 248. *An cæcus*, quod eſt Aloyſi de Peruſio, & *in conſ.* 249, *Doctor meus* quod eſt Marci Angeli de Puruſio *lib.* 5. & idem Bald. in d. l. *Hac conſultiſſima, n.* 13. *verſ. Tamen non traho ad donationē cauſa mortis C. qui teſt. fac. poſſ.* & lib. Alex. *in addit. ad Bart. in verſ. Obſervatis, in fin.* & in l. 2 *in extremis verbis, ff. de verb obligation.* Jaſ. *in conſ.* 26. *omiſſis n.* 2. *col.* 2. *circa med. verſ. Sed de donatione cauſa mortis, vol.* 1. ubi ait, ſe non inveniſſe aliquem
85 de mundo, qui contradicat Bald. & eſt ratio ſecundum eos, quia donatio cauſa mortis non eſt mera ultima voluntas, & prout in eſſe deducitur
86 æquiparatur contractui, ut per DD. in l. 2. *ff. de legat.* 1. Sed cæcus poteſt contrahere, & donare inter vivos, ſicut quilibet alius, Alex. *conſ.* 12. *Viſo inſtrumento donationis, lib.* 1. ergo & donare cauſa mortis, & quamvis *Natta repetitione* l. *Hac conſultiſſima*, §. *Ex imperfecto n.* 43. & *ſeq. C. de teſtament.* & Ruin. in d. l. 2 *ff. de leg.* 1. ſenſerint ſolemnitates præſcriptas in teſtamento cæci eſſe adhibendas etiam in donatione cauſa mortis; tamen non videtur recedendum à prima opinione magis communi: Unde ut cæci ultima voluntas valeat, cautela traditur à Jo Dilect *de art. teſtan. tit.* 1. *caut.* 8, *n.* 5. ut donent cauſa mortis, vel in teſtamento apponant clauſulam, ut valeat ſaltem in vim donationis cauſa mortis, ſubdit tamen neceſſarium eſſe, vel ut donatarius ſit præſens, vel ut notarius ſtipuletur pro omnibus, quorum intereſt, de quo per Jul. Clarum *in* §. *Donatio, q.* 5. *verſ. Sed pone.*

87 His præhabitis deſcendo ad quæſtionem, & prima conſideratione dicendum videtur nec de jure canonico valere teſtamentū cæci ad non pias cauſas cōditū abſq; ſolēnitate d. l. *Hac conſultiſſima. C. qui teſtam. facer poſſ.* ex fundāentis infraſcriptis, &
88 Primò, quia lex generalis poſterior non tollit legem ſpecialiter loquentem, Dyn. *conſ.* 27. *n.* 3. *verſ. Item ex hoc reſultat.* Bar. in l. *Hujus in fin: ff. ad Turpilliā.* quin potius diſtinguitur & limitatur per legem antiquam ne videatur illam corrigere Hoſt. *in ſum de conſanguinit. & affinit.* §. *Conſueverūt ſub.* §. *Qualiter arbor. verſ. Nono quæritur*, Abb. in c. *Non debet n.* 8. *verſ. Et hanc opinionem, eod tit* & ita tenere omnes, DD. dicit Caſtill. *conſ.* 10 *In facto ſupponetur, num.* 5. *verſ. Ad teſtamentum*

tum

rum, ſed text.in d.l. *Hac conſultiſſima*, ſpecialiter
loquitur de teſtamento cæci, ut dicit Bald.*ibi n.*
2.verſ. Nam hæc lex eſt ſpecialis inter cæcos: ergo
non tollitur per hanc Decretalem generaliter
loquentem, ſed potiùs hæc per illam diſtinguitur,
& limitatur.

89 Quo argumento, ut refert Bald.in d.l.*Hac con-*
ſultiſſima,d.n,2. dicebat Marc. de Fano cæcum
nec inter liberos teſtari poſſe abſque ſolemnitate
90 d.legis, quia ſpecies derogat generi, ut l, *Sanctio,*
legum,ff.de pœn,ergo debet ſervari etiam inter li-
beros: & idem firmant in d.l. *Hac conſultiſſima*
Raphael Fulgoſ.& Ludovicus Roman. & idem
Raphael *conſ.90.incip.Super eo.n.ſecundo.* Et con-
91 firmatur, quia tex.in d.l.*Hac conſultiſſima,C.Qui*
teſtam.facere poſſ. habet ſpecialem rationem ibi
expreſſam in extremis verbis, videlicet, ne locum
ullum relinquat inſidijs tot oculis ſpectata, tot
inſinuata ſenſibus, tot inſuper in tuto locata ma-
nibus: ergo lex poſterior hujus cap. eſto genera-
liter correxit legem civilem de numero ſeptem
teſtium, juxta ſecundam lecturam Hoſtienſ.de
qua ſupra *n.40.* tamen non cenſetur eam corre-
xiſſe in caſu dicti teſtamenti cæci habentis pe-
culiarem rationem, ex traditis per Anchar.*conſ,*
221.Subtiliter,n.1.verſ.Secundo hoc idem.

92 Secundò idem ſuadetur, quia nunquam lex
generalis corrigit legem ſpecialem, quando invi-
cem compatiuntur. Ang.*conſ.214.Primo eſt vidē-*
dum,n.2.verſ.Si autem diverſæ ſunt, Lap.*alleg* 88.
num.5. quod eſt Conſilium Collegij Peruſini, ſed
hoc caſu lex civilis, & canonica invicem compa-
tiuntur, quia lex civilis ſervari poteſt in teſtamen-
to cæci, & lex canonica in teſtamento aliorum:
ergo illa per hanc non corrigitur: facit c.*Cum ex-*
93 *pediat.de elect.lib.6.* Et conſequenter lex civilis,
cùm non ſit contraria canoni, ſervanda erit etiam
in foro eccleſiæ, ut tenent in c.1.*infr.de novi oper.*
nunciat. Abb.Antiq.*nu.2.* Jo.Andr.*nu.5.* & com-
muniter DD. Anchar.in c.*Canonum ſtatuta,in 1.*
q,n.44.ſupra de conſtit.

94 Tertiò facultas teſtandi coram Parocho, &
duobus teſtibus generaliter unicuiq; conceſſa per
jus canonicum, ut hic, non comprehendit perſo-
nas alioqui inhabiles, ut probatur in l.*Prima* jun-
cta gloſ.*in verb.Habeat, C.de Sacroſ.Eccleſ.* nam
text.dicit; Unuſquiſque habeat liberam poteſta-
tem relinquendi Collegijs, aut locis pijs: & tamen
per illam legem qui aliàs erant inhabiles non
cenſentur habilitati, ut poſſint teſtari ad pias cau-
ſas, ut tenet præcitata gloſ. & eſt communis opi-
nio, ut dicit Jaſ.*ibi n. 12. & ſeq. in lectura Papien.*
95 ideoque pupillus, qui de jure communi teſtari
non poteſt, etiamſi pubertati proximus ſit, nec ad
pias cauſas teſtari poteſt, ut firmat Bart. in d.l.1.
n.18.C.de Sacroſ.Eccleſ. & ex communi ſententia
96 Julius Clar.*in* §.*Teſtamentum.q.5.verſ. Hinc re-*
fertur. Sed cæcus de jure communi, eſt inhabilis
ad teſtandum, niſi ſervata forma, d.legis *Hac con-*
ſultiſſima,C.qui teſta.fac.poſſ. ponderando verba,
non poteſt, quæ negāt potentiam, ut in puncto ad-
vertit Raphael Fulgoſ.*conſ.09.ſuper eo,nu.2.* ergo
non cenſentur habilitatus per facultatem gene-
raliter conceſſam in hoc c.teſtandi coram Paro-
cho, & duobus teſtibus.

97 Et confirmatur, quia non detrahitur ſolemni-
tati legali, niſi quatenus invenitur expreſſum, ut
c.*Ad audientiam,infra de decim.c.Eccleſia veſtra,*
Proſp. Fagn. in 3.Decretal.tom.4.
*il ſecondo,in fin.ſup.de elect.*l. *Sancimus, C.de teſt.*
l.unic.C.de inoff.dotib. & ita in propoſito arguit
Speculator *in tit.de inſtrum.edit.* §.*Compendioſe,*
n.11.

98 Quartò, quatenus hoc caſu lex civilis, & cano-
nica invicem eſſent oppoſitæ, tamen in his, quæ
merè ſpiritualia non ſunt, aut à ſpiritualibus non
dependent, prout eſt teſtamentum cæci ad non
pias cauſas, ſtatutum juris civilis contradicens
juri canonico obſervandum eſt in terris Imperij,
jus canonicum in terris eccleſiæ, in quibus habet
temporalem juriſdictionem, ut notat Joan.Andr.
cap.2. *de reg.jur.lib.6.in prima gloſ.* & in ſpecie
noſtra Angel.*conſ.233.Punctus eſt,nu.5.verſ. Et*
99 *attendendū eſt*, nec Papa in his caſibus poteſt tol-
lere legem civilem, gloſ.*hic in verb. Improbamus,*
ibi, Nec fortè poſſet tollere leges quantum ad
eos, qui non ſunt de ſua temporali juriſdictione,
arg.c.*Si duobus,de appel.*& c.*Novit, de iudic.* An-
char.*hic num.8.verſ.Præterea non videtur*, & Imol.
num. 10. Menoch.*de præſumpt. libr.1. quæſt.80.*
n.22.

Non obſtat quod hoc c. loquatur in materia
peccati, eo quod lethalis culpa ſit non exequi ra-
tionabilem voluntatem defuncti, de qua certitu-
dinaliter conſtat, cap.*Vltima voluntas*, 13.*q.2.* l.1.
C.de Sacroſ.Eccleſ. & conſtat ex dictis ſupra in 5.
Lectura Antonij de Butr,*n.54.* & in materia pec-
cati ſervari debeat jus canonicum etiam in foro
civili, c.*Novit,de iudic.*

100 Neque reſponderi poteſt negando aſſumptum,
quia ut inquit Corn.*conſ.137.Placet mihi, num.1.*
vol.2. ſolemnitas numeri teſtium eſt à jure intro-
ducta propter ſuſpicionem falſitatum, & frau-
dū, quæ plerumq, committebantur in ultimis vo-
luntatibus, l.*final.C.de fideicomm.* & præcipuè in
teſtamento cæci, ut l.*Hac conſultiſſima,C. qui teſt.*
101 *facere poſſ.* & dictum eſt ſupra *n.91.* Non ergo vi-
detur non habere conſcientiam læſam qui non
credit duobus, vel tribus teſtibus quantumcun-
que idoneis, & omni exceptione majoribus, qui-
bus lex civilis ex rationabili cauſa nō credit. De-
102 bet enim conſcientia regulari ex his, quæ à juri-
bus ſunt diſpoſita, Bald.*conſ.295:Fama viciniæ, n.*
2.in fin. & conſ.298.Hac materia,n.7 lib.1. & con-
ſtat ex dictis ſupra *n.60. & 61.* unde in ſimili cum
103 lex præſumat natum ex uxore eſſe filium mariti,
filius ita credere debet, quamvis fortè mater fu-
erit ab alio cognita, & dicat illum eſſe natum ex
adulterio, ut volunt Doctores, in l.*Filium deffini-*
mus,ff.de his qui ſunt ſui,vel alien.jur, & in l.*Si vi-*
cinis,C.de nupt. & in c.*Transmiſſa,infra qui fil. ſint*
legitimi, redarguentes de fatuitate quemdam Re-
gem, qui dimiſit regnum, quia mater in articulo
mortis dixerat eum non eſſe filium Regis ſui
mariti, & conveniunt DD. quod talis non tene-
batur matri credere in forò conſcientiæ, quia non
credit lex cui debebat ſe conformare. Eodem igi-
tur modo cùm in teſtamento ad non pias cauſas
lex civilis non credat duobus, vel tribus teſtibus
qualiſcunq; ſint dignitatis: ita nec hæres ab inte-
ſtato ſuccedens tenetur credere, & propterea nō
peccat ſi eis non credit innixus legis authoritati,
c.*Qui peccat,23.q,4.* & conſequenter cùm verſe-
mur extra materiam peccati, ſervanda erit lex
104 civilis in foro civili, quamvis contradicat Cano-
ni, ſecundum Jo.Andr. & Angel. *in locis ſupraci-*
tatis,n.98.

Digitized by Google

Quod ſi urgeas: Imò hæres ab in teſtato tene-
tur credere duobus, vel tribus teſtibus, quia lex
Divina dicit, *In ore duorum, vel trium ſtet omne
verbum*, Matthæi, 18. in alijs concordantibus, de
quibus infra *n.* 113. *&* 118. & ita peccat, ſi eis non
credit tanquam Divinæ legis transgreſſor, c. *fin.
de conſuetud.*

106 Reſpondetur primò, legem civilem poſſe jus
divinum, naturale diſtinguere, & adjuvare, il-
lique addere, vel detrahere, ut eſt expreſſum in
l. *jus civile*, juncta gloſ. *prima. ff. de juſtit. & jur.* &
ideo lex civilis, quemadmodum & canonica di-
ſtinguunt illud Evangelij, *In ore duorum*, & ca, ut
non procedat in multis caſibus, in quibus plures
requiruntur, ut cap. 1. *&* 2. 2. *q.* 4. l. *Teſtium, & de
teſtib.* l. *fin. C de teſtam.* l. *Hac conſultiſſima, C. qui
teſtam. fac. poſſ.* Ita ad literam Innoc. in c. *Quæ in
eccleſiarum, n.* 4. *ſupra de conſtitutionib.* gloſ. *fin. in*
l. 1. *ff. de Conſtit. Principum*, dicens legem huma-
nam poſſe diſtinguere legem Dei, quæ eſt, ut in
ore duorum, vel trium ſtet omne verbum. Sicut
diſtinguit teſtamentum ab alijs, ut l. *fin. C. de fi-
dei commiſſ.* Bart. *in* 1. *Conſt ff. n.* 6. *verſ. Item quæ-
ro quid, de reſcript.* Bald. in auth. *Ad hæc, n.* 6. *C. de
uſur.* & in l. 2 *ad fin. verſ. Sed quæris, C. de precib.
Imper. offerend.* Anchar. *hic in* 3 *notab. verſ. Po-
teſt tamen jus civile*, & Imol. *col* 6 *circa fin. verſ. Et
iſtam partem videtur velle Felin.* alios cumulans in
d. c. *Quæ in eccleſiarum, n.* 2. Quod præcipuè locũ
habet ſecundum eum, in 2. *limitat. nu.* 17. quan-
do lex Principis interpretando jus divinum ſta-
tuit in his, in quibus habet juriſdictionem, id eſt
in rebus prophanis, ut eſt teſtamentum ad non
107 pias cauſas, Alioquin ſi lex humana non poſſet
determinare in aliquo caſu majorem numerum,
quàm duorum, vel trium teſtium, eò quod obſta-
ret lex Divina, ſequeretur ut nec lex Canonica
potuiſſet præſcribere majorem numerum, prout
fecit in c. *Præſul*, 2. *q.* 4. unde Jo. Andr. in c. *Actus
legitimi, n.* 5. *verſ. In contrarium, de reg. jur. libr.* 6.
dicit Papam immutare authoritatem illam, *In
ore duorum, &c.* addendo, & minuendo, per d. c.
Præſul, & c. *In omni, de teſtib.* c. *Parvulos, de conſe-
crat. diſt.* 4.

108 Secundò reſpondetur eandem authoritatem
Io ore duorum, &c. non eſſe referendam ad ma-
jorem numerum, ſed ad minorem, ita ut ſit ſen-
ſus, Io ore duorum ad minus ſtet omne verbum.
At non excludit majorem numerum, quia quædã
ſunt cauſæ, quæ plures quam duos exigunt teſtes.
Ita eſt expreſſum in c. *Licet univerſis, ſup. de teſtib.*
ubi gloſ. *in verb. Duorum*, exponit, id eſt, non pau-
ciorum, gloſ. *fin. in ſumma*, 2. *qu.* 4. ubi ait; Ideo
dicit trium, quia quandoque, ſecundum canones
plures quam duo requiruntur, ſed nunquam pau-
ciores, & Iml. *hic n.* 13. *col.* 36. *poſt med, verſ. Et pro
iſta part.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *q.* 80, *nu.* 23.
verſ, Quod verò ait.

109 Neque obſtat quod ſupradicta expoſitio videa-
tur contra text. noſtrum, in quo habetur leges
civiles requirentes numerum ſeptem, vel quin-
que teſtium repugnare legi divinæ, cùm ſcriptum
ſit, *In ore duorum*, &c. Etenim, ut reſpondet Me-
noch. *ubi ſup.* quod hic dicitur eſſe alienum à le-
ge divina, ut non valeat teſtamentum conditum
ſine numero quinque, vel ſeptem teſtium, intel-
ligi debere eſſe alienum, non quod ei omninò ad-
verſetur, ſed eſſe remotum, hoc eſt, eſſe ultra jus
divinum.

110 Ultimò, pro hac parte adducitur authoritas
Card. *hic n.* 7. qui in fortioribus terminis firmat
non valere teſtamentum cæci factum ad pias
cauſas, non ſervatâ formâ l. *Hac conſultiſſima, C.
qui teſtam. facer. poſſ.* & refert ſe ita conſuluiſſe;
quia eſt forma ſpecialis, quæ non intelligitur ſub-
lata per hanc diſpoſitionem generalem, ut in
reg. *Generali, lib.* 6. & ſubdit ſpecialiter facere tex.
in l. *In teſtamentis*, juncta gloſ. *ult. C. de teſta. ſed*
& aliàs reſtringitur diſpoſitio generalis, ut evi-
tetur correctio jurium, c. *Cum ſis, cum ſua gloſſ. de
uſu pall.* arg. c. *Eccleſia, el ſecondo de elect.*

Ego confirmo opinionem Cardinalis duplici-
ter. Primò, quia cæcus teſtari non poteſt inter li-
beros, non ſervatâ formâ d. l. *Hac conſultiſſima*,
ut tenent DD. ſupracitati, *n* 89. *&* 90. ergo nec ad
pias cauſas teſtari poteſt ſine prædicta ſolemni-
111 tate. Tenet conſequenter, quia major eſt favor
liberorum quàm piæ cauſæ. Dicit enim Augu-
ſtin. Quicumque vult exhæredato filio hæredem
facere eccleſiam, quærat alterum qui ſuſcipiat,
non Auguſtinum; imò Deo propitio nullum in-
veniet, refertur in c. *ult.* 17. *q. ult.* Deinde quia illa
lex eſt ſpecialis in teſtamento cæci: & tex. in c.
Relatum, infra eod. eſt ſpecialis in teſtamento ad
112 pias cauſas. Inter ſpecies verò illa derogat alteri,
quæ eſt ſpecialior, ſicut individua derogant ſpe-
ciei, ut notat Dyn, in cap. *Generi, de reg. jur. lib.* 6.
Bald. in d. l. *Hac conſultiſſima, n* 2. Sed illa lex cum
ſit reſtricta ad teſtamentum cæci, etſi ſpecialior,
quam tex. in d. c. *Relatum*, quod loquitur de te-
ſtamentis aliorum indefinitè: Ergo huic per il-
lam derogatur.

113 Sed præmiſſis minimè refragantibus, exiſtimo
contrariam opinionem eſſe de jure veriorem, id
eſt valere teſtamentum cæci ad non pias cauſas
conditum coram Parocho, & duobus teſtibus
ad præſcriptum hujus Decretalis. Quod efficaci-
114 ter ſic probo. Leges civiles requirentes numerũ
ſeptem teſtium in teſtamentis ſunt contra jus di-
vinum, ut diſertis verbis dicitur in hoc c. Nam re-
gula juris Divini habet *Deuteron.* 17 *&* 19. *Matt.*
115 18. *Ioan.* 8. *In ore duorum, vel trium teſtium ſtet o-
mne verbum* Ergo non ſunt ſervandæ, ut c. *Quæ
contra*, 18. *diſt.* c. *Si eis qui*. 11 *q.* 3. c. *fin. de conſuet*,
c. *fin. de præſcript.* Hoſt. *hic num.* 4. *in verb. Con-
ſuetudinem*, Nam, ut inquit Bald. in l. *Habeat, C.*
116 *de Sacroſ. Eccleſ.* & poſt eum Anchar. *hic num.* 3.
Imperator eſt Vicarius Dei, Sed Vicarius & Pro-
curator non poteſt venire contra factum Domi-
ni, ut l. *Si hominem, ff. mandat*, Imò qui legibus
117 Imperatoris, quæ contra Dei veritatem feruntur,
obtemperare non vult, acquirit grande præmiũ,
dicit textus in cap. 1. 9 *diſt*, & in cap. *Iulianus* & in
c. *Si Dominus*, & in c. *Qui reſiſtit*, 11, *qu eſt.* 3. & in
propoſito notat Abb. *hic num.* 8. *poſt med. verſ. E-
go autem.*

118 Nec dicatur hoc jus divinum eſſe judiciale, &
ideò evacuatum per Adventum Chriſti, ut per D.
Thom. in 1. 2. *q.* 103 *art.* 4. *& q.* 104. *art.* 3, Imò
enim eſt morale ſecundum Abbatem loco cit.
Inſtruit namque qualiter homines vivere debe-
ant. ut c. 1. 2. *q.* 5. Nam præceptum eſt ne quis au-
ferat rem alienam, quod eſt præceptum morale,
c. *pœnale*, 14. *q.* 5. Sed quia in dubium revocari
poſſet quando conſtet rem eſſe alienam, datur alia
regula, videlicet *In ore duorum, vel trium*, &c.
Ego ultra Abbatem hoc aliter deduco, Nam hoc
præ-

præceptum habetur in Evangelio, dicitur enim
Matth.18. Adhibe tecum unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum bonum.
Item Chriſtus *Joan.8.* exhortabatur Judæos, ut
deberent in eum credere, quia de hoc conſtabat
per duos teſtes, & duorum hominum teſtimo-
nium verum eſt, c, *In omni, de teſtib.*

119 In lege autem Evangelica nullum præceptum
continetur, quod non ſit juris naturalis, præter
præcepta de Sacramentis, & de Fide, ut docet
S.Thom.in 1.2.q.108.*art.1.& 2.* Covarr. *in 4. Decretal.c.6.§.10.n.1.*

120 Hoc igitur præceptum in ore duorum, abſque
dubio eſt mortale, ſeu juris naturalis; & ideo per
legem humanam alterari non poteſt cùm ſit im-
mutabile, c. *fin. de conſuet.* c. *Non eſt peccatum,* §.
Tuis, ita, & ibi gloſ.1.6.*diſt.* S.Th. *in 4. ſent. diſt. 2.*
121 *q.1. art.4. q.1. ad 2.* Quod adeò verum eſt, ut ſi
Princeps etiam Papa leges conderet adverſus ea
quæ dicit Dominus, non diceretur condere, ſed
potiùs convinceretur errare, c. *Sunt quidam, 25. q.1.* & Conſtitutiones ſive eccleſiaſticæ, ſive lai-
cales, ſi naturali juri probentur contrariæ, ſunt
penitus excludendæ, ut dicit textus in cap. *fin, 9. diſtinct.*

122 Præterea leges civiles de numero teſtium in
teſtamentis adhibendo ſunt contra SS. Patrum
inſtituta ut ſimiliter hic dicitur in littera, &
in ſumm. & in c.1. 2.q.4. In c. *Licet univerſis, ſup. de teſtib.* & in c. *proxim. inf. eod.* Hoſt. *hic num.3. in verb. Inſtitutis.* Igitur non ſunt ſervandæ, quia qui
omnipotentem Deum metuit, contra Sanctorũ
Patrum inſtituta aliquid ullo modo agere non
conſentit, c. *Qui omnipotentem, 11.q.3.* Imò ut in-
quit Zoſimus Papa in c. *Contra, 25. q.1.* Contra
ſtatuta Sanctorum Patrum condere aliquid, vel
mutare; nec hujus quidem Sedis poteſt authori-
tas. Igitur quantò minus authoritas Imperialis?
c. *Duo ſunt,* & c. *Si Imperator, 96. diſt.* c. *Solitæ, de major. & obed.*

123 Rurſus hujuſmodi leges in hoc c. dicuntur eſſe
contra generalem eccleſiæ conſuetudinem, quæ
ita obligat ſicut præceptum, ut in c. *In his,* & in
c. *In eccleſiarum, 9. diſt.* & notat gloſſ. in *ſumm. de pœnit. diſtinct. 5.* & in terminis noſtris Abbas *hic n.9. verſ. Item ſunt contra generalem eccleſiæ conſuetudinem.*

124 Accedit quod impugnans teſtamentum ob de-
fectum ſolemnitatis omiſſæ in numero ſeptem
teſtium peccat mortaliter, ſecundùm Abb. *hic n.7.*
& irrefragabiliter probat hæc littera, dum hoc
prohibet ſub pœna excommunicationis: nam ex-
comunicatio ferri nõ poteſt niſi pro culpa mor-
tali, ut c. *Nemo,* & c. *Nullus, 11.q.3.* Deformitas
autem, & malitia, in qua conſiſtit ratio formalis
peccati, ſurgit hoc caſu ex quatuor capitibus.
125 Primò, quia talis impugnatio, ut oſtenſum eſt
ſupra, eſt contra præceptum Divinæ legis cujus
126 tranſgreſſio ſemper eſt mortalis. Nam peccatum
eſt dictum, vel factum, vel concupitum contra
legem æternam, ut diffinit Auguſtinus *libr. 22. contra Fauſtinum, c.24. in princ.* & explicat S.Th.
in 1.2. *q.71. art.6. & in 2. ſentent. diſt.22. art.2.* vel
ſecundum Ambroſ. relatum ab eodem. D.Tho.
in 1.2 *q.109. art.4. in corpore.* Peccatum eſt præ-
varicatio legis Divinæ, & cæleſtiũ inobedientia
127 præceptorum. Secundò, quia talis impugnatio eſt

Proſp. Fagn. in 3. Decretal. tom. 4.

contra jus naturale, quia præceptum illud, *In ore duorum,* morale eſt, ut oſtenſum eſt ſupra *n.118.*
& omnia præcepta moralia ſunt de lege naturali,
S.Thom. *in 1.2.q.87. art.5. in corp. & in 4. ſentent.*
128 *diſtinct.2. quæſt.1 art.4. q.1. ad 2.* Quicquid autem
contrariatur legi naturæ peccatum eſt, ut idem
docet in 2.2. *quæſt.133. art.1. in corp. & quæſt. 142. art.1.*

129 Tertiò, quia eſt contra inſtituta Patrum, &
prohibitionem Eccleſiæ, ut hic patet, quæ pariter
obligant ſub mortali, d.c. *Qui omnipotentem, 11, quæſt.3.* c. *Quiſquis præceptis, 14 q.1.* Gemin. poſt
Archid. in c. *Deteſtanda, in princ. verſ. An ſcienter faciens, de conceſſ. præbend. libr. 6.* & ſcripſi ple-
niùs in c. *Si quis, n.38. & 39. de Regular.*

130 Quartò, quia talis impugnatio dicitur hic eſſe
contra generalem Eccleſiæ conſuetudinem, cu-
jus tranſgreſſio pariter inducit culpam lethalem,
non ſecus ac tranſgreſſio præcepti, ut c. *In his, 11.*
131 *diſt.* & c. *Quæ contra, 8. diſt.* Cùm igitur impugna-
tio teſtamenti ob defectum ſolemnitatis in nu-
mero teſtium ſit culpa lethalis, hinc neceſſariò
ſequitur, ut leges civiles irritantes teſtamenta cum
pauciori numero, quàm ſeptem, vel octo teſtium
tanquam peccati nutritivæ, non ſint ſervandæ, ut
c. *fin. de præſcript.* ibi Cum generaliter ſit omni
conſtitutioni derogandum, quæ abſque mortali
peccato non poteſt obſervari, ubi Hoſt. *n.5.* & Jo.
Andr. *n.2. in fin.* exponunt verba illa, *omni conſtitutioni,* id eſt ſive ſit imperialis, ſive alia quæ-
cunque. Neque enim poteſt ſervus contra domi-
num, imò ſemper in talibus recognoſcendus eſt
132 Imperator cæleſtis contempto terreno, cap. *Julianus,* & c. *ſeqq. 11.q.3.* Item lex debet eſſe rationa-
bilis & juſta, c, *Erit autem lex, 4. diſtin.* Cùm
ſit ſanctio ſancta, jubens honeſta, prohibens con-
133 traria, l.2. *ff. de legib. gloſſ. in* §. *Conſtat, in ver. Lex eſt, inſtit. de iur. nat. gent. & civil.* Et cùm hoc caſu
agatur de obſervatione legis divinæ, ac de pec-
cato vitando, ſequitur pernecesſe, ut hoc c. ſer-
vari debeat etiam in teſtamento cæci, non ſolùm
in terris Eccleſiæ, ſed etiam in terris Imperij, &
tam in foro canonico, quam in foro civili. Ad
hoc tex. mirabilis in c. *Quæ contra mores, 8. diſt.*
& in c. *Si in qui. 11.q.3.* & in c. *Novit,* cum mate-
ria *ſupra in indiciis, &* conſtat ex dictis ſupr. *num. 45. & 49.*

134 Et confirmatur quia dicta Apoſtoli prævalent
dictis Imperatorum, l.1. *C. de ſecund. nupt.* & ibi
135 notat in gloſſ. *fin.* & c. *penult. infr. de ſecund. nupt.*
Sed ex dictis Apoſtoli habemus teſtamentum
conditum coram duobus, vel tribus teſtibus im-
pugnari non poſſe ex defectu ſolemnitatis. Ergo,
&c. minor patet ad *Galatas, 3.* ubi ſic legitur:
Fratres, ſecundum hominem dico, tamen hominis
confirmatum teſtamentum nemo ſpernit, aut ſu-
perordinat. & ibi gloſ. Magiſtri ſententiarum
exponit; Confirmatum teſtamentum morte te-
ſtatoris nemo ſpernit, ut dicat non valere, cùm
benefactũ eſſe apparet, aut ſuperordinat, aliquid
de rebus iſtis diſponens, ſed eſt in authoritate ca-
nonũ. Quem locum explicans Bart. in l. *n.81. verſ. Sed ab Apoſt. C. de ſacroſ. Eccl.* ſic ait (Confirmatũ
teſtamentum, ſcilicet quod duobus, vel tribus te-
ſtibus confirmatum eſt. Item morte teſtatoris
nec dicit adita hæreditate, vel alia juris ſolemni-
tate. Item ex eo quod dicit, nemo ſpernit, appa-
ret quod nec Imperator poteſt illud annullare.

Digitized by Google

Item ex eo quod gloſ. dicit, quod eſt in authori-
tate Canonum, apparet quod illud debent obſer-
vare ſive in terris Eccleſiæ, ſive Imperij. Item ex-
eo quod dicit, nemo ſpernit, ut dicat non valere,
cùm benefactum eſſet, apparet quod tollitur o-
mnis exceptio juris civilis.) Hæc Bart.

Ac demum quotieſcunque ex conſtitutione,
136 vel præcepto principis præſumitur veriſimiliter
peccatum futurum, tunc tali conſtitutioni, vel
præcepto non eſt parendum, ut notat Innoc. in c.
*Inquiſitioni, n. 3. verſ. Sed quia Papa, de ſenten. ex-
comm*, Ad hoc c. *Litteras, in fin. de reſtitut. ſpol.*
& notat Bart. in l. 1. *n. 80. verſ. Præterea, C. de ſacroſ.
Eccleſ.* dicens, in his, in quorum obſervatione e-
mergunt peccata, jura canonica legibus præva-
lere; ut l. *Privilegia*, c. *eod.* & ibi notat gloſ. in *ver.
Ambitionis*, Jo. Andr. in c. 2. *de re iudic. lib. 6.* Sed
ex legibus irritantibus teſtamentum abſque nu-
137 mero ſeptem, vel octo teſtium, veriſimiliter præ-
ſumi poteſt, peccatum futurum. Ergo hujuſmodi
legibus non eſt parendum; minor patet ex dictis
in præcedenti fundamento à *num* 124. Sed ulte-
rius probatur, quia multoties poteſt contingere
ut teſtator morti proximus inſtituat extraneum
hæredem coram quatuor, vel quinque teſtibus;
vel cæcus coram ſeptem, eo quod ob temporis
anguſtiam major numerus, vel notarius præſtò
eſſe non poſſit. Et quia hæc ultima voluntas per
quatuor, vel quinque teſtes ſecundùm leges civi-
les probari non poterit, venientes ab inteſtato
occupabunt hujuſmodi hæreditatem contra vo-
luntatem domini; & ſic cum peccato, cap. *Præ-
vale, 14. quæſt. 5.* cap. *Ultima voluntas, 13. quæſt. 2.*
138 Nec eos excuſabit legum authoritas, quia quam-
vis ordinaverint numerum tot teſtium ad frau-
des vitandas, tamen ſi in rei veritate ceſſet hæc
fraus, venientes ab inteſtato nec ſunt tuti in fo-
ro animæ, nec in foro civili, ex traditis per Innoc.
in cap. *Qui plerique, num 5. verſ. Imo plus videtur
de immunitat. Eccleſ.* Ubi notabiliter vult, ut
quamvis princeps ex juſta cauſa poſſit ſtatuere
contra jus naturale, ideſt gentium, puta transfe-
rendo dominium de uno in alium: tamen ubi
ceſſat illa cauſa, conſtitutio ſervanda non eſt, quia
conſtitutiones quæ veniunt contra ſalutem ani-
139 mæ, non ſunt ſervandæ, nec authoritas juris civi-
lis poteſt aliquem à peccato excuſare, ut not. gl.
1. *ad fin.* in c. *Inter hæc, 33. q. 2.* & ſequitur Butr. in
c. *Quia in eccleſiarum, 21. verſ. Sed ſi cauſa ceſſat,
de conſtitut.* & ibi etiam Imol. *num. 20 in fin. verſ.
Quid autem ſi ſtatutum, & Felin. 29. verſ. Secun-
da declaratio.* Boer. *deciſ. 38 num. 7.* & alij plures
apud Anton. Gabr. *comm. concluſ. libr. 3. in tit. de
iure quæſit. non toll. concl. 4 nu. 1.* quo argumento
in propoſito utitur Abb. *hic num 10.* Ad hoc c.
Cum contingat, de iureiurand. c. *Quamvis, de pa-
ctis, lib. 6.* & c. *fin. de præſcript.* & per hoc conclu-
dit Abb. Judices ſæculares poſſe compelli ad ob-
140 ſervantiam hujus Decretalis, argum. cap. *Licet de
iureiur. lib. 6.*

Non obſtant modo argumenta contraria. Ad
141 primum enim, de quo ſupra *num.* 88. reſpondetur
hanc decretalem non corrigere jus civile, etiam
in numero ſeptem teſtium, ſed declarare illius ir-
rationabilitatem. Nam cùm lex civilis eſſet nulla
ipſo jure, ut plenè probatum eſt ſupra à *num.* 113.
opus non fuit, ut per jus canon. eum corrigeretur,
ut hic per Butr. *num. 3. verſ. Ego credo*, & Abbas
n. 11. & notat Butr. in l. *Habeat, n. 75. verſ. Et ad-
verte, C. de ſacroſ. Eccleſ.* ubi dicit hoc c. cum ſeq.
non procedere de ſtatuendo, ſed declarando.
Nec relevat quod dicit Imol. *hic col. 7. in fin. verſ.
Nec obſtat prædictis*, videlicet hanc decretalem
procedere non ſolum declarando, ſed etiam ſta-
tuendo, ſeu interdicendo, quia prohibet ne teſta-
menta impugnentur ob defectum ſolemnitatis
juris civilis in numero ſeptem teſtium: nam re-
ſpondetur præſuppoſita declaratione irrationa-
bilitatis; ſtatutum, ſeu interdictum ſubſequens
non eſſe correctorium, quia perinde eſt, ac ſi Pō-
tifex dixiſſet, Daclaramus legem civilem eſſe ir-
rationabilem, ac nullam, & ideo ſtatuimus eam
non eſſe obſervandam; & ſic non corrigit ad hoc
conſtitutionem, ibi, *declarantes, decernimus, de
ſent. excomm. lib. 6.* & c. 1. & ibi Gemin. *in 1. notab.
de cler. ægrot. eod. lib.* Hæc autem irrationabilitas
æquè reperitur in teſtamento cæci, atque alio-
rum, ut ex dictis conſtat; imò major eſt in teſta-
mento cæci, quia cùm in eo non ſufficiant ſe-
ptem teſtes, ſed præterea requiratur tabellio, aut
in ejus defectum octavus teſtis, ut l. *Hac conſultiſ-
ſima, C. qui teſtam. fac. poſſ.* hæc ſolemnitas magis
diſtat à lege Divina, qua ſcriptum eſt, *In ore duo-
rum, vel trium*, &c. ut hic. Nec applicatur ſimile
de teſtamento cæci inter liberos, de quo ſupra
nu. 89. quia hoc caſu non agitur de derogando
ſpeciali diſpoſitioni legis civilis in teſtamento cæ-
ci, ſed de declarando illius irrationabilitatem, ut
proximè dictum eſt.

Non obſtat confirmatio, de qua ſupra *nu. 91.*
quia eandem rationem falſitatis, & fraudis vitan-
dæ habent leges requirentes numerum ſeptem
teſtium, ut l. *fin. C. de fideicom.* ibi (Lex etenim ne
quid falſitatis incurrat per duos fortè teſtes com-
poſitum teſtamentum, majorem numerum te-
ſtium expoſtulat, ut per ampliores homines per-
fectiſſima veritas reveletur. Et tamen per hoc c.
declarantur irrationabilis, & contra legem Di-
vinam, ſanctorum Patrum inſtituta, & generalem
Eccleſiæ conſuetudinem: Ergo eodem modo de-
claratur irrationabilis lex requirens octo teſtes
in teſtamento cæci. Præterea ad hanc ſuſpicio-
nem falſitatis egregiè reſpondet Hoſt. ſupra cit.
in 2. *lectura, n. 41. & ſeqq.*

Ac demum, ut eleganter inquit Bald. *in conſil.
352. In puncto juris, in princ. lib. 4.* ubi veritas, ibi
ſolemnitas de jure Canonico, ut in hoc c. & in
c. *ſeq.* Nam jus Canonicum deſervit juri Divino,
& non humano, & ambulat ſicut pædagogus
Divinæ legis in juſtificationibus Divinis, & non
apicibus humanis, ſicut dicitur de bona fide,
quod vadit poſt veritatem, & non poſt ſubti-
litatem. l. *Si fideiuſſor, §. Quædam, ff. mandati.*

Ad ſecundum de quo ſupra *nu. 92.* patet re-
ſponſio ex jam dictis, quia hoc caſu non verſa-
mur in correctione legis ſpecialis præcedentis,
ſed in declaratione irrationabilitatis illius, & ſic
lex civilis, & canonica ſe invicem non compatiun-
tur, ideoque ſervanda eſt lex canonica, ut oſten-
ſum eſt ſupra n. 133.

142 Ad tertium, de quo ſupra nu. 94. reſpondetur
negando minorem: nam cæcus non eſt inhabilis
ad teſtandum niſi de jure civili non ſervata
forma illius, l. *Hac conſultiſſima, 4. qui teſtam. fac.
poſſ.* quæ tamen tanquam irrationabilis, & repu-
gnans juri Divino, & naturali, nullius eſt robo-
tis

roboris, & ideò non potuit cæcum inhabilitare.

Ad confirmationem poſitam, *n.97.* ſimiliter reſpondetur legem Canonicã in hac materia non detrahere ſolemnitati juris civilis, ſed declarare illius irrationabilitatem, ut ſæpiùs repetitum eſt.

Ad quartum, de quo ſupra *nu.98.* reſpondetur legem civilem requirentem numerum ſeptem, vel octo teſtium ad validitatem teſtamenti, eſſe nutritivam peccati, ut oſtenſum eſt *ſupra à n.124.* unde in concurſu ſervari debet lex Canonica ubique locorum, & tam in foro civili, quam in foro Eccleſiaſtico, ut ſimiliter probatum eſt *ſupra n. 45.49.133. & ſeqq.*

Nec obſtat ponderatio Cornei: Imò enim qui non credit duobus, vel tribus teſtibus idoneis, habet conſcientiam læſam, ut oſtenſum eſt *ſupra n.137.* nec lex civilis poteſt eum à peccato excuſare, ut ſimiliter monſtratum eſt *ſupra n.114. & n.139.* & ad ſuſpicionem falſitatis adæquatè reſponſum eſt ſupra in ſecunda lectura *num 41. & ſeqq.* ex dictis Hoſt, nec applicatur ſimile de Regulo, qui non credit matri. Quoniam eo caſu agebatur de teſtimonio unius tantùm, cui etiam ſecundùm legem Divinam non eſt credendum: nã ut legitur *Deuteron.17. In ore duorum, vel trium teſtium peribit, qui interficietur.* Nemo occidatur uno contra ſe dicente teſtimonium, & in c. *Licet univerſis, de teſtibus*, dicitur. Nulla eſt cauſa, quæ unius teſtimonio, quamvis legitimo terminetur; & nihilominus regulus ille ſummoperè laudatur à Canonicis, ut per Marian, Socin. in c. *Officii, n.9. infra de pœnit. & remiſſ.*

143 Neque obſtat quod lex civilis poſſit jus divinum, vel naturale diſtinguere, & illi detrahere, quia hoc negatur, ut plenè probavi in c. *Quam Eccleſiarum, n.142. ſupra de Conſtitut.* & fuſiùs in c. *Cum pridem, à n.76. & ſeqq. de pactis.* Præterea hoc non eſſet diſtinguere, ſed corrigere, & deſtruere jus Divinum, & naturale, quod non poteſt lex humana, Hoſt. *in ſumm. de reſcrip. §. Quas vires habeat, verſ. Si ſit deſtructivum juris Divini*, nam lex Divina præcipit, ut ſtetur duobus, vel tribus teſtibus in quacunque materia: Lex autem civilis mandat, ut non ſtetur in teſtamentis, quæ ſunt oppoſita, & conſtat ex dictis *num.114. & num.116.*

144 Nec refragatur, quòd lex Canonica quandoque requirit majorem numerum, ut in c. *Præſul, 2.q. 4.* ubi requiritur numerus ſeptuaginta duorum, vel quadraginta quatuor, vel viginti ſeptem teſtiũ ad damnandum Cardinalem Epiſcopum, Pres-
145 byterum, vel Diaconum. Nam reſpondetur illum textum eſſe intelligendum, quando teſtes non ſunt omni exceptione majores: ſecus ſi ſint laudabilis vitæ, ut declarat Gratian. *in §. fin. ead.*
146 *cauſ. & q.* & Abb. *hic n.16. verſ. Nec obſtat.* Hoſt. in c. *Licet univerſis, num.3. ſupra de teſtibus*, & ibi etiam Jo. Andr, *n.4. verſ. In gloſſ.3.* facit Concil. Triden. *ſeſſ.13 cap.7.* & cùm lex Divina non præſcribit qualitatem duorum, vel trium teſtium, benè potuit lex canonica declarare, ut in condemnando Epiſcopo Cardinali duo, vel tres teſtes debeant eſſe omni exceptione majores, alioquin requirantur ſeptuaginta duo, ut ſic numerus ſuppleat defectum in re graviſſimi momentis ad gloſſ. in l. *Teſtium fides, in verb. Numerus, ff. de teſtibus prob.* ad Joann. Monach. in c. *1. num 7. verſ. Item idem operatur numerus, eod. tit. lib.6.* Anton. Gabriel *de teſtib. concl.6.* Cæſar de Graſſis *deciſ. 175. aliàs 5. num.8, & ſeqq. de ſponſal.* vel dicas diſpoſitionem d.c. *Præſul*, procedere de juris rigore, qui non eſt ſervandus ſecundum Hoſt. & Jo, Andr. *loc. citatis ſupra n.145.*

147 Nec obſtat ſi replicetur, quòd ex hoc c. minimè requiratur, ut teſtes in teſtamento adhibendi ſint omni exceptione majores, ſed tantùm ut ſint idonei, ut in littera. Nam reſpondetur legem canonicam in teſtamentis fuiſſe contentam, ut teſtes eſſent ſimpliciter idonei. At in condemnando Epiſcopo Cardinali ob rei gravitatem non fuit contenta, ut eſſent idonei ſimpliciter, ſed amplius requiſivit, ut eſſent majores omni exceptione, ut per Gratian, *loc. cit.* Quare præſuppoſitâ teſtium habilitate ſecundùm quod Canones requirunt, nullus datur caſus, in quo de jure canonico non ſufficiant duo, vel tres teſtes. Imò gloſſ. 1. in d.c. *Præſul*, dicit duos teſtes ſufficere etiam ad
148 convincendum Papam, & idem dicit Abb. *hic d. n.16.* Surd. *conſ.12 n.32. & 33.* licèt de illa gloſ. ſit mirandum, ut dicitur in notis ad d.c. *Præſul.*

149 Nec prædictis refragatur tex. in c. *Licet univerſis ſupra de teſtib.* in illis verbis: (Licèt quædam ſint cauſæ quæ plures quàm duos exigant teſtes) quoniam tex. non dicit plures, quàm tres, ſed plures, quàm duos, innuens per hoc non eſſe quidem contra legem Divinam, ut tres requirantur, quia Divina ſcriptura loquitur alternativè, in ore duorum, vel trium; & ideò ad Eccleſiam ſpectat determinare caſus, in quibus duo non ſufficiunt: ſicut fecit in teſtamentis, in quibus ultra duos teſtes voluit etiam Parochum eſſe adhibendum, ut hic, & latiùs dictum eſt *ſupra n.59. & n.146*, ſed benè eſt contra legem divinam, ut requirantur plures, quàm tres. Nec in hoc contradicit tex. in d. c. *Licet univerſis*, Imò ita eſt intelligendus, quia alioquin eſſet contrarius huic decretali, quæ dicit eſſe contra legem Divinam, ut ſeptem, vel quinque teſtes adhibeantur. Et expedit jura juribus concordare, c. *Cum expediat, de elect. lib.6.*

150 Nec dicas cum Menochio ſupracitato *n.109.* textum noſtrum non dicere id eſſe contra legem Divinam, ſed alienum à lege Divina, id eſt, remotum, ſeu præter Divinam legem. Quoniam hæc expoſitio repugnat litteræ: nam ſi impugnatio teſtamenti ob defectum ſolemnitatis in numero teſtium eſſet tantùm præter, & non contra Divinam legem, malè hic fuiſſet damnata
151 ſub pœna anathematis, quia quod eſt præter legem Divinam, non eſt peccatum, cùm peccatum ſit dictum, factum, concupitum contra legem Dei, ut dictum eſt ſupra *n.126.* rectiùs igitur Hoſtien. *hic n.4.* exponit verbum *alienum*, id eſt, contrarium, & ideò non ſervandum.

152 Non obſtat ultimum, quòd cæcus nec ad pias cauſas teſtari poſſit, non ſervatâ formâ l. *Hac conſultiſſima, C. Qui teſtam fac. poſſ.* ſecundùm Card. ſupracit. *n.110.* Quoniam oppoſitum tenet Alex. *ibid, n.14.* Et quamvis Angel. *in lectura Peruſina*
153 *euſd. legis. n.4. verſ. Idem dicam*, putet dict. l. *Hac conſultiſſima*, non procedere in teſtamentò cæci condito ad pias cauſas, quando relinqueret pijs & venerabilibus locis in quibus ceſſat ſuſpicio falſitatis; ſecus ſi alijs privatis perſonis pauperibus, quæ propter egeſtatem multoties ſolent ad delicta inclinari: tamen Alexand. generaliter tenet dictam legem non habere locum in teſtamen-

preſsè correctæ, & abrogatæ per jus canonicum,
ut in terminis ſtatuti Urbis firmavit Rota *in cauſa Peruſina Bonorum 20. Aprilis* 1592. coram Penia impreſſa poſt Conſil. Farinac. *lib. 2. deciſ. 65. n.*
167 2. poſt Capram *conſ. 70. num.* 12. adducens bonam rationem, quia jus civile correctum non dicitur amplius jus civile, gloſ. *1.* in l. *final*; & ibi etiam Bart. *num. 1. ff. ad l. Cornel. de falſ.* Sed leges civiles irritantes teſtamenta cum pauciori numero, quàm ſeptem teſtium tanquam irrationabiles, & peccati nutritivæ ſunt abrogatæ per hoc c. ſecundùm intellectum communem, & veriorem, ut dixi *ſuprà in ſecunda lectura, num: 40. & 41.* & fuſiùs *à n. 113. uſque ad n.* 117. Præſertim in tertiis Eccleſiæ, ſecundùm alium intellectum itidem communem, ut ſimiliter dixi *ſuprà in tertia lectura, nu. 45. & ſeqq.* Ergo ſtatutum Urbis ad illas leges non extenditur.

168 Unde videmus pœnas ſecundò nubentibus infra annum luctûs à jure civili impoſitas, ut l. *1.* &
2. *C. de ſecundis nupt.* tanquam ſublatæ per jus ca-
169 nonicum, ut in cap. *Super illa*, & in cap. *ultimo, de ſecundis nupt.* minimè habere locum inter perſonas ſubjectas ſtatuto Urbis, Rota *d. deciſ: 65. n.* 3. Capra *d. conſ. 70. num.* 10. Anton. Gabr. *Commun. concluſ. in tit. de ſecundis nupt. concluſ. 5. num*
170 1. Similiter de jure civili ordinandi ad Sacerdotium debent aliquid offerre ordinanti, & notario, ut in auth. *de Sanctiſſ. Epiſc. §. Pro conſuetudine* Sed de jure canonico ſecus, quia eſt ſimonia cum, cap. *Sicut Epiſcopum, 1. q: 2.* & ibi notatur cap. 1.
171 *de ſimon.* Item de jure civili licet pecuniam accipere pro fure judicando, l. *Ob turpem cauſam. ff. de condict. ob turb. cauſ:* l. *Solet. ff. de præſcript.* ſecus de jure canonico quia peccatum eſt, gloſ. in cap: *Qui cum fure, in fine de furt.* Itē conſenſus parentum de jure civili requiritur ad validitatem matrimonii, l. *Nec ficiam, C. de nupt. l. Nuptiæ ff. de ritu nupt.* Sed ſecundùm Canones non requiritur talis conſenſus, niſi de honeſtate, cap. *1. 22. quæſt. 2.*

172 Item de jure Canonico non eſt permiſſum jurare per creaturas, niſi ubi invenitur expreſſum, puta per Evangelium, per Altare. per Crucem, ut cap. *Conſidera*, cap: *Clericum*, cap. *Habemus*, & cap. *Si aliqua, 12. quæſt: 1.* cap. *Pervēiat. 10. quæſt: 5.* Sed de jure civili permiſſum videtur, l. 2. §: *fin:*
173 & l. *ſeq.* & l. *Qui per ſalutem, ff. de jurejurand.* Item pupillus de jure civili non tenetur ſervare juramentum, l: 1. §. 1. C: *de juram: calumn.* auth. *Sacramenta Puberum, C. Si adverſus vendit.* ſed de jure canonico tenetur ſi ſit doli capax, ac non ſervan-
174 do pejerat, cap: *Parvuli, 22. q: 5.* Item ſecundùm leges licitum eſt contrahentibus ſe invicem decipere, & circumvenire, l: *In cauſa, ff. de minorib.* ſecundùm canones non, cap. *Per tuas, de donat*, & notat in cap. *Ea enim, §. Hoc jus*, in gloſ. *ordinar.* 10. *quæſt:* 1.

175 Item in præſcriptione de jure civili non requiritur bona fides, l: *Sicut in re*, & l. *Omnes, C. de præſcript: 30. annor.* quod tamen corrigitur per jus canonicum, cap: *Si diligenti, de præſcript.* & cap. *fin. cum ibi notat: eod: tit: lib. 6.* Item filius familias ſe-
176 cundùm leges voto non obligatur, l. *2. §. de voto. ff. de pollicitat.* ſecus ſecundùm Canones, c. *Honoran-*
177 *tur, 32. quæſt: 2.* Demum aliis omiſſis de jure civili licitum eſt patri occidere adulterum in flagranti crimine cum filia deprehenſum, dummodo & ipſam filiam occidat, l. *Patri, cum tribus legibus ſequentibus. ff. Ad l. Iuliā, de adulter.* Idemque in certis caſibus licitum eſt marito, ut l. *Marito. ff. eod*, & l. *Gracchus, C. eod. tit.* Sed hoc abominantur ſacri Canones, ut cap. *Si non licet, 23. quæſt 5.* & cap. *Inter hæc, cum tribus cap: ſeqq: 33. quæſt. 2.* Porrò in his, & pluribus aliis caſibus, quos cumulat Bart. *in tract. de different. inter jus canonicum, & civile.* leges ſæculares tanquam involventes peccatum ſunt abrogatæ, & damnatæ per jus canonicum: & conſequenter nemo ſani capitis dixerit illas fuiſſe innovatas ex verbis generalibus ſtatuti Urbis; unde idem dicendum de legibus irritantibus teſtamenta ob defectum numeri teſtium, cùm & hæ tanquam peccati nutritiæ ſint abrogatæ per hoc cap. ut prædixi.

178 Nec obſtat quòd ſtatuta populi Romani fuerint confirmata à Gregorio XIII. in forma ſpeciali. Quoniam ut formaliter reſpondet Rota *in præalleg. deciſ. 65 num 2. verſ. Et ex his quoq;* Confirmatio non dedit robur ſtatutis loquentibus de jure civili, aliàs per jus Canonicum correcto: Atque ita jus civile etiam in materia teſtamentorum ſervabitur in illis caſibus duntaxat, in quibus expreſsè per jus canonicum non apparet abrogatum, ut ibi per Rotam, & latiùs *in prædicta deciſ.* & ratio eſt evidens, quia de natura confirmationis eſt non alterare ſtatum rei confirmatæ, ſed illum convalidare, & ei robur adjicere, remanentibus tamen omnibus in eodem ſtatu, & terminis, l. *Aurelius, §. Teſtamenta, ff. de liber: legat. cap. 1. & 2. de confirm: util. vel inutil:* Bald. in l. *1. in fin: C. Si adverſ: rejudicat.* Rot. *deciſ. 175. num. 8. part. 5. recent.* & aliàs paſſim.

Quòd ſi diceremus verba ſtatuti Urbis, d. c. 2
179 debere intelligi etiam de legibus civilibus requirentibus numerum ſeptem teſtium in teſtamentis: de validitate dicti ſtatuti jure optimo dubitari poſſet, quia ut diſertis verbis dicuntur in hoc c. hujuſmodi leges ſunt contrà jus Divinum, Sanctorum Patrum inſtituta, & generalem Eccle-
180 ſiæ conſuetudinem: unde in propoſito ipſarum legum dicit Abb. *hic n.* 8. Princeps etiam Papa ſi condit leges contra ea, quæ dicit Dominus, non dicitur condere leges, ſed potius convincitur errare, *Sunt quidam, 25. q. 1.* & contra ſtatuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec primæ Sedis authoritas, dicit tex. in c. *Contra ſtatuta. ead:*
181 *cauſ: & quæſt.* Item contra generalem Eccleſiæ conſuetudinem, & ſic contra ſtatum generalem Eccleſiæ Papa venire nō poteſt gloſ. in c. *Per principalem, in ver: Ad nos, in fin. 9. quæſt. 3.* & in cap. *Literas, in ver. Non poteſt, de reſtitut: ſpoliat.* & in
182 propoſito Abb. *hic num: 9.* Præterea, ut idem inquit *num.* 10. Papa licèt à Deo receperit poteſtatem, & dignitatem Pontificatûs, non tamen poteſtatem peccandi, ut dicit tex. in cap. 1. 40. *diſt.* nam Vicarius non habet majorem poteſtatem, & dignitatem Pontificatûs, quàm ipſe Deus. Sed Deus peccare non poteſt, ut c. *fin: de pœnit: diſt.* 2 ergo nec Vicarius debet hoc poſſe. Ad hoc tex.
183 optimus in c: *Scripſit, 7. q. 1.* ibi (& ideo per nos veri nullatenus poteſt, nec peccatum, &c.) Et ita hujuſmodi ſtatuta non valere eleganter docuit Bald. *conſ. 285 Si quis juris. col. 2 in fin. verſ. Sed contra, lib: 3.* dicens ſtatuta, & conſuetudines locales requirentes in teſtamento numerum ſeptem teſtium eſſe ſublatas per hoc cap. *Cum eſſes*, quaſi indu-

Tuæ, & ibi dixi *n. 22. infrà de ſponſalib.* Ideoque qualitercunque appareat ultima voluntas ad pias cauſas, ita ut ſit legitimè probata, non eſt curandum an intervenerint teſtes, necne. Et ita in ſpecie firmant Imol. in l. *Si iis qui, ff. de teſtamen.*
10 *Com. de conſ. 307. num. 6. & per tot.* & Tiraquell *in tract. de privileg. privilegio* 4. idque ad exemplum teſtamenti inter liberos quod ſi ſit ſcriptum manu teſtatoris, vel alienâ, ſed manu ipſius teſtatoris ſubſcriptum valeat ſine aliquo teſte quoad liberos, licèt non quoad extraneos, niſi ſaltem duo teſtes intervenerint, ut eſt textus *in* §. *Nos igitur. auth: de teſt: imperfect:* & in auth. *Quod ſine C. de teſtam:* & in auth. *Si modo.* & in l. *ultim. C Famil. Erciſcund.* & tenent Imol. Corn. & Tiraq. *locis. cit.* & reſolvit Rota *d. deciſ: 734. num: 1. & per tot: par: 1. diverſ.* Quod nunquam obliviſcaris; quia eſt notabilis limitatio ad hanc decretalem requirentem numerum duorum teſtium in teſtamento ad pias cauſas.

11 Quartò differunt, quia hoc cap. Cùm loquatur de relictis Eccleſiæ, in quibus poteſtas Papæ non reſtringitur ad limites alicujus territorii, c. *Cuncta per mundum, 9. q. 3.* abſque dubio ſervari debet non tantùm in terris ſubjectis temporali juriſdictioni Eccleſiæ, ſed etiam in terris Imperii, & tam in foro Eccleſiaſtico, quàm in foro civili, ut egregiè probat Bart. in l. *Habeat, num. 70. uſque in fin. C. de Sacroſ. Eccleſ.* & hîc tenet Imol. *in 2. not.* dicens ita communiter teneri, & Abb. *num: 2. & 3.* per ea, quæ notantur in cap. *Eccleſia Sanctæ Mariæ, de Conſtitut.* & in cap. *Quod Clericis. de foro cõpet.* & nullus diſcrepat. At verò an teſtamentum ad non pias cauſas conditum coram Parocho, & duobus teſtibus ad præſcriptum præcedentis c. *Cum eſſes* valeat in terris Imperii, & in foro civili, magnoperè altercantur Legiſtæ cum Canoniſtis, ut ibi dixi *in 2. & 3. lectura, & in quæſt: de teſtam: cæci à num: 113. uſque ad num: 157.*

Quintò differunt, quia præcedens caput reſtringitur ad teſtamenta, quæ fiunt in articulo mortis; quam tamen reſtrictionem non habet text: in præſenti. Sed hæc differentia non eſt vera, quia etiam c. præcedens locum habet in quocunque teſtamento, licèt conditio extra mortis
12 articulum, ut ibi dixi *in 6. lectura, n. 63.*

Sexta, & ultima differentia eſt, quia in teſtamento ad non pias cauſas condito ad præſcriptũ præcedentis c. *Cum eſſes*, teſtes debent eſſe rogati ſecundùm veriorem opinionem, ut ibi dixi *nu.* 17 at in teſtamento ad pias cauſas, de quo loquitur hoc c. talis ſolemnitas non requiritur. Nam etſi Doctores noſtri videantur ſentire hanc Decretalem non providere in relictis ad pias cauſas, niſi reſpectu numeri teſtium: Ideoque Franciſcus de Aretio conſuluerit teſtes eſſe rogandos, quia non debemus recedere à jure civili, niſi quatenus contrarium reperitur cautum de jure canonico: Tamen hoc reprobat Abb. *hîc n. 3. verſ. Unde concludit.* Et benè, quia licèt quæſtio hîc fuerit propoſita de numero teſtium: nihilominus in concluſione, quæ magis eſt attendenda, Papa dat generalem doctrinam, ut hæc cauſa teſtamenti ad pias cauſas non tractetur ſecundùm leges, ſed ſecundùm Decretorum ſtatuta, & ſubdit Abbas ita hodie communiter ſervari. Nec obſtant illa verba: teſtibus requiſitis, quia textus noſter ibi non intendit, ut teſtes in ultima voluntate ad pias cauſas debeant eſſe requiſiti, ſeu rogati à teſtatore; ſed verbum *requiſitis*, refertur ad judices, & eſt ſenſus, ut judices, ad hoc ut poſſint judicare pro relictis ad pias cauſas, debeant requirere ut fiat probatio ipſorum relictorum, ſaltem per duos teſtes, ut hîc declarat Jo. de Imol. *num. 15.* & poſt eum Alex. *in conſ: 131: ſuper themate, num. 2. lib: 7:* Subdens hanc opinionem eſſe approbatam, & in judiciis, & in ſcholis, quam etiam communem eſſe atteſtantur Socin. *in regul: 420.* teſtes in teſtamento regulariter rogati eſſe debent *in 2. fallen.*
13 quem refert Boër: *dec. 34. n. 5.* (licet reverâ ille liber regularum falsò tribuatur Socino, ut ex ipſius ore ſe habuiſſe teſtatur Socin. Junior ejus nepos *in conſ. 24. poſt. n. 4. lib. 3.*) Alios plures refert Julius Clarus *in* §. *Teſtamentum, q. 6. verſ. Secundò infertur.* In talibus enim ceſſat ſuſpicio falſitatis, ut dixi in cap. *Proximo, n. 23. ſuprà eod.*

14 Et quod dictum eſt de teſtibus rogatis, idem intelligas de muliere, quæ in teſtamento ad non pias cauſas condito ad præceden. cap. non poteſt eſſe teſtis, & tamen poteſt in teſtamento ad pias cauſas, ut ibi dixi *in 6. notab. n: 34. 35. & 36.*

15 An autem cæcus poſſit teſtari ad pias cauſas non forma ſervatâ, l. *Hac conſultiſſima.* dixi in eodem cap: *Cum eſſes, n. 110. & 152.*

DE TESTAMENTIS.

Cap. Tua nobis.

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopus cogit executores ad exequendas pias voluntates defunctorum, etiamſi teſtator hoc interdixerit.*

Et dicitur pia voluntas ad hunc effectum etiam ad non pias cauſas, num. 5. verſ. Pias autem voluntates.

2 *Epiſcopus exequitur ultimam voluntatem cùm certus executor deputatus non eſt; vel ſi eſt, detrectat exequi.*

3 *Et quid ſi teſtator providerit ſibi de alio executore in caſum negligentiæ primi.*

4 *Epiſcopi ſunt executores piarum diſpoſitionum in caſibus à jure conceſſis.*

5 *Sed rationes exigere poſſunt ab adminiſtratoribus piorum locorum etiam privatorum, & in caſibus non conceſſis à jure.*

6 *Executores teſtamentorum falcidiam non detrahunt.*

7 *Falcidia non detrahitur de legatis ad pias cauſas.*

8 *Adminiſtrator capellæ non poteſt fructus ſuâ induſtriâ, & labore excreſcentes pro ſe retinere.*

9 *Executores compelli poſſunt ad exequendam piam teſtatoris voluntatem etiam per cenſuras.*

Executoris officium ſibi delatũ in teſtamento non cogitur quis acceptare, ibidem.

10 *Monitiones quot, & quales requirantur ut executor poſſit cogi ad implendam teſtatoris voluntatem.*

11 *Monitio unica ſufficit in merè extrajudicialibus, ſecus in aliis.*

12 *Teſtator non poteſt prohibere quin in caſum negligentiæ jus exequendi devolvatur ad Epiſcopum, & nu. ſeqq.*

13 *Sicut nec poteſt cavere, ut tutor non teneatur de dolo,*

dolo, licèt malè adminiſtret.

14 *Voluntas teſtatoris pro lege ſervanda eſt, ſi ſit licita, aliàs ſecus.*

15 *Ordinarius non poteſt ſe immiſcere adminiſtrationi & viſitationi capellarum contra tenorem fundatoris à Sede Apoſtolica approbata, niſi in caſu negligentiæ adminiſtratorum.*

16 *Epiſcopus in fundatione excluſus à viſitatione, & adminiſtratione hoſpitalis, poteſt tamen in his ſe immiſcere adminiſtratoribus negligentibus.*

17 *Teſtator non præſumitur voluiſſe, ut judicium ſuum reddatur eluſorium.*

18 *Executores teſtamentorum eſſe poſſunt clerici, & religioſi, etiam ad non pias cauſas,*

Fratres Minores non poſſunt eſſe executores teſtamentorum, ibidem.

19 *Religioſi etiã exempti cogi poſſunt ab Epiſcopo ad exequendam teſtatoris voluntatem, & n. 49.*

20 *Regularis, cui in teſtãento commiſſa eſt diſtributio annui redditûs ſecundum mentẽ teſtatoris ei ſecreto communicatam, an ſit excutor, vel legatarius, ita ut monaſterium poſſit dictum redditum ſibi vendicare, & nu. ſeqq. uſq. ad n. 36.*

Et an cogi poſſit ſecretam teſtatoris mentem revelare, n. 36. uſq. ad n. 50.

Et an ei revelanti fides ſit adhibenda, n. 50.

Eiq; recuſanti an ſit interdicendum executoris officium, n. 52.

Et quomodo tunc exequendum, n. 58.

2 *Legatarius, an executor quis ſit ex quibus colligatur, & n. 30.*

22 *Verbum,* poſſit, *non importat neceſſitatem.*

23 *Monaſterium ſuccedit ex perſona Monachi incapacis, etiam Monacho invito, & nu. ſeqq.*

25 *Executor cenſetur qui habet facultatem diſponedi ad libitum juxta voluntatem ſibi à teſtatore ſecreto communicatam.*

26 *Executoris officium conſiſtit in perſona Monachi, nihilq; Ordini acquiritur.*

27 *Executori atteſtanti de voluntate teſtatoris ſibi ſecretò commiſſa creditur.*

28 *Monachus legatarius cum certo onere ſecretò injuncto non acquirit monaſterio.*

29 *Legatarius, cui imminet reſtitutio, habetur loco executoris.*

31 *Diſpoſitio ſecundùm voluntatẽ ſecretò à teſtatore executori participata, an valeat.*

32 *Voluntas ſecretò commiſſa an ſit captatoria, & an hæres teneatur ſtare dicto executoris, & n. 35.*

33 *Captatoria voluntas an teneat quoad non pias cauſas.*

34 *Captatoria voluntas quæ ſit.*

36 *Executor an teneatur revelare voluntatem teſtatoris ſibi ſecretò communicatam,*

3 *Iuramentũ executoris de non revelando ſuperiori ſecretam teſtatoris voluntatem eſt temerarium,*

38 *Secretum aliud receptum ſimiliter, aliud in Sacramento pœnitentiæ.*

39 *Sacramenti vinculum majus quovis hominis præcepto.*

40 *Revelare non licet quod notũ eſt per viam ſacramenti, etiamſi eſſet in præjudicium totius mundi*

41 *Secretum, quod vulgo injungitur ſub confeſſione, non eſt ſub ſigillo confeſſionis.*

42 *Teſtis tenetur propalare quod accepit ſub ſigillo confeſſionis extra Sacramentum pœnitentiæ.*

43 *Teſtis legitimè interrogatus tenetur revelare ſecretum non obſtante fide, ac juramento de non revelando, & n. 48.*

Secreti fides non habet vim obligandi contra jus ibidem,

44 *Iurans non revelare ſuperiori præcipienti eſt perjurus,*

45 *Et quando hoc procedat.*

46 *Veritas celari poteſt hoſti, vel perſecutori, non judici,*

47 *Secretum quibus caſibus revelandum.*

49 *Executor ſecundùm mentem teſtatoris tenetur reddere rationem.*

50 *Executori revelanti ſecretam mentem teſtatoris an ſit credendum, & nu. ſeq.*

52 *Monachus executor poteſt à ſuperiore privari facultate exequendi, ſi voluntatem teſtatoris revelare noluerit.*

53 *Religioſus à ſuperiore privatus officio executoris etiam ſine cauſa propter bonum obedientiæ non poteſt contradicere.*

54 *Epiſcopus poteſt ſibi vendicare executionem alteri à teſtatore commiſſam, ſi ſit ſuſpicio fraudis.*

55 *Et fraudis ſuſpicio ex quibus oriatur.*

Præſumptio aliqualis oritur tacitæ fidei in fraudem legis accommodatæ, ſi ex verbis teſtatoris non appareat an ſit facienda reſtitutio ibidem.

56 *Executoris fidei ſtandum non eſt, quando non eſt perſona legalis.*

57 *Legatum ab uxore diſtribuendum non valet ſtante ſtatuto, ut maritus non poſſit relinquere aliquid uxori.*

58 *Executore renuente ſecretam mentem teſtatoris revelare quomodo ſit facienda executio.*

59 *Legatum diſtribuendum ſecundùm ſecretam mentem teſtatoris dicitur ad pias cauſas, & deficiente executore ſit caducum.*

Contrarium, n. 60.

60 *Epilogus, & concluſio quæſtionum.*

1 TUA NOBIS. Epiſcopus compellit fideicommiſſarios ad exequendas pias voluntates defunctorum, etiamſi teſtator hoc interdixerit. Hoc dicit. Sunt duæ partes, conſultatio, & reſponſio, Secunda ibi, *Cum igitur.*

2 Nota primò pias defunctorum voluntates eſſe executioni demandandas per Epiſcopum Diœceſanum, ut hîc per gloſ. 1. & Hoſt: *nu. 6. in ver: Per locorum Epiſcopos:* Sed intellige hoc verum eſſe in duobus caſibus.

Primus eſt, cum nulli ſunt deſignati fidei commiſſarii, ſeu executores in teſtamento, aliàs enim ad ipſos, non ad Epiſcopum executio pertinet, ut eſt textus in l. *Nulli, poſt princ. C. de Epiſc. & Cler.* ubi habetur: Siquidem teſtator deſignaverit per quem deſiderat redemptionem fieri captivorum, is, qui ſpecialiter deſignatus eſt, legati, vel fidei commiſſi habeat exigendi licentiam, & pro ſua conſcientia votum adimpleat teſtatoris. Sin autem perſona non deſignata teſtator abſolutè tantummodo ſummam legati, vel fidei commiſſi taxaverit; vir Reverendiſſimus Epiſcopus illius civitatis, ex qua teſtator moritur, habeat facultatem exigendi pium defuncti propoſitum ſine ulla cunctatione impleturus.

Secundus eſt, cùm executores deſignati poſt monitionem detrectant voluntatem defuncti adimplere ut hîc, & in c. *Ioannes, infra eod.* & ſupra in cap. *Si heredes*, & in leg. *Si hæreditas d. ff. de petit. hæred.*

hæred.& tenent hic Innoc.*in ver.Compellas*,Hoſt.
num.7.in ver. Licet etiam à teſtatoribus, aſſeren-
tes Epiſcopum exequi voluntatẽ teſtatoris cùm
certus executor aſſignatus non eſt, vel ſi deputa-
3 tus eſt, detrectat exequi. Quod ultimum notabi-
liter limitat Abb.*n 6. verſ. Et in hoc putarem niſi
teſtator providerit ſibi de alio executore in caſu ne-
gligentiæ primi*:eo enim caſu non ſuccedit Epiſ-
copus in executione.arg.d.l.*Nulli*,& l.*Si quis ad
declinandam*,Ad hoc facit doctrina Bart.in l.*Li-
bert.§.Lucius,n.2.ff.de ann.legat*,ubi docet leges
omnes,quæ dicunt relicta ad certum uſum poſſe
per ſuperiorem alijs uſibus applicari, ſi in uſum
deſtinatum converti nequeant, non habere lo-
cum quando teſtator providit eo caſu quid fieri
debeat de legato. Eadem intelligo ſi in caſum
negligentiæ ſecundi executoris teſtator alium
deſignaverit. Verùm omnibus exequi detre-
ctantibus, tandem fiet devolutio ad Epiſcopum,
4 neque hoc prohiberi poterit à teſtatore, ut hic
eſt cauſum de merrò Concil.Tridentin.*in cap.
8.ſeſſ.22.*(Epiſcopi,(inquit) etiam tanquam Se-
dis Apoſtolicæ delegati in caſibus à jure conceſſis
omnium piarum diſpoſitionum ſint Executo-
res.) Pondera illa verba,*in caſibus à iure conceſſis*,
propter quæ S. Congregatio declaravit decre-
tum illud eſſe accipiendum juxta juris commu-
nis diſpoſitionem,ut in c.*Nos quidem,ſupra eod,*
5 & in d.l.*Nulli*,& in l.*Si quis ad declinandam, C.
de Epiſc.& Cler.*licèt ſecus dixerit eſſe quoad ra-
tiones adminiſtrationis exigendas juxta terminos
c.9.ejuſd.ſeſſ.22. Nam cùm ibi nõ fuerint repetita
illa verba, S.Congregatio conſulta, an *d.cap.9.*ſit
intelligendum abſolutè etiam in pijs locis laico-
rum privatorum ſine ulla diſtinctione generali-
ter etiam in caſibus à jure non conceſſis,reſpon-
dit ita eſſe intelligendum. Itaque Epiſcopi non
ſunt generaliter,& indiſtinctè executores piarum
voluntatum,ſed ad juris communis præſcriptum,
& ſic in ſubſidium, id eſt, cùm nulli ſunt exe-
cutores à teſtatore deputati : vel ſi ſunt, tamen
moniti voluntatem teſtatoris tenuant adimplere,
niſi in hunc quoque eventum teſtator providerit
ſibi de alio executore,ut dictum eſt ſupra. Licèt
indiſtinctè jus habeant moroſos executores com-
pellendi. Unde benè Ant.de Buttrio *hic num.5*,ex
hoc textu notat etiam datâ morâ exequendi,non
devolvi ad Epiſcopum poteſtatem immediatè
exequendi,ſed compellendi, niſi à iure, vel ab
homine alius terminus reperiatur eſſe ſtatutus.
Pias autem voluntates quoad hunc effectum Ho-
ſtienſ.*num.6.* intelligit generaliter omnes etiam
ad non pias cauſas,dummodo non ſint contra le-
gem. Et hoc eſt quod innuit littera hujus textus,
ibi.*universa procedant*, & in verbis præcedenti-
bus,ibi,*in omnibus pijs voluntatibus*, quaſi dicat,
omnes ſunt piæ,c.*Ultima voluntas,13.q.2.* & l.1.
C.de ſacroſ.Eccl. Et quamvis gloſ.1.hic reſtrinxerit
diſpoſitionem hujus Decretalis ad relicta ad pias
cauſas; tamen ejus opinio expreſsè reprobatur in
c.*Ioannes,infr.eod.*ſecundùm Hoſt.qui propterea
n.7.in fin. (Hæc, inquit, non ſolum in relictis ad
pias cauſas,ſicut quidam garriunt,ſed etiam quo-
ad ſolutionem debitorum, & alia locum habent,
ut legitur & notatur in d.c.*Ioannes*,& in c.*Hære-
des,ſupra eod.*& ſequitur Jo.Andr,*hic n.4.in ver.
Pijs voluntatibus*,& in d.c.*Ioannes,in ult.q.9.* &
hæc eſt communis opinio, ut ibi teſtatur Anton.
de Butr,*in 5.quæſt.num.17. verſ. Communiter te-
netur*, primum tetigi in cap.*Nos quidem, ſupra
eodem.*
6 Secundò nota ibi,*plenarie in uſus prædictos ex-
pendant*,executores de relictis ad pias cauſas nihil
poſſe proprijs uſibus applicare. Unde nec Falci-
7 diam detrahere poſſunt; tum quia quarta Falci-
dia non detrahitur de legatis ad pias cauſas,
auth.*ſimiliter,C.ad leg.Falcid.* tum quia cùm ſint
merè executores, nullum lucrum pertingere de-
bent,ut in auth.*de Eccleſ.tit.§.Si autem Legatum*,
& l.*Si quis ad declinandam,C.de Epiſc. & Cler:*&
teneat hic Hoſt.*n.9.in ver.Ut bona ipſa.* Jo.Andr.
*n.3.verſ.Quarto Hoſt.*Butr.*n.8.* Anchar.*n.5.* & cæ-
8 teri. Hinc cum Ferdinandus Fonſeca tenetus ad-
miniſtrator cujuſdam Capellæ à teſtatore inſti-
tutæ cum ſalario ducatorum decem poſtulaſſet
declarari an faciendo celebrari Miſſam ſingulis
diebus pro anima teſtatoris ſatisfaceret ejus vo-
luntati,quæ fuit ut ab adminiſtratore tot nummi
ſolverentur Capellano Miſſas celebranti, quot
poſſent ſupplere redditus hæreditatis; adeò ut li-
ceret eidem adminiſtratori fructus ſuper exce-
ſcentes dictæ hæreditatis ejus induſtriâ & labore
pro ſe retinere, Sacra Congregatio cenſuit nihil
poſſe ſibi applicare,ſed debere eum eſſe conten-
tum ſuo ſalario ſcutorum decem,& quidquid ſu-
per excreverit teneri convertere in celebratio-
ne tot Miſſarum, quot redditus ſupplere potue-
rint.
9 Tertiò nota,executores compelli poſſe ad ex-
equendam piam teſtatoris voluntatem, etiam
per cenſuras Eccleſiaſticas, ut hic notat Anchar.
n.6. Quod tamen intellige poſt ſuſceptum exe-
cutoris officium,ut in c.*Ioannes*,ibi. *poſt manda-
tum ſuſceptum.infra eod.* Nam etſi executio ulti-
mæ voluntatis ſit res favorabilis,& pia,ut in l. 1.
C de ſacroſ.Eccleſ.& dictum eſt *ſupra num 5.* ta-
men non cogitur quis acceptare executoris offi-
cium ſibi delatum in teſtamento, ut colligitur ex
gloſ.in d.c,*Ioannes,in ver.Mandatum*, not.ibi Jo.
Andr.*in eod.ver.*& Abb.*n.3.* Rurſus hoc intelli-
ge præmiſſa monitione,ut hic, quæ ſecundum a-
liquos debet eſſe trina,ut in c.*Indignè,12.qu.2.*&
in c. *Sacro,infra de ſent.excom.* & in hoc reſidet
10 But.*n.9.* Sed in hoc caſu verius eſt binam ſufficere
quia ita expreſſum eſt in auth. *de Eccleſ.tit.§. Si
autem pro redemptione*, & hoc tenet Hoſt. *hic nu.
10.in ver.Monitione.* Jo.Andr.*n.5,in eod.ver.*Card.
n.8.in 2.oppoſ.& Anch.*n.7.in 9.not*, & inter mo-
nitiones interponi debet ſpatium arbitrarium,l.
*Nonnunquam.ff.de iudic.*ſaltem trium dierum,l.
Inter accuſatorem.ff.de publ.iud.& l.3.*C.de error.
Advoc.*c.*Ad noſtram,infra de regular.* & c. *Con-
ſtitutionem,eod.tit.in 6.*non enim ſufficeret, ſi ter
diceret,ſolve,ſolve,ſolve, ſecundùm Abb. Antiq.
quem referunt & ſequuntur Joan.Andr, & alij
11 præallegati. Non obſtat quod in extrajudiciali-
bus ſufficiat unica monitio,ut notat gloſſ.in c.*Si
Epiſcopus,in ver*,...18 *diſt.*& Innoc.in c.*Cum no-
bis,de elect.*quia ſecus eſt,ſi non ſit merè extraju-
dicialis,ut hic per Butr.*n.9.*
12 Quartò nota ſingulariter ex illis verbis,*Licet
etiam à teſtatoribus hoc fuerit interdictum.* Teſta-
torem non poſſe prohibere in ſuo teſtamẽto,quo-
minus in caſum negligentiæ executorum,vel hæ-
redum jus exequendi devolvatur ad Epiſcopum
diœceſanum,intellige,ut dixi,*ſupra num.3.* Con-

cordat textus, unde hæc Decretalis ſumpta eſt, in auth. *de Eccleſ. tit.* §. *Si quis autem pro redemptione*. Rationem aſſignat gloſ. *hic in verb. Interdicit*, quia privata diſpoſitio teſtatoris non poteſt generalem conſtitutionem legis, vel canonis immutare, c. *Requiſiſti ſupra eod.* & l. *Nemo poteſt. ff. de legat* 1. Simile in c. *Sic quidem*, 10, *q.* 1. unde & lex Falcidia contra voluntatem teſtatoris inducitur, l. *Si ut allegas*, *C. ad leg. Falcid.* & arg. l. *Titia, teſtamento. ff. eod.* In hoc igitur non poteſt per teſtatorem Epiſcopi officium impediri ſecundum Hoſt. *n.* 8. Butr. *n.* 6. & Anchar. *n.* 4. quia nec voluntati ſuæ irrationabili ſtari debet, l. *Si pecunia, ff. Ut in poſſeſſ. leg.* l. 2. *ff. Ubi pupill. educ. deb.* & l. *Cordonen. ff. de oper libert.* & d. c. *Requiſiſti*. Unde ſi præciperet oſſa ſua projici in mare, talis voluntas non eſſet ſervanda, l. *Quidam, ff. de cond. &*
13 *demonſt.* nec valeret ſi diceret, nolo tutorem teneri de dolo, licèt malè adminiſtret, l. *Quidam, ff. de adminiſtr. tutor.* & poſt Vincentium, & Goffr. tenet hic Jo. Andr. *n.* 9 *in gloſſ penult.* ibi: *Prohibere*, & Card. *num.* 8. *in prima oppoſitione, verſ. Item ſecundum Vincentium.*

14 Atque ita non obſtat, quòd voluntas teſtatoris omninò ſervanda ſit, c. *Ultima voluntas*, 13. *q.* 2. & ultimum teſtamentum hominis immobile perſeveret, c. *Cum Martha*, §. *Cæterum, infra de celeb. Miſſar*, cùm nihil ſit quod magis debeatur hominibus, quam ut ſupremæ voluntatis liber ſit ſtylus, l. 1. *in fin. C. de Sacroſ. Eccleſ.* Unde dicit text. diſponat teſtator, & fiat lex, in Authent. *de nupt.* §. *Diſponat, collat.* 4. Etenim hæc & conſimilia jura procedunt, ſi voluntas teſtatoris ſit rationabilis, & licita, aliàs ſecus, ut ex dictis patet, & notat gloſſ. hic in verb. *Voluntatem*, quam communiter DD. ſequuntur. Hæc autem, de qua agitur, eſt illicita ſecundùm Abb. Antiq. cui conſentiunt Jo. Andr. *n.* 4. *in verb. Interdicit*, Card. *n.* 7. *in* 1. *oppoſit.* & Abb. Siculus, *n.* 5. dicens propter irrationabilitatem non valere interdictionem teſtatoris, ut Epiſcopus non impediat ſe contra executores: nam quemadmodum ipſe teſtator malè agendo non poteſt ſubtrahere ſuos executores in officio malè agentes.

15 Hinc aliàs Catharina de Mendoza Hiſpalenſis in ſua ultima voluntate diſpoſuit ex bonis ſuis inſtitui quaſdam Capellanias perpetuas pro aliquibus Presbyteris, & reliquit quaſdam dotes pro aliquibus puellis nuptui tradendis, & certos adminiſtratores elegit, quibus curam omnimodam dictarum capellaniarum, dotiumque commiſit, expreſsè prohibens ne Ordinarius, aut Superior aliquis in dictis operibus pijs ſe intromitteret, etiam ex cauſa viſitationis, aut alia quacunq; Et cùm dubitatum fuiſſet an dictæ diſpoſitioni obſtaret Concilium Trid. *c.* 8. & 9. *ſeſſ.* 22: S. Congregatio cenſuit, ſi hæ diſpoſitiones teſtatricis cum hujuſmodi conditionibus in fundatione appoſitis fuerunt approbatæ à Sede Apoſtolica, non eſſe ſublatas à decreto Concil. *ſeſſ.* 22. *c.* 8. & ideò Ordinarium loci nullo modo poſſe ſe immiſcere adminiſtrationi, viſitationi, correctionive dictarum capellaniarum, niſi in caſum negligentiæ adminiſtratorum ab ipſa teſtatrice deputatorum iuxta diſpoſitionem, c. *Tua nobis, de teſtam.*

Et rurſus cùm quæſitum eſſet, an Epiſcopus in fundatione excluſus à viſitatione hoſpitalis, quia in fundatione ſit cautum, ne ſe adminiſtrationi, viſitationi, aut correctioni immiſceat, poſſit ſe immiſcere in caſu negligentiæ adminiſtratorum: S. Congregatio cenſuit poſſe, juxta c. *Tua nobis, de teſtam.* Ex quibus declarationibus habes notabilem limitationem ad Decretum Concil. *d. c.* 9. Nam etſi expreſsè præſervet legem fundationis ibi, niſi ſecus fortè in inſtitutione, & ordinatione talis Eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſsè cautum eſſet: tamen hæc præſervatio intelligitur juxta textum hic, ut locum non habeat adminiſtratoribus negligentibus.

17 Addit Hoſt. *hic num.* 8. præſumi hanc fuiſſe mentem teſtatoris; qui hoc executorum fidei commiſiſſe videtur. Non enim eſt veriſimile ſupradictam clauſulam in enervationem, vel eluſionem voluntatis ſuæ, vel in præjudicium Epiſcopi appoſuiſſe, ſed magis fide utriuſque uti voluiſſe, arg. opt. *in l.* 3. *ff. de milit. teſtam* in l. *Qui nominibus*, & l. *Lucius, ff. de adminiſt. tutor.*

18 Quintò nota, non tantùm Clericos ſæculares, & laicos, ſed etiam religioſos profeſſos deputari poſſe executores teſtamentorum. Quod verum eſt etiam quoad non pias cauſas, ut de clericis ſæcularibus probatur, in c. *Ioannes, infra eod.* ubi poſt Hoſtienſem hoc tenet Joan. Andr. *num.* 18. *verſ. Aliquibus videtur*, & approbat conſuetudo quæ ſecundum eum poteſt tolerari, dum tamen propterea non detrahantur à ſervitio divinorum. Ad hoc c. *Sed nec ne, Cler. vel Monach.* & c. *Cum eſſent, de ſimon.* & cum hac opinione tranſeunt communiter Doctores, ut teſtatur Abb. in præd. decret. *Ioannes, num.* 7. *circa fin. verſ. Tertio dixerunt alij*, & in fine ſubdit eam communiter hodie obſervari. Et de religioſis patet in cap. 2. *infra hoc tit. lib.* 6. ſecundum Jo. Andr. in d. c. *Ioannes, in fine, verſ. Satisfaciat pro hac parte.* Sed apertiùs hoc eſt expreſſum in Clem. *Religioſis, eod. titul.* ibi cujuslibet ultimæ voluntatis: intellige petitâ licentiâ & obtentâ à ſuo Superiore, ut in dict. c. 2. & in d. Clem. & excipe ab hac regula FF. Minores S. Franciſci, quibus hoc officium eſt interdictum, ut in Clem. *Exivi*, §. *Verum, de verb. ſignif.* & notant hic Hoſtienſ. & Joan. Andr. ambo *in princ. in verb. Religioſi*, Abb. *in* 1. *notab.* & alij communiter.

19 Ultimò nota, etiam Religioſos cogi poſſe ab Epiſcopo diœceſano ad exequendam teſtatoris voluntatem, ut hic eſt caſus. Neque hac in parte religioſi poſſunt ſe tueri exemptionibus, ut eſt expreſſum in Clem. *Religioſis, de teſtam.* De hoc latiùs *infra n.* 49.

20 QUÆRO. Poſitâ teſtamenti particulâ infraſcripti tenoris, videlicet: Item mandat quod per N, Generalem Ordinis N. exigantur capitale cum fictis annui redditus ſcutorum 500. & tam de fictis, quàm de capitali poſſit idem Generalis diſponere, ipſoſque redditus vendere, & alienare, eorum pretium recipere juxta mentem prædicti teſtatoris, de qua idem Generalis ab ipſo edoctus eſt: & mandat eoſdem redditus tolli à partita dicti teſtatoris, & deſcribi in perſonam prædicti Generalis.

Item poſito quòd idem Generalis cœperit hujuſmodi fructus exigere, ac deinde munus Generalatus expleverit, An monaſterium poſſit prædictos redditus ſibi vendicare. Secundò, an ſi ille contendat ſe nudum eſſe executorem, atque obſtri-

ſtrictum tegere teſtatoris voluntatem, cogi poſſit ad ſecretum hujuſmodi propalandum. Tertiò, an ipſi poſtea revelanti fides adhibenda ſit. Quartò ſi omninò revelare noluerit, neque Ordinario rationem reddere adminiſtrationis, An poſſint Superiores regulares illi executoris officio interdicere. Quintò, & ultimò, in quos uſus eo caſu eoſdem redditus erogari oporteat.

21 Quoad primam quæſtionem, inſpectis quidem verbis ſupradictæ diſpoſitionis, defendi poſſet monaſterio licere ſibi vendicare prædictos redditus: nam d. Monachus videtur eſſe legatarius, non executor. Tum quia diſpoſitio in ejus perſonam directa eſt, l. *Si quis Titio*, ubi Bart. *n.* 1. Bald. *n.* 1. Imol. *n.* 2. atque alij notant *ff. de legat.* 2. Cephal.
22 *conſ.* 359. *n.* 17. *vol.* 3 Bero. *q.* 86. *n.* 3. Tum quia teſtator juſſit poni redditus ad partitam ipſius, quod arguit translationem dominij, l. *Cenſualis*, ubi Bald. *in princ. C. de donat.* & Socin. *conſ.* 89. *n.* 12. *vol.* 1. Tum denique, quia à teſtatore data eſt ſimpliciter facultas dicto Monacho de his bonis diſponendi ibi, *poſſit idem Generalis diſponere, ipſoſque redditus vendere, & alienare*, &c. quæ verba cùm nullam importent neceſſitatem, ca. *Cum aliquibus*, ubi gloſſ. *in verb. Concedimus, de reſcrip. in* 6. Bart. & alij in l. *Decem cum petiero, ff. de verb. oblig.* fusè Dec. *conſ.* 83. *n.* 4. *& ſeq.* Ex hoc etiam capite non videtur idem Monachus purus miniſter, ſed legatarius, cùm inde poſſit ſibi aliquid commodi derivare, ſi aut non ſtatim, aut non integrè prædictos redditus diſpenſet, l. *Sulpitius.* ubi gloſſ. & Oloſ. *ff. de donat. inter vir. & uxor.* Bart. Florian. & Alber. in d. l. *Si quis Titio. ff. de legat.* 1. Roman. *conſ.* 228. *n.* 2. Itaque priori parte di-
23 ſpoſitionis inſpectâ monaſterium ſuccederet ex perſona Monachi incapacis. l. *Deo nobis, C. de Epiſc. & Cler. c.* 1. 18. *q.* 2. Innoc. in c. *In præſentia nu.* 7. Atque ibi Jo. Andr. *col.* 4. *verſ. Illud autem certum eſt*, Butr. *n.* 10. Anchar. *ſub n.* 17. *verſ. Venio ad oppoſita*, Ægid. *n.* 24. Abb. *n.* 76. Felin. *num.* 57. *deprobat.* latè Onded. *conſ.* 94. *num.* 15. Bald. Salyc. Albert. & alij in d. l. *Deo nobis*, Bart, Imol. Alex. & Jaſon in l. 1. *ff. de vulg. & pupill.* Idq; etiam
24 Monacho invito, & contradicente ſecundum opinionem, quam dicunt æquiorem, Bart. veriorem. Albet. tutiorem, Salyc. procedentem ex canonica æquitate, Bald. communem Canoniſtarum, quibus ſtari debet, & ſimpliciter magis communem Ripa *loc. cit.* & tuentur Archid. in c. *Statutum, in ver. Monaſterium*, 18. *q.* 1. Gulielm. de Bened. in c. *Raynutius, verſ. Si abſque liberis, il ſecundo, n.* 8. *ſupra eod.* Covarr. *in c.* 1. *num.* 21. *eod. tit.* & Honded. *d. conſ.* 94.

25 Cæterùm in caſu præſenti contrarium videtur reſpondendum, ideſt nullo modo poſſe monaſteriũ hujuſmodi redditus ſibi vendicare; quia in fine diſpoſitionis adjecta eſt limitatio illa, juxta mentem & voluntatem teſtatoris eidem Monacho communicatam, quæ reſtringit omnia præcedentia, & oſtendit dictum Monachum non eſſe legatarium: ſed executorem voluntatis teſtatoris, quam in ſecretò accepit juxta terminos leg. *Theopompus, ff. de dote præl.* ſuper quo extat plenum conſilium Fulgoſ. 75. incip. *Ex facto proponitur*, ubi ſub *num.* 2. *verſ. Præterea*, in fortioribus terminis reſpondit, poſſe dici nudam executricem quandam Antoniam quam teſtatrix inſtituerat hæredem cum poteſtate alienandi, & donandi quomodocumque voluerit, etiam invitis ſubſtitutis pro implenda voluntate, quam in ſecreto dicta teſtatrix eidem commiſerat, & ibi cõſuluit Fulgoſ. ex dicta diſpoſitione nihil fuiſſe quæſitum dictæ Antoniæ quoad uſumfructum; quia quamvis ipſa habuerit ampliſſimam facultatem diſponendi de bonis teſtatricis, ea tamen facultas eſt reſtricta ad facultatem ſibi communicatam, quæ limitatio operatur ut ipſa nihil habeat commodi, & ſucceſſivè nihil poſſit quæri patri ex perſona ſua, & in ſimili caſu etiam conſuluit Roman, *conſ.* 228.

26 Unde intrat doctrina Baldi *conſ.* 332. *Præmittendum eſt, n.* 1. *lib.* 1. ubi ait officium executoris reſidere in perſona ipſius Monachi executoris, nihilque acquiri Ordini, quia perſonale eſt, & conſiſtit in voluntate, & facto ejuſdem Executoris. Quod etiam aſſerit Jacob. de Arena *in tractat. de Commiſſar. n.* 41. & ſequitur Anchar. poſt alios in c. *Religioſus, n.* 13. *verſ. An executor, de teſtam. in* 6. Quod citra dubitationẽ videtur procedere in caſu, de quo agitur, quia ut proponitur dict. Ge-
27 neralis teſtatur non fuiſſe mentem diſponentis, ut aliquid quæratur ſibi, vel monaſterio: creditur enim executori teſtificanti de voluntate teſtatoris ſibi ſecretò commiſſa, ut reſpondit Cuman. qui ait hanc videri communem ſententiam. *conſ.* 178. *num.* 4. Bart. & DD. in d. l. *Theopompus, ff. de dot. præleg.* Alex. *conſ.* 54. *ſub num.* 1. ubi aſſerit ita omnes tenere, *vol.* 2. Affl. ct. *deciſ.* 371. *n.* 4. quod tamen infra latiùs explicabitur.

28 Quamobrem quatenus etiam dictus Monachus eſſet legatarius, nihil tamen quæri poſſet monaſterio, quia habet certum onus ſibi ſecretò injunctum, quod non debet in aliud commutari, ut in terminis affirmat Pariſ. *conſ.* 26. *n.* 29. *par.* 4. Quo caſu monaſterium excluditur tam ex capite inhabilitatis executoris, qui non poteſt, quàm contrariæ voluntatis teſtatoris, qui non vult aliquid monaſterio erogari, ut perpendit Anchar.
29 *conſ.* 84. *in princ.* Legatarius enim, cui imminet reſtitutio, habetur loco executoris, ita ut nullum retineat commodum, ut inquit ad litteram Bald. in l. *Si quis Titio, ſub n.* 2. *verſ. Alio modo actualiter ff. de leg.* 2.

Poſtremò in his proprijs terminis conſuluit latè Cuman. *conſ.* 108. *per tot.* ubi teſtator legavit quædam uxori, deditque illi poteſtatem alienandi, prout dixit in ſecretò; cujus quidem ſecreti
30 noluit quemquam eſſe participem. Reſpondit Cuman. hujuſmodi uxorem eſſe miniſtram, non legatariam; ideoque legatum ipſâ mortuâ non cedere lucro ſuorum hæredum, ſed teſtatoris, & ibi Cuman. *num.* 3. reſpondet motivo, cur illa uxor non cenſeatur legataria, cùm verba diſpoſitiva in ejus perſonam ſint collata, oſtendit enim id non procedere quando teſtator elegit ſpecialem fidem alicujus, quemadmodum cenſetur elegiſſe per ſecretam communicationem ſuæ voluntatis, quia tunc is cenſetur executor, licèt verba diſpoſitiva in eum collata ſunt; & hæc quoad primam partem.

Secunda pars quæſtionis quinque habet in ſpectiones inferiùs examinandas. Prima eſt, an valeat diſpoſitio ſecundùm formam ſupraſcriptam. Secunda ſuppoſitâ eius validitate, an Monachus teneatur revelare ſecretam mentem teſtatoris; Tertia, an ſit credendum ipſi ſponte revelanti.

Quarta, ſi omninò noluerit revelare, an ſit privan-
dus executione. Ultima, quomodo tunc ſit exe-
31 quendum.
Quoad primam multorum eſt opinio non va-
lere diſpoſitionem ſecundùm ſecretam mentem
teſtatoris executori participatam, quam videtur
ſequi Bart. in l. *Theopompus, nu. 4.* atque Alex. *in
apoſtilla, littera G. ff. de dote prælеg.* Imol. in c. *Cum
tibi col. 11. n. 22. ſupra eod.* & in l. *Captatorias, col. 3.
ſub n. 5. verſ. Item attendo,* & *col. 5. ſub n. 8. prope fi-
nem verſ. Sed juxta prædicta. ff. de hæred. inſtit.* & in
l. *Illa inſtitutio, col. 4. ſub n. 9. verſ. Item quia, quan-
32 do teſtator.* Alex. in d. l. *Captatorias, col. pen.* ſecun-
dùm quam conſuluit Bald. *conſ. 482. incip. Quia
dictus vocatus, verſ. Illud autem lib. 4.* ubi ait hu-
juſmodi diſpoſitionem in ſecretò commiſſam eſ-
ſe captatoriam, nec teneri hæredem ſtare dicto
executoris, niſi aliàs probet. Idem reſpondit
Card. Zabarella *conſ. 124. per totum,* ubi probat
hanc voluntatem non tenere quoad non pias
33 cauſas. Eſt enim, inquit, talis voluntas captato-
ria, tanquam quæ collata fuit in ſecretum ultimæ
voluntatis. Et paulò poſt aſſerit nihil obſtare,
quod teſtator mandaverit executori, ut diſpone-
ret, prout in ſecretò ei ordinaverat. Nam ex quo,
inquit, de tali ordinatione non apparet, habetur
pro non facta.
Quod etiam tradit Bart. *in conſ. 168. incip. Qui-
dam haben. bona, ſub n. 3. verſ. De ſecundo,* ubi latè
conſuluit in caſu, in quo teſtator mandavit cui-
dam Titio, ut reſtitueret illicitè quæſita, utque
de illis ſtaret dicto ipſius; & reſpondit hujuſmo-
di diſpoſitionem eſſe ipſo jure nullam, & non eſ-
ſe ſtandum aſſertioni ejuſdem Titij. A Bart. non
diſcrepat Alex. *conſ. 54. n. 3. lib. 2.* Afflict. *dec. 371.
34 nu. 4.* ubi probat captatoriam eſſe voluntatem, ſi
teſtator dicat: Committo tibi voluntatem meam,
quam ſecretò tibi dixi, & Dec. *conſ. 21. n. 20. vol. 2.*
Et quamvis hæc opinio non videatur abſolutè
vera, ut ex infra dicendis patebit, cùm tamē illam
ſequantur tot graviſſimi Auctores, inde colligi-
tur hujuſmodi diſpoſitiones eſſe valdè ſuſpectas,
deoque oportere judices eſſe promptiores ad illas,
ubi fieri poſſit, reſcindendas & moderandas.
35 Poſitâ igitur hujus diſpoſitionis validitate, pro
qua reſpondit Anchar. *conſ. 436.* & plures alij, ut
inferiùs dicetur, dubitatur pro reſolutione ſecun-
36 di capitis, & inſpectionis, An Monachus tenea-
tur revelare ſecretam mentem teſtatoris. Qua in
re Anchar. *d. conſ. 436. n. 4. & 5. verſ. Ex prædicta,*
aſſerit, licèt ſubdubitans, executorem ſecundùm
ſecretam mentem teſtatoris non teneri reddere
rationem, quia meræ ſuæ fidei mandavit teſtator,
& idem de executore ſecundùm conſcientiam
ſuam, tradit Paulus de Caſtr. *conſ. 197. num. 1. in
princ. lib. 1.* Verùm Bart. *conſ. 194. nu. 3. verſ. Super
tertio, libr. 1,* reſpondit, eum, cui aliquid in ſecre-
tum commiſit teſtator, teneri interroganti re-
ſpondere, an tacitam fidem accommodaverit de
reſtituendo incapaci, ac rem totam exprimere. I-
dem Bart. in l. *Non intelligitur, §. Tacite, n. 3. ff. de
jure fiſci,* & latiùs in l. *fin. n. 10. ff. de iis, quibus ut indig.*
Jacob. Mendola *conſ. 42. n. 2.*
37 Quinimò tenetur reſpondere etiamſi præſtitiſ-
ſet teſtatori juramentum de nunquam revelan-
do, quia hujuſmodi juramentum eſt temerarium,
& non ligat, ut in terminis conſuluit Card. Za-
bar. *conſ. 85.* Cujus dictum refert, & latè compro-
bat Felin. in c. *Intimavit ſub n. 4. verſ. Quibus an-
te omnia adde elegans conſilium Zabarellæ de teſti-
bus:* & poſt Navarr. in c. *Inter verba, 11. q. 3. par. ult.
coroll. 65.* tradit Covarr. *in epit. de ſponſ. c. 8. §. 5. nu.
10. part. 2.* Præſertim concurrente fraudis ſuſpi-
cione, atque alijs, de quibus inferiùs dicetur.
38 Quæ omnia omninò conſentiunt cum Theo-
logorum traditionibus diſtinguentium inter ſe-
cretum receptum ſimpliciter & receptum in Sa-
cramento pœnitentiæ. Nam S. Thom. *2. 2. q. 70.
a. 1. ad ſecundum.* De illis, inquit, quæ homini ſunt
commiſſa in ſecreto per confeſſionem, nullo mo-
do debet teſtimonium ferre, quia hujuſmodi non
39 ſcit, ut homo, ſed tanquam Dei miniſter, & ma-
jus eſt vinculum Sacramenti quolibet hominis
præcepto. Atque ita Cajet. *in reſponſ. ad tertium
in fine.* Navar. in *c. Inter verba, 11. q. 3. corol.* Quod
40 etiam aſſerit Sot. *de teg. ſecret. q. 7. membro 2. con-
cluſ. 4. verſ. Attamen,* adjiciens non licere revelare
quod viâ Sacramenti notum eſt, quamquam ſit
in præjudicium totius mundi. Ac poſtea ſubdit:
Docendi ſunt tamen litterarum ignari, quòd nō
cadunt ſub ſigillo confeſſionis, quæ vulgò dicun-
41 tur in confeſſione. Sunt enim, qui ut arctiùs obli-
gent ad ſecretum, ſignant ſe ſigno Crucis, & fle-
ctentes genua dicunt ſe committere ſecretum in
confeſſione; cùm tamen ubi quis non confitetur
omnia ſua peccata cum intentione accuſandi ſe,
nullum ſit Sacramentum, atque adeò non inter-
venit ſigillum confeſſionis, ut illud ſecretum re-
velare ſit ſacrilegium. Quod etiam tradidit Ca-
jet. ad S. Thom. *loc. cit. verſ. In reſponſione ad ter-
tium,* ubi dicit etiam hoc non magis obligare,
quàm juramentum de tegendo ſecretum. & eſt
doctrina Innoc. in c. *Omnis utriuſque, n. 7. de pæ-
nit. & remiſſ.* ubi ait: Illos autem non credimus
ut miniſtris confiteri, qui non ut pœniteant, ſed
ut conſilium, vel auxilium ab aliquo recipiant,
dicunt ſibi peccatum ſuum, licèt dicant: Hoc tibi
edico in Confeſſione, vel in Pœnitentia, quia non
eſt verum, quod dicit in Pœnitentia, nec ut Dei
miniſtro, cùm animæ conſilium non requirat, &
tales benè ſunt cogendi ſuper præmiſſis ferre te-
ſtimonium. Ita Innoc. quem ibi ſequuntur Hoſt.
Jo. And. Abb. & alij communiter, prout de com-
muni teſtatur Navarr. *in Manuali, cap. 18. n. 55.* I-
42 mò Sot. *in 4. diſt. 16. q. 3. art. 3. verſ. Eſt tam latum,*
ait, adeò differre ſecretum, quod accipitur ſub
hujuſmodi cæremonijs ab eo, quod accipitur ſub
ſacro ſigillo Confeſſionis, ut ille, qui ſic recipit, le-
gitimè de illo interrogatus in judicio teneatur
illud propalare, cùm nefas eſſet ſi in Sacramenta-
li Confeſſione audiviſſet.
43 In his verò, quæ ſecretò alicui committun-
tur extra confeſſionem, tenetur quis revelare, ac
teſtimonium ferre quoad ea, quæ ſecundùm or-
dinem juris ab eo per ſuperiorem exiguntur, ut
docet S. Thom. ibid. in corpore articuli. Unde
Sot. *loc. cit.* (Non obſtat, inquit, fides, quam quis
ſecretò commiſit, etiamſi jurejurando ſe adſtrin-
xerit, quominus teneatur ſecretum detegere, ſi
modo in judicio vi, & ratione petatur; quia fides
ſecreti non habet vim obligandi contra jus, nec
præjudicium parit judici, quin poſſit compellere
eum quando neceſſum fuerit.) & inferiùs ait:
(Quicunq; fidem ſuam alteri diſtrinxerit, & jure
ipſo interprete intelligitur id facere ſecundum jus;
atque adeo quando authoritate judicis revela-
ſe-

ſecretum, nihil infidelitalis admittit.

44 Sed & S.Bona, *in 4.ſent: diſt:21.a.2.q:3.* quærit, utrum recipiens aliquid in ſecreto teneatur revelare ſuperiori præcipienti; & in fine reſpondit teneri, etiamſi præſtitiſſet juramentum de non revelando, quia juramentum eſt nullum, & in præjudicium veritatis, & obedientiæ; ideoque addit agendam eſſe pœnitentiam de perjurio pro

45 eo, quod contra juſtitiam juratum eſt. Cujus dictum Angel *in ver: Feſtis, in fin:n: 33.* intelligit procedere quando ſuperior hoc requirit ex aliquo bono reſpectu, & ut Pater provideat; atque ita conciliat S.Bonav. cum doctrina S.Thom. Item Guiduo Fulgoſius, qui Clemens IV. inde creatus eſt, in conſultationibus ad Inquiſitores, *quæſt.8.* ſic ait: Sed nec juramento, vel voto in contrarium emiſſo; nam licèt veritatem celare poſſimus hoſti, vel perſecutori, ut 22.*q.2.* ca. *Ne quis,* judici tamen veritatem inveſtiganti eam celare mortale peccatum eſt, ut 11 *q.3.* c. *Quiſquis,* Ergo juramentum, vel votum in contrarium emiſſum non eſt ſervandum, 22.*q,4.* c. *In malis,* Cujus verba refert, & ſequitur Franciſc. Pegnia *in 2. part, Direct. inquiſit lib.2. ſchol.15. in fin.*

Item Alexand. de Ales *in 4, ſent. diſt. 19. art.2.*

47 An Confeſſor, qui novit in confeſſione, & extra teneatur revelare *in reſponſ. verſ. Ad illud quod obiicitur per ſimile,* ſic ait: Quando promittit aliquis alicui quod celabit aliquod ſecretũ, quod ſibi committit, hoc debet intelligi ſi non cogat eum obedientia ſuperioris ad revelationem, vel neceſſitas mentiendi, vel damnatio innocentis, vel alia hujuſmodi, quibus contraire nec poteſt, nec debet; unde ſi quis promiſiſſet alicui quod teneret aliquod factum ſecretum, & poſt niſi vellet illud teſtificari, damnaretur aliquis innocens, vel neceſſe eſſet ipſum mentiri, vel eſſe inobedientem, vel aliquod grave ſcandalum oriretur non exiſtimo, quod in tali caſu debeat factũ illud celare. Quod ipſum docet ibi S,Thom *diſt,*

48 *21, art.3.* & S.Bonav. *q. 3. verſ. Sed circa hoc occurrit quæſtio,* ubi addit in hanc poſitionem etiam iuriſperitos magis conſentire; ideoq; qui juravit teſtimonium non dicere, juramènto non obſtante teſtificari compellitur, text. ad litteram in cap. *Intimavit, de teſtib.* atque ibi docent gloſ. *fin.* Innoc. Hoſt. Jo. Andr. Ant, de Butr. Anchar. Abb. Felin. atque alij omnes.

49 Quibus etiam accedit quod in caſu præſenti teſtator non prohibuit revelationem ſuæ voluntatis, ſed ſimpliciter iuſſit, ut bona diſtribuerentur ſecundùm mentem ſuam. Quo caſu executores tenentur omninò reddere rationem, atque illam exprimere, licèt cum minori rigore exigenda ſit in his, quàm in aliis, ut inquit Jo Andr. poſt Jac. de Raven. *in addit. ad Specul. in tit, de inſtrum, edit.* §. *Nunc vero aliqua, ſub n.20. littera P. in addit, incip. Sacramento,* Neque in hoc ſuffragatur executori, quod ſit regularis exemptus, & Prælatus. Quoniam Concil. Viennenſe in Clem. *Religioſis, de teſtam.* volens præſcindere materiam delinquendi, diſertis verbis ſtatuit, ut locorum Ordinarii rationem exigant à Religioſis etiam exemptis, & Prælationem habentibus de teſtamentorum executionibus, quas geſſerunt, & puniant quos circa id deliquiſſe repererint.

Quod ſi dictus Monachus ſponte revelaverit

50 ſecretam mentem teſtatoris, quæritur an illi ſic revelanti fides adhibenda ſit, quæ eſt tertia inſpectio ſuperiùs propoſita. Et quidem aut Monachus deponit non juratus, & nihil illi creditur, ut in proprijs terminis eſt text. in d. l. *Theopompus, in ver. Iuratus,* & ibi not. Bart. *ff. de dot. prælег.* & ſequitur Bald. *conſ.256. ſuper 1. puncto in princ, lib.4.* Caſtr. *conſ.177. in q. n.2. verſ.3. Tertio, lib.3.* Afflict. *deciſ.371. n.6.* Alex. *conſ.54. ſub n.5. verſ. Nec obſtat, libr.2.* Aut deponit juratus, & tunc creditur illi, dummodo deponat ſuper veriſimili, & mentem teſtatoris ſibi ſecretò participatam adjuvat aliquibus probabilibus conjecturis. Ita probat textus in materia in l. *Quoniam haredi,* ibi *Si quibuſdam argumentis apparebit, de quo dixi ff. de reb. dub.* & tradunt Bart. in d. l: *Theopompus, ſub n.4.* ubi dicit dictum executoris, cui aliquid teſtator in ſecreto voluntatis commiſit, credendum non eſſe niſi aliquibus legitimis præſumptionibus hoc præſumeretur eſſe verum, Raph. Cuman. *conſ.318. ſub n.2. verſ. Circa ſecundum,* nibi amplius requirit, ut id, quod teſtator commiſit in ſecretò, debeat probari per duos teſtes, aliàs

51 exiſtimat irritam eſſe hanc voluntatem; quia, inquit, poterit dici, adeſt jus, ſed deficit probatio. Covarr. qui alios congerit in c, *Cum tibi, in fin. ſupra eod,* ubi ait non eſſe ſtandum aſſertioni illius, cui teſtator commiſit voluntatis propriæ revelationem, niſi aſſerat eam fuiſſe teſtatoris voluntatem, quæ ex conjecturis apparentibus veroſimilis ſit.

52 Sin autem dict. Monachus omninò induci nequeat ad revelandum: quæritur pro abſolutione quarti capitis, an ſit privandus executione: Et videtur reſpondendum affirmativè, quia Superior regularis, qui dedit licentiam Monacho, ut poſſit eſſe executor, poteſt illum privare facultate exequendi etiam re non integrâ, & quamvis ma-

53 lè faciat ſi illum privet ſine cauſa; tamen propter bonum obedientiæ religioſus etiam eo caſu non poteſt contradicere. Ita expreſsè tradit gloſſ. in d. Clem. *Religioſis, in ver. Obtenta, de teſtam.* quam ibi poſt Paul. ſequitur Card. Zabar. *num.11. in fin, verſ. Quinto quæro,* Imol. *n.8.* Abb, *n.7.* Pet. de Ravenn. *in gloſſ. in ver. Obtenta,* Jo, Vaſq. *in 3. concluſ.* Vital. *ſub n.37.* Anchar. *n.31.* Tabiena *in ver. Executor, n.15.* Armilla *eod. ver. n.15.*

54 Hoc autem licere cum caſu admittunt omnes in d. Clem. *Religioſis,* Specul. *de inſtrument, edit.* §. *Nunc vero aliqua, n.53. verſ. Quod ſi executor,* & *verſ, Porro,* ubi aſſerit licere Epiſcopo vendicare ſibi electionem, quam teſtator poſuit in arbitrio alterius, ſi ſit ſuſpicio fraudis, etiam nullâ præcedente accuſatione. Quod etiam tradiderunt Bal, in l. *Nulli, ſub n.5. verſ. Sed circa hoc, C. de Epiſc. & Cler.* Oldrad. *conſ.196, factum in fin. verſ. Tertia quæſtio,* Card. poſt alios in d. Clem. *Religioſis,*

55 *n.23.* & Anchar. *ſub num.6. verſ. Venio ad aliquos.* Fraudis autem ſuſpicio in caſu præſenti multipliciter conſideratur. Primò ex modo, & forma diſpoſitionis teſtatoris; oritur enim aliqualis præſumptio fraudis ex legato facto ſecundum mentem ſecretam teſtatoris, ut docet gloſ. *in fin.* in l. *Lucius.* §, *In teſtamento, ff. de legat. 1.* ubi Bart. *in ſumm.* Si ex verbis, inquit, teſtatoris nõ apparet perſona, cui debet fieri reſtitutio, aliqualis præſumptio aſſumitur tacitæ fidei in fraudem legum aſſumptæ. Quod repetunt ibi Bald. *n.4.* & 5. Paul. de Caſtr, *n.1.* Fulgoſ. *verſ. ibi hic dicitur,*

Digitized by Google

Quarta, ſi omninò noluerit revelare, an ſit privandus executione. Ultima, quomodo tunc ſit exe-
31 quendum.

Quoad primam multorum eſt opinio non valere diſpoſitionem ſecundùm ſecretam mentem teſtatoris executori participatam, quam videtur ſequi Bart. in l. *Theopompus, nu. 4.* atque Alex. *in apoſtilla, littera G. ff. de dote preleg.* Imol. in c. *Cum tibi col. 11. n. 22. ſupra eod.* & in l. *Captatorias, col. 3. ſub n. 5. verſ. Item attendo,* & *col. 5. ſub n. 8. prope finem verſ. Sed juxta prædicta ff. de hæred. inſtit.* & in l. *Illa inſtitutio, col. 4 ſub n. 9. verſ. Item quia, quan-*
32 *do teſtator.* Alex. in d. l. *Captatorias, col pen.* ſecundùm quem conſuluit Bald. *conſ. 482. incip. Quia dictus vocatus, verſ. Illud autem lib. 4.* ubi ait hujuſmodi diſpoſitionem in ſecretò commiſſam eſſe captatoriam, nec teneri hæredem ſtare dicto executoris, niſi aliàs probet. Idem reſpondit Card. Zabarella *conſ. 124. per totum,* ubi probat hanc voluntatem non tenere quoad non pias
33 cauſas. Eſt enim, inquit, talis voluntas captatoria, tanquam quæ collata fuit in ſecretum ultimæ voluntatis. Et paulò poſt aſſerit nihil obſtare, quod teſtator mandaverit executori, ut diſponeret, prout in ſecretò ei ordinaverit. Nam ex quo, inquit, de tali ordinatione non apparet, habetur pro non facta.

Quod etiam tradit Bart. *in conſ. 168. incip. Quidam haben. bona, ſub n. 3. verſ. De ſecundo,* ubi latè conſuluit in caſu, in quo teſtator mandavit cuidam Titio, ut reſtitueret illicita quæſita, utque de illis ſtaret dicto ipſius; & reſpondit hujuſmodi diſpoſitionem eſſe ipſo jure nullam, & non eſſe ſtandum aſſertioni ejuſdem Titij. A Bart. non diſcrepat Alex. *conſ. 54 n. 3. lib. 2.* Afflict. *dec. 371.*
34 *nu. 4.* ubi probat captatoriam eſſe voluntatem, ſi teſtator dicat: Committo tibi voluntatem meam, quam ſecretò tibi dixi, & Dec. *conſ. 21. n. 20. vol. 2.* Et quamvis hæc opinio non videatur abſolutè vera, ut ex infra dicendis patebit, cùm tamē illam ſequantur tot graviſſimi Auctores, inde colligitur hujuſmodi diſpoſitiones eſſe valdè ſuſpectas, deoque oportere judices eſſe promptiores ad illas, ubi fieri poſſit, reſcindendas & moderandas.

35 Poſitâ igitur hujus diſpoſitionis validitate, pro qua reſpondit Anchar. *conſ. 436.* & plures alij, ut inferiùs dicetur, dubitatur pro reſolutione ſecun-
36 di capitis, & inſpectionis, An Monachus teneatur revelare ſecretam mentem teſtatoris. Qua in re Anchar. *d. conſ. 436. n. 4. & 5 verſ. Ex prædicta,* aſſerit, licèt ſubdubitans, executorem ſecundùm ſecretam mentem teſtatoris non teneri reddere rationem, quia meræ ſuæ fidei mandavit teſtator, & idem de executore ſecundùm conſcientiam ſuam, tradit Paulus de Caſtr. *conſ. 197. num. 1. in princ. lib. 1.* Verùm Bart. *conſ. 194. nu. 3. verſ. Super tertio, libr. 1,* reſpondit, eum, cui aliquid in ſecretum commiſit teſtator, teneri interroganti reſpondere, an tacitam fidem accommodaverit de reſtituendo incapaci, ac rem totam exprimere. Idem Bart. in l. *Non intelligitur, §. Tacite, n. 3. ff. de jure fiſci.* & latiùs in l. *fin. n. 10. ff. de ijs, quibus ut indig.* Jacob. Mendola *conſ. 42. n. 2.*
37 Quinimò tenetur reſpondere etiamſi præſtitiſſet teſtatori juramentum de nunquam revelando, quia hujuſmodi juramentum eſt temerarium, & non ligat, ut in terminis conſuluit Card. Zabar. *conſ. 3.* Cujus dictum refert, & latè compro-
bat Felin. in c. *Intimavit ſub n. 4. verſ. Quibus ante omnia adde elegans conſilium Zabarellæ de teſtibus:* & poſt Navarr. in c. *Inter verba, 11. q. 3. par. 2. corol. 65.* tradit Covarr. *in epit. de ſponſ. c. 8. §. 5. nu. 10. part. 2.* Præſertim concurrente fraudis ſuſpicione, atque alijs, de quibus inferiùs dicetur.

38 Quæ omnia omninò conſentiunt cum Theologorum traditionibus diſtinguentium inter ſecretum receptum ſimpliciter & receptum in Sacramento pœnitentiæ. Nam S. Thom. *2. 2. q. 70. a. 1. ad ſecundum.* De illis, inquit, quæ homini ſunt commiſſa in ſecreto per confeſſionem, nullo modo debet teſtimonium ferre, quia hujuſmodi non
39 ſcit, ut homo, ſed tanquam Dei miniſter, & majus eſt vinculum Sacramenti quolibet hominis præcepto. Atque ita Cajet. *in reſponſ. ad tertium in fine.* Navar. in c. *Inter verba, 11 q. 3. corol.* Quod
40 etiam aſſerit Sot. *de teg. ſecret. q. 7. membro 2 concluſ. 4. verſ. Attamen,* adijciens non licere revelare quod viâ Sacramenti notum eſt, quamquam ſit in præjudicium totius mundi. Ac poſtea ſubdit: Docendi ſunt tamen litterarum ignari, quòd nō cadunt ſub ſigillo confeſſionis, quæ vulgò dicun-
41 tur in confeſſione. Sunt enim, qui ut arctiùs obligent ad ſecretum, ſignant ſe ſigno Crucis, & flectentes genua dicunt ſe committere ſecretum in confeſſione; cùm tamen ubi quis non confitetur omnia ſua peccata cum intentione accuſandi ſe, nullum fit Sacramentum, atque adeò non intervenit ſigillum confeſſionis, ut illud ſecretum revelare ſit ſacrilegium. Quod etiam tradidit Cajet. ad S. Thom. *loc. cit. verſ. In reſponſione ad tertium,* ubi dicit etiam hoc non magis obligare, quàm juramentum de tegendo ſecretum, & eſt doctrina Innoc. in c. *Omnis utriuſque n. 7. de pœnit. & remiſſ.* ubi ait: Illos autem non credimus ut miniſtris confiteri, qui non ut pœniteant, ſed ut conſilium, vel auxilium ab aliquo recipiant, dicunt ſibi peccatum ſuum, licèt dicant: Hoc tibi edico in Confeſſione, vel in Pœnitentia, quia non eſt verum, quod dicit in Pœnitentia, nec ut Dei miniſtro, cùm animæ conſilium non ſequatur, & tales benè ſunt cogendi ſuper præmiſſis ferre teſtimonium. Ita Innoc. quem ibi ſequuntur Hoſt. Jo. And. Abb. & alij communiter, prout de communi teſtatur Navarr. *in Manuali, cap. 18 n. 55.* I-
42 mò Sot. *in 4. diſt. 16. q. 3. art. 3 verſ. Eſt tam latum,* ait, adeò differre ſecretum, quod accipitur ſub hujuſmodi cæremonijs ab eo, quod accipitur ſub ſacro ſigillo Confeſſionis, ut ille, qui ſic recipit, legitimè de illo interrogatus in judicio teneatur illud propalare, cùm nefas eſſet ſi in Sacramentali Confeſſione audiviſſet.

43 In his verò, quæ ſecretò alicui committuntur extra confeſſionem, tenetur quis revelare, ac teſtimonium ferre quoad ea, quæ ſecundùm ordinem juris ab eo per ſuperiorem exiguntur, ut docet S. Thom. ibid. in corpore articuli. Unde Sot. *loc. cit.* (Non obſtat, inquit, fides, quam quis ſecretò commiſit, etiamſi jurejurando ſe adſtrinxerit, quominus teneatur ſecretum detegere, ſi modo in judicio vi, & ratione petatur; quis fides ſecreti non habet vim obligandi contra jus, nec præjudicium pati judici, quin poſſit compellere eum quando neceſſum fuerit,) & inferius ait: (Quicunq; fidem ſuam alteri diſtrinxerit, & jure ipſo interpretete intelligit id facere ſecundum jus; atque adeo quando authoritate judicis revelat-
ſe-

ſecretum, nihil infidelitalis admittit.

44 Sed & S.Bona, *in 4. ſent: diſt: 21. a. 2. q: 3.* quærit, utrum recipiens aliquid in ſecreto teneatur revelare ſuperiori præcipienti; & in fine reſpondit teneri, etiamſi præſtitiſſet juramentum de non revelando, quia juramentum eſt nullum, & in præjudicium veritatis, & obedientiæ; ideoque addit agendam eſſe pœnitentiam de perjurio pro

45 eo, quod contra juſtitiam juratum eſt. Cujus dictum Angel *in ver: Feſtis, in fin: n: 33.* intelligit procedere quando ſuperior hoc requirit ex aliquo bono reſpectu, & ut Pater provideat; atque ita conciliat S.Bonav. cum doctrina S.Thom. Item Guiduo Fulgoſius, qui Clemens IV. inde creatus eſt, in conſultationibus ad Inquiſitores, *quæſt. 8.* ſic ait: Sed nec juramento, vel voto in contrarium emiſſo; nam licèt veritatem celare poſſimus hoſti, vel perſecutori, ut 22. *q.* 2. ca. *Ne quis*, judici tamen veritatem inveſtiganti eam celare mortale peccatum eſt, ut 11. *q.* 3. c. *Quiſquis*, Ergo juramentum, vel votum in contrarium emiſſum non eſt ſervandum, 22. *q*, 4. c. *In malis*, Cujus verba refert, & ſequitur Franciſc. Pegnia *in 2. part, Direct. inquiſit lib. 2. ſchol. 15. in fin.*

Item Alexand. de Ales *in 4. ſent. diſt. 19. art. 2.*

47 An Confeſſor, qui novit in confeſſione, & extra teneatur revelare *in reſponſ. verſ. Ad illud quod obijcitur per ſimile*, ſic ait: Quando promittit aliquis alicui quod celabit aliquod ſecretũ, quod ſibi committitur, hoc debet intelligi ſi non cogat eum obedientia ſuperioris ad revelationem, vel neceſſitas mentiendi, vel damnatio innocentis, vel alia hujuſmodi, quibus contraire nec poteſt, nec debet; unde ſi quis promiſiſſet alicui quod teneret aliquod factum ſecretum, & poſt niſi vellet illud teſtificari, damnaretur aliquis innocens, vel neceſſe eſſet ipſum mentiri, vel eſſe inobedientem, vel aliquod grave ſcandalum oriretur non exiſtimo, quod in tali caſu debeat factũ illud celare. Quod ipſum docet ibi S.Thom *diſt. 21. art. 3.* & S.Bonav. *q. 3. verſ. Sed circa hoc occur-*

48 *rit quæſtio*, ubi addit in hanc poſitionem etiam iuriſperitos magis conſentire; ideoq; qui juravit teſtimonium non dicere, juramento non obſtante teſtificari compellitur, text. ad litteram in cap. *Intimavit, de teſtib.* atque ibi docent gloſ. *fin.* Innoc. Hoſt. Jo. Andr. Ant. de Butr. Anchar. Abb. Felin. atque alij omnes.

49 Quibus etiam accedit quod in caſu præſenti teſtator non prohibuit revelationem ſuæ voluntatis, ſed ſimpliciter iuſſit, ut bona diſtribuerentur ſecundùm mentem ſuam. Quo caſu executores tenentur omninò reddere rationem, atque illam exprimere, licèt cum minori rigore exigenda ſit in his, quàm in aliis, ut inquit Jo Andr. poſt Jac. de Raven. *in addit. ad Specul. in tit, de inſtrum, edit. §. Nunc vero aliqua, ſub n. 20. littera P. in addit, incip. Sacramento.* Neque in hoc ſuffragatur executori, quod ſit regularis exemptus, & Prælatus. Quoniam Concil. Viennenſe in Clem. *Religioſis, de teſtam.* volens præſcindere materiam delinquendi, diſertis verbis ſtatuit, ut locorum Ordinarii rationem exigant à Religioſis etiam exemptis, & Prælationem habentibus de teſtamentorum executionibus, quas geſſerunt, & puniant quos circa id deliquiſſe repererint.

50 Quod ſi dictus Monachus ſponte revelaverit ſecretam mentem teſtatoris, quæritur an illi ſic revelanti fides adhibenda ſit, quæ eſt tertia inſpectio ſuperiùs propoſita. Et quidem aut Monachus deponit non juratus, & nihil illi creditur, ut in proprijs terminis eſt text. in d. l. *Theopompus, in ver. Iuratus*, & ibi not. Bart. *ff. de dot. præleg.* & ſequitur Bald. *conſ. 256. ſuper 1. puncto in princ. lib. 4.* Caſtr. *conſ. 177. in q. n. 2. verſ. 3. Tertio, lib. 3.* Afflict. *deciſ. 371. n. 6.* Alex. *conſ. 54. ſub n. 5. verſ. Nec obſtat, libr. 2.* Aut deponit juratus, & tunc creditur illi, dummodo deponat ſuper veriſimili, & mentem teſtatoris ſibi ſecretò participatam adjuvet aliquibus probabilibus conjecturis. Ita probat textus in materia in l. *Quoniam hæredi*, ibi *Si quibuſdam argumentis apparebit, de quo dixi ff. de reb. dub.* & tradunt Bart. in d. l: *Theopompus, ſub n. 4.* ubi dicit dictum executoris, cui aliquid teſtator in ſecreto voluntatis commiſit, credendum non eſſe niſi aliquibus legitimis præſumptionibus hoc præſumeretur eſſe verum, Raph. Cuman. *conſ. 318. ſub n. 2. verſ. Circa ſecundum*, ubi amplius requirit, ut id, quod teſtator commiſit in ſecretò, debeat probari per duos teſtes, aliàs

51 exiſtimat irritam eſſe hanc voluntatem; quia, inquit, poterit dici, adeſt jus, ſed deficit probatio. Covarr. qui alios congerit in c. *Cum tibi, in fin. ſupra eod*, ubi ait non eſſe ſtandum aſſertioni illius, cui teſtator commiſit voluntatis propriæ revelationem, niſi aſſerat eam fuiſſe teſtatoris voluntatem, quæ ex conjecturis apparentibus veroſimilis ſit.

52 Sin autem dict. Monachus omninò induci nequeat ad revelandum: quæritur pro abſolutione quarti capitis, an ſit privandus executione: Et videtur reſpondendum affirmativè, quia Superior regularis, qui dedit licentiam Monacho, ut poſſit eſſe executor, poteſt illum privare facultate exequendi etiam re non integrâ, & quamvis ma-

53 lè faciat ſi illum privet ſine cauſa; tamen propter bonum obedientiæ religioſus etiam eo caſu non poteſt contradicere. Ita expreſsè tradit gloſſ. in d. Clem. *Religioſis, in ver. Obtenta, de teſtam.* quam ibi poſt Paul. ſequitur Card. Zabar. *num. 11. in fin, verſ. Quinto quæro*, Imol. *n. 8.* Abb. *n. 7.* Pet. de Ravenn. *in gloſſ. in ver. Obtenta*, Jo. Vaſq. *in 3. concluſ.* Vital. *ſub n. 37.* Anchar. *n. 31.* Tabiena *in ver. Executor, n. 15.* Armilla *eod. ver. n. 15.*

54 Hoc autem licere cum caſu admittunt omnes in d. Clem. *Religioſis*, Specul. *de inſtrument, edit. §. Nunc vero aliqua, n. 53. verſ. Quod ſi executor*, & *verſ. Porro*, ubi aſſerit licere Epiſcopo vendicare ſibi electionem, quam teſtator poſuit in arbitrio alterius, ſi ſit ſuſpicio fraudis, etiam nullâ præcedente accuſatione. Quod etiam tradiderunt Bal. in l. *Nulli, ſub n. 5. verſ. Sed circa hoc, C. de Epiſc. & Cler.* Oldrad. *conſ. 196. factum in fin. verſ. Tertia quæſtio*, Card. poſt alios in d. Clem. *Religioſis,*

55 *n. 23.* & Anchar. *ſub num. 6. verſ. Venio ad aliquos.* Fraudis autem ſuſpicio in caſu præſenti multipliciter conſideratur. Primò ex modo, & forma diſpoſitionis teſtatoris; oritur enim aliqualis præſumptio fraudis ex legato facto ſecundum mentem ſecretam teſtatoris, ut docet gloſ. *in fin.* in l. *Lucius, §. In teſtamento, ff. de legat. 1.* ubi Bart. *in ſumm.* Si ex verbis, inquit, teſtatoris nõ apparet perſona, cui debet fieri reſtitutio, aliqualis præſumptio aſſumitur tacitæ fidei in fraudem legum aſſumptæ. Quod repetunt ibi Bald. *n. 4.* & *5.* Paul. de Caſtr. *n. 1.* Fulgoſ. *verſ. ibi hic dicitur,*

Alber. poſt Dyn. *n. 2.* & ſimpliciter id præſumi factum in fraudem Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 96. n. 11.*

56 Secundò oritur ſuſpicio fraudis ex perſona dicti Monachi, tum quia ad præſens dicitur eſſe ſub judice; neque enim eſt ſtandum fidei executoris, quando non eſt perſona legalis, ut inquit Jacob. à Canib. *de execut. ultim. volunt. in 3. p. de fine Com-*
57 *miſſariorum, n. 7. verſ. Quod eſt verum.* Tum quia eſt religioſus incapax proprietatis. Ad quod affertur ſingularis doctrina Jo: Andr. *in addit. ad Specul. tit. de inſtrum. edit. §. Nunc verò aliqua, in addit. incip. Ad iſtum finem: quæ eſt in ver. Legat. ſub n. 2 litera V.* ubi determinat ſtante ſtatuto, ut maritus non poſſit relinquere aliquid uxori, non valere legatum factum pro anima teſtatoris diſtribuendum ab uxore, ne fiat fraus ſtatuto. Cujus doctrinam ſequuntur Alber. de Roſat. *in 2. par. ſtat. q. 112. incip: Statuto cavetur quòd nullus poſſit,* & *quæſt. ſeq.* Alex. *conſ. 57. Proſpectus, col. 3. & ſeq. n. 7. lib. 2.* & in l. *Cogi, §. Hi qui ſolidum, in fine, ff. ad Trebell.* Jaſ. in l. *Captatorias, n. 6. C. de teſtam. milit.* Ergo eodem modo cùm religioſus prohibeatur aliquid proprium habere, c. *Nolo,* & c. *Non dicatis, 12. quæſt. 1.* c. *Cum ad monaſterium, de ſtatu Monach.* & Concilium Tridentinum *c. 2. ſeſſ. 25. de Regular.* non valebit legatum ab ipſo diſtribuendum juxta mentem ſecretam teſtatoris, ne fiat fraus legi: vel certè ſi valebit, aderit tamen vehemens ſuſpicio fraudis, quæ juncta cum aliis ſupradictis eſt omnino ſufficiens cauſa interdicendi illum officio executoris.

58 Sequitur ergo ultimum caput, id eſt, ſequutâ privatione quomodo ſit poſtea facienda executio. Qua in re difficillimum erit inire rationem, per quam punctualiter ſatisfiat voluntati teſtatoris, quia de illa non conſtat, & in pias cauſas non videtur facienda diſtributio: nam ut ait Raph. Cu-
59 man. *conſ. 118. ſub n. 3.* diſpoſitio ſecundùm ſecretam mentem teſtatoris non poteſt dici ad pias cauſas, quæ non fuit commiſſa voluntati alterius per verba denotantia arbitrium boni viri, juxta terminos c. *Cum tibi, ſuprà eod.* ſecundùm intellectum Innocent, qui communiter approbatur: ſed teſtator retulit ſe ad ſuam ſpecificam commiſſionem ſecretò factam, quæ cum poſſit eſſe ad cauſas non pias, nulla eſt ratio cur eam ad cauſas pias præſumamus: & idem fuſiùs reſpondit *in conſil. 108. per totum,* ubi propterea conſuluit huiuſmodi legatum deficiente perſonâ executoris fieri caducum, & cedere lucro hæredum teſtatoris. Antiquius tamen videtur Epiſcopum poſſe huiuſmodi bona in pios uſus diſtribuere; quia, ut ait Feder. de Sen. *conſ. 293. ſub n. 2. verſ. Ex prædictis,* fraudatio voluntatis teſtatoris non eſt ſufficiens ratio, ob quam jus exequendi non debeat devolvi ad Epiſcopum, ſi Religioſus fuerit prohibitus exequi à Superiore, ut etiam ſentit Butr. *hic n. 7. verſ. Ego vidi multoties:* licèt in fine nihil velit decidere, quia cauſa erat pendens.

60 Præterquam quod negari poteſt hoc modo fraudari voluntatem teſtatoris: quinimo ex benigniori interpretatione mens teſtatoris ſecreta, niſi aliud conſtet, debet cenſeri in piam cauſam, ut in puncto contra Raph. Cuman. reſpondit Raphael Fulgoſ. *conſ. 745. n. 2. verſ. Præterea,* ubi *ſub n. 4. verſ. Et hanc ſententiam,* ait hanc partē eſſe amplectendam, cùm pietati, & tacendæ voluntati teſtatoris convenientior ſit, & animæ etiam ipſius fructuoſior, ſecundum quam etiam conſuluit Angel. *conſ. 201. n. 3. verſ. In fine,* alios refert Clar. *in §. Teſtam. q. 6. verſ. Quinimo,* Et pro ea videtur caſus in c. *Cum tibi, ſupra eodem.* ſecundum intellectum, quem dicit notabiliorē Abb. *ibi in prin.*

61 Quibus omnibus in compendium redactis videtur reſpondendum prædictum Monachum eſſe nudum executorem, & teneri revelare ſecretam mentem teſtatoris, & rationes reddere, eiq; eſſe adhibendam fidem, ſi iuratus deponat: & concurrant probabiles coniecturæ; alioquin interdicendum eum eſſe officio executoris, & redditus eſſe erogandos in pios uſus arbitrio Epiſcopi; aliàs enim hoc eſſet exemplum pernicioſiſſimum, & cautela peſſima Regularibus ad retinendum proprium contra votum paupertatis, & in fraudem Sacrorum Canonum, Tridentini Concilii, & Appoſtolicarum Conſtitutionum. Hic caſus meo tempore contigit Mediolani, & in hanc ſententiam à Sac. Congregatione Concilii ſcriptæ fuerunt litteræ ad Cardin. Borromæum Archiepiſcopum.

DE TESTAMENTIS.

Cap. Ioannes.

SVMMARIVM.

1 *Executor teſtamentarius, qui ſuſcepit officium illud exequi compellitur.*
2 *Clerici tanquam digniores ſunt præmittendi, ubi ſit ſermo de clericis, & laicis.*
3 *Ordinis præpoſteratio non vitiat.*
4 *Clericus & laicus poſſunt ſimul deputari executores in teſtamento.*
5 *Alternativa in deputatione plurium executorum reſolvitur in coniunctivam.*
6 *Executio teſtamentorum pertinet ad Epiſcopum, etiam quoad temporalia.*
7 *Prælati inferiores habentes in loco juriſdictionem quaſi Epiſcopalem poſſunt compellere executores ad exequendam teſtatoris voluntatem.*
8 *Capitulum ſede vacante ſuccedit in juriſdictione compellendi executores teſtamentarios.*
9 *Executores teſtamentarii, quibus nominibus appellentur.*
10 *Executores proprie qui ſint.*
11 *Clerici, & Religioſi deputari poſſunt executores in teſtamento etiam ad non pias cauſas.*
12 *Canonico Regulari, quem teſtator conſtituit executorem ad annuum redditum diſtribuendum cum facultate aliquid ſibi applicandi, an obſtet Concil. Trid.* cap. 2. ſeſſ. 25. de Regular.
13 *Regularis executor, & legatarius ſuſtinet vices duarum perſonarum,*
14 *Canonicus Regularis an poſſit eſſe executor ultimæ voluntatis.*
15 *Executor ad diſtribuendum in pios uſus non poteſt ſibi aliquid applicare.*
16 *Regulari bona ſtabilia etiam in adminiſtrationem concedi non poſſunt.*
17 *Executor ad diſtribuendum dicitur adminiſtrator.*
28 *Legatum annuū factum regulari pro uſu ſuo de licen-*

licentia Superioris percipiendum an de jure
communi ſit validum.
19 *Et quid poſt Concilium Tridentinum.*
20 *Legatum factum Regulari nec momento tempo-*
ris poteſt eſſe apud eum, ſed illico acquiritur
monaſterio.
21 *Annuus reditus computatur inter bona ſtabilia.*

1 JOANNES. Executor teſtamentarius, qui
ſuſcepit officium, illud exequi compellitur.
Hoc dicit ſecundum omnes. Diviſionem non
patitur, quia unicam habet verborum ſtructu-
ram; ſed ad mentem primò ponitur quæſtio, de-
inde ſolutio. Secunda ib. *Poſt teſtatoris*. Et quin-
que facit ſecundum Jo. Andr. Dicit enim qui e-
rant executores, & cujus, & quid erat exequen-
dum, & quando cogi debebant, & per quem, &
hæc patent.
2 Nota primò ex ſtylo Curiæ clericos præmitti
quoties fit ſermo ſimul de clericis, & laicis, con-
cordat, cap. *Significavit, de reſcr.* cap. *Qualiter,*
de elect. cap. *Tua nobis*, *ſupra eodem.* cap. *Præ-*
terea, de uſur. cap. *Ad falſariorum, de crimine falſi,*
cap. *Propoſuit, de Cler. excomm. miniſtr.* cap. *Cleri-*
ci, de exceſſ. Prælator. cap. *Ex parte, il primo, de*
privil. & cap. *Gravem, de ſent. excomm.* Ratio eſt,
quia cœtus clericorum eſt dignior, cap. *Solitæ, de*
major. & obed. cap. *Duo ſunt, 96. diſt.* cap. *Deni-*
que, & ibi gloſſ. *prima 4. diſt.* Ordo enim impor-
tat quemdam dignitatis gradum, & poteſtatem
ſupra populum, ut docet S. Thomas *in 4. diſt. 24.*
q. 1 art. 2. quæſt. 1. Sed vide pro, & contra, in c. *Per*
tuas, de arbitr. ubi primo dicitur, per unum cleri-
cum, & duos laicos: & paulo poſt, à duobus lai-
3 cis, & uno clerico. Unde inferri poteſt, ut in his
præpoſteratio ordinis non vitiet, ad idem c. 2. *de*
judic. c. *Prohibemus, de cenſib.* c. *Cauſam quæ*, l. *de*
reſcript. ſecundum Jo. Andr. *hic n. 3.* & Card. *nu-*
mero 1.
4 Secundò nota clericum ſimul, & laicum poſſe
deputari executores in teſtamento: hic enim
conjunctim, & copulativè fuerant deputati, pon-
5 derando copulam, & ſecundum Jo. Andr. *num. 4.*
Sed tamen idem dicendum ſi disjunctivè, quia
tunc disjunctiva reſolvitur in copulativam, ut eſt
textus notabilis in l. *Cum quidam, C. de verbor.*
ſignificat.
6 Tertiò nota in ver. *Creditoribus*, & in ver. *Diœ-*
ceſanum, quod ſequitur, non ſolum relictis ad pi-
as cauſas, ſed etiam quoad temporalia pertinere
executionem teſtamentorum ad Epiſcopos ſecun-
dum Hoſt. Cujus opinio communiter tenetur, ut
hic teſtatur Anton. de Butr. *in 5. q. n. 17.* Dixi in c.
Tua nobis, ſupra eod.
7 Quartò, nota ibi *per Diœceſanum*, Officium
compellendi executores teſtamentarios non tan-
tum ſpectare ad Epiſcopum, ſed etiam ad inferio-
rem Prælatum habentem in loco juriſdictionem
Epiſcopalem, vel quaſi, juxta textum in c. *Abba-*
tes, de privil. in 6. Talis enim in his, quæ juriſdi-
ctionis ſunt, venit Diœceſani appellatione, ut no-
tat gloſſa in Clem. 1. §. *Volumus, in ver. Diœce-*
ſanis, de foro competen. quam ibi ſequuntur Car-
din. *in 4. quæſt. num.* 2. Imola *num 38.* Vitalin. *nu.*
4. & Abb. *n. 15.* Dixi latiſſimè in cap. *Accedentibus,*
infra, de exceſſ. Prælator. & in propoſitu tenent *hic*
Jo. Andr. *num. 7. in ver. diœceſanum*, & Abb. *num.* 2.
8 *in 5. notab.* qui amplius putant in hac juriſdictio-
ne compellendi executores ſuccedere etiam Ca-
pitulum ſede vacante. De cujus verò loci Diœce-
ſano hæc littera intelligatur dic plenè, ut per Jo.
Andr. *n. 21.* & Butr. *n. 12. in 1. q.*
9 Quintò nota executores teſtamentarios non
appellari executores ſimpliciter, ſed executores
ultimæ voluntatis, & dicuntur executores, ideſt
perfectores, & conſummatores ſecundum Gof-
fred. Hoſt. & Jo. Andr. Qui interdum appellan-
tur etiam commiſſarij, interdum fideicommiſſa-
rij, interdum diviſores, interdum diſtributores, in-
terdum gradiatores, de quo vide in Specul. *de in-*
ſtrum. edit. §. *Nunc verò aliqua*, qui aliàs eſt, *verſ.*
10 *ſub* §. *Compendioſe, ad fin. col. 1.* Sed propriè ſecun-
dum prædictos dicuntur executores qui ſententias
exequuntur, l. *fin. C. de execut. rei judic.* & c. *Paſto-*
ralis, §. *Quia verò, ſup. de off. deleg.* de varijs execu-
torum acceptationibus vide *hic* Jo. Andr. *n. 5.*
11 Ultimò nota clericos, tam ſæculares, quàm
regulares poſſe deputari executores ultimarum
voluntatum, ut de clericis in genere eſt caſus hic,
& expreſsè de clericis ſæcularibus, & religioſis, &
c. *Tua nobis, ſupra eod.* Quod eſt verum etiam ad
non pias cauſas, ut hic probarut ponderando lit-
teram ibi, creditoribus, necnon ibi, ultimæ volun-
tatis, ſecundum Hoſt. *n. 2. in ver. Ultima volunta-*
tis, & Jo. Andr. *n. 18. verſ. aliquibus videtur.* Quo-
rum opinio communis eſt & obtinuit ex conſue-
tudine, ut dixi in d. c. *Tua nobis in ult. notab.* Intel-
lige dummodo per hoc non retrahantur à divinis
officiis. Et quoad Regulares dummodo non ſint
ex Ordine Minorum S. Franciſci, quibus hoc offi-
cium eſt interdictum, ut in Clem. *Exivi*, § *Verum*
de verb. ſignif. & dummodo id fiat de licentia ſuo-
rum Prælatorum petita, & obtenta, c. *Religioſus, de*
teſtam. lib. 6. & Clem. *Religioſis, eod. tit.* Quilibet e-
nim religioſus poteſt eſſe executor, ubi ſolum
committitur nudum miniſterium; plenè Rom.
conſ. 409. *Quoad primum conſultationis articu-*
lum, n. 6. & ſeqq.
12 QUÆRO, An Canonico Regulari, quem te-
ſtator conſtituit executorem ad annuum reditum
diſtribuendum cum facultate ſibi applicandi por-
tionem, quæ ſibi videbitur, obſtet Decretum Con-
cilii Tridentini, c. 2. *ſeſſ. 25. de Regular.*
13 Canonicus Regularis in dubio propoſito eſt
executor, & legatarius, ſuſtinetque vices duarum
perſonarum, ſicut facit ille cui ſuus debitur man-
dat, ut ex bonis, quæ ſunt apud eum, ſolvatur, Pur.
deciſ. 227. lib. 1. Teſtator enim eum executorem
ad annuum reditum diſtribuendum conſtituit, &
deinde illi permittit, ut ex iis poſſit ſibi applicare
eam portionem, quæ ſibi videbitur, ut habetur
apud gloſ. in l. *Si quis Titio, in verb. Uti miniſtrū,*
de legat. 2. Bald. in l. *Quidam*, §. *Si ſcriptum, de le-*
gat. 1. Ideoque hæ duo diſpoſitiones ſunt ſepara-
tim conſiderandæ, & Canonicus ſuſtinens duas
perſonas, ut duæ perſonæ conſiderari debet, ut
not. in c. *A collatione, de appell. in 6.* & ex nullitate,
aut validitate unius ex his diſpoſitionibus non
infertur ad nullitatem, vel validitatem alterius,
c. *Dilectus, il primo, de præben.* ibi, (nos facto euſ-
dem legati illicito reprobato, quod eſt licitum
approbantes.) Et ex regula, *Utile per inutile non*
vitiatur, quam ad propoſitum noſtrum adducit
Capra *in reg. fin. de ult. volun. in 2. membr. n. 11, in*

ſine. Utramque igitur ex his diſpoſitionibus ſeparatim conſiderando.

Quo ad primam, in qua Canonicus eſt deputatus executor, videtur reſpondendum Concilium non obſtare, quominus is canonicus hoc mu-
14 nus ſuſcipiat. Hodie enim eſt expeditum religioſos profeſſos poſſe hujusmodi officium ſuſcipere accedente ſui Superioris ſpecifica licentia, ut in c. *fin. infr. eod. lib. 6.* & in Clem. *unica eod. tit.* & dictum eſt ſupra *in ult. notab.* & in Canonico Regulari exemplificat Jacobus à Canibus *de execut. ult. volunt part. 1. n. 3.* Licet Speculator, qui ſcripſit ante jura Sexti, & Clementinarum, aliter ſentiat in *tit. de inſtrum. edit.* §, *Nunc verò aliqua, n. 7. verſ. Sepe etiam quæritur utrum ſimplex Monachus,* & *n. 71. verſ. Quid de Canonicis Regularibus.* Cujus opinio corrigitur in prædictis juribus, ut per Joan. Andr. *ibi in addit. littera F.*

15 Neque obſtat decretum d. *c. 2. ſeſſ. 25. de Regular.* prohibens Regularibus bona tamquam propria, aut etiam nomine conventus poſſidere. Quia executor datus ad diſtribuenda bona in pios uſus, non poteſt ſibi, vel conventui aliquid regulariter applicare, & ſic tamquam propria, aut etiam nomine conventus non poſſidet l. *Si mandavero,* §, *Si tibi. ff. Mandati* & in materia noſtra tradunt Archid. Jo. Andr. in c. *fin. de teſtam. in 6. n. 3. verſ. Unde,* & ibi Anchar. *n. 13.* Franc. *num. 9.* Adden. ad Capell. Toloſ. *deciſ. 28.* Calderin. *de teſtament. conſ. 31. & 39.* niſi eſſet fortè in ſumma neceſſitate, Capra, *dict. tit. in 6. membro, num. 16. & ſeq.* Et quamvis in ſecunda diſpoſitione in caſu noſtro caveatur, ut executor poſſit aliquid ſumere; tamen ſi Concilium obſtabit, illa ſecunda pars irritabitur, ſed inde non infertur, ut dictum eſt ad nullitatem deputationis executoris, cui Concilium non obſtat.

16 Nec refragatur quod Concilium d. c. prohibeat bona ſtabilia concedi alicui Regulari etiam in
17 adminiſtrationem. Nam reſpondetur executorem hujusmodi non habere bonorum adminiſtrationem, ſed nudum miniſterium, ex quo nihil ſibi percipit emolumenti, vel commodi, ut ſupponimus in hac prima parte: nam ſi perciperet jam non eſſet nudus miniſter, ſed legatarius, l. *Si quis Titio, ff. de leg. 2.* & docuit Bald. *conſ. 482. l. 4.* Feder. de Sen. *conſ. 56. Domine Franciſce, verſ. Secundò quæritur. in princ.* Angel. *conſ. 129. Bona dicti teſtatoris, verſ. Quia igitur.*

18 Quoad ſecundam partem tametſi de jure communi legatum factum Regulari pro uſu ſuo percipiendum cum licentia ſuperioris validum eſſe exiſtimaverint Calder. *conſ. 21. de teſtam.* Bart. in Auth. *Excipitur, C. de bon. quæ liber.* & in l. *Lucius,* §, *Tres hæredes. ff. ad Trebell.* Navar. *conſil. 3. de ſtatu Monach. quæſt. 18. n. 49.* Tamen textus in c. *Monachi, de ſtatu Monach.* in quo præcipuè fundatur eorum opinio, alium habet ſenſum; nam dum diſponit ut Monachi poſſint habere peculium, ſi eis fuerit pro injuncta adminiſtratione permiſſum, non procedit niſi in Monachis officialibus, ut innuunt illa verba, pro injuncta adminiſtratione. Unde quoad reliquos Monachos, qui officiales non ſunt, ſalva manet prohibitio, de qua in principio illius textus, ut peculium eis habere non liceat etiam ex permiſſione Abbatis ſecundum intellectum Innocentii, Hoſt. Jo. Andr. Anton. de Butr. & Anchar. ut ibi latiſſimè dixi.

19 Sed quidquid ſit de jure communi, certè inſpecta Trid. Concilij diſpoſitione in *d. c. 2.* videtur reſpondendum legatum non valere. Ita enim aliàs declaravit S. Congreg. ut dixi in d. c. *Monachi,* reprobata Navarri opinione, qui *in conſ. 14. de ſtat. Monach.* & *in Commen. 2. de Regul. n. 14.* putavit d. c. 2. nulla in re immutaſſe diſpoſitionem juris communis, & de jure communi licitum eſſe Regularibus habere peculium in ſuos honeſtos uſus de Superiorum licentia.

20 Itaque cùm legatum in effectu quoad Regularem non valeat, etiamſi acceſſerit conſenſus Superioris, ſimul ac ipſe declarat ſibi ex eo aliquid velle applicare pro uſibus ſuis, ut teſtator ei conceſſit; ex ejus perſona acquiritur Monaſterio, cap. *Non dicatis, 12. q. 1. c. Abbates, 18. q. 2. c. Quia ingredientibus, 19. q. ult. c. Cum ad monaſterium, de ſtatu Monach.* & de Canonicis Regularibus eſt textus de off. in cap. *Quanto, de offic. Ordin.* ut nec momento temporis maneat apud Canonicum acquirentem. Abb. in d. c. *Monachi, de ſtat. Mon.* fuſè Navarr. *in Commen. d. c. Non dicatis, n. 34. & ſeqq.* Quandoquidem ut ſcripſit Bald. *conſ. 494. libr. 1.* Licèt jus delatum monaſterio ſumat initiũ ab ipſo Monacho, tamen per modum ſcintillæ, & ſic nictu oculi in monaſterium tranſit. Cujus di-
21 ctum refert, & ſequitur Card. Mantica *de coniect. ult. volunt. lib. 8. tit. 12. n. 28.* Et propterea ſi ſuperior ei in genere licentiam concederet dictum annuum reditum ſibi pro uſu ſuo ſumendi, concederet ei bona monaſterij ſtabilia, inter quæ reditus annuus computatur, ut habetur in Clem. *Exivi,* §. *Cumque annui reditus, de verb. ſignif.* & ſi obſtaret Concilium.

Itaque ſic poſſet ad ſecundam partem dubij reſponderi, non licere Superiori hujuſmodi licentiam Regulari concedere. Si tamen pro re nata, & in ſingulis caſibus is legatarius aliqua re indigeat non repugnante ſtatu paupertatis, Prælatum poſſe indulgere, ut illi ex reditu annuo legato certa tantum portio eidem uſui neceſſaria applicetur, puta ad mobilia comparanda juxta decretum *d. c. 2. verſ. Mobilium vero uſum*; modò tamen exactio annui reditus fiat à communibus officialibus monaſterij ad præſcriptum d. c. 2. & decretorum Clement. VIII. *ſuper refor. Regular.* & quod ſupererit, in communes monaſterij uſus convertatur, ut in ſimilibus caſibus reſpondit S. Congr.

DE SUCESSIONIBUS ab inteſtato.

Cap. Cum Dilectus,

SUMMARIUM.

1 R*Ectori inteſtato decedenti ſi nõ habet conſanguineos, ſuccedit Eccleſia; ſecus ſi apparet eum fuiſſe Monachum, vel ſana mente teſtatum.*

2 *Teſtamentum ad pias cauſas conditum per verba annũciativa, & propter aliud prolata, valet etiam ad excluſionem alterius Eccleſiæ.*

3 *Oblatio probatur per unum teſtem de veritate & confeſſionem etiam incidenter factam.*

4 *Novitius an poſſet in ipſomet regreſſu donare ſeipſum & omnia bona ſua Religioni, & num. ſeqq. uſque in fin.* Cor-

Digitized by Google

5 *Correctio jurium induci non debet per ſubauditos intellectus.*
6 *Eccleſiaſtica poteſtas non ſolet ſe immiſcere in juriſdictione aliena.*
7 *Eccleſia in quibus caſibus habeat juriſdictionem.*
8 *Novitius eſt de juriſdictione eccleſiaſtica.*
9 *Novitii qui ſint, & n.11.*
10 *Oblati, ſeu donati, qui propriè dicantur?*
12 *Converſi quid differant a Monachis.*
13 *Donati, ſeu oblati quid differant à Converſis.*
14 *Tridentinum Concilium*, c.16.ſeſſ.25.de Regul. *expenditur.*
Oblati non comprehenduntur in dicto c.16.ſeſſ.25. de Regul. *ibid. & n. ſeqq.*
15 *Dictio*, quoque, *eſt continuativa ejuſdem materiæ*
16 *Novitii tranſeuntes ad ſtatum oblatorum non prohibentur bona ſua monaſterio offerre.*
17 *Novitius offerens perpetuò, ſe & bona ſua monaſterio, cenſetur renunciare Novitiatus.*

1 CUM DILECTUS. Rector Eccleſiæ dicitur inteſtatus ſi nullum facit teſtamentum; vel fecit, ſed furioſus; & tali ſuccedit Eccleſia ſi non habet conſanguineos: ſecus autem ſi apparet illum fuiſſe Monachum, vel ſana mente.

2 Teſtatum h.d.ſecundum Joann.Andr.& communiter DD. ſed attingendo duos notabiles, & ſingulares intellectus, ſummarur ſecundum quemlibet intellectum; & Primò ſic valet teſtamentum ad pias cauſas conditum per verba enunciativa etiam propter aliud prolata, quamquam ſucceſſio, ſeu teſtatio veniat ad excluſionem alterius
3 Eccleſiæ, vel aliter ſecundum alium intellectum per unum teſtem de veritate, & per confeſſionem etiam incidenter factam probatur oblatio etiam quoad effectum conſequendi bona oblata, Abb. Siculus.

4 In textu ibi, *ſe, & ſua monaſterio contuliſſe.*

QUÆRO an Decretum Tridentini Concilii, *c.16. ſeſſ. 25. de Reg.* obſtet quominus Novitius poſſit in ipſomet ingreſſu donare ſeipſum, & omnia bona ſua Religioni.

Propoſita quæſtio omiſſis aliis, de quibus poſſet dubitari, hoc videtur petere, videlicet an Concilium Tridentinum *d.c. 16.* corrigat jus antiquum in propoſito caſu; ſive deroget, circa quam quæſtionem præmittendum eſt.

5 Primò, cum agatur de correctione jurium antiquorum, per quæ poterat fieri dicta donatio, ut probat text. hic, & in c. *In præſentia de probat.* & Doctores multis in locis tradunt; illa non eſt inducenda, niſi prout in jure expreſſa reperitur. c. Conſtitutio, & ibi gloſ. *fin. de elect. lib.6.* l. *Præcipimus, in fine, de appellat.* l. *Sancimus, C. de teſtam.* Neque enim per ſubauditos aut tacitos intellectus inducitur correctio, ut dicit gloſ. in c. *Cupientes, §. Quod ſi per viginti, in verb. Petere, de elect. lib.6.* Sed potius jura juribus concordanda, c. *Cum expediat, de elect. lib.6.* Gem. *conſ.* 88. Innoc. Papa *ad fin.*

6 Secundò, præmittendum eſt eccleſiaſticam poteſtatem non ſolere ſe immiſcere in aliena juriſdictione, c. *Novit. de judic.* c. *Licet ex ſuſcepto, de for. compet.* alioquin eidem poſſet impunè non pareri. l. *fin. ff. de juriſd. omn. judic.* & not. Innoc. in c. *Inquiſitionè, propè fin. verſ. Item ſi præcipiat laico, de ſent. excomm.* & Felin. in c. *Accepimus, n.2. de fid. inſtrum.* nec poſſet aliquis inhabilitare non ſubditum, ut colligitur ex Jaſ. in auth. *Ingreſſi, n.10. C. de Sacroſ. Eccleſ.*

7 Tertiò præmittendum eſt Eccleſiam regulariter non habere juriſdictionem in laicos, niſi in certis caſibus, de quibus in verſibus additis ad gl. penult. in d.c. *Licèt.* tradunt etiam DD. in c. *Cum ſit generale*, per illum text. *de for. comp.* & in c. *Per venerabilem*, & ibi plenè per Hoſt. & Jo. Andr. *qui fil. ſint legitimi.*

8 Quartò præmittendum in d.cap.16 *ſeſſ. 25. de Regul.* nullam exprimi qualitatem ratione rei contractus, vel delicti, ſuper qua poſſit juriſdictio eccleſiaſtica fundari, niſi ſolam qualitatem perſonæ, quæ eſt ipſe Novitius, qui, ut not. Hoſt. in c. *Statuimus, n.4. circa fin. verſ. Nec obſtat, de Regul.* fori privilegio gaudet, cùm ſit de juriſdictione eccleſiaſtica. Et inde inſero Concilium non inhabilitare omnes perſonas, quin poſſit, niſi ſervatis iis, de quibus in d.c. *16.* renunciationem, vel obligationem facere, ſed ſolùm illas, quæ ſunt de ſua juriſdictione: imò nec has omnes, ſed ſolum illas perſonas in d.c. expreſſas, nec correctio ultra expreſſa inducatur.

9 Quintò, præmittendum inter cæteros ſtatus, ſeu gradus perſonarum Regularium, de quibus loquitur d.c. ut colligitur ex verbis ipſis, ac etiam ex rubrica *de Regul.* ſub qua hoc capitulum collocatum reperitur, hos duos reperiri, quorum unus eſt ſtatus Novitiorum, qui ideò in monaſteriis recipiuntur, ut ad formam cap. *Ad Apoſtolicam, de Regul.* probantes, & probati ſuo tempore ad profeſſionem regularem admittantur, vel ut ela-
10 pſo anno ad formam d.c. *16.* è monaſteriis ejiciãtur. Alter ſtatus eſt donatorum, ſeu oblatorum, de quibus, ut inquit Abb. *hic n.2.* ſunt aliqui, qui ſe ipſos, & ſua donant Eccleſiæ abſque eo, quod fiant Monachi, & dicuntur oblati. &, ut inquit Bero in c. *In præſentia, n. 48. de prob.* Ex quo tranſferunt ſe ad Religionem non per modum profeſſionis, ſed ſimplicis converſionis, non ſunt monachi, ſed oblati, de quibus etiam plenè Socin. *in tract. de oblat.* & plenè ſcripſi in c. *Ut privilegia, infra de privileg.*

11 Sextò præmittendum etiam ſi attento communi uſu loquendi, Novitii propriè dicantur ii, de quibus in 5. ſuppoſ. in princip. actum fuit, aliquando tamen licèt rarò, & minùs propriè, accipiuntur etiam pro iis, qui in Religione non ſunt adhuc admodum circa regulares obſervantias inſtructi. Clem. *1. §. Sacra*, ubi gloſ. *in ver. Novitii, de ſtat. Monach.* vel quibus ex quo intrarunt in Monaſterium, annus adhuc lapſus non eſt. arg. l. *Interdum, §. Quoties, ff. de publican.* quod præmittendum fuit ad faciliorem explicationem quæſtionis, quæ in genere de Novitio proponitur, nulla facta diſtinctione, an intelligatur de Novitio, qui recipitur in monaſterium, ut fiat mediante profeſſione Monachus, cujus appellatione comprehenduntur etiam converſi, qui profeſſionem ſolemnem trium votorum, & ipſi poſt probationẽ emittere ſolent, ſolumq; differant à Monachis ratione Ordinum ſacrorum, ex Card. in Clem. 1. *in fin. de decim.* juncto etiam eo quod dicitur in Clem. 1. *in pr. de exceſ. Præl.* Nam ut inquit Bero d.c. *In præſentia, n. 58.* poſt Imol. in c. *Quia ingredientib. de teſt.* Converſũ facit nõ habitus geſtatio, ſed profeſſionis emiſſio. An verò intelligatur de illa

Digitized by Google

illis, qui ſimpliciter nulla emiſſa profeſſione fi-
unt donati, ſeu oblati, vel etiam converſi illius
ſpeciei ac profeſſionem non emittunt, de quibus
13 etiam loquitur Specul. *in tit. de regul.* quæ tria
nomina in idem quoad rem, coincidunt, & pro
eodem recipi ſolent, quia ſecundum diverſitatem
religionū in aliquibus vocantur oblati, in aliqui-
14 bus donati, & aliquibus converſi ſinè profeſſione

Septimò præmittendum Concilium Tridenti-
num *d. c.* 16. loqui ſolummodo de novitiis pri-
mo, & proprio modo, non autem ſecundo modo
ſumptis, qui in monaſterio, non ut ibidem profeſ-
ſionem regularem emittant, ſed ad alium recipi-
untur ſtatum, puta, ut fiant Donati, vel Oblati, ad
quos ut dixi reducūtur Cōverſi non profeſſi. Et cū
15 ex hoc dependeat quæſtionis propoſitæ reſolutio,
probandum omnino venit. Probatur autem, quia
prædictis Donatis, ſeu Oblatis verba concilii non
congruunt, primò ponderando dictiōem *quoque*
poſitam in d. c. 16. quæ cum ſit continuativa, de-
notat ſecundum Card. in Clem. 1. §. 1. *q. 2. de regul.*
Concilium loqui in hoc c. continuativè, & con-
formiter de eadem materia, de qua egit in præ-
dicto capite, quod incipit, *In quacūque*. Sed Con-
cilium in prædicto capite diſponit quomodo, &
quādo Novitii admitti poſſint, vel non ad profeſ-
ſionem, & per quantum temporis ſtare debeant
in probatione. Hujuſmodi autem verba profeſſi-
onis & probationis prædictis Donatis, & Obla-
tis nequaquā conveniunt, cum nec ad profeſſio-
nem admittantur, nec ullo jure ſit cautum, ut in
probatione ſtent per aliquod tempus. Ergo nec
ſequens capitulum, quod continuat eandem ma-
teriam illos comprehendit, c. *Si pater, ad fin de te-
ſtam. lib. 6*, c. *Majores, de Bapt.* gloſ. *magna in fin. in*
Clem. 1. *de ſent. excōmunicationis*. Pondero præ-
terea verbum illud, *antea facta*, quod, ne ſenſus
ſit imperfectus, non poteſt regi, niſi ab illa perſo-
na, de qua ſupra habitus fuit ſermo. Et quia ſu-
pra actum fuit ſolum de illo Novitio, qui poſt an-
nū, & non prius debet admitti ad profeſſionē: ſe-
quitur, ut & verba d. c. 16, aliū non poſſint habe-
re ſenſum, quā hunc, videlicet nulla renunciatio,
aut obligatio à dicto novitio facta ante annum
probationis exactū valeat. Quæ verba cum nul-
lo modo prædictis Oblatis convenire poſſint, ut-
que nec diſpoſitio, c. *Tua, de ſponſ.* l. 4. §. *Toties*,
& ibi Bart. *ff. de dam. infect.* Gemin. *conſ. 65. n. 2.*
Lex enim non imprimit effectum ſuum, niſi in il-
las perſonas quibus verba legis congruunt, &
adaptantur, ut idem Gemin. zit in *conſ. 18. ſub n.
4. verſ. cū ergo concurrant.* Idem colligitur ex plu-
ribus aliis ſimilibus verbis, quæ in d. c. 16. ponun-
tur, quæ ſolis Novitiis primo modo propriè ſum-
pti convenire poſſunt: ergo de iis ſolùm Conci-
lium loqui deprehenditur. Unde non eſt aliquo
modo extendendum ad alias perſonas, ut mi-
nus corrigat jus commune.

His præmiſſis quæſtioni propoſitæ decidituæ
ſub hac diſtinctione reſpōndēdum: nā aut quæ-
ritur de Novitiis ſecundo modo ſūptis, & quoad
ipſos dicēdum eſt jus antiquum nequaquam cor-
rectum fuiſſe; ideoque licere illis ut prius donare,
neque attendendum eſſe lapſum alicujus tempo-
ris probationis, quæ ante profeſſionem fieri ſolet
cum ipſi nec profeſſionem faciant; nec de jure ſta-
re teneantur in aliqua probatione. Aut quæritur
de Novitiis primo modo ſumptis; & tunc iterum

16 diſtinguendum videtur. Nam aut quæritur quid
juris quoad illos Novitios, qui in principio rece-
pti ſunt in monaſterium ea principali intentione
quæ in omnibus actibus attendenda eſt, l. *Si quis
nec cauſam, ff. ſi cert. pet.* Felin. in c. *Non dubium,
n. 2. de ſent. excomm.* ut poſt debitam, & annalem
probationem ad profeſſionem admittantur, vel
è monaſterio ejiciantur, & poſtea ante lapſum
anni dicta intentione mutata, derelicto ſtatu, ſeu
gradu profeſſorum prius intento, volunt mediante
dicta donatione, & oblatione ſui, & ſuorum ad
ſtatum Oblatorum, ſeu Donatorum recipi: & do-
natio videtur valere, nam in hoc caſu, ut in ſimili-
bus dicitur in l. *Singularia. ff. Si cert. pet.* perinde eſt
ac ſi ante completum probationis annum, ut po-
terat de jure, c. *Conſulti, de regul.* ad ſæculum eſſent
reverſi, & poſtea religionem ad ſtatum Oblato-
rū ſeu Donatorū intraſſent, quæ actio cum à pri-
ma ſit re ipſa ſeparata, & diſtincta, debet ut à pri-
ma ſeparata conſiderari, & judicari. Unde ſequitur
ut nec ſit comprehenſa in diſpoſitione d. c. 16. ut
ſupra dictum eſt de illis Oblatis, qui uſque à prin-
cipio Religionem in ſtatu Oblatorum non profi-
tentium ſunt ingreſſi. Aut quæritur de illo Novi-
tio qui à principio fuit receptus hac principali
intentione, ut poſt debitam probationem ad pro-
feſſionem regularem admitteretur, vel è monaſte-
rio ejiceretur, & poſtea non recedendo à prædicta
intentione, & actione vult retento prædicto No-
vitiorum ſtatu ſeipſum, & bona ſua monaſterio
donare. Et ad hoc dicendum eſt primo quæſtionē
implicare repugnantiā, ut eadem perſona ſimul,
ac ſemel eodē tempore velit retinere in Religione
ſtatum Novitiorum qui retractabilis eſt, & ſtatum
perpetuò Donatorum, qui de ſe eſt irretractabilis.
Quod tamen ſi fieret, probabilius eſſet hanc ſui, &
ſuorum donationem non valere. Ex quo Conciliū
per verba negativa, quæ plus negant, & tollunt
quam ponat, & affirmet affirmativa gloſ. in c. *Cū
dilectus, in ver. à ſuſpenſis, de conſuet.* generaliter
decernit nullam donationem à Novitio extra mo-
dos ab eodem Concilio præſcriptos validam eſſe
Ergo ſi nulla donatio eſt valida, ſicut non valet
donatio per ſe abſolutè facta, pariter nec valebit
etiamſi fiat ſimul cum ſui ipſius perſonæ oblatio-
ne ſeu donatione. Imò forte nec ſui oblatio te-
neret, quia & ipſa etiam dicitur oblatio, quæ à
Concilio prohibita eſt, eo quod non potius hanc
quam illam, ſed omnes omnino irritet obligatio-
nes à novitio factas, ut in ſimili dicit gloſ. in c.
Statutum, §. Inſuper. in ver. Nullum de reſcript. lib.
6. Negativa enim univerſalis negat omia poſſibi-
lia, Rom. *conſ. 199. Præſens. n. 2. verſ. Secundò quia*,
etſi in uno etiā minimo ſit falſa, in omnibus red-
ditur falſa, quia nullam patitur reſtrictionem. l.
Si is qui ducenta, §. Utrum, ff. de reb. dub. Cravett.
conſ. 800. Plura excutienda, n. 4. Imo omnia inclu-
dit, quæ ſub latiſſima ſignificatione vocabuli cō-
tinentur. Decian. *conſ. 12. n. 12. l. 1.* Poſſet autem
quæſtio procedere in eo qui durante probationis,
ſeu Novitiatus anno dicto ſtatu Novitiorum non
recedendo ſua irrevocabiliter, ſe autem revoca-
biliter offerret. Et in hoc caſu idem, & multò ma-
gis videtur concludendum, videlicet non vale-
re hanc donationē per rationem prædictam, Præ-
ſertim quia per hujuſmodi irrevocabilem bonorū
oblationem adimitur Novitio libertas ad ſæcu-
lum redeundi, quæ fuit ratio prohibitionis à Con-
cilio

ei conſiderata in d.c.16. ibi, Ne hac occaſione diſcedere nequeat quod totam, vel majorem ſubſtantiæ ſuæ partem monaſterium poſſideat. An autem quando quis obtulit ſe, & ſua, revocata, ſeu annullata ſui oblatione, revocetur etiam donatio ejus, tractatur in c. *Quod à te, de cler. conjug.* ſuper quo non eſt immorandum, quia nec quæſtio propoſita hoc exigit. Itaque omnibus in compendium redactis donatio facta ab eo, qui ingreditur monaſterium in ſtatu Oblatorum, ſeu donatorum, ſeu etiam Converſorum, illorum inquam, qui non faciunt profeſſionem regularem, valida eſt, etiamſi primo die, vel primo menſe ſui ingreſſus donet ſe, & ſua monaſterio.

Donatio autem, quæ fit ab eo, qui ut Novitius ingreſſus eſt monaſterium; & receptus ad ſtatum Novitiorũ ad hoc, ut completo probationis tempore ad Monachalẽ recipiatur profeſſionem, vel ad ſæculum revertatur; niſi prius expreſsè, vel tacitè dicto ſtatui renuntiet, quod tamen facere videtur, ſi poſtea donat ſe & ſua irrevocabiliter monaſterio, non valet donatio, quia eſt facta à Novitio ante tempus à Concilio ſtatutum. Idem & multo magis ſi donaret ſua irrevocabiliter, ſed ſe ipſum revocabiliter. At ſi is qui intravit, & fuit admiſſus ad ſtatum Novitiorum, mutet propoſitum, & velit à dicto ſtatu recedere, & recipi ad ſtatum Oblatorum; ejus donatio ab ipſo quandocumque facta valebit, quia nõ eſt facta ab eo Novitio, quo loquitur Concilium.

Ad propoſitum dubium ſatis eſſet reſpondere hujuſmodi donationes, quæ fiunt ab iis, qui ut Novitii ingrediuntur animo profitendi legitimo tempore, comprehendi c.16. *ſeſſ.25. de regul.* oblatas vero, qui ſe, & bona ſua monaſterio dederunt, & ſimul perpetuò, & plenè oblati fuerint, *d. c.1. & 6.* non comprehendi, & ita S. Congregatio reſpondit.

DE SEPVLTVRIS.

Cap. Fraternitatem.

SVMMARIVM.

Sepultura electio in loco minus religioſo an, & quando valeat, & nn. ſeq.

Sepultura relicto ſepulchro majorum ſuorũ eligi non poteſt in eccleſia, quæ de jure, vel ex privilegio cœmeterium non habet.

Eccleſiæ regulariter de jure communi non habent cœmeterium.

Eccleſiæ habentes populum, habent jus funerandi, dummodo cœmeterium fuerit eis ab Epiſcopo deputatum, & n.6.

Monaſteria Regularium de jure communi habent cœmeterium etiamſi populum non habeant, & refellitur contraria opinio Abbatis.

Sepulturæ privilegium poteſt Epiſcopus concedere ex juſta cauſa, & de capituli conſenſu, dimiſſa tamen Parochiali eccleſiæ canonica portione.

8 *Sepultura cur potius ſit eligenda in locis magis religioſis.*

9 *Mortui an magis participent de ſuffragiis factis in eccleſia, in qua ſepulti ſunt, quam de factis alibi, & n.16.*

10 *Sepultus apud Martyrem orationi Martyris commendatur.*

11 *Parentum appellatione aliquando veniunt attinentes, & non aſcendentes.*

12 *Sepulturam non eligentes, aut minus rationabiliter ſepeliendi ſunt in ſepulchro majorum ſuorum.*

13 *Miſſæ unius celebratione an omnibus ſatisfaciat Sacerdos, qui pro pluribus Miſſis plura ſtipendia accepit, & nn. ſeqq. uſque in finem.*

14 *Miſſæ ſacrificium pro pluribus oblatum an tantum proſit ſingulis, quantum ſi pro quolibet ipſorum ſingulariter offeratur, latiſſimè diſcutitur uſque ad n.79.*

15 Canoniſtæ, *& Theologi referuntur pro prima opinione affirmativa, & n.18.*

Oratio ſpecialis an magis proſit, quàm generalis, ibidem, & nn. ſeqq. & n.56.

16 *Suffragium an majorem conferat honorem animæ illius, pro quo fit, & in quo ejuſmodi honor conſiſtat.*

17 *In Purgatorio exiſtentes non orant pro aliis.*

19 *Miſſam pro pluribus dictam non minus prodeſſe ſingulis, quam ſi dicatur pro uno, quibus argumentis probetur, & nn. ſeqq. uſque ad n.25.*

20 *Miſſa una ex parte ſui eſt valoris infiniti, & ſufficiens ad ſatisfaciendum pro omni pœna. & nn.47. & 74.*

21 *Infinitorum nullum virtutem habet finitam.*

22 *Lumen ſpirituale eſt magis communicabile, quam lumen corporale, & n.76.*

23 *Miſſa æque prodeſt iis, qui cognantur in* Memento, *ſi circumſtantes ſint plures, ac ſi pauciores & n.77. & 78.*

24 *Iejunandi cauſæ plures ſi concurrant eadem die, unico jejunio poteſt omnibus ſatisfieri, & n.79.*

25 *Miſſa uni debita poteſt pluribus applicari ſi ſacerdos multiplicet tot gradus devotionis, quot ſunt ii pro quibus celebrat, & Cajetani ſententia. Contrarium n.28. & ſeqq. uſq. ad n.36.*

26 *Miſſæ applicatio perficitur ex intentione, & devotione ſacrificantis.*

Contrarium, *n.28. & ſeq.*

27 *In ſacrificio non perpendit Deus quantum, ſed ex quanto offeratur.*

Declaratur, n. & 35

28 *Miſſæ ſacrificium efficaciam habet ex opere operato, nec ulla offerentis malitia inquinari poteſt.*

29 *Miſſæ ſacrificium ex opere operato tantundem valet ei, cui applicatur ſi fiat à bono, ac ſi à malo Sacerdote.*

30 *Miſſæ ſacrificio placatus Deus peccata dimittit ingentia.*

31 *Sacrificii, & Sacramenti effectus in pluribus Miſſis multiplicatur.*

32 *Miſſæ ſacrificium fit ſatisfactorium offerentibus & iis, pro quibus offertur ſecundum quantitatem ſuæ devotionis.*

33 *Declaratur, & nn. ſeq.*

34 *Miſſæ ſacrificium effectum non habet niſi in illis qui conjunguntur huic Sacramento per fidem, & charitatem.*

35 *Miſſa melioris Sacerdotis ex opere operantis eſt magis fructuoſa, & n.68.*

Intellectus c. Ipſi Sacerdotes, 1.q.1. *ibidem.*

36 *Miſſa an magis proſit iis, qui ſunt magis digni quam ei, cui applicatur, & nn. ſeqq.*

37 *Orationes aliquas cur Eccleſia pro aliquibus inſtituerit, & n.56.*

Suf-

38 *Suffragia conſiderentur ſi ex vat ate charitatis, magis proſunt iis qui majoris ſunt charitatis quam illis, pro quibus fiunt & n. 72.*

39 *Miſſa an tantundem valeat ſingulis atque omnibus, ſive Sacerdos moveatur ab uno ad celebrandum ſive à multis.*

40 *Miſſa pro pluribus dicta licet non tantundem valeat ſingulis, quantum ſi pro quolibet diceretur quoad ſatisfactionem, tamen ſecus eſt quoad impetrationem.*

41 *Contrarium, & n. ſeq.*

42 *Miſſa extenſive habet efficaciam finitam, tam reſpectu impetrationis, quam ſatisfactionis*

43 *Miſſæ ſacrificium tam reſpectu remiſſionis pœnarum, quam aliorum effectuum non operatur per modum effectionis, ut Sacramenta, ſed per modum impetrationis.*

44 *Canoniſta, & Theologi referuntur pro ultima opinione negativa.*

45 *Baſilienſis Concilii diſceptatio de valore Miſſa, & deputatio Epiſcopi Brixien. ad allegandum.*

46 *S. Thoma ſententia circa valorem Miſſa expenditur, & n. 52. & ſeqq.*

47 *Miſſam ſpecialem magis prodeſſe, quam generalem, quibus rationibus oſtendatur, & num. ſeq. uſque ad n. 67.*

Miſſa valor intenſive, & quantum ad ſufficientiam ſit infinitus, tamen extenſive, & quantum ad efficientiam finitus eſt, ibidem, & num. ſeq. uſque ad n. 67. & n. 74.

48 *Sacrificium Crucis cruentum quamvis infinita ſit virtutis, tamen non producit niſi effectus finitos.*

49 *Finitum in plures diviſum minus habetur à ſingulis, & n. ſeq. 52. & 91.*

50 *Suffragia valent per modum ſolutionis debiti.*

51 *Iuſtitia humana exemplatur à iuſtitia divina.*

52 *S. Thomæ doctrina ab eccleſia eſt approbata tamquam veridica. & Catholica*

54 *Eccleſia eſt fideliſſima interpres inſtitutionis Chriſti.*

Miſſa plures ad unam, & eamdem rem obtinendam rationabiliter ab eccleſia ſunt inſtituta, ibid.

55 *Fruſtra fieri dicitur cum non perficitur id cuius gratia ſit.*

56 *Miſſa peculiares ab eccleſia utiliter inſtituta.*

57 *Specialis declaratio validius operatur, quam quod in genere prædicatur.*

58 *A Purgatorii pœnis per plura ſuffragia quis citius liberatur.*

59 *In miſſæ ſacrificio triplex reperitur offerens, videlicet Chriſtus, Eccleſia, miniſter.*

60 *Miſſa privata cenſentur communes, quia celebrantur à publico Eccleſia miniſtro.*

61 *Miniſterii opus eſt magis principalis agentis.*

62 *Sacerdos in conſecratione, qua eſt eſſentialis oblatio, non Eccleſia, ſed Chriſti perſonam agit.*

63 *Miſſa meritum ex Scoto in tres partes dividitur, & tertium tantum poteſt diſpenſare Sacerdos, & n. 94.*

64 *Miſſa una liberari omnes animas è Purgatorio eſt hæreticum.*

65 *Sacerdos qui tot Miſſas non celebrat, quot ſtipendia accipit, tenetur ad reſtitutionem ex decretis Sacra Congregationis Concilii de celebratione Miſſarum.*

66 *Privilegia quibus indulgetur, ut unius Miſſa vel Anniverſarii celebratione ſatisfiat pluribus oneribus Miſſarum in futurum ſuſcipiendis, ſunt abrogata.*

67 *Intellectus c.* Non mediocriter, de conſecr. diſt. 5 *& n. ſeq. uſque ad n. 74.*

Miſſa pro pluribus celebrata æqualiter prodeſt ſingulis, niſi intuitu unius celebretur. ibid.

68 *Miſſa ex virtute meriti, & operis operantis tanto eſt fructuoſior, quanto pro pluribus celebratur, & n. 71.*

69 *Miſſa non minus prodeſt ipſi celebranti ſi dicatur pro pluribus, quam ſi pro uno*

70 *Pſalmorum aliquot decantatio cum alacritate magis prodeſt, quam totius pſalterii modulatio cum anxietate cordis.*

71 Charitas *non minuitur ſi affectus eius dividatur in multos, imo magis augetur.*

72 *In purgatorio de uno bono facto non minùs lætantur multi, quàm unus.*

73 *Suffragia prout ſunt ſatisfactiones quædam per intentionem facientis tranſlata in minus magis valent ei, pro quo ſingulariter fiet, quam quæ pro eo communiter fiunt.*

74 *Sacrificii virtus non adæquatur vali eius qui continetur in ſacrificio, ſed correſpondet alicui merito in eccleſia.*

75 *Suffragia ut ſunt ſatisfactiones non pſunt per modum actionis.*

76 *Suffragia quomodo dicantur prodeſſe per modum luminis.*

77 *Miſſa valor triplex, & ex applicatio. unius non fit diminutio alterius, & n. 94.*

78 *Miſſa fructus ex opere operato taxatus unicuique ex circumſtantibus pro modulo ſuo, & devotionis cuiuſque.*

79 *Obligatus ex pluribus cauſis ad idem unum, ſemel ſolvendo liberatur, ſecus ſi ad idem unbecie.*

80 *Sacerdos an pro unica Miſſa poſſit plura ſtipendia incongrua accipere, & n. ſeqq. uſque ad n. 7.*

81 *Sacerdos, quia alicui promiſit gratis, & liberaliter Miſſam dicere, tenetur ſtare promiſſis, quantumcumque nudum ſit pactum.*

82 *Miſſa tot celebranda, quot ad rationē attributa eleemoſyna ab offerente præſcripta fuerint, alioquin quot præſcripta fuerint ab Ordinario.*

83 *Miſſa ſacrificium non eſt inſtitutum ad Sacerdotum inopiam ſublevandam.*

84 *Conſuetudine Regionis an excuſetur Sacerdos obligatus ad applicationē ſacrificii, qui ab aliis quoque eleemoſynam recipit pro Miſſis peculiaribus, & unam Miſſam celebrat pro omnibus, & nu. ſeq. uſque ad n. 89.*

85 *Voluntas eorum, qui dant eleemoſynam pro Miſſis, recipit interpretationem à conſuetudine & n. 68. Declaratur procedere ſi conſuetudo ſit rationabilis.*

87 *Conſuetudo eccleſia ut ead. die non dicatur niſi una Miſſa pro mortuis, & unica Miſſa ſatisfiat pluribus Anniverſariis ead. die concurrentibus, an ſit obſervanda necne.*

88 *Sacerdos obligatus ad plures Miſſas excuſatur celebrando unam pro omnibus propter impoſſibilitatem celebrandi pro quolibet ſpecialiter, aut propter conſenſum expreſſum, vel tacitum eorum, qui eleemoſynam conferunt.*

89 *Beneficiati, vel Capellani quibus diebus tenentur Miſſam celebrare ratione beneficii, vel ſalarii, an poſſint ab aliis eleemoſynam accipere, & unica*

n *Miſſi*

Miſſa omnibus ſatisfacere, & n. ſeq.

90 *Sacerdos, qui tenetur ad ſolam Miſſæ celebrationem cum commemoratione, vel Collecta, poteſt ſacrificium quibus voluerit applicare.*

9 *Expectativa ſuper beneficio ſpectante ad collationem unius non poteſt impleri in beneficio, cujus collatio ad eum ſimul cum alio pertinet.*

92 *Parochus an poſſit eleemoſynam accipere pro Miſſa celebranda in iis diebus, in quibus tenetur ex præcepto celebrare pro ſuis Parochianis, & n. ſeqq. uſque in fin.*

93 *Parochi an præcepto Divino teneantur diebus Feſtis Miſſæ ſacrificium ſuis Parochianis applicare* Tridentini *Concilii* Decretum cap. 1. ſeſſ. 23. *expenditur, ibidem, & n. ſeq.*

94 *Miſſæ ſacrificio ineſt triplex fructus.*

95 *Parochi ex Concilio provinciali Mediolanenſi prohibentur aliud Miſſarum onus ſuſcipere in illis diebus, in quibus tenentur pro populo Miſſas celebrare.*

96 *Sacerdoti non licet accipere unam eleemoſynam pro Miſſa celebranda, & aliam pro applicatione fructus ſpecialis ipſius celebrantis.*

97 *Sacerdos accipiens unum ſtipendium pro fructu ſatisfactorio, & aliud pro impetratorio non ſatisfacit unica Miſſa.*

1 FRATERNITATEM. Propter varietatem opinionum mpliciret legitur. Quidam enim, ut Tancredus, Hugo, & Alanus quibus hîc adhæſit Bernardus in gloſſ. in ver. *Ad nova*, opinati ſunt ſepulturam eſſe neceſſariò eligendam in loco magis religioſo arg. cap. *Relatum, ſuprà eod.* & cap. *Ubicumq*, 13. *q.* 2. & eſt ſimile de tranſeunte ab una ad aliam Religionem, qui ad majorem, ſeu ſtrictiorem tranſire debet, c. *Sanè*, & c. *Licèt, infrà de Regular.* Et hanc opinionem dicunt eſſe de jure veriorem Hoſtien. *hic in fi.* & Cardin. *n.* 4. Pro qua eſt textus apertus hîc non cavillando, aut ſupplendo litteram; & ſecundùm hanc lecturam hoc dicit: Si quis relicto ſepulchro majorum ſuorum ſibi eligat ſepulturam in loco, minus religioſo, non valet electio. Quidam verò, ut Laurentius, Vincentius, & Joannes cenſuerunt liberum eſſe unicuique eligere ſibi ſepulturam etiam in loco minus religioſo arg. cap. *In noſtra, infrà eod.* & ad hunc textum, & alia jura, quæ contrarium videntur innuere; reſpondent eſſe intelligenda cùm quis illectus, aut ex temeritate, vel ex contemptu ad locum minus religioſum tranſivit, vel Canonicam portionem Parochiali Eccleſiæ non reliquit, & in hac opinione videtur fuiſſe Gratianus in §. *Si aliud*, 13. *q.* 8. quam etiam appobat conſuetudo, ut teſtatur hîc Hoſt. *in fin.* & ſecundùm hanc lecturã hoc intendit. Ubi quis ſepulchro majorum relicto eligit ſepulchrũ in loco minus religioſo, inductus dolo, ſeu ex contempu, ſeu non dimiſſa Eccleſiæ ſuæ Canonica portione expreſsè, vel tacitè, nulla eſt electio. Hæc ſecunda opinio eſt hodie canonizata: in c. 2. §. *fin. infrà eod. lib.* 6. ubi expreſſum eſt in loco etiã minus religioſo poſſe eligi ſepulturam, antiqua dimiſſa; & ſic corrigitur hoc cap. juxta primum intellectum. Alii denique ut Abb. Siculus *num.* 4. *in*

2 *gloſſ. in ver. Ad nova*, putant hunc textum ſalvari poſſe ut non ſit correctus, ſi dicamus in loco minus religioſo, id eſt in Eccleſia non habente cœmeterium, non licere ſibi eligere ſepulturam, quia eſt contra inſtitutionem SS. Patrum, cùm corpora fidelium debeant requieſcere in cœmeteriis Eccleſiarum, cap. *Aurum*, 12. *q.* 2. & cap. 1. 13. *q.* 1. & juxta hanc lecturam ſic poteſt ſummari. Non poteſt quis relicto majorum ſepulcro eligere ſibi ſepulturam in Eccleſia, quæ de jure, vel ex privilegio cœmeterium non habet. Dividitur in tres partes. Prima, ponit jus. Secunda narrat factum. Tertia concludit; ſecunda ibi, *Unde ſi*; tertia ibi, *Quocircà*.

3 Nota primò ibi, *ex antiquo eſſe diſpoſita*; nullam Eccleſiam habere cœmeterium niſi ex privilegio; & ita hanc regulam negativam conſtituit *hic* Innoc. *n.* 1.

4 Fallit primò in Eccleſiis habentibus populum, quæ procul dubio de jure communi habent jus ſepeliendi, quoniam jus funerandi eſt de jure Parochiali, quemadmodum & Sacramentorum adminiſtratio ut probatur in Clem. *Dudum* §. *Verum, eod. tit.* & in cap. 1. 13. *q.* 1. & tenet Hoſt. in cap. 1. *ſuprà eod.* Archid. & Jo. Andr. in cap. 1. *eod. tit. lib.* 6. & Abb. in cap. *Certificari, num.* 7. *infrà eod.* quod intellige ſecundùm Joan. Andr. & Abb. dummodò hujuſmodi Eccleſiis ab Epiſcopo deputatum fuerit cœmeterium, de cujus latitudine dic, ut habetur in cap. *ſicut antiquitùs*, 17. *q.* 4.

5 Fallit ſecundò, in Eccleſiis omnibus, ubi ſunt religioſæ perſonæ in Conventu, in quibus Miſſæ, & Divina Officia celebrantur, ut clarè probat hæc littera ibi, *mortuorum ſepultura, & cœmeteria apud illas Eccleſias, & monaſteria ex antiquo eſſe diſpoſita, in quibus Religioſorum Fratrum Conventus*, &c. ponderando illa verba, *ex antiquo eſſe diſpoſita*, quæ magis videntur referenda ad jus commune, & ad diſpoſitionem quæ fit per viam legis, quàm per viam privilegii, ut in Aùth. *de appellat. circa princ. juncta gloſſ. in ver. Antiquitati*: & ita ex hoc textu colligit Butr. *in* 1. *notab.* qui tamen remittit ad notata in Rubr. infrà de Paroch. Verùm Abb. *hic in* 1. *not.* affirmat ſe numquam legiſſe aliquam Conſtitutionem in qua caveatur, ut monaſteria de jure habeant cœmeteria, niſi pro

6 ſuis, ut in cap. 1. 16. *quæſt.* 1. Et de jure communi cœmeterium habent illæ dumtaxat Eccleſiæ, quæ habent populum, ut tenet gloſſ. in d. Clem. *Dudum*, §. *Hujuſmodi, in ver. Sepulturam*, Innoc. Hoſt. Archid. & Jo. Andr. *in locis ſuprà citatis*; & videtur probari in c. 1. 13. *q.* 1. Unde Abbas circumſcripto privilegio intelligit hunc textum in monaſteriis habentibus populum, aliàs ſecùs. Et huic opinioni valde ſuffragatur d. Clem. *Dudum* ubi Mendicantes obtinuerunt jus ſepulturæ ex privilegio Apoſtolicæ Sedis. Ergo illis anteà non competebat de jure communi: nam fruſtrà ex privilegio impetratur quod de jure communi competit, ut l. 1. *C de theſaur. lib.* 10. l. 1. §. *Quod beneficium. ff. Ad municipalem*, gloſſ. 1. *in cap.* 1. *ſuprà de reſcript.* intellectus tamen Abbatis nimis reſtringit hanc litteram, quæ generaliter loquitur de monaſteriis, & fundat ſe in Divinorum frequentia, & contra Abbatem allego textum expreſſum in cap. *Ubicumque*, 13. *q.* 2. ubi Concilium Tributien. ſtatuit, ut ſi fieri poſſit, primò quis ſepeliatur in Eccleſia Epiſcopali; deinde in Eccleſiis monaſteriorum, ubi religioſa degit congregatio. Tertio, in plebibus; ſeu Capellis, ubi decimæ perſolvuntur: ad idem textus apertus in cap. *Agabitus*,

16.*q.1.*ubi Gregorius argui Epiſcopum de Ur-
beveteri, quod inhumaniter prohiberet Miſſas
celebrari, & mortuos ſepeliri in monaſterio S.
Gregorij, juberetque ut de cætero hoc permit-
tat, abſque ulla contradictione; & quamvis Hu-
go, Laurent. & Joannes dicant illum text. loqui
de monaſterio habente populum; tamen, ut in-
quit ibi Archid. *circa medium*; iſti Patres erave-
runt in facto, quia monaſterium S. Gregorij non
habet populum. Ad Clem. *Dudum*, reſpondeo,
privilegium Mendicantium non fuiſſe inutile,
quia jus antiquum erat dubium propter varieta-
tem opinionum, ut c. *Super ſpecula, infra, Ne cleri-
ci, vel monachi.*

7 Fallit tertiò in Eccleſijs, quæ jus habent ſepe-
liendi ex privilegio. Et quidem ſi de privilegio
Papæ hoc intelligatur, planum eſt; ſed ſi de privi-
legio Epiſcopi, difficultatem ingerit text. in dict.
Clem. *Dudum*, § *hujuſmodi*, ubi videtur probari
Apoſtolicam Sedem duntaxat poſſe hoc privi-
legium impertiri, cùm Clemens V. illud ibi con-
ceſſerit Prædicatoribus, & Minoribus, & poſtea
prorogaverit ad Fratres S. Auguſtini, & Carmeli-
tas, ut ibi notatur. Communiter tenetur opinio
Jo. Andr. in c. *Certificari, infra eod.* ubi poſt multa
concludit etiam Epiſcopum poſſe hoc privile-
gium concedere, per c. *Bonæ*, 12. *q.* 2. & c. *Apoſto-
licæ, de donat.* ad hoc c. *Audientiam, al primo, infra
de Eccl. ædific.* dummodo id faciat ex juſta cauſa
& de Capituli conſenſu, ex notatis in c. *Conſtitu-
tis, de Religioſis domib.* & dimiſſa Parochiali Ec-
cleſiæ Canonica portione, ut in c. 1. *ſupra eod.* &
in d. c. *Certificari*, ubi Abb. *n.* 8. hanc concluſionē
veriſſimam putat, & pluribus confirmat.

8 Secundò nota ibi, *frequentius*, & ſigna ratio-
nem, cur ſepultura eligi debeat apud loca magis
religioſa, videlicet quia in eis orationes, & Miſſa-
rum ſolemnia tam pro vivis, quam pro defunctis
frequentiùs celebrantur, ut *hic* in gloſſ. 3. & per
Hoſt. *in princ.* Quæ ratio videtur innuere, ut de-
9 functorum animæ magis participent de oratio-
nibus, & ſuffragijs, quæ fiunt in illa Eccleſia, in
qua ſepulti ſunt, quam de illis, quæ fiunt alibi:
quod tamen negat Innoc. in verbo *frequentius*;
dicens ſacrificium non magis prodeſſe ibi ſepul-
tis, quàm alijs per c. *Non mediocriter, de conſecrat.
diſt.* 5. Sed de intellectu hujus Capituli planè di-
cam infra *n.*... Illud certum eſt, per accidens con-
tingere, ut ſepulti in locis frequentioribus magis
juventur ſuffragiis inibi factis; nimirum quia eo-
rum proximi tùm frequentiùs occaſione Divi-
norum confluant ad loca magis religioſa ſuorum,
quorum ſepulchra aſpiciunt, ſæpiùs recordan-
tur, & pro eis Domino preces fundunt, ut col-
ligitur ex c. *Cum gravia*, 13 *q.* 2. ubi gloſſ. *nunc in
fin.* ex prædicta ratione deducit, ut ibi potiùs ſe-
10 peliendi ſunt homines, ubi eſt maior populorum
concurſus, ut in Eccleſijs Cathedralibus allegat,
c. *Ubicumque ead. cauſ. & quæſt.* Hoſt. *n.* 2. dicit
conſiderandam eſſe Eccleſiam ſanctiocis Marty-
ris, quia ſepultus apud Martyrem, orationi Mar-
tyris commendatur, ut c. *Pro obeuntibus*, & cap.
Non æſtimemus, 13. *q.* 2.

11 Tertiò nota ibi, *Patrum, aliorumque parentum
ſuorum:* appellatione parentum aliquando veni-
re attinentes, & non aſcendentes, ſecundum An-
ton. de Butr. *n.* 4. & Jo. de Anan. *n.* 3, ponderando
particulam, &, quæ ponitur inter diverſa, ut no-
tatur in *Rubr. ff. de jur. & fact. ignorant.* & per Ant.
Gabr. *hic in* 2. *notab.*

12 Ultimò nota ibi *cum ſuis Patribus ſepeliri*, dece-
dentes abſque electione ſepulturæ, aut ea minus
rationabiliter electa ſepeliendos eſſe in ſepul-
chro maiorum ſuorum, Butr. *hic in* 2. *notab.*

13 In gloſſa *in ver. Frequentius.* Quæro an Sacerdos
ſive ſæcularis, ſive regularis, qui plura ſtipendia
pro pluribus Miſſis celebrandis accipit, unius
tantùm Miſſæ celebratione omnibus ſatisfaciat.
Quod coincidit cum dubio, an liceat pro unius
Miſſæ celebratione plura ſtipendia accipere.

14 Hæc quæſtio pendet à ſolutione alterius quæ-
ſtionis, quam intrinſecè includit, & quam Sylveſt.
in ver. Miſſa, 1. *n.* 9. dicit eſſe neceſſariam in practi-
ca operis, ſed difficilem in ſpeculatione veritatis,
videlicet, An Miſſæ ſacrificium pro pluribus non
minus proſit ſingulis, quàm ſi pro quolibet ipſo-
rum ſingulariter offerretur.

15 Antiquiores Canoniſtæ uſque ad tempora Ar-
chid. & Joan. Andr. qui primi viderunt opera B.
Thomæ, in ea fuerunt ſententia, ut ſacrificium æ-
què ſit proficuum ſive pro uno ſingulariter offe-
ratur, ſive pro multis, licèt per accidens aliquid
amplius tribuatur ei, pro quo fit ſpecialis obla-
tio. Et quidem gloſ. 1. in c. *Tempus*, 13. *q.* 2. (Tan-
tum, inquit proſunt orationes cuilibet ſi fiant ge-
neraliter pro omnibus, ſicut ſi fierent ſpecialiter
pro quolibet. Item gloſſa *ante penultima* in c. *Vi-
ſum, de conſecrat. diſt.* 1. dicit, commemorationem
fidelium defunctorum in Miſſa fieri pro omnibus
ſimul, & prodeſſe cuilibet, ac ſi ſpecialiter pro eo
16 fieret. Et ſimiliter gloſſa noſtra *hic in ver. Frequen-
tius*, aſſerit tantum valere orationem ſpecialem,
quantum generalem; quia Spiritus S. ad menſu-
ram non datur, cap. *Quæris, de conſecrat. diſt.* 4. Li-
cèt poſteà ſubdat; Sed præſumptio eſt, quod plus
proſit ſpecialis oratio, quàm generalis: & qui-
dem honor ampliùs videtur deferri illis, pro qui-
bus ſpecialiter fit oratio, atque ita gloſ. magis de-
clinat in partem, ut æquè proſit oratio ſpecialis,
ac generalis, ſecundum Abb. *hic n.* 4. Sed & In-
noc. *in ver. Frequentius*, docet primò ſacrificium in
aliqua Eccleſia celebratum non magis prodeſſe
ibi ſepultis, quàm alijs: & mox ſubiungit, fortè
maiorem honorem conſequi animam, ſicut de
canistro pomorum oblato Abbati: nam maiorem
honorem conſequitur Abbas, ſed pariter omnes
monachi gaudent, (quod ante eum dixerat Rod.
Modici paſſus Doctor antiquus, ut hic refert Jo.
17 And. *in gloſſ.* 3. *n.* 5.) & maior eſt honor eſſe Ca-
nonicum Cathedralis, quam alterius Eccleſiæ, li-
cèt omnes æqualiter abundent, quibus verbis In-
noc. apertè ſentit æqualiter prodeſſe ſacrificium,
ſi pro uno ſit oblatum, ac ſi pro pluribus: non ta-
men explicant gloſſa, & Innoc. in quo ejuſmodi
honor conſiſtit; ſed illorum mentem aperit Abb.
Antiq. *hic circa fin.* dicens: (Si plures domi eſſent
ſine lumine, & alter eorum faceret lumen offerri
tantum haberent omnes quantum ille; ſed tamen
major honor ei debetur: ita in purgatorio omnes
æqualiter communicant in bono, quod fit pro
aliquo; tamen ſupplicant ei, pro quo fit ſpe-
cialiter, quia ab ipſo recipiunt illud bonū:) Hæc
ille. Cavendum eſt tamen ab illis verbis Abbatis
Antiq. *ſupplicant ei, pro quo fit.* quoniam exiſtentes
in Purgatorio non orant pro alijs, ut docet S. Th.
in 4. *ſentent. diſtinct.* 15. *quæſt.* 5. *art.* 4. *quæſt.* 3. *ad* 2
& ad

& *ad* 3. ſimiliter Hoſt. *num.* 1. (Sacramentum (in-
quit) omnibus fidelibus defunctis communiter
prodeſt, & commendabilior eſt generalis oratio,
quàm ſpecialis; tamen ſpecialis fit cauſa exempli,
& ne hæredes, vel amici videantur mortuum ob-
liviſci; & prodeſt illis, pro quibus fit. Nec diſſen-
tit Hugo relatus ab Archidiac. in cap. *Non medio-
criter. poſt med. in gloſſ. Sed numquid, de cōſecr. diſt.*
5. qui tamen diſtinxit Pſalmos, & Miſſas ab aliis
orationibus, & operibus piis; & quidem Pſalmos,
& Miſſas, quæ generaliter dicuntur pro omnibus,
licèt ſpecialiter pro aliquibus videantur dici, pu-
tavit non minus eis valere, quàm ſi ſpecialiter pro
quolibet ipſorum dicerentur: ſecùs in jeiuniis, &
eleemoſynis, & precibus, ſive orationibus, quæ
alios non tangunt. Talia enim non proſunt mor-
tuis aliis, ſed illis tantùm, pro quibus fiunt ſpeci-
aliter. Demum Ludovicus Romanus *conſ.* 339.
quod incipit: *Fictus Monachus*, aſſerit eſſe qui-
dem magis pium, ut Sacerdos dicat Miſſam ſpecia-
lem pro defuncto: hoc tamen non eſſe neceſſa-
rium; quia ſufficit ut fiat pro eo commemoratio,
etiam in genere, nec minus indulgentiæ à Deo ac-
cipitur, quàm ſi pro anima ipſius defuncti Miſſa
ſpecialiter diceretur.

18 Ex Theologis verò pro hac ſententia citatur pri-
mò Cardinalis Cajetanus, *in 3. parte, q. 79. art. 5.* ait
enim: (Una Miſſa non perdit vim ſatisfactionis
ſuæ pro primo offerente ex hoc, quod pro ſecun-
do, tertio, quarto, &c. offeratur: Unde arguendi,
inſtruendique ſimul ſunt homines ignoranter pe-
tentes, vel pro ſua eleemoſyna totam ſibi Miſſam
dari, aut ſuo defuncto; nihil enim minus ipſe ha-
bebit, ſi mille alii petant eamdem Miſſam pro ſe-
ipſis, & aliis defunctis, quàm ſi pro ſeipſo celebra-
ri dicatur. Imò ex huiuſmodi indevotione ſic pe-
tentis damnum videtur incurrere quod minus ſi-
bi proderit.) Hæc Cajet. qui ferè idem docuit *in
opuſc.* licèt diverſimodè illic ſententiam ſuam qua-
lificaverit, ut patebit infra *n.* 25. Eidem ſententiæ
adhæſerunt Corduba, *lib.* 1. *q.* 3. *in* 5. *opinione*, Vi-
guer. *lib. Inſtit. Sacerd. c.* 16. qui tamen citatur et-
iam pro contraria, ut dicam infrà *num*: 45: Petr. de
Soto, *lect.* 7. & alii, eamque fusè proſequitur, &
probat Gabriel Vaſq. *in 3. parte, tota diſputatione*
231. præſertim à c. 3. & ex Summiſtis Angel. *in verb:
Miſſa*, §. 52. qui tamen loquitur ex ſuo *credo*,
quod non cantatur in Miſſa, ut feſtivè, inquit Ta-
biena, *in ver. Reſtitutio*, §. *fin.*

19 Pro hac ſententia adducitur textus in cap. *Non
mediocriter, de conſecrat. diſt.* 5: ubi Hieronymus vi-
detur hanc quæſtionem diſertis verbis decidere;
ait namque, (Dum igitur pro cunctis animabus
(aliàs pro centum) Pſalmus, vel Miſſa, dicitur, ni-
hil minus, quàm ſi pro unoquolibet ipſorum di-
ceretur, accipitur.

20 Præcipuum verò fundamentum, cui hæc ſen-
tentia innititur eſt, quia ſacrificium Altaris eſt in-
finitum, & infinitæ ſufficientiæ: Chriſtus enim
qui offertur in illo ſacrificio, ſufficiens fuit quan-
do offerebatur in Cruce ad ſatisfaciendum pro
peccatis infinitis, ut inquit Scot. *quodl:* 20. *in princ:*
& eſt ex mente S. Th. *in 3. p: q: 79, art: 5*, Dum ait,
hanc oblationem ex ſui quantitate ſufficientem
eſſe ad ſatisfaciendum pro omni pœna, quia, ut ſic
eſt valoris infiniti; ut ſubdit ibi Cardin. Cajet. *in
princ.* Etenim ut verbis ipſius Cajetani utar *tom:* 2.
opuſc. tract. 3. *tom.* 2. *verſ: Sacrificium igitur.* (Miſſæ
ſacrificium ſive opus operatum abſolutè eſt im-
molatio Jeſu Chriſti; & res oblata eſt Jeſus Chri-
ſtus, & quantitas huius ſacrificii eſt infinita, adeò
ut ſit imperativū, meritorium, & ſatisfactivū infi-
nitè; unde effectus eius eſt infinitus, ſicut Paſſionis
Chriſti; eſt enim Deo acceptius, quàm ſint exoſi
21 omnes peccatores.) Hæc ille. Ex infinito autem
ſecundum quantitatem excipientibus ſemper ali-
quid accipere extra eſt, ut dicitur in 3. *Phyſic. c. c.* 6.
tex. 63. Infiniti enim infinita vis, neque infinitorum
quidquam virtutem habet finitam, ut in l. *de Cœlo,
cap.* 7. *tex.* 71. & notat Jo: Monach. *in proœmio Sex-
ti circa finem, in ver. Infinitos, n.* 6. ſicut numeratio
in quantitatibus diſcretis, & diviſio in continuis
in infinitum procedunt, ut ibi per eum, quem to-
tidem verbis ſequuntur ibi Jo: Andr. & Gemin. Er-
go nihil minus accipiunt ſinguli ex eo, quòd ſa-
crificium pro pluribus, vel omnibus offeratur.
Vel certè ſi valor ſacrificii efficaciam habeat fini-
tam, tamen tantus eſt, ut nunquam hauriatur ab
illis pluribus, in quos dividitur; & conſequenter
Sacerdos unicâ Miſſâ ſatisfacit omnibus, à quibus
plura ſtipendia accepit pro pluribus Miſſis cele-
brandis: Integrè enim ſolvit quod debet, ac pro-
inde extinguitur eius obligatio, ut l. *Nulla, de ſolut.* l.
*Solvendo, ff. de negot. geſt. & inſtit. quib. mod. tollit.
obligat. in princ.* Deinde idem ſuadetur exemplo le-
ctionis, quæ uni legitur; nihil enim ei deperit ſi
ſimul & aliis legatur, cap. *Cleros*, §. *Lectores*, 21. *diſt.*
Ergo eadem ratione nihil deperit ei, pro quo fit
ſacrificium, ſi & alii adjiciantur, quo exemplo uti-
tur Præpoſitivus relatus à D. Tho. ut dicam infra
22 *n.* 36. Huc etiam ſpectat exemplum candelæ, quo
utuntur Canoniſtæ: nam lumen ſpirituale eſt
magis communicabile, quam lumen corporale,
cap. 2. *de translat. Epiſcop.* cap. *Illud*, & cap. *Soluta,
de maior. & obedient.* Sed lumen corporale, ſci-
licet candelæ non minus prodeſt uni, pro quo
ſpecialiter accenditur, quàm ſi pro pluribus ſi-
mul commorantibus accendatur. Ergo & ſuffra-
gium Miſſæ, cùm ſit quoddam ſpirituale lumen,
non minus valet ei, pro quo fit ſpecialiter, quam
valeret ſi ſimul etiam pro omnibus fieret. Ad hoc
text. optimus in c. *Nec quemquam, verſ. Spiritus
verò Sanctus, de conſecrat. diſt.* 4. ubi Cyprianus,
(Si dies (inquit) omnibus æqualiter naſcitur, & ſi
Sol ſuper omnes pari, & æquali luce diffunditur:
quantò magis Chriſtus Sol, & dies verus in Ec-
cleſia ſua lumen vitæ æternæ pari æqualitate lar-
gitur.) Ad hæc ſuffragia, inter quæ præcipuum
eſt Euchariſtia, innituntur Divinæ virtuti, cap.
Tempus, 13. *quæſt.* 2. c. *Utrum, de conſecrat. diſtinct.*
2. Sed apud Deum ſicut non differt juvare per-
multos, vel paucos: ita non differt vivere mul-
tos, vel paucos, c. *Quaris, de conſecr. diſt.* 4. Ergo
quantum juvaretur unus ex uno ſacrificio ſi pro u-
no tantùm fieret, tantùm juvabuntur ſinguli mul-
23 torum ſi idem ſacrificium pro multis fiat. Præte-
reà huic ſententiæ ſuffragatur communis Eccleſiæ
uſus, etenim cùm Miſſa pro aliquo defuncto cele-
bratur, nihilominus non ſolùm aliæ quoque ora-
tiones adjungi ſolent pro aliis defunctis, c. *De no-
minibus, de conſecrat. diſt.* 1. & patet ex orationibus
in Miſſali Romano aſſignatis pro diverſis perſo-
nis, ſtatibus, & Congregationibus: verùm etiam,
ut ponderat Cajetanus ubi ſupra in Canone Miſ-
ſæ generaliter pro Eccleſia, pro Principibus, & o-
mnibus Orthodoxis, & ſpecialiter pro his, qui in

omnibus, ſive fiat per bonos, ſive per malos miniſtros, ut docet S. Thom. communiter receptus *in 4. diſt. 45. q. 2. art. 1. q. 3.* & *in 3. part. q. 82. art. 6.* Unde egregiè Scot. *quodl. 20. §. de ſecundo.* (Sacerdos, (inquit) quantum ad virtutem ſacrificii eſt merè inſtrumentum, quia organum inanimatum; licèt enim ſit organum vivum, quantum ad meritum perſonale in celebrando, quia ſic mereri eſt ejus in quantum in ſe vivit vita gratiæ; tamen quantum ad illud bonum, quod debetur virtute ſacrificii eſt organum præcisè ratione ordinis, & æquè provenit effectus iſte virtute ſacrificii etiamſi miniſter in ſe non vivat vita gratiæ.) Hactenus verba Scoti. Et expreſsè in c. *Intra Catholicam, 1. q. 1.* quod duplicatur in c. *Utrum de conſecrat. diſt. 2.* ubi Auguſtinus ait, Intra Catholicam Eccleſiam in myſterio Corporis, & Sanguinis Chriſti nihil à bono majus, nihil à malo
30 minus perficitur Sacerdote. Tertiò aſſerit offerentem poſſe multiplicare tot gradus devotionis ut unica Miſſa æquivaleat pluribus Miſſis. Quod ſimiliter ſtare non poteſt, etiamſi daremus fructum ſacrificii ex opere operato aliquo modo augeri poſſe ex devotione miniſtri, quia augmentum illud in una Miſſa nunquam poteſt eſſe tantùm, ut adæquet fructum provenientem ex pluribus Miſſis. Semper enim Deus reſpicit ad iteratam oblationem hoſtiæ immaculatæ unigeniti Filii ſui, magiſque illa delectatur, quam devotione Sacerdotis quantumvis magna, & intenſa.

Nam, ut inquit Alex. I. Papa, & martyr: Idemque habetur in Decretali ad omnes Orthodoxos. [Crimina, atque peccata his oblatis Domino ſacrificiis delentur; talibus enim hoſtiis delectabitur, & placabitur Deus, peccataque dimittet ingentia] Hæc ib. Idemque habetur in Conc.
31 Tridentino *ſeſſ. 22. de ſacrif. Miſſæ, c. 2.* In pluribus autem Miſſis multiplicatur ſacrificii oblatio, & ideò multiplicatur effectus hujus ſacrificii, & Sacramenti, ut inquit S. Thomas *in 3. p. q. 79. art. 6. ad tertium.*

32 Nec prædictis refragatur authoritas ejuſdem S. Thom. *in 3. part. diſt. 77. art. 5.* ubi ait [In ſatisfactionem magis attenditur affectus offerentis, quàm quantitas oblationis. Unde vidua plus omnibus obtulit, *Luc. 21.* quare hæc oblatio fit ſatisfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus ſecundùm quantitatem ſuæ devotio-
33 nis. Quoniam reſpondetur hoc verum eſſe ſi conſideretur devotio, prout eſt meritum perſonale ipſius celebrantis, vel eorum pro quibus celebratur, & hoc modo oblatio prodeſt offerenti ſecundùm quantitatem devotionis, quam ipſe habet. Item prodeſt ei, pro quo offertur ſecundùm quantitatem devotionis ſuæ: ratio eſt, quia ſors gloriæ reddit menſuram accipientis: unuſquiſque autem ex ſuo actu diſponitur, non ex alieno, cap. *Nunquam, cum ſeqq. 56. diſt.* & *in ſumma 24. q. 3.* S. Thomas *in 4. diſt. 45. q. 1. art. 1. q. 1.* Item ad
34 hoc ut Miſſa proſit virtute ſacrificii, & operis operati, requiritur ut ex parte ejus, cui applicatur, non ponatur obex Divinis beneficiis, c. *Non æſtimamus 13. q. 2.* Hoc enim ſacrificium cum ſit memoriale Dominicæ Paſſionis, effectum non habet niſi in illis, qui conjunguntur huic Sacramento per fidem, & charitatem, ut inquit S. Thom. *in 3. p. q. 79. art. 7. ad ſecundum.* Idque ad exemplum Sacramentorum, ut in Concilio Trident. *ſeſſ. 7. de Sacram. can. 6.* Unde ſicut poteſt quilibet impedire ex toto effectum ſacrificii, ponendo ſe extra charitatem per culpam mortalem, ita poteſt ejuſdem effectus augere, vel minuere multiplicando, vel minuendo gradus devotionis, & charitatis, & ita intelligitur quod ait S. Thomas, ſacrificium prodeſſe offerentibus, & iis, pro quibus offertur, ſecundùm quantitatem devotionis ſuæ. At ſecus eſt ſi conſideretur devotio unius in ordine ad alium, pro quo ſacrificiū offertur; quia tunc oblatio efficaciam habet ex opere operato per ſolam intentionem offerentis, etiam ſine ulla ipſius devotione, ut oſtenſum eſt ſupra *n. 28.* Unde ſacrificium tuum prodeſt mihi, ô Sacerdos, ſecundùm quantitatem devotionis tuæ, & prodeſt mihi ſacrificium tuum ſecundùm quantitatem devotionis meæ; ſed non prodeſt mihi tuum ſacrificium ſecundùm quantitatem tuæ devotionis ex opere operato:
35 Licet Miſſa tua proſit mihi ſecundū quantitatem tuæ devotionis ex opere operantis, quia ſecundū hoc fructuoſior eſt Miſſa melioris Sacerdotis, effectus enim Miſſæ ex opere operantis augetur, & minuitur juxta quantitatem meriti, & dignitatis miniſtri: & ita intelligitur textus in c. *Ipſi Sacerdotes, 1. q. 1.* in illis verbis: qui quanto digniores fuerint, tantò faciliùs pro neceſſitatibus, pro quibus clamant, exaudiuntur; prout authoritatem illam declarat S. Thom. *in 3. par. q. 82. art. 6.* Colligitur ſupradicta diſtinctio ex verbis claris ipſius D. Th. *in 4. ead. diſt. 45. q. 2. art. 1. q. 3. in corpore.*

36 Tertia opinio, quæ præcedenti aliquantulū accedit, & nonnullorum antiquorum, qui dixerunt ſuffragia pro uno aliquo facta non magis prodeſſe ei, pro quo fiunt, ſed eis, qui ſunt magis digni: & in hac ſententia, ut refert S. Thomas *in 4. diſt. 45. q. 2. art. 4. q. 1. de corp.* fuit Præpoſitus, qui ponebat exemplum de candela, quæ accenditur pro aliquo divite, quæ non minus aliis prodeſt, qui cum eo ſunt, quam ipſi diviti, & fortè magis ſi habeant oculos clariores. Et etiam lectione, quæ non magis prodeſt ei, pro quo legitur, quam aliis, qui ſimul cum eo audiunt; ſed fortè aliis magis,
37 qui ſenſu capaciores. Et ad objectum, quòd ſecundùm hoc Eccleſiæ ordinatio eſſet vana; quæ ſpecialiter pro aliquibus aliquas orationes inſtituit, reſpondebant Eccleſiam hoc feciſſe ad excitandas devotiones fidelium, qui promptiores ſunt ad facienda ſpecialia ſuffragia, quam communia, & ferventius etiam pro ſuis propinquis orant, quam pro extraneis.

38 Cæterùm hæc ſententia vera eſt, ſi penſetur valor ſuffragii, ſecundùm quod procedit ex virtute charitatis, quæ unit membra Eccleſiæ; quia omnes, qui ſunt in charitate, ſunt quaſi unū corpus; & ita bonum unius redundat in omnes, c. *charitatem, 12. q. 2. c. Loquitur Dominus, 24. q. 1.* & ſecundùm hoc quodcunq; bonū factum ab aliquo valet cuilibet in charitate exiſtenti; valet enim opus bonum per modū meriti, cujus radix eſt charitas, & ſic ſuffragia pro uno facta omnibus valent, quantum ſcilicet omnes, qui ſciunt gaudent ex charitate de bonis, quæ ex charitate fiunt. Et hoc reſpectu verum eſt, ſuffragia plus valere illis, pro quibus non fiunt, ſi ſint majoris charitatis: ſecùs autē ſi conſideretur valor ſuffragii ſecundùm hoc quòd per intentionē unius actus ejus transfertur in alterum per modum ſatisfactionis. Hoc enim modo ſuffragia non valent niſi illis, pro quibus

38 *Suffragia conſiderentur ſi ex virtute charitatis, magis proſunt iis qui maioris ſunt charitatis quam illis, pro quibus ſiunt & n.72.*

39 *Miſſa an tantundem valent ſingulis atque omnibus, ſive Sacerdos moveatur ab uno ad celebrandum, ſive à multis.*

40 *Miſſa pro pluribus dicta licet non tantundem valeat ſingulis, quantum ſi pro quolibet diceretur quoad ſatisfactionem, tamen ſecus eſt quoad impetrationem.*

41 *Contrarium, & n ſeq.*

42 *Miſſa extenſive habet efficaciam finitum, tam reſpectu impetrationis, quam ſatisfactionis*

43 *Miſſæ ſacrificium tum reſpectu remiſſionis pœnarum, quam aliorum effectuum non operatur per modum effectionis, ut Sacramenta, ſed per modum impetrationis.*

44 *Canoniſta, & Theologi referuntur pro ultima opinione negativa.*

45 *Baſilienſis Concilii diſceptatio de valore Miſſæ, & deputatio Epiſcopi Brixien. ad allegandum.*

46 *S. Thomæ ſententia circa valorem Miſſæ expenditur, & n.52. & ſeqq.*

47 *Miſſam ſpecialem magis prodeſſe, quam generalem, quibus rationibus oſtendatur, & num. ſeq. uſque ad n.67.*

Miſſæ valor intenſive, & quantum ad ſufficientiam ſit infinitus, tamen extenſive, & quantum ad efficientiam finitus eſt, ibidem, & num. ſeq. uſque ad n, 67. & n, 74.

48 *Sacrificium Crucis cruentum quamvis infinitæ ſit virtutis, tamen non producit niſi effectus finitos.*

49 *Finitum in plures diviſum minus habetur à ſingulis, & n. ſeq. 52. & 91.*

50 *Suffragia valent per modum ſolutionis debiti.*

51 *Iuſtitia humana exemplatur à iuſtitia divina.*

52 *S. Thomæ doctrina ab eccleſia eſt approbata tamquam veridica, & Catholica*

54 *Eccleſia eſt fideliſſima interpres inſtitutionis Chriſti.*

Miſſa plures ad unam, & eamdem rem obtinendam rationabiliter ab eccleſia ſunt inſtituta, ibid.

55 *Fruſtra fieri dicitur cum non perficitur id cuius gratia fit.*

56 *Miſſa peculiares ab eccleſia utiliter inſtituta.*

57 *Specialis declaratio validius operatur, quam quod in genere praedicatur.*

58 *A Purgatorii pœnis per plura ſuffragia quis citius liberatur.*

59 *In miſſa ſacrificio triplex reperitur offerens, videlicet Chriſtus, Eccleſia, miniſter.*

60 *Miſſa privatæ cenſentur communes, quia celebrantur à publico Eccleſiæ miniſtro.*

61 *Miniſterii opus eſt magis principalis agentis.*

62 *Sacerdos in conſecratione, quæ eſt eſſentialis oblatio, non Eccleſiæ, ſed Chriſti perſonam agit.*

63 *Miſſæ meritum ex Scoto in tres partes dividitur, & tertiam tantum poteſt diſpenſare Sacerdos, & n.94.*

64 *Miſſa una liberari omnes animas è Purgatorio eſt hæreticum.*

65 *Sacerdos qui tot Miſſas non celebrat, quot ſtipendia accipit, tenetur ad reſtitutionem ex decretis Sacræ Congregationis Concilii de celebratione Miſſarum.*

66 *Privilegia quibus indulgetur, ut unius Miſſæ vel Anniverſarii celebratione ſatisfiat pluribus oneribus Miſſarum in futurum ſuſcipiendis, ſunt abrogata.*

67 *Intellectus c.* Non mediocriter, de conſecr. diſt. 5 *& n. ſeq. uſque in n. 74.*

Miſſa pro pluribus celebrata æqualiter prodeſt ſingulis, niſi intuitu unius celebretur, ibid.

68 *Miſſa ex virtute meriti, & operis operantis tanto eſt fructuoſior, quanto pro pluribus celebratur, & n.71.*

69 *Miſſa non minus prodeſt ipſi celebranti ſi dicatur pro pluribus, quam ſi pro uno*

70 *Pſalmorum aliquot decantatio cum alacritate magis prodeſt, quam totius pſalterii modulatio cum anxietate cordis.*

71 *Charitas non minuitur ſi affectus eius dividatur in multos, imo magis augetur.*

72 *In purgatorio de uno bono facto non minus lætantur multi, quàm unus.*

73 *Suffragia prout ſunt ſatisfactiones, dum per intentionem facientis translata in minus magis valent ei, pro quo ſingulariter fiunt, quam quæ pro eo communiter fiunt.*

74 *Sacrificii virtus non adæquatur vali eius qui continetur in ſacrificio, ſed correſpondet alicui merito in eccleſia.*

75 *Suffragia ut ſunt ſatisfactiones non proſunt per modum actionis.*

76 *Suffragia quomodo dicantur prodeſſe per modum luminis.*

77 *Miſſæ valor triplex, & ex applicatione unius non fit diminutio alterius, & n. 94.*

78 *Miſſæ fructus ex opere operato taxatus unicuique ex circumſtantibus pro modulo ſui, & devotionis cuiuſque.*

79 *Obligatus ex pluribus cauſis ad idem unum ſemel ſolvendo liberatur, ſecus ſi ad idem in ſpecie.*

80 *Sacerdos an pro unica Miſſa poſſit plura ſtipendia incongrua accipere, & n. ſeqq. uſque ad n.7.*

81 *Sacerdos qui alicui promiſit gratis, & liberaliter Miſſam dicere, tenetur ſtare promiſſis, quantumcumque nudum ſit pactum.*

82 *Miſſæ tot celebrandæ, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ ab offerente præſcriptæ fuerint, alioquin quot præſcriptæ fuerint ab Ordinario.*

83 *Miſſæ ſacrificium non eſt inſtitutum ad Sacerdotum inopiam ſublevandam.*

84 *Conſuetudine Regionis an excuſetur Sacerdos obligatus ad applicationem ſacrificii, qui ab aliis quoque eleemoſynam recipit pro Miſſis peculiaribus, & unam Miſſam celebrat pro omnibus, & nn. ſeq. uſque ad n.89.*

85 *Voluntas eorum, qui dant eleemoſynam pro Miſſis recipit interpretationem à conſuetudine & n. 88. Declaratur procedere ſi conſuetudo ſit rationabilis.*

87 *Conſuetudo eccleſiæ ut ead. die non dicatur niſi una Miſſa pro mortuis, & unica Miſſa ſatisfiat pluribus Anniverſariis ead. die concurrentibus, an ſit obſervanda necne.*

88 *Sacerdos obligatus ad plures Miſſas excuſatur celebrando unam pro omnibus propter impoſſibilitatem celebrandi pro quolibet ſpecialiter, aut propter conſenſum expreſſum, vel tacitum eorum, qui eleemoſynam conferunt.*

89 *Beneficiati, vel Capellani quibus diebus tenentur Miſſam celebrare ratione beneficii, vel ſalarii, an poſſint ab aliis eleemoſynam accipere, & unica Miſſa*

Digitized by Google

Miſſa omnibus ſatisfacere, & n. ſeq.

90 *Sacerdos, qui tenetur ad ſolam Miſſæ celebrationem cum commemoratione, vel Collecta, poteſt ſacrificium quibus voluerit applicare.*

9 *Expectativa ſuper beneficio ſpectante ad collationem unius non poteſt impleri in beneficio, cujus collatio ad eum ſimul cum alio pertinet.*

92 *Parochus an poſſit eleemoſynam accipere pro Miſſa celebranda in iis diebus, in quibus tenetur ex præcepto celebrare pro ſuis Parochianis, & n. ſeqq. uſque in fin.*

93 *Parochi an præcepto* Divino *teneantur diebus Feſtis Miſſæ ſacrificium ſuis Parochianis applicare Tridentini Concilii* Decretum cap. *1.* ſeſſ. *23. expenditur, ibidem, & n. ſeq.*

94 *Miſſæ ſacrificio ineſt triplex fructus.*

95 *Parochi ex Concilio provinciali Mediolanenſi prohibentur aliud Miſſarum onus ſuſcipere in illis diebus, in quibus tenentur pro populo Miſſas celebrare.*

96 *Sacerdoti non licet accipere unam eleemoſynam pro Miſſa celebranda, & aliam pro applicatione fructus ſpecialis ipſius celebrantis.*

97 *Sacerdos accipiens unum ſtipendium pro fructu ſatisfactorio, & aliud pro impetratorio non ſatisfacit unica Miſſa.*

1 FRATERNITATEM. Propter varietatem opinionum tripliciter legitur. Quidam enim, ut Tancredus, Hugo, & Alanus quibus hîc adhæſit Bernardus in gloſſ. in ver. *Ad nova*, opinati ſunt ſepulturam eſſe neceſſariò eligendam in loco magis religioſo arg. cap. *Relatum, ſuprà eod.* & cap. *Ubicumq; 13. q. 2.* & eſt ſimile de tranſeunte ab una ad aliam Religionem, qui ad majorem, ſeu ſtrictiorem tranſire debet, c. *Sanè*, & c. *Licèt, infrà de Regular.* Et hanc opinionem dicunt eſſe de jure veriorem Hoſtien. *hic in fi.* & Cardin. *n.* 4. Pro qua eſt textus apertus hîc non cavillando, aut ſupplendo litteram; & ſecundùm hanc lecturam hoc dicit: Si quis relicto ſepulchro majorum ſuorum ſibi eligat ſepulturam in loco, minus religioſo, non valet electio. Quidam verò, ut Laurentius, Vincentius, & Joannes cenſuerunt liberum eſſe unicuique eligere ſibi ſepulturam etiam in loco minus religioſo arg. cap. *In noſtra, infrà eod.* & ad hunc textum, & alia jura, quæ contrarium videntur innuere; reſpondent eſſe intelligenda cùm quis illectus, aut ex temeritate, vel ex contemptu ad locum minus religioſum tranſivit, vel Canonicam portionem Parochiali Eccleſiæ non reliquit, & in hac opinione videtur fuiſſe Gratianus in §. *Si aliud, 13. q. 8.* quam etiam appobat conſuetudo, ut teſtatur hîc Hoſt. *in fin.* & ſecundùm hanc lecturã hoc intendit. Ubi quis ſepulchro majorum relicto eligit ſepulchrũ in loco minus religioſo, inductus dolo, ſeu ex contempu, ſeu non dimiſſa Eccleſiæ ſuæ Canonica portione expreſsè, vel tacitè, nulla eſt electio. Hæc ſecunda opinio eſt hodie canonizata: in c. 2. §. *fin. infrà eod. lib. 6.* ubi expreſſum eſt in loco etiã minus religioſo poſſe eligi ſepulturam, antiqua dimiſſa; & ſic corrigitur hoc cap. juxta primum intellectum. Alii denique ut Abb. Siculus *num. 4. in*
2 *gloſſ. in ver. Ad nova*, putant hunc textum ſalvari poſſe ut non ſit correctus, ſi dicamus in loco minus religioſo, id eſt in Eccleſia non habente cœmeterium, non licere ſibi eligere ſepulturam, quia eſt contra inſtitutionem SS. Patrum, cùm corpora fidelium debeant requieſcere in cœmeteriis Eccleſiarum, cap. *Aurum, 12. q. 2.* & cap. 1. *13. q. 1.* & juxta hanc lecturam ſic poteſt ſummari. Non poteſt quis relicto majorum ſepulcro eligere ſibi ſepulturam in Eccleſia, quæ de jure, vel ex privilegio cœmeterium non habet. Dividitur in tres partes. Prima, ponit jus. Secunda narrat factum. Tertia concludit; ſecunda ibi, *Unde ſi*; tertia, ibi, *Quocircà*.

3 Nota primò, ibi, *ex antiquo eſſe diſpoſita*; nullam Eccleſiam habere cœmeterium niſi ex privilegio; & ita hanc regulam negativam conſtituit *hic* Innoc. *n.* 1.

4 Fallit primò in Eccleſiis habentibus populum, quæ procul dubio de jure communi habent jus ſepeliendi, quoniam jus funerandi eſt de jure Parochiali, quemadmodum & Sacramentorum adminiſtratio ut probatur in Clem. *Dudum* §. *Verum, eod. tit.* & in cap. 1. 13. *q.* 1. & tenet Hoſt. in cap. 1 *ſupra eod.* Archid. & Jo. Andr. in cap. 1 *eod. tit. lib. 6.* & Abb. in cap. *Certificari, num. 7. infrà eod.* quod intellige ſecundùm Joan. Andr. & Abb. dummodò hujuſmodi Eccleſiis ab Epiſcopo deputatum fuerit cœmeterium, de cujus latitudine dic, ut habetur in cap. *ſicut antiquitùs, 17. q. 4.*

5 Fallit ſecundò, in Eccleſiis omnibus, ubi ſunt religioſæ perſonæ in Conventu, in quibus Miſſæ, & Divina Officia celebrantur, ut clarè probat hæc littera ibi, *mortuorum ſepultura, & cœmeteria apud illas Eccleſias, & monaſteria ex antiquo eſſe diſpoſita, in quibus Religioſorum Fratrum Conventus*, &c. ponderando illa verba, *ex antiquo eſſe diſpoſita*, quæ magis videntur referenda ad jus commune, & ad diſpoſitionem quæ fit per viam legis, quàm per viam privilegii, ut in Auth. *de appellat. circa princ. juncta gloſſ. in ver. Antiquitati*: & ita ex hoc textu colligit Butr. *in 1. notab.* qui tamen remittit ad notata in Rubr. infrà de Paroch. Verùm Abb. *hic in 1. not.* affirmat ſe numquam legiſſe aliquam Conſtitutionem in qua caveatur, ut monaſteria de jure habeant cœmeteria, niſi pro
6 ſuis, ut in cap. 1. 16. *quæſt.* 1. Et de jure communi cœmeterium habent illæ dumtaxat Eccleſiæ, quæ habent populum, ut tenet gloſſ. in d. Clem. *Dudum*, §. *Hujuſmodi, in ver. Sepulturam*, Innoc. Hoſt. Archid. & Jo. Andr. *in locis ſuprà citatis*; & videtur probari in c. *1, 13. q. 1.* Unde Abbas circumſcripto privilegio intelligit hunc textum in monaſteriis habentibus populum, aliàs ſecùs. Et huic opinioni valde ſuffragatur d. Clem. *Dudum* ubi Mendicantes obtinuerunt jus ſepulturæ ex privilegio Apoſtolicæ Sedis. Ergo illis anteà non competebat de jure communi: nam fruſtrà ex privilegio impetratur quod de jure communi competit, ut l. *1, C de theſaur. lib.* 10: l. 1 §. *Quod beneficium. ff. Ad municipalem, gloſſ.* 1 *in cap. 1. ſupra de reſcript.* intellectus tamen Abbatis nimis reſtringit hanc litteram, quæ generaliter loquitur de monaſteriis, & fundat ſe in Divinorum frequentia, & contra Abbatem allego textum expreſſum in cap. *Ubicumque, 13. q. 2.* ubi Concilium Triburien. ſtatuit, ut ſi fieri poſſit, primò quis ſepeliatur in Eccleſia Epiſcopali; deinde in Eccleſiis monaſteriorum, ubi religioſa degit congregatio. Tertio, in plebibus; ſeu Capellis, ubi decimæ perſolvuntur: ad idem textus apertus in cap. *Agabitus*,

n.3. Anchar *n.5.* Cardin.*n.5.& 6.* Abb. *n. 4.* & Jo.
de Anania,*n.5.* Henr.Boich. *in fin. operis*.ſeu in *c.*
ult.circa finē de verb.ſignif. Cardin. Turrecrem.in
d.c.*Non mediocr. n.9.* Abb.*conſ.99. incipien. Qui-*
dam condidit teſtamentū, n.5. verſ. Nunc tertiū du-
bium,lib.2. Roch.de Curte *in tract. de jurepatr. in*
45 *ver. Honorificum, q.57.* Cæſar. Lambert. *eod. tract.*
lib.3.in 3 q.principali,art.3. Petr. Brixien.*in ſuo Re-*
pertorio, in ver. Miſſa, ubi teſtatur hanc quæſtio-
nem fuiſſe diſputatam in Concilio Baſilienſi, ſe-
que ex deputatione Concilii plenè allegaſſe, & ad-
duxiſſe dicta Theologorum in *4.diſt.45.* Præpoſ.
in cap. *Sacroſanctæ. num. 2. 22. diſt.* ubi teſtatur
hanc eſſe communem Doctorum opinionem. Na-
varr. *in Man.c.25. n. 92. & n.111. verſ. Trigeſimo*
quinto, & *conſ.8.n.2.* & *conſ 9 n 2.de celebr. Miſſar.*
& latius *in Enchirid de orat.cap. 20.n.77.* & in d.c
Non mediocriter,de conſecr.diſt.5. Petr. Navarr.*de*
reſt.lib.2.c.2.a n.262. & Covarr. in c. *Alma Mater,*
par, 1.§.5. n.9. ubi aſſerit hanc ſententiam verio-
rem, & frequentiori calculo receptam eſſe, &
pro illa citat Innoc. in c. *penult. Ne Prælat. vic.*
ſuas, qui tamen nihil in propoſito.

Et ex Theologis veteres Scholaſtici omnes, &
in ſpecie S.Bonaventura *in 4.ſententiarum, diſt.45*
art.2.q.3. ad ult. Richar. de media villa, *ibid.q.3*
Duran. *ibidem q.3.n.11.* Petr. de Palude, *q.2. art. 1.*
concl.1. & 2. Major.*q.2.* Scot. *quodlibeto 20.§. De*
primo, & §. De ſecundo, Gabriel. *lect. 27.in Canone*
littera I. & littera K. Adrian. *quodlibet 8. art. 3. in*
ſolutione tertiæ rationis, Jo. Medina, *In tract. de orat.*
cap. De valore orationis pro multis fuſe, Sot. *in 4. diſt*
15.q.2. art.4.§. Illis autem, & §. Quocirca, ubi etiam
teſtatur in ſuo ordine Decretum eſſe, ne quis pro
una Miſſa à pluribus eleemoſynam accipiat, Gre-
gor. de Valent. *in 3.par. diſp. 6.q.10. punct. 1. §.25.*
Henriq. *in ſumm. lib.9.cap.19.§.5.* Suar. *tom.3.in 2.*
par.diſp.79.ſect.12. & *diſput. 86. ſect.4.* & *tom. 4.*
diſp.48.ſect.6. Gabriel Vaſquez *3.par. diſp. 231.*
cap.5. Petr. Ledeſma *in ſumma p. 1. de Sacram. ubi*
de Euchar.c.17.concl.23. Tolet.*lib.2. inſtit. Sacerd.*
c.8. Coninch.*de Sacram.q.83.art.1.dub.10.§. Et*
probatur. Citari etiam poteſt pro hac parte Vigu-
erius, ēa licèt nonnulli cum citent pro contraria.
Nam *in lib. inſtruct. Sacer.c.16.verſ. Decimoſexto*
affirmat oppoſitam opinionem probatam non
eſſe, quia, inquit, eſt diminutiva Divini cultus; nā
qui hoc petens ſaltem implicitè, vult hoc ſacrifi-
cium pluries fieri; & ſi ſciret Sacerdotem ab alio
accepiſſe pecuniam, & promiſiſſe pro illo cele-
brare, alium Sacerdotem adiret: & concludit eū,
qui hoc faceret, non eſſe tutum in conſcientia, nec
excuſari à reſtitutione. Ex Summiſtis verè idem
tenent Piſan. *in ver. Suffragium, §.7. & 8.* Roſel. *in*
ver. Miſſa, §.22. & Tabien. *in ver. Reſtitutio, §. fin.*
ubi ait contrariam opinionem communiter re-
46 probari à Theologis & Canoniſtis. Hæc ſententia
apertè eſt D.Th. prout eam illi expreſsè attribuūt,
Abb. Turrecr. & Covar. *locis cit.* & Sylveſt. *in ver.*
Miſſa, 1 q.9. & inferiùs explicabitur, *n.52.*

Sicut autem hæc ſententia receptiſſima eſt, &
47 anthoritate Eccleſiæ approbata, ut inferiùs pate-
bit *n. 65.* ita conſtilis nititur fundamentis, quo-
rum illud eſt præcipuum, quod valor ſacrificij ex
opere operato, quamvis ſi conſideretur in actu
primo, ut dicunt Scholaſtici, id eſt in ſeipſo intenſi-
vè, ſeu quantum ad ſufficientiam, & indetermi-
natè ſit infinitus, eò quod Chriſtus Dominus, qui
eſt principalis offerens, in hoc ſacrificio immola-
tur, ſit infinitæ virtutis, dignitatis, & meriti; ideo-
que in ſui quantitate ſufficiens ſit ad ſatisfacien-
dum pro omni pœna, nec unquam ſit applicabilis
ad tot, tantoſque effectus, quin ſemper ad plures
& majores infinitum in omni genere impetra-
biles applicari poſſit ad exemplum potentiæ Dei
infinitæ, quæ plura ſemper poteſt in infinitum, c.
Nullus, verſ. Sed quoniā, de pœnit. diſt.7. cap. *Prin-*
cipium, §. Charitas, de pœnit. diſt.2. Theol. *in 1.ſent.*
diſt.43. tamen ſi conſideretur in actu ſecundo, ſci-
licet extenſivè, & determinativè, ſeu quantum ad
efficientiam, & reſpectu effectus, eſt finitus, ſeu ut
alii explicant, applicatur finitè, & limitatè ad fi-
nitos effectus, & hanc doctrinam ab omnibus re-
ceptam eſſe teſtatur Navarr. *in Manual. cap. 25. n.*
110. verſ. Trigeſimoquinto. Quod adeò verū eſt, ut
nec ſacrificio Crucis cruento concedatur effica-
citas infinita, nam licet fuerit infiniti valoris quo-
ad ſufficientiam, finiti tamen fuit quoad efficien-
tiam, quia non producit niſi effectus finitos, ut e-
gregiè explicat D. Thom. *in 3.par q.79. art.7. ad*
ſecundum, & ex aliis obſervat Suar. *tom.3.in 2.par.*
diſp.79.ſect.11. & Gabriel Vaſquez *in 3 par. diſput*
48 *230.cap.3.* Unde Cajet. *tom. 2. Opuſcul. tract.3 in*
præallegat.c.2 verſ. Verumtamen (Sicut, inquit,)
infinitas effectus Chriſti Crucifixi eſt ſecundum
ſufficientiam, & ſecundùm naturam cauſæ uni-
verſalis, indeterminatæ ſcilicet, & non determi-
natæ ad hunc aut illum, ita hoc ſacrificium eſt &
ſui ipſius natura infinitæ ſufficientiæ, & indeter-
minatæ efficaciæ. Verumtamen ſicut efficacia
Paſſionis Chriſti quoad efficientiam determina-
tur ad hunc per hoc, vel illud Sacramentum, ita
efficacia hujus ſacrificii non quoad ſufficienti-
am, ſed quoad efficientiam per applicationem Sa-
cerdotis determinatur ad hunc, vel illum, pro
49 quo offertur.) Hæc ille Itaque effectus ſacrificii
ad quem obtinendum Miſſa petitur, & promitti-
tur, finitus eſt. Finitum autem in plures diviſum
minus habetur à ſingulis, quàm ſi totum habere-
tur ab uno, cap. *Cum. M. in princ. ſuprà de conſtitut.*
cap. *fin. verſ. Quamque inter pauciores, de conceſſ.*
Præben. lib.6. & in hac ſpecie notant. *hic.* Joan. An-
dr. *num.5. in gloſſ.3. verſ. Decas*, Butr. *n.8.* Anchar.
n.5. & reliqui interpretes. Turrecrem. in d.cap.
Non mediocriter, n.9. in fin de conſecr. diſt.5. & Syl-
veſt. *in ver. Miſſa, 1. n. 9. verſ. Sed iſta opinio.* Quid-
quid igitur datur ſecundo, adimitur primo, &
neutri ſatisfit; & conſequenter Sacerdos, qui u-
nicam Miſſam dicit pro pluribus, à quibus plura
ſtipendia accipit, peccat contra juſtitiam, nec li-
berationem conſequitur, quia minus ſolvit, l. *Si*
ſtipulatus, §. Qui decem debet, ff. de ſolut. l.2. §.1. & l.
In executione, §. Pro parte, ff. de verb. obligat. nam, ut
formaliter arguit Scotus *quodlibet 20. in princ.*
{Qui tenetur ad majus bonum non ſatisfacit ſol-
vendo minus bonum. Sed duæ Miſſæ ſunt majus
bonum, quam una. Una etiam Miſſa eſt majus bo-
num ſibi ſi dicatur, pro illo, quàm ſi dicatur ſimul
pro illo, & alio. Ergo, &c.] Suffragia enim va-
50 lent per modum ſolutionis debiti, cap. *Animæ, 13*
q.2. S.Thom. *in 4. diſtinct.45.q.2.art.4.q.2.* ad pri-
51 mum, & juſtitia humana exemplatur à juſtitia
Divina, c. *Tunc vera, 12.q.3.* & in propoſito idem
docuit d. *art.4.q.1. in ſolutione quæſt.* & Card. *hic n*
52 *7.* Hanc autem doctrinā, & diſtinctionē duplicis
valoris in Miſſa eſſe ipſius S.Thom. exiſtimo tam

eſſe clarum, quàm quod clariſſimum. Sed quia à nonnullis id controvertitur, abs re non erit illius verba hic fideliter referre. Nam, (ut inquit Sylveſt. *in ver. Miſſa, 1. q. 9.*) fundamenta ab ipſo petenda ſunt, qui in hujuſmodi ſecretis ſemper aut ratione, aut revelatione fuit edoctus antequam ſcriberet; ejuſque doctrina fuit ſolemniter approbata per Extravag. Joan. XXII. & per Bullam Urbani V. directam Archiepiſcopo, & Cancellario, & Magiſtris, & univerſis in civitate Tholoſana, cujus extrema verba ſunt hæc: (Volumus inſuper, & tenore præſentium vobis injungimus, ut B. Thomæ doctrinam tamquam veridicam, & Catholicam ſectemini, eamque ſtudeatis totis viribus applicare.) Refert idem Sylveſt. *in ver. Lex, n. 9 in 3. dicto principali.* Ipſe igitur Angelicus Doctor licet, ejus verba in alium ſenſum ab aliquibus detorqueantur, *in 3. par. q. 79. art. 5.* ſic ait: (Quamvis ergo hæc oblatio ex ſui quantitate ſufficiat ad ſatisfaciendum pro omni pœna; ecce valor infinitus quoad ſufficientiam : tamen fit ſatisfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus ſecundùm quantitatem ſuæ devotionis, & non pro tota pœna, ecce valor finitus, & limitatus, quoad efficientiam, & determinatos effectus.) fortè tamen hic locus vitari poſſet propter ea, quæ dixi ſupra *n. 32.* Sed idem apertius docuit in 4. *diſt. 45. q. 2. art. ult. q. ad ultim. argumentũ,* in hæc verba. (Quamvis Chriſti virtus, quæ continetur ſub Sacramento Euchariſtiæ, ſit infinita (ecce valor ſacrificii infinitus ſecundùm ſe, & indeterminatè] tamen determinatus eſt effectus, ad quem illud Sacramentum ordinatur; unde non oportet, quòd pro unum Altaris ſacrificium tota pœna eorum, qui ſunt in Purgatorio, expietur : unde etiam quandoque plures Miſſæ in ſatisfactionem unius peccati injunguntur.] Hæc ibi. Ecce infinita virtus ſacrificii applicata finitè, ac limitatè ad determinatos effectus. Rurſus

53 *in eod. art. 4. q. 2.* proponit in terminis quæſtionem, utrum ſuffragia facta pro multis tantundem valeant ſingulis, ac ſi pro unoquoque ſingulariter fierent, & in verſ. *Sed contra,* ſic ait. [Suffragium habet finitam efficaciam. Ergò diſtributum in multos minus prodeſt ſingulis, quam prodeſſet ſi fieret pro uno tantum.] Et in corpore [Si valor, [inquit,] ſuffragiorum conſideretur in quantum ſunt ſatisfactiones quædam per intentionem facientis translatæ in mortuos, tunc magis valet ſuffragium ei, quod pro eo ſingulariter fit, quam pro eo, quod communiter fit & multis aliis; Sic enim effectus ſuffragii dividitur ex Divina Juſtitia inter eos, pro quibus ſuffragia fiunt. Hæc S. Thomas.

Quòd autem ſacrificii valor ex opere operato
54 ſit finitus, & taxatus quantum ad efficientiam, deducitur etiam ex Scoto *in prealleg. Quodlibet, 20. in §. De tertio,* quia bonum quod debetur virtute ſacrificii correſpondet ſecundum plenam juſtitiam alicui merito in Eccleſia: hoc autem meritum eſt finitum, & certi gradus: ergo ſibi ſecundùm juſtitiam plenam correſpondet bonum certi gradus reddendum, ad hoc cap. *Tempus,* & cap. *Non æſtimemus, 13. quæſt. 2.* & l. *Et virtutum, in princ. C. de ſtat. & imagin.*

Sed & Dominus in cœna noviſſima ordinavit ut tam Apoſtoli, quos tunc novi teſtamenti Sacerdotes inſtituit, quam alii Sacerdotes aſſiduè offerrent corpus, & ſanguinem ſuum, dum ait, *Hoc facite quotieſcunque, &c.* ut 1. *ad Corinth.* 11. Ergo noluit ut ex unico ſacrificio, & ſemel ab Apoſtolis peracto infiniti effectus producerentur, ſed ut cujuſque oblationis eſſet fructus taxatus, & certi gradus ad hoc ut auguſtiſſimum hoc ſacrificium, ſine quo Religio non poteſt conſiſtere, frequentaretur in Eccleſia, tum ut memoria Dominicæ Paſſionis in finem uſque ſæculi permaneret, tum ut illius ſalutaris virtus in remiſſionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur, prout hæc leguntur in Decreto Concilii Tridentini *ſeſſ. 22. de ſacrific. Miſſæ, c. 1. & cap. 2.*

Hujus autem Divinæ ordinationis clariſſimum argumentum eſt, quod Eccleſia, quæ fideliſſima interpres inſtitutionis Chriſti, cùm à Spiritu Sancto regatur, c. *Qui contempta,* & c. *Fruſtra, 8. diſt.* c. *Loquitur, 24. q. 1.* c. *Quis neſciat, 11. diſt.* quæ vel à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erraſſe probatur, c. *A recta, ead. cauſ. & quæſt.* multas Miſſas ad eandem rem obtinendam offerre conſuevit. Ergo Divinam inſtitutionem ita eſt interpretata, ut valor Miſſæ quantum ad efficientiam, & prout determinatur ad hunc, vel illum non ſit infinitus, alioquin ſupervacaneum fuiſſet ad unũ ſpecialem effectum unius rei impetrandæ plures Miſſas inſtituere, ſi unica ſufficeret ad impetranda omnia quæ petuntur. Dicitur enim fruſtra fieri, cum non perficitur id cujus gratia fit, ut habetur in *2. Phyſicorum, c. 2. tex. 62.*

55 Quod etiam comprobatur ejuſdem Concilii Decreto, *c. 4. ſeſſ. 25.* ubi datur facultas Epiſcopis in Synodo Diœceſena, & Generalibus Ordinum in Capitulis generalibus reducendi onera Miſſarum celebrandarum. Et quotidie etiam Sedes Apoſtolica conſuevit ejuſmodi onera Miſſarum cum certis conditionibus ad pauciorem numerum reducere. Quod certè ſuperfluum fuiſſet, ſi unius Miſſæ celebratione poſſet oneribus omnibus ſatisfieri. Conſuetudo autem Eccleſiæ prævalet authoritati cujuſcunque Doctoris, S. Thomas 2. 2. *quæſt. 10. art. 12.* & *quodlib. 2. art. 7.*

Similiter ut formaliter ratiocinatur idem S.
56 Thom. *in 4. diſt. 45. q. 2. art. 4. q. 2.* in ſolutione quæſtionis. Melius eſt plures juvare, quam unum. Si ergo ſuffragium pro multis factum tantum valeret ſingulis, ac ſi pro uno tantùm fieret, Eccleſia non debuiſſet inſtituere, ut pro aliquo ſingulariter Miſſa diceretur, ſed ut ſemper diceretur pro omnibus fidelibus. Quod patet eſſe falſum, ad hoc textus optimus in cap. *Sacroſancta, verſ. Et licet, 22, diſt.* ubi Anacletus Papa, [Licèt [inquit] pro omnibus aſſidua apud Deum omnium Sanctorum effundatur oratio, his tamen verbis Paulus Beatiſſimus Apoſtolus Romanis proprio chirographo pollicetur dicens: *Teſtis enim mihi eſt Deus, quod ſine intermiſſione memoriã veſtri facio ſemper in orationibus meis:* ex quo textu colligit ibi Gemin. *in 4. notab. n. 3.* magis prodeſſe orationem, quæ fit ſpecialiter pro uno, quam generalem, quæ fit univerſaliter pro omnibus ab Eccleſia, quod fuſius proſequitur *ibi* Præpoſ. *n. 2.* [Ad quid enim [inquit] jura facerent tantam vim inter particulares Miſſas, maximè pro defunctis, & ordinarias feſtorum, vel feriales, in quibus etiam fit generalis commemoratio vivorum, & mortuorum, ut in c. *Cùm creatura,* & c. *Quidam, de celebrat. Miſſar.*

in cap. *Et hoc advertendum*, & in cap. *penult. de conſecrat. diſt. 5.* Si non plus operaretur illi, pro quo ſit peculiaris Miſſa, quàm commemoratio generalis.) Hæc Præpoſ. facit textus cum gloſſ. in l. *Item apud Labeonem*, §. *Hoc edictum*, *in ver. Neglecta*, *ff. de injur.*

57 Et confirmatur ex conſideratione Scoti *quodlibet*, 20. §. *De primo*: nam in amicitia humana dilectus per ſupplicationem meretur majus fortum uni, quàm ſi ſupplicaret pro multis: etenim pro uno exaudiretur, ut tantum bonum impetraret ei, qui ſi pro multis peteret, vel non pro omnibus, exaudiretur, vel non tantum bonum impetraret, & iſtud eſt ſecundùm juſtam legem amicitiæ. Ergo ſimiliter apud Deum magis valet ad impetrandum oblatio ſi fiat ſpecialiter pro uno, quàm ſi fiat generaliter pro multis; ad hoc l. *Si quis mihi bona*, §. *Sed utrum. ff. de acquiren. hered.* Authen. *de nupt.* §. *Soluto*, ibi, *unde donec*, *collat.* 4. & l. *Quæro*, *ff. de action. empt.* nam quod ſpecialiter declaratur, validiùs operatur, quam quod in genere prædicatur, textus, & ibi Bald. *in princ. in l. 2. C. de ſerv. pignor. dato*, & l. *Quintus*, *la prima*, §. *Sed quod Quintus*, ibi, multum enim intereſt generaliter, an ſpecialiter hæc legentur, *ff. de aur. & arg. leg.*

58 Præterea ſi hic Sacerdos unicâ Miſsâ ſatisfaceret multis, quorum ſinguli eleemoſynam contulerunt pro unius Miſſæ celebratione, eadem ratione hic Sacerdos unica Miſſa ſatisfaceret ei, à quo plura ſtipendia accepiſſet pro pluribus Miſſis celebrandis. Hoc autem conſtat eſſe falſum; damnaretur enim ab Eccleſia, ut quis unica Miſsâ ſatisfaceret Miſſis B. Gregorij, quæ ſunt triginta; quippe [illegible]a, pro quo fiunt plura ſuffragia, citiùs liberatur à pœnis purgatorii, ut docet Magiſter ſententiarum in *4. diſt. 45.* & poſt eum S. Th. *quodl. 2. art. 14.*

59 Pòſtremò obſervandum eſt in ſacrificio Miſſæ triplicem reperiri offerentem, nempe Chriſtum, Eccleſiam, & Miniſtrum. De Chriſto hoc eſt expreſſum in Conc. Trident. *de ſacrif. Miſſæ ſeſſ. 22. cap. 2.* ubi ſic legitur, (Una, eademque eſt hoſtia, idem nunc offerens Sacerdotum miniſterio, qui ſeipſum tunc in Cruce obtulit, ſola offe-
60 rendi ratione diverſa) De Eccleſia id colligitur ex D. Thom. *in 3. part. qu. 79. art. 6. in corpore*, & *art. 7. ad 3.* & Scot. *d. quodl. 20.* §. *De primo*, & patet *ex ead. ſeſſ. 22. cap. 6.* ubi S. Synodus docet, Miſſas privatas cenſeri communes, quia celebran-
61 tur à publico Eccleſiæ miniſtro.) Opus enim miniſterij eſt magis principalis agentis, c. *Literis*, *ſupra de reſcript.* cap. *Mulieres*, §. *Illi vero*, *infra de ſent. excomm.* S. Thom. *in 4. diſt. 45. q. 2. art. 1. q. 3. in corpor.* De miniſtro ſimiliter hoc eſt notiſſimum: nam ut habetur in c. *Perlectis*, *25. diſt.* (Ad Sacerdotem pertinet Sacramentum Corporis, & ſanguinis Chriſti Domini in Altari conficere.) & patet ex Conc. Trident. *ſeſſ. 22. de obſerv. & evit. in celebrat. Miſſæ, c. un.* ibi; [vivifica illa hoſtia, qua Deo Patri conciliati ſumus, in Altari per Sacerdotes quotidie immolatur.] Qua de re San.
62 Thom. & Theologi *in 3. part. q. 82. per totam.* Et quidem in conſecratione quæ eſt eſſentialis oblatio, c. *Utrum de conſecrat. diſt. 2.* non Eccleſiæ ſed Chriſti perſonam agit, Ideoque ac Chriſtus loqueretur, dicit: *Hoc eſt Corpus meum.* In reliquis verò orationibus loquitur in perſona, & nomine Eccleſiæ, *Offerimus tibi Domine*, &c. *Placeat tibi*
63 *obſequium ſervitutis noſtræ.* His autem tribus offerentibus in ſacrificio Miſſæ triplex effectus reſpondet ex opere operato; ideoque Scot. *circa fin. d. quodl.* relatus à Sylveſtr. *in ver. Miſſa primo*, *n. 9. verſ. Scotus etiam*, effectum ſacrificii appellans meritum, virtualiter ſic ait. (Meritum Miſſæ in tres partes dividitur, quarum una Chriſto, alia Eccleſiæ attribuitur, tertia Sacerdoti, & hanc tertiam partem dumtaxat poteſt diſpenſare Sacerdos, qui ſi eam attribuat alicui determinatæ perſonæ, non poteſt alteri attribuere; quia tale meritum eſt finitum, & limitatum; alioquin una Miſ-
64 ſa liberaret omnes de Purgatorio, quod eſt hæreticum; & ſi eſt finitum, diviſum minuitur tandem uſque ad nihilum. Et ſi totum uni communicatur, alius nihil habet.) Hæc ex illo, cujus doctrina tota eſt ſingularis, & meritò Eccleſiæ uſu recepta, ut teſtatur Navar. *in Manual. c. 25. num. 29* & latiùs *in Enchirid. de orat. cap. 20. n. 77.* & in cap. *Non mediocriter*, *de conſecrat. diſt. 5.* & Covarr. alios adducens in d. cap. *Alma Mater. par. 1. §. 5. n. 5.* Sa-
65 nè hic abuſus, qui maximè avaritiam fovet, fidem fallit, pietatem fidelium lædit, Sacerdotes illaqueat, & animas Defunctorum fraudat debitis ſuffragiis, videtur omninò abolendus in Decretis *de celebrat. Miſſar.* de quorum editione nunc agitur, cap. *Extirpanda*, *de Præbend.* cum concordant. de quibus ibi per Hoſt. *n. 9.* Concilium Tridentinum *ſeſſ. 22. de obſerv. & evitand. in celebran. Miſſar. c. unico*, *verſ. Cùm igitur.*

Atque ita conſultis Theologis, & articulo pro rei gravitate maturè diſcuſſo S. Congreg. Cardinalium Concil. Tridentini Interpretum hanc ſententiam poſtea ſequuta eſt in ijſdem Decretis *de celebrat. Miſſar.* juſſu Sanctiſſimi D.N. Urbani VIII. me Segretario editis, & à Sanctitate ſua approbatis, & confirmatis in §. *Deinde*, quæ habentur in Bullar. *tom. 4. pag. 314.* ubi ſic legitur: (Deinde ubi pro pluribus Miſſis etiam ejuſdem qualitatis celebrandis plura ſtipendia quantumcumque congrua, & exigua ſive ab una, ſive à pluribus perſonis collata fuerint, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Eccleſijs, Capitulis, Collegijs, Hoſpitalibus, Societatibus, Monaſterijs, Conventibus, Congregationibus, Domibus, ac locis pijs, quibuſcumque tam ſæcularibus, quàm regularibus, S. Congregatio ſub obteſtatione Divini Judicij mandat ac præcipit, ut abſolutè tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint; ita ut alioquin iis, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant, quinimò graviter peccent, & ad
66 reſtitutionem teneantur. Id verò ut deinceps obſervetur exactiùs, S. Congregatio eadem authoritate revocat privilegia, & indulta omnia quibuſvis perſonis, Eccleſijs, & locis piis tam ſæcularibus, quàm regularibus cujuſcumque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti quamcumque ob cauſam conceſſa; quibus indulgetur in certarum Miſſarum, vel Anniverſariorum celebratione, aut aliquibus collectis, ſeu orationibus plurium Miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat.) Hæc ibi.

Non obſtant modo argumenta primæ opinionis oppoſitæ.

67 Ad primum enim, nempe ad textum in d. ca. *Non mediocriter*, *de conſecrat. diſt. 4.* dantur à gloſ. & Doctoribus plures ſolutiones. Prima ſolutio eſt

Ber-

Digitized by Google

Bernardi Hiſpeni, qui dixit authotitatem illem
veram, quando Miſſa æqualiter pro omnibus di-
citur; ſecus ſi intuitu unius, quia tunc licet pro o-
mnibus dicatur, plus proficit ei, pro quo orans
ſpecialiùs intendit: & hanc eſſe veram ſententiam
ſecundum Theologos affirmat ibi Atchid. *in fin.*
& Bellam. *num. 2.* Sed certè hæc ſolutio quam-
vis in ſe vera ſit, ut ex dictis conſtet; tamen non
congruit illis verbis, (ac ſi pro unoquolibet ipſo-
rum diceretur.) quæ verba oſtendunt Miſſam
dictam intuitu unius non magis prodeſſe, quam
ſi pro omnibus æqualiter diceretur. Secunda ſo-
lutio eſt gloſſæ ibi *in verb. Dum igitur*, & Abb.
68 *d. conſ. 99. n. 6. verſ. Contraria. lib. 2*, qui intelligunt
illum textum in Miſſa, quæ juxta litteram dici-
tur pro centum cum hilaritate mentis: hæc enim
non minus prodeſt ſingulis, quam ſi diceretur
pro quolibet ipſorum cum anxietate. Hæc ſo-
lutio vere eſt, ſi valor Miſſæ penſetur ex virtute
meriti, & operis operantis: ſic enim augetur jux-
ta quantitatem charitatis, & fervorie miniſtri,
c. *ipſi Sacerdotes, 1. q. 1*, & dixi ſupta *n. 35.* & quia
orans pro multis majorem habet cheritatem, hoc
reſpectu Miſſæ tantò eſt fructuoſior, quantò pro
pluribus celebretur, ut dicam *infr. n. 71.* Sed ſi va-
lor Miſſæ conſideretur ex virtute ſecrificij, & o-
peris opertai, hæc ſolutio coincidit cum ſecunda
opinione Cajetan. & eſt apertè falſa, quia fructus
ſacrificij reſpectu alterius, cui applicatur, non au-
getur, nec minuitur ex devotione, vel malitia Sa-
cerdotis, ut fusè oſtenſum eſt ſupta *nu. 28.* Tertia
ſolutio eſt ejuſdem gloſſ. ut littera ſit referenda
69 ad ipſum celebrantem, quia non minus velet ei
ſi Miſſam celebret pro centum, quam ſi pro uno,
& ſecundum hunc intellectum illud verbum *ac-
cipitur*, exponi debet, ideſt à Sacerdote celebrā-
te: & hunc intellectum approbat Abb. *loc. cit.* &
Sylveſt. *in ver. Miſſa primo n. 9. verſ. Quod autem
adducitur*, & valdè conſonat litteræ: nam ibi
70 Hieronymus poſteaquam decantationem quin-
que Pſalmorum cum alacritate, & puritate præ-
tulit totius Pſalterij modulationi cum triſtitia,
& anxietate cordis, ſtatim ſubnectit, (Dum igitur
pro centū animabus Pſalmus, vel Miſſa dicitur,
nihilminus, quàm ſi pro unoquolibet ipſorum
diceretur, eccipitur.) Quamobrem cùm loqua-
tur illativè, manifeſtè apparet eum de Sacerdote
intellexiſſe, ita ut non minus ſit ei meritorium ce-
lebrare pro multis, quàm pro ſingulis, imò me-
gis ſi moveetur ex majori fervore charitatis, c.
Charitas, de pœnit. diſt. 2. Unde hanc ſolutionem
poſuit, & S. Bonaveut. *in 4. diſt. 45. art. 2. q. 3, ad
ult.* dicens: (Hieronymus, ſicut patet ex adjunctis,
loquitur quàntum ad meritum facientis, non
quantum ad utilitetem ejus, pro quo fit.) & Scot.
d, quodl. 20. §. de primo in fin. Ultima ſolutio col-
ligitur ex doctrina D. Thom. *in 4. diſt. 43. qu, 2.
art. 4. q. 2. in corpore*, ait enim: (Si valor ſuffragio-
71 rum conſideretur ſecundum quod valent ex vir-
tute cheritatis unientis membra Eccleſiæ, ſuffra-
gie pro multis facta tantum ſingulis proſunt, ac
ſi pro uno tantum fierent, quia charitas non mi-
nuitur etſi effectus ejus dividatur in multos, imò
magis augetur, ad hoc c. 1. *verſ. Credendum, de pœ-
nit. diſt. 6.* Et ſimiliter etiam gaudium quentò plu-
ribus eſt commune, fit majus, ut dicit Auguſt 8.
Confeſſ. c. 3. & ſic de uno bono facto non minus
lætantur multi in Purgatotio, quàm unius (& hoc
primo modo intelligitur text. in d. c. *Non me-
diocriter*, ſecundum Card. *hic n. 6. verſ. Per hoc re-
ſpondetur*, Abb. *d. conſ. 99. n. 6. verſ. Vel tertiò*, &
73 Tabien. *in ver. Reſtitutio, §, fin.*) Si autem conſi-
deretur valor ſuffragiorum, in quantum ſunt ſa-
tisfactiones quædam per intentionem fecientis
translatæ in mortuos, tunc magis valet ſuffragiū
alicui, quod pro eo ſingulariter fit, quàm quod
pro eo communiter fit, & multis alijs, ſic enim ef-
fectus ſuffragij dividitur ex Divina Juſtitie inter
eos, pro quibus ſuffragie fiunt.) Hæc S. Thomas,
qui idem docuit *quodl. 2, art. 14.* ut dixi ſup. *n. 38.*
Cujus verbe, licèt illius mentionem non faciat,
ferè ad litteram tranſtulit Jo. Andr. *hic n. 5, in gl.
3, verſ. Dicas*, & ſequuntur communiter DD. no-
ſtri, ut inquit Abb. *ubi ſupr.* quinimò tam Theolo-
gi, quàm Canoniſtæ, & Summiſtæ communiter,
teſte Tabiena *loc. cit.*
74 Ad ſecundum patet reſponſio ex dictis ſup.
n. 47. in 1. arg. pro hac ſententie: nam etſi valor
ſacrificij in ſeipſo, & quantum ed ſufficientiam
infinitus ſit; eſt tamen finitus quentum ad effi-
cientiam, ſeu applicetur finitè, & ideò diviſus in
plures minus prodeſt ſingulis. Præterea, ut ait
Scot. *d, quodl 20. in fin*, (virtus ſacrificij non adæ-
quatur valori eius, qui continetur in ſacrificio:
non etiam adæquatur merito Paſſionis Chriſti,
ſed correſpondet alicui merito in Eccleſia, quod
quidem meritum eſt finitum.)
75 Ad tertium reſpondetur ex D. Thome *in 4. di-
ſtinct. 45. quæſt. 2. art. 4. quæſt. 2, in reſponſione ad
primum*; non procedere ſimilitudinem inter le-
ctionem, & ſuffragia: quorum ſuffragia ut ſunt ſa-
tisfactiones quædam non proſunt per modum a-
ctionis, ſicut doctrina prodeſt, quæ, ſicut etiam o-
mnis alia actio effectiva habet ſecundum diſpoſi-
tionem recipientis, ſed velet per modum ſolutio-
nis debiti: & ideo non eſt ſimile, ſequitur Turre-
crem. in d. c. *Non mediocriter, n. 9. verſ. Ad ſecun-
dum, de conſecr. diſt. 5.*
76 Et eodem modo reſpondetur ed exemplum
de candels, nam, ut inquit S. Thom. *in prææalleg.
diſt. 45. q. 2, art. 4: q. 1. ad primum.* Suffragia pro-
ſunt per modum luminis in quentum à mortuis
acceptantur, & ex hoc quamdam conſolationem
recipiunt, & tantò majorem, quantò mejori cha-
ritate ſunt prædi ti. Sed in quantum ſuffragia ſunt
quædam ſatisfactiones per intentionem facien-
tis tranſlata in alterum, non ſunt ſimilia lumini,
ſed magia abſolutioni alicuius debiti: non autam
eſt neceſſe, ut ſi debitum pro uno ſolvitur, ex hoc
aliorum debitum ſolvatur.

Ad quartum reſpondetur orationem conſide-
rari, & ex parte orantis, & ex perte eius, qui ora-
tur, & ex utroque effectus eius dependet, & ideo
quamvis Divinæ virtutis non ſit magis difficile
abſolvere multos, quam unum, tamen huiuſmodi
oratio non eſt ita ſatisfactoria pro multis, ſicut
pro uno. Ita S. Thomas *in 4. diſtinct. qu. 2, in reſp.
ad tertium.*
77 Ad quintum reſpondetur ex Scoto *d. quodl.*
20. in Miſſa requiri triplicem valorem, videlicet
generaliſſimum, medium, & ſpecialiſſimum, ut
latiùs dicem infra *n. 94.* & omiſſo ultimo, qui
ad rem præſentem non pertinet, generaliſſimus
eſt, qui debetur generaliter toti Eccleſiæ, necnō
iis, quorum fit mentio in Canone. Medius eſt qui
debetur ei, quem Sacerdos cogitet in *Memento.*

Primus

Primus valor applicatur juxta intentionem Eccleſiæ independenter ab intentione Sacerdotis. Secundus applicatur à Sacerdote juxta intentionem ipſius. Non igitur mirum ſi ex applicatione primi valoris, quam facit Eccleſia, nihil decreſcat de valore, quem applicat Sacerdos; quia cùm ſint ſeparati, ex diviſione unius in plures, non ſequitur diminutio alterius, arg. l. *fin. ff. de calumn.* l. *Cum actum. ff. de negot. geſt.* & l. *Papinianus ex ult. ff. de minor.*

78 Ad confirmationem autem reſpondetur ex obligatione, quam facit Eccleſia pro circumſtantibus, & generaliter pro omnibus fidelibus, idcircò nihil decreſcere unicuique, quia, ut advertit Cajetan. *tom. 2. opuſ. tract. 3. cap. 2.* & ex illo Gabriel Vaſq. *in 3. part. diſp. 23. 1. c. 3.* ſive in Eccleſia ſint plures circumſtantes ſive pauciores, unicuique taxatur fructus ex opere operato pro modo quantitatis fidei, & devotionis cuiuſque: & ideo in Canone dicitur, *& omnium circumſtantium, quorum tibi fides cognita, & nota devotio, &c.* Nihil mirum igitur ſi hoc ſacrificium generaliter oblatum non minus proſit ſingulis eorum ſi offeratur pro pluribus, quàm ſi pro paucioribus, quod fuſiùs explicat Navar. *in Manual. c. 25. n. 110. verſ. Arbitror autem.*

79 Ad ultimum motivum, quod unico jejunio poſſit ſatisfieri pluribus cauſis ieiunandi, reſpondet Abb. *in præcitat. conſ. 99. nu. 6. verſ. Ad ſecundũ lib. 2.* Procedere quando quælibet illarum cauſarum concernit certum diem: oportet enim ut impleatur eadem die meliori modo, quo poteſt. Sed magis adæquatè ad hoc objectum reſpondet Scotus *dicto quodlib. 20. circa finem, verſ. De tertio*, diſtinguendo an plures obligationes ſint ad idẽ numero, an verò ad idem in ſpecie; & quidem ut ipſe ait, (ſi ſint ad idem numero, ut quando pluribus obligationibus obligor hâc ſextâ feriâ ieiunare, puta ex præcepto Eccleſiæ, quia eſt ſexta feria quatuor temporum, & iterum quia eſt vigilia Apoſtoli ieiunanda, & iterum ex regula mea: Iſtis obligationibus, quia ſunt ad idem numero, ſatisfacio uno actu ieiunandi: ſecùs autem eſt ad idem ſpecie, & ratio videtur, quia obligatio non eſt ad impoſſibile ſolvi. Quotcumque autem ſunt obligationes ad hoc, nulli poteſt ſatisfieri niſi ſolvendo hoc: non ergo tenetur ad aliud. Sed quando ſunt plures obligationes ad idem in ſpecie, poteſt ſatisfieri eis ſolvendo aliud, & aliud. Nunc autem in caſu propoſito eſt alia, & alia obligatio completa, & ad idem in ſpecie, ſcilicet ad dicendam Miſſam. Ergo ſimpliciter non ſatisfacit niſi reddat diſtincta.) Hæc Scotus. Probatur hæc in l. *Quibus idem, ff. de verb. obligat.* in l. *Si non ſortẽ, §. Libertus. ff. de condit. indeb.* in l. *Si uſusfructus mihi, ff. de uſufruct.* in l. *Cum plures, ff. de evict.* & ex notatis per DD. in l. *Titium* ubi in ſpecie Jaſ. *n. 8. ff. de verb. oblig.* Ad id verò, quod generaliter aiũt de probabilitate opinionis oppoſitæ, reſpondeo uti falſam, & omni probabilitate deſtitutam authoritate Apoſtolica reprobatam fuiſſa in præallegatis Decretis *de celebrat. Miſſar.* & in declarationibus poſteà editis, ut inferius patebit, & quatenus eſſet probabilis, tamen Sacerdotes in hac materia, in qua vertitur periculum animæ, tenentur ex præcepto tutiorem partem amplecti, ut probavi latiſſimè in cap. *Ne innitaris, ſuprà de Conſtitut.* Cùm præſertim, qui conferunt eleemoſynam pro celebratione Miſſæ, non petant opiniones, ſed id, quod certum eſt, videlicet integrum ſacrificium, argum. cap. *Si quis autem, de pœnit. diſtinct. 7.*

80 Sed circa prædicta quadruplex occurrit difficultas. Prima, an ſi ſtipendium non ſit juſtum, eò quòd deficiat ab eo, quod ad ſuſtentationem celebrantis lege, vel conſuetudine taxatum eſt, liceat tunc Sacerdoti pro unius Miſſæ celebratione plura ſtipendia accipere uſque ad præfinitam taxam. Ratio dubitandi eſt, quia miniſtrantibus in Altari debentur ſtipendia ex juſtitia cap. *Ex his. 12. q. 1.* cap. *Quicumq;* cap. *Charitatem.* & cap. *Eccleſiaſticus. 12. q. 2.* cap. *Cum ſecundùm, de Præb.* Nã qui Altari ſervit, de Altari vivere debet 1. ad Corinth. 9. *Et dignus eſt operarius mercede ſua.* 1. ad Timoth. 5. *nec denario fraudari debent in vinea Domini operantes*, cap. *fin. de Magiſtr.* Ergo ſi Sacerdos neceſſariam ſuſtentationem non habeat, & merces non reſpondeat labori, contractus eſt injuſtus, ac proinde licebit ei jure ſuo uti, ſeque indemnem ſervare plura ſtipendia partiaria ad ſui ſuſtentationem accipiendo uſque ad quantitatem præfixam, & unica oblatione omnibus ſatisfacere, Ita Sot. *de juſt. & jur. lib. 9. q. 3. art. 1.* Canus, & alii, quos ſequitur Suar. *tom. 3. in 3. parte. diſput. 86. ſect. 4.* & Azor *inſtit. moral. tom. 3. lib. 12. c. 6. §. Mihi verò* Sed hanc opinionem refellit Navarr. *in Manual. cap. 25. n. 92.* eamque expreſsè reprobavit S. Congregatio Concilii tum in præallegato Decreto *de celebrat. Miſſar. §. Deinde*; in illis verbis; Plura ſtipendia quantumcumque incongrua, & exigua tum in declaratione poſteà edita tenoris infraſcripti, videlicet, an cùm Ordinarius præſcripſerit eleemoſynam congruam juxta qualitatem loci, perſonarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes ſtipendium minus congruum teneantur Miſſas illis ab offerente præſcriptas ce-
81 lebrare: Sacra Congregatio cenſuit teneri. Et quidem jure optimo; nam in ſtipulationibus, & aliis contractibus, qualis dicitur celebrari inter dantem eleemoſynam, & Sacerdotem, nempe do ut facias, ut notatur in cap. *Signatum, de Præb.* ſemper primò id ſequimur, quod actum eſt à partibus l. *Semper in ſtipulationibus*, & ibi Decius *in 1. notab. ff. de reg. jur.* & l. *Sed Celſus, §. Sed ſi fundus, ff. de contrahẽ. empt.* Contractus enim ex conventione legem accipiunt, ut in reg. ſexti *Contractus*, & in l. *Contractus, ff. eod.* Unde ſi Presbyter liberaliter, & gratis cuipiam promiſiſſet Miſſam dicere, utique teneretur ſtare promiſſis, quantumcumque nudum eſſet pactum, & non veſtitum cohærentia rei, vel contractus, cap. 1. *Cum materia, ſuprà de pactis, c. unic. eodem tit. lib. 6. Eleutherius, 18. quæſt. 2.* alioquin frangeret fidem ſecundùm Tabien. *in ver. Reſtitutio, §. fin. verſ. Concludo igitur*, Ergo multò magis tenetur ſtare promiſſis cùm ſe obligavit ſtipendio accepto quantumvis incongruo, & exiguo imputet enim ſibi qui accipit eleemoſynam ad victum inſufficientem, & tamen promiſit ſacrificium offerre. Videtur enim ſic favori ſuo renunciare, prout poteſt, l. *Si quis in conſcribendo, C. de pactis*, ad exemplum ejus, qui acceptat beneficium tenue, quia non propterea excuſatur à reſidentia, & ſervitio, cap. *Conquerente*, & ibi DD. *ſuprà de Cler. non reſid.* gloſſ. in cap. *Clericus victum, in ver. Vigilius, 91. diſt.*

Nec

82 Nec refragantur illa verba decreti *de celebrat. Miſſar*. Sacerdos quib' adſtringitur ad tot Miſſas celebrandas, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint. Quoniam ex S. Congregationis ſententia intelligi debent de præſcriptione facta ab eo, qui eleemoſynam tribuit, non autem ab Ordinario. Quod ſi tribuens eleemoſynam numerum Miſſarum celebrandarum non præſcripſerit; tunc enim Miſſæ celebrari debeot quot præſcripſerit Ordinarius ſecundùm morem civitatis, vel provinciæ. Habentur ſupraſcriptæ declarationes in Bullar. *tom. 4. pag.* 317. Prætereà ſi Sacerdos aliundè haberet unde viveret, utique non liceret ei plura ſtipendia utcunque minima accipere pro unius Miſſæ celebratione, ut idemmet Sot. fatetur *eod. art. 3.* Igitur nec ratione Paupertatis id ei licebit. Tum quia paupertas ſacrificantis non tollit juſtitiam, nec debitum al-
83 teri, arg. c. *Ex tenore. de foro compet.* & c. *Denique, 14. q. 5.* Tum quia Miſſæ ſacrificiũ non eſt inſtitutũ ad pauperum inopiam ſublevandam, quin potius ſanxit Eccleſia, ut nullus pauper ordinaretur, ut cap. *Non liceat*, c. *Epiſcopus*, c. *Tuis*, & cap. *Cum ſecundùm, de Præb.* & qui ordinatus in paupertatem incideret, artificiolo, vel agricultura ſibi victum quæreret, c. *Clericus victum, 91. diſt.* cùm non deceat eos, qui Divinis obſequiis adſcripti ſunt, cum Ordinis dedecore mendicare, Concilium Trident. *ſeſſ. 21. cap. 2.* Tum denique, quia ſacri Canones in aſſignatione ſtipendii non conſiderant paupertatem, ſed mercedem laboris, cùm nemo militet propriis ſtipendiis, cap. *Cùm ex officii, de præſcript.* & probatur in c. *Clerici, 1. q. 2.* perpendendo illum textum, ut dixi in cap. *Si quis ſanè. n. 7. ſupra de peculio Clericor.* Ergo ſi Sacerdoti habenti unde vivat non licet plura ſtipendia etiam incongrua accipere, utique nec licebit pauperi. Quibus demum accedit, quod non ſolum ſacrificio Altaris, ſed & in multis aliis Sacerdos inſervit Eccleſiæ, & ut minimum Horas Canonicas recitat cap. *1. ſuprà de celebrat. Miſſar.* Igitur non tenetur ei victum præbere is tantùm, pro quo ſacrificium offert, & conſequenter ex eo quòd ſtipendium ab ipſo acceptũ ſit minus ſit congruum, non ideo minus tenebitur integrum ſacrificium illi applicare.

84 Secunda difficultas eſt an ſi conſuetudine regionis receptum ſit ut Sacerdos, qui tenetur alicui ad applicationem ſacrificii, nihilominus ab aliis quoque eleemoſynam accipiat pro celebratione Miſſæ, & unicam Miſſam celebret pro omnibus, ejuſmodi conſuetudine excuſetur necne. Et quidem Præpoſ. in cap. *Sacroſancta, n. 3. verſ. Ego tamen, 22. diſt.* format ſimilem quæſtionem; videlicet: Si conſuetudo ſit in patria ut unus Sacerdos, licèt obligatus ad Miſſam ratione beneficii, vel ſalarii, tamen accipiat onus, vel eleemoſynas pro Miſſis peculiaribus ead. die, qua ad aliam Miſſam tenetur, dicendis, & dictam Miſſam ordinariam ad quam tenetur, & pro votiva, vel peculiari faciat collectam; an Sacerdos ſit tutus propter conſuetudinem: & reſolvit eſſe tutum, nec cenſeri
85 fraudare teſtatorem, & dantem eleemoſynam pro tali Miſſa peculiari, vel votiva. Movetur, quia intentio teſtatoris, vel dantis debet in dubio intelligi ſecundùm conſuetudinem patriæ, ut notat Bart. in l. *Heredes mei, §. Cum ita, ff. ad Trebelliã* & in l. *Iuriſjurandi. §. Si liberi, ff. de oper. libert.* Imol in cap. *Potuit, in fin. de locat.* ad hoc l. *Semper in ſtipulationibus ff. de reg. jur.* ib. (Si non apparet quid actum eſt, conſequens erit ut id ſequamur, quod in regione, in qua actum eſt, frequentatur,) & ibi Decius, *n.* 8. dat concordant. Ergo legando, vel dando eleemoſynam pro tali Miſſa peculiari, vel votiva, mens dantis, & recipientis recipit interpretationem paſſivam à conſuetudine prædicta, ut ſatis ſit in ordinaria Miſſa dicere collectam votivæ, vel peculiaris.

Sed his non obſtantibus contrarium videtur de jure verius; quia hujuſmodi conſuetudo eſt prava, & nutritiva peccati, ut patet ex dictis ſuprà & *n. 51.* & præſertim, *n. 65.* & idemmet Præpoſitus loco citato fatetur ex hoc multos illaqueari in perditionem animarum ſuarum, unde non meretur nomen conſuetudinis, ſed potiùs abuſus, & corruptelæ, cap. *Schiſma, 24. q. 1.* c. *Cùm venerabilis*, c. *Ex parte*, & c. *fin. ſuprà de conſuetudine*, & ita in terminis noſtris reſolvit Scot. *cit. quodlib. 20. §. De tertio articulo, verſ. Sed numquid in caſu aliquo*, ait enim, ſimplices Sacerdotes teneri ad ſingulas Miſſas propter ſingulas obligationes: nec excuſaret eos conſuetudo de non celebrando plures Miſſas eodẽ die, quia tantum licet eis ad illa ſe obligare, de quibus fuerint certi quòd poſſint completè ſolvere, & ceſſat omnis difficultas, quia in Decretis *de celebrat. Miſſar.* à S. D. N. approbatis in §. *Deinde* diſtrictè præcipitur Sacerdotibus, ut tot Miſſas celebrent, quod ſtipendia acceperunt pro illa celebratione, ita ut alioquin non conſequantur liberationem, quinimò graviter peccent, & ad reſtitutionem teneantur, ut dictum eſt ſuprà *n. 65. & in fin. in §. Non obſtantibus*, quod omnia, & ſingula in iiſdem Decretis contenta derugatur conſuetudinibus etiam immemorabilibus.

86 Non obſtat fundamentum Præpoſiti quòd intentio eorum, qui conferunt eleemoſynam, recipiat interpretationem à conſuetudine, quia reſpondeo hoc verum eſſe, ubi conſuetudo eſt rationabilis, prout loquuntur Bart. & Imol. citati, quod non contingit hoc caſu. Ad quod adducit notabilem doctrinam Marian. Socin. *in tract. de oblat. libello. 18. n. 3. verſ. Niſi diceretur*, ubi videtur velle, ut mens offerentium non debeat interpretari ſecundùm conſuetudinem, ſi talis conſuetudo ſit à jure improbata: & proptereà quamvis oblationes factæ imagini alicujus Sancti depictæ, in muro quæri poſſint domino muri ex voluntate offerentium tacitè, vel expreſsè declarat; tamen hæc tacita voluntas non eliciatur ex eo, quòd ex conſuetudine oblationes cedant laico muri domino: quia hæc conſuetudo reprobatur in hanc conſuetudinem, 10. *q.* 1. ac proinde ab illa non eſt ſumenda tacitæ voluntatis præſumptio, ſeu declaratio. Ita in propoſito cum conſuetudo ſatisfaciendi unicâ *Miſ*ſâ pluribus obligationibus ſit improbata in præcitatis Decretis, ab illa non eſt ſumenda interperetatio voluntatis offerentium eleemoſynas.

87 Declarat hanc concluſionem Scot. *loc. cit.* ut nõ procedat (ſi conſuetudo ſit ut anniverſaria celebrentur in illis Eccleſiis, ubi corpora ſepeliuntur, & in quibus ipſi mortui dum vixerunt, perceperũt Eccleſiaſtica Sacramenta; nã ſi talis Eccleſia rationabilem conſuetudinẽ habeat, ut eod. die nõ dicatur niſi una Miſſa pro mortuis, ſi contingat eodem die plura anniverſaria concurre ſatis ſit

illis

ſtis pluribus per unam Miſſam. Rector enim, vel miniſtri non obligantur ad impoſſibile, vel omninò ad inconveniens illi Eccleſiæ, in qua miniſtrant, cujuſmodi eſſet ibi eodem die plures Miſſas pro mortuis ſolemniter celebrare, & eorum obligatio debet intelligi ſecundùm rationabilem conſuetudinem illius Eccleſiæ. Præterea
88 quilibet poteſt cedere juri ſuo conſentiendo ut Miſſa non dicatur pro ſe ſolo, ſed pro ſe & alijs ſimul, & talis ceſſio licèt expreſſè non fiat in caſu propoſito, tamen rationabiliter intelligenda eſt fieri implicitè non ſolum in animo ejus, qui ſe obligat, ſed etiam illius, cui fit obligatio, dummodo ille, cui fit obligatio, benè noverit conſuetudinem Eccleſiæ.) Hæc Scot. ſequitur Navar. *in Manual. c. 25. n. 92. in fin.* & in hoc caſu poſſet ſalvari opinio Præpoſ. in d. c. *Sacroſ.* & ita etiam intelligi poſſunt Petr. de Pal. Antonin. & alij apud Sylveſt. *in ver. Miſſa, 1. q. 10.* & Tab. *in ver. Reſtitutio. §. fin.* dicentes Sacerdotem obligatum ad plures Miſſas excuſari celebrando unam pro omnibus propter impoſſibilitatem celebrandi pro quolibet ſpecialiter, vel propter rationabilem conſuetudinem maximè apud eum, qui ſcit, vel ſcire debet; quia dolus ſcienti non infertur. Cogita tamē an huic declarationi refragetur decretum ſuperiùs relatum *n. 65. de celeb. Miſſar.* nam illius verba reſpiciunt non tantùm Sacerdotes, quibus eleemoſynæ conferuntur, ſed etiam Eccleſias, Collegia, Capitula, monaſteria, & loca pia quæcumque; jubent que tot Miſſas celebrari, quot præſcriptæ fuerint ab offerentibus eleemoſynas, & in fine tolluntur conſuetudines etiam immemorabiles. Atque ita videntur ſublatæ etiam conſuetudines Eccleſiarum, & cùm juſtitia, ut ait Scot. ubi ſupr. requirat pro ſingulis obligationibus ſingulas Miſſas, æquè requiritur juſtitia in Eccleſia Col-
89 legiata; ſicut à ſimplici Sacerdote. Tertia difficultas eſt, an beneficiati, vel Capellani, quibus diebus tenentur Miſſam celebrare ratione beneficij, vel ſalarij, poſſint ab alijs eleemoſynam accipere, & unica Miſsâ omnibus ſatisfacere.

Ludovicus Romanus *conſ. ſuo 339. incip. Dictus Monachus*, reſolvit Beneficiatum, ſeu Capellanum non teneri ſpecialiter celebrare Miſſam pro anima donantis Capellam, & ſuorum, nec generaliter pro mortuis, ſed ſufficere, ut in oratione, quæ offertur Deo in Miſſa, fiat commemoratio defunctorum in genere, quia, ut ipſe inquit, non minùs indulgentiæ accipit Patronus à Deo ex tali commemoratione generaliter facta, quā ſi pro eo ſpecialiter fieret; allegat textum, qui hoc expreſſè dicit in c. *Non mediocriter, de conſecrat. diſt. 5.* & propterea ſuperfluum eſt nomina eorum pro quibus Miſſa celebratur, ſpecificè commemorare; text. eſt in c. *Viſum*, & in c. *De nominibus de conſecr. diſt. 1.* Subijcit tamen Roman. at ſi Sacerdos vellet facere ſpecialem commemorationem, poteſt, & pium eſt ſic facere, non ut Deus intelligat, cui nihil eſt ignotum, ſed ut ſupplicantium devotior reddatur affectus, ut ait gloſſ. in d. c. *De nominibus, in fin.*

90 Cæterum opinio Ludovici admitti poteſt in eo tantùm caſu, in quo Beneficiatus, vel Capellanus ratione beneficij, vel ſalarij tenetur ad ſolam celebrationem Miſſæ, cum commemoratione ſeu collecta pro anima fundatoris, vel alterius, non autem ad applicationem ſacrificij; idque omninò certum eſt puta in inſtitutione beneficij, vel capellaniæ, ita expreſsè fuit cautum. Tunc enim cùm habeat Miſſam liberam, non prohibetur illius valorem quibus voluerit applicare, ut ſcripſi plenè in c. *Significatum, nu. 38. ſup. de Præb.* in quæſt. An Sacerdos, qui tenetur ad ſolam Miſſæ celebrationem, non autem ad illius applicationem, poſſit pro applicatione eleemoſynam accipere. At ſecus dicendum eſt cùm beneficiatus, vel Capellanus eſt obnoxius ad dicendam Miſſam pro anima ipſius fundatoris, vel dotantis Capellam, aut cujuſlibet alterius, quia tunc tenetur illis ſacrificium applicare, ut dixi in prædic. Decretali *Significatum, n. 44.* ac proinde non poteſt ab alijs eleemoſynam accipere, & unica Miſſa omnibus ſatisfacere, ita in terminis Abb. *conſ. 199. Quidam condidit teſtamentum, n. 5. verſ. Nunc tertium dubium. lib. 2.* ubi pleniſſimè conſuluit in facti contingentia, beneficiatos Eccleſiæ Cathedralis quibus diebus tenentur Miſſam celebrare ratione beneficiorum ſuorum; non poſſe adimplere alia onera Miſſarum, quas teſtator pro anima ſua celebrari mandavit, & illud conſilium ſequuntur Roch. de Curt. *de jurepatr. in ver. Honorificum, q. 57. n. 90. verſ. Limita.* Lambert. *in eodem tract. lib. 3. in 3. q. princ. art. 3. verſ. Sequitur prædicta.* & Nav. *conſ. 9. incip. Ex Concilio, n. 1. & 2. de celebr. Miſſar.* ubi redarguit Ludov. Roman. quòd malè conſuluerit, & eſt ex mente gloſ. 1. in c. *Significatum, ſu-*
91 *pra de Præb.* dum ait obligatum ad celebrandum ratione beneficij non poſſe alteri locare operas ſuas. Fundamentum hujus concluſionis eſt, quia cùm ſacrificium iam ſit uni debitum, non poteſt ſecundùm iuſtitiam alteri applicari, cùm illa obligatio præceſſerit, arg. l. *Qui prior. ff. de iudic.* & l. *Cum ex pluribus. ff. de ſolut.* & optimè per Innoc. in c. *Cum jam dudum, de præb.* vel certè quatenus obligatio fieret pro utroque, non tamen abſolutè dicitur fieri pro ſecundo, quia ex Divina iuſtitia dividitur inter eos, pro quibus offertur, & ſic diviſum minus accipitur à ſingulis, quaſi pro uno tātum ſingulariter offerretur, ut latiſſimè oſtenſum eſt ſupra *à n. 50.* Ad hoc bonus textus in ſimili in c. *Cum in illis, in fin. de Præb. lib. 6*, ubi ſi mandatur provideri de beneficio ſpectante ad collationem unius, non poteſt impleri mandatum in beneficio, cuius collatio ad eum ſimul cum alio pertinet. Ad idem facit textus in l. *Si fuerit. ff. de rebus dub.* ubi dicitur legatum impediri factum uni ex cognatis, qui primus Capitolium aſcenderit, ſi ſimul duo aſcendiſſe dicantur, vel fuit factum illi, qui monumentum fecerit, & plures dicantur feciſſe. Item facit quòd plenè notat Bart. in l. *Hoc art. ff. de hæred. inſtitut.* Unde cùm Sacerdos ſit obligatus ad celebrandum pro aliquo ſeu pro anima unius, tenetur celebrare pro illius anima, & intuitu illius dumtaxat, & non alterius; ad hoc textus optimus iuncta gloſſ. *penult* in cap. *Cum Apoſtolica, de conceſſ. præbend.* & hanc ſententiam probavit S. Congregatio Concil. tum in præallegat. Decretis *De celabrat. Miſſar.* tum in declarat. poſtea editâ tenoris infraſcripti, videlicet: An Sacerdotes qui tenentur Miſſam celebrare ratione beneficii, ſeu Capellæ, legati, vel ſalarii, poſſint etiam manualem eleemoſynam pro Miſſis votivis, aut defunctorum recipere, & unico Miſſæ ſacrificio utrique oneri ſatisfacere? S. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Inter-

pretum authoritate ſibi à Sanctiſſimo D.N. attributa cenſuit Sacerdotes, quibus diebus tenentur Miſſis celebrare ratione beneficij, ſeu Capellæ, aut ſalarij, ſi eleemoſynas pro alijs etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eàdem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere. Habetur in Bullar. *tom.4 pag.317.*

92 Quarta, & ultima difficultas eſt. An Parochus poſſit eleemoſynam accipere pro Miſſa celebranda in ijs diebus, in quibus tenetur ex præcepto celebrare pro ſuis Parochianis.

Hæc quæſtio non videtur omninò pertinere ad interpretationem Decretorum, *de celeb, Miſſar.* quia in §. *Deinde*, ſolùm ſtatuitur, ut qui ſtipendia acceperint pro Miſſis celebrandis, debeant tot Miſſas celebrare, quod ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint, atque ita hoc Decretum loquitur de Sacerdoribus accipientibus eleemoſynas manuales, non autem explicitè de obtinentibus beneficia Eccleſiaſtica.

93 Sed quæſtionis ſolutio videtur magis pendere ab intelligentia decreti Concil. Trid. *in cap, 1, ſeſſ. 25.* ubi diffinitur præcepto Divino mandatum eſſe omnibus curam animarum habentibus oves ſuas agnoſcere, & pro his ſacrificium offerre: nam ſi Parochus teneatur applicare ovibus ſuis Miſſæ ſacrificium, certum erit eum non poſſe eleemoſynam manualem accipere pro ejuſdem ſacrificij applicatione, ex his, quæ latiſſimè ſuperiùs deducta fuere à *n 44.* Contextus Concil. tres habet intellectus: quidam enim exponunt verba illa, *pro his ſacrificium offerre*, ideſt pro eorum comoditate ad hoc, ut ipſi poſſint Miſſam audire, & ſatisfacere Eccleſiæ præcepto, de quo in *c. in Dominicis. 9. q. 2*, & in cap. 2 *de Paroch.* Sed hic ſenſus non videtur admodum congruere verbis Conc. nam verbum *offerre*, & verba *pro his*, magis ipſam ſacrificij applicationem, quam populi commoditatem important, c. *Tempus, 13. q. 2.* Præterea præceptum de Miſſa audienda in Dominicis, & feſtis diebus eſt de jure Eccleſiaſtico, c. *Miſſ. ut*, ibi, Speciali ordine præcipimus, *de conſecr. diſt. 1.* Quomodo ergo Parochus adſtringitur Jure Divino ad ſacrificium offerendum, ut populus audire poſſit Miſſam, ſi populus ad id non tenetur ex conſtitutione Eccleſiæ? Pro intelligentia ſe-
94 cundi intellectus præmittendum eſt ſacrificio Miſſæ ineſſe triplicem valorem, ſeu fructum ſecundùm Scotum *quodl. 20. art. 2. & 3.* quem alij Theologi ſequuntur, & cujus doctrinam dicunt eſſe ſingularem, & uſu Eccleſiæ meritò receptam. Sot. *de juſt. & jur. lib. 3. q. 2. art. 2.* Corduba *lib. 1. q. 3. not. 4.* & Navarr. *in Man. c. 25. n. 92.* Primus fructus dicitur generaliſſimus, & hunc applicat Eccleſia per Sacerdotem ſummo Pontifici, & alijs, de quibus in Canone, & generaliter in qualibet Miſſæ celebratione. Secundus eſt ſpecialiſſimus, quo fruitur ipſemet Sacerdos dum celebrat. Tertius appellatur medius, cujus diſpenſatio cõmittitur Sacerdoti, & eum applicat illis, pro quibus offert ſacrificium. Hi autem fructus ita invicem ſe habent, ut ex applicatione unius non impediatur applicatio alterius. Ideoque Sacerdos etſi teneatur generaliter celebrare pro Pontifice, pro Imperatore, pro Epiſcopo, &c. non tamen prohibetur idemmet ſacrificium etiam pro his, qui eleemoſynam conferunt, ſicut è converſo qui tenetur ad Miſſam ratione eleemoſynæ, non tamen prohibetur, imò debet ſacrificium offerre etiam pro Papa, atque alijs prædictis, ſicut etiam tetigi ſupra *n. 77. & ſeq.* Itaque dum Concilium declarat Parochum teneri pro ovibus ſuis ſacrificium offerre, dicunt quidam hoc eſſe intelligendum quoad applicationem fructus generaliſſimi, ita ut teneatur pro illis celebrare eo modo, quo tenetur pro Pontifice, atque alijs generaliter. Id autem ut diximus non impedit quominùs poſſit applicare ſacrificium etiam particulariter offerẽti eleemoſynam, Sed neque hic intellectus videtur omninò congruere cum Decreto Concilij: nam dum Concilium declaravit teneri Parochũ offerre ſacrificium pro ovibus ſuis, indicavit in Parocho adeſſe aliquam ſpecialem obligationẽ diverſam ab illa, quam habent ſinguli Sacerdotes applicandi fructum omnibus Chriſtifidelibus. Videtur ergo verus, & conſonus verbis, & intentioni Concil. tertius intellectus, quo Parochus obligatur ad offerendum ſacrificium pro ovibus ſuis, ideſt ad ſpecialem ipſius ſacrificij, & fructus medij applicationem, quemadmodum videntur ſentire Sot. *de juſt. & jur. q. 3.* Vaſq. *in 3. part. diſp. 235. art. 6. n. 6*, & alij recentiores.

Atque hinc ſequitur, ut quibus diebus Parochus tenetur ex præcepto celebrare, & ſacrificium ſuis ovibus applicare, non poſſit eleemoſynam accipere pro ejuſdem ſacrificij applicatione, quia nimirum hic fructus medius ſacrificij jam reperitur alteri debitus ex his, quæ dicta ſunt ſupra *n. 91.* Ita in puncto cenſet Suarez. *tom. 3. in 2. part. diſp. 86. ſect. 3. §. Et juxta hanc concluſionem.*
95 Non eſt omittendum in Concil. quarto Provinciali Mediolanenſi à S. Congreg. recognito, atq; à Sede Apoſtolica approbato in tit, *De his, quæ pertinent ad ſanctiſſimum Miſſæ ſacrificium*, inter cætera prohiberi curatis, ne diebus Dominicis, & alijs, quibus tenentur celebrare pro populo, aliud ſuſcipiant Miſſarum celebrandarum onus.

96 Pro complemento materiæ libet ſubnectere declarationem Sa. Congregationis Concil. Tridentin. Sanctiſſimi D. N. Alexandri Papæ VII. juſſu editam ſuper ſecundo Decreto eiuſdem Congregationis *de celebrat. Miſſar.* cuius tenor talis eſt.

(Cùm Authores nonnulli ſcriptis ſuis etiam typis aſſeruerint Sacerdoti pro alio Miſſam recepta eleemoſyna celebranti licitum eſſe aliam eleemoſynam quoque accipere ab altero, cui partem illam fructus, ſeu valoris eiuſdem ſacrificii ipſimet celebranti debitam (ſpecialem nuncupatam) applicet: ac proinde hunc caſum ſub Decreto S. Congregat. Concil. prohibente duplex pro unica Miſſa ſtipendium, ſeu eleemoſynam recipi, non eſſe comprehenſum.

Propterea S. Congregat. Eminentiſſimorum ac Reverendiſſimorum Dominorum S. R. E. Cardinalium Conc. Trident. Interpretum, quæ authoritate ſibi per Apoſtolicam Sedem ſpecialiter attributa ſedulò curat, ne à Sacerdotibus circa celebrationem ſacroſancti Miſſæ ſacrificii, unde in nos uberrima Divinæ liberalitatis munera derivantur, avaritiæ labes ulla, aut ſuſpicio contrahatur, antedictam aſſertionem maturè examinavit, eademque prorſus reprobata ſub die 25. Januar. 1659. cenſuit.

Nulli Sacerdoti licitum eſſe præfata ratione, ſive prætextu aliarum eleemoſynarum accipere præ-

præter illam, quam accepit ab eo, pro quo Miſsā offerre tenetur: ac proinde caſum hunc eſſe comprehenſum in decretis, aliàs per eamdem S. Congregat. Concil. editis, quibus prohibetur, ne duplex ſtipendium pro unica recipiatur,

Quam S. Congregat. ſententiam ad Sanctiſſimum D. N. Alexandr. Papam VII. relatam, Sanctitas ſua ſub die 29. eiuſdem menſis approbavit, & Decretum publicari, atque ad Epiſcopos, & Generales Regularium Ordinum tranſmitti juſſit; ut ipſi doctrinam hujuſmodi per ſuos Pœnitentiarios, & Confeſſarios, ac Lectores reſpectivè inſinuari, doceri, atque in tractatibus moralibus per eoſdem imprimendos evulgari paſtorali vigilantia curent. Publicatum die 27. Octobris 1659.

57 Hinc non abſimilis eſt alia doctrina hoc tempore à nonnullis Auctoribus ſubdolè adinventa, videlicet cùm valor, ſeu fructus medius ſacrificij, de quo ſacrificans poteſt ad libitum diſponere, dividatur in ſatisfactorium, & impetratorium: ſi quis det Sacerdoti ſtipendium pro Miſſa cum applicatione fructus ſatisfactorij, & alius det eidem Sacerdoti aliud ſtipendium pro Miſſa cum applicatione fructus impetratorij; poteſt Sacerdos unicâ Miſsâ ſatisfacere utrique obligationi applicando cuilibet fructum petitū. De hac doctrina egi cum Sanctiſſim. qui viſus eſt eam improbare, juſſitque mihi, ut dubium diſcutiendum mitterem ad S. Congreg. Concil. à quo poſt paucos dies edita fuit declaratio ſequentibus verbis concepta.

A Reverendiſſimo D. Fagnano pro ſua egregia pietate, ac Divini cultus zelo dubium infraſcripto verborum tenore conceptum ad hanc Sacr. Congregat. iubente Sanctiſſimo D. N. tranſmiſſum fuit.

An Sacerdos, qui unum ſtipendium accepit pro celebratione Miſſæ, v. g. pro defuncto, & ſic cum obligatione applicandi fructum ſatisfactorium, & aliud ſtipendium pro celebratione Miſſæ, v. g. pro infirmo, & ſic cum obligatione applicandi fructum impetratorium, poſſit unicâ Miſſa utrique obligationi ſatisfacere, applicando defuncto ſatisfactorium, & infirmo impetratorium: Anve hoc caſu locum habeat Decretum ſecundum S. Congreg. Conc. *de celebr. Miſſar.*

Die 13. Decembris 1659. S. Congregatio Eminentiſſimorum, ac Reverendiſſimorum Dominorum S. R. E. Cardinalium Concilij Trident. Interpretum reſpondit quoad primam partem non poſſe ſatisfacere. Quo verò ad ſecundam habere locum.

De Parochiis, & alienis Parochianis:

Cap. Si Epiſcopus,

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopatus dividitur modo hic expreſſo inter Epiſcopum ſubſtitutum Epiſcopo hæretico, & ipſum hæreticum reverſum, & ex diſpenſatione receptum.*

2 *Epiſcopi duo ex magna cauſa poſſunt conſtitui in uno Epiſcopatu.*

3 *Epiſcopus hæreticus ad fidem converſus recuperat primum locum diſpenſative.*

4 *Reſtitutio ad bona publicata non trahitur ad ea, quæ medio tempore in alium legitime tranſlata fuerunt.*

5 *Diviſionem bonorum frater major facit, & minor eligit, ſecundum opinionem Canoniſtarum, & n. 13.*

6 *Et major intelligitur non reſpectu ætatis ſed reſpectu adminiſtrationis n. 7.*

7 *Frater minor non provocat ad diviſionem, ſed provocatur à fratre majore.*

8 *Fratres ſi debeant aliquam hæreditatem dividere, non major natu debet diviſionem facere, ſed ille qui diutius res paternas adminiſtravit,*

9 *Diviſio inter ſocios ſtudij fieri debet ab eo, qui diutius in ſtudio fuit.*

10 *Frater major ſecundum Legiſtas non tenetur facere portiones, nec minor eligere, ſed diviſio facienda eſt judicis officio, vel ſortes mittendæ, & n. ſeq.*

11 *Frater poteſt fratrem ad diviſionē vocare judicio familiæ erciſcundæ, vel communi dividendo.*

12 *Index quomodo ſegerere debeat in diviſione facienda inter fratres.*

13 *Conſuetudo, ut frater major dividat, & minor eligat, teſte Auguſtino, traxit originem à diviſione Abrahæ & Loth, & n. ſeqq.*

14 *Dictum S. fulcitum auctoritate veteris, vel novi Teſtamenti prævalet dictu aliorum omniū.*

1 SI EPISCOPUS. Ponit qualiter dividatur Epiſcopatus inter Epiſcopum ſubſtitutum Epiſcopo hæretico, & ipſum hæreticum reverſum, & ex diſpenſatione receptum. Jo. Andr. Butr. Card. Anchar. Abb. & Jo. de Anan. Habet quinque dicta ad idem tendentia, quæ patent ex litera.

2 Nota primò ex textu caſum ſingularem, in quo duo Epiſcopi poſſunt eſſe unius Epiſcopatus, videlicet quando alter cum parte populi labitur in hæreſim, & alter canonicè eligitur, ſeu præficitur: nam primus cum plebe ad Eccleſiæ unitatem reverſus, & ex diſpenſatione receptus conſtituitur Epiſcopus in eodem Epiſcopatu unà cum Epiſcopo ſubſtituto, ut hic notat Bernard. poſt caſum, & eſt ſimile in c. *Non autem, 7. q. 1.* Ubi Auguſtinus acceſſit Valerio incolumi, ita ut uterq; in ſolidum eſſet Epiſcopus, & munia Epiſcopalia exerceret, ut ibi in text. & in gloſſ. *in verb. Ut non ſuccederet.* Hoc tamen ſecundùm Abb. hic *num. 3.* fieri non debet ſine magna cauſa, ne in eadem diœceſi videantur duo capita quaſi monſtrum, ut c. *Inter cætera.* & c. *Quoniam, ſupra de offic. Ordinar.* nam expreſsè hoc prohibetur in d. c. *Quoniam,* & ita hic factum fuit, tùm pro multitudine ſequentium Epiſcopum ad Catholicam fidem reverſum; tum pro utilitate, ut notat gloſ. in figuratione caſus. Cæterum, ut formaliter inquit Jo. Andr. *n. 5.* non credo, quod tuis diebus practices hunc caſum. Si enim hodie Epiſcopus ad fidem reverſus ſic reſtitueretur, Eccleſiæ aliter provideret ſubſtituto, dando alium Epiſcopatum, vel deſignando certus reditus. & Jo. Andr. & eiſdem verbis referunt Butr. *hic n. 7. in fin.* & Card. *n. 4. circa med. verſ. In quo dicit Io. Andr.*

3 Secundò notatur. Dividentes, Epiſcopum lapſum in hæreſim, ac poſtea ad Catholicam unitatem reverſum recuperare primum locum. Pro-

pretum authoritate ſibi à Sanctiſſimo D.N. attributa cenſuit Sacerdotes, quibus diebus tenentur Miſſis celebrare ratione beneficij, ſeu Capellæ, aut ſalarij, ſi eleemoſynas pro alijs etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eâdem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere. Habetur in Bullar. *tom. 4 pag. 317.*

92 Quarta, & ultima difficultas eſt. An Parochus poſſit eleemoſynam accipere pro Miſſa celebranda in ijs diebus, in quibus tenetur ex præcepto celebrare pro ſuis Parochianis.

Hæc quæſtio non videtur omninò pertinere ad interpretationem Decretorum, *de celeb. Miſſar.* quia in §: *Deinde*, ſolùm ſtatuitur, ut qui ſtipendia acceperunt pro Miſſis celebrandis, debeant tot Miſſas celebrare, quod ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint, atque ita hoc Decretum loquitur de Sacerdotibus accipientibus eleemoſynas manuales, non autem explicitè de obtinentibus beneficia Eccleſiaſtica.

93 Sed quæſtionis ſolutio videtur magis pendere ab intelligentia decreti Concil. Trid. *in cap. 1. ſeſſ. 25.* ubi diffinitur præcepto Divino mandatum eſſe omnibus curam animarum habentibus oves ſuas agnoſcere, & pro his ſacrificium offerre: nam ſi Parochus teneatur applicare ovibus ſuis Miſſæ ſacrificium, certum erit eum non poſſe eleemoſynam manualem accipere pro ejuſdem ſacrificij applicatione, ex his, quæ latiſſimè ſuperiùs deducta ſunt à *n 44.* Contextus Concil. tres habet intellectus: quidam enim exponunt verba illa, *pro his ſacrificium offerre*, ideſt pro eorum comoditate ad hoc, ut ipſi poſſint Miſſam audire, & ſatisfacere Eccleſiæ præcepto, de quo in *can Dominicis. 9. q. 2.* & in cap. 2. *de Paroch.* Sed hic ſenſus non videtur admodum congruere verbis Conc. nam verbum *offerre*, & verba *pro his*, magis ipſam ſacrificij applicationem, quam populi commoditatem important, c. *Tempus, 13. q. 2.* Præterea præceptum de Miſſa audienda in Dominicis, & feſtis diebus eſt de jure Eccleſiaſtico, c. *Miſſas*, ibi, Speciali ordine præcipimus, *de conſecr. diſt. 1.* Quomodo ergo Parochus adſtringitur Jure Divino ad ſacrificium offerendum, ut populus audire poſſit Miſſam, ſi populus ad id non tenetur ex conſtitutione Eccleſiæ? Pro intelligentia ſe-

94 cundi intellectus præmittendum eſt ſacrificio Miſſæ ineſſe triplicem valorem, ſeu fructum ſecundùm Scotum *quodl. 20. art. 2. & 3.* quem alij Theologi ſequuntur, & cujus doctrinam dicunt eſſe ſingularem, & uſu Eccleſiæ meritò receptam. Sot. *de juſt. & jur. lib. 3. q. 2. art. 2.* Corduba *lib. 1. q. 3. not. 4.* & Navarr. *in Man. c. 25. n. 92.* Primus fructus dicitur generaliſſimus, & hunc applicat Eccleſia per Sacerdotem ſummo Pontifici, & alijs, de quibus in Canone, & generaliter in qualibet Miſſæ celebratione. Secundus eſt ſpecialiſſimus, quo fruitur ipſemet Sacerdos dum celebrat. Tertius appellatur medius, cujus diſpenſatio cõmittitur Sacerdoti, & eum applicat illis, pro quibus offert ſacrificium. Hi autem fructus ita invicem ſe habent, ut ex applicatione unius non impediatur applicatio alterius. Ideoque Sacerdos etſi teneatur generaliter celebrare pro Pontifice, pro Imperatore, pro Epiſcopo, &c. non tamen prohibetur idemmet ſacrificium etiam pro his, qui eleemoſynam conferunt, ſicut è converſo qui tenetur ad Miſſam ratione eleemoſynæ, non tamen prohibetur, imò debet ſacrificium offerre etiam pro Papa, atque alijs prædictis, ſicut etiam tetigi ſupra *n. 77. & ſeq.* Itaque dum Concilium declarat Parochum teneri pro ovibus ſuis ſacrificium offerre, dicunt quidam hoc eſſe intelligendum quoad applicationem fructus generaliſſimi, ita ut teneatur pro illis celebrare eo modo, quo tenetur pro Pontifice, atque alijs generaliter. Id autem ut diximus non impedit quominùs poſſit applicare ſacrificium etiam particulariter offerẽti eleemoſynam. Sed neque hic intellectus videtur omninò congruere cum Decreto Concilij: nam dum Concilium declaravit teneri Parochũ offerre ſacrificium pro ovibus ſuis, indicavit in Parocho adeſſe aliquam ſpecialem obligationẽ diverſam ab illa, quam habent ſinguli Sacerdotes applicandi fructum omnibus Chriſtifidelibus. Videtur ergo verus, & conſonus verbis, & intentioni Concil. tertius intellectus, quo Parochus obligatur ad offerendum ſacrificium pro ovibus ſuis, ideſt ad ſpecialem ipſius ſacrificij, & fructus medij applicationem, quemadmodum videntur ſentire Sot. *de juſt. & jur. q. 3.* Vaſq. *in 3. part. diſp. 235. art. 6. x. 6.* & alij recentiores.

Atque hinc ſequitur, ut quibus diebus Parochus tenetur ex præcepto celebrare, & ſacrificium ſuis ovibus applicare, non poſſit eleemoſynam accipere pro ejuſdem ſacrificij applicatione; quia nimirum hic fructus medius ſacrificij jam reperitur alteri debitus ex his, quæ dicta ſunt ſupra *n. 91.* Ita in puncto cenſet Suarez. *tom. 3. in 2.*

95 *part. diſp. 86. ſect. 3. §. Et juxta hanc concluſionem.* Non eſt omittendum in Concil. quarto Provinciali Mediolanenſi à S. Congreg. recognito, atq; à Sede Apoſtolica approbato in tit. *De his, quæ pertinent ad ſanctiſſimum Miſſæ ſacrificium*, inter cætera prohiberi curatis, ne diebus Dominicis, & alijs, quibus tenentur celebrare pro populo, aliud ſuſcipiant Miſſarum celebrandarum onus.

96 Pro complemento materiæ libet ſubnectere declarationem Sac. Congregationis Concil. Tridentin. Sanctiſſimi D. N. Alexandri Papæ VII. iuſſu editam ſuper ſecundo Decreto eiuſdem Congregationis *de celebrat. Miſſar.* cuius tenor talis eſt.

(Cùm Authores nonnulli ſcriptis ſuis etiam typis aſſeruerint Sacerdoti pro alio Miſſam recepta eleemoſyna celebranti licitum eſſe aliam eleemoſynam quoque accipere ab altero, cui partem illam fructus, ſeu valoris eiuſdem ſacrificii ipſimet celebranti debitam (ſpecialem nuncupatam) applicet: ac proinde hunc caſum ſub Decreto S. Congregat. Concil. prohibente duplex pro unica Miſſa ſtipendium, ſeu eleemoſynam recipi, non eſſe comprehenſum.

Propterea S. Congregat. Eminentiſſimorum ac Reverendiſsimorum Dominorum S. R. E. Cardinalium Conc. Trident. Interpretum, quæ authoritate ſibi per Apoſtolicam Sedem ſpecialiter attributa ſedulò curat, ne à Sacerdotibus circa celebrationem ſacroſancti Miſſæ ſacrificii, unde in nos uberrima Divinæ liberalitatis munera derivantur, avaritiæ labes ulla, aut ſuſpicio contrahatur, antedictam aſſertionem maturè examinavit, eademque prorſus reprobata ſub die 25. Januar. 1659. cenſuit.

Nulli Sacerdoti licitum eſſe præfata ratione, ſive prætextu aliarum eleemoſynarum accipere præ-

præter illam, quam accepit ab eo, pro quo Miſsã offerre tenetur: ac proinde caſum hunc eſſe comprehenſum in decretis, aliàs per eamdem S. Congregat. Concil. editis, quibus prohibetur, ne duplex ſtipendium pro unica recipiatur.

Quam S. Congregat. ſententiam ad Sanctiſſimum D.N. Alexandr. Papam VII. relatam, Sanctitas ſua ſub die 29. eiuſdem menſis approbavit, & Decretum publicari, atque ad Epiſcopos, & Generales Regularium Ordinum tranſmitti juſſit; ut ipſi doctrinam hujuſmodi per ſuos Pœnitentiarios, & Confeſſarios, ac Lectores reſpectivè inſinuari, doceri, atque in tractatibus moralibus per eoſdem imprimendos evulgari paſturali vigilantia curent. Publicatum die 27. Octobris 1659.

57 Hinc non abſimilis eſt alia doctrina hoc tempore à nonnullis Auctoribus ſubtiliter adinventa, videlicet cùm valor, ſeu fructus medius ſacrificij, de quo ſacrificans poteſt ad libitum diſponere, dividatur in ſatisfactorium, & impetratorium: ſi quis det Sacerdoti ſtipendium pro Miſſa cum applicatione fructus ſatisfactorij, & alius det eidem Sacerdoti aliud ſtipendium pro Miſſa cum applicatione fructus impetratorij: poteſt Sacerdos unicâ Miſsâ ſatisfacere utrique obligationi applicando cuilibet fructum petitũ. De hac doctrina egi cum Sanctiſſim. qui viſus eſt eam improbare, juſſitque mihi, ut dubium diſcutiendum mitterem ad S. Congreg. Concil. à quo poſt paucos dies edita fuit declaratio ſequentibus verbis concepta.

A Reverendiſſimo D. Fagnano pro ſua egregia pietate, ac Divini cultus zelo dubium infraſcripto verborum tenore conceptum ad hanc Sacr. Congregat. iubente Sanctiſſimo D. N. tranſmiſſum fuit.

An Sacerdos, qui unum ſtipendium accepit pro celebratione Miſſæ, v.g. pro defuncto, & ſic cum obligatione applicandi fructum ſatisfactorium, & aliud ſtipendium pro celebratione Miſſæ, v.g. pro infirmo, & ſic cum obligatione applicandi fructum impetratorium, poſſit unicâ Miſſa utrique obligationi ſatisfacere, applicando defuncto ſatisfactorium, & infirmo impetratorium: Anve hoc caſu locum habeat Decretum ſecundum S. Congreg. Conc. *de celebr. Miſſar.*

Die 13. Decembris 1659. S. Congregatio Eminentiſſimorum, ac Reverendiſſimorum Dominorum S.R.E. Cardinalium Concilii Trident. Interpretum reſpondit quoad primam partem non poſſe ſatisfacere. Quo verò ad ſecundam habere locum.

De Parochiis, & alienis Parochianis:

Cap. Si Epiſcopus,

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopatus dividitur modo hic expreſſo inter Epiſcopum ſubſtitutum Epiſcopo hæretico, & ipſum hæreticum reverſum, & ex diſpenſatione receptam.*

2 *Epiſcopi duo ex magna cauſa poſſunt conſtitui in uno Epiſcopatu.*

3 *Epiſcopus hæreticus ad fidem converſus recuperat primum locum diſpenſative.*

4 *Reſtitutio ad bona publicata non trahitur ad ea, quæ medio tempore in alium legitime tranſlata fuerant.*

5 *Diviſionem bonorum frater major facit, & minor eligit. ſecundum opinionem Canoniſtarum n. & n.13.*

6 *Et major intelligitur non reſpectu ætatis ſed reſpectu adminiſtrationis n.7.*

7 *Frater minor non provocat ad diviſionem, ſed provocatur à fratre majore.*

8 *Fratres ſi debeant aliquam hæreditatem dividere, non major nata debet diviſionem facere, ſed ille qui diutius res paternas adminiſtravit,*

9 *Diviſio inter ſocios ſtudij fieri debet ab eo, qui diutius in ſtudio fuit.*

10 *Frater major ſecundum Legiſtas non tenetur facere portiones, nec minor eligere, ſed diviſio facienda eſt judicis officio, vel ſortes mittendæ, & n. ſeq.*

11 *Frater poteſt fratrem ad diviſionẽ vocare judicio familiæ erciſcundæ, vel communi dividendo.*

12 *Iudex quomodo ſe gerere debeat in diviſione facienda inter fratres.*

13 *Conſuetudo, ut frater major dividat, & minor eligat teſte Auguſtino, traxit originem a diviſione Abrahæ & Loth, & n ſeqq.*

14 *Dictam S. fulcitum auctoritate veteris, vel novi Teſtamenti prævalet dictis aliorum omniũ.*

1 SI EPISCOPUS. Ponit qualiter dividatur Epiſcopatus inter Epiſcopum ſubſtitutum Epiſcopo hæretico, & ipſum hæreticum reverſum, & ex diſpenſatione receptum. Jo. Andr. Butr. Card. Anchar. Abb. & Jo. de Anan. Habet quinque dicta ad idem tendentia, quæ patent ex litera.

2 Nota primò ex textu caſum ſingularem, in quo duo Epiſcopi poſſunt eſſe unius Epiſcopatus, videlicet quando alter cum parte populi labitur in hæreſim, & alter canonicè eligitur, ſeu præficitur: nam primus cum plebe ad Eccleſiæ unitatem reverſus, & ex diſpenſatione receptus conſtituitur Epiſcopus in eodem Epiſcopatu unà cum Epiſcopo ſubſtituto, ut hic notat Bernard. poſt caſum, & eſt ſimile in c. *Non autem, 7. q. 1.* Ubi Auguſtinus acceſſit Valerio incolumi, ita ut uterq; in ſolidum eſſet *E*piſcopus, & munia Epiſcopalia exerceret, ut ibi in text. & in gloſſ. *in verb. Ut non ſuccederet.* Hoc tamen ſecundùm Abb. hic *num. 3.* fieri non debet ſine magna cauſa, ne in eadem diœceſi videantur duo capita quaſi monſtrum, ut c. *Inter cætera.* & c. *Quoniam, ſupra de offic. Ordinar.* nam expreſsè hoc prohibetur in d. c. *Quoniam,* & ita hic factum fuit, tum pro multitudine ſequentium Epiſcopum ad Catholicam fidem reverſum; tum pro utilitate, ut notat gloſ. in figuratione caſus. Cæterum, ut formaliter inquit Jo. Andr. *n. 5.* non credo, quod tuis diebus practices hunc caſum. Si enim hodie Epiſcopus ad fidem reverſus ſic reſtitueretur, Eccleſia aliter provideret ſubſtituto, dando alium Epiſcopatum, vel deſignando certus reditus. & Jo: Andr. iiſdem verbis referunt Butr, *hic n. 7. in fin.* & Card, *n. 8. circa med. verſ, In quo dicit Io. Andr.*

3 Secundò nota ibi, *Dividatur,* Epiſcopum lapſum in hæreſim, ac poſteà ad Catholicam unitatem reverſum recuperare primum locum. Pro-

Preterea enim iſte Epiſcopus recuperavit dimidiã
Partem Epiſcopatus dumtaxat, quia fuerat ei ſub-
ſtitutus alius Epiſcopus. Ergo nun dato ſubſtitu-
to, totum recuperaſſet, ut *hic* per Butr. *n.2.* Sed tu
dicas ex hac littera potiùs colligi oppoſitum: nam
quod hic dicitur, fuit diſpenſatio, & proviſio, ut
idemmet Butr. fatetur, & fuit intellectus Tancre-
di, Bernardi, Innoc. *hic in princ.* & gloſſ. Joann. in
c. *Ipſa pietas in figuratione caſus*, 23. q. 4. Vel cer-
tè ſecundùm alium intellectum Abb. Antiq. &
Huſt. qui placet Jo. Andr. *n.5.* hoc c. Non ponit
jus commune in eo, quod Epiſcopus reverſus re-
cipiatur ad Epiſcopatum, ſed in eo, quod diſpen-
ſativè recipiatur. Itaque utcumque res ſe habeat,
ſemper Epiſcopus converſus indiget gratiâ & di-
ſpenſatione, licèt hæc diſpenſatio ſecundùm po-
ſteriorem intellectum habeat fomentum à jure
communi.
4 Tertiò nota ex hac Decretali argum. optimum
ſecundum Abb. Sicul. *in 1. notab.* Quod ſi quis,
cujus bona fuerunt ob delictum publicata, reſti-
tuitur, non recuperat bona legitimè in alium
translata; ſicut ipſe Epiſcopus converſus non re-
cuperavit primum locum, quia medio tempore
fuerat ei ſubſtitutus alius Epiſcopus, & reſtitutio
non poteſt retrotrahi cum præjudicio illius, cui
bona fuerunt collata. Ad quod vide bonum text.
in c. *Quamvis, de reſcript. lib. 6.* & quod dixi in c.
Mandato, n. 56. 57. de Sim.
5 Ultimò nota ibi, *& minor eligat.* In diviſione
facienda meliorem eſſe conditionem minoris,
quia major facit portiones, & minor eligit, ut in
text. & not. Bernard. poſt caſum. Quod memoriæ
commenda, pro diviſionibus quæ indies fiunt in-
ter fratres majores, & minores, ſecundum Butr.
hic num. 6. & An. hic *num, 2.* ibi. Nota quod an-
6 tiquior dividit, junior eligit. Et eſt ſimile in fratre
minore, qui non provocat ad diviſionem, ſed
provocatur à fratre majore, ut l. *Inter omnes*, &
ibi Bald. & Salyc. *C. de prædiis minor.* & l. *Jubemus*
7 *C. de Sacroſ. Eccleſ.* Sed tu adverte, quia iſtud non
probatur hic: nam verba illa, *ita ut ille dividat, qui
amplius temporis in Epiſcopatu habet, & minor
eligat*: intelliguntur à DD. de majore non reſpe-
ctu ætatis, ſed reſpectu majoris temporis, quo
fuit in Epiſcopatu; quia præſumitur meliùs ſcire
facultates Eccleſiarum; ſemper enim in dubiis
recurrendum eſt ad illos, qui melius veritatem
noverunt, c. *Videtur, §. 1. & 2. infra qui matr. ac-
cuſ. poſſ.* ſecundum Hoſt. *hic n. 2. in ver. Amplius*
8 *temporis*, Jo. Andr. *num 2* Card. *eod. n.* Anchar. *in
4. not.* & Abb. *n 4.* qui ex hoc ſumunt optimum
argum. ut ſi fratres debeant aliquam hæredita-
tem dividere, non major natu debeat diviſionem
facere, ſed ille, qui diutius res paternas admini-
9 ſtravit: & inter ſocios ſtudii is, qui diutius fuit in
ſtudio. Et hanc opinionem tenent communiter
Canoniſtæ, ut teſtatur Jaſ. alios citans in l. 1. *n. 39.*
verſ. Et iſtam opinionem, & infr. *verſ. Et tenendo,*
10 *ſi certum petatur*, Sed Legiſtæ magis communiter
tenent contrarium, ut dicit Jaſ. *d. nu. 39.* id eſt fra-
trem maiorem non teneri portiones facere, nec
minorem eligere, ſed vel diviſionem faciendam
eſſe judicis officio, vel ſortes mittendas. Et ita in
ſpecie determinant Bart. & Angel. in l. 2. *C. de his,
qui ſe def. lib. 10.* Bart. & Bald. in l. 2. *C. Quando, &
à quibus quarta pars debeatur lib. 10.* & idem Bal.
in l. *Si major, n. 1. C. Commun. divid.* dicens inter
fratres ſexu, vel ætate diſpares de jure non debere
eſſe differentiam prælationis dividendi, vel optã-
di, ſed in omnibus debere æqualitatem ſervari,
ut ibi in tex. & ſic debet optio brevium, vel ſortis
felicitate contingere non prærogativa perſonæ,
ut l. 2, *C. Quando, & à quibus quarta pars debea-
tur, lib. 10.* Angel. in leg. *Sancimus, §. 1. circa med.
verſ. Alias autem, C. de donat.* ubi ait, Cùm ad di-
viſionem venitur, non deferri opinionem minori
ætate, aut majori, ſed oportere hoc committi ju-
dicio fortunæ, aut per licitationem rem dividi, ut
l. *Si ſuper, C. Comm. de legat.* Jo. de Imol. in l. *Suus
quoque, in princ. ff. de hæred. inſtit.* plenè Tiraquel.
in tract. de primogenit, q. 60. Covarr. *pract. quæſt.
c. 40. n. 3.* & dicit Jo. de Anan. in cap. *Qualiter, &
quando, il ſecondo, n. 4. ante med. verſ. & vidi hanc
altercationem, infra de accuſat.* aliàs dum hic caſus
eveniſſet de facto in civitate Bononiæ, omnes
DD. Bononienſes, eo excepto, conſuluiſſe pro i-
11 ſta opinione: alios refert Jaſ. *loc. cit.* & ex Canoni-
ſtis hanc partem ſequitur Abb. *hic n. 4.* nam ut i-
pſe putat, frater non tenetur hanc diviſionem fa-
cere ſi nolit; nam poteſt fratres ad diviſionem
vocare per judicium familiæ erciſcundæ, vel cõ-
muni dividendo, & judex ex officio ſuo tenetur
dividere ſecundùm quod ſibi videtur æquum
12 conſiderata rerum qualitate, ut habetur *inſtit. de
offic. judic. quaſi per totum*, & in l. *Ad officium. C.
Comm. divid.* vel fortè ſecundũ eum judex poſſet
hoc onus dividendi iniungere ei, qui habet majo-
rem notitiam rerum, ſicut fecit hic Concilium.
13 Sed pro opinione Canoniſtarum urget au-
ctoritas Auguſtini relati à Bald. in d. l. *Si major,
n. 1.* qui *lib, 16. de Civitate Dei, c. 20.* primò com-
memorat diviſionem Abrahæ, & Loth, cujus in
hunc modum fit mentio Geneſ. *c. 13. n. 8.* ac dein-
de ſic ait: (Hinc fortaſsè effecta eſt inter homi-
nes pacifica conſuetudo, ut quando terrenorum
aliquid partiendum eſt, major dividat, minor e-
ligat.) Hæc Auguſtinus. Unde cùm hanc dividen-
di conſuetudinem originaliter deduxerit ex divi-
ſione Abrahæ, Loth, & ſic ejus dictum fulciatur
auctoritate veteris teſtamenti, prævalet dictis a-
liorum omnium, ut eſt gloſſ. reputata ſingularis
14 in c. *De libellis, in ver. Illorum 20. diſt.* quam ad
hoc ponderat Jaſ. in d. l. 1. *n. 39. verſ. In contrarium*
dicens: durum eſſe ad illam reſpondere, & aute
eum Jo. de Anan. in d. c. *Qualiter, & quando, n. 4.*
ubi etiam advertit Legiſtas non rectè reſponde-
re ad hanc Decretalem, dum dicunt eam loqui
diſpenſativè, vel in caſu ſpeciali favore fidei. Quia
15 ratio hujus text æquè militat in aliis diviſionibus,
ſicut in iſta, quæ fit inter Coepiſcopos. Subdit
tamen per Italiam extare ſtatuta diſponentia ſuper
huiuſmodi diviſione facienda, vel ſaltem eſſe
quaſi generalem conſuetudinem. In caſu ſtatuti
conſuluit Ludovicus Rom. *d. conſ. 471.*

De Parochiis, & alienis Parochianis.

Cap. Nullus.

SUMMARIUM.

1 E*Piſcopus parochianum alterius nec ordinare,
nec judicare poteſt.*

Ar-

2 *Argumentum à poteſtate ordinis ad poteſtatem juriſdictionis, & è converſo validum eſt.*
Declaratur, n.3. uſque ad n.17.
3 *Poteſtas juriſdictionis eſt præſcriptibilis, poteſtas ordinis ſecus.*
4 *Prælati inferiores habent poteſtatem juriſdictionis, ſed non ordinis.*
5 *Epiſcopus ante conſecrationem non poteſt exercere ea, quæ ſunt ordinis, ſed tantùm ea, quæ ſunt juriſdictionis.*
6 *Epiſcopus proximior poteſt perſonas nullius diœceſis ordinare ſed non judicare.*
7 *Epiſcopus ordinans etiam ad primam tonſurã alterius diœceſanum ſine Ordinarii licentia eſt ſuſpenſus per annum à collatione Ordinum, & n.ſeq*
8 *Ordinatus ab alieno ſine licentia proprii eſt ſuſpenſus ipſo jure ab executione Ordinum quamdiu proprio Ordinario videbitur.*
9 *Epiſcopus proprius quoad Ordines conferendos dicitur ratione originis, beneficii, vel domicilii.*
10 *Epiſcopus an, & quomodo poſſit loca nullius diœceſis viſitare, & illorũ ſubditis ordines conferre, ac dimiſſorias concedere, & n. ſeqq. uſq; in fin.*
11 *Epiſcopus, qui poteſt Eccleſias nullius diœceſis viſitare, poteſt etiam illorum ſubditos ordinare, eiſq; dimiſſorias concedere.*
12 *Nullius diœceſis loca origine, privilegio, præſcriptione.*
13 *Urbes, & loca, quibus primates præſidere debent, ante adventum Chriſti ſtatuta fuerunt.*
14 *Epiſcoporum, & majorum Prælatorũ inſtitutio.*
15 *Diœceſum diviſio.*
16 *Nullius diœceſis locorum origio.*
17 *Farfenſe, ac Sublacenſe monaſteria ſunt in provincia Romana.*
18 *Nullius diœceſis loca, privilegio.*
19 *Caſſinenſis Eccleſiæ ſtatus.*
20 *Territorii diſmembratio cum omnimoda juriſdictione in Clerum, & populum excluſo Epiſcopo facit locum nullius diœceſis,*
Caſtri Durantis Abbatia nullius diœceſis, ibidem, & n.ſeq.
21 *Nullius diœceſis loca aut ſunt intra fines alicuius diœceſis, aut extra.*
Abbatia S. Ioannis in Venere eſt intra fines Theatinæ diœceſis, ibid.
22 *Nullius diœceſis ſtatus, præſcriptione.*
23 *Epiſcopus vicinior habet jus viſitandi loca nullius diœceſis ſi ſint extra fines. Si verò intra, habet jus viſitandi Epiſcopus, intra cujus diœceſis fines exiſtunt, & n. 26.*
24 *Bona Præſumuntur diſmembrata à territorio, eius adjacente.*
25 *Proximitas à Cathed. non à diœceſi ſumenda eſt.*
27 *Epiſcopus manutenetur in quaſi poſſeſſione juriſdictionis in locis, quæ probaverit eſſe intra fines ſuæ diœceſis, donec ab inferiori Prælato probetur ſtatus nullius diœceſis per rem judicatã, vel exercitium utriuſq; juriſdictionis n. 23.*
28 *Et quando hoc procedat.*
29 *Epiſcopus admittendus eſt ad plenariam viſitationem locorum nullius diœceſis. Et quid in ejus Vicario, ibidem.*
30 *Eccleſia eadem à pluribus viſitari poteſt, & n.ſeq*
32 *Epiſcopi viſitantes loca nullius diœceſis debent declarare ſe id facere ut delegatos Sedis Apoſtolicæ.*
33 *Regulares Eccleſiæ nullius diœceſis non poſſunt ab Epiſcopo viſitari, & n.37.*
34 *Idem in Eccleſiis regularibus exemptis,*
35 *Regulares Eccleſiæ commendatæ ſubſunt viſitationi Epiſcopi, ſi tantùm ſint exempta.*
36 *Secus ſi nullius diœceſis.*
38 *Eccleſiæ regulares nullius diœceſis etiam curatæ non poſſunt ab Epiſcopo viſitari.*
39 *Abbatia Caſtri Durantis, quæ regularis erat, non poterat viſitari ab Archiepiſcopo Urbinatenſi.*
40 *Epiſcopus non poteſt viſitare loca nullius diœceſis in tribus caſibus.*
41 *Eccleſia S. Hippolyti de Faventia eſt ſedes ordinaria Generalis Camaldulenſis.*
42 *Caſtrum Cetrarii, in quo Abbas Caſſinenſis exercet utramque juriſdictionem, non poteſt ab Epiſcopo viſitari.*
43 *Pij V. Decretum circa viſitationem Eccleſiarum curatarum in locis, ubi regulares exercent utramque juriſdictionem.*
45 *Decreta generalia ante publicationem non ligant.*
46 *Sufficit tamen publicatio facta Romæ.*
47 *Declarationes S. Congregationis Concilii non publicantur, & cur.*
48 *Decretum Pii V. non extenditur ad loca nullius diœceſis.*
49 *Epiſcopus in viſitatione locorum nullius diœceſis cauſas ordinarias cognoſcendo nulliter procedit. Secùs in viſitatione diœceſis. Sed tunc datur appellatio ad utrumque effectum.*
50 *Iudex delegatus nulliter procedit extra fines delegationis.*
51 *Prælatus inferior nullius diœceſis poteſt convocare quem maluerit Catholicum Antiſtitem pro Sacramento Chriſmatis.*
52 *Epiſcopus non poteſt ordinare Clericos nullius diœceſis niſi in ſua diœceſi.*
53 *Epiſcopus in diœceſi ſua ordinare poteſt etiam ſubditos illorum locorum, in quibus Capita Ordinum ſedem principalem habent, vel alii inferiores utramque juriſdictionem exercent.*

1 NULLUS Epiſcopus Parochianum alterius nec ordinare, nec judicare poteſt. Hoc dicit. Breve eſt, & non dividitur.

2 Nota primò ſecundum Anton. de But. *n.* 2. ex poteſtate juriſdictionis licitum eſſe arguere ad poteſtatem Ordinis, & è converſo. Quod in hunc ſenſum eſt accipiendum, ut ad eum ſpectet facultas exercendi poteſtatem juriſdictionis, ad quem ſpectat facultas exercendi poteſtatem Ordinis. Et hoc intendit hæc littera in ratione illa: nam qui eum ordinare non potuit, nec judicare poteſt, ex c.2.9.*q.*2.*in fin.* ibi; Nam qui ordinare non poterit qualiter judicabit? Nullatenus proculdubio judicabit, aut judicare poterit. Aliàs autem non procedit generaliter argumentum à poteſtate Ordinis ad poteſtatem juriſdictionis, vel è contrà, quia in multis differunt. Unde poteſtas juriſdi-
3 ctionis eſt præſcriptibilis. cap. *Cùm contingat, de foro compet.* c. *Auditis, de præſcript.* Poteſtas verò Ordinis impræſcriptibilis eſt, cap. *Quanto*, ubi Innoc. & omnes notant *de conſuet.* Poteſtas juriſdictionis eſt ex injunctione hominis, & ideo auferri poteſt per Eccleſiam. Poteſtas Ordinis per conſecrationem confertur, & ideo eſt indelebilis. S. Thom. *in* 22.*q.* 39. *art.* 3. Poteſtas juriſdictionis poteſt reſtringi, & limitari ad certas perſonas tantùm, poteſtas Ordinis ſecus, ut latiſſimè probavi in cap. 1. *ſup. de ſupplen. neglig. Prælat.* ubi ha-

bes plures differentias inter has poteſtates. Dein-
4 de hoc argumentum procedit tantùm in Epiſco-
po, non autẽ in inferioribus Prælatis, qui habent
poteſtatem judicandi, ſed non ordinandi, cap. *Per-
lectis, 25. diſt.* Concilium Tridentinum *de Sacram.
Ordinis, ſeſſ. 23. cap. 4. & Can. 7.* ſecundùm gloſſ. 2.
hic Innoc. Anchar. *n. 2.* & Abbat. *n. 4. in 2. gloſſ.* Tu
dic plenius argum. procedere ſuppoſita habilita-
te tam reſpectu Superioris ordinantis, quàm re-
5 ſpectu ſubditorum ordinandorum. Nam quoad
ordinantem non omnis Epiſcopus, qui poteſt ju-
dicare, poteſt ordinare, ut patet in Epiſcopo non
conſecrato, qui exercere poteſt ea, quæ ſunt juris-
dictionis, non autem ea, quæ ſunt ordinis, c. *Trans-
6 miſſam*, & cap. *Quaſivit, de elect.* Sicut vice verſa
non omnis Epiſcopus, qui poteſt ordinare, poteſt
judicare, ut patet in Epiſcopo proximiore, qui ex
Concilio Tridentino poteſt ordinare Clericos
nullius diœceſis; & tamen non poteſt in eos ju-
risdictionem exercere, excepta viſitatione jure
delegato, ut patebit in ſequenti quæſtione: idque
videtur ſenſiſſe Hoſt. *hic n. 1.* dum dixit hanc re-
gulam habere locum, dummodo ex parte ordi-
nantis non ſit impedimentum: aliàs multi ſunt,
qui non poſſunt ordinare, & tamen poſſunt judi-
care, ut patet in cap. *Cùm ab Eccleſiarum. de offic.
Ordinar. in tit. de offic. Archidiac. & Archipresb.* & in
d. cap. *Transmiſſam, de elect.* & notat gloſſ. *fin.* in
cap. *Nullus. 9. qu. 2.* Reſpectu itidem ſubditorum
non procedit argumentũ niſi ſuppoſita habilitate,
& dummodo aliud Canonicum non obſtet, arg.
cap. *unici*, & ibi gloſſ. *penult. de ætate, & qualit. lib.
6.* Multi enim ſunt, quos Epiſcopus judicare po-
teſt, & tamen ordinare non poteſt, ut mulieres,
minores, illiteratos, criminoſos, irregulares, &
alios hujuſmodi; quorum aliqui, ſi de facto ordi-
nentur, nec characterem quidem recipiunt, ut
mulier, præcisè coactus, & non baptizatus, de
quibus S. Thomas *in 4. diſt. 24.* & *diſt. 25. q. 1. & 2.
art. 2.* Sylveſt. *in ver. Ordo, 4. nu. 1.* & *in verb. Bapti-
ſmus, 6. num. 3.* Alii verò recipiunt ordinem, ſed
non ordinis executionem, cap. 1. *71. diſt.* cap. *Sic-
ut, 68. diſt.* cum multis ſimil. Demum procedit
propoſitum argumentum in Ordinariis, non au-
tem in delegatis, qui poſſunt judicare, & tamen
ordinare non poſſunt argum. cap. *Super eo, de offic.
deleg.* & declarant *hic* Hoſt. & Joan. Andr. *in ver.
judicare*, Butr. *n. 4.* & Joan. de Anan. *n. 2.*

7 Secundò nota Epiſcopum non poſſe Parochia-
num, id eſt Diœceſanum alterius ordinare, intel-
lige ſine licentia ſui Prælati. Ad hoc enim jure
optimo diœceſes fuerunt diſtinctæ & unicuique
gregi proprii attributi Paſtores, qui ſuarum
quiſque ovium curam habeant, ut Eccleſiaſticus
Ordo non confundatur, cap. *Pervenit, 11. quæſt. 1.*
Concilium Tridentinum *cap. 9. ſeſſ. 24.* concor-
dat. *cap. 1. & per totam. 9. q. 2.* & idem Concilium
in *cap. 8. ſeſſ. 23.* ubi ſtatuitur, ut unuſquiſque à
proprio Epiſcopo ordinetur, (Quòd ſi, quia ab alio
8 promoveri petat, nullatenus id ei permittitur,
niſi ejus probitas, & mores Ordinarii ſui teſtimo-
nio commendentur, Si ſecus fiat ordinans à col-
latione Ordinum per annum, & ordinatus à ſuſ-
ceptorum Ordinum executione, quamdiu pro-
prio Ordinario videbitur, ſit ſuſpenſus.) Hæc ibi;
& quoad pœnam ordinantis concordat *cap. 2. de
tempor. ordinat. lib. 6.* etiam quoad primam tonſu-
ram, ut in cap. *fin. eod. tit. & lib.* & quoad pœnam
ordinati Concil. Sardinenſe *c. 18. & 19.* ut in c. 1.
juncta gloſſ. *fin. 71. diſt.* & c. *Salonitana, 63 diſt.*
In quam quidem pœnam ſic ordinatum ipſo jure
incidere declaravit S. Congregatio Concilii: Pro-
9 prius autem Epiſcopus dicitur ratione originis,
beneficii, vel domicilii, cap. *Cùm nullus, de tem por.
ordinat. lib. 6.* Quis autem dicatur proprius Epi-
ſcopus eorum, qui nullius diœceſis eſſe dicuntur
in his, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, & de hujuſ-
modi locorum viſitatione, dicam latiſſimè *in quæ.
ſequenti.*

10 QUÆRO igitur an, & quando Epiſcopus poſ-
ſit loca nullius diœceſis viſitare, & illorum per-
ſonis Ordines conferre, ac dimiſſorias ad Ordi-
nes ſuſcipiendos concedere.

11 Cùm jam pridem à S. Congregatione Concilii
declaratum fuerit Epiſcopum, qui poteſt Eccle-
ſias nullius diœceſis viſitare, poſſe etiam illarum
ſubditos ordinare, eiſque litteras dimiſſorias
concedere pro Ordinibus ſuſcipiendis huic de-
clarationi difficultatem ingerunt duo Concilii
Tridentini Decreta, quæ aliud ſuadere videntur,
nempe *cap. 9. ſeſſ. 24.* quod tribuit facultatem vi-
ſitandi loca nullius diœceſis proximiori Epiſco-
po, & *cap. 10. ſeſſ. 23.* quo facultas ordinandi Cle-
ricos nullius diœceſis, eiſque dimiſſorias conce-
dendi tribuitur Epiſcopis, in quorum diœceſis
fines ea loca ſita ſunt.

12 Pro ſolutione difficultatis præmittendum eſt
tribus modis contingere poſſe, ut aliquis locus ſit
nullius diœceſis, videlicet origine, privilegio, ac
præſcriptione. Origine, quia etſi urbes, & loca,
quibus Primates præſidere debent, non à moder-
nis, ſed etiam multis ante adventum Chriſti ſunt
ſtatutæ temporibus, quarum Primates etiam gen-
tiles pro majoribus in negotiis appellabant, ut
legitur in cap. 1. 80. *diſt.* tamen ut illic ſubnectit
13 Lucius Papa, in ipſis urbibus poſt Chriſti adven-
tum Apoſtoli, & ſucceſſores eorum Patriarchas,
vel Primates poſuerunt, ad quos Epiſcoporum
negotia, (ſalva in omnibus Apoſtolica authorita-
te) majores cauſæ poſt Apoſtolicam Sedem ſunt
referendæ. Item Clem. Papa *ad prob epiſt.* 1. In illis
verò civitatibus, inquit, in quibus olim apud Eth-
nicos primi Flamines earum, ac primi legis Do-
ctores erant, Epiſcoporum Primates poni, vel Pa-
triarchas B. Petrus præcepit, & paulò poſt: In il-
lis civitatibus, in quibus dudum apud prædictos
erant Archiflamines, quos tamen minores tene-
bant, quàm memoratos Primates, Archiepiſco-
pos inſtitui præcepit. & infrà: In ſingulis verò re-
liquis civitatibus ſingulos, non binos, aut ter-
nos, aut plures Epiſcopos conſtitui præcepit.
Quod refertur in c. *In illis, 80. diſt.* Magiſter ſent.
*in 4. diſt. 24. de quadripartito ordine Epiſcoporum,
verſ. Horum autem diſcretio à Gentilibus introdu-
15 cta videtur.* & idem de limitibus Provinciarum
habetur in c. 1. 99. *diſt.* & Dionyſius Papa non
diœceſes diviſit, ſed Eccleſias ſingulas ſingulis at-
tribuit, ut habetur in c. 1. 13. *q. 1.* atque illic notat
gloſſ. *in ver. Diviſimus.*

16 In hac autem diœceſum, & provinciarum divi-
ſione, ſeu aſſignatione contigit, ut quædam loca
remanſerint omninò extra limites cujuſque diœ-
ceſis, ut ſupra Epiſcopis aſſignatæ, quæ utcumque
contermina, ſeu adjacentia uni, aut pluribus diœ-
ceſibus, tamen in nullius finibus apparebant in-
cluſa: & hæc ab initio fuerunt Sedi Apoſtolicæ
immo-

immediatè ſubiecta, c. *Nulla ratione 93. diſt.* Abb. in c. *Novit, n. 15. & ſeq de jud.* donec conſtructis ibi Eccleſiis, ſeu monaſteriis Pontifices Presbyteros, ſeu Abbates deputarunt, qui illis præeſſent, & iuriſdictionem loco Epiſcoporum in Clerum & populum exercent, ut c. 1. *de verb. ſignif.* & de his loquitur decretum Concil. Carthag. II. *c. 5.* relatum in c. *Felix, 16. q. 1.* dum ſtatuit ut diœceſes quæ nunquam Epiſcopos habuerunt, non habeant: & illa diœceſis, quæ aliquando habuit, habeat proprium (licet fortè illud decretum ſit intelligendum de diœceſibus unitis, prout videtur induci à Gratiano, ut poſt alios notat ibi Bellam:) & de his locis etiam reperio meminiſſe Jo. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de privil. verſ. Et ſciendum.* ubi de Abbate Sublacenſi, Farfenſi, ac nonnullis aliis poſt Hoſt. in c. *Cum contingat, n. 1. verſ. Sunt tamen aliqui Abbates, de foro compet.* ubi de Abb. Caſſinenſi quamvis regulariter, ut poſt Laudun. inquit Card. in Clem. 2. § *Similr, n. 4. q. 4. de priv.* omnia loca originaliter, & ex natura ſint de diœceſi quantum ad ea, quæ ſunt exercitii gladii, ſeu iuriſdictionis Eccleſiæ ſeu temporalis, licèt accidentaliter per exemptionem, ſeu privilegia quoad quid non ſimpliciter ſubtracta ſint: & hæc quidem loca, quæ origine omninò ſunt extra fines, ut ibi ſcribit Jo. Andr. nullo modo poſſunt dici exempta, quia exemptio ſupponit ſubiectionem, non eſt in iſtis, quæ numquam fuerunt ſubiecta; licet ſubdat hunc ſtatum ſine privilegiis parum prodeſſe, quibus verbis apertè innuit ſe loqui de locis, quæ origine ſunt extra fines, cùm ſupponat ea nunquam fuiſſe ſubiecta, quod eſt ſecundùm terminos d. Conc. Carthag. & eorum ſtatum eſſe poſſe etiam ſine privilegiis, quod non poteſt contingere in locis, quæ originaliter re-
77 manſerunt extra fines cuiuſque diœceſis. Imò paulò poſt Jo. Andr. ſentit fieri poſſe, ut eadem loca ſint extra fines provinciæ; dum ait: Fateor etiam quod poſſet tale monaſterium ſic eſſe extra territorium Archiepiſcoporum, ſicut Epiſcoporum, quando eadem ſint confinia Archiepiſcopatuum, & Epiſcopatuum vicinorum, & locus ille utriſque eſt intermedius, quamvis adiiciat monaſterium Sublacenſe, & Farfenſe eſſe in provincia Romana.

78 Privilegio verò fieri poteſt locus nullius diœceſis duobus modis. Primò ſcilicet per ſuppreſſionem Epiſcopatus, ut contingit in Eccleſia Caſſinenſi, quæ cùm olim nullius diœceſis exiſteret, ut per Hoſt. *loc. cit.* tamen poſtea effecta eſt Epiſcopalis, ut refert Jo. Andr. in d. c. *Cum contin-*
79 *gat, n. 2. verſ. Caſſin. hodie, de foro compet.* & poſtea rurſus redacta eſt ad ſtatum nullius diœceſis: nã prætenſionem Abbatis aſſerentis eamdem Eccleſiam adhuc eſſe Epiſcopalem, vel in propria
80 diœceſi, S. Congreg. Concil. non admiſit. Deinde per territorii diſmembrationem, quando ſcilicet Sedes Apoſtolica ſeparat certum territorium ab aliqua diœceſi, atque in eo conſtituit inferiorem Prælatum cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali in clerum, & populum excluſo Epiſcopo, per hoc enim inferior conſtituitur in ſtatu nullius diœceſis, ut animadvertit S. Congreg. in cauſa iuriſdictionis inter Archiepiſcopum Urbini, & Commendatarium Abbatiæ Caſtri Durantis, per doctrinam gloſ. in Clem. 1. *in ver. Diœceſa-*
81 *nis, in fin. de vita & honeſtat. cleric.* Et quidem ſi huiuſmodi territorii diſmembratio fiat ab aliqua parte extrema diœceſis, territorium ſic diſmembratum remanet ſimiliter extra fines, ut contingit in Abbatia Caſtri Durantis, quæ à Bonif. IX. diſmembrata fuit ab extrema parte diœceſis Urbin. & remanſit inter eam, & diœceſim Feretranam in ſtatu nullius diœceſis, ut in eadem cauſa S. Congreg. declaravit. Sin autem diſmembratio fiat ab interiori diœceſis parte, tunc locus ſic diſmembratus remanet inter illius diœceſis fines, à qua ex privilegio Apoſtolico eſt diſmembratus, ut de Abbatia S. Joann. in Venere decidit Rota in cauſa Theatina iuriſdictionis, *dec. 405. §. 1. recen.*

82 Præſcriptione ſimiliter acquiri poteſt ſtatus nullius diœceſis, ſi inferior Prælatus in certa diœceſis parte tamquam proprio territorio ſupra hominum memoriam exerceat omnimodam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in clerum, & populum privativè ad Epiſcopum, cap. *Auditis, de præſcript.* Archid. in c. *Cum Epiſcopus, col. 1. in ver. Per alium,* & ibi etiam Jo. Andr. *de offic. Ord. lib. 6.* Balb. *de præſcript. part. 4. q. 11. col. 1. in fin. nu. 7. verſ. Quod procedit.* Et quamvis Hoſtienſ. in d. c. *Cum contingat, n. 1. de foro comp.* teneat de iure cõmuni Prælatum inferiorem non poſſe diu habere territorium, nec conſuetudinem, hoc poſſe operari ut in eadem civitate, vel diœceſi ſint in ſolidum duo capita quaſi monſtrum, licet aliqui Abbates hoc habeant ex privilegio Papæ, qui ſolus poteſt hoc concedere: & Butr. *ibid.* dicat non eſſe poſſibile, ut inferior ſibi quærat territorium ut ſeparatum ab Epiſcopo, ita ut faciat caput in eadẽ civitate, ſeu diœceſi, ſed ſi velit quærere quaſi ſub Epiſcopo, ut Epiſcopus habeat univerſalem iuriſdictionem ſaltem habitu, & inferior habeat quaſi ſub eo, licet exercitio excludatur Epiſcopus, hoc eſſe poſſibile, ſicut contingit in exẽptis: & hæc opinio placeat ibi Abb. *n. 18.* tamen primam opinionem Archid. tenet Collect. in eod. c. *Cum contingat, n. 1. verſ. Sed quid ſi Ordinarius,* eamq; veriorem eſſe oſtendit Petr. de Anchar. *n. 9. verſ. Ego dico,* nec ratio prædicta monſtruoſitatis, & impoſſibilitas videtur hoc caſu habere locum, quia cùm totum ius Epiſcopale, excluſo Epiſcopo in aliqua parte diœceſis ſit præſcriptibile, ut eſt textus in d. c. *Auditis. de præſcript.* ubi Abbas ſibi contrarius dicit hoc ſingulare dictum alibi non ita benè probari, & reprehendit opinionem Hoſt. in d. c. *Cum contingat, de foro comp.* utique per huiuſmodi iuriſdictionis exercitium Prælatus inferior ſibi quærit proprium territorium ſecundum gloſſ. in Clem. 1. § *Volumus, in ver. Diœceſanis, de foro compet.* quam ibi ſequuntur Card. *in 4. q. n. 2.* Imol. *num. 18.* Vitalin. *num. 4.* & Abb. *num. 15.* Gemin. poſt Jo. de Gregorio *in cap. 2. col. 8. verſ. Quæro an inferiores Prælati habeant territorium, de Conſtitut. lib. 6.* & ſic inferior per hoc conſtituitur in ſtatu nullius Diœceſis, ita ut nec in Diœceſi, nec de Diœceſi Epiſcopi eſſe dicatur, ut dixit Rot. *deciſ. 207. num. 2. part. 2. diver.* Undè cùm ſit omninò extra Diœceſim Epiſcopi ceſſat abſurdum quod in eadem civitate, vel Diœceſi ſunt duo Capita quaſi monſtrum: etenim ſolus inferior eſt caput in ſuo territorio; cuius reſpectu Diœceſanus appellatur ſecundum gloſſ. & DD. proximè citatos, & Abbas in cap. *Sicut unire, de exceſſ. Prælator.* & in Clem. *Diœceſanis, de vita & honeſtate Clericor.* ubi concludens

 gloſ.

gloſ, *ibi*,& in d. Clem. 1, quæ oppoſita videbantur, oſtendit appellatione diœceſanorum etiam in materia nova, & præjudiciali venire inferiores Prælatos habentes Epiſcopalem juriſdictionem excluſis Epiſcopis: Quamobrē retenta opinione Archid, & Jo. Andr. Territorium ſic præſcriptū remanet extra, vel intra fines, prout in externa, vel interna parte diœceſis jura Epiſcopalia inferior Prælatus exercuit, juxta diſtinctionem, quam ſuperiùs propoſui in diſmembratione, quæ fit pri-
23 vilegio Apoſtolico, *n.21.*

Quibus præmiſſis, pro reſponſione ad dubium ſic diſtingue. Aut locus nullius diœceſis eſt omninò extra cujuſque diœceſis fines, ſive origine, ſive privilegio, ſive præſcriptione.; Aut eſt intra limites alicujus diœceſis. Primo caſu facultas ordinandi Clericos, viſitandi, ac dimiſſorias concedendi ſpectat ad vicinicrem Epiſcopum, & in his terminis procedit Decretum *d. c.9. ſeſſ:24.*

Ratio eſt, quia eadem loca præſumuntur fuiſ-
24 ſe de juriſdictione illius civitatis, cuius territorio magis adjacent, arg. §. *Inſulæ inſtit. de rer. diviſ*, & c. *Cum olim, in ver. Adjacentibus*, ubi id not, Bal. *n, 1. ſupra de præſcript.* Cravett. *conſ: 949, num. 5*, & quamvis hæc ratio ceſſet in iis locis, quæ origine nunquam fuerunt in diœceſi alicuius Epiſcopi; tamen in dubio omnia præſumuntur diſmembrata à diœceſi propinquiori, ſicut mare attribuitur vicino territorio, gloſ. in ca. *Ubi periculum, §. Porro, in ver. Territorio, de elect. lib. 6.* Anchar: *in c. 2. ſub n. 20. verſ. Et addo, de Conſtit. eod. lib.* quod dicit notari pro delicto ibi commiſſo: & tamen etiamſi probaretur originalis exiſtentia extra fines: tamen S. Synodus etiam eo caſu cenſeri debet voluiſſe attribuere proximiori Epiſcopo prædictam facultatem. Nam cum inferior Prælatus indiſtinctè ius non habeat conferendi Ordines ſacros, Concil. Trident, *ſeſſ. 24. de Sacr. Ordin. Can. 7.* & quoad minores, & dimiſſorias reſpectu ſubditorum ſæcularium illis ademptum fuerit Decreto *d: c. 10, ſeſſ. 23. de reform.* operæ pretium fuit deputare aliquem Epiſcopum, qui prædicta exerceret, & loca ipſa, eorumque perſonas viſitaret: nullus autem aptiùs deputari potuit, quàm proximior Epiſcopus. Proximitas au-
25 tem non eſt ſumenda à Diœceſi, ſed ab Eccleſia Cathedrali, ut clarè patet ex d. *c. 9, ſeſſ. 24.* ibi ab Epiſcopo, cujus Cathedralis Eccleſia eſt proximior, & aliàs cenſuit S. Congreg.

Secundo autem caſu, ideſt cùm locus nullius
26 intra fines alicuius diœceſis, facultas viſitandi, ordinandi, & concedendi dimiſſorias non ſpectat ad viciniorem Epiſcopum, ſed ad eum, intra cujus diœceſis fines idem locus conſiſtit, & in his terminis habet locum *c. 10. ſeſſ. 23*, ut patet ex illis verbis, (infra fines alicujus diœceſis conſiſtentibus) & inferiùs ibi; (ab Epiſcopis, intra quorum diœceſis fines conſiſtunt.) Facit optimè quod not. Anchar. in c. *Quoniam, nu. 4. infra de decim.* ubi ait, paſcua, paludes, & montana intra fines territorij alicujus civitatis exiſtentia cenſeri illius civitatis; quia in fundis intra territorium habet fundatam intentionem ſuam de jure communi, allegat c. *Dudum, de decim.* & quod notat Innoc. in c. *Nimis, de jureiur.* Quamobrem fuit rationi conſonum, ut à Concilio reſtitueretur diœceſano facultas, quæ illi per diſmembrationem territorij adempta fuerat, arg. c. *Ab exordio*, & quod i-
27 bi not, gloſ, *in ver. ad A. 35. diſt.* Quinimò proba-
ta exiſtentia intra limites, conſuevit dari mandatum de manutenendo Epiſcopo in quaſi poſſeſſione omnimodæ juriſdictionis Epiſcopalis, ob juris communis aſſiſtentiam, c. *Cum Epiſcopus, de offic. Ordinar. libr. 6.* Rota *deciſ. 382. part. 2, recent.* quamdiu Prælatus inferior non probaverit ſe eſſe in ſtatu nullius diœceſis, vel utramque juriſdictionem in Parochos, & Parochianos exercere juxta terminos, *c. 11. ſeſſ. 25. de Regul.* per tres ſententias conformes, vel unicam, quæ in rem judicatam tranſierit, ut reſpondit S. Congreg. Conc. à bon. mem. Ulpio Archiepiſcopo Theatino conſulta contra Commendatarium prædictæ Abbatiæ S. Joannis in Venere.

28 Quo loco prætermittendum non eſt deciſionem S. Congregationis, qua fuit conceſſa manutentio Archiepiſcopo ſtatim poſt probatam exiſtentiam, utcumque generalem, & indiſtinctam; tamen editam fuiſſe eo caſu, in quo Commendatarius nullum privilegium exhibuit, quod ſaltem præberet juſtam cauſam præſcribendi, ſed ſola nitebatur præſcriptione, ut liquet ex Scripturis utrinque exhibitis, ſed aliter decidendum fuiſſet ſi titulum coloratum Commendatarius exhibuiſſet, ac de poſſeſſione fidem feciſſe. ut, apertè ſtatuitur in c. *Cum perſonæ, de privil. lib. 6.* atque illic omnes notant.

Porrò facultas, quam habent Epiſcopi viſitandi loca nullius diœceſis juxta propoſitam diſtinctionem, extenditur ut habeat locum non ſolum in his, quæ curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, ſi Eccleſiæ ſint curatæ, ſecundùm *d. c. 11. ſeſſ. 25. de Regular.* ſed etiam in alijs extra dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem.

29 Cenſuit enim S. Congreg. in cauſa Caſſinen. S. Juſtinæ de Padua Epiſcopum loca nullius diœceſis viſitantem ad plenariam viſitationem eſſe admittendum, idque poſſe etiam per Vicarium Generalem; ſed opus eſſe ſpeciali in ſcriptis facultate, de eaque fidem faciendam eſſe.

30 Rurſus extenditur ut Epiſcopi poſſint viſitare etiam illas Eccleſias nullius diœceſis, quæ ſubſunt aliorum Prælatorum viſitationibus: neque enim improbatur, quinimò admittitur à Concilio, ut una Eccleſia à pluribus viſitetur, ut patet in *ca. 3, ſeſſ. 24.* quinimò Eccleſiam ſæcularem dependen-
31 tem à monaſterio Pomposianæ, quæ ſita eſt in territorio Abbatiæ Caſtri Durantis, S. Congreg. cenſuit poſſe viſitari per Abbatem d. monaſterii, à quo dependet, per Commendatarium Abbatiæ Caſtri Durantis tamquam Ordinarium, & per Archiepiſcopum Urbinatenſem tamquam viciniorem; licèt æquum putavit ut Archiepiſcopus abſtineret à viſitatione, ne illa Eccleſia tot viſitationibus gravaretur.

Recipit tamen facultas, quam habent Epiſcopi viſitandi loca nullius diœceſis, declarationes infraſcriptas.

32 Primò enim poſſunt huiuſmodi loca viſitare tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati dumtaxat, juxta *c. 9. ſeſſ. 24*: Idque expreſsè ab eis declarandum, ut cenſuit S. Congregatio in eadem cauſa Caſſinenſi.

33 Secundò poſſunt quidem viſitare caſtra, & loca nullius diœceſis, atque illorum Eccleſias ſæculares ſed non Eccleſias regulares, ſive in eis vigeat regularis obſervantia, ſive non, quia Decre-

tum

tum Concilii ſub Paulo III. quod tribuit faculta-
34 tem Ordinariis viſitandi Eccleſias quomodolibet
exemptas in *cap.*8.*ſeſſ.*7. **S.** Congregatio cenſuit
vendicare ſibi locum in Eccleſiis ſæcularibus
dumtaxat, non autem regularibus; & regulares
cenſeri etiam monaſterio unitas, vel ab eo de-
pendentes, ſi eis à regularibus deſerviatur. Et
quamvis decretum *cap.* 8. *ſeſſ.* 21. poſtcà editum
35 ſub Pio IV. concedat Epiſcopis tamquam Sedis
Apoſtolicæ delegatis juris viſitandi monaſteria
commendata, in quibus non viget regularis ob-
ſervantia, ſi ordinum ſuorum capitibus non ſub-
ſunt, juxta *c.*20.*ſeſſ.* 25. *de regular.* tamen decre-
tum *d.c.*8. ſicut & præcedens habet locum in mo-
naſteriis exemptis dumtaxat, ut patet ex illis ver-
bis:(Qualitercunque commendata etiam exem-
pta:) Unde non habet locum in monaſteriis, ac
36 beneficiis nullius diœceſis, quæ exempta dici non
poſſūt. Rota *deciſ.*207.*n.*2.*part.*2.*diverſ.*& Jo:An-
dr.*ſuprà cit.in addit.ad Specul.tit de privil.verſ. Et
ſciendū.*Ideoque Concilium in *cap.*9.*ſeſſ.* 24. quæ
ſtatuta fuerunt ſub Paulo III. & Pio IV. de viſita-
tione Eccleſiarum exemptarum, nempe in d. *c.*8.
*ſeſſ.*7.& *c.* 8.*ſeſſ.* 21. extendendo ad Eccleſias nul-
lius diœceſis reſtringit ſe ad Eccleſias ſæculares
37 tantùm, ut patet in illis verbis: eadem in illis Ec-
cleſiis ſæcularibus obſerventur, quæ in nullius
diœceſi eſſe dicuntur. Ita ut propterea quoad Ec-
cleſias regulares in his locis nulla Epiſcopis per
Conciliū ſit attributa facultas, niſi in *cap.*18.*verſ.
Et quia ad Collegii fabricā, ſeſſ.*23. Quæ declaratio
habet locum, etiamſi Eccleſiæ regulares eſſent
curatæ. Nam Epiſcopo nihilominus non liceret
38 eas viſitare etiam in concernentibus curam ani-
marum, & Sacramentorum adminiſtrationem.
Ratio eſt, quia *cap.*11.*ſeſſ.*25. *de regular.* dat facul-
tatem viſitandi monaſteria curata Epiſcopo in cu-
jus diœceſi ſita ſunt, & quidem ordinaria autho-
ritate, non delegata, & in his tantùm, quæ curam,
& adminiſtrationem prædictam concernunt.
Unde non extenditur ad Eccleſias nullius, quæ
non ſunt in diœceſi, nec de diœceſi, ut dixit Rota
d. *deciſ.*207.*n.*2.*part.*2.*diverſ.*& quæ viſitari poſ-
ſunt plenaria viſitatione, & authoritate ſolùm
delegata, ut dictum eſt. Et eodem modo reſpon-
detur ad *c.*8.*ſeſſ.*21. quod tribuit Epiſcopo facul-
tatem viſitandi monaſteria, ac beneficia commē-
data, præſertim ſi illis, vel eorum annexis cura ani-
marum immineat, quia hoc Decretum procedit
in exemptis, non in ijs, quæ nullius diœceſis eſſe
dicuntur, ut paulò ſuperiùs probatū eſt. Ac pro-
pterea olim reſpondit S. Congr. Archiepiſcopum
39 Urbinaten. ſi ſit proximior, poſſe quidem viſita-
re Eccleſias ſecnlares, & perſonas, ſed Abbatiam
ipſam Caſtri Durantis, quæ regularis eſt, licèt illi
cura animarum incumbat, non poſſe Archiepi-
ſcopum viſitare, utcumque perſonis ſæcularibus
commendari conſueverit.

40 Declaratur tertiò, ut non procedat in tribus ca-
ſibus exceptis in d.c.11.*ſeſſ.*25. *de Regular.* vide-
licet Abbatis Cluniacenſis cum ſuis limitibus:
locorum, in quibus Abbates Generales, ſeu Ca-
pita Ordinum ſedem principalem habent: & lo-
corum, in quibus ijdem juriſdictionem Epiſcopa-
lem, & temporalem in Parochos, & Parochianos
exercent: nam etſi decretum in exceptione videa-
tur intelligendum de locis, quæ ſunt in diœceſi,
ut exceptio ſit de regula; tamen ex majoritate
tationis multò magis procedit in locis, quæ in
nullius diœceſis eſſe dicuntur: nam ſi Epiſcopus
prohibetur viſitare, v.gr. Eccleſiam, ubi Genera-
lis habet ſedem ordinariam principalem, licèt in
ſua diœceſi ſita ſit, ut de Eccleſia S. Hippolyti de
Faventia, quæ eſt ſedes ordinaria, & principalis
Generalis Camaldulenſis, S. Congregatio decla-
ravit: longè minus poterit ea viſitare, ſi extra
ſuam diœceſim ſita ſint. Rurſus, etſi tertius caſus
exceptus ut ſit de regula videatur procedere in
monaſteriis, ſeu domibus regularibus non autem
in caſtris à monaſterio ſeparatis: Hanc tamen in-
terpretationem ſæpius S. Congregatio rejecit, ac
42 præſertim in cauſa viſitationis oppidi Cerarii
nullius diœceſis, quod cenſuit viſitari non poſſe
ab Epiſcopo S. Mariæ, cujus Cathedralis Eccleſia
proximior eſt, cùm in eo Abbas Caſſinenſis u-
tramque juriſdictionem exerceat. Cæterùm Epi-
ſcopus eſt conſervandus in quaſi poſſeſſione om-
nimodæ juriſdictionis in iiſdem locis, ſi in ſua
diœceſi aut ſaltem intra ſuæ diœceſis fines ſita
ſint, donec Abbas probaverit per rem judicatam
ſe in illis exercere utramque juriſdictionem, ut
ſimiliter reſpondit S. Congregatio conſulta ab
eodem Archiepiſcopo Theatino; adjiciens etiam
verbum illud Concilii, *exercent*, eſſe intelligen-
dum de juriſdictione, quæ exercetur actu, non
autem de illa, quam aliquando exercuerit infe-
rior Prælatus, ſed nunc non exercet. Nec omit-
tendum eſt quod ſubnectitur in fine *d.c.*11. vide-
licet ſalvum manere illorum Epiſcoporum jus,
qui majorem in prædicta loca, vel perſonas au-
thoritatem exercent.

43 Verùm hoc loco abs re non erit recenſere de-
cretum olim editum à Pio V. tenoris infraſcripti,
videlicet, Die 4. Decembris 1570. Sanctiſſimus
D.N. Pius V. dixit quidquid Concilium videatur
diſpoſuiſſe in *c.*11.*ſeſſ.* 25.*de regul.* excipiendo eas
Eccleſias, in quibus Regulares habent Epiſcopalē,
& temporalem juriſdictionem, velle ut in omni-
bus Eccleſiis Parochialibus, in quibus cura ani-
marum etiam laicorum exercetur, habeant Or-
dinarii facultatem eas Eccleſias, & perſonas in
eiſdem curam exercentes viſitandi, & corrigen-
di in iis dumtaxat, quæ ad dictam curam & Sa-
cramentorum adminiſtrationem pertinent, & ab
hoc Decreto nullus cenſeatur exceptus. Sed quo-
ad hoc Decretum, quod repetitur inſertum in li-
bris S. Congregationis ſemper hæſitavi an fuerit
publicatum necne, quia in caſibus contingenti-
bus numquam vidi illud obſervatum fuiſſe Quin-
imò S. Congregatio nulla facta mentione hujus
Decreti, aut illius ratione habita, quoties accidit
caſus, declaravit Epiſcopis nullum jus compete-
re viſitandi loca, in quibus Abbates exercent u-
44 tramque juriſdictionem. Abſolutum autem vide-
tur decreta hujuſmodi ante illorum publicatio-
nem non ligare. c.*In iſtis*, §.*Leges*, ubi gloſſ. & Do-
ctores notant 4.*diſt.*S. Thomas *in* 1.2.*q.*90. *art.*4
ubi docet de eſſentia legis eſſe publicationem.
Quem refert, & ſequitur Navarr.*conſ.*1.*verſ. Quin-
tò dico, de Conſtit.* Abb.*conſ.*35.*lib.*1.Dec.in c. *c.* *n.*
30. *de poſtulat. Prælat.* & tradunt communiter Ca-
45 noniſtæ in proœmio Clem. licèt ſufficeret publi-
catio facta Romæ. Cardin. poſt gloſſ. *in d proœm.
Clem.* §.*Univerſitati*, *n.*4. Gomel.*in proœmio regul.
Cancell.q.*2.*n.*13. *& ſeq.* obſervandum eſt enim hic
46 agi de nova lege contra Concilium edita, non
autem

Digitized by Google

autem de aliqua Concilii declaratione, quæ ineſt Concilio, & ad illius tempus retrotrahitur, ac proptereà publicari non conſuevit, ſicut mos eſt S. Congregationis Concilii in ſuis declarationibus, ut fusè adnotavi in c. *fin. de conſtit.* Prætereà dubitari poteſt an hoc Decretum ſublatum fuerit per poſteriores Conſtitutiones præſertim Gregorii XII. *In tanta*, editum 23. Martii 1573. qua litteræ, & Conſtitutiones in ea expreſſæ ejuſdem Pii V. quæ Decretis Trident. Concilii adverſan-
47 tur, reducuntur ad terminos ejuſdem Concilii. Sed quatenus eſſet obſervandum, non eſſe tamen extendendum ad loca nullius diœceſis, qualia eſſe ſolent loca, in quibus Abbates habent Epiſcopalem, & temporalem juriſdictionem in Clem. *Et populum.* excluſis Epiſcopis; tum quia *d. c. 11. ſeſſ. 25. de Regular.* ad cujus derogationem emanavit Decretum Pii V. ſubjicit perſonas curam animarum in monaſteriis, ſeu domibus regularibus exercentes, juriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, in cujus diœceſi ſita ſunt; & ab hac regula excepit loca, in quibus Abbates utramque juriſdictionem exercent. Unde ut exceptio ſit de regula ad gloſſ. *in rubr. de reg. jur. lib. 6.* non poteſt verificari niſi in locis, quæ ſita ſunt in diœceſi Epiſcopi; atque ita nullo modo videtur poſſe extendi ad ea, quæ in nullius diœceſi eſſe dicuntur. Tū quia Decretum Pii V. vult ut Ordinarii habeant facultatem viſitandi Eccleſies, & perſonas curam animarum in dictis locis exercentes. At Epiſcopus quoad loca nullius diœceſis nullo modo poteſt dici ordinarius, nec illi à Concilio in d. *cap. 9. ſeſſ. 24.* tribuitur poteſtas viſitandi authoritate ordinaria, ſicut tribuitur in d. cap. 11. ſed tantùm delegata. Poſtremò in viſitatione locorum nul-
48 lius diœceſis oportet Epiſcopum continere ſe infra limites viſitationis. Nam ſi progrederetur ad ea, quæ cauſæ cognitionem, atque indaginem judicialem requirunt, atque ita inſtructo proceſſu cauſas ordinarias cognoſcere; nulliter procederet. Nec obſtat quod Epiſcopus in viſitatione diœ-
49 ceſis ſuæ quamvis cauſas ordinarias cognoſcere non debeat, ſed viſitationem celeriter abſolvere, tamen ſi cognoſcat, ac decidat proceſſus ac ſententia ſuſtineatur, & ſolùm detur appellatio ad utrumque effectum ſuſpenſivum, & devolutivum, ut alias fuit reſolutum. Quandoquidem hoc procedit in viſitatione diœceſis. Epiſcopus enim etiam extra viſitationem in qualibet ſuæ diœceſis parte ordinariam habet juriſdictionem c. *Cum Epiſcopus, de offic. ordin. lib. 6.* cum concordan. Unde non mirum ſi actus ab Epiſcopo geſtus cùm non poſſit ſuſtineri tamquam factus à viſitatore, ſuſtineatur eo modo, quo poteſt valere, & ſicuti factus à judice ordinario, ut reſpondit Roman. *conſ. 343. n. 9.* At quoad loca nullius diœceſis Epiſcopus aliam non habet juriſdictionem quàm viſitandi authoritate delegata. Unde ſi procedat ad cauſarum cognitionem ordinaria authoritate, nihil agit; cum extra viſitationem nulla ei per Concilium ſit attributa poteſtas, ut declarat Feder. de Senis *conſ. 130. in fin. verſ. Proceſſus igitur factus:* quippe manifeſti juris eſt delegatum nulliter
50 procedere quotieſcumque fines delegationis egreditur, c. *Cùm olim, il primo*, c. *Cauſa matrimonii*, & c. *P. & G. de offic. deleg.*

51 Quemadmodum autem jus viſitandi, quod habent Epiſcopi in prædictis locis non extenditur ad alias juriſdictionis ſpecies; ita nec facultas, quam habent eorumdem locorum ſubditos ordinandi, extenditur ad alia, quæ ordinis ſunt Epiſcopalis, ac proptereà S. Congregatio declaravit pro Sacramento Chriſmatis adminiſtrando licere inferiori Prælato convocare quem maluerit Ca-
52 tholicum Antiſtitem. Quinimò etſi Epiſcopi facultatè habeant ordinandi Clericos nullius diœceſis ex d. *cap. 10. ſeſſ. 23.* tamen ipſos ordinare non poſſunt in iiſdem locis nullius diœceſi, ſed in ſua diœceſi dumtaxat, ut ſimiliter declaravit S. Congregatio, niſi de ordinarii loci expreſſa li-
53 centia ad præſcriptum *c. 5. ſeſſ. 6.* Verùm facultas, quam habent illos in ſua diœceſi ordinandi, eiſque dimiſſorias concedendi, vendicat ſibi locum etiam quoad Clericos illorum locorum, in quibus Capita Ordinum ſedem ordinariam principalem habent, aut in quibus inferiores Prælati exercent Epiſcopalem, & temporalem juriſdictionem in Parochos, & Parochianos. Quandoquidem exceptio, quæ habetur in d. c. 11, *in verſ. Excepto. ſeſſ. 25. de regular.* fit tantùm à juriſdictione, viſitatione, & correctione Epiſcopi. Unde extendi non poteſt ad ea, quæ ſub regula non comprehenduntur, cap. *Aqua, de conſecr. Eccleſ. vel Altar.* ac proinde ſalva manet authoritas conferendi Ordines, & concedendi dimiſſorias perſonis nullius diœceſis Epiſcopo attributa in *d. c. 10. ſeſſ. 23.* eique non adempta in d. verſ. *Epiſcopo*, ut pariter S. Congregatio reſpondit.

De Parochiis & alienis Parochianis.

Cap. Significavit.

SUMMARIUM.

1 *Parochianus ſi domiciliū transfert, primus Prælatus in eo parochialia jura non vendicat.*

2 *Laicus poteſt de uno in alium Epiſcopatum transferre domicilium, etiam non habita propriis Epiſcopi licentia, & nn. ſeqq.*

3 *Domicilii conſtitutio ſicuti eſt voluntaria, ita & illius extinctio vel mutatio.*

4 *Clericus non poteſt ex una ad aliam Eccleſiā, vel civitatem tranſire ſine litteris Epiſcopi proprii.*

5 *Laicus poteſt liberè domicilium transferre tam quoad temporalia, quàm quoad ſpiritualia.*

6 *Non tamen poteſt ex contemptu proprium Parochum dimittere ſine translatione domicilii.*

7 *Parochianus aliò ſe transferens non ex toto priusquam recipiatur ad Eccleſiaſtica Sacramenta probari debet, & paulisper expectari.*

8 *Domicilii translatione quis ſubtrahitur juriſdictioni prioris Epiſcopi*

9 *Juriſdictio Epiſcopi expirat eo ipſo quòd incolæ inde diſcedit.*

10 *Et transfunditur in Epiſcopum loci, quò translatum eſt domicilium.*

11 *Domicilium transferens ex loco originis non eximitur à juriſdictione naturalis domini, nec quoad ſpiritualia, nec quoad temporalia.*

12 *Ordinari quis poteſt ab Epiſcopo originis, licèt alibi domicilium habeat,*

13 *Civitatem ratione originis non poteſt quis ſola voluntate à ſe abdicare.*

14 *Incola eſt adſtrictus muneribus tum loci domicilii, tum loci originis.*

De-

15 *Decimæ perſonales ſolvi debent Eccleſiæ, ubi quis habet domicilium, prædiales verò ubi prædia ſita ſunt.*

16 *Niſi ex conſuetudine alteri Eccleſiæ debeantur.*

17 *Conſuetudine induci non poteſt, ut decimæ nulli Eccleſiæ ſint ſolvendæ.*

18 *Domicilium ad effectum recipiendi Eccleſiaſtica Sacramenta ibi quis dicitur habere ubi habitat, & n. 27. 31. & n. ſeq.*

19 *Matrimonium contractum coram Parocho loci, ubi mulier juſſu Principis ad quatuor menſes relegata fuerat, poſt quartum habitationis menſem an valeat, & n. ſeqq. uſq; ad n. 40.*

20 *Habitatio qualis requiratur ad hoc ut quis dici poſſit alicujus Eccleſiæ Parochianus, latè diſcutitur uſque ad n. 40.*

21 *Parochianus ut quis efficiatur, requiritur animus perpetuò habitandi.*
Contrarium n. 27. & 34.

22 *Parochianus non efficitur qui propter bellum, vel peſtem fugit ad civitatem, ubi manet cum familia.*
Contrarium, n. 29, & 32. *Declaratur, n. 34.*

23 *Habitatio ſaltem annalis requiritur ad jus Parochiæ acquirendum.*
Contrarium n. 27.

24 *Scholares, & incolæ ac mercenarii debent confiteri Sacerdoti Parochiæ, quam incolunt, & n. 31.*

25 *Matrimonium ruri contractum an ſit nullum, ſi contrahentes ruri eſſe non ſolebant per maiorem anni partem, & n. 36. & ſeqq.*

26 *Habitatio longior, an requiratur ad recipienda Sacramenta voluntaria, quàm ad neceſſaria. & n. 32. & 33.*

27 *Parochianus Eccleſiæ quis efficitur ex ſola habitatione de præſenti, dummodo non ſit ibi ad ruralia exercenda, vel ex alia brevi cauſa, & n. 31.*

28 *Parochianus plurium Eccleſiarum quis eodem anno effici poteſt.*

29 *Fugiens propter bellum, vel peſtem de una in aliam Parochiã animo redeundi ad primam, bello ceſſante, cenſetur Parochianus ſecundæ. & n. 32. Declaratur, n. 34.*

30 *Intellectus hujus Capituli.*

31 *Sacerdos proprius dicitur is, in cujus parochia quis habitat de præſenti, & nn. ſeqq. uſq; ad n. 40.*

32 *Peregrinus in caſu neceſſitatis poteſt recipere Sacramenta in parochia, ad quam divertit.*

33 *Parochus proprius is eſt ad Matrimonium contrahendum, qui ad confeſſiones audiendas.*

34 *Bellum veriſimiliter non duraturum non eſt juſta cauſa percipiendi Sacramenta in aliena parochia.*

35 *Relegatus in eo loco, in quem relegatus eſt interim neceſſarium domicilium habet.*

36 *Parochus proprius quoad matrimonium contrahendum, is dicitur, in cujus parochia contrahentes habitant tempore contractus, & nn. ſeqq. uſque ad n. 40.*

37 *Matrimonium ſcholaris, qui Patavii quinq; vel ſex menſes moratus timens impedimentũ à parentibus, ibi duxit mulierẽ plebejam coram Parocho loci, & teſtibus validum declaratur.*

38 *Idem de matrimonio alterius, qui ob eamdem cauſam ſe in Angliam contulit, ibique aliquantisper moratus, contraxit cum meretrice.*

39 *Idem reſponſum de matrimonio Trajectenſiũ, qui Aquisgranam ſe contulerunt, ſi ibi ſpatio ſaltem unius menſis morati fuerint.*

40 *Domicilium an transferatur eo ipſo, quod quis aliò ſe confert ad habitandum, an verò ad hoc ſit aliquod tempus à jure præfinitum. & nn. ſeqq. uſque in finem.*

41 *Domicilium de jure civili non conſtituitur niſi per habitationem decem annorum.*
Contrarium, n. 44. Declaratur n. 52.

42 *Habitator ſimplex non cenſetur in loco domicilium conſtituere, niſi per decennium habitaverit.*
Declaratur, n. 57.

43 *Incola non cenſetur, niſi quis in loco moratus fuit per decennium.*
Contrarium, num. 44.

44 *Domicilium non conſtituitur ſine animo perpetuò habitandi.*

45 *Impubes, qui diu penes nutricem, vel tutorem ſtetit, non dicitur ibi domicilium contraxiſſe.*

46 *Domicilium conſtituitur animo, & facto ſimul, nec ſufficit unum ſine altero.*

47 *Animus verò ex conjecturis deprehenditur.*

48 *Et quæ ſint ejuſmodi conjecturæ & nn. ſeqq.*

49 *Domicilium conſtitui poteſt etiam minori ſpatio, quàm decẽ annorum, ſi aliæ concurrant indicia.*

50 *Domicilium ſufficienter demonſtratur per habitationem decennalem.*

51 *Abſens per decennium præſumitur habuiſſe animum non revertendi.*

52 *Intellectus l. 2.* C. de Incol. lib. 10.
Scholares non contrahunt domicilium ubi ſtudiorum cauſa morantur, niſi tranſacto decennio, & cur.

53 *Idem in mercatore, & lectore publico.*

54 *Domicilium cenſetur quis immediatè conſtituere in loco, ad quem ſe tranſtulit cum familia, & fortunis ſi ibi poſſeſſiones emerit, aut animum ſuum declaraverit, & num. 56.*

55 *Alioquin tempus erit arbitrarium.*

57 *Domicilium ceſſantibus aliis conjecturis non conſtituitur per ſimplicem habitationem, niſi ſit decennalis.*

1 SIGNIFICAVIT. Si Parochianus domicilium transfert, primus Prælatus in eo parochialia iura non vendicat. Decimæ tamen prædiorum ſuæ parochiæ ſibi debentur. Hoc dicit. Communis diviſio, ſecunda ibi, *fraternitati*.

2 Nota primò eſſe in poteſtate laici de uno in alium Epiſcopatum transferre domicilium, etiam non habitâ prioris Epiſcopi licentia, ut *hic* patet & tenent Hoſt. *n. 4.* Anton. de Butr. *in 1. notab.* & *n. 3. in 1. notab.* Cardin. & Anchar. ambo, *nu.* 2. &

3 Abb. *in 1. oppoſit.* Ratio eſt, quia ſicut voluntaria eſt domicilii conſtitutio, ita & illius extinctio, vel mutatio, ut in reg. *Nihil tam naturale, ff. de regu. iur.* prout enim unumquodque producitur, ſic reſolvitur, cap. 1. *eod. tit.* & l. 1. *C. quan. lic. ab empt. diſced.* Decens tamen eſt ſecundùm Hoſt. ut certificetur, & requiratur ſuper hoc primus judex, arg. c. *Cum Apoſtolica, infrà de ſponſal.* cap. *Cùm inhibitio, de Clandeſt. deſponſ.* cap. *Fraternitati, ſuprà de Cler. non reſid.* & cap. *Significaſti, de foro compet.* cum aliis per eum allegatis.

4 Et hinc colligitur differentia inter Clericum, & Laicum: nam clericus non poteſt ad aliam Eccleſiam, vel Diœceſim tranſire, neque ab alieno eſt recipiendus ſine litteris dimiſſoriis, ſeu forma-

ſub præcepto illinc non diſcedendi, quamdiu
ſecus ordinatum non eſſet: Item poſitò quòd poſt
quartum habitationis menſem coram Parocho
d. oppidi cum viro incola ejuſdem civitatis ma-
trimonium contraxerit: Item poſito decreto *Con-
cilii Tridentin. cap. 1. ſeſſ. 24. de reformat: matrim.*
Quæſitum eſt an ejuſmodi matrimonium ſit va-
lidum necne.

20 Maxima eſt diſſentio inter DD. qualis habi-
tatio requiratur adhoc, ut quis dici poſſit alicu-
21 jus Eccleſiæ Parochianus. Quidam enim putant
requiri translationem domicilij, nec ſatis eſſe qua-
lemcumque habitationem, niſi adſit animus per-
petuò habitandi, ſine quo domicilium non ac-
quiritur, l. *Ejus qui, §. penult. ff. ad municipal.* cum
alijs, quæ adducentur in quæſt. ſeq. *num.* 44. Cu-
jus ſententiæ fuit gloſ. in c. *Is qui*, in figuratione
casûs, *de ſepult. in 6.* ubi ait, ex ſola mora facta in
loco non cenſeri aliquem parochianum illius lo-
ci, cùm oporteat ut animo ſit perpetuæ moræ,
& Jo. Andr. *ibid. in princ. verſ. Et faciunt hæc ad
quæſtionem*; ubi propterea infert, eum, qui propter
bellum, aut peſtem fugit ad civitatem, ubi ma-
net cum familia, non fieri illius parochianum,
quia non mutavit domicilium, cùm non habue-
rit animum ibi perpetuò manendi, nec durante
metu dici poteſt habuiſſe animum mutandi do-
micilium, & ſequuntur ibi Gemin. & Franc. id-
que pluribus comprobat Abb. in c. *In noſtra, nu,
10, de ſepult.* ubi alios adducit.

Quorum opinio ſi vera eſſet, nullum eſſet ma-
trimonium ab hac muliere contractum, quia non
habuit animum perpetuò habitandi in dicto op-
pido, ſed ibi fuit juſſu Principis moratura uſque
ad ipſius Principis beneplacitum; ideoque Sacer-
dos, qui matrimonio interfuit, illius Parochus
non fuiſſet, ut requiritur decreto *d. cap. 1. ſeſſ. 24.
de reform. matrim.*

23 Quidam verò putant ad jus parochiæ acqui-
rendum ſufficere habitationem, dummodo ta-
men illa ſit annalis, aut pro majori anni parte.
24 Cui opinioni videtur adhærere Innoc. in c. *Om-
nis utriuſque, n. 6. de pœnit. & remiſſ.* ubi ait ſcho-
lares, & incolas annales, & mercenarios debere
confiteri Sacerdoti parochiæ, quam incolunt per
annum, & ab eo poſſe abſolvi per tex. in c. *Quæſti,
16.* in illis verbis, & ubi per totum anni circulum
Miſſas audiunt. Et quamvis poſtea referat opi-
nionem illorum, qui dicunt idem eſſe, ſi ad mi-
nus tempus incolant vel domos, vel dominos; ta-
men cùm hoc ſecundo loco utatur illis verbis,
alij dicunt; non ſecunda, ſed prima cenſetur ejus
opinio, ut declarat Jaſ. in l. *Si idem, cum eodem, §.
fin, n. 3. ff. de juriſd. omn. jud.* & Dec. in c. 1. *ad fin.
de conſtit.* cùm præſertim poſt ſecundam opinio-
nem Innoc. adjiciat. In omnibus tamen præ-
miſſis tutius eſt, ut viatores, & alij ſemper à pro-
prio Sacerdote ſpecialem licentiam habeant, &
Innocentii verba tranſcribunt *ibidem* Butr. An-
char. & alii.

Quæ ſecunda opinio, ſicut & prior innititur
præcipuè d. decretali, *Is qui de ſepult, in 6.* ibi, Is
qui ad villam ſe transfert recreationis causâ, vel
ut ruralia exerceat, ſi non electâ ſepulturâ dece-
dat, non in Eccleſia dictæ villæ, ſed in ſua Paro-
chiali ſepeliri debet. Qui tamen textus non dicit
ad jus Parochiæ acquirendum requiri domici-
lium, vel habitationem annalem, ſed tantùm
diffinit non eſſe ſatis ut quis ſe aliò transferat ob
aliquam brevem cauſam.

25 Et ſecundùm hanc ſententiam eodem modo
hæc mulier nullo modo contraxiſſet, quia ante
matrimonium in dicto oppido non habitaverat,
niſi per quatuor menſes, & Rota *in noviſſ. deciſ.
656. vol. 1.* reſolvit in ſuo caſu matrimonium con-
tractum coram Parocho rurali fuiſſe nullum, quia
probatum non fuit contrahentes ſolere eſſe ruri
in majori anni parte, nec pro dimidia, ſed tan-
tum per tres, aut quatuor menſes.

26 Alii autem diſtinguentes, cenſent habitatio-
nem ſaltem pro majori anni parte efficere aliquẽ
Parochianum ejus Eccleſiæ, ubi habitat, quoad
Sacramenta neceſſaria duntaxat, veluti confeſſio-
nis, & communionis, ſemel in anno. Secus verò
quoad Sacramenta voluntaria, veluti Ordinis &
Matrimonii. Atque ita diſtinguit Abb. in cap.
Nullus, num. 4 ſupra eod. Sylveſt. *in verb. Domi-
cilium, n. 2.* Tabien. *eod. verb. ad fin.* & eſt ex men-
te Hoſt. *in Summa hoc tit. §. 7. in fin.* & ſecundum
hanc ſententiam ſimiliter nullum eſſet matrimo-
nium, de quo agitur.

27 At verò alii tenent ex ſola habitatione quem
effici parochianum alicujus Eccleſiæ, dummodo
non ſit ibi recreationis gratiâ, vel ad ruralia exer-
cenda, aut ex alia brevi cauſa ſtatim reverſurus ad
primam Parochiam, juxta d. c. *Is qui, de ſep. in 6.*

28 Atque hæc ſententia fuit originaliter Feder.
de Sen. *in conſ. 254. incip. Quæſtio ſubſequens.* ubi
reſpondit ad jus Parochiale eſſe attendendam
præſentem habitationem, non domicilium; ideo-
que in eodem anno quem effici poſſe Parochia-
num plurium Eccleſiarum, cùm non requiratur
29 ut habeat animum perpetuò habitandi. Unde
concludit, eum, qui propter bellum, vel peſtem
fugit de parochia in parochiam, & eò ſe tranſtu-
lit animo redeundi ad primam bello ceſſante,
30 cenſeri parochianum ſecundæ: & dicit eſſe de
hoc caſum in hac decretali. Quod veriſſimum
puto, quia cùm habitatores illi, qui priùs elege-
rant manſionẽ in Regno Hieroſolymitano pro-
pter occupationem terræ Sanctæ, ſe tranſtulerint
ad habitandum in civitate Aconen. unque ceſ-
ſante prædictâ occupatione, & ſic cauſa transla-
tionis veriſimiliter rediſſent ad primam manſio-
nem. Unde non habebant animum perpetuò ha-
bitandi in Aconenſi civitate, ſed durante impe-
dimento duntaxat. Et tamen textus decidit eos
poſſe ſpiritualia recipere ab Epiſcopo Aconenſi,
& ibi teneri decimas perſonales perſolvere. At-
que ita Federici ſententiam commendat, & ſequi-
tur Abb. in c. *Extirpanda, §. Qui verò, num. 11. de
præb.* & latè defendit Anchar. in c. *De uxore. n, 7.
de ſepult.* & Abb. ſibi contrarius in c. *Omnis u-
triuſque, n. 23. de pœnit. & remiſſ.* relatis aliorum
31 ſententiis. (Illa opinio, inquit ubi plus placet, &
eſt magis communis, quòd ille dicatur proprius
Sacerdos, in cujus parochia quis habitat de præ-
ſenti, nec poſſunt commodè adire proprium Sa-
cerdotem.

Adhæc cùm de jure communi ex Clem. 2. *de
privil.* Religioſi, qui clericis, aut laicis Sacramen-
ta Unctionis extremæ, vel Euchariſtiæ admi-
niſtrare, & matrimonia ſolemnizare audent, non
habitâ ſuper his Parochialis Presbyteri licentiâ
ſpeciali, excommunicationis ſententiam incur-
rant: gloſ. *in ver. Presbyteri Parochialis*, (Per hoc

Ex quibus non videtur dubitandum quominus validum ſit præſens matrimonium contractum coram Parocho habitationis poſt quatuum habitationis menſem. Et in hanc ſententiam Sac. Congreg. reſpondit.

40 Ulteriùs QUÆRO, An incolæ regni Hieroſulymitani; de quibus hic, eo ipſo quod poſt occupationem Terræ Sanctæ ſe contulerunt ad habitandum in civitate Aconenſi, cenſeantur in ea domicilium contraxiſſe; adeò ut tam Epiſcopus, quàm Dominus temporalis poſſint immediatè juriſdictionem in eos vendicare. An verò ad transferendum domicilium tempus aliquod à jure ſit præfinitum.

41 De jure civili ad conſtituendum domicilium videtur requiri tempus decem annorum per tex. in l, 2. *C. de incol. lib.* 10. ubi dicitur: Nec ipſi, qui ſtudiorum causâ in aliquo loco morantur, domicilium ibi habere creduntur, niſi decem annis tranſactis eo loco ſedes ſibi conſtituerint. Et ita videtur tenere gloſ. *ibi in verb. Conſtituerint*, ubi quærit, quid de alio, qui ſtat per decem annos non ſtudij causâ. Et reſpondet eodem modo præſumi domicilium animo conſtitutum; ſecùs ſi mi-
42 nori tempore, & Bart. *in conſ.* 181. *Factum tale eſt, in fine libr.* 2. dicit ſimplicem habitatorem non cenſeri in loco domicilium conſtituere, niſi per decennium habitaverit. Et apertiùs hoc tenet Hoſt. *hic n.* 5. dicens nun cenſeri incolam, niſi qui in loco moratus fuit per decennium, per illum
43 textum, & argum. c. *Apoſtolicæ, circa princ. infra eod.* licèt ſubdat illam legem de facto non ſervari, & ſequitur totidem verbis Jo. Andr. *nu.* 3. *verſ. Nam nec ſecundum leges.*

44 Sed omninò dicendum eſt, nec ſecundum leges, nec ſecundùm Canones ullum tempus eſſe abſolutè neceſſarium ad domicilium contrahendum. Ad hoc enim præcisè neceſſarius eſt animus perpetuò habitandi, ſine quo domicilium non conſtituitur, l. *Non utique*, & l. *Domicilium*, & l. *Ejus qui, la ſeconda*, §. *penul. ff. ad municip.* l. 2. & l. *Cives, C. de Incol. lib.* 10. & notatur in l. 1. *Cod. de muner. & honor. eod. lib.* Hoſt. *in Summ. de Paroch.* §. *pen. ante fin.* Jo. Andr. in c. *Is qui in princ. verſ. Et faciunt hæc ad quæſtionem, de ſepult. lib.* 6. cum alijs allegatis in præced. quæſt. *n.* 21. & Abb. *hic n.* 8 *verſ. Nam ad conſtitutionem domicilij*, qui tamen dum allegat l. *Si quis inſtructus, ff. ad municip.* debuit allegare l. *Ejus qui, la ſeconda*, §. *Celſus*, aliàs
45 §. *Si quis inſtructus.* Et propterea impubes, qui diu penes nutricem, vel tutorem ſtetit, non dicitur eò domicilium tranſtuliſſe, cùm in ea ætate careat animo, & intellectu ad domicilij mutationem requiſito, ut conſuluit Fed. de Sen. *conſ.* 213. *Quidam puer, per tot.* & conſentit Bald. *conſ.* 334. *Factum tale eſt, magiſter, circa med. verſ. Et ex hoc*
46 *apparet lib.* 4. Sed quia de animo, cùm ſit quid intellectuale, per ſe conſtare non poteſt; propterea dicit lex ad acquiſitionem domicilij nudam voluntatem non ſufficere, ſed requiri etiam factum quaſi animi indicem, ut d. l. *Domicilium. ff. ad municip.* & notat Feder. de Sen. *d. conſ.* 253. *num.* 2. & Bald. *conſ.* 311. *Quæſtio ſupra qua, n.* 3. quod eſt Petri de Abbatijs Piſani *cum duobus ſeqq. lib.* 4. Animus enim ex facto, & coniecturis deprehendi-
47 tur, cap. 2. *De renunc. lib.* 6. l. *Dolum, D. de dolo*, Abb. *hic n.* 8. Quapropter dicunt Hoſt. & Jo. An-
48 dr. ſi in loco relicto quis omnia vendidit, & ſecum quidquid habere potuit, aſportavit, & in alio loco domum, & poſſeſſiones emit, ſatis probabiliter cenſetur primum reliquiſſe, & ſecundum domicilium elegiſſe, & probatur in l. *Cives, C. de incol. lib.* 10: ubi dicitur: In eodem loco ſingulos habere domicilium non ambigitur, ubi quis larem rerumque ac fortunarum ſuarum ſummam conſtituit; unde rurſus non ſit diſceſſurus, ſi nihil avocet. Itaque, ut Bald. inquit *d. conſ.* 334. *circ. med.* lares aſſidua converſatio, & maior pars bonorum domicilium demonſtrant, l. 2. *Cod. ubi Senat. vel*
49 *Clariſſ.* & d. l. *Cives.* Unde etiam minori ſpatio decem annorum quem ſibi conſtituere domicilium, quando concurrunt alia indicia, puta ſi tranſtulerit familiam, ſuppellectilem, & maiorem partem fortunarum ſuarum, firmat ibi Bald. *conſ.* 393. *in princ. lib.* 1. Angel. *conſ.* 27. *Quidam victor, n.* 2. *verſ. Sola enim*, Idque multò magis, ſi clarè appareat quem elegiſſe domicilium, aut quia hoc expreſſit, vel quia eſt effectus civis loci, vel per a-
50 lium modum, ut per Bald. *loc. prox. cit.* Porrò inter alias coniecturas translationis præcipua eſt habitatio decennalis. Nam eo ipſo quod quis per decennium in loco habitavit, præſumitur in dubio habuiſſe animum ibi domicilium conſtituendi, Bart. in l. *Cornelia*, §. *Si domum. ff. de iniur.* Bald. *d. conſ.* 311. *in princ.* & latiùs *in* 3 *conſ. ibi inſerto num* 5 *verſ. Sed modo videamus*, Abb. *conſ.*
51 100. *in princ. lib.* 2. Nam abſens per decennium præſumitur habuiſſe animum non revertendi, ut plenè per Alex. *conſ.* 91. *Repetitis, n* 8 *lib.* 7.

52 Non obſtat text. in d. l. 2. *C. de incol. lib.* 10. quia ſecundùm Abbatem *hic n.* 8, illa lex loquitur in ſcholaribus. Et ſic loquitur in eo caſu, in quo ex coniectura apertiſſima liquet quem non habere animum conſtituendi domicilium. Scholares enim non veniunt ad locum animo ibi perpetuò permanendi, ſed ſtudendi. Et propterea ad eliciendam præſumptionem animi domicilium conſtituendi, lex præfinivit illud ſpatium decem annorum. Nam ad hoc maius, vel minus tempus requiritur, ſecundùm quod coniecturæ urgent. Et ſcholaris ſtudio abſoluto præſumitur habuiſſe animum recedendi, ut per Alexandrum *conſ.* 216. *num.* 14. & 15. *libr.* 16. ubi idem dicit in mercatore.

53 Idemque in lectore publico conducto cum ſalario, qui non præſumitur habuiſſe animum conſtituendi domicilium, plenè conſuluit Abbas d. *conſ.* 100. *Videtur primo per totum, lib.* 2. In his igitur decennium requiritur ad eliciendam contrariam animi præſumptionem, ut *in d. l.* 2. At hæc ratio ceſſat, in eo, qui ex toto primum domicilium dereliquit, & cum omnibus rebus ſuis aliò ſe tranſtulit. Et propterea textus *in d. l.* 2. poſteaquam dixit ante decennium tranſactum ſcholares non cenſeri in loco domicilium habere, immediatè ſubnectit: Sed ſi aliis rationibus domicilium in civitate Laodicæorum habere probatus fueris, &c.

54 Itaque qui ad alium locum cum familia, & fortunis ſuis ſe tranſtulit, aut ibi emit poſſeſſiones, & præſumitur immediatè habuiſſe animum illic domicilium conſtituendi; aut non emit poſſeſſiones,
55 ſed ſtat ſic in ſuſpenſo; & tunc dicam tempus arbitrarium, prout concludunt Hoſt. Jo. Andr. &
56 Abb. *ubi ſupra.* Unde ſi talis declararet animum ſuum, ideſt, ſe velle ibi domicilium habere, illicò

pellis, ſeu Parochialibus ſalva portione Epiſcopi
omnes ſunt Rectoris, ut hic, & in c. *Cum con-*
tingat, infra eod. & c. *Plerique, ſupra de pact.* & in
d.c. *Paſtoralis*, & declarant hic Hoſt. *circa fin. verſ.*
Nota etiam, & Jo.Andr. *n. 1. in verb. Facias*, Butr.
num. 4. Cardinal. *num. 1. in 1. oppoſit.* & Anchar.
num 3.

6 Quartò nota ibi, *facias aſſignari ad officium E-*
piſcopi pertinere Parochianos compellere ad ſolutio-
nem decimarum, & ita verum eſt quod ait Card.
poſt Laud, & alios in Clem. *Diſpendioſam, nu. 28,*
de judic. nempe judicem etiam non requiſitum
poſſe ex officio cogere poſſeſſores terrarum ad
præſtandas decimas, ſi ei conſtet hujuſmodi ter-
ras eſſe infra limites Parochiæ. Quod dictum ſe-
quitur Rota *deciſ. 357. n. 6. part. 5. recent.*

7 Quintò nota ibi, *tua parte retenta*, Epiſcopum
poſſe ſuam quartam decimarum exigere imme-
diatè à Parochianis, quod ſatis probatur hic: non
enim poſſet ſuam partem ibi retinere, niſi illam
prius percepiſſet. Percipere autem non potuiſſet
ab Eccleſia, quia decimæ nondum fuerant eidem
Eccleſiæ aſſignatæ, ut patet ex littera ibi, *faciat*
aſſignari. Supereſt igitur ex neceſſitate ut quotã ſuã
à Parochianis exegerit. Quod eſt contra opinio-
nem Rotæ, exiſtimantis Epiſcopum agere non
poſſe pro ſua quarta canonica directè adverſus
laicos, ſed tantummodo contra Eccleſias, ſeu il-
larum Rectores, ut fuſiùs dicam *infra n. 27.*

8 Sextò nota, Diœceſanum, & Parochum eſſe
quaſi portionarios in perceptione decimarum,
prout eos appellant Hoſt. *n. 2*, & Jo.Andr. *num. 3.*
Uterque enim fundat intentionem ſuam de jure
communi in illarum perceptione; Epiſcopus qui-
dem in ſua portione canonica, ut patet ex littera
ibi *ſuâ parte retentâ.* Parochus verò in reliquis
decimis, ut patet ibi, *decimas eorum*, & eſt rece-
ptiſſima Canoniſtarum ſententia, ut ſcripſi in c.
Cum contingat, n. 21. & 23. infra eod.

Ultimò nota ibi, *alioquin*, decimas prædiales to-
9 tius Epiſcopatus integrè ad Epiſcopum pertine-
re, ſi prædia decimatoria non ſint infra limites
alicujus Parochiæ, aut incertum ſit de cujus Pa-
rochia exiſtant, ut hic probatur evidenter, pon-
10 derando dictionem, *alioquin*, quæ cùm veniat
adverſativè ad præcedentia, includit ex proprio
ſignificatu contrarium intellectum ſecundum
Abb. *n. 4. verſ. Sed quæro*, & non tantùm orationẽ
conditionalem facit, ſed in ſeipſa orationem con-
tinet, & inducit conditionem contrariam, ut no-
tat Bart. in l. *1. n. 11. ff. de condit. & demonſtr.* unde
cùm textus prius dixerit, ſi terræ arabiles ſint in-
fra certam alicujus Eccleſiæ Parochiam, decimæ
debentur eidem Eccleſiæ: dum poſtea ſubjun-
git, alioquin debentur Epiſcopo, perinde eſt ac ſi
dixiſſet, ſi terræ hujuſmodi non ſint alicujus Paro-
chiæ, ſecundum Innoc. Petr. de Sampſon. Abb.
Antiq. & Ægid. vel incertum ſit de cujus ſint Pa-
rochia, eò quod limites non ſint certi, ſecundum
Hoſt. *n. 2.* Jo.Andr. *eod. n.* Card. *n. 1.* & Abb. *d. n. 4.*
verſ. Sed quæro.

Addit Jo.Andr. quòd ſi conſtet terras exiſtere
11 in altera ex duabus Parochijs, ſed ignoretur in-
tra cujus limites, eo quòd limites appareant tan-
tummodo in locis propinquis, non autem in lo-
co ubi ſita ſunt prædia, hoc caſu fieri debet divi-
ſio decimarum inter utramque Eccleſiam, alle-
gat, c. *Cum quis. §. 1. de ſepultur. lib. 6.* & cum eo
tranſeunt Card. *n. 4.* Anchar. *n. 6.* & Abb. *num. 5.*
quod nota ad limitationem hujus textus. Si verò
inſula in mari appareat, & ibi ſurgant novalia,
12 ſecundùm gloſſ. 1. conſiderabitur cui pro-
vinciæ inſula adhæreat, ut illius provinciæ
ſit, & ibi præſtentur decimæ, ut l. *Si Inſula, ff. de*
judic. & cum gloſſ. tranſeunt Butr. *n. 8.* & Cardin.
n. 4. Sed plenè ſecundùm Hoſt. *in princ.* Conſi-
derabitur provincia, diœceſis, parochia, & ripæ,
cui proximius inſula accedit, ut l. *Inter eos*, l. *Er-*
go, l. *Inſula ff. de acquir. rer. domin.* ut illius Pro-
vinciæ, Diœceſis, & Parochiæ inſula intelligatur,
d.l. *Inſulæ*, & l. *Notionem, §. Continentes, ff. de verb.*
ſignif. Ideſt, ſi inſula emergat infra duas provin-
cias decimæ dabuntur Parochiali viciniori illius
provinciæ, cui proximius inſula accedit. Si verò
emergat infra duas diœceſes, præſtabuntur deci-
mæ Parochiali viciniori illius diœceſis, cui ſimi-
liter proximius adhæret inſula, etiamſi Parochia-
lis ex alia parte inſulæ eſſet proximior; quia ab-
ſurdum eſſet ut decimæ novalium illius diœce-
ſis, cujus eſt inſula, ſolverentur Parochiali alie-
nius diœceſis. Quod ſi inſula appareat infra limi-
tes unius diœceſis, erunt perſolvendæ Parochia-
li, cui inſula proximior eſt; & hanc puto fuiſſe
mentem Hoſt. notabilem, & veram. Dubium ta-
men remanet, an in ſupraſcriptis caſibus ſpectã-
da ſit propinquitas diœceſis, vel Parochiæ; an
verò Eccleſiæ Cathedralis, vel parochialis, Gloſ-
ſa cum Card. non meminit niſi provinciæ. Hoſt.
conſiderat provinciam, diœceſim, parochiam, &
ripas, nullâ factâ mentione Eccleſiæ, Butr. memi-
nit Eccleſiæ tantùm. Vide tu quod ſcripſi in cap.
Nullus, n. 23. 24. & 25. ſupra de Paroch.

13 QUÆRO, An Epiſcopus pro ſua quarta deci-
marum agere poſſit immediatè contra Paro-
chianos, an verò illam petere debeat à Recto-
ribus parochialium Eccleſiarum.

14 Hæc eſt quæſtio quotidiana, & difficilis, in
qua Rota ipſa variavit. Nam in cauſa Novarien.
decimarum 15. Aprilis 1611. coram Gregor. XV.
deciſ. 519. n. 1. & 2. reſolvit Epiſcopo Novarien.
non deberi quartam decimarum ab hominibus
cujuſdam pagi, quia etſi de jure communi ha-
beat intentionem fundatam ſuper dicta quarta,
tamen hoc intelligitur contra Eccleſias perci-
pientes decimas, ut ſcilicet ab eis quartam par-
tem decimarum exactarum poſſit exigere, & non
immediatè à Parochianis, allegat Abb. Antiq. in
c. *Conquerente, n. 5. verſ. In gloſſ. Sed videtur, de of-*
fic. Ordin. ubi ait illam decretalem non decidere,
ut Epiſcopus habeat ius percipiendi decimas, ſed
ut decimis ab Eccleſia perceptis Epiſcopo detur
quarta: & cum eo conſentiunt ibi Bellam. *circa fi-*
nem, & Abb. Sicul. *n. 2. prope fin. verſ. Duodecimo*,
15 habet quartam, ad quod Rota inducit d. cap. *Con-*
querente, ubi Pontifex poſtquam mentionem fe-
cit de quarta decimationum, & aliis juribus, quæ
ab Eccleſijs debentur Epiſcopo, immediatè ſub-
jungit: Tu autem his juribus in præfatis Eccleſijs
contentus exiſtens non amplius ab eis exigas:
Quæ verba clarè inſinuant Epiſcopum debere
ſuam quartam exigere ab Eccleſijs, non autem à
perſonis laicis, quæ de jure illas tenentur ſolvere
parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ut in cap.
Cum contingat, infra eod. & in Clem. *unic. eod. tit.*
eamdem concluſionem firmavit Rota apud
Card. Seraph. *deciſ. 1449. n. 5. & 6.*

16 Sed die 7, Maij 1627, in eadẽ cauſa Novarien.
coram Pirovano contrariam ſententiam proba-
vit, videlicet Epiſcopum habere intentionẽ fun-
datam pro ſua quarta decimarum, etiam contra
Parochianos, & habere in prædijs decimarijs jus
reale, & coæquale cum Rectoribus Parochia-
lium, & eſſe quaſi inter ſe portionarios, prout et-
iam firmatum fuit in deciſionibus, quæ referun-
tur *deciſ. 442. 485. & 520 part. 1, recent.* Verùm
17 poſtea 17. Decembris 1627. Cauſâ iterum pro-
poſitâ receſſit à deciſis, cenſuitque Epiſcopum
non habere fundatam intentionem in quarta de-
cimarum contra laicos, *ut deciſ. 122, nu, 7. part. 5.
recent.* Moti fuerunt Domini primò per text. in d.
c. *Conquerente*, ubi actio pro quarta decimarum
non dirigitur contra laicum, ſed contra Eccle-
ſiam, inducendo illum prout ponderatus fuit *in
deciſ. Gregorij. ſuper num. 15.* Deinde moti fuerunt
per c. *De quarta, de præſcrip.* ubi admittitur, ut Pa-
rochus poſſit præſcribere quartam decimatio-
num, quæ ſi à laicis per Epiſcopum exigenda eſ-
ſet, utique Rectori non daretur præſcriptio ob
defectum poſſeſſionis, ſine qua præſcriptio non
procedit, gloſſ. in l, *Male agitur*, & ibi Bald, *nu. 6.
C, de præſcript. cum alijs in deciſ. allegatis.* Ac de-
18 mum, quia opinio Abbatis Antiqui, & aliorum
de quibus in deciſ. Gregorij XV. cùm non habeat
contradicentem, dicitur caſus legis, ita ut ab ea
non ſit recedendum, Jaſ. in l. *pen. n. 21, C. de pact.*
Becc, *conſ. 23. n. 6.* Surd. *deciſ, 229 . n. 36.* Eandem
ſententiam probavit Paul. de Caſtro *in conſ. 38.*
19 *incip. Dico tibi, lib,* 1. ubi ex facto reſpondit Epi-
ſcopum ſuper quarta decimarum non habere
jus immediatum contra laicos, ſed tantummodo
contra Eccleſiam, allegat 10. *q. 3. per totam:* & id-
eò perempto jure Eccleſiæ per illius deſtructio-
nem, fuiſſe etiam extinctum jus, quod adverſus
eam Epiſcopo competebat ſuper dicta quarta, ut
ibi fuſiùs per eum.

20 Quid dicendum? Pro clariori quæſtionis ſo-
lutione mihi videntur diſtinguendi caſus infra-
ſcripti.

21 Primus caſus eſt, cùm Rector Parochialis jam
exegit à laicis debitoribus integras decimas, &
tunc cùm laici per hujuſmodi ſolutionem jam
conſequuti ſint liberationem, extra dubium eſt
Epiſcopum non poſſe ab eis ſuam quotam pete-
re; vel exigere, ne contra bonam fidem bis idem
ſolvere compellantur, c. *Bona fides, de reg. jur, lib.
6.* & l. *Bona fides, ff. eod.* ſed debere tantummodo
actionem dirigere, & experiri contra Eccleſiam,
ſeu illius Rectorem ad præſcriptum dict. c, *Con-
querente, de offic. Ordin.* in quo caſu propriè lo-
quitur ille textus, & Abb. Antiq. cum alijs in de-
ciſ. Gregorij allegatis. Quam concluſionem ut in-
dobitatam firmavit eademmet Rota *deciſ. 357.
n. 4. & 7. part 5. recent.* & in hoc caſu etiam intel-
ligi poteſt textus in c. *De quarta, de præſcript.* in
eadem deciſ. inductus. Nam Rector Eccleſiæ
quando jam exegit à laicis integras decimas, uti-
que poſſet etiam quartam Epiſcopo debitam:
meritò poteſt illam præſcribere, & in hoc primo
caſu nulla eſt diſcrepantia.

Secundus caſus eſt; cùm Rector Eccleſiæ non-
22 dum exegit decimas, ſed tamen non eſt negli-
gens in illis exigendis, & tunc arbitror tenen-
dam eſſe opinionem Rotæ, videlicet Epiſcopo
nullũ jus competere contra laicos pro ſua quar-
ta decimationum, ſed tantummodo contra Ec-
cleſiam, poſteaquam illius Rector integras deci-
mas ab eis fuerit conſequutus, per rationes ut
ſupra in deciſionibus adductas *n. 14. & 17.*

23 Tertius caſus eſt, cùm Parochus aut negligit,
aut non vult, aut non poteſt contra laicos age-
re, & tunc puto ſubdiſtinguendum. Aut Epiſco-
pus intendit agere contra eos pro integris deci-
mis nomine Eccleſiæ parochialis, aut nomine
24 proprio pro ſua quarta canonica. In primo mem-
bro ſequor opinionem Hoſt. in ca. *Cum contin-
gat, num. 1. ad fin, infra eod,* Cujus hæc ſunt verba:
Quinimò & Epiſcopus fundat intentionem ſuã
de jure communi in totum quoad petitionem
nomine parochialis Eccleſiæ ſuæ diœceſis fa-
ciendam. c. *fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* Unde & dici-
tur quod decimæ in poteſtate Epiſcopi ſunt, ſcili-
cet quantum ad petitionem, tuitionem, & ordi-
nationem, c. *ſacris*, 16. *q.* 1. & c, *Omnes decimæ*, &
c, *Nullus*, *q.* 7. quæ omnia generaliter habet rege-
re, c. *1, 2. & per totum*, 10, *q.* c. *Præcipimus*, & c. *Ec-
cleſiaſticarum*, 12. *q.* 1. c. *De Xenodochijs, infra de
25 relig. dom.* Sed & duplex eſt Parochia, particularis
ſcilicet, ſive ſingularis, ſicut eſt quælibet Capella
parochialis. Item Collectiva, ſcilicet tota diœce-
ſis, quæ & dicitur Parochia Epiſcopi; c. *Ad Apo-
ſtolica. ſupra eod.* Dum ergo hæc Decretalis dicit
perceptione decimarum de jure communi ad
parochiales Eccleſias pertinere Epiſcopum non
excludit, imò includit c, *Scire, 7. q. 1.* Ita Hoſtien.
quem hic ſequitur Joan. Andr. *num 1. in verb.
Parochiales*, Subdit tamen Hoſt. Salvâ portione
ſuâ nihil debere Epiſcopum imburſare, ſed in u-
tilitatem Eccleſiæ totum convertere ſecundùm
ea, quæ leguntur, & notantur in c. *Cum vos, ſupr.
de offic. Ordin.* Hanc doctrinam Hoſt. ego in-
telligo veram in hoc tertio caſu, Parocho ſcili-
cet negligente, vel nolente, aut non valente age-
re, prout eam intellexit, & probavit Rota *in præ-
alleg. deciſ. 64. n. 6. part. 5, rec,* ubi firmavit Epiſco-
pum poſſe agere contra laicos pro omnibus de-
cimis, non quidem jure proprio, ſed nomine Ec-
cleſiæ parochialis cui tenetur illas conſervare,
& hoc ſi Parochus non ſit in cauſa, aut negligat
exigere decimas. Quod etiam prius admiſit Rota
in *Carinen, decimarum, 13. Martij* 1587. coram
Orano. Neque hanc concluſionem retractavit in
poſterioribus deciſionibus ſupracitatis *n. 17.* quia
in eis Epiſcopus non agebat nomine Eccleſiæ,
ſed jure proprio.

26 In ſecundo autem membro, ideſt, cùm Epiſ-
copus intendit agere proprio nomine contra Pa-
rochianos pro ſua quarta canonica, duo ſunt in-
ſpicienda. Primum eſt, an poſſit agere actione
27 directâ. Secundum, quatenus non poſſit, an ſal-
tem ei competat officium judicis nobile. Circa
primam inſpectionem, ut vides, Rota fuit varia;
aliquando enim cenſuit Epiſcopum poſſe agere
directè, & immediatè contra Parochianos: ali-
quando reſolvit contrarium, & in hoc tandẽ per-
ſtitit, ut patet ex deciſionibus ſupracitat, *à nu.* 14.
Prima tamen opinio in puncto juris videtur ve-
rior, pro qua pondero iſtum text. judicio meo ſa-
tis clarum, ut etiam tetigi *ſupra in 5. not.* nam hic
Pontifex reſcribit Epiſcopo in hæc verba :(Si
terræ arabiles infra certam alicujus Eccleſiæ Pa-
rochiam fuerint decimas earum tuâ parte reten-
tâ eidem Eccleſiæ facias aſſignari,) quæ verba
apertè

apertè oſtendunt Epiſcopum poſſe ſuam partem
exigere immediatè ab ipſiſmet Parochianis;ete-
nim ante aſſignationem decimarum textus dat ei
facultatem ſibi retinendi ſuam portionem:& ſic
non potuit exigere ab Eccleſia, cui nondum fa-
28 cta erat decimarum aſſignatio,unde neceſſe eſt ut
à Parochianis potuerit eam exigere, & ſic exactā
ſibi retinere : & hoc per viam actionis, quia ubi-
cumque lex mandat aliquid ſervari, inde oritur
actio,ut l.*Statuas,ff. de acquir.rer.domin.* & de-
clarant in c.*1.ſupra de pact.*Butr.*n.*1. & Abb. *n.*5.
& propterea cùm *d.c.*1.jubeat pacta ſervari quā-
vis de actione nihil determinet; tamen propter il-
la verba ex pacto nudo de jure canonico oriri a-
ctionem inferunt ibi gloſſ.Hoſt. Jo, Andr. Col-
lectar.& communiter Canoniſtæ, ut ibi dixi in 4.
not. Ergo eodem modo cum textus hic mandet
Epiſcopo ut faciat aſſigari Eccleſiæ decimas,priùs
tamen ſibi retentâ portione ſuâ:hinc ſatis dedu-
citur eum poſſe ſuam quotam petere immediatè
à Parochianis etiam per viam actionis:quod no-
ta, quia Doctores, & Rota hunc textum non
29 ponderant. Neque obſtat quod Parochus fun-
det intentionem de jure communi ſuper deci-
mis prædialibus Parochiæ ſuæ,ut eſt textus in ca.
Cum contingat, & ibi gloſſ.2. Hoſt. & Jo. Andr.
& Doctores notant;& in cap. *Cum in tua,infra
eodem*, nam reſpondetur Epiſcopum quoque de
jure communi fundare intentionem ſuper quar-
ta decimarum,ut hic,& in cap.*Dudum*, ibi, in-
tentione tua de jure fundata petiſti,*infra eod.*&
eſt communis ſententia Canoniſtarum ferè om-
nium, quam paſſim ſervat Rota, ut ſcripſi plenè
in d.decretali. *Cum contingat, num*,23. & ſic E-
piſcopus habet jus reale, & coæquale cum Paro-
cho,& ſunt quaſi portionarij,ut dicunt hic Hoſt.
*n.*2.& Ju.Andr.*n.*3.& tetigi *ſupra in 6.notab.*Hæc
30 autem realitas, & coæqualitas tolli non poteſt
per negligentiam, aut malitiam Rectorum non
comparentium, cùm habeat fundamentum in
proprio jure immediato, non autem mediato ex
perſona Parochi,ut per Rotam *in præcitata deciſ.*
31 *64.n.8.& 9.part,5.recent.*& conſequenter pote-
rit Epiſcopus ſuam quartam canonicam directè
petere à Parochianis,ſicut poteſt Parochus reli-
quas decimas,ut per Hoſt. in d.c, *Cum contingat,
n.*1,*verſ.Unde*,& Jo.Andr.*n*,4.Neque enim una
diſpoſitio aliam deſtruit, ſed invicem compatiū-
tur,& hanc ſimultaneam actionem admiſit Ro-
ta *d.deciſ.*64.*n.*10.& *in Cervien.decim.*22. *April.*
1602.coram Penia.

32 Rurſus non obſtat authoritas Abb.Antiqui in
c.Conquerente,n.5.de offic.Ordin. dicentis illud c.
non decidere ut Epiſcopus habeat jus percipien-
di decimas,ſed ut de decimis ab Eccleſia perce-
ptis Epiſcopo detur quarta.Quoniam reſpondeo
hanc doctrinam obtinere in duobus caſibus.Pri-
mus eſt,cùm Rector Eccleſiæ jam exegit integras
decimas; tunc enim Epiſcopo non competit jus
petendi ſuam quotam à laicis, qui liberationem
ſunt conſequuti,ſed ab ipſa Eccleſia dumtaxat, ut
dixi ſupra *in 1.caſu*,*n.*21.Secundus eſt, cùm Re-
ctor non eſt negligens in decimis exigendis: nam
& hoc caſu admitti poteſt Epiſcopus non habe-
re actionem contra laicos,ſed tantummodo con-
tra Eccleſiam pro ſua quarta canonica, poſtea-
quam decimæ ab ipſa Eccleſia perceptæ fuerint,
ut ſimiliter dixi ſupra in ſecundo caſu *n.* 22. At
ſecus eſt ubi Parochus negligit, aut renuit deci-
mas petere;quia tunc Epiſcopus poteſt jus ſuum
proſequi, & actionem dirigere etiam contra lai-
cos.Quod admittitur à Rota *in d, deciſ.64.nu.*
11.& *Paſſavien.decimarum*.18.*Martij* 1591, co-
ram Giptio, & hoc puto veriùs. In practica ta-
men,& maximè in Curia fortè prævaleret con-
traria opinio,in qua tandem reſedit Rota in po-
ſterioribus deciſionibus.

33 Circa ſecundam inſpectionem, videlicet, an
Parocho negligente, aut renuente decimas exi-
gere,poſſit Epiſcopus pro ſua quarta canonica a-
gere contra laicos ſaltem officio judicis notabi-
li,videtur affirmativè reſolvendum:nam cùm ex-
tra controverſiam ſit quartam decimationum
Epiſcopo eſſe de jure debitam, ut ſæpiùs repeti-
tum eſt;idque propter conjunctionem, & curam
univerſalem, quam habet in Eccleſijs ſibi ſubje-
ctis,ut poſt Hoſt.& alios notat Butr.in d.c.*Cum
contingat,n.9.verſ.Item quia de decimis.infra eod.*
& Innoc.in c.*Requiſiſti,n.3.ſupra de teſtam.* qua-
tenus eam conſequi non poſſit actione directâ;
non tamen debet eſſe deſtitutus alijs remediis.
34 Unde ſubveniendum eſt illi officio Judicis no-
bili,quod ſemper datur ex æquitate, ubi deficit
actio ad conſequendum quod ſibi debetur, vel
ad compellendum aliquem ad implendum id
ad quod actione non poteſt adſtringi, ut c. 2.
*ſupra de offic.judic.*l.*Quintus*,& ibi Bart. *n.*1. *ff.
de ann.legat.*Bald.in l.*Cum mulier,n.32.ff.ſolut.*
35 *matrim.*Oſaſch.*deciſ.*40.*n.*7. Rota coram Gre-
gorio XV.*deciſ.*503.*n.*4.& ſolet concedi ad inſtar
actionis,ut notat Barth.in l.1,*n.*10. *ff. de juriſd.o-
mn.judic.*quem ſequitur in d.c,2.Jo.de Imol.*nu.*
36 4.Abb.*n.*2.& Felin,*n.*4.ubi aſſerunt Judicis offi-
cium, quamvis idem non ſit quod actio, tamen
in latiori ſignificatione poſſe actionem appellari,
per text,in l.*Actionis verbum,in verb Inſtar. ff, de
act.& obligat.*in l.*Quod ſi minor.§.fin.ff.de minor.*
& in d.c.2.Quamobrem cùm Parochiæ incolæ,
&c.cogi poſſint à Rectoribus Eccleſiarum ad
ſolvendas decimas, Rectoreſque teneantur de
exactis quartam præſtare Epiſcopo, debet uti-
que intrare Judicis officium nobile ad compel-
lendum obligatos ad præſtationem decimarum,
ut Epiſcopus quotam ſuam conſequi poſſit Re-
ctoribus agere negligentibus, vel non valenti-
bus, vel nolentibus, eò quòd non ſit in cauſa,
ne per illorum malitiam, vel deſidiam jus ſuum
amittat.

37 Quod ſanè æquitatem reſpicit, in qua funda-
tur Judicis officium nobile,l.*Si me,& Titium,ff.
ſi cert.pet.*& tradunt Soc.Jun.*conſ.52.nu.3.libr,2.*
Natta *conſ.534.n.6.*Roland. *conſ.1.n.55, vol.*1. ne
alioquin decimarum debitores locupletentur,
cum iactura Epiſcopi ob carentiam directæ a-
ctionis,ut per Imol.in c.*Licet cauſam,n.23.ſupr.
de probat.*Felin.in c.*Ex parte,il* 2.*n.*18.*de offic.de-
leg.*Barbat.*conſ.36.in fin.lib.*1. Facit quod dixi *ſu-
pra in 4.notab.*& ita in proprijs terminis reſolvit
Rota *in ead.cauſa Novarien.decimarum 5.Decem-
bris,1629.*& iterum 11.*Maij* 1630.ut *in deciſ.*327.
*n,*1.& *deciſ.*357.*n,*1.*part.5.recent.*

DE DECIMIS.

Cap. Cum contingat.

SVMMARIVM

1 *Decimas qui præſcribit in aliena parochia ſi ibi inſurgunt novalia, ipſorum decimas non habebit.*

2 *Decimas præſcribere poteſt una Eccleſia in parochia alterius Eccleſiæ.*

3 *Requiritur tamen quadragenaria cum titulo, vel immemorabilis.*

4 *Decimas an poſſit clericus præſcribere non intuitu Eccleſiæ.*

5 *Decimarum perceptio in aliena parochia non extenditur ad novalia ſi competat ex præſcriptione, vel conſuetudine: ſecus ſi ex privilegio, & quæ ſit ratio differentiæ, & num. ſeqq. uſque ad n. 11.*

6 *Decimas petens ex præſcriptione, de ſingulis prædiis probare debet.*

7 *Præſcriptio eſt odioſa, & reſtringenda.*

8 *Privilegium ſuper decimis an ſit latè, vel ſtrictè interpretandum.*

9 *Decimarum conceſſio includit etiam futuras.*

10 *Conſuetudo quamvis ſit faborabilis, tamen non extenditur in materia multum præiudiciali.*

11 *Decimandi jus an, & quando extendatur de ſpecie ad ſpeciem, & num. ſeqq uſq. ad n. 16.*

12 *Intellectus cap.* Cum in tua, infra eod.

13 *Quaſi poſſeſſio decimandi fructus unius fundi, ex quo ſolum frumentum colligebatur, extenditur etiam ad milium.*

14 *Decimas percipiens ex paſcuis, piſcariis, aut nemoribus, obtinere debet etiam de novalibus, quæ ibi inſurgunt.*

15 *Idem ſi percipiat decimas ex agro pro parte culto, qui poſtea pro alia parte factus eſt novalis.*
Præſcriptio partis individibilis ad totum extenditur, ibidem.

16 *In decimis percipiendis quis fundet intentionem de iure communi, & nu. ſeqq uſq. in fin.*

17 *Quid ſi Epiſcopus concurrat cum Eccleſia Baptiſmali, vel Parochiali, & nu. ſeqq uſq. ad n. 31. Et quid ſi Baptiſmalis cum Parochiali concurrat, n. 31. & ſeqq. uſq. in fin.*

18 *Conſuetudo plurium valet in transferendo ius decimarum de una ad aliam Eccleſiam, & n. 36.*

19 *Super decimis tranſactio, ſeu compoſitio fieri poteſt inter Eccleſiaſticas perſonas ſine beneplacito Apoſtolico, & afficit etiam ſucceſſores.*

20 *Decimæ perſonales pertinent ad Eccleſiam ubi quis audit Divina, & percipit Sacramenta, & n. 32. & 56.*

21 *Parochialis Eccleſia de iure communi fundat intentionẽ ſuper decimis prædialibus ex fructibus, qui colliguntur infra limites Parochiæ ſuæ.*

22 *Sive Parochialis ſit etiam Baptiſmalis, ſive non.*

23 *Epiſcopus fundatam habet intentionem de iure communi ſuper quarta decimarum ſui Epiſcopatûs.*

24 *Sive concurrat cum Eccleſia Baptiſmali, ſive cum Parochiali.*

25 *Epiſcopus an fundet intentionẽ quoad petitionem decimarum in totum faciendam nomine Parochialium Eccleſiarum; annvè pro ſua quarta decimarum agere poſſit immediatè contra Parochianos, remiſſivè, & n. ſeq.*

27 *Cathedralis Eccleſia ſi habet limitatam Parochiam fundat intentionem in perceptione decimarum in totum infra ſuos limites.*

28 *Idem ſi decimæ non ſint in Parochia alicujus Eccleſiæ.*

29 *Idemque ſi Parochiæ non ſint diſtinctæ, aut in diœceſi non ſit alia Parochia, quàm* Cathedralis, *& nn. ſeqq.*

31 *Decimæ in Parochia noviter erecta de iure communi an ſpectent ad Eccleſiam matricẽ. an verò ad novam Parochialẽ, & nn ſeqq. uſq. ad n. 43 Et quid poſt* Conc. *Trid. n. 34. uſq. ad n. 52. Et quid in decimis perſonalibus, n. 52.*

33 *Decimæ de iure communi non ſunt Plebibus ſubtrahendæ, ut dentur Capellis, & n. 42.*

34 *Baptiſmalis Eccleſia eſt Parochialis totius Plebanatus ratione adminiſtrationis Baptiſmi.*

35 *Et dicitur etiam Matrix, & cur.*

37 *Parochiali noviter erecta an poſſit Epiſcopus aſſignare campos, vel alia bona ad Eccleſiam Matricem pertinentia.*

38 *Epiſcopus ordinator non eſt ſolùm ſpiritualium, ſed etiam temporalium ad Eccleſiam pertinentiũ.*

40 *Eccleſia eo ipſò quòd habet limitatem Parochiæ, de iure communi debentur illi redditus ſpirituales provenientes ex prædiis intra Parochiam incluſis.*

41 *Oblationum, & obventionum appellatione veniunt etiam decimæ.*

43 *Concilium Tridentinũ de portione aſſignandi Sacerdotibus, qui Parochialib⁹ noviter erectis erũt præficiendi expenditur, & nn ſeqq. uſq ad n. 52.*

44 *Decimæ, vel alia corpora redditunm Matricis Eccleſiæ ab Epiſcopo aſſignari poſſunt Rectori Parochialis noviter erectæ & n. ſeq.*

45 *Fructuum appellatione veniunt decimæ, & quicquid ex fundo naſcitur, & renaſcitur, & num. ſeq.*

47 *Dos Eccleſiæ non poteſt conſtitui ad tempus.*

48 *Fructuum aſſignatio facta Eccleſiæ in perpetuum dat utile dominium.*

49 Aſſignetur, *eſt verbum facti requirens hominis miniſterium.*

50 *Factum hominis an, & qualiter concurrat cum miniſterio iuris, & n. ſeq.*

51 *Arbitrium non intrat in his, quæ ſunt determinata à iure.*

52 *Decimæ perſonales tranſeunt in Parochialem noviter erectam etiam ante ullam Epiſcopi aſſignationem, & nn. ſeqq.*

53 *Decimæ perſonales non debentur primæ Parochiali, ſi quis mutaverit domicilium, ſed ſecundæ.*

54 *Parochianus quis dicitur illius Parochiæ, in qua inhabitat.*

55 *Decimæ perſonales cui Eccleſiæ debeantur ſi quis perceperit Sacramentum Baptiſmi in Eccleſia Matrice, & reliqua Sacramenta in Parochiali.*

56 *Decimæ perſonales ſunt dividendæ inter plures Eccleſias pro rata temporis quo Parochiani in eis audiunt divina, & recipiunt Sacramenta.*

57 *Matrici Eccleſiæ non poteſt Epiſcopus in vim Concilii Tridentini aliquam portionem detrahere, eamque aſſignare Parochiali, in qua poſuit baptiſma.*

58 *Babtiſmalis Eccleſia non eſt Parochialis.*

59 *Baptiſmalis fons an eſſe debeat in omnibus Parochialibus.*

CUM

1 CUM CONTINGAT. Qui præſcribit decimas in aliena Parochia, ſi ibi inſurgunt novalia, ipſorum decimas non habebit. Hoc dicit, & eſt textus valdè utilis in materia. Dividitur in duas partes. In prima ponitur quæſtio; in ſecunda quæſtionis ſolutio, ibi: *Unde inquiſitioni.*

2 Nota primo ibi, *Ad quaſdam Eccleſias*, unam Eccleſiam poſſe præſcribere decimas in Parochia alterius Eccleſiæ: concordat c. *De quarta*, c. *Vemens*, & c. *Ad aures, ſupra de præſcript.* & c. 2. *De decimis lib.* 7. & tenet Specul. *in tit. de præſcript. n.* 9. *verſ. Item licet laicus*, Balb. *in tract. de præſcript. in prima parte quintæ partis principalis, q.* 7. *n.* 15. *verſ. Secunda quæſtio.* & Rota *deciſ.* 14. *Fuit dubitatum, nu.* 2. *verſ. Sed conſtat, de judic. in noviſ.* Hæc enim præſcriptio juri Divino non adverſatur, quia nihil refert, an potiùs hæc, vel illa Eccleſia decimas habeat, c. *Cum Apoſtolica, ſupra de his*
3 *quæ fiunt à Præl.* ſecundum Abbat. *hic in* 2. *notab.* Requiritur tamen, vel quadragenaria cum titulo, vel ſpatium tanti temporis, ut de contrario non extet memoria. Textus eſt in c. 1. *de præſcript. lib.* 6. ubi gloſſ. & DD. not, & ex facto reſpondit Cardin. *conſ.* 88. incip. *Capitulum Civitaten. num.* 1. & *ſeqq.* plenè Balb. *loco cit.* & Covarr. *libr.* 1. *variar. reſol. cap.* 17. *num.* 7. & reſolvit Rota coram Card. Seraphino *d. deciſ.* 802. *num.* 1. & *deciſ.* 1404. *n.* 3. & coram Cardinali Ubaldo *deciſ.* 203. *part.* 5. *Recent.*

4 Secundò nota, Clericum poſſe decimas præſcribere etiam non intuitu Eccleſiæ, ut probat hæc littera ibi, *Ad quaſdam Eccleſias, vel Eccleſiaſticas perſonas*, tum ponderando particulam disjunctivam, *vel*, tum quia ſi hic ageretur de præſcriptione nomine Eccleſiæ, ſupervacua eſſet adjectio illa, *vel Eccleſiaſticas perſonas*, Quamvis ergo laici decimas præſcribere non poſſint, quia nequeunt illas poſſidere, ut c. *Cauſam, de præſcr.* c. *Sacroſancta*, & c. *Maſſana, de elect.* Clerici tamē poſſunt, ut per Card. *d. conſ.* 88. *n.* 3. & Covar. *loc. cit.* licèt, Abb. *hic in* 2. *not.* videatur intelligere hoc c. de Clerico, qui præſcribit intuitu Eccleſiæ, & pro eo facit optimè quod ſcripſi in c. *Cum contingat, n.* 16. & 17. *ſupra de foro compet.*

5 Tertiò nota ibi, *Rationabilis cauſa oſtendatur*, junctâ expoſitione ultimæ gloſſæ in materia extenſionis differentiam eſſe inter præſcriptionem, & privilegium: nam ſi aliqua Eccleſia acquiſierit perceptionem decimarum in aliena Parochia ex præſcriptione, hæc perceptio non extenditur ad novalia, ut hic eſt caſus ſecundum Jo. And. Butr. Card. & omnes. Quo fit, ut ſi Eccleſia petat decimas, quas præſcripſit in aliena Parochia, probare hoc debeat de ſingulis prædijs, ut per Innoc. *in fin.* & Jo. Andr. *n.* 5. alioquin ſi de aliquo non probaverit, de prædio illo non adjudicabitur ſibi decima, arg. hujus, c. & c. *Ex litteris, ſupra de probat.* & c. *Auditis*, & c. *Cum olim.* §. *fin. de præſcr.* licèt ſecus ſit, cùm Parochus petit ſe manuteneri in quaſi poſſeſſione percipiendi decimas ex aliquo prædio infra limites Parochiæ ſuæ: tunc enim non ſufficit probatio generalis quaſi poſſeſſionis decimandi, quia attenditur magis cauſa poſſeſſionis, quàm exercitium. Seraph. poſt alios *deciſ.* 1047. *n.* 1. & 2. & *deciſ.* 1295. *nu.* 6. At verò privilegium de percipiendis decimis includit etiam novalia, ut cap. *Tua*, & cap. *Ex parte, al primo,*
7 *ſupra eod.* Rationem differentiæ aſſignat Innoc. *hic in princ.* & Hoſt. *num.* 4. quia præſcriptio eſt odioſa, & reſtringenda, l. *fin. C. de annal. except.* c. *Vigilanti*, §. 1. *ſupra de præſcript.* Privilegium verò favorabile, & ampliandum, ut notatur in d. c. *Tua*, & d. c. *Ex parte.* Sed hæc ratio non videtur procedere, quia & privilegium in præjudiciū tertij, & juris communis debet ſtrictè interpretari, c. *Relatum, ſupra de prob.* ca. *Archidiaconum Florentinum*, 85. *diſt.* gloſſ. *ult.* & DD. in c. *Olim, infra de verb. ſignif.* Oldrad. *conſ.* 268. *Quæſtio eſt, n.* 1. *verſ. Sed in contrarium.* Privilegium autem ſuper decimis abſque dubio tollit jus tertij, id eſt, Parochialis Eccleſiæ, & vulnerat jus commune, ut hic patet apertè in verſ. *Cum decimarum perceptio*, Neque obſtat d. c. *Ex parte ſupra eod.* quoniam hic obſervat Abb. Antiq. *circa fin. verſ. Ad illam*, ibi (Fuit privilegium, per quod ille Abb. juri communi fuit reſtitutus contra conſuetudinem.) Unde illud tanquam beneficium largè debuit interpretari, etiam in præjudicium juris alterius, quàm concedentis. Sed hoc caſu privilegium & tertio, & juri communi præjudicat, ut prædixi.
9 Dic igitur privilegium ſuper decimis ideò comprehendere etiam novalia, quia verbum, *decimarum*, generaliter prolatum ex proprietate vocabuli includit decimas tam præſentis temporis, quàm futuri, arg. l. *Si ſervitus, ff. de ſervit. urban. prædior.* l. *fin. C. quæ res pignor. oblig. poſſit*, c. *Si Romanorum*, 19. *diſt.* & tenet hic gloſ. *pen.* Et in privilegijs etiam contra tertium fit lata interpretatio quatenus requirit verborum proprietas; quia hæc non eſt extenſio, ſed comprehenſio, ut benè declarat Dec. *conſ.* 113. *Viſo tenore, n.* 6. & dixi in prædicta Decretali *Olim, n.* 23. *de verb. ſignif.* Unde ſi quis concedat alicui omnem decimationem, quam habet in certo loco, intelligitur ei concedere etiam futuram decimationem novalium, quæ ibi emergunt de novo, ut poſt Hugon. notat Archid. in c. *Cognovimus, n.* 3. 12. *q.* 2. & Collectar. *hic n.* 3. At præſcriptio decimarum innititur poſſeſſioni, ſine qua præſcriptio non procedit, c. *Sine poſſeſſione, de reg. jur. lib.* 6. & quia præſcribens non poſſedit decimas prædiorum, quæ facta ſunt novalia; idcirco ad illas non fit extenſio, c. *Commiſſum, ſupra eod.* & infra c. *Proxim.* & c. *Cum olim, in fin. de præſcript.* quia tantum præſcriptum quantum poſſeſſum, l. *Quod meo*, §. *fin. ff. de acqu. poſſeſſ.* & l. 1. §. *Si quis hoc interdicto, ff. de itin. actuq. privato.* Hæc in effectu eſt mens gl. noſtræ in ver. *Novalium*, & conſentiunt Abb. Antiq. *circa med. verſ. Item in hac Decretali*, & Card. *in* 4. *not.* & *in* 2. *oppoſ.* & Rebuff. *in tract. de decim. n.* 9. Arhill. *decis.* 3. *circ. fin. de decim.* & Seraph. *deciſ.* 801.
10 *n.* 6. & *deciſ.* 1404. *n.* 2. Quod benè nota. Et quod dictum eſt de præſcriptione, idem intellige de conſuetudine ſecundum Hoſtienſ. quia licèt aliàs conſuetudo ſit favorabilis, & extendenda, ut l. & not. in l. 1. C. *Quæ ſit longa conſuetudo*, & in l. *De quibus, ff. de legib.* hoc tamen eſt verum in materia non multum præjudiciali; aliàs ſecus, ut hic ſecundum Collect. *n.* 1. & 2.

11 Cæterum in hac materia extenſionis juris decimandi, quæ eſt valdè difficilis, Antonius de Butr. *hic num.* 4. *verſ. Pro ſolutione*, ponit notabilem theoricam pro conciliatione trium jurium, quæ videntur invicem adverſari, videlicet hujus cap. & c. *Ex parte, ſupra eod.* & *infra* c. *Cum in tua.* Nam quan-

quandoque agitur, an ſtricta diſpoſitio relata ad
ius decimarum extendi debeat ad ſpeciem ſub
12 eod. genere, & ad rem, & ad materiam eamdem;
& tunc fit extenſio, maximè quando ſpecies, ad
quam fit extenſio, eſt inferioris gradus. Et hic eſt
caſus in d. c. *Cum in tua*, & ibi notant Butr. *n.2*;
& Abb. *n.3*, Seraph. *deciſ.* 1203. *n.2*. nam ibi eſt
eadem materia, quia idem fundus; & idem genus,
quia minutæ, & groſſæ ſunt de genere decimarum,
& minutæ ſunt inferioris gradus; unde
non mirum ſi fiat extenſio. Cauſa extenſionis
eſt, quia hic datur contiguum; ſeu potiùs identitas
generis & ſubiecti, quo caſu admittitur extenſio
etiam in poſſeſſione, & conſequenter in præſcriptione.
Ad hoc textus optimus in l. 3. *in princ. ff. de acquir. poſſeſſ.* ubi eſt expreſſum, ad poſſeſſionem
fundi acquirendam non requiri ut aliquis omnes
glebas circumambulet, ſed ſufficere quamlibet
13 partem ejus fundi introire. Qua ratione exiſtens
in quaſi poſſeſſione decimandi fructus unius
fundi, ex quo ſolum frumentum antea colligebatur,
dicitur etiam eſſe in quaſi poſſeſſione decimandi
milium, quod poſtea loco frumenti fuit
ſatum, ut firmant Hoſt. Jo. Andr. Butr. & Card.
in c. *Cum in tua, infra eod.* Covar. dicens hanc eſſe
communem opinionem *pract. quaſt. c. 37. n. 5.* &
alij, quos refert & ſequitur Rota *deciſ. 17. n. 10. p.*
14 *2. diverſ.* Et ex hoc primo membro diſtinctionis
notabiliter infero, ut ſi quis probet ſe præſcripſiſſe
decimas hoc modo, videlicet quia aliquid
percepit de paſcuis, piſcarijs vallium, vel arundineto,
aut nemore, ſi ea loca ad culturam redigantur,
ita ut ibi inſurgant novalia, obtinere debet
etiam de novalibus per ſupradictam theoricam
Ant. de Butr. quia idem ſubjectum, ſeu fundus,
& idem genus decimarum; & ita in terminis decidit
Jo. Andr. *n. 5.* Pariſ. *conſ. 73. Licet jus commune, col. 2. n. 17, vol. 4.* Ruin. *conſ. 163. Ieſu Chriſti*, & c. *Sicut aliàs, n. 15. vol. 5.* & Rebuff. *in praall.*
15 *tract. de decim. q. 1. n: 22.* Hinc etiam infero, ut ſi
Clericus nomine Eccleſiæ ſuæ præſcripſerit decimas
ex agro pro parte culto, ſi ager pro alia parte
fiat novalis, etiam de novalibus habebit decimas;
quia præſcriptio partis indiviſibilis ad totum extenditur
ratione individui, arg. c. *Cognovimus*,
12. *q. 2.* & c. *Cum in tua, infra eod.* & ſic agitur de
eod. fundo, & de decima ejuſdem generis: & ita
ex facto reſpondit Abb. *conſ. 71. Caſus talis, Quidam Clericus, lib. 2.* & ſequitur Rebuff. *d. q. 14. n.*
20. Quandoque verò agitur an diſpoſitio ſtricta
fundata ſuper decimis extendi debeat ad ſpeciem
diverſam fructuum, & diverſam materiam, ſive
ſubjectum; & tunc non fit extenſio, ut eſt caſus
hic, & in c. *Tua ſupra eod.* nam præſcriptio de decimis
unitur in Parochia, & non extenditur ad
novalia; quia novalia differunt ab alijs, & ſic eſt
diverſa ſpecies in ſe. Item fundus, ex quo percipiuntur
novalia, diverſus eſt ab alijs fundis, ex
quibus percipiuntur decimæ antiquæ, & propterea
non fit extenſio, & ex hoc habes clarum intellectum
hujus cap. Nam in Parochia, in qua
decimæ hic fuerunt præſcriptæ, ſita erant prædia,
ex quibus præſcribens nihil perceperat, quia nondum
erant culta; ſed poſtmodum redacta ad
cultum facta fuerunt novalia. Deciditur hic; ut
decimæ de illis novalibus non debeantur præſcribenti;
& hoc ideò, quia cùm fundus & ſubjectum
ſit diverſum, in hac materia ſtricta non eſt locus
extenſioni. Fallit hoc, ſi ratio diſpoſitionis, &
proprietas verborum aliud ſuadeant, ut in c. *Ex parte, il primo. ſupra eod.* ſequitur hanc theoricam
licèt minùs perfectè illam referat Jo. de Anan.
hic n. 7.
16 In gloſſ. ſecunda examinanda eſt utilis, & quotidiana
materia videlicet, An perceptio decimarum
ſpectet ad Epiſcopum, an verò ad Eccleſiam
baptiſmalem, vel potiùs ad parochialem. Articulus
eſt difficilis, quia quædam iura tribuunt decimas
Baptiſmali, ſeu Plebi, ut c. *De decimis*, ibi, *Plebibus tantùm, ubi ſacroſancta baptiſmata dantur.*
& c. *Statuimus. 16. q: 1.* Quædam Parochiali, ut
hic patet; quædam verò Cathedrali, vel in toto tam
ut in c. *Dudum, infra eod.* & *ſupra* in c. *Quoniam, in fin.* vel ſaltem in aliqua parte ipſarum, ut in c.
Conquerente, ſupra de offic. Ordin. & in d. c. *Quoniam*,
Gloſſa conciliat hæc iura, ſed minus benè,
ſecundum Hoſt. *n. 8.* & communiter ſcribentes.
Unde pro ſolutione duo ſunt inveſtiganda. Primum,
quid juris ſit quando Epiſcopus in perceptione
decimarum concurrit cum parochiali, vel
baptiſmali. Secundum, quid juris ſit quando Baptiſmalis
ipſa concurrit cum Parochiali.
17 Primò igitur QUÆRO, quando Epiſcopus
concurrit cum Eccleſia Parochiali, vel Baptiſmali,
quis fundet intentionem ſuper decimis percipiendis.
18 Ut veritas clariùs appareat, excludendi ſunt
primò caſus non dubii. Et quidem primus caſus
indubitabilis eſt, ubi apparet de conſuetudine; illa
enim ſervari debet, quia in transferendo ius
decimæ de una in aliam Eccleſiam, plurimum
valet conſuetudo, ut c. *In aliquibus*, c. *Dudum*, c.
Cum in tua, infra eod. & ſupra c. *Ad Apoſtolicæ*,
& c. *Cum ſint*, ubi Abb. *n. 6.* & communiter DD.
Butr. *hic n. 8.* Achil. *deciſ. 3. de decim.* Puteus. *deciſ.*
154. n. 6. & ſeqq. lib. 1. Seraph. *deciſ. 802. n. 3*, Rota
19 *deciſ. 333. n. 4. part. 5. recent.* Secundus caſus non
dubius eſt, ubi conſtat de compoſitione, ſeu tranſactione:
nam in talibus compoſitio fieri non poteſt,
ut c. *Ex multiplici. ſupra eod.* & notat Butr.
d. n. 8. plenè Domini de Rota *deciſ. 218. n. 3, & 4.*
part. 7. recent. ubi decidunt ſuper decimis licere
inter perſonas Eccleſiaſticas paciſci pro bono
pacis, etiam ſine beneplacito Apoſtolico, per tex.
in c. 1. & c. *fin de pact. lib. 6.* ubi DD. communiter
in d. c. *Ex multiplici*, & in c. 2. *De tranſact.* eſt
enim ſpeciale, ut pacta & conventiones initæ
cum Rectoribus Parochialium Eccleſiarum ſuper
rebus ad parochialitatem pertinentibus ſubſiſtant,
& afficiant ſucceſſores, licèt neque à ſuperioribus,
neque à Sede Apoſtolica ſint roborata,
ut notant Anchar. in d. c. *fin. n. 1.* & *in 3. not.* & ibi
etiam Franciſcus præſertim *nu. 2.* quos ſequitur
Rota *ubi ſupra.* Tertius caſus indubius eſt, ubi de
aliquo privilegio apparet: nam & illud ſervandum
eſt, ut c. *Ex tranſmiſſa*, & c. *A nobis, ſupr. eod.*
Quartus caſus itidem indubius, ubi conſtat de
ſpeciali præſcriptione, ut c. *Cum in tua, infr. eod.*
c. *De quarta, de præſcript.* & conſtat ex dictis *ſupr. in 1. not.* & pro his caſibus facit littera huius cap.
in illis verbis: Rationabilis cauſa oſtendatur, quæ
à gloſſ. Innoc. & DD. exponuntur, ſcilicet privilegium,
tranſactio, vel ſpecialis præſcriptio in
ſingulis agris.
20 Sed ceſſante omni iure ſpeciali, & reducendo
materiam ad ius commune, refert an agatur de
de-

decimis perſonalibus, an verò de prædialibus. Perſonales decimas clarum eſt pertinere ad Eccleſiam illam, ubi quis audit divina, & percipit eccleſiaſtica Sacramenta, ſive illa ſit Cathedralis, ſive Plebs, ſive Parochialis, ut c. *Queſti*, juncta gloſ. *ult. 16. q. 1*, c. *Ad Apoſtolicæ, ſupra eod.* & c. *fin. infrà de Paroch.* & in hoc conveniunt omnes, ut hic teſtatur Abb. *n. 16. verſ. Nam aut quæritur.*

21 In decimis verò prædialibus, ad quas reducitur tota difficultas, gloſſa *2.* facit duas concluſiones. Prima concluſio eſt, Eccleſia Parochialis de jure communi fundat intentionem in perceptione decimarum prædialium ex fructibus qui colliguntur infra limites Parochiæ ſuæ. Hæc concluſio habetur expreſsè in hac decretali in illis verbis, (Cùm perceptio decimarum ad Parochiales Eccleſias de jure communi pertineat,) & in cap. *Cum in tua, infra eod.* ibi, (alioquin Parochialibus exolvantur, ad quas de jure communi ſpectat perceptio decimarum) Et ita hìc firmant gloſ. præalleg. Hoſtienſ. *num. 1.* Butr. *in 1. not.* Card. *in 3.* Anchar. *in 2.* & cæteri omnes. Imol. in c. *fin. poſt princ. ut lit. pendent.* & alii apud Rebuff. *in tract. de decim. q. 7. n. 5.* eamque paſſim ſervat Rota, ut in pluribus deciſionibus relatis à Cardinal. Seraph. *deciſ. 802. n. 1.* in quibus Rota firmavit Parochialem Eccleſiam fundare intentionem ſuper decimis etiam contra Epiſcopum.

22 Et procedit hæc concluſio etiamſi Eccleſia ſit baptiſmalis; nam & ipſa in ſua Parochia eſt Parochialis, & ideo fundat intentionem de jure communi ſuper decimis prædiorum infra ſuos limites exiſtentium, juxta textum hìc, & habetur expreſsè in cap. *De decimis*, & in cap. *Statuimus, 16. q. 1.* ubi enim baptiſmalis, vel parochialis ſeorſim conſiderantur, utraque fundata eſt in perceptione decimarum prædialium infra ſuos limites, & hoc planum. Quòd ſi baptiſmalis habeat ſub ſe capellam, ſeu parochialem; & inter baptiſmalem, & parochialem ſit controverſia ſuper decimis prædiorum exiſtentium in limitibus parochialis: tunc ſuccedit difficultas inferiùs examinanda in 2. quæſt. principali.

23 Secunda concluſio gloſſæ eſt. Ex decimis prædialibus non debet Epiſcopus habere aliquam portionem, allegat c. *Quoniam. ſuprà eod.* & *infrà c. Dudum.* Hæc concluſio à Doctoribus communiter reprobatur. Unde dic Epiſcopum de jure communi nec prorſus excludi à perceptione decimarum prædialium, ut malè putavit gloſſa noſtra; nec fundare intentionem ſuper omnibus decimis, ſed tantummodo ſuper quarta decimarum totius Epiſcopatûs: textus eſt clarus in c. *Conquerente, ſuprà de offic. Ordinar.* ubi inter jura Epiſcopalia recenſetur in ſpecie quarta decimationum, & in c. *Quoniam*, ibi, *decimas earum ſuà parte retentâ ſuprà eod.* Ad idem, c. *De quarta, de præſcript.* c. *Officii*, & c. *Requiſiſti*, §. *Secus*, & c. *fin. de teſtam.* & c. *De his, de ſepulturis*, & ſecundùm hoc intelligi poteſt textus in c. *Dudum, infrà eod.* ubi Epiſcopus fundat intentionem ſuper decimis, id eſt, in quarta canonica, ſecundùm Hoſtienſ. & DD. communiter, & ſic utrumque verum eſt & quod ibi, & quod hic dicitur: nam Epiſcopus fundat intentionem in ſua canonica, ut ibi, & Parochus ſuper reliquis decimis, ut hic, & in d. cap. *Quoniam, ſuprà eod.* Quare huic ſententiæ adhæſerunt in ſumma hujus tituli Goffred. §. 2. & Hoſtienſ. §. *Cui danda*, & in d. c. *Conquerente, de offic. Ordinarii* idem Hoſtienſ. *num. 17.* Jo. Andr. *ad fin.* Butr. *n. 44.* Cardin. *in 1. notab.* & *in 4. oppoſ.* Anchar. *in 5. oppoſ. n. 8.* & *ſub. n. 27.* Abb. *n. 1. prope fin.* & *n. 6. circa medium*, Archid. in cap. *De his, n. 1, 10. q. 1.* Bald. Butr. Card. Imol. Anchar. & Abb. in d. c. *De quarta, ſuprà de præſcript.* omnes *in 1. notab.* & hic firmant Hoſtienſ. *nu. 1.* Jo: Andr. *n. 44. verſ. Dicit hic, Hoſt.* Butr. *n. 8.* & Abb. *n. 7. ad fin.* Quibus authoritatibus Rota *deciſ. 31. n. 5. p. 2. diverſor.* firmavit hanc opinionem eſſe communem omnium ferè DD. eamdem ſequuta eſt *deciſ. 402. n. 1. p. 2.* & *deciſ. 64. n. 1. par. 5. Recent.* Quinimo ita fuiſſe ſolemniter pronunciatum pro Epiſcopo Siſtaricen. qui ſuam canonicam portionem petebat ab Hoſpitalariis S. Joannis Hieroſolymitani, quæſtione plenè diſputatâ, & examinatâ coram Innoc. IV. teſtatur hic Hoſt. *n. 1. verſ. Sed Goffredus*, & quamvis nonnulli putaverint quartam decimarum deberi Epiſcopo ex conſuetudine, non autem de jure communi ut gloſ. in d. c. *Conquerente, in ver. Decimationum*, & Innoc. *ibi n. 4.* Hæc tamen opinio eſt contra jura ſuprà citata, ideoque à Doctoribus communiter reprobatur teſte Seraphin. *dec. 1449. n. 4.*

24 Procedit autem hæc concluſio etiamſi Epiſcopus concurrat cum Eccleſia baptiſmali; quia cùm baptiſmalis fundata ſit ſuper decimis prædiorum exiſtentium in ſua Parochia, utique de decimis ab ea perceptis Epiſcopus debet habere ſuam quartam. Et hoc dicunt tenendum Hoſt. *loco cit.* & Joan. Andr. *num.* 4. Quòd agatur de decimis prædiorum exiſtentium in limitibus parochialis fundatæ in Parochia baptiſmali; tunc quamvis valdè ſit controverſum, an Eccleſia matrix, vel parochialis fundet intentionem ſuper decimis novæ Parochiæ, quòd latè examinabitur infrà in 2. quæſt. tamen ad quamcumque Eccleſiam pertineant decimæ, ſemper verum eſt de illis Epiſcopum percipere debere ſuam canonicam portionem, & hoc ſimiliter planum.

25 Limita primò concluſionem ut ſuprà firmatam, qua dictum eſt Epiſcopum non fundare intentionem ſuper omnibus decimis, ſed tantummodo ſuper quarta decimarum, ut non procedat quoad illam petitionem faciendam nomine Parochialium Eccleſiarum: nam quoad hoc fundat intentionem de jure communi ſuper decimis in totum, ut hic tenet Hoſt. *n. 1. ad fin, verſ. Quinimo*, per tex. in c. *fin. ſupra de ſucceſſ. ab inteſt.* Sed

26 an hoc ſit verum, & quomodo ſit intelligendum, ſcripſi plenè in c. *Quoniam, n. 23 ſupra eod.* ubi etiam latè examinavi an, & quibus caſibus Epiſcopus poſſit petere ſuam quartam canonicam immediatè à Parochianis; & an per viam actionis, an verò per judicis officium nobile, *à n. 13. uſque in fin*, ubi videas, quia articulus eſt ſatis implexus, & à Doctoribus controverſus.

27 Limita ſecundò ſuprad. concluſionem, ut locum non habeat quando Cathedralis Eccleſia eſt etiam Parochialis, & habet certam, & limitatam Parochiam: tunc enim Epiſcopus fundatam habet intentionem de jure communi ſuper perceptione decimarum in totum infra limites Parochiæ ſuæ, & vincit omnes Eccleſias, ſive ſint baptiſmales, ſive parochiales, & in hoc caſu poteſt intelligi textus in dicto cap. *Dudum, infrà eodem.* & de his decimis Epiſcopus tenetur facere

qua

Digitized by Google

campos, vel alia bona, quæ haberet in ipſa villa, & cum eo tranſit *ibi* Abb. Antiq. *num. 1. in eod. ver.* Non tamen aperit Innoc. an ſub nomine proventuum ſpiritualium intellexerit de decimis, necne.
38 Et nihilominus illius opinionem refellit *ibid.* Hoſt *n. 2. in ver. Obventiones*, quia Epiſcopus Ordinator eſt non ſolùm ſpiritualium, ſed etiam temporalium ad Eccleſiam pertinentium, cap. 1. *2. & 3. & per totam*, 10. *q.* 1. Unde ſi veniat periculum animarum, debet præponere ſpiritualia temporalibus, arg. cap. *Præcipimus*, 12. *q.* 1. cum alijs per eum allegatis, & cum Hoſt. conſentiunt illic Jo. Andr. *n. 2. in ver. Proventus*, Butr. *n.* 8. Cardin. *n. 5. in prima quæſtione*, & Abb. *n.* 7.

39 Quarta opinio fuit Goffredi *in ſumma hoc tit.* §. *2.* aſſerentis decimas prædiales deberi Parochiali, intra cujus fines prædia ſita ſunt: perſonales verò dividendas eſſe inter baptiſmalem, & illam, in qua Parochiani audiunt Divina, pro qua facit quod ſcripſit Jo. Andr. in cap. *De his, ſuper gloſſ. 2. de Sepult.* & quod dicam infrà *n. 35*,

Quinta opinio, quæ aliquantulum accedit ad præcedentem, fuit Hoſt. *in ſumma eod. tit.* §. *Cui danda, in princ.* qui cenſ. perſonales dandas eſſe parochiali, ſeu baptiſmali, id eſt ubi audiuntur Divina, & percipiuntur Sacramenta, per c. *Quia.* 16. *q.* 1. Prædiales verò Parochiæ prædiorum, ut ca. *Quoniam, ſupra eod.* & ca. *fin. de parochiis*, niſi aliud habeat conſuetudo, c. *Cum ſint, ſupra eod.*

40 Sexta demum opinio fuit Jo. Calder. filij adoptivi Jo. Andr. qui reprobata hic patris opinione, arbitratus eſt decimas prædiorum novæ Parochiæ deberi Eccleſiæ parochiali noviter conſtructæ, etiamſi eas Epiſcopus illi non aſſignaverit; quia de jure communi eò ipſo quod Eccleſia habet limitatam parochiam, debentur illi reditus ſpirituales provenientes ex prædijs intra parochiam incluſis, ut in cap. *Paſtoralis, ſupra de his quæ fiunt à Prælat.* Et hanc rationem dicit eſſe inconvincibilem Abb. in d. cap. *Ad audientiam, n. 14. verſ. Et*
41 *poteſt allegari, infrà de Eccleſ. ædifican.* Cui opinioni valdè etiam ſuffragatur littera illius Decretalis, *Ad audientiam, in ver. Obventiones*: nam decimæ veniunt appellatione oblationum, ut cap. *Cùm inter. de verb. ſignific.* Ergo fortius veniunt appellatione obventionum, quod eſt verbum magis generale. Sed obventiones debentur Sacerdoti novæ parochiali præficiendo, ut eſt textus in d. c. *Ad audientiam*, ibi, Obventiones Eccleſiaſticas percapturum. Ergo illi debentur & decimæ. Eamdem opinionem tenuit gloſſa *in ſumma 13. q. 1.* & ibi etiam Archid. dicens de hoc eſſe caſum in cap. *Ad decimas, de reſtitut. ſpoliat.* Paul. Zenzelin. & Laudun. in Clem. *1. de decim.* Collectar. in cap. *Quoniam, n. 1. ſuprà eod.* Ancbar. inter conſ. Calderini *in tit. de decim. conſ.* 2. Et pro hac parte poſt prolixam diſputationem concludit *hic* Butr. *col. ult. verſ. Mihi videtur ſic concludendum.* & Cardin. *in 2 quæſt.* niſi tamen Eccleſia eſſet parochialis certorum Parochianorum ſine limitibus; quia tunc planum putat decimas prædiales deberi Eccleſiæ matrici, quia ad hoc Parochia remanet matrix, ſecundùm eum: quam limitationem ante eum poſuit & Collectarius *loco cit.* ſequitur Abb. *hic n. 8. col. ult. poſt medium*, dicens, hanc opinionem tenere communiter moderniores. Pro qua etiam ipſe in facti contingentia conſuluit, ut idemmet teſtatur in d. c. *Ad audientiam, n. 14. de*

Proſp. Fagn. in 3. Decretal. tom. 4.

Eccleſ. ædific. habetur illius conſ. *li. 1. conſ. 58.* incip. *in quæſtione quæ vertitur, per totum.* Et ad jura per Jo. Andr. inducta, quæ dicunt novas Capellas non eſſe conſtruendas in præjudicium baptiſmalis, nec decimas eſſe ſubtrahendas plebibus ut dentur Capellis, reſpondent Butr. & Abb. non habere locum quando ad erectionem, & ſubtractionem hujuſmodi proceditur ex juſta & neceſſaria cauſa, vel illa jura ſecundum Calde. loquuntur de Capellis non habentibus aliam parochiam ſub ſe, quod etiam dixit Butr. in c. *Ex tranſmiſſa, n. 7. ſupra de reſcript.* Demum hanc ſententiam multoties probarunt Domini de Rota, videlicet in *Comen. decimarum, 28. Junij* 1602. *& 27. Novembris* coram Cardin. Sacrato, item in *Conchen. decimar. de Cortecon. 11. Maij 1615.* coram Pirovano, & in *Mediolanen. decimarum S. Juliani 16. Januar.* 1613. coram Card. Pamphil. Ac demum in *Mediolanen. decimarum de Carlatio, 18. Martij* 1616. coram Mart. Andr.

42 Ex his vides quanta ſit in hoc articulo ſententiarum varietas, unde vix aliquid certi firmari poſſet ſi quæſtio dirimenda eſſet ex jure com-
43 muni. Verùm hodie totam hanc controverſiam non obſcurè diſſolvit jus noviſſimum Concil. Trid. in c. 4. *ſeſſ.* 21. (Statuit (enim) ut in omnibus Eccleſijs parochialibus, vel baptiſmalibus poſſint Epiſcopi ex cauſis ibi expreſſis novas parochias erigere etiam invitis Rectoribus: & mox ſubdit: Illis autem Sacerdotibus, qui de novo erunt Eccleſijs noviter erectis præficiendi, competens aſſignetur portio arbitrio Epiſcopi ex fructibus ad Eccleſiam matricem quomodocumque pertinentibus.) Hæc ibi. Expendenda ſunt ſingula verba cum myſterio appoſita ad ſummovendas antiquas DD. altercationes. Primò enim in illis verbis, (Poſſint Epiſcopi etiam invitis Rectoribus correxit primam opinionem Bernardi, & Hugonis, qui putabant Epiſcopum ſine ſpeciali commiſſione Papæ non poſſe novas Parochias erigere, & Sacerdotibus ibi inſtituendis obventiones aſſignare abſque conſenſu Rectoris Eccleſiæ antiquæ, ut dictum eſt ſupra *n.* 42. Jam enim ex Concilio Epiſcopus poteſtatem habet ut ſupra erigendi & aſſignandi etiam invitis Rectoribus. Deinde in verbis (ex fructibus ad Eccleſiam ma-
44 tricem quomodocumque pertinentibus) correxit opinionem Hugonis, & Bern. dum dixerunt Epiſcopum non poſſe auferre decimas Eccleſiæ matrici, & illas dare Eccleſiæ noviter erectæ: nam ex Concilio poteſt Epiſcopus novæ Eccleſiæ aſ-
45 ſignare fructus ad Eccleſiam matricem pertinentes; & ſic etiam decimas, quæ veniunt fructuum appellatione, c. *Nuncios*, & c. *Ex parte, el ſecondo ſupra eod.* cum ſimil. præſertim cùm Concil. adjecerit adverbium illud univerſale, *quomodocunque*, quod eſt valdè prægnans, & extendit diſpoſitionem etiam ad ea, quæ aliàs non fuiſſent incluſa, c. *Soluta*, & ibi Abb. *in ult. not. de maior. & obed.* gl. *fin. in addit. marg.* in l. *Cum pœna. ff. de arbitr.* dixi in c. *Cum veniſſet, n.* 70 *ſupra de iudic.* Quam interpretationem jam pridem probavit S. Congr. ejuſdem Concil. Interpres, dum declaravit licere Epiſcopo aſſignare Sacerdotibus, qui erunt præfecti novis Parochijs ſecundum d. c. 4. conſtitutis competentem portionem arbitrio ſuo ex omnibus fructibus ad matricem pertinentibus, non diſtinguendo magis decimas, quàm alia corpora redi-

derando dictionem *autem*, de cujus natura eſt adverſari præcedentibus, ut notat Bart. in l. *Mariti* §. *Eum autem*, *n.* 1 *ff. de adulter*, & in l. *Hoc amplius* §. *De his autem*, *n.* 1. *ff. de damn. infecti*.

Poſtremò eademmet Rota in prædicta cauſa Mediolanen. decimarum de Carlatio propter verba Concilii de ſua concluſione hæſitavit; ideoque reiecit cauſam ad S. Congregationem Cardinalium eiuſdem Concilii interpretum, quæ anno 1617. me Secretario, partibus auditis, atque articulo accuratè diſcuſſo, decenſ: decimas ad Eccleſiam matricem pertinentes non tranſire ipſo iure in Parochialem Eccleſiam noviter erectam, ſed remanere apud Eccleſiam matricem, niſi eas Epiſcopus novo Parocho ad præſcriptum Concilii aſſignaverit.

52 Nunc declara notabiliter concluſionem ut ſuprà firmatam, ut vendicet ſibi locum in decimis prædialibus tantùm, in quibus terminis articulus fuit examinatus, reſolutus à S. Congregatione; non autem in decimis perſonalibus, quæ tranſeunt ipſo iure in Parochialem noviter erectam etiam ante ullam Epiſcopi aſſignationem, ut notat gloſſ. in d. c. *Audientiam*, *in ver. Obventiones*, quæ in hoc communiter approbatur, & Joan. Andr. *in addit. ad Speculat. in tit. de decim. littera D in ver. Unica*. Ratio eſt evidens; quia decimæ perſonales, ſeu ſacramentales debentur illi Eccleſiæ, ubi quis audit Divina Officia, & percipit Eccleſiaſtica Sacramenta, ut oſtenſum eſt ſuprà *n.* 20. Ergo cum populus poſt erectionem novæ Parochialis ad eam confluat pro Divinis audiendis; & Sacramentis recipiendis, non autem ad Eccleſiam matricem; conſequens eſt ut decimæ perſonales non eidem matrici; ſed novæ Parochiali ſint perſolvendæ.

53 Præterea perſonales non debentur primæ Parochiali ſi quis mutaverit domicilium, ſed ſecundæ ſi ibi audiat Divina, & recipiat Sacramenta, ut eſt textus in c. *Ad Apoſtolicæ*, *ſupra eod.* & ibi notant Butr. & alii; Rota *deciſ.* 124. *n.* 7. *par.* 5. *Recent.*

54 Cenſetur enim quis Parochianus illius Parochiæ in qua inhabitat, ut de Scholaſticis, & Mercenariis notat gloſſ. in Clem. 1 *in ver. Parochialis*, *de privileg.* Si igitur Parochiani recedentes à Parochia antiqua, etiam ex cauſa voluntaria, & ad tempus non tenentur amplius illi ſolvere decimas perſonales, quia dantur pro illis tantùm diebus, quibus Parochiani accedunt ad Eccleſiã; ut ait gloſſ. in d. cap. *Ad audientiam il primo*, *in ver. Obventiones*, *de Eccleſiis ædifican.* utiq; longè minus ad id tenentur cùm recedunt ex cauſa neceſſaria & perpetua diſmembrationis Parochiæ; iam enim Parochiani Eccleſiæ noviter erectæ in nova Parochia habitationem, & domicilium habent ibique tenentur Divina audire, & Sacramenta percipere, & conſequenter ſoluti ſunt ab obligatione ſolvendi decimas perſonales matrici Eccleſiæ, etiam ſine facto, & miniſterio Epiſcopi, Rota *in d. deciſ.* 124. *n.* 4. *par.* 5. *Recent.* Et eſt ſimile in futuris obligationibus, quæ debentur novæ Parochiali, etiamſi illas Epiſcopus non aſſignaverit, ut ex ſententia S. Congregationis tetigi in d. c. *Ad audientiam*, *n.* 39. & hoc planum.

55 Sed remanet dubium quid iuris ſit ſi aliquis perceperit Sacramentum Baptiſmi in Eccleſia matrice, & reliqua Sacramenta in Parochiali, cuinam Eccleſiæ decimæ perſonales debeantur. Butr. *hic n.* 8. *col.* 4. *in princ. verſ. Quantum autẽ ad decimas*, Card. *n.* 7. *verſ. Perſonales autem*, & Abb. *hic n.* 6. *verſ. Remanet.* tamen unum dubium, putant decimas perſonales partim deberi Eccleſiæ Baptiſmali ratione Baptiſmi, qui eſt janua omnium Sacramentorum, c. *fin. de Presbyt. non baptizat.* partim parochiali propter reliqua Sacramenta, & allegant notat. per Jo. Andr. *loco ſuprà citato*, *n.* 33. Inducunt etiam quod notat Innoc. in cap. *De Sepultur.* & textum cum ibi notatis in c. 2. *eodem tit. lib.* 6. & quod notatur in cap. *Novimus genus*, *ſuprà eod.* fatetur tamen in hoc ſtandum conſuetudini. Verùm perſonales deberi illi Eccleſiæ in qua audiuntur Divina, non autem Baptiſmali ſi ibi Divina non audiantur, tenet gloſſ. in c. *Statuimus*, *in ver. Baptiſmalem*, 16. *q.* 1. gl. *ult.* in c. *fin. de Parochiis*, Jo. Andr. & Anchar. in d. c. *Ad Apoſtolicæ*, *ſupra eod.* Rebuff. *de decimis*, *d. q.* 6. *n.* 21.

56 Et huic opinioni ſuffragatur quòd perſonales debentur illi Eccleſiæ, ubi Parochiani audiunt Divina Officia, & percipiunt Sacramenta per omnem anni circulum, ut cap. *Quæſt.* 16. *q.* 1. ſeu frequentius, ut per Rebuff. *d. q.* 6 *n.* 2. ubi refert ſe ita inveniſſe in quadam Decretali, Alex. III. incipien. *Nota quæ ad honeſtatem.* In integra, ita ut ſi aliquoties in una Eccleſia, & poſteà in alia Divina audierint, vel in hyeme in una Parochia, & in æſtate in altera: tunc perſonalis æqualiter ſit dividenda authoritate Superioris, ſi æquale fuerit tempus; alioquin proportionabiliter pro rata temporis, ut poſt Innoc. notat Butr. in cap. 2. *in fin. ſupra eod* & Rebuff. *loco citato.* Sed Parochiani Eccleſiæ noviter erectæ nec audiunt Divina, nec per anni circulum percipiunt Sacramenta in Eccleſia Baptiſmali, ſed ſemel tantùm in vita Sacramentum Baptiſmi. Ergo non tenentur eidem matrici ad perſonales. Prima tamen opinio videtur magis rationi conſona, & fuit originaliter Goffredi *in ſumma hoc tit.* §. 2 ut dixi ſuprà *n.* 39. Pro qua facit optimè textus in c. *Quæſti.* 16. *q.* 1. ponderando illa verba (ibi dent decimas ſuas, ubi infantes eorum baptizantur, ubi per totum anni circulum Miſſas audiunt) quæ ſatis claré innuunt decimas perſonales utrobique ſolvendas, id eſt tam in Eccleſia, ubi quis baptizatus, quàm in illa, ubi per anni circulum audit Divina Officia, & percipit reliqua Sacramenta: & hoc placet, ceſſante tamen Epiſcopi aſſignatione, vel conſuetudine, ut per Cardin. & Ab. *locis citatis*, & per Rebuff. *in d. quæſt. c.* 6. *n.* 21.

57. Porrò cùm Archiepiſcopus Urbini aſſignaſſet quamdam portionem decimarum ad matricem pertinentem, quam vocant Quarteſium, alteri Parochiali eò quòd Baptiſma, quod in matrici tantùm miniſtrabatur, poſuiſſet etiam in d. Parochiali: S. Congregat. Concilii cenſ. *c.* 4. *ſeſſ.* 21. ad hunc caſum non pertinere. Item per disjunctivam, *vel*, poſitivam in *d. cap.* 4. ibi, Parochialibus, vel baptiſmalibus, cenſuit Eccleſiam baptiſmalẽ non eſſe parochialem, nec habere curam animarum, quod notant Doctores in Clem. *unica de Baptiſm.* quia actus Baptiſmi poteſt exerceri per laicum; & ſic non eſt de cura pœnitentiali, vel judiciali, cujus laicus ſicut & mulier eſt incapax. Et hoc intellige ſi baptiſmalis non habeat niſi adminiſtrationem Baptiſmatis; ſecus ſi habeat adminiſtrationem omnium Sacramentorum; quia tunc eſt parochialis reſpectu ſuæ Parochiæ, ut hi declarat Butr. *num.* 8 *ante medium*, *verſ. Si prædictæ ſint*

ſint. Demũ cenſuit S. Congregatio in omnibus Ec-
29 cleſiis parochialibus debere eſſe fontem baptiſ-
malem, niſi eſſent in aliquibus ſpecialiter Eccle-
ſiis deputari fontes baptiſmales, qui matrices, vel
baptiſmales Eccleſiæ vocantur, ita ut fiat diſtin-
ctio matricum Eccleſiarum ab aliis curatis.

CUM IN TUA. Decima omnium fru-
ctuum prædii debetur illi, qui ſibi præſcrip-
ſit illud prædium decimale: alterius verò
prædii, quod non præſcripſit decimam non ha-
bebit, Hoc dicit ſecundùm Jo. Andr. Butr. & An-
charan. vel ſecundùm Cardin. Abb. & Joann. de
Anan. decima omnium fructũm prædii debetur
ei, qui præſcripſit, ibi, *decimas*; ſed ad aliud præ-
dium præſcriptio non extenditur. Communis di-
viſio, Conſultatio, & reſponſio, ſecunda ibi, *Re-
ſpondemus*, & eſt pars cap. *Cùm in tua, ſup. de teſtã*
& c. *Cũ in tua, infrà de ſponſ. & qui matr. accuſ. poſſ.*
Pro intelligentia hujus textus vide quod ſcrip-
ſi in cap. *Proximo, n. 11. ſup. eod.*

DE DECIMIS.

Cap. In aliquibus

SUMMARIUM.

1 *PRædiorum domini cogi poſſunt ut prædia co-
lenda dent talibus, à quibus ſine contradictio-
ne Eccleſia poſſit decimas conſequi*
2 *Decimas integrè non ſolventes excommunicari
debent, & ſic mortaliter peccant.*
3 *Decimæ ſaltem prædiales etiam hodie ſunt ſol-
vendæ de jure Divino, & num. ſeqq. uſq. ad n. 10.
& n. 16.*
Quid in decimis perſonalibus, n. 5. & 15.
4 *Decimarum præceptum in lege veteri partim fuit
morale, partim judiciale, partim ceremoniale,
n. 6. & 8.*
Reſpectu quota hodie eſt de jure Eccleſiaſtico, n. 9.
7 *Detinere idem eſt quod rapere, & idem eſt aufer-
re quod non dare.*
9 *Præcepta judicialia legis veteris, etſi non obli-
gent tempore gratiæ, tamen ſervari poſſunt, ac
etiam debent ſi ab Eccleſia ſtatuantur.*
10 *Conſuetudo eximens à ſolutione decimarum an
ſit attendenda, & n. ſeq.*
11 *Quid in Clericis, & Religioſis.*
12 *Et quid in Laicis.*
13 *Conſuetudo induci non poteſt, ut laici ex toto ſint
exempti à ſolutione decimarum prædialium, ſed
ad hoc requiritur vel privilegium, vel immemo-
rabilis cum fama privilegii.*
14 *Et quid poſt Bullam Urbani VIII.*

IN ALIQUIBUS. Domini prædiorum cogi
1 poſſunt ut prædia colenda dent talibus, à qui-
bus ſine contradictione Eccleſia poſſit deci-
mas conſequi: hoc dicit uſque ad §. *Ille*, qui ob
ſui brevitatem non ſummatur. Prima pars ponit
exceſſum, quem ſecunda corrigi mandat, ibi, *Va-
lentes.*
Nota primò ibi, *per cenſuram Eccleſiaſticã. Non*
2 ſolventes decimas cum integritate, ad id com-
pellendus eſſe per excommunicationem, Con-
cordat Concilium Rothomagenſe relatum in c.
Omnes, 16. q. 7. ibi (Anathematis vinculo ferian-
tur uſque ad ſatisfactionem, & emendationem
congruam.) Et Concilium Trident. *c. 12. ſeſſ. 25.*
ibi (Integrè perſolvant, qui verò eos ſubtrahunt,
aut impediunt, excommunicentur.) Et hinc col-
lige contravenientes mortaliter peccare, cùm
excommunicatio non feratur niſi pro culpa le-
thali, cap. *nemo Epiſcoporum, 11. q. 3.* & ita hîc te-
net gloſſ. *ultima*, & Abb. *n. 4.*
3 Secundò nota ex §. *Ille*, ibi, *ex lege Divina te-
tum expreſſum, quòd decimæ ſaltem prædiales hodiè
neceſſariò ſunt ſolvendæ de jure Divino:* & hinc col-
lige apertiſſimè præceptum legis veteris circa de-
cimarum ſolutionem non expiraſſe per legem
Evangelicam, ſed adhuc neceſſariò ſervandum
eſſe, & conſequenter ad præcepta merè judicia-
lia, ſeu ceremunialia non pertinere, quæ fuerunt
evacuata per adventum Chriſti, ſecundùm ea,
quæ docet S. Thom. *in 1. 2. q. 103. art. 4.* & *q. 104.*
5 *art. 3.* & ita docet gloſ. *ult. hic*, & Innoc. in *c. Signi-
ficavit, n. 2. ſuprà de paroch*, ubi relatis authoritati-
bus veteris, & novi Teſtamenti, fusè probat om-
nes decimas tam perſonales, quàm reales hodie
eſſe integrè perſolvendas de jure Divino, & de-
bere confundi iſtos novos Magiſtros, & prædica-
tores contrarium aſſerentes Imol. *n. 3 ad fin.* (Mi-
rum eſt [inquit] de quibuſdam, qui quaſi inſani,
& hæretici dicunt, quòd perſonales decimæ non
ſunt dandæ, cùm habeatur contrà *Num. 10. circa
finem.* & *Deuteron. 12. circa princ.* & major ratio ſit
quòd quis det tributum de eo, quod producit ma-
nus ſua tanquam dignius, quàm quod de eo, quod
producit humus. Item Abbas *ſuprà in Rubrica,
n. 2. verſ. Et adverte.* Oſtendit omnes DD. Eccleſiæ
in hanc ſententiam convenire, ut etiam hodie de-
cimæ debeantur, ſcilicet de jure Divino, opi-
6 nioni Canoniſtatum apertè ſuffragatur Conciliũ
Tridentinum in d. *cap. 12 ſeſſ. 25.* in illis verbis:
(Cùm decimarum ſolutio debita ſit Deo, & qui
eas dari noluerint, aut dantes impediunt, res alie-
nas invadunt.) quæ verba deſumpta ſunt ex cap.
Decimæ, 16. q. 1. & non obſcurè innuunt hoc præ-
ceptum eſſe morale, & contineri ſub præcepto il-
7 lo Decalogi, *Non furtum facies.* Nam (ut ait gloſſa
in d. cap, *Decimæ, in ver. invaſit*) idem eſt detine-
re quod rapere, ut ibi, & in cap. *Sæpè, de reſtitut.
ſpoliat.* & idem eſt auferre quod non dare, cap.
Sicut. 47. diſt. & c. *Indignè 12. q. 2.* Præcepta autem
moralia legis veteris cum ſint juris naturalis, im-
mutabilia ſunt, & ſervari debent ab omnibus e-
tiam poſt legem Evangelicam, §. *His itaque*, & ibi
gloſſ. *r. 6. diſtinct.* S. Thom *in 4. ſentent. diſt. 2. q. 1.
art. 4. quæſt. 1. ad ſecundum*, & in 1. 2. *quæſt. 98. art. 5*
8 & ita expreſsè docuit Archid. in cap. *Decima, n. 3.
16. quæſt. 1.* ex eodem D. Thoma *in 2. 2. quæſt. 87.
art. 1. in corpor:* dicens [præceptum de ſolutione
decimarum in veteri lege partim fuiſſe morale
inditum naturali ratione, partim autem judicia-
le ex Divina inſtitutione robur habens; quod e-
nim eis, qui Divino cultui miniſtrabant ad ſalu-
tem populi totius, populus neceſſaria victus mi-
niſtraret, ratio naturalis dictat, ſicut & his, qui
communi utilitati invigilant, ſcilicet Principi-
bus, & militibus, & aliis hujuſmodi ſtipendia vi-
ctus debentur à populo; Unde & Apoſtolus hoc
probat 1. *ad Corinth. 9.* per humanas conſuetudi-
nes dicens: *Quis militat ſuis ſtipendiis quã? aut*

quis

quis plantat vineam, & de fructibus non edit? Sed determinatio certæ partis exhibendæ miniſtris Divini cultus non eſt de jure naturali, ſed eſt introducta inſtitutione Divina ſecundùm conditionem illius populi, cui lex dabatur; & ſic quantum ad determinationem decimæ partis hoc præceptum erat judiciale, licèt ſignificaret aliquid in futurum; & hoc reſpectu conveniret cũ ceremo-
9 nialibus præceptis; judicialia verò etſi non obligent tempore gratiæ: tamen poſſunt obſervari abſque peccato, & ad eorum obſervantiam aliqui obligãtur ſi ſtatuantur authoritate eorũ, quorũ eſt condere legem: unde determinatio decimæ partis ſolvendæ eſt authoritate Eccleſiæ tempore novæ legis inſtituta ſecundùm quandã humanitatẽ, ut ſcilicet non minus populus novæ legis miniſtris novi teſtamenti exhibeat, quàm populus veteris teſtam. exhibeat; Sic ergo patet ad ſolutionẽ decimarum homines teneri partim quidem ex jure naturali, partim ex inſtitutione Eccleſiæ; quæ tamen penſatis opportunitatibus temporum & perſonarum, poſſet aliam partem determinare ſolvendam.) Hæc ex illo. Et prædictis adde Covarr. *var. reſolut. lib. 1. c. 17 n.* 3. ubi lattiſſimè diſſerit, an, & quomodo decimæ tam reales, quàm perſonales debeantur jure naturali, Divino, vel humano. Et ſimiliter concludit deberi jure naturali quantum ad ſuſtentationem miniſtrorum, ſed jure Eccleſiaſtico poſitivo quantum ad determinationem quotæ; & hoc communiter tenetur.

10 Gloſſa ultima quærit, An conſuetudo non ſolvendi decimas, ſit attendenda; & diſtinguit inter laicos, & clericos; Et quantum ad laicos tenet, conſuetudinem non valere etiam reſpectu quotæ, niſi ſit approbata per Papam: & in hoc conſentit Innoc. & alii quos refert, & ſequitur Turrecr. *in* cap. *Revertimini, n.* 14. 16. *q.* 1. Sed quoad clericos, & Eccleſiam gloſſa tenet præſcriptionem procedere non ſolùm reſpectu partis, ſed etiam totius decimæ, DD. in hoc multum ſe involvunt, & aliorum opiniones recenſet Abb. *n.* 7. & de qua conſuetudine loquatur hæc Decretalis, & de illius intellectu vide Archid. in c. *Quicunque, n.* 6. *verſ. Et dicas aliis omiſſis,* 16. *q.* 7.

11 Breviter dicendum conſuetudinem hanc non ſolùm reſpectu quotæ, ſed etiam reſpectu totius decimæ quantum ad Clericos, & Religioſos eſſe attendendam, ut probat textus à contrario in c. *Nuper,* ibi, *quibus anteà ſolvebantur,* infra eod. dummodò tamen ſit legitimè præſcripta, hoc eſt dummodò ſit immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo, juxta textum in cap. 1. *de præſcript. lib.* 6. ut plenius ſcripſi in prædicta Decretali, *Nuper, in ultima quæſtione.* poſt Abb. ibi *n.* 5.

12 Quo verò ad laicos dicendum valere conſuetudinem reſpectu quotæ, licèt non fuerit in ſpecie per Sedem Apoſtolicam approbata, ut contra hanc gloſſam, & Innocentium tenet hic Vincentius, & Abb. *n.* 8. & alii complures, quos refert, & ſequitur Covarr. *lib* 1. *var. reſolut, cap.* 17. *n.* 8. *verſ, Quidã verò cenſent,* dicens hoc obtinere non tantùm in decimis perſonalibus, ſed etiam in prædialibus poſt Franciſc. Bald. *in tract de præſcript. in* 5. *part. principali, q.* 7. quam ſententiam multoties etiam probavit Rota.

13 Sed reſpectu totius decimæ concludendum eſt nulla conſuetudine, vel præſcriptione induci poſſe, ut laici ex toto ſint exempti à ſolutione decimarum prædialium: & in hoc conveniunt gloſſa *ultima hic,* & communiter omnes, Roch. de Curte *in tract. de conſuet. n.* 94. Covarr. *d. c.* 17. *n.* 8. Quod vendicat ſibi locum etiamſi conſuetudo, vel præſcriptio ſit tanti temporis cujus contrarii memoria non exiſtat, quia ubi agitur de exemptione à toto, ſola immemorabilis non ſuffragatur ad præſumendum privilegium fuiſſe obtentum, ſed requiritur exhibitio ipſiuſmet privilegii Apoſtolici, vel probatio famæ privilegii juncta cum immemorabili ut decidit Rota *deciſ.* 474. *n.* 3. *parte* 1. *recentior.* dicens hanc eſſe magis communem opinionem, de qua per Innoc. & Abb. in cap. *Cum Apoſtolica de his quæ fiunt à Prælat.* & alios ibi allegatos; eamque ut communem ſequutam fuiſſe Rotam in pluribus cauſis, & præſertim *in Tolmena decimarũ inter impreſſas deciſ.* 215 *part.* 2. *diverſ.* & in aliis concordant: & quamvis doctrinæ & deciſiones ibi adductæ non loquantur in præſcriptione juris decimandi, in quo longè major viget ratio prohibitionis, tum propter Concilium Lateranen. in cap. *Cùm & plantare, de privileg.* tum propter laicorum incapacitatem, ut dixi in d. c. *Cum Apoſtolica,* nihilominus Rota idem cenſuit in terminis exemptionis, licèt in hoc caſu non adſit tanta juris reſiſtentia, quanta ad hoc ut laici fiant capaces juris decimarum, ut in *præalleg. deciſ.* 474. & in *Pampilonen. decimarũ.* 26 *Octobris* 1589. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & plenius *in Mediolanen. reſciſſionis permutationis* 21. *Maii* 1597. coram eod.

14 Hodie tamen fama privilegii Apoſtolici nõ videtur amplius ſuffragari ad eximendos laicos à ſolutione decimarum prædialium; aut eos habilitandos ad illas percipiendas, propter Conſtitutionem Urbani VIII. editam die 5. Junii 1641. quæ incipit: *Romanus Pontifex,* ut plenè notavi in c. 1. *n.* 53. 55. & 57 *ſuprà de conſuetudine.*

14 Quo verò ad decimas perſonales, an conſuetudo vim habeat eximendi laicos in totum ab illorum ſolutione, DD. non conveniunt: nam gloſſ. *final. hic,* & Innoc. indiſtinctè tenent nullam conſuetudinem, niſi à Romano Pontifice ſit approbata, eximere poſſe laicos à ſolutione decimarum nec perſonalium, nec prædialium, nec ab earum aliqua parte. Exiſtimant enim etiam perſonales deberi jure Divino, & ideo eſſe impræſcriptibiles, ut tetigi ſuprà *n.* 5. & hanc opinionem fatetur eſſe communem Roch. de Curte in *d. tract. de cõnſuet. n.* 94. Licèt eum Covarr. referat pro contraria ſententia, an enim: communis videtur concluſio, quòd non valeat conſuetudo, maximè in decimis prædialibus; nam illa dictio, *maxime,* implicat idem eſſe in perſonalibus.

16 Cæterùm à juris utriuſque interpretibus frequentiùs in eam itum eſt ſententiam, ut cõnſuetudo eximere poſſit laicos à ſolutione decimarum perſonalium, eò quòd non debeantur jure naturali, ſed tantum jure humano, quod tolli poteſt per conſuetudinem. Ita poſt Raymundum firmat Turrecrem. in d. c. *Revertimini, n.* 13. 16. *q.* 1. Hoſt. *in Summa in titulo de decim.* §. *Et utrum. quæſt.* 7. Henric. Boich. in cap. *Pervenit. col.* 5. *n.* 20. *ſupra eodem,* Felin. in cap. *Cauſam quæ. col.* 1. *de præſcript.* eique communius receptam eſſe atteſtatur Cardin. in *cap.* 1. *num.* . . . *ſupra eodem,* & Covarr. alios referens *lib.* 1. *var. reſ. int. d. cap.* 17 *n.* 8. & verba illa textus noſtri, Illæ quippe decimæ

Proſp. Fagn. in 3. *Decret. Tom.* 4 L l 3

cimæ ſunt ſolvendæ, quæ debentur ex lege Divina, vel loci conſuetudine approbata: exponunt ſcilicet prædiales; ut per Turrecr. *ubi ſuprà.*

DE DECIMIS.

Cap. Nuper

SUMMARIUM.

1 *Ciſtercienſes, Templarii, & Hoſpitalarii de fructibus poſſeſſionum, quas acquiſiverunt poſt generale Concilium, tenentur decimas ſolvere, ſi priùs ex illis decimæ ſolvebantur.*

2 *Ciſtercienſes emere non poſſunt prædia decimalia, niſi pro monaſteriis fundandis, & acquiſita ex largitione fidelium, vel empta pro monaſteriis fundandis, debent tradere aliis excolenda.*

In decimis prædialibus, quæ debentur Eccleſiis non parochialibus ex privilegio, vel præſcriptione, aut alio jure ſpeciali an habeat locum hoc Capitulum, & n. ſeqq. uſque ad n. 10.

Quid ſi decimæ debeantur Eccleſiæ Cathedrali, n. 8

Et quid ſi debeantur inferioribus Eccleſiis ex conſuetudine, vel privilegio, aut præſcriptione, n. 9.

4 *Ratio in lege expreſſa ejus eſt potentiæ, ut determinet omnes caſus ſub ratione comprehenſos, etiam ad correctionem juris communis,*

5 *Decimæ communes, non autem ex pacto, pollicitatione, vel voto, comprehenduntur in Clem.* Diſpendioſam, de judic.

6 *Præjudicium majus eſt amittere quod competit de jure communi, quàm cõpetit de jure ſpeciali.*

7 *Privilegium non cenſetur Princeps voluiſſe concedere contra alium qui eſt dignus eodem favore*

8 *In decimis debitis Cathedrali Eccleſiæ Epiſcopus fundat intentionem de jure communi.*

10 *Decimæ etiam de fructibus prædiorum dotaliũ Eccleſiæ, vel monaſterii ſolvi debent illis Eccleſiis, quibus anteà ſolvebantur.*

11 *Item ſolvi debent de fructibus fundi, vel manſi monaſterii ante illus conſtructionem ſive excolatur propriis manibus, ſive aliis excolendus tradatur*

12 *Secus poſtquam monaſteriũ fuerit ibi ædificatũ*

13 *Privilegium eſt revocandum quando incipit tendere in grave præjudicium aliorum.*

14 *Decimæ præjudiciales à Regularibus privilegiatis ſolvendæ ſunt de fructibus illarum poſſeſſionũ, quas acquiſiverunt poſt datam Concilii generalis*

Secùs de acquiſitis ante n. 16.

15 *Dictio,* amodò, *quid importet.*

17 *Lateranenſe Concilium ſub Innoc. III. quo tempore fuerit celebratum.*

18 *Decimas de poſſeſſionibus acquiſitis poſt generale Concilium regulares privilegiati ita demùm tenentur ſolvere, ſi de illis anteà decimæ ſolvebantur.*

19 *Alias ſecus, & nn. ſeqq.*

Et quid ſi decimæ anteà ſolvebantur ratione ſolius adminiſtrationis Sacramentorum, 23. verſ. Quod autem dictum eſt.

20 *Conſuetudo immemorabilis non poteſt in totum eximere quemquam laicorum à ſolutione decimarum prædialium.*

21 *Et quo caſu poſſit eximere Religioſos ab hujuſmodi ſolutione.*

22 *Privilegium, quod habent Religioſi non ſolvendi decimas de novalibus, quæ propriis manibus, vel ſumptibus excolunt, per hoc cap. non fuit ſublatum.*

23 *Novale quid ſit.*

24 *Compoſitio ſuper decimis facta per Parochum ſinè beneplacito Apoſtolico an tranſeat in ſucceſſorem*

25 *Exemptio à decimis prædialibus poſt generale Concilium obtenta an valeat, & num. ſeq. uſq; ad num. 32.*

Quid ſi in privilegio fuerit expreſſè derogatum huic Nuper, *ibidem.*

Et quid ſi derogatum non fuerit, n. 27.

26 *Conſtitutio edita à Papa in Concilio non impedit quin ſucceſſor poſſit contra eam privilegium, vel diſpenſationem concedere.*

27 *Derogatio c.* Nuper *in privilegio exemptionis à decimis prædialibus non requiritur quoad illa prædia de quibus decimæ priùs non ſolvebantur*

28 *Sed quoad illa, de quibus anteà ſolvebantur, neceſſaria eſt derogatio: aliàs privilegium eſt nullum ex defectu intentionis in concedente.*

29 *Derogatio primæ partis hujus cap.* Nuper, *non cenſetur conceſſa, niſi in ſpecie fuerit expreſſa.*

30 *Conſtitutio cap.* Nuper, *ad effectum ut requiratur derogatio, eſt Conciliaris.*

31 *Derogatum cenſetur cap.* Nuper, *ſi in litteris exemptionis à decimis prædialibus derogetur alicui Concilio generali, & poſteà addatur Clauſula,* & aliis Conciliis.

32 *Idem ſi dicatur non obſtante aliqua Conſtitutione in generali* Concilio *edita.*

33 *Communicatio privilegiorum quantumvis ampla exemptionem à decimis prædialibus non includit.*

34 *Exemptio à decimis prædialibus non conceditur niſi magna cum difficultate & cauſæ cognitione.*

35 *Exemptio à decimis intelligitur de extraordinariis, non autem de ordinariis.*

36 *Decimæ poſſunt præſcribi à Religioſis, aut Clericis ſæcularibus tam activè quàm paſſivè.*

37 *Requiritur tamen immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo.*

1 NUPER, Ciſtercienſes, Templarii, & Hoſpitalarii de fructibus poſſeſſionum, quas acquiſiverunt poſt generale Concilium, tenentur decimas ſolvere, ſi priùs ex illis decimæ ſolvebantur. Hoc dicit ſecundùm Joan. Andr. cum quo concordat Butr. Cardin. Anchar. Abb. & Jo. de Anan. Dividitur in duas partes. Prima ponit ſtatutum Ciſtercienſium; ſecunda confirmationem, & proviſionem Papalem ibi, *ne occaſione.*

2 Ad intelligentiam textus præmitte, Ciſtercienſes, Templarios, & Hoſpitalarios ante Concilium Innocentii fuiſſe privilegiatos in hoc; ut non tenerentur decimas ſolvere de fructibus poſſeſſionum quas propriis manibus, vel ſumptibus excolebant, ut in cap. *Ex parte, il primo ſupra eod.* Sed quia hujuſmodi privilegium redundabat in Eccleſiarum præjudicium, ob ingentes illorum acquiſitiones, Abbates Ciſtercienſes ab Innoc. qui tunc univerſali Concilio præſidebat, commoniti, in generali Capitulo congregati conſtitutionem ediderunt, ut deinceps Monachi ejuſdem ordinis non emerent poſſeſſiones decimarum ſolutioni ob-

obnoxias, niſi pro monaſterijs denovo fundan-
dis; poſſeſſiones verò, quas non titulo emptionis,
ſed ex largitione fidelium acquirerent, aut pro
monaſterijs fundandis, ſeu dotandis emerent, non
colerent per ſeipſos, ſed alijs traderent excolen-
das, à quibus decimæ ſolverentur, hoc enim mo-
do Eccleſiarum indemnitati conſultum erat, &
ipſi eorum privilegium non violabant, & hæc eſt
prima Conſtitutionis pars. Sed nihilominus Pa-
pa volens pinguius providere ne occaſione pri-
vilegiorum hujuſmodi gravarentur Eccleſiæ, de-
crevitur tā ipſi Ciſtercienſes, quàm alij Religioſi
quomodolibet privilegiati, ſcilic. Templarij, Ho-
ſpitalarij, & conſimiles de cætero teneantur ſolve-
re decimas de fructibus poſſeſſionum; quas poſt
hoc Concilium quocumq; titulo acquirent, et-
iamſi illas excolant proprijs manibus, vel ſum-
ptibus, ſi de illis ante ratione prædiorum deci-
mæ ſolvebantur, præſervat tamen amicabiles
compoſitiones, quas Religioſi cum Eccleſijs du-
xerint ineundas.

3 Nota primò ibi, *Eccleſijs*, hanc Conſtitutionem
habere locum non tantùm in decimis de jure de-
bitis Eccleſijs Parochialibus, ſed etiam in illis;
quæ alijs Eccleſijs debentur cùm textus indiſtin-
ctè loquatur de Eccleſijs; & ejus ratio generalis
4 ſcribi, *ne Eccleſiæ ulterius pragraventur*. Quæ ra-
tio in textu expreſſa ejus eſt potentiæ, ut deter-
minet omnes caſus ſub ratione comprehenſos, et-
iam ad correctionem juris communis, gloſſ. in c.
1. *in ver. Italia, de tempor. ordin, lib.* 7. Bald. in Au-
then. *quas actiones, n.* 4. ubi etiam Jaſin. 22. *C. de ſa-
croſ. Eccleſ.* & ita perpetuò intellexit in hoc c, Ro-
ta, ut *in Valentina Decimarum* 14. *Maij* 1604.
coram Cardin. Lancellotto Jun. impreſſa apud
Hieron. Campan. *in diverſ. Iur, Can. rubr.* 12. *c.* 13.
n. 154. *verſ. Poſtrema*, & coram Coccin. *dec.* 192.
lib. 2. ubi allegantur aliæ deciſiones concordātes:

6 Sed certè de jure videtur poſſe attentari con-
trarium, quia cùm hæc Conſtitutio loquatur de
Decimis, quæ debentur Eccleſijs, videtur intelli-
genda de Decimis, quæ debentur de jure com-
muni; non autem de jure ſpeciali privilegij, vel
præſcriptionis, ex gloſſ. in Clem. *Diſpendioſam, in
ver. Decimis, de Iudic.* recepta ibi à Vital. *n.* 38. &
communiter ſcribentibus; quæ dicit Conſtitu-
tionem illam, quæ loquitur de decimis, eſſe in-
telligendam de decimis communibus, non autē
de illis, quæ debentur ex pacto, pollicitatione, vel
voto. Sed de jure communi ſolæ Parochiales
fundant intentionem ſuper decimis prædialibus;
c. *Cum contingat*, & ibi omnes; & c. *Cum in tua,
ſupra eod.* Rota apud Card. Seraph. *deciſ.* 802. &
aliàs paſſim; Ergo hæc Conſtitutio licèt de Ec-
cleſijs indiſtinctè loquatur, tamen de Parochia-
libus eſt intelligenda, prout eam intelligit Hoſt,
qui non loquitur exemplificativè, ſed exponen-
do litteram, ut patet ex illius lectura hic in verb.
7 *Committantur*, & *in ver. Perſolvantur*. Item jura
in hoc conſiderant præjudicium Parochialium
Eccleſiarum, ut in c. *Dilecti, ad fin. ſupra eod.* & in
c. *Quid per novalem*, ibi (abſque gravi detrimen-
to Parochialis Eccleſiæ) & paulò infra ibi, (de quo
Parochialis Eccleſia magnos percipit decimarū
ratione proventus,) *infra de verb. ſignif.* Nam &
major ratio gravaminis viget in Parochialibus,
quibus debentur decimæ de iure communi, quā
in alijs Eccleſijs, quibus debentur de iure ſpecia-
li, puta ex privilegio, vel præſcriptione. Unde fa-
ciliùs tollitur quod competit de iure ſpeciali
quàm quod de iure communi, l. *Eius militis*, §.
Militia, ff. de militar. teſtam. & ibi glo. *in verb.
Quocunque*, & Bart. *in princ.* & notant in c. *Ec-
cleſia S. Mariæ, de Conſtitut.* Butr. *n.* 20. Imol. *n.* 11.
5 Felin. *n.* 81. Dec. *n.* 1. Præterea credendum non eſt
Concilium voluiſſe adimere privilegium Ciſter-
cienſibus, & alijs Religioſis ſuper exemptione à
decimis prædialibus ad hoc ut redintegraret alio-
rum privilegia ſuper decimis percipiendis: nam
inter æqualiter privilegiatos locum non habent
communes regulæ, l. *Sed et ſi milites*, §. *Aequalitas
ff. de excuſat. tutor.* Anchar. *conſ.* 37. *n.* 2. ubi ait
non eſſe veriſimile, ut Princeps voluerit privile-
gium habere locum contra alterum, qui eſt di-
gnus eod. favore, & ſequitur Rota *deciſ.* 251. *n.* 4.
part. 3. *recent.* & eò magis, quia privilegium, quod
habent Ciſtercienſes, Templarii, & Hoſpitalarii,
eſt clauſum in corpore iuris, ut in d. c. *Ex parte,
il primo, ſupra eod.* & ſic facit ius commune inter
nominatos, ut dixi in cap. *His quæ, n.* 35. *ſupra de
m. aior. & obed.* Ergo longè minus Concilium cē-
ſetur voluiſſe illud abrogare ad redintegranda
privilegia aliarum Eccleſiarum in corpore iuris
non inſerta, arg. *d.* §. *Militia*, Interpretatio enim
fit pro iure communi, quando concurrit cum
privilegio, ut per Feder. de Sen. *conſ.* 256. *circa me-
dium, verſ. Item quando ius commune.* Cogitan-
dum tamen propter Rotæ authoritatem, & pro
8 concordia fortè ſic poſſet diſtingui. Aut decimæ
debentur Cathedrali Eccleſiæ ex donatione, vel
alio modo; & tunc planum eſt intrare hanc Con-
ſtitutionem. Tum quia Epiſcopus in his fundatā
habet intentionem de iure communi, ut tenet
Rebuff. *in tract. de decim. q.* 7. *n.* 13. Tum quia hoc
caſu viget ratio in textu conſiderata, nempe ut
Prælati promptiores exiſtant ad exhibendum
Religioſis iuſtitiæ complementum, eorumq; pri-
vilegia ſtudeant obſervare, & in his terminis e-
manavit prædicta deciſio Valētina Decimarum:
9 Aut agitur de Eccleſiis inferioribus: & tunc ſub-
diſtinguendum: nam aut decimæ illis debentur
ex conſuetudine, & ſuſtineri poteſt habere locum
hoc Capitulum, quia conſuetudo favorabilis eſt,
& pro lege tenenda, c. *In his*, 11. *diſt.* gloſ. *ult.* *in* c.
In aliquibus, ſupra eod. Ideoque tametſi in præ-
ſcriptione iuris decimandi requiratur tempus
immemorabile, vel quadragenaria cum titulo, ut
c. 1. *de præſcript. lib.* 6. tamen Rota *in cauſa Cor-
duben. re decimarum*, quæ eſt in *Recen. deciſ.* 203.
part. 5. admiſit ſecus eſſe in conſuetudine, quia
cùm introducta ſit ex ſolutione ſpontè, & ex me-
ra liberalitate facta per civitatem, & populum; &
ſic habeat initium voluntarium, & non coactum,
propterea ſervanda eſt etiamſi probaretur ſpatio
decem annorum dumtaxat, iuxta notata in c. *Ad
Apoſtolicam, de Simon.* Caſſador. *deciſ. un. per tot.*
& præſertim *n.* 5. *de conſuet.* ut in terminis noſtris
hoc voluit Hoſtien. *hic in verb. Solvebantur*, dum
ait præſervatas eſſe decimas Eccleſiarum, quibus
debebantur de iure, ſive de conſuetudine, & eum
ſequuta eſt Rota *in dicta Valentina decimarum*,
& coram Coccino *deciſ.* 192. *lib.* 2. Aut decimæ
debentur Eccleſiis non Parochialibus ex privile-
gio, vel præſcriptione: & tunc procedant ſuperius
dicta adhuc tamen cogita, & vide Rotam *deciſ.*
193. *part.* 7. *recent.*

laicus nunquam ſolviſſet decimam, quamvis hæc conſuetudo, vel præſcriptio illi non ſuffragaretur, ut prædixi, ſi tamen prædium illud poſtea tranſiret ad Ciſtercienſes, vel alios privilegiatos, decima de illius fructibus non eſſet ſolvenda; quia in illo verificari non poſſet quod hic diſponitur, nempe ut decima ſolvatur Eccleſijs, quibus antea ſolvebatur, cùm hoc caſu nulli Eccleſiæ priùs ſolveretur. Stabit ergo privilegium, quod immutatum non invenitur, l. *Sancimus, Cod. de teſtam.* l. *Præcipimus, in fin. C. de appell.* gloſſ. in cap: *Conſtitutionem, in verb. Prorogamus, ſupra eod.* & imputet ſibi Rector Eccleſiæ, qui tamdiù diſtulit decimam exigere à laico non privilegiato: non enim eſſet conveniens ut illam inciperet exigere, poſtquam prædium pervenit ad privilegiatum: Facit text: in c: *Cum Apoſtolica, ſupra de his quæ fiunt à Præl.* & ita intelligo hanc Decretalem. Et

22 ex hoc infero, ut privilegium, quod habent Religioſi nõ ſolvendi decimas de novalibus quæ proprijs manibus, vel ſumptibus excolunt, ut in c. *Ex parte, il primo, ſupr. eod.* minimè ſublatum fuerit per hoc capit. & ita tenet Abb. *hic n, 3 in fin. verſ. Item credo:* Ratio eſt evidens, quia cùm novale ſit ager de novo ad cultum redactus, de quo non

23 extat memoria, quod aliquando cultus fuiſſet, ut diffinitur in c. *Quid per novale, infra de verb ſign:* & ſic decima de illius fructibus anteà non ſolvetur; non poſſunt in ea verificari verba illa hujus textus, quibus decimæ antea ſolvebantur, & conſequenter privilegium illud remanet in robore, utpotè non ſublatum per hanc Conſtitutionem, arg. c. *Ad Audientiam, ſupra eod:*

Quod autem ſuperiùs dictum eſt Religioſos privilegiatos teneri decimas ſolvere de illis prædijs, de quibus antea ſolvebantur, limitã niſi decimæ debeantur ſolummodò ratione adminiſtrationis Sacramentorum, ut in ſubjecta declaratione S. Congregat. Concilij, videlicet Canonici Cathedralis Eccleſiæ Ferrariæ conqueſti ſunt apud S. Congregationem, quod Regulares Ordinis Mendicantium recuſabant ſolvere decimas eorum prædiorum, quæ antequam ad eos pervenirent ſolita erant ſolvere; imò dictæ decimæ dividebantur inter ipſos Canonicos loco diſtributionum quotidianarum. Unde cùm Regulares vigore ſuorum privilegiorum non ſolverent; redditæ erant ita tenues dictæ diſtributiones, ut probabiliter poſthac metuerent ne negligerentur; ac proinde ſervitium Eccleſiæ minueretur, Sacr. Congregatio reſpondit ex ſententia Sanctiſſimi, quod ſi dictæ quartæ, ſeu decimæ ſunt impoſitæ tei, quia à principio conceſſæ à Clericis, vel ſolutæ cum hac conditione, & onere, quòd ſolvantur ipſis Clericis tales decimæ: tunc ad quoſcumque valeant etiam Mendicantes, tenebuntur omnes eas ſolvere: Si verò iſtæ decimæ debentur pro adminiſtranda cura animarum; tunc quia Clerici non adminiſtrant iſtis Mendicantibus aliqua Sacramenta, non vult eos Mendicantes ad eas teneri, quia ceſſat cauſa, propter quam impoſitæ ſunt, nempe cura animarum. Nec obſtat quòd pro diſtributionibus quotidianis ſolvatur decima, quia iſtud eveniſſe potuit, quia Parochiales unitæ Cathedrali, quibus aliàs iſta decima pro cura ſolvebatur; ſed iſta cura ceſſat in Mendicantibus.

24 Ultimò nota ibi, *Niſi cum ipſis Eccleſiis aliter duxerint componendum.* Presbyterum parochialem poſſe inire amicabilem compoſitionem ſuper decimis, ut hic, & in c: *Ex multiplici. ſupr. eod;* & hic notant gloſ. *in ver. Componendum,* H. ſt. *n. 1. in eod. ver.* Et communiter DD. Facit c. 1. & ca. *fin. de pact. lib. 6.* Hæc tamen compoſitio perſonalis eſt, niſi per Sedem Apoſtolicam fuerit confirmata, c. *Veniens, ſupra de tranſact.* & tenet præcit. gloſ. & Butr. *hic n. 10:* & hoc videtur ſenſiſſe Hoſt: *ubi ſupra.* dum dixit valere compoſitionem amicabilem, ſed non tranſactionem, per c. 2. cap. *Super eo,* & d. c, *Veniens, de tranſact.*

Sed Domini de Rota *deciſ. 218. n. 3. part, 7. recent.* inter perſonas Eccleſiaſticas pro bono pacis licere paciſci ſuper jure decimandi etiam ſine beneplacito Apoſtolico, ad text. in d. c. 1. & c. *fin: de pact. lib. 6:* & ibi DD. communiter. Et hujuſmodi concordias afficere etiã ſucceſſores. Quod ſatis placet, quia cùm talis compoſitio firmetur hic juris authoritate, hujuſmodi authoritas operatur, ut ex perſonali fiat realis, ut benè per Anchar. in d. c. 1. *in 3. q.* & ibi etiam per Franc. *nu. 2.* Præterea hic textus præſervat compoſitionem cùm ipſis Eccleſijs: ergo intelligi debet de compoſitionibus realibus, quia Eccleſia ſemper eadem, ut per Anchar. *ubi ſupra.*

25 QUÆRO, an valeat privilegium exemptionis à ſolutione decimarum prædialium poſt hanc Conſtitutionem à Sede Apoſtolica impetratũ?

26 Pro ſolutione quæſtionis diſtingue; Aut in privilegio reperitur expreſsè derogatum huic c. *Nuper,* & privilegium abſque dubio eſt validum, & obſervandum, quia Conſtitutio etiam edita à Papa in Concilio univerſali nullum generat præjudicium ſucceſſori, quominus contra eam poſſit diſpenſationem, vel privilegium impertiri, ut eſt textus ad litteram in c. *Innovavit,* §. *Quamvis autem, ſupra de elect.* & in terminis huius Conſtitutionis tenet Hoſt, *hic n. 1. in verb: Niſi cum ipſis;* ibi, (niſi antiquum renovetur per ſpeciale privilegium de novo impetratum, ſicut ijdem faciunt tota die.) ſequitur Jo: Andr. *n. 3 in ver. Niſi cum ipſis,* dicens ſe vidiſſe privilegium Ciſtercienſium datum ſuper poſſeſſionibus acquiſitis poſt Concilium, & propiùs ad noſtra tempora Gregorius XIII. conceſſit Religioſis Societatis JESU privilegium exemptionis à ſolutione decimarũ prædialium cum ſpecifica derogatione huius c. *Nuper,* ut in eius Conſtitutione 51. incip. *Paſtoralis officii,* in Bullar. *tom: 2. pag: 421.* de quo privilegio actum fuit in Rota *deciſ. 193. a. 5. part: 7. recent.* Et ſæpè aliàs. Et hic iunge quæ de validitate ſimilium privilegiorum tetigi ſupra *n. 21.*

27 Aut in privilegio Apoſtolico non reperitur derogatum huic Conſtitutioni: tunc puto diſtinguendum: Nam aut agitur de prædiis, de quibus decima prius non ſolvebatur: & exiſtimo privilegium quoad illa eſſe obſervandum. Ratio eſt, quia, ut dixi ſupra in 5. *nòt.* iſte textus non revocat, quin potiùs præſervat privilegia quoad illa prædia, de quibus decimæ ante acquiſitionem non ſolvebantur. Unde cùm hæc Conſtitutio quoad prædia huiuſmodi non obviet privilegio, non fuit opus hac in parte illi derogare, cùm derogatio non fiat niſi ad contraria, c. 1, *de Conſtit. lib: 6. c. Ex parte, de Capell. Monach.* Clem, *Dudũ,* §. *Nos etenim* ibi, In quantum ſunt præmiſſis, vel alicui præmiſſorum contraria, *de ſepultur.*

Aut

28 Aut agitur de prædijs, de quibus, antequam
tranſirent ad privilegiator, decimæ ſolvebantur
Eccleſiis, & tunc neceſſaria eſt derogatio hujus
c. *Nuper*, quia cùm ſit conciliare, cenſetur habere
clauſulam derogatoriam ad ſequentes diſpoſitio-
nes, & datur defectus intentionis in concedente;
textus eſt in c. *Ex parte, infra de Capell. Monach.*
Archid. in c. 1. *n.* 2. *de Conſtit. lib.* 6: Oldrad. *conſil.*
326. Quod articuli, Felin. in c. *Nonnullis*, & ibi dixi
à n. 21. *ſupra de reſcript.* & in terminis hujus cap.
Nuper, articulo diligenter examinato decidit Ro-
ta *deciſ.* 122. *part.* 1. *diverſ.* & *in Recent. deciſ.* 341.
n. 2. *part*, 1. & *deciſ.* 42. *n.* 9. *part.* 7. & coram Coc-
29 cino *deciſ.* 192. *lib.* 2. Quinimò ampliùs reſolvit
ſimplicem derogationem c. *Nuper*, non ſuffraga-
ri ad effectum emendi prædia decimalia, ſed o-
portere ut primæ illius parti fuerit expreſsè de-
rogatum, cùm derogatio hujuſmodi concedi
non conſueverit niſi cum magna maturitate, &
cauſæ cognitione, ut in *cauſa Orsolen. Decima-*
rum, 21. *Maij* 1586. coram Orano, impreſſa apud
Hieronymum Campan. *in diverſor. juris Canon.*
rubr, 12. *cap.* 13, *num.* 154, & in *recent: deciſ*, 229:
n. 2. *part*, 2.

Nec obſtat quod hoc Capitulum ſit redactũ
in Corpore juris, & Papa cenſeatur de ipſo ha-
bere plenam notitiam, d. c. 1. *de Conſtitut. libr.* 6.
Quia nihilominus neceſſaria eſt derogatio, ut in
d. c. *Ex parte*, ſemper enim dici poteſt adeſſe de-
fectus intentionis in concedente propter clauſu-
lam derogatoriam, quicquid dixerit Innoc. in c.
pen. de Capell. Monach. ut benè per Rotam *d. dec.*
122. *n*, 2, ubi etiam tolluntur alia obiecta.

30 Rurſus non obſtat, quod hæc Conſtitutio
non fuerit edita immediatè à Concilio Lateran.
ut patet ex illius ſuprafcriptione. Quia nihilomi-
nus dicitur Conciliaris ad effectum ut ſit neceſſa-
ria derogatio, ut optimis fundamentis reſolvit
Rota *deciſ*, 123. *p.* 1, *diverſor.* & probavi latiſſimè
in d. c. *Ex parte à n.* 1. *uſque ad n* 27.

Adverte tamen, quia ad validitatem huius
31 privilegii videtur ſufficere ſi in literis derogetur
alicui Concil. Generali, & poſtea ſubdatur clau-
ſula. *& aliis Conciliis, &c*, ex hoc enim cenſetur
etiam derogatum d. Conc. Lateranenſ. ut in ter-
minis reſolvit Rota *in cauſa Conchen. emptionis*
decimarum, 17. *Martii* 1589. coram Orano, & a-
32 liis ſæpiſſimè, ut dicitur in *deciſ* 316. *n.* 11, *part.* 5.
recent. Quin etiam ſatis eſſet derogatio per clau-
ſulam, Non obſtante aliqua Conſtitutione in ge-
nerali Concilio edita, ut per Dec. *conſ.* 341, *nu.* 10.
Probo, ad Monach. in c. *Cum in tua, n* 23. *verſ. Et*
quod neceſſaria ſit. de Conſtit. lib. 6. quos in pun-
cto ſequitur Garz. *de benef. part.* 4. *c.* 5, *n.* 40.

33 Ulterius QUÆRO, an in generali privilegio-
rum communicatione comprehendatur exem-
ptio à ſolutione decimarum prædialium. Brevi-
ter reſpondeo non comprehendi; quia commu-
nicationes, ſeu adæquationes privilegiorum, quã-
vis amplæ & prægnantes, non extenduntur ad
ea, quæ non ſolent concedi, vel ſaltem magna
cum difficultate conceduntur, ut notant Docto-
res in l, 1: ubi in ſpecie Jaſ, *n.* 21. *&* 22. *ff. de legat.*
1. & eſt celebre conſilium 19. Ant, de Butr. quod
ſæpius & S. Congregatio, & Rota ſequuta eſt.
34 Sed exemptio à ſolutione decimarum prædialiũ
non ſolet niſi cum magna difficultate, & cauſæ
cognitione concedi, Jo. Andr. in c. *Dudum, nu.* 5.
verſ, Ratio diverſitatis, de privileg. ergo non venit
in generali privilegiorum communicatione etiam
cũ clauſulis prægnantibus omnimodæ adæqua-
tionis; & ita in terminis reſolvit Rota *in Valenti-*
na Decimarum, 28. *Novembris* 1603. coram Car-
dinali Lancellotto juniore impreſſa apud Cam-
pan. *ubi ſupra*, & *in recent. deciſ.* 214. *num.* 5. *part.*
2. ubi allegantur aliæ deciſiones concordantes.

35 Quod procedit etiamſi in literis communi-
cationis facta fuerit mentio de decimis, quia hoc
intelligitur de decimis extraordinarijs, non au-
tem de ordinarijs, ſeu prædialibus, ut not. Baldus
per illum textum in l. *Fiſtulas*, §, *Frumenta, in fin.*
ff. de contrah. empt. Cujus dictum referunt, & ſe-
quuntur Puteus *deciſ.* 65 *lib.* 3. Cremen. *ſingular.*
108. Felin. in c. *Sedes*; *n.* 3. *in fin. verſ. Et iſta faciunt*
ad quæſtionem de reſcript.

36 Ultimo QUÆRO, An Religioſi, vel Clerici
ſæculares poſſint decimas præſcribere.

Gloſſa tertia, & DD. hic multum in hoc ſe in-
volvunt. Sed breviter conclude ſecundùm Abb.
n. 5. tam Religioſos, quam Clericos poſſe præſcri-
bere decimas tam activè, ideſt jus ſolvendi deci-
mas, prout loquitur hoc Capitulum, quam paſſi-
vè, ideſt ius percipiendi decimas ab alijs, ut cap.
37 *Cum in tua*, & c *Dudum, ſupra eod.* utroque ta-
men caſu debent habere immemorabilem, vel
quadragenariam cum titulo; quia cùm ius com-
mune eis reſiſtat tam quoad ius percipiendi de-
cimas, eò quod non habeant Parochiam, quàm
quoad ius decimas non ſolvendi Parochiali Ec-
cleſiæ, cui debentur de iure communi, d. c. *Cum*
in tua in fin. non poſſunt abſque titulo præſcri-
bere, ut eſt textus rotundus in cap. 1. & ibi omnes
de preſcript. lib. 6. quem in hac ſpecie dicit inſignẽ
Covarr. & aliis relatis de communi teſtatur *libr.*
1, *variar. reſolut. ca.* 17. *num.* 7, & adde quod ſcri-
pſi poſt gloſſ. *ult.* in cap. *In aliquibus, ſupra eod. à*
num. 10. *uſque in fin.*

Explicit Pars prima libri tertii Decretalium.